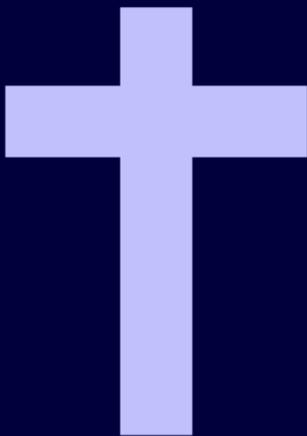

Songhai de Gao

Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)

Songhai de Gao

Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc. and BFP Velberter Mission

Language: Songhai de Gao

Contributor: BFP Velberter Mission

All rights reserved.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Jul 2025 from source files dated 2 Jul 2025
593ebd0d-f3c5-5f89-8599-37209ac56328

Contents

ŠINTINOO	1
FATTAROO	76
SARGAREY	138
KABUYANEY	183
ALHUKUMOO	248
ŽOZUWE	302
ALKAALEY	339
RUTTI	375
SAMIYEL 1na	381
SAMIYEL 2to	427
KOKOYEV 1na	468
Kokoyey 2to	518
Taarikey 1na	566
Taarikey 2to	615
Ezra	669
Nehemi	685
Ester	709
Ayuba	720
Zaburey	771
Yaasawey	912
Waazukaa	964
YUNUSA	979
MATIYU	983
MARKU	1038
LUKA	1074
YEHIYA	1132
TEEGOYEV	1173
ROM BOREY BATAGAA	1224
KORENT BOREY BATAGA 1na	1248
KORENT BOREY BATAGA 2to	1271
GALATI BOREY BATAGAA	1286
EFEZ BOREY BATAGAA	1294
FILUPI BOREY BATAGAA	1302
KOLOS BOREY BATAGAA	1308
TESALONIK BOREY BATAGA 1na	1314
TESALONIK BOREY BATAGA 2to	1319
TIMOTE BATAGA 1na	1322
TIMOTE BATAGA 2to	1329
TIT BATAGAA	1334
FILEMON BATAGAA	1337
EBEREWEV BATAGAA	1339
ŽAK BATAGAA	1357
PIYER BATAGA 1na	1363

PIYER BATAGA 2to	1370
YEHIYA BATAGA 1na	1374
YEHIYA BATAGA 2to	1380
YEHIYA BATAGA 3to	1381
ŽUD BATAGAA	1383
BANGANDIROO	1385

Šintinoo citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Šintinoo citaaboo ti Bibiloo citaabu jinaa, maanaa lasal hayey ga a ga šelanj. Nga fillawey man'ti kala adujña takaroo, nda nbunadam takaroo, nda Izirayel jamaa.

Šintinoo citaaboo man'ti kala cawandiyen kanj ga šelanj hayey kanj Irkoy n'i tee ga. A ga cahā ka hakiikandi kanj Irkoy na adujña taka, woo ti haya kanj ga cebe kanj haya kul ga hima ka ben Irkoy cire. Citaaboo benantaa ga, a ga allaahidu noo kanj Irkoy ga huga nda nga jamaa. Citaaboo šintinoo ka koy benantaa ga, Irkoy no boro ga dii a: a ga nga bonj bayrandi, a ga ciiti, a ga nga jamaa gaa.

Šintinoo citaaboo woo ra Izirayel alaada žeenawey goo, ka cebe takaa kanj nda i na ngi naanaa ka goy.

Hayaa kanj Irkoy g'a wiri man'ti kala ir ma naanay nga, ir ma naanay allaahidu kanj nga n'a noo, ir ma nga yaamarey nda nga ašariyawey gana.

Adujña takaroo

¹ Šintinoo ga, Irkoy na beenaa nda laboo taka.

² Laboo sii nda taka kul, nga koonoo no. Kubay goo guusu beeroo bonj, de* Irkoy Hundoo† cindi ka dira-dira haroo bonj.

³ Irkoy nee: «Gaayoo ma bangay!» De gaayoo bangay.

⁴ Irkoy dii kanj gaayoo boori. A na gaayoo nda kubaa fay k'i kaa cere ra.

⁵ Irkoy na gaayoo maapoo danj «zaaroo», de a na kubaa maapoo danj «cijinoo». Cijin foo kaa, subbaahi foo kaa. Woo ti zaari jinaa.

⁶ Irkoy nee koyne: «Farru beeri ma tee haroo ra kanj ga haroo fay ihinka!»

⁷ Irkoy na farroo tee. A na farroo tee ka beene haroo nda ganda haroo fay. Woo kanj a n'a har tee.

⁸ Irkoy na farroo din maapoo danj «beena». Cijin foo kaa, subbaahi foo kaa. Woo ti zaari hinkantoo.

⁹ Irkoy nee koyne: «Haroo kanj goo beena se ganda ma marga nongu foo hala daw kogaa ma bangay!» Woo kanj a n'a har tee.

¹⁰ Irkoy na daw kogaa maapoo danj «laboo», de a na hari margantaa maapoo danj «teekoo». Irkoy dii kanj a boori.

¹¹ Irkoy yee ka nee: «Laboo ma dumari firzi hay. Subu kul ma nga dumiyoo hay. Tuuri dumi foo kul kanj ga ŋandi ma nga izoo hay, affoo kul nga dumiyoo ma bara a ga.» Woo kanj a n'a har tee.

¹² Dumari firzi fatta laboo cire. Subu dumi kul na nga dumiyoo hay. Tuuri kul na nga izoo hay. Dumi kul, nga dumiyoo goo a ga. Irkoy dii kanj a boori.

¹³ Cijin foo kaa, subbaahi foo kaa. Woo ti zaari hinzantoo.

¹⁴ Irkoy nee koyne: «Hayayan kanj ga gaay noo ma tee farroo ra kanj ti beena ka cijinoo nda zaaroo fay, i ma tee tammaasayan waatey, nda zaarey, nda jirey se.

* **1:2 1.2** de, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti amma. † **1:2 1.2** Irkoy Hundoo, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti hew kanj hun Irkoy do.

15 Beenaa farroo ra, hayey wey ma laboo noo gaay!» Woo kanj a n'a har tee.

16 Irkoy na haya hinkaa tee kanj ga gaay noo. Ibeeroo kanj ga zaaroo gongu nda ikacca kanj ga cijinoo gongu. A na handarawey mo tee.

17 A n'i danj beenaa farroo ra hala i ma laboo noo gaay.

18 I ma dii zaaroo nda cijinoo ra, de i ma gaayoo nda kubaa fay k'i kaa cere ra. Irkoy dii kanj a boori.

19 Cijin foo kaa, subbaahi foo kaa. Woo ti zaari taacantoo.

20 Irkoy nee koyne: «Haroo ma too nda hundikoyne. Cirawyanj ma deesi laboo boj beenaa farroo here!»

21 Irkoy na adabba beerey nda hundikoyney kanj ga juuti haroo ra, a n'i kul taka, affoo kul nda nga dumoo. A na cirawey kanj ga deesi mo kul taka, dumi nda dumi. Irkoy dii kanj a boori.

22 Irkoy na albarka danj i ra ka nee: «Hayey kanj ga huna haroo ra ma hay ka cere hay ka boobo ka teekoo harey too. Cirawey mo ma hay ka cere hay laboo ga!»

23 Cijin foo kaa, subbaahi foo kaa. Woo ti zaari guwantoo.

24 Irkoy nee koyne: «Hundikoyne dumi kul ma fatta laboo cire: adabba, nda labukoy, nda ganjihooga dumi kul!» Woo kanj a n'a har tee.

25 Takaa woo nda Irkoy na ganjihooga, nda adabba, nda labukoy kul tee, affoo kul nda nga dumoo. Irkoy dii kanj a boori.

26 Irkoy nee: «Ir ma boro tee, a ma hima nda ir. A ma tee ir cine! A ma tee jineboro teekoo hamiisaa se, nda beenaa ciraw, nda adabba, nda laboo kul, nda labukoy kul kanj ga ziilam-ziilam laboo ga.»

27 Irkoy na boro taka hala a ma hima nda nga.

Nga himakasinaa no kanj a n'a taka.

A n'i taka k'i tee aru nda woy.

28 Woo banda ga, Irkoy na albarka danj i ra, a nee i se: «Wa hay, war ma cere hay ka boobo. Wa laboo too, war m'a laama. Teekoo hamiisaa, nda beenaa ciraw, nda adabba kul kanj ga ziilam-ziilam laboo ga, war ma tee i se jineboro.»

29 Irkoy nee koyne: «Nga ne, subu kul kanj goo laboo ga kanj ga dumi tee, nda tuuri kul kanj ga ize nda dumi tee, ay g'i noo war se, i ma tee war meehunaa.

30 Laboo adabba kul, nda beenaa ciraw kul, nda labukoy kul kanj ga ziilam-ziilam laboo ga, maanaa hundikoyne kul, ay g'i noo subu firzoo kul, a ma tee ngi meehunaa.» Woo kanj a n'a har tee.

31 Irkoy na hayey kul laasaabu kanj a n'i tee. A dii kanj i hanse ka boori. Cijin foo kaa, subbaahi foo kaa. Woo ti zaari idduwantoo.

2

1 Takaa woo nda beenaa, nda laboo, nda haya kul kanj goo i ra takandi ka ben.

2 Jirbi iyyantoo hane takaroo goyoo kul kanj Irkoy n'a tee ben, de mo jirbi iyyantoo din hane a hunanzam nga goyoo kul kanj a n'a tee ra.

3 A na albarka danj zaari iyyantoo ra k'a yeeti jere ga, zama zaaroo din ra a hunanzam nga takaroo goyoo kul ra kanj a n'a tee.

Aroo nda woyoo goro Edenj sadijinaa ra

4 Woo ti beenaa nda laboo takaroo fillaa.

Waatoo kanj Irkoy Abadantaa na beenaa nda laboo tee,

⁵ ba saaji tuuri kaccu foo sii laboo boŋ. Saaji dumari mo mana zay, zama Irkoy Abadantaa mana ncirŋi kaŋandi laboo boŋ jina. Boro mo sii no kaŋ ga laboo beeri.

⁶ Amma harandaŋ ga tun laboo cire kaŋ ga laboo beeneheroo kul haŋandi.

⁷ Labuhamni no Irkoy Abadantaa n'a zaa laboo ra ka aru hanse jina, a duu ka hundi funsu niiney ra. Aroo tee hundikoyŋi.

⁸ Woo banda ga, Irkoy Abadantaa na saddiŋa duma gandaa ra kaŋ se i ga nee Edeŋ. Edeŋ woo sii kala waynahunay here. A na aroo kaŋ a n'a hanse gorandi a ra.

⁹ Irkoy Abadantaa na tuuri kul kaŋ nga gunayanoo ga boori zayandi laboo ra kaŋ ga ize hay kaŋ ga boori ŋaayan se. Saddiŋaa gamoo ra a na tuuriŋaa hinka zayandi: tuuroo kaŋ ga hunayan noo nda tuuroo kaŋ ga boro noo lakkal ka ihenna nda ifutu kaa cere ra.

¹⁰ Isa foo fatta Edeŋ gandaa ra kaŋ ga saddiŋaa haŋandi. No din ra isaa haroo fay ka tee kabe taaci.

¹¹ Isa jinaa maapoo ti Pišoŋ, a ga gandaa kaŋ maapoo ti Hawila kul kuubi k'a bere. Ganda no kaŋ ra wura goo.

¹² Wura alhakiikaa bara gandaa din ra. Deeli dumi kaŋ maapoo ti bedeliyom nda tondoo kaŋ maapoo ti oniks mo goo a ra.

¹³ Isa kabe hinkantoo maapoo ti Gihon, a ga gandaa kaŋ maapoo ti Kuš kul kuubi k'a bere.

¹⁴ Isa hinzantoo maapoo ti Tigrir. Nga ti haroo kaŋ ga zuru Asiri gandaa se waynahunay here. Isa taacantoo maapoo ti Efrat.

¹⁵ Irkoy Abadantaa na aroo zaa k'a gorandi saddiŋaa ra hala a m'a beeri, a m'ga hawga.

¹⁶ Irkoy Abadantaa na aroo noo yaamar ka nee a se: «Tuuri kul kaŋ goo saddiŋaa ra, n'ga hin ka izey ŋaa,

¹⁷ kala tuuroo kaŋ ga boro noo lakkal ka ihenna nda ifutu kaa cere ra. Tuuroo din, masi izoo ŋaa, zama han kul kaŋ n'n'a ŋaa, šikka sii n'ga buu.»

¹⁸ Irkoy Abadantaa nee nga boŋ se: «A si boori aru ma cindi nga foo. Ay ga faabakaw tee a se, nga cine hangasine.»

¹⁹ Irkoy Abadantaa kaŋ na labu zaa ka ganjihooga kul nda ciraa kul hanse, a n'i ka koy aroo do hala nga ma dii maapney kaŋ a g'i daŋ i ga. Hundikoyŋi kul maapoo kaŋ aroo n'a noo a se, nga nda a ga ciyandi.

²⁰ Aroo na maa daŋ adabba kul ga, a daŋ ciraa kul ga, a daŋ ganjihooga kul ga. Amma a mana duu i ra faabakaw kaŋ ga tee a se nga cine hangasine.

²¹ Irkoy Abadantaa na aroo kaŋandi jirbi koma ra. Kaŋ aroo goo ma jirbi kul, Irkoy na aroo caraw birey affoo kaa, de a na bašooyeeti dogoo ra.

²² Irkoy Abadantaa na caraw biriyooye kaŋ a n'a kaa aroo ra bere k'a tee woy k'a ka koy aroo do.

²³ Kaŋ aroo dii a kul, a kaati ka nee:
«Nhuu, woo ti hamoo kaŋ hun ay hamoo ra,
kuroo kaŋ hun ay kuroo ra.
Woo, maapoo kaŋ ga huru a ga, ti <woy>,
zama aru ra a hun.»*

* 2:23 2.23 Ebere hantumoo ra, aru nda woy kalimawey ga baa ka hima.

²⁴ Woo ka kate, aru ma hun nga ŋaa nda nga baabaa do ka denji nga wandoo ga, de i ga tee gaaham folloku.

²⁵ Ihinkaa kul, aroo nda nga wandoo, cindi gaa koonu bila nda i ma haw.

3

Aroo nda woyoo zunubu jinaa

¹ Ganjihoogawey kul kaŋ Irkoy Abadantaa n'i tee, gondi caram ka bisa i kul. Gondoo na woyoo hãa ka nee: «Cimi da no kaŋ tuuri kul kaŋ goo sadiŋnaa ra, Irkoy nee war masi izoo ŋaa?»

² Woyoo tuuru gondoo se ka nee: «Tuuri kul kaŋ goo sadiŋnaa ra, ir ga hin ka izoo ŋaa.

³ Amma tuuroo kaŋ goo sadiŋnaa gamoo ra, Irkoy nee ir se kaŋ ir masi izoo ŋaa, ir masi ba tuku a do nda ir si baa ir ma buu.»

⁴ Gondoo nee woyoo se: «Kalaa, kalaa! War si buu baffoo.

⁵ Hayaa kaŋ no man'ti kala Irkoy ga bay kaŋ han kaŋ war n'a ŋaa war moyey ga hay. War ga tee sanda nga, war ga ihenna nda ifutu kaa cere ra.»

⁶ Woyoo dii kaŋ tuuroo izoo ga boori ŋaayan se. Nga gunayanoo ga boori, de mo boro ga alhawa a se, zama lakkal no a ga noo. A na tuuroo ize foo kosu, a n'a ŋaa. Nga banda ga, nga kurŋoo kaŋ goo a bande, a n'a noo, de nga mo n'a ŋaa.

⁷ Dogoo din da ngi boro hinkaa kul lakkaley zunbu ka bay kaŋ gaa koonu no ngi goo. I na jeejay fitayan kaa k'i dan-dan cere ga, i ma tee lenpe ngi affoo kul se.

⁸ Aroo nda woyoo maa Irkoy Abadantaa cee jindoo kaŋ goo ma dira-dira sadiŋnaa ra waatoo kaŋ cijinoo hew baanaa ga fara. I koy tugu Irkoy Abadantaa se sadiŋnaa tuurey gamey ra.

⁹ Amma Irkoy Abadantaa na aroo cee, a n'a hãa ka nee: «Man ra ni goo?»

¹⁰ A n'a zaabi ka nee: «Ya nka maa ni cee jindoo sadiŋnaa ra, ay hunbur, zama ay goo gaa koonu. Woo se ay koy tugu.»

¹¹ Irkoy Abadantaa nee aroo se: «May ka ni bayrandi kaŋ ni goo gaa koonu? Ni nka tuuroo izoo ŋaa kaŋ ay na ni yaamar mas'a ŋaa?»

¹² Aroo n'a zaabi ka nee: «Woyoo kaŋ n'n'a noo ya ne, nga k'ay noo tuuroo izoo, woo ka kate y'a ŋaa.»

¹³ Irkoy Abadantaa nee woyoo se: «Cin ti woo kaŋ n'n'a tee?» Woyoo n'a zaabi ka nee: «Gondoo k'ay darga, woo ka kate y'a ŋaa.»

¹⁴ Irkoy Abadantaa nee gondoo se:

«Woo kaŋ n'n'a tee sabbu se,
n'ga laali adabba kul
nda ganjihooga kul gamey ra.

Hõ banda ga, ni gundoo ga n'ga dira,
labutaasi no n'ga ŋaa ni hunaroo kul ra.

¹⁵ Ay ga iberitaray dan ni nda woyoo game,
ay g'a dan ni hayroo nda nga hayroo game.
A ga ni boŋoo motti,
ni mo ga ceekoroo motti.»

¹⁶ A nee woyoo se:

«Ay ga farayan boobo tonton ni alhaamidutaraa hottaa ga.
Kala hottay hala n'ga hay.
Ni kurŋoo se n'ga alhawa,

amma nga no ma ni juwal.»

¹⁷ A nee aroo se: «N’na hanajer ni wandoo se, de mo n’na tuuroo izoo ŋaa kaŋ ay na ni yaamar mas’a ŋaa, woo se laboo ga laali ni maaganda se. Farayan nda n’ga duu ni meenjaaroo ni hunaroo kul ra.

¹⁸ Karji nda ngorfu ga zayandi ma ne. N’ga dumarey ŋaa kaŋ ga zay saajey ra.

¹⁹ Ni sungaa ra n’ga duu ni meenjaaroo hala ma yee laboo kaŋ ra ni zandi, zama labu ti ni, de mo laboo ra n’ga yee.»

²⁰ Aroo kaŋ maapoo ti Adama* na nga wandoo maapoo daŋ Haawa (maanaa «hunayan»), zama nga ti hundikoyi ni kul kaŋ ti boro ŋaa.

²¹ Irkoy Abadantaa na kuuro bankaarayyan tee Adama nda nga wandoo se k’i daŋ i ga.

²² Woo banda ga, Irkoy Abadantaa nee: «Sohõ kaŋ boraa tee sanda ir kaŋ ga ihenna nda ifutu kaa cere ra, ir ma hawgay a masi deebe ka tuuroo kaŋ ga hunayan noo izoo kosu k’a ŋaa ka huna hala abada.»

²³ Irkoy Abadantaa n’a fattandi Edeŋ saddiŋaa ra hala a ma koy laboo beeri kaŋ ra a zandi.

²⁴ A n’i gaaray i ma koy taray. A na almalaykayan kaŋ se i ga nee šerib nda takuba kaŋ ra nuune ga fatta kaŋ ga bere-bere, gorandi Edeŋ saddiŋaa waynahunay kaboo ga hala i ma borey ganji i ma koy tuuroo kaŋ ga hunayan noo do.

4

Kabila na Habila wii

¹ Adama gorokasinay nda nga wandoo Haawa. Woyoo tee alhaamidu, a na ize daŋ aduŋŋa ra kaŋ maapoo ti Kabila*. Haawa nee: «Ay duu iz’aru Abadantaa albarkaa ra.»

² Woo banda ga, a yee ka ize daŋ aduŋŋa ra kaŋ maapoo ti Habila†. Habila tee alman kurkaw, Kabila tee beerikaw.

³ Waatiyan banda ga, Kabila na faari-izeyan tee sargari Abadantaa maapoo ga.

⁴ Habila, nga mo, kate nga almanoo gunde jinawey, de a na ham henney noo a se. Habila nda nga sargaroo kan Abadantaa se.

⁵ Amma Kabila nda nga sargaroo mana kan a se. Kabila hanse ka futu hala ndumoo nka bibi cere ra.

⁶ Abadantaa nee Kabila se: «Macin se n’ga futu, macin se n’ga bibandi?»

⁷ Nda n’na taka henna tee kaŋ ga hima, n’ga ni boŋoo jer! Amma nda mana taka henna tee, zunuboo ga daaru ni hugoo miŋoo ga. A ga alhawa nga ma duu ni, amma ni, ma hin a!»

⁸ Kabila na šenni fur nga armaa Habila ga kaŋ ngi ma koy hawsaa ra. Waatoo kaŋ i too hawsaa ra, a sar ka gum Habila ga, a n’a wii.

* **3:20 3.20** Adama maanaa ti labu. * **4:1 4.1** Kabila maanaa ti duuyan. † **4:2 4.2** Habila maanaa ti harandan.

⁹ Kaŋ woo tee, Abadantaa na Kabila hãa ka nee: «Man ni armaa Habila?» A n'a zaabi ka nee: «Ay si bay. Ni nka maa agay no m'ay armaa lakkal wala?»

¹⁰ Irkoy nee a se: «Cin ti woo kaŋ n'n'a tee? Ni armaa kuroo na ni wurru za laboo ga hala ay do.

¹¹ Sohõ n'ga laali, de laboo ga garsaka ma ne, nga kaŋ na ni armaa kuroo haŋ kaŋ ni kaboo n'a doori.

¹² Nda n'na laboo beeri, n'si duu nga albarkaa. N'ga tee soomasoomante kaŋ ga windi-windi aduŋna ra.»

¹³ Kabila nee Abadantaa se: «Ay zukandoo ga hanse ka tiŋ ya ne.

¹⁴ Nga ne, hõ n'n'ay gaaray k'ay kaa laboo ga. Ay ga hima ka tugu ma ne. Ay ga tee soomasoomante kaŋ ga windi-windi aduŋna ra. Boro kul kaŋ duu agay g'ay wii.»

¹⁵ Abadantaa n'a zaabi ka nee: «Boro kul kaŋ na ni wii, ga zukandi cee iyye ka faasa ma ne.» Woo banda ga, Abadantaa na tammaasa daŋ Kabila ga hala boro kaŋ dii a mas'a wii.

¹⁶ Kabila hun Abadantaa jine, a koy goro gandaa kaŋ se i ga nee Nodu kaŋ goo Eden se waynahunay.

Kabila hayroo

¹⁷ Kabila gorokasinay nda nga wandoo. Woyoo tee alhaamidu, a duu nga boŋ, iz'aroo maapoo ti Henok. Kabila na koyraa foo gorandi. A na koyraa maapoo daŋ Henok kaŋ ti nga iz'aroo maapoo.

¹⁸ Henok ti Irad baabaa, Irad ti Mehuyahel baabaa, Mehuyahel ti Metuŋahel baabaa, Metuŋahel ti Lemek baabaa.

¹⁹ Lemek hiiji wande hinka. Ijinaa maapoo ti Ada, ihinkantoo ti Sila.

²⁰ Ada na Yabal hay. Kurkey kaŋ goo hukukumey cire saajoo ra kaag'aroo ti Yabal.

²¹ Yabal kaŋn'aroo maapoo ti Yubal. Yubal woo, nga ti kuntijikarkey nda laatikarkey kaag'aroo.

²² Sila mo na ize foo daŋ aduŋna ra kaŋ maapoo ti Tubal-Kayeŋ. Tubal-Kayeŋ no ma alhan nda guuru denyan dumi kul tee. Nga woymaa ti Naama.

²³ Lemek nee nga wandey se:

«Ada nda Sila, wa maa ya ne!

Lemek wandey, wa haŋajer ay ŋennoo se!

Boro kaŋ n'ay maray, ay g'a wii.

Zankaaru kaŋ n'ay kar, ay g'a wii.

²⁴ Kabila ga faasandi cee iyye, Lemek cee woyye cindi iyye (77).»

²⁵ Adama yee ka duu nga wandoo ga iz'aru foo kaŋ Haawa na maapoo daŋ Seti (maanaa «sufuray»), zama a nee: «Irkoy yee ka doonandi ya ne iz'aru kaŋ yee Habila dogoo ra kaŋ Kabila n'a wii.»

²⁶ Seti mo duu iz'aru foo kaŋ a na maapoo daŋ Enoš. Zamanoo din ra, borey ŋintin ka Abadantaa maapoo cee.

5

Adama hayroo, k'a zaa a ga ka koy Nuhu ga

¹ Adama hayroo taarikoo ne. Hanoo kaŋ Irkoy na boro taka, a nk'a tee a ma hima nda nga.

² Hanoo kaŋ Irkoy na aru nda woy taka, a na albarka daŋ i ra, a na maapey daŋ «boro».

³ Waatoo kaŋ ra Adama too jiiri zangu nda waranza (130), nga no a duu iz'aru foo sanda nga cine. Nga himakasinaa no. Maapoo kaŋ a n'a daŋ a ga ti Seti.

⁴ Seti hayyanoo banda ga, Adama huna jiiri zangu yaaha (800). A na iz'aruyan nda ize woyyan hay.

⁵ Adama duu jiiri zangu yagga nda waranza (930) aloomur jina, a faati.

⁶ Waatoo kaŋ Seti duu jiiri zangu nda igguu (105), a na Enoš hay.

⁷ Enoš hayyanoo banda ga, Seti huna jiiri zangu yaaha nda iyye (807). A na iz'aruyan nda ize woyyan hay.

⁸ Seti duu jiiri zangu yagga nda iwoy cindi hinka (912) aloomur jina, a faati.

⁹ Waatoo kaŋ Enoš duu jiiri woyyagga (90), a na Kenan hay.

¹⁰ Kenan hayyanoo banda ga, Enoš huna jiiri zangu yaaha nda iwoy cindi guu (815). A na iz'aruyan nda ize woyyan hay.

¹¹ Enoš duu jiiri zangu yagga nda igguu (905) aloomur jina, a faati.

¹² Waatoo kaŋ Kenan duu jiiri woyye (70), a na Malalel hay.

¹³ Malalel hayyanoo banda ga, Kenan huna jiiri zangu yaaha nda woynaaci (840). A na iz'aruyan nda ize woyyan hay.

¹⁴ Kenan duu jiiri zangu yagga nda iwoy (910) aloomur jina, a faati.

¹⁵ Waatoo kaŋ Mahalalel duu jiiri woynu cindi guu (65), a na Yered hay.

¹⁶ Yered hayyanoo banda ga, Mahalalel huna jiiri zangu yaaha nda waranza (830). A na iz'aruyan nda ize woyyan hay.

¹⁷ Mahalalel duu jiiri zangu yaaha nda woyyagga cindi guu (895) aloomur jina, a faati.

¹⁸ Waatoo kaŋ Yered duu jiiri zangu nda woynu cindi hinka (162), a na Henok hay.

¹⁹ Henok hayyanoo banda ga, Yered huna jiiri zangu yaaha (800). A na iz'aruyan nda ize woyyan hay.

²⁰ Yered duu jiiri zangu yagga nda woynu cindi hinka (962) aloomur jina, a faati.

²¹ Waatoo kaŋ Henok duu jiiri woynu cindi guu (65), a na Metusala hay.

²² Metusala hayyanoo banda ga, Henok na Irkoy gana jiiri zangu hinza (300). A na iz'aruyan nda ize woyyan hay.

²³ Henok duu jiiri zangu hinza nda woynu cindi guu (365) aloomur.

²⁴ Henok na Irkoy gana, boro mana dii a koyné, zama Irkoy k'a zaa k'a ka koy nga do.

²⁵ Waatoo kaŋ Metusala duu jiiri zangu nda woyyaaha cindi iyye (187), a na Lemek hay.

²⁶ Lemek hayyanoo banda ga, Metusala huna jiiri zangu iyye nda woyyaaha cindi hinka (782). A na iz'aruyan nda ize woyyan hay.

²⁷ Metusala duu jiiri zangu yagga nda woynu cindi yagga (969) aloomur jina, a faati.

²⁸ Waatoo kaŋ Lemek too jiiri zangu nda woyyaaha cindi hinka (182), a na iz'aru foo hay.

²⁹ A na maapoo daŋ Nuhu (maanaa «bineyaynandi»). Lemek nee: «Woo g'ir bineyaynandi laboo kaŋ Abadantaa n'a laali goy šendaa ra.»

³⁰ Nuhu hayyanoo banda ga, Lemek huna jiiri zangu guu nda woyyagga cindi guu (595). A na iz'aruyan nda ize woyyan hay.

³¹ Lemek duu jiiri zangu iyye nda woyye cindi iyye (777) aloomur jina, a faati.

32 Nuhu goo nda zangu guu (500) kaŋ a na Sem, nda Šam, nda Žafet hay.

6

Nbunadam borolaalataraa

1 Waatoo kaŋ nbunadam šintin ka hay ka cere hay laboo ga, i duu ize woyyaŋ.

2 Irkoy iz'arey* dii kaŋ nbunadam ize woyey ga boori, de i na woyey hiiji kaŋ i n'i suuba i ra.

3 Abadantaa nee: «Hundoo kaŋ ay n'a noo nbunadam se si cindi a ra hala abada, zama a man'ti kala faatante. Nga aloomuroo ga tee jiiri zangu nda waranka (120).»

4 Zamanoo din ra, boro doogoyaŋ goo laboo ga. I ga bara waatoo kaŋ Irkoy iz'arey† koy goro nda nbunadam ize woyey ka duu i ga izeyaŋ. Ngi ti cee jinaa wongaari forantey.

5 Abadantaa dii kaŋ nbunadam borolaalataraa hanse ka boobo laboo ra, de mo zaaroo kul nga binoo miilewey man'ti kala ifutu.

6 Woo se Abadantaa nimsi nda haya kaŋ se nga na borey tee laboo boŋ, de mo binoo hanse ka maray.

7 Abadantaa nee: «Borey kaŋ ay n'i taka, ay g'i tuusu k'i kaa laboo boŋ, k'a dii za nbunadam hala alman, hala labukoy, hala beenaa ciraw, zama ay nimsi nda haya kaŋ se ay n'i tee.»

8 Amma Nuhu duu alhormo Abadantaa do.

Fillaa kaŋ ga šelan Nuhu ga

9 Woo ti Nuhu fillaa. Nuhu man'ti kala boro šerrante kaŋ ga henan nga alwaddaa ra. A na Irkoy gana.

10 Iz'aru hinza no Nuhu n'i hay kaŋ maŋney ti Sem, nda Šam, nda Žafet.

11 Irkoy do, nbunadam hasara, laboo too nda ngi kurimunyaŋoo.

12 Irkoy dii kaŋ laboo hasara, zama takahaya foo kul kaŋ goo laboo boŋ na fondo futu zaa.

13 Woo banda ga, Irkoy nee Nuhu se: «Ay na anniyaa zaa ka benandi nda hundikoyney kul, zama i na laboo too nda ngi kurimunyaŋoo. Ay ga ngi nda laboo halaci.

14 Amma ni, sunduku beeri tee nda bundu yakuwante kaŋ ga tee ma ne harihii. Ma hugu-huguyaŋ tee sundukoo ra. Ma gundoo nda tarayheroŋ kul yon nda yonhaya.

15 Takaa ne kaŋ nda n'ga hima k'a tee: hiyoo ma duu kabedaaru zangu hinza (300) kuuyaŋ. A ma duu kabedaaru woyguu (50) hayaŋ. A ma duu kabedaaru waranza (30) kuyaŋ.

16 Ma zanfun kaŋ ga sawa nda kabedaaru foo hayaŋ kaa beeneheroŋ ra. Sundukoo caraa ga ma miŋoo kaa. Ma sooro hinka cin gundoo ra.

17 Nga ne, agay, ay ga hari beeri foo kaŋandi laboo boŋ hala a ma takahaya kul kaŋ hundi goo niinoŋ ra kaŋ goo aduŋŋa ra halaci. Haya kul kaŋ goo laboo boŋ ga dere.

18 Amma ni, ay ga ni noo amaana. N'ga huru sundukoo kaŋ n'n'a tee harihii ra, ni nda ni iz'arey, nda ni wandoo, nda ni nzurawey kaŋ ti ni izey wandey.

19 Takahaya kul kaŋ ra hundi goo, ma ihinka-hinka daŋ ni bande hiyoo ra, woy nda aru, hala i ma hin ka huna ni bande.

* 6:2 6.2 Irkoy iz'arey, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti beenaa borey. † 6:4 6.4 Sorro 2to.

²⁰ Ma woy nda aru zaa cirawey dumey kul ra, nda almaney dumey kul ra, nda labukoyey dumey kul ra. I ga kaa ni do, hala i ma hin ka huna.

²¹ De mo haya kul kanj ti ŋaayan kanj ga bara, m'a zaa ni bande, hala a ma tee ni nda ey se šilfandaa.»

²² Hayey kul kanj Irkoy n'i har, Nuhu n'i tee. A n'i tee nda takaa kanj nda Irkoy n'a yaamar.

7

Harihiyoo huruyanoo

¹ Woo banda ga, Abadantaa nee Nuhu se: «Huru harihiyoo ra, ni nda ni hugoo borey kul, zama ay do, ni hinne ti šerrante ni alwaddaa ra.

² Adabbawey kul kanj ga halal, dumi foo kul, ma woy nda aru iyeye-iyeye zaa i ra. Wey kanj ga harram, dumi foo kul, ma woy nda aru foo zaa i ra.

³ Beenaa cirawey mo, ma woy nda aru iyeye-iyeye zaa i ra hala ngi dumoo masi dere laboo boŋ.

⁴ Zama ne nda jirbi iyeye ay ga ncirŋi zumandi laboo boŋ kanj ga kara cijin nda zaari hala jirbi woytaaci (40). Haya kul kanj ti hundikoyeni kanj ay n'a tee kanj goo laboo boŋ, ay g'a tuusu.»

⁵ Hayey kul kanj Abadantaa n'i yaamar, Nuhu n'i tee.

⁶ Jiiri zangu iddu (600) bara Nuhu se waatoo kanj hari beeroo kaa ka laboo daabu.

⁷ Nuhu nda nga iz'arey, nda nga wandoo, nda nga iz'arey wandey huru hiyoo ra ka hun hari beeroo cire.

⁸ Adabbawey kul, wey kanj ga halal nda wey kanj ga harram, nda cirawey nda haya kul kanj ga ziilam-ziilam laboo ga,

⁹ ihinka-hinka, woy nda aru, kaa Nuhu do ka huru a bande harihiyoo ra, sanda takaa kanj nda Irkoy n'a yaamar.

¹⁰ Jirbi iyeye banda ga, hari beeroo kaa ka laboo daabu.

Hari beeroo

¹¹ Nuhu jiiri zangu idduwantoo (600to) ra, handu hinkantoo jirbi woy cindi iyyantoo (17to) ga, hanoo din, laboo cire guusu beeroo miŋey kul bagu nda hari, beenaa mo miŋey feeri.

¹² Ncirŋoo kanj laboo boŋ cijin nda zaari hala jirbi woytaaci (40).

¹³ Hanoo din hunday no Nuhu nda nga iz'arey kanj ti Sem, nda Šam, nda Žafet, nda Nuhu wandoo, nda nga iz'arey wande hinza huru harihiyoo ra,

¹⁴ ngi nda hooga dumi kul, nda adabba dumi kul, nda labukoy kanj ga ziilam-ziilam laboo ga dumi kul, nda ciraw dumi kul nda hayey kul kanj goo nda fata ka deesi.

¹⁵ Takahaya kul kanj hundi goo a ra, kaa ihinka-hinka Nuhu do ka huru a bande harihiyoo ra.

¹⁶ Dumi foo kul woy nda aru ka huru hiyoo ra sanda takaa kanj nda Irkoy na Nuhu yaamar. Woo banda ga, Abadantaa na harihiyoo miŋoo daabu a ga.

¹⁷ Hari beeroo woo kara laboo ga jirbi woytaaci (40). Haroo hanse ka boobo, de a na hiyoo doyandi k'a jer laboo ga.

¹⁸ Haroo hanse ka tonton ka boobo laboo ga, de hiyoo cindi ka doy haroo boŋ.

¹⁹ Haroo cindi a ga hanse ka tonton ka boobo laboo ga. Haroo na tondi hondu beerey kul kanj goo aduŋŋa ra daabu.

²⁰ Haroo na tondi hondey daabu, de mo a bisa ey nda kabedaaru woy cindi guu (15).

²¹ Hundikoyi kul kaŋ ga ziilam-ziilam laboo ga, za cirawey hala adabbawey, hala hoogawey nda haya kul kaŋ ga juuti laboo ga nda nbunadamey kul halaci.

²² Haya kul kaŋ hundi goo niinoo ra kaŋ goo labu kogaa boŋ kul buu.

²³ Irkoy na haya kul kaŋ ti hundikoyi kaŋ goo laboo ga tuusu k'i derandi, ma dii za nbunadam hala adabba, hala labukoy, hala ciraa, i kul tuusandi ka dere laboo boŋ. Nuhu nda wey kaŋ goo a bande hinne ka hallasi.

²⁴ Haroo cindi laboo boŋ jirbi zangu nda woyguu (150).

8

Hari beeroo benantaa

¹ Woo banda ga, Irkoy neli Nuhu nda hoogawey nda adabbawey kul ga kaŋ goo a bande harihiyoo ra. Irkoy na hew foo funsu laboo boŋ kaŋ na haroo zumandi.

² Laboo cire guusu beeroo miŋey nda beenaa miŋey daabu, de ncirŋoo kay.

³ Kayna-kayna haroo ga yee ganda laboo ga. Hala a ga too jirbi zangu nda woyguu (150) kul haroo cindi a ga yee ganda ka kacca.

⁴ Handu iyyantoo jirbi woy cindi iyyantoo (17to) ra, hiyoo koy kay ganda kaŋ maŋoo ti Ararat tondi hondey boŋ.

⁵ Haroo cindi de a ga zunbu hala handu woyantoo (10to) ga. Handu woyantoo (10to) din zaari jinaa, tondi hondey boŋey ūintin ka fatta.

⁶ Jirbi woytaaci (40) banda ga, Nuhu na zanfunoo feeri kaŋ a n'a kaa hiyoo beeneheroo ra.

⁷ A na gaaru-gaaru foo donto, a deēši ka koy, amma cee boobo gaaru-gaaroo ga koy a ga yee kate, hala waatoo kaŋ ra haroo ben laboo ga.

⁸ Woo banda ga, Nuhu yee koyne ka tuuzunoo foo donto ka dii wala haroo yee ganda laboo ga.

⁹ Amma tuuzunoo mana hin ka duu nongu kaŋ ra nga ga kay. A yee kate hiyoo do, zama haroo na laboo kul daabu. Nuhu na nga kaboo ūerre, a na tuuzunoo dii, a n'a daŋ nga bande hiyoo ra.

¹⁰ A batu hala jirbi iyye koyne, a duu ka yee ka tuuzunoo donto a ma koy.

¹¹ Tuuzunoo yee kate a do almaaroo ra, hiino zaytuŋaa fita gani foo goo miŋoo ra. Waatoo din Nuhu bay kaŋ haroo yee ganda.

¹² A yee koyne ka batu hala jirbi iyye, a duu ka tuuzunoo donto, tuuzunoo mana yee kate a do koyne.

¹³ Nuhu jiiri zangu iddu nda affaantoo (601to) handu jinaa zaari jinaa, nga no haroo kogu ka ben laboo ga. Nuhu na hiyoo daabirjoo kaa a ga, de a dii kaŋ laboo kogu.

¹⁴ Handu hinkantoo jirbi waranka cindi iyyantoo (27to) hane, laboo kogu karbaši.

¹⁵ Woo banda ga, Irkoy ūelarij Nuhu se ka nee:

¹⁶ «Fatta hiyoo ra, ni nda ni wandoo, nda ni iz'arey nda ngi wandey.

¹⁷ Hundikoyi dumi kul kaŋ goo ni bande, nda cirawey, nda almaney, nda labukoyey kul kaŋ ga ziilam-ziilam laboo ga, m'i ka fatta ni bande hiyoo ra. I ma juuti laboo ga, i ma hay ka cere hay, ka boobo laboo ga!»

¹⁸ Nuhu nda nga iz'arey nda nga wandoo nda nga izey wandey fatta a bande.

¹⁹ Adabbawey kul, nda labukoyey kul, nda cirawey kul, nda haya kul kaŋ ga juuti laboo ga, dumi foo kul fatta cere bande hiyoo ra.

²⁰ Nuhu na sargari tonadoo cin Abadantaa maanoo ga. Nuhu zaa adabba halalantey nda ciraw halalantey ra, a n'i tee sargari kukurante sargari tonadogoo boŋ.

²¹ Abadantaa maa sunnaaraa kaana, de a nee nga boŋ se: «Ay si yee ka laboo danga nbunadam sabbu se, ba nda nbunadam binoo miilewey man'ti kala ifutu za nga zankataraa ga. Ay si yee ka hundikoyney kul halaci sanda takaa kaŋ agay ne k'a tee.

²² Kullihinne laboo ga bara,
dumayan nda hegayyan,
yayni nda konni,
kaydiya nda jiyaw,
cijin nda zaari
si ben.»

9

Irkoy na Nuhu noo amaana

¹ Irkoy na albarka daŋ Nuhu nda nga iz'arey ra ka nee i se: «Wa tonton, war ma hay ka cere hay, de war ma laboo too.

² Hō banda ga, war ga tee hunburhaya nda jitandikaw laboo adabba kul se, nda ciraa kul, nda hundikoyni kul kaŋ ga juuti laboo ga, nda teekoo hamiisa kul. Wey kul ay n'i daŋ war kabey ra.

³ Haya kul kaŋ ga huna, a ga juuti, ga tee war meehunaa sanda subu firzoo takaa. Ay n'i kul noo war se.

⁴ Amma war masi ham ŋaa kaŋ ra hundi goo, maanaa hamoo nda nga kuroo.

⁵ Amma mo, war kuroo kaŋ ti war hunaroo, boro kul kaŋ a n'a mun, ay g'a hāa nda a. A ma tee adabba wala adamize. Adamize foo kul ay g'a hāa nda nga cinaa hundoo.

⁶ Boro kaŋ na adamize kuroo mun,
Adamize no ma kaa ka nga mo kuroo mun,
zama Irkoy nka boro taka hala a ma hima nda nga.

⁷ War, wa duu izeyaŋ, war ma hay ka cere hay. War ma laboo too, war ma boobo a ra.»

⁸ Irkoy yee ka šelaŋ Nuhu nda nga iz'arey kaŋ goo a bande se ka nee:

⁹ «Agay, ay ga war noo agay amaanaa, war nda war hayroo kaŋ ga kaa war dumawey ga,

¹⁰ nda hundikoyney kul kaŋ goo war bande, a ma tee ciraw, wala adabba, wala ganjihooga kul, nda haya kul kaŋ fatta ni bande harihiyoo ra, nda ganjihooga kul.

¹¹ Ay ga war noo agay amaanaa kaŋ hari beeri si yee ka hundikoyney kul benandi, de hari beeri si yee ka tee kaŋ ga laboo halaci.»

¹² Irkoy nee koyne: «Agay amaanaa kaŋ goo agay nda war game, nda hundikoyni kul kaŋ goo war bande, nda alwaddawey kul kaŋ ga kaa borey, nga tammaasaa ti

¹³ kaŋ ay n'ay beenegondoo daŋ duulawey ra. A ga tee amaana tammaasa agay nda laboo game.

14 Waati kul kaŋ ay na duulawey marga laboo se beene, de ay n'ay beenegondoo bangandi duulawey ra,

15 ay ga hongu agay amaanaa kaŋ goo agay, nda war, nda takahaya hundikoyney kul game. Ncirpi si yee ka tee hari beeri ka takahayey kul halaci.

16 Beenegondoo ga bangay duulawey ra, ay g'a guna hala ya duu ka hongu amaana abadantaa kaŋ goo agay kaŋ ti Irkoy nda takahaya hundikoyney kul game kaŋ goo laboo ga.»

17 Irkoy nee Nuhu se: «Woo ti amaanaa tammaasaa kaŋ ay n'a daŋ agay nda hundikoyney kul game kaŋ goo laboo ga.»

Nuhu nda nga iz'arey fillaa

18 Nuhu iz'arey kaŋ fatta harihiyoo ra man'ti kala Sem, nda Šam, nda Žafet. Šam ti Kanaŋ baabaa.

19 Nuhu iz'aru hinzaa no ka hay ka laboo too nda boro.

20 Nuhu ti beerikaw jinaa kaŋ na alaneb faari tee.

21 A na alaneboo hari mooraa haŋ, a suu, de a kay nga gaa koonoo nga hukkuŋmoo ra.

22 Šam kaŋ ti Kanaŋ baabaa, dii nga gaa koonoo, de a koy a filla taray nga arma hinkaa se.

23 Woo banda ga, Sem nda Žafet na burmusoo zaa k'a daŋ ngi jesey ga, i dira ka huru nda banda-banda k'a gum. I mana dii ngi baabaa gaa koonoo, zama i nka duma bere ka huru a kone.

24 Waatoo kaŋ suuyanoo ben Nuhu bande, a maa haya kaŋ nga iz'aru kaccaa n'a tee.

25 Woo ka kate, a nee:

«Ay na Kanaŋ laali.

Yala a ma tee nga armey baŋŋey baŋŋaa!»

26 Nuhu yee koyne ka tonton ka nee:

«Albarka ma bara Abadantaa se kaŋ ti Sem Koyoo!

Yala Kanaŋ ma tee Sem baŋŋaa!

27 Yala Irkoy ma Žafet feeri!

Yala alaafiyaa ma bara Sem nda Žafet hukkuŋmey nda cere game!

De mo Kanaŋ ma tee ngi baŋŋaa!»

28 Hari beeroo banda ga, Nuhu huna jiiri zangu hinza nda woyguu (350).

29 Nuhu aloomuroo kul kaŋ a duu a, man'ti kala jiiri zangu yagga nda woyguu (950). Woo banda ga, a faati.

10

Nuhu iz'arey, gandawey assiloo

(Taarikey 1na 1.5–23)

1 Nuhu iz'arey kaŋ ti Sem, nda Šam, nda Žafet hayroo ti wey. I duu izeyan hari beeroo kaŋyanoo banda ga.

2 Žafet iz'arey ti: Gomer, nda Magog, nda Maday, nda Yawan, nda Tubal, nda Mešek, nda Tiras.

3 Gomer iz'arey ti: Aškenaz, nda Rifat, nda Togarma.

4 Yawan iz'arey ti: Eliša, nda Tarsis, nda Kiti borey, nda Rodan borey.

5 Borey wey ka zamna-zamna gungey ra, ngi laamaa foo kul nda nga šennoo, nda ngi alaayan beerey, nda ngi dumey.

6 Šam iz'arey ti: Kuš, nda Misirayim, nda Put, nda Kanaŋ.

7 Kuš iz'arey ti: Seba, nda Hawila, nda Sabata, nda Raama, nda Sabateka. Raama iz'arey ti Šeba, nda Dedan.

8 Kuš na Namuruz mo hay. Namuruz ti boro jinaa kanj tee wongaari laboo ga.

9 Namuruz tee hookaw beeri Abadantaa do. Woo ra šennoo hun kanj ga nee: «Hookaw beeri no Abadantaa do, sanda Namuruz.»

10 Koyra jina-jinawey kanj a n'i laama ti Babel, nda Erek, nda Akad, nda Kalne kanj goo gandaa ra kanj maapoo ti Šineyar.

11 Gandaa woo ra Namuruz bisa ka koy Asiri gandaa ra. A na koyrawey cin kanjanj ti: Niniwe, nda Rehobot, nda Kala,

12 nda koyra beeroo kanj ti Resen kanj goo Niniwe nda Kala gamoo ra.

13 Misirayim ti Lud borey hayragoo, nda Anam borey, nda Lehab borey, nda Naftuwa borey,

14 nda Patrus borey, nda Kasalu borey, nda Kaftor borey. Filisti borey mana hun kala Kasalu borey ga.

15 Kananj na Sidonj hay, nga ti nga iz'aru jinaa, nga dumaa ga, a na Heti hay.

16 Nga ga Žebus borey, nda Amor borey, nda Girgaši borey,

17 nda Hewi borey, nda Arki borey, nda Sini borey,

18 nda Arwad borey, nda Semar borey, nda Hamat borey hun. Wey kul banda ga, Kananj borey alaayan beerey say-say.

19 Kananj borey gandaa hirroo ti ka hun za koyraa kanj maapoo ti Sidonj, Gerar kaboo here, hala Gaaza. Ka yee k'a dii fondaa kanj ga koy koyrawey ra kanj ti Sodom, nda Gomor, nda Aduma, nda Seboyim here hala Leša.

20 Wey ti Šam hayroo. Alaayan beeri foo kul goo cere bande, wey kanj ga šenni follokaa šelanj goo cere bande ngi laamawey nda ngi gandawey ra.

21 Sem kanj ti Žafet beer'aroo, duu iz'aruyan. Eber* nda nga iz'arey kul hayragoo ti nga.

22 Sem iz'arey ti: Elam, nda Ašur, nda Arfazad, nda Lud, nda Aram.

23 Aram iz'arey ti: Utus, nda Hul, nda Geter, nda Maš.

24 Arfazad na Šela hay, Šela na Eber hay.

25 Eber duu iz'aru hinka. Affoo maapoo ti Peleg (maanaa «zamna»), zama nga waatoo ra laboo zamnandi. Armaa maapoo ti Yokutanj.

26 Yokutanj na Almodad hay, nda Šelef, nda Hasarmawet, nda Yera,

27 nda Hadoram, nda Uzal, nda Dikla,

28 nda Obal, nda Abimayel, nda Šeba,

29 nda Ofir, nda Hawila, nda Yobab. Wey kul man'ti kala Yokutanj iz'aruyan.

30 Ngi gorodogoo ti, m'a dii za Meša, Sefar kaboo here, hala waynahunay tondi hondey do.

31 Wey ti Sem hayroo. Alaayan beeri foo kul goo cere bande, wey kanj ga šenni follokaa šelanj goo cere bande ngi laamawey nda ngi gandawey ra.

32 Wey ti Nuhu iz'arey alaayan beerey, alwadda ka kaa alwadda, ganda ka kaa ganda. Borey wey ga gandawey hun, ka zamna-zamna laboo ga hari beeroo kanjanoo banda ga.

* 10:21 10.21 A ga hin ka tee Eberewey kalimaa mana hun kala Eber kalimaa ra.

11

Babel soorohugu kukoo cinayanoo

¹ Zaman tee kaŋ aduŋŋa kul, šenni follokaa, nda kalima follokey no i g'a šelanŋ.

² Kaŋ adamizey saraysaray ka koy waynahunay here, i dii taranŋtaranŋ foo kaŋ goo gandaa ra kaŋ maanoo ti šineyar. I na no din tee ngi gorodogoo.

³ I nee cere se: «Wa kaa, ir ma ferawyanŋ kar k'i ton nuune ra.» I mana tondi ka cina, feraw nda i cina. Guduronŋ ti hayaa kaŋ ga ferawey kanji cere ga.

⁴ I nee cere se koyne: «Wa kaa, ir ma koyra cin ir boŋ se kaŋ ra soorohugu kuku goo kaŋ boŋoo ga too beenaa. Ir ma maa tee ir boŋ se hala ir masi duu ka say-say laboo kul boŋ.»

⁵ Abadantaa zunbu ka dii koyraa nda soorohugu kukoo kaŋ adamizey n'i cin.

⁶ Woo banda ga, a nee nga boŋ se: «Nga ne, i tee jama foo, i ga šenni follokaa šelanŋ. Woo ti šintinoo hinne! Sohō haya sii no kaŋ g'i ganji i ma haya tee kaŋ i baa.

⁷ Wa kaa, ir ma zunbu ka ngi šennoo ŋaami cere ra hala affoo kul masi maa nga ceroo šennoo.»

⁸ No din ra Abadantaa na borey say-say laboo kul ga, de i tun koyraa cinayanoo ga.

⁹ Woo se i ga nee a se Babel*, zama no din ra Abadantaa na aduŋŋa kul šennoo ŋaami cere ra. No din mo ra Abadantaa na adamizey say-say laboo kul ga.

Sem nda nga hayroo fillaa

¹⁰ Sem hayroo ne. Jiiri hinka hari beeroo kanyanoo banda ga, Sem na Arfazad hay, a goo nga jiiri zangoo (100) ra.

¹¹ Sem huna jiiri zangu guu (500) Arfazad hayyanoo banda ga. A duu iz'aruyanŋ nda ize woyyanŋ.

¹² Arfazad goo nda jiiri waranza cindi guu (35) waatoo kaŋ ra a na Šela hay.

¹³ Arfazad huna jiiri zangu taaci nda ihinza (403) Šela hayyanoo banda ga. A duu iz'aruyanŋ nda ize woyyanŋ.

¹⁴ Kaŋ Šela duu jiiri waranza (30), a na Eber hay.

¹⁵ Šela huna jiiri zangu taaci nda ihinza (403) Eber hayyanoo banda ga. A duu iz'aruyanŋ nda ize woyyanŋ.

¹⁶ Kaŋ Eber duu jiiri waranza cindi taaci (34), a na Peleg hay.

¹⁷ Eber huna jiiri zangu taaci nda waranza (430) Peleg hayyanoo banda ga. A duu iz'aruyanŋ nda ize woyyanŋ.

¹⁸ Kaŋ Peleg duu jiiri waranza (30), a na Rehu hay.

¹⁹ Peleg huna jiiri zangu hinka nda yagga (209) Rehu hayyanoo banda ga. A duu iz'aruyanŋ nda ize woyyanŋ.

²⁰ Kaŋ Rehu duu jiiri waranza cindi hinka (32), a na Serug hay.

²¹ Rehu huna jiiri zangu hinka nda iyye (207) Serug hayyanoo banda ga. A duu iz'aruyanŋ nda ize woyyanŋ.

²² Kaŋ Serug duu jiiri waranza (30), a na Nahor hay.

* 11:9 11.9 Ebere hantumoo ra, *Babel* nda *ŋaamiyanŋ* kalimawey ga baa ka hima.

²³ Serug huna jiiri zangu hinka (200) Nahor hayyanoo banda ga. A duu iz'aruyan nda ize woyyan.

²⁴ Kanj Nahor duu jiiri waranka cindi yagga (29), a na Tera hay.

²⁵ Nahor huna jiiri zangu nda iwoy cindi yagga (119) Tera hayyanoo banda ga. A duu iz'aruyan nda ize woyyan.

²⁶ Kanj Tera duu jiiri woyye (70), a na Ibirim, nda Nahor, nda Haran hay.

Tera nda Ibirim fillaa

²⁷ Tera hayroo ne. Tera na Ibirim, nda Nahor, nda Haran hay. Haran na Lotu hay.

²⁸ Haran mana faati kala koyraa kanj ra a hayandi kanj ti Ur koyraa ra kanj goo Kalde gandaa ra. A faati baaboo kanj ti Tera jine.

²⁹ Ibirim nda Nahor na wandeyan zaa. Ibirim wandoo maapoo ti Saray. Nahor wanoo maapoo ti Milka kanj ti Haran ize woyoo. Haran ti Milka nda Yisika baabaa.

³⁰ Saray man'ti kala woy gun, a sii nda ize.

³¹ Tera na nga iz'aroo Ibirim zaa, nda nga haamaa Lotu kanj ti Haran iz'aroo, nda nga nzura woyoo Saray kanj ti Ibirim wandoo. I hun Ur kanj goo Kalde ka koy gandaa ra kanj maapoo ti Kananj. Kanj i too Karanj, i na no din tee ngi gorodogoo.

³² Aloomuroo kanj Tera duu a man'ti kala jiiri zangu hinka nda igguu (205). A mana faati kala Karanj.

12

Irkoy ciya Ibirim se a ma koy Kananj

¹ Abadantaa nee Ibirim se: «Fatta ni gandaa, nda ni dumoo, nda ni baabaa hugoo ka koy gandaa ra kanj ay g'a cebe ma ne.

² Ay ga ni tee dumi beeri. Ay ga albarka danj ni ra.

² Ay ga ni maapoo noo addawla.

Ma tee albarkahaya borey se!

³ Borey kanj ga gaara ma ne, ay ga albarka danj i ra,

amma boro kanj na ni danga, ay g'a laali.

Ni bande, aduppa alaayan beerey kul ga duu albarka.»

⁴ Ibirim koy nda takaa kanj nda Abadantaa n'a har a se. Lotu koy a bande. Kanj Ibirim ga fatta Karanj, jiiri woyye cindi guu (75) bara a se.

⁵ A koy nda nga bande nga wandoo Saray, nda nga armaa iz'aroo Lotu, nda nga almanoo, nda boro kul kanj goo maapoo ga kanj i duu ey Karanj. I tun ka koy gandaa kanj maapoo ti Kananj. Waatoo kanj i too no din,

⁶ Ibirim dira gandaa ra ka too hala koyraa kanj maapoo ti Šekem, More tuurijnaa beeroo do. Zamanoo din Kananj borey no ma goro gandaa ra.

⁷ Amma Abadantaa bangay Ibirim se, a nee a se: «Ni hayroo se ay ga gandaa woo noo.» Ibirim na sargari tonadoo cin Abadantaa kanj bangay a se maapoo ga.

⁸ Woo banda ga, a dira ka koy tondi hondoo here kanj goo koyraa kanj maapoo ti Betel waynahunay kaboo here. A na nga huklumoo cin Betel kanj goo waynakanjay nda koyraa kanj se i ga nee Ayi kanj goo waynahunay game. A na sargari tonadoo cin Abadantaa maapoo ga, a na Abadantaa maapoo cee.

⁹ Woo banda ga, Ibirim yee ka saraysaray ka koy Negew gandaa ra.

Ibirim nda Saray koy waati tee Misira

¹⁰ Heray foo tee gandaa ra. Heraa laalayanoo se, Ibirim naaru ka doo Misira gandaa ra ka goro ka waati tee no din.

¹¹ Waatoo kaŋ i ga baa ka huru Misira gandaa ra, a nee nga wandoo Saray se: «Aywa! Ay ga bay kaŋ woy borya ti ni.

¹² Nda Misira borey dii ni, i ga nee kaŋ ay wandoo ti ni. I g'ay wii, i ga ni naŋ ma huna.

¹³ Ay g'a wiri ni ga, ma nee i se kaŋ ay woymaa ti ni! Nga ra i ga kula ay ra. Ni alhormaa ra, ay hundoo ga cindi ay ra.»

¹⁴ Waatoo kaŋ Ibirim too Misira gandaa ra, Misira borey dii kaŋ woyoo ga hanse ka boori.

¹⁵ Waatoo kaŋ Firawuuna cee-cirey na woyoo laasaabu, i koy a šifa Firawuuna se. Woo banda ga, woyoo zandi ka koy Firawuuna hugoo do.

¹⁶ Woyoo sabbu se, Firawuuna na Ibirim dii nda diiyan henna. A n'a noo alman buuna, nda ibeeri, nda farka aruyan, nda baŋŋayan, nda koŋŋayan, nda farka wooyan, nda yooyan.

¹⁷ Amma Abadantaa na dori beeriyan ka Firawuuna nda nga hugoo borey kar, Saray kaŋ ti Ibirim wandoo maaganda se.

¹⁸ Firawuuna ciya Ibirim se, a nee a se: «Cin ti woo kaŋ n'n'a tee ya ne? Macin se man'ay bayrandi kaŋ ni wandoo no?

¹⁹ Macin se ni nee kaŋ ni woymaa no, hala agay ne k'a zaa ka nee ay g'a tee wande? Sohō ni wandoo ne, a zaa, ma koy!»

²⁰ Firawuuna na nga borey yaamar kaŋ i ma Ibirim fattandi. A ma koy nda wandoo nda haya kul kaŋ goo a kone.

13

Ibirim nda nga armaa iz'aroo Lotu fay

¹ Ibirim hun Misira gandaa ra ka žigi ka koy Negew, nga, nda nga wandoo, nda nga haya kul kaŋ goo maapoo ga, nda Lotu.

² Ibirim goo nda adabba boobo, nda nzorfu kaaray boobo, nda wura boobo.

³ A saraysaray ka hun Negew ka koy hala Betel, nongoo kaŋ ra a jin ka nga hukcumoo cin kaŋ goo Betel nda Ayi game,

⁴ hala nongoo kaŋ ra a na sargari tonadoo jinaa tee. De mo no din ra Ibirim na Abadantaa maapoo cee.

⁵ Lotu kaŋ goo a bande mo goo nda alman buuna nda ibeeri nda hukkumyan.

⁶ Ngi affoo kul adabbawey ga hanse ka boobo, i si hin ka cindi cere bande, gandaa si hin k'i zaa, zama a ga kacca i se.

⁷ Koyne mo Kanaŋ borey nda Ferezi borey goo gandaa din da ra. Han foo alfitina huru Ibirim almaney kurkey nda Lotu waney game.

⁸ Ibirim nee Lotu se: «Ay g'a wiri ni ga, alfitina masi huru agay nda ni game. A masi huru ay kurkey nda ni waney game, zama ir kul ti hugu follokaa borey.

⁹ Gandaa kul goo ni jine! Ir ma fay. Nda n'na hawsaa zaa, ay ga gurmaa zaa. Nda n'na gurmaa zaa, ay ga hawsaa zaa.»

¹⁰ Lotu na nga boŋoo jer, a dii Žurden isaa ganganoo kul. A ga tay pataku. Woo ti za Abadantaa mana Sodom nda Gomor halaci. Nongoo din ga hima nda Abadantaa saddiŋaa. Ma nee Misira gandaa. A ga koy too hala koyraa kaŋ maapoo ti Sohar.

¹¹ Lotu na Žurdeŋ isaa ganganoo kul suuba nga boŋ se, de a koy waynahunay kaboo here. Takaa woo nda i fay ka hun cere ga.

¹² Ibirim goro Kanaŋ. Lotu koy goro ganganoo koyrawey ra. A na nga hukkumoo cin Sodom koyraa jeroo ga.

¹³ Sodom borey man'ti kala boro laalayan. Zunubu teekaw beeriyanŋ no Abadantaa do.

Abadantaa na meefuryanŋ zaa

¹⁴ Waatoo kaŋ Lotu hun Ibirim bande, woo din banda ga, Abadantaa nee Ibirim se: «Ni boŋoo jer ka guna, za nongoo kaŋ ra ni goo hala hawsa, nda gurma, nda dandi, nda dangay,

¹⁵ zama gandaa kul kaŋ n'g'a honnay, ay g'a noo ni nda ni hayroo se hala abada.

¹⁶ Ay ga ni hayroo tee sanda labutaasi. A ga boobo hala nongu kaŋ ra nda boro ga hin ka labutaasi kabu kul, a ga hin ka ni hayroo kabu.

¹⁷ Tun ni boŋ ga, ma gandaa kuuyanoo nda nga hayyanoo kul dira, zama ay g'a noo ma ne.»

¹⁸ Ibirim koy nga hukkumoo cin ka goro bora kaŋ maŋoo ti Mamre, tuuriŋnaa beerey do kaŋ goo koyra kaŋ se i ga nee Hebron. No din ra a na sargari tonadoo cin Abadantaa maŋoo ga.

14

Ibirim hin kokoyey kaŋ a n'i wongu

¹ Waatoo kaŋ ra Šineyar gandaa kokoyoo ti Amrafel, Elasar koyraa kokoyoo ti Aryok, Elam gandaa kokoyoo ti Kedorlawomer, Goyim gandaa kokoyoo ti Tidal,

² zamanoo din no, i marga ka Bera wongu kaŋ ti Sodom kokoyoo, nda Birša kaŋ ti Gomor kokoyoo, nda Šinab kaŋ ti Aduma kokoyoo, nda Šemeber kaŋ ti Seboyim kokoyoo, nda Bela kaŋ se i ga nee Sohar, kokoyoo.

³ Wey kul na cere marga Sidim gandaa gooroo ra kaŋ ti teeko Ciiri-ciirantaa.

⁴ I na jiiri woy cindi hinka (12) tee, i goo Kedorlawomer cire, amma jiiri woy cindi hinzantoo (13to) ga, i ture.

⁵ Jiiri woy cindi taacantoo (14to) ra, Kedorlawomer nda kokoyey kaŋ marga ka koy Refa borey wongu koyraa ra kaŋ maŋoo ti Ašitorot-Karanayim. I na Zuz borey wongu koyraa ra kaŋ maŋoo ti Haam. I na Emu borey wongu Šawe-Kiryatayim.

⁶ I na Hori borey wongu ngi tondi hondoo ga kaŋ ti Seyir gandaa. I n'i gaaray hala El-Paran kaŋ goo saajoo jeroo ga.

⁷ Woo banda ga, i yee ngi ceebandawey ra, i too En-Mišpat kaŋ ti koyraa kaŋ maŋoo ti Kadeš. Ngii wongoo too Amalek borey gandaa kul nda Amor borey kaŋ ga goro Hasason-Tamar.

⁸ Sodom, nda Gomor, nda Aduma, nda Seboyim, nda Bela kaŋ se i ga nee Sohar, kokoyey kul fatta ka marga ka koy i wongu Sidim gandaa sosooroo ra.

⁹ Wey kaŋ i koy wongu man'ti kala Kedorlawomer kaŋ ti Elam kokoyoo, nda Tidal kaŋ ti Goyim kokoyoo, nda Amrafel kaŋ ti Šineyar kokoyoo, nda Aryok kaŋ ti Elasar kokoyoo. Kokoy taaci no kaŋ ga igguu wongu.

¹⁰ Sidim gandaa sosooroo kul ti guusuyan kaŋ ga too nda guduron. Sodom nda Gomor kokoyey zuru, de i kaŋ guusey din ra. Wey kaŋ cindi zuru ka koy tondi hondoo here.

¹¹ Wongaarey na Sodom nda Gomor almanoo nda ngi meehunaa kul zaa k'i ka koy.

¹² I na Ibirim arma iz'aroo mo kanj ti Lotu nda nga almanoo kul zaa ka koy, zama a mana cindi ka goro kala Sodom.

¹³ Boro foo kanj zuru koy alhabaroo too Ibirim se kanj ti Ebere. Ibirim si goro kala tuuriŋaa beerey do kanj Mamre wane nda ey kanj ti Amor boro kanj ti Eškol nda Aner armaa kanjanj amaana goo ngi nda Ibirim game.

¹⁴ Waatoo kanj Ibirim maa kanj i na nga bora tee kasa-ize ka koy, a na nga hugu-ize wongaari boro zangu hinza nda iwoy cindi yaaha (318) zaa. I n'i gaaray hala koyraa ra kanj maapoo ti Dan.

¹⁵ A na wongu-izey zamna, ka nga iberey gande cijinoo ra, nga nda nga tamey. I n'i kar k'i gaaray hala koyraa kanj se i ga nee Hoba kanj goo Damas se hawsa here.

¹⁶ A yee kate nda almanoo kul, a yee kate nda nga bora Lotu nda nga almanoo, nda woyey nda jamaa kanj i bay k'i boy ka koy.

Ibirim na Melšizedek nda Sodom kokoyoo kubay

¹⁷ Waatoo kanj Ibirim na Kedorlawomer nda kokoyey kanj marga wongu ka hin, Sodom kokoyoo dira ka koy a kubay Šawe sosoaroo ra kanj ti Kokoyoo sosoaroo.

¹⁸ Melšizedek kanj ti Zalem kokoyoo, kate ŋaayan nda alaneb hari moora. A mana cindi ka tee kala Irkoy Jerantaa sargari juwalkaw.

¹⁹ A gaara Ibirim se ka nee:
«Irkoy Jerantaa kanj wane beenaa nda laboo
ma albarka danj Ibirim ra!

²⁰ Albarka ma bara Irkoy Jerantaa se
kanj na ni torrokey kanjandi ni kaboo ra!»
Ibirim na nga hayey azakkaa noo a se.

²¹ Sodom kokoyoo nee Ibirim se: «Ay noo borey, de ma almanoo zaa ni boŋ se!»

²² Amma Ibirim na Sodom kokoyoo zaabi ka nee: «Ay g'ay kaboo jer ka žee nda Abadantaa kanj ti Irkoy Jerantaa kanj na beenaa nda laboo taka,

²³ ay si haya kul zaa ni jinawey ra, ba sana wala šilli, soko ma kaa ka nee: «Agay ka Ibirim tee almankoyni.»

²⁴ Ay boŋ se, ay si haya kul zaa nda man'ti woo kanj aru soogey n'a ŋaa. Borey mo kanj hanga ay bande ka koy wongu kanj ti Aner, nda Eškol, nda Mamre, ngi, i ma ngi bagaa zaa!»

15

Irkoy na Ibirim noo amaana

¹ Hayey wey banda ga, Abadantaa na šenni har Ibirim se bangayyan ra ka nee a se: «Masi hunbur haya kul, Ibirim! Agay no ma tee ma ne koray. Ni sufuraa ga hanse ka beeri.»

² Ibirim zaabi ka nee: «Ay Koyoo, Abadantaa, hayaa kanj n'g'a noo ya ne koyne, cin no a g'a hanse ya ne? Agay ne ma aduŋna nanj bila ize. Eliyezer, Damas bora no m'ay tubu?»

³ Ibirim nee koyne: «Ni ne man'ay noo hayyan, nga ne ay tamoo kanj ti ay hugu-izoo no m'ay tubu.»

⁴ Amma Abadantaa na šenni har Ibirim se ka nee: «Bora kanj n'n'a har si ni tubu, amma bora kanj ga hun ni hamoo ra, nga no ma tee ni tubukaa.»

⁵ A na Ibirim ka koy taraa ra, a nee a se: «Beenaa guna, ma handarawey kabu, nda n'ga hin ka ngi hinnaa bay.» A yee ka nee a se: «Takaa woo no ni hayroo booboyanoo ga ti a.»

⁶ Ibirim naanay Abadantaa, de a kabandi a se šerretaray.

⁷ A nee a se koyne: «Agay ti Abadantaa kaŋ na ni kaa Ur koyraa kaŋ goo Kalde gandaa ra, ka ni noo gandaa woo a ma tee ni wane.»

⁸ Ibirim zaabi ka nee: «Ay Koyoo, Abadantaa, macin no m'ay ka hakiika ka bay kaŋ ay ga duu a?»

⁹ Irkoy nee a se: «Haw woy-ize foo kaŋ goo nda jiiri hinza soolu ya ne, nda hancin foo kaŋ goo nda jiiri hinza, nda gaaru foo kaŋ goo nda jiiri hinza, nda gubaguba foo, nda tuuzun-ize foo.»

¹⁰ Ibirim kate adabbawey kul, a na affoo kul dunbu gamoo ga, de a na jere foo kul tenjandi affaa. Amma cirawey hunday, a man'i zamna.

¹¹ Jigaarayan zunbu adabba bukawey boŋ, amma Ibirim n'i gaaray.

¹² Waynaa kanyanoo ga, jirbi koma foo na Ibirim kaŋandi, de mo hunburay beeri n'a dii kubaa ra.

¹³ Irkoy nee Ibirim se: «Ma bay kaŋ ni hayroo ga koy taabuši ganda ra kaŋ man'ti nga wanoo. I ga tee baŋŋayan no din, i g'i žilla jiiri zangu taaci (400).

¹⁴ Amma ay ga dumoo ciiti kaŋ n'i daŋ baŋŋataray. Woo din banda ga, i ga fatta ka koy nda alman boobo.

¹⁵ Ni, n'ga koy ni hayraŋey gar alaahara nda alaafiya. Žeenayyan henna banda ga, n'ga suturandi.

¹⁶ Ni hayroo si yee kate ne ra kala hala alwadda taaci banda ga, zama waatoo din no Amor borey layboo mana too jina ya ne nongu kaŋ ga a si bisa.»

¹⁷ Waatoo kaŋ waynaa kaŋ, kubaa beeri, de alforon foo ga dullu, nuune ga fatta a ra ka koy huru alman foorantey game.

¹⁸ Hanoo din, Abadantaa na amaana daŋ nga nda Ibirim game. A nee a se: «Ay na gandaa woo noo ni hayroo se. M'a dii za Misira isaa ga hala Efrat isa beeroo,

¹⁹ gandaa woo man'ti kala Keni borey, nda Kenaz borey, nda Kadumone borey,

²⁰ nda Heti borey, nda Ferezi borey, nda Refa borey,

²¹ nda Amor borey, nda Kanaŋ borey, nda Girgaši borey, nda Žebus borey gandaa.»

16

Isimayel hayyanoo

¹ Saray kaŋ ti Ibirim wandoo, mana duu a se ize. Saray goo nda koŋŋa foo kaŋ Misira boro no, maapoo ti Hažatta.

² Saray nee Ibirim se: «Sohō kaŋ Abadantaa n'ay ganji ya duu ize, marga nda ay koŋŋaa. A ga hin ka tee a ma duu ya ne iz'aru.» Ibirim yadda Saray hoyraa.

³ Saray kaŋ ti Ibirim wandoo, na nga koŋŋaa Hažatta, Misira boraa, zaa k'a noo nga kurpoo Ibirim se a ma marga nda a. Woo kaa ka gar kaŋ Ibirim goo nda goray jiiri woy (10) gandaa ra kaŋ se i ga nee Kanaŋ.

⁴ A marga nda Hažatta. A tee alhaamidu. Kaŋ a maate kaŋ nga ga tee boro hinka kul, a šintin ka donda nga koyoo Saray.

⁵ Woo se Saray nee Ibirim se: «Ay kaynandiyanoo ga kaŋ ni boŋ. Agay k'ay koŋŋaa daŋ ni kaboo ra, amma za a maate kaŋ nga ga tee alhaamidu a mma donda agay. Yala Abadantaa ma ciiti agay nda ni game.»

⁶ Ibirim na Saray zaabi ka nee: «Ni koŋŋaa ne, a goo ni kaboo ra, haya tee a se kaŋ kan ma ne.» Saray na Hažatta gurzugay hala nongu kaŋ ra a zuru a ga.

⁷ Abadantaa almalayka foo n'a gar saajoo ra hari foo jesoo ga kaŋ goo fondaa here kaŋ ga koy saajoo ra kaŋ maapoo ti Šur.

⁸ A n'a hãa ka nee: «Hažatta, Saray koŋŋaa, man ra ni hun, man ra n'ga koy?» A n'a zaabi ka nee: «Ay koyoo Saray se ay goo ma zuru.»

⁹ Almalaykaa nee a se: «Yee ni koyoo do, ma ni boŋ yeeti a se ganda.»

¹⁰ A nee a se: «Ay ga ni hayroo boobandi nda takaa kaŋ nda a si hin ka kabandi nga booboyanoo se.»

¹¹ Abadantaa almalaykaa nee a se koyne:

«Ni tee alhaamidu,

n'ga iz'aru foo daŋ aduŋŋa ra

kaŋ n'ga maapoo daŋ Isimayel (maanaa <Irkoy ga maa>),

zama Abadantaa maa ni binekankamyanoo.

¹² Ni iz'aroo ga tee sanda ganjifarka.

A ga kay ka borey kul wongu,

borey kul ga kay k'a wongu.

Amma a ga goro jere ga nga armey se ka huna nga hinne.»

¹³ Abadantaa kaŋ šelaŋ Hažatta se, Hažatta na maapoo daŋ «ni ti El-Roy» (maanaa «ni ti Koyoo kaŋ ga dii agay»), zama a nee nga boŋ se: «Cimi da no kaŋ ay dii ne ra woo kaŋ dii agay!»

¹⁴ Woo se i na dayoo kaŋ goo Kadeš nda Bered gamoo ra maapoo daŋ Ber-Lahay-Roy (maanaa «Hundikoynoo kaŋ ga dii agay dayoo»).

¹⁵ Hažatta duu iz'aru foo Ibirim se. Ibirim na iz'aroo kaŋ Hažatta duu a a se, maapoo daŋ Isimayel.

¹⁶ Ibirim sii nda kala jiiri woyyaaha cindi iddu (86) waatoo kaŋ Hažatta duu a se Isimayel.

17

Ibirim maapoo bere ka tee Ibrahima

¹ Waatoo kaŋ Ibirim duu jiiri woyyagga cindi yagga (99), Abadantaa bangay Ibirim se, a nee a se: «Agay ti Irkoy, Hini-kul-koyoo. Ma dira ay fondaa ra, ma henan.

² Ay ga ni noo agay amaanaa. Ay ga hanse ka ni hayyanoo boobandi.»

³ Ibirim sujudu, de Irkoy šelaŋ a se ka nee:

⁴ «Agay, agay amaanaa ne kaŋ ay g'a noo ma ne: n'ga tee dumi boobo se hayraa.

⁵ N'si yee ka ciyandi nda Ibirim (maanaa «baaba kaŋ jerandi»), ni maapoo ga tee Ibrahima (maanaa «boro boobo baaba»), zama ay na ni tee dumi boobo hayraa.

⁶ Ay ga ni noo hayyan boobo-boobo. Ay ga ni tee dumiyar, de mo kokoyar ga hun ni ga.

⁷ Agay amaanaa ga cindi agay nda ni game, nda ni hayroo kaŋ goo ni dumaa ga, alwaddawey kul ra. A ga tee amaana kaŋ si tun hala ya tee ni nda ni hayroo kaŋ ga kaa ni dumaa ga kul se Koy.

⁸ Ay ga ni noo, ni nda ni hayroo kaŋ ga kaa ni dumaa ga, gandaa kaŋ ra ni ne ka koy goro. Kanaŋ gandaa kul n'g'a mayray hala abada. Ay ga tee ni hayroo Koyoo.»

⁹ Irkoy nee Ibrahima se: «Ni, ma agay amaanaa dii, ni nda ni hayroo kaŋ ga kaa ni dumaa ga, alwaddawey kul ra.

¹⁰ Agay amaanaa ne kaŋ ni nda ni hayroo kaŋ ga kaa ni dumaa ga, g'a kayandi: aru kul kaŋ goo war ra ga hima ka hurubangu.

¹¹ War hurubanguyanoo ga tee agay nda war game amaanaa tammaasaa.

¹² Alwadda ka kaa alwadda, zankaaru kul ga hima ka hurubangu nga jirbi yaahantoo hane. A ma teendi baŋŋa kul se kaŋ hayandi ni hugoo ra. A ma teendi baŋŋa kul kaŋ n'n'a day nda nooru kaŋ man'ti ni alkabiilaa.

¹³ Baŋŋa kaŋ hayandi ni hugoo ra nda boraa kaŋ ni nk'a day nda ni nooroo, i kul ma hurubangu. Agay amaanaa ma tee war hamey ra amaana kaŋ si tun.

¹⁴ Aru jofolo kaŋ nga toošidogoo mee kuuroo mana dunbu, boraa ga hun nga jamaa ra, zama a na agay amaanaa hoo.»

¹⁵ Irkoy nee koyne Ibrahima se: «Saray, ni wandoo, masi yee k'a cee nda Saray, hō banda ga, maŋnoo ga tee Sarata (maanaa «bonkoyni woy»).

¹⁶ Ay ga albarka daŋ a ra, de ay ga ni noo nga mo ga iz'aru foo. Albarka ga huru a ra, de a ga tee dumi boobo se kaaga woy. Dumi boobo kokoyyan si hun kala nga ga.»

¹⁷ Ibrahima sujudu, a haaru, de a nee nga boŋ se: «Taka foo nda aru kaŋ goo nda jiiri zangu (100) ga ize daŋ aduŋŋa ra? De Sarata kaŋ goo nda jiiri woyyagga (90), taka foo nda a ga ize daŋ aduŋŋa ra?»

¹⁸ Woo banda ga, Ibrahima nee Irkoy se: «Yala ma Isimayel noo aloomur!»

¹⁹ Amma Irkoy n'a zaabi ka nee: «Šikka sii kaŋ ni wandoo Sarata ga duu ma ne iz'aru foo, de n'ga maŋnoo daŋ Isiyaka (maanaa «haaruyan»). Ay g'a noo agay amaanaa, sanda amaana kaŋ si tun nga hayroo kaŋ goo dumaa ga se.

²⁰ Isimayel here, hayaa kaŋ n'n'a ŋaaray, ay n'a yakubar: ay ga albarka daŋ a ra. Ay g'a noo hayyan, ay g'a noo hayyan boobo. A ga bonkoyni woy cindi hinka (12) hay, de ay g'a tee hayraa dumi beeri se.

²¹ Amma agay amaanaa Isiyaka ga, a ga tabati kaŋ Sarata ga duu a ma ne yeeši alwaatoo woo da cine ga.»

²² Kaŋ a šelaŋ ka ben a bande, Irkoy žigi Ibrahima se beene.

²³ Ibrahima na nga izoo Isimayel dii, nda baŋŋey kul kaŋ hayandi nga hugoo ra, nda arey kul kaŋ a n'i day nda nga nooroo, nda arey kul kaŋ goo nga hugoo ra, a n'i kul daŋbangu zaari follokaa din da ra nda takaa kaŋ nda Irkoy n'a har a se.

²⁴ Ibrahima sii nda kala jiiri woyyagga cindi yagga (99) waatoo kaŋ a ga hurubangu.

²⁵ Nga izoo Isimayel sii nda kala jiiri woy cindi hinza (13) waatoo kaŋ a ga hurubangu.

²⁶ Zaari follokaa ra Ibrahima nda nga izoo Isimayel kul hurubangu.

²⁷ Nga hugoo arey kul, nda baŋŋey kaŋ hayandi a do, nda wey kaŋ man'ti nga alkabiilaa kaŋ a n'i day nda nga nooroo, i kul huru a bande bangu.

¹ Abadantaa bangay Ibrahima se tuurijnaa beerey jeroo ga kanj ti Mamre wane. Ibrahima goo ma goro nga hukkumoo mijoo ga zaarikayaa ra.

² A na nga bonjoo jer, de a dii aru hinza kanj si mooru a ga, goo ma kay. Za a dii ey, kul a zuru ka hun nga hukkumoo mijoo ga k'i kubay, a gunguma i se hala ganda.

³ A nee ngi affoo se: «Ay koyoo, ay g'a wiri ni ga, alhormo tee ya ne, masi bisa ka mooru ni tamoo ga, mana kay a do.

⁴ Naj i ma kate hari kayna, war ma war cewey jumay, de war ma hunanzam tuuroo cire.

⁵ Ay ga kate war se nyaayan kayna hala war ma duu gaabi, nga banda ga, war ma koy war diraa ra, zama woo se ay na war zumandi agay do kanj ti war tamoo.» Yawey n'a zaabi ka nee: «A boori, haya tee kanj n'n'a har.»

⁶ Ibrahima zuru ka koy nga hukkumoo do ka Sarata gar, a nee: «Cahã! Ma farin hamni mudu hinza zaa, m'a loobu, m'a tee wijila.»

⁷ Woo banda ga, Ibrahima zuru ka koy nga almaney do, a na haw-ize foo dii kanj hamoo ga ban, a ga naasu. A n'a noo zankaaru foo se kanj n'a hanse nda cahayan.

⁸ Ibrahima yee ka waahoonu nda waa gani zaa, nda haw-izoo hamoo kanj hansandi, a n'i danj nga yawey jine. Ibrahima ga kay jere ga waatoo kanj i ga naa tuuroo cire.

⁹ I nee a se: «Man Sarata, ni wandoo?» A zaabi ka nee: «A goo no, hukkumoo cire.»

¹⁰ Yawey affoo nee: «Šikka sii kanj ay ga yee kate yeeši dimmaa woo da ga, Sarata ni wandoo ga duu iz'aru.» Sarata goo dumaa ga hukkumoo mijoo ga, a ga hanjjer.

¹¹ Ibrahima nda Sarata žen, ngi jirey boobo, de mo Sarata hun hayyan.

¹² Sarata haaru nga binoo ra ka nee: «Sohõ kanj ay žen, man ra ay ga duu alhawa? Ay koyoo mo man'ti kala aru žeena.»

¹³ Abadantaa na Ibrahima hãa ka nee: «Macin se Sarata ga haaru ka nee: «Taka foo! Cimi da no kanj ay ga hin ka duu ize, agay kanj žen?»

¹⁴ Haya goo no kanj ga mongu Abadantaa se wala? Alwaatoo kanj ay n'a kayandi, yeeši dimmaa woo ga, ay ga yee kate ni do, Sarata ga duu iz'aru.»

¹⁵ Sarata na šennoo yankar ka nee: «Ya na haaru.» Hunburay ka kate a m'a har. Abadantaa n'a zaabi ka nee: «Ni haaru kay.»

Ibrahima na Irkoy ŋaaray Sodom se

¹⁶ Woo banda ga, yawey na fondaa sanbu. Koyraa kanj se i ga nee Sodom, nga no i n'a tenje ka koy. Ibrahima hanga ey k'i dum.

¹⁷ Abadantaa nee nga bonj se: «Ay ga haya tugu Ibrahima se kanj ay g'a tee wala?»

¹⁸ Šikka sii kanj Ibrahima ga tee dumi beeri gaabante. Nga ra, adunja gandawey kul ga duu albarka.

¹⁹ Ya nk'a suuba hala a ma nga izey nda nga hugoo borey kanj goo dumaa ga yaamar i ma Abadantaa fondaa gana ka goy nda šerretaray nda cimi. Woo ra Abadantaa ga Ibrahima noo hayaa kanj a bay k'a har a se.»

²⁰ Woo banda ga, Abadantaa nee Ibrahima se: «Hayey kanj borey g'i har Sodom nda Gomor ga hanse ka boobo, ngi zunubey hanse ka laala

²¹ hala nongu kanj ra ay ga zunbu ka dii wala hayey kanj ay ga maar'ey da no i g'i tee. Nda cimi no wala man'ti cimi no, ay ga bay.»

²² Arey hun no din ka koy Sodom. Amma Ibrahima cindi a ga kay Abadantaa jine.

²³ Ibrahima man kate, de a nee: «Adiši n'ga išerrante halaci ifutu bande wala?»

²⁴ A ga hin ka tee boro šerrante woyguu (50) goo koyraa ra: adiši n'ga ngi mo halaci? N'si yaafa koyraa se boro woyguu (50) šerrantaa kanj goo a ra maaganda se?»

²⁵ Woo man'ti ni goyoo: ka boro šerrantey halaci ifutawey bande taka kanj ra išerrantey nda ifutawey kul ma tee afolloku. Woo man'ti ni goyoo! Ni kanj ga aduɲɲa kul ciiti, man'ti cimi nda n'ga ciiti wala?»

²⁶ Abadantaa zaabi ka nee: «Nda ay na boro woyguu (50) šerrante gar Sodom ra, ngi maaganda se ay ga koyraa kul yaafa.»

²⁷ Ibrahima nee koyne: «Ay yadda ka šelanj ay Koyoo se, agay kanj man'ti kala labu nda boosu yaada.»

²⁸ A ga hin ka tee boro woyguu (50) šerrantey din boro guu m'i kuma. Boro guu se n'ga koyraa kul halaci wala?» A nee: «Nda ay na boro woytaaci cindi guu (45) gar no din, ay si koyraa halaci.»

²⁹ Ibrahima šelanj koyne ka nee: «A ga hin ka tee boro woytaaci (40) bara no?» A n'a zaabi ka nee: «Boro woytaacaa (40) maaganda se ay s'a tee.»

³⁰ Ibrahima nee koyne: «Yala ay Koyoo masi futu, ay ga šelanj koyne. A ga hin ka tee boro waranza (30) šerrante bara no din?» A nee: «Nda ay na boro waranza (30) gar no din, ay si haya kul tee koyraa se.»

³¹ Ibrahima nee: «Ay duu bine ka šelanj ay Koyoo se. A ga hin ka tee boro waranka (20) bara no din.» A n'a zaabi ka nee: «Ay s'a halaci boro warankaa (20) maaganda se.»

³² Ibrahima nee koyne: «Yala ay Koyoo masi futu, ay cee kokorantaa ti woo kanj ay ga šelanj. A ga hin ka tee boro woy (10) goo no din.» A n'a zaabi ka nee: «Ay s'a halaci boro woyaa (10) maaganda se.»

³³ Waatoo kanj Abadantaa šelanj ka ben Ibrahima bande, a koy, Ibrahima mo yee nga do.

19

Sodom nda Gomor halaciyanoo

¹ Almaaroo ra, almalayka hinkaa too Sodom. A gar kanj Lotu goo ma goro koyraa mijoo ga. Kanj Lotu dii ey kul, a koy i kubay ka nga ndumoo gunguma ganda.

² A nee i se: «Ay g'a wiri war ga, ay koyey, war ma kaa ka kani war tamoo hugoo ra, war ma war cewey jumay, nga banda ga, war ma biya ka tun ka war fondaa zaa.» I n'a zaabi ka nee: «Kalaa, kalaa! Ir ga kani farroo ra.»

³ Amma Lotu n'i gaabi hala i yadda ka koy nga do. A hina i se, a na takulayanj tee bila dolobiri, i njaa.

⁴ I mana kani jina kanj Sodom arey kaa ka hugoo kuubi k'a bere, zankey nda boro beerey, koyraa arey kul.

⁵ I na Lotu cee ka nee a se: «Man arey kanj huru ni do hõ cijino? I fattandi hala ir ma kani nda ey!»

⁶ Lotu fatta i do hugoo mijoo ga jina, a na ganboo daabu,

⁷ de a nee i se: «Ag'armey, ay g'a wiri war ga, war masi haya futu kul tee!»

⁸ Wa maa ya ne! Ay goo nda ize woy hinka kanj mana bay ka marga nda aru, ay ga kate ey war se, war ma haya tee i se kanj war baa, amma arey wey, war masi haya kul tee i se, zama agay do i zunbu!»

⁹ I n'a zaabi ka nee: «Koy ka tun no!» I nee a se koyne: «Ni cee-ka-dirakaw, sohō fondaa no n'ga baa m'a cebe ir se! A boori, sohō ir ga haya tee ma ne kanj ga bisa woo kanj ir ga kaa k'a tee i se.» Woo banda ga, i na Lotu tuti nda gaabi ka koy ganboo wurje.

¹⁰ Amma almalayka hinkaa na Lotu dii k'a danj ngi bande hugoo ra, de i na hugoo mijoo daabu ngi ga.

¹¹ I na danawtaray ka arey kar kanj goo hugoo mijoo ga, m'a dii za zankey hala ibeerey, i na hugoo mijoo ceeci hala i fara.

¹² Arey nee Lotu se: «May ti ni boro kanj goo ne koyne? A ma tee ni nzuraa, ni iz'arey, ni ize woyey nda haya kul kanj ti ni wane kanj goo koyraa woo ra, m'a ka fatta ne ra,

¹³ zama ir ga nongoo woo halaci. Haya kanj se, goy laaley kanj ga harandi a ga hanse ka boobo Abadantaa do. Abadantaa nk'ir sanba ir m'a halaci.»

¹⁴ Lotu fatta ka koy arey kanj na nga ize woyey cewey dii kanj ti nga nzurawey do ka nee i se: «Wa tun ka hun ne, zama Abadantaa ga koyraa halaci!» Amma nga nzurawey do a mma hooray.

¹⁵ Za subbaahi biya, nga no almalaykey na Lotu gaabi ka nee a se: «Tun, ma ni wandoo nda ni ize woy hinkaa kanj goo ne ka koy hala koyraa zunuboo kanj ga zunbu a boj masi ni halaci!»

¹⁶ Amma Lotu gay hala a ga koy. Aru hinkaa n'a dii nda kaboo, nga nda nga wandoo nda nga ize woy hinkaa, zama Abadantaa ga baa nga m'a hallasi. I n'a ka fatta, de i n'a nanj koyraa dumaa ga.

¹⁷ Kanj i n'i fattandi ka ben aru hinkaa affoo nee Lotu se: «Zuru ka ni hundoo ceeci! Masi peli ni dumaa ga, de mo masi kay laamaa kul ra! Zuru ka koy tondi hondoo here nda n'si baa ma halaci!»

¹⁸ Lotu n'i zaabi ka nee: «Kalaa, ay koyoo!»

¹⁹ N'a alhormo tee ni tamoo se, ni boori a se ka hundoo hallasi. Agay ya, ay si hin ka zuru ka too hala tondi hondoo do, ay ga hunbur bonaa woo ma zunbu ay boj, ya buu.

²⁰ N'ga dii koyraa kaccaa woo? A ga hanse ka man, ay ga hin ka zuru ka too no din. Nanj, ay ma zuru ka koy lafa no din. A ga kacca, de ay hundoo ga hallasi.»

²¹ A n'a zaabi ka nee: «Ay na woo mo tee ma ne, koyraa kanj ga ni goo, ay s'a halaci.

²² Zuru ka koy no din, zama ay si hin ka haya kul tee nda mana too no din jina!» Woo se i na koyraa din maajnoo danj Sohar (maanaa «ikaccaa»).

²³ Waynaa mma fatta kanj Lotu ga huru Sohar.

²⁴ Abadantaa na ganjibaali nda nuune tee ncirni k'a zumandi Sodom nda Gomor boj. Hayaa woo mana hun kala Abadantaa do beenaa ra.

²⁵ A na koyrawey wey, nda laamaa, nda borey kanj goo i ra, nda suboo kul halaci.

²⁶ Lotu wandoo peli nga dumaa ga, kul a bere ka tee ciiri boro assuura.

²⁷ Ibrahima biya ka tun ka koy nongoo kanj ra a cindi ka kay Abadantaa jine.

²⁸ A na Sodom, nda Gomor, nda laamaa gandaa kul honnay, de a ga dii dullu beeri kanj ga tun gandaa boj kanj ga hima nda alforon dullu.

²⁹ Waatoo kanj Irkoy ga laamaa koyrawey halaci, a hongu Ibrahima, a na Lotu hallasi balaawoo ra kanj a n'a kanjandi koyrawey boj kanj ra Lotu cindi nda goray.

Mowab borey nda Amoj borey assiloo

³⁰ Lotu hun Sohar ka žigi ka koy goro tondi hondoo boŋ, nga nda nga ize woy hinkaa, zama a mma hunbur Sohar goraa. Nga nda nga ize woyey cindi ka goro tondi guusu foo ra.

³¹ Ize woy beeroo nee ikaccaa se: «Ir baabaa žen, aru sii gandaa ra kaŋ ga marga nda ir sanda borey kul takaa.

³² Kaa, ir m'ir baabaa haŋandi alaneb hari moora, de ir ma kani nda a hala ir ma duu a se hayyan!»

³³ Cijinoo din da ra, i na ngi baabaa haŋandi alaneb hari moora. Ize woy beeroo koy marga nda a, amma Lotu mana bay nga izoo kaniyanoo nda tunyanoo kul ga.

³⁴ Subaa ra, ize woy beeroo nee ikaccaa se: «Cijin agay ka marga nda baaba, ir m'a haŋandi koyne alaneb hari moora hō cijinoo, de ma koy kani a bande hala ir ma duu a se hayyan.»

³⁵ Cijinoo din ra koyne, i na ngi baabaa haŋandi alaneb hari moora. Ize woy kaccaa koy marga nda a, amma Lotu mana bay nga izoo kaniyanoo nda tunyanoo kul ga.

³⁶ Lotu ize woy hinkaa kul tee ngi baabaa se alhaamidu.

³⁷ Ize woy beeroo duu iz'aru foo kaŋ a na maapoo daŋ Mowab*: nga ti Mowab borey kaŋ ga bara ba hō, hayragoo.

³⁸ Ize woy kaccaa mo duu iz'aru foo kaŋ a na maapoo daŋ Ben-Ammi†: nga ti Amoj borey kaŋ ga bara ba hō, hayragoo.

20

Ibrahim koy *Abimelek* do

¹ Ibrahim gana ka hun nongoo kaŋ ra a goo ka koy goro Negew gandaa ra. A mana goro kala Kadeš nda Šur gamoo ra. Nga banda ga, a goro ka waati tee koyra kaŋ se i ga nee Gerar.

² Ibrahim mma nee borey se kaŋ Sarata man'ti kala nga woymaa. Gerar kokoyoo kaŋ ti Abimelek na Sarata zaa.

³ Cijinoo ra, Irkoy kaa handiri ra Abimelek do, de a nee a se: «N'ga buu woyoo woo kaŋ n'n'a taa maaganda se, zama wande waani no.»

⁴ Woo kaa ka gar kaŋ Abimelek mana too woyoo do. A nee: «Ay Koyoo! Adiši n'ga dumi šerrante mo wii wala?»

⁵ Man'ti nga hunday ka nee ya ne kaŋ nga woymaa no? Woyoo mo nee ya ne kaŋ nga armaa no. Kaŋ ay ga woo tee ay binoo ga kaaray, ay kabey ga henan.»

⁶ Handiroo ra Irkoy tuuru a se ka nee: «Ay ga bay bine kaaray nda ni goy. Agay no ka ni ganji ma kaŋ zunubu ra ay jine, woo se ay mana naŋ ma too a do.

⁷ Sohō aroo woo wandoo yeeti a ga, zama annabi no, a ga Irkoy ŋaaray ma ne, de ni hundoo ga cindi ni ra. Amma nda man'a yeeti, ma bay kaŋ ni nda ni jamaa kul ga buu!»

⁸ Abimelek biya ka tun, a ciya nga tamey kul se ka hayey wey kul filla i se. I hanse ka hunbur.

⁹ Abimelek ciya Ibrahim se, a nee a se: «Cin ti woo kaŋ n'n'a tee ir se? Cin ti haya futaa kaŋ ay n'a tee ma ne kaŋ se n'ga agay nda ay laamaa daŋ zunubu beeroo woo jine? N'na hayaa tee ya ne kaŋ si teendi.»

¹⁰ Abimelek nee Ibrahim se koyne: «Macin bara ni do kaŋ se n'na woo tee?»

* 19:37 19.37 Mowab maanaa ti ay baabaa ga a hun. † 19:38 19.38 Ben-Ammi maanaa ti ay hayragoo iz'aroo.

¹¹ Ibrahima n'a zaabi ka nee: «Ya nka nee ay boŋ se: <Irkoy hunburay sii nongoo woo ra, i g'ay wii ay wandoo maaganda se.>

¹² Koyne mo nda cimi, ay woymaa no. Ay baabaa ize woyoo no, amma ir man'ti jaa foo, woo se a tee ya ne wande.

¹³ Waatoo kaŋ Irkoy n'ay ka fatta k'ay moorandi ay baabaa hugoo, ay nee Sarata se: <Borohennataray tee ya ne, nongu kul kaŋ ra ir koy ma nee kaŋ ni armaa ti agay.>

¹⁴ Abimelek na alman buuna nda ibeeri, nda baŋŋayan, nda koŋŋayan zaa k'i noo Ibrahima se. A na nga wandoo Sarata mo yeeti a se.

¹⁵ Woo banda ga, Abimelek nee a se: «Ay gandaa ne ni jine, goro nongu ra kaŋ kan ma ne.»

¹⁶ De a nee Sarata se: «Nga ne, ay na ni armaa noo nzorfu kaaray tamma boŋ zenber foo (1.000). Woo ti tammaasaa kaŋ ga cebe borey kul kaŋ goo ni bande se kaŋ n'ga henan hayaa woo kaŋ tee ra.»

¹⁷ Ibrahima na Irkoy ŋaaray, de Irkoy na Abimelek nda nga wandoo, nda nga koŋŋey noo baani, de i duu ka hin ka ize dan aduŋŋa ra.

¹⁸ Haya kaŋ se Abadantaa nka Abimelek hugu kul tee boro gunyan, Ibrahima wandoo kaŋ ti Sarata maaganda se.

21

Isiyaka hayyanoo

¹ Abadantaa mana dirŋa Sarata, sanda takaa kaŋ nda a n'a har, a n'a noo hayaa kaŋ a bay ka nee nga g'a tee a se.

² Sarata tee boro hinka, alwaatoo hunday kaŋ Irkoy n'a kayandi ga, Ibrahima ŋeenayyanoo ra, a duu a se iz'aru.

³ Iz'aroo kaŋ Sarata duu a a se, Ibrahima na maapoo dan Isiyaka (maanaa «haaruyan»).

⁴ Ibrahima na Isiyaka danbangu nga jirbi yaahantoo hane sanda takaa kaŋ nda Irkoy n'a yaamar.

⁵ Jiiri zangu (100) bara Ibrahima se waatoo kaŋ nga izoo Isiyaka ga huru aduŋŋa ra.

⁶ Sarata nee: «Irkoy n'ay ŋaalandi k'ay haarandi, boro kul kaŋ maar'a mo ga haaru ay bande.»

⁷ A nee koyne: «May no ma yadda ka nee Ibrahima se kaŋ Sarata ga kaa ka naanandi! Nga ne, nga ŋeenayyanoo ra ay duu a se iz'aru.»

Ibrahima na Hažatta nda Isimayel gaaray

⁸ Zankaroo beeri, a hun fafa. Hanoo kaŋ Isiyaka ga hun fafa, Ibrahima na hoyandi beeri tee.

⁹ Sarata dii iz'aroo kaŋ Hažatta, Misira woyoo duu a, Ibrahima se, goo ma hooray*.

¹⁰ A nee Ibrahima se: «Koŋŋaa woo nda nga iz'aroo gaaray, zama koŋŋaa woo iz'aroo nda ay wanoo kaŋ ti Isiyaka si tubu cere bande.»

¹¹ Šennoo woo hanse ka Ibrahima dor nga izoo Isimayel maaganda se.

¹² Amma Irkoy nee Ibrahima se: «Masi dor zankaa nda ni koŋŋaa se. Haya kul kaŋ Sarata n'a har ma ne, ma yadda a se, zama Isiyaka no ma duu ma ne hayyan kaŋ ra ni maapoo si dere.

¹³ Amma koŋŋaa woo mo iz'aroo, ay g'a tee dumi beeri, zama ni hayroo no.»

* **21:9 21.9** goo ma hooray, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti goo ma Isiyaka haaru.

14 Ibrahima biya ka tun, a na ɲaayan zaa k'a noo Hažatta se nda hunbar kaɲ ra hari goo kaɲ a n'a fur jesoo ga. A na zankaa mo noo a se, de a n'a naɲ a ma koy. A koy, de a dere Ber-Šeba saajoo ra.

15 Waatoo kaɲ hunbaroo haroo ben, a na zankaa fur tuuri kaccu foo cire.

16 A koy goro k'a tenje, a goo a se haya kaɲ ga koy too kabedaaru zangu hinka (200) cine, zama a nee nga boɲ se: «Ay si baa ya dii zankaa buuyanoo!» Hažatta goro k'a tenje ka hêe, a na nga jindoo jer ka hêe.

17 Irkoy maa zankaa jindoo. Irkoy almalayka foo ciya Hažatta se za beenaa ra ka nee a se: «Macin ka duu ni, Hažatta? Masi hunbur, zama Irkoy maa zankaa jindoo, nongoo kaɲ ra a goo.

18 Tun ni boɲ ga! Ma yee ka zankaa zaa, m'a dii ni kaboo ra, zama ay g'a tee dumi beeri!»

19 Irkoy na Hažatta moɲey feeri, de a na day foo honnay, a koy nga hunbaroo too hari a ra ka nga izoo haɲandi.

20 Irkoy goo zankaaroo bande, a beeri, a cindi saajoo ra, a tee birawarkaw.

21 A cindi Paraɲ saajoo ra, ɲaɲoo n'a hiiɲandi Misira gandaa woy foo.

Ibrahima nda Abimelek na cere noo amaana

22 Zaman follokaa din ra, Abimelek nda nga wongu-izey jineboraa kaɲ ti Pikol kaa Ibrahima do ka nee a se: «Irkoy goo ni bande hayey kul kaɲ n'g'i tee ra.

23 Sohō žee ya ne, ne ra, nda Irkoy, kaɲ n's'ay zanba, n's'ay izey nda ay haamawey zanba. Takaa kaɲ nda ay na alhormo tee ma ne, takaa din da nda m'a tee agay nda gandaa se kaɲ ra ni kaa ka goro ka waati tee!»

24 Ibrahima n'a zaabi ka nee: «Ay g'a žee ma ne.»

25 A na dayoo šennoo tee Abimelek se kaɲ nga tamey n'a mayray nda gaabi.

26 Abimelek n'a zaabi ka nee: «Ay si boraa bay kaɲ na woo tee, ni mo mana bay ka alhabar daɲ ay ra. Ya na bay ka maar'a nda man'ti hō.»

27 Ibrahima na alman buuna nda ibeeri zaa k'i noo Abimelek se. I na cere noo amaana.

28 Ibrahima na feeji woy-ize kaccu boɲ iyee zaa nga boɲ alman buuney ra k'i daɲ jere ga.

29 Abimelek nee Ibrahima se: «Macin ti alman kaccu iyyaa woo kaɲ n'n'i daɲ jeraa ga addaliloo?»

30 A n'a zaabi ka nee: «Yadda ka feeji woy-ize kaccu boɲ iyyaa woo taa ay kaboo ra hala i ma tee seedetaray kaɲ agay ka dayoo woo fanši.»

31 Woo se i na nongoo din maapoo daɲ Ber-Šeba (maanaa «žeeyanoo dayoo»†), zama no din ra i žee cere se.

32 I na cere noo amaana Ber-Šeba. Woo banda ga, Abimelek tun, nga nda Pikol kaɲ ti nga wongu-izey jineboraa, de i yee Filisti borey gandaa ra.

33 Ibrahima na tuuri foo kaɲ se i ga nee tamaris duma Ber-Šeba, de a na Abadantaa kaɲ ti Koyoo kaɲ ga bara hala abada maapoo cee.

34 Ibrahima goro ka waati kuku tee Filisti borey gandaa ra.

22

Irkoy nee Ibrahima se a ma Isiyaka sarga

† 21:31 21:31 Ber-Šeba, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti iyyaa dayoo.

¹ Hayey wey banda ga, Irkoy na Ibrahima sii ka dii. A nee a se: «Ibrahima!» Ibrahima n'a zaabi ka nee: «Agay ne.»

² Irkoy nee a se: «Ni iz'aroo zaa, ni ize baja follokaa Isiyaka kan n'ga hanse ka bag'a. Fatta ka koy gandaa ra kan se i ga nee Moriya, no din ra ay ga tondi hondoo foo silbay ma ne, tondi hondoo din bonj m'a tee ya ne sargari kukurante.»

³ Ibrahima biya ka tun, a na nga farkaa soolu, a na nga tam hinka nda nga izoo Isiyaka zaa ka koy nga bande. A na tuuri zafa sargari kukurantaa se, de a tun ka koy nongoo kan Irkoy n'a silbay a se ra.

⁴ Jirbi hinza diray banda ga, Ibrahima na nongoo honnay.

⁵ Ibrahima nee nga tamey se: «W'ay batu ne ra nda farkaa. Agay nda zankaa ga koy beene ka sujudu, nga banda ga, ir ga willi kate war do.»

⁶ Ibrahima na sargari kukurantaa tuuroo zaa, a n'a jeeje nga izoo Isiyaka bonj. A na nuune diinandihayaa nda huryaa dii nga kaboo ra. Ngi boro hinkaa dira cere bande ka koy.

⁷ Isiyaka na šenni fur nga baabaa ga ka nee a se: «Baaba!» A n'a zaabi ka nee: «Naam, ay izoo.» A nee a se: «Nuune diinandihayaa ne, tuuroo ne, man sargaroo feejoo?»

⁸ Ibrahima n'a zaabi ka nee: «Ay izoo, Irkoy hunday no ma sargaroo feejoo doonandi.» Ngi boro hinkaa dira cere bande ka koy.

⁹ Waatoo kan i too nongoo kan Irkoy n'a silbay a se ra, Ibrahima na sargari tonadogoo cin. A na tuuroo kanandi a bonj. A na nga izoo Isiyaka haw k'a kanandi tuuroo bonj kan goo sargari tonadogoo bonj.

¹⁰ Woo banda ga, Ibrahima deebe ka huryaa zaa hala nga ma nga izoo koosu.

¹¹ Amma beenaa ra, Abadantaa almalaykaa ciya a se ka nee: «Ibrahima! Ibrahima!» A n'a zaabi ka nee: «Agay ne.»

¹² Almalaykaa nee a se: «Ni kaboo masi ziira zankaa do, de mo masi baffoo tee a se, zama sohō ay bay kan n'ga hunbur Irkoy, ni ize baja follokaa, man'a ka wanji a se!»

¹³ Ibrahima na nga bonjoo jer, de a na gaaru foo honnay nga dumaa ga kan hilley kotay tuuri kaccu foo ra. Ibrahima koy gaaroo dii k'a tee sargari kukurante nga izoo dogoo ra.

¹⁴ Ibrahima na nongoo din maapoo dan «Abadantaa ga doonandi». Woo se borey ga nee hō zaaroo: «Abadantaa ga doonandi nga tondi hondoo bonj.»

¹⁵ Cee hinkantoo Abadantaa almalaykaa ciya za beenaa ra Ibrahima se,

¹⁶ ka nee a se: «Ay ga žee nda agay hunday, agay Abadantaa ka šelanj ka nee: «Zama de ni ne ka woo tee, mana ni ize baja follokaa wanji ya ne,

¹⁷ ay ga albarka boobo dan ni ra. Ay ga hanse ka ni hayroo boobandi sanda handaraway kan goo beenaa ra wala labutaasi gurunbey kan goo teekoo minoo ga. Ni hayroo ga žigi nga iberey bonj.

¹⁸ Ni hayroo bande adupna gandawey kul ga duu albarka, zama n'na hanajer ya ne.»

¹⁹ Ibrahima yee nga tamey do. I hanga cere bande ka koy Ber-Šeba, zama no din no Ibrahima goo nda goray.

Nahor hayroo

²⁰ Woo banda ga, boroyan kaa ka deede Ibrahima se ka nee: «Milka mo duu iz'aruyan ni armaa Nahor se:

²¹ nga gunde jinaa ti Utus, Utus armaa ti Buz, nda Kemuwel kaŋ ti Aram baabaa,

²² nda Kesed, nda Hazo, nda Pildaš, nda Yidilaf nda Betuwel.»

²³ Betuwel ti Rebeka baabaa. Wey ti iz'aru yaahaa kaŋ Milka duu ey Nahor se kaŋ ti Ibrahima armaa.

²⁴ Nga wahayoo kaŋ maapoo ti Rehuma, mo duu iz'aruyan kanjan ti Teba, nda Gaham, nda Tahaš, nda Maaka.

23

Ibrahima na nongu day kaŋ ra Sarata ga suturandi

¹ Sarata huna jiiri zangu nda waranka cindi iyye (127): woo ti Sarata aloomuroo.

² Sarata mana faati kala Kiryat-Arba, maanaa Hebron kaŋ goo gandaa ra kaŋ se i ga nee Kanaŋ. Ibrahima kaa ka goro ka Sarata suturayanoo tee, de mo k'a hēe.

³ Ibrahima tun nga bukaa do ka koy Heti borey here ka šelan i se ka nee:

⁴ «Ay man'ti kala taabuši, ay man'ti kala bisakaw war gamey ra. W'ay noo doo y'a tee saaray hala ay g'ay wandoo sutura.»

⁵ Heti borey na Ibrahima zaabi ka nee:

⁶ «Haŋajer ir se, ir koyoo! Ni man'ti kala boŋkoyini kaŋ Irkoy n'a dan ir gamey ra. Ni bukaa sutura ir saarawey kul ihenna ra. Boro sii ir ra kaŋ ga ni ganji ma ni bukaa sutura nga saaraa ra.»

⁷ Ibrahima man ka gunguma gandaa borey se kaŋ ti Heti borey.

⁸ A šelan i se ka nee: «Nda war anniyaa no kaŋ war ga baa y'ay bukaa sutura nongoo kaŋ ra ay goo ra, wa yadda ya ne, ka koy hayaa kaŋ ay g'a wiri ŋaaray Eferoŋ do kaŋ ti Sohar iz'aroo.

⁹ A ma Makupela tondi guusoo kaŋ ti nga wane yeeti ya ne kaŋ goo nga faaroo miŋoo ga. A m'a yeeti ya ne, y'a noo nga hayoo, hala a ma tee ya ne war gamey ra saaray.»

¹⁰ Eferoŋ goo Heti borey gamey ra. Eferoŋ Heti boraa na Ibrahima zaabi Heti borey nda borey kul kaŋ kaa koyraa miŋoo ga, jiney ra, ka nee:

¹¹ «Kalaa, ay koyoo, yadda ya ne! Ay ga ni noo faaroo yaada, tondi guusoo kaŋ goo a ra mo, ay g'a noo ma ne yaada. Ay g'a noo ma ne ay gandaa borey jiney ra. Ni bukaa sutura.»

¹² Ibrahima gunguma gandaa borey se.

¹³ Ganda borey jine a šelan Eferoŋ se ka nee: «Ay g'a wiri ni ga, maa ya ne. Nan ya faaroo hayoo bana. M'a taa hala ya hin k'ay bukaa sutura a ra.»

¹⁴ Eferoŋ na Ibrahima zaabi ka nee:

¹⁵ «Ay koyoo, agay nda ni game, faari kaŋ nzorfu kaaray tamma boŋ zangu taaci (400) ga duu a, man'ti baffoo! Ni bukaa sutura.»

¹⁶ Ibrahima yadda Eferoŋ šennoo se, de a na tamma nzorfey neeši a se kaŋ a n'a har Heti borey jiney ra. A na nzorfu tamma boŋ zangu taacaa (400) kaŋ ga sawa nda yooboo barmaa bana a se kaaray.

¹⁷ Takaa woo nda Eferoŋ faaroo kaŋ goo Makupela kaŋ ga Mamre tenje, faaroo nda tondi guusoo kaŋ goo a ra nda tuuri kul kaŋ goo faaroo nda nga carawey ga,

¹⁸ i kul tee Ibrahima halaalaa Heti borey nda borey kul kaŋ kaa koyraa miŋoo ga, jiney ra.

¹⁹ Woo banda ga, Ibrahima na Sarata, nga wandoo, sutura tondi guusoo kanj goo Makupela faaroo ra kanj ga Mamre tenje, maanaa Hebronj, Kanañ ganda ra.

²⁰ Faaroo nda tondi guusoo kanj goo a ra hun Heti borey maañey ga ka huru Ibrahima maañoo ga. Ibrahima n'a tee bukaw suturadoo.

24

Isiyaka hijaa

¹ Ibrahima žen, nga jiirey boobo. Abadantaa na albarka danj a ra nongoo kul here.

² Ibrahima nee nga tamoo se kanj žen nga hugoo tamey kul kanj kone nga almanoo kul goo: «Ay g'a wiri ni ga, ni kaboo danj ay ceehamoo cire,

³ ay ga ni žeendi nda Abadantaa kanj ti beenaa nda laboo Koyoo, hala masi wande zaa ay izoo se Kanañ borey ize woyey ra kanj gamey ra ay goo ma goro.

⁴ Amma ma koy ay ganda ra, ay borey do, ma wande zaa ay izoo Isiyaka se.»

⁵ Bañnaa nee a se: «A ga hin ka tee woyoo si baa nga ma hanga agay ka kaa ganda woo ra. Adiši ya ni izoo yeeti ganda kanj ra ni hun ra wala?»

⁶ Ibrahima n'a zaabi ka nee: «Hawgay, mas'ay izoo yeeti no din!

⁷ Abadantaa kanj ti beenaa Koyoo kanj n'ay kaa ay baabaa hugoo ra nda ay ganda ra, nga kanj šelanj ka žee ya ne kanj nga ga ganda woo noo ay hayroo se, nga hunday ga nga almalaykaa danj ni jine. De mo no din ra n'ga wande zaa ay izoo se.

⁸ Nda woyoo wanji ka hanga ni, žeeyanoo hun ni jindoo ga. Hayaa kanj ay g'a har ma ne de ti mas'ay izoo yeeti no din.»

⁹ Bañnaa na nga kaboo danj Ibrahima, nga koyoo ceehamoo cire ka žee a se kanj nga ga hayaa tee kanj a n'a har.

¹⁰ A na yoo boj woy (10) zaa nga koyoo yoowey ra k'i jeeje nda nga koyoo arzaka henney k'i ka koy. A tun ka koy hala Mezopotami kanj ti Nahor koyraa.

¹¹ Kanj a too no din, a na yoowey sonbandi koyraa dumaa ga, dayoo jeroo ga, alaasar baanaa ra, dimmaa kanj ga woyey ga koy gur.

¹² Woo banda ga, a nee: «Abadantaa, ay koyoo Ibrahima Koyoo, ay ga ni njaaray ma ni alhormaa cebe ay koyoo Ibrahima se k'ay kubayandi hō nda woo kanj ay g'a ceeci.

¹³ Agay ne hari zaadogoo ra, koyraa zankawoyey ga fatta ka kaa ka gur.

¹⁴ Yala woy soogaa kanj se ay ga nee: «Ni hooboo šiiri ya ne hala ay ga hanj» kanj ga tuuru ya ne ka nee: «Hanj, ay ga ni yoowey mo noo i ma hanj!» Woo din ti boraa kanj n'n'a jisi ni tamoo Isiyaka se. Takaa woo ra ay ga bay kanj n'ga alhormo tee ay koyoo se.»

¹⁵ A mana šelanj ka ben jina kanj Rebeka fatta kate nga hooboo goo jesoo ga. A man'ti kala Betuwel ize woyoo. Betuwel man'ti kala Milka nda Nahor kanj ti Ibrahima armaa, iz'aroo.

¹⁶ Woy soogaa ga hanse ka boori, a si aru bay, aru mana bay ka marga nda a. A zunbu hari zaadogoo ra ka nga hooboo too ka žigi.

¹⁷ Bañnaa zuru k'a kubay ka nee a se: «Hinžee ya ne, de m'ay noo hari kayna ni hooboo ra hala ay ga hanj.»

¹⁸ A n'a zaabi ka nee: «Hanj, ay koyoo.» A na nga hooboo zumandi nda cahāyan k'a noo a ma hanj.

19 Waatoo kaŋ a n'a haŋandi ka ben, a nee a se: «Ay ga gur ni yoowey mo se, hala ngi jawoo ma hun.»

20 Woo banda ga, a cahā ka koy nga hooboo haroo doori almaney haŋ jinaa ra. A yee ka zuru ka koy dayoo ga ka gur, a gur yoowey kul se.

21 Aroo cindi a ga dangay k'a guna, a ga baa nga ma bay wala Abadantaa na nga diraa boryandi wala a man'a boryandi.

22 Waatoo kaŋ yoowey haŋ ka ben, aroo na wura niinekorbay foo kaŋ ga too tamma jere tinjan nda wura kabehiiri hinka kaŋ ga too tamma boŋ woy (10) tinjan zaa.

23 A nee a se: «May ize ti ni? Ay g'a wiri ni ga, m'a bayrandi ya ne. Nongu goo ni baabaa hugoo ra kaŋ ra agay nda ay borey ga hin ka cijinoo tee wala?»

24 A n'a zaabi ka nee: «Betuwel izoo ti agay. Betuwel ti iz'aroo kaŋ Milka duu a Nahor se.»

25 A yee ka nee a se: «Subu nda fita boobo goo ir do, nongu goo no kaŋ ra war ga hin ka cijinoo tee.»

26 Woo banda ga, aroo sujudu Abadantaa se,

27 de a nee: «Albarka ma bara Abadantaa se, ay koyoo Ibrahima Koyoo, nga kaŋ mana nga alhormo naanayantaa kaa ay koyoo bande! Abadantaa n'ay gongu hala ay koyoo armey hugoo ra.»

28 Woy soogaa zuru ka koy hugey do, nga naa here, ka hayey filla.

29 Rebeka goo nda armaa foo kaŋ maapnoo ti Labaŋ. Labaŋ zuru ka fatta ka koy aroo do, dayoo jeroo ga.

30 Waatoo kaŋ a dii niinekorbaa nga woymaa ga nda kabehiirey kaŋ goo kabey ra, a maa nga woymaa Rebeka ga ūelan ka nee: «Woo no aroo n'a har ya ne.» A zuru ka koy aroo do, de a n'a gar a ga kay yoowey do, dayoo jeroo ga.

31 Labaŋ nee a se: «Kaa, ni kaŋ Abadantaa na albarka daŋ ni ra! Macin se n'ga cindi taray? Ay na hugoo haabu, ay na doo hanse yoowey se.»

32 Aroo koy huru hugoo ra, i na yoowey jeejaa kaa i boŋ. I kate yoowey se subu nda fita. I kate hari tamoo se kaŋ nda nga nda arey kaŋ goo a bande ga ngi cewey jumay.

33 Woo banda ga, i na ŋaayan gorandi a se. Amma a nee: «Ay si ŋaa nda man'ti ya nka hayaa har kaŋ goo ay do jina.» A nee a se: «Šelan!»

34 Waatoo din a ūelan ka nee: «Ibrahima tamoo ti agay.

35 Abadantaa hanse ka albarka daŋ ay koyoo ra, a tee beerante. A n'a noo alman buuna nda ibeeri, nzorfu kaaray nda wura, baŋŋayan nda koŋŋayan, yooyan nda farkayan.

36 Sarata, ay koyoo wandoo, nga ūeenayyanoo ra a duu a se iz'aru foo. Izoo din no, ay koyoo n'a noo haya kul kaŋ goo nga maapnoo ga.

37 Ay koyoo nk'ay ūeendi ka nee: «Kanaŋ borey kaŋ gandaa ra ay goo nda goray, masi woy zaa ay izoo se ngi ize woyey ra.

38 Amma ma koy ay baabaa hugoo ra, ay alaayan beeroo do, ka wande zaa ay izoo se.»

39 Ay nee ay koyoo se: «A ga hin ka tee woyoo si baa nga ma hanga agay.»

40 A n'ay zaabi ka nee: «Abadantaa kaŋ fondaa ra ay ga dira ga nga almalaykaa daŋ ni jine. A ga ni diraa boryandi, de n'ga woy zaa ay izoo se, ay alaayan beeroo ra, ay baabaa hugoo do.

41 ūeeyanoo si hun ni jindoo ga kala nda ni koy ay alaayan beeroo do. Nda i man'a noo ma ne mo, a hun ni ga.»

42 Hõ ay too hari zaadogoo do, de ay nee: <Abadantaa, ay koyoo Ibrahima Koyoo, ay g'a wiri ni ga, m'ay diraa boryandi kanj ra ay goo!

43 Agay ne ma kay hari zaadogoo jeroo ga, nda woy soogo fatta ka kaa ka gur dayoo ga, de ay nee a se: "Suuri, m'ay noo hari kayna ni hooboo ra."

44 De a n'ay zaabi ka nee: "Hanj, ni yoowey mo ay ga gur i se." Yala woo ma tee woyoo kanj Abadantaa n'a jisi ay koyoo izoo se.>

45 Ya na šelanj ka ben ay binoo ra kanj Rebeka da ne ka fatta kate nga hooboo goo jesoo ga, a ga zunbu haroo ga ka koy gur. Ay nee a se: <Suuri, m'ay noo hari ya hanj.>

46 Dogoo din da a na nga hooboo zumandi, a nee: <Hanj, ay ga ni yoowey mo hanjandi.> Ay hanj, a na yoowey mo hanjandi.

47 Ay n'a hãa ka nee: <May ize ti ni?> A zaabi ka nee: <Betuwel kanj ti Nahor iz'aroo kanj Milka duu a a se, izoo ti agay.> Waatoo din ay duu ka niinekorbaa danj niinoo ga, ay na kabehiirey danj kabey ga.

48 Woo banda ga, ay sujudu Abadantaa se. Ay na albarka tee a se, nga kanj ti ay koyoo Ibrahima Koyoo kanj n'ay gongu fondo henna ga hala y'ay koyoo armaa ize woyoo zaa nga iz'aroo se.

49 Sohõ, nda war ga baa war ma alhormo naanayante tee ay koyoo se, war m'a har ya ne. Nda man'ti nga, war m'a har ya ne hala ya bay kabe kanj ga ay ga koy.>

50 Labanj nda Betuwel n'a zaabi ka nee: «Woo mana hun kala Abadantaa do. Cin no ir ga hin k'a har ma ne ifutu wala ihenna ra?»

51 Rebeka ne ni jine, a zaa ka koy. A ma tee ni koyoo izoo se wande, sanda takaa kanj nda Abadantaa n'a kayandi.»

52 Waatoo kanj Ibrahima tamoo maa ngi šenney, a sujudu Abadantaa se.

53 A na nzorfu hiiriyanj nda wura hiiriyanj nda darbayyanj fattandi k'i noo Rebeka se. A na gomni beeriyanj tee armaa nda janjoo se.

54 Woo banda ga, tamoo nda borey kanj goo a bande nja, i hanj, i duu ka kani. Subbaahoo ra, i tun, tamoo nee: «W'ay nanj ya yee ay koyoo do.»

55 Armaa nda janjoo zaabi ka nee: «Nanj woy soogaa ma goro ir bande haya kayna, ba nda jirbi woy (10) de no, nga banda ga, a ma koy.»

56 A n'i zaabi ka nee: «War mas'ay gayandi, zama Abadantaa n'ay diraa boryandi. Wa nanj ya yee ka koy ay koyoo do.»

57 I n'a zaabi ka nee: «Wa nanj ir ma ciya zankawoyoo se, ka nga hunday hãa.»

58 I ciya Rebeka se, i n'a hãa ka nee: «N'ga baa ma šerre aroo bande sohõ da wala?» A n'i zaabi ka nee: «Ay ga koy.»

59 I na ngi woymaa Rebeka nda woyoo kanj n'a biiri nanj i ma koy nda Ibrahima tamoo nda nga borey.

60 I gaara Rebeka se, i nee: «Ir woymaa, yala ma tee boro zenberyanj hala cee zenber woyyanj se hayraa.

De mo ni hayroo ma nga iberey koyrawey taa.»

61 Rebeka nda nga konjey tun, i žigi yoowey boj ka hanga tamoo. Takaa woo nda tamoo na Rebeka zaa ka koy.

62 Isiyaka yee kate dayoo do kanj se i ga nee Ber-Lahay-Roy. A si goro kala Negew.

63 Alaasar foo Isiyaka fatta ka koy hawsaa ra ka miile. Waati foo a na bojoo jer, a dii yooyanj kanj goo ma kaa.

64 Rebeka mo na nga bojoo jer, a na Isiyaka honnay, de a sar ka zunbu ka hun yoowaa boj.

⁶⁵ A nee tamoo se: «May ti aroo woo hawsaa ra kaŋ goo ma dira ka kaa k'ir kubay?» Baŋnaa n'a zaabi ka nee: «Ay koyoo Isiyaka no.» A na nga sanfitoo zaa k'a gum nga boŋ.

⁶⁶ Baŋnaa na hayey kul filla Isiyaka se kaŋ nga n'i tee.

⁶⁷ Isiyaka na Rebeka dii ka koy nga naa Sarata hukukumoo ra. A tee a se wande, a bag'a. Woo ka Isiyaka binoo yaynandi jaŋoo buuyanoo dumaa ga.

25

Ibrahimā hayroo cindoo

¹ Ibrahimā yee ka wande foo zaa kaŋ maapoo ti Ketura.

² Woyoo duu a se hayyan. Maapey ti: Zimraŋ, nda Yokušan, nda Medaŋ, nda Majaŋ, nda Yišbak, nda Šuwa.

³ Yokušan na Šeba nda Dedāŋ daŋ aduŋna ra. Dedāŋ izey ti: Ašur borey, nda Letuš borey, nda Leyun borey.

⁴ Majaŋ iz'arey ti: Efa, nda Efer, nda Hanok, nda Abida, nda Elda. Wey kul ti Ketura izeyāŋ nda nga haamayaŋ.

⁵ Hayaa kul kaŋ goo Ibrahimā maapoo ga, a n'a noo Isiyaka se.

⁶ Iz'arey kaŋ wahayey duu ey a se, a n'i noo gomniyaŋ za a ga huna. Amma a n'i moorandi nga izoo Isiyaka, k'i sanba ganda ra kaŋ goo waynahunay kaboo here.

Ibrahimā buuyanoo

⁷ Aloomuroo kaŋ Ibrahimā duu a man'ti kala jiiri zangu nda wooye cindi guu (175).

⁸ Woo banda ga, hundoo hun, a faati. A duu aloomur kuku, a koy nga hayragey gar alaahara.

⁹ Nga izey Isiyaka nda Isimayel n'a sutura Makupela tondi guusoo ra kaŋ goo faaroo ra, Mamre jeroo ga. A man'ti kala Eferoŋ wane kaŋ ti Sohar Heti boraa iz'aroo.

¹⁰ Faaroo no kaŋ Ibrahimā n'a day Heti borey ga. No din ra Ibrahimā nda nga wandoo Sarata suturandi.

¹¹ Ibrahimā buuyanoo banda ga, Irkoy na albarka daŋ nga izoo Isiyaka ra. Isiyaka gorodogoo ti nongoo kaŋ se i ga nee Ber-Lahay-Roy.

Isimayel hayroo

¹² Isimayel, Ibrahimā izoo, hayroo ne. Isimayel ti iz'aroo kaŋ Hažatta, Misira boraa kaŋ ti Sarata koŋnaa, duu a, Ibrahimā se.

¹³ Isimayel iz'arey ti wey, ngi maapey ne, alwadda ka kaa alwadda. Isimayel iz'aru jinaa ti Nebayot, nga banda ga, Kedar, nda Adbel, nda Mibsam,

¹⁴ nda Mišma, nda Duma, nda Masa,

¹⁵ nda Hadad, nda Tema, nda Yetur, nda Nafiš, nda Kedma.

¹⁶ Wey ti Isimayel iz'arey, ngi maapey, nda ngi koyrawey, nda ngi gorodogey. Ngi ti ngi alkabiilawey boŋkoyni woy cindi hinkaa (12).

¹⁷ Aloomuroo kaŋ Isimayel duu a man'ti kala jiiri zangu nda waranza cindi iyee (137). Hundoo hun, a faati ka koy nga hayragey gar alaahara.

¹⁸ Isimayel hayroo si goro kala za Hawila hala Šur kaŋ goo Misira tenje ka koy Ašur gandaa here. Isimayel nda nga armyel kul si goro nda cere.

Isiyaka hayroo

¹⁹ Isiyaka, Ibrahima izoo, hayroo ne. Ibrahima na Isiyaka dan aduynna ra.

²⁰ Jiiri woytaaci (40) bara Isiyaka se waatoo kan ra a ga hiji Rebeka kan ti Betuwel izoo, Aram boraa kan goo Padaan-Aram. Nga ti Laban, Aram boraa woymaa.

²¹ Isiyaka na Abadantaa njaaray nga wandoo se kan man'ti kala woy gun. Abadantaa na nga njaarayroo taa. Rebeka, nga wandoo tee alhaamidu.

²² Izey ga cere tuti gundoo ra. Rebeka nee: «Nda takaa woo no, cin no ay ga ti a?» A koy Abadantaa ibaayoo ceeci.

²³ Abadantaa n'a zaabi ka nee:

«Dumi hinka bara ni gundoo ra.

Jama hinka ga hun ni gundoo ra kan ga fay.

Jama faa goo nda gaabi ka bisa ceroo.

Ibeeroo ga yee ikaccaa cire.»

²⁴ Hanoo kan ra a duu nga bon, nga ne, ntaway aruyan ka cindi gundoo ra.

²⁵ Ijinaa kan kaa, nga kul no ma ciray. Gaahamoo kul ti hinbiri ma nee burmusu, i na maanoo dan Eso (maanaa «hinbiri»).

²⁶ Nga banda ga, armaa kaa, de kaboo ga Eso ceekoroo dii. I na maanoo dan Yakuba (maanaa «ceekore diikaa»^{*}). Waatoo kan i ga hayandi, Isiyaka sii nda kala jiiri woynu (60).

Eso na nga izejinawtaraa barmay nda njaayan

²⁷ Zanke beeri, Eso tee aru kan ga hanse ka wan hooyan, a ga baa hawsa koyan. Amma Yakuba tee boro alaafiyante kan ga goro hugey do.

²⁸ Isiyaka si baa kala Eso, zama hamey kan a g'i hoo ga kan minoo ra. Amma Rebeka si baa kala Yakuba.

²⁹ Han foo Yakuba goo ma maafe hina, Eso kaa ka hun hawsaa ra, a dusu, a heray.

³⁰ Eso nee Yakuba se: «Ay g'a wiri ni ga, nan ya gona iciraa woo ra, maafe ciraa woo ra, zama ay dusu, ay ga baa ka buu nda heray.» Šennoo woo ka kate i dan a ga EDOM (maanaa «iciray»).

³¹ Yakuba nee a se: «Kala ma ni izejinawtaraa neere ya ne jina.»

³² Eso zaabi ka nee: «Nga ne, ay ga baa ka buu, macin no ay g'a tee izejinawtaray se?»

³³ Woo banda ga, Yakuba nee: «A žee ya ne jina!» A žee a se, a na nga izejinawtaraa neere Yakuba se.

³⁴ Yakuba na Eso noo dunguri dumi maafe nda takula. A nja, a han jina, a tun ka koy. Takaa woo nda Eso na nga izejinawtaraa kaynandi.

26

Isiyaka koy Abimelek do

¹ Heray foo tee gandaa ra kan man'ti heray jinaa kan tee Ibrahima waati. Isiyaka koy koyraa ra kan se i ga nee Gerar, Abimelek do kan ti Filisti borey kokoyoo.

² Abadantaa bangay a se, a nee: «Masi doo Misira gandaa ra, goro gandaa ra kan ay g'a har ma ne.

* 25:26 25:26 Yakuba, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti zambante, zamnaa 27:36.

³ Ma goro ka waati tee no din ra. Ay goo ni bande. Ay ga albarka daŋ ni ra, zama ni nda ni hayroo se ay ga gandawey wey kul noo. Ay ga žeeyanoo too kaŋ ay n'a žee ni baabaa Ibrahima se.

⁴ Ay ga ni hayroo boobandi sanda handarawey kaŋ goo beenaa ra. Ay g'a noo gandawey wey kul. Ni hayroo bande aduŋŋa gandawey kul ga duu albarka,

⁵ zama Ibrahima na haŋajer ya ne. A n'ay talfey, nda ay yaamarey, nda ay hantumey, nda ay ašariyawey dii.»

⁶ Woo ka kate Isiyaka goro Gerar.

⁷ Waati kaŋ nongoo din borey n'a hãa nda wandoo kaŋ goo a bande, a mma nee i se nga woymaa no. A ga hunbur ka nee i se nga wandoo no, zama a ga huzun nongoo din borey masi koy nga wii Rebeka maaganda se, zama woy no kaŋ ga boori.

⁸ Isiyaka goro ka gay no din ra. Han foo Abimelek kaŋ ti Filisti borey kokoyoo, guna nda funeetaraa, de a dii kaŋ Isiyaka goo ma nga wandoo Rebeka mooru-mooru.*

⁹ Abimelek ciya Isiyaka se, a nee: «Šikka sii kaŋ woyoo woo ni wandoo no. Taka foo nda n'ga yadda ka nee ni woymaa no?» Isiyaka n'a zaabi ka nee: «Ya nk'a har ya si koy buu nga maaganda se.»

¹⁰ Abimelek nee: «Cin ti woo kaŋ n'n'a tee ir se? Haya kayna gandaa boro foo masi marga nda ni wandoo m'ir daŋ haya ra.»

¹¹ Abimelek na gandaa kul gagay ka nee: «Boro kul kaŋ tuku aroo woo do wala nga wandoo, a waazibi bora ma wiiyandi.»

¹² Woo banda ga, Isiyaka na faari tee gandaa din ra, jiiroo woo, woo kaŋ a n'a duma cine zangu (100) no a n'a hegay, zama Abadantaa na albarka daŋ a ra.

¹³ A tee alman, nga almanoo mma koy de a ga tonton hala nongu kaŋ ra a tee almankoyi beeri.

¹⁴ A goo nda alman buuna nda ibeeri kuryaŋ, nda tam booboyaŋ. Filisti borey canse Isiyaka ga.

Isiyaka nda Abimelek na cere noo amaana

¹⁵ Dayey kul kaŋ nga baabaa tamey n'i fanši, nga baabaa Ibrahima waati, Filisti borey n'i too nda labu k'i lutu.

¹⁶ Abimelek nee Isiyaka se: «Fatta ir gandaa ra, zama n'ga hin ir.»

¹⁷ Isiyaka hun no din. A koy goro Gerar gooroo ra, no din ra a cindi.

¹⁸ A na dayey fanši koyne kaŋ teendi nga baabaa Ibrahima waati, amma Ibrahima buuyanoo banda ga, Filisti borey n'i lutu. Maa follokey kaŋ baaboo n'a daŋ i ga, nga no a n'i tunandi.

¹⁹ Isiyaka tamey fanši gooroo ra, i duu no din hari henna.

²⁰ Gerar koyraa kurkey yenje Isiyaka kurkey bande ka nee i se: «Ir wane haroo!» Isiyaka na dayoo maapoo daŋ Esek (maanaa «yenjeyan»), zama i nka yenje a bande.

²¹ Isiyaka tamey na day foo fanši koyne kaŋ nga mo i yenje a bande a ga. A na maapoo daŋ Sitina (maanaa «cityan»).

²² A hun no din ka koy, a na day foo fanši koyne kaŋ yenje mana tee a ga. A na maapoo daŋ Rehobot (maanaa «feeriyaa»). A nee: «Sohō Abadantaa n'ir feeri, ir ga tonton ka boobo gandaa ra.»

²³ Woo banda ga, a tun no din ka koy Ber-Šeba.

* 26:8 26.8 Ebere hantumoo ra, *Isiyaka nda mooru-mooru* kalimawey ga baa ka hima.

²⁴ Abadantaa bangay a se cijinoo ra ka nee: «Agay ti ni baabaa Ibrahima Koyoo. Masi hunbur, zama ay goo ni bande. Ay ga albarka daɗ ni ra, ay ga ni hayroo boobandi, Ibrahima, ay tamoo maaganda se.»

²⁵ No din ra Isiyaka na sargari tonadoo cin ka Abadantaa maapoo cee. A na nga hukkumoo cin. Isiyaka tamey na day foo fanši no din.

²⁶ Han foo Abimelek nda nga ceroo Ahuzat nda nga wongu-izey jineboraa kaɗ ti Pikol hun Gerar ka koy a do.

²⁷ Isiyaka nee i se: «Macin ti addaliloo kaɗ se war ga kaa ay do, war kaɗ konna agay, war n'ay gaaray war do?»

²⁸ I n'a zaabi ka nee: «Ir nka dii nda cimi kaɗ Abadantaa goo ni bande. Woo se ir nee kaɗ žeeyan ma huru ir nda ni game. Ir ma žee ka cere noo amaana.

²⁹ Žee kaɗ n'si haya laala tee ir se sanda takaa kaɗ nda ir mana ni laazaaba. Ihenna de no ir n'a tee ma ne, de mo ir na ni naɗ ma koy nda alaafiya. Sohō Abadantaa na albarka daɗ ni ra!»

³⁰ Isiyaka na hoyandi beeri tee i se, i ŋaa, i haɗ.

³¹ Subaa ra, i biya ka tun, i žee cere se. Isiyaka n'i naɗ i ma koy, i hun a do nda alaafiya.

³² Zaaroo din da Isiyaka tamey kaa a do k'a noo dayoo kaɗ i n'a fanši alhabar. I nee a se: «Ir duu haɗi.»

³³ A na dayoo maapoo daɗ Šiba (maanaa «žeeyan»). Woo se hala hō koyraa maapoo ti Ber-Šeba (maanaa «žeeyanoo dayoo»†).

Eso hiiji woy dumi waaniyaɗ

³⁴ Waatoo kaɗ Eso duu jiiri woytaaci (40) a hiiji Žudit kaɗ ti Beri, Heti boraa, izoo nda Basemat kaɗ ti Elon, Heti boraa, izoo.

³⁵ Woy hinkaa woo na Isiyaka nda Rebeka hundoo maray.

27

Yakuba duu gaararoo Eso dogoo ra

¹ Žeenay kaa Isiyaka ga, nga moo gunaa kuma hala nongu kaɗ ra a si dii koyne. A ciya nga iz'aru jinaa Eso se, a nee a se: «Ay izoo!» A n'a zaabi ka nee: «Agay ne, ay baabaa!»

² Isiyaka šelaɗ a se ka nee: «Nga ne, ay žen, ay s'ay buuyanoo zaaroo bay.

³ Sohō ay g'a wiri ni ga, ma ni hoo jinawey zaa kaɗ ti ni tongaa nda ni biraa, ma koy hawsaa ra ka ham hoo ya ne.

⁴ M'a hina hala a ma tee ya ne ŋaayan kaana, de ma kate a ya ne y'a ŋaa hala ay hundoo ma ŋaali, ya gaara ma ne za ya na buu.»

⁵ Rebeka maa hayaa kaɗ Isiyaka n'a har nga izoo Eso se. Eso koy hawsaa ra ka ham hoo.

⁶ Rebeka šelaɗ Yakuba, nga izoo se ka nee: «Aywa, ay maa ni baabaa goo ma šelaɗ ni armaa Eso se ka nee:

⁷ «Ham hoo kate ya ne, m'a tee ya ne ŋaayan kaana, ya ŋaa. Ay ga gaara ma ne Abadantaa jine za ya na buu.»

⁸ Sohō ay izoo, haɗajer šennoo se kaɗ ay g'a har ma ne.

⁹ Koy alman buuney ra, ma hancin-ize henna boɗ hinka dii kate ya ne hala y'i tee ŋaayan kaana, sanda woo kaɗ ga kan ni baabaa se.

† 26:33 26:33 Zamnaa 21.31.

10 M'a ka koy ni baabaa se, de a ga ŋaa hala a ma duu ka gaara ma ne za a mana buu.»

11 Amma Yakuba nee nga ŋaa Rebeka se: «Aywa, Eso, ag'armaa ya gaahamoo kul ti hinbiri, agay binde mma yuttu.

12 A ga hin ka tee ay baabaa m'ay dadaba, de ya tee a se zanbante, ya kate ay boŋ ga dangayan kaŋ man'ti gaarayan.»

13 Naŋoo n'a zaabi ka nee: «Ay izoo, nda a na ni danga, a ma kaŋ ay boŋ. Haŋajer ay ūennoo se ma koy kate ey.»

14 A koy, a n'i dii, a kate ey nga ŋaa se. Naŋoo n'i tee ŋaayan kaana sanda woo kaŋ ga kan baaboo se.

15 Woo banda ga, Rebeka na nga ize jinaa Eso bankaarawey kul ihennaa zaa kaŋ ga jisi a do hugoo ra. A n'i danŋ nga ize hinkantoo Yakuba ga.

16 Hanciney kuurey, a n'i ka kabey nda jindoo nongey kaŋ ga yuttu daabu.

17 Woo banda ga, a na ŋaayan kaanaa nda takulaa kaŋ a n'i hanse danŋ nga izoo Yakuba kaboo ra.

18 A too nga baabaa do, a nee a se: «Ay baabaa!» A n'a zaabi ka nee: «Naam, ay ize foo ti ni?»

19 Yakuba na nga baabaa zaabi ka nee: «Agay no Eso, ni ize jinaa. Ay na hayaa tee kaŋ n'n'a har. Tun, ma goro, m'ay hamoo ŋaa, ma gaara ya ne.»

20 Isiyaka nee nga izoo se: «Cin ti woo? Ni ya cahā ka duu, ay izoo!» A na zaabi ka nee: «Haya kaŋ no, Abadantaa, ni Koyoo k'ay kubayandi nda a.»

21 Isiyaka nee Yakuba se: «Man kate ya ni dadaba, ay izoo, hala ya bay wala ni ti ay izoo Eso wala man'ti ni no.»

22 Yakuba man nga baabaa Isiyaka ga, a n'a dadaba, de a nee: «Jinde ūennoo man'ti kala Yakuba jindoo, amma kabey man'ti kala Eso kabey.»

23 A man'a bay, zama kabey kul ti hinbiri sanda nga armaa Eso waney takaa. A baa ka gaara a se.

24 A nee koyne: «Ay izoo Eso no wala?» Yakuba n'a zaabi ka nee: «Ayyo, agay no.»

25 Isiyaka nee: «Ay noo hamoo kaŋ n'n'a hoo, y'a ŋaa, ya gaara ma ne!» A n'a noo a se, a ŋaa. A kate a se alaneb hari moora, a haŋ.

26 Baaboo nee a se: «Man kate, de m'ay summu, ay izoo.»

27 A man, de a n'a summu. Isiyaka maa nga izoo darbawey hewoo. A gaara a se. A nee:

«Wa guna, ay izoo hewoo ga hima nda faari kaŋ Abadantaa na albarka danŋ a ra hewoo.

28 Yala Irkoy ma ni noo beenaa gomnoo nda laboo albarkaa. Alkama nda alaneb hari masi jaŋ ni do!

29 Yala alkabiilayan ma yee ni cire!

Dumiyan ma gunguma ma ne!

de mo ni ŋaa-izey ma gunguma ma ne!

Boro kaŋ na ni danga ga laali,

boro kaŋ gaara ma ne ga duu albarka!»

30 Isiyaka nka gaara ka ben Yakuba se, Yakuba fatta nga baabaa do, dogoo din da Eso kaa ka hun hoodogoo ra.

31 Nga mo na ŋaayan kaana foo tee kaŋ a kate a nga baabaa se. A nee nga baabaa se: «Ay baabaa, tun ka ni izoo hamoo kaŋ a n'a hoo ŋaa, ma gaara a se.»

³² Baaboo n'a hãa ka nee: «May ti ni?» A n'a zaabi ka nee: «Agay no, ni ize jinaa, Eso.»

³³ Isiyaka hanse ka jijiri hunburay se, de a nee: «May ti bora ka kan na ham hoo ka kate a ya ne? Ay n'a kul nja za mana too kate. Ay gaara a se. De mo gaararoo ga cindi a bande.»

³⁴ Waatoo kan ra Eso maa nga baabaa šenney, a na kaati beeri tee, binoo hanse ka maray, de a nee nga baabaa se: «Ay baabaa, gaara ya ne, agay mo!»

³⁵ Isiyaka n'a zaabi ka nee: «Ni armaa kaa nda carmay, de a duu gaararoo kan n'ga hima ka duu a.»

³⁶ Eso nee: «Hayaa kan se i na maapoo dan Yakuba (maanaa <zanbante>*), nga se a n'ay zanba cee hinka? A na izejinawtaraa taa ay kone, sohõ nga ne ka koy nda gaararoo kan ay ga hima ka duu a!» A yee ka nee: «Mana gaarari kul jisi ya ne?»

³⁷ Isiyaka na Eso zaabi ka nee: «Guna, ay n'a tee ni bonkoynoo, ay na nga armye kul tee nga tamey. Ay n'a noo alkamaa nda alaneb haroo. Sohõ macin no ay ga hin k'a tee ma ne, ay izoo?»

³⁸ Eso nee nga baabaa se: «Gaararoo woo hinne bara ma ne, ay baabaa? Ay baabaa, gaara ya ne!» Eso na nga jindoo jer ka hëe.

³⁹ Baaboo n'a zaabi ka nee:

«Guna, ni gorodogoo ga mooru labu albarkantey nda beenaa gomnoo.

⁴⁰ Ni takubaa nda n'ga huna,

n'ga yee ni armaa cire,

amma n'ga kaa ka duu ni bon.

Tinay-zaa-bundoo kan a ga dan ni bon,

n'g'a kaa ni jindoo ga.»

Yakuba zuru ka koy nga hasaa Laban do

⁴¹ Eso konna Yakuba, gaararoo maaganda se kan baaboo n'a tee a se. Eso nee nga bon se: «Ay baabaa buuyanoo waatoo man, ay ga ag'armaa Yakuba wii.»

⁴² Rebeka duu šenney kan hun nga ize jinaa Eso mijoo ra alhabaroo. A dan i ma ciya nga ize hinkantoo Yakuba se, a nee a se: «Aywa, ni armaa Eso ga baa nga ma faasa nga bon se ka ni wii.

⁴³ Sohõ ay izoo, hanajer ay šennoo se, tun ka zuru ka koy lafa Laban jeroo ga kan ti ag'armaa kan goo koyraa ra kan maapoo ti Karan.

⁴⁴ Ma jirbiyan tee a do hala han kan ni armaa binoo ma zunbu.

⁴⁵ Hala waati kan ni dooraa hun ni armaa binoo ra, a ma dirja hayaa kan n'n'a tee nga se. Waatoo din ay ga sanba ma ne ma yee kate. Cin se ay ga jan war boro hinkaa kul han follokaa ra?»

⁴⁶ Rebeka nee Isiyaka se: «Ay konna hunayan, Heti ize woyey† sabbu se. Nda Yakuba na woy zaa, sanda wey dumey, Heti ize woyey ra, gandaa ize woyey ra, macin no hunayan g'a nafa ya ne?»

28

¹ Isiyaka ciya Yakuba se, a gaara a se jina, a duu k'a yaamar ka nee: «Masi woy zaa Kanar borey ize woyey ra.

² Tun ni bon ga, ma koy Padan-Aram, Betuwel do kan ti ni jaa baabaa. No din ra ma woy zaa ni jaa armaa kan ti Laban, ize woyey ra.

* 27:36 27:36 Yakuba, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti ceekore diikaa, zamnaa 25.26. † 27:46 27:46 Zamnaa 26.34.

³ Yala Irkoy, Hini-kul-koyoo ma albarka danj ni ra, a ma ni noo hayyan ka ni boobandi. N'ga tee dumi boobo.

⁴ Yala a ma ni noo Ibrahima albarkaa, ni nda ni hayroo kul, hala ma gandaa mayray kanj Irkoy n'a noo Ibrahima se kanj ra ni koy goro.»

⁵ Takaa woo nda Isiyaka na Yakuba sanba Padañ-Aram, Labañ do kanj ti Betuwel, Aram boraa, izoo. Labañ mma tee arma Rebeka se kanj ti Yakuba nda Eso jaa.

⁶ Eso dii kanj Isiyaka gaara Yakuba se, a n'a sanba Padañ-Aram hala a ma wande zaa no din, kanj a ga gaara a se mo, a n'a yaamar ka nee: «Masi woy zaa Kanañ borey ize woyey ra.»

⁷ A dii kanj Yakuba maa nga baabaa nda nga jaa se, de mo a koy Padañ-Aram.

⁸ Woo ka kate Eso ma faham kanj Kanañ borey ize woyey si kan nga baabaa Isiyaka se.

⁹ Woo banda ga, Eso koy Isimayel do. A yee ka hiiji woy foo. Woyoo man'ti kala Isimayel, Ibrahima iz'aroo ize woyoo, maapoo ti Mahalat, Nebayot woymaa no.

Irkoy bangay Yakuba se handiri ra

¹⁰ Yakuba hun koyraa ra kanj se i ga nee Ber-Šeba ka koy Karañ.

¹¹ A too nongu foo ra kanj ra a kani, zama waynaa kanj. A na tondi foo sanbu k'a tee furkanga, a kani no din da.

¹² A handiri. Handiroo ra, a dii kali-kali kanj ga kay laboo ga, boñoo goo beenaa ra, de Irkoy almalaykey ga žigi, i ga zunbu kali-kaloo boñ.

¹³ De Abadantaa ga kay boñoo boñ* ka nee: «Agay ti Abadantaa, ni baabaa Ibrahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, gandaa woo kanj ra ni goo ma kani, ay g'a noo ni nda ni hayroo se.

¹⁴ Ni hayroo ga boobo sanda labutaasi. Ni laboo laamaa ga koy too gandaa kanjey kul: k'a dii dangay nda dandi here ka koy hawsa nda gurma here. Ni nda ni hayroo ra, aduppa alaayan beerey kul ga duu albarka.

¹⁵ Nga ne, ay goo ni bande, ay ga ni hawgay nongu kul kanj ra n'ga koy. Ay ga ni ka yee kate gandaa woo ra. Ay si ni nanj, ay ga hayaa tee kanj ay n'a har ma ne.»

¹⁶ Yakuba tun jirboo ra, de a nee: «Šikka sii kanj Abadantaa goo nongoo woo ra, agay, ya na bay!»

¹⁷ A jiti, de a nee koyne: «Nongoo woo ga boro hunburandi! Ne man'ti nongu kul kala Irkoy hugoo, ne ti beenaa mijoo!»

¹⁸ Yakuba biya ka tun, a na tondoo zaa kanj cindi boñoo cire, a n'a kayandi k'a tee hongandihaya, a na jii doori tondoo boñoo boñ.

¹⁹ A na nongoo din maapoo danj Betel (maanaa «Irkoy hugoo»), amma cee jinaa koyraa maapoo ti Luz.

²⁰ Yakuba na meefur foo zaa ka nee: «Nda Irkoy goo ay bande, nda a n'ay hawgay fondaa kanj ra ay goo ma dira ra, nda a n'ay noo ŋaayan kanj ay g'a ŋaa, nda bankaarayyanj kanj ga huru ay ga,

²¹ nda ay yee nda baani ay baabaa hugoo do, nga ra Abadantaa ga tee ya ne Koy.

²² De mo tondoo woo kanj agay ne k'a kayandi k'a tee hongandihaya, ga tee Irkoy hugoo. Gomni kul kanj n'g'a noo ya ne, ay ga azakkaa noo ma ne.»

* 28:13 28.13 boñoo boñ, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti kay nga (Yakuba) jeroo ga.

29

Yakuba too Laban do

¹ Yakuba yee ka fondaa zaa, a koy waynahunay izey gandaa here.

² A dii day foo hawsaa ra, alman buuna kur hinza ga kani mijoo ga, zama dayoo din ra i ga almaney hanjandi. Tondoo kanj ga dayoo mijoo daabu ga tinj.

³ Waati kanj alman kurey kul marga jina, nga no i ga tondoo gunguray k'a kaa dayoo mijoo ga ka almaney hanjandi. Woo banda ga, i ga tondoo yeeti dayoo mijoo ga.

⁴ Yakuba šelanj i se k'i hãa wala man wane nda ey. I n'a zaabi ka nee: «Karanj koyraa wane nda ir.»

⁵ A nee i se: «War ga Labanj bay, Nahor haam'aroo?» I n'a zaabi ka nee: «Ir g'a bay.»

⁶ A nee i se: «A ga saabu wala?» I n'a zaabi ka nee: «A ga saabu. Rašel, nga ize woyoo ne ma kaa nda alman buuney.»

⁷ A nee koyne: «Zaaroo ya ga kuu, waatoo mana too kanj ra almaney ga margandi. Wa almaney hanjandi ka koy i kur.»

⁸ I nee: «Ir si hin kala waati kanj alman kurey kul marga jina, nga no kurkey ga tondoo gunguray k'a kaa dayoo mijoo ga ka almaney hanjandi.»

⁹ A goo ma šelanj i bande da kanj Rašel ne ma kaa nda nga baabaa almaney, zama kurkaw no.

¹⁰ Waatoo kanj Yakuba dii Rašel, nga hasaa Labanj ize woyoo, nda Labanj almaney, Yakuba man ka tondoo gunguray kanj goo dayoo mijoo ga. A na Labanj nga hasaa almaney hanjandi.

¹¹ Woo banda ga, a na Rašel summu, de a na nga jindoo jer ka hëe.

¹² Yakuba filla Rašel se kanj baaboo boro ti nga, nga man'ti kala Rebeka izoo. Rašel zuru ka koy a har nga baabaa se.

¹³ Dogoo din da kanj Labanj maa Yakuba, nga woymaa izoo alhabaroo, a zuru ka koy a kubay, a n'a naagu nga gandoo ra k'a summu, de a n'a ka koy nga hugoo do. Yakuba na hayey kul filla Labanj se.

¹⁴ Labanj nee a se: «Šikka sii kanj ay hamoo nda ay kuroo ti ni!» Yakuba goro a do hala handu foo too.

Yakuba hijay hinkaa

¹⁵ Labanj nee koyne Yakuba se: «Man'ti kanj se ay bora ti ni, nga se n'ga goy ya ne yaada! Ni goy hayoo kayandi ya ne.»

¹⁶ Woo kaa ka gar kanj Labanj goo nda ize woy hinka, ijinaa maapoo ti Leya, ihinkantoo maapoo ti Rašel.

¹⁷ Leya goo nda mootondi hennayanj, amma Rašel goo nda kunturu henna nda ndum henna.

¹⁸ Yakuba na Rašel bajoo zaa nga binoo ra. A nee: «Ay ga goy ma ne jiiri iyee, ay banaa ti Rašel, ni ize woy hinkantoo.»

¹⁹ Labanj zaabi ka nee: «Ay baa y'a noo ma ne nda y'a noo aru foo se, cindi ay do.»

²⁰ Yakuba goy jiiri iyee hala nga ma duu Rašel, i tee mojnoo ra sanda jirbi kaynayanj taka kanj nda a ga bag'a.

²¹ Jiiri iyyaa banda ga, Yakuba nee Labanj se: «Ay noo ay wandoo, zama waatoo kanj ga ir huru too, ay ga baa y'a hiji.»

²² Labanj na nongoo din borey kul marga, a na hoyandi beeri tee.

²³ Amma waatoo kanj cijinoo too, a na nga ize woyoo Leya zaa k'a ka koy Yakuba do, Yakuba gorokasinay nda a.

²⁴ Labaŋ na nga koŋŋaa Zilpa noo nga izoo Leya se, a ma tee a se koŋŋa.

²⁵ Subbaahoo ra, nga ne, Leya no. Yakuba nee Labaŋ se: «Cin ti woo n'n'a tee ya ne! Ni bay Rašel se ay goy ma ne? Cin se n'n'ay darga?»

²⁶ Labaŋ zaabi ka nee: «Ir nongoo kaniroo ra, boro si kayne hiiŋandi ka beere nan.

²⁷ Jirbi iyyaa benandi nda a, nga banda ga, ir ga ni noo affaa nda n'ga goy ya ne koyne jiiri iyye.»

²⁸ Hayaa kaŋ a n'a har, Yakuba n'a tee. A na jirbi iyyaa tee nda Leya jina, Labaŋ n'a noo nga ize woyoo Rašel a ma hiiŋi a.

²⁹ Labaŋ na nga koŋŋaa Bilha noo nga izoo Rašel se, a ma tee a se koŋŋa.

³⁰ Yakuba gorokasinay nda Rašel mo kaŋ a bag'a nda Leya. A yee ka jiiri iyye taaga goy Labaŋ se.

Yakuba izey

³¹ Kaŋ Abadantaa dii kaŋ Yakuba ga baa Rašel ka bisa Leya, woo se a na Leya noo hayyan, amma Rašel a n'a tee woy gun.

³² Leya tee boro hinka, a na iz'aru foo daŋ aduŋŋa ra. A na maapoo daŋ Rubeŋ (maanaa «wa guna iz'aru»). A nee: «Zama Abadantaa dii ay naajoo. Sohō ay kurpoo ga baa agay.»

³³ A yee ka tee boro hinka, a duu iz'aru. A nee: «Zama Abadantaa dii ay baji janjaa, nga se a n'ay noo izoo woo.» A na maapoo daŋ Simewoŋ (maanaa «a ga maa»).

³⁴ A yee ka tee boro hinka, a duu iz'aru foo. A nee: «Nhuu, sohō ay kurpoo ga didiji ay ga, zama ay duu a se iz'aru hinza.» Woo se a na maapoo daŋ Lewi (maanaa «a ga didiji»).

³⁵ A yee ka tee boro hinka, a na iz'aru foo daŋ aduŋŋa ra. A nee: «Hiino ay ga albarka tee Abadantaa se!» Woo se a na maapoo daŋ Žuda (maanaa «a ga albarka tee»). Woo banda ga, a mana duu ize.

30

¹ Waatoo kaŋ Rašel dii kaŋ nga si duu ize Yakuba se, a canse nga woymaa ga, de a nee Yakuba se: «Ay noo zanka, nda man'ti nga, ay ga buu!»

² Yakuba futu Rašel ga, de a nee: «Agay ti Irkoy kaŋ na ni ganji hayyan?»

³ Rašel nee a se: «Ay koŋŋaa Bilha ne, marga nda a, a ma hay ay maapoo ga, woo ra ize kaŋ a g'a hay ga tee ay wane.»

⁴ A n'a noo Bilha, nga koŋŋaa, sanda wande. Yakuba marga nda a.

⁵ Bilha tee boro hinka, a na iz'aru hay Yakuba se.

⁶ Rašel nee: «Irkoy ciiti ya ne, a maa ay ŝennoo se k'ay noo iz'aru.» Woo se a na maapoo daŋ Dan (maanaa «a ciiti»).

⁷ Koŋŋaa yee koyne ka tee boro hinka, a na nga iz'aru hinkantoo hay Yakuba se.

⁸ Rašel nee: «Ay na yenje ŝenda tee ay woymaa bande, ay hin a. A na zankaa maapoo daŋ Neftali (maanaa «ay yenjaa»).

⁹ Waatoo kaŋ Leya dii kaŋ nga gay nga mana hay, a na Zilpa nga koŋŋaa zaa k'a noo Yakuba se, a ma tee a se sanda wande.

¹⁰ Nga koŋŋaa na iz'aru hay Yakuba se.

¹¹ Leya nee: «Woo ti gomni!» A na maapoo daŋ Gad (maanaa «gomni»).

¹² Koŋŋaa duu Yakuba se nga iz'aru hinkantoo.

¹³ Leya nee: «Woo ti ag'arrahamaa! Sohō woyey ga nee ya ne arrahamantaa.» A na maapoo daŋ Aŝer (maanaa «arrahamaa»).

14 Han foo Rubenj koy faarey ra, alkamaa heгаа waati, a duu tuuri-ize fooyanj kanj ga woy gun safar, a kate ey nga jaa Leya se. Rašel nee Leya se: «Ay g'a wiri ni ga, ay noo ni izoo tuuri-izey ra kanj ga woy gun safar.»

15 A n'a zaabi ka nee: «A mana wasa ma ne kanj n'n'ay kurjoo taa, ay izoo tuuri-izey mo n'ga baa m'i taa wala?» Rašel nee: «A boori! A ga kani ni do hō cijinoo, m'ay noo ni izoo tuuri-izey.»

16 Almaaroo ra, kanj Yakuba kaa ka hun faarey do, Leya fatta k'a kubay ka nee a se: «Agay do n'ga kani, zama ay na kaniyanoo day nda ay izoo tuuri-izey.» Cijinoo din a kani a do.

17 Irkoy yadda Leya se, a tee boro hinka, a na nga iz'aru guwantoo danj adujna ra Yakuba se.

18 Leya nee: «Irkoy n'ay bana, zama ay n'ay konjjaa noo ay kurjoo se.» A na zankaa maajoo danj Isakar (maanaa «ay banaa»).

19 A yee koyne ka tee boro hinka, a duu nga iz'aru idduwantoo Yakuba se.

20 A nee: «Agay, Irkoy n'ay noo nooyan henna. Hō banda ga, ay kurjoo g'ay beerandi, zama iz'aru iddu no ay n'i hay a se.» A na zankaa maajoo danj Zabulonj (maanaa «beeray»).

21 A gay jina, a na ize woy foo hay, a na maajoo danj Dina*.

22 Irkoy jeli Rašel ga, a maa a se, a n'a faaba a ma duu ize.

23 A tee boro hinka, a duu iz'aru. A nee: «Irkoy n'ay haawoo kaa.»

24 A na zankaa maajoo danj Isufi (maanaa «a ma tonton»). A nee: «Yala Abadantaa ma iz'aru foo tonton ya ne!»

Yakuba tee almankoyni

25 Waatoo kanj Rašel na Isufi danj adujna ra, Yakuba nee Labanj se: «Ay nanj ya koy, ya yee ay do, ay gandaa ra.

26 Ay noo ay wandey nda ay izey kanj se ay goy ma ne, ay ga baa ya koy, zama ni hunday ga bay takaa kanj nda ay goy ma ne.»

27 Labanj n'a zaabi ka nee: «Nda ni nka hin ka alhormo tee ya ne, ma cindi ay do! Ay gunandoo ra ay dii kanj ni maaganda se Abadantaa na albarka danj ay ra.»

28 A nee koyne: «Ni goy hayoo kayandi ya ne, ay g'a bana.»

29 Yakuba nee a se: «N'ga takaa bay kanj nda ay goy ma ne, nda takaa kanj ni alman kuroo ti a yi kone,

30 zama ikaynaa kanj cindi ma ne za ya na kaa ni do, ne ka boobo. Agay bande Abadantaa na albarka danj ni ra. Sohō waati foo no ay ga goy ay hugoo hunday se?»

31 A n'a zaabi ka nee: «Macin no y'a noo ma ne?» Yakuba nee a se: «Mas'ay noo haya kul, amma nda ni yadda woo kanj ay g'a har ma ne, ay ga yee ka šintin ka ni alman buuney kur k'i hawgay.

32 Ay ga dira ni almaney kul bande hō ka feeji-izey kul kanj ga tonbi goo wala žeeri, nda feeji-izey bibey kul, nda hancin-izey kanj ga žeeri goo, nda wey kanj ga tonbi goo hanciney ra: wey din no ma tee ay banaa.

33 Suba n'ga bay ay laadirtaraa ga, waati kanj ni kaa k'ay banaa laasaabu. Hancin kul kanj ni dii a ay waney ra kanj ga tonbi sii, žeeri sii, nda feeji bibey, ma bay ya nk'i zay.»

34 Labanj zaabi ka nee: «Ay yadda, a ma tee woo kanj n'n'a har.»

35 Amma zaari follokaa din da ra, Labanj na jindaarey kanj ga caaray goo, nda hanciney kul kanj ga tonbi goo, nda wey kul kanj ra ikaaray goo, nda

* 30:21 30.21 *Dina maanaa ti cittiyan.*

wey kul kaŋ ga bibi feeji-izey ra, a n'i kul daŋ jere ga jina, a n'i daŋ nga iz'arey kabey ra.

³⁶ Woo banda ga, a na jirbi hinza diray daŋ nga nda Yakuba game. Yakuba cindi, a ga Labaŋ almaney jerey kur.

³⁷ Yakuba na tuuri kabe ganiyaŋ zaa kaŋ ga hima nda turaariŋaa kabeyaŋ, nda affooyaŋ kaŋ ga hima nda kangawŋaa kabeyaŋ, nda affooyaŋ koyne kaŋ ga hima nda miliya kabeyaŋ. A n'i feferi ka žeeri-žeeriyaŋ kaa kokošoŋ ga hala bundu kaaraa fatta.

³⁸ Woo banda ga, tuuri kabey kaŋ a n'i feferi, a n'i jisi almaney hari haŋ jinawey ra, ngi moŋey cire. I ga marga nda cere waati kaŋ i kaa ka haŋ.

³⁹ Almaney ga marga nda cere tuuri kabey jerey ga. Waati kaŋ i hay i ga duu izeyaŋ kaŋ ga caaray wala tonbi wala žeeri goo.

⁴⁰ Feejey kaŋ Yakuba n'i daŋ jere ga, a n'i tenjandi Labaŋ alman kurey kaŋ ga tonbi goo nda ibibey. Takaa woo nda a na alman marga nga boŋ se. A mana naŋ i ma birji Labaŋ waney ra.

⁴¹ Waati kul kaŋ feeji gaabantey ga marga nda cere, Yakuba ga tuuri kabe feferantey daŋ almaney moŋey cire hari haŋ jinawey ra, hala i ma duu ka marga nda cere jerey ga.

⁴² Alman faabey, a s'i daŋ i se, woo ra ifaabey ti Labaŋ wane, igaabantey ti nga wane.

⁴³ Takaa woo nda Yakuba tee almankoyne beeri. A duu alman buuna boobo, nda koŋŋayaŋ, nda baŋŋayaŋ, nda yooyaŋ, nda farkayaŋ.

31

Yakuba zuru Labaŋ ga

¹ Han foo Yakuba maa Labaŋ iz'arey ga nee: «Yakuba n'ir baabaa hayey kul zaa. Ir baabaa hayey nda a na almanoo woo kul tee.»

² Yakuba dii kaŋ Labaŋ anniyaa bere, a mana yee ka tee sanda cee jinaa takaa.

³ Koyne mo Abadantaa nee Yakuba se: «Yee ni hayragey gandaa ra, ni dumoo do, ay goo ni bande.»

⁴ Woo banda ga, Yakuba sanba ka ciya Rašel nda Leya se i ma kaa hawsaa ra nga alman buuney do.

⁵ A nee i se: «Ay ga dii kaŋ war baabaa anniyaa bere, a mana yee ka tee sanda cee jinaa takaa, amma Irkoy kaŋ ay baabaa g'a gana goo ay bande.

⁶ War hunday ga bay kaŋ ay goy war baabaa se nda ay hinoo kul,

⁷ nga, a n'ay tee hoorayhaya, cee woy (10) a g'ay banaa barmay, amma Irkoy mana yadda nga goy futaa ma duu agay.

⁸ Waatoo kaŋ ra a ga nee: «Tonbikoyney ga tee ni banaa», almaney kul tonbikoyne no i ga hay. Nda a nee: «Icaarawey ga tee ni banaa», almaney kul ga icaarante hay.

⁹ Irkoy ka war baabaa almaney taa k'i noo ya ne.

¹⁰ Waati kaŋ alman hinka ga marga, ay g'ay boŋoo jer ka dii handiri ra kaŋ alman arey kaŋ ga marga nda woyey man'ti kala icaarayyaŋ, nda tonbikoyniyaŋ, nda žeerikoyniyaŋ.

¹¹ Irkoy almalaykaa nee ya ne handiroo ra: «Yakuba!» Ay zaabi ka nee: «Naam.»

¹² A nee ya ne: «Ni boŋoo jer ka guna, alman arey kul kaŋ ga marga nda woyey man'ti kala icaarayyaŋ, nda tonbikoyniyaŋ, nda žeerikoyniyaŋ, zama ay dii haya kul kaŋ Labaŋ n'a goy ni ga.

13 Agay ti Betel Koyoo, nongoo kanj ra n'na tondoo kanj n'n'a kayandi k'a sinji yon, nongoo kanj ra n'na allaahidu zaa ya ne. Sohō tun ni boŋ ga, ma fatta gandaa woo ra, de ma yee gandaa kanj ra ni hayandi.»

14 Rašel nda Leya zaabi ka nee a se: «Ir mma bara nda baa nda tubuhaya ir baabaa hugu ra koyne wala?

15 Man'ti a nk'ir tee sanda yawyanj wala, zama a n'ir neere? A n'ir hayoo ŋaa, a n'a ŋaa!

16 Šikka sii, almanoo kul kanj Irkoy n'a taa ir baabaa kone, ir nda ir izey wane. Sohō haya kul kanj Irkoy n'a har ma ne, m'a tee.»

17 Yakuba tun, a na nga izey nda nga wandey žigandi yoowey boŋ.

18 A na nga almaney gongu ka koy nda haya kul kanj goo a se, nda wey kanj a duu ey Padaan-Aram, de a koy nga baabaa Isiyaka do Kananj gandaa ra.

19 Woo kaa ka gar kanj Rašel na nga baabaa toorey zay waatoo kanj a koy alman buuney kosu.

20 Yakuba na Laban, Aram bora a lakkaloo zay, a zuru a ga bila nda a ma haya kul har a se.

21 A zuru, nga nda haya kul kanj goo maapoo ga. A tun ka koy Efrat isaa deŋ ka bisa ka koy tondi hondey kanj se i ga nee Galad.

Laban na Yakuba gaarandi

22 Jirbi hinzantoo ra, Laban duu alhabar kanj Yakuba zuru.

23 Laban na nga borey zaa k'a gaarandi, jirbi iyye diray no a n'a tee hala a ga duu a Galad tondi hondey ra.

24 Amma cijinoo ra, Irkoy bangay Laban, Aram bora a se handiri ra ka nee a se: «Hawgay, masi ba šenni henna har Yakuba se soko ifutu.»

25 Laban too Yakuba. A gar kanj Yakuba na nga hukkumey cin tondi hondey ra. Laban mo na nga waney cin, nga nda nga borey, Galad tondi hondey ra.

26 Laban nee Yakuba se: «Cin ti woo n'n'a tee? Cin se n'n'ay lakkaloo zay ka koy nda ay ize woyey ma nee konjayanj kanj ni duu ey wongu ra!

27 Macin se ni tugu ka zuru, n'n'ay zanba, de mo mana haya kul har ya ne? Nda a gar ni nk'a har ya ne, ya mma ni nanj ma koy nda jaali, nda doonijan, nda dundun, nda kuntiji hēeni.

28 Koyne mo mana nanj ya ba ay haamawey nda ay ize woyey summu! Lakkal janante goy no n'n'a tee.

29 Ay goo nda hini ka haya hasara war se, amma Koyoo kanj ni baabaa g'a gana šelanj ya ne cijin ka nee: «Hawgay, masi ba šenni henna har Yakuba se soko ifutu.»

30 Sohō kanj ni goo ma koy, zama n'ga buura ni baabaa hugoo ga, macin se n'n'ay toorey zay?»

31 Yakuba zaabi ka nee Laban se: «Ya nka hunbur, zama ay hongu kanj n'ga hin ka ni ize woyey taa ay kone nda gaabi.

32 Amma bora a kanj kone ni dii ni toorey, a masi huna! Ir armey jine, fisi ka dii hayaa kanj ti ni wane, m'a zaa.» Yakuba si bay kanj Rašel na toorey zay.

33 Laban huru Yakuba hukkumoo ra, nda Leya wanoo ra, nda konja hinkaa waney ra, amma a mana duu haya kul. Kanj a fatta Leya hukkumoo ra kul, a koy Rašel wanoo ra.

34 Amma Rašel nka toorey zaa k'i tugu yoowaa gaaroo ra, de a goro i boŋ. Laban na hukkumoo kul fisi, amma a mana duu ey.

³⁵ Rašel nee nga baabaa se: «Masi dor, ay koyoo nda ay mana hin ka tun ma ne, woyey alaadaa maaganda se.» Labañ yee ka ceeci, a mana duu toorey.

³⁶ Yakuba futu, a citi Labañ ga ka nee a se: «Man hooyanoo kanj ay n'a tee, man zunuboo kanj se n'ga zuru ay bande?»

³⁷ N'n'ay jinawey kul fisi, macin no ni dii a kanj ti ni hugoo wane? A kaa taray, ay borey nda ni borey jine hala i ma ciiti ir boro hinkaa game!

³⁸ Jiiri warankaa (20) kanj ay n'a tee ni do ra, ni feejey wala ni hanciney mana bay ka zama, ya na bay ka gaarey kanj goo ni almaney ra hamey jaa.

³⁹ Ya na bay ka kate ma ne alman kanj ganjihooga n'a wii, agay no ma mursaa zaa. N'g'ay banandi woo kanj zayandi zaari here nda woo kanj zayandi cijin here.

⁴⁰ Zaari here konnoo g'ay kar, cijin here hargoo g'ay kar. Jirbi janay ga duu agay.

⁴¹ Jiiri waranka (20) no ay n'a tee ni hugoo do! Ay goy ma ne jiiri woy cindi taaci (14) ni ize woy hinkaa maaganda se, jiiri iddu ay ga ni alman buuney kur, de mo n'n'ay banaa barmay cee woy (10).

⁴² Nda man'ti Koyoo kanj ay kaagaa g'a gana, Ibirahima Koyoo, Koyoo kanj Isiyaka ga hunbur a, goo ay bande, hō gar n'n'ay nanj ya koy nda ay kabe kooney. Amma Irkoy dii ay farayanoo nda goy šendaa kanj ay n'a tee, a na ciitoo dunbu cijin.»

Labañ nda Yakuba na cere noo amaana

⁴³ Labañ na Yakuba zaabi ka nee: «Woyey wey man'ti kala ay ize woyey, ngi izey man'ti kala ay haamawey, almaney wey man'ti kala agay wane. Hayey kul kanj n'ga dii ey man'ti kala agay wane. Sohō macin no ay g'a tee ay ize woyey nda ay haamawey kanj i n'i danj adunja ra se?»

⁴⁴ Kaa, ir ma cere noo amaana, agay nda ni, ir ma seede danj agay nda ni gamoo ra.»

⁴⁵ Yakuba na tondi foo zaa a n'a kayandi k'a tee hongandihaya.

⁴⁶ A nee nga borey se: «Wa tondiyanj marga.» I na tondey zaa k'i marga cere boñ, i njaa no din ra tondey boñ.

⁴⁷ Labañ na nongoo maapoo danj Yegar-Sahaduta (maanaa «tondi margantaa kanj ga tee seede»). Yakuba na nongoo maapoo danj Galed (maanaa «tondi margantaa kanj ga seede»).

⁴⁸ Labañ nee: «Hō banda ga, tondi margantaa man'ti kala seede ir game!» Woo se a na nongoo maapoo danj Galed.

⁴⁹ I ga nongoo cee koyne nda Mispa (maanaa «hawgaydogoo»), zama Labañ nee: «Yala Abadantaa ma agay nda ni kul hawgay ir masi amaanaa woo hoo waati kanj ir hun cere mo cire.

⁵⁰ Nda n'n'ay ize woyey žilla, nda n'na woy fooyanj danj i ga, hawgay man'ti boro no ma seede ir gamey ra, Irkoy ti seedaa kanj goo agay nda ni game!»

⁵¹ Labañ nee koyne Yakuba se: «N'ga dii tondi margantaa woo, n'ga dii tondoo kanj ga kay kanj ay n'a danj agay nda ni game.

⁵² Tondi margantaa ma tee seede, tondoo woo kanj ga kay ma tee seede kanj ay si bisa tondi margantaa nda tondoo kanj ga kay ga ka koy ifutu tee ma ne, ni mo si bisa i ga ka kaa ay heroo ra ka ifutu tee ya ne.

⁵³ Yala Ibirahima Koyoo nda Nahor Koyoo kanj ti ngi baabaa Koyoo ma ciiti ir game! Yakuba žee nda Koyoo kanj nga baabaa Isiyaka ga hunbur a.»

⁵⁴ Yakuba na alman koosu k'a tee sargari tondi hondey ra, a na nga borey kul cee k'i n̄andi. I n̄aa cere bande, i na cijinoo tee no din ra.

32

Yakuba soolu nga ma Eso kubay

¹ Labaŋ biya ka tun, a na nga haamawey nda nga ize woyey summu, a gaara i se jina, a willi nga do.

² Yakuba na nga naarumaa fondaa zaa, Irkoy almalaykayaŋ n'a kubay.

³ Kaŋ Yakuba dii ey kul, a nee: «Woo ti Irkoy jamaa!» De a na nongoo din maapoo daŋ Mahanayim (maanaa «jama hinkaa»).

⁴ Yakuba na dontokawaŋ sanba nga jine, nga armaa Eso do, Seyir ganda a ra, Edom hawsaa ra.

⁵ A n'i yaamar ka nee: «Hayaa ne kaŋ war g'a har ay koyoo Eso se, wa nee a se: <Ni tamoo Yakuba nee, nda man'ti hō, nga gay nga ga goro ka waati tee Labaŋ do.>

⁶ A nee nga duu hawaŋ, nda farkayaŋ, nda alman buunayaŋ, nda baŋnayaŋ, nda koŋnayaŋ, nga sanba k'a bayrandi nga koyoo se kaŋ ti ni hala ma alhormo tee nga se.»

⁷ Dontokey yee kate Yakuba do ka nee a se: «Ir koy ni armaa Eso do, nga mo goo ma ni kubay nda aru boro zangu taaci (400) kaŋ goo a bande.»

⁸ Yakuba hanse ka hunbur, binoo dunbu. A na nga borey, nda alman buuney, nda ibeerey, nda nga yoowey fersi, fersi hinka.

⁹ A nee nga boŋ se: «Nda Eso kaŋ affoo boŋ k'a kar, affaa kaŋ cindi ga hin ka hallasi.»

¹⁰ Woo banda ga, Yakuba nee: «Irkoy, ay kaagaa Ibrahima Koyoo nda ay baabaa Isiyaka Koyoo! Abadantaa nee ya ne: <Yee ni ganda a ra, ni dumoo do, ay ga gomni tee ma ne.>

¹¹ Ay ga hanse ka kacca anneemaa kul nda laadiryanoo kul kaŋ n'n'a tee ni tamoo se, zama hanoo kaŋ ay ga Žurdeŋ isaa woo deŋ, haya kul sii ay kone nda man'ti kala ay goboo, amma hō jama hinka bara ya ne.

¹² Ay g'a wiri ni ga, m'ay hallasi ag'armaa kaboo ra, Eso kaboo ra, zama ay ga hunbur a ma kaa ka agay, nda woyey, nda zankey kar.

¹³ Ni binde, ni nka nee ya ne: <Ay ga gomni tee ma ne, ay ga ni hayroo boobandi sanda teekoo labutaasoo kaŋ hinnaa si kabandi.>»

¹⁴ A na cijinoo tee no din ra a na gomni kaa nga almanoo kaŋ goo a kone ra k'a noo nga armaa Eso se:

¹⁵ hancin boŋ zangu hinka (200) nda jindaaru boŋ waranka (20), nda feeji boŋ zangu hinka (200), nda gaaru boŋ waranka (20),

¹⁶ nda yoo boŋ waranza (30) kaŋ ga naanandi nda ngi izey, nda haw kobsi woytaaci (40), nda yaaru kobsi woy (10), nda farkey woy boŋ waranka (20), nda farkey aru boŋ woy (10).

¹⁷ A n'i fay kur nda kur k'i noo nga tamey se ka nee i se: «Wa koy ay jinoo ra, war ma alman kurey moorandi cere ka dira.»

¹⁸ A na jinaa yaamar ka nee a se: «Nda Eso ag'armaa na ni kubay, de a na ni hāa ka nee: <May wane ni? Man ra n'ga koy? May wane wey kaŋ goo ni jine?>»

¹⁹ m'a zaabi ka nee: <Ni tamoo Yakuba wane nda ey. Hayaa no kaŋ a n'a sanba nga koyoo Eso se. Nga hunday goo ir dumaa ga, a goo ma kaa.>»

²⁰ Yaamar follokaa no a n'a tee ihinkantoo se nda ihinzantoo nda borey kul kaŋ ga dira almaney dumawey ga, a nee i se: «Woo no war g'a har ay koyoo Eso se nda war n'a kubay.

²¹ War ma nee a se: <Ni tamoo Yakuba hunday ne ma kaa, a goo ir dumaa ga.> Zama a nka nee nga boŋ se: <Ay ga binoo yaynandi nda hayaa woo kaŋ ga koy ay jine, woo banda ga, ay g'a tenje, a ga hin ka tee a m'ay barraku.>»

²² Almaney koy jinoo ra, de a na cijinoo din tee farroo ra.

Yakuba gurgay aru gaabante foo bande

²³ Yakuba tun cijinoo ra, a na nga wande hinkaa, nda nga koŋŋa hinkaa, nda nga zanka woy cindi faa (11) zaa ka koy bisa ka isaa yawdogey den kaŋ ti Yabok.

²⁴ A n'i zaa ka haroo den nda haya kul kaŋ ti nga wane.

²⁵ Yakuba cindi nga hinne. Aru foo gurgay a bande hala moo boo.

²⁶ Kaŋ aroo bay kaŋ nga si hin a kul, gurgaa ra a na Yakuba kar baggal biroo ga hala a goyri.

²⁷ A nee: «Ay nan ya koy, zama moo boo.» Yakuba zaabi ka nee a se: «Ay si ni nan nda mana gaara ya ne.»

²⁸ A n'a hãa ka nee: «Macin ti ni maapoo?» A nee a se: «Yakuba.»

²⁹ A yee ka nee a se: «Ni maapoo si yee ka tee Yakuba, Izirayel nda i ga ni cee (maanaa <a gurgay Irkoy bande>), zama ni nka gurgay Irkoy bande nda borey bande, ni hin.»

³⁰ Yakuba n'a hãa ka nee: «Ay g'a wiri ni ga, ni maapoo har ya ne.» A n'a zaabi ka nee: «Macin se n'g'ay hãa nda ay maapoo?» A gaara a se dogoo din da ra.

³¹ Yakuba na nongoo din maapoo dan Penuwel (maanaa «Irkoy ndumoo»). A nee: «Zama ay dii Irkoy moo nda moo, de woo kul ra ay hundoo hallasi.»

³² Waynaa kay waatoo kaŋ a ga fatta Penuwel. A ga solli cewoo ga.

³³ Woo se hala hõ Izirayel borey si baggal biri ham ŋaa, zama nongoo kaŋ ga Yakuba baggal biroo ga dobu maray.

33

Yakuba nda Eso waafaku

¹ Yakuba na nga boŋoo jer, de a ga Eso honnay kaŋ goo ma kaa, aru boro zangu taaci (400) goo a bande. A na zankey zamna Leya, nda Rašel, nda koŋŋa hinkaa game.

² A na koŋŋey nda izey dan jine, Leya nda nga waney goo dumawey ga, Rašel nda Isufi goo banda.

³ Nga hunday huru jiney ra, a ga dira a ga gunguma hala ganda cee iyee hala nga armaa do.

⁴ Eso zuru k'a kubay, a na nga boŋ warra jindoo ga k'a naagu nga gandoo ra k'a summu, i hëe.

⁵ Kaŋ Eso na nga boŋoo jer, a dii woyey nda zankey, a nee: «Mayyan ti wey ni bande?» Yakuba zaabi ka nee: «Zankey no kaŋ Irkoy n'i doonandi ni tamoo se.»

⁶ Koŋŋey nda ngi izey man, i gunguma.

⁷ Leya mo nda nga izey man, i gunguma. Isufi nda Rašel man, i gunguma.

⁸ Eso yee ka nee: «Macin no n'g'a tee almaney wey se kaŋ ay n'i kubay?» A n'a zaabi ka nee: «Ni kaŋ ti ay koyoo do, ay ga baa ya duu alhormo.»

⁹ Amma Eso nee: «Ay wanoo g'ay wasa, ag'armaa, gaabu i ga.»

¹⁰ Yakuba zaabi ka nee: «Suuri, masi woo tee! Alhormo tee ya ne, ma beeraa woo taa ay ga, zama takaa kanj nda n'n'ay kubay ga hima nda Irkoy kubayyan, ni yadda ay ga.

¹¹ Gomnoo dii kanj kaa ma ne, zama Irkoy ka doonandi ya ne, haya kul goo ya ne.» Yakuba na Eso gaabi, a n'a taa.

¹² Eso nee: «Ir ma koy, ir ma hanga cere, ay ga dira ni bande.»

¹³ A n'a zaabi ka nee: «Ay koyoo, n'ga bay kanj zankey sii nda gaabi, feejijay nda hawayan kanj ga naanandi goo ay ga, nda ir n'i cahāndi zaari folloku, almaney kul ga halaci.

¹⁴ Ay g'a wiri ni ga, ay koyoo ma koy nga tamoo jine. Agay, ay ga dira mossoyaada almaney kanj goo ay jine cewey bande nda zankey cewey bande hala ya too ni do, ay koyoo gandaa ra kanj se i ga nee Seyir.»

¹⁵ Eso nee: «Adiši ay ga borey jere foo nanj ni bande.» Yakuba n'a zaabi ka nee: «Ay koyoo, masi woo tee, alhormo de no ay g'a wiri ni ga!»

¹⁶ Zaaroo din kul ra, Eso na Seyir gandaa fondaa zaa.

¹⁷ Yakuba hunday naaru ka koy Sukot here. A na hugu cin nga boŋ se, a na tendeyan tee almaney se: woo se i ga nee nongoo din se Sukot (maanaa «tendeyan»).

Yakuba goro Šekem koyraa jeroo ga

¹⁸ Woo banda ga, Yakuba too nda baani Šekem koyraa ra kanj goo Kanan gandaa ra, kanj a ga hun Padaŋ-Aram. A na nga huklumoo cin koyraa mijoo ga.

¹⁹ A na farroo jeroo kanj ra a na nga huklumoo cin day nzorfu kaaray tamma boŋ zangu (100) Hamor izey ga kanj ti Šekem baabaa.

²⁰ De no din ra a na sargari tonadoo cin k'a kayandi kanj a na maapoo danj «El kanj ti Izirayel Koyoo».

34

Šekem kanj Dina ga ka marga nda a

¹ Han foo Dina kanj ti ize woyoo kanj Leya duu a Yakuba se, fatta ka koy Šekem koyraa laamaa zankawoyey guna.

² Koyraa laamaa boŋkoynoo kanj maapoo ti Hamor Hewi boraa, iz'aroo kanj maapoo ti Šekem dii a. A n'a dii ka marga nda a nda gaabi.

³ Woo banda ga, Šekem na Dina, Yakuba ize woyoo bajoo zaa nga binoo ra. A baa zankawoyoo, a šelanj a se hala binoo ma kani nga ga.

⁴ Šekem nee nga baabaa Hamor se: «Ay hijjandi zankawoyoo woo.»

⁵ Yakuba maa kanj a gum nga ize woyoo Dina boŋ. Iz'arey koy nda nga almaney hawsaa ra, a mana haya kul har hala waatoo kanj ra i yee kate.

⁶ Hamor, Šekem baabaa, fatta ka koy Yakuba do ka šelanj a se.

⁷ Waatoo kanj Yakuba izey kaa ka hun hawsaa ra, i maa alhabaroo. Biney maray, i hanse ka futu hayaa kanj se Šekem na goy futaa woo tee Izirayel hugoo ra, ka kani nda Yakuba ize woyoo, woo ti haya kanj si hima ka tee.

⁸ Hamor šelanj i se ka nee: «Šekem, ay iz'aroo na war ize woyoo bajoo zaa nga binoo ra, ay g'a wiri war ga, war m'a noo a se hijjay.

⁹ Wa waafaku nda ir, war g'ir noo war woyey hijjay se, war mo ma hijji ir waney.

¹⁰ Wa goro ir bande, gandaa goo war jine. Wa cindi, war ma day ka bara, war ma duu nonguyan.»

11 Šekem mo nee woyoo baabaa nda armey se: «Wa alhormo tee ya ne! Hayaa kanj war g'a har, ay g'a noo war se.

12 Wa hijjay alman boobo danj ay ga nda gomni beeri, haya kul kanj war n'a har, ay g'a noo, wa yadda de k'ay noo woyoo ya hijji a.»

Yakuba izey faasa ngi woymaa se

13 Yakuba iz'arey na carmay ka tuuru Šekem nda nga baabaa Hamor se, zama Šekem nka gum ngi woymaa Dina boŋ.

14 I nee i se: «Ir si hin ka woo tee k'ir woymaa noo aru se kanj ti jofolo, haawi no ir se.

15 Hayaa folloku ga ir ga yadda war se kanj ti, nda war n'ir takaa tee ka arey kul kanj goo war ra danjangu.

16 Woo ra ir ga war noo ir ize woyey hijjay se, de ir ga war waney zaa, ir ga goro war bande ka tee jama folloku.

17 Amma nda war si baa war ma hanjajer ir se ka hurubangu, ir g'ir woymaa zaa ka koy.»

18 Ngey ŝenney kan Hamor nda nga izoo Šekem se.

19 Aru soogaa mana gay kanj a na hayaa tee, zama a ga baa Yakuba ize woyoo. Koyne mo a ga hanse ka bara nda meeŝenni borey kul do nga baabaa hugoo ra.

20 Hamor nda Šekem, nga izoo, koy ngi koyraa mijoo ga ka ŝelanj ngi koyraa borey se ka nee:

21 «Borey wey goo ir bande nda alaafiya, i ma cindi ir gandaa ra ka day ka bar. Nga ne, ir gandaa ga hay, i ma doo zaa. Ir ga ngi woyey zaa ka hijji ey, ir mo g'i noo ir waney.

22 Nga binde, borey wey nee kanj hayaa folloku ra ngi ga goro ir bande ka tee jama folloku: hayaa man'ti kala aru kul kanj goo ir ra ma hurubangu sanda ngi takaa.

23 Ngi alman kurey, nda ngi hayey, nda ngi adabbawey kul si tee ir wane wala? Ir ma yadda hinne hala i ma goro ir bande.»

24 Borey kul kanj kaa koyraa mijoo ga na hanjajer ka yadda Hamor nda nga izoo Šekem se. Aru kul kanj kaa koyraa mijoo ga hurubangu.

25 Jirbi hinzantoo hane, kanj i ga hanse ka dor, Yakuba iz'aru hinka, Simewoŋ nda Lewi kanj ti Dina armey, affoo kul na nga takubaa zaa, i kanj koyraa ra kanj ga hongu nga goo alaafiya ra, de i na arey kul wii.

26 I na Hamor nda nga izoo Šekem mo wii nda takubaa, i na Dina fattandi Šekem hugoo ra, de i n'a ka koy.

27 Yakuba iz'arey jerrey kaa ka bukawey hayey zaa, i na koyraa kom kanj ra i gum ngi woymaa boŋ.

28 I na ngey alman buuney, nda ibeerey, nda farkey, haya kul kanj goo i se koyraa ra, nda haya kul kanj goo i se hawsaa ra, i n'i taa.

29 I na ngey almanoo, nda zankey nda woyey kul zaa ka haya kul kom kanj goo ngi hugey ra.

30 Yakuba nee Simewoŋ nda Lewi se: «War n'ay toope k'ay tee konnayhaya Kananj borey nda Ferezi borey se kanj goo gandaa ra. Ay sii nda boro boobo, i ga marga ka kaa ay ga, i g'ay kar hala ya dere ŝoy, agay nda ay hugoo.»

31 I n'a zaabi ka nee: «A ga hima k'ir woymaa tee sanda woykuuru wala?»

35

Yakuba gana Šekem ka koy Betel

¹ Han foo Irkoy nee Yakuba se: «Tun ni boŋ ga, žigi ka koy Betel, ma goro no din. Ma sargari tonadoo cin no din ni Koyoo maapoo ga kaŋ bangay ma ne waatoo kaŋ n'ga zuru ni armaa Eso se.»

² Yakuba nee nga alaayaney nda nga borey kul se: «Wa koy waaney derandi kaŋ goo war kone, tooru doo sii ne ra, wa war boŋ henanandi ka kaaray, war ma darbay barmay.

³ Ir ma tun ka žigi ka koy Betel, no din ra ay ga sargari tonadoo cin ir Koyoo maapoo ga kaŋ n'ay zaabi ay binemarayyanoo zaaroo hane, de mo kaŋ cindi ay bande ay naarumaa ra.»

⁴ I na Yakuba noo koy waaney kul kaŋ cindi i kone nda korbawey kaŋ cindi haŋawey ra. Yakuba n'i fiji tuuriŋnaa beeroo cire kaŋ goo Šekem jeroo ga.

⁵ Woo banda ga, i koy. Koyrawey kaŋ goo jere ga, Irkoy n'i hunburandi hala nongu kaŋ ra i mana Yakuba izey gaarandi.

⁶ Yakuba nda borey kul kaŋ goo a bande too Luz kaŋ se i ga nee Betel kaŋ goo Kanaŋ gandaa ra.

⁷ No din ra a na sargari tonadoo cin, de a na nongoo cee nda El-Betel (maanaa «Betel Koyoo»), zama no din ra Irkoy na nga boŋ cebe a se waatoo kaŋ a ga zuru nga armaa se.

⁸ Debora faati kaŋ ti Rebeka biirikaa. A suturandi Betel se ganda, tuuri beeroo cire, de i na maapoo daŋ «Hēeney tuuri beeroo».

⁹ Waatoo kaŋ Yakuba kaa ka hun Padaŋ-Aram, Irkoy bangay a se koyne, a na albarka daŋ a ra.

¹⁰ Irkoy nee a se:

«Ni maapoo ti Yakuba,
amma hō banda ga,
ni maapoo si yee ka tee Yakuba,
a ga tee Izirayel.»

Takaa woo nda a na Izirayel maapoo daŋ a ga.

¹¹ Irkoy nee a se koyne:

«Agay ti Irkoy, Hini-kul-koyoo.

Hay, ma boobo!

Dumi nda dumi booboyaŋ ga hun ni ga,

n'ga kokoyyaŋ hay.

¹² Gandaa kaŋ ay n'a noo Ibrahima nda Isiyaka se,

ay g'a noo ma ne.

Ni hayroo kaŋ ga cindi ni dumaa ga,

ay g'i noo gandaa din.»

¹³ Woo banda ga, Irkoy žigi ka hun nongoo kaŋ ra a šelaŋ a bande ra.

¹⁴ Yakuba na hongandihaya foo kayandi nongoo kaŋ ra Irkoy šelaŋ a se, hongandihayaa tondi nda a n'a tee kaŋ a na sargari hari-hari doori a boŋ ka jii doori a ga.

¹⁵ Yakuba na nongoo kaŋ ra Irkoy šelaŋ a bande maapoo daŋ Betel (maanaa «Irkoy hugoo»).

Benžamenj hayandi, Rašel faati

¹⁶ Yakuba nda nga borey hun Betel. Diray cindi ngi nda koyraa game kaŋ se i ga nee Efrata, waatoo kaŋ Rašel ga duu nga boŋ, a hanse ka fara hala a ga zumandi.

17 Hayyanoo taamaroo ra, hayandikaa nee a se: «Bine tee, zama iz'aru no ni yee ka duu.»

18 Waatoo kanj hundoo ga baa ka hun, zama hundi gurzugaa ra a goo, a na zankaa maapoo danj Ben-Oni (maanaa «ag'almasiiba izoo»), amma baaboo n'a cee nda Benžamenj (maanaa «ay kabe gumaa izoo»).

19 Rašel faati, a suturandi Efrata fondaa ra. Efrata da ti Betelehem.

20 Yakuba na tondi foo kayandi k'a tee hongandihaya saaraa boŋ. Rašel saaraa hongandihayaa no kanj ga bara hala hō zaaroo.

21 Woo banda ga, Izirayel gana, a na nga hukukumoo cin nongu foo kanj se i ga nee Migdal-Eder* dumaa ga.

22 Izirayel goraa ra, nongoo din ra, Rubenj koy marga nda Bilha kanj ti nga baabaa wahayoo. Izirayel maar'a.

Yakuba iz'arey maapney

Yakuba sii nda kala iz'aru woy cindi hinka (12).

23 Leya iz'arey ti: Yakuba ize jinaa kanj ti Rubenj, nga banda ga, Simewonj, nda Lewi, nda Žuda, nda Isakar, nda Zabulonj.

24 Rašel iz'arey ti: Isufi nda Benžamenj.

25 Bilha, Rašel koŋŋaa, iz'arey ti: Dan nda Neftali.

26 Zilpa, Leya koŋŋaa, iz'arey ti: Gad nda Ašer. Wey ti Yakuba iz'arey kanj a duu ey Padanj-Aram.

Isiyaka buuyanoo

27 Yakuba koy nga baabaa Isiyaka do Mamre kanj goo Kiryat-Arba kanj se i ga nee Hebronj kanj ra Ibrahima nda Isiyaka goro ka waati tee.

28 Isiyaka duu jiiri zangu nda woyyaaha (180) aloomur.

29 Isiyaka hundoo hun, a faati. A duu aloomur kuku, a koy nga hayragey gar alaahara. Nga iz'arey Eso nda Yakuba n'a sutura.

36

Eso hun Kanaŋ gandaa ra ka koy goro Seyir gandaa ra

1 Eso kanj se i ga nee koyne Edom, hayroo ne.

2 Eso mana nga wandey zaa kala Kanaŋ gandaa ize woyey ra: Ada kanj ti Eloŋ Heti boraa ize woyoo, nda Oholibama, Ana ize woyoo kanj ti Sibonj Hewi boraa ize woyoo.

3 Wey banda ga, Basemat kanj ti Isimayel ize woyoo, Nebayot woymaa.

4 Ada duu Eso se Elifaz, Basemat duu Rehuwel,

5 Oholibama duu Yewuš, nda Yalam, nda Kora. Wey ti Eso iz'arey kanj a duu ey Kanaŋ gandaa ra.

6 Han foo Eso na nga wandey, nda nga iz'arey, nda nga ize woyey, nda nga hugoo borey kul, nda nga alman kurey, nda nga adabbawey, nda gomni kul kanj a duu a Kanaŋ gandaa ra, a n'i zaa ka koy goro ganda foo here kanj ga mooru nga armaa Yakuba.

7 Zama hayaa kanj se ngi almaney ga hanse ka boobo hala nongu kanj ra i si hin ka goro cere ra. Gandaa kanj ra i goo ma goro si hin k'i zaa ngi almaney maaganda se.

8 Woo ka kate Eso goro tondi hondey ra kanj ti Seyir gandaa. Eso da se i ga nee Edom.

Eso hayroo Seyir gandaa ra

* 35:21 35.21 Migdal-Eder, nongu hodaddante no kanj ga kurkey ga goro ka hawgay.

⁹ Eso ti Edom borey baabaa, nga hayroo ne kaŋ goo tondi hondey ra kaŋ ti Seyir gandaa.

¹⁰ Eso iz'arey maapey ne: nga wandoo Ada iz'aroo ti Elifaz, nga wandoo Basemat iz'aroo ti Rehuwel.

¹¹ Elifaz iz'arey ti: Teman, nda Omar, nda Sefo, nda Gatam, nda Kenaz.

¹² Timna ti wahayoo kaŋ Elifaz, Eso iz'aroo n'a zaa hijjay se. A duu a se Amalek. Wey ti Ada, Eso wandoo haamawey.

¹³ Rehuwel iz'arey ti: Nahat, nda Zera, nda Šamma nda Miza. Wey ti Basemat, Eso wandoo haamawey.

¹⁴ Oholibama kaŋ ti Eso wandoo man'ti kala Ana, Sibonj ize woyoo, ize woyoo, nga izey ne: a duu Eso se Yewuš, nda Yalam, nda Kora.

¹⁵ Alkabiilawey boŋkoyney kaŋ hun Eso iz'arey ra maapey ti: Elifaz, Eso iz'aru jinaa iz'arey maapey ne: boŋkoynoo kaŋ maapoo ti Teman, nda boŋkoynoo Omar, nda boŋkoynoo Sefo, nda boŋkoynoo Kenaz,

¹⁶ nda boŋkoynoo Kora, nda boŋkoynoo Gatam, nda boŋkoynoo Amalek. Wey ti boŋkoyney kaŋ hun Elifaz ga Edom gandaa ra, i man'ti kala Ada haam'arey.

¹⁷ Rehuwel kaŋ ti Eso iz'aroo, iz'arey maapey ne: boŋkoynoo Nahat, nda boŋkoynoo Zera, nda boŋkoynoo Šamma nda boŋkoynoo Miza. Wey ti boŋkoyney kaŋ hun Rehuwel ga Edom gandaa ra. I man'ti kala Basemat, Eso wandoo haam'arey.

¹⁸ Oholibama kaŋ ti Eso wandoo, hayroo ti: boŋkoynoo Yewuš, nda boŋkoynoo Yalam, nda boŋkoynoo Kora. Wey ti boŋkoyney kaŋ hun Oholibama ga, Eso wandoo kaŋ ti Ana ize woyoo.

¹⁹ Wey ti Eso iz'arey nda ngi alkabiilawey boŋkoyney. Eso da se i ga nee Edom.

Seyir; Hori bora nda nga hayroo

²⁰ Seyir kaŋ ti Hori bora kaŋ bay ka goro gandaa ra, hayroo ne: Lotan, nda Šobal, nda Sibonj, nda Ana,

²¹ nda Dišonj, nda Eser, nda Dišan. Wey ti Hori borey boŋkoyney, Seyir hayroo, Edom gandaa ra.

²² Lotan iz'arey ti Hori nda Hemam. Lotan woymaa ti Timna.

²³ Šobal iz'arey ti: Aliwan, nda Manahat, nda Ebal, nda Šefo, nda Onam.

²⁴ Sibonj iz'arey ti Aya nda Ana. Ana follokaa no ka duu hari saajoo ra, waatoo kaŋ a koy nga baabaa Sibonj farkey kur.

²⁵ Ana izey ti: Dišonj nda Oholibama kaŋ ti Ana ize woyoo.

²⁶ Dišonj iz'arey ti: Hemdan, nda Ešban, nda Yitraŋ, nda Keran.

²⁷ Eser iz'arey ti: Bilhan, nda Zawan, nda Akan.

²⁸ Dišan iz'arey ti Utus nda Aran.

²⁹ Hori borey boŋkoyney ne: boŋkoynoo Lotan, nda boŋkoynoo Šobal, nda boŋkoynoo Sibonj, nda boŋkoynoo Ana,

³⁰ nda boŋkoynoo Dišonj, nda boŋkoynoo Eser, nda boŋkoynoo Dišan. Wey ti Hori borey boŋkoyney, alkabiila nda alkabiila Seyir gandaa ra.

Edom gandaa kokoyey nda nga alkabiilawey boŋkoyney

³¹ Za kokoy mana Izirayel borey laama, kokoyey kaŋ laama Edom gandaa ra maapey ne:

³² Bela, Bewor iz'aroo na Edom laama. Nga koyraa maapoo ti Dinhaba.

³³ Waatoo kaŋ Bela buu, Zera iz'aroo Yobab kaŋ ga hun Bosra huru dogoo ra.

³⁴ Waatoo kaŋ Yobab buu, Hušam huru dogoo ra, a si hun kala Teman borey gandraa ra.

³⁵ Waatoo kaŋ Hušam buu, Bedad iz'aroo Hadad huru dogoo ra. Nga no ka Majan borey kar ka hin ey Mowab gandraa ra. Nga koyraa maanoo ti Awit.

³⁶ Waatoo kaŋ Hadad buu, Samla kaŋ ga hun Masreka huru dogoo ra.

³⁷ Waatoo kaŋ Samla buu, Šawul kaŋ ga hun Rehobot kaŋ goo Efrat isaa minoo ga huru dogoo ra.

³⁸ Waatoo kaŋ Šawul buu, Akbor iz'aroo Bal-Hanaŋ huru dogoo ra.

³⁹ Waatoo kaŋ Bal-Hanaŋ, Akbor iz'aroo buu, Hadar huru dogoo ra, nga koyraa maanoo ti Pawu. Wandoo maanoo ti Mehetabel. Mehetabel ti Matred ize woy. Matred ti Me-Zahab ize woy.

⁴⁰ Boŋkoyney kaŋ hun Eso ga maaney ne, affoo kul nda nga alaayan beeroo, nda nga gorodogoo, nda nga maanoo: Timna, nda Alewa, nda Yetet,

⁴¹ nda Oholibama, nda Ela, nda Pinon,

⁴² nda Kenaz, nda Teman, nda Mibsar,

⁴³ nda Magdiyel, nda Iram. Wey ti Edom boŋkoyney, affoo kul nda nga gorodogoo gandraa kaŋ i n'a mayray ra. Eso ti Edom borey kaagaa.

37

Isufi handirey

¹ Yakuba goro Kanaŋ gandraa ra, nongoo kaŋ ra baaboo bay ka cindi.

² Yakuba hayroo fillaa ti woo. Waatoo kaŋ Isufi goo nda jiiri woy cindi iyee (17), a ga koy almaney kur, nga nda nga armyey. Zankaa woo ga hanga nga baabaa foo izey bande kaŋ ti Bilha nda Zilpa iz'arey. A ga ngi šenni laaley ka too ngi baabaa do.

³ Woo kaa ka gar Izirayel ga baa Isufi ka bisa nga zankey kul, zama nga žeenayyanoo ra a duu a, a na darbay caarante foo tee a se.

⁴ Kaŋ nga armyey ga dii kaŋ ngi baabaa ga bag'a ka bisa ngey kul, i konna a, de i si hin ka šelan a se nda baji.

⁵ Isufi handiri, de a n'a deede nga armyey se, woo yee ka kate i ma konna a ka tonton.

⁶ A nee i se: «Wa maa handiroo kaŋ ay n'a tee se!

⁷ Ir mma goo ma jeeni terenjiyan haw faarey ra kaŋ dogoo din da ay terenjoo tun ka kay nga boŋ ga, war waney g'a kuubi k'a bere, de i ga gunguma jinoo ra.»

⁸ Nga armyey n'a zaabi ka nee: «Macin! Ni mm'ir laama sanda kokoy? Ni mm'ir juwal sanda boŋkoyni wala?» I yee ka konna a ka tonton nga handirey nda nga šenney maaganda se.

⁹ A yee ka handiri koyne, de a n'a filla nga armyey se. A nee: «Ay na handiri foo tee koyne. Handiroo ra ay dii waynaa nda handoo nda handaray woy cindi foo (11) ga gunguma ya ne.»

¹⁰ A n'a deede nga baabaa nda nga armyey se. Baaboo citi a ga ka nee: «Cin handiri ti woo? Adiši agay, nda ni jaa, nda ni armyey no ma kaa ka gunguma ma ne?»

¹¹ Isufi armyey canse a ga, amma baaboo gaabu šennoo ga.

Isufi armyey n'a neere, a koy fatta Misira gandraa ra

12 Han foo Isufi armey koy ngi baabaa almaney kur koyraa here kaŋ se i ga nee Šekem.

13 Izirayel nee Isufi se: «Man'ti Šekem here no ni armey ga koy kur? Kaa, ya ni sanba i do.» A n'a zaabi ka nee: «Agay ne, ay baabaa!»

14 Izirayel nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, koy ma dii wala ni armey nda almaney ga saabu, ma kaa ka ngi alhabar tee ya ne.»

Takaa woo nda a n'a sanba Hebronj gooroo ra, Isufi koy Šekem here.

15 Aroo foo n'a kubay saajoo ra, a dere. Aroo n'a hãa ka nee: «Macin no n'g'a wiri?»

16 A n'a zaabi ka nee: «Ag'armey no ay g'i wiri. Ay g'a wiri ni ga, nda n'ga nongoo bay kaŋ ra i koy almaney kur, m'a har ya ne.»

17 Aroo nee a se: «I hun ne ra, ay ga maa i ga nee ngi ma koy koyraa here kaŋ se i ga nee Dotaj.» Isufi hanga nga armey ceebandawey, a duu ey Dotaj.

18 Za a mana too kate i do, i g'a honnay nongu mooro ra, i marga ka waafaku ka nee ngi m'a wii.

19 I nee cere se: «Handirey baabaa ne ma kaa.

20 Wa kaa, ir m'a wii, ir m'a warra dayey wey affoo ra, de ir ma nee kaŋ ganjihooga k'a ŋaa. Waatoo din ir ga dii haya kaŋ nga handirey ga ti a!»

21 Rubenj maa ŧennoo, a baa nga m'a hallasi kabey ra. A nee: «Ir masi hundoo kaa.»

22 A yee ka nee i se: «War masi kuri mun. W'a warra dayoo woo ra kaŋ ne saajoo ra, amma war mas'a wii.» A nka baa nga m'a hallasi k'a ka yee baaboo do.

23 Waatoo kaŋ Isufi too kate nga armey do, i na nga darbaa kaa jindoo ra, darbay caarantaa kaŋ goo a ga.

24 I n'a dii, i n'a warra dayoo ra. Hari sii a ra, nga koonoo no.

25 Woo banda ga, i goro ka ŋaa. I na Isimayel borey dirakawyanj honnay i ga kaa, ngi nda ngi yoo jeejewey ka hun Galad ka doo Misira gandaa ra. Jeejewey man'ti kala day-day, nda jii, nda dugu.

26 Kaŋ Žuda dii ey, a nee nga armey se: «Macin no ir ga duu a nda ir n'ir armaa wii k'a tugu?»

27 Wa kaa, ir m'a neere Isimayel borey se, ir mas'a wii, zama ir armaa no kaŋ ti ir hamoo.» I yadda a se.

28 Waatoo kaŋ Majarj maamalakawyanj ga bisa, Isufi armey n'a cendi k'a kaa dayoo ra k'a neere Isimayel borey se nzorfu kaaray tamma boŋ waranka (20). Borey din koy nda a Misira gandaa ra.

29 Woo banda ga, Rubenj yee kate dayoo do, de a dii kaŋ Isufi sii a ra, a na nga darbawey kaŋ goo jindoo ra kottu.

30 A yee nga armey do ka nee i se: «Zankaa sii no! Sohõ cin no ay ga ti a?»

31 I na Isufi darbaa zaa, i na jindaaru foo koosu, de i na darbaa miti kuroo ra.

32 I na darbay caarantaa sanba ngi baabaa do ka nee a se: «Woo ti hayaa kaŋ ir duu a! Guna wala ni iz'aroo darbaa no wala man'ti nga no.»

33 A n'a bay, de a nee: «Ay izoo darbaa no! Ganjihooga k'a ŋaa, Isufi wiiyandi!»

34 Yakuba na nga jinde bankaarawey kottu. A na nga gamoo haw nda saaku kasa*, de a na waati kuku tee a ga nga izoo hẽe.

* 37:34 37.34 Buuyan ra i ga woo tee.

³⁵ Nga iz'arey nda ize woyey kul tun ka koy ka binoo yaynandi, amma a wanji ka dangay. A nee: «Héenoo ra ay ga koy ag'iz'aroo gar alaaahara.» A cindi a ga hée.

³⁶ Woo kaa ka gar Majaŋ borey na Isufi neere Misira gandaa ra Potifar se kaŋ ti Firawuuna goykaw beerey affoo, nga lakkalkey jineboraa.

38

Tamar duu Žuda se hayyan

¹ Zaman follokaa ra, Žuda hibi nga armey ga ka koy goro Adulam boraa do kaŋ maapoo ti Hira.

² No din ra Žuda dii Kanaŋ aru foo kaŋ maapoo ti Šuwa, ize woyoo. A hiiji a, a gorokasinay nda a.

³ A tee alhaamidu, a na iz'aru foo daŋ aduŋna ra kaŋ Žuda na maapoo daŋ Er.

⁴ A yee ka gunde zaa, a na iz'aru daŋ aduŋna ra kaŋ a na maapoo daŋ Onaŋ.

⁵ A yee ka iz'aru daŋ aduŋna ra kaŋ a na maapoo daŋ Šela. Žuda sii kala Kezib waatoo kaŋ izoo woo ga hayandi.

⁶ Jiiriyaŋ banda ga, Žuda na Er hiijadi kaŋ ti nga iz'aru jinaa, woyoo maapoo ti Tamar.

⁷ Er, Žuda ize jinaa man'ti kala boro futu Abadantaa se. Abadantaa n'a wii.

⁸ Žuda nee Onaŋ se: «N'ga hima ka hiiji ni albora woyoo hala ma duu hayyan ni armaa se.»

⁹ Amma Onaŋ faham kaŋ izey kaŋ a g'i hay si huru nga maapoo ga, woo se waati kul kaŋ a ga marga nda woyoo, a mma naŋ almaaniyoo ma mun laboo ra hala nga masi duu nga armaa se hayyan.

¹⁰ Hayaa kaŋ Onaŋ n'a tee man'ti kala ifutu Abadantaa se, a na nga mo wii.

¹¹ Žuda nee nga nzura woyoo Tamar se: «Koy goro ni baabaa hugoo ra, masi hiiji hala ay iz'aroo Šela ma beeri.» A nka hunbur Šela masi koy buu sanda nga armey takaa, nga se a na šennoo woo har. Tamar koy goro nga baabaa hugoo ra.

¹² Waati kuku banda ga, Šuwa ize woyoo kaŋ ti Žuda wandoo, faati. Buuyanoo goraa banda ga, Žuda nda nga ceroo Hira, Adulam boraa, žigi ka koy Timna ka almaney kosu.

¹³ Boroyaŋ na Tamar noo alhabar ka nee: «Ni kurpoo baabaa ne ma žigi ka koy Timna ka nga almaney kosu.»

¹⁴ Tamar na nga woy gorori darbawey kaa ka tungu gum nga ga, ka nga boŋ tugu. A koy goro Enayim koyraa miŋoo ga, Timna fondaa ra, zama a ga dii kaŋ Šela beeri, amma i mana nga noo a se hiijay.

¹⁵ Kaŋ Žuda dii a kul, a n'a himandi nda woykuuru, zama a nka nga ndumoo gum.

¹⁶ A šiiri ka koy a do fondaa ra, a nee a se: «Naŋ ya kani nda ni.» A si bay wala nga nzura woyoo no. A n'a zaabi ka nee: «Macin no n'g'a noo ya ne nda ay n'ay boŋ noo ma ne?»

¹⁷ A nee a se: «Ay ga hancin-ize foo sanba ma ne ag'almaney ra.» Woyoo nee a se: «A boori, nda n'g'ay noo tolme hala n'g'a sanba.»

¹⁸ A nee a se: «Macin no n'ga baa y'a tolme?» A n'a zaabi ka nee: «Ni karfoo nda nga korbaa kaŋ ti ni tammaasaa, nda ni kabe goboo.» A n'i noo a se, a marga nda a, a n'a tee boro hinka.

¹⁹ A tun ka koy, a na tungoo kaa ka woy gorori darbawey yeeti nga ga.

²⁰ Žuda na nga ceroo, Adulam boraa, sanba nda hancin-izoo a ma nga hayey kaŋ a n'i tolme taa woyoo kone. Amma a mana dii a.

²¹ A na borey kaŋ goo no din hãa ka nee: «Man woyoo kaŋ ga izefututaray tee Enayim fondaa ra?» I n'a zaabi ka nee: «Woy kul sii ne ra kaŋ ga izefututaray tee.»

²² A yee Žuda do ka nee: «Ya na dii a, koyne mo ba nongoo din borey nee kaŋ woy kul sii no din kaŋ ga nga boŋ neere.»

²³ Žuda nee: «A ma gaabu hayey kaŋ goo a kone ir masi koy kayna. Nga ne, ay na hancin-izoo sanba, amma mana dii a.»

²⁴ Handu hinza cine banda ga, boroyaŋ na Žuda bayrandi ka nee: «Tamar, ni izoo wandoo na woykuurutaray tee, de woykuurutaraa ra a tee boro hinka.» Žuda nee: «W'a fattandi, i m'a ton.»

²⁵ Waatoo kaŋ i g'a ka fatta, a n'i ma nee nga nzuraa se: «Boraa kaŋ n'ay tee boro hinka wane nda jinawey wey.» A yee ka nee: «Guna wala n'ga boraa bay kaŋ wane nda karfoo, nda nga korbaa, nda goboo woo.»

²⁶ Žuda n'i bay, a nee: «A goo nda cimi nda agay, zama ya n'a noo ag'iz'aroo Šela se.» Woo banda ga, a mana yee ka marga nda a.

²⁷ Waatoo kaŋ a ga baa ka hay, i gar kaŋ ntaway aruyaŋ no a ga duu.

²⁸ Kaŋ a ga duu nga boŋ, ize faa na nga kaboo kaa taray, hayandikaa na kaboo dii ka šilli ciray zaram haw a ga ka nee: «Woo ka jin ka fatta.»

²⁹ Amma a na nga kaboo yeeti, de armaa ne ka huru aduŋra ra. Hayandikaa nee: «Gaabi nda ni ne ka fatta!» I na maapoo daŋ Peres (maanaa «fatta nda gaabi»).

³⁰ Nga banda ga, armaa fatta kate kaŋ šilli ciraa goo kaboo ga. I na maapoo daŋ Zera (maanaa «waynaa cirayyanoo»).

39

Potifar wandoo kaŋ Isufi ga

¹ I na Isufi ka doo Misira. Misira aru foo kaŋ maapoo ti Potifar kaŋ ti Firawuuna goykaw beerey affoo, nga lakkalkey jineboraa, a n'a day Isimayel borey ga kaŋ n'a ka doo no din.

² Abadantaa goo Isufi bande, haya kul kaŋ ra a huru ga boori. A cindi nga koyoo, Misira boraa, hugoo ra.

³ Nga koyoo dii kaŋ Abadantaa goo a bande, de mo haya kul kaŋ ra a huru Abadantaa g'a hanse.

⁴ A na alhormo tee Isufi se, a tee a se cee-cire maana. Potifar na nga hugoo talfi a ga, a na nga hayey kul daŋ kaboo ra.

⁵ Za kaŋ a na nga hugoo nda nga hayey kul daŋ kaboo ra, Abadantaa na albarka daŋ Misira boraa hugoo ra Isufi maaganda se. Abadantaa na albarka daŋ Potifar hayey kul ra, nda nga hugoo ra, nda nga faarey ra.

⁶ Hayey kul kaŋ goo maapoo ga, a n'i naŋ Isufi kaboo ra. Nga hunday si huga nda haya kul kala nga ŋaahayaa. Isufi goo nda kunturu henna nda ndum henna.

⁷ Hayey wey banda ga, Isufi goo woo da ra kaŋ nga koyoo wandoo na moo daŋ a ra. Woyoo nee a se: «Marga nda agay.»

⁸ A wanji, de a nee a se: «Guna, ay koyoo si haya kul bay nga hugoo se, hayey kul a man'i danj kala ay kaboo ra.

⁹ A mana bisa agay hugoo woo ra, a man'ay ganji haya kul nda man'ti ni kanj ti nga wandoo. Taka foo nda ay ga zunubu beeroo woo tee ka Irkoy kuta?»

¹⁰ Takaa kul kanj nda a g'a har Isufi se zaari ka kaa zaari, a wanji ka marga nda a, ka kani nda a.

¹¹ Han foo Isufi huru hugoo ra ka nga goyey tee, a gar kanj hugu-ize kul sii no,

¹² woyoo na Isufi dii nda nga darbaa ka nee: «Kani nda agay!» A na nga darbaa nanj kaboo ra, a zuru ka taray gaarandi.

¹³ Waatoo kanj a dii kanj a na nga darbaa nanj nga kaboo ra ka zuru ka koy taray,

¹⁴ a ciya nga hugoo borey se ka nee i se: «Wa guna, a mana kate ir se kala Ebere kanj ma kaa ka hooray ir ra. A nka gum ay ga, de ay na jinde jer ka kaati ka ciya.

¹⁵ Kanj a maa kanj ay ga kaati ka ciya, a na nga darbaa nanj ay jeroo ga, a zuru ka koy taray.»

¹⁶ A na Isufi darbaa jisi nga jeroo ga hala waatoo kanj kurjoo yee kate hugey.

¹⁷ A na filla follokaa deede a se ka nee: «Ebere banjnaa kanj ni kate a ir do kaa ay do ka hooray ay ra.

¹⁸ Amma kanj ay kaati ka ciya kul, a na nga darbaa nanj ay jeroo ga ka zuru ka koy taray.»

¹⁹ Waatoo kanj Isufi koyoo ga maa wandoo deedaa ra, a ga nee: «Woo ti hayaa kanj ni banjnaa n'a tee ya ne», Isufi koyoo too met nda futay.

Isufi huru kasaa ra

²⁰ Isufi koyoo n'a dii, a n'a danj kasaa ra, nongoo kanj ra kokoyoo kasa-izey ga daabandi. A cindi no din, kasaa ra.

²¹ Amma Abadantaa goo Isufi bande, a na nga hennayyanoo cebe a se, ka borohennataray danj kasahugoo jineboraa binoo ra Isufi se.

²² Kasa hugoo jineboraa na kasa-izey kul kanj goo kasaa ra danj Isufi kaboo ra, haya kul kanj i g'a tee, nga no m'a juwal.

²³ Haya kul kanj goo Isufi kaboo ra, kasahugoo jineboraa si huga nda a, zama a ga bay kanj Abadantaa goo Isufi bande, de mo haya kul kanj ra Isufi na kabe danj, Abadantaa g'a boryandi.

40

Isufi na kasa-ize hinka handirey feeri

¹ Hayey wey banda ga, aroo kanj ga huga nda Misira kokoyoo hanjhayaa nda aru kanj ga huga nda nga njahayaa na laybu tee ngi koyoo se kanj ti Misira kokoyoo.

² Firawuuna futu nga goykaw beerey hinkaa ga kanj ti nga hanjhayaa hansekey jineboraa nda njahayaa hansekey jineboraa.

³ A n'i dii k'i danj nga lakkalkey jineboraa hugoo ra kanj goo kasaa ra, nongoo kanj ra Isufi daabandi.

⁴ Lakkalkey jineboraa n'i nanj Isufi kaboo ra, a m'i hawgay, i na waati tee kasaa ra.

⁵ Han foo Misira kokoyoo hanjhaya hansekaa nda ŋaahaya hansekaa kaŋ daabandi kasaa ra, handiri cijin folloku, affoo kul nda nga handiroo nda nga almaganaa.

⁶ Isufi biya ka kaa i do, de a dii kaŋ i ga huzun.

⁷ A na Firawuuna goykaw hinkaa kaŋ goo a bande kasaa ra hāa ka nee: «Macin se war ndumey si feeri hō?»

⁸ I n'a zaabi ka nee: «Ir nka handiri, amma boro kul sii ne kaŋ g'i feeri.» Isufi nee i se: «Man'ti Irkoy kone almaganaa goo wala? W'i filla ya ne.»

⁹ Hanjhaya hansekey jineboraa na nga handiroo deede Isufi se ka nee: «Ay handiroo ra, ay dii alanebŋaa foo kaŋ ga kay ay jine.

¹⁰ Alanebŋaŋoo woo, kabe hinza bara a ga. Kaŋ a boosu kul, a na izeyan hay kaŋ nin.

¹¹ Firawuuna potoo goo ay kaboo ra, ay ga alaneb-izey kaa, ay g'i motti potoo ra, de ay n'a šerre Firawuuna se.»

¹² Isufi nee a se: «Handiroo almaganaa ne, tuuri kabe hinzaa man'ti kala jirbi hinza.

¹³ Ne nda jirbi hinza Firawuuna ga ciya ma ne, a ga ni yeeti ni goyoo ra. N'ga potoo šerre a se sanda takaa kaŋ ni cindi k'a tee waatoo kaŋ n'ga tee boro kaŋ ga huga nda nga hanjhayaa.

¹⁴ Amma ma hongu agay waati kaŋ ni hayey boori. Ma borohennataray tee ya ne k'ay misoo hēe Firawuuna do, a m'ay fattandi hugoo woo ra.

¹⁵ Gaabi nda i n'ay ka zuru ka hun Eberewey gandaa ra, ne mo ra, ya na haya kul tee kaŋ ga hima nda guusoo woo huruyanoo.»

¹⁶ Ŋaahaya hansekey jineboraa dii kaŋ handiroo almaganaa ga boori, a nee Isufi se: «Agay mo, ay handiroo ra, ay dii dika hinzaa kaŋ ra takula ga huru ga deke-deke cere g'ay boŋoo boŋ.

¹⁷ Dikaa kaŋ goo beene, haya kul kaŋ ti ŋaayan kaŋ ga huru alforon ra Firawuuna se kul goo a ra, de cirawey g'i ŋaa dikaa ra ay boŋoo boŋ.»

¹⁸ Isufi zaabi ka nee: «Almaganaa ne, dika hinzaa man'ti kala jirbi hinza.

¹⁹ Ne nda jirbi hinza Firawuuna ga ni boŋoo kaa ni jindoo ga ka ni deejii bundu boŋ, cirawey ga kaa ka ni hamoo ŋaa.»

²⁰ Jirbi hinzantoo sawa nda hanoo kaŋ ra Firawuuna hayyanoo jiiri bereyanoo too, a na hoyandi tee nga borey kul se. A na hanjhaya hansekey jineboraa nda ŋaahaya hansekey jineboraa cee borey gamey ra.

²¹ Firawuuna na hanjhaya hansekey jineboraa yeeti nga goyoo ra, ka potoo šerre a se.

²² Ŋaahaya hansekey jineboraa, a n'a deejii k'a wii sanda takaa kaŋ nda Isufi na handirey feeri i se.

²³ Hanjhaya hansekey jineboraa mana yee ka hongu Isufi, a dirŋa a.

41

Isufi na Firawuuna handirey feeri

¹ Jiiri hinka banda ga, Firawuuna na handiri foo tee. Handiroo ra, a mma kay isaa miŋoo ga.

² A dii haw henna naasa iyye žigi ka hun haroo ra, de i huru suboo ra k'a ŋaa.

³ Ŋgi banda ga, haw iyye žigi ka hun haroo ra, i ga meeri, i ga faabu, de i koy kay ijinawey jerey ga isaa miŋoo ga.

⁴ Haw iyye meera faabey na haw iyye boryaa naasey gon. Woo banda ga, Firawuuna moŋey hay.

⁵ A yee ka jirbi, de a handiri koyne. Handiroo ra, a dii jeeni iyye kan ga too i ga boori, i zay kaari follokaa ga.

⁶ Jeeni iyye koga noomayan kan dandi hew konnaa n'i ton, tun dumawey ga.

⁷ Jeeni iyye noomey na jeeni iyyaa gon kanyan ga too i ga boori. Firawuuna tun, de a gar kan handiri ra nga goo.

⁸ Subbaahoo ra, Firawuuna lakkaloo tun, de a dan i ma ciya kottekoyney nda bayraykoyney kul se kan goo Misira ra. Firawuuna na nga handirey deede i se, amma boro kul mana hin k'i feeri a se.

⁹ Hanhaya hansekey jineboraa šelan Firawuuna se ka nee: «Hõ ay ga hongu ay laybey kan ay n'i tee ka bisa.

¹⁰ Han foo ni kan ti Firawuuna futu ni borey ga, n'n'ay dan kasaa ra lakkalkey jineboraa hugoo ra, agay nda ŋaahaya hansekey bonkoynoo.

¹¹ Ir affoo kul na handiri foo tee cijin follokaa da ra, agay nda a, affoo kul nda wanoo almaganaa.

¹² Ebere aru sooga foo kan ti lakkalkey jineboraa tamoo, cindi ir bande no din ra. Ir n'ir handirey deede a se, a na affoo kul noo nga almaganaa.

¹³ Hayey tee nda takaa kan nda a n'a feeri ir se. N'n'ay yeeti ay goyoo ra, n'na ŋaahaya hansekey bonkoynoo deedi k'a wii.»

¹⁴ Firawuuna dan i ma ciya Isufi se. I n'a fattandi kasaa ra nda cahāyan. A mulle, a na darbay barmay jina, a koy Firawuuna do.

¹⁵ Firawuuna nee Isufi se: «Ay na handiri foo tee, amma boro kul sii ne kan g'a feeri. Ay maa kan ni, n'ga hin ka handiri feeri nda ni maa a se.»

¹⁶ Isufi na Firawuuna zaabi ka nee: «Man'ti agay no! Irkoy no ma ni noo zaabi kan ga ni binoo yaynandi.»

¹⁷ Firawuuna nee Isufi se: «Guna, ay handiroo ra, ya mma goo ma kay isaa mijoo ga.

¹⁸ De haw iyye henna naasa ne ka žigi ka hun haroo ra ka suboo ŋaa.

¹⁹ Ngi dumaa ga, haw iyye žigi ka hun haroo ra, ifaranteyan, i ga meeri, i ga faabu. Ya na bay ka dii ngi dumi noomayan Misira gandaa kul ra.

²⁰ Haw iyye meera faabey na haw iyye jinawey gon kan ga naasu.

²¹ Haw naasey gonandi, amma boro si bay wala i huru haw faabey gundey ra. Ngi azzaatey ga meeri sanda cee jinaa. Woo banda ga, kul ay moyey hay.

²² Ay dii koyne jeeni iyye kan ga too, i ga boori, i zay kaari follokaa ga.

²³ Ngi banda ga, jeeni iyye koga noomayan zay kan dandi hew konnaa n'i ton.

²⁴ Jeeni noomey na jeeni boryey gon. Ay n'a filla kottekoyney se, amma boro kul sii ne kan g'a feeri ya ne.»

²⁵ Isufi nee Firawuuna se: «Ni handirey man'ti kala afolloku. Hayaa kan Irkoy g'a tee, nga no a n'a bayrandi ni kan ti Firawuuna se.

²⁶ Haw iyye henney man'ti kala jiiri iyye. Jeeni iyye boryey mo man'ti kala jiiri iyye. Handiri follokaa no.

²⁷ Haw iyye meera faabey kan žigi ka koy ijinawey banda ga man'ti kala jiiri iyye. Jeeni iyye koga noomey kan dandi hew konnaa n'i ton, man'ti kala jiiri iyye heray.

²⁸ Hayaa da kan ay n'a har ma ne no, Irkoy nka hayaa cebe ma ne kan a g'a tee.

²⁹ Nga ne, jiiri iyyaa woo kan goo ma kaa, duuray beeri ga tee Misira gandaa kul ra.

³⁰ Amma nga dumaa ga, jiiri iyye heray ga kaa kan ga borey dirpandi duuraa kan Misira gandaa bay ka duu a. Heraa ga gandaa tuusu.

³¹ Heraa gaaboo se, boro si ba bay wala duuray bay ka tee gandaa ra.

³² Ni handiroo kan filla cee hinka man'ti kala hayaa no kan Irkoy n'a kayandi, koyne mo Irkoy g'a tee nda cahāyan.

³³ Sohō aru lakkalkoyni ceeci kan ga faham, m'a dan Misira gandaa jine.

³⁴ Ma dan gandaa ra kan boroyan ma kay ka Misira gandaa hegaa zamna guu kul affoo jisi jere ga, jiiri iyyaa duuraa waati.

³⁵ Jiiri henney wey kan goo kaa ra, i ma ngi taasoo kul marga. Ma yaamar noo kan alkamaa ma fanjandi, koyrawey huna se, i m'i lakkal.

³⁶ Woo kan margandi ga jisi gandaa se, nga ra waati kan jiiri iyyaa heraa kaa Misira gandaa ra, heraa masi gandaa benandi.»

Isufi huru Misira gandaa jine

³⁷ Šennoo woo kan Firawuuna nda nga borey se.

³⁸ Firawuuna nee i se: «War ga hongu ir ga duu aroo woo cine kan Irkoy Hundoo goo a ra wala?»

³⁹ A nee Isufi se: «Sohō kan Irkoy na hayey wey kul bayrandi ma ne, boro sii no kan goo nda lakkal ka faham sanda ni.

⁴⁰ N'ga huru ay laamaa jine, gandaa kul ga hanajer ma ne. Kokoytaray fuulaa hinne no m'ay ka bisa ni.»

⁴¹ A nee Isufi se koyne: «Guna! Ay na ni dan Misira gandaa kul jine.»

⁴² Firawuuna na nga korbaa kaa k'a dan Isufi kaboo ra. A na šukka baana bankaarayyan dan a ga, a na wura hiiri dan jindoo ra.

⁴³ A n'a kaarandi nga bari torka hinkantoo ga. Borey goo a jine, i ga kaati ka nee: «Wa kobi-kobi!» Takaa woo nda a n'a dan Misira gandaa kul jine.

⁴⁴ Firawuuna nee Isufi se koyne: «Agay ti Firawuuna, amma boro kul si nga kaboo wala nga cewoo puuti Misira gandaa kul ra nda man'ti ni nka baa.»

⁴⁵ Firawuuna na Isufi maapoo dan Safnat-Paneyya. A na koyraa kan se i ga nee On sargari juwalkaa kan maapoo ti Poti-Fera, ize woyoo, Asanat hijjandi Isufi se. Isufi koy Misira gandaa yaara.

⁴⁶ Woo kaa ka gar kan Isufi sii nda kala jiiri waranza (30) kan a ga koy kay Firawuuna, Misira gandaa kokoyoo jine. A hun Firawuuna do ka koy Misira kul kuubi.

⁴⁷ Jiiri iyyaa duuraa ra, hegay beeri tee.

⁴⁸ Isufi na jiiri iyyaa taasoo kul marga Misira gandaa ra. A n'i fanji koyrawey ra. Koyra foo kul a na faarey kan g'a kuubi taasoo dan a ra.

⁴⁹ Isufi na alkama boobo marga sanda teekoo labutaasi gurunbey, a mana yee k'a kabu nga booboyanoo se.

Isufi iz'arey

⁵⁰ Za jiiroo kan heraa tee mana kaa, On sargari juwalkaa kan ti Poti-Fera ize woyoo Asanat duu Isufi se iz'aru hinka.

⁵¹ Isufi na ijinaa maapoo dan Manase (maanaa «dirpandikaa»), a nee: «Zama Irkoy n'ay dirpandi ay farayanoo kul kan ay n'a tee ay baabaa hugoo ra.»

⁵² Ihinkantoo a na maapoo dan Efrayim (maanaa «hayyan»), a nee: «Zama Irkoy n'ay noo hayyan gandaa kan ra ay hottu.»

Heraa

⁵³ Jiiri iyyaa duuraa kanj tee Misira gandaa ra ben.

⁵⁴ Woo banda ga, jiiri iyyaa heraa šintin ka kaa sanda takaa kanj nda Isufi n'a har. Heraa huru gandawey kul ra, amma Misira gandaa kul goo nda taasu.

⁵⁵ Waatoo kanj Misira gandaa kul heray, i kaati ka Firawuuna njaaray a ma ngi noo taasu. Firawuuna n'i zaabi ka nee: «Wa koy Isufi do, hayaa kanj a n'a har, war m'a tee.»

⁵⁶ Heraa huru gandawey kul ra, Isufi na jinay fanjidogey feeri ka taasu neere Misira borey se. Heraa mma koy de a ga tonton Misira gandaa ra.

⁵⁷ Gandawey kul here no borey ga hun ka kaa Misira ka taasu day Isufi do, zama heraa mma koy de a ga tonton gandawey kul ra.

42

Yakuba na nga iz'arey sanba Misira

¹ Yakuba dii kanj alkama goo Misira gandaa ra, a nee nga iz'arey se: «Macin se war ga goro ka cere guna?»

² A nee koyne: «Wa guna, ay maa kanj alkama neerante goo Misira. Wa doo no din ka day ir se, ir masi koy buu.»

³ Isufi armyey boro woy (10) doo Misira ka koy taasu day.

⁴ Yakuba mana Benzamenj kanj ti Isufi armaa, sanba i bande, zama a ga hunbur albasi ma duu a.

⁵ Izirayel iz'arey koy alkama day, i sawa nda borey jerey kanj koy day, zama heraa goo Kananj gandaa ra.

⁶ Isufi no ma gandaa kul laama. Nga no ma taasoo neere gandaa borey kul se. Isufi armyey kaa, de i gunguma jinoo ra ka ngi ndumey sinji laboo ra.

⁷ Kanj Isufi dii nga armyey, kul a n'i bay, amma a na nga boj tee i se ceewaani. A šendandi i ga, a nee i se: «Man ra war hun?» I n'a zaabi ka nee: «Kananj gandaa ra ir hun, ka kaa ka taasu day.»

⁸ Isufi na nga armyey bay, amma ngi, i man'a bay.

⁹ Isufi hongu handirey kanj nga n'i tee nga armyey ga. A nee i se: «Monnokawyanj ti war! Gandaa kanje faabey no war kaa k'i laasaabu, woo se war kaa!»

¹⁰ I n'a zaabi ka nee: «Kalaa, kalaa! Ir koyoo, ni tamey nka kaa ka taasu day.

¹¹ Ir kul ti baaba foo, boro šerranteyanj ti ir, ni tamey mana bay ka tee monnokawyanj.»

¹² A nee i se: «Abada, war nka kaa ka gandaa kanje faabey laasaabu.»

¹³ I n'a zaabi ka nee: «Ni tamey man'ti kala arma boro woy cindi hinka (12) kanj kul ti baaba folloku Kananj gandaa ra. Ir kul ikaccaa goo ir baabaa jeroo ga, affoo mo goo no kanj mana cindi.»

¹⁴ Isufi nee i se: «Woo da ti hayaa kanj ay n'a har war se, monnokawyanj ti war.

¹⁵ War ga siyandi, ay ga žee nda Firawuuna hunaroo kanj war si hun ne ra nda war kul ikaccaa mana kaa ne.

¹⁶ Wa war affoo sanba, a ma koy war armaa ceeci, de cindey ga tee kasaze hala ya dii wala war šenney ga laadir. Nda man'ti nga sii a ra, ay ga žee nda Firawuuna hunaroo kanj monnokawyanj ti war!»

¹⁷ Woo banda ga, a n'i dii kasaa ra jirbi hinza.

¹⁸ Jirbi hinzantoo hane Isufi nee i se: «Wa hayaa tee kanj ay g'a har hala war ma duu ka huna. Boro ti agay kanj ga hunbur Irkoy!»

19 Nda war, boro šerranteyan ti war, war affoo ma cindi kasaa ra, cindey ma koy nda alkama hugey borey se k'i njandi.

20 De a ma kate ya ne war kaynoo hala ya war šenney sii, nga ra war si duu ka buu.» Woo kan ja n'a har i n'a tee.

21 I nee cere se: «Nda cimi, ir armaa alhakoo goo ir ga, zama ir dii nga binemarayyanoo waatoo kan ja g'ir suurandi, amma ir mana yadda! Woo ti hayaa kan se bonaa woo kan ir boj.»

22 Ruben šelan ka nee i se: «Ay mana nee war se war masi haya laala tee zankaa se wala? Amma war mana hanajer ya ne. Sohō ir ga hundoo alhakoo bana.»

23 I si bay wala Isufi ga maa ngi se, zama mandikaw no a n'a dan ngi gamey ra.

24 Isufi hibi i ga ka koy hēe. A yee kate ka šelan i se. Nga banda ga, a na Simewon zaa i ra k'a daabu jiney ra.

25 Isufi dan kan ja ma ngi saakey too i se nda alkama, de i ma affoo kul nooro dan nga saakoo ra, i m'i noo šilfanda. Woo kan ja n'a har i n'a tee.

26 I na alkama jeeje ngi farkey ga, de i koy.

Yakuba iz'arey yee Kanan gandaa ra

27 Nongoo kan ja i na cijinoo tee, ngi affoo na nga saakoo feeri ka nga farkaa noo njayan, de a dii kan nooro goo saakoo mijoo ga.

28 A nee nga armye se: «Ay nooro yee ay ga, nga ne ay saakoo ra.» Biney dunbu, de i ga jijiri ka nee cere se: «Cin ti woo kan Irkoy n'a tee ir se?»

29 I koy ngi baabaa Yakuba do, Kanan gandaa ra, de i na haya kul filla a se kan tee ngi ga.

30 I nee a se: «Boraa kan ti gandaa din bojkoynoo šendandi ir ga. A n'ir dii nda boroyan kan kaa ka gandaa monno.

31 Ir nee a se: «Boro šerranteyan ti ir, ir man'ti monnokawyan.

32 Ir man'ti kala arma woy cindi hinka (12) kan kul ti baaba folloku. Ir affaa mana cindi, ir kul ikaccaa goo ir baabaa do Kanan gandaa ra.»

33 Bojkoynoo nee ir se: «Takaa ne kan nda ay ga bay wala boro šerranteyan ti war. Wa war armye affoo nan ay kaboo ra, wa haya zaa kan nda war ga war hugey borey njandi.

34 Wa koy, de war ma kate ya ne war kaynoo. Woo ra ay ga bay kan man'ti monnokawyan ti war, boro šerranteyan ti war. Ay ga war armaa yeeti war ga, de waatoo din war ga hin ka koy nongu kan kan war se gandaa ra.»

35 Waatoo kan ja ga taasey kaa saakey ra, nga ne, affoo kul nga nooro hawaroo goo nga saakoo ra. Kan ngi nda ngi baabaa dii nooru hawarey, kul i hunbur.

36 Yakuba nee i se: «War g'ay izey kaa ay cire! Isufi mana cindi, Simewon dere, sohō war ga baa war ma Benzamen dii! Hayaa kul si kan kala agay boj.»

37 Ruben nee nga baabaa se: «A noo ya ne, ay g'a ka yee kate ni do. Nda ay mana yee kate nda Benzamen, m'ay iz'aru hinkaa wii.»

38 Amma a nee: «Ay iz'aroo si doo war bande, nga armaa nka buu, nga foo ka cindi. Nda albasi duu a diraa ra, binehēeni nda war g'ay žeenayyanoo zumandi alaahara.»

43

Benzamenj koy nga armey bande Misira

1 Heraa laala Kananj gandaa ra.

2 Waatoo kanj Yakuba hugoo borey na alkama kanj i n'a ka hun Misira, ŋaa ka ben, Yakuba nee nga iz'arey se: «Wa yee ka koy ŋaayan day ir se.»

3 Žuda n'a zaabi ka nee: «Aroo din bayrandi ir se kaaray kanj ir masi too kate nga do nda ir armaa sii ir bande.»

4 Nda n'ga yadda, ir armaa ma hanga ir bande, ir ga doo ka ŋaayan day ma ne.

5 Amma nda n's'a sanba ir bande, ir si doo, zama aroo nka nee ir se kanj, nda ir armaa sii ir bande, ir masi too kate nga do.»

6 Izirayel nee: «Macin se war na goy futaa woo tee ya ne ka bayrandi aroo se kanj war goo nda arma foo koyne?»

7 I n'a zaabi ka nee: «Aroo nka hanse k'ir hãa ir nda ir hugoo, a nee: <War baabaa ga huna wala? War goo nda arma foo koyne wala?> Ir mo tuuru a se nda taka kanj nda a n'ir hãa. Ir mma bay wala a ga nee ir m'ir armaa ka doo kate?»

8 Žuda nee nga baabaa Izirayel se: «Nanj zankaa ma hanga ay bande hala ir ma duu ka tun ka koy, ir masi koy buu nda heray, ir, nda ni, nda ir zankey.»

9 Agay no n'g'ay bay, agay nda m'a hãa. Nda ay man'a ka yee kate ni do, nda ay man'a danj ni kaboo ra, ni alhakoo ma hanga agay hala abada.

10 Nda a gar ir nka koy za waatoo din, sohõ kaa ka gar ir yee koyne!»

11 Ngi baabaa Izirayel nee i se: «Nda woo no, takaa ne kanj war g'a tee: wa gandaa hayaa suubanteyanj zaa k'i ka doo aroo do i ma tee a se gomni: jii, nda yuu, nda day-day, nda dugu, nda maatiga, nda amand.»

12 Wa nooroo kanj war n'a gar war saakey mijey ga ka koy war bande k'a yeeti, a ga hin ka tee boraa nka firka. War ma nooru taaga zaa ka koy koyne.

13 Wa war armaa zaa, ka tun ka yee aroo do.

14 Yala Irkoy, Hini-kul-koyoo ma war noo alhormo aroo woo do, hala a ma nanj war armaa faa nda Benzamenj ma yee kate war bande. Nda ay ga hima ka janj ay izey, ya janj ey.»

Isufi armey yee a do

15 Armey na gomney zaa, i na nooroo kanj i ga hima k'a ka koy cine hinka zaa, i na Benzamenj mo zaa ka koy. I tun ka doo Misira ka koy Isufi do.

16 Za kanj Isufi dii i bande Benzamenj, a nee nga goykaa kanj ga nga hugoo ga talfi se: «Arey wey ka koy hugey do, ma alman wii, ma hina, hõ zaarikayoo i ga cirkosu ay do.»

17 Aroo na hayaa tee kanj a n'a har, a n'i ka koy Isufi hugoo do.

18 Amma arey hunbur, zama i nk'i ka koy Isufi hugoo do, i nee: «Nooroo kanj i n'a yeeti ir saakey ra cee jinaa, nga se i kate iri ne ra, ka kanj ir ga, k'ir gurzugay, k'ir tee sanda banjayanj, k'ir farkey kom.»

19 I man Isufi goykaa ka šelanj a se hugoo mijoo ga.

20 I nee a se: «Suuri bonkoynoo, ir cee jinaa kanj ir doo ka kaa ka ŋaayan day ne ra,

21 kanj ir ga willi ir do, fondaa ra, nongoo kanj ra ir na cijinoo tee, ir n'ir saakey feeri, de ir kaa ka gar kanj boro foo kul nga nooroo goo saakoo mijoo ga, nooroo hinnaa hunday kanj ir n'a bana, nga dumoo no ir yee ka kate a ir bande.

²² Ir doo kate nda nooru taaga ka taasu day. Ir si bay boro kanj ka nooroo danj ir saakey ra.»

²³ Aroo zaabi ka nee: «Baani ma kaa war ga, war masi hunbur! War Koyoo no, war baabaa Koyoo ka almanoo din danj war saakey ra, war nooroo mo, ay duu a.» A na Simewonj fattandi i se.

²⁴ Aroo n'i danj Isufi hugoo ra. I kate i se hari, i na ngey cewey jumay, i na ngi farkey noo ŋaayan.

²⁵ I na ngi gomney soolu hala Isufi ga kaa zaarikay, zama i duu alhabar kanj nga do ngi ga cirkosu.

²⁶ Kanj Isufi too kate hugey do, i na gomney noo a se kanj i kate ey nga hugoo do, i gunguma jinoo ra hala ganda.

²⁷ A n'i hãa wala taka foo ti ngi gaahamey takaa. A nee i se: «War baabaa žeenaa kanj war bay ka nga alhabaroo tee ya ne ga huna hala sohõ? A ga saabu?»

²⁸ I n'a zaabi ka nee: «Ni tamoo, ir baabaa ga huna, a ga saabu.» De i sonbu ka gunguma a se.

²⁹ Isufi dii nga armaa Benžamenj kanj nga nda a ga tee ŋaa foo, a nee: «War kaynoo kanj war na nga šennoo tee ya ne ti woo wala?» Hãayanoo banda ga, a nee: «Irkoy ma albarka danj ni ra, ay zankaa!»

³⁰ Isufi armaa faajoo hanse ka hin a, moyey too nda mundawey, a cahã ka fatta ka koy huru hugu foo ra, a hëe no din.

³¹ Woo banda ga, a na nga moyey jumay, a fatta kate. A na nga binoo naagu ka šelanj ka nee i ma ŋaayaney gorandi.

³² Ŋaayanoo waati Isufi foo nda nga bagaa, armyey jerey nda ngi bagaa, Misira borey kanj ga ŋaa a bande mo nda ngi bagaa, zama Misira boro nda Ebere si ŋaa cere bande, almuhul no Misira borey se.

³³ I na armyey gorandi i m'a tenje, k'a dii iberoo ga ka koy koddaa ga. I ga cere guna nda almunkar.

³⁴ Isufi n'i noo ŋaayanjanj kanj goo jinoo ra, Benžamenj bagaa bisa cindey waney hala cee guu. I hanj, i paali a bande.

44

Isufi na nga armyey sii

¹ Isufi nee aroo se kanj ga nga hugoo ga talfi: «Borey wey saakey too nda taasu hala nongu kanj ga a si bisa, de ma affoo kul nooroo danj nga saakoo mijoo ga.

² M'ay potoo, nzorfu guuru potoo, nda taasoo nooroo, m'i danj i kul ikaccaa saakoo mijoo ga.» A na hayaa tee kanj Isufi n'a har a se.

³ Za moo boo, nga no i na arey din nda ngi farkey nanj i ma koy.

⁴ I fatta koyraa ra, i mana mooru kanj Isufi nee nga hugoo talfikaa se: «Tun ni boj ga, hanga arey din, nda ni toor'ey, ma nee i se: «Cin se war ga goy henna bana nda ifutu?»

⁵ Man'ti nga ti hayaa kanj nda ay koyoo ga hanj, hayaa kanj nda a ga gunandi wala? Woo kanj war n'a tee man'ti kala goy futu!»

⁶ A toor'ey, a na šenni follokey har i se.

⁷ I n'a zaabi ka nee: «Macin se ay koyoo ga šenney wey dumey har? Ni tamey ga mooru goyoo woo dumi teeyan!»

⁸ Nga ne, nooroo kanj ir n'a gar ir saakey mijey ga, ir n'a ka kaa ma ne ka hun Kananj gandaa ra. De taka foo nda ir ga yadda ka zay ni koyoo hugoo ra, a ma tee nzorfu kaaray wala wura!

⁹ Yala boraa kaŋ kone n'na potoo gar ni tamey ra, ma buu, ir mo ga tee ay koyoo baŋney.»

¹⁰ A n'i zaabi ka nee: «Ay yadda hayaa kaŋ war n'a har, amma boraa kaŋ kone a duwandi no ma tee ay baŋŋaa! War borey jerey ga henan.»

¹¹ Affoo kul ga caħa ka nga saakoo zumandi k'a feeri.

¹² Aroo fisi, a mana ŝintin nda kala i kul ibeeroo ka koy ben nda i kul ikaccaa. Potoo duwandi Benzamen saakoo ra.

¹³ I na ngi darbawey kottu, affoo kul na nga farkaa jeejaa yeeti a ga, i willi koyraa ra.

¹⁴ Ŵuda nda nga armyey koy Isufi hugoo do, i n'a gar no din, de i gunguma jinoo ra hala ganda.

¹⁵ Isufi nee i se: «Cin ti goyoo kaŋ war n'a tee? War nka si bay kaŋ ay cine ga wan ka gunandi ka dii hayey kaŋ ga kaa ka tee?»

¹⁶ Ŵuda zaabi ka nee: «Macin no ir ga nee ma ne, ay koyoo? Macin no ir g'a har, taka foo nda ir g'ir boj henanandi? Irkoy na ni tamey laybey fatawandi. Sohō ir ga tee ma ne baŋŋa, ir nda boraa kaŋ kone potoo duwandi.»

¹⁷ Isufi zaabi ka nee: «Ay ga mooru woo teeyan! Boraa kaŋ kone potoo duwandi no ma tee ya ne baŋŋa, war, wa ųigi ka koy war baabaa do nda baani.»

Ŵuda na nga boj noo Benzamen dogoo ra

¹⁸ Ŵuda man Isufi do ka nee: «Ay koyoo, alhormo tee ya ne! Ni tamoo ma hin ka ŝelan ma ne, ay koyoo, masi futu ni tamoo ga, zama n'ga sawa nda Firawuuna.

¹⁹ Ay koyoo, ni nka ni tamey haħa ka nee: «War baabaa ga huna wala? War goo nda arma foo koyne wala?»

²⁰ Ir na ni zaabi, ir koyoo ka nee: «Ir baabaa ga huna, a ųen. Ir goo nda arma foo kaŋ a duu a nga ųeenayyanoo ra. Zankaa din armaa faati, nga hinne ka cindi jaŋoo se, baaboo ga hanse ka bag'a.»

²¹ Waatoo din ni nee ni tamey se: «W'a doori kate ya ne, ay ga baa ya dii a.»

²² Ir na ni zaabi, ay koyoo ka nee: «Zankaa si hin ka hun baaboo do. Nda a hun baaboo do, kul baaboo ga buu.»

²³ Amma ni nee ni tamey se: «Nda war kaynoo mana doo war bande, war si hin ka dii agay koyne.»

²⁴ Waatoo kaŋ ir ųigi ka koy ni tamoo, ir baabaa do, ir na ni, ay koyoo ŝenney har a se.

²⁵ Jirbiyan banda ga, ir baabaa nee ir se: «Wa yee ka koy ŋaayan day ir se.»

²⁶ Ir n'a zaabi ka nee: «Ir si hin ka doo. Nda ir kaynoo ga hanga ir bande, ir ga doo, zama ir si hin ka dii aroo nda man'ti ir kaynoo mma bara ir bande.»

²⁷ Ay baabaa, ni tamoo nee ir se: «War ga bay kaŋ ay wandoo mana duu ya ne kala iz'aru hinka.»

²⁸ Affaa hun ay kone, de ay nee: «Ŵikka sii kaŋ ganjihooga n'a wii!» De mo ya na dii a hala nongoo kaŋ ra ay goo.

²⁹ Nda war na woo mo taa ay kone, de albasi duu a, war g'ay ųeenayyanoo zumandi nda hottay alaahara.»

³⁰ Sohō, nda ay koy ni tamoo, ay baabaa do bila aru soogaa kaŋ ga nga hundoo hanse ka denji,

³¹ nda a dii kaŋ zankaa sii ir bande, kul a ga buu! De ni tamey g'ir baabaa, ni tamoo zumandi nga žeenayyanoo ra nda binehēeni alaaħara.

³² Zama agay, ni tamoo nka nga boŋ tolme zankaa dogoo ra ay baabaa se, ay nee a se: <Nda ay man'a ka yee kate ma ne, ay zunuboo ga cindi waati kul, ay baabaa.>

³³ Sohō ay koyoo, ay g'a wiri ni ga, ni tamoo ma tee ma ne baŋna aru soogaa dogoo ra, nga hunday ma žigi ka koy nga armye bande.

³⁴ Taka foo nda ay ga hin ka žigi ka koy ay baabaa do nda zankaa sii ay bande? Yala ya si dii bonaa kaŋ g'ay baabaa kar!>

45

Isufi na nga boŋ bayrandi nga armye se

¹ Isufi mana yee ka hin ka nga boŋ dii borey kul kaŋ g'a kuubi k'a bere jine. A wurru ka nee: «Wa borey kul fattandi.» Boro kul sii no waatoo kaŋ Isufi ga nga boŋ bayrandi nga armye se.

² A na nga jindoo jer ka hēe hala nongu kaŋ ra Misira borey maar'a, Firawuuna hugoo mo maar'a.

³ A nee nga armye se: «Agay no Isufi. Ay baabaa ga huna hala sohō wala?» Amma armye mana hin ka tuuru a se, zama i zalba jinoo ra.

⁴ Isufi nee nga armye se: «Wa man kate ay ga.» I man kate. A yee ka nee: «Agay no Isufi, war armaa kaŋ war n'a neere Misira.

⁵ Sohō war masi war boŋ dor, war masi futu nda hayaa kaŋ se war n'ay neere ne ra. War hallasiroo se Irkoy n'ay sanba ne ra war jine.

⁶ Jiiri hinka ne kaŋ heraa goo gandaa ra, de mo jiiri guu koyne kaŋ beeriyan si tee, hegayyan si tee.

⁷ Irkoy nk'ay sanba war jine hala war masi duu ka ben gandaa ra, amma hala war boro boobo ma hallasi.

⁸ Adiši, man'ti war k'ay sanba ne ra, Irkoy k'ay sanba. A n'ay tee Firawuuna se baaba, a n'ay tee boŋkoyne nga hugoo kul boŋ, a n'ay noo ya Misira gandaa kul laama.

⁹ Wa cahā ka žigi ka koy ay baabaa do, war ma nee a se: <Ni izoo Isufi nee ir ma nee ma ne kaŋ Irkoy na nga tee Misira kul se boŋkoyne, ma doo kate nga jeroo ga, masi gay!

¹⁰ N'ga goro Gošeŋ gandaa ra, ay jeroo ga, ni nda ni izey nda ni haamawey, nda ni alman buuney, nda ibeerey, nda haya kul kaŋ goo ni maapoo ga.

¹¹ Ne ra, ay ga ni ŋandi, zama heray ga tee koyne jiiri guu, hala masi koy kaŋ fara ra ni, nda ni alaayaney, nda haya kul kaŋ goo ni maapoo ga.>

¹² Nga ne, war dii nda war moyey, ag'armaa Benžameŋ dii nda nga moyey kaŋ agay hunday no ka šelaŋ war se.

¹³ W'ay beeraa kul kaŋ ay duu a Misira deede ay baabaa se nda haya kul kaŋ war dii a. War ma cahā ka doo kate nda ay baabaa ne ra.»

¹⁴ Isufi na nga boŋ warra nga armaa Benžameŋ jindoo ga ka hēe. Benžameŋ mo na jindoo dii ka hēe.

¹⁵ A na nga armye kul naagu nga gandoo ra ka hēe i bande. Woo banda ga, nga armye duu ka šelaŋ a bande.

Firawuuna ciya Yakuba se a ma kaa ka goro Misira

¹⁶ Alhabaroo too Firawuuna hugoo do kaŋ Isufi armye kaa. Woo tee hayaa kaŋ kan Firawuuna nda nga borey se.

¹⁷ Firawuuna nee Isufi se: «Nee ni armey se kaŋ hayaa kaŋ i ga hima k'a tee man'ti kala i ma ngi adabbawey jeeje ka koy Kanaŋ gandaa ra.

¹⁸ I ma ngi baabaa nda ngi alaaŋaney zaa ka kaa ka goro ay jeroo ga. Ay ga baa y'i noo nongu henna-henney kaŋ goo Misira gandaa ra. De mo i ga gandaa ŋaayan suabantey ŋaa.

¹⁹ Ni, ay na ni yaamar ma nee i se: «Hayaa ne kaŋ war m'a tee: war ma bari torkayaŋ zaa Misira gandaa ra war izey nda war wandey se. War ma war baabaa žigandi ka kaa.

²⁰ War masi nimsi nda hayey kaŋ war g'i naŋ, zama nongu henna-henney kaŋ goo Misira gandaa kul ra ga tee war wane.»

²¹ Izirayel iz'arey na hayaa tee kaŋ harandi i se. Isufi n'i noo torkayaŋ sanda takaa kaŋ nda Firawuuna n'a yaamar, a n'i noo šilfandayaŋ fonda se.

²² A na affoo kul noo jingar darbay. A na Benžameŋ noo nzorfu kaaray tamma boŋ zangu hinza (300) nda jingar darbay guu.

²³ A na farkey aru boŋ woy (10) jeeje nda haya henna-henney kaŋ goo Misira, nda farkey woy boŋ woy (10) kaŋ i na alkama jeeje i ga, nda taasu, nda meehunayaŋ, a n'i sanba nga baabaa diraa se.

²⁴ Waatoo kaŋ a ga nga armey naŋ i ma koy, a nee i se: «War masi yenje fonda ra!»

²⁵ I žigi ka hun Misira ka too Kanaŋ gandaa ra ngi baabaa Yakuba do.

²⁶ I bayrandi a se kaŋ Isufi ga huna, nga no ma Misira gandaa kul laama. Amma Yakuba binoo kay, zama a mana naanay ey.

²⁷ Woo banda ga, i na hayey kul filla a se kaŋ Isufi n'i har ngi se. Koyne mo Yakuba dii torkawey kaŋ Isufi n'i sanba hala i ma kate nga, woo ka kate ngi baabaa lakkaloo ma zunbu.

²⁸ Izirayel nee: «Isufi, ag'iz'aroo ga huna, woo wasa ya ne! Ay ga koy, de ay ga dii a za ya na buu!»

46

Yakuba koy Misira

¹ Izirayel koy nda haya kul kaŋ goo maapoo ga. A too Ber-Šeba, no din ra a na almanayaŋ koosu k'i tee sargari nga baabaa Isiyaka Koyoo maapoo ga.

² Cijinoo ra, Irkoy šelaŋ Izirayel se bangayyan ra ka nee: «Yakuba, Yakuba!» A zaabi ka nee: «Agay ne.»

³ Irkoy nee a se: «Agay ti Irkoy, ni baabaa Koyoo. Masi hunbur ka doo Misira, zama ay ga ni tee dumi beeri no din ra.

⁴ Agay hunday ga doo ni bande Misira, de mo agay zaati no ma yee ka ni žigandi ka hun no din. Isufi no ma ni mojey mooru.»

⁵ Yakuba hun Ber-Šeba. Izirayel izey na ngi baabaa Yakuba, nda ngi izey, nda ngi wandey žigandi bari torkawey boŋ kaŋ Firawuuna n'i sanba nga kateyanoo se.

⁶ I na ngi alman kurey nda gomney zaa kaŋ i duu ey Kanaŋ gandaa ra. Yakuba koy nda nga bande nga hayroo kul Misira,

⁷ nga iz'arey, nda nga haam'arey, nda nga ize woyey, nda nga haama woyey, nda nga hayroo kul. I too a bande Misira.

Yakuba hayroo

⁸ Izirayel izey maapey ne: Yakuba nda nga hayroo kaŋ koy Misira. Yakuba ize jinaa ti Ruben.

⁹ Ruben iz'arey ti: Hanok, nda Palu, nda Hesron, nda Karmi.

¹⁰ Simewon iz'arey ti: Yemuwel, nda Yamin, nda Ohad, nda Yakin, nda Sohar, nda Šawul kanj ti Kananj woyoo iz'aroo.

¹¹ Lewi iz'arey ti: Geršon, nda Kehat, nda Merari.

¹² Žuda iz'arey ti: Er, nda Onan, nda Šela, nda Peres, nda Zera. Er nda Onan mana buu kala Kananj gandaa ra. Peres iz'arey man'ti kala Hesron nda Hamul.

¹³ Isakar iz'arey ti: Tola, nda Puwa, nda Yob, nda Šimronj.

¹⁴ Zabulonj iz'arey ti: Sered, nda Elonj, nda Yalel.

¹⁵ Leya hayroo ti wey kanj a duu ey Yakuba se Padañ-Aram, nda Dina nga ize woyoo. Ngi iz'arey nda ngi ize woyey kul cere ra hinnaa man'ti kala boro waranza cindi hinza (33).

¹⁶ Gad iz'arey ti: Sefonj, nda Hagi, nda Šuni, nda Esibonj, nda Eri, nda Arodi, nda Areli.

¹⁷ Ašer iz'arey ti: Yimna, nda Yišwa, nda Yišwi, nda Beriya, nda Sera ngi woymaa. Beriya iz'arey ti: Heber nda Malkiyel.

¹⁸ Zilpa kanj Laban n'a noo nga ize woyoo Leya se, hayroo ti wey kanj a duu ey. Ize boro woy cindi iddu (16) no a duu ey Yakuba se.

¹⁹ Rašel, Yakuba wandoo iz'arey ti: Isufi nda Benžamenj.

²⁰ Isufi duu Misira gandaa ra iz'arey kanj Poti-Fera kanj ti On sargari juwalkaa ize woyoo kanj ti Asanat n'i hay a se: Manase nda Efrayim.

²¹ Benžamenj iz'arey ti: Bela, nda Beker, nda Ašibel, nda Gera, nda Naamanj, nda Ehi, nda Roš, nda Mupim, nda Hupim, nda Ardu.

²² Rašel hayroo ti wey kanj a duu ey Yakuba se. I kul cere ra man'ti kala boro woy cindi taaci (14).

²³ Dan iz'aroo ti Hušim.

²⁴ Neftali iz'arey ti: Yasiyel, nda Guni, nda Yeser, nda Šilem.

²⁵ Bilha kanj Laban n'a noo nga ize woyoo Rašel se, hayroo ti wey. A duu Yakuba se zankayanj, i kul cere ra man'ti kala ize boro iyeye.

²⁶ Yakuba hugoo borey kul kanj hun a ga kanj koy a bande Misira, man'ti kala boro woydu cindi iddu (66) kanj nga iz'arey wandey sii i ra.

²⁷ Isufi iz'aru hinkaa kanj hayandi Misira nda Yakuba hugoo borey kul kanj koy a bande Misira man'ti kala boro woyye (70).

Yakuba goro Gošenj

²⁸ Yakuba nka Žuda sanba nga jine Isufi do ka alhabar tee a se kanj nga goo ma koy Gošenj. Kanj i too Gošenj gandaa ra,

²⁹ Isufi na nga bari torkaa soolu ka žigi a bonj ka koy nga baabaa Izirayel kubay Gošenj. Za a dii a, a na nga bonj warra jindoo ga, a gay a ga jindoo dii ka hēe.

³⁰ Izirayel nee Isufi se: «Sohō, nda a baa ya buu, zama ay dii ni, ay dii kanj n'ga huna!»

³¹ Isufi nee nga armyey nda nga baabaa hugoo borey se: «Ay ga žigi ka koy alhabar danj Firawuuna ra ka nee a se: «Ag'armey nda ay baabaa hugoo borey kul kanj goo Kananj gandaa ra kaa ay jeroo ga.

³² I man'ti kala kurkawyanj, zama alman no i g'a biiri. I kate ngi bande ngi alman buuney, nda ibeerey, nda haya kul kanj goo maaney ga.»

³³ Waati kanj Firawuuna na war cee ka nee: «Macin ti war goymjoo?»

³⁴ War m'a zaabi ka nee: «Ni tamey man'ti kala kurkawyanj za ngi zankataraa ga hala hō, ir nda ir baabey kul.» Takaa woo ra war ga goro Gošenj gandaa ra, zama kuryan man'ti kala almuhal Misira borey se.»

47

Yakuba dii Firawuuna

¹ Isufi koy alhabar danj Firawuuna ra, a nee a se: «Ay baabaa, nda ay armye, nda ngi alman buuney, nda ibeerey, nda haya kul kanj goo maapey ga kaa ka hun Kanaŋ gandraa ra. Ngɪ ne Goŋeŋ gandraa ra.»

² A na boro guu zaa nga armye ra ka koy Firawuuna do.

³ Firawuuna nee nga armye se: «Macin ti war goymɪnoo?» I na Firawuuna zaabi ka nee: «Ni tamey kanj ti ir nda ir kaagey man'ti kala kurkawayan.»

⁴ I nee Firawuuna se koyne: «Ir nka kaa ka goro gandraa woo ra, zama nongu sii kanj ra ni tamey ga ngi almaney kur, heraa laala Kanaŋ gandraa ra. Sohō nanj ni tamey ma goro ka waati tee Goŋeŋ gandraa ra.»

⁵ Firawuuna nee Isufi se: «Ni baabaa nda ni armye kaa ni do,

⁶ Misira gandraa ne ni jine. Ni baabaa nda ni armye gorandi gandraa nongu henna-henna ra. I ma goro Goŋeŋ gandraa ra. Nda n'ga goykaw hennayan bay i ra, m'i danj ag'almaney jine, i ma tee i se jineboro.»

⁷ Isufi kate nga baabaa Yakuba k'a cebe Firawuuna se. Yakuba gaara Firawuuna se.

⁸ Firawuuna nee Yakuba se: «Jiiri marje bara ma ne?»

⁹ Yakuba na Firawuuna zaabi ka nee: «Ay yawtaraa jiirey man'ti kala zangu nda waranza (130). Ay hunaroo jiirey ga kacca i ga laala, i mana too jiirey kanj ay kaagey duu ey ngi yawtaraa ra.»

¹⁰ Yakuba yee ka gaara Firawuuna se, de a hun a do.

¹¹ Isufi na nga baabaa nda nga armye gorandi, de a n'i noo doo Misira gandraa ra, gandraa nongu henna-henna ra, Ramses* laamaa ra, nda takaa kanj nda Firawuuna n'a yaamar.

¹² A na nga baabaa, nda nga armye, nda nga baabaa hugoo borey kul noo ŋaayan, affoo kul a laasaabu k'a noo haya kanj ga wasa nga borey hinnaa se.

Isufi teegoyoo heraa waati

¹³ Ŋaayan sii gandraa kul ra, zama heraa hanse ka laala. Misira nda Kanaŋ gandraa fara heraa maaganda se.

¹⁴ Isufi na Misira nda Kanaŋ gandraa nooroo kul marga kanj nda borey na alkamaa day. A na nooroo woo kul ka koy Firawuuna hugoo ra.

¹⁵ Waatoo kanj nooroo ben Misira nda Kanaŋ gandraa ra, Misira borey kul kaa Isufi do ka nee a se: «Ir noo taasuu. Macin se ir ga buu nongu kanj ra ni goo, zama ir nooroo ben.»

¹⁶ Isufi zaabi ka nee: «Nda war nooroo ben, wa kate war almaney, ay g'i barmay war se nda taasuu.»

¹⁷ I kate ngi almaney Isufi do. A na ngi baryey, nda alman buuney, nda ibeerey, nda farkey barmay i se nda taasuu. A na jiiroo din tee a ga almaney kul barmay i se nda taasuu.

¹⁸ Waatoo kanj jiiroo woo ben, yeeši i kaa a do ka nee a se: «Ir koyoo, ir si hin k'a tugu ma ne kanj ir noorey ben, alman kurey yee ni maapoo ga, haya kul mana cindi kanj ir ga kate a ma ne, kala ir kunturey nda ir faarey, ir koyoo.»

* 47:11 47.11 Ramses sii kala Goŋeŋ gandraa ra.

¹⁹ Macin se ir nda ir faarey ga faati nongu kaŋ ra ni goo? Ir nda ir faarey day nda taasuu, woo ra ir nda ir faarey ga tee Firawuuna wane. Ir noo dumi hala ir ma huna ir masi koy buu, laboo mo masi koy hasara.»

²⁰ Takaa woo nda Isufi na Misira faarey kul day Firawuuna se, zama Misira borey affoo kul nka nga faaroo neere heraa kaŋ ga koy de, a ga tonton se. Misira gandaa tee Firawuuna wane.

²¹ Isufi na borey daŋ koyrawey ra, m'a dii Misira gandaa boŋ faa ga ka koy affaa ga.

²² Sargari juwalkey hinne faarey no a man'i day, zama haya no kaŋ Firawuuna n'a zaa nga jindoo ga sargari juwalkey se. Ngi meehunaa si hun kala Firawuuna do, woo se i mana ngey faarey neere.

²³ Isufi nee borey se: «Ay na war nda war faarey day Firawuuna se. Dumi ne, war m'a say faarey ra.

²⁴ Nda hegaa tee, zamna guu kul war ga affoo noo Firawuuna se, war ma itaacaa zaa k'a tee dumi faarey se nda ŋaayan war hugey borey nda war izey se.»

²⁵ I n'a zaabi ka nee: «N'n'ir hundey hallasi. Yala ir ma duu alhormo ni do, ir koyoo ka tee Firawuuna se baŋŋa.»

²⁶ Isufi n'a tee yaamar kaŋ ga bara hala hō kaŋ Misira faari zamna guu kul affaa ti Firawuuna wane. Sargari juwalkey hinne waney no Firawuuna s'i mayray.

Yakuba ibaayi kokoraa

²⁷ Izirayel goro Misira gandaa ra, Goŋeŋ gandaa ra. I tee no din ra almankoyini, i duu izeyan, de i hanse ka boobo.

²⁸ Yakuba huna jiiri woy cindi iyee (17) Misira gandaa ra. Aloomuroo kaŋ Yakuba duu a man'ti kala jiiri zangu nda woytaaci cindi iyee (147).

²⁹ Waatoo kaŋ Izirayel man buuyan, a na nga izoo Isufi cee, a nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, alhormo tee ya ne, ma ni kaboo daŋ ay ceehamoo cire ka allaahidu zaa ya ne nda baji nda laadirtaraa kaŋ n's'ay sutura Misira.

³⁰ Waati kaŋ ay koy ay hayragey gar alaahara, m'ay zaa ka hun Misira ka koy ay sutura ay hayragey hugoo ra.» Isufi zaabi ka nee: «Woo kaŋ n'n'a har, nga no ay g'a tee.»

³¹ Yakuba nee: «A žee ya ne.» Isufi žee a se. Woo banda ga, Izirayel sujudu nga daaroo boŋoo ga.

48

Yakuba gaara Isufi iz'arey se

¹ Hayey din kaŋ tee banda ga, boroyan kaa ka nee Isufi se: «Ma bay, ni baabaa sii nda baani.» Isufi na nga iz'aru hinkaa kaŋ ti Manase nda Efrayim zaa nga bande.

² Boroyan na alhabar daŋ Yakuba ra ka nee a se: «Ni iz'aroo Isufi ne ma kaa ni do.» Izirayel na gaabi daŋ nga boŋ ra, a goro daaroo boŋ.

³ Yakuba nee Isufi se: «Irkoy, Hini-kul-koyoo bangay ya ne Luz, Kanaŋ gandaa ra, a gaara ya ne.

⁴ A nee ya ne: «Nga ne, ay ga ni noo hayyan, ay ga ni boobandi, ay ga ni tee dumi boobo. Ay ga gandaa woo noo ni hayyanoo se ni banda ga, a m'a mayray hala abada.»

⁵ Sohō iz'aru hinkaa kaŋ ni duu ey za ya na kaa ni do Misira gandaa ra, i ga tee ay wane. Efrayim nda Manase ga tee ay wane sanda Ruben nda Simewoŋ.

⁶ Amma ni hayroo kanj n'g'a hay dumawey ga, ga tee ni wane. Ngi armyey bagaa ra i ga tubu.

⁷ Agay, n'ga bay, waatoo kanj ay ga kaa ka hun Padañ, Rašel buu ay kaboo ra, Kanañ ganda ra. Diray cindi ir nda koyraa game kanj se i ga nee Efrata. No din ra ay n'a sutura, Efrata fonda ra. Efrata da ti Betelehem.»

⁸ Izirayel dii Isufi iz'arey, de a nee: «Mayyan ti wey?»

⁹ Isufi na nga baabaa zaabi ka nee: «Iz'arey no kanj Irkoy n'i noo ya ne, ne ra.» Yakuba nee: «Ay g'a wiri ni ga, i manandi agay hala ay ga gaara i se.»

¹⁰ Žeenayyanoo na Izirayel moñey kokoorandi hala nongu kanj ra a si dii koyne. A n'i manandi a ga. Yakuba n'i summu, a n'i naagu nga gandoo ra.

¹¹ Izirayel nee Isufi se: «Ya na hongu wala ay ga dii ni koyne, amma nga ne, Irkoy n'ay cebe ba ni hayroo.»

¹² Isufi n'i kaa nga baabaa cewey boñ, a na nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma.

¹³ Woo banda ga, Isufi na ngi boro hinkaa kul zaa, Efrayim goo Isufi kabe gumaa here, Izirayel kabe waawaa ga, Manase goo nga kabe waawaa here, Izirayel kabe gumaa ga. A n'i manandi a ga.

¹⁴ Izirayel na nga kabe gumaa šerre k'a fur Efrayim kanj ti kayne boñoo ga, a na nga kabe waawaa fur Manase boñoo ga. A nka nga kabey bere cere se, zama Manase ti beere.

¹⁵ A gaara Isufi se jina, a nee:

«Yala Irkoy kanj fonda ra ay hayragey Ibrahima nda Isiyaka dira, yala Irkoy kanj n'ay kur za ay huru aduñña ra hala hō,

¹⁶ yala almalaykaa kanj n'ay hallasi ifutu kul ra, ma albarka danj zankey wey ra.

Yala ay maapoo nda ay hayragey Ibrahima nda Isiyaka maapney ma ciya i ga.

Yala i ma boobo ganda ra k'a too!»

¹⁷ Isufi dii kanj nga baabaa na nga kabe gumaa fur Efrayim boñoo ga, a mana kan a se. A na nga baabaa kaboo zaa ka nee nga g'a kaa Efrayim boñoo ga ka fur Manase wanoo ga.

¹⁸ Woo banda ga, a nee nga baabaa se: «Man'ti takaa woo no, ay baabaa! Zama woo ti beere, ni kabe gumaa fur boñoo ga.»

¹⁹ Baaboo wanji, a nee: «Ay ga bay, ay izoo, ay ga bay, a ga tee jama, nga mo ga tee boro beeri. Amma nga kaynoo ga beeri nda a, de nga hayroo ga dumi boobo tee.»

²⁰ Hanoo woo, a gaara i se, de a nee: «War maapney nda Izirayel borey ga gaara ka nee: «Irkoy ma ni tee sanda Efrayim nda Manase!»» Takaa woo nda a na Efrayim danj Manase jine.

²¹ Izirayel nee Isufi se: «Agay ne buuyan mee ga, Irkoy goo war bande, de a ga war yeeti war hayragey ganda ra.

²² Agay, ay ga ni noo Šekem kanj ay n'a taa nda ay takubaa nda ay biraa Amor borey kone. A ga tee ma ne tontoni ka bisa ni armyey.»

49

Yakuba šenni kokorantey

¹ Yakuba ciya nga iz'arey se, a nee i se:

«Wa marga, ay ga hayey filla war se kanj ga kaa ka tee zamaney kanj ga kaa ra.

2 Wa marga ka hanajer, Yakuba iz'arey,
wa maa war baabaa Izirayel se.

3 Ruben, ni ti ay iz'aru jinaa,
ag'al faydaa nda ay gaabi jina-jinawey ra ay duu ni,
ni beeraa nda ni hinoo bisa ni armey waney.

4 N'ga zarga sanda hari,
woo se n'si tee jineboraa koyne!
Zama ni žigi ni baabaa kanidogoo bon, n'n'a kaynandi.
A žigi ay daaroo bon!

5 Simewon nda Lewi man'ti kala armayan
kan anniyawey man'ti kala kurimunyan.

6 Ay hundoo sii ngi ceretaraa ra,
ay binoo sii ngi margaroo ra,
zama ngi futuyanoo ra i na aruyan wii,
ngi hooraa ra i na yaaruyan malal.

7 Ngi hottayyanoo ma laali, zama a ga koron.
Ngi futuyanoo ma laali, zama a ga laala.
Ay g'i say Yakuba gandaa ra.
Ay g'i say-say Izirayel gandaa kul ra.

8 Žuda, ni, ni armey ma ni saabu,
ni kaboo ga ni iberey gungumandi,
de mo ni baaba-izey ga sujudu ni jine.

9 Žuda man'ti kala ganjihayla-ize,
n'ga hun hoodogoo ra, ay iz'aroo.
A ga kani ka hunanzam sanda ganjihayla aru
wala sanda ganjihayla woy.
May no ma yadda k'a tunandi?

10 Kokoytaray goboo si hun Žuda kone.
Bonkoyntaray goboo si hun kaboo ra,
hala nga koy cimi-cimoo kaayanoo ga*,
nga kan se gandawey kul borey ga yee ganda.

11 Žuda ga nga farkaa haw alanebpanoo ga,
alanebnaa henna ga nga farka-izoo ga hawa.
Alaneb hari mooraa ra a ga nga bankaaraa numandi,
alaneb-izoo hari ciraa ra a ga nga darbay beeroo numandi.†

12 Money nere nda alaneb hari moora,
de hijey kaaray nda waa.

13 Zabulon ga goro teekoo mijoo ga,
a goo harihiyey guraa ga,
nga laamaa ga koy hala Sidon here.

14 Isakar man'ti kala farka gaabikoyni
kan ga kani kaley gamey ra.

* 49:10 49.10 hala nga koy cimi-cimoo kaayanoo ga, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti hala Šilo kaayanoo ga wala hala waati kan i na alkaasoo kaa a se. † 49:11 49.11 Alanebnaa man'ti kala tuuri baana, amma nga haroo addawlaa ga hima nda yuu wala hawjii.

15 A dii kaŋ hunanzamdoo ga boori,
gandaa ga kan.
A na nga jesoo gaaru ka jere.
A ga bajjataray goy tee.

16 Dan ga ciiti nga dumoo se
sanda Izirayel alkabiila foo.

17 Dan ga tee gandakarfu kaŋ goo fondaa ra,
a ga tee gondi kaŋ goo lolaa ra
kaŋ ga bari cee nama
hala bari kaarukaa ma kaŋ nda banda.

18 Abadantaa, ay ga ni hallasiroo batu.

19 Gad, bone teekawyaŋ ga marga a ga,
amma nga, a g'i dii nda banda.

20 Ašer do ŋaayan henna ga hun,
nga do kokoy ŋaayaney ga hun.

21 Neftali man'ti kala jeeri kaŋ sii boro mayray ra.
A ga ize hennayaŋ hay.‡

22 Isufi man'ti kala yaaru,
yaaru kaŋ goo hari jere ga,
yaaruyaŋ kaŋ goo tondi hondu jese ga.Š

23 Birawkarkey n'a toope,
i n'a kar, i n'a yenje,

24 amma nga biraa alfaydaa ga gay,

nga kabey goo nda gaabi*,
Hinikoyoo kaŋ ti Yakuba Koyoo kabey bande,
Kurkaa kaŋ ti Izirayel Tondoo, maapoo ga.

25 Ni baabaa Koyoo ga ni faaba,
Hini-kul-koyoo ga albarka daŋ ni ra.

N'ga duu beenaa haroo albarkaa,
nda laboo cire guusu beeroo haroo albarkaa,
n'ga duu ni almaney nda ni hayroo albarkaa.

26 Ni baabaa gaararey
ga bisa ay hayragey waney,
i ga too hala hondey kaŋ ga bara waati kul.†
Yala i ma tabati Isufi boŋoo ga,
nga armye boŋkoynoo tepaa ga!

‡ 49:21 49.21 Neftali man'ti kala jeeri kaŋ sii boro mayray ra. A ga ize hennayaŋ hay, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Neftali man'ti kala tuuri beeri kaŋ ga nga kabey šerre. A ga kabe hennayaŋ tee.

Š 49:22 49.22 Isufi man'ti kala yaaru, yaaru kaŋ goo hari jere ga, yaaruyaŋ kaŋ goo tondi hondu jese ga, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Isufi man'ti kala tuuri kabe dumante kaŋ ga ize tee, de a goo hari jere ga. Kabey ga žigi cetaa ga ka bisa a. *

† 49:24 49.24 amma nga biraa alfaydaa ga gay, nga kabey goo nda gaabi, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti amma affoo kul biraa cindi a ga kogu karbaši, ŋi kabey jijiri. † 49:26 49.26 Ni baabaa gaararey ga bisa ay hayragey waney, i ga too hala hondey kaŋ ga bara waati kul, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Ni baabaa gaararey ga bisa tondijaŋey kaŋ gay i ga bara haya henney, i ga bisa tondi hondey kaŋ ga bara waati kul gomney.

27 Benžamej man'ti kala ganjihansī kanj ga kotta.
Subbaahoo ra, a ga hayaa ŋaa kanj a duu a,
cijinoo ra, a ga nga algaŋiimaa zamna.»

28 Izirayel alkabiila woy cindi hinkaa (12) kul ti woo. Šenney ti wey kanj ŋgi baabaa n'i har i se nga gaararoo ra. A gaara i se affoo kul nda nga gaararoo.

Yakuba buuyanoo

29 Woo banda ga, Yakuba na nga iz'arey yaamar ka nee: «Ay ga koy ay hayragey gar alaahara, war m'ay sutura ay baabey jerey ga, tondi guusoo ra kanj goo Eferonj Heti bora faaroo ra,

30 Makupela faaroo tondi guusoo ra kanj ga Mamre tenje, Kanaŋ gandraa ra. Faaroo no kanj Ibrahima n'a day Eferonj Heti bora ga k'a tee saaray.

31 No din ra Ibrahima nda nga wandoo Sarata suturandi. No din ra Isiyaka nda nga wandoo Rebeka suturandi. No din ra ay na Leya sutura.

32 Faaroo nda tondi guusoo kanj goo a ra mana dayandi kala Heti borey ga.»

33 Waatoo kanj Yakuba na nga iz'arey yaamar ka ben, a na nga cewey marga nga daaroo ra, hundoo hun, a koy nga hayragey gar alaahara.

50

Yakuba kanj ti Izirayel suturayanoo

1 Isufi gum nga baabaa ndumoo boŋ, a hēe a ga, a n'a summu.

2 Isufi na safarkey, nga tamey yaamar i ma nga baabaa yon*. I na Izirayel yon.

3 I na jirbi woytaaci (40) tee a ra, zama woo ti jirbey kanj kayandi yonyan se. Misira borey n'a hēe jirbi woyye (70).

4 Waatoo kanj nga buuyanoo goraa jirbey bisa, Isufi šelaŋ Firawuuna hugoo borey se ka nee: «Wa alhormo tee ya ne, ay g'a wiri war ga, war m'ay dontaa ka too Firawuuna do ka nee a se:

5 «Ay baabaa nk'ay žeendi ka nee kanj nga ne, buuyan mee ga, nga saaraa kanj nga n'a soolu Kanaŋ gandraa ra, no din ra ya nga sutura.» Sohō ay ga baa ya žigi ka koy ay baabaa sutura, de ya yee kate.»

6 Firawuuna zaabi ka nee: «Žigi ka koy ni baabaa sutura sanda takaa kanj nda a na ni žeendi.»

7 Isufi žigi ka koy nga baabaa sutura. Firawuuna borey kul, nda nga hugoo boro beerey, nda Misira gandraa boro beerey kul žigi ka koy a bande,

8 nda Isufi hugoo kul, nda nga armey, nda nga baabaa hugoo borey. Haya kul mana cindi Gošenj gandraa ra kala zankey hinne, nda ŋgi alman buuney, nda ŋgi ibeerey.

9 Bari torkayanj nda bari kaarukawyanj hanga Isufi bande. Hayey kanj hanga a bande ga hanse ka boobo.

10 Waatoo kanj i too taasu kar ganganoo do kanj se i ga nee Atadu kanj goo Žurdenj isaa se banda, no din ra i na buuyanoo hēe, hēeni beeri šenda-šenda, de a na nga baabaa buuyanoo goro jirbi iyye.

11 Gandraa gorokey kanj ti Kanaŋ borey dii takaa kanj nda i na buuyanoo hēe Atadu ganganoo ra, de i nee: «Woo ti buuyan beeri Misira borey se!» Woo se i na ganganoo din maapoo danj Abel-Misirayim (maanaa «buuyanoo goraa kanj Misira borey n'a tee»), a goo Žurdenj isaa se banda.

* 50:2 50.2 Bukaw yonyan mm'a ganji a ma funbu.

¹² Izirayel iz'arey n'a tee nda takaa kaŋ nda a n'i yaamar.

¹³ Nga iz'arey n'a ka koy Kanaŋ gandaa ra, i n'a sutura tondi guusoo ra kaŋ goo Makupela faaroo ra. Faaroo no kaŋ Ibrahima n'a day Eferonj Heti boraa ga kaŋ ga Mamre tenje, k'a tee saaray.

¹⁴ Waatoo kaŋ Isufi na nga baabaa sutura ka ben, a yee Misira, nga nda nga armye, nda borey kul kaŋ žigi a bande ka koy baaboo sutura.

Isufi na nga armye biney yaynandi

¹⁵ Kaŋ Isufi armye dii kaŋ ngi baabaa buu, i nee cere se: «Sohō, nda Isufi konna ir, a ga hin ka ifutaa kul kaŋ ir bay k'a tee a se bana ir ra!»

¹⁶ I donto ka nee Isufi se: «Za ni baabaa mana buu a na yaamar foo noo ka nee:

¹⁷ «Wa nee Isufi se kaŋ ay g'a wiri a ga a ma nga armye hooyanoo nda ngey zunuboo yaafa i se, zama goy futu no i n'a tee ma ne!» Adiši sohō ni baabaa Koyoo tamey hooyanoo yaafa i se!» Kaŋ Isufi maa šenney wey kul, a hēe.

¹⁸ Nga armye hunday kaa ka gunguma jinoo ra ka nee: «Nga ne, ir ga tee ma ne baŋŋa.»

¹⁹ Isufi n'i zaabi ka nee: «War masi hunbur! Agay ti Irkoy wala?»

²⁰ War, war miile ka ifutu tee ya ne, amma Irkoy n'a bere k'a tee ihenna, hala hayaa kaŋ ne ka tee ma duu ka teendi. Jama beeri ma duu hallasiyan.

²¹ Sohō war masi hunbur, ay ga war nda zankey ŋandi.» Šenni henney wey nda a na biney yaynandi.

Isufi buuyanoo

²² Woo banda ga, Isufi cindi Misira, nga nda nga baabaa hugoo borey. Isufi huna jiiri zangu nda iwoy (110).

²³ A dii Efrayim iz'arey nda iz'arey izey. A dii mo Makir kaŋ ti Manase iz'aroo, izey, i hayandi cewey boŋ.

²⁴ Isufi nee nga armye se: «Agay ne buuyan mee ga. Irkoy si dirŋa war, a ga war ka žigi ka hun gandaa woo ra, ka war ka koy gandaa ra kaŋ a žee nga g'a noo Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba se.»

²⁵ Woo banda ga, Isufi na Izirayel izey žeendi ka nee: «Waati kaŋ Irkoy hongu war, war m'ay birey ka žigi ka hun ne.»

²⁶ Isufi buu nga jiiri zangu nda iwoyaa (110) ga. I n'a yon, i n'a dan bukawey ceesu foo ra Misira.

Fattaroo citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Citaaboo woo ra Irkoy nee: «Agay ti Abadantaa, ni Koyoo kanj na ni fattandi Misira gandaa ra, tamtaray hugoo ra.» Fattaroo sorraa woo (zamnaa 20.2) ga citaaboo maapoo (Fattaroo) nda hayaa kanj goo a ra cebe kanj ti: Irkoy ti nga jamaa Sawalkaa. Koyne mo sorraa woo ti yaamar woyaa (10) asaasoo. Irkoy kanj ti baji, woo maaganda se a na Izirayel borey feeri, a g'a wiri i ga i ma ngi bajoo cebe nga se nda nga yaamarey diiyanoo.

Waatoo kanj Izirayel izey duu gorodoo Misira laboo ra (Šintinoo 45.17–20; 47.11), i tee jamaa beeri, amma kokoyoo n'i tee banjayanj. Irkoy man'i nanj takaa din, a na boro suuba i ra, Musa, k'a tee i se gongukaw. Irkoy na kayfi beeriyanj tee ka Misira borey gaabi i ma Izirayel borey sawal k'i nanj i ma koy.

Boro kul kanj goo banjataray, dumi kul kanj no, zaman kul kanj no, citaaboo woo g'i faaba k'i cebe haya kanj ti sawalyan cimoo, sawalyanoo kanj Irkoy g'a noo hala boro nda nga Koyoo gamoo ma duu ka hanse, boro nda nga cinaa gamoo ma hanse.

Misira kokoyoo na Izirayel borey danj waazibi goyyanj ra

¹ Izirayel izey kanj huru Yakuba bande Misira, affoo kul nda nga alaayaney, maapney ne:

² Ruben, nda Simewon, nda Lewi, nda Žuda,

³ nda Isakar, nda Zabulon, nda Benžamen,

⁴ nda Dan, nda Neftali, nda Gad, nda Ašer.

⁵ Borey kul kanj hun Yakuba ga hinnaa man'ti kala boro woyye (70). Isufi goo Misira ka ben.

⁶ Woo banda ga, Isufi buu, armey kul buu, alwaddaa din borey kul buu.

⁷ Amma Izirayel borey duu hayyan boobo, ka gooru, ngi hinnaa tonton, i hanse ka duu gaabi. I na gandaa too.

⁸ Kokoy taaga kaa ka Misira laama kanj si Isufi bay.

⁹ Kokoyoo nee nga jamaa se: «Nga ne, Izirayel borey jamaa boobo nda ir, i gaabi nda ir.

¹⁰ Ir ma hawgay, ir ma lakkal danj ka taka tee kanj ra i masi tonton. A ga hin ka tee, nda wongu tun, i ga tee affoo ngi nda ir iberey k'ir wongu jina ka gandaa nanj.»

¹¹ Woo se Misira borey na boroyanj danj Izirayel jamaa jine kanj g'i torro, i n'i danj waazibi goyyanj ra. I na koyrayanj kanj ti jinay fanjidooyanj cin Firawuuna se, koyrawey maapney ti: Pitom nda Ramses.

¹² Amma kanj i g'i torro kul i mma tonton, i ga boobo. I konna Izirayel borey.

¹³ Misira borey na Izirayel borey danj tamtaray šenda ra.

¹⁴ I na tamtaray šendaa k'i konnandi aduŋŋa. I ga labu goy, i ga feraw kar, i ga goy dumi kul tee faarey ra. Goyey kul kanj ra i n'i danj man'ti kala tamtaray šenda.

Firawuuna na Izirayel borey gurzugay

¹⁵ Misira kokoyoo šelanj Eberewey hayandikey se, affoo maapoo ti Šifra, affaa maapoo ti Puwa.

¹⁶ A nee i se: «Nda war ga Ebere woyey hayandi, de war ga dii kanj iz'aru no, war m'a wii, nda ize woy no, war m'a nanj a ma huna.»

¹⁷ Amma hayandikey ga hunbur Irkoy, i mana hayaa tee kanj Misira kokoyoo n'a har i se. I na zankaarey nanj i ma huna.

¹⁸ Misira kokoyoo ciya hayandikey se, a nee i se: «Cin se war na woo tee, ka zankaarey nanj i ma huna?»

¹⁹ Hayandikey nee Firawuuna se: «Ebere woyey nda Misira woyey man'ti affoo, Ebere woyey ga saha, hala hayandikaa ga too kate i do gar i duu ngi boj ka ben.»

²⁰ Irkoy na haya henna tee hayandikey se. Jamaa mo tonton, i hanse ka duu gaabi.

²¹ Zama hayandikey hunbur Irkoy, a n'i noo hayyan.

²² Firawuuna na nga jamaa kul yaamar ka nee: «Iz'aru kul kanj hayandi, war m'a warra isaa ra, amma ize woy, war m'a nanj a ma huna.»

2

Musa hayyanoo

¹ Lewi hugoo boro na Lewi ize woy foo hiiji.

² Woyoo tee gunde, a na iz'aru hay. A dii kanj zankaa ga boori, a n'a tugu handu hinza.

³ Amma kanj a too nongu kanj ra a si hin k'a tugu koyne, a na seji tee nda subu, a n'a yon nda guduroj nda yonhaya. A na zankaa kanandi a ra k'a fur isaa mijoo ga subey game.

⁴ Zankaa woymaa ga kay nongu mooro ra ka guna haya kanj ga kaa ka duu a.

⁵ Firawuuna ize woyoo doo isaa ga ka koy jumay, woy soogey kanj goo a bande ga yaara-yaara jaboo ga. A dii sejoo subey game, a danj nga koijjaa ma koy a zaa kate.

⁶ A n'a feeri, de a dii zankaa. Zankaaru no kanj goo ma hee. A hinna a se, a nee: «Eberewey zanka no.»

⁷ Woymaa nee Firawuuna ize woyoo se: «N'ga baa ya koy naanandikaw ceeci ma ne Ebere woyey ra hala a ma zankaa naanandi ma ne?»

⁸ Firawuuna ize woyoo nee a se: «Ayyo». Woy soogaa koy zankaa jaa cee kate.

⁹ Firawuuna ize woyoo nee woyoo se: «Zankaa woo zaa, ma cindi k'a naanandi ya ne, ay ga ni bana.» Woyoo na zankaa zaa ka cindi k'a naanandi.

¹⁰ Waatoo kanj zankaa beeri, woyoo kate a Firawuuna ize woyoo se. A tee nga izoo, a na maapoo danj Musa (maanaa «a nka zandi»), a nee: «Zama haroo ra ay n'a zaa.»

Musa zuru ka koy goro Majan ganda ra

¹¹ Waatoo kanj Musa beeri, han foo a fatta ka koy nga armyey do, a dii waazibi goyey kanj ra i goo. A dii Misira aru foo kanj ga Ebere aru kar, nga armyey affoo no.

¹² A na jine nda banda guna, a dii kanj boro sii no, a na Misira aroo kar k'a wii k'a tugu labutaasoo ra.

¹³ Subaa ra, a fatta koyne, nga ne, a dii Ebere boro hinka kanj ga yenje. A nee bora kanj tooje se: «Macin se n'ga ni ceroo kar?»

14 A nee: «May ka ni tee ir bonkoynoo nda ir alkaaloo? Ni mma baa m'ay wii sanda takaa kan nda bi n'na Misira aroo wii?» Musa hunbur, a nee nga bonj se: «Hayaa bayrandi.»

15 Waatoo kanj Firawuuna maa šennoo, a ceeci ka Musa wii. Amma Musa zuru ka hun Firawuuna ra ka koy goro Majanj gandaa ra. A goro day foo jere.

16 Majanj gandaa sargari juwalkaa goo nda ize woy iyee, i ga kaa ka gur ka ngi hari hanj jinawey too ka ngi baabaa almaney hanjandi.

17 Amma kurkawayanj kaa k'i gaaray, de Musa tun ka faasa i se ka ngi almaney noo hari i ma hanj.

18 Waatoo kanj i yee ngi baabaa Rehuwel* do, a nee i se: «War ya yee kate tanba hō?»

19 I nee: «Misira aru foo k'ir kaa kurkey kabey ra, ba hari nga k'a gur ir se ka almaney hanjandi.»

20 A nee nga ize woyey se: «Man aroo goo? Macin se war n'a nanj? W'a cee, a ma kaa ka ŋaa!»

21 Musa yadda ka goro aroo do, a na Musa noo nga ize woyoo kanj maanoo ti Sefora.

22 A na iz'aru foo danj adunna ra, Musa na maanoo danj Geršom (maanaa «ka koy goro no din»), a nee: «Ya nka koy goro labu waani ra.»

Irkoy na Musa suuba a ma Izirayel borey kaa kabe ra

23 Waati kukoo woo ra Misira kokoyoo buu. Izirayel borey hottu, i kaati, de ngi goyoo hottaa kaatiroo ka faaba ceeci žigi ka too Irkoy do.

24 Irkoy maa ngi hēenoo, a hongu nga amaanaa kanj goo nga, nda Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba game.

25 Irkoy na Izirayel borey guna, a dii ngi takaa.

3

1 Musa ga nga nzuraa Žetro kanj ti Majanj gandaa sargari juwalkaa almaney kur. A na almaney ka koy saajoo dumaa ga, a too Irkoy tondi hondoo do kanj se i ga nee Horeb.

2 Abadantaa almalaykaa bangay a se nuune deene ra, saabaynaa game. A ga saabaynanjoo guna, nga ne, a ga dii, amma nuunaa si saabaynanjoo diinandi.

3 Musa nee: «Ay ga kuubi ka koy bangayyan beeroo woo guna, macin se saabaynanjoo si ton.»

4 Abadantaa dii kanj a goo ma kuubi ka koy guna, Irkoy goo saabaynanjoo gamoo ra, a n'a cee ka nee: «Musa! Musa!» A nee: «Agay ne.»

5 Irkoy nee: «Masi man kate ne, ni taamey kaa ni cewey ra, zama nongoo kanj ra ni goo ma kay man'ti kala labu henanante.»

6 A nee koyne: «Ay man'ti kala ni baabaa Koyoo, Ibrahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, Yakuba Koyoo.» Musa na nga ndumoo daabu, zama a ga hunbur nga ma Irkoy guna.

7 Abadantaa yee ka nee: «Ay dii, ay dii ay jamaa torraa Misira gandaa ra, ngi kaatiroo kanj i g'a tee ngi waazibi goyey juwalkey maaganda se, ay maar'a, ay ga bay kanj i goo hottay ra.

8 Ay zunbu ka kaa k'i kaa Misira borey hinoo cire k'i žigandi ka koy ganda henna hayante ra kanj ra waa nda yuu ga tee hari, Kananj borey gorodogoo, nda Heti borey gorodogoo, nda Amor borey gorodogoo, nda

* 2:18 2.18 Zamna 3to ra ka koy, i mma nee Rehuwel se Žetro.

Ferezi borey gorodogoo, nda Hewi borey gorodogoo, nda Žebus borey gorodogoo no.

⁹ Sohō nga ne, Izirayel borey kaatiroo too kate hala ay do, ay dii torraa kaŋ Misira borey n'a daŋ i ga.

¹⁰ Sohō koy, ay ga ni sanba Firawuuna do, m'ay jamaa Izirayel borey kaataray Misira.»

Irkoy na nga maapoo bangandi Musa se

¹¹ Musa nee Irkoy se: «May ti agay kaŋ ga koy Firawuuna do ka Izirayel borey fattandi Misira?»

¹² Irkoy nee: «Ay goo ni bande, silbaa ne kaŋ ga cebe kaŋ agay ka ni sanba: waati kaŋ n'na jamaa fattandi Misira, war ga Irkoy gana tondi hondoo woo boŋ.»

¹³ Musa nee Irkoy se: «Aywa, nda ay koy Izirayel borey do ka nee i se: <War baabey Koyoo k'ay sanba war do.> Nda i nee ya ne: <Macin ti maapoo?>, macin no ay g'a har i se?»

¹⁴ Irkoy nee Musa se: «Agay ti a ga bara.» A nee a se: «Nee Izirayel borey se: «A ga bara” k'ay sanba war do.»»

¹⁵ Irkoy yee ka nee Musa se: «Nee Izirayel borey se: <Abadantaa, war baabey Koyoo, Ibrahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, Yakuba Koyoo k'ay sanba war do. Woo ti ay maapoo hala abada. Woo ti ay maapoo kaŋ ga ciyandi zaman ka kaa zaman.>

¹⁶ Koy ma Izirayel boro beerey marga, ma nee i se: <Abadantaa, war baabey Koyoo, Ibrahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, Yakuba Koyoo bangay ya ne, a nee: “Ay dii war, ay ga haya bay kaŋ goo war ga Misira.”>

¹⁷ Ay nee: <Ay ga torraa zaa war ga kaŋ Misira borey n'a daŋ war ga ka war ka koy Kanaŋ borey gandaa ra, nda Heti borey gandaa ra, nda Amor borey gandaa ra, nda Ferezi borey gandaa ra, nda Hewi borey gandaa ra, nda Žebus borey gandaa ra, ganda kaŋ ra waa nda yuu ga tee hari.>

¹⁸ I ga haŋajer ni ţennoo se, ma huru, ni nda Izirayel boro beerey Misira kokoyoo do, war ma nee a se: <Abadantaa, Eberewey Koyoo bangay ir se, sohō ir g'a wiri ni ga, m'ir naŋ ir ma jirbi hinza diray tee ka koy saajoo ra ka sargari kaa Abadantaa, ir Koyoo maapoo ga.>

¹⁹ Amma ay ga bay kaŋ Firawuuna, Misira kokoyoo si war naŋ war ma koy nda man'ti a nka waazibi a ga.

²⁰ Ay g'ay kaboo ţerre ka Misira kar nda kayfey kul kaŋ ay g'i tee i game. Woo banda ga, a ga war naŋ war ma koy.

²¹ Ay ga jamaa woo noo alhormo Misira borey do. Waati kaŋ war ga koy, war si koy kabe koonu.

²² Woy foo kul ma nga taalammaa nda nga gorokasinaa wiri nzorfu jinay, nda wura jinay, nda bankaaray, war m'i daŋ war iz'arey nda war ize woyey ga, war ma Misira borey kabey koonandi.»

4

Irkoy na nga hinoo bangandi Musa se

¹ Musa zaabi ka nee: «Nga ne, i si naanay agay, i si haŋajer ay ţennoo se, i ga nee: <Abadantaa mana bangay ma ne.>»

² Abadantaa nee a se: «Macin bara ni kaboo ra?» A nee: «Gobu.»

³ Abadantaa nee: «A warra ganda». A n'a warra ganda, a tee gondi, Musa zuru a jine.

⁴ Abadantaa nee Musa se koyne: «Ni kaboo šerre k'a dii nda nsunfaa.» A na nga kaboo šerre k'a dii, a bere ka tee gobu kaboo ra.

⁵ Abadantaa nee: «Woo ga kate i ma naanay kanj ngi baabey Koyoo, Biraahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, Yakuba Koyoo bangay ma ne.»

⁶ Abadantaa nee a se koyne: «Ni kaboo fur ni gandey ga.» A n'a fur a ga, waatoo kanj a n'a kaataray, nga ne, a jiray, a kaaray ma nee waa.

⁷ A nee koyne: «Ni kaboo yeeti ni gandey ga.» A n'a yeeti gandey ga, a n'a kaataray, nga ne, kaboo yee nga taka žeenaa ga.

⁸ Abadantaa nee: «Nda a tee i mana naanay ni ka yadda tammaasa jinaa ga, i ga naanay ihinkantoo maaganda se.

⁹ Nda a tee tammaasa hinkaa woo kul ga i mana naanay, i mana hanajer ni šennoo se, ma isaa haroo zaa m'a doori laboo ra, haroo kanj n'n'a zaa isaa ra ga bere ka tee kuri laboo ra.»

Irkoj na Haruna tonton Musa ga

¹⁰ Musa nee Abadantaa se: «Ya ay Koyoo, ay man'ti boro kanj ga šenni ga faala, man'ti bi, man'ti biifoo, man'ti za ni šintin ka šelanj ni tamoo se, zama ay mijoo ga tij, ay deenoo ga tij.»

¹¹ Abadantaa nee a se: «May ka adamize noo mee? May ka benbaw wala lutu, boro kanj ga dii wala danaw tee? Man'ti agay no Abadantaa?

¹² Sohō koy, agay, ay goo ni mijoo bande, ay ga hayaa cawandi ma ne kanj n'ga hima k'a har.»

¹³ Musa nee: «Ya ay Koyoo, ay g'a wiri ni ga, boro tana sanba kanj ni baa.»

¹⁴ Abadantaa futu Musa ga, a nee: «Ni armaa Haruna, Lewi bora, a nka sii no? Ay ga bay kanj nga, a ga waana šenni, nga ne, a goo ma fatta ka ni kubay. Nda a dii ni, binoo ga jaali.

¹⁵ N'ga šelanj a se, ma šenney danj mijoo ra. Agay, ay goo ni mijoo nda nga mijoo bande. Ay ga hayaa cawandi war se kanj war ga hima k'a tee.

¹⁶ A ga šelanj jamaa se ni dogoo ra, nga, a ga tee ni mijoo, ni, n'ga tee a se irkoj.

¹⁷ Ma goboo woo dii ni kaboo ra, nga nda n'ga tammaasa kayfantey tee.»

Musa yee nga jamaa do

¹⁸ Musa yee nga nzuraa Žetro do ka nee a se: «Suuri nanj ya koy, ya yee ag'armey do Misira gandaa ra hala ya dii wala i ga huna.» Žetro nee Musa se: «Ma koy nda baani.»

¹⁹ Abadantaa nee Musa se Majanj gandaa ra: «Koy, ma yee Misira, zama arey kul buu kanj ceeci ngi ma ni hundoo kaa.»

²⁰ Musa na nga wandoo nda nga iz'arey zaa, a n'i žigandi farkayanj bonj, a yee Misira gandaa ra. Musa na Irkoj goboo dii nga kaboo ra.

²¹ Abadantaa nee Musa se koyne: «Waatoo kanj n'na fondaa zaa ka willi Misira, gaabandi kayfey kul kanj ay n'i danj ni kaboo ra, m'i tee Firawuuna jine. Agay, ay ga binoo šendandi, a si jamaa nanj i ma koy.

²² Nee Firawuuna se: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: "Izirayel man'ti kala ay iz'aroo, ay ize jinaa.

²³ Ay nee ma ne: "Ay iz'aroo nanj hala a ma koy sargari kaa ya ne. Nda ni wanji k'a nanj a ma koy, nga ne, ay ga ni iz'aroo wi, ni ize jinaa." "»

²⁴ Fondaa ra, nongoo kanj ra i na cijinoo tee, Abadantaa kaa Musa ga, a ceeci nga m'a wii.

²⁵ No din no Sefora na tondi mee kaana foo zaa ka nga iz'aroo danbangu, ka kuuru futaa ka tuku Musa cewey ga. A nee: «Nda cimi, ni man'ti kala ya ne kuri kurje.»

²⁶ Abadantaa n'a nanj. A mana nee a se «kuri kurje» kala danbangyanoo maaganda se.

²⁷ Abadantaa nee Haruna se: «Koy Musa kubay saajoo ra.» A koy, a na Musa kubay Irkoy tondi hondoo do, a n'a naagu nga gandey ra.

²⁸ Musa na Abadantaa šenney kul har Haruna se kanj a na nga sanba nga m'i har nda tammaasawey kul kanj a n'i noo nga se nga m'i tee.

²⁹ Musa nda Haruna koy, i na Izirayel boro beerey kul marga.

³⁰ Haruna na šenney kul har kanj Abadantaa n'i har Musa se, a na tammaasawey tee jamaa jine.

³¹ Jamaa naanay. Waatoo kanj i maa kanj Abadantaa jeli Izirayel borey ga, a dii ngi torraa, i gunguma ka sujudu.

5

Musa nda Haruna koy Firawuuna do

¹ Hayey wey banda ga, Musa nda Haruna huru Firawuuna do, i nee a se: «Hayaa ne kanj Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Ay jamaa nanj i ma koy, hala i ma jingar tee ay maapoo ga saajoo ra.»»

² Firawuuna nee: «Abadantaa ti may kanj se ay ga hanajer ka yadda ka Izirayel nanj a ma koy? Ay si Abadantaa bay, ay si Izirayel nanj a ma koy mo.»

³ Musa nda Haruna nee: «Eberewey Koyoo bangay ir se, ir g'a wiri ni ga, m'ir nanj ir ma jirbi hinza diray tee ka koy saajoo ra ka sargari kaa Abadantaa, ir Koyoo maapoo ga, hala a masi koy sorfa k'ir kar wala a ma takuba k'ir kar.»

⁴ Misira kokoyoo nee i se: «Musa nda Haruna, cin se war ga baa war ma jamaa kaa nga goyoo ra? Wa koy war waazibi goyey ra.»

⁵ Firawuuna nee koyne: «Sohō kanj gandaa jamaa boobo, nga no war ga nee i ma ngi waazibi goyey nanj.»

Firawuuna tonton Izirayel goyoo ga

⁶ Hanoo din hunday, Firawuuna šendandi waazibi goyey juwalkey nda jamaa goy juwalkey ga ka nee:

⁷ «War masi yee ka jamaa noo subu i ma feraw kar sanda takaa kanj war cindi k'a tee, ngi hunday ma koy subu kuuna ngi boŋ se!

⁸ Wa danj kanj i ma feraw kar sanda hinnaa kanj i cindi k'a tee. War masi haya kul kaa hinnaa ra! Zama fuyyanteyan no, woo se i ga kaati ka nee: «Ir ma koy, ir ma sargari kaa ir Koyoo se!»

⁹ Goyoo woo ma tee arey se jeraw, i masi duu ngi boŋ, i masi hanajer taari šenney se.»

¹⁰ Jamaa waazibi goyey juwalkey nda nga goy juwalkey fatta ka šelan jamaa se ka nee: «Firawuuna nee: «Ay si war noo subu koyne,

¹¹ wa koy war hunday, war ma subu ceeci nongu kanj ra war ga duu. Haya kul si hun war goyoo ra.»»

¹² Jamaa say Misira gandaa kul ra ka subu hamni kuuna.

¹³ Waazibi goyey juwalkey g'i šiita ka nee: «Wa war goyoo tee ka timme, woo kanj kayandi zaari kul war m'a tee, wa tee sanda waatoo kanj subu goo no takaa.»

¹⁴ I na Izirayel borey goy juwalkey kar kanj Firawuuna waazibi goyey juwalkey n'i danj jamaa jine. I nee goy juwalkey se: «Cin se war mana war goyoo timmandi ka feraw kar bi nda hō sanda cee jinaa takaa?»

¹⁵ Izirayel borey goy juwalkey huru Firawuuna do ka hēe a ga ka nee a se: «Macin se n'ga woo danj ni tamey ga?»

¹⁶ I si ni tamey noo subu koyne, de i ga nee i se: «Wa feraw kar!» Nga ne, i ga ni tamey kar. Ni jamaa toone.»

¹⁷ A nee: «War man'ti kala fuyyanteyan, fuyyanteyan! Woo se war ga nee: «I'r ma koy sargari kaa Abadantaa maapoo ga.»

¹⁸ Sohō wa koy goy, i si war noo subu, amma war ga feraw hinna follokaa kar.»

¹⁹ Izirayel borey goy juwalkey dii kanj ngi takaa laala, zama i nee: «War masi kumandi ferawey hinnaa ra kanj war ga hima k'a kar zaari foo kul.»

²⁰ Waatoo kanj i fatta Firawuuna do, i koy Musa nda Haruna kubay kanj g'i batu.

²¹ I nee i se: «Abadantaa ma war guna, a ma war ciiti. Zama war n'ir gaakurey hottandi Firawuuna nda nga borey do. War nk'i noo takuba i m'ir wii.»

²² Musa yee Abadantaa do, a nee: «Ay Koyoo, macin se n'na jamaa woo torro? Macin se n'n'ay sanba?»

²³ Za ay huru Firawuuna do ka šelanj a se ni maapoo ga, a na jamaa torro, de mana ni jamaa hallasi.»

6

¹ Abadantaa nee Musa se: «Sohō n'ga kaa ka dii hayaa kanj ay g'a tee Firawuuna se, kabe gaabante g'a gaabi a ma Izirayel borey nanj i ma koy, kabe gaabante g'a gaabi a m'i gaaray k'i fattandi nga gandaa ra.»

Irkoy na Musa noo allaahidu kanj nga ga Izirayel kaa kabe ra

² Irkoy šelanj Musa se, a nee a se: «Agay ti Abadantaa.

³ Ay bangay sanda Irkoy, Hini-kul-koyoo Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba se, amma ya n'ay boŋ bayrandi i se sanda Abadantaa.

⁴ Ay na agay amaanaa mo kanj goo ir game gorandi kanj i ga duu Kananj gandaa, gandaa kanj ra i koy goro ka tee yaw.

⁵ Ay maa mo Izirayel borey kanj Misira borey n'i tee tam hēenoo. Ay hongu agay amaanaa.

⁶ Woo maaganda se nee Izirayel borey se: «Agay ti Abadantaa, ay ga Misira waazibi goyey zaa war boŋ. Ay ga war kaa ngi tamtaraa ra. Ay ga war feeri nda ay hinoo nda ciiti beeriyan.»

⁷ Ay ga war dii ay jamaa, ay ga tee war Koyoo. War ga kaa ka bay kanj agay ti Abadantaa, war Koyoo kanj ga war feeri ka Misira waazibi goyey zaa war boŋ.

⁸ Ay ga war danj gandaa ra kanj ay n'ay kaboo jer ka žee k'a noo Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba se, ay g'a tee war mayray. Agay ti Abadantaa.»

⁹ Musa na taka follokaa ka šelanj Izirayel borey se, amma i mana hanajer a se takaa kanj nda biney hun nda goy šendaa maaganda se.

¹⁰ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

¹¹ «Huru, ma šelanj Firawuuna, Misira kokoyoo se hala a ma Izirayel borey nanj i ma fatta nga gandaa ra.»

¹² Musa šelan Abadantaa jine ka nee: «Nga ne, Izirayel borey mana hanajer ya ne, taka foo nda Firawuuna ga hanajer ya ne? Šenni si faala ay ga.»

¹³ Abadantaa šelan Musa nda Haruna se, a n'i noo yaamaryan Izirayel borey nda Firawuuna, Misira kokoyoo se, hala a ma Izirayel borey nan i ma fatta Misira gandaa ra.

Musa nda Haruna kaagey

¹⁴ Izirayel borey hugu boŋey maayan ne:

Rubeŋ ti Izirayel ize jinaa, nga iz'arey maaney ti: Hanok, nda Palu, nda Hesron, nda Karmi. Wey ti Rubeŋ alaayan beerey kaagey.

¹⁵ Simewoŋ iz'arey ti: Yemuwel, nda Yamin, nda Ohad, nda Yakin, nda Sohar, nda Sawul kanj ti Kananj gandaa woyoo iz'aroo. Wey ti Simewoŋ alaayan beerey kaagey.

¹⁶ Lewi iz'arey maaney, alwadda ka kaa alwadda ti: Geršoŋ, nda Kehat, nda Merari. Lewi duu jiiri zangu nda waranza cindi iyye (137) aloomur.

¹⁷ Geršoŋ iz'arey ti: Libni nda Šimeyi, ka sawa nda ngi alaayan beerey kaagey.

¹⁸ Kehat iz'arey ti: Amram, nda Yisehar, nda Hebroŋ, nda Uziyel. Kehat duu jiiri zangu nda waranza cindi hinza (133) aloomur.

¹⁹ Merari iz'arey ti: Mahili nda Muši. Wey ti Lewi alaayan beerey kaagey, alwadda ka kaa alwadda.

²⁰ Amram hiija nga hawaa Žokebed, a duu a se Haruna nda Musa. Amram duu jiiri zangu nda waranza cindi iyye (137) aloomur.

²¹ Izahar iz'arey ti: Kora, nda Nefeg, nda Zikri.

²² Uziyel iz'arey ti: Mišel, nda Elisafan, nda Sitri.

²³ Haruna hiija Elišeba, Aminadab ize woyoo, Nahišoŋ woymaa no. A duu a se Nadab, nda Abihu, nda Eleyazar, nda Itamar.

²⁴ Kora iz'arey ti: Asir, nda Elkana, nda Abiyasaf. Wey ti Kora alaayan beerey kaagey.

²⁵ Eleyazar, Haruna iz'aroo hiija Putiyel ize woy foo. A duu a se Pinehas. Wey ti Lewi hugey borey hugu boŋey ka sawa nda ngi alaayan beerey kaagey.

²⁶ Haruna follokaa nda Musa follokaa se Abadantaa šelan ka nee: «Wa Izirayel borey fattandi Misira gandaa ra hugu nda hugu.»

²⁷ Musa nda Haruna ti borey kanj šelan Firawuuna, Misira kokoyoo se, hala i ma Izirayel borey fattandi Misira.

Irkoy yee ka nga allaahidoo zaa Musa se

²⁸ Hanoo kanj Abadantaa šelan Musa se Misira gandaa ra,

²⁹ Abadantaa nee Musa se: «Agay ti Abadantaa, hayey kul kanj ay n'i har ma ne har Firawuuna, Misira kokoyoo se.»

³⁰ Musa nee Abadantaa se: «Nga ne, šenni si faala ay ga, taka foo nda Firawuuna ga hanajer ya ne?»

7

¹ Abadantaa nee Musa se: «Guna, ay na ni tee irkoy Firawuuna se, Haruna ni armaa ga tee ni annaboo.

² Ni no ma hayey kul har kanj nda ay ga ni yaamar, ni armaa Haruna ga šelan Firawuuna se hala a ma Izirayel borey nan i ma koy ka fatta nga gandaa ra.

³ Agay, ay ga Firawuuna binoo šendandi, ay g'ay tammaasawey nda ay kayfey boobandi Misira gandaa ra.

⁴ Firawuuna si hanajer war se, ay g'ay kaboo šerre Misira ga, ay g'ay wongu-izey, ay jamaa, Izirayel borey fattandi Misira gandaa ra nda ciiti beeriyaŋ.

⁵ Misira borey ga kaa ka bay kaŋ agay ti Abadantaa waati kaŋ ay n'ay hinoo cebe Misira ga, de ay na Izirayel borey fattandi i game.»

⁶ Musa nda Haruna na takaa tee kaŋ nda Abadantaa n'i yaamar, i na takaa din da tee.

⁷ Musa sii nda kala jiiri woyyaaha (80), Haruna goo nda jiiri woyyaaha cindi hinza (83) waatoo kaŋ i ga šelaŋ Firawuuna se.

Firawuuna wanji ka hanajer Musa nda Haruna se

⁸ Abadantaa nee Musa nda Haruna se:

⁹ «Nda Firawuuna šelaŋ war se ka nee: <Wa kayfi tee ir ma dii>, ma nee Haruna se: <Ni goboo zaa m'a warra Firawuuna jine.> Goboo ga bere ka tee gandakarfu.»

¹⁰ Musa nda Haruna huru Firawuuna do, i na takaa din da tee, takaa kaŋ nda Abadantaa n'i yaamar. Haruna na nga goboo warra Firawuuna nda nga borey jine, goboo bere ka tee gandakarfu.

¹¹ Firawuuna mo na nga bayraykoyney nda cerkawey cee, de ngi mo, Misira gandaa gunandikey na ngi kottewey ka takaa din da tee.

¹² Affoo kul na nga goboo warra, i bere ka tee gandakarfu. Haruna goboo na ngi gobey gon.

¹³ Amma Firawuuna binoo šendi, a mana hanajer i se sanda takaa kaŋ nda Abadantaa n'a har.

Balaawu jinaa: haroo bere ka tee kuri

¹⁴ Abadantaa nee Musa se: «Firawuuna binoo šendi, a wanji ka jamaa naŋ i ma koy.

¹⁵ Koy suba subbaahi Firawuuna do, nga ne, a ga fatta ka koy haroo ga, m'a kubay isaa miŋoo ga, ma goboo dii ni kaboo ra kaŋ bere ka tee gondi.

¹⁶ Ma nee a se: <Abadantaa, Eberewey Koyoo k'ay sanba ni do, a nee: "Ay jamaa naŋ i ma koy hala i ma sargari kaa ya ne saajoo ra." Nga ne, hala sohō mana hanajer.

¹⁷ Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: "Woo ra n'ga kaa ka bay kaŋ agay ti Abadantaa: nga ne, ay ga isaa haroo kar nda goboo kaŋ goo ay kaboo ra, de haroo ga bere ka tee kuri.

¹⁸ Hamiisawey kaŋ goo isaa ra ga buu, de isaa ga funbu. Misira borey si yee ka hin ka isaa haroo haŋ."»

¹⁹ Abadantaa nee Musa se: «Nee Haruna se: <Ni goboo zaa k'a šerre Misira harey ga, isawey ga, nda isa kabey ga, nda hari kaydogey ga, nda hari margadogey ga. I ga bere ka tee kuri, Misira gandaa kul ga tee kuri, ba haroo kaŋ goo bundu tuwey nda tondi tuwey ra ga bere ka tee kuri.»

²⁰ Musa nda Haruna na takaa din da tee, takaa kaŋ nda Abadantaa n'a yaamar. A na nga goboo jer ka isaa harey kar, Firawuuna jine nda nga borey jine. Isa harey kul bere ka tee kuri.

²¹ Hamiisa kaŋ goo isaa ra buu. Isaa funbu, Misira borey si hin ka isaa haroo haŋ. Misira gandaa kul tee kuri.

²² Amma Misira kottekoyney na ngi kottewey ka taka follokaa tee. Firawuuna binoo šendi, a mana hanajer i se, sanda takaa kaŋ nda Abadantaa n'a har.

²³ Firawuuna na banda bere ka huru nga hugoo ra, a mana tee a se baffoo.

²⁴ Misira borey kul koy fanša isaa miḡey bande hala ngi ma duu hari ka haḡ, zama i si hin ka isaa haroo haḡ.

²⁵ Abadantaa isaa karyanoo banda ga, jirbi iyyaa timme.

Balaawu hinkantoo: nbalawey

²⁶ Abadantaa nee Musa se: «Huru Firawuuna do, nee a se: <Hayaa ne kaḡ Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: "Ay jamaa naḡ i ma koy hala i ma sargari kaa ya ne.»

²⁷ Nda ni wanji k'i naḡ i ma koy, nga ne, agay, ay ga ni gandaa kul kar nda nbala.

²⁸ Isaa ga too nda nbala, i ga žigi ka huru ni windoo ra, nda ni hugoo kaḡ ra n'ga kani, ni daaroo boḡ, nda ni borey hugey ra, nda ni jamaa kul game. I ga huru ni alforoney nda ni laajin diibidogey ra.

²⁹ Nbalawey ga žigi ka koy ni, nda ni jamaa, nda ni borey ga."»

8

¹ Abadantaa nee Musa se: «Nee Haruna se: <Ni kaboo nda ni goboo kaḡ goo a ra šerre isawey, nda isaa kabey, nda hari kaydogey ga, de ma nbalawey žigandi Misira gandaa ga.»

² Haruna na nga kaboo šerre Misira harey ga, nbalawey žigi ka koy ka Misira gandaa daabu.

³ Kottekoyney na ngi kottewey ka taka follokaa tee, i na nbalawey žigandi Misira gandaa ga.

⁴ Firawuuna na Musa nda Haruna cee, a nee: «Wa Abadantaa ḡaaray a ma nbalawey moorandi agay nda ay jamaa ga, de ay ga jamaa naḡ i ma koy, i ma sargari kaa Abadantaa maḡoo ga.»

⁵ Musa nee Firawuuna se: «Ay ga beeray daḡ ni ga ka ni noo ma waatoo har kaḡ ra n'ga baa ya Irkoy ḡaaray ni, nda ni borey, nda ni jamaa se, hala nbalawey ma mooru ni, nda ni hugey, taka kaḡ ra i ma cindi isaa hinne ra.»

⁶ A nee: «Suba.» Musa nee: «Woo kaḡ n'n'a har ga tee hala ma bay kaḡ Abadantaa, ir Koyoo cine sii.

⁷ Nbalawey ga mooru ni, nda ni hugey, nda ni borey, nda ni jamaa ga, i si cindi kala isaa hinne ra.»

⁸ Musa nda Haruna fatta Firawuuna do. Musa kaati ka Abadantaa ḡaaray nbalawey kaḡ a kate ey Firawuuna ga maaganda se.

⁹ Abadantaa na hayaa tee kaḡ Musa n'a wiri a ga. Nbalawey buu hugey, nda batumawey, nda faarey ra.

¹⁰ I n'i marga zuku nda zuku, gandaa funbu.

¹¹ Firawuuna dii kaḡ takaa hanse, a na nga binoo šendandi, a mana haḡajer i se sanda takaa kaḡ nda Abadantaa n'a har.

Balaawu hinzantoo: ndeḡey

¹² Abadantaa nee Musa se: «Šelanḡ Haruna se ka nee: <Ni goboo šerre, ma laboo kar, a ga bere ka tee ndeḡ Misira gandaa kul ra.»

¹³ I na takaa din da tee. Haruna na nga kaboo kaḡ ra nga goboo goo šerre, a na laboo kar, a tee ndeḡ adamizey nda adabbawey ga. Laboo kusaa kul bere ka tee ndeḡ Misira gandaa kul ra.

¹⁴ Kottekoyney ceeci ka taka follokaa tee nda ngi kottewey, ka ndeḡyan tee, amma i mongu. Ndeḡey goo adamizey nda adabbawey ga.

¹⁵ Kottekoyney nee Firawuuna se: «Irkoy kaboo no.» Amma Firawuuna binoo šendi, a mana hanajer i se sanda takaa kanj nda Abadantaa n'a har.

Balaawu taacantoo: hamney kanj ga pama

¹⁶ Abadantaa nee Musa se: «Tun subbaahi biya, ma koy kay Firawuuna jine, nga ne, waati kanj a fatta ka koy haroo ga, ma nee a se: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: "Ay jamaa nanj i ma koy hala i m'ay gana.

¹⁷ Nda man'ay jamaa nanj i ma koy, nga ne, ay ga hamniyan kanj ga pama sanba ni, nda ni borey, nda ni jamaa, nda ni hugey ga. Misira borey hugey ga too nda hamney, i ga ba laboo too kanj ga i goo.

¹⁸ Amma hanoo din, ay ga fayyan danj ngi nda Gošen gandaa game kanj ra ay jamaa goo, taka kanj ra no din hamni kul sii a ra, hala ma bay kanj agay, Abadantaa, ay goo gandaa ra.

¹⁹ Ay ga fayyan danj ay jamaa nda ni jamaa game k'ay jamaa kaa kabe ra. Suba tammaasaa woo ga teendi.»»

²⁰ Abadantaa n'a tee nda takaa din da: hamney kanj ga pama kur kaa Firawuuna hugoo, nda nga borey hugey, nda Misira gandaa kul ra. Hamney kanj ga pama na gandaa hasara.

²¹ Firawuuna ciya Musa nda Haruna se, a nee: «Wa koy sargari kaa war Koyoo se gandaa ra.»

²² Musa nee: «A si hima ir ma woo tee, zama sargaroo kanj ir g'a kaa Abadantaa, ir Koyoo maapoo ga man'ti kala almuhul Misira borey se. Nga ne, nda ir ga haya kaa sargari kanj ti almuhul Misira borey se, i s'ir warra nda tondi k'ir wii wala?

²³ Jirbi hinza diray no ir g'a tee ka koy saajoo ra ka sargari kaa Abadantaa, ir Koyoo maapoo ga sanda takaa kanj nda a g'a har ir se.»

²⁴ Firawuuna nee: «Ay ga war nanj war ma koy sargari kaa Abadantaa, war Koyoo maapoo ga saajoo ra. Amma war masi hanse ka mooru, war ma Irkoy njaaray ya ne.»

²⁵ Musa nee: «Za ay fatta ni do, ay ga Abadantaa njaaray ma ne, za suba hamney kanj ga pama ga mooru Firawuuna, nda nga borey, nda nga jamaa. Amma Firawuuna ma fay nda ka noopo ka wanji ka jamaa nanj i ma koy sargari kaa Abadantaa maapoo ga.»

²⁶ Musa fatta Firawuuna do, a na Abadantaa njaaray.

²⁷ Abadantaa na hayaa tee kanj Musa n'a wiri a ga. A na hamney kanj ga pama moorandi Firawuuna nda nga borey, nda nga jamaa. Ba affoo mana cindi.

²⁸ Amma Firawuuna na nga binoo šendandi hiino mo, a mana jamaa nanj i ma koy.

9

Balaawu guwantoo: almaney buuyanoo

¹ Abadantaa nee Musa se: «Huru Firawuuna do, nee a se: «Hayaa ne kanj Abadantaa, Eberewey Koyoo n'a har, a nee: "Ay jamaa nanj i ma koy hala i m'ay gana.

² Nda ni wanji k'i nanj i ma koy, nda n'g'i dii hala sohō,

³ nga ne, Abadantaa kaboo ga too ni almaney do kanj goo saajoo ra, sorfa beeri ga ni baryey, nda ni farkey, nda ni yoowey, nda ni hawey, nda ni feejey, nda ni hanciney kar.

⁴ Abadantaa ga fayyan dan Izirayel almaney nda Misira waney game, taka kanj ra haya kul kanj ti Izirayel borey wane, ba affoo si buu.”>»

⁵ Abadantaa na waati kayandi ka nee: «Suba Abadantaa g’a tee gandaa ra.»

⁶ Abadantaa n’a tee suba ra sanda takaa kanj nda a n’a har, Misira almaney kul buu, amma Izirayel borey jawdoo adabba ba affoo mana buu i ra.

⁷ Firawuuna danj ka alhabar ceeci, a gar kanj ba alman foo mana buu Izirayel jawdoo ra. Woo kul, a na bine senday, a mana jamaa nanj i ma koy.

Balaawu idduwantoo: futtawey

⁸ Abadantaa nee Musa nda Haruna se: «Wa war kabey too nda boosu hinadogoo ra, Musa m’a warra beenaa here Firawuuna jine.

⁹ A ga tee kusaw Misira gandaa kul ra. Misira gandaa kul ra a ga futtayan kanj ga dori fattandi adamizey nda almaney ga.»

¹⁰ I na hinadogoo boosoo zaa ka kay Firawuuna jine. Musa n’a warra beenaa here. A tee futtayan kanj ga dori fattandi adamizey nda almaney ga.

¹¹ Kottekoyney mana hin ka kay Musa jine futtawey maaganda, zama futtawey goo kottekoyney nda Misira borey kul ga.

¹² Abadantaa na Firawuuna binoo sendandi, a mana hanjajer i se. A teendi nda takaa kanj nda Abadantaa n’a har Musa se.

Balaawu iyyantoo: garey

¹³ Abadantaa nee Musa se: «Tun subbaahi biya, ma koy Firawuuna jine, ma nee a se: <Hayaa ne kanj Abadantaa, Eberewey Koyoo n’a har, a nee: “Ay jamaa nanj i ma koy hala i m’ay gana.

¹⁴ Hiino ay g’ay albalaawey kul sanba ni, nda ni borey, nda ni jamaa ga hala ma bay kanj ay cine sii laboo kul ga.

¹⁵ Nda a gar ya nk’ay kaboo šerre ka ni kar nda sorfa, ni nda ni jamaa, n’ga dere laboo ga.

¹⁶ Nda ay na ni nanj ma bara hala sohō, addaliloo man’ti kala hala ya ni cebe ay gaaboo, ay maajoo ma harandi laboo kul ga.

¹⁷ N’n’ay jamaa ganji, ni wanji i ma koy.

¹⁸ Nga ne, suba dimmaa woo da cine ga, ay ga gari laalayanj doori kanj cine mana bay ka tee Misira gandaa ra za a gorandi hala hō.”

¹⁹ Sohō, sanba ka danj i ma ni almaney nda haya kul kanj ti ni wane kanj goo saajoo ra lanbandi. Adamize kul nda adabba kul kanj goo saajoo ra kanj mana kaa hugey, garoo ga kanj i bonj, i ga buu.»>»

²⁰ Firawuuna borey ra, wey kanj hunbur Abadantaa šennoo na ngi tamey nda ngi adabbawey lanbandi ka huru hugey ra.

²¹ Borey kanj mana Abadantaa šennoo danj assal na ngi tamey nda ngi adabbawey nanj saajoo ra.

²² Abadantaa nee Musa se: «Ni kaboo jer beenaa here hala Misira gandaa kul ra gari ma kanj adamizey, nda adabbawey, nda suboo kul ga kanj goo Misira.»

²³ Musa na nga goboo šerre beenaa here, Abadantaa na jinjinjanj nda gari sanba, nuune zunbu laboo ga. Abadantaa na gari sanba Misira gandaa ra.

²⁴ Gari doo kanj nuune goo a bande kanj laalayanoo cine mana bay ka tee Misira gandaa kul ra za a tee ganda.

²⁵ Misira gandaa kul ra, haya kul kanj goo saajoo ra, garoo n'i kar, za adamize hala adabba. Garoo na faarey subey kul kar, a na faarey tuurey kul kayri.

²⁶ Goşej gandaa hinne kanj ra Izirayel borey goo ra, garoo mana kanj a boŋ.

²⁷ Firawuuna danj i ma ciya Musa nda Haruna se, a nee i se: «Hiino ay na zunubu tee, Abadantaa ga cum, agay nda ay jamaa ka tooŋe.

²⁸ Wa Abadantaa ŋaaray ya ne hala jinjinjan beerey nda garey ma kay, ay ga war nanj war ma koy, war si cindi ne koyne.»

²⁹ Musa nee a se: «Waati kanj ay fatta koyraa ra, ay g'ay kabey jer Abadantaa here, jinjinjaney ga ben, garey si yee ka kanj hala ma bay kanj laboo man'ti kala Abadantaa wane.

³⁰ Amma ay ga bay kanj ni nda ni borey, war si hunbur Abadantaa, ir Koyoo hala sohõ.»

³¹ Leŋoo nda oržoo hasara, zama oržoo goo jeenoo ga, leŋoo boosu.

³² Amma alkamaa nda taasu dumi foo kanj ga hima nda alkama mana hasara, zama i mana zay jina.

³³ Musa fatta Firawuuna do, a fatta koyraa ra, a na nga kabey jer Abadantaa here, jinjinjaney nda garey kay. Ncirpoo mana yee ka doo laboo ga.

³⁴ Waatoo kanj Firawuuna dii kanj ncirpoo, nda jinjinjaney, nda garey kay, a na zunubu tee koyne, a na nga binoo šendandi, nga nda nga borey.

³⁵ Firawuuna binoo šendi. A mana Izirayel borey nanj i ma koy. A teendi nda takaa kanj nda Abadantaa nee Musa m'a har.

10

Balaawu yaahantoo: ndoowey

¹ Abadantaa nee Musa se: «Huru Firawuuna do, zama agay ka nga nda nga borey biney šendandi hala ya duu k'ay tammaasawey wey danj i jine,

² hala ma duu ka deede ni izey nda ni izey nda ni izey nda se takaa kanj nda ay na Misira borey bere-bere nda takaa kanj nda ay n'ay tammaasawey danj i jine. Nga ra war ga bay kanj agay ti Abadantaa.»

³ Musa nda Haruna huru Firawuuna do, i nee a se: «Hayaa ne kanj Abadantaa, Eberewey Koyoo n'a har, a nee: «Hala waati foo no n'ga ni boŋ yeeti ya ne ganda? Ay jamaa nanj i ma koy hala i m'ay gana.

⁴ Nda ni wanji k'ay jamaa nanj i ma koy, nga ne, suba ay ga ndooyan sanba ni laamaa ga.

⁵ I ga gandaa laboo kul daabu hala nongu kanj ra boro si yee ka dii a. Haya kanj garoo n'a nanj, woo kanj cindi war se kanj a mana duu a, i g'a ŋaa. Tuuri kul kanj goo ma zay war se saajoo ra, i g'i ŋaa.

⁶ I ga ni hugey too, i ga ni borey hugey too, i ga Misira borey kul hugey too. Ni baabey nda ni baabey kaagey mana bay ka dii woo cine za hanoo kanj i kaa laboo ga hala hõ.» Musa na nga boŋ kuubi ka fatta Firawuuna do.

⁷ Firawuuna borey nee a se: «Hala waati foo no boraa woo g'ir torro ka ben? Arey wey nanj i ma koy hala i ma Abadantaa, ngi Koyoo gana. Hala sohõ mana bay kanj Misira goo ma halaci wala?»

⁸ I kate Musa nda Haruna Firawuuna do, a nee i se: «Wa koy Abadantaa, war Koyoo gana. May nda may no ma koy?»

⁹ Musa nee: «Ir ga koy, ir nda soogey nda boro žeeney, ir ga koy nda ir iz'arey nda ir ize woyey, ir ga koy nda ir alman buuney nda ibeerey, zama jingar ti woo ir se Abadantaa maapoo ga.»

¹⁰ Firawuuna nee i se: «Nda ay na war nan war ma koy, war nda war zankey, Abadantaa ma bara war bande! War ma bay kan ifutu no war g'a miile.

¹¹ A si tee nda takaa woo. Adişi war kan ti arey, wa koy Abadantaa gana, zama woo din no war g'a ceeci.» Woo ga, i n'i gaaray ka hun Firawuuna do.

¹² Abadantaa nee Musa se: «Ni kaboo šerre Misira gandaa ga ka ciya ndoowey se. I ma zunbu ka koy Misira gandaa ga, i ma gandaa suboo kul ŋaa, woo kul kan garoo n'a nan.»

¹³ Musa na nga goboo šerre Misira gandaa ga, Abadantaa na dandi hew tunandi kan na gandaa kul dii zaaroo kul nda cijinoo kul. Subbaahoo ra, dandi hewoo kate ndoowey.

¹⁴ Ndoowey kaa Misira gandaa kul ga, i zunbu laboo kul boŋ nda booboyan. Ngi booboyanoo cine mana bay ka tee hala sohō, a si tee koyne ngi banda ga.

¹⁵ I na gandaa kul daabu, gandaa tee kubay. I na gandaa suboo nda tuuri-izey kul ŋaa kan garoo n'i nan. Haya firzi kul mana cindi tuurey ga wala faarey subey ga Misira gandaa kul ra.

¹⁶ Nda cahāyan Firawuuna na Musa nda Haruna cee ka nee: «Ay na zunubu tee Abadantaa, war Koyoo se, ay duu war ga zunubu.

¹⁷ Ay zunuboo yaafa ya ne hiino koyne. Wa Abadantaa, war Koyoo ŋaaray hala a ma suuri ka buuyanoo woo moorandi ay ga.»

¹⁸ Musa fatta Firawuuna do, a na Abadantaa ŋaaray.

¹⁹ Abadantaa na hewoo bere k'a tee dangay hew beeri kan na ndoowey zaa k'i warra Kakaarey teekoo ra. Ba affoo mana cindi Misira laamaa kul ga.

²⁰ Amma Abadantaa na Firawuuna binoo šendandi, a mana nan Izirayel borey ma koy.

Balaawu yaggantoo: kubaa

²¹ Abadantaa nee Musa se: «Ni kaboo šerre beenaa here, kubay ma kaa Misira gandaa ga, kubay bibi tik.»

²² Musa na nga kaboo šerre beenaa here, kubay beeri tee Misira gandaa kul ra jirbi hinza.

²³ Borey si hin ka dii cere. Jirbi hinza boro kul si hun nga dogoo ra. Amma Izirayel borey kul, nongoo kan ra i goro, gaay goo no.

²⁴ Firawuuna na Musa cee ka nee a se: «Wa koy Abadantaa gana. War alman buuna nda ibeerey hinne no ma cindi. War zankey mo ma koy war bande.»

²⁵ Musa nee: «N'g'ir noo sargari kukuranteyan nda sargari tanayan kan ir g'i kaa Abadantaa, ir Koyoo maapoo ga wala?»

²⁶ Ir jawdey ga koy ir bande, ba boŋ foo si cindi. Zama ngi ra ir ga zaa ka Abadantaa, ir Koyoo gana. Ir hunday si bay woo kan ir ga hima k'a kaa Abadantaa maapoo ga nda man'ti ir nka too no din.»

²⁷ Amma Abadantaa na Firawuuna binoo šendandi, a man'i nan i ma koy.

²⁸ Firawuuna nee a se: «Hun ay jine, hawgay, ay masi yee ka dii ni ay jine, han kul kan ay dii ni ay jine, n'ga buu!»

²⁹ Musa nee: «Ni k'a har, n'si yee ka dii agay ni jine.»

11

Abadantaa na balaawu kokorantaa bayrandi

¹ Abadantaa nee Musa se: «Ay ga balaawu foo sanba koyne Firawuuna nda Misira ga. Woo banda ga, a ga war nanj war ma hun ne. Waati kanj a na war nanj war ma koy ka ben, a ga ba war gaaray kaaray ka hun ne.

² Aywa, nee jamaa se kanj aru kul ma nga taalammaa wiri nzorfu jinayyanj nda wura jinayyanj, woy kul ma nga taalammaa wiri nzorfu jinayyanj nda wura jinayyanj.»

³ Abadantaa na jamaa noo alhormo Misira borey do. Musa hunday duu beeray beeri Misira gandaa ra Firawuuna borey nda jamaa do.

⁴ Musa nee: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: <Cijinoo gamoo ra ay ga fatta ka koy Misira game.

⁵ Gunde jinaa kul ga buu Misira gandaa ra, ka šintin nda Firawuuna kanj ga goro kokoytaraa ra gunde jinaa ka koy hala konja kanj goo fufutondoo jine gunde jinaa, nda adabbawey gunde jinawey kul.

⁶ Kaati beeri ga tee Misira gandaa kul ra kanj mana bay ka tee, nga cine si tee koyne.

⁷ Amma Izirayel borey kul do, ba hanši si kaati boro wala adabba ga hala war ma bay kanj Abadantaa ga fayyan danj Misira nda Izirayel game.»

⁸ Waatoo din ni borey kul ga doo kate ay do ka gunguma ya ne ka nee: <Fatta, ni nda jamaa kul kanj goo ni bande», woo banda ga, ay ga fatta.» Musa too nda futay, a fatta Firawuuna do.

⁹ Abadantaa nee Musa se: «Firawuuna si hanjajer war se, hala ay kayfey ma boobo Misira gandaa ra.»

¹⁰ Musa nda Haruna na kayfey wey kul tee Firawuuna jine, amma Abadantaa na Firawuuna binoo šendandi, a mana nanj Izirayel borey ma fatta nga gandaa ra.

12

Borcintaraa jingaroo

¹ Abadantaa šelanj Musa nda Haruna se Misira gandaa ra ka nee:

² «Handoo woo ga tee war se handey ijinaa. A ma tee war se jiiroo handu jinaa.

³ Wa šelanj Izirayel jamaa kul se ka nee: <Handoo woo jirbi woyantoo (10to) ra, war hugu foo kul ma alman foo zaa, hugu foo kul alman foo.

⁴ Nda hugoo ga hanse ka kacca alman foo se, i m'a zaa, ngi nda ngi taalammaa kanj ga hanse ka man ngi hugoo, ka sawa nda boro hinnaa. Almanoo ma zamnandi ka sawa nda woo kanj boro kul g'a ŋaa.

⁵ A ma tee alman kanj ga malal sii, aru kanj goo nda jiiri foo. War m'a zaa feeji-izey wala hancin-izey ra.

⁶ War m'a dii hala handoo woo jirbi woy cindi taacantoo (14to) ga. Hanoo din, almaaroo ra Izirayel jamaa margaroo kul m'a koosu.

⁷ Hugey kanj ra i g'a ŋaa, i ma zaa kuroo ra k'a danj hugoo mijoo caraw hinkaa nda beeneheroog ga.

⁸ Cijinoo din i ma hamoo ŋaa. I m'a kukuray nuune ra k'a ŋaa nda takulayan kanj ra dolobiri sii, i m'a ŋaa nda subu hottayanj.

⁹ War masi haya kul ŋaa a ra kanj mana nin wala kanj hinandi hari ra. War mm'a kukuray nuune ra, nga nda nga boŋoo, nda kobsey, nda teeley.

¹⁰ Haya kul masi kani a ra hala suba. Nda haya kani a ra hala suba, war m'a ton nuune ra k'a tee boosu.

¹¹ Takaa ne kanj nda war g'a nya: gamahaw ma war centey haw, war taamey ma bara war cewey ra, war gobey ma bara war kabey ra. War m'a nya nda cahayan. Woo ti Borcintaraa jingaroo Abadantaa maapoo ga.»

¹² Cijinoo din ra, ay ga Misira gandaa kul dira. Ay ga gunde jinaa kul wii Misira gandaa ra za adamize hala adabba. Ba Misira koyey kul, ay g'i ciiti. Agay ti Abadantaa.

¹³ Amma kuroo ga tee tammaasa war se hugey ga kanj ra war goo. Nda ay dii kuroo, ay ga bisa war ga, de albalaawoo kanj ga borey halaci si too war do waati kanj ay ga Misira gandaa kar.

¹⁴ Zaaroo din ma tee war se hongandihaya. War m'a tee jingar Abadantaa maapoo ga. A ma tee hantum kanj si tun war alwaddawey se.»

Takulawey kanj ra dolobiri sii jingaroo

¹⁵ «War ma jirbi iyye tee war ga takula nya kanj ra dolobiri sii. Za zaari jinaa war ma dolobiri kaa war hugey ra. Zama boro kul kanj na haya nya kanj ra dolobiri goo zaari jinaa ka koy hala zaari iyyantoo, bora ga hun Izirayel jamaa ra.

¹⁶ Zaari jinaa war ga margari henanante tee. Jirbi iyyantoo mo war ga margari henanante tee. Zaarey din goy kul si teendi nda man'ti nyaayan hinayan hala borey kul ma nya.

¹⁷ War ma Takulawey kanj ra dolobiri sii jingaroo tee, zama zaaroo din hunday no ay na war kanj ti wongu-izey fattandi Misira gandaa ra. War ma zaaroo din kayandi, hantum kanj si tun no war alwaddawey se.

¹⁸ Handu jinaa, zaari woy cindi taacantoo (14to) cijinoo ra, war ma takula nya kanj ra dolobiri sii hala handoo jirbi waranka cindi faantoo (21to) cijinoo ra.

¹⁹ Jirbi iyye dolobiri masi garandi war hugey ra. Zama boro kul kanj na haya nya kanj ra dolobiri goo, a ma tee yaw wala ganda-ize, bora ga hun Izirayel jamaa ra.

²⁰ War masi haya kul nya kanj ra dolobiri goo. War gorodogey kul ra war ma takula nya kanj ra dolobiri sii.»

Borcintaraa jingaroo sooluyanoo

²¹ Musa ciya Izirayel boro beerey kul se, a nee i se: «Wa koy feeji dii ka sawa nda war alaayan beerey hinnaa, war ma Borcintaraa jingaroo feejoo koosu.

²² War ma izopu tuuri kabe foo zaa k'a sufa kuroo ra kanj goo jinaa ra k'a dan hugoo mijoo beeneheroo nda caraw hinkaa ga. War ra, boro kul masi bisa nda hugoo mijoo hala subaa ra.

²³ Abadantaa ga bisa gandaa ra ka Misira borey kar. Nda a ga dii kuroo hugoo mijoo beeneheroo nda caraw hinkaa ga, Abadantaa ga bisa hugoo mijoo ga, a si nanj halacikaa ma huru war hugey ra ka kara.

²⁴ War ma gaabu šennoo woo ga, hantum no ni nda ni hayroo se hala abada.

²⁵ Waati kanj war huru gandaa ra kanj Abadantaa g'a noo war se sanda takaa kanj nda a n'a har, war ma alaadaa woo dii.

²⁶ Nda war izey na war haã ka nee: «Macin ti alaadaa woo almaganaa war se?»

27 Wa nee: «Borcintaraa jingaroo kanj teendi Abadantaa maapoo ga sargaroo no, nga kanj waatoo kanj a ga Misira borey kar, a bisa Izirayel borey hugey ga Misira, a n'ir hugey hallasi.» Jamaa gunguma ka sujudu.

28 Izirayel borey koy, i n'a tee nda takaa kanj nda Abadantaa na Musa nda Haruna yaamar, i n'a tee nda takaa din da.

Balaawu woyantoo (10to): gunde jinawey buuyanoo

29 Cijinoo gamoo ra, Abadantaa na Misira gandaa gunde jinawey kul kar k'i wii, k'a zaa za Firawuuna kanj ga goro kokoytaraa ra gunde jinaa hala kasa-izoo kanj goo kasaa ra gunde jinaa, nda adabba kul gunde jinaa.

30 Firawuuna tun cijinoo ra, nga, nda nga borey, nda Misira borey kul. Kaati beeri tee Misira ra, zama hugu sii no kanj ra bukaw sii.

31 Cijinoo din ra, Firawuuna na Musa nda Haruna cee ka nee: «Wa tun, wa fatta ka hun ay jamaa game, war nda Izirayel borey. Wa koy Abadantaa gana sanda takaa kanj nda war n'a har.

32 War almaney mo, ibuuney nda ibeerey, w'i zaa ka koy sanda takaa kanj nda war n'a har. Wa koy, war ma gaara ya ne mo.»

33 Misira borey na jamaa cahāndi k'i nanj i ma fatta gandaa ra, zama i nee: «Nda man'ti woo, ir kul ga buu.»

34 Jamaa na ngi laajinoo ka koy a mana tun jina, i na ngi jinawey kanj ra i ga diiba danj ngi zaarawey ra k'i fur ngi jesej ga.

35 Izirayel borey na hayaa tee kanj Musa n'a har. I na Misira borey wiri nzorfu jinayyan, nda wura jinayyan, nda darbayyan.

36 Abadantaa na jamaa noo alhormo Misira borey do kanj n'i noo woo kanj i n'a wiri. Takaa woo nda i na Misira borey kabey koonandi.

37 Izirayel borey hun Ramses ka koy Sukot. I ga too aru zenber zangu iddu (600.000) cine kanj goo cee ga, zankey sii a ra.

38 Boro boobo dumi-dumiyanj žigi ka koy i bande, nda alman buuna nda ibeeri jawdi beeri.

39 I na laajinoo kanj i n'a ka hun Misira ton k'a tee takula kanj ra dolobiri sii. A mana tun, zama i nk'i gaaray ka hun Misira, i mana hin ka batu, i mana hin ka šilfanda mo zaa ngi boj se.

40 Waatoo hinnaa kanj Izirayel borey n'a tee Misira man'ti kala jiiri zangu taaci nda waranza (430).

41 Jiiri zangu taaci nda waranza (430) benantaa ga, zaaroo din hunday no Abadantaa jamaa kul fatta Misira gandaa ra.

42 Cijinoo no kanj ra Abadantaa hanna hala nga m'i fattandi Misira gandaa ra. Cijin no kanj kayandi Abadantaa maapoo ga. Izirayel borey alwaddawey kul ga hanna cijinoo din cine.

Borcintaraa jingaroo ašariyawey

43 Abadantaa yee ka nee Musa nda Haruna se: «Borcintaraa jingaroo ašariyawey ne: yaw kul masi ŋaa a ra.

44 Tam kul, aru kanj dayandi nda nooru, nda n'n'a danjangu, woo banda ga, a ma ŋaa a ra.

45 Boro kanj ga waati tee ni do nda goykaw kanj ga banandi masi ŋaa a ra.

46 Hugey ra a ga ŋandi. Hamoo ra, haya kul masi fatta taray. War masi biri kul kayri a ra.

47 Izirayel jamaa kul ma jingaroo tee.

48 Nda taabuši goo war game kanj ga baa nga ma Borcintaraa jingaroo tee Abadantaa maapoo ga, kala aru kul kanj goo boraa do ma hurubangu.

Woo ra a ma man ka jingaroo tee, a ga tee ma nee ganda-ize. Amma boro kul kaŋ ti jofolo masi ŋaa a ra.

⁴⁹ Ašariya follokaa ga zuru ganda-ize nda taabuši ga.»

⁵⁰ Izirayel borey kul n'a tee nda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa nda Haruna yaamar, i n'a tee nda takaa din da.

⁵¹ Zaaroo din hunday Abadantaa na Izirayel borey jamaa fattandi Misira gandaa ra hugu nda hugu.

13

Borcintaraa jingaroo ašariya tanayan

¹ Abadantaa ŋelan Musa se ka nee:

² «Gunde jinaa kul yeeti ya ne jere ga. Izirayel borey ra, haya kul kaŋ ti gunde jinaa adamizey nda adabbawey ra, agay wane nda ey.»

³ Musa nee jamaa se: «Wa hongu zaaroo din kaŋ ra war fatta Misira, tamtaray hugoo ra. Abadantaa na war fattandi no din nda nga kabe gaabantaa. Woo se boro kul masi takula ŋaa kaŋ ra dolobiri goo.

⁴ Hō, Abib handoo* ra war ga fatta Misira.

⁵ Waati kaŋ Abadantaa na ni dan Kanaŋ borey, nda Heti borey, nda Amor borey, nda Hewi borey, nda Žebus borey gandaa ra kaŋ a žee ni kaagey se kaŋ nga g'a noo ma ne, ganda kaŋ ra waa nda yuu ga tee hari ma alaadaa woo tee handoo woo ra.

⁶ Jirbi iyee ma takula ŋaa kaŋ ra dolobiri sii, jirbi iyyantoo hane jingar ga teendi Abadantaa maapoo ga.

⁷ Jirbi iyee takula kaŋ ra dolobiri sii ma ŋandi. Takula kaŋ ra dolobiri goo masi diyandi ni do, dolobiri masi diyandi ni do ni laboo kul ga.

⁸ Zaaroo din ma filla ni izoo se ka nee: «Ay si woo tee kala hayaa kaŋ Abadantaa n'a tee ya ne maaganda se waatoo kaŋ ay fatta Misira.»

⁹ Jingaroo woo ga tee tammaasa ni kaboo ga, a ga tee hongandihaya ni tepaa ga, hala Abadantaa ašariyaa ma bara ni mijoo ra, zama nga ka war fattandi Misira nda nga kabe gaabantaa.

¹⁰ Ma alaadaa woo tee jiiri ka kaa jiiri nga waatoo ra kaŋ kayandi jiiri ka kaa jiiri.

¹¹ Waati kaŋ Abadantaa na ni dan Kanaŋ borey gandaa ra sanda takaa kaŋ nda a n'a žee ni nda ni kaagey se, de a n'a noo ma ne,

¹² ma haya kul kaŋ ti gunde jinaa noo Abadantaa maapoo ga, adabbaa gunde jinaa mo kaŋ ni duu a, nda aru no, Abadantaa wane nda a.

¹³ Amma farka-ize gunde jinaa kul, m'a barmay nda alman buuna. Nda n'si baa m'a barmay, ma jindebandaa kayri. Adamize iz'aru jinaa mo kul, ma nga hayoo taa.

¹⁴ Nda suba ni izoo na ni hãa ka nee: «Macin se woo ga teendi?», nee a se: «Abadantaa nk'ir fattandi Misira nda nga gaabi albarkantaa, tamtaray hugoo ra.

¹⁵ Kaŋ Firawuuna muray ka wanji k'ir naŋ ir ma koy, Abadantaa na gunde jinaa kul wii Misira gandaa ra, za adamize gunde jinaa hala adabba gunde jinaa. Woo maaganda se gunde jinaa aru kul, ay g'a sarga Abadantaa maapoo ga, amma ay iz'aru kul kaŋ ti gunde jinaa, ay ga nga hayoo taa.»

* 13:4 13.4 Abib handoo, Izirayel borey do man'ti kala hegaa handoo. Abib maanaa ti jeeni.

¹⁶ A ga tee ma ne tammaasa ni kaboo ga, a ma tee hongandihaya ni tepaa ga, zama Abadantaa n'ir fattandi Misira nda nga kabe gaabantaa.»

Irkoy na nga jamaa gongu

¹⁷ Waatoo kanj Firawuuna na jamaa nanj i ma koy, Irkoy man'i ka bisa nda Filisti borey gandaa, ba kanj se nga ti fondo dunbaa. Zama Irkoy nee: «Jamaa masi koy dii wongoo, i ma nimsi ka yee Misira.»

¹⁸ Irkoy na jamaa ka bere ka koy saajoo fondaa ra k'i gongu Kakaarey teekoo here. Izirayel borey žigi ka hun Misira gandaa ra cere bande, wongu-ize ka koy wongu-ize.

¹⁹ Musa na Isufi birey zaa nga bande, zama a nk'a šendandi Izirayel borey ga k'i žeendi ka nee: «Irkoy ga hongu war, war m'ay birey ka žigi war bande ka hun ne.»†

²⁰ I hun Sukot ka koy ngi hukukumey cin Etam, saajoo mijoo ga.

²¹ Abadantaa ga dira jiney ra zaari here duula kanj ga kay i jine ra k'i gongu fondaa ra. Cijin here a ga nuune kanj ga kay k'i noo gaay. Woo ra i ga dira cijin nda zaari.

²² Zaari here duulaa kanj ga kay si hun jamaa jine, cijin here nuunaa kanj ga kay si hun i jine.

14

Firawuuna na Izirayel borey gaarandi

¹ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

² «Nee Izirayel borey se i ma yee ka koy goro Pi-Hayrot tenje kanj goo Migdol nda teekoo game. War ma war hukukumey gorandi Bal-Sefonj tenje kanj goo teekoo mijoo ga.

³ Firawuuna ga miile kanj Izirayel borey ga dere gandaa ra, saajoo daabu i ga.

⁴ Ay ga Firawuuna binoo šendandi, a g'i gaarandi, amma Firawuuna nda wongu-izey kul ga tee haya kanj ra ay maajoo ga jer. Woo ra Misira borey ga bay kanj agay ti Abadantaa.» I na takaa din da tee.

⁵ I na Misira kokoyoo bayrandi kanj jamaa zuru. Firawuuna nda nga borey na anniya barmay, i nee: «Cin ti woo kanj ir n'a tee? Ir na Izirayel borey nanj i ma hun ir goyoo ra!»

⁶ A na nga bari torkawey hanse, a na nga jamaa zaa nga bande.

⁷ A na torka zangu iddu (600) suubanteyan ka koy nga bande nda Misira torkawey jerey kul, ngi affoo kul sooje jalakoyniyanj goo a boŋ.

⁸ Abadantaa na Firawuuna, Misira kokoyoo binoo šendandi, a na Izirayel borey gaarandi, ka gar i nka fatta, haya kul man'i ganji.

⁹ Misira borey n'i gaarandi, baryey kul, nda Firawuuna torkawey, nda nga bari kaarukey, nda nga wongu-izey toor'ey nongoo kanj ra i goro teekoo mijoo ga, Pi-Hayrot here, Bal-Sefonj tenje.

¹⁰ Kanj Firawuuna man ey, Izirayel borey na ngi moyey jer, nga ne, Misira borey goo dumawey ga. Izirayel borey hanse ka hunbur, i kaati ka Abadantaa cee.

¹¹ I nee Musa se: «Saaray nka sii Misira kanj se ni kate ir saajoo ra ir ma buu? Macin ti woo kanj n'n'a tee k'ir kaa Misira?»

¹² Waatoo kanj ir goo Misira, ir mana nee ma ne kanj m'ir nanj, ir yadda ir ma tee tam Misira borey se? Zama ir baa ir ma tee i se tam ka bisa ir ma buu saajoo ra.»

† 13:19 13:19 Šintinoo 50.24–25.

13 Amma Musa nee jamaa se: «War masi hunbur, wa batu ka dii Abadantaa hallasiroo kanj a ga kate a hō war se! Zama Misira borey kanj war ga dii ey hō, war si yee ka dii ey koyne hala abada.

14 Abadantaa no ma wongu war dogey ra. War, wa dangay de ka guna.»

Irkoy na fondo feeri teekoo ra

15 Abadantaa nee Musa se: «Macin se n'ga kaati k'ay cee? Nee Izirayel borey se i ma fondaa zaa.

16 Ni, ma ni goboo jer, ma ni kaboo šerre teekoo ga, m'a fersi, hala Izirayel borey ma bisa teekoo gamoo ra labu kogaa ga.

17 Nga ne, agay, ay ga Misira borey biney šendandi hala i ma duu ka huru dumawey ga. Woo ra ay ga Firawuuna nda nga wongu-izey kul, nda nga bari torkawey, nda nga bari kaarukey k'ay daržaa cebe.

18 Waati kanj ay na Firawuuna, nda nga torkawey, nda nga bari kaarukey k'ay daržaa cebe, waatoo din Misira borey ga bay kanj agay ti Abadantaa.»

19 Irkoy almalaykaa kanj cindi ka dira Izirayel jamaa jine hun jiney ra ka yee dumawey ga. Duulaa kanj ga kay kanj cindi i jine, yee ngi banda here.

20 A koy huru Misira borey gorodogoo nda Izirayel gorodogoo game. Misira here duulaa tee kubay, Izirayel here duulaa ga gaay noo cijinoo ra. Boro foo kul mana too ceroo do cijinoo kul.

21 Musa na nga kaboo šerre teekoo ga, Abadantaa na dandi hew beeri foo tunandi cijinoo kul ka teekoo kogandi, haroo fersi.

22 Izirayel borey koy teekoo gamoo ra labu kogaa ga, haroo tee i se cete, kabe guma nda iwaawa here.

23 Misira borey n'i gaarandi, i huru dumawey ga, Firawuuna baryey kul, nda nga torkawey, nda nga bari kaarukey huru dumawey ga teekoo gamoo ra.

24 Za moo mana boo, duulaa kanj ga kay nda nuunaa kanj ga kay ra Abadantaa na Misira borey wongu-izey guna, a n'i jaami.

25 A na torkawey cewey kaa ka ngi zuraa šendandi. Misira borey nee: «Ir ma zuru ka mooru Izirayel, zama Abadantaa no ma Misira wongu i se.»

26 Abadantaa nee Musa se: «Ni kaboo šerre teekoo ga, hala haroo ma yee kate Misira borey, nda ngi bari torkawey, nda ngi bari kaarukey ga.»

27 Musa na nga kaboo šerre teekoo ga. Waatoo kanj moo ga baa ka boo, teekoo yee nga doo žeenaa ra. Misira borey zuru teekoo jine, Abadantaa n'i kanjandi teekoo gamoo ra.

28 Haroo yee kate ka bari torkawey, nda bari kaarukey kanj goo Firawuuna wongu-izey kul ra kanj huru teekoo ra Izirayel borey banda ga, haroo daabu i ga, ba affoo i ra mana cindi.

29 Amma Izirayel borey bisa teekoo gamoo ra labu kogaa ga, haroo tee i se cete kabe guma nda iwaawa here.

30 Hanoo din, Abadantaa na Izirayel hallasi Misira borey kaboo ra. Izirayel dii Misira borey bukawey teekoo mijoo ga.

31 Kanj Izirayel dii gaaboo kanj nda Abadantaa na Misira borey halaci, jamaa hunbur Abadantaa, i naanay Abadantaa nda nga tamoo Musa.

15

Musa nda Izirayel borey doonoo

1 Waati follokaa ra Musa nda Izirayel borey na doonoo woo don Abadantaa maajoo ga. I nee:

«Ay ga don Abadantaa maapoo ga,
zama a na nga hinoo cebe, baryoo nda kaarukaa,
a n'i warra teekoo ra.

² Abadantaa ti ay gaaboo nda ay doonoo addaliloo.
A tee ya ne hallasiyan. Nga ti ay Koyoo, ay g'a saabu.
Nga ti ay baabaa Koyoo, ay ga maapoo jer.

³ Abadantaa man'ti kala wongaari.
Abadantaa ti maapoo.

⁴ A na Firawuuna bari torkawey nda nga wongu-izey warra haroo ra.
Wongu-ize jalakoyini suubantey yoole Kakaarey teekoo ra.

⁵ Haroo bondawey n'i daabu,
i dere hari guusey ra ma nee tondiyan.

⁶ Abadantaa, ni kabe gumaa na ni hinoo cebe.
Abadantaa, ni kabe gumaa ka iberoo motti.

⁷ Ni kokoytaraa beeriyanoo ra n'ga borey warra ganda kanj ture ni ga.
N'ga ni futuyanoo nuunaa sanba kanj g'i ton ma nee subu.

⁸ Ni hunsaroo gaaboo na haroo marga.
Bondawey kay ma nee lalaba.
Hari guusey kay teekoo gamoo ra.

⁹ Iberoo nee: «Ay g'i gaarandi, ay ga duu ey,
ay ga alganiimaa zamna,
ay g'a tee woo kanj ay baa,
ay g'ay takubaa hoobu,
ay kaboo g'i halaci.»*

¹⁰ N'na ni hewoo funsu,
teekoo daabu i ga.
I sundu ma nee badila
hari beerey ra.

¹¹ Koyey ra, may ti ni cine koy, Abadantaa?
May no ma too ni henanyan ra?
May ka si hunbur ni?
May no ma too ni beeray ra?
May no ma too ni kayfi teeyan ra?

¹² N'na ni kabe gumaa šerre,
laboo n'i gon.

¹³ Ni arrahamaa nda n'na ni jamaa gongu,
jamaa kanj n'n'a feeri.
Ni hinoo ra, n'ga huru i jine ka koy nda ey ni gorodoo henanantaa ra.

¹⁴ Jamawey maar'a, i jijiri.
Hunburay duu Filisti gandaa borey.

¹⁵ Waatoo din Edom boŋkoyney zalba.
Mowab alwakiiley, jijiriyen duu ey.
Kanaŋ gandaa gorokey kul biney hasara.

¹⁶ Jitiyan nda hunburay kanj i boŋ.
Ni kabe gaabantaa jine i tee suk ma nee tondi,

* 15:9 15.9 ay kaboo g'i halaci, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti ay ga kabey koonandi.

i si hin ka šelan̄ hala waati kan̄ ni jamaa ga dira ka bisa, Abadantaa, hala waati kan̄ ni jamaa kan̄ n'n'a sawal, dira ka bisa.

¹⁷ N'ga huru i jine k'i gorandi tondi hondoo bon̄ kan̄ ti ni wane, nongoo kan̄ ni, Abadantaa n'a hanse a ma tee ni gorodogoo, a ma tee ni nongu henanantaa kan̄ ni, ir Koyoo, ni kaboo n'a gorandi.

¹⁸ Abadantaa, n'ga laama waati kul hala abada.»

¹⁹ Waatoo kan̄ Firawuuna baryey, nda nga torkawey, nda nga bari kaarukey huru teekoo ra, Abadantaa na teekoo haroo yee katandi k'a gum i bon̄. Amma Izirayel borey bisa teekoo gamoo ra labu kogaa ga.

Maryama baytoo

²⁰ Annabi Maryama kan̄ ti Haruna woymaa na dundun̄joo zaa, woyey kul fatta ka hanga a, i ga hooray nda dundun̄joo, i ga gan.

²¹ Maryama ga tuuru ka nee i se:
«Wa don Abadantaa maan̄joo ga,
a na nga hinoo cebe.
Baryoo nda nga kaarukaa, a n'i warra teekoo ra.»

Mara hari hottaa

²² Musa na Izirayel ka hun Kakaarey teekoo do ka koy Šur saajoo ra. I dira jirbi hinza saajoo ra i mana duu hari.

²³ I too Mara, amma i mana hin ka Mara haroo han̄, zama a mma hottu. Woo se i na nongoo maan̄joo dan̄ Mara (maanaa «hottay»).

²⁴ Jamaa n̄juun̄juunu Musa ga ka nee: «Macin no ir g'a han̄?»

²⁵ A kaati ka Abadantaa cee, Abadantaa na bundu dumi cebe a se. Musa n'a warra haroo ra, haroo bere ka tee haya kan̄ si hottu. No din ra a na ašariyayan̄ nda yaamaryan̄ gorandi jamaa se. No din da ra a n'i sii.

²⁶ A nee: «Nda n'ga han̄ajer ka boori Abadantaa, ni Koyoo šennoo se, nda n'ga haya tee kan̄ ga henan a jine, nda n'ga han̄ajer nga ašariyawey, nda n'ga nga yaamarey kul dii, wircey kan̄ ay n'i dan̄ Misira borey ra, ba affoo si duu ni, zama agay ti Abadantaa kan̄ ga ni noo gaaham baani.»

²⁷ Izirayel borey too Elim, no din ra harijaa woy cindi hinka (12) goo, nda teenaynaa woyye (70). I goro no din haroo jeroo ga.

16

Irkoj na Izirayel borey noo man̄ nda jerfenday ham

¹ Izirayel borey jamaa kul hun Elim. Kan̄ i fatta Misira gandaa ra handu hinkantoo jirbi woy cindi guwantoo (15to) ra, i too Sin saajoo ra kan̄ goo Elim nda Sinay tondi hondoo game.

² Saajoo ra, Izirayel borey jamaa kul n̄juun̄juunu Musa nda Haruna ga.

³ Izirayel borey nee i se: «Nda ba ir nka buu Abadantaa kaboo ra Misira gandaa ra, kan̄ ir ga goro ham hina kusey jere, ir ga takula n̄jaa hala ir ma kungu! War n'ir ka kaa saajoo woo ra ka jamaa woo kul nan̄ i ma buu nda heray.»

⁴ Abadantaa nee Musa se: «Ay ga n̄jaayan tee ncirpi ka hun beenaa ra k'a doori war bon̄. Zaari kul jamaa ga fatta ka ngi zaaroo n̄jaahayaa kuuna hala y'i sii ka dii wala i ga ag'ašariyaa dii wala i s'a dii.

⁵ Jirbi idduwantoo hane, woo kan̄ i na kuuna, i g'a hina. Jirbi idduwantoo wanoo ga tee zaari hinka cine wane.»

6 Musa nda Haruna nee Izirayel borey kul se: «Hõ wicroo war ga kaa ka bay kaŋ Abadantaa ka war fattandi Misira gandaa ra.

7 Subbaahoo ra, war ga kaa ka dii Abadantaa daržaa. Zama a maa ŋuunuŋuunuyanoo kaŋ war n'a tee nga, Abadantaa ga. Ir ti may hala war ma ŋuunuŋuunu ir ga?»

8 Musa nee: «War ga kaa ka bay waati kaŋ wicroo ra Abadantaa ga war noo ham, subbaahoo ra, a ga war noo takula war ma ŋaa ka kungu. Zama Abadantaa maa ŋuunuŋuunuyanoo kaŋ war n'a tee nga ga. Ir ti macin? Man'ti ir ga war ga ŋuunuŋuunu, Abadantaa ga war ga ŋuunuŋuunu.»

9 Musa nee Haruna se: «Nee Izirayel borey jamaa kul se: <Wa koy kay Abadantaa jine, zama a maa war ŋuunuŋuunuyanoo.>»

10 Kaŋ Haruna goo ma šelan Izirayel borey jamaa se, i bere saajoo here, nga ne, Abadantaa daržaa bangay duulaa ra.

11 Abadantaa šelan Musa se ka nee:

12 «Ay maa Izirayel borey ŋuunuŋuunuyanoo. Šelan i se ka nee: <Almaari, war ga ham ŋaa, subbaahoo ra war ga kungu takula ra. Woo ra war ga kaa ka bay kaŋ agay ti Abadantaa, war Koyoo.>»

13 Wicroo ra, jefendayyan kaa ka jamaa kaloo kul daabu, subbaahoo ra, harandanŋ ga jamaa kaloo kuubi k'a bere.

14 Waati kaŋ harandanjoo boosu, nga ne, saajoo ga daabu nda haya baana kaŋ ga kakasu, a ga ban, a ga hima nda ma nee gari-ize buuna-buunayanŋ kaŋ goo laboo boŋ.

15 Izirayel borey dii a, i na cere hãa ka nee: «Macin ti woo?» Zama i mana bay haya kaŋ no. Musa n'i zaabi ka nee: «Takulaa no kaŋ Abadantaa n'a noo a ma tee war se ŋaayan.

16 Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a yaamar: <Boro kul ma hayaa zaa kaŋ a ga hin k'a ŋaa. War ma liitar taaci cine zaa boro foo kul se. Boro foo kul ma zaa borey se ka sawa nda borey hinnaa kaŋ goo nga hukkumoo cire.>»

17 Izirayel borey na takaa din da tee. I kuuna, affooyanŋ iboobo, affooyanŋ ikaccu.

18 Woo banda ga, i n'a kabu nda liitar. Woo kaŋ na iboobo kuuna, a mana boobo a se, woo kaŋ na ikaccu kuuna, a mana kacca a se. Boro foo kul na woo kaŋ a ga hin k'a ŋaa kuuna.

Manoo ašariyaa

19 Musa nee i se: «Boro kul masi haya kanandi ŋaahayaa ra hala subbaahi.»

20 Amma i mana haŋajer Musa se, boroyanŋ na haya kanandi ŋaahayaa ra hala subbaahoo ra. Nooni tun a ra, a funbu. Musa futu i ga.

21 Subbaahi ka kaa subbaahi i ga hayaa kuuna kaŋ boro kul ga hin k'a ŋaa. Nda waynaa koron, a ga menne.

22 Jirbi idduwantoo hane i ga woo kaŋ i ga doona k'a kuuna cine hinka kuuna, boro foo kul liitar yaaha. Jamaa boŋkoyney kul kaa k'a filla Musa se.

23 Musa nee i se: «Woo ti hayaa kaŋ Abadantaa n'a har. Suba ti hunanzamzaaroo, hunanzamzaari henanante Abadantaa maajoo ga. Wa hayaa hina kaŋ ga hima ka hina, war ma hayaa zargandi kaŋ ga hima ka zargandi. Woo kaŋ cindi, war m'a jisi war boŋ se hala suba.»

24 I n'a jisi hala suba sanda takaa kaŋ nda Musa n'a yaamar. A mana funbu, nooni mana tun a ra.

25 Musa nee: «W'a ŋaa hõ, hunanzamzaari no Abadantaa maajoo ga, hõ haya si duwandi taray.

²⁶ War ga ɲaahaya kuuna jirbi iddu, amma jirbi iyyantoo man'ti kala hunanzamzaaroo. Haya sii no.»

²⁷ Woo kul, jirbi iyyantoo hane jamaa ra boroyan fatta ka koy kuuna, amma i mana duu haya kul.

²⁸ Abadantaa nee Musa se: «Hala waati foo no war ga yadda k'ay yaamarey nda ay ašariyawey dii?

²⁹ War ma bay kan hunanzamzaaroo kan Abadantaa n'a noo war se maaganda se, jirbi idduwantoo hane a ga war noo jirbi hinka ɲaahayaa. Jirbi iyyantoo hane boro kul ma cindi nga do, boro kul masi fatta.»

³⁰ Jirbi iyyantoo jamaa hunanzam.

³¹ Izirayel hugoo borey na ɲaahayaa din maanoo dan «man»*. A ga hima nda hayni gurunbu. A ga kaaray, nga tenbaa ga hima nda furme kan teendi nda yuu.

³² Musa nee: «Hayaa ne kan Abadantaa n'a yaamar: «War ma mudu foo too a ra war alwaddawey se, hala i ma dii takulaa kan nda ay na war huna saajoo ra waatoo kan ay na war fattandi Misira gandaa ra.»

³³ Woo banda ga, Musa nee Haruna se: «Jinay foo zaa, m'a too nda man liitar taaci, m'a jisi Abadantaa jere, hala ma man jisi war alwaddawey se.»

³⁴ Sanda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar, Haruna n'a jisi seedetaraa sundukoo jine, hala a ma duu ka jisandi.

³⁵ Izirayel borey na manoo ɲaa jiiri woytaaci (40) hala i ga too gandaa kan ra boro goo. I na manoo ɲaa hala waatoo kan i too Kanan gandaa šintinoo ga.

³⁶ Mudu foo ga sawa nda neešihaya foo kan se i ga nee efa zamna woyaa (10) affoo.

17

Masa nda Meriba haroo šennoo (Kabuyaney 20.2–13)

¹ Izirayel borey jamaa kul hun Sin saajoo ra ka kay nongu nda nonguyan ra ka sawa nda Abadantaa yaamaroo. I goro Refidim, amma hari sii no din kan jamaa g'a han.

² Jamaa yenje nda Musa ka nee: «Ir noo hari ir ma han». Musa nee i se: «Macin se war ga yenje nda agay? Macin se war ga Abadantaa sii?»

³ No din ra hari jaw duu jamaa, i ɲuunuɲuunu Musa ga ka nee: «Cin se n'n'ir žigandi ka hun Misira k'ir, nda ir izey, nda ir jawdey nan ir ma buu nda jaw?»

⁴ Musa kaati ka Abadantaa cee ka nee: «Macin no y'a tee jamaa woo se? Ne nda kayna i g'ay warra nda tondi k'ay wii.»

⁵ Abadantaa nee Musa se: «Bisa jamaa jine, ma boroyan zaa Izirayel boro beerey ra, goboo kan nda n'na isaa kar zaa ni kaboo ra ma koy.

⁶ Nga ne, ay ga kay ni jine tondoo ga kan goo Horeb jeroo ga. Ma tondoo kar, hari ga fatta a ra, jamaa ga han.» Musa na yaamaroo din tee Izirayel boro beerey jine.

⁷ Yenjaa kan Izirayel borey n'a tee nda siiyanoo maaganda kan i n'a tee Abadantaa se ka nee: «Abadantaa goo ir game wala a sii ir game?» Woo maaganda a na nongoo maanoo dan Masa (maanaa «siiyan») nda Meriba (maanaa «yenje»).

* 16:31 16.31 man maanaa ti macin ti woo?, Sorro 15to.

Amalek borey koy Izirayel borey wongu

⁸ Amalek borey koy Izirayel borey wongu Refidim.

⁹ Musa nee Žozuwe se: «Aruyan suuba ir se, ma fatta ka Amalek borey wongu. Suba agay, ay ga kay hondoo bonoo bon, Irkoy goboo goo ay kaboo ra.»

¹⁰ Žozuwe n'a tee nda takaa kanj nda Musa n'a har a se, a koy Amalek borey wongu. Amma Musa, nda Haruna, nda Hur žigi hondoo bonoo ga.

¹¹ Kullihinne Musa kabey goo beene, Izirayel ga hin, nda a na nga kabey zumandi, Amalek borey ga hin.

¹² Kanj Musa kabey fara, i na tondi zaa k'a danj a cire a ma goro a ga. Haruna nda Hur goo caraway ga i ga kabey gaa, affoo goo caraw foo ga, affaa goo caraw faa ga. Kabey cindi takaa din da hala waynaa kanjanoo ga.

¹³ Žozuwe na nga takubaa ka hin Amalek nda nga jamaa.

¹⁴ Abadantaa nee Musa se: «Woo hantum citaabu ra, a ma tee hongandihaya. Danj Žozuwe hanjaa ra kanj ay ga Amalek borey benandi hala nongu kanj ra adupna ra boro si yee ka hongu ey.»

¹⁵ Musa na sargari tonadoo foo cin, a na maanoo danj «Abadantaa ti ay liilwaloo».

¹⁶ A nee: «Zama i na Abadantaa kokoy gorodogoo wongu, woo man'ti kala wongu Abadantaa nda Amalek borey game zaman ka kaa zaman.»

18

Musa nda Žetro fillaa

¹ Žetro, Majaŋ ganda a sargari juwalkaw, Musa nzuraa, maa hayaa kul kanj Irkoy n'a tee Musa nda Izirayel Irkoy jamaa se, maanaa takaa kanj nda Abadantaa na Izirayel fattandi Misira.

² Žetro, Musa nzuraa na Sefora, Musa wandoo zaa nga bande, waatoo kanj Musa n'a sanba baaboo do banda ga.

³ A kate Sefora iz'aru hinkaa. Affoo maanoo ti Geršom (maanaa «ka koy goro no din»), zama a nka nee: «Ya nka koy goro labu waani ra.»

⁴ Affaa maanoo ti Eliyezer (maanaa «ay Koyoo ti hallasikaw»). A nee: «Zama ay baabaa Koyoo ka kaa k'ay hallasi k'ay waa Firawuuna takuba.»

⁵ Žetro, Musa nzuraa koy nda Musa iz'arey nda nga wandoo Musa do saajoo kanj ra a ga goro, Irkoy tondi hondoo jere.

⁶ A donto ka nee Musa se: «Agay no Žetro ni nzuraa, ay ga kaa ni do, nda ni wandoo, nda nga iz'aru hinkaa kanj goo a bande.»

⁷ Musa fatta ka koy nga nzuraa kubay, a gunguma a se, a n'a summu. I na cere foo, i huru hukkumoo ra.

⁸ Musa na takaa filla nga nzuraa se kanj Abadantaa n'a tee Firawuuna nda Misira se Izirayel maaganda, nda faraa kul kanj duu ngey fondaa ra, nda takaa kanj nda Abadantaa na ngi kaa kabe ra.

⁹ Žetro jaali nda gomnoo kul kanj Abadantaa n'a tee Izirayel se k'i kaa Misira borey kabey ra.

¹⁰ Žetro nee: «Albarka ma bara Abadantaa se kanj na war kaa Misira borey nda Firawuuna kaboo ra, kanj na jamaa kaa Misira borey kabey ra!

¹¹ Ay bay sohō kanj Abadantaa bisa koyey kul, zama a na nga jamaa hallasi waatoo kanj Misira borey g'i kabekunafutay.»

¹² Žetro, Musa nzuraa na sargari kukurante nda sargari tanayanj kaa Irkoy se. Haruna nda Izirayel boro beerey kul kaa ka ŋaa Musa nzuraa bande Irkoy jine.

Musa na boŋkoyniyanj kayandi kanj ga jamaa ciiti

¹³ Subaa ra, Musa goro ka jamaa ciiti. Jamaa cindi Musa jine za subbaahi hala cijinoo ra.

¹⁴ Musa nzuraa dii hayaa kul kanj a g'a tee jamaa se, a nee a se: «Macin ti woo kanj n'g'a tee jamaa se? Macin se n'ga goro ni hinne, amma jamaa ga kay ni jine za subbaahi hala cijinoo ra?»

¹⁵ Musa nee nga nzuraa se: «Jamaa mma kaa ay do ya Irkoy ibaayoo ceeci i se.

¹⁶ Nda haya huru i game, i mma kaa ay do ya ciiti i game, ay g'i bayrandi Irkoy yaamarey nda nga ašariyawey.»

¹⁷ Musa nzuraa nee a se: «Takaa kanj n'g'a tee si boori.

¹⁸ N'ga ni boŋ farandi, ni nda jamaa kanj goo ni bande. Goyoo ga hanse ka tij ma ne, ni hinne si hin k'a tee.

¹⁹ Sohō, haŋajer ay šennoo se, ay ga ni noo hoyray foo, Irkoy goo ni bande. Ni no ma tuuru jamaa maapoo ga Irkoy jine, ni no ma jamaa almušakkawey ka koy Irkoy jine.

²⁰ Ma borey fahamandi yaamarey nda ašariyawey. M'i bayrandi fonda a kanj i ga hima ka hanga a, nda haya kanj i ga hima k'a tee.

²¹ Ni, ma aru alkadaranteyan suuba jamaa ra kanj ga hunbur Irkoy, laadiranteyan kanj si zanba. I danj jamaa jine: boro zenber foo (1.000) kul ma affoo danj i jine, boro zangu (100) kul ma affoo danj i jine, boro woyguu (50) kul ma affoo danj i jine, boro woy (10) kul ma affoo danj i jine.

²² Waati kul ngi no ma jamaa ciiti. Haya kul kanj ga beeri, i m'a ka kaa ni do, amma haya kanj ga kacca, i m'a ciiti ngi hunday. Kaa jeraa ra kanj goo ni boŋ, i ga ni faaba k'a zaa.

²³ Nda n'a woo tee, nda Irkoy na ni yaamar nda woo, n'ga hin ka kay jeraa cire, jamaa woo kul ga koy ngi dogoo ra nda baani.»

²⁴ Musa na nga nzuraa hoyrawey dii, a na hayaa kul tee kanj a n'a har a se.

²⁵ Musa na aru alkadaranteyan suuba Izirayel kul ra k'i tee boŋkoyniyanj jamaa se, boro zenber foo (1.000) boŋkoyni foo, boro zangu (100) boŋkoyni foo, boro woyguu (50) boŋkoyni foo, nda boro woy (10) boŋkoyni foo.

²⁶ Ngi no ma jamaa ciiti waati kul. Haya kanj šendi, i g'a ka too Musa do. Amma haya kaccu kul, i g'a ciiti ngi hunday.

²⁷ Musa na nga nzuraa nanj a ma koy, nzuraa koy nga gandaa ra.

19

Irkoy na Izirayel noo amaana

¹ Izirayel borey handu hinzantoo Misira gandaa fattaroo banda ga, zaari jinaa i too Sinay saajoo ra.

² I nka hun Refidim ka koy Sinay saajoo ra, i goro saajoo din ra. Izirayel goro no din tondi hondoo tenje,

³ amma Musa žigi ka koy Irkoy do. Abadantaa n'a cee tondi hondoo boŋ ka nee a se:

«Ma nee Yakuba hugoo borey se, ma bayrandi Izirayel borey se ka nee:

⁴ «War dii hayaa kanj ay n'a tee Misira borey se,

sanda takaa kaŋ nda dutal ga nga izey zaa nga fatawey ra, ay na war zaa ka kate war ay do.

⁵ Sohō, nda war haŋajer ay ũennoo se ka boori, war na agay amaanaa dii, war ga tee agay hunday bagaa jamawey kul ra, zama agay wane nda laboo kul.

⁶ War ga tee ya ne kokoy sargari juwalkawyaŋ nda dumi henanante.> Wey ti ũenney kaŋ n'g'i har Izirayel borey se.»

⁷ Musa kaa, a na jamaa boro beerey cee, a na ũenney wey kul dan i jine kaŋ nda Abadantaa n'a yaamar.

⁸ Jamaa kul n'a zaabi cere bande ka nee: «Haya kul kaŋ Abadantaa n'a har ma ne, ir g'a tee.» Musa na jamaa ũenney ka yee Abadantaa do.

⁹ Abadantaa nee Musa se: «Ay ga kaa ni do duula kubayante ra, hala waati kaŋ ay ga ũelan ni bande jamaa ma maa, hala i ma naanay ni hala abada.» Musa na jamaa ũenney ka too Abadantaa do.

Irkoy na Musa kubay Sinay tondi hondoo ga

¹⁰ Abadantaa nee Musa se: «Koy jamaa do, m'i dan jere ga ya ne hō nda suba. I ma ngi darbawey numandi.

¹¹ I ma soolu jirbi hinzantoo se, zama jirbi hinzantoo ra Abadantaa ga zunbu Sinay tondi hondoo ga jamaa kul jine.

¹² Hirriyaŋ dan tondi hondoo kuubi-ka-beraa ga kaŋ ga jamaa si bisa, nee i se: «Wa hawgay war masi žigi tondi hondoo ga, war masi tuku carawey ga.» Boro kul kaŋ tuku tondi hondoo ga, a waazibi bora ma wiyaŋdi.

¹³ Kabe kul masi tuku bora ga, amma i m'a warra nda tondi k'a wii wala i m'a hay nda yaaji. A ma tee adabba wala boro, a masi huna. Waati kaŋ hilloo na hēni kuku tee, i ma žigi tondi hondoo ga.»

¹⁴ Musa zunbu tondi hondoo ga ka kaa jamaa do. A na jamaa yeeti jere ga Irkoy se, i na ngi darbawey numandi.

¹⁵ A nee jamaa se: «War ma soolu jirbi hinzantoo se. War masi too woy do.»

¹⁶ Jirbi hinzantoo hane, kaŋ moo boo, jinjinyaŋ, nda meliyaŋ, nda duula kubayante goo tondi hondoo boŋ, hilli jinde beeri hēe. Alžamaa kul kaŋ goo jamaa kaloo ra jijiri.

¹⁷ Musa na jamaa ka fatta ka koy Irkoy kubay jamaa kaloo dumaa ga. I kay tondi hondoo cire.

¹⁸ Sinay tondi hondoo kul ka tee dullu, zama Abadantaa mana zunbu kala nuune ra. Dullo žigi ni mma nee alforon beeri dullu. Tondi hondoo kul hanse ka jijiri.

¹⁹ Hilloo jindoo mma koy de a ga beeri, Musa ga ũelan, Irkoy g'a zaabi jinjinyaŋ ra*.

²⁰ Abadantaa zunbu Sinay tondi hondoo ga, tondi hondoo boŋoo boŋ. Tondi hondoo boŋoo boŋ Abadantaa ciya Musa se, Musa žigi.

²¹ Abadantaa nee Musa se: «Zunbu ka kaũeta jamaa ga, i masi bisa hirrey ga ka koy Abadantaa do ka dii, nda i n'a tee, i boobo ga buu i ra.

²² Ba sargari juwalkay kaŋ ga hin ka man Abadantaa, ga hima ka ngi boŋ yeeti jere ga Irkoy se, hala Abadantaa mas' i wii.»

* 19:19 19.19 jinjinyaŋ ra, Ebere ũenni ra, almaganaa faa ti nda jinjinyaŋ.

²³ Musa nee Abadantaa se: «Jamaa si hin ka žigi Sinay tondi hondoo ga, zama ni nka kašeta ir ga ka nee: «Ma hirriyaŋ daŋ tondi hondoo se, m'a daŋ jere ga ya ne.»»

²⁴ Abadantaa nee a se: «Koy ma zunbu, hiino ma žigi, Haruna ma žigi ni bande. Amma sargari juwalkey nda jamaa masi hirrey hoo ka žigi ka koy Abadantaa do, nda i n'i hoo, a g'i wii.»

²⁵ Musa zunbu jamaa do k'a har i se.

20

Yaamar woyaa (10) *(Alhukumoo 5.6-21)*

¹ Šenney ne kaŋ Irkoy n'i har, a nee:

² «Agay ti Abadantaa, ni Koyoo kaŋ na ni fattandi Misira gandaa ra, tamtaray hugoo ra.

³ Masi koy tana gana ay banda ga.

⁴ Masi tooru hanse, masi bii tee kaŋ ga hima nda haya kaŋ goo beene beenaa ra, wala ganda laboo ga, wala haroo ra laboo cire.

⁵ Masi sujudu koyey wey se, mas'i gana, zama agay, Abadantaa, ni Koyoo man'ti kala Koy kaŋ ga canse ma ne, ka baaba kaŋ konna agay layboo ka hanga hala nga izey alwadda hinzantoo ka koy itaacantoo ga.

⁶ Amma ay ga agay arrahamaa cebe alwadda zenberyaŋ se kaŋ ga baa agay, de i g'ay yaamarey dii.

⁷ Masi Abadantaa, ni Koyoo maapoo cee bila addalil, zama Abadantaa si boro naŋ kaŋ ga nga maapoo cee bila addalil.

⁸ Ma hanse ka hongu hunanzamzaaroo, a ma yeetandi jere ga ya ne.

⁹ Jirbi iddu ma goy, ma ni almušakkawey kul tee.

¹⁰ Amma jirbi iyyantoo, hunanzamzaari no Abadantaa, ni Koyoo maapoo ga. Masi almušakka kul tee, ni, nda ni iz'aroo, nda ni ize woyoo, takaa din da ni baŋŋaa, nda ni koŋŋaa, nda ni adabbaa, nda taabuši kaŋ goo ni koyrawey ra.

¹¹ Zama jirbi iddu ra Abadantaa na beenaa, nda laboo, nda teekoo nda haya kul kaŋ goo i ra tee. Amma jirbi iyyantoo hane a hunanzam. Woo se Abadantaa na albarka daŋ hunanzamzaaroo ra, a n'a yeeti jere ga.

¹² Ma ni baabaa nda ni jaa beerandi hala ma duu aloomur gandaa ra kaŋ Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne.

¹³ Masi boro wii.

¹⁴ Masi zina.

¹⁵ Masi zay.

¹⁶ Masi taari seedetaray tee ni cinaa ga.

¹⁷ Masi haya kaŋ goo ni cinaa hugoo ra boonay. Masi ni cinaa wandoo boonay, wala nga baŋŋaa, wala nga koŋŋaa, wala nga hawoo, wala nga farkaa, wala haya kul kaŋ ti cinaa wane.»

¹⁸ Jamaa kul maa jinjinyanoo, i dii nuune deeney, i maa hilloo jindoo, i dii tondi hondoo kaŋ ga dullu. Kaŋ jamaa dii wey, i jijiri, i kay nongu mooro ra.

¹⁹ I nee Musa se: «Šelaŋ ir se ni hunday, ir ga maa ma ne, amma Irkoy masi šelaŋ ir se hala ir masi koy buu.»

²⁰ Musa nee jamaa se: «War masi hunbur, zama Irkoy nka kaa ka war sii, hala nga hunburaa ma bara war ra, war masi zunubu tee.»

21 Jamaa kay nongu mooro ra. Musa man duula bibi tik kaŋ ra Irkoy cindi.

Sargari tonadogoo ašariyaa

22 Abadantaa nee Musa se: «Nee Izirayel borey se: <War hunday dii kaŋ beenaa ra ay goo kaŋ ay šelaŋ war bande.

23 War masi koy tee ay banda ga, war mas'a tee nda nzorfu kaaray, war masi koy tee war boŋ se nda wura.>

24 Ma labu sargari tonadoo tee ka ni sargari kukurante, nda ni alaafiya teendi sargarey, nda ni alman buuney sargari, nda ni alman beerey sargari kaa. Nongu kul kaŋ ra ay n'ay maano bayrandi, ay ga kaa ni do, ay ga albarka daŋ ni ra.

25 Amma nda n'na sargari tonadoo cin ya ne nda tondi, mas'a cin nda tondi kaŋ i na hoy. Zama nda n'n'i hoy nda guuru, n'ga sargari tonadogoo kaynandi.

26 Masi dira tintim boŋ ka koy sargari tonadogoo ra, hala ni gaa koonoo masi koy fatta.»

21

Ašariyaa kaŋ gorandi Ebere tamey se

1 «Hantumey kaŋ kayandi ne kaŋ m'i daŋ i jine:

2 «Nda n'na Ebere tam day, a ma goy jiiri iddu, jiiri iyyantoo ra a ma hun ni do ka duu borcintaray bila nda a ma haya kul bana.

3 Nda nga hinne ka huru ni do, a ga fatta nga hinne. Nda a gar a goo nda wande, nga nda wandoo ga fatta.

4 Nda nga koyoo k'a noo wande, de wandoo duu a se iz'aruyan nda ize woyyan, woyoo nda nga izey ga tee nga koyoo wane. Nga, a ga fatta nga hinne.

5 Amma nda tamoo bayrandi ka nee: "Ay ga baa ay koyoo, nda ay wandoo, nda ay izey, ay si baa ya koy ka duu borcintaray."

6 Woo ra nga koyoo ga kate a Irkoy jine, a g'a kayandi ganboo wala ganboo caraa ga, koyoo ga haŋaa fun nda sulba. Woo banda ga, a ga tee a se tam hala abada.»

7 Nda mo, aru na nga ize woyoo neere sanda koŋŋa, a si hun koŋŋataraa ra sanda takaa kaŋ nda tamey ga hun.

8 Nda woyoo si kan koyoo se, ka gar nga maano ga a goo, a m'a nan a ma dayandi k'a kaa kabe ra, a sii nda fondo k'a neere dumi waani se, a nk'a zanba.

9 Nda a n'a noo nga iz'aroo se, a ga alaadaa tee a se kaŋ ga teendi ize woy se.

10 Nda a na ize woy foo zaa koyne nga boŋ se, a si kumandi ŋaahayaa, nda bankaaraa, nda gorokasinaa ra.

11 Nda a si haya hinza woo tee a se, a ma hun a kone bila nda a ma nooru bana.»

Laybu kaŋ ga kate i ma boro wii

12 «Boro kaŋ na boro kar k'a wii, a waazibi boraa ma wiiyandi.

13 Amma nda a mana muray k'a wii, Irkoy alwaadoo no, ay ga nongu cebe ma ne kaŋ ra a ma zuru ka koy tugu.

14 Nda boro na nga cinna kabekunafutay k'a wii nda carmay, ba boraa goo ay sargari tonadogoo ra, m'a kaa no din hala i m'a wii.

15 Boro kanj na nga jaa wala nga baabaa kar, a waazibi bora ma wiiyandi.

16 Boro kanj na boro haamay, nda a na bora neere wala a duwandi kaboo ra, a waazibi bora ma wiiyandi.

17 Boro kanj na nga jaa wala nga baabaa kaynandi, a waazibi bora ma wiiyandi.

18 Nda aruyan yenje, de affoo na nga ceroo kar nda tondi wala a na nga kaboo kunkuni k'a kar, amma bora mana buu, a nka kanj, a maray.

19 Woo banda ga, nda a ga hin ka dibi gobu ga ka fatta taray, i si haya kul tee bora se kanj n'a kar, amma waatoo kanj a g'a tee a si goy, bora kanj n'a maray g'a bana, de mo a g'a safar hala a ma duu baani.

20 Nda boro na nga bannaa wala nga konjaa kar nda gobu hala a buu kaboo ra, a waazibi bukaa ma faasandi.

21 Amma nda a huna zaari foo wala ihinka, bukaa si faasandi, zama nga almanoo no.

22 Nda aruyan gurgay, de i too alhaamidukoyi do, woo kate woyoo hay, albasi mana duu a, woo banda ga, woyoo kurjoo ga hayaa har kanj arey m'a bana. I g'a bana ka sawa woo kanj ciitoo n'a kayandi.

23 Amma nda albasi tee, a ga hima ka banandi, hundi no ma hundi bana,

24 moo no ma moo bana, hiye no ma hiye bana, kabe no ma kabe bana, cee no ma cee bana,

25 tonyan no ma tonyan bana, maraydoo no ma maraydoo bana, žabari ndella no ma žabari ndella bana.

26 Nda boro na nga bannaa wala nga konjaa kar mojoo ga hala mojoo hasara, a m'a tanj a ma borcin, mojoo kanj hasara maaganda.

27 Nda nga bannaa wala nga konjaa hijoo no a n'a kanjandi, a m'a tanj a ma borcin, hijoo kanj kanj maaganda.

28 Nda haw na nga hilley ka aru wala woy kar hala a buu, hawoo ga warrandi nda tondi ka buu, hamoo si njandi, hawoo koyoo ga henan.

29 Amma nda hawoo doona ka kara, de i na alhabar danj koyoo ra, amma a mana lakkal tee a se, de a na aru wala woy wii, hawoo ga warrandi nda tondi ka buu, koyoo mo ga wiiyandi.

30 Nda i na zukandi danj hawoo koyoo ga, haya kul kanj i n'a danj a ga, a g'a bana nga hundoo dogoo ra.

31 Nda hawoo na nga hilley ka zankaaru wala zankawoy kar k'a wii, ašariya follokaa no ma zurandi a ga.

32 Nda hawoo na banna wala konja kar k'a wii, hawoo koyoo ga nzorfu kaaray tamma boj waranza (30) bana bora se, hawoo ga warrandi nda tondi ka buu.

33 Nda boro na nga guusoo nanj a mana daabu, wala boro kanj na guusu fanši bila nda a m'a daabu, nda haw wala farka kanj a ra,

34 guusoo koyoo g'a bana, a ga nga hayoo alkadaroo bana adabbaa koyoo se, adabba bukaa ga tee guusoo koyoo wane.

35 Nda boro hawoo na nga hilley ka boro tana hawoo kar hala a buu, hawoo kanj ga huna, i m'a neere, i ma nooroo zamna. Haw bukaa mo i m'a zamna.

36 Amma nda borey ga bay kanj haw no kanj doona ka kara, ka gar koyoo mana lakkal tee a se, a ga waazibi a ga a ma haw bana hawoo dogoo ra, haw bukaa ma tee nga wane.

37 Nda boro na haw wala feeji zay, nda a n'a koosu wala a n'a neere, a ga haw guu bana hawoo dogoo ra, feeji taaci feejoo dogoo ra.»

22

¹ «Nda zay diyandi kaboo goo jinaa ra, a karandi hala a buu, nga kuroo alhakoo si banandi.

² Amma nda a diyandi ka gar waynaa fatta, nga kuroo alhakoo ga banandi. A ga waazibi zayoo ga a ma bana, nda a sii nda haya kul, a ga neerandi nga zaytaraa maaganda.

³ Nda adabbaa kanj a n'a zay duwandi kaboo ra a ga huna, a ma tee haw, wala farka, wala feeji, a ga nga cine hinka bana.»

Ašariyaa kanj gorandi haya waani se

⁴ «Nda boro na nga adabbaa nanj a ma ŋaa faari wala alaneb faari ra, nda a nanj nga adabbaa ma ŋaa faari waani ra, a g'a bana nda nga faaroo haya henney, wala nga alaneb faaroo haya henney.

⁵ Nda nuune tun, de a koy karjiyanj kanj ga faari kuubi ka too jeeney do, wala alkama kanj ga kay, wala faari ton, bora kanj na nuunaa diinandi, šikka sii a ga hayey bana kanj a n'i ton.

⁶ Nda boro na nooru wala jinay talfi boro ga, de i zayandi a do, nda zayoo duwandi, a ga nga cine hinka bana.

⁷ Nda zayoo mana duwandi, hugoo koyoo ga kay Irkoy jine ka bayrandi kanj nga kaboo mana too nga cinaa almanoo do.

⁸ Cere hooyan šenni kul, a ma tee haw, wala farka, wala feeji, wala bankaaray, wala haya kul kanj dere, de boro foo kul nee: «Agay wane», ngi boro hinkaa ga koy Irkoy jine. Bora kanj Irkoy dunbandi kanj a tooje ga hayaa cine hinka bana nga cinaa se.

⁹ Nda boro na farka, wala haw, wala feeji, wala adabba dumi kul kanj no talfi nga cinaa ga, de adabbaa buu, wala nga nongu kayri, wala a zayandi bila seede,

¹⁰ bora kanj ga i na adabbaa talfi ga žee Abadantaa maapoo ga kanj nga mana too adabbaa do. Almanoo koyoo ga yadda, bora si bana.

¹¹ Amma nda cimi no kanj almanoo zayandi a ga, a g'a bana koyoo se.

¹² Nda ganjihooga ka almanoo wii, a ga seedetaraa too, a si almanoo bana.

¹³ Nda boro na alman hii nga cinaa ga, de nga nongu kayri wala a buu koyoo dumaa ga, a ga hima k'a bana.

¹⁴ Nda koyoo jinoo ra a tee, a s'a bana. Nda a nka sufurayandi, sufuray hayoo de no a g'a bana.»

Adamizey nda cere game ašariyawey

¹⁵ «Nda aru na woy soogo kanj si aru bay kanj mana wirandi darga ka kani nda a, a waazibi a ga a ma nga hijjaa almanoo bana ka tee kurpoo.

¹⁶ Nda baaboo wanji k'a noo a se, a ga nooru bana sanda woy soogo kanj si aru bay hijjaa almanoo.

¹⁷ Cerkaw woy masi nanj a ma huna.

¹⁸ Boro kanj marga nda adabba, a waazibi a ma wiiyandi.

¹⁹ Boro kanj na sargari kaa koy maa ga kanj man'ti Abadantaa hinne se, a waazibi i ma bora halaci sōy.

²⁰ Masi yaw žilla wala k'a torro, zama Misira gandaa ra war nka tee yaw.

²¹ Masi woy kanj kurpoo buu žilla, masi alyatim žilla.

²² Nda n'n'i žilla, nda i tilasu ka kaati k'ay cee, šikka sii ay ga maa ngi kaatiroo se.

²³ Ay futuyanoo ga tun, ay ga war wii nda takuba. War wandey ga tee woyyanj kanj kurpey buu, war iz'arey ga tee alyatim.

²⁴ Nda n'na nooru garaw ay jamaa boro se, janjantaa kanj goo ni bande, masi borey kanj ga garaw noo takaa tee a se, masi albaha ceeci a ga.

²⁵ Nda a waazibi ma ni cinaa bankaaraa dii sanda tolme, m'a yeeti a se za waynaa mana kanj.

²⁶ Zama woo din hinne ti nga gumtaafaa, nga bankaaraa kanj nda a ga nga kunturoo daabu. Macin nda a ga gum ka kani? Nda a tee a kaati k'ay cee, ay ga maa a se, zama agay, ay ga tamalla.

²⁷ Masi Irkoy kaynandi. Bonjkoyni kanj goo ni jamaa ra, mas'a danga.

²⁸ Masi gay mana baa kaa ya ne ni hegaa nda ni alaneb haroo ra. M'ay noo ni iz'aru jinaa.

²⁹ Ma takaa din da tee ni alman beeroo nda ibuunaa se. A ma cindi nanjoo bande jirbi iyee, jirbi yaahantoo hane, m'a noo ya ne.

³⁰ War ma tee boro henananteyan ya ne: alman kanj ganjihooga n'a wii saajoo ra, war masi hamoo nja. War m'a warra hansey se.»

23

Boro yalaafantey beerandiyanoo

¹ «Masi šenni kanj man'ti cimi ka dira. Masi seede bine konna tee ka boro kanj toonje faaba.

² Masi hanga jamaa bande kanj ga baa ngi ma ifutu tee. Ciiti ra, masi hanga jamaa bande za i ga boobo se ka šerretaraa šiirandi.

³ Masi boro yalaafante ndumoo guna k'a faaba ciiti ra.

⁴ Nda ni kanj ni iberoo hawoo wala farkaa ga kanj dere, masi goro man'a ka koy a do.

⁵ Nda ni dii boro kanj ga konna ni farkaa ga gurfa jeejaa maaganda, mas'a nanj, masi goro man'a faaba jeejaa ra.

⁶ Masi talka kanj goo ni jamaa ra cimoo taa a kone ciiti ra.

⁷ Ma mooru haya kanj ti taari. Masi boro kanj mana haya kul tee wii, masi boro šerrante wii, zama toonante, ay s'a dii boro šerrante.

⁸ Masi sufuray taa, zama sufuraa mma diikee tee danaw, a ga šikka danj šerrantey ga.

⁹ Masi yaw torro, war hunday ga yaw hunaroo bay, zama war tee yaw Misira gandaa ra.»

Hunanzam jiiroo nda hunanzamzaaroo

¹⁰ «Jiiri iddu ma ni laboo beeri, ma faari-izey hegay.

¹¹ Amma jiiri iyyantoo ga ma laboo nanj a ma hunanzam. Ni jamaa talkey ga haya nja kanj i duu a ra, woo kanj i g'a nanj ganjihoogawey g'a nja. Takaa din da no m'a tee ni alaneb faaroo nda ni zaytunanjoo se.

¹² Jirbi iddu goy kanj goo ma ne, m'a tee, amma jirbi iyyantoo ma hunanzam, hala ni hawoo nda ni farkaa ma hunanzam, hala ni konjaa iz'aroo nda ni yawoo ma hunsar.

¹³ War ma hayey dii henna kanj ay n'i har war se, war masi koy tanayanj maapey cee, boro masi maa maapey ni mijoo ra.»

Izirayel jingar zaarey

¹⁴ «Cee hinza jiiroo ra ma jingar tee ay maajoo ga.

¹⁵ Ma Takulawey kanj ra dolobiri sii jingaroo kayandi. Jirbi iyee Abib handoo* ra ma takula nja kanj ra dolobiri sii sanda takaa kanj nda ay na

* 23:15 23.15 Zamnaa 13.4.

ni yaamar. Zama handoo din ra ni fatta Misira. Boro si kaa ay jine kabe koonu.

¹⁶ Ma Hegaa jingaroo kayandi, dumiyoo kan n'n'a say faarey ra goyoo ize jina-jinawey no. Jiiroo benantaa ga, ma Faari-izey kaayanoo jingaroo tee waati kan n'na ni faarey goyey heгаа tee.

¹⁷ Jiiroo ra cee hinza ni arey ma kay ni Koyoo, Abadantaa jine.

¹⁸ Sargaroo kuroo kan n'g'a kaa, takula kan ra dolobiri goo masi hanga a. Jingaroo hamoo maanoo masi cindi za cijinoo ra hala subbaahi.

¹⁹ Ma kate ni faaroo ize jina-jinawey Abadantaa, ni Koyoo hugoo ra. Masi hancin-ize hina nanjoo wawaa ra.»[†]

Irkoy na allaahidu zaa kan nga ga nga jamaa faaba

²⁰ «Nga ne, ay ga almalayka sanba ni jine, a ma ni hawgay naarumaa ra ka ni ka koy nongoo kan ay n'a hanse ma ne ra.

²¹ A beerandi, ma maa šennoo se, mas'a kakaw. A si war hooyanoo mune. Zama ay maanoo goo a ga.

²² Nda n'ga maa šennoo se ka boori, de n'ga haya kul tee kan ay g'a har ma ne, ay ga tee ni iberey iberoo, ni yenjekey yenjekaa.

²³ Waati kan ay almalaykaa huru ni jine ka ni ka koy Amor borey do, nda Hewi borey do, nda Ferezi borey do, nda Kanan borey do, nda Hewi borey do, nda Žebus borey do, ay g'i derandi.

²⁴ Masi sujudu ngi koyey se, mas'i gana, masi ngi takawey tee. M'i warra ganda ka tondey kan i n'i kayandi k'i gana kayri.

²⁵ War ma Abadantaa, war Koyoo gana, a ga albarka dan war ņaahayaa nda war haroo ra, de ay ga wirci moorandi ni ga.

²⁶ Ni gandaa ra, gunde hasaraw si tee, woy si gun, ay ga ni noo aloomur.

²⁷ Ay g'ay hunburaa ka koy ni jine, jama kul kan ra ni huru, ay ga lakkaloo ņaami, de ay ga ni iberey kul zurandi ni jine.

²⁸ Ay ga binbin laalayan sanba ni jine, i ga Hewi borey, nda Kanan borey, nda Hewi borey gaaray ni jine.

²⁹ Ay s'i gaaray ni jine jiiri folloku ra, gandaa masi koy tee farru koonu, ganjihoogawey masi koy boobo ka yee ni ga.

³⁰ Ay g'i gaaray ni jine kayna-kayna, waati kan ni duu hayyan, gandaa ma yee ni mayray ra.

³¹ Ay ga ni laboo kanjey kayandi Kakaarey teekoo ga ka koy Filisti borey teekoo nda saajoo ka koy Efrat isaa ga. Zama ay ga gandaa borey dan ni kaboo ra, de n'g'i gaaray ni jine.

³² Amaana masi huru ni nda i game, a masi huru ni nda ngi koyey game.

³³ I masi goro war gandaa ra hala i masi kaa ka koy war tusa war ma zunubu tee ay ga, zama woo ra ngi koyey no n'g'i gana, de a ga tee ma ne kumsay.»

24

Irkoy na amaana dan nga nda Izirayel borey game

¹ Abadantaa nee Musa se: «Žigi ka kaa ay do tondi hondoo boņ, ni nda Haruna, nda Nadab, nda Abihu, nda Izirayel boro beerey ra, boro woyye (70), war ma sujudu ya ne nongu mooro ra.

² Musa hinne ma man kate ay do. I masi man kate, jamaa masi žigi kate a bande.»

[†] 23:19 23.19 Zamnaa 34.26; Alhukumoo 14.21.

³ Musa koy Abadantaa šenney kul nda hantumey kanj kayandi kul har jamaa se. Jamaa tee jinde foo ka tuuru ka nee: «Šenney kul kanj Abadantaa n'i har, ir g'i tee.»

⁴ Musa na Abadantaa šenney kul hantum. A tun subbaahi biya ka sargari tonadoo cin tondi hondoo cire, a na tondi woy cindi hinka (12) kayandi Izirayel alkabiila woy cindi hinkaa (12) maapey ga.

⁵ A na Izirayel aru soogoyan sanba i ma koy sargari kukuranteyan nda yaaruyan sarga Abadantaa maapoo ga i ma tee alaafiya teendi sargaroo.

⁶ Musa na kuroo jeroo zaa, a n'a danj potiyan ra, jere faa a n'a say-say sargari tonadogoo ga.

⁷ A na amaanaa citaaboo zaa, a n'a caw jamaa se. I nee: «Haya kul kanj Abadantaa n'a har, ir ga hanjajer a se, ir ga dira nda a.»

⁸ Musa na kuroo zaa, a n'a say-say jamaa ga ka nee: «Amaanaa kanj Abadantaa n'a danj war nda nga game šenney kanj a n'i har here, amaanaa din kuroo ne.»

⁹ Woo banda ga, Musa, nda Haruna, nda Nadab, nda Abihu, nda Izirayel boro beerey ra, boro wooye (70) žigi tondi hondoo boŋ.

¹⁰ I dii Izirayel Koyoo. Cewey cire, ni mma nee safir tondi kanante, nga henanyanoo ga hima nda beenaa zaati.

¹¹ Borey wey ti Izirayel boro kayantey, Irkoy mana nga kaboo šerre ka haya futu kul tee i se. I dii Irkoy, i ŋaa, i hanj.

Musa na Irkoy kubay tondi hondoo boŋ

¹² Abadantaa nee Musa se: «Žigi ka kaa ay do tondi hondoo boŋ, ma cindi no din. Ay ga ni noo tondi walhawey, maanaa ašariyaa nda yaamaroo kanj ay n'i hantum ka jamaa cawandi.»

¹³ Musa tun, nga nda nga banda hunoo Žozuwe, Musa žigi Irkoy tondi hondoo boŋ.

¹⁴ Za i mana koy, a nee boro beerey se: «Wa ir batu ne ra hala waati kanj ir willi kate war do. Nga ne, Haruna nda Hur goo war bande, boro kanj duu almušakka ma koy i do.»

¹⁵ Musa žigi tondi hondoo boŋ, duulaa na hondoo daabu.

¹⁶ Abadantaa daržaa cindi Sinay tondi hondoo boŋ, duulaa na Sinay tondi hondoo daabu jirbi iddu. Jirbi iyyantoo hane, a na Musa cee duulaa gundoo ra.

¹⁷ Abadantaa daržaa tee Izirayel borey moŋey cire ma nee nuune kanj ga gona kanj ga dii tondi hondoo boŋoo ga.

¹⁸ Musa huru duulaa gundoo ra ka žigi tondi hondoo boŋ. Musa cindi hondoo boŋ zaari woymaaci (40) nda cijin woymaaci (40).

25

Jinawey kanj ga huru Irkoy gorodogoo cinayanoo ra

¹ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

² «Nee Izirayel borey se i ma baa kaa ya ne. Borey kul kanj kabey ga don, war m'ay bagaa dii i ga.

³ Bagaa kanj war g'a dii i ga man'ti kala: wura, nda nzorfu kaaray, nda alhan,

⁴ nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana, nda hancin hinbiri,

⁵ nda gaaru kuuruyan kanj cirayandi, nda ayu kuuruyan, nda akasiya bundu,

⁶ nda jii fitilla gorodogoo se, nda haya hew kaanayan yonyan jiyoo nda dugu hew kaanaa se.

⁷ Oniks tondi nda tondi dumiyay kan ga huru beene kaayi-izoo nda albaytoo ra.

⁸ I ma nongu henanante cin ya ne hala ya goro i game.

⁹ Ay ga Irkoy gorodogoo fasaloo cebe ma ne nda jinawey dumey kul kan ga huru a ra. War m'i kul tee ka sawa nda ngi fasaloo.»

Seedetaraa sundukoo

¹⁰ «I ma sunduku cin nda akasiya bundu, nga kuuyanoo ma tee kabedaaru hinka nda jere, hayyanoo ma tee kabedaaru foo nda jere, nga kayyanoo kabedaaru foo nda jere.

¹¹ M'a daabu nda wura alhakiika, gundoo nda tarayheroo ma daabandi. Ma wura kunga dan mijoo bande.

¹² Ma wura mennandi ka korbay taaci tee kan n'g'i dan cee taaca ga, korbay hinka caraw foo ga, korbay hinka caraw faa ga.

¹³ Ma akasiya bunduyan tee gobu k'i daabu nda wura.

¹⁴ Ma gobey dan sundukoo caraw foo kul korbawey ra k'a zaa.

¹⁵ Gobey ma cindi sundukoo korbawey ra, i masi hun sundukoo ga.

¹⁶ Ma seedetaraa hantumoo kan ay g'a noo ma ne jisi sundukoo ra.

¹⁷ Woo banda ga, ma daabirji* tee nda wura alhakiika. Nga kuuyanoo ma tee kabedaaru hinka nda jere, hayyanoo ma tee kabedaaru foo nda jere.

¹⁸ Ma almalayka hinka tee kan se i ga nee šerib. M'i kar wura ra, m'i dan daabirjoo bonj hinkaa ga.

¹⁹ Ma šerib foo tee bonj foo ga, ma šerib foo tee bonj faa ga. War ma šeribey tee daabirjoo hunday ra, daabirjoo bonj hinkaa ga.

²⁰ Šeribey ma ngi fatawey hay beene, i ga ngi fatawey ka daabirjoo daabu. Ngɪ ndumey ma cere tenje, i ma daabirjoo guna.

²¹ Ma daabirjoo fur sundukoo ga jina ma seedetaraa hantumoo kan ay g'a noo ma ne jisi sundukoo ra.

²² No din ra ay g'ay bonj bayrandi ma ne, sundukoo daabirjoo se beene šerib hinkaa game kan goo seedetaraa sundukoo bonj, ay ga hayaa kul har ma ne kan ay g'a noo ma ne Izirayel borey se.»

Taalaloo nda nga jinawey

²³ «Ma taalal tee nda akasiya bundu, kuuyanoo ma tee kabedaaru hinka, hayyanoo ma tee kabedaaru foo, kayyanoo ma tee kabedaaru foo nda jere.

²⁴ M'a daabu nda wura alhakiika, ma wura kunga dan mijoo bande.

²⁵ Ma jejebu tee kan hayyanoo ga too kabetaami foo, ma wura kunga ka jejeboo kul kuubi k'a bere.

²⁶ Ma wura korbay taaci tee a se, ma korbawey dan kanje taaca ga kan goo cee taaca ga.

²⁷ Korbawey ma man jejeboo, ngi ra gobey ga huru ka taalaloo zaa.

²⁸ Ma akasiya bunduyan tee gobu k'i daabu nda wura ka taalaloo zaa.

²⁹ Ma nga taasawey, nda nga potey, nda nga jinawey, nda nga sargari-kaa-potey kan nda sargari hari-harey ga doorandi tee. M'i tee nda wura alhakiika.

³⁰ Taabaloo ga, ma takulayan dan kan ga jisandi ay jine waati kul.»

* 25:17 25.17 Daabirjoo woo no ma zunubey daabu.

Fitilla gorodogoo

³¹ «Ma fitilla gorodoo tee nda wura alhakiika. Fitilla gorodogoo ma karandi, cewoo, nda kunturoo, nda potey, nda nga dobey, nda nga kutukuryey ma tee a bande affoo.

³² Kabe iddu ma fatta caraway ga, ihinza ma fatta fitilla gorodogoo caraw foo ga, ihinza ma fatta caraw faa ga.

³³ Kabe foo ga, poti hinza goo kanj ga hima nda tuuri-izoo kanj se i ga nee amand kanj ra dobu nda kutukurya goo. Kabe faa ga, poti hinza goo kanj ga hima nda amand kanj ra dobu nda kutukurya goo kabe hinkantoo ga. Takaa din da ti kabe idduwaa kanj ga fatta fitilla gorodogoo ga.

³⁴ Fitilla gorodogoo hunday ga poti taaci goo kanj ga hima nda amand kanj ra dobuyar nda kutukuryayanj goo.

³⁵ Dobu foo goo kabe hinkaa jinaa cire kanj ga fatta kunturoo ga, dobu foo goo kabe hinkaa hinkantoo cire kanj ga fatta a ga, dobu foo goo kabe hinkaa hinzantoo cire kanj ga fatta a ga. Takaa din da a ma teendi kabe idduwaa se kanj ga fatta fitilla gorodogoo ga.

³⁶ Ngi dobey nda kabey ma tee kunturoo bande affoo, a kul ma tee goy kanj karandi nda wura alhakiika.

³⁷ Fitilla iyee tee a se, fitillawey ma danjandi a ga, i ma gaay noo jinoo ra.

³⁸ Kanbey kanj ga fitillaa zaaraa boosoo dunbu nda dugu canbey ma tee nda wura alhakiika.

³⁹ Wura alhakiika kilo waranza (30) nda i ma nga nda jinawey din kul tee.

⁴⁰ Hawgay, m'a tee sanda fasaloo kanj cebandi ma ne tondi hondoo boŋ.»

26

Irkooy gorodogoo

¹ «Irkooy gorodogoo, m'a tee nda kaymi taafe zuu woy (10) ŝukka baana yakuwante, nda ibula, nda iciray henna, nda iciray zaram. Ma almalaykayanj kanj se i ga nee ŝerib kay zuwey ga, a ma tee assana goykaw goy.

² Zuu foo kul kuuyanoo ma tee kabedaaru waranka cindi yaaha (28), hayyanoo ma tee kabedaaru taaci. Zuwey kul ma tee deede foo.

³ Zuu guu ma huru cere ga, zuu guu faa mo ma huru cere ga.

⁴ Ma karfuyanj kanj teendi nda ŝukka bula danj zuu guu margari jinaa zuu koraa mijoo ga. Ma taka follokaa tee zuu guu margari hinkantoo zuu koraa mijoo ga.

⁵ Ma karfu woyguu (50) danj zuu guu jinaa ga, ma karfu woyguu (50) danj zuu guu hinkantoo zuu koraa mijoo ga. Karfey ma cere tenje.

⁶ Ma kanjihaya woyguu (50) tee nda wura, ma zuwey danj cere ga nda kanjihayey, a ma tee hukkuum folloku.

⁷ Woo banda ga, ma zuuyanj tee nda hancin hinbiri kanj ga tee hukkuum kanj goo Irkooy gorodogoo ga. Zuwey ma tee iwoy cindi foo (11).

⁸ Zuu foo kul kuuyanoo ma tee kabedaaru waranza (30), hayyanoo ma tee kabedaaru taaci. Zuu woy cindi faa (11) ma tee deede foo.

⁹ Ma zuu guu marga cere ga, ma zuu iddu marga cere ga, ma zuu idduwantoo taabu hukkuumoo jineheroo ga.

¹⁰ Ma karfu woyguu (50) danj zuu guu margari jinaa zuu koraa mijoo ga, ma karfu woyguu (50) danj zuu guu margari hinkantoo mijoo ga.

11 Ma kanjihaya woyguu (50) tee nda alhan, ma kanjihayey danj karfey ra ka huklumoo danj cere ga hala a ma tee afolloku.

12 Hayaa kanj ga cindi zuwey ra ga doo ganda, jeroo din kanj cindi ga doo Irkoy gorodogoo dumaa ga.

13 Zuu guwaa kuuyanoo bande, kabedaaru foo ga doo Irkoy gorodogoo caraw hinkaa bande k'a daabu.

14 Gaaru kuuruyan kanj cirayandi tee kunta k'i gum huklumoo ga. Kuntaa ga, ma kunta kanj teendi nda ayu kuuruyan danj a ga.

15 Woo banda ga, ma bundu tefayyan kanj ga kay tee Irkoy gorodogoo se nda akasiya bundu.

16 Bundu foo kul kuuyanoo ma tee kabedaaru woy (10), affoo kul hayyanoo ma tee kabedaaru foo nda jere.

17 Bundu tefay hinka tee kanj ga cere tenje, affoo kul cee hinka ga dobu a ga, ma takaa din da tee Irkoy gorodogoo bundey kul se.

18 Ma bundey wey tee Irkoy gorodogoo se, ma bundu waranka (20) tee gurma kaboo here.

19 Ma nzorfu kaaray ka feraw woytaaci (40) kar kanyan guusu goo i ra, i goo bundu tefay warankaa (20) cire, bundu foo kul cee hinkaa goo feraw hinka guusey ra.

20 Irkoy gorodogoo caraw faa mo ma bundu tefay waranka (20) tee hawsa kaboo here,

21 nda ngi nzorfu kaaray feraw woytaacaa (40), feraw hinka ma huru bundu foo kul cire.

22 Irkoy gorodogoo kuneheroo se, dangay kaboo here, ma bundu iddu tee a se.

23 Irkoy gorodogoo kuneheroo ra, ma bundu hinka tee kanjey se.

24 Gandaheroo goo cere ga, beeneheroo korbay g'i dii cere ga henna, takaa din da no ihinkaa ga ti a kanj goo kanje hinkaa ga.

25 Woo ra bundu tefay yaahaa nda ngi nzorfu kaaray ferawey goo, feraw woy cindi iddu (16) no, feraw hinka goo bundu foo kul cire.

26 Woo banda ga, ma akasiya bundu tee gaaru-gaaruyan, igguu Irkoy gorodogoo caraw foo bundu tefawey se.

27 Igguu Irkoy gorodogoo caraw faa bundey se, igguu nga gorodogoo kuneheroo se kanj goo dangay caraa here.

28 Gaaru-gaaroo kanj goo gamoo ra ma huru bundu tefawey kuuyanoo gamoo ra, a ma hun boŋ foo ga ka koy boŋ faa ga.

29 Ma wura ka bundu tefawey daabu, ma korbawey tee nda wura kanj ga gaaru-gaarey dii, ma wura ka gaaru-gaarey daabu.

30 Ma Irkoy gorodogoo cin k'a kayandi nda hantumoo kanj kayandi, kanj harandi ma ne tondi hondoo boŋ.

31 Ma rido tee nda ŝukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda ŝukka baana yakuwante. Ma almalaykayan kanj se i ga nee ŝerib kay a ga, a ma tee assana goykaw goy.

32 M'a danj akasiya bundu ganji taaci ga kanj wura g'i daabu, korbawey ma teendi nda wura, i ma huru nzorfu kaaray feraw taaci ra.

33 Ma ridowoo danj kanjihayey cire, ridowoo dumaa ga ma seedetaraa sundukoo danj, ridowoo no ma huru nongu henanantaa nda nongu henanantey ihenanantaa ga.

34 Ma daabirjoo danj seedetaraa sundukoo ga nongu henanantey ihenanantaa ra.

³⁵ Ma taabaloo jisi ridowoo se tarayhere, ma fitilla gorodogoo dan taabaloo tenje, Irkoy gorodogoo se gurma kaboo here, ma taabaloo jisi hawsa here.

³⁶ Ma rido tee huklumoo mijoo se, a ma teendi nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana yakuwante, maale k'a kay.

³⁷ Ma akasiya ganji bundu guu tee ridowoo se, ma wura k'i daabu, korbawey kanj g'a dii ma teendi nda wura. Ma alhan mennandi ka feraw guu tee a se.»

27

Sargari tonadogoo

¹ «Ma sargari tonadogoo tee nda akasiya bundu, nga kuuyanoo ma tee kabedaaru guu, hayyanoo ma tee kabedaaru guu. Sargari tonadogoo caraw taacaa kul ma sawa. Nga kayyanoo ma tee kabedaaru hinza.

² Ma hilliyaŋ tee nga kanje taacaa ra. Nga nda nga hilley kul ma tee affoo, m'a daabu nda alhan.

³ Ma barmayaŋ tee sargari tonadogoo boosey se, nda nga pelley, nda nga kusey, nda nga furšeti beerey, nda nga dugu canbey. Nga jinawey kul ma teendi nda alhan.

⁴ Ma ham tonaguuru kanj ti alhan kanj ma nee sankay tee sargari tonadogoo se, ma alhan korbay taaci dan tonaguuroo kanjey ga.

⁵ M'a dan sargari tonadogoo mijoo cire, za gamoo ga hala ganda.

⁶ Ma gobuyaŋ tee sargari tonadogoo se, i ma tee akasiya bundu gobuyaŋ, m'i daabu nda alhan.

⁷ Nga gobey ma huru korbawey ra, gobey ma huru sargari tonadogoo caraw hinkaa ga, i g'a zaa.

⁸ M'a tee nda bundu, gundoo koonoo no. M'a tee nda takaa kanj nda a cebandi ma ne tondi hondoo boŋ.»

Batumaa gundoo

⁹ «Ma Irkoy gorodogoo batumaa tee. Gurma kaboo here, kunta šukka baana yakuwanteyaŋ kanj ga too kabedaaru zangu (100) ma huru caraw foo ga.

¹⁰ Ma batumaa ganji warankaa (20) nda nga feraw warankaa (20) tee a se nda alhan. Korbawey nda hawahayey ma teendi nda nzorfu kaaray.

¹¹ Hawsa kaboo here mo, kuntayaŋ ma huru a ga kanj kuuyanoo man'ti kala kabedaaru zangu (100). Ma ngi ganji warankaa (20) nda ngi alhan feraw warankaa (20) tee a se. Korbawey nda ngi hawahayey ma teendi nda nzorfu kaaray.

¹² Batumaa hayyanoo dangay kaboo here, kuntayaŋ kanj man'ti kala kabedaaru woyguu (50) ma huru a ga, ngi, nda ngi ganji woyaa (10), nda ngi cee woyaa (10).

¹³ Batumaa hayyanoo dandi kaboo here, waynahunay kaboo ga, a ma tee kabedaaru woyguu (50).

¹⁴ Kunta kabedaaru woy cindi guu (15) ma bara caraw foo ga, ngi, nda ngi ganji hinzaa, nda ngi feraw hinzaa.

¹⁵ Caraw faa mo se, kuntayaŋ kanj man'ti kala kabedaaru woy cindi guu (15) ma huru a ga, ngi, nda ngi ganji hinzaa, nda ngi feraw hinzaa.

¹⁶ Ma rido kanj goo nda kabedaaru waranka (20) danj batumaa mijoo ga. A ma tee nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana yakuwante, maale k'a kay. A ma duu ganji taaci nda feraw taaci.

¹⁷ Batumaa ganjey kul kanj g'a kuubi, ngi hawahayey ma teendi nda nzorfu kaaray, ngi korbawey ma teendi nda nzorfu kaaray, ngi ferawey ma teendi nda alhan.

¹⁸ Batumaa ma duu kabedaaru zangu (100) kuuyan, nda kabedaaru woyguu (50) hayyan, kayyanoo ma tee kabedaaru guu, zaaraa kanj g'a kuubi k'a bere man'ti kala nda šukka baana yakuwante, bundey ferawey ma tee nda alhan.

¹⁹ Goy jinawey kul kanj ga alhaadimay Irkoy gorodogoo ra, nda Irkoy gorodogoo sukahayey, nda batumaa sukahayey kul ma teendi nda alhan.»

Fitilla gorodogoo jiyoo

²⁰ «Ni, ma Izirayel borey yaamar i ma kate ma ne fitilla gorodogoo se jii alhakiika kanj mana hun kala zaytu musayante ra, hala fitilla ma dii waati kul.

²¹ Haruna nda nga iz'arey m'a hanse cere kubayyan hukcumoo ra, ridowoo se tarayhere, seedetaraa sundukoo jine, hala a ma dii za cijinoo ra hala subbaahoo ra Abadantaa jine. Hantum kanj si tun no Izirayel borey alwaddawey se.»

28

Sargari juwalkey bankaarawey

¹ «Ni, Haruna ni armaa manandi ni, nga nda nga iz'arey, Izirayel borey game, hala i ma sargari juwalkaw goyoo tee ya ne: Haruna nda nga iz'arey Nadab, nda Abihu, nda Eleyazar, nda Itamar.

² Ma bankaaray henananteyan tee ni armaa Haruna se, i ma tee darža tammaasa nda taalam.

³ Ma šelan boro lakkalkoyney kul se kanj ay n'i too nda hundi lakkalkoyni, i ga bankaarayyan tee Haruna se hala a ma yeetandi jere ga ya ne, hala a ma sargari juwalyan goyoo tee ya ne.

⁴ Bankaarawey ne kanj i g'i tee: albaytoo, nda beene kaayi-izoo, nda forkiya, nda darbay kanj kayandi, nda fatala, nda gamahaw, i ma bankaaray henananteyan tee ni armaa Haruna se, nda nga iz'arey hala a ma sargari juwalyan goyoo tee ya ne.

⁵ I ma wura, nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana yakuwante zaa ka bankaarawey tee.

⁶ I ma beene kaayi-izoo tee nda wura, nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana yakuwante, a ma tee assana goykaw goy.»

Sargari juwalkaa beene kaayi-izoo

⁷ «Beene kaayi-izoo beene mee hinkaa, karfu-ize hinka ma huru i ga kanj g'i dii cere ga.

⁸ Beene kaayi-izoo gamahawoo kanj ga huru a ga, ma goyandi nda taka follokaa: wura, nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana yakuwante.

⁹ Ma oniks tondi hinka zaa, ma Izirayel borey maapey hantum i ga.

¹⁰ Ngi maa iddu ma huru tondi foo ga, maa iddu jerey ma huru tondi faa ga, ka sawa nda ngi hayandiroo jiirey.

11 Tondi hinkaa ga, ma Izirayel borey maapey hantum nda takaa kanj nda boro kanj ga tondi hoy g'a tee, sanda tammaasa kanj teendi tondi ra. Tondi hinkaa ma gorandi wura ga.

12 Ma tondi hinkaa fur beene kaayi-izoo karfu-izey ga, i ma tee honganditondi Izirayel borey maapey ga. Maapey goo Haruna jese hinkaa ga, i ma tee hongandihaya Abadantaa jine.

13 Ma wura fasal ka tondi naagudooyan tee

14 nda wura alhakiika šešeri hinka, i ma tee sanda karfuyan kanj nka bibirandi. Ma wura šešeri bibirantey haw tondi naagudogey ga.»

Sargari juwalkaa albaytoo

15 «Ma albaytoo tee ciitoo se, a ma tee assana goykaw goy, a ma teendi nda beene kaayi-izoo takaa, m'a tee nda wura, nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana yakuwante.

16 Caraw taacaa kul ma sawa, a ma taabandi ka tee ihinka, nga kuuyanoo ma tee kabetaami foo, nga hayyanoo ma tee kabetaami foo.

17 M'a hanse nda tondi kanj gorandi haya ra, a ma tee tondi sorro taaci: sorro jinaa ma teendi nda sarduwan, nda topaz, nda emero.

18 Sorro hinkantoo ma teendi nda tirkuwaz, nda safir, nda luulu.

19 Sorro taacantoo ma teendi nda opal, nda agat, nda ametist.

20 Sorro taacantoo ma teendi nda krisolit, nda oniks, nda žasp. Tondey wey ma gorandi ngi wura naagudogey ra.

21 Tondey ma sawa nda Izirayel borey maapey, i ma tee iwoy cindi hinka (12) sanda ngi maapey. Maapey ma žeerandi i ga sanda tammaasa, affoo kul nda nga maapoo, zama alkabiila woy cindi hinka (12) no.

22 Ma wura alhakiika šešeri kanj teendi sanda karfu bibiranteyan dan albaytoo ga.

23 Ma wura korbay hinka dan albaytoo ga, ma korbay hinkaa woo dan albaytoo kanje hinkaa ga.

24 Ma wura karfu hinkaa dan korbay hinkaa ga kanj goo albaytoo kanjey ga.

25 Ma karfu boj hinkaa haw tondi naagudoo hinkaa ga k'i haw beene kaayi-izoo karfu-izey ga jineheroo ga.

26 Ma wura korbay hinka tana tee kanj m'i dan albaytoo kanje hinkaa ga, minoo ga beene kaayi-izoo gundoo ra.

27 Ma wura korbay hinka tana tee koyne m'i haw beene kaayi-izoo karfu-izey ga ganda, jinehere nongoo kanj ga i ga hawa jeroo ga, beene kaayi-izoo gamahawoo se beene.

28 I ma karfu bula ka albaytoo korbawey dii beene kaayi-izoo waney ga hala albaytoo ma cindi beene kaayi-izoo gamahawoo ga, albaytoo masi hun dogoo ra beene kaayi-izoo ga.

29 Waati kanj Haruna ga huru nongu henanantaa ra, gandey ga ciitoo albaytoo goo kanj ga Izirayel borey maapey goo. Takaa woo ra a g'i dan Abadantaa jine sanda hongandihaya hala abada.

30 Ma alkurraa goy jinawey kanj ti Urim nda Tumim jisi ciitoo albaytoo ra, hala i ma bara Haruna gandey ga waati kanj a ga huru ka kay Abadantaa jine. Izirayel borey ciitoo ga cindi Haruna gandey ga Abadantaa jine hala abada.»

Sargari juwalkaa bankaarawey jerey

31 «Woo banda ga, ma forkiyaa tee kanj ga huru beene kaayi-izoo cire, a kul ma teendi nda šukka bula.

³² Fun kanj ga tee jinde ga hun gamoo ra, funoo mijoo bande kunga ma huru, maale k'a kay, woo ga tee a se sanda guuru darbay jinde hala a masi kottu.

³³ Forkiyaa gandahere mijoo ga, ma grenad-ize šukkayan, ibula, nda iciray henna, nda iciray zaram danj, ma wura guuru-izeyan kanj ga hēe danj i game mijoo kul bande.

³⁴ Wura guuru-ize foo, grenad-ize foo, wura guuru-ize foo, grenad-ize foo, forkiyaa mijoo kul bande.

³⁵ Haruna g'a danj waati kanj a ga nga goyoo tee. Boro ga maa guuru-izey hēenoo waati kanj a ga huru nongu henanantaa ra Abadantaa jine, nda waati kanj a ga fatta hala a masi koy buu.

³⁶ Woo banda ga, ma wura alhakiika teja taalam tee, ma žeeri ka hantum a ra sanda tammaasa kanj ga nee: <A yeetandi jere ga Abadantaa se.>

³⁷ Ma teja taalamoo danj nda karfu bula fatalaa ga, a ma huru fatalaa jineheroo ga.

³⁸ A ma huru Haruna tejaa ga. Zunubey kanj Izirayel borey g'i tee haya henanantey kaayanoo ra, Haruna g'i jeeje nga ga. Woo maaganda se ay ga yadda Izirayel borey sargari henanantey ga kanj i g'i kaa ya ne. Teja taalamoo ma cindi tejaa ga hala Abadantaa ma ngi sargarey taa.

³⁹ Ma šukka baana ka darbay beeroo tee. Ma fatala tee nda šukka baana. Ma gamahaw tee kanj maale k'a kay.

⁴⁰ Ma darbay beeriyan tee Haruna iz'arey se, ma gamahawyan tee i se, ma fuulayan tee i se, i ma tee darža nda beeray tammaasa.

⁴¹ Ma darbawey danj ni armaa Haruna nda nga iz'arey ga, m'i yon, m'i gorandi goyoo ra, m'i yeeti jere ga ya ne, hala i ma sargari juwalkaw goyoo tee ya ne.

⁴² Ma lej šukka npogoyan tee i se hala i masi gaa koonu, a m'i dii centey ga ka koy ceehamey ga.

⁴³ Haruna nda nga iz'arey g'i danj waati kanj i ga huru cere kubayyan hukkumoo ra wala ka too sargari tonadogoo ra waati kanj i ga ngi sargari juwalyan goyoo tee nongu henanantaa ra. Woo ra i si zunubu zaa, i si buu. Hantum kanj si tun no nga nda nga hayroo se nga dumaa ga.»

29

Sargari juwalkey gorandiyanoo goyoo ra

¹ «Takaa ne kanj n'g'a tee ka Haruna nda nga iz'arey yeeti jere ga hala i ma sargari juwalkaw goyoo tee ya ne: ma yaaru foo zaa, nda gaaru hinka kanj ga malal sii,

² ma takula zaa kanj ra dolobiri sii, nda wijilayan kanj ra dolobiri sii kanj loobandi nda jii, nda furneyan kanj ra dolobiri sii kanj yonandi nda jii. M'i tee nda alkama farin hamni.

³ M'i danj dika ra, ma dikaa, nda yaaroo, nda gaarey kaa sargari.

⁴ Ma Haruna nda nga iz'arey ka koy cere kubayyan hukkumoo mijoo ga, m'i jumay nda hari.

⁵ Ma darbawey zaa, ma darbay beeroo danj Haruna ga, forkiyaa kanj goo beene kaayi-izoo cire, nda beene kaayi-izoo, nda albaytoo, ma gamoo haw nda beene kaayi-izoo gamahawoo.

⁶ Ma fatalaa didiji bonjoo ga, ma teja taalam henanantaa danj fatalaa ga.

⁷ Woo banda ga, ma yonyan jiyoo zaa k'a mun bonjoo ga k'a yon.

⁸ Ma Haruna iz'arey manandi, ma darbawey danj i ga.

⁹ Ma gamey haw nda gamahawoo, Haruna nda nga iz'arey ma fuula dan i ga. Sargari juwalkawtaraa ga tee ngi wane, a ga tee hantum kanj si tun, ma Haruna nda nga iz'arey gorandi goyoo ra.

¹⁰ Ma yaaroo ka koy cere kubayyan hukkumoo jine, Haruna nda nga iz'arey ga ngi kabey fur boŋoo ga.

¹¹ Ma yaaroo koosu Abadantaa jine, cere kubayyan hukkumoo mijoo ga.

¹² Ma zaa yaaroo kuroo ra, m'a danj sargari tonadogoo hilley ga nda ni kabe-izoo, ma kuroo cindoo kul doori sargari tonadogoo gandahere.

¹³ Ma maanoo kul zaa kanj ga teeley daabu, nda tasa-izoo kanj goo tasaa ga, nda dumay-ŋaa-guuri hinkaa, nda maanoo kanj goo i ga. M'i kul dullandi sargari tonadogoo ga.

¹⁴ Ma yaaroo hamoo, nda kuuroo, nda nga teeley žiibey, m'i ton jamaa kaloo se taray. Zunubu sargari no.

¹⁵ Ma gaaru jinaa zaa, Haruna nda nga iz'arey ma ngi kabey fur boŋoo ga.

¹⁶ Ma gaaroo koosu, ma kuroo zaa k'a say-say sargari tonadogoo carawey bande.

¹⁷ Ma gaaroo dunbu nongu-nongu. Ma teeley nda kobsey jumay k'i fur nongey nda boŋoo boŋ.

¹⁸ Ma gaaroo kul dullandi sargari tonadogoo boŋ, sargari kukurante no Abadantaa se, sunnaara kaana, sargari tonante no Abadantaa se.

¹⁹ Ma gaaru hinkantoo zaa, Haruna nda nga iz'arey ma kabey fur gaaroo boŋoo ga.

²⁰ Ma gaaroo koosu, ma zaa kuroo ra k'a danj Haruna hanja gumaa deenoo ga nda nga iz'arey hanja gumaa deeney ga, ma danj kabe gumaa kobaaroo ga, nda cee gumaa cew-ize beeroo ga. Ma kuroo say-say sargari tonadogoo carawey bande.

²¹ Ma zaa kuroo ra kanj goo sargari tonadogoo ga, ma zaa yonyan jiyoo ra k'i say-say Haruna nda nga darbawey ga, nda nga iz'arey ga nda ngi darbawey ga. A ga danjandi jere ga ya ne, nga nda nga darbawey, nda nga iz'arey nda ngi darbawey.

²² Ma gaaroo maanoo zaa, nda šuwalaa, nda maanoo kanj ga teeley daabu, nda tasa-izoo, nda dumay-ŋaa-guuri hinkaa nda maanoo kanj goo i ga, nda cee gumaa, zama sargari no kanj ga teendi sargari juwalkey gorandiyanoo goyoo ra se.

²³ Ma takula zaa, nda wijila, nda furme takulawey kanj ra dolobiri sii dikaa ra kanj goo Abadantaa jine.

²⁴ M'i kul danj Haruna kabey ra nda nga iz'arey kabey ra, m'i zinji sanda sargari zinji-zinjante Abadantaa jine.

²⁵ M'a taa kabey ra k'a dullandi sargari tonadogoo boŋ, sargari kukurantaa boŋ, a ma tee sunnaara kaana Abadantaa se. Sargari tonante no Abadantaa se.

²⁶ Ma Haruna gorandiyanoo goyoo ra gaaroo gandoo zaa k'a zinji k'a tee sargari zinji-zinjante Abadantaa jine. A ga tee ni bagaa.

²⁷ Ma gaaroo gandoo kanj tee sargari zinji-zinjante nda cewoo kanj jerandi yeeti jere ga ya ne. Nongey wey kul mana hun kala sargaroo kanj i n'a kaa Haruna nda nga iz'arey gorandiyanoo goyoo ra se.

²⁸ A ma tee Haruna nda nga iz'arey wane, a ma tee hantum kanj si tun Izirayel borey do. Sargari no kanj ga jer Abadantaa maanoo ga kanj hun ngi alaafiya teendi sargarey ra.

²⁹ Haruna dumaa ga bankaaray henanantey ga tee iz'arey waney, hala i m'i danj ka yonandi nda ka yeetandi jere ga goyoo se.

³⁰ Iz'arey ra, woo kanj ga huru dogoo ra ga bankaarawey danj jirbi iyye, bora a kanj ga huru cere kubayyan hukkumoo ra ka goyoo tee nongu henanantaa ra.

³¹ Ma gorandiyanoo goyoo ra gaaroo zaa, ma hamoo hina nongu henanante ra.

³² Haruna nda nga iz'arey ma gaaroo hamoo nda takulaa kanj goo dikaa ra nja a cere kubayyan hukkumoo mijoo ga.

³³ I ma hayey nja a kanj nda zunubu tuusuyanoo teendi, ngi gorandiyanoo goyoo ra se nda ngi yeetiyanoo jere ga ya ne. Boro tana kul mas'i nja a, zama haya henananteyan no.

³⁴ Nda haya cindi gorandiyanoo goyoo ra hamoo wala takulaa ra hala suba, m'a ton nuune ra k'a tee boosu. A masi nandi, zama haya henanante no.

³⁵ Takaa woo no n'g'a tee Haruna nda nga iz'arey se, sanda takaa kanj nda ay na ni yaamar. Jirbi iyye no n'g'a tee ngi gorandiyanoo goyoo ra.

³⁶ Zaari kul ma yaaru kaa zunubu sargari, zunubu tuusuyanoo se. Ma sargari tonadogoo henanandi ka zunubu tuusuyanoo tee a se, woo banda ga, m'a yon k'a yeeti jere ga ya ne.

³⁷ Jirbi iyye ma zunubu tuusuyanoo tee sargari tonadogoo se k'a yeeti jere ga ya ne, sargari tonadogoo ga tee nongu kanj ga hanse ka henan. Haya kul kanj too sargari tonadogoo ga, ga henan.»

Sargari kukurantey kanj ga teendi zaari kul

³⁸ «Hayaa kanj n'g'a sarga sargari tonadogoo bonj man'ti kala: feeji-ize hinka kanj goo nda jiiri foo. Zaari kul, han kul m'a tee.

³⁹ Ma feeji-ize jinaa kaa subbaahi, ma ihinkantoo kaa almaari.

⁴⁰ Koyne mo feeji-ize jinaa bande ma farin hamni kilo hinza loobu nda jii liitar foo nda jere kanj mana hun kala zaytu musayante ra nda alaneb hari moora liitar foo nda jere sanda sargari hari-hari.

⁴¹ Ma feeji hinkantoo kaa almaari. M'a kaa sanda takaa kanj nda n'ga subbaahi taasu sargaroo kaa, nda sargari hari-hari follokaa, sunnaara kaana sargari tonante no Abadantaa maapoo ga.

⁴² War masi fay nda ka sargari kukurantey wey kaa Abadantaa jine cere kubayyan hukkumoo mijoo ga war alwaddawey ra, nongoo kanj ra ay ga war kubay ka šelan ma ne.

⁴³ No din ra ay ga Izirayel borey kubay, ay daržaa ga hukkumoo yeeti jere ga ya ne.

⁴⁴ Ay ga cere kubayyan hukkumoo nda sargari tonadogoo yeeti jere ga ya ne. Ay ga Haruna nda nga iz'arey yeeti jere ga ya ne hala i ma sargari juwalkaw goyoo tee ya ne.

⁴⁵ Ay ga goro Izirayel borey game, ay ga tee ngi Koyoo.

⁴⁶ Woo ra i ga bay kanj agay ti Abadantaa, ngi Koyoo kanj n'i fattandi Misira gandaa ra hala ya duu ka goro i game, agay kanj ti Abadantaa, ngi Koyoo.»

30

Dugu dullandidogoo

¹ «Ma sargari tonadoo tee kanj ga n'ga dugoo dullandi. M'a tee nda akasiya bundu.

² Kuuyanoo ma tee kabedaaru foo, hayyanoo ma tee kabedaaru foo, caraw taacaa kul ma sawa. Nga kayyanoo ma tee kabedaaru hinka. Nga nda nga hilley kul ma tee affoo.

³ Ma sargari tonadogoo kul daabu nda wura alhakiika, beeneheroo, nda carawey kuubi-ka-beraa, nda hilley. Ma wura kunga dan mijoo bande.

⁴ Ma wura korbay hinka dan kungaa cire. M'i dan caraw hinkaa ga kabe hinkaa ga kan ra gobey kan nda i g'a zaa ga huru.

⁵ Ma akasiya bunduyan tee gobu k'i daabu nda wura.

⁶ Ma sargari tonadogoo dan ridowoo tenje kan goo seedetaraa sundukoo jine, a ma tenje nda sundukoo daabirjoo kan goo seedetaraa bon, nongoo kan ra ay ga ni kubay.

⁷ Haruna ma dugu hew kaana dullandi. Subbaahi ka kaa subbaahi, waati kan a koy fitillawey soolu, nga no a m'a dullandi a ga.

⁸ Almaari kul, nda Haruna koy fitillawey diinandi no a ga dugoo dullandi. Dugoo no kan ga cindi Abadantaa jine war alwaddawey se.

⁹ War masi dugu tana dullandi a ga, war masi sargari kukurante kaa a ga, war masi taas sargari kaa a ga, war masi sargari hari-hari doori a ga.

¹⁰ Haruna ga zunubu tuusuyanoo tee nga hilley ga cee foo jiiroo ra nda zunubu sargaroo kuroo. Cee foo jiiroo ra no a ga zunubu tuusuyanoo tee a ga. A ma alaadaa woo tee war alwaddawey ra. Dugu dullandidogoo man'ti kala haya kan ga hanse ka henan Abadantaa se.»

Hayaa kan ga banandi nongu henanantaa se

¹¹ Abadantaa šelan Musa se ka nee:

¹² «Waati kan n'na Izirayel borey kabu ka ngi hinnaa bay, affoo kul ga haya bana Abadantaa se nga hundoo hayoo se, hala waati kan n'ga kabuyanoo tee bone masi duu ey.

¹³ Hayaa ne kan borey kul kan ga kabandi g'a bana: Nzorfu kaaray tamma jere ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. Nzorfu kaaray tamma foo man'ti kala garam woy cindi hinka (12). Nzorfu kaaray tamma jeraa ma tee haya kan kaandi Abadantaa se.

¹⁴ Boro kul kan kabandi kan goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi, ga hinnaa woo kaa Abadantaa se sanda baa.

¹⁵ Almankoyini si haya noo kan bisa nzorfu kaaray tamma jere, talka si haya noo kan kacca nda nzorfu kaaray tamma jere waati kan war ga hinnaa woo kaa Abadantaa se sanda baa hala war ma war hundey hallasi.

¹⁶ Ma nooroo dii Izirayel borey ga, m'a noo cere kubayyan huklumoo goyoo se. Abadantaa jine a ga tee hongandihaya Izirayel borey se, hala a ma war hundey hallasi.»

Alhan taasa beeroo kan nda i ga alwala

¹⁷ Abadantaa šelan Musa se ka nee:

¹⁸ «Ma alhan taasa beeri tee, nda nga hayaa kan ga a ga goro ma tee nda alhan, alwala jinay no. M'a dan cere kubayyan huklumoo nda sargari tonadogoo game. Ma hari dan a ra.

¹⁹ Haruna nda nga iz'arey ga ngi kabey nda ngi cewey numay a ra.

²⁰ Waati kan i ga huru cere kubayyan huklumoo ra, i ga hari ka numay hala i masi duu ka buu, wala waati kan i man sargari tonadogoo do ka ngi goyoo tee kan ti ka sargari tonante dullandi Abadantaa maapoo ga.

²¹ I ga ngi kabey nda ngi cewey numay hala i masi duu ka buu. Hantum kan si tun no i se, Haruna nda nga hayroo se ngi alwaddawey ra.»

Yonyanoo jiyoo

²² Abadantaa šelan Musa se ka nee:

²³ «Ni, haya hew kaana alhakiikayan zaa kan ti: mir hari-hari kilo guu, alkalfa hew kaana kilo hinka nda jere, waakonde hew kaana kilo hinka nda jere.

²⁴ Nda kas hew kaana kilo iddu ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo, nda zaytu jii liitar iddu.

²⁵ Ma hayey wey jaami k'i hanse i ma tee jii yonyan henanantaa se, a ma tee turaari teekaw goy. A ga tee jii yonyan henanantaa se.

²⁶ M'a ka cere kubayyan hukkumoo yon, nga nda seedetaraa sundukoo,

²⁷ nda taabaloo nda nga jinawey kul, nda fitilla gorodogoo nda nga jinawey kul, nda dugu dullandidogoo,

²⁸ nda sargari kukurantey tonadogoo nda nga jinawey kul, nda taasa beeroo nda hayaa kan ga a ga goro.

²⁹ Ma hayey wey yeeti jere ga ya ne, i ga tee hayayan kan ga hanse ka henan. Haya kul kan tuku i ga, ga henan.

³⁰ Ma Haruna nda nga iz'arey yon, m'i yeeti jere ga ya ne, hala i ma sargari juwalkaw goyoo tee ya ne.»

³¹ «Nee Izirayel borey se: <Woo man'ti kala yonyan henanantaa jiyoo kan jisandi ya ne war alwaddawey se.

³² A masi doorandi boro kul gaahamoo ga, boro kul masi nga dumoo tee, a ga henan, a ga tee war se haya henanante.

³³ Boro kul kan na nga dumoo tee k'a dan boro tana ga, bora ga hun nga jamaa ra.»»

Takaa kan nda dugoo ga hansandi

³⁴ Abadantaa nee Musa se: «Dugu hew kaaney zaa kan ti: storaks, nda jingam hew kaana, nda galbanum hew kaana, nda dugu alhakiika, i kul tinyaney ma sawa.

³⁵ M'i tee dugu jaamante, turaari teekaw goy, ciiri-ciirante, a ga henan, a yeetandi jere ga ya ne.

³⁶ Ma haya tee a ra hamni kan ga huru cere kubayyan hukkumoo ra, seedetaraa sundukoo jine, nongoo kan ra ay ga ni kubay, war se haya no kan ga hanse ka henan.

³⁷ Haya kan ti dugoo woo, war masi nga dumoo hanse war boŋ se, a ma tee ma ne haya henanante Abadantaa se.

³⁸ Boro kan na nga dumoo tee ka maa hewoo, bora ga hun nga jamaa ra.»

31*Nongu henanantaa cinakey*

¹ Abadantaa šelan Musa se ka nee:

² «Nga ne, ay na Besalel cee nda nga maapoo, Uri iz'aroo no, Hur haamaa, Žuda alkabiilaa boro no.

³ Ay n'a too met nda Irkoy Hundoo, nda lakkal, nda bayray, nda goy fahamay dumi kul.

⁴ A ga wan ka haya taagayan fattandi, wura goyyan ra, nda nzorfu, nda alhan.

⁵ A ga wan ka tondi hoy k'a caara k'a gorandi haya ra, ka bundu goy, ka haya dumi kul tee.

⁶ Nga ne, agay, ay na Oholiyab, Ahisamak iz'aroo, Dan alkabiilaa boro tonton a ga. Bayraykoyni kul, ay na bayray dan binoo ra. Hayey kul kan nda ay na ni yaamar i m'i tee kan ti:

⁷ cere kubayyan hukukumoo, nda seedetaraa sundukoo, nda sundukoo daabirjoo kan goo a bon, nda hukukumoo jinawey kul,

⁸ nda taabaloo nda nga jinawey kul, nda fitilla gorodoo henanantaa* nda nga jinawey kul, nda dugu dullandidogoo,

⁹ nda sargari kukurantey tonadogoo nda nga jinawey kul, nda taasa beeroo nda hayaa kan ga a ga goro,

¹⁰ nda bankaaray cere-cerantey, nda sargari juwalkaa Haruna bankaaray henanantey, nda nga iz'arey bankaaray kan nda i ga sargari juwalyan goyoo tee,

¹¹ nda yonyan jiyoo, nda dugu hew kaana kan ga teendi nongu henanantaa se. I g'a tee nda takaa kul kan nda ay na ni yaamar.»

Hunanzamzaaroo beerandiyanoo

¹² Abadantaa šelan Musa se ka nee:

¹³ «Ni, šelan Izirayel borey se ka nee: <War ma hanse ka hunanzamzaarey beerandi. Tammaasa no agay nda war game war alwaddawey se, hala borey ma bay kan agay ti Abadantaa kan ga war henanandi.

¹⁴ Adiši war ma hunanzamzaaroo beerandi, zama zaari henanante no war se. Boro kan n'a kaynandi, a waazibi boraa ma wiyandi. Boro kul kan na goy tee hanoo din, boraa din ga hun nga jamaa ra.>

¹⁵ Jirbi iddu goy ma teendi, iyyantoo man'ti kala hunanzamzaaroo. Hunanzamzaaroo man'ti kala zaari henanante Abadantaa maapoo ga kan ra boro ga hunanzam. Boro kul kan na goy tee hunanzamzaaroo hane, a waazibi boraa ma wiyandi.

¹⁶ Izirayel borey ma hunanzamzaaroo beerandi. I ma hunanzamzaaroo tee ngi alwaddawey ra. A ma tee amaana abadante.

¹⁷ Zaaroo din ga tee tammaasa kan goo agay nda Izirayel borey game hala abada. Zama jirbi iddu ra Abadantaa na beenaa nda laboo tee, jirbi iyyantoo ra a hunanzam, a na nga faraa kaa.»

¹⁸ Waatoo kan a šelan ka ben Musa bande Sinay tondi hondoo ga, a n'a noo seedetaraa walha hinkaa, tondi walhawey kan Irkoy n'i hantum nda nga kabe-izoo.

32

Izirayel borey na wura yagaw tooru tee

¹ Waatoo kan Izirayel borey dii kan Musa gay a mana zunbu tondi hondoo bon, jamaa marga Haruna jere ka nee a se: «Tun ma koyyan tee ir se kan ga dira ir jine, zama Musa din, boraa din kan n'ir žigandi ka hun Misira gandaa ra, ir si bay haya kan ka duu a.»

² Haruna nee i se: «Wa wura haŋakorbawey kaa kan goo war wandey haŋawey ra, nda war iz'arey, nda war ize woyey, war ma kate ey ya ne.»

³ Jamaa kul na wura haŋakorbawey kaa kan goo ngi haŋawey ra ka kate ey Haruna do.

⁴ A na wuragoo dii kabey ra ka guurey baaba k'a kayri k'a mennandi k'a tee yagaw. Woo banda ga, i nee: «Izirayel, ni Koyoo ne kan na ni žigandi ka hun Misira gandaa ra.»

* **31:8 31.8**fitilla gorodoo henanantaa, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti wura alhakiika fitilla gorodogoo.

⁵ Kanj Haruna dii woo, a na sargari tonadoo foo cin a jine. Haruna kaati ka nee: «Suba ir ga jingar tee Abadantaa maano ga.»

⁶ Subaa ra, i biya ka tun ka sargari kukuranteyan nda alaafiya teendi sargariyan kaa. Jamaa goro ka nja ka hanj, nga banda ga, i tun ka hooray.

⁷ Abadantaa šelan Musa se ka nee: «Cahā ka zunbu, zama ni jamaa kanj n'n'a žigandi ka hun Misira gandaa ra hasara.

⁸ I cahā ka fondaa nanj kanj ay n'i yaamar i m'a dii. I na guuru mennandi k'a tee yagaw ngi bonj se ka sujudu a se, ka sargari kaa a se, i nee mo: «Izirayel, ni Koyoo ne kanj na ni žigandi ka hun Misira gandaa ra.»

⁹ Abadantaa nee Musa se: «Ay dii jamaa woo, nga ne, jamaa no kanj hipoo ga šendi.

¹⁰ Sohō ay nanj hala ay futuroo ma zunbu i ga, hala y'i halaci, amma ay ga ni tee dumi beeri.»

¹¹ Amma Musa na nga Koyoo, Abadantaa suurandi ka binoo yaynandi ka nee: «Abadantaa, macin se ni futuroo kanj ni jamaa ga kanj n'n'i fattandi Misira gandaa ra nda gaabi albarkante nda kabe gaabante?»

¹² Nda n'na takaa woo tee, Misira borey ga nee: «A man'i fattandi kala nda anniya laala, k'i wii tondi hondey ra, k'i derandi laboo ga.» Ay Koyoo, ni futay beeroo nanj, ma nimsi ka ifutaa nanj kanj n'g'a baa k'a tee ni jamaa se.

¹³ Hongu ni tamey Ibrahima, nda Isiyaka, nda Izirayel kanjanj se ni žee ni maano ga, ni nee i se: «Ay ga war hayroo boobandi sanda beenaa handarawey, gandaa kanj ay n'a har se: "Ay g'a noo war hayroo se", i g'a tubu hala abada.»

¹⁴ Ifutaa kanj Abadantaa nee nga g'a tee nga jamaa se, a nimsi, a tun a ga.

¹⁵ Musa na banda bere ka zunbu tondi hondoo bonj, seedetaraa walha hinkaa goo kaboo ra. Walhaa banda hinkaa kul ga hantum goo, a goo caraw foo ga, a goo caraw faa ga.

¹⁶ Walhawey, Irkoy goyoo no, hantumoo, Irkoy hantumoo no kanj žeerandi walhawey ga.

¹⁷ Kanj Žozuwe maa jamaa kaatiyanoo jindoo, a nee Musa se: «Wongu jinde goo jamaa kaloo ra.»

¹⁸ Amma Musa nee:
«Man'ti hinyan jinde no,
man'ti boro kanj i hin a jinde no,
haya kanj ay ga maar'a, dooni jinde no!»

¹⁹ Za Musa man jamaa kaloo, a ga yagaa honnay, a ga dii jamaa kanj ga gan. Musa futuroo tun. A na walhawey warra k'i kaa nga kaboo ra, a n'i kayri tondi hondoo cire.

²⁰ A na yagaa kanj i n'a tee dii k'a ton nuune ra. A n'a dur hala a tee hamni, a n'a say haroo bonj k'a hanjandi Izirayel borey se.

²¹ Musa nee Haruna se: «Macin no jamaa n'a tee ma ne kanj se ni kate i ga zunubu beeroo woo?»

²² Haruna nee: «Ay koyoo futuroo masi tun! Ni hunday ga jamaa bay, n'ga bay kanj i ga cahā ifutu teeyan se.

²³ I nka nee ya ne: «Koyyan tee ir se kanj ga dira ir jine, zama Musa din, bora din kanj n'ir žigandi ka hun Misira gandaa ra, ir si bay haya kanj ka duu a.»

²⁴ Waatoo din ay nee i se: «May bara nda wura? I n'i kaa ngi ga k'i noo ya ne, ay n'i warra nuunaa ra, de yagaa woo bangay.»

Izirayel zukandoo

²⁵ Musa dii kanj jamaa dere, zama Haruna nk'i nanj derandiyan fondaa ra, hala ngi iberey ma haaru i ra.

²⁶ Musa kay jamaa kaloo mijoo ga, a nee: «Borey kanj goo Abadantaa bande ma kaa ay do.» Lewi iz'arey kul marga a do.

²⁷ A nee i se: «Hayaa ne kanj Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: <Boro foo kul ma nga takubaa danj centoo ga, war ma koy jamaa kaloo kul yaara hugu nda hugu, war affoo kul ma nga armaa, nda nga ceroo, nda nga boro maanaa wii.>»

²⁸ Lewi iz'arey na hayaa tee kanj Musa n'a har, hanoo din, jamaa ra, aru zenber hinza (3.000) cine kanj ka buu.

²⁹ Musa nee: «Hō war yeetandi jere ga Abadantaa se*, zama war affoo kul na nga iz'aroo, nda nga armaa wii, hala albarka ma huru war ra hō.»

Musa na Irkoy suurandi a ma Izirayel zunuboo yaafa

³⁰ Subaa ra, Musa nee jamaa se: «War na zunubu beeri tee, amma sohō ay ga žigi ka koy Abadantaa do, a ga hin ka tee ya duu taka kanj nda war zunubey ga tuusandi.»

³¹ Musa yee Abadantaa do ka nee: «Ya Abadantaa, jamaa woo na zunubu beeri tee, i na wura koyyanj tee ngi boŋ se.

³² Sohō, nda ni yadda, ngi zunuboo yaafa i se. Nda man'ti woo, ay maapoo tuusu k'a kaa ni citaaboo ra kanj n'n'a hantum.»

³³ Amma Abadantaa nee Musa se: «Boraa kanj na zunubu tee ya ne no ay ga maapoo tuusu k'a kaa ay citaaboo ra.

³⁴ Sohō koy, ma jamaa gongu ka koy nongoo kanj ay n'a har ma ne ra. Nga ne, agay almalaykaa no ma dira ni jine. Han kul kanj ay tun i se ay g'i zukandi ngi zunuboo se.»

³⁵ Abadantaa na jamaa kar, zama a na yagaa tee, woo kanj Haruna n'a tee.

33*Irkoy nee Izirayel borey ma fondaa zaa*

¹ Abadantaa ţelanj Musa se ka nee: «Hun ne, ni nda jamaa kanj n'n'i žigandi ka hun Misira gandaa ra, žigi ka koy gandaa ra kanj ay n'a žee Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba se ka nee: <Ay g'a noo ni hayroo se.>

² Ay ga almalayka sanba ni jine, ay ga Kananj borey, nda Amor borey, nda Heti borey, nda Ferezi borey, nda Hewi borey, nda Žebus borey gaaray.

³ Žigi ka koy gandaa kanj ra waa nda yuu ga tee hari. Ay si koy war bande, hala ya si koy ni halaci fondaa ra, zama ni man'ti kala jama kanj hijoo ga ţendi.»

⁴ Kanj jamaa maa alhabar laalaa woo, biney maray, boro kul mana yee ka taalam danj.

⁵ Abadantaa nee Musa se: «Ţelanj Izirayel borey se ka nee: <War man'ti kala jamaa hijeţenda, nda ay koy war bande alwaati kayna, ay ga ni halaci. Ni taalamey kaa, ay ga dii haya kanj no ay g'a tee ma ne.>»

⁶ Za i hun Horeb tondi hondoo do, Izirayel borey na ngi taalamey kaa.

Cere kubayyan huklumoo

* **32:29 32:29** war yeetandi jere ga Abadantaa se, Ebere ţenni ra, almaganaa faa ti wa war boŋ yeeti jere ga Abadantaa se.

⁷ Musa ga hukukumoo zaa k'a cin jamaa kaloo se taray, nongu mooro ra, a na maapoo dan «cere kubayyan hukukumoo»*. Boro kul kan ga Abadantaa ceeci si fatta ka koy kala cere kubayyan hukukumoo din do kan goo jamaa kaloo se taray.

⁸ Waati kan Musa koy hukukumoo here, jamaa kul ga tun, affoo kul ga kay nga hukukumoo minoo ga, a ga Musa guna hala a ma huru hukukumoo ra.

⁹ Nda Musa huru hukukumoo ra, duulaa kan ga kay i jine ga zunbu ganda ka kay hukukumoo minoo ga, Irkoy šelan Musa bande.

¹⁰ Jamaa kul ga dii duulaa kan ga kay i jine cere kubayyan hukukumoo minoo ga, jamaa kul ga sujudu, affoo kul nga hukukumoo minoo ga.

¹¹ Abadantaa šelan Musa bande mee nda mee, sanda takaa kan nda boro ga šelan nga ceroo bande. Woo banda ga, Musa yee jamaa kaloo ra, amma nga banda hunoo Žozuwe, aru sooga no kan ti Nun iz'aroo mana hun hukukumoo kuneheroo ra.

Abadantaa šelan Musa bande

¹² Musa nee Abadantaa se: «Guna, ni nee ya ne: <Jamaa woo žigandi>, amma mana bora har ya ne kan n'g'a hangandi ay bande. Ni no ka nee ya ne mo: <Ay ga ni bay nda ni maapoo, koyne mo ay na alhormo tee ma ne.>

¹³ Sohō, alhormo tee ya ne, ay g'a wiri ni ga, ma ni fondawey bayrandi ya ne hala ya ni bay, woo ra ay ga bay kan n'na alhormo tee ya ne. Masi dirna ganda woo borey, ni jamaa no.»

¹⁴ Abadantaa nee: «Agay hunday no ma koy ni bande, ay ga ni noo hunanzamay.»

¹⁵ Musa nee a se: «Nda ni hunday si koy, masi nan ir ma žigi ka hun ne.

¹⁶ Nda n'si koy ir bande, taka foo nda ir ga bay kan n'na alhormo tee ya ne, agay nda ni jamaa? Man'ti kan se n'ga koy ir bande, nga se ir, agay nda ni jamaa, ir ga fay nda jama kul kan goo laboo ga?»

¹⁷ Abadantaa nee Musa se: «Šennoo kan ni ne k'a har, ay g'a tee, zama n'na alhormo tee ya ne, ay ga ni bay nda ni maapoo.»

¹⁸ Musa nee: «Ay g'a wiri ni ga, ma ni daržaa cebe ya ne!»

¹⁹ Abadantaa nee Musa se: «Ay g'ay borohennataraa kul bisandi ni jine, ay ga Abadantaa maapoo cee ni jine.

Ay ga alhormo tee boro kan se ay baa ya alhormo tee, ay ga tamalla boro kan se ay baa ya tamalla.»

²⁰ A nee koyne: «N'si hin ka dii ay ndumoo, zama adamize si hin ka dii ay ndumoo a ma yee ka huna.»

²¹ Abadantaa nee: «Nga ne, nongu foo ne ay jeroo ga, kaa ka kay tondoo boŋ.

²² Waati kan ay daržaa ga bisa, ay ga ni dan tondoo guusoo ra, ay g'ay kaboo ka ni gum hala ya bisa.

²³ Woo banda ga, ay g'ay kaboo kaa no, de n'ga dii ay dumaa here. Amma agay ndumoo, boro si hin ka dii a.»

34

Walha taagawey kan ga yaamarey hantumandi

* **33:7 33.7** cere kubayyan hukukumoo woo nda Irkoy hukukumoo ga fay kan se i ga nee cere kubayyan hukukumoo zamnaa 27.21ra. Ne ra hukukumoo no kan si waati kuku tee hala Irkoy hukukumoo ga cinandi (zamnaa 36–40).

1 Abadantaa nee Musa se: «Tondi walha hinka hoy sanda ijinawey, ay ga šenney hantum i ga kaŋ cindi ijinawey ga kaŋ n'n'i kayri.

2 Soolu suba subbaahi se, za subbaahi ma žigi Sinay tondi hondoo boŋ ka kay ay jine, hondoo boŋoo ga.

3 Boro kul masi žigi ni bande, de mo boro masi bara tondi hondoo din kul ga, alman buuna nda ibeeri kul masi kur hondoo din here.»

4 Musa na tondi walha hinkaa hoy sanda ijinawey. A biya ka tun, a žigi Sinay tondi hondoo boŋ sanda takaa kaŋ nda Abadantaa n'a yaamar. A na tondi walha hinkaa zaa nga kaboo ra.

5 Abadantaa zunbu ka kaa duulaa ra. Abadantaa na nga boŋ maapoo cee.

6 Abadantaa bisa Musa jine, a nee: «Abadantaa, Abadantaa, Irkoy tamallakoyoo kaŋ ga alhormo tee, kaŋ si cahā ka futu, kaŋ ga too met nda borohennataray nda laadirtaray,

7 kaŋ ga nga arrahamaa cebe alwadda zenberyay se, a ga laybu, nda hooyan, nda zunubu yaafa, amma a si ifutu dii ihenanante. A ga baabey laybey hangandi izey nda haamawey hala alwadda hinzantoo ka koy itaacantoo ga.»

8 Musa cahā ka gunguma laboo ra ka sujudu

9 ka nee: «Alhormo tee ya ne, ay Koyoo, ay Koyoo ma dira ir game. Jama hiješenda no, ir zunubey nda ir laybey yaafa ir se, ir tee ni tubuhayaa.»

Amaanaa taagandi

10 Abadantaa nee: «Nga ne, ay ga amaana daŋ agay nda war game. Ni jamaa kul jine ay ga kayfiyan tee kaŋ cine mana bay ka teendi laboo kul ga, a mana teendi ganda kul ra. Jamaa kaŋ ga ni kuubi ka ni bere ga dii Abadantaa teegoyoo, teegoy kaŋ ga boro hunburandi no ay g'a tee ma ne.

11 Lakkal daŋ hayaa se kaŋ nda ay ga ni yaamar hō. Nga ne, ay ga Amor borey, nda Kanaŋ borey, nda Heti borey, nda Ferezi borey, nda Hewi borey, nda Žebus borey gaaray ni jine.

12 Hawgay masi amaana daŋ ni nda gandaa kaŋ ra n'ga huru borey game, i masi koy tee war game kumsay.

13 War ma ngi sargari tonadogey kayri, war ma ngi tondey kaŋ i n'i kayandi k'i gana hasara, war ma ngi Ašera toorey zafa.

14 Masi sujudu koy tana se, zama Abadantaa kaŋ maapoo ti «Canse», Koy no kaŋ ga canse ma ne.

15 Amaana kul masi huru ni nda gandaa din borey game hala waati kaŋ i ga izefututaray tee* ngi koyey bande, de i ga sargari kaa i se, nda i na ni cee, masi ŋaa.

16 Nda n'na ngi ize woyey zaa ni iz'arey se, ngi ize woyey ga izefututaray tee nda ngi koyey, i ga war iz'arey tuti i ma izefututaray tee ngi koyey bande.

17 Masi guuru mennandi k'a tee koy.

18 War ma Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo kayandi. Jirbi iyye war ma takula ŋaa kaŋ ra dolobiri sii, sanda takaa kaŋ nda ay na ni yaamar, waatoo kaŋ kayandi Abib handoo† ra. Zama Abib handoo ra ni fatta Misira.

19 Gunde jinaa kul ti agay wane, haya kul kaŋ ti aru ni adabbawey, alman beeri nda ibuuna ra.

* 34:15 34.15 Man'ti gaaham here no, laadir jaŋay no Irkoy here. † 34:18 34.18 Zamnaa 13.4.

²⁰ Amma farka gunde jinaa, m'a barmay nda alman buuna, nda man'a barmay, ma jindebandaa kayri. Ni iz'arey gunde jinawey, ma ngi hayoo noo. Boro si kaa ay jine kabe koonu.

²¹ Jirbi iddu ma goy, amma jirbi iyyantoo ma hunanzam, ba beerumaa nda hegaa waati no ma hunanzam.

²² War ma Jirbiyyewey jingaroo tee, alkamaa jeeni ize jina-jinawey se, war ma Hegaa jingaroo tee jiiroo benantaa ga.

²³ Cee hinza jiiroo ra, ni borey ra, aru kul ga kaa ka kay ni Koyoo jine, Abadantaa, Izirayel Koyoo.

²⁴ Zama ay ga dumey gaaray ni jine, ay ga tonton ni gandaa hirrey ga k'i beerandi. Waati kanj ni žigi ka koy kay Abadantaa, ni Koyoo jine cee hinza jiiroo ra, boro kul si kaa ni dumaa ga ka ni gandaa taa.

²⁵ Mas'ay sargaroo kuroo nda takula kanj ra dolobiri goo kaa cere bande. Borcintaraa jingaroo sargaroo masi cindi za cijinoo ra hala subbaahi.

²⁶ Ma kate Abadantaa, ni Koyoo hugoo do ni faaroo ize jina-jinawey. Masi hancin-ize hina nanjoo wawaa ra.»[‡]

²⁷ Abadantaa nee Musa se: «Šenney wey hantum. Šenney wey nda ay ga amaana danj agay, nda ni, nda Izirayel game.»

²⁸ No din ra Musa na zaari woytaaci (40) nda cijin woytaaci (40) tee Abadantaa bande. A mana haya ŋaa, a mana haya hanj. A na amaanaa šenni woyaa (10) hantum walhawey ga.

Musa yee jamaa do

²⁹ Waatoo kanj Musa zunbu ka hun Sinay tondi hondoo bonj, seedetaraa walhawey hinkaa goo kaboo ra kanj a ga zunbu, a si bay kanj nga ndumoo mma dii garaw waatoo kanj nga nda Abadantaa ga šelanj.

³⁰ Haruna nda Izirayel borey ga Musa guna, nga ne, nga ndumoo ga dii garaw, i hunbur ka man a.

³¹ Amma Musa ciya i se. Haruna nda jamaa bonjkoyney kul kaa a do, Musa šelanj i se.

³² Woo banda ga, Izirayel borey kul man kate, a na yaamarey kul har i se kanj Abadantaa n'i har nga se Sinay tondi hondoo ga.

³³ Kanj Musa šelanj i bande ka ben, a na sanfiti gum nga ndumoo ga.

³⁴ Amma waati kanj a ga huru ka koy Abadantaa do ka šelanj a bande, a ga sanfitoo kaa nga ga hala nga fattaroo ga. Nda a fatta, a ga hayaa deede Izirayel borey se kanj yaamarandi.

³⁵ Izirayel borey ga Musa ndumoo guna, i dii kanj a ga dii garaw, Musa ga sanfitoo yeeti nga ndumoo ga hala waati kanj a yee ka huru ka koy Abadantaa do ka šelanj.

35

Hunanzamzaaroo man'ti kala farakaayan zaari

¹ Musa na Izirayel borey jamaa kul marga, a nee i se: «Hayey ne kanj Abadantaa n'i yaamar i ma teendi.

² Jirbi iddu goy ma teendi, amma jirbi iyyantoo ma tee war se zaari henanante, farakaayan, hunanzamzaari kanj ga teendi Abadantaa se. Boro kul kanj goy hanoo din, bora a ga wiiyandi.

³ Hunanzamzaaroo hane, nongu kul kanj ra war n'a tee gorodoo, war masi nuune diinandi.»

[‡] 34:26 34.26 Zamnaa 23.19; Alhukumoo 14.21.

Izirayel borey na jinayyan noo Irkoy gorodogoo cinayanoo se

⁴ Musa šelaj Izirayel borey jamaa kul se ka nee i se: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a yaamar:

⁵ <Wa hayayan kaa k'i noo Abadantaa se, bine henna kul ma haya noo Abadantaa se: wura, nda nzorfu kaaray, nda alhan,

⁶ nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana yakuwante, nda hancin hinbiri,

⁷ nda gaaru kuuruyan kaŋ cirayandi, nda ayu kuuruyan, nda akasiya bundu,

⁸ nda jii fitilla gorodogoo se, nda turaari hew kaanayan yonyan jiyoo nda dugu hew kaanaa se,

⁹ nda oniks tondi, nda tondi dumiyay kaŋ ga huru beene kaayi-izoo nda albaytoo ra.

¹⁰ War ra, bayraykoyni kul ma kaa ka hayey kul tee kaŋ Abadantaa n'i yaamar:

¹¹ Irkoy gorodogoo nda nga hukcumoo, nda kuntaa kaŋ ga gum a ga, nda nga kanjihayey, nda nga bundu tefawey, nda nga gaaru-gaarey, nda nga ganjey, nda nga ferawey,

¹² sundukoo nda nga gobey, nda daabirjoo, nda zaaraa kaŋ ga tee rido,

¹³ nda taabaloo nda nga gobey, nda nga jinawey kul, nda takulawey kaŋ jisandi Irkoy jine,

¹⁴ nda fitilla gorodogoo nda nga jinawey, nda fitillawey nda jiyoo kaŋ g'i diinandi,

¹⁵ nda dugu dullandidogoo nda nga gobey, nda yonyan jiyoo, nda dugu hew kaanaa, nda Irkoy gorodogoo mijoo ridowoo,

¹⁶ nda sargari kukurantey tonadogoo nda nga ham tonaguuroo kaŋ ti alhan, nda nga gobey, nda nga jinawey kul, nda taasa beeroo nda hayaa kaŋ ga a ga goro,

¹⁷ batumaa kuntawey, nda nga ganjey, nda nga ferawey, nda batumaa mijoo ridowoo,

¹⁸ nda Irkoy gorodogoo sukahayey, nda batumaa sukahayey, nda ngi karfey,

¹⁹ nda bankaaray cere-cerantey kaŋ nda goyoo ga teendi nongu henanantaa ra, nda sargari juwalkaa Haruna bankaaray henanantey, nda nga iz'arey bankaarawey kaŋ nda i ga sargari juwalyan goyoo tee.»

²⁰ Izirayel borey jamaa kul hun Musa do.

²¹ Borey kul kaŋ biney ga boori kabey ga don man ka haya noo Abadantaa se cere kubayyan hukcumoo cinayanoo, nda goyey kul kaŋ ga tee a ra, nda bankaaray henanantey teeyanoo se.

²² Arey nda woyey kul kaŋ biney ga boori kate hiiri, nda niinekorbay, nda hanjakorbay, nda kabekorbay, nda jindehiiri. I kul kate wura jinay dumi kul k'i tee sargari zinji-zinjante Abadantaa se.

²³ Boro kul kaŋ do šukka bula, wala iciray, wala iciray zaram, wala šukka baana yakuwante, wala hancin hinbiri, wala gaaru kuuruyan kaŋ cirayandi, wala ayu kuuruyan goo, kate ey.

²⁴ Boro kul kaŋ na haya noo sanda nzorfu kaaray wala alhan ga kate a Abadantaa do. Boro kul kaŋ do akasiya bundu goo kate a goy dumi kul kaŋ ga teendi se.

²⁵ Woy bayraykoyni kul na haabu bii k'a tee šukka bulaa, nda iciraa, nda iciray zaramoo, nda šukka baana yakuwantaa ka kate ey.

²⁶ Woy lakkalkoyni kul na hancin hinbiri bii.

²⁷ Jamaa boŋkoyney kate sardoniks tondi, nda tondi dumiyaŋ kaŋ ga huru beene kaayi-izoo nda albaytoo ra.

²⁸ I kate turaari hew kaanayaŋ, nda jii fitilla gorodogoo se, nda yonyan jiyoo se, nda dugu hew kaaney se.

²⁹ Izirayel borey, woy nda aru kabedoonawey kul kate haya goyoo kul se kaŋ nda Abadantaa na Musa k'i yaamar. Sargari no kaŋ i n'a noo nda ngi boŋ Abadantaa maajnoo ga.

Irkoy hukkumoo goykey

³⁰ Musa nee Izirayel borey se: «Wa guna, Abadantaa na Besalel cee nda nga maajnoo, Uri iz'aroo no, Hur haamaa, Žuda alkabiilaa boro no.

³¹ A n'a too met nda Irkoy Hundoo, nda lakkal, nda bayray, nda fahamay, goy dumi kul ra,

³² ka haya taagayaŋ fattandi wura goyyan, nda nzorfu kaaray goyyan, nda alhan goyyan ra.

³³ A ga wan ka tondi hoy k'a caara k'a gorandi haya ra, ka bundu goy, ka assana goyyan dumi kul tee.

³⁴ A daŋ binoo ra mo a ma cawandi, nga nda Oholiyab, Ahisamak iz'aroo no, Dan alkabiilaa boro no.

³⁵ A n'i too met nda lakkal hala i ma hin ka tondi fasalyan dumi kul tee, ka assana goykaw goy dumi kul tee, ka maale goy dumi kul tee, ka ūukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda ūukka baana yakuwante kay, ka goy dumi kul tee, ka haya taagayaŋ fattandi.»

36

¹ Besalel, nda Oholiyab, nda lakkalkoyni kul kaŋ Abadantaa n'i noo lakkal nda fahamay hala i ma nongu henanantaa goyey kul tee, i n'i tee ka sawa nda Abadantaa yaamaroo.

² Musa ciya Besalel, nda Oholiyab, nda lakkalkoyni kul kaŋ Abadantaa na lakkal daŋ binoo ra se, kaŋyaŋ yadda ka goyey tee.

³ Musa n'i noo sargaroo kul kaŋ Izirayel borey n'a kaa nongu henanantaa cinayanoo goyey se. Subbaahi ka kaa subbaahi borey ga kate a se ngi faabaroo.

⁴ Lakkalkoyney kul kaŋ goo ma goy nongu henanantaa ra na ngi goyoo naŋ affoo-foo,

⁵ i ūelaŋ Musa se ka nee: «Jamaa ga hanse ka kate jinay ka bisa woo kaŋ Abadantaa n'a yaamar goyoo teeyanoo se.»

⁶ Musa daŋ i ma fee ngi kaloo ra ka nee: «Woy wala aru masi yee ka goy ka kate haya nongu henanantaa cinaroo se.» I kay, i mana yee ka kate haya.

⁷ Zama jinawey kaŋ goo no goyoo se ga wasa hala haya ma cindi.

Irkoy gorodogoo cinayanoo

⁸ Goykey ra, bayraykoyni beerey na Irkoy gorodogoo tee nda kaymi taafe zuu woy (10) ūukka baana yakuwante, ibula, nda iciray henna, nda iciray zaram. I na almalaykayaŋ kaŋ se i ga nee ūerib kay zuwey ga, assana goykaw goy no.

⁹ Zuu foo kul kuuyanoo ga too kabedaaru waranka cindi yaaha (28), hayyanoo ga too kabedaaru taaci. Zuwey kul ti deede foo.

¹⁰ I na zuu guu daŋ cere ga jina, i yee ka igguu faa mo daŋ cere ga.

11 I na karfuyan kan teendi nda šukka bula dan zuu guu margari jinaa zuu koraa minoo ga, taka follokaa no i n'a tee zuu guu margari faa minoo ga.

12 I na karfu woyguu (50) dan zuu guu jinaa ga, i na karfu woyguu (50) dan zuu guu hinkantoo zuu koraa minoo ga. Karfey ga cere tenje.

13 I na wura kanjihaya woyguu (50) tee, i na zuwey dan cere ga nda kanjihayey, woo ra a tee huklum folloku.

14 Woo banda ga, i na zuuyan nda hancin hinbiri tee k'i tee huklum kan goo Irkoy gorodogoo bon. Zuwey man'ti kala iwoy cindi foo (11).

15 Zuu foo kul kuuyanoo man'ti kala kabedaaru waranza (30), hayyanoo kabedaaru taaci. Zuu woy cindi faa (11) ti deede foo.

16 I na zuu guu marga cere ga, i na zuu iddu marga cere ga.

17 I na karfu woyguu (50) dan zuwey margari jinaa zuu koraa minoo ga, i na karfu woyguu (50) dan zuu beerey margari hinkantoo minoo ga.

18 I na alhan kanjihaya woyguu (50) tee ka huklumoo dan cere ga hala a ma tee afolloku.

19 I na kunta kan ga huklumoo gum tee nda gaaru kuuruyan kan cirayandi, i na kunta kan teendi nda ayu kuuruyan dan a ga.

20 Woo banda ga, i na bundu tefayyan kan ga kay tee Irkoy gorodogoo se nda akasiya bundu.

21 Bundu foo kul goo nda kabedaaru woy (10) kuuyan, affoo kul goo nda kabedaaru foo nda jere hayyan.

22 I na bundu tefay hinka tee kan ga cere tenje, affoo kul cee hinka ga dobu a ga. Takaa woo nda Irkoy gorodogoo bundu tefawey kul teendi.

23 I na bundey wey tee Irkoy gorodogoo se, i na bundu waranka (20) tee gurma kaboo here.

24 I na nzorfu kaaray feraw woytaaci (40) kar kanyan guusu goo i ra, i goo bundu tefay warankaa (20) cire, bundu foo kul cee hinkaa goo feraw hinka guusey ra.

25 Irkoy gorodogoo caraw faa mo i na bundu tefay waranka (20) tee hawsa kaboo here,

26 nda ngi nzorfu kaaray feraw woytaacaa (40), feraw hinka goo bundu foo kul cire.

27 Irkoy gorodogoo kuneheroo se, dangay kaboo here, i na bundu iddu tee.

28 Irkoy gorodogoo kuneheroo ra, i na bundu hinka tee kanjey se.

29 Gandaheroo goo cere ga, beeneheroo korbay g'i dii cere ga henna. I na taka follokaa tee ihinkaa se kan goo kanje hinkaa ga.

30 Bundu tefay yaahaa nda ngi nzorfu kaaray ferawey bara no, feraw woy cindi iddu (16) no, feraw hinka goo bundu foo kul cire.

31 Woo banda ga, i na akasiya bundu tee gaaru-gaaruyan, igguu Irkoy gorodogoo caraw foo bundu tefawey se.

32 Igguu Irkoy gorodogoo caraw faa bundey se, igguu nga gorodogoo kuneheroo se kan goo dangay caraa here.

33 Gaaru-gaaroo kan goo gamoo ra, i n'a dan bundu tefawey kuuyanoo gamoo ra, a ma hun bon foo ga ka koy bon faa ga.

34 I na bundu tefawey daabu nda wura, i na wura ka ngi korbawey tee kan ga gaaru-gaarey dii, gaaru-gaarey mo daabandi nda wura.

³⁵ Woo banda ga, i na ridowoo tee nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana yakuwante. I na almalaykayan kan se i ga nee šerib kay a ga, assana goykaw goy no.

³⁶ I na ganji taaci tee a se nda akasiya bundu, i n'i daabu nda wura, korbayyan teendi nda wura. I na nzorfu kaaray mennandi ka feraw taaci tee ganjey se.

³⁷ I na rido tee hukcumoo mijoo se, a teendi nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana yakuwante, maale k'a kay.

³⁸ I na nga ganji guwaa nda ngi korbawey tee ka ngi bojey nda ngi hawahayey daabu nda wura. Ngi feraw guwaa teendi nda alhan.

37

Seedetaraa sundukoo teeyanoo

¹ Besalel na sundukoo tee nda akasiya bundu, nga kuuyanoo man'ti kala kabedaaru hinka nda jere, hayyanoo kabedaaru foo nda jere, nga kayyanoo kabedaaru foo nda jere.

² A na gundoo nda dumaa daabu nda wura alhakiika, a na wura kunga dan mijoo bande.

³ A na wura mennandi ka korbay taaci tee cee taacaa se. Korbay hinka caraw foo ga, ihinka caraw faa ga.

⁴ A na akasiya bunduyan tee gobu k'i daabu nda wura.

⁵ A na gobey dan korbawey ra sundukoo carawey ga ka sundukoo zaa nda ey.

⁶ A na daabirji tee nda wura alhakiika. Nga kuuyanoo ti kabedaaru hinka nda jere, hayyanoo ti kabedaaru foo nda jere.

⁷ A na almalayka hinka tee kan se i ga nee šerib. A n'i kar wura ra, a n'i dan daabirjoo boj hinkaa ga.

⁸ A na šerib foo tee boj foo ga, a na affoo tee boj faa ga. A na šeribey tee daabirjoo hunday ra, daabirjoo boj hinkaa ga.

⁹ Šeribey ga ngi fatawey hay beene, i ga ngi fatawey ka daabirjoo daabu. Ngi ndumey ga cere tenje, i ga daabirjoo guna.

Taabaloo nda nga jinawey teeyanoo

¹⁰ Woo banda ga, a na taabaloo tee nda akasiya bundu, kuuyanoo ti kabedaaru hinka, hayyanoo kabedaaru foo, kayyanoo kabedaaru foo nda jere.

¹¹ A n'a daabu nda wura alhakiika ka wura kunga dan mijoo bande.

¹² A na jejebu tee kan hayyanoo ga too kabetaami foo, a na wura kunga ka jejeboo kul kuubi k'a bere.

¹³ A na wura mennandi ka korbay taaci tee a se, a na korbawey dan kanje taacaa ga kan goo cee taacaa ga.

¹⁴ Korbawey ga man jejeboo, ngi ra gobey ga huru ka taabaloo zaa.

¹⁵ A na gobey tee nda akasiya bunduyan k'i daabu nda wura ka taabaloo zaa.

¹⁶ A na jinawey tee kan goo taabaloo ga: taasawey, nda potey, nda sargari-kaa-potey, nda gullawey kan nda sargari hari-harey ga doorandi. A n'i tee nda wura alhakiika.

Fitilla gorodoo teeyanoo

¹⁷ A na fitillaa canboo tee nda wura alhakiika. Fitilla gorodogoo karandi, cewoo, nda kunturoo, nda potey, nda nga dobey, nda nga kutukuryey tee a bande affoo.

¹⁸ Kabe iddu goo carawey ga, ihinza goo fitilla gorodogoo caraw foo ga, ihinza goo caraw faa ga.

¹⁹ Kabe foo ga, poti hinza goo kanj ga hima nda tuuri-izoo kanj se i ga nee amand kanj ra dobu nda kutukurya goo. Kabe faa ga, poti hinza goo kanj ga hima nda amand kanj ra dobu nda kutukurya goo kabe hinkantoo ga. Takaa din da ti kabe idduwaa kanj ga fatta fitilla gorodogoo ga.

²⁰ Fitilla gorodogoo hunday ga poti taaci goo kanj ga hima nda amand kanj ra dobuyan nda kutukuryayan goo.

²¹ Dobu foo goo kabe hinkaa jinaa cire kanj ga fatta kunturoo ga, dobu foo goo kabe hinkaa hinkantoo cire kanj ga fatta a ga, dobu foo goo kabe hinkaa hinzantoo cire kanj ga fatta a ga. Takaa din da ma teendi kabe idduwaa se kanj ga fatta a ga.

²² Ngi dobey nda kabey tee kunturoo bande affoo, a kul tee goy kanj karandi nda wura alhakiika.

²³ A na fitilla iyyaa, nda kanbey kanj ga ngi zaarawey boosey dunbu, nda dugu canbey tee nda wura alhakiika.

²⁴ Wura alhakiika kilo waranza (30) nda a na nga fitilla gorodogoo nda nga jinawey kul tee.

Dugu dullandidogoo teeyanoo

²⁵ Woo banda ga, a na dugu dullandidogoo tee nda akasiya bundu. Kuuyanoo man'ti kala kabedaaru foo, hayyanoo kabedaaru foo, caraw taacaa kul ga sawa. Nga kayyanoo man'ti kala kabedaaru hinka. Nga nda nga hilley kul ti affoo.

²⁶ A na nga, nda nga beeneheroo, nda carawey kuubi-ka-beraa, nda hilley daabu nda wura alhakiika. A na wura kunga danj mijnoo bande.

²⁷ A na wura korbay hinka danj kungaa cire. A n'i danj caraw hinkaa ga kabe hinkaa ga kanj ra gobey kanj nda i g'a zaa ga huru.

²⁸ A na akasiya bunduyan tee gobu k'i daabu nda wura.

²⁹ A na yonyan jii henanantaa, nda dugu hew kaana alhakiikaa tee, turaari teekaw goy no.

38

Sargari tonadogoo nda nga jinawey teeyanoo

¹ Besalel na sargari kukurantey tonadogoo tee nda akasiya bundu. Caraw taacaa kul ga sawa, nga kuuyanoo man'ti kala kabedaaru guu, hayyanoo kabedaaru guu, nga kayyanoo kabedaaru hinza.

² A na hilliyen tee nga kanje taacaa ra. Nga nda nga hilley kul tee affoo, a n'a daabu nda alhan.

³ A na sargari tonadogoo jinawey kul tee: nga barmawey, nda nga pelley, nda nga kusey, nda nga furseti beerey, nda nga dugu canbey. Nga jinawey kul mana teendi nda kala alhan.

⁴ I na ham tonaguuru kanj ti alhan kanj ma nee sankay tee sargari tonadogoo mijnoo cire, za gamoo ga hala ganda.

⁵ A na alhan mennandi ka korbay taaci tee k'i danj alhan tonaguuroo kanje taacaa ga i ma tee nongoo kanj ra gobey ga huru.

⁶ A na akasiya bundey tee k'i daabu nda alhan.

⁷ A na gobey dan korbawey ra sargari tonadogoo carawey ga k'a zaa, a teendi nda bundu, gundoo koonoo no.

⁸ A na alhan taasa beeroo tee, a na hayaa kan ga a ga goro tee nda alhan, nda woyey kan ga goy cere kubayyan hukukumoo mijoo ga dijey.

Batumaa gundoo cinayanoo

⁹ Woo banda ga, a na batumaa tee. Gurma kaboo here, batumaa kunta šukka baana yakuwanteyan goo kan kuuyanoo man'ti kala kabedaaru zangu (100).

¹⁰ Ngi ganji warankaa (20) nda ngi feraw warankaa (20) man'ti kala alhan. Ganjey korbawey nda hawahayey man'ti kala nzorfu kaaray.

¹¹ Hawsa kaboo here, kabedaaru zangu (100), nda ngi ganji warankaa (20), nda ngi alhan cee warankaa (20). Ganjey korbawey nda ngi hawahayey man'ti kala nzorfu kaaray.

¹² Dangay kaboo here, kuntayan kan kuuyanoo man'ti kala kabedaaru woyguu (50), ngi ganji woyaa (10), nda ngi feraw woyaa (10), nda ganjey korbawey nda hawahayey man'ti kala nzorfu kaaray.

¹³ Dandi kaboo here, waynahunay kaboo ga, kabedaaru woyguu (50).

¹⁴ Kunta kabedaaru woy cindi guu (15) bara caraw foo ga, ngi nda ngi ganji hinzaa, nda ngi feraw hinzaa.

¹⁵ Caraw faa mo se, ka koy batumaa mijoo bon foo ga ka koy bon faa ga, kunta kabedaaru woy cindi guu (15), nda ngi ganji hinzaa, nda ngi feraw hinzaa goo.

¹⁶ Batumaa kuntawey kul kan g'a kuubi man'ti kala šukka baana yakuwante.

¹⁷ Ganjey ferawey man'ti kala alhan, ganjey korbawey nda hawahayey man'ti kala nzorfu kaaray. Ganjey bonjey mana daabandi nda kala nzorfu kaaray. Batumaa ganjey kul, nzorfu kaaray hawahayayan no m'i dii cere ga.

¹⁸ Batumaa mijoo ridowoo, maale k'a kay, šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana yakuwante nda a teendi. Ridowoo kuuyanoo man'ti kala kabedaaru waranka (20), nga kayyanoo man'ti kala kabedaaru guu. Ridowoo kayyanoo nda batumaa kuntawey hayyanoo kul ti deede foo.

¹⁹ Nga ganji taacaa, nda nga cee taacaa man'ti kala alhan, korbawey nda ngi hawahayey man'ti kala nzorfu kaaray, ngi bonjey mana daabandi nda kala nzorfu kaaray.

²⁰ Irkoy gorodogoo sukahayey nda batumaa sukahayey kul man'ti kala alhan.

Irkoy gorodogoo hayey kabuyanoo

²¹ Woo ti jinawey hinnaa kan huru Irkoy gorodogoo cinayanoo ra kan ti seedetaraa gorodogoo, kan teendi ka sawa nda Musa yaamaroo. Lewi borey goyoo, sargari juwalkaa Haruna iz'aroo Itamar ti goyoo jinehunoo.

²² Besalel, Uri iz'aroo, Hur haamaa kan ti Žuda alkabiilaa boro na hayey kul tee kan nda Abadantaa na Musa yaamar.

²³ Oholiyab, Ahisamak iz'aroo kan ti Dan alkabiilaa boro goo a bande, assana goykaw no, maale goy no a ga tee, a ga šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana kay.

²⁴ Wuragoo kul kaŋ tee sargari zinji-zinjante ka huru nongu henanantaa cinayanoo goyey kul ra man'ti kala ton foo cine ka sawa nda nongu henanantaa wura tammaa alkadaroo.

²⁵ Nzorfu kaaraa kaŋ borey kaŋ kabandi jamaa ra kate a man'ti kala ton hinza nda jere cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo.

²⁶ Woo ga sawa nda boro foo kul beka tamma foo kaŋ alkadaroo ti nzorfu kaaray tamma jere ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. Arey kul kaŋ kabandi kaŋ goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi, maanaa boro zenber zangu iddu nda zenber hinza nda zangu guu nda woyguu (603.550).

²⁷ Ton hinza no ka mennandi ka tee nongu henanantaa ferawey nda ridowoo ganjey ferawey, feraw zangu (100) mana teendi nda kala ton hinza, feraw foo kul kilo waranza (30).

²⁸ A na nzorfu kaaray tamma boŋ zenber foo nda zangu iyee nda woyye cindi guwaa (1.775) ka ganjey korbawey tee, i na boŋey daabu, i na hawahayey daŋ cere ga.

²⁹ Alhanoo hinnaa kaŋ Izirayel borey n'a noo sargari zinji-zinjante man'ti kala ton hinka nda jere cine.

³⁰ A na wey tee feraw cere kubayyan hukukumoo mipoo se, a na alhan sargari tonadogoo, nda alhan ham tonaguuroo tee, nda sargari tonadogoo jinawey kul,

³¹ nda batumaa ferawey, nda batumaa mipoo ferawey, nda hukukumoo sukahayey kul kaŋ g'a kuubi.

39

Sargari juwalkey bankaarawey teeyanoo

¹ Šukka bulaa, nda iciray henna, nda iciray zaramoo nda i na bankaaray cere-cerantey tee kaŋ nda goyoo ga teendi nongu henanantaa ra nda Haruna bankaaray henanantey, sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

² I na beene kaayi-izoo tee nda wura, nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana yakuwante.

³ I na wuragey kar k'i tefayandi, i n'i dunbu-dunbu sanda šilli k'i daŋ šukka bulaa, nda iciraa, nda iciray zaramoo ra, nda šukka baana yakuwantaa ra, assana goykaw goy no.

⁴ I na karfu-izeyaŋ tee a se kaŋ g'i dii cere ga, ka mee hinkaa dii cere ga.

⁵ Beene kaayi-izoo nda nga gamahawoo kaŋ goo a se beene kul mana tee kala affoo, nga nda beene kaayi-izoo kul mana teendi kala nda haya follokey no: wura, nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram nda šukka baana yakuwante, sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

⁶ I na oniks tondiyaŋ kaŋ gorandi wura ra soolu, i na Izirayel borey maapey žeeri a ga sanda tammaasa.

⁷ I n'i daŋ beene kaayi-izoo karfu-izey ga k'i tee honganditondi Izirayel borey se sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

Sargari juwalkaa albaytoo teeyanoo

⁸ Woo banda ga, i na albaytoo tee sanda takaa kaŋ nda i na beene kaayi-izoo tee, i n'a tee nda wura, nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, nda šukka baana yakuwante, assana goykaw goy no.

⁹ Caraw taacaa kul ga sawa, i n'a taabu ihinka, nga kuuyanoo ga too kabetaami foo, nga hayyanoo ga too kabetaami foo. Albaytoo taabandi ihinka.

¹⁰ I n'a taalam nda tondi sorro taaci: sorro jinaa mana teendi nda kala sarduwan, nda topaz, nda emerod.

¹¹ Sorro hinkantoo mana teendi nda kala tirkuwaz, nda safir, nda luulu.

¹² Sorro hinzantoo mana teendi nda kala opal, nda agat, nda ametist.

¹³ Sorro taacantoo mana teendi nda kala krisolit, nda oniks, nda žasp. Tondey si gorandi kala ngi wura gorandihayey ra.

¹⁴ Tondey ga sawa nda Izirayel borey maapey, i man'ti kala iwoy cindi hinka (12) sanda maapey. I n'i žeeri sanda tammaasa, affoo kul nda nga maapoo, zama alkabiila woy cindi hinka (12) no.

¹⁵ I na wura alhakiika šešeri kaŋ teendi sanda karfu bibiranteyan dan albaytoo ga.

¹⁶ I na wura gorandihaya hinka nda wura korbay hinka tee. I na korbay hinkaa dan albaytoo kanje hinkaa ga.

¹⁷ I na wura karfu hinkaa haw korbay hinkaa ga kaŋ goo albaytoo kanjey ga.

¹⁸ Woo banda ga, i na karfey boŋ hinkaa haw gorandihaya hinkaa ga k'i haw beene kaayi-izoo karfu-izey ga jineheroo ra.

¹⁹ I na wura korbay hinka tana tee k'i dan albaytoo kanje hinkaa ga, mijoo ga beene kaayi-izoo gundoo ra.

²⁰ I na wura korbay hinka tana tee koyné k'i haw beene kaayi-izoo karfu-izey ga ganda, jinehere nongoo kaŋ ga i ga hawa jeroo ga, beene kaayi-izoo gamahawoo se beene.

²¹ I na karfu bula ka albaytoo korbawey dii beene kaayi-izoo waney ga hala albaytoo ma cindi beene kaayi-izoo gamahawoo ga, albaytoo masi hun dogoo ra beene kaayi-izoo ga, sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

Sargari juwalkaa bankaarawey jerey teeyanoo

²² Forkiyaa kaŋ ga huru beene kaayi-izoo cire teendi, maale k'a kay, a kul mana teendi nda kala šukka bula.

²³ Funoo kaŋ i n'a kaa forkiyaa gamoo ra ga kate a ma tee sanda guuru darbay, funoo mijoo bande kunga goo hala a masi kottu.

²⁴ Forkiyaa gandahere mijoo ga i na grenad-ize šukkayan, ibula, nda iciray henna, nda iciray zaram yakuwante dan.

²⁵ I na guuru-izeyan kaŋ ga hée tee nda wura alhakiika k'i dan forkiyaa mijoo kul bande grenad-izey game.

²⁶ Guuru-ize foo, grenad-ize foo, guuru-ize foo, grenad-ize foo, forkiyaa mijoo kul bande, ka goyoo tee sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

²⁷ Woo banda ga, i na šukka baana darbay beerey tee Haruna nda nga iz'arey se, maale k'i kay.

²⁸ I na fatalaa tee nda šukka baana, i na fuulawey tee nda šukka baana, i na npogawey tee nda šukka baana. I mana teendi nda kala šukka baana yakuwante.

²⁹ Gamahawoo i n'a tee nda šukka baana yakuwante, nda šukka bula, nda iciray henna, nda iciray zaram, maale k'a kay, sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

³⁰ I na teja taalam henanantaa tee, i n'a tee nda wura alhakiika, i na hantum kar a ga kanj ga tee sanda tammaasa kanj ga nee: «A yeetandi jere ga Abadantaa se».

³¹ Woo banda ga, i na karfu bula haw a ga k'a dii fatalaa ga, sanda takaa kanj nda Abadantaa na Musa yaamar.

Irkoy hukcumoo goyoo ben

³² Takaa woo nda Irkoy gorodogoo kanj ti cere kubayyan hukcumoo goyoo kul ben. Izirayel borey na hayaa kul tee ka sawa nda woo kanj nda Abadantaa na Musa yaamar, i n'a tee nda takaa din da.

³³ I koy nda Irkoy gorodogoo Musa do: hukcumoo nda nga jinawey kul, nda kanjihayey, nda bundu tefawey, nda hayey kanj ga gaaru-gaaru, nda ganjey, nda ferawey.

³⁴ Nda kuntaa kanj teendi nda gaaru kuuruyan kanj cirayandi, nda kuntaa kanj teendi nda ayu kuuruyan, nda zaaraa kanj ga tee rido.

³⁵ Nda seedetaraa sundukoo nda gobey, nda daabirjoo.

³⁶ Nda taabaloo nda nga jinawey kul, nda takulawey kanj jisandi Irkoy jine.

³⁷ Nda fitilla gorodoo henanantaa*, nda fitillawey cere bande, nda nga jinawey kul, nda jiyoo kanj g'i diinandi.

³⁸ Nda wura sargari tonadogoo, nda yonyan jiyoo, nda dugu hew kaanaa, nda ridowoo kanj goo hukcumoo mijoo ga.

³⁹ Nda alhan sargari tonadogoo, nda nga alhan ham tonaguuroo, nda nga gobey, nda nga jinawey kul, nda taasa beeroo nda hayaa kanj ga a ga goro.

⁴⁰ Nda batumaa kuntawey, nda nga ganjey, nda nga ferawey, nda batumaa mijoo ridowoo, nda nga karfey, nda nga sukahayey, nda jinawey kul kanj ga hima ka huru Irkoy gorodogoo kanj ti cere kubayyan hukcumoo goyoo ra.

⁴¹ Nda bankaaray cere-cerantey kanj nda i ga goyoo tee nongu henanantaa ra, nda sargari juwalkaa Haruna bankaaray henanantey, nda nga iz'arey bankaarawey kanj nda i ga sargari juwalyan goyoo tee.

⁴² Izirayel borey na goyoo kul tee sanda takaa kul kanj nda Abadantaa na Musa yaamar.

⁴³ Musa dii goyoo kul, nga ne, i n'a tee nda takaa kanj nda Abadantaa n'a yaamar, i n'a tee nda takaa din da. Musa gaara i se.

40

Abadantaa na Musa yaamar Irkoy gorodogoo ma cinandi, a ma yeetandi jere ga

¹ Abadantaa ŧelan Musa se ka nee:

² «Handu jinaa zaari jinaa ma Irkoy gorodogoo kanj ti cere kubayyan hukcumoo cin.

³ Ma seedetaraa sundukoo danj a ra, ma ridowoo k'a jejebu.

⁴ Ma kate taabaloo, ma hayey hanse a ga kanj ga hima ka hansandi. Ma kate fitilla gorodogoo, ma fitillawey danj a ga.

⁵ Ma wura dugu dullandidogoo danj sundukoo jine, ma ridowoo danj Irkoy gorodogoo mijoo ga.

⁶ Ma sargari kukurantey tonadogoo danj Irkoy gorodogoo kanj ti cere kubayyan hukcumoo, mijoo ga.

* 39:37 39.37 Zamnaa 31.8.

7 Ma taasa beeroo dan cere kubayyan huklumoo nda sargari tonadogoo game, ma hari dan a ra.

8 Ma batumaa kuubi-ka-beraa kayandi, ma ridowoo dan batumaa mipoo ga.

9 Ma yonyan jiyoo zaa ka hugoo nda haya kul kan goo a ra yon, ma nga nda nga jinawey kul yeeti jere ga ya ne, a ga tee haya henanante.

10 Ma sargari kukurante y tonadogoo nda nga jinawey kul yon, m'a yeeti jere ga ya ne hala a ma tee haya kan ga hanse ka henan.

11 Ma taasa beeroo yon, nga nda hayaa kan ga a ga goro, m'a yeeti jere ga ya ne.

12 Ma Haruna nda nga iz'arey manandi cere kubayyan huklumoo mipoo ga, m'i jumay nda hari.

13 Ma bankaaray henanante y dan Haruna ga, m'a yon, de m'a yeeti jere ga ya ne hala a ma sargari juwalkaw goyoo tee ya ne.

14 Ma nga iz'arey mo manandi ka darbay beerey dan i ga.

15 M'i yon sanda ngi baabaa takaa hala i ma ngi sargari juwalyan goyoo tee ya ne, ngi yonyanoo ga tee hayaa kan ga kate i ma ngi sargari juwalyan goyoo tee ya ne hala abada ngi alwaddawey ra.»

16 Musa na hayey kul tee nda takaa kan nda Abadantaa n'a yaamar. A n'a tee nda takaa din da.

Musa na Irkoy gorodogoo cin

17 Jiiri hinkantoo handu jinaa zaari jinaa Irkoy gorodogoo cinandi.

18 Musa na Irkoy gorodogoo cin, a na ferawey dan, a na bundu tefawey kayandi, a na gaaru-gaarey dan, a na ganjey kayandi.

19 A na huklumoo dan Irkoy gorodogoo ga, a na huklumoo daabandoo dan a ga sanda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar.

20 A na seedetaraa hantumoo zaa k'a dan sundukoo ra, a na sundukoo gobey dan, a na daabirjoo gum a ga.

21 A na sundukoo ka koy Irkoy gorodogoo ra, a na zaaraa dan kan ga tee rido, ka seedetaraa sundukoo jejebu sanda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar.

22 A na taabaloo dan cere kubayyan huklumoo ra, Irkoy gorodogoo hawsa kaboo here, ridowoo se tarayhere.

23 A na takulawey hanse k'i dan cere bande Abadantaa jine, sanda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar.

24 A na fitilla gorodogoo dan cere kubayyan huklumoo ra, a ga taabaloo tenje, Irkoy gorodogoo gurma kaboo here.

25 A na fitillawey dan Abadantaa jine sanda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar.

26 A na wura sargari tonadogoo dan cere kubayyan huklumoo ra, ridowoo jinoo ra.

27 A na dugu hew kaanaa dullandi a ga, sanda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar.

28 A na ridowoo dan hugoo mipoo ga.

29 A na sargari kukurante y tonadogoo dan cere kubayyan huklumoo hugoo mipoo ga, a na sargari kukuranta kaa a ga, a na taasu sargaroo kaa, sanda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar.

30 A na taasa beeroo dan cere kubayyan huklumoo nda sargari tonadogoo game, a na hari dan a ra ka alwala.

31 Musa, nda Haruna nda nga iz'arey na ngi kabey nda ngi cewey jumay a ra.

³² Waati kanj i ga huru cere kubayyan huklumoo ra, nda waati kanj i ga too sargari tonadogoo do, i ga numay, sanda takaa kanj nda Abadantaa na Musa yaamar.

³³ A na batumaa cin ka Irkoy gorodogoo nda sargari tonadogoo kuubi k'a bere, a na ridowoo danj batumaa mijoo ga. Takaa woo nda Musa na goyoo tee k'a benandi.

Abadantaa daržaa na Irkoy gorodogoo too

³⁴ Duulaa na cere kubayyan huklumoo gum, de Abadantaa daržaa na Irkoy gorodogoo too.

³⁵ Musa mana hin ka huru cere kubayyan huklumoo ra, zama duulaa cindi a ga, de Abadantaa daržaa na Irkoy gorodogoo too.

³⁶ Waati kanj duulaa tun Irkoy gorodogoo bonj, nga no Izirayel borey ga koy jine ngi naarumaa ra. I ga koy nongu nda nongu.

³⁷ Nda duulaa mana tun, i si koy hala han kanj a tun.

³⁸ Zama zaari here Abadantaa duulaa goo Irkoy gorodogoo bonj, cijin here nuune ga dii duulaa ra, Izirayel hugoo borey kul jine, woo teendi ngi naarumaa kul ra, nongu ka koy nongu.

Sargarey citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Sargarey citaaboo sorro jinaa g'ir cebe kanj cere kubayyan hukkumoo ra Irkoy ga ciya Musa se ka šelanj a bande. Citaaboo kul ra, Irkoy ga Musa noo ašariya boobo, nda fondoyan kanj a m'i noo Izirayel borey se, nda yaamar kanj ti: «Boro kanj g'i ka goy ga huna nda ey.» (zamnaa 18.5; Rom borey batagaa 10.5). Irkoy mma baa nga ma Izirayel borey fahamandi takaa kanj nda i ga hin ka hayey gagay kanj ga ceeci ka nga nda ngi gamoo hasara, nda mo ka cere kubayyan hukkumoo tee hakiika ra cere kubay doo.

Hõ borey kanj ga citaaboo woo caw, ašariyawey wey ga hin ka tee i se boñhaway. Amma a ga ganakey hongandi nongu kul kanj ra i goo, nda alwaati kul, kanj boro nda nga Koyoo gamoo ma boori man'ti kala alwaazibi nbunadam hunaroo se.

Sargari kukurantaa

¹ Abadantaa na Musa cee cere kubayyan hukkumoo do ka šelanj a se ka nee:

² «Šelanj Izirayel borey se, nee i se: <Nda boro foo war ra ga baa nga ma adabba tee sargari Abadantaa mañoo ga, a m'a kaa alman beerey wala ibuuney ra.

³ Nda hayaa kanj a g'a kaa man'ti kala haw-ize sargari kukurante, a ma tee aru kanj ga malal sii, a ma sargaroo kaa cere kubayyan hukkumoo miñoo ga hala Abadantaa ma duu k'a taa.

⁴ A ma nga kaboo fur sargari kukurantaa almanoo boñoo ga, Abadantaa g'a taa, ka nga zunubey tuusu.

⁵ A ma haw-izoo koosu Abadantaa jine. Haruna iz'arey, sargari juwalkey ma kate kuroo k'a say-say sargari tonadogoo carawey bande kanj goo cere kubayyan hukkumoo miñoo ga.

⁶ Bora ma hawoo fooru k'a dunbu-dunbu.

⁷ Sargari juwalkaa Haruna iz'arey ma nuune danj sargari tonadogoo boñ ka tuuri kanandi nuunaa boñ.

⁸ Haruna iz'arey, sargari juwalkey ma ham dunbu-dunbantey, nda boñoo, nda maanoo kanandi tuurey boñ nuunaa ga kanj goo sargari tonadogoo boñ.

⁹ A ma teeley nda kobsey jumay nda hari, sargari juwalkaa m'i kul dullandi sargari tonadogoo boñ. Sargari kukurante no, sargari tonante kanj sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

¹⁰ Nda nga sargaroo si hun kala alman buuney ra ka tee sargari kukurante, a ma tee feeji wala hancin, aru kanj ga malal sii.

¹¹ A m'a koosu sargari tonadogoo hawsa caraa here hukkumoo tenje Abadantaa jine. Haruna iz'arey, sargari juwalkey ma kuroo say-say sargari tonadogoo carawey bande.

¹² A m'a dunbu-dunbu, boñoo nda maanoo goo a ra. Sargari juwalkaa m'i kanandi tuurey boñ nuunaa ga kanj goo sargari tonadogoo boñ.

¹³ A ma teeley nda kobsey jumay nda hari. Sargari juwalkaa m'i kul dullandi k'i sarga sargari tonadogoo boñ. Sargari kukurante no, sargari tonante kanj sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

¹⁴ Nda nga sargaroo si hun kala cirawey ra ka tee sargari kukurante Abadantaa se, a ma tee gubaguba wala tuuzun-ize.

¹⁵ Sargari juwalkaa m'a sarga sargari tonadogoo boŋ, a ma boŋoo kaa k'a dullandi sargari tonadogoo boŋ, de kuroo ma doorandi sargari tonadogoo caraa ga.

¹⁶ A ma zunduroo dogu, nga nda hayey kaŋ goo a ra* k'i warra sargari tonadogoo jeroo ga, waynahunay here, nongoo kaŋ ra i ga boosey dan.

¹⁷ A ma fatawey nda cere game kottu bila i ma hun cere ga. Sargari juwalkaa m'a dullandi sargari tonadogoo tuuroo boŋ kaŋ goo nuunaa ra. Sargari kukurante no, sargari tonante kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se.>»

2

Taasu sargaroo

¹ ««Nda boro ga baa ma taasu sargari tee Abadantaa maapoo ga, sargaroo ma tee farin hamni, a ma jii doori a boŋ ka dugu fur a ga.

² A m'a ka koy Haruna iz'arey se kaŋ ti sargari juwalkey. A ma nga kaboo too farin hamnoo ra k'a haŋandi nda jii, nda dugoo kul. Sargari juwalkaa m'a dullandi sargari tonadogoo boŋ sanda hongandihaya. Sargari tonante no kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

³ Taasu sargaroo cindoo, Haruna nda nga iz'arey ma duu a. Baa no kaŋ ga hanse ka henan, zama a mana hun kala sargari tonantey ra Abadantaa maapoo ga.

⁴ Nda n'ga baa ma taasu sargari kaa kaŋ tonandi alforon ra, a ma tee farin hamni, wijilayan kaŋ loobandi nda jii bila dolobiri nda furmeyan kaŋ yonandi nda jii bila dolobiri.

⁵ Nda ni taasu sargaroo mma tonandi guuru boŋ, a ma tee farin hamni kaŋ loobandi nda jii bila dolobiri.

⁶ M'a dunbu-dunbu ka jii doori a boŋ. Woo ti taasu sargari.

⁷ Nda ni taasu sargaroo mma tonandi pol ra, a ma tee nda farin hamni nda jii.

⁸ Ma koy nda taasu sargaroo kaŋ hansandi hayey wey ra Abadantaa do, i m'a noo sargari juwalkaa se, a ma koy nda a sargari tonadogoo ra.

⁹ Sargari juwalkaa ma hayaa kaa sargaroo ra kaŋ ga tee hongandihaya, a m'a dullandi sargari tonadogoo boŋ. Sargari tonante no kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

¹⁰ Taasu sargaroo cindoo, Haruna nda nga iz'arey ma duu a. Baa no kaŋ ga hanse ka henan, zama a mana hun kala sargari tonantey ra Abadantaa maapoo ga.

¹¹ Taasu sargari kul kaŋ war g'a tee Abadantaa maapoo ga, dolobiri si hima ka huru a ra. Abada dolobiri dumi kul wala yuu dumi kul masi huru war sargari tonantey ra Abadantaa maapoo ga.

¹² Dumaray-ize jina-jinawey, war m'i tee sargari Abadantaa maapoo ga, amma i masi tonandi sargari tonadogoo boŋ sanda sunnaara kaana.

¹³ Taasu sargari kul, ma ciiri fur a boŋ. Masi naŋ ciiroo ma kuma, zama ciiri ti amaanaa tammaasaa ni nda ni Koyoo game. Ma ciiri dan sargari kul ga.

* 1:16 1.16 nga nda hayey kaŋ goo a ra, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti nga nda fitawey.

¹⁴ Nda n'ga baa ma dumari-ize jina-jinawey tee sargari Abadantaa maapoo ga, m'a tee nda jeeniyar kanj kukurandi nuune ra, ma taasoo tutubu k'a kaa, a ma tee ni dumaray-ize jina-jinawey taasoo sargari.

¹⁵ Ma jii doori a bonj ka dugu fur a ga. Woo ti taasoo sargari.

¹⁶ Sargari juwalkaa ma taasoo tutubantaa jere foo, nda jii, nda dugoo kul dullandi sanda hongandihaya. Sargari tonante no Abadantaa maapoo ga.»

3

Alaafiya teendi sargaroo

¹ «Nda boro sargaroo si hun kala hawey ra ka tee alaafiya teendi sargaroo, nda aru no wala woy, a ma tee alman kanj ga malal sii, a m'a ka koy Abadantaa jine.

² A ma nga kaboo fur nga sargaroo bonjoo ga k'a koosu cere kubayyan hukkumoo mijoo ga. Haruna iz'arey, sargari juwalkey ma kuroo say-say sargari tonadogoo carawey bande.

³ Alaafiya teendi sargaroo woo ra a ma nonguyar kaa Abadantaa maapoo ga k'i tee sargari tonante. Nongey ti: maanoo kanj ga teeley daabu, nda teeley maanoo kul,

⁴ nda dumay-paa-guuri hinkaa, nda maanoo kanj g'i daabu kanj ga koy hala caraa ga, nda tasa-izoo kanj goo tasaa ga, a m'a kaa dumay-paa-guurey bande.

⁵ Haruna iz'arey m'i dullandi sargari tonadogoo bonj nda sargari kukurantaa kanj goo nuunaa tuurey bonj. Sargari tonante no kanj sunnaaraa ga kanda Abadantaa se.

⁶ Nda nga sargaroo si hun kala alman buuney ra ka tee alaafiya teendi sargaroo Abadantaa maapoo ga, aru no wala woy, a ma tee alman kanj ga malal sii.

⁷ Nda bora sargaroo ti feeji, a m'a ka koy Abadantaa jine.

⁸ A ma nga kaboo fur sargaroo bonjoo ga k'a koosu cere kubayyan hukkumoo jine. Haruna iz'arey ma kuroo say-say sargari tonadogoo carawey bande.

⁹ Alaafiya teendi sargaroo woo ra a ma maanoo nonguyar kaa Abadantaa maapoo ga k'i tee sargari tonante. Nongey ti: šuwalaa timmantaa, a m'a kaa hala birigaaroo ga, nda maanoo kanj ga teeley daabu, nda teeley maanoo kul,

¹⁰ nda dumay-paa-guuri hinkaa, nda maanoo kanj g'i daabu kanj ga koy hala caraa ga, nda tasa-izoo kanj goo tasaa ga, a m'a kaa dumay-paa-guurey bande.

¹¹ Sargari juwalkaa m'i dullandi sargari tonadogoo bonj. Naayan no kanj tee sargari tonante Abadantaa maapoo ga.

¹² Nda nga sargaroo ti hancin, bora m'a ka koy Abadantaa jine.

¹³ A ma nga kaboo fur almanoo bonjoo ga k'a koosu cere kubayyan hukkumoo jine. Haruna iz'arey ma kuroo say-say sargari tonadogoo carawey bande.

¹⁴ Sargaroo woo ra a ma nonguyar kaa Abadantaa maapoo ga k'i tee sargari tonante. Nongey ti: maanoo kanj ga teeley daabu, nda teeley maanoo kul,

¹⁵ nda dumay-paa-guuri hinkaa, nda maanoo kanj g'i daabu kanj ga koy hala caraa ga, nda tasa-izoo kanj goo tasaa ga, a m'a kaa dumay-paa-guurey bande.

16 Sargari juwalkaa m'i dullandi sargari tonadogoo boŋ. Njaayan no kan tee sargari tonante kan sunnaaraa ga kan. Maanoo kul ti Abadantaa wane.

17 Hantum kan si tun ne war alwaddawey se, nongu kul kan ra war goro: war masi maani kul ŋaa, war masi kuri kul ŋaa.»

4

Sargari juwalkaa zunubu sargaroo

1 Abadantaa ŧelan Musa se ka nee:

2 «ŧelan Izirayel borey se ka nee: <Nda boro firka ka zunubu tee ka yaamarey kul kan ga bara affoo hoo kan Abadantaa n'a gay a mas'a tee, amma a na affoo hoo i ra,

3 nda sargari juwalkaa kan yonandi* no ka zunuboo tee, de nga bande a na jamaa kanandi zunubu ra, nga zunuboo kan a n'a tee se, a ma yaaru kan ga malal sii tee zunubu sargari Abadantaa maanoo ga.

4 A ma jaaroo ka koy cere kubayyan huklumoo minoo ga Abadantaa jine. A ma nga kaboo fur jaaroo boŋoo ga, a m'a koosu Abadantaa jine.

5 Sargari juwalkaa kan yonandi† ma zaa jaaroo kuroo ra k'a ka koy cere kubayyan huklumoo do.

6 A ma nga kabe-izoo sufa kuroo ra k'a say-say cee iyye Abadantaa jine, nongu henanantaa ridowoo jine.

7 A ma zaa kuroo ra k'a dan dugu hew kaaney dullandidogoo hilley ga kan goo Abadantaa jine, cere kubayyan huklumoo ra. A ma jaaroo kuroo cindoo kul doori sargari kukurantey tonadogoo gandahere kan goo cere kubayyan huklumoo minoo ga.

8 A ma zunubu sargaroo jaaroo maanoo kul kaa, maanoo kan ga teeley daabu nda maanoo kul kan goo teeley ga,

9 nda dumay-ŋaa-guuri hinkaa, nda maanoo kan g'i daabu kan ga koy hala caraa ga, nda tasa-izoo kan goo tasaa ga, a m'a kaa dumay-ŋaa-guurey bande,

10 sanda takaa kan nda i g'i kaa alaafiya teendi sargaroo jaaroo ra. Sargari juwalkaa m'i dullandi sargari kukurantey tonadogoo boŋ.

11 Amma jaaroo kuuroo, nda nga baŋoo kul, nda boŋoo, nda kobsey, nda teeley nda ngi ŋiiboo,

12 jaaru timmantaa, a m'a ka koy jamaa kaloo se taray nongu henanante kan ra i ga boosey mun, de a m'a ton tuuri nuune boŋ, nongoo kan ra i ga boosey mun ra a ga tonandi.»

Jamaa kul zunubu sargaroo

13 «<Nda Izirayel jamaa kul firka ka zunubu tee bila nda i ma bay, de i na yaamarey kul kan ga bara affoo hoo kan Abadantaa n'i gay i mas'a tee, i duu zunubu.

14 Waati kan zunuboo kan i n'a tee ka yaamaroo hoo bayrandi, jamaa ma yaaru kaa zunubu sargari, de i m'a ka koy cere kubayyan huklumoo jine.

15 Jamaa boro beerey ma ngi kabey fur jaaroo boŋoo ga Abadantaa jine, de affoo i ra m'a koosu jinoo ra.

16 Sargari juwalkaa kan yonandi‡ ma zaa jaaroo kuroo ra ka kate nda a cere kubayyan huklumoo ra.

* 4:3 4.3 Nga ti sargari juwalkey jineboraa. † 4:5 4.5 Sorro 3to. ‡ 4:16 4.16 Sorro 3to.

¹⁷ A ma nga kabe-izoo sufa kuroo ra k'a say-say cee iyye Abadantaa jine, ridowoo ga.

¹⁸ A ma zaa kuroo ra k'a dan sargari tonadogoo hilley ga Abadantaa jine, cere kubayyan huklumoo ra. A ma kuroo cindoo kul doori sargari kukurantey tonadogoo cewey ga kanj goo cere kubayyan huklumoo mijoo ga.

¹⁹ A ma maanoo kul kaa k'a dullandi sargari tonadogoo boŋ.

²⁰ A ma jaaroo tee sanda takaa kanj a n'a tee zunubu sargaroo jaaroo se. Woo no a m'a tee a se. Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee i se, de i ga yaafandi.

²¹ A ma jaaroo ka fatta ka koy jamaa kaloo se taray k'a ton sanda takaa kanj nda a na ijinaa ton. Zunubu sargari no jamaa se.»

Boŋkoyni zunubu sargaroo

²² ««Nda boŋkoyni na zunubu tee ka firka ka yaamarey kul kanj ga bara affoo hoo kanj Abadantaa, nga Koyoo n'a gay a mas'a tee, a duu zunubu.

²³ Nda a bay zunuboo ga kanj nga n'a tee, a ma hancin kaa sargari, aru kanj ga malal sii.

²⁴ A ma nga kaboo fur hancinoo boŋoo ga, a m'a koosu nongoo kanj ra i ga sargari kukurantey almaney koosu Abadantaa jine. Zunubu sargari no.

²⁵ Sargari juwalkaa ma nga kabe-izoo ka zaa zunubu sargaroo kuroo ra, a m'a dan sargari kukurantey tonadogoo hilley ga, a ma kuroo cindoo doori sargari kukurantey tonadogoo gandahere.

²⁶ A ma maanoo kul dullandi sargari tonadogoo boŋ sanda alaafiya teendi sargaroo maanoo. Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee boŋkoynoo se nga zunuboo se, de a ga yaafandi.»

Jamaa boro foo zunubu sargaroo

²⁷ ««Nda gandaa ra, jamaa boro foo na zunubu tee ka firka ka yaamarey affoo hoo kanj Abadantaa n'a gay a mas'a tee, a duu zunubu.

²⁸ Nda a bay nga zunuboo ga kanj nga n'a tee, a ma hancin woy kanj ga malal sii kaa sargari nga zunubu kanj a n'a tee se.

²⁹ A ma nga kaboo fur zunubu sargaroo almanoo boŋoo ga, a m'a koosu nongoo kanj ra i ga sargari kukurantey almaney koosu.

³⁰ Sargari juwalkaa ma nga kabe-izoo ka zaa kuroo ra, a m'a dan sargari kukurantey tonadogoo hilley ga, a ma kuroo cindoo kul doori sargari tonadogoo gandahere.

³¹ A ma maanoo kul kaa, sanda takaa kanj nda i ga alaafiya teendi sargaroo maanoo kaa, a m'a dullandi sargari tonadogoo boŋ, a ga tee sunnaara kaana Abadantaa se. Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se, de a ga yaafandi.

³² Nda feeji no a kate a ma tee zunubu sargari, a ma tee woy kanj ga malal sii.

³³ A ma nga kaboo fur zunubu sargaroo almanoo boŋoo ga, a m'a koosu k'a tee zunubu sargari, nongoo kanj ra i ga sargari kukurantey almaney koosu.

³⁴ Sargari juwalkaa ma nga kabe-izoo zaa zunubu sargaroo kuroo ra, a m'a dan sargari kukurantey tonadogoo hilley ga, a ma kuroo cindoo kul doori sargari tonadogoo gandahere.

³⁵ A ma maanoo kul kaa, sanda takaa kanj nda i ga alaafiya teendi sargaroo feejoo maanoo kaa, a m'a dullandi sargari tonadogoo boŋ sargari

tonantey bande Abadantaa maapoo ga. Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se nga zunuboo se kanj a n'a tee, de a ga yaafandi.»

5

Hayey kanj se zunubu sargari ga hun

¹ «Nda boro maa dangayan, a dii hayaa kanj se dangayanoo teendi wala a bay, a ga tee seede, nda a wanji k'a har, a na zunubu tee, a ga nga layboo zaa.

² Boro kanj tuku haya kul kanj no ga kanj ga harram, a ma tee hooga jifa harramante, wala adabba biirante jifa harramante, wala gandako jifa harramante, ba nda a mana bay, bora hunday žiibi, a duu zunubu.

³ Wala mo boro, nda a tuku adamize žiibi ga, a ma tee žiibi dumi kul kanj no kanj ga boro žiibandi, ba nda a mana bay, nda a kaa ka bay, a duu zunubu.

⁴ Boro kanj goo ma šelanj bila nda lakkal hala a žee, haya kul kanj ga no, a ma tee ihenna wala ifutu, ba nda a mana bay, nda a kaa ka bay, a duu zunubey wey affoo.

⁵ Boro kanj duu zunubey wey affoo, a ma hayaa har kanj zunuboo no a n'a tee.

⁶ Woo banda ga, a ma nga toojne sargaroo noo Abadantaa maapoo ga, nga zunuboo kanj a n'a tee maaganda se alman buuna woy, maanaa feeji woy wala hancin woy, no ma tee zunubu sargari. Woo ga, sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se nga zunuboo se.»

Sargaroo kanj talkey g'a kaa

⁷ «Nda boro hinoo si too alman buuna k'a sarga zunuboo kanj a n'a tee se, a ma kate gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka Abadantaa maapoo ga k'i tee toojne sargari, affoo ma tee zunubu sargari, affaa ma tee sargari kukurante.

⁸ A ma kate ey sargari juwalkaa se, zunuboo wanoo, a m'a kaa sargari jina, a ma boŋoo kaa jindoo ga bila nda a m'a dogu.

⁹ Sargari juwalkaa ma zaa zunubu sargaroo ciraa kuroo ra k'a say-say sargari tonadogoo caraa ga, de kuroo cindoo ma doorandi sargari tonadogoo gandahere, zunubu sargari no.

¹⁰ Ciraw hinkantoo, a m'a tee sargari kukurante ka sawa nda hantumoo kanj kayandi. Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se nga zunuboo se kanj a n'a tee, de a ga yaafandi.

¹¹ Nda bora kanj na zunubu tee hinoo si too gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka, a ma farin hamni kilo hinza sarga, a ma tee zunubu sargari. A masi jii doori a boŋ, a masi dugu fur a ga, zama zunubu sargari no.

¹² A m'a ka koy sargari juwalkaa do, sargari juwalkaa ma nga kaboo too zanboo ra kanj ga tee hongandihaya k'a dullandi sargari tonadogoo boŋ, nga nda sargari tonantey Abadantaa maapoo ga, zunubu sargari no.

¹³ Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se nga zunuboo se kanj a n'a tee ka yaamarey wey affoo hoo, de a ga yaafandi. Woo kanj cindi, sargari juwalkaa ma duu a sanda taasu sargaroo.»

Toojne sargaroo

¹⁴ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

¹⁵ «Nda boro firka ka toojne ka zunubu tee ka hayey kanj jisandi Abadantaa maapoo ga dii, a ma toojne sargari tee Abadantaa maapoo ga ka

gaaru zaa alman buuney ra kanj ga malal sii kanj alkadaroo kanj kayandi ga too nzorfu kaaray tammaa alkadaroo, a ma sawa nda nongu henanantaa nzorfu tammaa. Almanoo ma tee toojne sargari.

¹⁶ Toojnaa kanj a n'a tee nongu henanantaa se, a m'a hanse ka hayaa yeeti ka affoo tonton igguu foo kul ga, a m'a noo sargari juwalkaa se. Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se nda nga gaaroo k'a sarga k'a tee toojne sargari, de a ga yaafandi.

¹⁷ Nda boro kanj na zunubu tee ka yaamarey kul kanj ga bara affoo hoo kanj Abadantaa n'a gay a mas'a tee bila nda a ma bay, a duu zunubu, de a ga nga layboo zaa.

¹⁸ A ma gaaru kanj ga malal sii zaa alman buuney ra kanj nga alkadaroo kanj kayandi ga too, a ma toojne sargari tee k'a ka koy sargari juwalkaa do. Sargari juwalkaa ma firkayanoo kanj boraa n'a tee bila nda a ma bay zunubu tuusuyanoo tee a se, de a ga yaafandi.

¹⁹ Toojne sargari no, zama boraa din, šikka sii a duu zunubu Abadantaa do.»

²⁰ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

²¹ «Boro kanj na zunubu tee ka Abadantaa toojne ka nga gandaa boro zanba jinay jisante ga, a nka nondi a se wala zaytaray jinay no, wala a nka nga gandaa boro kom,

²² wala a na haya kurma kanj dere, de a na yankar, wala a žee taari ga, zunubey kul kanj adamize g'i tee, affoo ga,

²³ waati kanj boraa na zunuboo woo tee, a toojne, a ma jinaa kanj a n'a zay, wala a n'a kom, wala jinay no kanj i n'a talfi a ga, wala a nka haya derante kurma, a m'a yeeti.

²⁴ Wala mo a ma tee haya kul kanj ga a taari ka žee. A m'a yeeti a ga timme, ka affoo tonton igguu foo kul ga k'a noo koyoo se, zaaroo kanj ra a ga toojne sargaroo kaa.

²⁵ Woo banda ga, a ma kate nga toojne sargaroo Abadantaa maapoo ga: a ma koy nda sargari juwalkaa se gaaru kanj ga malal sii kanj nga alkadaroo ga too, a ma tee toojne sargari, a m'a kaa alman buuney ra.

²⁶ Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se Abadantaa jine, de toojne dumi kul kanj no a n'a tee ka duu zunubu ga yaafandi.»

6

Sargari kukurante ašariyaa sargari juwalkey se

¹ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

² «Haruna nda nga iz'arey yaamar ka nee: <Sargari kukurante ašariyaa ne: sargari kukurantaa, nga, a ma cindi sargari tonadogoo denjoo danjogoo ra cijinoo kul hala moo ma boo, sargari tonadogoo nuunaa ma cindi ka dii a boŋ.

³ Woo banda ga, sargari juwalkaa ma nga leŋ šukka kaayi beeroo danj, de a ma nga leŋ šukka npogaa danj nga ga. A ma sargari kukurantaa kanj nuunaa n'a ton sargari tonadogoo boŋ boosoo zaa k'a danj sargari tonadogoo jeroo ga.

⁴ Woo banda ga, a ma nga darbawey kaa ka darbawey fooyan danj. A ma boosoo ka koy jamaa kaloo se taray nongu ra kanj ga henan.

⁵ Nuunaa ma cindi ka dii sargari tonadogoo boŋ, a masi buu. Sargari juwalkaa ma tuurey diinandi a boŋ, subbaahi kul ka sargari kukurantaa hanse, ka alaafiya teendi sargarey maaney dullandi.

⁶ Nuunaa ga hima ka dii sargari tonadogoo boŋ alwaati kul, a masi buu.

Taasu sargari ašariyaa sargari juwalkey se

⁷ Taasu sargaroo ašariyaa ne: Haruna iz'arey m'a sarga Abadantaa jine, sargari tonadogoo tenje.

⁸ A ma nga kaboo too taasu sargaroo hamni baanaa ra, nda nga jiyoo ra, nda dugoo kul kaŋ goo taasu sargaroo ga. A m'a dullandi sargari tonadogoo boŋ. Sargari no kaŋ sunnaaraa ga kan, nga hongandihayaa no Abadantaa maapoo ga.

⁹ Woo kaŋ ga cindi a ra, Haruna nda nga iz'arey m'a ŋaa, a ma ŋandi bila dolobiri, nongu henanante ra. I m'a ŋaa cere kubayyan hukkumoo batumaa ra.

¹⁰ A masi hinandi nda dolobiri. Ngi bagaa no kaŋ ay n'a noo i se sargari tonantey ra. Haya no kaŋ ga hanse ka henan, sanda zunubu sargari nda sanda toope sargari.

¹¹ Aru kul kaŋ goo Haruna izey ra m'a ŋaa. Yaamar kaŋ si tun no war alwaddawey se, sargari tonantey here Abadantaa maapoo ga. Haya kul kaŋ tuku a ga, ga yeetandi jere ga Irkoy se.»

¹² Abadantaa yee ka ūelan Musa se ka nee:

¹³ «Sargaroo ne kaŋ Haruna nda nga iz'arey m'a kaa Abadantaa maapoo ga hanoo kaŋ i g'a yon*: farin hamni kilo hinza kaŋ ga tee taasu sargari alwaati kul, jere foo subbaahoo, jere faa cijinoo ra.

¹⁴ Hamnoo ma hansandi guuru boŋ nda jii. Ma kate a, a ŋaami nda jii. Ma taasu sargaroo kaa a ma tee dunbu-dunbante kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

¹⁵ Haruna iz'arey ra, sargari juwalkaa kaŋ ga yonandi ka huru dogoo ra ma sargaroo woo tee. Yaamar kaŋ si tun no, a kul ma dullandi Abadantaa maapoo ga.

¹⁶ Sargari juwalkaw taasu sargaroo kul ma tonandi hala a ma ben, a masi ŋandi.»

Zunubu sargari ašariyaa sargari juwalkey se

¹⁷ Abadantaa yee ka ūelan Musa se ka nee:

¹⁸ «ūelan Haruna nda nga iz'arey se ka nee: <Zunubu sargaroo ašariyaa ne: nongoo kaŋ ra i ga sargari kukurantaa almanoo koosu, nga ra i ma zunubu sargaroo almanoo koosu Abadantaa jine. Haya no kaŋ ga hanse ka henan.

¹⁹ Sargari juwalkaa kaŋ ga sargaroo kaa zunuboo se m'a ŋaa, nongu henanante ra a ma ŋandi, cere kubayyan hukkumoo batumaa ra.

²⁰ Haya kul kaŋ tuku hamoo ga, ga henan. Nda kuroo ra haya say darbay ga, hayaa kaŋ ga a say m'a pumandi nongu henanante ra.

²¹ Labu kusoo kaŋ ra a hinandi ma kayrandi. Nda alhan kusu ra a hinandi, a ma ūiirandi ka leelandi nda hari.

²² Aru kul kaŋ goo sargari juwalkey hugey borey ra m'a ŋaa. Haya no kaŋ ga hanse ka henan.

²³ Amma zunubu sargari kul kaŋ kuroo ra haya katandi cere kubayyan hukkumoo ra nongu henanantaa ra zunubu tuusuyanoo se masi ŋandi. A ma tonandi nuune ra ka tee boosu.»

7

Toope sargari ašariyaa sargari juwalkey se

* 6:13 6.13 Zamnaa 4.3.

1 «Tooje sargaroo ašariyaa ne: haya no kaŋ ga hanse ka henan.

2 Nongoo kaŋ ra i ga sargari kukurantaa almanoo koosu, nga ra i ma tooje sargaroo almanoo koosu, kuroo ma say-sayandi sargari tonadogoo caraway bande.

3 Sargari juwalkaa ma maanoo kul sarga, nda šuwalaa, nda maanoo kaŋ ga teeley daabu,

4 nda dumay-ŋaa-guuri hinkaa, nda maanoo kaŋ g'i daabu kaŋ ga koy hala caraa ga, nda tasa-izoo kaŋ goo tasaa ga, a m'a kaa dumay-ŋaa-guurey bande.

5 Sargari juwalkaa m'i dullandi sargari tonadogoo boŋ sanda sargari tonante Abadantaa maanoo ga, tooje sargari no.

6 Aru kul kaŋ goo sargari juwalkey hugey borey ra m'a ŋaa. Nongu henanante ra a ma ŋandi. Haya no kaŋ ga hanse ka henan.

7 Takaa kaŋ ti zunubu sargaroo, nga da ti tooje sargaroo, ašariyaa follokaa bara i se. Sargari juwalkaa kaŋ ga zunubu tuusuyanoo tee, nga no ma duu a.

8 Sargari juwalkaa kaŋ na boro sargari kukurantaa tee, sargari kukurantaa kaŋ a n'a kaa kuuroo, sargari juwalkaa no ma duu a, nga wane nda a.

9 Taasu sargari kul kaŋ ga hinandi alforon ra wala haya kul kaŋ ga hansandi pol ra wala guuru boŋ, sargari juwalkaa kaŋ g'a tee, nga no ma duu a.

10 Taasu sargari kul kaŋ loobandi nda jii wala bila jii, Haruna iz'arey, ngi no ma duu a, i kul ma sawa a ra.»

Alaafiya teendi sargaroo ašariyaa sargari juwalkey se

11 «Alaafiya teendi sargarey kaŋ ga teendi Abadantaa maanoo ga ašariyaa ne:

12 nda boro n'a kaa albarka danyan se, a m'a tee wijilayan kaŋ ra dolobiri sii kaŋ loobandi nda jii, nda furmeyan kaŋ ra dolobiri sii kaŋ yonandi nda jii, nda farin hamni kaŋ ŋaami nda jii ka tee wijila kaŋ loobandi nda jii albarka danyanoo kaŋ ti alaafiya teendi sargaroo bande.

13 Nga albarka danyan sargaroo bande a ma furme tunanteyan kaa alaafiya teendi sargaroo.

14 Sargarey wey ra, dumi foo kul nongu foo ga hun Abadantaa maanoo ga, sargari juwalkaa kaŋ na alaafiya teendi sargaroo kuroo say-say, nga no ma duu a.

15 Nga albarka danyanoo kaŋ ti alaafiya teendi sargaroo hamoo ma ŋandi hanoo hunday kaŋ a n'a kaa, haya kul masi cindi hala suba subbaahoo ra.

16 Nda bora sargaroo man'ti kala meefur wala sargari kaŋ a g'a kaa nda nga boŋ, nga sargaroo ma ŋandi zaaroo kaŋ a g'a kaa, woo kaŋ ga cindi a ra ma ŋandi subaa ra.

17 Woo kaŋ ga cindi sargaroo hamoo ra jirbi hinzantoo hane ma tonandi nuune ra ka tee boosu.

18 Nda alaafiya teendi sargaroo hamoo ra haya ŋandi jirbi hinzantoo hane, sargaroo si taandi, bora kaŋ n'a kaa, a si duu nga nafaa, haya hasarante no, boro kaŋ n'a ŋaa ga nga layboo zaa.

19 Hamoo kaŋ too haya do kaŋ ga harram masi ŋandi, a ma tonandi nuune ra ka tee boosu. Hamoo hunday, boro kul kaŋ ga henan g'a ŋaa.

20 Amma boro kaŋ na alaafiya teendi sargaroo hamoo ŋaa kaŋ ti Abadantaa wane, nga žiiboo goo a ga, bora din ga hun nga jamaa ra.

21 Nda boro tuku haya kul kaŋ no ga kaŋ ga harram, adamize žiibi, wala alman harramante, wala haya wangante kul kaŋ ga harram, de a na alaafiya teendi sargaroo hamoo ŋaa kaŋ ti Abadantaa wane, bora a din ga hun nga jamaa ra.»

22 Abadantaa šelan Musa se ka nee:

23 «Šelan Izirayel borey se ka nee: <War masi haw, wala feeji, wala hancin kul maanoo ŋaa.

24 Jifa wala adabba kaŋ hooga n'a wii maanoo ga hin ka yantasu hanse, amma war mas'a ŋaa kul.

25 Zama boro kul kaŋ na alman maanoo ŋaa kaŋ ga tee sargari tonante Abadantaa maapoo ga, bora a kaŋ n'a ŋaa ga hun nga jamaa ra.

26 War masi kuri kul ŋaa, nongu kul kaŋ ra war goro, a ma tee ciraw kuri wala alman kuri.

27 Boro kul kaŋ na kuri kul kaŋ no ŋaa, bora a din ga hun nga jamaa ra.»

28 Abadantaa yee ka šelan Musa se ka nee:

29 «Šelan Izirayel borey se ka nee: <Boro kaŋ na nga alaafiya teendi sargaroo daŋ Abadantaa jine, a ma Abadantaa bagaa kaŋ nda a ga hima kaa nga alaafiya teendi sargaroo ra.

30 Nga kaboo ma kate sargari tonante Abadantaa maapoo ga. A ma kate maanoo nda caraa k'a zinji sanda sargari zinji-zinjante Abadantaa jine.

31 Sargari juwalkaa ma maanoo dullandi sargari tonadogoo boŋ. Caraa, Haruna nda nga iz'arey ma duu a.

32 War alaafiya teendi sargarey ra, war ma almanoo cee gumaa noo sargari juwalkaa se.

33 Haruna iz'arey ra, boro kaŋ ga alaafiya teendi sargaroo kuroo nda maanoo sarga no ma duu almanoo cee gumaa sanda nga bagaa.

34 Gandoo kaŋ hun sargari zinji-zinjantaa ra nda cewoo kaŋ hun sargaroo ra kaŋ i n'a kaa, ay n'i zaa Izirayel borey do k'i noo sargari juwalkaa Haruna nda nga iz'arey se sanda yaamar kaŋ si tun.»

35 Woo ti bagaa kaŋ Haruna nda nga iz'arey ga duu a ngi yonyanoo se sargari tonantey ra Abadantaa maapoo ga, za hanoo kaŋ i ga man ka ngi sargari juwalyan goyoo tee Abadantaa maapoo ga.

36 Hayaa no kaŋ Abadantaa n'a zaa Izirayel borey do k'i yaamar hanoo kaŋ ra a n'i yon. Hantum kaŋ si tun no ngi alwaddawey se.

37 Woo ti sargari kukurantaa, nda taasu sargaroo, nda zunubu sargaroo, nda tooŋe sargaroo, nda sargari juwalkaa gorandiyanoo goyoo ra sargaroo, nda alaafiya teendi sargaroo ašariyaa

38 kaŋ Abadantaa na Musa yaamar Sinay tondi hondoo boŋ, Sinay saajoo ra hanoo kaŋ ra a na Izirayel borey yaamar i ma sargariyan kaa nga maapoo ga.

8

Haruna nda nga iz'arey daŋandi jere ga sargari juwalyanoo se

1 Abadantaa šelan Musa se ka nee:

2 «Haruna zaa, nga nda nga iz'arey, nda darbawey, nda yonyan jiyoo, nda zunubu sargaroo yaaroo, nda gaaru hinkaa, nda takulawey kaŋ ra dolobiri sii dikaa.

3 Ma alžamaa kul cee cere kubayyan hukcumoo miŋoo ga.»

4 Hayaa kaŋ Abadantaa n'a yaamar, Musa n'a tee, alžamaa marga cere kubayyan hukcumoo miŋoo ga.

⁵ Musa nee alžamaa se: «Hayaa ne kanj Abadantaa yaamar a ma teendi.»

⁶ Woo banda ga, Musa na Haruna nda nga iz'arey manandi k'i jumay nda hari.

⁷ A na kaayoo danj Haruna ga, a na centoo haw nda gamahawoo, a na forkiyaa danj a ga, a na beene kaayi-izoo kanj ga kotay kaayoo ga danj a ga, a na gamahawoo haw nda kaayi-izoo gamahawoo k'a kuubi k'a bere.

⁸ A na albaytoo danj gandey ga ka alkurraa goy jinawey kanj ti Urim nda Tumim danj albaytoo ra.

⁹ A na fatalaa didiji boŋoo ga, de fatalaa jineheroo ga, a na wura hiiri henanantaa danj, sanda takaa kanj nda Abadantaa na Musa yaamar.

¹⁰ Woo banda ga, Musa na yonyan jiyoo zaa ka Irkoy gorodogoo nda haya kul kanj goo a ra yon k'i danj jere ga Irkoy se.

¹¹ A zaa a ra ka say-saya cee iyye sargari tonadogoo ga, a na sargari tonadogoo, nda nga jinawey kul, nda hanfi beeroo nda hayaa kanj ga a ga goro yon k'i danj jere ga Irkoy se.

¹² A na yonyan jiyoo doori Haruna boŋoo boŋ, a n'a yon k'a danj jere ga Irkoy se.

¹³ Musa na Haruna iz'arey manandi, a na kaayi beeriyanj danj i ga, a na centey haw nda gamahaw, a na fuula danj i ga sanda takaa kanj nda Abadantaa na Musa yaamar.

¹⁴ A na zunubu sargaroo yaaroo manandi, Haruna nda nga iz'arey na ngi kabey fur zunubu sargaroo yaaroo boŋoo ga.

¹⁵ A koosandi, Musa na nga kabe-izoo ka zaa kuroo ra k'a danj sargari tonadogoo hillee ga, carawey bande, a na sargari tonadogoo henanandi, a na kuroo cindoo doori sargari tonadogoo gandahere k'a danj jere ga Irkoy se ka zunubu tuusuyanoo tee a se.

¹⁶ A na maanoo kul kanj ga teeley daabu, nda tasa-izoo, nda dumay-paa-guuri hinkaa, nda ngi maanoo zaa k'i dullandi sargari tonadogoo boŋ.

¹⁷ Yaaroo, nda kuuroo, nda hamoo, nda žiiboo, a n'i ton nuune ra jamaa kaloo se taray k'i tee boosu, sanda takaa kanj nda Abadantaa na Musa yaamar.

¹⁸ A na sargari kukurantaa gaaroo manandi, Haruna nda nga iz'arey na kabe fur gaaroo boŋoo ga.

¹⁹ A koosandi, Musa na kuroo say-say sargari tonadogoo carawey bande.

²⁰ Feejoo dunbu-dunbandi, Musa na boŋoo, nda ham dunbu-dunbantey, nda maaney dullandi.

²¹ Teeley nda kobsey jumandi nda hari, Musa na gaaroo kul dullandi sargari tonadogoo boŋ: sargari kukurante no kanj sunnaaraa ga kan, sargari tonante no Abadantaa maapoo ga sanda takaa kanj nda Abadantaa na Musa yaamar.

²² Woo banda ga, Musa na gaaru hinkantoo manandi, sargari juwalkaa gorandiyanoo goyoo ra gaaroo kanj ga tee sargari no. Haruna nda nga iz'arey na ngi kabey fur gaaroo boŋoo ga.

²³ A koosandi, Musa zaa kuroo ra, a n'a danj Haruna hanja gumaa deenoo ga, a danj nga kabe gumaa kobaaroo ga nda nga cee gumaa cew-ize beeroo ga.

²⁴ Musa na Haruna iz'arey manandi, a zaa kuroo ra k'a danj ngi hanja gumaa deeney ga, a danj ngi kabe gumaa kobaarey ga nda ngi cee gumaa cew-ize beerey ga. Woo banda ga, Musa na kuroo cindoo say-say sargari tonadogoo carawey bande.

²⁵ A na maanoo, nda šuwalaa, nda maanoo kul kaŋ ga teeley daabu, nda tasa-izoo, nda dumay-naa-guuri hinkaa nda ngi maanoo, nda cee gumaa zaa.

²⁶ Takulawey kaŋ ra dolobiri sii dikaa kaŋ ga jisi Abadantaa jine ra, a na wijila, nda wijila takula foo kaŋ loobandi nda jii, nda furme foo zaa a ra k'i daŋ maaney nda cee gumaa ga.

²⁷ A na wey kul daŋ Haruna nda nga iz'arey kabey ra, a n'i zinji sanda sargari zinji-zinjante Abadantaa jine.

²⁸ Woo banda ga, Musa n'i kaa kabey ra, a n'i dullandi sargari tonadogoo ga sargari kukurantaa boŋ k'i tee sargari juwalkaa gorandiyanoo goyoo ra sargari, sargari tonante no kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

²⁹ Musa na almanoo caraa zaa k'a zinji sanda sargari zinji-zinjante Abadantaa jine, sargari juwalkaa gorandiyanoo goyoo ra feejoo woo, nga ti Musa bagaa sanda takaa kaŋ nda Abadantaa n'a yaamar.

³⁰ Musa na yonyan jiyoo zaa, nda kuroo kaŋ goo sargari tonadogoo boŋ, a say-saya Haruna nda nga darbawey ga, nga iz'arey nda ngi darbawey ga a bande, a na Haruna nda nga darbawey, nda nga iz'arey nda ngi darbawey a bande daŋ jere ga Irkoy goyoo se.

³¹ Woo banda ga, Musa nee Haruna nda nga iz'arey se: «Wa hamoo hina cere kubayyan hukkmoo miŋoo ga, war m'a ŋaa no din, nga nda takulaa kaŋ goo sargari juwalkaa gorandiyanoo goyoo ra dikaa ra sanda takaa kaŋ nda ay yaamar ka nee: <Haruna nda nga iz'arey m'i ŋaa.>

³² Hamoo nda takulaa cindoo, war m'i ton nuune ra k'i tee boosu.

³³ Woo banda ga, jirbi iyye war si hun cere kubayyan hukkmoo miŋoo ga, hala han kaŋ war daŋyanoo jere ga zaarey ma timme, zama jirbi iyye no war g'a tee hala war daŋyanoo jere ga Irkoy goyoo se ga tabati.

³⁴ Hayaa kaŋ ir n'a tee hō, Abadantaa n'a yaamar, hala war ma duu zunubu tuusuyan.

³⁵ War ma cindi jirbi iyye cere kubayyan hukkmoo miŋoo ga cijin nda zaari, war ma hayaa dii kaŋ Abadantaa n'a noo war se war m'a dii hala war masi duu ka buu, zama woo ti hayaa kaŋ nda ay yaamarandi.»

³⁶ Haruna nda nga iz'arey na hayey kul tee kaŋ Abadantaa na Musa k'i yaamar.

9

Haruna nda nga iz'arey gorandi sargari juwalyanoo goyoo ra

¹ Jirbi yaahantoo hane, Musa na Haruna, nda nga iz'arey, nda Izirayel boro beerey cee.

² A nee Haruna se: «Yaŋaw zaa zunubu sargaroo se, nda gaaru sargari kukurantaa se kaŋ ga malal sii, ma kate ey Abadantaa jine.

³ Ma šelaŋ Izirayel borey se ka nee: <Wa jindaaru zaa zunubu sargaroo se, wa yaŋaw, nda feeji-ize kanyan goo nda jiiri foo zaa, malal masi bara i ra, sargari kukurantaa se.

⁴ Ma yaaru nda gaaru zaa alaafiya teendi sargaroo se k'a kaa Abadantaa jine nda taasu sargari kaŋ loobandi nda jii, zama hō Abadantaa ga bangay war se.>»

⁵ Hayey kaŋ nda Musa n'i yaamar, i n'i zaa kate cere kubayyan hukkmoo jine, alžamaa kul man kate ka kay Abadantaa jine.

⁶ Musa nee: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a yaamar war m'a tee, de Abadantaa daržaa ga bangay war se.»

⁷ Musa nee Haruna se: «Man sargari tonadogoo, ma ni zunubu sargaroo nda ni sargari kukurantaa kaa, ma zunubu tuusuyanoo tee ni nda jamaa se. Woo banda ga, ma jamaa sargaroo kaa, ma zunubu tuusuyanoo tee i se sanda takaa kanj nda Abadantaa na yaamar.»

⁸ Haruna man kate sargari tonadogoo do, a na yagaa koosu kanj ti nga boŋ zunubu sargaroo.

⁹ Haruna iz'arey kate a se kuroo, a na kabe-izoo sufa kuroo ra, a n'a dan sargari tonadogoo hillee ga, a na kuroo cindoo doori sargari tonadogoo gandahere.

¹⁰ A na zunubu sargari maanoo, nda dumay-naa-guurey, nda tasa-izoo kanj hun tasaa ga dullandi sargari tonadogoo boŋ sanda takaa kanj nda Abadantaa na Musa yaamar.

¹¹ Amma baŋoo nda kuuroo, a n'i ton nuune ra jamaa kaloo se taray k'i tee boosu.

¹² Haruna na gaaroo koosu sargari kukurantaa se. Nga iz'arey n'a noo kuroo, a n'a say-say sargari tonadogoo carawey bande.

¹³ I n'a noo sargari kukurantaa kanj dunbu-dunbandi, nda boŋoo, de a n'i dullandi sargari tonadogoo boŋ.

¹⁴ A na teeley nda kobsey jumay k'i dullandi sargari tonadogoo boŋ, sargari kukurantaa boŋ.

¹⁵ Woo banda ga, a kate jamaa sargaroo: a na zunubu sargaroo jindaaroo dii kanj hun jamaa se, a n'a koosu k'a tee zunubu sargari, sanda cee jinaa takaa.

¹⁶ A kate sargari kukurantaa, a n'a tee sanda takaa kanj hantumoo kanj kayandi n'a har.

¹⁷ A kate taasuu sargaroo, a na nga kaboo too a ra, a n'a dullandi sargari tonadogoo boŋ ka tonton subbaahoo sargari kukurantaa ga.

¹⁸ A na alaafiya teendi sargaroo jaaroo nda gaaroo koosu kanj hun jamaa se. Nga iz'arey n'a noo kuroo, a n'a say-say sargari tonadogoo carawey bande.

¹⁹ I n'a noo jaaroo nda gaaroo maaney, nda ŋuwalaa, nda hayaa kanj ga teeley daabu, nda dumay-naa-guurey, nda tasa-izoo.

²⁰ I na maaney dan carawey ga, i na maaney dullandi sargari tonadogoo boŋ.

²¹ Haruna na carawey nda kabe gumaa zinjii k'i tee sargari zinjii-zinjante Abadantaa jine sanda takaa kanj nda Musa n'a yaamar.

²² Haruna na nga kabey ŋerre jamaa here ka gaara i se. Woo banda ga, kanj a na zunubu sargaroo nda sargari kukurantaa nda alaafiya teendi sargaroo kaa ka ben, a zunbu ganda.

²³ Musa nda Haruna huru cere kubayyan huklumoo ra. Kanj i fatta, i gaara jamaa se, de Abadantaa darŋaa bangay alŋamaa kul se.

²⁴ Nuune hun Abadantaa do ka sargari kukurantaa nda maaney ton sargari tonadogoo boŋ. Jamaa kul dii a, i kaati nda jaali, i na ngi ndumey ka sujudu.

10

Abadantaa nuunaa na Haruna iz'aru hinka ton

¹ Haruna iz'arey, Nadab nda Abihu, affoo kul na nga dugu canboo zaa, i na nuune danj a ra ka dugu fur a boŋ, i na nuune kanj si bisa i se danj Abadantaa jine kanj a man'i yaamar nda a.

² Nuune hun Abadantaa do, a n'i halaci, i buu Abadantaa jine.

³ Musa nee Haruna se: «Woo ti hayaa kanj Abadantaa n'a har ka nee: <Borey kanj ga too kate ay do, ay ma henanandi i do. Jamaa kul jine ya jeerandi.>»
Woo banda ga, Haruna dangay.

⁴ Musa ciya Mišel nda Elisafan se, Uziyel iz'arey, Haruna baabaa armaa, ka nee i se: «Wa man kate ka war armye kaa nongu henanantaa jine k'i ka koy jamaa kaloo se taray.»

⁵ I man kate, de i n'i ka koy ngi kaayi beerey ra gorodogoo se taray sanda takaa kanj nda Musa n'a har.

⁶ Musa nee Haruna, nda nga iz'arey Eleyazar, nda Itamar se: «War masi war boŋey feeri, war masi war kaayey kottu hala war masi duu ka buu, hala Irkoy masi futu jamaa kul ga. Amma war armye, Izirayel hugoo borey kul ma borey hēe kanj Abadantaa n'i ton.

⁷ War masi hun cere kubayyan hukcumoo mijoo ga hala war masi duu ka buu, zama Abadantaa yonyan jiyoo goo war ga.» I na hayaa tee kanj Musa n'a har.

Ašariyaa kanj ga šelanj harifutawey ga

⁸ Abadantaa šelanj Haruna se ka nee:

⁹ «War masi alaneb hari moora hanj, war masi harifutu hanj, ni nda ni iz'arey ni bande, waati kanj war ga koy huru cere kubayyan hukcumoo ra hala war masi duu ka buu. Hantum kanj si tun no war alwaddawey se,

¹⁰ nga ra war ma haya henanante nda haya koonu fay k'i kaa cere ra, ka iharramante nda ihalalante kaa cere ra,

¹¹ ka Izirayel borey cawandi yaamarey kul kanj Abadantaa na Musa k'i yaamar.»

Ašariyaa kanj ga šelanj sargarey hamey ga

¹² Musa nee Haruna, nda Eleyazar, nda Itamar, nga iz'arey kanj cindi se: «Wa taasu sargaroo zaa, woo kanj cindi sargari tonantey ra Abadantaa maajoo ga, w'a ŋaa bila dolobiri sargari tonadogoo jeroo ga, zama haya no kanj ga hanse ka henan.

¹³ War m'a ŋaa nongu henanante ra, zama woo ti ni bagaa nda ni iz'arey bagaa kanj war ga duu a sargari tonantey ra Abadantaa maajoo ga, zama woo nda ay yaamarandi.

¹⁴ War ma gandoo kanj hun sargari zinji-zinjantaa ra nda cewoo kanj hun sargaroo ra kanj i n'a kaa ŋaa nongu henanante ra, ni, nda ni iz'arey, nda ni ize woyey m'i ŋaa cere bande. Zama i nka nondi ma ne sanda ni bagaa, nda ni izey bagaa Izirayel borey alaafiya teendi sargarey ra.

¹⁵ I ma kate cewoo kanj hun sargaroo ra kanj i n'a kaa, nda gandoo kanj hun sargari zinji-zinjantaa ra, nda sargari tonantey maaney, k'i zinji sanda sargari zinji-zinjante Abadantaa jine. Wey din, ni nda ni iz'arey ni bande wane nda ey, i ga tee baa duumante sanda takaa kanj nda Abadantaa na yaamar.»

¹⁶ Musa na zunubu sargari jindaaroo alhabar hāa, amma nga ne, a tonandi. A futu Eleyazar nda Itamar ga, Haruna iz'arey kanj cindi, a nee:

¹⁷ «Cin se war mana zunubu sargaroo ŋaa nongu henanante ra? Zama haya no kanj ga hanse ka henan. Abadantaa nk'a noo war se hala war ma jamaa layboo zaa ka zunubu tuusuyanoo tee i se nga jine.

¹⁸ Nga ne, kuroo mana katandi nongu henanantaa gundoo ra, taka kul kanj no, war hima k'a ŋaa nongu henanantaa ra sanda takaa kanj nda ay n'a yaamar.»

¹⁹ Haruna nee Musa se: «Nga ne, hõ i na ngi zunubu sargaroo kaa nda ngi sargari kukurantaa Abadantaa jine. Hayey wey tee ay ga, nda ay na zunubu sargaroo ñaa hõ, a ga kan Abadantaa se wala?»

²⁰ Musa maar'a, de a kan a se.

11

Haya halalante nda harramante ašariyaa

¹ Abadantaa šelan Musa nda Haruna se ka nee:

² «Wa šelan Izirayel borey se ka nee: <Adabbawey kul kañ goo laboo ga, wey kañ war ga hin k'i ñaa ti:

³ almaney kañ ga goyaw ra, war ga hin ka haya kul ñaa kañ ceetaamey ga faya, de ceetaamey ga fersi ihinka.

⁴ Amma wey kañ si ñandi wey kañ ga goyaw ra nda wey kañ ceetaamey ga faya ra ti: yoo, zama a ga goyaw, amma ceetaamey si faya. A ga harram war se,

⁵ nda tondoo-ntabay, zama a ga goyaw, amma ceetaamey si faya. A ga harram war se,

⁶ nda ntabay, zama a ga goyaw, amma ceetaamey si faya. A ga harram war se,

⁷ nda nbirña, zama ceetaamey ga faya, de ceetaamey ga fersi ihinka, amma a si goyaw. A ga harram war se.

⁸ War masi ngi hamey ñaa, war masi tuku ngi jifaa ga. I ga harram war se.

⁹ Wey kañ war ga hin k'i ñaa hayey kul kañ goo haroo ra ne: wey kul kañ goo nda ziihaya nda kokoši kañ goo haroo ra, a ma tee teekoo wala isaa, war ga hin k'i ñaa.

¹⁰ Amma haya kul kañ sii nda ziihaya nda kokoši kañ goo teekoo nda isaa ra, haya kul kañ ga ñuuti haroo ra, nda adabba kul kañ goo haroo ra, i ga tee war se haya wangante.

¹¹ I ma tee war se haya wangante, war masi ngi hamey ñaa, war ma wang ngi jifawey.

¹² Haya kul kañ goo haroo ra kañ sii nda ziihaya nda kokoši ga tee war se haya wangante.

¹³ Cirawey ra, wey kañ war m'i wanga ey, war mas'i ñaa, haya wanganteyañ no, man'ti kala jigaara, nda jigaara kaabekoyni, nda taši,

¹⁴ nda algabu ciray, nda algabu bibi dumi nda dumi,

¹⁵ nda gaaru-gaaru dumi kul,

¹⁶ nda taatagay, nda cirawfutu, nda jufuleele, nda gabu dumi nda dumi,

¹⁷ nda duuricanba, nda miri-miri-ngondiya, nda cirawfutu beeri,

¹⁸ nda cirawfutu kaaray, nda saajoo cirawfutu, nda jigaara,

¹⁹ nda alwaaliya, nda cirawkaaray dumi nda dumi, nda ciraw zunbukoyni, nda atafirfir.

²⁰ Fatakoyni kaccu kul kañ ga dira cee taaci ga, ga tee war se haya wangante.

²¹ Amma hayey kañ war ga hin k'i ñaa fatakoyney ra kañ ga dira cee taaci ga ti wey kañ ngi ceetaamey se beene i goo nda cee taabanteyañ kañ nda i ga sar laboo ga.

²² Hayey kañ war ga hin k'i ñaa ti ndoo dumi beeri nda dumi kaccu nda cirilondi dumi beeri nda dumi kaccu.

²³ Amma fatakoyni cindey kul kañ goo nda cee taaci ga tee war se haya wangante.»

Hayey kanj ga boro žiibandi nda boro tuku i ga

²⁴ «Hayayan ne kanj ga war žiibandi, boro kul kanj tuku ngi jifaa ga, ga žiibi hala almaaroo ra.

²⁵ Boro kul kanj na ngi jifaa affoo zaa, ma nga bankaarawey numandi, a ga žiibi hala almaaroo ra.

²⁶ Adabba kul kanj ceetaamey ga faya, amma ceetaamey si fersi ihinka, a si goyaw, a ga harram war se. Boro kul kanj tuku a ga, ga žiibi.

²⁷ Haya kul kanj ga dira nga ceetaamey ga adabbawey kanj goo nda cee taaci ra, ga harram war se, boro kul kanj tuku ngi jifaa ga, ga žiibi hala almaaroo ra.

²⁸ Boro kul kanj na ngi jifaa zaa, ma nga bankaarawey numandi, a ga žiibi hala almaaroo ra. I ga harram war se.

²⁹ Hayey kanj ga harram war se gandakoyey ra kanj ga puuti laboo ga ti: minay, nda ncej, nda agazirim dumi nda dumi,

³⁰ nda ncita, nda cilimtaala, nda nkuura, nda jingam, nda daamamolooli.

³¹ Wey ga harram war se gandakoyey kul ra, boro kul kanj tuku ngi bukawey ga, ga žiibi hala almaaroo ra.

³² Nda a buu ka kanj, haya kul kanj ga no ga žiibi, a ma tee bundu gamal, wala bankaaray, wala kuuru, wala bolbol, jinay kul kanj ga yantasu hanse, a ma huru hari ra, a ga žiibi hala almaaroo ra. Woo banda ga, a ga henan.

³³ Labutuu kul kanj ra ngi affoo kanj, haya kul kanj goo a ra ga žiibi, war ma labutuwoo kayri.

³⁴ Naayan kul kanj ga nandi kanj labutuwoo din haroo too a do ga žiibi. Hanhaya kul kanj ga hanandi kanj goo jinay kul kanj ra no ga žiibi.

³⁵ Jinay kul kanj ga ngi jifaa affoo kanj, ga žiibi, a ma tee alforon wala feema, i ma kayrandi, i ga harram, i ma harram war se.

³⁶ Amma hariŋnaa wala day kanjyan ti hari kanidoo ga halal, amma boro kanj tuku ngi jifaa ga, ga žiibi.

³⁷ Nda ngi jifaa affoo kanj dumi boŋ kanj ga dumandi, dumiyoo ga halal.

³⁸ Nda a gar i na hari danj dumiyoo ga, ngi jifaa affoo kanj a ga, a ga harram war se.

³⁹ Nda adabbawey kanj ga tee war se naahaya affoo jifa, boro kanj tuku jifaa ga, ga žiibi hala almaaroo ra.

⁴⁰ Boro kanj na jifaa ŋaa ma nga bankaarawey numandi, a ga žiibi hala almaaroo ra, boro mo kanj na jifaa zaa ma nga bankaarawey numandi, a ga žiibi hala almaaroo ra.

⁴¹ Gandako kul kanj ga puuti laboo ga, man'ti kala haya wangante, a masi nandi.

⁴² Hayey kul kanj ga dira gundey ga, nda wey kul kanj ga dira cee taaci ga, nda wey kul kanj goo nda cee boobo ka puuti laboo ga gandakoyey ra, war mas'i ŋaa, zama haya wanganteyan no.

⁴³ War masi war boŋ tee haya wangante nda gandakoyey wey kanj ga puuti, war masi war boŋ žiibandi nda ey, i masi war žiibandi ngi bande.

⁴⁴ Zama agay ti Abadantaa, war Koyoo. Wa war boŋ danj jere ga Irkoy se ka tee nga boro henananteyan*, zama ay ga henan. War masi war boŋ žiibandi nda gandakoyey kanj ga ziilam-ziilam laboo ga affoo.

* **11:44 11.44** *Wa war boŋ danj jere ga Irkoy se ka tee nga boro henananteyan, Ebere ţenni ra, almaganaa faa ti Wa war boŋ danj jere ga Irkoy se, de war ga tee nga boro henananteyan.*

⁴⁵ Zama agay ti Abadantaa kanj na war žigandi ka hun Misira gandaa ra, hala ya tee war se Irkoy. War ma henan, zama ay ga henan.»

⁴⁶ Woo ti adabbawey nda cirawey ašariyaa, nda hayey kul kanj ga ziilam-ziilam haroo ra, nda wey kul kanj ga nuuti laboo ga,

⁴⁷ nga ra haya harramante nda ihalalante ga fayandi ka hun cere ra, hoogaa kanj ga njandi nda woo kanj si njandi here.

12

Woy kanj hay ašariyaa

¹ Abadantaa šelan Musa se ka nee:

² «Šelan Izirayel borey se ka nee: «Nda woy na gunde zaa, a duu nga boŋ iz'aru, a ga žiibi jirbi iyye, a ga žiibi sanda waati kanj a ga dii nga gaaham žiiboo.

³ Jirbi yaahantoo hane, zankaa ma hurubangu.

⁴ Woyoo ma jirbi waranza cindi hinza (33) goro, hala waati kanj nga kuroo žiiboo ma ben a ga. A masi tuku haya henanante kul do, a masi koy nongu henanantaa ra, hala han kanj nga henanandiyanoo jirbey timme.

⁵ Amma nda woy no a duu a, a ga žiibi jirbiiyye hinka, a ga žiibi sanda waati kanj a ga dii nga gaaham žiiboo. Woo banda ga, a ma goro jirbi woydu cindi iddu (66), hala waati kanj kuroo žiiboo ma ben a ga.

⁶ Waati kanj nga henanandiyanoo jirbey timme, iz'aru wala ize woy no a duu a, a ma koy nda a sargari juwalkaa do, cere kubayyan hukkmoo miŋoo ga, jiiri foo feeji-ize, a ma tee sargari kukurante, nda tuuzun-ize, wala gubaguba ka tee zunubu sargari.

⁷ Sargari juwalkaa m'i sarga Abadantaa jine, a ma henanandiyanoo tee a se, de a ga henan, zama nga kuroo kay. Woo ti woy kanj na iz'aru wala ize woy hay ašariyaa.

⁸ Nda a sii nda hini ka duu feeji, a ma gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka zaa, affoo sargari kukurantaa se, affaa zunubu sargaroo se. Sargari juwalkaa ma henanandiyanoo tee a se, de a ga henan.»

13

Gaaham kuuroo wirciyan ašariyaa

¹ Abadantaa šelan Musa nda Haruna se ka nee:

² «Nda adamize kuuroo ga funsu-ize wala doridoo kogo wala ndella kaaray goo, de a tee kuuroo ra dori sanda jiray, i m'a ka koy sargari juwalkaa Haruna wala nga iz'arey sargari juwalkay affoo do.

³ Sargari juwalkaa ma doroo laasaabu kanj goo kuuroo ga. Nda doroo dogoo hinbiroo bere ka kaaray, de doroo ga hima nda a guusu ka bisa kuuroo, jiray dumi dori no. Sargari juwalkaa m'a guna, de a ma bayrandi kanj a žiibi.

⁴ Nda ndellaa kanj goo kuuroo ga, ga kaaray, de a si hima nda a guusu ka bisa kuuroo, hinbiroo mana bere ka kaaray. Sargari juwalkaa ma dorikoynoo daabu jirbi iyye.

⁵ Sargari juwalkaa m'a laasaabu jirbi iyyantoo hane, nda a gar kanj nga do doroo cindi nga takaa ga, a mana daaru kuuroo ga, sargari juwalkaa ma yee k'a daabu jirbi iyye koyne.

⁶ Sargari juwalkaa m'a guna koyne jirbi iyyantoo hane, nda a gar kanj doroo goo ma dere, a mana daaru kuuroo ga, sargari juwalkaa ma

bayrandi kanj a henan. Doridoo kogo no, a ma nga bankaarawey jumandi, de a ga henan.

⁷ Amma nda doridoo kogaa daaru kuuroo ga ka tonton sargari juwalkaa laasaaburoo nda ka bayrandi kanj a henan banda ga, a ma nga bonj cebe sargari juwalkaa se koyne.

⁸ Sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kanj doridoo kogaa daaru kuuroo ga, sargari juwalkaa ma bayrandi kanj a žiibi, jiray dumi no.

⁹ Nda jiray dumi dori fatta boro ga, i m'a ka koy sargari juwalkaa do.

¹⁰ Sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kanj funsu-ize kaaray goo kuuroo ga, de a na hinbiroo kaarayandi, ham zay doo goo funsoo ga,

¹¹ jiray no kanj nin kuuroo ga. Sargari juwalkaa ma bayrandi kanj a žiibi. A mas'a daabu, zama a žiibi.

¹² Nda jiraa hanse ka kuuroo dii, nda jiraa na bora kanj ga doroo goo kuuroo kul daabu k'a dii bonoo ka koy cewey ga, wey kul kanj sargari juwalkaa ga dii a,

¹³ sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kanj jiraa na gaahamoo kul daabu, a ma bayrandi kanj bora kanj ga doroo goo henan. Nga kul ka kaaray, a henan.

¹⁴ Amma han kanj i dii ham zay a ga, a ga žiibi.

¹⁵ Nda sargari juwalkaa na hamoo kanj zay guna, a ma bayrandi kanj a žiibi. Hamoo kanj zay ga žiibi, jiray dumi no.

¹⁶ Amma nda hamoo kanj zay bere ka yee ka tee ikaaray, a ma yee sargari juwalkaa do.

¹⁷ Sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kanj doroo bere ka tee ikaaray, sargari juwalkaa ma bayrandi kanj bora kanj ga doroo goo henan. A henan.

¹⁸ Nda futta fatta kuuroo ga, de a duu baani,

¹⁹ nongoo kanj ra futtaa tee, funsu-ize kaaray, wala nda ndella kaaray kanj monoo ga ciray fatta a ra, bora ma nga bonj cebe sargari juwalkaa se.

²⁰ Sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kanj a ga hima nda a guusu ka bisa kuuroo, nga hinbiroo bere ka tee ikaaray, sargari juwalkaa ma bayrandi kanj a žiibi. Jiray dumi dori no kanj fatta futtaa ga.

²¹ Nda sargari juwalkaa n'a guna, nda a gar kanj hinbiri kaaray sii a ga, a mana guusu ka bisa kuuroo, a goo ma dere, sargari juwalkaa m'a daabu jirbi iyye.

²² Nda a daaru ka tonton kuuroo ga, sargari juwalkaa ga bayrandi kanj a žiibi, dori no.

²³ Amma nda ndellaa cindi nga dogoo ra, a mana daaru, futtaa ndellaa no, sargari juwalkaa ma bayrandi kanj a henan.

²⁴ Nda nongu kanj ton goo kuuroo ga, de tondogoo silbaa man'ti kala ndella kaaray moo ciray wala ikaaray,

²⁵ sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kanj hinbiroo bere ka tee ikaaray ndellaa ra, de a ga hima nda a guusu ka bisa kuuroo, jiray no, a fatta tondogoo ga, sargari juwalkaa ma bayrandi kanj a žiibi, jiray dori no.

²⁶ Nda sargari juwalkaa n'a guna, nda a gar kanj hinbiri kaaray sii ndellaa ra, a si hima nda a guusu ka bisa kuuroo, a goo ma dere, sargari juwalkaa m'a daabu jirbi iyye.

²⁷ Sargari juwalkaa m'a guna jirbi iyyantoo hane. Nda ndellaa daaru kuuroo ga ka tonton, sargari juwalkaa ma bayrandi kanj a žiibi, jiray dori no.

28 Amma nda ndellaa cindi nga dogoo ra, a mana daaru kuuroo ga, a goo ma dere, tonyan futta no. Sargari juwalkaa ma bayrandi kanj a henan, zama nongoo kanj ton ndellaa no.

29 Nda aru wala woy duu dori nga bonjoo wala nga toonaa ga,

30 sargari juwalkaa ma doroo laasaabu, nda a gar kanj a ga hima nda a guusu ka bisa kuuroo, hinhiri kara say-sayante goo a ga. Sargari juwalkaa ma bayrandi kanj a žiibi, forgo no, bonj wala toono jiray dumi no.

31 Nda sargari juwalkaa na forгаа doroo guna, nda a gar kanj a si hima nda a guusu ka bisa kuuroo, hinhiri bibi sii a ga, sargari juwalkaa ma boraa kanj ga forgo doroo goo daabu jirbi iyye.

32 Sargari juwalkaa ga doroo guna jirbi iyyantoo hane, nda a gar kanj forгаа mana daaru, hinhiri kara sii a ga, de a si hima nda a guusu ka bisa kuuroo,

33 boraa ma cebu, amma a masi forгаа dogoo cebu, sargari juwalkaa ma forgokoynoo daabu jirbi iyye koyne.

34 Sargari juwalkaa ga forгаа guna jirbi iyyantoo hane, nda a gar kanj a mana daaru kuuroo ga, a si hima nda a guusu ka bisa kuuroo, sargari juwalkaa ma bayrandi kanj a henan. Boraa ma nga bankaarayew jumandi, de a ga henan.

35 Amma nda forгаа daaru kuuroo ga ka tonton, nga henanandiyanoo banda ga,

36 sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kanj forгаа daaru kuuroo ga, sargari juwalkaa masi hinhiri kara ceeci, a žiibi.

37 Nda nga do, forгаа cindi nga dogoo ra, de hinhiri bibiyanj zay a ra, forгаа ben. A henan, sargari juwalkaa ma bayrandi kanj a henan.

38 Nda aru wala woy duu ndellayanj nga kuuroo ga, ndella kaarayyanj,

39 sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kanj nga kuuroo ga ndella kaaray kanj goo ma dere goo, ndella de no kanj fatta kuuroo ga, a henan.

40 Nda aru bonj hinhirey hun, a taylel, a henan.

41 Nda nga bonjoo jineheroo hinhirey ka hun, teņa se beene ka taylel, a henan.

42 Nda taylel dogoo jine wala banda, dori kaaray kanj mopoo ga ciray goo a ra, jiray no kanj fatta taylel dogoo jine wala bandaheeroo ra.

43 Sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kanj doroo futtaa man'ti kala ikaaray kanj mopoo ga ciray kanj goo tayleloo jineheroo wala bandaheeroo ra, a ga hima nda jiray kanj goo kuuroo ra,

44 jiraykoyni no, a žiibi. Sargari juwalkaa ma bayrandi kanj nga kul ka žiibi, bonjoo ga nga doroo goo.

45 Jiraykoynoo kanj ga doroo goo ma darbay kottayanj danj, a ma nga bonjoo feeri, a ma nga kaaboo daabu, a ma kaati ka nee: <Žiibi, žiibi!>

46 Waatoo kul kanj doroo goo a ga, a ga žiibi. A žiibi, a ma goro nga hinne, a ga goro jamaa kaloo se taray.

Fuune kanj ga bankaaray wala kuuru jinay žiibandi

47 Nda bankaaray ga fuune fatta, a ma tee haabu darbay wala lej šukka darbay,

48 a ma tee šukka wala šukka kanj kayandi, lej wala haabu, a ma tee kuuru wala jinay kul kanj no kanj teendi kuuru ra,

49 nda ndellaa man'ti kala ifirzi wala iciray darbaa, wala kuuroo, wala šukkaa, wala šukkaa kanj kayandi, wala jinay kul kanj teendi kuuru ra ga, fuune ndella no, a ma cebandi sargari juwalkaa se.

⁵⁰ Sargari juwalkaa ma ndellaa laasaabu, a ma jinaa kanj ga ndellaa huru daabu jirbi iyye.

⁵¹ Jirbi iyyantoo hane, a ma ndellaa guna, nda a daaru darbaa, wala šukkaa, wala šukkaa kanj kayandi, wala kuuroo, wala jinay kul kanj teendi kuuru ra ga, ndellaa man'ti kala fuune kanj nin, a žiibi.

⁵² Darbaa, wala šukkaa, wala šukkaa kanj kayandi, haabu wala lej, a ma tee jinay kul kanj teendi kuuru ra kanj ga ndellaa goo, ma tonandi, zama fuune kanj nin no. Hayaa ma tonandi nuune ra ka tee boosu.

⁵³ Nda sargari juwalkaa n'a laasaabu, nda a gar kanj ndellaa mana daaru darbaa, wala šukkaa, wala šukkaa kanj kayandi, wala jinay kul kanj teendi kuuru ra ga,

⁵⁴ sargari juwalkaa ma yaamar kanj hayaa ma pumandi kanj ga ndellaa huru, de a ma yee k'a daabu jirbi iyye koyne.

⁵⁵ Sargari juwalkaa m'a guna pumandiyanoo banda ga, nda a gar kanj ndellaa mana alhaali barmay, a mana daaru, a žiibi, a ma tonandi nuune ra ka tee boosu. Guusu no kanj tee darbaa jine wala bandaheroo ra.

⁵⁶ Nda sargari juwalkaa n'a guna, nda a gar kanj ndellaa goo ma dere pumandiyanoo banda ga, a m'a dunbu k'a kaa darbaa, wala kuuroo, wala šukkaa, wala šukkaa kanj kayandi ga.

⁵⁷ Nda a yee ka fatta darbaa, wala šukkaa, wala šukkaa kanj kayandi, wala jinay kul kanj teendi kuuru ra ga, fuune no kanj goo ma bangay. Ma jinaa kanj ga ndellaa huru ton nuune ra k'a tee boosu.

⁵⁸ Darbaa, wala šukkaa, wala šukkaa kanj kayandi, wala jinay kul kanj teendi kuuru ra kanj n'n'a pumandi ka ndellaa kaa, ma pumandi koyne, a henan.»

⁵⁹ Woo ti fuune ndella kanj huru haabu wala lej darbay, wala šukka, wala šukka kanj kayandi, wala jinay kul kanj teendi kuuru ra ga ašariyaa hala bora ma bayrandi kanj a henan wala a žiibi.

14

Jiraykoyni henanandiyanoo ašariyaa

¹ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

² «Jiraykoyni ašariyaa ne nga henanandiyanoo hane: waati kanj i n'a ka koy sargari juwalkaa do,

³ sargari juwalkaa ma koy jamaa kaloo se taray, a m'a laasaabu, nda a gar kanj jiraykoynoo duu baani nga jiraa doroo ra,

⁴ sargari juwalkaa ma yaamar kanj i ma kate bora kanj ga hima ka henan se: ciraw hunante halalante hinka, nda sedere bundu, nda šilli ciray zaram, nda izopu bundu.

⁵ Sargari juwalkaa ma yaamar kanj i ma ciraw faa koosu labu kusu kanj ra hari henna goo boj.

⁶ Ciraw hunantaa, a m'a zaa, nga nda sedere bundoo, nda šilli ciray zaramoo, nda izopu bundoo, a m'i sufa ciraa kanj koosandi hari henna boj kuroo ra.

⁷ A ma say-saya cee iyye jiraykoynoo ga kanj ga hima ka henan nga jiraa ra. Woo banda ga, a ma bayrandi kanj a henan, de a ma ciraw hunantaa tanj saajoo ra.

⁸ Bora kanj ga hima ka henan ma nga bankaarawey pumay, a ma nga hinbirey kul cebu, a ma pumay haroo ra, de a ga henan. Woo banda ga, a

ga hin ka huru jamaa kaloo ra, amma a ma cindi hukukumoo se taray jirbi iyye.

⁹ Jirbi iyyantoo hane, a ma nga hinhirey kul cebu, boṅoo, nda kaaboo, nda moo beene hinhirey, a ma nga hinbiroo kul cebu, a ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga gaahamoo jumay nda hari, de a ga henan.

¹⁰ Jirbi yaahantoo hane, a ma feeji aru-ize hinka kan ga malal sii, nda feeji woy-ize kan goo nda jiiri foo kan ga malal sii, nda farin hamni kilo yagga cine kan loobandi nda jii ka tee taasu sargari, nda jii liitar jere zaa.

¹¹ Sargari juwalkaa kan ga henanandiyanoo tee ma boraa kan ga hima ka henan nda hayey wey dan Abadantaa jine cere kubayyan hukukumoo mijoo ga.

¹² Sargari juwalkaa ma feeji aru-ize faa dii k'a tee tooje sargari, nga nda liitar jeraa jiyoo, a m'i zinji k'i tee sargari zinji-zinjante Abadantaa jine.

¹³ A ma feeji aru-izoo koosu nongoo kan ra zunubu sargaroo nda sargari kukurantaa koosandi, nongu henanante ra, zama takaa kan ti zunubu sargaroo, nga da ti tooje sargaroo, sargari juwalkaa ma duu a, haya no kan ga hanse ka henan.

¹⁴ Sargari juwalkaa ma zaa tooje sargaroo kuroo ra k'a dan boraa kan ga hima ka henan hanja gumaa deenoo ga, nda nga kabe gumaa kobaaroo ga, nda cee gumaa cew-ize beeroo ga.

¹⁵ Sargari juwalkaa ma zaa liitar jeraa jiyoo ra k'a doori nga kabe waawaa ra,

¹⁶ a ma nga kabe gumaa kabe-ize foo sufa jiyoo ra kan goo kabe waawaa ra, a ma nga kabe-izoo ka zaa jiyoo ra k'a say-say cee iyye Abadantaa jine.

¹⁷ Sargari juwalkaa ma zaa jii cindoo ra kan goo nga kaboo ra k'a dan boraa kan ga hima ka henan hanja gumaa deenoo ga, nda nga kabe gumaa kobaaroo ga, nda nga cee gumaa cew-ize beeroo ga, tooje sargaroo kuroo boṅ.

¹⁸ Jiyoo cindoo kan goo sargari juwalkaa kaboo ra, a m'a fur boraa kan ga hima ka henan boṅoo ga, a ma henanandiyanoo tee a se Abadantaa jine.

¹⁹ Sargari juwalkaa ma zunubu sargaroo kaa, a ma henanandiyanoo tee a se k'a henanandi ka Ziiboo kaa a ga. Woo banda ga, a ma sargari kukurantaa almanoo koosu.

²⁰ Sargari juwalkaa ma sargari kukurantaa nda taasu sargaroo kaa sargari tonadogoo ga. Sargari juwalkaa ma henanandiyanoo tee boraa se, de a ga henan.

Jiraykoyni talka henanandiyanoo

²¹ Nda boro ga talka, de nga hinoo si too hayey wey, a ma feeji aru-ize foo kaa tooje sargari k'a tee sargari zinji-zinjante ka henanandiyanoo tee a se. A ma farin hamni kilo hinza kan loobandi nda jii zaa k'a kaa taasu sargari nda jii liitar jere,

²² nda gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka kan nga hinoo ga toor'a, affoo zunubu sargari se, affaa sargari kukurante se.

²³ Nga henanandiyanoo jirbi yaahantoo hane, a ma kate ey sargari juwalkaa do cere kubayyan hukukumoo mijoo ga Abadantaa jine.

²⁴ Sargari juwalkaa ma tooje sargaroo feeji aru-izoo dii nda liitar jeraa jiyoo, a m'i zinji k'i tee sargari zinji-zinjante Abadantaa jine.

²⁵ A ma toojne sargaroo feejoo koosu, a ma zaa toojne sargaroo kuroo ra k'a danj bora a kanj ga hima ka henan hanja gumaa deenoo ga, nda nga kabe gumaa kobaaroo ga, nda cee gumaa cew-ize beeroo ga.

²⁶ Sargari juwalkaa ma doori jiyoo ra nga kabe waawaa ra.

²⁷ Kabe gumaa kabe-ize foo, a m'a ka zaa jiyoo ra kanj goo kabe waawaa ra, a m'a say-say cee iyye Abadantaa jine.

²⁸ Jiyoo kanj goo sargari juwalkaa kaboo ra, a ma danj a ra bora a kanj ga hima ka henan hanja gumaa deenoo ga, nda nga kabe gumaa kobaaroo ga, nda cee gumaa cew-ize beeroo ga, nongoo kanj ra toojne sargaroo kuroo jisandi.

²⁹ Woo kanj cindi jiyoo ra kanj goo sargari juwalkaa kaboo ra, a m'a fur bora a kanj ga hima ka henan bonoo ga ka henanandiyanoo tee a se Abadantaa jine.

³⁰ Woo banda ga, nga nda nga hinagoo, a ma gubagubawey affoo wala tuuzun-izey affoo sarga.

³¹ Nga hinagoo ra, a ma affoo kaa zunubu sargari se, affaa sargari kukurante, taasu sargaroo bande. Sargari juwalkaa ma henanandiyanoo tee bora a se kanj ga hima ka henan Abadantaa jine.»

³² Woo ti ašariyaa boro se kanj ga jiray doroo goo, de nga hinoo si too henanandiyanoo hayey.

Fuune kanj ga hugu žiibandi

³³ Abadantaa šelanj Musa nda Haruna se ka nee:

³⁴ «Waati kanj war huru Kananj gandaa ra kanj ay g'a noo war se a ma tee war mayraa, nda ay na fuune ndella danj hugu ra kanj goo gandaa ra kanj ti war mayraa,

³⁵ bora a kanj wane nda hugoo ma koy a bayrandi sargari juwalkaa se ka nee: <Ay dii ndella dumi ay hugoo ra.>

³⁶ Sargari juwalkaa ma yaamar kanj i ma jinawey fattandi hugoo ra za nga mana kaa ka ndellaa guna, hala hayey kanj goo hugoo ra kul masi koy harram. Woo banda ga, sargari juwalkaa ma huru ka hugoo laasaabu.

³⁷ A ma ndellaa laasaabu, nda a gar kanj ndella guusa firziyanj wala icirayyanj goo hugoo cetewey ga, i ga hima nda i guusu cetewey ra,

³⁸ sargari juwalkaa ma fatta hugoo ra, waati kanj a too hugoo miŋoo ga, a ma hugoo daabu jirbi iyye.

³⁹ Jirbi iyyantoo hane, sargari juwalkaa ma yee ka koy a guna, nda a gar kanj ndellaa daaru hugoo cetewey bande,

⁴⁰ sargari juwalkaa ma yaamar kanj i ma tondey kaa kanj ga ndellaa goo, i m'i warra koyraa banda ga nongu harramante ra.

⁴¹ A ma hugoo gundoo kuubi k'a bere k'a koosu. Laboo kanj koosandi, i m'a mun koyraa banda ga nongu harramante ra.

⁴² I ma tondi tanayanj zaa k'i danj ijinawey dogey ra. I ma labu tana ka hugoo sanfa.

⁴³ Nda ndellaa yee ka kaa ka fatta hugoo ra, tondey kaayanoo, nda koosuyanoo, nda sanfayanoo banda ga,

⁴⁴ sargari juwalkaa ma yee ka koy a guna, nda a gar kanj ndellaa daaru hugoo ga, fuune no kanj nin, a harram.

⁴⁵ I ma hugoo, nda nga tondey, nda bundey, nda hugoo laboo kayri, i m'i ka koy koyraa dumaa ga nongu harramante ra.

⁴⁶ Boro kanj huru hugoo ra waatey kanj a ga daaba ra, ga žiibi hala almaaroo ra.

⁴⁷ Boro kaŋ kani hugoo ra ma nga darbawey jumandi. Boro kaŋ ŋaa hugoo ra ma nga darbawey jumandi.

⁴⁸ Amma nda sargari juwalkaa yee ka huru k'a guna, nda a gar kaŋ ndellaa mana daaru hugoo ga nga sanfayanoo banda ga, sargari juwalkaa ma bayrandi kaŋ hugoo henan, ndellaa dere.

⁴⁹ Hugoo zunubu tuusuyanoo se a ma ciraw hinka, nda sedere bundu, nda šilli ciray zaram, nda izopu bundu zaa.

⁵⁰ A ma ciraw faa koosu labu kusu boŋ, labu kusu kaŋ ra hari henna goo boŋ.

⁵¹ A ma sedere bundoo, nda izopu bundoo, nda šilli ciray zaramoo, nda ciraw hunantaa zaa k'i sufa ciraa kaŋ koosandi kuroo nda hari henna ra. A ma say-saya cee iyee hugoo ga.

⁵² A ma hugoo zunubu tuusuyanoo tee nda ciraa kuroo nda hari henna, nda ciraw hunantaa, nda sedere bundoo, nda izopu bundoo, nda šilli ciray zaramoo.

⁵³ A ma ciraw hunantaa taŋ koyraa banda ga, saajoo ra. A ma henanandiyanoo tee hugoo se, de a ga henan.»

⁵⁴ Woo ti jiray dori wala fuune ndella dumi kul kaŋ no, nda forgo,

⁵⁵ nda bankaaray ndella, nda hugu ndella,

⁵⁶ nda funsu, nda futta, nda ndella kaaray ašariyaa,

⁵⁷ ka bayrandi waati kaŋ haya žiibi nda waati kaŋ haya henan. Woo ti jiray nda fuune ašariyaa.

15

Arutarawey žiiboo ašariyaa

¹ Abadantaa šelaŋ Musa nda Haruna se ka nee:

² «Šelaŋ Izirayel borey se ka nee: <Aru kul kaŋ nga harimundogoo ga mandi, nga mandiroo g'a žiibandi.

³ Hayaa ne kaŋ ga kate nga mandiroo m'a žiibandi: nga harimundogoo ma mandi wala a ma mandiroo dii, nga žiiboo no.

⁴ Daari kul kaŋ ga bora kaŋ ga mandi kani ga žiibi, haya kul kaŋ ga a goro ga žiibi.

⁵ Boro kaŋ tuku nga daaroo ga ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

⁶ Boro kaŋ goro jinay ga kaŋ ga bora kaŋ ga mandi doona ka goro, bora ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

⁷ Boro kaŋ tuku bora kaŋ ga mandi gaahamoo ga, bora ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

⁸ Nda bora kaŋ ga mandi tufa boro ga kaŋ ga henan, bora ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

⁹ Kaarumay kul kaŋ ga bora kaŋ ga mandi žigi, ga žiibi.

¹⁰ Boro kul kaŋ tuku haya kul kaŋ no ga kaŋ bay ka cindi a cire, a ga žiibi hala almaaroo ra. Boro kul kaŋ na jinawey wey affoo zaa, ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

11 Boro kul kaŋ ga bora a kaŋ ga mandi tuku, a mana nga kabey numay, bora a ma nga banka arawey numandi, a ma nga boŋ numay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

12 Labu jinay kaŋ ga bora a kaŋ ga mandi tuku, ma kayrandi, bundu jinawey ma leelandi nda hari.

13 Waati kaŋ bora a kaŋ ga mandi, mandiroo kay, a ma jirbi iyee kabu nga henanandiyanoo se, a ma nga banka arawey numandi, a ma nga gaahamoo numay hari dandidoo hari ra, de a ga henan.

14 Jirbi yaahantoo hane, a ma gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka zaa, a ma kaa Abadantaa jine cere kubayyan hukkomoo mijoo ga k'i noo sargari juwalkaa se.

15 Sargari juwalkaa m'i sarga, affoo zunubu sargari, affaa sargari kukurante. Sargari juwalkaa ma henanandiyanoo tee a se Abadantaa jine nga mandiroo se.

16 Nda aru almaaniyoo mun a ga, a ma nga gaahamoo kul numay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

17 Bankaaray nda kuuru kul kaŋ ga almaaniyoo huru ma numandi nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

18 Nda woy nda aru marga nda cere, i ma ngi boŋ numay nda hari, i ga žiibi hala almaaroo ra.

Woytarawey žiiboo ašariyaa

19 Nda woy ga mandi, nga mandiroo man'ti kala nga gaaham žiiboo, a ma cindi nga žiiboo ra jirbi iyee, boro kul kaŋ tuku a ga, ga žiibi hala almaaroo ra.

20 Haya kul kaŋ ga a kani waatoo kaŋ a goo nga žiiboo ra, ga žiibi. Haya kul kaŋ ga a goro ga žiibi.

21 Boro kul kaŋ tuku nga daaroo ga ma nga banka arawey numandi, a ma nga boŋ numay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

22 Boro kul kaŋ tuku jinay kul kaŋ ga woyoo doona ka goro, a ma nga banka arawey numandi, a ma nga boŋ numay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

23 Nda haya goo daaroo boŋ wala jinaa ga, haya kul kaŋ no kaŋ ga a doona ka goro, boro kaŋ tuku a ga, ga žiibi hala almaaroo ra.

24 Aru kaŋ marga nda woyoo, woyoo gaaham žiiboo ga huru a ga, a ga žiibi jirbi iyee. Daari kul kaŋ ga a kani ga žiibi.

25 Nda woy ga kuri mandi jirbi boobo kaŋ man'ti nga gaaham žiiboo waatoo, wala a ga mandi ka gay ka bisa nga gaaham žiiboo waatoo, waatoo kul kaŋ ga a mandi, a ga žiibi sanda nga gaaham žiiboo waatoo.

26 Daari kul kaŋ ga a kani jirbey kul kaŋ ra a ga mandi ga tee sanda nga gaaham žiiboo daaroo. Jinay kul kaŋ ga a goro ga žiibi sanda nga gaaham žiiboo takaa.

27 Boro kul kaŋ tuku hayey wey ga, ga žiibi, a ma nga banka arawey numandi, a ma nga boŋ numay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

28 Nda nga mandiroo kay, a ma jirbi iyee kabu, woo din banda ga, a ga henan.

29 Jirbi yaahantoo hane, a ma gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka zaa k'i ka koy sargari juwalkaa do cere kubayyan hukkomoo mijoo ga.

30 Sargari juwalkaa ma affoo kaa zunubu sargari, affaa sargari kukurante. Sargari juwalkaa ma henanandiyanoo tee a se Abadantaa jine nga gaaham žiiboo mandiroo se.

³¹ War ma Izirayel borey moorandi ngi žiiboo, i masi duu k'ay gorodogoo kanj goo i game žiibandi ka buu ngi žiiboo ra.»

³² Woo ti boro kanj ga mandi wala boro kanj nga almaaniyoo mun a ga k'a žiibandi,

³³ wala woy kanj ga dor nga gaaham žiiboo maaganda se, boro kul, aru wala woy kanj ga mandi, wala aru kanj marga nda woy kanj ga žiibi, ašariyaa.

16

Zunubu tuusuyanoo zaaroo

¹ Haruna iz'aru hinkaa kanj man kate Abadantaa jine, ngi buuyanoo banda ga, Abadantaa šelanj Musa se.

² Abadantaa nee Musa se: «Šelanj ni armaa Haruna se, a masi huru alwaati kul nongu henanantaa ra, ridowoo dumaa ga, daabirjoo jine kanj goo sundukoo ga, hala a masi koy buu, zama ay ga bangay duulaa ra sundukoo daabirjoo se beene.

³ Takaa ne kanj nda Haruna ga hima ka huru nongu henanantaa ra: a ma yaaru zaa zunubu sargaroo se, nda gaaru sargari kukurantaa se.

⁴ A ma šukka kanj se i ga nee lej kaayi henanante danj nga ga, a ma lej šukka npogo danj, a ma nga centoo haw nda lej šukka gamahaw, a ma lej šukka fatala didiji nga boŋoo ga, bankaaray henananteyanj no. A ma nga gaahamoo ŋumay nda hari jina a m'i danj.

⁵ A ma jindaaru hinka taa Izirayel borey jamaa kone k'i tee zunubu sargari, nda gaaru foo sargari kukurante se.

⁶ Haruna ma zunubu sargaroo yaaroo sarga nga boŋ se, a ma zunubu tuusuyanoo tee nga boŋ nda nga hugoo se.

⁷ A ma jindaaru hinkaa zaa k'i danj Abadantaa jine cere kubayyan hukukumoo miŋoo ga.

⁸ Haruna ma alkurra kar jindaaru hinkaa ga ka dii woo kanj Abadantaa ga duu a nda woo kanj Azazel* ga duu a.

⁹ Haruna ma kate jindaaroo kanj alkurraa kate Abadantaa ma duu a, a ma tee zunubu sargari.

¹⁰ Jindaaroo kanj alkurraa kate Azazel† ma duu a, nga hunantaa ma jisandi Abadantaa jine hala i ma zunubu tuusuyanoo tee a ga k'a sanba saajoo ra Azazel do.

¹¹ Haruna ma zunubu sargaroo yaaroo kaa nga boŋ se, a ma zunubu tuusuyanoo tee nga boŋ nda nga hugoo se. A ma zunubu sargari yaaroo koosu nga boŋ se.

¹² A ma dugu canboo too nda denji ciray sargari tonadogoo ra kanj goo Abadantaa jine, a ma nga kabe hinkaa too nda dugu hew kaana hamni, a m'i ka koy ridowoo dumaa ga.

¹³ A ma dugoo danj nuunaa ra kanj goo Abadantaa jine hala dugoo dulloo ma daabirjoo kanj goo seedetaraa sundukoo boŋ daabu, hala Haruna masi koy buu.

¹⁴ A ma zaa yaaroo kuroo ra k'a say-say nda nga kabe-izoo sundukoo daabirjoo jineheroo ga waynahunay here. A ma nga kabe-izoo ka zaa kuroo ra k'a say-say cee iyye sundukoo daabirjoo jine.

* **16:8 16.8** Azazel, a ga hin ka tee, Ibilisi ganjey affoo maapoo no. † **16:10 16.10** Sorro 8to.

15 A ma zunubu sargaroo jindaaroo koosu kanj hun jamaa se, a ma kuroo ka koy ridowoo dumaa ga, a ma takaa tee kuroo se kanj a n'a tee yaaroo wanoo se, a ma say-saya sundukoo daabirjoo ga nda sundukoo daabirjoo jine.

16 A ma henanandiyanoo tee nongu henanantaa se Izirayel borey žiibey nda ngi hooyaney ra, maanaa ngi zunubey kul. A ma taka follokaa tee cere kubayyan hukukumoo se kanj goo i bande ngi žiibey gamey ra.

17 Adamize kul masi bara cere kubayyan hukukumoo ra waati kanj a koy zunubu tuusuyanoo tee nongu henanantaa ra hala waati kanj a fatta. Woo banda ga, a ma zunubu tuusuyanoo tee nga boj, nda nga hugoo, nda Izirayel jamaa kul se.

18 A ma fatta sargari tonadogoo here kanj goo Abadantaa jine, a ma zunubu tuusuyanoo tee a se. A ma zaa yaaroo kuroo nda jindaaroo kuroo ra k'i danj sargari tonadogoo hilley ga, carawey bande.

19 A ma nga kabe-izoo ka zaa kuroo ra k'a say-say cee iyee. A m'a henanandi ka hun Izirayel borey žiibey ra.

20 Waati kanj a na zunubu tuusuyanoo tee nongu henanantaa, nda cere kubayyan hukukumoo, nda sargari tonadogoo se ka ben, a ma kate jindaaru hunantaa.

21 Haruna ma nga kabe hinkaa fur jindaaru hunantaa bojoo ga, a ma Izirayel borey laybey kul har a ga, nda ngi hooyaney kul, nda ngi zunubey kul, a m'i danj jindaaroo bojoo ga. A m'a tanj, aru foo kanj kayandi m'a ka koy saajoo ra.

22 Jindaaroo ga ngi laybey kul zaa ka koy nongu ra kanj ra boro sii. Aroo ma jindaaroo tanj a ma koy saajoo ra.

23 Haruna ma huru cere kubayyan hukukumoo ra ka lenj šukka bankaarawey kanj a n'i danj waatoo kanj a ga huru nongu henanantaa ra, kaa k'i jisi no din.

24 A ma nga gaahamoo numay nda hari nongu henanante ra, a ma nga bankaarawey danj. Woo banda ga, a ma fatta ka nga sargari kukurantaa kaa ka jamaa sargari kukurantaa kaa, a ma zunubu tuusuyanoo tee nga boj nda jamaa se.

25 A ma zunubu sargaroo maanoo dullandi sargari tonadogoo boj.

26 Boraa kanj na jindaaroo tanj a ma koy Azazel‡ do ma nga bankaarawey numandi, a ma nga gaahamoo numay nda hari, woo banda ga, a ga hin ka huru jamaa kaloo ra.

27 I ma zunubu sargaroo yaaroo nda zunubu sargaroo jindaaroo kanjanj ra kuroo kaandi ka koy nongu henanantaa ra ka henanandiyanoo tee ka koy jamaa kaloo se taray ka ngi kuurey, nda hamey, nda ngi teeley žiibey ton nuune ra k'i tee boosu.

28 Boraa kanj n'i ton ma nga bankaarawey numandi, a ma nga gaahamoo numay nda hari, woo banda ga, a ga hin ka huru jamaa kaloo ra.

29 Hantum kanj si tun ne war se: handu iyyantoo jirbi woyantoo (10to) ra, war ma meehaw, war masi goy kul tee, a ma tee ganda-ize wala yaw kanj ga waati tee war do.

30 Zama hanoo din, i ga zunubu tuusuyanoo tee war se hala war ma duu ka henan, de war ga henan war zunubey kul ra Abadantaa jine.

31 A ma tee war se hunanzamzaari kanj bisa hunanzamzaarey jerey, war ma meehaw. Hantum kanj si tun no.

‡ 16:26 16.26 Sorro 8to.

³² Sargari juwalkaa kan yonandi§, kan gorandi sargari juwalyanoo goyoo ra ka huru nga baabaa dogoo ra no ma zunubu tuusuyanoo tee. A ma len §ukka darbawey dan, darbawey henanantey.

³³ A ma henanandiyanoo tee nongu henanantey ihenanantaa se, a ma henandiyanoo tee cere kubayyan hukkumoo nda sargari tonadogoo se, a ma zunubu tuusuyanoo tee sargari juwalkey nda alžamaa kul se.

³⁴ Woo ma tee war se hantum kan si tun hala zunubu tuusuyanoo ma teendi Izirayel borey se ngi zunubey kul se cee foo jiiroo ra.» A n'a tee nda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar.

17

Nongey kan kayandi sargari teeyan se

¹ Abadantaa šelan Musa se ka nee:

² «Šelan Haruna, nda nga iz'arey, nda Izirayel borey kul se, nee i se: <Hayaa ne kan Abadantaa n'a yaamar:

³ «Boro kul kan Izirayel hugoo borey ra ga yaaru, wala feeji, wala hancin koosu jamaa kaloo ra, wala a g'a koosu kaloo se taray,

⁴ de a man'a ka koy cere kubayyan hukkumoo mijoo ga k'a kaa sargari Abadantaa maajoo ga, Abadantaa gorodogoo jine, i g'a haa nda kuroo din. A na kuri mun, bora din ga hun nga jamaa ra,

⁵ hala Izirayel borey ma duu ka kate ngi sargarey kan i goo m'i kaa saajoo ra. I ma kate ey Abadantaa maajoo ga, cere kubayyan hukkumoo mijoo ga, sargari juwalkaa do, i m'i kaa alaafiya teendi sargaroo Abadantaa maajoo ga.

⁶ Sargari juwalkaa ma kuroo say-say Abadantaa sargari tonadogoo boj, cere kubayyan hukkumoo mijoo ga, a ma maanoo dullandi k'a tee sunnaara kaana Abadantaa se.

⁷ I masi yee ka ngi sargarey kaa jindaaru toorey maapey ga kan bande i ga izefututaray tee*. Woo ma tee i se hantum kan si tun ngi alwaddawey se.»>

⁸ Nee i se: <Boro kul kan Izirayel hugoo borey ra, wala yawey kan ga waati tee i do ra, na sargari kukurante wala sargari kaa,

⁹ de a mana kate a cere kubayyan hukkumoo mijoo ga k'a sarga Abadantaa maajoo ga, bora din ga hun nga jamaa ra.

Hunayan sii kala kuri ra

¹⁰ Boro kul kan Izirayel hugoo borey ra, wala yawey kan ga waati tee i do ra, na kuri dumi kul kan no ŋaa, ay g'ay ndumoo bere bora se, de ay g'a kaa nga jamaa ra.

¹¹ Zama hundikoyini hunaroo sii kala nga kuroo ra, agay, ay na war noo yaamar, kuroo kan goo sargari tonadogoo boj ma zunubu tuusuyanoo tee war boj hundey se, zama kuri ra, gaaham hunaa goo, a ga zunubu tuusuyanoo tee.

¹² Woo se ay nee Izirayel borey se: «War ra, boro kul masi kuri ŋaa. Yawoo mo kan ga waati tee war do masi kuri ŋaa.»

¹³ Boro kul kan Izirayel borey ra, wala yawey kan ga waati tee i do ra na adabba wala ciraw kan ga ŋandi hoo k'a dii, a ma kuroo mun k'a daabu nda labu.

§ 16:32 16.32 Zamnaa 4.3. * 17:7 17.7 Man'ti gaaham here no, laadir janay no Irkoy here.

¹⁴ Zama hundikoyni kul, nga kuroo ti hundoo. Woo se ay nee Izirayel borey se: “War masi hundikoyni kul kuroo ŋaa, zama hundikoyni kul hundoo ti nga kuroo. Boro kul kaŋ n’a ŋaa ma tuusandi.”

¹⁵ Boro kul kaŋ no kaŋ na jifa wala adabba kaŋ hooga n’a wii ŋaa, a ma tee ganda-ize wala yaw, bora ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra. Woo banda ga, a ga henan.

¹⁶ Nda a man’i jumay, a mana nga gaahamoo jumay, a ga nga layboo zaa.>>

18

Margarey kaŋ si bisa

¹ Abadantaa ŧelan Musa se ka nee:

² «ŧelan Izirayel borey se, nee i se: <Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

³ War masi teegoyoo tee kaŋ ga teendi Misira gandaa kaŋ ra war goro, war masi teegoyoo tee kaŋ ga teendi Kanaŋ gandaa kaŋ ra ay goo ma koy nda war. War masi hanga ngey hantumey.

⁴ War m’ay hantumey kaŋ kayandi ka goy, war m’ay hantumey dii k’i ka dira. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

⁵ W’ay hantumey nda ay hantumey kaŋ kayandi dii, boro kaŋ g’i ka goy ga hunan da ey. Agay ti Abadantaa.

⁶ Aru kul masi too nga boro maanaa do ka dii nga gaa koonoo ka marga nda a. Agay ti Abadantaa.

⁷ Masi ni baabaa kaynandi ka dii ni ŋaa gaa koonoo ka marga nda a. Ni ŋaa no, masi dii nga gaa koonoo ka marga nda a.

⁸ Masi dii ni baabaa wandoo gaa koonoo ka marga nda a, ni baabaa gaa koonoo no.

⁹ Masi dii ni woymaa gaa koonoo ka marga nda a, ni baabaa ize woyoo wala ni ŋaa ize woyoo, a hayandi hugoo ra wala hugu tana ra a hayandi.

¹⁰ Masi dii ni iz’aroo ize woyoo wala ni ize woyoo ize woyoo gaa koonoo ka marga nda a, zama ni haawoo no.

¹¹ Masi dii ni baabaa wandoo ize woyoo kaŋ ni baabaa duu a a ga, gaa koonoo ka marga nda a, ni woymaa no.

¹² Masi dii ni baabaa woymaa gaa koonoo ka marga nda a, ni baabaa boro maana no.

¹³ Masi dii ni ŋaa woymaa gaa koonoo ka marga nda a, zama ni ŋaa boro maana no.

¹⁴ Masi dii ni baabaa armaa gaa koonoo ka marga nda a, masi too nga wandoo do, ni ŋaa no.

¹⁵ Masi dii ni nzura woyoo gaa koonoo ka marga nda a, ni iz’aroo wandoo no, masi dii nga gaa koonoo ka marga nda a.

¹⁶ Masi dii ni armaa wandoo gaa koonoo ka marga nda a, ni armaa haawoo no.

¹⁷ Masi dii woy nda nga ize woyoo gaa koonoo ka marga nda a. Masi nga iz’aroo ize woyoo zaa ka marga nda a, masi nga ize woyoo ize woyoo zaa ka dii nga gaa koonoo ka marga nda a, boro maanayan no, almuhali woo.

¹⁸ Ni wandoo hunaroo ga, masi nga woymaa zaa ka dii nga gaa koonoo ka marga nda a, a ga kate waccetaray.

¹⁹ Masi too woy do ka dii nga gaa koonoo ka marga nda a waati kaŋ a ga dii nga gaaham žiiboo.

²⁰ Masi marga nda ni gandaa boro wandoo, a ga ni žiibandi.

²¹ Ni hayroo ra, masi boro kul tee sargari tooroo kanj maapoo ti Molok se. Masi ni Koyoo maapoo kaynandi. Agay ti Abadantaa.

²² Masi kani nda aru sanda takaa kanj nda boro ga kani nda woy. Almuhal no.

²³ Masi kani nda adabba kul kanj no ka ni boŋ žiibandi a bande. Woy masi kay adabba jine ka marga nda a, haya futu-futu no.

²⁴ War masi hayey wey affoo kul ka war boŋ žiibandi, zama dumey kanj ay goo m'i gaaray war jine na ngey boŋ žiibandi nda hayey wey kul.

²⁵ Gandaa žiibi, ay n'a noo nga zunuboo gurzugaa, gandaa na nga izey yeeri.

²⁶ Amma war, war m'ay hantumey nda ay hantumey kanj kayandi dii. Ganda-ize nda yaw kanj ga waati tee war do, war masi almuhaley wey affoo kul tee.

²⁷ Almuhaley wey kul borey kanj goro war jine gandaa ra n'i tee. Gandaa bere ka žiibi.

²⁸ Gandaa masi koy war yeeri waati kanj war n'a žiibandi takaa kanj nda a na gandaa yeeri kanj na war jin ka kaa.

²⁹ Boro kul kanj na almuhaley wey affoo tee, borey kanj g'i tee ga hun ngi jamaa ra.

³⁰ War ma hayaa dii kanj ay na noo war se war m'a dii, taka kanj ra war masi alaada almuhalantey tee kanj teendi za war mana kaa. War masi war boŋ žiibandi i bande. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.»

19

Irkoy here henanyan ašariyawey

¹ Abadantaa šelan Musa se ka nee:

² «Šelan Izirayel borey jamaa kul se, nee i se: <Wa henan, zama agay, Abadantaa, war Koyoo ga henan.

³ War affoo kul ma hunbur nga paa nda nga baabaa, war m'ay hunanzamzaarey dii. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

⁴ War masi bere toorey here, war masi irkoyyan tee war boŋ se nda guuru mennante. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

⁵ Nda war ga alaafiya teendi sargaroo kaa Abadantaa maapoo ga, war m'a kaa nda taka kanj ra a ma taandi.

⁶ A ma ŋandi hanoo kanj ra war n'a kaa wala subaa ra, woo kanj cindi jirbi hinzantoo hane ma tonandi nuune ra ka tee boosu.

⁷ Nda boro ŋaa a ra jirbi hinzantoo hane, haya hasarante no, a si taandi.

⁸ Boro kanj ŋaa a ra ga nga layboo zaa, zama a na haya kaynandi kanj yeetandi jere ga Abadantaa se. Bora a woo ga hun nga jamaa ra.

⁹ Waati kanj war ga war gandaa hegaa tee, masi ni faaroo hegay hala kanjey ra, masi hayey marga kanj ga hima ka kurma-kurmandi ni hegaa ra.

¹⁰ Ni alaneb faaroo izey kanj cindi a ra hegaa banda ga, mas'i kaa, masi izey kanj kanj kurma-kurma. M'i nan talkey nda yawey se. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

¹¹ War masi zay, war masi war gandaa boro zanba, war masi war gandaa boro hiila.

¹² War masi žee taari ga nda ay maapoo, nda n'n'a tee, n'ga ni Koyoo maapoo kaynandi. Agay ti Abadantaa.

¹³ Masi ni cinaa kom, mas'a zay. Ni goykaa banaa masi kani ni do hala subaa ra.

14 Masi lutu danga, masi haya dan danaw jine kan g'a kanandi. Ma hunbur ni Koyoo. Agay ti Abadantaa.

15 Masi borey fay-fay ciiti ra: masi talkaa ndumoo guna, masi al-mankoynoo jer. Ma ni gandaa boro ciiti nda šerretaray.

16 Masi huru ka fatta ni jamaa ra ka miimanda. Masi kayandi ni cinaa kuroo ma mun. Agay ti Abadantaa.

17 Masi ni armaa harram ni binoo ra. Masi goro mana ni gandaa boro dan fondaa ra, nga ra n'si nga zunuboo zaa.

18 Masi faasa ni boŋ se, masi dooray dii ni binoo ra ni naa-izey se, amma ma baa ni cinaa sanda takaa kan nda n'ga baa ni boŋ. Agay ti Abadantaa.

19 W'ay hantumey dii. Ni adabbaa ra, masi ihinka kan man'ti dumi foo marga nda cere. Masi dumi cine hinka say ni faaroo ra. Masi darbay dan kan šilli dumi hinka nda a kayandi.

20 Nda aru marga nda woy, ka gar kan koŋŋa no kan cewoo diyandi, a mana dayandi, a mana sawalandi, i ma zukandi, amma i masi wiiyandi, zama woyoo mana sawalandi.

21 Aroo ma kate nga toone sargaroo Abadantaa maapoo ga, cere kubayyan hukukumoo miŋoo ga, gaaru toone sargaroo se.

22 Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se Abadantaa jine nda toone sargaroo gaaroo nga zunuboo kan a n'a tee se, de nga zunuboo kan a n'a tee ga yaafandi.

23 Waati kan war huru gandaa ra, war na tuuri dumi kul kan ga ŋandi duma, war ma izoo guna sanda haya kan žiibi. A si bisa war se. Jiiri hinza a masi ŋandi.

24 Jiiri taacantoo ra, ngi izey kul ga tee haya henanante ka Abadantaa saabu.

25 Jiiri guwantoo ra, war ma izey ŋaa hala i ma boosu ka tonton war se. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

26 War masi haya kul ŋaa nda nga kuroo. War masi kotte, war masi gunandi.

27 War masi war boŋ hinbirey caraway kaa, masi ni kaaboo miŋoo kosu,

28 war masi tooru-tooruyan kaa war gaahamoo ga bukaw se, war masi tammaasa žeeru war ga. Agay ti Abadantaa.

29 Masi ni izoo kaynandi k'a tee woykuuru, hala gandaa masi koy tee woykuuru, a masi too nda almuhul.

30 War m'ay hunanzamzaarey dii, war m'ay nongu henanantaa beerandi. Agay ti Abadantaa.

31 War masi bere borey here kan ga bukaway cee k'i hãa, i ga haya har kan ga kaa ka tee, war mas'i ceeci, war masi koy žiibi i bande. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

32 Ma aladabu hinbiri kaaraykoyni jine, ma boro žeena beerandi, ma hunbur ni Koyoo. Agay ti Abadantaa.

33 Nda yaw ga waati tee ni bande war gandaa ra, war mas'a šiita.

34 Yawoo kan ga waati tee war bande, war m'a dii sanda ganda-ize cimi, ma bag'a sanda takaa kan nda n'ga baa ni boŋ, zama war tee yaw Misira gandaa ra. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

35 War masi borey fay-fay ciiti ra, wala haya kuuyan neešiyar ra, wala haya tiŋay neešiyar ra, wala mudu ra.

36 Basikiloo ma šerre, neeša tondey ma šerre, kilowoo ma šerre, liitaroo ma šerre. Agay ti Abadantaa, war Koyoo kan na war fattandi Misira gandaa ra.

³⁷ War m'ay hantumey kul nda ay hantumey kanj kayandi kul dii, war m'i ka goy. Agay ti Abadantaa.»»

20

Teegoy futu zukandoo

¹ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

² «Izirayel borey, nee i se: <Boro kul kanj Izirayel borey ra, wala yawey kanj ga waati tee Izirayel ra, nga hayroo ra a na affoo noo Molok* se, a waazibi boraa ma wiiyandi. Gandaa borey m'a warra nda tondi k'a wii.

³ Agay, ay g'ay ndumoo bere boraa din se, de ay g'a kaa nga jamaa ra, zama nga hayroo ra a na affoo noo Molok maṇoo ga k'ay nongu henanantaa žiibandi k'ay maa henanantaa kaynandi.

⁴ Nda gandaa borey na ngi moṇey daabu aroo woo kanj nga hayroo ra, a na affoo noo Molok maṇoo ga teegoyey ga, i man'a wii,

⁵ ay g'ay ndumoo bere boraa din nda nga alaayan beeroo se, nga nda borey kul kanj ga izefuturaray tee a bande, ka izefuturaray tee† Molok bande, ay g'i kaa ngi jamaa ra.

⁶ Boro kanj bere borey here kanj ga bukawey cee k'i hãa, i ga haya har kanj ga kaa ka tee ka marga i bande ka izefuturaray tee, ay g'ay ndumoo bere boraa din se, de ay g'a kaa nga jamaa ra.

⁷ Wa war boṇ henanandi ka tee henananteyan‡, zama agay ti Abadantaa, war Koyoo.

⁸ W'ay hantumey dii, war m'i ka goy. Agay ti Abadantaa kanj ga war henanandi.

⁹ Boro kul kanj na nga baabaa wala nga ṇaa danga šikka sii ga wiiyandi. A na nga baabaa wala nga ṇaa danga, nga hundoo alhakoo goo a ga.

¹⁰ Nda aru na zina nda woyhijji, a marga nda nga cinaa wandoo, aru nda woy zinateeroo šikka sii ga wiiyandi.

¹¹ Aru kanj kani nda nga baabaa wandoo, a dii nga baabaa gaa koonoo ka marga nda a, ngi boro hinkaa kul šikka sii ga wiiyandi. Ngi hundey alhakey goo i ga.

¹² Aru kanj kani nda nga iz'aroo wandoo, ngi boro hinkaa kul šikka sii ga wiiyandi, haya futu-futu no i n'a tee. Ngi hundey alhakey goo i ga.

¹³ Aru kanj kani nda aru sanda takaa kanj nda boro ga marga nda woy, ngi boro hinkaa kul na almuhai tee, šikka sii i ga wiiyandi. Ngi hundey alhakey goo i ga.

¹⁴ Aru kanj na woy nda nga ṇaa zaa hijjay, almuhai no, i ma tonandi nuune ra ka tee boosu, aroo nda woyoo, hala almuhaloo woo dumoo masi teendi war do.

¹⁵ Aru kanj kani nda adabba, šikka sii a ga wiiyandi, war ma adabbaa mo wii.

¹⁶ Woy kanj man adabba ka marga nda a, ma woyoo nda adabbaa wii. Šikka sii i ga wiiyandi, ngi hundey alhakey goo i ga.

¹⁷ Aru kanj na nga woymaa zaa hijjay, baaboo ize woyoo wala ṇaṇoo ize woyoo, de a dii nga woymaa gaa koonoo ka marga nda a, woymaa dii nga armaa gaa koonoo ka marga nda a, haawi no, i ma tuusandi ka hun ngi

* 20:2 20.2 Zamnaa 18.21. † 20:5 20.5 Zamnaa 17.7. ‡ 20:7 20.7 Wa war boṇ henanandi ka tee henananteyan, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Wa war boṇ henanandi, de war ga henan.

paa-izey moyey cire. A dii nga woymaa gaa koonoo ka marga nda a, a ga nga layboo zaa.

¹⁸ Aru kanj kani nda woy kanj goo ma dii nga gaaham žiiboo, a dii nga gaa koonoo ka marga nda a, a na woyoo kuroo mandiroo fatawandi, de woyoo na nga kuri mandiroo fatawandi. Ngi boro hinkaa kul ga hun ngi jamaa ra.

¹⁹ Masi dii ni paa woymaa wala ni baabaa woymaa gaa koonoo ka marga nda a, zama boro kanj na woo tee na nga boro maanaa fatawandi. Ngi boro hinkaa ga ngi layboo zaa.

²⁰ Aru kanj kani nda nga hasaa wandoo, a dii nga hasaa gaa koonoo ka marga nda a, ngi zunuboo ga hanga ey, i ga buu bila ize.

²¹ Aru kanj na nga armaa wandoo zaa hiijay, taka žiibi no, a dii nga armaa gaa koonoo ka marga nda a, i si duu ize.

²² War m'ay hantumey nda ay hantumey kanj kayandi kul dii, war m'i ka goy hala gandaa kanj ra ay goo ma war danj war ma goro masi koy war yeeri.

²³ War masi dira dumey kanj ay g'i gaaray war jine hantumey bande, zama i na hayey wey kul tee, ay konna ey.

²⁴ Ay nee war se:

“War no ma ngi laboo mayray,
agay no k'a noo war se, war m'a mayray,

ganda no kanj ra waa nda yuu ga tee hari.”§

Agay ti Abadantaa, war Koyoo kanj na war nda gandawey fay k'i kaa cere ra.

²⁵ War ma adabba halalantey, nda iharramantey, nda ciraw harramantey, nda ihalalantey fay k'i kaa cere ra, hala war masi war boj tee haya wangante nda adabbawey, wala cirawey, wala haya kul kanj ga ziilam-ziilam laboo ga, kanjanj ay n'i fay k'i kaa cere ra ka bayrandi kanj i ga harram.

²⁶ Wa tee henananteyanj ya ne, zama agay, Abadantaa, ay ga henan. Ay na war nda gandawey fay ka war kaa cere ra hala war ma tee ay mayraa.

²⁷ Aru wala woy kanj ga bukawey cee k'i hãa, wala i ga gunandi, šikka sii i ga wiiyandi, i ma tondi warra k'i wii. Ngi hundey alhakey goo i ga.»

21

Sargari juwalkey here ašariyaa

¹ Abadantaa nee Musa se: «Šelanj sargari juwalkey, Haruna iz'arey se, nee i se: <Sargari juwalkaw masi nga boj žiibandi nda bukaw nga borey ra,

² nda man'ti nga boro maana no, nga paa, wala nga baabaa, wala nga iz'aroo, wala nga ize woyoo, wala nga armaa.

³ Nga woymaa gundoo kanj si aru bay, kanj mana hiiji, nga se, a ga hin ka nga boj žiibandi.

⁴ Nda aruhiiji no, a masi nga boj žiibandi nga borey ra* ka nga boj kaynandi.

⁵ I masi taylel kaa ngi boney ra, i masi ngi kaabey kanjey cebu, i masi tooru-tooruyan kaa ngi gaahamoo ga.

§ 20:24 20.24 Fattaroo 3.8. * 21:4 21.4 Nda aruhiiji no, a masi nga boj žiibandi nga borey ra, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Bojkoyni no, a masi nga boj žiibandi nga jamaa ra.

⁶ I ma tee henananteyan ngi Koyoo maapoo ga, i masi ngi Koyoo maapoo kaynandi, zama ngi no ma kate sargari tonantey Abadantaa maapoo ga, ngi Koyoo ŋaahayaa: i ma henan.

⁷ I masi woykuuru wala woy kan maapoo hasara zaa hiijay, i masi woy zaa kan kurpoo n'a fay, zama sargari juwalkaw ga henan, a yeetandi jere ga nga Koyoo se.

⁸ M'a dii sanda henanante, zama nga no ma ni Koyoo ŋaahayaa ka too, a ma tee ma ne henanante, zama ay ga henan, agay kan ti Abadantaa no ma war henanandi.

⁹ Nda sargari juwalkaw ize woy na nga bonj hasara ka tee woykuuru, a na nga baabaa kaynandi, woykaynaa ma tonandi nuune ra ka tee boosu.

¹⁰ Sargari juwalkaw beeroo kan bisa nga armyey, woo kan bonjoo ga yonyan jiyoo doorandi, woo kan yeetandi jere ga ka darbawey henanantey dan, a masi nga bonjoo feeri, a masi nga kaayey kottu.

¹¹ A masi koy bukaw kul here, ba nda nga baabaa wala nga jaa no, a masi nga bonj ziiibandi.

¹² A masi hun nongu henanantaa ra, a masi nga Koyoo nongu henanantaa kaynandi, zama nga Koyoo yonyan jiyoo goo a ga k'a dan jere ga nga se. Agay ti Abadantaa.

¹³ Woy kan si aru bay no a m'a zaa hiijay.

¹⁴ A masi woy kan kurpoo buu, wala woykurunbu, wala woy kan maapoo hasara nda woykuurutaray zaa hiijay. A ma woy zaa kan si aru bay, nga borey ra.

¹⁵ A masi nga hayroo kaynandi nga jamaa ra, zama agay ti Abadantaa kan g'a henanandi.»

¹⁶ Abadantaa yee ka ŋelanj Musa se ka nee:

¹⁷ «Nee Haruna se: «Ni hayroo ra, ngi alwaddawey ra, aru kul kan malal goo a ga masi nga Koyoo ŋaahayaa ka too.

¹⁸ Zama aru kul kan ga malal goo masi man, a ma tee danaw aru wala bongu, wala niine ŋiira, wala boro kan cewey bisa cere,

¹⁹ wala aru kan cewoo wala kaboo kayri,

²⁰ wala koomakoyini, wala boro dungurya, wala aru kan kaaray goo mojoo ra, wala kursakoyini, wala tepacindikoyini, wala aru kan maamey tutubandi.

²¹ Sargari juwalkaa Haruna, nga hayroo ra, aru kul kan ga malal goo masi man ka sargari tonantey kaa Abadantaa maapoo ga. Malal bara a ga, a masi man kate nda nga Koyoo ŋaahayaa.

²² A ga hin ka nga Koyoo ŋaahayaa ŋaa, hayayan kan ga hanse ka henan, nda hayayan kan ga henan.

²³ Amma a masi koy ridowoo here, a masi man sargari tonadogoo, zama malal goo a ga. A mas'ay nongu henanantey kaynandi, zama agay ti Abadantaa kan g'i henanandi.»

²⁴ Woo no Musa n'a har Haruna nda nga iz'arey nda Izirayel borey kul se.

22

Sargarey kan nondi Irkoy maapoo ga ŋaayanoo

¹ Abadantaa ŋelanj Musa se ka nee:

² «ŋelanj Haruna nda nga iz'arey se kan i ma sargarey dii ka boori kan Izirayel borey g'i dan ya ne jere ga, hala i masi koy ay maa henanantaa kaynandi. Agay ti Abadantaa.

³ Nee i se: <War alwaddawey ra, war hayroo ra, boro kul kanj goo žiibi ra kanj man kate sargari henanantey do kanj Izirayel borey g'i danj jere ga Abadantaa se, bora din ga hun ay jine. Agay ti Abadantaa.

⁴ Boro kul kanj Haruna hayroo ra, a tee boro kanj ga jiray dumi goo wala nga harimundogoo ga mandi masi ŋaa sargari henanantey ra hala waati kanj a henan. Takaa din da, boro kanj tuku boro ga kanj bukaw tukuyan k'a žiibandi, wala aru kanj nga almaaniyoo mun a ga,

⁵ wala boro kanj tuku gandako kul kanj no ga kanj g'a žiibandi, wala adamize ga ka nga boŋ žiibandi nda žiibi dumi kul kanj no,

⁶ boro kanj tuku a ga, ga žiibi hala almaaroo ra. A masi ŋaa sargari henanantey ra nda a mana nga gaahamoo numay nda hari.

⁷ Waynaa kanjyanoo ga, a ga henan, woo banda ga, a ma ŋaa sargari henanantey ra, zama nga ŋaahayaa no.

⁸ A masi jifa wala adabba kanj hooga n'a wii ŋaa ka nga boŋ žiibandi nda a. Agay ti Abadantaa.

⁹ I m'ay talfoo dii, i m'a dii hala i masi zunubu zaa ka buu ay yaamaroo kaynandiyanoo sabbu se. Agay ti Abadantaa kanj g'i henanandi.

¹⁰ Boro tana kul masi sargari henanante ŋaa. Boro kanj ga waati tee sargari juwalkaw do nda sargari juwalkaa goykaa masi sargari henanante ŋaa.

¹¹ Amma nda sargari juwalkaa na nga nooroo ka boro day, a ma tee nga mayraa, bora din ga hin k'a ŋaa, nga nda boro kanj hayandi nga hugoo ra, ŋi no ma hin ka ŋaa nga ŋaahayaa ra.

¹² Nda sargari juwalkaw ize woyoo tee ceewaani wande, a masi sargari ŋaa kanj hun sargari henanantey ra.

¹³ Amma nda sargari juwalkaw ize woyoo tee woy kanj kurpoo buu wala woykurunbu, a mana duu ize, de a yee nga baabaa hugoo do sanda waatoo kanj a ga zanka, a ma ŋaa nga baabaa ŋaahayaa ra. Boro tana kul masi ŋaa a ra.

¹⁴ Nda boro firka ka sargari henanante ŋaa, a ma hayaa hinnaa bana sargari juwalkaa se ka affoo tonton igguu foo kul ga.

¹⁵ Sargari juwalkey masi Izirayel borey sargari henanantey kaynandi kanj i n'i kaa Abadantaa maapoo ga.

¹⁶ I g'i jerandi zunubu kanj ga hima ka hansandi nda i na ŋi sargari henanantey ŋaa, zama agay ti Abadantaa kanj g'i henanandi.»

¹⁷ Abadantaa yee ka šelanj Musa se ka nee:

¹⁸ «Šelanj Haruna nda nga iz'arey nda Izirayel borey kul se, nee i se: <Izirayel hugoo borey kul nda yaw kanj goo Izirayel ra kanj na nga sargari kukurantaa kaa Abadantaa maapoo ga, a ma tee meefur kul kanj no se wala sargari kanj a n'a kaa nda nga boŋ haya kul kanj no se,

¹⁹ hala a ma duu ka taandi, a ma aru kanj ga malal sii sarga hawey, wala feejey, wala hanciney ra.

²⁰ War masi kate alman kul kanj ga malal goo, zama a si taandi war se.

²¹ Nda boro na alman beeri wala ibuuna kaa alaafiya teendi sargaroo Abadantaa maapoo ga, a ma tee meefur no a ga bana wala a mm'a kaa nda nga boŋ, hala adabbaa ga taandi, kala a ma tee haya kanj ga malal sii. Malal masi bara a ga.

²² Adabba danaw, wala ceekayra, wala haya kanj nongu dunbu a ra, wala dori goo kuuroo ga, wala kursakoyi, wala feŋacindikoyi, wey, war mas'i kaa sargari Abadantaa maapoo ga. War masi sargari tee i ra k'a kaa sargari tonadogoo ga k'a tee sargari tonante Abadantaa maapoo ga.

²³ N'ga hin ka haw, wala alman buuna kaŋ cewey bisa cere wala cee faa ga dunbay kaa sargari nda ni bonj, amma a si hin ka tee meefur sargari, a si taandi.

²⁴ War masi alman kaŋ foorey kukuŋi, wala i tutubu, wala i dogandi, wala i dunbandi kaa sargari Abadantaa maapoo ga. War masi woo tee war gandaa ra.

²⁵ Ba yaw, war masi adabbawey wey cine taa a kone k'i kaa ŋaayan war Koyoo maapoo ga. Nda taali wala malal goo i ga, i si taandi war se.»

²⁶ Abadantaa yee ka ŋelanj Musa se ka nee:

²⁷ «Nda haw, wala feeji, wala hancin hayandi, a ma cindi jirbi iyye paŋoo bande, za jirbi yaahantoo hane nda waatey kaŋ goo dumaa ga, a ga taandi nda n'n'a kaa sargari tonante Abadantaa maapoo ga.

²⁸ War masi haw wala alman buuna, nga nda nga izoo koosu zaari fellokaa ra.

²⁹ Nda war na albarka danyan sargari kaa Abadantaa maapoo ga, war m'a kaa taka kaŋ ra a ma duu ka taandi war se.

³⁰ A ma ŋandi zaari fellokaa ra, haya kul masi cindi a ra hala subaa ra. Agay ti Abadantaa.

³¹ War m'ay yaamarey dii, war m'i ka goy. Agay ti Abadantaa.

³² War mas'ay maa henanantaa kaynandi, hala ay ma zandi henanante Izirayel borey game. Agay ti Abadantaa kaŋ ga war henanandi,

³³ kaŋ na war fattandi Misira gandaa ra hala ya tee war se Irkoy. Agay ti Abadantaa.»

23

Izirayel jingarey zaarey

¹ Abadantaa ŋelanj Musa se ka nee:

² «ŋelanj Izirayel borey se, nee i se: <Abadantaa jingarey ti waatey kaŋ ra war ma margari henananteyan kayandi, ay jingarey ne:

Hunanzamzaaroo

³ Jirbi iddu goy ma teendi, amma jirbi iyyantoo ti hunanzamzaaroo kaŋ bisa hunanzamzaarey jerey, margari henanante ma tee. Goy kul masi teendi a ra. Hunanzamzaari no Abadantaa maapoo ga, nongu kul kaŋ ra war goro.

⁴ Abadantaa jingarey ne, margari henanantey no kaŋ war m'i tee waatoo kaŋ kayandi ra:

Borcintaraa jingaroo nda Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo

⁵ Handu jinaa, jirbi woy cindi taacantoo (14to), almaaroo ra, nga ti Borcintaraa jingaroo Abadantaa maapoo ga.

⁶ Handoo din jirbi woy cindi guwantoo (15to) ti Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo Abadantaa maapoo ga. Jirbi iyye war ma takula ŋaa kaŋ ra dolobiri sii.

⁷ Zaari jinaa war ma margari henanante tee, war masi goy ŋenda kul tee.

⁸ War ma jirbi iyye tee war ga sargari tonanteyan kaa Abadantaa maapoo ga. Jirbi iyyantoo hane war ma margari henanante tee, war masi goy ŋenda kul tee.»

Jeeni terenji jinaa jingaroo

⁹ Abadantaa yee ka ŋelanj Musa se ka nee:

10 «Šelan Izirayel borey se, nee i se: <Waati kaŋ war huru gandaa ra kaŋ ay g'a noo war se, de war na heгаа tee, war ma kate sargari juwalkaa se war heгаа jeeni terenji jinaa.

11 A ma terenjoo zinji Abadantaa jine, hala a ma duu ka taandi war se. Sargari juwalkaa m'a zinji hunanzamzaaroo subaa ra.

12 Hanoo kaŋ ra war ga terenjoo zinji, war ma feeji-ize kaŋ ga malal sii kaŋ goo nda jiiri foo kaa sargari kukurante Abadantaa maapoo ga.

13 War ma taasu sargari, farin hamni kilo iddu kaŋ loobandi nda jii dan a bande, a ma tee sargari tonante Abadantaa maapoo ga kaŋ sunnaaraa ga kan. War ma alaneb hari moora liitar foo nda jere kaa sargari hari-hari.

14 War masi takula ŋaa, war masi taasu gurunbu haagante ŋaa, war masi jeeni ŋaa hala hanoo hunday kaŋ ra war kate war Koyoo maapoo ga nga sargaroo. Hantum kaŋ si tun no war alwaddawey se, nongu kul kaŋ ra war goro.»

Jirbiyyewey jingaroo

15 «<War ma kabu za hunanzamzaaroo subaa ra, za hanoo kaŋ ra war kate jeeni terenjoo kaŋ tee sargari zinji-zinjantaa: yoobu iyye timmante ma teendi.

16 War ma kabu jirbi woyguu (50) ka koy hala hunanzamzaari iyyantoo subaa ra, hanoo din, war ma taasu sargari taaga kaa Abadantaa maapoo ga.

17 War ma takula hinka ka hun war nongoo kaŋ ra war goro k'i tee sargari zinji-zinjante, ihinkaa kul ma hansandi nda farin hamni kilo iddu cine. Dolobiri ma huru i ra ka tonandi. Ŋaayan jinaa no kaŋ ga nondi Abadantaa maapoo ga.

18 Takulaa bande war ma kate feeji-ize iyye kaŋyaŋ goo nda jiiri foo kaŋ ga malal sii, nda yaaru foo, nda gaaru hinka. I ma tee sargari kukurante Abadantaa maapoo ga. Taasu sargaroo, nda sargari hari-haroo ma tee sargari tonante kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

19 War ma jindaaru foo kaa zunubu sargaroo se, nda feeji-ize hinka kaŋyaŋ goo nda jiiri foo, i ma tee alaafiya teendi sargaroo.

20 Sargari juwalkaa m'i zinji nda takula jina-jinawey, i ma tee sargari zinji-zinjante Abadantaa jine feeji-ize hinkaa bande. I ga henan, i ga yeetandi jere ga Abadantaa se, sargari juwalkaa ma duu ey.

21 Hanoo din hunday no war ma kayandi ka margari henanante tee, war masi goy šenda kul tee. Hantum kaŋ si tun no, nongu kul kaŋ ra war goro, war alwaddawey se.

22 Waati kaŋ war ga war gandaa heгаа tee, masi ni faaroo hegay hala kaŋyaŋ ra. Masi hayey marga kaŋ ga hima ka kurma-kurmandi ni heгаа ra. M'i naŋ talkey nda yawey se. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.»

Handu iyyantoo zaari jinaa

23 Abadantaa yee ka šelan Musa se ka nee:

24 «Šelan Izirayel borey se ka nee: <Handu iyyantoo zaari jinaa, zaaroo kaŋ ra war ga hunanzam, a ma tee hongandihaya kaŋ ra war ma kaati ka ciya ka margari henanante tee.

25 War masi goy šenda kul tee, war ma kate Abadantaa maapoo ga sargari tonante.»

Zunubu tuusuyanoo zaaroo

26 Abadantaa yee ka šelan Musa se ka nee:

27 «De mo handu iyyantoo jirbi woyantoo (10to) ti Zunubu tuusuyanoo zaaroo, war ma margari henanante tee, war ma meehaw, war ma sargari tonante kaa Abadantaa maapoo ga.

28 War masi goy kul tee hanoo din, zama zunubu tuusuyan zaari no ka war zunubey tuusu Abadantaa, war Koyoo jine.

29 Zama boro kul kanj mana meehaw hanoo din hunday ra, ga hun nga jamaa ra.

30 Boro kul kanj na goy kul kanj no tee hanoo din, boraa din, ay g'a halaci nga jamaa game.

31 War masi goy kul tee. Hantum kanj si tun no war alwaddawey se, nongu kul kanj ra war goro.

32 Hunanzamzaaroo no kanj bisa hunanzamzaarey jerey, war ma meehaw. Handoo jirbi yaggantoo cijinoo ka koy cijin faa ma tee war hunanzamzaaroo.»

Tendewey jingaroo

33 Abadantaa yee ka šelanj Musa se ka nee:

34 «Šelanj Izirayel borey se ka nee: <Handu iyyantoo jirbi woy cindi guwantoo (15to) ga, Tendewey jingaroo ga teendi jirbi iyye Abadantaa maapoo ga.

35 Zaari jinaa margari henanante ma tee, war masi goy šenda kul tee.

36 War ma jirbi iyye tee kanj ra war ga sargari tonante tee Abadantaa maapoo ga. Jirbi yaahantoo ra war ma margari henanante tee, war ma sargari tonante kaa Abadantaa maapoo ga, margari kokorante no, war masi goy šenda kul tee.

37 Wey ti Abadantaa jingarey kanj war m'i kayandi sanda margari henananteyan hala war ma sargari tonanteyan kaa Abadantaa maapoo ga, nda sargari kukuranteyan, nda taasu sargariyan, nda sargari tanayan*, nda sargari hari-hariyan, ngi affoo kul ma nondi zaaroo kanj kayandi ra.

38 Sargarey wey ga tonton ka teendi Abadantaa hunanzamzaarey ga, war sargarey ga, nda war meefurey kul ga, nda sargarey kul ga kanj war g'i kaa nda war boŋ Abadantaa maapoo ga.

39 Amma handu iyyantoo jirbi woy cindi guwantoo (15to), waati kanj war na gandaa faari-izey hegay ka ben, war ma jingar tee Abadantaa maapoo ga jirbi iyye. Zaari jinaa ma tee zaari kanj ra war ga hunanzam, jirbi yaahantoo mo ma tee hunanzamzaari.

40 Zaari jinaa war ma tuuri henney izeyan, nda teenaynaa sarbayyan, nda tuuri guzubu kabeyan, nda isa tuuri kanj ga hima nda turaariŋnaa kabeyan zaa ka hooray tee Abadantaa, war Koyoo jine jirbi iyye.

41 Jiiri kul war ma jingaroo woo tee Abadantaa maapoo ga jirbi iyye. Hantum kanj si tun no war hayroo se. War ma jingaroo tee handu iyyantoo ra.

42 War ma goro tende cire jirbi iyye, boro kul kanj ti ganda-ize Izirayel ra ma goro tende ra,

43 hala war hayroo ma bay kanj ay na Izirayel borey gorandi tendeyan ra waatoo kanj ay n'i fattandi Misira gandaa ra. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.»

44 Takaa woo nda Musa na Abadantaa jingarey har Izirayel borey se.

* 23:37 23.37 A ga hin ka tee alaafiya teendi sargarey no.

24

Fitilla gorodogoo nongu henantaa ra

1 Abadantaa šelan Musa se ka nee:

2 «Izirayel borey yaamar i ma kate ma ne fitilla gorodogoo se jii alhakiika kaŋ mana hun kala zaytu musayante ra, hala fitilla ma dii waati kul.

3 Seedetaraa ridowoo se taray, cere kubayyan hukukumoo ra, waati kul Haruna m'a hanse Abadantaa jine, za cijinoo ra hala subbaahi. Hantum kaŋ si tun no war alwaddawey se.

4 A ma fitillawey hanse fitilla gorodoo henantaa* ga waati kul Abadantaa jine.

Takulawey kaŋ ga jisandi Irkoy jine

5 Ma farin hamni zaa, ma wijila woy cindi hinka (12) hina, affoo kul ma tee kilo iddu cine.

6 M'i tee hodadda hinka, hodadda foo kul ize iddu ma bara a ra, taabal henantaa ga Abadantaa jine.

7 Hodadda foo kul, ma dugu alhakiika daŋ a ga, a ma tee hongandihaya takulaa kaŋ ti wijila dogoo ra, sargari tonante Abadantaa maapoo ga.

8 Hunanzamzaari kul hane, a m'i kanandi Abadantaa jine waati kul, i ma hun Izirayel borey do. Amaana kaŋ si tun no.

9 Haruna nda nga iz'arey ma duu ey, i m'i ŋaa nongu henantante ra, zama i ga tee a se haya kaŋ ga hanse ka henant sargari tonantey ra kaŋ i g'i kaa Abadantaa maapoo ga. Yaamar kaŋ si tun no.»

Irkoy maapoo beerandiyanoo

10 Izirayel woy foo iz'aroo kaŋ baaboo ti Misira boro kaa Izirayel borey do, Izirayel woyoo iz'aroo nda Izirayel aru foo na cere kar jamaa kaloo ra.

11 Izirayel woyoo iz'aroo na Abadantaa maapoo wow k'a kaynandi. I kate a Musa do. Naŋoo maapoo ti Šelomit, Dibiri kaŋ goo Dan alkabiilaa ra ize woyoo no.

12 I n'a dii k'a lakkal hala i ga kaa ka dii hayaa kaŋ Abadantaa meešennoo g'a har.

13 Abadantaa yee ka šelan Musa se ka nee:

14 «Wa aroo kaŋ n'ay kaynandi fattandi jamaa kaloo se taray, borey kul kaŋ maa hayaa kaŋ a n'a har ma ngi kabey fur borjoo ga, de jamaa kul ma tondi warra k'a wii.

15 Ma šelan Izirayel borey se ka nee: «Boro kul kaŋ na nga Koyoo kaynandi, nga zunuboo g'a hanga a.

16 Boro kaŋ na Abadantaa maapoo kaynandi, šikka sii boraa ga wiiyandi: jamaa kul ga hima k'a warra nda tondi k'a wii. A ma tee yaw wala gandaize, nda a na Irkoy wow a ma wiiyandi.

17 Nda boro mo na boro kul kaŋ no kar hala a buu, šikka sii koyoo ga wiiyandi.

18 Boro kaŋ na adabba kar hala a buu m'a bana, hundi no ma hundi bana.

19 Nda boro na nga gandaa boro malal, a ma banandi a ra sanda takaa kaŋ a n'a tee.

20 Kayri no ma kayri bana, moo no ma moo bana, hiŋe no ma hiŋe bana. I m'a malal sanda takaa kaŋ nda a na boraa malal.

* 24:4 24.4 *fitilla gorodoo henantaa*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti *wura alhakiika fitilla gorodogoo*.

²¹ Boro kaŋ na adabba kaŋ hala a buu m'a bana, amma boro kaŋ na boro kaŋ hala a buu ma wiiyandi.

²² Hantum folloku kaŋ kayandi no yaw nda ganda-ize se, zama agay ti Abadantaa, war Koyoo.»»

²³ Musa ŧelaj Izirayel borey se, i na bora a kaŋ na Irkoy kaynandi fattandi jamaa kaloo se taray, i n'a warra nda tondi k'a wii. Izirayel borey na tee nda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

25

Hunanzam jiiri laboo se

¹ Abadantaa ŧelaj Musa se Sinay tondi hondoo boŋ ka nee:

² «ŧelaj Izirayel borey se, nee i se: <Waati kaŋ war huru gandaa ra kaŋ ay g'a noo war se, war ma laboo taŋ a ma duu hunanzamay Abadantaa maapoo ga.

³ Jiiri iddu ma saya ni faaroo ra, jiiri iddu ma ni alaneb faaroo tuurey kabey hanse, ma gandaa faari-izey hegay.

⁴ Amma jiiri iyyantoo ma tee hunanzamay jiiri, jiiri kaŋ ra laboo ga hunanzam, hunanzamay Abadantaa maapoo ga: masi saya ni faaroo ra, masi ni alaneb faaroo tuurey kabey hanse.

⁵ Masi hayaa hegay kaŋ kaŋ ka hun ni hegay kokorantaa ra ka zay, masi alaneb-izey kosu ni alaneb faaroo kaŋ tuurey kabey mana hansandi ra: a ma tee hunanzam jiiri laboo se.

⁶ Haya kaŋ laboo na hay nga hunanzam waatoo ra ma tee meehunay, ni, nda ni baŋŋaa, nda ni koŋŋaa, nda goykaa kaŋ n'g'a bana, nda bora a kaŋ ga waati tee ni do,

⁷ nda ni almaney, nda hoogawey kaŋ goo ni gandaa ra, nga faari-izey kul ma tee meehunay.»»

Sawalyanoo jiiroo

⁸ «Ma hunanzam jiiri iyye kabu, jiiri iyye hala cee iyye, hunanzam jiiri iyye ga sawa nda jiiri woytaaci cindi yagga (49).

⁹ Woo banda ga, handu iyyantoo, jirbi woyantoo (10to), ma hilloo hēenandi ka boori, Zunubu tuusuyanoo zaaroo, hilloo ma hēenandi war gandaa kul ra.

¹⁰ War ma jiiri woyguwantoo (50to) kayandi jiiri henanante, war ma gandaa borey kul sawalyanoo bayrandi. A ma tee war se Sawalyanoo jiiri, boro kul ma yee nga mayrawey ra, boro foo kul ma koy nga alaayan beeroo do.

¹¹ Jiiri woyguwantoo (50to) din ma tee war se Sawalyanoo jiiri. War masi saya, war masi hayey hegay kaŋ zay nda ngi boŋ. War masi alaneb faaroo hegay kaŋ tuurey kabey mana hansandi,

¹² zama Sawalyanoo jiiroo no, a ma tee war se haya henanante. War ma war faari-izey ŋaa.

¹³ Sawalyanoo jiiroo woo ra war boro foo kul ma yee nga mayrawey ra.

¹⁴ Nda war ga maamala, ma neere ni gandaa boro se wala ma day ni gandaa boro ga, war boro kul masi nga gandaa boro zanba.

¹⁵ Nda n'ga day ni gandaa boro ga, ma laasaabu za Sawalyanoo jiiri koraa, a ma hegaa jiirey laasaabu ka neere ma ne.

¹⁶ Nda jiirey boobo, hayoo ma tonton, nda jiirey kacca hayoo ma kacca, zama hegaa hinnaa nda a ga neere ma ne.

17 War affoo kul masi nga gandaa boro zanba, ma hunbur ni Koyoo, zama agay ti Abadantaa, war Koyoo.»

Hayey kanj Irkoy g'i noo hunanzam jiiroo ra

18 «War m'ay hantumey ka goy, war m'ay hantumey kanj kayandi dii, war m'i ka goy, woo ra war ga goro gandaa ra alaafiya ra.

19 Gandaa ga war noo nga gomnoo, war ga n'aa ka kungu, war ga goro a ra nda alaafiya.

20 Nda war nee: "Macin no ir g'a n'aa jiiri iyyantoo, zama ir si saya, ir si ir faari-izey hegay?"

21 ay g'ay albarkaa zumandi war boŋ jiiri idduwantoo ra, a ga jiiri hinza faari-ize noo.

22 Nda war saya jiiri yaahantoo ra, war ga faari-ize zeenaa n'aa hala jiiri yaggantoo ga. Hala nga faari-ize taagaa ma tee, war ma i'zeenaa n'aa.»

Laboo kanj neerandi yeetiyanoo fondaa

23 «Labu masi neerandi hala abada, zama agay wane nda gandaa, zama yawyanj ti war, boroyanj kanj kaa ka waati tee ay do.

24 Gandaa kul kanj war g'a mayray, war ma fondoyanj kayandi laboo yeetiyanoo se.

25 Nda ni armaa tee talka, de a ga baa nga ma nga laboo jeroo neere, bora kanj goo nda fondo a ma yeetandi a se ti nga boro maanaa, a ma kaa, nga armaa laboo ma yeetandi a se kanj a g'a neere.

26 Amma nda bora sii nda boro kul kanj goo nda fondo kanj se a ga yeetandi, de nga hinoo ga too a ma yeetandi a se,

27 a ma kabu za jiiroo kanj a neerandi, a ma haya kanj tonton a ga yeeti bora kanj se a n'a neere, de a ga yee nga mayrawey ra.

28 Nda nga hinoo si too a ma yeetandi a se, hayaa kanj a n'a neere ma cindi bora kanj n'a day kaboo ra hala Sawalyanoo jiiroo ga. Sawalyanoo jiiroo ga, hayaa ma tanjandi, bora kanj n'a neere, a ma yee nga mayrawey ra.

29 Nda boro na hugu neere koyra kanj cete g'a kuubi ra, a ma duu fondo ka yeetandi a se neerero ga ka koy jiiri foo. Jiiri foo no a m'a tee kanj ra a goo nda fondo a ma yeetandi a se.

30 Nda hugoo kanj goo koyraa ra kanj cete g'a kuubi mana yeetandi hala jiiri faa timme, a ma cindi bora kanj n'a day nda nga hayroo se, a si tanjandi Sawalyanoo jiiroo ga.

31 Amma koyra kanbey kanj mana kuubandi nda cete hugey nda gandaa saajey kul ti takaa foo. Fondo goo i se ka yeetandi, Sawalyanoo jiiroo ga, i ma tanjandi.

32 Amma Lewi borey koyrawey nda hugey kanj ti ngi wane, Lewi borey goo nda fondo hala abada i ma yeetandi i se.

33 Lewi borey ra, hugu ga hin ka yeetandi ngi affoo se. Hugu kanj neerandi koyra ra kanj a g'a mayray, ma tanjandi Sawalyanoo jiiroo ga. Zama Lewi borey koyrawey hugey ga tee ngi mayraa Izirayel borey game.

34 Faarey kanj ga Lewi borey koyrawey kuubi k'i bere si neerandi, zama ngi mayraa no hala abada.»

Garaw kanj nondi talka se

35 «Nda ni armaa tee talka, a tilasu ni jeroo ga, m'a faaba, ba nda yaw wala boro kanj ga waati tee ni do no hala a ma duu ka huna ni jeroo ga.

³⁶ Masi albaha wiri a ga, masi tontoni wiri, ma hunbur ni Koyoo hala ni armaa ma duu ka huna ni jeroo ga.

³⁷ Masi ni nooroo garaw a se ka albaha ceeci, mas'a noo meehunay ka nee a m'a bana nda tontoni.

³⁸ Agay ti Abadantaa, war Koyoo kanj na war fattandi Misira gandaa ra ka war noo Kananj gandaa hala ya tee war se Irkoy.»

Bajnja sawalyanoo

³⁹ «Nda ni armaa tee talka ni jeroo ga, de a na nga boŋ neere ma ne, mas'a danj bajnja goy ra.

⁴⁰ A ma tee ma ne sanda goykaw, sanda boro kanj ga waati tee ni do. A ma goy ma ne hala Sawalyanoo jiiroo ga.

⁴¹ Waatoo din a ma hun ni do, nga nda nga izey, a ma yee nga alaayan beeroo do, nga baabey mayrawey ra.

⁴² Zama ay bajney no kanj ay n'i fattandi Misira gandaa ra, i si neerandi sanda takaa kanj nda boro ga bajnja neere.

⁴³ Masi hini ŋenda fur a ga, ma hunbur ni Koyoo.

⁴⁴ Amma bajnja nda koŋŋa kanj n'ga kaa ka duu a, gandawey kanj ga war kuubi ra, gandawey din ga war ma bajnayanj nda koŋŋayanj day.

⁴⁵ War ga hin ka yaw kanj ga waati tee war do mo izey day, nda ngi alaayan beerey kanj goo war do, i hayandi war gandaa ra, i ma tee war mayraa.

⁴⁶ War m'i nanj i ma tee tubuhaya war izey kanj ga kaa war dumawey ga se, i m'i mayray. War ga hin k'i dii sanda bajnja hala abada. Amma war armye, Izirayel borey, war affoo kul masi hini ŋenda fur nga armaa ga.

⁴⁷ Nda yaw wala boro kanj ga waati tee ni do tee almankoyini, de ni armaa tee talka jeroo ga, de a na nga boŋ neere yawoo se wala bora kanj ga waati tee ni do se, wala yawoo alaayan beeri se,

⁴⁸ kanj a na nga boŋ neere banda ga, a goo nda fondo i m'a yeeti. Nga armye affoo ga hin ka nga hayoo bana.

⁴⁹ Nga baabaa armaa, wala nga baabaa armaa izoo, wala nga boro maana kanj nga alaayan beeroo ra ga hin ka nga hayoo bana, wala nda a duu hini, a ga hin ka nga boŋ hayoo bana.

⁵⁰ A ma kabu bora kanj n'a day bande za jiiroo kanj a na nga boŋ neere hala Sawalyanoo jiiroo ga. Nooroo kanj a g'a bana sii kala jiirey bande kanj a n'a tee. Jiirey ma taabandi nda zaari foo goy hay.

⁵¹ Nda jiiri boobo no ka cindi, a ma haya beeri yeeti hinna kanj nda a dayandi ra ka sawa nda jiirey.

⁵² Nda jiiri boobo mana cindi Sawalyanoo jiiroo se, a ma kabu a bande ka hinna yeeti ka sawa nda jiirey.

⁵³ A ma tee sanda goykaw kanj jiiri ka kaa jiiri a ga goy. Bora kanj do a goo masi hini ŋenda fur a ga ni moyey cire.

⁵⁴ Nda a man'a yeetandi nda takawey wey affoo, a ma fatta Sawalyanoo jiiroo ga, nga nda nga izey.

⁵⁵ Zama agay se Izirayel borey ga tee bajnayanj. Ay bajney no kanj ay n'i fattandi Misira gandaa ra. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.»

1 «War masi tooruyan tee, war masi assuura kan ga hima nda haya wala tondi kayandi k'a tee tooru, war masi tondi fasal k'a dan war gandaa ra ka sujudu a se, zama agay ti Abadantaa, war Koyoo.

2 War m'ay hunanzamzaarey dii, war m'ay nongu henanantaa beerandi. Agay ti Abadantaa.

3 Nda war ga dira ay hantumey bande, nda war g'ay yaamarey dii, war g'i ka goy,

4 ay ga ncirney sanba war se ngi waatoo ga, laboo ga nga duuraa noo, faarey tuurey ga ize tee.

5 War ga taasoo kar hala alaneboo hegaa ga, alaneboo hegaa ga koy hala sayyanoo ga, war ga war jaahayaa nja hala war ma kungu, de war ga goro war gandaa ra nda alaafiya.

6 Ay ga baani dan gandaa ra, war ga kani, boro kul si war dirgasandi. Ay ga hooga laaley derandi war gandaa ra. Takuba si too war gandaa do.

7 War ga war iberey gaaray, takuba g'i kanandi war jine.

8 Boro guu war ra ga zangu (100) gaaray i ra, zangu (100) war ra ga zenber woy (10.000) gaaray, takuba ga war iberey kanandi war jine.

9 Ay ga bere war here, ay ga war noo hayyan ka war boobandi, ay ga gaabu agay amaanaa ga war se.

10 War ga hegay zeenaa nja, war ga izenaa fattandi itaagaa se.

11 Ay g'ay gorodogoo dan war game, ay hundoo si konna war.

12 Ay ga dira war game, ay ga tee war se Irkoy, war ga tee ay jamaa.

13 Agay ti Abadantaa, war Koyoo kan na war fattandi Misira gandaa ra hala war masi yee ka tee i se banja, ay na tinay-zaa-bundoo kayri hala war ma hin ka war bonjey jer ka dira.

Laaliyanoo kan ga duwandi Irkoy kutayanoo ra

14 Amma nda war si hanajer ya ne, nda war si yaamarey din kul ka goy,

15 de mo nda war wanji ay hantumey, nda war hundoo konna ay hantumey kan kayandi hala nongu kan ra war s'ay yaamarey kul ka goy ka agay amaanaa dunbu,

16 agay mo, hayaa ne kan ay g'a tee war se: ay ga hunburay, nda pomyan, nda gaaham konni kan ga war moyey nja ka war hundey laazaaba sanba war ga, war ga war dumiyoo say, amma a ga tee yaada, zama war iberey no m'i nja.

17 Ay g'ay ndumoo bere war se: war ga karandi war iberey jine, borey kan ga konna war ga kaa ka zigi ka koy war ga. War ga zuru bila nda boro ma war gaaray.

18 Nda wey kul tee war mana hanajer ya ne, ay ga tonton ka war zukandi hala cee iyeye war zunubey maaganda se.

19 Ay ga war binebeeritaraa kan ti war gaaboo kayri, ay ga war beenaa tee sanda guuru, war laboo ga tee sanda alhan.

20 War gaaboo ga ben yaada ra, war laboo si nga duuraa noo, gandaa tuurey si ize tee.

21 Nda war si yadda ay ga, war si baa war ma hanajer ya ne, ay ga war kar cee iyeye ka tonton sanda woo kan war zunubey ga hima nda a.

22 Ay ga ganjihoogayan sanba war ga, i ga war izey wii, i ga war almaney halaci, i ga war hinnaa kaccandi, war fondawey ga tee saaji.

23 Nda hayey wey kul mana war dan fondaa ra, nda war si yadda ay ga,

24 agay mo si yadda war ga, ay ga war kar mo cee iyeye war zunubey maaganda se.

25 Ay ga kate war ga takubaa kanj ga faasa amaanaa se, waati kanj war koy lanba war koyrawey ra, ay ga sorfa sanba war game, war ga kanj war iberey kabey ra.

26 Waati kanj ay na war janandi njaayan, woy boro woy (10) ga war takulaa ton alforon folloku ra, i ga war boro foo kul noo nga bagaa takulaa. War ga nja, amma war si kungu.

27 Nda woo kul, war mana hanjajer ya ne, war si dira ay bande,

28 ay si yadda war ga, ay ga futu, agay, ay ga war zukandi mo cee iyee war zunubey maaganda se.

29 War ga war iz'arey hamey nja, war ga war ize woyey hamey nja.

30 Ay ga war tooru ganadogey halaci, ay ga war dugu dullandidogey kayri, ay ga war bukawey danj toorey kanj ti bukawyanj ga. Ay hundoo ga konna war.

31 Ay ga war koyrawey tee saaji, ay ga war nongu henanantey tee saaji, ay si yee ka maa war dugu sunnaara kaaney.

32 Agay, ay ga gandaa tee saaji hala nongu kanj ra war iberey kanj ga kaa ka goro a ra, ga alaabiina.

33 War, ay ga war say gandawey ra, ay ga takuba ka war gaaray. War gandaa ga halaci, war koyrawey ga tee saaji.

34 Waatoo din, laboo nanjanoo kul ra, a ga nga hunanzamzaarey tee, waatoo kanj war goo war iberey gandaa ra, waatoo din laboo ga hunanzam, a ga nga hunanzamzaarey bana.

35 Zaarey kul kanj a nanandi, a ga hunanzam, zama a mana hunanzam war hunanzamzaarey ra waatey kanj ra war ga goro no din.

36 Borey kanj ga cindi war ra, ay ga alkubutaray danj biney ra nga iberey gandawey ra, tuuri fita kanj hewoo na zaa jindoo g'i zurandi. I ga zuru sanda takaa kanj nda boro ga zuru takuba se. I ga kanj ka gar boro man'i gaaray.

37 I ga kanj cere bonj ma nee takuba k'i gaaray, ka gar boro man'i gaaray. War si hin ka kay war iberey jine,

38 war ga halaci gandawey ra, war iberey gandaa ga war gon.

39 Borey kanj ga cindi war ra hamey ga ben ngi laybey maaganda se war iberey gandawey ra. Ngi baabey laybey mo se ngi hamey ga ben.

Irkoy ga hongu nga amaanaa

40 Woo banda ga, i ga ngi zunubey nda ngi baabey zunubey har kaaray, toonerey kanj i n'i tee ya ne, nda takaa kanj nda i mana yadda ay ga.

41 Woo se agay mo si yadda ngi ga, ay n'i ka koy ngi iberey gandaa ra. Nda i na ngi bine beerey yeeti ganda, nda i na ngi zunubey garaa bana,

42 ay ga hongu agay amaanaa kanj ay n'a noo Yakuba se, nda agay amaanaa mo kanj ay na noo Isiyaka se. Ay ga hongu agay amaanaa mo kanj ay n'a noo Ibrahima se, ay ga hongu laboo.

43 I ga hima ka gandaa nanj hala gandaa ma nga hunanzamzaarey tee waatoo kanj ra a nanandi dumawey ga. I ga ngi zunubey garaa bana, zama haya kanj se i wanji ay hantumey kanj kayandi, de ngi hundey konna ay hantumey.

44 Amma ba waati kanj i goo ngi iberey gandaa ra, ay si wanji ey, ay si konna ey ka benandi nda ey ka agay amaanaa kaa ir game, zama agay ti Abadantaa, ngi Koyoo.

45 Ngi se ay ga hongu amaanaa kanj ay n'a tee ngi hayragey bande kanj ay n'i fattandi Misira gandaa ra, gandawey borey moyey cire ka tee ngi Koyoo. Agay ti Abadantaa.»

⁴⁶ Wey ti yaamarey, nda hantumey kaŋ kayandi, nda ašariyawey kaŋ Abadantaa n'i danŋ nga nda Izirayel borey game Sinay tondi hondoo boŋ Musa bande.

27

Haya kaŋ ga yeetandi jere ga Abadantaa se ašariyaa

¹ Abadantaa ŋelanŋ Musa se ka nee:

² «ŋelanŋ Izirayel borey se, nee i se: <Nda boro na adamizeyaŋ meefur zaa Abadantaa maapoo ga, i ga tee Abadantaa wane nda alkadaroo kaŋ kayandi.

³ Nda aru no kaŋ goo nda jiiri waranka (20) ka koy jiiri woydu (60), alkadaroo kaŋ kayandi ma tee nzorfu kaaray tamma boŋ woyguu (50), a ma sawa nda nongu henanantaa nzorfu tammaa.

⁴ Nda woy no, alkadaroo ma tee nzorfu tamma waranza (30).

⁵ Boro kaŋ goo nda jiiri guu ka koy waranka (20), nda aru no, alkadaroo ma tee nzorfu tamma boŋ waranka (20), nda woy no, a ma tee nzorfu tamma boŋ woy (10).

⁶ Boro kaŋ goo nda handu foo ka koy jiiri guu, nda aru no, alkadaroo ma tee nzorfu tamma boŋ guu, nda woy no, alkadaroo ma tee nzorfu tamma hinza.

⁷ Boro kaŋ goo nda jiiri woydu (60) ka koy, nda aru no, alkadaroo ma tee nzorfu tamma boŋ woy cindi guu (15), nda woy no, alkadaroo ma tee nzorfu tamma boŋ woy (10).

⁸ Nda bora a kaŋ na meefuroo zaa ga hanse ka talka alkadaroo banayanoo se, i m'a ka koy sargari juwalkaa do. Sargari juwalkaa ma alkadaroo kayandi a se. A ma alkadaroo kayandi meefur zaakaa se ka sawa nda haya kaŋ nga hinoo ga toor'a.

⁹ Nda adabbawey ra i na sargari kaa Abadantaa maapoo ga, haya kul kaŋ ga nondi i ra Abadantaa maapoo ga ma henan.

¹⁰ A masi barmayandi, affoo masi huru dogoo ra, ilaala masi huru ihenna doo ra, ihenna masi huru ilaala doo ra. Nda adabba foo barmayandi mo nda affoo, nga nda woo kaŋ huru dogoo ra ma yeetandi jere ga Abadantaa se.

¹¹ Nda adabba harramante kul kaŋ no kaŋ si hin ka hun sargari Abadantaa maapoo ga, i ma adabbaa ka koy sargari juwalkaa do.

¹² Sargari juwalkaa ma alkadaroo kayandi, nda ihenna no wala ilaala, alkadaroo kaŋ a n'a danŋ no ma cindi.

¹³ Nda koyoo ga hanse ka baa a ma yeetandi nga se, nga hayoo alkadaroo, igguu foo kul affoo ma tonton a ga.

¹⁴ Nda boro na nga hugoo yeeti jere ga, a ma tee henanante Abadantaa se, sargari juwalkaa ma alkadaroo kayandi, nda ihenna no wala ilaala no. Alkadaroo kaŋ sargari juwalkaa n'a danŋ no ma diyandi.

¹⁵ Nda bora a kaŋ na hugoo yeeti jere ga Irkoy se, ga baa nga hugoo ma yeetandi nga se, nooroo alkadaroo, igguu foo kul a ma affoo tonton a ga, a ma tee nga mayraa.

¹⁶ Nda boro na faari foo kaa nga almanoo ra k'a yeeti jere ga Abadantaa se, nga alkadaroo si sawa nda kala hinnaa kaŋ ga hin ka saya a ra, kilo zangu hinza (300) cine orž kul ga sawa nda nzorfu kaaray tamma boŋ woyguu (50).

¹⁷ Nda za Sawalyanoo jiiroo ra a na nga faaroo yeeti jere ga Abadantaa se, nga alkadaroo ma cindi nga takaa ga.

¹⁸ Amma nda Sawalyanoo jiiroo banda ga, a na nga faaroo yeeti jere ga Abadantaa se, sargari juwalkaa ma faaroo hayoo kabu ka sawa nda jiirey hinnaa kañ cindi Sawalyanoo jiiroo se. A ma haya kaa alkadaroo ra.

¹⁹ Nda bora a kañ na faaroo yeeti jere ga Abadantaa se, ga hanse ka baa a ma yeetandi nga se, nga hayoo igguu foo kul a ma affoo tonton a ga, a ma tee nga mayraa.

²⁰ Nda faaroo mana yeetandi bora a se, nda a neerandi boro tana se, a si hin ka yeetandi a se koyne.

²¹ Nda faaroo tarjandi Sawalyanoo jiiroo ga, a ma yeetandi jere ga Abadantaa se sanda faari kañ kayandi Irkoy hinne se, a ma tee sargari juwalkey mayraa.

²² Nda a na faari kañ a n'a day, amma a man'a tubu, yeeti jere ga Abadantaa se,

²³ sargari juwalkaa ma alkadaroo hayoo kabu a se hala Sawalyanoo jiiroo ga. Hanoo din, aroo ma alkadaroo hayoo bana kañ kayandi, a ma tee haya kañ yeetandi jere ga Abadantaa se.

²⁴ Sawalyanoo jiiroo ga, faaroo ma yeetandi bora a se kañ ga a dayandi, bora a kañ bay k'a mayray.

²⁵ Alkadar kul kañ n'n'a danj ma sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa. Nzorfu kaaray tamma foo kul ti garam woy cindi hinka (12).

²⁶ Adabba gunde jinaa, boro kul si hima k'a yeeti jere ga Abadantaa se, zama adabbaa gunde jinaa, Abadantaa wane nda a ka ben, a ma tee haw, wala feeji, wala hancin, Abadantaa wane.

²⁷ Nda adabba harramante no, a ga hin ka barmayandi, igguu foo kul affoo ma tonton alkadaroo ga. Nda a mana barmayandi, a ma neerandi nda nga alkadaroo.

²⁸ Haya kul kañ boro n'a kayandi Abadantaa hinne se, nga mayrawey ra, a si hin ka neerandi, a si hin ka barmayandi, a ma tee boro, wala adabba, wala faari nga almanoo ra. Haya kul kañ kayandi Irkoy hinne se ga yeetandi jere ga Abadantaa maapoo ga, a ga hanse ka henan.

²⁹ Adamize kul kañ nondi hala abada Abadantaa se, si hin ka barmayandi, šikka sii a ga wiiyandi.

³⁰ Laboo azakkaa kul ti Abadantaa wane, a ma tee laboo dumiyoo, wala tuuri-ize, a ga yeetandi jere ga Abadantaa se.

³¹ Nda boro ga hanse ka baa haya ma barmayandi nga se azakkaa ra, igguu foo kul a ma affoo tonton a ga.

³² Alman beeri wala ibuuney azakkaa kañ kabandi, alman woy (10) kul affoo ma yeetandi jere ga Abadantaa se.

³³ I masi guna ka dii wala almanoo ga boori wala a si boori, a masi barmayandi. Nda a barmayandi mo, nga nda woo kañ huru dogoo ra ma yeetandi jere ga Abadantaa se. I masi yeetandi boro se.»

³⁴ Wey ti yaamarey kañ Abadantaa n'i har Musa se Sinay tondi hondoo boñ, a m'i noo Izirayel borey se.

Kabuyaney citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Izirayel borey jamaa kabuyan boobaa kanj goo citaaboo woo ra, nga se i na citaaboo maqnoo danj Kabuyaney citaaboo. Amma man'ti kabuyan hinne ga citaaboo ga šelanj, nga jere beeroo si šelanj kabuyan ga.

Waatoos kanj Izirayel borey duu yaamarey kul kanj Irkoy n'i har Musa se Sinay tondi hondoo ga, i soolu ka fondaazaa ka naaru ka koy Kanañ gandaa ra kanj allaahidoo zandi i se. I na jiiri woytaaci (40) tee fondaazaa ra. Woo banda ga, i hin ka huru gandaazaa ra.

Citaaboo woo fillaa si hanga kala Fattaroo citaaboo nda Sargarey citaaboo fillawey bande. A ga cebe kanj Irkoy jamaa adamizeyanj de no: waati fooyanj i ga naanay, waati fooyanj i ga šikka-šikka, waati fooyanj i ga gaabi, waati fooyanj i ga felaw, waati fooyanj i ga jer, waati fooyanj i ga yee ganda. Citaaboo woo ga cebe mo kanj Irkoy ga nga laadirtaraa cebe nongoo kul here nga jamaa se, amma a si ganji Irkoy ma goy nda šerretaraj.

Musa goo nongu šenda ra kanj ti Irkoy nda nga jamaa game. Irkoy diyaw no. Nga nda Irkoy gamoo ga hanse ka boori. Alhormo wirikaw no kanj si fara, a ga alhormo wiri jama se kanj si laadir kanj ti Izirayel borey.

Izirayel alkabiilawey kabuyan jinaa

¹ Abadantaa šelanj Musa se cere kubayyan hukukumoo ra Sinay saajoo ra, jiiri hinkantoo kanj ra Izirayel borey fatta Misira gandaazaa ra handu hinkantoo zaari jinaa. A nee:

² «Ni nda Haruna ma Izirayel borey jamaa kul kabu alaayan beeri ka koy alaayan beeri, hugu ka koy hugu, ka arey kul maapey hantum affoo-foo.

³ Arey kul kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi, kanjanj ga hin ka koy wongu Izirayel se, ni nda Haruna m'i kabu, wongu-ize ka koy wongu-ize.

⁴ Alkabiila foo kul aru foo kanj ti hugu boñ ma hanga war.

⁵ Arey kanj ga hanga war maapey ne: Rubenj alkabiilaa ra, Elisur kanj ti Šedewur iz'aroo.

⁶ Simewonj alkabiilaa ra, Šelumiyel kanj ti Surišaday iz'aroo.

⁷ Žuda alkabiilaa ra, Nahišonj kanj ti Aminadab iz'aroo.

⁸ Isakar alkabiilaa ra, Netaniyel kanj ti Suwar iz'aroo.

⁹ Zabulonj alkabiilaa ra, Eliyab kanj ti Helonj iz'aroo.

¹⁰ Isufi iz'arey: Efrayim alkabiilaa ra, Elišama kanj ti Amihud iz'aroo. Manase alkabiilaa ra, Gamliyel kanj ti Pedasur iz'aroo.

¹¹ Benžamenj alkabiilaa ra, Abidanj kanj ti Žedewoni iz'aroo.

¹² Dan alkabiilaa ra, Ahiyezer kanj ti Amišaday iz'aroo.

¹³ Ašer alkabiilaa ra, Pagiye kanj ti Okrañ iz'aroo.

¹⁴ Gad alkabiilaa ra, Elyasaf kanj ti Dehuwel iz'aroo.

¹⁵ Neftali alkabiilaa ra, Ahira kanj ti Enañ iz'aroo.»

¹⁶ Wey ti borey kanj ciyandi jamaa ra. I man'ti kala ngi baabey alkabiilawey boñkoyney. Izirayel wongu-ize jamawey jineborey no.

¹⁷ Musa nda Haruna na arey wey kanj suubandi nda ngi maapey tonton ngi ga.

¹⁸ Handu hinkantoo zaari jinaa i na jamaa kul marga. I na borey kabu alaayan beeri ka koy alaayan beeri, hugu ka koy hugu. Arey kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi, i na maapey hantum affoo-foo.

¹⁹ Sanda takaa kanj nda Abadantaa na Musa yaamar, Musa na kabuyanoo tee Sinay saajoo ra.

²⁰ Izirayel iz'aru jinaa kanj ti Ruben hayroo kabandi boro foo kul nda nga alaayan beeroo, boro foo kul nda nga hugoo borey maapey. Arey kul kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kabandi affoo-foo, wey kul kanj ga hin ka koy wongu.

²¹ Arey kanj kabandi Ruben alkabiilaa ra man'ti kala zenber woytaaci cindi iddu nda zangu guu (46.500).

²² Simewon hayroo kabandi boro foo kul nda nga alaayan beeroo, boro foo kul nda nga hugoo borey maapey. Arey kul kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kabandi affoo-foo, wey kul kanj ga hin ka koy wongu.

²³ Arey kanj kabandi Simewon alkabiilaa ra man'ti kala zenber woyguu cindi yagga nda zangu hinza (59.300).

²⁴ Gad hayroo kabandi boro foo kul nda nga alaayan beeroo, boro foo kul nda nga hugoo borey maapey. Borey kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kabandi affoo-foo, wey kul kanj ga hin ka koy wongu.

²⁵ Arey kanj kabandi Gad alkabiilaa ra man'ti kala zenber woytaaci cindi guu nda zangu iddu nda woyguu (45.650).

²⁶ Žuda hayroo kabandi boro foo kul nda nga alaayan beeroo, boro foo kul nda nga hugoo borey maapey. Borey kul kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kabandi affoo-foo, wey kul kanj ga hin ka koy wongu.

²⁷ Arey kanj kabandi Žuda alkabiilaa ra man'ti kala zenber woyye cindi taaci nda zangu iddu (74.600).

²⁸ Isakar hayroo kabandi boro foo kul nda nga alaayan beeroo, boro foo kul nda nga hugoo borey maapey. Borey kul kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kabandi affoo-foo, wey kul kanj ga hin ka koy wongu.

²⁹ Arey kanj kabandi Isakar alkabiilaa ra man'ti kala zenber woyguu cindi taaci nda zangu taaci (54.400).

³⁰ Zabulon hayroo kabandi boro foo kul nda nga alaayan beeroo, boro foo kul nda nga hugoo borey maapey. Borey kul kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kabandi affoo-foo, wey kul kanj ga hin ka koy wongu.

³¹ Arey kanj kabandi Zabulon alkabiilaa ra man'ti kala zenber woyguu cindi iyye nda zangu taaci (57.400).

³² Isufi hayroo here, Efrayim hayroo kabandi boro foo kul nda nga alaayan beeroo, boro foo kul nda nga hugoo borey maapey. Borey kul kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kabandi affoo-foo, wey kul kanj ga hin ka koy wongu.

³³ Arey kanj kabandi Efrayim alkabiilaa ra man'ti kala zenber woytaaci nda zangu guu (40.500).

³⁴ Manase hayroo kabandi boro foo kul nda nga alaayan beeroo, boro foo kul nda nga hugoo borey maapey. Borey kul kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kabandi affoo-foo, wey kul kanj ga hin ka koy wongu.

³⁵ Arey kanj kabandi Manase alkabiilaa ra man'ti kala zenber waranza cindi hinka nda zangu hinka (32.200).

³⁶ Benžamen hayroo kabandi boro foo kul nda nga alaayan beeroo, boro foo kul nda nga hugoo borey maapey. Borey kul kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kabandi affoo-foo, wey kul kanj ga hin ka koy wongu.

³⁷ Arey kaŋ kabandi Benžamenj alkabiilaa ra man'ti kala zenber waranza cindi guu nda zangu taaci (35.400).

³⁸ Dan hayroo kabandi boro foo kul nda nga alaayan beeroo, boro foo kul nda nga hugoo borey maaney. Borey kul kaŋ goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kabandi affoo-foo, wey kul kaŋ ga hin ka koy wongu.

³⁹ Arey kaŋ kabandi Dan alkabiilaa ra man'ti kala zenber woydu cindi hinka nda zangu iyye (62.700).

⁴⁰ Ašer hayroo kabandi boro foo kul nda nga alaayan beeroo, boro foo kul nda nga hugoo borey maaney. Borey kul kaŋ goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kabandi affoo-foo, wey kul kaŋ ga hin ka koy wongu.

⁴¹ Arey kaŋ kabandi Ašer alkabiilaa ra man'ti kala zenber woxtaaci cindi foo nda zangu guu (41.500).

⁴² Neftali hayroo kabandi boro foo kul nda nga alaayan beeroo, boro foo kul nda nga hugoo borey maaney. Borey kul kaŋ goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kabandi affoo-foo, wey kul kaŋ ga hin ka koy wongu.

⁴³ Arey kaŋ kabandi Neftali alkabiilaa ra man'ti kala zenber woxtuu cindi hinza nda zangu taaci (53.400).

⁴⁴ Wey ti borey kaŋ Musa, nda Haruna, nda Izirayel borey boŋkoyni woy cindi hinkaa (12) n'i kabu, aru foo kul hun hugu foo ra.

⁴⁵ Izirayel borey kul kaŋ kabandi, boro foo kul nda nga hugoo, borey kul kaŋ goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi, wey kul kaŋ ga hin ka koy wongu Izirayel se,

⁴⁶ ngi kul ti zenber zangu iddu nda zenber hinza nda zangu guu nda woxtuu (603.550).

Hayaa kaŋ na Lewi alkabiilaa tee cere-cerante

⁴⁷ Lewi alkabiilaa borey mana laasaabandi ngi kabuyanoo ra.

⁴⁸ Abadantaa nka šelanj Musa se ka nee:

⁴⁹ «Lewi alkabiilaa hinne no mas'a kabu Izirayel borey bande.

⁵⁰ Ma seedetaraa gorodogoo nda hayey kaŋ goo a ra nda nga jinawey kul talfi Lewi borey ga. Ngi, i ma seedetaraa gorodogoo nda nga jinawey zaa ka huga nda ey ka goro k'a kuubi k'a bere.

⁵¹ Nda Irkoy gorodogoo ga gana, ngi no m'a feeri, nda nga gorodogoo kay ngi no m'a cin. Boro tana kaŋ man Irkoy gorodogoo šikka sii ga wiiyandi.

⁵² Izirayel borey affoo kul ma zunbu nga kaloo ra, affoo kul nga liiliwaloo cire, wongu-ize ka koy wongu-ize.

⁵³ Lewi borey ga goro ka seedetaraa gorodogoo kuubi k'a bere hala futayyanoo masi kaŋ Izirayel borey jamaa ga. Lewi borey no ma huga nda seedetaraa gorodogoo goyoo.»

⁵⁴ Izirayel borey na hayey tee nda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar, i n'i tee nda takaa din da.

2

Izirayel alkabiilawey goro takaa saajoo ra

¹ Abadantaa šelanj Musa nda Haruna se ka nee:

² «Izirayel borey affoo kul ma goro nga liiliwaloo cire, nga hugoo borey tammaasaa jere. I ma goro ka cere kubayyan hukukumoo kuubi k'a bere k'a tenje.

³ Wey kaŋ ga goro dandi here, waynahunay kaboo ga, ga goro wongu-ize ka koy wongu-ize Žuda kaloo liiliwaloo cire, Žuda borey boŋkoynoo ti Nahišoŋ, Aminadab iz'aroo.

⁴ Nga wongu-izey hinnaa ti aru zenber woyye cindi taaci nda zangu iddu (74.600).

⁵ Nga jeroo ga Isakar alkabiilaa ga goro, Isakar borey boŋkoynoo ti Netaniyel, Suwar iz'aroo.

⁶ Nga wongu-izey hinnaa ti aru zenber woyguu cindi taaci nda zangu taaci (54.400).

⁷ Woo banda ga, Zabuloŋ alkabiilaa, Zabuloŋ borey boŋkoynoo ti Eliyab, Heloŋ iz'aroo.

⁸ Nga wongu-izey hinnaa ti aru zenber woyguu cindi iyye nda zangu taaci (57.400).

⁹ Žuda kaloo borey hinnaa ti aru zenber zangu nda zenber woyyaaha cindi iddu nda zangu taaci (186.400), wongu-ize ka koy wongu-ize. Ngi ti boro jina-jinawey kaŋ ga tun ka koy.

¹⁰ Gurma here, Ruben kaloo wongu-izey ga goro ngi liiliwaloo cire, wongu-ize ka koy wongu-ize. Ruben borey boŋkoynoo ti Elisur, Šedewur iz'aroo.

¹¹ Nga wongu-izey hinnaa ti aru zenber woytaaci cindi iddu nda zangu guu (46.500).

¹² Nga jeroo ga Simewoŋ alkabiilaa ga goro. Simewoŋ borey boŋkoynoo ti Šelumiyel, Surišaday iz'aroo.

¹³ Nga wongu-izey hinnaa ti aru zenber woyguu cindi yagga nda zangu hinza (59.300).

¹⁴ Ngi banda ga, Gad alkabiilaa goo. Gad borey boŋkoynoo ti Elyasaf, Rehuwel iz'aroo.

¹⁵ Nga wongu-izey hinnaa ti aru zenber woytaaci cindi guu nda zangu iddu nda woyguu (45.650).

¹⁶ Ruben alkabiilaa kaloo borey hinnaa ti aru zenber zangu nda zenber woyguu cindi foo nda zangu taaci nda woyguu (151.450), wongu-ize ka koy wongu-ize. Ngi ti boro hinkantey kaŋ ga tun ka koy.

¹⁷ Woo banda ga, cere kubayyan hukkumoo ga koy, Lewi borey kaloo goo kaley jerey game. I si koy nda kala kali ka koy kali, affoo kul ga koy nda nga dogoo nda ngi liiliwaloo.

¹⁸ Dangay here, Efrayim kaloo wongu-izey ga goro ngi liiliwaloo cire, wongu-ize ka koy wongu-ize. Efrayim borey boŋkoynoo ti Eliša, Amihud iz'aroo.

¹⁹ Nga wongu-izey hinnaa ti aru zenber woytaaci nda zangu guu (40.500).

²⁰ Nga jeroo ga Manase alkabiilaa goo, Manase borey boŋkoynoo ti Gamliyel, Pedasur iz'aroo.

²¹ Nga wongu-izey hinnaa ti aru zenber waranza cindi hinka nda zangu hinka (32.200).

²² Ngi banda ga, Benžameŋ alkabiilaa goo. Benžameŋ borey boŋkoynoo ti Abidaŋ, Žedewoni iz'aroo.

²³ Nga wongu-izey hinnaa ti aru zenber waranza cindi guu nda zangu taaci (35.400).

²⁴ Borey kaŋ goo Efrayim kaloo ra hinnaa ti zenber zangu nda zenber yaaha nda zangu (108.100), wongu-ize ka koy wongu-ize. Ngi ti boro hinzantey kaŋ ga tun ka koy.

²⁵ Hawsa here, Dan kaloo wongu-izey ga goro ngi liiliwaloo cire, wongu-ize ka koy wongu-ize. Dan borey boŋkoynoo ti Ahiyezer, Amišaday iz'aroo.

²⁶ Nga wongu-izey hinnaa ti aru zenber woydu cindi hinka nda zangu iyye (62.700).

²⁷ Nga jeroo ga Ašer alkabiilaa ga goro, Ašer borey boŋkoynoo ti Pagiyeł, Okraŋ iz'aroo.

²⁸ Nga wongu-izey hinnaa ti aru zenber woytaaci cindi foo nda zangu guu (41.500).

²⁹ Ngi banda ga, Neftali alkabiilaa goo. Neftali borey boŋkoynoo ti Ahira, Enaŋ iz'aroo.

³⁰ Nga wongu-izey hinnaa ti aru zenber woyguu cindi hinza nda zangu taaci (53.400).

³¹ Dan kaloo borey kul hinnaa ti zenber zangu nda zenber woyguu cindi iyye nda zangu iddu (157.600). Ngi ti boro kokorantey kaŋ ga tun ka koy, liiliwal ka koy liiliwal.»

³² Izirayel borey kaŋ kabandi kaley ra hugu ka koy hugu nda wongu-ize ka koy wongu-ize hinnaa kul cere ra ti zenber zangu iddu nda zenber hinza nda zangu guu nda woyguu (603.550).

³³ Lewi borey mana laasaabandi Izirayel borey kabuyanoo ra, sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

³⁴ Izirayel borey na hayey tee nda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar. Taka follokaa nda i ga ngi kaley tee ngi liiliwaley cire. Taka follokaa nda i ga tun ka koy, alaayan beeri ka koy alaayan beeri, hugu ka koy hugu.

3

Goyey kaŋ talfandi Lewi borey ga

¹ Haruna nda Musa hayrey ne waatoo kaŋ Abadantaa ga šelaŋ Musa se Sinay tondi hondoo ga.

² Haruna iz'arey maapey ne: Nadab ti iz'aru jinaa, nga banda ga, Abihu, nda Eleyazar, nda Itamar.

³ Wey ti Haruna iz'arey maapey, sargari juwalkawyaŋ no kaŋ yonandi ka yeefandi jere ga sargari juwalyan se.

⁴ Nadab nda Abihu buu Abadantaa jine waatoo kaŋ i na nuune kaŋ si bisa daŋ Abadantaa jine Sinay saajoo ra. I sii nda ize. Eleyazar nda Itamar na sargari juwalyan goyoo tee ngi baabaa Haruna hinoo cire.

⁵ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee:

⁶ «Lewi alkabiilaa manandi k'i kayandi sargari juwalkaa Haruna jere, i m'a gaa goyoo ra.

⁷ I ma goyey tee Haruna nda jamaa kul se cere kubayyan hukukumoo jine, i ma goyey tee kaŋ goo Irkoy gorodogoo ra.

⁸ I ga hawgay nda cere kubayyan hukukumoo jinawey kul, goyey kaŋ i g'i tee Irkoy gorodogoo ra, i s'i tee kala Izirayel borey maapey ga.

⁹ Ma Lewi borey noo Haruna nda nga iz'arey se Izirayel borey maapey ga.

¹⁰ Ma Haruna nda nga iz'arey daŋ i ma sargari juwalyan goyoo tee. Boro tana kaŋ man šikka sii ga wiiyandi.»

¹¹ Abadantaa yee ka šelaŋ Musa se ka nee:

¹² «Nga ne, agay, ay na Lewi borey zaa Izirayel borey gunde jinawey kul dogey ra. Lewi borey man'ti kala agay wane.

¹³ Zama gunde jinaa kul man'ti kala agay wane, hanoo kañ ay na Misira borey gunde jinawey kar k'i wii, ay na Izirayel borey gunde jinawey yeeti ay boñ se jere ga, a ma tee adamizey wala adabbawey. Agay wane nda ey, agay ti Abadantaa.»

Lewi alkabiilaa kabuyan jinaa

¹⁴ Abadantaa šelan Musa se Sinay saajoo ra ka nee:

¹⁵ «Lewi iz'arey kabu hugu ka koy hugu, alaayan beeri ka koy alaayan beeri, ma arey kul kabu kañ goo nda handu foo nda ka žigi.»

¹⁶ Musa na kabuyanoo tee ka sawa nda Abadantaa yaamaroo, a n'a tee nda takaa kañ nda a hantumandi.

¹⁷ Lewi iz'arey maapey ne: Geršon, nda Kehat, nda Merari.

¹⁸ Geršon iz'arey maapey ne, alaayan beeri ka koy alaayan beeri: Libni nda Šimeyi.

¹⁹ Kehat iz'arey ne, alaayan beeri ka koy alaayan beeri: Amram, nda Yisehar, nda Hebron, nda Uziyel.

²⁰ Merari iz'arey ne, alaayan beeri ka koy alaayan beeri: Mahili nda Muši. Wey ti Lewi alaayan beerey kañ kabandi hugu nda hugu.

Goyoo kañ talfandi Geršon borey ga

²¹ Geršon hayroo man'ti kala Libni alaayan beeroo nda Šimeyi alaayan beeroo. Wey ti Geršon alaayan beerey.

²² Borey kañ kabandi i ra k'a dii arey kañ goo nda handu foo nda ka žigi hinnaa ti zenber iyye nda zangu guu (7.500).

²³ Geršon borey alaayan beerey si goro kala Irkoy gorodogoo dumaa ga, waynakanjay here.

²⁴ Geršon borey hugoo boñkoynoo man'ti kala Elyasaf, Layel iz'aroo.

²⁵ Cere kubayyan hukcumoo goyoo kañ talfandi Geršon hayroo ga ti: Irkoy gorodogoo, nda hukcumoo nda nga daabandoo, nda ridowoo kañ goo cere kubayyan hukcumoo mijoo ga,

²⁶ nda batumaa kuntawey, nda batumaa mijoo ridowoo kañ ga Irkoy gorodogoo kuubi k'a bere nda sargari tonadogoo, nda karfey kañ goo no goyoo kul se.

Goyoo kañ talfandi Kehat borey ga

²⁷ Kehat hayroo ti: Amram borey alaayan beeroo, nda Yisehar borey alaayan beeroo, nda Hebron borey alaayan beeroo, nda Uziyel borey alaayan beeroo. Wey ti Kehat borey alaayan beerey.

²⁸ Nda n'na arey kul kabu kañ goo i ra kañ goo nda handu foo nda ka žigi, ngi hinnaa man'ti kala zenber yaaha nda zangu iddu (8.600)*, maanaa wey kañ ga goy nongu henanantaa ra.

²⁹ Kehat iz'arey alaayan beerey si goro Irkoy gorodogoo se kala gurma here caraa ga.

³⁰ Kehat borey alaayan beerey hugoo boñkoynoo ti Elisafan kañ ti Uziyel iz'aroo.

³¹ Goyoo kañ talfandi i ga man'ti kala: sundukoo, nda taabaloo, nda fitilla gorodogoo, nda sargari tonadogey, nda jinawey kañ ga goyey tee nongu henanantaa ra, nda ridowoo, nda goyey kul kañ jinawey wey g'i tee.

* **3:28 3.28** zenber yaaha nda zangu iddu (8.600), hantum fooyan ga nee zenber yaaha nda zangu hinza (8.300).

³² Lewi borey boŋkoyni beeroo ti Eleyazar kaŋ ti sargari juwalkaa Haruna iz'aroo. Nga bara borey jine kaŋ ga goy nongu henanantaa ra.

Goyoo kaŋ talfandi Merari borey ga

³³ Merari hayroo ti: Mahili borey alkabiilaa nda Muši borey alaayan beeroo. Wey ti Merari alaayan beerey.

³⁴ Nda n'na arey kul kabu kaŋ goo i ra kaŋ goo nda handu foo nda ka žigi, ngi hinnaa man'ti kala zenber iddu nda zangu hinka (6.200).

³⁵ Merari borey alaayan beerey hugoo boŋkoynoo ti Suriyel kaŋ ti Abihel iz'aroo. I si goro Irkoy gorodogoo se kala hawsa here caraa ga.

³⁶ Hayey kaŋ talfandi Merari iz'arey ga ti Irkoy gorodogoo bundu tefawey, nda nga gaaru-gaarey, nda nga ganjey, nda nga ferawey, nda nga jinawey kul, nda goyoo kul kaŋ goo a ra,

³⁷ nda batumaa ganjey kaŋ g'a kuubi k'a bere, nda ngi ferawey, nda sukahayey, nda ngi karfey.

³⁸ Musa, nda Haruna, nda Haruna iz'arey no ma goro Irkoy gorodogoo jine dandi here, i ga goro cere kubayyan hukkomoo jine waynahunay here. Ngi no ma goy nongu henanantaa ra Izirayel borey maapey ga. Boro tana kaŋ man šikka sii ga wiiyandi.

³⁹ Lewi borey kul kaŋ Musa nda Haruna n'i kabu alaayan beeri nda alaayan beeri ka sawa nda Abadantaa yaamaroo k'a dii arey kul kaŋ goo nda handu foo nda ka žigi, ngi hinnaa man'ti kala zenber waranka cindi hinka (22.000).

Lewi borey huru gunde jinawey dogey ra

⁴⁰ Abadantaa nee Musa se: «Izirayel borey iz'aru gunde jinawey kul kabu, k'a dii wey kaŋ goo nda handu foo nda ka žigi, m'i kabu ka maapey hantum.

⁴¹ Agay ti Abadantaa, ma Lewi borey daŋ ya ne jere ga Izirayel borey gunde jinawey dogey ra, ma Lewi borey adabbawey daŋ ya ne jere ga Izirayel borey adabba gunde jinawey dogey ra.»

⁴² Musa na iz'aru gunde jinawey kul kabu Izirayel borey ra, sanda takaa kaŋ nda Abadantaa n'a yaamar.

⁴³ Iz'aru gunde jinawey kaŋ goo nda handu foo nda ka žigi kaŋ kabandi i ra hinnaa ti zenber waranka cindi hinka nda zangu hinka nda woyye cindi hinza (22.273).

⁴⁴ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee:

⁴⁵ «Lewi borey daŋ Izirayel borey gunde jinawey dogey ra, Lewi borey adabbawey daŋ Izirayel borey waney dogey ra. Lewi borey man'ti kala agay wane, agay ti Abadantaa.

⁴⁶ Izirayel borey gunde jinawey tonton nda boro zangu hinka nda woyye cindi hinza (273) ka bisa Lewi borey. Takaa ne kaŋ nda ngi yeetiyanoo ga teendi:

⁴⁷ ma nzorfu kaaray tamma boŋ guu dii ngi boro foo kul ga, ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa kaŋ ti garam woy cindi hinka (12).

⁴⁸ Ma nooroo noo Haruna nda nga iz'arey se a ma tee iz'aru gunde jinaa boobey yeetiyanoo hayoo.»

⁴⁹ Musa duu ngi hayoo iz'aru jina boobey kaŋ Lewi borey n'i day ga.

⁵⁰ Nooroo kaŋ a n'a dii Izirayel borey gunde jinawey ga ti nzorfu kaaray tamma boŋ zenber foo nda zangu hinza nda woydu cindi guu (1.365) ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa.

⁵¹ Woo banda ga, Musa na yeetiyanoo nooroo noo Haruna nda nga iz'arey se, ka sawa nda Abadantaa yaamaroo, sanda takaa kanj nda Abadantaa na Musa yaamar.

4

Kehat alkabiilaa goyey

¹ Abadantaa šelanj Musa nda Haruna se ka nee:

² «Lewi iz'arey ra, wa Kehat iz'arey kabu alaayan beeri ka koy alaayan beeri, hugu ka koy hugu,

³ k'a dii wey kanj goo nda jiiri waranza (30) nda ka žigi ka koy jiiri woyguu (50), wey kul kanj ga hin ka goy cere kubayyan huklumoo ra.

⁴ Goyoo ne kanj Kehat iz'arey g'a tee cere kubayyan huklumoo ra: I ga huga nda hayey kanj ga hanse ka henan.

⁵ Nda jamaa kaloo ga gana, Haruna nda nga iz'arey ga zaaraa kanj ti rido kaa ka seedetaraa sundukoo gum nda a.

⁶ I ga ayu kuuru kunta danj a ga, i ga zaara kanj kul ti ibula daaru a ga, woo banda ga, i ga nga gobey danj a ga.

⁷ I ga zaara bula daaru takulawey kanj jisandi Irkoy jine taabaloo ga, i ga taasawey, nda potey, nda sargari-kaa-potey, nda sargari hari-harey gullawey danj a ga. Takulawey kanj ga sargandi waati kul ma bara a bonj.

⁸ I ga zaara ciray zaram gum hayey wey kul ga, i g'i gum nda ayu kuuru kunta, i ma nga gobey danj a ga.

⁹ Woo banda ga, i ga zaara bula zaa ka gaayoo fitilla gorodogoo, nda nga fitillawey, nda kanbey kanj ga ngi zaarawey boosey dunbu, nda nga dugu canbey, nda jinawey kul gum kanj ra jii ga huru kanj goo no fitillawey goyoo se.

¹⁰ I ma nga nda nga jinawey kul danj ayu kuuru kunta ra jina i m'a danj jeejehayaa ga kanj g'a zaa.

¹¹ I ma zaara bula daaru wura sargari tonadogoo ga, i m'a gum nda ayu kuuru kunta, woo banda ga, i ma nga gobey danj a ga.

¹² I ma jinawey kul zaa kanj nda borey ga goy nongu henanantaa ra, i m'i danj zaara bula ra, woo banda ga, i m'i danj ayu kuuru kunta ra jina i m'i danj jeejehayaa ga kanj g'i zaa.

¹³ I ga sargari tonadogoo boosey kaa, i ma zaara ciray, ciray henna daaru sargari tonadogoo ga.

¹⁴ I ma jinawey kul kanj nda i ga goyey tee fur a bonj, dugu canbey, nda furšeti beerey, nda pelley, nda kusey, maanaa sargari tonadogoo jinawey kul. Woo banda ga, i ma ayu kuuru kunta gum i bonj, i ga nga gobey danj a ga.

¹⁵ Waati kanj jamaa kaloo ga gana, waati kanj Haruna nda nga iz'arey na nongu henanantaa nda nga jinawey kul gum ka ben, Kehat iz'arey ga kaa k'a zaa. Amma i si too haya henanantaa do, nda man'ti woo, i ga buu. Woo ti hayaa kanj Kehat iz'arey g'a zaa cere kubayyan huklumoo ra ka koy.

¹⁶ Eleyazar, sargari juwalkaa Haruna iz'aroo, ga huga nda fitillaa jiyoo, nda dugu hew kaanaa, nda taasu sargaroo kanj ga hun zaari kul, nda yonyan jiyoo. Nga no ma huga nda Irkoy gorodogoo kul nda hayey kul kanj goo a ra, nongu henanantaa nda nga jinawey.»

¹⁷ Abadantaa šelanj Musa nda Haruna se ka nee:

¹⁸ «War masi yadda Kehat borey alaayan beerey ma fay ka hun Lewi borey ra.

19 Hayaa kan war g'a tee i se hala i ma cindi hunayan ra i masi koy buu waati kan i too nongu henanantey ihenanantaa do ti Haruna nda nga iz'arey ma affoo kul dan nga goyoo ra nda jeejaa kan affoo kul g'a zaa.

20 I masi huru ba waati kayna ka dii haya henanantey, nda i n'a tee i ga buu.»

Geršon alkabiilaa goyey

21 Abadantaa šelan Musa se ka nee:

22 «Geršon iz'arey mo kabu hugu ka koy hugu, alaayan beeri ka koy alaayan beeri,

23 k'a dii wey kan goo nda jiiri waranza (30) nda ka žigi ka koy jiiri woyguu (50), wey kul kan ga hin ka goy cere kubayyan hukcumoo ra.

24 Goyoo kan nda Geršon borey alaayan beerey ga huga nda ngi jeejaa ne:

25 I ma Irkoy gorodogoo kaymi taafe zuwey nda cere kubayyan hukcumoo zaa, nda nga daabandoo nda ayu kuuroo kuntaa kan goo a ga, nda ridowoo kan goo cere kubayyan hukcumoo mijoo ga,

26 nda batumaa kuntawey, nda batumaa mijoo ridowoo kan ga Irkoy gorodogoo nda sargari tonadogoo kuubi k'a bere, nda ngi karfey nda jinawey kul kan goo a ga. Goyey wey ka talfandi i ga.

27 Geršon borey ga ngi goyey kul tee ka sawa nda Haruna nda nga iz'arey yaamaroo, a ma tee ngi jeejaa wala ngi goyey. War ma ngi jeejewe kul laasaabu k'i har i se.

28 Woo ti goyoo kan talfandi Geršon borey iz'arey alaayan beerey ga cere kubayyan hukcumoo ra. I ma ngi goyey tee Itamar, sargari juwalkaa Haruna iz'aroo hinoo cire.»

Merari alkabiilaa goyey

29 «Ma Merari iz'arey kabu, alaayan beeri ka koy alaayan beeri, hugu ka koy hugu,

30 k'a dii wey kan goo nda jiiri waranza (30) nda ka žigi ka koy jiiri woyguu (50), wey kul kan ga hin ka cere kubayyan hukcumoo goyoo tee.

31 Jeejaa kan i g'a zaa goyoo kan talfandi i ga cere kubayyan hukcumoo ra ti: Irkoy gorodogoo bundu tefawey, nda nga gaaru-gaarey, nda nga ganjey, nda nga ferawey,

32 nda batumaa kan g'a kuubi ganjey nda ngi ferawey, nda ngi sukahayey, nda ngi karfey, nda ngi jinawey kul nda goyoo kul kan ga teendi a ra. Affoo kul nda nga maajoo jinawey ma cebandi a se kan a ga huga nda a k'a zaa ka koy.

33 Woo ti goyoo kan talfandi Merari borey iz'arey alaayan beerey ga cere kubayyan hukcumoo ra Itamar, sargari juwalkaa Haruna iz'aroo hinoo cire.»

Lewi borey kan goo goyoo ra kabuyanoo

34 Musa, nda Haruna, nda jamaa bonkoyney na Kehat izey kabu alaayan beeri ka koy alaayan beeri, hugu ka koy hugu,

35 k'a dii wey kan goo nda jiiri waranza (30) nda ka žigi ka koy jiiri woyguu (50), wey kul kan ga hin ka goy cere kubayyan hukcumoo ra.

36 Arey kan kabandi i ra alaayan beeri ka koy alaayan beeri hinnaa ti zenber hinka nda zangu iyee nda woyguu (2.750).

37 Wey ti borey kan kabandi Kehat alaayan beeroo ra, borey kul kan goy cere kubayyan hukcumoo ra, Musa nda Haruna n'i kabu ka sawa nda yaamaroo kan Abadantaa n'a noo Musa se.

³⁸ Borey kaŋ kabandi Geršon iz'arey ra alaayan beeri ka koy alaayan beeri, hugu ka koy hugu,

³⁹ k'a dii wey kaŋ goo nda jiiri waranza (30) nda ka žigi ka koy jiiri woyguu (50), wey kul kaŋ ga hin ka goy cere kubayyan hukkumoo ra,

⁴⁰ arey kaŋ kabandi i ra alaayan beeri ka koy alaayan beeri, hugu ka koy hugu hinnaa ti zenber hinka nda zangu iddu nda waranza (2.630).

⁴¹ Wey ti borey kaŋ kabandi Geršon iz'arey alaayan beerey ra, borey kul kaŋ goy cere kubayyan hukkumoo ra, Musa nda Haruna n'i kabu ka sawa nda Abadantaa yaamaroo.

⁴² Borey kaŋ kabandi Merari iz'arey alaayan beerey ra, alaayan beeri ka koy alaayan beeri, hugu ka koy hugu,

⁴³ k'a dii wey kaŋ goo nda jiiri waranza (30) nda ka žigi ka koy jiiri woyguu (50), wey kul kaŋ ga hin ka goy cere kubayyan hukkumoo ra,

⁴⁴ arey kaŋ kabandi i ra alaayan beeri ka koy alaayan beeri hinnaa ti zenber hinza nda zangu hinka (3.200).

⁴⁵ Wey ti borey kaŋ kabandi Merari iz'arey alaayan beerey ra, borey kul kaŋ goy cere kubayyan hukkumoo ra, Musa nda Haruna n'i kabu ka sawa nda yaamaroo kaŋ Abadantaa n'a noo Musa se.

⁴⁶ Lewi borey kul kaŋ Musa, nda Haruna, nda Izirayel bonkoyney n'i kabu alaayan beeri ka koy alaayan beeri, nda hugu ka koy hugu,

⁴⁷ k'a dii wey kaŋ goo nda jiiri waranza (30) nda ka žigi ka koy jiiri woyguu (50), wey kul kaŋ ga hin ka goy nda wey kul kaŋ ga hin ka haya jeeje cere kubayyan hukkumoo ra,

⁴⁸ arey kaŋ kabandi i ra hinnaa ti zenber yaaha nda zangu guu nda wooyaaha (8.580).

⁴⁹ I kabandi ka sawa nda Abadantaa yaamaroo kaŋ a n'a noo Musa se a m'a har i se, ka affoo kul noo nga goyoo nda nga jeejaa. I n'i kabu nda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

5

Ašariyaa kaŋ harandi boro žiibawey ga

¹ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee:

² «Izirayel borey yaamar i ma jiraykoyni, wala boro kaŋ harimundogoo ga mandi, wala boro kaŋ bukaw n'a žiibandi kaa jamaa kaloo ra.

³ War m'i kaa, arey nda woyey, war m'i kaa jamaa kaloo ra, i masi ngi kaloo kaŋ game ay goo ma goro žiibandi.»

⁴ Izirayel borey n'a tee, i n'i kaa jamaa kaloo ra. I n'a tee nda takaa kaŋ nda Abadantaa n'a har Musa se.

Boro kaŋ toope ašariyaa

⁵ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee:

⁶ «Nee Izirayel borey se: «Nda aru wala woy na zunubu tee kaŋ adamizey g'a tee ka Abadantaa toope, bora a woo duu zunubu,

⁷ borey ma yadda kaŋ ngi na zunubu tee, bora a kaŋ toope a ma hayaa kul yeeti bora a se kaŋ a n'a toope, ka hayaa affoo tonton igguu foo kul ga.

⁸ Nda bora a nka buu, de boro sii no kaŋ se i g'a noo dogoo ra, hayaa ma yeetandi Abadantaa se, maanaa sargari juwalkaa se. Woo banda ga, bora a ga gaaru mo noo nga zunubu tuusuyanoo se kaŋ nda sargari juwalkaa ga zunubu tuusuyanoo tee a se.»

⁹ Haya kul kan Izirayel borey n'a kaa ngi sargarey ra k'a dan sargari juwalkaa kaboo ra, haya henanantey kul kan i n'i ka too sargari juwalkaa do, nga wane nda ey.

¹⁰ Haya kul kan boro foo kul n'a yeeti jere ga Irkoy se ga tee sargari juwalkaa wane, haya kan boro foo kul n'a noo a se ga tee nga wane.»

Canseyan ašariyaa

¹¹ Abadantaa šelan Musa se ka nee:

¹² «Šelan Izirayel borey se, nee i se: «Nda aru wandoo n'a zanba a mana laadir a here,

¹³ a kani nda aru foo bila nda kurpoo ma bay, kurpoo mana hakiika ka bay. A na nga boj žiibandi tuguyan ra, seede sii no, boro kul man'a gar a ra.

¹⁴ Nda canseyan huru aroo ra, a canse nga wandoo ga, ka gar woyoo na nga boj žiibandi, wala nda aroo canse, a canse nga wandoo ga, ka gar a mana nga boj žiibandi,

¹⁵ aroo ma koy nda nga wandoo sargari juwalkaa do, ka sargaroo kaa kan ti orž farin kilo hinza, a masi jii doori a boj, a masi dugu dan a ga, zama canseyan taasu sargari no, taasu sargari kan ti hongandihaya no kan ga laybu hongandi.

¹⁶ Sargari juwalkaa ga woyoo manandi k'a kayandi Abadantaa jine.

¹⁷ Sargari juwalkaa ga hari henanante zaa labu canbu ra, a ga zaa Irkoy gorodogoo gandaa laboo ra k'a dan haroo ra.

¹⁸ Sargari juwalkaa ga woyoo kayandi Abadantaa jine, a ga bojoo hinbiroo feeri, woo banda ga, a ga taasu sargari kan ti hongandihayaa dan kaboo ra kan ti canseyan taasu sargaroo. Hari hottaa kan ga kate dangayan boro ga, goo sargari juwalkaa kaboo ra.

¹⁹ Sargari juwalkaa ga woyoo žeendi. A ga nee woyoo se: “Nda aru kul mana kani nda ni, ka gar ni goo ni kurpoo hinoo cire, mana ni kurpoo zanba ka ni boj žiibandi, ma hallasi dangaroo ra kan hari hottaa woo g'a dan boro ga.

²⁰ Amma nda ni kan goo ni kurpoo hinoo cire, cimi no kan n'na ni kurpoo zanba, n'na ni boj žiibandi, de aru kan man'ti ni kurpoo kani nda ni...”

²¹ Woo banda ga, Sargari juwalkaa ga woyoo žeendi ka dangaroo har, a ga nee woyoo se: “Abadantaa ma ni laali ka ni tee tammaasa futu ni jamaa game, waati kan a na ni tee woy gun, a na ni gundoo funsandi.”

²² Nda ni goyoo no, dangayan haroo woo ma huru ni teeley ra ka ni gundoo funsandi ka ni tee woy gun. Woyoo ga nee: “Amin, amin.”

²³ Sargari juwalkaa ga dangarey wey hantum tiira ra k'i tuusu hari hottaa ra.

²⁴ A ga hari hottaa kan ga kate dangayan boro ga noo woyoo se a m'a han, a ga huru gundoo ra k'a hottandi.

²⁵ Sargari juwalkaa ga canseyan taasu sargaroo taa woyoo kone, a g'a zinji Abadantaa jine ka koy nda a sargari tonadogoo ra.

²⁶ Sargari juwalkaa ga kabe mee foo zaa taasu sargaroo ra sanda hongandihaya, a g'a dullandi sargari tonadogoo boj. Woo banda ga no, a ga woyoo noo haroo a m'a han.

²⁷ Waati kan a n'a hanandi haroo ka ben, nda a gar a na nga boj žiibandi, nda a mana laadir nga kurpoo se, hari hottaa kan ga kate dangayan boro ga, ga huru gundoo ra k'a hottandi. Gundoo ga funsu, a ga tee woy gun, de woyoo woo ga tee dangahaya nga jamaa game.

²⁸ Amma nda woyoo mana nga boŋ žiibandi, nda a ga henan, taaroo ga hun a ga, a ga duu hayyan.

²⁹ Woo ti canseyan ašariyaa woy se kaŋ goo nga kurŋoo hinoo cire ka nga kurŋoo zanba ka nga boŋ žiibandi,

³⁰ wala aru kaŋ canseyan huru a ra ka canse nga wandoo ga, a ma woyoo kayandi Abadantaa jine, sargari juwalkaa ga ašariyaa woo kul zurandi a ga.

³¹ Laybu sii aroo ga, amma woyoo ga tuuru nga layboo se.»

6

Boro kaŋ na nga boŋ yeeti jere ga Abadantaa se ašariyaa

¹ Abadantaa šelan Musa se ka nee:

² «Nee Izirayel borey se: «Nda aru wala woy na meefur cere-cerante zaa ka nga boŋ yeeti jere ga Abadantaa se,

³ boraa ga nga boŋ gagay alaneb hari moora nda harifutu. A si binegar haŋ kaŋ teendi nda alaneb hari moora, a si binegar haŋ kaŋ teendi nda harifutu. A si hari kul haŋ kaŋ teendi nda alaneb, a si alaneb-ize taya ŋaa, a si nga ize kogo ŋaa.

⁴ Waatoo kul kaŋ a ga nga boŋ yeeti jere ga, a si haya ŋaa kaŋ hun alanebŋaa ra, a ma tee guley hala kuuroo.

⁵ Alwaatoo kul kaŋ a na nga boŋ yeeti jere ga, šiini si zuru boŋoo ra hala waatoo kaŋ a n'a kayandi ka nga boŋ yeeti jere ga Abadantaa se ma ben, a ga henan, a ga naŋ nga boŋoo hinbirey ma zay nda ngi boŋ.

⁶ Alwaatoo kul kaŋ a na nga boŋ yeeti jere ga Abadantaa se, a si man bukaw here.

⁷ Ba baaboo, wala ŋaŋoo, wala armaa, wala woymaa ka buu a si nga boŋ žiibandi, zama nga boŋ yeetianoo jere ga nga Koyoo se bara boŋoo ga.

⁸ Alwaatoo kul kaŋ a na nga boŋ yeeti jere ga, a ga henan Abadantaa maŋoo ga.

⁹ Nda boro jirsi ka buu jeroo ga, boŋoo kaŋ ti nga boŋ yeetianoo jere ga silbaa žiibi, a ga nga boŋoo cebu nga henanandianoo hane, maanaa a ga nga boŋoo cebu jirbi iyyantoo hane.

¹⁰ Jirbi yaahantoo hane a ga kate gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka sargari juwalkaa do cere kubayyan hukukumoo miŋoo ga.

¹¹ Sargari juwalkaa ga affoo kaa zunubu sargari, a ga affoo kaa sargari kukurante, a ga zunubu tuusuyanoo tee a se zunuboo kaŋ huru a ga bukaa maaganda. Hanoo din, boraa ga nga boŋoo yeeti jere ga Irkoy se.

¹² Boraa ga nga boŋ yeeti jere ga Abadantaa se taaga. A ga kate jiiri foo feeji-ize a ma tee toŋne sargari. Waati jinaa kaŋ a n'a tee si kabu, zama nga boŋ yeetianoo jere ga žiibi.

¹³ Boraa kaŋ na nga boŋ yeeti jere ga, nga ašariyaa ne: Hanoo kaŋ nga boŋ yeetianoo jere ga waatoo timme, i g'a ka koy cere kubayyan hukukumoo miŋoo ga.

¹⁴ Sargaroo kaŋ a g'a kaa Abadantaa se ti: feeji aru-ize kaŋ goo nda jiiri foo kaŋ ga malal sii kaŋ ga tee sargari kukurante, feeji woy-ize kaŋ goo nda jiiri foo kaŋ ga malal sii kaŋ ga tee zunubu sargari, nda gaaru kaŋ ga malal sii kaŋ ga tee alaafiya teendi sargari,

¹⁵ nda takula kaŋ ra dolobiri sii dika foo, nda wijilayaŋ kaŋ farin hamnoo diibandi nda jii, nda furme kaŋ ra dolobiri sii kaŋ yonandi nda jii, nda ngi taasu sargaroo, nda ngi sargari hari-haroo.

¹⁶ Sargari juwalkaa g'i kaa sargari Abadantaa jine, a ga bora zunu bu sargaroo nda bora sargari kukurantaa kaa.

¹⁷ A ga gaaroo, nda takulaway kaŋ ra dolobiri sii dikaa kaa sargari Abadantaa se sanda alaafiya teendi sargari kaŋ bande taasu sargaroo nda sargari hari-haroo sargandi.

¹⁸ Bora kaŋ yeetandi jere ga, ga nga boŋoo cebu cere kubayyan hukkumoo mijoo ga, a ga nga boŋoo hinbiroo zaa k'a fur nuunaa ga kaŋ goo alaafiya teendi sargaroo cire.

¹⁹ Sargari juwalkaa ga gaaroo kaŋ tonandi kabe foo zaa, nda wijila foo kaŋ ra dolobiri sii kaŋ goo dikaa ra, nda furme foo kaŋ ra dolobiri sii, a g'i dan bora kaŋ na nga boŋ yeeti jere ga kaboo ra nga boŋoo cebuyanoo banda ga.

²⁰ Woo banda ga, sargari juwalkaa g'i zinji k'i tee sargari zinji-zinjante Abadantaa jine, haya henanante no kaŋ sargari juwalkaa wane nda a, nga, nda feejoo gandoo kaŋ hun sargari zinji-zinjantaa ra, nda cewoo kaŋ hun sargaroo ra kaŋ a n'a kaa. Woo banda ga, bora kaŋ na nga boŋ yeeti jere ga, ga hin ka alaneb hari moora haŋ.

²¹ Woo ti boro kaŋ na meefur zaa ka nga boŋ yeeti jere ga ašariyaa. Wey ti haye kaŋ a ga hima k'i kaa Abadantaa maŋoo ga nga boŋ yeetianoo jere ga se, bila nda haye kaŋ a ga hin k'i tee nda nga boŋ ma kabandi. A ga hayaa noo kaŋ kayandi meefuroo kaŋ a n'a zaa se ka sawa nda boŋ yeetian jere ga ašariyaa.»

Sargari juwalkaa gaararoo

²² Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee:

²³ «Nee Haruna nda nga iz'arey se: <Takaa ne kaŋ nda war ma gaara Izirayel borey se. War ma nee i se:

²⁴ “Yala Abadantaa ma albarka dan ni ra, a ma ni hawgay.

²⁵ Yala Abadantaa ma nga ndumoo annuura dan ni ga, a ma alhormo tee ma ne.

²⁶ Yala Abadantaa ma ŋeli ni ga, a ma ni noo alaafiya.”

²⁷ I m'ay maŋoo har Izirayel borey ga nda takaa woo, ay ga albarka dan i ra.»

7

Bari torkaway kaŋ nondi Irkoy hugoo goyey se

¹ Hanoo kaŋ Musa na Irkoy gorodogoo cin ka ben, a n'a yon k'a yeeti jere ga Irkoy se, nga nda nga jinaway kul. A na sargari tonadogoo nda nga jinaway kul yon k'i yeeti jere ga Irkoy se.

² Izirayel alwakiiley nda hugo boŋey kate ngi gomney. Alkabiilaway boŋkoyney no kaŋ na kabuyanoo juwal.

³ Gomney kaŋ i kate ey Abadantaa jine ne: bari torka gumante iddu nda haw woy cindi hinka (12). Boŋkoyni hinka kul marga ka torka foo noo, boŋkoyni foo kul na haw foo noo. I n'i ka too Irkoy gorodogoo jine.

⁴ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee:

⁵ «Gomney kanj i ga kate ey ma ne dii, i ga huru cere kubayyan hukukumoo goyoo ra. M'i noo Lewi borey se, affoo kul nda woo kanj ga a ga too nga goyoo se.»

⁶ Musa na torkawey nda hawey dii k'i danj Lewi borey kabey ra.

⁷ A na Geršonj iz'arey noo torika hinka nda haw taaci ka sawa nda woo kanj ga i ga too ngi goyoo se.

⁸ A na Merari iz'arey noo torika taaci nda haw yaaha ka sawa nda woo kanj ga i ga too ngi goyoo se kanj i g'a tee Itamar kanj ti sargari juwalkaa Haruna iz'aroo hinoo cire.

⁹ A mana Kehat iz'arey noo, zama goyoo kanj talfandi i ga man'ti kala ka jinay henanantey zaa ngi jesity ga.

Boŋkoyney kate ngi gomney sargari tonadogoo se kanj ga talfandi Irkoy ga

¹⁰ Boŋkoyney kate ngi gomney sargari tonadogoo se kanj ga talfandi Irkoy ga hanoo kanj ra a ga yonandi. I kate ey sargari tonadogoo jine.

¹¹ Abadantaa nee Musa se: «Zaari foo kul boŋkoyni foo ma kaa ka nga gomnoo noo sargari tonadogoo se kanj ga talfandi Irkoy ga.»

¹² Zaari jinaa, bora kanj kate nga gomnoo ti Nahišonj kanj ti Aminadab iz'aroo, Žuda alkabiilaa boro.

¹³ Nga gomnoo man'ti kala: nzorfu kaaray taasa kanj tiŋaa ti kilo foo nda jere cine, nda nzorfu kaaray kusu kanj tiŋaa ti garam zangu yaaha (800) cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. I kul ga too nda farin hamni kanj loobandi nda jii taasu sargaroo se,

¹⁴ nda wura poti foo kanj tiŋaa ti garam zangu (100) cine kanj ga too nda dugu.

¹⁵ Yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize foo kanj goo nda jiiri foo sargari kukurantaa se,

¹⁶ nda jindaaru foo zunubu sargaroo se,

¹⁷ alaafiya teendi sargaroo se haw hinka, nda gaaru guu, nda jindaaru guu, nda feeji-ize guu kanj goo nda jiiri foo. Woo ti Nahišonj kanj ti Aminadab iz'aroo gomnoo.

¹⁸ Zaari hinkantoo, Netaniyel kanj ti Suwar iz'aroo, Isakar alkabiilaa boŋkoynoo kate nga gomnoo.

¹⁹ Nga gomnoo man'ti kala: nzorfu kaaray taasa kanj tiŋaa ti kilo foo nda jere cine, nda nzorfu kaaray kusu kanj tiŋaa ti garam zangu yaaha (800) cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. I kul ga too nda farin hamni kanj loobandi nda jii taasu sargaroo se,

²⁰ nda wura poti foo kanj tiŋaa ti garam zangu (100) cine kanj ga too nda dugu.

²¹ Yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize foo kanj goo nda jiiri foo sargari kukurantaa se,

²² nda jindaaru foo zunubu sargaroo se,

²³ alaafiya teendi sargaroo se haw hinka, nda gaaru guu, nda jindaaru guu, nda feeji-ize guu kanj goo nda jiiri foo. Woo ti Netaniyel kanj ti Suwar iz'aroo gomnoo.

²⁴ Zaari hinzantoo, Eliyab kanj ti Helonj iz'aroo, Zabulonj alkabiilaa boŋkoynoo kate nga gomnoo.

²⁵ Nga gomnoo man'ti kala: nzorfu kaaray taasa kanj tiŋaa ti kilo foo nda jere cine, nda nzorfu kaaray kusu kanj tiŋaa ti garam zangu yaaha (800)

cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. I kul ga too nda farin hamni kan loobandi nda jii taasu sargaroo se,
²⁶ nda wura poti foo kan tinjaa ti garam zangu (100) cine kan ga too nda dugu.

²⁷ Yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize foo kan goo nda jiiri foo sargari kukurantaa se,

²⁸ nda jindaaru foo zunubu sargaroo se,

²⁹ alaafiya teendi sargaroo se haw hinka, nda gaaru guu, nda jindaaru guu, nda feeji-ize guu kan goo nda jiiri foo. Woo ti Eliyab kan ti Helon iz'aroo gomnoo.

³⁰ Zaari taacantoo, Elisur kan ti Šedewur iz'aroo, Ruben alkabiilaa bonkoynoo kate nga gomnoo.

³¹ Nga gomnoo man'ti kala: nzorfu kaaray taasa kan tinjaa ti kilo foo nda jere cine, nda nzorfu kaaray kusu kan tinjaa ti garam zangu yaaha (800) cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. I kul ga too nda farin hamni kan loobandi nda jii taasu sargaroo se,

³² nda wura poti foo kan tinjaa ti garam zangu (100) cine kan ga too nda dugu.

³³ Yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize foo kan goo nda jiiri foo sargari kukurantaa se,

³⁴ nda jindaaru foo zunubu sargaroo se,

³⁵ alaafiya teendi sargaroo se haw hinka, nda gaaru guu, nda jindaaru guu, nda feeji-ize guu kan goo nda jiiri foo. Woo ti Netaniyel kan ti Suwar iz'aroo gomnoo.

³⁶ Zaari guwantoo, Šelumiyel kan ti Surišaday iz'aroo, Simewon alkabiilaa bonkoynoo kate nga gomnoo.

³⁷ Nga gomnoo man'ti kala: nzorfu kaaray taasa kan tinjaa ti kilo foo nda jere cine, nda nzorfu kaaray kusu kan tinjaa ti garam zangu yaaha (800) cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. I kul ga too nda farin hamni kan loobandi nda jii taasu sargaroo se,

³⁸ nda wura poti foo kan tinjaa ti garam zangu (100) cine kan ga too nda dugu.

³⁹ Yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize foo kan goo nda jiiri foo sargari kukurantaa se,

⁴⁰ nda jindaaru foo zunubu sargaroo se,

⁴¹ alaafiya teendi sargaroo se haw hinka, nda gaaru guu, nda jindaaru guu, nda feeji-ize guu kan goo nda jiiri foo. Woo ti Šelumiyel kan ti Surišaday iz'aroo gomnoo.

⁴² Zaari idduwantoo, Elyasaf kan ti Dehuwel* iz'aroo, Gad alkabiilaa bonkoynoo kate nga gomnoo.

⁴³ Nga gomnoo man'ti kala: nzorfu kaaray taasa kan tinjaa ti kilo foo nda jere cine, nda nzorfu kaaray kusu kan tinjaa ti garam zangu yaaha (800) cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. I kul ga too nda farin hamni kan loobandi nda jii taasu sargaroo se,

⁴⁴ nda wura poti foo kan tinjaa ti garam zangu (100) cine kan ga too nda dugu.

⁴⁵ Yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize foo kan goo nda jiiri foo sargari kukurantaa se,

⁴⁶ nda jindaaru foo zunubu sargaroo se,

* 7:42 7.42 Zamnaa 1.14.

⁴⁷ alaafiya teendi sargaroo se haw hinka, nda gaaru guu, nda jindaaru guu, nda feeji-ize guu kanj goo nda jiiri foo. Woo ti Elyasaf kanj ti Dehuwel† iz'aroo gomnoo.

⁴⁸ Zaari iyyantoo, Elišama kanj ti Amihud iz'aroo, Efrayim alkabiilaa bonkoynoo kate nga gomnoo.

⁴⁹ Nga gomnoo man'ti kala: nzorfu kaaray taasa kanj tinjaa ti kilo foo nda jere cine, nda nzorfu kaaray kusu kanj tinjaa ti garam zangu yaaha (800) cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. I kul ga too nda farin hamni kanj loobandi nda jii taasu sargaroo se,

⁵⁰ nda wura poti foo kanj tinjaa ti garam zangu (100) cine kanj ga too nda dugu.

⁵¹ Yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize foo kanj goo nda jiiri foo sargari kukurantaa se,

⁵² nda jindaaru foo zunubu sargaroo se,

⁵³ alaafiya teendi sargaroo se haw hinka, nda gaaru guu, nda jindaaru guu, nda feeji-ize guu kanj goo nda jiiri foo. Woo ti Elišama kanj ti Amihud iz'aroo gomnoo.

⁵⁴ Zaari yaahantoo, Gamliyel kanj ti Pedasur iz'aroo, Manase alkabiilaa bonkoynoo kate nga gomnoo.

⁵⁵ Nga gomnoo man'ti kala: nzorfu kaaray taasa kanj tinjaa ti kilo foo nda jere cine, nda nzorfu kaaray kusu kanj tinjaa ti garam zangu yaaha (800) cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. I kul ga too nda farin hamni kanj loobandi nda jii taasu sargaroo se,

⁵⁶ nda wura poti foo kanj tinjaa ti garam zangu (100) cine kanj ga too nda dugu.

⁵⁷ Yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize foo kanj goo nda jiiri foo sargari kukurantaa se,

⁵⁸ nda jindaaru foo zunubu sargaroo se,

⁵⁹ alaafiya teendi sargaroo se haw hinka, nda gaaru guu, nda jindaaru guu, nda feeji-ize guu kanj goo nda jiiri foo. Woo ti Gamliyel kanj ti Pedasur iz'aroo gomnoo.

⁶⁰ Zaari yaggantoo, Abidan kanj ti Žedewoni iz'aroo, Benžamen alkabiilaa bonkoynoo kate nga gomnoo.

⁶¹ Nga gomnoo man'ti kala: nzorfu kaaray taasa kanj tinjaa ti kilo foo nda jere cine, nda nzorfu kaaray kusu kanj tinjaa ti garam zangu yaaha (800) cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. I kul ga too nda farin hamni kanj loobandi nda jii taasu sargaroo se,

⁶² nda wura poti foo kanj tinjaa ti garam zangu (100) cine kanj ga too nda dugu.

⁶³ Yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize foo kanj goo nda jiiri foo sargari kukurantaa se,

⁶⁴ nda jindaaru foo zunubu sargaroo se,

⁶⁵ alaafiya teendi sargaroo se haw hinka, nda gaaru guu, nda jindaaru guu, nda feeji-ize guu kanj goo nda jiiri foo. Woo ti Abidan kanj ti Žedewoni iz'aroo gomnoo.

⁶⁶ Zaari woyantoo (10to), Ahiyezer kanj ti Amišaday iz'aroo, Dan alkabiilaa bonkoynoo kate nga gomnoo.

⁶⁷ Nga gomnoo man'ti kala: nzorfu kaaray taasa kanj tinjaa ti kilo foo nda jere cine, nda nzorfu kaaray kusu kanj tinjaa ti garam zangu yaaha (800)

† 7:47 7.47 Sorro 42to.

cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. I kul ga too nda farin hamni kan loobandi nda jii taasu sargaroo se,
⁶⁸ nda wura poti foo kan tinjaa ti garam zangu (100) cine kan ga too nda dugu.

⁶⁹ Yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize foo kan goo nda jiiri foo sargari kukurantaa se,

⁷⁰ nda jindaaru foo zunubu sargaroo se,

⁷¹ alaafiya teendi sargaroo se haw hinka, nda gaaru guu, nda jindaaru guu, nda feeji-ize guu kan goo nda jiiri foo. Woo ti Ahiyezer kan ti Amiſaday iz'aroo gomnoo.

⁷² Zaari woy cindi faantoo (11to), Pagiyele kan ti Okran iz'aroo, Aſer alkabiilaa bonkoynoo kate nga gomnoo.

⁷³ Nga gomnoo man'ti kala: nzorfu kaaray taasa kan tinjaa ti kilo foo nda jere cine, nda nzorfu kaaray kusu kan tinjaa ti garam zangu yaaha (800) cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. I kul ga too nda farin hamni kan loobandi nda jii taasu sargaroo se,

⁷⁴ nda wura poti foo kan tinjaa ti garam zangu (100) cine kan ga too nda dugu.

⁷⁵ Yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize foo kan goo nda jiiri foo sargari kukurantaa se,

⁷⁶ nda jindaaru foo zunubu sargaroo se,

⁷⁷ alaafiya teendi sargaroo se haw hinka, nda gaaru guu, nda jindaaru guu, nda feeji-ize guu kan goo nda jiiri foo. Woo ti Pagiyele kan ti Okran iz'aroo gomnoo.

⁷⁸ Zaari woy cindi hinkantoo (12to), Ahira kan ti Enan iz'aroo, Neftali alkabiilaa bonkoynoo kate nga gomnoo.

⁷⁹ Nga gomnoo man'ti kala: nzorfu kaaray taasa kan tinjaa ti kilo foo nda jere cine, nda nzorfu kaaray kusu kan tinjaa ti garam zangu yaaha (800) cine ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. I kul ga too nda farin hamni kan loobandi nda jii taasu sargaroo se,

⁸⁰ nda wura poti foo kan tinjaa ti garam zangu (100) cine kan ga too nda dugu.

⁸¹ Yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize foo kan goo nda jiiri foo sargari kukurantaa se,

⁸² nda jindaaru foo zunubu sargaroo se,

⁸³ alaafiya teendi sargaroo se haw hinka, nda gaaru guu, nda jindaaru guu, nda feeji-ize guu kan goo nda jiiri foo. Woo ti Ahira kan ti Enan iz'aroo gomnoo.

⁸⁴ Izirayel borey bonkoyney gomney kan i kate ey sargari tonadogoo se kan ga talfandi Irkoy ga yonyanoo hane ti: Nzorfu kaaray taasa woy cindi hinka (12), nda nzorfu kaaray kusu woy cindi hinka (12), nda wura poti woy cindi hinka (12).

⁸⁵ Nzorfu taasa foo kul tinjaa ti nzorfu kaaray tamma bon zangu nda waranza (130), kusu foo kul tinjaa ti nzorfu kaaray tamma bon woyye (70). Nzorfu kaaraa kul kan na jinawey wey tee tinjaa man'ti kala zenber hinka nda zangu taaci (2.400) ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa alkadaroo,

⁸⁶ nda wura poti woy cindi hinka (12) kan ga too nda dugu, affoo kul tinjaa ti nzorfu kaaray tamma bon woy (10) ka sawa nda nongu henanantaa

nzorfu kaaray tammaa alkadaroo. Potey kul tinjaa cere ra man'ti kala wura tamma zangu nda waranka (120).

⁸⁷ Adabbawey kul kaŋ kayandi sargari tonantaa se ti: yaaru kobsi woy cindi hinka (12), nda gaaru boŋ woy cindi hinka (12), nda feeji-ize boŋ woy cindi hinka (12), nda taasu sargarey, jindaaru boŋ woy cindi hinka (12) zunubu sargaroo se.

⁸⁸ Adabbawey kul kaŋ kayandi alaafiya teendi sargaroo se ti: haw kobsi waranka cindi taaci (24), gaaru boŋ woydu (60), nda jindaaru boŋ woydu (60), nda feeji-ize boŋ woydu (60) kaŋ goo nda jiiri foo. Woo ti gomnoo kaŋ nondi sargari tonadogoo se kaŋ ga talfandi Irkoy ga, nga yonyanoo banda ga.

⁸⁹ Waati kaŋ Musa huru cere kubayyan hukukumoo ra ka ūe laŋ Irkoy bande, a ga maa jinde kaŋ ga ūe laŋ nga se daabirjoo se beene kaŋ goo seedetaraa sundukoo boŋ, almalayka hinkaa kaŋ se i ga nee ūerib hinkaa game. Takaa woo nda Irkoy ga ūe laŋ a bande.

8

Nongu henanantaa fitilla gorodogoo

¹ Abadantaa ūe laŋ Musa se ka nee:

² «Nee Haruna se: <Nda n'ga fitillawey daŋ fitilla gorodogoo ra, ma naŋ fitilla iyyaa kul gaayoo ma dii fitilla gorodogoo jine.>»

³ Haruna n'a tee nda taka follokaa. A na fitillawey daŋ taka kaŋ ra gaayoo goo fitilla gorodogoo jine sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

⁴ Takaa ne kaŋ nda fitilla gorodogoo teendi: a tee goy kaŋ karandi nda wura, za cewoo hala kutukurzey wura no kaŋ karandi. I n'a tee nda fasaloo kaŋ Abadantaa n'a cebe Musa se.

Lewi borey yeetandi jere ga Abadantaa goyoo se

⁵ Abadantaa ūe laŋ Musa se ka nee:

⁶ «Lewi borey kaa Izirayel borey ra, m'i henanandi.

⁷ Takaa ne kaŋ nda n'g'i henanandi: Ma zunubu yaafayan haroo say-say i ga, i ma ūiini zaa ka ngi gaahamey hinhirey kul kaa, i ma ngi bankaarawey numay. Woo banda ga, i ga henan.

⁸ I ma yaaru foo zaa ngi bande nda nga taasu sargaroo kaŋ ti farin hamni kaŋ loobandi nda jii, n'ga yaaru hinkante dii kaŋ ga tee zunubu sargari.

⁹ Ma Lewi borey ka koy cere kubayyan hukukumoo jine, ma Izirayel borey jamaa kul marga.

¹⁰ Ma Lewi borey manandi Abadantaa jinoo ra, de Izirayel borey ma ngi kabey fur i boŋ.

¹¹ Woo banda ga, Haruna ga Lewi borey zaa Izirayel borey ra k'i cebe sanda sargari Abadantaa jine, i ga Abadantaa goyoo tee.

¹² Lewi borey ga ngi kabey fur yaarey boŋey ga. I g'i kaa sargari, affoo ga tee zunubu sargari, affaa ga tee sargari tonante Abadantaa se ka zunubu tuusuyanoo tee Lewi borey se.

¹³ Ma Lewi borey kayandi Haruna nda nga iz'arey jine k'i tee sargari kaŋ cebandi Abadantaa se.

¹⁴ Izirayel borey ra, ma Lewi borey daŋ ya ne jere ga i ma tee ay wane.

¹⁵ Woo banda ga, Lewi borey ga koy cere kubayyan hukukumoo goyoo tee. M'i henanandi, i ma tee sargari kaŋ cebandi.

¹⁶ Zama i nka nondi ya ne, nda cimi i nondi ya ne Izirayel borey ra. Ay g'i dii gunde jinawey kul dogey ra, maanaa Izirayel borey gunde jinaa kul.

¹⁷ Izirayel borey gunde jinaa kul ti agay wane, a ma tee adamize wala adabba. Hanoo kan ay na gunde jinawey kul kar Misira gandaa ra, nga no ay n'i yeeti jere ga ya ne.

¹⁸ Ay na Lewi borey zaa Izirayel borey gunde jinawey kul dogey ra,

¹⁹ de ay n'i noo Haruna nda nga iz'arey se Izirayel borey ra. Lewi borey nka nondi i se hala i ma goyey tee kan ga teendi cere kubayyan hukukumoo ra Izirayel borey maaney ga nda ka zunubu tuusuyanoo tee i se. Woo ra albasi si duu Izirayel borey nda i man nongu henanantaa ga.»

²⁰ Musa, nda Haruna, nda Izirayel jamaa kul na hayaa kul tee Lewi borey se sanda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar Lewi borey here. Woo no Izirayel borey n'a tee i se.

²¹ Lewi borey na ngi bonj henanandi, i na ngi bankaarawey jumay. Haruna n'i tee sargari kan cebandi Abadantaa jine, a na zunubu tuusuyanoo tee i se k'i henanandi.

²² Woo banda ga, Lewi borey koy ngi goyoo šintin cere kubayyan hukukumoo ra Haruna nda nga iz'arey jine. I na hayaa kul tee Lewi borey se kan Abadantaa na Musa yaamar Lewi borey here a ma teendi i se. Woo no i n'a tee i se.

²³ Abadantaa šelan Musa se ka nee:

²⁴ «Lewi borey here hayey ne: nda Lewi boro duu jiiri waranka cindi guu (25) nda boro kan bisa a, a ma huru cere kubayyan hukukumoo goyoo ra.

²⁵ Za a duu jiiri woyguu (50), a ga goyoo nan, a si goy koyne.

²⁶ A ga nga armyey faaba kan ga goyoo tee cere kubayyan hukukumoo ra, amma a si goyoo tee. Woo ti takaa kan n'g'a tee Lewi borey here haya kan ti ngi goyey.»

9

Borcintaraa jingaroo

¹ Abadantaa šelan Musa se Sinay saajoo ra, ngi fattaroo banda ga Misira gandaa ra jiiri hinkantoo handu jinaa, a nee:

² «Izirayel borey ma Borcintaraa jingaroo tee nga waatoo kan kayandi ra.

³ Handoo woo jirbi woy cindi taacantoo (14to) no, almaaroo ra, war ma jingaroo tee nga waatoo kan kayandi ra. War m'a tee ka sawa nda hayey kul kan hantumandi a ga nda nga hantumey kan kayandi kul.»

⁴ Musa šelan Izirayel borey se i ma Borcintaraa jingaroo tee.

⁵ I na jingaroo tee handu jinaa jirbi woy cindi taacantoo (14to) almaaroo ra Sinay saajoo ra. Izirayel borey na hayey tee nda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar, i n'i tee nda takaa din da.

⁶ Amma aruyan goo no kan bukaw n'i žiibandi, hanoo din, i si hin ka Borcintaraa jingaroo tee. Zaari follokaa ra i koy Musa nda Haruna do.

⁷ Arey nee a se: «Bukaw n'ir žiibandi maaganda se, macin se ir si hin k'ir sargaroo kaa Abadantaa se waatoo kan kayandi ra, Izirayel borey game?»

⁸ Musa nee i se: «Wa kay ne hala ya maa hayaa kan Abadantaa g'a yaamar war šennoo ra.»

⁹ Abadantaa šelan Musa se ka nee:

10 «Šelaj Izirayel borey se ka nee: <War alwaddawey kul ra, nda bukaw na boro žiibandi, wala a goo naarumay ra nongu mooro ra, a ma Borcintaraa jingaroo tee Abadantaa se.

11 I s'a tee kala handu hinkantoo zaari woy cindi taacantoo (14to) almaaroo ra. I m'a ŋaa nda takulayan kanj ra dolobiri sii nda subu hottayanj.

12 Haya kul masi kani a ra hala suba, biri kul masi kayri a ra. Jingaroo ma teendi ka sawa nda hayaa kul kanj hantumandi Borcintaraa jingaroo ga.

13 Nda aru kanj ga henan, a sii naarumay ra mana Borcintaraa jingaroo tee, a ga hun nga jamaa ra, zama a mana sargari kaa Abadantaa se waatoo kanj kayandi ra. Aroo woo, nga zunuboo ga hanga a.

14 Nda yaw goro war do kanj ga Borcintaraa jingaroo tee Abadantaa maapoo ga, a ga hanga hantumoo kanj kayandi Borcintaraa jingaroo here. Haya follokaa no ma hantumandi yaw nda ganda-ize se.»

Duulaa na hukkumoo daabu

15 Hanoo kanj seedetaraa hukkumoo kanj ra Irkoy gorodogoo goo cinandi ka hen, duulaa n'a gum, za cijinoo hala subbaahoo ra a goo Irkoy gorodogoo ga sanda nuune alhaali.

16 Takaa woo da waati kul, duulaa g'a gum, cijin here a ga tee nuune alhaali.

17 Waati kanj duulaa tun hukkumoo boŋ, Izirayel borey ga tun ka koy, nongu kanj ra duulaa kay, i ga goro.

18 Abadantaa yaamaroo ga Izirayel borey ga tun ka koy, nga yaamaroo ga i ga goro. Waatoo kul kanj duulaa goo Irkoy gorodogoo boŋ i ga goro.

19 Nda duulaa gay a ga kay Irkoy gorodogoo boŋ jirbi booboyanj, Izirayel borey ga Abadantaa goyoo tee, i si tun ka koy.

20 Nda duulaa mana kay Irkoy gorodogoo boŋ kala jirbi kaynayan, i ga goro Abadantaa yaamaroo ga i ga goro no din, nga yaamaroo ga i ga tun ka koy.

21 Nda duulaa si kay kala cijinoo ra ka koy subbaahi, nda duulaa tun subbaahoo ra, i ga koy. Nda duulaa tun cijin foo nda zaari foo banda ga, i ga tun ka koy.

22 Nda duulaa kay Irkoy gorodogoo boŋ jirbi hinka, wala handu foo, wala waati kuku, Izirayel borey ga goro no din. I si koy, nda duulaa tun, i ga koy.

23 Abadantaa yaamaroo ga i ga goro, nga yaamaroo ga i ga tun ka koy. I ga Abadantaa goyoo tee ka sawa nda yaamaroo kanj nda Abadantaa na Musa k'i yaamar.

10

Nzorfu laati beerey

1 Abadantaa šelaj Musa se ka nee:

2 «Laati beeri hinka tee, m'i tee nda nzorfu kaaray kanj karandi. Ngi nda n'ga jamaa cee i ma marga nda ka ngi tun-ka-koyyanoo ngi kaley ra ka koy bayrandi.

3 Nda laati beerey hēe, jamaa kul ma kaa ka marga ni jere cere kubayyan hukkumoo mijoo ga.

4 Nda laati beeri folloku ka hēe, boŋkoyney kanj ti Izirayel wongu-ize jamawey jineborey ga marga ni jeroo ga.

⁵ Nda war na laatoo ka kaati beeri tee, borey kanj ga goro dandi here ga tun ka koy.

⁶ Nda war na laatoo kar ka kaati beeri tee cee hinkantoo, kaley kanj goo gurma here ga koy. Laatoo karyan jinde beeroo ga tee ngi tun-ka-koyyanoo se.

⁷ War ga laati kar ka jamaa marga, amma jindoo masi beeri.

⁸ Haruna iz'arey kanj ti sargari juwalkey no ma hilley hēenandi, hantum kanj si tun ti woo war alwaddawey se.

⁹ Nda war gandaa ra war koy war iberi gande kanj kaa ka war wongu, war ga laatey kar jindey ma beeri. Woo ra Abadantaa, war Koyoo ga hongu war, de war ga hallasi war torrokey ra.

¹⁰ War jaali zaarey hane, nda war jingarey hane, nda handey kayyaney hane war ma laatey kar war sargari kukurantey, nda alaafiya teendi sargarey bande. Woo ra war Koyoo ga hongu war. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.»

Izirayel borey tun-ka-koyyanoo takaa

¹¹ Jiiri hinkantoo handu hinkantoo jirbi warankantoo (20to), duulaa tun seedetaraa hukcumoo boŋ.

¹² Izirayel borey hun Sinay saajoo ra ka kay nongu nda nonguyan ra. Duulaa kay Paraŋ saajoo ra.

¹³ Cee jinaa ti woo i ma koy ka sawa nda yaamaroo kanj nda Abadantaa na Musa k'i yaamar.

¹⁴ Žuda borey wongu-izey ka jin ka tun ka koy ngi liiliwaloo cire, wongu-ize ka koy wongu-ize. Ngi wongu-izey boŋkoynoo ti Nahišoŋ kanj ti Aminadab iz'aroo.

¹⁵ Isakar borey alkabiilaa wongu-izey boŋkoynoo ti Netaniyel kanj ti Suwar iz'aroo.

¹⁶ Zabulonj borey alkabiilaa wongu-izey boŋkoynoo ti Eliyab kanj ti Helonj iz'aroo.

¹⁷ Irkoy gorodogoo feerandi, Geršoŋ iz'arey nda Merari iz'arey k'a zaa ka koy.

¹⁸ Woo banda ga, Rubenj alkabiilaa wongu-izey koy ngi liiliwaloo cire, wongu-ize ka koy wongu-ize. Ngi wongu-izey boŋkoynoo ti Elisur kanj ti Šedewur iz'aroo.

¹⁹ Simewonj borey alkabiilaa wongu-izey boŋkoynoo ti Šelumiyel kanj ti Surišaday iz'aroo.

²⁰ Gad borey alkabiilaa wongu-izey boŋkoynoo ti Elyasaf kanj ti Dehuwel* iz'aroo.

²¹ Woo banda ga, Kehat borey na nongu henanantaa zaa ka koy. Borey jerye na Irkoy gorodogoo cin hala i ga kaa.

²² Ngi banda ga, Efrayim borey wongu-izey koy ngi liiliwaloo cire, wongu-ize ka koy wongu-ize. Efrayim wongu-izey boŋkoynoo ti Elišama kanj ti Amihud iz'aroo.

²³ Manase borey alkabiilaa wongu-izey boŋkoynoo ti Gamliyel kanj ti Pedasur iz'aroo.

²⁴ Benžamej borey alkabiilaa wongu-izey boŋkoynoo ti Abidanj kanj ti Žedewoni iz'aroo.

* 10:20 10.20 Zamnaa 1.14.

²⁵ Ngi kul banda ga, Dan borey wongu-izey kan ga kaley kul bandaheroo hawgay tun ka koy ngi liiliwaloo cire, wongu-ize ka koy wongu-ize. Dan borey wongu-izey bonkoynoo ti Ahiyezer kan ti Amisaday iz'aroo.

²⁶ Aŝer borey alkabiilaa wongu-izey bonkoynoo ti Pagiyele kan ti Okranj iz'aroo.

²⁷ Neftali borey alkabiilaa wongu-izey bonkoynoo ti Ahira kan ti Enanj iz'aroo.

²⁸ Takaa woo ti Izirayel borey koyyanoo takaa, wongu-ize ka koy wongu-ize. Taka follokaa nda i ga tun ka koy.

Musa ga boro ceeci kan ga fondaa cebe

²⁹ Musa nee Hobab se kan ti Rehuwel nga nzuraa, Majan boraa iz'aroo: «Ir ga koy gandaa ra kan Abadantaa nee: <Ay g'a noo war se.> Kaa ir bande, ir ga gomni tee ma ne, zama Abadantaa mana ŝelanj kala Izirayel gomnoo se.»

³⁰ Hobab nee: «Ay si koy, ay si koy kala ay gandaa ra nda ay dumoo do.»

³¹ Musa yee ka ŝelanj ka nee: «Suuri, masi hun ir bande, zama n'ga nongey bay kan ra ir ga hin ka goro saajoo ra, n'ga tee ir moŝey.

³² Nda ni hanga ir bande, gomnoo kan Abadantaa g'a tee ir se, n'ga duu a ra.»

³³ I tun ka hun Abadantaa tondi hondoo cire ka jirbi hinza diray tee. Abadantaa amaanaa sundukoo koy i jine jirbi hinzaa diraa ra ka hunanzamdo ceeci i se.

³⁴ Abadantaa duulaa goo i bonj zaari here waati kan i tun ka hun ngi kaloo ra.

³⁵ Sundukoo koyyanoo ga, Musa ga nee:

«Tun Abadantaa,
hala ni iberey ma say,
borey kan ga konna ni ma zuru ni jine.»

³⁶ Waati kan a kay, Musa ga nee:

«Yee kate Abadantaa,
ka goro Izirayel wongu-ize jama zenberey game.»

11

Abadantaa nuunaa fillaa

¹ Han foo jamaa nuunuunu futay Abadantaa ga. Abadantaa maar'a, a futu, nga nuunaa dii jamaa gamey ra ka ngi kaloo bonj faa halaci.

² Jamaa kaati ka Musa cee. Musa na Abadantaa njaaray, nuunaa kay.

³ I na nongoo din maapoo danj Tabera (maanaa «nuune»), zama Abadantaa nuunaa dii Izirayel game.

Jamaa hēe ka ham ceeci

⁴ Dumi fooyan kan goo Izirayel borey game hanse ka boonay njaayan. Izirayel borey mo yee koynē ka hēe ka nee: «May no m'ir noo ham ir m'a nja?»

⁵ Ir ga hongu hamiisawey kan ir g'i nja yaada Misira, nda konkonburey, nda moley, nda albaŝar fitawey, nda albaŝarey, nda layoo.

⁶ Sohō ir goo ma pom, haya kul sii no, ir si dii haya kul kala njaahayaa kan se i ga nee man.»

⁷ Man si hima nda kala hayni gurunbu, nga alhaaloo ma nee deeli.

8 Jamaa ga fatta ka koy a kuuna, i g'a fufu fufutondi ga wala i m'a dur tinda ra. A ga hinandi kusu ra wala i m'a tee furme. Nga tenbaa ma nee takula kanj teendi jii ra.

9 Waati kanj harandanoo kani jamaa kaloo ga cijinoo ra, nga no manoo ga zunbu kaloo ga.

10 Musa ga maa jamaa ga hēe, i marga alaayan beeri nda alaayan beeri, affoo kul nga hukcumoo mijoo ga. Abadantaa hanse ka futu, woo din mana kan Musa se.

11 Musa nee Abadantaa se: «Macin se n'g'ay maray, agay ni bajjnaa? Macin se mana alhormo tee ya ne, hala nongu kanj ra n'ga jamaa woo kul jeejaa fur ay ga?»

12 Agay ka jamaa woo kul gundoo zaa wala? Agay k'i hay wala, kanj se n'ga nee ya ne: «I dii ni gandoo ra sanda takaa kanj nda zanka zaakaw ga zanka zaa ka koy nda a gandaa ra kanj n'a ŋee kanj n'g'a noo ngi baabey se?»

13 Man ra ay ga duu ham k'a noo jamaa woo kul se? Zama i ga hēe ay ga ka nee: «Ir noo ham kanj ir g'a ŋaa!»

14 Agay foo si hin ka jamaa woo zaa, a ga hanse ka tin ya ne.

15 Nda woo no n'g'a tee ya ne, alhormo tee ya ne, adiŋi ay wii, ya si dii bonaa woo kanj goo kaa ay ga.»

16 Abadantaa nee Musa se: «Izirayel aru beerey kanj n'g'i dii jamaa boro beerey nda jamaa goy juwalkey, ngi boro woyye (70) marga ya ne i ra. M'i ka koy cere kubayyan hukcumoo mijoo ga, i ma kay no din ni bande.

17 Ay ga zunbu ka ŋelanj ni bande no din, Hundoo kanj goo ni ga, ay ga zaa a ra k'a danj i ga, nga ra i ga jamaa jeejaa zaa ni bande, n's'a zaa ni hinne.

18 Ma nee jamaa se: «Suba se, wa war boŋ danj jere ga Irkoy se, war ga ham ŋaa, zama war hēe Abadantaa hanawey ra ka nee: "May no m'ir noo ham ir m'a ŋaa? Ir cindi ka maakaani Misira!" Abadantaa ga war noo ham war ma ŋaa.

19 War g'a ŋaa, man'ti zaari foo, man'ti zaari hinka, man'ti zaari guu, man'ti zaari woy (10), man'ti zaari waranka (20),

20 amma handu foo timmante, hala waati kanj a fatta nda war niiney, a na war biney kaa, zama war wanji Abadantaa ga kanj goo war game, war hēe a ga ka nee: "Macin se ir hun Misira?"»

21 Musa nee: «Jamaa kanj game ay goo man'ti kala wongu-ize boro zenber zangu iddu (600.000) kanj goo cee ga, ni nee: «Ay g'i noo ham i ma ŋaa handu foo timmante.»

22 Ba nda boro na alman buuna nda ibeeri koosu i se, a ga wasa i se wala? Wala boro ma teekoo hamiisa kul dii kate i se, a g'i wasa wala?»

23 Abadantaa nee Musa se: «Abadantaa kaboo mma dunbay wala? Sohō n'ga kaa ka dii wala ŋennoo kanj ay n'a har ma ne ga tee wala a si tee.»

Irkoy na nga Hundoo noo boro beeri woyyaa (70) se

24 Musa fatta ka koy Abadantaa ŋenney har jamaa se. Woo banda ga, a na aru woyye (70) marga Izirayel boro beerey ra i ma cere kubayyan hukcumoo kuubi k'a bere.

25 Abadantaa zunbu kate duulaa ra ka ŋelanj a bande. Irkoy Hundoo kanj goo Musa ga, Abadantaa zaa a ra k'a danj boro beeri woyyaa (70) ga. Za Hundoo huru i ga, i ŋintin ka annabitaray tee, amma man'ti waati kuku.

26 Aru hinka kanj affoo maapoo ti Eldad, affaa maapoo ti Medad cindi kaloo ra. Irkoy Hundoo zunbu ngi mo ga, maapney goo boro beerey ra kanj

hantumandi, amma i mana fatta ka koy cere kubayyan hukukumoo mijoo ga, i ga annabitaray tee jamaa kaloo ra.

²⁷ Zankaaru foo zuru ka koy Musa do k'a filla a se ka nee: «Eldad nda Medad goo ma annabitaray tee jamaa kaloo ra.»

²⁸ Žozuwe, Nun iz'aroo kan ga goy Musa bande za nga zankataraa, zaabi ka nee: «Ay koyoo Musa, i kayandi.»

²⁹ Musa nee a se: «Ni mma canse ya ne? Jalla, nda a gar ba Abadantaa jamaa kul ti annabiyan, nda a gar ba Abadantaa nka nga Hundoo dan i ga!»

³⁰ Woo banda ga, Musa willi jamaa kaloo ra, nga nda Izirayel boro beerey.

Abadantaa na jerfendayyan sanba

³¹ Abadantaa na hew tunandi, hewoo na jerfendayyan ka hun za teekoo here ka kaa k'i kanandi jamaa kaloo ra, k'a kuubi k'a bere, caraw foo zaari foo diray kuuyan, caraw faa zaari foo diray kuuyan, i goo cere boŋ laboo ga ka jer beene kabedaaru hinka.

³² Jamaa tun zaaroo din kul nda cijinoo kul, nda subaa zaaroo kul ka jerfendawey kuuna. Boro kan mana haya kul kuuna nga no ma kilo zenber hinka (2.000) jerfenday kuuna. I n'i daaru ka jamaa kaloo kuubi k'a bere.

³³ Hamoo goo mijey ra, i man'a kaama jina kan Abadantaa futayyanoo kaa jamaa ga. Abadantaa na balaawu futu beeri ka jamaa kar.

³⁴ I na nongoo din maapoo dan Kiworot-Hataawa (maanaa «boonay futaa saaraa»), zama no din ra jamaa kan boonay futu fijandi.

³⁵ Jamaa hun Kiworot-Hataawa ka koy Haserot, de i goro no din.

12

Maryama nda Haruna ŝelan laala Musa ga

¹ Maryama nda Haruna ŝelan Musa ga woyoo kan ti Ecopi boro kan a n'a zaa maaganda, zama Ecopi woy no a hiji a.

² I nee: «Musa hinne mijoo nda Abadantaa ga ŝelan? A si ŝelan nda ir mo mijey wala?» Abadantaa maar'a.

³ Musa ti aru kan ga hanse ka nga boŋ yeeti ganda, nga boŋ-yeeti-gandayanoo cine mana tee laboo ga.

⁴ Dogoo din da Abadantaa nee Musa, nda Haruna, nda Maryama se: «War boro hinzaa ma fatta ka koy cere kubayyan hukukumoo here.» Ngi boro hinzaa fatta ka koy.

⁵ Abadantaa zunbu duula kan ga kay ra ka koy cere kubayyan hukukumoo mijoo ga. A ciya Haruna nda Maryama se, ngi boro hinkaa man kate.

⁶ A nee: «Wa maa ay ŝenney se. Nda Abadantaa annabi goo war ra, bangayyan ra ay g'ay boŋ cebe a se, handiri ra ay ga ŝelan a bande.

⁷ Amma man'ti takaa din no ay tamoo Musa bande, ay hugoo kul ra boro laadirantaa no.

⁸ Ay ga ŝelan a se mee nda mee, bangayyan ra, ay si ŝenni daabu a se. A ga dii Abadantaa azzatoo. Adiŝi macin se war mana hunbur ka ŝelan Musa ga, ay tamoo ga?»

⁹ Abadantaa futu i ga, a koy.

¹⁰ Duulaa hun cere kubayyan hukukumoo ga. Nga ne, Maryama jiray, a kaaray ma nee waa. Haruna bere ka Maryama guna, nga ne, Maryama jiray.

¹¹ Woo banda ga, Haruna nee Musa se: «Suuri, ay koyoo, masi zunuboo dii ir se kanj ir n'a tee hollokomtaray ra.

¹² Ay g'a wiri ni ga, a masi tee sanda ize bukaw kanj hayandi, hamoo jeroo hasara kanj a fatta janjoo gundoo ra.»

¹³ Musa kaati ka Abadantaa cee ka nee: «Irkoy, ay g'a wiri ni ga, a noo baani!»

¹⁴ Abadantaa nee Musa se: «Nda baaboo nka tufa moyey ga, a nka si haw jirbi iyye? Aywa, a ma hun jamaa kaloo ra jirbi iyye, nga banda ga, a ga yee ka huru jamaa ra.»

¹⁵ I na Maryama kaa jamaa kaloo ra jirbi iyye. Jamaa mana koy hala waatoo kanj Maryama yee ka huru jamaa ra.

¹⁶ Woo banda ga, jamaa tun Haserot ka koy goro Parañ saajoo ra.

13

Musa na aruyan sanba i ma koy Kanañ gandaa monno

¹ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

² «Aruyan sanba i ma koy Kanañ gandaa kanj ay g'a noo Izirayel borey se monno. Alkabiila foo kul aru foo ga sanbandi i ra, a ma gar affoo kul i ra man'ti kala boñkoyni.»

³ Musa n'i sanba za Parañ saajoo ra ka sawa nda Abadantaa yaamaroo. Arey wey kul man'ti kala Izirayel borey boñkoyniyanj.

⁴ Ngi maapey ne: Woo kanj hun Ruben alkabiilaa ra ti Šamuwa, Zakkur iz'aroo.

⁵ Woo kanj hun Simewonj alkabiilaa ra ti Šafat, Hori iz'aroo.

⁶ Woo kanj hun Žuda alkabiilaa ra ti Kaleb, Yefune iz'aroo.

⁷ Woo kanj hun Isakar alkabiilaa ra ti Yigal, Isufi iz'aroo.

⁸ Woo kanj hun Efrayim alkabiilaa ra ti Hoze, Nun iz'aroo.

⁹ Woo kanj hun Benžamenj alkabiilaa ra ti Palti, Rafu iz'aroo.

¹⁰ Woo kanj hun Zabulonj alkabiilaa ra ti Gadiyel, Sodi iz'aroo.

¹¹ Woo kanj hun Isufi alkabiilaa ra, maanaa Manase alkabiilaa here ti Gaddi, Susi iz'aroo.

¹² Woo kanj hun Dan alkabiilaa ra ti Amiyel, Gemali iz'aroo.

¹³ Woo kanj hun Ašer alkabiilaa ra ti Setur, Minkaylu iz'aroo.

¹⁴ Woo kanj hun Neftali alkabiilaa ra ti Nahibi, Wofisi iz'aroo.

¹⁵ Woo kanj hun Gad alkabiilaa ra ti Gehuwel, Maki iz'aroo.

¹⁶ Wey ti arey maapey kanj Musa n'i sanba i ma koy gandaa monno. Musa na Hoše kanj ti Nun iz'aroo maapoo danj Žozuwe.

¹⁷ Musa n'i sanba i ma koy Kanañ gandaa monno. A nee i se: «Wa koy nda Negew gandaa ka žigi ka koy tondi hondoo ra.

¹⁸ Wa gandaa guna, haya kanj ti nga takaa, jamaa kanj goo a ra, gaabi goo i ra wala a sii i ra, i ga boobo wala i si boobo.

¹⁹ Ka dii gandaa kanj ra i goro, a ga boori wala a si boori. Ka dii koyrawey kanj ra i goro, koyra buuna-buunayanj no wala koyrayanj no kanj kuubandi nda cete.

²⁰ Ka dii gandaa, nga laboo ga boori wala a si boori, tuuri goo a ra wala a sii a ra. Wa bine tee, war ma kate gandaa tuuri-izey.» Alaneb-ize jina-jinawey waatoo no.

²¹ I žigi ka koy gandaa monno, za Tisin saajoo hala Rehob ka koy Hamat mijoo ga.

22 I žigi Negew ka koy hala Hebronj kaŋ ra Ahimanj, nda Šešay, nda Talmay kaŋyaŋ ti Anak hayrey* goo. Hebronj cinandi jiiri iyye Sowarj jine kaŋ goo Misira.

23 I too hala Eškol gooroo do kaŋ i na alanebŋaa kabe kaŋ ga alaneb-izeyaŋ fafa beeri foo goo dunbu, boro hinka k'a zaa nda bundu. I na grenad-izeyaŋ nda jeejayaŋ mo zaa.

24 I na nongoo din maajoo daŋ Eškol gooroo (maanaa «fafa gooroo»), tuuri-izey fafa kaŋ Izirayel borey n'a dunbu maaganda se.

Borey kaŋ Musa n'i sanba yee kate

25 Kaŋ i koy gandaa monno, jirbi woytaaci (40) banda ga, i yee kate.

26 Kaŋ i kaa, i koy Musa, nda Haruna, nda Izirayel jamaa kul do kaŋ goo Kadeš, Paraŋ saajoo ra. I deede i se, ngi nda jamaa kul, i n'i cebe gandaa tuuri-izey.

27 I deede ka nee: «Ir koy gandaa ra kaŋ ra n'n'ir sanba, nda cimi, ganda no kaŋ ra waa nda yuu ga tee hari, nga tuuri-izey ne.

28 Amma jamaa kaŋ goo gandaa ra ga gaabi, koyrawey cete g'i kuubi, i ga hanse ka beeri, ir dii ba Anak hayrey no din.

29 Amalek borey goro Negew gandaa ra. Heti borey, nda Žebus borey, nda Amor borey goo tondi hondey ra. Kanaŋ borey si goro kala teekoo mijoo ga nda Žurdeŋ isaa mijoo ga.»

30 Kaleb na jamaa kaŋ mana yadda Musa se mijey daabu, a nee: «Ir ma žigi ka koy gandaa dii, šikka sii ir ga hin ey.»

31 Amma arey kaŋ žigi ka koy a bande nee: «Ir si hin ka žigi ka koy jamaa din ga, zama i ga hin ir.»

32 I šintin ka gandaa kaŋ i koy a monno maa futu har Izirayel borey jine. I nee: «Gandaa kaŋ ir n'a yaara beene nda ganda k'a monno, man'ti kala gandaa kaŋ ga nga gorokey ŋaa. Borey kul kaŋ ir dii ey a ra man'ti kala boro kukuyaŋ.

33 Ir dii no din boro doogey kaŋ ti Anak borey kaŋ hun boro doogey† dumoo ra. Ir tee ir boŋ moŋey cire ikaccuyaŋ sanda ndooyaŋ, takaa din da nda ir hima moŋey cire.»

14

Jamaa wanji ka huru Kanaŋ gandaa ra

1 Jamaa kul na ngi jindey jer ka kaati. Borey na cijinoo tee i ga hēe.

2 Izirayel borey kul šintin ka ŋuunuŋuunu Musa nda Haruna ga, jamaa kul nee: «Nda a gar ba ir nka buu Misira gandaa ra! Nda a gar ba ir nka buu saajoo woo ra!

3 Cin se Abadantaa g'ir daŋ gandaa woo ra nda i g'ir wii nda takuba? Ir wandeŋ nda ir izey ga diyandi? Ir ma yee Misira mana baa ir se wala?»

4 I nee cere se: «Ir ma boŋkoyi tee ir boŋ se, ir ma yee Misira.»

5 Musa nda Haruna kaŋ laboo ra ngi boŋey ga Izirayel jamaa borey kul jine.

6 Žozuwe, Nun iz'aroo nda Kaleb, Yefune iz'aroo kaŋ goo borey ra kaŋ koy gandaa monno na ngi darbawey kottu,

7 de i nee Izirayel borey jamaa kul se: «Gandaa kaŋ ir n'a yaara beene nda ganda k'a monno, nda cimi a ga hanse ka boori.

* 13:22 13.22 Anak hayrey man'ti kala boro kukuyaŋ. † 13:33 13.33 Šintinoo 6.4.

⁸ Nda ir takaa ga kan Abadantaa se, a g'ir danj gandaa din ra, a g'a noo ir se. Ganda no kanj ra waa nda yuu ga tee hari.

⁹ Hayaa kanj no ti war masi ture Abadantaa ga, war masi hunbur gandaa din borey, zama ir g'i tee loomo foo. Ngi hawgaykaa hun i bande, ir binde, Abadantaa goo ir bande, war masi hunbur ey.»

Musa na Irkoy ŋaaray jamaa se

¹⁰ Jamaa kul nee i m'i warra nda tondi k'i wii. Dogoo din da Abadantaa daržaa bangay Izirayel borey kul se cere kubayyan hukkumoo do.

¹¹ Abadantaa nee Musa se: «Waati foo no jamaa woo ga fay nda ay kaynandiyanoo? Tammasawey kul kanj ay n'i tee i game, waati foo no i ga naanay agay?

¹² Ay ga sorfa k'i kar, ay g'i tuusu, de ay ga ni tee dumi beeri gaabante ka bisa ey.»

¹³ Musa nee Abadantaa se: «Misira borey ga maa woo. N'na jamaa woo žigandi k'i kaa i game nda ni gaaboo,

¹⁴ i n'a har gandaa woo borey se. I maa kanj ni, Abadantaa, ni goo jamaa woo game, ni, Abadantaa, n'ga bangay moo nda moo, ni duulaa ga kay i bonj, n'ga dira i jine duula kanj ga kay i jine ra zaari here, cijin here nuune kanj ga kay i jine ra.

¹⁵ Nda n'na jamaa woo wii sanda boro folloku, gandawey kanj maa ni maapoo ga nee:

¹⁶ «Abadantaa nka mana hin ka jamaa danj gandaa ra kanj a žee nga g'a noo i se, woo maaganda se a n'i halaci saajoo ra.»

¹⁷ Sohō ay g'a wiri ni ga, ay Koyoo, ma ni gaaboo cebe ni hinoo ra sanda takaa kanj nda n'n'a har ka nee:

¹⁸ «Abadantaa si cahã ka futu, nga borohennataraa ga beeri, a ga laybu nda hooyan yaafa. A si goy futu teekaw dii sanda boro kanj mana ifutu tee. A ga baabey laybey hangandi izey hala alwadda hinzantoo nda itaacantoo ga.»*

¹⁹ Ay g'a wiri ni ga, ma jamaa woo layboo yaafa i se ni borohennataray beeroo ra sanda takaa kanj nda ni yaafa jamaa woo se za Misira hala ne.»

²⁰ Abadantaa nee: «Ay yaafa i se ni šennoo maaganda.

²¹ Amma ay ga žee ay hunaroo ga nda Abadantaa daržaa kanj ga laboo kul too ga,

²² borey kul kanj dii ay daržaa nda tammasawey kanj ay n'i tee Misira nda saajoo ra kanjanj n'ay sii cee woy (10), de mo i mana hanajer ay šennoo se,

²³ abada i si dii gandaa kanj ay žee kanj ay g'a noo ngi baabey se. Wey kul kanj n'ay kaynandi si dii gandaa.

²⁴ Amma Kaleb, ay tamoo kanj ra anniya tana goo, kanj hanga agay nga fondawey kul ra, ay g'a danj gandaa ra kanj ra a koy, nga hayroo ga duu a.

²⁵ Amalek borey nda Kananj borey si goro kala gooroo ra. Suba, wa kuubi ka koy saajoo ra, Kakaarey teekoo here.»

Goy futaa kanj Izirayel borey n'a tee alhakoo ga hun i ra

²⁶ Abadantaa šelanj Musa nda Haruna se ka nee:

²⁷ «Hala waati foo no jama laalaa woo ga ŋuunŋuunu ay ga ka ben? Ay maa ŋuunŋuunuyanoo kanj Izirayel borey n'a tee ay ga.

* 14:18 14.18 Fattaroo 34.6-7.

²⁸ Nee i se: «Ay hunaroo ga, agay Abadantaa ka šelanj ka nee: “Ay ga war bana ka sawa nda hayaa kanj war n’a danj ay hanjaa ra.

²⁹ War kunturey ga kanj ka buu saajoo woo ra. Wey kul kanj kabandi, k’a dii za wey kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi kanj njuunjuunu ay ga,

³⁰ šikka sii war si huru gandaa ra kanj ay n’ay kaboo jer ka žee ka war gorandi a ra. Kaleb, Yefune iz’aroo nda Žozuwe, Nun iz’aroo hinne no ma huru a ra.

³¹ War zanka kaccey kanj war nee kanj iberey g’i dii, ay ga kate nda ey gandaa ra, i ga kaa ka gandaa bay kanj ga war wanji.

³² Amma war, war kunturey ga kanj ka buu saajoo woo ra.

³³ War izey ga tee kurkaw saajoo ra jiiri woynaaci (40), i ga war izefututaraa† zaa hala waati kanj war kunturey kul kanj ka buu saajoo ra.

³⁴ Ka sawa nda jirbi hinnaa kanj war n’a tee war ga gandaa monno, maanaa jirbi woynaaci (40), war ga war layboo zaa jiiri woynaaci (40), jiiri foo kul ga sawa nda zaari foo, woo ra war ga bay haya kanj ti ka wanji ay ga.

³⁵ Agay, Abadantaa k’a har, takaa woo no ay g’a tee jama laalaa woo kul se kanj yenje nda agay, i kul ga halaci saajoo woo ra i ga buu.”»

³⁶ Arey kanj Musa n’i sanba i ma koy gandaa monno, ngi yee kateyanoo ga, i na gandaa maa futaa har ka jamaa kul danj njuunjuunuyan ra.

³⁷ Borey kanj na gandaa maa futu har, Abadantaa na balaawu k’i kar, i buu a jine.

³⁸ Žozuwe, Nun iz’aroo nda Kaleb, Yefune iz’aroo hinne ka cindi hundi ra arey ra kanj koy gandaa monno.

Jamaa yee koyne ka alhaddu hoo

³⁹ Musa na šenney wey har Izirayel borey kul se, jamaa biney hanse ka maray.

⁴⁰ I ga tun subbaahi biya ka žigi tondi hondoo boŋoo ga ka nee: «Nga ne, ir ga žigi ka koy nongoo ra kanj ga Abadantaa šelanj, zama ir na zunubu tee.»

⁴¹ Musa nee: «Macin se war ga Abadantaa šenney hoo? Woo si haya kul hanse war se.

⁴² War masi žigi ka koy, zama Abadantaa sii war game. War masi koy nanj war iberey ma war kar.

⁴³ Amalek borey nda Kanaŋ borey goo war jine, i ga war wii nda takuba, zama war hun Abadantaa bande, Abadantaa sii war bande.»

⁴⁴ I fooma ka žigi tondi hondoo boŋoo boŋ, amma Abadantaa amaanaa sundukoo nda Musa mana hun jamaa kaloo game.

⁴⁵ Amalek borey nda Kanaŋ borey kanj ga goro tondi hondoo din boŋ zunbu k’i kar k’i gaaray hala Horma.

15

Ašariyawey kanj gorandi sargarey se

¹ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

² «Šelanj Izirayel borey se ka nee i se: «Nda war huru gandaa ra kanj ra war ga kaa ka goro kanj ay g’a noo war se,

† 14:33 14.33 Man’ti gaaham here no, laadir janay no Irkoy here.

³ nda war ga sargari tonante kaa Abadantaa se, a ma tee sargari kukurante, wala meefur sargari, wala sargari kan n'n'a kaa nda ni bon, wala jingarey sargari, a ma tee adabba wala alman buuna ra no n'n'a kaa hala a ma tee sunnaara hew kaana Abadantaa se:

⁴ boro kan ga nga sargaroo kaa Abadantaa maapoo ga ma taasu sargari kar a ga kan ti farin hamni kilo hinza kan loobandi nda jii liitar foo nda jere,

⁵ nda alaneb hari moora sanda sargari hari-hari liitar foo nda jere, sargari kukurantaa nda feeji-ize foo kul kan sargandi se.

⁶ Nda gaaru no, ma farin hamni kilo iddu loobu nda jii liitar hinka k'i tee taasu sargari k'i kar a ga,

⁷ nda alaneb hari moora sargari hari-hari liitar hinka, a ma tee sunnaara kaana Abadantaa se.

⁸ Nda yagaw no n'n'a kaa Abadantaa se sargari kukurante wala meefur sargari wala alaafiya teendi sargari,

⁹ war ga taasu sargari kan ti farin hamni kilo yagga kan loobandi nda jii liitar hinza dan yagaa bande,

¹⁰ nda alaneb hari moora liitar hinza sargari hari-hari tonton a ga. Sargari tonante no kan sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

¹¹ Woo no ma teendi yaaru foo kul se, nda gaaru foo kul se, nda feeji foo kul se, nda hancin foo kul se.

¹² Adabba hinna kul kan war g'a sarga, war ma woo tee affoo kul se, hinna kul kan no.

¹³ Ganda-ize kul ga sargari kaa nda takaa woo nda a na sargari tonante kaa kan ga tee sunnaara kaana Abadantaa se.

¹⁴ Nda yaw ga waati tee war do, wala boro goro war game zaman boobo, a ga sargari tonante kaa kan sunnaaraa ga kan Abadantaa se, a m'a tee nda takaa kan nda war g'a tee.

¹⁵ Jamaa ra, ašariya folloku bande i ga hanga, war nda yawoo kan ga waati tee war game, hantum kan si tun no war alwaddawey ra, a ga ti a war nda yawoo se Abadantaa jine.

¹⁶ Ašariya foo nda hantum foo kan kayandi bara war nda yawoo se kan ga waati tee war game.»

Wijila jina-jinawey kan ga sargandi

¹⁷ Abadantaa šelan Musa se ka nee:

¹⁸ «Šelan Izirayel borey se, nee i se: «Waati kan war huru gandaa kan ra ay ga war dan,

¹⁹ de war na gandaa ŋaahayaa ŋaa, war ma baa kaa Abadantaa se.

²⁰ Za laajinoo diibandi, war ma wijila jinaa tee ay bagaa, war m'a kaa ya ne baa sanda takaa kan nda baa ga hun ya ne taasu kar ganganoo ra.

²¹ War alwaddawey ra, war laajiney kul war ma wijila jinaa tee baa Abadantaa se.»

Zunubu kan teendi firka ra sargarey

²² ««Nda war firka ka zunubu tee ka yaamarey kul hoo kan Abadantaa n'i har Musa se,

²³ haya kul kan Abadantaa n'a har war se nda Musa mijoo, za hanoo kan Abadantaa na war noo yaamarey hala war alwaddawey ra.

²⁴ Nda haya no kan jamaa moyey mana dii a, a teendi firkayan ra, jamaa kul ga yagaw foo kaa sargari kukurante sanda sunnaara kaana Abadantaa

se, nda nga taasu sargaroo, nda nga sargari hari-haroo ka sawa nda woo kanj ašariyaa n'a kayandi, nda jindaaru foo zunubu sargaroo se.

²⁵ Sargari juwalkaa ga Izirayel borey jamaa kul zunubu tuusuyanoo tee, de i ga yaafandi, zama firkayan no, de mo i kate ngi sargaroo kanj ti sargari tonante Abadantaa se, nda ngi zunubu sargaroo Abadantaa se ngi firkayanoo maaganda.

²⁶ Izirayel borey jamaa kul nda yaw kanj ga waati tee i do kul ga yaafandi, zama firkayanoo zunbu jamaa kul ga.

²⁷ Nda boro folloku ka firka ka zunubu tee, a ma hancin kanj goo nda jiiri foo kaa zunubu sargari.

²⁸ Sargari juwalkaa ga zunubu tuusuyanoo tee boraa se kanj firka ka zunubu tee Abadantaa jine. Waati kanj zunubu tuusuyanoo teendi a se, a ga yaafandi.

²⁹ Ganda-ize Izirayel borey ra nda yaw kanj ga waati tee gamey ra, ašariya follokaa no boro se kanj firka.

³⁰ Amma boro kanj muray ka zunubu tee i ra na Abadantaa wow, a ma tee ganda-ize wala yaw, a ga hun nga jamaa ra.

³¹ Zama a na Abadantaa šennoo kaynandi, a na nga yaamaroo hoo, boraa woo šikka sii a ga hun borey ra, nga layboo goo a ga.»

Boro kanj na hunanzamzaaroo ašariyaa hoo

³² Waatoo kanj Izirayel borey goo saajoo ra, i na aru foo dii kanj ga tuuri kuuna hunanzamzaaroo hane.

³³ Borey kanj n'a dii kate a Musa, nda Haruna, nda jamaa kul do.

³⁴ I gaabu a ga, zama hayaa kanj i ga hima k'a tee a se mana kayandi ka ben.

³⁵ Abadantaa nee Musa se: «Aroo woo šikka sii ga wiiyandi. Jamaa kul m'a warra nda tondi k'a wii jamaa kaloo se taray.»

³⁶ Jamaa kul n'a ka koy jamaa kaloo se taray, i n'a warra nda tondi, a buu sanda takaa kanj nda Abadantaa na Musa yaamar.

Ašariyaa kanj gorandi bankaarawey mijey se

³⁷ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

³⁸ «Šelanj Izirayel borey se, nee i se kanj ngi alwaddawey ra i ma ngi bankaarawey mijey buzu-buzandi, i ma karfu bula danj ngi bankaarawey mijey buzu-buzey ga.

³⁹ «Buzu-buzu no war se, nda war dii a kul war ma hongu Abadantaa yaamarey kul k'i ka dira. War si hanga bine-ibaayey nda moo-ibaayey kanjanj nda war ga izefututaray tee*.

⁴⁰ Woo ra war ga hongu yaamarey kul, de war g'i ka dira. Wa tee boro henananteyanj war Koyoo se.

⁴¹ Agay ti Abadantaa, war Koyoo kanj na war fattandi Misira gandaa ra hala ya tee war se Irkoy. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.»

16

Kora, nda Datanj, nda Abiram tureyanoo

¹ Kora kanj ti Yisehar iz'aroo kanj ti Kehat iz'aroo kanj ti Lewi iz'aroo na Rubenj iz'aruyan zaan kanj ti Datanj, nda Abiram kanjanj ti Eliyab iz'arey, nda On kanj ti Pelet iz'aroo, Rubenj hayroo no.

* 15:39 15.39 Zamnaa 14.33.

² I ture Musa ga, ngi nda Izirayel borey ra aru zangu hinka nda woyguu (250), jamaa boŋkoyney no kaŋ jamaa n'i suuba, i goo nda maa.

³ I marga ka tee mee foo Musa nda Haruna ga ka nee i se: «A wasa! Zama jamaa kul man'ti kala henananteyan, de Abadantaa goo i game. Macin se war ga war boŋ jer beene Abadantaa jamaa se?»

⁴ Kaŋ Musa maa woo, a kaŋ laboo ra nga boŋoo ga.

⁵ A ūelanj Kora nda nga jamaa kul se ka nee: «Suba subbaahi Abadantaa ga bayrandi boro kaŋ ti nga wane nda boro kaŋ ga henan. A g'a manandi nga. Bora kaŋ a n'a suuba, a g'a manandi nga.

⁶ Hayaa ne kaŋ war m'a tee: Kora nda nga jamaa kul, wa dugu canbuyan zaa.

⁷ Suba war ma nuune danj i ra ka dugu danj i ra Abadantaa jine. Aroo kaŋ Abadantaa g'a suuba, nga ti henanante. Lewi iz'arey, a wasa yaada.»

⁸ Musa nee Kora se: «Lewi iz'arey, ay g'a wiri war ga, war ma hanajer.

⁹ A mana wasa war se kaŋ Izirayel Koyoo na war fay ka war kaa Izirayel jamaa ra, ka nanj war ma man nga ka Abadantaa gorodogoo goyoo tee ka kay jamaa jine ka goy i se?

¹⁰ A nanj war ma man nga, ni nda ni armey kul, Lewi iz'arey nda ni, de mo war ga sargari juwalkawtaraa ceeci.

¹¹ Woo se ni nda ni jamaa kul, war tee mee foo Abadantaa ga. Haruna ti may kaŋ ga war ga ŋuununjuunu?»

¹² Musa danj ka ciya Datanj nda Abiram kaŋ ti Eliyab iz'arey se. Amma i nee: «Ir si žigi ka koy.

¹³ A mana wasa ma ne m'ir kaa ganda kaŋ ra waa nda yuu ga tee hari ka koy ir wii saajoo ra? Kala ma tee ir boŋkoynoo mo?

¹⁴ Nda cimi man'ti ganda kaŋ ra waa nda yuu ga tee hari ra n'n'ir ka koy. Man'ir noo faariyanj nda alaneb faariyanj sanda tubuhaya. Ni mma baa ma borey wey moyey danandi? Ir si žigi ka koy.»

¹⁵ Musa hanse ka futu, a nee Abadantaa se: «Masi ngi sargaroo guna. Ay mana ba farka folloku dii i ga, ay mana ifutu tee ngi affoo kul se.»

Kora nda nga hangasiney ciitoo

¹⁶ Musa nee Kora se: «Ni nda ni jamaa kul ma kaa Abadantaa jine suba, ni, nda ngey, nda Haruna.

¹⁷ Boro foo kul ma nga dugu canboo zaa, a ma dugu danj a ra k'a kaa sargari Abadantaa jine. A ga tee dugu canbu zangu hinka nda woyguu (250), takaa din da, ni nda Haruna, boro foo kul nda nga dugu canboo.»

¹⁸ Boro foo kul na nga dugu canboo zaa, i na nuune danj i ra, i na dugu danj i ra, i koy kay cere kubayyan hukumoo mijoo ga Musa nda Haruna bande.

¹⁹ Kora na jamaa kul marga i ma Musa nda Haruna gande cere kubayyan hukumoo mijoo ga. Abadantaa daržaa bangay jamaa kul se.

²⁰ Abadantaa ūelanj Musa nda Haruna se ka nee:

²¹ «Wa fay nda jamaa woo, war ma hun i game, moomiti foo ay g'i timmandi.»

²² I kaŋ laboo ra ngi boŋey ga, i nee: «Ya Irkoy, baahunantey kul hundey Koyoo, boro folloku ka zunubu tee, woo ga, n'ga futu jamaa kul ga wala?»

²³ Abadantaa ūelanj Musa se ka nee:

²⁴ «ūelanj jamaa se ka nee: <Wa mooru nongoo kul here Kora, nda Datanj, nda Abiram gorodogey.>»

²⁵ Musa tun ka koy Datanj nda Abiram do, Izirayel boro beerey hanga a.

26 A šelan jamaa se ka nee: «Ay g'a wiri war ga, war ma mooru aru laaley wey hukukumey. Haya kul kan ti ngi wane, war masi tuku a ga hala ngi zunubey masi koy koy nda war.»

27 I mooru nongoo kul here Kora, nda Datan, nda Abiram gorodogey. Datan nda Abiram fatta ka koy kay ngi hukukumey mijey ga, ngi, nda ngi wandey, nda ngi iz'arey, nda ngi zanka kaccey.

28 Musa nee: «Woo ra war ga bay kan Abadantaa k'ay sanba ya teegoyey wey kul tee, ya n'i tee nda ay bine-ibaayoo.»

29 Nda borey wey buu sanda takaa kan nda adamizey kul ga buu, nda hayey kan ga duu borey ga duu ngi mo, adisi man'ti Abadantaa k'ay sanba.

30 Amma nda Abadantaa na kayfi tee kan mana bay ka diyandi, nda laboo na nga mijoo hay ka haya kul kan ti ngi wane gon, de i ga zunbu alaahara i ga huna, woo ra war ga bay kan borey wey na Abadantaa kaynandi.»

31 Musa mma goo ma šenney wey har ka ben kan laboo feeri i cire.

32 Laboo na nga mijoo feeri k'i gon, ngi nda ngi hugey borey, nda Kora borey kul, nda ngi almanoo kul.

33 I ga huna i zunbu alaahara, ngi nda haya kul kan ti ngi wane. Laboo n'i daabu, i hun jamaa game.

34 Izirayel borey kul kan cindi k'i kuubi k'i bere zuru kan i maa ngi kaatiyanoo, i nee: «Laboo masi koy gum ir boj.»

35 Nuune hun Abadantaa do ka aru zangu hinka nda woyguwaa (250) ton k'i tee boosu kan goo ma dugoo sarga.

17

Kora borey dugu canbey

1 Abadantaa šelan Musa se ka nee:

2 «Nee Eleyazar, sargari juwalkaa Haruna iz'aroo se a ma dugu canbey kaa nuunaa ra, a ma koy nuunaa kan goo i ra mun nongu mooro ra, zama canbey tee henananteyan.»

3 Borey wey kan na zunubu tee, hundey hun i ra, ngi dugu canbey ma tefayandi k'i ka sargari tonadogoo daabu. Zama i n'i sarga Abadantaa se, woo se i tee haya henananteyan, woo se i ga tee tammaasa Izirayel borey se.»

4 Sargari juwalkaa Eleyazar na alhan dugu canbey kan borey kan ton kate ey zaa, i n'i tefayandi ka sargari tonadogoo daabu nda ey.

5 Hongandiyen no Izirayel borey se, hala aru tana, maanaa kan mana hun Haruna hayroo ra, masi kaa ka dugu dullandi Abadantaa jine ka tee sanda Kora nda nga jamaa cine, ka sawa nda woo kan Abadantaa nee Musa m'a har Haruna se.

Izirayel borey ture Musa nda Haruna ga

6 Subaa ra, Izirayel jamaa kul nuununu Musa nda Haruna ga ka nee: «War no ka Abadantaa jamaa wii.»

7 Kan jamaa goo ma marga ka tee mee foo Musa nda Haruna ga, Musa nda Haruna bere cere kubayyan hukukumoo here. Nga ne, duulaa n'a daabu, de Abadantaa daržaa bangay.

8 Musa nda Haruna too kate cere kubayyan hukukumoo jine.

9 Abadantaa šelan Musa se ka nee:

10 «Wa hun jamaa woo ra, moomiti foo ay g'i timmandi!» I kan laboo ra ngi bojey ga.

¹¹ Musa nee Haruna se: «Dugu canboo zaa, nuune daŋ a ra kaŋ hun sargari tonadogoo ra, ma dugu daŋ a ra, ma cahā ka koy zunubu tuusuyanoo tee jamaa se, zama Abadantaa futuyanoo tun, bonaa šintin.»

¹² Haruna na dugu canboo zaa sanda takaa kaŋ nda Musa n'a har, a zuru jamaa game, nga ne, bonaa šintin jamaa ra. A na dugu daŋ ka zunubu tuusuyanoo tee jamaa se.

¹³ Haruna kay bukawey nda baahunantey game, bonaa kay.

¹⁴ Borey kaŋ buu bonaa ra man'ti kala boro zenber woy cindi taaci nda zangu iyye (14.700) kaŋ sii wey kaŋ buu Kora wanoo ra.

¹⁵ Haruna willi Musa jere cere kubayyan hukukumoo mijoo ga. Bonaa kay.

Haruna bundoo

¹⁶ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee:

¹⁷ «Šelaŋ Izirayel borey se kaŋ ngi hugu foo kul i ma kate ma ne bundu foo, ngi boŋkoyney affoo kul ma kate ma ne bundu foo, hugu ka koy hugu, maana bundu woy cindi hinka (12). Ma boŋkoyni foo kul maapoo hantum nga bundoo ga.

¹⁸ Ma Haruna maapoo hantum Lewi bundoo ga, zama hugu boŋ foo kul, bundu foo ti nga wane.

¹⁹ M'i jisi cere kubayyan hukukumoo ra, seedetaraa sundukoo jine, nongoo kaŋ ra ay ga war kubay.

²⁰ Aroo kaŋ ay g'a suuba bundoo no ma fita tee, woo no ay g'a tee ka Izirayel borey ŋuunuŋuunuyanoo kaŋ i g'a tee war se benandi.»

²¹ Musa na šennoo har Izirayel borey se, ngi boŋkoyney kul n'a noo bundu foo-foo, boŋkoyni foo kul bundu foo, hugu ka koy hugu, maana bundu woy cindi hinka (12). Haruna bundoo goo ngi bundey ra.

²² Musa na bundey jisi Abadantaa jine seedetaraa hukukumoo ra.

²³ Subaa ra, kaŋ Musa huru seedetaraa hukukumoo ra, Haruna bundoo Lewi hugoo borey se zay ka fita tee, a boosu ka kutukuryayaŋ tee, ka ba amand izeyaŋ hay kaŋ nin.

²⁴ Musa na bundey kul kaa Abadantaa jine k'i cebe Izirayel borey kul se. I dii ey, boro foo kul na nga bundoo zaa.

²⁵ Abadantaa nee Musa se: «Willi nda Haruna bundoo seedetaraa hukukumoo jine hala a ma tee turantey se hongandiyan. Woo ra n'ga ngi ŋuunuŋuunuyanoo benandi ay ga, i masi buu.»

²⁶ Musa n'a tee. Hayaa kaŋ nda Abadantaa n'a yaamar, a n'a tee nda takaa din da.

²⁷ Izirayel borey nee Musa se: «Nga ne, a ben ir se, ir mursu, ir kul mursu,

²⁸ zama boro kul kaŋ man Abadantaa gorodogoo ga buu. Adiši ir kul no ma ben nda takaa woo wala?»

18

Sargari juwalkey nda Lewi borey goyey

¹ Abadantaa nee Haruna se: «Ni, nda ni iz'arey, nda ni baabaa hugoo ni bande ga laybey zaa kaŋ teendi nongu henanantaa ga, amma ni nda ni iz'arey ni bande ga laybey zaa kaŋ teendi war sargari juwalkawtaraa here.

² Ma man, ni, nda ni armey, nda Lewi alkabiilaa, nda ni baabaa alkabiilaa hala i ma kara ni ga ka ni gaa ka goy. Ni nda ni iz'arey, war ma bara seedetaraa hukukumoo jine.

³ I ga ni goyoo tee, i ga hukukumoo kul goyoo tee, amma i si man nongu henanantaa jinawey, nda sargari tonadogoo, nga ra war si buu, ngi mo si buu.

⁴ I goo ni jere ka goyey tee, i ga cere kubayyan hukukumoo goyey kul tee. Boro tana kul si man war.

⁵ War ma kay nda nongu henanantaa goyey nda sargari tonadogoo goyey, woo ra futuyanoo si yee ka kanj Izirayel borey ga.

⁶ Agay, nga ne, ay na war armey kanj ti Lewi borey zaa Izirayel borey ra, i nka tee nooyan kanj nondi Abadantaa se hala i ma cere kubayyan hukukumoo goyey tee.

⁷ Ni nda ni iz'arey, war ga war sargari juwalkawtaraa goyoo tee haya kul kanj ti sargari tonadogoo here nda haya kul kanj goo ridowoo se kunehere, woo ti war goyoo. War sargari juwalkawtaraa ti goyoo kanj ay n'a tee war se nooyan. Boro tana kanj man ma wiiyandi.»

Hayey kanj ga nondi sargari juwalkey se sanda baa

⁸ Abadantaa nee Haruna se: «Sargarey kanj ga nondi ya ne, nga ne, agay, ay na ni danj ma huga nda ey, ay g'i noo ma ne. Izirayel borey sargari henanantey kanj i g'i kaa ya ne, ay g'i noo ni nda ni iz'arey se i ma tee war bagaa, yaamar no kanj si tun.

⁹ Nga ne, woo kanj n'ga duu a hayey kanj hanse ka henan kanj mana tonandi ra ti: ngi sargarey kul, maanaa ngi taasu sargarey kul, nda ngi zunubu sargarey kul, nda ngi toone sargarey kul kanj i g'i kaa ya ne, ni nda ni iz'arey wane nda hayey wey kanj ga hanse ka henan.

¹⁰ Ma hayey wey n'aa sanda hayayan kanj ga hanse ka henan*. Aru kul ga hin k'i n'aa. I ga tee ma ne haya kanj ga henan.

¹¹ Hayey ne kanj ga tee ni wane koyne: Hayey kul kanj Izirayel borey g'i noo, nda sargari zinji-zinjante kul, ay g'i noo ma ne, ni, nda ni iz'arey, nda ni ize woyey ni bande, yaamar no kanj si tun. Ni hugoo boro kul kanj ga henan ga hin k'a n'aa.

¹² Hegaa ize jina-jinawey kanj i g'i noo Abadantaa se, haya kul kanj ti i ra jii henna, nda alaneb hari henna, nda alkama henna, ay g'i noo ma ne.

¹³ Tuuri-ize jina-jinawey kanj ga hayandi ngi laboo ga kanj i g'i kaa Abadantaa se ga tee ni wane. Ni hugoo boro kul kanj ga henan ga hin k'i n'aa.

¹⁴ Haya kul kanj kayandi agay hinne se Izirayel ra ga tee ni wane.

¹⁵ Woyey gunde jinawey kul, a ma tee adamizey ra wala adabbawey ra, woo kanj i n'a kaa Abadantaa se ga tee ni wane. Amma borey gunde jinawey nda alman harramantey gunde jinawey, m'i nanj ka ngi hayoo taa.

¹⁶ Wey kanj ga hima ka nanandi, za i duu handu foo, ma ngi hayoo taa ka sawa nda hayoo kanj kayandi kanj nzorfu kaaray tamma borj guu ka sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaraa alkadaroo kanj affoo ga too garam woy cindi hinka (12).

¹⁷ Amma hawey gunde jinaa, nda feejey gunde jinaa, nda hanciney gunde jinaa, mas'i nanj, masi ngi hayoo taa, zama haya henananteyan no. Ma ngi kuroo say-say sargari tonadogoo ga, ma ngi maanoo dullandi k'a tee sargari tonante, a ma tee sunnaara kaana Abadantaa se.

* **18:10 18.10** *Ma hayey wey n'aa sanda hayayan kanj ga hanse ka henan, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Ma hayey wey n'aa nongu ra kanj ga hanse ka henan.*

¹⁸ Ngi hamoo ga tee ni wane sanda gandoo kaŋ hun sargari zinji-zinjante ra nda cee gumaa.

¹⁹ Sargarey kul kaŋ Izirayel borey g'i kaa Abadantaa maajoo ga, ay g'i noo ma ne, ni, nda ni iz'arey, nda ni ize woyey se ni bande sanda war baa abadantaa. Amaana ciiri-ciirante kaŋ si tun no ma ne Abadantaa jine ni nda ni hayroo se ni bande.»

²⁰ Abadantaa nee Haruna se: «N'si duu nongu kul Izirayel borey gandaa ra, n'si duu i game baa. Agay ti ni bagaa nda ni tubuhayaa Izirayel borey game.»

Hayey kaŋ ga nondi Lewi borey se sanda baa

²¹ Nga ne, Lewi iz'arey ay n'i noo Izirayel azakkaa kul sanda tubuhaya ngi goyoo kaŋ i g'a tee maaganda se, cere kubayyan hukukumoo goyoo kaŋ i g'a tee.

²² Izirayel borey si yee ka man cere kubayyan hukukumoo i masi koy zunubu jeeje ngi boŋ ga ka buu.

²³ Lewi borey ga cere kubayyan hukukumoo goyoo tee, ngi no ma ngi layboo zaa. Hantum kaŋ si tun no war alwaddawey se. I si duu tubuhaya Izirayel borey game.

²⁴ Zama azakkaa kaŋ Izirayel borey g'a kaa Abadantaa se, ay g'a noo Lewi borey se sanda tubuhaya, woo se ay nee kaŋ i si duu tubuhaya Izirayel borey game.

Azakkaa kaŋ Lewi borey g'a kaa

²⁵ Abadantaa ŧelan Musa se ka nee:

²⁶ «ŧelan Lewi borey se, nee i se: <Waati kaŋ war duu Izirayel borey hayey azakkaa kaŋ i g'a kaa kaŋ ay g'a noo war se sanda tubuhaya, war ga baa kaa Abadantaa se a ra kaŋ ti azakkaa azakkaa.

²⁷ Bagaa woo ga sawa nda Izirayel borey wanoo kaŋ i g'a kaa attamoo ra kaŋ goo taasu kar ganganoo ra, nda alaneb hari kaŋ ga hun alaneb-ize mottidogoo ra.

²⁸ Takaa follokaa da azakkawey kaŋ hun Izirayel borey hayey, war mo, war ma baa kaa a ra k'a noo Abadantaa se. Woo kaŋ war g'a kaa Abadantaa se si nondi kala sargari juwalkaa Haruna se.

²⁹ Haya kul kaŋ nondi war se, war ma haya timmantaa kaa a ra k'a noo Abadantaa se nga bagaa. Hayey kul ihenney, war m'i dan jere ga a se.»

³⁰ «Ma nee i se koynie: <Nda war na haya kul ihennaa kaa Abadantaa se, woo kaŋ ga cindi ga tee war wane sanda woo kaŋ hun taasu kar ganganoo ra nda alaneb-ize mottidogoo ra.

³¹ War ga hin k'a ŋaa nongu kul ra, war nda war hugoo borey. War banaa no goyoo kaŋ war g'a tee cere kubayyan hukukumoo ra maaganda.

³² Zunubu si huru war ga nda war na ihenney kaa, war si Izirayel borey sargari henanantey kaynandi, war si buu.»

19

Haw ciraa boosoo

¹ Abadantaa ŧelan Musa nda Haruna se ka nee:

² «Hayaa ne kaŋ hantumandi aŧariyaa ra kaŋ Abadantaa n'a yaamar. Nee Izirayel borey se i ma kate ma ne haw woy ciray kaŋ ga timme, malal sii a ga, tinay-zaa-bundu mana bay ka huru a ga.

³ War m'a noo sargari juwalkaa Eleyazar se, a g'a ka fatta jamaa kaloo ra, i g'a koosu Eleyazar jinoo ra.

⁴ Sargari juwalkaa Eleyazar ga nga kabe-izoo ka zaa kuroo ra, a ga kuroo say-say cee iyeye cere kubayyan hukkumoo jineheroo here.

⁵ Haw woyoo ga tonandi jinoo ra. I ga kuuroo, nda hamoo, nda kuroo, nda žiiboo ton.

⁶ Sargari juwalkaa ga sedere bundu zaa, nda izopu bundu, nda šilli ciray zaram, a g'i warra nuunaa ra kaŋ ga hawoo ton.

⁷ Sargari juwalkaa ga nga bankaarawey nda nga gaahamoo numay nda hari jina, woo banda ga, a ga hin ka huru jamaa kaloo ra. Sargari juwalkaa ga žiibi hala almaaroo ra.

⁸ Bora a kaŋ na haw woyoo ton ga nga bankaarawey nda gaahamoo numay nda hari. A ga žiibi hala almaaroo ra.

⁹ Boro kaŋ ga henan ga hawoo boosoo kuuna ka koy a mun jamaa kaloo se taray nongu henanante ra. A ga jisandi Izirayel borey jamaa se henanandiy an haroo maaganda. Zunubu sargari no.

¹⁰ Bora a kaŋ na hawoo boosoo kuuna ga nga bankaarawey numay, a ga žiibi hala almaaroo ra. Hantum kaŋ si tun no Izirayel borey nda yaw kaŋ ga waati tee i do se.»

Takaa kaŋ nda boro ga henan

¹¹ «Boro kul kaŋ tuku bukaw ga, adamize bukaw kul kaŋ no, bora a ga žiibi jirbi iyeye.

¹² A ga nga zunuboo kaa nda henanandiyanoo haroo jirbi hinzantoo nda iyyantoo hane, woo banda ga, a ga henan. Nda a mana nga zunuboo kaa jirbi hinzantoo nda iyyantoo hane, a si henan.*

¹³ Boro kaŋ tuku bukaw ga, adamize bukaw, de a mana nga zunuboo kaa, bora a na Abadantaa gorodogoo žiibandi, a ga hun Izirayel jamaa ra. Haya kaŋ se henanandiy an haroo mana say-sayandi a ga, a ga žiibi. Nga žiiboo ga cindi a ga.

¹⁴ Ašariya foo ne, nda boro buu hukkum ra: boro kul kaŋ huru hukkumoo ra nda boro kul kaŋ goo a ra ga žiibi jirbi iyeye.

¹⁵ Jinay kul kaŋ goo a ra kaŋ miŋoo ga feeri, daabirji s'a dii ka boori, ga žiibi.

¹⁶ Boro kul kaŋ tuku bukaw ga saajoo ra, a ma tee takuba k'a wii wala a nka buu nda nga boŋ, wala a tuku adamize biriyan ga, wala saaray ga, bora a ga žiibi jirbi iyeye.

¹⁷ Bora a kaŋ na nga boŋ žiibandi, i ga zaa a se zunubu sargaroo kaŋ tonandi boosoo ra k'a daŋ jinay ra ka hari henna fur a boŋ.

¹⁸ Boro kaŋ ga henan ga izopu bundu zaa k'a sufa haroo ra, a g'a say-say hukkumoo ga, nda jinawey kul ga nda borey kaŋ goo no ga, nda bora a kaŋ tuku boro kaŋ i n'a wii ga wala a nka buu nda nga boŋ birey ga, wala saaray ga.

¹⁹ Bora a kaŋ ga henan ga haroo say-say bora a kaŋ ga žiibi ga jirbi hinzantoo nda jirbi iyyantoo hane, a ga zunubu kaa jirbi iyyantoo hane. A ma nga bankaarawey numandi, a ma nga boŋ numay nda hari. Almaaroo ra, a ga henan.

* **19:12 19.12** *A ga nga zunuboo kaa nda henanandiyanoo haroo jirbi hinzantoo nda iyyantoo hane, woo banda ga, a ga henan. Nda a mana nga zunuboo kaa jirbi hinzantoo nda iyyantoo hane, a si henan, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti A ga zunubu kaa nda haroo din jirbi hinzantoo hane. Jirbi iyyantoo hane, a ga henan. Nda a mana nga zunuboo kaa jirbi hinzantoo hane, jirbi iyyantoo hane, a si henan.*

²⁰ Boro kaŋ ga žiibi, de a mana nga zunuboo kaa ga hun jamaa ra, zama a nka Abadantaa nongu henanantaa žiibandi. Haya kaŋ se henanandiyān haroo mana say-sayandi a ga, a ga žiibi.

²¹ Hantum kaŋ si tun no Izirayel borey se. Bora a kaŋ na henanandiyān haroo say-say ga nga bankaarawey jumandi. Boro kaŋ tuku henanandiyān haroo ga, ga žiibi hala almaaroo ra.

²² Haya kul kaŋ ga boro žiibaa tuku ga žiibi. Boro kaŋ tuku boro žiibaa ga, ga žiibi hala almaaroo ra.»

20

Meriba haroo šennoo (Fattaroo 17.1-7)

¹ Izirayel borey jamaa kul too Tisin saajoo ra handu jinaa, jamaa goro Kadeš. No din ra Maryama buu, no din ra a suturandi.

² Hari sii no jamaa se, borey marga ka tee mee foo Musa nda Haruna ga.

³ Jamaa na yenje ceeci Musa ga. I nee: «Jalla, nda a gar ba ir nka buu waatoo kaŋ ir armyey buu Abadantaa jine!

⁴ Cin se war kate Abadantaa jamaa saajoo woo ra, hala ir ma buu a ra, ir nda ir jawdey?

⁵ Cin ka kate war n'ir žigandi ka hun Misira, hala ir ma kaa nongu laalaa woo ra? Man'ti nongu no kaŋ ra ir ga hin ka beeri, jeejaynaa sii no, alanebjnaa sii no, grenadnjaa sii no, ba haŋ hari sii no.»

⁶ Musa nda Haruna mooru jamaa ka koy cere kubayyan hukkumoo minoo ga. I kaŋ laboo ra ngi boŋey ga, de Irkoy daržaa bangay i se.

⁷ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee:

⁸ «Goboo zaa ma jamaa marga, ni nda Haruna, ni armaa. War ma šelaŋ tondoo se jiney ra, tondoo ga nga haroo doori. Ma hari fattandi i se tondoo ra, ma jamaa nda ngi jawdoo haŋandi.»

⁹ Musa na goboo zaa kaŋ goo Abadantaa jine, sanda takaa kaŋ nda a n'a yaamar.

¹⁰ Musa nda Haruna na jamaa marga tondoo tenje. Musa nee i se: «Ay g'a wiri war ga, wa haŋajer, turantey. Tondoo woo ra ir ga hari kaa war se wala?»

¹¹ Woo banda ga, Musa na nga kaboo jer ka tondoo kar nda nga goboo cee hinka. Hari boobo fatta, jamaa nda ngi jawdey haŋ.

¹² Abadantaa nee Musa nda Haruna se: «Hayaa kaŋ se war mana naanay agay k'ay henanyanoo cebe Izirayel borey se, war si jamaa woo dan gandaa ra kaŋ ay n'a noo i se.»

¹³ Nga ti Meriba (maanaa «yenje») haroo kaŋ ra Izirayel borey na yenje ceeci Abadantaa ga kaŋ na nga henanyanoo cebe i game.

Edom kokoyoo wanji Izirayel borey ma bisa

¹⁴ Musa na dontokawyaŋ sanba ka hun Kadeš ka koy Edom kokoyoo do, i ma nee a se: «Ni armaa Izirayel nee: <N'ga šendawey kul bay kaŋ duu ir.

¹⁵ Ir baabey doo Misira, ir goro no din waati kuku. Misira borey n'ir žilla, ir nda ir baabey.

¹⁶ Ir kaati ka Abadantaa cee, a na hanjajer ir jindey se, a na almalayka* sanba k'ir kaa Misira. Ir ne Kadeš kanj ti koyra kanj goo ni gandaa benantaa ga.

¹⁷ Ir g'a wiri ni ga, nanj ir ma bisa nda ni gandaa, ir si bisa nda faarey, ir si bisa nda alaneb faarey, ir si dayey harey hanj. Ir ga hanga kokoyoo fondaa, ir si šiiri ka koy kabe guma here wala kabe waawa here hala ir ma bisa ni gandaa ga.»

¹⁸ Edom nee a se: «N'si bisa nda ay do, nda man'ti woo, ay ga fatta ka ni kubay nda takuba.»

¹⁹ Izirayel borey nee a se: «Ir ga žigi ka koy nda fondo beeroo, nda agay nda ay adabbawey hanj ni haroo ra, ay ga nga hayoo bana. Man'ti haya foo no, ya mma baa de ya bisa hinne.»

²⁰ A nee: «N'si bisa.» Woo banda ga, Edom fatta ka Izirayel borey kubay nda wongu-ize boobo nda gaabi.

²¹ Takaa woo nda Edom wanji Izirayel borey ma bisa nga gandaa laboo ra. Izirayel borey na fondo tana zaa.

Haruna buuyanoo

²² Izirayel borey hun Kadeš, jamaa kul kaa Hor tondi hondoo do.

²³ Abadantaa nee Musa nda Haruna se Hor tondi hondoo do, nongoo kanj ga nga nda Edom gandaa ka fay:

²⁴ «Haruna ga koy nga hayragey gar alaahara, a si huru gandaa ra kanj ay n'a noo Izirayel borey se, zama war ture ay yaamaroo ga Meriba haroo do.

²⁵ Haruna nda nga iz'aroo Eleyazar zaa m'i ka žigi Hor tondi hondoo ga.

²⁶ Haruna bankaarawey kaa a ga, m'i danj nga iz'aroo Eleyazar ga. Haruna ga koy nga hayragey gar alaahara, no din ra a ga buu.»

²⁷ Musa na hayaa tee kanj nda Abadantaa n'a yaamar. I žigi Hor tondi hondoo ga jamaa kul jine.

²⁸ Musa na Haruna darbawey kaa a ga k'i danj nga iz'aroo Eleyazar ga. Haruna buu no din da tondi hondoo boŋoo boŋ. Woo banda ga, Musa nda Eleyazar zunbu ka hun tondi hondoo boŋ.

²⁹ Jamaa kul dii kanj Haruna hundoo hun, Izirayel hugoo borey kul na Haruna hēe jirbi waranza (30).

21

Izirayel borey hin Kananj borey

¹ Arad koyraa kokoyoo kanj ti Kananj boro kanj ga goro Negew maa kanj Izirayel borey goo ma kaa nda Atarim fondaa here. A na Izirayel borey wongu, a na affooyanj danj bapnataray.

² Izirayel na allaahidu zaa Abadantaa se, i nee: «Nda n'na jamaa woo danj ir kabey ra, ir ga ngi koyrawey halaci sōy.»

³ Abadantaa na hanjajer Izirayel šennoo se, a na Kananj borey danj kabey ra. I na ngi nda ngi koyrawey halaci sōy, de i na nongoo maapoo danj Horma (maanaa «halaci sōy»).

Alhan gondoo

⁴ I hun Hor tondi hondoo do ka Kakaarey teekoo fondaa zaa ka Edom gandaa kuubi. Fondaa ra, jamaa biney hun.

* **20:16 20.16** *almalayka*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti *dontokaw*.

⁵ I šelaŋ Irkoy nda Musa ga ka nee: «Cin se war g'ir žigandi ka hun Misira? Hala ir ma buu saajoo woo ra wala? Zama ŋaayan sii ne, hari sii ne, ir biney hun nda ŋaayan takaa-takaa woo.»

⁶ Woo ga, Abadantaa na gondi naajikoyniyan sanba jamaa ga. I na jamaa jama, de boro boobo buu Izirayel jamaa ra.

⁷ Jamaa kaa Musa do ka nee: «Ir na zunubu tee ka šelaŋ Abadantaa ga, ka šelaŋ ni ga. Abadantaa ŋaaray hala a ma gondey moorandi ir.» Musa na Irkoy ŋaaray jamaa se.

⁸ Abadantaa nee Musa se: «Gondi naajikoyni tee, m'a jer bundu ga, boro kul kaŋ gondi n'a jama, nda a n'a guna, koyoo ga huna.»

⁹ Musa na alhan gondi tee k'a dan bundoo ga. Boro kaŋ gondi n'a jama, de a na alhan gondoo guna, koyoo ga huna.

Izirayel borey koy hala Pisiga tondi hondoo do

¹⁰ Izirayel borey koy, i goro Obot.

¹¹ I hun Obot ka koy goro Iye-Abarim, saajoo ra kaŋ ga tenje Mowab, waynahunay here.

¹² I hun no din ka koy goro Zered gooroo ra.

¹³ I hun no din ka koy goro Arnoŋ isaa jere foo here kaŋ ga bisa saajoo ra ka hun Amor borey laboo ga, zama Arnoŋ ti Mowab gandaa hirri foo kaŋ goo Mowab nda Amor borey game.

¹⁴ Woo maaganda se Abadantaa wongey citaaboo ra i ga nee: «Waheb kaŋ goo Sufa gandaa ra, nda Arnoŋ isaa harey,

¹⁵ nda haroo kaŋ hun ka koy Ar laboo here ka koy jeesi Mowab gandaa hirroo ga.»

¹⁶ I hun no din ka koy Ber (maanaa «day»), no din ra dayoo goo kaŋ ga Abadantaa nee Musa se: «Jamaa marga, ay g'i noo hari.»

¹⁷ Woo se Izirayel don ka nee:

«Dayoo, hari fattandi! Wa don a se!

¹⁸ Day kaŋ boŋkoyney n'a fanši,

jamaa boro kayantey n'a fanši

nda ngi laamaa gobey,

nda ngi gobey!»

I hun saajoo ra ka koy Matana,

¹⁹ i hun Matana ka koy Nahaliyel, i hun Nahaliyel ka koy Bamot,

²⁰ i hun Bamot ka koy sosoaroo ra kaŋ goo Mowab gandaa ra, Pisiga tondi hondoo boŋoo jeroo ga kaŋ ga boro ga saajoo honnay.

Izirayel hin kokoyoo kaŋ maapoo ti Sihon

²¹ Izirayel borey na dontokawyan sanba Sihon kaŋ ti Amor borey kokoyoo do ka nee a se:

²² «Naŋ ya bisa nda ni gandaa. Ir si hun fondaa ra ka bisa nda faarey, ir si bisa nda alaneb faarey, ir si dayey harey haŋ. Ir ga hanga kokoyoo fondaa hala ir ma bisa ni gandaa ra.»

²³ Sihon mana yadda Izirayel borey ma bisa nda nga gandaa laboo. Sihon na nga jamaa kul marga ka koy Izirayel kubay saajoo ra, a too Yahas, no din ra i na Izirayel wongu.

²⁴ Izirayel n'a kar k'a wii nda takuba ka ngi gandaa taa, k'a dii za Arnoŋ isaa hala Yabok isaa ka koy Amon borey gandaa hirroo ga, zama Amon borey gandaa hirroo nka cinandi nda cete.

²⁵ Izirayel goro Amor borey koyrawey ra, i goro ba Hešbon koyraa nda nga koyra kanbey kul.

²⁶ Hešboŋ man'ti kala Sihon kaŋ ti Amor borey kokoyoo koyraa. Nga no ka Mowab kokoyoo kaŋ goo no cee jinaa wongu, a na nga gandaa kul taa a kone hala Arnoŋ isaa do.

²⁷ Woo se donkey ga nee:

«Wa kaa Hešboŋ! Sihon koyraa ma cinandi ka kay,

²⁸ zama nuune fatta Hešboŋ,
nuune deeneyaŋ hun Sihon koyraa ra,
a na Ar koyraa kaŋ goo Mowab gon,
Arnoŋ isaa hodaddawey jineborey.

²⁹ Ni bone, Mowab,
Kemoš jamaa, ni dere!
A na nga iz'arey tee cindiyaŋ,
a na nga ize woyey daŋ koŋŋataray
Sihon se kaŋ ti Amor borey kokoyoo.

³⁰ Ir n'i hay nda biraw,
Hešboŋ halaci hala Dibon.

Ir na hasaraw tee i se hala Nofa kaŋ ga too Medeba.»

³¹ Takaa woo nda Izirayel goro Amor borey gandaa ra.

³² Musa na boroyaŋ sanba i ma Yazer koyraa guna. Woo banda ga, i na nga koyra kanbey dii. Amor borey kaŋ goo no din, i n'i gaaray k'i kaa no.

Izirayel hin kokoyoo kaŋ maqoo ti Og

³³ I bere ka žigi ka koy nda Bašaŋ gandaa fondaa. Og kaŋ ti Bašaŋ kokoyoo, nga nda nga jamaa kul k'i kubay k'i wongu Edreyi.

³⁴ Abadantaa nee Musa se: «Masi hunbur a, ay n'a daŋ ni kaboo ra, nga, nda nga jamaa kul, nda nga gandaa. Ma hayaa tee a se kaŋ n'n'a tee Sihon se kaŋ ti Amor borey kokoyoo kaŋ goro Hešboŋ.»

³⁵ I n'a kar, nga, nda nga iz'arey, nda nga jamaa kul, i mana baahunante kul naŋ a se. I na nga gandaa dii.

22

Balam fillaa nda kokoyoo Balak ciyaroo

¹ Izirayel borey, i koy goro Mowab ganganey ra kaŋ goo Žurdeŋ isaa banda ga, Žeriko tenje.

² Balak, Sipur iz'aroo dii hayaa kul kaŋ Izirayel borey n'a tee Amor borey se.

³ Mowab borey hanse ka hunbur jamaa jine, zama i ga hanse ka boobo. Mowab borey jijiri nda hunburay Izirayel borey jine.

⁴ Mowab nee Majaŋ boro beerey se: «Sohō jamaa woo ga hayaa kul kaama kaŋ g'ir kuubi k'ir bere, sanda takaa kaŋ nda haw ga hawsaa suboo kaama. Balak, Sipur iz'aroo ti Mowab kokoyoo waatoo din.

⁵ A na dontokawyaŋ sanba Balam kaŋ ti Bewor iz'aroo do Petor koyraa ra kaŋ goo Efrat isaa jere, nga gandaa ra ka ciya a se. A nee i ma nee a se: «Jamaa foo goo ne kaŋ hun Misira, nga ne, a na gandaa too, a goro ay tenje.

⁶ Sohō kaa, ay g'a wiri ni ga, jamaa woo danga ya ne, zama i ga hin agay. A ga hin ka tee woo ra ya hin k'i kar k'i fattandi gandaa ra, zama ay ga bay kaŋ boro kaŋ se ni gaara, tee albarkante, boro kaŋ n'n'a danga, laali.»

⁷ Mowab boro beerey nda Majaŋ gandaa boro beerey tun ka koy nda ngi bande gomniyaŋ gunandikaa se. I too Balam do ka Balak šenney har a se.

⁸ Balam nee i se: «Wa cijinoo tee ne ra, ay ga war noo zaabi, zaaboo kan Abadantaa g'a har ya ne.» Mowab bonkoyney cindi a do.

⁹ Irkoy kaa Balam do, a nee: «May ti borey wey kan goo ni do?»

¹⁰ Balam nee Irkoy se: «Sipor kan ti Mowab kokoyoo iz'aroo kan se i ga nee Balak k'i sanba ay do i ma nee:

¹¹ «Nga ne, jamaa kan hun Misira na gandaa too, sohō kaa k'i danga ya ne, a ga hin ka tee y'i wongu k'i gaaray.»

¹² Irkoy nee Balam se: «Masi koy i bande, masi jamaa din danga, zama albarkanteyan no.»

¹³ Balam tun subbaahoo ra, a nee Balak bonkoyney se: «Wa koy war gandaa ra, zama Abadantaa wanji ya hanga war.»

¹⁴ Mowab bonkoyney koy Balak gar ka nee: «Balam wanji ka kaa ir bande.»

¹⁵ Balak yee koyne ka bonkoyniyan sanba kanjan boobo nda cee jinaa waney i goo nda maa nda ey.

¹⁶ I too Balam do ka nee a se: «Balak, Sipor iz'aroo nee: «Ay g'a wiri ni ga, haya kul masi ni ganji ma kaa ay do.

¹⁷ Zama ay na beeray jisi ma ne, de mo haya kul kan n'n'a har, ay g'a tee. Kaa, ay g'a wiri ni ga, jamaa woo danga ya ne.»

¹⁸ Balam na Balak tamey zaabi ka nee: «Ba nda Balak n'ay noo nga hugoo mee foo nzorfu kaaray nda wura, ay si hin ka Abadantaa, ay Koyoo šennoo hoo ka haya kaccu wala ibeeri tee.

¹⁹ Sohō ay g'a wiri war ga, war mo ma cindi ne hō cijinoo hala ya hayaa bay kan Abadantaa g'a har ya ne koyne.»

²⁰ Irkoy kaa Balam do cijinoo ra, a nee a se: «Nda arey wey nka kaa ka ni cee, koy ma hanga ey. Amma hayaa hinne kan ay n'a har ma ne no n'g'a tee.»

²¹ Balam tun subbaahoo ra, a na nga farka woyoo soolu, a koy Mowab bonkoyney bande.

Balam farka woyoo fillaa

²² Irkoy futu, zama Balam koy. Abadantaa almalaykaa kay fondaa ra k'a gagay. Balam žigi nga farka woyoo ga, nga tam hinkaa goo a bande.

²³ Farka woyoo dii Abadantaa almalaykaa ga kay fondaa ra, a na nga takubaa hoobu k'a dii kaboo ra. Farkaa na fondaa nan ka koy faarey ra. Balam na farkaa kar k'a dan fondaa ra.

²⁴ Abadantaa almalaykaa kay fondo šiita ra kan goo alaneb faarey game. Cete goo caraw hinkaa kul ga.

²⁵ Waatoo kan farkaa dii Abadantaa almalaykaa, a na nga bonj naagu cetaa ga ka Balam cewoo naagu cetaa ga. A yee koyne k'a kar.

²⁶ Abadantaa almalaykaa koy jine koyne ka huru nongu kan ra fondo sii ka bisa nda kabe guma wala iwaawa here.

²⁷ Waatoo kan farkaa dii Abadantaa almalaykaa, a kani Balam cire. Balam futu, a na farkaa kar nda nga goboo.

²⁸ Abadantaa na farkaa šelanandi, farkaa nee Balam se: «Macin no ay n'a tee ma ne kan se n'g'ay kar cee hinza?»

²⁹ Balam na farkaa zaabi ka nee: «Ni mm'ay noono, nda a gar takuba mma bara ay kaboo ra, šikka sii sohō gar ay na ni wii.»

³⁰ Farkaa nee Balam se: «Man'ti ni farkaa ti agay kan ga n'ga žigi waati kul hala hō? Ay doona ka takaa woo tee ma ne wala?» A nee: «Kalaa».

³¹ Woo banda ga, Abadantaa na Balam moŋey feeri. A dii Abadantaa almalaykaa ga kay fondaa ra, nga takubaa hoobandi, a goo kaboo ra, Balam gunguma ka sujudu hala ganda.

³² Abadantaa almalaykaa nee a se: «Macin se n'na ni farkaa kar cee hinza? Nga ne, agay ka fatta ka ni gagay, zama ay dii kaŋ naarumaa woo kaŋ ra ni goo, halaciyen fondo no.

³³ Farkaa dii agay, a hibi ay ga cee hinza. Nda a gar a nka mana hibi ay ga, ni no ay ga ni wii, nga, ay g'a naŋ a ma huna.»

³⁴ Balam nee Abadantaa almalaykaa se: «Ay na zunubu tee, ya na bay wala ni mma kay fondaa ra k'ay batu. Sohō nda haya ti woo kaŋ si kan ma ne, ay ga yee.»

³⁵ Abadantaa almalaykaa nee Balam se: «Ni nda arey wey ma koy, amma hayaa hinne kaŋ ay g'a har ma ne no n'g'a har.» Balam koy nda Balak boŋkoyney.

Balam nda Balak na cere kubay

³⁶ Balak maa kaŋ Balam kaa, a fatta ka koy a kubay hala Mowab koyraa ra kaŋ goo Arnoŋ isaa hirroo do, nga laboo se jine.

³⁷ Balak nee Balam se: «Man'ti agay ka sanba ka ciya ma ne, macin se mana cahā ka kaa? N'ga hongu, ya nka si hin ka beeray tee ma ne?»

³⁸ Balam nee Balak se: «Nga ne, ay kaa ka dii ni, sohō ay ga hin ka haya har kaŋ ay baa wala? Ay ga ūennoo har kaŋ Irkoy n'a dan ay mijoo ra.»

³⁹ Balam koy Balak bande, i too Kiryat-Husot.

⁴⁰ Balak na alman beeri nda ibuuna kaa sargari, a sanba i ra Balam nda boŋkoyney kaŋ goo a bande se.

Balam gaara Izirayel jamaa se

⁴¹ Suba subbaahoo ra, Balak na Balam zaa ka žigi ka koy Bamot-Bal, no din ra a dii Izirayel jamaa jere foo.

23

¹ Balam nee Balak se: «Sargari tonadoo iyye cin ya ne, ne ra, ma yaaru kobsi iyye nda gaaru boŋ iyye soolu ya ne.»

² Balak na hayaa tee kaŋ Balam n'a har. Balak nda Balam na yaaru foo nda gaaru foo kaa sargari, sargari tonadoo foo kul boŋ.

³ Balam nee Balak se: «Kay ni sargari kukurantaa jere, ay ga hibi, a ga hin ka tee Abadantaa ma kaa k'ay kubay. Ay ga hayaa har ma ne kaŋ a n'a cebe ya ne.» A koy hondu foo boŋ.

⁴ Irkoy na Balam kubay, Balam nee a se: «Ay na sargari tonadoo iyaa kayandi, ay na yaaru foo nda gaaru foo kaa sargari, sargari tonadoo foo kul ga.»

⁵ Abadantaa na ūenni foo dan Balam mijoo ra, a nee a se: «Yee Balak do ka ūelan a se nda takaa woo.»

⁶ Balam yee Balak do, a n'a gar a ga kay nga sargari kukurantaa jere, nga nda Mowab boŋkoyney kul.

⁷ Balam na nga yaasay ūennoo har ka nee:

«Balak n'ay ka hun Siiri gandaa ra,
Mowab kokoyoo n'ay ka hun waynahunay tondi hondey do, a nee:
<Kaa ka Yakuba danga ya ne,
kaa ka futu Izirayel ga.>

⁸ Taka foo nda ay ga boro danga kaŋ Irkoy man'a laali?

Taka foo nda ay ga futu boro ga kanj Abadantaa mana futu a ga?

⁹ Ay goo tondey bonj ay ga dii a,
ay goo hondey bonj ay g'a honnay.
Nga ne, jamaa no kanj gorodogoo goo jere ga,
de mo a si nga bonj danj gandawey ra.

¹⁰ May no ma hin ka Yakuba kanj ga hima nda labutaasi kabu*,
ka ba Izirayel zamna taacaa affoo hinnaa har?
Yala ya buu nda takaa kanj nda boro šerrantey ga buu,
yala ay kokoroo ma hima nda ngi wanoo.»

¹¹ Balak nee Balam se: «Cin ti woo kanj n'n'a tee ya ne? Ay kate ni hala
ma agay iberey danga, amma nga ne, ni nka gaara i se!»

¹² Balam n'a zaabi ka nee: «Ay si hima ka hawgay ka hayaa har kanj
Abadantaa n'a danj ay mijoo ra wala?»

Gaarari hinkantoo kanj Balam n'a tee Izirayel jamaa se

¹³ Balak nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, kaa ay bande ka koy nongu tana ra
kanj ra n'ga dii ey, jere foo de no n'ga dii a, n'si dii a kul. No din ra m'a
danga ya ne.»

¹⁴ A na Balam ka koy hala nongoo kanj ga boro ga kay ka guna, Pisiga
tondi hondoo bonjoo ga. A na sargari tonadoo iyye cin, a na yaaru foo nda
gaaru foo kaa sargari, sargari tonadoo foo kul bonj.

¹⁵ Balam nee Balak se: «Kay ne ni sargari kukurantaa jeroo ga, agay, ay
ga koy Irkoy kubay.»

¹⁶ Abadantaa kaa ka Balam kubay ka šenni danj mijoo ra, a nee a se:
«Yee Balak do, ma šelan a se nda takaa kanj nda ay g'a har ma ne.»

¹⁷ A yee Balak do, a n'a gar a ga kay nga sargari kukurantaa jeroo ga,
nga nda Mowab bonjkoynay. Balak nee a se: «Macin no Abadantaa nee?»

¹⁸ Balam na nga yaasay šennoo har ka nee:
«Balak, tun, ma maa,
hanajer ya ne, Sipor iz'aroo.

¹⁹ Irkoy man'ti adamize kanj ga hin ka taari,
a man'ti boro kanj ga hin ka nimsi.
Haya kanj a n'a har, a s'a tee wala?
Šenni kanj a n'a har, a s'a too wala?

²⁰ Ay yadda ka gaara,
a na albarka danj, ay si hin k'a tunandi.

²¹ A mana dii ifutu Yakuba ra,
a mana dii imeera Izirayel ra.
Abadantaa, nga Koyoo goo a bande.
Kobiroo kanj ga teendi kokoy se ga teendi a do.

²² Irkoy n'i fattandi Misira,
a ga hima nda ganjihaw hilley.

²³ Kotte mana danjandi Yakuba se,
gunandiyan mana teendi Izirayel se.†
Nda waatoo too, takaa kanj Irkoy g'a tee
ga harandi Yakuba nda Izirayel se.

²⁴ Nga ne, jama no kanj ga tun sanda ganjihayla woy,
a ga kay sanda ganjihayla aru.
A si kani nda a mana hamoo kanj a n'a dii njaa,

* **23:10 23:10** Šintinoo 13.14. † **23:23 23:23** Kotte mana danjandi Yakuba se, gunandiyan mana
teendi Izirayel se, Ebere Šenni ra, almaganaa faa ti Yakuba si kotte, gunandi sii Izirayel ra.

ka wey kanj a n'i wii kuroo hanj.»

²⁵ Balak nee Balam se: «Nda n's'a danga, adişi masi gaara a se!»

²⁶ Balam n'a zaabi ka nee: «Ay man'a har ma ne kanj haya kul kanj Abadantaa n'a har, ay g'a tee wala?»

Gaarari hinzantoo kanj Balam n'a tee Izirayel jamaa se

²⁷ Balak nee Balam se: «Ay g'a wiri ni ga, kaa, ay ga ni ka koy nongu tana ra, a ga hin ka tee no din ra Irkoy do a ga boori ma jamaa danga ya ne.»

²⁸ Balak na Balam ka koy Pewor tondi hondoo bonjoo bonj kanj goo saajoo se beene.

²⁹ Balam nee Balak se: «Sargari tonadoo iyye cin ya ne, ne ra, ma yaaru kobsi iyye nda gaaru bonj iyye soolu ya ne.»

³⁰ Balak na hayaa tee kanj Balam n'a har. A na yaaru foo nda gaaru foo kaa sargari, sargari tonadoo foo kul bonj.

24

¹ Balam dii kanj a ga kan Abadantaa se nga ma gaara Izirayel jamaa se. A mana koy sanda cee jinawey kanj a ga nee nga mma koy gunandi. A bere ka saajoo tenje.

² Balam na nga bonjoo jer, de a ga dii Izirayel borey ga goro alkabiila nda alkabiila. Waatoo din Irkoy Hundoo kaa Balam ga.

³ Balam na nga yaasay ŝennoo har ka nee:

«Balam, Bewor iz'aroo ŝennoo ti woo,
aroo kanj moŝey hay ŝennoo ti woo.

⁴ Bora a kanj ga maa Irkoy ŝenney, ŝennoo ti woo,
bora a kanj ga dii Hini-kul-koyoo bangayyanoo,
bora a kanj ga sujudu, de moŝey ga feera.

⁵ Ya Yakuba, ni hukkumey ga boori,
ni gorodogey ga boori, Izirayel.

⁶ I ga koy ni mma nee hari beeri bisadoo,
sanda sadijayanj kanj goo isa mee ga,
sanda alowe dumariyanj kanj Abadantaa n'i duma,
sanda sedere tuuriyanj kanj goo haroo mijoo bande.

⁷ Hari no ma doo ka hun nga soweŝ ra,
nga dumiyoo, hari beeriyanj no m'a hanjandi.
Nga kokoyoo goo kokoyoo Agag se bonj,
nga laamaa goo ma duu gaabi.

⁸ Irkoy n'a fattandi Misira gandaa ra,
a ga hima nda ganjihaw hilley.
A goo ma nga torrokey gandawey derandi,
a goo ma birey kayri,
a goo m'i hay nda nga birawey.

⁹ A ga gunguma, a ga kani sanda ganjihayla aru, sanda ganjihayla woy.
May no ma yadda k'a tunandi?*

Albarka ma huru bora a ra kanj ga gaara ma ne,
bora a ma laali kanj ga ni danga.»†

* 24:9 24.9 ŝintinoo 49.9. † 24:9 24.9 ŝintinoo 12.3.

¹⁰ Balak futu Balam ga. A na nga kabey kar cere ga ka nee Balam se: «Ya nka ciya ma ne hala ma agay iberey danga, amma ni ne ka gaara i se kaaray hala cee hinza.

¹¹ Sohō zuru ka koy ni do, ay nee kanj ay ga beeray doori ni boŋ, amma Abadantaa na daržaa woo ganji ma ne.»

Balam na daržaa har kanj Izirayel borey ga kaa ka duu a

¹² Balam nee Balak se: «Ay mana šelanj ni dontokey se kanj n'n'i sanba ay do ka nee:

¹³ «Ba nda Balak n'ay noo nga hugoo mee foo nzorfu kaaray nda wura, ay si hin nda ay boŋ ka Abadantaa yaamaroo hoo ka ihenna wala ilaala tee. Haya kanj Abadantaa n'a har, nga no ay g'a har.»[‡]

¹⁴ Sohō ay ga koy ay jamaa here. Kaa, ay a ga hayaa har ma ne kanj jamaa woo ga kaa k'a tee ni jamaa se waatey kanj ga kaa ra.»

¹⁵ Balam na nga yaasay šennoo har ka nee:

«Balam, Bewor iz'aroo šennoo ti woo,
aroo kanj moŋey hay šennoo ti woo.

¹⁶ Bora kanj ga maa Irkoy šenney, šennoo ti woo,
bora kanj ga Koy Jerantaa bayraa bay,
bora kanj ga dii Hini-kul-koyoo bangayyanoo,
bora kanj ga sujudu, de moŋey ga feera.

¹⁷ Ay ga dii a, amma man'ti sohō da,
ay g'a gaaya, amma man'ti nda maanay.

Handaray fatta Yakuba ra,
kokoy gobu fatta Izirayel ra.
A ga Mowab borey kar lakkaley ga k'i say,
a ga Seti izey kul kar boŋkurumbey ga k'i say.

¹⁸ A hin Edom gandaa k'a tee nga wane,
a hin nga iberoo kanj ti Seyir gandaa k'a tee nga wane.
Izirayel ga gaabi beeri fattandi.

¹⁹ Bora kanj fatta Yakuba ra no ma goro hinoo ra.
Koyraa baahunantey kanj cindi, a g'i halaci.»

Balam na Izirayel jamaa iberey halaciroo har

²⁰ Balam dii Amalek, a na nga yaasay šennoo har ka nee:

«Amalek bisa gandawey kul,
amma nga kokoroo man'ti kala a ma dere.»

²¹ Balam dii Keni borey, a na nga yaasay šennoo har ka nee:
«Ni gorodogoo ga gaabi,

ni tejoo[§] sii kala tondi boŋ.

²² Amma Keni borey ga tonandi ka tee boosu
waati kanj Ašur* ga ni daŋ baŋnataray.»

²³ Balam na nga yaasay šennoo har ka nee:
«Woo ti bone. May no ma huna waati kanj Irkoy na woo tee?

²⁴ Amma harihii beeriyaŋ ga kaa ka hun Kitim gandaa ra,
i ga žigi ka koy Asiri borey ga,
i ga žigi ka koy Eber borey ga,
ngi mo ga dere.»

[‡] 24:13 24.13 Zamnaa 22.18, 38. § 24:21 24.21 Ebere hantumoo ra, Keni borey nda teji kalimawey ga baa ka hima. * 24:22 24.22 Šintinoo 25.3.

25 Woo banda ga, Balam tun ka koy, a willi nga do, Balak mo na nga fondaa zaa ka koy.

25

Izirayel borey huru tooru ganayan ra

1 Izirayel goro Šitim. Jamaa šintin ka izefututaray tee* nda Mowab ize woyey.

2 Woyey din na jamaa cee kate i ma sargari kaa ngi koyey se. Jamaa ŋaa, de mo i sujudu ngi koyey jine.

3 Izirayel borey hanga Bal kanj ti Pewor† koyoo. Abadantaa futu Izirayel ga.

4 Abadantaa nee Musa se: «Izirayel jamaa boŋkoyney kul dii k'i deejj Abadantaa jine waynaa tenje hala Abadantaa futay laalaa ma mooru Izirayel ga.»

5 Musa nee Izirayel alkaaley se: «War affoo kul ma nga borey wii kanj hanga Bal kanj ti Pewor koyoo.»

6 Nga ne, Izirayel borey ra, aru foo kaa ka Majan woy foo cebe nga armyey se, Musa jine nda Izirayel borey jamaa kul jine. Woo gar i goo ma hēe cere kubayyan hukkmoo mijoo ga.

7 Sargari juwalkaa Haruna iz'aroo Eleyazar iz'aroo Pinehas dii woo, a tun jamaa game ka yaaji zaa nga kaboo ra.

8 A hanga Izirayel aroo din bande hala hukkmoo gundoo ra, a na boro hinkaa kul hay, Izirayel aroo nda Majan woyoo, a na woyoo hay gundoo ra. Kanj a na woo tee, bonaa kanj duu Izirayel borey kay.

9 Bonaa na boro zenber waranka cindi taaci (24.000) wii.

10 Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee:

11 «Sargari juwalkaa Haruna iz'aroo Eleyazar iz'aroo Pinehas n'ay futuroo kuubi k'a kaa Izirayel borey here. Zama alhawa cansantaa kanj goo ay ra, nga bara a ra. Woo se ay alhawa cansantaa mana koy ka Izirayel borey tuusu k'i wii.

12 Woo maaganda se nee a se: «Ay ga agay amaanaa zaa a se k'a noo alaafiya.»

13 Nga nda nga hayroo kanj goo dumaa ga, ga duu amaana sargari juwalkawtaraa here kanj a g'a tee hala abada, zama a na alhawa cansante cebe nga Koyoo se, de mo a na zunubu tuusuyanoo tee Izirayel borey se.»

14 Izirayel aroo kanj i na nga nda Majan woyoo wii maapoo ti Zimri. Salu kanj ti Simewoŋ hugu foo boŋkoyeni iz'aroo no.

15 Majan woyoo kanj wiiyandi maapoo ti Kozbi, Sur ize woy no. Sur man'ti kala Majan alkabiila foo boŋkoyeni.

16 Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee:

17 «Majan borey wongu. W'i kar,

18 zama i nka kay war se iberi doo ra. I na war zanba ka war derandi Pewor šennoo‡ ra nda Kozbi šennoo§ ra, ngi woymaa kanj ti Majan boŋkoyeni foo ize woyoo kanj wiiyandi bonaa zaaroo Pewor šennoo maaganda se.»

* 25:1 25.1 Zamnaa 14.33. † 25:3 25.3 Tondi hondu maa no, zamnaa 23.28. ‡ 25:18 25.18 Sorro 1-5. § 25:18 25.18 Sorro 6-11.

26

Izirayel alkabiilawey kabuyan hinkantoo

¹ Bonaa woo banda ga, Abadantaa nee Musa nda sargari juwalkaa Haruna iz'aroo kaŋ ti Eleyazar se:

² «Wa Izirayel borey jamaa kul kabu, wey kaŋ goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi, hugu ka koy hugu, kaŋyaŋ ga hin ka koy wongu Izirayel se.»

³ Musa nda sargari juwalkaa Eleyazar šelaŋ Izirayel borey se Mowab ganganey ra, Žurdeŋ isaa jere, Žeriko tenje, ka nee i se:

⁴ «Wey kaŋ goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi ma kabandi, sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.» Izirayel borey kaŋ fatta Misira gandaa ra ti:

⁵ Rubeŋ ti Izirayel ize jinaa. Rubeŋ hayroo ti: Hanok, nga ga Hanok borey alaayan beeroo hun. Palu, nga ga Palu borey alaayan beeroo hun.

⁶ Hesroŋ, nga ga Hesroŋ borey alaayan beeroo hun. Karmi, nga ga Karmi borey alaayan beeroo hun.

⁷ Wey ti Rubeŋ borey alaayan beerey. Borey kaŋ kabandi i ra man'ti kala boro zenber woynaaci cindi hinza nda zangu iyeye nda waranza (43.730).

⁸ Palu hayroo ti Eliyab.

⁹ Eliyab hayroo ti Nemuwel, nda Datan, nda Abiram. Datan woo da, nda Abiram woo da ti borey kaŋ se jamaa ciya i ma tee ngi se jineboro. I waafaku nda Kora borey ka yenje Musa nda Haruna bande waatoo kaŋ Kora borey yenje Abadantaa bande.

¹⁰ Laboo na nga mijoo feeri ka ngi nda Kora gon waatoo kaŋ Kora jamaa ga buu. Nuunaa na boro zangu hinka nda woyguu (250) ton k'i tee boosu. I tee tammaasa.

¹¹ Woo kul, Kora izey mana buu.

¹² Simewoŋ hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri ti: Nemuwel, nga ga Nemuwel borey alaayan beeroo hun. Yamin, nga ga Yamin borey alaayan beeroo hun. Yakin, nga ga Yakin borey alaayan beeroo hun.

¹³ Zera, nga ga Zera borey alaayan beeroo hun. Sawul, nga ga Sawul borey alaayan beeroo hun.

¹⁴ Wey ti Simewoŋ borey alaayan beerey, i man'ti kala boro zenber waranka cindi hinka nda zangu hinka (22.200).

¹⁵ Gad hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri ti: Sefoŋ, nga ga Sefoŋ borey alaayan beeroo hun. Hagi, nga ga Hagi borey alaayan beeroo hun. Šuni, nga ga Šuni borey alaayan beeroo hun.

¹⁶ Ozini, nga ga Ozini borey alaayan beeroo hun. Eri, nga ga Eri borey alaayan beeroo hun.

¹⁷ Arod, nga ga Arod borey alaayan beeroo hun. Areli, nga ga Areli borey alaayan beeroo hun.

¹⁸ Wey ti Gad hayroo alaayan beerey. Borey kaŋ kabandi i ra man'ti kala boro zenber woynaaci nda zangu guu (40.500).

¹⁹ Žuda hayroo ti: Er nda Onaŋ, amma Er nda Onaŋ buu Kanaŋ gandaa ra.

²⁰ Žuda hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri ti: Šela, nga ga Šela borey alaayan beeroo hun. Peres, nga ga Peres borey alaayan beeroo hun. Zera, nga ga Zera borey alaayan beeroo hun.

²¹ Peres hayroo ti: Hesroŋ, nga ga Hesroŋ borey alaayan beeroo hun. Hamul, nga ga Hamul borey alaayan beeroo hun.

²² Wey ti Žuda alaayan beerey. Borey kaŋ kabandi i ra man'ti kala boro zenber woyye cindi iddu nda zangu guu (76.500).

²³ Isakar hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri ti: Tola, nga ga Tola borey alaayan beeroo hun. Puwa, nga ga Puwa borey alaayan beeroo hun.

²⁴ Yašub, nga ga Yašub borey alaayan beeroo hun. Šimron, nga ga Šimron borey alaayan beeroo hun.

²⁵ Wey ti Isakar alaayan beerey. Borey kaŋ kabandi i ra man'ti kala boro zenber woydu cindi taaci nda zangu hinza (64.300).

²⁶ Zabulon hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri ti: Sered, nga ga Sered borey alaayan beeroo hun. Elon, nga ga Elon borey alaayan beeroo hun. Yalel, nga ga Yalel borey alaayan beeroo hun.

²⁷ Wey ti Zabulon borey alaayan beerey. Borey kaŋ kabandi i ra man'ti kala boro zenber woydu nda zangu guu (60.500).

²⁸ Isufi hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri ti: Manase nda Efrayim.

²⁹ Manase hayroo ti: Makir, nga ga Makir borey alaayan beeroo hun. Makir ka Galad hay. Galad, nga ga Galad borey alaayan beeroo hun.

³⁰ Galad hayroo ti: Yezer, nga ga Yezer borey alaayan beeroo hun. Helek, nga ga Helek borey alaayan beeroo hun.

³¹ Asriyel, nga ga Asriyel borey alaayan beeroo hun. Šekem, nga ga Šekem borey alaayan beeroo hun.

³² Šemida, nga ga Šemida borey alaayan beeroo hun. Hefer, nga ga Hefer borey alaayan beeroo hun.

³³ Selofad kaŋ ti Hefer iz'aru mana duu iz'aruyan, ize woyyan de no a duu. Selofad ize woyey maaney ti: Mahila, nda Nowa, nda Hogla, nda Milka, nda Tirsa.

³⁴ Wey ti Manase alaayan beerey. Borey kaŋ kabandi i ra man'ti kala boro zenber woyguu cindi hinka nda zangu iyye (52.700).

³⁵ Efrayim hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri ti: Šutela, nga ga Šutela borey alaayan beeroo hun. Beker, nga ga Beker borey alaayan beeroo hun. Tahan, nga ga Tahan borey alaayan beeroo hun.

³⁶ Šutela hayroo ti: Eran, nga ga Eran borey alaayan beeroo hun.

³⁷ Wey ti Efrayim hayroo alaayan beeroo. Borey kaŋ kabandi i ra man'ti kala boro zenber waranza cindi hinka nda zangu guu (32.500). Wey ti Isufi hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri.

³⁸ Benžamen hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri ti: Bela, nga ga Bela borey alaayan beeroo hun. Ašibel, nga ga Ašibel borey alaayan beeroo hun. Ahiram, nga ga Ahiram borey alaayan beeroo hun.

³⁹ Šufam, nga ga Šufam borey alaayan beeroo hun. Hufam, nga ga Hufam borey alaayan beeroo hun.

⁴⁰ Bela hayroo ti: Ardu nda Naman. Ardu, nga ga Ardu borey alaayan beeroo hun nda Naman kaŋ ga Naman borey alaayan beeroo hun.

⁴¹ Wey ti Benžamen hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri. Borey kaŋ kabandi i ra man'ti kala boro zenber woytaaci cindi guu nda zangu iddu (45.600).

⁴² Dan hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri ti: Šuham, nga ga Šuham borey alaayan beeroo hun. Wey ti Dan alaayan beerey, alaayan beeri ka koy alaayan beeri.

⁴³ Šuham borey alaayan beerey, borey kaŋ kabandi i ra man'ti kala boro zenber woydu cindi taaci nda zangu taaci (64.400).

⁴⁴ Ašer hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri ti: Yimna, nga ga Yimna borey alaayan beeroo hun. Yišwi, nga ga Yišwi borey alaayan beeroo hun. Beriya, nga ga Beriya borey alaayan beeroo hun.

⁴⁵ Beriya hayroo ti: Heber, nga ga Heber borey alaayan beeroo hun. Malkiyel, nga ga Malkiyel borey alaayan beeroo hun.

⁴⁶ Ašer ize woyoo maapoo ti Sera.

⁴⁷ Wey ti Ašer hayroo alaayan beerey. Borey kaŋ kabandi i ra man'ti kala boro zenber woyguu cindi hinza nda zangu taaci (53.400).

⁴⁸ Neftali hayroo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri ti: Yasiyel, nga ga Yasiyel borey alaayan beeroo hun. Guni, nga ga Guni borey alaayan beeroo hun.

⁴⁹ Yeser, nga ga Yeser borey alaayan beeroo hun. Šilem, nga ga Šilem borey alaayan beeroo hun.

⁵⁰ Wey ti Neftali alaayan beerey, alaayan beeri ka koy alaayan beeri. Borey kaŋ kabandi i ra man'ti kala boro zenber woytaaci cindi guu nda zangu taaci (45.400).

⁵¹ Borey kaŋ kabandi Izirayel borey ra man'ti kala boro zenber zangu iddu nda zenber foo nda zangu iyye nda waranza (601.730).

Gandaa zamnaroo takaa cebandi

⁵² Abadantaa šelan Musa se ka nee:

⁵³ «Alkabiilawey wey game gandaa ga zamnandi ka tee ngi tuboo. Ngi bagawey sii kala borey hinnaa bande.

⁵⁴ Alkabiila beeri ga duu doo beeri, alkabiila kaccu ga duu doo kaccu. Alkabiila foo kul ga duu doo ka sawa nda nga borey hinnaa kaŋ kabandi.

⁵⁵ Woo kul, alkurra ma karandi ka gandaa zamna, ngi baabey alkabiila foo kul borey ga duu nga bagaa.

⁵⁶ Alkurraa kaŋ ga karandi no ma cebe tuboo kaŋ ga nondi alkabiila beerey se nda ikaccey se.»

Lewi alkabiilaa kabuyan hinkantoo

⁵⁷ Borey kaŋ kabandi Lewi borey ra, alaayan beeri ka koy alaayan beeri ti: Geršon, nga ga Geršon borey alaayan beeroo hun. Kehat, nga ga Kehat borey alaayan beeroo hun. Merari, nga ga Merari borey alaayan beeroo hun.

⁵⁸ Lewi alaayan beerey ti: Libni borey alaayan beeroo, nda Hebron borey alaayan beeroo, nda Mahili borey alaayan beeroo, nda Muši borey alaayan beeroo, nda Kora borey alaayan beeroo. Kehat ka Amram hay.

⁵⁹ Amram wandoo maapoo ti Žokebed kaŋ ti Lewi ize woy. Lewi man'a hay kala Misira gandaa ra. A duu Amram se Haruna, nda Musa, nda Maryama ngi woymaa.

⁶⁰ Izey kaŋ Haruna duu ey ti: Nadab, nda Abihu, nda Eleyazar, nda Itamar.

⁶¹ Nadab nda Abihu buu, zama nuune kaŋ si bisa no i n'a daŋ Abadantaa jine.

⁶² Borey kaŋ kabandi Lewi borey ra, k'a dii arey kul kaŋ goo nda handu foo nda ka žigi man'ti kala boro zenber waranka cindi hinza (23.000). I mana kabandi Izirayel borey ra, zama i mana duu tubu Izirayel borey cindey bande.

⁶³ Wey ti borey kanj Musa nda sargari juwalkaa Eleyazar n'i kabu Mowab ganganey ra, Žurdeŋ isaa jere, Žeriko tenje.

⁶⁴ Boro kul sii borey wey ra kanj Musa nda sargari juwalkaa Haruna n'a kabu waatoo kanj i na Izirayel borey kabu Sinay saajoo ra.

⁶⁵ Zama Abadantaa nka nee: «I ga buu saajoo ra.» Boro kul mana cindi i ra nda man'ti Yefune iz'aroo Kaleb, nda Nun iz'aroo Žozuwe hinne.

27

Woy tuboo ašariyaa

¹ Isufi iz'aroo kanj ti Manase, nga alaayan beerey boro goo no kanj maanoo ti Selofad. Selofad ti Hefer iz'aroo, Hefer ti Galad iz'aroo, Galad ti Makir iz'aroo, Makir ti Manase iz'aroo. Selofad ize woyey maapey ti: Mahila, nda Nowa, nda Hogla, nda Milka, nda Tirsaa.

² Han foo ize woyey kaa ka kay Musa nda sargari juwalkaa Eleyazar jine, nda boŋkoyney, nda jamaa kul jine cere kubayyan hukukumoo mijoo ga. I nee:

³ «Ir baabaa buu saajoo ra, nga, a sii jamaa ra kanj ture Abadantaa ga Kora borey bande. Nga boŋ zunuboo k'a wii, de mo iz'aru sii a se.

⁴ Macin se ir baabaa maanoo ga hun nga alaayan beeroo ra, kanj se a mana duu iz'aru wala? Ir noo doo ir baabaa armye game.»

⁵ Hayaa kanj i n'a ceeci, Musa koy a danj Abadantaa jine.

⁶ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

⁷ «Selofad ize woyey goo nda cimi, i noo doo kanj ga tee ngi wane ngi baabaa armye game, ma ngi baabaa tuboo noo i se.

⁸ Šelanj Izirayel borey se ka nee: «Nda aru buu bila nda a ma iz'aru nanj, wa nga tuboo noo nga ize woyoo se.

⁹ Nda a sii nda ize woy, wa nga tuboo noo nga armye se.

¹⁰ Nda a sii nda arma, wa nga tuboo noo baaboo armye se.

¹¹ Nda baaboo sii nda arma, war ma nga tuboo noo nga boro maanaa se nga alaayan beeroo ra. Nga no ma tuboo zaa. A ga tee Izirayel borey se hantum kanj kayandi hantumante, sanda takaa kanj nda Abadantaa n'a har Musa se.»

Žozuwe suubandi ka huru Musa dogoo ra

¹² Abadantaa nee Musa se: «Žigi Abarim tondi hondoo woo boŋ, ma gandaa guna kanj ay n'a noo Izirayel borey se.

¹³ N'ga dii a, nga banda ga, ni mo, n'ga koy ni hayragey gar alaahara sanda takaa kanj nda ni armaa Haruna koy i gar,

¹⁴ zama war wanji ay yaamaroo ga Tisin saajoo ra. Waatoo kanj jamaa yenje nda agay, war man'ay henyanoo cebe i se waatoo kanj i ga hari wiri.» Maanaa Meriba haroo kanj goo Kadeš, Tisin saajoo ra.*

¹⁵ Musa šelanj Abadantaa se ka nee:

¹⁶ «Abadantaa baahunantey kul hundey Koyoo, aru danj jamaa jine

¹⁷ kanj ga huru i jine ngi koyyanoo nda ngi kaayanoo ga, kanj g'i ka koy, a g'i ka yee kate, hala jamaa masi tee sanda alman kur kanj sii nda kurkaw.»

¹⁸ Abadantaa nee Musa se: «Žozuwe kanj ti Nun iz'aroo zaa, aru no kanj ra ay Hundoo goo, ma ni kaboo fur a ga.

¹⁹ M'a kayandi sargari juwalkaa Eleyazar jine nda jamaa kul jine, k'a gorandi goyoo ra kanj ay n'a talfi a ga borey kul jine.

* 27:14 27.14 Zamnaa 20.1-13.

²⁰ M'a noo ni hinoo ra, hala Izirayel borey jamaa kul ma hanajer a se.

²¹ A ma kay sargari juwalkaa Eleyazar jine kanj ga Irkoy ibaayoo ceeci a se nda alkurraa goy jinawey kanj ti Urim Abadantaa jine. Eleyazar yaamaroo ga, Žozuwe nda Izirayel borey jamaa kul ga koy, nga yaamaroo ga, i ga yee kate.»

²² Musa na hayaa tee kanj nda Abadantaa n'a yaamar. A na Žozuwe zaa k'a kayandi sargari juwalkaa Eleyazar jine nda jamaa kul jine.

²³ Musa na nga kabey fur a boŋ k'a gorandi goyoo ra nda takaa kanj nda Abadantaa n'a har Musa se.

28

Sargarey kanj ga hun zaari kul

¹ Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

² «Yaamaroo woo har Izirayel borey se: «Sargarey kanj war g'i kaa ya ne, wa hawgay war m'i kaa waatoo kanj kayandi ra, ay ŋaahayaa nda sargari tonantey kanj sunnaaraa ga kan ya ne.»

³ Ma nee i se: «Sargari tonantaa ne kanj war g'a kaa Abadantaa maapoo ga: feeji-ize kanj goo nda jiiri foo kanj ga malal sii, ize hinka zaari kul sanda sargari kukurante kanj ga kaandi waati kul.

⁴ Ma feeji-ize foo kaa sargari subbaahi, ma ihinkantoo kaa almaari.

⁵ Taasu sargaroo se ma farin hamni kilo hinza loobu nda zaytu musayante jii liitar foo nda jere.

⁶ Woo ti sargari kukurantaa kanj ga kaandi waati kul, a mana kayandi ka teendi kala Sinay tondi hondoo do. Sunnaara kaana no, sargari tonante no Abadantaa maapoo ga.

⁷ Sargari hari-haroo ma tee alaneb hari moora liitar foo nda jere kanj ma tonton feeji-ize foo kul ga. Nongu henanantaa ra n'ga harifutu sargari hari-haroo doori Abadantaa maapoo ga.

⁸ Feeji-ize hinkantoo ma sargandi almaaroo ra, m'a tee sanda subbaahoo taasu sargaroo nda nga sargari hari-haroo. Sargari tonante no kanj sunnaaraa ga kan Abadantaa se.»»

Hunanzamzaaroo sargarey

⁹ ««Hunanzamzaaroo hane war ma feeji-ize hinka kanj ga malal sii sarga. Taasu sargaroo se war ma farin hamni kilo iddu loobu nda jii, ka sargari hari-haroo danj ga.

¹⁰ Hunanzamzaaroo sargari kukurantaa no, a ga teendi hunanzamzaari foo kul hane, a ga huru sargari kukurantaa ga kanj ga teendi waati kul nda nga sargari hari-haroo.»»

Handoo zaari jinaa sargarey

¹¹ ««War handey zaari jinaa, war ma yaaru hinka, nda gaaru foo, nda feeji-ize iyye kanjanj goo nda jiiri foo kaa sargari kukurante Abadantaa maapoo ga, malal kul masi bara i ga.

¹² Farin hamni kilo yagga kanj loobandi nda jii ka tee taasu sargari ga huru yaaru foo kul ga. Farin hamni kilo iddu kanj loobandi nda jii ka tee taasu sargari ga huru gaaroo ga.

¹³ Farin hamni kilo hinza kanj loobandi nda jii ka tee taasu sargari ga huru feeji-ize foo kul ga. Sargari kukurante no kanj sunnaaraa ga kan Abadantaa se. Sargari tonante no Abadantaa maapoo ga.

14 Sargari hari-harey kanj ga hanga adabbawey ti: yaaru foo kul alaneb hari moora liitar hinza, gaaru foo kul alaneb hari moora liitar hinka, feeji-ize foo kul alaneb hari moora liitar foo nda jere. Woo ti handu sargari kukurantaa, handu ka kaa handu, jiiroo handey ra.

15 Koyne mo war ma jindaaru foo kaa zunubu sargari, a ma nondi Abadantaa se, a ga huru waati kul sargari kukurantaa nda nga sargari hari-haroo ga.»»

Borcintaraa jingaroo sargarey

16 ««Jiiroo handu jinaa jirbi woy cindi taacantoo (14to) ma Borcintaraa jingaroo tee Abadantaa maapoo ga.

17 Handoo woo jirbi woy cindi guwantoo (15to) ga tee jingaroo, war ga takula kanj ra dolobiri sii njaaj jirbi iyye.

18 Zaari jinaa, margari henanante ma tee, war masi goy senda kul tee.

19 War ma yaaru hinka, nda gaaru foo, nda feeji-ize iyye kanjanj goo nda jiiri foo, i ma tee adabbayanj kanj ga malal sii, kaa sargari tonante kanj ma tee sargari kukurante Abadantaa maapoo ga.

20 War ma farin hamni loobu nda jii k'a danj affoo kul ga sanda taasu sargari: kilo yagga ma huru yaaroo ga, kilo iddu ma huru gaaroo ga,

21 kilo hinza ma huru feeji-ize iyyaa affoo kul ga,

22 nda jindaaru foo zunubu sargaroo se, ka zunubu tuusuyanoo tee war se.

23 War ga wey sarga ka tonton subbaahoo sargari kukurantaa ga, maanaa sargaroo kanj ga hun waati kul.

24 War m'i sarga zaari kul hala jirbi iyye sanda sargari tonante kanj sunnaaraa ga kan Abadantaa se. I ga sargandi ka tonton sargari kukurantaa ga kanj ga hun waati kul nda nga sargari hari-haroo ga.

25 Jirbi iyyantoo hane margari henanante ma tee, war masi goy senda kul tee.»»

Hegaa ize jina-jinawey sargarey

26 ««Tuuri-ize jina-jinawey zaaroo kanj ra war ga taasu sargari taaga kaa Abadantaa maapoo ga, waatoo kanj war ga war jirbiyyewey jingaroo tee, war ma margari henanante tee, war masi goy senda kul tee.

27 War ma sargari kukurante kaa kanj ga tee sunnaara kaana Abadantaa se. A ma tee yaaru hinka, nda gaaru foo, nda feeji-ize iyye kanjanj goo nda jiiri foo.

28 War ma farin hamni loobu nda jii k'a danj i ga sanda taasu sargari, farin hamni kilo yagga ma huru yaaru foo kul ga, farin hamni kilo iddu ma huru gaaru foo kul ga,

29 farin hamni kilo hinza ma huru feeji-ize foo kul ga.

30 War ma jindaaru kaa ka zunubu tuusuyanoo tee war se.

31 War ga sargarey wey kaa ka tonton sargari kukurantaa ga kanj ga hun waati kul nda nga taasu sargaroo. I ma tee adabbayanj kanj ga malal sii. War ma ngi sargari hari-harey kaa.»»

29

Handu iyyantoo zaari jinaa sargarey

1 Handu iyyantoo zaari jinaa, war ma margari henanante tee, war masi goy senda kul tee. A ga tee war se zaari kanj ra war ga laati kar.

² War ma sargari kukurante kaa sanda sunnaara kaana Abadantaa maapoo ga, a ma tee yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize boŋ iyye kanɲaŋ goo nda jiiri foo, i ma tee adabbayaŋ kan ga malal sii.

³ Ngi taasu sargaroo ma tee farin hamni kan loobandi nda jii. Kilo yagga ma huru yaaroo ga, kilo iddu ma huru gaaroo ga,

⁴ kilo hinza ma huru feeji-ize iyyaa affoo kul ga.

⁵ War ma jindaaru foo kaa zunubu sargari ka zunubu tuusuyanoo tee war se

⁶ kan sii handu kul sargari kukurantaa ra, nda nga taasu sargaroo, nda sargari kukurantaa kan ga hun waati kul, nda nga taasu sargaroo, nda ngi sargari hari-harey. I ma teendi ka sawa nda woo kan kayandi. Sargari tonante no kan sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

Zunubu tuusuyanoo zaaroo sargarey

⁷ Handu iyyantoo din jirbi woyantoo (10to), war ma margari henanante tee ka meehaw, war masi goy kul tee.

⁸ War ma sargari kukurante kan sunnaaraa ga kan kaa Abadantaa se, a ma tee yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize boŋ iyye kanɲaŋ goo nda jiiri foo, i ma tee adabbayaŋ kan ga malal sii.

⁹ Ngi taasu sargaroo ma tee farin hamni kan loobandi nda jii: kilo yagga ma huru yaaroo ga, kilo iddu ma huru gaaru foo kul ga,

¹⁰ kilo hinza feeji-ize iyyaa affoo kul ga.

¹¹ War ma jindaaru foo kaa zunubu sargari kan man'ti woo kan hun zunubu tuusuyanoo se, nda sargari kukurantaa kan ga hun waati kul, nda nga taasu sargaroo, nda ngi sargari hari-harey.

Tendewey jingaroo sargarey

¹² Handu iyyantoo jirbi woy cindi guwantoo (15to) hane, war ma margari henanante tee, war masi goy ŋenda kul tee. War ma jingar tee Abadantaa maapoo ga jirbi iyye.*

¹³ War ma sargari kukurante kaa, a ma tee sargari tonante kan sunnaaraa ga kan Abadantaa se, a ma tee yaaru kobsi woy cindi hinza (13), nda gaaru hinka, nda feeji-ize boŋ woy cindi taaci (14) kanɲaŋ goo nda jiiri foo, i ma tee adabbayaŋ kan ga malal sii.

¹⁴ Ngi taasu sargaroo ma tee farin hamni kan loobandi nda jii. Kilo yagga ma huru yaaru kobsi woy cindi hinzaa (13) affoo kul ga, kilo iddu ma huru gaaru hinka affoo kul ga.

¹⁵ Kilo hinza ma huru feeji-ize woy cindi taaca (14) affoo kul ga.

¹⁶ War ma jindaaru foo kaa zunubu sargari kan man'ti waati kul sargari kukurantaa, nda nga taasu sargaroo, nda nga sargari hari-haroo.

¹⁷ Zaari hinkantoo hane, war ma yaaru kobsi woy cindi hinka (12) kaa sargari, nda gaaru hinka, nda feeji-ize boŋ woy cindi taaci (14) kanɲaŋ goo nda jiiri foo, i ma tee adabbayaŋ kan ga malal sii.

¹⁸ War ma yaarey, nda feeji-izey, nda gaarey taasu sargaroo nda ngi sargari hari-haroo mo kaa, affoo kul nda nga hinnaa nda woo kan kayandi.

¹⁹ War ma jindaaru foo mo kaa zunubu sargari kan man'ti waati kul sargari kukurantaa, nda nga taasu sargaroo, nda ngi sargari hari-harey.

* 29:12 29.12 jingaroo woo man'ti kala Tendewey jingaroo, Sargarey 23.33-43.

20 Zaari hinzantoo hane, war ma yaaru kobsi woy cindi foo (11) kaa sargari, nda gaaru hinka, nda feeji-ize bonj woy cindi taaci (14) kanyan goo nda jiiri foo, i ma tee adabbayan kanj ga malal sii.

21 War ma yaarey, nda feeji-izey, nda gaarey taasu sargaroo nda ngi sargari hari-haroo mo kaa, affoo kul nda nga hinnaa nda woo kanj kayandi.

22 War ma jindaaru foo mo kaa zunubu sargari kanj man'ti waati kul sargari kukurantaa, nda nga taasu sargaroo, nda nga sargari hari-haroo.

23 Zaari taacantoo hane, war ma yaaru kobsi woy (10) kaa sargari, nda gaaru hinka, nda feeji-ize bonj woy cindi taaci (14) kanyan goo nda jiiri foo, i ma tee adabbayan kanj ga malal sii.

24 War ma yaarey, nda feeji-izey, nda gaarey taasu sargaroo nda ngi sargari hari-haroo mo kaa, affoo kul nda nga hinnaa nda woo kanj kayandi.

25 War ma jindaaru foo mo kaa zunubu sargari kanj man'ti waati kul sargari kukurantaa, nda nga taasu sargaroo, nda nga sargari hari-haroo.

26 Zaari guwantoo hane, war ma yaaru kobsi yagga kaa sargari, nda gaaru hinka, nda feeji-ize bonj woy cindi taaci (14) kanyan goo nda jiiri foo, i ma tee adabbayan kanj ga malal sii.

27 War ma yaarey, nda feeji-izey, nda gaarey taasu sargaroo nda ngi sargari hari-haroo mo kaa, affoo kul nda nga hinnaa nda woo kanj kayandi.

28 War ma jindaaru foo mo kaa zunubu sargari kanj man'ti waati kul sargari kukurantaa, nda nga taasu sargaroo, nda nga sargari hari-haroo.

29 Zaari idduwantoo hane, war ma yaaru kobsi yaaha kaa sargari, nda gaaru hinka, nda feeji-ize bonj woy cindi taaci (14) kanyan goo nda jiiri foo, i ma tee adabbayan kanj ga malal sii.

30 War ma yaarey, nda feeji-izey, nda gaarey taasu sargaroo nda ngi sargari hari-haroo mo kaa, affoo kul nda nga hinnaa nda woo kanj kayandi.

31 War ma jindaaru foo mo kaa zunubu sargari kanj man'ti waati kul sargari kukurantaa, nda nga taasu sargaroo, nda nga sargari hari-harey.

32 Zaari iyyantoo hane, war ma yaaru kobsi iyye kaa sargari, nda gaaru hinka, nda feeji-ize woy bonj cindi taaci (14) kanyan goo nda jiiri foo, i ma tee adabbayan kanj ga malal sii.

33 War ma yaarey, nda gaarey, nda feeji-izey taasu sargaroo nda ngi sargari hari-haroo mo kaa, affoo kul nda nga hinnaa nda woo kanj kayandi ngi here.

34 War ma jindaaru foo mo kaa zunubu sargari kanj man'ti waati kul sargari kukurantaa, nda nga taasu sargaroo, nda nga sargari hari-haroo.

35 Zaari yaahantoo hane, war ma margari kokorante tee, war masi goy šenda kul tee.

36 War ma sargari kukurante kaa, a ma tee sargari tonante kanj sunnaaraa ga kan Abadantaa se, a ma tee yaaru foo, nda gaaru foo, nda feeji-ize bonj iyye kanyan goo nda jiiri foo, i ma tee adabbayan kanj ga malal sii.

37 War ma yaaroo, nda gaaroo, nda feeji-izey taasu sargaroo nda ngi sargari hari-haroo mo kaa, affoo kul nda nga hinnaa nda woo kanj kayandi.

38 War ma jindaaru foo mo kaa zunubu sargari kanj man'ti waati kul sargari kukurantaa, nda nga taasu sargaroo, nda nga sargari hari-haroo.

39 Wey ti hayey kanj war g'i kaa Abadantaa maanoo ga war jingarey hane. Sargarey wey sii war meefur sargarey ra, nda sargarey kanj war n'i kaa nda war bonj, nda war sargari kukurantey, nda war taasu sargarey, nda war sargari hari-harey, nda war alaafiya teendi sargarey ra.

30

1 Musa na hayey kul har Izirayel borey se kanj nda Abadantaa n'a yaamar.

Meefurey aşariyawey

2 Musa şelanj Izirayel borey alkabiilawey bonjkoyney se ka nee: «Yaa-maroo ne kanj Abadantaa n'a har, a nee:

3 <Nda aru na meefur zaa Abadantaa se, wala a žee ka allaahidu zaa nga jindoo ga, a masi nga ţennoo yankar, hayaa kanj hun mijoo ra, a ma woo din da tee.>»

4 Waati kanj woy ga tee hondiyaw, a goo nga baabaa do, de a na meefur zaa Abadantaa se, a na allaahidu danj nga jindoo ga,

5 de baaboo maa meefuroo nda hayaa kanj a n'a danj nga jindoo ga, de baaboo dangay, a mana haya kul har a se, nga meefurey kul goo dogey ra, hayey kul kanj a n'i danj nga jindoo ga goo dogoo ra.

6 Amma nda hanoo kanj baaboo maar'a, a n'a ganji, meefurey kul, nda allaahidey kul kanj a n'i danj nga jindoo ga kul sii no. Abadantaa ga yaafa a se, zama baaboo n'a ganji.

7 Nda woy soogaa meefuroo, wala allaahidoo kanj a n'a zaa, ţenni yaada ra a n'a har k'a danj nga jindoo ga, nga banda ga, a hiiji,

8 kurjoo maar'a, de kurjoo dangay, a mana haya kul har a se hanoo kanj a maar'a, nga meefurey goo dogey ra, allaahidey kanj a n'i danj nga jindoo ga goo dogey ra.

9 Amma nda hanoo kanj kurjoo maar'a, a n'a ganji, a na meefuroo tunandi, a na ţenni yaadaa tunandi kanj a n'a danj nga jindoo ga, Abadantaa ga yaafa a se.

10 Amma woy kanj kurjoo buu nda woy kanj fay, hayey kul kanj a n'i danj nga jindoo ga goo dogey ra.

11 Amma nda woyhiiji na meefur zaa, wala a žee ka allaahidu danj nga jindoo ga,

12 nda kurjoo maar'a, a mana haya kul har a se, de a man'a ganji, woyoo meefurey kul goo dogey ra, allaahidu kul kanj a n'a danj nga jindoo ga goo dogey ra.

13 Amma nda kurjoo, hanoo hunday kanj a maar'ey, a n'i tunandi kaaray, meefurey kul nda allaahidey kul kanj a n'i danj nga jindoo ga sii dogey ra koyné. Kurjoo n'i tunandi, Abadantaa ga yaafa a se.

14 Meefur kul nda allaahidu kul kanj woy n'a zaa, wala woyoo kayandi ka nga bonj dii haya ga, kurjoo ga hin ka yadda a ga wala a m'a tunandi.

15 Nda kurjoo dangay, a mana haya kul har a se hala subaa ra, meefurey kul nda allaahidey kul kanj woyoo n'i danj nga jindoo ga, a yadda i ga, zama hanoo kanj a maar'a, a mana haya kul har a se

16 Nda hanoo kanj a maar'a bisa jina a duu k'i tunandi, a ga woyoo layboo zaa.

17 Wey ti yaamarey kanj Abadantaa n'i har Musa se kurpe nda wande game, wala baaba nda nga ize woy hondiyaa kanj goo a do.

31

Izirayel borey na Majanj borey wongu

1 Abadantaa ţelanj Musa se ka nee:

2 «Koy faasa Izirayel borey se ka ngi alhakoo kaa Majanj borey ra. Woo banda ga, n'ga koy ni hayragey gar alaahara.»

3 Musa šelan jamaa se ka nee: «War ra, aruyan ma wongu jinayyan zaa ka koy Majan borey wongu, ka Majan borey goy futaa alhakoo kaa i ra Abadantaa maapoo ga.

4 War ma aru zenber foo (1.000) zaa alkabiila foo kul ra, Izirayel alkabiilawey kul ra k'i sanba i ma koy wongu.»

5 Izirayel boro zenberoy ra, i na aru zenber foo (1.000) suuba alkabiila foo kul ra, maanaa wongu-ize zenber woy cindi hinka (12.000).

6 Musa n'i sanba wongoo ra, alkabiila foo kul aru zenber foo (1.000). A na Pinehas, sargari juwalkaa Eleyazar iz'aroo kan ga nongu henanantaa jinawey nda laati beerey kan ga ciya zaa nga kabey ra hangandi i bande.

7 I koy Majan gandaa wongu nda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar ka arey kul wii.

8 Majan borey kokoy guu goo borey ra kan i n'i wii. Kokoyey ti: Ewi, nda Rekem, nda Sur, nda Hur, nda Reba kan ti Majan kokoy guu. I na Balam, Bewor iz'aroo mo wii nda takuba.

9 Izirayel borey na Majan gandaa woyey nda ngi izey kul dii k'i tee bapnayan. I na ngi adabbawey, nda ngi alman kurey, nda ngi almanoo kul taa.

10 I na ngi koyrawey kul kan ra i ga goro nda ngi koyra buuna-buunawey kul ton nuune ra k'i tee boosu.

11 Alganiimaa kul nda hayaa kul, borey nda adabbawey i n'i zaa ka koy.

12 I koy nda bapney kan i duu ey wongoo ra nda alganiimaa Musa, nda sargari juwalkaa Eleyazar, nda Izirayel borey jamaa do kan goo ma goro Mowab ganganey ra, Žurden isaa jere, Žeriko tenje.

13 Musa, nda sargari juwalkaa Eleyazar, nda jamaa bonkoyney kul fatta k'i kubay jamaa kaloo se taray.

14 Musa futu wongu-izey jineborey ga kan goo boro zenber foo-foo (1.000) jine, nda wey kan goo boro zangu foo-foo (100) jine kanyan hun wongoo ra ka kaa.

15 Musa nee i se: «War na woyey kul nan i ma huna wala?»

16 Nga ne, ngi no Pewor šennoo* ra i na Izirayel borey darga Balam šennoo sabbu se k'i tusa i ma laadir janay tee Abadantaa ga. Woo ka kate bonaa kan Abadantaa jamaa ga.

17 Sohō wa zankaarey kul wii, war ma woyey kul wii kan marga nda aru.

18 Amma woy soogey kul kan mana bay ka marga nda aru, w'i nan i ma huna war se.

19 War ma jirbi iyye tee jamaa kaloo se taray, boro kul kan na boro wii, wala a tuku bukaw ga, war ma war zunubey kaa jirbi hinzantoo nda iyyantoo hane, war nda war bapney.

20 War ma bankaarawey kul, nda kuuru jinawey kul, nda hancin hinbiri jinawey kul, nda bundu jinawey kul henanandi.

21 Sargari juwalkaa Eleyazar nee wongu-izey kan koy wongoo ra se: «Hayaa ne kan hantumandi ašariyaa ra kan Abadantaa n'a yaamar Musa se:

22 Wura, nda nzorfu kaaray, nda alhan, nda guuru, nda kobinjaama, nda badila hinne,

23 haya kul kan nuune si haya hasara a se, war m'a dan nuune ra a ma henan. Amma henanandi hari no ma haya henanandi kan si hin ka huru nuune ra. War m'a dan haroo din da ra.

* 31:16 31.16 Zamnaa 25.

24 War ma war bankaarawey jumay jirbi iyyantoo hane, war ga henen. Woo banda ga, war ga hin ka huru kaloo ra.»

Alganiimaa zamnaroo

25 Abadantaa šelan Musa se ka nee:

26 «Ni, nda sargari juwalkaa Eleyazar, nda jamaa hugu boŋey kul, war ma hayaa kabu kaŋ duwandi wongoo ra, adamize nda adabba.

27 Alganiimaa zamna ihinka wongu-izey kaŋ koy wongu nda jamaa kul game.

28 Wongu-izey kaŋ koy wongu ma haya kaa ngi bagaa ra k'a noo Abadantaa se. War ma affoo-foo kaa zangu guu (500) foo kul ra, a ma tee adamizey, wala adabba beerey, wala farkey, wala adabba buuney.

29 War m'i kaa ngi bagaa ra, m'i noo sargari juwalkaa Eleyazar se i ma tee Abadantaa bagaa.

30 Izirayel borey jamaa bagaa, ma affoo-foo zaa woyguu (50) foo kul ra, a ma tee adamizey, wala adabba beerey, wala farkey, wala adabba buuney, wala adabbawey kul ra, m'i noo Lewi borey se kaŋ ga huga nda Abadantaa gorodogoo goyoo.»

31 Musa nda sargari juwalkaa Eleyazar na hayaa tee kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

32 Hayey kaŋ duwandi wongoo ra, woo kaŋ cindi alganiimaa ra kaŋ wongu-izey n'i dii man'ti kala alman buuna boŋ zenber zangu iddu nda zenber woyye cindi guu (675.000),

33 nda alman beeri kobsi zenber woyye cindi hinka (72.000),

34 nda farka boŋ zenber woynu cindi foo (61.000),

35 nda adamizeyaŋ woy zenber waranza cindi hinka (32.000) kaŋyaŋ mana bay ka marga nda aru.

36 Jeroo kaŋ ti borey kaŋ koy wongu bagaa man'ti kala: adabba buuna boŋ zenber zangu hinza nda zenber waranza cindi iyye nda zangu guu (337.500),

37 adabba buuna boŋ zangu iddu nda woyye cindi guu (675) nondi Abadantaa se i ra.

38 Adabba beeri kobsi zenber waranza cindi iddu (36.000), adabba kobsi woyye cindi hinka (72) nondi Abadantaa se i ra.

39 Farka boŋ zenber waranza nda zangu guu (30.500), farka boŋ woynu cindi foo (61) nondi Abadantaa se i ra.

40 Boro zenber woy cindi iddu (16.000), boro waranza cindi hinka (32) nondi Abadantaa se i ra.

41 Bagaa kaŋ nondi Abadantaa se, Musa n'a noo sargari juwalkaa Eleyazar se sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

42 Jeroo kaŋ ti Izirayel borey bagaa nda wongu-izey wanoo kaŋ Musa n'i kaa cere ra,

43 woo kaŋ ga tee jamaa bagaa ti: adabba buuna boŋ zenber zangu hinza nda zenber waranza cindi iyye nda zangu guu (337.500),

44 nda adabba beeri kobsi zenber waranza cindi iddu (36.000),

45 nda farka boŋ zenber waranza nda zangu guu (30.500),

46 nda boro zenber woy cindi iddu (16.000).

47 Jeroo kaŋ nondi Izirayel borey se ra Musa na affoo zaa woyguu (50) foo kul ra k'a noo Lewi borey se kaŋ ga huga nda Abadantaa gorodogoo goyoo. Musa n'a tee nda takaa kaŋ nda Abadantaa n'a yaamar.

Sargaroo kaŋ n'g'a kaa nda ni boŋ

⁴⁸ Wongu-ize jamawey jineborey, wongu-ize zenber foo-foo (1.000) jineborey, maanaa wongu-ize zenber foo-foo (1.000) boŋkoyney, nda wongu-ize zangu (100) boŋkoyney man Musa.

⁴⁹ I nee a se: «Ni tamey na wongaarey kabu kaŋ goo ir hinoo cire, ba affoo mana hun i ra.

⁵⁰ Ir affoo kul, wura jinawey kaŋ ir duu ey ra, ga zeŋi, nda kabehiiri, nda kabekorbay kaŋ ga tammaasa daŋ, nda haŋakorbay, nda jindehiiri kaa Abadantaa se sargari hala zunubu tuusuyanoo ma teendi ir se Abadantaa jine.»

⁵¹ Musa nda sargari juwalkaa Eleyazar duu taalam jinawey wey kul kaŋ teendi nda wura.

⁵² Wuragoo kul kaŋ wongu-ize zenber foo-foo (1.000) boŋkoyney nda wongu-ize zangu foo-foo (100) boŋkoyney n'i kaa Abadantaa se tinjaa man ti kala kilo zangu nda wooye (170) cine.

⁵³ Wongu-izey affoo kul, hayaa kaŋ a n'a zaa, a n'a dii nga boŋ se.

⁵⁴ Musa nda sargari juwalkaa Eleyazar na wongu-ize zenber foo-foo (1.000) boŋkoyney nda wongu-ize zangu foo-foo (100) boŋkoyney wuragoo dii ka koy nda ey cere kubayyan hukkumoo ra i ma tee Izirayel borey hongandihayaa Abadantaa jine.

32

Rubeŋ, nda Gad, nda Makir alkabiilawey gorodogoo

¹ Ruben iz'arey nda Gad iz'arey goo nda adabba boobo-booboyaŋ. I dii Yazer gandaa nda Galad gandaa, nga ne, gandaa ga boori adabba se.

² Gad iz'arey nda Ruben iz'arey koy Musa, nda sargari juwalkaa Eleyazar, nda jamaa boŋkoyney do ka nee:

³ «Atarot, nda Dibon, nda Yazer, nda Nimra, nda Hešboŋ, nda Elale, nda Sebam, nda Nebo, nda Bewoŋ,

⁴ gandaa woo kaŋ ga Abadantaa na Izirayel borey noo hini man'ti kala kurdo henna. Aywa, ir goo nda adabba.»

⁵ I nee: «Alhormo tee ir se, gandaa woo ma nondi ir se a ma tee ir wane, masi naŋ ir ma bisa ka Žurdeŋ isaa deŋ.»

⁶ Musa nee Gad iz'arey nda Ruben iz'arey se: «War armye ga koy wongu, amma war hunday ga goro ne ra!

⁷ Macin se war ga Izirayel borey biney kaa i masi bisa ka koy gandaa ra kaŋ Abadantaa n'a noo i se?

⁸ Woo da no war baabey n'a tee waatoo kaŋ i goo Kadeš-Barneya, ay n'i sanba i ma gandaa guna.

⁹ I žigi ka koy hala Eškol gooroo ra, gandaa gunayanoo banda ga, i na Izirayel borey biney kaa hala i masi duu ka huru gandaa ra kaŋ Abadantaa n'a noo i se.

¹⁰ Hanoo din, Abadantaa futu i ga, a žee ka nee:

¹¹ «Arey kaŋ hun Misira kaŋ goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi, abada i si dii gandaa kaŋ ay žee kaŋ ay g'a noo Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba se, zama i man'ay gana nda fondaa,

¹² nda man'ti Kaleb, Yefune iz'aroo kaŋ ti Kenaz boro nda Žozuwe, Nun iz'aroo hinne kaŋ n'ay gana nda fondaa.»

¹³ Abadantaa futu Izirayel ga, a n'i yaarandi saajoo ra jiiri woytaaci (40) hala waatoo kaŋ ra alwaddaa din borey kul ben kaŋ na goy futu tee Abadantaa jine.

14 War mo, war tun kate war baabey dogey ra ka tee zunubu teekawyan ka tonton Abadantaa futuyanoo ga Izirayel here!

15 Zama nda war wanji ka hanga a, a ga Izirayel borey nanj i ma gay saajoo ra koyne, de war ga tee addalil kanj na jamaa woo kul halaci.»

16 Arey din man Musa ka nee: «Ir ga baa ir ma kaliyanj cin ne ra ir alman buaney se nda koyrayanj ir izey se.

17 Dogoo din da ir ga wongu jinayyanj zaa ka huru Izirayel borey jine k'i ka koy hala ngi dogoo ra. Ir izey hinne ga goro koyra gaabanteyanj ra, gandaa din borey maaganda se.

18 Ir si yee ir hugey do nda man'ti Izirayel borey affoo kul nka duu nga tuboo.

19 Ir si tubu kul dii i ga Žurdenj isaa se banda, zama ir duu ir tuboo Žurdenj isaa se ne da here waynahunay here.»

20 Musa nee i se: «Nda war na woo tee, nda war na wongu jinawey zaa Abadantaa jine ka koy wongu,

21 nda war kul na wongu jinawey zaa ka Žurdenj isaa denj ka bisa Abadantaa jine ka nga iberey kul gaaray k'i kaa a jine,

22 nda war koy wongu ka hin gandaa din k'a danj Abadantaa cire, woo banda ga, war ga yee. Woo ra war ga henan Abadantaa here, war ga henan Izirayel here. Gandaa woo ga tee war wane Abadantaa jine.

23 Amma nda war mana woo tee, nga ne, war na zunubu tee Abadantaa ga, de war ma bay kanj war ga duu war zunuboo alhakoo.

24 Adiŝi war ma koyrayanj cin war izey se, ka kaliyanj tee war alman buaney se, de war ma hayaa tee kanj war mijey n'a har.»

25 Gad iz'arey nda Rubenj iz'arey nee Musa se: «Haya kanj ir koyoo n'a har, ni tamey g'a tee.

26 Ir izey nda ir wandey, nda ir alman kurey, nda ir adabbawey kul ga cindi ne, Galad koyrawey ra.

27 Ni tamey, borey kul kanj na wongu jinawey zaa ga bisa Abadantaa jine wongoo ra, sanda takaa kanj nda ni kanj ti ir koyoo n'a har.»

28 Musa ŝelanj sargari juwalkaa Eleyazar, nda Žozuwe, Nun iz'aroo, nda Izirayel borey alkabiilawey hugu boņey se Rubenj nda Gad borey takaa ga.

29 Musa nee i se: «Nda Gad iz'arey nda Rubenj iz'arey na Žurdenj isaa denj war bande, nda i kul na wongu jinawey zaa ka wongu Abadantaa jine, ka kate war hin gandaa, war m'i noo Galad gandaa a ma tee ngi wane.

30 Amma nda i mana wongu jinawey zaa ka denj war bande, i ma duu doo war game Kananj gandaa ra.»

31 Gad iz'arey nda Rubenj iz'arey zaabi ka nee: «Haya kanj Abadantaa n'a har ni tamey se, ir g'a tee.

32 Ir ga wongu jinawey zaa Abadantaa jine ka bisa Kananj gandaa ra, amma ir bagaa tuboo si tee kala Žurdenj se ne da here.»

33 Musa na Amor borey kokoyoo Sihonj laamaa nda Baŝanj kokoyoo Og laamaa, maanaa gandaa, nda nga koyrawey, nda ngi laboo, nda koyrawey kanj g'i kuubi k'i bere noo Gad iz'arey, nda Rubenj iz'arey, nda Manase kanj ti Isufi iz'aroo alkabiilla jeraa se.

34 Gad iz'arey na Dibonj, nda Atarot, nda Aroyer koyrawey cin taaga,

35 nda Atorot-Šofanj, nda Yazer, nda Yogboha,

36 nda Bet-Nimra, nda Bet-Haranj, i n'i tee koyra gaabanteyanj, i na kaliyanj tee ngi alman buaney se.

³⁷ Ruben iz'arey na Hešbon, nda Elale, nda Kiryatayim koyrawey cin taaga,

³⁸ nda Nebo, nda Bal-Mewon, koyrawey kan i na maapey barmay, nda Sibma. I na maa dan koyrawey kan i n'i cin ga.

³⁹ Makir kan ti Manase iz'aroo, iz'arey koy Galad gandaa taa. Amor borey kan goo a ra, i n'i gaaray.

⁴⁰ Musa na Galad gandaa noo Makir, Manase iz'aroo se, i goro a ra.

⁴¹ Yahir kan ti Manase iz'aru koy ngi koyra buuna-buunawey taa i kone, a na maapoo dan Yahir koyra buuna-buunawey.

⁴² Noba mo koy Kenat koyraa nda koyra kanbey taa ka nga bon maapoo Noba dan a ga.

33

Izirayel borey naarumaa, ka hun Misira ka koy Mowab

¹ Izirayel borey naarumaa ra ka fatta Misira gandaa ra, wongu-ize ka koy wongu-ize, Musa nda Haruna ti ngi jineborey. Nongey kan ra i kay-kay ti wey.

² Ngi fattaroo ra, Musa na nongey hantum kan ra i kay-kay Abadantaa yaamaroo ga. Nongey ne kan ra i kay-kay ngi naarumaa ra:

³ I tun Ramses handu jinaa ra, handu jinaa jirbi woy cindi guwantoo (15to) hane. Borcintaraa jingaroo subaa ra, Izirayel borey fatta, haya kul man'i ganji Misira borey kul jine.

⁴ Ka gar Misira borey goo ma ngi borey fiji kan Abadantaa n'i kar i ra, maanaa gunde jinawey kul. Abadantaa ka nga ciitoo kanandi ngi koyey bon.

⁵ Izirayel borey hun Ramses ka koy goro Sukot.

⁶ I hun Sukot ka koy goro Etam kan goo saajoo mijoo ga.

⁷ I hun Etam ka kuubi ka willi ka koy Pi-Hayrot kan goo Bal-Sefon tenje, ka goro Migdol jine.

⁸ I hun Pi-Hayrot ka bisa teekoo game ka koy saajoo here. I na jirbi hinza diray tee Etam saajoo ra ka koy goro Mara.

⁹ I hun Mara ka koy too Elim. Harijaa woy cindi hinka (12) nda teenaynaa wooye (70) goo Elim, no din ra i goro.

¹⁰ I hun Elim ka koy goro Kakaarey teekoo jere.

¹¹ I hun Kakaarey teekoo jere ka koy goro Sin saajoo ra.

¹² I hun Sin saajoo ra ka koy goro Dofka

¹³ I hun Dofka ka koy goro Aluš.

¹⁴ I hun Aluš ka koy goro Refidim. Jamaa mana duu han hari no din.

¹⁵ I hun Refidim ka koy goro Sinay saajoo ra.

¹⁶ I hun Sinay saajoo ra ka koy goro Kiworot-Hataawa.

¹⁷ I hun Kiworot-Hataawa ka koy goro Haserot.

¹⁸ I hun Haserot ka koy goro Ritma.

¹⁹ I hun Ritma ka koy goro Rimon-Peres.

²⁰ I hun Rimon-Peres ka koy goro Libna.

²¹ I hun Libna ka koy goro Risa.

²² I hun Risa ka koy goro Keheleta.

²³ I hun Keheleta ka koy goro Šefer tondi hondoo do.

²⁴ I hun Šefer tondi hondoo do ka koy goro Harada.

²⁵ I hun Harada ka koy goro Makelot.

26 I hun Makelot ka koy goro Tahat.

27 I hun Tahat ka koy goro Tera.

28 I hun Tera ka koy goro Mitka.

29 I hun Mitka ka koy goro Hašmona.

30 I hun Hašmona ka koy goro Moserot.

31 I hun Moserot ka koy goro Bene-Yakan.

32 I hun Bene-Yakan ka koy goro Hor-Gidgad.

33 I hun Hor-Gidgad ka koy goro Yotbata.

34 I hun Yotbata ka koy goro Abirona.

35 I hun Abirona ka koy goro Esiyon-Geber.

36 I hun Esiyon-Geber ka koy goro Tisin saajoo ra, maanaa Kadeš.

37 I hun Kadeš ka koy goro Hor tondi hondoo do, Edom gandaa benantaa ga.

38 Sargari juwalkaa Haruna žigi Hor tondi hondoo boŋ Abadantaa yaamaroo ga. A buu no din Izirayel borey fattaroo Misira gandaa ra banda ga jiiri woytaacantoo (40to), handu guwantoo, zaari jinaa ra.

39 Haruna sii nda kala jiiri zangu nda waranka cindi hinza (123) waatoo kaŋ a buu Hor tondi hondoo boŋ.

40 Arad kokoyoo kaŋ ti Kanaŋ boro kaŋ ga goro gurma here Kanaŋ gandaa ra maa Izirayel borey kaayanoo.

41 I hun Hor tondi hondoo do ka koy goro Salmona.

42 I hun Salmona ka koy goro Punoŋ.

43 I hun Punoŋ ka koy goro Obot.

44 I hun Obot ka koy goro Iye-Abarim kaŋ goo Mowab gandaa hirroo ga.

45 I hun Iye-Abarim ka koy goro Diboŋ-Gad.

46 I hun Diboŋ-Gad ka koy goro Almoŋ-Diblatayim.

47 I hun Almoŋ-Diblatayim ka koy goro Abarim tondi hondey do Nebo tondi hondoo tenje.

48 I hun Abarim tondi hondey do ka koy goro Mowab ganganey ra, Žurdeŋ isaa jere, Žeriko tenje.

49 I koy goro Žurdeŋ isaa jere, k'a dii Bet-Yešimot hala Abel-Šitim, Mowab ganganey ra.

Irkoy na Kanaŋ gandaa zamna takaa cebe Musa se

50 Mowab ganganey ra kaŋ goo Žurdeŋ isaa jere, Žeriko tenje, Abadantaa ūelaj Musa se ka nee:

51 «Šelaj Izirayel borey se, nee i se: <Waati kaŋ war na Žurdeŋ isaa deŋ ka huru Kanaŋ gandaa ra,

52 war ma gandaa borey kul gaaray war jine, war ma ngi tondi torey kul derandi, ka assuurawey kaŋ i n'i tee nda guuru mennante kaŋ i g'i gana kul derandi, ka tooru ganadogey kul halaci.

53 War ma gandaa mayray, ka goro a ra, zama war se ay na gandaa woo noo a ma tee war mayray.

54 War ma alkurra kar ka gandaa kaŋ ti war tuboo zamna, alaayan beeri foo kul nda nga bagaa. Alkabiila beeri, war ma baa beeri kaa a se. Alkabiila kaccu, war ma baa kaccu kaa a se. Affoo kul ga duu nongoo kaŋ ga a kaŋ alkurraa ra. War ga duu baa ka sawa nda war baabey alkabiilawey.

⁵⁵ Amma nda war mana gandaa borey gaaray war jine, wey kanj war n'i nanj i ra ga tee karji war moyey ra nda naaji war caraway ra. I ga war farandi gandaa kanj ra war ga goro.

⁵⁶ Nda woo mana tee, hayaa kanj ay baa y'a tee i se, ay g'a tee war se.»

34

Kanañ gandaa hirrey

¹ Abadantaa šelañ Musa se ka nee:

² «Izirayel borey yaamar, ma nee i se: «Waati kanj war huru Kanañ gandaa ra, nongoo kanj ga tee war se tubuhaya ne: Kanañ gandaa nda nga hirrey.

³ Gurma here kaboo ga šintin Tisin saajoo do Edom jere. War gurma here hirroo ga šintin dandi here teeko Ciiri-ciirantaa benantaa ga.

⁴ War hirroo ga kuubi ka koy žigi Dontoney žigidogoo gurma here ka bisa Tisin ka koy too Kadeš-Barneya gurma here, a ga koy Hasar-Adar ka bisa nda Asmoñ.

⁵ K'a dii Asmoñ ka koy kuubi Misira gooroo here ka too teekoo do.

⁶ Dangay here war gandaa hirroo ga tee teeko Beeroo*. Nga ti war dangay here hirroo.

⁷ Hawsa here war gandaa hirroo ga šintin teeko Beeroo ga ka koy hala Hor tondi hondoo do.

⁸ K'a dii za Hor tondi hondoo do ka too Hamat mijoo ga hala hirroo ma too Sedad here.

⁹ Hirroo ga koy Zifroñ here ka too Hasar-Enañ. Woo ti war hirroo hawsa here.

¹⁰ Waynahunay here war ma hirroo kayandi k'a dii Hasar-Enañ ka koy Šefam.

¹¹ Hirroo ga zunbu ka hun Šefam ka koy Ribla here, dandi here Ayin, a ga zunbu ka koy tuku Genezaret haroo guraa dandi here.

¹² Koyne mo a ga zunbu ka koy Žurdeñ isaa here ka koy too teeko Ciiri-ciirantaa do. Takaa woo no war gandaa ga ti a, nga nda nga hirrey kanj g'a kuubi.»

¹³ Musa na Izirayel borey yaamar ka nee: «Woo ti gandaa kanj war ga alkurra kar ka duu a, gandaa kanj Abadantaa nee nga g'a noo alkabiila yaggaa nda jeraa se.

¹⁴ Zama Ruben borey alkabiilaa izey, hugu ka koy hugu, nda Gad borey alkabiilaa izey, hugu ka koy hugu duu ngi bagaa tuboo. Manase alkabiila jeraa mo duu nga bagaa.

¹⁵ Alkabiila hinkaa woo nda alkabiila jeraa duu ngi bagaa tuboo Žurdeñ isaa se ne da here, Žeriko jere dandi here, waynahunay here.»

Gandaa zamnakey maapey

¹⁶ Abadantaa šelañ Musa se ka nee:

¹⁷ «Arey kanj ga gandaa zamna war game maapey ne: sargari juwalkaa Eleyazar, nda Žozuwe, Nun iz'aroo.

¹⁸ War ma boñkoyini foo-foo zaa alkabiila foo kul ra i ma gandaa zamna.

¹⁹ Boñkoyney maapey ne: Žuda alkabiilaa ra, Kaleb, Yefune iz'aroo,

²⁰ Simewoñ borey alkabiilaa ra, Šemuwel, Amihud iz'aroo,

* **34:6 34.6** Teeko Beeroo man'ti kala Mediterane teekoo.

- 21 Benžamenj alkabiilaa ra, Elidad, Kislonj iz'aroo,
 22 Dan borey alkabiilaa ra, boŋkoynoo Buki, Yogli iz'aroo,
 23 Isufi borey, Manase iz'arey alkabiilaa ra, boŋkoynoo Haniyel, Efod iz'aroo,
 24 Efrayim borey alkabiilaa ra, boŋkoynoo Kemuwel, Šiftan iz'aroo,
 25 Zabulonj borey alkabiilaa ra, boŋkoynoo Elisafan, Parnak iz'aroo,
 26 Isakar borey alkabiilaa ra, boŋkoynoo Paltiyel, Azan iz'aroo,
 27 Ašer borey alkabiilaa ra, boŋkoynoo Ahihud, Šelomi iz'aroo,
 28 Neftali borey alkabiilaa ra, boŋkoynoo Pedahel, Amihud iz'aroo.»
 29 Wey ti arey kanj Abadantaa n'i yaamar i ma Kananj gandaa zamna Izirayel borey game, a ma tee ngi tuboo.

35

Koyrawey kanj nondi Lewi borey se

- 1 Abadantaa šelanj Musa se Mowab ganganey ra, Žurdenj isaa jere, Žeriko tenje ka nee:
 2 «Izirayel borey yaamar ngi tuboo ra i ma koyrayan noo Lewi borey se kanj ra i ga goro, war m'i noo hawsa mo koyrawey dumawey ga.
 3 Koyrawey ga tee ngi wane, i ga goro i ra, hawsawey ga tee ngi adabbawey, nda ngi kabehayey, nda ngi almaney wane.
 4 Koyrawey hawsawey kanj war g'i noo Lewi borey se ma hun cetaa tarayhere ga k'a kuubi k'a bere ma tee kabedaaru zenber foo (1.000).
 5 War ma neeši koyraa se taray, dandi here kaboo ma tee kabedaaru zenber hinka (2.000), gurma here kaboo ma tee kabedaaru zenber hinka (2.000), dangay here kaboo ma tee kabedaaru zenber hinka (2.000), hawsa here kaboo ma tee kabedaaru zenber hinka (2.000). Koyraa goo gamoo ra. Wey ti ngi koyrawey hawsawey.
 6 Koyrawey kanj war g'i noo Lewi borey se ra, war m'i noo koyra iddu kanj ga boro ga nga boŋ talfi kanj ra boro kanj na boro wii ga hin ka zuru ka koy, nda koyra woytaaci cindi hinka (42) tana k'i tonton i ga.
 7 Koyrawey kul kanj war g'i noo Lewi borey se man'ti kala koyra woytaaci cindi yaaha (48) nda ngi hawsawey.
 8 Koyrawey wey kanj war g'i kaa Izirayel borey tuboo ra k'i nondi, wey kanj goo nda iboobo ga iboobo noo, wey kanj goo nda ikaccu ga ikaccu noo. Alkabiila foo kul ga Lewi borey noo ka sawa nda tuboo kanj a duu a beeriyanoo.»

Koyrawey kanj ga boro ga nga boŋ talfi

- 9 Abadantaa šelanj Musa se ka nee:
 10 «Šelanj Izirayel borey se, nee i se: <Waati kanj war na Žurdenj isaa denj ka huru Kananj gandaa ra,
 11 war ma koyrayan suuba kanjanj ga tee war se koyrayan kanjanj ga boro ga nga boŋ talfi. Boro kanj firka ka boro wii ga zuru ka koy a ra.
 12 Koyrawey wey ga tee war se nongu kanj ra boro ga nga boŋ talfi ka hallasi boraa kanj ga ni ceeci. Boro wiikaa si buu nda a mana kaa jina jamaa jine ka ciitandi.
 13 Koyrawey kanj war g'i noo ra, koyra iddu ga tee koyrayan kanj ga boro ga nga boŋ talfi.

14 War ma koyra hinza zaa Žurdeŋ isaa se ne da here, war ma koyra hinza zaa Kanaŋ gandraa ra. Wey no ma tee koyrawey kaŋ ga boro ga nga boŋ talfi.

15 Koyra idduwaa woo ga tee Izirayel borey se koyrayaŋ kaŋ ga boro ga nga boŋ talfi, nda yawey, nda borey kaŋ ga waati tee i do kaŋ goo i game. Boro kul kaŋ firka ka boro wii ga hin ka zuru ka koy nga boŋ talfi no din.

16 Nda boro na guuru haya ka boro kar, de bora a buu, boro wiikaw no, boro wiikaa ŝikka sii ga wiiyandi.

17 Nda a n'a kar nda tondi kaŋ ga hin k'a wii, de a buu, boro wiikaw no, boro wiikaa ŝikka sii ga wiiyandi.

18 Nda a n'a kar nda bundu haya kaŋ ga hin k'a wii, de a buu, boro wiikaw no, boro wiikaa ŝikka sii ga wiiyandi.

19 Bukaa faasakaa, nga no ma boro wiikaa wii, za a n'a kubay, a m'a wii.

20 Nda boro na boro tuti nda konnaray, nda miile futay k'a warra nda haya, de a buu,

21 wala nda a na kabe k'a kar nda binefutay, de a buu, bora a kaŋ kara ŝikka sii ga wiiyandi, boro wiikaw no, bora a kaŋ ga hima ka faasa bukaa se, nga no ma boro wiikaa wii za a n'a kubay.

22 Amma nda boro mana bay a na boro tuti bila konnaray, wala a n'a warra nda haya kul kaŋ no bila miile futay,

23 wala nda a na tondi kaŋandi a boŋ bila nda murayyan kaŋ ga hin k'a wii, de a buu, ka gar man'ti nga iberoo no, de mo a si ceeci nga ma ifutu tee a se,

24 jamaa ga ciiti bora a kaŋ kara nda bukaa faasakaa game ka sawa nda hantumey kaŋ kayandi wey.

25 Jamaa ga boro wiikaa kaa bukaa faasakaa kaboo ra. Jamaa g'a ka yee koyraa ra kaŋ ra a zuru ka koy nga boŋ talfi. A ga cindi no din hala waati kaŋ ra sargari juwalkaw beeroo kaŋ yonandi nda jii henanantaa buu.

26 Nda boro wiikaa bisa koyraa kaŋ ra a zuru ka nga boŋ talfi hirrey ga,

27 de bukaa faasakaa duu a koyraa kaŋ ga a na nga boŋ talfi hirrey banda ga, nda bukaa faasakaa na boro wiikaa wii, i s'a haa nda nga kuroo alhakoo.

28 Zama boro wiikaa mma hima ka cindi koyraa ra kaŋ ga a na nga boŋ talfi hala waati kaŋ sargari juwalkaw beeroo buu. Sargari juwalkaw beeroo buuyanoo banda ga, a ga hin ka yee nga boŋ laboo ra.

29 Woo ti hantumey kaŋ kayandi hantumante war alwaddawey se, nongu kul kaŋ ra war goro.

30 Boro kul kaŋ na boro wii, boro wiikaa ga wiiyandi seedeyaŋ meeŝennoo ga. Boro folloku seedetaraa si wasa ka boro zukandi hala a ma buu.

31 War masi yadda ka alhaku dii ka boro wiikaa kaŋ ga hima ka buu naŋ, ŝikka sii a ga wiiyandi.

32 War masi yadda ka alhaku dii k'a noo fondo a ma zuru ka koy nga boŋ talfi koyraa ga, de a ma duu ka yee kate ka goro labu follokaa ra sargari juwalkaa buuyanoo banda ga.

33 War masi gandraa kaynandi kaŋ ra war ga goro, zama kuri no ma gandraa kaynandi. Boro si hin ka kuroo kaŋ mun gandraa ra zunuboo tuusu nda man'ti kala nda bora a kaŋ n'a mun kuroo.

34 Masi gandraa žiibandi kaŋ ra war ga goro, kaŋ game ay ga goro. Zama agay ti Abadantaa, ay ga goro Izirayel borey game.»

36

Ize woy kan na baaboo tubu hiijaa ašariyaa

¹ Manase iz'aroo Makir, Makir iz'aroo Galad, Galad iz'arey alaayan beerey kanyan ti Isufi iz'arey alaayan beerey ra man Musa, nda bonkoyney, nda Izirayel borey hugu bonjey do ka šelan i se.

² I nee: «Ir koyoo, Abadantaa nka ni yaamar ma alkurra kar ka Izirayel borey noo gandaa sanda ngi tuboo. Abadantaa na ni yaamar mo m'ir armaa Selofad tuboo noo nga ize woyey se.

³ Nda i hiiji Izirayel borey alkabiila tana foo izey aru, ngi tuboo ga hun ir baabey tuboo ra ka koy tonton alkabiilaa kan ra i ga koy huru wanoo ga. Woo ra tuboo kan alkurraa n'a noo ir se, haya ga hun a ra.

⁴ Waati kan Izirayel borey Sawalyanoo jiiroo too, ngi tuboo ga tonton alkabiilaa kan wane nda ey tuboo ga, ngi tuboo ga hun ir baabey alkabiilaa tuboo ra.»

⁵ Musa na Izirayel borey yaamar nda hayaa kan Abadantaa n'a har. A nee: «Isufi borey alkabiilaa ga cum.

⁶ Šennoo ne kan Abadantaa n'a har Selofad ize woyey se: «I ma hiiji boro kan i baa, amma i ma tee ngi baabaa alaayan beeroo ra boro wande,

⁷ hala Izirayel borey ra, tubu si hun alkabiila foo kone ka koy tee affoo wane. Izirayel borey affoo kul ga hawa nga alkabiilaa tuboo ga.

⁸ Ize woy kul kan duu tubu Izirayel borey alkabiilawey ra ma hiiji boro kan goo baaboo alkabiilaa alaayan beeri ra hala Izirayel boro kul ma nga baabey tuboo tubu.

⁹ Tubuhaya kul si hun alkabiilaa foo kone ka koy alkabiilaa tana do, Izirayel borey alkabiila foo kul ma hawa nga tuboo ga.»

¹⁰ Selofad ize woyey n'a tee nda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar.

¹¹ Mahila, nda Tirsa, nda Hogla, nda Milka, nda Nowa, Selofad ize woyey hiiji ngi baabaa armey iz'arey.

¹² I mana hiiji kala Manase kan ti Isufi iz'aroo, iz'arey alaayan beerey ra, woo ra ngi tuboo cindi ngi baabaa borey alaayan beeroo ra.

¹³ Wey ti yaamarey nda hantumey kan kayandi kan nda Abadantaa na Musa k'i yaamar a m'i noo Izirayel borey se Mowab ganganey ra, Žurden isaa jere, Žeriko tenje.

Alhukumoo citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Kabuyaney citaaboo benantaa ga cebe kanj Izirayel borey man gandaa kanj allaahidoo zandi i se. Alhukumoo citaaboo no ma kaa Kabuyaney citaaboo banda ga. Musa ga šenni beeri hinza har Izirayel borey se (zamnaa 1.1—4.43; 4.44—28.68; 28.69—30.20). Musa ga yee kate haya beerey ga kanj Irkoy n'i tee nga jamaa se nga bajoo kanj sii nda kaydoo ra: a na amaana tee i bande, a n'i gongu jiiri woytaacaa (40) saajoo naarumaa ra, a n'i hallasi ngi iberey ra k'i noo nga yaamarey nda allaahidey. Citaaboo woo man'ti hayey kanj harandi ka bisa nda ašariyawey kanj harandi de no a ga yee i ga k'i filla. Musa mma šelan a ra sanda waazukaw cimi kanj ga nga hanjajerkey cee i ma hongu Abadantaa laadirtaraa, i ma baa ka huna Irkoy cimoo bande. «Hanjajer, Izirayel! Abadantaa ti ir Koyoo, nga hinne ti Abadantaa. Ma baa Abadantaa, ni Koyoo nda ni binoo kul, nda ni hundoo kul, nda ni gaaboo kul.» (Zamnaa 6.4–5, a fillandi mo Matiyu 22.37 ra). Sorrawey wey goo Izirayel naanaa linjoo ra, i goo mo nga Irkoy ganakey zaari kul ŋaarayrey ra.

Alhukumoo citaaboo zamna taaci kokorantey ra bayti hinka nda filla hinka goo: baytoo kanj se i ga nee «Musa baytoo» (zamnaa 32), nda fillaa kanj ga cebe takaa kanj nda Žozuwe suubandi ka huru Musa dogoo ra ka Izirayel gongu ka koy gandaa kanj allaahidoo zandi ra (zamnaa 31), nda Musa buuyanoo fillaa.

Alhukumoo citaaboo asaasoo man'ti kala «Ašariyaa tiiraa kanj duwandi Irkoy hugoo ra Žerizalem waatoo kanj Žosiyas laama» (Kokoyey 2to 22).

Alhukumoo citaaboo cawkey, a ma tee cee jinaa borey wala hō borey, a g'i bayrandi kanj gomnoo kanj adamize kul g'a ceeci si duwandi kala boro ma hanjajer Irkoy se kanj ti Hallasikaa waati kul kanj no nda nongu kul kanj no ra.

Musa filla jinaa

¹ Šenney ti wey kanj Musa n'i har Izirayel kul se Žurdenj isaa se banda, saajoo ra, Ganganoo gandaa ra, Suf tenje, Paranj nda Tofel, nda Laban, nda Haserot, nda Di-Zahab game.

² Jirbi woy cindi foo (11) diray ti ka hun Horeb tondi hondoo do ka bisa Seyir gandaa tondi hondoo here ka koy Kadeš-Barneya.

³ Jiiri woytaacantoo (40to) handu woy cindi faantoo (11to) zaari jinaa ra, Musa šelan Izirayel borey se nda takaa hunday kanj nda Abadantaa n'a yaamar a m'a har i se.

⁴ Woo teendi kanj a na Amor borey kokoyoo Sihonj kanj ga goro Hešbonj, nda Bašanj gandaa kokoyoo Og kanj ga goro Aštarot koyraa ra nda Edreyi koyraa ra kar ka hin ey.

⁵ Kanj i goo Žurdenj isaa se banda, Mowab gandaa ra, waatoo din no Musa šintin ka ašariyaa woo fahamandi Izirayel borey se. A nee:

Irkoy na Izirayel yaamar i ma tun ka koy

⁶ «Horeb tondi hondoo do, Abadantaa, ir Koyoo nee ir se: «War hanse ka gay tondi hondoo woo jere.

7 Wa kuubi ka koy, wa huru Amor borey tondi hondoo ra nda ngi taalammeey kul do Ganganoo gandaa ra, tondi hondoo ra, hondey gandaa here ra, gurmaa ra, teekoo guraa ga, Kanaŋ borey gandaa nda Libaŋ, ka koy hala Efrat isa beeroo do.

8 Guna, ay na gandaa daŋ war jine, wa huru, gandaa ma tee war wane kaŋ Abadantaa n'a žee war baabey Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba se kaŋ nga g'a noo ngi nda ngi hayroo kaŋ ga kaa dumawey ga se.»

Musa na alwakiiliyaŋ gorandi

9 «Alwaatoo din, ay nee war se: <Agay hinne si hin ka war zaa.*

10 Abadantaa, war Koyoo na war boobandi, nga ne, hō war ga boobo sanda beenaa handarawey.

11 Yala Abadantaa, ir baabey Koyoo ma war boobandi cee zenber (1.000) ka bisa hō hinnaa, de a ma albarka daŋ war ra nda takaa kaŋ nda a n'a har war se.

12 Taka foo nda agay hinne ga hin ka war šugullawey nda war yenjewey jeejaa zaa?

13 Wa aru lakkalkoyniyaŋ suuba war ra kaŋyaŋ goo nda bayray, kaŋyaŋ ga bayrandi war alkabiilawey ra, ay g'i daŋ war jine sanda alwakiiliyaŋ.>

14 War n'ay zaabi ka nee: <Woo kaŋ ni nee ir m'a tee ga boori.>

15 Woo ra ay na war alkabiilawey bonkoyney zaa, aru lakkalkoyniyaŋ kaŋ ga bayrandi, ay n'i daŋ war jine sanda boro zenber foo (1.000) se bonkoyni, nda boro zangu foo (100) se bonkoyni, nda boro woyguu (50) se bonkoyni, nda boro woy (10) se bonkoyni, nda war alkabiilawey goy juwalkey.

16 Waati follokaa din da ra, ay na war alkaaley yaamar ka nee i se: <War ma haŋajer war armey se, war ma ciiti nda šerretaray aru nda nga armaa wala yaw game kaŋ goo a do.

17 War masi boro guna ciitiyan ra. War ma haŋajer ikaccaa nda ibeeroo se. War masi hunbur adamize kul, zama ciitiyan man'ti kala Irkoy wane. Haya kaŋ šendi war se, war ma kate a ay do hala ya maar'a.>

18 Alwaatoo woo, hayey kul kaŋ war ga hima k'i tee, ay n'i kul har war se.»

Izirayel na Irkoy hoo gandaa mijoo ga kaŋ allaahidoo zandi i se

19 «Woo banda ga, Abadantaa, ir Koyoo yaamaroo ga, ir hun Horeb tondi hondoo do ka saaji beeri hunburantaa woo kul kaŋ war dii a dunbu ka bisa, ka hanga fonda a kaŋ ga koy Amor borey tondi hondey do, ir too Kadeš-Barneya.

20 Ay nee war se: <War too Amor borey tondi hondoo do kaŋ Abadantaa, ir Koyoo g'a noo ir se.

21 Guna, Abadantaa, ni Koyoo na gandaa daŋ ni jine, žigi ka koy m'a zaa a ma tee ni wane sanda takaa kaŋ nda Abadantaa, ni baabey Koyoo n'a har ma ne. Masi hunbur, ni binoo masi dunbu.>

22 War man agay ka nee: <Ir ma aruyaŋ sanba ir jine i ma gandaa lawre, i ma alhabar tee ir se kaŋ ra ir ga duu fonda a kaŋ nda ir ga žigi ka koy, nda koyrawey kaŋ ra ir ga huru.>

23 Šennoo woo kan ya ne, ay na aru woy cindi hinka (12) zaa war ra, alkabiila foo, aru foo.

24 I koy, i žigi tondi hondoo ga, de i too hala Eškol gooroo do kaŋ i n'a monno.

* 1:9 1.9 Fattaroo 18.13–26.

²⁵ I zaa gandaa tuuri-izey ra ka kate ey ir se, šennoo kanj i n'a har ti: <Ganda henna no kanj Abadantaa, ir Koyoo g'a noo ir se.>

²⁶ Amma war mana baa war ma žigi ka koy, war ture Abadantaa, war Koyoo yaamaroo ga.

²⁷ War ŋuunuŋuunu war hukkumey cire, war nee: <Abadantaa mma konna ir, woo se a n'ir fattandi Misira gandaa ra hala nga m'ir danj Amor borey kabey ra i m'ir halaci.>

²⁸ Man ra ir ga žigi ka koy? Ir armyey n'ir biney hasara ka nee: <Jama beeri no kanj borey bisa ir kayyan, koyra gaabanteyan no kanj cetewey ga too beenaa, ir dii a ra ba Anak boroyan.>[†]

²⁹ Ay nee war se: <War biney masi dunbu, war masi hunbur ey.>

³⁰ Abadantaa, war Koyoo kanj ga dira war jine, a ga wongu war se, sanda takaa kanj nda a n'a tee war jine Misira

³¹ nda saajoo ra kanj ra ni dii kanj Abadantaa, ni Koyoo na ni zaa sanda takaa kanj aru ga nga iz'aroo zaa, fonda a kul kanj ra war dira hala war ma too kate nongoo woo ra.

³² Amma woo kul, war mana war naanaa danj Abadantaa, war Koyoo ra

³³ kanj ga dira war jine fonda a ra ka nongu ceeci war se kanj ra war ga goro. Cijin here, a ga huru war jine nuune ra ka fonda a kaarandi war se kanj ra war ga hima ka dira. Zaari here, a ga huru duula ra ka fonda a cebe war se.

³⁴ Abadantaa maa war ŋuunuŋuunuyaney, nga futuroo ra a žee ka nee:

³⁵ <Alwaddaa woo boro laaley, abada boro kul si dii ganda henna kanj ay žee kanj ay g'a noo war baabey se,

³⁶ nda man'ti Kaleb, Yefune iz'aroo hinne, a ga dii a, ay g'a noo nga nda nga iz'arey se gandaa kanj ra a dira, zama a na Abadantaa gana nda fonda a.>

³⁷ Agay mo, Abadantaa futu ay ga war maaganda se. A nee: <Ni mo, n'si huru a ra.

³⁸ Žozuwe, Nun iz'aroo kanj ga goy ma ne ga huru a ra. A tee boro kanj nin, zama nga no ma Izirayel borey danj gandaa woo ra, a m'a noo i se sanda tubu.

³⁹ War izey kanj war nee: "Ibrey g'i dii", war iz'arey kanj hō i si ihenna nda ilaala kaa cere ra, ngi no ma huru a ra, ngi se ay g'a noo, ngi no m'a mayray.

⁴⁰ Amma war, wa willi ka koy saajoo ra ka Kakaarey teekoo fonda a zaa.>

⁴¹ War n'ay zaabi ka nee: <Ir na zunubu tee Abadantaa ga, ir ga žigi ka koy wongu nda takaa kanj nda Abadantaa, ir Koyoo n'ir yaamar.> War na war wongu jinawey zaa war centey ga, war naanay kanj a ga faala war se ka žigi tondi hondoo ra.

⁴² Amma Abadantaa nee ya ne: <Nee i se: "War masi žigi ka koy, war masi wongu, zama ay sii war game, woo ra war masi koy nanj war ibrey ma war kar.">

⁴³ Ay šelanj war se, amma war mana hanjajer, war wanji Abadantaa yaamarey ga, war fooma ka žigi tondi hondoo ra.

⁴⁴ Woo ra Amor borey kanj goo tondi hondoo ra fatta ka war kubay, ka war gaaray sanda takaa kanj ayuuhamney g'a tee, za Seyir hala Horma, i na war kar.

⁴⁵ War yee kateroo ga, war hēe Abadantaa jine, amma Abadantaa mana maa war hēeney se, a mana hanjajer war se.

[†] 1:28 1.28 Kabuyaney 13.22.

46 Woo ra war goro Kadeš ka waati kuku tee no din.»

2

1 «Woo banda ga, ir kuubi ka koy saajoo here ka Kakaarey teekoo fonda zaa, sanda takaa kan nda Abadantaa n'a har ya ne. Ir gay ir ga Seyir ganda tondi hondoo kuubi k'a bere jirbi boobo.»

Izirayel borey na Edom, nda Mowab, nda Amoj borey gandawey dunbu ka bisa

2 «Abadantaa šelan ya ne ka nee:

3 «War gay war ga tondi hondoo woo kuubi k'a bere, sohō, wa kuubi ka koy hawsa here.

4 Jamaa noo yaamaroo woo ka nee: «War ga bisa nda war armye ganda hirroo, Eso borey kan ga goro Seyir. I ga hunbur war, amma war ma hanse ka hawgay.

5 War masi yenje wiri i ga, zama ay si war noo ngi ganda ra ba ceetaami doo. Zama Eso se ay na Seyir tondi hondoo noo a ma tee nga halaalaa.

6 Njaayanoo kan war g'a naa i do, war m'a day nda nooru. Ba haroo kan war g'a han, war m'a day nda nooru.»

7 Zama Abadantaa, ni Koyoo nka albarka dan ni kabe goyoo kul ra, a na ni diraa hawgay saaji beeroo woo ra. Jiiri woytaaci (40) ti woo kan Abadantaa goo ni bande, haya kul mana ni gaza.»

8 Woo banda ga, ir n'ir armye, Eso borey kan ga goro Seyir ganda ra nan ka koy. Ir mooru Ganganoo ganda fonda, nda Elat, nda Esiyon-Geber koyrawey, ka kuubi ka koy Mowab saajoo fonda ra.

9 Abadantaa nee ya ne: «War masi Mowab wiri, war masi wongu ceci i ga, zama ay si ni noo haya kul m'a mayray nga ganda ra, zama Lotu iz'arey se ay na Ar noo i m'a mayray.»

10 Cee jinaa, Emi borey no ma goro no din, jama beeri, i ga boobo, i goo nda kayyan sanda Anak borey.

11 Ngi mo nda Anak borey ga laasaabandi Refa boro. Amma Mowab borey si nee i se kala Emi borey.

12 Cee jinaa, Hori borey no ma goro Seyir ganda ra. Eso borey na kabey kokobu k'i halaci, ka goro ngi dogoo ra, sanda takaa kan Izirayel n'a tee ganda kan goo a kone se, woo kan Abadantaa n'a noo a se.

13 «Sohō, wa tun ka koy Zered haroo denj.» Ir na Zered haroo denj.

14 Jiiri waranza cindi yaaha (38) no ir n'a tee diray ra, ka hun Kadeš-Barneya hala Zered haroo denyanoo, hala waatoo kan ra wongu-izey alwaddaa kul ben jamaa kaloo ra, sanda takaa kan nda Abadantaa n'a žee i se.

15 Abadantaa hunday kaboo ka tun i ga k'i benandi jamaa kaloo ra, hala i kul dere pat.

16 Waatoo kan wongu-izey kul buu ka ben jamaa game,

17 Abadantaa šelan ya ne ka nee:

18 «Hō n'ga bisa nda Mowab ganda hirroo, Ar here.

19 N'ga too Amoj borey hirroo tenje. Mas'i wongu, masi yenje wiri i ga, zama ay si ni noo haya kul m'a mayray Amoj borey ganda ra, zama Lotu iz'arey se ay n'a noo i m'a mayray.»

20 Ganda din mo bay ka laasaabandi Refa borey wane, Refa borey ka cindi ka goro a ra. Amoj borey si nee i se kala Zamzum borey,

²¹ jama beeri, i ga boobo, i goo nda kayyan sanda Anak borey. Abadantaa n'i halaci Amonj borey jine. Amonj borey n'a kabey kokobu ka goro dogey ra.

²² Woo da no Abadantaa n'a tee Eso borey se kanj ga goro Seyir gandaa ra kanj a na Hori borey halaci i jine. I na kabey kokobu ka goro dogey ra hala hō.

²³ Awi borey kanj cindi ka goro koyrawey ra hala Gaaza, Kaftor borey kanj hun Kaftor n'i halaci ka goro dogey ra.»

Sihonj laamaa diyandi

²⁴ «Wa tun ka koy Arnonj isaa denj. Guna, ay na Sihonj, Amor boraa kanj ti Hešbonj kokoyoo nda nga gandaa danj ni kaboo ra. Za sohō da, m'a zaa, ma wongu wiri a ga.

²⁵ Hō ay ga šintin ka ni hunburaa danj jamawey kul ra kanj goo adunja ra, nda i maa ni alhabaroo, i ga jijiri, biney ga dunbu ni jine.

²⁶ Ay na dontokawyanj sanba nda alaafiyaa šenniyanj ka hun Kedemot saajoo ra ka koy Sihonj, Hešbonj kokoyoo do ka nee a se:

²⁷ «Ay ga baa ya bisa nda ni gandaa, fondaa de bande ay ga hanga, ay si šiiri kabe guma here wala iwaawa here.

²⁸ Naahayaa kanj ay g'a ŋaa, m'a neere ya ne, haroo kanj ay g'a hanj, m'a neere ya ne. Ya mma baa de ya bisa.

²⁹ Woo no Eso borey kanj ga goro Seyir gandaa ra, nda Mowab borey kanj ga goro Ar n'a tee ya ne. Ni mo, takaa woo da tee ya ne hala waati kanj ay na Žurdenj isaa denj ka bisa ka huru gandaa ra kanj Abadantaa, ir Koyoo g'a noo ir se.»

³⁰ Amma Sihonj, Hešbonj kokoyoo mana yadda ir ma bisa nda nga do, zama Abadantaa, ni Koyoo nka hijoo šendandi, ka binoo kogandi hala nga m'a noo ma ne sanda takaa kanj nda a goo ni kaboo ra hō.

³¹ Abadantaa nee ya ne: «Guna, za sohō da ay šintin ka Sihonj nda nga gandaa danj ni kaboo ra. Za sohō da, nga gandaa zaa a ma tee ni wane.»

³² Sihonj nda nga jamaa kul fatta k'ir kubay k'ir wongu Yahas.

³³ Abadantaa, ir Koyoo n'a noo ir se, ir na nga, nda iz'arey, nda nga jamaa kul kar.

³⁴ Alwaatoo din, ir na nga koyrawey kul dii k'i halaci sōy, arey, nda woyey, nda zankey, ir mana baahunante kul nanj.

³⁵ Adabbawey nda alganiimaa kanj ir duu a koyrawey kanj ir n'i dii ra de bara ir kone.

³⁶ Ka hun Aroyer kanj ti koyra kanj goo Arnonj haroo mijoo ga nda koyraa kanj goo gooroo ra ka koy hala Galad, koyra sii no kanj ga gaabi ir se. Abadantaa, ir Koyoo n'i kul danj ir kabey ra.

³⁷ Amma mana man Amonj borey gandaa here, nda nongey kul kanj goo Yabok haroo mijoo ga, nda koyrawey kanj goo tondi hondey ra, nda haya kanj ir Koyoo n'ir yaamar ir masi too a do.»

3

Og laamaa diyandi

¹ «Woo banda ga, ir kuubi ka žigi ka koy nda Bašanj fondaa. Og, Bašanj kokoyoo n'ir kubay, nga nda nga jamaa kul k'ir wongu Edreyi.

² Abadantaa nee ya ne: «Masi hunbur a, ay n'a danj ni kaboo ra, nga, nda nga jamaa kul, nda nga gandaa. Ma hayaa tee a se kanj n'n'a tee Sihonj, Amor borey kokoyoo se kanj goro Hešbonj.»

³ Abadantaa, ir Koyoo na Og, Bašanj kokoyoo danj ir kabey ra koyne nda nga jamaa kul. Ir n'a kar, ir mana baahunante kul nanj.

⁴ Waatoo woo ra, ir na nga koyrawey kul dii, ba koyra foo sii no kanj ir man'a dii: koyra woydu (60) no, maanaa Argob koyraa laamaa kul, Argob sii kala Bašanj laboo ra kanj goo kokoyoo Og laamaa ra.

⁵ Koyrawey wey kul, cete kukuyan no m'i kuubi k'i bere, nda ganbuyan kanj kufalandi. Koyra booboyan mo goo no kanj ga cete sii.

⁶ Ir n'i halaci sōy sanda takaa kanj ir n'a tee Sihonj, Hešboŋ kokoyoo se. Ir na koyra foo kul halaci sōy, arey, nda woyey, nda zankey.

⁷ Amma ir na adabbawey kul nda algaaniimawey kanj ir duu ey koyrawey ra zaa ir boŋ se.»

Galad gandaa zamnaroo

⁸ «Waatoo din ra, ir na Amor borey kokoy hinkaa gandawey taa i kone Žurdenj isaa se banda, k'a dii za Arnoŋ isaa mijoo hala Hermonj tondi hondoo do.

⁹ Sidonj borey mma Hermonj cee nda Siryonj, Amor borey ga nee a se Senir.

¹⁰ Ir na ganganoo koyrawey kul taa, nda Galad kul, nda Bašanj kul, ka koy hala Salka nda Edreyi, Bašanj koyrawey kanj goo Og laamaa ra.

¹¹ Og, Bašanj kokoyoo hinne ka cindi Refa borey ra. Nga daaroo mana teendi nda kala guuru. Nga kuuyanoo man'ti kala kabedaaru yagga, nga hayyanoo kabedaaru taaci, aru kabedaaru. Daaroo sii kala Amoj borey galloo ra kanj se i ga nee Raba.

¹² Waatoo din, ir na gandaa woo mayray. Ka hun za Arnoŋ haroo mijoo kanj ti Aroyer gandaa, nda Galad tondi hondoo jeroo, nda nga koyrawey, ay n'i noo Rubenj borey nda Gad borey se.

¹³ Manase alkabiila jeraa se ay na Galad cindoo noo nda Bašanj kul kanj ti Og laamaa, maanaa Argob koyraa laamaa kul. Bašanj kul mma ciyandi Refa borey nongu.

¹⁴ Yahir, Manase boro na Argob laamaa kul dii hala Gešur borey nda Maaka borey gandaa hirroo ga. A na nga maajoo danj Bašanj ga kanj se i ga nee Yahir koyra buuna-buunawey hala hō.

¹⁵ Ay na Galad noo Makir se.

¹⁶ Ay na Rubenj borey nda Gad borey noo nongoo kanj ga hun Galad ka koy hala Arnoŋ isaa do, isaa gamoo ti nga hirroo ka koy hala Yabok isaa kanj ti Amoj borey gandaa hirroo,

¹⁷ nda Ganganoo gandaa, maanaa Žurdenj isaa guraa. Ka hun Genezaret haroo do ka koy Ganganoo gandaa din teeko Ciiri-ciirantaa do, Pisiga tondi hondoo zunbudogey cire, dandi here.

¹⁸ Waatoo din ra, ay na war yaamar ka nee: <Abadantaa, war Koyoo na gandaa woo danj war kabey ra hala a m'a tee war wane. War kul, wongaarey, war ma wongu jinawey zaa ka bisa war armyey jine kanj ti Izirayel borey.

¹⁹ War wandey, nda war zankey, nda war adabbawey hinne no ma goro war koyrawey ra kanj ay n'i noo war se, ay ga bay kanj war goo nda adabba booboyan.

²⁰ War ma woo tee hala waati kanj Abadantaa na war armyey noo hunanzamay sanda war, ngi hunday ma duu gandaa k'a mayray kanj Abadantaa, war Koyoo g'a noo i se Žurdenj isaa jere faa ga. Woo banda

ga, war ga willi, boro foo kul ga kaa ka goro nga dogoo ra kanj ay n'a noo war se.>

²¹ Alwaatoo din ra, ay na Žozuwe yaamar ka nee: <Ni moyey dii haya kul kanj Abadantaa, war Koyoo n'a tee kokoy hinkaa woo se. Takaa woo da no Abadantaa g'a tee laamawey kul kanj ra n'ga bisa.

²² War masi hunbur ey, Abadantaa, war Koyoo hunday no ma wongu war se.>>

Musa si huru Kanaj gandaa ra

²³ «Waatoo din ay na Abadantaa suurandi ka nee:

²⁴ <Ay Koyoo, Abadantaa, ni šintin ka agay, ni tamoo cebe ni jeeraa nda ni kabe gaabantaa. May ti koyoo kanj goo beenaa ra nda laboo ga kanj ga hin ka goy tee kanj ga hima nda ni hinoo teegoyey?

²⁵ Nanj ya bisa, ay g'a wiri ni ga, hala ya dii ganda hennaa kanj goo Žurdeŋ isaa se banda, tondi hondu henney wey nda Libanj gandaa.>

²⁶ Amma Abadantaa futu ay ga war maaganda se, a mana hanjajer ya ne. Abadantaa nee ya ne: <A wasa, masi yee ka šelanj ya ne hayaa woo ga!

²⁷ Žigi Pisiga tondi hondoo ga, ni moyey jer dangay here, nda hawsa here, nda gurma here, nda dandi here, guna nda ni moyey, zama n'si bisa Žurdeŋ isaa woo ga.*

²⁸ Žozuwe noo yaamaryan, a noo gaabi, ma bine danj a ra, nga no ma huru jamaa woo jine, nga no ma gandaa kanj n'ga dii a noo jamaa se a ma tee nga tuboo.>

²⁹ Ir cindi gooroo ra, Bet-Pewor koyraa tenje.>

4

Izirayel borey ma dira nda Irkoy ašariyaa

¹ «Aywa sohō Izirayel, hanjajer hantumey nda hantumey kanj kayandi se kanj ay g'i cawandi war se war ma duu ka dira nda ey, hala war ma huna, war ma huru gandaa ra k'a mayray kanj Abadantaa, war baabey Koyoo g'a noo war se.

² War masi haya kul tonton šennoo ga kanj ay g'a noo war se, war masi haya kul kaa a ra. War ma Abadantaa, war Koyoo yaamarey dii kanj ay g'i noo war se.

³ War moyey dii hayaa kanj Abadantaa n'a tee Bal kanj ti Pewor* koyoo šennoo ra. Abadantaa, ni Koyoo na borey kul kanj hanga Bal-Pewor bande halaci war game.

⁴ Amma war kanj hawa Abadantaa, war Koyoo ga, war kul ga huna hō.

⁵ Nga ne, ay na hantumyanj nda hantumyanj kanj kayandi cawandi war se nda takaa kanj nda Abadantaa, ay Koyoo n'ay yaamar, hala war m'i ka dira gandaa game kanj ra war ga huru k'a mayray.

⁶ War m'i dii, war m'i ka dira, woo ra dumey kanj ga maa hantumey wey kul ga dii kanj war goo nda lakkal nda bayray. I ga nee: <Gandaa beeroo woo man'ti kala dumi kanj goo nda lakkal, a ga faham.>

⁷ Ganda beeri foo bara no kanj goo nda koy kanj ga man a sanda takaa kanj nda Abadantaa, ir Koyoo ga man ir waati kul kanj ir n'a cee?

⁸ Ganda beeri foo bara no kanj goo nda yaamar nda hantum šerranteyan kanj kayandi sanda ašariyaa woo kul kanj ay g'a danj war jine hō?>

Bangandiroo kanj teendi Horeb tondi hondoo boŋ

* 3:27 3.27 Kabuyaney 27.12. * 4:3 4.3 Tondi hondu maa no, Kabuyaney 23.28.

9 «Amma ni boŋ hawgay, ma ni boŋ lakkal ni hunaroo kul ra, masi koy dirŋa hayey kaŋ ni moŋey dii ey i ma hun ni binoo ra. M'i bayrandi ni izey se nda ni izey izey se.

10 Hongu hanoo kaŋ ni kay Abadantaa, ni Koyoo jine Horeb, waatoo kaŋ Abadantaa nee ya ne: <Jamaa marga ay jere. Ay ga baa i ma maa ay ŋenney k'i denden, hala i ma wan ka hunbur agay waatoo kul kaŋ i g'a tee laboo ga, de i m'i cawandi ngi izey se.>

11 Hanoo din, war kaa ka man, war kay tondi hondoo cire. Hondoo kul no ma dii nda nuune hala beenaa ra, kubay nda duula bibi tik goo no.

12 Abadantaa ŋelaŋ war se nuune game. War maa ŋenniyan, war mana dii gaaham, jinde de no.

13 A na nga amaanaa daŋ war jine, amaanaa kaŋ a nee war m'a dii, yaamar woyaa (10). A n'i hantum tondi walha hinka ga.

14 Alwaatoo din, Abadantaa n'ay yaamar ya war cawandi hantumyan nda hantumyan kaŋ kayandi hala war m'i ka dira gandaa ra kaŋ war goo ma bisa ka koy a mayray.»

Izirayel jamaa si hima ka tooru gana

15 «Hanoo kaŋ Abadantaa ŋelaŋ war se nuunaa game Horeb, war mana dii gaaham kul, woo se wa war boŋ hawgay,

16 war masi koy war boŋ hasara ka tooru hanse, koy kul kaŋ assuuraa no, a ma tee aru dumi, wala woy,

17 wala a ma tee adabba dumi kaŋ goo laboo ga, dumi kul kaŋ no, a ma tee ciraw fatakoyni dumi kaŋ ga deeŋi, dumi kul kaŋ no,

18 a ma tee haya dumi kaŋ ga ziilam-ziilam laboo ga, dumi kul kaŋ no, a ma tee hamiiisa dumi kaŋ goo harey ra laboo cire, dumi kul kaŋ no.

19 Masi ni moŋey jer beene ka waynaa guna, wala handoo, wala handarawey, wala haya kul kaŋ goo beenaa ra. Masi naŋ ma sujudu i se k'i gana, hayey wey, Abadantaa, ni Koyoo nk'i noo dumey kul kaŋ goo nongu kul kaŋ no aduŋŋa ra.

20 Amma war, Abadantaa nka war zaa ka war kaa Misira ra kaŋ ga hima nda guuru mennandi alforon, hala war ma tee nga jamaa, nga tuboo, sanda takaa kaŋ war g'a tee hō.

21 Abadantaa futu ay ga war maaganda se, a ŋee kaŋ ay si bisa ŋurden isaa ga, de mo ay si huru ganda hennaa ra kaŋ Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne sanda tubu.

22 Zama agay, ay ga buu gandaa woo ra, ay si ŋurden isaa den, amma war, war g'a den, de war ga ganda hennaa woo mayray.

23 Wa war boŋ hawgay, war masi koy dirŋa amaanaa kaŋ Abadantaa, war Koyoo n'a daŋ nga nda war game, ka koy tooru hanse, a ma tee kunturu kul kaŋ no kaŋ Abadantaa, ni Koyoo na ni yaamar mas'a tee.

24 Zama Abadantaa, ni Koyoo man'ti kala nuune beeri, Koy no kaŋ ga canse.

25 Waati kaŋ ni duu ize nda haamayan, waati kaŋ war gay gandaa ra, nda war na war boŋ hasara, nda war na tooru hanse, kunturu dumi kul kaŋ no, nda war na goy futu tee Abadantaa, ni Koyoo jine kaŋ n'a futandi,

26 aywa, hō ay ga beenaa nda laboo cee i ma tee war se seede, war ga cahā ka dere gandaa ra kaŋ war g'a mayray ŋurden isaa denyanoo banda ga, war si duu aloomur: war ga halaci sōy.

27 Abadantaa ga war say-say dumey ra, boro hinna kaccu no ma cindi gandawey kaŋ ra Abadantaa ga war ka koy.

²⁸ No din ra war ga koyyaŋ gana kaŋ adamize kabe k'i tee, bundu nda tondi kaŋyaŋ si hin ka dii, i si hin ka maa, i si hin ka ŋaa, i si hin ka maa haya hew.

²⁹ Woo ga, no din war ga Abadantaa, ni Koyoo ceeci, n'ga duu a nda n'g'a ceeci nda ni binoo kul nda ni hundoo kul.

³⁰ Waati kaŋ ni goo binemarayyan ra, de hayey wey kul duu ni, waatey kaŋ ga kaa ra n'ga yee kate Abadantaa, ni Koyoo ga, n'ga haŋajer ŧennoo se.

³¹ Zama Abadantaa, ni Koyoo man'ti kala Koy tamallante. A si ni naŋ, a si ni halaci, a si dirŋa amaanaa kaŋ a n'a ŧee ni baabey se.»

Abadantaa hinne ti Koy

³² «Ay g'a wiri ni ga, hãa, waatey kaŋ bisa ra, zaarey kaŋ na ni jin, za hanoo kaŋ Irkoy na adamize taka laboo ga, aduŋŋa boŋ foo ka koy boŋ faa ga, wala haya teendi kaŋ ga too woo beeriyan? Boro bay ka maa woo cine?»

³³ Dumi goo no kaŋ bay ka maa koy jinde a ga ŧelaŋ nuune game wala, sanda takaa kaŋ ni, ni maar'a, de n'ga huna?»

³⁴ Koy bay ka siiyan, nda tammaasayan, nda kayfiyan, nda wongu, nda kabe gaabante, nda hini, nda teegoy beeri hunburante tee ka koy ganda taa ganda tana kone, sanda hayaa kul kaŋ Abadantaa, war Koyoo n'a tee war se Misira ni moyey cire?»

³⁵ Ni, i na hayey kaarandi ma ne, hala ma duu ka bay kaŋ Abadantaa hinne ti Koy, koy foo sii no kala nga.

³⁶ A na ni mandi nga jindoo kaŋ hun beenaa ra ka ni cawandi. Laboo ga, a na ni cebe nga nuune beeroo, nuunaa gamoo ra, ni maa nga ŧenney.

³⁷ Zama a baa ni baabey, a na ngi hayroo suuba dumawey ga, nga hunday ka ni kaa Misira nda nga hini beeroo.

³⁸ A na dumey kaŋ boobo nda ni, i gaabi nda ni gaaray ni jine, hala nga ma kate ni ka ngi gandaa noo ma ne a ma tee ma ne tubu, sanda takaa kaŋ a g'a tee hõ.

³⁹ Hõ ma bay, ma miile a ga kaŋ Abadantaa ti Irkoy kaŋ goo beenaa ra, beene, nda laboo ga, ganda. Koy tana sii no.

⁴⁰ Ma nga hantumey nda nga yaamarey dii kaŋ nda ay ga ni yaamar hõ, hala ma duu ka duu gomni, ni nda ni izey ni dumaa ga, de mo ma duu aloomur laboo ga kaŋ Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne hala abada.»

Koyra hinza kaŋ goo ŧurdeŋ isaa banda ga kaŋ ga boro ga nga boŋ talfi

⁴¹ Waatoo din, Musa na koyra hinza daŋ jere ga ŧurdeŋ isaa se banda, waynahunay kaboo here,

⁴² hala i ma tee nongu kaŋ ra boro kaŋ na nga cinaa wii bila murayyan, man'ti konnaray se, bora ma hin ka zuru ka koy nga boŋ talfi koyrawey wey affoo ga, a ma huna.

⁴³ Koyrawey man'ti kala: Beser kaŋ goo saajoo ganganoo ra ma tee Ruberŋ borey wane, Ramot-Galad ma tee Gad borey wane, Golaŋ kaŋ goo Baŋaŋ gandaa ra ma tee Manase borey wane.

Musa filla hinkantoo

⁴⁴ Woo ti aŧariyaa kaŋ Musa n'a daŋ Izirayel borey jine.

⁴⁵ Wey ti seedetarayey, nda hantumey, nda hantumey kaŋ kayandi kaŋ Musa n'i har Izirayel borey se waatoo kaŋ i fatta Misira.

⁴⁶ Woo mana teendi kala Žurdeŋ isaa se banda, Bet-Pewor koyraa tenje, Amor borey kokoyoo Sihon gandaa ra kaŋ si goro kala Hešboŋ, Musa nda Izirayel borey hin a kaŋ i fatta Misira.

⁴⁷ I na nga gandaa dii, i na Og, Bašaŋ kokoyoo gandaa mo dii. Amor borey kokoy hinkaa woo mana laama kala Žurdeŋ isaa se banda, waynahunay kaboo here,

⁴⁸ k'a dii za Aroyer kaŋ goo Arnoŋ haroo mijoo ga hala Siwoŋ, maanaa Hermon,

⁴⁹ Žurdeŋ isaa se banda ganganoo kul, waynahunay kaboo here, hala Ganganoo gandaa teekoo[†] do Pisiga tondi hondoo zunbudogey cire.

5

Yaamar woyaa (10)

(Fattaroo 20.1-17)

¹ Musa na Izirayel borey kul cee, a nee i se: «Haŋajer, Izirayel, hantumey nda hantumey kaŋ kayandi se kaŋ ay g'i daŋ war jine hō. War m'i caw, war ma gaabandi k'i ka dira.

² Abadantaa, ir Koyoo na amaana daŋ ir nda nga game Horeb.

³ Man'ti ir baabey bande Abadantaa na amaanaa woo tee, ir bande a n'a tee, ir kaŋ kul ga huna hō ne ra.

⁴ Abadantaa šelaŋ war se mee nda mee tondi hondoo boŋ nuunaa game.

⁵ Waatoo din, ay kay Abadantaa nda war game ka Abadantaa šennoo har war se, zama war ga hunbur nuunaa, de war mana žigi hondoo boŋ. Abadantaa nee:

⁶ «Agay ti Abadantaa, ni Koyoo kaŋ na ni fattandi Misira gandaa ra, tamtaray hugoo ra.

⁷ Masi koy tana gana ay banda ga.

⁸ Masi tooru hanse, masi bii tee kaŋ ga hima nda haya kaŋ goo beene beena ra, wala ganda laboo ga, wala haroo ra laboo cire.

⁹ Masi sujudu koyey wey se, mas'i gana, zama agay, Abadantaa, ni Koyoo man'ti kala Koy kaŋ ga canse ma ne ka baaba kaŋ konna agay layboo ka hanga hala nga izey alwadda hinzantoo ka koy itaacantoo ga.

¹⁰ Amma ay ga agay arrahamaa cebe alwadda zenberyaj se kaŋ ga baa agay, de i g'ay yaamarey dii.

¹¹ Masi Abadantaa, ni Koyoo maajoo cee bila addalil, zama Abadantaa si boro naŋ kaŋ ga nga maajoo cee bila addalil.

¹² Ma hunanzamzaaroo kayandi, a ma yeetandi jere ga ya ne sanda takaa kaŋ nda Abadantaa, ni Koyoo n'a ni yaamar.

¹³ Jirbi iddu ma goy, ma ni almušakkawey kul tee.

¹⁴ Amma jirbi iyyantoo, hunanzamzaari no Abadantaa, ni Koyoo maajoo ga. Masi almušakka kul tee, ni, nda ni iz'aroo, nda ni ize woyoo, takaa din da ni baŋnaa, nda ni koŋŋaa, nda ni hawoo, nda ni farkaa, nda ni adabbaa kul, nda taabuši kaŋ goo ni koyrawey ra, hala ni baŋnaa nda ni koŋŋaa ma hunanzam sanda ni takaa.

¹⁵ Ma hongu kaŋ ni cindi ka tee baŋna Misira, de Abadantaa, ni Koyoo na ni fattandi nda kabe gaabante nda hini. Woo se Abadantaa, ni Koyoo na ni yaamar ma hunanzamzaaroo kayandi.

[†] 4:49 4.49 Ganganoo gandaa teekoo, teeko Ciiri-ciirantaa no, Žozuwe 3.16.

16 Ma ni baabaa nda ni jaa beerandi nda takaa kanj nda Abadantaa, ni Koyoo na ni yaamar hala ma duu aloomur, ma duu gomni gandaa ra kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne.

17 Masi boro wii.

18 Masi zina.

19 Masi zay.

20 Masi taari seedetaray tee ni cinaa ga.

21 Masi ni cinaa wandoo boonay, masi moo danj ni cinaa hugoo ra, wala nga faaroo, wala nga banna, wala nga konjaa, wala nga hawoo, wala nga farkaa, wala haya kul kanj ti ni cinaa wane.»

22 Šenney wey, Abadantaa man'i har kala war jamaa kul se tondi hondoo bonj, nuunaa game, duulayanj nda kubay bibi tik, nda jinde beeri bila nda šenni kul ma tonton i ga. A n'i hantum tondi walha hinka ga k'i noo ya ne.»

Musa ga šelanj Irkoy nda Izirayel borey game

23 «Waatoos kanj war maa jindoo kubaa game, ka gar hondoo kul goo ma dii nda nuune, war kaa ka kay ay jine, maanaa war alkabiilawey bonkoyney kul nda war boro beerey.

24 War nee: <Abadantaa, ir Koyoo n'ir cebe nga daržaa nda nga beeraa. Ir maa jindoo nuunaa game, hanoo din, ir dii kanj Irkoy ga hin ka šelanj boro se, bora hundoo ma cindi a ra.

25 Sohō, macin se ir ga buu? Zama nuune beeroo woo g'ir gon! Nda ir cindi ir ga maa Abadantaa, ir Koyoo jindoo, ir ga buu.

26 May ti bora baahunantey kul ra kanj bay ka maa sanda takaa kanj nda ir maa Irkoy hunantaa jindoo ga šelanj nuune game, de koyoo ma huna?

27 Ni, koy, ma hanajer hayaa kul kanj Abadantaa, ir Koyoo g'a har. Ni, ma hayaa kul har ir se kanj Abadantaa, ir Koyoo g'a har ma ne, ir ga hanajer a se, ir g'a tee da.»

28 Abadantaa maa hayaa kanj war n'a har ya ne. Abadantaa nee ya ne: <Ay maa hayaa kanj jamaa woo n'a har ma ne. Hayaa kul kanj i n'a har ga boori.

29 Jalla, nda a gar ba i mma bara nda binoo woo waati kul ka hunbur agay k'ay yaamarey kul dii, hala ngi nda ngi izey ma duu ka duu gomni hala abada!

30 Koy nee i se: "Wa yee war hukkumey ra."

31 Amma ni, cindi ay bande ne, ay ga yaamarey kul, nda hantumey, nda hantumey kanj kayandi har ma ne kanj m'i cawandi i se hala i m'i ka dira gandaa ra kanj ay g'a noo i se i m'a mayray.»

32 Wa hawgay war ma hayey ka dira kanj nda Abadantaa, war Koyoo na war yaamar. War masi šiiri kabe guma here wala iwaawa here.

33 War ma hanga fondaa kul kanj Abadantaa, war Koyoo n'a yaamar war se, hala war ma duu ka huna, war ma duu gomni, war ma duu aloomur gandaa ra kanj war ga kaa k'a mayray.»

6

Ma baa Abadantaa, ni Koyoo

1 «Yaamaroo, nda hantumey, nda hantumey kanj kayandi ne kanj Abadantaa, war Koyoo yaamar i m'i cawandi war se hala war m'i ka dira gandaa kanj ra war goo ma bisa ka koy a mayray,

² hala ma hunbur Abadantaa, ni Koyoo ni hunaroo kul ra, ni, nda ni izoo, nda izoo izoo ka nga hantumey, nda nga yaamarey kul dii, wey kan agay, ay g'i har ma ne hala ma duu aloomur.

³ Adişi ma hanjajer, Izirayel, ma hawgay k'i ka dira, hala ma duu gomni, de war ma gooru ganda ra kan ra waa nda yuu ga tee hari, sanda takaa kan nda Abadantaa, ni baabey Koyoo n'a har ma ne.

⁴ Hanjajer, Izirayel! Abadantaa ti ir Koyoo, nga hinne ti Abadantaa.

⁵ Ma baa Abadantaa, ni Koyoo nda ni binoo kul, nda ni hundoo kul, nda ni gaaboo kul.

⁶ Senney wey kan ay g'i har ma ne hō ma cindi ni binoo ra.

⁷ M'i cawandi henna ni izey se, m'i har waati kan ni goo ni do, nda waati kan n'ga dira, nda waati kan n'ga kani, nda waati kan n'ga tun.

⁸ M'i haw ni kaboo ga sanda tammaasa, m'i haw ni tepaa mo ga i ma tee silbay.

⁹ M'i hantum ni hugoo mijoo ganboo carawey ga nda ni koyrawey mijney ga.»

Izirayel si hima ka dirja nga Koyoo

¹⁰ «Waati kan Abadantaa, ni Koyoo na ni dan gandaa ra kan a žee ni baabey Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba se kan nga g'a noo ma ne nda koyra beeri hennayan kan man'i cin,

¹¹ nda huguyan kan ga too nda haya henna dumi kul kan man'i dan i ra, nda dayyan kan fanšandi kan man'i fanši, nda alaneb faariyan nda zaytupaayan kan man'i duma, waati kan ni ŋaa, ni kungu,

¹² hawgay masi dirja Abadantaa kan na ni fattandi Misira gandaa ra, tamtaray hugoo ra.

¹³ Ma hunbur Abadantaa, ni Koyoo, nga se ma goy, nga maajoo nda n'ga žee.

¹⁴ Masi hanga koy tanayan, dumey kan ga war kuubi ka war bere, war masi ŋgi koyey gana.

¹⁵ Zama Abadantaa, ni Koyoo kan goo war game man'ti kala Koy kan ga canse ma ne. Hawgay hala Abadantaa, ni Koyoo futuroo masi tun ni ga, a ga ni derandi laboo ga.

¹⁶ War masi Abadantaa, war Koyoo sii, sanda takaa kan nda war n'a sii Masa*.

¹⁷ War ma hanse ka Abadantaa, war Koyoo yaamarey, nda nga seedetarawey, nda nga hantumey dii kan nda a na ni yaamar.

¹⁸ Ma haya tee kan ga henan Abadantaa jine, haya kan ga kan a se, hala ma duu ka duu gomni, de ganda henna kan Abadantaa žee kan nga g'a noo ni baabey se ma huru ni mayraa ra,

¹⁹ ka ni iberey kul gaaray ni jine, sanda takaa kan nda Abadantaa n'a har.

²⁰ Nda suba ni izoo na ni hāa ka nee: «Macin ti seedetarawey, nda hantumey, nda hantumey kan kayandi wey kan nda Abadantaa, ir Koyoo na war yaamar addaliloo?»

²¹ Ma nee ni izoo se: «Ir nka cindi ka tee tam Firawuuna se Misira, Abadantaa n'ir fattandi Misira nda kabe gaabante.

²² Abadantaa na tamgaasayan nda kayfi beeri laalayan tee Misira ga, nda Firawuuna ga, nda nga hugoo kul ga ir jine.

* 6:16 6.16 Fattaroo 17.7.

²³ Amma ir, a n'ir fattandi no din k'ir dan gandaa ra kan a n'a žee ir baabey se kan nga g'a noo ir se.

²⁴ Abadantaa n'ir yaamar ir ma hantumey wey kul ka dira, ir ma hunbur Abadantaa, ir Koyoo, hala waati kul ir ma duu gomni, ir hundey ma cindi ir ra sanda woo kan goo ma teendi hō.

²⁵ Ir se šerretaray no ir ma dira nda Abadantaa, ir Koyoo yaamaroo woo kul, sanda takaa kan nda a n'ir yaamar.»»

7

Izirayel jamaa yeetandi jere ga Abadantaa se

¹ «Waati kan Abadantaa, ni Koyoo na ni dan gandaa kan ra n'ga huru k'a mayray, de a na dumi boobo gaaray ni jine, Heti borey, nda Girgaši borey, nda Amor borey, nda Kanan borey, nda Ferezi borey, nda Hewi borey, nda Žebus borey, dumi iyee kan boobo nda ni, i gaabi nda ni,

² waati kan Abadantaa, ni Koyoo n'i dan ni kaboo ra, n'g'i kar, n'ga hima k'i halaci sōy, amaana masi huru ni nda ey game, masi alhormo tee i se.

³ Hiijay masi huru ni nda dumey game, masi ni ize woyey noo ngi iz'arey se, masi ngi ize woyey zaa ni iz'arey se,

⁴ zama i ga ni iz'arey moorandi agay, i ga koy tanayan gana, Abadantaa ga futu war ga, a ga ni halaci nda cahāyan.

⁵ Takaa ne kan war g'a tee i se: war ga ngi sargari tonadogey kayri, war ga ngi tondey kan i n'i kayandi k'i gana kayri, war ga ngi Ašera toorey say, war ga ngi tooru assuurawey ton nuune ra k'i tee boosu.

⁶ Zama ni man'ti kala jama henanante Abadantaa, ni Koyoo se. Ni Koyoo na ni suuba hala ma tee nga halaalaa dumey kul kan goo laboo ga game.»»

Abadantaa Irkoy ga baa Izirayel borey

⁷ «Man'ti war nka boobo nda dumey kul nga se Abadantaa baa war, de a na war suuba, zama war ti dumey kul ikaccaa.

⁸ Amma hayaa kan no man'ti kala Abadantaa mma baa war, a nka baa nga ma allaahidoo too kan a n'a zaa war baabey se. Abadantaa na war fattandi nda kabe gaabante, a na war feeri ka war kaa tamtaray hugoo ra nda Firawuuna, Misira kokoyoo kaboo ra.

⁹ Ma bay kan Abadantaa, ni Koyoo kan ti Irkoy man'ti kala Koy laadirante kan borey kan ga bag'a, i ga nga yaamarey dii, a ga nga amaana nda nga borohennataraa too i se hala alwadda zenber (1.000) here.

¹⁰ Amma borey kan ga konna a, a g'i bana dogoo din da. A g'i tuusu, a si gay a mana huga nda boraa kan ga konna a. A g'a bana dogoo din da.

¹¹ Woo se, ma yaamaroo, nda hantumey, nda hantumey kan kayandi kan ay g'i noo ma ne hō dii, hala m'i ka dira.

¹² Nda war na hanajer hantumey kan kayandi wey se, war n'i dii, war n'i ka dira, Abadantaa, ni Koyoo ga amaana nda borohennataraa too kan a n'a žee ni baabey se.

¹³ A ga baa ni, a ga albarka dan ni ra ka ni boobandi. A ga albarka dan haya kan hun ni gundoo ra nda hayey kan ni laboo g'i hay ra, ni alkamaa, nda ni alaneb haroo nda ni jiyoo, nda ni hawey hayroo ra, nda ni alman buuney hayroo ra laboo ga kan a žee ni baabey se kan nga g'a noo ma ne.

¹⁴ Albarka ga huru ni ra ka bisa dumey kul. Ni jamaa ra, aru kan si duu ize wala woy gun si bara, adabba gun mo sii ni adabbawey ra.

¹⁵ Abadantaa ga wirci kul moorandi ni, a si Misira wirci laala berantey wey kanj n'g'i bay affoo kul danj ni ga, amma a g'i danj borey kul ga kanj ga konna a.

¹⁶ N'ga dumey kul gon kanj Abadantaa, ni Koyoo g'i noo ma ne. Masi hinna i se, masi ngi koyey gana, kumsay no ma ne.»

Abadantaa ti nga jamaa hawgaykaa

¹⁷ «Waati kanj ni nee ni binoo ra: <Dumey wey ga boobo nda agay, taka foo nda ay ga hin k'i gaaray?>

¹⁸ Masi hunbur ey. Hongu hayaa kanj Abadantaa, ni Koyoo n'a tee Firawuuna nda Misira borey kul se,

¹⁹ siiyan beerey kanj ni moyey dii ey, nda tammaasawey, nda kayfey, nda kabe gaabantaa, nda hini, waatoo kanj Abadantaa, ni Koyoo na ni fattandi. Takaa woo da no Abadantaa, ni Koyoo g'a tee dumey kul kanj n'ga hunbur ey se.

²⁰ Abadantaa, ni Koyoo ga binbin laalayan sanba i ga hala nongu kanj ra ba borey kanj cindi, kanj tugu ma ne mo si cindi.

²¹ Masi jiti ngi maaganda se, zama Abadantaa, ni Koyoo goo war game, Koy beeri no, hunburhaya no.

²² Abadantaa, ni Koyoo ga dumey wey gaaray ni jine kayna-kayna, n'si hin ka cahã k'i tuusu, nda man'ti woo, ganjihoogawey masi koy boobo ni ga.

²³ Abadantaa, ni Koyoo g'i danj ni kaboo ra, a g'i zalbandi hala i kul ma halaci.

²⁴ A ga ngi kokoyey danj ni kaboo ra, n'ga maapey derandi adunna ra. Boro si hin ka kay ni jine, hala waati kanj n'n'i halaci.

²⁵ War ga tooru assuurawey ton nuune ra k'i tee boosu. Masi nzorfu kaaraa, wala wuragoo kanj goo i do boonay, mas'a zaa ni boj se, a masi koy tee ma ne kumsay, zama almuhala no Abadantaa, ni Koyoo do.

²⁶ Masi haya almuhalante danj ni do hala masi koy tee nga cinaa kanj dangandi. M'a dii haya futu harramante, m'a dii almuhala, zama a nka danga.»

8

Abadantaa na Izirayel borey aladabu saajoo ra

¹ «Yaamaroo kul kanj ay g'a noo ma ne hõ, war ma gaabandi k'a ka dira hala war ma duu ka huna, war ma gooru, de war ma gandaa mayray kanj Abadantaa žee kanj nga g'a noo war baabey se.

² Ma hongu fondaa kul kanj nda Abadantaa, ni Koyoo na ni ka bisa jiiri woytaacaa (40) woo ra saajoo ra, ka ni yeeti ganda, ka ni sii, hala nga ma hayaa bay kanj goo ni binoo ra, ka guna wala n'ga nga yaamarey dii wala n's'i dii.

³ A na ni yeeti ganda, a na ni herayandi, a na ni huna nda ŋaahayaa kanj se i ga nee man kanj man'a bay, ni baabey man'a bay, hala nga ma ni bayrandi kanj man'ti ŋaayan hinne nda adamize ga huna, amma adamize si huna nda kala haya kul kanj hun Abadantaa miŋoo ra.

⁴ Jiiri woytaacaa (40) woo ra, ni bankaaraa mana žen ni jindoo ra, ni cewey mo mana funsu.

⁵ Adiři ma bay kanj Abadantaa, ni Koyoo ga ni aladabu sanda takaa kanj nda aru ga nga izoo aladabu.

⁶ Ma Abadantaa, ni Koyoo yaamarey dii, ka hanga nga fondawey, ma hunbur a.

⁷ Abadantaa, ni Koyoo ga ni danj ganda henna ra, ganda kanj ra hari ga dandi, hariɲaayanj goo no, nda hariyanj kanj ga fatta goorey ra nda tondi hondey ra.

⁸ Alkama, nda orž, nda alaneɓnaa, nda jeejaynaa, nda grenadnaa, nda zaytunaa jiyoo, nda yuu ganda no.

⁹ Ganda no kanj ra n'ga ɲaa bila alhuzun, haya kul si ni kuma. Ganda no kanj tondey man'ti kala guuru, de n'ga guuru ciray kaa tondi hondey ra.

¹⁰ Waati kanj ni ɲaa, ni kungu, ma albarka danj Abadantaa, ni Koyoo se nda ganda henna kanj a n'a noo ma ne.

¹¹ Hawgay, masi dirɲa Abadantaa, ni Koyoo ka goro mana nga yaamarey, nda nga hantumey kanj kayandi, nda nga hantumey dii kanj ay g'i noo ma ne hō.

¹² Waati kanj ni ɲaa, de ni kungu, waati kanj n'na hugu hennayanj cin ka goro i ra,

¹³ waati kanj ni alman buuney nda ibeerey gooru, nzorfu kaaraa nda wuragoo boobo ni kone, de haya kul kanj goo ni maapoo ga gooru,

¹⁴ hawgay, ni binoo masi koy beeri, de ma dirɲa Abadantaa, ni Koyoo kanj na ni fattandi Misira gandaa ra, tamtaray hugoo ra.

¹⁵ A na ni ka dira saaji beeri hunburantaa woo ra, gondi naajikoyni, nda donton, nda jaw, nongu kanj ra hari sii gandaa ra. A na hari dandandi k'a kaa ma ne tondi ra.

¹⁶ A na ni ɲandi saajoo ra man kanj ni baabey s'a bay, hala nga ma ni yeeti ganda, ka ni sii, ka ihenna tee ma ne woo banda ga.

¹⁷ Nda ni nee ni boɲ se: <Ay gaaboo nda agay boɲ albarkaa k'ay noo almanoo woo>,

¹⁸ ma hongu Abadantaa, ni Koyoo, zama nga no ma ni noo gaabi ma hin ka duu almanoo woo kul, ka nga amaanaa tabatandi kanj a n'a žee ni baabey se, sanda takaa kanj nda a goo m'a tee hō.

¹⁹ Waati kul kanj ni dirɲa Abadantaa, ni Koyoo, ni hanga koy tanayanj, n'n'i gana, de ni sujudu i se, ay ga ni haɲa žiiboo kaa hō: šikka sii a ra, war ga halaci.

²⁰ Sanda gandawey kanj Abadantaa n'i halaci war jine, war mo ga halaci takaa din da, zama war mana haɲajer Abadantaa, war Koyoo šennoo se.»

9

Man'ti Izirayel borey nka tee šerrantey nda dumey jerey

¹ «Haɲajer Izirayel! Hō n'ga Žurdeɲ isaa deɲ ka huru gandaa ra ka koy dumiyanj mayray kanj beeri nda ni, i gaabi nda ni, koyra beeriyanj kanj ceteyanj g'i kuubi kanj too hala beenaa ra,

² boro beeriyanj, i goo nda kayyan, Anak borey kanj n'g'i bay kanj n'ga maa i ga nee: <May no ma hin ka kay Anak izey jine?>

³ Ma bay hō kanj Abadantaa, ni Koyoo hunday no ma dira ni jine sanda nuune beeri, nga no m'i halaci, nga no m'i kaynandi ni jine, n'g'i gaaray, n'ga cahā k'i halaci sanda takaa kanj nda Abadantaa n'a har ma ne.

⁴ Waati kanj Abadantaa, ni Koyoo n'i gaaray ni jine, masi nee ni boɲ se: <Ay šerretaraa se Abadantaa n'ay danj gandaa woo ra y'a mayray.> Man'ti woo no, dumey wey laalaroo se Abadantaa g'i gaaray ni jine.

⁵ Man'ti ni šerretaraa wala ni bine henna se n'ga huru ka ngi gandawey mayray, amma dumey wey laalaroo se Abadantaa, ni Koyoo g'i gaaray ni

jine, hala Abadantaa ma šennoo too kaŋ a n'a žee ni baabey Ibirahima, nda Isiyaka, nda Yakuba se.

⁶ Adiši ma bay kaŋ man'ti ni šerretaraa se Abadantaa, ni Koyoo ga ni noo ganda hennaa woo m'a mayray, zama ni man'ti kala jama hiješenda.»

Wura yagaw tooroo, jamaa layboo

⁷ «Ma hongu, masi dirŋa kaŋ n'na Abadantaa, ni Koyoo futandi saajoo ra. Za hanoo kaŋ ni fatta Misira gandaa ra hala war too kate ne ra war mana fay nda ka ture Abadantaa ga.

⁸ Horeb tondi hondoo do war na Abadantaa futuroo tunandi. Abadantaa futu war ga hala nongu kaŋ ra a baa ka war halaci.

⁹ Waatoo kaŋ ay žigi tondi hondoo boŋ ka tondi walhawey zaa, amaanaa kaŋ Abadantaa n'a daŋ nga nda war game walhawey, ay cindi tondi hondoo boŋ zaari woŋtaaci (40) nda cijin woŋtaaci (40), ay mana ŋaayan ŋaa, ay mana hari haŋ.

¹⁰ Abadantaa n'ay noo tondi walha hinkaa kaŋ Irkoy kabe-izoo k'i hantum kaŋyaŋ ga šenney kul goo kaŋ Abadantaa n'i har war se tondi hondoo boŋ, nuunaa game, jamaa margaroo hane.

¹¹ Zaari woŋtaacaa (40) nda cijin woŋtaacaa (40) benantaa ga no Abadantaa n'ay noo tondi walha hinkaa, amaanaa walhawey.

¹² Abadantaa nee ya ne: «Tun, ma cahā ka zunbu ka hun ne, zama ni jamaa kaŋ n'n'a fattandi Misira na ifutu tee! I cahā ka fondaa naŋ kaŋ nda ay n'i yaamar. I na guuru mennandi k'a tee tooru ŋi boŋ se.»

¹³ Abadantaa šelaŋ ya ne ka nee: «Ay dii jamaa woo, dumi no kaŋ hiŋoo ga šendi.

¹⁴ Naŋ y'i halaci, ya maapey tuusu k'i kaa aduŋŋa ra! Ay ga ni tee ganda kaŋ ga gaabi a ga boobo nda ey.»

¹⁵ Ay kuubi ka hun tondi hondoo boŋ, amaanaa walha hinkaa goo ay kabe hinkaa ra, nuune goo ma dii hondoo boŋ.

¹⁶ Nga ne, ay dii kaŋ war na zunubu tee Abadantaa, war Koyoo ga, ka guuru mennandi k'a tee yagaw. War cahā ka fondaa naŋ kaŋ nda Abadantaa na war yaamar.

¹⁷ Woo ga, ay na walha hinkaa dii k'i warra nda ay kabe hinkaa, ay n'i kayri war jine.»

Musa na Irkoy ŋaaray Izirayel borey se

¹⁸ «Ay kaŋ Abadantaa jine sanda cee jinaa, zaari woŋtaaci (40) nda cijin woŋtaaci (40), ay mana ŋaayan ŋaa, ay mana hari haŋ zunubey kul kaŋ war n'i tee maaganda se, war na goy futu tee Abadantaa jine kaŋ n'a futandi.

¹⁹ Ay hunbur futuroo nda dukuroo kaŋ Abadantaa n'a tee war se hala nongu kaŋ ra a baa nga ma war halaci. Amma hiino mo Abadantaa na haŋajer ya ne.

²⁰ Abadantaa hanse ka futu Haruna mo ga hala nongu kaŋ ra a baa nga m'a halaci, alwaatoo din, ay ŋaaray Haruna mo se.

²¹ Yagaa kaŋ war n'a tee kaŋ ti goy zunubantaa, ay n'a dii k'a ton nuune ra, ay n'a kayri, k'a dur hala a tee hamni, ay na hamnoo warra haroo ra kaŋ ga doo ka hun tondi hondoo ra.

²² Tabera, nda Masa, nda Kiworot-Hataawa koyrawey ra war na Abadantaa futandi.

²³ De mo waatoo kaŋ Abadantaa na war donto ka hun Kadeš-Barneya ka nee: «Wa žigi ka koy gandaa mayray kaŋ ay n'a noo war se», war

ture Abadantaa, war Koyoo yaamaroo ga, war mana naanay a, war mana hanjajer a se.

²⁴ Turanteyar ti war Abadantaa ga za hanoo kanj ay na war bay.

²⁵ Ay kanj Abadantaa jine zaari woytaaci (40) nda cijin woytaaci (40), ay kanj a jine, zama a nee nga ga war halaci.

²⁶ Ay na Abadantaa jaaray, ay nee: <Ay Koyoo, Abadantaa, masi ni jamaa halaci, ni tuboo kanj n'n'a feeri k'a fattandi nda ni jeeraa nda ni kabe gaabantaa Misira.

²⁷ Hongu ni tamey Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba. Masi hanga jamaa woo hiješendaa, nda nga laalaroo, nda nga zunuboo bande.

²⁸ Gandaa kanj ra n'n'ir fattandi borey masi koy nee: "Abadantaa nka si hin k'i dan gandaa ra kanj a nee nga g'a noo i se, wala a mma konna ey, nga se a n'i ka fatta ka koy i wii saajoo ra."

²⁹ Ngi man'ti kala ni jamaa, ni tuboo kanj n'n'a fattandi nda ni hini beeroo nda ni kabe gaabantaa.>>

10

Abadantaa yaafaroo

¹ «Alwaatoo woo ra, Abadantaa nee ya ne: <Tondi walha hinka hoy sanda ijinawey, ma žigi ka koy ay do tondi hondoo ga, ma bundu sunduku mo tee.

² Ay ga šenney hantum walhawey wey ga kanj cindi walha jina-jinawey kanj n'n'i kayri ga, m'i dan sundukoo ra.>

³ Ay na akasiya bundu sunduku tee, ay na tondi walha hinkaa hoy sanda ijinawey, ay žigi hondoo boj, walha hinkaa goo ay kaboo ra.

⁴ Abadantaa na hayaa hantum walhawey ga kanj cindi ijinawey ga kanj ti šenni woyaa (10) kanj a n'i har war se tondi hondoo boj, nuunaa game, jamaa margaroo hane. Abadantaa n'ay noo walhawey.

⁵ Ay willi ka zunbu hondoo boj, ay na walhawey danj sundukoo kanj ay n'a tee ra. I cindi no din sanda takaa kanj nda Abadantaa n'ay yaamar.

⁶ Izirayel borey hun Bene-Yakanj dayey ka koy Mosera. No din ra Haruna buu, a suturandi. Nga iz'aroo Eleyazar na sargari juwalyan goyoo zaa dogoo ra.

⁷ I hun no din ka koy Gudgoda, i hun Gudgoda ka koy Yotbata kanj ti hari ganda.

⁸ Alwaatoo woo ra, Abadantaa na Lewi alkabiilaa danj jere ga hala i ma Abadantaa amaanaa sundukoo zaa, hala i ma kay Abadantaa jine ka goy a se, ka gaara jamaa se Abadantaa maapoo ga hala hō.

⁹ Woo se Lewi sii nda baa, a sii nda tubu nga armey bande, Abadantaa zaati ti nga tuboo, sanda takaa kanj nda Abadantaa, ni Koyoo n'a har a se.

¹⁰ Ay cindi tondi hondoo boj sanda cee jinaa takaa, zaari woytaaci (40) nda cijin woytaaci (40). Hiino mo, Abadantaa na hanjajer ya ne, Abadantaa mana baa nga ma ni halaci.

¹¹ Abadantaa nee ya ne: <Tun, ma huru jamaa jine, i ma huru gandaa ra k'a mayray kanj ay n'a žee ngi baabey se kanj ay g'a noo i se.>>

Baa Abadantaa, ma hanjajer a se

¹² «Sohō Izirayel, macin no Abadantaa, ni Koyoo g'a wiri ni ga? Nda man'ti ma hunbur Abadantaa, ni Koyoo, ka nga fondawey kul gana, ma bag'a, ma goy Abadantaa, ni Koyoo se nda ni binoo kul nda ni hundoo kul,

¹³ ka Abadantaa yaamarey nda nga hantumey kul dii kanj ay g'i noo war se hō, hala ma duu gomni.

¹⁴ Nga ne, Abadantaa, ni Koyoo wane nda beenawey nda ngi beeriyanoo kul, nda gandaa nda haya kul kanj goo a ra.

¹⁵ Ni baabey hinne ga Abadantaa hawa, ngi no a bag'ey, a na ngi hayroo suuba dumawey ga, war no a na war suuba dumey kul ra, sanda hō takaa.

¹⁶ Wa war biney danbangu, war masi yee ka bonşenday.

¹⁷ Zama Abadantaa, war Koyoo ti irkoyey Irkoy, nga ti koyey Koyoo, Irkoy beeroo, Hinikoyoo kanj boro ma hunbur a, a si borey bisandi cere, a si sufuray taa.

¹⁸ A ga faasa alyatim nda woy kanj kurjoo buu se, a ga baa yaw, a g'a noo ŋaayan nda bankaaray.

¹⁹ War ma baa yaw, zama war nka tee yaw Misira gandaa ra.

²⁰ Abadantaa, ni Koyoo no ma hunbur a, nga se ma goy, nga ga ma hawa, nga maapoo ga n'ga zee.

²¹ Nga no m'a ka bolsay, nga ti ni Koyoo, nga no ka teegoy beeri hunburantey wey kanj ni moyey dii ey tee ni do.

²² Ni baabey kanj doo Misira man'ti kala boro woyye (70). Sohō Abadantaa, ni Koyoo na ni boobandi sanda beenaa handarawey.»

11

Baa Abadantaa, ma nga yaamarey dii

¹ «Ma baa Abadantaa, ni Koyoo, waati kul ma nga talfey, nda nga hantumey, nda nga hantumey kanj kayandi, nda nga yaamarey dii.

² Hō war ma bay kanj man'ti war izey no ka Abadantaa, war Koyoo aladaboo bay, i mana dii nga beeraa, nda nga kabe gaabantaa, nda nga hinoo,

³ nda nga tammaasawey, nda nga teegoyey kanj a n'i tee Misira game, nda Firawuuna, Misira kokoyoo, nda nga gandaa kul se,

⁴ nda woo kanj a n'a tee Misira wongu-izey se, nda nga baryey, nda nga bari torkawey, nda takaa kanj nda Kakaarey teekoo haroo daabu i ga waatoo kanj i ga war gaaray. Abadantaa n'i derandi hala hō,

⁵ nda woo kanj a n'a tee saajoo ra hala war kaayanoo nongoo woo ra,

⁶ nda hayaa kanj a n'a tee Rubenj alkabiilaa boro kanj ti Eliyab iz'arey Datanj nda Abiram se, takaa kanj nda laboo na nga mipoo feeri k'i gon Izirayel kul game, ngi nda ngi hugey borey, nda ngi hukkumey, nda haya kul kanj hanga i bande.

⁷ Zama war moyey dii Abadantaa teegoy beeroo kul kanj a n'a tee.

⁸ Yaamaroo kul kanj ay g'a noo ma ne hō, war m'a dii, hala war ma duu gaabi ka gandaa dii kanj war goo ma bisa ka koy a mayray,

⁹ hala war ma duu aloomur gandaa ra kanj Abadantaa zee war baabey se kanj nga g'a noo ngi nda ngi hayroo se, gandaa woo kanj ra waa nda yuu ga tee hari.»

Gandaa kanj Abadantaa ga huga nda a

¹⁰ «Gandaa kanj ra n'ga huru k'a mayray man'ti Misira gandaa cine kanj ra war fatta, kanj ra n'ga ni dumiyoo say, n'ga hanandi nda ni cewey sanda takaa kanj boro g'a tee saddinja se.

¹¹ Gandaa kanj ra war goo ma bisa ka koy a mayray man'ti kala tondi honduyan nda gooruyan ganda kanj ga beenaa ncirjoo haroo hanj.

¹² Ganda no kaŋ nda Abadantaa, ni Koyoo ga huga, waati kul Abadantaa, ni Koyoo moyey goo a ga, jiiroo šintinoo ka koy benantaa ga.

¹³ Nda war na haŋajer ka boori ay yaamarey se kaŋ nda ay ga war yaamar hō, ka baa Abadantaa, war Koyoo, ka goy a se nda war binoo kul nda war hundoo kul,

¹⁴ ay ga war gandaa noo ncirŋi nga waatoo ra, ncirŋi jinawey nda ikokorantey, n'ga ni alkamaa hegay, nda ni alaneb haroo, nda ni jiyoo.

¹⁵ Ay ga subu zayandi hawsaa ra ni adabbawey se, n'ga ŋaa hala ma kungu.

¹⁶ Wa hawgay war biney masi koy dargandi, ka mooru ka koy koy tanayanŋ gana ka sujudu i jine.

¹⁷ Abadantaa ga futu war ga, a ga beenaa daabu, de ncirŋi si kaŋ, laboo si yee ka ize tee, war ga cahā ka dere ganda henna ra kaŋ Abadantaa g'a noo war se.

¹⁸ W'ay šenney wey kaŋ ay g'i har war se daŋ war biney nda war hundey ra. War m'i haw war kabey ga sanda tammaasa, m'i haw war tejawey mo ga.

¹⁹ War m'i cawandi war izey se, war m'i har waati kaŋ ni goo hugey do, nda waati kaŋ n'ga dira, nda waati kaŋ n'ga kani nda waati kaŋ n'ga tun.

²⁰ M'i hantum ni hugoo ganboo carawey ga nda ni koyrawey miŋey ga.

²¹ Woo ra kullihinne beenaa goo laboo se beene, war zaarey nda war izey zaarey ga gay gandaa ra kaŋ Abadantaa žee war baabey se kaŋ nga g'a noo i se.

²² Zama nda war na yaamaroo woo kul kaŋ ay n'a noo war se hō dii ka dira nda a, ka baa Abadantaa, war Koyoo, ka hanga nga fondawey kul, ka hawa a ga,

²³ Abadantaa ga dumey wey kul gaaray war jine, war ga dumiyaŋ gaaray kaŋ boobo nda war, i gaabi nda war.

²⁴ Nongu kul kaŋ ra war ceetaamey bisa, ga tee war wane. War gandaa ti k'a dii za saajoo ra hala Libaŋ gandaa ra, k'a dii za Efrat isaa do hala Dangay teekoo* do.

²⁵ Boro kul si hin ka kay war jine. Abadantaa, war Koyoo ga binedunbay nda hunburay daŋ ganda kul kaŋ ra war huru, sanda takaa kaŋ nda a n'a har war se.

²⁶ Guna, agay, hō ay ga albarka nda laaliyan daŋ war jine.

²⁷ War ga duu albarka nda war ga haŋajer Abadantaa, war Koyoo yaamarey se kaŋ ay g'i noo war se hō.

²⁸ War ga duu laaliyan nda war si haŋajer Abadantaa, war Koyoo yaamarey se, ka hun fondaa ga kaŋ ay g'a noo war se hō ka hanga koy tanayanŋ kaŋ war s'i bay.

²⁹ Waati kaŋ Abadantaa, ni Koyoo, na ni daŋ gandaa ra kaŋ ra n'ga huru k'a mayray, ma albarka gaara Garizim tondi hondoo boŋ, ma laaliyan gaara Ebal tondi hondoo boŋ.

³⁰ Tondi hondey wey sii kala Žurdeŋ kabe faa ga, waynakaŋay here, Kanaŋ borey kaŋ ga goro Ganganoo gandaa ra, Gilgal tenje, More tuuriŋaa beerey jere.

³¹ War ga koy Žurdeŋ isaa deŋ ka huru gandaa ra kaŋ Abadantaa, war Koyoo g'a noo war se k'a mayray. War g'a mayray, war ga goro a ra.

³² War ma hawgay, war ma hantumey nda hantumey kaŋ kayandi kul ka dira kaŋ ay g'i daŋ war jine hō.»

* 11:24 11.24 Dangay teekoo da ti Mediterane teekoo.

12

Abadantaa ašariyawey

¹ «Hantumey nda hantumey kanj kayandi ne kanj war m'i dii k'i ka dira gandaa ra kanj Abadantaa, war baabey Koyoo n'a noo ma ne hala m'a mayray, ni aloomuroo kul kanj n'g'a tee laboo ga.»

Nongu henanante follokaa

² «Dumey kanj war g'i gaaray, nongey kul kanj ra i na ngi koyey gana, war m'i halaci tondi hondu beerey ga, nda hondey ga, nda tuuri firzi kul cire.

³ War ma ngi sargari tonadogey kayri, war ma ngi tondey kanj i n'i kayandi k'i gana kayri, war ma ngi Ašera toorey ton nuune ra k'i tee boosu, war ma ngi tooru assuurawey kayri, war ma maapey derandi k'i kaa no din.

⁴ War masi ngi takaa tee Abadantaa, war Koyoo se.

⁵ War m'a gana nongoo hinne ra kanj Abadantaa, war Koyoo g'a suuba war alkabiilawey kul ra ka nga maapoo danj a ga k'a gorandi no din. No din ra ma koy.

⁶ No din ra war ma koy nda war sargari kukurantey, nda war sargarey, nda war azakkawey, nda hayey kanj war n'i kaa Abadantaa se sanda baa, nda meefurey, nda hayey kanj war n'i kaa nda war boŋ, nda war adabba beerey nda ibuuney gunde jinawey.

⁷ No din ra war ma ŋaa Abadantaa, war Koyoo jine, de war nda war hugey borey, war ma jaali nda war goyey albarkawey kul kanj nda Abadantaa, ni Koyoo na albarka danj ni ra.

⁸ War masi takaa tee kanj ir goo m'a tee hō kanj ti boro kul ga haya tee kanj kan a se.

⁹ Zama hala sohō war mana too hunanzamdogoo ra, tuboo kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne.

¹⁰ Waati kanj war na Žurdeŋ isaa deŋ, war goro gandaa ra kanj Abadantaa, war Koyoo g'a noo war se a ma tee war tuboo, ka war noo hunanzamay ka war kaa war iberey kanj ga war kuubi ka war bere kabey ra, war ga goro nda baani.

¹¹ Woo ra nongoo kanj Abadantaa, war Koyoo g'a suuba ka nga maapoo gorandi a ra, no din ra war ma kate hayaa kul kanj nda ay ga war yaamar, war sargari kukurantey, nda war sargarey, nda war azakkawey, nda hayey kanj war g'i kaa Abadantaa se sanda baa, nda sargari suubantey kanj war n'i tee meefur Abadantaa maapoo ga.

¹² War ma jaali Abadantaa, war Koyoo jine, war, nda war iz'arey, nda war ize woyey, nda war baŋney, nda war koŋney, nda Lewi boraa kanj goo war koyrawey ra, zama a sii nda baa, a sii nda tubu war bande.

¹³ Hawgay masi ni sargari kukurantey kaa nongu kul kanj ni dii a ra.

¹⁴ Nongoo hinne kanj Abadantaa g'a suuba ni alkabiilawey affoo ra, nga ra n'ga ni sargari kukurantey kaa, no din ra ma hayaa kul tee kanj ay g'a har ma ne.

¹⁵ Amma n'ga hin ka adabba koosu, ka ŋaa hamoo ra haya kanj ni baa ni koyrawey kul ra, ka sawa nda albarkaa kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne. Boro kanj si henen nda boro kanj ga henen ga hin k'a ŋaa ni mma nee ŋaayan de sanda takaa kanj nda boro ga jeeri wala hira ŋaa.

¹⁶ Hayaa hinne kanj no, war masi kuri ŋaa, m'a mun laboo ra sanda hari.

¹⁷ N'si hima ka ni alkamaa, nda ni alaneb haroo, nda ni jiyoo azakkawey ŋaa ni koyrawey ra, takaa din da ti ni adabba beerey nda ibuuney gunde

jinawey, nda ni sargarey kul kanj n'n'i kaa meefur se, nda ni sargarey kanj n'n'i kaa nda ni boŋ, nda hayey kanj n'n'i kaa Abadantaa se sanda baa.

¹⁸ Amma Abadantaa, ni Koyoo hinne jine, nongoo kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a suuba, no din ra n'g'i ŋaa, ni, nda ni iz'aroo, nda ni ize woyoo, nda ni bannaa, nda ni koŋŋaa, nda Lewi boro kanj goo ni koyrawey ra. Ma naali Abadantaa, ni Koyoo jine nda ni goyey albarkawey kul.

¹⁹ Hawgay masi Lewi boro yala aloomuroo kul ra kanj n'g'a tee ni gandaa ra.

²⁰ Waati kanj Abadantaa, ni Koyoo na ni gandaa beerandi sanda takaa kanj nda a n'a har ma ne, de n'ga nee: «Ay ga booni ya ham ŋaa», zama ham booni na ni dii, n'ga hin ka ham ŋaa nda woo kanj ga kan ma ne.

²¹ Nda nongoo kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a suuba ka nga maapoo dan ga, ga hanse ka mooru ni dogoo, n'ga hin ka koosa adabba beerey nda ibuuney ra kanj Abadantaa n'i noo ma ne, nda takaa kanj nda ay na ni yaamar, n'ga hin k'i ŋaa ni koyrawey ra nda woo kanj ga kan ma ne.

²² M'a ŋaa ni mma nee ŋaayan de sanda takaa kanj nda boro ga jeeri wala hira ŋaa, boro kanj si henan g'a ŋaa, boro kanj ga henan mo ga hin k'a ŋaa.

²³ Amma ma hanse ka ni boŋ dii masi kuri ŋaa, zama kuri man'ti kala hundi, masi hundi ŋaa hamoo bande.

²⁴ Mas'a ŋaa, m'a mun laboo ga sanda hari.

²⁵ Mas'a ŋaa, hala ma duu gomni, ni nda ni izey ni banda ga, zama n'na haya tee kanj ga henan Abadantaa jine.

²⁶ Amma hayey kanj n'n'i danj jere ga Irkoy se nda ni meefur sargarey, ngi no n'ga kate ey nongoo ra kanj Abadantaa g'a suuba.

²⁷ N'ga ni sargari kukurantey, hamoo nda kuroo kaa Abadantaa, ni Koyoo sargari tonadogoo ga. Ni sargarey kuroo ga doorandi Abadantaa, ni Koyoo sargari tonadogoo ga, ma hamoo ŋaa.

²⁸ Šenney wey kul kanj nda ay ga ni yaamar hõ dii, ma hanajer i se, hala waati kul ma duu gomni, ni nda ni izey ni banda ga, zama n'na haya tee kanj ga boori, a ga henan Abadantaa, ni Koyoo jine.»

Izirayel borey si hima ka ganda tanawey borey denden

²⁹ «Waati kanj Abadantaa, ni Koyoo na dumey tuusu kanj n'ga kaa k'i gaaray ni jine, waati kanj n'n'i gaaray, de ni goro ngi gandaa ra,

³⁰ hawgay masi kanj kumsay ra kanj ti k'i denden, kanj i halaci ni jine banda ga. Hawgay masi ngi koyey alhabar hãa ka nee: «Taka foo nda gandawey wey na ngi koyey gana, hala agay mo ma ngi takaa tee?»

³¹ Masi woo tee Abadantaa, ni Koyoo se, zama haya futu dumi kul no i g'a tee ngi koyey se kanj Abadantaa g'i konnay. I ga koy hala nongu kanj ra i ga ngi iz'arey nda ngi ize woyey ton nuune ra ngi koyey se k'i tee boosu.»

13

¹ «Šennoo kul kanj nda ay ga war yaamar, war ma gaabandi k'a ka dira, masi haya kul tonton a ga, masi haya kul kaa a ra.»

Tooru ganakey

² «Nda annabi wala handirikaw fatta war ra kanj na tammaasa wala kayfi har ma ne,

³ de tammaasaa wala kayfoo kanj a n'a har ma ne tee, a nee: «Ir ma hanga koy tanayanj bande» kanjanj n's'i bay, «ir ma goy i se»,

⁴ masi hanajjer annaboo woo nda handirikaa woo šenney se, zama Abadantaa, war Koyoo no ma war sii ka dii wala war ga baa Abadantaa, war Koyoo, nda war binoo kul nda war hundoo kul.

⁵ Wa hanga Abadantaa, war Koyoo bande, war ma hunbur a, war ma nga yaamarey dii, war ma hanajjer a se, nga se war ma goy, war ma hawa a ga.

⁶ Annaboo woo wala handirikaa woo ga wiiyandi, zama a nka tureyan tunandi Abadantaa, war Koyoo ga kanj na war fattandi Misira gandaa ra, de a na ni kaa tamtaray hugoo ra. A baa nga ma ni kaa fondaa ra kanj Abadantaa, ni Koyoo na ni yaamar ma hanga a. Woo ra n'ga ifutu kaa war game.

⁷ Nda ni armaa, ni jaa-izoo, wala ni iz'aroo, wala ni ize woyoo, wala woyoo kanj ga kani ni gandoo ra, wala ni ceroo kanj n'ga bag'a sanda ni, ga ni derandi tuguyan ra ka nee: <Ir ma koy goy koy tanayanj se>, koyyanj kanj n's'i bay, ni baabey man'i bay,

⁸ jamawey kanj ga war kuubi ka war bere koyey ra, a ma tee wey kanj ga man ni wala wey kanj ga mooru ni, ka koy laboo boj foo ga ka koy boj faa ga,

⁹ masi yadda a ga, masi hanajjer a se, masi hinna a se, mas'a kaa, mas'a sutura.

¹⁰ Šikka sii m'a wii, ma tee boro jinaa kanj ga kabe danj a ga k'a wii, woo banda ga, jamaa kul.

¹¹ M'a warra nda tondi k'a wii, a ga buu, zama a nka ceeci ka ni moorandi Abadantaa, ni Koyoo kanj na ni fattandi Misira gandaa ra, tamtaray hugoo ra.

¹² Izirayel kul ga maar'a, de i ga hunbur, i si goy futaa woo cine tee ni do koyne.

¹³ Nda ni maa haya ga harandi koyrawey affoo ga kanj Abadantaa, ni Koyoo n'i noo ma ne ma goro i ra,

¹⁴ kanj boro yaamuyan fatta ni borey ra ka ngi koyrawey borey tusa ka nee: <Ir ma koy goy koy tanayanj se>, koyyanj kanj war s'i bay,

¹⁵ Ma ceeci, ma guna ka bay, ma haayan cere-ceranteyanj tee. Nga ne, nda hayaa cimi no, hayaa teendi, almuhaloo woo teendi war game,

¹⁶ šikka sii, ma koyraa din borey wii nda takuba, nga nda haya kul kanj goo a ra, ba adabbawey kanj goo a ra, m'i kul halaci šoy nda takuba.

¹⁷ Ma nga alganiimaa kul marga farroo gamoo ra, ma nuune danj koyraa ra nda alganiimaa kul kanj goo a ra, m'i kul sarga Abadantaa, ni Koyoo maapoo ga sanda sargari kanj tonandi hala a ma ben, a ga tee hala abada koyra kanj kayri, a si yee ka cinandi koyne.

¹⁸ Ni kaboo masi tuku haya kul do kanj harram, hala Abadantaa ma yee nga futuyan beeroo se banda, a ma tamalla ma ne, a ma hinne ma ne, a ma ni boobandi sanda takaa kanj nda a n'a žee ni baabey se.

¹⁹ Hayaa kanj no ti, ma hanajjer Abadantaa, ni Koyoo se ka nga yaamarey kul dii kanj ay g'i noo ma ne hō, ka haya tee kanj ga henan Abadantaa, ni Koyoo jine.»

14

Alaadawey kanj si teendi buuyan ra

¹ «War man'ti kala izeyanj Abadantaa, war Koyoo se. War masi žeeeri kaa war gaahamey ga, war masi war tepaa hincirey kaa bukaw se.

² Zama ni man'ti kala jama henanante Abadantaa, ni Koyoo se. Ni no Abadantaa, ni Koyoo n'a suuba hala ma tee nga halaalaa dumey kul kaṅ goo laboo ga game.»

Hamey kaṅ ga halal nda iharramantey

³ «Masi haya harramante kul ṅaa.

⁴ Adabbawey kaṅ war ga hin k'i ṅaa ne: haw, nda feeji, nda hancin,

⁵ nda hira, nda jeeri, nda cofoowa, nda ganjihancin, nda kooba, nda honday, nda ganjifeeji.

⁶ Adabba kul kaṅ nga ceetaamey ga faya, amma ceetaamey si fersi ihinka, a ga goyaw, war ga hin k'i ṅaa.

⁷ Amma wey kaṅ si ṅandi kaṅ ga goyaw, ceetaamey ga faya, i ga fersi ihinka ne: yoo, nda ntabay, nda tondoo-ntabay, i ga goyaw, amma ceetaamey si faya. I ga harram war se.

⁸ Nda nbirṅa, zama ceetaamey ga faya, amma a si goyaw, a ga harram war se. War masi ṅi hamey ṅaa, war masi tuku ṅi jifaa ga.

⁹ Wey kaṅ war ga hin k'i ṅaa hayey kul kaṅ goo haroo ra ne: woo kaṅ goo nda ziihaya nda kokoši, war m'i ṅaa.

¹⁰ Amma wey kul kaṅ sii nda ziihaya nda kokoši, war mas'i ṅaa, i ga harram war se.

¹¹ Ciraw halalante kul war ga hin k'a ṅaa.

¹² Amma wey kaṅ war mas'i ṅaa ti: jigaara, nda jigaara kaabekoyni, nda taši,

¹³ nda algabu ciray, nda algabu bibi, nda milanṅ dumi nda dumi,

¹⁴ nda gaaru-gaaru dumi kul,

¹⁵ nda taatagay, nda cirawfutu, nda jufuleele, nda gabu dumi nda dumi,

¹⁶ nda duuricanba, nda cirawfutu beeri, nda cirawfutu kaaray,

¹⁷ nda saajoo cirawfutu, nda jigaara, nda miri-miri-ṅondiya,

¹⁸ nda alwaaliya, nda cirawkaaray dumi nda dumi, nda ciraw zumbukoyni, nda atafirfir.

¹⁹ Fatakoyni kaccu kul kaṅ ga deeši ga harram war se, a si ṅandi.

²⁰ Amma ciraw halalante kul war ga hin k'a ṅaa.

²¹ War masi jifa kul ṅaa, taabuši kaṅ goo ni koyrawey ra se m'a noo a m'a ṅaa, wala m'a neere yaw se, zama ni man'ti kala jama henanante Abadantaa, ni Koyoo se. Masi hancin-ize hina ṅaṅoo wawaa ra.»*

Azakkaa ašariyaa

²² «Ni faaroo duuraa kul, azakkaa kaa a ra, hayaa kaṅ ni faaroo ga kate a jiiri ka kaa jiiri.

²³ Abadantaa, ni Koyoo jine, nongoo kaṅ a g'a suuba ka nga maapoo gorandi a ra, ma ni alkamaa, nda ni alaneb haroo, nda ni jiyoo, nda ni adabba beerey nda ibuuney gunde jinawey azakkaa ṅaa, woo ra n'ga wan ka hunbur Abadantaa, ni Koyoo waati kul.

²⁴ Waatoo kaṅ Abadantaa, ni Koyoo na albarka danṅ ni ra, de nongoo kaṅ Abadantaa, ni Koyoo n'a suuba ka nga maapoo danṅ a ga, ga mooru ma ne, nda fondaa ga kuu ma ne ka koy nda a se,

²⁵ woo ra ma azakkaa barmay nooru, ma nooroo kunsum ni kaboo ra, ma koy nongoo ra kaṅ Abadantaa, ni Koyoo g'a suuba.

* 14:21 14.21 Fattaroo 23.19; 34.26.

²⁶ No din ra ma nooroo day nda haya kul kaŋ ni baa, adabba beeri nda ibuuna, alaneb hari moora nda harifutu, haya kul kaŋ kan ma ne. Ma ŋaa no din Abadantaa, ni Koyoo jine, ma jaali, ni nda ni alaayaney.

²⁷ Lewi boraa kaŋ goo ni koyrawey ra, mas'a yala, zama a sii nda baa, a sii nda tubu ni bande.

²⁸ Jiiri hinza kul banda ga, jiiri hinzantoo faaroo duuraa azakkaa kul fattandi, m'a jisi ni koyrawey ra.

²⁹ Waatoo din, Lewi boraa ga kaa kaŋ sii nda baa, a sii nda tubu ni bande, nda taabuŋoo, nda alyatimoo, nda woyoo kaŋ kurŋoo buu kaŋyaŋ goo ni koyrawey ra, i ga ŋaa hala i ma kungu, hala Abadantaa, ni Koyoo ma albarka daŋ goyey kul kaŋ ni kabey g'i tee ra.»

15

Jiiri iyye kul garawey ga nanjandi

¹ «Jiiri iyye kul benantaa ga, ma garawey naŋ.

² Takaa ne kaŋ nda nanyanoo ga teendi: garawmaykaw kul kaŋ garaw nga cinaa se, g'a naŋ a se. A masi nga cinaa wala nga armaa cahāndi, zama nanyanoo kaŋ ga teendi Abadantaa maŋoo ga, feendi.

³ N'ga hin ka yaw cahāndi, amma woo kaŋ n'g'a may ni armaa ga, m'a naŋ a se.

⁴ Haya kaŋ no, talka si hima ka bara ni do, zama Abadantaa ga hanse ka albarka daŋ ni ra gandaa ra kaŋ Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne sanda tubu hala m'a mayray,

⁵ hayaa hinne kaŋ no man'ti kala ma hanse ka haŋajer Abadantaa, ni Koyoo se, ka gaabandi ka yaamaroo woo kul kaŋ ay g'a noo ma ne hō ka dira.

⁶ Zama Abadantaa, ni Koyoo ga albarka daŋ ni ra sanda takaa kaŋ nda a n'a har ma ne, n'ga garaw ganda boobo se nda tolme, amma ni, n'si garaw zaa nda tolme, n'ga ganda boobo laama, amma i si ni laama.

⁷ Nda ni do talka goo ni armyey ra, ni koyrawey affoo ra, ni gandaa ra kaŋ Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne, masi ni binoo kogandi a ga, masi ni kaboo ŋendandi ni arma talkaa se.

⁸ Ma hanse ka ni kaboo feeri a se k'a garaw nda kabedoonay haya kaŋ ga nga almuraadey hanse a se.

⁹ Ni boŋ hawgay masi anniya futu zaa ni binoo ra ka nee: «Jiiri iyyantoo man, nanyanoo jiuroo» ka ni arma talkaa guna nda guna futay, de man'a noo haya kul. A ga kaati ka Abadantaa cee ni ga, de n'ga duu zunubu.

¹⁰ A noo nda kabedoonay, ni binoo masi maray waati kaŋ n'g'a noo, nda n'na woo tee, Abadantaa, ni Koyoo ga albarka daŋ ni teegoyey kul ra nda ni kabe goyey kul ra.

¹¹ Talka si ben gandaa ra, woo se ay ga ni yaamar ka nee: «Ma hanse ka kabedoonay ni arma talkaa wala alfukaaroo se kaŋ goo ni gandaa ra.»»

Baŋŋey sawalyanoo

¹² «Nda ni armaa Ebere, aru wala woy na nga boŋ neere ma ne, a ga goy ma ne jiiri iddu, amma jiiri iyyantoo ra m'a sawal, m'a naŋ a ma hun ni do.

¹³ Waati kaŋ n'n'a sawal k'a naŋ a ma hun ni do, mas'a naŋ a ma koy kabe koonu.

¹⁴ M'a noo nda kabedoonay gomni ni adabba buuney ra, nda ni attamoo ra, nda ni alaneb haroo ra. M'a noo gomney ra kaŋ nda Abadantaa, ni Koyoo na albarka daŋ ni ra.

15 Ma hongu kanj ni cindi ka tee banja Misira gandaa ra, Abadantaa, ni Koyoo na ni feeri, woo se ay ga ni noo yaamaroo woo hõ.

16 Nda ni banjaa nee ma ne: «Ay si baa ya hun ni do», zama a ga baa ni nda ni borey, de mo a ga saabu ni do,

17 ma taaji zaa ka hanjaa fun ganboo caraa ga, a ga tee ni banjaa hala abada. Taka follokaa no n'g'a tee ni konjaa se.

18 A masi tee ma ne šenday k'a sawal a ma koy, zama a nka goy ma ne jiiri iddu, de mo albahaa kanj ni duu a ga too goykaw banaa cine hinka. Nda n'na woo tee, Abadantaa, ni Koyoo ga albarka danj haya kul kanj n'g'a tee ra.»

Adabba iz'aru jinaa ašariyaa

19 «Gunde jinaa aru kanj hayandi ni adabba beerey nda ibuuney ra, m'a yeeti jere ga Abadantaa, ni Koyoo se. Masi goy nda ni adabba beerey gunde jinaa, masi ni adabba buuney gunde jinaa hinbiroo kosu.

20 Abadantaa, ni Koyoo jine ma adabba gunde jinaa ŋaa, ni nda ni alaaaney, jiiri ka kaa jiiri, nongoo kanj Abadantaa g'a suuba.

21 Nda malal goo a ga, a ga solli, wala danaw no, wala malal beeri dumi kul kanj no goo a ga, mas'a kaa sargari Abadantaa, ni Koyoo maapoo ga.

22 M'a ŋaa ni koyrawey ra, boro kanj si henan nda boro kanj ga henan ga hin k'a ŋaa ni mma nee ŋaayan de sanda takaa kanj nda boro ga jeeri wala hira ŋaa.

23 Hayaa hinne kanj no, masi kuroo ŋaa, m'a mun laboo ra sanda hari.»

16

Borcintaraa jingaroo

1 «Abib handoo* kayandi, ma Borcintaraa jingaroo tee Abadantaa, ni Koyoo maapoo ga, zama Abib handoo ra Abadantaa, ni Koyoo na ni fattandi Misira cijinoo ra.

2 Borcintaraa jingaroo se ma adabba buuna nda ibeeri kaa sargari Abadantaa, ni Koyoo maapoo ga, nongoo ra kanj Abadantaa g'a suuba ka nga maapoo gorandi a ra.

3 Jingaroo woo ŋaayaney ra masi haya kul ŋaa kanj ra dolobiri goo, jirbi iyye ma takula ŋaa kanj ra dolobiri sii, binemarayyan takula, zama cahāyan nda ni fatta Misira gandaa ra. Ni hunaroo kul ra ma hongu hanoo kanj ni fatta Misira gandaa ra.

4 Dolobiri si hima ka diyandi ni do, ni laboo kul ra jirbi iyye. Hamoo kanj n'g'a kaa sargari han jinaa almaaroo ra, haya kul masi kani a ra hala subaa ra.

5 N'si hin ka Borcintaraa jingaroo sargaroo kaa koyrawey affoo kul ra kanj Abadantaa, ni Koyoo g'i noo ma ne.

6 Nongoo hinne kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a suuba ka nga maapoo gorandi a ra, nga ra n'ga Borcintaraa jingaroo sargaroo kaa almaaroo ra, waynaa kanjanoo ga, dimmaa kanj ga ni fatta Misira.

7 M'a hina, m'a ŋaa nongoo ra kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a suuba. Subbaahoo ra, n'ga willi ka koy ni do.

8 Jirbi iddu ma takula ŋaa kanj ra dolobiri sii, jirbi iyyantoo hane margari kayante ga tee Abadantaa, ni Koyoo maapoo ga. Masi goy kul tee.»

Jirbiyyewey jingaroo

* 16:1 16.1 Fattaroo 13.4.

⁹ «Ma jirbiiyye hala cee iyye kabu, ma šintin ka jirbiiyye iyyaa kabu hanoo kaŋ cendey ga huru alkama jeeney ra.

¹⁰ Woo banda ga, ma Jirbiiyyewey jingaroo tee Abadantaa, ni Koyoo maapoo ga. Sargaroo kaŋ n'g'a kaa nda ni boŋ ma sawa nda albarkaa kaŋ Abadantaa, ni Koyoo n'a dan ni ra.

¹¹ Ma jaali Abadantaa, ni Koyoo jine nongoo ra kaŋ a n'a suuba ka nga maapoo gorandi a ra, ni, nda ni iz'aroo, nda ni ize woyoo, nda ni baŋnaa, nda ni koŋnaa, nda Lewi bora a kaŋ goo ni koyrawey ra, nda taabušoo, nda alyatimoo, nda woyoo kaŋ kurŋoo buu kaŋyaŋ goo ni bande.

¹² Ma hongu kaŋ ni cindi ka tee baŋna Misira, ma gaabandi ka yaamarey kul ka dira.»

Tendewey jingaroo

¹³ «Ma Tendewey jingaroo tee jirbi iyye waati kaŋ ni attamoo nda ni alaneb haroo heгаа tee.

¹⁴ Ma jaali jingaroo ra, ni, nda ni iz'aroo, nda ni ize woyoo, nda ni baŋnaa, nda ni koŋnaa, nda Lewi bora a, nda taabušoo, nda alyatimoo, nda woyoo kaŋ kurŋoo buu kaŋ goo ni koyrawey ra.

¹⁵ Ma jingaroo tee jirbi iyye Abadantaa, ni Koyoo maapoo ga nongoo ra kaŋ Abadantaa, ni Koyoo g'a suuba, zama Abadantaa, ni Koyoo ga albarka dan ni hegawey kul ra, nda goyey kul kaŋ ni kabey g'i tee, n'ga duu jaali beeri.

¹⁶ Jiiroo ra cee hinza, jamaa arey kul ga hima ka kaa Abadantaa, ni Koyoo jine nongoo kaŋ a g'a suuba ra: Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo ra, nda Jirbiiyyewey jingaroo ra, nda Tendewey jingaroo ra. Boro si kaa Abadantaa jine kabe koonu.

¹⁷ Boro foo kul ga hayaa noo kaŋ a ga hin a, ka sawa nda albarkaa kaŋ Abadantaa n'a dan a ra.»

Ašariyawey kaŋ gorandi alkaaley se

¹⁸ «Ma alkaaliyaŋ nda goy juwalkawyaŋ gorandi koyrawey kul ra kaŋ Abadantaa, ni Koyoo g'i noo ma ne, hugu ka koy hugu, i ma jamaa ciiti nda šerretaray.

¹⁹ Masi ciiti šiirandi, masi borey bisandi cere, masi sufuray taa, zama sufuray mma lakkalkoyney danandi, a ga boro šerrantey šennoo šiirandi.

²⁰ Ma hanse ka gaabandi šerretaray ga, hala ma duu ka huna, de ma gandaa mayray kaŋ Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne.»

Tooru ganayan harramandi

²¹ «Masi bundu tee Ašera tooru k'a sinji Abadantaa, ni Koyoo sargari tonadogoo kaŋ n'g'a tee ni boŋ se jeroo ga.

²² Masi tondi tee tooru k'a kayandi k'a gana, haya no kaŋ Abadantaa, ni Koyoo ga konna a.»

17

¹ «Masi haw, wala feeji, wala hancin kaŋ ra malal wala dori goo kaa sargari Abadantaa, ni Koyoo se: almuhal no Abadantaa, ni Koyoo do.

² Koyrawey kaŋ Abadantaa, ni Koyoo n'i noo ma ne, nda a gar kaŋ affoo i ra aru wala woy goo kaŋ ga goy futu tee Abadantaa, ni Koyoo jine, ka nga amaanaa dunbu,

³ ka koy tanayaŋ gana ka sujudu i se, wala waynaa jine, wala handoo, wala haya kul kaŋ goo beenaa ra, haya kaŋ man'ti woo kaŋ ay n'a har,

⁴ nda i kate ma ne alhabaroo, wala ni nka maar'a, ma hanse ka ceeci ka guna wala cimi no, wala a teendi, wala almuhaloo woo teendi Izirayel ra.

⁵ Ma aroo din wala woyoo din kanj na goy futaa woo tee ka fatta ka koy koyraa mijnoo ga, aroo wala woyoo, war m'a warra nda tondi k'a wii, a ga buu.

⁶ Boro kanj ga hima nda buuyan ga wiiyandi seede hinka wala ihinza ũennoo ga. A si wiiyandi seede folloku ũennoo ga.

⁷ Seedewey ti boro jinawey kanj ga ka kabe jer k'a kar k'a wii, woo banda ga, jamaa kul. Woo ra n'ga ifutu kaa war game.»

Ciiti ũendey ũennoo

⁸ «Nda boro wiiyan ũenni, wala cere hooyan haya ga, wala cere marayyan ka tee, cere hooyan kul kanj no ni koyrawey ra, de nga ciitoo ga ũendi ma ne, ma tun ka ũigi ka koy nongoo ra kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a suuba.

⁹ Ma koy sargari juwalkey do kanj ti Lewi borey, nda alkaaloo kanj hanoo din goo nga goy zaarey ra, ma ceeci, de i ga takaa har ma ne kanj nda ciitoo dunbandi.

¹⁰ Ma dira nda takaa kanj nda i na ciitoo dunbu ma ne nongoo ra kanj Abadantaa n'a suuba, ma gaabandi ka dira nda takaa kanj nda i n'a har ma ne.

¹¹ Ma dira nda aũariyaa kanj i g'a har ma ne, nda hantumoo kanj kayandi kanj i g'a har ma ne. Masi ũiiri kabe guma here wala iwaawa here ciitoo zaaboo ũennoo se kanj i g'a har ma ne.

¹² Boro kanj ga fooma, a si hanjajer sargari juwalkaa se kanj ga kay no din ka goyey tee Abadantaa, ni Koyoo se, a si hanjajer alkaaloo se, boraa din ga buu. Woo ra n'na ifutu kaa Izirayel ra.

¹³ Jamaa kul ga maar'a, i ga hunbur, i si yee ka fooma.»

Hayey kanj kokoy ga hima k'i tee

¹⁴ «Waati kanj ni huru gandaa ra kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne, waati kanj n'n'a mayray, ni goro a ra, de ni nee: <Ay ga kokoy gorandi ay boũ, sanda takaa kanj gandawey kul kanj g'ay kuubi k'ay bere g'a tee>.

¹⁵ n'ga hima ka kokoy gorandi ni boũ, boraa kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a suuba, ni armyey ra ma boro foo gorandi. Masi yaw gorandi ni boũ kanj man'ti ni armaa.

¹⁶ Amma war kokoyoo masi duu bari boobo, a masi jamaa yeeti Misira mo ka duu bari boobo, zama Abadantaa nka nee war se: <War masi yee ka yee nda fonda din.>*

¹⁷ A masi duu woy boobo, hala binoo masi koy mooru, a masi duu nzorfu kaaray nda wura kanj ga hanse ka boobo.

¹⁸ Waati kanj a goro nga kokoy gorodogoo ra, aũariyaa din kanj sargari juwalkey kanj ti Lewi borey n'a noo a se, a g'a hantum tiira tana ra k'a jisi nga boũ se.

¹⁹ A ga hima ka bara a kone, de a m'a caw nga hunaroo kul ra, hala a ma wan ka hunbur Abadantaa, nga Koyoo, de a ma aũariyaa woo ũenney kul nda nga hantumey wey kul dii k'i ka dira,

²⁰ hala a masi koy binebeeray nga armyey ga, de a masi ũiiri yaamaroo se kabe guma here wala iwaawa here, hala a ma duu ka duu aloomur nga kokoytaaraa ra Izirayel game, nga nda nga izey.»

* 17:16 17.16 Fattaroo 14.10-13.

18

Sargarey si nondi kala Lewi borey se

1 «Sargari juwalkey kan ti Lewi boro nda Lewi alkabiilaa kul sii nda baa, i sii nda tubu Izirayel bande. I si huna nda kala sargari tonantey kan nondi Abadantaa maapoo ga nda hayey kan nondi a se.

2 I sii nda tubu ngi armyey game, Abadantaa ti ngi tuboo sanda takaa kan nda a n'a har i se.*

3 Hayey ne kan sargari juwalkey ga duu ey jamaa ga, borey kan ga sargari kaa, a ma tee haw, wala feeji, wala hancin. Kaboo, nda warkandoo, nda borkotoo ga nondi sargari juwalkey se.

4 M'a noo ni alkamaa hegaa ize jina-jinawey, nda ni alaneb hari jinaa, nda ni jiyoo hegaa ize jina-jinawey, nda ni adabba buuney hinbiri jina-jinawey.

5 Zama nga no Abadantaa, ni Koyoo n'a suuba alkabiilawey kul game, hala a ma kay ka goy Abadantaa maapoo ga, nga nda nga iz'arey waati kul.

6 Nda Lewi boro hun ni koyrawey affoo ra, nongu kul kan ra a goo Izirayel ra, waati kul kan ga kan a se, a ga hin ka koy nongoo ra kan Abadantaa g'a suuba.

7 A ga goy Abadantaa, ni Koyoo maapoo ga, sanda nga armyey kul kan ti Lewi borey kan ga kay no din Abadantaa jine.

8 Nga bagaa nyaahayaa ga sawa nda cindey wanoo kan sii woo kan a ga duu a nga baabey tuboo jinawey neereroo ra.

9 Waati kan ni huru gandaa ra kan Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne masi gandawey wey almuahaley denden.»

Taari annabey nda annabi cimoo

10 «Boro kul masi garandi ni do kan ga nga iz'aroo wala nga ize woyoo ton nuune ra k'a tee sargari, boro kul kan ga gunandi, wala a ga alkurra kar, wala walikarkaw, wala cercaw,

11 wala sawcikaw, wala bukaw ceekaw, wala gunandikaw, wala bukaw haakaw.

12 Boro kul kan ga hayey wey tee na almuhal tee Abadantaa se, almuahaley wey maaganda se Abadantaa, ni Koyoo ga dumey gaaray ni jine.

13 Ni dira takaa ma henan Abadantaa, ni Koyoo bande.

14 Zama dumey din kan n'g'i gaaray mma hanajer alkurakarkey nda gunandikey se. Amma ni, Abadantaa, ni Koyoo mana yadda ma hayey wey tee.

15 Abadantaa, ni Koyoo ga annabi foo tunandi ni game, ni armyey ra, sanda ay cine, war ma hanajer a se.

16 Woo hunday ti hayaa kan n'n'a wiri Abadantaa, ni Koyoo ga Horeb, jamaa margaroo hane, kan ni nee: <Ya si yee ka maa Abadantaa, ay Koyoo jindoo, ya si yee ka dii nuune beeroo woo, hala ya si duu ka buu.>†

17 Abadantaa nee ya ne: <Woo kan i n'a har ga boori.

18 Ay ga annabi foo tunandi ngi armyey game sanda ni cine, ay g'ay šenney dan mijnoo ra, a ga hayaa kul har i se kan nda ay g'a yaamar.

19 Boro kan mana hanajer ay šenney se, wey kan a g'i har ay maapoo ga, agay no ma boraa haa nda ey.

* 18:2 18.2 Kabuyaney 18.20. † 18:16 18.16 Zamnaa 5.25; Fattaroo 20.19.

²⁰ Amma annabi kanj meebeeray ka šenni har ay maajoo ga kanj nda ya n'a yaamar a m'a har, wala nda a šelanj koy tanayanj maajney ga, annaboo din ga hima ka buu.»

²¹ A ga hin ka tee ma ni boŋ hãa ka nee: «Taka foo nda ir ga šennoo bay kanj Abadantaa man'a har?»

²² Waati kanj annaboo šelanj Abadantaa maajoo ga, de hayaa kanj a n'a har maani tee, šennoo woo Abadantaa man'a har. Meebeeray nda annaboo n'a har. Masi hunbur annaboo din.»

19

Koyrawey kanj ga boro ga nga boŋ talfi

¹ «Waati kanj Abadantaa, ni Koyoo na dumey tuusu kanj Abadantaa, ni Koyoo ga ni noo ngi gandaa, waati kanj n'n'i gaaray, de ni goro ngi koyrawey nda ngi hugey ra,

² ni gandaa kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne m'a mayray, ma koyra hinza danj jere ga a ra.

³ Gandaa kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne sanda tubu, m'a zamna ihinza. Ma fondoyanj tee kanj ga koy nongu hinzaa ra, woo ra boro wiikaw ga hin ka zuru ka koy nga boŋ talfi i ga.

⁴ Hayaa ne kanj ra boro wiikaa ga hin ka zuru hala nga hundoo ma hallasi: bora kanj na nga cinaa wii bila nda ma muray, ka gar man'ti konnaray se,

⁵ nda a koy hawsaa ra, nga nda nga cinaa ka tuuri dunbu, de kaboo na daašoo kar waatoo kanj a ga baa nga tuuroo zafa, de daaši-izoo hun bundoo ga, a duu nga cinaa, a buu, bora ma zuru ka koy koyrawey wey affoo ra hundoo ma hallasi,

⁶ Nda man'ti woo, bukaa faasakaa, nga futay beeroo ra, masi koy a gaarandi ka duu a, zama fondaa ga kuu, a masi koy duu a k'a wii, ka gar a si hima ka wiiyandi, zama man'ti a mma konna nga cinaa.

⁷ Woo se, ay ga ni yaamar ka nee: «Koyra hinza danj jere ga ni boŋ se.»

⁸ Nda Abadantaa, ni Koyoo na ni laboo beerandi sanda takaa kanj nda a n'a žee ni baabey se, nda a na ni noo gandaa kul kanj a na nga allaahidoo zaa ni baabey se,

⁹ woo ra n'ga koyra hinza tonton ihinzaa woo ga. Amma hayaa kanj no man'ti kala yaamaroo woo kul kanj nda ay ga ni yaamar hõ gaabandi k'a dii, de m'a ka goy, ma baa Abadantaa, ni Koyoo ka hanga nga fondawey waati kul.

¹⁰ Takaa woo ra boro kanj mana haya kul tee kuroo si munandi gandaa ra kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne sanda tubu, de mo kuri alhaku sii ni ga.

¹¹ Amma nda boro ga konna nga cinaa, nda a na kumsay hirri a se, de a gaaru a se k'a kar buuyan karyan, affaa buu, nda a zuru ka koy koyrawey wey affoo ra,

¹² koyraa boro beerey ma boro sanba k'a dii, i g'a noo bukaa faasakaa se hala a ma duu ka buu.

¹³ Masi hinna a se, bora wii k'a kaa Izirayel ra kanj na bora wii kanj mana haya kul tee hala ma duu gomni.»

14 «Ni tuboo laboo kaŋ n'ga duu a gandaa ra kaŋ Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne m'a mayray, masi ni cinaa laboo hirrey kaŋ boro jina-jinawey n'i danŋ kaa dogey ra.»

Seedewey goyoo

15 «Seede folloku masi kay ka laybu wala zunubu kul kaŋ no tabatandi, zunubu kul kaŋ no zunubey ra kaŋ ga hin ka teendi, haya si tabatandi kala seede hinka wala ihinza ţennoo ga.

16 Nda seede bine konna tun ka ifutu danŋ boro ga,

17 boro hinkaa kaŋ ga kakaw ga kay Abadantaa jine, nda sargari juwalkey jine, nda alkaaley jine kanyanŋ hanoo din goo ngi goy zaarey ra.

18 Alkaaley ma hanse ka ceeci ka guna, nda i bay kaŋ seedaa man'ti kala seedeooru, taari no a danŋ nga armaa ga,

19 woo ga, war ga hayaa tee a se kaŋ a baa nga m'a tee nga armaa se. Woo ra n'ga ifutu kaa war game.

20 Borey jerey ga maar'a, de i ga hunbur. I si goy futaa woo cine tee war game koyne.

21 Masi hinna bora a woo cine se: hundi no ma hundi bana, moo no ma moo bana, hiŋe no ma hiŋe bana, kabe no ma kabe bana, cee no ma cee bana.»

20

Wongu aţariyawey

1 «Waati kaŋ ni koy ni iberey wongu, de n'ga dii bariyanŋ, nda bari torkayanŋ, nda jama kaŋ bisa ni waney, masi hunbur ey, zama Abadantaa, ni Koyoo kaŋ na ni ųigandi ka hun Misira gandaa ra goo ni bande.

2 Nda war ga koy wongoo ra, sargari juwalkaa ga man ka ţelanŋ jamaa se.

3 A ga nee i se: <Haŋajer, Izirayel! War ga koy hō ka war iberey wongu. War gaahamey masi buu, war masi hunbur, war masi zalba, war masi jiti jiney ra.

4 Zama Abadantaa, war Koyoo ga dira war bande, ka war iberey wongu war se, ka war hallasi.>

5 Goy juwalkey ga nee jamaa se: <May no ma hugu taaga cin, de a mana huru a ra? Bora a ma willi nga do, a masi koy buu wongoo ra, boro tana ma kaa ka tee boro jinaa kaŋ ga huru a ra.

6 May no ma alaneb faari tee, de a mana izey ŋaa jina? Bora a ma willi nga do, a masi koy buu wongoo ra, boro tana ma kaa ka izey ŋaa.

7 May no ma woy cewoo dii, de a man'a zaa jina? Bora a ma willi nga do, a masi koy buu wongoo ra, boro tana m'a zaa.>

8 Goy juwalkey ga koy a ga ka ţelanŋ jamaa se, i ga nee: <May no ma hunbur? May no binoo hun? Bora a ma willi nga do, a masi koy nga armye biney hasara sanda nga takaa.>

9 Waati kaŋ goy juwalkey ţelanŋ ka ben jamaa se, i ga wongu-izey jineboroyanŋ danŋ jamaa jine.

10 Waati kaŋ ni man koyra k'a wongu, ma koyraa borey noo fondo i ma alaafiya tee war bande bila wongu.

11 Nda a yadda alaafiya, de a na nga koyraa miŋey feeri ma ne, jamaa kul kaŋ goo a ra ga goy ma ne nda gaabi, i ga tee ni baŋney.

12 Nda a mana yadda ka alaafiya tee war bande bila wongu, nda na ni wongu, m'a wanga k'a danŋ game.

¹³ Abadantaa, ni Koyoo g'a danj ni kaboo ra, arey kul kanj goo nga jamaa ra, n'g'i wii nda takuba.

¹⁴ Woyey, nda zankey, nda adabbawey, nda haya kul kanj goo koyraa ra, nga algaaniimaa kul, n'ga nga hayey kul taa. N'ga algaaniimaa nja kanj ni duu a ni iberey ga, woo kanj Abadantaa, ni Koyoo n'a noo ma ne.

¹⁵ Takaa woo no n'ga tee koyrawey kul se kanj ga hanse ka mooru ni kanjanj sii gandawey wey koyrawey ra kanj ra n'ga kaa ka goro.

¹⁶ Amma dumey wey koyrawey kanj Abadantaa, ni Koyoo g'i noo ma ne sanda tubu, masi hundi nanj ba haya foo ra kanj ga hunsar.

¹⁷ Ma Heti borey, nda Amor borey, nda Kananj borey, nda Ferezi borey, nda Hewi borey, nda Žebus borey halaci sōy sanda takaa kanj nda Abadantaa, ni Koyoo na ni yaamar,

¹⁸ hala i masi war waanandi almuħaley kul kanj i g'i tee ngi koyey se, ka zunubu tee Abadantaa, war Koyoo se.

¹⁹ Koyra kanj ni gay n'g'a wanga k'a danj game k'a wongu k'a dii, masi daaši ka tuurey zafa. Ma tuurey din izey tee meehunay, mas'i dunbu. Saajoo tuuroo adamize no kanj n'g'a wanga k'a danj game wala?

²⁰ Amma n'ga hin ka tuurey halaci, m'i dunbu, wey kanj n'ga bay kanj i si n'andi. N'ga hin k'i ka wongu jinay tee ka koyraa kanj ga ni wongu wanga k'a danj game hala waati kanj ra a kanj.»

21

Boro bukaw kanj boro wiikaa mana bayrandi ašariyaa

¹ «Nda gandaa kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne m'a mayray ra boro kanj i n'a wii garandi hawsaa ra bila nda boraa kanj n'a wii ma bayrandi,

² ni boro beerey nda alkaaley ga fatta ka nga mooruyanoo neeši k'a dii bukaa do ka koy koyrawey ga kanj ga man a ga.

³ Waati kanj koyraa kanj ga man bukaa ga bayrandi, koyraa din boro beerey ga haw zah zaa kanj mana bay ka goy kul tee, a mana bay ka tinjay-zaa-bundu jeeje.

⁴ Koyraa din boro beerey ga hawoo ka doo hari do kanj si kogu, kanj ra beerimaw mana bay ka tee, dumi mana bay ka sayandi a ra. No din ra i ga hawoo jindebandaa kayri haroo mijoo ga.

⁵ Waatoo din sargari juwalkey kanj ti Lewi borey ga man kate, zama Abadantaa, ni Koyoo n'i suuba i ma goy nga se, i ma gaara Abadantaa maapoo ga, ngi no ma ciiti dunbu yenje dumi kul nda marayyan dumi kul kanj no.

⁶ Koyraa din boro beerey kul, wey kanj ti bukaa boro maanawey, ga ngi kabey jumay haw zanoo ga kanj i na jindebandaa kayri haroo mijoo ga.

⁷ I ga nee: «Ir kabey mana kuroo woo mun, ir moŋey mana dii nga dooriyanoo.

⁸ Abadantaa, zunubu tuusuyanoo tee, ni jamaa Izirayel se kanj n'n'a sawal. Masi kuri kanj mana haya kul tee danj ni jamaa Izirayel game.» Takaa woo nda kuroo alħakoo ga yaafandi i se.

⁹ Ni, boro kanj mana haya kul tee kuroo kanj mun kaa war game, zama n'ga hima ka haya tee kanj ga henan Abadantaa jine.»

Koŋja kanj duwandi wongu ra hiijaa ašariyaa

¹⁰ «Waati kanj ni koy ni iberey wongu, de Abadantaa, ni Koyoo n'i danj ni kaboo ra, n'n'i tee baŋnayanj,

¹¹ nda ni dii konjey ra woy kanj kunturoo ga hennay, ni bag'a, n'n'a zaa wande,

¹² ma koy nda a ni hugoo do. A ma nga boṅoo cebu, a ma nga kabeboyey kaa.

¹³ konjataray darbaa ga hun a ga, a ga goro ni do, a ga nga baabaa nda nga paa hēe handu foo timmante. Woo banda ga, ma koy a do, ma hiiji a, a ga tee ni wandoo.

¹⁴ Nda a si kan ma ne koyne, m'a nanj a ma koy nongu kanj kan a se, n'si hin k'a neere, n'si hin k'a danj tamtaray, zama n'n'a tee ni wandoo.»

Iz'aru jinaa ašariyaa

¹⁵ «Nda aru kanj goo nda wande hinka, ga baa affoo, a si baa affaa, a goo nda iz'aruyanj woo kanj a ga bag'a ga nda woo kanj a si bag'a ga, de iz'aru jinaa man'ti kala woyoo kanj a si bag'a wane:

¹⁶ han kanj a ga nga tuboo tee nga iz'arey game, a sii nda fondo ka woyoo kanj a ga bag'a izoo tee iz'aru jinaa woyoo kanj a si bag'a wanoo jine, zama nga ti gunde jinaa.

¹⁷ A ma yadda kanj woyoo kanj a si bag'a iz'aroo ti gunde jinaa, a m'a noo baa hinka almanoo kul ra. Iz'aroo woo ti ize jinaa kanj hun nga gaaboo ra. A ga duu hayey kanj gunde jinaa ga hima ka duu ey.»

Iz'aru turante ašariyaa

¹⁸ «Aru kanj goo nda iz'aru turante, hiješenda kanj si hanjajer nga baabaa se, a si hanjajer nga paa se, nda i n'a hoyray, amma a mana hanjajer i se,

¹⁹ baaboo nda nanjoo m'a dii k'a fattandi ka koy nda a nga koyraa boro beerey do, nga koyraa mijoo ga.

²⁰ I ma nee koyraa boro beerey se: «Ir iz'aroo ne, turante no, hiješenda no, a si hanjajer ir se, izefutu no, harifutu hanjawan no.»

²¹ Koyraa arey kul m'a warra nda tondi k'a wii, a ga buu. Woo ra n'ga ifutu kaa war game. Izirayel kul ga maar'a, de i ga hunbur.»

Borey kanj kanjandi bundu ga ka wiiyandi ašariyaa

²² «Nda aru na zunubu tee kanj ga hima nda buuyan, de a wiiyandi, n'n'a deiji bundu ga,

²³ nga bukaa masi cijinoo tee bundoo ga, a tilasu zaari follokaa ra m'a fiji, zama boro kanj deejandi man'ti kala haya kanj Irkoy n'a laali. Masi gandaa žiibandi kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne a ma tee ni tuboo.»

22

Gaakasine ašariyaa

¹ «Nda ni armaa hawoo, wala nga feejoo, wala nga hancinoo dere, de ni dii a, masi bisa a ga, masi goro man'a ka koy ni armaa do.

² Nda ni armaa si man ni, wala n's'a bay, ma adabbaa dii ni hugoo do, a ma cindi ni do hala waati kanj ni armaa kaa k'a ceeci, m'a yeeti a se.

³ Takaa follokaa no n'ga tee nga farkaa se, takaa din da nga bankaaraa se, ma takaa follokaa tee haya kul kanj dere ni armaa se, de ni duu a, n'si hin ka bisa a ga.

⁴ Nda ni dii ni armaa farkaa wala nga hawoo kanj fondaa ra, masi bisa a ga, a tilasu m'a gaa k'a tunandi.»

Ašariya tanayanj

⁵ «Woy masi aru bankaaray danj, aru masi woy darbayanj danj. Boro kul kanj na woo tee, almuhal no Abadantaa, ni Koyoo se.

⁶ Nda ni fondaa ga ni dii ciraw teji, tuuri dumi kul kanj no ga wala laboo ga, izeyanj bara a ra wala guuri, nanjoo ga kani izey ga wala guurey ga, masi nanjoo zaa nda izey.

⁷ A tilasu ma nanj nanjoo ma koy jina ma izey hinne zaa. Woo ra n'ga duu gomni, n'ga duu aloomur.

⁸ Nda n'na hugu taaga cin, ma kunga cin beeneheroo ga, hala masi duu ka kuri alhaku danj hugoo ga nda boro hun a ga ka kanj.

⁹ Masi dumi tana say ni alaneb faaroo ra, nda n'n'a woo tee, hayaa kul kanj n'n'a say ga yeetandi jere ga Irkoy se, nga nda alaneb faaroo hegaa.

¹⁰ Masi haw nda farka danj cere ga ka beeri.

¹¹ Masi bankaaray nda šukka kanj teendi nda alman haabu nda lenj šukka.

¹² Ma buzu-buzu danj ni darbaa kanj goo ni jindoo ra kanje taacaa ga.»

Kakawyan woy here

¹³ «Nda aru hiji woy, a marga nda a, woo banda ga, a man'a bag'a,

¹⁴ nda a na attabiya futu har a ga ka maanoo futandi ka nee: <Ay na woyoo woo zaa, ay marga nda a, ya na kabe gar a ga.>

¹⁵ Woo ga, woy soogaa baabaa nda nanjoo ga kaboo silbawey zaa k'i ka koy koyraa boro beerey do koyraa mijoo ga.

¹⁶ Woy soogaa baabaa ga nee boro beerey se: <Ay n'ay ize woyoo noo aroo woo se wande, a si bag'a.

¹⁷ Nga ne, a na šenniyanj har nga attabiyaa ga ka nee: "Ya na dii ni ize woyoo ga kabe silbawey." Ka gar ay ize woyoo kaboo silbawey ne zaara ga.> I ga zaaraa daaru koyraa boro beerey jine.

¹⁸ Koyraa din boro beerey ga aroo dii k'a gooji,

¹⁹ i g'a zukandi nzorfu kaaray tamma bonj zangu (100) kanj i g'i noo woy soogaa baabaa se, zama a nka Izirayel woy soogo kanj mana aru bay maanoo futandi. A ga cindi ka tee nga wandoo, a si hin k'a fay kullihinne a ga huna.

²⁰ Amma nda hayaa tee cimi, kaboo silbawey mana diyandi woy soogaa ga,

²¹ i ga woy soogaa fattandi baaboo hugoo mijoo ga, koyraa borey g'a warra nda tondi k'a wii, a ga buu, zama almunkar no a n'a tee Izirayel ra, ka woykuurutaray tee nga baabaa hugoo ra. Woo ra n'ga ifutu kaa war game.

²² Nda aru garandi a ga kani nda woyhiji, ihinkaa kul ga wiiyandi, aroo kanj kani nda woyoo nda woyoo hunday. Ifutu kaa Izirayel ra.

²³ Nda woy soogo kanj si aru bay, aru n'a wiri, de aru tana dii a koyraa ra ka kani nda a,

²⁴ war ma ngi boro hinkaa kul fattandi koyraa mijoo ga, war m'i warra nda tondi k'i wii, i ga buu. Woy soogaa ga buu, zama a mana kaati koyraa ra ka borey cee. Aroo ga buu, zama a nka kanj nga cinaa wandoo ga. Woo ra n'ga ifutu kaa war game.

²⁵ Amma nda hawsaa ra aroo dii woy soogo kanj wirandi, nda aroo n'a dii ka kani nda a, aroo hinne kanj kani nda a no ma wiiyandi.

²⁶ Masi haya kul tee woy soogaa se, woy soogaa mana zunubu kul tee kanj ga hima nda buuyan. A ga hima nda boro kanj kanj nga cinaa ga k'a wii.

²⁷ Zama hawsaa ra a duu a, woy soogaa kaati, amma boro kul sii no kanj g'a hallasi.

²⁸ Nda aru dii woy soogo kanj si aru bay kanj mana wirandi, a kanj a ga ka kani nda a, de i n'i gar a ra,

²⁹ aroo kanj kani nda woy soogaa ga nzorfu kaaray tamma bonj wooguu (50) noo woy soogaa baabaa se, zama a nka kanj a ga, a g'a tee nga wandoo, a si hin k'a fay kullihinne a ga huna.»

23

¹ «Boro kul masi margaa nda nga baabaa wandoo, baaboo kaynandiyan no.»

Borey kanj si huru Abadantaa jamaa ra

² «Aru kanj maamey tutubandi, wala arutaraa dunbu ka hun a ga si huru Abadantaa jamaa ra.

³ Alharam si huru Abadantaa jamaa ra. Ba nga hayroo iwoyantoo (10to) si huru a ra.

⁴ Amoj boro nda Mowab boro si huru Abadantaa jamaa margaroo ra. Ba ngi hayroo iwoyantoo (10to) si huru Abadantaa jamaa ra hala abada.

⁵ Zama i mana kaa ka war kubay nda nyaayan nda hari fondaa ra, waatoo kanj war fatta Misira, de mo i na Balam, Bewor iz'aroo kanj hun Petor koyraa ra kanj goo Mezopotami sufuray a ma war danga.

⁶ Amma Abadantaa, ni Koyoo mana yadda ka hanajer Balam se. Abadantaa, ni Koyoo na dangaroo barmay ma ne k'a tee gaarari, zama Abadantaa, ni Koyoo nka baa ni.

⁷ Abada masi ngi alaafiya nda ngi gomnoo ceeci kullihinne n'ga huna.

⁸ Masi Edom boro dii harramante, zama ni armaa no, masi Misira boro dii harramante, zama ni nka goro ka waati tee nga gandaa ra.

⁹ Ngi hayroo, hala ihinzantoo ga hin ka huru Abadantaa jamaa ra.»

Jamaa kaloo ga hima ka henan

¹⁰ «Waati kanj ni koy ni iberey wongu, ma mooru ifutu kul.

¹¹ Nda aru goo ni do kanj si henan, zama cijinoo ra nga almaaniyoo mun a ga, a ga hima ka fatta jamaa kaloo se taray, a masi huru kaloo ra.

¹² Alaasaroo ra, a ma jumay nda hari, waynaa kanjanoo ga, a ga hin ka huru jamaa kaloo ra.

¹³ Ma nongu tee jere ga, jamaa kaloo se taray, no din ra n'ga koy.

¹⁴ Kuumu ma bara ni jinawey ra, nda ni koy saaji, ma guusu kaa, de ma ni ziiboo fiji.

¹⁵ Zama Abadantaa, ni Koyoo ga dira jamaa kaloo game ka ni hallasi ka ni iberey danj ni kaboo ra. Ni jamaa kaloo ma henan hala a masi dii ni do albas kul, de a masi hun ni bande.»

Tam kanj zuru ašariyaa

¹⁶ «Masi tam kanj zuru nga koyoo ga ka kaa ka tugu ni do, yeeti nga koyoo se.

¹⁷ A ga goro ni do, ni jamaa game nongoo kanj a n'a suuba ra, ni koyrawey affoo ra, nongoo kanj kan a se, mas'a žilla.»

Zinaa kanj ga teendi tooru hugey ra

¹⁸ «Izirayel ize woyey game, zinaa kanj ga teendi tooru hugey ra masi teendi war do, Izirayel iz'arey game, zinaa kanj ga teendi tooru hugey ra masi teendi war do.

19 Woy zinateeri banaa wala aru zinateeri banaa, masi kate nda a Abadantaa, ni Koyoo hugoo ra, ka meefur kul kanj no bana, zama ngi boro hinkaa kul man'ti kala almuhal Abadantaa, ni Koyoo se.»

Garaw nda albaha

20 «Masi garaw ni armaa se ka albaha dii a ga: mas'a tee nooru ra, mas'a tee naayan ra, mas'a tee haya kul ra kanj ga garawandi ka duu albaha.

21 N'ga hin ka albaha dii yaw ga, amma ni armaa, mas'a dii a ga, hala Abadantaa, ni Koyoo ma albarka danj ni kabe goyey kul ra, gandaa ga kanj ra n'ga huru k'a mayray.»

Meefur ašariyaa

22 «Nda n'na meefur zaa Abadantaa, ni Koyoo se, masi gay man'a kaa, zama šikka sii, Abadantaa, ni Koyoo ga ni hāa nda a, nda woo teendi, a ga tee ma ne zunubu.

23 Nda n'na ni boŋ dii mana meefur zaa, mana duu zunubu.

24 Amma haya kanj ni mijoo n'a har, m'a tee ka sawa nda meefuroo kanj n'n'a zaa nda ni boŋ Abadantaa, ni Koyoo se, woo kanj ni mijoo n'a har.»

Ka ŋaa ni cinaa faaroo ra ašariyaa

25 «Nda ni huru ni cinaa alaneb faaroo ra, n'ga hin ka alaneb-izey ŋaa nda woo kanj kan ma ne hala ma kungu, amma masi danj ni jinaa ra.

26 Nda ni huru ni cinaa taasu faaroo ra, n'ga hin ka jeeni kaa nda ni kabey, amma masi cendi danj ni cinaa taasoo ra.»

24

Woy kanj fay ašariyaa

1 «Nda aru na woy zaa hiijay, de woyoo mana kan a se koyne, zama a dii woyoo ga haya kanj si tee a se, a ma fay-kaddaasu hantum a se. Nda a n'a noo a se, a m'a fattandi nga do.

2 A ga fatta a do, a ga koy, a ga hin ka tee aru tana se wande.

3 Nda aroo woo mo si bag'a, a ma fay-kaddaasu hantum a se. Nda a n'a noo a se, a m'a fattandi nga do. Wala nda aroo kanj n'a zaa buu,

4 aru jinaa din kanj n'a nanj si hin k'a zaa wande koyne, zama a si halal a se, almuhal no Abadantaa jine. Masi zunubu danj gandaa ga kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne sanda tubu.»

Aru hiiji taaga ašariyaa

5 «Aruhiiji taaga si koy wongu, de mo jeraw kul masi huru a ga, haya kul s'a dii hala jiiri foo nga hugoo sabbu se, a ma woyoo kanj a hiiji a paalandi.»

Tolme ašariyaa

6 «Masi fufutondi dii tolme, masi fufutondi-izoo mo dii. Nda n'n'a woo tee, a ga hima nda hundi no n'n'a dii tolme.»

Boro zaayan ašariyaa

7 «Nda boro diyandi kanj na nga armaa zay Izirayel borey ra k'a danj banjataray wala a n'a neere, goy futu teekaa ga wiiyandi. Woo ra n'ga ifutu kaa war game.»

Jiray ašariyaa

8 «Ni boŋ hawgay jiray ga, ma hanse ka lakkal danj a se, de ma hayaa kul tee nda takaa kanj nda sargari juwalkey kanj ti Lewi boro g'a cawandi

ma ne. War ma gaabandi ka goy nda woo kanj nda ay na sargari juwalkey yaamar.

⁹ Hongu hayaa kanj Abadantaa, ni Koyoo n'a tee Maryama se fondaara waatoo kanj war ga fatta Misira.* »

Tolme ašariyaa koyne

¹⁰ «Nda ni garaw ni cinaa se, masi huru nga hugoo ra ka tolme dii,

¹¹ ni mma cindi taray, boraara kanj se n'ga garaw ga kate ma ne tolmaa taray.

¹² Nda talka no, masi nanj nga tolmaa ma kani ni do.

¹³ Ma gaabandi ka tolmaa yeeti a se waynaa kanjano ga hala a ma kani nga bankaaraa ra, a ma gaara ma ne. Šerretaray no ma ne Abadantaa, ni Koyoo do.»

Goykaw-ize ašariyaa

¹⁴ «Masi goykaw-ize talka wala alfukaaru šiita, a ma tee ni armey wala ni yawey affoo kanj ga goro ni gandaa koyrawey ra.

¹⁵ M'a noo nga zaaroo goyhayoo za waynaa mana kanj, zama talka no, a ga too a ga. Nda man'ti woo, a ga kaati ka Abadantaa cee ni ga, de n'ga duu zunubu.»

Boro foo kul ga tuuru nga boŋ maapoo ga

¹⁶ «Baaba si wiiyandi ize maaganda se, ize si wiiyandi baaba maaganda se. Boro foo kul ga wiiyandi nga boŋ zunuboo maaganda se.»

Haya kanj ga naŋandi talkey se

¹⁷ «Masi yaw nda alyatim ciitoo šiirandi, masi woy kanj kurŋoo buu bankaaraa dii tolme.

¹⁸ Ma hongu kanj ni cindi ka tee baŋna Misira, Abadantaa, ni Koyoo na ni feeri. Woo se ay ga ni yaamar ma šennoo woo ka goy.

¹⁹ Waati kanj n'ga ni faaroo hegay, de ni dirŋa jeeni ni faaroo ra, masi willi ka koy a zaa. A man'ti kala yawoo, nda alyatimoo, nda woyoo kanj kurŋoo buu wane. Nda n'n'a woo tee, Abadantaa, ni Koyoo ma albarka danj ni kabe goyey kul ra.

²⁰ Waati kanj n'ga ni zaytu-izey som, masi yee a ga ka wey kanj cindi a ga dogu. A man'ti kala yawoo, nda alyatimoo, nda woyoo kanj kurŋoo buu wane.

²¹ Waati kanj n'ga ni alaneb-izey kosu, masi kurma-kurma. A man'ti kala yawoo, nda alyatimoo, nda woyoo kanj kurŋoo buu wane.

²² Ma hongu kanj ni cindi ka tee baŋna Misira gandaa ra. Woo se ay ga ni yaamar ma šennoo woo ka dira.»

25

Takaa kanj nda ciiti ga dunbandi

¹ «Nda kakaw huru boroyan game, i ga koy alkaaloo jine a m'i ciiti, cimikoynoo ga henanandi, woo kanj sii nda cimi ga zukandi.

² Nda boraara kanj sii nda cimi ga hima ka žabandi, alkaaloo g'a daaru ganda, i m'a barzu jinoo ra ka sawa nda barzu mee hinnaa kanj nda nga layboo ga hima.

³ Barzu mee woŋtaaci (40) no ma hun a ra, amma i masi bisa a ga, nda a bisa woo, ma hunbur ni armaa masi koy kayna ni jine.»

* 24:9 24.9 Kabuyaney 12.10.

Haw ašariyaa

⁴ «Masi heejoo mijoo haw waati kanj a ga taasu musay.»

Naa-izetaray hiijay

⁵ «Nda armayanj ga goro cere bande, nda affoo buu bila nda a ma duu iz'aru, bukaa wandoo si koy hiiji ceewaani. Nga alboraa ga koy a do k'a zaa wande, woo ra a na hayaa tee a se kanj albora ga hima k'a tee.

⁶ Gunde jinaa kanj a g'a danj adujna ra armaa kanj buu maajoo no ma huru a ga, hala maajoo masi tuusandi ka hun Izirayel ra.

⁷ Nda aroo woo si baa nga ma nga albora woyoo zaa wande, albora woyoo ga žigi ka koy koyraa mijoo ga boro beerey do ka nee i se: «Agay alboraa wanji ka nga armaa maajoo tunandi Izirayel ra, a wanji ka nga alborataraa goyoo tee ya ne.»

⁸ Alboraa koyraa boro beerey g'a cee ka űelanj a se. Nda a cindi a ga ka nee: «Ay si baa y'a zaa wande»,

⁹ woo ga, albora woyoo ga man nga albora boro beerey jine, a ga nga albora aroo taami cala foo kaa, de a ga tufa ndumoo ga. A ga nee: «Hayaa ne kanj boro g'a tee aru se kanj wanji ka nga armaa hugoo kayandi.»

¹⁰ Maajoo kanj nda i ga boraa cee Izirayel ra ti: «Boraa kanj taami cala faa hun hugoo.»»

Woy si hima ka huru aru hinka yenje ra

¹¹ «Nda aru hinka yenje, nda affoo wandoo man ka nga kurjoo kaa boraa kanj g'a kar kaboo ra, nda a na nga kaboo tanj ka aroo dii nda nga arutarawey,

¹² ma woyoo kaboo dunbu, masi hinna a se.»

Maamala ašariyaa

¹³ «Neeűi tondi hinka, ikaccu nda ibeeri masi bara ni saakoo ra.

¹⁴ Neeűi jinay hinka, ikaccu nda ibeeri masi bara ni do.

¹⁵ Neeűi tondi henna cimi ma bara ma ne, neeűi jinay henna cimi ma bara ma ne, hala ma duu ka duu aloomur gandaa ra kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne.

¹⁶ Zama boro kul kanj ga woo tee, boro kul kanj ga goy nda űerretaray janay, almuhala no Abadantaa, ni Koyoo do.»

Amalek borey űennoo

¹⁷ «Hongu hayaa kanj Amalek n'a tee ma ne fondaa ra waatoo kanj war ga fatta Misira,

¹⁸ takaa kanj nda a na ni kubay fondaa ra, ka ni banda borey kar, yalaafantey kul kanj goo banda here, a gar kanj ni fara, ni dusu, zama a si hunbur Irkoy.

¹⁹ Waati kanj Abadantaa, ni Koyoo, na ni noo alaafiya ka ni kaa ni iberey kul kabey ra kanj ga ni kuubi ka ni bere gandaa ra kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne sanda tubu, hala m'a mayray, ma Amalek maajoo kaa adujna ra. Masi dirja woo.»

26*Dumari-ize jina-jinawey ašariyaa*

¹ «Waati kanj ni huru gandaa ra kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne sanda tubu, waati kanj n'n'a mayray, de ni goro a ra,

² n'ga ni gandaa kanj Abadantaa g'a noo ma ne dumari-ize jina-jinawey kul zaa, m'i danj kokondo ra, de n'ga koy nongoo kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a suuba ka nga maajnoo gorandi a ra.

³ Ma koy sargari juwalkaa do kanj hanoo din goo nga goy zaarey ra, ma nee a se: <Ay g'a har hō Abadantaa, ni Koyoo jine kanj ay huru gandaa ra kanj Abadantaa žee ir baabey se kanj nga g'a noo ir se.>

⁴ Sargari juwalkaa ga kokondaa dii ni kaboo ra k'a jisi Abadantaa, ni Koyoo sargari tonadogoo jine.

⁵ De ma šennoo zaa Abadantaa, ni Koyoo jine ka nee: <Ay baabaa man'ti kala Aram boro kanj ga gana-gana, a nka zunbu ka koy Misira, nga nda boro kaynayanj ka goro no din sanda taabuši. A tee dumi beeri kanj goo nda gaabi, i ga boobo.>

⁶ Misira borey n'ir žilla k'ir kankam k'ir danj goy šenda ra.

⁷ Ir kaati ka Abadantaa, ir baabey Koyoo cee. Abadantaa na hanajer ir se, a dii ir kankamroo, nda ir zaraboo, nda ir šiitaroo.

⁸ Abadantaa man'ir fattandi Misira kala nda kabe gaabante, nda hini, nda teegoy beeri hunburante, nda tammaasayanj, nda kayfiyanj.

⁹ Nga no ka kate ir ne ra, a n'ir noo gandaa woo, ganda kanj ra waa nda yuu ga tee hari.

¹⁰ Sohō nga ne, ay ga kate laboo kanj ni, Abadantaa n'a noo ya ne dumari-ize jina-jinawey.> Šennoo kanj harandi banda ga, ma hayey jisi Abadantaa, ni Koyoo jine, ma sujudu Abadantaa, ni Koyoo jine.

¹¹ Woo banda ga, ma paali haya henney kul maaganda kanj Abadantaa, ni Koyoo n'i noo ni nda ni hugoo se, ni, nda Lewi boraa, nda yawoo bande kanj goo ni do.»

Jiiri hinzantoo azakkaa

¹² «Jiiri hinza kul, jiiri hinzantoo ti azakkaa jiiroo. Waati kanj n'na ni hayey kul hegaa azakkaa kaa, m'a noo Lewi boraa se, nda yawoo, nda alyatimoo, nda woyoo kanj kurpoo buu. I g'a ŋaa, i ga kungu ni koyrawey ra.

¹³ Waatoo din ma nee Abadantaa, ni Koyoo jine: <Ay na hayaa kanj yeetandi jere ga Irkoy se kaa ay hugoo ra, ay n'a noo Lewi boraa, nda yawoo, nda alyatimoo, nda woyoo kanj kurpoo buu se ka sawa nda yaamar kul kanj n'n'a noo ya ne, bila nda y'a hoo, ya na dirŋa ba affoo.>

¹⁴ Ya na haya kul ŋaa a ra waatoo kanj ay goo buuyan goray ra, ya na haya kul kaa a ra waatoo kanj ay si henan, ya na haya kul kaa a ra bukaw se. Ay na hanajer Abadantaa, ay Koyoo se, ay goy nda takaa hunday kanj nda n'ay yaamar.

¹⁵ Abadantaa, ni kanj goo ni nongoo henanantaa ra kanj ti beenaa, fuuni ganda ka guna ka dii, ma albarka danj ni jamaa Izirayel ra, nda gandaa kanj n'n'a noo ir se ra sanda takaa nda n'n'a žee ir baabey se, gandaa kanj ra yuu nda waa ga tee hari.»>

Izirayel man'ti kala Abadantaa jamaa

¹⁶ «Hō Abadantaa, ni Koyoo ga ni yaamar ma hantumey, nda hantumey kanj kayandi wey ka goy, m'i dii, m'i ka goy nda ni binoo kul nda ni hundoo kul.

¹⁷ Hō n'na allaahidu zaa kanj Abadantaa ti ni Koyoo, de mo n'ga hanga nga hantumey, kanj n'ga nga yaamarey, nda nga hantumey kanj kayandi dii, de mo n'ga hanajer a se.

¹⁸ Hō Abadantaa na allaahidu zaa ma ne kanj ni ti nga halaalaa sanda takaa kanj nda a n'a har ma ne, de mo kanj ma nga yaamarey kul dii,

19 hala nga ma hanse ka ni noo beeray, nda maa, nda jeeray ka bisa dumey kul kanj a n'i taka, ma tee jama henanante Abadantaa, ni Koyoo se sanda takaa kanj nda a n'a har ma ne.»

27

Tondey kanj i n'i kayandi Ebal tondi hondoo ga

1 Musa nda Izirayel boro beerey na jamaa yaamar ka nee: «Yaamaroo kul kanj ay g'a har war se hō, war m'a dii.

2 Han kanj war na Žurdenj isaa denj ka bisa gandaa ra kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne, ma tondi beeriyaj kayandi, m'i yon nda dooru.

3 Ma ašariyaa woo šenney kul hantum i ga waati kanj ni bisa ka huru gandaa ra kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne, ganda kanj ra waa nda yuu ga tee hari, nda takaa kanj nda Abadantaa, ni baabey Koyoo n'a har ma ne.

4 Waati kanj war na Žurdenj isaa denj, war ma tondey wey kayandi Ebal tondi hondoo boŋ kanj ay ga war yaamar hō war m'i kayandi, m'i yon nda dooru.

5 No din ra ma sargari tonadoo cin Abadantaa, ni Koyoo se, sargari tonadoo kanj teendi nda tondi, tondiyaj kanj ga guuru mana bay ka tuku.

6 Ma Abadantaa, ni Koyoo sargari tonadogoo cin nda tondiyaj kanj mana goyandi. Nga boŋ n'ga sargari kukuranteyaj kaa Abadantaa, ni Koyoo se.

7 Ma alaafiya teendi sargarey kaa, no din ra ma ŋaa, ma jaali Abadantaa, ni Koyoo jine.

8 Tondey wey ga ma ašariyaa woo šenney kul hantum k'i žeeeri a ga kaaray.»

9 Musa nda sargari juwalkey kanj ti Lewi boro šelanj Izirayel kul se ka nee: «Izirayel, dangay, ma hanjajer. Hō ni tee Abadantaa, ni Koyoo jamaa.

10 Ma hanjajer Abadantaa, ni Koyoo se, ma nga yaamarey nda nga hantumey ka dira kanj ay g'i noo ma ne hō.»

11 Zaaroo din hunday ra, Musa na jamaa yaamar ka nee:

12 «Waati kanj war na Žurdenj isaa denj, alkabiilawey kanj ti Simewoŋ, nda Lewi, nda Žuda, nda Isakar, nda Isufi, nda Benžamenj ga kay Garizim tondi hondoo boŋ ka albarka gaara jamaa se.

13 Amma alkabiilawey kanj ti Rubenj, nda Gad, nda Ašer, nda Zabuloŋ, nda Dan, nda Neftali ga kay Ebal tondi hondoo boŋ laali gaarayan se.»

Laaliyan woy cindi hinkaa (12)

14 Lewi borey ga šennoo zaa ka jinde jer ka nee Izirayel arey kul se:

15 «Boraa laali kanj ga bundu tooru hanse wala kanj ga guuru mennandi k'a tee tooru, haya no kanj kabe goykaw k'a tee k'a danj nongu tugante ra. Almuhal no Abadantaa do. Jamaa kul ga zaabi ka nee: <Amin.>

16 Boraa laali kanj ga nga baabaa nda nga ŋaa kaynandi. Jamaa kul ga nee: <Amin.>

17 Boraa laali kanj ga nga cinaa laboo hirrey kaa dogey ra. Jamaa kul ga nee: <Amin.>

18 Boraa laali kanj ga danaw fondaa derandi a se. Jamaa kul ga nee: <Amin.>

19 Boraa laali kanj ga yaw, wala alyatim, wala woy kanj kurŋoo buu ciitoo šiiirandi. Jamaa kul ga nee: <Amin.>

20 Boraa laali kanj ga kani nda nga baabaa wandoo, zama a nka nga baabaa kaynandi. Jamaa kul ga nee: <Amin.>

²¹ Boraa laali kanj ga marga nda adabba, dumi kul kanj no. Jamaa kul ga nee: <Amin.>

²² Boraa laali kanj ga kani nda nga woymaa, a ma tee baaboo ize woyoo wala janoo ize woyoo. Jamaa kul ga nee: <Amin.>

²³ Boraa laali kanj ga kani nda nga wandoo jaa. Jamaa kul ga nee: <Amin.>

²⁴ Boraa laali kanj ga nga cinaa kar k'a wii tuguyan ra. Jamaa kul ga nee: <Amin.>

²⁵ Boraa laali kanj ga sufuray taa ka boro kanj mana haya kul tee kuroo mun. Jamaa kul ga nee: <Amin.>

²⁶ Boraa laali kanj si ašariyaa woo šenney kayandi k'i ka dira. Jamaa kul ga nee: <Amin.>>

28

Irkoy na allaahiduyan zaa albarka here

¹ «Nda n'ga hanajer ka boori Abadantaa, ni Koyoo se ka gaabandi ka dira nga yaamarey kul bande nda takaa kanj nda ay g'i har ma ne hō, Abadantaa, ni Koyoo ga ni jer beene ka bisa laboo dumey kul.

² Nda n'na hanajer Abadantaa, ni Koyoo se, albarkawey kul ne kanj n'ga duu ey, de i ga tee ni wane:

³ Albarka ga huru ni ra koyraa ra, albarka ga huru ni ra hawsaa ra.

⁴ Albarka ga huru ni hayroo, nda hayey kanj ni laboo g'i hay, nda ni adabbaa hayroo, nda ni hawey hayroo, nda ni alman buuney hayroo ra.

⁵ Albarka ga huru ni kokondaa nda ni hanfoo ra.

⁶ Albarka ga huru ni ra ni hururoo ga, albarka ga huru ni ra ni fattaroo ga.

⁷ Abadantaa ga ni noo hinay ni iberey ga kanj ga kay ma ne. I ga fondo folloku zaa ka kaa ka ni wongu, amma i ga zuru ni jine nda fondo iyye.

⁸ Abadantaa ga yaamar noo albarka ma huru ni attam fanjidogey nda ni kabe goyey kul ra. Gandaa kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne, a ga albarka danj ni ra gandaa din ra.

⁹ Nda n'na Abadantaa, ni Koyoo yaamarey dii, de ni hanga nga fondawey, Abadantaa ga ni tee jama henanante nga bonj se nda takaa kanj nda a n'a žee ma ne.

¹⁰ Dumey kul kanj goo laboo ga, ga dii kanj Abadantaa maapoo ga ciya ni ga, de i ga hunbur ni.

¹¹ Abadantaa ga ni too nda gomni ka ni hayroo, nda ni adabbaa hayroo, nda hayey kanj ni laboo g'i hay boobandi laboo ga kanj Abadantaa n'a žee ni baabey se kanj nga g'a noo ma ne.

¹² Abadantaa ga nga alman jisidoo hennaa feeri ma ne kanj ti beenaa, ka ni noo ncirpi nga waatoo ra, ka albarka danj ni kabe goyoo kul ra. N'ga garaw dumi booboyan se, amma ni, n'si garaw zaa.

¹³ Abadantaa ga ni danj jine ma tee bonjoo, n'si tee nsunfaa, waati kul beene no ni goo, abada n'si yee ganda, nda n'ga hanajer Abadantaa, ni Koyoo yaamarey se kanj ay g'i har ma ne hō k'i dii k'i ka dira,

¹⁴ nda n'si šiiri kabe guma here wala iwaawa here šenney kul ra kanj ay g'i har ma ne hō, nda n'si hanga koy tanayanj bande k'i gana.»

Laalirey kanj ga duwandi Irkoy hanajer janjaa ra

¹⁵ «Amma nda n'si hanajer Abadantaa, ni Koyoo se, n'si gaabandi ka dira nga yaamarey kul nda nga hantumey kul bande kanj nda ay ga ni yaamar hō, laalirey kul ne kanj ga kaa ni ga, de i ga duu ni:

16 n'ga laali koyraa ra, n'ga laali hawsaa ra.

17 Ni kokondaa nda ni hanfoo ga laali.

18 Ni hayroo, nda hayey kanj ni laboo g'i hay, nda ni adabbaa hayroo, nda ni alman buuney hayroo ga laali.

19 N'ga laali ni hururoo ga, n'ga laali ni fattaroo ga.

20 Abadantaa ga laaliyan sanba ni ga, a ga lakkaltunay sanba ni ga, ka ni kabe goyey kul birji, hala ma halaci, ma cahã ka dere, ni teegoy futawey maaganda se, zama n'n'ay nanj.

21 Abadantaa ga sorfa ka ni kar, hala a ma ni tuusu ka ni kaa laboo ga kanj ra n'ga huru k'a mayray.

22 Abadantaa ga jomyan ka ni kar, nda gaaham konni, nda tonyan, nda funsuyan. A ga kate ni faarey ga kogay ka dumari-izey funbandi. I ga duu ni hala ma dere.

23 Beenaa kanj goo ni boŋ ga tee sanda alhan, laboo kanj goo ni cire ga tee sanda guuru.

24 Abadantaa ga kusaw nda labu hamni sanba ni gandaa se sanda ncirni, a ga hun beenaa ra ka zunbu ni boŋ hala ma halaci.

25 Abadantaa ga ni kar ni iberey jiney ra k'i noo hinay ni ga, n'ga kaa i ga nda fondo folloku, n'ga zuru i jine nda fondo iyye, laboo laamawey kul, boro kanj dii ni ga hunbur woo kanj duu ni maaganda se.

26 Ni bukaa ga tee ŋaayan beenaa cirawey kul nda laboo adabbawey kul se, boro kul si i dirgasandi.

27 Abadantaa ga ni kar nda Misira futtawey, nda waynaw, nda kursa, nda kaajiri kanjanj si hin ka duu baani.

28 Abadantaa ga ni kar nda hollay, nda danawtaray, nda boŋ hasaraw.

29 Zaarikay cululu n'ga dadaba sanda takaa kanj nda danaw ga dadaba kubaa ra. Haya kul kanj n'n'a tee si boori. Waati kul i ga ni šiita, i ga ni kom, n'si duu faabakaw.

30 N'ga woy cee dii, boro tana ga kani nda a, n'ga hugu cin, n'si goro a ra, n'ga alaneb faari tee, n'si izey ŋaa.

31 Ni hawoo ga koosandi ni jine, n'si hamoo ŋaa, ni farkaa ga diyandi ni jine, a si yeetandi ma ne, ni alman buunaa ga nondi ni iberey se, boro sii no kanj ga ni faaba.

32 Ni iz'arey nda ni ize woyey ga huru jama tana kabey ra, ni moŋey ga dii ey, n'ga fara k'i batu zaaroo kul, amma n'si hin ka baffoo tee.

33 Jama kanj n's'a bay ga hayey kanj ni laboo g'i hay nda ni kabe goyoo albarkaa ŋaa, waati kul n'ga šiita n'ga kankam.

34 Hayaa kanj ni moŋey dii a ga ni kanjandi hollay ra.

35 Abadantaa ga ni kanjey nda ni ceehamey kar nda futta laalayan kanj si hin ka duu baani, a ga ni kar nda ey za ni cewoo ga hala ni boŋoo ga.

36 Abadantaa ga ni nda ni kokoyoo kanj n'n'a danj ni boŋ ka koy ganda ra kanj n's'a bay, ni baabey s'a bay, no din ra n'ga koy tanayanj gana kanjanj ti bundu nda tondi.

37 N'ga tee boŋhawayhaya, nda yaasayhaya, nda haarayhaya dumey kul game kanj do Abadantaa ga ni ka koy.

38 N'ga dumi boobo say faarey ra, amma haya kaccu no n'g'a hegay, zama ndoowey g'a ŋaa.

39 N'ga alaneb faariyanj tee, n'g'i hanse, amma n'si ngi alaneb haroo hanj, n'si ngi hegaa tee, zama nooney g'i ŋaa.

40 Ni gandaa kul ga tee zaytunaa, amma jiyoo si yonandi ni ga, zama ni zaytu-izey ga kanj.

41 N'ga iz'aruyan nda ize woyyan hay, amma i si tee ni wane, zama i ga diyandi ka koy.

42 Ndoo beerey ga ni tuurey kul nda hayey kan ni laboo g'i hay daabu.

43 Yawoo kan goo ni do goo ma ne beene waati kul, de ni, waati kul ni mma yee ganda,

44 a ga garaw ma ne, amma ni, haya sii ma ne kan n'g'a garaw a se. Nga, a ga huru ni jine ka tee boŋoo, de ni, n'ga tee nsunfaa.

45 Laalirey wey kul ga kan ni boŋ, i ga hanga ni, ka duu ni hala waati kan ni halaci, zama mana hanajer Abadantaa, ni Koyoo se ka nga yaamarey nda nga hantumey dii kan nda a na ni yaamar.

46 Laalirey wey duu ni hala i ma tee tammaasa nda kayfi ni nda ni hayroo se hala abada.

47 Zama mana Abadantaa, ni Koyoo gana nda jaali nda binekaanay waatoo kan a na ni feeri haya kul here,

48 woo se iberey kan Abadantaa g'i sanba ni ga, n'ga tee i se tam heray nda jaw ra, nda gaa koonu, nda talkataray haya kul ra. Abadantaa ga guuru tinay-zaa-bundu dan ni jindoo ga hala waati kan a na ni halaci.

49 Abadantaa ga gandaa kan ga mooru, a goo hala adunna boŋ faa ga sanba ni ga, ganda kan ga gum ni ga sanda takaa kan nda dutaloo ga zunbu nga hamoo ga, ganda no kan n'si maa nga ŋennoo,

50 dumi kan ndumoo ga futu, a si boro ųeena beerandi, a si alhormo tee soogo se.

51 A ga ni almanoo hayroo nda hayey kan ni laboo g'i hay ŋaa hala ma halaci, i si alkama, wala alaneb hari, wala jii, wala ni adabba beerey hayroo, wala ni alman buuney hayroo nan war se, kokoroo ti a ga ni derandi.

52 A ga ni wanga ka ni dan game koyrawey kul ra hala waati kan ra cete kuku gaabantey wey kan ra n'na ni naanaa dan kan ni gandaa kul ra. A ga ni wanga ka ni dan game ni koyrawey kul ra, a ga ni gandaa kul dii kan Abadantaa, ni Koyoo g'a noo ma ne.

53 Ni iberoo ga ni wanga ka ni dan game ka ni ŋiita hala nongu kan ra n'ga ni gundoo izoo ŋaa, n'ga ni iz'arey nda ni ize woyey kan Abadantaa, ni Koyoo n'i noo ma ne hamey ŋaa.

54 Ni do, arey kul boro henna kan ti alaafiyakoyini, si hinna nga armye, nda nga wandoo kan binoo ga bag'a nda nga izey cindey kan goo maanoo ga.

55 Nga izey hamey kan a g'i ŋaa, a s'i zamna nga nda nga borey game, zama haya kul mana cindi a se kan a g'a ŋaa nda man'ti wey, wangaroo nda ŋiitaroo kan ni iberoo g'a tee ni koyrawey ra maaganda se.

56 Ni do, woyey kul boro henna kan ti alaafiyakoyini, nga borohennataraa nda nga alaafiya se, a si baa nga ma ba nga ceetaamoo fur laboo ga. A si hinna nga kurŋoo kan binoo ga bag'a se nda nga iz'aroo nda nga ize woyoo se.

57 A ga baa nga foo ma nga haykuboo nda izey kan a n'i dan adunna ra ŋaa, zama haya kul mana cindi a se kan a ga ŋaa nda man'ti wey, wangaroo nda ŋiitaroo kan ni iberoo g'a tee ni koyrawey ra maaganda se.

58 Nda n'si gaabandi ka aŋariyaa woo ŋenney kul kan hantumandi tiiraa woo ra ka dira, nda n'si hunbur maa darzantaa kan ga hunburandi, Abadantaa, ni Koyoo,

59 Abadantaa ga ni nda ni hayroo kar nda balaawu beeriyan kan ga gay nda wirci laalayan kan ga gay, hayayan no kan ga boŋ haw.

⁶⁰ A ga kate ni ga Misira wirci laaley kaŋ n'ga hunbur ey, i ga denji ni ga.

⁶¹ Abadantaa ga kate ni ga ba wirci dumi kul, nda balaawu kanyan mana hantumandi ašariyaa tiiraa woo ra hala waati kaŋ ni halaci.

⁶² War kaŋ cindi ka boobo sanda beenaa handarawey, war ga kaa ka tee boro kaynayan, zama mana hanajer Abadantaa, ni Koyoo se.

⁶³ Takaa kaŋ nda a kan Abadantaa se nga ma gomni tee war se ka war boobandi, takaa din da a ga kan Abadantaa se nga ma war derandi ka war halaci. War ga dogandi ka hun laboo ga kaŋ ra n'ga huru k'a mayray.

⁶⁴ Abadantaa ga ni say dumey kul ra, laboo boŋ foo ga ka koy boŋ faa ga. No din ra n'ga koy tanayan kaŋ ti bundu nda tondi gana kaŋ ni, n's'i bay, ni baabey s'i bay.

⁶⁵ Dumey din game n'si duu alaafiya, n'si duu baa, ba nongu kaŋ ra ni cewey ga duu hunanzamay. No din ra Abadantaa si ni binoo yaynandi. Ni moogunaa ga kacca, ni tammahaa ga hun.

⁶⁶ Ni do, a ga hima nda ni hunaroo mma deej, n'ga hunbur cijin nda zaari, n'ga alhuzun nda ni hunaroo nda ni buuroo.

⁶⁷ Subbaahi n'ga nee: <Jalla, nda a gar ba cijinoo no!>, cijinoo ra, n'ga nee: <Jalla, nda a gar ba subbaahoo no!> hunburaa kaŋ n'g'a maate ni binoo ra nda hayaa kaŋ ga teendi ni moyey cire maaganda.

⁶⁸ Abadantaa ga ni yeeti harihiyan ra Misira ra, n'ga koy nongoo kaŋ ay bay k'a har ma ne ka nee: <N'si dii a koyne!>* No din ra war ga war boŋ neere war iberey se sanda banayan nda koŋayan, amma boro kul si war day.»

Musa šenni kokorantaa

⁶⁹ Wey ti amaanaa šenney kaŋ Abadantaa na Musa yaamar a m'i dan nga nda Izirayel borey game Mowab gandaa ra ka tonton amaanaa ga kaŋ a n'a dan nga nda ey game Horeb tondi hondoo do.

29

Hayaa kaŋ Irkoy n'a tee Izirayel se

¹ Musa na Izirayel kul cee, a nee i se: «War dii hayaa kul kaŋ Abadantaa n'a goy war jine Misira gandaa ra Firawuuna ga, nda nga borey kul ga, nda nga gandaa kul ga,

² siyan beerey kaŋ ni moyey dii ey, tammaasawey wey nda kayfi beerey wey.

³ Amma hala hō Abadantaa mana war noo bine kaŋ ga faham, wala moo kaŋ ga dii, wala haŋa kaŋ ga maa.

⁴ Ay na war gongu saajoo ra jiiri woytaaci (40), war bankaarawey mana žen war jindey ra, war taamey mana žen war cewey ra.

⁵ War mana takula ŋaa, war mana alaneb hari moora haŋ, war mana harifutu haŋ, hala war ma bay kaŋ agay ti Abadantaa, war Koyoo.

⁶ Waatoo kaŋ war too nongoo woo ra, Sihon, Hešboŋ kokoyoo nda Og, Bašan kokoyoo fatta k'ir kubay wongu se, ir hin ey.

⁷ Ir na ngi gandaa dii, de ir n'a noo Ruben borey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa se sanda tubuhaya.

⁸ War ma amaanaa woo šenney wey dii, war m'i ka dira hala war teegoyey kul ma boori.»

* 28:68 28.68 Zamnaa 17.16.

Izirayel borey ga hima ka Irkoy amaanaa beerandi

⁹ «Hō war kul goo ma kay Abadantaa, war Koyoo jine, war bonkoyney, nda war alkabiilawey, nda war boro beerey, nda war goy juwalkey, nda Izirayel arey kul,

¹⁰ nda war zankey, nda war woyey, nda yawey kanj goo ni jamaa kaloo ra, za ni tuuri kuunakaa hala ni hari gurkaa.

¹¹ War goo ne ka huru amaanaa ra kanj Abadantaa, ni Koyoo n'a žee, žeeyanoo kanj Abadantaa, ni Koyoo g'a danj ni nda nga game,

¹² hala hō nga ma ni tee nga jamaa, nga hunday ma tee ni Koyoo sanda takaa kanj nda a n'a har ma ne, sanda takaa kanj nda a n'a žee ni baabey Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba se.

¹³ Man'ti war hinne bande ay ga amaanaa nda žeeyanoo woo tee,

¹⁴ amma ay g'a tee ba borey bande kanj goo ir bande hō ne ra kanj goo Abadantaa, ir Koyoo jine nda borey kanj sii ir bande ne ra, kanj mana hayandi jina.

¹⁵ War hunday ga takaa bay kanj nda ir goro Misira gandaa ra, nda takaa kanj nda ir bisa dumey game kanj game war bisa.

¹⁶ War dii ngi haya harramantey, nda ngi toorey: bunduyan no, nda tondiyanj, nda nzorfu kaaray, nda wura kanj goo i bande.

¹⁷ Aru, wala woy, wala alaayan beeri, wala alkabiilla masi bara war ra kanj binoo bere Abadantaa, ir Koyoo se ka koy dumey wey koyey gana. Boro kul masi bara war ra kanj ga tee sanda linji kanj ga zay ka pozina wala kanihotta hay.

¹⁸ Boro kul kanj maa žeeyanoo woo šenney masi fooma ka nee nga bonj se: <Ba kanj se ay ga hayaa tee kanj kan ay binoo se, ay hayey kul ga boori>, woo ga kate halaciyon boraa kul ga, maanaa boraa kanj ti sanda labu koga nda boraa kanj ti sanda labu kanj hanjandi.

¹⁹ Abadantaa si baa nga ma yaafa a se. Zama Abadantaa futuroo nda nga cansaa ga zunbu boraa din ga, laaliroo kul kanj hantumandi tiiraa woo ra ga kanj a bonj, Abadantaa ga maajoo kaa adujna ra.

²⁰ Abadantaa g'a fay k'a kaa Izirayel alkabiilawey kul ra bone se, ka sawa nda amaanaa laaliroy kul kanj hantumandi ašariyaa tiiraa woo ra.»

Abadantaa ga bonawey zumandi kanj a n'i har

²¹ «Alwaddaa kanj goo kaa borey, war izey kanj ga kaa war dumawey ga, nda yawoo kanj ga hun ganda mooro ra ka kaa, waati kanj i dii gandaa woo balaawey nda wircey kanj nda Abadantaa n'a kar; i ga nee:

²² <Gandaa laboo kul man'ti kala ganjibaali, nda ciiri, nda nuune. Haya kul si hin ka dumandi, dumi kul si boosu, dumari kul si zay, sanda Sodom nda Gomor, nda Aduma nda Seboyim halacimoo kanj Abadantaa n'i halaci nga futuroo nda nga dukuroo ra.>

²³ Gandawey kul ga nee: <Macin se Abadantaa na takaa woo tee gandaa woo se? Macin se a hanse ka futu futay beeroo woo kul?>

²⁴ Borey ga tuuru ka nee: <I nka Abadantaa, ngi baabey Koyoo amaanaa nanj, woo kanj a n'a danj nga nda ey game waatoo kanj a n'i fattandi Misira gandaa ra.

²⁵ I koy koy tanayanj gana ka sujudu i se, koyyanj kanj i s'i bay, kanjanj Abadantaa man'i waadu i se.

²⁶ Woo se Abadantaa futu gandaa woo ga, a na laaliroo kul kanj hantumandi tiiraa woo ra zumandi a ga.

²⁷ Abadantaa n'i dogu nda futay k'i kaa laboo ga, nda dukuray, nda dooray beeri, de a n'i warra ganda tana ra, sanda takaa kanj ra i goo hō.>

28 Haya tugantey man'ti kala Abadantaa, ir Koyoo wane, haya fa-tawantey man'ti kala ir wane, ir nda ir izey se hala abada hala ir ma ašariyaa woo šenney kul ka dira.»

30

Izirayel borey ga hima ka yee kate Abadantaa ga

1 «Waati kan šenney wey kul tee ni ga, gaararoo nda laaliroo kan ay n'i dan ni jine, nda gandawey kul game kan ra Abadantaa na ni gaaray, nda ni miile ni binoo ra,

2 nda ni yee kate Abadantaa, ni Koyoo ga, nda n'ga hanjajer a se nda ni binoo kul, nda ni hundoo kul, ni nda ni izey nda takaa kan nda ay ga ni yaamar hō,

3 woo ra Abadantaa, ni Koyoo ga ni takaa hanse. A ga tamalla ma ne, a ga ni marga ka hun dumey kul kan ra Abadantaa, ni Koyoo na ni say-say.

4 Ba nda ni zandi ka koy hala aduŋŋa bon faa ga, Abadantaa, ni Koyoo ga ni marga ka ni zaa no din.

5 Abadantaa, ni Koyoo ga kate ni gandaa ra kan ni baabey n'a mayray, de n'g'a mayray. A ga gomni tee ma ne, de a ga ni boobandi ka bisa ni baabey.

6 Abadantaa, ni Koyoo ga ni binoo nda ni hayroo binoo danbangu hala ma duu ka baa Abadantaa, ni Koyoo nda ni binoo kul, nda ni hundoo kul, hala ma duu ka huna.

7 Abadantaa, ni Koyoo ga laalirey wey kul zumandi ni iberey ga, wey kan ga konna ni, i ga ni gurzugay.

8 Ni, n'ga yee kate, n'ga hanjajer Abadantaa se, de n'ga nga yaamarey kul ka dira kan ay g'i har ma ne hō.

9 Abadantaa, ni Koyoo ga gomni doori ni kabe goyoo kul ra, nda ni hayroo kul ra, nda ni adabba hayroo kul ra, nda hayey kan ni laboo g'i hay kul ra, zama ni gomnoo ga yee ka kan Abadantaa se sanda takaa kan nda ni baabey wanoo kan a se,

10 nda n'na hanjajer Abadantaa, ni Koyoo se ka nga yaamarey nda nga hantumey dii kan hantumandi ašariyaa tiiraa woo ra, de ni yee kate Abadantaa, ni Koyoo ga nda ni binoo kul nda ni hundoo kul.»

Irkoy Meešennoo si mooru borey

11 «Yaamaroo woo kan ay g'a har ma ne hō teeyanoo si hanse ka šendi ma ne, a sii ma ne nongu mooro ra kan ra n'si hin ka duu a.

12 A sii beenaa ra soko ma nee: «May no ma žigi ir se beenaa ra ka kate a ir se ir ma maa hayaa kan a g'a har hala ir ma duu k'a ka dira?»

13 A sii teekoo dumaa ga soko ma nee: «May no ma koy ir se teekoo bon faa ga ka kate a ir se ir ma maa hayaa kan a g'a har hala ir ma duu k'a ka dira?»

14 Amma šennoo woo goo ni jeroo ga, ni mijoo ra, ni binoo ra, hala ma duu k'a ka dira.»

Suuba hunayan nda buuyan game

15 «Guna, hō ay na hunayan nda gomni dan ni jine, ay na buuyan nda bone dan ni jine.

16 Hayaa kan nda ay ga ni yaamar hō man'ti kala ma baa Abadantaa, ni Koyoo, ma hanga nga fondawey, ma nga yaamarey, nda nga hantumey, nda nga hantumey kan kayandi dii, hala ma duu ka huna ma boobo, de mo Abadantaa, ni Koyoo ma albarka dan ni ra gandaa ra kan n'ga kaa k'a mayray.

¹⁷ Amma nda ni binoo bere, nda mana haɗajer, n'na ni boɗ naɗ a ma dira ka koy sujudu koy tanayan se ka goy i se,

¹⁸ ay ga war bayrandi hō kanj war ga tuusandi, war si duu aloomur laboo ga kanj ra n'ga bisa nda Žurdeɗ isaa ka huru k'a mayray.

¹⁹ Hō ay ga beenaa nda laboo tee seede war ga: ay na hunayan nda buuyan daɗ ni jine, ay na albarka nda laaliyan daɗ ni jine. Hunarōo suuba hala ma duu ka huna, ni nda ni hayroo,

²⁰ maanaa ma baa Abadantaa, ni Koyoo, ma haɗajer a se, ma hawa a ga. Nga ti ni hunarōo, ni aloomuroo hala ma duu ka goro laboo ga kanj Abadantaa žee kanj nga g'a noo ni baabey Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba se.»

31

Žozuwe ciyandi ka huru Musa dogoo ra

¹ Musa koy šenney wey har Izirayel kul se,

² a nee i se: «Hō ay goo nda jiiri zangu nda waranka (120). Ay si hin ka huru war jine koyne, Abadantaa nee ya ne: «N'si bisa Žurdeɗ isaa woo ga.»*

³ Abadantaa, ni Koyoo hunday ga dira ni jine, nga no ma dumey wey halaci ni jine, n'g'i gaaray. Žozuwe ga huru ni jine sanda takaa kanj nda Abadantaa n'a har.

⁴ Abadantaa ga takaa tee dumey wey se kanj a n'a tee Amor borey kokoyey kanj ti Sihoɗ nda Og nda ngi gandaa se kanj a n'i halaci.

⁵ Abadantaa g'i daɗ war kabey ra, war ma hayaa tee i se ka sawa nda yaamaroo kul kanj ay n'a har war se.

⁶ Wa albarka daɗ war boɗ ra, war ma bine tee. War masi hunbur, war masi jijiri i jine: Abadantaa, ni Koyoo hunday no ma dira ni bande. A si ni naɗ, a si ni fur.»

⁷ Musa na Žozuwe cee, a šelaɗ a se Izirayel kul jine ka nee: «Ma albarka daɗ ni boɗ ra, ma bine tee, zama ni no ma huru nda jamaa woo gandaa ra kanj Abadantaa žee ngi baabey se kanj nga g'a noo i se. Ni no m'a noo i se sanda tubuhaya.

⁸ Abadantaa hunday no ma dira ni jine, nga hunday bara ni bande. A si ni naɗ, a si ni fur, masi hunbur, ni binoo masi jiti.»

Musa na ašariyaa talfi sargari juwalkey ga

⁹ Musa na ašariyaa woo hantum k'a noo sargari juwalkey kanj ti Lewi iz'arey kanj ga Abadantaa amaanaa sundukoo zaa nda Izirayel boro beerey kul se.

¹⁰ Musa n'i yaamar ka nee: «Jiiri iyee benantaa ga, garawey nanɗanoo jiirōo waatoo ra, Tendewey jingaroo ra,

¹¹ waati kanj Izirayel kul ga kaa ka kay Abadantaa, ni Koyoo jine, nongoo kanj a g'a suuba ra, n'ga ašariyaa woo caw Izirayel kul jine.

¹² N'ga jamaa marga, arey, nda woyey, nda zankey, nda yawey kanj goo ni koyrawey ra hala i ma maa, i ma denden, i ma hunbur Abadantaa, war Koyoo, de i ma gaabandi ka ašariyaa woo šenney kul ka dira.

¹³ Woo ra ngi izey kanj si ašariyaa bay, ga maar'a, de i ga Abadantaa, war Koyoo hunburaa denden alwaatoo kul kanj war ga huna laboo ga kanj war ga kaa k'a mayray Žurdeɗ isaa denɗanoo banda ga.»

* 31:2 31.2 Zamnaa 3.27; Kabuɗaney 20.12.

Izirayel borey laadir janja

¹⁴ Abadantaa nee Musa se: «Ni buuroo waatoo man. Žozuwe cee, war ma kay cere kubayyan hukkumoo ra. Ay g'a noo ay yaamarey.» Musa nda Žozuwe koy kay cere kubayyan hukkumoo ra.

¹⁵ Abadantaa bangay hukkumoo ra, duulaa kanj ga kay ra, duulaa kay hukkumoo mijoo ga.

¹⁶ Abadantaa nee Musa se: «N'ga koy ni baabey gar alaahara. Jamaa woo ga koy izefututaray tee† koy waaniyanj bande, wey kanj goo gandaa kanj ra i ga huru. I g'ay nanj, i ga agay amaanaa dunbu kanj ay n'a danj agay nda ey game.

¹⁷ Hanoo din, ay ga futu a ga. Ay g'i nanj, ay si agay ndumoo cebe i se. A ga gonandi, bone boobo nda binemarayyan ga duu a. I ga nee: «Kanj se Irkoy sii ir game, nga se bonawey wey duu ir wala?»

¹⁸ Agay, hanoo din, ay si agay ndumoo cebe i se, haya futaa kul kanj i n'a tee ka bere koy tanayanj here maaganda se.

¹⁹ Sohō, war se war ma baytoo woo hantum. A waanandi Izirayel borey se, a danj mijey ra, a ga tee ya ne seede Izirayel borey ga.

²⁰ Zama ay ga jamaa woo danj laboo ra kanj ay žee kanj ay g'a noo nga baabey se, labu no kanj ra waa nda yuu ga tee hari. A ga ŋaa, a ga kungu, a ga wargaa, woo banda ga, a ga bere koy tanayanj here k'i gana, i g'ay kaynandi ka agay amaanaa dunbu.

²¹ Waati kanj bone boobo nda binemarayyanj kanj i ga, baytoo woo ga tuuru sanda seede, zama nga hayroo si dirŋa a. Ay ga ngi addibaarawey bay kanjanj goo ma bangay hō, za ay man'i danj gandaa ra kanj ay žee kanj ay g'a noo i se.»

²² Hanoo din, Musa na baytoo woo hantum k'a waanandi Izirayel borey se.

²³ Woo banda ga, Abadantaa na Žozuwe, Nun iz'aroo yaamar ka nee: «Ma albarka danj ni boŋ ra, ma bine tee, zama ni no ma Izirayel borey danj gandaa ra kanj ay žee kanj ay g'a noo i se, agay, ay goo ni bande mo.»

²⁴ Waatoo kanj Musa benandi ka ašariyaa woo šenney hantum tiira ra hala a timme,

²⁵ a na Lewi borey kanj ga Abadantaa amaanaa sundukoo zaa yaamar ka nee:

²⁶ «Wa ašariyaa tiiraa woo zaa, war m'a danj Abadantaa, war Koyoo, amaanaa sundukoo jere. A ga tee war ga seede no din.

²⁷ Zama agay, ay ga ni turantetaraa nda ni hipešendaa bay. Zama war ture Abadantaa ga ay hunaroo ga, soko ay buuroo banda ga.

²⁸ Wa war alkabiilaa boro beerey nda war goy juwalkey kul marga kate ay do, ay ga šenney wey har i jine, ay ga beenaa nda laboo tee i ga seede.

²⁹ Zama ay ga bay kanj ay buuroo banda ga, war ga war boŋ hasara. War ga fondaan kanj ay n'a yaamar war se, de waatey kanj ga kaa ra bone ga war kubay waati kanj war na goy futu tee Abadantaa jine kanj n'a futandi.»

Musa baytoo

³⁰ Musa na baytoo woo kalimawey kul har hala i ben Izirayel jamaa kul jine ka nee:

32

¹ «Beenaa, hanajer, ay ga šelanj!

† 31:16 31.16 Man'ti gaaham here no, laadir janjay no Irkoy here.

Laboo, hanjajer ay mijoo ŝenney se!

² Yala ay bayraa ma doo sanda ncirpi,
yala ay ŝennoo ma zunbu sanda harandanj,
sanda ncirpi kanj goo subu firzi bonj,
sanda hari kanj goo suboo bonj!

³ Zama ay ga Abadantaa maajoo fee.
Wa ir Koyoo beerandi!

⁴ Nga ti Tondoo, nga teegoyey ga timme,
zama nga fondawey kul ga ŝerre.
Koy no kanj ga laadir, ŝerre janj ay sii a do,
a ga ŝerre, cimikoyni no.

⁵ I na ngi bonj hasara, man'ti nga no,
haawoo man'ti kala nga izey wane,
zamankasine golbante kanj ga Irkoy hoo.

⁶ Takaa woo nda war ga hima ka Abadantaa dii wala, jama hollokom kanj
sii nda lakkal?

Man'ti ni baabaa no kanj na ni taka wala?
Man'ti nga ka ni tee ka ni gorandi wala?

⁷ Hongu waati bisantey,
wa hongu jiiri bisantey zaman ka kaa zaman.
Ni baabaa hãa, a g'a deede ma ne.
Boro beerey hãa, i g'a har ma ne.

⁸ Waati kanj Koy Jerantaa na gandawey noo tubu,
waati kanj a na adamizey fay, a na jamawey hirrey kayandi ka sawa nda
Izirayel borey hinnaa.

⁹ Zama Abadantaa bagaa man'ti kala nga jamaa,
Yakuba ti nga tuboo.

¹⁰ A mana duu a kala saaji ganda ra,
saaji bibi kanj ga wurru a ga kogu.
A g'a kuubi k'a bere, a ga huga nda a,
a g'a dii sanda nga mootondoo.

¹¹ A ga hima nda dutal kanj ga nga izey tunandi nga tejoo ra,
a ga juuti-juuti nga izey bonj ka nga fatawey k'i gum k'i zaa,
k'i danj nga fitawey ra.

¹² Abadantaa hinne no m'a gongu, koy waani kul sii a bande.

¹³ A n'a dirandi gandaa hodaddawey ra k'a njandi faarey izey,
tondi yuu no a g'a sunsumandi,
a g'a noo jii kanj nin tondi ra.

¹⁴ A g'a noo haw waahoonu, nda feeji waa, nda feeji-ize maani,
nda Baŝanj gaarey, nda jindaarey maanoo,
nda alkama farin hamni.
N'ga alaneb-izey haroo hanj nda alaneb hari moora.

¹⁵ Yeŝurun* warga, a na tafa. Ni warga, ni naasu, ni yuttu.
A na Koyoo nanj kanj n'a tee,
a na nga hallasiroo Tondoo kaynandi.

* 32:15 32.15 Yeŝurunman'ti kala Izirayel maa foo.

16 I ga nga canseroo tunandi nda koy waaniyan ganayan,
i ga almuhalyan tee kan n'a futandi.

17 I ga sargari kaa ganjey se kanyan man'ti Irkoy,
koyyan kan i s'i bay, itaagayan kan kaa a mana gay,
kanyan war baabey man'i gana.

18 N'na Tondoo yala kan na ni dan adunna ra,
ni dirpa Koyoo kan na ni hay.

19 Waatoo kan Abadantaa dii woo, a mana tee a se,
zama nga iz'arey nda nga ize woyey n'a dor.

20 A nee: <Ay ga agay ndumoo tugu i se,
ay ga dii haya kan noo ngi kokoroo ga ti a.
Alwadda laala izeyan no,
izeyan no kan si laadir.

21 I n'ay canseroo tunandi nda hayayan kan man'ti Irkoy,
i n'ay futandi nda haya yaadayan.
Agay, ay ga ngi canseroo tunandi nda haya kan man'ti jama,
ay g'i futandi nda dumi hollokom.

22 Ay futuroo nuunaa dii,
a ga dii hala alaahara kunehere,
a ga laboo nda nga hayey kan ga zay a ra nja,
a ga dii hala tondi hondey asaasey ga.

23 Ay ga bone marga k'a zumandi i bon,
ay ga ay birawey benandi i ra.

24 Heray g'i noomandi, gaaham konni nda sorfa g'i nja,
ay ga ganjihoogawey hijey nda gandakoyey naajey sanba i ga.

25 Tarea ra, takuba ga ngi izey wii,
hugey gundey ra, hunburay g'i wii,
takaa follokaa no ma tee aru sooga, nda woy soogo,
nda ize taana, nda hinbiri kaaray se.>

26 Ay nee ay bon se: <Ay g'i say-say k'i benandi,
ay ga kate borey masi yee ka hongu ey,

27 nda ay mana hunbur iberoo ma fooma ay ga, ngi yenjekaarey ma dere
ka nee: "Ir gaaboo k'ir ka hin, man'ti Abadantaa ka woo tee."

28 Zama ganda no kan mana duu hoyray henna,
lakkal sii i se.

29 Nda a gar i mma bara nda lakkal i ga faham woo se,
i ga ngi kokoroo guna.

30 Taka foo nda boro foo ga boro zenber foo (1.000) gaaray?
Taka foo nda boro hinka ga boro zenber woy (10.000) gaaray,
nda ngi Tondoo man'i nondi,
nda Abadantaa man'i dan kabe ra?

31 Zama ngi tondoo man'ti ir wanoo dumoo,
ba ir iberey ga tee woo se seede.

32 Ngi alanebjanoo mana hun kala Sodom nda Gomor[†] alanebnaa faaroo
ra,
ngi alaneb-izey man'ti kala alaneb-izeyan kan ra pozina goo,

† 32:32 32.32 Šintinoo 18.20-21; 19.4-11.

ngi fafey ga hottu.

³³ Ngi alaneb hari mooraa man'ti kala gandakarfu naaji, firsaw naaji laala no.

³⁴ Woo mana tugandi ay jeroo ga wala? Man'ti agay alman jisidogoo ra a goo wala?

³⁵ Agay no ma bana, agay no ma alhaku kaa waati kaŋ ngi cewey ga tanši. Zama almasiibaa zaaroo ga baa ka kaa i ga. Hayaa kaŋ kayandi i se ga kaŋ i boŋ nda cahāyan.>

³⁶ Abadantaa ga nga jamaa ciiti, amma a ga hinna nga tamey se, waati kaŋ a ga dii kaŋ ngi sahā ben, de mo baŋna mana cindi, borcin mana cindi.

³⁷ A ga nee: <Man ra ngi koyey goo, tondoo kaŋ ga i ga talfi?

³⁸ Man ra borey goo kaŋ na ngi sargarey maaney ŋaa, i na ngi sargari hari-harey alaneb hari mooraa haŋ? I ma tun, i ma war faaba, i ma tee war hallasidogoo.>

³⁹ Sohō wa guna, agay no, cimi no, agay no, koy sii no kala agay.

Agay no ma wiiya, agay no ma hunandi, agay no ma boro maray, agay no m'a noo baani. Boro si boro kaa ay kaboo ra.

⁴⁰ Zama ay n'ay kaboo jer beenaa here, ay ga nee: <Ay ga žee ay hundi duumantaa ga.

⁴¹ Nda ay n'ay takubaa kaŋ ga hima nda meli mijoo kaanandi, nda ay kaboo na ciitoo dii, ay ga bana agay iberey ra, agay alhakoo ga hun borey ra kaŋ ga konna agay.

⁴² Ay birawey ga suu nda kuri, ay takubaa ga bukawey nda baŋney hamey nda ngi kuroo ŋaa, ba iberey boŋkoyney kurey.>

⁴³ Gandawey cindey, wa war jaaloo cebe Irkoy jamaa se.

Zama a ga faasa nga tamey kurey se, a ga alhakoo kaa nga yenjekaarey ra, a ga nga laboo zunubey yaafa nga jamaa se.>

⁴⁴ Musa kaa, nga nda Hoše‡, Nun iz'aroo ka baytoo woo kalimawey kul har jamaa jine.

⁴⁵ Waatoo kaŋ Musa na šenney kul har Izirayel kul jine ka ben,

⁴⁶ a nee i se: «Wa miile šenney kul ga kaŋ ay n'i har war se hō ka war izey yaamar i ma gaabandi ka ašariyaa šenney wey kul ka dira.

⁴⁷ Zama man'ti šenni yaadayan no war se, war hunaroo no. Šennoo woo no ma war noo aloomur laboo ga kaŋ war ga kaa k'a mayray Žurdeŋ isaa denyanoo banda ga.»

‡ 32:44 32.44 Hoše da se i ga nee Žozuwe Kabuyaney 13.8, 16ra.

Musa buuyanoo bayrandi

⁴⁸ Zaari follokaa din da ra, Abadantaa šelanj Musa se ka nee:

⁴⁹ «Žigi Abarim tondi hondey ga, Nebo tondi hondoo boŋ kaŋ goo Mowab gandaa ra, Žeriko tenje, ma Kanaŋ gandaa guna kaŋ ay g'a noo Izirayel borey se a ma tee ngi halaalaa.

⁵⁰ N'ga buu tondi hondoo boŋ kaŋ ga n'ga žigi, n'ga ni hayragey gar alaahara, sanda Haruna, ni armaa kaŋ buu Hor tondi hondoo ga, de a na nga hayragey gar alaahara.

⁵¹ Zama war na laybu beeri tee ay ga Izirayel borey game, Meriba kaŋ goo Kadeš haroo do, Tisin saajoo ra, war man'ay henanyanoo cebe Izirayel borey game.Š

⁵² N'ga gandaa honnay ni jine, amma n'si huru gandaa ra kaŋ ay g'a noo Izirayel borey se.»

33*Musa gaara Izirayel alkabiila woy cindi hinkaa (12) se*

¹ Gaararoo ne kaŋ nda Musa, Irkoy boraa, gaara Izirayel se za a mana buu.

² A nee:

«Abadantaa hun Sinay tondi hondoo do ka kaa, a tun Seyir ka koy i do.

Paraŋ tondi hondoo boŋ a bangay nga daržaa ra, a fatta boro henanante zenber woy woyyaŋ ra.

Nga kabe gumaa ga a na ašariyaa kaŋ ga dii ma nee nuune sanba i se.

³ Abadantaa ga baa jamawey, nga boro henanantey kul goo ni kaboo ra. I kay ni cewey cire, i ga ni šenney taa.

⁴ Musa na ašariyaa noo ir se, Yakuba jamaa mayraa no.

⁵ A mana cindi ka tee kokoy kala Yešurun* waatoo kaŋ jamaa boŋkoyney nda Izirayel alkabiilawey ga marga.»

⁶ Yala Ruben ma huna, yala a masi buu, ba nda nga borey hinnaa ga kacca.

⁷ Hayaa ne kaŋ a n'a har Žuda ga, a nee:

«Abadantaa, haŋajer Žuda šennoo se, ma kate a nga dumoo do.

Yala nga kabey ma kay a se, yala ma kaa k'a faaba k'a kaa nga iberey kone.»

⁸ Lewi ga, a nee:

«Abadantaa, ni alkurraa goy jinawey kaŋ ti Tumim nda Urim mana talfandi kala boraa ga kaŋ laadir ni here,

boraa no kaŋ n'n'a sii Masa (maanaa <siyan>), boraa kaŋ ga n'na yenje wiri Meriba (maanaa <yenje>) haroo do.†

⁹ Boraa no kaŋ ga šelanj nga jaa nda nga baabaa ga ka nee: <Ay s'i guna!>

Š 32:51 32.51 Kabuyaney 20.1-13. * 33:5 33.5 Zamnaa 32.15. † 33:8 33.8 Fattaroo 17.1-7; Kabuyaney 20.1-13.

Boraa no kaŋ si nga armey bay, a si nga izey bay.
Zama i na ni ŝenney dii, i na ni amaanaa dii.

¹⁰ I ma ni hantumey kaŋ kayandi cawandi Yakuba se
ka Izirayel cawandi ni aŝariyaa.

Yala i ma dugu daŋ ni niinoo cire,
i ma sargari kaŋ tonandi hala a ma ben daŋ ni sargari tonadogoo ga.

¹¹ Albarka ma huru nga gaaboo ra, Abadantaa,
yadda nga kabe goyoo ga.

Ma borey kaŋ ga kay a se nda wey kaŋ ga konna a centey kayri,
yala i masi yee ka tun.»

¹² Benžameŋ ga, a nee:

«Abadantaa baakaa no,
a ga goro jeroo ga nda baani,
zaaroo kul Abadantaa g'a hawgay,
Abadantaa jesity ra a ga goro.»

¹³ Isufi ga, a nee:

«Abadantaa na albarka daŋ nga gandaa ra nda beenaa gomnoo,
nda harandaŋoo nda gandaa guusoo haroo,

¹⁴ nda waynaa gomney,
nda hayaá kaŋ ga zay ka nin handu kul ra gomney,

¹⁵ nda cee jinaa tondi hondey haya henney,
nda hondey kaŋ ga bara waati kul gomney,

¹⁶ nda laboo nda haya kul kaŋ goo a ra gomney.

Yala Irkoy kaŋ ga goro saabayŋaŋoo ra alhormaa ma bara Isufi boŋoo ga,
nga armey boŋkoynoo teŋaa ga!

¹⁷ Nga yaaroo ize jinaa no, darža ma bara a ga.

Nga hilley si hima nda kala ganjihaw hilliyaŋ.

Ngi nda a ga dumey kar, laboo kanjeŋ kul.

Woo ti Efrayim boro zenber woy woyyaŋ,
woo ti Manase boro zenberyaŋ.»

¹⁸ Zabuloŋ ga, a nee:

«Naali Zabuloŋ, ni naarumawey ra,
ni mo Isakar, ma ŋaali ni hukkumey ra.

¹⁹ I ga ciya jamayaŋ se tondi hondoo boŋ.

No din ra i ga ŝerretaray sargariyaŋ kaa,

zama i ga teekoo gomni beeroo nda almaney kaŋ ga tugu labutaasoo ra ka
huna.»

²⁰ Gad ga, a nee:

«Albarka ma bara boraa se kaŋ ga Gad feeri!

A ga kani sanda ganjihayla woy,
a ga nga hamoo kaboo nda boŋkurunboo kottu.

²¹ A ga haya jina-jinawey suuba nga boŋ se,

zama no din ra boŋkoynoo hayey ga tugu,

a ga dira jamaa jine,

a goy nda Abadantaa ŝerretaraa,

a goy nda nga hantumey kaŋ kayandi Izirayel here.»

²² Dan ga, a nee:

«Dan man'ti kala ganjihayla-ize
kaŋ ga sar ka fatta Baŋaŋ.»

²³ Neftali ga, a nee:

«Neftali kungu nda alhormo nda Abadantaa albarkaa,
ma waynakanjay nda gurma mayray.»

²⁴ Aŋer ga, a nee:

«Albarka ma huru Aŋer ra Yakuba izey game.
A ma duu gaakuri nga armey ra, cewoo ma miti jiyoo ra.

²⁵ Ni hugu mee kufaley ma tee guuru nda alhan.
Ni gaaboo ma duu aloomur.»

²⁶ «Ya Yeŋurun[‡], boro kul si hima nda Irkoy.

A ga zunbu ka hun beenaa ra duula ga
ka kaa ka ni faaba nga daržaa ra.

²⁷ Irkoy kaŋ gay a ga bara man'ti kala tugudoo,
waati kul a goo goyoo ga,
a na iberoo gaaray ni jine
ka nee ma ne: <M'a halaci!>

²⁸ Izirayel ga goro nda lakkalkanay.

Yakuba hariŋaŋoo sii kala jere ga alkama nda alaneb hari ganda ra,
nga beenaa ga harandanj zumandi.

²⁹ Ni duu gomni, Izirayel!

May no ma hima nda ni,
jama kaŋ Abadantaa n'a hallasi nda nga koraa nda nga takuba daržantaa?
Ni iberey ga kaa ka ngi boŋ yeeti ganda ma ne,
n'ga ngi hodaddawey taama-taama.»

34

Musa buuyanoo

¹ Musa žigi ka hun Mowab ganganey ra Nebo tondi hondoo boŋ, Pisiga
boŋoo ga, Žeriko tenje. Abadantaa n'a cebe gandaa kul, za Galad hala
Dan,

² nda Neftali gandaa kul, nda Efrayim nda Manase gandaa, nda Žuda
gandaa kul hala Dangay teekoo* ga,

³ nda Negew gandaa, nda Žeriko koyraa gooroo kaŋ ti Teenayŋajey
koyraa hala Sohar koyraa.

⁴ Abadantaa nee a se: «Gandaa ti woo kaŋ ay žee kaŋ ay g'a noo
Ibrahim, nda Isiyaka, nda Yakuba se ka nee: <Ni hayroo se ay g'a noo.>[†]
Ay n'a cebe ma ne nda ni moŋey, amma n'si huru a ra.»

⁵ Musa, Abadantaa tamoo buu no din ra, Mowab gandaa ra, Abadantaa
ŋennoo ga.

⁶ Abadantaa n'a sutura gooroo ra, Mowab gandaa ra, Bet-Pewor koyraa
tenje. Hala hō boro kul si nga saaraa bay.

⁷ Musa sii nda kala jiiri zangu nda waranka (120) waatoo kaŋ a ga buu.
Nga moo guna mana žabu, nga gaaboo mana gaza.

[‡] 33:26 33.26 Zamnaa 32.15. * 34:2 34.2 Zamnaa 11.24. † 34:4 34.4 Šintinoo 12.7; 26.3; 28.13.

⁸ Izirayel borey na Musa hēe jirbi waranza (30) Mowab ganganey ra. Woo banda ga, Musa buuyanoo jirbey hēeney nda beray goraa ben.

⁹ Žozuwe, Nun iz'aroo too met nda hundi lakkalkoyni, zama Musa nka kabe fur a boŋ. Izirayel borey ga haŋajer a se, i na hayaa tee kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

¹⁰ Annabi mana yee ka tun Izirayel ra sanda Musa cine kaŋ Abadantaa g'a bay moo nda moo.

¹¹ Abadantaa n'a sanba Misira gandaa ra a ma koy tammaasayan nda kayfiyan tee Firawuuna, nda nga borey kul, nda nga gandaa kul ga,

¹² de mo haya beeri hunburantey kul kaŋ Musa kabe gaabantaa n'i tee Izirayel kul moŋey cire ga cebe kaŋ Musa cine mana tee.

Žozuwe citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Žozuwe citaaboo ga Kanaŋ gandaa diiyanoo nda Izirayel borey alkabi-ilawey goroyanoo Kanaŋ gandaa ra filla. A ga šelaŋ Žozuwe ga kaŋ huru Musa dogoo ra ka tee jineboro. Citaaboo woo ga hin ka zamnandi kanje hinza:

1. Kanaŋ gandaa diiyanoo (zamna 1na—12to)

2. Gandaa zamnaroo (zamna 13to—21to)

3. Žozuwe waati kokoraa (zamna 22to—24to)

Irkoy na nga jamaa noo ganda. Woo ga cebe kaŋ allaahidey kul kaŋ Irkoy n'i zaa Izirayel hayragey se, kaŋ a yee koyne k'i har Musa se, a n'i tee k'i tabatandi. Deedaa kaŋ ga hin ka teendi Irkoy nda Izirayel game Kanaŋ gandaa diiyanoo ra goo nda doo beeri sanda Izirayel fattaroo Misira gandaa ra. Izirayel wongoo Kanaŋ nda ngi fattaroo Misira, i kul ra boro ga dii Irkoy teegoyey kaŋ g'i faaba ka biney daŋ kaŋ i ga duu hinay ngi iberey ga.

Labey kaŋ i n'i wongu ka duu ey nda wey kaŋ i ga kaa k'i wongu ka duu ey, i g'i zamna k'i mayray hala Izirayel borey ma hin ka duu gorodoo ka huna. Woo se citaaboo ra boro ga dii koyra booboyaŋ kaŋ harandi.

Za Kanaŋ gandaa diiyanoo fillaa hala gandaa zamnaroo, Žozuwe g'i hongandi Irkoy laadirtaraa, maanaa hayey kaŋ Irkoy n'i har a g'i tee, woo maaganda se jamaa ga hima ka Irkoy yaamarey ka goy. I ma hawgay, yawey kaŋ game i goo, a ga hin ka kate i se haya kaŋ m'i kanjandi laadirtaray janay taaga ra. Amma jamaa kayandi ka Irkoy hinne gana.

Irkoy na Žozuwe daŋ Musa dogoo ra

¹ Musa, Abadantaa tamoo, buuyanoo banda ga, Abadantaa nee Žozuwe, Nun iz'aroo, Musa banda hunoo se:

² «Musa, ay tamoo buu. Sohō tun ka Žurdeŋ isaa deŋ, ni nda jamaa woo kul, ka koy gandaa ra kaŋ ay g'a noo ngi, Izirayel borey se.

³ Nongu kul kaŋ war cewey n'a taama, ay n'a noo war se, sanda takaa kaŋ nda ay n'a har Musa se.

⁴ War laboo ga beeri, k'a dii za saajoo ka koy Libaŋ hala Efrat isa beeroo do ka koy Heti borey gandaa ra hala teeko Beeroo* do, waynakaŋay here.

⁵ Ni hunaroo kul ra, boro sii no kaŋ ga hin ka kay ni jine. Ay goo ni bande sanda takaa kaŋ nda ay bay ka bara Musa bande. Ay si ni naŋ, ay si ni fur.

⁶ Ma albarka daŋ ni boŋ ra, ma bine tee, zama ni no ma jamaa woo noo gandaa sanda tubu kaŋ ay žee ngi baabey se kaŋ ay g'a noo i se.

⁷ Hayaa de kaŋ no ti ma hanse ka albarka daŋ ni boŋ ra, ma bine tee ka hawgay ka dira nda ašariyaa kul kaŋ Musa, ay tamoo n'a har ma ne. Masi šiiri a se kabe guma here wala iwaawa here, woo ra n'ga tee kayante nongu kul kaŋ ra n'ga koy.

⁸ Ašariyaa tiiraa woo, ni mipoo masi fay nda a, m'a caw cijin nda zaari ka hawgay ka dira nda hayaa kul kaŋ hantumandi a ra, woo ra ni teegoyey ga boori, woo ra n'ga tee kayante.

* 1:4 1.4 Teeko Beeroo man'ti kala Mediterane teekoo.

⁹ Ay mana ni yaamar kaŋ ma albarka daŋ ni boŋ ra, ma bine tee? Masi hunbur, masi joote, zama Abadantaa, ni Koyoo goo ni bande nongu kul kaŋ ra n'ga koy.»

Žozuwe soolu ka Žurdeŋ isaa deŋ

¹⁰ Žozuwe na jamaa goy juwalkey yaamar ka nee:

¹¹ «Wa jamaa kaloo dira k'i yaamar ka nee: «Wa ŋaayan marga k'a jisi, zama ne nda jirbi hinza war ga Žurdeŋ isaa deŋ ka huru gandaa ra k'a dii kaŋ Abadantaa, war Koyoo g'a noo war se war m'a mayray.»»

¹² Žozuwe nee Ruben borey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa se:

¹³ «Wa hongu ŋennoo kaŋ Musa, Abadantaa tamoo n'a ka war yaamar ka nee: «Abadantaa, war Koyoo ga war noo hunanzamay. A ga war noo gandaa woo.»

¹⁴ Aywa, gandaa kaŋ Musa n'a noo war se Žurdeŋ isaa se banda, war woyey, nda war zankey, nda war adabbawey ma cindi a ra. Amma war kul, wongaari henney, war ma bisa wongu-ize ka koy wongu-ize war armyey jine. War m'i faaba

¹⁵ hala waati kaŋ ra Abadantaa na war armyey noo hunanzamay sanda war, de mo i ma gandaa mayray kaŋ Abadantaa, war Koyoo g'a noo i se. Woo banda ga, war ma yee kate ka gandaa mayray kaŋ ti war halaalaa. Musa, Abadantaa tamoo, k'a noo war se Žurdeŋ isaa se banda, waynahunay kaboo here.»

¹⁶ I na Žozuwe zaabi ka nee: «Haya kul kaŋ nda n'n'ir yaamar, ir g'a tee, nongu kul kaŋ ra n'n'ir sanba, ir ga koy.

¹⁷ Ir ga haŋajer ma ne haya kul here sanda takaa kaŋ nda ir na haŋajer Musa se. Abadantaa, ni Koyoo de ma bara ni bande sanda takaa kaŋ nda a cindi Musa bande.

¹⁸ Boro kul kaŋ ture ni yaamarey ga, boro kaŋ mana haŋajer ni yaamarey se haya kul ra, bora ga wiiyandi. Ma albarka de daŋ ni boŋ ra, ma bine tee.»

2

Žozuwe na monnokaw hinka sanba Žeriko

¹ Žozuwe, Nun iz'aroo na monnokaw hinka tunandi ŋitim k'i sanba tuguyan ra, a nee: «Wa koy gandaa nda Žeriko koyraa guna!» I koy, i huru woykuuru foo do kaŋ maapoo ti Rahab, i kani no din.

² Boroyan koy nee Žeriko kokoyoo se: «Nga ne, aruyan kaa ne cijin ka gandaa monno, Izirayel boroyan no.»

³ Woo se Žeriko kokoyoo sanba i ma nee Rahab se: «Arey kaataray kaŋ kaa ni do, wey din kaŋ huru ni do, zama i mana kaa kala ka gandaa kul monno.»

⁴ Amma woyoo nka aru hinkaa dii k'i tugu, a nee: «Cimi no, arey kaa ay do, amma ay si bay nongu kaŋ ra i hun.

⁵ Waatoo kaŋ koyraa miŋoo ga baa ka daaba, almaaroo ra, i fatta ka koy bila nda ya bay nongu kaŋ ra i ga koy. W'i gaarandi nda cahāyan, war ga duu ey.»

⁶ Ka gar a nk'i žigandi sooraa boŋ, de a n'i tugu leŋ subey ra kaŋ a n'i yendi no din.

⁷ Borey n'i gaarandi Žurdeŋ isaa fondaa ga hala yawdogey ga, ganboo daabandi borey dumaa ga kaŋ n'i gaarandi.

⁸ Monnokey mana jirbi jina kaŋ Rahab žigi ka koy i do sooraa boŋ.

⁹ A nee arey se: «Ay ga bay kaŋ Abadantaa na war noo gandaa, war nka tee ir se hunburay beeri, gandaa borey kul biney hasara war jine.

¹⁰ Zama ir maa kaŋ Abadantaa na Kakaarey teekoo haroo kogandi war jine waatoo kaŋ war fatta Misira, nda takaa kaŋ war n'a tee Amor borey kokoy hinkaa Sihonj nda Og se kaŋ cindi Žurdeŋ isaa dumaa ga, kaŋ war n'i halaci sōy.

¹¹ Ir maar'a, ir biney hasara, boro kul sii nda bine ka kay war jine, zama Abadantaa, war Koyoo, Koy no beenaa ra beene, nda laboo ga ganda.

¹² Sohō ay g'a wiri war ga, war ma žee ya ne Abadantaa maapoo ga, takaa kaŋ nda ay na alhormo tee war se, war mo ma alhormo tee ay baabaa hugoo se. War m'ay noo silbay henna kaŋ

¹³ war g'ay baabaa, nda ay paa, nda ay armey, nda ay woymey hundey naŋ i ra, haya kul kaŋ goo maapney ga war g'a naŋ a ma hallasi.»

¹⁴ Arey nee a se: «Ir ga žee ma ne, kullihinne ir ga huna, haya kul si duu war, nda war mana šennoo woo fee. Waati kaŋ Abadantaa n'ir noo gandaa, ir ga borohennataray tee ma ne, ir ga laadir ni here.»

¹⁵ Rahab hugoo sii kala koyraa cetaa ra, koyraa cetaa ra nga hugoo goo kaŋ ra a ga goro. Woo se, a ga hin ka karfu ka aru hinkaa zumandi nda funeetaraa.

¹⁶ A nee i se: «Wa koy tondi hondoo here, war ceecikey masi koy duu war. Wa tugu no din jirbi hinza, hala waati kaŋ war ceecikey yee kate koyraa ra, woo din banda ga, war ma war fondaa zaa ka koy.»

¹⁷ Arey nee a se: «Hayey ne kaŋ ra žeeyanoo woo kaŋ ir n'a tee ma ne ga hun ir ga:

¹⁸ nga ne, waati kaŋ ir huru gandaa ra, ma karfu ciraa woo haw funeetaraa ga kaŋ nda n'ir fattandi, ma ni baabaa, nda ni paa, nda ni armey, nda ni baabaa hugoo kul marga ni jere.

¹⁹ Ni boro kul kaŋ cewoo na ni hugoo mįnoo taama ka fatta, nga kuroo alhakoo goo a ga, ir, ir ga henan. Amma nda ir kaboo too boro do kaŋ goo ni bande hugoo ra, bora kuroo alhakoo goo ir ga.

²⁰ Šennoo kaŋ ir n'a har ma ne, nda n'a fee, ir ga henan žeeyanoo ra kaŋ ni kate ir m'a tee ma ne.»

²¹ A nee: «Ay yadda war šennoo ga.» A n'i naŋ i ma koy, i koy. Woo banda ga, a na karfu ciraa daŋ funeetaraa ga.

²² I koy, i too tondi hondoo do, i cindi no din jirbi hinza, hala waatoo kaŋ ra borey kaŋ g'i ceeci yee kate koyraa ra. Ngi ceecikey n'i ceeci nongoo kul ra, amma i mana duu ey.

²³ Woo banda ga, aru hinkaa willi ka zunbu tondi hondoo boŋ, i na isaa deŋ. I too kate Žozuwe, Nun iz'aroo do, i na hayaa kul har a se kaŋ tee.

²⁴ I nee Žozuwe se: «Šikka sii Abadantaa na gandaa kul daŋ ir kabey ra. Gandaa borey kul biney hasara ir maaganda.»

3

Žurdeŋ isaa deŋyanoo

¹ Žozuwe tun subbaahi biya, a hun šitim ka koy too Žurdeŋ isaa do, nga nda Izirayel borey kul, i goro no din jina i deŋ.

² Jirbi hinza banda ga, goy juwalkey na jamaa kaloo yaara

³ ka jamaa yaamar ka nee: «Za war dii Abadantaa, war Koyoo amaanaa sundukoo, waati kanj sargari juwalkey kanj ti Lewi borey g'a zaa, war ma tun nongoo kanj ra war goo, war ma hanga a.

⁴ Amma kabedaaru zenber hinka (2.000) cine ga huru war nda a game, war masi man a. Woo ra war ga bay fonda a kanj nda war ga koy, zama war mana bay ka bisa nda fonda woo.»

⁵ Žozuwe nee jamaa se: «Wa war boŋ danj jere ga Irkoy se, zama suba Abadantaa ga kayfiyanj tee war game.»

⁶ Žozuwe nee sargari juwalkey se: «Wa amaanaa sundukoo zaa, war ma huru jamaa jine.» I na amaanaa sundukoo zaa, i dira jamaa jine.

⁷ Abadantaa nee Žozuwe se: «Hō ay ga šintin ka ni jer Izirayel kul jine, hala i ma bay kanj ay goo ni bande sanda takaa kanj nda ay cindi Musa bande.

⁸ Ni, ma sargari juwalkey kanj ga amaanaa sundukoo zaa yaamar ka nee: «Waati kanj war too Žurdenj isaa mijoo ga, war ma kay Žurdenj haroo ra.»

⁹ Woo banda ga, Žozuwe nee Izirayel borey se: «Wa man kate ne ra, war ma haŋajer Abadantaa, war Koyoo šenney se.»

¹⁰ Žozuwe nee koyne: «Woo ra war ga bay kanj Irkoy hunantaa goo war game, de šikka sii a ga Kanaŋ borey, nda Heti borey, nda Hewi borey, nda Ferezi borey, nda Girgaši borey, nda Amor borey, nda Žebus borey gaaray war jine.

¹¹ Sargari juwalkey ga laboo kul Boŋkoynoo amaanaa sundukoo zaa ka huru Žurdenj isaa ra war jine.

¹² Sohō, wa aru woy cindi hinka (12) zaa Izirayel alkabiilawey ra, alkabiila foo kul aru foo.

¹³ Za sargari juwalkey kanj ga Abadantaa, laboo kul Boŋkoynoo sundukoo zaa, na ngi cewey danj Žurdenj isaa haroo ra, Žurdenj isaa haroo ga dunbu, haroo kanj ga doori ka hun beene ga kay, a ga kay ma nee lalaba.»

¹⁴ Waati kanj jamaa hun ngi hukukumey do ka koy Žurdenj isaa denj, sargari juwalkey kanj na amaanaa sundukoo zaa koy jamaa jine.

¹⁵ Woo mana teendi kala hegaa waati. Waatoo woo kul ra Žurdenj isaa ga boosu nongoo kul here. Za sargari juwalkey kanj kone sundukoo goo too isa mijoo ga, i na ngi cewey danj haroo ra,

¹⁶ haroo kanj ga doori ka hun beene marga ka tee lalaba kuku. Lalabaa ga mooru, a goo koyraa kanj se i ga nee Adama jere kanj goo Sartanj koyraa jere. Haroo kanj ga doo ka koy Ganganoo gandaa teekoo here kanj ti teeko Ciiri-ciirantaa ra, hari hinkaa din dunbu ka hun cere ga. Jamaa na isaa denj Žeriko tenje.

¹⁷ Sargari juwalkey kanj na amaanaa sundukoo zaa kay tak ngi dogey ra labu kogaa ga, Žurdenj isaa gamoo ra. Izirayel kul ga bisa labu kogaa ga hala waatoo kanj gandaa kul na Žurdenj isaa denj ka bisa.

4

Tondi woy cindi hinkaa (12) kanj tee hongandihaya

¹ Waatoo kanj gandaa kul na Žurdenj isaa denj ka ben, Abadantaa nee Žozuwe se:

² «Wa aru woy cindi hinka (12) zaa jamaa ra, alkabiila foo kul aru foo.

³ War m'i yaamar ka nee: «Žurdeŋ isaa gamoo, nongoo kaŋ ra sargari juwalkey cindi ka kay war ma tondi woy cindi hinka (12) kaa, war m'i ka koy war bande k'i jisi nongoo kaŋ ra war ga cijinoo tee.»

⁴ Žozuwe na aru woy cindi hinkaa (12) cee kaŋ a n'i suuba Izirayel borey ra, alkabiila foo kul aru foo.

⁵ Žozuwe nee i se: «Wa bisa Abadantaa, war Koyoo sundukoo jine, Žurdeŋ isaa gamoo here, war boro foo kul ma tondi foo zaa nga jesoo ga ka sawa nda Izirayel borey alkabiilawey hinnaa,

⁶ hala woo ma tee war game hongandihaya. Nda suba war izey na war hãa ka nee: «Macin ti tondey wey addaliloo war se?»,

⁷ war m'i zaabi se ka nee: «Žurdeŋ isaa haroo nka dunbu Abadantaa amaanaa sundukoo jine. Waatoo kaŋ sundukoo ga Žurdeŋ isaa deŋ, Žurdeŋ isaa dunbu ka hun cere ga.» Tondey wey no ma Izirayel borey hongandi waati kul.»

⁸ Izirayel borey na hayaa tee kaŋ Žozuwe n'a yaamar. I na tondi woy cindi hinka (12) kaa Žurdeŋ isaa gamoo ra, sanda takaa kaŋ nda Abadantaa n'a har Žozuwe se, ka sawa nda Izirayel borey alkabiilawey hinnaa. I n'i zaa ngi bande ka koy ngi nongoo kaŋ ra i na cijinoo tee k'i jisi no din.

⁹ Žozuwe na tondi woy cindi hinka (12) kayandi nongoo kaŋ ra sargari juwalkey cindi ka kay nda amaanaa sundukoo, tondey goo no din hala hõ.

¹⁰ Sargari juwalkey kaŋ ga sundukoo zaa kay Žurdeŋ isaa gamoo ra hala waatoo kaŋ ra ţennoo kul kaŋ Abadantaa na Žozuwe yaamar a m'a har jamaa se kul teendi sanda takaa kaŋ nda Musa na Žozuwe yaamar. Jamaa deŋ nda cahãyan.

¹¹ Waatoo kaŋ jamaa kul deŋ ka ben, Abadantaa sundukoo nda sargari juwalkey bisa ka huru jamaa jine.

¹² Ruben iz'arey, nda Gad iz'arey, nda Manase alkabiila jeraa deŋ wongu-ize ka koy wongu-ize Izirayel borey jine sanda takaa kaŋ nda Musa n'a har i se.*

¹³ A ga koy too wongaari zenber woytaaci (40.000) cine kaŋ bisa Abadantaa jine wongu se ka koy Žeriko ganganey ra.

¹⁴ Hanoo din, Abadantaa na Žozuwe beerandi Izirayel kul jine, i hunbur a nga hunaroo kul ra sanda takaa kaŋ nda i hunbur Musa.

¹⁵ Abadantaa nee Žozuwe se:

¹⁶ «Sargari juwalkey kaŋ kone seedetaraa sundukoo goo yaamar i ma žigi ka hun Žurdeŋ isaa ra.»

¹⁷ Woo ga, Žozuwe na sargari juwalkey yaamar ka nee: «Wa žigi ka hun Žurdeŋ isaa ra.»

¹⁸ Waatoo kaŋ sargari juwalkey kaŋ ga sundukoo zaa žigi ka hun Žurdeŋ isaa gamoo ra, kaŋ i na ngi cewey jer ka koy guraa ga, Žurdeŋ isaa haroo yee nga dogoo ra ka yee dandiyan takaa žeenaa ga ka boosu nongu kul here.

¹⁹ Jamaa žigi ka hun Žurdeŋ isaa ra handu jinaa jirbi woyaa (10). I goro Gilgal, Žeriko waynahunay here.

* 4:12 4.12 Zamnaa 1.12–15; Kabuyanay 32.20–22; Alhukumoo 3.18.

²⁰ Tondi woy cindi hinkaa (12) din kaŋ i n'i zaa Žurdeŋ isaa ra, Žozuwe n'i sinji Gilgal.

²¹ Žozuwe nee Izirayel borey se: «Nda suba war izey na ngi baabey hãa ka nee: <Macin ti tondey wey addaliloo?>»

²² war ma bayrandi war izey se ka nee: <Izirayel na Žurdeŋ isaa den bila cewey ma tay.>

²³ Zama Abadantaa, war Koyoo na Žurdeŋ isaa haroo kogandi war jine hala war ma bisa ka ben, sanda takaa kaŋ nda Abadantaa, war Koyoo n'a tee Kakaarey teekoo se kaŋ a n'a kogandi ir jine hala ir ma duu ka bisa ka ben.

²⁴ Woo teendi hala dumey kul kaŋ goo laboo ga ma bay kaŋ Abadantaa kaboo man'ti kala hini beeri, hala war ma hunbur Abadantaa, war Koyoo waati kul.»

5

¹ Waatoo kaŋ ra Amor borey kokoyey kul kaŋ cindi Žurdeŋ isaa banda ga waynakaŋay here nda Kanaŋ borey kokoyey kul kaŋ goo teekoo* jere maa kaŋ Abadantaa na Žurdeŋ isaa kogandi Izirayel borey jine hala ir ma den ka ben, biney hasara, biney hun Izirayel borey maaganda.

Izirayel borey hurubanguyanoo Gilgal ra

² Waatoo din ra, Abadantaa nee Žozuwe se: «Tondi huryawyan tee, de ma yee ka Izirayel borey danbangu cee hinkantoo.»

³ Žozuwe na tondi huryawyan tee, a na Izirayel borey danbangu Aralot (maanaa «hurubanguyan») hondoo jere.

⁴ Addaliloo ne kaŋ se Žozuwe n'i danbangu, jamaa kul kaŋ fatta Misira, arey, wongaarey kul nka buu saajoo ra, diraa waati, ngi fattaroo ga Misira.

⁵ Jamaa kul kaŋ fatta Misira nka hurubangu, amma jamaa kul kaŋ hayandi saajoo ra, diraa waati, ngi fattaroo ga Misira, boro kul mana hurubangu.

⁶ Izirayel borey na jiiri woytaaci (40) tee saajoo ra i ga dira hala gandaa kul dere, wongaariyan kaŋ fatta Misira mana hanajer Abadantaa se. Abadantaa žee i se kaŋ i si dii gandaa kaŋ nga žee baabey se kaŋ nga g'a noo i se, gandaa din kaŋ ra waa nda yuu ga tee hari.

⁷ A na iz'arey dan dogey ra, ngi no Žozuwe n'i danbangu. Jofoloyan no, zama i man'i danbangu diraa waati.

⁸ Waatoo kaŋ gandaa kul hurubangu ka ben, i cindi ngi dogey ra jamaa kaloo ra hala waatoo kaŋ ra i duu baani.

⁹ Woo banda ga, Abadantaa nee Žozuwe se: «Hõ, haawoo kaŋ war n'a ka hun Misira, ay n'a gunguray k'a kaa war ga.» Woo se i ga nee nongoo din se Gilgal (maanaa «gungurayyan») hala hõ.

Borcintaraa jingar jinaa Kanaŋ gandaa ra

¹⁰ Izirayel borey gororoo ra Gilgal, i na Borcintaraa jingaroo tee handoo jirbi woy cindi taacantoo (14to) cijinoo Žeriko ganganey ra.

¹¹ Jingaroo subaa ra, i na gandaa ŋaayaney ŋaa, takulayan kaŋ ra dolobiri sii, nda taasuu gurunbu haagante zaari follokaa ra.

* 5:1 5.1 Teekoo man'ti kala Mediterane teekoo.

¹² Subaa ra, ŋaahayaa kaŋ se i ga nee man kay waatoo kaŋ i ŝintin ka gandaa ŋaayaney ŋaa. Izirayel borey mana yee ka duu man. Jiiroo din Kanarŋ gandaa ŋaayaney no i n'i ŋaa.

Abadantaa wongu-izey boŋkoynoo kaa

¹³ Han foo, kaŋ Žozuwe goo Žeriko jere, a na nga moŋey jer ka guna, nga ne, aru foo kay a tenje, nga takubaa hoobandi, a goo kaboo ra. Žozuwe dira ka koy a do ka nee a se: «Ir ra ni goo wala ir iberey ra ni goo?»

¹⁴ A nee: «Ay sii affoo kul se, agay ti Abadantaa wongu-izey boŋkoynoo, sohō ay kaa.» Woo ga, Žozuwe na nga ndumoo sinji laboo ra ka sujudu a se ka nee: «Macin no n'ga baa m'a har ya ne, agay, ni tamoo se, ay koyoo?»

¹⁵ Abadantaa wongu-izey boŋkoynoo nee Žozuwe se: «Ni taamey kaa ni cewey ra, zama nongoo kaŋ ra ni goo ma kay man'ti kala nongu henanante.» Žozuwe n'a tee.

6

Žeriko koyraa diiyanoo

¹ Žeriko koyraa miŋey daabandi ka boori hala Izirayel borey masi duu ka huru. Boro kul si fatta, boro kul si huru.

² Abadantaa nee Žozuwe se: «Guna, ay na Žeriko, nda nga kokoyoo, nda ba nga wongaari henney daŋ ni kaboo ra ka ben.

³ War kul, wongu-izey, war ma dira ka koyraa windi, war ma koyraa kuubi k'a bere cee foo. Ma taka follokaa tee jirbi iddu.

⁴ Sargari juwalkaw iyye, affoo kul, gaaru hilli foo ma bara a kone, i ma dira sundukoo jine. Jirbi iyyantoo hane war ma koyraa windi cee iyye, sargari juwalkey ga hilley hēenandi.

⁵ Waati kaŋ gaaru hilloo hēe ka kuu, de war maa hilloo hēenoo, jamaa kul ma kuwwa beeri kar. Cetaa kaŋ ga koyraa kuubi ga kaŋ nga boŋ ga, de jamaa ga žigi ka kara, boro foo kul ga huga nda hayaa kaŋ goo nga jinoo ra.»

⁶ Žozuwe, Nun iz'aroo na sargari juwalkey cee ka nee i se: «Wa amaanaa sundukoo zaa, sargari juwalkaw iyye, affoo kul, gaaru hilli foo ma bara a kone ka koy Abadantaa sundukoo jine.»

⁷ Woo banda ga, a nee jamaa se: «Wa bisa, war ma koyraa yaara, wongu-izey kaŋ goo wongu-izey jine ma huru Abadantaa sundukoo jine.»

⁸ A teendi nda takaa kaŋ nda Žozuwe n'a har jamaa se. Sargari juwalkaw iyyaa kaŋ kone gaaru hilli iyyaa goo bisa Abadantaa jine i ga hilley hēenandi Abadantaa amaanaa sundukoo jinoo ra.

⁹ Sargari juwalkey kaŋ ga hilley hēenandi goo wongu-izey jine, wongu-izey kaŋ ga dira banda goo sundukoo banda ga, sargari juwalkey ga hilley hēenandi.

¹⁰ Žozuwe nka jamaa yaamar ka nee: «War masi kuwwa kar, war jindey masi fatta. Šenni kul masi hun war miŋey ra hala han kaŋ ay nee war se: <Wa kuwwa!> Waatoo din war ga kuwwa.»

¹¹ I na Abadantaa sundukoo ka koyraa kul yaara, i na koyraa windi cee foo, woo banda ga, i huru jamaa kaloo ra ka kani.

¹² Žozuwe biya ka tun, sargari juwalkey na Abadantaa sundukoo zaa.

¹³ Sargari juwalkaw iyyaa kaŋ kone gaaru hilli iyyaa goo Abadantaa sundukoo jine tun ka dira ka hilley hēenandi. Wongu-izey ga dira i jine,

wongu-izey kanj goo banda ga hanga sundukoo. I ga dira hilley hēenoo bande.

¹⁴ Zaari follokaa din ra kanj ti zaari hinkantoo i na koyraa windi cee foo, woo banda ga, i yee jamaa kaloo do. I na takaa din da tee jirbi iddu.

¹⁵ Jirbi iyyantoo hane, i biya ka tun za moo boo ka koyraa windi nda takaa follokaa cee iyye. Zaari follokaa ti woo kanj i na koyraa windi cee iyye.

¹⁶ Cee iyyantoo, waatoo kanj sargari juwalkey na hilley hēenandi, Žozuwe nee jamaa se: «Wa kuwwa, zama Abadantaa na war noo koyraa!

¹⁷ Koyraa ga halaci sōy, a ga tee Abadantaa wane, nga nda hayey kul kanj goo a ra. Woykuuroo kanj se i ga nee Rahab hinne no hundoo ga cindi a ra, nga nda haya kul kanj goo nga hugoo ra, zama a nka dontokey kanj ir n'i sanba tugu.

¹⁸ Wa hawgay war masi man hayey ga kanj ga hima ka halaci ka dere sōy, hayey kanj ga halaci ka dere sōy, war mas i zaa, war masi koy halaci ka dere sōy, war masi koy Izirayel kaloo žiibandi, ka kate a ga bone.

¹⁹ Nzorfu kaaraa kul, nda wuragoo, nda alhan jinawey, nda guuru jinawey ga yeetandi jere ga Abadantaa se. I ga huru Abadantaa alman jisidogoo ra.»

²⁰ Jamaa na kuwwa kar, i na hilley hēenandi. Waatoo kanj jamaa maa hilley jindoo, i na kuwwa beeri kar, cetaa kanj nga boŋ ga, jamaa žigi ka koyraa kar, boro foo kul huga nda nga jinoo. I na koyraa dii.

²¹ Haya kul kanj goo koyraa ra i n'a halaci k'a derandi sōy, aru nda woy, boro žeena nda zanka, haw, feeji nda farka, i n'i kul wii nda takuba.

Rahab nda nga hugoo borey hallasi

²² Žozuwe nka nee aru hinkaa kanj na gandaa monno se: «Wa koy woykuuroo hugoo do, war ma woyoo nda haya kul kanj goo maapoo ga fattandi sanda takaa kanj nda war n'a žee a se.»

²³ Zankaarey kanj na gandaa monno koy, de i na Rahab, nda nga baabaa, nda nga naa, nda nga armey nda haya kul kanj goo maapoo ga fattandi. I na nga alaayan beeroo kul fattandi. I n'i gorandi Izirayel kaloo se taray.

²⁴ Woo banda ga, Izirayel wongu-izey na nuune danj Žeriko koyraa ra nda haya kul kanj goo a ra, nda man'ti nzorfu kaaraa, nda wuragoo, nda alhan nda guuru jinawey kanj i n'i danj Abadantaa hugoo alman jisidogoo ra.

²⁵ Žozuwe na woykuuroo kanj se i ga nee Rahab hundoo nanj a ra, nda nga baabaa hugoo, nda haya kul kanj goo maapoo ga. A goro Izirayel hala hō, zama a nka dontokey tugu kanj Žozuwe n'i sanba i ma Žeriko monno.

²⁶ Alwaatoo woo no Žozuwe danj žeeyanoo woo ma teendi ka nee:

«Boraa laali kanj ga Žeriko koyraa woo cin koyne.
A ga asaasoo gorandi nga ize jinaa hundoo ga,
a ga ganbey danj nga koddaa hundoo ga.»

²⁷ Abadantaa goo Žozuwe bande, maapoo huru gandaa kul ra.

7

Akanj zunuboo nda nga zukandoo

¹ Izirayel borey na laadir janjay tee hayey kanj ga hima ka halaci ka derandi sōy here. Akanj baabaa ti Karmi, Karmi baabaa ti Zabdi, Zabdi

baabaa ti Zera kaŋ mana hun kala Žuda alkabiilaa ra zaa hayey ra kaŋ ga hima ka halaci ka dere sōy, Abadantaa futu Izirayel borey ga.

² Žozuwe goo Žeriko, a na aruyaŋ sanba i ma koy Ayi koyraa ra kaŋ goo Bet-Abej jere, Betel se waynahunay here. A nee i se: «Wa žigi ka koy gandraa monno.» Arey koy Ayi monno.

³ I yee kate Žozuwe do ka nee a se: «Jamaa kul masi žigi ka kara. Aru zenber hinka (2.000) wala zenber hinza (3.000) ma žigi ka kara, i ma Ayi kar. Masi jamaa kul farandi k'i sanba i ma koy, zama i si boobo.»

⁴ Aru zenber hinza (3.000) cine žigi ka kara, amma i zuru Ayi borey jine.

⁵ Ayi arey na boro waranza cindi iddu (36) kar i ra. I n'i gaaray za koyraa miŋoo ga hala Šebarim k'i kar ka koy zunbudogoo ra. Jamaa biney hasara, gaahamey kul buu i ga.

⁶ Žozuwe na nga jinde bankaarawey kottu ka kaŋ ka nga ndumoo sinji laboo ra Abadantaa sundukoo jine hala almaaroo ra, nga nda Izirayel boro beerey. I na labu warra ngi boŋey ga.

⁷ Žozuwe nee: «Ya ay Koyoo, Abadantaa, macin se n'na jamaa woo ka Žurdeŋ isaa deŋ hala m'ir daŋ Amor borey kabey ra hala i m'ir derandi? Nda a gar ba ir nka cindi Žurdeŋ isaa se banda.

⁸ Ya ay Koyoo, macin no y'a tee, sohō kaŋ Izirayel zuru nga iberey jine?»

⁹ Kanaŋ borey nda gandraa borey kul ga maar'a, i ga marga ir ga k'ir maapey kaa gandraa ra. Macin no n'g'a tee ni maa beeroo se?»

¹⁰ Abadantaa nee Žozuwe se: «Tun, macin se n'ga ni ndumoo sinji laboo ra?»

¹¹ Izirayel na zunubu tee, i na agay amaanaa dunbu kaŋ ay n'a daŋ i se, nda cimi, i zaa hayaa ra kaŋ harramandi, i zay a ra, i n'a lanba k'a tugu ngi jinawey ra.

¹² Izirayel borey si hin ka kay ngi iberey jine. I ga zuru ngi iberey jine, zama ngi hunday nka harram. Ay si cindi war bande nda war mana hayaa halaci sōy kaŋ harramandi, nda war man'a kaa war game.

¹³ Tun ma jamaa daŋ jere ga ya ne. Ma nee: «Suba se, wa war boŋ daŋ jere ga Irkoy se, zama hayaa ne kaŋ Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Haya harramante goo war game, Izirayel. N'si hin ka kay ni iberey jine kullihinne war mana haya harramantaa kaa war game.

¹⁴ Suba subbaahi war ma kay, alaayan beeri ka koy alaayan beeri. Alaayan beeroo kaŋ Abadantaa g'a cebe ga kay jama ka koy jama, jamaa kaŋ Abadantaa g'a cebe ga kay hugu ka koy hugu, hugoo kaŋ Abadantaa g'a cebe ga kay aru ka koy aru.

¹⁵ Bora kaŋ ga cebandi kaŋ nga ka kate harramoo, bora ga tonandi nuune ra ka tee boosu, nga nda haya kul kaŋ goo maapoo ga. A na Abadantaa amaanaa dunbu, a na almunkar tee Izirayel ra.»»

¹⁶ Žozuwe biya ka tun, a na Izirayel kayandi alkabiila ka koy alkabiila. Žuda alkabiilaa suubandi.

¹⁷ A na Žuda borey alaayan beerey kayandi, Zera borey alaayan beeroo cebandi. A na Zera borey alaayan beeroo kayandi hugu ka koy hugu, Zabdi hugoo cebandi.

¹⁸ Žozuwe na Zabdi hugoo borey kayandi, aru ka koy aru. Akaŋ baabaa ti Karmi, Karmi baabaa ti Zabdi, Zabdi baabaa ti Zera kaŋ si hun kala Žuda alkabiilaa ra. Akaŋ ka cebandi.

¹⁹ Žozuwe nee Akanj se: «Ay izoo, ay g'a njaaray ni ga, ma Abadantaa, Izirayel Koyoo beerandi, yadda ni layboo ga a jine. Hayaa har ya ne kan n'n'a tee, masi haya kul tugu ya ne.»

²⁰ Akanj zaabi ka nee Žozuwe se: «Cimi no, agay no ka zunubu tee Abadantaa, Izirayel Koyoo se. Hayaa ne kanj ay n'a tee:

²¹ ya nka dii alganiimaa ra Šineyar burmusu henna foo, nda nzorfu kaaray tamma boj zangu hinka (200), nda wura kunturu kanj nga tinjaa ti kilo jere. Ay boona ey, ay n'i zaa. Sohō da i goo ma tugu laboo cire ay hukkumoo gundoo ra, nzorfoo goo i cire.»

²² Žozuwe na dontokawyanj sanba kanj zuru ka koy hukkumoo do. Nga ne, i tugandi nga hukkumoo cire, nzorfoo goo i cire.

²³ I na jinawey zaa hukkumoo gundoo ra, i kate a Žozuwe nda Izirayel borey kul do k'a jisi Abadantaa jine.

²⁴ Žozuwe nda Izirayel kul na Akanj, Zera iz'aroo, nda nzorfu kaaraa, nda burmusoo, nda wura kunturoo, nda nga iz'arey, nda nga ize woyey, nda nga hawey, nda nga farkey, nda nga alman buuney, nda nga hukkumoo, nda hayaa kul kanj ti nga wane zaa. I n'i ka žigi ka koy Akor gooroo ra.

²⁵ Žozuwe nee: «Cin se ni kate ir ga bonaa woo? Abadantaa ga ni bonaa kanjandi ni ga hō.» Izirayel kul n'a warra nda tondi k'a wii. I n'i warra nda tondi k'i wii, i n'i ton.

²⁶ I na tondi zuku beeri fur a boj kanj goo no hala hō. Abadantaa yee nga futay laalaa se banda. Woo se i ga nee no din se Akor (maanaa «bone») gooroo hala hō zaaroo.

8

Ayi koyraa diiyanoo

¹ Abadantaa nee Žozuwe se: «Masi hunbur, ni binoo masi hasara. Wongaarey kul zaa ni bande, ma tun ka žigi ka Ayi koyraa kar. Guna, ay na Ayi kokoyoo, nda nga jamaa, nda nga koyraa, nda nga gandaa danj ni kaboo ra.

² N'ga hayaa tee Ayi nda nga kokoyoo se kanj n'n'a tee Žeriko koyraa nda nga kokoyoo se. Amma war ga hin ka nga alganiimaa nda nga adabbawey kom. Ni, ma boroyanj tugu koyraa banda ga.»

³ Žozuwe nda wongaarey kul tun ka žigi ka Ayi kar. Žozuwe na wongaari beeri zenber waranza (30.000) suuba i ra k'i sanba cijin here.

⁴ A n'i yaamar ka nee: «Wa guna, war ga boroyanj tugu koyraa se, koyraa banda ga. War masi hanse ka mooru koyraa. War kul ma soolu.

⁵ Agay nda jamaa kul kanj goo ay bande, ir ga man koyraa. Waati kanj Ayi koyraa borey fatta k'ir kubay, sanda cee jinaa, ir ga zuru jiney ra.

⁶ I ga fatta ka hanga ir hala waati kanj ir n'i moorandi koyraa, waatoo din i ga nee: «I goo ma zuru ir jine sanda cee jinaa takaa.» Kanj ir goo ma zuru jiney ra,

⁷ waatoo din war ma fatta tugudogoo ra, war ma koyraa dii. Abadantaa, war Koyoo g'a danj war kabey ra.

⁸ Waati kanj war na koyraa dii, war ma nuune danj koyraa ra. War ma goy nda šennoo kanj Abadantaa n'a har. Woo ti yaamaroo kanj ay n'a noo war se.»

⁹ Žozuwe n'i tanj i ma koy, i koy tugu Betel nda Ayi game, Ayi se waynakanj here. Žozuwe na cijinoo tee jamaa cindoo bande.

10 Žozuwe tun subbaahi biya ka jamaa guna wala i goo soolante. A žigi, nga nda boro beerey jamaa jine ka koy Ayi kar.

11 Wongaarey kul kaŋ goo a bande žigi ka man. Waatoo kaŋ i too koyraa tenje, i na ngi kaloo sinji Ayi hawsa here. Gooroo goo ngi nda Ayi game.

12 A na aru zenber guu (5.000) cine zaa k'i tugu Betel nda Ayi game, koyraa se waynakaŋay.

13 Waatoo kaŋ jamaa na kaloo kul gorandi koyraa se hawsa here, bandahere kaloo goo koyraa se waynakaŋay, cijinoo din Žozuwe koy gooroo gundoo ra.

14 Waatoo kaŋ Ayi kokoyoo bay, koyraa arey biya ka tun ka cahã ka fatta ka koy Izirayel borey kubay wongoo se nongoo kaŋ ra i bay ka wongu, nga nda nga jamaa kul k'i kubay Ganganoo gandaa tenje. A mana bay kaŋ boroyaŋ goo ma tugu ngi se koyraa dumaa ga.

15 Žozuwe nda Izirayel kul tee sanda i nka hin ngi, i zuru ka koy saajoo kaboo here.

16 I na koyraa kul marga i m'i gaarandi. I na Žozuwe gaarandi, i mooru koyraa.

17 Aru kul mana cindi Ayi nda Betel ra kaŋ mana fatta ka Izirayel gaarandi. I na koyraa naŋ a ga feera ka Izirayel gaarandi.

18 Abadantaa nee Žozuwe se: «Yaajoo kaŋ goo ni kaboo ra šerre Ayi koyraa here, zama ay g'a daŋ ni kaboo ra.» Žozuwe na yaajoo kaŋ goo kaboo ra šerre koyraa here.

19 Waatoo kaŋ ra a na nga kaboo šerre, arey kaŋ ga tugu cahã ka hun ngi dogey ra ka zuru ka huru. I too koyraa do, i n'a dii, woo banda ga, i cahã ka nuune daŋ koyraa ra.

20 Ayi borey peli, i ga dii dullo kaŋ ga žigi ka hun koyraa ra hala beenaa ra. I mana duu ba saha ka zuru ka koy nongu kul here. Izirayel jamaa kaŋ zuru ka koy saajoo here bere ka yee kate ka ngi gaarandikey wongu.

21 Waatoo kaŋ Žozuwe nda Izirayel kul dii kaŋ arey kaŋ ga tugu na koyraa dii, de dullu ga tun koyraa boŋ, i bere ka Ayi borey kar.

22 Cindey fatta koyraa ra k'i kubay, de i goo Izirayel game, Izirayel borey jerey goo ne here, jerey goo ya here. I n'i kar, baahunante kul mana cindi, boro mana zuru ka yena.

23 I na Ayi kokoyoo dii a ga huna k'a ka koy Žozuwe do.

24 Waatoo kaŋ Izirayel na Ayi koyraa borey kul wii ka ben hawsaa ra, saajoo kaŋ ra borey din n'i gaarandi, i kul hala ikokorantaa takuba na wii. Izirayel kul yee kate Ayi k'i wii nda takuba.

25 Borey kul kaŋ buu hanoo din, aru nda woy man'ti kala boro zenber woy cindi hinka (12.000), i kul man'ti kala Ayi boro.

26 Žozuwe mana nga kaboo kaŋ ra yaajoo goo kaŋ ga šerre zumandi hala waatoo kaŋ ra Ayi borey kul halaci k'i derandi soŋ.

27 Alganiimaa ra, Izirayel na koyraa adabbawey nda jinawey hinne zaa ka sawa nda šennoo kaŋ Abadantaa n'a ka Žozuwe yaamar.

28 Žozuwe na nuune daŋ Ayi koyraa ra k'a tee kayri zuku duumante kaŋ ga bara hala hõ.

29 A na Ayi kokoyoo wii k'a deji tuuri ga hala waynaa kanyanoo ga. Waatoo din Žozuwe n'i yaamar i ma bukkaa zumandi tuuroo ga. I n'a warra koyraa mijoo ga, i na tondi zuku beeri fur a boŋ kaŋ goo no din hala hõ zaaroo.

Ašariyaa cawandi Ebal hondoo ga

³⁰ Waatoo woo ra, Žozuwe na sargari tonadoo cin Abadantaa, Izirayel Koyoo se Ebal tondi hondoo boŋ,

³¹ ka sawa nda woo kaŋ Musa n'a har Izirayel borey se, takaa kaŋ nda a hantumandi Musa ašariyaa tiiraa ra. Sargari tonadoo no kaŋ teendi nda tondiyaŋ kaŋ guuru mana bay k'i hoy*. I na sargari kukuranteyaŋ nda alaafiya teendi sargariyaŋ kaa Abadantaa se.

³² Ašariyaa kaŋ Musa n'a hantum Izirayel borey jine, Žozuwe n'a hantum tondi walhayaŋ ga no din ra.

³³ Izirayel kul, nda nga boro beerey, nda nga goy juwalkey, nda nga alkaaley ga kay sundukoo carawey ga. Borey jerey kaŋ ti yawey, nda ganda-izey goo sundukoo jere ka sargari juwalkey kaŋ ti Lewi boro tenje kaŋ ga Abadantaa amaanaa sundukoo zaa. Borey jere foo goo Garizim tondi hondoo here, jere faa goo Ebal tondi hondoo here. Za cee jinaa Musa, Abadantaa tamoo ka yaamar kaŋ takaa woo ka teendi gaara Izirayel jamaa se.

³⁴ Woo banda ga, Žozuwe na jinde jer ka ašariyaa šenney kul caw, gaarayan šenney nda dangayan šenney†, ka sawa nda takaa hunday kaŋ nda a hantumandi ašariyaa tiiraa ra.

³⁵ Šenney kul kaŋ Musa n'i yaamar, ba affoo sii no kaŋ Žozuwe man'a caw Izirayel jamaa kul se, woyey, nda zankey, nda yawey kaŋ goo i ra.

9

Gabawoŋ borey na Izirayel borey hiila

¹ Kokoyey kul kaŋ goo Žurden isaa se banda tondi hondoo here maa Ayi koyraa halaciyanoo alhabaroo. Woo ga, wey kaŋ goo hondey gandaa here nda teeko Beeroo* guraa kul ga, Libaŋ kaboo here, Heti borey, nda Amor borey, nda Kanaŋ borey, nda Ferezi borey, nda Hewi borey, nda Žebus borey

² waafakay ra na cere marga ka tee affoo ka Žozuwe nda Izirayel wongu.

³ Gabawoŋ borey maa hayaa kaŋ Žozuwe na tee Žeriko nda Ayi koyrawey se.

⁴ Ngi mo, i na alhiila tee. I koy, i na ngi boŋ himandi naarukawyaŋ ka saaku žeenayaŋ nda alaneb hari moora hunbar žeenayaŋ kaŋ kottu kaŋ i n'i baka daŋ ngi farkawey ga,

⁵ nda taami žeenayaŋ kaŋ yay i taandi goo cewey ra, bankaaray žeena yaynayaŋ goo jindey ra. Ngi šilfandaa takulaa kul ka kogu ka murgu-murgu.

⁶ I koy Žozuwe do jamaa kaloo ra kaŋ goo Gilga ka nee nga nda Izirayel arey se: «Ganda mooro ra ir hun, soho war ma amaana daŋ ir game.»

⁷ Amma Izirayel arey nee Hewi borey se: «A ga hin ka tee war mo man'ti kala gandaa woo boroyaŋ. Woo ra taka foo nda ir ga hin ka amaana daŋ ir nda war game?»

⁸ I nee Žozuwe se: «Ni baŋney ti ir.» Žozuwe n'i hãa ka nee: «May ti war, man ra war hun?»

* **8:31 8.31** Fattaroo 20.24–25; Alhukumoo 27.5–6. † **8:34 8.34** Alhukumoo 27.14–26; 28. * **9:1 9.1** Zamnaa 1.4.

⁹ I n'a zaabi ka nee: «Ni bajņney mana hun kala ganda ra kaņ ga hanse ka mooro, Abadantaa, ni Koyoo maapņoo se, zama ir maa maapņoo, ir maa haya kul kaņ a n'a tee Misira,

¹⁰ nda haya kul kaņ a n'a tee Amor kokoy hinkaa se Žurdeņ isaa se banda, Sihon, Hešbon kokoyoo se, nda Og, Bašan kokoyoo se kaņ cindi Aštarot.

¹¹ Ir boro beerey nda ir gandaa kul borey nee ir se: «Wa šilfandayan zaa fondaa se, war ma koy i kubay. War ma nee i se: "Ir man'ti kala war bajņney." Sohō, war ma amaana daņ ir nda war game.»

¹² Ir takulaa ne, a mma koron waatoo kaņ ir n'a zaa ir do fondaa se, hanoo kaņ ir fatta ka koy war do. Sohō nga kul ka kogu ka murgu-murgu.

¹³ Alaneb hari moora hunbarey kaņ ga taji waatoo kaņ ir n'i too, nga ne, i kottu. Ir bankaaraway nda ir taamey žen takaa kaņ nda fondaa ga kuu.»

¹⁴ Izirayel arey zaa Gabawoņ borey šilfandaway ra bila nda i ma Abadantaa ibaayoo ceeci.

¹⁵ Žozuwe na alaafiya tee i bande ka amaana tee i bande ka nee ngi g'i naņ i ma huna. Jamaa boņkoyney žee i se.

¹⁶ Amaanaa kaņ i n'a daņ ngi nda ey game, jirbi hinza banda ga, Izirayel borey maa kaņ ngi taalammey no, kaņ ngi sii kala ganda follokaa ra.

¹⁷ Izirayel borey koy, de jirbi hinzantoo, i too ngi koyrawey do kaņ ti Gabawoņ, nda Kefira, nda Berot, nda Kiryat-Yarim.

¹⁸ Amma Izirayel borey man'i kar k'i wii žeeyanoo kaņ jamaa boņkoyney n'a tee Abadantaa, Izirayel Koyoo maapņoo ga. Jamaa kul ņuunņuunu boņkoyney ga.

¹⁹ Amma boņkoyney nee jamaa kul se: «Ir si hin ka tuku i ga, zama ir nka žee i se Abadantaa, Izirayel Koyoo maapņoo ga kaņ ir si haya kul tee i se.

²⁰ Takaa ne kaņ ir g'a tee i se, ir ga ngi hundey naņ i ra, Irkoy futuroo masi koy kaa ir ga, žeeyanoo kaņ ir n'a tee i se maaganda.»

²¹ Woo ga, boņkoyney nee i se: «Hundey ma cindi i ra.» I tee tuuri kuunakaw nda hari gurkaw jamaa kul se nda takaa kaņ boņkoyney n'a har i ga.

²² Žozuwe n'i cee ka nee i se: «Macin se war n'ir hiila ka nee kaņ nongu mooro ra war hun, ka gar war man'ti kala gandaa woo boroyan.

²³ Sohō war ga laali, war si hun bajņataray, war ga tee tuuri kuunakaw nda hari gurkaw ay Koyoo hugoo se.»

²⁴ I na Žozuwe zaabi ka nee: «Hayaa kaņ i n'a har ir se kaaray, ni tamey kaņ Abadantaa, ni Koyoo n'a ka Musa nga tamoo yaamar ka war noo gandaa woo kul, ka gandaa borey kul halaci war jine. Ir hanse ka hunbur ir hundey se, woo se ir na takaa woo tee.

²⁵ Sohō nga ne, ir goo ni kaboo ra. Ma haya tee ir se kaņ ga kan ma ne, woo kaņ ga henan ma ne.»

²⁶ Takaa woo no a n'a tee i se, a n'i kaa Izirayel borey kabey ra, i man'i wii.

²⁷ Hanoo din, Žozuwe n'i tee tuuri kuunakaw nda hari gurkaw jamaa nda Abadantaa sargari tonadogoo se hala hō, nongoo kaņ a g'a suuba ra.

10

1 Adoni-Sedek, Žerizalem kokoyoo maa kaŋ Žozuwe na Ayi koyraa dii, a maa kaŋ a n'a halaci k'a dere sōy, ka hayaa tee Ayi nda nga kokoyoo se kaŋ a n'a tee Žeriko koyraa nda nga kokoyoo se, a maa mo kaŋ Gabawoŋ koyraa borey na alaafiya tee Izirayel bande, i goo i game.

2 Alhabaroo woo hanse k'i hunburandi, zama Gabawoŋ man'ti kala koyra beeri sanda kokoyey koyrawey affoo, a bisa Ayi, de mo nga arey kul man'ti kala wongaariyan.

3 Woo maaganda se Adoni-Sedek, Žerizalem kokoyoo na alhabar sanba Hoham, Hebron kokoyoo, nda Piram, Yarmut kokoyoo, nda Yafiya, Lakiš kokoyoo, nda Debir, Eglon kokoyoo do ka nee:

4 «Wa kaa k'ay faaba ir ma Gabawoŋ kar, zama a na alaafiya tee Žozuwe nda Izirayel borey bande.»

5 Amor borey kokoy guwaa kanyan ti Žerizalem kokoyoo, nda Hebron kokoyoo, nda Yarmut kokoyoo, nda Lakiš kokoyoo, nda Eglon kokoyoo na ngi wongu-izey kul marga, i na Gabawoŋ wanga k'a dan game ka koyraa wongu.

6 Gabawoŋ arey na dontokaw sanba Žozuwe do jamaa kaloo ra kaŋ goo Gilgal ka nee: «Mas'ir fur, ir kaŋ ti ni tamey! Cahã ka kaa ir do, ir kaa kabe ra, ir faaba, zama Amor borey kokoyey kul kaŋ ga goro tondi hondoo ra marga ir ga.»

7 Kaŋ Žozuwe maa woo, a žigi ka hun Gilgal, nga nda wongu-izey kul, wongaarey kul.

8 Abadantaa nee Žozuwe se: «Masi hunbur ey, zama ay n'i dan ni kaboo ra. Affoo kul si kay ni jine.»

9 Žozuwe nda nga wongu-izey fatta Gilgal, i na cijinoo kul tee i ga dira ka jirsi hala i kaa ka kaŋ Amor borey ga.

10 Irkoy na Amor borey zalbandi Izirayel jine, Izirayel na mursay beeri tee i se ka hanga ey Bet-Horon nongoo kaŋ ga jer here k'i kar hala Azeka nda Makeda.

11 Kaŋ i ga zuru Izirayel se, Bet-Horon nongoo kaŋ goo ganda ra, Abadantaa na gari kaŋ ga hima nda tondi beeriyan warra i boŋ kaŋ hun beenaa ra hala Azeka, i buu. Borey kaŋ gari tondey n'i wii bisa wey kaŋ Izirayel borey n'i wii nda takuba.

12 Hanoo kaŋ Abadantaa na Amor borey dan Izirayel borey kabey ra, Žozuwe šelaj Abadantaa se, Žozuwe nee Izirayel borey jine: «Waynaa, kay, masi hun ni dogoo ra Gabawoŋ boŋ, handoo, kay Ayaloŋ gooroo boŋ!»

13 Waynaa kay nga dogoo ra, handoo mana puuti hala waatoo kaŋ jamaa bana ngi iberey ra. Man'ti takaa woo da nda a hantumandi tiiraa ra kaŋ se i ga nee boro šerrantaa tiiraa*? Waynaa kay beenaa gamoo ra, a mana cahã mo ka koy kaŋ haya kaŋ ga baa ka too zaari foo timmante.

14 Zaaroo woo cine mana bay ka tee, a mana tee a jine, a mana tee nga banda ga kaŋ ra Abadantaa ma hanajer adamize se ka too hala hinnaa woo ga, zama Abadantaa mma wongu Izirayel se.

15 Woo banda ga, Žozuwe nda Izirayel kul yee jamaa kaloo ra kaŋ goo Gilgal.

Kokoy guwaa buuyanoo

16 Kokoy guwaa din zuru ka koy tugu Makeda tondi horboo ra.

* 10:13 10.13 Samiyel 2to 1.18.

17 Boroyan nee Žozuwe se: «Boroyan dii kokoy guwaa Makeda tondi horboo ra i goo ma tugu.»

18 Žozuwe nee: «Wa tondi beeriyan bilimbilim k'i dan horboo mijoo ga, wa boroyan kayandi kan g'i lakkal.

19 War, war masi kay, wa war iberey gaarandi, war ma kan i ga nda banda here. War masi nan i ma huru ngi koyrawey ra, zama Abadantaa, war Koyoo n'i dan war kabey ra.»

20 Waatoo kan Žozuwe nda Izirayel borey na mursay beeri tee i se ka ben, hala i ben pat, borey kan mana buu koy lanba koyrawey ra kan kuubandi nda cete,

21 woo banda ga, Izirayel jamaa kul yee nda alaafiya Žozuwe do ngi kaloo ra kan goo Makeda bila nda boro kul ma haya har Izirayel borey ga.

22 Woo banda ga, Žozuwe nee: «Wa tondi horboo mijoo feeri, wa kokoy guwaa fattandi kate ya ne.»

23 I n'a tee. I na kokoy guwaa fattandi ka kate ey a do, i man'ti kala Žerizalem kokoyoo, nda Hebron kokoyoo, nda Yarmut kokoyoo, nda Lakiš kokoyoo, nda Eglon kokoyoo.

24 Waatoo kan i na kokoyey wey fattandi Žozuwe jine, Žozuwe na Izirayel arey kul cee kate, a nee wongu-ize jineborey kan hanga a bande se: «Wa man, war ma cee fur kokoyey wey jindebawey ga.» I man, de i na ngi cewey fur kokoyey jindebawey ga.

25 Žozuwe nee i se: «War masi hunbur, war masi jijiri. Wa albarka dan war bon ra, war ma bine tee, zama takaa woo da no Abadantaa g'a tee war iberey kul se kan war g'i wongu.»

26 Woo banda ga, Žozuwe na kokoyey kar k'i wii. A n'i deejii tuuri guu ga, i cindi i ga deejii tuurey ga hala waynaa kanjanoo ga,

27 waatoo din, Žozuwe yaamar i m'i zumandi tuurey ga. I n'i warra tondi horboo ra kan ra i cindi ka tugu, i na tondi beeriyan dan horboo mijoo ga. I cindi takaa din hala hō.

Žozuwe na gurma koyrawey wongu

28 Hanoo woo, Žozuwe na Makeda koyraa dii ka nga borey wii nda takuba. Ngii nda ngi kokoyoo, a n'i halaci k'i dere sōy nda adabbawey kul kan goo a ra. A mana hundikoyini kul nan, a na hayaa tee Makeda kokoyoo se kan a n'a tee Žeriko kokoyoo se.

29 Žozuwe nda Izirayel kul bisa ka hun Makeda ka koy Libna. A na Libna wongu.

30 Abadantaa na nga mo nda nga kokoyoo dan Izirayel kaboo ra, a na nga borey wii nda takuba, borey nda adabbawey kul kan goo a ra. A mana hundikoyini kul nan, a na hayaa tee nga kokoyoo se kan a n'a tee Žeriko kokoyoo se.

31 Žozuwe nda Izirayel kul bisa ka hun Libna ka koy Lakiš. A n'a wanga k'a dan game, a n'a wongu.

32 Wongoo zaari hinkantoo hane, Abadantaa na Lakiš koyraa dan Izirayel kaboo ra, i n'a dii, i na nga borey wii nda adabbawey kul kan goo a ra nda takuba sanda takaa kan a n'a tee Libna se.

33 Waatoo din Horam, Gezer kokoyoo žigi ka koy Lakiš borey faaba. Žozuwe n'a kar, nga nda nga jamaa bila nda a ma hundikoyini foo nan.

³⁴ Žozuwe nda Izirayel kul bisa ka hun Lakiš ka koy Eglon. I n'a wanga k'a dan game, i n'a wongu.

³⁵ Zaari follokaa ra i na koyraa dii, i na nga borey wii nda takuba. A na adabbawey kul kan goo a ra, hanoo din, a n'i halaci sōy sanda takaa kan a n'a tee Lakiš se.

³⁶ Žozuwe nda Izirayel kul hun Eglon ka Hebron koyraa tangam.

³⁷ I na koyraa dii ka nga borey, nda nga kokoyoo, nda koyrawey kul kan ga jer a ga, nda adabbawey kul kan goo a ra, i n'i wii nda takuba. A mana hundikoyini kul nanj sanda takaa kan a n'a tee Eglon se. A n'i halaci sōy, ngi nda baahunante kul kan goo a ra.

³⁸ Žozuwe nda Izirayel kul willi ka koy Debir koyraa wongu.

³⁹ I na koyraa dii, nga, nda nga kokoyoo, nda nga koyrawey kul, i na borey wii nda takuba, i na adabbawey kul kan goo a ra halaci sōy. A mana hundikoyini kul nanj. A na hayaa tee Debir nda nga kokoyoo se kan a n'a tee Libna nda nga kokoyoo se.

⁴⁰ Žozuwe na gandaa kul kar kan ti tondi hondey, nda Negew, nda hondey gandaa here, nda tondi hondoo zunbudogey, nda ngi kokoyey kul. A mana hundikoyini kul nanj. Baahunante kul a n'a halaci sōy sanda takaa kan nda Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a yaamar.

⁴¹ Žozuwe n'i kar za Kadeš-Barneya hala Gaaza nda Gošen gandaa kul hala Gabawonj.

⁴² Žozuwe na kokoyey wey kul dii, ka ngi gandawey dii waati follokaa ra, zama Abadantaa, Izirayel Koyoo ga wongu Izirayel se.

⁴³ Woo banda ga, Žozuwe nda Izirayel kul yee jamaa kaloo ra kan goo Gilgal.

11

Žozuwe na kokoy tanayanj wongu

¹ Waatoo kan Yabin, Hasor kokoyoo maar'a, a na dontokaw sanba Yobab, Madonj kokoyoo, nda Šimron kokoyoo, nda Akšaf kokoyoo,

² nda kokoyey kan goo hawsa here tondi hondey ra, wey kan goo Ganganoo gandaa ra kan goo Genezaret haroo gurma here, gandaa ra kan goo ganda, nda Dor hodaddawey kan goo waynakanaj here,

³ nda Kananj borey dandi nda dangay here, nda Amor borey, nda Heti borey, nda Ferezi borey, nda Žebus borey tondi hondey ra, nda Hewi borey kan goo Hermonj cewoo cire, Mispa gandaa ra do.

⁴ I fatta, ngi nda wongu-izey kul i bande, jama kan ga boobo ma nee teekoo mijoo labutaasi gurunbey. Baryey nda bari torkawey ga hanse ka boobo.

⁵ Kokoyey wey kul marga, de i koy cere bande ka ngi kaloo gorandi Merom haroo jere ka Izirayel wongu.

⁶ Abadantaa nee Žozuwe se: «Masi hunbur ey, zama suba dimmaa woo ga, ay g'i kul dan ni kaboo ra, i ga karandi ka buu Izirayel jine. Ma ngi baryey cewey kayri, ma nuune dan ngi torkawey ra.»

⁷ Žozuwe nda wongu-izey kul jirsi ka kaa i ga Merom haroo jere, i kan i ga.

⁸ Abadantaa n'i danj Izirayel kaboo ra, i n'i kar k'i gaaray hala Sidonj koyra beeroo do, hala Misrefot-Mayim hala Mispe gooroo ra, waynahunay here. I n'i kar, i mana hundikoyini kul nanj.

⁹ Žozuwe n'i tee sanda woo kaŋ Abadantaa n'a har a se. A na ngi baryey cewey kayri, a na nuune daŋ ngi torkawey ra.

Hasor koyraa diyandi

¹⁰ Alwaati follokaa ra, Žozuwe yee kate ka Hasor dii. A na nga kokoyoo wii nda takuba. Waatoo din gandaa din koyrawey ra, Hasor ti i kul ibeeroo.

¹¹ I na baahunantey kul kaŋ goo a ra wii nda takuba. I n'i halaci sōy. Haya kul mana cindi kaŋ ga hunsar. Woo banda ga, a na nuune daŋ Hasor ra.

¹² Žozuwe na kokoyey wey kul koyrawey taa, a na kokoyey dii. A n'i wii nda takuba. A n'i halaci sōy sanda takaa kaŋ nda Musa, Abadantaa tamoo n'a yaamar.

¹³ Amma Izirayel mana koyrawey kaŋ goo hondu boŋ ba affoo ton, nda man'ti Hasor hinne kaŋ Žozuwe n'a ton.

¹⁴ Izirayel borey na koyrawey wey jinawey kul nda adabbawey zaa ngi boŋ se sanda alganiima. Amma i na adamizey kul wii nda takuba hala i halaci, i mana haya kul naŋ kaŋ ga hunsar.

¹⁵ Hayaa kaŋ nda Abadantaa na nga tamoo Musa yaamar, Musa n'a ka Žozuwe yaamar, Žozuwe n'a tee. A mana haya yankar hayey ra kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

Koyrawey kul kaŋ Žozuwe n'i dii

¹⁶ Žozuwe na gandaa din kul dii kaŋyaŋ ti tondi hondey, nda Negew kul, nda Gošeŋ gandaa kul, nda hondey gandaa here, nda Ganganoo gandaa, nda Izirayel tondi hondey nda ngi hondey gandaa here.

¹⁷ Za Halak tondi hondoo do kaŋ ga jer Seyir gandaa ga ka koy hala Bal-Gad, Libaŋ gooroo ra, Hermon tondi hondoo cire, a na ngi kokoyey kul dii, a n'i kar k'i wii.

¹⁸ Wongoo kaŋ Žozuwe n'a tee kokoyey wey kul bande na waati kuku zaa.

¹⁹ Koyra kul mana alaafiya tee Izirayel borey bande, nda man'ti Hewi borey kaŋ ga goro Gabawoŋ. Nda man'ti Hewi borey, Izirayel borey n'i kul dii waatoo kaŋ a g'i wongu.

²⁰ Zama Abadantaa do a hun i ma hipešenday ka Izirayel wongu, hala a ma duu k'i halaci sōy bila nda a ma hinna i ga, a m'i halaci sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

²¹ Waatoo din ra Žozuwe koy Anak borey kar tondi hondey ra, nda Hebroŋ, nda Debir, nda Anab, nda Žuda tondi hondey kul, Izirayel tondi hondey kul ra. Žozuwe n'i halaci sōy, ngi nda ngi koyrawey.

²² Anak boro kul mana cindi Izirayel gandaa ra koyne. Hayayaŋ cindi Gaaza, nda Gat, nda Ašdod hinne ra.

²³ Žozuwe na Izirayel gandaa zamna Izirayel borey game k'a tee ngi tuboo, alkabiila foo kul nda nga bagaa. Woo banda ga, gandaa alaafiya, wongoo kay.

12

Kokoyey kaŋ Izirayel borey hin ey Musa waati

¹ Gandaa kokoyey ne kaŋ Izirayel borey n'i kar, wey kaŋ i na ngi gandaa mayray Žurdeŋ isaa se banda, waynahunay here, za Arnoŋ isaa hala Hermon tondi hondoo do, nda Ganganoo gandaa se waynahunay, i man'ti kala:

² Sihonj kanj ti Amor borey kokoyoo kanj goo nda goray Hešboj. A ga laama za Aroyer kanj goo Arnoj jaboo ga, gooroo gamoo ra, nda Galad jeroo here hala Yabok isaa, Amoj borey gandaa hirroo,

³ nda Ganganoo gandaa, hala Genezaret isabangoo do, waynahunay here, nda teeko Ciiri-ciirantaa, waynahunay here, Bet-Yešimot here. Gurma here, kokoyoo woo gandaa hirroo siĩ kala Pisiga tondi hondoo zunbudogey cire.

⁴ Kokoy faa maajoo ti Og kanj ti Bašanj kokoyoo, a ga goro Aštarot nda Edreyi. Refa borey cindey affoo no.

⁵ A ga Hermonj tondi hondoo laama, nda Salka, nda Bašanj kul ra, hala Gešur borey nda Maaka borey gandaa hirroo do, nda Galad gandaa jere faa ga hala Sihonj, Hešboj kokoyoo hirroo do.

⁶ Musa, Abadantaa tamoo nda Izirayel borey n'i kar. Musa, Abadantaa tamoo na ngi gandaa noo Rubenj borey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa ra se i m'a mayray.

Kokoyey kanj Izirayel borey hin ey Žozuwe waati

⁷ Gandaa kokoyey ne kanj Žozuwe nda Izirayel n'i kar Žurdenj isaa se ne da here, dangay here za Bal-Gad, Libanj gooroo ra ka koy hala Halak tondi hondoo do kanj ga jer Seyir gandaa ga. Žozuwe na ngi gandaa zamna Izirayel alkabiilawey game, alkabiila foo kul nda nga bagaa.

⁸ Nongey wey man'ti kala tondi hondey, nda hondey gandaa here, nda Ganganoo gandaa, nda zunbudogey, nda saajoo, nda Negew. Heti borey, nda Amor borey, nda Kanañ borey, nda Ferezi borey, nda Hewi borey, nda Žebus borey ka cindi ka goro nongey wey ra.

⁹ Kokoyey ne kanj Izirayel borey hin ey: Žeriko kokoyoo, nda Ayi kokoyoo kanj goo Betel jeroo ga,

¹⁰ Žerizalem kokoyoo, nda Hebronj kokoyoo,

¹¹ Yarmut kokoyoo, nda Lakiš kokoyoo,

¹² nda Eglonj kokoyoo, nda Gezer kokoyoo,

¹³ nda Debir kokoyoo, nda Geder kokoyoo,

¹⁴ nda Horma kokoyoo, nda Arad kokoyoo,

¹⁵ nda Libna kokoyoo, nda Adulam kokoyoo,

¹⁶ nda Makeda kokoyoo, nda Betel kokoyoo,

¹⁷ nda Tapuwa kokoyoo, nda Hefer kokoyoo,

¹⁸ nda Afek kokoyoo, nda Saronj kokoyoo,

¹⁹ nda Madonj kokoyoo, nda Hasor kokoyoo,

²⁰ nda Šimronj-Meronj kokoyoo, nda Akšaf kokoyoo,

²¹ nda Tanak kokoyoo, nda Megido kokoyoo,

²² nda Kedeš kokoyoo, nda Yokneyam kanj goo Karmel kokoyoo,

²³ nda Dor kokoyoo kanj goo Dor hodaddaa ra, nda Goyim kanj goo Gilgal jere kokoyoo,

²⁴ nda Tirsaa kokoyoo. Kokoyey kul hinnaa man'ti kala waranza cindi foo (31).

¹ Waatoo kaŋ Žozuwe duu aloomur kuku, a hanse ka žen, Abadantaa nee a se: «Ni duu aloomur kuku, ni hanse ka žen, gandaa kaŋ ga diyandi koyne ga hanse ka beeri.

² Gandaa kaŋ cindi ti: Filisti borey koyra laamawey kul nda Gešur borey laboo kul,

³ za Šihor isaa kaŋ ga Misira tenje hala Ekronj hirroo ga hawsa here kaŋ ti nongu kaŋ ga kabandi kaŋ Kanaŋ borey wane nda a kaŋ ra Filisti borey boŋkoyne guu goo kaŋ ti: Gaaza boŋkoynoo, nda Ašdod wanoo, nda Aškelonj wanoo, nda Gat wanoo, nda Ekronj wanoo. Koyne mo nda Awi borey

⁴ kaŋ goo Filisti borey se gurma here. Kanaŋ borey gandaa kul nda Meyara kaŋ ti Sidonj borey wane hala Afek hala Amor borey hirroo ga.

⁵ Gebal borey gandaa, nda Libaŋ kul kaŋ goo waynahunay here, za Bal-Gad, Hermonj tondi hondoo cire hala Hamat miŋoo ga,

⁶ nda tondi hondey gorokey kul kaŋ kul ti Sidonj borey, za Libaŋ hala Misrefot-Mayim. Agay Abadantaa, ay g'i kul gaaray Izirayel borey jine. Ma alkurra kar ka gandaa zamna Izirayel borey game k'a tee ngi dogoo, nongoo kaŋ alkurraa n'a cebe k'a noo alkabiila se, a ma tee alkabiilaa din wane sanda takaa kaŋ nda ay n'a har ma ne.

⁷ Sohō, gandaa woo zamna k'a noo sanda tubu alkabiila yaggaa nda Manase alkabiila jeraa se.»

Žurdeŋ isaa se bandaa zamnaroo

⁸ Rubenj alkabiila, nda Gad alkabiila, nda Manase alkabiila jere faa duu ngi tuboo, woo kaŋ Musa n'a noo i se Žurdeŋ isaa se banda, waynahunay here takaa kaŋ nda Musa, Abadantaa tamoo n'i noo.

⁹ Ngi gandaa ne: za Aroyer kaŋ goo Arnonj isaa jaboo ga, nda koyraa kaŋ goo gooroo gamoo ra, nda Medeba ganganoo kul hala Dibonj,

¹⁰ nda Sihonj koyrawey kul, Amor borey kokoyoo kaŋ bay ka laama Hešbonj ga hala Amoj borey hirroo do,

¹¹ nda Galad, nda Gešur borey laboo, nda Maaka borey wanoo, nda Hermonj tondi hondoo kul, nda Bašan kul hala Salka,

¹² nda Og laamaa kul Bašan ra kaŋ bay ka Aštarot nda Edreyi laama, nda Refa borey kaŋ cindi. Koyrawey wey, Musa k'i wongu ka borey gaaray.

¹³ Amma Izirayel borey mana Gešur borey nda Maaka borey gaaray, taka kaŋ ra Gešur nda Maaka ga goro Izirayel game hala hō.

¹⁴ Lewi alkabiilaa hinne no a man'a noo tubu. Sargari tonantey kaŋ kaandi Abadantaa, Izirayel Koyoo maajoo ga i ga duu a ra baa ka sawa nda woo kaŋ a n'a har a se.

Laboo kaŋ Rubenj alkabiilaa duu a

¹⁵ Musa na Rubenj borey alkabiilaa noo baa ka sawa nda ngi alaayan beerey.

¹⁶ I duu laboo kaŋ ga hun za Aroyer kaŋ goo Arnonj isaa miŋoo ga, nda koyraa kaŋ goo gooroo gamoo ra, nda Medeba ganganoo kul,

¹⁷ nda Hešbonj nda nga koyrawey kul kaŋ goo ganganoo ra: Dibonj, nda Bamot-Bal, nda Bet-Bal-Meyonj,

¹⁸ nda Yahas, nda Kedemot, nda Mefat,

¹⁹ nda Kiryatayim, nda Sibma, nda Seret-Šahar gooroo tondi hondoo boŋj,

²⁰ nda Bet-Pewor koyraa, nda Pisiga zunbudogey, nda Bet-Yešimot,

²¹ nda ganganoo koyrawey kul, nda Sihon, Amor borey kokoyoo kan bay ka laama Hešbon ga, laamaa kul. Musa n'a kar, nga nda Majañ bonkoyney kan ga goro gandaa ra kanjan ti: Ewi, nda Rekem, nda Sur, nda Hur, nda Reba kan ti bonkoyney kan goo kokoyoo Sihon cire.

²² Gunandikaa Balam kan ti Bewor iz'aroo, Izirayel borey na nga mo wii nda takuba, a goo borey ra kan i n'i wii.

²³ Ruben borey hirroo man'ti kala Žurden isaa nda nga guraa se dangay. Koyrawey nda koyra kanbey kan goo Ruben mayray ra, ngi ti Ruben borey tuboo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa.

Laboo kan Gad alkabiilaa duu a

²⁴ Musa na Gad alkabiilaa, maanaa Gad izey noo baa, alaayan beeri ka koy alaayan beeri.

²⁵ I duu laboo kan man'ti kala Yazer, nda Galad koyrawey kul, nda Amon borey gandaa jeroo hala Aroyer, Raba tenje,

²⁶ za Hešbon hala Ramat-Mispe, nda Betonim, za Mahanayim hala Debir hirroo ga,

²⁷ nda gooroo ra nongey ti Bet-Haram, nda Bet-Nimra, nda Sukot, nda Safon kan ti kokoyoo Sihon wane kan bay ka Hešbon laama, nda Žurden isaa nda nga guraa, hala Genezaret haroo bonoo ga Žurden isaa banda ga, waynahunay.

²⁸ Koyrawey nda koyra kanbey kan goo Gad mayray ra, ngi ti Gad izey tuboo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa.

Laboo kan Manase alkabiilaa jeraa duu a

²⁹ Musa na Manase alkabiila jeraa noo baa, Manase borey alkabiila jeraa, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa.

³⁰ Laboo kan i duu a ga hun Mahanayim, a man'ti kala Bašan kul, Og kan ti Bašan kokoyoo laamaa kul, nda Yahir koyra buuna-buunawey kan goo Bašan kan ti koyra woydu (60),

³¹ nda Galad jere faa, nda Aštarot, nda Edreyi kanjan goo kokoyoo Og laamaa ra Bašan, i tee Makir, Manase iz'aroo iz'arey wane, Makir iz'arey jere faa, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa.

³² Wey kul ti tuboo kan Musa n'a zamna Mowab ganganey ra, Žurden isaa se banda, waynahunay.

³³ Musa mana Lewi borey alkabiilaa noo tubu. Abadantaa, Izirayel Koyoo hunday ti ngi tuboo sanda takaa kan nda a n'a har i se.

14

Kanañ gandaa zamnaroo

¹ Tuboo ne kan Izirayel borey duu a Kanañ gandaa ra, tuboo kan sargari juwalkaa Eleyazar nda Žozuwe, Nun iz'aroo, nda alkabiilawey hugu bonje n'i zamna Izirayel borey game.

² I na alkurra kar ka ngi tuboo tee sanda takaa kan nda Abadantaa n'a yaamar nda Musa, alkabiila yaggaa nda alkabiila jeraa se.

³ Zama Musa nka tubu noo alkabiila hinkaa nda alkabiila jeraa se Žurden isaa se banda. Haya kan ti Lewi borey, a man'i noo tubu i game.

⁴ Isufi borey ti alkabiila hinka, Manase nda Efrayim. I mana Lewi borey noo baa gandaa ra nda man'ti koyrayan kan ra i ga goro, nda ngi hawsawey ngi jawdey nda ngi kabehayey se.

⁵ Izirayel borey na hayaa tee kaŋ Abadantaa n'a ka Musa yaamar. I na gandaa zamna.

Kaleb duu Hebronj koyraa

⁶ Han foo Žuda boroyan man Žozuwe Gilgal koyraa ra. Ngi affoo kaŋ ti Kaleb, Yefune iz'aroo, Kenaz boraa nee Žozuwe se: «Ni, n'ga šennoo bay kaŋ Abadantaa n'a har Musa, Irkoy boraa se haya kaŋ ti ir here, agay nda ni, Kadeš-Barneya ra.

⁷ Jiiri woytaaci (40) bara ya ne waatoo kaŋ Musa, Abadantaa tamoo n'ay sanba ka hun Kadeš-Barneya ka gandaa monno, ay n'a noo alhabar henenante.

⁸ Agay armyey, wey kaŋ žigi ka koy ay bande na jamaa binoo hasara, amma agay, ay na Abadantaa, ay Koyoo gana nda fondaa.

⁹ Hanoo din, Musa žee ka nee: «Šikka sii kaŋ laboo kaŋ ni cewoo n'a dira ga tee ni nda ni iz'arey tuboo hala abada, zama n'na Abadantaa, ni Koyoo gana nda fondaa.»

¹⁰ Nga ne, Abadantaa n'ay hallasi sanda takaa kaŋ nda a n'a har. Sohō ti jiiri woytaaci cindi guu (45) kaŋ Abadantaa na šennoo woo har Musa se waatoo kaŋ Izirayel ga dira saajoo ra. Nga ne, hō ay goo nda jiiri wooyaaaha cindi guu (85).

¹¹ Ay ga sahā sanda hanoo kaŋ Musa n'ay sanba, sohō da ay goo nda gaabi sanda waatoo din, a ma tee wongu se wala goy kul kaŋ no se.

¹² Sohō ay noo tondi hondoo woo kaŋ Abadantaa n'a har hanoo din, zama hanoo din, ni maa kaŋ Anak boroyan nda koyra beeri kaŋ kuubandi nda cete bara no. Yala Abadantaa ma bara ay bande de, ay g'i gaaray sanda takaa kaŋ nda Abadantaa n'a har.»

¹³ Žozuwe gaara Kaleb, Yefune iz'aroo se, a n'a noo Hebronj a ma tee nga tuboo.

¹⁴ Takaa woo nda Kaleb, Yefune iz'aroo, Kenaz boraa duu Hebronj nga tuboo hala hō, zama a na Abadantaa, Izirayel Koyoo gana nda fondaa.

¹⁵ Hebronj maa žeenaa ti Kiryat-Arba. Arba man'ti kala Anak borey kul ibeeroo.

Woo banda ga, gandaa alaafiya, wongoo kay.

15

Laboo kaŋ Žuda alkabiilaa duu a

¹ Bagaa kaŋ Žuda borey alkabiilaa, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu a alkurra karyan ra ga koy hala Edom hirroo ga kaŋ ti Tisin saajoo ka koy Negew gandaa here, gurma kaboo ga.

² Ngi hirroo ga hun teeko Ciiri-ciirantaa se ya here ka koy Negew tenje.

³ A ga koy too gurma here Dontoney žigidogoo do ka bisa nda Tisin ka žigi ka koy Kadeš-Barneya gurma here, ka hun no din ka koy bisa nda Hesronj ka žigi ka koy Adar ka kuubi ka koy Karka.

⁴ A ga koy Asmonj here ka too Misira gooroo do ka doo teekoo ra, nga ti war gurma hirroo.

⁵ Waynahunay here hirroo man'ti kala nongoo kaŋ ra Žurdeŋ isaa ga huru teeko Ciiri-ciirantaa ra. Hawsa here hirroo ga šintin Žurdeŋ isaa mundaogoo ra.

⁶ Woo banda ga, hirroo ga žigi ka koy Bet-Hogla ka bisa Bet-Araba, hirroo ga žigi koyne ka koy Bohaŋ kaŋ ti Rubenj iz'aroo tondoo do.

⁷ Hirroo ga žigi koyne ka koy Debir, ka bisa nda Akor gooroo ka koy hawsa here Gilgal kaboo here kaŋ ga Adumim žigidogoo tenje kaŋ goo gooroo ra dandi here. Woo banda ga, hirroo ga bisa En-Šemeš harey here ka koy En-Rogel.

⁸ Hirroo ga žigi ka koy no din Hinom iz'aroo gooroo do, Žebus kaŋ maa faa ti Žerizalem zunbudogoo gurma caraa here, woo banda ga, hirroo ga žigi ka koy hala tondi hondoo boŋoo ga kaŋ goo Hinom gooroo tenje, dangay here, nda Refa borey ganganoo hawsa boŋoo here.

⁹ Tondi hondoo boŋ beene hirroo ga golbi ka koy Neftowa hari hundogoo ra, ka koy Efron koyrawey here. Woo banda ga, hirroo ga golbi Baala here kaŋ maa faa ti Kiryat-Yarim.

¹⁰ Hirroo ga kuubi ka hun Baala waynakaŋay here Seyir tondi hondoo do, ka bisa hawsa caraa here Hawsa tondi hondoo here kaŋ maa faa ti Kesalon, ka zunbu ka koy Bet-Šemeš ka bisa nda Timna.

¹¹ Hirroo ga koy Ekron hawsa caraa zunbudogoo here, a ga golbi ka koy Šikaron ga ka bisa Baala hondoo ka too Yabnel, hirroo ga fatta teekoo ga.

¹² Dangay hirroo man'ti kala teeko Beeroo*.

Wey ti Žuda borey hirrey nongoo kul here, alaayan beeri ka koy alaayan beeri.

Kaleb tangam ka duu nga laboo

¹³ I na Kaleb, Yefune iz'aroo noo baa Žuda borey ra ka sawa nda yaamaroo kaŋ Abadantaa n'a noo Žozuwe se, maanaa Kiryat-Arba kaŋ maa faa ti Hebron. Arba ti Anak baabaa.

¹⁴ Kaleb na Anak boro hinza gaaray k'i kaa no din kaŋ man'ti kala Šešay, nda Ahiman, nda Talmay, Anak izeyan, no.

¹⁵ Za no din ra a na Debir borey tangam. Debir maa žeenaa ti Kiryat-Sefer.

¹⁶ Kaleb nka bay ka nee: «Ay g'ay ize woyoo Aksa noo a ma tee wande boraa se kaŋ Kiryat-Sefer tangam k'a dii.»

¹⁷ Kaleb armaa Kenaz iz'aroo Otniyel n'a dii. Kaleb n'a noo nga ize woyoo Aksa ma tee a se wande.

¹⁸ Kaŋ woyoo too kate, a na nga kurpoo tusa a ma faari wiri nga baabaa ga. Aksa sar ka zunbu nga farkaa ga, Kaleb nee a se: «Macin no n'ga baa?»

¹⁹ Aksa nee: «Gomni tee ya ne, zama n'n'ay noo labu Negew gandaa kaŋ ra hari sii, ay noo hari dooyan mo.» Woo ga, Kaleb n'a noo beene hari dogey, a n'a noo ganda hari dogey.

²⁰ Woo ti Žuda borey alkabiilaa tuboo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa.

Žuda alkabiilaa koyrawey

²¹ Koyrawey kaŋ goo Žuda borey laboo kaydogoo ga, Edom hirroo here, Negew ra, man'ti kala: Kabsel, nda Eder, nda Yagur,

²² nda Kina, nda Dimona, nda Adada,

²³ nda Kedeš, nda Hasor, nda Yitnan,

²⁴ nda Zif, nda Telem, nda Beyalot,

²⁵ nda Hasor-Hadata, nda Keriyot-Hesron kaŋ maa faa ti Hasor,

²⁶ nda Amam, nda Šema, nda Molada,

* 15:12 15:12 Zamnaa 1.4.

27 nda Hasar-Gadda, nda Hešmon, nda Bet-Pelet,
 28 nda Hasar-Šuwal, nda Ber-Šeba nda nga kuubi-ka-beraa,
 29 nda Baala, nda Iyim, nda Esem,
 30 nda Eltolad, nda Kesil, nda Horma,
 31 nda Siklak, nda Madmana, nda Sansana,
 32 nda Lebayot, nda Šilim, nda En-Rimonj: woo ti koyra waranka cindi yagga (29)[†] nda ngi koyra kanbey.

33 Koyrawey kanj goo hondey gandaa here ra ti Eštawol, nda Sora, nda Ašna,

34 nda Zanowa, nda En-Ganim, nda Tapuwa, nda Enam,
 35 nda Yarmut, nda Adulam, nda Soko, nda Azeka,
 36 nda Šarayim, nda Aditayim, nda Gedera, nda Gedera kuubi-ka-beraa: woo ti koyra woy cindi taaci (14) nda ngi koyra kanbey.

37 Koyrawey kanj tonton i ga ti Senanj, nda Hadaša, nda Migdal-Gad,

38 nda Dilanj, nda Misper, nda Yoktel,

39 nda Lakiš, nda Boskat, nda Eglonj,

40 nda Kabonj, nda Lahimas, nda Kitliš,

41 nda Gederot, nda Bet-Dagonj, nda Naama, nda Makeda: woo ti koyra woy cindi iddu (16) nda ngi koyra kanbey.

42 Koyrawey kanj tonton i ga ti Libna, nda Eter, nda Ašanj,

43 nda Ifta, nda Ašna, nda Nesib,

44 nda Kela, nda Akzib, nda Mareša: woo ti koyra yagga nda ngi koyra kanbey.

45 Koyrawey kanj tonton i ga ti Ekronj, nda nga koyrawey nda nga koyra kanbey.

46 Za Ekronj nda teekoo here koyrawey kul kanj goo Ašdod jere nda ngi koyra kanbey.

47 Ašdod nda nga koyrawey nda nga koyra kanbey. Gaaza nda nga koyrawey nda nga koyra kanbey hala Misira gooroo ga ka koy teeko Beeroo[‡] guraa ga.

48 Koyrawey kanj goo tondi hondoo ra ti: Šamir, nda Yatir, nda Soko,

49 nda Dana, nda Kiryat-Sana kanj maa faa ti Debir,

50 nda Anab, nda Eštemo, nda Anim,

51 nda Gošenj, nda Holonj, nda Gilo: woo ti koyra woy cindi foo (11) nda ngi koyra kanbey.

52 Koyrawey kanj tonton i ga ti Arab, nda Ruma, nda Ešanj,

53 nda Yanum, nda Bet-Tapuwa, nda Afeka,

54 nda Humeta, nda Kiryat-Arba kanj maa faa ti Hebronj, nda Siyor: woo ti koyra yagga nda ngi koyra kanbey.

55 Koyrawey kanj tonton i ga ti Mawonj, nda Karmel, nda Zif, nda Yuta,

56 nda Žizireyel, nda Yokdeyam, nda Zanowa,

57 nda Kayin, nda Gibeya, nda Timna: woo ti koyra woy (10) nda ngi koyra kanbey.

58 Koyrawey kanj tonton i ga ti Halul, nda Bet-Sur, nda Gedor,

59 nda Maarat, nda Bet-Anot, nda Eltekonj: woo ti koyra iddu nda ngi koyra kanbey.

[†] 15:32 15.32 Koyrawey hinnaa bisa waranka cindi yagga (29), zama Simewonj koyrawey kabandi i ra, zamnaa 19.9. [‡] 15:47 15.47 Zamnaa 1.4.

⁶⁰ Koyrawey kaŋ tonton i ga ti Kiryat-Bal kaŋ maa faa ti Kiryat-Yarim, nda Raba: woo ti koyra hinka nda ngi koyra kanbey.

⁶¹ Koyrawey kaŋ goo saajoo ra ti: Bet-Araba, nda Midin, nda Sekaka,

⁶² nda Nibšan, nda Ciiri-Koyraa, nda En-Gedi: woo ti koyra iddu nda ngi koyra kanbey.

⁶³ Žuda borey mana hin ka Žebus borey kaŋ ga goro Žerizalem gaaray. Žebus borey si goro kala Žerizalem hala hō, ngi nda Žuda borey.

16

Laboo kaŋ Isufi hayroo duu a

¹ Bagaa kaŋ nondi Isufi borey se alkurra karyan ra ga hun za Žurden isaa do, Žeriko tenje, Žeriko harey here waynahunay here, saajoo kaŋ ga žigi ka hun Žeriko ka koy Betel tondi hondoo ra.

² A ga hun Betel ka koy Luz ka bisa ka koy Arki borey gandaa ra ka koy Atarot.

³ Woo banda ga, a ga zunbu ka koy dangay here Yafleti borey gandaa ra hala Bet-Horon kaŋ goo ganda ka yee ka koy hala Gezer ka koy fatta teekoo ga.

⁴ Takaa woo nda Isufi borey Manase nda Efrayim duu ngi bagaa.

Laboo kaŋ Efrayim alkabiilaa duu a

⁵ Efrayim borey duu laboo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa, gandaa hirrey ne: waynahunay Atarot-Adar here hala Bet-Horon kaŋ goo beene

⁶ Hirroo ga koy fatta teekoo ga Mikmetat hawsa here. Woo banda ga, hirroo ka kuubi dandi here ka bisa Tanat-Silo waynahunay here ka koy Yanowa.

⁷ A hun Yanowa ka zunbu ka koy Atarot nda Naara ka tuku Žeriko ka bisa ka fatta Žurden isaa ga.

⁸ Dangay here, za Tapuwa, hirroo ga šerre ka koy Kana haroo do ka koy too teekoo do. Woo ti Efrayim borey alkabiilaa bagaa, alaayan beeri ka koy alaayan beeri,

⁹ ka tonton nongey wey ga, i n'i noo koyrawey kaŋ jisandi Efrayim borey nda Manase borey tuboo gamoo ra, koyrawey wey kul nda ngi koyra kanbey.

¹⁰ Efrayim borey mana Kana borey gaaray kaŋ ga goro Gezer. Kana borey ga goro Efrayim game hala hō, amma i goo baŋŋataray goy ra.

17

Laboo kaŋ Manase alkabiila jeraa duu a

¹ Manase kaŋ ti Isufi ize jinaa alkabiilaa mo duu baa kaŋ alkurraa karyanoo n'a noo a se. Manase ize jinaa kaŋ ti Makir ti Galad baabaa, a gay a duu Galad gandaa nda Bašan gandaa, zama wongaari no.

² Woo maaganda se baa nondi Manase borey jerey se, alaayan beeri ka koy alaayan beeri. Alaayan beerey man'ti kala Abiyezer izey, nda Helek izey, nda Asriyel izey, nda Šekem izey, nda Hefer izey, nda Šemida izey. Wey ti Manase, Isufi iz'aroo iz'arey, alaayan beeri ka koy alaayan beeri.

³ Manase iz'aroo Makir, nga iz'aroo ti Galad, Galad iz'aroo ti Hefer, Hefer iz'aroo ti Selofad. Selofad sii nda iz'aru, ize woyyan bara a se. Ize woyey maapey ne: Mahila, nda Nowa, nda Hogla, nda Milka, nda Tirsa.

⁴ Selofad ize woyey kaa sargari juwalkaa Eleyazar, nda Žozuwe, Nun iz'aroo, nda alwakiiley jine, i nee: «Abadantaa na Musa yaamar a m'ir noo tubu sanda ir armyey.»* I n'i noo baa sanda ngi baabaa armyey game ka sawa nda Abadantaa yaamaroo.

⁵ I na nongu woy (10) noo Manase se kanj man'ti Galad gandaa nda Bašan gandaa kanj goo Žurden isaa se banda.

⁶ Takaa woo nda Manase borey, arey nda woyey duu baa. Amma Galad nondi Manase iz'arey cindey se.

⁷ Manase hirroo ga hun Ašer gandaa ra ka koy Mikmetat, Šekem tenje. Hirroo ga koy kabe guma here, borey here kanj ga goro En-Tapuwa.

⁸ Tapuwa gandaa tee Manase wane, amma Tapuwa koyraa hunday kanj goo Manase hirroo ga tee Efrayim borey wane.

⁹ Hirroo ga zunbu ka koy Kana haroo ga, haroo se gurma here. Gurma koyrawey wey kanj goo Manase koyrawey game tee Efrayim wane. Manase hirroo goo haroo se hawsa here, a ga fatta teekoo ga.

¹⁰ Woo ra gurma here hirroo se ti Efrayim nongoo, hawsa here hirroo se ti Manase nongoo. Teekoo ga tee i se hirri, i ga too Ašer hawsa here, dandi here Isakar bara no.

¹¹ Isakar nda Ašer gandawey ra, Manase duu koyrayan, koyrawey ne: Bet-Šeyan nda nga koyra kanbey, nda Ibleyam nda nga koyra kanbey, nda Dor nda nga koyra kanbey, nda En-Dor nda nga koyra kanbey, nda Tanak nda nga koyra kanbey, nda Megido nda nga koyra kanbey, maanaa hondu hinza.

¹² Manase iz'arey mana hin ka koyrawey wey dii. Kanan borey gaabandi ngi ma goro gandaa woo ra.

¹³ Waatoo kanj Izirayel borey hanse ka gaabi, i na Kanan borey dan waazibi goy ra, amma i mana hin k'i gaaray pat.

Isufi hayroo ga baa ngi ma duu doo beeri

¹⁴ Isufi borey nee Žozuwe se: «Macin se ay bagaa tuboo mana tee kala nongu folloku hinne, baa foo, ka gar ay man'ti kala jama beeri, zama Abadantaa na albarka dan ay ra hala hō?»

¹⁵ Žozuwe nee i se: «Nda jama beeri ti ni, žigi ka koy hawsaa ra. N'ga nongu tee ni boŋ se Ferezi borey nda Refa borey gandaa ra, zama Efrayim tondi hondey laboo ga kacca ma ne.»

¹⁶ Isufi borey nee: «Tondi hondey si wasa ir se, koyne mo guuru torkayan goo Kanan borey kul se kanj goo gooroo ra, wey kanj goo Bet-Šeyan nda nga koyra kanbey, nda wey kanj goo Žizireyel gooroo ra.»

¹⁷ Žozuwe nee Isufi hugoo kanj ti Efrayim nda Manase se: «Jama beeri ti ni, ni gaaboo ga beeri, n'si duu baa folloku hinne.

¹⁸ Amma n'ga duu tondi hondey, ba nda hawsa no. N'g'a kosu ka duu gorodoo, hala nga kaydogoo ga a ga tee ni wane. N'ga Kanan borey gaaray, ba kanj i goo nda guuru torkayan, ba kanj i ga gaabi.»

* 17:4 17.4 Kabuyaney 27.6.

18

Gandawey kaŋ cindi zamna takaa

¹ Waatoo kaŋ Izirayel borey, ŋi gandaa hinoo goo i kone, ŋi jamaa kul marga Silo, no din ra i na cere kubayyan huklumoo cin.

² Izirayel borey ra alkabiila iyee ka cindi kaŋ mana duu tubu.

³ Žozuwe nee Izirayel borey se: «Hala waati foo no war ga tun ka koy gandaa mayray kaŋ Abadantaa, war baabey Koyoo n'a noo war se ka ben?»

⁴ Wa aru hinza zaa war alkabiila foo kul ra, ay g'i sanba i ma tun ka koy gandaa yaara ka hantum ŋi tuboo ga, woo banda ga, i ga kaa ay do.

⁵ I g'a zamna cere game zamna iyee, Žuda ga cindi nga dogoo ra gurma here, Isufi hugoo ga cindi nga dogoo ra hawsa here.

⁶ Adiši war, war ga hantum ganda nongu iyee ga, war ma kate a ne ra. Ay ga alkurra kar war se ne hunday ra Abadantaa, ir Koyoo jine.

⁷ Lewi borey si duu war ra baa, zama Abadantaa sargari juwalyanoo ti ŋi tuboo. Gad alkabiilaa, nda Ruben alkabiilaa, nda Manase alkabiila jeraa duu Žurdeŋ isaa se banda dandi here tuboo kaŋ Musa, Abadantaa tamoo n'a noo i se.»

⁸ Arey kaŋ ga hima ka hantum gandaa ga tun ka koy. Žozuwe n'i yaamar ka nee: «Wa koy, war ma gandaa yaara, war ma hantum a ga, war ma willi kate ay do, nga banda ga, ay ga alkurra kar war se Abadantaa jine ne Silo ra.»

⁹ Arey koy, i na ganda dunbu ka bisa, i na tiiraa tee zamna iyee ga ka sawa nda koyrawey. Woo banda ga, i yee kate Žozuwe do jamaa kaloo ra Silo.

¹⁰ Žozuwe na alkurra kar i se Silo Abadantaa jine, no din ra a na gandaa zamna Izirayel borey game ka sawa nda ŋi fayyanoo.

Laboo kaŋ Benžameŋ alkabiilaa duu a

¹¹ Alkurraa kaŋ Benžameŋ borey ga, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa. Ŋi bagaa laboo sii kala Žuda borey nda Isufi borey game.

¹² Hawsa here ŋi hirroo ga šintin Žurdeŋ isaa ga. Hirroo ga žigi ka koy Žeriko jere hawsa here ka žigi ka koy tondi hondoo ra dangay here ka too Bet-Aben saajoo ra.

¹³ Hirroo ga hun no din ka koy Luz kaŋ maa faa ti Betel gurma caraa zunbudogoo ga. Woo banda ga, hirroo ga zunbu ka koy Atarat-Adar tondi hondoo do kaŋ goo Bet-Horoŋ kaŋ goo ganda gurma here.

¹⁴ Hirroo ga golbi ka kuubi waynakaŋay kaboo here ka koy gurma here, za tondi hondoo kaŋ goo Bet-Horoŋ gurma here, a ga fatta Kiryat-Bal ga kaŋ maa faa ti Kiryat-Yarim, nga ti Žuda borey koyra. Woo ti dangay here kaboo hirroo.

¹⁵ Gurma kaboo hirroo ga šintin Kiryat-Yarim kaydogoo ga. Hirroo ga koy waynakaŋay here ka too Neftowa hari hundogoo do.

¹⁶ Hirroo ga zunbu ka koy tondi hondoo caraa ga kaŋ goo Hinom izoo gooroo tenje, Refa borey gooroo ra hawsa here. A zunbu ka koy nda Hinom iz'aroo gooroo, Žebus borey gurma caraa zunbudogoo ga ka zunbu ka koy hala En-Rogel.

¹⁷ A ga kuubi hawsa here ka koy En-Šemeš, ka koy Gelilot kaŋ ga Adumim žigidogoo tenje, a ga zunbu ka koy Bohaŋ, Ruben iz'aroo tondoo do.

¹⁸ A ga bisa tondi hondoo caraa ga ka Ganganoo gandaa tenje hawsa here jina ka zunbu ka koy Ganganoo gandaa here.

¹⁹ Hirroo ga bisa Bet-Hogla hawsa caraa zunbudogoo here, a ga too teeko Ciiri-ciirantaa mijoo ga hawsa here, Žurdeŋ isaa mijoo ga gurma here. Woo ti gurma here hirroo.

²⁰ Dandi here Žurdeŋ isaa ga tee hirroo.

Woo ti Benžameŋ borey tuboo, alaayan beeri ka koy alaayan beeri, nda nga hirrey kaŋ g'a kuubi k'a bere.

²¹ Koyrawey kaŋ Benžameŋ borey alkabiilaa duu ey, alaayan beeri ka koy alaayan beeri, ti: Žeriko, nda Bet-Hogla, nda Emek-Kesis,

²² nda Bet-Araba, nda Semarayim, nda Betel,

²³ nda Awim, nda Para, nda Ofra,

²⁴ nda Kefar-Amona, nda Ofni, nda Geba. Woo ti koyra woy cindi hinka (12) nda ngi koyra kanbey.

²⁵ Koyrawey kaŋ tonton i ga ti Gabawoŋ, nda Rama, nda Berot,

²⁶ nda Mispe, nda Kefira, nda Mosa,

²⁷ nda Rekem, nda Yirpel, nda Tarela,

²⁸ nda Sela, nda Elef, nda Žebus kaŋ maa faa ti Žerizalem, nda Gibeya, nda Kiryat: woo ti koyra woy cindi taaci (14) nda ngi koyra kanbey. Woo ti Benžameŋ borey tuboo kaŋ alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu a.

19

Laboo kaŋ Simewoŋ alkabiilaa duu a

¹ Alkurra hinkantoo karandi, a kaŋ Simewoŋ ga, Simewoŋ borey alkabiilaa ga, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa. Ngi tuboo goo Žuda borey tuboo game.

² Koyrawey kaŋ i n'i tubu ti: Ber-Šeba, nda Šeba, nda Molada,

³ nda Hasar-Šuwal, nda Bala, nda Esem,

⁴ nda Eltolad, nda Betul, nda Horma,

⁵ nda Siklak, nda Bet-Markabot, nda Hasar-Susa,

⁶ nda Bet-Lebawot, nda Šaruhen: woo ti koyra woy cindi hinza (13) nda ngi koyra kanbey.

⁷ Koyrawey kaŋ tonton i ga ti: Ayin, nda Rimon, nda Eter, nda Ašan: woo ti koyra taaci nda ngi koyra kanbey,

⁸ nda koyra kanbey kul kaŋ ga koyrawey wanga hala Balat-Ber kaŋ maa faa ti Ramat-Negew. Woo ti Simewoŋ borey alkabiilaa tuboo kaŋ alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu a.

⁹ Žuda borey nongey ra i na Simewoŋ borey noo, zama Žuda borey nongu hanse ka beeri i se. Woo se Simewoŋ nongoo huru Žuda nongoo ra.

Laboo kaŋ Zabuloŋ alkabiilaa duu a

¹⁰ Alkurra hinzantoo karandi, a kaŋ Zabuloŋ borey ga, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa. Ngi tuboo hirroo ga koy hala Sarid.

¹¹ Hirroo ga žigi ka koy dangay here Marala here, a ga too Dabešet do nda haroo kaŋ ga bisa Yokneyam tenje.

¹² Za Sarid a ga kuubi dandi here, waynahunay here, Kislod-Tabor laamaa ra, a ga fatta ka koy Daberat ka žigi ka koy Yafiya.

¹³ A ga hun no din ka bisa dandi here, waynahunay here nda Gat-Hefer, nda Et-Kasin ka koy too Rimonj ka koy kani hala Neyya.

¹⁴ Woo banda ga, hirroo g'a kuubi k'a bere ka koy Hanatonj hawsa here, ka koy fatta Ifta-El gooroo ga,

¹⁵ nda Katat, nda Nahalal, nda Šimronj, nda Yidela, nda Betelehem: woo ti koyra woy cindi hinka (12) nda ngi koyra kanbey.

¹⁶ Woo ti Zabulonj borey tuboo kanj alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu a, koyrawey wey nda ngi koyra kanbey.

Laboo kanj Isakar alkabiilaa duu a

¹⁷ Alkurra taacantoo karandi, a kanj Isakar ga, Isakar borey ga, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa.

¹⁸ Ngi gandaa koyrawey ti: Žizireyel, nda Kesulot, nda Šunem,

¹⁹ nda Hafarayim, nda Šiyonj, nda Anaharat,

²⁰ nda Rabit, nda Kišiyonj, nda Ebes,

²¹ nda Remet, nda En-Ganim, nda En-Hada, nda Bet-Pases.

²² Ngi hirroo ga too Tabor, nda Šasayim, nda Bet-Šemeš. Woo banda ga, ngi hirroo ga fatta Žurdenj isaa ga: woo ti koyra woy cindi iddu (16) nda ngi koyra kanbey.

²³ Wey ti koyrawey nda ngi koyra kanbey kanj ti Isakar borey alkabiilaa tuboo kanj alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu a.

Laboo kanj Ašer alkabiilaa duu a

²⁴ Alkurra guwantoo karandi, a kanj Ašer alkabiilaa ga, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa.

²⁵ Ngi gandaa koyrawey ti: Helkat, nda Hali, nda Beten, nda Akšaf,

²⁶ nda Alamelek, nda Amad, nda Mišal, hirroo ga koy too Karmel tondi hondoo ga dangay here, nda Šihor-Libnat haroo ga.

²⁷ Woo banda ga, a kuubi ka koy waynahunay, ka koy Bet-Dagonj here, ka too Zabulonj nda Ifta-El gooroo, Bet-Emek nda Neyel hawsa here ka koy too Kabul se kabe waawa here,

²⁸ ka koy Ebronj, nda Rehob, nda Hamonj, nda Kana hala Sidonj koyra beeroo.

²⁹ Hirroo ga yee ka kuubi Rama here hala Tir kanj kuubandi nda cete. Hirroo ga šiiri koyne Hosa here ka koy fatta teekoo ga za Hebel hala Akzib,

³⁰ nda Um, nda Afek, nda Rehob: woo ti koyra waranka cindi hinka (22) nda ngi koyra kanbey.

³¹ Wey ti koyrawey nda ngi koyra kanbey kanj ti Ašer borey alkabiilaa tuboo kanj alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu a.

Laboo kanj Neftali alkabiilaa duu a

³² Alkurra idduwantoo karandi, a kanj Neftali borey ga, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa.

³³ Ngi hirroo ga hun za Helef, za tuurijnaa beeroo kanj goo Sananim, ka bisa ka koy Adami-Nekeb, nda Yabnel hala Lakum, a ga fatta Žurdenj isaa ga.

³⁴ Hirroo ga kuubi dangay here Aznot-Tabor ka hun no din ka koy Hukok, a ga too Zabulonj gurma kaboo here, a ga too Ašer se dangay nda Žuda. Žurdenj isaa goo a se waynahunay.

³⁵ Koyrawey kanj kuubandi nda cete ti Sidim, nda Ser, nda Hamat, nda Rakat, nda Kineret,

³⁶ nda Adama, nda Rama, nda Hasor,

³⁷ nda Kedeš, nda Edreyi, nda En-Hasor,

³⁸ nda Ironj, nda Migdal-El, nda Horem, nda Bet-Anat, nda Bet-Šemeš: woo ti koyra woy cindi yagga (19) nda ngi koyra kanbey.

³⁹ Wey ti koyrawey nda ngi koyra kanbey kanj ti Neftali borey alkabiilaa tuboo kanj alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu a.

Laboo kanj Dan alkabiilaa duu a

⁴⁰ Alkurra iyyantoo karandi, a kanj Dan borey ga, alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu nga bagaa.

⁴¹ Ngi gandaa koyrawey ti: Sora, nda Eštawol, nda Ir-Šemeš,

⁴² nda Šalabenj, nda Ayalonj, nda Išla,

⁴³ nda Elonj, nda Timna, nda Ekronj,

⁴⁴ nda Elteke, nda Gibetonj, nda Balat,

⁴⁵ nda Yehud, nda Bene-Barak, nda Gat-Rimonj,

⁴⁶ nda Yarkonj isaa, nda Rakonj koyraa, nda laboo kanj ga Žafa tenje.

⁴⁷ Dan borey laboo hun i kone. Woo ga, Dan borey koy wongu Lešem. I n'a dii ka borey wii nda takuba. I n'a mayray, i goro a ra k'a cee nda Dan, Dan kanj ti ngi baabaa maapoo.

⁴⁸ Wey ti koyrawey nda ngi koyra kanbey kanj ti Dan borey alkabiilaa tuboo kanj alaayan beeri ka koy alaayan beeri duu a.

Laboo kanj Žozuwe duu a

⁴⁹ Waatoo kanj Izirayel borey na gandaa zamna ka ben ka sawa nda nga hirrey, i na Žozuwe, Nun iz'aroo mo noo tubu ngi game.

⁵⁰ Ka sawa nda Abadantaa yaamaroo i na Žozuwe noo koyraa kanj a n'a wiri kanj ti Timnat-Sera kanj goo Efrayim tondi hondey ra. A na koyraa cin, a goro a ra.

⁵¹ Wey ti tubey kanj sargari juwalkaa Eleyazar, nda Žozuwe, Nun iz'aroo, nda hugu boņey n'i zamna nda alkurra Abadantaa jine Silo, cere kubayyan hukkmoo mipoo ga ka sawa nda Izirayel borey alkabiilawey. Takaa woo nda i na gandaa zamnaroo benandi.

20

Koyrawey kanj ga boro ga nga boņ talfi

¹ Abadantaa šelanj Žozuwe se ka nee:

² «Nee Izirayel borey se: «Wa koyrayanj suuba kanjanj ra boro ga koy nga boņ talfi kanj ay nee Musa m'a har war se.

³ Boro kanj firka ka boro wii, a mana muray, a ga hin ka zuru ka koy no din, i ga tee war se koyrayanj kanj ra boro ga nga boņ talfi bukaa faasakaa masi duu nga.

⁴ A ma zuru ka koy koyrawey wey affoo ra, a ga kay koyraa mipoo ga, a ga nga misoo har koyraa din boro beerey se. Wey din g'a dii ngi do koyraa ra k'a noo nongu kanj ra a ga goro.

⁵ Nda bukaa faasakaa koy a gaarandi, i masi boraa kanj wiiya noo a se, zama a nka firka ka nga cinaa wii, ka gar man'ti konnaray se.

⁶ A ma cindi koyraa din ra hala han kanj a kay jamaa jine ka ciitandi. A ga cindi no din koayne hala waati kanj sargari juwalkaw beeroo kanj goo no waati din buu. Woo banda ga, boraa kanj wiiya ga willi, a ga huru nga koyraa ra nda nga hugoo ra, koyraa kanj ga a zuru.»»

⁷ Koyrawey kanj ra boro ga nga boŋ talfi kanj Izirayel kayandi ti: Kedeš kanj goo Galile gandaa ra, Neftali tondi hondey ra, nda Šekem kanj goo Efrayim tondi hondey ra, nda Kiryat-Arba kanj maa faa ti Hebronj kanj goo Žuda tondi hondey ra.

⁸ Žurdeŋ isaa se banda, Žeriko se waynakanj ay i na Beser koyraa suuba saajoo ra, ganganoo ra, Rubenj alkabiilaa laamaa ra. Ramot kanj goo Galad, Gad alkabiilaa laamaa ra, nda Golanj kanj goo Bašanj, Manase alkabiilaa laamaa ra.

⁹ Wey ti koyrawey kanj suubandi Izirayel borey nda yawey kanj goo gamey ra hala boro kanj firka ka boro wii ma zuru ka koy i ra, de bukaa faasakaa masi koy a wii za a mana kay jamaa jine.

21

Lewi borey koyrawey (Taarikey 1na 6.39–66)

¹ Lewi borey hugu boŋey man sargari juwalkaa Eleyazar, nda Žozuwe, Nun iz'aroo nda Izirayel borey alkabiilawey hugu boŋey.

² I šelanj i se Silo, Kananj gandaa ra ka nee i se: «Abadantaa na Musa ka yaamar noo kanj i m'ir noo koyrayanj kanj ra ir ga goro nda ngi hawsawey ir adabbawey se.»

³ Woo ga, Izirayel borey na Lewi borey noo ngi tuboo ra koyrayanj wey nda ngi hawsawey ka sawa nda Abadantaa yaamaroo.

⁴ Kehat borey alaayan beerey mana hun kala Lewi borey ga. Alkurraa karandi kanj ga koyrawey cebe kanj i ga duu ey. Ngi ra, sargari juwalkaa Haruna izey duu koyra woy cindi hinza (13), koyrawey sii kala Žuda, nda Simewoŋ, nda Benžameŋ gandawey ra.

⁵ Kehat borey cindey duu alkurraa ra koyra woy (10) Efrayim gandaa alaayan beerey, nda Dan gandaa, nda nongoo kanj ti Manase alkabiila jeraa wane.

⁶ Geršoŋ izey duu alkurraa ra koyra woy cindi hinza (13). I sii kala Isakar alaayan beerey, nda Ašer, nda Neftali gandawey ra, nda nongoo kanj ti Manase alkabiila jeraa faa wane kanj goo Bašanj.

⁷ Merari izey, alaayan beeri ka koy alaayan beeri, duu koyra woy cindi hinka (12) Rubenj, nda Gad, nda Zabuloŋ gandawey ga.

⁸ Izirayel borey na alkurra kar ka Lewi borey noo koyrawey wey nda ngi hawsawey, sanda takaa kanj nda Abadantaa n'a ka Musa yaamar.

Koyrawey kanj Kehat borey duu ey

⁹ Žuda koyrawey nda Simewoŋ koyrawey maapey ne kanj nondi

¹⁰ Haruna izey se. Kehat alaayan beerey boroyanj no kanj mana hun kala Lewi borey ra, alkurra jinaa mana kanj kala ngi ga.

¹¹ I n'i noo Kiryat-Arba koyraa, Arba ti Anak baabaa, Kiryat-Arba maa faa ti Hebronj, Žuda tondi hondey ra, nga nda nga hawsawey kanj g'a kuubi k'a bere.

¹² Amma koyraa faarey nda nga koyra kanbey, i n'i noo Kaleb, Yefune iz'aroo se i ma tee nga wane.

¹³ Haruna, sargari juwalkaa iz'arey se i na koyraa noo kanj ga boro wiikaw ga koy nga boŋ talfi kanj ti: ka tonton Hebronj nda nga hawsawey ga, i n'i noo Libna nda nga hawsawey,

¹⁴ nda Yatir nda nga hawsawey, nda Eštemowa nda nga hawsawey,

15 nda Holoŋ nda nga hawsawey, nda Debir nda nga hawsawey,

16 nda Ayin nda nga hawsawey, nda Yuta nda nga hawsawey, nda Bet-Šemeš nda nga hawsawey: woo ti koyra yagga kaŋ hun alkabiila hinkaa gandawey wey ra.

17 Koyrawey kaŋ nondi i se kaŋ hun Benžamenj alkabiilaa gandaa ra ti Gabawoŋ nda nga hawsawey, nda Geba nda nga hawsawey,

18 nda Anatot nda nga hawsawey, nda Alemet nda nga hawsawey: woo ti koyra taaci.

19 Haruna, sargari juwalkaa borey koyrawey kul hinnaa ti koyra woy cindi hinza (13) nda ngi hawsawey.

20 Haya kaŋ ti Lewi borey jerey kaŋ ti Kehat iz'arey alaayan beerey, alkurraa n'i noo Efrayim alkabiilaa gandaa ra koyrayaŋ.

21 I n'i noo Šekem kaŋ goo koyrawey ra kaŋ ga boro wiikaw ga nga boŋ talfi, nga nda nga hawsawey kaŋ too Efrayim tondi hondey ra, nda Gezer koyraa nda nga hawsawey,

22 nda Kibsayim nda nga hawsawey, Bet-Horoŋ nda nga hawsawey: woo ti koyra taaci.

23 Dan gandaa ra, Elteke nda nga hawsawey, nda Gibetoŋ nda nga hawsawey,

24 nda Ayaloŋ nda nga hawsawey, Gat-Rimoŋ nda nga hawsawey: woo ti koyra taaci.

25 Manase alkabiila jeraa gandaa ra, Tanak nda nga hawsawey, Gat-Rimoŋ nda nga hawsawey: woo ti koyra hinka.

26 Koyrawey kul hinnaa ti koyra woy (10) nda ngi hawsawey Kehat borey cindey alaayan beerey se.

Koyrawey kaŋ Geršoŋ borey duu ey

27 Geršoŋ borey mana hun kala Lewi borey alaayan beerey ra. Koyrawey kaŋ i duu ey Manase alkabiila jeraa gandaa ga ti: Golaŋ, nga nda nga hawsawey kaŋ goo koyrawey ra kaŋ ga boro wiikaw ga nga boŋ talfi. Golaŋ sii kala Bašaŋ gandaa ra. Ka tonton Golaŋ ga, i duu Beštera nda nga hawsawey: woo ti koyra hinka.

28 Isakar alkabiilaa gandaa ra, Kišiyonj nda nga hawsawey, nda Daberat nda nga hawsawey,

29 nda Yarmut nda nga hawsawey, nda En-Ganim nda nga hawsawey: woo ti koyra taaci.

30 Ašer alkabiilaa gandaa ra, Mišal nda nga hawsawey, Abdoŋ nda nga hawsawey,

31 nda Helkat nda nga hawsawey, Rehob nda nga hawsawey: woo ti koyra taaci.

32 Neftali alkabiilaa gandaa ra, i duu Kedeš nda nga hawsawey kaŋ goo koyrawey ra kaŋ ga boro wiikaw ga nga boŋ talfi. Kedeš sii kala Galile gandaa ra. Ka tonton Kedeš ga, i duu Hamot-Dor nda nga hawsawey, nda Kartaŋ nda nga hawsawey: woo ti koyra hinza.

33 Geršoŋj borey, alaayan beeri ka koy alaayan beeri, koyrawey kul hinnaa ti koyra woy cindi hinza (13) nda ngi hawsawey.

Koyrawey kaŋ Merari borey duu ey

34 Lewi borey cindey kaŋ ti Merari alaayan beerey wane, i n'i noo: Zabuloŋ alkabiilaa gandaa ra, Yokneyam nda nga hawsawey, nda Karta nda nga hawsawey,

³⁵ nda Dimna nda nga hawsawey, nda Nahalal nda nga hawsawey: woo ti koyra taaci.

³⁶ Ruben alkabiilaa gandaa ra, Beser nda nga hawsawey, nda Yahas nda nga hawsawey,

³⁷ nda Kedemot nda nga hawsawey, nda Mefat nda nga hawsawey: woo ti koyra taaci.

³⁸ Gad alkabiilaa gandaa ra, i duu Ramot nda nga hawsawey kanj goo koyrawey ra kanj ga boro wiikaw ga nga bonj talfi. Ramot sii kala Galad gandaa ra. Ka tonton Ramot ga, i duu Mahanayim nda nga hawsawey,

³⁹ nda Hešbon nda nga hawsawey, nda Yazer nda nga hawsawey: woo ti koyra taaci.

⁴⁰ Koyrawey kul hinnaa kanj Merari izey duu ey, alaayan beeri ka koy alaayan beeri, ti koyra woy cindi hinka (12). Merari izey ka tee Lewi boro alaayan beeri kokorantey ka alkurra kar.

⁴¹ Lewi borey koyrawey kul hinnaa Izirayel borey mayraa game ti koyra woytaaci cindi yaaha (48) nda ngi hawsawey.

⁴² Koyrawey wey affoo kul goo nda labu k'a kuubi k'a bere, takaa woo da no koyrawey wey kul se.

⁴³ Takaa woo nda Abadantaa na gandaa kul noo Izirayel se kanj a n'a žee ngi baabey se kanj nga g'a noo i se, i duu a, i goro a ra.

⁴⁴ Abadantaa n'i noo alaafiya nongoo kul here, sanda takaa kanj nda a žee ngi baabey se, ngi iberi kul ba affoo si hin ka kay i jine, Abadantaa na ngi iberey kul danj kabey ra.

⁴⁵ Haya henney kul kanj Abadantaa na ngi allaahidoo zaa Izirayel hugoo borey se, affoo sii no kanj mana tee, i kul teendi.

22

Alkabiilawey kanj goo Žurdenj isaa se banda

¹ Alwaatoo woo, Žozuwe na Rubenj borey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa cee.

² A nee i se: «War na hayaa kul dii kanj Musa, Abadantaa tamoo na war yaamar nda a, war na hanajer ya ne hayey kul ra kanj nda ay na war yaamar.

³ Za alwaati kukoo woo hala hō, war mana war armey nanj, war na Abadantaa, war Koyoo yaamaroo dii henna.

⁴ Sohō kanj Abadantaa, war Koyoo na war armey noo hunanzamay nda takaa kanj nda a n'a har i se, wa willi ka koy war do, gandaa ra kanj ti war halaalaa, woo kanj Musa, Abadantaa tamoo n'a noo war se Žurdenj isaa se banda.

⁵ Hayaa hinne kanj no, wa gaabandi ka yaamaroo nda ašariyaa ka goy kanj Musa, Abadantaa tamoo n'i noo war se: ka baa Abadantaa, war Koyoo, nda ka hanga nga fondawey kul, nda ka nga yaamarey ka dira, nda ka hawa a ga, nda ka goy a se nda war binoo kul nda war hundoo kul.»

⁶ Žozuwe gaara i se, a n'i nanj i ma koy. I koy ngi do.

⁷ Musa nka Manase alkabiila jeraa noo baa Bašanj ra, Žozuwe, nga, a na alkabiila jere faa kanj cindi noo baa nga armey jere Žurdenj isaa se ne da here, waynakanaj kaboo ga. Waatoo kanj Žozuwe g'i nanj i ma koy ngi do, a gaara i se,

⁸ a nee i se: «Wa yee war do nda alman beerijan, nda adabba booboyan, nda nzorfu kaaray, nda wura, nda alhan, nda guuru, nda bankaaray boobo.

Wa alganiimaa kaŋ war duu a war iberey ga zamna war nda war armye game.»

Sargari tonadogoo kaŋ cinandi Žurdeŋ isaa jere

⁹ Ruben borey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa yee. I hun Izirayel borey do Silo, Kanaŋ gandaa ra ka koy Galad kaŋ ti gandaa kaŋ ti ngi halaalaa, a ma tee ngi mayray ka sawa nda yaamaroo kaŋ nda Abadantaa na Musa k'i yaamar.

¹⁰ Waatoo kaŋ i too nongey kaŋ goo Žurdeŋ isaa jere kaŋ goo Kanaŋ gandaa ra, i na sargari tonadogoo cin no din, Žurdeŋ isaa jere, sargari tonadoo beeri.

¹¹ Izirayel borey maa kaŋ boroyaŋ nee: «Ruben borey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa na sargari tonadoo cin nongey kaŋ goo Žurdeŋ isaa jere, Izirayel borey se here, Kanaŋ gandaa ra.»

¹² Waatoo kaŋ Izirayel borey maa woo, Izirayel jamaa kul marga Silo ka soolu ka žigi ka koy k'i kar.

¹³ Izirayel borey na Pinehas, sargari juwalkaa Eleyazar iz'aroo sanba Ruben borey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa do Galad gandaa ra.

¹⁴ Boŋkoyni woy (10) hanga Pinehas, boŋkoyni foo kul man'ti kala hugu boŋ foo kaŋ hun Izirayel jamawey ra.

¹⁵ I koy Ruben borey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa do Galad ka ŧelanj i se ka nee:

¹⁶ «Hayaa kaŋ Abadantaa jamaa kul n'a har ne: <Macin ti laadir janjaa woo kaŋ war n'a tee Izirayel Koyoo ga? War na banda bere Abadantaa se ka sargari tonadoo cin war boŋ se, war ture hõ Abadantaa ga.

¹⁷ Pewor* tooŋeroo mana wasa war se, ka gar hala hõ ir mana henan a ra hayaa kaŋ maaganda se bone na Abadantaa jamaa kar?

¹⁸ De war, war ga banda bere Abadantaa se hõ. Nda war ga ture hõ Abadantaa ga, suba a ga dukur Izirayel jamaa kul ga.

¹⁹ Nda cimi no kaŋ gandaa kaŋ ti war mayraa ga žiibi, adiši wa bisa ka koy gandaa ra kaŋ ti Abadantaa mayraa, nongoo kaŋ ra Abadantaa gorodogoo goo, war mayraa ma bara ir game, amma war masi ture Abadantaa ga, war masi ture ir ga ka sargari tonadoo cin war boŋ se ka tonton Abadantaa, ir Koyoo sargari tonadogoo ga.

²⁰ Man'ti Akan, Zera iz'aroo nka laadir janjay tee haya harramantaa here? Dukuroo kaŋ Izirayel jamaa kul boŋ. Man'ti nga hinne no ka halaci nga layboo se.»

²¹ Ruben borey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa na Izirayel jamawey boŋkoyney zaabi ka nee:

²² «Irkoy Abadantaa kaŋ ti koyey Koyoo, ir n'a har, Irkoy Abadantaa kaŋ ti koyey Koyoo, nga, a ga bay, Izirayel mo ga kaa ka bay... Nda tureyan nda ir goy, nda Abadantaa kutayan no, mas'ir hallasi hõ.

²³ Nda ir nka sargari tonadoo cin ka banda bere Abadantaa se, nda ka sargari kukuranteyan kaa nda taasuu sargariyan kaa a boŋ, nda ka alaafiya teendi sargari kaa a boŋ, yala Abadantaa m'ir haa nda a.

²⁴ Kalaa, man'ti woo din no, ir nka woo tee hunburay se, suba nda war izey ŧelanj ir izey se ka nee: <Macin bara war nda Abadantaa, ir Koyoo game?>

* 22:17 22.17 Kabuyaney 23.28.

²⁵ Abadantaa na Žurden isaa tee hirri ir nda war game, Ruben borey nda Gad borey. War sii nda baa kul Abadantaa do.> War izey ga hin k'ir izey tuti i ma fay nda ka hunbur Abadantaa.

²⁶ Woo se ir nee ir boŋ se: <Ir ma tun ka sargari tonadoo cin, man'ti sargari kukuranteyan nda sargari tanayan se,

²⁷ amma hala a ma tee seede ir, nda war game, nda ir hayroo se ir dumawey ga kaŋ ir goo ma Abadantaa goyoo tee nda ir sargari kukurantey, nda ir sargarey, nda ir alaafiya teendi sargaroo jinoo ra, hala suba war izey masi nee ir izey se: "Baa kul sii war se Abadantaa do.">

²⁸ Ir nee ir boŋ se: <Nda i na woo har ir se, nda ir hayroo se, ir ga zaabi ka nee: "Wa sargari tonadogoo dumoo guna kaŋ ir baabey n'a tee, man'ti sargari kukuranteyan se, man'ti sargari tanayan se, amma a mma tee sanda seede ir nda war game.">

²⁹ Ir ga mooru tureyan Abadantaa ga, ir ga mooru hō ir ma banda bere Abadantaa se ka sargari tonadoo cin sargari kukuranteyan, nda taasu sargariyan, nda sargari tanayan kaa kaŋ man'ti Abadantaa, ir Koyoo sargari tonadogoo kaŋ goo nga gorodogoo jinoo ra.»

³⁰ Waatoo kaŋ sargari juwalkaa Pinehas, nda jamaa boŋkoyney, nda Izirayel jamawey jineborey kaŋ cindi a bande maa ůenney kaŋ Ruben borey, nda Gad borey, nda Manase borey n'i har, a kan i se.

³¹ Pinehas, sargari juwalkaa Eleyazar iz'aroo nee Ruben borey, nda Gad borey, nda Manase borey se: «Hō ir bay kaŋ Abadantaa goo ir game, zama war mana laadir jaŋaa woo tee Abadantaa se, woo ra war na Izirayel borey kaa Abadantaa kaboo ra.»

³² Pinehas, sargari juwalkaa Eleyazar iz'aroo nda boŋkoyney koy Ruben borey, nda Gad borey do Galad gandaa ra ka yee kate Kanaŋ Izirayel borey jere ka deede i se.

³³ Hayaa kaŋ i n'a deede kan Izirayel borey se. Izirayel borey na albarka tee Abadantaa se, i mana yee ka nee kaŋ ngi ga tun ka wongu soolu ka gandaa kaŋ ra Ruben borey nda Gad borey ga goro halaci.

³⁴ Ruben borey nda Gad borey na sargari tonadogoo maanoo daŋ «seede», i nee: «Sargari tonadogoo woo ga tee ir kul se seede kaŋ Abadantaa ti Irkoy.»

23

Žozuwe ůenni kokorantey

¹ Waati kuku banda ga, kaŋ Abadantaa na Izirayel noo alaafiya k'a hallasi nga iberey kul ra kaŋ g'a kuubi k'a bere, Žozuwe duu aloomur kuku, a hanse ka ůen.

² Žozuwe na Izirayel kul cee k'i marga, Izirayel boro beerey, nda alwakiiley, nda alkaaley, nda goy juwalkey. A nee i se: «Ay jiirey boobo, ay hanse ka ůen.

³ War, war dii hayaa kul kaŋ Abadantaa, war Koyoo n'a tee jamawey wey kul se war maaganda, zama Abadantaa, war Koyoo no ka wongu war se.

⁴ Wa guna, ay na alkurra kar ka war noo alkabiila ka koy alkabiila jamawey gandawey wey kaŋ cindi za Žurden isaa do, nda jamawey gandawey kul kaŋ ay n'i kaa hala teeko Beeroo* do waynakaŋay here.

* 23:4 23.4 Zamnaa 1.4.

⁵ Abadantaa, war Koyoo g'i moorandi war k'i gaaray war jine. War ga ngi gandaa mayray sanda takaa kanj nda Abadantaa, war Koyoo n'a har war se.

⁶ Sohō wa war boj gaabi ka haya kul kanj hantumandi Muusa ašariyaa tiiraa ra dii k'a ka goy, bila nda war ma šiiri kabe guma here wala iwaawa here,

⁷ bila nda war ma birji jamawey ra kanj goo war bande. War masi ngi koyey cee, war masi žee nda ey, war mas'i gana, war masi sujudu i se.

⁸ Abadantaa, war Koyoo ga war ga hawa sanda takaa kanj war n'a tee hala hō.

⁹ Abadantaa na jama beeri gaabanteyanj gaaray war jine, war binde, boro kul mana kay war jine hala hō zaaroo.

¹⁰ Boro foo war ra ga boro zenber foo (1.000) gaaray, zama Abadantaa, war Koyoo no ma wongu war se, sanda takaa kanj nda a n'a har war se.

¹¹ Wa lakkal danj war boj zaati se ka baa Abadantaa, war Koyoo.

¹² Zama nda war na banda bere, nda war hawa jamawey wey ga kanj cindi war bande, nda war hiiji cere ra, nda war birji i ra, de i birji war ra,

¹³ war ma bay kaaray kanj Abadantaa, war Koyoo si koy a ga ka jamawey wey gaaray war jine koyne. I ga tee war se sankay nda kumsay, i ga tee barzu kanj ga war kar war dumawey ra, i ga tee karji ka war hay war moŋey ra, hala war ma dere labu hennaa woo ga kanj Abadantaa, war Koyoo n'a noo war se.

¹⁴ Nga ne, hayaa kanj g'ay batu goo hundikoyni kul jindoo ga. Sohō ay koyroo waatoo too. War ma war binoo kul nda war hundoo kul ka bay kanj šenni henney kul kanj Abadantaa n'i har war ga, ba affoo mana cindi kanj mana tee, i kul teendi war ga, affoo mana cindi kanj mana teendi.

¹⁵ Sohō kanj šenni henney kul kanj Abadantaa, war Koyoo n'i har war se teendi war ga, takaa din da Abadantaa ga šenni laaley kul teendi war ga hala waati kanj ra a na war halaci labu hennaa woo ga kanj Abadantaa, war Koyoo n'a noo war se.

¹⁶ Nda war na amaanaa dunbu kanj Abadantaa, war Koyoo n'a danj war se, nda war koy koy tanayanj gana ka sujudu i se, Abadantaa futuroo ga kaa war ga, de war ga dere nda cahāyan ganda hennaa ra kanj a n'a noo war se.»

24

Izirayel kayandi ka Abadantaa gana

¹ Žozuwe na Izirayel alkabiilawey kul marga Šekem, a na Izirayel boro beerey, nda alwakiiley, nda alkaaley, nda goy juwalkey cee. I kaa ka kay Irkoy jine.

² Žozuwe nee jamaa kul se: «Hayaa ne kanj Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: <Cee jinaa war baabey goro Efrat isaa kabe faa ga, i man'ti kala Tera, nda nga izey Ibirahima, nda Nahor, i na koy tanayanj gana.

³ Ay na war baabaa Ibirahima zaa Efrat isaa kabe faa ga k'a ka Kananj kul yaara, ay na nga hayroo boobandi, ay n'a noo nga izoo Isiyaka.

⁴ Ay na Isiyaka noo iz'aroo hinka, Yakuba nda Eso. Ay na Eso noo Seyir tondi hondoo a ma tee nga mayray, amma Yakuba nda nga iz'arey zunbu ka koy Misira.

⁵ Ay na Musa nda Haruna sanba, ay na Misira kar nda boneyanj kanj ay n'i tee i game. Woo banda ga, ay na war fattandi.

⁶ Ay na war baabey fattandi Misira, war too kate teekoo do. Misira borey na war baabey gaarandi Kakaarey teekoo do nda bari torkayanj nda ngi kaarukey.

⁷ Waatoo kanj i kaati ka agay, Abadantaa cee, ay na kubay danj war nda Misira borey game. Ay na teekoo gum i ga k'i daabu. War moyey dii woo kanj ay n'a goy Misira ga. War goro saajoo ra waati kuku.

⁸ Ay na war ka koy Amor borey gandaa ra kanj ga goro Žurdeņ isaa banda ga, i na war wongu. Ay n'i danj war kabey ra, war na ngi gandaa mayray, ay n'i halaci war jine.

⁹ Balak, Sipor iz'aroo, Mowab kokoyoo tun ka Izirayel wongu. A sanba i ma ciya Balam, Bewor iz'aroo se a ma war danga.

¹⁰ Amma ya na baa ya hanjajer Balam se, albarka no a gaara war ga, ay na war kaa Balak kaboo ra.

¹¹ War na Žurdeņ isaa deņ, de war too Žeriko. Žeriko borey na war wongu: Amor borey, nda Ferezi borey, nda Kananj borey, nda Heti borey, nda Girgaši borey, nda Hewi borey, nda Žebus borey. Ay n'i danj war kabey ra.

¹² Ay na binbin laalayanj sanba war jine kanj na Amor borey boņkoyni hinkaa gaaray war jine. Man'ti ni takubaa k'a tee, man'ti biraa k'a tee.

¹³ Ay na war noo ganda kanj a si too war ma fara k'a beeri*, nda koyrayanj kanj ra war ga goro kanj war man'i cin. War ga huna nda alaneb jaayanj nda zaytupaayanj kanj war man'i duma.»

¹⁴ Žozuwe nee: «Sohō wa hunbur Abadantaa war m'a gana nda laadirtaray nda cimi. Wa koyey derandi kanj war baabey n'i gana Efrat isaa kabe faa ga nda Misira ra, wa Abadantaa gana.

¹⁵ Amma nda a si kan war se war ma Abadantaa gana, wa suuba hō woo kanj war ga baa war m'a gana: koyey kanj war baabey n'i gana Efrat isaa kabe faa ga, wala Amor borey koyey kanj gandaa ra war ga goro. Agay nda ay hugoo, ir ga Abadantaa gana.»

¹⁶ Jamaa zaabi ka nee: «Ir ga mooru ka Abadantaa nanj ka koy tanayanj gana!

¹⁷ Zama Abadantaa, ir Koyoo no k'ir žigandi ka hun Misira, tamtaray hugoo ra, ir nda ir baabey. Nga no ka tammaasa beerey wey tee ir moyey cire, nga no k'ir hawgay fondaa kul bande kanj ir n'a tee, nda jamawey kul game kanj ra ir bisa.

¹⁸ Abadantaa ka jamawey kul gaaray ir jine, waaniwaani Amor borey kanj ga goro gandaa ra. Ir mo, ir ga Abadantaa gana, zama nga ti ir Koyoo.»

¹⁹ Žozuwe nee jamaa se: «War si hin ka Abadantaa gana, zama Koy henanante no, Koy no kanj ga canse war se. A si war hooyanoo nda war zunubey yaafa.

²⁰ Waati kanj war na Abadantaa nanj ka koy waaniyanj gana, a ga bere ka ifutu tee war se ka war tuusu, ihenna kanj a n'a tee war se banda ga.»

²¹ Jamaa nee Žozuwe se: «Kalaa, Abadantaa no ir g'a gana.»

²² Žozuwe nee jamaa se: «War ga seede war boņ ga kanj war ka suuba kanj Abadantaa no war g'a gana.» I zaabi ka nee: «Ir ga seede.»

²³ Žozuwe nee: «Sohō wa koy waaney derandi kanj goo war game, war ma war biney noo Abadantaa, Izirayel Koyoo se.»

* **24:13 24.13** Ay na war noo ganda kanj a si too war ma fara k'a beeri, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Ay na war noo ganda kanj war mana fara ka duu a.

²⁴ Jamaa nee Žozuwe se: «Abadantaa, ir Koyoo no ir g'a gana, nga se ir ga hanajer.»

²⁵ Zaaroo din Žozuwe na amaana dan jamaa nda Irkoy game, a n'i noo hantumyanj nda hantumyanj kanj kayandi Šekem.

²⁶ Žozuwe na šenney wey hantum Irkoy ašariyaa tiiraa ra. A na tondi beeri foo zaa, a n'a kayandi tuurijnaa beeroo cire kanj goo Abadantaa nongu henanantaa jeroo ga.

²⁷ Žozuwe nee jamaa kul se: «Nga ne, tondoo woo ga tee ir ga seede, zama a maa šenney kul kanj Abadantaa n'i har ir se. A ga tee war ga seede war masi koy war Koyoo yankar.»

²⁸ Woo banda ga, Žozuwe na jamaa sallama, affoo kul koy nga gorodogoo ra.

Žozuwe buuyanoo
(Alkaaley 2.6–9)

²⁹ Hayey wey kul banda ga, Žozuwe, Nun iz'aroo, Abadantaa tamoo buu, ka gar a goo nda jiiri zangu nda iwoy (110).

³⁰ I n'a sutura laboo kanj a n'a tubu ra, Timnat-Sera kanj goo Efrayim tondi hondey ra, Gaš tondi hondoo se hawsa.

³¹ Izirayel na Abadantaa gana waatoo kul kanj Žozuwe ga huna, waatoo kul kanj boro beerey ga huna Žozuwe banda ga kanj ga teegoyey kul bay kanj Abadantaa n'i tee Izirayel se.

³² Izirayel borey nka Isufi birey žigandi ka hun Misira. I n'i fiji Šekem farru foo ra kanj Yakuba bay ka day Hamor izey ga nzorfu kaaray tamma boŋ zangu (100). Farroo tee Isufi borey mayraa. Hamor ti Šekem baabaa.

³³ Woo banda ga, Haruna iz'aroo Eleyazar mo buu, i n'a sutura hondu boŋ. Nongoo no kanj nondi nga iz'aroo Pinehas se Efrayim tondi hondey ra.

Alkaaley citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Alkaaley citaaboo ga alwaatey deede kanj ra Izirayel takaa jaami. Citaaboo maapoo mana duwandi kala citaaboo hunday ra, zama nongu boobo ra a ga Izirayel alkaaley filla deede. Maapoo ga cebe kanj alkaaley man'ti kala boroyan kanj hinoo mana hun kala Irkoy do, de mo ngi goyoo si kay ciitiyan hinne ga. Alkaaley man'ti kala boroyan kanj a ga hin ka tee i mma jamaa kul juwal, wala i ma alkabiila foo juwal, wala i ma alkabiila boobo kanj goo siitayan ra kaa kabe ra. Alkaaley citaaboo ga hin ka zamnandi kanje hinza:

Ijinaa ga šelanj hayey ga kanj tee waatoo kanj Izirayel borey ga koy goro Kananj gandaa ra ka koy hala Žozuwe buuroo ga (zamnaa 1.1—2.10).

Thinkantoo ga takaa cebe kanj nda Irkoy ga jamaa kaa kabe ra ka boroyan suuba k'i sanba ngi feeriyanoo se (zamnaa 2.11—16.31).

Thinzantoo ga jaamiroo cebe kanj tee Izirayel ra ka koy hala waatoo kanj ga Izirayel sintin ka duu kokoy (zamnaa 17.1—21.25).

Alkaaley citaaboo ra, hayaa kanj duu Izirayel si hun kala takaa kanj nda jamaa ga Irkoy dii. Waati kanj i si laadir Irkoy here, ngi taalamme y g'i gurzugay, amma waati kanj i yee kate Irkoy ga k'a cee a ma ngi faaba, Irkoy g'i feeri. Waati boobo Izirayel ga baa nga ma koy tanayan gana wala ka dirja Irkoy yaamarey. Woo ra i ga kate ngi boŋ ga bone nda Irkoy mana kay i se. Nongu kokorantaa ga cebe kanj alkabiilawey ga baa ngi ma cindi ngi boŋ ga bila Irkoy. Boro foo kul ma nga boŋ haa wala Irkoy hinoo cire nga ga baa nga ma bara wala nga boŋ hinoo cire.

Izirayel goro Kananj gandaa ra

¹ Žozuwe buuyanoo banda ga, Izirayel borey na Abadantaa ibaayoo ceeci ka nee: «Ir ra, may no ma tee ijinaa ka žigi ka koy Kananj borey ga k'i wongu?»

² Abadantaa zaabi ka nee: «Žuda no ma tee ijinaa ka žigi ka koy, ay na gandaa danj kaboo ra.»

³ Žuda nee nga armaa Simewoŋ se: «Kaa ay bande ir ma koy nongoo ra kanj alkurraa n'a noo ya ne, ir ma Kananj borey tangam. Woo banda ga, ay ga koy ni bande ni nongoo ra.» Simewoŋ koy a bande.

⁴ Žuda žigi, Abadantaa na Kananj borey nda Ferezi borey danj kabe ra, i na aru zenber woy (10.000) kar i ra Bezek.

⁵ I na Adoni-Bezek gar no din, i n'a wongu. Woo ra i na Kananj borey nda Ferezi borey kar.

⁶ Adoni-Bezek zuru, i hanga a bande, i duu a, i na kobaaru hinkaa nda cew-ize beerey hinkaa dunbu.

⁷ Adoni-Bezek nee: «Kokoy wooye (70) kanj kobaarey nda cew-ize beerey dunbu ga meecindey kuuna kanj ga kanj ay ŋaadogoo ra. Goyoo kanj ay n'a tee, Irkoy na nga alhakoo kaa ay ra.» I n'a ka koy Žerizalem, a buu no din.

⁸ Žuda borey na Žerizalem wongu k'a dii, i n'i wii nda takuba ka nuune danj koyraa ra.

⁹ Woo banda ga, Žuda borey koy Kanaŋ borey wongu kaŋ ga goro tondi hondoo ra, nda Negew, nda hondey gandaa here.

¹⁰ Žuda koy Kanaŋ borey wongu kaŋ ga goro Hebron. Hebron maa žeenaa ti Kiryat-Arba. I na Šešay borey, nda Ahimaŋ borey, nda Talmay borey kar.

¹¹ A hun no din ka koy Debir borey wongu. Debir koyraa maa žeenaa ti Kiryat-Sefer.

¹² Kaleb nee: «Ay g'ay ize woyoo Aksa noo boraa se kaŋ ga Kiryat-Sefer kar k'a dii.»*

¹³ Woo ga, Otniyel, Kenaz kaŋ ti Kaleb kayn'aroo iz'aroo koy a dii. Kaleb n'a noo Aksa a ma tee wandoo.

¹⁴ Waatoo kaŋ woyoo too kate Otniyel do, a n'a tusa a ma faari wiri nga baabaa ga. Aksa sar ka zunbu nga farkaa ga, Kaleb nee a se: «Macin no n'ga baa?»

¹⁵ Aksa nee: «Gomni tee ya ne, zama n'n'ay noo labu Negew gandaa kaŋ ra hari sii, ay noo hari dooyan mo.» Woo ga, Kaleb n'a noo beene hari dogey, a n'a noo ganda hari dogey.†

¹⁶ Musa nzuraa man'ti kala Keni boro. Keni borey izey žigi ka hun Teenaynaŋey koyraa‡ ra, ngi nda Žuda borey ka koy Žuda saajoo ra, Arad se gurma, i koy goro jamaa bande.

¹⁷ Žuda koy, nga nda nga armaa Simewoŋ, i na Kanaŋ borey kar kaŋ ga goro Sefat. I n'i halaci sōy, i na koyraa maapoo daŋ Horma (maanaa «halaciyana»).

¹⁸ Žuda borey yee koyne ka Gaaza nda nga laamaa dii, i na Aškeloŋ nda nga laamaa dii, i na Ekroŋ nda nga laamaa dii.

¹⁹ Abadantaa goo Žuda borey bande, i na tondi hondoo dii, amma i mana hin ka gooroo gorokey gaaray, zama guuru torkayan bara i kone.

²⁰ Hebron nondi Kaleb se sanda takaa kaŋ nda Musa n'a har. A na Anak ize hinzaa gaaray a ra.

²¹ Benžameŋ borey mana Žebus borey kaŋ ga goro Žerizalem gaaray. Žebus borey goro Žerizalem Benžameŋ borey bande hala hō.

²² Haya kaŋ ti Isufi hugoo borey, i žigi ka Betel koyraa kar, Abadantaa goo i bande.

²³ I na boroyan sanba i ma koy Betel monno, koyraa maa žeenaa ti Luz.

²⁴ Monnokey din dii aru foo kaŋ ga fatta koyraa ra, i nee a se: «Ir g'a wiri ni ga, m'ir cebe nongoo kaŋ nda boro ga huru koyraa ra, ir ga alhormo tee ma ne.»

²⁵ A na nongoo cebe i se kaŋ nda boro ga huru koyraa ra, Isufi hugoo borey na koyraa borey wii nda takuba, amma i na aroo nda nga alaayan beeroo kul naŋ.

²⁶ Aroo koy Heti borey gandaa ra, a na koyra cin no din kaŋ a na maapoo daŋ Luz. Maapoo woo da bara a ga hala hō.

²⁷ Manase mana Bet-Šešan nda nga koyra kanbey, nda Tanak nda nga koyra kanbey, nda Dor nda nga koyra kanbey, nda Ibleyam nda nga koyra kanbey, nda Megido nda nga koyra kanbey gaaray. Kanaŋ borey hin ka cindi gandaa woo ra.

²⁸ Waatoo kaŋ ra Izirayel hanse ka duu gaabi, i na Kanaŋ borey daŋ waazibi goy ra, amma i mana hin k'i gaaray k'i kaa gandaa ra.

* 1:12 1.12 Žozuwe 15.16. † 1:15 1.15 Žozuwe 15.17-19. ‡ 1:16 1.16 Koyraa ti Žeriko, Alhukumoo 34.3.

²⁹ Efrayim mana Kanaŋ borey gaaray kaŋ ga goro Gezer. Kanaŋ borey cindi Gezer Efrayim game.

³⁰ Zabulonŋ mana hin ka Kanaŋ borey gaaray kaŋ goo Kitronŋ nda Nahalal, woo se Kanaŋ borey cindi koyrawey wey ra Zabulonŋ game, amma i n'i dan waazibi goy ra.

³¹ Aŝer borey mana Ako borey, nda Sidonŋ borey, nda Alab borey, nda Akzib borey, nda Helba borey, nda Afik borey, nda Rehob borey gaaray.

³² Woo maaganda se Aŝer borey goro Kanaŋ borey game, zama Aŝer borey man'i gaaray. Kanaŋ borey no ka gay i ga goro gandaa ra.

³³ Neftali mana Bet-Šemeš borey gaaray, i mana Bet-Anat mo borey gaaray, i goro Kanaŋ borey game kaŋ gay i ga goro gandaa ra, amma Neftali na Bet-Šemeš borey nda Bet-Anat borey danŋ waazibi goy ra.

³⁴ Amor borey na Dan alkabiila borey gaabi i ma koy tondi hondoo ra, i mana nanŋ i ma zunbu gooroo ra.

³⁵ Amor borey hin ka cindi ka goro Har-Heres, nda Ayalonŋ, nda Šalxim ra, amma Isufi hugoo borey na gaabi fur i ga hala nongu kaŋ ra i n'i danŋ waazibi goy ra.

³⁶ Amor borey laboo ga koy za nongoo kaŋ se i ga nee Dontoney žigidogoo hala Sela koyraa nda nga beeneheroo.

2

Irkoj ŝelanŋ Izirayel borey se

¹ Abadantaa almalaykaa žigi ka hun Gilgal ka koy Bokim, a nee: «Ay na war ka žigi ka hun Misira, ay na war danŋ gandaa ra kaŋ ay n'a žee war baabey se. Ay nee war se kaŋ ay si amanaa dunbu kaŋ goo ir game hala abada.

² War masi amaana danŋ war nda gandaa woo gorokey game, war ma ngi sargari tonadogey kayri. Amma war mana hanjajer ya ne. Macin se woo kaŋ ay nee war mas'a tee, war n'a tee?

³ Woo maaganda se ay nee: «Ay s'i gaaray war jine, i ga tee naaji war carawey ra, de ka ngi koyey gana ga tee war se kumsay.»*

⁴ Waatoo kaŋ Abadantaa almalaykaa na ŝenney wey har Izirayel borey kul se, jamaa na jinde jer ka hēe.

⁵ I na nongoo din maapoo danŋ Bokim (maanaa «hēenikawyan»), i na sargari kaa Abadantaa se no din.

Žozuwe buuyanoo

(Žozuwe 24.29–31)

⁶ Žozuwe na jamaa sallama, Izirayel borey affoo kul koy nga dogoo ra ka gandaa tee ngi wane.

⁷ Jamaa na Abadantaa gana Žozuwe hunaroo kul ra nda boro beerey hunaroo kul ra kaŋ cindi Žozuwe banda ga, wey kaŋ dii teegoy beeroo kaŋ Abadantaa n'a tee Izirayel se.

⁸ Žozuwe, Nun iz'aroo, Abadantaa tamoo buu nga jiiri zangu nda iwoyantoo (110to) ga.

⁹ I n'a sutura laboo ra kaŋ a n'a tubu, Timnat-Heres ra, Efrayim tondi hondoy ra, Gaš tondi hondoo se hawsa.

* 2:3 2.3 Kabuyaney 33.55; Žozuwe 23.13.

10 Alwaddaa din kul izey mo koy ngi hayragey gar alaahara. Alwadda foo izeyan tun dumawey ga kan si Abadantaa bay, a si teegoyoo bay kan a n'a tee Izirayel se.

Jamaa na banda bere Abadantaa se

11 Izirayel borey na goy futu tee Abadantaa jine. I na toorey kan maaney ti Bal gana.

12 I na banda bere Abadantaa, ngi baabey Koyoo se kan n'i fattandi Misira gandaa ra, i hanga koy tanayan bande. Koyey ti dumey kan g'i kuubi k'i bere waney. I sujudu i jine, i na Abadantaa futandi.

13 Kan i na banda bere Abadantaa se, i na Bal nda Astarteyan gana.

14 Abadantaa futu Izirayel ga, a n'i dan komakawyan kabey ra kan n'i kom, a n'i kanandi iberey kabey ra kan g'i kuubi ka bere. I mana yee ka hin ka kay ngi iberey jine.

15 Waati kul kan i koy wongu, Abadantaa kaboo g'i torro sanda takaa kan nda Abadantaa n'a har i se, a n'a zee i se. I cindi binemarayyan beeri ra.

16 Woo se waati kul kan woo tee, Abadantaa ga alkaaliyan tunandi kan g'i soolam ngi komakey kabey ra.

17 Amma ba ngi alkaaley, i si hanjajer i se. I na izefututaray tee[†] koy tanayan bande, i sujudu i jine. I cahã ka fondaa nan kan i n'a gar ngi baabey ga hanga a. I mana hanjajer Abadantaa yaamarey se, i mana woo din tee.

18 Waati kul kan Abadantaa na alkaaliyan noo i se kan g'i faaba, Abadantaa goo alkaaloo bande k'i kaa ngi iberey kabey ra alkaaloo waatey kul ra, zama Abadantaa hinna i ga ngi heenoo kan ngi toopekey nda ngi šiitakey g'a tee i se maaganda.

19 Amma nda alkaaloo buu, i ga yee ka šintin ka ngi goy laaley tee ka bisa woo kan ngi baabey n'a tee, i ga hanga koy tanayan ka sujudu i jine. I mana haya kul nan ngi goy zeeney nda ngi bonšendaa ra.

Abadantaa na Izirayel sii

20 Aywa, Abadantaa futu Izirayel ga, a nee: «Haya kan se jamaa woo na agay amaanaa dunbu kan ay n'a dan agay nda ngi baabey game, de mo i mana hanjajer ya ne,

21 woo se dumey kan Žozuwe n'i nan nga buuroo banda ga, ay si ba affoo gaaray a ma zuru i jine.

22 Woo ra ay ga Izirayel sii ka dii wala Abadantaa fondaa kan ngi baabey gana, i g'a gana wala i s'a gana.»

23 Woo ka kate Abadantaa na dumey din nan i ma goro gandaa ra, a mana yadda ka cahã k'i gaaray, a mana yadda k'i dan Žozuwe kaboo ra.

3

1 Dumey ne kan Abadantaa n'i nan gandaa ra hala nga ma Izirayel sii nda ey, wey din kul kan mana dii Kanay wongey.

2 Woo mana teendi de kala hala Izirayel borey alwaddawey kan ga kaa ma wongu denden ka wan a, wey hinne kan mana wongu ka bisa.

3 Dumey kan a n'i nan Izirayel borey bande ne: Kanay borey kul, nda Sidon borey, nda Hewi borey kan ga goro Liban tondi hondoo ra za Bal-Hermon tondi hondoo hala Hamat mijoo ga, ngi nda ngi bonkoyini guwaa.

† 2:17 2:17 Man'ti gaaham here no, laadir janay no Irkoy here.

⁴ Dumey wey nda Izirayel borey siyandi ka bay wala i ga hanajer Abadantaa yaamarey se kanj a n'i har ngi baabey se Musa bande.

⁵ Izirayel borey goro Kananj borey, nda Heti borey, nda Amor borey, nda Ferezi borey, nda Hewi borey, nda Žebus borey game.

⁶ I na dumey ize woyey zaa hijjay, i na ngi ize woy gundey noo dumey iz'arey se, i na ngey koyey gana.

Alkaaloo Otniyel fillaa

⁷ Izirayel borey na goy futu tee Abadantaa jine, i dirnja Abadantaa, ngi Koyoo, i na Balyanj nda Ašerayanj gana.

⁸ Abadantaa futu Izirayel ga, a n'i kanjandi Kušanj-Rišatayim kaboo ra kanj ti Mezopotami kokoyoo. Izirayel borey cindi Kušanj-Rišatayim cire jiiri yaaha.

⁹ Izirayel borey kaati ka Abadantaa cee, Abadantaa n'i noo boro kanj g'i hallasi, boraa ti Otniyel, Kenaz kanj ti Kaleb kayn'aroo iz'aroo.

¹⁰ Abadantaa Hundoo zunbu Otniyel ga, a tee Izirayel alkaaloo. A koy wongu, de Abadantaa na Kušanj-Rišatayim, Mezopotami kokoyoo danj kaboo ra, a hin Kušanj-Rišatayim.

¹¹ Takaa woo nda gandaa yay jiiri woytaaci (40), woo banda ga, Otniyel, Kenaz iz'aroo buu.

Alkaaloo Ehud fillaa

¹² Izirayel borey yee koyne ka goy futu tee Abadantaa jine. Abadantaa na albarka danj Eglonj, Mowab kokoyoo ra Izirayel sabbu se, zama i na goy futu tee Abadantaa jine.

¹³ Eglonj na Amonj borey nda Amalek borey marga k'i tonton nga ga ka koy Izirayel kar. I na Teenaynanjey koyraa* dii.

¹⁴ Izirayel borey cindi Mowab kokoyoo Eglonj cire jiiri woy cindi yaaha (18).

¹⁵ Izirayel borey kaati ka Abadantaa cee, Abadantaa na Izirayel borey noo boro kanj g'i hallasi, boraa ti Ehud, Gera iz'aroo, Benžamenj boro kanj ga hantum nda kabe waawa. Nga bande Izirayel borey na alkaasi sanba Eglonj, Mowab kokoyoo se.

¹⁶ Ehud na takuba tee kanj goo nda mee hinka, nga kuuyanoo ga too kabedaaru foo, a n'a danj nga gamahawoo ga nga darbaa cire, nga caraw gumaa ga.

¹⁷ A koy nda alkaasoo Eglonj, Mowab kokoyoo do. Ka gar Eglonj man'ti kala boro kanj ga hanse ka warga.

¹⁸ Waatoo kanj Ehud na alkaasoo noo ka ben, a na borey kanj kate alkaasoo nanj i ma koy.

¹⁹ Amma nga, a yee kate ka hun tooru assuurawey do kanj goo Gilgal, a nee: «Kokoyoo, ay goo nda ma ne alhabar gundante.» Woo ga, Kokoyoo nee: «Wa dangay!» Borey kul kanj goo jeroo ga fatta.

²⁰ Waatoo din Ehud kaa a do soorohugu yaynaa ra kanj soolandi a se sooraa bonj. Ehud nee: «Ay goo nda ma ne šenni foo kanj hun Irkoy do.» Kokoyoo tun nga gorodogoo ra.

²¹ Ehud na nga kabe waawaa šerre, a na nga takubaa hoobu k'a kaa nga caraw gumaa ga k'a hay gundoo ra.

²² Ba takubaa kaboo huru a bande, maanoo na takubaa daabu, zama a mana takubaa hoobu k'a kaa gundoo ra, a fatta nda banda here.

* 3:13 3.13 Zamnaa 1.16.

²³ Ehud fatta nda šiifaa, a nka jin ka soorohugoo mijnoo daabu a ga k'a kufal.

²⁴ Waatoo kanj a koy, kokoyoo borey kaa ka guna, i dii kanj soorohugoo mijnoo ga kufal. I nee cere se: «Adiši kokoyoo mma goo ma almuraadu hanse hugu yaynaa ra.»

²⁵ Za i ga batu hala i fara, amma hala sohō kokoyoo si soorohugoo mijnoo feeri. I na kufal-izoo zaa k'a feeri, de nga ne, ngi koyoo ga daaru ganda, a buu.

²⁶ Kanj i goo batuyanoo ra, woo gar Ehud zuru ka bisa tooru assuurawey ga, a zuru ka koy Seyira here.

²⁷ Za a too kate, a na hilloo kanj ga ciya ka borey marga hēenandi Efrayim tondi hondey ra. Izirayel borey zunbu a bande hondoo ra, a huru i jine.

²⁸ A nee i se: «Wa hanga agay, zama Abadantaa na war iberey, Mowab borey danj war kabey ra.» I hanga a bande ka zunbu, i na Žurdeņ isaa yawdogey dii Mowab borey bande, i si nanj boro kul ma bisa.

²⁹ Waatoo woo, i na aru zenber woy (10.000) cine kar Mowab borey ra, i kul ti boro gaabikoyniyanj, wongaariyanj no, ba boro foo mana hallasi i ra.

³⁰ Hanoo din, Izirayel na Mowab kaynandi. Gandaa yay jiiri woyyaaha (80).

Alkaaloo Šamgar fillaa

³¹ Ehud buuroo banda ga, Šamgar, Anat iz'aroo huru dogoo ra. A na Filisti aru zangu iddu (600) kar k'i wii nda yaaji kanj ga haw kur, nga mo na Izirayel kaa ngi iberey kabey.

4

Debora nda Barak fillaa

¹ Ehud buuroo banda ga, Izirayel borey yee ka goy futu tee Abadantaa jine.

² Abadantaa n'i kanjandi Yabin, Kananj kokoyoo kanj ga Hasor laama kaboo ra. Nga wongu-izey jineboraa ti Sisera. A si goro kala Harošet-Goyim.

³ Izirayel borey kaati ka Abadantaa cee, zama bari torka zangu yagga (900) bara Yabin se, Yabin na Izirayel borey torro torro dumi kul jiiri waranka (20).

⁴ Alwaatoo din, Debora, annabi woy kanj ti Lapidot wandoo, ti alkaali Izirayel ra.

⁵ Debora ga goro Debora teenaynaņoo cire kanj goo Rama nda Betel game Efrayim tondi hondey ra. Izirayel borey ga žigi ka koy dii a ciiti se.

⁶ A sanba i ma ciya Barak, Abinoyam iz'aroo se Kedeš, Neftali gandaa ra, a nee a se: «Abadantaa, Izirayel Koyoo mana ni yaamar kanj ma koy Tabor tondi hondoo do, ma aru boro zenber woy (10.000) zaa ni bande Neftali borey nda Zabulonj borey ra?»

⁷ Ay ga Sisera, Yabin wongu-izey jineboraa cendi kate ni do Kišoņ haroo here, nga nda nga bari torkawey nda nga jamaa, ay g'i danj ni kaboo ra.»

⁸ Barak nee Debora se: «Nda n'ga koy ay bande, ay ga koy, amma nda n'si koy ay bande, ay si koy.»

⁹ A zaabi ka nee: «Ay ga koy ni bande hunday, amma n'si duu beray fondaa woo kanj n'n'a zaa ra, zama woy boro kaboo ra Abadantaa ga Sisera kanjandi.» Woo banda ga, Debora tun ka koy Barak bande Kedeš.

¹⁰ Barak ciya Zabulon, alkabiilaa nda Neftali alkabiilaa se Kedeš, boro zenber woy (10.000) hanga a bande, Debora mo žigi ka koy a bande.

¹¹ Boro foo kaŋ se i ga nee Heber hun Keni borey cindey bande ka koy hala tuuriŋaa beeroo do kaŋ goo Sananim, Kedeš jere ka nga hukkmoo cin. Keni borey baabaa ti Hobab, Musa alboraa.

¹² I na alhabar daŋ Sisera ra kaŋ Barak, Abinoyam iz'aroo, žigi ka koy Tabor tondi hondoo dii.

¹³ Sisera ciya kate nga bari torkawey kul se, guuru torka zangu yagga (900) nda borey kul kaŋ goo a bande za Harošet-Goyim hala Kišoŋ haroo do.

¹⁴ Debora nee Barak se: «Tun, zama hō no Abadantaa ga Sisera daŋ ni kaboo ra. Ni bay Abadantaa hunday no ma huru ni jine ka wongu?» Woo ga, Barak zunbu Tabor tondi hondoo bon, aru zenber woy (10.000) hanga a bande.

¹⁵ Abadantaa na Sisera lakkaloo ŋaami, nga torkawey kul nda wongu-izey kul, i n'i wii nda takuba Barak moŋey cire. Sisera zunbu nga torkaa ra ka zuru nda nga cewey.

¹⁶ Barak hanga torkawey nda wongu-izey hala Harošet-Goyim, Sisera wongu-izey kul, takuba n'i kaŋandi. Ba aru foo mana cindi.

¹⁷ Sisera zuru nda cee ka koy Yayel kaŋ ti Heber, Keni boraa wandoo hukkmoo do, zama baani goo Yabin, Hasor kokoyoo nda Heber, Keni boraa hugoo game.

¹⁸ Yayel fatta ka koy Sisera kubay, a nee a se: «Huru, ay koyoo, huru ay do, masi hunbur.» A huru a do hukkmoo ra, a n'a gum nda kunta.

¹⁹ A nee a se: «Hinžee ya ne, ay noo hari kayna ya haŋ, ay ga jaw.» A na waawaa hunbaroo feeri k'a noo a ma haŋ jina a yee k'a gum.

²⁰ A nee a se koyne: «Kay hukkmoo mipoo ga, nda boro kaa ka ni hāa ka nee: <Boro goo ne?>, ma nee a se: <Boro sii ne.>»

²¹ Sisera cindi ka jirbi no din, zama a nka fara. Heber wandoo Yayel na hukkmoo sukahaya foo zaa nda guuru-baaba, a moolimooli ka Sisera hay nda lakkaloo ga ka boŋoo fun nda bundoo ka koy hala laboo ra. Sisera buu.

²² Aywa, Barak huru Sisera cewoo ra, a too kate Yayel hukkmoo do. Yayel fatta k'a kubay ka nee a se: «Kaa, ay ga aroo cebe ma ne kaŋ n'g'a ceeci.» A huru a do, de nga ne, Sisera goo ma daaru, a buu, hukkmoo sukahayaa goo lakkaloo ra.

²³ Hanoo din, Irkoy na Yabin, Kanaŋ kokoyoo kaynandi Izirayel borey jine.

²⁴ Izirayel borey na Yabin, Kanaŋ kokoyoo hottandi hala nongu kaŋ ra i n'a halaci.

5

Debora baytoo

¹ Zaaroo woo, Debora nda Barak, Abinoyam iz'aroo na doonoo woo don cere bande ka nee:

² «Albarka ma bara Abadantaa se!
Izirayel, boŋkoyney yadda ka huru i jine,
jamaa yadda ka koy nda ngi boŋ ka wongu.

³ Kokoyey, wa maa,
boŋkoyney, wa haŋajer!
Agay, Abadantaa se, nhuu, agay, ay ga bayti don.
Ay ga zabur don Abadantaa, Izirayel Koyoo se.

4 Abadantaa, waati kaŋ ni fatta Seyir,
waati kaŋ za Edom gandaa ra ni man,
laboo jijiri, beenawey doo,
duulawey na hari doori.

5 Tondi hondey žititi Abadantaa jine,
Sinay wanoo mo jijiri Abadantaa, Izirayel Koyoo jine.

6 Šamgar, Anat iz'aroo zamanoo ra,
Yayel waatey ra,
fondo beerey goo koonu,
naarukey na fondo šendey zaa,

7 koyra kanbey nanandi Izirayel ra,
i dere,

hala waatoo kaŋ aġay, Debora tun,
ay tun sanda naa Izirayel se.

8 I nka koy taagayaŋ suuba,
aywa, wongoo goo koyrawey miŋey ga.
Wongu-ize zenber woytaaci (40.000) Izirayel ra
kaŋ boro si dii ba ngi affoo kone koray foo wala yaaji foo.

9 Ay binoo goo Izirayel boŋkoyney se,
ay binoo goo jamaa borey kaŋ na ngi boŋ noo se.
Wa albarka daŋ Abadantaa se.

10 War kaŋ ga kaaru farkey woy kaarayyaŋ ga,
war kaŋ ga goro gaariyaŋ ga,
war kaŋ ga dira fonda ra, wa miile.

11 Hari gurdogey ra, hari gurkey dooney
ga Abadantaa teegoy šerrantey deede,
teegoyey kaŋ a n'i tee Izirayel koyra kanbey se.
Waatoo din no Abadantaa jamaa zunbu koyrawey miŋey ga.

12 Tun, tun jirboo ra, Debora!

Tun, tun ka bayti don!

Tun Barak!

Abinoyam iz'aroo, kate ni baŋney.

13 Borey kaŋ cindi i mana buu zunbu ka koy boro kayantey do,
Abadantaa jamaa zunbu sanda wongaariyaŋ.

14 Efrayim mana hun kala nongoo kaŋ ra Amalek borey cindi.
Ngi dumaa ga, Benžameŋ hun.

Bonkoyniyaŋ zunbu ka hun Makir,
borey kaŋ ga kokoytaraa goboo dii zunbu ka hun Zabuloŋ.

15 Isakar boŋkoyney goo Debora bande.

Isakar nda Barak tee affoo,
a cahā ka zunbu ka koy ganganoo ra.

Rubeŋ hugey hanse ka bine-bine.

16 Macin ka kate ma cindi kaley gamey ra ka maa kurkey laati karyanoo
se?

Rubeŋ hugey hanse ka bine-bine.

17 Galad goro Žurdeŋ isaa se banda bila nda i koy.

Macin se Dan ga waati tee harihiyey jere bila nda i ma koy?

Ašer goo ma goro teekoo mijoo ga,
a cindi nga gurawey ga.

18 Amma Zabulon man'ti kala jama kaŋ na buuyan tangam,
Neftali mo na buuyan tangam wongoo farroo ra.

19 Kokoyey kaa, i wongu.
Kanaŋ kokoyey wongu Tanak,
Megido harey jere,
i mana duu alganiima, i mana duu nzorfu kaaray.

20 Za beenaa ra handarawey wongu,
ngi fondaa ra i na Sisera wongu.

21 Kišon haroo n'i tuusu,
Kišon haroo kaŋ gay a ga bara.
Yala ya dira ay fondaa ra nda hini!

22 Woo ra baryey ceekorey na laboo kar,
i ga hanse ka zuru nda ngi kobsey.

23 Wa Meroz koyraa danga, Abadantaa almalaykaa k'a har,
wa nga gorokey danga,
zama i mana kaa ka Abadantaa faaba,
ka tonton wongaarey ga ka Abadantaa faaba.

24 Albarka ma huru Yayel ra woyey kul ra,
Yayel, Heber, Keni bora wandoo,
woyey ra kaŋ ga huna hukku cire, albarka ma huru a ra.

25 Sisera na hari wiri, Yayel n'a noo waa,
boro kayantey potoo ra a kate waahoonu.

26 A na kabe ka sukahayaa dii,
a na nga kabe gumaa ka goykey guuru-baabaa zaa,
a na Sisera kar, a na boŋoo kayri-kayri,
a n'a kayri, a na lakkaloo fun.

27 Sisera kunkuni Yayel cewey cire,
Sisera kaŋ, a kani.
A na nga boŋ kunkuni cewey cire, a kaŋ,
nongoo kaŋ ra a na nga boŋ kunkuni nga ra a kaŋ, a halaci.

28 Sisera jaa ga honnay nda funeetaraa fun-funey, a kaati ka nee:
«Macin se nga bari torkaa si kaa hala sohō?
Macin se ay si maa torkawey jindey?»

29 Lakkalkoyney kaŋ goo boŋkoyni woyey ra n'a zaabi.
Nga hunday mo zaabi ka nee:

30 «Šikka sii kaŋ alganiimaa kaŋ i duu a nga no i goo m'a zamna.
Hondiyaw woy foo wala ihinka wongu-ize foo kul se.
Alganiima kaŋ ti bankaaray caarantey, wey kaŋ i n'i taa,
icere-cerantey, nda bankaaray hinka kaŋ kayandi borey kaŋ hin jindey se.»

31 Abadantaa, yala ni iberey kul ma dere takaa woo da,
borey kaŋ ga baa ni ma tee sanda waynaa
waati kaŋ a fatta nda nga gaaboo.»

Gandaa yay jiiri woytaaci (40).

6

Majan borey na Izirayel borey torro

¹ Izirayel borey na goy futu tee Abadantaa jine. Woo se Abadantaa n'i kanjandi Majan borey kabey ra jiiri iyee.

² Majan na nga hinoo dan Izirayel ga. Majan borey maaganda se Izirayel borey na nongu hanse tondi hondey ra, i na tondi guusuyan nda tondidooyan tee kanjan ra i ga tugu.

³ Nda Izirayel borey na dumi say, Majan borey, nda Amalek borey, nda waynahunay izey ga kaa k'i wongu.

⁴ I na ngi kaloo tee Izirayel borey jeroo ga, ka gandaa laboo nafaa hasara hala Gaaza here, Izirayel ra i mana hunay nan, i mana alman nan, i mana haw nan, i mana farka nan.

⁵ Waati kan i žigi ka koy nda ngi adabbawey nda ngi hukkumey, i ga kaa ma nee ndoo jamaa. I si kabandi, ngi nda ngi yoowey, i ga kaa gandaa ra k'a hasara.

⁶ Izirayel hanse ka kayna Majan borey kabey ra. Izirayel borey kaati ka Abadantaa cee.

⁷ Waatoo kan Izirayel borey kaati ka Abadantaa cee Majan borey sabbu se,

⁸ Abadantaa na annabi sanba Izirayel borey se. A nee i se: «Hayaa ne kan Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Ay na war fattandi Misira, ay na war kaa banjataray hugoo ra.

⁹ Ay na war kaa Misira borey kabey ra, ay na war kaa war torrokey kabey ra. Ay na war iberey gaaray war jine, ay na war noo ngi gandaa.»

¹⁰ Ay nee war se: «Agay ti Abadantaa, war Koyoo. War masi hunbur Amor borey koyey kan gandaa ra war goo, war mas'i gana. Amma war mana hanjajer ya ne.»»

Irkoj na Žedewoŋ dan a ma Izirayel hallasi

¹¹ Woo banda ga, Abadantaa almalaykaa kaa ka goro tuurinaa beeroo cire kan goo Ofra kan ti Yowaš, Abiyezer bora wane. Nga iz'aroo Žedewoŋ ga alkama kar alaneb mottidogoo ra. A ga woo tee no din hala Majan borey masi dii a.

¹² Abadantaa almalaykaa bangay a se. A nee a se: «Abadantaa goo ni bande, wongaroo!»

¹³ Žedewoŋ nee a se: «Alha-nan ay koyoo, nda Abadantaa goo ir bande, macin se woo kul duu ir? Man Abadantaa teegoy kayfantey kul kan ir hayragey n'i deede ir se ka nee: «Abadantaa nka man'ir fattandi Misira wala?» Sohō Abadantaa n'ir yala, a n'ir dan Majan borey kabey ra.»

¹⁴ Abadantaa bere a here ka nee: «Koy nda gaaboo kan goo ma ne, n'ga Izirayel hallasi Majan borey kabey ra. Man'ti agay ka ni sanba wala?»

¹⁵ Žedewoŋ nee a se: «Alha-nan ay Koyoo, macin nda ay ga Izirayel hallasi? Agay jamaa ti jamawey kul ikaccaa Manase alkabiilaa ra, agay ti ay baabaa hugoo kul ikaccaa.»

¹⁶ Abadantaa nee a se: «Ay goo ni bande, n'ga Majan borey kar ni mma nee boro folloku bande n'ga yenje.»

¹⁷ A n'a zaabi ka nee: «Alhormo tee ya ne, ay g'a wiri ni ga, tammaasa cebe ya ne kan ni, Abadantaa no ma šelan ya ne.

¹⁸ Ay g'a wiri ni ga, masi hun ne hala ya yee kate ma ne, ay ga kate ay sargaroo k'a jisi ni jine.» Abadantaa nee: «Ay ga cindi ne hala ma yee kate.»

19 Žedewoŋ koy hancin-ize foo hanse ka farin kilo waranza (30) tee takulayanŋ kaŋ ra dolobiri sii. A na hamoo daŋ kokondo ra, a na maafaa daŋ jinay ra, woo banda ga, a koy nda ey almalaykaa do tuuriŋaŋoo cire.

20 Irkoy almalaykaa nee a se: «Hamoo nda takulawey kaŋ ra dolobiri sii zaa, i fur tondoo woo boŋ ma maafaa doori i boŋ.» Žedewoŋ na takaa din da tee.

21 Abadantaa almalaykaa na goboo kaŋ goo nga kaboo ra boŋoo ka tuku hamoo nda takulawey kaŋ ra dolobiri sii ga. Nuune tun tondoo ra kaŋ na hamoo nda takulawey kaŋ ra dolobiri sii ton. Woo banda ga, Abadantaa almalaykaa dere moŋey cire.

22 Žedewoŋ dii kaŋ Abadantaa almalaykaa no, a nee: «Woo si hin ka tee, ay Koyoo, Abadantaa, adiŋi Abadantaa almalaykaa no ay dii a moo nda moo!»

23 Abadantaa nee a se: «Baani ma kaa ni ga, masi hunbur, n’ si buu.»

24 Žedewoŋ na sargari tonadoo cin Abadantaa se kaŋ a na maŋoo daŋ «Abadantaa ti baani». A goo Ofra, Abiyezer borey koyraa ra hala hō.

Žedewoŋ na tooroo kaŋ ti Bal sargari tonadogoo kayri

25 Zaari follokaa cijinoo ra Abadantaa nee Žedewoŋ se: «Ni baabaa yaaroo zaa kaŋ ti ihinkantoo kaŋ goo nda jiiri iyye. Ma Bal sargari tonadogoo kayri kaŋ ti ni baabaa wane, ma Ašera bundu tooroo kaŋ goo jeroo ga dunbu.

26 Woo banda ga, ma sargari tonadoo cin tondidogoo woo boŋ beene Abadantaa, ni Koyoo se ka sawa nda ašariyawey. Ma yaaru hinkantoo zaa m’a ton nda Ašera bundu tooroo kaŋ n’n’a dunbu k’a tee sargari kukurante.»

27 Žedewoŋ na aru woy (10) zaa nga tamey ra, a na hayaa tee kaŋ Abadantaa n’a har a se. Amma kaŋ a ga hunbur nga baabaa hugoo borey nda nga koyraa borey, a man’a tee zaaroo ra, cijinoo ra a n’a tee.

28 Waatoo kaŋ koyraa borey tun subbaahi taya ra, i dii kaŋ Bal sargari tonadogoo kayri, Ašera bundu tooroo kaŋ goo jeroo ga dunbandi, yaaru hinkantoo sargandi sargari tonadogoo ga kaŋ ne ka cinandi.

29 I nee cere se: «May ka woo tee?» I na alhabar ceeci, de a harandi ka nee: «Žedewoŋ, Yowaš iz’aroo no ka woo tee.»

30 Koyraa borey nee Yowaš se: «Ni iz’aroo kaataray a ma buu, zama Bal kaŋ ir g’a gana sargari tonadogoo no a n’a kayri ka Ašera bundu tooroo kaŋ goo jeroo ga dunbu.»

31 Yowaš na borey kul kaŋ tun a se zaabi ka nee: «War ga Bal faasayanoo goo wala? War no m’a hallasi wala? Boro kul kaŋ nee nga ga Bal faasa ga buu za moo mana boo. Nda koy no a ma faasa nga boŋ se nga hunday, zama nga sargari tonadogoo no ka kayrandi.»

32 Hanoo din no i na Žedewoŋ maŋoo daŋ Yerub-Bal (maanaa «yala Bal ma nga boŋ faasa») ka nee: «Yala Bal ma nga boŋ faasa a ga, zama a na nga sargari tonadogoo kayri.»

Žedewoŋ na tammaasa ceeci Irkoy ga

33 Majaŋ borey kul, nda Amalek borey, nda waynahunay izey na cere marga ka Žurdeŋ isaa deŋ ka ngi kaloo gorandi Žizireyel gooroo ra.

34 Abadantaa Hundoo zunbu Žedewoŋ ga, a na hilli hēenandi ka Abiyezer borey marga i ma hanga nga.

³⁵ A na dontokawyaŋ sanba Manase gandaa kul ra k'i marga hala ngi mo alkabiilaa ma hanga nga. A na dontokawyaŋ sanba Ašer, nda Zabulon, nda Neftali alkabiilawey ra kaŋ žigi ka koy k'i kubay.

³⁶ Žedewoŋ nee Irkoy se: «Nda n'ga baa ma Izirayel hallasi nda ay kaboo sanda takaa kaŋ nda n'n'a har,

³⁷ nga ne, ay ga alman kuuroo haabu jisi taasu kar ganganoo ra, de nda harandaŋ zunbu haaboo hinne boŋ, amma nongoo kul ra laboo ga kogu, woo ra ay ga bay kaŋ n'g'ay kaboo ka Izirayel hallasi sanda takaa kaŋ nda n'n'a har.»

³⁸ Woo kaŋ Žedewoŋ n'a har, nga da ka tee. Subaa ra, a biya ka tun, a na haaboo musay ka harandaŋoo kaa a ra, tuu mee foo.

³⁹ Žedewoŋ nee Irkoy se: «Masi futu ay ga, hiino hinne no ay ga šelaŋ. Naŋ ya tammaasa wiri ni ga hiino hinne alman haaboo ga, alman haaboo hinne ma kogu, amma laboo kul ra harandaŋ ma bara.»

⁴⁰ Woo kaŋ Žedewoŋ n'a har, Irkoy na woo din da tee hanoo din cijinoo. Alman haaboo hinne kogu, amma laboo kul tee harandaŋ.

7

Žedewoŋ ga koy Majan borey wongu nda jama kaccu

¹ Yerub-Bal kaŋ ti Žedewoŋ nda jamaa kul kaŋ goo a bande biya ka tun ka ngi kaloo sinji Harod haroo jere. Majan borey kaloo goo i se hawsa here, ka hun More hondoo do hala gooroo ra.

² Abadantaa nee Žedewoŋ se: «Jamaa kaŋ goo ni bande ga hanse ka boobo ka Majan borey daŋ ni kaboo ra se. Izirayel masi koy fooma ay ga ka nee: «Ay gaabi kaaraa k'ay hallasi.»

³ Sohō ay g'a wiri ni ga, ma fee ni jamaa kul ga ka nee: «Boro kaŋ ga hunbur a ga jijiri ma yee, a ma mooru Galad tondi hondey.» Aru zenber waranka cindi hinka (22.000) jamaa ra yee. A cindi zenber woy (10.000).

⁴ Abadantaa nee Žedewoŋ se: «Jamaa ga hanse ka boobo. I doori haroo ga, no din ra ay g'i suuba ma ne, boro kaŋ ay nee ma ne: «Woo ma koy ni bande» ma koy ni bande. Boro kul kaŋ ay nee ma ne: «Woo masi koy ni bande» si koy.»

⁵ Žedewoŋ na jamaa doori haroo ga. Waatoo din Abadantaa nee a se: «Boro kul kaŋ ga haroo zuu nda deene sanda hanšey takaa, m'a daŋ jere ga, takaa din da ma boro kul mo daŋ jere ga kaŋ ga kanjezor ka haŋ.»

⁶ Borey hinnaa kaŋ na haroo zaa ngi kabey ra k'a zuu nda ngi miŋey man'ti kala boro zangu hinza (300). Jamaa jeroo kul nka kanjezor ka hari haŋ.

⁷ Abadantaa nee Žedewoŋ se: «Aru zangu hinzaa (300) kaŋ na haroo zuu nda ay ga war hallasi, ngi nda ay ga Majan borey daŋ ni kaboo ra. Jamaa jeroo boro foo kul ma koy nga do.»

⁸ Woo ga, Žedewoŋ na aru zangu hinzaa (300) naŋ nga bande, a na Izirayel borey jerey naŋ i ma willi ngi do. Boro zangu hinzaa (300) na borey kaŋ ga yee šilfandawey nda hilley taa. Majan borey kaloo goo a se ganda gooroo ra.

Irkoy na bine daŋ Žedewoŋ ra

⁹ Cijinoo din Abadantaa nee Žedewoŋ se: «Tun ni boŋ ga, zunbu ka koy kaloo ga, ay n'a daŋ ni kaboo ra.

¹⁰ Nda n'ga hunbur ka kar, zunbu jina kaloo here, ni nda Pura, ni tamoo.

11 Ma hanajer hayaa kanj i g'a har se, woo ra n'ga bine tee ka zunbu ka koy kaloo ga.» A zunbu nda Pura nga tamoo hala wongu-izey jere kanj goo kaloo ra.

12 Majanj borey, nda Amalek borey, nda waynahunay izey kul na ngi bonj daaru gooroo ra sanda ndoo jama. Ngi yoowey si kabandi sanda teekoo mijoo labutaasoo.

13 Waatoo kanj Žedewonj too kate, woo gar aru foo goo ma handiri deede nga ceroo se. A nee: «Nga ne, ay na handiri foo tee, orž takulaa ga berebere ir, Majanj borey kaloo ra, a too hala hukkumoo do, a n'a fonku, a kanj, a n'a danj cere ra, hukkumoo kanj.»

14 Ceroo zaabi ka nee: «Woo man'ti haya kul kala Žedewonj, Yowaš iz'aroo Izirayel boraa takubaa. Irkoy n'ir, Majanj borey nda ir kaloo kul danj kaboo ra.»

15 Waatoo kanj Žedewonj maa handiroo fillaa nda nga almaganaa, a sujudu. Woo banda ga, a kaa Izirayel kaloo do ka nee: «Wa tun, zama Abadantaa na Majanj borey danj war kabey ra!»

Majanj borey karandi

16 Žedewonj na aru zangu hinzaa (300) zamna margari hinza, a n'i kul noo hilli nda hoobu koonu kanjanj gundey ra nuunemalmam goo.

17 A nee i se: «W'ay guna, de war m'ay takaa tee. Nga ne, za ay too Majanj borey kaloo here, war ma hayaa tee kanj ay g'a tee.

18 Waati kanj ay na hilloo hēenandi, agay nda borey kul kanj goo ay bande, woo ma gar war mo na kuubi k'a bere, waatoo din war mo ma hilley hēenandi, de war ma nee: «Ir wongu Abadantaa se nda Žedewonj se!»

19 Žedewonj nda aru zangoo (100) kanj goo a bande too kaloo here, lakkalkey waati hinkantoo šintinoo ga, waatoo kanj lakkalkey barmayandi. I na hilley hēenandi, i na hoobey kanj goo kabey ra kayri.

20 Margari hinzaa na hilley hēenandi ka hoobey kayri. I na nuunemalmamey dii ngi kabe waawey ra i na hilley dii ngi kabe gumey ra ka hēenandi. Woo banda ga, i kaati ka nee: «Ir na takuba ka wongu Abadantaa se nda Žedewonj se!»

21 I ga kay ka kaloo kuubi k'a bere, boro foo kul goo nga dogoo ra. Kaloo kul tun ka zuru, ka kaati ka ngi bonj ceeci.

22 Waatoo kanj aru boro zangu hinzaa (300) na hilley hēenandi, Abadantaa na Majanj borey bere cere ga i na takuba ka cere wii kaloo kul ra. I kul zuru ka koy hala Bet-Šita, Sereda here hala Abel-Mehola hirroo ra Tabat jere.

23 I na Izirayel borey cindey kanj ti Neftali borey, nda Ašer borey, nda Manase borey kul marga. I na Majanj borey gaarandi.

24 Žedewonj na dontokawyanj sanba Efrayim tondi hondey kul ra ka nee: «Wa zunbu ka koy Majanj borey gagay ka fondaa dunbu, i ga yawdogey dii Žurdenj isaa ga hala Bet-Bara.» Efrayim arey kul marga, i na yawdogey dii Žurdenj isaa ga hala Bet-Bara.

25 I na Majanj borey bonjkoyni hinkaa Oreb nda Zeb dii. I na Oreb wii Oreb tondoo do, i na Zeb wii Zeb alaneb mottidogoo ra. I na Majanj borey gaarandi koyne, i kate Oreb bonjoo nda Zeb bonjoo Žedewonj do Žurdenj isaa se banda.

8

Efrayim borey futu

1 Efrayim arey nee Žedewoŋ se: «Macin ti hayaa woo kaŋ n'n'a tee ir se? Macin se man'ir cee waatoo kaŋ ni koy Majaŋ borey wongu?» I hanse ka citi a ga.

2 Žedewoŋ nee i se: «Macin ti goyoo kaŋ ay n'a tee kaŋ ga too war wanoo? War, Efrayim borey alaneb hegaa kurmaroo mana baa ir, Abiyezer borey alaneb izey kosuyanoo wala?»

3 War kabey ra Irkoy na Majaŋ borey boŋkoyney Oreb nda Zeb kaŋandi, war n'i wii. Macin ti goyoo kaŋ ay n'a tee kaŋ ga too war wanoo?» Waatoo kaŋ a na woo har, ngi futuyanoo ben Žedewoŋ ga.

Žedewoŋ koy Žurdeŋ isaa se dandi

4 Žedewoŋ nka too Žurdeŋ isaa do, a bisa a ga, nga nda aru zangu hinzaa (300) kaŋ goo a bande. I fara, amma i goo Majaŋ borey gaarandiroo ra.

5 Žedewoŋ nee Sukot borey se: «Ay g'a wiri war ga, war ma borey kaŋ goo ay bande noo ŋaayan, zama i nka fara. Ya mma goo ma Zeba nda Salmunna, Majaŋ borey kokoyey gaarandi.»

6 Amma Sukot boŋkoyney nee: «Zeba nda Salmunna mma bara ni kaboo ra ka ben kaŋ se ir ga ni wongu-izey noo ŋaayan?»

7 Žedewoŋ nee: «Waati kaŋ Abadantaa na Zeba nda Salmunna daŋ ay kaboo ra, ay ga war barzu nda saajoo karjiyaŋ nda ngorfuyaŋ.»

8 A hun no din ka žigi ka koy Penuwel, a na haya follokaa wiri no din borey ga. Penuwel borey n'a zaabi nda woo kaŋ nda Sukot borey n'a zaabi.

9 Woo ga, a nee Penuwel borey se: «Waati kaŋ ay yee kate nda baani, ay ga soorohugu kukoo woo kayri.»

10 Woo gar Zeba nda Salmunna cindi Karkor koyraa ra, ngi nda ngi wongu-ize jamaa kaŋ ti aru zenber woy cindi guu (15.000) cine, wey no kul kaŋ cindi waynahunay izey wongu-izey ra. Aru zenber zangu nda waranka (120.000) kaŋ too wongu ka wiiyandi.

11 Žedewoŋ žigi ka koy nda borey kaŋ goo hukkumey cire fondaa, Noba nda Yogboha se waynahunay, a na wongu-izey kar kaŋ ga hongu haya kul si duu ngi.

12 Zeba nda Salmunna zuru, Žedewoŋ hanga ey. A na Majaŋ borey kokoy hinkaa Zeba nda Salmunna dii, a na wongu-izey kul jitandi.

13 Žedewoŋ, Yowaš iz'aroo kaa ka hun wongoo ra nda Heres žigidogoo here.

14 Žedewoŋ na Sukot aru sooga foo dii k'a hãa, aru soogaa na Sukot boŋkoyney nda boro beerey maŋney hantum a se, aru boro woyye cindi iyye (77).

15 Woo banda ga, a koy Sukot borey do, Žedewoŋ nee: «Zeba nda Salmunna ne, ngi kaŋ se war n'ay wow ka nee: «Zeba nda Salmunna mma bara ni hinoo cire kaŋ se n'ga nee ir ma ni borey kaŋ fara noo ŋaayan?»»

16 Aywa, Žedewoŋ na saajoo karjiyaŋ nda ngorfuyaŋ zaa ka Sukot koyraa borey gooji.

17 A na Penuwel soorohugu kukoo kayri, a na koyraa arey wii.

18 Woo banda ga, Žedewoŋ nee Zeba nda Salmunna se: «Taka foo ti arey takaa kaŋ war n'i wii Tabor?» I nee: «I ga hima nda ni, affoo kul ga hima nda kokoy-ize.»

19 A nee: «Ag'armey no, ay naa-izey no. Ay ga žee nda Abadantaa kan ga huna maapoo, nda war nk'i nanj i ma huna, ay si war wii.»

20 Woo banda ga, a nee nga iz'aru jinaa Yeter se: «Tun k'i wii!» Amma zankaa mana nga takubaa hoobu, zama a mma hunbur, a man'ti kala zanka.

21 Zeba nda Salmunna nee: «Tun k'ir wii ni hunday, zama aru, nga hinagoo de no a g'a tee.» Woo ra Žedewoŋ na Zeba nda Salmunna wii. Woo banda ga, a na taalamey zaa kan goo ngi yoowey jindey ra.

Žedewoŋ teegoy kokorantey

22 Izirayel borey nee Žedewoŋ se: «Ir laama, ni banda ga, ni iz'aroo m'ir laama, woo banda ga, ni haamaa m'ir laama, zama n'n'ir hallasi Majan borey kabey ra.»

23 Žedewoŋ nee i se: «Ay si war laama, man'ti agay, man'ti ay iz'aroo, Abadantaa no ma war laama.»

24 Žedewoŋ nee i se: «Ay ga haya foo ceeci war ga: war affoo kul m'ay noo korbay foo nga alganiimaa ra.» Woo gar borey kanj i hin ey goo nda wura korbayanj, zama Isimayel boroyan no.

25 I nee: «A ga kan ir se ir m'i noo ma ne.» I na darbay foo daaru, boro foo kul ga wura korbay foo kaa nga alganiimaa ra k'a warra a boŋ.

26 Wura korbawey kanj a n'i ceeci tiŋaa tee kilo waranka (20) cine kanj ra taalamey nda haŋakorbowey nda darbay ciray henney kanj Majan borey kokoyey g'i danj sii a ra, korbawey kanj goo ngi yoowey jindey ra mo sii a ra.

27 Žedewoŋ na wuragey kar k'i tee tooru k'a danj nga koyraa ra kanj ti Ofra. Izirayel kul na izefututaray tee* no din tooroo bande, woo tee kumsay Žedewoŋ nda nga hugoo kul se.

28 Majan borey kayna Izirayel borey jine, i mana hin ka ngi boŋey jer koyne. Gandaa yay jiiri woytaaci (40) Žedewoŋ waatoo ra.

Žedewoŋ buuroo

29 Yowaš iz'aroo Žedewoŋ kanj se i ga nee Yerub-Bal yee nga do ka goro.

30 Žedewoŋ duu iz'aru woyye (70) kanj hun a ga, zama a cindi nda woy booboyan.

31 Nga wahayoo kanj goo Šekem, nga mo duu a se iz'aru foo kanj a na maapoo danj Abimelek.

32 Žedewoŋ, Yowaš iz'aroo buu žeenay henna banda ga, i n'a sutura nga baabaa Yowaš saaraa ra Ofra, Abiyezer borey koyraa ra.

33 Žedewoŋ buuroo banda ga, Izirayel borey yee ka šintin ka izefututaray tee†Bal toorey bande. I na Bal-Berit tee ngi koyoo.

34 Izirayel mana yee ka hongu Abadantaa, ngi Koyoo kanj n'i kaa iberey kul kabey ra kanj g'i kuubi k'i bere.

35 I mana haya henna tee Yerub-Bal kanj ti Žedewoŋ hugoo borey se, haya henna kul kanj a n'a tee Izirayel se banda ga.

9

Abimelek tee kokoy Šekem

* 8:27 8.27 Zamnaa 2.17. † 8:33 8.33 Zamnaa 2.17.

¹ Abimelek, Yerub-Bal iz'aroo koy Šekem ka šelan nga naa armyey se nda nga naa alaayan beeroo kul se. A nee:

² «Ay g'a wiri war ga, war ma šelan Šekem borey kul se ka nee: <Boro woyye (70) Yerub-Bal iz'arey kul ra ma tee war se bonkoyni wala aru folloku ma tee war se bonkoyni?> I hongandi kan ay man'ti kala ngi hamoo.»

³ Nga naa armyey na woo kul har Šekem borey jine. Biney yadda Abimelek se, zama i nee: «Ir armaa no.»

⁴ I n'a noo nzorfu kaaray tamma bon woyye (70) Bal-Berit hugoo ra. Nooroo woo nda Abimelek na aru fuyyanteyan nda yaara-yaarakawyan bana, i hanga a bande.

⁵ A koy baaboo hugoo ra Ofra, a na nga armyey wii, Yerub-Bal izey, aru woyye (70) tondi folloku ga. Boro kul mana cindi kala Yotam, Yerub-Bal izey kul ikaccaa, zama a nka tugu.

⁶ Šekem borey kul nda Bet-Milo borey kul marga ka koy Abimelek tee kokoy tuurinaa beeroo jere kan goo tondoo kan ga kay do Šekem.

Žentoo kan Yotam n'a deede

⁷ Yotam duu alhabaroo. A koy kay Garizim tondi hondoo bon, a na jinde jer ka kaati ka nee: «Wa hanajer ya ne Šekem borey, woo ra Irkoy ga maa war se.

⁸ Ay ženti ka fur war se, han foo woo ti tuuri fooyan kan šerre ka koy kokoy yon a ma ngi laama. I nee zaytupaa se:

<Ir laama.>

⁹ Amma zaytupaa nee i se:

<Y'ay jiyoo nan

kan ti hayaa kan koyey nda adamizey ga bag'a ay ra, ka koy ay bon warra tuuri tanayan bon wala?>

¹⁰ Aywa, tuurey koy nee jeejaynaa se:

<Ni, kaa k'ir laama.>

¹¹ Amma jeejaynaanoo nee i se:

<Ya fay nda ay kaanoo nda ay ize hennaa ka koy ay bon warra tuuri tanayan bon wala?>

¹² Woo banda ga, tuurey nee alanebnaa se:

<Ni, kaa k'ir laama.>

¹³ Amma alanebnaanoo nee i se:

<Ya fay nda agay alaneb hari kan ga koyey nda adamizey naalandi, ka koy ay bon warra tuuri tanayan bon wala?>

¹⁴ Woo banda ga, tuurey kul nee karjinaa se:

<Ni, kaa k'ir laama.>

¹⁵ Karjinaanoo nee tuurey se:

<Nda cimi no kan war ga baa war m'ay yon ya tee war kokoyoo, wa kaa ka goro ay biyoo ra, nda man'ti woo,

yala nuune ma hun ay ra kan ga koy tuurey naa hala ba Liban tuurinaney kan se i ga nee sedere a g'i naa.»>

¹⁶ Yotam koy a ga ka nee: «Sohō, cimi nda laadirtaray da nda war goy ka Abimelek tee kokoy? War goy nda borohennataray Yerub-Bal nda nga hugoo here wala? War n'a bana ka sawa nda nga teegoyey wala?»

¹⁷ Zama ay baabaa wongu war se, a na nga hundoo fur war se, a na war kaa Majan borey kabey ra.

18 Amma war, hō war tun ay baabaa hugoo se, war na nga iz'arey wii, boro woyye (70) tondi folloku ga, de war na Abimelek nga konḡaa iz'aroo tee kokoy Šekem borey boḡ, zama war armaa no.

19 Nda cimi nda laadirtaray nda war goy Yerub-Bal nda nga hugoo here hō, yala war ma jaali nda Abimelek, nga mo ma jaali nda war.

20 Nda man'ti woo, yala nuune ma fatta Abimelek ra ka Šekem borey nda Bet-Milo borey ḡaa, de yala nuune ma fatta Šekem borey nda Bet-Milo borey ra ka Abimelek ḡaa!»

21 Woo banda ga, Yotam zuru ka koy tugu Ber, a goro no din ka mooru nga armaa Abimelek.

Šekem borey ture Abimelek ga

22 Abimelek na Izirayel laama jiiri hinza.

23 Woo banda ga, Irkoy na binelaalay daḡ Abimelek nda Šekem borey game. Šekem borey mana laadir Abimelek se,

24 takaa kaḡ nda goy futaa kaḡ teendi Yerub-Bal iz'aru woyyaa (70) se nda ngi kuroo alhakoo kaḡ Abimelek ngi armaa ga kaḡ n'i wii nda Šekem borey ga kaḡ n'a gaa a ma nga armey wii.

25 Woo gar Šekem borey na zanbaguusu tee tondi hondey boḡ beene, boroyaḡ kaḡ ga boro kul kaḡ ga bisa ngi fondaa ra kom. Abimelek duu alhabaroo.

26 Waati follokaa ra Gal, Ebed iz'aroo kaa, nga nda nga armey, i bisa nda Šekem. Šekem borey naanay a.

27 I koy hawsaa ra ka ngi alaneb faarey hegay, ka alaneb-izey motti ka daame. I koy ngi tooroo hugoo do, i ḡaa i haḡ, i na Abimelek danga.

28 Gal, Ebed iz'aroo nee: «May ti Abimelek, may ti Šekem, hala ir m'ir boḡ daḡ Abimelek cire? Man'ti Yerub-Bal izoo no wala? Man'ti Zebul ti boḡkoy ni kaḡ goo a cire wala? Wa war boḡ yeeti ganda Hamor borey se kaḡ ti Šekem borey baabaa, macin se ir no m'ir boḡ daḡ Abimelek cire.

29 Jalla, nda a gar i nk'ay noo Šekem borey, kala ya Abimelek gaaray k'a kaa dogoo ra.» A nee Abimelek ga: «Ni, Abimelek, he! Tonton ni soojey ga, de ma fatta kate ka wongu.»

30 Zebul kaḡ ti koyraa goforneroo maa hayaa kaḡ Gal, Ebed iz'aroo g'a har, a dukur.

31 A na boroyaḡ sanba tuguyan ra Abimelek do ka nee a se: «Gal, Ebed iz'aroo nda nga armey kaa Šekem, nga ne, i goo ma koyraa turandi ni ga.

32 Adiši sohō, tun cijin here, ni nda jamaa kaḡ goo ni bande ma koy zanbaguusu tee i se hawsaa ra.

33 Subbaahoo ra, waynaa fattayanoo ga, ma biya ka tun, de ma kaḡ koyraa ga. Nga ne, waati kaḡ Gal nda jamaa kaḡ goo a bande fatta ka ni kubay, ma haya tee i se kaḡ ni baa.»

34 Hanoo din, Abimelek nda jamaa kul kaḡ goo a bande tun cijinoo ra ka koy zanbaguusu tee Šekem jere, i tee margari taaci k'i batu.

35 Gal, Ebed iz'aroo fatta ka koy kay koyraa mijoo ga. Abimelek nda jamaa kaḡ goo a bande buttu ka fatta ngi tugudogoo ra.

36 Gal dii jamaa, a nee Zebul se: «Nga ne, jama foo goo ma zunbu ka hun tondi hondoo boḡ.» Zebul nee a se: «Man'ti woo no, hondoo biyoo no ma tee ma ne sanda boroyaḡ.»

37 Gal yee ka nee: «Guna ka boori, jama no ma zunbu hondoo boŋ kaŋ goo gandaa gamoo ra, affoo mo goo ma kaa ka hun gunandikey tuuriŋaa beeroo here.»

38 Zebul nee a se: «Adiši man ni šenni henney, ni kaŋ ga nee: <May ti Abimelek, hala ir ma huru a cire?> Man'ti jamaa ti woo kaŋ n'ga donda? Sohō fatta, koy i wongu.»

39 Gal fatta Šekem borey jine ka Abimelek wongu.

40 Abimelek n'a gaaray, a zuru a se. Boro boobo kaŋ ka buu za hawsaa ra hala koyraa mijoo ga.

41 Abimelek goro Aruma. Zebul na Gal nda nga armey gaaray, i mana hin ka goro Šekem.

42 Subaa ra, jamaa fatta ka koy hawsaa ra. Abimelek duu alhabaroo.

43 A na jamaa zaa, a n'i zamna margari hinza, a n'i lanba ka zanbaguesu tee saajoo ra. Nga ne, waatoo kaŋ a ga dii jamaa ga fatta koyraa ra, a gum i boŋ k'i wongu.

44 Abimelek nda nga margarey kaŋ goo a bande tun ka koy kay koyraa mijoo ga. Margari hinkaa kaŋ borey kul kaŋ goo hawsaa ra boŋ k'i kar.

45 Abimelek na zaaroo kul tee a ga koyraa wongu. A na koyraa dii, a na borey wii kaŋ goo a ra. Woo banda ga, a na koyraa kayri, a na ciiri say-say a ra.

46 Aywa, waatoo kaŋ Migdal-Šekem borey kul maa alhabaroo, i koy tooroo kaŋ se i ga nee Berit hugoo folgoo ra.

47 Abimelek duu alhabar kaŋ Migdal-Šekem borey kul marga.

48 Woo banda ga, Abimelek žigi Salmon tondi hondoo ga, nga nda jamaa kaŋ goo a bande. Abimelek na daaši zaa, a na tuuri kabe foo dunbu, a n'a jeeje nga jesoo ga. A nee jamaa se kaŋ goo nga bande: «War dii hayaa kaŋ ay n'a tee, w'ay takaa tee, wa cahā.»

49 Jamaa boro foo kul na tuuri kabe foo dunbu ka hanga Abimelek. I na tuuri kabey daŋ tooroo hugoo folgoo ra, i na nuune daŋ i ra, i na folgoo nda hayaa kaŋ goo a ra kul ton. Takaa woo nda Migdal-Šekem borey buu, ngi hinnaa arey nda woyey man'ti kala boro zenber foo (1.000) cine.

Abimelek buuyanoo

50 Abimelek koy Tebes. A na Tebes wanga k'a daŋ game, a n'a dii.

51 Soorohugu kuku gaabante foo goo koyraa gamoo ra, boraa kul zuru ka koy tugu a ra, arey nda woyey, nda koyraa borey. I n'a daabu ngi ga, i žigi soorohugu kukoo sooraa batumaa ra.

52 Abimelek man soorohugu kukoo mijoo ka wongu, a nee nga mma nuune daŋ a ra.

53 Woy foo kaŋ goo sooraa boŋ na Abimelek warra nda fufutondi boŋoo ra, a na boŋoo kayri.

54 Dogoo din da Abimelek ciya aru soogaa se kaŋ nga wongu jinawey zaa ka nee a se: «Ni takubaa hoobu m'ay wii, i masi koy nee: <Woy k'a wii.>» Aru soogaa n'a hay, a buu.

55 Waatoo kaŋ Izirayel borey dii kaŋ Abimelek buu, boro foo kul koy nga hugoo do.

56 Takaa woo nda Irkoy na teegoy futaa kaŋandi Abimelek boŋ kaŋ a n'a tee nga baabaa se, zama a na nga arma woyyaa (70) wii.

57 Teegoy futaa kul kaŋ Šekem borey n'a tee, Irkoy n'a kaŋandi i boŋ. Dangaa kaŋ Yotam, Yerub-Bal iz'aroo n'a har i ga duu ey.

10

Alkaali tanayanj kanj ti Tola nda Yahir

¹ Abimelek buuyanoo banda ga, Tola kaa ka Izirayel borey kaa iberey kabey ra. Tola ti Puwa iz'aroo, Puwa man'ti kala Dodo, Isakar alkabiilaa boro iz'aroo. A si goro kala Šamir koyraa ra, Efrayim tondi hondey ra.

² A tee alkaali Izirayel ra jiiri waranka cindi hinza (23), nga banda ga, a buu, i n'a sutura Šamir.

³ Tola banda ga, Yahir kaa, Galad boro no, a tee alkaali Izirayel ra jiiri waranka cindi hinka (22).

⁴ Iz'aru waranza (30) bara a se kanjanj ga kaaru farka waranza (30) bonj, koyra waranza (30) goo ngi mayray ra. Hala hō i mma nee koyrawey wey se Yahir koyra buuna-buunawey, i sii kala Galad gandaa ra.

⁵ Woo banda ga, Yahir buu, i n'a sutura Kamonj.

Amonj borey na Izirayel tangam

⁶ Izirayel borey yee ka goy futu tee Abadantaa jine. I na toorey kanj se i ga nee Bal nda Astarte gana kanjanj ti Siiri gandaa koyey, nda Sidonj koyey, nda Mowab koyey, nda Amonj borey koyey, nda Filisti borey koyey. I na Abadantaa nanj, i mana yee k'a gana.

⁷ Abadantaa futu Izirayel ga, a n'i danj Filisti borey nda Amonj borey kabey ra.

⁸ I na Izirayel borey kankam k'i šiita jiiroo din, takaa din da hala jiiri woy cindi yaaha (18), maanaa Izirayel borey kul kanj goo Žurdenj isaa se banda, Amor borey gandaa ra kanj goo Galad.

⁹ Amonj borey na ba Žurdenj isaa denj ka koy Žuda, nda Benžamenj, nda Efrayim hugoo wongu. Izirayel borey hanse ka fara.

¹⁰ Izirayel borey kaati ka Abadantaa cee ka nee: «Ir na zunubu tee ma ne, zama ir na ni kanj ti ir Koyoo nanj, ir na toorey kanj ti Balyanj gana.»

¹¹ Abadantaa nee Izirayel borey se: «Waatoo kanj Misira borey, nda Amor borey, nda Amonj borey, nda Filisti borey,

¹² nda Sidonj borey, nda Amalek borey, nda Mawonj borey ga war gurzugay, war n'ay cee. Ya na war hallasi kabey ra wala?»

¹³ Amma war, war n'ay nanj ka koy koy tanayanj gana. Woo se ay si yee ka war kaa kabe ra.

¹⁴ Wa koy, war ma koyey cee kanj war n'i suuba! I ma war hallasi war gurzugaa waati.»

¹⁵ Izirayel borey nee Abadantaa se: «Ir na zunubu tee, haya tee ir se kanj kan ma ne. Amma ir hallasi hō!»

¹⁶ Woo banda ga, i na koy waaney kaa ngi game ka Abadantaa gana kanj mana yee ka yadda Izirayel zaraboo ga.

¹⁷ Aywa, Amonj borey marga ka ngi kaloo gorandi Galad wongoo se. Izirayel borey mo marga ka ngi kaloo gorandi wongoo se Mispa.

¹⁸ Izirayel borey kanj goo Galad gandaa ra, ngi nda ngi bonkoyney nee cere se: «May ti aroo kanj ga huru ir jine ka Amonj borey wongu? Boro kul kanj hin ka woo tee ga tee Galad borey kul bonkoynoo.»

11

Žefte tee Izirayel bonkoynoo

¹ Wongaari beeri goo Galad gandaa ra, maanoo ti Žefte. Baaboo maanoo ti Galad. Galad mana duu Žefte kala woykuuru ga.

² Galad wandoo hunday na iz'aruyan hay a se. Waatoo kanj woyoo woo izey beeri i na Žefte gaaray, i nee a se: «N'si duu tubu ir baabaa hugoo ra, zama woy tana ize ti ni.»

³ Kanj woo tee, Žefte zuru ka hun nga armey ra ka koy goro Tob gandaa ra. Aru fuyyanteyan marga Žefte jere. I ga fatta a bande ka windi.

⁴ Waati banda ga, Amoj borey tun ka Izirayel wongu.

⁵ Kanj Amoj borey goo ma Izirayel wongu, Galad boro beerey koy Žefte ceeci Tob gandaa ra.

⁶ I nee Žefte se: «Kaa, n'ga tee ir jineboraa, de ir ga Amoj borey wongu.»

⁷ Žefte nee Galad boro beerey se: «Man'ti war no ka wanji ay ga, k'ay gaaray ay baabaa hugoo ra? Macin se war ga kaa ay do hō kanj war goo gurzugay ra?»

⁸ Galad boro beerey nee Žefte se: «Hayaa kanj se ir yee kate ni do sohō da man'ti kala ma koy ir bande, ma Amoj borey wongu, ma tee ir bonkoynoo. Ma tee Galad borey kul se bonkoyni.»

⁹ Žefte nee Galad boro beerey se: «Nda war n'ay ka koy hala ya Amoj borey wongu, de Abadantaa n'i danj ay kaboo ra, bonkoynitaraa ga huru ay mayraa ra wala?»

¹⁰ Galad boro beerey nee Žefte se: «Ir yadda, woo kanj n'n'a har, nda ir man'a tee, Abadantaa ga tee seede.»

¹¹ Woo ga, Žefte koy Galad boro beerey bande. Jamaa n'a danj jine a ma tee bonkoyni nda jineboro. Allaahidoo kul kanj i n'a zaa Žefte se, Žefte kaa k'a kul har Abadantaa jine Mispaa.

Šenney kanj Žefte n'i har Amoj borey se

¹² Žefte na dontokawayan sanba Amoj borey kokoyoo do ka nee a se: «Macin bara ir game kanj se n'ga kaa ay ga k'ay gandaa wongu?»

¹³ Amoj borey kokoyoo nee Žefte dontokey se: «Izirayel no, waatoo kanj a žigi ka fatta Misira, a n'ay gandaa dii za Arnojan isaa hala Yabok isaa ga ka koy hala Žurdenjan isaa do. Sohō ma labey wey yeeti ir se nda ni bonj.»

¹⁴ Žefte yee ka dontokawayan sanba Amoj borey kokoyoo do

¹⁵ ka nee a se: «Žefte nee: <Izirayel mana Mowab gandaa dii, a mana Amoj borey gandaa dii.>

¹⁶ Waatoo kanj Izirayel borey žigi ka fatta Misira, i nka dira saajoo ra hala Kakaarey teekoo do ka too Kadeš.

¹⁷ No din ra Izirayel na dontokawayan sanba Edom kokoyoo do ka nee a se: <Ay g'a wiri ni ga, nanj ya bisa nda ni gandaa.>* Amma Edom kokoyoo mana hanjajer i se. A na dontokawayan sanba Mowab kokoyoo mo se, nga mo wanji. Woo ra Izirayel kul cindi Kadeš.

¹⁸ Woo banda ga, Izirayel borey dira saajoo ra, i na Edom nda Mowab kuubi, i bisa Mowab se waynahunay. I goro Arnojan se banda bila nda i ma huru Mowab laboo ra, zama Arnojan man'ti kala Mowab hirroo.

¹⁹ Izirayel na dontokawayan sanba Sihon do kanj ti Amor borey nda Hešbon kokoyoo, Izirayel nee a se: <Ay g'a wiri ni ga, nanj ir ma bisa nda ni gandaa ka koy too ir nongoo ra.>†

* **11:17 11:17** Kabuyaney 20.14–21. † **11:19 11:19** Kabuyaney 21.21–24; Alhukumoo 2.26–36.

²⁰ Amma Sihonj mana naanay Izirayel k'a nanj a ma bisa nda nga laamaa. Sihonj na nga wongu-izey kul margaa, a na nga kaloo gorandi Yahas ka Izirayel wongu.

²¹ Abadantaa, Izirayel Koyoo na Sihonj nda nga wongu-izey kul danj Izirayel kaboo ra. Izirayel na Amor borey gandaa kul mayray kanj ra Amor borey ga goro.

²² I na Amor borey laboo kul mayray, za Arnonj isaa hala Yabok isaa ka koy za saajoo ra hala Žurdeņj isaa do.

²³ Aywa, Abadantaa, Izirayel Koyoo na Amor borey gaaray nga jamaa Izirayel jine, ni no m'ir gaaray laboo ra?

²⁴ Ni koyoo kanj ti Kemoš, gandaa kanj a n'a noo ma ne ga tee ni wane wala? Takaa din da ir mo, haya kul kanj Abadantaa n'a noo ir se wongu ra, hayaa ga tee ir wane.

²⁵ Ni nka bisa Sipor iz'aroo Balak kanj ti Mowab kokoyoo? A na yenje ceeci Izirayel ga wala? A n'a wongu wala?

²⁶ Jiiri zangu hinza (300) ne kanj Izirayel ga goro Hešbonj nda nongey kanj goo nga laamaa ra, Aroyer ra nda nongey kanj goo nga laamaa ra, nda koyrawey kul kanj goo Arnonj isaa miņey bande. Macin se war mana laboo woo taa alwaatoo woo kul?

²⁷ Man'ti agay ka zunubu tee ma ne, ni ka goy laala goy ay ga, ni kanj baa m'ay wongu. Yala Abadantaa kanj ti ciitikaa, ma ciiti hō Izirayel borey nda Amoj borey game.»

²⁸ Amma Amoj borey kokoyoo mana hanjajer Žefte šenney se kanj a donto k'i har a se.

Žefte na meefur zaa

²⁹ Abadantaa Hundoo zunbu Žefte ga, a na Galad gandaa nda Manase gandaa dunbu ka bisa. Woo banda ga, a bisa ka koy Mispa kanj goo Galad, a hun Mispa kanj goo Galad ka bisa Amoj borey do.

³⁰ Žefte na meefur zaa Abadantaa se, a nee: «Abadantaa, nda n'na Amoj borey danj ay kaboo ra nda cimi,

³¹ boro kul kanj fatta nda ay hugoo miņoo k'ay kubay waati kanj ay yee kate nda baani ka hun wongoo kanj ay g'a tee Amoj borey bande, boraa ga tee Abadantaa wane, ay g'a kaa sargari kukurante.»

³² Žefte bisa Amoj borey do k'i wongu, Abadantaa n'i danj kaboo ra.

³³ Žefte hin ey hinay beeri, a n'i kar za Aroyer hala boro ma too Minit, koyra waranka (20), hala Abel-Keramim. Amoj borey na ngi boj yeeti ganda Izirayel borey se.

³⁴ Waatoo kanj Žefte ga yee kate nga do Mispa, nga ne, nga ize woyoo n'a kubay nda dundunj nda gaani. Nga ize bajja follokaa no, nga banda ga, a sii nda iz'aru, a sii nda ize woy tana foo.

³⁵ Za a dii a, nga no, a na nga bankaarawey kottu ka nee: «He! Kaari, ay ize woyoo, ni no ma kate ay ga bone. Agay ka hanse ka šelanj Abadantaa se, ay si hin ka yee ay šennoo se banda.»

³⁶ Ize woyoo nee a se: «Baaba, ni nka hanse ka šelanj Abadantaa se, hayaa tee ya ne ka sawa nda woo kanj hun ni miņoo ra sohō kanj Abadantaa na ni dukuroo kaa ni iberey ra kanj ti Amoj borey.»

³⁷ A yee ka nee baaboo se: «Ma woo tee ya ne kanj ay g'a wiri ni ga, ay noo handu hinka šarti, ay ga koy tondi hondey ra ka yaara-yaara ka hēe, agay nda ay cerey, zama ay ga buu ay hondiyawtaraa ra bila ya hiiji.»

³⁸ A nee a se: «Koy.» A n'a nanj a ma koy handu hinka. A koy tondi hondey bonj, nga nda nga cerey ka hondiyawtaraa hēe.

³⁹ Handu hinka banda ga, a yee kate baaboo do, a n'a ka meefuroo kaa kanj n'a zaa. A mana bay ka marga nda aru. Za woo ga, a tee alaada Izirayel ra kanj ti

⁴⁰ Jiiri ka kaa jiiri Izirayel hondiyawey ga fatta jirbi taaci ka koy hongu Žefte Galad bora a ize woyoo.

12

Efrayim borey nda Žefte wongoo

¹ Efrayim arey marga ka bisa ka koy Safonj* ka nee Žefte se: «Macin se ni bisa ka koy Amonj borey wongu bila nda ma ciya ir se ir ma koy ni bande? Ir ga nuune danj ni hugoo ra ka ni nda ni hugoo ton.»

² Žefte nee: «Agay nda ay jamaa, waafakay janay beeri huru ir nda Amonj borey game. Waatoo kanj ay na war cee war man'ay kaa kabey ra.

³ Kanj ay dii war si kaa k'ay faaba, ay farrati, ay bisa ka koy Amonj borey do, de Abadantaa n'i danj ay kaboo ra. Adiši macin se war ga kaa k'ay wongu hō?»

⁴ Žefte na Galad arey kul marga ka koy Efrayim wongu. Galad arey na Efrayim kanj, ka gar Efrayim borey nka nee: «War Galad borey, war man'ti kala meecindiyanj kanj zuru ka hun Efrayim ka koy Manase.»

⁵ Galad na Žurdeņ isaa yawdogey dii Efrayim heroo ra. Waati kul kanj Efrayim boro foo kanj cindi ga baa nga ma bisa, Galad arey g'a hāa ka nee: «Efrayim boro ti ni wala?», nda a tuuru ka nee: «Kalaa»,

⁶ i ga nee a se: «Nee: <Šibolet>.» Nda a nee: «Šibolet»†, zama Efrayim borey si hin k'a har nda fondaa, i g'a dii ka jindoo kaa no din Žurdeņ isaa yawdogey ra. Waatoo woo ra Efrayim aru zenber woytaaci cindi hinka (42.000) janj ngi hundey.

⁷ Žefte kanj ti Galad boro tee alkaali Izirayel ra jiiri iddu, woo banda ga, Žefte buu, de i n'a sutura Galad koyrawey affoo ra.

Alkaaley kanj na Izirayel laama Žefte dumaa ga

⁸ Žefte buuyanoo banda ga, Ibsanj kanj ti Betelehem boro tee alkaali Izirayel ra.

⁹ A duu iz'aru waranza (30) nda ize woy waranza (30) kanj a n'i hijjandi taray boroyanj se. Nga iz'arey, a kate i se woy-ize waranza (30) kanj a n'i ka hun taray. A tee alkaali Izirayel ra jiiri iyee.

¹⁰ Woo banda ga, Ibsanj buu, i n'a sutura Betelehem.

¹¹ Ibsanj banda ga, Eloņ kanj ti Zabulonj boro tee alkaali Izirayel ra jiiri woy (10).

¹² Woo banda ga, Eloņ, Zabulonj bora a buu, i n'a sutura Ayalonj ra, Zabulonj gandaa ra.

¹³ Eloņ banda ga, Hilel iz'aroo Abdonj kanj ti Piratonj boro tee alkaali Izirayel ra.

¹⁴ A duu iz'aru woytaaci (40) nda haama waranza (30) kanj ga kaaru farka woyye (70) bonj. A tee alkaali Izirayel ra jiiri yaaha.

* **12:1 12.1** Safonj, Ebere šenni ra, algamanaa faa ti hawsa here. † **12:6 12.6** Šibolet wala Šibolet maanaa ti jeeni.

¹⁵ Nga banda ga, Hilel, Piraton boraa buu, i n'a sutura Piraton, Efrayim gandaa ra, Amalek borey tondi hondoo ra.

13

Samsong hayandiroo

¹ Izirayel borey yee koyne ka goy futu tee Abadantaa jine. Abadantaa n'i danj Filisti borey kabey ra jiiri woxtaaci (40).

² Sora koyraa ra aru foo goo no, Dan borey alaayan beeroo boro no, maapoo ti Manowa, wandoo man'ti kala woy gun, a sii nda ize.

³ Han foo Abadantaa almalaykaa bangay woyoo woo se ka nee a se: «Nga ne, ni kanj ti woy gun, mana duu ize, n'ga kaa ka tee alhaamidu, n'ga iz'aru danj aduppa ra.

⁴ Sohō ay g'a wiri ni ga, ma hanse ka hawgay, masi alaneb hari mooro hanj, masi harifutu dumi kul hanj, masi haya harramante kul nja.

⁵ Zama nga ne, n'ga tee alhaamidu, de n'ga iz'aru danj aduppa ra. Šiini si zuru boŋoo ra, zama zankaaroo woo ga tee boro kanj yeetandi jere ga Irkoy se za paŋoo gundoo ra. Nga no ma šintin ka Izirayel hallasi Filisti borey kabey ra.»

⁶ Woyoo koy nee nga kurpoo se: «Irkoy aru foo kaa k'ay gar, a ga hima nda Irkoy almalaykaa, a ga hanse ka hunburandi. Ay man'a hāa man ra a hun, a mana nga maapoo har ya ne.

⁷ Amma a nee ya ne: «N'ga kaa ka tee alhaamidu, n'ga iz'aru danj aduppa ra. Sohō masi alaneb hari moora hanj, masi harifutu dumi kul hanj, masi haya harramante kul nja, zama zankaaroo woo ga tee boro kanj yeetandi jere ga Irkoy se za paŋoo gundoo ra hala nga buuyanoo zaaroo ga.»

⁸ Kanj Manowa maa woo, a na Abadantaa suurandi ka nee: «Abadantaa, ay ga ni njaaray, Irkoy boraa kanj n'n'a sanba ma yee kate ir do k'ir cawandi woo kanj ir ga hima k'a tee zankaaroo se kanj ga hayandi.»

⁹ Abadantaa na hanjajer Manowa se, Irkoy almalaykaa yee kate woyoo do. A goo ma goro hawsaa ra. Nga kurpoo Manowa sii a bande.

¹⁰ Woyoo cahā ka zuru ka koy nga kurpoo do ka deede ka nee: «Kaa ka guna, aroo kanj bay ka kaa ay do yee ka bangay ya ne.»

¹¹ Dogoo din da, Manowa tun ka hanga wandoo, a na aroo gar, a nee a se: «Ni no ka šelanj woyoo woo se?» A nee: «Agay no.»

¹² Manowa nee: «Nda šennoo kanj n'n'a har tee cimi, macin ti zankaaroo dira takaa hantumoo kanj kayandi, macin ti hayaa kanj a ga hima k'a tee?»

¹³ Abadantaa almalaykaa nee Manowa se: «Hayey kul kanj ay n'i har woyoo se, a ma nga boŋ dii i ga.

¹⁴ A si alanebnjaa haya kul nja, a si alaneb hari moora hanj, a si harifutu dumi kul hanj, a si haya harramante kul nja, hayey kul kanj ay n'i har a se a m'i dii.»

¹⁵ Manowa nee Abadantaa almalaykaa se: «Suuri, m'ir batu hala ir ga hancin-ize foo soolu k'a hina ma ne.»

¹⁶ Abadantaa almalaykaa nee Manowa se: «Ba nda n'n'ay gaabi ya cindi, ay si ni njaahayaa nja, amma nda n'ga baa ma sargari kukurante tee, a kaa Abadantaa se.» Manowa si bay kanj Abadantaa almalaykaa no.

¹⁷ Manowa nee Abadantaa almalaykaa se: «Macin ti ni maapoo, hala ir ma albarka tee ma ne nda ni šenney tee cimi?»

¹⁸ Abadantaa almalaykaa nee Manowa se: «Macin se n'g'ay hāa nda ay maapoo, ay maapoo ti kayfi.»

¹⁹ Manowa na hancinoo nda taasuu sargaroo zaa, a n'a sarga tondoo bon Abadantaa se kan ga kayfi tee. Kan Manowa nda nga wandoo goo ma honnay,

²⁰ sargari tonadogoo nuunaa goo ma žigi beenaa here, Abadantaa almalaykaa žigi sargari tonadogoo nuunaa ra. Manowa nda nga wandoo dii woo, i na ngi ndumey sinji laboo ra.

²¹ Abadantaa almalaykaa mana yee ka bangay Manowa nda nga wandoo se. Waatoo din Manowa bay kan Abadantaa almalaykaa no.

²² Manowa nee nga wandoo se: «Šikka sii ir ga buu, zama ir dii Irkoy.»

²³ Wandoo nee a se: «Nda Abadantaa mma baa nga m'ir wii, a si sargari kukurantaa nda taasuu sargaroo taa, a s'ir cebe woo kul, de mo a si nan ir ma maa wey kan ir maar'ey.»

²⁴ Aywa, woyoo na iz'aru dan adunna ra, a na maano dan Samson. Zankaa ga beeri, Abadantaa na albarka dan ra.

²⁵ Abadantaa Hundoo šintin ka goy Samson ra waatoo kan a goo Dan jamaa kaloo, Sora koyraa nda Eštawol koyraa game.

14

Samson hijaa

¹ Han foo Samson doo ka koy Timna koyraa ra. Timna din ra, a dii woy foo Filisti borey ize woyey ra.

² Waatoo kan a willi hugey do, a nee baaboo nda panoo se: «Ay dii woy foo Timna, Filisti borey ize woyey ra, sohō, w'a wiri ya ne hijjay.»

³ Baaboo nda panoo nee a se: «Woy nka sii ni baaba-izey ize woyey ra nda ay jamaa kul ra, kan se n'ga koy woy zaa Filisti borey ra, jofolowey wey?» Samson nee nga baabaa se: «A wiri ya ne, zama nga no ma tee ya ne.»

⁴ Baaboo nda panoo si bay kan hayaa kan Samson n'a wiri, haya no kan hun Abadantaa do, zama yenje no Abadantaa ga ceeci Filisti borey ga. Alwaatoo din, Filisti borey goo Izirayel bon.

⁵ Samson, nda nga baabaa, nda nga naa doo ka koy Timna, waatoo kan i too Timna alaneb faarey do, ganjihayla soogo booro ka Samson kubay.

⁶ Abadantaa Hundoo zunbu Samson ga, haya kul sii kaboo ra, a na ganjihaylaa dunbu-dunbu sanda takaa kan nda boro ga hancin-ize dunbu-dunbu. A mana hayaa har nga baabaa nda nga naa se kan nga n'a tee.

⁷ Samson doo Timna, a šelan woyoo se. Woyoo kan a se.

⁸ Waati banda ga, a yee kate Timna ka woyoo wiri hijjay, a kuubi ka koy dii ganjihaylaa jifaa. A gar ayu zuku nda yuu goo ganjihaylaa bukaa ra.

⁹ A zaa a ra k'a dan kaboo gundoo ra k'a naa waatoo kan a goo fondaa ra. Waatoo kan a too baaboo nda panoo do fondaa ra, a n'i noo a ra, i n'a naa. Amma a man'i bayrandi kan nga mana yuuwoo woo zaa kala ganjihayla bukaa ga.

Samson na albata foo fur Filisti borey ga

¹⁰ Baaboo doo ka koy woyoo do. No din ra Samson na hoyandi tee, zama takaa din no aru soogey g'a tee.

¹¹ Za Filisti borey dii Samson, nga no i na sooga waranza (30) suuba kan ma goro a jere.

¹² Samson nee i se: «Wa nan ya albata foo fur war se. Nda war n'a feeri ya ne hoyandoo jirbi iyaa ra, nda war duu a, ay ga war noo darbay kacuu waranza (30) nda jingar darbay waranza (30).

¹³ Amma nda war mana hin k'a feeri, war no m'ay noo darbay kaccu waranza (30) nda jingar darbay waranza (30).» I nee a se: «Ni albataa har, ir ga maa.»

¹⁴ A nee i se:

«Ŋaakaa ra haya fatta kan ga ŋandi, gaabikoynoo ra haya kaana fatta.»

Jirbi hinza i mana hin ka albataa feeri.

¹⁵ Jirbi iyyantoo hane, i nee Samsoŋ wandoo se: «Ni kurpoo fafagay hala a ma albataa feeri ir se, nda man'ti woo, ir ga ni ton nuune ra hala ma tee boosu, ni nda ni baabaa hugoo borey. War mma baa war m'ir kabey koonandi, woo se war n'ir hoyandi?»

¹⁶ Samsoŋ wandoo koy Samsoŋ do a ga hēe, a nee a se: «Ni mma konna agay, n'si baa agay. N'na albata fur ay jamaa borey ga, man'a feeri ya ne.» A nee: «Guna, ya n'a feeri ay baabaa se, ya n'a feeri ay ŋaa se, ay ga hima k'a feeri ma ne wala?»

¹⁷ A hanga a bande nda nga hēenoo jirbi iyyaa ra kan hoyandoo n'a tee, jirbi iyyantoo hane a n'a feeri a se, zama a nk'a zaa ka kay. Woo banda ga, woyoo koy a feeri nga jamaa borey se.

¹⁸ Jirbi iyyantoo hane, za waynaa mana kan, koyraa arey nee Samsoŋ se: «Macin ka kan nda yuu, macin ka gaabi nda ganjihayla?»

A nee i se: «Nda war nka mana faari beeri nda ay haw woy zanoo, war si agay albataa feeri.»

¹⁹ Abadantaa Hundoo zunbu Samsoŋ ga, a doo Aškeloŋ. A na aru waranza (30) wii, a na bukawey darbawey kaa i ga, a n'i noo borey se kan na albataa feeri. A futu, a willi ka koy nga baabaa do.

²⁰ Haya kan ti Samsoŋ wandoo, i n'a noo aru soogey affoo se kan goro Samsoŋ jere hiijaa waati.

15

Samsoŋ faasa nga boŋ se

¹ Waati banda ga, alkamaa heгаа waati, Samsoŋ koy nga wandoo foo nda hancin-ize foo. A nee nga wandoo baabaa se: «Ay ga huru ay wandoo hugoo ra.» Amma wandoo baabaa mana yadda a ma huru.

² Wandoo baabaa nee: «Kan ay hakiika ka bay kan ni konna a, ay n'a noo ni ceroo se. Kayne woyoo mana boori nda a wala? Ay g'a wiri ni ga, m'a zaa dogoo ra.»

³ Samsoŋ nee i se: «Hiino nda ay na ifutu tee Filisti borey se, ay si duu i ga zunubu.»

⁴ Samsoŋ koy, a na nzungu zangu hinza (300) dii. A na nuunemalmamyan zaa ka nzungey dumawey bere cere se ihinka-hinka, nsunfay hinka kul a ga bundu foo haw gamey ra.

⁵ Samsoŋ na nuune daŋ nuunemalmamey ra, a na nzungey taŋ Filisti borey alkamaa ra, a na alkama jeeni hawarey nda alkamaa kan goo jeenoo ga kul ton ka koy hala alaneb faarey nda zaytupaney do.

⁶ Filisti borey nee: «May ka woo tee?» I nee: «Samsoŋ no, Timna koyraa boraa nzuraa, zama nga nzuraa na nga wandoo dii k'a noo ceroo se.» Woo ga, Filisti borey žigi ka koy woyoo nda baaboo ton nuune ra k'i tee boosu.

⁷ Samsoŋ nee i se: «Zama war na woo tee, ay si goro nda ay man'ay boŋ faasa war ra.»

⁸ A hanse k'i kar, a hin ey hinay beeri. Woo banda ga, a koy huru ka cindi ka goro Etam tondoo horboo ra.

Samsoj na aru boobo wii nda farka warkandu

⁹ Woo banda ga, Filisti borey koy ngi kaloo gorandi Žuda ka koy hala Lehi.

¹⁰ Žuda arey nee: «Macin se war žigi ka kaa ir ga?» I nee: «Ir mana žigi ka kaa kala ka Samsoj haw, ka takaa tee a se kanj a n'a tee ir se.»

¹¹ Woo ga, Žuda aru zenber hinza (3.000) doo nda Etam tondi horboo ka kaa ka nee Samsoj se: «N'si bay kanj Filisti borey goo ir boj? Macin no n'n'a tee ir se?» A nee i se: «Hayaa kanj i n'a tee ya ne no ay n'a tee i se.»

¹² I nee a se: «Ir nka doo ka kaa ka ni haw ka ni noo Filisti borey se.» Samsoj nee i se: «Wa žee ya ne kanj war si kanj ay ga k'ay wii.»

¹³ I nee: «Kalaa, ir si baa de kala ka ni haw ka ni danj kabey ra, ir si ni wii.» I n'a haw nda karfu taji hinka k'a kaa tondi guusoo ra.

¹⁴ Waatoo kanj a too Lehi, Filisti borey kaati k'a kubay. Waatoo din Abadantaa Hundoo zunbu a ga. Karfey kanj goo kabey ga tee ma nee lenj šukka kanj nuune n'a ton, hawarey hun kabey ga.

¹⁵ Samsoj duu farka warkandu gani, a na kaboo šerre k'a zaa, a n'a ka aru zenber foo (1.000) wii.

¹⁶ Samsoj nee:
«Farka warkandu nda
ay na aru zuku* beeri tee,
ay na aru zenber foo (1.000) wii
nda farka warkandu.»

¹⁷ Waatoo kanj a šelanj ka ben, a na warkandoo warra nongu mooro ra. I na nongoo maajoo danj Ramat-Lehi (maanaa «warkandoo hondoo»).

¹⁸ Samsoj hanse ka jaw, a na Abadantaa cee, a nee: «Ni no ka kate agay, ni tamoo ma hin Filisti borey hinay beeri, sohō ay ga buu nda jaw ka kanj jofolowey kabey ra wala?»

¹⁹ Irkoy na tondi guusoo kayri kanj goo Lehi, hari fatta a ra. Samsoj hanj, hundoo yee kate, a duu gaabi. Woo se i na hari dogoo woo maajoo danj En-Kore (maanaa «boraa kanj ciya hari dogoo»). A goo Lehi hala hō.

²⁰ Samsoj tee alkaali Izirayel ra Filisti borey waati jiiri waranka (20).

16

Samsoj koy Gaaza koyraa ra

¹ Han foo Samsoj koy Gaaza, no din ra a dii woykuuru foo, a marga nda a.

² I nee Gaaza borey se: «Samsoj goo ne.» I na boroyan danj nongu kul ra k'a lakka, i na zanbaguusu tee a se cijinoo ra koyraa mijoo ga. I na cijinoo kul tee i si haya kul tee, i ga nee: «Nda moo boo, ir g'a wii.»

³ Samsoj cindi a ga kani hala cijinoo gamoo ga. Cijinoo gamoo ra, a tun, a na koyraa mijoo ganbey, nda caraw hinkaa, nda bundu kanj ga koyraa mijoo kufal dogu, a n'i jere nga jesoo ga, a n'i ka koy tondi hondoo bojoo ga kanj goo Hebronj tenje.

Dalila na Samsoj zanba

⁴ Woo banda ga, Samsoj baa woy foo Sorek gooroo ra. Maajoo man'ti kala Dalila.

* **15:16 15:16** Ebere hantumoo ra, farka nda zuku kalimawey ga baa ka hima.

5 Filisti borey bonkoyney žigi ka koy Dalila do, i nee a se: «Samson fafagay ka dii takaa kanj ti nga gaabi beeroo woo, nda takaa kanj nda ir ga hin a, woo ra ir g'a haw ka gaaboo kaccandi. Ir boro foo kul ga ni noo nzorfu kaaray tamma bonj zenber foo nda zangu (1.100).»

6 Aywa, Dalila nee Samson se: «Ay g'a wiri ni ga, takaa har ya ne kanj ti ni gaabi beeroo woo, taka foo nda boro ga ni haw ka ni gaaboo kaccandi?»

7 Samson nee a se: «Nda ay hawandi nda ceelinji gani iyye kanj mana kogu jina, ay gaaboo ga kacca, de ay ga tee sanda borey kul takaa.»

8 Kanj Filisti borey maa woo, ngi borey bonkoyney kate Dalila se ceelinji gani iyye kanj mana kogu jina, Dalila na Samson haw nda ey.

9 Boroyan goo ma tugu hugoo ra Dalila jere. Dalila nee Samson se: «Filisti borey kaa ni ga, Samson!» Dogoo din da Samson na ceelinjey say sanda waati kanj nuune huru šilli ra. Woo ra i mana hin ka duu nga gaaboo sirroo.

10 Dalila nee Samson se: «Guna, agay no n'n'ay darga, ni taari ya ne. Sohō ay g'a wiri ni ga, hayaa har ya ne kanj nda boro ga ni haw.»

11 A nee a se: «Nda i n'ay haw nda karfu taaga kanj mana bay ka goy, ay ga yalaafu, de ay ga tee sanda borey kul takaa.»

12 Dalila na karfu taagayan zaa kanj nda a n'a haw. Woo banda ga, a nee: «Filisti borey kaa ni ga, Samson!» Boroyan goo ma tugu hugoo ra Dalila jere. Samson na karfey dunbu kanj goo kabey ga sanda šilli.

13 Dalila nee Samson se: «Hala sohō n'n'ay darga, ni taari ya ne. Hayaa har ya ne kanj nda boro ga ni haw.» A nee a se: «Kala m'ay bonoo manga iyyaa tur nda jerse kanj nda maalawey ga kay.»

14 Dalila n'i haw kokoro ga, woo banda ga, a nee a se: «Filisti borey kaa ni ga, Samson!» Dogoo din da Samson tun jirboo ra, a na kokoraa nda jersaa dunbu.

15 Dalila nee Samson se: «Taka foo nda n'ga hin ka nee ya ne: <Ay ga baa ni>, ka gar ay sii ni binoo ra? Cee hinza ti woo kanj n'g'ay darga, n'si nongoo har ya ne kanj ra ni gaabi beeroo ga hun.»

16 A n'a zaa ka kay, a g'a kankam zaari kul nda nga šenney, Samson fara nda a hala a ga baa ka buu,

17 a na nga binoo kul feeri a se, a nee a se: «Šiini mana bay ka zuru ay bonoo ra, zama boro kanj yeetandi jere ga Irkoy se ti agay za ay naa gundoo ra. Nda ay bonoo cebu, ay gaaboo ga koy, ay ga yalaafu, de ay ga tee sanda borey kul takaa.»

18 Dalila dii kanj a na nga binoo kul feeri nga se, a sanba ka ciya Filisti borey bonkoyney se, a nee i se: «Wa kaa sohō, zama a na nga binoo kul feeri ya ne.» Filisti borey bonkoyney koy a do, i koy nda ngi bande nzorfu kaaraa kanj i n'a har a se.

19 Dalila na Samson jirbandi nga cewey ga, woo banda ga, a ciya aru foo se a ma Samson manga iyyaa cebu, Dalila šintin ka Samson gaaboo kaccandi. Gaaboo hun a ra.

20 A nee: «Filisti borey kaa ni ga, Samson!» Dogoo din da a tun jirboo ra, a nee: «Ay ga hun woo ra sanda waati kul takaa, ay ga hun i ra», amma a mana bay kanj Abadantaa hun nga bande.

21 Filisti borey n'a dii, i na moyey looti. I n'a ka doo ka koy Gaaza, de i n'a haw nda alhan šešeriyaj. A ga fufutondoo kuubi kasahugoo ra.

22 Amma za i na bonoo hinhirey cebu, i šintin ka zay.

Samson yee ka faasa nga bonj se jina, a buu

²³ Han foo Filisti borey bonkoyney na cere marga ka sargari kaa ngi koyoo, Dagon se, nda ka jaali. I nee: «Ir koyoo na Samson, ir iberoo dan ir kabey ra.»

²⁴ Waatoo kan jamaa dii Samson, i na ngi koyoo beerandi ka nee: «Ir koyoo n'ir iberoo dan ir kabey ra, nga kan n'ir gandaa kayri, a hanse ka wiya ir ra.»

²⁵ Biney ga kan, i nee: «Wa Samson cee a ma kaa k'ir haarandi!» I na Samson cee k'a kaa kasaa ra, a g'i haarandi. I n'a kayandi hugoo tondi ganjey game.

²⁶ Samson nee aru soogaa kan g'a gongu se: «Ay ka tuku hugoo ganjey kan ga a ga kay do hala ya dibi i ga.»

²⁷ Woo gar kan hugoo too nda aru nda woy. Filisti borey bonkoyney kul goo no. Boro zenber hinza (3.000) cine, aru nda woy kan goo hugoo sooraa boŋ ka Samson guna kan g'i haarandi.

²⁸ Woo ga, Samson na Abadantaa cee, a nee: «Ay Koyoo, Abadantaa, hongu agay, ay g'a wiri ni ga, ay noo gaabi hiino hinne hala y'ay boŋ faasa Filisti borey ra ay moo hinkaa sabbu se.»

²⁹ Samson tuku ganji hinkaa ga kan goo hugoo gamoo ra, a dibi i ga, affoo a dibi a ga nda nga kabe gumaa, affaa a dibi a ga nda kabe waawaa.

³⁰ Woo banda ga, Samson nee: «Yala ya buu Filisti borey bande.» Kan a na woo har, a na ganjey tuti nda gaabi, hugoo kan bonkoyney nda jamaa kul kan goo a ra boŋ. Boro hinnaa kan a n'i wii hanoo woo kan a buu bisa boro hinnaa kan a n'i wii nga hunaroo ra.

³¹ Samson armye nda nga hugoo borey kul doo ka kaa k'a zaa. Waatoo kan i žigi, i n'a sutura koyraa kan se i ga nee Sora nda Eštawol koyraa gamoo ra, Manowa, nga baabaa saaraa ra. Samson tee alkaali jiiri waranka (20) Izirayel ra.

17

Mika nda nga tooru ganadogoo

¹ Aru foo goo Efrayim tondi hondey ra kan maanoo ti Mika,

² a nee nga jaa se: «Nzorfu kaaray tamma boŋ zenber foo nda zangoo (1.100) kan i n'i dii ni ga kan se n'na dangayan har ay jinoo ra, guna, agay kone nzorfoo goo. Agay no k'a zaa.» Nanjoo nee: «Ay izoo, yala Abadantaa albarkaa ma huru ni ra.»

³ A na nzorfu kaaray tamma boŋ zenber foo nda zangoo (1.100) yeeti nanjoo ga. Nanjoo nee: «Ay ga nzorfoo woo yeeti jere ga Abadantaa se, hala ya duu k'a mennandi k'a tee tooru assuura ni, ay iz'aroo se. Sohō ay g'a yeeti ni ga.»

⁴ A yee ka nzorfoo yeeti nanjoo ga. Nanjoo na nzorfu kaaray tamma boŋ zangu hinka (200) zaa k'a noo wura denkaa se. A n'i mennandi k'i tee tooru assuura. I n'a jisi Mika hugoo ra.

⁵ Woo gar Mika goo nda tooru hugu, a na beene kaayi-ize nda tooruyan tee, a na nga iz'aru foo gorandi sargari juwalyan goyoo ra a ma tee a se sargari juwalkaw.

⁶ Alwaatey din ra, kokoy sii Izirayel ra. Boro kul ga tee haya kan kan a se.

⁷ Aru sooga goo no kan Betelehem kan goo Žuda wane nda a, a sii kala Žuda alaayan beeroo ra, Lewi boro no, a ga tee yaw no din.

⁸ Han foo aroo woo hun Betelehem kanj goo Žuda ka koy taabuši nongu tana ra. A goo nga fondaa ra Efrayim tondi hondey ra, a too Mika hugoo do.

⁹ Mika nee a se: «Man ra ni hun?» A nee a se: «Lewi boro ti agay, Betelehem kanj goo Žuda wane nda agay, ay goo ma naaru ka koy taabuši nongu kanj ay duu a ra.»

¹⁰ Mika nee a se: «Cindi ay bande, tee ya ne baaba nda sargari juwalkaw, ay ga ni noo jiiri kul nzorfu kaaray tamma bonj woy (10), nda bankaarayyan nda ŋaayan.» Lewi bora huru hugoo ra.

¹¹ Woo banda ga, Lewi bora yadda ka goro Mika do. A na Mika dii sanda nga izey affoo.

¹² Mika na Lewi bora gorandi goyoo ra. Aru soogaa tee nga sargari juwalkaa. A goo Mika hugoo ra.

¹³ Mika nee: «Sohō ay ga bay kanj Abadantaa ga gomni tee ya ne, zama Lewi boro hunday ti ay sargari juwalkaa.»

18

Dan borey na labu barmay

¹ Alwaatey wey ra kokoy sii Izirayel ra, alwaatoo woo ra mo Dan borey alkabiilaa ga nongu ceeci kanj ra ngi ga goro, zama hala waatoo woo baa kul mana nondi i se Izirayel borey alkabiilawey game.

² Dan borey na aru guu ngi alaayan beeroo borey kul ra kanj ti aru wongaariyan sanba ka hun Sora nda Eštawol ka gandaa monno k'a bay. I nee i se: «Wa koy gandaa monno.» I too kate Efrayim tondi hondey ra, Mika hugoo ra ka zunbu no din ka kani.

³ Kanj i goo Mika hugoo ra, i na aru soogaa Lewi bora deenešennoo bay, i kuubi a here k'a hāa ka nee: «May ka kate ni ne? Macin no n'g'a tee ne? Macin ma ni dii ne?»

⁴ A na hayey har i se kanj Mika n'i tee nga se. A nee i se koyne: «A na banaw kayandi ya ne, ay tee nga sargari juwalkaa.»

⁵ I nee a se: «Adiši ir g'a wiri ni ga, Irkoy ibaayoo ceeci hala ir ma bay wala naarumaa kanj ra ir goo ga boori.»

⁶ Sargari juwalkaa nee i se: «Wa koy nda baani, naarumaa kanj ra war goo, Abadantaa goo war jine.»

⁷ Aru guwaa koy, i too Layiš. I gar kanj jamaa kanj goro a ra goo alaafiya ra sanda Sidonj borey takaa, i goo baani nda lakkalkanay ra. Gandaa ra boro kul si ni ceroo šiita. I ga mooru Sidonj borey, haya kul sii ngi nda boro kul game.

⁸ I yee kate ngi armye do Sora nda Eštawol, armye n'i hāa ka nee: «Alhabar?»

⁹ I nee: «Wa tun, ir ma žigi ka koy k'i wongu. Ir dii gandaa, a ga hanse ka boori. War mma bine-bine wala? War masi gaabuunay. Wa koy gandaa dii k'a mayray.»

¹⁰ Waati kanj war huru a ra, war ga dii jama kanj goo lakkalkanay ra. Gandaa ga beeri nongoo kul here, Irkoy n'a danj war kabey ra. Nongu no kanj haya kul kanj goo laboo ga goo a ra.»

¹¹ Dan borey alaayan beeroo aru zangu iddu (600) hun Sora koyraa ra nda Eštawol koyraa ra ngi nda ngi wongu jinawey.

¹² I žigi ka koy ngi kaloo gorandi Kiryat-Yarim kanj goo Žuda gandaa ra. Woo se hala hō i ga nee nongoo din kanj goo Kiryat-Yarim dumaa ga se Mahane-Dan (maanaa «Dan kaloo»).

13 I hun no din ka bisa ka koy Efrayim tondi hondey ra ka koy too Mika hugoo do.

14 Aru guwaa kanj bay ka koy Layiř gandaa monno na řennoo zaa ka nee ngi armye se: «War ga bay kanj hugey wey, beene kaayi-ize, nda tooruyan, nda assuura, nda nzorfu kaaray tooru goo i ra? Sohō war ma bay haya kanj war ga kaa k'a tee.»

15 Aru guwaa kuubi ka koy aru soogaa Lewi boraa do kanj ti Mika hugoo do, i n'a hāa wala a ga saabu.

16 Woo gar Dan borey aru zangu idduwaa (600) ga kay hugoo mijoo ga, ngi nda wongu jinawey.

17 Aru guwaa kanj bay ka koy gandaa monno žigi, i huru hugoo ra, i na assuura, nda beene kaayi-izoo, nda toorey, nda guuru tooroo zaa waatoo kanj sargari juwalkaa ga kay hugoo mijoo ga, nga nda boro zangu idduwaa (600), ngi wongu jinawey goo kabey ra.

18 I nka huru Mika hugoo ra ka assuura, nda beene kaayi-izoo, nda toorey, nda nzorfu kaaray tooroo zaa kanj sargari juwalkaa nee i se: «Macin no war ga wiri ne ra?»

19 I nee a se: «Dangay, ni kaboo danj ni mijoo ga, kaa ir bande, tee ir se baaba nda sargari juwalkaw. Ma tee sargari juwalkaw aru folloku se wala ma tee sargari juwalkaw Izirayel ra alkabiila foo nda alaayan beeri foo se, affoo ka baa ma ne?»

20 Sargari juwalkaa binoo kan, a na beene kaayi-izoo, nda toorey, nda assuura zaa, a hanga jamaa ka koy.

21 I na fondaa zaa ka koy, i na alaayaney, nda jawdey, nda almanoo danj ngi jine.

22 Waatoo kanj i mooru Mika hugoo, borey kanj goo hugey ra kanj ga taalamma Mika hugoo ga marga ka huru Dan borey cewey ra.

23 Kanj i too i do, i kaati Dan borey bande. Dan borey bere, i nee Mika se: «Macin ka tee kanj se n'ga borey wey marga?»

24 A nee: «Ay koyey, hayey kanj ay n'i tee, war n'i taa sargari juwalkaa kone, war koy. Macin ka cindi ya ne? Adiši taka foo nda war ga hin ka nee ya ne: «Macin ka tee?»»

25 Dan borey nee a se: «Masi ir hanjaway kayri, borey kanj biney tun masi koy gum war ga, n'ga ni boř faatandi, ni nda ni hugoo.»

26 Dan borey koy ngi fondaa ra. Mika dii kanj i gaabi nda nga, a yee nga do.

Dan koyraa nda nga Irkoy hugoo

27 Dan borey na hayey zaa kanj Mika n'a tee, i na nga sargari juwalkaa ka koy. I na Layiř tangam, jamaa kanj goo baani nda lakkalkanay ra. I n'i wii nda takuba, i na ngi koyraa ton nuune ra k'a tee boosu.

28 Boro kul mana kaa k'a kaa kabe ra, zama a ga mooru Sidonj, koyne mo nga nda boro kul sii cere ra. A sii kala gooroo ra kanj ga koy Bet-Rehob koyraa ra. Woo banda ga, Dan borey na koyraa cin ka goro a ra.

29 I na koyraa maapoo cee Dan, ngi baabaa Dan kanj hayandi Izirayel maapoo ka huru a ga, cee jinaa koyraa maapoo ti Layiř.

30 Dan borey na assuura kayandi ngi m'a gana. Musa iz'aroo ti Gerřom. Gerřom iz'aroo ti Žonatanj. Žonatanj, nga nda nga iz'arey tee sargari juwalkaw Dan borey se hala waatoo kanj i na jamaa dii ka koy ganda tanayanj ra.

³¹ I na Mika assuuraa kayandi ngi boŋ se kaŋ a n'a tee, assuuraa cindi no din waatoo kul kaŋ Irkoy hugoo goo Silo*.

19

Lewi aru foo nda nga wahayoo fillaa

¹ Alwaatey wey ra kokoy sii Izirayel ra. Lewi aru foo kaŋ taabuši Efrayim tondi hondey koroo ra na wahay kaŋ hun Betelehem kaŋ goo Žuda zaa ka goro nda a.

² Wahayoo futu a ga, woo banda ga, woyoo n'a naŋ ka koy nga baabaa do Betelehem kaŋ goo Žuda, a na waati tee no din, handu taaci.

³ Han foo kurpoo tun ka koy dii a ka ūelan binoo se k'a willi kate. Nga tamoo nda nga farka hinka goo a bande. Woyoo n'a dan nga baabaa hugoo ra, kaŋ woy soogaa baabaa dii a, a n'a kubay nda jaali.

⁴ Nga nzuraa kaŋ ti woy soogaa baabaa n'a dii, a goro a do jirbi hinza. I ŋaa, i haŋ, i na cijiney kul tee no din.

⁵ Jirbi taacantoo, i biya ka tun. Waatoo kaŋ Lewi bora ga baa ka koy, woy soogaa baabaa nee nga nzuraa se: «Ŋaa jina, ma duu albarka, woo banda ga, war ma koy.»

⁶ I goro, i ŋaa, i haŋ ngi boro hinkaa kul. Woy soogaa baabaa nee kurpoo se: «Ay g'a wiri ni ga, ma cijinoo tee koyne, ma jaali.»

⁷ Kurpoo tun nga ma koy, amma nzuraa ūendandi a ga hala a na cijinoo tee no din.

⁸ Jirbi guwantoo, a biya ka tun nga ma koy. Woy soogaa baabaa nee koyne: «Ay g'a wiri ni ga, ma duu albarka, war ma cindi ne hala waynaa ma yay.» Ngii boro hinkaa kul ŋaa.

⁹ Woo banda ga, kurpoo tun nga ma koy nga, nda nga wahayoo, nda nga tamoo. Amma nzuraa, woy soogaa baabaa nee a se: «Zaaroo ben, waynaa kaŋ, ay g'a wiri war ga, war ma kani, zaaroo ben, wa kani ne, ni binoo ma jaali. Suba war ga biya ka tun ka fonda zaa, n'ga koy ni do.»

¹⁰ Amma aroo wanji ka kani, a tun ka koy. A too hala Žebuz tenje kaŋ ti Žerizalem nda farka soolante hinkaa nda nga wahayoo.

¹¹ Waatoo kaŋ i man Žebuz, waynaa kaŋ, tamoo nee nga koyoo se: «Ay g'a wiri ni ga, ir ma kuubi ka koy Žebuz borey koyraa woo ra, ir ma cijinoo tee no din.»

¹² Nga koyoo nee a se: «Ir si kuubi ka koy koyra waani ra kaŋ ra Izirayel boro sii. Ir ma bisa ka koy hala Gibeya.»

¹³ A nee koyne nga tamoo se: «Ir ma koy ka man Gibeya wala Rama, ir ma cijinoo tee nongu hinkaa woo affoo ra.»

¹⁴ I bisa ka koy ngi fonda ra, waynaa goo ma kaŋ kaŋ i man Gibeya kaŋ ti Benžamenj alkabiilaa wane.

¹⁵ I kuubi ka koy cijinoo tee Gibeya. I huru, i kay koyraa farroo ra. Amma boro kul man'i zumandi nga do hala i ma kani.

¹⁶ Nga ne, cijinoo ra, aru žeena foo kaŋ ga hun nga faarey do, aroo man'ti kala Efrayim tondi hondey boro, taabuši no Gibeya, ka gar nongoo din borey man'ti kala Benžamenj boroyan.

¹⁷ Aru žeena na boŋoo jer, a ga dii naarukaa koyraa farroo ra. A nee: «Man ra n'ga koy? Man ra ni hun?»

* 18:31 18.31 Žozuwe 18.1.

¹⁸ A nee a se: «Ay mana hun kala Betelehem kanj goo Žuda, ay sii ma koy kala Efrayim tondi hondey koroo ra kanj wane nda agay. Ya na koy kala Betelehem kanj goo Žuda. Ay goo ma naaru ka koy ay hugoo* do, amma fondaa ra boro kul man'ay yawzunbay.

¹⁹ Ka gar subu koga nda fita goo ir kone ir farkey se, ay goo nda ŋaayan nda alaneb hari mooro agay, nda ni konjŋaa, nda tamoo kanj goo ni tamey bande se. Ir si too haya kul ga.»

²⁰ Aru ŋeenaa nee: «Baani kubay! Ay ga huga nda haya kul kanj ga n'ga too. N'si cijinoo tee farroo ra.»

²¹ A n'i ka koy nga do, a na farkey noo fita. Naarukey na ngi cewey jumay, i ŋaa, i haŋ.

²² Waatoo kanj i goo binekaanay ra, koyraa aruŋaŋ, aru yaamuyaŋ na hugoo kuubi k'a bere ka ganboo kar-kar ka nee aru ŋeenaa kanj ti hugoo koyoo se: «Boraa fattandi kanj huru ni do hala ir ma kani nda a.»

²³ Hugoo koyoo fatta kate i do, a nee i se: «Kalaa, ag'armey, ay g'a wiri war ga, war masi goy laala tee, zama boraa woo mana huru kala ay do. War masi haawoo woo cine tee.

²⁴ Wa haŋajer, agay ize woyoo kanj si aru bay nda aroo woo wahayoo goo ne. Ay g'a wiri war ga, war ma nanj y'i fattandi war se, war m'i hasara ka haya tee i se kanj kan war se. Amma war masi haawi beeroo woo tee boraa woo se.»

²⁵ Waatoo kanj arey mana haŋajer hugoo koyoo se, naarukaa na nga wahayoo dii k'a kaataray i se taray. I marga nda woyoo, i n'a žilla cijinoo kul hala subbaahoo ra. Waatoo kanj moo ga baa ka boo, i na woyoo nanj.

²⁶ Subbaahoo ga baa ka too, wahayoo koy kanj aroo kanj do nga koyoo goo hugoo mijoo ga hala gandaa kaaray.

²⁷ Subbaahoo ra, kurpoo tun, a na hugoo mijoo feeri ka nga fondaa zaa. Nga ne, woyoo, nga wahayoo ne ma daaru hugoo mijoo ga, kabey goo hugoo jindoo ra.

²⁸ A nee nga woyoo se: «Tun, ir ma koy.» Amma zaabi sii no. Kurpoo na bukaa fur nga farkaa boŋ ka fondaa zaa ka koy nga do.

²⁹ Waatoo kanj aroo too nga hugoo do, a na huryaw zaa, a na nga woyoo dii, a n'a dunbu-dunbu, nongu ka koy nongu, dunbu woy cindi hinka (12), a n'i sanba Izirayel laboo kul ra.

³⁰ Borey kul kanj dii woo nee: «Abada woo cine mana bay ka tee, a mana bay ka diyandi za Izirayel borey žigi ka hun Misira gandaa ra hala hō.» I nee koyne: «Wa miile hayaa woo ga, wa cere guna, war ma hayaa har kanj war dii a.»

20

Izirayel borey na Benžamenj alkabiilaa borey wongu

¹ Woo banda ga, Izirayel borey kul fatta, jamaa kul marga ka tee sanda boro folloku za Dan hala Ber-Šeba nda Galad gandaa Abadantaa jine Mispa koyraa ra.

² Izirayel jamaa kul boŋkoyney ga kay Irkoy jamaa margaroo ra, i man'ti kala wongu-ize boro zenber zangu taaci (400.000) kanj goo cee ga takubakoyniyanj.

³ Woo gar Benžamenj borey maa kanj Izirayel borey žigi ka koy Mispa. Izirayel borey nee i se: «Wa šelanj. Taka foo nda goy futaa woo tee?»

* **19:18 19:18** ay hugoo, hantum fooyaŋ ga nee Abadantaa hugoo.

⁴ Woo ga, Lewi boraa, woyoo kaŋ wiiyandi kurŋoo nee: «Ya nka kaa Gibeya koyraa ra Benžamenŋ wanoo ra ka cijinoo tee no din, agay nda ay wahayoo.

⁵ Gibeya borey tun ay ga ka hugoo kaŋ ra ay goo wanga cijinoo ra. Agay no i na anniya ngi m'ay wii, amma ay wahayoo no i n'a hasara, a buu.

⁶ Ay n'ay wahayoo dii, ay n'a dunbu-dunbu, ka dunbey sanba Izirayel laboo kul ra, zama i na almuhala nda saamataray tee Izirayel ra.

⁷ Aywa Izirayel borey, war kul goo ne, wa cere guna ka haya kayandi.»

⁸ Kaŋ jamaa maa woo, i kul tee mee foo, i nee: «Boro kul ir ra si koy nga hukkumoo ra, boro kul si yee nga hugoo do.

⁹ Sohō hayaa ne kaŋ ir g'a tee Gibeya koyraa borey se: ir ga alkurra kar ka koy.

¹⁰ Izirayel alkabiilawey kul ra ir ga aru zangu (100) kul iwoy (10) zaa ra, aru zenber foo (1.000) ir ga zangu (100) zaa a ra, zenber woy (10.000) zenber foo (1.000) ga zandi a ra. I ga koy hunay ceeci wongu-izey se. Nda woo teendi, wongu-izey ga koy Gibeya koyraa kar ka sawa nda saamataraa kaŋ i n'a tee Izirayel ra.»

¹¹ Izirayel borey kul marga koyraa ga, i tee affoo.

¹² Izirayel alkabiilawey na boroyaŋ sanba Benžamenŋ gandaa kul ra ka nee: «Taka foo nda goy futaa woo cine hin ka teendi war game?»

¹³ Sohō wa boro yaamey wey kaŋ goo Gibeya dii hala ir m'i wii ka haya futu kaa Izirayel ra.» Amma Benžamenŋ borey wanji ka haŋajer ngi armye, Izirayel borey se

¹⁴ hala nongu kaŋ ra i hun ngi koyrawey ra ka marga Gibeya ka fatta ka Izirayel borey wongu.

¹⁵ Benžamenŋ borey hun ngi koyrawey ra ka kaa, hanoo din, i man'ti kala boro zenber waranka cindi iddu (26.000) kaŋ kone takuba goo kaŋ sii Gibeya borey cindey ra kaŋ kabandi, kaŋ ti wongu-ize suubante zangu iyye (700).

¹⁶ Wongu-ize suubante zangu iyyaa (700) sii kala jamaa ra, kabe waawaa nda i ga goy. Ngii affoo kul ga hin ka fizza ka hinbiri-ize folloku neeši k'a kar nda nga tondoo bila nda i m'a hatta.

¹⁷ Izirayel borey kaŋ kabandi bila Benžamenŋ alkabiilaa man'ti kala boro zenber zangu taaci (400.000) kaŋ kone takuba goo, i kul man'ti kala wongaariyaŋ.

¹⁸ Izirayel borey tun ka žigi ka koy Betel, i na Irkoy ibaayoo ceeci ka nee: «May no ma tee ir ra boro jinaa ka koy Benžamenŋ borey wongu?» Abadantaa nee: «Žuda no ma tee ijinaa ka koy.»

¹⁹ Subbaahoo ra, Izirayel borey koy ngi kaloo gorandi Gibeya tenje.

²⁰ Izirayel borey fatta ka Benžamenŋ wongu, i na ngi wongu-izey marga jama-jama ka koy i wongu Gibeya.

²¹ Benžamenŋ borey fatta Gibeya, i na Izirayel boro zenber waranka cindi hinka (22.000) kar ganda.

²² Izirayel borey jamaa na bine tee, i na wongu-izey marga koyne nongoo kaŋ ra i bay ka marga zaari jinaa.

²³ Izirayel žigi ka koy, i hēe Abadantaa jine hala cijinoo ra. I na Abadantaa ibaayoo ceeci ka nee: «Ay ga hima ka koy ag'armaa Benžamenŋ borey wongu koyne wala?» Abadantaa nee: «Wa žigi ka koy i ga.»

²⁴ Izirayel borey koy man Benžamenŋ borey jirbi hinkantoo hane.

²⁵ Jirbi hinkantoo woo, Benžamenj borey fatta Gibeya k'i kubay. I na boro zenber woy cindi yaaha (18.000) kar ganda Izirayel borey ra koyne, borey wey kul man'ti kala takubakoyniyaŋ.

²⁶ Izirayel borey kul, jamaa kul žigi ka koy Betel, i hēe ka cindi no din Abadantaa jine. Hanoo din, i meehaw hala cijinoo ra, i na sargari kukuranteyaŋ nda alaafiya teendi sargariyaŋ kaa Abadantaa jine.

²⁷ Izirayel borey na Abadantaa ibaayoo ceeci. Waatoo woo, Irkoy amaanaa sundukoo sii kala Betel,

²⁸ Haruna iz'aroo Eleyazar, nga iz'aroo Pinehas goyoo zaaroo ti haney din. I nee: «Ay ga hima ka wongu marga ka koy ag'armaa Benžamenj borey wongu koyne wala ya s'a tee koyne?» Abadantaa nee: «Wa žigi ka koy, zama suba ay g'i daŋ ni kaboo ra.»

Benžamenj borey ga baa ka ben

²⁹ Woo ga, Izirayel na zanbaguusu tee ka Gibeya kuubi k'a bere.

³⁰ Izirayel borey žigi ka koy ka Benžamenj borey wongu jirbi hinzantoo. I na wongu-izey marga jama-jama Gibeya tenje sanda cee jinawey.

³¹ Benžamenj borey fatta ka koy Izirayel jamaa tangam, i n'i gaaray ka mooru koyraa. I šintin ka wiiya Izirayel jamaa ra sanda cee jinawey takaa, i na boro waranza (30) wii hawsaa ra, i wiiya fondaa ra kaŋ ga žigi ka koy Betel, i wiiya fondaa faa ra kaŋ ga žigi ka koy Gibeya.

³² Benžamenj borey nee: «Ngi ne ka karandi ir jine sanda cee jinaa takaa!» Amma woo gar Izirayel borey nka nee: «Ir ma zuru k'i moorandi koyraa ka koy fondawey here.»

³³ Izirayel borey kul na ngi dogey naŋ, jere foo koy tee jama-jama Bal-Tamar. Jere faa kaŋ na lamtaa hirri haabu ka hun nongoo kaŋ ra i goo ka koy Geba farroo ra.

³⁴ Wongu-ize suubante zenber woyaa (10.000) hun Izirayel kul ra ka kaa Gibeya tenje. Wongoo koron, Benžamenj borey si tammahā wala bone ga duu ngi.

³⁵ Abadantaa na Benžamenj kar Izirayel jine. Hanoo din, Izirayel borey na boro zenber waranka cindi guu nda zangu (25.100) wii Benžamenj borey ra, i kul man'ti kala takubakoyniyaŋ.

³⁶ Benžamenj borey dii kaŋ ngi karandi.

Takaa ne kaŋ nda i n'i kar: Izirayel borey nka muray ka zuru Benžamenj borey jine, zama Izirayel borey ga bay kaŋ lamtay no ngi n'a hirri Gibeya.

³⁷ Borey kaŋ lanba ka zanbaguusu tee cahā ka gum Gibeya ga, i koy jine ka koyraa kul wii nda takuba.

³⁸ Izirayel borey na silbay foo noo cere se kaŋ ti zanbaguusu teekey ga hima ka dullu beeri tunandi koyraa ra.

³⁹ Izirayel borey yee banda wongoo ra. Benžamenj šintin ka boroyaŋ wii Izirayel borey ra, boro waranza (30) cine. Benžamenj borey nee: «Šikka sii kaŋ i karandi kaaray sanda cee jinaa wongoo takaa.»

⁴⁰ Amma dullu beeri šintin ka tun koyraa ra. Benžamenj borey peli, koyraa kul ti dullu kaŋ ga žigi beenaa ra.

⁴¹ Waatoo kaŋ Izirayel borey bere i ga, Benžamenj borey zalba, zama i dii kaŋ bone na ngi kar.

⁴² I bere ka zuru Izirayel borey jine ka koy saajoo here. Amma wongoo mana ben, wey kaŋ ga hun koyrawey ra šintin k'i wii, zama i na Benžamenj borey daŋ game.

⁴³ I na Benžameŋ borey kuubi k'i bere, i n'i gaarandi hala Gibeya tenje waynahunay here k'i motti.

⁴⁴ Boro zenber woy cindi yaaha (18.000) ka buu Benžameŋ borey ra, i kul man'ti kala wongaariyaŋ.

⁴⁵ Affooyaŋ bere ka zuru ka koy saajoo ra, Rimonŋ tondoo here, amma i na boro zenber guu (5.000) wii Benžameŋ borey fonda a ra, i koy a ga k'i gaarandi hala Gidom, i yee ka boro zenber hinka (2.000) wii i ra.

⁴⁶ Boro hinnaa kaŋ buu Benžameŋ alkabiilaa ra hanoo din man'ti kala boro zenber waranka cindi guu (25.000) kaŋyaŋ ti takubakoyini, i kul man'ti kala wongaariyaŋ.

⁴⁷ Boro zangu iddu (600) bere ka zuru ka koy saajoo ra, Rimonŋ tondoo do, i cindi Rimonŋ tondoo do handu taaci.

⁴⁸ Izirayel borey yee kate Benžameŋ borey se, i na Benžameŋ borey wii nda takuba ka huru ngi koyrawey kul ra ka borey, nda adabbawey, nda haya kul wii kaŋ goo i ra. Koyrawey kul kaŋ goo no din, i na nuune daŋ i ra.

21

Izirayel borey na Benžameŋ borey kaŋ cindi noo wandeyan

¹ Mispa koyraa ra Izirayel borey žee ka nee: «Boro kul ir ra si nga ize woyoo hiijandi Benžameŋ boro se.»

² Jamaa koy Betel, i goro no din Irkoy jine hala almaaroo ra. I na jinde jer ka hanse ka hēe.

³ I nee: «Abadantaa, Izirayel Koyoo, macin se woo tee Izirayel ra hala nongu kaŋ ra Izirayel alkabiila foo kuma?»

⁴ Subaa ra, jamaa biya ka tun, i na sargari tonadoo cin no din ka sargari kukuranteyaŋ nda alaafiya teendi sargariyaŋ kaa.

⁵ Izirayel borey nee: «Alkabiila foo no alkabiilawey ra ka mana žigi ka koy margaroo ra Abadantaa do?» Zama žeeyan beeroo kaŋ teendi nee kaŋ boro kaŋ mana žigi ka koy Abadantaa do Mispa koyraa ra, žeeyanoo nee: «A waazibi boraa ma wiiyandi.»

⁶ Ka gar Izirayel borey biney maray ngi armey Benžameŋ borey se, i nee: «Hō alkabiila foo halaci ka hun Izirayel ra.

⁷ Benžameŋ arey kaŋ cindi, man ra ir ga duu i se woy hiijay se, zama ir nka žee nda Abadantaa kaŋ ir s'i noo ir ize woyey i ma hiiji ey?»

⁸ I nee: «Izirayel alkabiilawey ra boro goo no kaŋ mana žigi ka koy Abadantaa do ne Mispa wala? Woo gar Yabeš koyraa kaŋ goo Galad gandaa ra, boro kul mana koy kaloo do margaroo ra kaŋ tee Mispa.»

⁹ I na jamaa laasaabu, i gar kaŋ cimi no kaŋ Yabeš kaŋ goo Galad boro kul sii a ra.

¹⁰ Jamaa na boro zenber woy cindi hinka (12.000) wongaariyaŋ sanba no din k'i yaamar ka nee i se: «Wa koy Yabeš kaŋ goo Galad borey wii nda takuba, ngi, nda woyey, nda zankey.

¹¹ Hayaa ne kaŋ war g'a tee: «War ma arey kul halaci sōy, nda woy kul kaŋ kani nda aru.»

¹² Borey ra kaŋ goo Yabeš kaŋ goo Galad, i duu woy soogo zangu taaci (400), hondiyaw kaŋ mana bay ka marga nda aru, i kate ey kaloo do kaŋ goo Silo, Kanaŋ gandaa ra.

¹³ Woo banda ga, jamaa kul na dontokawyaŋ sanba i ma šelan Benžameŋ borey se kaŋ goo Rimonŋ tondoo do ka alaafiya tee nda ey.

¹⁴ Alwaatoo woo Benžamenj borey yee kate. Izirayel borey n'i noo woyey kanj cindi kanj mana wiiyandi kanj i duu ey Yabeš kanj goo Galad. Amma woyey hinnaa si too i se.

¹⁵ Jamaa hinna Benžamenj borey se, zama Abadantaa nka folgu kaa Izirayel alkabiilawey ra.

¹⁶ Jamaa boro beerey nee: «Macin no ir g'a tee wey kanj cindi se hala i ma duu wande, zama Benžamenj woyey kul halacandi?»

¹⁷ I nee: «Borey kanj cindi Benžamenj borey ra ma gaabu hayey ga kanj goo i kone hala ngi alkabiilaa masi tuusandi ka hun Izirayel ra.

¹⁸ Amma ir, Izirayel borey, ir si hin k'i noo ir ize woyey i ma tee ngi wandey, zama ir nka žee ka nee: «Boraa ma laali kanj na Benžamenj boro noo wande.»

¹⁹ Izirayel borey nee: «Aywa, jiiri kul jingar ga tee Abadantaa maapoo ga Silo ra kanj goo Betel se hawsa here, a goo waynahunay here fondaa se kanj ga hun Betel ka žigi ka koy Šekem, Silo goo Lebona se gurma here.»

²⁰ Woo banda ga, i na Benžamenj borey noo yaamaroo woo ka nee: «Wa koy tugu alaneb faarey ra.

²¹ War ma guna, waati kanj Silo ize woyey ga fatta ka gan, war ma fatta alaneb faarey ra, boro foo kul ma Silo ize woy foo dii, war ma koy nda ey Benžamenj gandaa ra.

²² Nda ngi baabey wala armey kaa ka war wurru ir do, ir ga nee i se: «Wa alhormo tee i se, ir mana hin ka duu woy ngi affoo-foo kul se wongoo ra. Man'ti war k'i noo woy, war mana tooje.»

²³ Woo kanj Izirayel borey n'a har, Benžamenj borey n'a tee nda takaa din da. I na woy kanj hinnaa ga too zaa gankey ra kanj i n'i kom, woo banda ga, i koy, i yee ngi laboo ra. I yee ka ngi koyrawey cin, i goro i ra.

²⁴ Alwaatoo din, Izirayel borey hun no din, boro foo kul koy nga alkabiilaa ra nda nga hugoo do, i hun no din, boro foo kul koy nga laboo ra.

²⁵ Alwaatey din ra, kokoy sii Izirayel ra. Boro foo kul ga tee haya kanj kan a se.

Rutti citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Fillaa kanj ga šelañ Rutti ga s'ir ka koy kala waatoo ra kanj alkaaley ga Izirayel jamaa juwal. Citaaboo addalil beerey affoo man'ti kala ka cebe takaa kanj nda woy yaw huru Irkoy jamaa ra. A g'ir cebe Rutti laadirtaraa nga kurpoo hugoo borey here nda Izirayel Koyoo here. Citaaboo ga cebe ir se takaa kanj nda Irkoy na Rutti laadirtaraa bana: zaraboo kanj ra Rutti nda Nawomi cindi bere ka tee i se gomni nda duuray beeri.

Rutti ga duu iz'aru kanj ga tee Dawda kaagaa. Rutti Mowab bora maapoo goo Isa Almasihu hayragey ra (Matiyu 1.5).

Bonawey kanj na Elimelek hugoo borey kar

¹ Zamanoo kanj ra alkaaley no ma laama Izirayel gandaa ra, heray beeri foo tee no din. Heraa woo sabbu se aru foo kanj ti Betelehem koyraa boro, Žuda gandaa ra, naaru ka goro ka waati tee Mowab hawsaa ra. A gana, nga nda nga wandoo nda nga iz'aru hinkaa.

² Aroo woo maapoo ti Elimelek, wandoo maapoo ti Nawomi, iz'aru hinkaa maapey ti Mahilonj nda Kiliyonj. Ngi koyra-izoo maapoo ti Efrata kanj goo Betelehem, Žuda gandaa ra. I cindi Mowab hawsaa ra.

³ Waatoo kanj i goo no din Elimelek buu kanj ti Nawomi kurpoo. Nawomi cindi, nga nda nga iz'aru hinkaa hinne.

⁴ Nga iz'aru hinkaa hijji Mowab woyyanj. Woy faa maapoo ti Orpa, affaa maapoo ti Rutti. I goro no din haya kanj too jiiri woy (10).

⁵ Woo banda ga, Mahilonj buu, Kiliyonj buu. Nawomi hinne ka cindi, a janj kurpoo, a janj izey.

Rutti hanga Nawomi ka koy Betelehem

⁶ Hanoo kanj Nawomi maa kanj Abadantaa hinna nga gandaa borey ga ka heraa sanbu i ga, Nawomi soola ka hun Mowab ka yee nga koyra žeenaa ra, nga nda nga nzura woy hinkaa.

⁷ I na fondaa zaa cere bande ka dira ka koy Žuda gandaa ra.

⁸ Nawomi nee nga nzura hinkaa se: «War si willi war do wala? War affoo kul ma koy nga naa hugoo do. Ay g'a naaray Abadantaa ga, a ma gomni tee war se, takaa kanj nda war n'a tee agay nda aru bisantey se.

⁹ Abadantaa ma war affoo kul noo hijjay taaga kanj ga war biney yaynandi.» Šennoo woo banda ga, kanj a ga baa ka šerre, a na affoo kul summu. De nzura woy hinkaa hēe ka mundi doori.

¹⁰ De i nee Nawomi se: «Kalaa, kalaa, ir si hun ni bande, ir ga hanga ni ka koy ni gandaa ra.»

¹¹ Nawomi zaabi ka nee i se: «Ay ize woyey, wa willi war do. Macin se war ga baa war ma hanga ay bande? Ay žen, ay si hay koyne, soko ya hin ka duu iz'aruyan kanj ma war hijji.

¹² Ay ize woyey, w'ay nanj, war ma willi war do. Ay hanse ka žen hijjay se. Ba nda ay hijji, de hō cijinoo hunday ra ay duu iz'aruyan,

¹³ war ga hongu kanj war ga hin k'i batu hala i ma beeri? Woo se war ga wanji ka hijji jina wala? A si hin ka tee, ay ize woyey! Abadantaa kaboo k'ay kar, ay doroo ga hanse ka bisa war wanoo.»

14 Orpa nda Rutti yee ka hēe ka mudi doori. Woo banda ga, Orpa na Nawomi naagu nga gandoo ra k'a summu-summu, de a willi. Amma Rutti wanji ka hun Nawomi bande.

15 Nawomi nee Rutti se: «N'ga dii ni albora woyoo Orpa yee nga dumoo nda nga koyey do kanj a g'i gana. Ni mo ma hanga a bande ka willi ni borey do.»

16 Rutti nee Nawomi se: «Mas'ay gaabi ya hun ni bande, ka yee ay do. Nongu kul kanj ra n'ga koy, nga ra ay ga koy. Nongu kanj ra n'ga goro, nga ra ay ga goro. Ni dumoo ga tee ya ne dumī. Koyoo kanj n'g'a gana ga tee ya ne Koy.»

17 Nongu kanj ra n'ga buu nga ra ay ga buu, no din mo ra ay ga suturandi. Abadantaa ma goy goy ay ga nda ay hun ni bande, nda man'ti buuyan k'ir kaa cere ga.»

18 Nawomi dii kanj Rutti kayandi nga ma hanga nga, woo se a mana yee ka šendandi a ga.

19 I dira cere bande ka koy hala Betelehem. Waatoo kanj i too Betelehem, koyraa borey kul mijey cindi i ga hay. Koyraa woyey ga cere hāa ka nee: «Nawomi da ti woo?»

20 A tuuru i se ka nee: «War mas'ay cee nda Nawomi (maanaa <anneema>). W'ay cee nda Mara (maanaa <hottay>). Zama haya kanj se Hini-kul-koyoo n'ay hunaroo hottandi ay ga.»

21 Kanj ay ga hun ne, borotaray goo ay ga, amma Abadantaa n'ay yeeti kate ay kabe kooney. War mas'ay cee koyne nda Nawomi, zama Abadantaa bere ay ga, de Hini-kul-koyoo n'ay kar.»

22 Takaa woo nda Nawomi kaa ka hun Mowab hawsaa ra. Nga nda nga nzura woyoo Rutti kanj ti Mowab boro. I mana kaa Betelehem kala oržoo hegaa waati.

2

Rutti huru Bowazu faaroo ra

1 Nawomi goo nda nga kurpoo Elimelek boro foo kanj maapoo ti Bowazu. Almankoyini no kanj goo nda addawla.

2 Han foo Rutti kanj ti Mowab boro, nee Nawomi se: «N'si nanj ya koy faarey ra ka jeeney kurma kanj hegaykey ga bisa i ga. Ay ga tammahā ya duu boro kanj ma yadda ya kurma nga dumaa ga.» Nawomi nee a se: «A boori, ay izoo, koy.»

3 Rutti koy faari foo ra hegaykey dumawey ga. De a šintin ka jeeney kurma kanj hegaykey ga bisa i ga. A kaa ka gar mo kanj faaroo kanj ra Rutti koy kurma, Elimelek baaba-ize foo kanj maapoo ti Bowazu wane nda a.

4 Hala a ga gay kayna kul Bowazu hunday hun Betelehem ka kaa nga faarey ra. A too kate, kul a sallam hegaykey ga ka nee: «Abadantaa ma war gaa.» I tuuru ka nee a se: «Abadantaa ma albarka danj ni ra.»

5 Bowazu na hegaykey jineboraa hāa ka nee: «May ti woyoo woo?»

6 Hegaykey jineboraa nee a se: «Woyoo woo Mowab gandaa boro no. Nga ti boraa kanj hanga Nawomi bande ka kaa ka hun Mowab.»

7 A nk'a wiri ir ga nga ma jeeney kanj ir ga bisa i ga kurma. Za subbaahoo hala sohō da cewey ga a goo, a ga goy nda man'ti waati kayna kanj a hunanzam.»

8 Bowazu na Rutti cee ka nee a se: «Ay izoo, hanjajer ya ne, masi koy kurma faari kul ra nda man'ti ne. Ni nda ay goykaw woyey ma goy cere bande.»

⁹ Ma lakkal danj ka bay nongoo kanj ra i ga hegay. De ma hanga woyey kanj ga goy bande. Ay bayrandi ay goykey se kanj i masi haya futu kul tee ma ne. Nda jaw na ni dii, ma koy hari hanj kusey kanj i n'i too ra.»

¹⁰ Kanj Bowazu šelanj ka ben, Rutti gunguma, a na nga ndumoo sinji laboo ra jina, a nee a se: «Macin se n'ga borohennataraa woo kul tee ya ne? Agay kanj yaw de ti agay!»

¹¹ Bowazu nee a se: «I na takaa kul filla ya ne kanj n'n'a tee ni nzura woyoo se ni kurjoo buuyanoo banda ga. Ay ga bay kanj ni hun ni baabaa nda ni paa do, nda ni gandaa ra, ka kaa dumi waani do kanj mana bay k'a bay.

¹² Ay ga Abadantaa njaaray kanj ti Izirayel Koyoo. A ma ni bana. A ma ni noo nga sufuraa, nga kanj fatawey cire ni kaa ka talfi.»

¹³ Rutti nee a se: «Aru beeroo, ni tee ya ne boro henna. N'n'ay binoo yaynandi. Šenni henney kanj n'n'i har ya ne, n'ay binoo danj, agay kanj si too ba ni goykey affoo.»

¹⁴ Kanj cirkosaa waatoo too Bowazu nee Rutti se: «Kaa ka nja. Takula zaa ka sufa maafaa ra.» Rutti goro goykey jerey ga. Bowazu na taasu gurunbu haagante šerre a se. A njaa hala a kungu, de a na cindoo jisi.

¹⁵ Waatoo kanj Rutti yee ka tun ka jeeni kurma, Bowazu na nga goykey yaamar ka nee i se: «Wa nanj a ma kurma ba jeeni hawarey nda cere game. War masi haya laala kul tee a se.

¹⁶ War ma muray ka jeeniyanj kanjandi hala a m'i kurma. De mo war masi šenni laala kul har a se.»

¹⁷ Takaa woo nda Rutti cindi a ga kurma faaroo ra hala almaaroo ra. A na jeeney kar ka orž kaa i ra. Orž kanj a duu a, ga koy too kokondo mee foo kanj ga sawa nda kilo waranza (30).

¹⁸ A n'a jere ka koy hugey do. A na taasoo kanj a n'a kurma cebe nga nzuraa se. A yee ka nga cirkosaa cindoo kanj a kate a nga bande noo Nawomi se.

¹⁹ Nawomi n'a hãa ka nee: «Faari foo ra ni koy kurma hõ? Man ra ni goy? Abadantaa ma albarka danj boraa ra kanj na borohennataray cebe ma ne.» Rutti šintin ka deede Nawomi se kanj nga mana goy kala faari foo ra kanj koyoo maapoo ti Bowazu.

²⁰ Nawomi nee nga nzuraa se: «Abadantaa ma albarka danj aroo woo ra, nga kanj gomnoo ga hanga hundikoyney nda bukawey kul.» Nawomi yee ka nee a se: «Aroo woo ti ir boro maana. A goo mo borey ra kanj ga hima k'ir zaa.»

²¹ Rutti kanj ti Mowab boro, yee ka nee nga nzuraa se: «Bowazu nee ya ne, ya cindi ka kaa ka kurma nga goykey dumawey ga hala hegaa ma ben.»

²² Nawomi nee Rutti se: «A boori, ay izoo. Cindi ka koy goy Bowazu goykaw woyey bande hala boro kul masi ni žilla.»

²³ Rutti cindi a ga koy kurma Bowazu goykaw woyey bande, hala i na orž jinaa nda alkamaa kul hegay ka ben. Woo kul ra, Rutti cindi nga nzuraa Nawomi do.

3

Rutti kani Bowazu ceetaamey cire hala moo boo

¹ Han foo Nawomi nee Rutti se: «Ay izoo, ay ga baa ya ni hoyray. Ay ga hima ka ceeci hala ay meešennoo ma tee ma ne sabbu kanj ga ni mojoo yaynandi.

² N'ga bay kanj Bowazu kanj ni nda nga goykaw woyey cindi ka goy cere bande, ir boro no? Aywa! Hō cijinoo no, a ga koy nongu foo ra ka orž faaru kanj a n'a marga farroo ra.

³ Sohō jumay, ma turaari danj, ma ni darbay henney danj. Woo banda ga, ma koy farroo kanj ra a ga hima ka faara. Nda ni too no din masi nanj a ma bay wala ni goo no kala waati kanj a ŋaa, a hanj ka ben.

⁴ Waati kanj a koy kani, ma hanse ka nga kanidogoo laasaabu. Nda a kani, ni dii kanj a jirbi kul, ma koy a do ka nga gumtaafaa kaa ceetaamey ga.* De ma kani cewey cire. Nda a tun, kul a ga hayaa har ma ne kanj no n'ga hima k'a tee.»

⁵ Rutti na nga nzuraa zaabi ka nee: «Ay ŋaa, haya kul kanj n'n'a har ya ne ay g'a tee.»

⁶ Woo banda ga, Rutti tun ka koy farroo kanj ra Bowazu ga nga taasoo feetu. De a na takaa kul tee kanj nga nzuraa n'a har a se.

⁷ Kanj Bowazu ŋaa, a hanj ka ben, binoo ŋaali. A koy kani nga taasoo kanj a n'a marga jeroo ga. Waatoo kanj a jirbi, Rutti moolimooli ka koy gumtaafaa hibi Bowazu ceetaamey ga ka kani i cire.

⁸ Cijinoo gamoo ra Bowazu jiti, de a fuuni nga cewey here, a dii kanj woy foo bara no ma kani nga cewey cire.

⁹ De Bowazu n'a hāa ka nee: «May ti ni?» Rutti nee a se: «Agay no Rutti, ni koŋŋaa. Tee ya ne talfikaw, zama haya kanj se ni goo ir boro maanawey ra kanj ga ay goo nda alhaku.»

¹⁰ Bowazu nee a se: «Ay izoo, Abadantaa ma albarka danj ni ra. Woo kanj ni ne k'a tee ga cebe ir se takaa kanj nda n'ga hanse ka baa ni nzura woyoo hugey borey ka bisa ba cee jinaa. Mana aru sooga almankoyini wala woo kanj sii nda alman ceeci a ma baa ni.

¹¹ Sohō ay izoo, ni lakkaloo ma kani. Haya kul kanj n'n'a har, ay g'a tee, zama koyraa kul ga bay kanj woy atabiya hennakoyini ti ni.

¹² Cimi no, ay goo borey ra kanj ga hima ka ni zaa. Amma aru foo goo no kanj ga man war baaba-izetaray ra ka bisa agay.

¹³ Sohō kani ne hala moo ma boo. Nda moo boo, ir ga kaa ka bay wala aroo din kanj ga man ni baaba-izetaray ka bisa agay, ga baa nga ma ni zaa jina. Nda a yadda, a boori, a m'a tee. Amma nda a si kan a se, ay ga žee nda Abadantaa kanj ga hunu maapoo kanj ay ga ni zaa. Kani hala moo ma boo.»

¹⁴ Rutti cindi ka kani Bowazu cewey cire, amma a tun za alfazar. Bowazu si baa boro kul ma bay kanj woy kani no din ra.

¹⁵ Waatoo kanj Rutti too koyyan Bowazu nee a se: «Ni sanfitoo kaa, de m'a dii ya ne.» Rutti n'a kaa, de Bowazu na orž kilo waranka (20) cine doori a ra, k'a jerandi a se. Woo banda ga, Bowazu koy hugey do.

¹⁶ Waatoo kanj Rutti too hugey, nga nzuraa n'a hāa ka nee: «Ay izoo, taka foo ka tee?» Rutti na hayey kul filla a se kanj Bowazu n'i tee nga se.

¹⁷ A yee ka nee Nawomi se kanj Bowazu nee nga se: «Rutti, n'si hima ka yee ni nzuraa do nda ni kabe kooney.» De a n'ay noo orž kanj ga too kilo waranka (20) cine.

¹⁸ Nawomi nee Rutti se: «Dangay ka batu, ay izoo, hala ma dii hayey wey kul kokoroo, zama ay ga bay kanj Bowazu lakkaloo si kani nda a mana šennoo woo benandi hō zaaroo.»

* 3:4 3.4 Ka talfiyan wiri a ga.

4

Bowazu huga nda hayey kanj Elimelek buu k'i nanj

¹ Bowazu koy goro nongoo kanj ra koyraa borey ga marga kanj sii kala koyraa mijoo jeroo ga. Bowazu goo ma goro no din da, kanj aroo kanj ga man Rutti baaba-izetaray ra ka bisa a da ne ma kaa. Bowazu ciya a se ka nee: «Armaa aroo, kaa ka goro ne ra.» Aroo kaa, a goro Bowazu jeroo ga.

² Woo banda ga, Bowazu na boro beeri woy (10) cee koyraa alwakiiley ra. A n'i gorandi i ma seede.

³ Waatoo din Bowazu šelanj ka nee Rutti boro maanaa se: «Nawomi kaa ka hun Mowab, de sohö a ga baa nga m'ir armaa Elimelek faaroo kanj a buu k'a nanj yeeti hugey borey affoo se.

⁴ Ay baa ya ni bayrandi kanj, nda n'ga baa ma faaroo zaa ka huga nda a, m'a zaa koyraa alwakiiley nda borey kanj goo ne kul jiney ra. Nda n'ga bag'a, m'a zaa. Nda n'si bag'a mo, m'a har ya ne, ya bay. Zama nda n's'a zaa, kul agay ti boro maanaa kanj ga kaa ni dumaa ga kanj ga hima k'a zaa.» Aroo nee Bowazu se: «Ay g'a zaa.»

⁵ Bowazu yee ka nee a se: «Nda n'na Nawomi faaroo zaa ka huga nda a, n'ga Rutti mo sanbu k'a hijji kanj kaa ka hun a bande Mowab. Hala a ma hin ka duu iz'aru, kurjoo kanj buu maapoo masi dere.»

⁶ Rutti boro maanaa nee Bowazu se: «Nda takaa woo no, ay tun a ga. Ay si faaroo zaa, ay si Rutti hijji. Zama takaa woo ra ay zankey tuboo ra haya ga kaa ka hun. Agay hunday ngi zaayanoo si tee ya ne, i zaa ay dogoo ra.»

⁷ Zamanoo din Izirayel gandaa ra ngi alaadaa ti nda boro ga baa nga ma hayayanj yeeti boro foo maapoo ga, wala ka huga nda hayayanj cere se, affoo mma nga taami cala faa kaa k'a noo affaa se. Woo no ma cebe kanj waafakay tee.

⁸ Woo se waatoo kanj Rutti boro maanaa nee Bowazu ma huga nda faaroo, kul a na nga taami cala faa kaa k'a noo Bowazu se.

⁹ Woo banda ga, Bowazu nee koyraa alwakiiley nda borey kul kanj goo no se: «Hö war ga seede kanj ay duu Nawomi ga Elimelek hayey kul kanj goo Kiliyoj nda Mahiloj maapey ga.

¹⁰ Faaroo zaayanoo banda ga, Rutti kanj ti Mowab boro kanj Mahiloj buu k'a nanj, ay g'a sanbu hijjay se. Takaa woo ra faaroo ga cindi bukaa borey maapey ga. De mo ize kanj Rutti n'a hay ga tee Mahiloj tubukaw, hala bukaa maapoo masi dere armey ra nda gandaa ra. War kul ga seede hö.»

¹¹ Alwakiiley kanj cindi no din nda alžamaa kul tuuru Bowazu se ka nee: «Ir ga seede. Ir g'a naaray Abadantaa ga, a ma albarka danj woyoo ra kanj ni ne k'a zaa. A ma tee Rašel nda Leya cine kanjanj ti Izirayel hugoo borey kul jaa! Ni almanoo ma boobo koyra-izoo ra kanj se i ga nee Efrata. De Abadantaa ma ni maapoo mo jer Betelehem koyraa ra.

¹² Abadantaa ma ni noo ize boobo woyoo woo ga, hala ni hugoo ma beeri ka tee Peres kanj ti Žuda nda Tamar iz'aroo, wanoo cine.»

Bowazu hijji Rutti; Obed hayyanoo

¹³ Bowazu na Rutti hijji. Abadantaa doonandi Rutti se, a tee boro hinka. A duu nga bonj, a duu iz'aru.

¹⁴ Waatoo kanj woo tee Betelehem woyey nee Nawomi se: «Albarka ma bara Abadantaa se kanj na ni noo talfikaw hö! Irkoy ma ni haamaa noo maa Izirayel gandaa ra.

¹⁵ Zankaa woo ga ni hunaroo noo addalil. A ga ni faaba ni ženyanoo ra, zama ni nzura woyoo kaŋ ga hanse ka baa ni ka duu ma ne izoo woo. Ni nzuraa woo bisa ma ne iz'aru boro iyye.»

¹⁶ Nawomi na zankaa taanaa zaa nga gandoo ra. Nga no ka zankaa biiri.

¹⁷ Nawomi taalamma woyey, nongoo kul ra i nee cere se: «War ga bay kaŋ Nawomi duu iz'aru.» De i na zankaa maapoo daŋ Obed. Waatoo kaŋ Obed beeri, a duu iz'aru kaŋ a na maapoo daŋ Yišay. Yišay woo, nga ti Dawda baabaa.

Dawda kaagey

¹⁸ Kaagey kaŋ ga Dawda hun maapey ti wey, k'a zaa za Peres ga. Peres ti Hesroŋ baabaa;

¹⁹ Hesroŋ ti Ram baabaa; Ram ti Aminadab baabaa;

²⁰ Aminadab ti Nahišoŋ baabaa; Nahišoŋ ti Salmuni baabaa;

²¹ Salmuni ti Bowazu baabaa; Bowazu ti Obed baabaa;

²² Obed ti Yišay baabaa; Yišay ti Dawda baabaa.

Samiyel citaabu jinaa

Citaaboo fahamandiroo

Citaaboo woo ga ciyandi Samiyel citaabu jinaa, zama Samiyel ga a hanse ka šelaj. Takaa kanj nda «Alkaaley» waatoo ben ka koy kokoyey waatoo ga, Samiyel citaabu jinaa woo g'a kul filla ir se.

Aru hinza maapey ga hanse ka ciyandi citaaboo woo ra. Arey man'ti kala Samiyel kanj ti Izirayel alkaali, nda Sawul kanj ti Izirayel kokoy jinaa, nda Dawda kanj ga kaa ka goro Izirayel kokoytaraa ra Sawul buuroo banda ga.

Samiyel citaaboo jinaa woo g'ir cawandi kanj boro kanj ga hanjajer Irkoy se, Irkoy ga taka hennayanj tee bora se. Amma boro kanj si hanjajer Irkoy se, hasaraw ga tee bora se. Irkoy n'a har sargari juwalkaa Eli se, a nee a se: «... borey kanj g'ay beerandi, ay g'i beerandi, wey kanj g'ay kaynandi ga kaynandi.» (Zamna 2.30)

Irkoy hunday no ma baa nga ma tee Izirayel borey kokoyoo, amma i wanji a ga. I nee Irkoy se a ma kokoy gorandi ngi boŋ sanda dumey kul takaa. Bora kanj tee i se kokoy kanj ti Sawul, a mana hanjajer Irkoy se. Woo se Irkoy na boro tana suuba kanj ti Dawda.

Citaaboo woo ga hin ka zamnandi kanje guu:

1. Samiyel tee Izirayel alkaali (zamna 1na—7to).
2. Sawul tee Izirayel se kokoy (zamna 8to—10to).
3. Sawul kokoytaraa šintinoo (zamna 11to—15to).
4. Sawul na Dawda konnaroo zaa nga hundoo ra (zamna 16to—30to).
5. Sawul nda nga iz'aru hinzaa buuroo (zamna 31to).

Citaaboo woo g'ir cebe kanj Irkoy hunday ti nga jamaa kokoy cimoo. Boro kanj ga baa nga ma tee Irkoy jamaa se kokoy, kala bora ma tee boro kanj ga hanjajer Irkoy se, a ga dira Irkoy fonda ra.

Elkana nda nga wande hinkaa fillaa

¹ Aru foo bay ka bara Ramatayim-Sofim, Efrayim tondi hondey ra, maapoo ti Elkana. Baaboo maapoo ti Yeroham, Yeroham baabaa maapoo ti Elihu, Elihu baabaa maapoo ti Tohu, Tohu baabaa maapoo ti Suf, Efrayim boro no.

² Wande hinka bara Elkana se, affoo maapoo ti Anna, ihinkantoo maapoo ti Penina. Penina goo nda zankayanj, amma Anna sii nda zanka.

³ Jiiri kul, Elkana ga hun nga koyraa ra ka žigi ka koy Silo koyraa ra ka sujudu Abadantaa, Aduŋnakoyoo se ka sargari kaa a se. No din ra Eli iz'aru hinkaa Hofni nda Pinehas kanyanj ti Abadantaa sargari juwalkey goo.

⁴ Han kanj Elkana ga nga sargaroo kaa, a ga nga wandoo Penina nda nga iz'arey nda nga ize woyey kul noo sargaroo hamoo ra.

⁵ Amma a ga Anna noo hamoo nongu cere-cerante, zama a ga baa Anna, ba kanj se Abadantaa n'a tee woy gun.

⁶ Waccoo si fay nda k'a dorandi, zama Abadantaa n'a tee woy gun.

⁷ Jiiri ka kaa jiiri, takaa woo no a g'a tee, waati kul kanj Anna žigi ka koy Abadantaa hugoo do kanj goo Silo, Penina g'a dorandi nda taka follokaa. Anna ga hēe, a si njaa.

⁸ Elkana, nga kurpoo ga nee a se: «Anna, macin se n'ga hēe? Macin se n'si n̄aa? Macin se ni binoo ga maray? Ya nka mana bisa ma ne iz'aru woy (10) wala?»

Irkoy na Anna noo iz'aru

⁹ Waatoo kanj i n̄aa, i hanj ka ben Silo koyraa ra, Anna tun. A na sargari juwalkaa Eli gar a ga goro šeezi bonj Irkoy hugoo ganboo jere.

¹⁰ Anna goo binemarayyan ra, a ga Abadantaa n̄aaray, a ga hēe ka munday beeriyaj doori.

¹¹ A na meefur zaa Abadantaa se, a nee: «Abadantaa, Aduppakoyoo, nda ni yadda ka ni kon̄jaa binemarayyanoo guna, nda ni hongaa agay, mana dirja agay kanj ti ni kon̄jaa, nda n'na ni kon̄jaa noo hayyan kanj ti aru, ay g'a noo Abadantaa se nga aloomuroo kul ra, šiini si zuru bonjo ra.»

¹² Kanj a gay a ga n̄aaray Abadantaa jine, Eli ga mijoo koroši.

¹³ Anna ga šelanj nga binoo ra, mijoo de no ma juuti, amma boro si maa šennoo se. Eli miile kanj a nka suu.

¹⁴ Eli nee Anna se: «Hala waati foo no n'ga cindi ka suu? Koy nongu tana ra hala waati kanj suuyanoo ben!»

¹⁵ Anna nee a se: «Kalaa, ay koyoo, ay man'ti kala woy kanj binoo ga maray, ay mana alaneb hari mooro hanj, ay mana harifutu hanj. Abadantaa ga ay g'ay misoo hēe.

¹⁶ Masi agay ni kon̄jaa dii woy yaamu, ay huzun beerey nda ay binemarayyanoo no ma kate ya šelanj hala sohō.»

¹⁷ Eli nee: «Koy nda baani. Yala Izirayel Koyoo ma ni noo woo kanj n'n'a n̄aaray a ga.»

¹⁸ Anna nee: «Ay man'ti kala ni kon̄jaa, yala ma alhormo tee ya ne.» Woo banda ga, a koy. A n̄aa, nga ndumoo feeri.

¹⁹ Elkana nda nga hugoo borey biya ka tun, i sujudu Abadantaa jine, woo banda ga, i willi ngi do Rama. Elkana marga nda nga wandoo Anna, Abadantaa hongu Anna.

²⁰ Jiiroo benantaa ga, Anna tee boro hinka. A na iz'aru danj adup̄na ra, a na maapoo danj Samiyel*. A nee: «Abadantaa ga ay n'a n̄aaray.»

Anna na nga iz'aroo noo Abadantaa se

²¹ Woo banda ga, Anna kurpoo Elkana žigi ka koy koyraa ra, nga nda nga hugoo borey ka koy jiiri kul sargaroo kaa Abadantaa se nda ka meefuroo kaa.

²² Amma Anna mana koy, zama a nka nee nga kurpoo se: «Waati kanj zankaa hun waa, ay ga koy nda a k'a cebe Abadantaa se, a ga cindi no din hala abada.»

²³ Elkana nga kurpoo nee a se: «Tee woo kanj kan ma ne, cindi ne hala m'a kaa waa. Yala Abadantaa ma hayaa tee kanj a n'a har.» Woo ga, woyoo cindi. A na nga izoo naanandi hala a hun waa.

²⁴ Waatoo kanj a n'a kaa waa, a n'a ka žigi ka koy Abadantaa hugoo do Silo nga bande nda yaaru jiiri hinza ize, nda farin kilo waranza (30), nda hunbar foo alaneb hari mooro. A n'a ka koy, woo kul gar kanj zankaaroo ga kacca.

²⁵ I na jaaroo koosu sargari, a koy nda zankaaroo Eli do.

²⁶ Anna nee Eli se: «Alha-nan, ay koyoo! Ay ga žee nda ni hundoo, agay ti woyoo din kanj cindi ka kay ne ni bande ka Abadantaa n̄aaray.

* **1:20 1:20** Ebere hantumoo ra, Samiyel nda ka n̄aaray kalimawey ga baa ka hima.

²⁷ Zankaaroo woo no ay cindi k'a njaaray Abadantaa ga, Abadantaa n'ay noo woo kan ay n'a wiri a ga.

²⁸ Woo maaganda se agay da mo g'a noo Abadantaa se. Nga aloomuroo kul ra a ma tee Abadantaa wane.» Woo ga, i sujudu no din Abadantaa jine.

2

Anna na albarka dan Irkoy se

¹ Anna na Irkoy njaaray, a nee:

«Ay binoo ga too nda jaali Abadantaa sabbu se,
Abadantaa ra ay bonoo ga jer,
ay mijoo feeri agay iberey ga,
zama ay ga jaali nda ni hallasiroo.

² Boro kul si too Abadantaa henanyan.

Koy sii no ni banda ga.
Tondi sii no sanda ir Koyoo.

³ Wa fay nda bolsay šenni,
fooma šenni kul masi hun war mijey ra.
Zama Abadantaa man'ti kala Koy kan ga haya kul bay,
nga no ma teegoyey kul neeši.

⁴ Wongaarey birawey kayri,
borey kan ga yalaafu duu gaabi.

⁵ Borey kan kungu ga goy ka njaayan ceeci,
amma borey kan heray kungu.
Woy gunoo ga hay cee iyye,
woyoo kan ga duu hayyan ga hun hayyan.

⁶ Abadantaa no ma kate boro ma buu, nga no ma hunandi,
a ga boro zumandi alaahara,
a ga boro žigandi ka hun no din.

⁷ Abadantaa no ma boro tee talka,
nga no ma boro tee almankoyni.
Nga no ma boro kaynandi,
nga no ma boro beerandi.

⁸ Yalaafantey kan goo kusaa ra, a g'i tunandi,
a ga talkaa jer k'a kaa žiiboo ra k'a gorandi bonkoyney bande.
A g'i noo i ma kokoy fuula daržante tubu.
Zama Abadantaa wane nda laboo ganjey,
ngi ga a na adujna gorandi.

⁹ A ga nga laadirantey dira takawey hawgay.
Amma boro laaley ga derandi kubaa ra,
zama boro si zaame nda gaabi.

¹⁰ Borey kan ga yenje wiri Abadantaa ga, ga tutubandi,
a ga jinjin zumandi i ga ka hun beenaa ra.
Abadantaa ga laboo kul ciiti.
A ga gaabi noo nga kokoyoo se,
a ga nga suubantaa kan yonandi bonoo jer.»

¹¹ Woo banda ga, Elkana willi ka koy nga do Rama koyraa ra. Haya kan ti zankaaroo, a goo sargari juwalkaa Eli jere ka alhaadimay Abadantaa se.

Eli iz'arey goy futaa

¹² Eli iz'arey man'ti kala boro yaamuyan, i si Abadantaa beerandi.

¹³ Sargari juwalkawayan no, hayaa kan i ga doonay k'a tee jamaa se ne:
waati kul kan boro na sargari kaa, sargari juwalkaa goykaw-izoo ga kaa

waati kanj i ga hamoo hina. Furŕeti beeri kanj goo nda mee hinza goo a kone,

¹⁴ a g'a zoko jinaa ra, wala barmaa, wala kusoo, wala taasaa ra, haya kul kanj furŕetoo duu a, sargari juwalkaa g'a zaa nga bonj se. Takaa woo no a g'a tee Izirayel borey kul se kanj ga kaa no din Silo koyraa ra.

¹⁵ Za maanoo mana dullandi, sargari juwalkaa goykaw-izoo ga kaa, a ga nee bora kanj ga sargaroo kaa se: «Sargari juwalkaa noo ham kanj ga koy tonandi, a si yadda ma nga noo ham ninante, igani de no a ga yadda k'a taa.»

¹⁶ Nda aroo nee a se: «Nanj ir ma maanoo dullandi jina, woo banda ga, ma haya zaa kanj ni baa.» Goykaw-izoo ga nee: «Abada, a noo ya ne soho da, nda man'ti woo, ay g'a zaa nda gaabi.»

¹⁷ Aru soogey wey zunuboo hanse ka beeri Abadantaa jine, zama i mma Abadantaa sargaroo kaynandi.

Samiyel ga goy Abadantaa se Silo koyraa ra

¹⁸ Samiyel ga goy Abadantaa jine. Zanka no, lenbeene kaayi-ize goo a ga.

¹⁹ Jiiri ka kaa jiiri, Samiyel naa ga darbay-ize tee ka kate a Samiyel se waati kanj nga nda nga kurpoo ga žigi ka koy Silo koyraa ra ka jiiri kul sargaroo kaa.

²⁰ Eli gaara Elkana nda nga wandoo se, a nee: «Yala Abadantaa ma ni noo woyoo woo ga hayyan ka yee zankaa dogoo ra kanj a n'a wiri Abadantaa ga, a yee k'a noo Abadantaa se.» Woo banda ga, i yee ngi do.

²¹ Abadantaa mana dirpa Anna, a tee boro hinka, a na iz'aru hinza nda ize woy hinka danj adunpa ra. Samiyel ga tonton ka beeri Abadantaa moyey cire.

Eli citi nga iz'arey ga

²² Eli hanse ka zen, a maa hayaa kul kanj nga iz'arey g'a tee Izirayel kul se, a maa mo kanj i mma kani nda woyey kanj ga kaa ka ngi goyoo tee cere kubayyan hukcumoo mijoo ga.

²³ Eli nee nga izey se: «Macin se war ga hayey wey dumey tee? Ay ga maa war goy laaley jamaa kul mijoo ra.

²⁴ Kalaa, ay izey, hayaa kanj ay ga maa a ga harandi Abadantaa jamaa ra si boori*.

²⁵ Nda boro na zunubu tee boro ga, Irkoy no ma ciiti a se, amma nda boro na zunubu tee Abadantaa ga, may no ma kay a se?» I mana hanajer ngi baabaa se, zama Abadantaa mma baa nga m'i wii.

²⁶ Aru soogaa Samiyel ga koy jine ka tonton ka beeri. Nga takaa ga kan Abadantaa se, a ga kan adamizey se.

Abadantaa kaŕeta Eli ga

²⁷ Irkoy boro foo kaa Eli do ka nee a se: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: «Ay man'ay bonj cebe kaaray ni baabaa hugoo se waatoo kanj i goo Misira Firawuuna hugoo ra wala?»

²⁸ Ay n'a suuba Izirayel alkabilawey kul ra a ma tee ya ne sargari juwalkaw, a ma sargari kaa ay sargari tonadogoo ga, a ma dugu dullandi,

* **2:24 2.24** Kalaa, ay izey, hayaa kanj ay ga maa a ga harandi Abadantaa jamaa ra si boori, hantum fooyan ga nee Kalaa, ay izey, hayaa kanj ay ga maa a ga harandi si boori. War ga Abadantaa jamaa tusa zunubu ra.

a ma beene kaayi-izoo dan ay jine. Ay na ni baabaa hugoo noo Izirayel borey sargari tonantey kul.

²⁹ Macin se war g'ay sargarey nda ay nooyaney tee yaada kan ay yaamar war m'i kaa ay gorodogoo ra? N'ga ni izey beerandi ka bisa agay hala nongu kan ra war ga sargaroo kan Izirayel, ay jamaa g'i kaa nga nongu henney ka war boŋ naasandi.>

³⁰ Woo maaganda se agay Abadantaa, Izirayel Koyoo ka ūelan ka nee: <Ya nka kayandi kan ni hugoo borey nda ni baabaa hugoo ga cindi ay sargari juwalkawtaraa ra hala abada.> Amma sohō agay Abadantaa ka ūelan ka nee: <A ben. Zama borey kan g'ay beerandi, ay g'i beerandi, wey kan g'ay kaynandi ga kaynandi.

³¹ Hanyan ga kaa kan ra ay ga ni gaaboo nda ni baabaa hugoo gaaboo kayri. Boro ūeena si yee ka bara ni hugoo ra.

³² N'ga duu torrokaw ay gorodogoo ra, haya henney kul kan ga teendi Izirayel gamoo ra. Abada boro ūeena si yee ka bara ni hugoo ra.

³³ Amma ay ga ni boro dan sargari tonadogoo goyoo ra ka ni farandi nda canseyan nda ka ni binoo ŋaa. Boro kul kan ga hayandi ni hugoo ra ga buu a mana ūen.

³⁴ Woo kan ay g'a tee Hofni nda Pinehas se ga tee ma ne tammaasa, ni iz'aru hinkaa, ŋi boro hinkaa kul ga buu zaari follokaa ra.

³⁵ Ay ga sargari juwalkaw laadirante tunandi, a ga goy nda woo kan ay binoo nda ay hundoo ga bag'a, woo se ay ga albarka dan nga hugoo borey ra waati kul nga hayroo ga tee sargari juwalkaw. A ga dira waati kul ay suabantaa kan yonandi jine.

³⁶ Boro kul kan cindi ni hugoo ra ga kaa ka gunguma a jine hala nga ma duu nzorfu tamma foo nda takula, a ga nee: "Ay g'a wiri ni ga, m'ay dan sargari juwalyan goy foo ra hala ya duu haya kan ay g'a ŋaa.">>

3

Irkoy ūelan Samiyel se

¹ Aru soogaa Samiyel ga goy Abadantaa se Eli jere. Alwaatoo din, Abadantaa si hanse ka ūelan borey do, bangayyaney si boobo.

² Waati follokaa ra, Eli goo ma kani nga dogoo ra, moo gunaa ūintin ka kuma, a si hin ka dii koyne.

³ Woo gar Irkoy fitillaa* mana buu jina, Samiyel goo ma kani Abadantaa hugoo kan ra Irkoy sundukoo goo.

⁴ Abadantaa na Samiyel cee. Samiyel zaabi ka nee: «Agay ne.»

⁵ A zuru ka koy Eli do ka nee a se: «Agay ne, ni nka ciya ya ne.» Eli nee: «Ya na ni cee, yee ka koy kani.» A koy kani.

⁶ Abadantaa yee koyne ka ciya ka nee: «Samiyel!» Samiyel tun a koy Eli do ka nee: «Agay ne, ni nka ciya ya ne.» Eli nee: «Ya na ni cee, ay izoo, yee ka koy kani.»

⁷ Samiyel mana Abadantaa bay jina, Abadantaa ūennoo mana bangay a se jina.

⁸ Abadantaa yee koyne ka ciya ka nee: «Samiyel!» Woo ti cee hinzantoo. A tun ka koy Eli do ka nee a se: «Agay ne, ni nka ciya ya ne.» Woo ga, Eli faham kan Abadantaa no ma ciya aru soogaa se.

⁹ Eli nee Samiyel se: «Koy kani, nda a ciya ma ne kul ma nee: <ūelan Abadantaa, agay, ni tamoo ga hanajer.>» Samiyel koy kani nga dogoo ra.

* 3:3 3.3 Fattaroo 27.20–21.

¹⁰ Abadantaa kaa ka kay no din. A ciya sanda taka žeenaa, a ciya ka nee: «Samiyel, Samiyel!» Samiyel zaabi ka nee: «Šelanj, agay, ni tamoo ga harjajer.»

¹¹ Woo ga, Abadantaa nee Samiyel se: «Nga ne, ay ga haya foo tee Izirayel ra, boro kul kanj maar'a ga mee hay.

¹² Hanoo din, hayaa kul kanj ay n'a har Eli hugoo ga, za šintinoo hala benantaa ga, ay g'a tabatandi a ga.

¹³ Ay g'a bayrandi kanj ay ga nga hugoo ciiti hala abada, ay g'a tee layboo maaganda, zama a bay kanj nga iz'arey na Irkoy kaynandi, amma a mana citi i ga.

¹⁴ Woo maaganda se haya kanj ti Eli hugoo borey, abada haya kul si ngi zunuboo tuusu, a ma tee sargari wala nooyan.»

¹⁵ Samiyel cindi a ga kani hala suba, woo banda ga, a na Abadantaa hugoo mijney feeri. Samiyel hunbur ka bangayyanoo har Eli se.

¹⁶ Amma Eli na Samiyel cee, a nee: «Samiyel, ay iz'aroo.» Samiyel nee a se: «Agay ne.»

¹⁷ Eli nee: «Macin ti šennoo kanj a n'a har ma ne? Ay g'a wiri ni ga, masi haya kul tugu ay ga. Irkoy ma goy goy ni ga nda n'na haya foo tugu ay ga šenney kanj a n'i har ma ne ra.»

¹⁸ Woo ga, Samiyel na šenney kul filla a se, a mana haya kul tugu a ga. Eli nee: «Abadantaa no, a ma tee woo kanj kan a se.»

¹⁹ Samiyel ga tonton ka beeri, Abadantaa goo a bande. Šenney kul kanj Samiyel n'i har, Abadantaa mana nanj ba affoo ma goro kanj mana tee.

²⁰ Takaa woo ra Izirayel ganda kul, za Dan hala Ber-Šeba bay kanj cimi no, Samiyel nka tee Abadantaa annabi.

²¹ Abadantaa koy a ga ka nga boŋ cebe Silo koyraa ra. Abadantaa šenney ra a na nga boŋ bangandi Samiyel se Silo.

4

Filisti borey hin Izirayel borey

¹ Samiyel ga Abadantaa šennoo ka too Izirayel kul do. Han foo Izirayel borey fatta ka Filisti borey wongu. I na ngi kaloo gorandi Eben-Ezer koyraa ra, Filisti borey na ngi kaloo gorandi Afek koyraa ra.

² Filisti borey na wongu soolu ka kay ka Izirayel kubay, wongoo beeri. Filisti borey na Izirayel borey kar, i na aru zenber taaci (4.000) cine kar jamaa ra wongoo farroo ra.

³ Jamaa yee kate kaloo ra, Izirayel boro beerey nee: «Macin se Abadantaa yadda Filisti borey m'ir kar? Ir ma koy Silo ka Abadantaa amaanaa sundukoo zaa a ma kaa ir gamey ra k'ir hallasi ir iberey kabey ra.»

⁴ Jamaa na boroyan sanba Silo, i kate amaanaa sundukoo, Abadantaa, Adunnakoyoo ga goro almalaykayanj ga kanj se i ga nee šerib. Hofni nda Pinehas, Eli iz'aru hinkaa goo no din nda Irkoy amaanaa sundukoo.

⁵ Waatoo kanj Abadantaa amaanaa sundukoo kaa kaloo ra, Izirayel kul yafarhã ka hoolo beeri tee, laboo jijiri.

⁶ Filisti borey maa yafarhãa hoolaa, i nee: «Macin ti hoolo beeroo woo Eberewey kaloo ra?» Woo ra i bay kanj Abadantaa sundukoo kaa kaloo ra.

⁷ Filisti borey hunbur, i nee: «Irkoy kaa kaloo ra! Woo ti ir bone. Woo cine mana bay ka tee.

⁸ Woo ti ir bone! May no m'ir kaa koy gaabantaa woo kaboo ra? Koyoo woo no ka Misira borey kar nda balaawu dumi kul saajoo ra.

⁹ Filisti borey, wa albarka dan war boŋ ra, war ma tee aruyan, war masi koy huru Eberewey cire takaa kan nda i bay ka huru war cire. Wa tee aruyan, war ma wongu.»

¹⁰ Filisti borey na wongoo feeri, i na Izirayel kar. Izirayel borey, affoo kul zuru ka koy nga hugoo do. Mursaa hanse ka beeri, Izirayel wongu-ize boro zenber waranza (30.000) cee dirakaw buu.

¹¹ Irkoy sundukoo zandi, Hofni nda Pinehas, Eli iz'aru hinkaa buu.

Eli nda nga iz'aroo wandoo buuyanoo

¹² Benzamen aru foo zuru ka hun wongoo ra ka kaa Silo zaari follokaa ra, bankaarawey kottu, boŋoo kul ti labu.

¹³ Waatoo kan a too kate, nga ne, Eli goo ma goro nga ũezoo ga fondaa jesoo ga ka hawgay, zama binoo goo ma jijiri Irkoy sundukoo se. Kan aroo too kate a na alhabaroo har koyraa ra, koyraa kul kaati.

¹⁴ Waatoo kan Eli maa kaatoo, a nee: «Macin ti hoolaa woo?» Aroo cahā ka kaa ka alhabaroo har Eli se.

¹⁵ Eli goo nda jiiri woyyagga cindi yaaha (98), moyey mma bakam, a si hin ka dii.

¹⁶ Aroo nee Eli se: «Wongoo do ay hun, agay, ya nka zuru ka hun wongoo ra hō.» Eli nee: «Macin ka tee, ay izoo?»

¹⁷ Alhabar teekaa zaabi ka nee: «Izirayel zuru Filisti borey jine, mursay beeri tee jamaa ra, ba Hofni nda Pinehas, ni iz'aru hinkaa buu, de Irkoy sundukoo zandi.»

¹⁸ Za a na Irkoy sundukoo har, Eli kan, nga ũezoo bere koyraa mijoo jere, jindebandaa kayri, a buu, zama aru ũeena no, de mo a ga tiŋ. A tee alkaali jiiri woytaaci (40) Izirayel ra.

¹⁹ Eli nzura woyoo, Pinehas wandoo ga tee alhaamidu. A ga baa ka hay. Waatoo kan a maa alhabaroo kan Irkoy sundukoo zandi, kan nzuraa nda nga kurjoo buu, a sonbu, a hay, zama hayyan kuuboo n'a dii.

²⁰ Kan a ga baa ka buu, woyey kan goo jeroo ga nee a se: «Masi hunbur, iz'aru no n'a hay.» Amma a mana tuuru, a mana kula.

²¹ Woyoo na zankaa maapoo dan Ikabod (maanaa «man daržaa?»), a nee: «Daržaa hun Izirayel ra.» A na woo har, zama Irkoy sundukoo zandi, nga nzuraa nda nga kurjoo buu.

²² A nee: «Daržaa hun Izirayel ra, zama Abadantaa sundukoo zandi.»

5

Irkoy sundukoo koy Filisti borey do

¹ Filisti borey na Irkoy sundukoo zaa Eben-Ezer koyraa ra k'a koy nda a Ašdod koyraa ra.

² Filisti borey na Irkoy sundukoo zaa, i n'a ka koy tooroo kan se i ga nee Dagon, hugoo ra, i n'a jisi Dagon jere.

³ Subaa ra, Ašdod borey biya ka tun, nga ne, Dagon kan laboo ra nga ndumoo ga Abadantaa sundukoo jine. I na Dagon dii k'a dan nga dogoo ra.

⁴ Subaa ra, i biya ka tun, nga ne, Dagon kan nga ndumoo ga laboo ra Abadantaa sundukoo jine. Dagon boŋoo nda kabe hinkaa ga fura, i hun a ga, i goo hugoo jindoo ra, haya kul mana cindi a ra kala kunturoo.

⁵ Woo se Dagon sargari juwalkey nda borey kul kan ga huru Dagon hugoo ra Ašdod si hugoo jindoo taama hala hō.

⁶ Woo banda ga, Abadantaa kaboo hanse ka goy goy Ašdod borey ga, a n'i torro. A na Ašdod nda nga laamaa kar nda futtayan.

⁷ Kaŋ Ašdod borey dii kaŋ takaa woo no, i nee: «Izirayel Koyoo sundukoo si cindi ir do, zama a goo ma goy goy ir ga, ir nda Dagoŋ ir koyoo.»

⁸ Ašdod borey donto ka ciya Filisti borey boŋkoyney kul se k'i marga ngi jere. Filisti borey boŋkoyney nee: «Macin no ir g'a tee Izirayel Koyoo sundukoo se?» I nee: «Izirayel Koyoo sundukoo ma koy Gat.» I na Izirayel Koyoo sundukoo ka koy no din.

⁹ Waatoo kaŋ i n'a bere no din ka ben, Abadantaa kaboo na goy goy koyraa ga, lakkaltunay beeri tee, a na koyraa borey kar, za ikaccaa hala ibeeroo. Futta fatta i ga.

¹⁰ Woo ga, i na Irkoy sundukoo sanba Ekroŋ. Waatoo kaŋ Irkoy sundukoo huru Ekroŋ, Ekroŋ borey kaati ka nee: «I kate ir do Izirayel Koyoo sundukoo k'ir wii, ir nda ir jamaa.»

¹¹ I donto ka ciya ka Filisti borey boŋkoyney kul se k'i marga. I nee: «Wa Izirayel Koyoo sundukoo ka hun ne. A ma willi nga nongoo ra, a masi kaa k'ir wii, ir nda ir jamaa.» Zama koyraa kul ra buuyan lakkaltunay tee, Irkoy kaboo hanse ka goy goy i ga.

¹² Borey kaŋ mana buu, futta fatta i ga, koyraa kaatiroo žigi hala beenaa ra.

6

Filisti borey na Abadantaa sundukoo willi Izirayel

¹ Abadantaa sundukoo na handu iyee tee Filisti borey gandaa ra.

² Woo banda ga, Filisti borey na sargari juwalkey nda gunandikey cee, i nee: «Macin no ir ga hima k'a tee Abadantaa sundukoo se? Wa takaa har ir se kaŋ nda ir g'a sanba nga dogoo ra.»

³ I nee: «Nda war ga Irkoy sundukoo yeeti Izirayel, war mas'a yeeti kabe koonu, war ga hima ka toope sargari kaa a ga, woo ra war ga duu baani, de war ga bay haya kaŋ se Irkoy kaboo si hibi ir ga.»

⁴ Filisti borey nee: «Toope sargari dumi foo no ir ga hima k'a kaa a se?» Gunandikey nee: «Wura futta guu, nda wura nceŋ guu no war ga hima k'i kaa, ka sawa nda Filisti borey boŋkoyney hinnaa, zama bone follokaa ka zunbu war kul nda war boŋkoyney boŋ.»

⁵ Wa war futtawey nda nceŋey kaŋ ga war gandaa hasara assuura tee, war ma Izirayel Koyoo beerandi, a ga hin ka tee a ma kaa war se hottaa ra, war, nda war koyey, nda war gandaa.

⁶ Macin se war ga war biney ŝendandi sanda takaa kaŋ nda Misira nda Firawuuna na ngi biney ŝendandi? Waatoo kaŋ Irkoy goy goy i ga, i mana Izirayel borey naŋ i ma koy wala? Nda cimi i koy.

⁷ Sohō wa torka taji ful tee, war ma haw hinka kaŋ ga naanandi zaa kanjan ga tinjay-zaa-bundu mana bay ka huru. War ma hawey danj torkaa ga, war ma haw-izey kaŋ goo i bande ka koy hugey.

⁸ War ma Abadantaa sundukoo zaa k'a danj torkaa ga, war ma wura jinawey kaŋ war g'i kaa toope sargari danj bata ra jeroo ga, woo banda ga, war m'a sanba k'a naŋ a ma koy.

⁹ Woo ra war ga kaa ka dii, nda a žigi ka koy nda nga hirroo fonda, Bet-Šemeš koyraa here, Abadantaa no ka kate ir ga bone beeroo woo. Nda man'ti woo, ir ga bay kaŋ man'ti nga kaboo k'ir kar, haya no kaŋ nka tun de ka tee ir ga.»

¹⁰ Borey n'a tee nda takaa din da. I na haw hinka kaŋ ga naanandi dii k'i daŋ torka ga ka ngi izey daabu hugey do.

¹¹ I na Abadantaa sundukoo daŋ torkaa ga nda bataa kaŋ ra wura nceŋey, nda ngi futta assuurawey goo.

¹² Hawey šerre tuy Bet-Šemeš fondaa ra, i na fondo follokaa dii i ga booro, i mana šiiri kabe guma here wala kabe waawa here. Filisti borey boŋkoyney hanga ey hala Bet-Šemeš hirroo ga.

¹³ Bet-Šemeš borey goo ma alkama hegay gooroo ra kaŋ i na ngi boŋey jer, i dii sundukoo, nga diiyanoo tee i se jaali.

¹⁴ Torkaa too Žozuwe, Bet-Šemeš boraa faaroo ra, a kay. Tondi beeri foo goo no din. I na torkaa bundey kayri-kayri ka hawey kaa sargari kukurante Abadantaa se.

¹⁵ Lewi borey na Abadantaa sundukoo zumandi, nda bataa kaŋ goo a bande kaŋ ra wura jinawey goo, i n'i jisi tondi beeroo boŋ. Hanoo din, Bet-Šemeš borey na sargari kukuranteyan̄ nda sargari tanayan̄ kaa Abadantaa se.

¹⁶ Kaŋ Filisti borey boŋkoyni guwaa dii woo, i willi Ekron̄ zaaroo din da.

¹⁷ Futtawey kaŋ Filisti borey n'i tee nda wura k'i kaa tooŋe sargari Abadantaa se takaa ne: i na affoo kaa Ašdod koyraa se, affoo Gaaza koyraa se, affoo Aškelon̄ koyraa se, affoo Gat koyraa se, affoo Ekron̄ koyraa se.

¹⁸ I na nceŋyan̄ mo noo Filisti borey koyra foo kul maapoo ga, koyrawey man'ti kala boŋkoyni guwaa wane, za koyraa kaŋ kuubandi nda cete hala koyra kanboo kaŋ mana kuubandi nda cete hala tondi beeroo kaŋ boŋ i na Abadantaa sundukoo jisi. Tondi no kaŋ goo no hala hō Žozuwe faaroo ra Bet-Šemeš.

¹⁹ Abadantaa na Bet-Šemeš borey kar, zama i na Abadantaa sundukoo gundoo guna. A na aru wooye (70) kar jamaa boro zenber wooguwa (50.000) ra. Jamaa na beray gorandi, zama Abadantaa na bone beeri k'i kar.

²⁰ Bet-Šemeš borey nee: «May no ma hin ka kay Abadantaa, Koy henanantaa woo jine? Ir ma sundukoo kaa ne ra ka koy nda man ra?»

²¹ I na dontokawayan̄ sanba Kiryat-Yarim borey do ka nee i se: «Filisti borey yee ka kate Abadantaa sundukoo, wa zunbu k'a ka žigi war do.»

7

¹ Kiryat-Yarim koyraa arey kaa, i na Abadantaa sundukoo žigandi ka koy. I n'a ka koy Abinadab hugoo ra hondoo boŋ, i na nga iz'aroo Eleyazar daŋ jere ga Abadantaa sundukoo lakkalyanoo se.

Izirayel borey yee kate Irkoy ga

² Waati kuku teendi, jiiri waranka (20) za waatoo kaŋ Abadantaa sundukoo goo Kiryat-Yarim. Izirayel hugoo borey kul ga hēe Abadantaa bande.

³ Samiyel nee Izirayel hugoo borey kul se: «Nda war binoo kul nda war yee kate Abadantaa ga, wa koy waaney nda Astarteyan̄ kaa war game. Wa kayandi ka Abadantaa gana, nga hinne, a ga war kaa Filisti borey kabey ra.»

⁴ Izirayel borey fay nda Balyan̄ nda Astarteyan̄, i na Abadantaa hinne gana.

⁵ Samiyel nee: «Wa Izirayel kul marga Mispa koyraa ra, ay ga Abadantaa ŋaaray war se.»

⁶ I marga Mispa, i na hari gur k'a doori Abadantaa jine. I meehaw hanoo din. No din ra i nee: «Ir na zunubu tee Abadantaa ga.» Samiyel tee alkaali Izirayel borey se Mispa.

Izirayel borey hin Filisti borey

⁷ Filisti borey maa kanj Izirayel borey marga Mispa koyraa ra, Filisti borey bonkoyney žigi ka koy Izirayel gande. Izirayel borey maar'a, i hunbur Filisti borey.

⁸ Izirayel borey nee Samiyel se: «Masi fay nda ka kaati ka Abadantaa, ir Koyoo cee ir se hala a m'ir hallasi Filisti borey kabey ra.»

⁹ Samiyel na feeji-ize dii kanj ga nan, a na nga kul kaa sargari kukurante Abadantaa se. A kaati ka Abadantaa cee Izirayel maaganda, Abadantaa n'a zaabi.

¹⁰ Waatoo kanj Samiyel goo ma sargari kukurantaa kaa, Filisti borey man ka kaa ka Izirayel wongu. Hanoo din, Abadantaa na jinjin beeri hēenandi beene Filisti borey ga, i zalba. Izirayel n'i kar.

¹¹ Izirayel arey fatta Mispa, i na Filisti borey gaaray k'i kar hala Bet-Kar se ganda.

¹² Samiyel na tondi zaa k'a jisi Mispa nda Šen* gamoo ra, a na tondoo maapoo dan Eben-Ezer (maanaa «faabayan tondoo»). A nee: «Ka kaa ka too hala ne Abadantaa k'ir faaba.»

¹³ Takaa woo nda Filisti borey kayna, i mana yee ka kaa Izirayel laboo ga. Abadantaa kaboo na Filisti borey torro Samiyel waatoo kul ra.

¹⁴ Koyrawey kanj Filisti borey n'i taa Izirayel kone yee Izirayel ga, za Ekron hala Gat, ngi nda ngi hawsawey, Izirayel n'i kaa Filisti borey kabey ra. Alaafiya huru Izirayel nda Amor borey game.

¹⁵ Samiyel tee alkaali Izirayel nga hunaroo kul ra.

¹⁶ Jiiri ka kaa jiiri, a ga koy windi Betel, nda Gilgal, nda Mispa. Nga ti Izirayel alkaaloo nongey wey kul ra.

¹⁷ Woo banda ga, a ga yee kate Rama kanj ra nga hugoo goo. No din mo ra nga no ma Izirayel ciiti. No din ra a na sargari tonadoo cin Abadantaa se.

8

Izirayel borey na kokoy wiri

¹ Waatoo kanj Samiyel Žen, a na nga iz'arey danj i ma tee alkaali Izirayel se.

² Nga ize jinaa maapoo ti Žowel, ihinkantoo maapoo ti Abiya. Alkaaliyanj no Ber-Šeba.

³ Samiyel iz'arey mana tee Samiyel. I ga baa haya, i ga sufuray taa, i ga ciiti šiirandi.

⁴ Izirayel boro beerey na cere marga, i koy Samiyel do Rama.

⁵ I nee a se: «Nga ne, ni žen, ni izey mana tee ni, sohō kokoy gorandi ir bonj kanj ma tee ir alkaaloo sanda gandawey kul takaa.»

⁶ A mana kan Samiyel se kanj i nee: «Ir noo kokoy kanj ma tee ir alkaaloo.» Samiyel na Abadantaa ŋaaray.

⁷ Abadantaa nee Samiyel se: «Haya kul kanj jamaa n'a har ma ne, m'a tee. Man'ti ni no i wanji ni, agay no i wanji agay. I si baa ya tee kokoy ngi bonj.

* 7:12 7.12 Šen maanaa ti «hipoo».

⁸ Sanda takaa kanj i n'a tee za hanoo kanj ay n'i fattandi Misira hala hō, k'ay fur ka koy koy tanayanj gana, takaa din da no i g'a tee ni mo se.

⁹ Sohō, hanjajer i se, amma hanja žiibey kaa kaaray, m'i bayrandi alhakoo kanj kokoyoo kanj ga kaa k'i laama g'a may i ga.»

Alhakoo kanj kokoyoo g'a may Izirayel borey ga

¹⁰ Samiyel na Abadantaa šenney kul har jamaa se kanj ga kokoy ceeci a ga.

¹¹ A nee: «Kokoyoo kanj ga war laama alhakey ne: a ga war iz'arey dii k'i danj bari torkawey nda baryey goyey ra. I ga zuru nga kabe torkaa jine k'a gongu.

¹² A g'i tee wongu-ize zenber (1.000) se jineboro nda wongu-ize woyguu (50) se jineboro, a g'i danj i ma nga faarey beeri, i ma nga heгаа tee, i ma nga wongu jinayyanj nda torka jinayyanj hanse a se.

¹³ A ga war ize woyey dii k'i tee turaari hansekawyanj, nda hinakawyanj, nda takula hansekawyanj.

¹⁴ A ga war faari hennawey, nda war alaneb faarey, nda war zaytunanjey taa, a g'i noo nga hinoo goykey se.

¹⁵ A ga war dumari-izey nda war alaneb faarey zamna woy kul affoo taa k'a noo nga goykaw beerey nda nga hinoo goykey se.

¹⁶ A ga war banjney, nda war konjney, nda aru sooga henney, nda war farkey dii k'i ka nga goyey tee.

¹⁷ A ga war alman buunaa zamna woy kul affoo taa. Woo ga, war ga tee nga banjney.

¹⁸ Hanoo din, war ga kaati kokoyoo kanj war g'a suuba maaganda, amma hanoo din, Abadantaa si tuuru war se.»

¹⁹ Jamaa wanji ka hanjajer Samiyel se. I nee: «Kalaa, ir si kula, ir si baa kala kokoy ma goro ir boj.

²⁰ Woo ra ir mo ga tee sanda gandawey kul takaa. Ir kokoyoo ga tee ir alkaaloo, a ga huru ir wongu-izey jine, a g'ir wongey juwal.»

²¹ Samiyel na hanjajer jamaa šenney kul se, a na šenney ka too Abadantaa jine.

²² Abadantaa nee Samiyel se: «Hanjajer i se, kokoy gorandi i ga.» Samiyel nee Izirayel borey se: «Boro foo kul ma willi ka koy nga koyraa ra.»

9

Sawul koy nga baabaa farka woyey kanj dere ceeci

¹ Benžamerj boro foo goo no, maapoo ti Kiš. Wongaari no kanj goo nda maa. Baaboo maapoo ti Abiyel, Abiyel baabaa maapoo ti Seror, Seror baabaa maapoo ti Bekorat, Bekorat baabaa maapoo ti Afiya, Benžamerj boro ize no.

² Kiš goo nda iz'aru kanj maapoo ti Sawul. Sooga no, a ga boori. Boro sii Izirayel borey ra kanj ga boori nda a. A kay nda jamaa kul, borey si kay a se kala jesey ga.

³ Kiš, Sawul baabaa farka woyey dere. Kiš nee nga iz'aroo Sawul se: «Ma sooga goykey affoo zaa ni bande ka koy farkey ceeci.»

⁴ A na Efrayim tondi hondey dunbu ka bisa ka Šališa gandaa dunbu ka bisa bila a ma duu ey. I na Šalim gandaa dunbu ka bisa, amma i sii no. I na Benžamerj gandaa dunbu ka bisa bila nda i ma duu ey.

⁵ Waatoo kanj i too Suf gandaa ra, Sawul nee nga goykaa kanj goo a bande se: «Kaa, ir ma yee, ay baabaa masi koy dirja farkey k'ir alhuzunoo zaa.»

6 Goykaa nee: «Guna, koyraa woo, Irkoy boro foo goo a ra, borey g'a beerandi. Haya kul kanj a n'a har ga tee. Ir ma koy a do sohō da, a ga hin ka tee a ma fondaa har ir se kanj ir ga hima k'a zaa.»

7 Sawul nee nga goykaa se: «Aywa, nda ir koy a do, macin no ir ga koy nda a aroo se? Nyaayan sii ir foolawey ra, haya kul sii ir kone kanj ir g'a noo Irkoy boraa se. Macin bara ir kone?»

8 Goykaa na Sawul zaabi koyne ka nee: «Ay goo nda nzorfu kaaray tamma zamna zamna taacaa affoo. Ay g'a noo Irkoy boraa se, a g'ir fondaa har ir se.»

9 Cee jinaa, Izirayel ra, boro kanj ga koy Irkoy ceeci a ma haya cebe nga se, boraa mma nee: «Ir ma koy gunandikaa do.» Zama boraa kanj se i ga nee annabi hō, nga se waatoo din i ga nee gunandikaw.

10 Sawul nee nga goykaa se: «Ni šennoo boori! Kaa ir ma koy.» I koy koyraa kanj ra Irkoy boraa goo.

11 Kanj i ga žigi ka koy koyraa ra, i dii woy soogoyan kanj ga fatta ka koy hari gur, i nee i se: «Nē no gunandikaa goo wala?»

12 I nee: «Ayyo, ne da ra a goo, a goo ni jine. Amma sohō cahā, hō a kaa koyraa ra, zama jamaa ga sargari kaa hodaddaa boŋ hō.

13 Waati kanj war huru koyraa ra, war g'a gar za a mana žigi hodaddaa boŋ hala nga ka sargaroo ŋaa, nga nda jamaa. Jamaa si ŋaa kala waati kanj a kaa, zama a mma albarka gaara sargaroo ga. Woo banda ga, borey kanj a n'i cee ga ŋaa. Wa žigi ka koy waatoo woo ra, war g'a gar sohō da.»

Sawul nda Samiyel dii cere

14 Sawul nda nga hangasinoo nka too kate koyraa gamoo ra, kanj Samiyel ne ka fatta ka žigi hodaddaa boŋ, i na cere kubay.

15 Woo gar, zaari foo za Sawul mana kaa, Abadantaa na Samiyel alhabarandi ka nee:

16 «Suba dimmaa woo da ga, ay ga Benžamenj gandaa boro sanba ni do, ma jii k'a yon hala a ma tee boŋkoyni Izirayel, ay jamaa se. A g'ay jamaa hallasi Filisti borey kabey ra. Zama ay dii ay jamaa hayaa kanj ra i goo, ngi kaatiroo too kate hala ay do.»

17 Samiyel dii Sawul, Abadantaa nee a se: «Boraa ne kanj ay n'a har ma ne. Nga no m'ay jamaa laama.»

18 Koyraa miŋoo jeroo ga, Sawul man Samiyel ka nee: «Ay g'a wiri ni ga, gunandikaa hugoo silbay ya ne.»

19 Samiyel na zaabi ka nee: «Agay ti gunandikaa. Žigi ka koy ay bande hodaddaa boŋ. War ga ŋaa ay bande hō. Ay ga ni sallama suba subbaahi, ay ga ni noo hayaa kanj ga ni šugulla alhabaroo.

20 Masi alhuzun nda farka woyey kanj dere ma ne jirbi hinza hō. I duwandi. May no ma duu Izirayel haya beerey kul? Man'ti ni nda ni baabaa hugoo kul wane nda ey wala?»

21 Sawul zaabi ka nee: «Ya na hun kala Benžamenj alkabiilaa, ir alkabiilaa ti Izirayel alkabiilawey kul ikaccaa. Ir alaayan beeroo mo man'ti kala Benžamenj alaayan beerey kul ikaccaa. Adiši macin se n'ga šennoo woo har ya ne?»

22 Samiyel na Sawul dii, nga nda nga goykaa k'i danj ŋaadogoo nongoo ra k'i gorandi hoyandikey kanj ciyandi jine kanjanj ti boro waranza (30) cine.

23 Samiyel nee hinakaa se: «Kate sargaroo hamoo nongoo kanj ay nee ma ne kanj m'a kaa jere ga.»

²⁴ Hinakaa na hamoo cewoo zaa, nga nda hayey kanj ga denji a ga, a n'i gorandi Sawul jine. Samiyel nee: «Hayaa ne kanj jisandi, zaa ka nja, zama woo no i n'a jisi ma ne zaaroo woo se kanj ra ay nee: <Ay na jamaa hoyandi.>» Sawul nja Samiyel bande hanoo din.

²⁵ I zunbu ka hun hodaddaa boŋ ka koy koyraa ra, Samiyel ūelanj Sawul bande sooraa batumaa ra.

Samiyel na Sawul yon k'a tee Izirayel se kokoy

²⁶ Subaa ra, i biya ka tun. Za alfazar, Samiyel ciya Sawul se kanj goo sooraa batumaa ra, a nee a se: «Tun, ay ga ni dum.» Sawul tun, nga nda Samiyel, ngi boro hinkaa kul fatta ka koy taray.

²⁷ Waatoo kanj i zunbu ka too koyraa boŋ faa ga, Samiyel nee Sawul se: «Nee ni goykaa se a ma koy ir jine.» A koy i jine. Samiyel nee Sawul se: «Batu, ay ga Irkoy ūennoo har ma ne.»

10

Samiyel na tammaasa hinza cebe Sawul se

¹ Samiyel na zollo zaa kanj ra jii goo, a na jiyoo doori Sawul boŋoo boŋ. A n'a summu, a nee: «Abadantaa nka ni yon hala ma tee nga jamaa se boŋkoyni.

² Hō, nda ni hun ay do, n'ga aru hinka gar Rašel saaraa jere, Benzamen hirroo ga Selsa. I ga nee ma ne: «Farka woyey kanj ni koy i ceeci duwandi.» Sohō ni baabaa na farkey ūennoo nan, amma war nda a ga alhuzun, a nee kanj taka foo no nga g'a tee ka duu nga izoo.»

³ N'ga hun no din ka koy too Tabor tuurinaa beeroo do, no din ra n'ga aru hinza gar kanj ga žigi ka koy Irkoy do Betel, affoo hancin-ize hinza goo a kone, takula tafay hinza goo affaa kone, affaa alaneb hari mooro hunbar goo a kone.

⁴ I ga ni foo ka ni noo takula hinka. M'i taa kabey ra.

⁵ Woo banda ga, n'ga too Gibeya-Elohim kanj ra Filisti borey soojey gorodoo goo kanj ga juwal. Waati kanj n'ga huru koyraa ra no din, n'ga annabi jama kubay kanj ga hun hodaddaa boŋ sargari kaadogoo ra, i ga annabitaray tee*, de kurbu, nda dundun, nda laati, nda kuntiji ga karandi i jine.

⁶ Abadantaa Hundoo ga zunbu ni ga, n'ga annabitaray tee i bande, n'ga bere ka tee boro tana.

⁷ Waati kanj tammaasawey wey bangay ni ga, hayaa tee kanj huru ni boŋoo ra, zama Abadantaa goo ni bande.

⁸ Woo banda ga, n'ga zunbu ka koy ay jine Gilgal. Nga ne, agay da ga zunbu ka kaa ni do ka sargari kukuranteyan nda alaafiya teendi sargariyan kaa. N'ga batu jirbi iyye hala waati kanj ay too kate ni do ka ni bayrandi hayaa kanj n'ga hima k'a tee.

⁹ Za Sawul na banda bere ka hun Samiyel do, Irkoy na binoo barmay, tammaasawey wey kul bangay zaari follokaa ra.

¹⁰ Waatoo kanj i too no din Gibeya, annabi jama n'a kubay. Irkoy Hundoo zunbu a ga, a na annabitaray tee i game.

* **10:5 10.5** Ka annabitaray tee ne ra man'ti ka haya hinne har kanj ga kaa ka tee, amma annabey yafarhā, nda ngi gaaney, nda takawey kul kanj i g'i tee goo a ra.

¹¹ Borey kul kaŋ g'a bay ga dii kaŋ a ga annabitaray tee annabey bande. Borey ga nee cere se: «Macin ka duu Kiš izoo? Sawul mo goo annabey ra wala?»

¹² Boro foo kaŋ goo no din nee: «May ti annabey wey baabaa?» Woo ra yaasaa fatta kaŋ ga nee: «Sawul mo goo annabey ra wala?»

¹³ Waatoo kaŋ a na annabitaray tee ka ben, a koy hodaddaa boŋ sargari kaadogoo ra.

¹⁴ Sawul baabaa armaa nee Sawul nda nga goykaa se: «Man ra war koy?» Sawul nee: «Ir nka ka koy farka woyey ceeci, amma kaŋ ir dii kaŋ i dere, ir koy Samiyel do.»

¹⁵ Baaboo armaa nee: «Hayaa har ya ne kaŋ Samiyel n'a har war se.»

¹⁶ Sawul nee nga baabaa armaa se: «A n'ir bayrandi kaaray kaŋ farkey duwandi.» Amma a mana haya kul har nga baabaa armaa se kokoytaraa kaŋ Samiyel n'a har ra.

Sawul tee Izirayel se kokoy

¹⁷ Samiyel na jamaa marga Abadantaa jine Mispa koyraa ra.

¹⁸ A nee Izirayel borey se: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Agay ka Izirayel žigandi ka hun Misira. Ay na war kaa Misira nda gandawey kul kaŋ ga war žiita kabey ra.»

¹⁹ Agay ti war Koyoo kaŋ na war hallasi bonawey kul ra nda gurzugawey kul ra, amma hō war wanji ay ga, zama war nee kaŋ ya kokoy gorandi war boŋ. Sohō wa kay Abadantaa jine alkabiila nda alkabiila, hugu nda hugu.»

²⁰ Samiyel na Izirayel alkabiilawey kul manandi affoo-foo, alkurraa kaŋ Benžamenj alkabiilaa ga.

²¹ A na Benžamenj alkabiilaa manandi affoo-foo, alaayan beeri ka kaa alaayan beeri, alkurraa kaŋ Matiri alaayan beeroo ga. Sawul, Kiš iz'aroo ga alkurraa kaŋ. I n'a ceeci, amma i mana duu a.

²² I na Abadantaa ibaayoo ceeci koyne ka nee: «Aroo goo ne wala?» Abadantaa nee: «A goo ne, a goo ma tugu jinawey game.»

²³ I zuru ka koy a kaataray no din, a kaa ka kay jamaa jine. A kay nda jamaa kul, borey si kay a se kala jesey ga.

²⁴ Samiyel nee jamaa kul se: «War ga dii bora a kaŋ Irkoy n'a suuba? Nga cine sii jamaa kul ra.» Jamaa kul kaati ka nee: «Kokoyoo kaboo ma gay a ra!»

²⁵ Samiyel na alhakoo har kaŋ kokoytaraa g'a may jamaa ga k'a hantum citaabu ra k'a jisi Abadantaa jine. Woo banda ga, Samiyel na jamaa sallama, affoo kul koy nga hugoo do.

²⁶ Sawul mo koy nga hugoo do Gibeya. Aru wongaariyan kaŋ Irkoy tuku biney ga n'a dum.

²⁷ Amma boro yaamuyan nee: «Macin, woo no m'ir hallasi!» I n'a kaynandi, i man'a noo beerayhaya kul, amma Sawul mana baffoo har.

11

Sawul hin Amonj borey

¹ Nahaš, Amonj bora a žigi ka koy Yabeš kaŋ goo Galad gandaa ra wanga k'a danj game. Yabeš borey kul nee Nahaš se: «Amaana danj ir game, ir ga yee ni cire.»

² Amma Nahaš, Amonj bora a nee: «Haya foo ga ay ga amaana danj agay nda war game, ay ga war boro foo kul kabe gumaa mojoo looti, a ma tee Izirayel kul se kaynandiyan.»

³ Yabeš boro beerey nee a se: «Ir noo jirbi iyye šarti hala ir ma alhabar teekawyan sanba Izirayel laboo kul ra, nda ir mana duu faabakaw, ir g'ir boŋ noo ma ne.»

⁴ Alhabar teekey too kate Gibeya, Sawul koyraa ra, i na šenney din ka too jamaa jine, jamaa kul na jinde jer ka hēe.

⁵ Woo gar Sawul hun faarey ra, nga nda hawey kaŋ nda a ga beeri. Sawul nee: «Macin ka tee kaŋ se jamaa ga hēe?» I na Yabeš borey šenney har a se.

⁶ Waatoo kaŋ Sawul maa šenney wey, Irkoy Hundoo zunbu a ga, a hanse ka futu.

⁷ A na haw hinka dii k'i dunbu-dunbu, k'i noo dontokawyan se i m'i noo Izirayel laboo kul se ka nee: «Boro kul kaŋ mana koy wongu Sawul nda Samiyel bande, nga hawey ga tee takaa woo da.» Abadantaa na hunburay beeri zumandi jamaa ga, i fatta ka tee sanda boro folloku.

⁸ Sawul n'i kabu Bezek. Izirayel borey man'ti kala boro zenber zangu hinza (300.000), Žuda borey ti boro zenber waranza (30.000).

⁹ I nee dontokey kaŋ kaa se: «Wa koy šenney wey har borey se kaŋ goo Yabeš kaŋ goo Galad ra ka nee: «Suba war ga duu hallasiyan waati kaŋ waynaa šintin ka koron.» Dontokey koy alhabaroo woo har Yabeš borey se, i jaali.

¹⁰ Yabeš borey nee: «Suba ir ga ir boŋ noo war se, war ma haya tee ir se kaŋ kan war se.»

¹¹ Subaa ra, Sawul na jamaa zamna zamna hinza. I huru Amon borey kaloo gamoo ra za moo mana boo, i n'i kar hala zaarikayaa ra. Borey kaŋ mana buu say-say, boro hinka sii no kaŋ cindi cere bande.

¹² Jamaa nee Samiyel se: «Man borey kaŋ nee: «Adiši Sawul no ma tee ir se kokoy wala?» Wa kate nda ey ir m'i wi.»

¹³ Amma Sawul nee: «Boro kul si wiiyandi hō, zama hō Abadantaa nka Izirayel noo hallasiyan.»

¹⁴ Samiyel nee jamaa se: «Wa kaa, ir ma koy Gilgal ka kokoytaraa tabatandi no din.»

¹⁵ Jamaa kul koy Gilgal. No din ra i na Sawul tee kokoy Abadantaa jine Gilgal. I na alaafiya teendi sargariyan kaa Abadantaa jine. Sawul nda Izirayel borey kul hanse ka jaali.

12

Samiyel šelaŋ Izirayel borey se

¹ Samiyel nee Izirayel kul se: «Ay na hanajer hayaa kul kaŋ war n'a har se, ay na kokoy gorandi war boŋ.

² Sohō kokoyoo ne kaŋ ga dira war jine. Agay, ay žen, ay hinbirey kaaray. Nga ne, ay iz'arey goo war bande. Agay, ay dira war bande za ay zankataraa ga hala hō.

³ Agay ne, wa seedetaray tee ay ga Abadantaa jine nda nga suubantaa kaŋ yonandi jine. May ga ay na haw kom? May ga ay na farka kom? May no ay n'a zanba? May no ay n'a kankam? May no ay na sufuray taa a kone ka moo daabu nga takaa ga? W'a har ya ne, ay ga war bana.»

⁴ I nee: «Man'ir zanba, man'ir kankam, mana yadda ka haya taa boro kul kone.»

⁵ A nee i se koyne: «Abadantaa ga seede war se, nga suubantaa kaŋ yonandi ga seede hō kaŋ war mana haya kul dii ay kaboo ra.» I nee: «Boraa ga seede.»

⁶ Woo ga, Samiyel nee jamaa se: «Abadantaa ka Musa nda Haruna dan nga goyoo ra, de mo nga ka war baabey žigandi ka hun Misira gandaa ra.

⁷ Sohō wa tun ka kay, ciiti ga huru ir game Abadantaa jine, ay ga war cee ciiti ra kan ay n'a dan agay nda war game Abadantaa jine. Ay ga war lakkaley zumandi hayey beerey kul ga kan Abadantaa n'i tee war baabey se.

⁸ Waatoo kan Yakuba kaa Misira, war baabey kaati ka Abadantaa cee, Abadantaa na Musa nda Haruna sanba kan na war baabey fattandi Misira k'i gorandi nongoo woo ra.

⁹ Amma i dirpa Abadantaa, ngi Koyoo. A n'i kanandi Sisera, Hasor wongu-izey jineboraa, nda Filisti borey, nda Mowab kokoyoo kabey ra kan n'i wongu.

¹⁰ I kaati ka Abadantaa cee ka nee: «Ir na zunubu tee, ir na Abadantaa nan, ir na Balyan nda Astarteyan gana, sohō ir kaa ir iberey kabey ra, ir ga ni gana.»

¹¹ Abadantaa na Yerub-Bal* sanba, nga banda ga, Bedan, nda Žefte, nda Samiyel. A na war kaa iberey kan ga war kuubi ka bere kabey ra. A na war gorandi alaafiya ra.

¹² Woo banda ga, kan war dii Nahaš, Amon borey kokoyoo ga kaa war ga ka war tangam, war nee ya ne: «Woo si tee ir se, ir si baa kala kokoy ma goro ir boŋ.» Ka gar Abadantaa, war Koyoo ti war kokoyoo.

¹³ Sohō kokoyoo ne kan war n'a suuba, woo kan war n'a wiri, Abadantaa na kokoy gorandi war boŋ.

¹⁴ Nda war ga hunbur Abadantaa, nda war g'a gana, nda war ga hanajer a se, nda war si ture Abadantaa meešenney ga, woo ra war ga hanga Abadantaa, war Koyoo, war nda kokoyoo kan ga war laama.

¹⁵ Amma nda war si hanajer Abadantaa se, nda war ga ture Abadantaa meešenney ga, Abadantaa kaboo ga almasiiba sanba war ga sanda takaa kan nda a na war baabey wongu.

¹⁶ Aywa, wa tun ka kay, war ma haya beeroo woo guna kan Abadantaa g'a tee war moŋey cire.

¹⁷ Man'ti alkamaa hegaa waatoo ra ir goo sohō da wala? Ay ga Abadantaa cee, a ga jinjinjan hēenandi, a ga ncirpi kanandi. Woo ra war ga dii kan war na goy futu laala tee Abadantaa moŋey cire ka kokoy ceeci.»

¹⁸ Samiyel na Abadantaa cee, hanoo din, Abadantaa na jinjinjan hēenandi, a na ncirpi kanandi. Jamaa kul hanse ka hunbur Abadantaa nda Samiyel.

¹⁹ Jamaa kul nee Samiyel se: «Abadantaa, ni Koyoo ŋaaray ir kan ti ni tamey se hala ir masi buu, zama ir tonton ir zunubey ga ka kokoy wiri.»

²⁰ Samiyel nee jamaa se: «War masi hunbur, war na haya laalaa woo kul tee, amma war masi mooru Abadantaa ga, war ma Abadantaa gana nda war binoo kul.

²¹ War masi mooru a ga ka koy hanga haya yaadayan bande kan si haya hanse war se, i si war feeri, zama i man'ti kala yaada.

²² Abadantaa si nga jamaa nan nga maa beeroo maaganda se, Abadantaa nka kayandi nga ma war tee nga jamaa.

²³ Haya kan ti agay, abada ay si zunuboo woo tee Abadantaa do kan ti ka fay nda ka Irkoy ŋaaray war se. Ay ga war cawandi fondaa kan ga boori a ga šerre.

* 12:11 12.11 Yerub-Bal da se i ga nee Žedewoj, Alkaaley 6.32ra.

²⁴ Hayaa hinne kanj no ti war ma hunbur Abadantaa, w'a gana nda cimi nda war binoo kul, wa hongu haya beerey kanj a n'i tee war se.

²⁵ Amma nda war na goy futu tee, war ga tuusandi, war nda war kokoyoo.»

13

Sawul na Irkoy hoo

¹ Jiiri [waranza (30)] bara Sawul se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri [woytaaci (40) cindi] hinka tee kokoytaraa ra Izirayel ra.

² Sawul na aru zenber hinza (3.000) suuba Izirayel ra. Zenber hinka (2.000) goo a bande Mikmas koyraa nda Betel koyraa tondi hondey ra. Boro zenber foo (1.000) goo Žonatanj bande Gibeya, Benžamej gandaa ra. A na jamaa cindoo sallama, boro foo kul ma koy nga hugoo do.

³ Žonatanj na Filisti borey soojey gorodogoo kar kanj goo Geba, Filisti borey maar'a. Sawul na hilli hēenandi gandaa kul ra ka nee: «Eberewey* ma maa.»

⁴ Izirayel kul maa kanj i ga nee: «Sawul na Filisti borey soojey gorodogoo kar, woo se Filisti borey dukur Izirayel ga.» Jamaa marga ka hanga Sawul bande Gilgal.

⁵ Filisti borey marga ka Izirayel wongu: bari torka zenber waranza (30.000)†, nda boro zenber iddu (6.000) kanj goyoo ti ka huga nda baryey, nda wongu-ize jama sanda teekoo mijoo labutaasoo. I žigi ka koy ngi kaloo gorandi Mikmas Bet-Abenj se waynahunay.

⁶ Izirayel borey dii kanj ngi goo farratay ra, jamaa hanse ka kankam. I tugu tondi guusuyan, nda karjinaayan, nda tondiyan, nda folguyan, nda dayyanj ra.

⁷ Ebere fooyanj mo na Žurdeņ isaa deņ ka koy Gad nda Galad gandawey ra ka tugu. Woo gar kanj Sawul goo Gilgal, jamaa kul kanj goo a bande ga jijiri.

⁸ A na jirbi iybe batu, hala waatoo kanj Samiyel n'a kayandi ga. Amma Samiyel mana kaa Gilgal, jamaa say-say k'a nanj.

⁹ Sawul nee: «W'ay noo almaney kanj ga kaandi sargari kukurantaa nda alaafiya teendi sargarey se.» A na sargari kukurantaa kaa.

¹⁰ A nka benandi ka sargari kukurantaa kaa kanj Samiyel too kate. Sawul fatta ka koy a kubay k'a foo.

¹¹ Samiyel nee: «Cin no n'n'a tee?» Sawul nee: «Waatoo kanj ay dii kanj jamaa goo ma say-say k'ay nanj, waatoo too mana kaa, de mo Filisti borey goo ma marga Mikmas,

¹² ay nee ay boņ se: «Filisti borey ga zunbu ay ga Gilgal, ka gar ya na Abadantaa ndumoo ceeci jina. Woo ga, ay n'ay boņ gaabi, ay na sargari kukurantaa kaa.»»

¹³ Samiyel nee Sawul se: «N'na lakkal jaņante goy tee, mana yaamaroo dii kanj Abadantaa, ni Koyoo n'a noo ma ne. Abadantaa nka baa nga ma ni kokoytaraa tabatandi hala abada Izirayel ra.

¹⁴ Sohō, ni kokoytaraa si gay a ga ben. Abadantaa na aru ceeci nga boņ se kanj nga binoo ga bag'a, a n'a tee boņkoyni nga jamaa se, zama mana hayaa dii kanj Abadantaa na ni yaamar nda a.»

* **13:3 13.3** Eberewey ti Izirayel borey. † **13:5 13.5** bari torka zenber waranza (30.000), hantum fooyanj ga nee bari torka zenber hinza (3.000).

¹⁵ Woo banda ga, Samiyel tun ka hun Gilgal ka koy Gibeya, Benžamenj gandaa ra. Sawul na wongu-izey kabu kanj goo nga bande, i man'ti kala aru zangu iddu (600) cine.

¹⁶ Sawul, nda nga iz'aroo Žonatanj, nda jamaa kanj goo a bande cindi Geba, Benžamenj gandaa ra. Filisti borey na ngi kaloo gorandi Mikmas koyraa ra.

¹⁷ Wongu-ize futante margari hinza fatta Filisti borey kaloo ra, margari foo na Ofra fondaa zaa Šuwal gandaa here,

¹⁸ margari foo na Bet-Horonj fondaa zaa, ikokorantaa na Seboyim gooroo hirroo fondaa zaa kanj ga koy saajoo here.

¹⁹ Garaasa mana duwandi Izirayel kul ra, zama Filisti borey nee: «Eberewey masi takuba tee, i masi yaaji tee.»

²⁰ Izirayel boro foo kul mma zunbu ka koy Filisti borey do ka nga kuumoo, nda nga beeriguuroo, nda nga daašoo, nda nga cendoo miphey kaanandi.

²¹ Kuumey, nda beeriguurey, nda daašey, nda guuru mee cuutey šerrandi hayoo man'ti kala nzorfu kaaray tamma kanj zamnandi ihinza zamma hinkaa.

²² Wongoo hane, takuba nda yaaji mana duwandi jamaa kul kone kanj goo Sawul nda Žonatanj bande. Sawul nda nga iz'aroo hinne bara nda ey.

²³ Filisti borey wongu-izey jere foo kaa ka goro Mikmas ka bisadogoo dii.

14

Žonatanj na Filisti boroyanj wongu

¹ Han foo Žonatanj, Sawul iz'aroo nee nga aru sooga goykaa kanj ga nga wongu jinawey zaa se: «Kaa ir ma bisa ka koy nongoo here kanj ra Filisti borey wongu-izey ga goro.» Žonatanj mana haya kul har nga baabaa se.

² Woo gar Sawul goo Gibeya bonoo ga, grenadnanoo cire kanj goo Migron, jamaa kanj goo a bande ti aru zangu iddu (600) cine.

³ Ahiya no ma beene kaayi-izoo danj kanj sargari juwalkey g'a danj, Ahiya man'ti kala Ahitub ize kanj ti Ikabod armaa. Ikabod ti Pinehas iz'aroo, Eli kanj ti Abadantaa sargari juwalkaa Silo koyraa ra haamaa no. Jamaa mana bay wala Žonatanj koy.

⁴ Bisadogey kanj nda Žonatanj ga ceeci ka bisa ka koy Filisti borey wongu-izey gorodogoo tangam, tondi kuku goo caraw foo ga, affoo goo affaa ga. Affoo maanoo ti Boses, affaa maanoo ti Sene.

⁵ Tondi kukey din affoo ga kay hawsa here, Mikmas tenje, affaa ga kay gurma here, Geba tenje.

⁶ Žonatanj nee goykaa kanj ga nga wongu jinawey zaa se: «Kaa, ir ma bisa ka koy hala jofollowey wey wongu-izey gorodogoo ra. A ga hin ka tee Abadantaa ma faaba ir ga, zama haya kul si hin ka Abadantaa ganji a ma faaba, nda a baa a ma tee boro boobo wala a ma tee boro kaccu.»

⁷ Bora kanj ga nga wongu jinawey zaa nee a se: «Hayaa tee kanj goo ni binoo ra, masi bine-bine. Ay goo ni bande nda woo kanj ni binoo ga bag'a.»

⁸ Žonatanj nee: «Aywa, ir ma bisa ka koy hala arey hetti do, ir m'ir bonj cebe i se.

⁹ Nda i nee ir se: «War masi hun war dogey ra, ir ga kaa war do!», ir ga kay ir dogey ra, ir si žigi ka koy i here.

10 Amma nda i nee: «Wa žigi kate ir do!», ir ga žigi, zama woo ga tee ir se silbay kan Abadantaa k'i dan ir kabey ra.»

11 Ngi boro hinkaa kul nan Filisti borey wongu-izey gorodogoo borey ma dii ngey. Filisti borey nee: «Eberewey ne ma fatta guusey kan ra i ga tugu.»

12 Gorodogoo borey nee Žonatan nda nga jinay zaakaa se: «Wa žigi ka kaa ir do, ir goo nda haya kan ir ga baa ir ma har war se.» Žonatan nee nga jinay zaakaa se: «Žigi ka hanga agay, zama Abadantaa n'i dan Izirayel kaboo ra.»

13 Žonatan gangama ka žigi, nga banda ga, nga jinay zaakaa žigi. Žonatan ga Filisti borey kar k'i kanandi, de nga jinay zaakaa g'i timmandi dumaa ga.

14 Žonatan nda nga jinay zaakaa yenje jinaa kan i n'a tee ti woo, i na aru boro waranka (20) cine wii farru ize kaccu cine ra.

15 Hunburay tun kaloo ra, nda hawsaa ra, nda jamaa kul ra. Wongu-izey gorodogoo borey nda wongu-ize futantey mo hunbur. Laboo jijiri, Irkoy do hunburaa hun.

Izirayel borey na Filisti borey gaaray

16 Sawul wongu-izey kan ga Gibeya koyraa kan goo Benžamen gandaa ra koroši dii kan Filisti borey wongu-izey zuru ka say-say nongoo kul here.

17 Sawul nee jamaa kan goo a bande se: «Sohō wa kabu ka dii borey kan hun ir ra.» I na kaburoo tee, de nga ne, Žonatan nda nga wongu jinawey zaakaa no ma kuma.

18 Sawul nee sargari juwalkaa Ahiya se: «Irkoy sundukoo* manandi.» Waatoo woo Irkoy sundukoo sii kala Izirayel borey kone.

19 Waatoo kan Sawul goo ma šelan sargari juwalkaa se, lakkaltunaa Filisti borey kaloo ra mma koy de a ga tonton. Woo ga, Sawul nee sargari juwalkaa se: «A wasa, ni kaboo kaa no†.»

20 Woo banda ga, Sawul nda nga borey kul marga ka koy hala wongudogoo ra. No din ra Filisti borey affoo kul bere nga ceroo ga nda takuba, lakkaltunay beeri tee.

21 Eberayan kan za gayyan i hanga Filisti borey bande ka koy i bande, ngi ka kaa ka tonton Izirayel borey kan cindi Sawul nda Žonatan bande.

22 Izirayel borey kul kan cindi ka tugu Efrayim tondi hondey ra maa kan Filisti borey zuru, Izirayel borey mo ceci k'i gaarandi wongoo ra.

23 Hanoo woo, Abadantaa na Izirayel hallasi, wongoo koy hala Bet-Aben se jine.

24 Izirayel borey hottu hanoo din. Sawul na nga borey žeendi ka nee: «Boraa ma laali kan ŋaa za almaaroo mana too, za ya n'ay bon faasa agay iberey ra.» Za waatoo woo boro kul mana haya kul ŋaa.

25 Gandaa kul kaa ganjoo ra, yuu goo nongoo kul ra.

26 Waatoo kan ra borey huru ganjoo ra, yuwoo ga doo, amma boro kul mana kabe sufa a ra k'a dan nga mijoo ra, zama borey ga hunbur žeeyanoo.

27 Žonatan mana maa kan nga baabaa na jamaa žeendi. A na goboo kan goo kaboo ra bonoo miti yuwoo ra k'a dan nga mijoo ra. Moŋey nere.

* **14:18 14:18** *Irkoy sundukoo*, hantum fooyan ga nee *beene kaayi-izoo*. † **14:19 14:19** *ni kaboo kaa no* maanaa ti sargari juwalkaa ma nga kaboo kaa gunandi jinawey ra.

28 Jamaa ra boro foo nee a se: «Ni baabaa n'i žeendi ka nee: «Boraa ma laali kaŋ ŋaa hō.» Ka gar borey fara.»

29 Žonatanj nee: «Ay baabaa na gandaa torro. Ay g'a wiri war ga, wa guna takaa kaŋ nda ay moŋey nere kaŋ ay na yuwoo woo ikaccu taba.

30 Nda a gar jamaa nka ŋaa ganiimaa ra kaŋ i duu a ngi iberey ga, i nka si Filisti borey kar ka bisa woo wala?»

31 Hanoo din, i na Filisti borey kar za Mikmas hala Ayaloŋ. Jamaa hanse ka fara,

32 i sar ka gum ganiimaa ga. I na alman buunaa, nda hawey, nda hawzey zaa k'i koosu laboo ga, jamaa n'i ŋaa nda kuroo.

33 I n'a har Sawul se ka nee: «Guna, jamaa na zunubu tee Abadantaa ga ka hamoo ŋaa nda kuroo.» Sawul nee: «War tooŋe, wa tondi beeri gunguray k'a ka kaa sohō da ay do.»

34 Sawul yee ka nee: «Wa say jamaa ra, war ma nee: «Boro foo kul ma kate ya ne nga hawoo wala nga feejoo, a m'a koosu ne. War ma ŋaa, war masi zunubu tee Abadantaa ga ka hamoo ŋaa nda kuroo.» Cijinoo ra boro foo kul kate nga boŋ hawoo k'a koosu no din.

35 Sawul na sargari tonadoo cin Abadantaa se, sargari tonadoo jinaa ti woo kaŋ a n'a cin Abadantaa se.

36 Sawul nee: «Ir ma doo ka Filisti borey tangam hō cijinoo, ir ma ngi hayey kom hala moo ga boo, de mo ba boro foo masi cindi i ra.» I nee: «Haya kul kaŋ ga kan ma ne tee.» Woo ga, sargari juwalkaa nee: «Wa naŋ ir ma Irkoy ibaayoo ceeci ne ra jina.»

37 Sawul na Irkoy ibaayoo ceeci ka nee: «Ya doo ka Filisti borey tangam wala? N'g'i danj ay kaboo ra wala?» Amma hanoo din, a man'a noo zaabi.

38 Sawul nee: «Wa war jamaa boŋkoyney kul manandi kate ne. Wa koroši ka bay haya kaŋ ti zunuboo woo hō.

39 Ay ga žee nda Abadantaa kaŋ ga huna maapoo, Izirayel Hallasikaa, ba nda ay izoo Žonatanj no k'a tee, šikka sii a ga buu.» Amma jamaa kul ra boro mana tuuru a se.

40 A nee Izirayel kul se: «Wa yee jere ga, agay nda Žonatanj ay izoo, ir ga koy jere foo ga.» Jamaa nee Sawul se: «Tee woo kaŋ kan ma ne.»

41 Sawul nee Abadantaa se: «Izirayel Koyoo, cimoo bangandi ir se.» Alkurra karandi, a kaŋ Žonatanj nda Sawul ga, jamaa henan.

42 Sawul nee: «Wa alkurra kar agay nda Žonatanj ay izoo game.» Alkurraa kaŋ Žonatanj ga.

43 Sawul nee Žonatanj se: «Hayaa har ya ne kaŋ n'n'a tee.» Žonatanj n'a har a se. A nee: «Ya nka ikayna taba yuwoo ra nda goboo kaŋ goo ay kaboo ra boŋoo. Nga ne, ay yadda ya buu.»

44 Sawul nee: «Irkoy ma goy goy ay ga nda mana buu, Žonatanj.»

45 Jamaa nee Sawul se: «Macin, Žonatanj ga buu, nga kaŋ na hallasi beeroo woo noo Izirayel se, abada! Ir ga žee nda Abadantaa kaŋ ga huna maapoo, ba hinbiri ize foo si hun boŋoo ra ka kaŋ laboo ra, zama Abadantaa bande a goy hō.» Takaa woo nda jamaa na Žonatanj soolam, a mana buu.

46 Sawul fay nda ka Filisti borey gaaray, a žigi ka koy. Filisti borey koy ngi do.

Sawul hin nga wongey ra

⁴⁷ Waatoo kanj Sawul na kokoytaraa zaa Izirayel ra, nongoo kul here a na nga iberey Mowab, nda Amon borey, nda Edom, nda Soba kokoyey, nda Filisti borey wongu. Nongu kul kanj ra a koy, a g'i kar.

⁴⁸ A na nga gaaboo danj ka Amalek kar, a na Izirayel kaa nga komakey kabey ra.

Sawul hugoo borey

(Taarikey 1na 8.33–40; 9.39–43)

⁴⁹ Sawul iz'arey ti Žonatan, nda Yišwi, nda Malkišuwa. Ize woyey man'ti kala ihinka: ijinaa maapoo ti Merab, ikaccaa maapoo ti Mikal.

⁵⁰ Sawul wandoo maapoo ti Ahinowam, Ahimas ize woy no. Nga wongu-izey jineboraa man'ti kala Abner, Sawul hasaa Ner iz'aroo.

⁵¹ Kiš ti Sawul baabaa, Ner ti Abner baabaa, i man'ti kala Abiyel izey.

⁵² Wongu hotta ka huru Filisti borey nda Sawul game, Sawul waatoo kul ra. Aru wongaari gaabikoyi kul kanj Sawul dii a, a mm'a tonton nga kaboo ga.

15

Izirayel borey na Amalek borey wongu

¹ Samiyel nee Sawul se: «Abadantaa n'ay sanba ya ni yon hala ma tee kokoy nga jamaa bonj, Izirayel bonj. Adiši hanajer hayaa kanj Abadantaa g'a har se.

² Hayaa ne kanj Abadantaa, Adupnakoyoo n'a har, a nee: <Ay kayandi ka bana Amalek borey ra, woo kanj i n'a tee Izirayel se ka fondaa daabu waatoo kanj a ga žigi ka hun Misira.

³ Sohō koy, ma Amalek borey kar, ngi nda haya kul kanj ti ngi wane, m'i halaci sōy, mas'i nanj, ma aru nda woy wii, zanka, nda taana, nda haw, nda feeji, nda hancin, nda yoo, nda farka.»

⁴ Sawul na jamaa cee k'i kabu Telem, boro zenber zangu hinka (200.000) ti cee dirakey, Žuda se boro zenber woy (10.000).

⁵ Sawul too hala Amalek koyraa ra, a na kumsay hirri gooru ra.

⁶ Sawul nee Keni borey se: «Wa koy, wa zunbu ka mooru Amalek borey ya si koy war derandi i bande, zama ni goy nda borohennataray Izirayel borey here waatoo kanj i žigi ka hun Misira.» Keni borey mooru Amalek borey.

⁷ Sawul na Amalek borey kar za Hawila hala Šur kanj ga tenje Misira.

⁸ A na Agag, Amalek borey kokoyoo dii a ga huna. A na jamaa kul halaci sōy, a n'i wii nda takuba.

⁹ Amma Sawul nda jamaa na Agag nanj a ga huna, nga nda haya kanj ti ihenna alman buuney nda alman beerey ra, nda alman naasey, nda gaaru-izey, haya kul kanj goo no kanj ti ihenna. Wey din kul i mana baa ngi m'i halaci sōy. Hayey kanj i n'i halaci sōy ti wey kanj ga faabu nda wey kanj ga nom.

¹⁰ Abadantaa na šenni har Samiyel se ka nee:

¹¹ «Ay nimsi nda haya kanj se ay na Sawul danj kokoytaraa ra, zama a na banda bere ya ne, a man'ay šenney ka goy.» Samiyel futu, a kaati ka Abadantaa cee cijinoo kul.

¹² Samiyel biya ka tun ka koy Sawul kubay. Fondaa ra, a maa kanj Sawul koy Karmel, nga ne, a na honganditondi foo kayandi nga bonj maapoo ga, woo banda ga, a kuubi ka doo Gilgal.

13 Samiyel koy Sawul do, Sawul nee a se: «Abadantaa ma albarka dan ni ra. Ay na Abadantaa šennoo tee.»

14 Samiyel nee: «Macin ti alman buuna hēenoo woo nda alman beeri booroyanoo woo kan ay haṅawey ga maar'ey?»

15 Sawul nee: «Amalek borey do i n'i ka hun. Jamaa nka kate alman buuna henney nda alman beeri henney hala ngi ma duu k'i kaa sargari Abadantaa, ni Koyoo se, cindey ir n'i halaci sōy.»

16 Samiyel nee Sawul se: «A wasa, ay ga hayaa har ma ne kan Abadantaa n'a har ya ne cijin.» Sawul nee: «Šelan.»

17 Samiyel nee: «Man'ti waatoo kan n'ga hongu kan boro kaccu ti ni, nga no ni tee boṅkoyni Izirayel alkabilawey se, nga ra Abadantaa na ni yon hala ma tee Izirayel se kokoy wala?»

18 Abadantaa nka ni sanba ka nee: «Koy ma Amalek boro zunubantey halaci sōy. M'i wongu hala i ma ben.»

19 Macin se mana haṅajer Abadantaa se? Macin se n'na ni boṅ warra alganiimaa ga ka goy futu tee Abadantaa jine.»

20 Sawul nee Samiyel se: «Ay na haṅajer Abadantaa se, ay koy fondaa bande kan ra Abadantaa n'ay sanba. Ay kate Agag, Amalek borey kokoyoo, ay na Amalek borey kar k'i halaci sōy.»

21 Amma borey na haya zaa alganiimaa ra, alman buuna henney, nda alman beeri henney k'i zaa hayey kan halaci sōy ra k'i kaa sargari Abadantaa, ni Koyoo se Gilgal koyraa.»

22 Samiyel nee:

«Sargari kukurantey nda sargarey ga kan Abadantaa se ka bisa boro ma haṅajer Abadantaa se wala? Kalaa, kalaa, ka haṅajer Abadantaa se baa sargari kaayan, ka lakkal dan baa gaarey maaney sargari.»

23 Zama tureyan Abadantaa ga, ga too gunandiyen zunuboo, hiṅešenday ga sawa nda tooru ganayan laalaroo.

Zama ni wanji Abadantaa šennoo ga, nga mo ga wanji ni ga, n'si yee ka tee kokoy.»

24 Sawul nee Samiyel se: «Ay na zunubu tee, ay na Abadantaa yaamaroo hoo, ay na ni šenney hoo. Ya nka hunbur jamaa, ay hanga ngi šenney.»

25 Sohō ay g'a wiri ni ga, ay zunuboo yaafa ya ne, ir ma yee cere bande, ay ga koy sujudu Abadantaa se.»

26 Samiyel nee Sawul se: «Ay si yee ni bande. Ni wanji Abadantaa šenney ga, Abadantaa ga wanji ni ga, n'si yee ka tee Izirayel se kokoy.»

27 Samiyel na duma bere ka koy, waatoo kan a ga koy, Sawul na Samiyel darbaa miṅoo dii, darbaa kottu.

28 Samiyel nee a se: «Abadantaa na Izirayel kokoytaraa kottu k'a taa ni kone hō, a g'a noo boro se kan baa ni.»

29 Izirayel Koy daržantaa si taari, a si nimsi, man'ti adamize no kan ga nimsi.»

30 Sawul nee: «Ay na zunubu tee, sohō ay g'a wiri ni ga, ay beerandi ay jamaa boro beerey jine nda Izirayel jine. Ir ma yee cere bande, ay ga koy sujudu Abadantaa, ni Koyoo jine.»

31 Samiyel yee kate, a hanga Sawul bande, Sawul sujudu Abadantaa jine.

32 Samiyel nee: «Wa kate ya ne Agag, Amalek borey kokoyoo.» Agag man ka kaa a do nda farhā, a mma nee nga boṅ se: «Šikka sii buuyanoo šennoo sii no.»

³³ Samiyel nee: «Ni takubaa ka kate wooyan izey faati, ni paa mo wanoo dere.» Samiyel na Agag dunbu-dunbu k'a wii Abadantaa jine Gilgal.

³⁴ Samiyel koy Rama, Sawul žigi ka koy nga do Gibeya, Sawul koyraa ra.

³⁵ Hala Samiyel buuroo ga, a mana yee ka dii Sawul. Samiyel cindi bineheeni ra Sawul misoo se, zama Abadantaa nimsi nda haya kanj se nga na Sawul tee Izirayel se kokoy.

16

Irkoy na Dawda suuba a ma tee kokoy

¹ Abadantaa nee Samiyel se: «Hala waati foo no ni binoo ga hee ka ben Sawul misoo se? Agay, ay wanji a ga, a si yee ka tee Izirayel se kokoy. Ni hilloo too nda jii ma koy. Ay ga ni sanba Yišay, Betelehem boraa do, zama ay dii kokoy nga iz'arey ra ya ne.»

² Samiyel nee: «Taka foo nda ay ga koy? Nda Sawul maar'a, a g'ay wii.» Abadantaa nee: «Ma koy nda ni bande haw zan, ma nee kanj ni nka kaa ka sargari kaa Abadantaa se.

³ Ma Yišay cee sargari kaadogoo ra, agay hunday ga ni bayrandi hayaa kanj n'ga hima k'a tee. Boraa kanj ay ga cebe ma ne, ma jii doori boŋoo boŋ k'a tee kokoy.»

⁴ Samiyel na hayaa tee kanj Abadantaa n'a har a se, a koy Betelehem. Koyraa boro beerey kaa a do nda jijiriyan k'a kubay, i nee a se: «Baani?»

⁵ A nee: «Baani de. Sargari no ay kaa k'a kaa Abadantaa se. Wa war boŋ danj jere ga Irkoy se ka kaa ay bande sargari kaadogoo ra.» A na Yišay nda nga iz'arey danj jere ga Irkoy se k'i cee sargari kaadogoo ra.

⁶ Waatoo kanj i too, Samiyel dii Eliyab, a nee nga boŋ se: «Šikka sii Abadantaa n'a suuba a ma yonandi, nga ti woo Abadantaa jine.»

⁷ Abadantaa nee Samiyel se: «Masi nga kunturoo wala nga kayyanoo guna, zama ay wanji a ga. Abadantaa laasaaboo nda adamize wanoo man'ti affoo. Adamize si haya guna kala nda tarayheroo, amma Abadantaa, bine no a g'a guna.»

⁸ Yišay ciya Abinadab se a ma bisa Samiyel jine. Samiyel nee: «Abadantaa mana woo mo suuba.»

⁹ Yišay na Šamma bisandi, Samiyel nee: «Abadantaa mana woo mo suuba.»

¹⁰ Yišay na nga iz'arey boro iyye bisandi Samiyel jine. Samiyel nee Yišay se: «Abadantaa mana boro kul suuba i ra.»

¹¹ Woo banda ga, Samiyel nee Yišay se: «Soogey kul ti wey?» A nee: «Ikaccaa ka cindi, amma almaney no a goo m'i kur.» Woo ga, Samiyel nee Yišay se: «Boro danj i m'a ceeci kate, zama ir si goro sargaroo ŋaadogoo ra nda a mana kaa ne.»

¹² Yišay danj i m'a ceeci kate. Gaahamoo ga ciray, a goo nda mootondi hennayan, nga kunturoo ga boori. Abadantaa nee Samiyel se: «Tun k'a yon, nga no.»

¹³ Samiyel na hilloo zaa k'a yon armey game. Za hanoo din, Abadantaa Hundoo zunbu Dawda ga. Samiyel tun ka koy Rama.

Abadantaa Hundoo hun Sawul ga

¹⁴ Abadantaa Hundoo mooru Sawul, ka gar hundi laala kanj hun Abadantaa do n'a torro.

¹⁵ Sawul borey nee Sawul se: «Nga ne, hundi laala kanj hun Irkoy do na ni torro.

16 Ir g'a wiri ni ga, ir koyoo, ma nan ir ma aru ceeci kan ga wan kuntiji karyan, a g'a kar nda nga kaboo waati kan hundi laalaa kan hun Irkoy do zunbu ni ga, de a ga baa ma ne.»

17 Sawul nee: «Ay g'a wiri war ga, wa duu ya ne aru kan ga kara henna, wa kate a ya ne.»

18 Aru sooga goykey affoo zaabi ka nee: «Ay dii Yişay, Betelehem boraa iz'aru foo kan ga wan karyan, wongaari mo no, asaja no, a ga wan šenni, aru henna no, Abadantaa goo a bande.»

19 Sawul na dontokawyan sanba Yişay do i ma nee a se: «Ni iz'aroo Dawda kan goo almaney bande sanba ya ne.»

20 Yişay na farka foo dii, a na ŋaayan, nda hunbar foo alaneb hari mooro, nda hancin-ize foo jeeje a ga, a n'a noo nga iz'aroo Dawda se a ma koy a noo Sawul se.

21 Dawda koy Sawul do ka goy a se. Sawul hanse ka bag'a. A n'a tee nga wongu jinawey zaakaa.

22 Sawul dan i ma nee Yişay se: «Ay g'a wiri ni ga, ma Dawda nan ya ne, zama ay na alhormo tee a se.»

23 Waati kul kan hundoo kan hun Irkoy do kaa Sawul ga, Dawda ga kuntijoo zaa k'a kar, Sawul ga hunsar, de a ga baa a se, hundi laalaa ga mooru Sawul.

17

Dawda nda Goliyat yenjaa

1 Filisti borey na ngi wongu-izey marga wongoo se. I na cere marga Soko koyraa ra kan ti Žuda wane. I na ngi kaloo gorandi Soko nda Azeka koyrawey game Efes-Damin ra.

2 Sawul nda Izirayel borey mo na cere marga. I na ngi kaloo gorandi tuurijaa beerey gooroo ra, i na ngi wongu-izey marga jama-jama Filisti borey tenje.

3 Filisti borey goo ma kay jere ga tondi hondu foo bon, Izirayel mo goo ma kay jere ga tondi hondu tana foo bon, gooroo goo gamey ra.

4 Asaja foo fatta Filisti borey kaloo ra ka dira ka kaa. Maapoo ti Goliyat, Gat koyraa boro no, kabedaaru iddu nda kabetaami foo kuuyan bara a se.

5 Alhan fuula bara bonoo ra, alhan kan i n'a tee kokoši kaayi kan tinjaa ti kilo woody (60) bara a ga.

6 Ceehamey ga daabu nda alhan, alhan yaaji goo jesoo ga.

7 Nga yaaji hinkantoo bundoo ga hima maalawey kaymi bundoo, yaajoo bonoo, guuru no, nga tinjaa ti kilo iyye. Boraa kan ga nga koraa zaa ga dira jinoo ra.

8 A ga kay, a ga kaati Izirayel wongu-ize jamaa ga ka nee: «Macin se war ga fatta ka war wongu-izey marga jama-jama? Man'ti agay no Filisti boraa wala, man'ti war ti Sawul banney? Wa aru suuba kan ma zunbu ka kaa ay ga.

9 Nda a hin agay k'ay kar, ir ga tee war banney, amma nda ay hin a k'a kar, war ga tee ir banney, war ga alhaadimay ir se.»

10 Filisti boraa nee koyne: «Hō agay, ay ga Izirayel wongu-ize jamaa wow. W'ay noo aru kan agay nda a ga cere kar.»

11 Sawul nda Izirayel kul maa Filisti boraa šenney. Biney dunbu, i hanse ka hunbur.

12 Woo gar Dawda man'ti kala Efrata kanj goo Betelehem, Žuda gandaa ra boro iz'aru. Maapoo ti Yišay, iz'aru yaaha bara a se. Sawul waatoo ra, aru no kanj hanse ka žen.

13 Yišay iz'aru hinzaa jinaa koy kara Sawul ga ka wongu. Iz'aru hinzaa kanj koy wongu maapey ne: Eliyab ti iz'aru jinaa, ihinkantoo ti Abinadab, ihinzantoo ti Šamma.

14 Dawda ti i kul koddaa. Kanj iz'aru beeri hinzaa koy Sawul bande,

15 Dawda ga doonay ka koy Sawul do, woo banda ga, a yee kate ka nga baabaa almaney kur Betelehem.

16 Filisti bora ga man kate cijin nda zaari. A ga woo tee ka kay jiney ra jirbi woytaaci (40).

17 Yišay nee nga iz'aroo Dawda se: «Zaa ka koy nda ni armey se taasu gurunbu Haagantaa saakoo woo nda takula woyaa (10) woo, ma zuru ka koy nda ey ni armey do kaloo ra.

18 Ma koy nda gaši woyaa (10) woo boro zenber (1.000) boŋkoynoo se. N'ga dii taka kanj ti ni armey takaa, de ma kate ya ne haya kanj ga cebe kanj i ga huna.

19 I goo Sawul bande nda Izirayel arey kul tuuriŋaa beerey gooroo ra ka Filisti borey wongu.»

20 Dawda biya ka tun. A na almaney talfi boro foo ga, a na nga jinawey zaa ka koy nda takaa kanj nda Yišay n'a yaamar. Waatoo kanj a too kaloo do, wongu-izey goo ma koy wongudogoo ra, i ga wongu kaati tee.

21 Izirayel nda Filisti borey na ngi wongu-izey marga jama-jama, i ga cere tenje.

22 Dawda na jinawey kanj goo a kone nanj jinay lakkalkaa do, a zuru ka koy wongudogoo ra. Za a too, a na nga armey haa wala i ga saabu.

23 A goo ma šelanj i bande kanj nga ne ma fatta kate Filisti borey ra, asajaa kanj se i ga nee Golijat, Filisti bora kanj si hun kala Gat. A goo ma šenni follokaa har, Dawda maar'a.

24 Waati kanj Izirayel borey dii aroo woo, i zuru ka yee banda, i hanse ka hunbur.

25 Izirayel borey nee: «War ga dii aroo woo kanj ga fatta kate wala? A mma Izirayel wow, nga se a ga fatta kate. Boro kanj n'a wii, kokoyoo ga alman beeri noo a se, a g'a noo nga ize woyoo, nga hugoo si yee ka alkaasi bana Izirayel ra.»

26 Dawda nee arey kanj nga nda ey ga kay se: «Macin no i g'a tee bora se kanj ga Filisti bora woo wii ka haawoo kaa Izirayel ga? May ti Filisti bora woo, jofolaa woo kanj ga yadda ka Irkoy hunantaa wongu-ize jamaa wow?»

27 Jamaa na šenni follokaa har a se ka nee: «Hayaa ne kanj i g'a tee bora se kanj g'a wii.»

28 Eliyab, Dawda beer'aroo kanj ga maa Dawda ga šelanj arey bande futu Dawda ga. A nee: «Macin se ni zunbu kate, may no n'n'a nanj alman kur kaccaa din do saajoo ra? Agay, ay ga ni moo-izetaraa nda ni anniya laalataraa bay. Hala ma duu ka dii wongoo, nga se ni zunbu kate ne ra.»

29 Dawda nee: «Macin no ay n'a tee? Ya nka haa de.»

30 A hun nga beeroo do ka bere boro foo here k'a haa nda šenni follokey. Jamaa na zaabi follokaa har a se.

31 Borey maa hayaa kanj Dawda g'a har, i koy alhabar danj Sawul ra. Sawul donto i ma kate a.

32 Dawda nee Sawul se: «Boro kul binoo masi hun boraawoo maaganda se. Agay, ni tamoo, ay ga koy yenje Filisti boraawoo bande.»

33 Sawul nee Dawda se: «N' si hin ka koy yenje Filisti boraawoo bande, zama ni man' ti kala arwasu. Nga, wongaari no za nga zankataraa ra.»

34 Dawda nee Sawul se: «Waatoo kanj agay, ni tamoo cindi k' ay baabaa almaney kur, nda ganjihayla wala ganjihooga urs kaa ka alman haamay,

35 ya mma zuru a bande, ay g' a kar, ay ga almanoo kaa mijoo ra. Nda a kay ya ne, ay g' a dii nda kaaboo, ay g' a kar, ay g' a wii.

36 Takaa woo nda ni tamoo ga ganjihaylaa wala ursoo wii. Filisti boraawoo jofolaa woo ga tee ngi cine, zama a nka Irkoy hunantaa wongu-ize jamaa wow.»

37 Dawda nee koyne: «Abadantaa kanj n' ay kaa ganjihaylaa nda ursoo kabeboyey ra, nga k' ay kaa Filisti boraawoo kaboo ra.» Woo banda ga, Sawul nee Dawda se: «Koy, Abadantaa ma bara ni bande.»

38 Sawul na nga boŋ darbawey danj Dawda ga, a na alhan darbawey danj boŋoo ra, a na guuru darbawey danj jindoo ra.

39 Dawda na Sawul takubaa danj nga centoo ga nga bankaarawey ga, a ceeci ka dira, a mana hin, a mana doona ey. A nee Sawul se: «Ay si hin ka dira nda wey, ya na doona ey.» Dawda n' i kaa nga ga.

40 A na nga goboo zaa kaboo ra, a na tondi-ize yutta guu suuba gooroo ra, a n' i danj nga kurkaw bolboloo ra, nga foolaa ra. Woo banda ga, nga fizzaa goo kaboo ra, a ga dira ka man Filisti boraawoo.

41 Filisti boraawoo ga man Dawda kayna-kayna, boraawoo kanj ga nga koraa zaa goo a jine.

42 Filisti boraawoo ga Dawda guna nda dondaceray, a si dii de kala zanka ciray kanj kunturoo ga boori.

43 Filisti boraawoo nee Dawda se: «Hanši ti agay kanj se n' ga kaa ay ga nda gobuyan?» Filisti boraawoo na Dawda danga nda nga toorey maaney.

44 Woo banda ga, Filisti boraawoo nee Dawda se: «Kaa ne, ay ga ni hamoo noo beenaa cirawey nda ganjihoogawey se.»

45 Dawda nee Filisti boraawoo se: «Ni, n' ga kaa ay ga nda takuba, nda yaajiyanj. Agay, ay ga kaa ni ga nda Abadantaa, Aduppakoyoo maapoo kanj ti Izirayel wongu-ize jamaa Koyoo kanj n' n' a wow.»

46 Hō, Abadantaa ga ni danj ay kaboo ra, ay ga ni kar, ay ga ni boŋoo dunbu. Hō ay ga Filisti borey kaloo bukawey noo beenaa cirawey nda laboo hoogawey se. Woo ra laboo kul ga bay Izirayel goo nda Koy.

47 Takaa woo ra jamaa woo kul ga bay kanj man' ti takuba, man' ti yaaji nda Abadantaa ga boro hallasi. Zama wongoo man' ti kala Abadantaa wane, nga no ka war danj ir kabey ra.»

48 Waatoo kanj Filisti boraawoo tun ka man Dawda, Dawda cahā ka koy wongudogoo ra ka Filisti boraawoo kubay.

49 Dawda na nga kaboo danj nga bolboloo ra ka tondi-ize foo zaa k' a warra nda nga fizzaa, tondoo huru tepaa ra, Filisti boraawoo kanj nga ndumoo ga laboo ra.

50 Takaa woo nda fizzaa nda tondi-ize foo Dawda hin Filisti boraawoo. A n' a wii bila nda takuba ma bara a kone.

51 Dawda zuru ka koy Filisti boraawoo jeroo ga, a na nga takubaa zaa, a n' a hoobu k' a kaa paŋoo ra k' a wii, a na boŋoo kaa jindoo ga nda takubaa. Kanj Filisti borey ga dii kanj ngi wongaaroo buu, i zuru.

⁵² Dogoo din da Izirayel nda Žuda borey na kuwwa kar. I na Filisti borey gaarandi hala gooroo hurudogoo ra, hala Ekronj miŋoo ga. Filisti borey kaŋ ka buu Šarayim fondaa ra hala Gat nda Ekronj.

⁵³ Waatoo kaŋ Izirayel borey fay nda ka Filisti borey gaaray, Izirayel borey yee kate ka ngi kaloo hayey kom.

⁵⁴ Dawda na Filisti boraa boŋoo zaa, a n'a ka koy Žerizalem. A na Filisti boraa wongu jinawey dan nga huklumoo ra.

⁵⁵ Waatoo kaŋ Sawul dii kaŋ Dawda ga fatta ka koy Filisti boraa kubay, a nee Abner kaŋ ti wongu-izey jineboraa se: «May ize ti woo, Abner?» Abner nee: «Ay ga žee nda ni hundoo, kokoyoo, ay si bay.»

⁵⁶ Kokoyoo nee a se: «Alhabar ceeci ka bay boro kaŋ ize ti woo.»

⁵⁷ Waatoo kaŋ Dawda yee kate ka hun Filisti boraa wiidogoo ra, Abner n'a dii ka koy nda a Sawul do. Filisti boraa boŋoo goo Dawda kaboo ra.

⁵⁸ Sawul nee a se: «Ay zankaa, may ize ti ni?» Dawda nee: «Ni tamoo Yišay, Betelehem boraa izoo ti agay.»

18

Ceretaray huru Žonatanj nda Dawda game

¹ Za Dawda šelanj ka ben Sawul bande, Žonatanj nda Dawda hundey denji cere ga, Žonatanj bag'a sanda nga boŋ hunday.

² Zaari follokaa ra Sawul na Dawda dii, a mana nanj a ma yee nga baabaa hugoo do.

³ Žonatanj na amaana danj nga nda Dawda game, zama Žonatanj bag'a sanda nga boŋ hunday.

⁴ A na burmusoo kaŋ goo a ga kaa k'a noo Dawda se, nda nga bankaarawey, nda takubaa, nda nga biraa, nda nga gamahawoo.

⁵ Dawda ga koy nongu kul kaŋ ra Sawul n'a donto, nga teegoyey kul ga boori. Sawul n'a danj nga wongu-izey jine, jamaa kul ga bag'a, ba Sawul goykey.

Sawul ceeci ka Dawda wii

⁶ Waatoo kaŋ borey ga yee kate ka hun wongudogoo ra, kaŋ Dawda willi kate ka hun Filisti boraa Goliyat wiidogoo ra, woyey hun Izirayel koyrawey kul ra ka don ka gaani ka kokoyoo Sawul kubay nda dundunyanj, nda jaali, nda guuruyanj kaŋ ga hēe.

⁷ Woyey kaŋ ga don ga cere zaabi ka nee: «Sawul na boro zenberyanj wii, Dawda na zenber wooyanj wii.»

⁸ Sawul hanse ka futu, woo mana kan a se. A nee: «I ga zenber wooyanj har Dawda se, agay zenberyanj. Haya kul mana cindi a se kala kokoytaraa.»

⁹ Za hanoo din, Sawul mma Dawda guna nda gulluyan.

¹⁰ Subaa ra, Irkoy nanj hundi laala* ma huru Sawul ra, a tee hollay-ize nga hugoo gundoo ra. Dawda na kuntijoo kar nda nga kabey sanda waati kul takaa. Yaaji goo Sawul kaboo ra.

¹¹ Sawul na nga yaajoo šerre ka nee nga boŋ se: «Ay ga Dawda denjandi cetaa ga.» Amma cee hinka Dawda g'a mulay.

¹² Sawul hunbur Dawda, zama Abadantaa goo Dawda bande, Abadantaa na Sawul nanj.

* 18:10 18:10 Zamnaa 16.14.

13 Sawul na Dawda moorandi nga, a n'a tee wongu-ize boro zenber foo (1.000) se bonkoyini. Dawda goo wongu-izey jine waati kanj i ga fatta ka koy wongu nda waati kanj i ga yee kate.

14 Dawda teegoyey kul ga boori, Abadantaa goo a bande.

15 Kanj Sawul dii kanj Dawda teegoyey ga hanse ka boori, a hunbur Dawda.

16 Amma Izirayel kul nda Žuda ga baa Dawda, zama nga no ma huru i jine ka koy wongu ka yee kate.

Dawda tee Sawul se nzura

17 Sawul nee Dawda se: «Ay ize woy beeroo Merab ne, ay g'a noo ma ne a ma tee ma ne wande nda n'ga goy ya ne nda hinay, ma Abadantaa wongey tee.» Sawul nee nga bonj se: «Agay hunday si hima ka Dawda wongu, Filisti borey m'a wongu.»

18 Dawda na Sawul zaabi ka nee: «May ti agay, macin ti ay borey, macin ti ay baabaa alaayan beeroo Izirayel ra hala ya tee kokoyoo nzuraa?»

19 Waatoo kanj Merab, Sawul ize woyoo waatoo too kanj ra a ga hima ka nondi Dawda se, i n'a noo Adiriyel, Mehola boraa se a ma tee nga wandoo.

20 Mikal, Sawul ize woyoo ga baa Dawda. I n'a har Sawul se, woo kan a se.

21 Sawul nee nga bonj se: «Ay g'a noo a se hala a ma tee a se kumsay, de Filisti borey m'a wii.» Sawul nee Dawda se: «Hô ti cee hinkantoo kanj ay ga nee ma ne kanj n'ga tee ya ne nzura.»

22 Sawul nee nga goykey se: «Wa cinay ka nee Dawda se: «Nga ne, n'ga kan kokoyoo se, nga goykey kul ga baa ni, tee a se nzura.»»

23 Sawul goykey n'a har Dawda jine, Dawda nee: «War ga hongu haya kaccu no boro ma tee kokoyoo nzuraa? Agay, ay ga talka, ay ga kacca.»

24 Sawul goykey na Dawda šenney ka too Sawul do.

25 Sawul nee: «Wa nee Dawda se: «Kokoyoo si baa hiijay alman, a si baa kala Filisti borey aru zangu (100) toošidoo mee kuurey, hala a ma nga bonj faasa kokoyoo iberey ra.»» Sawul mma hongu nga ga taka tee kanj ra Filisti borey ma Dawda kanjandi.

26 Sawul goykey na šenney wey ka too Dawda do. Woo kan Dawda se nga ma tee kokoyoo se nzura. Za waatoo kanj kayandi mana too,

27 Dawda tun ka koy, nga nda nga borey, a na boro zangu hinka (200) wii Filisti borey ra. Dawda kate ngi toošidoo mee kuurey, i na hinna timmantaa noo kokoyoo se hala a ma duu ka tee kokoyoo se nzura. Woo ga, Sawul n'a noo nga ize woyoo Mikal a ma tee nga wandoo.

28 Sawul dii, a faham kanj Abadantaa goo Dawda bande, de mo kanj nga ize woyoo Mikal ga baa Dawda.

29 Sawul mma koy de a ga hunbur Dawda. Sawul tee Dawda se iberi nga hunaroo kul ra.

30 Waatoo din Filisti borey bonkoyney ga fatta ka koy wongu, waati kul kanj i fatta ka koy wongu, Dawda ga zaame wongey ra ka bisa Sawul goykey jerey kul. Dawda hanse ka duu maa.

19

Žonatanj faasa Dawda se

1 Sawul šelanj nga iz'aroo Žonatanj nda nga goykey kul se kanj nga ga Dawda wii. Ka gar Dawda ga hanse ka kan nga iz'aroo Žonatanj se.

² Žonataj na alhabar daŋ Dawda ra ka nee: «Ay baabaa Sawul goo ma ceeci ka ni wii. Ay g'a wiri ni ga, suba subbaahi ma ni boŋ hawgay, ma koy tugudoo ra, ma tugu.»

³ Agay, ay ga fatta ka koy ay baabaa jere hawsaa kaŋ ra ni goo ra, ay ga ŧelan a se ni ga, woo ra ay ga anniyaa bay, de ay ga alhabar daŋ ni ra.»

⁴ Žonataj na Dawda maa henna har nga baabaa Sawul se, a nee: «Kokoyoo masi duu zunubu nga tamoo Dawda ga, zama a mana duu ni ga zunubu. Hayey kaŋ a n'i tee hanse ka ni nafa.»

⁵ A na nga hundoo fur ka Filisti bora a Goliyat wii, Abadantaa na Izirayel kul noo zaame beeri. Ni dii a, ni paali. Macin se n'ga duu zunubu ka boro kaŋ mana haya kul tee kuroo mun, ka Dawda wii bila addalii?»

⁶ Sawul na haŋajer Žonataj se, a ŧee ka nee: «Ay ga ŧee nda Abadantaa kaŋ ga huna maapoo, Dawda si wiiyandi.»

⁷ Žonataj na Dawda cee, a na ŧenney wey kul har a se. Woo banda ga, Žonataj koy nda Dawda Sawul do, a koy a ga nda nga goyoo Sawul jere sanda cee jinaa takaa.

Dawda zuru Sawul maaganda

⁸ Wongoo yee ka ŧintin. Dawda fatta ka Filisti borey tangam, a n'i kar karyan laala hala nongu kaŋ ra i mma zuru a jine.

⁹ Abadantaa naŋ hundi laalaa* ma huru Sawul ra, a gar a mma goo ma goro nga do, nga yaaŋoo goo kaboo ra. Dawda goo ma hooray jinaa kar.

¹⁰ Dogoo din da Sawul baa nga ma Dawda hay nda nga yaaŋoo hala k'a denji cetaa ga. Amma Dawda na Sawul mulay, yaaŋoo koy suka cetaa ra. Woo ga, Dawda zuru, cijinoo din ra a yena.

¹¹ Sawul na dontokawyaŋ sanba i ma koy Dawda hugoo do k'a koroŧi, subbaahoo ra i m'a wii. Amma Mikal, Dawda wandoo na alhabar daŋ Dawda ra ka nee: «Nda mana zuru hō cijinoo, suba n'ga wiiyandi.»

¹² Mikal na Dawda zumandi nda funeetaraa, a koy, a zuru ka yena.

¹³ Woo banda ga, Mikal na nga tooroo zaa k'a jisi daaroo ra, a na hancin hinbiri ŧukka kaccu daŋ daaroo boŋoo ga, a n'a gum nda zaara.

¹⁴ Waatoo kaŋ Sawul na dontokawyaŋ sanba i ma koy Dawda dii, Mikal nee: «A mma wirci.»

¹⁵ Sawul yee k'i sanba i ma koy dii Dawda, a nee: «Wa kate a ya ne k'a ŧigandi nda nga daaroo, a ma wiiyandi.»

¹⁶ Dontokey yee kate, de i gar tooroo goo daaroo ra, hancin hinbiri ŧukka goo daaroo boŋoo ga.

¹⁷ Sawul nee Mikal se: «Macin se n'na takaa woo k'ay darga? Macin se n'na agay iberoo naŋ a ma yena?» Mikal nee Sawul se: «A nka nee ya ne: <Ay naŋ ya koy, nda man'ti woo, ay ga ni wii.>»

¹⁸ Takaa woo nda Dawda zuru ka nga boŋ kaa. A koy Samiyel jeroo ga Rama, a na hayaa kul har a se kaŋ Sawul n'a goy nga ga. Woo banda ga, a koy Samiyel bande, de i goro Nayot.

¹⁹ Sawul duu alhabar kaŋ Dawda goo Nayot kaŋ goo Rama.

²⁰ Sawul na dontokawyaŋ sanba i ma koy Dawda dii. I dii annabi jamaa kaŋ goo ma annabitaray tee†, Samiyel ti ngi jineboraa. Irkoy Hundoo zunbu Sawul dontokey ga, ngi mo na annabitaray tee.

²¹ Sawul duu alhabaroo, a na dontokaw tanayaŋ sanba, ngi mo na annabitaray tee. A yee koyne ka dontokaw tanayaŋ sanba cee hinzantoo, ngi mo na annabitaray tee.

* 19:9 19.9 Zamnaa 16.14; 18.10. † 19:20 19.20 Zamnaa 10.5.

²² Woo ga, Sawul hunday koy Rama. Waatoo kanj a too day beeroo do kanj goo Seku, a hãa ka nee: «Man ra Samiyel nda Dawda goo?» I nee a se: «I goo Nayot kanj goo Rama.»

²³ A hun no din ka koy Nayot kanj goo Rama. Irkoy Hundoo zunbu nga mo ga, a koy nga fondaa ra a ga annabitaray tee hala a too Nayot kanj goo Rama ra.

²⁴ Kanj a too no din, nga mo na nga bankaarawey kaa, nga mo ga annabitaray tee Samiyel jine. A na nga bonj kanjandi laboo ra, a cindi no din gaa koonu zaaroo kul nda cijinoo kul. Woo se i ga nee: «Sawul mo mma bara annabey ra wala?»

20

Žonatanj na amaana danj nga nda Dawda game

¹ Dawda zuru ka hun Nayot kanj goo Rama. A koy Žonatanj gar ka nee a se: «Macin no ay n'a tee? Macin ti ay layboo, man zunuboo kanj ay duu a ni baabaa ga kanj se a ga ceeci nga m'ay hundoo kaa?»

² Žonatanj nee a se: «Abada n'si buu. Guna, ay baabaa si haya kul tee nda a mana alhabar danj ay ra, a ma tee haya beeri wala ikaccu. Adiši macin se ay baabaa ga woo tugu ya ne? Woo si kubay.»

³ Dawda žee ka nee: «Ni baabaa ga bay kanj n'na alhormo tee ya ne, woo se a ga nee nga bonj se: <Žonatanj masi bay, a masi dor.> Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo nda ni maapoo, ceedaaru folloku bara agay nda buuyan game.»

⁴ Žonatanj nee Dawda se: «Woo kanj n'n'a har, nga no ay g'a tee ma ne.»

⁵ Dawda nee Žonatanj se: «Nga ne, suba no handoo ga kay, ay ga hima ka goro ka nãa kokoyoo bande, amma nanj ya koy, ay ga tugu hawsaa ra hala jirbi hinzantoo cijinoo.

⁶ Nda ni baabaa dii kanj ay sii no, ma nee a se: <Dawda nk'a wiri ay ga nda šenday kanj ya nanj nga ma cahã ka koy Betelehem, nga koyraa ra, zama ngi alaayan beeroo kul jiiri kul sargaroo no ma hun.>

⁷ Nda a nee: <A boori>, agay, baffoo si duu agay, ni tamoo, amma nda a futu, ma bay kanj a kayandi kanj nga ga bone tee.

⁸ Ma goy nda laadirtaray agay, ni tamoo here, zama Abadantaa maapoo ga n'na amaana danj ir game. Amma nda goy futu goo no kanj ay n'a tee, ni hunday m'ay wii, macin se n'g'ay ka koy ni baabaa do?»

⁹ Žonatanj nee: «Abada, masi hongu kanj nda ay bay kanj ay baabaa ga baa nga ma bone tee ma ne, ay s'a har ma ne.»

¹⁰ Dawda nee Žonatanj se: «Nda ni baabaa na ni zaabi futay, may no m'a har ya ne?»

¹¹ Žonatanj nee Dawda se: «Kaa, ir ma koy hawsaa ra.» Ngi boro hinkaa fatta ka koy hawsaa ra.

¹² Žonatanj nee Dawda se: «Abadantaa, Izirayel Koyoo ga tee ya ne seede kanj suba dimmaa woo cine ga ay g'ay baabaa hãa ka bay haya kanj a ga baa nga m'a tee. Dawda, guna, nda gomni goo ma ne a ra, ay ga boro sanba k'a har ma ne,

¹³ Amma nda ifutu no a ga baa nga m'a tee ma ne, de agay, Žonatanj, ya na haya kul har ma ne ka ni nanj, ya na ni kaa kaboo ra, Abadantaa ma goy goy ay ga. Abadantaa ma bara ni bande takaa kanj nda a cindi ay baabaa bande cee jinaa.

14 Kullihinne ay ga huna, ma alhormo tee ya ne Abadantaa maaganda se, ya si buu.

15 Abada ni alhormaa masi hun ay hugoo here, ba waati kanj Abadantaa na Dawda iberey kul halaci laboo ga.»

16 Žonatanj na amaana danj nga nda Dawda hugoo borey game ka nee: «Abadantaa ma Dawda alhakoo kaa nga iberey ra.»

17 Žonatanj nee Dawda se kanj a ma yee ka žee nga se ka nga bajoo cebe nga se, zama Žonatanj ga bag'a sanda takaa kanj nda a ga baa nga boŋ.

18 Žonatanj nee a se: «Suba no handu taagaa ga kay, borey ga dii ni dogoo, zama boro sii a ra.

19 Jirbi hinzantoo, ma cahã ka zunbu, ma koy nongoo ra kanj hanoo kanj hayey naami*, ni bay ka tugu a ra, ma goro Ezel tondoo jere.

20 Ay ga biraw-ize hinza warra nga here, sanda haya foo no ay g'a ceeci.

21 Nga ne, ay ga aru soogaa sanba, ay ga nee a se: «Koy biraw-izey ceeci.» Nda ay nee a se kaaray: «Guna, ni bisa biraw-izey ga, i zaa», adiši kaa, haya kul si duu ni, masi hunbur haya kul, ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maajoo.

22 Amma nda ay nee aru soogaa se: «Guna, biraw-izey goo ma ne jine», adiši koy, zama Abadantaa no ma baa nga ma ni nanj ni ma koy.

23 Haya kanj ti šennoo kanj ir n'a har cere se, agay nda ni, Abadantaa no ma tee seede agay nda ni game hala abada.»

Sawul kayandi nga ma Dawda wii

24 Dawda tugu hawsaa ra. Handu taagaa kayyanoo no, kokoyoo goro ka ŋaa.

25 Kokoyoo goro sanda waati kul takaa nga gorodogoo ra kanj ga jeesi cetaa ga. Žonatanj tun, Abner goro Sawul jeroo ga. Amma Dawda dogoo, boro kul sii a ra.

26 Sawul mana haya kul har hanoo din, a mma nee nga boŋ se: «Man'ti yaada no, haya ka Dawda žiibandi, šikka sii a nka si henan.»

27 Subaa ra, handu taaga jirbi hinkantoo, Dawda dogoo hala sohõ boro kul sii a ra. Sawul nee nga iz'aroo Žonatanj se: «Macin se Yišay iz'aroo mana kaa ka ŋaa bi, a mana kaa ka ŋaa hõ?»

28 Žonatanj na Sawul zaabi ka nee: «Dawda nk'a wiri ay ga nda gaabi ya nanj nga ma koy Betelehem.»

29 A nee ya ne: «Ay g'a wiri ni ga, alhormo tee ya ne, ma nanj ya koy, zama ir goo nda alaayan beeri sargari koyraa ra, ag'armey hunday ka ciya ya ne, nanj ya koy hala ya dii ag'armey.» Woo se a mana kaa kokoyoo hoyandoo dogoo ra.

30 Woo ga, Sawul dukur Žonatanj ga. A nee a se: «Woy laadir janante turante ize, ya nka si bay kanj ni nka hanga Yišay iz'aroo bande, ni haawoo ga nda ni naa haawoo ga wala?»

31 Zama kullihinne Yišay iz'aroo goo laboo ga, n'si duu fondo, ni kokoytaraa mo si duu fondo. Sohõ boro sanba i m'a ceeci, ma kate a ya ne, zama buuyan nda a ga hima.»

32 Žonatanj na Sawul zaabi ka nee: «Macin se a ga wiiyandi? Macin no a n'a tee?»

* 20:19 20.19 Zamnaa 19.1-3.

³³ Sawul na nga yaajoo ka Žonatan warra hala nga m'a kar. Woo ra Žonatan bay kan nga baabaa nka kayandi nga ma Dawda wii.

³⁴ Žonatan tun ŋaadogoo ra nda futay beeri, a mana haya kul ŋaa handu taagaa jirbi hinkantoo. Binoo maray Dawda maaganda, zama baaboo n'a wow.

³⁵ Subaa ra, Žonatan koy hawsaa ra nga nda Dawda cere kubayyanoo se, zankaaru foo goo a bande.

³⁶ A nee zankaaroo se: «Ay g'a wiri ni ga, zuru ka koy ay biraw-izey kan ay g'i warra ceeci.» Zankaa zuru, Žonatan na biraw-ize foo warra kan bisa a ga.

³⁷ Waatoo kan zankaa too nongoo kan ra biraw-izoo goo kan Žonatan n'a warra, Žonatan kaati a ga ka nee: «Man'ti biraw-izoo goo ma ne jine wala?»

³⁸ A yee ka kaati zankaa ga ka nee: «Cahã, tanba, masi kay!» Žonatan zankaa na biraw-izey kuuna, a yee kate nga aru beeroo do.

³⁹ Zankaa mana faham haya kul se woo ra, Žonatan nda Dawda hinne no ma bay haya kan ti woo.

⁴⁰ Žonatan na nga wongu jinawey noo zankaa se kan goo a bande, a nee a se kan a ma koy nda ey koyraa ra.

⁴¹ Waatoo kan zankaa koy, Dawda tun gurma here, a na nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma cee hinza. Dawda nda Žonatan na cere naagu cere gande ra, i hëe cere bande hala waatoo kan ra Dawda hëenoo jer ka bisa Žonatan wanoo.

⁴² Žonatan nee Dawda se: «Ma koy nda alaafiya, woo kan agay nda ni n'a žee Abadantaa maŋoo ga, yala Abadantaa ma tee seede agay nda ni game, a ma tee seede ay hayroo nda ni hayroo game hala abada.»

21

¹ Dawda tun ka koy, Žonatan huru koyraa ra.

Dawda zuru Sawul se ka koy Ahimelek do Nob

² Dawda koy koyraa ra sargari juwalkaa Ahimelek do. Ahimelek kaa a do nda jijiray, a nee a se: «Macin se ni folloku no? Macin se boro kul sii ni bande?»

³ Dawda nee sargari juwalkaa Ahimelek se: «Kokoyoo nk'ay noo yaamar foo, a nee ya ne: <Boro kul masi bay hayaa kan se ay na ni sanba nda yaamaroo kan ay n'a noo ma ne.> Ya nka dan agay nda ay soogey ma cere kubay nongu foo ra.

⁴ Sohõ macin bara ma ne? Ay noo takula guu wala woo kan n'ga hin a.»

⁵ Sargari juwalkaa na Dawda zaabi ka nee: «Takula koonu sii ya ne, takulawey kan yeetandi jere ga Irkoy se de bara ne, kala de nda ni soogey mana man woy-boro.»

⁶ Dawda na sargari juwalkaa zaabi ka nee: «Waati kul, nda ay fatta ka koy wongu ir sii nda fondo ka marga nda woy-boro. Nda aru soogey wongu jinawey mana kayandi kala wongu kan man'ti koonu se, i ga henan soko hõ diraa woo cine kan ra ir goo.»

⁷ Woo ga, sargari juwalkaa n'a noo takulayan kan yeetandi jere ga Irkoy se, zama takula sii a se kala wey kan jisandi Abadantaa jine, kan i n'i kaa no ka takula konnayan yeeti dogey ra.

⁸ Hanoo din hunday, Sawul goykey boro foo kaŋ i n'a dii goo no din Abadantaa jine, Edom boro no kaŋ maanoo ti Doyeg, Sawul kurkey jineboraa no.

⁹ Dawda nee Ahimelek se: «Yaaŋi wala takuba sii ni kone? Ya n'ay takubaa zaa, ya na wongu jinawey zaa, zama kokoyoo dontaa ga hanse ka cahã.»

¹⁰ Sargari juwalkaa nee: «Filisti boraa Goliyat kaŋ n'n'a wii tuuriŋaa beerey gooroo ra takubaa ne, a goo ma didiji darbay ra beene kaayi-izoo dumaa ga. Nda n'ga baa m'a zaa, a zaa, zama affoo tana sii ne.» Dawda nee: «Nga cine sii, a noo ya ne.»

Dawda koy Filisti borey do Gat

¹¹ Hanoo din, Dawda tun ka zuru ka hun Sawul ra. A too Akiš, Gat kokoyoo do.

¹² Akiš goykey nee a se: «Man'ti Dawda ti woo, gandaa kokoyoo? Man'ti nga se i ga don ka nee:

«Sawul na zenberyan wii,

Dawda na zenber woyyan wii.»*

¹³ Dawda na šenney wey dii nda soobay, a ga hanse ka hunbur Akiš, Gat kokoyoo.

¹⁴ Waatoo din, a na nga boŋ tee i jine sanda boro kaŋ lakkaloo hun a ga, a ga žeerian dan hugey miŋey ga, a ga nan nga yololaa ma doo nga kaaboo ga.

¹⁵ Akiš nee nga goykey se: «War ga dii kaŋ aroo woo hollo, macin se war ga kate a ya ne?»

¹⁶ Ya nka sii nda hollokom kaŋ se war ga kate ya ne woo a ma hollokomtaray tee ay jine? Aroo woo ga hima ka huru ay hugoo ra wala?»

22

Dawda tee boŋkoyni borey se kaŋ goo a bande

¹ Dawda hun Gat koyraa ra ka koy tugu Adulam tondi horboo ra. Nga armye nda nga hugoo borey kul maar'a, de i zunbu ka koy a do.

² Borey kul kaŋ ga fara, nda borey kaŋ ga garaw goo, nda borey kaŋ biney g'i maray kaa ka marga a do, a tee ngi boŋkoynoo. Aru zangu taaci (400) cine bara a bande.

³ Dawda hun no din ka koy Misphe kaŋ goo Mowab gandaa ra. A nee Mowab kokoyoo se: «Ay g'a wiri ni ga, ma nan ay jaa nda ay baabaa ma koy goro ni do hala waati kaŋ ay na hayaa bay kaŋ Irkoy g'a tee ya ne.»

⁴ A n'i ka koy Mowab kokoyoo jine. I cindi Mowab kokoyoo do waatoo kul kaŋ Dawda goo tondi guusoo ra.

⁵ Annabi Gad nee Dawda se: «Masi cindi tondi guusoo ra, koy huru Žuda gandaa ra.» Dawda dira, a koy Heret hawsaa ra.

Sawul koy Nob sargari juwalkey wii

⁶ Sawul maa kaŋ alhabar duwandi Dawda nda borey kaŋ goo a bande ga. Sawul goo ma goro Gibeya tamaris tuuriŋanoo cire hodaddaa ra, nga yaajoo goo kaboo ra, nga goykey kul goo ma kay jeroo ga.

⁷ Sawul nee nga goykey kaŋ goo jeroo ga se: «Ay g'a wiri war ga, Benžamen borey, wa hanajer ya ne, Yišay iz'aroo ga kaa ka war noo

* 21:12 21.12 Zamnaa 18.7; 29.5.

faariyaŋ nda alaneb faariyaŋ wala? A ga kaa ka war affoo kul tee sooje zenber foo (1.000) boŋkoyni nda sooje zangu (100) boŋkoyni wala?

⁸ War kul ka hawandifutay ay ga, boro kul man'ay bayrandi kaŋ ay iz'aroo na amaana daŋ nga nda Yišay iz'aroo game. War affoo kul si alhuzun ya ne, a s'ay bayrandi kaŋ ay iz'aroo n'ay goykaa taŋ ay ra hala a ma kumsay hirri ya ne sanda woo kaŋ ne ka tee hõ.»

⁹ Doyeg, Edom bora a kaŋ goo Sawul goykey jine nee: «Ay dii Yišay iz'aroo a ga kaa Nob koyraa ra, Ahitub iz'aroo Ahimelek do.

¹⁰ Ahimelek na Abadantaa ibaayoo ceeci a se, a n'a noo hunay, a n'a noo Filisti bora a Goliyat takubaa.»

¹¹ Kokoyoo daŋ i ma ciya sargari juwalkaa kaŋ ti Ahimelek, Ahitub iz'aroo, nda nga baabaa hugoo kul, nda sargari juwalkey kul kaŋ goo Nob se. I kul koy kokoyoo jere.

¹² Sawul nee: «Ay g'a wiri ni ga, Ahitub iz'aroo, ma hanajer.» A nee: «Agay ne, ay koyoo.»

¹³ Sawul nee a se: «Macin se ni nda Yišay iz'aroo, war ga hawandifutay ay ga? Macin se n'n'a noo takula nda takuba, de n'na Irkoy ibaayoo ceeci a se hala a ma kay ya ne ka kumsay hirri ya ne sanda woo kaŋ ne ka tee hõ.»

¹⁴ Ahimelek na kokoyoo zaabi ka nee: «Ni goykey kul ra, may bara no kaŋ ga too Dawda, a ga laadir, kokoyoo nzuraa no, nga kaŋ goo ni lakkalkaw maanawey ra, a goo nda beeray ni hugoo ra?

¹⁵ Hõ no ay šintin ka Irkoy ibaayoo ceeci a se wala? Abada! Kokoyoo masi woo daŋ ay ga, a mas'a daŋ ay baabaa hugoo boro kul ga, zama agay, ni tamoo si haya bay woo kul se, ay si ikaccu bay a ra, ay si ibeeri bay a ra.»

¹⁶ Amma kokoyoo nee: «Šikka sii n'ga buu, Ahimelek, ni nda ni baabaa hugoo borey kul.»

¹⁷ Kokoyoo nee nga lakkalkey kaŋ goo nga jeroo ga se: «Wa bere, war ma Abadantaa sargari juwalkey wii, zama ngi mo na kabe daŋ Dawda se. I bay kaŋ a ga zuru, amma i mana alhabar daŋ ay ra.» Amma kokoyoo goykey si baa ngi ma kabe deke Abadantaa sargari juwalkey ga k'i wii.

¹⁸ Woo ga, kokoyoo nee Doyeg se: «Bere, ni, ma sargari juwalkey wii.» Woo banda ga, Doyeg Edom bora a bere. Nga no ka sargari juwalkey wii. Hanoo din, a na boro woyyaaha cindi guu (85) wii kaŋ ga lenbeene kaayi-zoo goo.

¹⁹ A na Nob kaŋ ti sargari juwalkey koyraa borey wii nda takuba. Aru, nda woy, nda zanka, nda taana, nda haw, nda farka, nda feeji wiiyandi nda takuba.

²⁰ Ahitub iz'aroo Ahimelek, nga hinne iz'aroo ka yena, maapoo ti Abiyatar. A zuru ka hanga Dawda bande.

²¹ Abiyatar na alhabar daŋ Dawda ra kaŋ Sawul na Abadantaa sargari juwalkey wii.

²² Dawda nee Abiyatar se: «Hanoo din, ay dii kaŋ Doyeg Edom bora a goo no, šikka sii a ga alhabar daŋ Sawul ra. Agay ka tee sabbu kaŋ na ni baabaa hugoo borey kul wii.

²³ Cindi ay bande, masi hunbur, zama bora a kaŋ ga ceeci nga m'ay hundoo kaa, ga ceeci nga ma ni da hundoo kaa, ay jeroo ga haya kul si duu ni.»

1 I na alhabar daɗ Dawda ra ka nee: «Nga ne, Filisti borey na Kela tangam, i goo ma taasoo kaɗ goo taasu kar ganganey ra kom.»

2 Dawda na Abadantaa ibaayoo ceeci ka nee: «Ya koy Filisti borey kar wala?» Abadantaa nee a se: «Koy, n'ga Filisti borey kar, n'ga Kela hallasi.»

3 Amma Dawda borey nee a se: «Guna, ne Źuda hunday ra ir ga hunbur, adiŝi taka foo nda ir ga koy Kela kaɗ ra Filisti borey wongu-izey ga marga?»

4 Dawda yee ka Abadantaa ibaayoo ceeci, Abadantaa n'a zaabi ka nee: «Tun ka doo ka koy Kela, zama ay ga Filisti borey daɗ ni kaboo ra.»

5 Woo ga, Dawda nda nga borey koy Kela. A na Filisti borey tangam, a na ngi adabbawey ka kaa, a hin ey hinyan beeri. Takaa woo nda Dawda na Kela borey hallasi.

6 Waatoo kaɗ Ahimelek iz'aroo Abiyatar zuru ka koy Dawda do Kela, a koy nda nga bande beene kaayi-izoo nga kaboo ra.

7 Sawul duu alhabar kaɗ Dawda too Kela. Sawul nee: «Irkoy k'a daɗ ay kaboo ra, zama a kaa ka nga boɗ daɗ koyraa ra kaɗ miɗney ga kufalandi.»

8 Sawul na nga jamaa kul daɗ cere ga i ma wongu hala i ma doo ka koy ka Dawda nda nga borey wanga k'i daɗ game k'i dii.

9 Dawda bay kaɗ Sawul nka haya futu soolu nga se, a nee sargari juwalkaa Abiyatar se: «Kate beene kaayi-izoo.»

10 Dawda na Irkoy ibaayoo ceeci ka nee: «Abadantaa, Izirayel Koyoo, agay, ni tamoo maa kaɗ ŝikka sii Sawul goo ma ceeci ka kaa Kela ka koyraa kayri agay maaganda se.

11 Kela borey g'ay daɗ kaboo ra wala? Sawul ga doo kate sanda takaa kaɗ agay, ni tamoo maar'a wala? Abadantaa, Izirayel Koyoo, ay g'a wiri ni ga, ma agay, ni tamoo bayrandi.» Abadantaa nee: «Sawul ga doo kate.»

12 Dawda nee koyne: «Kela borey ga agay nda ay borey daɗ kaboo ra wala?» Abadantaa nee: «I ga ni noo a se.»

13 Dawda nda nga borey, i ga too boro zangu iddu (600) cine, i tun ka hun Kela ka koy nongu kaɗ i ga hin ra. Sawul duu alhabar kaɗ Dawda zuru ka hun Kela, Sawul na diraa naɗ.

14 Dawda koy saajoo tee nga gorodogoo, tondey nongey ra. Kaɗ a goo ma goro Zif saajoo hondey boɗ, Sawul g'a ceeci zaari kul, amma Irkoy man'a daɗ kaboo ra.

15 Dawda dii kaɗ Sawul goo ma yaara ka ceeci ka nga hundoo kaa. Dawda goo Horŝa, Zif saajoo ra.

16 Woo banda ga, Źonatan, Sawul iz'aroo koy Dawda do Horŝa ka Dawda binoo daɗ a ma koy a ga ka nga naanaa daɗ Irkoy ra.

17 A nee a se: «Masi hunbur. Ay baabaa Sawul si hin ka too ni do. Ni no ma tee Izirayel se kokoy, ay ga tee ni ihinkantoo. Sawul ay baabaa hunday mo ga bay.»

18 Ngi boro hinkaa kul na amaana zaa cere se Abadantaa jine. Dawda cindi Horŝa, Źonatan koy nga do.

Irkoy na Dawda kaa Sawul ra

19 Zif boroyan Źigi ka koy Sawul do Gibeya, i nee: «Man'ti Dawda mma goo ma tugu ir do Horŝa, Hakila tondi nongey ra, labu kogaa se gurma?»

20 Sohō, kokoyoo, nda ni mma baa ma doo ka koy, doo. Ir no m'a daɗ kokoyoo kaboo ra.»

21 Sawul nee: «Abadantaa ma albarka daɗ war ra, zama war hinna ya ne.

²² Ay g'a wiri war ga, war ma koy, war ma guna koyne ka dii nongoo kanj ra a goo, wa hãa may ka dii a, zama ay maa kanj a ga hanse ka caram.

²³ Wa tugudogey kul guna ka dii nongu kanj ra a ga hin ka tugu, war ma willi ka kaa ka dii agay nda alhabar kayante, de ay ga koy war bande. Nda a goo gandaa ra, ay g'a ceeci Žuda boro zenberey kul ra.»

²⁴ I tun ka koy Zif Sawul jine. Dawda nda nga borey goo Mawoŋ saajoo ganganoo gandaa ra, labu kogaa se gurma.

²⁵ Sawul nda nga borey koy huru Dawda cewoo ra. Dawda duu alhabar, a zunbu tondey ra, a cindi Mawoŋ saajoo ra. Sawul maar'a, a na Dawda gaarandi Mawoŋ saajoo ra.

²⁶ Sawul goo ma dira hondo caraa ga, Dawda nda nga borey mo ga dira caraw faa ga. Dawda cahã ka hun Sawul ra. Amma a gar Sawul nda nga borey ceeci ka Dawda nda nga borey kuubi k'i bere hala ngi m'i dii.

²⁷ Alhabar teekaw foo kaa ka nee Sawul se: «Cahã ka kaa, Filisti borey huru gandaa ra.»

²⁸ Sawul willi banda, a fay nda ka Dawda gaarandi, a koy Filisti borey kubay. Woo din se i ga nee nongoo din se Sela-Malekot (maanaa «fayyan tondoo»).

24

Dawda wanji ka Sawul wii En-Gedi tondi horboo ra

¹ Dawda žigi ka hun no din ka koy goro En-Gedi tondi nongey ra.

² Waatoo kanj Sawul willi ka hun Filisti borey gaarandiroo ra, i nee a se: «Nga ne, Dawda goo En-Gedi saajoo ra.»

³ Sawul na wongu-ize suubante zenber hinza (3.000) zaa Izirayel kul ra, a koy Dawda nda nga borey ceeci hala ganjihanciney tondey jere.

⁴ A too alman buaney kaley do kanj goo fondaa jeroo ga, no din tondi horbu goo a ra. Sawul huru a ra ka koy saaji. Dawda nda nga borey goo ma goro horboo koroo ra.

⁵ Dawda borey nee a se: «Nga ne, zaaroo no kanj Abadantaa nee ma ne: <Guna, ay ga ni iberoo dan ni kaboo ra, ma tee a se woo kanj kan ma ne.» Dawda tun ka mossoyaada ka Sawul burmusoo mijoo dunbu.

⁶ Woo banda ga, Dawda ga maate nga binoo ga zarga, zama a na Sawul burmusoo mijoo dunbu.

⁷ A nee nga borey se: «Yala Abadantaa m'ay waa ya si woo dumoo tee, ka tee ay koyoo sotoloo, Abadantaa suubantaa kanj yonandi. Zama nga no Abadantaa suubantaa kanj yonandi.»

⁸ Šenney wey ga, Dawda na nga borey kayandi, a n'i ganji i ma too Sawul do. Sawul fatta horboo ra ka nga fondaa zaa ka koy.

⁹ Woo banda ga, Dawda tun ka fatta horboo ra, a kaati Sawul bande ka nee: «Ay koyoo, ay kokoyoo.» Sawul jeli ka banda bere ka guna, Dawda na nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma.

¹⁰ Dawda nee Sawul se: «Macin se n'ga hanajer borey šenney se kanj ga nee: <Dawda mma baa nga ma ni bonandi?»

¹¹ Guna, hõ zaaroo ni hunday ma dii nda ni money kanj hõ Abadantaa na ni danj ay kaboo ra horboo ra. Borey nee kanj ay ma ni wii, amma ay na ni nanj, ya nka nee: <Ay si tee ay koyoo sotoloo, zama nga no Abadantaa suubantaa kanj yonandi.»

¹² Guna, ay baabaa, ni burmusoo mijoo guna ay kaboo ra. Ay na ni burmusoo mijoo dunbu, ay mana ni wii. N'ga dii kanj anniya futu sii ay

do, tureyan sii ay do, ay mana duu ni ga zunubu. Amma ni, n'g'ay hundoo ceeci k'a kaa.

¹³ Abadantaa ga ciiti agay nda ni game, Abadantaa ga bana ya ne, amma ay kaboo si too ni do.

¹⁴ Yaasay žee na foo ga nee: <Ifutu ra ifutu ga hun.> Ay kaboo si too ni do.

¹⁵ May no Izirayel kokoyoo koy a wongu? May no n'g'a gaarandi? Hanši bukaw, nkanji yaada?

¹⁶ Abadantaa ga ciiti dunbu, a ga ciiti agay nda ni game. A ga dii, a ga faasa ya ne, a ga ciiti k'ay kaa ni kaboo ra.»

¹⁷ Waatoo kanj Dawda na wey har ka ben Sawul se, Sawul nee: «Ni jindoo da no, ay izoo Dawda wala?» Sawul na nga jindoo jer ka hēe.

¹⁸ Woo banda ga, a nee Dawda se: «Ni goo nda cimi nda agay, zama ni, n'na ihenna tee ya ne, ka gar agay ilaala no ay n'a tee ma ne.

¹⁹ Hō, ni cebe kanj gomni no n'ga tee ya ne, Abadantaa n'ay danj ni kaboo ra, amma man'ay wiil.

²⁰ Nda boro duu ni iberoo, nga nanj a ma koy yaada nga fondaa ra wala? Yala Abadantaa ma ni bana gomnoo woo kanj n'n'a tee ya ne hō se.

²¹ Sohō guna, ay bay kanj šikka sii n'ga kaa ka tee kokoy, Izirayel kokoytaraa ga tabati waati kanj a huru ni kaboo ra.

²² Sohō žee ya ne Abadantaa maapoo ga kanj n's'ay hayroo halaci ay banda ga, n's'ay maapoo derandi ay baabaa hugoo borey ra.»

²³ Dawda n'a žee Sawul se. Woo banda ga, Sawul koy nga do, Dawda nda nga borey žigi ka koy tondi guusoo ra.

25

Samiyel buuroo

¹ Samiyel faati. Izirayel kul marga k'a hēe, i n'a sutura nga do Rama. Waatoo din no Dawda doo Paranj saajoo ra.

Nabal na gomni mun Dawda se

² Aru foo goo Mawonj kanj ga goy Karmel. Boro beeri no, a goo nda feeji zenber hinza (3.000) nda hancin zenber foo (1.000). Woo gar a goo Karmel ka nga feejeje kosu.

³ Aroo woo maapoo ti Nabal, wandoo maapoo ti Abigayel. Woy lakkalkoyi no, a ga boori mo, amma kurjoo binoo si boori, nga teegoyey ga laala. Kaleb alkabiilaa boro no.

⁴ Saajoo ra Dawda maa kanj Nabal goo ma nga feejeje kosu.

⁵ A na aru sooga woy (10) sanba a do, a nee aru soogey se: «Wa žigi ka koy Karmel. War ma koy Nabal do, ay maapoo ga war m'a foo ya ne.

⁶ War ma nee a se: <Kay yeeši, alaafiya ma kaa ni, nda ni hugoo, nda haya kul kanj ti ni wane ga.

⁷ Ay maa kanj alman kosukawayan bara ni do. Ka gar ni kurkey goo ir bande. Ir mana haya laala kul tee i se, haya kul mana dere i se waatoo kul kanj i n'a tee Karmel.

⁸ Ni borey hāa, ngi hunday g'a har ma ne. Woo ga, alhormo tee ay borey se, zama ir mana kaa kala jingar zaari. Ir g'a wiri ni ga, m'ir kanj ti ni tamey nda Dawda ni iz'aroo noo woo kanj goo ni kaboo ra.»

⁹ Waatoo kanj Dawda borey too kate, i n'a har Nabal se nda takaa din da Dawda maapoo ga. Woo banda ga, i batu.

¹⁰ Nabal tuuru Dawda dontokey se ka nee: «May ti Dawda, may ti Yišay iz'aroo? Hō tam booboyan goo no kan ga zuru ngi koyey ga.

¹¹ Ay takulaa, nda ay haroo, nda ay hamoo kan ay n'i soolu ay kosukey se, ngi no ay g'i noo boroyan se kan ay si ba ngi hundogoo bay wala?»

¹² Dawda aru soogey na ngi fondaa zaa ka willi. Kan i too, i na hayaa kul har Dawda se.

¹³ Dawda nee nga borey se: «Boro foo kul ma nga takubaa haw centoo ga.» Boro foo kul na nga takubaa haw centoo ga. Dawda mo na nga takubaa haw centoo ga. Boro zangu taaci (400) cine hanga a bande ka koy tangam. Boro zangu hinka (200) cindi jinawey do.

Abigayel na Dawda faaba

¹⁴ Nabal sooga goykey affoo nee Nabal wandoo Abigayel se: «Guna, Dawda na dontokawayan sanba ka hun saajoo ra ka kaa k'ir koyoo foo, amma ir koyoo n'i kubay, kubay laala.

¹⁵ Ka gar borey wey hanse ka boori ir se, ir mana alhuzun, haya kul mana dere ir se waatoo kul kan ir goo cere bande fondaa ra, waatoo kan ir goo hawsaa ra.

¹⁶ I n'ir lakkal haya kul masi duu ir cijin nda zaari, waatoo kul kan ir goo i bande ka alman buunaa kur.

¹⁷ Ni no ma guna sohō haya kan n'ga hima k'a tee, nda man'ti woo, šikka sii ir koyoo nda nga hugoo kul ga bone. Nga woo, boro yaamu no, boro si hin ka šelan a se.»

¹⁸ Abigayel cahā ka takula zangu hinka (200) zaa, nda alaneb hari mooro hunbar hinka, nda feeji guu kan hansandi, nda attam haagante saaku guu, nda alaneb-ize koga gabante zangu (100), nda jeejay-ize koga gabante zangu hinka (200), a n'i dan farkayan boŋ.

¹⁹ A nee nga tamey se: «Wa koy ay jine, guna, ay goo war bandawey ga.» A mana haya kul har Nabal, nga kurpoo se.

²⁰ A žigi farka boŋ, a zunbu ka koy nda tondi hondoo caraa, ka sawa nda Dawda nda nga borey zunbu a tenje, i n'a kubay.

²¹ Dawda nee nga boŋ se: «Ay n'ay boŋ toope ka aroo woo almanoo kul lakkal saajoo ra, haya kul mana hun nga almanoo ra. Ihenna kan ay n'a tee a se, a n'a bana nda ifutu.

²² Irkoy ma goy goy ay ga, agay Dawda, nda ne nda suba ay na aru foo nan Nabal borey ra.»

²³ Waatoo kan Abigayel dii Dawda, a cahā ka zunbu farkaa boŋ, a na nga ndumoo sinji laboo ra, a gunguma Dawda jinoo ra.

²⁴ A kan cewey cire, a nee: «Ay na laybu tee, ay koyoo. Ay g'a wiri ni ga, ma agay, ni tamoo nan ya šelan, hanajer ni tamoo šenney se.

²⁵ Ay g'a wiri ni ga, ay koyoo, masi hanga Nabal bande, boro yaamu no, a nka tuuru nga maapoo se, maapoo man'ti kala Nabal (maanaa <saama>), saama no. Agay, ni tamoo, ya na bay ka dii ay koyoo aru soogey kan n'n'i sanba.

²⁶ Sohō ay koyoo, ay ga žee nda Abadantaa kan ga huna maapoo nda ni maapoo, Abadantaa ka ni ganji ma kuri mun, ka ni boŋ faasa. Ay koyoo, yala ni iberey nda borey kan ga ceeci k'i ifutu tee ma ne, ma tee sanda Nabal.

²⁷ Gomnoo kan agay, ni tamoo kate a ma ne ma zamnandi soogey se kan goo ni bande.

²⁸ Ay g'a wiri ni ga, ma agay, ni tamoo layboo yaafa. Abadantaa ga albarka dan ni hugoo borey ra k'i gorandi waati kul kokoytaraa ra, zama

Abadantaa wongey ra ni goo. Yala haya futu kul masi garandi ni do ni hunaroo kul ra.

²⁹ Nda boro tun ka ni gurzugay, ka ceeci ka ni hundoo kaa, Abadantaa, ni Koyoo ga ni hundoo marga henna. Amma a ga ni iberey hunaroo warra sanda takaa kanj nda fizza ga tondi warra.

³⁰ Waati kanj Abadantaa ga gomnoo kul tee ma ne kanj a na nga allaahidoo zaa ma ne ka ni tee Izirayel bonkoynoo,

³¹ woo ra ni binoo si ni zarabi ka nee ma ne kanj n'na boro wii yaada ka ni dukuroo kaa. Nda Abadantaa na gomni tee ma ne, masi dirja agay, ni tamoo.»

³² Dawda nee Abigayel se: «Albarka ma bara Abadantaa se, Izirayel Koyoo kanj na ni sanba m'ay kubay hō!

³³ Albarka ma huru ni lakkaloo ra, albarka ma huru ni ra kanj n'ay ganji hō ya boro wii yaada, y'ay dukuroo kaa.

³⁴ Ay ga žee nda Abadantaa, Izirayel Koyoo kanj ga huna maapoo kanj n'ay ganji ya ifutu tee ma ne, nda man'ti kanj ni cahā ka kaa k'ay kubay, ne nda alfazar ba aru foo si cindi Nabal borey ra.»

³⁵ Dawda na hayaa taa kanj Abigayel kate a se, a nee a se: «Žigi ka koy ni do nda baani. Guna, ay na hanajer ni šennoo se, ay yadda woo kanj n'n'a har.»

Nabal buuro

³⁶ Abigayel too kate Nabal do, a gar hoyandi beeri tee a do kanj ga hima nda kokoy hoyandi. Nabal binoo ga hanse ka kan, a hanse ka suu. Abigayel mana haya kul har a se šenni kaccu ra wala ibeeri ra hala moo boo.

³⁷ Subbaahoo ra, suuyanoo ben Nabal ga, wandoo na hayaa deede a se kanj tee. Ni mma nee haya ka binoo hay, Nabal gaahamoo buu.

³⁸ Jirbi woy (10) cine banda ga, Abadantaa na Nabal kar, a buu.

Dawda hūji Abigayel

³⁹ Dawda maa kanj Nabal buu, a nee: «Albarka ma bara Abadantaa se kanj faasa ya ne toonaa kanj Nabal n'a tee ya ne ra, kanj na agay, nga tamoo moorandi ifutu! Abadantaa na Nabal goy futaa kanjandi a bonj.» Dawda sanba ka Abigayel wiri hijjay.

⁴⁰ Dawda borey too kate Abigayel do Karmel, i šelanj a bande ka nee: «Dawda k'ir sanba ni do ir ma ni zaa nga se wande.»

⁴¹ A tun, a gunguma, a na nga ndumoo sinji laboo ra, a nee: «Nga ne, ni tamoo ti agay, ay ga tee konja kanj ga ni tamey cewey numay, ay koyoo.»

⁴² Abigayel cahā ka tun, a žigi farka bonj, woy soogo guu hanga a bande, a hanga Dawda dontokey. A tee Dawda wandoo.

⁴³ Woo gar Dawda na Ahinowam, Žizireyel bora a sanbu wande. Ngi boro hinkaa kul tee Dawda se wande.

⁴⁴ Amma haya kanj ti Dawda wandoo Mikal, Sawul ize woyoo, Sawul n'a noo Layiš iz'aroo, Palti, Galim koyraa bora a se.

26

Dawda wanji ka Sawul wii Zif saajoo ra

¹ Zif borey koy Sawul do Gibeya, i nee: «Man'ti Dawda mma goo ma tugu Hakila hondoo ga, labu kogaa tenje?»

² Sawul doo Zif saajoo ra nda Izirayel wongu-ize suubante zenber hinza (3.000) ka koy Dawda ceeci Zif saajoo ra.

³ A na nga kaloo gorandi Hakila hondey ra, labu kogaa tenje, fondaaw jesoo ga. Dawda si goro kala saajoo ra. Waatoo kanj a bay kanj Sawul na nga gaarandi hala saajoo ra,

⁴ Dawda na monnokawayan sanba, a bay kanj cimi no, Sawul too kate.

⁵ Woo ga, Dawda tun ka koy nongoo kanj ra Sawul na kali tee. A dii nongoo kanj ra Sawul ga kani, nda nga wongu-izey jineboraa Abner, Ner iz'aroo. Sawul ga kani kaloo gamoo ra, wongu-ize jamaa g'a kuubi k'a bere.

⁶ Dawda nee Heti boraah Ahimelek, nda Žowab armaa kanj ti Seruya* iz'aroo Abiŝay se: «May no ma baa nga ma doo ay bande Sawul do kaloo ra?» Abiŝay nee: «Ay ga doo ni bande.»

⁷ Dawda nda Abiŝay koy cijinoo ra jamaa do. Woo gar Sawul goo ma kani, a ga jirbi kaloo gamoo ra, nga yaajoo ga sinji laboo ra nga bonoo jere. Abner nda jamaa ga kani k'a kuubi ka bere.

⁸ Abiŝay nee Dawda se: «Hō Irkoy na ni iberoo danj ni kaboo ra, ay g'a wiri ni ga, nanj ya yaaji k'a hay laboo ra cee folloku, ay s'a kar cee hinka.»

⁹ Amma Dawda nee Abiŝay se: «Mas'a wii! May no ma hin ka too Abadantaa suubantaa kanj yonandi do, nga alhakoo mana hun boraah ra?»

¹⁰ Dawda nee koyne: «Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo, Abadantaa no ma hin k'a kar, nga waatoo mma too a ma buu, wala a ma doo wongoo ra i m'a halaci.

¹¹ Yala Abadantaa m'ay waa ay kaboo ma too Abadantaa suubantaa kanj yonandi do. Sohō ay g'a wiri ni ga, yaajoo zaa kanj goo bonoo jere nda hooboo, ir ma koy.»

¹² Dawda na yaajoo nda hooboo zaa kanj goo Sawul bonoo jere, i koy. Boro kul mana dii ey, boro kul mana bay, boro kul moyey mana hay, zama boraah kul goo ma jirbi. Abadantaa n'i kanjandi jirbi koma ra.

¹³ Dawda bere hondoo bonj faa here, a kay nongu mooro ra, tondi hondu faa bonoo ga, farru beeri goo gamey ra.

¹⁴ Dawda kaati ka nee jamaa nda Ner iz'aroo Abner se: «N'si tuuru, Abner?» Abner nee: «May ti ni, ni kanj ga kaati kokoyoo bande?»

¹⁵ Dawda nee Abner se: «Man'ti aru ti ni wala? Ni cine mma bara Izirayel ra? Macin se mana kokoyoo, ni koyoo hawgay? Jamaa boro foo kaa ka kokoyoo, ni koyoo halaci.

¹⁶ Woo kanj n'n'a tee mana boori. Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo, war ga hima ka buu, zama war mana war koyoo hawgay, Abadantaa suubantaa kanj yonandi. Sohō guna, man ra kokoyoo yaajoo nda hooboo kanj cindi bonoo jere?»

¹⁷ Sawul na Dawda jindoo bay, a nee: «Ay iz'aroo, ni jindoo hunday no wala?» Dawda nee: «Ay jindoo no, ay koyoo, ay kokoyoo.»

¹⁸ A nee koyne: «Macin se ay koyoo ga agay, nga tamoo gaarandi ka ceeci k'ay wii? Macin no ay n'a tee? Macin ti ifutaa kanj ay n'a tee?»

¹⁹ Sohō ay koyoo, ay kokoyoo, ay g'a wiri ni ga, hanajer agay, ni tamoo se, nda Abadantaa no ma ni danj ma ifutu tee ya ne, ay ga sargari kaa a se hala a m'ay yaafa, amma nda adamizeyan no, yala i ma laali Abadantaa jine, zama i g'ay gaarandi k'ay kaa Abadantaa tuboo ra kanj ti nga jamaa ka nee ya ne: «Koy koy tanayanj gana.»

²⁰ Yala ay kuroo masi mun ganda Abadantaa ndumoo se nongu mooro ra, zama Izirayel kokoyoo fatta ka nkanji yaada ceeci sanda takaa kanj nda boro ga daanijaana gaaray tondi hondey ra.»

* 26:6 26.6 Seruya ti Žowab, nda Abiŝay, nda Asayel jaa. Dawda woymaa no.

²¹ Sawul nee: «Ay na zunubu tee, yee kate, Dawda ay iz'aroo. Ay si yee ka ifutu tee ma ne, zama hō ay hundoo duu beeray ni do, ay na lakkal janante goy tee, ay hanse ka dere.»

²² Dawda zaabi ka nee: «Kokoyoo yaajoo ne, aru soogey affoo ma kaa k'a taa.

²³ Abadantaa ga boro foo kul bana nda nga šerretaraa nda nga laadirtaraa, zama hō Abadantaa nka ni dan ay kaboo ra, amma ya na baa ay kaboo ma too Abadantaa subantaa kan yonandi do.

²⁴ Takaa kan nda hō ni hunaroo duu ay do alkadar beeri, takaa din da ay hunaroo ma duu alkadar beeri Abadantaa do, de a m'ay kaa torro kul ra.»

²⁵ Sawul nee Dawda se: «Albarka ma huru ni ra Dawda, ay iz'aroo. Goy kul kan n'n'a tee ga koy jine.» Woo banda ga, Dawda koy nga fonda ra, Sawul willi nga do.

27

Dawda koy tugu Filisti borey gandaa ra

¹ Woo banda ga, Dawda nee nga boŋ se: «Sawul kokoroo kul ti han foo a m'ay halaci. Hayaa de kan ay ga hima k'a tee ti ya zuru ka koy Filisti borey gandaa ra, hala Sawul ma fay nda k'ay ceeci Izirayel laboo kul ra, ay ga hallasi kaboo ra.»

² Woo ga, Dawda nda aru zangu idduwaa (600) kan goo a bande bisa ka koy Gat kokoyoo Akiš do kan ti Mawok iz'aroo.

³ Dawda goro Akiš, Gat bora do, nga nda nga borey, boro foo kul nda nga alaayaney, Dawda nda nga wande hinkaa, Ahinowam, Žizireyel bora nda Abigayel, Nabal, Karmel bora adunna wandoo.

⁴ Sawul duu alhabar kan Dawda zuru ka koy Gat, a fay nda nga ceeciyanoo.

⁵ Dawda nee Akiš se: «Ay g'a wiri ni ga, alhormo tee ya ne, m'ay noo koyrawey kan goo hawsaa ra affoo ra nongu kan ra ay hin ka goro. Macin se ay ga goro ni do, agay, ni tamoo, kokoyoo koyraa ra?»

⁶ Zaari follokaa ra Akiš n'a noo Siklak. Woo se Siklak man'ti kala Žuda kokoyoo wane hala hō.

⁷ Waatoo kan Dawda n'a tee Filisti borey gandaa ra man'ti kala jiiri foo nda handu taaci.

⁸ Dawda nda nga borey ga koy Gešur borey, nda Girzi borey, nda Amalek borey tangam affoo-foo, zama borey wey gay, waatoo kul i sii kala Šur laboo ga hala Misira gandaa ra.

⁹ Dawda ga doona ka gandaa kar, a si aru nan, a si woy nan. A ga alman buuney nda alman beerey zaa, nda farkey, nda yoowey, nda bankaarawey, woo banda ga, a willi Akiš do.

¹⁰ Akiš ga doona ka nee: «Man ra war koy tangam hō?» Dawda nee: «Negew saajoo kan goo Žuda gandaa ra here no ir koy, nda Negew saajoo kan goo Yeramel borey here, nda Negew saajoo kan goo Keni borey here.»

¹¹ Dawda si aru nan, a si woy nan ka kate ey Gat. A mma nee nga boŋ se: «I ga hin ka šelan ir ga ka nee: «Wa guna hayaa kan Dawda goo m'a tee.» Woo ti takaa kan a g'a tee waatoo kul kan a goo Filisti borey laboo ga.

¹² Akiš ga naanay Dawda, a mma nee nga boŋ se: «Dawda hanse ka nga boŋ konnandi Izirayel borey se. Sohō a ga tee ya ne tam hala abada.»

28

Filisti borey koy Izirayel wongu

¹ Alwaatoo woo ra, Filisti borey na ngi wongu-ize jamawey marga ka Izirayel tangam. Akiš nee Dawda se: «N’ga bay kaaray kanj ni nda ni arey ga tonton ay ga ka koy wongu.»

² Dawda nee Akiš se: «Aywa, hayaa kanj agay, ni tamoo g’a tee, n’ga kaa ka dii a.» Akiš nee Dawda se: «Woo ga, ay ga ni tee ay lakkalkaa hala abada.»

Sawul koy En-Dor gunandikaw woyoo do a ma gunandi nga se

³ Woo gar Samiyel buu, Izirayel kul n’a hēe, a suturandi Rama nga koyraa ra. Sawul na borey kanj ga bukawey cee k’i hāa nda gunandikey gaaray k’i kaa gandaa ra.

⁴ Filisti borey marga ka koy ngi kaloo gorandi Šunem. Sawul na Izirayel kul marga, i na ngi kaloo gorandi Gilbowa.

⁵ Waatoo kanj Sawul dii Filisti borey kaloo, a hunbur, binoo hanse ka dunbu.

⁶ Sawul na Abadantaa ibaayoo ceeci, Abadantaa man’a zaabi, a man’a zaabi handiri ra, a man’a zaabi nda alkurra goy jinawey kanj ti Urim, a man’a zaabi nda annabey.

⁷ Sawul nee nga goykey se: «Wa woy ceeci ya ne kanj ga bukawey cee k’i hāa hala ya koy a do k’a hāa.» Goykey nee a se: «Guna, En-Dor koyraa ra woy foo goo no kanj ga bukawey cee k’i hāa.»

⁸ Sawul na nga boŋ bere ka bankaaray tanayanj danj ka koy, nga nda boro hinka a bande. I too woyoo do cijinoo ra. Sawul nee a se: «Ay g’a wiri ni ga, ma bukawey cee k’i hāa ya ne, bora kanj ay g’a har ma ne tunandi ya ne.»

⁹ Woyoo nee a se: «Guna, n’ga bay far hayaa kanj Sawul n’a tee, takaa kanj nda a na borey kanj ga bukawey cee k’i hāa nda wey kanj ga gunandi gaaray k’i kaa gandaa ra. Adiši macin se n’ga kumsay hirri ya ne k’ay noo buuyan se?»

¹⁰ Sawul žee a se Abadantaa maapoo ga ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo, zukandiyān kul si duu ni hayaa woo se.»

¹¹ Woyoo nee: «May no n’ga baa y’a tunandi ma ne?» A nee: «Samiyel tunandi ya ne.»

¹² Waatoo kanj woyoo dii Samiyel, a na kaati beeri tee, a nee Sawul se: «Macin se n’n’ay darga? Sawul ti ni.»

¹³ Kokoyoo nee a se: «Masi hunbur. Macin no n’ga dii a?» Woyoo nee Sawul se: «Ay ga dii koy kanj ga fatta laboo ra.»

¹⁴ Sawul nee a se: «Taka foo nda a ga hima?» Woyoo nee: «Aru žeena kanj ga fatta, burmusu ga didiji a ga.» Sawul bay kanj Samiyel no. A sonbu ka nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma.

¹⁵ Samiyel nee Sawul se: «Macin se n’n’ay torro k’ay fattandi?» Sawul nee: «Kankamyan beeri ra ay goo, Filisti borey goo m’ay wongu, Irkoy mooru agay, a mana tuuru ya ne nda annabey, a mana tuuru ya ne handiri ra. Ya nka ni cee hala ma hayaa har ya ne kanj ay ga hima k’a tee.»

¹⁶ Samiyel nee: «Nda Abadantaa mooru ni, a tee ni yenjekasinaa, adiši macin se n’g’ay hāa koyne?»

¹⁷ Hayaa kanj Abadantaa bay k’ay donto y’a har ma ne nga maapoo ga, da ti woo ka tee. Abadantaa nka kokoytarāa taa ni kone k’a noo boro tana se kanj ti Dawda.

18 Zama mana hanjajer Abadantaa se, takaa kanj nda Abadantaa futu Amalek borey ga ka nee ma ne m'i halaci, mana woo din tee, woo maaganda se Abadantaa mo ga woo tee ma ne hō.

19 Ni bande, Abadantaa ga Izirayel mo danj Filisti borey kabey ra. Suba, ni nda ni iz'arey, war ga bara ay bande, Abadantaa ga Izirayel wongu-izey danj Filisti borey kabey ra.»

20 Dogoo din da Sawul kanj ganda nga kuuroo kul bande. A hanse ka hunbur Samiyel šenney maaganda. Koyne mo gaabi sii a ra, zama zaaroo kul nda cijinoo kul a mana haya kul ŋaa.

21 Woyoo kaa Sawul do, a dii kanj a hanse ka zalba, a nee a se: «Agay, ni tamoo, ay na hanjajer ma ne, ay n'ay hundoo danj farratay ra ka hanjajer ni šenney se kanj n'n'i har ya ne.

22 Sohō ay g'a wiri ni ga, ni mo ma hanjajer agay, ni tamoo se, nanj ya ni noo haya kanj m'a ŋaa, hala ma duu sahā ka koy ni fondaa ra.»

23 Amma Sawul wanji, a nee: «Ay si ŋaa.» Nga goykey nda woyoo gaabandi a ga a ma ŋaa, a kokor ka hanjajer i se. A tun laboo ra ka goro daaroo ga.

24 Woyoo goo nda haw-ize biirimaw nga windoo ra, a cahā ka koy a wii, a na farin zaa, a n'a loobu, a na takulayanj kanj ra dolobiri sii tee.

25 A n'i danj Sawul nda nga goykey jine, i ŋaa. I tun ka koy cijin follokaa din da ra.

29

Filisti borey na Dawda kaa ngi ra

1 Filisti borey na ngi wongu-ize jamawey kul marga Afek. Izirayel na nga kaloo gorandi hari hundogoo kanj goo Žizireyel jere.

2 Filisti borey bonjkoyney ga dira ngi wongu-ize margari zangu foo-foo (100) nda zenber foo-foo (1.000) jine, margari foo kul bonjkoyni foo. Dawda nda nga borey goo Akiš bande banda here, i ga koy jine.

3 Filisti borey bonjkoyney nee: «Mayyanj ti Eberewey wey?» Akiš nee Filisti borey bonjkoyney se: «Dawda no kanj ga goy Sawul, Izirayel kokoyoo se. A goo ay bande za waatiyanj, a bisa jjiiri, k'a dii za hanoo kanj a ma kaa hala hō ay si hin ka haya kul har a ga.»

4 Filisti borey bonjkoyney futu Akiš ga, i nee a se: «Aroo woo willandi, a ma yee nga gorodogoo ra kanj n'n'a kayandi a se. A masi koy ir bande wongoo ra, a masi koy tee ir se iberi wongoo ra. Taka foo nda aroo woo ga hin ka kan nga koyoo Sawul se nda a man'ti a nka koy ir aruyanj jindey kaa?»

5 Man'ti Dawda woo da se i ga don ka nee:

<Sawul na boro zenberyanj wii,

Dawda na boro zenber woyyanj wii?> * »

6 Akiš na Dawda cee ka nee a se: «Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo, boro šerrante ti ni, a ga kan ya ne ma koy wongoo ra ka yee kate ay bande, ir nda wongu-izey, zama ya na dii ni ga haya futu kul za hanoo kanj ni kaa ay do hala hō, amma Filisti borey bonjkoyney si baa ni.

7 Woo ga, willi nda baani, hala masi haya kul tee kanj si kan Filisti borey bonjkoyney se.»

* 29:5 29.5 Zamnaa 18.7; 21.12.

⁸ Dawda nee Akiš se: «Macin no ay n'a tee, macin no ni dii a agay, ni tamoo ga za ay goo ni jeroo ga hala hō, hala ya si koy ay koyoo, ay kokoyoo iberey wongoo?»

⁹ Akiš zaabi ka nee Dawda se: «Ay ga bay, zama n'ga kan ya ne sanda Irkoy almalayka. Amma Filisti borey boŋkoyney nee kan n'si žigi ka koy ir bande wongoo ra.

¹⁰ Adiši ma biya ka tun, ni nda ni koyoo goykey kan kaa ni bande. Wa biya ka tun, war ma koy za moo boo.»

¹¹ Dawda nda nga borey biya ka tun ka koy za moo boo, i willi Filisti borey gandaa ra. Filisti borey žigi ka koy Žizireyel.

30

Amalek borey na Siklak koyraa ton

¹ Dawda nda nga borey too Siklak koyraa ra ngi diraa jirbi hinzantoo hane, i gar kan Amalek borey kan Negew borey nda Siklak borey ga k'i kar ka nuune danj Siklak k'a ton hala a tee boosu.

² I na woyey kan goo a ra dii, i na borey kul kan goo no dii, soogey nda boro beerey. I mana boro kul wii, amma i nk'i ka koy nda ey ngi bande.

³ Waatoo kan Dawda nda nga borey too koyraa ra, i gar koyraa ton, ngi woyey, nda ngi iz'arey, nda ngi ize woyey, Amalek borey n'i ka koy.

⁴ Woo ga, Dawda nda jamaa kan goo a bande na jinde jer ka hēe hala nongu kan ra i sii nda gaabi ka hēe.

⁵ I koy nda Dawda wande hinkaa mo kanjan ti Ahinowam, Žizireyel bora nda Abigayel kan ti Nabal, Karmel bora aduŋna wandoo.

⁶ Dawda binoo hanse ka maray, zama jamaa goo ma nee kan i ma Dawda warra nda tondi k'a wii, zama jamaa kul biney tun, boro foo kul nga iz'arey wala ize woyey maaganda. Amma Dawda na bine tee Abadantaa, nga Koyoo albarkaa ra.

⁷ Dawda nee Ahimelek iz'aroo Abiyatar kan ti sargari juwalkaa se: «Ay g'a wiri ni ga, kate ya ne beene kaayi-izoo hala ay ga Irkoy ibaayoo ceeci.» Abiyatar kate Dawda se beene kaayi-izoo.

⁸ Dawda na Abadantaa ibaayoo ceeci ka nee: «Ya komakaw jamaa woo gaarandi wala? Ay ga duu ey wala?» A nee a se: «I gaarandi, šikka sii n'ga duu ey, šikka sii n'g'i taa i kone.»

⁹ Dawda na fondaa zaa, nga nda boro zangu idduwaa (600) kan goo a bande. Kan i too gooroo kan se i ga nee Besor ra, boroyan i ra kay no din.

¹⁰ Dawda na Amalek borey gaarandi nda boro zangu taacaa (400), zama boro zangu hinkaa (200) ka kay kanjan mana hin ka Besor gooroo denj ka bisa takaa kan nda i fara.

¹¹ I na Misira boro foo gar saajoo ra, i n'a ka koy Dawda do. I n'a noo takula, a ŋaa, i n'a noo hari, a hanj.

¹² I na jeejay-ize koga gabante nda alaneb-ize koga gabante hinka noo a se. Waatoo kan a ŋaa, hundoo yee kate. Woo gar jirbi hinza cijin nda zaari a mana ŋaa a mana hanj.

¹³ Dawda nee a se: «May ti ni koyoo? Man ra ni hun?» A nee: «Misira soogo ti agay, Amalek boro banŋa. Ay goo nda jirbi hinza hō kan ay koyoo k'ay nanj, zama ay sii nda baani.

¹⁴ Ir nka Keret borey kan goo Negew saajoo ra, nda Žuda laboo, nda Kaleb Negew saajoo kar, ir na nuune danj Siklak koyraa ra k'a tee boosu.»

15 Dawda nee a se: «N’ga hin ka koy nda agay komakaw jamaa woo do wala?» A nee: «Žee ya ne nda Irkoy kanj n’s’ay wii, de mo n’s’ay danj ay koyoo kaboo ra, ay ga ni ka koy komakey wey do.»

Dawda na Amalek borey kar

16 Aroo na Dawda ka doo ka koy Amalek borey dogey cebe a se. I na Amalek borey gar nongoo kul ra, i ga ŋaa, i ga hanj, i ga hooray, zama algaaniima beeri no i n’a zaa Filisti borey gandaa ra nda Žuda gandaa ra.

17 Dawda n’i kar za alfazar hala subaa cijinoo ra, boro kul mana hallasi i ra nda man’ti aru sooga zangu taaci (400) kanjanj žigi yooyanj ga ka zuru.

18 Dawda na hayaa kul taa kanj Amalek borey bay k’a zaa. Woo ra Dawda na nga wande hinkaa mo taa i kone.

19 Boro kul mana kuma Dawda borey ra, a ma tee ikaccu, wala ibeeri, wala iz’aru, wala ize woy, wala algaaniimaa, haya kul mana kuma hayey kanj i bay k’i taa i kone ra, Dawda kate nda a kul.

20 Dawda na adabba buuney nda adabba beerey kul zaa. Borey kanj ga alman kurey boy ga dira adabbawey jine ka nee: «Dawda algaaniimaa ti woo kanj a duu a wongoo ra.»

21 Woo banda ga, Dawda yee kate boro zangu hinkaa (200) do kanj faraa se i mana hin ka hanga a, i cindi Besor gooroo ra. I fatta ka Dawda nda jamaa kanj goo a bande kubay. Dawda too i do k’i hãa wala i ga saabu.

22 Boro laaley kul nda boro yaamey kul borey ra kanj hanga Dawda ka koy, nee: «Zama i mana hanga ir bande, ir si haya kul noo i se algaaniimaa ra kanj ir n’a taa, nda man’ti boro foo kul nga wandoo nda nga izey, i m’i zaa ka koy.»

23 Amma Dawda nee: «War masi takaa woo tee, ag’armey, hayaa kanj Abadantaa n’a noo ir se ra. Zama a n’ir lakkal, a na komakaw jamaa kanj kanj ir ga danj ir kabey ra.

24 May no ma yadda war ţennoo woo se? Bora kanj doo ka koy wongoo ra bagaa nda bora kanj cindi ka jinawey hawgay kul ga hima ka sawa, i mma zamna cere game.»

25 Dawda na woo kayandi a ma tee hantum nda hantum kanj kayandi Izirayel se za hanoo din hala hõ.

26 Waatoo kanj Dawda too Siklak, a na algaaniimaa jere foo sanba Žuda boro beerey, nga cerey se ka nee i se: «Nga ne, war gomnoo no kanj hun algaaniimaa ra kanj taandi Abadantaa iberey kone.»

27 A sanba Betel boro beerey se, nda Ramot boro beerey kanj goo Negew se, nda Yatir boro beerey se,

28 nda Aroyer boro beerey se, nda Sifmot boro beerey se, nda Eţtemowa boro beerey se,

29 nda Rakal boro beerey se, nda boro beerey kanj goo Yeramel borey koyrawey ra se, nda boro beerey kanj goo Keni borey koyrawey ra se,

30 nda Horma boro beerey se, nda Bor-Aţanj boro beerey se, nda Atak boro beerey se,

31 nda Hebronj boro beerey se, nda nongey kul kanj ra Dawda nda nga borey bay ka bisa boro beerey se.

31

*Sawul buu Filisti borey wongoo ra
(Taarikey 1na 10.1-14)*

¹ Filisti borey koy Izirayel wongu. Wongoo ra Izirayel borey zuru Filisti borey jine. I na Izirayel boroyan wii Gilbowa tondi hondoo boŋ.

² Filisti borey hanse ka Sawul nda nga iz'arey šiita. I na Žonatan, nda Abinadab, nda Malkišuwa kanjan ti Sawul iz'arey wii.

³ Wongoo hanse ka koron Sawul ga. Birawkarkawyan dii Sawul, a hanse ka jijiri hunburay se birawkarkey jine.

⁴ Sawul nee boraa kan ga nga wongu jinawey zaa se: «Ni takubaa hoobu m'ay hay nda a k'ay wii, jofolowey wey masi kaa k'ay hay ka hooray ay ra.» Boraa kan ga nga wongu jinawey zaa mana yadda, zama a hanse ka hunbur. Woo ga, Sawul na nga takubaa zaa, a na nga boŋ warra a ga.

⁵ Boraa kan ga Sawul wongu jinawey zaa, ga dii kan a buu, nga mo na nga boŋ warra nga takubaa ga, a buu a bande.

⁶ Zaari follokaa din da ra, Sawul nda nga iz'aru hinzaa, nda nga boraa kan ga nga wongu jinawey zaa, nda nga wongu-izey kul buu cere bande.

⁷ Izirayel borey kan ga goro gooroo jere faa ga nda wey kan goo Žurdeŋ isaa jere faa ga dii Izirayel borey zuru, de mo Sawul nda nga iz'arey buu. I na koyrawey nan ka zuru. Filisti borey kaa ka goro dogey ra.

⁸ Subaa ra, Filisti borey kaa ka bukawey hayey kaa i ga, i dii Sawul nda nga iz'aru hinzaa kanjan kan Gilbowa tondi hondoo boŋ.

⁹ I na Sawul boŋoo dunbu ka nga wongu jinawey kaa a ga. Woo banda ga, i koy alhabar kaanaa har Filisti borey gandaa kul ra ngi tooru hugey ra nda jamaa ra.

¹⁰ I na Sawul wongu jinawey dan tooru woyey kan se i ga nee Astarteyan hugoo ra, i na bukaa kanji Bet-Šeyan cetaa ga.

¹¹ Waatoo kan Yabeš koyraa kan goo Galad gandaa ra, borey maa hayaa kan Filisti borey n'a tee Sawul se,

¹² woo ga, asajawey kul tun ka dira cijinoo kul ka koy Sawul bukaa, nda nga iz'arey bukawey kaa Bet-Šeyan cetaa ga. Woo banda ga, i willi kate Yabeš, i n'i ton no din.

¹³ I na ngi birey zaa k'i fiji Yabeš tuuriŋnaa beeroo cire kan maapoo ti tamaris. Woo banda ga, i na jirbi iyye tee i ga meehaw.

Samiyel citaabu hinkantoo

Citaaboo fahamandiroo

Citaaboo woo ga ciyandi Samiyel citaabu hinkantoo. A ga kokoyoo Dawda waatoo šenney deede. A šelanj waatoo ga kaŋ Dawda tee Žuda gandaa se kokoy, woo ga duwandi zamna 1na—4to ga. A ga šelanj waatoo ga kaŋ Dawda goro kokoytaraa ra Izirayel gandaa kul boŋ, woo ga duwandi zamna 5to—24to ga.

Dawda na gandaa boobo wongu ka nga laamaa gorandi, ka ngi iberey gandawey taa i kone.

Dawda naanay Irkoy nda cimi, woo se a tee boro kaŋ kan Irkoy se, a kan nga gandaa borey mo se. Woo kul, Dawda na haya tee Abadantaa jine kaŋ mana kan Abadantaa se, woo se Irkoy na annabi Natanj sanba Dawda do, a šelanj a se. Dawda yadda nga zunuboo ga, a yee kate Irkoy ga.

Dawda hanse ka kan Izirayel borey se, woo maaganda se i baa Dawda ize ma laamaa zaa Dawda dumaa ga.

Irkoy bangandi Dawda se kaŋ waati kul boro ga duwandi nga hugoo ra kaŋ ga goro kokoytaraa ra dumaa ga. Woo g'ir fahamandi hayaa kaŋ se Hallasikaa kaŋ ti Isa Almasihu kaŋ Irkoy n'a sanba, i ga nee a se «Dawda Haamaa» Amaana Taagaa ra (Matiyu 20.29–34; 21.9).

Citaaboo woo ga hin ka zamnandi kanje iddu:

1. *Dawda goro kokoytaraa ra Žuda gandaa ra (zamna 1na—4to).*
2. *Dawda goro kokoytaraa ra Izirayel gandaa kul boŋ (zamna 5to—6to).*
3. *Irkoy na albarka daŋ Dawda kokoytaraa ra (zamna 7to—10to).*
4. *Dawda nda Uri wandoo Batšeba fillaa (zamna 11to—12to).*
5. *Šendawey kaŋ duu Dawda hugoo (zamna 13to—20to).*
6. *Dawda waati kokorantey (zamna 21to—24to).*

Dawda maa Sawul nda Žonatanj buuroo

(Samiyel 1na 31; Taarikey 1na 10.1–14)

¹ *Sawul buuroo banda ga, Dawda willi ka hun Amalek borey wongudoo ra. A cindi Siklak koyraa ra jirbi hinka.*

² *Jirbi hinzantoo hane, aru foo ne kaŋ kaa ka hun Sawul kaloo ra, darbawey kottu, boŋoo kul ti labu. Kaŋ a too kate Dawda do, a kaŋ laboo ra ka gunguma.*

³ *Dawda nee a se: «Man ra ni hun?» A nee a se: «Ya nka zuru ka hun Izirayel kaloo ra.»*

⁴ *Dawda n'a hãa ka nee: «Macin ka tee? Ay g'a wiri ni ga, m'a har ya ne.» A nee: «Izirayel jamaa zuru wongoo se, boro boobo kaŋ i ra ka buu. Sawul hunday nda nga iz'aroo Žonatanj buu.»*

⁵ *Dawda nee aru soogaa se kaŋ na alhabaroo woo tee a se: «Taka foo nda ni bay kaŋ Sawul nda nga iz'aroo Žonatanj buu?»*

⁶ *Aru soogaa kaŋ na alhabaroo tee a se nee: «Waatoo woo kaa ka gar kaŋ ay sii kala Gilbowa tondi hondoo boŋ, Sawul goo ma dibi nga yaajoo ga, bari torkawey goo ma toor'a k'a šiita.*

⁷ *A peli, a dii agay, a n'ay cee. Ay nee a se: «Agay ne.»*

⁸ *A nee ya ne: «May ti ni?» Ay nee a se: «Amalek boro ti agay.»*

⁹ A nee ya ne: «Ay g'a wiri ni ga, kay ay jeroo ga m'ay wii, zama ay goo ma binini, ba nda ay hundoo kul goo ay ra jina.»

¹⁰ Ay kay jeroo ga, ay n'a wii, zama ay ga bay kanj a si fatta hayaa woo ra. Ay na kokoytaray fuulaa kanj goo bonjoo ra kaa nda hiiroo kanj goo kaboo ra ka kate ey ma ne, ay koyoo.»

¹¹ Dawda na nga darbawey dii k'i kottu, borey kul kanj goo a bande na takaa follokaa tee.

¹² Biney maray, i hēe, i meehaw hala cijinoo ra Sawul, nda nga iz'aroo Žonatanj, nda Abadantaa wongu-ize jamaa, nda Izirayel hugoo borey kanj kanj takubaa cire maaganda se.

¹³ Dawda na aru soogaa kanj na alhabaroo tee a se hāa ka nee: «Man wane nda ni?» A nee: «Ay man'ti kala Amalek boro taabušante iz'aru.»

¹⁴ Dawda nee a se: «Taka foo nda mana hunbur ka ni kaboo too Abadantaa suubantaa kanj yonandi do k'a wii?»

¹⁵ Dawda na aru sooga foo cee, a nee a se: «Man kate, a wii.» Aroo na Amalek boraa kar, a buu.

¹⁶ Dawda nee a se: «Ni kuroo alhakoo ma kanj ni ga. Ni mipoo ga tee ni ga seede, zama ni nee kanj Abadantaa suubantaa kanj yonandi, ni no ka wii.»

Dawda na buuyan hēeni dooni dunbu Sawul nda Žonatanj se

¹⁷ Dawda na buuyan hēeni doonoo woo don Sawul nda Sawul iz'aroo Žonatanj maaganda,

¹⁸ a nee kanj i m'a waanandi Žuda borey se, biraa doonoo no. A hantumandi tiiraa ra kanj se i ga nee boro šerrantaa tiiraa*.

¹⁹ «Izirayel, ni daržaa wiyandi ni hondey ga.

Taka foo nda asajayanj kanj?

²⁰ A masi harandi Gat ra,
war masi koy nda alhabaroo Aškelonj lolawey ra.
Nda man'ti woo, Filisti ize woyey ga jaali,
Filisti jofolowey wey ize woyey ga yafarhā.

²¹ Gilbowa tondi hondey,
yala ncirjri nda harandanj masi kanj war bonj,
faari masi hay ni do,
zama no din ra asajawey koraa žiibi,
Sawul koraa si yee ka yonandi nda jii.

²² Iberey bukawey kuroo jine,
iberi wongaarey maanoo jine,
Žonatanj biraa si yee banda,
Sawul takubaa si fatta yaada.

²³ Sawul nda Žonatanj kanjanj borey ga bag'ey, i ga kan borey se,
ba buuyan man'i fay,
i ga cahā nda dutalyanj,
i gaabi nda ganjihaylayanj.

²⁴ Izirayel ize woyey, wa hēe Sawul ga,
nga kanj ga war bankaaray nda darbawey dawlanteyanj
kanj teendi nda šilli ciray zaram,
nga kanj ga wura taalam danj war darbawey ga.

* 1:18 1.18 Žozuwe 10.13.

25 Taka foo nda asajayan kanj wongoo gamoo ra?

Izirayel, i na Žonatan hay k'a wii ni hondey bonj.

26 Ni maaganda se, ag'armaa Žonatan, ay goo binemarayyan ra.

Ay boro maana ti ni,
bajoo kanj n'na tee ya ne ga bisa woy baji.

27 Macin se asajayan kanj?

Macin se wongu jinawey halaci?»

2

Dawda tee Žuda kokoyoo Hebronj

1 Hayey din banda ga, Dawda na Abadantaa ibaayoo ceeci ka nee: «Ya žigi ka koy Žuda koyrawey affoo ra wala?» Abadantaa nee a se: «Žigi.» Dawda nee: «Man ra ya žigi?» A nee: «Hebronj.»

2 Dawda žigi ka koy no din, nga nda nga wande hinkaa, Ahinowam, Žizireyel bora nda Abigayel, Nabal, Karmel bora aduŋŋa wandoo.

3 Dawda na nga borey mo ka žigi kanj goo a bande, boro foo kul nda nga alaayaney, i koy goro Hebronj koyrawey ra.

4 Žuda arey kaa, no din ra i na Dawda yon hala a ma tee Žuda borey se kokoy. I nee Dawda se kanj Yabeš koyraa kanj goo Galad borey no ka Sawul fiji.

5 Dawda na dontokawayan sanba Yabeš kanj goo Galad borey do ka nee i se: «Abadantaa ma albarka danj war ra, zama war na borohennataraa woo tee Sawul se, war koyoo, war n'a fiji.

6 Sohō yala Abadantaa mo ma borohennataray nda laadirtaray tee war se waati kul. Agay hunday ga gomni tee war se, zama war na woo tee.

7 Wa bine tee, war ma tee wongaariyan, Sawul, war koyoo buu, agay no Žuda borey n'ay yon hala ya tee a se kokoy.»

Iš-Bošet tee Izirayel kokoyoo

8 Woo gar Ner iz'aroo Abner kanj ti Sawul wongu-izey jineboraa na Sawul iz'aroo Iš-Bošet zaa ka koy Mahanayim.

9 A n'a tee kokoy Galad, nda Ašer borey*, nda Žizireyel, nda Efrayim, nda Benžamej, nda Izirayel kul se.

10 Jiiri woytaaci (40) bara Sawul iz'aroo Iš-Bošet se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra Izirayel ra. A na jiiri hinka tee kokoytaraa ra. Žuda borey hinne ka hanga Dawda.

11 Waatoo kanj Dawda n'a tee kokoytaray ra Hebronj, Žuda borey bon man'ti kala jiiri iyeye nda handu iddu.

Žuda nda Izirayel wongoo Gabawonj

12 Ner iz'aroo Abner, nga nda Sawul iz'aroo Iš-Bošet goykey hun Mahanayim ka fondaa zaa ka koy Gabawonj.

13 Seruya† iz'aroo Žowab nda Dawda goykey mo koy tangam. Wongu kur hinkaa na cere kubay Gabawonj hari margadogoo jere, affoo kay haroo jere foo ga, affaa kay jere faa ga.

* 2:9 2:9 Ašer borey, hantum fooyan ga nee Ašur borey, affooyan ga nee Gešur borey. † 2:13 2:13 Samiyel 1na 26.6.

14 Abner nee Žowab se: «Hayaa ne kaŋ ay g'a wiri ni ga, aru soogey ma tun ka yenje ir jine hala ir ma dii ngi gaaboo.» Žowab nee: «I ma tun.»

15 Aru soogey tun ka bisa, ngi hinnaa ga sawa: boro woy cindi hinka (12) Benžameŋ borey nda Sawul iz'aroo IŠ-Bošet se, boro woy cindi hinka (12) Dawda goykey se.

16 Affoo kul na boro foo dii nda boŋoo, cere bande i na takubaa nuusu cere caraa ra. I kaŋ cere bande ka buu. I na no din maapoo daŋ Tondey faaroo. A sii kala Gabawoŋ.

17 Hanoo woo yenje tee kaŋ ga hanse ka hottu kaŋ ra Dawda goykey na Abner nda Izirayel borey kar.

18 Seruya iz'aru hinzaa kaŋ ti Žowab, nda Abišay, nda Asayel goo no din. Asayel ga cahā ma nee jeeri kaŋ ga zuru hawsaa ra.

19 Asayel na Abner gaarandi, a mana šiiri ka hun nga ceedogey bande ka koy kabe guma wala iwaawa here.

20 Abner peli, a nee: «Ni no Asayel?» A nee: «Agay no.»

21 Abner nee a se: «Šiiri kabe guma wala iwaawa here, ma soogey wey affoo dii k'a wii ka nga wongu jinawey kaa a ga.» Amma Asayel mana yadda nga ma hun a bande.

22 Abner yee koyne ka nee Asayel se: «Hun ay bande, wala ya ni kar ganda? Taka foo nda ay ga hin ka ni armaa Žowab tenje k'a guna?»

23 Amma Asayel wanji ka hun a bande. Woo ga, Abner n'a kar gundoo ra nda nga yaajoo koroo, yaajoo zollo ka fatta nda banda here. A kaŋ ka buu dogoo din da. Boro kul kaŋ too nongoo ra kaŋ ra Asayel kaŋ ka buu ga kay.

24 Žowab nda Abišay na Abner gaarandi. Waynaa kaŋ waatoo kaŋ i ga too Amma hondoo do kaŋ goo Giya se jine, Gabawoŋ saajoo fondaa ra.

25 Benžameŋ borey tee Abner bande jama folloku, i cindi hondu foo boŋoo boŋ.

26 Abner na Žowab cee ka nee: «Takuba si fay nda wiiyan wala? N'si bay kaŋ binemarayyan goo benantaa ga wala? Hala waati foo no n'ga nee borey se i ma kay i masi ngi armye gaarandi?»

27 Žowab nee: «Ay ga žee nda Irkoy kaŋ ga huna maapoo, nda ni nka mana šelan, borey si fay nda ka ngi armye gaarandi hala subbaahi.»

28 Žowab na hilli hēenandi, nga borey kul kay, i fay nda ka Izirayel gaarandi, i na wongoo kayandi.

29 Abner nda nga borey na cijinoo kul tee i ga dira Ganganoo gandaa ra, i na Žurdeŋ isaa deŋ, i na Bitroŋ kul dunbu ka bisa ka koy too Mahanayim.

30 Žowab hun Abner gaarandiroo ra, a na jamaa kul marga, boro woy cindi yagga (19) ka kuma Dawda borey ra, Asayel mo kuma.

31 Dawda goykey na boro zangu hinza nda woydu (360) kar k'i wii Benžameŋ nda Abner borey ra.

32 I na Asayel bukaa ka koy, i n'a sutura nga baabaa saaraa ra Betelehem. Žowab nda nga borey na cijinoo kul tee i ga dira, i too Hebron moo booyan ga.

3

¹ Wongoo gay Sawul hugoo borey nda Dawda hugoo borey game. Dawda mma koy de a ga duu gaabi, Sawul hugoo borey mma koy de nga gaaboo ga žabu.

*Dawda iz'arey kanj a duu ey Hebron
(Taarikey 1na 3.1-4)*

² Dawda duu iz'aruyan waatoo kanj a goo Hebron. Nga iz'aru jinaa ti Amnon kanj a duu a nga Žizireyel koyraa boraa Ahinowam ga.

³ Ihinkantoo ti Kileyab kanj a duu a nga Nabal, Karmel koyraa boraa adunna wandoo Abigayel ga. Ihinzantoo ti Absalom kanj a duu a nga wandoo Maaka ga, Maaka ti Gešur kokoyoo Talmay ize woyoo.

⁴ Itaacantoo ti Adoniya kanj a duu a nga wandoo Hagit ga. Igguwantoo ti Šefatiya kanj a duu a Abital ga.

⁵ Idduwantoo ti Yitreyam kanj a duu a nga wandoo Egla ga. Wey ti borey kanj hayandi waatoo kanj Dawda goo Hebron koyraa ra.

Abner nda Iš-Bošet citi cere ga

⁶ Waatoo kanj wongoo goo Sawul hugoo borey nda Dawda hugoo borey game, nga no Abner duu gaabi Sawul hugoo borey ra.

⁷ Sawul cindi nda wahay foo kanj maapoo ti Rispa, Aya ize woy no. Woo gar Iš-Bošet nee Abner se: «Macin se ni marga nda ay baabaa wahayoo?»

⁸ Iš-Bošet šenney hanse ka Abner futandi, a nee: «Hanši bonj kanj Žuda wane nda ti agay wala? Hō ay ga goy nda borohennataray ni baabaa Sawul hugoo borey, nda nga armaa, nda nga hangasiney here. Ay mana ni noo Dawda se, nga no hō no n'ga citi ay ga ka nee ay na laybu tee woyoo woo maaganda.

⁹ Irkoy ma goy goy Abner ga, nda ay mana hayaa tee Dawda se kanj Abadantaa žee kanj nga g'a tee a se,

¹⁰ ka kokoytaraa taa Sawul hugoo borey kone, ka Dawda gorandi kokoytaraa ra Izirayel nda Žuda bonj, za Dan hala Ber-Šeba.»

¹¹ Iš-Bošet mana yadda ka ba šenni foo har koyne Abner se, zama a mma hunbur a.

Abner kara Dawda ga

¹² Abner na dontokawyan sanba Dawda do nga maapoo ga, i ma nee a se: «May wane nda gandaa?» A nee mo: «Amaana danj agay nda ni game, guna, ay ga ni gaa hala Izirayel kul ma hanga ni.»

¹³ Dawda nee: «A boori, ay ga amaana danj agay nda ni game. Haya folloku no ay g'a wiri ni ga kanj ti masi kay ay jine nda Sawul ize woyoo Mikal sii ni bande.»

¹⁴ Dawda na dontokawyan sanba Sawul iz'aroo Iš-Bošet do ka nee a se: «Ay noo ay wandoo Mikal kanj ay n'a hiiji ka nga hiijay almanoo bana nda Filisti borey arey toošidoo mee kuuru ize zangu (100).»

¹⁵ Iš-Bošet sanba k'a taa nga kurjoo Paltiyel kone kanj ti Layiš iz'aroo.

¹⁶ Nga kurjoo hanga a hala Bahurim a ga hēe. Woo ga, Abner nee a se: «Willi ka koy ni do.» A willi ka koy nga do.

¹⁷ Abner nka šelanj Izirayel boro beerey se ka nee: «A gay war ga baa Dawda ma tee war se kokoy.

¹⁸ Sohō no war ga hima ka tun ka goy woo din fondaa ra, zama Abadantaa nka nee Dawda ga: «Dawda, ay tamoo nda ay g'ay jamaa Izirayel hallasi Filisti borey kabey ra nda ngi iberey kul kabey ra.»

¹⁹ Abner šelanj Benžamenj borey mo se. Woo banda ga, a koy Hebron. Hayaa kul kanj ga Izirayel borey nda Benžamenj hugoo borey waafaku, Abner koy a har Dawda se.

20 Abner too Dawda do Hebron, nga nda boro waranka (20). Dawda na hoyandi tee Abner nda borey kanj goo a bande se.

21 Abner nee Dawda se: «Ay ga tun ka koy Izirayel kul marga ni hinoo cire, ay koyoo, ay kokoyoo. Amaana ma huru ngi nda ni game, n'ga laama nongu kanj ni baa ra.» Dawda na Abner nanj a ma koy, a koy nda baani.

Žowab na Abner wii

22 Nga ne, Dawda tamey nda Žowab yee kate ka hun wongudoo ra, i kaa nda algaaniima beeri. Abner sii koyne Dawda jere Hebron, zama Dawda nk'a nanj a ma koy, de mo a koy nda baani.

23 Waatoo kanj Žowab nga wongu-izey kul kanj goo a bande kaa, i nee Žowab se: «Ner iz'aroo Abner kaa kokoyoo do, a n'a nanj a ma koy nda baani.»

24 Žowab koy kokoyoo do, a nee: «Macin no n'n'a tee? Guna, Abner kaa ka dii ni, macin se n'n'a nanj a ma koy hinne?»

25 N'ga Ner iz'aroo Abner bay. A nka kaa ka ni darga, ka ni koyyaney nda ni kaayaney bay, ka haya kul kanj ni goo m'a tee bay.»

26 Waatoo kanj Žowab fatta Dawda do, a na dontokawyanj danj Abner cewoo ra. I na Abner gar fondaa ra Sira dayoo do, i n'a cee k'a ka willi Hebron. Dawda mana hayaa kul bay woo se.

27 Waatoo kanj Abner yee kate Hebron, Žowab n'a ka koy jere ga koyraa mijoo jeroo ga ka šelanj a se nda lakkalkanay, no din ra a na Abner hay gundoo ra k'a wii, ka nga armaa Asayel kuroo faasa.

28 Waati banda ga, kanj Dawda maa šennoo, a nee: «Agay nda ay hinoo ga henan hala abada Abadantaa jine Ner iz'aroo Abner kuroo alhakoo ra.

29 Yala nga alhakoo ma kanj Žowab nda nga hugoo borey kul bonj. Yala waati kul boro masi janj Žowab hugoo ra kanj toošidogoo ga mandi, wala a ma jiray, wala nga goyoo ma tee haabu biijan, wala takuba m'a kanjandi, wala a ma janj nga meenjaaroo.»

30 Takaa woo nda Žowab nda nga armaa Abišay na Abner wii, zama a na ngi armaa Asayel wii wongoo ra Gabawonj.

31 Dawda nee Žowab nda borey kul kanj goo a bande se: «Wa war bankaarawey kottu, wa saaku kasa tee gamahaw, war ma hēe ka dira ka koy Abner sutura.» Kokoyoo Dawda ga dira almanjitoo se banda here.

32 Abner suturandi Hebronj. Kokoyoo na nga jindoo jer ka hēe Abner saaraa ga, jamaa kul hēe.

33 Kokoyoo na buuyan hēeni dooni don Abner se, a nee: «Abner ga hima ka buu sanda almunkarteeri wala?»

34 Ni kabey mana hawandi, ni cewey mana huru alhan šešerijan ra. Ni wiiyandi sanda boro kanj goy futu teekey k'a wii.»

Jamaa kul yee ka hēe Abner ga.

35 Woo banda ga, jamaa kul kaa Dawda do ka hanse k'a wiri a ga, a ma ŋaa, woo gar cijinoo mana huru jina. Amma Dawda žee ka nee: «Irkoy ma goy goy ay ga ka tonton a ga, nda ay na takula wala haya kul kanj no danj ay mijoo ra nda waynaa mana kanj jina.»

36 Jamaa kul maa woo kanj Dawda n'a har, a kan i se. Haya kul kanj kokoyoo g'a tee ga kan jamaa kul se.

37 Jamaa kul, Izirayel kul faham hanoo din kanj man'ti kokoyoo yaamar no Ner iz'aroo Abner ma wiiyandi.

³⁸ Kokoyoo nee nga goykey se: «War nka si bay kanj hō boŋkoyini buu, boro beeri buu Izirayel ra?»

³⁹ Hō ay gaaboo kacca, ba kanj se ay yonandi ka tee kokoy. Arey wey kanj ti Seruya izey gaaboo bisa ay wanoo. Yala Abadantaa ma goy futu teekaw bana nda nga goy futaa.»

4

Iš-Bošet wiiyanoo

¹ Waatoo kanj Sawul iz'aroo Iš-Bošet maa kanj Abner buu Hebronj, binoo hun, Izirayel borey kul zalba.

² Sawul iz'aroo Iš-Bošet goo nda komakaw jamaa jineboro hinka. Affoo maapoo ti Baana, affaa maapoo ti Rekab. Rimonj, Berot koyraa bora a kanj goo Benžamenj borey ra izeyanj no. Berot mma kabandi Benžamenj gandaa ra.

³ Boro jinawey kanj goro Berot zuru ka koy Gitayim kanj ra i goro ka tee taabuši hala hō zaaroo.

⁴ Sawul iz'aroo Žonatanj goo nda iz'aru kanj maapoo ti Mefibošet, cee hinkaa kul bongu, zama waatoo kanj Sawul nda Žonatanj buuroo alhabaroo kaa ka hun wongudogoo ra Žizireyel, zankaa jiiri guu bara a se, woyoo kanj g'a biiri n'a zaa ka zuru. Cahā-cahāyanoo ra, zankaa kanj, a bongu.

⁵ Han foo Rimonj, Berot bora a iz'arey Rekab nda Baana koy zaaroo waati konnaa ra Iš-Bošet do, i n'a gar a ga kani ka hunanzam.

⁶ I huru hala hugoo gundoo ra, i tee sanda ngi mma koy alkamaa zaa, dogoo din da i na Iš-Bošet hay gundoo ra. Woo banda ga, Rekab nda nga armaa Baana zuru.

⁷ I nka huru hugoo ra ka gar a goo ma šerre nga daaroo ga nga kanihugoo ra, i n'a wii. I na boŋoo kaa a ga, i na boŋoo zaa ka cijinoo kul tee i ga dira Ganganoo gandaa fondaa bande.

⁸ I na Iš-Bošet boŋoo ka koy Dawda do Hebronj, i nee kokoyoo se: «Sawul iz'aroo Iš-Bošet ni iberoo boŋoo ne, bora a kanj ceci nga ma ni hundoo kaa. Hō Abadantaa n'ay koyoo, ay kokoyoo, faasa Sawul nda nga hayroo ra.»

⁹ Dawda zaabi ka nee Rekab nda Baana se: «Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo kanj n'ay kaa binemarayyan kul ra,

¹⁰ bora a kanj nee ya ne: <Sawul buu>, de a ga tammahā alhabar kaana no nga n'a har ya ne, ay n'a dii k'a wii Siklak, k'a noo alhaku nga alhabar kaanaa woo se.

¹¹ Soko sohō kanj boro laaley na boro šerrante wii nga hugoo ra, nga daaroo boŋ, ay si war hāa nda nga kuroo alhakoo wala? Ay si war tuusu ka war kaa gandaa ra wala?»

¹² Woo ga, Dawda na nga borey yaamar i m'i wii. I na kabey nda cewey dunbu, i n'i deejj Hebronj hari margadogoo jeroo ga. Woo banda ga, i na Iš-Bošet boŋoo zaa ka koy a sutura Abner saaraa ra Hebronj.

5

Dawda tee Izirayel kul kokoyoo (Taarikey 1na 11.1-3)

¹ Izirayel alkabiilawey kul kaa Dawda do Hebronj koyraa ra ka nee a se: «Nga ne, ir man'ti kala ni hamoo nda ni kuroo.

² Waatoo hunday kan Sawul ga tee kokoy ir bon, ni no ma koy nda Izirayel wongudogey ra, ni no m'i ka kaa. Abadantaa nee ma ne: «Ni no m'ay jamaa Izirayel kur, ni no ma tee Izirayel se bonkoyni.»

³ Woo ga, Izirayel boro beerey kul kaa kokoyoo do Hebron. Kokoyoo Dawda na amaana dan nga nda i game Hebron Abadantaa jine. I na Dawda yon k'a tee Izirayel se kokoy.

⁴ Jiiri waranza (30) bara Dawda se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woytaaci (40) tee kokoytaraa ra.

⁵ Hebron ra, a laama jiiri iyee nda handu iddu. Žerizalem ra, a laama jiiri waranza cindi hinza (33) Izirayel kul bon nda Žuda bon.

Takaa kan nda Dawda na Žerizalem koyraa dii
(Taarikey 1na 11.4-9; 14.1-2)

⁶ Woo banda ga, kokoyoo Dawda nda nga borey tun Žerizalem se ka Žebus borey tangam, ngi no ma goro gandaa ra. I nee Dawda se: «N'si huru ne ra, ba danawey nda bongey ga ni gaaray.» Woo ti Dawda si huru koyraa ra.

⁷ Amma Dawda na Siyon nongu gaabantaa dii, maanaa Dawda koyraa.

⁸ Hanoo din, Dawda nka nee nga borey se: «Boro kul kan ga baa nga ma Žebus borey kar ka hin ey, bora ma koy nda hari bisadogoo. Bongey wey nda danawey wey ga Dawda binoo ŋaa.» Woo se i ga nee: «Danaa nda bongoo si huru hugoo ra.»

⁹ Dawda koy goro nongu gaabantaa ra, a na maapoo dan Dawda koyraa. Dawda n'a windi nda cinari, za Milo dogoo* do ka koy gundo ra.

¹⁰ Dawda mma koy de a ga duu gaabi ka tonton, zama Abadantaa, Adunnakoyoo goo a bande.

¹¹ Tir koyraa kokoyoo Hiram na dontokawyan sanba Dawda do nda sedere bunduyan, nda bundu goykawyan, nda tondi hoykawyan, i na hugu cin Dawda se.

¹² Woo ga, Dawda bay kan Abadantaa goo ma nga kokoytaraa tabatandi Izirayel bon, a bay mo kan a goo ma nga kokoytaraa jer nga jamaa maaganda kan ti Izirayel.

Izey kan Dawda duu ey Žerizalem
(Taarikey 1na 3.5-9; 14.3-7)

¹³ Dawda yee koyne ka wahayyan zaa nda Žerizalem woyyan waatoo kan a hun Hebron ka kaa banda ga. A yee koyne ka duu iz'aruyan nda ize woyyan.

¹⁴ Iz'arey kan a duu ey Žerizalem maapey ne: Šamuwa, nda Šobab, nda Natan, nda Sulaymaana,

¹⁵ nda Yibar, nda Elišuwa, nda Nefeg, nda Yafiya,

¹⁶ nda Elišama, nda Elyada, nda Elifelet.

Dawda hin Filisti borey
(Taarikey 1na 14.8-16)

¹⁷ Waatoo kan Filisti borey maa kan Dawda yonandi ka tee Izirayel se kokoy, i kul tun ka koy Dawda ceeci k'a tangam. Waatoo kan Dawda maar'a, a doo tondi guusoo ra.

¹⁸ Filisti borey kaa ka say-say Refa borey gooroo ra ka goro a ra.

* 5:9 5.9 Milo dogoo maanaa ti i n'a too nda labu.

¹⁹ Dawda na Abadantaa ibaayoo ceeci ka nee: «Ay ga hima ka žigi ka Filisti borey wongu wala? N'g'i dan ay kaboo ra wala?» Abadantaa zaabi ka nee Dawda se: «Koy, zama šikka sii ay ga Filisti borey dan ni kaboo ra.»

²⁰ Dawda too Bal-Perasim, a n'i kar no din. Woo banda ga, a nee: «Abadantaa na fun kaa ya ne agay iberey jamaa ra, ni mma nee fun kan hari n'a kaa.» Woo se i na nongoo din maapoo dan Bal-Perasim (maanaa «Koyoo kan ga fun kaa»).

²¹ Filisti borey zuru ka ngi toorey nan no din, Dawda nda nga borey n'i zaa ka koy.

²² Filisti borey yee koyne ka žigi ka wongu, i na Refa borey gooroo dii ka goro a ra.

²³ Dawda na Abadantaa ibaayoo ceeci, Abadantaa nee a se: «Masi koy i tangam. Ni mma kuubi ka koy nda ngi banda here, ma kaa i ga nda nongoo kan ra tuuripaney goo tenje ka kan i ga.

²⁴ Waati kan n'ga maa cee jinde tuuripaney bon, waatoo din ma cahā, zama Abadantaa no ma fatta ni jine ka Filisti borey kar.»

²⁵ Dawda na hayaa tee kan nda Abadantaa n'a yaamar. A na Filisti borey kar za Geba koyraa ra hala Gezer koyraa hurudogoo do.

6

Dawda kayandi nga ma koy nda Irkoy sundukoo Žerizalem (Taarikey 1na 13.4-14)

¹ Dawda yee ka Izirayel wongu-ize suubantey kul marga, i man'ti kala aru zenber waranza (30.000).

² Dawda nda jamaa kul kan goo a bande tun ka koy koyraa kan maapoo ti Baala-Žuda* ka Irkoy sundukoo zaa kate. Abadantaa, Adujnakoyoo maapoo bara sundukoo ga. Almalaykayan kan se i ga nee šerib, ihinka goo sundukoo daabirjoo ga. Abadantaa ga goro šerib hinkaa game.

³ I na Irkoy sundukoo jeeje torika taaga foo bon, i n'a ka fatta Abinadab hugoo ra kan goo hondoo bon. Abinadab iz'arey Uza nda Ahiyo na torika tajoo boy.

⁴ I n'a kaa Abinadab hugoo do kan goo hondoo bon. Ahiyo dira Irkoy sundukoo jine.

⁵ Dawda nda Izirayel hugoo borey kul ga bundu kan se i ga nee sipres hooray jinay dumi kul kar Abadantaa jine, kuntijayan, nda kurbuyan, nda dundunyan, nda gaasuyan kan ga hēe, nda guuruyan kan ga kara-kara.

⁶ Waatoo kan i too Nakoŋ taas kar ganganoo ra, hawey tanši, Uza na nga kaboo šerre ka sundukoo dii.

⁷ Abadantaa futu Uza ga, Irkoy n'a kar no din da nga firkaa maaganda se. Uza buu no din, Irkoy sundukoo jere.

⁸ Takaa kan nda Abadantaa na Uza kar laala k'a wii, mana kan Dawda se. Woo se i na nongoo din maapoo dan Perez-Uza (maanaa «nongoo kan ra Uza karandi laala ka wiiyandi»), maapoo woo goo a ga hala hō zaaroo.

⁹ Hanoo din, Dawda hunbur Abadantaa, a nee: «Taka foo nda Abadantaa sundukoo ga hin ka huru ay do?»

¹⁰ A mana baa Abadantaa sundukoo ma kaa nga do, Dawda koyraa ra. Woo se a n'a ka koy boraa kan se i ga nee Obed-Edom kan ti Gat koyraa boro, nga hugoo ra.

* **6.2 6.2 Baala-Žuda** da se i ga nee *Kiryat-Yarim*, Samiyel 1na 6.21; 7.1ra.

11 Abadantaa sundukoo cindi handu hinza Obed-Edom hugoo ra. Abadantaa na albarka danj Obed-Edom nda nga hugoo borey kul ra.

*Irkoy sundukoo too kate Žerizalem
(Taarikey 1na 15.25—16.3)*

12 Kokoyoo Dawda duu alhabar kanj Abadantaa na albarka danj Obed-Edom hugoo ra nda haya kul kanj goo maapoo ga, Irkoy sundukoo maaganda. Woo ga, Dawda na fonda zaa, a na Irkoy sundukoo zaa k'a ka kaa Obed-Edom hugoo do ka koy hala Dawda koyraa ra nda paali.

13 Borey kanj ga Abadantaa sundukoo zaa, ceedaaru iddu kul kanj i n'a tee i ga yaruu foo nda adabba naasa foo kaa sargari.

14 Dawda ga gan nda nga gaaboo kul Abadantaa jine. Beene kaayi-ize kanj teendi nda lej kanj ga hima nda sargari juwalkaw kaayi goo Dawda ga.

15 Dawda nda Izirayel hugoo borey kul na Abadantaa sundukoo žigandi ka koy Žerizalem nda yafarhā nda hilli hēeni.

16 Waatoo kanj Abadantaa sundukoo ga huru Dawda koyraa ra, Sawul ize woyoo Mikal, Dawda wandoo ga guna nda funeetaraa. A ga dii kokoyoo Dawda ga sar a ga gan Abadantaa jine, a garsaka Dawda se.

17 Waatoo kanj i koy Abadantaa sundukoo zaa kate, i n'a danj nga dogoo ra, hukkumoo kanj Dawda n'a cin a se gundoo ra. Dawda na sargari kukuranteyan nda alaafiya teendi sargariyanj kaa Abadantaa jine.

18 Waatoo kanj Dawda na sargari kukurantey nda alaafiya teendi sargarey kaa ka ben, a gaara jamaa se Abadantaa, Adupnakoyoo maapoo ga.

19 Woo banda ga, a na Izirayel kul, woy nda aru, boro foo kul noo takula foo, nda teenay gabante foo, nda alaneb-ize koga gabante foo. Jamaa boro foo kul koy nga hugoo do.

20 Dawda yee kate ka gaara nga hugoo se, Sawul ize woyoo Mikal fatta k'a kubay ka nee a se: «Hū, Izirayel kokoyoo na nga boŋ cebe hō, a na nga boŋ gaa koonandi nga goykey koŋŋey jine ka nga boŋ tee ni mma nee boro yaada.»

21 Dawda nee Mikal se: «Abadantaa jine ay na woo tee, nga kanj na ni baabaa nda nga hugoo nanj k'ay suuba k'ay tee nga jamaa, Izirayel borey boŋkoynoo. Abadantaa jine ay ga gan, ay ga yee ka filla ka gan a jine.

22 Ay g'ay boŋ kaynandi ka bisa woo, k'ay boŋ tee yaada ay do. Koŋŋey kanj ga ni goo, ŋgi, i g'ay beerandi.»

23 Aywa, Sawul ize woyoo Mikal mana duu ize hala a buu.

7

*Irkoy na allaahidu zaa Dawda se
(Taarikey 1na 17.1–15)*

1 Waatoo kanj kokoyoo Dawda goro nga kokoy hugoo ra, de mo Abadantaa n'a noo hunanzamay k'a kaa nga iberey kul ra kanj g'a kuubi k'a bere,

2 kokoyoo nee annabi Natanj se: «Guna, ay g'a wiri ni ga, ay goo ma goro sedere hugu ra, ka gar Irkoy sundukoo sii kala hukkum cire.»

3 Natanj na kokoyoo zaabi ka nee: «Koy, haya kul kanj goo ni binoo ra tee, zama Abadantaa goo ni bande.»

4 Amma hanoo din da cijinoo Abadantaa na šenni har Natanj se ka nee:

⁵ «Koy hayaa har ay tamoo Dawda se kaŋ agay, Abadantaa n'a har, ay nee: «Ni no ma baa hugu cin ya ne kaŋ ra ay ga goro wala?»

⁶ Za hanoo kaŋ ay na Izirayel borey fattandi Misira gandaa ra hala hō, ya na goro hugu ra, nongu kul kaŋ ra ay koy, hukkuṃ ti ay gorodogoo.

⁷ Nongu kul kaŋ ra ay bisa nda Izirayel borey, ya na bay ka šelaŋ Izirayel alkabilawey affoo se ka nee: "Macin se war mana sedere hugu cin ya ne?"

⁸ Adiši šelaŋ ay tamoo Dawda se ka hayaa har a se kaŋ agay, Abadantaa, Aduŋnakoyoo n'a har, ay nee: "Agay no ka ni zaa ka hun kurdogoo ra, almaney bande, ka ni tee ay jamaa Izirayel se boŋkoyni."

⁹ Nongu kul kaŋ ra ni koy, ay goo ni bande, ay na ni iberey kul halaci ni jine. Ay ga ni maapoo beerandi sanda laboo boro beerey maaney takaa.

¹⁰ Ay ga nongu kayandi Izirayel, ay jamaa se. Ay g'i gorandi gandaa ra hala i ma duu lakkalkanay, hala boro laaley masi yee k'i šiita sanda cee jinaa takaa.

¹¹ Za hanoo kaŋ ay na alkaaliyaŋ gorandi ay jamaa kaŋ ti Izirayel boŋ, ay na ni noo hunanzamay ka ni kaa ni iberey kul ra, ka gar agay, Abadantaa na ni bayrandi kaŋ agay no ma hugu* tee ma ne.

¹² Waati kaŋ ni zaarey ben, de ni koy kani ni hayragey bande, ni banda ga, ay ga ni hayroo, woo kaŋ hun ni hamoo ra tabatandi kokoytaraa ra.

¹³ Nga no ma hugu cin ay maapoo ga, ay ga nga kokoytaraa tabatandi hala abada.

¹⁴ Agay, ay ga tee a se baaba, nga, a ga tee ya ne iz'aru. Nda a na laybu tee, ay g'a gooji nda borey goboo, nda adamizey žabarey,

¹⁵ amma ay borohennataraa si hun a bande sanda takaa kaŋ nda ay n'a kaa Sawul bande kaŋ ay n'a hibandi ni.

¹⁶ Ni hugoo borey nda ni kokoytaraa ga cindi waati kul, ni kokoytaraa ga tabatandi hala abada.»»

¹⁷ Šenney kul kaŋ Irkoy n'i har Natanj se nda haya kul kaŋ a n'a bangandi a se, a koy i kul filla Dawda se.

Dawda Irkoy ŋaarayroo (Taarikey 1na 17.16-27)

¹⁸ Woo ga, kokoyoo Dawda koy goro Abadantaa jine ka nee: «May ti agay, ay Koyoo, Abadantaa, ay hugoo ti macin kaŋ se n'g'ay beerandi ka too hala hinnaa woo?»

¹⁹ Amma ay Koyoo, Abadantaa, haya kaccu no ma ne ka nee kaŋ n'ga ni tamoo hugoo beerandi hala waatey kaŋ ga kaa ra. Woo ti adamize ašariyaa, ay Koyoo, Abadantaa wala?†

²⁰ Macin no ay ga hin k'a har ma ne koyne kaŋ bisa woo, agay, Dawda? Ni hunday ga ni tamoo bay, ay Koyoo, Abadantaa.

²¹ Hayey kaŋ n'na ngi allaahidoo zaa ka sawa nda ni ibaayoo maaganda se n'na haya beerey wey kul tee k'i bayrandi agay, ni tamoo se.

²² N'ga beeri, ay Koyoo, Abadantaa. Ni cine sii no, woo kul kaŋ ir haŋawey maar'a banda ga, koy sii no kala ni.

²³ Ganda tana mma bara laboo ga kaŋ ga hima nda Izirayel, ni jamaa, kaŋ koy tanayaŋ koy a day k'a kaa kabe ra a m'a tee ngi jamaa, k'a tee ngi wane hala jamaa ma duu maa? N'na haya beeriyaŋ tee i se, n'na teegoy

* **7:11 7.11** hugu ne ra man'ti kala ka duu izeyaŋ. † **7:19 7.19** Woo ti adamize ašariyaa, ay Koyoo, Abadantaa wala? Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Woo ti adamize ašariyaa, ay Koyoo, Abadantaa!

kayfanteyan tee ni gandaa se, ni jamaa kan n'n'a day k'a kaa Misira, nda gandawey, nda ngi koyey kabey ra hala a ma tee ni wane.

²⁴ N'na Izirayel, ni jamaa tabatandi hala i ma tee ni jamaa hala abada, de ni, Abadantaa, ni tee ngi Koyoo.

²⁵ Sohō Irkoy Abadantaa, taka tee kan ra ni šennoo kan n'n'a har agay, ni tamoo ga, nda ay hugoo ga ma cindi, goy ka sawa nda ni šennoo.

²⁶ Yala ni maano ma beerandi hala abada, borey ma nee kan Abadantaa, Adupnakoyoo ti Izirayel Koyoo. Yala agay Dawda, ni tamoo hugoo ma tabati ni jine.

²⁷ Zama ni hunday, Abadantaa, Adupnakoyoo, Izirayel Koyoo, n'n'ay bayrandi ka nee: <Ay ga hugu[‡] cin ma ne.> Woo maaganda se ay duu bine ka ŋaarayroo woo har ma ne.

²⁸ Ay Koyoo, Abadantaa, ni ti Irkoy, ni šenney ti cimi, ni ka gomnoo woo har agay, ni tamoo se.

²⁹ Sohō yadda ka albarka dan agay, ni tamoo hugoo ra, hala ay hugoo ma cindi ni jine hala abada, zama ni, ay Koyoo, Abadantaa ka šelan, woo se ni albarkaa sabboo ka kate ay hugoo ma duu albarka hala abada.>

8

Gandawey kan Dawda hin ey

(Taarikey 1na 18.1-13)

¹ Woo kan tee banda ga, Dawda koy Filisti borey kar ka hin ey, a n'i dan nga hinoo cire. A na hinoo taa i kone.

² A na Mowab borey mo kar. A na ngi borey dii k'i kanandi cere bande laboo ra, k'i neeši nda karfu. A ga ihinza neeši, ihinkaa ga wiiyandi, affaa ga cindi. Mowab borey cindi Dawda hinoo cire, i ga alkaasi bana a se.

³ Waatoo kan Dawda ga koy ka yee ka Efrat isaa borey dan nga hinoo cire, a na Hadadezer kar kan ti Rehob, Soba kokoyoo iz'aroo.

⁴ Dawda na bari torka dirandikaw zenber foo nda zangu iyee (1.700) nda wongu-ize cee dirakaw zenber waranka (20.000) taa i kone. Baryey kan ga torkawey cendi, a na zangu (100) nan, a na cindey kul ceelinjey dunbu-dunbu.

⁵ Siiri gandaa borey kan goo Damas koyraa ra koy Hadadezer, Soba kokoyoo faaba. Amma woo kul, Dawda na boro zenber waranka cindi hinka (22.000) kar k'i wii Siiri borey ra.

⁶ Woo banda ga, Dawda na sooje gorodooyan kan ga juwal gorandi Damas koyraa ra, Siiri borey gandaa ra. Siiri borey yee Dawda hinoo cire, i ga alkaasi bana a se. Nongu kul kan ra Dawda koy, Abadantaa g'a noo hinay.

⁷ Dawda na wura korawey kan goo Hadadezer borey kone taa k'i ka koy Žerizalem.

⁸ Kokoyoo Dawda yee ka alhan boobo-boobo taa Beta nda Berotay koyrawey kone. Koyrawey wey man'ti kala Hadadezer wane.

⁹ Waatoo kan Hamat kokoyoo kan ti Toy maa kan Dawda na Hadadezer wongu-izey kul kar,

¹⁰ a na nga iz'aroo Žoram sanba kokoyoo Dawda do k'a foo, ka alhanbila dan a se kan a na Hadadezer wongu k'a kar. Zama Hadadezer nda Toy, wongu goo i game. Žoram kate nzorfu kaaray jinayyan, nda wura jinayyan, nda alhan jinayyan.

[‡] 7:27 7.27 Sorro 11to.

¹¹ Kokoyoo Dawda n'i dan jere ga Abadantaa se, sanda takaa kan nda a na nzorfoo nda wuragoo kan a n'i taa dumey kul kone kan a hin ey dan jere ga Abadantaa se.

¹² Dumey man'ti kala Siiri borey*, nda Mowab borey, nda Amon borey, nda Filisti borey, nda Amalek borey, nda Soba kokoyoo Hadadezer kan ti Rehob iz'aroo alGANIImaa.

¹³ Waatoo kan Dawda willi kate ka hun Ciiroo gooroo ra kan ra a na Siiri borey† kar, a duu maa. Borey man'ti kala zenber woy cindi yaaha (18.000).

¹⁴ A na sooje gorodooyan kan ga juwal gorandi Edom gandaa ra, Edom kul ra a na sooje gorodooyan gorandi. Edom kul sii kala Dawda hinoo cire. Abadantaa ga Dawda noo a ma hin nongu kul kan ra a koy.

*Dawda gandaa jineborey maaney
(Taarikey 1na 18.14-17)*

¹⁵ Dawda laama Izirayel kul bon. A ga goy nga jamaa se nda cimi nda šerretaray.

¹⁶ Seruya iz'aroo Žowab ti wongu-izey jineboraa. Ahilud iz'aroo Žozafat bara kaddaasey gande.

¹⁷ Ahitub iz'aroo Sadok, nda Abiyatar iz'aroo Ahimelek ti sargari juwalkey. Seraya ti hantumkaa.

¹⁸ Yoyada iz'aroo Benaya ti Keret borey nda Pelet borey bonkoynoo. Dawda iz'arey man'ti kala alwakiili beeriyan.‡

9

Dawda na alhormo tee Žonatan iz'aroo se

¹ Han foo Dawda nee: «Boro goo no kan cindi Sawul hugoo borey ra hala ya borohennataray nda laadirtaray tee a se Žonatan sabbu se?»

² Sawul hugoo tam foo goo no, maanoo ti Siba, i n'a cee ka koy Dawda do. Kokoyoo nee a se: «Ni ti Siba?» A nee: «Agay no, ni tamoo.»

³ Kokoyoo nee: «Boro goo no kan cindi Sawul hugoo borey ra hala ya goy a se nda Irkoy borohennataray?» Siba nee kokoyoo se: «Žonatan iz'aru foo goo no kan cee hinkaa kul bongu.»

⁴ Kokoyoo nee a se: «Man ra a goo?» Siba nee kokoyoo se: «A sii kala Amiyel iz'aroo Makir do Lo-Dabar koyraa ra.»

⁵ Kokoyoo na boro donto a ma koy a ceci Amiyel iz'aroo Makir hugoo ra Lo-Dabar.

⁶ Sawul iz'aroo Žonatan, nga iz'aroo Mefibošet kaa Dawda do ka nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma. Dawda nee: «Mefibošet.» A nee: «Ni tamoo goo ne.»

⁷ Dawda nee a se: «Masi hunbur, ay ga goy ma ne nda borohennataray ni baabaa Žonatan sabboo se. Ay ga ni kaagaa Sawul labey kul yeeti ma ne, n'ga ŋaa ay do waati kul.»

⁸ Mefibošet gunguma ka nee: «May ti agay kan se n'ga agay, ni tamoo, hanši bukaw guna.»

⁹ Kokoyoo ciya Sawul tamoo Siba se, a nee a se: «Haya kul kan ti Sawul nda nga hugoo wane, ay g'i noo ni koyoo iz'aroo se.

* **8:12 8.12** Siiri borey, hantum fooyan ga nee Edom borey, Taarikey 1na 8.11-12. † **8:13 8.13** Sorro 12to. ‡ **8:18 8.18** alwakiili beeriyan, Ebere šenni ra, i nka nee sargari juwalkawyan, amma ne ra a ga hin ka tee alwakiili beeriyan, Taarikey 1na 18.17.

¹⁰ N'ga faarey beeri a se, ni, nda ni iz'arey, nda ni tamey. N'ga heгаа fanji hala ni koyoo iz'aroo ma duu haya kaŋ a g'a ŋaa. Ni koyoo iz'aroo Mefibošet ga cindi ka ŋaa waati kul ay do.» Woo gar Siba goo nda iz'aru woy cindi guu (15) nda tam waranka (20).

¹¹ Siba nee kokoyoo se: «Ni tamoo g'a tee nda haya kul kaŋ nda n'n'a yaamar, ay koyoo, ay kokoyoo.» Dawda nee: «Mefibošet ga ŋaa ay do sanda kokoyoo iz'arey affoo.»

¹² Mefibošet goo nda iz'aru sooga kaŋ maŋnoo ti Mika, de mo borey kul kaŋ goo Siba hugoo ra man'ti kala Mefibošet tamey.

¹³ Mefibošet si goro kala Žerizalem, waati kul a si ŋaa kala kokoyoo do. Bongu no kaŋ cee hinkaa kul si boori.

10

Amoŋ borey na Dawda dontokey kaynandi (Taarikey 1na 19.1-5)

¹ Waati banda ga, Amoŋ borey kokoyoo kaŋ ti Nahaš buu. Nga iz'aroo Hanun tee kokoy dogoo ra.

² Dawda nee nga boŋ se: «Ay ga goy nda borohennataray Nahaš iz'aroo Hanun se takaa kaŋ nda baaboo na borohennataray tee ya ne.» Woo ga, Dawda na nga borey sanba i ma koy baaboo buuroo beraa fondoo tee a se. Waatoo kaŋ Dawda borey too Amoŋ borey gandaa ra,

³ Amoŋ borey boŋkoyney nee ngi koyoo Hanun se: «Ni nka hongu kaŋ Dawda nka ni baabaa beerandi waatoo kaŋ a na boroyaŋ sanba ka beray fondi ma ne? N'si bay kaŋ Dawda nka nga borey sanba ni do hala i ma ir koyraa Raba laasaabu, k'a monno, k'a halaci?»

⁴ Waatoo kaŋ Hanun maa woo, a na Dawda borey dii, a na ngi kaabey jere foo cebu ka ngi kaayey jere foo dunbu hala ngi centey cire jina, a n'i taŋ i ma koy.

⁵ Dawda duu alhabaroo, a na boro sanba a ma koy i kubay. Dontokey hanse ka kayna. Kokoyoo daŋ i ma nee i se kaŋ i ma cindi Žeriko koyraa ra hala ngi kaabey ma zay jina i ma duu ka willi kate.

Izirayel borey nda Amoŋ borey wongoo Raba koyraa ra (Taarikey 1na 19.6-19)

⁶ Amoŋ borey dii kaŋ ngi na ngi boŋ konnandi Dawda se. I na wongu-ize zaa kaŋ i g'i bana, aru zenber waranka (20.000) Siiri borey ra kaŋ goo Bet-Rehob, nda Siiri borey ra kaŋ goo Soba, nda aru zenber foo (1.000) Maaka kokoyoo do, nda aru zenber woy cindi hinka (12.000) kaŋ goo Tob.

⁷ Waatoo kaŋ Dawda maar'a, a na Žowab sanba i ga nda wongu-ize jamaa kul kaŋ ti wongaariyaŋ.

⁸ Amoŋ borey fatta ka koy wongu. I na ngi boŋ marga wongoo se Raba koyraa miŋnoo ga. Siiri borey mo kaŋ goo Soba nda Rehob koyrawey ra nda wey kaŋ goo Tob nda Maaka koyrawey ra sii kala jere ga hawsaa ra.

⁹ Žowab dii kaŋ nga nka huru yenje hinka game, maanaa jine nda banda. Woo se a na Izirayel wongaarey suuba wongoo se k'i tenjandi Siiri borey.

¹⁰ A na wongu-ize jamaa kaŋ cindi talfi nga armaa Abišay ga k'a daŋ i jine. Abišay na nga boŋ marga wongoo se Amoŋ borey tenje.

¹¹ Žowab nee Abišay se: «Nda Siiri borey gaabi nda agay, waatoo din ma kaa k'ay faaba. Nda Amoŋ gaabi nda ni, ay ga koy ni faaba.

¹² Albarka dan ni bon ra, ir ma albarka dan ir jamaa ra ka wongu ir Koyoo koyrawey se, de mo Abadantaa ma tee haya kan kan a se.»

¹³ Žowab koy jine, nga nda jamaa kan goo a bande ka Siiri borey tangam, Siiri borey zuru a jine.

¹⁴ Waatoo kan Amon borey dii kan Siiri borey zuru, ngi mo zuru hala ngi ma hun Abišay ra, i huru koyraa ra. Žowab hun Amon borey wongoo ra, a koy Žerizalem.

¹⁵ Siiri borey dii kan Izirayel borey na ngi kar, i na ngi gaabey marga.

¹⁶ Hadadezer donto Siiri borey do kan goo Efrat isaa kabe faa ga i ma kaa ka wongu. I kaa ka too Helam. Hadadezer wongu-izey jineboraa kan ti Šobak goo jiney ra.

¹⁷ Waatoo kan Dawda duu alhabaroo, a na Izirayel kul marga ka Žurden isaa dej ka kaa Helam. Siiri borey marga ka Dawda tenje k'a tangam.

¹⁸ Amma Siiri borey zuru Izirayel borey jine. Dawda na bari torkakoy zangu iyye (700) nda bari kaarukaw* zenber woytaaci (40.000) wii Siiri borey ra. A na Šobak, ngi wongu-izey jineboraa mo kar, a buu no din.

¹⁹ Kokoyey kul kan goo Hadadezer hinoo cire dii kan Izirayel na ngi kar, i na alaafiya dan ngi nda Izirayel game, i huru ngi hinoo cire. Siiri borey hunbur, i mana yee koyne ka yadda ka Amon borey faaba wongu ra.

11

Dawda nda Batšeba fillaa

¹ Jiiri taagaa ra, waatoo kan kokoyey ga doona ka koy wongu, Dawda na Žowab sanba nda nga borey kan goo a bande nda Izirayel kul i ma Amon borey halaci ka Raba koyraa wanga k'a dan game k'a dii. Dawda hunday cindi Žerizalem.

² Alaasar foo, Dawda tun nga daaroo bon ka koy nga kokoy hugoo sooraa bon ka yaara-yaara. A goo no din kan a ga woy foo honnay kan goo ma numay, woyoo ga hanse ka boori.

³ Dawda sanba ka woyoo alhabar ceeci. I nee a se: «Eliyam ize woyoo Batšeba no, Uri, Heti bora wandoo.»

⁴ Dawda na boroyan sanba i m'a ceeci kate. Woyoo koy Dawda do. A kani nda a. Woo gar woyoo alaadaa nka ben a ga, a na janaaba numay. Woo banda ga, a willi nga hugoo do.

⁵ Woyoo tee boro hinka, a sanba ka alhabar dan Dawda ra ka nee: «Ay tee boro hinka.»

⁶ Woo ga, Dawda na boro sanba Žowab do ka nee a se: «Uri, Heti bora sanba kate ay do.» Žowab na Uri sanba Dawda do.

⁷ Uri koy Dawda do. Dawda n'a hāa wala Žowab ga saabu, wala jamaa ga saabu, wala taka foo ti wongoo takaa.

⁸ Woo banda ga, Dawda nee Uri se: «Koy zunbu ni hugoo do ka hunanzam kayna.» A fatta kokoy hugoo ra, kokoyoo na gomni sanba a se.

⁹ Amma Uri kani kokoy hugoo mijoo ga, nga nda nga koyoo borey, a mana koy zunbu nga hugoo do.

* **10:18 10.18** bari kaarukaw, hantum fooyan ra nda Taarikey 1na 19.18ra i mma nee cee dirakaw.

10 Dawda duu alhabar kan Uri mana koy zunbu nga hugoo do. Woo ga, Dawda nee Uri se: «Man'ti diray do ra ni hun wala? Macin se mana koy zunbu ni hugoo do?»

11 Uri nee Dawda se: «Irkoy sundukoo, nda Izirayel nda Žuda wongu-izey goo tendeyan ra, ay koyoo Žowab nda borey goo ma goro hawsaa ra, de agay, ay ga koy ay do ka ŋaa, ka hanj, ka kani nda ay wandoo wala? Ay ga žee nda ni hundoo, ay si woo cine tee.»

12 Dawda nee Uri se: «Cindi ne koyne hō, suba ay ga ni sallama.» Uri na hanoo din nda subaa tee Žerizalem.

13 Dawda n'a cee a ma kaa ka ŋaa ka hanj nga jine, Dawda n'a suwandi. Amma cijinoo ra, Uri fatta, de a kani nga koyoo tamey bande, a mana koy zunbu nga hugoo do.

14 Suba subbaahoo ra, Dawda na bataga hantum k'a noo Uri se a ma koy nda a Žowab se.

15 A nka hantum batagaa ra ka nee: «Uri danj wongoo jine, nongoo kanj ra wongoo ga koron, de war ma yee a se banda hala i m'a kar, a ma buu.»

Uri, Batšeba kurpoo buuroo

16 Žowab kanj ga koyraa koroši na Uri danj wongoo nongoo kanj a ga bay kanj iberi laalayanj goo.

17 Koyraa borey fatta ka koy Žowab nda nga wongu-izey tangam, boroyanj buu jamaa ra, Dawda borey ra, Uri, Heti boraa mo buu.

18 Žowab na boro donto kanj ma haya kul kanj tee wongoo ra alhabaroo tee Dawda se.

19 A na dontokaa yaamar ka nee: «Waati kanj n'na wongoo alhabaroo kul filla kokoyoo se ka ben,

20 nda kokoyoo futu, de a nee ma ne: «Macin se war hanse ka man koyraa ka wongu? War nka si bay kanj i ga kara nda cetaa beenehere?»

21 May ka Yerub-Bešet* iz'aroo Abimelek wii?† Man'ti woy ka fufutondi k'a warra nda cetaa beeneheroo? Man'ti takaa woo nda a buu Tebes? Macin se war man cetaa?> Aywa, ma nee: «Ni tamoo Uri, Heti boraa mo buu.»

22 Dontokaa koy, kanj a too Dawda do, hayaa kul kanj se Žowab n'a donto a na nga alhabaroo tee a se.

23 Dontokaa nee Dawda se: «Borey din ga hin ir, i nka fatta ka kaa ir ga hawsaa ra, ir n'i gaaray hala koyraa mijoo ga.

24 I kara nda cetaa beeneheroo ni tamey ra, boroyanj buu i ra. Ni tamoo Uri, Heti boraa mo buu.»

25 Dawda nee dontokaa se: «Nee Žowab se kanj binoo masi hun, takuba mma woo wii hō, a ma affoo wii suba. A ma bine tee ka koyraa tangam, a m'a tuusu.» Ni, ma bine danj a ra.

26 Uri wandoo maa kanj nga kurpoo Uri buu, de a na nga kurpoo buuroo hēe.

27 Waatoo kanj beray goraa ben, Dawda sanba i m'a ceeci a ma kaa ka goro nga do. A tee nga wandoo, a na iz'aru hay a se. Woo kanj Dawda n'a tee man'ti kala goy futu Abadantaa jine.

* 11:21 11.21 Yerub-Bešet da se i ga nee Yerub-Balkanj ti Žedewoj, Alkaaley 6.32ra. † 11:21 11.21 Alkaaley 9.50-54.

12

Annabi Natanj na Dawda layboo har a se

¹ Abadantaa na annabi Natanj donto Dawda do. Natanj koy a do ka nee a se: «Aru hinka kanj goo koyraa follokaa ra, affoo ti almankoyini, affaa ti talka.

² Almankoynoo goo nda adabba buuna nda adabba beeri booboyanj.

³ Talkaa sii nda haya kul kala feeji woy-ize foo kanj a n'a day, a g'a njandi, a g'a biiri nga do, nga nda nga iz'arey. Njaahayaa kanj a g'a njaa, nga ra a ga feeji-izoo noo, hayaa kanj a g'a hanj ra a ga feeji-izoo noo. Jeroo ga feeji-izoo ga kani. A mma tee a se sanda ize woy.

⁴ Naarukaw foo kaa almankoynoo do, a ga baa nga ma yawoo kanj kaa nga do yaaray bila nda nga ma too nga adabba buuney wala ibeerey do. A na talkaa feeji woy-izoo dii k'a tee njayyan aroo kanj kaa a do se.»

⁵ Woo ga, Dawda hanse ka futu almankoynoo din ga. A nee Natanj se: «Ay ga zee nda Abadantaa kanj ga huna maajoo, bora kanj na woo tee ga hima ka wiiyandi.

⁶ Haya kanj ti feeji woy-izoo, nga cine taaci nda a g'a bana, zama a yadda ka woo cine tee, a mana hinna.»

⁷ Natanj nee Dawda se: «Aroo din, ni no. Hayaa ne kanj Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Agay ka ni yon hala ma tee Izirayel se kokoy, agay no ka ni kaa Sawul kaboo ra.

⁸ Ay na ni noo ni koyoo Sawul hugoo, ay na nga woyey noo ma ne, ay na ni noo Izirayel nda Zuda hugoo borey. Nda woo mana ni wasa, ay ga tonton ma ne.

⁹ Macin se n'na Abadantaa šennoo kaynandi ka goy futu tee a jine? N'na Uri, Heti bora kar ka nanj Amoj borey m'a wii nda takuba, n'na nga wandoo taa k'a tee ni wandoo.

¹⁰ Woo maaganda se sohō, abada takuba si mooru ni hugoo, zama n'n'ay kaynandi, n'na Uri, Heti bora wandoo taa k'a tee ni wandoo.»

¹¹ Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: «Ay ga bone tunandi ma ne ni hugoo hunday ra, ay ga ni wandey zaa ni jine k'i noo ni boro maana se a ga marga nda ni wandey zaari kaaray.

¹² Ni, n'na ni wanoo tee tuguyan ra, amma agay, ay ga woo tee Izirayel kul jine zaari kaaray.»»

¹³ Dawda nee Natanj se: «Ay na zunubu tee Abadantaa ga.» Natanj nee Dawda se: «Abadantaa ga ni zunuboo kaa, n'si buu.

¹⁴ Amma zama n'na Abadantaa tee yaada* goyoo woo ra, iz'aroo kanj hayandi ga hima ka buu.»

Batšeba izoo buuroo

¹⁵ Woo banda ga, Natanj willi nga do. Abadantaa na izoo kanj Batšeba duu a Dawda se kar. Wirci laala na kanjandi.

¹⁶ Dawda na Irkoy ceeci zankaa se, a meehaw. A koy nga do, a na cijinoo tee a ga kani laboo ra.

¹⁷ Nga hugoo boro beerey hanse k'a wiri a ga, a ma tun laboo ra, a mana yadda, de mo a wanji ka njaa i bande.

¹⁸ Jirbi iyyantoo zankaa buu. Dawda borey hunbur k'a bayrandi kanj zankaa buu. I nee: «Nga ne, waatoo kanj zankaa ga huna, ir šelanj a se, a

* 12:14 12.14 tee yaada, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti iberey nanj i ma Abadantaa kaynandi.

mana hanajer ir se, taka foo nda ir ga hin ka nee a se: <Zankaa buu>. A ga nga boŋ maray.»

¹⁹ Dawda maate kaŋ nga borey goo ma ŋuunuŋuunu cere game, a faham kaŋ zankaa ka buu. Dawda nee nga borey se: «Zankaa nka buu?» I nee a se: «A buu.»

²⁰ Woo banda ga, Dawda tun laboo ra. A jumay, a yon, a na bankaaray barmay. A koy Abadantaa hugoo do ka sujudu. Kaŋ a willi nga hugoo do, a nee kaŋ i ma ŋaayan gorandi nga se, a ŋaa.

²¹ Nga borey nee a se: «Macin ti woo kaŋ n'g'a tee? Waatoo kaŋ zankaa ga huna, n'ga meehaw, n'ga hēe a se, sohō kaŋ zankaa buu, ni tun, ni ŋaa.»

²² A nee: «Waatoo kaŋ zankaa ga huna, ay ga meehaw, ay ga hēe, zama ya mma nee ay boŋ se: <May no ma bay wala Abadantaa si hinna ay ga, zankaa ma huna?»

²³ Sohō kaŋ a buu, macin se ay ga meehaw koyne? Ya mma hin ka kate a koyne wala? Agay no ma koy a gar, nga, a si yee kate.»

Sulaymaana hayyanoo

²⁴ Dawda na nga wandoo Batšeba binoo yaynandi, a koy a do, a marga nda a. A na iz'aru daŋ aduŋŋa ra kaŋ a na maapoo daŋ Sulaymaana. Abadantaa baa Sulaymaana.

²⁵ Irkoy na annabi Natanj donto a ma zankaa maapoo daŋ Yedidiya (maanaa «Abadantaa baakaa») takaa kaŋ nda Abadantaa ga baa Sulaymaana maaganda se.

Izirayel borey na Raba koyraa dii (Taarikey 1na 20.1-3)

²⁶ Žowab na Raba, Amoj borey koyraa tangam, a na kokoyoo koyraa dii.

²⁷ Žowab na dontokawyanj sanba Dawda do ka nee: «Ay na Raba tangam, ay na koyraa nongoo kaŋ ra hari goo mo dii.

²⁸ Sohō ni jamaa jeroo marga, ma koyraa wanga k'a daŋ game k'a dii, nda man'ti woo, nda ay n'a dii, ay maapoo no ma jer ka harandi.»

²⁹ Dawda na jamaa kul marga ka koy Raba wongu, a n'a tangam k'a dii.

³⁰ A na Amoj borey kokoyoo kokoy fuulaa kaŋ teendi nda wura kaa boŋoo ra, nga tinjaa bisa kilo waranza (30), tondi hiiri hay šenda goo a ga. I n'a daŋ Dawda boŋoo ra. A duu alganiima beeri koyraa ra.

³¹ Haya kaŋ ti jamaa kaŋ goo koyraa ra, a n'i kaataray. A koy i daŋ waazibi goyyan ra, tuuri dunbuyan, nda tondi hoyyan, nda tuuri zafayan, nda feraw karyan. A na takaa follokaa tee Amoj borey koyrawey kul se. Woo banda ga, Dawda nda nga jamaa kul willi Žerizalem.

13

Amnoj nda Tamar fillaa

¹ Hayey kaŋ tee banda ga, woo gar Dawda iz'aroo Absalom goo nda woyme kaŋ ga boori, maapoo ti Tamar, Dawda iz'aroo Amnoj ga bag'a.

² Amnoj zalba hala nongu kaŋ ra a na nga boŋ wircandi nga woymaa Tamar sabbu se, zama a si aru bay, a ga šendi Amnoj se a ma man a.

³ Amnoj goo nda cere kaŋ se i ga nee Žonadab, Žonadab woo man'ti kala Dawda armaa Šimeya iz'aroo. Žonadab man'ti kala aru kaŋ ga hanse ka caram.

⁴ A nee Amnonj se: «Macin se zaari kul ni mma ben ka koy, ni, kokoy-ize? N'si hayaa har ya ne?» Amnonj nee a se: «Ya mma baa Tamar, ag'armaa Absalom woymaa.»

⁵ Žonadab nee a se: «Kani, ma ni boj tee wircikoyni. Nda ni baabaa kaa ka ni guna, ma nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, ay woymaa Tamar ma kaa k'ay noo ŋaayan. A ma ŋaahayaa hina ay jine hala ya dii a, de a m'a noo ya ne nda nga kaboo ra k'a ŋaa.»»

⁶ Amnonj kani, a na nga boj tee wircikoyni. Kokoyoo kaa k'a guna, Amnonj nee kokoyoo se: «Ay g'a wiri ni ga, ay woymaa Tamar ma kaa ka furme hinka tee ay jine, de a m'a noo ya ne nda nga kaboo.»

⁷ Dawda danj i ma koy Tamar do ka nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, ma koy ni armaa Amnonj do, ma ŋaayan hanse a se.»

⁸ Tamar koy nga armaa Amnonj do kanj goo ma kani. A na farin hamni zaa k'a loobu, a n'a hanse k'a tee furneyanj jinoo ra.

⁹ A na poloo zaa ka ŋaahayaa gorandi Amnonj jine. Amma Amnonj wanji ka ŋaa. A nee: «Wa borey kul fattandi ay do.» Borey kul fatta a do.

¹⁰ Amnonj nee Tamar se: «Kate ya ne ŋaahayaa hugu-izoo ra m'a noo ya ne nda ni kaboo.» Tamar na furnewey zaa kanj a n'i tee, a kate ey nga armaa Amnonj se hugu-izoo ra.

¹¹ Waatoo kanj a kate ey a se hala a ma ŋaa, Amnonj n'a tifi ka nee: «Kaa ka kani ay bande, ay woymaa!»

¹² Tamar nee a se: «Kalaa, ag'armaa, masi kanj ay ga, zama woo si teendi Izirayel ra, masi saamataraa woo tee!»

¹³ Man ra ay ga koy nda ay haawoo? De ni, n'ga tee sanda saama Izirayel ra. Sohō ay g'a wiri ni ga, ūelanj kokoyoo se, a si wanji k'ay noo ma ne!»

¹⁴ Amma a wanji ka hanjajer a se. A gaabi nda Tamar, a kanj a ga. A kani nda a.

¹⁵ Woo banda ga, Amnonj hanse ka konna Tamar. Konnaroo kanj a n'a tee a se bisa bajoo kanj a bay k'a tee a se. Amnonj nee a se: «Tun ka koy.»

¹⁶ A nee a se: «N'ga yee ka goy futu tee nda n'n'ay gaaray.» Amma a wanji ka hanjajer a se.

¹⁷ A na nga tamoo kanj goo a cire cee ka nee a se: «Woyoo woo gaaray k'a kaataray, ma hugoo mijoo kufal.»

¹⁸ Darbay caarante goo jindoo ra, zama woo ti darbaa kanj kokoyoo ize woyey kanj si aru bay g'a danj. Amnonj tamoo n'a gaaray k'a kaataray, a na hugoo mijoo kufal.

¹⁹ Tamar na boosu doori nga boŋoo boj, a na darbay caarantaa kanj goo jindoo ra kottu. A na nga kaboo deke nga boŋoo ga ka yooyo ka koy.

²⁰ Nga armaa Absalom nee a se: «Ni armaa Amnonj nka kani nda ni wala? Sohō ay woymaa, dangay, ni armaa no. Masi alhuzun zaa hayaa woo se.» Tamar furandi, a goro nga armaa Absalom do.

²¹ Kokoyoo maa hayaa kul kanj tee, a hanse ka futu.

²² Absalom mana haya kul har Amnonj se ifutu wala ihenna ra. Amma Absalom konna Amnonj, zama a kanj nga woymaa Tamar ga.

Absalom danj i ma Amnonj wii

²³ Jiiri hinka banda ga, waatoo kanj Absalom almaney kosukey kaa Bal-Hasor kanj goo Efrayim jere, Absalom na kokoyoo iz'arey kul cee hoyandi ra.

²⁴ Absalom koy kokoyoo do ka nee a se: «Alman kosukey goo agay, ni tamoo do, ay g'a wiri ni ga, kokoyoo, ma kaa, ni nda ni tamey, ay bande.»

²⁵ Kokoyoo nee Absalom se: «Kalaa, ay izoo, ay g'a wiri ni ga, ir kul si koy, ir ga tee ni ga jeraw.» Absalom n'a šendandi a ga, amma kokoyoo mana yadda koyyanoo ga, a gaara a se.

²⁶ Absalom nee: «Nda n'si baa ma koy, adiši nanj ag'armaa Amnoŋ hunday ma koy ir bande.» Kokoyoo nee a se: «Macin se n'ga baa a ma koy ni bande?»

²⁷ Absalom šendandi, kokoyoo nanj Amnoŋ ma koy, nga nda kokoyoo iz'arey kul.

²⁸ Absalom na nga tamey yaamar ka nee: «Wa guna, ay g'a wiri war ga, waati kanj Amnoŋ binoo hanse ka kan alaneb hari mooraa sabbu se, de ay ga nee war se: «Wa Amnoŋ kar», waatoo din war m'a wii. War masi hunbur, man'ti agay ka war yaamar wala? War ma albarka danj war bonj ra, war ma gaabandi.»

²⁹ Absalom tamey na Amnoŋ tee sanda takaa kanj nda Absalom n'i yaamar. Woo banda ga, kokoyoo iz'arey cindey, affoo kul žigi nga lanbaanaa ga ka zuru.

³⁰ I goo fondaa ra kanj alhabar kaa Dawda do kanj nee kanj Absalom na kokoyoo iz'arey kul wii. Ba affoo mana cindi.

³¹ Kokoyoo tun, a na nga bankaarawey kottu, a kani laboo ra, nga borey kul kaa a jere, ngi bankaarawey kottu.

³² Dawda armaa Šimeya iz'aroo Žonadab na šennoo zaa ka nee: «Ay koyoo, masi nee kanj i na soogey kul kanj ti kokoyoo iz'arey wii. Amnoŋ hinne ka buu. Woo haya no kanj Absalom n'a kayandi za hanoo kanj Amnoŋ kanj nga woymaa Tamar ga.

³³ Sohō ay koyoo, ay kokoyoo, masi alhuzun zaa hayaa woo se ka hongu kanj kokoyoo iz'arey kul ka buu, Amnoŋ hinne ka buu,

³⁴ Absalom zuru.» Aru sooga kanj ti lakkalkaa na nga bonjoo jer, de a ga dii kanj alžama beeri goo ma kaa nda banda fondaa, tondi hondoo jere.

³⁵ Žonadab nee kokoyoo se: «Nga ne, kokoyoo iz'arey no ma kaa. Woo kanj ni tamoo n'a har ma ne da no.»

³⁶ A mma šelanj ka ben kanj kokoyoo iz'arey kaa. I na jinde jer ka hanse ka hēe, kokoyoo nda nga borey kul mo ga hēe ka booro.

³⁷ Absalom zuru, a koy Gešur gandaa kokoyoo do kanj ti Talmay*, Amnihud iz'aroo. Zaari kul Dawda ga nga iz'aroo buuyanoo hēe.

³⁸ Absalom kanj zuru ka koy Gešur cindi no din jiri hinza.

³⁹ Kokoyoo Dawda fay nda ka Absalom ceci, zama binoo yay Amnoŋ buuroo here.

14

Absalom yeeyanoo Žerizalem

¹ Seruya iz'aroo Žowab bay kanj kokoyoo binoo zunbu Absalom here.

² A danj i ma woy lakkalkoyoni foo ka hun Tekowa ka kaa nga do, a nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, ni bonj tee sanda boro kanj goo ma buuyan hēe, beray bankaarayyanj danj, masi yon, tee sanda woy kanj ga buuyan hēe za gayyan.

³ Ma koy kokoyoo do, ma šennoo har a se kanj ay g'a har ma ne.» Žowab na hayaa har a se kanj a ga hima k'a har.

* 13:37 13.37 Talmay man'ti kala Absalom kaagaa, maanaa nanjoo baabaa, zamnaa 3.3.

4 Tekowa woyoo koy šelanj kokoyoo se. A kanj nga ndumoo ga ka gunguma, a nee: «Kokoyoo, ay hallasi.»

5 Kokoyoo nee a se: «Macin ka tee?» A nee: «He, ay man'ti kala woy kanj kurpoo buu, ay kurpoo buu.»

6 Iz'aru hinka ka cindi ni konjaa se, i yenje hawsaa ra, boro kul sii no k'i fay, affoo na affaa kar k'a wii.

7 Woo se ay kurpoo alaayan beeroo kul tun ay ga ka nee: «Ir noo bora a kanj na nga armaa wii, ir g'a wii, nga armaa hundoo kanj a n'a kaa maaganda, nga kanj ti tubukaa, ir g'a derandi.» Woo ra i ga jitoo derandi kanj cindi ya ne, maa si cindi ay kurpoo se, hayyan si cindi a se laboo ga.»

8 Kokoyoo nee woyoo se: «Koy ni hine ni hugoo do. Ay ga yaamar noo borey se ni šennoo here.»

9 Tekowa woyoo nee kokoyoo se: «He ay koyoo, ay kokoyoo, layboo ma kanj agay nda ay baabaa hugoo borey ga. Ma henan, ni nda ni kokoytaraa.»

10 Kokoyoo nee: «Nda boro šelanj ma ne, kate ya ne bora a, a si yee ka too ni do.»

11 Woyoo nee: «Ay g'a wiri ni ga, kokoyoo, ma hongu Abadantaa, ni Koyoo, hala kuroo faasakaa masi tonton hasaraa ga, i mas'ay izoo derandi.» Kokoyoo nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo, ba ni izoo hinbiri foo si kanj laboo ra.»

12 Woyoo nee: «Ay g'a wiri ni ga, nanj ya šenni folloku har ay koyoo, ay kokoyoo se.» A nee: «Šelanj.»

13 Woyoo nee: «Macin se n'ga takaa woo tee Irkoy jamaa se? Šennoo kanj kokoyoo n'a har sohō da ga kate kokoyoo ma tooje nda a mana danj bora a kanj a n'a gaaray ma willi kate.»

14 Šikka sii ir ga buu, sanda takaa kanj nda hari kanj mun laboo ga si kuunandi. Irkoy si baa nga ma hundi kaa, amma a nka dabari tee kanj ra boro kanj i n'a gaaray k'a moorandi nga, ma yee kate nga ga.

15 Sohō ay kaa ka šennoo woo har kokoyoo, ay koyoo se, zama jamaa n'ay hunburandi. Woo se ni konjaa nee: «Ay ga šelanj kokoyoo se. A ga hin ka tee kokoyoo ma yadda ka hayaa tee kanj agay nga konjaa g'a har a se.»

16 Kokoyoo ma hanajer ya ne ka nga konjaa hallasi bora a kaboo ra kanj ga baa nga ma agay nda ay iz'aroo derandi k'ay kaa Irkoy tuboo ra.»

17 Ni konjaa nee: «Ay kokoyoo šennoo m'ay binoo yaynandi. Zama ay koyoo, ay kokoyoo ga hima sanda Irkoy almalayka ka dii haya kanj ti ihenna nda ilaala.» Yala Abadantaa, ni Koyoo ma bara ni bande.»

18 Kokoyoo zaabi ka nee woyoo se: «Ay ga ni hãa nda haya foo. Masi haya kul tugu ya ne.» Woyoo nee: «Ay g'a wiri ni ga, šelanj, ay koyoo, ay kokoyoo.»

19 Kokoyoo nee: «Hayaa woo kul, Žowab kaboo sii a ra wala?» Woyoo nee: «Ay koyoo, ay kokoyoo, ay ga žee nda ni hundoo, woo kanj ay koyoo, ay kokoyoo n'a har, cimi no, ay si hin ka ni kakaw nongu kul here. Cimi no, ni tamoo Žowab k'ay sanba hayaa woo ra. Nga no ka šenney wey kul danj ni konjaa mijnoo ra.»

20 Ni tamoo Žowab ka woo tee hala hayey takawey ma barmay. Amma ay koyoo lakkaloo ga boori ni mma nee Irkoy almalayka wanoo, haya kul kanj ga tee laboo ga, a g'a kul bay.»

21 Kokoyoo nee Žowab se: «Ay kayandi ka hayaa tee kanj n'n'a har, koy arwasoo Absalom willandi kate.»

²² Žowab na nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma, a gaara kokoyoo se. Woo banda ga, Žowab nee: «Hõ ni tamoo bay kaŋ n'na alhormo tee nga se, ay koyoo, ay kokoyoo, zama kokoyoo na hayaa tee kaŋ nga tamoo n'a ceeci.»

²³ Žowab tun ka koy Gešur ka kate Absalom Žerizalem.

²⁴ Amma kokoyoo nee: «Absalom ma koy nga do, a masi kaa ay do.» Woo ga, Absalom koy nga do, a mana kaa kokoyoo do.

Kokoyoo yadda Absalom ma kaa nga do

²⁵ Boro sii Izirayel ra kaŋ ga too Absalom booriyan ra, a ga kan borey se. Za ceetaamoo hala boŋoo laybu kul sii a ga.

²⁶ Jiiri kul benantaa ga, a ga nga boŋoo cebu, zama hinbiroo mma hanse ka tiŋ se. Kaŋ a cebu, nga boŋ hinbiroo bisa kilo hinka, ka sawa nda kokoyoo neeširoo takaa.

²⁷ Absalom duu iz'aru hinza nda ize woy foo kaŋ maapoo ti Tamar, a tee woy kaŋ ga boori.

²⁸ Absalom goro Žerizalem jiiri hinka bila nda a ma koy kokoyoo do.

²⁹ Absalom sanba ka nee Žowab se kaŋ a ma koy donto nga se kokoyoo do, amma Žowab mana baa nga ma koy a do. A yee ka sanba a se cee hinkantoo, amma Žowab mana yadda ka kaa.

³⁰ Absalom nee nga tamey se: «Wa guna, Žowab faaroo goo ay wanoo jere, orž goo a ra, wa koy nuune daŋ a ra.» Absalom tamey na nuune daŋ faaroo ra.

³¹ Žowab tun ka koy Absalom do, a nee a se: «Macin se ni tamey na nuune daŋ ay faaroo ra?»

³² Absalom nee Žowab se: «Ya nka sanba ma ne ka nee: «Kaa ne, ay ga ni donto ma koy nee kokoyoo se agay ka nee: "Macin se ay ga yee ka kaa ka hun Gešur? A baa ya ne ya goro no din hala hõ."» Sohõ ay ga baa ya koy kokoyoo do, nda laybu goo ay ga, a m'ay wii.»

³³ Žowab koy kokoyoo do ka woo har a se. Woo banda ga, a ciya Absalom se kaŋ koy kokoyoo do ka gunguma, ka nga ndumoo sinji laboo ra kokoyoo jine. Kokoyoo na Absalom summu.

15

Absalom ceeci nga ma tee kokoy

¹ Hayeɗ din banda ga, Absalom na bari torka foo ceeci nga boŋ se, nda bariyaŋ, nda aru woyguu (50) kaŋ g'a lakkal ka zuru jinoo ra.

² A tun subbaahi biya ka kay fondaɗ jesoɗ ga kaŋ ga koy koyraa miɗoo do, waati kul kaŋ boro kaŋ huru cere hooyan ra goo ma koy kokoyoo do a ma ciiti dunbu nga se, Absalom ga boraɗ cee k'a hã wala koyra foo boro no. Nda boraɗ nee kaŋ Izirayel alkabiila filaana ra nga ga hun,

³ Absalom ga nee a se: «Guna, ni šennoo ga boori, ni goo nda cimi, amma boro kul si haŋajer ma ne kokoyoo do.»

⁴ Absalom ga nee koynɗe: «Nda a gar alkaali ti agay gandaɗ ra, boro kul kaŋ huru cere hooyan ra wala a ga nga hayaa ceeci, de a kaa ay do, ay ga ciiti a se.»

⁵ Waati kaŋ boro man a ka gunguma a se jinoo ra, a mma nga kaboo šerre boraɗ se, ka boraɗ dii, a g'a summu.

⁶ Takaa woo no Absalom g'a tee Izirayel borey kul se kaŋ ga koy kokoyoo do ciitiyan se. Takaa woo nda Absalom na Izirayel borey biney bere.

⁷ Jiiri taaci* banda ga, Absalom nee kokoyoo se: «Ay g'a wiri ni ga, nan ya koy Hebron, hala ya meefuroo kaa kanj ay n'a zaa Abadantaa se.

⁸ Zama agay, ni tamoo, ya nka meefur zaa waatoo kanj ay goro Gešur kanj goo Siiri. Ay nee: «Nda hakiika, Abadantaa n'ay ka yee kate Žerizalem, ay ga sargari kaa a se.»

⁹ Kokoyoo nee a se: «Koy nda baani.» Absalom tun ka koy Hebron.

¹⁰ Absalom na boroyan sanba nda ceeniine-diray Izirayel alkabiilawey kul ra ka nee i se: «Nda war maa hilloo jindoo, war ma nee: «Absalom tee kokoy Hebron.»

¹¹ Žerizalem boro zangu hinka (200) kanj ciyandi koy Absalom bande. I hanga Absalom nda bine hennay, bila nda i ma nga anniyaa bay.

¹² Waatoo kanj Absalom ga sargarey kaa, a sanba Gilo koyraa ra ka Ahitofel, Gilo boraa kanj ti Dawda hoyraykaw ceci a ma kaa. Absalom hawandifutaa duu gaabi, jamaa kanj ga hanga a mma koy de i ga tonton.

Dawda zuru ka hun Žerizalem

¹³ Boro kaa ka nee Dawda se: «Izirayel borey biney hanga Absalom.»

¹⁴ Dawda nee nga tamey kul kanj goo a bande Žerizalem se: «Ir ma zuru, nda man'ti woo, ir si hallasi Absalom ra. War ma koy tanba, nda man'ti woo, a ga cahā ka kaa ir ga ka bone k'ir kar, ka koyraa wii nda takuba.»

¹⁵ Kokoyoo borey nee a se: «Kokoyoo, haya kul kanj n'n'a kayandi, ir goo ni bande.»

¹⁶ Kokoyoo fatta, nga hugoo borey kul hanga a. A na wahay woy (10) nanj no din kanj ma nga hugoo lakkal.

¹⁷ Kokoyoo fatta, jamaa kul hanga a. I koy kay koyraa hugu kokorantaa do.

¹⁸ Nga borey kul goo ma dira a bande, nda mo Keret borey, nda Pelet borey kul. Gat aru zangu iddu (600) kanj hanga a ka hun Gat garšiiši ka bisa kokoyoo jine.

¹⁹ Kokoyoo nee Gat boraa Ittay se: «Macin se ni mo ga hanga ir bande? Willi ka koy kokoy taagaa do, zama yaw ti ni ne ra kanj hun ganda tana ra ka kaa ka goro ne.

²⁰ Mana gay kanj ni kaa ne ra, ay si hin ka nanj ma zuru ir bande, zama agay hunday si bay nongu kanj ra ay goo ma koy. Willi ka yee kate nda ni armye. Irkoy borohennataraa nda nga laadirtaraa ma cindi ni bande.»

²¹ Amma Ittay na kokoyoo zaabi ka nee: «Ay ga Žee nda Abadantaa kanj ga huna maanoo nda ay koyoo, ay kokoyoo maanoo, nongu kul kanj ra ay koyoo, ay kokoyoo koy, ni tamoo mo ga koy no din, nda buuyan no, agay mo ga buu, nda hunayan no, agay mo ga huna.»

²² Dawda nee Ittay se: «Adiši bisa ka koy ir jine.» Gat boraa Ittay bisa ka huru Dawda jine, nga nda nga borey kul, nda ngi zankey kanj goo a bande.

²³ Waatoo kanj jamaa ga bisa, borey ga jinde jer ka hēe. Kokoyoo koy bisa nda Sedoron gooroo, jamaa kul bisa a bande, i na saajoo fondaa zaa.

²⁴ Sargari juwalkaa Sadok mo goo no din, Lewi borey goo a bande kanj ga Irkoy amaanaa sundukoo zaa. I koy Irkoy sundukoo gorandi. Abiyatar na sargari kaa ka koy hala waatoo kanj jamaa kul bisa ka hun koyraa ra.

²⁵ Kokoyoo nee Sadok se: «Irkoy amaanaa sundukoo willi koyraa ra. Nda Abadantaa na alhormo tee ya ne, a ga nanj ya yee kate ka dii a koyne nda nga nongu henanantaa.

* 15:7 15.7 Jiiri taaci, hantum fooyan ga nee Jiiri woytaaci (40).

²⁶ Amma nda Abadantaa nee ya ne kanj nga si baa agay, aywa, a ma haya tee ya ne kanj kan a se.»

²⁷ Kokoyoo nee sargari juwalkaa Sadok se: «Ni faham wala?† Willi koyraa ra nda baani, war nda war iz'aru hinkaa, ni nda ni iz'aroo Ahimas nda Abiyatar iz'aroo Žonatanj.

²⁸ Agay, ay ga cindi saajoo ganganoo ra hala waati kanj ay duu alhabar kanj hun war do.»

²⁹ I n'a tee nda takaa din da, Sadok nda Abiyatar na Irkoy sundukoo willi Žerizalem, i cindi no din.

Dawda na Hušay sanba a ma Absalom monno

³⁰ Dawda ga žigi Zaytupanjey tondi hondoo ga, a ga hēe, boŋoo ga guma, cee kooney no. Alžamaa kul kanj goo a bande, affoo kul mo boŋoo ga guma, ngi mo ga žigi i ga hēe.

³¹ Boro kaa ka nee Dawda se: «Ahitofel goo borey ra kanj hanga Absalom ka hawandifutaa tee.» Dawda nee: «Abadantaa, ay g'a ŋaaray ni ga, ma Ahitofel hoyraa tee šenni kanj sii nda addalil.»

³² Waatoo kanj Dawda koy too tondi hondoo boŋoo ga, nongoo kanj ra borey ga sujudu Irkoy se, Arki bora a Hušay na Dawda kubay. Hušay bankaaraa kottu, boŋoo kul ti labu.

³³ Dawda nee a se: «Nda ni hanga agay, n'ga tee ya ne jeraw.

³⁴ Nda a gar ni nka yee koyraa ra ka koy nee Absalom se: «Kokoyoo, ay ga tee ma ne tam, cee jinaa ni baabaa tamoo ti agay, amma sohō ni se ay ga tee tam.» Woo ra hoyraa kanj Ahitofel g'a noo Absalom se ay here, n'g'a hasara.

³⁵ Sargari juwalkey Sadok nda Abiyatar goo no din ni bande. Haya kul kanj ni maar'a kokoyoo hugoo ra, ma koy a har i se.

³⁶ Ngi iz'aru hinkaa goo no din i bande kanj ti Sadok iz'aroo Ahimas nda Abiyatar iz'aroo Žonatanj. Haya kul kanj war maar'a, war ma Ahimas nda Žonatanj sanba ka alhabar danj ay ra.»

³⁷ Dawda ceroo Hušay koy Žerizalem, alwaatoo din da no Absalom ga huru Žerizalem.

16

Siba koy ŋaayan noo Dawda nda nga borey se

¹ Dawda nka bisa kayna tondi hondoo boŋoo ga kanj Mefibošet tamoo Siba kaa k'a kubay nda farka hinka kanj a n'i hanse kaaruyan se kanjanj boŋ takula zangu hinka (200) goo, nda alaneb-ize koga gabante zangu (100), nda tuuri-ize zangu (100), nda alaneb hari moora hunbar foo.

² Kokoyoo nee Siba se: «Macin no n'g'a tee hayey wey se?» Siba nee: «Farkey man'ti kala kokoyoo alaayaney kaarumaa, takulawey nda tuuri-izey ti soogey ŋaahayaa, boro kanj dira saajoo ra ka fara ga alaneb hari hanj ka nga jawoo kaa.»

³ Kokoyoo nee: «Man ni koyoo iz'aroo?» Siba nee kokoyoo se: «A cindi Žerizalem, zama a nee kanj Izirayel hugoo borey ga nga baabaa laamaa yeeti nga se hō.»

† 15:27 15.27 Ni faham wala? Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Man'ti gunandikaw ti ni wala?

⁴ Kokoyoo nee Siba se: «Haya kul kanj ti Mefibošet wane tee ni wane.» Siba nee: «Ay ga gunguma ma ne, ay koyoo, ay kokoyoo, yala ma alhormo tee ya ne.»

Šimeyi na Dawda danga

⁵ Waatoo kanj kokoyoo Dawda too hala Bahurim, Sawul hugoo boro foo hun koyraa ra ka kaa. Maapoo ti Šimeyi, Gera iz'aru no. A fatta ka danga.

⁶ A na Dawda nda borey kanj goo a bande warra nda tondi, ka gar jamaa kul nda wongaarey kul goo ma dira Dawda kabe gumaa nda iwaawaa ga.

⁷ Šimeyi ga danga ka nee: «Koy, koy boro wiikaa, boro yaamoo!»

⁸ Abadantaa na Sawul hugoo borey kanj n'n'i wii ka goro dogey ra laamaa ra alhakoo kul kaa ni ra. Abadantaa na kokoytaraa noo ni iz'aroo Absalom se. Sohō ni ne bone ra, zama ni man'ti kala boro wiikaw.»

⁹ Woo ga, Seruya iz'aroo Abišay nee kokoyoo se: «Macin se ir ga nanj hanšij bukaa woo g'ir kokoyoo danga? Ay nanj ya koy bonjoo kaa jindoo ga.»

¹⁰ Kokoyoo nee: «Macin no ay n'a hasara war se, Seruya iz'arey? Nda a g'ay danga, a ga hin ka tee Abadantaa ka nee a se: «Dawda danga», may no ma hin ka nee a se: «Macin se n'ga woo tee?»»

¹¹ Dawda nee Abišay nda nga borey kul se: «Ay iz'aroo kanj ay n'a hay ga ceeci nga m'ay hundoo kaa, soko Benžamenj boraa woo. Wa nanj a ma wowa, zama Abadantaa k'a har a se.

¹² A ga hin ka tee Abadantaa m'ay torraa guna ka dangayaney barmay k'i tee ya ne gomni hō.»

¹³ Dawda nda nga borey na ngi fondaa zaa ka koy. Waati follokaa ra, Šimeyi goo a se beene a ga dira tondi hondoo caraa ga a ga wowa, a ga tondi warra, a ga labu warra.

¹⁴ Kokoyoo nda jamaa kul kanj goo a bande too kate Žurdenj isaa do, i fara. No din ra i hin ka hunanzam.

Hušay kara Absalom ga

¹⁵ Absalom nda jamaa kul, Izirayel borey kul huru Žerizalem koyraa ra. Ahitofel mo goo a bande.

¹⁶ Waatoo kanj Dawda ceroo, Arki boraa Hušay too Absalom jere, Hušay nee Absalom se: «Kokoyoo kaboo ma gay a ra, kokoyoo kaboo ma gay a ra!»

¹⁷ Absalom nee Hušay se: «Ni laadirtaraa ti woo ni ceroo se wala? Macin se mana hanga ni ceroo?»

¹⁸ Hušay nee Absalom se: «Kalaa, kalaa! Boraa kanj Abadantaa, nda jamaa, nda Izirayel borey n'a suuba, boraa din bande ay goo, nga bande ay ga cindi.

¹⁹ Koyne mo may se ay ga tee tam? Man'ti nga iz'aroo se wala? Takaa kanj nda ay alhaadimay ni baabaa se, nga nda ay ga alhaadimay ni mo se.»

Absalom marga nda nga baabaa wahayey

²⁰ Absalom nee Ahitofel se: «Wa ir hoyray nda haya kanj ir ga hima k'a tee.»

²¹ Ahitofel nee Absalom se: «Ni baabaa wahayey kanj a n'i nanj ne i ma nga hugoo lakkal, koy marga nda ey. Woo ra Izirayel kul ga bay kanj n'na ni bonj konnandi ni baabaa se. Woo ra borey kanj goo ni bande ga duu bine ka cindi ni bande.»

²² I na hukkum foo cin Absalom se sooro batumaa ra, Absalom koy marga nda nga baabaa wahayey no din Izirayel kul jinoo ra.

²³ Alwaatoo din, hoyray kanj Ahitofel n'a har ga hima nda Irkoy meešennoo hunday. A ma tee Dawda here wala Absalom here, Ahitofel hoyraa kul goo nda alkadar follokaa.

17

Hušay na Ahitofel hoyraa hasara

¹ Ahitofel nee Absalom se: «Ay g'a wiri ni ga, nanj ya aru zenber woy cindi hinka (12.000) suuba ka tun ka koy huru Dawda cewoo ra hō cijinoo hunday.

² Ay ga koy kanj a ga ka gar a fara, a dusu, ay g'a dirgasandi, de jamaa kul kanj goo a bande ga zuru, ay ga kokoyoo hinne kar.

³ Woo banda ga, ay ga kate jamaa kul ni do. Nda boraan kanj n'g'a ceeci buu ka ben, jamaa kul ga yee ni bande. Nda woo teendi, jamaa kul ga duu alaafiya.»

⁴ Šennoo woo kan Absalom nda Izirayel boro beerey se.

⁵ Amma Absalom nee: «Ma Arki boraan Hušay mo cee ka hanjajer nga mo šennoo se.»

⁶ Hušay koy Absalom do. Absalom nee a se: «Ahitofel n'ir noo nga lakkaloo. Woo kanj a n'a har, ir m'a tee nda takaa din da wala ir mas'a tee nda takaa din? Ni lakkaloo noo ir se!»

⁷ Hušay nee Absalom se: «Hiino, hoyraa woo kanj Ahitofel n'a noo mana boori.»

⁸ Hušay nee koyne: «Ni hunday ga ni baabaa nda nga borey bay. Wongaariyanj no. I ga laala, ni mma nee ganjihooga urs kanj izey dere a se saajoo ra. Ni baabaa man'ti kala wongaari beeri, cijin here a si kani jamaa bande.

⁹ Nga ne, sohō n'ga gar a goo ma tugu guusu ra wala tugudoo foo ra. Nda za wongoo šintinoo ga Dawda borey n'ir boroyanj wii, borey kul kanj ga maar'a ga nee: «Absalom jamaa, boro boobo kanj.»

¹⁰ Nda woo teendi, ba ni wongu-izey kul wongaaroo, woo kanj ma nee ganjihayla binoo ga hasara, zama Izirayel kul ga bay kanj ni baabaa man'ti kala wongaari, boro gaabikoyniyanj goo a se.

¹¹ Woo se ay ga ni hoyray kanj Izirayel kul ma marga ni bande za Dan hala Ber-Šeba, i ma boobo ni mma nee labutaasi gurunbey kanj goo teekoo minoo ga. Ni hunday ma huru i jine ka koy tangam.

¹² Nongu kul kanj ra a goo, ir ga huru cewoo ra ka kanj a ga sanda takaa kanj nda harandanj ga zunbu laboo ga. Nga nda borey kul kanj goo a bande, ba affoo si cindi i ra.

¹³ Nda a zuru ka koy koyra kul kanj no ra, Izirayel kul ga koy nda karfuyanj koyraa din ra, ka nga ferawey cendi nda karfey hala gooroo ra, nongu kanj ra ba feraw foo si cindi.»

¹⁴ Absalom nda Izirayel borey kul nee: «Arki boraan Hušay hoyraa baa Ahitofel wanoo.» Abadantaa hunday no ma kayandi ka Ahitofel hoyray boryaa hasara, hala Abadantaa ma bone zumandi Absalom ga.

Dawda koy Žurdenj isaa denj

¹⁵ Woo banda ga, Hušay koy sargari juwalkey Sadok nda Abiyatar do. Hayaa kanj Ahitofel n'a har Absalom nda Izirayel boro beerey se, nda woo kanj nga hunday n'a har, a n'a kul filla sargari juwalkey se. A nee:

16 «Sohō wa cahā ka dontokaw sanba Dawda do a ma nee a se: «Masi kani saajoo ganganoo ra, ma denj hala kokoyoo nda borey kul kanj goo a bande masi koy halaci.»»

17 Woo gar Žonatanj nda Ahimas goo En-Rogel. Konja foo koy alhabar danj i ra, ngi mo koy alhabaroo too Dawda se, zama i si baa ngi ma huru koyraa ra, borey masi koy dii ngey.

18 Woo kul, aru sooga foo dii ey, a koy a har Absalom se. Kanj ngi boro hinkaa dii woo, i cahā ka koy Bahurim koyraa ra aru foo hugoo ra. Day foo goo aroo hugoo baturaa ra. I zunbu dayoo ra.

19 Hugoo koyoo wandoo na kunta daaru dayoo mijoo ga ka attam yendi a boj hala borey masi šikka.

20 Absalom tamey koy woyoo hugoo do ka nee: «Man Ahimas nda Žonatanj?» Woyoo nee i se: «I na gooroo haroo denj.» I n'i fisi, i mana dii ey, i willi Žerizalem.

21 Waatoo kanj i koy, ngi boro hinkaa fatta dayoo ra ka koy šennoo har kokoyoo Dawda se. I na hoyraa har Dawda se kanj Ahitofel n'a noo Absalom se: «Wa tun ka Žurdenj isaa denj tanba.»

22 Dawda nda nga jamaa kul tun ka Žurdenj isaa denj. Hala moo ga boo, ba boro foo mana cindi kanj mana denj.

23 Kanj Ahitofel dii kanj nga hoyraa mana teendi, a na nga farkaa soolu ka koy nga hugoo do nga koyraa ra. A na nga šenni kokorantey har nga hugoo borey se, a na nga boj deejj ka buu. Takaa woo nda a buu, i n'a sutura nga baabaa saaraa ra.

Dawda too Mahanayim

24 Woo banda ga, Dawda koy Mahanayim. Woo gar Absalom goo ma Žurdenj isaa denj, nga nda Izirayel borey kul kanj goo a bande.

25 Absalom na Amasa danj nga wongu-izey jine Žowab dogoo ra. Amasa man'ti kala aru foo kanj maapoo ti Yeter, izoo. Yeter man'ti kala Izirayel boro* kanj nga nda Nahaš† ize woyoo Abigayel fonay. Abigayel man'ti kala Seruya woyme. Seruya man'ti kala Žowab paa.

26 Izirayel borey nda Absalom koy ngi kaloo gorandi Galad gandaa ra.

27 Waatoo kanj Dawda too Mahanayim, Nahaš iz'aroo Sobi kanj hun Raba, Amoj borey koyraa ra, nda Amiyel iz'aroo Makir kanj hun Lo-Dabar, nda Galad bora Barzilay kanj hun Rogelim

28 kate daarijijanj, nda jinayanj, nda labu kusuyanj, nda alkama, nda orž, nda farin, nda taasu gurunbu haaganteyanj, nda dunguri, nda dunguri dumi, nda haagariyanj,

29 nda yuu, nda waahoonu, nda adabba buuna, nda haw waa gašijanj. I kate woo kul Dawda nda jamaa kanj goo a bande se hala i ma ŋaa, zama i nka nee ngi boj se: «N'ga gar jamaa woo heray, i fara, i jaw saajoo ra.»

18

Dawda borey hin Absalom borey

1 Dawda na jamaa kabu kanj goo a bande, boro zenber foo (1.000) kul a na bojkoyni danj a jine, boro zangu (100) kul a na bojkoyni danj a jine.

* **17:25 17:25** *Izirayel boro*, hantum fooyanj ga nee *Isimayel boro*, Taarikey 1na 2.17. † **17:25 17:25** *Nahaš*, hantum fooyanj ga nee *Yišay*, Taarikey 1na 2.13.

² A na jamaa zamna zamna hinza k'i sanba, zamna foo a na Žowab dan a jine. A na Seruya iz'aroo Abišay, Žowab armaa dan zamna foo jine. A na Gat bora Ittay dan zamna hinzantoo jine. Woo banda ga, kokoyoo nee jamaa se: «Agay hunday ga koy war bande.»

³ Amma jamaa nee a se: «Kalaa, n'si hima ka koy ir bande, zama nda ir zuru, borey si dii ir, ba nda ir jamaa jere faa buu, borey si dii a. Ni foo ga hima nda sanda ir boro zenber woy (10.000). A ga boori ma goro koyraa ra, zama n'ga hin ka boro sanba k'ir faaba wongoo ra.»

⁴ Kokoyoo nee: «Woo kan tee war se, nga no ay g'a tee.» Kokoyoo koy kay koyraa mipoo ga, jamaa ga fatta zangu foo-foo (100) nda zenber foo-foo (1.000) ka koy wongu.

⁵ Kokoyoo nee Žowab, nda Abišay, nda Ittay se: «W'a tee ay sabbu se, war ma mossoyaada aru soogaa se kan ti Absalom.» Waatoo kan kokoyoo ga Absalom šennoo har bonkoyney se, jamaa kul ga maa.

⁶ Jamaa fatta ka koy saajoo ra ka Izirayel wongu. Wongoo mana teendi kala Efrayim hawsaa tuurey ra.

⁷ No din ra Dawda borey hin Izirayel jamaa. Hanoo din, i n'i kar karyan beeri, aru zenber waranka (20.000) no i n'a wii.

⁸ Wongoo beeri ka gandaa kul dii. Borey kan buu tuuroo ra boobo nda borey kan takuba n'i wii.

Absalom buuroo

⁹ Absalom koy kan Dawda borey ga. Absalom goo lanbaana foo bon, lanbaanaa koy huru tuurinaa beeri foo kaboo cire. Absalom bonoo kotay tuuroo ra, lanbaanaa zuru ka hun a cire, Absalom deejii beene nda ganda game.

¹⁰ Aru foo kan dii woo kan tee, a koy a har Žowab se ka nee: «Ay dii Absalom a ga deejii tuurinaa beeri foo ra.»

¹¹ Žowab nee bora se kan na alhabaroo tee a se: «Ni dii a, macin se man'a kar a ma buu dogoo din da? Ya ni noo nzorfu kaaray tamma bon woy (10) nda wongu-ize gamahaw foo.»

¹² Amma aroo nee Žowab se: «Ba nda n'na nzorfu kaaray tamma bon zenber (1.000) dan ay kaboo ra, ay kaboo si too kokoyoo iz'aroo do, zama ir maa yaamaroo kan kokoyoo n'a noo ni, nda Abišay, nda Ittay se ka nee: «Wa hawgay ay sabbu se, boro kul masi too aru soogaa do kan ti Absalom.»

¹³ Nda ya nka zanba k'a wii, kokoyoo ga bay a ga, ni hunday ma koy kay ya here.»

¹⁴ Žowab nee: «Ay s'ay bon farandi ka kay ni jine ka hanajer ma ne.» Ka gar Absalom goo tuurinaaoo ga a ga huna, Žowab na yaaji hinza zaa kaboo ra ka koy Absalom hay nda ey binoo ra.

¹⁵ Aru sooga woyaa (10) kan ga Žowab wongu jinawey zaa na Absalom windi k'a kar k'a wii.

¹⁶ Žowab na hilli heenandi ka wongu kayandi, jamaa fay nda ka Izirayel borey gaaray.

¹⁷ I na Absalom bukaa zaa k'a warra guusu beeri ra hawsaa ra, i na tondi boobo marga a bon. Woo banda ga, Izirayel borey kul zuru ka koy, affoo kul nga do.

¹⁸ Waatoo kan Absalom ga huna, a nka tondi kuku kayandi nga bon se Kokoyoo gooroo ra, a nka nee nga bon se: «Ay sii nda iz'aru kan ga kate ay maapoo ma cindi.» A na nga maapoo dan tondi kukoo ga. Woo se hala hō borey ga nee tondoo din se Absalom honganditondoo.

Dawda maa Absalom buuroo

19 Sargari juwalkaa Sadok iz'aroo Ahimas nee: «Naŋ ya zuru ka koy alhabaroo woo har kokoyoo se kaŋ Abadantaa ciiti a se k'a kaa nga iberey kabey ra.»

20 Žowab nee a se: «Hō man'ti ni no ma alhabar henna woo toonandi. Han foo n'ga hin ka alhabar henna tana noo, amma hō masi koy alhabaroo woo har, zama kokoyoo iz'aroo ka buu.»

21 Žowab nee Ecopi boro foo se: «Koy hayaa kaŋ ni dii a har kokoyoo se.» Ecopi bora gunguma Žowab jine, nga banda ga, a zuru ka koy.

22 Woo kul banda ga, Sadok iz'aroo Ahimas yee ka nee Žowab se: «Haya kul kaŋ no, agay mo ga zuru Ecopi bora bande ka koy.» Žowab nee: «Ay izoo, macin se n'ga baa ma zuru? N'si duu alhabaroo woo ra haya kul.»

23 Ahimas nee: «Haya kul kaŋ no, ay ga zuru ka koy.» Žowab nee: «Aywa a boori, koy.» Ahimas zuru ka koy nda Žurdeŋ isaa ganganoo fonda, a na Ecopi bora jin ka too.

24 Woo gar Dawda goo ma goro ganbu hinkaa game. Lakkalkaa žigi cetaa kaŋ koyraa kuubi k'a bere miŋoo soora boŋ, a na nga boŋoo jer, a ga aru foo honnay kaŋ ga zuru.

25 Lakkalkaa kaati k'a har kokoyoo se. Kokoyoo nee: «Nda nga foo no, alhabar henna bara a kone.» Aroo goo ma man kayna-kayna.

26 Lakkalkaa ga dii boro tana kaŋ ga zuru ka kaa. A kaati k'a har koyraa miŋoo lakkalkaa se ka nee: «Aru tana foo koyne kaŋ goo ma zuru ka kaa.» Kokoyoo nee: «Nga mo alhabar henna no a ga kate a.»

27 Lakkalkaa nee: «Ay diiyanoo ga, aru jinaa zuru takaa ga hima nda Sadok iz'aroo Ahimas zuru takaa.» Kokoyoo nee: «Boro henna no, alhabar henna no a ga kate a.»

28 Ahimas kaati ka nee kokoyoo se: «Baani ma kaa ni ga.» A na nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma kokoyoo jine ka nee: «Albarka ma bara Abadantaa, ni Koyoo se, zama borey kaŋ tun ay koyoo, ay kokoyoo se, Irkoy n'i dan ni kaboo ra.»

29 Kokoyoo nee: «Aru soogaa Absalom binde, a ga saabu wala?» Ahimas nee: «Waatoo kaŋ Žowab ga kokoyoo tamey donto, agay nda ni tam tana, ay ga maa hoolo beeri jamaa ra, amma ay si bay haya kaŋ no.»

30 Kokoyoo nee: «Kay ne jere ga.» Ahimas kay jere ga ka batu.

31 Woo banda ga, Ecopi bora kaa, a nee: «Ay koyoo, ay kokoyoo, haŋajer alhabar henna se, hō Abadantaa ciiti ma ne ka ni kaa ni iberey kaŋ tun ma ne kabey ra.»

32 Kokoyoo nee Ecopi bora se: «Aru soogaa Absalom binde, a ga saabu wala?» Ecopi bora nee: «Ay koyoo, ay kokoyoo, ni iberey nda borey kul kaŋ tun ni, kokoyoo se kaŋ ngi ma ifutu tee ma ne, i kul ma tee sanda aru soogaa takaa!»

19*Dawda na nga izoo Absalom buuroo hēe*

1 Waatoo kaŋ kokoyoo maa Absalom buuroo, a jijiri, a žigi soorohugu-izoo ga kaŋ goo koyraa miŋoo ga ka hēe no din. A ga dira a ga nee: «Ay iz'aroo Absalom, ay iz'aroo, ay iz'aroo Absalom! Nda a gar ba agay ka buu ni dogoo ra, Absalom, ay iz'aroo, ay iz'aroo!»

2 Žowab duu alhabar kaŋ nee: «Nga ne, kokoyoo goo binemarayyan ra, a ga Absalom buuroo hēe.»

³ Hanoo din, jamaa zaameyanoo bere ka tee hēeni jamaa kul ra, zama i nka maa borey ga nee: «Kokoyoo binoo maray nga iz'aroo buuroo maaganda.»

⁴ Hanoo din, jamaa huru koyraa ra nda tuguyan, ni mma nee boroyan kan zuru wongoo se, haawi duu ey.

⁵ Kokoyoo na nga ndumoo daabu, a ga jinde jer ka kaati ka nee: «He ay iz'aroo Absalom! Absalom, ay iz'aroo, ay iz'aroo!»

⁶ Žowab koy kokoyoo do hugoo ra ka nee: «N'na ni borey kul haawandi hō, ngi kan na ni hundoo hallasi, i na ni hallasi, i na ni iz'arey nda ni ize woyey hallasi, i na ni wandey hallasi, i na ni wahayey hallasi.»

⁷ N'ga baa borey kan ga konna ni, n'ga konna borey kan ga baa ni, hō ni mma cebe kan bonkoyney nda borey man'ti baffoo ma ne. Hō ay bay kan nda a gar Absalom nka huna, de ir kul buu, woo ga kan ma ne.

⁸ Sohō tun ka fatta, ma šelaj ni borey se hala biney ma kani ni ga. Ay ga žee nda Abadantaa, nda mana fatta, ba wongu-ize foo si cindi ni bande hō cijinoo. De hayaa kan ga duu ni ga laala ka bisa haya futawey kul kan duu ni za ni zankataraa ga hala hō.»

⁹ Woo banda ga, kokoyoo tun ka koy goro koyraa mijoo ga. Jamaa duu alhabar kan nee: «Nga ne, kokoyoo goo ma goro koyraa mijoo ga.» Jamaa kul koy kokoyoo do. Woo gar Izirayel wongu-izey kul kan cindi Absalom bande nka zuru ka koy, affoo kul nga do.

Dawda soolu ka yee Žerizalem

¹⁰ Izirayel alkabiilawey kul ra, borey na šennoo cendi ka nee: «Kokoyoo Dawda k'ir kaa ir iberey kabey ra, nga k'ir kaa Filisti borey kabey ra. De sohō, nga no ma gandaa nan ka zuru Absalom se.

¹¹ Ka gar Absalom kan ir n'a yon a ma tee ir kokoyoo buu wongoo ra. Sohō macin no ir g'a batu ka kokoyoo yeeti dogoo ra?»

¹² Kokoyoo Dawda donto ka nee sargari juwalkey Sadok nda Abiyatar se: «Wa šelaj Žuda boro beerey se ka nee: «Macin se war ga tee bandakooro kan ga kokoyoo yeeti nga hugoo do ka gar šennoo kan goo Izirayel kul ra too kokoyoo do?»

¹³ War man'ti kala ay armyey, war man'ti kala ay kuroo nda ay hamoo, macin se war ga tee bandakooro ka kokoyoo yeeti nga dogoo ra?»

¹⁴ War ma nee Amasa mo se: «Man'ti ay kuroo nda ay hamoo ti ni wala? Irkoy ma goy goy ay ga ka tonton a ga, nda mana tee hala abada wongu-izey bonkoynoo Žowab dogoo ra.»

¹⁵ Dawda na takaa woo da tee ka Žuda borey kul taa, i kul yadda sanda boro folloku. I na boro donto a ma koy nee kokoyoo se: «Yee kate, ni nda ni borey kul.»»

Dawda yaafa Šimeyi se

¹⁶ Kokoyoo na fondaa zaa ka willi, a too kate hala Žurdey isaa do. Žuda borey na cere marga Gilgal koyraa ra ka soolu ka kokoyoo kubay k'a faaba a ma dey.

¹⁷ Gera iz'aroo Šimeyi kan ti Benžamey boro kan ga hun Bahurim cahā ka doo Žuda borey bande ka kokoyoo Dawda kubay.

¹⁸ Benžamey boro zenber foo (1.000) goo a bande, nda Siba kan ti Sawul goykaw, nga, nda nga iz'aru woy cindi guwaa (15), nda nga tam warankaa (20). I too kate Žurdey isaa ga za kokoyoo mana too kate.

19 Denjandikey denj ka koy kokoyoo hugoo borey denjandi jina nda woo kanj ga kan a se. Waatoo kanj kokoyoo na Žurdenj isaa denj, Gera iz'aroo Šimeyi na nga boŋ kanjandi kokoyoo jine.

20 A nee kokoyoo se: «Ay koyoo mas'ay layboo dii ya ne. Haya laalaa kanj ay n'a tee kanj agay, ni tamoo n'a tee ma ne, hanoo kanj ay koyoo, ay kokoyoo ga fatta Žerizalem, dirŋa a, mas'a dii ni binoo ra.

21 Zama hō agay, ni tamoo bay kanj ay na zunubu tee. Nga ne, hō agay ti boro jinaa Isufi hugoo borey kul ra kanj kaa k'ay koyoo, ay kokoyoo kubay.»

22 Seruya iz'aroo Abišay na šennoo zaa ka nee: «Abadantaa suubantaa kanj yonandi, Šimeyi n'a danga, Šimeyi si hima ka wiiyandi wala?»

23 Amma Dawda nee: «Seruya iz'arey, macin bara war se woo ra? Macin se hō n'ga tee ya ne nkuway? Boro ga hima ka wiiyandi hō Izirayel ra wala? Zama ay ga naanay ka bay kanj hō agay ti Izirayel kokoyoo.»

24 Woo banda ga, kokoyoo nee Šimeyi se: «Abada n'si buu.» Kokoyoo n'a žee a se.

Dawda waafaku nda Mefibošet

25 Sawul haamaa Mefibošet mo zunbu ka koy kokoyoo kubay. Za hanoo kanj kokoyoo koy hala a yee kate nda baani, Mefibošet mana nga cewey ŋumay, a mana nga kaaboo hanse, a mana nga bankaarawey ŋumay.

26 Waatoo kanj a hun Žerizalem ka koy kokoyoo kubay, kokoyoo nee a se: «Mefibošet, macin se mana hanga ay bande?»

27 A nee: «Ay koyoo, ay kokoyoo, ay tamoo k'ay zanba, ka gar agay, ni tamoo nka nee: «Ay g'ay farkaa hanse ka žigi a boŋ ka hanga kokoyoo», zama bongu ti agay.

28 Amma a koy agay, ni tamoo maapoo hasara ay koyoo, ay kokoyoo do. Amma ay koyoo, ay kokoyoo ga hima nda Irkoy almalayka. Woo ra hayaa tee kanj ga kan ma ne.

29 Zama hayaa kanj ay baabaa hugoo borey kul n'a tee ma ne si hima nda de kala buuyan, ka gar n'n'ay danj borey ra kanj ga goro ka ŋaa ni bande. Macin ti hayaa kanj ay g'a may kokoyoo ga ka haya tana wiri a ga koyne?»

30 Kokoyoo nee a se: «Macin ti šenney wey kul addaliloo? Ay kayandi ka labey zamna ni nda Siba game.»

31 Mefibošet nee kokoyoo se: «Siba m'a kul zaa, zama ay koyoo, ay kokoyoo willi kate nda baani nga hugoo do.»

Dawda na Barzilay beerandi

32 Galad bora Barzilay doo ka hun Rogelim koyraa ra ka bisa nda Žurdenj isaa, nga nda kokoyoo, a na kokoyoo nanj Žurdenj isaa jere ka willi.

33 Barzilay hanse ka žen, jiiri woyyaaha (80) bara a se. Waatoo kanj kokoyoo goo Mahanayim koyraa ra, haya kul kanj ga kokoyoo ga too, a n'a tee a se, zama almankoyini no.

34 Kokoyoo nee Barzilay se: «Kaa ay bande Žerizalem ay do, ay ga ni noo haya kul kanj ga n'ga too.»

35 Amma Barzilay nee kokoyoo se: «Jiiri marje ka cindi agay aloomuroo ra hala ya žigi kokoyoo bande ka koy Žerizalem?»

36 Hō jiiri woyyaaha (80) bara ya ne. Ay ga hin ka ihenna nda ilaala kaa cere ra wala? Agay, ni tamoo, ay ga hin ka maa haya kanj ga ŋandi nda haya kanj ga hanjandi kaani wala? Ay ga hin ka maa ba donkaw arey

nda woyey jindey kaani wala? Macin se ay ga tee ay koyoo, ay kokoyoo se jeraw koyne?

³⁷ Waati kayna ay ga Žurdeŋ isaa deŋ ni bande, ay kokoyoo. Adiši macin se n'ga alhakoo woo tee ya ne?

³⁸ Ay g'a wiri ni ga, naŋ ya yee ay koyraa ra ka buu ay baabaa nda ay naa saarawey jere. Ay iz'aroo Kimham ne, a ma koy ni bande, he ay koyoo, ay kokoyoo, haya tee a se kaŋ kan ma ne.»

³⁹ Kokoyoo nee: «Aywa, Kimham ma kaa ay bande, ay ga haya tee a se kaŋ kan ma ne, haya kul kaŋ n'n'a wiri ay ga, ay g'a tee ma ne.»

⁴⁰ Waatoo kaŋ jamaa kul na Žurdeŋ isaa deŋ, de kokoyoo mo deŋ, kokoyoo na Barzilay summu ka gaara a se, woo banda ga, Barzilay koy nga nongoo ra.

⁴¹ Kokoyoo na Gilgal koyraa fondaa sanbu, Kimham koy a bande. Žuda borey kul nda Izirayel jamaa jeroo goo kokoyoo bande Žurdeŋ isaa denjanoo do.

Yenje huru Žuda borey nda Izirayel borey game

⁴² Izirayel jamaa kul kaa kokoyoo do ka nee a se: «Macin se ir armye, Žuda borey hinne ka ni kom borey ga ka ni deŋandi, ni, kokoyoo nda ni hugoo borey, nda Dawda borey kul kaŋ goo a bande?»

⁴³ Žuda borey kul na Izirayel borey zaabi ka nee: «Ir nka woo tee, zama ir kokoyoo, ir boro maana no. Woo too war ma futu wala? Ir nka kokoyoo ŋaayanoo ŋaa wala? A nk'ir noo haya wala?»

⁴⁴ Izirayel borey na Žuda borey zaabi ka nee: «Ir ga kokoyoo may cee woy (10) ka bisa war. Ir ga Dawda hunday may ka bisa war. Macin se war g'ir kaynandi? Man'ti ir ti boro jinawey kaŋ kayandi ir ma kokoyoo willi kate?» Amma ŋennoo kaŋ Žuda borey n'a har laala nda Izirayel borey wanoo.

20

Šeba ture Dawda ga

¹ Alwaatoo woo gar, aru yaamu foo goo no kaŋ maapoo ti Šeba, baaboo maapoo ti Bikiri, Benžameŋ boro no. A na hilli hēenandi ka nee: «Ir haya kul sii Dawda ga, haya kul sii ir nda Yišay iz'aroo woo game. Izirayel, war boro foo kul ma koy nga do.»

² Izirayel borey kul hun Dawda bande ka hanga Bikiri iz'aroo, Šeba bande. Amma Žuda borey denji ngi kokoyoo ga, i n'a dum za Žurdeŋ isaa ga hala Žerizalem.

³ Dawda koy nga do Žerizalem. Nga wahay woyaa (10) kaŋ a n'i naŋ i ma hugoo lakkal nga dumaa ga, a n'i daŋ hugu foo ra k'i lakkal henna. Haya kul kaŋ ga i ga too, a g'a noo i se, amma a si marga nda ey. I cindi i ga daaba hala hanoo kaŋ ra i ga buu, i cindi i ga huna takaa din sanda woyyaŋ kaŋ kurpey buu.

Žowab na Amasa wii

⁴ Woo banda ga, kokoyoo nee Amasa se: «Ay ga ni noo jirbi hinza ma Žuda wongu-izey cee kate i ma kaa ne ra, ni hunday, ma kaa i bande.»

⁵ Amasa koy Žuda borey cee kate, amma a bisa jirbi hinnaa kaŋ kokoyoo n'a kayandi a se.

⁶ Woo ga, Dawda nee Abišay se: «Sohō Bikiri iz'aroo Šeba ga kaa ka hasaraw tee ir se kanj bisa Absalom wanoo. Ni hunday m'ay arey zaa k'a gaarandi a masi koy duu koyra kanj kuubandi nda cete ka dere ir se.»

⁷ Žowab borey fatta k'a gaarandi, ngi nda Keret borey, nda Pelet borey, nda wongaarey kul. I fatta Žerizalem ka Bikiri iz'aroo Šeba gaarandi.

⁸ Waatoo kanj i too tondi beeroo jeroo ga kanj goo Gabawoj, Amasa ne ka huru jiney ra. Woo gar Žowab na gamahaw foo danj nga bankaarawey ga kanj goo jindoo ra, takuba foo kanj goo panjoo ra goo nga gamahawoo ga kanj goo centoo ga. Waatoo kanj Žowab ga koy, takubaa kanj.

⁹ Žowab nee Amasa se: «N'ga saabu ag'armaa?» A na nga kabe gumaa ka Amasa kaaboo dii k'a summu.

¹⁰ Takubaa kanj goo Žowab kaboo ra, Amasa man'a laasaabu, Žowab n'a hay nda a gundoo ra cee folloku, teeley doori ganda. Amasa buu bila nda a m'a kar koyne. Woo banda ga, Žowab nda nga armaa Abišay koy Bikiri iz'aroo Šeba gaarandi.

¹¹ Žowab aru soogey affoo kay Amasa bukaa jere ka nee: «Boro kanj ga baa Žowab nda wey kanj goo Dawda bande ma hanga Žowab.»

¹² Woo gar Amasa goo ma bilimbilim kuroo ra fonda gamoo ra. Kanj aroo dii kanj jamaa kul kay, a na Amasa cendi k'a ka koy faari foo ra ka bankaaray foo gum a ga, zama a dii kanj boro kul kanj too a do ga kay.

¹³ Waatoo kanj a na Amasa kaa fonda ra, borey kul bisa ka hanga Žowab bande, ka koy Bikiri iz'aroo Šeba gaarandi.

Šeba buuroo takaa

¹⁴ Žowab na Izirayel alkabiilawey laamawey kul dunbu ka bisa ka koy hala Abel-Bet-Maaka. Beri borey kul marga ka hanga a bande.

¹⁵ Nga nda nga borey kaa ka Šeba wanga k'a danj game Abel-Bet-Maaka. I na labu zuku cetaa ga k'a tee bisadoo, jamaa kul kanj goo Žowab bande na cetaa fanši hala ngi m'a kanjandi.

¹⁶ Woy lakkalkoyini foo kanj goo koyraa ra kaati ka nee borey se kanj goo koyraa se taray: «Wa hanjajer ya ne, wa hanjajer ya ne! Wa nee Žowab se kanj a ma kaa ne ya šelanj a se.»

¹⁷ Žowab man a, woyoo nee: «Ni ti Žowab wala?» Žowab nee: «Agay no!» Woyoo nee: «Hanjajer ni konjaa šenney se!» Žowab nee: «Ay ga hanjajer ma ne.»

¹⁸ Woyoo šelanj koyne ka nee: «Waatoo din alaada ra borey ga nee: «Ir ma koy Abel lakkaloo ceeci.» Takaa woo nda hayey ga hanse.

¹⁹ Izirayel ra, ir koyraa no ma hanse ka bara nda alaafiya nda laaditaray. Ni, n'ga baa ma koyra halaci kanj ti koyra beeri. Macin se n'ga baa ma Abadantaa tuboo tuusu?»

²⁰ Žowab zaabi ka nee: «Jam, ay si baa ya haya tuusu wala ya haya halaci!»

²¹ Man'ti woo no, Efrayim tondi hondey aru foo kanj maapoo ti Šeba, Bikiri iz'aroo, nka ka tun kokoyoo Dawda se. Wa nga hinne danj ay kaboo ra, ay ga koyraa tanj.» Woyoo nee Žowab se: «Aywa, ir ga bonjoo warra ma ne nda cetaa.»

²² Woyoo koy šelanj jamaa kul se nda lakkal. I na Bikiri iz'aroo Šeba bonjoo dunbu ka bonjoo warra Žowab se. Woo ga, Žowab na hilli hēnandi,

i na koyraa taŋ, i say ka mooru koyraa, affoo kul koy nga do. Woo banda ga, Žowab willi Žerizalem kokoyoo do.

Dawda goykey jineborey maqney

²³ Žowab ti Izirayel wongu-izey kul jineboraa. Yoyada iz'aroo Benaya ti Keret borey nda Pelet borey jineboraa.

²⁴ Adoram ti waazibi goyey jineboraa. Ahilud iz'aroo Žozafat goo kaddaasey gande.

²⁵ Sewa ti hantumkaw. Sadok nda Abiyatar ti sargari juwalkey.

²⁶ Ira, Yahir boro foo mo man'ti kala Dawda sargari juwalkaw.

21

Jiiri hinza heray tee Izirayel ra

¹ Dawda waati, heray tee gandaa ra jiiri hinza cere bande. Dawda na Abadantaa ndumoo ceeci, Abadantaa nee a se: «Sawul nda nga hugoo borey kaŋ na kuri mun ka Gabawoŋ borey halaci, nga ga ka kate war ga woo.»

² Kokoyoo ciya Gabawoŋ borey se ka šelan i bande. Gabawoŋ borey man'ti Izirayel boro. Ngɪ ti Amor borey kaŋ cindi.* Izirayel borey nka allaahidu zaa kaŋ i si wiiyandi, amma woo kul, Sawul faasayanoo Izirayel borey nda Žuda borey se, a ceeci nga ma Gabawoŋ borey wii.

³ Dawda nee Gabawoŋ borey se: «Macin no ay ga hin k'a tee war se? Macin nda ay ga hin ka zunuboo woo tuusu hala war ma gaara Abadantaa jamaa se?»

⁴ Gabawoŋ borey nee a se: «Nzorfu kaaray wala wura si ir, nda Sawul, nda nga hugoo borey gamoo hanse, de mo ir sii nda hinay ka boro wii Izirayel borey ra.» Dawda nee: «Macin no war ga baa y'a tee war se?»

⁵ I nee kokoyoo se: «Aroo nka baa nga m'ir wii, a goo a do nga m'ir tuusu k'ir derandi Izirayel gandaa kul ra.

⁶ Adiši wa ir noo nga iz'arey ra boro iyye, ir g'i deejɪ Abadantaa jine Gibeya, Sawul koyraa ra, Sawul kaŋ Abadantaa n'a suuba.» Kokoyoo nee: «Ay g'i noo war se.»

⁷ Sawul haamaa kaŋ ti Mefibošet, Žonatan iz'aroo, Dawda mana yadda k'a noo, amaanaa maaganda kaŋ goo Dawda nda Sawul iz'aroo Žonatan game kaŋ i n'a tee Abadantaa maapoo ga.

⁸ Aya ize woyoo Rispa iz'aru hinkaa kaŋ a duu ey Sawul se kaŋyaŋ ti Armoni nda Mefibošet, kokoyoo Dawda n'i dii. Sawul ize woyoo Merab† iz'aru guwaa kaŋ a duu ey Barzilay iz'aroo Adiriyel se, kaŋ si hun kala Mehola koyraa ra, a na ngɪ mo dii.

⁹ A n'i daŋ Gabawoŋ borey kabey ra, i n'i deejɪ tondi hondoo ga Abadantaa jine. Aru iyyaa kul buu cere bande. Wiiyanoo woo mana teendi kala heгаа zaari jinawey ga, orž heгаа šintinoo ga.

¹⁰ Aya ize woyoo Rispa na saaku kasa zaa k'a daaru tondoo boŋ, za heгаа šintinoo ga ka koy hala ncirpoo waati. Zaaroo kul a ga beenaa cirawey gaaray i masi zunbu a ga, cijin here a ga ganjihoogawey gaaray.

¹¹ Woo kaŋ Aya ize woyoo Rispa kaŋ ti Sawul wahayoo n'a tee, i n'a har Dawda se.

* **21:2 21.2** Žozuwe 9.3-27. † **21:8 21.8** Merab, hantum fooyaŋ ga nee Mikal.

¹² Woo ga, Dawda koy Sawul nda nga iz'aroo Žonatanj birey zaa Yabeš kanj goo Galad, gorokey do. Ngi no ka bukawey zay ka hun Bet-Šeyan farroo ra. Waatoo kanj Filisti borey na Sawul kar Gilbowa, i na bukawey deejj no din.

¹³ Dawda na Sawul bukaa birey nda nga iz'aroo Žonatanj bukaa birey zaa ka kaa. Borey kanj deejandi, i na ngi mo birey marga.

¹⁴ I n'i sutura Sawul birey nda nga iz'aroo Žonatanj birey bande Benžamej gandaa ra Sela, Sawul baabaa Kiš saaraa ra. Haya kul kanj kokoyoo n'a har, i g'a tee. Woo banda ga, Irkoy na gandaa njaarayroo taa.

*Izirayel borey hin Filisti borey
(Taarikey 1na 20.4–8)*

¹⁵ Filisti borey kaa ka Izirayel wongu koyne. Dawda zunbu ka koy nda nga tamey ka Filisti borey tangam, Dawda fara.

¹⁶ Aru kanj maapoo ti Rafa banda-ize foo goo Filisti borey ra kanj se i ga nee Yisbi-Benob. A goo nda yaaji kanj teendi alhan ra, yaajoo bonoo tinjaa ti kilo hinza nda jere. Takuba taji ga hawa centoo ga. Aroo woo nee kanj nga ga Dawda wii.

¹⁷ Amma Seruya iz'aroo Abišay koy Dawda faaba ka Filisti bora ra kar k'a wii. Woo ga, Dawda borey žee Dawda se ka nee: «N'si hima ka yee ka koy ir bande wongu ra koyne, masi kaa ka Izirayel gaayoo wii.»

¹⁸ Woo banda ga, wongu foo tun koyne Filisti borey ga Gob koyraa ra. Wongoo din ra, Huša koyraa boro kanj se i ga nee Sibekay na Saf wii. Saf da man'ti kala Rafa banda-ize.

¹⁹ Wongu foo yee ka tun Filisti borey ga Gob koyraa ra. Kanj a teendi, Yare-Oregim iz'aroo Elhanan kanj ti Betelehem boro na Gat bora Golijat[‡] wii Filisti borey ra. Filisti bora din goo nda yaaji kanj bundoo ga hima nda maalawey kaymi bundoo.

²⁰ Wongu foo yee ka tun Gat. Filisti borey ra, aru foo goo no kanj goo nda kayyan, kabe-ize iddu bara kabe foo kul ga, cew-ize iddu goo cee foo kul ga, i kul margantaa ti waranka cindi taaci (24). Nga mo man'ti kala Rafa banda-ize.

²¹ A ga Izirayel wow. Dawda armaa Šimeya iz'aroo Žonatanj n'a wii.

²² Boro taacaa woo man'ti kala Rafa banda-izeyan, i si hun kala Gat koyraa ra. Dawda nda nga borey n'i wii.

22

*Dawda don ka albarka danj Irkoy se
(Zaburey 18)*

¹ Waatoo kanj Abadantaa na Dawda kaa nga iberey kul kabey ra k'a kaa Sawul kaboo ra, nga ra Dawda na baytoo woo kalimawey don ka Abadantaa saabu.

² A nee: «Abadantaa ti ay Tondoo, nda ay nongu gaabantaa, nda ay feerikaa.

³ Irkoy ti ay Tondoo, nga ga ay ga wakkal, nga ti ay koraa, nga ti hiloo kanj g'ay hallasi, nga ti ay wakkalkaa, nongoo kanj ra ay ga tugu.

Ay faabakaa, n'g'ay kaa boro futantey kone.

⁴ Ay ga kaati ka nee: <Albarka ma bara Abadantaa se!>

[‡] 21:19 21.19 Taarikey 1na 20.5ra i ga nee kanj Elhanan na Golijat armaa wii kanj ti Lahmi.

Ay hallasi agay iberey ra.

⁵ Bondawey kan ga wiya n'ay daabu,
ay hunbur sanda isa kan futu ka boosu.

⁶ Alaahara karfey n'ay kuubi k'ay bere,
buuyan filijey goo ay jine.

⁷ Ay binemarayyanoo ra, ay na Abadantaa cee,
ay kaati k'ay Koyoo cee.

A na hanajer ya ne nga hugoo ra,
ay faaba ceeci kaatiroo huru hanjawaye ra.

⁸ Laboo guzuguzu, a jijiri,
beenaa asaasey jijiri,
i guzuguzandi, zama Abadantaa nka futu.

⁹ Dullu no ma hun niiney ra,
nuune kan ga wiya ga hun mijoo ra,
denji cirayyan ga hun a ra.

¹⁰ A na beenaa šiirandi ka zunbu,
nda duula koma kan goo cewey cire.

¹¹ A mana kaaru kala almalayka boŋ kan se i ga nee ŋerib ka deeŋi,
boro ga dii a hewoo bande.

¹² A na kubaa tee nga tendaa,
a n'a tee hari beeri nda duula komanteyan.

¹³ Gaay ga dii a jine,
denji cirayyan ga dii gaayoo ra.

¹⁴ Abadantaa kaatoo jinjinnyanoo hun beenaa ra,
Koy Jerantaa na nga jindoo jer.

¹⁵ A na biraw-izeyan warra k'i say,
a na meley ka ŋi lakkaley tunandi.

¹⁶ Abadantaa burbusuyanoo ga,
nga futuyanoo hewoo ga, teekoo ciroo hayey bangandi,
adunŋa asaasey fatawandi.

¹⁷ Irkoy goo beene,
a ga nga kaboo ŋerre k'ay zaa,
k'ay kaa hari beerey ra.

¹⁸ A g'ay kaa agay iberi gaabantaa ra,
k'ay kaa borey ra kan ga konna agay, kanyan gaabey bisa ay wanoo.

¹⁹ Ay bonaa zaaroo hane iberey kay ay jine ŋi m'ay tangam,
amma Abadantaa kay ya ne.

²⁰ A n'ay kaa ifutu ra k'ay feeri,
a n'ay hallasi, zama ay ga kan a se.

²¹ Abadantaa n'ay ŋerretaraa guna ka goy ya ne,
a n'ay bana ka sawa nda ay kabe goyey henanyanoo,

²² zama ay na Abadantaa fondawey gana,
ya n'ay Koyoo tooŋe.

²³ Nga hantumey kan kayandi kul goo ay jine,
ay s'ay boŋ moorandi nga hantumey ga.

²⁴ Ay laadir a jine,
ay n'ay boŋ dii ifutu kul ga.

²⁵ Woo se Abadantaa n'ay bana ka sawa nda ay ŋerretaraa,

ka sawa nda ay henanyanoo a jine.

²⁶ Boro kaŋ ga laadir, n'ga goy a se nda laadirtaray,
boro kaŋ binoo ti affoo, n'ga goy a se nda bine foo.

²⁷ Boro kaŋ ga henan, n'ga goy a se nda henanyan,
boro kaŋ ga šiiri, n'ga goy a se nda carmay.

²⁸ N'ga boro yalaafantey hallasi,
ni moyey ga borey kaŋ ga ngi boŋ jer yeeti ganda.

²⁹ Abadantaa, ni ti ay fitillaa,
Abadantaa ga gaay dan ay kubaa ra.

³⁰ Ni bande ay ga sar ka gum wongu-ize jama ga,
ay Koyoo bande ay ga hin ka cete sar.

³¹ Irkoy fondaa tee ka timme,
Abadantaa šennoo si tun,
koray no borey kul se kaŋ ga ngi boŋ talfi a ga.

³² Adiši may ti Irkoy nda man'ti Abadantaa?
May ti tondi kaŋ ga boro ga hin ka talfi nda man'ti ir Koyoo?

³³ Irkoy ti ay nongu gaabantaa,
nga no m'ay fondaa hanse boryo.

³⁴ A g'ay cewey cahāndi sanda jeeri,
a g'ay kayandi hodaddawey boŋ.

³⁵ A g'ay kabey waanandi wongu,
ay kabey ga alhan biraw taabu.

³⁶ N'g'ay noo ni koraa k'ay hallasi,
ni zaaboo g'ay tonton.

³⁷ N'g'ay cee diraa fondaa hayandi,
ay cewey si cabu.

³⁸ Ay ga agay iberey gaarandi, ay g'i halaci.
Ay si willi kate nda ay man'i tuusu k'i benandi.

³⁹ Ay g'i wii k'i halaci,
i si yee ka tun,
i ga kaŋ ay cewey cire.

⁴⁰ N'na albarka tee ya ne gamahaw wongoo se,
n'ga agay nkuwawey taabu ay cire.

⁴¹ N'ga agay iberey zurandi ay jine,
ay ga borey kaŋ ga konna agay halaci.

⁴² I ga guna nongoo kul here, amma hallasikaw sii no.
I ga Abadantaa cee, amma a si tuuru i se.

⁴³ Ay g'i tutubu k'i tee hamni sanda bolongu.
Ay g'i dur k'i taama-taama sanda lolaa laboo.

⁴⁴ N'g'ay kaa ay jamaa gurgay ra,
n'g'ay dan gandawey jine,
jama kaŋ ay s'a bay ga bonjum ya ne.

⁴⁵ Yawyan g'ay zanzaŋ,
za ay šelaŋ, nga no i ga hayaa tee.

⁴⁶ Yawey alfaydaa ben,
i ga fatta ngi tugudogey ra nda jijiriyān.

⁴⁷ Abadantaa ga huna, albarka ma bara ay Tondoo se!

Irkoy kanj ti ay hallasiroo Tondoo ma jerandi.

⁴⁸ Irkoy ga faasa ya ne,
ka gandayan danj ay hinoo cire.

⁴⁹ A g'ay hallasi k'ay kaa agay iberey ra.
N'g'ay fur agay nkuwawey bonj,
n'g'ay kaa boro futu ra.

⁵⁰ Woo maaganda se, Abadantaa, ay ga albarka danj ma ne gandawey ra,
ka don ni maapoo se.

⁵¹ Abadantaa ga haya beeriyanj tee nga kokoyoo hallasiroo se.
A ga goy nda borohennataray nga suubantaa kanj yonandi se,
maanaa Dawda nda nga hayroo se hala abada.»

23

Dawda šenni kokorantey

¹ Dawda šenni kokorantey ti wey. Dawda nee:

«Woo ti Yišay iz'aroo Dawda jindoo,
woo ti bora a kanj jerandi jindoo,
Yakuba Koyoo suubantaa kanj yonandi,
bora a kanj ga kan Izirayel se ngi m'a danj ngi dooney ra.

² Abadantaa Hundoo na šenniyanj danj ay ra,
a na šenniyanj danj ay mijoo ra y'i har.

³ Izirayel Koyoo šelanj,
Izirayel Tondoo nee ya ne:

«Kokoyoo kanj ga ciiti borey se nda šerretaray,
kanj ga jamaa laama nda Irkoy hunburaa,

⁴ a ga hima nda subbaahi gaayoo,
waynaa ga fatta, duula s'a daabu.

Nga gaayoo nda ncirpi ga suboo zayandi ka hun laboo cire.»

⁵ Takaa woo da no Irkoy g'a tee ay hugoo se.
Irkoy na amaana abadante danj agay nda nga game,
a ga nga ašariyawey k'a dii.

Waati kul a g'ay hallasi,
a ga haya tee ya ne kanj ga kan ya ne.

⁶ Amma boro yaamey kul warrandi sanda karji
kanj boro s'a zaa nga kaboo ra.

⁷ Boro kanj ga baa nga m'a zaa,
kala a ma guuru wala yaaji bundu zaa,
i ga warrandi nuunaa ra dogoo din da ra hala i ma tee boosu.»

Dawda wongaarey

(Taarikey 1na 11.10–47)

⁸ Dawda wongaarey maapney ne ti wey:

Yošeb-Bašebet Takemon bora a, wongaari hinza bonkoyni no. Nga no
ka nga yaajoo ka boro zangu yaaha (800) wii wongu folloku ra.

⁹ Nga banda ga, Eleyazar kanj ti Dodo iz'aroo, Dodo man'ti kala Ahoya
boro iz'aroo. Waatoo kanj Filisti borey koy cere guna wongoo se, ka gar
Izirayel borey zuru ka koy, aru hinzaa kanj cindi Dawda bande ka Filisti
borey batu k'i tangam, nga ti wongaari hinzaa din affoo.

¹⁰ A tun ka Filisti borey kar nda takuba hala nongu kanj ra kaboo kogu,
a denji takubaa ga. Hanoo din Abadantaa na Izirayel borey noo hinyan

beeri. Eleyazar banda ga, Izirayel wongu-izey cindey mana yee kate kala ka bukawey hayey kuuna.

11 Nga banda ga, Age iz'aroo Šamma no ma kaa, Harar boro no. Waatoo woo Filisti borey nka cere marga Lehi. Faari goo no din kanj ga too nda dunguri. Kanj Izirayel borey zuru Filisti borey se,

12 Šamma koy kay faaroo din gamoo ra ka Filisti borey tangam ka faaroo kom i ga. Abadantaa n'i noo i ma hin ey, hinay beeri.

13 Hegaa waati, Dawda goo Adulam tondi horboo ra, wongu-ize bonkoyni waranzaa (30) kanj goo a bande, aru hinza i ra doo Dawda do. Woo gar Filisti borey wongu-ize jama goo Refa borey gooroo ra.

14 Dawda goo ma tuge tondi horboo ra, Filisti borey soojey gorodoo goo Betelehem koyraa ra.

15 Harijaw duu Dawda, a nee: «May no ma koy Betelehem koyraa mijoo ga ka kate ya ne day hari ya hanj?»

16 Wongaari hinzaa din koy huru Filisti borey kaloo ra nda gaabi ka hari gur Betelehem koyraa mijoo dayoo ga ka kate a Dawda se. Amma Dawda mana yadda k'a hanj. A n'a mun ganda k'a kaa sargari hari-hari Abadantaa se.

17 A nee: «Jam, Abadantaa, ay si woo tee, zama borey wey nka ngi hundey danj farratay ra, haroo nka tee sanda ngi kuroo.» A mana yadda ka haroo hanj. Woo ti hayaa kanj wongaari hinzaa n'a tee.

18 Žowab armaa Abišay, Seruya iz'aroo, nga ti aru hinzaa din bonkoynoo. Nga no ka nga yaajoo ka aru zangu hinza (300) wii, nga no ka duu maa boro hinzaa ra.

19 A duu maa aru hinzaa ra. Nga ti ngi jineboraa, amma woo kul, aru hinzaa din kanj maapey jin ka harandi, nga maapoo mana too wey din wanoo.

20 Yoyada iz'aroo Benaya mo man'ti kala wongaari, a na haya booboyan tee. Kabsel boro no. Nga no ka Mowab gandaa wongaari hinkaa wii. Hargu beeri zaari hane nga no ka zunbu day ra ka ganjihayla wii a ra.

21 Nga no mo ka Misira boro wii kanj kuuyanoo ti kayfi. Yaaji bara Misira boraa kaboo ra, amma Benaya, bundu bara a kone. A koy Misira boraa yaajoo taa a kone k'a wii nda yaaji follokaa.

22 Wey ti hayey kanj Yoyada iz'aroo Benaya n'i tee. A hanse ka duu maa wongaari hinzaa ra.

23 Aru waranzaa (30) din ra, nga no ka duu maa ka bisa i kul, amma wongaari hinzaa din kanj maapey jin ka harandi, a mana duu maa ka toor'ey. Dawda n'a tee nga lakkalkaw maanawey jineboraa.

24 Aru waranzaa (30) din ti Žowab armaa Asayel, nda Dodo iz'aroo Elhananj kanj ti Betelehem boraa,

25 nda Šamma, Harod boraa, nda Elika, Harod boraa,

26 nda Heles, Palti boraa, nda Ira, Ikeš, Tekowa boraa iz'aroo,

27 nda Abiyezer, Anatot boraa, nda Mebunay, Huša boraa,

28 nda Salmon, Ahoya boraa, nda Maharay, Netofa boraa,

29 nda Netofa boraa Bana iz'aroo Heleb, nda Ribay iz'aroo Ittay, Gibeya koyraa kanj ti Benžamenj borey gandaa wane,

30 nda Benaya, Piratonj boraa, nda Hiday, Gaš gooroo boraa,

31 nda Abi-Albonj, Ganganoo gandaa boraa, nda Azmawet, Barhum boraa,

32 nda Eliyaba, Šalbonj boraa, Yašeņ iz'arey ra, Žonatanj,

33 nda Šamma, Harar boraa, nda Šarar iz'aroo Ahiyam, Arar boraa,

³⁴ nda Ahasbay iz'aroo Elifelet kaŋ ti Maaka boraa iz'aru, nda Ahitofel iz'aroo Eliyam, Gilo boraa,

³⁵ nda Hesray, Karmel boraa, nda Paray, Arbi boraa,

³⁶ nda Nataŋ iz'aroo Yigal, Soba boraa, nda Bani, Gad boraa,

³⁷ nda Selek, Amoŋ boraa, nda Naharay, Berot boraa kaŋ ti Žowab, Seruya iz'aroo wongu jinawey zaakaa,

³⁸ nda Ira, Yeter boraa, nda Gareb, Yeter boraa,

³⁹ nda Uri, Heti boraa. I kul cere ra ti boro waranza cindi iyye (37).

24

Dawda na Izirayel jamaa kabuyanoo tee

(Taarikey 1na 21.1-6)

¹ Woo banda ga, Abadantaa yee koyne ka futu Izirayel ga. A na Dawda tusa a ma albasii tee i se, a nee Dawda se: «Koy Izirayel nda Žuda borey kabu.»

² Woo gar Žowab kaŋ ti wongu-izey jineboraa, a goo kokoyoo jere, kokoyoo nee Žowab se: «Ay g'a wiri ni ga, dira ka koy Izirayel alkabiilawey kul ra, k'a dii za Dan ka koy hala Ber-Šeba, war ma borey kabu, hala ya hin ka jamaa hinnaa bay.»

³ Žowab nee kokoyoo se: «Abadantaa, ni Koyoo ma jamaa boobandi cee zangu (100) ka bisa hō hinnaa, hala ay koyoo, ay kokoyoo moyey ma dii a. Amma macin se n'ga baa ma woo tee?»

⁴ Amma kokoyoo ūe laŋ ka Žowab nda wongu-izey jineborey cindey ūennoo kaa. Takaa din da Žowab nda wongu-izey jineborey hun kokoyoo do ka koy Izirayel jamaa kabu.

⁵ I na Žurdeŋ isaa deŋ ka koy ngi kaloo cin Aroyer koyraa ra kaŋ goo Gad gooroo gamoo here Yazer jere.

⁶ Woo banda ga, i huru Galad, ka bisa ka koy Heti borey gandaa ra hala Kadeš ka koy too Dan-Yan nda Sidonj laamaa here.

⁷ Woo banda ga, i koy Tir koyraa ra kaŋ cete g'a kuubi, ka koy Hewi borey nda Kanaŋ borey koyrawey kul ra. Benantaa ga, i koy Žuda gurmaa here, Ber-Šeba.

⁸ Takaa woo nda i na gandaa kul dira. Handu yagga nda jirbi waranka (20) banda ga, i willi kate Žerizalem.

⁹ Žowab na borey hinnaa kaŋ duwandi kabuyanoo ra har kokoyoo se. Asaja zenber zangu yaaha (800.000) kaŋ too wongu bara Izirayel ra. Žuda arey hinnaa man'ti kala zenber zangu guu (500.000).

Irkoy na Dawda goy futaa alhakoo kaa a ra

(Taarikey 1na 21.7-17)

¹⁰ Jamaa kabuyanoo banda ga, Dawda binoo n'a zarabi. Dawda nee Abadantaa se: «Ay na zunubu beeri tee kaŋ ay na woo tee. Sohō Abadantaa, ay g'a wiri ni ga, ay layboo yaafa kaŋ agay, ni tamoo n'a tee, zama lakkal jaŋay beeri goy ti woo kaŋ ay n'a tee.»

¹¹ Dawda tun suba subbaahoo ra, Abadantaa na ūenni har annabi Gad se kaŋ ti Dawda gunandikaa ka nee:

¹² «Koy nee Dawda se kaŋ hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: <Ay ga haya futu hinza daŋ ni jine, ma affoo suuba i ra, woo kaŋ n'n'a suuba, ay g'a tee ma ne.»

¹³ Gad koy Dawda do ka alhabaroo har a se ka nee: «Ni baa jiiri iyye heray ma tee ni gandaa ga, wala ni torrokey ma war gaaray, war ga zuru i jine handu hinza, wala jirbi hinza sorfa ma war gandaa kar? Aywa, sohõ miile, ma affoo suuba hala ya koy a har bora a kan n'ay sanba se.»

¹⁴ Dawda na Gad zaabi ka nee: «Ay goo binemarayyan beeri ra. He, ay ga wiri ni ga, ir ma kan Abadantaa kaboo ra, zama nga tamallowey ga beeri. Amma ya si kan adamizey kabey ra.»

¹⁵ Abadantaa na sorfa zumandi Izirayel gandaa ga za subbaahi ka koy hala waatoo kan kayandi ga. Ka hun Dan ka koy Ber-Šeba, aru boro zenber wooye (70.000) ka buu jamaa ra.

¹⁶ Waatoo kan almalaykaa na nga kaboo šerre Žerizalem ga k'a halaci, Abadantaa nimsi nda halaciyanoo woo. A nee almalaykaa kan ga halaciroo tee jamaa ra se: «A wasa, sohõ ni kaboo ma kay.» Woo gar almalaykaa sii kala Žebus bora a Arawna taasu kar ganganoo jere.

¹⁷ Waatoo kan Dawda dii almalaykaa kan ga jamaa kar, a šelan Abadantaa se ka nee: «Abadantaa, agay no ka zunubu tee, agay ka haya tee kan si teendi. Boro yalaafantey wey, macin no i n'a tee? Ay g'a wiri ni ga, agay nda ay hugoo kar.»

*Dawda na sargari tonadoo cin Abadantaa se
(Taarikey 1na 21.18-26)*

¹⁸ Hanoo din, annabi Gad koy Dawda do ka nee a se: «Žigi ka koy Žebus bora a Arawna taasu kar ganganoo ra, ma sargari tonadoo cin Abadantaa se.»

¹⁹ Dawda žigi ka koy no din ka Abadantaa yaamaroo tee sanda takaa kan nda Gad n'a har a se.

²⁰ Arawna na ganda guna, de a ga dii kokoyoo nda nga borey goo ma kaa nga do. Arawna fatta ka nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma kokoyoo jine.

²¹ Arawna nee: «Macin se ay koyoo, ay kokoyoo ga kaa nga tamoo do?» Dawda nee: «Ya nka kaa ka ni taasu kar ganganoo day ka sargari tonadoo cin Abadantaa se hala albalaawoo kan goo ma jamaa kar ma kay.»

²² Arawna na Dawda zaabi ka nee: «Ay koyoo, ay kokoyoo, nongoo zaa, ma sargari kukurante kaa kan ni baa. Hawey ne sargari kukurante se, taasu kar bundey nda bundey kan ga hawey ga hawa ne, m'i tee tuuri.

²³ He kokoyoo, agay Arawna g'a kul noo kokoyoo se.» Arawna yee ka nee kokoyoo se: «Abadantaa, ni Koyoo ma ni sargaroo taa.»

²⁴ Amma kokoyoo nee Arawna se: «Kalaa, kalaa, ay ga nga hayoo bana ma ne k'a day ni ga. Ay si sargari kukurante kaa Abadantaa se kan mana tun ay ga haya kul!» Dawda na taasu kar ganganoo nda hawey day nda nzorfu kaaray tamma boj woyguu (50).

²⁵ Dawda na sargari tonadoo cin Abadantaa se no din, a na sargari kukuranteyan nda alaafiya teendi sargariyan kaa. Abadantaa na nga ŋaarayroo taa gandaa maaganda se ka bonaa kayandi k'a moorandi Izirayel ga.

Kokoyey citaabu jinaa

Citaaboo fahamandiroo

Izirayel kokoyey waatoo kanj šintin Samiyel citaabu hinkantoo ra, nga cindoo bara Kokoyey citaabu jinaa woo ra. Cee jinaa, kokoyey citaabu jinaa nda hinkantoo kul man'ti kala citaabu folloku.

Hayaa kanj ir ga dii a citaaboo woo ra ti takaa kanj nda Sulaymaana goro kokoytaraa ra nga baabaa dogoo ra, nda Dawda buuyanoo, nda kokoyoo Sulaymaana goyey, nda gandaa kanj ga fay ihinka, nda ngi kokoyey fillaa.

Irkoy ga albarka danj kokoy ra kanj nga hunburaa goo binoo ra. Amma kokoy kanj na duma bere Irkoy se ka koy koy tanayanj gana, nga gandaa ga halaci nga teegoy futawey maaganda.

Gandaa jere faa kanj ti Izirayel gandaa, nga kokoyey mana hanga Irkoy. Gandaa jere faa kanj ti Žuda gandaa, nga kokoy boobo dira Irkoy ašariyaa fondaa ra.

Irkoy annabey, sanda Ilyasu nda Alyasu ga gaabandi ka borey lakkaley zumandi i masi hun Irkoy bande ka koy tooru gana.

Annabey wey bayrandi kanj ka Irkoy fondaa gana mma kate gomni. Ka wanji ka Irkoy gana mma kate torro.

Adoniya baa nga ma tee kokoy

¹ Kokoyoo Dawda žen, a duu jiiri boobo. I ga gumtaafeyan k'a gum, woo kul, hargu si hun a ga.

² Nga borey nee a se: «Ir koyoo, nanj ir ma hondiyaw kanj si aru bay ceeci ma ne, ir kokoyoo, a ma goro ni jere ka ni saajaw. Nda a ga kani ni gandoo ra, hargoo ga hun ir koyoo, ir kokoyoo ga.»

³ I koy yaara Izirayel gandaa kul ra ka hondiyaw kanj ga hanse ka boori ceeci. I duu Šunem boro hondiyaw, maapoo ti Abišag. I kate nda a kokoyoo do.

⁴ Hondiyaa woo ga hanse ka boori. A kaa ka goro kokoyoo jere, k'a saajaw. Amma kokoyoo mana marga nda a.

⁵ Waatoo woo, iz'aroo kanj Dawda duu a nga wandoo Hagit ga, kanj maapoo ti Adoniya tun ka nga bonj danj hayey jine. A nee: «Agay nō ma tee kokoy!» A na bari torkayanj ceeci, nda bari zurandikaw, nda aru woyguu (50) kanj ga zuru a jine.

⁶ Za Adoniya huru adunja ra, baaboo mana bay ka futu a ga wala ka nee a se: «Macin se n'na woo tee?» A goo nda kunturu kanj ga hanse ka hennay sanda nga armaa Absalom kanj dumaa ga a hayandi.

⁷ A koy šelanj ka waafaku nda Seruya* iz'aroo Žowab nda sargari juwalkaa Abiyatar. I hanga Adoniya k'a faaba.

⁸ Amma sargari juwalkaa Sadok, nda Yoyada iz'aroo Benaya, nda annabi Natanj, nda Šimeyi, nda Reyi, nda Dawda wongaarey sii Adoniya bande.

⁹ Han foo Adoniya na alman buunayanj, nda alman beeriyanj, nda adabba beeri naasayanj koosu Zohélet tondi hondoo jere kanj goo En-Rogel jere. Nga armyey kanj ti kokoyoo iz'arey, a n'i kul hoyandi nda Žuda borey kanjanj ti kokoyoo borey.

* 1:7 1.7 Samiyel 1na 26.6.

10 Amma annabi Natan, nda Benaya, nda wongaarey, nda nga armaa Sulaymaana, a mana yadda ka borey wey cee.

Natan nda Batšeba kay Sulaymaana se

11 Kanj woo teendi, Natan nee Sulaymaana jaa Batšeba se: «Mana maa kanj Hagit iz'aroo Adoniya tee kokoy, ka gar ir koyoo Dawda mana haya kul bay woo se?»

12 Sohō kaa, ay ga ni hoyray nda šenni foo kanj ga kate ni hundoo ma hallasi, ni iz'aroo Sulaymaana hundoo ma hallasi.

13 Koy kokoyoo Dawda do, ma nee a se: «He ay koyoo, ay kokoyoo, man'ti ni no ka žee ni konjaa se ka nee kanj nga iz'aroo Sulaymaana ga tee kokoy ni dumaa ga, nga no ma tee kokoy ni dogoo ra? Adiši, macin se Adoniya kaa ka goro kokoytaraa ra?»

14 Waati kanj ni goo ma šelanj kokoyoo se, agay hunday ga kaa ka tonton ni šennoo ga.»

15 Woo ga, Batšeba koy kokoyoo do hugoo kunehere ra. Waatoo woo kokoyoo hanse ka žen. Šunem boro woy soogo kanj ti Abišag, nga no ma kokoyoo saajaw.

16 Batšeba sonbu ka gunguma kokoyoo se. Kokoyoo nee a se: «Macin no n'ga baa?»

17 A nee: «Ay koyoo, ni hunday ka žee Abadantaa, ni Koyoo maajoo ga ni konjaa se ka nee: «Ni iz'aroo Sulaymaana ga tee kokoy ay dumaa ga, nga no ma tee kokoy ay dogoo ra.»

18 Amma nga ne, sohō Adoniya ka tee kokoy, ka gar ni, ay koyoo, ay kokoyoo si haya bay a se.

19 A na yaaru boobo, nda adabba beeri naasa boobo, nda alman buuna boobo koosu. A na kokoyoo iz'arey kul hoyandi, nda sargari juwalkaa Abiyatar, wongu-izey jineboraa Žowab, amma a mana ni tamoo Sulaymaana cee.

20 Ka gar, ay koyoo, ay kokoyoo, ni ga Izirayel kul moyey goo, hala ma boraa har i se kanj ga fuulaa zaa ay koyoo, ay kokoyoo dumaa ga.

21 Nda man'ti woo, han kanj ay koyoo, ay kokoyoo koy nga hayragey gar alaahara, waatoo din i ga agay nda ay iz'aroo Sulaymaana tee goy futu teekaw.»

22 Batšeba mma goo ma šelanj kokoyoo bande kanj annabi Natan huru kate.

23 I nee kokoyoo se: «Nga ne, annabi Natan kaa.» Annabi Natan huru kokoyoo do, a na nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma kokoyoo se.

24 A nee: «He ay koyoo, ay kokoyoo, ni no ka nee Adoniya se kanj a ga tee kokoy ni dumaa ga, kanj nga no ma goro ni dogoo ra wala?»

25 Zama hō a zunbu ka koy ka yaaru boobo, nda adabba beeri naasa boobo, nda alman buuna boobo koosu. A na kokoyoo iz'arey kul hoyandi, nda wongu-izey jineborey, nda sargari juwalkaa Abiyatar. Nga ne, i ga njaa ka hanj a jine ka nee: «Kokoyoo Adoniya kaboo ma gay a ra!»

26 Amma agay kanj ti ni tamoo, a man'ay cee, a mana sargari juwalkaa Sadok cee, a mana Yoyada iz'aroo Benaya cee, a mana ni tamoo Sulaymaana mo cee.

27 Ay koyoo, ay kokoyoo da ka woo kayandi wala? Macin se boraa kanj ga goro kokoytaraa ra ni dumaa ga, man'a har ir se, ir kanj ti ni tamey?»

Dawda bayrandi kanj Sulaymaana no ma huru nga dogoo ra

28 Kokoyoo Dawda na annabi Natanj zaabi ka nee: «Wa Batšeba cee kate ya ne.» I n'a cee, a huru ka kay kokoyoo jine.

29 Kokoyoo žee ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo, nga no k'ay kaa almasiibawey kul ra.

30 Takaa kanj nda ay žee ma ne Abadantaa, Izirayel Koyoo maapoo ga ka nee: «Šikka sii ni iz'aroo Sulaymaana no ma kaa ka tee kokoy ay dumaa ga, nga no ma tee kokoy ay dogoo ra,» woo, ay g'a tee hō.»

31 Batšeba hanse ka gunguma kokoyoo jine ka nee: «He ay koyoo, ay kokoyoo Dawda, ma huna abada!»

32 Woo banda ga, kokoyoo Dawda nee: «Wa sargari juwalkaa Sadok cee kate a ma kaa, nda annabi Natanj, nda Yoyada iz'aroo Benaya.» I n'i cee, i huru kate kokoyoo do.

33 Kokoyoo nee i se: «War ma agay, war koyoo borey zaa war bande k'ay iz'aroo Sulaymaana kaarandi agay hunday lanbaana woyoo ga k'a ka koy hala Gihonj hari hundogoo do.

34 Nda war too no din, sargari juwalkaa Sadok nda annabi Natanj ma jii doori boņoo ga k'a tee Izirayel se kokoy. War ma hilli hēenandi ka nee: «Kokoyoo Sulaymaana kaboo ma gay a ra!»

35 Woo banda ga, war ma hanga a bande ka žigi ka koy no din k'a hurandi, war m'a gorandi ay kokoy gorodogoo ra. Nga no ma tee kokoy ay dumaa ga, zama nga no ay g'a gorandi a ma tee Izirayel nda Žuda gandawey se boņkoyni.»

36 Yoyada iz'aroo Benaya nee kokoyoo se: «Amin!» A nee: «Ay koyoo, ay kokoyoo Koyoo kanj ti Abadantaa, ma yadda ni šennoo ga!

37 Takaa kanj nda Abadantaa cindi ay koyoo, ay kokoyoo bande, a ma cindi Sulaymaana mo bande taka follokaa. A ma Sulaymaana kokoytaraa jer ka bisa ay koyoo, ay kokoyoo Dawda wanoo.»

Sulaymaana yonandi ka tee kokoy

(Taarikey 1na 29.21–25)

38 Sargari juwalkaa Sadok, nda annabi Natanj, nda Yoyada iz'aroo Benaya, nda Keret borey, nda Pelet borey ka Sulaymaana žigandi kokoyoo Dawda lanbaana woyoo boņ, k'a ka doo ka koy Gihonj hari hundogoo do.

39 Sargari juwalkaa Sadok na hilloo kanj ra jiyoo goo zaa Irkoy hukkumoo ra. A na Sulaymaana yon. Woo banda ga, i na hilli hēenandi, jamaa kul nee: «Sulaymaana kaboo ma gay a ra!»

40 Jamaa kul hanga a bande ka žigi, i ga laati kar, i ga hanse ka paali, ngi kaati beeroo na laboo jijirandi.

Sulaymaana yaafa Adoniya se

41 Adoniya nda borey kul kanj kaa hoyandidogoo ra maa kaatoo, woo gar i njaa ka ben. Waatoo kanj Žowab maa hilloo jindoo, a nee: «Macin ti kaati beeroo woo koyraa ra?»

42 A goo ma šelanj da kanj nga ne, sargari juwalkaa Abiyatar iz'aroo Žonatanj ne ka kaa. Adoniya nee: «Kaa, zama boro henna ti ni, šikka sii kanj alhabar henna no ni kate a.»

43 Žonatanj na Adoniya zaabi ka nee a se: «Kalaa! Man'ti alhabar henna no ay kate de! Ir koyoo, ir kokoyoo Dawda ka Sulaymaana tee kokoy

44 ka sargari juwalkaa Sadok, nda annabi Natanj, nda Yoyada iz'aroo Benaya, nda Keret borey, nda Pelet borey sanba a bande. I na Sulaymaana kaarandi kokoyoo lanbaana woyoo boņ.

⁴⁵ Sargari juwalkaa Sadok nda annabi Natan n'a yon a ma tee kokoy Gihon hari hundogoo do. Waatoo kanj i hun no din, koyraa kul jaali cere ra, woo ti kaati beeroo kanj war maar'a.

⁴⁶ De mo Sulaymaana huru fuulaa ra ka ben.

⁴⁷ Kokoyoo borey mo huru kate k'ir koyoo, ir kokoyoo Dawda foo, i nee a se: <Yala ni Koyoo ma Sulaymaana noo maa ka bisa ni, a ma nga kokoytaraa jer ka bisa ni wanoo!> Kokoyoo sujudu nga kanidogoo ra,

⁴⁸ a nee: <Albarka ma bara Abadantaa, Izirayel Koyoo se kanj na boro gorandi ay kokoy gorodogoo ra, ka nanj ay money ma dii woo hõ.>

⁴⁹ Kanj Adoniya nda hoyandikey kanj goo a bande maa woo, i kul hunbur, i tun, boro foo kul koy nga fondaa ra.

⁵⁰ Adoniya hunbur Sulaymaana, a tun ka koy sargari tonadogoo hilley dii†.

⁵¹ Boroyan n'a deede Sulaymaana se ka nee: «Adoniya hunbur ni, ir kokoyoo hala nongu kanj ra a koy sargari tonadogoo hilley dii, a nee kanj ni, ir kokoyoo ma zee nga se hõ kanj n'si ni tamoo wii nda takuba.»

⁵² Sulaymaana nee: «Nda a na nga bonj tee laadirante, ba nga bonj hinbiroo ize foo si kanj ganda, haya kul si duu a, amma nda a na goy futu tee, a ga buu.»

⁵³ Woo banda ga, kokoyoo Sulaymaana na boroyan sanba i m'a zumandi sargari tonadogoo ga. Adoniya kaa ka gunguma kokoyoo Sulaymaana jine. Sulaymaana nee a se: «Koy ni hine ni hugoo do.»

2

Kokoyoo Dawda yaamar kokorantey nda nga buuroo (Taarikey 1na 29.26-27)

1 Waatoo kanj Dawda man buuyan, a na nga šenni kokorantey har Sulaymaana se, a nee:

² «Ne nda kayna, ay ga fondaa zaa kanj adurra boro foo kul g'a zaa han foo. Ma albarka danj ni bonj ra, ma tee aru.

³ Ma laadir Abadantaa, ni Koyoo here ka nga fondawey gana, ka nga hantumey, nda nga yaamarey, nda nga hantumey kanj kayandi, nda nga seedetarawey dii kanj nda a n'i har takaa kanj nda i hantumandi Musa ašariyaa tiiraa ra, woo ra haya kul kanj n'g'a tee, nongu kul kanj ra ni koy, i kul ga tee ihenna,

⁴ hala allaahidoo kanj Abadantaa n'a zaa ya ne, a m'a too. A nka allaahidu zaa ya ne ka nee: <Nda ni izey ga lakkal danj ngi dira takaa se, nda i ga dira nda cimi ay jine nda ngi binoo kul nda ngi hundoo kul, woo ra n'si janj ni izey ra boro kanj ga goro Izirayel borey kokoy gorodogoo ra.>

⁵ Woo banda ga mo, n'ga hayaa bay kanj Seruya iz'aroo Žowab n'a tee ya ne, nda hayaa kanj a n'a tee Izirayel wongu-izey jineboro hinkaa se kanj ti Ner iz'aroo Abner nda Yeter iz'aroo Amasa. A n'i wii ka ngi kurey doori ganda, ni mma nee kanj wongu ra i goo, ka gar haya kul sii ir nda borey game kala alaafiya. A na kuroo din danj nga gamahawoo kanj goo centoo ga nda taamey kanj goo cewey ra ga, woo ga cebe kanj nga ti bone teekaa.

⁶ Woo se, ma goy nda lakkal, masi nanj nga hinbirey ma kaaray ka zunbu alaahara nda alaafiya, nda man'a wii.

† 1:50 1.50 Ka sargari tonadogoo hilley dii: woo ga cebe kanj boraa nka nga bonj talfi Irkoy ga hala nga hundoo ma hallasi.

7 Amma borohennataray tee Galad bora Barzilay iz'arey se, borey kan ga n̄a ni bande, i ma bara i ra, zama waatoo kan ay zuru ni beeroo Absalom se, i cindi ay bande k'ay faaba.

8 Gera iz'aroo Őimeyi kan ti Benzamenj boro kan hun Bahurim goo ni bande, a n'ay danga dangayan laala hanoo kan ay ga koy Mahanayim. Amma waatoo kan a koy ay kubay Őurdenj isaa here, ay ųee a se Abadantaa maapoo ga ka nee kan ay s'a wii nda takuba.

9 Amma sohō, mas'a dii sanda boro kan mana haya kul tee. Lakkalkoyni ti ni, n'ga hayaa bay kan n'ga hima k'a tee a se. Ba kan se hinbirey kaaray, ma kuroo mun k'a zumandi alaahara.»

10 Dawda koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura nga koyraa ra kan se i ga nee Dawda koyraa.

11 Dawda na jiiri woytaaci (40) tee a ga tee Izirayel se kokoy. A na jiiri iyye tee a ga goro Hebronj ka laama, a na jiiri waranza cindi hinza (33) tee a ga goro Őerizalem ka laama.

*Sulaymaana huru fuulaa ra, a na Adoniya wii
(Taarikey 1na 29.28)*

12 Sulaymaana goro nga baabaa Dawda kokoy gorodogoo ra. Nga kokoytaraa hanse ka tabati.

13 Han foo Hagit iz'aroo kan ti Adoniya koy Sulaymaana naa BatŐeba do. BatŐeba nee a se: «Baani?» Adoniya nee: «Baani de.»

14 A nee: «Őenni foo bara ay do kan ay ga baa y'a har ma ne.» BatŐeba nee: «Őelanj.»

15 Adoniya nee: «Ni hunday ga bay kan agay no ma hima ka kokoytaraa zaa, Izirayel kul money sii kala ay ga ya tee kokoy. Amma kokoytaraa bere, a nondi ay kaynoo Sulaymaana se, zama Abadantaa do a hun a ma duu a.

16 Aywa sohō, haya folloku no ay g'a wiri ni ga, mas'a wanji ya ne!» BatŐeba nee a se: «A har.»

17 Adoniya nee: «Ay g'a wiri ni ga, ma nee kokoyoo Sulaymaana se kan a ma Őunem woyoo AbiŐag noo ya ne, y'a tee ay wandoo, zama nda n'na haya wiri kokoyoo ga, a si wanji ma ne.»

18 BatŐeba nee: «Ay maa, agay hunday ga koy ni Őennoo har kokoyoo se.»

19 BatŐeba koy kokoyoo Sulaymaana do ka nee kan nga ga Adoniya Őennoo har a se, kokoyoo tun k'a kubay ka gunguma a se jina a goro nga kokoy gorodogoo ra. A danj i ma gorohaya gorandi nga naa BatŐeba se. Nanoo goro a ga kokoyoo kabe gumaa here

20 ka nee: «Haya kaccu foo goo ay do kan ay g'a wiri ni ga, masi wanji ya ne.» Kokoyoo nee: «Ay naa, a har, ay si wanji ma ne.»

21 BatŐeba nee: «Nanj Őunem woyoo AbiŐag ma nondi ni beeroo Adoniya se a m'a tee nga wandoo.»

22 Kokoyoo Sulaymaana na nga naa zaabi ka nee: «Macin se n'ga Őunem woyoo AbiŐag wiri Adoniya se? AdiŐi nda woo no, kokoytaraa hunday wiri a se, zama haya kul kan no, ay beeroo no. Kokoytaraa wiri nga, nda sargari juwalkaa Abiyatar, nda Seruya iz'aroo Őowab se.»

23 Woo banda ga, kokoyoo Sulaymaana ųee nda Abadantaa maapoo ka nee: «Irkoy ma goy ay ga ka tonton a ga, hayaa kan Adoniya n'a wiri, nda ay mana nga zaaboo tee nga buuyanoo.

24 Sohō ay ga žee nda Abadantaa kan ga huna maanoo kan n'ay tabatandi k'ay gorandi ay baabaa Dawda kokoy gorodogoo ra ka kokoy-taraa allaahidoo zaa ya ne agay nda ay hayroo, Adoniya ga buu hō.»

25 Kokoyoo Sulaymaana na Yoyada iz'aroo Benaya sanba a ma koy a wii. Takaa woo nda Adoniya buu.

Sulaymaana na Abiyatar gaaray k'a kaa Žerizalem

26 Woo banda ga, kokoyoo nee sargari juwalkaa Abiyatar se: «Koy Anatot ni faaroo ra, ni mma hima ka wiiyandi, amma ay si ni wii hō, zama n'n'ir Koyoo, Abadantaa sundukoo zaa ka dira ay baabaa Dawda jine, zama mo farawoo kul kan duu ay baabaa, ni mo duu a ra.»

27 Takaa woo nda Sulaymaana na Abiyatar kaa Abadantaa sargari juwalkawtaraa ra, woo ti hayaa kan Abadantaa n'a har Eli hugoo ga Silo.*

Sulaymaana na Žowab wii

28 Waatoo kan Žowab maa hayaa kan duu Adoniya nda Abiyatar, a zuru ka koy Abadantaa hukukumoo ra ka sargari tonadogoo hilley dii†, zama Adoniya bande a goo, a mana hanga Absalom bande.

29 Boroyan koy nee kokoyoo se kan Žowab zuru ka koy sargari tonadogoo jere Abadantaa hukukumoo ra. Sulaymaana na Yoyada iz'aroo Benaya sanba ka nee a se: «Koy a wii.»

30 Benaya koy Abadantaa hukukumoo ra ka nee Žowab se: «Kokoyoo nee kan ma hun ne.» Žowab nee: «Abada, kala nda ay buu ne.» Woo kan Žowab n'a har, Benaya koy a har kokoyoo se.

31 Kokoyoo nee Benaya se: «Woo kan a n'a har, koy a tee. Koy a wii, m'a fiji. Nda woo teendi, borey kan Žowab n'i wii yaada, ngi kuroo alhakoo si hanga agay nda ay baabaa hugoo borey bande.

32 Borey kan a n'i wii, Abadantaa ga ngi kuroo alhakoo kaa a ra, zama a na aru hinka wii kan tee boro šerrante nda a, i tee boro henna nda a. Boro hinkaa man'ti kala Ner iz'aroo Abner, Izirayel wongu-izey jineboraa nda Yeter iz'aroo Amasa, Žuda wongu-izey jineboraa, a na takuba k'i wii bila nda ay baabaa Dawda ma bay.

33 Borey kuroo alhakoo ga hanga Žowab nda nga hayroo bande waati kul. Abadantaa alaafiyaa ga hanga Dawda nda nga hayroo, nda nga hugoo borey, nda nga kokoytaraa bande waati kul.»

34 Yoyada iz'aroo Benaya žigi ka koy Žowab kar k'a wii. I koy a fiji nga hugoo ra saajoo ra.

35 Kokoyoo na Yoyada iz'aroo Benaya dan Žowab dogoo ra wongu-izey jineborotaraa ra, a na sargari juwalkaa Sadok dan Abiyatar dogoo ra.

Sulaymaana na Šimeyi wii

36 Woo banda ga, kokoyoo na boro donto a ma koy Šimeyi cee kate. A nee Šimeyi se: «Hugu cin ni boŋ se Žerizalem, ma goro a ra, masi koy ne wala ne.

37 Han kul kan ni fatta ka Sedoron gooroo deŋ, ma bay kan šikka sii a ra kan n'ga buu, ni kuroo alhakoo goo ni ga.»

38 Šimeyi nee kokoyoo se: «A boori. Hayaa kan ay koyoo, ay kokoyoo n'a har, ni tamoo g'a tee.» Šimeyi goro Žerizalem ka waati kuku tee.

* 2:27 2.27 Samiyel 1na 2.30-36. † 2:28 2.28 Zamnaa 1.50.

³⁹ Amma jiiri hinza benantaa ga, Šimeyi tam hinka zuru ka koy Maaka iz'aroo Akiš do kaŋ ti Gat koyraa kokoyoo. Boroyaŋ koy a har Šimeyi se, i nee: «Ni tamey goo Gat.»

⁴⁰ Šimeyi tun, a na nga farkaa soolu, a koy Akiš do Gat. A na nga tamey ceeci, a dii ey, a kate nda ey ka hun Gat.

⁴¹ Boroyaŋ koy nee Sulaymaana se kaŋ Šimeyi hun Žerizalem, a koy Gat, a willi kate.

⁴² Woo ga, Kokoyoo na Šimeyi cee ka nee a se: «Ya na ni žeendi Abadantaa maapoo ga, ya na kašeta ni ga kaŋ han kaŋ ni fatta ka koy ne wala ne ma bay kaŋ šikka sii n'ga buu? Ni hunday ka nee kaŋ a boori, ni maa.

⁴³ Macin se hayaa kaŋ ni žee a ga nda Abadantaa maapoo, man'a too? Macin se yaamaroo kaŋ nda ay na ni yaamar, man'a dii?»

⁴⁴ Kokoyoo nee koyne Šimeyi se: «Goy futaa kul kaŋ n'n'a tee ay baabaa Dawda se, n'g'a kul bay, a kul goo ni binoo ra. Aywa, haya futaa kaŋ n'n'a tee, Abadantaa ga nga alhakoo zumandi ni boŋ.

⁴⁵ Amma a ga albarka daŋ kokoyoo Sulaymaana ra, Dawda kokoytaraa ga tabati Abadantaa jine hala abada.»

⁴⁶ Kokoyoo na Yoyada iz'aroo Benaya yaamar a ma fatta ka koy Šimeyi kar k'a wii, a n'a tee. Takaa woo nda kokoytaraa hanse ka tabati Sulaymaana kaboo ra.

3

Sulaymaana hiiŋi Firawuuna ize woyoo

¹ Kokoyoo Sulaymaana hiiŋi Firawuuna Misira kokoyoo ize woyoo, a tee Firawuuna se nzura. A n'a ka koy Dawda koyraa ra hala nga ga nga boŋ hugoo cin ka ben, nda Abadantaa hugoo, nda cetaa kaŋ ga Žerizalem kuubi k'a bere.

² Alwaatoo din, borey si sargari kaa kala tooru ganadogey ra, zama hugu mana cinandi Abadantaa maapoo ga jina.

³ Sulaymaana na nga bajoo cebe Abadantaa se ka dira ka sawa nda šenney kaŋ Dawda n'i har a se. Amma woo kul, nga mo ga sargariyaŋ kaa, ka dugu dullandi tooru ganadogey ra.

Sulaymaana na lakkal ceeci Irkoy ga kaŋ nda nga ga laama (Taarikey 2to 1.2-13)

⁴ Han foo kokoyoo Sulaymaana koy Gabawoŋ koyraa ka sargari kaa, no din sargari kaadogoo ka bisa sargari kaadogey kul. Sulaymaana na adabba boŋ zenber foo (1.000) kaa sargari kukurante no din sargari tonadogoo ga.

⁵ Gabawoŋ din ra, Abadantaa na nga boŋ cebe Sulaymaana se cijin here handiri ra. Irkoy nee: «Hayaa wiri ay ga kaŋ ni baa, ay g'a noo ma ne.»

⁶ Sulaymaana nee: «Ni ka borohennataray beeri tee ni tamoo Dawda se kaŋ ti ay baabaa, zama a dira ni jine nda laadirtaray, nda šerretaray, nda bine henna. N'na borohennataraa woo tee a se k'a noo iz'aru kaŋ ga goro nga kokoy gorodogoo ra sanda woo kaŋ ne ka tee hō.

⁷ Sohō, Abadantaa, ay Koyoo, ni no ka agay, ni tamoo tee kokoy ay baabaa Dawda dogoo ra, ka gar ay man'ti baffoo kala zanka kaccu, ay si haya kul bay.

⁸ Ni tamoo goo ni jamaa game kaŋ n'n'i suuba, jama boobo kaŋ si hin ka kabandi, ngi hinnaa si hin ka bayrandi ngi booboyanoo se.

⁹ Woo ga, lakkal noo ni tamoo se, hala a ma ni jamaa juwal ka boori, ka ihenna nda ilaala kaa cere ra. Nda man'ti woo, may no ma hin ka ni jamaa beeroo juwal?»

¹⁰ Hayaa kan Sulaymaana n'a wiri kan Abadantaa se.

¹¹ Woo ga, Irkoy nee a se: «Haya kan se woo no n'n'a wiri, mana aloomur ceeci, wala alman, wala ni iberey ma buu, amma lakkal no ni ceeci, hala ma duu ka juwal nda šerretaray,

¹² nga ne, woo kan n'n'a wiri, ay g'a tee. Ay ga ni tee boro kan goo nda bayray, ay ga ni noo lakkal kan ay mana bay ka nga cinaa noo boro se, ay si yee ka nga cine noo boro kul se koyne ni banda ga.

¹³ Ka tonton, woo kan man'a wiri ay ga, ay g'a noo ma ne. Ay ga ni noo alman nda darža, takaa kan ra ni alwaatoo kul ra, ni cine, kokoyey ra si tee.

¹⁴ Nda n'n'ay fondawey gana, ka agay hantumey nda ay yaamarey dii sanda takaa kan ni baabaa Dawda n'a tee, ay ga ni noo aloomur.»

¹⁵ Woo banda ga, Sulaymaana moyey hay, a bay kan handiri no. A willi Žerizalem, a koy kay Abadantaa amaanaa sundukoo jine. A na sargari kukuranteyan, nda alaafiya teendi sargariyan kaa. Woo banda ga, a na hoyandi beeri tee nga tamey kul se.

Sulaymaana na ciiti dunbu nda lakkal

¹⁶ Han foo woykuuru hinka koy kokoyoo Sulaymaana do, i kay a jine.

¹⁷ Woyey affoo nee: «Hinžee ya ne ay koyoo, agay nda woyoo woo kul sii kala hugu follokaa ra. Ay duu ay boŋ jeroo ga hugoo ra.

¹⁸ Kan ay duu ay boŋ, jirbi hinzantoo hane, woyoo woo mo duu nga boŋ. Ir boro hinkaa bara hugoo ra, boro tana sii hugoo ra kan man'ti ir boro hinkaa hinne.

¹⁹ Woyoo woo iz'aroo buu, zama cijinoo jirboo ra a kani nga zankaa ga.

²⁰ A hanna ka tun cijinoo gamoo ra k'ay iz'aroo zaa ay jeroo ga ka koy a kanandi nga gandoo ra, a gar agay ni koŋŋaa ga jirbi, a na nga iz'aroo kan buu kanandi ay gandey ra.

²¹ Subbaahoo ra, ay tun ka nee kan ay g'ay iz'aroo naanandi, nga ne, a buu, ay n'a laasaabu, man'ti iz'aroo no kan ay n'a hay.»

²² Woy faa nee: «Kalaa, ay iz'aroo no ma huna, ni wanoo ka buu.» Woy jinaa nee: «Kalaa, ni iz'aroo no ka buu, ay wanoo no ma huna.» I cindi i ga cere kakaw kokoyoo jine.

²³ Kokoyoo nee: «Woo nee: <Ay iz'aroo ti woo kan ga huna, ni iz'aroo ti woo kan buu.> Woo mo nee: <Kalaa, ni iz'aroo ka buu, ay iz'aroo no ma huna.>»

²⁴ Kokoyoo nee: «Wa kate ya ne takuba.» I kate kokoyoo se takuba.

²⁵ Kokoyoo nee: «Wa zanka hunantaa fay ihinka, war ma affoo noo jere foo, war jere faa noo affaa se.»

²⁶ Woyoo kan ti izoo kan ga huna paa, tamalla nga iz'aroo se, a nee: «Alha-naŋ ay koyoo, w'a noo zankaa kan ga huna, war mas'a wii kul.» Amma woy faa nee: «W'a zamna ihinka, ya si duu a, a masi duu a!»

²⁷ Woo ga, kokoyoo nee: «Wa zanka hunantaa noo woy jinaa se, war mas'a wii. Nga ti jaŋoo.»

²⁸ Izirayel kul maa ciitoo kan kokoyoo n'a dunbu, i hunbur kokoyoo, zama i dii kan Irkoy lakkaloo nda a ga ciiti.

4

Izirayel gandaa jineborey

- ¹ Kokoyoo Sulaymaana ti Izirayel kul se kokoy.
- ² Nga bonkoyney kan goo a cire maaney ne: Sadok iz'aroo Azariya kan ti sargari juwalkaa,
- ³ nda Šiša iz'arey Elihoref nda Ahiya, i man'ti kala hantumkawyan, nda Ahilud iz'aroo Žozafat, nga bara kaddaasey gande.
- ⁴ Yoyada iz'aroo Benaya ti wongu-izey jineboraa. Sadok nda Abiyatar ti sargari juwalkawyan.
- ⁵ Natan iz'aroo Azariya man'ti kala gofornerey jineboraa. Natan iz'aroo Zabud man'ti kala sargari juwalkaw, kokoyoo cere no.
- ⁶ Ahišar ti kokoyoo hugoo goykey jineboraa. Abda iz'aroo Adoniram ti waazibi goyey jineboraa.
- ⁷ Goforner woy cindi hinka (12) no Sulaymaana n'i gorandi Izirayel bon. Ngi no ma alman taa jamaa ga kokoyoo ŋaahayaa nda nga boro kul kan goo nga hugoo ra ŋaahayaa se. Ngi affoo kul ga huga nda a handu foo jiiroo ra.
- ⁸ Maaney ne: Hur iz'aroo no ma Efrayim tondi hondey juwal.
- ⁹ Deker iz'aroo no ma Makas, nda Šalbim, nda Bet-Šemeš, nda Eloŋ, nda Bet-Hanan juwal.
- ¹⁰ Hesed iz'aroo si goro kala Arubot koyraa ra ka Soko koyraa nda Hefer gandaa kul laama.
- ¹¹ Abinadab iz'aroo no ma Dor hondey laamaa kul juwal. Sulaymaana ize woyoo Tafat ti nga wandoo.
- ¹² Ahilud iz'aroo Baana no ma Tanak laamaa, nda Megido laamaa, nda Bet-Šeyan kul laamaa kan goo Sartan jere, Žizireyel se ganda juwal, za Bet-Šeyan hala Abel-Mehola hala Yokmeyam se jine.
- ¹³ Geber iz'aroo si goro kala Ramot koyraa ra kan goo Galad gandaa ra. A ga Manase iz'aroo Yahir koyra buuna-buunawey kan goo Galad nda Argob nongey kan goo Bašan laama, maanaa koyra beeri woydu (60) kan kuubandi nda cete, koyrawey mijey hawandi nda alhan guuru warga.
- ¹⁴ Iddo iz'aroo Ahinadab no ma Mahanayim juwal.
- ¹⁵ Ahimas no ma Neftali juwal. Nga mo na Sulaymaana ize woy hiiji kan maapoo ti Basemat.
- ¹⁶ Hušay iz'aroo Baana no ma Ašer nda Beyalot juwal.
- ¹⁷ Paruwa iz'aroo Žozafat no ma Isakar juwal.
- ¹⁸ Ela iz'aroo Šimeyi no ma Benžamen juwal.
- ¹⁹ Uri iz'aroo Geber no ma Galad gandaa juwal kan bay ka tee Amor borey kokoyoo Sihon nda Og, Bašan kokoyoo wane. Bonkoyni folloku no ma gandaa din juwal.
- ²⁰ Alwaatoo woo, Žuda borey nda Izirayel borey ga boobo ni mma nee labutaasi gurunbey kan goo teekoo mijoo ga. I ga ŋaa, i ga han ka wasa, i ga maakaan.

5

Sulaymaana kokoytaraa beeriyanoo

¹ Sulaymaana hinoo goo laamawey kul ga, k'a dii za Efrat isaa ga hala Filisti borey gandaa ra ka koy hala Misira hirroo ga, i kul ga alkaasi bana a se. Sulaymaana aloomuroo kul ra i cindi a cire.

² Zaari kul Sulaymaana hunaa man'ti kala farin hamni ton yagga nda farin ton woy cindi yaaha (18),

³ nda haw naasa kobsi woy (10), nda haw kurante kobsi waranka (20), nda alman buuna boŋ zangu (100) kaŋ sii hamey cindey ra: hirayan, nda jeeriyar, nda cofoowayan nda ciraw naasayan.

⁴ Gandaa kul kaŋ goo Efrat isaa se ne da here, k'a dii za Tifsa ka koy hala Gaza, Sulaymaana hinoo goo nongey din kul kokoyey boŋ, alaafiya mo goo nga nda gandawey wey game kul kaŋ g'a kuubi k'a bere.

⁵ Sulaymaana waatoo kul ra, Žuda borey nda Izirayel borey kul, k'a dii Dan ka koy hala Ber-Šeba, i kul goo baani nda alaafiya ra, boro foo kul goro nga alaneb faaroo ra wala nga jeejaynarŋoo do.

⁶ Bari kaŋ ga torika cendi hawdoo zenber woytaaci (40.000)* bara Sulaymaana se nda bari kaarukaw zenber woy cindi hinka (12.000).

⁷ Gofornerey no ma kokoyoo Sulaymaana nda borey kul kaŋ ga goro nga ŋadogoo ra ŋaahayaa ceeci ka kate a i se. Goforner foo kul g'a tee handu foo jiiroo ra. I si naŋ haya kul ma kuma.

⁸ I ga kate orž nda subu torika baryey nda baryey kaŋ ga kaaru ŋaahayaa se, i ga kate a ka koy ngi dogey ra ka sawa nda woo kaŋ harandi i se.

Sulaymaana lakkalkoynitaraa

⁹ Irkoy na Sulaymaana noo lakkal nda fahamay kaŋ ga hanse ka boobo, ni mma nee teekoo miŋoo labutaasi gurunbey.

¹⁰ Sulaymaana lakkaloo bisa waynahunay izey lakkalkoyney kul nda Misira borey lakkaloo kul.

¹¹ A goo nda lakkal ka bisa borey kul, a goo nda lakkal ka bisa ba Etaŋ, Ezra boraa wanoo. A goo nda lakkal ka bisa Mahol iz'arey kaŋ ti Hemaŋ, nda Kalkol, nda Darda. Maapoo huru gandawey kul ra kaŋ g'a kuubi k'a bere.

¹² A na yaasay zenber hinza (3.000) har, a na bayti zenber foo nda igguu (1.005) fasal.

¹³ A šelaŋ tuurey ga, k'a dii Libaŋ sedere tuuroo hala ka koy izopu bundoo kaŋ ga zay ka hun cete ga. A šelaŋ adabbawey mo ga, nda cirawey, nda labukoyey, nda hamiisawey ga.

¹⁴ Nga lakkaloo alhabaroo too aduŋna gandawey kokoyey kul do, i ga boroyar sanba ka hun nongoo kul ra ka kaa ka haŋajer Sulaymaana lakkal šenney se.

Sulaymaana na Irkoy hugoo cinaroo soolu

(Taarikey 2to 1.18–2.17)

¹⁵ Tir koyraa kokoyoo kaŋ ti Hiram, waatoo kaŋ a maa kaŋ Sulaymaana yonandi ka tee kokoy ka huru nga baabaa Dawda dogoo ra, a na nga borey sanba Sulaymaana do, zama waati kul ceretaray bara nga nda Dawda game.

¹⁶ Sulaymaana mo na alhabar tee Hiram se ka nee:

¹⁷ «Ni hunday ga bay kaŋ wongu hun ay baabaa Dawda se nongoo kul here. I cindi wongu ra hala waatoo kaŋ nga Koyoo, Abadantaa n'i dan

* 5:6 5.6 zenber woytaaci (40.000), hantum fooyan ga nee zenber taaci (4.000), Taarikey 2to 9.25.

cewey cire. Woo maaganda se a mana hin ka hugu cin Abadantaa, nga Koyoo maapoo ga.

¹⁸ Amma sohō, Abadantaa, ay Koyoo n'ay noo hunanzamay nongoo kul here. Boro kul s'ay wongu, bone mo sii no.

¹⁹ Sohō nga ne, ay ga baa ya hugu cin Abadantaa, ay Koyoo maapoo ga takaa kanj nda Abadantaa n'a har ay baabaa Dawda se ka nee: <Ni iz'aroo kanj ay g'a gorandi ni dogoo ra kokoytaraa ra, nga no ma hugu cin ay maapoo ga.>

²⁰ Woo ga, danj i ma Libanj gandaa sedere bundu dunbu ya ne. Ay borey ga hanga ni borey. Ay ga ni borey bana ka sawa nda woo kanj n'n'a har, zama n'ga bay kanj boro kul sii ir do kanj ga wan bundu dunbuyan ka too Sidonj borey.»

²¹ Kanj Hiram maa Sulaymaana šenney, a hanse ka jaali, a nee: «Albarka ma bara Abadantaa se zaaroo woo ra kanj na Dawda noo iz'aru lakkalkoyini kanj ga jamaa boobaa woo juwal!»

²² Hiram na alhabar sanba Sulaymaana do ka nee a se: «Alhabaroo kanj n'n'a sanba ay do, ay maar'a. Hayaa kul kanj n'n'a wiri, ay g'a tee. Ay ga sedere nda sipres bundu kanj ga too sanba ma ne.

²³ Ay borey ga bundey zaa ka hun Libanj ka koy teekoo jaboo ga. I g'i haw cere ga k'i doyandi haroo boj k'i ka koy hala nongoo kanj n'n'a har ra. Nda i too no din, i ga bundey feeri k'i kaa cere ga, war g'i zaa ka koy nda ey. Ay binoo danj ka ŋaayan sanba ay hugoo goykey se.»

²⁴ Woo ga, Hiram na Sulaymaana noo sedere bundu nda sipres bundu hinna kanj a ga bag'a.

²⁵ Sulaymaana mo na Hiram noo alkama ton zenber iddu (6.000) nda jii kanj mana hun kala zaytu musayante ra liitar zenber yaaha (8.000) nga hugoo se, Sulaymaana ga woo tee jiiri kul.

²⁶ Abadantaa na Sulaymaana noo lakkal sanda takaa kanj nda a n'a har a se. Alaafiya goo Hiram nda Sulaymaana game. Ngi boro hinkaa na amaana zaa cere se.

²⁷ Kokoyoo Sulaymaana na aruyan zaa Izirayel gandaa kul ra k'i danj waazibi goyyan ra. I man'ti kala aru zenber waranza (30.000).

²⁸ Handu kul a ga boro zenber woy (10.000) kaa i ra k'i sanba Libanj. Nda i na handu foo tee no din, i ga willi ngi do, a ga boro zenber woy (10.000) tana sanba. Woo ra boro foo kul ga handu foo tee Libanj ka willi ka kaa ka handu hinka tee nga hugoo do. Adoniram ti waazibi goykey jineboraa.

²⁹ Sulaymaana goo nda boro zenber woye (70.000) kanj ga jinay jere nda boro zenber woyyaaha (80.000) kanj ga tondi hoy tondi hondoo ra.

³⁰ Lakkalkawyanj mo goo no kanj ti boro zenber hinza nda zangu hinza (3.300) kanj ga jamaa lakkal kanj ga goyoo tee.

³¹ Kokoyoo yaamar kanj i ma tondi babbeerijan kaa, tondi hennayan, ngi no ma tee Irkoy hugoo asaasoo.

³² Sulaymaana cinakey, nda Hiram cinakey, nda Gebal borey na bundey nda tondey soolu ka hugoo cin.

6

Irkoy hugoo cinayanoo (Taarikey 2to 3.1-14)

¹ Izirayel borey fattaroo Misira banda ga, jiiri zangu taaci nda woyyaa-hantoo (480to) handu hinkantoo kanj ti Zib handoo ra kokoyoo Sulaymaana

na Abadantaa hugoo cinayanoo šintin. Woo ti nga jiiri taacantoo a ga Izirayel laama.

² Hugoo kan kokoyoo Sulaymaana n'a cin Abadantaa se, nga kuuyanoo ti kabedaaru woydu (60), nga hayyanoo ti kabedaaru waranka (20), nga kayyanoo ti kabedaaru waranza (30).

³ Šiifaa kan goo hugu beeroo jine goo nda kabedaaru waranka (20) kuuyan, nga nda Irkoy hugoo hayyanoo ga sawa, nga hayyanoo ti kabedaaru woy (10).

⁴ A na funeetaryan kan ra guurusuti goo kaa hugoo se.

⁵ Hugoo beeroo kan ti hugu nda nga kuneheroo, a na hugu-izeyan cin nga tarayhere cetaa ga k'a kul kuubi k'a bere.

⁶ Hugu-izey kan cinandi taray cetaa ga gandahere waney hayyanoo ti kabedaaru guu, sooraa kan goo a bon ti kabedaaru iddu, sooro hinkantoo ti kabedaaru iyye. A tonton Irkoy hugoo tarayhere cetewey tafayroo ga, cetaa tafayroo ga bisa cere, cetaa mma koy de nga tafayroo ga kacca. Woo ra bundey kan ga hugoo kan goo jere ga dii si naaga Irkoy hugoo cetaa ga.

⁷ Waatoo kan i ga Irkoy hugoo cin, tondiyar kan soolandi ka hun tondi guusoo ra nda i n'a cin, woo se cinaroo waati boro si maa guuru-baaba, wala daaši, wala guuru jinay kul jinde.

⁸ Sooraa mijoo sii kala kabe guma here hugoo se. Sooro žigimee golbante nda boro ga žigi ka koy soorohugoo bon ka hun no din ka koy soorohugoo hinkantoo ra.

⁹ Kan hugoo cinandi ka ben, Sulaymaana n'a daabandi nda garbunduyan nda sedere bunduyan.

¹⁰ A na huguyan cin hugoo kuubi-ka-beraa kul ra, ngi kayyanoo ti kabedaaru guu, sedere bunduyan no ma ngi nda hugoo dii cere ga.

¹¹ Abadantaa na šenni har Sulaymaana se ka nee:

¹² «Hugoo woo kan ni goo m'a cin ya ne, nda ni dira ka sawa nda ay hantumey, k'ay hantumey kan kayandi dii, nda n'n'ay yaamarey kul dii, ni hanga ey, šennoo kan ay n'a har ni baabaa Dawda se, ay g'a tabatandi ma ne.

¹³ Ay ga goro Izirayel borey game, ay s'ay jamaa Izirayel nan.»

Irkoy hugoo gundoo caararoo

¹⁴ Waatoo kan Sulaymaana na Irkoy hugoo cin ka ben,

¹⁵ a na hugoo gundoo cetewey daabu nda sedere bunduyan, k'a dii ga ganda hala beene garbundey, a na hugoo gandaheroo daabu nda sipres bundu.

¹⁶ A na kunehere hugoo din kan goo nda kabedaaru waranka (20) cetewey daabu nda sedere bunduyan k'a za ga ganda hala beene. A na hugoo din hanse k'a tee nongu henanantey ihenanantaa.

¹⁷ Hugoo kan ra boro ga huru jina ma koy kunehere hugoo ra kuuyanoo ti kabedaaru woytaaci (40).

¹⁸ Sedere bundey kan i n'i dan Irkoy hugoo gundoo ra, i na bunduyan fasal k'i tee labtanda, nda kutukuruyan. Hugoo gundoo kul ka tee sedere bundu, boro si dii tondi kul.

¹⁹ A na Irkoy hugoo kuneheroo soolu ka Abadantaa amaanaa sundukoo dan ga ra.

²⁰ Hugoo kuneheroo kuuyanoo ti kabedaaru waranka (20), nga hayyanoo ti kabedaaru waranka (20), nga kayyanoo ti kabedaaru waranka (20), a n'a kul daabu nda wura alhakuika, a na sargari tonadogoo kan teendi nda sedere bundu mo daabu nda wura.

²¹ Sulaymaana na hugoo gundoo daabu nda wura alhakiika. Kunehere hugoo kaŋ a n'a daabu nda wura, a na wura šeŋeriyay dan jineheroo ra.

²² Takaa woo nda a na wura ka hugoo gundoo kul daabu hala a ben. Sargari tonadogoo mo kul kaŋ goo kunehere hugoo jere, a na nga mo kul daabu nda wura.

²³ Almalayka hinka kaŋ se i ga nee ŋerib kaŋ a n'i tee nda zaytu bundu, ngi kayyanoo ti kabedaaru woy (10), a n'i dan kunehere hugoo ra.

²⁴ ŋerib faa fata jinaa goo nda kabedaaru guu, fata hinkantoo goo nda kabedaaru guu, woo ti ka hun fata foo boŋoo ga ka koy fata faa boŋoo ti kabedaaru woy (10).

²⁵ ŋerib hinkantoo mo fatawey ti kabedaaru woy (10). ŋerib hinkaa diidaa nda ngi assuura kul ti affoo.

²⁶ ŋerib jinaa kayyanoo ti kabedaaru woy (10), ihinkantoo mo takaa din da.

²⁷ A na ŋeribey dan k'i kayandi kunehere hugoo gamoo ra. ŋeribey fatawey ga feera, ijinaa fata foo ga tuku cetaa ga, ihinkantoo fata foo ga tuku cete faa ga. Ngi fata hinkaa kaŋ cindi ga tuku cere ga hugoo gamoo ra.

²⁸ A na wura ka ŋeribey daabu.

²⁹ Hugoo cetewey kul bande, hugu jinaa nda kuneheroo gundey, a na ŋeribyan caaray i ga, nda teenayyaayan, nda kutukuryayan.

³⁰ A na hugoo gandaheroo daabu nda wura, hugu jinaa nda kuneheroo.

³¹ Kunehere hugoo miŋoo, a na ganbu kaŋ teendi nda zaytu bundu dan a ga, ganboo beene bundey nda nga carawey bundey ga too cetaa zamna guu, affoo.

³² Ganboo caraw hinkaa lefewey teendi nda zaytu bundu. A na ŋeribyan caara i ga, nda teenayyaayan, nda kutukuryayan, a n'i daabu nda wura. A na wura dan ŋeribey nda teenayyaney mo ga.

³³ Takaa follokaa no a n'a tee Irkoy hugoo gundoo miŋoo se, a na ganbu kaŋ teendi nda zaytu bundu dan a ga, ganboo beene bundey nda nga carawey bundey ga too cetaa zamna taacaa, affoo.

³⁴ Ganbu kaŋ caraw hinkaa lefewey teendi sipres bundu ra, caraw jinaa lefaa teendi nda bundu tafay hinka kaŋ ga feera ka daaba, ihinkantoo lefaa bundu tafay hinka kaŋ ga feera ka daaba goo a ga.

³⁵ A na ŋeribyan, nda teenayyaayan, nda kutukuryayan caara ganbey ga. Nongey kaŋ a n'i caara, a na wura k'i daabu.

³⁶ Woo banda ga, a na hugoo batumaa kaŋ goo batuma beeroo gundoo ra cin nda tondi beeri sorro hinza, nda sedere bundu sorro foo.

³⁷ Sulaymaana laamaa jiiri taacantoo ra, Zib handoo ra, Abadantaa hugoo asaasoo cina ka ben.

³⁸ Jiiri woy cindi faantoo (11to), Bul handoo kaŋ ti handu yaahantoo, hugoo nongey kul ben ka sawa nda woo kaŋ a ga hima ka tiya. Jiiri iyye ra Sulaymaana na hugoo cin ka ben.

7

Sulaymaana na kokoy hugoo cin

¹ Sulaymaana na nga hugoo cin. Jiiri woy cindi hinza (13) no a n'a tee nga cinayanoo ra hala a kul ga ben.

² Hugoo kaŋ se i ga nee «Liban hawsa guzubaa», nga no a jin k'a cin. Nga kuuyanoo ti kabedaaru zangu (100), nga hayyanoo ti kabedaaru woyguu

(50), nga kayyanoo ti kabedaaru waranza (30). A na daabandoo gorandi sedere bundu sorro taaci ga kanjan ti ganjan, sedere garbunduyan goo ganjey ga.

³ I na sedere bundu woy cindi guu (15) dan hala sorro hinza sedere garbunday boŋ ka hugoo daabu, i kul cere ra ti woytaaci cindi guu (45). I kul si goro kala ganjey ga.

⁴ Funeetar sorro hinza bara a ra. I kul ga cere tenje.

⁵ Hurudogey nda ngi kaadarey kul kuuyaney nda hayyaney ga sawa. Funeetarawey kul mijey ga cere guna nongu hinza ra.

⁶ Woo banda ga, Sulaymaana na galliyaa cin kan ganjey g'a dii, nga kuuyanoo ti kabedaaru woyguu (50), nga hayyanoo ti kabedaaru waranza (30), galliya goo hugoo jinoo ra kan ga kay ganjan ga, tende goo mijoo ra.

⁷ A yee ka šiifaa cin kan ra kokoyoo gorohayaa goo, no din ra a ga ciiti dunbu, i ga nee a se ciitihugoo, a n'a daabu nda sedere bundu za ganda hala beene.

⁸ Nga hugoo kan ra a ga goro cinandi nda taka follokaa batuma tana ra šiifaa din dumaa ga.

Firawuuna ize woyoo kan Sulaymaana hiji a, hugoo kan a n'a cin a se, nga nda hugoo woo kul ti cine foo.

⁹ Hügey wey kul cinandi tondi beeri hennayan kanjan ga sawa, i hoyandi nda cendi jinehere nda bandahere, k'a dii za asaasoo hala beene, za taray hala batumaa ra.

¹⁰ Asaasoo mo mana teendi kala nda tondi henna beeriyan, tondiyan no kan affooyan goo nda kabedaaru woy (10), affooyan mo goo nda kabedaaru yaaha.

¹¹ A na tondi hennayan kan hoyandi, ngi nda sedere bunduyan dan asaasoo boŋ.

¹² Batuma beeroo kuubi-ka-beraa kul bande, cete kan teendi nda tondi hoyanteyan sorro hinza goo, nda sedere garbundu sorro foo, Abadantaa hugoo kunehere batumaa nda nga hugoo šiifaa kul ti takaa foo.

Sulaymaana na goyyan talfi Hiram ga

(Taarikey 2to 2.12-13)

¹³ Woo banda ga, kokoyoo Sulaymaana donto i ma koy Tir ka kate boro foo kan maapoo ti Hiram.

¹⁴ Hiram man'ti kala woy foo kan ti Neftali alkabiilaa boro kan kurpoo buu iz'aroo, baaboo ti Tir boro, alhan goykaw no. A goo nda lakkal, nda fahamay, nda bayray ka goy dumi kul tee alhan ra. A kaa kokoyoo Sulaymaana do ka nga goyey kul tee.

Irkoy hugoo alhan ganjey

(Taarikey 2to 2.15-17)

¹⁵ Hiram na alhan ganji hinkaa hanse, ihinkaa, affoo kul goo nda kabedaaru woy cindi yaaha (18) kayyan, karfu kan goo nda kabedaaru woy cindi hinka (12) ga hin ka ganji hinkaa affoo kul kuubi-ka-beraa neeši.*

¹⁶ A na ganjey daabirji hinka tee nda alhan mennante, i ga fura ganjey boŋ, ijinaa goo nda kabedaaru guu kayyan, ihinkantoo goo nda kabedaaru guu kayyan.

* 7:15 7.15 Žeremi 52.21.

¹⁷ Guuru fun-funante nda šešeri guli-gulanteyan taalam goo ganjey daabirjey ga kanj goo ganjey bonj, a na iyee tee ijinaa se, a na iyee tee ihinkantoo se.

¹⁸ A na grenad-izey tee sorro hinka k'i ka guuru fun-funantey ijinaa kuubi k'a bere, ka daabirjey kanj goo ganjey bonj daabu, taka follokaa no a n'a tee ihinkantoo se.

¹⁹ Daabirjey kanj ga fura ganjey bonj galliyaa ra, ga hima nda kutukuryayan, ngi affoo kul goo nda kabedaaru taaci.

²⁰ Daabirjey kanj goo ganji hinkaa bonj beene grenad-ize zangu hinka (200) ga affoo kul kuubi k'a bere guuru fun-funantaa se banda.

²¹ A na ganjey kayandi Irkoy hugoo galliyaa jere, ganjoo kanj a n'a kayandi kabe guma here, a na maanoo dan Yakin (maanaa «Irkoy ga tabati»), ganjoo kanj a n'a kayandi kabe waawa here, a n'a maanoo dan Bowazu (maanaa «Irkoy goo nda hinay»).

²² Waatoo kanj ganjey bonjey kutukuryayan huru i ga, ganjey goyoo ben.

Alhan hanfi beeroo

(Taarikey 2to 4.2-5)

²³ Woo banda ga, Hiram na alhan mennante doori mul ra ka hanfi beeri tee, maanoo ti «teekoo». Bonj faa ka koy bonj faa ga ti kabedaaru woy (10), nga kunturoo kul mma gunguti, nga kayyanoo ti kabedaaru guu, nga kuubi-ka-beraa ti kabedaaru waranza (30).

²⁴ Hanfoo din mijoo cire nda nga kuubi-ka-beraa kul bande labtandayan goo kanj g'a taalam, kabedaaru foo kul ize woy (10) goo a ga. Labtanda sorro hinka no kanj mennandi nda alhan hanfi follokaa.

²⁵ Hanfoo gorandi alhan haw woy cindi hinka (12) bonj: ihinza ga hawsa here tenje, ihinza ga waynakanay here tenje, ihinza ga gurma here tenje, ihinza ga waynahunay here tenje, hanfoo goo i bonj, ngi kul dumawey ga koy kunehere.

²⁶ Hanfoo meefendoo wargayanoo ti kabetaami foo. Mijoo teendi sanda hari hanpoti mee, nga assuraa ma nee kutukurya. Liitar zenber woyyaaha (80.000) cine no a ga zaa.

Alhan torkawey

²⁷ Woo banda ga, Hiram na alhan torka woyaa (10) hanse. Torka foo kul kuuyanoo ti kabedaaru taaci, kabedaaru taaci hayyan, kabedaaru hinza kayyan.

²⁸ Takaa ne kanj nda torkawey teendi: alhan tafayyanj nda kunturoo teendi, alhan tafayyanj mo goo bunduyan game.

²⁹ Ganjihaylayanj, nda hawyanj, nda almalaykayanj kanj se i ga nee šerib biyey goo alhan tafawey ga kanj goo bundey game. Ganjihaylawey nda hawey beene nda i cire taalam alhan šešeriyanj goo.

³⁰ Alhan cee taaci goo torka foo kul se, alhan guuruyan g'i dii. Haya gaabanteyanj bara cee taacaa se, i ga koy too hanfoo cire, šešeriyanj kanj ga taalam g'i kul tenje.

³¹ Torka foo kul beeneheroo ra, fun goo carawey game kanj bisa ey nda kabedaaru foo. Beeneheroo mijoo ga gunguti, nga ti hanfoo jisidogoo, nga hayyanoo ti kabedaaru foo nda jere. Hayayanj biyey kanj žeerandi goo mijoo ga. Torkaa alhan tafawey caraw taacaa kul ga sawa, i si gunguti.

³² Torkaa cee taacaa goo torkaa alhan tafawey cire. Guurey kanj ga cewey dii si denji kala torkaa gandaheroo ga. Torkaa cee foo kul kayyanoo man'ti kala kabedaaru foo nda jere.

³³ Cewey teendi sanda bari torkawey cewey takaa. Ngi cewey dan dogey, nda žantey, nda humekarfey, nda humey, i kul mana teendi kala alhan mennante ra.

³⁴ Haya gaabante taaci goo torkaa kanje taacaa ga, ngi nda torkaa kunturoo kul ka karandi cere ra.

³⁵ Torka kunturoo foo kul mijoo kanj goo beene, meefendu kokoyfuula alhaali goo a ga kanj kayyanoo ti kabedaaru jere kanj ga torkaa mijoo kuubi k'a bere. Beeneheroo din ga kabeyanj goo kanj ngi nda alhan tafawey kul teendi guuru follokaa ra.

³⁶ A na šeribyanj, nda ganjihaylayanj, nda teenaynaayanj žeri torkawey guuru tafawey ga, nda nongu kooney kul ga, a na šešerijan kanj ga taalam žeri k'i kuubi ka bere.

³⁷ Takaa follokaa nda a na torka woyaa (10) kul tee: guuru no a n'a mennandi ka affoo kul kunturoo tee. I kul kuuyanoo, nda ngi hayyanoo, nda ngi takaa kul ti affoo.

³⁸ Woo banda ga, Hiram na alhan hanfi woy (10) tee. Hanfi foo kul ga liitar zangu yagga (900) cine zaa, ngi affoo kul man'ti kala kabedaaru taaci. Hanfi foo kul furandi torka woyaa (10) affoo boj.

³⁹ A na torka guu danj Irkoy hugoo se kabe guma here, a na torka guu danj Irkoy hugoo se kabe waawa here. A na hanfi beeroo kanj se i ga nee «teekoo» danj Irkoy hugoo se kabe guma ga ka koy waynahunay nda gurma here.

*Irkoy hugoo guuru jinawey
(Taarikey 2to 4.7—5.1)*

⁴⁰ Hiram na boosu kaa jinawey, nda pelley, nda kusey tee. Takaa woo nda a na goyey kul benandi kanj a n'i tee kokoyoo Sulaymaana se Abadantaa hugoo ra, goyey ti:

⁴¹ ganji hinka, nda ganji daabirji hinkaa kanj goo ganji hinkaa boj, nda guuru fun-funante hinkaa kanj ga ganji daabirji hinkaa kanj goo ganji hinkaa boj daabu,

⁴² nda grenad-ize zangu taaci (400) guuru fun-funante hinkaa se, grenad-ize sorro hinka guuru fun-funante foo kul se, ka ganji daabirji hinkaa kanj goo ganji hinkaa boj daabu,

⁴³ nda torka woyaa (10), nda hanfi woyaa (10) kanj goo torkawey boj,

⁴⁴ nda hanfi beeroo kanj se i ga nee «teekoo», nda haw woy cindi hinkaa (12) kanj goo «teekoo» cire,

⁴⁵ boosu kaa jinawey, nda pelley, nda kusey. Jinawey wey kul kanj Hiram n'i tee kokoyoo Sulaymaana se Abadantaa hugoo se mana teendi nda kala alhan yutta.

⁴⁶ Žurdeŋ isaa gooroo ra kokoyoo n'i mennandi, laboo tafayyanoo ga, Sukot koyraa nda Sartanj koyraa game.

⁴⁷ Sulaymaana na jinawey kul danj Irkoy hugoo ra, ngi booboyanoo se boro si hin ka alhanoo tinjaa hinnaa bay.

⁴⁸ Sulaymaana na Abadantaa hugoo jinawey kul tee mo: sargari tonadogoo kanj teendi nda wura, nda taabaloo kanj teendi nda wura kanj ga i ga takulawey kanj jisandi Irkoy se danj,

⁴⁹ nda fitilla gorodogey kanj teendi nda wura alhakiika, igguu goo kabe guma here, igguu goo kabe waawa here kunehere hugoo mijoo jine, nda kutukurya biyey, nda fitillawey, nda kanbey kanj ga fitilla zaara boosoo dunbu, i kul ti wura.

⁵⁰ Taasa beerey, nda huryawey, nda kusey, nda potey, nda dugu canbey, i kul teendi nda wura alhakiika. Hugoo kunehere, nongu henanantey ihenanantaa ganbey nda Irkoy hugoo mijney guuru-izey kanj ga ganboo lefewey dii carawey ga mana teendi nda kala wura.

⁵¹ Takaa woo nda goyey kul kanj kokoyoo Sulaymaana n'i tee Abadantaa hugoo ra ben. Sulaymaana kate jinawey kanj nga baabaa Dawda n'i danj jere ga Abadantaa se kanj ti nzorfu kaaray, nda wura, nda jinawey jerey. A n'i jisi Abadantaa hugoo alman jisidogey ra.

8

Sulaymaana na amaanaa sundukoo jisi Irkoy hugoo ra (Taarikey 2to 5.2—6.2)

¹ Alwaatoo woo ra, kokoyoo Sulaymaana na Izirayel boro beerey marga nga do Žerizalem kanj ti alkabiilawey boŋkoyney, nda Izirayel borey hugu boŋey i ma kaa ka Abadantaa amaanaa sundukoo zaa ka hun Dawda koyraa ra kanj ti Siyonj ka koy hala Irkoy hugoo ra.

² Izirayel arey kul kaa ka marga kokoyoo Sulaymaana do, handoo kanj se i ga nee Etanim ra, jingaroo* se, nga ti handu iyyantoo.

³ Izirayel boro beerey kul kaa, sargari juwalkey na sundukoo jere.

⁴ I na Abadantaa sundukoo zaa ka koy, nda cere kubayyan hukkumoo, nda jinay henanantey kul kanj goo hukkumoo ra. Sargari juwalkey nda Lewi borey k'i zaa ka koy Irkoy hugoo ra.

⁵ Kokoyoo Sulaymaana nda Izirayel jamaa kul kanj goo a jere, i kul goo sundukoo jine a bande, i ga alman buuna nda ibeeri kaa sargari, ngi booboyanoo se boro si hin k'i kabu ka ngi hinnaa bay.

⁶ Sargari juwalkey koy nda Abadantaa amaanaa sundukoo k'a jisi nga dogoo ra, Irkoy hugoo kuneheroo ra, nongu henanantey ihenanantaa ra, almalaykey kanj se i ga nee šeribey fatawey cire,

⁷ zama šeribey nka ngi fatawey daaru sundukoo jisidogoo boŋ. Ngi fatawey ga sundukoo nda bundey kanj g'a zaa kul daabu.

⁸ Bundey ga kuu, boro si dii ey nda man'ti boŋey hinne, nda boro goo kunehere hugoo mijnoo ga, nongu henanantaa ra, amma boro si hin ka bara taray ka dii ey. I cindi no din hala hõ.

⁹ Haya kul sii sundukoo ra nda man'ti tondi walha hinkaa hinne kanj Musa n'i jisi a ra Horeb tondi hondoo boŋ waatoo kanj Abadantaa na amaana danj nga nda Izirayel borey game, waatoo kanj i fatta Misira gandaa ra.

¹⁰ Waatoo kanj sargari juwalkey ga fatta nongu henanantaa ra, duulaa na Abadantaa hugoo too met.

¹¹ Sargari juwalkey mana hin ka goy koyne duulaa sabbu se, zama Abadantaa daržaa na nga hugoo too met.

¹² Waatoo din Sulaymaana nee: «Abadantaa, ni ka nee kanj n'si goro kala kubay bibi tik ra.

¹³ Ay na hugu henna alhakiika cin ma ne kanj ga tee ni gorodogoo, n'ga goro a ra hala abada.»

Sulaymaana šenney Irkoy hugoo ga (Taarikey 2to 6.3–11)

* 8:2 8.2 jingaroo woo man'ti kala Tendewey jingaroo, Sargarey 23.33–43.

14 Kokoyoo bere Izirayel margaroo here ka gaara i kul se. Izirayel margaroo kul goo ma kay.

15 A nee: «Ay ga albarka dan Abadantaa, Izirayel Koyoo se kan ŧelan nda nga mijoo ay baabaa Dawda se, nga kaboo na hayaa tee kan a n'a har ka nee:

16 <Za hanoo kan ay n'ay jamaa Izirayel fattandi Misira, ay mana koyra suuba Izirayel alkabiila kul koyra ra kan ma hugu cin hala ay maapoo ma bara a ga, amma ay na Dawda suuba hala a ma tee ay jamaa Izirayel se jinehun.>

17 A goo ay baabaa Dawda binoo ra nga ma hugoo cin Abadantaa, Izirayel Koyoo maapoo ga.

18 Amma Abadantaa nee ay baabaa Dawda se: <Zama a goo ni binoo ra ma hugu cin ay maapoo ga, haya henna no kan goo ni binoo ra.

19 Amma man'ti ni no ma hugoo cin. Ni iz'aroo, woo kan hun ni hamoo ra, nga no ma hugoo cin ay maapoo ga.»

20 Sulaymaana yee koyne ka nee: «Abadantaa na hayaa tee kan a n'a har. Ay huru ay baabaa Dawda dogoo ra ka goro kokoytaraa ra Izirayel jamaa bon sanda takaa kan nda Abadantaa n'a har. Ay na hugoo cin Abadantaa, Izirayel Koyoo maapoo ga.

21 Waatoo kan Abadantaa g'ir baabey fattandi Misira, amaanaa kan a n'a dan nga nda ir baabey game, sundukoo kan ra amaanaa ŧenney goo, ay na sundukoo din jisidogoo tee hugoo ra.»

Sulaymaana Irkoy ŧaarayroo

(Taarikey 2to 6.12-40)

22 Sulaymaana kay Abadantaa sargari tonadogoo jine ka Izirayel margaroo kul tenje. A na nga kabey jer beenaa here,

23 a nee: «Ya Abadantaa, Izirayel Koyoo, koy kul sii no sanda ni cine beenaa ra beene wala laboo ga ganda. Ni tamey kan ga ni fondaa gana nda ngi binoo kul, n'ga amaanaa too kan goo ni nda ey game ka borohennataray tee i se.

24 Woo kan n'n'a har ni tamoo ay baabaa Dawda se, woo kan ni hunday mijoo n'a har, ni hunday kaboo n'a tee hō.

25 Sohō Abadantaa, Izirayel Koyoo, hayaa tee kan n'n'a har ni tamoo, ay baabaa Dawda se ka nee: <N'si jan ni hayroo ra boro kan ga goro Izirayel borey kokoy gorodogoo ra ay jine, nda de ni iz'arey na lakkal dan ngi dira takaa kan i g'a gana se, ka dira ay jine sanda takaa kan nda ni dira ay jine.>†

26 Sohō Izirayel Koyoo, ay g'a wiri ni ga, ŧennoo kan n'n'a har ni tamoo, ay baabaa Dawda se ma tabati.

27 Amma nda cimi, Irkoy ga kaa ka goro laboo ga wala? Beenawey nda ngi beeriyanoo kul si hin ka ni zaa, soko hugoo woo kan ay n'a cin.

28 Woo kul, Abadantaa, ay Koyoo, hanajer ni tamoo ŧaarayroo nda suurandiyanoo se, ma maa wurroo nda ŧaarayroo kan agay, ni tamoo g'a tee ma ne hō.

29 Yala ni moŧey ma bara hugoo woo ga cijin nda zaari k'a hawgay, nongoo ga kan ni nee: <Ay maapoo goo nongoo woo ga.>‡ Hanajer ni tamoo ŧaarayroo se kan a g'a tee ne ra.

30 Hanajer ni tamoo suurandiyanoo se nda ni jamaa Izirayel suurandiyanoo se waati kan i bere nongoo woo here ka ni ŧaaray. Hanajer ir se beenaa ra kan ti ni gorodogoo, hanajer ir se, ma yaafa ir se.

† 8:25 8.25 Zamnaa 2.4. ‡ 8:29 8.29 Alhukumoo 12.11.

31 Boro kaŋ duu nga cinaa ga zunubu, de i nee kaŋ boraa ma žee, nda a kaa ni sargari tonadogoo jere žeeyanoo se hugoo woo ra,

32 ma haŋajer i se beenaa ra ka misoo woo guna, ma goy ka ni tamey ciiti ka toonekaa zukandi ka nga goy futaa kaŋandi a boŋ, ka šerrantaa henanandi ka sawa nda nga šerreyanoo.

33 Waati kaŋ iberiyaŋ na Izirayel ni jamaa kar, zama Izirayel na zunubu tee ni ga, nda i yee kate ni ga ka ni maapoo beerandi, ka ni ŋaaray ka ni suurandi hugoo woo ra,

34 ma haŋajer i se beenaa ra, ma ni jamaa Izirayel zunuboo yaafa. M'i willi kate gandaa ra kaŋ n'n'a noo ngi baabey se.

35 Nda beenaa daaba, de ncirŋi si kaŋ, zama i na zunubu tee ma ne, nda i bere nongoo woo here ka ni ŋaaray, ka ni maapoo beerandi, ka ngi zunuboo naŋ ka kaa ni ga, zama n'n'i taabandi,

36 ma haŋajer i se beenaa ra, ma ni tamey nda ni jamaa kaŋ ti Izirayel zunuboo yaafa. Ma fondo henna cebe i se kaŋ i ga hima k'a gana, ni gandaa kaŋ n'n'a noo ni jamaa se sanda tubu noo ncirŋi.

37 Nda heray kaa gandaa ra, wala sorfa, wala kogay, wala ka dumari-izey funbandi, wala ndoo, wala ndoo-ize, wala nda iberi kaa ka ni jamaa wanga k'a daŋ game k'a dii nga gandaa koyrawey ra, nda dori dumi kul kaŋ no, wala wirci dumi kul kaŋ no,

38 nda ni jamaa Izirayel boro foo wala ni jamaa kul binoo hanse ka maray, nda a na ni ŋaaray ka ni suurandi, nda a na nga kabey jer hugoo woo here ka ni ŋaaray,

39 ma haŋajer a se beenaa ra kaŋ ti ni gorodogoo. Ma yaafa, goy ka boro foo kul bana ka sawa nda nga teegoyoo, zama n'ga bine bay, nda cimi, ni hinne no ma adamize kul binoo bay.

40 Nda woo teendi, i ga hunbur ni jirbey kul kaŋ i g'i tee gandaa ra kaŋ n'n'a noo ir baabey se.

41 Taka follokaa no yawoo se kaŋ man'ti ni jamaa Izirayel boro. Nda a kaa ka hun nongu mooro ra ni maapoo sabbu se,

42 zama i ga kaa ka maa ni maa beeroo, nda ni kabe gaabantaa hino, nda a bere hugoo woo here ka ni ŋaaray,

43 ma haŋajer a se beenaa ra kaŋ ti ni gorodogoo. Haya kul kaŋ nda a na ni ŋaaray, m'a tee a se hala laboo kul jamawey ma ni maapoo bay, ka hunbur ni sanda takaa kaŋ nda ni jamaa Izirayel ga hunbur ni, i ma bay mo kaŋ hugoo woo kaŋ ay n'a cin, ni maapoo no ma ciyandi a ga.

44 Waati kaŋ ni jamaa fatta ka koy nga iberoo wongu, a ma tee nongu kul kaŋ ra n'n'i sanba, nda i bere koyraa here kaŋ n'n'a suuba nda hugoo here kaŋ ay n'a cin ni maapoo ga, nda i na ni, Abadantaa ŋaaray,

45 beenaa ra, haŋajer ngi ŋaarayroo nda ngi suurandiyanoo se ka ngi almuraadoo hanse.

46 Nda i na zunubu tee ma ne, zama boro sii no kaŋ si zunubu tee, nda ni futu i ga k'i daŋ ngi iberey kabey ra kaŋ hin ey, ka koy nda ey ngi gandaa ra k'i daŋ tamtaray, a ma tee iberi ganda mooro wala imaana,

47 i diyandi ka koy nda ey gandaa kaŋ no ra, nda no din ra i na lakkal barmay, nda i tuubi ka ni suurandi borey kaŋ n'i daŋ tamtaray gandaa ra, ka nee: <Ir na zunubu tee, ir na laybu tee, ir na goy futu tee>,

48 gandaa kaŋ ra i goo kaŋ ra ngi iberey koy nda ey, nda i tuubi ka kaa ni ga nda ngi binoo kul, nda ngi hundoo kul, ka bere gandaa here, gandaa kaŋ n'n'a noo ngi baabey se, de mo i bere koyraa here, koyraa kaŋ n'n'a suuba, ka bere hugoo here kaŋ ay n'a cin ma ne, ka ni ŋaaray,

49 beenaa ra kanj ti ni gorodogoo, hanjajer ngi njaarayroo nda ngi suurandiyanoo se ka ngi almuraadoo hanse.

50 Yaafa ni jamaa se kanj na zunubu tee ma ne, goy futu kul kanj i n'a tee, m'a kul yaafa i se, ma nanj borey kanj n'i tee tam ma hinna i se,

51 zama ni jamaa no, ni tuboo no kanj n'n'i fattandi Misira kanj tee war se ma nee guusu kanj ra guuru ga mennandi.

52 Suuri ka lakkal danj ni tamoo suurandiyanoo se nda ni jamaa Izirayel suurandiyanoo se, waati kul kanj i na ni maapoo cee, ma hanjajer ir se,

53 zama ni ti ir Koyoo, Abadantaa, ni no k'ir suuba k'ir kaa aduɣɣa jama cindey kul ra k'ir tee ni wane, takaa kanj nda n'n'a har nda ni tamoo Musa waatoo kanj n'n'ir baabey fattandi Misira.»

Sulaymaana gaara jamaa se

54 Waatoo kanj Sulaymaana na njaarayroo nda suurandiyanoo woo kul tee Abadantaa se ka ben, a tun ka hun Abadantaa sargari tonadogoo jine kanj ra a cindi ka sonbu ka kabey jer beene ka Irkoy njaaray.

55 Woo banda ga, a tun ka kay, a na jinde jer ka gaara Izirayel jamaa kul se ka nee:

56 «Albarka ma bara Abadantaa se kanj na nga jamaa Izirayel noo hunanzamay sanda takaa kanj nda a n'a har! Šenni henney kul kanj a n'i har nda nga tamoo Musa, haya kul mana cindi i ra kanj mana tee.

57 Yala Abadantaa, ir Koyoo ma cindi ir bande sanda takaa kanj nda a cindi ir baabey bande, a mas'ir nanj, a mas'ir fur.

58 A m'ir biney ka koy nga here hala ir ma nga fondawey kul gana, ir ma nga yaamarey, nda nga hantumey, nda nga hantumey kanj kayandi dii kanj nda a n'ir baabey yaamar.

59 Šenney wey kul kanj ay n'i har Abadantaa jine kanj ti suurandiyaney, i ma cindi Abadantaa, ir Koyoo jine cijin nda zaari, a ma nga tamoo nda nga jamaa Izirayel faaba, haya kul kanj ga i ga too, waati kul a m'a hanse i se.

60 Nda woo teendi, dumey kul kanj goo laboo ga, ga bay kanj Abadantaa ti Irkoy, nga dumaa ga koy tana sii no.

61 Woo se, war ma hawa Abadantaa, ir Koyoo ga nda war biney kul, ka hanga nga hantumey, ka nga yaamarey dii, sanda takaa kanj war goo m'a tee hō.»

Sargarey kanyan kaandi Abadantaa se (Taarikey 2to 7.4–10)

62 Kokoyoo Sulaymaana nda Izirayel kul na sargari kaa Abadantaa se.

63 Alaafiya teendi sargarey kanj Sulaymaana n'i kaa Abadantaa se man'ti kala haw kobsi zenber waranka cindi hinka (22.000), feejeje nda hanciney cere ra mana tee kala alman boj zenber zangu nda zenber waranka (120.000). Takaa woo no kokoyoo nda Izirayel borey kul n'a tee ka Abadantaa hugoo goyoo feeriyanoo tee.

64 Han follokaa din da, kokoyoo na batumaa gamoo kanj goo Abadantaa hugoo jine danj jere ga Abadantaa se, a na sargari kukurantey, nda taasu sargarey, nda alaafiya teendi sargarey maaney kaa no din, zama alhan sargari tonadogoo kanj goo Irkoy hugoo jine kacca sargari kukurantey, nda taasu sargarey, nda alaafiya teendi sargarey maaney se.

65 Alwaatoo din, Sulaymaana na Tendewey jingaroo tee, nda Izirayel kul. K'a dii za Hamat koyraa mijoo ga hala Misira gooroo do, alžama beeri kaa ka margari tee Abadantaa, ir Koyoo jine. I na margaroo tee jirbi iyye, nga

banda ga, i yee ka jirbi iyye tana tee, woo ti cere ra jirbi woy cindi taaci (14).

⁶⁶ Jirbiyye hinkantoo woo subaa ra, Sulaymaana na jamaa sallama. I gaara kokoyoo se jina i koy ngi do. I ga naali, biney ga kan nda haya henney kul kan Abadantaa n'i tee nga tamoo Dawda nda nga jamaa Izirayel se.

9

Abadantaa yee koyne ka nga bonj cebe Sulaymaana se (Taarikey 2to 7.11-22)

¹ Sulaymaana na Abadantaa hugoo nda kokoyoo hugoo cin, a na haya kul kan a ga baa nga m'a tee, tee ka ben. Waatoo kan a na wey tee,

² Abadantaa na nga bonj bangandi Sulaymaana se cee hinkantoo sanda takaa kan nda a na nga bonj bangandi a se Gabawonj.

³ Abadantaa nee a se: «Ay maa ni njaarayroo nda suurandiyanoo kan n'n'i har ya ne. Hugoo kan n'n'a cin, ay n'a tee nongu henanante k'ay maanoo dan a ga hala abada, waati kul ay g'a lakkal, ay binoo goo a se.

⁴ Ni, nda ni dira ay jine sanda takaa kan nda ni baabaa Dawda dira ay jine nda bine henanante nda šerretaray, ka hayaa tee nda takaa hunday kan nda ay na ni yaamar, nda n'n'ay hantumey nda ay hantumey kan kayandi dii,

⁵ ay ga ni kokoytaraa tabatandi Izirayel bonj hala abada ka sawa nda woo kan ay n'a har ni baabaa Dawda ga waatoo kan ay nee: «N'si jan ni hayroo ra boro kan ga goro Izirayel borey kokoy gorodogoo ra.»*

⁶ Amma nda war mooru ay ga, war nda war hayrey, nda war mana yadda ka dira nda ay yaamarey nda ay hantumey kan ay n'i dan war jine, nda war koy koy tanayanj gana ka sujudu i se,

⁷ war, Izirayel borey, ay ga war kaa laboo ra kan ay n'a noo war se, hugoo kan ay n'a dan jere ga k'a kayandi ay maanoo se, ay si yee ka bag'a koyne, Izirayel ga tee yaasayhaya nda haarayhaya dumey kul game.

⁸ Hugu daržantaa woo kayriroo, boro kul kan kaa ka bisa a jere, boraa g'a guna nda kayfi ka wisi ka nee: «Macin se Abadantaa na takaa woo tee gandaa woo nda hugoo woo se?»

⁹ Borey ga zaabi ka nee: «I nka banda bere Abadantaa se, ngi Koyoo kan na baabey fattandi Misira gandaa ra. I koy hanga koy tanayanj ka sujudu i se k'i gana. Woo se Abadantaa kate i ga bonaa woo kul.»

Goy tanayanj kan Sulaymaana n'i tee (Taarikey 2to 8.1-18)

¹⁰ Jiiri waranka (20) no Sulaymaana n'a tee ka hugu hinkaa cinayanoo benandi: Abadantaa hugoo nda kokoyoo hugoo.

¹¹ Sedere bundoo, nda sipres bundoo, nda wura hinnaa kan Sulaymaana ga bag'ey, Tir kokoyoo kan ti Hiram n'i kul noo a se, Sulaymaana na Hiram noo koyra waranka (20) Galile gandaa ra.

¹² Hiram hun Tir ka kaa ka dii koyrawey kan Sulaymaana n'i noo nga se, koyrawey mana kan a se.

¹³ A nee: «Ag'armaa, koyrawey wey no ni yadda k'i noo ya ne wala?» Hiram na no din maanoo dan Kabul gandaa (maanaa «ganda kan man'ti haya»), maanoo woo da bara a ga hala hō.

¹⁴ Ka gar wura ton hinza nda jere no Hiram n'a sanba Sulaymaana se.

* 9:5 9.5 Zamnaa 2.4.

¹⁵ Borey kan kokoyoo Sulaymaana n'i dan waazibi goy ra, ngi goyey ne: i na Abadantaa hugoo cin, i na kokoyoo hunday hugoo cin, ka Milo dogoo† hanse, ka Žerizalem cetaa cin, nda Hasor, nda Megido, nda Gezer.

¹⁶ Firawuuna kan ti Misira kokoyoo žigi ka koy kan Gezer koyraa ga k'a dii, nga koyraa borey kanyan ti Kanan borey, a n'i wii, a na nuune dan koyraa ra k'a tee boosu. Woo banda ga, waatoo kan nga ize woyoo nda Sulaymaana hiiji, a na koyraa noo nga ize woyoo se k'a tee a se gomni.

¹⁷ Sulaymaana na Gezer cin koyne, nda Bet-Horon koyraa kan goo ganda.

¹⁸ A na Balat mo cin koyne, nda Tadmor kan goo saajoo ra, Žuda gandaa ra,

¹⁹ nda nga koyrawey kul kan ra a ga jinay fanji, nda koyrawey kan ra nga bari torkawey nda nga baryey goo. Cinari kan a ga baa nga m'a tee, a n'i kul tee Žerizalem, nda Liban, nda gandaa kul kan goo nga hinoo cire.

²⁰ Dumijan cindi gandaa ra kan ti Amor borey, nda Heti borey, nda Ferezi borey, nda Hewi borey, nda Žebus borey, i man'ti Izirayel boro.

²¹ Dumey wey ka cindi gandaa ra, wey kan Izirayel borey mana hin k'i halaci sōy. Wey din no Sulaymaana n'i dan waazibi goyyan ra, i cindi woo da ra hala hō.

²² Amma Sulaymaana mana Izirayel boro kul tee tam. A n'i tee wongu-ize, a na affooyan tee nga goykey, a na affooyan tee nga wongu-izey jineborey, ka affooyan tee nga bari torkawey jineborey, ka affooyan tee nga baryey jineborey.

²³ Ngi ti lakkalkey bonkoyney. Goykaw-izey kan ga waazibi goyey tee Sulaymaana se goykaw jineborey hinnaa ti zangu guu nda woyguu (550), ngi no ma jamaa goyey hawgay.

²⁴ Waatoo kan Firawuuna ize woyoo kan Sulaymaana hiiji a hun Dawda koyraa ra ka gana ka koy nga hugoo ra kan Sulaymaana n'a cin a se, a na nongoo mo cin kan se i ga nee Milo‡.

²⁵ Cee hinza jiiroo ra no Sulaymaana ga sargari kukuranteyan nda alaafiya teendi sargariyan kaa sargari tonadogoo ga kan a n'a cin Abadantaa se, a ga dugu mo dullandi sargari tonadogoo ga kan goo Abadantaa jine. Takaa woo nda a na Abadantaa hugoo tee ka ben.

²⁶ Kokoyoo Sulaymaana na harihii beeriyan hanse Esiyon-Geber koyraa ra, Elat koyraa jere, Kakaarey teekoo mijoo ga, Edom gandaa ra.

²⁷ Hiram na nga borey sanba i ma koy Sulaymaana borey gaa ngi harihii goyoo ra, goniyan no harihii zurandiyan ra.

²⁸ I na harihiyey zurandi ka koy Ofir gandaa ra, i na wura kan bisa ton woy cindi taaci (14) zaa no din ka koy nda ey kokoyoo Sulaymaana do.

10

Šeba kokoy woyoo kaa ka Sulaymaana foo (Taarikey 2to 9.1-21)

¹ Šeba gandaa kokoy woyoo maa maapoo kan Sulaymaana duu a Abadantaa albarkaa ra, woo se a kaa Sulaymaana do k'a sii k'a haa ka dii nga lakkaloo.

² Kokoy woyoo kaa Žerizalem, nga nda jama beeri kan goo a bande, nda yooyan kan ga haya hew kaanayan, nda wura boobo-boobo, nda tondi hay

† 9:15 9.15 Milo dogoo maanaa ti i n'a too nda labu. ‡ 9:24 9.24 Sorro 15to.

šendayan ga jeeje. A kaa Sulaymaana do ka haya kul kanj goo nga binoo ra har a se.

³ Haya kul kanj nda a na Sulaymaana hãa, Sulaymaana n'a kul zaabi. Nga hãayaney kul ra, affoo kul sii no kanj šendi kokoyoo se kanj a mana nga zaaboo noo.

⁴ Šeba kokoy woyoo dii Sulaymaana lakkaloo kul, kokoy hugoo kanj a n'a cin mo a dii a,

⁵ nda ŋaahayey kanj gorandi, nda nga borey gorodogey, a dii mo goykey goy takaa nda ngi bankaarawey, nda nga hanhaya hansekey, a dii mo nga sargari kukurantey kanj ga kaandi Abadantaa hugoo ra. Waatoo kanj a dii woo kul, a kayfi, a gaaya.

⁶ Woo ga, a nee kokoyoo se: «Waatoo kanj ay goo ay gandaa ra, woo kanj ay maar'a ni goyey ga nda ni lakkaloo ga, cimi no.

⁷ Ay mana naanay woo kanj ga harandi, kala agay hunday kaa ka dii a nda ay moyey. Nda cimi, woo kanj harandi ya ne ni ga si too ba jeroo. Woo kanj ay maar'a, ni lakkaloo nda ni almanoo bisa a pew.

⁸ Ni borey nda ni tamey maakaan, zama i goo ni jere waati kul ka maa ni lakkal šenney.

⁹ Albarka ma bara Abadantaa, ni Koyoo se, kanj ni kan a se, a na ni gorandi Izirayel fuulaa ra, zama a ga baa Izirayel hala abada. A na ni tee kokoy hala ma goy nda cimi nda šerretaray.»

¹⁰ Woo banda ga, Šeba kokoy woyoo na Sulaymaana beerandi k'a noo wura ton hinza nda jere, nda haya hew kaanayan boobo-boobo, nda tondi hay šendayan. Haya hew kaanaa hinnaa kanj a n'a noo Sulaymaana se, boro kul mana kate nga cine koyne.

¹¹ Koyne mo Hiram harihiyey kanj koy Ofir gandaa ra ka wura ceeci, i kate ngi bande mo santal bundu hay šenda boobo-boobo nda tondi hay šendayan.

¹² Kanj i too kate, kokoyoo na santal bundey danj beene Abadantaa hugoo ga nda kokoyoo hugoo ga, a na kuntijiyan nda kurbuyan tee donkey se. Santal bundey wey cine mana yee ka kaa, i mana yee ka diyandi hala hõ zaaroo.

¹³ Haya kul kanj Šeba kokoy woyoo bag'a k'a hãa, kokoyoo Sulaymaana n'i kul noo a se, kokoyoo na kabedoonay ka gomniyan tonton a se. Woo banda ga, nga nda nga borey willi ka koy ngi gandaa ra.

Sulaymaana almanoo nda nga daržaa

(Taarikey 2to 1.14-17; 9.13-28)

¹⁴ Wuragoo kanj Sulaymaana ga duu a jiiri foo kul ra man'ti kala wura ton waranka (20)

¹⁵ kanj sii hayaa ra kanj a ga duu a maamalakey, nda neerekey, nda Arabi gandaa kokoyey kul ga, nda hayey kanj a g'i dii gandaa gofornerey ga.

¹⁶ Kokoyoo Sulaymaana na koray beeri zangu hinka (200) tee, affoo kul, a man'a kar kala nda wura kilo iddu cine,

¹⁷ nda koray kaccu zangu hinza (300), affoo kul, a n'a kar nda wura kilo foo nda jere cine. Kokoyoo n'i danj hugoo ra kanj se i ga nee «Liban hawsa guzubaa».

¹⁸ Kokoyoo na kokoy gorodoo beeri tee nda tarkunday hiye, a n'a daabu nda wura alhakiika.

¹⁹ Kokoy gorodogoo goo nda tintim ize iddu, beeneheroo mma gunguti ka koy banda here, kabeyan goo kokoy gorodogoo caraw hinka bande, ganjihayla hinka ga kay kabey jere.

²⁰ Ganjihayla woy cindi hinka (12) goo tintim idduwaa caraw hinkaa bande. Kokoy gorodogoo din cine mana bay ka teendi kokoytaray kul se.

²¹ Kokoyoo Sulaymaana hanpotey kul man'ti kala wura. Nga hugoo kan se i ga nee «Liban hawsa guzubaa» naa jinawey kul mana teendi kala wura alhakiika ra. Haya kul sii i ra kan teendi nda nzorfu kaaray, zama Sulaymaana waatoo ra nzorfu man'ti baffoo.

²² Kokoyoo goo nda harihii beeriyan kan ga koy Tarsis koyraa ra. Nga harihii zurandikey nda Hiram harihii zurandikey ga naaru cere bande teekoo bonj. Jiiri hinza kul harihii beerey ga kate wura, nda nzorfu kaaray, nda tarkunday hiye, nda foono, nda ciraw dumi henna.

²³ Kokoyoo Sulaymaana duu maa ka bisa laboo kokoyey kul, nga almanoo nda nga lakkaloo maaganda.

²⁴ Aduppa kul ga ceeci ka dii Sulaymaana hala lakkaloo kan Irkoy n'a noo a se, nga ma maa a se.

²⁵ Ngi affoo kul ga kate nga gomnoo k'a noo a se, jinayyan kan teendi nzorfu kaaray, nda wura ra, nda bankaarayyan, nda wongu jinayyan, nda haya hew kaanayan, nda bariyan, nda lanbaanayan. Jiiri ka kaa jiiri, takaa woo no.

²⁶ Sulaymaana na bari torkayan nda bari kaarukawyan marga, torka zenber foo nda zangu taaci (1.400) bara a se, nda bari kaarukaw zenber woy cindi hinka (12.000). A na affooyan sanba koyrawey ra kan ra nga torkawey goo, a na jerey jisi nga jere Žerizalem.

²⁷ Kokoyoo na nzorfu kaaray boobandi Žerizalem ni mma nee labu. Sedere tuurey mo boobo gandaa ra, sanda takaa kan nda jeejaynaney goo hondey gandaa here ra.

²⁸ Sulaymaana baryey si hun a se kala Misira gandaa nda Silisi gandaa ra. Kokoyoo maamalakey no ma koy i day Silisi ka kate ey.

²⁹ Torkawey kan ga hun Misira, affoo kul hayoo man'ti kala nzorfu kaaray tamma zangu iddu (600), bari foo hayoo man'ti kala nzorfu kaaray tamma zangu nda woyguu (150). Maamalakey ga kate bariyan k'i neere Heti borey kokoyey nda Siiri borey kokoyey se.

11

Sulaymaana na banda bere Abadantaa se

(Taarikey 2to 11.18—12.1)

¹ Kokoyoo Sulaymaana na dumi tanayan woy boobo bajoo zaa, k'i tonton Firawuuna ize woyoo ga. Mowab boro woyyan goo i ra, nda Amon boro woyyan, nda Edom boro woyyan, nda Sidon boro woyyan, nda Heti boro woyyan.

² Woyey wey mana hun kala ganda tanayan ra, ka gar Abadantaa nka nee Izirayel borey se: «War masi hiiji i ra, ngi mo masi hiiji war ra, nda man'ti woo, šikka sii kan i ga war biney bere, war ma ngi koyey gana.»* Amma woo kul, kokoyoo Sulaymaana koy bag'ey ka denji i ga.

³ A goo nda woy zangu iyee (700) kan ti kokoy-ize woyyan nda woy zangu hinza (300) kan ti wahayyan. Nga woyey na binoo bere.

⁴ Waatoo kan Sulaymaana kaa ka žen, nga woyey na binoo bere k'a ka koy koy tanayan bande. Woo ga, binoo mana yee ka hanga Abadantaa, nga Koyoo hinne, sanda takaa kan nda nga baabaa Dawda hanga Irkoy nda nga binoo kul.

* 11:2 11.2 Fattaroo 34.15–16; Alhukumoo 7.3–4.

⁵ Sulaymaana na Sidon borey koy woyoo kanj ti Astarte gana, a na Amoj borey koy harramantaa kanj ti Milkom mo gana.

⁶ A na goy futu tee Abadantaa jine. A mana Abadantaa gana nda fondaa, sanda takaa kanj nga baabaa Dawda n'a tee.

⁷ Tondi hondoo kanj ga Žerizalem waynahunay here tenje, kokoyoo koy tooru ganadoo cin no din Kemoš se kanj ti Mowab borey koy harramantaa, a na affoo mo cin Molok se kanj ti Amoj borey koy harramantaa.

⁸ A cindi takaa din da a ga tooru ganadoo cin nga woyey kul se kanyanj ti dumi tanayanj hala i ma dugu dullandi nda ka sargari kaa ngi koyey se.

⁹ Abadantaa futu Sulaymaana ga, zama a na nga binoo bere ka mooru Abadantaa kanj ti Izirayel Koyoo kanj bangay a se cee hinka

¹⁰ ka šelanj a se haya ga kanj ti a masi hanga koy tanayanj. Amma woo kanj Abadantaa n'a har, Sulaymaana man'a tee.

¹¹ Woo ga, Abadantaa nee Sulaymaana se: «Zama n'na woo tee ka amaanaa kanj ay n'a danj agay nda ni game nanj, hantumey kanj ay n'i noo ma ne, man'i dii, šikka sii ay ga kokoytaraa taa ni kone k'a noo ni tam foo se.

¹² Amma ni baabaa Dawda maaganda se ay s'a tee ni hunaroo ga. Ni iz'aru kone ay g'a taa.

¹³ Ay si kokoytaraa kul taa, ay ga ni iz'aru nanj fuulaa ra Izirayel alkabiila foo bonj, ay tamoo Dawda maaganda nda Žerizalem maaganda kanj ti koyraa kanj ay n'a suuba.»

Sulaymaana nkuway hinkaa

¹⁴ Abadantaa na nkuway tunandi Sulaymaana se, bora man'ti kala Edom boro kanj ti Hadad. Edom kokoyoo hugoo boro no.

¹⁵ Zamanoo kanj kokoyoo Dawda ga Edom borey tangam, Dawda wongu-izey jineboraa kanj ti Žowab, kanj a ga koy Izirayel borey wongu-ize bukawey sutura, a na Edom arey kul wii.

¹⁶ Zamanoo din da ra, Žowab nda Izirayel wongu-izey kul cindi Edom hala handu iddu, a na Edom arey kul halaci.

¹⁷ Waatoo din Hadad zuru ka koy Misira, nga nda Edom boroyanj kanyanj ti nga baabaa goykawayanj. Waatoo woo, Hadad man'ti kala zanka aru sooga.

¹⁸ Hadad nda borey kanj goo a bande hun Majanj gandaa ra ka koy Paranj saajoo ra. I na Paranj aruyan kar ngi ga ka koy Misira kokoyoo Firawuuna do. Firawuuna n'i noo hugo foo, a n'i njandi, a n'i noo labu farru.

¹⁹ Hadad hanse ka duu alhormo Firawuuna do hala nongu kanj ra Firawuuna na nga wandoo Tapenes kanj ti kokoy woy woymaa hijjandi a se.

²⁰ Tapenes woymaa duu iz'aru Hadad se, a na maajoo danj Genubat. Tapenes na zankaa kaa waa Firawuuna hugoo ra, takaa din nda Genubat cindi Firawuuna hugoo ra, nga nda Firawuuna iz'arey.

²¹ Waatoo kanj Hadad goo Misira, a maa kanj Dawda koy nga hayragey gar alaahara, nga wongu-izey jineboraa kanj ti Žowab mo buu. Woo ga, Hadad nee Firawuuna se: «Nanj ya koy ay gandaa ra.»

²² Firawuuna nee a se: «Macin no ma ni kuma ay do kanj se n'ga nee kanj n'ga koy ni gandaa ra?» Hadad nee a se: «Baffoo, amma woo kul, nanj ya koy.»

²³ Irkoy yee ka nkuway foo tunandi Sulaymaana se. Bora man'ti kala Elyada iz'aroo Rezon kaj zuru ka hun nga koyoo Hadadezer do kaj ti Soba kokoyoo.

²⁴ Zamanoo kaj kokoyoo Dawda na Hadadezer borey halaci, waatoo din no Rezon na boroyan tonton nga ga ka tee ngi jineboraa. Rezon nda nga borey koy Damas koyraa ra ka goro no din ka laama.

²⁵ Rezon tee Izirayel se nkuway Sulaymaana laamaa waatoo kul ra, ka tonton Hadad goy futaa ga. Rezon konna Izirayel, a tee Siiri gandaa kokoyoo.

Žeroboham tureyanoo

²⁶ Nebat, Efrayim boro kaj ga hun Sereda, iz'aroo Žeroboham mo tun kokoyoo Sulaymaana se. A man'ti kala Sulaymaana tam. Baaboo buu ka nanoo nan, nanoo maapoo ti Seruwa.

²⁷ Addaliloo ne kaj se a tun Sulaymaana se: waatoo woo a gar Sulaymaana goo ma nongoo kaj se i ga nee Milo[†] cin ka nga baabaa Dawda koyraa cetaa folgoo daabu.

²⁸ Žeroboham man'ti kala aru kaj ga gaabi a ga albarka. Sulaymaana dii aru soogaa woo goyoo, a n'a tee jineboro Isufi borey se kaj goo waazibi goy ra.

²⁹ Han foo Žeroboham fatta Žerizalem ka koy sawa nda Irkoy annabi foo kaj maapoo ti Ahiya kaj si hun kala Silo. Bankaaray taji goo jindoo ra. Aru hinkaa woo hinne na cere kubay hawsaa ra.

³⁰ Bankaaray tajoo kaj goo Ahiya jindoo ra, Ahiya n'a dii k'a dunbu-dunbu k'a tee dunbu woy cindi hinka (12).

³¹ A nee Žeroboham se: «Dunbu woy (10) zaa, zama hayaa ne kaj Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Nga ne, ay ga kokoytaraa taa Sulaymaana kone ka ni gorandi kokoytaraa ra Izirayel alkabiila woy (10) boŋ.

³² Amma alkabiila foo ga cindi a kone ay tamoo Dawda maaganda, nda Žerizalem maaganda, koyraa kaj ay n'a suuba Izirayel alkabiilawey koyrawey kul ra.

³³ Ay ga woo tee, zama i nk'ay fur ka koy sujudu Sidon borey koy woyoo jine kaj ti Astarte, nda Mowab borey koyoo kaj ti Kemoš, nda Amon borey koyoo kaj ti Milkom, i mana yadda ka dira ay fondawey ra ka haya tee kaj ga henan ay jine k'ay hantumey nda ay hantumey kaj kayandi dii sanda takaa kaj Dawda, Sulaymaana baabaa n'a tee.

³⁴ Amma ay si kokoytaraa kul taa Sulaymaana kone, ay g'a nan bonkoynitaraa ra nga hunaroo kul ra. Ay si woo tee kala ay tamoo Dawda maaganda kaj ay n'a suuba, zama nga, a n'ay yaamarey nda ay hantumey dii.

³⁵ Ay ga kokoytaraa taa Sulaymaana iz'aroo kone k'a noo ma ne, maanaa n'ga duu alkabiila woy (10) ka tee i se kokoy.

³⁶ Ay ga alkabiila foo noo Sulaymaana iz'aroo se a ma tee a se kokoy hala ya nan ay tamoo Dawda hayroo boro ma cindi kokoytaraa ra waati kul ay jine Žerizalem, koyraa kaj ay n'a suuba k'ay maapoo dan a ga.

³⁷ Ay ga ni zaa ka ni gorandi kokoytaraa ra Izirayel boŋ, haya kul kaj kan ma ne m'a laama.

³⁸ Šenney kaj ay g'i har ma ne, nda ni yadda ka haŋajer i kul se, ka yadda k'ay fondaa gana, ka haya tee kaj ga henan ay jine, k'ay hantumey

[†] 11:27 11:27 Zamnaa 9.15.

nda ay yaamarey dii sanda takaa kaŋ ay tamoo Dawda n'a tee, woo ra ay ga cindi ni bande ka ni hugoo borey cindandi kokoytaraa ra waati kul, sanda takaa kaŋ ay n'a tee Dawda se. Ay ga Izirayel noo ma ne.

³⁹ Ay ga Dawda banda-ka-zunboo kaynandi, amma man'ti hala abada.»»

⁴⁰ Woo banda ga, Sulaymaana ga ceeci ka Žeroboham wii. Žeroboham tun ka zuru ka koy Misira, Šišak do kaŋ ti Misira kokoyoo. A cindi Misira hala Sulaymaana buuroo ga.

Sulaymaana buuyanoo
(Taarikey 2to 9.29-31)

⁴¹ Sulaymaana teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, nda nga lakkalkoynitaraa, i hantumandi Sulaymaana teegoyey citaaboo ra.

⁴² Waatoo kaŋ Sulaymaana n'a tee a ga goro Žerizalem kokoytaraa ra Izirayel gandaa kul boŋ man'ti kala jiiri woytaaci (40).

⁴³ Woo banda ga, Sulaymaana koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga baabaa Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Roboham tee kokoy dogoo ra.

12

Roboham mana haŋajer Izirayel jamaa se
(Taarikey 2to 10.1-15)

¹ Roboham koy Šekem koyraa ra, zama Izirayel kul nka koy no din k'a tee kokoy.

² Waatoo kaŋ Nebat iz'aroo Žeroboham maa šennoo, a gar a goo Misira, zama a nka zuru kokoyoo Sulaymaana se ka koy tugu no din. Žeroboham cindi Misira.*

³ I koy a cee a ma kaa. Žeroboham nda Izirayel jamaa kul marga ka koy šelaŋ Roboham se ka nee:

⁴ «Ni baabaa hanse ka jeraw fur ir boŋ. Ni, kaa ir se gaabi goyoo woo ra nda jeraw beeroo woo ra kaŋ ra ni baabaa n'ir daŋ, woo ra ir ga alhaadimay ma ne.»

⁵ Roboham nee i se: «Wa koy jina, ne nda jirbi hinza war ma willi kate ay do.» Borey tun ka koy.

⁶ Boro beerey kaŋ ti gandaa jineborey waatoo kaŋ Roboham baabaa Sulaymaana ga huna, kokoyoo Roboham n'i hãa ka nee: «Macin ti hoyraa kaŋ war g'a noo ya ne kaŋ nda ay ga jamaa woo zaabi?»

⁷ I šelaŋ a se ka nee: «Hõ, nda ni yadda ka goy jamaa woo se k'i zaabi nda šenni henna, i ga tee ni tamey waati kul.»

⁸ Amma Roboham wanji boro beerey hoyraa ga kaŋ i n'a noo a se. Aru soogey kaŋ ti nga alwaddaa, wey kaŋ goo a jere, a n'i hãa.

⁹ A nee i se: «Macin ti war hoyraa? Macin nda ir ga hima ka borey wey zaabi? I nee kaŋ jeraw beeroo kaŋ ay baabaa n'a daŋ ngi ga, ya kaa a ra.»

¹⁰ Aru soogey kaŋ ti nga alwaddaa šelaŋ a se ka nee: «Borey wey kaŋ ga nee ma ne kaŋ ni baabaa na jeraw beeri fur ngi boŋ, ni, ma kaa a ra, koy šelaŋ i se ka nee kaŋ ni kabe-ize koddaa bisa ni baabaa centoo wargayan.

¹¹ Ay baabaa na jeraw beeri daŋ war ga, agay, ay ga tonton jeraa ga. Ay baabaa na war gooji nda barzuyan, agay, ay ga war gooji nda dontonyan.»

* 12:2 12.2 Žeroboham cindi Misira, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Žeroboham willi ka hun Misira, Taarikey 2to 10.2.

¹² Jirbi hinzantoo hane Žeroboham nda Izirayel jamaa kul koy Roboham do, sanda takaa kanj nda kokoyoo n'a har, a nka nee kanj jirbi hinza banda ga, i ma willi kate nga do.

¹³ Hoyraa kanj boro beerey n'a noo kokoyoo se, kokoyoo wanji a ga. A na jamaa zaabi nda šenni šendayanj.

¹⁴ Hoyraa kanj aru soogey n'a noo a se, nga no a n'a har jamaa se ka nee: «Jeraw beeroo kanj ay baabaa n'a danj war ga, agay, ay ga tonton war se a ga, ay baabaa na war gooji nda barzuyan, agay, ay ga war gooji nda dontonyanj.»

¹⁵ Woo ga, kokoyoo mana hanjajer jamaa se. Nda cimi, woo kul mana hun kala Abadantaa do, hala šennoo kanj Abadantaa n'a har nda Silo boraa Ahiya mijoo k'a ka too Nebat iz'aroo Žeroboham do ma tabati.

*Izirayel kokoytaraa zamna
(Taarikey 2to 10.16—11.4)*

¹⁶ Waatoo kanj Izirayel kul dii kanj kokoyoo mana hanjajer ngi se, i nee kokoyoo se:

«Macin baa bara ir se Dawda do?
Tubuhaya sii ir se Yišay iz'aroo do.

Izirayel borey, ir ma koy ir do,
ni, Dawda hayroo, ni hunday ma lakkal danj ni hugoo se.»
A tee takaa din da, Izirayel borey koy ngi do.

¹⁷ Haya kanj ti Izirayel borey kanj goo Žuda koyrawey ra, Roboham n'i laama.

¹⁸ Kokoyoo Roboham na Adoram kanj ti waazibi goyey jineboraa donto. Amma Izirayel kul n'a warra nda tondi, a buu. Kokoyoo Roboham cahã ka žigi bari torka boj ka zuru ka koy Žerizalem.

¹⁹ Takaa woo nda Izirayel ture Dawda hugoo borey ga hala hõ.

²⁰ Waatoo kanj Izirayel kul maa kanj Žeroboham willi kate, i donto ka alžamaa cee k'i marga ngi m'a gorandi kokoytaraa ra Izirayel kul boj. Žuda alkabiilaa hinne no ka cindi Dawda hugoo borey bande.

²¹ Waatoo kanj Roboham too Žerizalem, a na Žuda hugoo borey kul nda Benžamej alkabiilaa marga. A na wongaari boro zenber zangu nda zenber woyyaaha (180.000) zaa i ra hala i ma koy Izirayel hugoo borey wongu ka gandaa kul danj Sulaymaana iz'aroo Roboham kokoytaraa cire.

²² Amma Irkoy na šenni har Irkoy boraa Šemaya se ka nee:

²³ «Nee Sulaymaana iz'aroo Roboham se kanj ti Žuda kokoyoo, nda Žuda hugoo kul, nda Benžamej borey se, nda jamaa cindoo se:

²⁴ «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: “War masi žigi ka koy war armey Izirayel borey wongu de! Wa willi, war affoo kul ma koy nga hugoo do, zama hayaa woo mana hun kala agay hunday do.”» Aywã, i na hanjajer Abadantaa se, i willi ka koy ngi do sanda takaa kanj nda Abadantaa n'a har.

²⁵ Žeroboham na ceteyanj cin Šekem koyraa se kanj goo Efrayim tondi hondey ra ka goro a ra. Woo banda ga, a tun no din ka koy ceteyanj cin Penuwel koyraa se.

Žeroboham zunuboo

²⁶ Žeroboham nee nga boj se: «Sohõ kokoytaraa mma yee Dawda hugoo borey se,

²⁷ zama nda jamaa woo žigi ka koy Žerizalem ka sargari kaa Abadantaa hugoo ra, ngi biney ga bere ka hanga ngi koyoo Roboham kaŋ ti Žuda kokoyoo. Nda a tee takaa woo, i g'ay wii ka willi Žuda kokoyoo Roboham bande.»

²⁸ Kokoyoo na hoyray ceeci. Woo banda ga, a na yagaw hinka tee nda wura, a nee jamaa se: «War hanse ka koy Žerizalem. War koyey ne ti woo! Ngi ka war žigandi ka hun Misira gandaa ra.»

²⁹ A na yagaw foo daŋ Betel koyraa ra, a na affaa daŋ Dan koyraa ra.

³⁰ Woo tee addalil ka jamaa daŋ zunubu ra, zama borey koy hala Dan ka yagaa din gana.

³¹ Žeroboham na huguyan cin tooru ganadogey ra ngi koyey se, a na boroyan zaa jamaa ra k'i tee sargari juwalkawyan, ka gar i man'ti Lewi ize.

³² Žeroboham na jingar zaari kayandi kaŋ ti handu yaahantoo jirbi woy cindi guwantoo (15to), a ga hima nda jingaroo kaŋ ga tee Žuda gandaa ra, nga hunday ga sargari kaa sargari tonadogoo ga. Woo no a n'a tee Betel. A na sargari kaa yagawey se kaŋ a n'i tee. Betel ra, a na sargari juwalkawyan gorandi kaŋ ma sargari kaa tooru ganadogey ra toorey se kaŋ a n'i tee.

³³ Handu yaahantoo, jirbi woy cindi guwantoo (15to), a žigi ka koy sargari tonadogoo do kaŋ a n'a cin Betel, nga hunday ka handoo woo kayandi. A na hanoo din tee jingar Izirayel borey se, hanoo din, nga hunday no ma koy dugu dullandi sargari tonadogoo boŋ.

13

Irkoy boro foo koy Betel

¹ Abadantaa na Irkoy boro foo donto ka hun Žuda gandaa ra ka kaa Betel koyraa ra. Waatoo kaŋ dontokaa too Betel, a gar Žeroboham goo ma kay a ga dugu dullandi sargari tonadogoo ga.

² Irkoy bora kaati sargari tonadogoo ga nda takaa kaŋ nda Abadantaa n'a har a se, a nee: «Sargari tonadogoo, sargari tonadogoo, hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «Iz'aru ga kaa ka hayandi Dawda hugoo borey ra, maano ti Žoziyas. Sargari juwalkey kaŋ ga dugu sargarey kaa tooru ganadogoo woo ra, han foo Žoziyas ga sargari juwalkey hunday kaa sargari sargari tonadogoo boŋ. Woo banda ga, i ga adamize birey ton a ga.»»

³ Zaari follokaa din ra, Irkoy bora na tammaasa foo cebe, a nee: «Tammaasaa kaŋ ga cebe kaŋ ţennoo woo mana hun kala Abadantaa do, nga ne ti woo: sargari tonadogoo woo ga waaru ka boosoo doori ganda.»

⁴ Waatoo kaŋ kokoyoo maa ţennoo kaŋ Irkoy bora kaati k'a har Betel sargari tonadogoo ga, a na nga kaboo ţerre sargari tonadogoo ga ka nee: «Wa aroo woo dii.» Amma Žeroboham kaboo kaŋ a n'a ţerre Irkoy bora ga cindi takaa din da, a mana hin k'a zumandi koyne.

⁵ Sargari tonadogoo waaru, boosoo kaŋ goo a ra mun ganda. Tammaasaa kaŋ Irkoy bora n'a har tee ka sawa nda ţennoo kaŋ Abadantaa n'a har.

⁶ Kaŋ woo tee, kokoyoo nee Irkoy bora se: «Ay g'a wiri ni ga, ma ni Koyoo, Abadantaa ŋaaray ya ne ka binoo yayanandi hala ya hin k'ay kaboo zumandi.» Irkoy bora na Irkoy ŋaaray, kokoyoo hin ka nga kaboo zumandi, kaboo yee nga taka ţeenaa ga.

⁷ Kokoyoo nee Irkoy boraa se: «Kaa ay hugoo ra ka ŋaa, nga banda ga, ay ga gomni tee ma ne.»

⁸ Amma Irkoy boraa nee kokoyoo se: «Ba nda n'n'ay noo ni hugoo jere faa, ay si koy ni do. Ay si haya kul ŋaa, ay si haya kul haŋ ne ra,

⁹ zama Abadantaa nka ŧelan k'ay yaamar ka nee: «Masi haya kul ŋaa, masi haya kul haŋ, ni williroo ga, masi yee nda fondaa kaŋ nda ni kaa.»»

¹⁰ Irkoy boraa willi nda fondo tana, a mana yee nda fondaa kaŋ nda a kaa Betel.

Irkoy boraa mana hanjjer Abadantaa se

¹¹ Aywa alwaatoo din, annabi aru ŧeena foo goo Betel koyraa ra. Irkoy boraa, hayaa kaŋ a kaa k'a tee hanoo din Betel, nda ŧenney kul kaŋ a n'i har kokoyoo se, annabi aru ŧeena iz'arey kaa k'i kul deede ngi baabaa se.

¹² Ngɪ baabaa nee i se: «Fondo foo nda a koy?» Annabi aru ŧeena iz'arey na fondaa cebe ngi baabaa se kaŋ nda Irkoy boraa kaŋ hun ŧuda koy.

¹³ A nee nga iz'arey se: «W'ay farkaa soolu ya ne.» I na farkaa soolu a se, a kaaru a ga.

¹⁴ A na Irkoy boraa gaarandi, a n'a gar a ga goro tuurɪŋaa beeri foo cire. A nee a se: «Ni ti Irkoy boraa kaŋ hun ŧuda?» Irkoy boraa nee a se: «Agay no.»

¹⁵ Annabi aru ŧeena nee a se: «Ir ma koy hugey do ma ŋaa.»

¹⁶ Irkoy boraa nee: «Ay si hin ka willi ni bande ka koy ni do. Ay si haya kul ŋaa wala ka hari haŋ ni bande nongoo woo ra,

¹⁷ zama ay duu ŧenni ka hun Abadantaa do kaŋ nee: «N'si hima ka ŋaa wala ka hari haŋ nongoo din ra, fondaa kaŋ nda ni koy, n'si hima ka willi nda a.»»

¹⁸ Aru ŧeena nee a se: «Agay hunday man'ti kala annabi sanda ni. Almalayka ka Abadantaa ŧennoo ka too ay do ka nee ya ne: «Koy aroo do k'a ka willi ni do a ma ŋaayan ŋaa, a ma hari haŋ.»» Nda cimi, aru ŧeena nka taari a se.

¹⁹ Kaŋ Irkoy boraa maa woo, a willi a bande ka ŋaa ka haŋ.

Abadantaa na Irkoy boraa zukandi

²⁰ I goo ma goro ka ŋaa kaŋ Abadantaa na ŧenni har annaboo se kaŋ na Irkoy boraa ka willi kate.

²¹ A kaati ka nee Irkoy boraa se kaŋ hun ŧuda: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee kaŋ mana yadda Irkoy ŧennoo ga, Abadantaa, ni Koyoo, ŧennoo kaŋ a n'a har ma ne, man'a dii.

²² Ni willi ka kaa ka ŋaayan ŋaa ka hari haŋ nongoo kaŋ ra Irkoy nee ma ne kaŋ masi ŋaa a ra, masi hari haŋ a ra. Woo se ni bukaa si huru ni baabey saaraa ra.»

²³ Waatoo kaŋ Irkoy boraa ŋaa, a na hari haŋ ka ben, a na annaboo kaŋ n'a willandi farkaa soolu a se.

²⁴ Kaŋ Irkoy boraa goo ma koy, a kubay nda ganjihayla fondaa ra, ganjihaylaa n'a wii. Bukaa cindi a ga daaru fondaa ra. Farkaa ga kay jeroo ga no din, ganjihaylaa mo ga kay bukaa jeroo ga.

²⁵ Bisakawyan dii bukaa kaŋ ga daara fondaa ra, ganjihaylaa ga kay a jere. I koy ŧennoo har koyraa ra kaŋ ra annabi aru ŧeena goo.

²⁶ Annaboo kanj na Irkoy boraa ka willi k'a kaa nga fondaa ra, waatoo kanj a maa woo, a nee: «Irkoy boraa no kanj mana hanajer Abadantaa se. Abadantaa k'a noo ganjihaylaa se, ganjihaylaa na birey kayri k'a wii sanda takaa kanj nda Abadantaa n'a har a se.»

²⁷ Woo banda ga, a nee nga iz'arey se kanj i ma nga farkaa soolu nga se, i n'a soolu a se.

²⁸ A koy, a dii Irkoy boraa bukaa fondaa ra, farkaa nda ganjihaylaa ga kay bukaa jere. Ganjihaylaa mana bukaa ŋaa, a mana farkaa wii.

²⁹ Annabi aru ŋeenaa na Irkoy boraa bukaa zaa k'a fur nga farkaa ga k'a ka willi koyraa ra. A n'a hēe k'a sutura.

³⁰ Saaraa kanj a n'a soolu nga boŋ se, nga ra a na bukaa danj. Borey na nga buuroo hēe ka nee: «He ag'armaa!»

³¹ Suturayanoo banda ga, aru ŋeenaa nee nga iz'arey se: «Nda ay buu, w'ay sutura saaraa kanj ra Irkoy boraa goo, ay birey ma bara nga birey jere.»

³² Zama ŋennoo kanj nda Abadantaa n'a donto a ma har Betel koyraa sargari tonadogoo nda Samari koyrawey tooru ganadogey hugey se, ŋikka sii a ra kanj a ga tabati.»

Žeroboham mana ifutu nanj

³³ Hayey wey banda ga, Žeroboham mana yee nga teegoy futaa se banda. Alkabiila kul kanj no, a na boroyan tee tooru ganadogey sargari juwalkey. Boro kul kanj ga baa nga ma tee sargari juwalkaw, a g'a gorandi sargari juwalyan goyoo ra tooru ganadogey ra.

³⁴ Woo tee Žeroboham hugoo borey zunuboo. Woo ka tee sabaabu nga hugoo borey halaci ka dere pew laboo ga.

14

Annabi Ahiya na Žeroboham iz'aroo buuroo har

¹ Alwaatoo woo ra, Žeroboham iz'aroo Ahiya wirci.

² Žeroboham nee nga wandoo se: «Ay g'a wiri ni ga, tun ni boŋ ga, ma ni boŋ bere taka kanj ra boro masi bay wala agay Žeroboham wandoo ti ni. Ma koy Silo koyraa ra, annaboo kanj ti Ahiya goo no din, nga no ka nee kanj ay ga tee gandaa woo se kokoy.»

³ Ma takula woy (10), nda gatoyan, nda yuu kulba foo ka koy ni bande. Nda ni too a do, hayaa kanj ti zankaa alhabaroo, a g'a har ma ne.»

⁴ Hayaa kanj Žeroboham n'a har, wandoo n'a tee. A tun ka koy Ahiya hugoo do, Silo koyraa ra. Ahiya hanse ka ŋen, moŋey mma bakam, a si hin ka dii koyne.

⁵ Amma Abadantaa nee Ahiya se: «Guna, Žeroboham wandoo ne ma kaa ni do ka ni hāa nga iz'aroo misoo ra, zama iz'aroo nka sii nda baani. Nda a too ni do, ma woo nda woo har a se. Nda a kaa, a mma nga boŋ bere ka nga boŋ tee boro tana.»

⁶ Waatoo kanj Ahiya maa woyoo cewey jindoo kanj too hugoo miŋoo ga, a nee: «Žeroboham wandoo, huru. Macin se n'ga ni boŋ bere ka ni tee boro tana? Ay dontandi ni do nda ŋenni ŋenda.»

⁷ Koy nee Žeroboham se: «Hayaa ne kanj Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: “Ay na ni jer jamaa game, ay na ni tee boŋkoyini ay jamaa Izirayel se.»

⁸ Ay na kokoytaraa taa Dawda hugoo borey kone k'a noo ma ne. Amma mana tee sanda ay tamoo Dawda kaŋ n'ay yaamarey dii, ka hanga agay nda nga binoo kul, ka haya hinne tee kaŋ ga henan ay jine.

⁹ N'na goy futu tee ka bisa borey kul kaŋ bisa ni jine. Ni koy, n'na koy tanayanj tee ni boŋ se. N'na guuru mennandi k'a tee tooruyan k'i gana, n'n'ay binoo tunandi. N'n'ay warra ni banda ga.

¹⁰ Woo maaganda se, ay ga kate Žeroboham hugoo ga bone ka Žeroboham aru borey kul halaci, baŋna nda borcin Izirayel ra. Ay ga Žeroboham hugoo haabu sanda takaa kaŋ nda boro ga žiibi haabu hala a ma ben pat.

¹¹ Žeroboham hugoo boro kaŋ buu koyraa ra, hanšey g'a ŋaa. Boro kaŋ buu ganjoo ra, beenaa cirawey g'a ŋaa. Woo ti hayaa kaŋ Abadantaa n'a har.”»

¹² Ahiya nee woyoo se: «Aywa, ni, koy ni hugoo do. Za ni cewoo huru koyraa ra, ni izoo ga buu.

¹³ Izirayel kul ga ni izoo hēe, i g'a sutura. Žeroboham borey ra, nga hinne no ma huru saaray ra, zama Žeroboham hugoo borey ra, nga hinne ra Abadantaa, Izirayel Koyoo dii haya henna.

¹⁴ Woo banda ga, Abadantaa ga kokoy foo tunandi nga boŋ se k'a gorandi Izirayel boŋ kaŋ ga Žeroboham hugoo tuusu. Hanoo ne ma kaa. Macin no ay ga nee? A kaa ka ben!

¹⁵ Abadantaa ga Izirayel kar hala a ma tee sanda kakaaru kaŋ ga zinji-zinji haroo ra. A ga Izirayel kaa labu henna ga kaŋ a n'a noo ngi baabey se, a g'i say-say ka koy Efrat isaa se banda, zama i nka bunduyan sinji ngi boŋ se k'i tee tooru woy-boro kaŋ se i ga nee Ašera, woo ti haya kaŋ na Abadantaa futandi.

¹⁶ A ga Izirayel fur zunubey kaŋ Žeroboham n'i tee, de a na Izirayel kaŋandi i ra maaganda se.»

¹⁷ Žeroboham wandoo tun ka koy. A willi Tirsaa. A mma too hugoo jindoo ga kaŋ zankaa buu.

¹⁸ Izirayel kul n'a sutura, i n'a hēe ka sawa nda šennoo kaŋ Abadantaa n'a har nda nga tamoo, annabi Ahiya.

¹⁹ Žeroboham teegoyey cindey, takaa kaŋ nda a na wongey tee, nda takaa kaŋ nga kokoytaraa tiya, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²⁰ Jiiri waranka cindi hinka (22) no Žeroboham n'a tee kokoytaraa ra. Woo banda ga, a koy nga hayragey gar alaahara. Nga iz'aroo Nadab tee kokoy dogoo ra.

Waatoŋ kaŋ Roboham ga Žuda laama (Taarikey 2to 12.1–16)

²¹ Sulaymaana iz'aroo Roboham tee Žuda gandaa se kokoy waatoŋ kaŋ a goo nda jiiri woytaaci cindi foo (41). A na jiiri woy cindi iyye (17) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem, koyraa kaŋ Abadantaa n'a suuba Izirayel alkabiilawey koyrawey kul ra ka nga maŋŋoo danj a ga. Naŋŋoo maŋŋoo man'ti kala Naama, Amoŋ boro no.

²² Žuda borey na goy futu tee Abadantaa jine. I na zunubu tee ka bisa wey kaŋ ngi baabey n'i tee ka Abadantaa canseroo tunandi.

²³ Ngi mo na tooru ganadooyan cin, ka tondi kayandi, i na bunduyan sinji tooru woyoo Ašera maanoo ga hondu beerey kul ga nda tuuri firzi kul cire.

²⁴ Ba arey kan cindi ka zinaa tee tooru hugey ra goo gandaa ra. Dumey kan Abadantaa n'i gaaray Izirayel borey jine, ngi almuahaley kul no i cindi k'i denden.

²⁵ Roboham laamaa jiiri guwantoo ra, Misira kokoyoo Šišak žigi ka koy Žerizalem tangam.

²⁶ A na Abadantaa hugoo almanoo nda kokoyoo hugoo almanoo zaa. A na hayaa kul zaa. Korawey kan Sulaymaana n'i tee nda wura, a n'i kul zaa.

²⁷ Kokoyoo Roboham na alhan korayyan tee dogey ra k'i talfi lakkalkey jineborey ga kan ga kokoyoo hugoo mijoo lakkal.

²⁸ Waati kul kan kokoyoo koy huru Abadantaa hugoo ra, nga lakkalkey na korawey zaa ngi bande, woo banda ga, i g'i ka willi lakkalkey hugoo do.

²⁹ Roboham teegoyey cindey, hayey kul kan a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

³⁰ Waati kul wongu goo Roboham nda Žeroboham game.

³¹ Woo banda ga, Roboham koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga baabey jere Dawda koyraa ra. Nanoo maanoo ti Naama, Amon boro no. Roboham iz'aroo Abiyam tee kokoy dogoo ra.

15

Waatoo kan Abiyam ga Žuda laama (Taarikey 2to 13.1-3, 22-23)

¹ Nebat iz'aroo kan ti Kokoyoo Žeroboham laamaa jiiri woy cindi yaahantoo (18to) ra, Abiyam tee Žuda gandaa se kokoy.

² A na jiiri hinza tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maanoo ti Maaka, Abišalom ize woy no.

³ Zunubey kul kan baaboo n'i tee za a mana kaa, nga da n'i kul cine tee. A mana hanga Abadantaa, nga Koyoo nda nga binoo kul sanda takaa kan nda nga baabaa Dawda hanga Irkoy nda nga binoo kul.

⁴ Amma Dawda maaganda, Abadantaa, nga Koyoo ga nan Dawda iz'aru ma cindi dumaa ga kokoytaraa ra Žerizalem ra ka nan Žerizalem ma duu albarka.

⁵ Zama Dawda nka haya tee kan ga henan Abadantaa jine. Hayaa kul kan Abadantaa n'a yaamar nda a, a man'i hoo nga hunaroo kul ra, nda man'ti Heti boraa Uri hayaa kan tee.

⁶ Roboham aloomuroo kul ra, wongu goo nga nda Žeroboham game.

⁷ Abiyam teegoyey cindey, hayey kul kan a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra. Wongu goo Abiyam nda Žeroboham game.

⁸ Abiyam koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura Dawda koyraa ra, nga iz'aroo Asa tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kan Asa ga Žuda laama (Taarikey 2to 14.1-2; 15.16-19; 16.1-6, 11-14)

⁹ Izirayel kokoyoo Žeroboham laamaa jiiri warankantoo (20to) ra, Asa tee Žuda gandaa se kokoy.

10 A na jiiri woytaaci cindi foo (41) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Kaaga woyoo maapoo ti Maaka, Abiŝalom ize woy no.

11 Asa na hayayan tee kan ga henan Abadantaa jine, sanda nga baabaa Dawda takaa.

12 Arey kan ga zinaa tee tooru hugey ra, a n'i kul gaaray k'i kaa gandaa ra. Toorey kul kan nga hayragey n'i tee, a n'i kaa no din.

13 Haya kan ti nga naa Maaka, a na kokoy naataraa fuulaa kaa a ga, zama a nka haya harramante kan ti tooru tee Aŝera maapoo ga. Asa na nga haya harramantaa kayri, a koy a ton Sederonj gooroo ra.

14 Amma tooru ganadogey mana ben, ba kan se Asa hunaroo kul ra a hanga Abadantaa bande nda nga binoo kul.

15 A kate Abadantaa hugoo ra hayey kan nga baabaa n'i danj jere ga, nda hayey kan nga hunday n'i danj jere ga, nzorfu kaaraa, nda wuragoo, nda jinay dumiyanj.

16 Wongu goo Asa nda Izirayel kokoyoo Bayeŝa game ngi hunaroo kul ra.

17 Izirayel kokoyoo Bayeŝa koy Žuda gandaa tangam. A na ceteyan cin Rama se hala boro masi duu ka huru ka fatta Žuda kokoyoo Asa do.

18 Nzorfu kaaraa kul nda wuragoo kul kan cindi Abadantaa hugoo alman jisidogoo ra nda almanoo kan goo kokoyoo hugoo alman jisidogoo ra, Asa n'i kul zaa k'i talfi nga borey ga, a n'i sanba Siiri kokoyoo Ben-Hadad se, woo kan baabaa maapoo ti Tabrimonj, Tabrimonj baabaa ti Heziyonj. Ben-Hadad si goro kala Damas koyraa ra. Asa nee Ben-Hadad se:

19 «Amaana ma huru agay nda ni game sanda takaa kan nda a goo ay baabaa nda ni baabaa game. Guna, ay ga nzorfu kaaray nda wura sanba ma ne sanda gomni. Woo ga, ma koy amaana hasara kan goo ni nda Izirayel kokoyoo Bayeŝa game, woo ra a ga mooru ay ga.»

20 Ben-Hadad yadda kokoyoo Asa ŝennoo. A na nga wongu-izey jineborey sanba i ma koy Izirayel koyrawey tangam. I na Iyonj, nda Dan, nda Abel-Bet-Maaka koyrawey, nda Kineret laamaa kul, nda Neftali gandaa kul kar.

21 Waatoo kan Bayeŝa maar'a, a fay nda ka Rama koyraa cetewey cin, a koy goro Tirsa koyraa ra.

22 Woo ga, kokoyoo Asa na Žuda borey kul cee, boro sii no kan a man'a cee, tondey kan nda Bayeŝa ga Rama cin, nda bundey, a danj kan borey ma koy i zaa kate. Kokoyoo Asa n'i kul marga ka Geba koyraa cetewey cin Benžamenj gandaa ra, a na Mispa koyraa cetewey mo cin.

23 Asa teegoyey cindey kul, nga wongaaritaraa kul, nda haya kul kan a n'a tee, nda koyrawey kan a n'i cin, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra. Amma waatoo kan a žen cee dori duu a.

24 Asa koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga baabey jere, nga baabaa Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Žozafat tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kan Nadab ga Izirayel laama

25 Žuda kokoyoo Asa laamaa jiiri hinkantoo ra, Žeroboham iz'aroo Nadab tee Izirayel se kokoy. A na Izirayel laama jiiri hinka.

26 A na goy futu tee Abadantaa jine, fondaa kan ra baaboo dira, nga no a hanga a. Zunuboo kan ra baaboo na Izirayel kanjandi, nga mo na woo din da dumoo tee.

²⁷ Ahiya iz'aroo Bayeša kanj ti Isakar alkabiilaa boro kaa ka hawandifutay Nadab ga. Han foo, waatoo kanj Nadab nda Izirayel kul na Gibetonj koyraa wanga k'a danj game k'a dii, Bayeša koy Nadab wii Gibetonj koyraa ra. Gibetonj, Filisti borey wane nda a.

²⁸ Bayeša mana Nadab wii kala Žuda kokoyoo Asa laamaa jiiri hinzantoo ra, a tee kokoy dogoo ra.

²⁹ Waatoo kanj Bayeša goro kokoytaraa ra, a na Žeroboham hugey borey kul wii. A mana Žeroboham boro kul hundoo nanj a ra. A n'i kul wii ka sawa nda Abadantaa šennoo kanj a n'a har nda nga tamoo Silo boraa Ahiya.

³⁰ Žeroboham zunuboo ka kate woo, nda zunuboo kanj ra a na Izirayel kanjandi ka Abadantaa, Izirayel Koyoo futandi.

³¹ Nadab teegoyey cindey, hayey kul kanj a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

³² Wongu goo Asa nda Izirayel kokoyoo Bayeša game ngi aloomuroo kul ra.

Waatoo kanj Bayeša ga Izirayel laama

³³ Žuda kokoyoo Asa laamaa jiiri hinzantoo ra, Ahiya iz'aroo Bayeša tee Izirayel kul se kokoy, a si goro kala Tirsa koyraa ra. A na jiiri waranka cindi taaci (24) tee kokoytaraa ra.

³⁴ A na goy futu tee Abadantaa jine, fondaa kanj ra Žeroboham dira, nga no a hanga a. Zunuboo kanj ra Žeroboham na Izirayel kanjandi, nga mo na woo din da dumoo tee.

16

¹ Abadantaa na šenni har Hanani iz'aroo kanj ti Žehu se kanj a m'a ka too Bayeša do ka nee:

² «Ní, Bayeša man'ti baffoo. Agay ka ni jer ka ni tee ay jamaa Izirayel boŋkoynoo, amma ni hanga Žeroboham fondaa k'ay jamaa kanj ti Izirayel kanjandi zunubu ra, k'ay futandi ngi zunuboo maaganda.

³ Woo se ay ga ni nda ni hugoo borey kul haabu ka ni hugoo tee sanda takaa kanj Nebat iz'aroo Žeroboham hugoo ti a.

⁴ Ni boro kanj buu koyraa ra, hanšey g'a ŋaa, woo kanj buu hawsaa ra, beenaa cirawey g'a ŋaa.»

⁵ Bayeša teegoyey cindey, hayey kul kanj a n'i tee, nda nga asajataraa, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

⁶ Bayeša koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura Tirsa koyraa ra. Nga iz'aroo Ela tee kokoy dogoo ra.

⁷ Abadantaa na šenni har annabi Žehu kanj ti Hanani iz'aroo se, a m'a too Bayeša nda nga hugoo borey do. Abadantaa mana šennoo har kala nga goy laaley maaganda kanj a n'i tee nga jine ka nga futandi nda nga teegoy laaley, sanda takaa kanj nda Žeroboham hugoo borey n'a tee, koyne mo Bayeša na Žeroboham hugoo borey halaci.

Waatoo kanj Ela ga Izirayel laama

⁸ Žuda kokoyoo Asa laamaa jiiri waranka cindi idduwantoo (26to) ra, Bayeša iz'aroo Ela tee Izirayel se kokoy. A na jiiri hinka tee kokoytaraa ra, a si goro kala Tirsa koyraa ra.

⁹ Nga goykaa kanj maapoo ti Zimri hawandifutay a ga. Nga ti bari torka jeroo bonjkoynoo. Han foo Ela goo Tirsa, a ga harifutu hanj ka suu Arsa hugoo ra. Arsa ti bora a kanj ga huga nda kokoyoo hugoo hayaa kul Tirsa koyraa ra.

¹⁰ Zimri huru hugoo ra k'a wii, a tee kokoy dogoo ra. Woo mana teendi kala Žuda kokoyoo Asa laamaa jiiri waranka cindi iyyantoo (27to) ra.

¹¹ Za Zimri tee kokoy ka goro fuulaa ra, a na Bayeša hugoo borey kul wii. A mana aru kul nanj, a mana nga boro kul nanj, a mana nga cere kul nanj.

¹² Zimri na Bayeša borey kul halaci ka sawa nda Abadantaa šennoo, woo kanj a n'a har annabi Žehu se a m'a ka too Bayeša do.

¹³ Woo kul, Bayeša nda nga iz'aroo Ela zunubey ka kate a, ka Izirayel borey kanjandi zunubu ra ka Abadantaa, Izirayel Koyoo futandi nda ngi haya yaadawey.

¹⁴ Ela teegoyey cindey, hayey kul kanj a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

Waatoo kanj Zimri ga Izirayel laama

¹⁵ Zimri huru fuulaa ra Izirayel Žuda kokoyoo Asa laamaa jiiri waranka cindi iyyantoo (27to) ra. A si goro kala Tirsa koyraa ra. A na jirbi iyye tee kokoytaraa ra. Waatoo woo ra, Izirayel wongu-ize jamaa na Gibetonj wanga k'a danj game, koyra no kanj Filisti borey wane nda a.

¹⁶ Jamaa cindi no din, i maa kanj Zimri hawandifutay kokoyoo ga, a n'a wii. Han follokaa ra, Izirayel kul na wongu-izey jineboraa kanj ti Omri tee Izirayel se kokoy jamaa kaloo ra.

¹⁷ Kanj woo tee, Omri nda wongu-izey kul fatta Gibetonj ka koy Tirsa koyraa wanga k'a danj game k'a dii.

¹⁸ Kanj Zimri dii kanj i duu koyraa ga hini, a koy huru kokoy hugoo ra ka nuune danj a ra, nga hunday buu nuunaa din ra.

¹⁹ A buu nda takaa woo, nga zunubey maaganda, zama a na goy futu tee Abadantaa jine. Žeroboham fondaa no a n'a gana ka zunubu tee, ka kate Izirayel ma kanj zunubu ra.

²⁰ Zimri teegoyey cindey nda hawandifutaa kanj a n'a tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²¹ Waatoo woo ra, Izirayel jamaa fay ihinka. Zamna foo hanga Ginat iz'aroo Tibni bande k'a tee ngi kokoyoo. Zamna faa hanga Omri bande.

²² Amma wey kanj hanga Omri bande ga hin wey kanj hanga Ginat iz'aroo Tibni bande. Tibni buu, Omri tee kokoy.

Waatoo kanj Omri ga Izirayel laama

²³ Žuda kokoyoo Asa laamaa jiiri waranza cindi faantoo (31to) ra, Omri tee Izirayel se kokoy. A na Izirayel laama jiiri woy cindi hinka (12). A jin ka Tirsa koyraa laama jiiri iddu.

²⁴ Woo banda ga, a koy Samari tondi hondoo day nda nzorfu kaaray tamma bonj zenber iddu (6.000) Šemer ga. A na koyra foo cin hondoo bonj, ka koyraa maapoo danj Samari ka sawa nda tondi hondoo din koyoo kanj maapoo ti Šemer.

²⁵ Omri na goy futu tee Abadantaa jine. A na ifutu tee ka bisa kokoyey kul kanj kaa jinoo ra.

²⁶ Omri hanga fondaa kaŋ bande Nebat iz'aroo Žeroboham hanga, ka nga zunubey cine tee, ka Izirayel borey kaŋandi zunubu ra, ka Abadantaa, Izirayel Koyoo futandi nda ngi haya yaadawey.

²⁷ Omri teegoyey cindey, hayey kaŋ a n'i tee, nda nga asajataraa, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²⁸ Omri koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura Samari. Nga iz'aroo Akab tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Akab ga Izirayel laama

²⁹ Žuda kokoyoo Asa laamaa jiiri waranza cindi yaahantoo (38to) ra, Omri iz'aroo Akab tee Izirayel se kokoy. A na jiiri waranka cindi hinka (22) tee kokoytaraa ra Izirayel, a si goro kala Samari.

³⁰ Akab na goy futu tee Abadantaa jine ka bisa borey kul kaŋ kaa jinoo ra.

³¹ A na Nebat iz'aroo Žeroboham zunuboo cine tee. Amma woo kul mana wasa a se, a koy Sidon borey kokoyoo Ethal ize woyoo hiiji kaŋ maapoo ti Žezabel. A ga sujudu tooroo jine kaŋ ti Bal k'a gana.

³² A na tooru hugu cin Samari ka sargari tonadoo tee a ra Bal se.

³³ Akab na bunduyan mo sinji tooru woyoo Ašera maapoo ga. Akab yee koyne ka goy futu laala tana booboyan kanjan na Abadantaa, Izirayel Koyoo futandi. Izirayel kokoyey kaŋ kaa jinoo ra, nga goy futaa bisa i kul waney.

³⁴ Akab waatoo ra, Betel koyraa bora Hiyel na Žeriko koyraa cin. Waatoo kaŋ a na koyraa asaasey kaa, nga iz'aru jinaa kaŋ ti Abiram buu. Hanoo kaŋ a ga koyraa miŋey dan, nga iz'aru koraa kaŋ ti Segub mo buu. Woo teendi ka sawa nda Abadantaa šennoo kaŋ a n'a har nda Nun iz'aroo Žozuwe.*

17

Annabi Ilyasu bayrandi kaŋ kogay ga tee Izirayel gandaa ra

¹ Aru foo goo Tišib koyraa ra, Galad gandaa ra, maapoo ti Ilyasu, a nee Akab se: «Ay ga žee nda Abadantaa, Izirayel Koyoo kaŋ ga huna maapoo, Koyoo kaŋ goyoo ra ay goo, jiirey wey ra, harandan si tee, ncirpi si kaŋ, kala nda agay hunday kaa ka šelan.»

Ilyasu koy goro Kerit gooroo ra

² Abadantaa na šenni har Ilyasu se ka nee:

³ «Hun ne ra, koy waynahunay here ka tugu Kerit gooroo ra, Žurdeŋ isaa tenje.

⁴ N'ga cindi ka gooroo haroo haŋ. Ay ga gaaru-gaaruyan yaamar i ma ni ŋandi no din.»

⁵ Ilyasu koy, a goy ka sawa nda woo kaŋ Abadantaa n'a har a se. A koy goro Kerit gooroo ra, Žurdeŋ isaa tenje.

⁶ Gaaru-gaaruyan ga kate a se takula nda ham cijin nda zaari. A cindi a ga gooroo haroo haŋ.

Ilyasu zunbu woy foo do Serepta koyraa ra

⁷ Hala a ga too waati foo, gooroo haroo kogu, zama ncirpi mana kaŋ gandaa ra.

⁸ Woo ga, Abadantaa na šenni har Ilyasu se ka nee:

* 16:34 16.34 Žozuwe 6.26.

⁹ «Tun ka koy Serepta koyraa ra, Sidonj laamaa ra, ma cindi no din. Ay nee woy foo kanj kurjoo buu se a ma ni njandi no din ra.»

¹⁰ Ilyasu tun ka koy Serepta. A mma too koyraa mijoo ga kanj woy foo kanj kurjoo buu ne ma tuuri kuuna. Ilyasu n'a cee ka nee a se: «Suuri, ma koy kate ya ne hari kayna jinay ra ya hanj.»

¹¹ A goo ma koy hari ceeci, Ilyasu n'a cee koyne ka nee: «Suuri, nda n'ga yee kate, ma takula mo kabay kate ya ne ni bande.»

¹² Woyoo nee: «Ay ga žee nda Abadantaa, ni Koyoo kanj ga huna maapoo, ŋaayan kul sii ay kone hugey do nda man'ti kabe mee foo farin kanj goo jinay ra nda jii kayna kanj goo kulba ra. Woo se ay goo ma tuuri kuuna ka koy hugey ka hina agay nda ay iz'aroo se. Nda ir n'a ŋaa ka ben, ir ga buu ŋaayan janj ay se.»

¹³ Ilyasu nee woyoo se: «Masi hunbur, koy hugey, ma hayaa tee kanj n'n'a har. Amma farinoo nda jiyoo kanj goo ni kone tee ya ne furme kayna, ma kate a ya ne jina, nga banda ga, ma tee ni nda ni iz'aroo se,

¹⁴ zama hayaa ne kanj Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Farinoo si ben jinaa ra, jiyoo kulbaa si koonu hala han kanj Abadantaa na ncirji doori laboo ga.»»

¹⁵ Woyoo koy. A n'a tee nda takaa kanj nda Ilyasu n'a har. Woyoo, nda nga hugoo borey, nda Ilyasu, ŋaayan goo i kone waati kuku.

¹⁶ Farinoo si ben jinaa ra, jiyoo kulbaa si koonu, ka sawa nda ŋennoo kanj Abadantaa n'a har nda Ilyasu mijoo.

Ilyasu na woyoo kanj kurjoo buu iz'aroo hunandi

¹⁷ Hayey wey banda ga, woyoo kanj do Ilyasu zunbu, iz'aroo wirci, wircoo hanse ka futu hala nongu kanj ra hundoo hun.

¹⁸ Woyoo nee Ilyasu se: «Irkoy boraa, macin no ay n'a hasara ma ne? Ni nka kaa ay do k'ay hongandi ay layboo, k'ay iz'aroo wii wala?»

¹⁹ Ilyasu nee a se: «Ay noo ni iz'aroo.» Ilyasu na zankaa zaa nga gandoo ra k'a ka žigi ka koy soorohugoo ra kanj ti nga dogoo, a n'a kanandi nga daaroo boj.

²⁰ A kaati ka Abadantaa cee ka nee: «Abadantaa, ay Koyoo, n'ga yadda ka woyoo woo kanj kurjoo buu dor ka nanj nga iz'aroo ma buu, ka kar nga k'ay zumandi nga do?»

²¹ Woo banda ga, Ilyasu na nga boj daaru zankaa ga hala cee hinza, ka kaati ka Abadantaa cee ka nee: «Abadantaa, ay Koyoo, ay ga ni ŋaaray, ma nanj zankaa woo hundoo ma yee kate a ra!»

²² Abadantaa na hanjajer Ilyasu se, zankaa hundoo yee kate a ra, a huna.

²³ Ilyasu na zankaa zaa ka zunbu ka hun soorohugoo boj k'a noo janjoo se ganda hugoo ra. Ilyasu nee: «Ni iz'aroo ne, a huna.»

²⁴ Woyoo nee Ilyasu se: «Sohō ay bay kanj Irkoy boro ti ni, ŋennoo kanj Abadantaa g'a danj ni mijoo ra, m'a har ti cimi.»

18

Ilyasu koy Akab do

¹ Waati kuku banda ga, kogaa jiiri hinzantoo ra, Abadantaa na ŋenni har Ilyasu se ka nee: «Koy Akab do, ay ga ncirji kanjandi laboo ga.»

² Ilyasu koy Akab do. Woo gar heraa laala Samari laamaa ra.

³ Akab na Abdiyas kanj ga huga nda kokoyoo hugoo cee. Abadantaa hunburaa ga hanse ka bara Abdiyas ra,

⁴ waatoo kaŋ Žezabel na Abadantaa annabey halaci, Abdiyas na annabi zangu (100) zaa k'i tugu boro woyguu (50) woyguu (50) tondi guusu ra, ka cindi k'i noo ŋaayan nda hari.

⁵ Akab nee Abdiyas se: «Koy gandaa yaara, ma koy hari dogey kul ra, nda goorey kul ra, a ga hin ka tee subu ma duwandi i ra, ir m'a noo ir baryey nda ir lanbaanawey se hala ir masi kaa ka tilasu ka wiiya i ra.»

⁶ I na gandaa zamna ngi game k'a yaara. Akab koy fondo foo ra, Abdiyas koy fondo tana ra.

⁷ Abdiyas goo fondaa ra, a kubay nda Ilyasu. Waatoo kaŋ Abdiyas dii a, a na Ilyasu bay, a na nga ndumoo sinji laboo ra k'a foo ka nee: «Ni no ay koyoo Ilyasu wala?»

⁸ Ilyasu nee a se: «Agay no. Koy nee ni koyoo Akab se kaŋ ay goo ne.»

⁹ Abdiyas nee: «Macin ti zunuboo kaŋ ay n'a tee kaŋ se n'ga agay, ni tamoo daŋ Akab kaboo ra a m'ay wii?»

¹⁰ Ay ga žee nda Abadantaa kaŋ ga huna maŋpoo, ganda sii no, laama mo sii no kaŋ ra ay koyoo mana boro sanba ka koy ni ceeci. Nda borey willi kate ka nee kaŋ ni sii no, a ga nee nongoo borey wala gandaa borey se kaŋ i ma žee, nda cimi no kaŋ i mana dii ni.

¹¹ Nga no sohō n'ga nee kaŋ ya koy nee ay koyoo se: «Ilyasu goo ne.»

¹² Nda ay koy a har Akab se, ka gar a mana duu ni, zama nda ay hun ni do sohō da, Abadantaa Hundoo ga koy nda ni nongu kaŋ ay s'a bay ra, woo ga, a g'ay wii. Ka gar Abadantaa hunburaa goo ay binoo ra za ay zankataraa ga.

¹³ Waatoo kaŋ Žezabel ga Abadantaa annabey wii, hayaa kaŋ ay n'a tee mana maar'a wala, ay koyoo? Ya nka annabi zangu (100) zaa Abadantaa annabey ra ka koy i tugu boro woyguu (50) woyguu (50) tondi guusu ra, ka cindi k'i noo ŋaayan nda hari.

¹⁴ Nga no, sohō ni, n'ga nee kaŋ ya koy nee ay koyoo se kaŋ Ilyasu goo ne. A ga kaa k'ay wii.»

¹⁵ Ilyasu nee: «Ay ga žee nda Abadantaa, Aduppakoyoo kaŋ ga huna maŋpoo, nga kaŋ goyoo ra ay goo, kaŋ hō ay ga koy Akab do.»

¹⁶ Abdiyas koy Akab kubay k'a noo Ilyasu alhabar. Woo ga, Akab koy Ilyasu kubay.

¹⁷ Za kaŋ Akab dii Ilyasu, Akab nee a se: «Ni no ka kate Izirayel ga bone!»

¹⁸ Ilyasu nee: «Man'ti agay no ma kate Izirayel ga bone. Ni nda ni baabaa hugoo no ma kate Izirayel ga bone, zama war na Abadantaa yaamarey naŋ ka koy Balyaŋ gana.

¹⁹ Sohō, daŋ Izirayel kul ma kaa ka marga ay jere Karmel tondi hondoo here nda annabi zangu taaci nda woyguwaa (450) kaŋ ga Bal gana, nda annabi zangu taacaa (400) kaŋ ga Ašera tooru woyoo gana ka ŋaa Žezabel bande.»

Ilyasu nda Bal annabey Karmel tondi hondoo ga

²⁰ Akab donto Izirayel borey kul do ka Bal annabey marga Karmel tondi hondoo here.

²¹ Ilyasu man jamaa ka nee: «Hala waati foo no war ga fondo hinka ganayan naŋ? Nda Abadantaa ti Irkoy, wa hanga a bande, nda Bal no, wa hanga a bande.» Jamaa man'a zaabi nda baffoo.

²² Ilyasu nee jamaa se: «Agay hinne ka cindi Abadantaa annabey ra, ka gar Bal annabey man'ti kala boro zangu taaci nda woyguu (450).

²³ Aywa, wa kate ya ne yaaru hinka. Bal annabey ma yaaru foo suuba i ra k'a fooru k'a fur tuurey boŋ, amma i masi nuune daŋ a ra. Agay mo ga yaaru faa zaa k'a fooru k'a fur tuurey boŋ bila nda ya nuune daŋ a ra.

²⁴ Woo banda ga, war ma war koyoo maapoo cee, agay mo ga Abadantaa maapoo cee. Koyoo kaŋ zaaboo ti nuune, nga ti Irkoy.» Jamaa kul na Ilyasu zaabi ka nee: «Ir yadda ni ŝennoo.»

²⁵ Ilyasu nee Bal annabey se: «Wa yaaru foo suuba, war ma jin k'a hanse, zama war ga boobo, woo banda ga, war ma war koyoo cee, amma war masi nuune daŋ a ra.»

²⁶ I na yaaroo zaa kaŋ i n'a noo i se, i n'a hanse k'a fur tuurey boŋ. I kaati ka Bal maapoo cee za subbaahi hala zaarikayaa ra ka nee: «Bal, ir zaabi.» Amma ŝenni sii no, zaabi sii no. I ga sar ka gan sargari tonadogoo kaŋ i n'a tee jere.

²⁷ Zaaroo gamoo ra, Ilyasu n'i pooŋo, a nee: «Wa hanse ka kaati, zama koy no, a goo ma miile, wala a goo salangaa ra, wala a goo naarumay ra, wala a ga hin ka tee a goo ma jirbi, a ga tun.»

²⁸ I na kaati beeri tee, i ŝintin ka ngi boŋ hay nda ngi takubawey nda ngi yaajey ka sawa nda ngi alaadaa takaa hala nongu kaŋ ra kuri hun i ga.

²⁹ Waatoo kaŋ zaarikayaa bisa, i tee hollay-ize ka koy hala aluulaa taasu sargaroo kaayanoo ga. ŝenni sii no, zaabi sii no, dukku-durum.

³⁰ Waatoo woo, Ilyasu nee jamaa kul se: «Wa man kate ay do ne.» Jamaa kul man a. Abadantaa sargari tonadogoo kaŋ kayri, a n'a hanse.

³¹ Ilyasu na tondi woy cindi hinka (12) zaa ka sawa nda Yakuba izey alkabiila hinnaa, Yakuba woo da se Abadantaa na ŝenni har ka nee: «Ni maapoo ga tee Izirayel.»*

³² A na tondey ka sargari tonadoo cin Abadantaa maapoo ga. A na guusu kaa sargari tonadogoo kuubi-ka-beraa ra, guusoo ga hin ka hari liitar waranza (30) cine zaa.

³³ A na tuurey hanse, a na yaaroo fooru k'a daŋ tuurey boŋ.

³⁴ Woo banda ga, a nee: «Wa koy hoobu taaci too hari, war m'i doori sargari kukurantaa nda tuurey boŋ.» A nee koyne: «Wa yee ka doori a boŋ, a ma tee cee hinka.» I n'a tee cee hinka. A yee koyne ka nee: «Wa yee ka doori a boŋ, a ma tee cee hinza.» I n'a tee cee hinza.

³⁵ Sargari tonadogoo kul tee hari, guusoo mo too nda hari.

³⁶ Taasu sargaroo kaayanoo waati, Ilyasu man kate, a nee: «Abadantaa, Ibrahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, Izirayel Koyoo, hō bayrandi kaŋ ni ti Irkoy Izirayel ra, kaŋ agay ti ni tamoo, kaŋ hayey wey mo kul ay man'i tee nda kala ni yaamaroo.

³⁷ Ay zaabi, Abadantaa, ay zaabi hala jamaa woo ma bay kaŋ ni, Abadantaa ti Irkoy, ni no ma ngi biney yeeti kate ni ga.»

³⁸ Woo ga, Abadantaa nuunaa zunbu ka sargari kukurantaa, nda tuurey, nda tondey, nda nongoo din laboo ton. Haroo kaŋ goo guusoo ra, nuunaa n'a kogandi.

³⁹ Waatoo kaŋ jamaa kul dii woo, i sujudu ka ngi ndumey sinji laboo ra ka nee: «Abadantaa ti Irkoy, Abadantaa ti Irkoy!»

⁴⁰ Ilyasu nee i se: «Wa Bal annabey dii, ba affoo masi hun i ra.» I n'i dii. Ilyasu n'i ka zunbu ka koy Kiŝoŋ haroo ra ka jindey kaa.

Kogaa ben Izirayel gandaa ra

* 18:31 18.31 ŝintinoo 32.9; 35.10.

⁴¹ Ilyasu nee Akab se: «Koy ɲaa ka haɲ, zama jinjinyanoo woo kaɲ n'ga maar'a, hirri no.»

⁴² Akab koy ɲaa ka haɲ. Amma Ilyasu žigi Karmel tondi hondoo bonjo boɲ, a gunguma ganda ka nga ndumoo daɲ nga cee gamey ra.

⁴³ A nee nga tamoo se: «Ay g'a wiri ni ga, žigi ka teekoo here guna.» Tamoo žigi k'a guna. A nee Ilyasu se: «Haya sii no.» Cee iyye Ilyasu ga nee a se kaɲ a ma koy guna.

⁴⁴ Cee iyyantoo, tamoo nee: «Duula kaccu foo kaɲ ga too boro kabe gundoo goo ma tun teekoo boɲ.» Ilyasu nee: «Koy nee Akab se kaɲ a ma nga bari torkaa soolu ka koy nga do, nciɲoo masi koy a ganji a ma koy.»

⁴⁵ Waati kayna banda ga, beenaa kul bibi nda duula. Hewoo tun, nciɲpi beeri kaɲ. Akab žigi nga torkaa ga ka koy Žizireyel.

⁴⁶ Abadantaa na albarka daɲ Ilyasu ra kaɲ na gamahaw ka nga centoo šiita ka huru Akab jine ka zuru ka koy too hala Žizireyel.

19

Ilyasu binoo hun

¹ Hayey kul kaɲ Ilyasu n'i tee, nda takaa kaɲ nda a na Bal annabey wii, Akab n'i kul deede Žezabel se.

² Žezabel na dontokaw sanba Ilyasu do ka nee: «Koyey ma goy goy ay ga nda subaa dimmaa woo ga, ay mana hayaa tee ma ne kaɲ n'n'a tee annabey affoo kul se.»

³ Ilyasu hunbur, a zuru ka nga hundoo hallasi. A koy too Ber-Šeba kaɲ goo Žuda gandaa ra, a na nga tamoo naɲ no din.

⁴ Nga hunday na saajoo fondaa zaa, a na zaari foo tee a ga dira hala a too saabay foo jere kaɲ goo jere ga, a goro a cire. A nee nga boɲ se nga mma baa nga ma buu, a nee: «A wasa, sohō Abadantaa, ay hundoo dii, zama ya na bisa ay baabey.»

⁵ Woo banda ga, a kani saabaa cire, a jirbi. Dogoo din da almalayka too a do k'a taaru, a nee a se: «Tun ka ɲaa.»

⁶ A tun, a ga dii takula kaɲ tonandi tondi ga nda zollo hari goo nga jeroo ga. A ɲaa, a haɲ, woo banda, a yee ka kani.

⁷ Abadantaa almalaykaa yee koyne ka kaa a do cee hinkantoo k'a taaru ka nee a se: «Tun, ma ɲaa, zama fondaa ga kuu ma ne.»

⁸ A tun, a ɲaa, a haɲ. Gaaboo kaɲ a duu a ɲaahayaa woo banda ga, a tun ka dira zaari woytaaci (40) nda cijin woytaaci (40) ka koy too hala Irkoy tondi hondoo do kaɲ ti Horeb.

Irkoy na Ilyasu binoo daɲ

⁹ Kaɲ Ilyasu too no din, a huru tondi guusu ra ka cijinoo tee. Abadantaa na šenni har a se ka nee: «Macin no n'g'a tee ne ra, Ilyasu?»

¹⁰ A nee: «Ay hanse ka gurgay Abadantaa, Aduɲnakoyoo se. Amaanaa kaɲ n'n'a daɲ ni nda Izirayel borey game, i n'a hasara, i na ni sargari tonadogey kayri, i na ni annabey wii nda takuba. Agay hinne ka cindi, sohō i ga baa ngi m'ay wii.»

¹¹ Abadantaa nee: «Fatta ka kay tondi hondoo boɲ agay, Abadantaa jine.» Abadantaa kaa ka bisa. Hew beeri gaabikoyini tun ka tondi hondey waaru, ka tondey kayri-kayri Abadantaa jine. Amma Abadantaa sii hewoo ra. Hewoo banda ga, laboo jijiri, amma Abadantaa sii labu jijiroo ra.

¹² Labu jijiroo banda ga, nuune tee, amma Abadantaa sii nuunaa ra. Nuunaa banda ga, jinde baana fatta.

¹³ Kanj Ilyasu maa jindoo woo, Ilyasu na nga burmusoo ka nga ndumoo daabu, ka fatta ka kay tondi guusoo mijoo ga. Jinde foo ne ka fatta ka nee a se: «Macin no n'g'a tee ne ra, Ilyasu?»

¹⁴ Ilyasu nee: «Ay hanse ka gurgay Abadantaa, Adunpakoyoo se. Amaanaa kanj n'n'a danj ni nda Izirayel borey game, i n'a hasara, i na ni sargari tonadogey kayri, i na ni annabey wii nda takuba. Agay hinne ka cindi, sohō i ga baa ngi m'ay wii.»

¹⁵ Abadantaa nee Ilyasu se: «Fondaa kanj n'n'a zaa ka kaa ne, willi a bande ka koy saajoo ra ka koy hala Damas. Nda ni too no din, ma Hazayel yon k'a tee Siiri gandaa kokoyoo.

¹⁶ Woo banda ga, ma koy Nimši iz'aroo Žehu mo yon k'a tee Izirayel kokoyoo. Ma Šafat iz'aroo Alyasu mo yon kanj si hun kala Abel-Mehola k'a tee annabi ni dogoo ra.

¹⁷ Boro kanj zuru ka hun Hazayel takubaa cire, Žehu g'a wii, boro kanj zuru ka hun Žehu takubaa cire, Alyasu g'a wii.

¹⁸ Amma ay ga boro zenber iyye (7.000) hallasi Izirayel ra kanj mana bay ka kanje sonbu Bal se, de mo mijey mana bay k'a summu.»

Ilyasu na Alyasu danj nga dogoo ra

¹⁹ Ilyasu hun no din ka koy Šafat iz'aroo Alyasu do. A gar Alyasu mma beeri, haw hinka-hinka hala cee woy cindi hinka (12) nda a ga beeri, iwoy cindi hinkantoo (12to) bara a kone. Kanj a bisa Alyasu jere, a na nga burmusoo warra a bonj.

²⁰ Alyasu na nga hawey nanj, a zuru ka hanga Ilyasu bande, a nee: «Ay g'a wiri ni ga, ma nanj ya koy ay baabaa nda ay naa hoybaani jina ya hanga ni.» Ilyasu nee a se: «Koy, ma willi kate. Hayaa kanj ay n'a tee ma ne maaganda se n'ga willi kate.»

²¹ Alyasu hun Ilyasu do ka koy, a na haw hinkaa wii k'i tee sargari. Beeri bundey kanj goo hawey ga nda a na hawey ton k'i noo borey se i m'i nja. Woo banda ga, a tun ka hanga Ilyasu bande ka alhaadimay a se.

20

Siiri gandaa kokoyoo na Samari dii

¹ Siiri gandaa kokoyoo Ben-Hadad na nga wongu-izey kul marga. Kokoy waranza cindi hinka (32) tonton a ga nda bariyanj nda bari torkayanj. A žigi ka koy Samari koyraa wanga k'a danj game k'a tangam.

² A na dontokawyanj sanba koyraa ra, Izirayel kokoyoo Akab do,

³ a nee kanj i ma koy nee a se kanj nga, Ben-Hadad nee: «Ni nzorfu kaaraa nda ni wuragoo kul ti agay wane, ni wandey nda ni izey kul ihenney ti agay wane.»

⁴ Izirayel kokoyoo n'a zaabi ka nee: «Ay koyoo, kokoyoo, woo kanj n'n'a har ti cimi, agay nda ay kabehayaa kul ti ni wane.»

⁵ Dontokey willi kate koyne, i nee kanj Ben-Hadad nee: «Ay na dontokawyanj sanba ni do ka nee ma ne kanj ma ni nzorfoo, nda ni wuragoo, nda ni wandey, nda ni iz'arey noo ya ne.

⁶ Šikka sii, suba dimmaa woo cine ga, ay g'ay tamey sanba ni do, i ga koy ni hugoo nongey kul guna, nda ni tamey hugey, haya kul kanj ni do, a goo nda alfayda, i ga koy nda a kul.»

⁷ Izirayel kokoyoo na gandaa boro beerey kul cee ka nee i se: «Ay g'a wiri war ga, war ma dii takaa kan nda aroo woo ga ifutu ceeci ir se, zama a nka dontokaw sanba ka nee kan ya nga noo ay wandey, nda ay izey, nda agay nzorfoo, nda ay wuragoo, ya na wanji a se.»

⁸ Boro beerey kul nda jamaa kul nee a se: «Masi hanajer a se, masi yadda šennoo woo se.»

⁹ Akab nee Ben-Hadad dontokey se: «Wa koy nee ay koyoo, kokoyoo se kan woo kan a na dontokey sanba k'a har cee jinaa, ay yadda a ga, amma woo kan nga ne k'a har sohō da, ay si hin k'a tee.» Dontokey koy šennoo har Ben-Hadad se.

¹⁰ Ben-Hadad yee koyne ka alhabar sanba Akab do ka nee a se: «Koyee ma goy goy ay ga nda ay mana Samari koyraa kayri-kayri hala nongu kan ra wongu-izey kan goo ay bande, laboo kayriroo hamnoo, i kul si hin ka ngi kabey too a ra.»

¹¹ Amma Izirayel kokoyoo na Ben-Hadad zaabi, a nee: «Wa koy nee Ben-Hadad se: «Boro kan ga nga gamoo haw wongu se si hima ka bolsay sanda boro kan kaa ka hun wongu ra.»»

¹² Waatoo kan šennoo too Ben-Hadad do, a gar nga nda kokoy tanayan goo ma harifutu han hukumey ra. A nee nga borey se: «Wa soolu!» I koy jine tee Samari koyraa se k'a tangam.

Kokoyoo Akab hin Siiri kokoyoo

¹³ Waatoo woo ra, annabi foo man Izirayel kokoyoo Akab ka nee a se: «Abadantaa nee: «N'ga dii jama beeroo woo kul, guna, ay g'i dan ni kaboo ra hō. Nda woo tee, n'ga bay kan agay ti Abadantaa.»»

¹⁴ Akab nee: «May no a g'a tee sibil k'i dan ay kaboo ra?» Annaboo nee: «Hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: «Sibiloo man'ti kala gandaa zamnarey bonkoyney aru sooga goykey.»» Akab nee: «May ma jin ka wongoo šintin?» Annaboo nee: «Ni.»

¹⁵ Akab na gandaa zamnarey bonkoyney aru sooga goykey kul kabu, i tee zangu hinka nda waranza cindi hinka (232). Nga banda ga, a na Izirayel borey jamaa wongu-izey kul kabu, i tee boro zenber iyye (7.000).

¹⁶ I fatta ka koy wongu zaarikayaa ra. Woo gar Ben-Hadad nda kokoy tana waranza cindi hinkaa (32) kan g'a faaba goo hukumey ra i ga harifutu han ka suu.

¹⁷ Gandaa zamnarey bonkoyney aru sooga goykey ti boro jinawey kan fatta. Ben-Hadad na boroyan sanba ka koy dii macin bara no. I willi kate ka nee a se: «Boroyan ka hun Samari koyraa ra ka kaa.»

¹⁸ Ben-Hadad nee: «Nda alaafiya se i fatta, w'i dii kate i ga huna, nda wongu se i fatta, w'i dii kate i ga huna.»

¹⁹ Gandaa zamnarey bonkoyney aru sooga goykey fatta koyraa ra, Izirayel wongu-ize jamaa hanga ey.

²⁰ Ngii affoo kul na Siiri borey aru foo kar. Kan woo tee, Siiri borey zuru. Izirayel borey n'i gaaray. Siiri kokoyoo Ben-Hadad kaaru bari bon, a zuru ka hun i ra, nga nda bari kaarukaw fooyan.

²¹ Izirayel kokoyoo na Siiri borey wongu, a na ngi baryey wii ka bari torkawey kar, a hin ey hinay beeri.

²² Annaboo yee koyne ka kaa kokoyoo do ka nee a se: «Albarka dan ni bon ra, ma gaabandi, ma dii woo kan n'ga hima k'a tee, zama yeeši dimmaa woo cine ga, Siiri kokoyoo ga yee ka kaa ka ni tangam.»

Akab yee ka hin

²³ Siiri kokoyoo goykaw beerey nee a se: «Izirayel borey Koyoo man'ti kala tondi hondey Koyoo. Woo se i hin ir. Ir ma koy i tangam gangani ra, šikka sii a ra kanj ir ga hin ey.

²⁴ Hayaa kanj n'ga hima k'a tee man'ti kala ma kokoy waranza cindi hinkaa (32) kul kaa ngi fuulaa ra, ma goforneryan danj dogey ra.

²⁵ Ni wongu-izey kanj halaci, n'ga hima ka ngi hinnaa wongu-ize soolu. Bari hinnaa kanj buu, ma nga cinaa ceeci, bari torkawey kanj hasara, ma ngi cinaa ceeci. Nga banda ga, ir ga koy Izirayel borey tangam ganganoo ra. Nda woo teendi, šikka sii a ra kanj ir ga hin ey.» Kokoyoo yadda i se, woo kanj i n'a har, a n'a tee.

²⁶ Jiiri taagaa ra, waati follokaa ra, Ben-Hadad yee koyne ka Siiri borey kabu. Woo banda ga, a žigi ka koy Afek koyraa ra ka Izirayel wongu.

²⁷ Izirayel borey mo kabandi, i n'i noo haya kanj nda i ga huna. Woo banda ga, i koy Siiri borey kubay. Izirayel borey na ngi kaloo sinji i tenje. Izirayel ga tee i jine sanda hancin kur-ize kaccu hinka, ka gar Siiri borey na gandaa too.

²⁸ Irkoy bora man Izirayel kokoyoo ka nee a se: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: <Siiri borey ga nee kanj Abadantaa man'ti kala tondi hondey Koyoo, a man'ti ganganoo Koyoo, woo maaganda se ay ga wongu-ize jama beeroo woo kul kanjandi ni kaboo ra. Nda woo tee, war ga bay kanj agay ti Abadantaa.>»

²⁹ Wongu-ize jama hinkaa koy goro ka cere tenje jirbi iyye. Jirbi iyyantoo hane i na wongoo šintin. Izirayel borey na Siiri borey wongu-ize kanj goo cee ga boro zenber zangu (100.000) wii zaari folloku.

³⁰ Cindey zuru ka koy Afek koyraa ra. Amma cetaa kanj ga Afek koyraa kuubi kanj aru zenber waranka cindi iyye (27.000) boŋ i ra k'i wii. Ben-Hadad zuru, a too koyraa ra, a koy tugu hugu-izoo ra kanj goo hala kunehere.

Akab na Siiri kokoyoo hundoo nanj a ra

³¹ Nga borey nee a se: «Ir maa kanj Izirayel hugoo borey kokoyee man'ti kala boro hennayan. Nanj ir m'ir boŋ yeeti ganda ka saaku kasayan danj ir ga, ir ma karfu didiji ir boŋey ga ka fatta ka koy šelanj Izirayel kokoyoo se. A ga hin ka tee a ma ni hundoo nanj ni ra.»

³² I na saaku kasayan danj ngi ga, i na karfu haw ngi boŋey ga ka koy Izirayel kokoyoo do ka nee a se: «Ni tamoo Ben-Hadad nee kanj ma suuri ka nga hundoo nanj nga ra.» Akab nee: «A ga huna wala? Ag'armaa no.»

³³ Borey din, šennoo tee i se silbay henna, woo kanj Akab n'a har, i cahā ka naanay a. I nee: «Cimi no, Ben-Hadad man'ti kala ni armaa.» Akab nee: «Wa koy kate a.» Ben-Hadad hun nga tugudogoo ra ka koy Akab do. Akab n'a žigandi nga bari torkaa boŋ.

³⁴ Ben-Hadad nee Akab se: «Koyrawey kanj ay baabaa n'i taa ni baabaa kone, ay g'i yeeti ma ne. N'ga hin ka maamaladooyan tee Damas koyraa ra sanda takaa kanj nda ni baabaa n'a tee Samari koyraa ra.» Izirayel kokoyoo nee: «Agay, amaana zaa ya ne jina ya ni nanj ma koy.» Akab na amaana danj a ga k'a nanj a ma koy.

Irkoy mana yadda Akab ga

³⁵ Han foo boro foo kanj goo annabey kondaa ra nee nga cine annabi tana foo se: «Abadantaa nee kanj m'ay kar.» Amma ceroo mana yadda k'a kar.

³⁶ Woo banda ga, annabi jinaa nee nga cinaa se: «Mana hanajer Abadantaa šennoo se, woo maaganda se nda ni hun ay do ka koy,

ganjihayla ga ni kubay ka ni kar ka ni wii.» A hun a do ka koy, kul ganjihayla foo n'a kubay k'a wii.

³⁷ Annaboo yee koyne ka aru foo kubay, a nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, m'ay kar.» Aroo woo n'a kar hala a maray.

³⁸ Annaboo na zaara didiji nga moyey ga ka nga boŋ bere ka koy kay fondaa ga, ka kokoyoo bisaroo batu.

³⁹ Waatoo kaŋ kokoyoo kaa ka bisa, annaboo na nga jindoo jer k'a cee ka nee a se: «Agay, ni tamoo nka fatta ka koy wongoo ra kaŋ aru foo hun wongu-izey ra ka kate ay do aru foo ka nee ya ne: «Aroo woo lakkal, nda ni naŋ a zuru, n'ga wiiyandi dogoo ra, wala ma nzorfu kaaray tamma zenber hinza (3.000) bana.»

⁴⁰ Amma kaŋ ay ga almuraadey ra nongoo woo ra nda nongoo woo here, aroo dere.» Izirayel kokoyoo nee a se: «Ni hunday na ni ciitoo dunbu ka ben.»

⁴¹ Dogoo din da, annaboo na zaaraa kaa nga moyey ga. Kokoyoo n'a bay kaŋ annabey affoo no.

⁴² A nee kokoyoo se: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «Hayaa kaŋ se boraa kaŋ ay daŋ a ma wiiyandi, n'n'a naŋ a ma koy, woo se ni hundoo ga huru dogoo ra, ni borey hundey ga huru nga borey dogoo ra.»»

⁴³ Izirayel kokoyoo willi ka koy nda gaabuunay nda binemarayyan nga hugoo do Samari.

21

Nabot wiiyanoo

¹ Hayey wey banda ga, woo kaŋ tee ne. Aru foo goo no kaŋ ti Žizireyel boro, maapoo ti Nabot. A goo nda alaneb faari foo Žizireyel. Faaroo sii kala Samari* kokoyoo Akab kokoy hugoo jere.

² Han foo Akab nee Nabot se: «Ay noo ni alaneb faaroo y'a tee saddiŋa, zama a goo ay hugoo jere. Ay ga alaneb faari tana kaŋ baa ni wanoo noo ma ne dogoo ra, wala mo nda ni baa ay ga nga hayoo bana ma ne.»

³ Amma Nabot nee Akab se: «Yala Abadantaa m'ay waa ya tuboo noo ma ne kaŋ ay baabey n'a naŋ ya ne.»†

⁴ Akab koy nga do nda gaabuunay nda binemarayyan Žizireyel boraa Nabot ţennoo maaganda, zama Nabot nka nee: «Tuboo kaŋ ay baabey n'a naŋ ya ne, ay s'a noo ma ne.» Akab koy kani nga daaroo ga ka nga jinoo tenjandi cetaa, ka wanji ka ŋaa.

⁵ Nga wandoo Žezabel kaa jeroo ga ka nee a se: «Macin se n'ga gaabuunay hala nongu kaŋ ra ma wanji ŋaayan?»

⁶ A na nga wandoo zaabi ka nee: «Ya nka ţelaŋ Žizireyel boraa Nabot se kaŋ a ma nga alaneb faaroo neere ya ne wala nda a baa ya alaneb faari tana yeeti a se dogoo ra. A nee kaŋ nga si nga alaneb faaroo noo ya ne.»

⁷ Woo ga, nga wandoo Žezabel nee a se: «Adiţi man'ti ni bara Izirayel kokoytaraa ra? Tun ka ŋaa, ni binoo ma kan. Ay ga Žizireyel boraa Nabot faaroo noo ma ne.»

⁸ Žezabel na batagayan hantum Akab maapoo ga ka Akab tammaasaa daŋ i ga. Koyraa kaŋ ra Nabot goo nda goray, a na batagawey sanba boro berey nda borciney se.

* **21:1 21.1** Samari koyraa ti Izirayel laamaa koyra beeroo. † **21:3 21.3** Sargarey 25.23.

⁹ A nee batagawey din ra: «War ma zaari kayandi kanj ra boraa kul ga meehaw. War ma Nabot gorandi jamaa kul jine.

¹⁰ Woo banda ga, war ma boro yaamu hinka gorandi a jine, i ga seedetaray tee a ga ka nee: «Ni, n'na Irkoy wow, n'na kokoyoo mo wow.» Woo ga, war ma koy nda a koyraa dumaa ga k'a warra nda fondi k'a wii.»

¹¹ Nabot koyraa borey, nda boro beerey, nda borciney kanj ga huna koyraa ra goy nda takaa kanj nda Žezabel n'a har. Šennoo kanj a n'a har batagawey ra, i n'a tee nda takaa din da.

¹² I na zaari kayandi ka meehaw, i na Nabot gorandi jamaa jine.

¹³ Aru yaamu hinkaa kaa ka goro ka Nabot tenje, i na taari seedetaray tee Nabot ga jamaa jine ka nee: «Nabot na Irkoy wow, a na kokoyoo wow.» Woo ga, i n'a ka koy koyraa dumaa ga, i n'a warra nda tondi, a buu.

¹⁴ I sanba ka alhabar danj Žezabel ra ka nee: «I na Nabot warra nda tondi, a buu.»

¹⁵ Waatoo kanj Žezabel maa kanj i na Nabot warra nda tondi, a buu, a nee Akab se: «Tun ka koy ka Žizireyel boraa Nabot alaneb faaroo zaa, woo kanj a wanji k'a neere ma ne, zama Nabot sii hundi ra, a buu.»

¹⁶ Waatoo kanj Akab maa kanj Nabot buu, a tun ka koy Žizireyel boraa Nabot alaneb faaroo ra k'a tee nga wane.

Irkoy na Akab nda Žezabel zukandi

¹⁷ Woo kanj tee banda ga, Abadantaa na šenni har Tišib boraa Ilyasu se ka nee:

¹⁸ «Tun ka koy Izirayel kokoyoo Akab do kanj goo Samari. A goo Nabot alaneb faaroo ra, a nka koy faaroo tee nga wane.

¹⁹ Ma nee a se: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: “N'na boro wii jina, ni yadda ka nga kabe almanoo mo taal!”» Ma nee a se koyne: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: “Nongoo kanj ra hanšey na Nabot kuroo logu, no din hunday ra i ga ni mo kuroo logu.”»

²⁰ Akab nee Ilyasu se: «Ni duu agay, agay iberoo.» Ilyasu nee a se: «Ay duu ni, zama ni ka ni boŋ danj haya ra ka goy futu tee Abadantaa jine.

²¹ Woo se ay ga kate ni ga bone, ay ga ni tuusu pat. Aru kul kanj ti Akab boro, a ma tee tam wala borcin, ay g'i kul kaa Izirayel ra.

²² Ay ga ni hugoo tee sanda Nebat iz'aroo Žeroboham hugoo cine, nda sanda Ahiya iz'aroo Bayeša hugoo cine, zama n'n'ay futandi ka Izirayel borey kanjandi zunubu ra.

²³ Haya kanj ti Žezabel mo, Abadantaa šelanj a ga ka nee: «Hanšey ga Žezabel hamoo ŋaa Žizireyel koyraa cetaa cire.»

²⁴ Akab boro kanj buu koyraa ra, hanšey g'a ŋaa, woo kanj buu hawsaa ra, beenaa cirawey g'a ŋaa.»

²⁵ Boro kul mana goy futu tee Abadantaa jine ka nga boŋ danj haya ka too Akab. Nga wandoo Žezabel k'a tusa.

²⁶ Haya harramante no a na tee ka toorey gana sanda Amor borey takaa kanj Abadantaa n'i gaaray Izirayel borey jine.

Akab na nga boŋ yeeti ganda Abadantaa jine

²⁷ Waatoo kanj Akab maa šenney wey, a na nga darbawey kottu. A na saaku kasayanj danj nga jindoo ra ka meehaw. A ga kani nda saaku kasaa, a ga mossoyaada ka dira.

²⁸ Abadantaa na šenni har Tišib boraa Ilyasu se ka nee:

29 «Ni dii takaa kaŋ nda Akab na nga boŋ yeeti ganda ay jine? Zama de a na nga boŋ yeeti ganda ay jine, ay si bonaa tee nga hugoo se nga hunaroo ra. Ay g'a tee nga iz'aroo waatoo ra.»

22

Akab ga baa nga ma Ramot koyraa dii (Taarikey 2to 18.1-3)

1 Jiiri hinza tee kaŋ wongu mana huru Siiri borey nda Izirayel borey game.

2 Amma jiiri hinzantoo ga, Źuda kokoyoo Źozafat koy Izirayel kokoyoo do kaŋ ti Akab.

3 Woo gar Izirayel kokoyoo nee nga goykey se: «War ga bay kaŋ Ramot koyraa kaŋ goo Galad gandaa ra man'ti kala ir wane wala? Woo kul, ir si haya kul tee k'a taa Siiri kokoyoo kone.»

4 Akab nee Źozafat se: «N'ga hanga ay bande ka koy Ramot wongu Galad ra wala?» Źozafat nee Izirayel kokoyoo se: «Agay nda ni man'ti kala sanda affoo, ay jamaa nda ni jamaa man'ti sanda affoo, ay baryey nda ni baryey ti sanda affoo.»

Miše nda Izirayel annabey cindey mana kay haya foo ga (Taarikey 2to 18.4-27)

5 Źozafat nee Izirayel kokoyoo se: «Ay g'a wiri ni ga, ma Abadantaa hoyraa wiri jina.»

6 Izirayel kokoyoo na annabey marga, i ga too boro zangu taaci (400) cine. A n'i hāa ka nee: «Ya koy Ramot kaŋ goo Galad gandaa ra wongu wala ya si koy?» Annabey nee: «Źigi ka koy, Abadantaa ga koyraa daŋ ni kaŋ ti kokoyoo kaboo ra.»

7 Amma Źozafat nee: «Abadantaa annabi kul sii no koyne kaŋ nda ir ga hin ka Abadantaa ibaayoo ceeci wala?»

8 Izirayel kokoyoo nee Źozafat se: «Aru felloku ka cindi kaŋ nda ir ga hin ka Abadantaa ibaayoo ceeci, amma agay, ay ga konna a, zama a si haya henna kul har ay ga, ifutu de no a g'a har. Yimla iz'aroo Miše no.» Źozafat nee: «Kokoyoo, masi woo har.»

9 Izirayel kokoyoo na goykaw beeri foo cee ka nee a se: «Cahā ka Yimla iz'aroo Miše ceeci kate.»

10 Woo gar Izirayel kokoyoo nda Źuda kokoyoo Źozafat, affoo kul goo ma goro nga kokoy gorodogoo ra, kokoy darbawey goo jindey ra, i goo farroo kaŋ goo Samari koyraa mijoo ga. Annabey kul ga annabitaray tee jiney ra.

11 Kenana iz'aroo Sedesiyas na guuru hilliyaŋ tee, a nee: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «N'ga Siiri borey tuti nda hilley hala i ma halaci ka ben.»»

12 Annabey jerey kul na šenni fellokaa har ka nee: «Koy Ramot, Galad gandaa ra, n'ga hin ey, Abadantaa ga koyraa daŋ kokoyoo kaboo ra.»

13 Dontokaa kaŋ koy Miše cee, nee Miše se: «Aywa, annabey kul yadda ka tee mee foo ka ihenna har kokoyoo se. Ay g'a wiri ni ga, ma naŋ ni šennoo nda ngi wanoo ma tee affoo, ma ihenna har.»

14 Amma Miše nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kaŋ ga huna maapoo, woo kaŋ Abadantaa g'a har hinne no ay g'a har.»

15 Waatoo kaŋ Miše too kokoyoo do, kokoyoo nee a se: «Miše, ir ma koy Ramot koyraa kaŋ goo Galad gandaa ra wongu wala ir masi koy?» Miše nee a se: «Koy, n'ga zaame, Abadantaa g'a danj ni kaŋ ti kokoyoo kaboo ra.»

16 Amma kokoyoo nee a se: «Cee marje no ay ga ni žeendi hala ma cimoo hinne har ya ne Abadantaa maapoo ga?»

17 Woo ga, Miše nee:

«Ay dii Izirayel borey kul ga say-say tondi hondey boŋ

ma nee alman kur kaŋ sii nda kurkaw.

Woo se Abadantaa nee:

«Borey wey sii nda jineboro,

boro foo kul ma koy nda baani nga hugoo do.»

18 Izirayel kokoyoo nee Žozafat se: «Ya na nee ma ne kaŋ a si haya henna kul har ay ga, ifutu de no a g'a har.»*

19 Miše yee ka nee: «Aywa, haŋajer Abadantaa šennoo se. Ay dii Abadantaa a ga goro nga kokoy gorodogoo ra, beenaa hayey kul ga kay a jere, kabe gumaa nda iwaawaa ga.

20 Abadantaa nee: «May no ma Akab fafagay hala a ma koy Ramot koyraa kaŋ goo Galad gandaa ra tangam, de mo a ga wiiyandi?» Beenaa hayey, affoo kul na nga wanoo har.

21 I goo woo da ra kaŋ hundi foo† fatta ka kaa ka kay Abadantaa jine ka nee: «Ay g'a fafagay.» Abadantaa n'a hāa ka nee: «Taka foo no n'g'a tee?»

22 A nee: «Ay ga fatta ka tee hundi kaŋ ga taari danj nga annabey kul miŋey ra.» Abadantaa nee: «Šikka sii a ra, n'g'a fafagay, n'ga hin, fatta ka koy a tee.»

23 Miše nee koyne: «Aywa, takaa woo da ka tee, sohō Abadantaa na hundi kaŋ ga taari šenni har danj ni annabey kul miŋey ra, zama Abadantaa ka bone kayandi ma ne.»

24 Kenana iz'aroo Sedesiyas man Miše k'a kar garboo ga ka nee: «Man nda Abadantaa Hundoo fatta ay ra ka koy šelanj ma ne?»

25 Miše nee: «N'ga kaa ka dii a han kaŋ ni koy tugu hugu ka koy hugu ra.»

26 Izirayel kokoyoo nee: «Miše dii ka koy nda a koyraa goforneroo Amonj nda kokoyoo iz'aroo Yowaš do.

27 Ma nee: «Kokoyoo nee: “Wa aroo woo danj kasaa ra, war ma cindi k'a noo ŋaayan kayna nda hari kayna hala waati kaŋ ra ay willi kate nda baani.”»

28 Amma Miše nee: «Nda ni willi kate nda baani, adiši Abadantaa mana šelanj nda ay miŋoo.» Miše yee koyne ka nee: «Jamaa, war kul ma maa.»

Kokoyoo Akab buu wongoo ra

(Taarikey 2to 18.28–34)

29 Izirayel kokoyoo nda Žuda kokoyoo Žozafat koy Ramot koyraa kaŋ goo Galad gandaa ra tangam.

30 Izirayel kokoyoo nee Žozafat se: «Ay g'ay boŋ bere ka koy wongoo ra. Ni, ma ni kokoy bankaaraway danj.» Woo ga, Izirayel kokoyoo na nga boŋ bere ka koy wongoo ra.

* 22:18 22.18 Sorro 8to. † 22:21 22.21 hundi foo, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti *Irkoy Hundoo*.

31 Siiri kokoyoo na nga bari torka bonkoyney waranza cindi hinkaa (32) yaamar kanj i masi boro kaccu wala boro beeri tangam nda man'ti Izirayel kokoyoo hinne.

32 Waatoo kanj torka bonkoyney dii Žozafat, i nee: «Šikka sii kanj Izirayel kokoyoo no.» I bere a ga k'a tangam, amma Žozafat kaati ka ciya.

33 Torka bonkoyney dii kanj man'ti Izirayel kokoyoo no, i mooru a ga.

34 Waatoo woo, aru foo na nga biraa cetaw, a koy duu Izirayel kokoyoo, a n'a kar koraa nongu feerante ra. Kokoyoo nee nga torka zurandikaa se: «Bere k'ay ka fatta wongoo ra, zama ay maray.»

35 Hanoo woo, wongoo hanse ka koron hala nongu kanj ra kokoyoo mma kay torkaa ra ka Siiri borey tangam. Aluulaa ra, a faati. Kokoyoo kuroo doori torkaa ra.

36 Waynaa kanjanoo ga, kaati tee wongu dogoo ra ka nee: «Boro foo kul ma koy nga koyraa ra, boro foo kul ma koy nga gandaa ra.»

37 Takaa woo nda Izirayel kokoyoo buu. I n'a zaa ka koy Samari k'a sutura no din.

38 Waatoo kanj i koy nga torkaa pumay Samari bangoo mijoo ga, hanšey koy nga kuroo logu, woykuurey kaa ka pumay haroo din ra. Hayey wey tee nda takaa kanj nda Abadantaa šennoo n'a har.

39 Akab teegoyey cindey, hayey kul kanj a n'i tee, nda hugoo kanj a n'a cin nda tarkunday hije, nda koyrawey kul kanj a n'i cin, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

40 Akab koy nga hayragey gar alaahara. Nga iz'aroo Akaziya tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kanj Žozafat ga Žuda laama (Taarikey 2to 18.31—21.1)

41 Asa iz'aroo Žozafat tee Žuda gandaa se kokoy Izirayel kokoyoo Akab laamaa jiiri taacantoo ra.

42 Jiiri waranza cindi guu (35) bara Žozafat se nda waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranka cindi guu (25) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Azuba. Šili ize woy no.

43 A na nga baabaa Asa fondaa gana haya kul ra, a mana šiiri nongu kul here, haya kanj ga henan no a n'a tee Abadantaa jine.

44 Amma woo kul, tooru ganadogey mana hun no. Jamaa ga sargariyan kaa, ka dugu dullandi tooru ganadogey ra.

45 Alaafiya goo Žozafat nda Izirayel kokoyoo game.

46 Žozafat teegoyey cindey, nda nga asajataraa, nda wongey kanj a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

47 Arey kanj ga zinaa tee tooru hugey ra, wey din kanj cindi za nga baabaa Asa waati, a n'i kul kaataray gandaa ra.

48 Waatoo woo, kokoy sii Edom gandaa bonj. Goforner no m'a laama sanda kokoy.

49 Žozafat na harihii beeriyan tee kanj ga koy Tarsis koyraa ra, kanjan ga koy wura zaa kate ka hun Ofir gandaa ra. Amma i mana hin ka naarumay tee, zama harihiyey kayri Esiyon-Geber koyraa here.

50 Waatoo din ra, Akab iz'aroo Akaziya nee Žozafat se: «Nanj ay goykey nda ni goykey ma goy cere bande harihiyey ra.» Amma Žozafat mana yadda.

⁵¹ Woo banda ga, Žozafat koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga hayragey jere nga hayragoo Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Žoram tee kokoy dogoo ra.

Waatooy kan Akaziya ga Izirayel laama

⁵² Akab iz'aroo Akaziya tee Izirayel se kokoy Samari koyraa ra, Žuda kokoyoo Žozafat laamaa jiiri woy cindi iyyantoo (17to) ra. A na Izirayel laama jiiri hinka.

⁵³ A na goy futu tee Abadantaa jine. A na nga baabaa nda nga paa fondaa gana, nda Nebat iz'aroo Žeroboham fondaa kan na Izirayel kanandi zunubu ra.

⁵⁴ A ga sujudu tooroo se kan ti Bal k'a gana. A na Abadantaa, Izirayel Koyoo binooy tunandi ka takaa hunday tee kan nga baabaa n'a tee.

Kokoyey citaabu hinkantoo

Citaaboo fahamandiroo

Kokoyey citaabu hinkantoo woo, ir bayrandi za citaabu jinaa ra kan cee jinaa, kokoyey citaabu jinaa nda hinkantoo kul man'ti kala citaabu folloku. A si šelan ir se kala Žuda nda Izirayel kokoy korawey laamawey ga. Citaaboo ga hin ka zamnandi kanje hinka:

Zamna beeri jinaa ti zamna 1na—17to, a ga šelan ka koy hala Izirayel laamaa halaciroo ga, zama kokoyyan kan si laadir k'a laama. Ngi laadir janaa Irkoy here, ka hiješenday, woo maaganda se Irkoy nan Asiri kokoyoo Salmanasar ma kaa ka Samari koyraa dii kan ti Izirayel waynahunay here kaboo koyra beeroo, a na nga gorokey jeroo dii ka koy nda ey. Citaaboo zamna beeri jinaa nongu booboyan ra ir ga dii Alyasu kan ti Ilyasu taaliboo kan huru dogoo ra (zamnaa 2—13).

Zamna beeri hinkantoo ti zamna 18to—25to, a si šelan kala alwaati kukoo ga kan Žuda gandaa cindi nga hinne bila Izirayel hala hanoo kan ra Babilon kokoyoo Nebukanezar kaa ka Žerizalem dii, ka Irkoy hugoo kayri, ka koy nda haya kul kan ti Žuda gandaa boro kayante Babilon (zamnaa 25).

Sanda takaa kan nda ir n'a hantum Kokoyey citaabu jinaa fahamandiroo ra kan ka Irkoy fondaa gana mma kate gomni. Ka wanji a ga mma kate torro.

Akaziya teegoyoo mana kan Irkoy se

¹ Akab buuroo banda ga, Mowab borey ture Izirayel borey hinoo ga.

² Waatoo woo gar kan kokoyoo Akaziya goo Samari koyraa ra, a goo nga soorohugoo funeetaraa ra, a kan ka hun funeetaraa ra, a maray. A na dontokawyan sanba ka nee i se: «Wa koy gunandi ya ne Ekron koyraa tooroo do kan ti Bal-Zebub ka guna wala ay ga tun wircoo woo ra.»

³ Woo ga, Abadantaa almalaykaa kaa ka nee Tišib boraa Ilyasu se: «Tun ka koy Samari koyraa kokoyoo dontokey kubay, ma nee i se: «War ga koy gunandi Ekron tooroo do kan ti Bal-Zebub, adiši Koy nka sii Izirayel ra wala?»

⁴ Woo maaganda se, wa koy nee kokoyoo se kan hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: «N'si tun daaroo kan boŋ ni goo, šikka sii n'ga buu.» Woo banda ga, Ilyasu koy.

⁵ Dontokey willi ka koy Akaziya do. Akaziya nee i se: «Macin se war cahã ka willi kate?»

⁶ I n'a zaabi ka nee: «Aru foo ka kaa k'ir kubay, a nee ir se: «Kokoyoo kan na war donto, wa willi ka koy nee a se kan hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: «N'ga dontokawyan sanba i ma koy gunandi ma ne Ekron tooroo do kan ti Bal-Zebub, adiši Irkoy nka sii Izirayel ra wala?» A nee: «Woo maaganda se n'si tun daaroo kan boŋ ni goo, šikka sii n'ga buu.»

⁷ Akaziya nee i se: «Aroo kan koy war kubay ka šennoo woo har war se, taka foo ti nga takaa?»

⁸ I n'a zaabi ka nee: «Aru no kan ga bankaaray nda adabba hinbiri darbay, kuuru gamahaw goo centoo ga.» Akaziya nee: «Tišib boraa Ilyasu no.»

Akaziya ceeci nga ma Ilyasu dii

⁹ Akaziya na wongu-ize woyguu (50) jineboro foo nda nga wongu-izey sanba Ilyasu do. Wongu-ize jineboraa žigi ka koy Ilyasu do, a gar a ga goro tondi hondoo boŋoo boŋ, a nee a se: «Irkoy boraa, kokoyoo nee kaŋ ma zunbu ka kaa!»

¹⁰ Ilyasu na wongu-ize woyguwaa (50) jineboraa zaabi ka nee: «Nda cimi no kaŋ Irkoy boro ti agay, yala nuune ma hun beenaa ra ka ni nda ni wongu-ize woyguwaa (50) halaci.» Dogoo din da, Irkoy nuune hun beenaa ra ka aroo halaci, nga nda nga aru woyguwaa (50).

¹¹ Akaziya yee koyne ka wongu-ize woyguu (50) jineboro tana nda nga wongu-izey sanba Ilyasu do. A žigi ka koy nee Ilyasu se: «Irkoy boraa, kokoyoo nee kaŋ ma cahā ka zunbu ka kaa!»

¹² Ilyasu n'i zaabi ka nee: «Nda cimi no kaŋ Irkoy boro ti agay, yala nuune ma hun beenaa ra ka ni nda ni wongu-ize woyguwaa (50) halaci!» Dogoo din da, Irkoy nuune hun beenaa ra ka aroo halaci, nga nda nga aru woyguwaa (50).

¹³ Akaziya yee koyne ka wongu-ize woyguu (50) jineboro sanba cee hinzantoo nda nga wongu-izey. Wongu-ize woyguwaa (50) jineboro hinzantoo woo žigi ka koy Ilyasu do, a na nga kanjey sonbu laboo ra a jine k'a suurandi ka nee a se: «Irkoy boraa, ay g'a wiri ni ga, yala ay hundoo nda ni tam woyguwaa (50) woo hundoo ma bara nda beeray ni do.

¹⁴ Wongu-ize woyguu (50) jineboro hinkaa kaŋ jin ka kaa, nuune hun beenaa ra ka ngi nda ngi boro woyguwaa (50) halaci. Sohō, yala ay hundoo ma bara nda ni do alkadar!»

¹⁵ Abadantaa almalaykaa nee Ilyasu se: «Zunbu ka koy a bande, masi hunbur a.» Ilyasu tun ka zunbu ka koy a bande kokoyoo do.

¹⁶ Waatoo kaŋ Ilyasu too, a nee kokoyoo se: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «N'na dontokawyan sanba Ekronj tooroo Bal-Zebub do ka gunandi. Adiši Koy nka sii Izirayel ra kaŋ do boro ga koy gunandi? Woo maaganda se, n'si tun daaroo kaŋ boŋ ni goo, šikka sii n'ga buu.»

Akaziya buuyanoo

¹⁷ Akaziya buu ka sawa nda Abadantaa šennoo kaŋ Ilyasu sanbandi a m'a har. Woo gar a sii nda iz'aru, nga armaa Žoram tee kokoy dogoo ra. Woo teendi Žuda kokoyoo Žoram kaŋ ti Žozafat iz'aroo laamaa jiiri hinkantoo ra.

¹⁸ Akaziya teegoyey cindey, hayey kaŋ a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

2

Irkoy na Ilyasu zaa ka koy beenaa ra

¹ Hanoo kaŋ Abadantaa na Ilyasu zaa ka žigi beenaa ra hewkur ra, a gar kaŋ Ilyasu nda Alyasu mma goo cere bande ka hun Gilgal koyraa ra.

² Ilyasu nee Alyasu se: «Ay g'a wiri ni ga, ma cindi ne, zama Abadantaa nk'ay sanba Betel koyraa ra.» Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kaŋ ga huna maajoo nda ni hunday maajoo kaŋ ay si hun ni bande kul.» I doo ka koy cere bande Betel.

³ Annabey kondaa borey kaŋ goo Betel fatta ka koy Alyasu do ka nee a se: «N'ga bay kaŋ hō Abadantaa ga ni alfagaa zaa ka koy beenaa ra?» Alyasu nee: «Ayyo, agay hunday ga bay, amma wa dangay.»

⁴ Ilyasu nee Alyasu se koyne: «Alyasu, ay g'a wiri ni ga, ma cindi ne, zama Abadantaa nk'ay sanba Žeriko koyraa ra.» Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo nda ni hunday maapoo kanj ay si hun ni bande kul.» I koy cere bande Žeriko.

⁵ Annabey kondaa borey kanj goo Žeriko man Alyasu ka nee a se: «N'ga bay kanj hō Abadantaa ga ni alfagaa zaa ka koy beenaa ra?» Alyasu nee: «Ayyo, agay hunday ga bay, amma wa dangay.»

⁶ Ilyasu yee koyne ka nee Alyasu se: «Ay g'a wiri ni ga, ma cindi ne, zama Abadantaa nk'ay sanba Žurdenj isaa mijoo ga.» Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kanj ga huna maapoo nda ni hunday maapoo kanj ay si hun ni bande kul.» Ngi boro hinkaa na fondaa zaa ka koy cere bande.

⁷ Annabey kondaa aru woyguu (50) hanga ey ka koy ka mooru i ga kayna ka kay k'i tenje. Ilyasu nda Alyasu cindi ka kay Žurdenj isaa mijoo ga.

⁸ Ilyasu na nga burmusoo kaa k'a kunkuni ka haroo kar nda a, haroo zamna ihinka, ngi boro hinkaa dira labu kogaa ga ka isaa dunbu.

⁹ Waatoo kanj i denj, Ilyasu nee Alyasu se: «Hayaa wiri ay ga kanj n'ga bag'a, y'a tee ma ne za ay mana zandi ka hun ni jere.» Alyasu zaabi ka nee: «Ay g'a wiri ni ga, annabi hundoo kanj goo ni ga, baa hinka ma bara ay ga.»*

¹⁰ Ilyasu nee: «Hayaa kanj n'n'a wiri ga šendi. Amma nda n'ga dii agay waati kanj ay ga zandi ka hun ni jere, woo ra woo kanj n'n'a wiri ga tee. Nda man'ti woo, woo kanj n'n'a wiri si tee.»

¹¹ I goo ma dira cere bande ka koy i ga šelanj, bari torka kanj teendi nda nuune nda bariyanj kanj teendi nda nuune kaa ka huru i game k'i fay. Woo ga, hewkur foo tun ka Ilyasu zaa k'a ka žigi ka koy beenaa ra.

¹² Alyasu goo m'a guna a ga koy, a kaati ka nee: «Ay baabaa, ay baabaa, ni kanj a ga hima ni ti Izirayel bari torkawey nda nga bari kaarukey.» Woo banda ga, Alyasu mana yee koyne ka dii Ilyasu. A na nga bonj jinde bankaarawey dii k'i kottu ihinka.

¹³ Ilyasu burmusoo kanj kanj ka hun a ga, Alyasu n'a zaa. Woo banda ga, a willi ka koy Žurdenj isaa mijoo ga.

¹⁴ Ilyasu burmusoo kanj kanj ka hun a ga, a na haroo kar nda a ka nee: «Man Abadantaa, Ilyasu Koyoo?» Takaa woo nda nga mo na isaa haroo kar, a fay ihinka, a bisa.

¹⁵ Waatoo kanj annabey kondaa borey kanj goo Žeriko koyraa ga Alyasu honnay, i nee: «Ilyasu annabi hundoo bara Alyasu ga.» I koy a kubay ka gunguma jinoo ra hala ganda.

¹⁶ I nee a se: «Guna, wongaari woyguu (50) goo ir kanj ti ni tamey ra. Nanj i ma koy ni alfagaa dogoo ceeci. A ga hin ka tee Abadantaa Hundoo k'a zaa ka koy a fur tondi hondu foo bonj, wala gooru ra.» Alyasu nee i se: «War mas'i donto i ma koy.»

¹⁷ Amma i šendandi hala nongu kanj ra Alyasu yadda, a nee: «Aywa, w'i donto i ma koy.» I na aru woyguu (50) sanba i ma koy Ilyasu ceeci, i na jirbi hinza tee, i mana dii a.

¹⁸ I willi kate Alyasu do, woo gar Alyasu goo Žeriko. A nee i se: «Ya na nee war se kanj war masi koy wala?»

* 2:9 2:9 annabi hundoo kanj goo ni ga, baa hinka ma bara ay ga, almaganaa ti nga no ma huru dogoo ra, Alhukumoo 21.17.

Alyasu na Žeriko koyraa haroo henanandi

¹⁹ Han foo Žeriko koyraa borey nee Alyasu se: «Ir koyraa goroyanoo ga kan sanda takaa kan nda ni, ir koyoo ga dii a. Amma nga haroo si boori, nga laboo mo si boori†.»

²⁰ Alyasu nee i se: «Wa kate ya ne tuu taaga, war ma ciiri dan a ra.» I kate nda a a se.

²¹ Alyasu fatta ka koy hari dandidogoo ra, a na ciiroo warra a ra ka nee: «Hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: «Ay na haroo woo henanandi, a si yee ka tee addalil ka hundikoyni wii, wala a si yee ka laboo laalandi.»»

²² Za hanoo din haroo henan hala hō ka sawa nda šennoo kan Alyasu n'a har.

Alyasu na soogey danga kan n'a poojoo

²³ Alyasu hun Žeriko ka koy Betel. A goo fondaa ra kan aru soogoyan goo ma fatta koyraa ra k'a poojoo ka nee a se: «Koy, bonj taylelkoynoo, koy, bonj taylelkoynoo!»

²⁴ A neli k'i guna, a na Abadantaa maapoo k'i danga. Dogoo din da, ganjihooga urs woy hinka fatta kate ka hun hawsaa ra ka soogey boro woytaaci cindi hinka (42) wii ka hamey dunbu-dunbu.

²⁵ Woo banda ga, Alyasu hun no din ka koy Karmel tondi hondoo do jina a hun no din ka willi Samari koyraa ra.

3

Waatoo kan Žoram ga Izirayel laama

¹ Akab iz'aroo Žoram tee Izirayel kokoyoo Samari koyraa ra, Žuda kokoyoo Žozafat laamaa jiiri woy cindi yaahantoo (18to) ra. A na jiiri woy cindi hinka (12) tee kokoytaraa ra.

² A na goy futu tee Abadantaa jine, amma nga goy futaa mana too baaboo nda nanjoo wanoo. Tondoo kan baaboo n'a kayandi tooroo kan ti Bal maapoo ga, a n'a derandi.

³ Amma a hawa Nebat iz'aroo Žeroboham zunubey ga kan na Izirayel kanjandi zunubu ra. Žoram mana fay nda zunuboo din.

Izirayel borey na Mowab borey wongu

⁴ Feeji boobo goo Mowab kokoyoo Meša se. Feeji-ize bonj zenber zangu (100.000) no a g'a bana alkaasi Izirayel kokoyoo se, nda gaaru bonj zenber zangu (100.000), ngi nda ngi haaboo.

⁵ Amma kan Akab buu, Mowab kokoyoo murti Izirayel kokoyoo ga.

⁶ Alwaatoo din ga, kokoyoo Žoram hun Samari koyraa ra ka koy Izirayel wongu-izey kul marga ka dii.

⁷ A na dontokaw sanba a ma koy nee Žuda kokoyoo Žozafat se: «Mowab kokoyoo murti ay ga. N'ga koy ay bande ka Mowab wongu wala?» Žozafat n'a zaabi ka nee: «Ay ga koy ni bande, agay nda ni kul ti affoo, ay borey nda ni borey kul ti affoo, ay baryey mo nda ni baryey kul ti affoo.»

⁸ Žozafat nee koyne: «Fondo foo nda ir ga koy?» Žoram nee: «Ir si koy nda kala Edom saajoo fondaa.»

† 2:19 2:19 nga laboo mo si boori, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti nga laboo mo ga woyey gundey hasara.

⁹ Izirayel kokoyoo, nda Žuda kokoyoo, nda Edom kokoyoo na fondaa zaa ka koy. Ngi jirbi iyee diraa ra, haroo ben wongu-ize jamaa ga, hari sii no ngi adabbawey mo se.

¹⁰ Izirayel kokoyoo nee: «Jam! Abadantaa nk'ir kokoy hinzaa cee kate ne ra k'ir danj Mowab borey kabey ra.»

¹¹ Amma Žozafat nee: «Abadantaa annabi kul nka sii no kanj nda ir ga hin ka Abadantaa ibaayoo ceeci?» Izirayel kokoyoo borey jineboro foo zaabi ka nee: «Šafat iz'aroo Alyasu goo ne kanj ti Ilyasu taalibi maana.»

¹² Žozafat nee: «Nga hunday ga haya bay Abadantaa se ka nga šennoo har.» Izirayel kokoyoo, nda Žozafat, nda Edom kokoyoo doo ka koy Alyasu do.

¹³ Alyasu nee Izirayel kokoyoo se: «Macin no n'ga bag'a ay ga? Koy ni baabaa annabey nda ni paa annabey do.» Izirayel kokoyoo nee a se: «Kalaa, kalaa, zama Abadantaa nk'ir kokoy hinzaa cee kate ne ra k'ir danj Mowab borey kabey ra.»

¹⁴ Alyasu nee: «Ay ga žee nda Abadantaa, Adunnakoyoo kanj ga huna maapoo kanj goyoo ra ay goo, nda man'ti Žuda kokoyoo Žozafat maaganda, ay si lakkal danj ma ne, ay si ba ni guna.»

¹⁵ Wa kate ya ne kurbukarkaw.» Kurbukarkaa kaa, a goo ma kurboo kar kanj Abadantaa albarkaa tuku Alyasu ga.

¹⁶ Alyasu nee: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: <War ma guusu boobo kaa gooroo woo laboo ra.>

¹⁷ Zama hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: <War si dii hew, war si dii ncirpi, amma gooroo woo ga too nda hari, war ga hanj, war alman kurey nda war adabbawey ga hanj.>

¹⁸ Woo man'ti haya kul Abadantaa se, a ga Mowab borey mo danj war kabey ra.

¹⁹ Ngi koyrawey kanj kuubandi nda cete nda ngi koyra beerey, war g'i kul kayri, war ga tuuri henney kul dunbu, ka ngi hari kaadogey kul lutu, war ga tondi say ngi faari henney kul ra.»

²⁰ Suba subbaahoo ra, waatoo kanj ra sargaroo ga hun, hari kaa ka hun Edom gandaa here ka gandaa too nda hari.

²¹ Waatoo kanj Mowab borey maa kanj kokoyyan kaa ka ngi wongu, i na arey kul kanj jiirey too wongu nda wey kanj jiirey bisa ey cee.

²² Mowab borey biya ka tun, waatoo kanj waynaa ga dii haroo boŋ, haroo tee i se iciray sanda kuri.

²³ I nee: «Kuri ti woo. Šikka sii kokoyey ka cere kar, ka cere wii. Sohō Mowab borey, ir ma zuru ka koy algaŋiimaa zaa.»

²⁴ Waatoo kanj i too Izirayel kaloo ra, Izirayel borey tun k'i wongu hala nongu kanj ra Mowab borey zuru. I huru Mowab gandaa ra k'i kar k'i wii.

²⁵ I na ngi koyrawey say. Izirayel borey, boro foo kul na tondi foo zaa k'a warra ngi nongu henney kanj ra i ga faari goy tee ka nongoo kul tee tondi. I na ngi hari kaadogey kul lutu, i na ngi tuuri henney kul dunbu. Koyraa kanj ti Kir-Heres hinne cetaa ga i mana tuku, amma Izirayel boroyan kaa kanj kone fizza goo, i na koyraa kuubi k'a bere, k'a kar.

²⁶ Mowab kokoyoo ga dii kanj wongoo woo bisa nga gaaboo, a na aru takubakoyni zangu iyee (700) zaa nga bande, a nee kanj ngi ga jamaa kottu ka bisa ka koy Edom kokoyoo here, amma i mana hin.

²⁷ Kanj a dii takaa woo tee, nga iz'aru jinaa kanj ga hima ka huru dogoo ra kokoytaraa ra, a n'a dii k'a kaa sargari koyraa cetaa ga. Kanj Izirayel

borey dii woo, biney hasara. I hun Mowab kokoyoo bande ka willi ngi gandaa ra.

4

Alyasu na woy talka foo faaba

¹ Han foo aru foo kanj cindi annabey kondaa ra, nga wandoo kaa ka hēe Alyasu ga ka nee a se: «Ni tamoo kanj ti ay kurjoo buu, ni hunday ga bay kanj boro no kanj ga hunbur Abadantaa. Sohō aru foo kanj goo nda ir ga garaw, kaa ka nee kanj nga g'ay zanka hinkaa dii ka koy i tee nga banney.»

² Alyasu nee woyoo se: «Macin no ay ga hin k'a tee ma ne? Hayaa har ya ne kanj goo ma ne hugoo ra.» Woyoo nee: «Haya kul sii ni konjāa se hugoo ra kala jii kulba foo.»

³ Alyasu nee a se: «Koy, ma jinayyan wiri ni taalammeey ga, jinayyan kanj ra haya kul sii, man'ti jinay kayna, amma iboobo.»

⁴ Woo banda ga, ma yee kate, ma hugoo mijoo daabu ni nda ni iz'arey ga, ma jiyoo doori jinawey ra, haya kul kanj too, m'a yeeti jere ga.»

⁵ Woyoo hun Alyasu do, a koy hayaa tee kanj a n'a har a se. A huru hugoo ra, a na hugoo mijoo daabu nga nda nga iz'arey ga, izey g'a noo jinawey, a ga jii doori i ra.

⁶ Waatoo kanj ra jinawey too, a nee nga izey affoo se: «Ay noo jinay foo koyne.» Izoo nee a se: «Jinay sii no koyne.» Woo banda ga, jiyoo mana yee ka doo.

⁷ Woyoo koy hayaa deede Irkoy boraa se. Irkoy boraa nee: «Koy jiyoo neere, ma ni garaa bana, cindoo, ni nda ni izey m'a ka huna.»

Alyasu koy Šunem koyraa ra

⁸ Han foo Alyasu bisa Šunem koyraa ra. Woy almankoyne foo goo no din, a na Alyasu gaabi a ma kaa ka ŋaa nga do. Za hanoo din, waati kul kanj Alyasu ga bisa koyraa din ra, a ga koy woyoo woo do ka ŋaa.

⁹ Woyoo nee nga kurjoo se: «Ay ga naanay ka bay kanj aroo woo kanj waati kul a ga bisa ir do man'ti kala Irkoy boro henanante.»

¹⁰ Nanj ir ma hugu-ize cin sooraa bonj, ir ma daari, nda taabal, nda gorohaya, nda fitilla danj a ra, woo ra waati kul kanj a ga bisa, a ga zunbu a ra.»

¹¹ Han foo Alyasu kaa koyne, a žigi ka koy kani sooraa hugoo ra.

¹² Alyasu nee nga tamoo Gehazi se: «Koy ciya Šunem woyoo din se.» Gehazi n'a cee, a kaa Alyasu do.

¹³ Alyasu nee Gehazi se: «Nee woyoo se kanj a hanse ka nga bonj zaa ka kay ir se, macin no ir ga hin k'a tee a se? A mma baa ir ma šelan kokoyoo se wala wongu-izey jineboraa se nga maaganda?» Woyoo n'a zaabi ka nee: «Ay goo baani ra ay jamaa ra.»

¹⁴ Alyasu nee: «Macin no ir m'a tee a se?» Gehazi nee: «Aywa, a sii nda ize, kurjoo mo žen.»

¹⁵ Alyasu nee: «Ciya a se.» Gehazi ciya a se, woyoo kaa, a kay hugoo mijoo ga.

¹⁶ Alyasu nee a se: «Yeeši dimmaa woo ga, n'ga duu iz'aru.» Woyoo nee: «Kalaa, kalaa alfagaa, Irkoy boraa, masi ni konjāa darga.»

¹⁷ Woyoo tee alhaamidu, a na iz'aru hay yeeši dimmaa din da ga nda takaa kanj nda Alyasu n'a har a se.

Alyasu na Šunem woyoo iz'aroo kanj buu hunandi

18 Zankaa beeri. Han foo a fatta ka koy nga baabaa do, hegaykey do.

19 A nee nga baabaa se: «Ay boṅoo, ay boṅoo!» Baaboo nee goykey affoo se kaṅ a ma koy nda a naṅoo do.

20 Goykaa n'a zaa ka koy nda a naṅoo do, zankaa cindi naṅoo cewey boṅ hala zaarikayaa ra, woo banda ga, a buu.

21 Woyoo žigi nda zankaa soorohugoo boṅ, a koy zankaa kanandi Irkoy bora a Alyasu daaroo boṅ, a na hugoo miṅoo daabu a ga, a fatta ka koy.

22 A na nga kurṅoo cee ka nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, ma ni tamey affoo nda farka woyey affoo sanba kate ya ne, hala ay ga zuru ka koy dii Irkoy bora a, de ya willi kate.»

23 Nga kurṅoo nee a se: «Macin se n'ga baa ma koy a do hō? Man'ti handu taagaa jingaroo no, man'ti hunanzamzaaroo no.» Woyoo nee: «Man'ti baffoo no.»

24 A na farkaa soolu, a nee nga tamoo se: «Farkaa boy, ir ma koy! Mas'ay ka kay fondaa ra nda man'ti agay k'a har ma ne.»

25 Woyoo koy Irkoy bora a do Karmel tondi hondoo ga. Irkoy bora a g'a honnay nongu mooro ra, a nee nga tamoo Gehazi se: «Šunem woyoo ti woo.»

26 Zuru ka koy a kubay, m'a hāa wala a ga saabu, wala nga kurṅoo da nda nga zankaa ga saabu.» Gehazi koy, woyoo nee a se: «Baani de.»

27 Za kaṅ woyoo too kate Irkoy bora a jere hondoo boṅ, a na Irkoy bora a cewey dii. Gehazi man woyoo k'a hibi, amma Irkoy bora a nee: «Fay nda a, binoo mm'a maray. Abadantaa mana woo cebe ya ne, a man'a bayrandi ya ne.»

28 Woyoo nee Alyasu se: «Ay koyoo, ya nka iz'aru wiri ni ga wala? Ya na nee ma ne kaṅ mas'ay darga wala?»

29 Alyasu nee Gehazi se: «Ni gamoo haw, m'ay goboo zaa ni kaboo ra, ma koy. Nda n'na boro kubay, mas'a foo, nda boro na ni foo, masi tuuru a se. M'ay goboo daṅ zankaaroo ndumoo ga.»

30 Amma zankaa jaa nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kaṅ ga huna maapoo nda ni hunday maapoo kaṅ ay si ni naṅ kul.» Alyasu tun ka koy a bande.

31 Gehazi n'i jin, a na Alyasu goboo daṅ zankaa ndumoo ga. Baffoo mana tee, boro mana maa zankaa jinde, zankaa mana juuti. Gehazi willi ka Alyasu kubay ka alhabar daṅ a ra ka nee: «Zankaa mana tun de.»

32 Waatoo kaṅ Alyasu too hugoo do, a gar zankaa buu, a ga kani nga daaroo boṅ.

33 A huru hugu-izoo ra, a na ganboo daabu ngi boro hinkaa ga, a na Abadantaa ṅaaray.

34 A žigi daaroo boṅ ka nga boṅ šerre zankaa ga, a na nga miṅoo daṅ miṅoo ga, ka nga moṅey daṅ moṅey ga, ka nga kabey daṅ kabey ga. A cindi a ga gunguma zankaa ga, zankaa hamoo šintin ka koron.

35 Woo banda ga, Alyasu tun ka dira hugoo gandoo kul bande jina a žigi ka yee ka gunguma zankaa ga. Zankaa tiššaw hala cee iyeye, a na nga moṅey feeri.

36 Alyasu ciya Gehazi se ka nee a se kaṅ a ma koy ciya Šunem woyoo se. Gehazi ciya a se, a huru Alyasu do. Alyasu nee a se: «Ni izoo zaa.»

37 Woyoo kaa, a kaṅ Alyasu cewey cire, a na nga kanjey sonbu laboo ra a jine ka nga iz'aroo zaa ka fatta ka koy.

Alyasu na ṅaahayaa henanandi

³⁸ Waati tee kanj Alyasu willi Gilgal koyraa ra. Ka gar heray tee gandaa ra. Annabey kondaa borey kaa ka marga Alyasu jine. Alyasu nee nga tamoo se: «Kusu beeroo deke, ma nyaayan hina annabey kondaa borey se.»

³⁹ Annabey affoo fatta ka koy hawsaa ra ka dumari-izeyanj ceeci, a kanj ganji alanebnaa ga, a zaa izey ra ka nga kaayoo too. Waatoo kanj a too hugey, a n'i dunbu-dunbu k'i danj kusoo ra kanj dekanji, ka gar boro kul si bay haya kanj no.

⁴⁰ Waatoo kanj i taasa borey se, za i n'a taba, nga no i kaati ka nee: «Ya Irkoy boraa, woo ga boro wii.» I mana hin k'a nya.

⁴¹ Alyasu nee: «Wa kate ya ne farin.» I kate nda a. A n'a danj kusoo ra. A nee i se kanj i ma taasa ka borey noo i ma nya. Kanj woo tee, nyaayanoo mana haya hasara boro kul se koyne.

Alyasu na boro zangu (100) njandi

⁴² Han foo aru foo kaa ka hun Bal-Sališa koyraa ra. A kate nga faaroo ize jina-jinawey k'i noo Irkoy boraa se: orž takula waranka (20), nda taasu taaga saaku. Alyasu nee: «I noo jamaa se i ma nya.»

⁴³ Nga tamoo n'a zaabi ka nee: «Taka foo nda ay ga hin ka takulawey wey zamna boro zangu (100) se?» Alyasu nee: «I noo i se i ma nya, zama hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: «I ga nya hala i ma cindoo nanj.»»

⁴⁴ Tamoo n'i noo takulawey. I nya hala i na cindoo nanj, ka sawa nda šennoo kanj Abadantaa n'a har.

5

Alyasu na Namanj jiraa benandi a ga

¹ Siiri gandaa kokoyoo wongu-izey jineboraa maapoo ti Namanj. Boro beeri no nga koyoo se, a ga hanse k'a beerandi, zama Namanj ka kate Abadantaa ma Siiri borey ma zaame. Wongaari no, amma jiraykoyini no.

² Han foo, Siiri borey fatta ka koy koma, i kanj Izirayel gandaa nongu ga, i na woy soogo foo dii ka koy nda a. Woy soogaa woo tee goykaw-ize Namanj wandoo se.

³ Han foo woy soogaa nee woy beeroo se: «He! Nda a gar ay koyoo nka koy annaboo do kanj goo Samari koyraa ra, a ga nga jiraa benandi a ga.»

⁴ Namanj koy nga koyoo do ka šennoo har a se kanj woy soogaa kanj hun Izirayel gandaa ra n'a har.

⁵ Siiri kokoyoo nee Namanj se: «Aywa, tun ka koy. Ay ga ni noo bataga Izirayel kokoyoo se.» Waatoo kanj Namanj ga koy, a na nzorfu kaaray kilo zangu hinza (300) cine zaa nga bande, nda wura kilo woydu (60), nda jingar darbay woy (10).

⁶ A koy nda batagaa k'a noo Izirayel kokoyoo se. Siiri kokoyoo nka nee batagaa ra: «Agay ka batagaa woo hantum k'a noo ay tamoo se kanj ti Namanj, a ma koy a noo ma ne, hala ma nga jiraa noo baani.»

⁷ Waatoo kanj Izirayel kokoyoo na batagaa caw, a na nga darbayew kottu, a nee: «Agay ti Irkoy kanj ga boro wii wala k'a hunandi, kanj se a ga boro sanba ay do ka nee kanj ya boraa jiraa noo baani? War ma bay kanj wongu no a ga ceeci ay ga.»

⁸ Waatoo kanj Irkoy boraa Alyasu maa kanj Izirayel kokoyoo na nga darbayew kottu, a danj i ma nee kokoyoo se: «Macin se n'ga ni darbayew kottu? Ay g'a wiri ni ga, nanj a ma kaa ay do, a ga kaa ka dii kanj annabi goo Izirayel gandaa ra.»

9 Naman̄ kaa nda nga baryey nda nga bari torkaa ka kay Alyasu hugoo mijoo ga.

10 Alyasu na boro foo sanba a do ka nee a se kan̄ a ma koy miti cee iyee Žurdeŋ isaa ra, a ga duu baani, a ga henan.

11 Waatoo kan̄ Naman̄ maa ůennoo woo, a futu, a koy, a ga nee: «Ya mma hongu kan̄ nga hunday ga fatta ka kaa ay do, ka nga Koyoo Abadantaa maapoo cee ay ga, ka nga kaboo zinji-zinji doroo ga, ka jiraa noo baani.

12 Adiŝi Damas koyraa isawey kan̄ ti Abana nda Parpar nka mana baa Izirayel harey kul wala? Ya nka si hin̄ ka koy jumay i ra ka henan? A na nga dumaa bere ka koy nda bineŋaayan.»

13 Amma nga tamey too a do ka nee a se: «Ay baabaa, nda a gar annaboo nka nee kan̄ ma haya ůenda tee, ni nka s'a tee wala? Soko nda a nee ma ne hinne kan̄ ma koy jumay, n'ga henan.»

14 Woo ra Naman̄ doo ka koy miti cee iyee Žurdeŋ isaa haroo ra ka hayaa tee kan̄ Irkoy bora a n'a har. Kan̄ a na woo tee, a duu baani, gaahamoo tee ma nee zanka gaaham, a henan.

15 Naman̄ nda nga hangakey kul willi ka koy Irkoy bora a do. Waatoo kan̄ a too, a kay annaboo jine ka nee a se: «Sohō ay bay kan̄ aduŋna kul ra Koy sii no nda man'ti Izirayel Koyoo. Aywa sohō, suuri ma hayaa dii kan̄ agay, ni tamoo g'a noo ma ne.»

16 Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga ůee nda Abadantaa kan̄ ga huna, kan̄ se ay ga goy maapoo, ay si haya kul taa.» Naman̄ n'a suurandi, amma a mana yadda.

17 Naman̄ nee: «Nda ni wanji, adiŝi ay g'a wiri ni ga, ya duu ni gandaa laboo ra haya kan̄ ga too lanbaana fadda hinka jeeje, zama ay si yee ka sargari kukurante, wala sargari kaa koy kul se nda man'ti Abadantaa.

18 Amma yala Abadantaa ma haya foo yaafa agay nga tamoo se kan̄ ti: waati kul kan̄ ay koyoo, ay kokoyoo ga huru nga koyoo Rimon̄ hugoo ra ka sujudu, a si dibi kala ay kaboo ga, woo ra agay mo ga sujudu a se. Nda ay koy sujudu Rimon̄ hugoo ra, yala Abadantaa ma agay, ni tamoo yaafa.»

19 Alyasu nee a se: «Koy nda baani.»

Gehazi zanbaroo

Woo ga, Naman̄ koy. A mana hanse ka mooru

20 kan̄ Alyasu, Irkoy bora a tamoo kan̄ ti Gehazi nee nga boŋ se: «Nga ne, Siiri bora a Naman̄ hayaa kul kan̄ a kate a, ay koyoo n'i kul nan̄ a kone, a mana yadda ka haya kul dii a ga. Ay ga ůee nda Abadantaa kan̄ ga huna maapoo, ay ga zuru a bande ka duu a ga haya.»

21 Gehazi na Naman̄ gaarandi. Naman̄ g'a honnay a goo ma kaa, a sar ka hun nga bari torkaa ra ka koy a kubay. A nee a se: «Baani?»

22 Gehazi nee: «Baani de. Ay koyoo k'ay donto ya kaa ka nee ma ne kan̄ annabey ra soogo hinka hun Efrayim tondi hondey ra ka kaa nga do, a nee kan̄ ma nga noo i se nzorfu kaaray kilo waranza (30), nda jingar darbay hinka.»

23 Naman̄ nee: «Suuri ma nzorfu kaaray kilo woydu (60) taa.» A n'a gaabi a m'i zaa, Naman̄ na nzorfu kaaray kilo woydu (60) daŋ foolo foofoo hinka ra k'i noo a se, nda jingar darbay hinka kan̄ a n'i noo nga tam hinka se i m'i zaa ka koy Gehazi bande.

24 Gehazi koy, waatoo kan̄ a too hondoo do, a na hayey taa tamey kone k'i jisi hugoo ra. Woo banda ga, a nee tamey se kan̄ i ma yee, i willi.

²⁵ Gehazi koy nga koyoo Alyasu do. Alyasu nee a se: «Gehazi, man ra ni hun?» Gehazi nee: «Ni tamoo mana koy nongu kul ra.»

²⁶ Amma Alyasu nee a se: «Waatoo kan aroo zunbu ka hun nga torkaa ga ka ni kubay, ni mma nee kan ay hundoo nka si dii ni wala? Sohō da ti nzorfu kaaray diiyan waati, wala darbay, wala zaytūnaa, wala alanebnaa, wala adabba buuna, wala adabba beeri, wala tamyarj nda konjayanj wala?»

²⁷ Aywa, Namañ jiraa ga bere ni nda ni hayroo ga hala abada.»

Gehazi hun Alyasu do, jiray n'a dii, gaahamoo kul bere ka kaaray sanda waa.

6

Alyasu na daaši guuroo doyandi hari bonj

¹ Han foo annabey kondaa borey nee Alyasu se: «Nongoo kan ra ir nda ni ga cere kubay ka marga ga šiita ir se.

² Nañ ir ma koy Žurdeñ isaa miñoo ga, boro foo kul ma garbundu foo zaa, ir ma nongu cin kan ra ir ga marga.» Alyasu nee: «Wa koy.»

³ Amma annabey affoo nee: «Suuri, ni nda ni tamey ma koy cere bande.» A nee: «Ay ga koy war bande.»

⁴ A koy i bande. Kan i too Žurdeñ isaa do, i na tuuriyanj dunbu.

⁵ Boro foo goo ma bundu dunbu kan nga daašoo guuroo kan haroo ra. A kaati ka nee: «He alfagaa! Woo ti goy, ya nka daašoo woo hii.»

⁶ Irkoy boraa nee a se: «Man ra a kan?» A na nongoo cebe a se. Alyasu na bundu foo dunbu k'a warra nongoo ra, a na daaši guuroo doyandi hari bonj.

⁷ Woo banda ga, Alyasu nee a se kan a m'a zaa. Aroo na kaboo šerre k'a taa.

Siiri borey ceeci ka Alyasu dii

⁸ Waati kan Siiri kokoyoo ga Izirayel wongu, a ga nga borey hāa nda ngi lakkaloo, a ga nee i se: «Ay g'ay kaloo gorandi nongu filaana ra.»

⁹ Amma Irkoy boraa danj i ma nee Izirayel kokoyoo se: «Hawgay, war masi bisa nda nongoo din here, zama Siiri borey ga doo no din.»

¹⁰ Woo ga, Izirayel kokoyoo na dontokawayan sanba nongoo kan Irkoy boraa n'a har ra i ma tugu ka nongoo monno. Woo teendi man'ti cee foo, man'ti cee hinka.

¹¹ Siiri kokoyoo alhuzun hayaa woo ra. A na nga borey cee ka nee i se: «War s'ay bayrandi boraa kan goo ir ra kan ga goy Izirayel kokoyoo se?»

¹² Boro foo i ra nee: «Kalaa, kokoyoo, boro kul si goy a se. Annabi Alyasu kan goo Izirayel no ma ba ni šenney kan n'g'i har ni kanihugoo ra har Izirayel kokoyoo se.»

¹³ Kokoyoo nee: «Wa koy a guna nongu kan ra a goo, ay ga boro sanba k'a dii.» Dontokey koy, i willi kate ka nee kokoyoo se kan Alyasu goo Dotan koyraa ra.

¹⁴ Kokoyoo na wongu-ize boobo sanba nda bariyanj nda bari torkayanj. I too cijin here, i na koyraa windi k'a danj game.

¹⁵ Irkoy boraa tamoo biya ka tun ka fatta taray. A dii wongu-ize jamaa kan na koyraa windi k'a danj game nda bariyanj, nda bari torkayanj. Tamoo koy nee Alyasu se: «Ay koyoo, cin no ir g'a tee?»

¹⁶ Alyasu n'a zaabi ka nee: «Masi hunbur, zama borey kan goo ir bande boobo nda ngi borey.»

17 Alyasu na Irkoy ñaaray ka nee: «Ay g'a wiri ni ga, Abadantaa, moñey feeri hala a ma dii.» Abadantaa na tamoo moñey feeri, a dii kanj tondi hondoo ga too met nda bariyañ kanj teendi nda nuune, nda bari torkayañ kanj teendi nda nuune kanj ga Alyasu windi k'a danj game.

18 Siiri borey koy Alyasu do. Alyasu na Abadantaa ñaaray ka nee: «Ay g'a wiri ni ga, Abadantaa, ma jamaa woo kar nda danawtaray.» Abadantaa n'i kar nda danawtaray sanda takaa kanj nda Alyasu n'a har.

19 Alyasu nee i se: «Man'ti fondaa ti woo, man'ti koyraa ti woo kanj war g'a ceeci. Wa hanga agay, ay ga war ka koy boraa do kanj war g'a ceeci.» A n'i ka koy Samari koyraa ra.

20 Waatoo kanj i huru Samari, Alyasu nee: «Abadantaa, borey wey moñey feeri hala i ma dii.» Abadantaa na moñey feeri, de i dii kanj ngi sii kala Samari gundoo ra.

21 Waatoo kanj Izirayel kokoyoo dii ey, a nee Alyasu se: «Baaba, y'i kar k'i wii wala?»

22 A zaabi ka nee: «Mas'i wii! Nda ni koy wongu nda ni takuba, wala nda ni biraa, borey kanj n'n'i dii i ga huna ka kate ey, n'g'i wii wala? Ñaayan nda hanjañ danj i jine i ma ñaa, i ma hanj, nga banda ga, i ma willi ngi koyoo do.»

23 Izirayel kokoyoo na ñaayan beeri tee i se, i ñaa, i hanj, nga banda ga, a n'i nanj i ma koy. I koy ngi koyoo do. Woo ga, komakaw jamawey kanj ti Siiri boro mana yee ka kaa Izirayel gandaa ra koyne.

Heray tee Samari koyraa ra

24 Alwaati tana ra, Ben-Hadad, Siiri kokoyoo na nga wongu-izey kul marga ka kaa ka Samari windi k'a danj game k'a dii.

25 Siiri borey gay i ga Samari dii, woo tee addalil kanj ra heray beeri tee Samari ra, hala nongu kanj ra farka boñoo, affoo hayoo tee nzorfu kaaray tamma boñ woyyaaha (80), tuuzun wiri kilo jere hayoo tee nzorfu kaaray tamma boñ guu.

26 Waati foo Izirayel kokoyoo goo ma bisa cetaa boñ, woy foo kaati a ga ka nee: «He ay koyoo, ay kokoyoo, ay faaba.»

27 Kokoyoo nee a se: «Nda Abadantaa mana ni faaba, taka foo nda ay ga ni faaba? Attam sii no, alaneb hari sii no.»

28 Kokoyoo yee koyne ka nee a se: «Macin ka duu ni?» Woyoo nee: «Woyoo woo ka nee ya ne kanj ya kate ay iz'aroo ir m'a ñaa, suba ir ga nga wanoo ñaa.»

29 Ir n'ay izoo hina k'a ñaa. Subaa ra, ay nee a se kanj a ma kate nga izoo ir m'a ñaa, a na nga izoo tugu.»

30 Waatoo kanj kokoyoo maa woyoo ñennoo, a na nga bankaarawey kottu. A goo cetaa boñ, jamaa ga dii kanj saaku kasa darbay goo jindoo ra nga kokoy darbayey cire.

31 Kokoyoo nee: «Irkoy ma goy goy ay ga ka tonton a ga, nda Šafat iz'aroo Alyasu boñoo cindi jindoo ga hō.»

Alyasu na heraa benyanoo har

32 Alwaatoo woo gar kanj Alyasu goo nga do, boro beerey goo ma goro jeroo ga. Izirayel kokoyoo na boro sanba a ma koy Alyasu do nga jine. Amma za dontokaa mana too kate no din, Alyasu nee boro beerey se: «Wa guna, boro wiikaa ka boro sanba i m'ay jindoo kaa. Nda dontokaa too kate ne ra, war ma hugoo miñoo daabu, a masi huru. War nka si maa nga koyoo cee jindey se dumaa ga?»

³³ Alyasu mma goo ma šelan kan kokoyoo dontokaa kaa a do ka nee a se kan kokoyoo nee: «Bonaa woo mana hun kala Abadantaa do, taka foo nda ay ga hin k'ay jitoo dan Abadantaa ra?»

7

¹ Alyasu nee: «Wa hanajer Abadantaa šennoo se. Hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: «Suba, alwaatoo woo da cine ga, farin kilo woy (10) hayoo ga tee nzorfu kaaray tamma foo hinne. Orž kilo waranka (20) mo hayoo ga tee nzorfu kaaray tamma foo hinne Samari koyraa mijoo ga.»»

² Sooje jalakoynoo kan goo kokoyoo bande waati kul na Irkoy boraa zaabi ka nee: «Ba nda Abadantaa na funeetayan kaa beenaa ra, woo ga hin ka tee wala?» Alyasu zaabi ka nee: «N'ga dii a nda ni moyey, amma n'si ŋaa a ra.»

Siiri borey zuru ka ngi kaloo nan

³ Alwaatoo woo gar kan aru jiraykoyne taaci goo koyraa mijoo jeroo ga, i nee cere se: «Macin se ir ga goro ne ka buuyan batu?»

⁴ Nda ir nee kan ir ga huru koyraa ra, ir ga buu, zama ŋaayan sii no din, nda ir cindi ne ra mo, ir ga buu. Nda woo no, ir ma koy Siiri borey do k'ir boŋ noo i se cee foo. Nda i n'ir nan ir ma huna, ir ga huna, nda i n'ir wii mo, a ben.»

⁵ I tun almaaroo ra ka koy Siiri borey kaloo do. Waatoo kan i too Siiri borey kaloo mijoo ga, i gar boro kul sii no.

⁶ Abadantaa ka bari torkayan jindey, nda bari kaarukaw, nda wongu-ize jama beeri jindey dan Siiri borey hanawey ra ngi kaloo ra. Woo ga, Siiri borey nee cere se: «Wa guna, Izirayel kokoyoo nka Heti borey kokoyey, nda Misira kokoyey, ngi nda ngi wongu-ize jamawey cee k'i bana i ma kaa ir ga.»

⁷ Woo ga, i tun ka zuru almaaroo ra, ka ngi kaloo nan, ka hayey kul nan ngi takaa ga, i koy ka ngi hukkumey, nda ngi baryey, nda ngi farkey kul nan ka zuru ka ngi hundey ceeci.

⁸ Waatoo kan jiraykoyney din too kaloo mijoo ga, i huru hukkum foo ra, i ŋaa i han, i na nzorfu kaaray, nda wura, nda bankaarayyan zaa ka koy i tugu. I yee ka kaa, i huru hukkum tana ra, no din mo ra i na jinayyan zaa, i koy i tugu.

Siiri borey zuruyanoo harandi Izirayel kokoyoo se

⁹ Woo banda, jiraykoyney nee cere se: «Woo kan ir goo m'a tee si boori. Alhabar boryo goo ir kone hō kan ir ga hima k'a har. Nda ir dangay ka batu hala suba subbaahi k'a har, ir ga duu zukandiyen. Sohō ir ma huru koyraa ra ka koy šennoo har kokoyoo hugoo se.»

¹⁰ I koy koyraa mijoo lakkalkey cee ka nee i se: «Ir fatta ka koy Siiri borey kaloo ra, ir gar kan boro kul sii no, n'si maa boro kul jinde. Baryey nda farkey hinne bara no i ga hawa, hukkumey goo ngi takaa ga.»

¹¹ Koyraa mijoo lakkalkey na boro cee a ma koy alhabaroo har kokoyoo hugoo ra.

¹² Kan kokoyoo maa šennoo, a tun cijinoo ra, a nee nga borey se: «Wa nan ya hayaa har war se kan Siiri borey goo m'a tee ir se. I ga bay kan heray goo ir do, woo se i hun ngi kaloo ra ka koy tugu hawsaa ra ka nee kan waati kan ir fatta ka hun koyraa ra, i g'ir dii kabe nda kabe, i ga huru koyraa ra.»

¹³ Kokoyoo borey ra, boro foo nee kokoyoo se: «Baryey kanj cindi ra, ir ma bari guu nda boro guu donto ka koy guna haya kanj goo no. Nda i koy, haya kul mana hasara ir se. Woo kanj duu Izirayel borey, nga da no ma duu ngi da, zama alfoyda mana cindi i ra. Ir m'ni nanj i ma koy guna haya kanj goo no.»

¹⁴ I na bari torka hinka nda bariyanj zaa, kokoyoo na borey sanba Siiri borey wongu-izey kaloo here, i ma koy guna haya kanj goo no.

¹⁵ I hanga ngi ceebandawey hala Žurdeŋ isaa ga. I dii kanj fondaa kul ga too nda bankaaray nda jinawey kanj Siiri borey n'i fur cahā-cahāyanoo ra. Dontokey willi kate ka deede kokoyoo se.

¹⁶ Dogoo din da, Samari jamaa fatta ka koy Siiri borey kaloo hayey haabu. Alwaatoo woo, farin kilo woy (10) hayoo tee nzorfu kaaray tamma foo hinne. Orž kilo waranka (20) mo hayoo tee nzorfu kaaray tamma foo hinne ka sawa nda Abadantaa ŝennoo.

¹⁷ Sooje jalakoynoo kanj goo kokoyoo bande waati kul, kokoyoo n'a danj koyraa mijoo ga a m'a hawgay. Jamaa wahayanoo ra i n'a motti koyraa mijoo ga hala a buu, sanda ŝennoo kanj Irkoy bora n'a har waatoo kanj kokoyoo koy a do.

¹⁸ Waatoo ti woo kanj Irkoy bora bay k'a har kokoyoo se ka nee: «Farin kilo woy (10) hayoo ga tee nzorfu kaaray tamma foo hinne. Orž kilo waranka (20) mo hayoo ga tee nzorfu kaaray tamma foo hinne, suba alwaatoo woo cine ga, Samari koyraa mijoo ga.»*

¹⁹ Amma sooje jalakoynoo kanj goo kokoyoo bande waati kul na Irkoy bora zaabi ka nee: «Ba nda Abadantaa na funeetaryanj kaa beenaa ra, woo ga hin ka tee wala?» Alyasu n'a zaabi ka nee: «N'ga dii a nda ni moŋey, amma n'si ŋaa a ra.»†

²⁰ Woo kanj a n'a har ka tee a ga: jamaa wahayanoo ra i n'a motti koyraa mijoo ga hala a buu.

8

Kokoyoo ciiti Šunem woyoo se

¹ Han foo, Alyasu nee woyoo kanj a bay ka nga izoo hunandi se: «Tun ka koy nongu tana ra, ni nda ni hugoo borey. Nongu kanj war duu a, war ma waati tee a ra, zama Abadantaa ga heray tee gandaa ra. Heray ga tee jiiri iyye.»

² Šennoo kanj Irkoy bora bay k'a har, woyoo na hanajer a se k'a tee nda takaa din da. Nga nda nga hugoo borey tun ka koy waati tee Filisti borey gandaa ra hala jiiri iyye.

³ Jiiri iyaa banda ga, woyoo willi ka hun Filisti borey gandaa ra ka kaa ka goro nga gandaa ra. A koy kokoyoo do k'a ŋaaray a ga a ma nanj nga hugoo nda nga faaroo ma willi nga ga.

⁴ A sawa nda kanj kokoyoo nda Gehazi kanj ti Irkoy bora tamoo goo ma ŝelanj, Kokoyoo mma goo ma nee Gehazi se: «Suuri, haya beerey kul kanj Alyasu n'i tee deede ya ne.»

⁵ Waatoo kanj Gehazi goo ma filla a se takaa kanj nda Alyasu na bukaw tunandi, woyoo kanj Alyasu na nga iz'aroo hunandi kaa kokoyoo do k'a ŋaaray nga hugoo nda nga faaroo ma willi nga ga. Gehazi nee kokoyoo se: «Ay koyoo, ay kokoyoo, woyoo hunday ne ti woo, izoo kanj Alyasu n'a hunandi mo ne.»

* 7:18 7.18 Sorro 1na. † 7:19 7.19 Sorro 2to.

⁶ Kokoyoo na woyoo hãa. Woyoo n'a deede a se. Kokoyoo na nga goykaw beeri foo ðaŋ woyoo bande kaŋ a ma koy haya kul kaŋ ti woyoo wane yeeti woyoo se. Albaha kul kaŋ duwandi faaroo ra za woyoo koy hala hõ mo ma yeetandi a se.

Hazayel na annabi Alyasu kubay

⁷ Han foo Alyasu koy Damas koyraa ra. Waatoo woo gar Ben-Hadad, Siiri kokoyoo ga wirci. Boroyaŋ n'a noo alhabar ka nee: «Irkoy bora a kaa ne ra.»

⁸ Siiri kokoyoo nee Hazayel se: «Haya zaa, ma koy a tee gomni Irkoy bora a se. Ma nee a se kaŋ a ma Abadantaa ibaayoo ceeci wala ay ga tun wircoo woo ra.»

⁹ Hazayel koy Alyasu do, a na haya zaa Damas koyraa haya henney kul ra ka koy Alyasu gomni nda ey. A na jinawey kul jeeje yoo woytaaci (40) ga. Kaŋ a too, a kay Alyasu jine ka nee a se: «Ni zankaa Ben-Hadad kaŋ ti Siiri kokoyoo k'ay sanba ya kaa ni do ka ni hãa wala nga ga tun wircoo ra kaŋ ra nga goo.»

¹⁰ Alyasu n'a zaabi ka nee: «Koy nee a se kaŋ ŝikka sii a ga tun wircoo ra. Amma nda cimi, Abadantaa nka cebe ya ne kaŋ a ga buu.»

¹¹ Dogoo ðin da, Irkoy bora a moyey kaŋji nongu foo, ndumoo si puuti, woo banda ga, a hẽe.

¹² Hazayel nee a se: «Macin se agay alfagaa ga hẽe?» Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga hẽe, zama goy futaa kaŋ n'ga kaa k'a tee Izirayel borey se no ay ga ðii a. N'ga nuune ðaŋ ngi koyrawey kaŋ kuubandi nda cete ra, n'ga ngi aru soogey wii nda takuba, ka zankey motti, ka woy alhaamidukoyney gundey kottu.»

¹³ Hazayel nee: «Agay, ni tamoo ti may kaŋ ga haya beerey wey cine tee? Ay man'ti baffoo nda man'ti hanŝi.» Alyasu nee: «Abadantaa ka cebe ya ne kaŋ ni no ma kaa ka tee Siiri gandaa kokoyoo.»

¹⁴ Hazayel hun Alyasu do ka koy nga koyoo do. Nga koyoo n'a hãa ka nee: «Macin no Alyasu n'a har ma ne?» A zaabi ka nee: «A bayrandi ya ne kaŋ ŝikka sii a ra n'ga tun wircoo ra.»

¹⁵ Nga subaa ra, Hazayel na gumtaafe foo zaa k'a sufa hari ra k'a gum kokoyoo ndumoo ga k'a hewguba, a buu. Hazayel tee kokoy dogoo ra.

*Waatoo kaŋ Žoram ga Žuda laama
(Taarikey 2to 21.2-20)*

¹⁶ Akab iz'aroo Žoram laamaa jiiri guwantoo ra Izirayel boŋ, ka gar Žozafat ga tee Žuda gandaa se kokoy, Žoram, Žozafat iz'aroo tee Žuda se kokoy.

¹⁷ Jiiri waranza cindi hinka (32) bara a se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri yaaha tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem.

¹⁸ A hanga Izirayel kokoyey fondaa, sanda takaa kaŋ Akab hugoo n'a tee, zama Akab ize woy no a hiiji a, a na goy futu tee Abadantaa jine.

¹⁹ Amma Abadantaa mana yadda ka Žuda halaci, nga tamoo Dawda maaganda, zama a nka allaahidu zaa Dawda se kaŋ nga ga naŋ nga hayroo boro ma cindi kokoytaraa ra waati kul.

²⁰ Žoram kokoytaraa waatoo ra, Edom borey ture, i na kokoy gorandi ngi boŋ se ka nee kaŋ ngi si goro Žuda hinoo cire koyne.

²¹ Žoram nda nga bari torkawey kul koy Sayir koyraa ra. Cijin here a tun ka kaŋ Edom borey ga k'i wongu, Edom borey na Žoram nda nga bari

torka bonkoyney kuubi k'i dan game. Amma Žoram wongu-izey zuru ka koy ngi do.

²² Za woo ga, Edom borey ture ka hun Žuda hinoo cire hala hō. Waati follokaa din ra Libna koyraa mo ture.

²³ Žoram teegoyey cindey, hayey kul kan a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²⁴ Woo banda ga, Žoram koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga hayragey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Akaziya tee kokoy dogoo ra.

*Waatooy kan Akaziya ga Žuda laama
(Taarikey 2to 22.1-6)*

²⁵ Akab iz'aroo Žoram laamaa jiiri woy cindi hinkantoo (12to) ra Izirayel bon, Žoram iz'aroo Akaziya tee Žuda gandaa se kokoy.

²⁶ Jiiri waranka cindi hinka (22) bara Akaziya se waatooy kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri foo tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maano ti Atali, Izirayel kokoyoo Omri haama no.

²⁷ Akaziya hanga Akab hugoo borey dira takaa bande. A na goy futu tee Abadantaa jine sanda Akab hugoo borey kan ra a koy hiiji.

²⁸ Nga nda Akab iz'aroo Žoram koy Siiri kokoyoo Hazayel wongu Ramot kan goo Galad gandaa ra. Siiri borey na Žoram maray.

²⁹ Kokoyoo Žoram willi kate Žizreyel ka nongey safar kan Siiri borey n'i maray a ra Rama koyraa ra waatooy kan a ga Hazayel Siiri kokoyoo tangam. Žuda kokoyoo Akaziya kan ti Žoram iz'aroo koy Akab iz'aroo Žoram guna Žizreyel nga wircoo waati.

9

Žehu goro kokoytaraa ra

¹ Han foo annabi Alyasu ciya annabey kondaa borey affoo se ka nee a se: «Ni gamoo haw, ma jii kulbaa woo zaa, ma koy Ramot koyraa ra kan goo Galad gandaa ra.

² Nda ni too no din, ma Žehu dogoo ceeci, baaboo ti Žozafat, kaagoo ti Nimši. A cee ka hun nga borey ra ka koy nda a hugu ra, ni nda nga hinne.

³ Ma jii kulbaa zaa, ma jiyoo doori bonjoo ga ka nee a se kan hayaa ne kan Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: «Ay ga ni yon ma tee Izirayel se kokoy.» Woo banda ga, ma hugoo mijoo feeri ka cahā ka zuru ka hun no din.»

⁴ Zankaaroo kan ti annabi soogaa koy Ramot kan goo Galad gandaa ra.

⁵ Waatooy kan a too no din, a gar kan wongu-izey jineborey goo ma goro. Annabi soogaa nee: «Bonkoynoo, ay goo nda ma ne šenni.» Žehu nee: «Ir kul ra, may ga ni goo?» A nee: «Ni hunday, bonkoynoo.»

⁶ Žehu tun ka huru hugoo ra nda a. Annaboo na jii doori bonjoo ga ka nee a se: «Hayaa ne kan Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Ay ga ni yon ka ni tee Abadantaa jamaa Izirayel kokoyoo.

⁷ N'ga ni koyoo Akab hugoo borey kul halaci, woo ra ay tam annabey kan Žezabel n'i wii nda Abadantaa tamey kul kan a n'i wii, ay g'i kul wiiyanoo alhakoo kaa a ra.

⁸ Akab hugoo kul ga kaa ka halaci. Aru kul kan ti Akab boro, a ma tee tam wala borcin, ay g'i kul kaa Izirayel ra.

9 Hayaa kaŋ ay n'a tee Nebat iz'aroo Žeroboham hugoo ga, nda Ahiya iz'aroo Bayeša hugoo ga, nga dumoo no ay g'a tee Akab hugoo ga.

10 Hanšey ga kaa ka Žezabel hamoo ŋaa Žizireyel faaroo ra. Ba boro si duwandi k'a fiŋi.» Kaŋ annaboo na woo har ka ben, a na hugoo mijoo feeri ka zuru ka koy.

11 Waatoo kaŋ Žehu koy nga koyoo borey cindey do, i n'a hāa ka nee: «Baani? Macin se hollokomoo woo kaa ni do?» Žehu n'i zaabi ka nee: «War hunday ga bora a woo dumoo nda nga šenney bay.»

12 Amma i nee Žehu se: «Taari no, hayaa har ir se kaŋ tee.» Žehu nee: «Aywa, hayaa kaŋ a n'a har ya ne ti, a nee: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: "Ay ga ni yon ka ni tee Izirayel se kokoy."»

13 Woo ga, Žehu nka woo har hinne, i kul cahā ka ŋi darbawey kaa k'i dan Žehu cewey cire tintimoo ga. Woo banda ga, i na hilli hēenandi ka kaati ka nee: «Žehu ti kokoy!»

Žehu hawandifutay Žoram, Izirayel kokoyoo ga

14 Žozafat iz'aroo Žehu, Nimši haamaa hawandifutay Žoram ga. Woo gar, Žoram nda Izirayel wongu-izey kul ga Ramot koyraa lakkal kaŋ goo Galad gandaa ra, Siiri borey kokoyoo Hazayel maaganda.

15 Amma kokoyoo Žoram willi kate Žizireyel ka nongey safar kaŋ Siiri borey n'i maray waatoo kaŋ a ga Siiri kokoyoo Hazayel tangam. Žehu nee nga cerey cindey se: «Nda war ga baa war m'ay faaba, war boro kul masi fatta koyraa ra ka koy Žizireyel ka hayaa har kaŋ tee.»

16 Woo banda ga, Žehu huru nga bari torkaa ra ka koy Žizireyel, zama Žoram goo no din a ga kani. Žuda kokoyoo Akaziya mo kaa ka Žoram guna.

17 Žizireyel koyraa lakkalkaa kaŋ goo soorohugu kukoo boŋ ga dii Žehu kaŋ goo ma kaa nda jamaa, a nee: «Ay ga dii jama.» Žoram nee a se: «Bari kaarukaw donto a ma koy a kubay k'a hāa wala baani.»

18 Bari kaarukaa koy Žehu kubay, a nee a se: «Kokoyoo nee kaŋ wala baani no wala?» Žehu nee a se: «Ni baa foo? Kaa ka hanga ay bande.» Koyraa lakkalkaa bayrandi kaŋ dontokaa koy hala i do, a sii ma willi kate.

19 Žoram dan kaŋ bari kaarukaw tana ma koy. Nga mo koy i do ka nee i se: «Kokoyoo nee kaŋ wala baani no wala?» Žehu nee nga mo se: «Ni baa foo? Kaa ka hanga ay bande.»

20 Koyraa lakkalkaa yee koyne ka bayrandi kaŋ dontokaa woo mo koy hala i do, a sii ma willi kate. Ŋi boŋkoynoo ga torka zurandi ni mma nee Nimši haamaa Žehu, zama a mm'a zurandi ni mma nee hollokom.

21 Žoram nee: «W'ay torkaa soolu.» I na nga torkaa soolu. Izirayel kokoyoo Žoram nda Žuda kokoyoo Akaziya, i kul fatta nda ŋi torkawey ka koy Žehu kubay. I koy a gar Žizireyel bora a Nabot faaroo ra.

Žehu na Žoram, Izirayel kokoyoo wii

22 Za kanj Žoram dii Žehu, a nee a se: «Žehu, baani?» Žehu nee a se: «Taka foo baani? Baani sii no, kullihinne ni naa Žezabel ga izefututaray* nda cerkawtaray boobo tee.»

23 Žoram willi, a zuru, a nee Akaziya se: «Akaziya, hawgay, zambayan no!»

24 Žehu na nga biraa zaa ka Žoram kar jesey game, biraw-izoo fatta nda binoo here, Žoram daaru ganda nga bari torkaa ra.

25 Žehu nee sooje jalakoynoo kanj g'a lakkal kanj ti Bidkar se: «Bukaa zaa, ma koy a warra Žizireyel bora Nabot faaroo ra, zama n'ga hongu waatoo kanj agay nda ni goo torkaa ra nga baabaa Akab bande, Abadantaa nka šelanj a ga ka nee:

26 <Bi ay dii Nabot nda nga iz'aroo kuroo kanj n'n'a mun, nga cine no ay g'a tee ni mo se faari follokaa woo da ra. Agay, Abadantaa k'a har.>† Woo maaganda se, a zaa k'a warra faaroo ra, ka sawa nda Abadantaa šennoo.»

Žehu na Akaziya, Izirayel kokoyoo wii
(Taarikey 2to 22.7-9)

27 Waatoo kanj Žuda kokoyoo Akaziya dii woo, a zuru ka Bet-Ganj koyraa fonda zaa ka koy. Žehu n'a gaaray. Žehu kaati ka nee nga borey se: «Wa nga mo kar.» I n'a kar nga bari torkaa ra fonda ra kanj ga žigi ka koy Gur koyraa ra kanj goo Ibleyam koyraa jere.‡ Akaziya zuru ka koy Megido koyraa ra ka buu no din.

28 Nga borey koy a danj torka ra ka koy nda a Žerizalem. I n'a sutura nga saaraa ra nga baabey jere Dawda koyraa ra.

29 Akab iz'aroo Žoram laamaa jiiri woy cindi faantoo (11to) ra, Žoram iz'aroo Akaziya tee Žuda ganda se kokoy.

Žezabel buuyanoo

30 Woo banda ga, Žehu koy Žizireyel koyraa ra. Kanj Žezabel maar'a, a na fina danj nga moyey ga, a na nga himbirey hanse ka boori ka kay nga soorohugoo funeetaraa ra, a ga guna.

31 Žehu mma too koyraa mijnoo ga kanj Žezabel kaati ka nee: «Baani ka kate ni, Zimri taaga§, ni koyoo wiikaa?»

32 Žehu na boŋoo jer ka funeetaraa guna, a nee: «May bara ay bande? May no?» Kokoyoo goykaw beerey hinka wala hinza fuuni ka Žehu guna ganda.

33 Žehu nee i se: «W'a warra ganda ne.» I na Žezabel warra nda funeetaraa ganda, kuroo say cetaa nda baryey ga. Žehu n'a motti.

34 Žehu huru kokoy hugoo ra, a ŋaa, a hanj. Woo banda ga, a nee nga borey se: «Wa koy huga nda woy dangantaa woo bukaa, war m'a sutura, zama kokoy ize no.»

35 I koy nee kanj ngi mm'a sutura, amma i mana haya kul gar a ra kala boŋkurunboo, nda cewey, nda kabetaamey.

* 9:22 9.22 Man'ti gaaham here no, laadir janjay no Irkoy here. † 9:26 9.26 Kokoyey 1na 21.19.

‡ 9:27 9.27 «Wa nga mo kar.» I n'a kar nga bari torkaa ra fonda ra kanj ga žigi ka koy Gur koyraa ra kanj goo Ibleyam koyraa jere. Ebere šenni ra, almaganaa faa ti «Wa nga mo kar nga bari torkaa ra fonda ra kanj ga žigi ka koy Gur koyraa ra kanj goo Ibleyam koyraa jere.» § 9:31 9.31 Kokoyey 1na 16.8-20.

³⁶ I willi kate ka hayaa har Žehu se kaŋ ngi dii a. A nee: «Šennoo no kaŋ Abadantaa n'a har nda nga tamoo Ilyasu, Tišib bora a miŋnoo. A nka nee: <Hanšey ga kaa ka Žezabel hamoo ŋaa Žizireyel faaroo ra.*

³⁷ Žezabel bukaa ga tee sanda žiibi Žizireyel faaroo ra hala nongu kaŋ ra boro si hin ka nee kaŋ Žezabel no.»

10

Žehu na Akab hugoo borey kul wii

¹ Akab goo nda iz'aru boro wooye (70) kaŋ goo Samari koyraa ra. Žehu na batagayan hantum kaŋ a n'i sanba Samari, i ma koy i noo Žizireyel koyraa boŋkoyney se, nda boro beerey, nda borey kaŋ ga huga nda Akab izey biiriyanoo. A nka nee batagawey ra:

² «Aywa, nda batagaa woo too war do, zama war koyoo iz'arey goo war do, nda bari torkawey, nda baryey, nda koyra gaabantaa, nda wongu jinayyan,

³ war koyoo iz'arey kul ra, war ma boro henna a guna kaŋ ga haya bay, war m'a gorandi kokoytaraa ra baaboo dogoo ra. Woo banda ga, war ma tangam war koyoo hugoo se.»

⁴ Kaŋ borey na batagawey wey caw, i hanse ka hunbur, i nee cere se: «Nga ne, nda kokoy hinka mana hin ka kay Žehu jine, ir no ma hin ka kay wala?»

⁵ Woo ga, kokoyoo hugoo goykey jineboraa, nda koyraa boŋkoynoo, nda boro beerey, nda borey kaŋ ga huga nda Akab iz'arey biiriyanoo sanba ka nee Žehu se: «Ir man'ti kala ni tamey, haya kul kaŋ n'n'a har, ir g'a tee. Ir si boro kul gorandi kokoytaraa ra, haya tee kaŋ kan ma ne.»

⁶ Žehu yee koyne ka bataga hantum i se ka nee: «Nda war sii kala ay bande, nda war ga haŋajer ay šennoo se, wa arey kaŋ ti war koyoo iz'arey kul boŋey dunbu ka kate ey ya ne Žizireyel koyraa ra suba dimmaa woo da cine ga.» Woo gar, kokoyoo iz'aru wooyaa (70) goo koyraa jineborey do kaŋ g'i biiri.

⁷ Waatoo kaŋ i duu batagaa, i na kokoyoo iz'arey dii, i na ngi boro wooyaa (70) jindey kaa, woo banda ga, i na boŋey dan kokondayan ra k'i sanba Žehu se Žizireyel.

⁸ Dontokaw foo kaa Žehu do ka alhabar dan a ra kaŋ ngi kate kokoyoo izey boŋey. Žehu nee: «W'i tee kanandi hinka k'i naŋ koyraa miŋnoo ga hala suba subbaahi.»

⁹ Suba subbaahoo ra, Žehu fatta kate ka kay jamaa kul jine ka nee: «War ga henan hayaa woo ra. Cimi no, agay ka hawandifutay war kokoyoo ga k'a wii. Amma borey wey kul, may k'i kar k'i wii?»

¹⁰ Woo ga, war ma bay kaŋ šenni kul kaŋ Abadantaa n'a har Akab hugoo ga si goro a mana tee. Šennoo kaŋ Abadantaa n'a har nda nga tamoo Ilyasu miŋnoo, nga no a n'a tee.»

¹¹ Akab hugoo borey cindey kaŋ goo Žizireyel, Žehu n'i kul wii. A na mo nga boro beerey, nda nga boro maaney, nda nga sargari juwalkey kul wii, hala nongu kaŋ ra a mana ba boro foo naŋ.

Žehu na Akaziya borey wii (Taarikey 2to 22.8)

* 9:36 9.36 Kokoyey 1na 21.23.

12 Woo banda ga, Žehu tun ka koy Samari koyraa ra. A goo fonda ra, kaŋ a too Bet-Eked-Kurkey-Wanoo,

13 a dii Žuda kokoyoo Akaziya boroyan no din. A n’i hãa ka nee: «War ti mayyan?» I zaabi ka nee: «Ir man’ti kala Akaziya boroyan, ir mma doo ka koy kokoyoo iz’arey nda kokoy woyoo iz’arey foo.»

14 Žehu nee nga borey se: «W’i dii i ga huna.» I n’i dii i ga huna ka koy jindey kaa Bet-Eked dayoo jere. I man’ti kala aru woytaaci cindi hinka (42). Žehu mana boro kul naŋ.

Žehu na Žonadab kubay

15 Woo banda ga, Žehu hun no din, a koy sawa nda Rekaab iz’aroo Žonadab, nga mo kaa k’a kubay. Žehu n’a foo, a n’a hãa ka nee: «Ni binoo ga henan ya ne sanda takaa kaŋ nda ay binoo ga henan ma ne wala?» Žonadab nee: «Nga no, ay binoo ga henan ma ne.» Žehu nee: «Nda ni binoo ga henan ya ne, ni kaboo daŋ ay kaboo ra.» Žonadab na nga kaboo daŋ kaboo ra. Žehu n’a žigandi nga bande nga bari torkaa ra

16 ka nee a se: «Ir ma koy, n’ga kaa ka dii hala nongu kaŋ ga ay ga baa Abadantaa.» A n’a ka koy nga bande torkaa ra.

17 Waatoo kaŋ i too Samari koyraa ra, Akab borey cindey kaŋ cindi Samari, Žehu n’i kul wii ka sawa nda ţennoo kaŋ Abadantaa n’a har Ilyasu se.

Žehu na borey kaŋ ga tooroo gana kaŋ se i ga nee Bal wii

18 Woo banda ga, Žehu na jamaa kul marga ka nee i se: «Akab na tooroo kaŋ ti Bal gana kayna, amma agay, Žehu, ay g’a gana gumo.

19 Sohō wa ciya Bal annabey kul se i ma kaa ne ay do, nda nga ganakey kul, nda nga sargari juwalkey kul, boro kul masi kuma, zama sargari beeri no ay ga y’a kaa Bal se. Bora kaa kul kaŋ kuma hundoo si cindi a ra.» Žehu mma goo ma carmay tee hala nga ma duu ka Bal ganakey wii.

20 A nee borey se: «Wa borey cee i ma margari kayante tee Bal maapoo ga.» I na borey cee.

21 Žehu na dontokawyan sanba Izirayel ganda kul ra. Boro kul kaŋ ti Bal ganakaw, i kul kaa, ba boro foo mana cindi kaŋ mana kaa. I kaa ka huru Bal tooru hugoo ra, hugoo too met, k’a dii za boŋ faa ga hala boŋ faa ga.

22 Bora kaa kaŋ ti Bal ganakey bankaarawey jineboraa, Žehu nee a se: «Borey kul kaŋ ga Bal gana noo darbay.» Bora kate darbay i se.

23 Žehu koy Bal tooru hugoo ra, nga nda Rekaab iz’aroo Žonadab. A nee Bal ganakey se: «Wa naanay ka bay kaŋ war hinne nda cere no, boro kul masi bara war ra ne kaŋ ga Abadantaa gana, Bal ganakawyan hinne no.»

24 Woo banda ga, i huru sargari kaadogoo ra ka sargari kukuranteyan nda sargari tanayan kaa. Žehu na aru woyyaaha (80) daŋ taray ka nee i se: «Borey wey kaŋ ay n’i daŋ war kabey ra, boro kaŋ ga affoo zuru, bora hundoo ga huru dogoo ra.»

25 Waatoo kaŋ i na sargari kukurantey kaa ka ben, Žehu nee lakkalkey nda sooje jalakoyney se: «Wa huru k’i kar k’i wii, ba boro foo masi hun a ra.» I huru k’i wii nda takuba. Lakkalkey nda sooje jalakoyney na ngi bukawey warra taray. Woo banda ga, i huru Bal hugoo kunehero ra.

²⁶ I na tondi toorey kaŋ kayandi fattandi Bal hugoo ra k'i warra nuune ra.

²⁷ Tondoo kaŋ ga Bal biyoo goo, i n'a kayri, i na nga hugoo mo kayri k'a tee salanga hala hō.

²⁸ Takaa woo nda Žehu na Bal ganayanoo benandi Izirayel gandaa ra.

Žehu waati kokorantaa

²⁹ Woo kul, zunubey kaŋ ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel borey dan, Žehu mana fay nda zunubey din. A mana fay nda ka wura tooru yagawey gana kaŋ goo Betel nda Dan koyrawey ra.

³⁰ Abadantaa nee Žehu se: «N'na haya tee kaŋ ga henan ay jine, n'n'a tee ka boori, hayaa kaŋ ay baa a ma duu Akab hugoo borey, n'n'a tee mo, woo se ni iz'arey ga goro Izirayel kokoytaraa ra hala alwadda taacantoo ga.»

³¹ Amma woo kul, Žehu mana Abadantaa, Izirayel Koyoo ašariyaa dii nda nga binoo kul. A mana fay nda zunubey kaŋ ra Žeroboham na Izirayel borey kaŋandi.

³² Alwaatoo woo no, Abadantaa šintin ka Izirayel gandaa nonguyan noo nga iberey se. Hazayel na Izirayel borey kar nongoo kul here ngi gandaa ra.

³³ A na Žurdeŋ isaa waynahunay here kaboo dii, za Aroyer koyraa kaŋ goo Arnoŋ haroo miŋoo ga, maanaa Galad gandaa kul nda Bašan gandaa kaŋ ra Gad borey, nda Ruben borey, nda Manase borey goo.

³⁴ Žehu teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, nda nga wongaaritaraa kul, i hantumandi Izirayel kokoyey taarikey citaaboo ra.

³⁵ Žehu koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura Samari koyraa ra. Nga iz'aroo Žowakaz tee kokoy dogoo ra.

³⁶ Waatoo kaŋ Žehu n'a tee Izirayel kokoytaraa ra Samari koyraa ra man'ti kala jiiri waranka cindi yaaha (28).

11

Atali na kokoytaraa kom

(Taarikey 2to 22.10-12)

¹ Akaziya naa Atali dii kaŋ nga iz'aroo Akaziya buu, woo se a kayandi ka kokoyoo hayrey cindey kul wii.

² Amma waatoo kaŋ i ga kokoyoo hayrey wii, kokoyoo Žoram ize woyoo Yehošeba kaŋ ti Akaziya woymaa na Akaziya iz'aroo Žowas zaa k'a kaa nga armyey ra. A koy a tugu Abadantaa hugoo kanihugoo ra, nga nda woyoo kaŋ n'a biiri. Takaa woo nda i n'a tugu k'a kaa Atali ra, woo ra a mana wiiyandi.

³ A cindi a ga tugu jiiri iddu, nga nda Yehošeba Abadantaa hugoo ra, ka gar Atali goo ma gandaa laama.

Žowas tee kokoy

(Taarikey 2to 23.1-21)

⁴ Woo banda ga, jiiri iyyantoo ra, Kari borey lakkalkey jineborey kaŋ goo aru zangu-zangu (100) jine nda lakkalkey, sargari juwalkaa Yoyada n'i cee ka koy nda ey Abadantaa hugoo ra. A na amaana dan nga nda ey game ka nee i se kaŋ i ma žee nga se ne Abadantaa hugoo ra. Woo banda ga, a na kokoyoo iz'aroo cebe i se.

⁵ A nee i se: «Hayaa ne kanj war ga kaa k'a tee: Hunanzamzaaroo hane, nda war na war goyoo šintin, war kondaa borey zamna hinza affoo ma kokoyoo hugoo lakkal,

⁶ kondaa borey zamna hinza hinkantoo ga koyraa mijoo kanj se i ga nee Sur lakkal, ihinzantoo ga cindi lakkalkey dumawey ga ka nongoo din mijoo lakkal. Koday hinzaa woo no ma kokoy hugoo lakkal ka hun cere cire.

⁷ Koday hinkaa kanj cindi kanjan si goy hunanzamzaaroo hane, ngi no ma Abadantaa hugoo lakkal kanj ra kokoyoo goo.

⁸ War ma kokoyoo kuubi nongoo kul here, boro foo kul nga wongu jinawey ma bara kaboo ra. Boro kul kanj nee kanj nga ga too war do ma wiiyandi. Nongu kul kanj ra kokoyoo koy, war ma hanga a bande.»

⁹ Wongu-ize zangu-zangu (100) jineborey na hayaa tee nda takaa kanj nda sargari juwalkaa Yoyada n'a har i se. Boro foo kul na nga borey zaa, wey kanj ga goy hunanzamzaaroo hane nda wey kanj ga zunbu hunanzamzaaroo hane, i koy sargari juwalkaa Yoyada do.

¹⁰ Sargari juwalkaa na lakkalkaw zangu-zangu (100) jineborey noo kokoyoo Dawda yaajey nda korawey kanj goo Abadantaa hugoo ra.

¹¹ Lakkalkey kul kay, ngi wongu jinawey goo kabey ra Abadantaa hugoo kabe gumaa here ka koy hala iwaawaa here, sargari tonadogoo nda Abadantaa hugoo here ka kokoyoo kuubi k'a bere.

¹² Yoyada na kokoyoo iz'aroo ka koy taray ka kokoy fuulaa danj bonoo ra, k'a noo seedetaraa tiiraa. I n'a yon k'a tee kokoy. Borey kobi-kobi ka kaati ka nee: «Kokoyoo kaboo ma gay a ra!»

¹³ Kanj Atali ga maa lakkalkey nda jamaa kaatoo, a koy jamaa do Abadantaa hugoo ra.

¹⁴ A goo ma guna kanj a ga dii kokoyoo goo ma kay Abadantaa hugoo tintimoo ga ka sawa nda alaadaa. Sooje bonkoyney nda laati beeri karkey goo kokoyoo jere. Gandaa jamaa kul ga naali. Laati beeri karkey ga laatey kar. Kanj Atali dii woo, a na nga darbawey kottu ka kaati, a nee: «Zanbayan ti woo, zanbayan ti woo.»

¹⁵ Sargari juwalkaa Yoyada na wongu-ize zangu-zangu (100) jineborey kanj goo wongu-ize jamaa jine yaamar ka nee i se: «W'a dii k'a fattandi taray Abadantaa hugoo ra, borey game, boro kanj hanga a, war m'a wii nda takuba.» Sargari juwalkaa nka nee kanj a masi wiiyandi Abadantaa hugoo ra.

¹⁶ I n'a dii, i n'a ka koy kokoyoo hugoo ra nda fondaa kanj baryey g'a zaa, i n'a wii no din.

¹⁷ Sargari juwalkaa Yoyada na amaana danj Abadantaa, nda kokoyoo, nda jamaa game hala i ma tee Abadantaa jamaa. A yee koyné ka amaana danj kokoyoo nda jamaa game.

¹⁸ Gandaa borey kul koy huru Bal tooru hugoo ra k'a kayri. I na sargari tonadogey, nda assuurawey kayri-kayri hala i ben, i na Bal sargari juwalkaa kanj ti Mattan wii sargari tonadogey kanj kayri jere. Sargari juwalkaa Yoyada na boroyan danj i ma Abadantaa hugoo lakkal.

¹⁹ Woo banda ga, a na wongu-ize jineborey kanj goo wongu-ize zangu-zangu (100) jine, nda Kari borey, nda lakkalkey cindey, nda gandaa borey kul zaa. I na kokoyoo ka hun Abadantaa hugoo ra ka bisa nda lakkalkey hugoo mijoo, ka koy nda a kokoy hugoo ra. Waatoo kanj i too no din, a goro kokoy gorodogoo ra.

²⁰ Gandaa borey kul yafarhã, koyraa lakkalkanay. Haya kanj ti Atali, i n'a wii nda takuba kokoyoo hugoo ra.

12

Waatoo kanj Žowas ga Žuda laama (Taarikey 2to 24.1-3)

¹ Jiiri iyye bara Žowas se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra.

² A mana goro fuulaa ra kala kokoyoo Žehu laamaa jiiri iyyantoo ra. A na jiiri woymaaci (40) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanjoo maanjoo ti Sibiya, a si hun kala Ber-Šeba koyraa ra.

³ Žowas na haya tee kanj ga henan Abadantaa jine nga hunaroo kul ra, zama sargari juwalkaa Yoyada mm'a cawandi.

⁴ Amma woo kul, a mana tooru ganadogey derandi. Jamaa ga koy a ga ka sargariyanj kaa, ka dugu dullandi tooru ganadogey ra.

Žowas na Abadantaa hugoo hanse (Taarikey 2to 24.4-14)

⁵ Han foo Žowas nee sargari juwalkey se: «Nzorfu kaaraa kul kanj borey ga kate a Abadantaa hugoo ra sanda hayey kanj danjandi jere ga Abadantaa se kanj ti: nzorfoo kanj ga day ka bar, nda nzorfoo kanj na boro sawal ka sawa nda nga hayoo, nda nzorfoo kul kanj borey ga kate a nda ngi boj Abadantaa hugoo ra,

⁶ sargari juwalkey m'i dii, boro foo kul ma nga heroo borey wanoo dii. Nongu kul kanj waaru Abadantaa hugoo ra, i m'a hanse nda a.»

⁷ Amma Žowas laamaa jiiri waranka cindi hinzantoo (23to) ra, sargari juwalkey mana hugoo waarey hanse.

⁸ Kokoyoo Žowas na sargari juwalkaa Yoyada nda sargari juwalkey jerey cee ka nee i se: «Macin se war mana Abadantaa hugoo nongey kanj waaru hanse? Sohō nzorfoo kanj war g'a dii war borey ga, war masi yee k'a dii war boj se, amma war mm'a danj hugoo waarey hanseyanoo ra.»

⁹ Sargari juwalkey yadda kanj ngi si yee ka nzorfu dii jamaa ga, ngi si yee ka huga nda hugoo waarey hanseyanoo.

¹⁰ Sargari juwalkaa Yoyada na ceesu foo zaa, a na fun kaa a ra k'a jisi sargari tonadogoo jere, kabe gumaa here, nda boro ga huru Abadantaa hugoo ra. Sargari juwalkey kanj ga hugoo jindoo lakkal ga nzorfoo kul kanj borey ga kate a Abadantaa hugoo do danj ceesoo ra.

¹¹ Nda i dii kanj nzorfu boobo huru ceesoo ra, kokoyoo hantumkaa ga kaa, nga nda sargari juwalkaw beeroo, i ga nzorfoo kanj katandi Abadantaa hugoo do kabu k'a danj saakey ra.

¹² Woo banda ga, i ga nzorfoo kanj kabandi noo Abadantaa hugoo goyey jineborey se. I ga Abadantaa hugoo goykawyanj kanj ti bundu goykey, nda cinakey bana nda a,

¹³ nda albannawey, nda tondi hoykey. I ga bundu mo day nda a, nda tondi hoyante kanj ga Abadantaa hugoo waarey hanse, nda haya kul kanj ga hima ka dayandi ka hugoo hanse.

¹⁴ Amma nzorfoo kanj ga katandi Abadantaa hugoo ra, nzorfoo din si tee haya kanj ga taasa beeri, wala hurryaw, wala kusu, wala laati beeri, wala mo a ma tee wura wala nzorfu jinay kul kanj no hanse Abadantaa hugoo se.

¹⁵ I mma nzorfu kaaraa din kul noo goyey jineborey se hala i m'a ka Abadantaa hugoo hanse.

¹⁶ Borey kanj se i ga nzorfoo noo hala i ma goykey bana, i si hāandi nda haya kanj ra nzorfoo huru, zama i mma goy nda laadirtaray.

¹⁷ Amma nzorfoo kaŋ nondi tooŋe sargari nda zunubu sargari se si huru Abadantaa hugoo nooroo jisidogoo ra. Nzorfoo din man'ti kala sargari juwalkey wane.

*Žowas laamaa benantaa
(Taarikey 2to 24.23-27)*

¹⁸ Waatoo woo ra, Siiri gandaa kokoyoo kaŋ ti Hazayel koy Gat koyraa wongu k'a dii. Woo banda ga, a baa nga ma žigi Žerizalem k'a tangam.

¹⁹ Hayey kul kaŋ daŋandi jere ga Abadantaa se kaŋ nga hayragey kanyaŋ ti Žuda kokoyey Žozafat, nda Žoram, nda Akaziya, nda Žuda kokoyoo Žowas n'i daŋ jere ga Irkoy se nda nga boŋ hayey kaŋ daŋandi jere ga Abadantaa se, nda wuragoo kul kaŋ goo Abadantaa hugoo alman jisidogoo ra nda kokoyoo hugoo ra, Žowas n'i kuuna k'i sanba Siiri kokoyoo Hazayel se. Woo ga, Hazayel mooru Žerizalem.

²⁰ Žowas teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²¹ Han foo nga borey tun a se k'a zanba, i marga k'a kar k'a wii Bet-Milo, fondaa ga kaŋ ga doo ka koy Silla here.

²² Nga borey kaŋ ti Šimeyat iz'aroo Yozabad, nda Šomer iz'aroo Yehozabad, ngi k'a kar k'a wii. I n'a sutura nga baabey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Amasiya tee kokoy dogoo ra.

13

Waatoo kaŋ Žowakaz ga Izirayel laama

¹ Žuda kokoyoo Žowas kaŋ ti Akaziya iz'aroo, nga laamaa jiiri waranka cindi hinzantoo (23to) ra, Žehu iz'aroo Žowakaz tee Izirayel se kokoy, a si goro kala Samari koyraa ra. Jiiri woy cindi iyeye (17) no a n'a tee a ga laama.

² A na goy futu tee Abadantaa jine. Zunuboo kaŋ Nebat iz'aroo Žeroboham n'a tee ka Izirayel borey kaŋandi zunubu ra, fondaa din da no Žowas n'a gana, a mana fay nda zunuboo din.

³ Woo ga, Abadantaa futu Izirayel borey ga. A n'i daŋ Siiri gandaa kokoyoo Hazayel kaboo ra, nda Hazayel iz'aroo Ben-Hadad kaboo ra, kokoyey wey waatoo kul ra.

⁴ Žowakaz na Abadantaa suurandi ka binoo yayanandi. Abadantaa na haŋajer a se, zama a dii takaa kaŋ nda Siiri kokoyoo ga Izirayel borey zarabi.

⁵ Woo ga, Abadantaa na Izirayel borey noo boro kaŋ n'i kaa Siiri borey kabey ra. Woo ga, Izirayel borey goro ngi hukkumey ra sanda cee jinaa takaa.

⁶ Amma woo kul, Izirayel borey mana fay nda zunuboo kaŋ ra Žeroboham nda nga hugoo borey n'i kaŋandi. I hanga fondaa din da. Ba bundu tooroo kaŋ se i ga nee Ašera goo nga sinjiyanoo ga Samari.

⁷ Boro kul mana cindi Žowakaz wongu-izey ra kala bari kaarukaw woyguu (50), nda bari torka woy (10), nda wongu-ize cee dirakaw zenber woy (10.000), zama Siiri kokoyoo nka Žowakaz wongu-ize jamaa cindoo kul wii, a n'i tee ni mma ma nee labutaasi kaŋ ga boro ga dira.

⁸ Žowakaz teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, nda nga asajataraa, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

⁹ Žowakaz koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura Samari koyraa ra. Nga iz'aroo Žowas tee kokoy dogoo ra.

Waatooy kan Žowas ga Izirayel laama

¹⁰ Žuda kokoyoo Žowas laamaa jiiri waranza cindi iyyantoo (37to) ra, Žowakaz iz'aroo Žowas tee Izirayel se kokoy, a si goro kala Samari koyraa ra. A laama jiiri woy cindi iddu (16).

¹¹ A na goy futu tee Abadantaa jine. Zunuboo kul kan Nebat iz'aroo Žeroboham n'a tee ka Izirayel borey kanandi zunuboo din ra, a mana fay nda zunuboo din, fondaa din da no a n'a gana.

¹² Žowas teegoyey cindey, hayey kul kan a n'i tee, nda nga asajataraa, nda takaa kan nda a na Žuda kokoyoo Amasiya wongu, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹³ Žowas koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura Samari koyraa ra, Izirayel kokoyey cindey jere. Žeroboham goro nga kokoy gorodogoo ra.

Alyasu bayrandi kan Izirayel borey ga Siiri borey wongu ka hin ey

¹⁴ Waatooy kan wircoo kan ra Alyasu si fatta duu a, Izirayel kokoyoo doo ka koy a guna, a gunguma a ga ka hēe, a kaati ka nee: «Ay baabaa, ay baabaa, ni kan a ga hima ni ti Izirayel bari torkawey nda nga bari kaarukey.»

¹⁵ Alyasu nee a se: «Koy biraw nda biraw-izeyan ceeci kate.» A koy biraw nda biraw-izeyan ceeci kate a se.

¹⁶ Alyasu nee Izirayel kokoyoo se koyne: «Biraa cendi!» Waatooy kan kokoyoo na biraa cendi, Alyasu na nga kabey kanandi kokoyoo kabey ga,

¹⁷ a nee a se: «Funeetaraa kan goo waynahunay here feeri.» A n'a feeri. Alyasu nee a se: «A kar.» A n'a kar. Alyasu nee: «Woo ti biraw-izoo kan ga Abadantaa zaameyanoo cebe, biraw-izoo no kan ga kaa ka Siiri borey kar. N'ga Siiri borey kar Afek koyraa ra k'i halaci.»

¹⁸ Alyasu yee koyne ka nee Izirayel kokoyoo se: «Biraw-izey cindey zaa.» A n'i zaa. Alyasu nee a se: «Laboo kar.» Kokoyoo na laboo kar cee hinza, a kay.

¹⁹ Irkoy boraa futu a ga. A nee a se: «Ni nka hima ka kara cee guu wala iddu, woo ra n'ga hin Siiri borey k'i halaci hala i ma ben. Amma sohō, n'si hin ey kala cee hinza hinne.»

²⁰ Alyasu buu, i n'a sutura. Jiiri tajoo ra, Mowab gandaa boroyan kan ga koma kaa ka kan Izirayel gandaa ga.

²¹ Han foo boroyan goo ma bukaw sutura kan komakaw jamaa kan ga kan Izirayel ga ne ma kaa. Kan borey dii ey kul, i na bukaa warra saaraa ra kan ra Alyasu bukaa goo ka zuru. Bukaa tuku Alyasu birey ga, bukaa hundoo yee kate a ra, a tun ka kay nga boŋ ga.

Žowakaz hin Siiri borey

²² Siiri kokoyoo Hazayel na Izirayel borey zarabi gumo kokoyoo Žowakaz waatooy kul ra.

²³ Amma Abadantaa hinna i ga, a tamalla i se, a peli i ga nga amaanaa kan goo nga, nda Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba game maaganda. A mana baa nga m'i halaci, a man'i moorandi nga hala waatooy woo.

²⁴ Waatooy kan Siiri kokoyoo Hazayel buu, nga iz'aroo Ben-Hadad tee kokoy dogoo ra.

²⁵ Koyrawey kanj Hazayel n'i taa Žowas baabaa Žowakaz kone wongu ra, Žowas na koyrawey din kul taa Hazayel iz'aroo Ben-Hadad kone. Žowas n'a wongu ka hin a hala cee hinza ka yee ka Izirayel koyrawey taa.

14

*Waatoo kanj Amasiya ga Žuda laama
(Taarikey 2to 25.1-4, 11-12, 17-28; 26.1-2)*

¹ Žowakaz iz'aroo Žowas laamaa jiiri hinkantoo ra Izirayel boŋ, Žowas iz'aroo Amasiya tee Žuda gandaa se kokoy.

² Jiiri waranka cindi guu (25) bara a se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranka cindi yagga (29) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanjoo maapoo ti Yoyadaŋ, Žerizalem wane nda a.

³ A na haya tee kanj ga henan Abadantaa jine, amma a man'a tee ka too nga hayragoo Dawda takaa. Takaa hunday kanj nga baabaa Žowas n'a tee no a n'a tee.

⁴ Amma woo kul, a mana tooru ganadogey derandi. Jamaa ga koy a ga ka sargariyaŋ kaa, ka dugu dullandi tooru ganadogey ra.

⁵ Waatoo kanj Amasiya kokoytaraa duu gaabi, nga borey kanj na nga baabaa, kokoyoo Žowas kar k'a wii, a n'i kar k'i wii.

⁶ Amma a mana nga baabaa wiikey izey wii, sanda takaa kanj nda a hantumandi Musa ašariyaa tiiraa ra kanj ra Abadantaa na yaamar noo ka nee: «Baaba si wiiyandi ize maaganda se, ize si wiiyandi baaba maaganda se. Boro foo kul ga wiiyandi nga boŋ zunuboo maaganda se.»*

⁷ Kokoyoo Amasiya na Edom borey aru zenber woy (10.000) kar k'i wii Ciiroo gooroo ra. Wongoo woo waatoo ra, a na Sela koyraa dii, a na maapoo bere k'a tee Yoktel. Maapoo woo nda a ga ciyandi hala hō.

*Izirayel kokoyoo Žowas hin Amasiya
(Taarikey 2to 25.17-24)*

⁸ Woo ga, Amasiya na dontokawyaŋ sanba Izirayel kokoyoo Žowas do kanj ti Žowakaz iz'aroo, Žehu haamaa ka nee a se kanj ngi ma cere kubay ka wongu.

⁹ Izirayel kokoyoo Žowas donto ka Žuda kokoyoo zaabi ka nee a se: «Han foo, Libaŋ gandaa karjinaŋoo daŋ kanj i ma nee Libaŋ sedere tuuroo se kanj a ma nga ize woyoo noo hiijay nga iz'aroo se. Amma Libaŋ gandaa ganjihooga kanj ga bisa na karjinaŋoo taama-taama.»

¹⁰ Žowas nee koyne: «Cimi no, ni ka hin Edom borey, woo se n'ga bolsay. Cindi nda ni beeraa, ma goro ni do. Macin se n'ga huru bone jine? N'ga kanj, de mo Žuda kul ga kanj ni bande.»

¹¹ Amma Amasiya mana hanajjer. Woo ga, Izirayel kokoyoo Žowas koy tangam, nga nda Žuda kokoyoo Amasiya na cere kubay Bet-Šemeš koyraa ra kanj ti Žuda gandaa wane.

¹² Izirayel borey na Žuda borey wongu ka hin ey. Žuda borey, affoo kul zuru ka koy nga hugoo do.

¹³ Izirayel kokoyoo Žowas na Žuda kokoyoo Amasiya dii Bet-Šemeš. Amasiya man'ti kala Akaziya iz'aroo Žowas iz'aroo. Woo banda ga, a koy

* 14:6 14.6 Alhukumoo 24.16.

Žerizalem ka koyraa cetaa kayri k'a dii za Efrayim huru miḡoo ga ka koy hala koyraa miḡoo kaḡ se i ga nee Kanjoo miḡoo. Nongoo kaḡ a n'a fun cetaa ra kuuroo man'ti kala kabedaaru zangu taaci (400).

¹⁴ A na wuragoo, nda nzorfu kaaraa kul, nda jinawey kul zaa kaḡ goo Abadantaa hugoo nda kokoyoo hugoo alman jisidogoo ra. A na boroyaḡ mo dii, woo banda ga, a willi Samari koyraa ra.

Amasiya laamaa benantaa

(Taarikey 2to 25.25–28)

¹⁵ Žowas teegoyey cindey, hayey kaḡ a n'i tee, nda nga wongaaritaraa, nda wongoo kaḡ a n'a tee Žuda kokoyoo Amasiya bande, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹⁶ Žowas koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura Samari, Izirayel kokoyey jere. Nga iz'aroo Žeroboham tee kokoy dogoo ra.

¹⁷ Žowas iz'aroo Amasiya, Žuda kokoyoo na jiiri woy cindi guu (15) tee Žowakaz iz'aroo Žowas, Izirayel kokoyoo buuroo banda ga.

¹⁸ Amasiya teegoyey cindey hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹⁹ Žerizalem ra, boroyaḡ hawandifutay Amasiya ga. A zuru ka koy Lakiš koyraa ra, amma i na boroyaḡ sanba k'a gaarandi hala Lakiš, i n'a wii no din.

²⁰ I na nga bukaa zaa kate bariyaḡ ga, i n'a sutura Žerizalem nga hayragey jere Dawda koyraa ra.

²¹ Žuda borey kul na Azariya[†] kaḡ goo nda jiiri woy cindi iddu (16) zaa k'a gorandi kokoytaraa ra nga baabaa Amasiya dogoo ra.

²² Nga no ka Elat koyraa cin taaga k'a yeeti Žuda gandaa se kokoyoo Amasiya buuroo banda ga.

Waatoo kaḡ Žeroboham 2to ga Izirayel laama

²³ Žowas iz'aroo Amasiya, Žuda kokoyoo laamaa jiiri woy cindi guwantoo (15to) ra, Žowas iz'aroo Žeroboham goro kokoytaraa ra Izirayel boḡ. A si goro kala Samari koyraa ra. Jiiri woytaaci cindi foo (41) no a n'a tee kokoytaraa ra.

²⁴ A na goy futu tee Abadantaa jine. Zunuboo kul kaḡ Nebat iz'aroo Žeroboham n'a tee ka Izirayel kaḡandi zunubu ra, a mana fay nda zunuboo din.

²⁵ Nongey kaḡ Izirayel iberey n'i taa Izirayel kone, nga no ka nongey dii k'i willi Izirayel se, k'a dii za Hamat koyraa miḡoo ga hala Ganganoo gandaa teekoo[‡] do. Woo teendi ka sawa nda Abadantaa, Izirayel Koyoo ůennoo kaḡ a n'a har nda nga tam annaboo Yunusa, Amitay iz'aroo kaḡ ti Gat-Hefer koyraa boro.

²⁶ Zama Abadantaa dii Izirayel borey binemarayyan beeroo. Boro sii no koyne, tam sii no, borcin sii no ka Izirayel soolam.

²⁷ Ka gar Abadantaa mana kayandi kaḡ nga ga Izirayel maḡoo tuusu k'a kaa laboo ga. Woo maaganda se a na Žowas iz'aroo Žeroboham kaboo ka gandaa hallasi.

[†] 14:21 14.21 Azariya da se i ga nee Oziyas, Taarikey 2to nda annabey citaabey ra. [‡] 14:25 14.25 Ganganoo gandaa teekoo, teeko Ciiri-ciirantaa no, Žozuwe 3.16.

28 Žeroboham teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, nda nga wongaaritaraa wongey ra, nda takaa kaŋ nda a na Damas koyraa nda Hamat koyraa kaŋ ti Žuda gandaa wane yeeti Izirayel gandaa se, hayey wey kul hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

29 Žeroboham koy nga hayragey kaŋ ti Izirayel kokoyey cindey gar alaahara. Nga iz'aroo Zakariya tee kokoy dogoo ra.

15

Waatoŋ kaŋ Azariya ga Žuda laama (Taarikey 2to 26.3-4, 21-23)

1 Izirayel kokoyoo Žeroboham laamaa jiiri waranka cindi iyyantoo (27to) ra, Amasiya iz'aroo Azariya tee Žuda gandaa se kokoy.

2 Jiiri woy cindi iddu (16) bara a se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woyguu cindi hinka (52) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanjoo maanjoo ti Yekoliya, Žerizalem wane nda a.

3 A na haya tee kaŋ ga henan Abadantaa jine, sanda takaa hunday kaŋ nga baabaa Amasiya n'a tee.

4 Amma woo kul, a mana tooru ganadogey derandi. Jamaa koy a ga ka sargariyaŋ kaa, ka dugu dullandi tooru ganadogey ra.

5 Abadantaa na jiray ka kokoyoo kar, a cindi a ga jiray hala nga buuroo ga. A cindi nga hinne jere ga hugu foo ra. Nga iz'aroo Yotam kaŋ ti kokoy hugoo alwakiloo ka tee gandaa jamaa jineboraa.

6 Azariya teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

7 Azariya koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga hayragey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Yotam tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Zakariya ga Izirayel laama

8 Žuda gandaa kokoyoo Azariya laamaa jiiri waranza cindi yaahantoo (38to) ra, Žeroboham iz'aroo Zakariya tee Izirayel se kokoy. A si goro kala Samari koyraa ra. Handu iddu no a n'a tee kokoytaraa ra.

9 A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda takaa kaŋ nga hayragey n'a tee. A mana fay nda zunuboo kaŋ ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel kaŋandi.

10 Han foo, Yabeš iz'aroo Šalum hawandifutay Zakariya ga k'a kar k'a wii jamaa jine, woo banda ga, a tee kokoy dogoo ra.

11 Zakariya teegoyey cindey hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

12 Woo teendi ka sawa nda šennoo kaŋ Abadantaa n'a har Žehu se kaŋ a nee: «Ni iz'arey ga goro Izirayel kokoytaraa ra hala alwadda taacantoo ga.» Woo da ka tee.

Waatoo kaŋ Šalum ga Izirayel laama

13 Yabeš iz'aroo Šalum tee Izirayel se kokoy, Žuda kokoyoo Oziyas laamaa jiiri waranza cindi yaggantoo (39to) ra. A na handu foo tee kokoytaraa ra, a si goro kala Samari koyraa ra.

14 Gadi iz'aroo Menahem hun Tirsa koyraa ra ka kaa Samari ka Yabeš iz'aroo Šalum kar Samari k'a wii, a tee kokoy dogoo ra.

15 Šalum teegoyey cindey, nda hawandifutaa kaŋ a n'a tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

16 Waatoo kaŋ Menahem huru kokoytaraa ra, a na Tifsa koyraa tangam, a na borey kul wii Tirsa nda Tifsa game. A na Tifsa tangam, zama i mana koyraa ganbey feeri a se. A na woyey kul kaŋ ga tee alhaamidu gundey kottu.

Waatoo kaŋ Menahem ga Izirayel laama

17 Žuda kokoyoo Azariya laamaa jiiri waranza cindi yaggantoo (39to) ra, Gadi iz'aroo Menahem tee Izirayel se kokoy. A na jiiri woy (10) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Samari koyraa ra.

18 A na goy futu tee Abadantaa jine. Nga hunaroo kul a mana fay nda zunuboo kaŋ ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel kaŋandi.

19 Asiri kokoyoo Pul* kaa ka gandaa tangam. Menahem n'a noo nzorfu kaaray ton waranza (30) hala a ma nga faaba nga ma nga kokoytaraa noo gaabi.

20 Menahem mana nzorfoo woo taa kala Izirayel almankoyney kul kone, a na nzorfu kaaray tamma bonj woyguu (50) dii aru foo kul kone k'a noo Asiri kokoyoo se. Woo banda ga, Asiri kokoyoo willi, a mana cindi gandaa ra.

21 Menahem teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

22 Menahem koy nga hayragey gar alaahara. Nga iz'aroo Pekahiya tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Pekahiya ga Izirayel laama

23 Žuda kokoyoo Azariya laamaa jiiri woyguwantoo (50to) ra, Menahem iz'aroo Pekahiya tee Izirayel se kokoy. A si goro kala Samari koyraa ra. Jiiri hinka no a n'a tee kokoytaraa ra.

24 A na goy futu tee Abadantaa jine, a mana fay nda zunuboo kaŋ ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel kaŋandi.

25 Remaliya iz'aroo Peka kaŋ ti nga sooje jalakoyney affoo hawandifutay a ga. A koy kokoy hugoo ra Samari k'a wii nga, nda Argob, nda Ariye, woo gar Galad gandaa boro woyguu (50) goo a bande. Takaa woo nda a na Peka wii, a tee kokoy dogoo ra.

26 Pekahiya teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

Waatoo kaŋ Peka ga Izirayel laama

27 Žuda kokoyoo Azariya laamaa jiiri woyguu cindi hinkantoo (52to) ra, Remaliya iz'aroo Peka tee Izirayel se kokoy. A si goro kala Samari koyraa ra. Jiiri waranka (20) no a n'a tee kokoytaraa ra.

28 A na goy futu tee Abadantaa jine, a mana fay nda zunuboo kaŋ ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel kaŋandi.

29 Izirayel kokoyoo Peka waatoo ra, Asiri gandaa kokoyoo Tiglat-Pileser kaa ka Iyoŋ koyraa, nda Abel-Bet-Maaka koyraa, nda Yanowa koyraa, nda Kedeš koyraa, nda Hasor koyraa, nda Galad nda Galile gandawey, nda Neftali gandaa kul dii. A na borey dii ka koy Asiri.

* **15:19 15:19** Pul da se i ga nee *Tiglat-Pilneser*, Taarikey 1na 5.26ra nda *Tiglat-Pileser*, sorro 29to ra.

³⁰ Ela iz'aroo Oze hawandifutay Remaliya iz'aroo Peka ga k'a kar k'a wii. A tee kokoy dogoo ra. Woo mana teendi kala Oziyas iz'aroo Yotam laamaa jiiri warankantoo (20to) ra.

³¹ Peka teegoyey cindey, hayey kul kanj a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

*Waatoo kanj Yotam ga Žuda laama
(Taarikey 2to 27.1-3, 7-9)*

³² Izirayel kokoyoo Remaliya iz'aroo Peka laamaa jiiri hinkantoo ra, Oziyas iz'aroo Yotam tee Žuda gandaa se kokoy.

³³ Jiiri waranka cindi guu (25) bara a se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi iddu (16) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Yeruša, Sadok ize woy no.

³⁴ A na haya tee kanj ga henan Abadantaa jine, sanda takaa hunday kanj nga baabaa Oziyas n'a tee.

³⁵ Amma woo kul, a mana tooru ganadogey derandi. Jamaa koy a ga ka sargariyanj kaa, ka dugu dullandi tooru ganadogey ra. Yotam ka Abadantaa hugoo Beenehere mijoo cin.

³⁶ Yotam teegoyey cindey, hayey kul kanj a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

³⁷ Waatoo woo, Abadantaa šintin ka Siiri kokoyoo Resin nda Remaliya iz'aroo Peka tunandi i ma Žuda gandaa tangam.

³⁸ Yotam koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura nga baabaa Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Akaz tee kokoy dogoo ra.

16

*Waatoo kanj Akaz ga Žuda laama
(Taarikey 2to 28.1-27)*

¹ Remaliya iz'aroo Peka laamaa jiiri woy cindi iyyantoo (17to) ra, Yotam iz'aroo Akaz tee Žuda gandaa se kokoy.

² Jiiri waranka (20) bara a se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi iddu (16) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. A mana haya tee kanj ga henan Abadantaa, nga Koyoo jine, a mana takaa tee kanj nga hayragoo Dawda n'a tee.

³ A mana hanga kala Izirayel kokoyey, a na ba nga iz'aroo ton nuune ra k'a tee sargari, sanda almuhaley kanj jamawey kanj Abadantaa n'i gaaray Izirayel borey jine n'i tee ka bisa.

⁴ A ga sargariyanj kaa, ka dugu dullandi toorey ganadogey ra, nda hondey boŋ, nda tuuri firzi kul cire.

⁵ Waatoo din Siiri kokoyoo Resin nda Izirayel kokoyoo Peka kanj ti Remaliya iz'aroo žigi ka koy Žerizalem tangam. I na Akaz kuubi k'a bere k'a danj game, amma i mana hin ka hin a.

⁶ Alwaatoo woo ra, Siiri kokoyoo kanj ti Resin na Elat koyraa dii k'a danj Siiri hinoo cire. A na Žuda borey gaaray k'i kaa Elat koyraa ra. Edom boroyanj kaa ka goro Elat, i goo a ra hala hō.

⁷ Akaz na dontokawyanj sanba Asiri kokoyoo Tiglat-Pileseser do ka nee a se: «Ay man'ti kala ni tamoo nda ni iz'aroo, kaa k'ay kaa Siiri kokoyoo kaboo ra nda Izirayel kokoyoo kaboo ra, kanjanj kay ya ne k'ay tangam.»

⁸ Akaz na nzorfu kaaraa nda wuragoo kaŋ goo Abadantaa hugoo ra nda kokoyoo hugoo alman jisidogoo ra zaa, a n'i sanba k'i tee gomni Asiri kokoyoo se.

⁹ Asiri kokoyoo yadda a se. Asiri kokoyoo koy Damas koyraa tangam, a n'a dii, a na koyraa borey dii ka koy nda ey Kir, de a na Resin wii.

¹⁰ Kokoyoo Akaz koy Damas ka Asiri kokoyoo Tiglat-Pileser kubay. Kaŋ kokoyoo Akaz dii sargari tonadogoo kaŋ goo Damas, a donto ka nga fasaloo nda nga nongey kul cina takaa har sargari juwalkaa Uriya se.

¹¹ Sargari juwalkaa Uriya na sargari tonadoo foo cin ka sawa nda fasaloo hunday kaŋ kokoyoo Akaz n'a sanba ka hun Damas. Sargari juwalkaa Uriya n'a tee hala kokoyoo Akaz ga kaa ka hun Damas.

¹² Kokoyoo kaa ka hun Damas, a dii sargari tonadogoo, a kay a jine, a na sargari kaa a boŋ.

¹³ A na nga sargari kukurantaa nda nga taasu sargaroo dullandi a boŋ, a na nga sargari hari-haroo mun a ga, a na nga alaafiya teendi sargarey kuroo say-say sargari tonadogoo ga.

¹⁴ Haya kaŋ ti sargari tonadogoo kaŋ teendi nda alhan kaŋ goo Abadantaa jine, a n'a kaa dogoo ra hugoo jinoo ra, sargari tonadoo taagaa nda Abadantaa hugoo game, a n'a daŋ sargari tonadoo taagaa jere hawsa here.

¹⁵ Kokoyoo Akaz na sargari juwalkaa Uriya noo yaamaroo woo ka nee: «Subbaahoo sargari kukurantaa, nda alaasaroo taasu sargaroo ton sargari tonadoo beeroo, nda kokoyoo sargari kukurantaa, nda taasu sargaroo, nda gandaa jamaa kul sargari kukurantaa nda nga taasu sargarey nda nga sargari hari-harey, sargari kukurantey kuroo kul nda sargari tanawey kuroo kul say-say a ga. Haya kaŋ ti sargari tonadogoo kaŋ teendi nda alhan, ay ga huga* nda a.»

¹⁶ Sargari juwalkaa Uriya na hayaa kul tee nda takaa kaŋ nda kokoyoo Akaz n'a yaamar.

¹⁷ Kokoyoo Akaz na Abadantaa hugoo alhan tafawey kayri kaŋ boŋ torkawey goo kaŋ ga hanfey ga jisa, a n'i kaa i boŋ. A na alhan hanfi beeroo kaŋ maɓnoo ti «teekoo» zumandi ka hun hawey boŋ kaŋyaŋ goo a cire, a n'a jisi nongu ra kaŋ gandaheroo teendi nda tondi.

¹⁸ Asiri kokoyoo maaganda a na galliyaa kaŋ cinandi Abadantaa hugoo ra kunehere kaŋ maɓnoo ti hunanzamzaaroo kaa dogoo ra, nga nda tarayhere miɓnoo kaŋ nda kokoyoo ga huru.

¹⁹ Akaz teegoyey cindey, hayey kaŋ a n'i tee, i hantumandi Źuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²⁰ Akaz koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura nga hayragey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Ezekiyas tee kokoy dogoo ra.

17

Waatoŋ kaŋ Oze ga Izirayel laama; Samari koyraa diiyanoo

¹ Źuda gandaa kokoyoo Akaz laamaa jiiri woy cindi hinkantoo (12to) ra, Ela iz'aroo Oze tee Izirayel se kokoy, a si goro kala Samari koyraa ra. A laama jiiri yagga.

² A na goy futu tee Abadantaa jine, amma a mana too Izirayel kokoyey kaŋ kaa a jine.

* 16:15 16:15 huga, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti gunandi ka dii haya kaŋ ga kaa ka tee.

³ Asiri kokoyoo kanj ti Salmanasar koy Oze tangam, Oze huru nga hinoo cire, a ga alkaasi bana a se.

⁴ Amma Asiri kokoyoo kaa ka dii kanj Oze mm'a hawandifutay nga ga. Oze nka dontokawayan sanba Misira kokoyoo kanj ti So do. Koyne mo Oze mana yee ka jiiri kul alkaasoo bana Asiri kokoyoo se. Asiri kokoyoo na Oze dii k'a haw k'a danj kasa.

⁵ Woo banda ga, Asiri kokoyoo na gandaa kul dii, a too Samari jine, a n'a wanga k'a danj game jiiri hinza.

⁶ Oze laamaa jiiri yaggantoo ra, Asiri kokoyoo na Samari dii, ka Izirayel borey dii ka koy nda ey Asiri gandaa ra. A n'i gorandi Haala koyraa ra, nda Habor isaa mijoo ga kanj goo Gozan laamaa ra, nda Med gandaa koyrawey ra.

Addaliloo kanj na Izirayel borey ka koy ganji

⁷ Hayey wey duu Izirayel borey, zama i nka zunubu tee Abadantaa se kanj ti ngi Koyoo kanj n'i fattandi Misira gandaa ra, k'i kaa Misira kokoyoo Firawuuna kaboo ra. I na koy tanayanj gana.

⁸ Gandawey borey kanj Abadantaa n'i gaaray k'i kaa Izirayel borey jine, gandawey din alaadawey no i hanga ey nda alaadawey kanj Izirayel kokoyey n'i gorandi.

⁹ Izirayel borey na hayayanj tee Abadantaa, ngi Koyoo ga tuguyan ra kanjanj si hima ka teendi. I na tooru ganadooyanj cin ngi koyrawey kul ra, k'a dii za soorohugu kukey kanj ra i ga kay ka lakkal hala koyrawey kanj kuubandi nda cete.

¹⁰ I na tondiyanj nda Ašera bundu tooruyan kajandi k'i gana hondu kuku kul boj nda tuuri firzi kul cire.

¹¹ I na dugu dullandi tooru ganadogey kul ra sanda jamawey kanj Abadantaa n'i dii ka koy i jine. I na haya futuyanj tee kanj na Abadantaa futandi.

¹² I na toorey gana ka gar kanj Abadantaa nka nee i se kanj i mas'a tee.

¹³ Abadantaa na annabey kul nda gunandikey kul ka kašeta Izirayel nda Žuda borey ga ka nee i se: «Wa bere ka hun war fondo laalawey bande, war m'ay yaamarey nda ay hantumey dii ka dira ašariyaa kul bande kanj ay n'a noo war hayragey se, kanj ay n'a noo ay tamey kanj ti annabey se i m'a har war se.»

¹⁴ Amma i mana hanajer. I bonšenday sanda ngi hayragey kanj mana naanay Abadantaa, ngi Koyoo.

¹⁵ I na nga hantumey fur, i na amaanaa kanj a n'a danj nga nda ngi hayragey game dunbu. Hoyrawey kanj a n'i danj i se, i man'i dii. I hanga koyyanj kanj man'ti kala yaada, de mo ngi hundey tee yaada. I hanga gandawey kanj g'i kuubi k'i bere bande, ka gar Abadantaa nee kanj i masi hanga i bande.

¹⁶ I na Abadantaa, ngi Koyoo yaamarey kul nanj. I na guuru mennandi k'a tee tooru yagaw hinka, i na Ašera bundu tooru kajandi, i ga sujudu beenaa hayey kul kanj ti waynaa, nda handoo, nda handarawey se, i na tooroo kanj se i ga nee Bal gana.

¹⁷ I na ngi iz'arey nda ngi ize woyey ton nuune ra k'i tee sargari, i na ngi boj noo gunandiyen se, i na ngi boj noo kotte se, i na ngi boj noo goy futu teeyan se Abadantaa jine kanj n'a futandi.

¹⁸ Woo se Abadantaa hanse ka futu Izirayel ga, a n'i moorandi nga. Žuda alkabiilaa hinne ka cindi.

19 Amma Žuda borey mo mana Abadantaa, ngi Koyoo yaamarey dii. I mana hanga kala Izirayel borey alaadawey.

20 Woo maaganda se Abadantaa na Izirayel dumoo kul fur, a n'i kaynandi k'i danj komakawyan kabey ra hala nongu kanj ra a n'i gaaray k'i moorandi nga.

21 Waatoo kanj a na Izirayel borey dunbu k'i kaa Dawda hugoo borey ra, Izirayel borey na Nebat iz'aroo, Žeroboham tee kokoy, ka gar Žeroboham na Izirayel moorandi Abadantaa k'a kanjandi zunubu beeri ra.

22 Zunubey kul kanj Žeroboham n'i tee, Izirayel borey na ngi cine tee, i mana fay nda ey

23 hala nongu kanj ra Abadantaa na Izirayel moorandi nga, sanda takaa kanj nda a n'a har nda nga tam annabey kul mijney. Abadantaa na Izirayel moorandi nga laboo, a n'i dii ka koy Asiri gandaa ra kanj ra i cindi hala hō.

Samari borey assiloo

24 Asiri kokoyoo danj ka kate Babilonj koyraa boroyan, nda Kuta koyraa boroyan, nda Awa koyraa boroyan, nda Hamat koyraa boroyan, nda Sefarbayim koyraa boroyan. A n'i gorandi Samari gandaa koyrawey ra Izirayel borey dogey ra kanj diyandi ka koy. I na Samari gandaa tee ngi mayray, i goro nga koyrawey ra.

25 Waatoo kanj i šintin ka goro nongey din ra, i si hunbur Abadantaa. Woo se Abadantaa na ganjihaylayan sanba i ga kanjanj wiya i ra.

26 I nee Asiri kokoyoo se: «Gandawey borey kanj n'n'i zaa kate k'i gorandi Samari koyrawey ra si gandaa koyoo hantumey kanj kayandi bay. A na ganjihaylayan sanba i ga kanj n'i wii, zama i si gandaa koyoo hantumey kanj kayandi bay.»

27 Asiri kokoyoo na yaamaroo woo noo ka nee: «Wa sargari juwalkey kanj war n'i dii ka koy no din affoo sanba no din a ma koy goro no din k'i cawandi gandaa koyoo hantumey kanj kayandi.»

28 Sargari juwalkey kanj i n'i dii ka fatta Samari, ngi affoo kaa ka goro Betel koyraa ra k'i cawandi takaa kanj nda boro ga hima ka hunbur Abadantaa.

29 Amma dumi foo kul borey ga ngi bonj koyey tee. I n'i danj ngi tooru ganadogey hugey ra kanj Samari borey n'i cin. Dumi foo kul borey na woo tee koyrawey ra kanj ra i ga goro.

30 Babilonj koyraa borey na Sukot-Benot tooru assuuraa tee, Kuta koyraa borey na Nergal tooru assuuraa tee, Hamat koyraa borey na Ašima tooru assuuraa tee,

31 Awit koyraa borey na Nibhaz tooru assuuraa nda Tartak tooru assuuraa tee, Sefarbayim koyraa borey ga ngi iz'arey warra nuune ra k'i tee sargari Adramelek nda Anamelek se kanjanj ti Sefarbayim koyey.

32 Woo kul, borey wey kul ga hunbur Abadantaa mo, i na boro dumi kul ngi ra tee sargari juwalkaw tooru ganadogey se kanj ga sargari kaa i se tooru ganadogey hugey ra.

33 Woo ra i ga hunbur Abadantaa, amma i ga ngi bonj koyey mo gana, ka sawa nda gandawey kanj ra i n'i dii ka koy alaadawey.

34 Hala hō i goo alaada žeeney bande. I si hunbur Abadantaa nda cimi. I si ngi hantumey, nda ngi hantumey kanj kayandi, nda ašariyaa, nda yaamaroo dii kanj Abadantaa n'i danj Yakuba hayroo se, bora kanj a na maapoo danj Izirayel.

³⁵ Abadantaa nka amaana dan nga nda ey game, a n'i noo yaamaroo woo ka nee: «War masi hunbur koy tana, war masi sujudu i jine, war mas'i gana, war masi sargari kaa i se.

³⁶ Amma agay, Abadantaa no war ma hunbur agay, agay kan na war fattandi Misira gandaa ra nda ay hini beeroo nda kabe albarkante. Ay jine no war ma sujudu, agay se war ma sargariyan kaa.

³⁷ War ma gaabandi k'ay hantumey, nda ay hantumey kan kayandi, nda agay ašariyaa, nda yaamaroo kan ay n'i hantum war se ka dira waati kul, war masi hunbur koy tanayan.

³⁸ War masi dirpa amaana kan ay n'a dan agay nda war game, war masi hunbur koy tanayan.

³⁹ Amma agay, Abadantaa, war Koyoo no war ma hunbur a, agay no ma war kaa war iberey kul kabey ra.»*

⁴⁰ Amma i mana hanajer, i cindi i ga hanga ngi alaada žeeney bande.

⁴¹ Gandawey wey ga hunbur Abadantaa, woo kul, i ga ngi tooru assuurawey gana. Ngi izey nda ngi izey izey mo hala hō ga takaa follokaa tee kan ngi hayragey n'a tee.

18

Waatoo kan Ezekiyas ga Žuda laama (Taarikey 2to 29.1-2; 31.1)

¹ Izirayel kokoyoo Oze kan ti Ela iz'aroo laamaa jiiri hinzantoo ra, Akaz iz'aroo Ezekiyas tee Žuda gandaa se kokoy.

² Jiiri waranka cindi guu (25) bara a se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranka cindi yagga (29) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Abi, Zakariya ize woy no.

³ A na haya tee kan ga henan Abadantaa jine, sanda takaa hunday kan nga hayragoo Dawda n'a tee.

⁴ Nga no ka tooru ganadozey say, a na tondey kan i n'i kayandi k'i tee tooru kayri, a na bundu tooroo dunbu-dunbu kan se i ga nee Ašera. A na alhan gondoo kan Musa n'a tee kayri-kayri, zama hala ka kaa waatoo woo Izirayel borey ga dugu dullandi maapoo ga: i si nee a se kala Nekuštan.

⁵ A na nga naanaa dan Abadantaa, Izirayel Koyoo ra ka bisa Žuda kokoyey kul kan kaa dumaa ga wala wey kan kaa a jine.

⁶ A hawa Abadantaa ga, a mana banda bere a se, a na yaamarey dii kan Abadantaa n'i har Musa se.

⁷ Abadantaa goo a bande. Goy kul kan a n'a tee ga boori a ga. A ture Asiri kokoyoo ga, a mana bonjdum a se.

⁸ Nga no ka Filisti borey kar hala Gaaza nda nga laamaa ra, k'a dii za soorohugu kukey kan ga i kay ka lakkal hala koyrawey kan kuubandi nda cete.

Samari koyraa diiyanoo hongandiyanoo (17.3-7)

⁹ Kokoyoo Ezekiyas laamaa jiiri taacantoo kan ga sawa nda Izirayel kokoyoo Ela iz'aroo Oze laamaa jiiri iyyantoo, Asiri kokoyoo Salmanasar koy Samari koyraa tangam k'a wanga k'a dan game.

¹⁰ Jiiri hinza banda ga, Ezekiyas laamaa jiiri idduwantoo ra, Izirayel kokoyoo Oze laamaa jiiri yaggantoo ra Samari diyandi.

* 17:39 17.35-39 Fattaroo 20.3, 5; Alhukumoo 4.23; 5.22; 6.12, 14; Alkaaley 6.10; Samiyel 1na 7.3.

¹¹ Asiri kokoyoo ka Izirayel borey dii ka koy nda ey Asiri k'i gorandi Haala koyraa ra Habor isaa mijoo ga kanj goo Gozanj laamaa ra, nda Med gandaa koyrawey ra.

¹² Bonawey wey duu ey, zama i nka mana hanjajer Abadantaa, ngi Koyoo se, i na nga amaanaa dunbu. Hayey kul kanj Musa, Abadantaa tamoo n'i yaamar, i mana hanjajer i se, i man'i ka goy.

*Asiri kokoyoo Senakerib na Žuda gandaa wongu
(Ezayi 36.1; Taarikey 2to 32.1)*

¹³ Kokoyoo Ezekiyas laamaa jiiri woy cindi taacantoo (14to) ra, Asiri kokoyoo Senakerib na Žuda koyrawey kanj kuubandi nda cete kul wongu, a n'i dii.

¹⁴ Žuda kokoyoo Ezekiyas danj ka nee Asiri kokoyoo se kanj goo Lakiš koyraa ra: «Ay na zunubu tee, mas'ay tangam koyne. Haya kul kanj n'n'a kayandi y'a tee, ay g'a tee.» Woo ga, Asiri kokoyoo kayandi Žuda kokoyoo Ezekiyas ma nzorfu kaaray ton yagga nda wura kilo zangu yagga (900) bana nga se.

¹⁵ Ezekiyas na nzorfoo kul kanj goo Abadantaa hugoo ra nda kokoy hugoo alman jisidogoo ra zaa k'i noo a se.

¹⁶ Alwaatoo woo ra, Ezekiyas na ba wuragoo kanj goo Abadantaa hugoo mijoo nda nga ganboo carawey ga kaa, maanaa kokoyoo Ezekiyas nk'i daabu nda wura, a n'i noo Asiri kokoyoo se.

*Senakerib na Žerizalem wanga k'a danj game
(Ezayi 36.2-22; Taarikey 2to 32.9-16)*

¹⁷ Asiri kokoyoo na nga wongu-izey jineboraa, nda nga goykaw beerey jineboraa, nda nga hugoo goykey jineboraa, nda wongu-ize jama beeri sanba ka hun Lakiš koyraa ra ka koy Žerizalem, kokoyoo Ezekiyas do. I žigi ka koy too Žerizalem. Waatoo kanj i žigi ka koy too, i kay beenehere hari margadogoo gootaa do, šiinidankey kaloo fondaa ga.

¹⁸ I na kokoyoo cee. Hilkiya iz'aroo Eliyakim kanj ti hugoo goykey jineboraa fatta ka kaa i do, nga, nda hantumkaa Šebna, nda Asaf iz'aroo Yowa kanj goo kaddaasey gande.

¹⁹ Asiri kokoy hugoo goykey jineboraa nee i se: «War ma nee Ezekiyas se: <Kokoy beeroo ka šelanj kanj ti Asiri kokoyoo ka nee: "Naanay cine foo bara ma ne?>

²⁰ Hewoo de bande ni šelanj, n'ga hongu kanj ni goo nda wongu lakkal nda wongu gaabi? Sohō, may ra n'na ni naanaa danj kanj se n'ga ture ay ga?

²¹ Misira gandaa ra n'na ni naanaa danj, kakaaru kayraa woo kanj boro kul kanj dibi a ga, a ga kaboo hay ka fatta. Woo no Misira kokoyoo, Firawuuna ga ti a borey kul se kanj ga ngi naanaa danj a ra.»

²² A ga hin ka tee war ma nee ya ne: <Abadantaa, ir Koyoo ra ir n'ir naanaa danj. Amma man'ti nga nongey kanj ra i g'a gana nda nga sargari tonadogey no Ezekiyas n'i derandi ka nee Žuda nda Žerizalem se kanj i si hima ka sujudu kala sargari tonadogoo woo hinne jine, Žerizalem ra.>

²³ Sohō ma waafaku nda ay koyoo, Asiri kokoyoo, ay ga ni noo bari zenber hinka (2.000) hala de ni goo nda i kul se kaarukawyanj.

²⁴ Taka foo nda n'ga hin ka gofornar gaaray, ba nda ay koyoo goykey kul ikaccaa no? Misira ga n'ga felle haya kanj ti torkawey nda ngi baryey.

25 Koyné mo, n'ga hongu man'ti Abadantaa ibaayoo no ya nongoo woo tangam k'a halaci wala? Abadantaa ka nee ya ne kanj ya koy gandaa woo tangam k'a halaci.»

26 Hilkiya iz'aroo Eliyakim, nda Šebna, nda Yowa nee Asiri kokoy hugoo goykey jineboraa se: «Ir g'a wiri ni ga, ma šelanj ir kanj ti ni tamey se Siiri šenni ra, zama ir ga maa a ra. Masi šelanj ir se nda Žuda šenni, zama jamaa kanj goo koyraa cetaa boŋ ga maa ir se.»

27 Amma kokoy hugoo goykey jineboraa nee i se: «Ay koyoo nk'ay sanba ya woo har ni koyoo nda ni hinne se wala? N'ga hongu borey wey kanj ga goro cetaa ga, kanj sanda war, i ga ngi wiroo ŋaa, i ga ngi toošoo hanj sii a ra?»

28 Woo banda ga, kokoy hugoo goykey jineboraa tun nga boŋ ga, a na nga jindoo jer ka kaati ka nee Žuda borey šenni ra: «Wa hanjajer hayaa kanj kokoy beeroo n'a har, Asiri kokoyoo.

29 A nee: «War masi nanj Ezekiyas ma war darga, a si hin ka war kaa ay kaboo ra.

30 War masi nanj Ezekiyas ma kate war ma war naanaa danj Abadantaa ra, nda a nee war se kanj šikka sii Abadantaa ga war kaa kabe ra, koyraa woo si kanj Asiri kokoyoo kaboo ra.»

31 War masi hanjajer Ezekiyas se, zama Asiri kokoyoo nee: «Wa alaafiya tee ay bande, wa fatta ka war boŋ noo ya ne. Nda woo teendi, war affoo kul ga nga alaneb faaroo nda jeejayanjoo izey ŋaa, war affoo kul ga nga dayoo haroo hanj,

32 hala waati kanj ay kaa ka war zaa ka koy nda war ganda ra kanj ga hima war gandaa, ganda kanj ra taasuu nda alaneb hari goo, ŋaayan nda alaneb faari ganda, zaytunaa jii nda yuu ganda. Woo ra war ga huna, war si buu.» Adiši war masi hanjajer Ezekiyas se kanj ga baa nga ma war derandi ka nee war se kanj Abadantaa ga war kaa kabe ra.

33 Gandawey koyey ra, may ka hin ka nga gandaa kaa Asiri kokoyoo kaboo ra?

34 Man Hamat nda Arpad koyey? Man Sefarbayim, nda Hena, nda Iba koyey? I hin ka Samari koyraa kaa ay kaboo ra wala?

35 Adiši, gandawey koyey kul ra, may no ka hin ka ngi gandaa kaa ay kaboo ra, hala Abadantaa ma hin ka Žerizalem kaa ay kaboo ra?»

36 Jamaa dangay, i man'a zaabi nda baffoo, zama kokoyoo nk'i yaamar kanj i masi tuuru a se.

37 Kokoy hugoo goykey jineboraa kanj ti Hilkiya iz'aroo Eliyakim, nda hantumkaa Šebna, nda bora a kanj goo kaddaasey gande kanj ti Asaf iz'aroo Yowa, bankaaray kottayanj goo i ga, i koy Ezekiyas do, i na Asiri kokoy hugoo goykey jineboraa šennoo har a se.

19

Kokoyoo Ezekiyas na annabi Ezayi lakkaloo ceeci (Ezayi 37.1-7)

1 Waatoo kanj kokoyoo Ezekiyas maa šennoo kanj i kate a, a na nga bankaarayey kottu, a na saaku kasa danj nga ga, a koy Abadantaa hugoo do.

2 Nga hugoo goykey jineboraa kanj ti Eliyakim, nda hantumkaa Šebna, nda sargari juwalkey boro beerey, a n'i sanba Amots iz'aroo, annabi Ezayi do, i na saaku kasa danj ngi ga.

³ I koy nee a se kaŋ Ezekiyas nee: «Hõ man'ti kala binemarayyan, nda zukandiyān, nda kaynandiyān zaari. A ga hima nda woyyaŋ kaŋ ga baa ka hay, amma i sii nda gaabi ka ngi izey daŋ aduŋŋa ra.

⁴ A ga hin ka tee Abadantaa, ni Koyoo ma maa ſenney kul kaŋ Asiri kokoy goykey jineboraa n'i har kaŋ nga koyoo Asiri kokoyoo n'a sanba ka Irkoy hunantaa wow. A ga hin ka tee Abadantaa, ni Koyoo m'a zukandi ſenney kaŋ Abadantaa, ni Koyoo maar'ey maaganda. Irkoy ŋaaray wey kaŋ cindi ir ra kaŋ mana buu se.»

⁵ Kokoyoo Ezekiyas borey na dontaa too Ezayi do.

⁶ Ezayi nee i se: «Hayaa ne kaŋ war ga koy a har war koyoo se: <Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: "Masi hunbur ſenney kaŋ ni maar'ey, wowey wey kaŋ Asiri kokoyoo borey n'i har ya ne.

⁷ Kokoyoo ga kaa ka duu alhabar. Ay ga daŋ binoo ra a ma kayandi ka willi nga gandaa ra, no din ra, ay ga daŋ i m'a wii nda takuba."»

*Asiri kokoyoo yee koyne ka Źerizalem hunburandi
(Ezayi 37.8-13; Taarikey 2to 32.1-7)*

⁸ Asiri kokoy hugoo goykey jineboraa maa kaŋ Asiri kokoyoo hun Lakiſ koyraa ra ka koy Libna koyraa tangam, no din ra a koy a gar.

⁹ Woo banda ga, Asiri kokoyoo duu alhabar kaŋ Ecopi kokoyoo kaŋ ti Tirhaka goo ma soolu ka kaa ka nga tangam. Woo ga, a yee koyne ka dontokawyaŋ sanba Ezekiyas do ka nee:

¹⁰ «Wa nee Źuda kokoyoo Ezekiyas se: <Ni Koyoo kaŋ ra n'na ni naanaa daŋ masi ni darga ka nee kaŋ Źerizalem si kaŋ Asiri kokoyoo kaboo ra.

¹¹ Ni hunday maa hayey kaŋ Asiri kokoyey n'i tee gandawey kul se, i nk'i halaci sõy. De nga no n'ga hongu kaŋ n'ga hun a ra?

¹² Koyey kaŋ gandawey g'i gana kaŋ ay hayragey n'i halaci, koyey din hin k'i kaa kabe ra wala, Gozaŋ, nda Karaŋ, nda Resef koyrawey, nda Eden koyraa borey kaŋ goo Telasar koyraa ra?

¹³ Man Hamat koyraa kokoyoo, nda Arpad koyraa kokoyoo, nda Sefarbayim koyraa kokoyoo, nda Hena koyraa kokoyoo, nda Iba koyraa kokoyoo?»

*Ezekiyas Irkoy ŋaarayyanoo
(Ezayi 37.14-20)*

¹⁴ Ezekiyas na batagaa taa dontokey kone, a n'a caw, a koy Abadantaa hugoo ra. A n'a cebe Abadantaa se.

¹⁵ A kay Abadantaa jine k'a ŋaaray, a nee: «Abadantaa, Izirayel Koyoo kaŋ ga goro almalaykey kaŋ se i ga nee ſerib boŋ, ni hinne ti laboo laamawey kul Koyoo, ni ka beenaa nda laboo tee.

¹⁶ Abadantaa, ni haŋaa gaaru, ma maa ya ne! Abadantaa, ni moŋey feeri, ma guna! Haŋajer kokoyoo Senakerib ſenney se kaŋ a n'i sanba ka Irkoy hunantaa wow.

¹⁷ Cimi no, Abadantaa, kaŋ Asiri kokoyey na jamawey nda ngi gandawey say.

¹⁸ De i na ngi koyey warra nuune ra, zama wey din man'ti koy, hayayan no kaŋ kabe k'i tee, bunduyaŋ nda tondiyaŋ no, woo se i n'i derandi.

¹⁹ Sohõ, Abadantaa, ir Koyoo, ay g'a wiri ni ga, m'ir hallasi Senakerib kaboo ra hala laboo kokoy laamawey kul ma bay kaŋ ni hinne, Abadantaa ti Irkoy!»

*Ezayi na Abadantaa zaaboo too**(Ezayi 37.21-35)*

²⁰ Amots iz'aroo Ezayi dan ka nee Ezekiyas se: «Hayaa ne kan Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: <Ay maa hayaa kan n'n'a njaaray ay ga haya kan ti Asiri kokoyoo Senakerib misoo.

²¹ Hayaa ti woo kan Abadantaa n'a har a ga, Abadantaa nee: "Woy-izoo kan ti Siyon koyraa ga ni kaynandi, a ga ni fude, woy-izoo kan ti Žerizalem ga ni haaru ka nga bonoo zinji-zinji.

²² May no ni donda? May no n'n'a wow? May ga ni kaati? May no n'n'a guna nda dondaceray? Agay, Izirayel Koy Henanantaa se n'n'i tee!

²³ N'na ni dontokey sanba ka agay, ni Koyoo wow.

Ni nee: 'Agay, Senakerib, ay žigi ay bari torkaa bon k'a zurandi, ay žigi tondi hondey bon ka koy hala Liban gandaa gundoo ra, ka nga sedere bundu kukey nda nga sipres bundu henney dunbu. Ay ga too nga ganjoo nongu koraa nda nga hawsa tefyantaa ra.

²⁴ Agay, ay na dayyan fanši ka ganda waani hari han. Ay ga isaa kan se i ga nee Nil kan goo Misira, kabey kul kogandi nda ay cewey.'"

²⁵ Ni, Senakerib, nka si bay kan ay na hayey wey kayandi za gayyan? Za zaman ay n'i hanse. Sohō ay kate nda ey hala ma koyra gaabanteyan kayri i ma tee saaji.

²⁶ Ngi gorokey yalaafu, i jijiri, i haw.

I hima nda faarey subey, subu firzi baana, sanda ažiyooyoo kan goo soorawey bon, sanda alkama kan kogu za a mana zay ka ben.

²⁷ Ay ga ni gororoo bay, ay ga ni fattaroo bay, ay ga ni willi katyanoo bay, waatoo kan ni futu ay ga mo, ay ga bay.

²⁸ Hayaa kan se ni futu ay ga ni bolsay šenney huru ay hanawey ra, ay g'ay korbaa dan ni niiney ra, ay ga agay aljamoo dan ni meefendey ga, ay ga ni willandi nda fondaa kan nda ni kaa.

²⁹ Ezekiyas, tammaasaa ne kan ay g'a noo ma ne: jiiroo woo war ga taasoo kan kan ka zay nda nga bon nja, yeeši mo war ga taasoo kan zay nda nga bon nja. Amma jiiri hinzantoo, wa saya, war ma hegay, war ma alaneb faariyan tee, war ma izey nja.

³⁰ Borey kan cindi Žuda jamaa ra kan mana buu, i ga linji tee nda ganda here sanda tuuri, i ga ize tee nda beene here.

³¹ Zama borey kan cindi ga tun Žerizalem ra, Siyon tondi hondoo bon boroyan kan cindi i mana buu ga bara. Woo ti hayaa kan Abadantaa, Adupnakoyoo g'a tee nga baji beeroo ra.»

³² Woo maaganda se hayaa ne kanj Abadantaa n'a har Asiri kokoyoo ga, a nee:

«A si huru koyraa woo ra, a si biraw kar a ra, koray s'a gande, a si labu zuku cetaa ga k'a tee haya kanj ga a ga žigi ka bisa.

³³ A si willi kala nda fondaa kanj nda a kaa, a si huru koyraa woo ra, agay Abadantaa ka űelanj.

³⁴ Ay ga koyraa woo lakkal k'a hallasi, agay hunday maaganda se nda ay tamoo Dawda maaganda se.»

Irkoj na Źerizalem hallasi Senakerib kaboo ra
(Ezayi 37.36–38; Taarikey 2to 32.21–22)

³⁵ Cijinoo woo, Abadantaa almalaykaa fatta ka aru zenber zangu nda zenber woyyaaha cindi guu (185.000) kar Asiri borey kaloo ra. Waatoo kanj ra i tun subbaahi biyaa ra, bukawyanj goo nongoo kul ra.

³⁶ Woo ga, Asiri kokoyoo Senakerib tun ka willi ka koy goro Niniwe.

³⁷ Han foo a goo ma sujudu nga koyoo Nisrok hugoo ra, nga iz'arey Adramelek nda Sareser n'a wii nda takuba, i zuru ka koy Ararat gandaa ra. Nga iz'aroo Asar-Hadonj tee kokoy dogoo ra.

20

Ezekiyas wircoo nda nga duubaaniyanoo
(Ezayi 38.1–8; Taarikey 2to 32.24)

¹ Zamanoo woo ra, Ezekiyas wirci hala nongu kanj ra a ga baa ka buu. Amots iz'aroo kanj ti annabi Ezayi koy a do ka nee a se: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: <Ni űenni kokorantey har ni hugoo borey se, zama n'ga buu, n'si huna koyne.>»

² Woo ga, Ezekiyas na nga boűooj bere cetaa here, a na Abadantaa njaray ka nee:

³ «Ay g'a wiri ni ga, Abadantaa, ma hongu kanj ay dira ni jine nda laadirtaray nda ay binoo kul, de mo ay na haya tee kanj ga kan ma ne!» Woo banda ga, Ezekiyas hanse ka hēe.

⁴ Ezayi mana hun batuma beeroo ra kanj Abadantaa na űenni har a se ka nee:

⁵ «Willi ka koy nee Ezekiyas kanj ti ay jamaa boűkoynoo se kanj hayaa ne kanj Abadantaa, nga hayraa Dawda Koyoo n'a har, a nee: <Ay maa ni njarayroo, ay dii ni mundawey. Ay ga ni noo baani, ne nda jirbi hinza n'ga koy Abadantaa hugoo ra.>

⁶ Ay ga jiiri woy cindi guu (15) tonton ni aloomuroo ga. Ay ga ni nda koyraa woo kaa Asiri kokoyoo kaboo ra. Ay ga koyraa woo lakkal agay hunday maaganda nda ay tamoo Dawda maaganda.>»

⁷ Ezayi nee kanj i ma jeejay-ize koga gabante zaa kate. I n'a zaa kate, i n'a dan doroo dogoo ga, Ezekiyas duu baani.

⁸ Za woo mana tee, Ezekiyas nka nee Ezayi se: «Macin ti tammaasaa kanj ga cebe kanj Abadantaa g'ay noo baani nda mo kanj ne nda jirbi hinza ay ga koy Abadantaa hugoo ra?»

⁹ Ezayi n'a zaabi ka nee: «Tammaasaa ne kanj Abadantaa g'a tee ma ne ka hakiikandi kanj hayaa ga tee kanj nga n'a har. Ni mma baa biyoo ma koy jine nda ceedaaru woy (10) wala ni mma baa a ma yee banda nda ceedaaru woy (10)?»

¹⁰ Ezekiyas nee: «Haya faala ti biyoo ma koy jine nda ceedaaru woy (10). Aywa, ay si baa kala a ma yee banda nda ceedaaru woy (10).»

¹¹ Annabi Ezayi na Abadantaa cee, Abadantaa na biyoo yeeti banda nda ceedaaru woy (10) Akaz hugoo sooro žigidogoo se kaŋ ga a zunbu.

*Babiloŋ kokoyoo dontokey kaa Ezekiyas do
(Ezayi 39)*

¹² Alwaati follokaa din da ra, Babiloŋ kokoyoo Berodak-Baladan* kaŋ ti Baladan iz'aroo, waatoo kaŋ a maa Ezekiyas wircoo, a na bataga nda gomni sanba a se.

¹³ Ezekiyas na hanajer dontokey se, a na hayey kul cebe i se kaŋ goo nga hugoo ra, nzorfu kaaraa, nda wuragoo, nda haya hew kaaney, nda turaarey, nda wongu jinawey, nda haya kul kaŋ goo nga alman jisidogey ra. Haya sii no kaŋ Ezekiyas man'a cebe i se nga hugoo ra nda nga faadaa kul ra.

¹⁴ Woo banda ga, annabi Ezayi kaa kokoyoo Ezekiyas do ka nee a se: «Macin no borey wey n'a har ma ne? Man ra i hun ka kaa ni do?» Ezekiyas zaabi ka nee: «I mana hun kala ganda mooro ra, Babiloŋ.»

¹⁵ Ezayi nee koyne: «Macinyan no i dii ey ni hugoo ra?» Ezekiyas zaabi ka nee: «I dii haya kul kaŋ goo ay hugoo ra. Haya sii no agay alman jisidogey ra kaŋ ay man'a cebe i se.»

¹⁶ Ezayi nee Ezekiyas se: «Hanajer Abadantaa ŝennoo se, a nee:

¹⁷ «Hanyan ga kaa kaŋ ra haya kul kaŋ goo ni hugoo ra, nda hayaa kul kaŋ ni hayragey n'a marga hala ka kaa hō, i ga koy nda i kul Babiloŋ, haya kul si cindi i ra, Abadantaa ka nee.

¹⁸ I ga ni hayroo boroyan kaŋ hun ni hamoo ra zaa, wey kaŋ n'n'i hay, i g'i daasu, i ga koy goy Babiloŋ kokoyoo hugoo ra.»

¹⁹ Ezekiyas na Ezayi zaabi ka nee: «Abadantaa ŝennoo kaŋ n'n'a har ga boori», zama Ezekiyas nka nee nga boŋ se: «Ti agay hunday hunaroo ga baani nda lakkalkanay ga bara wala?»

²⁰ Ezekiyas teegoyey cindey, nda nga wongaaritaraa kul, nda takaa kaŋ nda a na hari margadogoo nda gootaa tee nda ka kate hari koyraa ra, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²¹ Ezekiyas koy nga hayragey gar alaahara. Nga iz'aroo Manase tee kokoy dogoo ra.

21

*Waatoo kaŋ Manase ga Žuda laama
(Taarikey 2to 33.1-10, 18-20)*

¹ Jiiri woy cindi hinka (12) bara Manase se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woyguu cindi guu (55) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Hefsi-Ba.

² A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda almuhaley kaŋ jamawey kaŋ Abadantaa n'i gaaray Izirayel borey jine n'i tee ka bisa.

³ A yee ka tooru ganadogey kayandi kaŋ nga baabaa Ezekiyas n'i derandi, a na sargari tonadooyan tee Bal se, a na Ašera bundu tooru tee, sanda takaa kaŋ Izirayel kokoyoo Akab n'a tee, a ga sujudu beenaa hayey kul se k'i gana.

⁴ A na sargari tonadoo tanayan cin Abadantaa hugoo ra kaŋ ga Abadantaa nee kaŋ Žerizalem ga nga maapoo ga goro.*

* **20:12 20.12** Berodak-Baladan se i ga nee Merodak-Baladan Ezayi 39.1ra. 1na 8.29.

* **21:4 21.4** Kokoyey

⁵ A na sargari tonadooyan cin beenaa hayey kul se Abadantaa hugoo batuma hinkaa ra.

⁶ A na nga izoo ton nuune ra k'a tee sargari, a ga kotte nda gunandiyan tee. A na boroyan dan kan ga bukawey cee k'i haa, i ga haya har kan ga kaa ka tee. A koy jine ka goy futu tee Abadantaa jine kan n'a futandi.

⁷ Ašera tooru assuura kan a n'a tee, a n'a dan Abadantaa hugoo ra kan ga Abadantaa nee Dawda nda nga iz'aroo Sulaymaana se: «Hugoo woo nda Žerizalem ga kan ay n'a suuba Izirayel alkabiilawey kul ra, ngi ga ay g'ay maapoo dan hala abada.

⁸ Ay si yee koyne ka Izirayel gaaray k'a kaa gandaa ra kan ay n'a noo ngi hayragey se, haya kan no de ti i ma dira yaamarey kul bande kan ay n'i har i se, ka hanga ašariyaa kul kan ay tamoo Musa n'a dan i se.»†

⁹ Amma Žuda borey mana maa. Manase n'i derandi hala nongu kan ra i na haya futu tee ka bisa gandawey kan Abadantaa n'i halaci Izirayel jine.

¹⁰ Woo sabbu se, Abadantaa šelan nda nga tamey mijey kan ti annabey ka nee:

¹¹ «Zama de Žuda kokoyoo Manase na almuahaley wey tee, zama de a na haya tee kan jaase Amor borey kan kaa a jine, zama de mo a na nga toorey ka Žuda jamaa dan zunubu ra,

¹² woo se hayaa ne kan Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: <Ay ga kate Žerizalem nda Žuda ga bone kan boro kul kan maar'a ga mee hay.

¹³ Ay ga Žerizalem halaci sanda takaa kan nda ay na Samari koyraa nda Akab hugoo halaci. Ay ga Žerizalem tuusu sanda takaa kan nda boro ga taasa tuusu, k'a gum dumaa ga.

¹⁴ Borey kan mana buu i cindi ay jamaa ra, ay g'i warra k'i kanandi ngi iberey kabey ra, ngi iberey g'i kom ka ngi jinawey kul taa.

¹⁵ Ay ga woo tee, zama ay jamaa na goy futu tee ay jine k'ay futandi za hanoo kan ngi hayragey fatta ka hun Misira hala hō.»

¹⁶ Koyne mo Manase na boro boobo kan mana haya kul tee kuroo mun, hala nongu kan ra Žerizalem boŋ faa ka koy boŋ faa too met nda borey kuroo kan sii zunubey ra kan ra a na Žuda dan ka goy futu tee Abadantaa jine.

¹⁷ Manase teegoyey cindey, hayey kul kan a n'i tee, nda zunuboo kan a n'a tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹⁸ Manase koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura nga hugoo saddijnaa ra kan ti Uza saddijnaa. Nga iz'aroo Amon tee kokoy dogoo ra.

Waato kan Amon ga Žuda laama (Taarikey 2to 33.21–25)

¹⁹ Jiiri waranka cindi hinka (22) bara Amon se waato kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri hinka tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Mešulemet, Harus, Yotba koyraa boro ize woyoo no.

²⁰ Amon na goy futu tee Abadantaa jine, sanda nga baabaa Manase takaa.

²¹ Fondaa hunday kan baaboo n'a zaa no a n'a zaa, a na toorey gana kan baaboo n'i gana, a sujudu i se.

²² A na Abadantaa, nga hayragey Koyoo nan, de mo a mana dira Abadantaa fondaa bande.

† 21:8 21.7-8 Samiyel 2to 7.8-16; Kokoyey 1na 2.2-4; Taarikey 2to 6.4-6.

²³ Han foo, kokoyoo Amonj borey hawandifutay a ga, i n'a wii nga hugoo ra.

²⁴ Amma gandaa borey na borey kul wii kanj hawandifutay kokoyoo Amonj ga. Gandaa borey na nga iz'aroo Žoziyas tee kokoy dogoo ra.

²⁵ Amonj teegoyey cindey, hayey kanj a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²⁶ I n'a sutura nga saaraa ra Uza saddijaa ra. Nga iz'aroo Žoziyas tee kokoy dogoo ra.

22

Waatooy kanj Žoziyas ga Žuda laama (Taarikey 2to 34.1-2)

¹ Jiiri yaaha bara Žoziyas se waatooy kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranza cindi foo (31) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Yedida, Adaya, Boskat koyraa bora a ize woyoo no.

² A na haya tee kanj ga henan Abadantaa jine, haya kul here a hanga nga baabaa Dawda fondaa. A mana šiiri kabe guma wala iwaawa here.

Sargari juwalkey jineboraa duu ašariyaa tiiraa (Taarikey 2to 34.8-18)

³ Kokoyoo Žoziyas laamaa jiiri woy cindi yaahantoo (18to) ra, han foo a na hantumkaa Šafanj donto Abadantaa hugoo ra. Šafanj baabaa ti Asaliya, Asaliya baabaa ti Mešulam. Žoziyas nee a se:

⁴ «Koy sargari juwalkey jineboraa Hilkiya do, a ma nzorfu kaaraa kul cere ra hinnaa bay kanj borey kate a Abadantaa hugoo ra, wey kanj hugoo jindoo lakkalkey duu ey jamaa ga.

⁵ A ma talfandi borey ga kanj ga hima ka Abadantaa hugoo goyey juwal. I m'a noo Abadantaa hugoo goykey se hala i ma hugoo waarey hanse.

⁶ I ma goykey bana kanj ti kabe goyteerey, nda cinakey, nda albanney. I ma hugu bundu nda tondi hoyante day hugoo hanseyanoo se.

⁷ Nzorfoo kanj nondi i se, boro mas'i hãa nda haya kanj ra a huru, zama i mma goy nda laadirtaray.»

⁸ Woo ga, sargari juwalkey jineboraa Hilkiya nee hantumkaa Šafanj se: «Ay duu ašariyaa tiiraa Abadantaa hugoo ra.» Hilkiya na citaaboo noo Šafanj se, Šafanj n'a caw.

⁹ Woo banda ga, hantumkaa Šafanj koy kokoyoo do. A filla a se ka nee: «Ni borey na nzorfoo kanj goo Abadantaa hugoo ra noo borey se kanj kone Abadantaa hugoo goyey alwakilitaraa goo.»

¹⁰ Hantumkaa Šafanj nee kokoyoo se koyne: «Sargari juwalkaa Hilkiya n'ay noo citaabu.» Šafanj na nga jindoo jer ka citaaboo caw kokoyoo jine.

Žoziyas na boroyanj sanba woy annaboo Hulda do (Taarikey 2to 34.19-28)

¹¹ Waatooy kanj kokoyoo maa ašariyaa tiiraa šenney, a na nga bankaarawey kottu.

¹² Kokoyoo na yaamaroo woo noo sargari juwalkaa Hilkiya, nda Šafanj iz'aroo Ahikam, nda Mikaya iz'aroo, Akbor, nda hantumkaa Šafanj, nda kokoyoo goykaa Asaya se ka nee:

13 «Wa koy Abadantaa ibaayoo ceeci ya ne, nda jamaa se, nda Žuda gandaa kul se, citaaboo woo šenney kaŋ duwandi ga, zama Abadantaa futayyanoo ga beeri. A hanse ka futu ir here, zama ir hayragey mana hanajer citaaboo woo šenney se. I mana dira nda takaa kaŋ nda a hantumandi ir ga.»

14 Sargari juwalkaa Hilkiya, nda Ahikam, nda Akbor, nda Šafaŋ, nda Asaya koy woy annaboo Hulda, Šalum wandoo do. Šalum ti Tikwa iz'aroo, Tikwa ti Harhas iz'aroo. Šalum ti bankaarawey lakkalkaa. Hulda si goro kala Žerizalem, fargandi taagaa ra. I šelan a se.

15 A nee i se: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee kaŋ war ma nee boraa kaŋ na war sanba ay do se kaŋ

16 hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee kaŋ nga ga kate bone nongoo woo nda nga gorokey ga, ka sawa nda citaaboo šenney kul kaŋ Žuda kokoyoo n'i caw.

17 Zama i na nga fur, de i na dugu dullandi koy tanayan se, nda teegoyey kul kaŋ i n'i tee n'a futandi, nga futuroo tonton nongoo woo ga, a si ben.»

18 Amma war ma koy nee Žuda kokoyoo se kaŋ na war sanba war ma koy Abadantaa ibaayoo ceeci: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: <Zama de ni maa šenney kaŋ goo citaaboo woo ra,

19 ni binoo maray, n'na ni boŋ yeeti ganda Abadantaa jine ka maa hayaa kaŋ ay n'a har nongoo woo ga nda nga gorokey ga, ay g'a halaci, a ga laali, zama de n'na ni bankaarawey kottu, de mo ni hēe ay jine, agay mo, ay maa, woo ti haya kaŋ Abadantaa n'a har.

20 Woo se, ay ga nan ma koy ni hayragey gar alaahara, n'ga kani nda alaafiya ni saaraa ra, ni moŋey si dii bonaa kaŋ ay ga kate a nongoo woo ga.» I na zaaboo woo ka koy kokoyoo do.

23

Žoziyas yee koyne ka amaana dan nga nda Abadantaa game (Taarikey 2to 34.29–32)

1 Kokoyoo na dontokawayan sanba i ma Žuda gandaa boro beerey nda Žerizalem boro beerey cee k'i marga nga do.

2 Woo banda ga, a koy nda nga bande Abadantaa hugoo do, nda Žuda borey kul, nda Žerizalem gorokey kul, nda sargari juwalkey, nda annabey, nda jamaa kul, ikaccey ka koy ibeerey. A na amaanaa citaaboo kaŋ duwandi Abadantaa hugoo ra šenney kul caw i se.

3 Kokoyoo kay tintimoo ga, a na amaanaa taagandi nga nda Abadantaa game ka kayandi ka hanga Abadantaa ka nga yaamarey, nda nga ašariyawey, nda nga hantumey ka dira nda nga binoo kul, nda nga hundoo kul, ka amaanaa šenney goyey tee kaŋ hantumandi citaaboo woo ra. Jamaa kul huru amaanaa ra.

Barmayyan tee Žuda gandaa addinaa ra (Taarikey 2to 34.3–5)

4 Woo banda ga, kokoyoo Žoziyas na sargari juwalkey jineboraa Hilkiya, nda sargari juwalkey kaŋ goo dumaa ga, nda Abadantaa hugoo jindoo lakkalkey yaamar i ma Abadantaa hugoo jinawey fattandi kaŋ teendi tooroo kaŋ ti Bal, nda tooroo kaŋ ti Ašera, nda beenaa hayey kul se, a

n'i ton Žerizalem se taray k'i tee boosu, Sedoron gooroo faarey ra, a na boosoo ka koy Betel koyraa ra.

⁵ A na toorey sargari juwalkey kaa goy kan Žuda kokoyey n'i dan i ma dugu dullandi tooru ganadogey ra, nda Žuda koyrawey ra, nda Žerizalem kuubi-ka-beraa ra. Wey kan ga dugu dullandi Bal, nda waynaa, nda handoo, nda handaraykurey, nda beenaa hayey kul se, a na ngi mo kaa goy.

⁶ A na Ašera bundoo fattandi Abadantaa hugoo ra ka hun Žerizalem ka koy Sedoron gooroo here, a na nuune dan a ra Sedoron gooroo ra, a n'a tee boosu. A na boosoo doori jamaa borey saaraa ga.

⁷ A na arey kan ga zinaa tee hugey kan goo Abadantaa hugoo ra kayri, hugey no kan ra woyey ga kaymi bankaarayyan kay Ašera se.

⁸ A ciya kate Žuda koyrawey sargari juwalkey kul se, a na tooru ganadogey kan ra sargari juwalkey wey ga dugu dullandi žiibandi, k'a dii za Geba hala Ber-Šeba. A na ganbey* ganadogey kayri kan goo koyraa boŋkoynoo Žozuwe koyraa minoo. Nda boro ga huru koyraa ra, i goo koyraa minoo se kabe waawa here.

⁹ Amma woo kul, tooru ganadogey sargari juwalkey si hin ka koy sargari tonadogoo ra ka sargari kaa Abadantaa se Žerizalem, i ga takulawey kan ra dolobiri sii ŋaa ngi armye bande.

¹⁰ Kokoyoo na sargari kaadogoo kan se i ga nee Tofet žiibandi kan goo Hinom iz'aroo gooroo ra hala boro kul masi yee koyne ka nga iz'aroo wala nga ize woyoo dan nuune ra k'a tee sargari tooroo se kan ti Molok.

¹¹ Baryey kan Žuda kokoyey n'i kayandi waynaa ganayanoo se, baryey din sii kala Abadantaa hugoo minoo here. Hugey kan goo jere ga, goykaw beeroo Netan-Melek galliyaa jere, a n'i kayri. A na nuune dan bari torkawey ra kan kayandi waynaa ganayanoo se.

¹² Kokoyoo na sargari tonadogey kayri k'i kaa Akaz hugoo ra, sooraa boŋ, sooro batumaa ga, sargari tonadogey no kan Žuda kokoyey n'i tee. Sargari tonadogey kan Manase n'i tee Abadantaa hugoo batuma hinkaa ra, a na ngi mo kayri. Waatoo kan a n'i kayri k'i kaa no banda ga, a na ngi kayri-kayrey warra Sedoron gooroo ra.

¹³ Kokoyoo na tooru ganadogey žiibandi kan goo Žerizalem tenje Halaciyā† tondi hondoo se kabe guma here, kan Izirayel kokoyoo Sulaymaana n'a cin Astarte, Sidon borey koy harramantaa se, nda Kemoš, Mowab koy harramantaa se, nda Milkom, Amon borey koy almuhalantaa se.

¹⁴ Kokoyoo Žoziyas na tondey kan i n'i kayandi kayri, a na Ašera bundu toorey dunbu, a na adamize biri ka no din too.

*Barmayyan tee Izirayel gandaa addinaa ra
(Taarikey 2to 34.6-7)*

¹⁵ Haya kan ti sargari tonadogoo kan cindi Betel nda tooru ganadogoo kan Nebat iz'aroo Žeroboham kan na Izirayel kanjandi zunubu ra n'a tee, Žoziyas na sargari tonadogoo woo nda tooru ganadogoo mo kayri. A na tooru ganadogoo ton k'a tee boosu, a na Ašera bundu tooroo diinandi.

* 23:8 23.8 Ebere hantumoo ra, ganbey nda jindaaru toorey kalimawey ga baa ka hima, Sargarey 17.7; Taarikey 2to 11.15. † 23:13 23.13 Ebere hantumoo ra, Halaciyān nda Zaytūpaneykalimawey ga baa ka hima, Kokoyey 1na 11.7.

16 Žoziyas ņeli, de a ga dii saarawey kaŋ goo tondi hondoo boŋ. A daŋ ka birey zaa saarawey ra k'i ton sargari tonadogoo boŋ. A n'a žiibandi, ka sawa nda Abadantaa ņennoo kaŋ a n'a har nda Irkoy bora a miŋoo. Woo ti ņenniyaŋ kaŋ a n'i har ka bisa.[‡]

17 A nee: «Macin ti tondoo woo kaŋ ga kay, kaŋ ay ga dii a?» Koyraa borey n'a zaabi ka nee a se: «Irkoy bora a kaŋ hun Žuda saaraa no. A na hayey har ka bisa kaŋ ni ne k'i tee Betel sargari tonadogoo ga.»

18 Waatoo din, Žoziyas nee: «W'a naŋ, boro kul masi tuku nga birey ga.» I na nga birey naŋ, nga nda annaboo kaŋ hun Samari birey.

19 Žoziyas yee koyne ka tooru ganadogey hugey kul kayri Samari koyrawey ra. Izirayel kokoyey n'i tee, haya no kaŋ na Abadantaa futandi. A na hayaa hunday tee i se kaŋ a n'a tee Betel koyraa ra.

20 A na tooru ganadogey sargari juwalkey kaŋ goo no din kul jindey kaa sargari tonadogey ga, a na boro biri ton sargari tonadogey boŋ. A willi Žerizalem.

*Žuda jamaa na Borcintaraa jingaroo tee
(Taarikey 2to 35.1, 18-19)*

21 Kokoyoo na jamaa kul yaamar ka nee: «War kul ma Borcintaraa jingaroo jingar Abadantaa, war Koyoo maŋoo ga sanda takaa kaŋ nda a hantumandi amaanaa citaaboo woo ra.»

22 Borcintaraa jingaroo woo cine jingar mana bay ka tee za zamanoo kaŋ ra alkaaley ga Izirayel laama hala ka kaa Izirayel kokoyey nda Žuda kokoyey waatey kul ga.

23 Kokoyoo Žoziyas laamaa jiiri woy cindi yaahantoo (18to) ra, i na Borcintaraa jingaroo woo jingar Abadantaa maŋoo ga Žerizalem.

*Žoziyas laamaa benantaa
(Taarikey 2to 35.20-27; 36.1)*

24 Ka tonton, Žoziyas na Žuda gandaa nda Žerizalem koyraa borey kaŋ ga bukawey cee k'i hãa nda wey kaŋ ga gunandi halaci, a na assuurawey kul kaŋ i n'i tee koy, nda toorey, nda koy harramantey kayri hala i ma ašariyaa tiiraa kaŋ sargari juwalkaa Hilkiya duu a Abadantaa hugoo ra ņenney beerandi k'i ka goy.

25 Kokoy mana bay ka tee sanda Žoziyas takaa kaŋ nda nga binoo kul, nda nga hundoo kul, nda nga gaaboo kul yee kate Abadantaa se ka sawa nda woo kul kaŋ Musa ašariyaa n'a har. Nga dumaa ga, nga cine mana tee.

26 Amma woo kul, Abadantaa mana yee nga futay beeroo se banda, futay beeroo kaŋ a n'a tee Žuda se, hayaa kul kaŋ Manase n'a tee kaŋ n'a futandi maaganda.

27 Abadantaa nee: «Ay ga Žuda mo gaaray k'a moorandi agay sanda takaa kaŋ ay n'a tee Izirayel se, ay ga koyraa woo kaŋ ay n'a suuba kaŋ ti Žerizalem fur, nga nda hugoo kaŋ ga ay nee: «Ay maŋoo goo nongoo woo ra.»[§]

28 Žoziyas teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

[‡] 23:16 23.16 Kokoyey 1na 13.2. [§] 23:27 23.27 Kokoyey 1na 8.29.

²⁹ Nga waatoo ra, Firawuuna kanj ti Neko kanj ti Misira kokoyoo koy Asiri kokoyoo tangam Efrat isaa here. Kokoyoo Žoziyas koy a kubay, amma za Firawuuna moŋoo kara a ga Megido koyraa ra, Firawuuna n'a wii.

³⁰ Nga borey na nga bukaa danj bari torka ra k'a ka hun Megido ka koy Žerizalem kanj ra i n'a sutura nga saaraa ra. Gandaa jamaa na Žoziyas iz'aroo Žowakaz zaa, i n'a yon k'a tee kokoy, a huru nga baabaa dogoo ra.

*Waatoo kanj Žowakaz ga Žuda laama
(Taarikey 2to 36.2-4)*

³¹ Jiiri waranka cindi hinza (23) bara Žowakaz se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na handu hinza tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanjoo maapoo ti Hamutal, Žeremi, Libna boraa ize woy no.

³² A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda takaa hunday kanj nga hayragey n'a tee.

³³ Firawuuna kanj ti Neko n'a haw Ribla koyraa ra, Hamat gandaa ra hala a masi laama Žerizalem koyne. A na alkaasi danj gandaa ga kanj ti nzorfu kaaray ton hinza nda wura kilo waranza cindi guu (35).

³⁴ Firawuuna kanj ti Neko na Žoziyas iz'aroo Eliyakim tee kokoy nga baabaa Žoziyas dogoo ra. A na maapoo barmay k'a tee Yoyakim. A na Žowakaz zaa nga bande ka koy Misira, a buu no din.

³⁵ Yoyakim na Firawuuna noo nzorfoo nda wuragoo ka sawa nda Firawuuna yaamaroo. Hala a ma hin ka woo tee, a nka gandaa jamaa kul duuraa neeši, ka alkaasi danj jamaa foo kul ga ka sawa nda nga almanoo. Woo banda ga, a na nzorfoo nda wuragoo noo Firawuuna Neko se.

*Waatoo kanj Yoyakim ga Žuda laama
(Taarikey 2to 36.5-8)*

³⁶ Jiiri waranka cindi guu (25) bara Yoyakim se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi foo (11) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanjoo maapoo ti Zebudda, Pedaya, Ruma koyraa boraa ize woyoo no.

³⁷ A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda takaa hunday kanj nga hayragey n'a tee.

24

¹ Yoyakim laamaa waati, Babilonj kokoyoo kanj ti Nebukanezar koy Žuda gandaa tangam. A na Yoyakim danj nga hinoo cire jiiri hinza, woo banda ga, Yoyakim bere Nebukanezar ga ka ture a ga.

² Babilonj borey ra, nda Siiri borey ra, nda Mowab borey ra, nda Amonj borey ra, Abadantaa na komakaw jamayanj zaa i ra k'i sanba Yoyakim ga. A n'i sanba Žuda ga hala nga m'a derandi ka sawa nda takaa kanj Abadantaa šennoo kanj a n'a har nda nga tamey, annabey mijey.

³ Woo mana teendi kala Abadantaa hinne yaamaroo ga kanj ga baa nga ma Žuda moorandi nga, zunubey kul kanj Manase n'i tee maaganda,

⁴ nda mo borey kanj mana haya kul tee kanj a na ngi kurey mun, hala nongu kanj ra a na ngi kurey ka Žerizalem too met. Abadantaa si baa nga ma yaafa a se.

⁵ Yoyakim teegoyey cindey, hayey kul kanj a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey cifaaboo ra.

6 Yoyakim koy nga hayragey gar alaahara. Nga iz'aroo Yoyakin* tee kokoy dogoo ra.

7 Misira kokoyoo mana yee koyne ka fatta nga gandaa ra ka koy tangam, zama Babilon kokoyoo na labu kul kanj goo Misira kokoyoo maapoo ga dii, k'a dii za Misira gooroo do hala ka koy Efrat isaa do.

*Waatoo kanj Yoyakin ga Žuda laama
(Taarikey 2to 36.9–10)*

8 Jiiri woy cindi yaaha (18) bara Yoyakin se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na handu hinza tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Nekušta, Elnatan, Žerizalem boro ize woy no.

9 A na goy futu tee Abadantaa jine sanda takaa hunday kanj nga baabaa n'a tee.

10 Alwaatoo woo, Babilon kokoyoo Nebukanezar borey žigi ka koy Žerizalem tangam, i n'a wanga ka koyraa danj game.

11 Babilon kokoyoo Nebukanezar too kate koyraa tenje ka gar nga borey n'a wanga k'a danj game.

12 Žuda kokoyoo Yoyakin na nga boŋ noo Babilon kokoyoo se, nga nda nga naa, nda nga borey, nda nga boŋkoyney, nda nga goykaw beerey. Babilon kokoyoo n'a dii ka koy, woo mana teendi kala Babilon kokoyoo laamaa jiiri yaahantoo ga.

13 A na Abadantaa hugoo almanoo kul nda kokoyoo hugoo almanoo zaa ka koy. A na wura jinawey kul kanj Izirayel kokoyoo Sulaymaana n'i tee Abadantaa hugoo ra kayri, sanda takaa kanj nda Abadantaa n'a har.

14 A na Žerizalem borey kul dii k'i ka koy. Wongu-izey jineborey kul nda wongaarey kul kanj a n'i dii ka koy hinnaa ti boro zenber woy (10.000), nda mo kabe goyteerey kul nda garaasey kul. Boro kul mana cindi kala gandaa alfukaarey hinne.

15 A na kokoyoo Yoyakin dii ka koy Babilon, a na kokoyoo naa, nda kokoyoo wandey, nda nga goykaw beerey, nda mo gandaa boŋkoyney dii k'i ka hun Žerizalem ka koy nda ey Babilon.

16 Babilon kokoyoo na wongu-izey kanj hinnaa ti zenber iyye (7.000), nda kabe goyteerey nda garaasey kanj hinnaa ti zenber foo (1.000) dii ka koy Babilon. I kul man'ti kala boroyan kanj ti wongaariyan wongu ra.

17 Babilon kokoyoo na Yoyakin hasaa kanj maapoo ti Mataniya tee kokoy dogoo ra, a na maapoo bere k'a tee Sedesiyas.

*Waatoo kanj Sedesiyas ga Žuda laama
(Taarikey 2to 36.11–12; Žeremi 52.1–3)*

18 Jiiri waranka cindi foo (21) bara Sedesiyas se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi foo (11) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Hamutal, Žeremi, Libna boro ize woy no.

19 A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda takaa hunday kanj Yoyakim n'a tee.

20 Woo kul tee Žerizalem nda Žuda ga Abadantaa futuyanoo maaganda, hala nongu kanj ra a n'i moorandi nga. Sedesiyas ture Babilon kokoyoo ga.

* 24:6 24.6 Yoyakin da se i ga nee Yekoniya, Taarikey 1na 3.16ra.

25

*Nebukanezar na Žerizalem tangam**(Žeremi 39.1-7; 52.4-11)*

¹ Sedesiyas laamaa jiiri yaggantoo handu woyantoo (10to) zaari woyantoo (10to) ra, Babilonj kokoyoo Nebukanezar nda nga wongu-ize jamaa kul na Žerizalem tangam. A na nga kaloo sinji a tenje, i na cete cin koyraa kuubi-ka-beraa kul bande.

² Koyraa tee nongu kanj i n'a wanga k'a danj game hala kokoyoo Sedesiyas laamaa jiiri woy cindi faantoo (11to) ga.

³ Heraa hanse ka laala koyraa ra, ŋaayan sii no koyne gandaa borey se. Handu [taacantoo]* jirbi yaggantoo ra,

⁴ i na fun kaa koyraa cetaa ra. Cijinoo ra, wongu-izey kul na fondaa zaa kanj goo cete hinkaa game, kokoyoo saddinaa jere, ka gar Babilonj borey goo ma koyraa wanga k'a bere. Kokoyoo na Žurdenj isaa ganganoo fondaa zaa ka koy.

⁵ Amma Babilonj borey wongu-ize jamaa na kokoyoo gaarandi, i duu a Žeriko gangani ra, nga wongu-ize jamaa kul n'a nanj, i say-say.

⁶ I na kokoyoo dii k'a ka koy Ribla koyraa ra Babilonj kokoyoo do, i na alhukum zurandi a ga.

⁷ I na Sedesiyas iz'arey jindey kaa moŋey cire, woo banda ga, Babilonj kokoyoo na Sedesiyas moŋey looti. A n'a haw nda alhan šešeri k'a ka koy Babilonj.

*Babilonj borey na Žerizalem say, i na nga borey ka koy**(Taarikey 2to 36.17-21; Žeremi 39.8-10; 52.12-30)*

⁸ Nebukanezar kanj ti Babilonj kokoyoo laamaa jiiri woy cindi yaggantoo ra (19to), handu guwantoo, zaari iyyantoo ga, Nebuzaradanj kanj ti kokoyoo lakkalkaw maanawey jineboraa nda Babilonj kokoyoo boro kaa Žerizalem.

⁹ A na Abadantaa hugoo ton, nda kokoyoo hugoo, nda Žerizalem hugey kul. A na hugu beerey kul ton.

¹⁰ Babilonj borey wongu-ize jamaa kul kanj goo kokoyoo lakkalkaw maanawey jineboraa bande na cetaa kayri kanj ga Žerizalem kuubi.

¹¹ Nebuzaradanj kanj ti kokoyoo lakkalkaw maanawey jineboraa na jamaa kanj cindi dii ka koy Babilonj gandaa ra, wey kanj cindi koyraa ra, nda wey kanj na ngi boŋ noo kokoyoo se.

¹² Amma kokoyoo lakkalkaw maanawey jineboraa na gandaa al-fukaaruyan nanj i ma tee alaneb faari goykaw nda beerikaw.

¹³ Babilonj borey na alhan ganjey kanj goo Abadantaa hugoo ra, nda torkawey, nda alhan hanfi beeroo kanj maapoo ti «teekoo» kayri kanj goo Abadantaa hugoo batumaa ra. I na alhanoo ka koy Babilonj.

¹⁴ I koy nda barmawey mo, nda pelley, nda huryawey, nda potey nda alhan jinawey kanj nda goyey ga teendi Abadantaa hugoo ra.

¹⁵ Lakkalkaw maanawey jineboraa na dugu canbey, nda kusey kanj teendi nda wura nda nzorfu kaaray zaa.

¹⁶ Ganji hinkaa, nda hanfi beeroo kanj maapoo ti «teekoo», nda torkawey kanj Sulaymaana n'i tee Abadantaa hugoo se, alhanoo kanj ra jinawey wey kul teendi tinjaa si hin ka kabandi.

* 25:3 25.3 Nda n'a na Žeremi 39.2; 52.6 guna, handu taacantoo no.

¹⁷ Ganji jinaa kayyanoo man'ti kala kabedaaru woy cindi yaaha (18), daabirjoo kaŋ goo a boŋ kaŋ ti alhan, daabirjoo kayyanoo man'ti kala kabedaaru hinza. Daabirjoo din kuubi-ka-beraa ti guuru fun-funante, nda grenad-izeyaŋ, nga kul ti alhan. Takaa follokaa no ganji hinkantoo guuru fun-funantaa se.

¹⁸ Lakkalkaw maanawey jineboraa na sargari juwalkey jineboraa Seraya, nda sargari juwalkaw hinkantoo Sofoni, nda Abadantaa hugoo jindoo gardikaw hinzaa dii.

¹⁹ A na goykaw beeri kaŋ ti wongu-izey jineboro dii koyraa ra nda kokoyoo boro maana guu kaŋ duwandi koyraa ra, nda hantumkaa kaŋ ti wongu-izey jineboro kaŋ ga hima ka gandaa borey hantum, nda gandaa jamaa boro woydu (60) kaŋ goo koyraa ra.

²⁰ Nebuzaradaŋ kaŋ ti lakkalkaw maanawey jineboraa n'i dii k'i ka koy Babiloŋ kokoyoo do Ribla.

²¹ Babiloŋ kokoyoo n'i kar k'i wii Ribla, Hamat gandaa ra. Takaa woo nda i na Źuda dii ka koy k'a ka moorandi nga laboo.

Gedaliya tee Źuda gandaa se boŋkoyni

(Źeremi 40.7—41.18)

²² Haya kaŋ ti jamaa kaŋ cindi Źuda gandaa ra, wey kaŋ Babiloŋ kokoyoo Nebukanezar yadda i ma cindi no din, a na Gedaliya tee i se boŋkoyni. Gedaliya baabaa ti Ahikam, Ahikam baabaa ti Źafaŋ.

²³ Waatoo kaŋ Źuda wongu-ize margari jineborey kul maa ngi nda ngi arey kaŋ Babiloŋ kokoyoo na Gedaliya tee boŋkoyni, i koy Gedaliya do Mispa koyraa ra. Wongu-izey jineborey man'ti kala Netaniya iz'aroo YiŹmayel, nda Kareya iz'aroo Yohanaŋ, nda Tanumet, Netofa bora iz'aroo Seraya, nda Maaka bora iz'aroo Yazaniya, ngi nda ngi borey.

²⁴ Gedaliya na allaahidu zaa ngi nda ngi borey se, a nee i se: «War masi hunbur Babiloŋ borey, wa cindi gandaa ra, wa boŋdum Babiloŋ kokoyoo se, war ga duu gomni.»

²⁵ Amma handu iyyantoo ga, EliŹama iz'aroo Netaniya, nga iz'aroo YiŹmayel kaŋ si hun kala kokoyoo hayroo ra kaa nda aru woy (10). I na Gedaliya kar k'a wii, nga, nda Źuda borey, nda Babiloŋ borey kaŋ goo a bande Mispa.

²⁶ Woo ga, jamaa kul, za ikaccu hala ibeeri, nda wongu-izey jineborey koy Misira, zama i ga hunbur Babiloŋ borey.

Babiloŋ kokoyoo na alhormo tee Yoyakin se

(Źeremi 52.31-34)

²⁷ Źuda kokoyoo Yoyakin diyanoo ka koy nda a jiiri waranza cindi iyyantoo (37to) ra, handu woy cindi hinkantoo (12to) ga, jirbi waranka cindi iyyantoo (27to) ga, jiuroo din da ra Ewil-Merodak tee kokoy Babiloŋ se, a na alhormo tee Źuda kokoyoo Yoyakin se k'a kaa kasaa ra.

²⁸ A Źelaŋ a se nda borohennataray, a na taka henna tee a se k'a beerandi ka bisa kokoyey kaŋ nga nda ey diyandi ka kaa Babiloŋ.

²⁹ A na kasa-ize darbawey kaa a ga. Yoyakin hunaroo cindoo kul ra, a si ŋaa kala Babiloŋ kokoyoo do.

³⁰ Nga hunaroo kul ra, zaari kul, Babiloŋ kokoyoo ga huga nda a k'a noo haya kul kaŋ ga a ga too.

Taarikey citaabu jinaa

Citaaboo fahamandiroo

Boroyan ga hongu kanj sargari juwalkaa Ezra ka Taarikey citaabu jinaa nda ihinkantoo hantum. Izirayel borey kaa ka hun Babilonj, nga banda ga, citaabu jinaa woo hantumandi, ka cebe borey se kanj boro ma dira ka sawa nda Irkoy yaamarey, nafa goo a ra. Boro ga dii kanj Taarikey citaabu jinaa ga hayayanj har kanj goo Samiyel citaaboo hinkantoo ra.

Hayaa beeri hinka goo Taarikey citaabu jinaa ra:

Ijinaa ti, a ga Izirayel borey maaney har ir se, k'a zaa za ngi hayragey waati ka koy hala borey dii ka koy nda ey waatoo ra, nda borey kanj willi kate Žuda gandaa ra koyne waatoo ga.

Thinkantoo ti, a ga šelanj ir se kokoyoo Dawda nda nga hoyrawey Irkoy hugoo cinayanoo, nda sargari juwalkey, nda Lewi borey goy takaa ga. Kokoyoo Sulaymaana na Irkoy hugoo cin, amma Dawda ka goyoo hayey soolu hala a ga buu.

Citaaboo woo ga hin ka zamnandi kanje taaci:

1. *Izirayel borey hayragey maaney (zamna 1na—9to).*
2. *Kokoyoo Sawul buuyanoo (zamna 10to).*
3. *Fillawey kanj ga šelanj kokoyoo Dawda ga (zamna 11to—21to).*
4. *Irkoy hugoo cinayanoo nda sargari juwalkey kanj ti Lewi borey šennoo (zamna 22to—29to).*

Izirayel borey hayragey maaney, k'a dii za Adama ga ka koy Sem ga

¹ Adama ti Set baabaa, Set ti Enoš baabaa,
² Enoš ti Kenan baabaa, Kenan ti Malalel baabaa, Malalel ti Yered baabaa,
³ Yered ti Henok baabaa, Henok ti Metusala baabaa, Metusala ti Lemek baabaa,

⁴ Lemek ti Nuhu baabaa, Nuhu ti Sem, nda Šam, nda Žafet baabaa.

⁵ Žafet iz'arey ti: Gomer, nda Magog, nda Maday, nda Yawanj, nda Tubal, nda Mešek, nda Tiras.

⁶ Gomer iz'arey ti: Aškenaz, nda Difat*, nda Togarma.

⁷ Yawanj iz'arey ti: Eliša, nda Tarsis, nda Kiti borey, nda Rodanj borey.

⁸ Šam iz'arey ti: Kuš, nda Misirayim, nda Put, nda Kananj.

⁹ Kuš iz'arey ti: Seba, nda Hawila, nda Sabata, nda Raama, nda Sabateka.

Raama iz'arey ti: Šeba nda Dedanj.

¹⁰ Kuš na Namuruz mo hay. Namuruz ti boro jinaa kanj tee wongaari laboo ga.

¹¹ Misirayim ti Lud borey hayragoo, nda Anam borey, nda Lehab borey, nda Naftuwa borey,

¹² nda Patrus borey, nda Kasalu borey, nda Kaftor borey. Filisti borey mana hun kala Kasalu borey ga.

¹³ Kananj na Sidonj hay, nga ti nga iz'aru jinaa, nga dumaa ga, a na Heti hay.

¹⁴ Nga ga Žebus borey, nda Amor borey, nda Girgaši borey,

¹⁵ nda Hewi borey, nda Arki borey, nda Sini borey,

* **1:6 1.6** *Difat*, hantum fooyanj ga nee *Rifat*, Šintinoo 10.3.

16 nda Arwad borey, nda Semar borey, nda Hamat borey hun.

17 Sem iz'arey ti: Elam, nda Ašur, nda Arfazad, nda Lud, nda Aram, nda Utus, nda Hul, nda Geter, nda Mešek.

18 Arfazad na Šela hay, Šela na Eber hay.

19 Eber duu iz'aru hinka. Affoo maapoo ti Peleg (maanaa «zamna»), zama nga waatoo ra laboo zamnandi. Armaa maapoo ti Yokutanj.

20 Yokutanj na Almodad hay, nda Šelef, nda Hasarmawet, nda Yera,

21 nda Hadoram, nda Uzal, nda Dikla,

22 nda Ebal, nda Abimayel, nda Šeba,

23 nda Ofir, nda Hawila, nda Yobab. Wey kul man'ti kala Yokutanj iz'aruyan.

24 Sem ti Arfazad baabaa, Arfazad ti Šela baabaa,

25 Šela ti Eber baabaa, Eber ti Peleg baabaa, Peleg ti Rehu baabaa,

26 Rehu ti Serug baabaa, Serug ti Nahor baabaa, Nahor ti Tera baabaa,

27 Tera ti Ibirim baabaa, Ibirim kanj maapoo bere ka tee Ibirahima.

28 Ibirahima iz'arey ti Isiyaka nda Isimayel.

29 Ngi hayrey ne: Isimayel iz'aru jinaa ti Nebayot, nga banda ga, Kedar, nda Adbel, nda Mibsam,

30 nda Mišma, nda Duma, nda Masa, nda Hadad, nda Tema,

31 nda Yetur, nda Nafiš, nda Kedma. Wey ti Isimayel iz'arey.

32 Wahayoo kanj Ibirahima n'a zaa wande, kanj ti Ketura, na Zimram hay, nda Yokušanj, nda Medanj, nda Majanj, nda Yišbak, nda Šuwa. Yokušanj iz'arey ti Šeba, nda Dedanj.

33 Majanj iz'arey ti: Efa, nda Efer, nda Hanok, nda Abida, nda Elda. Wey kul ti Ketura izeyanj nda nga haamayanj.

34 Ibirahima na Isiyaka hay. Isiyaka iz'arey ti: Eso nda Izirayel†.

35 Eso iz'arey ti: Elifaz, nda Rehuwel, nda Yewuš, nda Yalam, nda Kora.

36 Elifaz iz'arey ti: Temanj, nda Omar, nda Sefi, nda Gatam, nda Kenaz, nda Timna, nda Amalek.

37 Rehuwel iz'arey ti: Nahat, nda Zera, nda Šamma, nda Miza.

38 Seyir iz'arey ti: Lotanj, nda Šobal, nda Sibonj, nda Ana, nda Dišonj, nda Eser, nda Dišanj.

39 Lotanj iz'arey ti: Hori, nda Homam. Lotanj woymaa ti Timna.

40 Šobal iz'arey ti: Aliyanj, nda Manahat, nda Ebal, nda Šefi, nda Onam. Sibonj iz'arey ti: Aya nda Ana.

41 Ana iz'aroo ti Dišonj. Dišonj iz'arey ti: Hamranj, nda Ešbanj, nda Yitranj, nda Keranj.

42 Eser iz'arey ti: Bilhanj, nda Zawanj, nda Yakanj. Dišanj iz'arey ti: Utus nda Aranj.

Edom gandaa kokoyey nda nga alkabiilawey boŋkoyney

(Šintinoo 36.31–43)

43 Za kokoy mana Izirayel borey laama, kokoyey kanj laama Edom gandaa ra maapney ne: Bewor iz'aroo Bela, nga koyraa maapoo ti Dinhaba.

44 Waatoo kanj Bela buu, Zera iz'aroo Yobab kanj ga hun Bosra huru dogoo ra.

45 Waatoo kanj Yobab buu, Hušam huru dogoo ra, a si hun kala Temanj borey gandaa ra.

† 1:34 1:34 Izirayel da ti Yakuba.

⁴⁶ Waatoo kaŋ Hušam buu, Bedad iz'aroo Hadad huru dogoo ra. Nga no ka Majan borey kar ka hin ey Mowab gandaa ra. Nga koyraa maapoo ti Awit.

⁴⁷ Waatoo kaŋ Hadad buu, Samla kaŋ ga hun Masreka huru dogoo ra.

⁴⁸ Waatoo kaŋ Samla buu, Šawul kaŋ ga hun Rehobot Efrat isaa mijnoo ga huru dogoo ra.

⁴⁹ Waatoo kaŋ Šawul buu, Akbor iz'aroo Bal-Hanan huru dogoo ra.

⁵⁰ Waatoo kaŋ Bal-Hanan buu, Hadad huru dogoo ra, nga koyraa maapoo ti Payi. Wandoo maapoo ti Mehetabel. Mehetabel ti Matred ize woy, Matred ti Me-Zahab ize woy.

⁵¹ Hadad buuroo banda ga, borey kaŋ tee Edom gandaa boŋkoyney ti: Timna, nda Alwa, nda Yetet,

⁵² nda Oholibama, nda Ela, nda Pinon,

⁵³ nda Kenaz, nda Teman, nda Mibsar,

⁵⁴ nda Magdiyel, nda Iram. Wey no ka tee Edom gandaa boŋkoyney.

2

Yakuba iz'aroo Žuda hayroo

¹ Izirayel iz'arey ne: Ruben, nda Simewon, nda Lewi, nda Žuda, nda Isakar, nda Zabulon,

² nda Dan, nda Isufi, nda Benžamen, nda Neftali, nda Gad, nda Ašer.

³ Žuda iz'arey ti: Er, nda Onan, nda Šela. Iz'aru hinzaa woo a mana duu ey kala nga Kanan woyoo ga kaŋ ti Šuwa ize woy. Žuda iz'aru jinaa kaŋ ti Er, a tee boro futu Abadantaa jine, woo se Abadantaa n'a wii.

⁴ Tamar kaŋ ti Žuda nzura woyoo duu a se Peres nda Zera. Žuda iz'arey kul man'ti kala aru guu.

⁵ Peres iz'arey man'ti kala Hesiron nda Hamul.

⁶ Zera iz'arey man'ti kala Zimri, nda Etan, nda Heman, nda Kalkol, nda Daara. I kul ti aru guu.

⁷ Karmi iz'aroo ti Akar*. Nga no ka kate bone Izirayel borey ga, zama hayey kaŋ kayandi Irkoy hinne se, ngi ra a zaa.

⁸ Etan iz'aroo ti Azariya.

⁹ Iz'arey kaŋ Hesiron duu ey ti Yeramel, nda Ram, nda Kelubay.

¹⁰ Ram na Aminadab hay, Aminadab na Nahišon hay, Nahišon ti Žuda borey boŋkoynoo.

¹¹ Nahišon na Salmuni hay, Salmuni na Bowazu hay,

¹² Bowazu na Obed hay, Obed na Yišay hay,

¹³ Yišay na Eliyab hay, nga ti nga iz'aru jinaa, Abinadab ti ihinkantoo, Šimeya ti ihinzantoo,

¹⁴ Netaniyel ti itaacantoo, Raday ti igguwantoo,

¹⁵ Osem ti idduwantoo, Dawda ti iyyantoo.

¹⁶ Ngi woymey ti Seruya nda Abigayel. Seruya iz'arey ti: Abišay, nda Žowab, nda Asayel, ngi kul ti boro hinza.

¹⁷ Abigayel na Amasa hay. Amasa baabaa ti Yeter, Yeter man'ti kala Isimayel boro.

* 2:7 2.7 Akar da se i ga nee Akan Žozuwe 7.1ra.

18 Hesiron iz'aroo Kaleb duu iz'aruyan nga wandey Azuba nda Yeriyo† ga, iz'arey ti: Yešer, nda Šobab, nda Ardonj.

19 Waatoo kanj Azuba buu, Kaleb na Efrata hiiji. Efrata duu a se Hur.

20 Hur na Uri hay. Uri na Besalel hay.

21 Woo banda ga, Hesiron koy Galad borey baabaa Makir, ize woyoo mo hiiji. A na woyoo zaa ka gar nga hunday goo jiiri woydu (60) ra. Woyoo woo ka duu a se nga iz'aroo Segub.

22 Segub na Yahir hay. Koyra waranka cindi hinza (23) bara Yahir maapoo ga Galad gandaa ra.

23 Amma Gešur borey nda Siiri borey na Yahir koyra buuna-buunawey taa, nda Kenat koyraa nda nga koyra kanbey, i kul cere ra man'ti kala koyra kanbe woydu (60). Borey kanj goo koyra kanbey wey ra kul man'ti kala Galad baabaa Makir izey.

24 Waatoo kanj Hesronj buu Kaleb-Efrata koyraa ra, a gar nga wandoo Abiya ga tee boro hinka, wandoo hay iz'aru, i na maapoo danj Ašehur. Ašehur woo ka Tekowa koyraa sinji.

25 Hesiron iz'aru jinaa kanj ti Yeramel, nga iz'aru jinaa ti Ram, ka Buna kar a ga, nda Orenj, nda Osem, nda Ahiya.

26 Yeramel na woy tana zaa, maapoo ti Atara. Woyoo woo na Onam hay.

27 Ram, Yeramel iz'aru jinaa, iz'arey ti: Mas, nda Yamin, nda Eker.

28 Onam iz'arey ti: Šamay nda Yada. Šamay iz'arey ti Nadab nda Abišur.

29 Abišur wandoo maapoo ti Abihayel. Wandoo woo ka duu a se Ahibanj nda Molid.

30 Nadab iz'arey ti: Seled nda Apayim. Seled buu a mana duu iz'aru.

31 Apayim iz'aroo ti Yiši. Yiši iz'aroo ti Šešanj. Šešanj iz'aroo ti Ahilay.

32 Šamay armaa Yada iz'arey ti: Yeter nda Žonatanj. Yeter buu a mana duu iz'aru.

33 Žonatanj iz'arey ti: Pelet nda Zaza. Wey ti Yeramel hayrey.

34 Šešanj mana duu iz'aru, ize wooyanj de no a duu. Woo gar Šešanj goo nda tam kanj Misira boro no, maapoo ti Yara.

35 Šešanj na nga ize woyoo hiijandi nga tamoo Yara se. A duu Yara se iz'aru kanj maapoo ti Attay.

36 Attay na Natanj hay, Natanj na Zabad hay,

37 Zabad na Eflal hay, Eflal na Obed hay,

38 Obed na Žehu hay, Žehu na Azariya hay,

39 Azariya na Heles hay, Heles na Eleyasa hay,

40 Eleyasa na Sismay hay, Sismay na Šalum hay,

41 Šalum na Yekamiya hay, Yekamiya na Elišama hay.

42 Yeramel armaa Kaleb iz'arey ti: Meša ti nga iz'aru jinaa, nga ti Zif baabaa, Mareša mo ti Kaleb iz'aru, nga ti Hebronj baabaa.

43 Hebronj iz'arey ti: Kora, nda Tapuwa, nda Rekem, nda Šema.

44 Šema na Raham hay, Raham ti Yorkeyam baabaa. Rekem na Šammay hay.

45 Šammay iz'aroo ti Mawonj, Mawonj ti Bet-Sur baabaa.

46 Wahayoo kanj Kaleb hiiji a, kanj ti Efa, na Haranj, nda Mosa, nda Gazez hay. Haranj na Gazez hay.

† 2:18 2:18 nga wandey Azuba nda Yeriyo†, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti nga wandoo Azuba kanj maa faa ti Yeriyo†.

⁴⁷ Yaday iz'arey ti: Regem, nda Yotam, nda Gešan, nda Pelet, nda Efa, nda Šayaf.

⁴⁸ Kaleb yee koyne ka wahay foo zaa, maapoo ti Maaka, a na Šeber nda Tirhana hay.

⁴⁹ A na Šayaf mo hay kanj ti Madmana baabaa, nda Šewa kanj ti Makbena nda Gibeya baabaa. Kaleb ize woyoo maapoo ti Aksa.

⁵⁰ Kaleb hayroo ne ti woo: nga wandoo Efrata iz'aru jinaa ti Hur, Hur iz'arey ti: Šobal kanj na Kiryat-Yarim koyraa sinji,

⁵¹ nda Salmuni kanj na Betelehem koyraa sinji, nda Haref kanj na Bet-Gader koyraa sinji.

⁵² Šobal kanj na Kiryat-Yarim sinji, hayroo ti: Harowe borey nda Manahat borey jeroo.

⁵³ Kiryat-Yarim alaayan beerey ti: Yeter borey, nda Put borey, nda Šumat borey, nda Mišra borey. Sora borey nda Eštawol borey mana hun kala ngi ra.

⁵⁴ Salmuni hayroo ti: Betelehem borey, nda Netofa borey, nda Atrot-Bet-Žowab, nda Manahat borey jeroo, nda Sor borey,

⁵⁵ nda hantumkey alaayan beerey kanj ga goro Yabes kanj ti: Tira borey, nda Šima borey, nda Šuka borey. Ngi ti Keni borey, wey kanj hun Hamat ga. Hamat da ti Rekab hugoo borey hayragoo.

3

Dawda hayroo

¹ Dawda iz'arey kanj a duu ey waatoo kanj a goo Hebronj koyraa ra ne: nga iz'aru jinaa ti Amnoj kanj a duu a nga Žizireyel koyraa woyoo Ahinowam ga. Ihinkantoo ti Daniyel kanj a duu a nga Karmel koyraa woyoo Abigayel ga.

² Ihinzantoo ti Absalom kanj a duu a nga wandoo Maaka ga, Maaka ti Gešur kokoyoo Talmay ize woyoo. Itaacantoo ti Adoniya kanj a duu a nga wandoo Hagit ga.

³ Igguwantoo ti Šefatiya kanj a duu a Abital ga. Idduwantoo ti Yitreyam kanj a duu a nga wandoo Eglu ga.

⁴ Iz'aru idduwaa woo hayandi waatoo kanj ra Dawda goo Hebronj koyraa ra. Jiiri iyee nda handu iddu no a n'a tee a ga laama no din. A na jiiri waranza cindi hinza (33) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem.

⁵ Iz'arey kanj a duu ey Žerizalem koyraa ra ne: Šimeya, nda Šobab, nda Natanj, nda Sulaymaana, woo ti iz'aru taaci kanj Amiyel ize woyoo Bat-Šuwa duu a se.

⁶ Dawda na Yibar mo hay, nda Elišuwa, nda Elpelet,

⁷ nda Noga, nda Nefeg, nda Yafiya,

⁸ nda Elišama, nda Elyada, nda Elifelet, ngi aru yagga no.

⁹ I kul ti Dawda iz'aruyan ka tonton nga wahayey iz'arey ga. Tamar ti nga iz'arey woymaa.

¹⁰ Sulaymaana iz'aroo ti Roboham, Roboham iz'aroo ti Abiya, Abiya iz'aroo ti Asa, Asa iz'aroo ti Žozafat,

¹¹ Žozafat iz'aroo ti Žoram, Žoram iz'aroo ti Akaziya, Akaziya iz'aroo ti Žowas,

¹² Žowas iz'aroo ti Amasiya, Amasiya iz'aroo ti Azariya, Azariya iz'aroo ti Yotam,

¹³ Yotam iz'aroo ti Akaz, Akaz iz'aroo ti Ezekiyas, Ezekiyas iz'aroo ti Manase,

¹⁴ Manase iz'aroo ti Amon, Amon iz'aroo ti Žoziyas.

¹⁵ Žoziyas iz'arey ne: nga iz'aru jinaa ti Yohanan, ihinkantoo ti Yoyakim, ihinzantoo ti Sedesiyas, itaacantoo ti Šalum.

¹⁶ Yoyakim iz'aroo ti Yekoniya*, Yekoniya iz'aroo ti Sedesiyas.

¹⁷ Yekoniya kan diyandi ka koy Babilon, nga iz'arey ne: Šaltiyel,

¹⁸ nga bandaa ga, Malkiram, nda Pedaya, nda Šenasar, nda Yekamiya, nda Hošama, nda Nedabiya.

¹⁹ Pedaya iz'arey ti: Zorobabel nda Šimeyi. Zorobabel iz'arey ti: Mešulam nda Hananiya, ngi woymaa ti Šelomit.

²⁰ Woo banda ga, a duu Hašuba, nda Ohel, nda Berekiya, nda Hasadiya, nda Yušab-Hesed, aru guu.

²¹ Hananiya iz'arey ti: Peletiya, nda Yešaya, nda Refaya iz'arey, nda Arnan iz'arey, nda Abadiya iz'arey, nda Šekaniya iz'arey.

²² Šekaniya hayroo ti: Šemaya, nda Hatuš, nda Yigeyal, nda Bariya, nda Neyariya, nda Šafat, aru iddu.

²³ Neyariya iz'arey ti: Elyohenay, nda Ezekiyas, nda Azirikam, aru hinza.

²⁴ Elyohenay iz'arey ti: Hodawiya, nda Elyašib, nda Pelaya, nda Akub, nda Yohanan, nda Delaya, nda Anani, aru iyye.

4

Žuda hayroo jerey

¹ Žuda iz'arey ti: Peres, nda Hesiron, nda Karmi, nda Hur, nda Šobal.

² Šobal iz'aroo Reya na Yahat hay. Yahat na Ahumay nda Lahad hay. Ngi ti Sora koyraa borey alaayan beerey.

³ Etam koyraa sinjikey ti: Žizireyel, nda Yišma, nda Yidbaš. Ngi woymaa ti Haseleponi.

⁴ Penuwel ti Gedor koyraa sinjikkaa, Ezer ti Huša koyraa sinjikkaa. Bora kan na Betelehem koyraa sinji kan ti Efrata iz'aru jinaa Hur, nga iz'arey ti wey.

⁵ Ašehur kan ti Tekowa koyraa sinjikkaa, woy hinkaa kan a n'i zaa ti Heleya nda Naara.

⁶ Naara na Ahuzam, nda Hefer, nda Temani, nda Ahastari hay. Wey ti Naara iz'arey.

⁷ Heleya iz'arey ti: Seret, nda Sohar, nda Etnan.

⁸ Kos na Anub nda Soseba hay. Kos ti Aharhel alaayan beerey hayragoo kan ti Harum iz'aroo.

⁹ Yabes duu maa ka bisa nga armey jerey. Nanjoo ka maanjoo dan Yabes, a nee kan nga k'a hay zarabi ra.

¹⁰ Yabes na Izirayel Koyoo cee k'a njaaray ka nee: «Albarka dan ay ra k'ay laboo boobandi, ka cindi ay bande, k'ay waa bone, k'ay moorandi torro.» Hayaa kan a n'a njaaray, Irkoy n'a tee a se.

¹¹ Kelub kan ti Šuha armaa na Mehiri hay. Mehiri ti Ešton baabaa.

* **3:16 3:16** Yekoniya da se i ga nee Yoyakin, Kokoyey 2to 24.6, 8-17ra.

¹² Eštonj na Bet-Rafa, nda Paseya, nda Tehina hay. Tehina ka Nahaš koyraa sinji. Borey wey ti Reka koyraa borey.

¹³ Kenaz iz'arey ti: Otniyel nda Seraya. Otniyel iz'arey ti Hatat [nda Mewonotay].

¹⁴ Mewonotay ti Ofra baabaa. Seraya ti Žowab baabaa. Nongoo kaŋ se i ga nee Kabe goyteerey gooroo, Žowab ka nongoo din sinji, i man'ti kala kabe goyteeriyaj.

¹⁵ Yefune iz'aroo Kaleb, iz'arey ti: Iru, nda Ela, nda Nam. Ela ti Kenaz baabaa.

¹⁶ Yehalelel iz'arey ti: Zif, nda Zifa, nda Tiriya, nda Azarel.

¹⁷ Ezra iz'arey ti: Yeter, nda Mered, nda Efer, nda Yaloŋ. Mered wandey affoo ka Maryama hay, nda Šamay, nda Yišba. Yišba ka Eštemowa koyraa sinji.

¹⁸ Woyoo woo kaŋ Mered n'a hiija a ti Firawuuna ize woyoo kaŋ se i ga nee Bitiya. Nga iz'arey ti wey. Mered na Žuda koyraa boro woy mo hiiji kaŋ na Yered hay, nga ka Gedor koyraa sinji. Woo banda ga, a na Heber hay, nga ka Soko koyraa sinji. Woo banda ga, a na Yekutiyelel hay, nga ka Zanowa koyraa sinji.

¹⁹ Hodiya wandoo ti Naham woymaa, woyoo woo iz'aru foo ka tee Kela koyraa sinjikaa. Ngi ka tee Garmi borey, affaa tee Eštemowa koyraa sinjikaa, ngi ti Maaka borey.

²⁰ Šimonj iz'arey ti: Amnoŋ, nda Rina, nda Ben-Hanaŋ, nda Tiloŋ. Yiši hayroo ti: Zohet, nda Zohet iz'aroo.

²¹ Žuda iz'aroo Šela, nga iz'arey ti: Er kaŋ na Leka koyraa sinji, nda Lada kaŋ na Mareša koyraa sinji, nda alaayan beerey kaŋ ga šukka baana goy tee Bet-Ašbeya,

²² Yokim borey mo mana hun kala nga ga, nda Kozeba koyraa borey, nda Yowaš koyraa borey, nda Saraf koyraa borey kaŋyaŋ na Mowab gandaa nda Yašubi-Lehem koyraa laama*. Wey ti haya žeenayaŋ.

²³ Borey wey, yoonayaŋ no. I si goro kala Netayim nda Gedera koyrawey ra, i cindi no din kokoyoo do ka goy a se.

Simewoŋ hayroo

²⁴ Simewoŋ iz'arey ti: Nemuwel, nda Yamin, nda Yarib, nda Zera, nda Sawul.

²⁵ Sawul iz'aroo ti Šalum, Šalum iz'aroo ti Mibisam, Mibisam iz'aroo ti Mišma.

²⁶ Mišma iz'aroo ti Hamuwel, Hamuwel iz'aroo ti Zakur, Zakur iz'aroo ti Šimeyi.

²⁷ Šimeyi mana duu kala iz'aru woy cindi iddu (16) nda ize woy iddu. Nga armye mana duu iz'aru boobo. Woo se Simewoŋ alaayan beerey mana boobo sanda Žuda borey takaa.

²⁸ I si goro kala Ber-Šeba, nda Molada, nda Hasar-Šuwal,

²⁹ nda Bilha, nda Esem, nda Tolad,

³⁰ nda Betuwel, nda Horma, nda Siklak,

³¹ nda Bet-Markabot, nda Hasar-Susim, nda Bet-Bireyi, nda Šarayim. Hala ka kaa Dawda kokoytaraa waati, ngi koyrawey ti wey.

* 4:22 4.22 kaŋyaŋ na Mowab gandaa nda Yašubi-Lehem koyraa laama, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti kaŋyaŋ, za i mana willi ka koy goro Lehem koyraa ra, i na Mowab gandaa woyyaŋ zaa.

³² Ngi koyra kanbey ti Etam, nda Ayin, nda Rimonj, nda Token, nda Ašan, i man'ti kala koyra guu,

³³ nda koyra kanbey kanj g'i kuubi k'i bere ka koy hala Bal. Ngi gorodogey nda ngi taarikey ti wey.

³⁴ Ngi bonkoyney ti Mešobab, nda Yamlek, nda Amasiya iz'aroo Yoša,

³⁵ nda Žowel, nda Yehu kanj baabaa ti Yošibiya, Yošibiya baabaa ti Seraya, Seraya baabaa ti Asiyel,

³⁶ nda Elyohenay, nda Yakoba, nda Yešohaya, nda Asaya, nda Adiyel, nda Yesimiyel, nda Benaya,

³⁷ nda Ziza kanj baabaa ti Šifeyi, Šifeyi baabaa ti Alonj, Alonj baabaa ti Yedaya, Yedaya baabaa ti Šimri, Šimri baabaa ti Šemaya.

³⁸ Borey wey kul kanj maapey harandi, i kul man'ti kala alaayan beeri bonyanj, ngi hugey borey mo hanse ka boobo.

³⁹ Woo se i koy hala Gedor koyraa miŋoo ga, ka koy too hala gooroo se waynahunay here, ka kurdoo ceeci ngi alman buuney se.

⁴⁰ I duu kurdoo hennayanj, i duu ganda henna yulwante kanj ra alaafiya nda baani goo. Šam hayroo boroyanj ka cindi ka goro gandraa din ra cee jinaa.

⁴¹ Borey wey kanj maapey ne ka harandi mana koy no din kala Žuda gandraa kokoyoo Ezekiyas waati. I koy no din ka borey hukumey say, ka Mawonj borey wii†, k'i halaci sōy ka goro dogey ra hala hō, zama ngi almaney duu kurdoo henna.

⁴² Simewonj boroyanj mo koy goro Seyir tondey ra, ngi aru zangu guu (500) no. Pelatiya, nda Neyariya, nda Refaya, nda Yiši iz'aroo Uziziyel ti ngi jineborey.

⁴³ Amalek borey cindey kanj zuru ka koy goro no din, i n'i wii, ka goro dogey ra hala hō.

5

Rubej hayroo

¹ Izirayel iz'aru jinaa ti Rubej, amma kanj a margaa nda nga baabaa alaayanoo ka baaboo kaynandi, woo ka kate izejinawtaraa ma nondi Isufi iz'arey se, Isufi ti Izirayel iz'aroo. Woo ka kate Rubej mana laasaabandi iz'aru jinaa.

² Žuda tee jineboraa nga armye game, zama bonkoyni mana hun kala nga hayroo ra, amma izejinawtaraa mana nondi kala Isufi se.

³ Izirayel iz'aru jinaa Rubej iz'arey ti: Hanok, nda Palu, nda Hesronj, nda Karmi.

⁴ Žowel iz'aroo ti Šemaya, Šemaya iz'aroo ti Gog, Gog iz'aroo ti Šimeyi,

⁵ Šimeyi iz'aroo ti Mika, Mika iz'aroo ti Reya, Reya iz'aroo ti Bal,

⁶ Bal iz'aroo ti Beera, nga ti Rubej borey bonkoynoo. Nga no Asiri kokoyoo Tiglat-Pilneser n'a dii ka koy nda a.

⁷ Beera armye, alaayan beeri ka koy alaayan beeri, ka sawa nda takaa kanj nda i kabandi ka hantumandi ngi taarikoo ra, ijinaa ti Yeyiyel, nga dumaa ga, Zakariya,

† 4:41 4.41 hukumey say, ka Mawonj borey wii, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti hukumey nda ngi gorodogey kayri.

⁸ nga dumaa ga, Bela kanj baabaa ti Azaz, Azaz baabaa ti Šema, Šema baabaa ti Žowel. I si goro kala Aroyer ka koy hala Nebo nda Bal-Mewonj ra.

⁹ Waynahunay here, i si goro kala saajoo mijoo ga, ka koy hala Efrat isaa ga, zama i ga hanse ka bara nda adabba Galad gandaa ra.

¹⁰ Sawul waati, i na Hagri borey tangam k'i wii, ka goro ngi hugey ra Galad gandaa waynahunay kul here.

Gad hayroo

¹¹ Gad iz'arey goro Rubenj borey tenje, Bašanj gandaa ra, ka koy hala Salka.

¹² Ngi bonjkoynoo ti Žowel, nga dumaa ga Šafam, nda Yanay, nda Šafat. I si goro kala Bašanj.

¹³ Ngi armey jerrey, hugu ka koy hugu ti Minkaylu, nda Mešulam, nda Šeba, nda Yoray, nda Yakanj, nda Ziya, nda Eber, i man'ti kala boro iyye.

¹⁴ Wey kul man'ti kala Abihayel izeyanj, Abihayel baabaa ti Huri, Huri baabaa ti Yorowa, Yorowa baabaa ti Galad, Galad baabaa ti Minkaylu, Minkaylu baabaa ti Yešišay, Yešišay baabaa ti Yado, Yado baabaa ti Buz,

¹⁵ Guni iz'aroo ti Abdiyel, Abdiyel iz'aroo Ahi ti ngi hugoo jineboraa.

¹⁶ I mana goro kala Galad gandaa ra, nda Bašanj gandaa ra, nda nongey kanj goo ngi laamaa ra, nda Šaronj koyraa hawsawey kul ra, ka koy hala nongoo din laamaa kaydogoo ga.

¹⁷ I kul maapey kabandi ka hantumandi taarikey citaaboo ra Žuda kokoyoo Yotam kokoytaraa waati, nda Izirayel kokoyoo Žeroboham waati.

¹⁸ Ruben iz'arey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa, wongaariyanj goo i ra kanjanj ga wan koray nda takuba yenje nda biraw karyan. I kul ga wan wongu. I man'ti kala aru zenber woytaaci cindi taaci nda zangu iyye nda woydu (44.760), i soolu tangamyan se.

¹⁹ I koy Hagri borey, nda Yetur borey, nda Nafiš borey, nda Nodab borey wongu.

²⁰ Irkoy n'i faaba k'i noo hinay Hagri borey nda borey kul kanj goo i bande ga, haya kanj se wongoo waati, i nka kaati ka Irkoy cee, Irkoy tuuru i se, zama i nka naanay a.

²¹ I na ngi adabbawey dii, yoo zenber woyguu (50.000), nda alman buuna zenber zangu hinka nda zenber woyguu (250.000), nda farka zenber hinka (2.000), nda boro zenber zangu (100.000) mo.

²² I na boro boobo wii, zama wongoo woo mana hun kala Irkoy do. I goro ngi gorodogey ra. I cindi no din hala waatoo kanj ra i n'i dii ka koy ganda tanayanj ra.

Manase hayroo kanj goo Žurdenj isaa se waynahunay here

²³ Manase alkabiila jeraa iz'arey mana goro kala gandaa ra, k'a dii za Bašanj gandaa ka koy Bal-Hermonj, nda Senir hala Hermonj tondi hondoo do. Ngi borey ga boobo.

²⁴ Ngi hugu boņey ti: Efer, nda Yiši, nda Eliyel, nda Azriyel, nda Žeremi, nda Hodawiya, nda Yadiyel. I kul man'ti kala wongaariyanj kanjanj duu maa. Hugu boņyanj no.

²⁵ Amma i na ngi hayragey Koyoo hoo, zama gandaa kanj Irkoy na nga borey halaci k'i kaa i jine, wey din koyey no i koy hanga ey k'i gana ka izefuturaray* tee i bande.

* 5:25 5.25 Man'ti gaaham here no, laadir janjay no Irkoy here.

²⁶ Woo maaganda se, Asiri kokoyoo kaŋ se i ga nee Pul kaŋ ti Tiglat-Pilneser, Izirayel Koyoo na binoo tusa a ma Ruben borey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa borey dii ka koy nda ey Haala, nda Habor, nda Hara, nda Gozaŋ isaa miŋoo ga. I cindi nongey wey ra hala hō.

Lewi hayroo

- ²⁷ Lewi iz'arey ti: Geršon, nda Kehat, nda Merari.
²⁸ Kehat iz'arey ti: Amram, nda Yisehar, nda Hebron, nda Uziyel.
²⁹ Amram izey ti: Haruna nda Musa, nda Maryama. Haruna iz'arey ti: Nadab, nda Abihu, nda Eleyazar, nda Itamar.
³⁰ Eleyazar iz'aroo ti Pinehas. Pinehas iz'aroo ti Abišuwa.
³¹ Abišuwa iz'aroo ti Buki. Buki iz'aroo ti Uzi.
³² Uzi iz'aroo ti Zeraya. Zeraya iz'aroo ti Merayot.
³³ Merayot iz'aroo ti Amariya. Amariya iz'aroo ti Ahitub.
³⁴ Ahitub iz'aroo ti Sadok. Sadok iz'aroo ti Ahimas.
³⁵ Ahimas iz'aroo ti Azariya. Azariya iz'aroo ti Yohanaŋ.
³⁶ Yohanaŋ iz'aroo ti Azariya. Azariya ka cindi ka sargari juwalyan goyoo tee Irkoy hugoo ra kaŋ Sulaymaana n'a cin Žerizalem.
³⁷ Azariya iz'aroo ti Amariya. Amariya iz'aroo ti Ahitub.
³⁸ Ahitub iz'aroo ti Sadok. Sadok iz'aroo ti Šalum.
³⁹ Šalum iz'aroo ti Hilkiya. Hilkiya iz'aroo ti Azariya.
⁴⁰ Azariya iz'aroo ti Seraya. Seraya iz'aroo ti Yosadak.
⁴¹ Alwaatoo kaŋ ra Abadantaa naŋ Nebukanezar ma Žuda borey, nda Žerizalem koyraa borey dii ka koy nga gandaa ra, nga da ra Yosadak diyandi ka koy, nga nda nga borey.

6

Lewi hayroo cindoo

- ¹ Lewi iz'arey ti: Geršom, nda Kehat, nda Merari.
² Geršom iz'arey maapey ne: Libni nda Šimeyi.
³ Kehat iz'arey ti: Amram, nda Yisehar, nda Hebron, nda Uziyel.
⁴ Merari iz'arey ti: Mahili nda Muši. Wey ti hayragey kaŋ na ngi maapey daŋ Lewi borey alaayan beerey ga.
⁵ Geršom hayroo ne: Geršom iz'aroo ti Libni, Libni iz'aroo ti Yahat, Yahat iz'aroo ti Zimma,
⁶ Zimma iz'aroo ti Yowa, Yowa iz'aroo ti Iddo, Iddo iz'aroo ti Zera, Zera iz'aroo ti Yewatray.
⁷ Kehat hayroo ne: Kehat iz'aroo ti Aminadab, Aminadab iz'aroo ti Kora, Kora iz'aroo ti Asir,
⁸ Asir iz'aroo ti Elkana, Elkana iz'aroo ti Ebiyasaf, Ebiyasaf iz'aroo ti Asir,
⁹ Asir iz'aroo ti Tahat, Tahat iz'aroo ti Uriyel, Uriyel iz'aroo ti Uziya, Uziya iz'aroo ti Šawul.
¹⁰ Elkana iz'arey ti: Amasay, nda Ahimot,
¹¹ nda Elkana. Elkana hayroo ne: Elkana iz'aroo ti Sofay, Sofay iz'aroo ti Nahat,
¹² Nahat iz'aroo ti Eliyab, Eliyab iz'aroo ti Yeroham, Yeroham iz'aroo ti Elkana, [Elkana iz'aroo ti Samiyel,]
¹³ Samiyel hayroo ne: nga iz'aru jinaa ti Žowel, ihinkantoo ti Abiya.

14 Merari hayroo ne: Merari iz'aroo ti Mahili, Mahili iz'aroo ti Libni, Libni iz'aroo ti Šimeyi, Šimeyi iz'aroo ti Uza,

15 Uza iz'aroo ti Šimeya, Šimeya iz'aroo ti Hagiya, Hagiya iz'aroo ti Asaya.

16 Waatoo kan̄ i na amaanaa sundukoo jisi Abadantaa hugoo ra, Dawda na Lewi borey zaa k'i tee donkey jineborey Abadantaa hugoo ra.

17 Ngi goyoo man'ti kala ka don Irkoy gorodogoo jine kan̄ ti cere kubayyan hukukumoo, hala waatoo kan̄ kokoyoo Sulaymaana na Abadantaa hugoo cin Žerizalem, i goo ngi dogey ra ka hayey tee ka sawa nda woo kan̄ harandi i se.

18 Borey kan̄ ga goyoo din tee, ngi nda ngi iz'arey maap̄ey ne: Kehat borey dumoo ra, Hemaṅ ti donkaa, nga baabaa ti Žowel, Žowel baabaa ti Samiyel,

19 Samiyel baabaa ti Elkana, Elkana baabaa ti Yeroham, Yeroham baabaa ti Eliyel, Eliyel baabaa ti Toha,

20 Toha baabaa ti Suf, Suf baabaa ti Elkana, Elkana baabaa ti Mahat, Mahat baabaa ti Amasay,

21 Amasay baabaa ti Elkana, Elkana baabaa ti Žowel, Žowel baabaa ti Azariya, Azariya baabaa ti Sofoni,

22 Sofoni baabaa ti Tahat, Tahat baabaa ti Asir, Asir baabaa ti Ebiyasaf, Ebiyasaf baabaa ti Kora,

23 Kora baabaa ti Yisehar, Yisehar baabaa ti Kehat, Kehat baabaa ti Lewi, Lewi baabaa ti Izirayel.

24 Hemaṅ armaa kan̄ ti Asaf, nga bara Hemaṅ kabe gumaa ga. Asaf baabaa ti Berekiya, Berekiya baabaa ti Šimeya,

25 Šimeya baabaa ti Minkaylu, Minkaylu baabaa ti Baseya, Baseya baabaa ti Malkiya,

26 Malkiya baabaa ti Etni, Etni baabaa ti Zera, Zera baabaa ti Adaya,

27 Adaya baabaa ti Etaṅ, Etaṅ baabaa ti Zimma, Zimma baabaa ti Šimeyi,

28 Šimeyi baabaa ti Yahat, Yahat baabaa ti Geršom, Geršom baabaa ti Lewi.

29 Donkey cindey kan̄ ti Merari borey bara Hemaṅ kabe waawaa ga. Etaṅ ti ngi jineboraa. Etaṅ baabaa ti Kiši, Kiši baabaa ti Abdi, Abdi baabaa ti Maluk.

30 Maluk baabaa ti Hašabiya, Hašabiya baabaa ti Amasiya, Amasiya baabaa ti Hilkiya,

31 Hilkiya baabaa ti Amsi, Amsi baabaa ti Bani, Bani baabaa ti Šemer,

32 Šemer baabaa ti Mahili, Mahili baabaa ti Muši, Muši baabaa ti Merari, Merari baabaa ti Lewi.

33 Lewi hayroo cindoo no ma goyey kul tee Irkoy gorodogoo ra kan̄ ti Irkoy hugoo.

34 Haruna nda nga iz'arey no ma sargarey dullandi sargari kukurantey tonadogoo ra, nda ka dugu dullandi dugu dullandidogoo ra. Ngi no ma goyey kul tee kan̄ ga teendi nongu henanantey ihenanantaa ra, ngi no ma Izirayel borey zunubu tuusuyanoo tee i se ka goyey kul tee ka sawa nda Irkoy tamoo Musa yaamarey.

35 Haruna hayroo ne: Haruna iz'aroo ti Eleyazar, Eleyazar iz'aroo ti Pinehas, Pinehas iz'aroo ti Abišuwa,

36 Abišuwa iz'aroo ti Buki, nga iz'aroo ti Uzi, Uzi iz'aroo ti Zeraya,

³⁷ Zeraya iz'aroo ti Merayot, Merayot iz'aroo ti Amariya, Amariya iz'aroo ti Ahitub,

³⁸ Ahitub iz'aroo ti Sadok, Sadok iz'aroo ti Ahimas.

Koyrawey kaŋ nondi Lewi hayroo se

³⁹ Lewi hayroo gorodogey kaŋ ti ngi koyra buuna-buunawey kaŋ nondi i se gandaa ra ne: Haruna hayroo kaŋ ti Kehat alaayan beeroo, ngi no alkurraa jin ka ngi dogey cebe.

⁴⁰ I duu Hebron koyraa nda nga hawsawey kaŋ g'a kuubi k'a bere Žuda gandaa ra.

⁴¹ Amma faarey nda koyra kanbey mana nondi kala Yefune iz'aroo Kaleb se.

⁴² Woo ga, koyrawey kaŋ ga boro ga nga boŋ talfi* kaŋ ti Hebron, nda Libna nda nga hawsawey, nda Yatir nda nga hawsawey, nda Eštemowa nda nga hawsawey, i nondi Haruna nda nga hayroo se,

⁴³ nda Hilan nda nga hawsawey, nda Debir nda nga hawsawey,

⁴⁴ nda Ašan nda nga hawsawey, nda Bet-Šemeš nda nga hawsawey.

⁴⁵ Benžameŋ alkabiilaa gandaa ra, Geba nda nga hawsawey, nda Alemet nda nga hawsawey, nda Anatot nda nga hawsawey nondi i se. Ngi koyrawey kul cere ra ti iwoy cindi hinza (13), alaayan beeri foo kul nda nga dogoo.

⁴⁶ Kehat borey cindey, i duu koyra woy (10) kaŋ alkurra n'i noo i se. Koyrawey sii kala [Efrayim alkabiilaa gandaa ra, nda Dan alkabiilaa gandaa ra, nda] Manase alkabiila jeraa gandaa ra.

⁴⁷ Koyra woy cindi hinza (13) ka nondi Geršom borey se, alaayan beeri kul nda nga dogoo, koyrawey sii kala Isakar alkabiilaa gandaa ra, nda Ašer alkabiilaa gandaa ra, nda Neftali alkabiilaa gandaa ra, nda Manase alkabiila jeraa gandaa kaŋ goo Bašan gandaa ra.

⁴⁸ Alkurraa na Merari borey noo koyra woy cindi hinka (12), alaayan beeri kul nda nga dogoo, koyrawey sii kala Ruben alkabiilaa gandaa ra, nda Gad alkabiilaa gandaa ra, nda Zabulon alkabiilaa gandaa ra.

⁴⁹ Izirayel borey na koyrawey wey nda ngi hawsawey noo Lewi borey se.

⁵⁰ Koyrawey wey kaŋ maapey harandi, ngi no alkurraa n'i cebe i ma nondi i se. Koyrawey sii kala Žuda borey alkabiilaa gandaa ra, nda Simewoŋ alkabiilaa gandaa ra, nda Benžameŋ alkabiilaa gandaa ra.

⁵¹ Kehat borey alaayan beerey cindoo, koyrawey kaŋ i duu ey sii kala Efrayim alkabiilaa gandaa ra.

⁵² Koyrawey kaŋ ga boro ga nga boŋ talfi, i na Šekem nda nga hawsawey noo i se, nda Efrayim tondi hondey, nda Gezer nda nga hawsawey,

⁵³ nda Yokmeyam nda nga hawsawey, nda Bet-Horoŋ nda nga hawsawey,

⁵⁴ nda Ayaloŋ nda nga hawsawey, nda Gat-Rimoŋ nda nga hawsawey.

⁵⁵ I na noo mo koyrayaŋ Manase alkabiila jeraa gandaa ra, koyrawey ti: Aner nda nga hawsawey, nda Bileyam nda nga hawsawey. Woo kul mana nondi kala Kehat borey alaayan beerey cindoo se.

⁵⁶ I na Geršom iz'arey noo koyrayaŋ Manase alkabiila jeraa gandaa ra, koyrawey ti: Golaŋ kaŋ goo Bašan gandaa ra, nga nda nga hawsawey, nda Aštarot nda nga hawsawey.

* 6:42 6.42 Kabuyaney 35.9-34.

⁵⁷ I n'i noo koyra fooyan mo Isakar alkabiilaa gandaa ra. Koyrawey ti Kedeš nda nga hawsawey, nda Daberat nda nga hawsawey,

⁵⁸ nda Ramot nda nga hawsawey, nda Anem nda nga hawsawey.

⁵⁹ I n'i noo koyra fooyan Ašer alkabiilaa gandaa mo ra. Koyrawey ti Mašal nda nga hawsawey, nda Abdon nda nga hawsawey,

⁶⁰ nda Hukok nda nga hawsawey, nda Rehob nda nga hawsawey.

⁶¹ I n'i noo koyra fooyan Neftali alkabiilaa gandaa ra. Koyrawey ti Kedeš kan goo Galile gandaa ra nda nga hawsawey, nda Hamon nda nga hawsawey, nda Kiryatayim nda nga hawsawey.

⁶² Lewi hayroo kan cindi kan ti Merari borey, i n'i noo koyrayan Zabulon alkabiilaa gandaa ra. Koyrawey ti Rimon nda nga hawsawey, nda Tabor nda nga hawsawey.

⁶³ I n'i noo koyra fooyan mo Žurden isaa se banda, Žeriko se waynahunay, Ruben alkabiilaa gandaa ra. Koyrawey ti Beser kan goo saajoo ra nga nda nga hawsawey, nda Yahas nda nga hawsawey,

⁶⁴ nda Kedemot nda nga hawsawey, nda Mefat nda nga hawsawey.

⁶⁵ I n'i noo koyra fooyan mo Gad alkabiilaa gandaa ra. Koyrawey ti Ramot kan goo Galad gandaa ra, nga nda nga hawsawey, nda Mahanayim nda nga hawsawey,

⁶⁶ nda Hešbon nda nga hawsawey, nda Yazer nda nga hawsawey.

7

Isakar hayroo

¹ Isakar mana duu kala iz'aru taaci kan ti Tola, nda Puwa, nda Yašub, nda Šimron.

² Tola iz'arey ti: Uzi, nda Refaya, nda Yeriyel, nda Yamay, nda Yibsam, nda Šemuwel. Arey wey ti Tola hugu boŋey. Dawda waatoo ra, Tola hayroo hinnaa man'ti kala aru zenber waranka cindi hinka nda zangu iddu (22.600), wongaariyan no.

³ Uzi iz'aroo ti Yizrakiya. Yizrakiya iz'arey ti: Minkaylu, nda Abdiyas, nda Žowel, nda Yišiya. I kul man'ti kala hugu boŋ guu.

⁴ Ngi baabaa hugey borey, wongu-izey kan goo i ra ti aru zenber waranza cindi iddu (36.000), zama ngi woyey nda ngi zankey ga boobo.

⁵ Isakar hayroo cindoo alaayan beerey kul kan kabandi ka hantumandi man'ti kala wongu-ize zenber woyyaaha cindi iyye (87.000).

Benžameŋ hayroo

⁶ Benžameŋ mana duu kala iz'aru hinza kan ti Bela, nda Beker, nda Yediyayel.

⁷ Bela mana duu kala iz'aru guu kan ti Esbon, nda Uzi, nda Uzijel, nda Yerimot, nda Iri. Hugu boŋyan no. Ngi mo man'ti kala wongaariyan. Waatoo kan i kabandi ka hantumandi, i tee aru zenber waranka cindi hinka nda waranza cindi taaci (22.034).

⁸ Beker iz'arey ti: Zemira, nda Yowaš, nda Eliyezer, nda Elyohenay, nda Omri, nda Yeremot, nda Abiya, nda Anatot, nda Alemet. I kul man'ti kala Beker iz'aru.

⁹ Ngi hugu boŋey hayrey kabandi ka hantumandi, i tee wongaari zenber waranka nda zangu hinka (20.200).

¹⁰ Yediyayel iz'aroo ti Bilhan. Bilhan iz'arey ti: Yewuš, nda Benžameŋ, nda Ehud, nda Kenana, nda Zetan, nda Tarsis, nda Ahišahar.

11 I kul ti Yediyayel iz'aru, hugu bonyanj no. I man'ti kala wongaari zenber woy cindi iyeye nda zangu hinka (17.200), wongu-izeyanj no.

12 Šupim nda Hupim man'ti kala Ir iz'arey. Hušim man'ti kala Aher iz'aru.

Neftali hayroo

13 Neftali iz'arey ti: Yasiyel, nda Guni, nda Yeser, nda Šalum. Bilha ti ngi naa.

Manase hayroo kanj goo Žurdeŋ isaa se waynakanjay here

14 Manase iz'aru ti Asriyel. Wahayoo kanj a n'a zaa, kanj ti Siiri boro, nga k'a hay. Woy follokaa ka Makir mo hay. Makir ti Galad baabaa.

15 Makir na woy zaa Hupim se, ka zaa Šupim se. Makir woymaa maapoo ti Maaka. Iz'aru hinkantoo kanj Makir duu a maapoo ti Selofad. Selofad mana duu kala ize woyyanj hinne.

16 Makir wandoo kanj ti Maaka, nga mo duu a se iz'aru, ka maapoo danj Pereš. Pereš armaa maapoo ti Šereš. Šereš iz'arey ti Ulam, nda Rekem.

17 Ulam iz'aroo ti Bedaŋ. Wey man'ti kala Galad hayroo. Galad man'ti kala Makir iz'aru, Makir ti Manase iz'aru.

18 Galad woymaa kanj ti Moleket, nga ka Išehod, nda Abiyezer, nda Mahila hay.

19 Šemida iz'arey ti: Ahiyanj, nda Šekem, nda Liki, nda Aniyam.

Efrayim hayroo

20 Efrayim iz'aroo ti Šutela, Šutela iz'aroo ti Bered, Bered iz'aroo ti Tahat, Tahat iz'aroo ti Elada, Elada iz'aroo ti Tahat,

21 Tahat iz'aroo ti Zabad, Zabad iz'aroo ti Šutela. Amma haya kanj ti Ezer nda Elad, Gat koyraa borey kanj ti gandaa izey k'i wii, zama i nka doo ka baa ngi ma koyraa borey adabbawey zay.

22 Ngi baabaa Efrayim na ngi buuroo hēe waati kuku. Nga borey kaa ka binoo danj.

23 Woo banda ga, a marga nda nga wandoo koyne, wandoo tee alhaamidu ka duu iz'aru. I na maapoo danj Beriya (maanaa «bone»), a nee kanj zama nga hugoo goo bone ra.

24 Efrayim ize woyoo ti Šeera. Bet-Heroŋ koyraa kanj goo ganda, nda Bet-Heroŋ koyraa kanj goo beene, nda Uzeŋ-Šeera koyraa, nga k'i cin.

25 Nga iz'aroo ti Refa, Refa iz'aroo ti Rešef, Rešef iz'aroo ti Tela, Tela iz'aroo ti Tahaŋ,

26 Tahaŋ iz'aroo ti Ladaŋ, Ladaŋ iz'aroo ti Amihud, Amihud iz'aroo ti Elišama,

27 Elišama iz'aroo ti Nun, Nun iz'aroo ti Žozuwe.

28 Nongoo kanj nondi Efrayim borey se a ma tee ngi gorodogoo man'ti kala Betel nda nga koyra kanbey, nda Naraŋ koyraa kanj goo waynahunay here, nda Gezer nda nga koyra kanbey kanj goo waynakanjay here, nda Šekem nda nga koyra kanbey, ka koy hala Aya koyraa ra nda nga koyra kanbey.

29 Manase hayroo koyrawey man'ti kala Bet-Šeyanj nda nga koyra kanbey, nda Tanak nda nga koyra kanbey, nda Megido nda nga koyra kanbey, nda Dori nda nga koyra kanbey. Izirayel iz'aroo Isufi hayroo goro koyrawey wey ra.

Ašer hayroo

³⁰ Ašer iz'arey ti: Yimna, nda Yišwa, nda Yišwi, nda Beriya. Ngi woymaa ti Sera.

³¹ Beriya iz'arey ti: Heber nda Malkiyel. Malkiyel ka Birzayit koyraa sinji.

³² Iz'arey kaŋ Heber duu ey ti: Yaflet, nda Šomer, nda Hotam, nda ngi woymaa Šuwa.

³³ Yaflet iz'arey ti: Pasak, nda Bimhal, nda Ašwat. Wey ti Yaflet iz'arey.

³⁴ Šemer iz'arey ti: Ahi, nda Roga, nda Hubba, nda Aram.

³⁵ Šemer armaa Helem* iz'arey ti: Sofa, nda Yimna, nda Šeleš, nda Amal.

³⁶ Sofa iz'arey ti: Suwa, nda Harnefer, nda Šuwal, nda Beri, nda Yimra,

³⁷ nda Beser, nda Hod, nda Šamma, nda Šilša, nda Yitraŋ, nda Beera.

³⁸ Yeter iz'arey ti: Yefune, nda Pispa, nda Era.

³⁹ Ula iz'arey ti: Arak, nda Haniyel, nda Risiya.

⁴⁰ Wey kul ti Ašer iz'aruyan. Hugu boŋyaŋ no. Wongaari gaabikoyni alkadaranteyan no. Jineborey boŋkoyniyaŋ no. Arey kaŋ kabandi ka hantumandi kaŋ ga hin ka koy wongu, i man'ti kala aru zenber waranka cindi iddu (26.000).

8*Benžameŋ hayroo kaŋ goo Žerizalem*

¹ Benžameŋ duu nga iz'aru jinaa kaŋ ti Bela, ihinkantoo ti Ašibel, ihinzantoo ti Ahara,

² itaacantoo ti Noha, igguwantoo ti Rafa.

³ Bela duu iz'aruyan kaŋ ti: Adar, nda Gera, nda Abihud,

⁴ nda Abišuwa, nda Namaŋ, nda Ahowa,

⁵ nda Gera, nda Šefufaŋ, nda Huram.

⁶ Ehud hayroo ti woo, ngi ti Geba koyraa borey boŋey. I n'i dii ka koy nda ey Mahanat koyraa ra.

⁷ Arey ti Namaŋ, nda Ahiya, nda Gera. Gera k'i dii ka koy nda ey. Gera iz'arey ti Uza, nda Ahihud.

⁸ Šaharayim duu izeyaŋ Mowab hawsaa ra, waatoo kaŋ ra a na nga wande hinkaa Hušim nda Baara fay banda ga.

⁹ A na woy tana zaa kaŋ ti Hodeš, izey kaŋ a duu ey a se ti Yobab, nda Sibiya, nda Meša, nda Malkam,

¹⁰ nda Yewus, nda Sakiya, nda Mirma. Wey ti nga iz'arey. Hugu boŋyaŋ no.

¹¹ Nga wandoo Hušim mo duu a se Abitub nda Elpal.

¹² Elpal iz'arey ti: Eber, nda Mišam, nda Šemed. Šemed ka Ono koyraa, nda Lod koyraa nda nga koyra kanbey cin.

¹³ Beriya nda Šema ti Ayalon koyraa borey boŋey. Ngi ka Gat koyraa borey gaaray.

¹⁴ Ahiyo, nda Šašak, nda Yeremot,

¹⁵ nda Zebadiya, nda Arad, nda Eder,

¹⁶ nda Minkaylu, nda Yišpa, nda Yoha, wey ti Beriya iz'arey.

¹⁷ Zebadiya, nda Mešulam, nda Hiziki, nda Heber,

¹⁸ nda Yišmeray, nda Yiziliya, nda Yobab, wey ti Elpal iz'arey.

* **7:35 7.35** Helem da se i ga nee Hotamsorro 32to ra

19 Yakim, nda Zikiri, nda Zabdi,
 20 nda Eliyanay, nda Siletay, nda Eliyel,
 21 nda Adaya, nda Beraya, nda Šimrat, wey ti Šimeyi iz'arey.
 22 Yišpan, nda Eber, nda Eliyel,
 23 nda Abdoŋ, nda Zikiri, nda Hanan,
 24 nda Hananiya, nda Elam, nda Antotiya,
 25 nda Yifdeya, nda Penuwel, wey ti Šašak iz'arey.
 26 Šamšeray, nda Šehariya, nda Ataliya,
 27 nda Yarešiya, nda Eliya, nda Zikiri, wey ti Yeroham iz'arey.
 28 Arey wey kul ti hugu bonyan, affoo kul nda borey kaŋ hun a ga,
 bonkoyniyaŋ no. I si goro kala Žerizalem.
 29 Gabawoŋ koyraa sinjika si goro kala no din da Gabawoŋ. Wandoo
 maano ti Maaka.
 30 Nga iz'aru jinaa maano ti Abdoŋ, nga iz'arey cindey ti: Sur, nda Kiš,
 nda Bal, nda Nadab,
 31 nda Gedor, nda Ahiyo, nda Zeker, [nda Miklot].
 32 Miklot iz'aroo ti Šimeya. Ngi mo si goro kala Žerizalem. I si goro kala
 ngi armye jere.

Sawul hayroo
(9.39–44)

33 Ner iz'aroo ti Kiš. Kiš iz'aroo ti Sawul. Sawul iz'arey ti: Žonatan, nda
 Malkišuwa, nda Abinadab, nda Ešbal*.
 34 Žonatan iz'aroo ti Merib-Bal†, Merib-Bal iz'aroo ti Mika,
 35 Mika iz'arey ti: Pitoŋ, nda Melek, nda Tareya, nda Akaz.
 36 Akaz iz'aroo ti Yehowada, Yehowada iz'arey ti: Aletmet, nda Azmawet,
 nda Zimri. Zimri iz'aroo ti Mosa.
 37 Moša iz'aroo ti Bineya, Bineya iz'aroo ti Rafa, Rafa iz'aroo ti Eleyasa,
 Eleyasa iz'aroo ti Asel.
 38 Asel mana duu kala iz'aru iddu, ngi maapey ti Azirikam, nda Bokru,
 nda Isimayel, nda Šewariya, nda Abdiyas, nda Hanan. Wey kul ti Asel
 iz'arey.
 39 Asel armaa Ešek, nga iz'aru jinaa ti Ulam, ihinkantoo ti Yewuš,
 ihinzantoo ti Elifet.
 40 Ulam iz'arey man'ti kala wongaari gaabikoyniyaŋ. I ga wan biraw
 karyan. I duu iz'aru boobo nda haama boobo, ngi hinnaa ti boro zangu
 nda woyguu (150). Borey wey kul man'ti kala Benžameŋ boroyaŋ.

9

1 Izirayel gandaa borey kul kabandi ka hantumandi Izirayel kokoyey
 taarikey citaaboo ra, hugu ka koy hugu.

Borey kaŋ willi kate ka goro Žerizalem

Žuda borey laadir jaŋaa sabbu se i diyandi ka koy nda ey Babiloŋ.

2 Boro jinawey kaŋ willi kate ka goro ngi nongey ra ngi koyrawey ra
 man'ti kala Izirayel borey, nda sargari juwalkey, nda Lewi borey, nda
 goykey kaŋ ga goy Irkoy hugoo ra.

* **8:33 8.33** Ešbal da se i ga nee Iš-Bošet Samiyel 2to 2.8ra. † **8:34 8.34** Merib-Bal da se i ga nee
 Mefibošet Samiyel 2to 4.4ra.

³ Žuda hayroo, nda Benžamen hayroo, nda Efrayim nda Manase hayroo kanyan willi kate ka goro Žerizalem, ngi maaney ne ti woo:

⁴ Žuda hayroo ra, Utay willi kate. Utay hun Amihud ga, Amihud hun Omri ga, Omri hun Imri ga, Imri hun Bani ga. Bani woo sii kala Peres hayroo ra.

⁵ Šela borey ra, borey kan willi kate ti Asaya nda nga iz'arey. Asaya ti nga baabaa iz'aru jinaa.

⁶ Zera hayroo ra, Yewuyel ka willi kate. Žuda borey kan willi kate, i kul cere ra man'ti kala aru zangu iddu nda woyyagga (690).

⁷ Benžamen iz'arey ra, Sallu willi kate. Sallu hun Mešulam ga, Mešulam hun Hodawiya ga, Hodawiya hun Senuwa ga.

⁸ Yibneya kan hun Yeroham ga willi kate. Ela kan hun Uzi ga willi kate, Uzi hun Mikri ga. Mešulam kan hun Šefatiya ga willi kate, Šefatiya hun Rehuwel ga, Rehuwel hun Yibniya ga.

⁹ Benžamen alkabiilaa borey kan willi kate Žerizalem, ka sawa nda ngi alkabiilaa taarikoo, i man'ti kala aru zangu yagga nda woyguu cindi iddu (956). I kul man'ti kala hugu bonyan, affoo kul nda nga hugoo borey.

¹⁰ Sargari juwalkey kan willi kate ti Yedaya, nda Yoyarib, nda Yakin,

¹¹ nda Azariya. Azariya hun Hilkiya ga, Hilkiya hun Mešulam ga, Mešulam hun Sadok ga, Sadok hun Merayot ga, Merayot hun Ahitub. Ahitub ti Irkoy hugoo alwakiiloo.

¹² Adaya mo willi kate. Adaya hun Yeroham ga, Yeroham hun Pašehur ga, Pašehur hun Malkiya ga. Masay kan hun Adiyel ga mo willi kate. Adiyel hun Yazera ga, Yazera hun Mešulam ga, Mešulam hun Mešilemit ga, Mešilemit hun Imer ga.

¹³ Ngii nda sargari juwalkaw jerey kan ti hugu bonyan man'ti kala aru zenber foo nda zangu iyye nda woynu (1.760). I man'ti kala aru boro kayanteyan. Ngii no ma huga nda Irkoy hugoo goyey.

¹⁴ Lewi borey ra, Šemaya willi kate. Šemaya hun Hašub ga, Hašub hun Azirikam ga, Azirikam hun Hašabiya ga. I mana hun Merari borey ga.

¹⁵ Bakbakar, nda Hereš, nda Galal, nda Mataniya mo willi kate. Mataniya hun Mika ga, Mika hun Zikri ga, Zikri hun Asaf ga.

¹⁶ Abdiyas kan hun Šemaya ga mo willi kate. Šemaya hun Galal ga, Galal hun Yedutun ga. Berekiya kan hun Asa ga mo willi kate. Asa hun Elkana ga. Berekiya woo no ka koy goro Netofa borey koyra kanbey ra.

¹⁷ Irkoy hugoo mijoo lakkalkey kan willi ka kate man'ti kala Šalum, nda Akub, nda Talmon, nda Ahiman, nda ngi armey cindey. Šalum ti ngi jineboraa.

¹⁸ Hala ka kaa hō, ngii no ma Irkoy hugoo waynahunay here mijoo lakkal, nongoo kan se i ga nee Kokoy Hurudogoo. Ngii ti Lewi borey kaloo mijey lakkalkey.

¹⁹ Šalum hun Kore ga, Kore hun Ebiyasaf ga, Ebiyasaf hun Kora ga. Šalum nda nga baabaa hugoo borey cindey kanyan ti Kora borey, ngii goyoo ti Irkoy hukumoo mijoo lakkalyanoo, cee jinaa ngii baabey ti Abadantaa jamaa kaloo mijoo lakkalkey.

²⁰ Cee jinaa, Eleyazar iz'aroo Pineyas ti borey wey bonkoynoo, zama Abadantaa goo a bande.

²¹ Zakariya kan ti Mešelemiya iz'aroo ti cere kubayyan hukumoo mijoo lakkalkaw.

²² Borey wey kul kaŋ suubandi Irkoy hugoo mijney lakkalyanoo se man'ti kala aru zangu hinka nda iwoy cindi hinka (212). Ngi maaney hantumandi ngi koyrawey ra. Dawda nda gunandikaa Samiyel ka borey wey hayragey gorandi goyoo woo ra hala abada.

²³ Ngi nda ngi hayroo goyoo ti ka Irkoy hugoo mijney lakkal kaŋ ti hukkumoo mijney.

²⁴ Hugu mee lakkalkey goo caraw taaca kul ga. Affooyan goo waynahunay here, affooyan goo waynakanay here, affooyan goo hawsa here, affooyan goo gurma here.

²⁵ Ngi armye cindey kaŋ willi kate kaŋ goo ngi koyrawey ra, i ga kaa waati fooyan ka goy i bande hala jirbi iyye,

²⁶ zama hugu mee lakkalkaw taaci ti jineboro Lewi borey ra, ngi no ma goy waati kul. Ngi no ma Irkoy hugoo gundoo hugu-izey nda nga almanoo lakkal.

²⁷ I ga hanna ka Irkoy hugoo kuubi-ka-beraa lakkal, zama ngi goyoo ti woo din. Ngi kone hugoo kufaloo goo, i ga hugoo mijney feeri subbaahi kul.

²⁸ Lewi boroyan mo goo no kaŋ ga Irkoy hugoo jinawey hawgay. I ga jinawey hururoo laasaabu, ka ngi fattaroo mo laasaabu.

²⁹ Affooyan mo ga jinawey hawgay, maanaa nongu henanantaa goy jinay henanantey kul, nda farin hamnoo, nda alaneb hari mooraa, nda jiyoo, nda dugoo, nda haya hew kaaney.

³⁰ Amma sargari juwalkey ra boroyan goo kaŋ ga haya hew kaaney naami cere ra.

³¹ Sargari alfintawey kaŋ ga haagandi pol ra, Kora boraa kaŋ ti Šalum iz'aru jinaa Matitiya no ma nga goyoo tee. Nga mo ti Lewi boro.

³² Ngi armye kaŋ ti Kehat borey, ngi affooyan no ma takulawey kaŋ ga jisandi Irkoy jine hanse hunanzamzaari ka kaa hunanzamzaari.

³³ Donkey kaŋ ti Lewi borey hugu boŋey si goro kala galliyawey ra kaŋ goo Irkoy hugoo batumaa ra. I si goy tana tee, zama i mma goy cijin nda zaari.

³⁴ Wey ti Lewi borey hugu boŋey, affoo kul nda ngi alkabiilaa taarikoo. I si goro kala Žerizalem.

Sawul hugoo borey (8.29–38)

³⁵ Gabawon koyraa sinjikaa ti Yeyiwel, a si goro kala koyraa ra. Wandoo maanoo ti Maaka.

³⁶ Nga iz'aru jinaa maanoo ti Abdon, nga iz'arey cindey ti Sur, nda Kiš, nda Bal, nda Ner, nda Nadab,

³⁷ nda Gedor, nda Ahiyo, nda Zakariya, nda Miklot.

³⁸ Miklot iz'aroo ti Šimeyam. Ngi mo si goro kala Žerizalem. I si goro kala ngi armye jere.

³⁹ Ner iz'aroo ti Kiš, Kiš iz'aroo ti Sawul, Sawul iz'arey ti Žonatan, nda Malkišuwa, nda Abinadab, nda Ešbal*.

⁴⁰ Žonatan iz'aroo ti Merib-Bal†, Merib-Bal iz'aroo ti Mika.

⁴¹ Mika iz'arey ti: Piton, nda Melek, nda Tareya, [nda Akaz].

⁴² Akaz iz'aroo ti Yayera, Yayera iz'arey ti: Alemet, nda Azmawet, nda Zimri. Zimri iz'aroo ti Mosa.

* 9:39 9.39 Zamnaa 8.33. † 9:40 9.40 Zamnaa 8.34.

⁴³ Mosa iz'aroo ti Bineya, Bineya iz'aroo ti Refaya, Refaya iz'aroo ti Eleyasa, Eleyasa iz'aroo ti Asel.

⁴⁴ Asel mana duu kala iz'aru iddu, ngi maaney ti Azirikam, nda Bokru, nda Isimayel, nda Šewariya, nda Abdiyas, nda Hanan. Wey ti Asel iz'arey.

10

Sawul buuyanoo (Samiyel 1na 31.1-13)

¹ Filisti borey koy Izirayel wongu. Wongoo ra Izirayel borey zuru Filisti borey jine. I na Izirayel boroyan wii Gilbowa tondi hondoo boŋ.

² Filisti borey hanse ka Sawul nda nga iz'arey šiita. I na Žonatan, nda Abinadab, nda Malkišuwa kaŋyan ti Sawul iz'arey wii.

³ Wongoo hanse ka koron Sawul ga. Birawkarkawayan dii Sawul, a jijiri hunburay se birawkarkey jine.

⁴ Sawul nee bora kaŋ ga nga wongu jinawey zaa se: «Ni takubaa hoobu m'ay hay nda a k'ay wii, jofolowey wey masi kaa ka hooray ay ra.» Bora kaŋ ga nga wongu jinawey zaa mana yadda, zama a hanse ka hunbur. Woo ga, Sawul na nga takubaa zaa, a na nga boŋ warra ga.

⁵ Bora kaŋ ga Sawul wongu jinawey zaa, ga dii kaŋ Sawul buu, nga mo na nga boŋ warra nga takubaa ga, a buu.

⁶ Takaa woo nda Sawul nda nga iz'aru hinzaa, nda nga hugoo borey kul buu cere bande.

⁷ Waatoo kaŋ Izirayel borey kaŋ ga goro gooroo ra dii kaŋ Izirayel borey zuru, de mo Sawul nda nga iz'arey buu, i na ngi koyrawey nan ka zuru. Filisti borey kaa ka goro dogey ra.

⁸ Subaa ra, Filisti borey kaa ka bukawey hayey kaa i ga, i dii Sawul nda nga iz'arey kaŋyan kaŋ Gilbowa tondi hondoo boŋ.

⁹ I na Sawul wongu jinawey kaa a ga, i na boŋoo dunbu, i na boŋoo nda wongu jinawey ka koy. Woo banda ga, i koy alhabar kaanaa har Filisti borey gandaa kul ra ngi toorey se nda jamaa se.

¹⁰ I na Sawul wongu jinawey dan ngi tooru hugoo ra, i na boŋkurunboo kanji tooroo kaŋ se i ga nee Dagon, hugoo ra.

¹¹ Waatoo kaŋ Yabeš koyraa kaŋ goo Galad gandaa ra, borey kul maa hayaa kul kaŋ Filisti borey n'a tee Sawul se,

¹² woo ga, asajawey kul tun ka koy Sawul bukaa, nda nga iz'arey bukawey zaa ka koy nda ey Yabeš. I na ngi birey fiji Yabeš tuuriŋnaa beeroo cire. Woo banda ga, i na jirbi iyee tee i ga meehaw.

¹³ Laadir jaŋaa kaŋ Sawul n'a tee Abadantaa se, nga ka kate a buu: A mana yadda ka haŋajer Abadantaa se. A too hala nongu kaŋ ra a koy gunandi boro do kaŋ ga nee kaŋ nga ma bukawey cee k'i haa.

¹⁴ A mana yadda ka Abadantaa ibaayoo ceeci, woo se Abadantaa nan a ma buu ka kokoytaraa noo Yišay iz'aroo Dawda se.

11

Dawda tee Izirayel kul kokoyoo (Samiyel 2to 5.1-3)

¹ Izirayel kul koy cere marga Dawda do, Hebron koyraa ra ka nee a se: «Nga ne, ir man'ti kala ni hamoo nda ni kuroo.

² Waatoo hunday kan Sawul ga tee kokoy, ni no ma koy nda Izirayel wongudogey ra, ni no m'i ka kaa. Abadantaa, ni Koyoo nee ma ne: «Ni no m'ay jamaa Izirayel kur, ni no ma tee Izirayel se boŋkoyni.»

³ Woo ga, Izirayel boro beerey kul kaa kokoyoo do Hebron. Dawda na amaana dan nga nda i game Hebron, Abadantaa jine. I na Dawda yon k'a tee Izirayel se kokoy sanda takaa kan nda Samiyel n'a har ka sawa nda Abadantaa ůennoo.

*Takaa kan nda Dawda na Źerizalem koyraa dii
(Samiyel 2to 5.6-10)*

⁴ Dawda nda Izirayel kul koy Źerizalem kan ti Źebuz tangam. No din ra Źebuz borey cindi ka bara, ngi no ma goro gandaa ra.

⁵ Źebuz borey nee Dawda se: «N'si huru ne ra.» Amma Dawda na Siyon nongu gaabantaa dii, maanaa Dawda koyraa.

⁶ Dawda nka nee wongu-izey se: «Boro jinaa kan ga Źebuz borey kar, ay ga bora tee wongu-ize jamaa jineboraa.» Seruya iz'aroo Źowab tee boro jinaa kan Źigi ka koy kara i ra. A tee wongu-izey jineboraa.

⁷ Dawda koy goro nongu gaabantaa ra, woo se i na no din maapoo dan Dawda koyraa.

⁸ Dawda n'a windi nda cinari, k'a dii za Milo dogoo* do ka koy hala koyraa kuubi-ka-beraa. Źowab mo ga koyraa cindoo hanse.

⁹ Dawda mma koy de a ga duu gaabi ka tonton, zama Abadantaa Adupnakoyoo goo a bande.

*Dawda wongaarey
(Samiyel 2to 23.8-39)*

¹⁰ Dawda wongaarey maaney ne ti wey. Ngi nda Izirayel kul k'a faaba hala a ma goro fuulaa ra, ka gaabi dan nga laamaa ra, sanda takaa kan nda Abadantaa n'a har Izirayel borey ga.

¹¹ Dawda wongaarey maaney ti: Yaůobeyam kan ti Hakmoni iz'aroo, wongaari hinza boŋkoyni no. Nga no ka nga yaaůoo ka boro zangu hinza (300) wii wongu folloku ra.

¹² Nga banda ga, Eleyazar kan ti Dodo iz'aroo, Dodo man'ti kala Ahoya koyraa boro. Nga mo goo wongaari hinzaa ra.

¹³ A goo Dawda bande waatoo kan ra Filisti borey koy cere marga Pas-Damim wongoo se. Faari goo no din kan ga too nda orŹ. Kan Izirayel borey zuru Filisti borey se,

¹⁴ i koy kay faaroo din gamoo ra ka Filisti borey tangam ka faaroo kom i ga. Abadantaa n'i noo i ma hin ey, hinay beeri.

¹⁵ Han foo, wongaari waranza (30), aru hinza i ra koy Dawda do, tondey ra kan goo Adulam tondi horboo here, Dawda goo horboo din ra. Woo gar Filisti borey wongu-ize jama goo Refa borey gooro ra.

¹⁶ Dawda goo ma tugu tondi horboo ra. Filisti borey soojey gorodoo goo Betelehem koyraa ra.

¹⁷ Harijaw duu Dawda, a nee: «May no ma koy Betelehem koyraa mijoo ga ka kate ya ne day hari ya han?»

¹⁸ Wongaari hinzaa din koy huru Filisti borey kaloo ra nda gaabi ka hari gur Betelehem koyraa mijoo dayoo ga ka kate a Dawda se. Amma

* 11:8 11.8 Milo dogoo maanaa ti i n'a too nda labu.

Dawda mana yadda k'a hanj. A n'a mun ganda k'a kaa sargari hari-hari Abadantaa se.

¹⁹ A nee: «Jam, ay Koyoo, ay si woo tee, a ga hima nda borey wey kurey no ay n'i hanj, i nka ngi hundey danj farratay ra, ka koy haroo woo gur ka kate a ya ne.» A mana yadda ka haroo hanj. Woo ti hayaa kanj wongaari hinzaa n'a tee.

²⁰ Žowab armaa Abišay, nga ti aru hinzaa din boŋkoynoo. Nga no ka nga yaajoo ka aru zangu hinza (300) wii, nga no ka duu maa boro hinzaa ra.

²¹ A duu maa aru hinzaa ra. A duu maa ka bisa aru hinkaa. Nga ti ngi jineboraa, amma woo kul, aru hinzaa din kanj maapey jin ka harandi, nga maapoo mana too wey din wanoo.

²² Yoyada iz'aroo Benaya mo man'ti kala wongaari, a na haya booboyan tee. Kabsel boro no. Nga no ka Mowab gandaa wongaari hinkaa wii. Neeži zaari hane nga no ka zunbu day ra ka ganjihayla wii a ra.

²³ Nga no mo ka Misira boro wii kanj kuuyanoo ga too kabedaaru guu cine. Yaajoo kanj goo Misira boraa kaboo ra ga too maalawey kaymi bundoo beeriyan. Amma Benaya, bundu bara a kone. A koy Misira boraa yaajoo taa a kone k'a wii nda yaaji follokaa.

²⁴ Wey ti hayey kanj Yoyada iz'aroo Benaya n'i tee. A hanse ka duu maa wongaari hinzaa ra.

²⁵ Aru waranzaa (30) din ra, nga no ka duu maa ka bisa i kul, amma wongaari hinzaa din kanj maapey jin ka harandi, a mana duu maa ka toor'ey. Dawda n'a tee nga lakkalkaw maanawey jineboraa.

²⁶ Wongu-ize wongaarey cindey ne: Asayel, Žowab armaa, Dodo iz'aroo Elhanan, Betelehem boraa,

²⁷ nda Šamot, Haror boraa, nda Heles, Palonj boraa,

²⁸ nda Ira kanj ti Ikeš, Tekowa boraa iz'aroo, nda Abiyezer, Anatot boraa,

²⁹ nda Sibekay, Huša boraa, nda Ilay, Ahoya boraa,

³⁰ nda Maharay, Netofa boraa, nda Heled kanj ti Bana, Netofa boraa iz'aroo,

³¹ nda Ribay iz'aroo Ittay kanj ti Gibeya koyraa kanj ti Benžamenj borey gandaa wane boraa, nda Benaya, Piratonj boraa,

³² nda Huray, Gaš gooroo boraa, nda Abiyel, Ganganoo gandaa boraa,

³³ nda Azmawet, Baharum boraa, nda Eliyaba, Šalbonj boraa,

³⁴ nda Hašem, Gizonj boraa iz'arey, nda Žonatanj kanj ti Šage, Harar boraa iz'aroo,

³⁵ nda Ahiyam kanj ti Sakar, Harar boraa iz'aroo, nda Elifal, Ur iz'aroo,

³⁶ nda Hefer, Mekarat boraa, nda Ahiya, Palonj boraa,

³⁷ nda Hesro, Karmel boraa, nda Naray, Ezbay iz'aroo,

³⁸ nda Žowel, Natanj armaa, nda Mibhar, Hagri iz'aroo,

³⁹ nda Selek, Amonj boraa, nda Naharay, Berot boraa kanj ti Žowab, Seruya iz'aroo wongu jinawey zaakaa,

⁴⁰ nda Ira, Yeter boraa, nda Gareb, Yeter boraa,

⁴¹ nda Uri, Heti boraa, nda Zabad, Ahilay iz'aroo,

⁴² nda Šiza iz'aroo Adina kanj ti Rubenj boro, Rubenj borey jineboro no. Aru waranza (30) goo a cire,

⁴³ nda Maaka iz'aroo Hanan, nda Žozafat, Mitni boraa,

⁴⁴ nda Uziya, Aštarot boraa, nda Šama nda Yeyiyel kanjanj ti Hotam, Aroyer boraa iz'arey,

- ⁴⁵ nda Šimri iz'aroo Yediyayel, nda nga armaa Yoha, Tis boraa,
⁴⁶ nda Eliyel, Mahawi boraa, nda Elnam iz'arey Yeribay nda Yošawiya,
 nda Yitma, Mowab boraa,
⁴⁷ nda Eliyel, nda Obed, nda Yasiyel, Soba boraa.

12

Boro jinawey kaŋ hanga Dawda k'a faaba

¹ Zamanoo kaŋ ra Dawda ga tugu Kiš iz'aroo Sawul se, waatoo woo ra, borey kaŋ tun ka koy Dawda do Siklak koyraa ra, ngi maapey ne. Wongaarey jerey no kaŋ na Dawda faaba wongoo ra.

² Biraw karkawyaŋ no, ngi kabe gumey nda iwaawey kul ga hin ka biraw kaŋ, i ga hin ka tondi warra. Ngi nda Sawul kul ti alkabiila follokaa borey kaŋ ti Benžameŋ alkabiilaa.

³ Ngi jineboraa ti Ahiyezer. Nga dumaa ga, Šema iz'aroo Yowaš, Gibeya boraa, nda Yeziyel nda Pelet kaŋyaŋ ti Azmawet iz'arey, nda Beraka, nda Anatot boraa Yehu,

⁴ nda Yišmaya, Gabawoŋ boraa, wongaari waranzaa (30) affoo no, nga mo ti ngi jineboro foo,

⁵ nda Žeremi, nda Yahaziyel, nda Yohanaŋ, nda Yozabad, Gedera boraa,

⁶ nda Eluzay, nda Yerimot, nda Beyaliya, nda Šemariya, nda Šefatiya, Haruf boraa,

⁷ nda Elkana, nda Yišiya, nda Azarel, nda Yowezer, nda Yašobam, Kora boroyaŋ no,

⁸ nda Yeroham iz'arey kaŋyaŋ ti Yowela nda Zebadiya, Gedor boroyaŋ no.

⁹ Gad boroyaŋ mo hun Sawul bande ka hanga Dawda ka koy nga tugudogoo ra saajoo ra. I man'ti kala wongaariyaŋ, goniyaŋ no wongu ra kaŋ kone koray beeri nda yaaji goo. I ga laala ma nee ganjihayla, i ga cahā ma nee jeeriyaŋ kaŋ goo tondi hondey boŋ.

¹⁰ Ezer ti ngi jineboraa, ihinkantoo ti Abdiyas, ihinzantoo ti Eliyab,

¹¹ itaacantoo ti Mišmanna, igguwantoo ti Žeremi,

¹² idduwantoo ti Attay, iyyantoo ti Eliyel,

¹³ yaahantoo ti Yohanaŋ, yaggantoo ti Elzabad,

¹⁴ iwoyantoo (10to) ti Žeremi, iwoy cindi faantoo (11to) ti Makbanay.

¹⁵ Borey wey man'ti kala Gad borey, i kul ti wongu-ize jineboro. Woo kaŋ gaaboo kacca nda i kul, nga hinne ga hin ka aru zangu (100) tangam. Woo kaŋ bisa i kul gaabi, nga hinne ga hin ka aru zenber (1.000) tangam.

¹⁶ Wey ti borey kaŋ na Žurdeŋ isaa deŋ ka bisa jiiroo handu jinaa ra waatoo kaŋ isaa jabey kul too nda hari. Ngi no ka gooroo borey kul gaaray, waynahunay nda waynakaŋyaŋ here.

¹⁷ Benžameŋ boroyaŋ nda Žuda boroyaŋ mo koy Dawda bande nga tugudogoo ra.

¹⁸ Dawda fatta ka kay i jine ka šennoo zaa ka nee: «Nda baani se war kaa ay do, k'ay faaba, ir ga tee bine foo. Amma nda ay zanbaroo se war kaa, k'ay dii ka koy ay daŋ agay iberey kabey ra, ka gar ay mana ifutu tee, yala ir baabey Koyoo ma tee ir game seede ka ciiti dunbu ir game.»

¹⁹ Kaŋ woo harandi, Irkoy Hundoo zunbu Amasay ga kaŋ ti aru waranzaa (30) jineboraa. A nee:

«Ya Dawda, ir sii kala ni borey ra.

Ya Yišay iz'aroo, ir sii kala ni bande.

Yala alaafiya, alaafiya ma kaa ni ga,
alaafiya ma kaa ni faabakey ga,
zama ni Koyoo ti ni faabakaa.»

Woo banda ga, Dawda yadda i ga, a n'i dan nga wongu-ize jineborey ra.

²⁰ Waatoo kan Dawda koy nda Filisti borey wongudogoo ra ka koy Sawul wongu, waatoo woo, Manase boroyan hanga Dawda bande. Amma Dawda mana Filisti borey faaba wongoo din ra, zama Filisti borey bonkoyney nka dii cere ka waafaku ka Dawda kaa ngi bande, i nee: «Nda man'ti woo, Dawda masi koy ir zanba wongoo ra ka hanga nga koyoo Sawul bande k'ir dan kaboo ra a m'ir wii.»

²¹ Waatoo kan Dawda willi ka koy Siklak koyraa ra, Manase borey kan hanga a maaney ne: Adna, nda Yozabad, nda Yediyayel, nda Minkaylu, nda Yozabad, nda Elihu, nda Siletay. Ngi affoo kul man'ti kala aru zenber foo-foo (1.000) jineboro Manase borey ra.

²² I na Dawda nda nga jamaa faaba, zama i kul man'ti kala wongaariyan. I tee wongu-ize jama jineboro.

²³ Zaari kul boroyan ga kaa ka tonton Dawda ga k'a faaba, hala nga wongu-ize jamaa ma boobo ka tee sanda Irkoy wongu-ize jama.*

Dawda borey kan koy a bande Hebron koyraa ra

²⁴ Borey kan soolu wongoo se, i koy Dawda do Hebron koyraa ra ka kokoytaraa taa Sawul kone k'a noo Dawda se, sanda takaa kan nda Abadantaa n'a har, borey din maaney ne:

²⁵ Žuda borey ra, aru zenber iddu nda zangu yaaha (6.800). Koray beeri nda yaaji goo i kone, i soolu tangamyar se.

²⁶ Simewon borey ra, wongaari zenber iyye nda zangu foo (7.100). I soolu tangamyar se.

²⁷ Lewi borey ra, aru zenber taaci nda zangu iddu (4.600).

²⁸ Yoyada mo goo i bande, a man'ti kala Haruna hayroo bonkoynoo. Aru zenber hinza nda zangu iyye (3.700) goo a bande.

²⁹ Sadok mo goo no, a man'ti kala aru sooga wongaari. Bonkoyni waranka cindi hinka (22) hun nga baabaa hugoo ra ka kaa.

³⁰ Benžamen borey ra, wey kan ti Sawul mo hugoo boroyan ti aru zenber hinza (3.000), hala ka kaa alwaatoo woo ga, borey wey jere beeroo si goy kala Sawul hugoo borey se.

³¹ Efrayim borey ra, wongaari zenber waranka nda zangu yaaha (20.800). Arey wey kul hanse ka duu maa wongu ra ngi baabaa hugoo ra.

³² Borey kan maaney ciyandi ka suubandi ka hun Manase alkabiila jeraa ra, k'i dan i ma koy Dawda gorandi kokoytaraa ra, i man'ti kala aru zenber woy cindi yaaha (18.000).

³³ Isakar borey ra, jineboro zangu hinka (200), ngi bara ngi armye jine ka tee ngi jineborey ka kaa. I kul ga wan ka haye har kan Izirayel borey ga hima k'i tee nda waati kan i ga hima k'i tee.

³⁴ Zabulon borey ra, aru zenber woyguu (50.000), i tenji-tenji cere ga, wongu jinay dumi kul goo i kone. I soolu ka wongu nda ngi biney kul.

³⁵ Neftali borey ra, wongu-ize jineboro aru zenber (1.000). Aru zenber waranza cindi iyye (37.000) goo i bande kan kone koray beeri nda yaaji goo.

* **12:23 12.23** ma boobo ka tee sanda Irkoy wongu-ize jama, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti hanse ka boobo.

³⁶ Dan borey ra, aru zenber waranka cindi yaaha nda zangu iddu (28.600), i tenji-tenji cere ga.

³⁷ Ašer borey ra, aru zenber woytaaci (40.000), i ga hanse ka wan wongu, i tenji-tenji cere ga.

³⁸ Borey kaŋ goo Žurdeŋ isaa se banda kaŋyaŋ ti Ruben borey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa borey, ngi ra aru zenber zangu nda zenber waranka (120.000) ka kaa. Wongu jinay dumi kul goo i kone.

³⁹ Wongu-izey wey kul soolu wongu se, i tenji-tenji cere ga ka kaa hala Hebron koyraa ra nda ngi biney kul, ka Dawda gorandi kokoytaraa ra Izirayel jamaa kul boŋ. Izirayel borey cindey kul yadda a ga kaŋ i ma Dawda tee kokoy.

⁴⁰ I cindi Dawda jere jirbi hinza, i ga ŋaa, i ga haŋ, zama ngi borey na ŋaayanyaŋ hanse i se.

⁴¹ Ngi taalammeŋ mo kaŋ goo no din ra, ka koy hala Isakar gandaa, nda Zabulon gandaa, nda Neftali gandaa, i kul kate ngi bande ŋaayanyaŋ farkayaŋ, nda yooyaŋ, nda lanbaanyaŋ, nda hawyaŋ boŋ, nda farin, nda jeejay-ize koga gabante, nda alaneb-ize koga gabante, nda alaneb hari moora, nda jii, nda haw boobo, nda feeji boobo, zama Izirayel jamaa paali.

13

Dawda kayandi nga ma koy nda Irkoy sundukoo Žerizalem (Samiyel 2to 6.1-11)

¹ Dawda na wongu-izey jineborey kaŋ goo aru zenber foo-foo (1.000) jine nda wey kaŋ goo zangu foo-foo (100) jine, a na ngi nda boŋkoyney kul cee ka šelaŋ i se.

² Woo banda ga, a šelaŋ Izirayel jamaa kul se ka nee i se: «Nda war yadda, nda mo haya no kaŋ hun Abadantaa, ir Koyoo do, ir ma dontokaw sanba nongoo kul ra, ir borey jerey do, wey kaŋ goo Izirayel nongu kul kaŋ no, nda mo sargari juwalkey, nda Lewi borey kaŋ goo ngi koyrawey nda ngi hawsawey ra, ir ma ciya i kul se i ma kaa ka kara ir ga.

³ Woo banda ga, ir ma koy kate ir Koyoo sundukoo, zama Sawul waati ir mana huga nda a.»

⁴ Alžamaa kul waafaku Dawda šennoo ga, zama hayaa kan jamaa kul se.

⁵ Woo ga, Dawda na Izirayel kul marga, k'a dii za Šihor isaa kaŋ goo Misira ka koy hala Hamat koyraa miŋoo ga ka koy Irkoy sundukoo zaa Kiryat-Yarim koyraa ra ka kate nda a.

⁶ Dawda nda Izirayel kul tun ka koy Baala kaŋ ti Kiryat-Yarim koyraa, kaŋ goo Žuda gandaa ra, ka Irkoy Abadantaa sundukoo zaa kate. Abadantaa maŋnoo bara sundukoo ga. Almalaykayaŋ kaŋ se i ga nee šerib, ihinka goo sundukoo daabirjoo ga. Abadantaa ga goro šerib hinkaa game.

⁷ I na Irkoy sundukoo jeeje torka taaga foo boŋ, i n'a ka fatta Abinadab hugoo ra. Uza nda Ahiyo no ma torkaa boy.

⁸ Dawda nda Izirayel kul ga ngi sahaa kul ka hooray Irkoy jine, i ga don, i ga hooray jinayyaŋ kar kaŋ ti kuntijiyaŋ, nda kurbuyaŋ, nda dundunyaŋ, nda guuruyaŋ kaŋ ga kara-kara, nda laati beeriyaŋ.

⁹ Waatoo kaŋ i too Kidoŋ taasu kar ganganoo ra, hawey tanši, Uza na nga kaboo šerre ka sundukoo dii.

¹⁰ Abadantaa futu Uza ga, a n'a kar, zama a na nga kaboo šerre ka sundukoo dii. Uza buu no din, Irkoy jine.

¹¹ Takaa kan nda Abadantaa na Uza kar laala k'a wii mana kan Dawda se. Woo se i na nongoo din maapoo dan Perez-Uza (maanaa «nongoo kan ra Uza karandi laala ka wiiyandi»), maapoo woo goo a ga hala ho zaaroo.

¹² Hanoo din, Dawda hunbur Irkoy, a nee: «Taka foo nda ay ga hin ka kate ay do Irkoy sundukoo?»

¹³ Dawda mana kate sundukoo nga do, Dawda koyraa ra. Woo se a n'a ka koy bora kan se i ga nee Obed-Edom kan ti Gat koyraa boro, nga hugoo ra.

¹⁴ Irkoy sundukoo cindi handu hinza Obed-Edom do, nga hugoo ra. Abadantaa na albarka dan Obed-Edom nda nga hugoo nda nga kabehayaa kul ra.

14

Irkoy na Dawda kokoytaraa tabatandi (3.5-9; Samiyel 2to 5.11-16)

¹ Tir koyraa kokoyoo Hiram na dontokawyan sanba Dawda do nda sedere bunduyan, nda albannayan, nda bundu goykawyan, i ma koy hugu cin Dawda se.

² Woo ga, Dawda bay kan Abadantaa goo ma nga kokoytaraa tabatandi Izirayel bon, a bay mo kan nga kokoytaraa goo ma jer nga jamaa maaganda kan ti Izirayel.

³ Dawda yee koyne ka woy tanayan hiji Zerizalem koyraa ra, a yee koyne ka duu iz'aruyan nda ize woyyan.

⁴ Iz'arey kan a duu ey Zerizalem maaney ne: Samuwa, nda Sobab, nda Natan, nda Sulaymaana,

⁵ nda Yibar, nda Elišuwa, nda Elipelet,

⁶ nda Noga, nda Nefeg, nda Yafiya,

⁷ nda Elišama, nda Beleyada, nda Elifelet.

Dawda hin Filisti borey (Samiyel 2to 5.17-25)

⁸ Waatoo kan Filisti borey maa kan Dawda yonandi ka tee Izirayel kul se kokoy, i kul tun ka koy Dawda ceci k'a tangam. Waatoo kan Dawda maar'a, a fatta ka koy i kubay.

⁹ Filisti borey kaa ka hasaraw beeri tee Refa borey gooroo ra.

¹⁰ Dawda na Irkoy ibaayoo ceci ka nee: «Ay ga hima ka zigi ka Filisti borey wongu wala? N'g'i dan ay kaboo ra wala?» Abadantaa n'a zaabi ka nee: «Koy, zama ay g'i dan ni kaboo ra.»

¹¹ I koy too hala Bal-Perasim, Dawda n'i kar no din. Woo banda ga, Dawda nee: «Irkoy na fun kaa agay iberey jamaa ra, ay n'i kar, ni mma nee fun kan hari n'a kaa.» Woo se i na nongoo din maapoo dan Bal-Perasim (maanaa «Koyoo kan ga fun kaa»).

¹² Filisti borey zuru ka ngi koyey nan no din, Dawda nee kan i m'i ton k'i tee boosu.

¹³ Woo banda ga, Filisti borey yee koyne ka kaa ka hasaraw beeri tee Refa borey gooroo ra.

¹⁴ Dawda yee koyne ka Irkoy ibaayoo ceci, Irkoy nee a se: «Masi koy i tangam. Ni mma kuubi ka koy nda ngi banda here, ma kaa nda nongoo kan ra tuurijaney goo tenje ka kan i ga.

¹⁵ Waati kan n'ga maa cee jinde tuurijaney bon, waatoo din ma fatta ka koy i tangam, zama Irkoy no ma fatta ni jine ka Filisti borey kar.»

¹⁶ Dawda na hayaa tee kanj nda Irkoy n'a yaamar. I na Filisti borey kar za Gabawonj koyraa ra ka koy hala Gezer koyraa ra.

¹⁷ Dawda maapoo huru gandawey kul ra. Abadantaa na Dawda hunburay beeri danj gandawey kul ra.

15

Dawda na Irkoy sundukoo kateyanoo soolu

¹ Dawda na huguyan cin nga bonj se Dawda koyraa ra. A na hukukumoo cin ka nongu soolu kanj ra Irkoy sundukoo ga huru.

² Woo banda ga, Dawda nee: «Boro kul masi Irkoy sundukoo zaa nda man'ti Lewi borey, zama ngi no Abadantaa n'i suuba i ma nga sundukoo zaa, nda mo i ma goy nga se waati kul.»

³ Dawda na Izirayel kul marga Žerizalem, ngi ma Abadantaa sundukoo zaa ka koy nda a nongoo ra kanj nga n'a hanse a se.

⁴ Dawda na Haruna hayroo nda Lewi borey mo marga:

⁵ Kehat hayroo ra, Uriyel kanj ti jineboraa nda nga arma zangu nda waranka (120) kanj goo a bande.

⁶ Merari hayroo ra, Asaya kanj ti jineboraa nda nga arma zangu hinka nda waranka (220) kanj goo a bande.

⁷ Geršom hayroo ra, Žowel kanj ti jineboraa nda nga arma zangu nda waranza (130) kanj goo a bande.

⁸ Elisafanj hayroo ra, Šemaya kanj ti jineboraa nda nga arma zangu hinka (200) kanj goo a bande.

⁹ Hebronj hayroo ra, Eliyel kanj ti jineboraa nda nga arma woyyaaha (80) kanj goo a bande.

¹⁰ Uziyel hayroo ra, Aminadab kanj ti jineboraa nda nga arma zangu nda woy cindi hinka (112) kanj goo a bande.

¹¹ Dawda na sargari juwalkey Sadok nda Abiyatar cee, nda Lewi borey kanj ti Uriyel nda Asaya, nda Žowel, nda Šemaya, nda Eliyel, nda Aminadab.

¹² A nee i se: «War ti Lewi borey hugu bonjey, wa war bonj danj jere ga Irkoy se, war nda war armyey hala war ma koy Abadantaa, Izirayel Koyoo sundukoo zaa ka kate a nongoo kanj ay n'a hanse a se ra.

¹³ Hayaa kanj se war mana kaa k'a zaa cee jinaa, woo se Abadantaa, ir Koyoo na boro kar k'a wii ir ra, maanaa ir man'a zaa ka koy sanda takaa kanj nda hantumoo kanj kayandi n'a har.»

¹⁴ Woo ga, sargari juwalkey, nda Lewi borey na ngi bonj danj jere ga Irkoy se hala ngi ma koy Abadantaa, Izirayel Koyoo sundukoo zaa kate.

¹⁵ Lewi borey na Abadantaa sundukoo zaa nda bunduyan k'a fur ngi jesej ga, sanda takaa kanj nda Musa n'a har ka sawa nda Abadantaa šennoo.*

¹⁶ Dawda nee mo Lewi borey jineborey se kanj i ma ngi armayanj suuba kanjanj ma tee donkawyanj. I ma hooray jinayanj kanj ti kurbuyan, nda kuntijiyanj, nda guuruyan kanj ga kara-kara, ka farhã beeri wurru tee.

¹⁷ Lewi borey na Žowel iz'aroo Hemanj suuba, nda nga armyey kanj ti Berekiya iz'aroo Asaf, nda Kušaya iz'aroo Etanj kanj goo Merari hayroo ra.

¹⁸ I na Lewi boro tanayanj mo kanj ti hugoo mijoo lakkalkey tonton i ga. Borey ti Zakariya, nda Ben, nda Yaziyel, nda Šemiramot, nda Yehiyel, nda

* 15:15 15.15 Fattaroo 25.13-14.

Unni, nda Eliyab, nda Benaya, nda Maseya, nda Matitiya, nda Elifelehu, nda Mikneya, nda Obed-Edom, nda Yeyiyel.

¹⁹ Donkey Heman, nda Asaf, nda Etan goyoo man'ti kala ka alhan guurey kara-kara cere ga k'i hēenandi.

²⁰ Zakariya, nda Aziyel, nda Šemiramot, nda Yehiyel, nda Unni, nda Eliyab, nda Maseya, nda Benaya no ma kurbey hēeni jinde buuney kar.

²¹ Amma Matitiya, nda Elifelehu, nda Mikneya, nda Obed-Edom, nda Yeyiyel, nda Azaziya no ma kurbu linji yaahakoyney kar ka doonoo juwal.

²² Kenaniya ti Lewi borey kan ga sundukoo zaa jineboraa, nga no ma zaayanoo lakkal, zama a ga wan nga takaa.

²³ Berekiya nda Elkana ti sundukoo lakkalkey.

²⁴ Sargari juwalkey Šebaniya, nda Žošafat, nda Netaniyel, nda Amasay, nda Zakariya, nda Benaya, nda Eliyezer no ma laati beeri kar Abadantaa sundukoo jine ka koy. Obed-Edom nda Yehiya mo ti sundukoo lakkalkawyan.

Irkoy sundukoo too kate Žerizalem

(Samiyel 2to 6.12-19)

²⁵ Woo banda ga, Dawda nda Izirayel boro beerey, nda wongu-ize jineborey kan goo wongu-ize zenber foo-foo (1.000) jine, i kul tun ka koy Abadantaa amaanaa sundukoo zaa k'a kaa Obed-Edom hugoo ra nda jaali.

²⁶ Lewi borey hin ka Abadantaa amaanaa sundukoo zaa Irkoy albarkaa ra, woo se i na yaaru kobsi iyee nda gaaru boŋ iyee kaa sargari.

²⁷ Dawda na šukka baana burmusu dan, nga nda Lewi borey kan ga sundukoo zaa, nda donkey, nda Kenaniya kan ti donkey jineboraa, ngi mo, bankaaray follokaa bara i ga. Dawda na lenbeene kaayi-ize dan kan ga hima nda sargari juwalkey beene kaayi.

²⁸ Izirayel kul na Abadantaa amaanaa sundukoo zaa kate. Naali kobiyen tee, hilli hēeni, nda laati beeriyan, nda guuruyan kan ga kara-kara, nda kurbuyan, nda kuntijiyan mo hēe.

²⁹ Waatoo kan Abadantaa amaanaa sundukoo ga huru Dawda koyraa ra, Sawul ize woyoo Mikal, Dawda wandoo ga guna nda funeetaraa. A ga dii kokoyoo Dawda ga jaali, a ga sar-sar ka gan, woo se Mikal garsaka Dawda se.

16

¹ Waatoo kan Izirayel borey koy Irkoy sundukoo zaa kate, i n'a dan hukkmoo kan Dawda n'a cin a se gundoo ra. I na sargari kukuranteyan nda alaafiya teendi sargariyan kaa Irkoy jine.

² Waatoo kan Dawda na sargari kukurantey nda alaafiya teendi sargarey kaa ka ben, a gaara jamaa se Abadantaa maapoo ga.

³ Woo banda ga, a na takula foo, nda teenay gabante foo, nda alaneb-ize koga gabante foo noo Izirayel boro foo kul se, woy nda aru.

Lewi borey ga don ka Abadantaa saabu

(Zaburey 105.1-15; 96; 106.1, 47-48)

⁴ Dawda na Lewi boroyan suuba k'i dan Abadantaa sundukoo goyoo ra, i ma Abadantaa, Izirayel Koyoo šifa, ka albarka tee a se, k'a saabu.

⁵ Asaf ti ngi jineboraa, Zakariya goo dumaa ga, nda Yeyiyel, nda Šemiramot, nda Yehiyel, nda Matitiya, nda Eliyab, nda Benaya, nda Obed-Edom, Yeyiyel. Kurbukarkawyan nda kuntjikarkawyan no. Asaf ga guuruyan kan ga kara-kara hēenandi.

⁶ Sargari juwalkey kanj ti Benaya, nda Yahaziyel, i na waatoo kul tee i ga laati beeri hēenandi Irkoy amaanaa sundukoo jine.

⁷ Hanoo din ti cee jinaa kanj Dawda na Asaf nda nga armey danj i ma Abadantaa saabu ka nee:

⁸ Wa Abadantaa saabu, war ma maajoo cee!
wa nga teegoyey bayrandi jamawey ra!

⁹ Wa don a se, wa don k'a saabu,
wa nga goy kayfantey kul har borey se!

¹⁰ Wa fooma nda nga maa henanantaa,
yala borey kanj ga Abadantaa ceeci biney ma jaali!

¹¹ Wa Abadantaa nda nga gaaboo ceeci,
war ma nga ndumoo ceeci waati kul!

¹² Wa hongu haya kayfantey kanj a n'i tee,
nda nga kayfey nda nga mijoo ciitey,

¹³ war kanj ti Izirayel, nga tamoo hayroo,
war kanj ti Yakuba izey kanj a n'i suuba!

¹⁴ Nga ti Abadantaa, ir Koyoo,
nga hantumey kanj kayandi goo laboo kul ga.

¹⁵ War ma hongu nga amaanaa waati kul,
yaamaroo kanj a n'a noo alwadda zenber (1.000) se,

¹⁶ woo kanj a n'a danj nga nda Ibirahima game,
nda žeeyanoo kanj a n'a tee Isiyaka se.

¹⁷ A n'a kayandi sanda ašariya Yakuba se,
k'a tee amaana duumante Izirayel se.

¹⁸ A nee: «Ay ga kaa ka ni noo Kananj gandaa,
a ma tee war tuboo, a ma tee war wane*.»

¹⁹ Alwaatoo din, boro hinna kaccu no,
war si boobo, war goo yawtaray ra no din.

²⁰ I ga yaara gandawey nda cere game,
ka hun ganda foo ra ka koy affoo ra.

²¹ Amma Irkoy mana nanj boro kul m'i šiita,
a citi kokoyyanj ga ngi maaganda.

²² A nee: «War masi tuku agay suubantey kanj yonandi ga,
war masi albasi tee agay annabey se!»

²³ Laboo kul cere ra, ma don Abadantaa se!
Zaari kul war ma alhabaroo har
kanj ti nga ti Hallasikaa.

²⁴ Wa nga daržaa har dumey kul game,
wa nga goy kayfantey har gandawey kul ra.

²⁵ Zama Abadantaa ga beeri, a ga hanse ka saabandi,
a ga hunburandi ka bisa koyey kul.

²⁶ Zama jamawey kul koyey man'ti kala taari koyyanj,
amma Abadantaa ka beenaa tee.

²⁷ Beeray nda darža man'ti kala nga wane,
hinay nda jaali ga duwandi nga gorodogoo ra.

²⁸ Jamawey alaayan beerey, wa beeray nda hini danj Abadantaa se,
w'i danj a se!

* 16:18 16.16-18 Šintinoo 12.7; 26.3; 28.13.

29 Wa Abadantaa noo nga maapoo daržaa, wa kate gomniyan, wa huru Abadantaa do, Wa sujudu Abadantaa se kaŋ henanyanoo ga dii garaw.

30 Laboo kul borey ma jijiri Abadantaa jine, aduŋna ga kay nga dogoo ra, a si puuti.

31 Yala beenaa ma jaali! Laboo ma farhã ka bayrandi dumey se ka nee kaŋ Abadantaa ti kokoy,

32 yala teekoo nda haya kul kaŋ goo a ra ma dunduŋ!

Yala hawsaa nda haya kul kaŋ goo a ra ma jaali kaati beeri tee!

33 Waatoo din hawsaa tuurey ga kaati nda jaali Abadantaa jine, zama a goo ma kaa ka laboo ciiti.

34 Wa Abadantaa šifa, zama a ga boori, nga borohennataraa si ben abada!

35 Koyn mo war ma nee:

«Ir Hallasikaa Irkoy, ir hallasi!

Ir marga, ir kaa gandawey kabey ra hala ir ma duu ka ni maa henanantaa saabu, ka fooma nda ni saabuyanoo.»

36 Albarka ma bara Abadantaa, Izirayel Koyoo se, za abada hala abada!

Waatoo din jamaa kul nee: «Amin!» I na Abadantaa saabu.

37 Woo banda ga, Dawda na Asaf nda nga armey naŋ Abadantaa amaanaa sundukoo jine, i ma cindi ka goy sundukoo jine waati kul, zaari kul goyoo kaŋ ga hima ka teendi, i g'a tee.

38 A na Obed-Edom nda nga arma woydu cindi yaaha (68) kar i ga nda Obed-Edom kaŋ ti Yedutun iz'aroo, nga nda Hosa, ngi ti hugoo mijoo lakkalkey.

39 Abadantaa gorodogoo kaŋ goo hodaddaa boŋ kaŋ goo Gabawoŋ, Dawda na sargari juwalkaa Sadok nda nga arma sargari juwalkaw cindey daŋ i ma koy no din,

40 hala i ma sargari kukuranteyan kaa waati kul sargari kukurantey tonadogoo ra Abadantaa maapoo ga, cijin nda zaari, i ma hayaa kul tee kaŋ hantumandi Abadantaa ašariyaa ra kaŋ nda a na Izirayel yaamar.

41 Hemaŋ nda Yedutun goo borey din ra, ngi nda borey kaŋ suubandi ka maapey har, kaŋyaŋ ga cindi ka Abadantaa saabu, nga borohennataraa si ben abada!

42 Hemaŋ nda Yedutun kone laati beeriyaŋ goo, nda guuruyaŋ kaŋ ga kara-kara, nda hooray jinay cindiyaŋ ga hanga saabuyan dooney bande. Yedutun iz'arey no ma hukkumoo mijoo lakkal.

43 Woo banda ga, jamaa kul koy ngi hugey do, Dawda willi nga do, a koy gaara nga hugoo borey se.

17

Irkoy na allaahidu zaa Dawda se

(Samiyel 2to 7.1-17)

¹ Waatoo kaŋ kokoyoo Dawda goro nga kokoy hugoo ra, han foo a nee annaboo kaŋ maapoo ti Nataŋ se: «Guna, akoy goo ma goro sedere hugu ra, ka gar Irkoy sundukoo sii kala hukkuum cire.»

² Nataŋ na Dawda zaabi ka nee: «Haya kul kaŋ goo ni binoo ra tee, zama Irkoy goo ni bande.»

3 Amma hanoo din da cijinoo Irkoy na šenni har Natan se ka nee:

4 «Koy hayaa har Dawda, ay tamoo se kan agay, Abadantaa n'a har, ay nee: «Man'ti ni no ma hugu cin ya ne kan ra ay ga goro,

5 zama za hanoo kan ay na Izirayel fattandi Misira gandaa ra hala hō, ya na goro hugu ra, nongu kul kan ra ay koy, hukkuum ti ay gorodogoo.

6 Nongu kul kan ra ay bisa nda Izirayel jamaa, ya na bay ka šelan Izirayel alkaaley affoo se ka nee: “Macin se war mana sedere hugu cin ya ne?”

7 Adiši šelan ay tamoo Dawda se ka hayaa har a se kan agay, Abadantaa, Adunnakoyoo n'a har, ay nee: “Agay no ka ni zaa ka hun kurdogoo ra, almaney bande, ka ni tee ay jamaa Izirayel se bonkoyni.”

8 Nongu kul kan ra ni koy, ay goo ni bande, ay na ni iberey kul halaci ni jine. Ay ga ni maapoo beerandi sanda laboo boro beerey maaney takaa.

9 Ay ga nongu kayandi Izirayel, ay jamaa se. Ay g'i gorandi gandaa ra hala i ma duu lakkalkanay, hala boro laaley masi yee k'i šiita sanda cee jinaa takaa.

10 Za waatoo kan ay na alkaaliyan gorandi ay jamaa kan ti Izirayel bon, ay na ni iberey kul dan ni cire. Agay, Abadantaa, ay na ni bayrandi mo kan agay no ma hugu* cin ma ne.

11 Waati kan ni zaarey ben, de ni koy ni hayragey jere, ni banda ga, ay ga ni hayroo boro foo tabatandi kokoytaraa ra.

12 Nga no ma hugu cin ay maapoo ga, ay ga nga kokoytaraa tabatandi hala abada.

13 Agay, ay ga tee a se baaba, nga, a ga tee ya ne iz'aru. Ay si ay borohennataraa kaa a bande sanda takaa kan nda kokoyoo kan dogoo ra ni huru kan bande ay n'ay borohennataraa kaa.

14 Ay ga nga gaaboo tabatandi ay jamaa game nda ay laamaa ra waati kul, nga kokoytaraa ga tabatandi hala abada.»

15 Šenney kul kan Irkoy n'i har Natan se nda haya kul kan a n'a bangandi a se, a koy i kul filla Dawda se.

Dawda Irkoy ŋaarayroo
(Samiyel 2to 7.18-29)

16 Woo ga, kokoyoo Dawda koy goro Abadantaa jine ka nee a se: «May ti agay, Irkoy Abadantaa, ay hugoo ti macin kan se n'g'ay beerandi ka too hala hinnaa woo?

17 Amma Irkoy, woo kan n'n'a har, haya kaccu no ma ne, ka nee kan n'ga ni tamoo hugoo beerandi hala waatey kan ga kaa ra. Irkoy Abadantaa, n'g'ay dii sanda boro kayante.

18 Daržaa woo kan n'n'a dan agay, ni tamoo Dawda ga, woo banda ga, macin no ay ga hin k'a har ma ne koyne kan bisa woo? Ni hunday ga ni tamoo bay.

19 Abadantaa, ni mma baa agay, ni tamoo, woo se n'na haya beerey wey kul tee ka sawa nda ni ibaayoo, ka ni beeraa bayrandi.

20 Abadantaa, ni cine sii no, woo kul kan ir hanawey maar'a banda ga, koy sii no kala ni.

21 Ganda tana mma bara laboo ga kan ga hima nda Izirayel, ni jamaa, kan koy tana koy a day k'a kaa kabe ra a ma tee nga wane? N'na haya beeriyan nda teegoy kayfanteyan tee ni maapoo beerandiyano se. N'na ganda tanayan gaaran ni jamaa jine kan n'n'a hallasi k'a kaa Misira.

* 17:10 17.10 hugu ne ra man'ti kala ka duu izeyan.

²² N'na Izirayel, ni jamaa daɗ halala i ma tee ni jamaa halala abada, de ni, Abadantaa, ni tee ngi Koyoo.

²³ Sohō Abadantaa, taka tee kaɗ ra ni ũennoo kaɗ n'n'a har agay, ni tamoo ga, nda ay hugoo ga ma cindi, goy ka sawa nda ni ũennoo kaɗ n'n'a har.

²⁴ Yala allaahidoo kaɗ n'n'a zaa ma tee halala ni maapoo ma beerandi halala abada borey ma nee kaɗ Abadantaa, Aduɗɗakoyoo ti Izirayel Koyoo. Yala agay Dawda, ni tamoo hugoo ma tabati ni jine.

²⁵ Zama ni hunday, ay Koyoo, n'n'ay bayrandi kaɗ n'ga hugu† cin ya ne. Woo maaganda se ay duu bine ka kay ni jine ka ni njaaray.

²⁶ Abadantaa, ni ti Irkoy, ni ka gomnoo woo har agay, ni tamoo se.

²⁷ Sohō ni yadda ka albarka daɗ agay, ni tamoo hugoo ra halala ay hugoo ma cindi ni jine halala abada, zama ni, Abadantaa, haya kaɗ ra n'na albarka daɗ, haya duu albarka halala abada.»

18

Gandawey kaɗ Dawda hin ey (Samiyel 2to 8.1-14)

¹ Woo kaɗ tee banda ga, Dawda koy Filisti borey kar ka hin ey, a n'i daɗ nga hinoo cire. A na Gat koyraa nda nga koyra kanbey taa i kone.

² A na Mowab borey mo kar ka hin ey. Mowab borey cindi Dawda hinoo cire, i ga alkaasi bana a se.

³ Waatoo kaɗ Dawda ga koy Efrat isaa borey daɗ nga hinoo cire, a na Soba kokoyoo Hadadezer kar Hamat koyraa here.

⁴ Dawda na bari torika zenber foo (1.000), nda torika dirandikaw zenber iyye (7.000), nda wongu-ize cee dirakaw zenber waranka (20.000) taa i kone. Baryey kaɗ ga torkawey cendi, a na zangu (100) nan, a na cinday kul ceelinjey dunbu-dunbu.

⁵ Siiri gandaa borey kaɗ goo Damas koyraa ra koy Hadadezer, Soba kokoyoo faaba. Amma woo kul, Dawda na boro zenber waranka cindi hinka (22.000) kar k'i wii Siiri borey ra.

⁶ Woo banda ga, Dawda na sooje gorodooyan kaɗ ga juwal gorandi Damas koyraa ra, Siiri borey gandaa ra. Siiri borey yee Dawda hinoo cire, i ga alkaasi bana a se. Nongu kul kaɗ ra Dawda koy, Abadantaa g'a noo hinay.

⁷ Dawda na wura korawey kaɗ goo Hadadezer borey kone taa k'i ka koy ũerizalem.

⁸ Dawda yee ka alhan boobo-boobo taa Tibat nda Kun koyrawey kone. Koyrawey wey man'ti kala Hadadezer wane. Sulaymaana na hanfi beeroo kaɗ se i ga nee «teekoo», nda ganjey, nda jinawey tee nda alhanoo din.

⁹ Waatoo kaɗ Hamat kokoyoo kaɗ ti Towu maa kaɗ Dawda na Soba kokoyoo Hadadezer wongu-izey kul kar,

¹⁰ a na nga iz'aroo Hadoram sanba kokoyoo Dawda do k'a foo, k'a noo nzorfu kaaray jinayyan, nda wura jinayyan, nda alhan jinayyan dumi kul, ka alhanbila daɗ a se kaɗ a na Hadadezer wongu k'a kar. Zama Hadadezer nda Towu, wongu goo i game.

¹¹ Kokoyoo Dawda na hayey wey kul daɗ jere ga Abadantaa se. A na nzorfoo nda wuragoo kaɗ a n'i taa dumey kul kone daɗ jere ga Abadantaa se. Dumey man'ti kala Edom borey, nda Mowab borey, nda Amoj borey, nda Filisti borey, nda Amalek borey.

† 17:25 17.25 Sorro 10to.

¹² Seruya iz'aroo kanj ti Abiŝay na Edom borey aru zenber woy cindi yaaha (18.000) kar ka hin ey Ciiroo gooroo ra.

¹³ A na sooje gorodooyanj kanj ga juwal gorandi Edom gandaa ra. Edom kul sii kala Dawda hinoo cire. Abadantaa ga Dawda noo a ma hin nongu kul kanj ra a koy.

Dawda gandaa jineborey maaney

(Samiyel 2to 8.15-18)

¹⁴ Dawda laama Izirayel kul boŋ. A ga goy nga jamaa se nda cimi nda ŝerretaray.

¹⁵ Seruya iz'aroo Źowab ti wongu-izey jineboraa. Ahilud iz'aroo Źozafat bara kaddaasey gande.

¹⁶ Ahitub iz'aroo Sadok, nda Abiyatar iz'aroo Abimelek ti sargari juwalkey, Ŝawŝa ti hantumkaa.

¹⁷ Yoyada iz'aroo Benaya ti Keret borey nda Pelet borey boŋkoynoo. Dawda iz'arey ti kokoyoo alwakiili maaney.

19

Amoŋ borey na Dawda dontokey kaynandi

(Samiyel 2to 10.1-5)

¹ Waati banda ga, Amoŋ borey kokoyoo kanj ti Nahaŝ buu. Nga iz'aroo tee kokoy dogoo ra.

² Dawda nee nga boŋ se: «Ay ga goy nda borohennataray Nahaŝ iz'aroo Hanun se, zama baaboo nka borohennataray tee ya ne.» Woo ga, Dawda na dontokawayanj sanba i ma koy baaboo buuroo beraa fondoo tee a se. Waatoo kanj Dawda borey too Amoŋ borey gandaa ra Hanun do, i na beraa fondiyanoo tee a se.

³ Amma Amoŋ borey boŋkoyney nee Hanun se: «Ni nka hongu kanj Dawda nka ni baabaa beerandi waatoo kanj a na boroyanj sanba ka beray fondi ma ne? N'si bay kanj nga borey nka kaa ni do hala i ma gandaa laasaabu, k'a monno, k'a halaci?»

⁴ Waatoo kanj Hanun maa woo, a na Dawda borey dii, a n'i cebu ka ngi kaayey jere foo dunbu hala ngi centey cire jina, a n'i tanj i ma koy.

⁵ Waatoo kanj boroyanj koy alhabaroo har Dawda se, a na boro sanba a ma koy i kubay. Dontokey hanse ka kayna. Kokoyoo danj i ma nee i se kanj i ma cindi Źeriko koyraa ra hala ngi kaabey ma zay jina i ma duu ka willi kate.

Izirayel borey nda Amoŋ borey wongoo Raba koyraa ra

(Samiyel 2to 10.6-19)

⁶ Amoŋ borey dii kanj ngi na ngi boŋ konnandi Dawda se. Woo ga, Hanun nda Amoŋ borey na nzorfu kaaray ton waranza (30) sanba Siiri borey se kanj goo Mezopotami, nda Siiri borey kanj goo Maaka, nda Siiri borey ra kanj goo Soba, a nee kanj i ma nga noo bari torkayanj nda ngi zurandikey waati se.

⁷ Amoŋ borey duu torka zenber waranza cindi hinka (32.000) waati se. Maaka nda nga jamaa koy ngi kaloo sinji Medeba, Amoŋ borey mo fatta ngi koyrawey ra ka marga wongoo se.

⁸ Waatoo kanj Dawda maar'a, a na Źowab sanba i ga nda wongu-ize jamaa kul kanj ti wongaariyanj.

⁹ Amon borey fatta ka koy wongu. I na ngi boŋ marga wongoo se Raba koyraa miŋoo ga. Kokoyey kaŋ kaa k'i faaba koy marga jere ga hawsaa ra.

¹⁰ Žowab dii kaŋ nga nka huru yenje hinka game, maanaa jine nda banda. Woo se a na Izirayel wongaarey suuba wongoo se k'i tenjandi Siiri borey.

¹¹ A na wongu-ize jamaa kaŋ cindi talfi nga armaa Abiŝay ga k'a daŋ i jine. I na ngi boŋ marga wongoo se Amon borey tenje.

¹² Žowab nee Abiŝay se: «Nda Siiri borey gaabi nda agay, waatoo din ma kaa k'ay faaba. Nda Amon borey gaabi nda ni, ay ga koy ni faaba.

¹³ Albarka daŋ ni boŋ ra, ir ma albarka daŋ ir jamaa ra ka wongu ir Koyoo koyrawey se, de mo Abadantaa ma tee haya kaŋ kan a se.»

¹⁴ Žowab koy jine, nga nda jamaa kaŋ goo a bande ka Siiri borey tangam, Siiri borey zuru a jine.

¹⁵ Waatoo kaŋ Amon borey dii kaŋ Siiri borey zuru, ngi mo zuru hala ngi ma hun Abiŝay ra kaŋ ti Žowab armaa, i huru koyraa ra. Žowab hun wongoo ra, a koy Žerizalem.

¹⁶ Siiri borey dii kaŋ Izirayel borey na ngi kar, i na dontokawyaŋ sanba Siiri borey do kaŋ goo Efrat isaa kabe faa ga i ma kaa ka wongu. Šofak kaŋ ti Hadadezer wongu-izey jineboraa goo jiney ra.

¹⁷ Waatoo kaŋ Dawda duu alhabaroo, a na Izirayel kul marga ka Žurdeŋ isaa deŋ ka koy a se jine wongoo maaganda. Dawda na nga wongu-izey soolu ka Siiri borey tenje, Siiri borey mo kaa k'a tangam.

¹⁸ Amma Siiri borey zuru Izirayel borey jine. Dawda na torkakoy zenber iyye (7.000) nda cee dirakaw zenber woytaaci (40.000) wii Siiri borey ra. A na Šofak, ngi wongu-izey jineboraa mo wii.

¹⁹ Borey kaŋ goo Hadadezer hinoo cire dii kaŋ Izirayel borey na ngi kar, i na alaafiya daŋ ngi nda Dawda game, i huru nga hinoo cire. Za woo tee, Siiri borey mana yee koyne ka yadda ka Amon borey faaba wongu ra.

20

Izirayel borey na Raba koyraa dii (Samiyel 2to 11.1; 12.26-31)

¹ Jiiri taagaa ra, waatoo kaŋ kokoyey ga doona ka koy wongu, Žowab goo wongu-ize jamaa beeri jine ka koy Amon borey wongu, ka ngi gandaa halaci ka Raba koyraa wanga k'a daŋ game k'a dii. Dawda hunday cindi Žerizalem. Žowab na Raba koyraa wongu k'a halaci.

² Dawda na ngi kokoyoo kokoy fuulaa kaŋ teendi nda wura kaa boŋoo ra, a gar kaŋ nga tiŋaa bisa kilo waranza (30), tondi hiiri hay ŝenda goo a ga. I n'a daŋ Dawda boŋoo ra. A duu alganiima beeri koyraa ra.

³ Haya kaŋ ti jamaa kaŋ goo koyraa ra, a n'i kaataray. A koy i daŋ waazibi goyaŋ ra, tuuri dunbuyan, nda tondi hoyyan, nda tuuri zafayan. A na takaa follokaa tee Amon borey koyrawey kul se. Woo banda ga, Dawda nda nga jamaa kul willi Žerizalem.

Izirayel borey hin Filisti borey (Samiyel 2to 21.18-22)

⁴ Woo banda ga, wongu foo tun koyne Filisti borey ga Gezer koyraa ra. Wongoo din ra, Huša koyraa boro kaŋ se i ga nee Sibekay na Sipay wii. Sipay man'ti kala Rafa banda-ize. Kaŋ woo teendi, Filisti borey kayna.

⁵ Wongu foo yee ka tun Filisti borey ga. Wongoo din ra Yahir iz'aroo Elhanan na Goliyat armaa wii kan ti Lahmi, Gat koyraa boro no, nga yaajoo bundoo ga hima nda maalawey kaymi bundoo.

⁶ Wongu foo yee ka tun Gat. Filisti borey ra, aru foo goo no kan goo nda kayyan, kabe-ize iddu bara kabe foo kul ga, cew-ize iddu goo cee foo kul ga, i kul margantaa ti waranka cindi taaci (24). Nga mo man'ti kala Rafa banda-ize.

⁷ A ga Izirayel wow, Dawda armaa Šimeya iz'aroo Žonatan n'a wii.

⁸ Borey wey man'ti kala Rafa banda-izeyan, i si hun kala Gat koyraa ra. Dawda nda nga borey n'i wii.

21

Dawda na Izirayel jamaa kabuyanoo tee (Samiyel 2to 24.1-9)

¹ Han foo Šaytan tun Izirayel borey se, a na Dawda tusa a ma Izirayel borey kabu.

² Dawda nee Žowab nda jamaa jineborey se: «Wa koy Izirayel borey kabu, k'a dii za Ber-Šeba ka koy hala Dan, war ma kaa ka kate ya ne alhabaroo hala ya ngi hinnaa bay.»

³ Žowab na kokoyoo zaabi ka nee: «Yala Abadantaa ma jamaa boobandee cee zangu (100) ka bisa hō hinnaa. Ay koyoo, ay kokoyoo, i kul man'ti ni tamey wala? Amma macin se ay koyoo ga baa nga ma woo tee? Macin se n'ga Izirayel dan toonayan ra?»

⁴ Amma kokoyoo šelan ka Žowab šennoo kaa. Žowab tun ka koy Izirayel gandaa kul ra, woo banda ga, a willi kate Žerizalem.

⁵ Žowab na borey hinnaa kan duwandi kabuyanoo ra har Dawda se. Aru miliyon foo nda zenber zangu (1.100.000) kan too wongu bara Izirayel kul ra. Aru zenber zangu taaci nda zenber woyye (470.000) kan too wongu bara Žuda gandaa ra.

⁶ Žowab mana Lewi borey nda Benžamen borey kabu, zama Žowab se kokoyoo šennoo, almuhal no.

Irkoy na Dawda goy futaa alhakoo kaa a ra (Samiyel 2to 24.10-17)

⁷ Hayaa kan Dawda n'a tee man'ti kala ifutu Irkoy jine. Woo maaganda se a na Izirayel borey kar.

⁸ Dawda nee Irkoy se: «Ay na zunubu beeri tee kan ay na woo tee. Sohō ay g'a wiri ni ga, ma agay, ni tamoo layboo yaafa, zama lakkal janay goy beeri ti woo kan ay n'a tee.»

⁹ Abadantaa šelan Gad se kan ti Dawda gunandikaa ka nee:

¹⁰ «Koy nee Dawda se kan hayaa ne kan Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: «Ay ga haya futu hinza dan ni jine, ma affoo suuba i ra, woo kan n'n'a suuba, ay g'a tee ma ne.»»

¹¹ Gad koy Dawda do ka nee a se: «Hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: «Affoo zaa haya hinzaa woo ra:

¹² jiiiri hinza heray, wala ni torrokey ma war gaaray, war ga zuru i jine handu hinza, i ga boroyan wii war ra nda takuba, wala mo Abadantaa takubaa ma too war do ka sorfa ma gandaa kar jirbi hinza, kan ra Abadantaa almalayka ga kate hasaraw ma tee Izirayel gandaa kul ra.»

Aywa, sohō miile, ma affoo suuba hala ya koy a har boraa kaŋ n'ay sanba se.»

¹³ Dawda na Gad zaabi ka nee: «Ay goo binemarayyan beeri ra. He, ay g'ay boŋ daŋ Abadantaa kaboo ra, zama nga tamallawey ga hanse ka beeri. Amma ya si kaŋ adamizey kabey ra.»

¹⁴ Abadantaa na sorfa zumandi Izirayel gandaa ga, Izirayel aru boro zenber woyye (70.000) buu.

¹⁵ Irkoy na almalayka foo sanba Žerizalem a m'a halaci. A goo m'a halaci, Abadantaa dii bonaa, a nimsi nda halaciyanoo woo. A nee almalaykaa kaŋ ga halaciroo tee se: «A wasa, sohō ni kaboo ma kay.» Woo gar almalaykaa sii kala Žebus boraa Ornaŋ taasu kar ganganoo jere.

¹⁶ Dawda na nga boŋoo jer ka guna, a ga dii Abadantaa almalaykaa ga kay beenaa nda laboo game, nga takubaa goo kaboo ra a g'a šerre Žerizalem ga. Woo ga, Dawda nda jamaa boro beerey na ngi ndumey ka sujudu. Saaku kasayaŋ goo i ga.

¹⁷ Dawda nee Irkoy se: «Man'ti agay ka nee kaŋ jamaa ma kabandi wala? Agay no ka zunubu tee, agay ka ifutu tee. Boro yalaafantey wey, macin no i n'a tee? Abadantaa, ay Koyoo, ay g'a wiri ni ga, agay nda ay hugoo kar, amma masi bonaa ka ni jamaa kar.»

*Dawda na sargari tonadoo cin Abadantaa se
(Samiyel 2to 24.18–25)*

¹⁸ Abadantaa almalaykaa nee annabi Gad se kaŋ a ma koy nee Dawda se kaŋ a ma žigi ka koy sargari tonadoo cin Abadantaa se Žebus boraa, Ornaŋ taasu kar ganganoo ra.

¹⁹ Dawda žigi ka koy no din ka Abadantaa yaamaroo tee sanda takaa kaŋ nda Gad n'a har a se.

²⁰ Waatoo kaŋ Ornaŋ kuubi, a dii almalaykaa, woo ga, nga iz'aru taaci kaŋ goo a bande tugu. Woo gar a goo ma alkama kar.

²¹ Waatoo kaŋ Dawda koy too Ornaŋ jere, kaŋ Ornaŋ na nga boŋoo jer ka Dawda guna, a hun taasu kar ganganoo ra ka nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma Dawda jine.

²² Dawda nee Ornaŋ se: «Ni taasu kar ganganoo naŋ ya ne ya sargari tonadoo cin a ra Abadantaa se, hala albalaawoo kaŋ goo ma jamaa kar ma kay. A neere ya ne ka sawa nda nga alkadaroo.»

²³ Ornaŋ na Dawda zaabi ka nee: «A zaa, ay koyoo, ay kokoyoo, ma haya tee a ra kaŋ ni baa. Ay ga ni noo hawey sargari kukurantey se, nda taasu kar bundey, nda bundey kaŋ ga hawey ga hawa, m'i tee tuuri, ma alkamaa tee taasu sargaroo. Ay g'i kul noo ma ne.»

²⁴ Amma kokoyoo Dawda nee Ornaŋ se: «Kalaa, kalaa, ay g'a day ni ga ka nga alkadaroo hunday bana ma ne. Ay si haya kaŋ ti ni wane kaa sargari kukurante Abadantaa se, zama a mana tun ay ga haya kul!»

²⁵ Dawda na Ornaŋ noo wura tamma boŋ zangu iddu (600) taasu kar ganganoo hayoo.

²⁶ Dawda na sargari tonadoo cin Abadantaa se no din, a na sargari kukuranteyan nda alaafiya teendi sargariyan kaa. A na Abadantaa cee. Abadantaa n'a zaabi ka nuune ka hun beenaa ra k'a zumandi sargari tonadogoo boŋ.

²⁷ Woo banda ga, Abadantaa šelan almalaykaa se, a na nga takubaa yeeti naŋoo ra.

²⁸ Dawda goo nongoo din ra, za kanj a dii Abadantaa na nga njaarayroo zaabi Žebus boraa Ornanj taasu kar ganganoo ra, a na sargari kaa no din.

²⁹ Waatoo din ra, Abadantaa gorodogoo kanj Musa n'a cin saajoo ra, nda sargari kukurantey tonadogoo sii kala Gabawonj hodaddaa ga.

³⁰ Amma Dawda si hin ka koy Irkoy ceeci nongoo din ra, zama takubaa kanj goo Abadantaa almalaykaa kaboo ra hanse k'a hunburandi.

22

¹ Woo ka kate Dawda nee: «Ne no ma tee Abadantaa, ir Koyoo hugoo, ne no ma tee Izirayel borey sargari kukurantey tonadogoo.»

Dawda na Abadantaa hugoo cinayanoo soolu

² Dawda danj kanj i ma yawey kanj goo Izirayel ra cee k'i marga. Dawda danj kanj tondi hoykawyanj ma tondey hoy hala tondey ma huru Irkoy hugoo cinayanoo ra.

³ Dawda na guuru boobo mo marga kanj ga tee hugoo mijney ganbey se ponti nda diihayey. A na alhan mo marga k'a boobandi hala nongu kanj ra nga tinjaa si neesandi,

⁴ nda sedere bundu kanj hinnaa si hin ka kabandi, zama Sidonj borey nda Tir borey kate sedere bundu boobo Dawda se.

⁵ Dawda nee nga boŋ se: «Ay iz'aroo Sulaymaana man'ti kala zanka, a mana doona goyey wey dumey, ka gar hugoo woo si cinandi kala Abadantaa se, hugu no kanj ga hima ka tee hugu kanj ga hanse ka hennay, hugu daržante kanj ga harandi gandawey kul ra. Woo se ay ga jinawey wey soolu a se.» Takaa woo nda Dawda na haya boobo soolu k'i jisi hala a ga buu.

Dawda danj Sulaymaana ma Abadantaa hugoo cin

⁶ Dawda na nga iz'aroo Sulaymaana cee k'a yaamar ka nee a se kanj a ma hugoo cin Abadantaa, Izirayel Koyoo se.

⁷ A nee Sulaymaana se: «Ay izoo, ay binoo ra agay hunday ka baa ya hugu cin Abadantaa, ay Koyoo maapoo ga.

⁸ Amma Abadantaa na šenni har ya ne ka nee: «N'na kuri boobo mun, n'na wongu beeriyanj tee, n'si hugu cin ay maapoo ga, zama n'na kuri boobo doori laboo ga ay moyey cire.

⁹ Amma n'ga kaa ka duu iz'aru, a ga tee hunanzamante, ay g'a noo hunanzamay k'a kaa nga iberey kul ra. Maapoo ga danjandi Sulaymaana*, zama ay ga kaa ka baani nda mooyaynay noo Izirayel borey se nga waatoo ra.

¹⁰ Nga no ma hugu cin ay maapoo ga. Nga ga tee ay iz'aroo, agay, ay ga tee nga baabaa, ay ga nga kokoytaraa tabatandi Izirayel ra hala abada.»

¹¹ Sohō ay izoo, yala Abadantaa ma bara ni bande hala ma tee kayante, ma Abadantaa, ni Koyoo hugoo cin, sanda takaa kanj nda a n'a har ni ga.

¹² Yala Abadantaa ma ni noo fahamay nda lakkal, hala waati kanj a na ni gorandi Izirayel boŋ, ma Abadantaa, ni Koyoo ašariyaa gana.

¹³ Abadantaa hantumey, nda nga hantumey kanj kayandi kanj a n'i noo Musa se a m'i har Izirayel se, nda ni gaabandi ka dira i bande, woo ra ni teegoyey ga boori. Ma albarka danj ni boŋ ra, ma bine tee, masi hunbur, masi joote.

* 22:9 22.9 Ebere hantumoo ra, *Sulaymaana* nda *baani*, kalimawey ga baa ka hima.

¹⁴ Guna, ay na fara boobo muƴe ka hayey wey ceeci k'i jisi Abadantaa hugoo cinayanoo se, hayey ti: wura ton zenber hinza (3.000), nda nzorfu kaaray ton zenber waranza (30.000), haya kaƴ ti alhan nda guuru, ngi tiƴaa si hin ka bayrandi ngi booboyanoo se. Ay na bundu nda tondi soolu, amma ma tonton i ga.

¹⁵ Goykaw boobo goo ne ma ne kaƴaƴ ti: tondi hoykaw, nda wey kaƴ tondi nda bundu caara, nda goykaw dumi kul kaƴaƴ ti goniyaƴ.

¹⁶ Wuragoo, nda nzorfu kaaraa, nda alhanoo nda guuroo hinnaa si hin ka bayrandi. Tun, ma goyoo ſintin, yala Abadantaa ma bara ni bande.»

¹⁷ Woo banda ga, Dawda nee Izirayel boƴkoyney se kaƴ i ma nga izoo Sulaymaana faaba.

¹⁸ A nee i se: «War kay, Abadantaa, war Koyoo nka sii war bande? A mana war noo hunanzamay nongoo kul here wala? Zama a na gandaa woo boroyaƴ daƴ ay kaboo ra, gandaa woo sii kala Abadantaa nda nga jamaa hinoo cire.

¹⁹ Sohō, wa gaabandi ka Abadantaa ceeci nda war biney kul nda war hundey kul. Wa tun ka Abadantaa, war Koyoo nongu henanantaa cin hala war ma duu ka Abadantaa amaanaa sundukoo nda Irkoy nongu henanantaa jinawey daƴ hugoo ra kaƴ ga kaa ka cinandi Abadantaa maƴoo ga.»

23

Goyey kaƴ nondi Lewi borey se

¹ Waatoo kaƴ Dawda ųen, a duu aloomur kuku, a na nga iz'aroo Sulaymaana gorandi kokoytaraa ra Izirayel boƴ.

² A na Izirayel boƴkoyney kul, nda sargari juwalkey, nda Lewi borey marga.

³ I na Lewi borey kabu, k'a dii borey kaƴ goo nda jiiri waranza (30) nda ka ųigi. Ngi hinnaa tee boro zenber waranza cindi yaaha (38.000).

⁴ Dawda nee: «Boro zenber waranka cindi taaci (24.000) i ra ma tee Abadantaa hugoo goyoo lakkalkey, boro zenber iddu (6.000) ma tee goy juwalkey nda ciitikey,

⁵ boro zenber taaci (4.000) ma tee hugu mee lakkalkey, boro zenber taaci (4.000) ma tee Abadantaa hooray dooni jinawey karkey kaƴ ay n'i hanse Irkoy saabuyanoo se.»

⁶ Dawda n'i zamna k'i tee konday hinza ka sawa nda Lewi iz'aru hinzaa maƴey kaƴ ti: Gerſoƴ, nda Kehat, nda Merari.

⁷ Gerſoƴ borey ti Ladaƴ, nda ųimeyi.

⁸ Ladaƴ iz'aru jinaa ti Yehiyel, nga dumaa ga, Zetam, nda ųowel, aru hinza.

⁹ ųimeyi iz'arey ti ųelomit, nda Haziyeel, nda Haran, aru hinza. Ngi ti Ladaƴ hugu boƴey.

¹⁰ ųimeyi iz'arey cindey ti Yahat, nda Ziza, nda Yewuſ, nda Beriya. Ngi ti ųimeyi iz'aru taacaa.

¹¹ Yahat ti iz'aru jinaa, ihinkantoo ti Ziza. Yewuſ nda Beriya mana duu iz'aru boobo, woo maaganda se i n'i kul laasaabu hugu foo, i ga huga nda goy foo.

¹² Kehat iz'arey ti Amram, nda Yiſehar, nda Hebron, nda Uziyeel, aru taaci.

¹³ Amram iz'arey ti Haruna, nda Musa. Haruna nda nga iz'arey yeetandi jere ga Irkoy se waati kul hala abada, hala i ma huga nda hayey kanj ga hanse ka henan, nda ka dugu dullandi Abadantaa jine, nda ka alhaadimay Abadantaa se, nda ka gaara borey se Irkoy maapoo ga hala abada.

¹⁴ Musa kanj ti Irkoy boraay iz'arey kabandi Lewi borey ra.

¹⁵ Musa iz'arey ti Geršom nda Eliyezer.

¹⁶ Geršom iz'aru jinaa ti Šebuwel.

¹⁷ Eliyezer iz'aroo ti Rehabiya, nga dumaa ga, a mana duu iz'aru tana koyne. Amma Rehabiya duu iz'aru boobo-boobo.

¹⁸ Yisehar iz'aru jinaa ti Šelomit.

¹⁹ Hebron iz'aru jinaa ti Yeriya, ihinkantoo ti Amariya, ihinzantoo ti Yahaziyel, itaacantoo ti Yekamam.

²⁰ Uziyel iz'aru jinaa ti Mika, ihinkantoo ti Yišiya.

²¹ Merari iz'arey ti Mahili nda Muši. Mahili iz'arey ti Eleyazar nda Kiš.

²² Eleyazar buu a mana duu iz'aru. Ize woyyanj de no a duu. Kiš iz'arey kanj ti ngi armyey ka hiji ey.

²³ Muši iz'arey ti Mahili, nda Eder, nda Yeremot, woo ti iz'aru hinza.

²⁴ Wey ti Lewi iz'arey, affoo kul nda nga hugoo, nda nga hugu boŋey. I kul kabandi ka maapey hantum kabuyanoo citaaboo ra. Ngi no ma huga nda Abadantaa hugoo goyey, wey kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi.

²⁵ Zama Dawda nka nee: «Abadantaa, Izirayel Koyoo na nga jamaa noo hunanzamay, Abadantaa ga goro Žerizalem hala abada.

²⁶ Woo ga, Lewi borey si yee ka Irkoy gorodogoo nda nga goy jinawey zaa ka yaara.»

²⁷ Lewi borey kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi, i n'i kabu ka sawa nda Dawda šenni kokorantey.

²⁸ Ngi goyoo man'ti kala i ma Haruna iz'arey gaa Abadantaa hugoo goyey ra, ka lakkal danj batumawey nda hugey kanj goo gundey ra, ka hayey kul kanj yeetandi jere ga Irkoy se henanandi, nda ka goy kul kanj ti Irkoy hugoo goy.

²⁹ I ga takulawey kanj jisandi Irkoy jine mo tee, farin hamnoo kanj ga tee taasu sargaroo, nda furmewey kanj ga teendi bila dolobiri, nda hayey kanj teendi pol ra, nda farin ŋaayan tanayanj, i ga haya kul kanj ti neeši jinay beeriyanoo nda kuuyanoo mo lakkal.

³⁰ I ga hima ka cindi ka Abadantaa saabu ka albarka tee a se subbaahi nda alaasar.

³¹ Ngi no ma sargari kukurantey kaa Abadantaa maapoo ga hunanza-mzaarey hane, nda handu kayyaney hane, nda jingarey hane Abadantaa jine waati kul k'a tee ka sawa nda hinnaa kanj hantumandi.

³² Ngi no ma huga nda cere kubayyan hukcumoo goyoo nda nongu henanantaa goyoo. I ga ngi armyey kanj ti Haruna iz'arey gaa Irkoy hugoo goyoo ra.

24

Sargari juwalkey kondawey

¹ Haruna hayroo zamnandi konday konday. Haruna iz'arey ti Nadab, nda Abihu, nda Eleyazar, nda Itamar.

² Nadab nda Abihu na ngi baabaa jin ka buu*, ka gar i mana duu ize. Eleyazar nda Itamar no ma sargari juwalyan goyoo tee.

³ Dawda zamanoo ra, Dawda nda Sadok kan hun Eleyazar hayroo ra, nda Ahimelek kan hun Itamar hayroo ra, ngi ka Haruna hayroo zamna k'a tee boro foo kul nda nga kondaa, ka sawa nda nga goyoo.

⁴ Woo gar Eleyazar hayrey bisa Itamar hayrey. Woo se Eleyazar hayroo zamnandi ka tee hugu boŋ woy cindi iddu (16), Itamar hayroo tee hugu boŋ yaaha.

⁵ I n'i jaami cere ra ka alkurra kar k'i zamna, i mana affoo bisandi affoo, zama nongu henanantaa nda Irkoy hayey jineborey si hun kala Eleyazar hayroo ra nda Itamar hayroo ra.

⁶ Netaniyel iz'aroo Šemaya kan ti Lewi hugoo boro, ti hantumkaa kan na maapey hantum, woo teendi kokoyoo jine, nda boŋkoyney jine, nda sargari juwalkaa Sadok, nda Abiyatar iz'aroo Ahimelek, nda sargari juwalkey hugu boŋey, nda Lewi borey hugu boŋey jine. I na hugu foo zaa Eleyazar hayroo ra, i na hugu foo zaa Itamar hayroo ra.

⁷ Boro jinaa kan alkurraa n'a cebe ti Yoyarib, ihinkantoo ti Yedaya,

⁸ ihinzantoo ti Harim, itaacantoo ti Seworim,

⁹ igguwantoo ti Malkiya, idduwantoo ti Miyamin,

¹⁰ iyyantoo ti Hakos, yaahantoo ti Abiya,

¹¹ yaggantoo ti Yešuwa, iwoyantoo (10to) ti Šekaniya,

¹² iwoy cindi faantoo (11to) ti Elyašib, iwoy cindi hinkantoo (12to) ti Yakim,

¹³ iwoy cindi hinzantoo (13to) ti Hupa, iwoy cindi taacantoo (14to) ti Yešebab,

¹⁴ iwoy cindi guwantoo (15to) ti Bilga, iwoy cindi idduwantoo (16to) ti Imer,

¹⁵ iwoy cindi iyyantoo (17to) ti Hezir, iwoy cindi yaahantoo (18to) ti Hapisek,

¹⁶ iwoy cindi yaggantoo (19to) ti Petakiya, warankantoo (20to) ti Ezekiyel,

¹⁷ waranka cindi faantoo (21to) ti Yakin, waranka cindi hinkantoo (22to) ti Gamul,

¹⁸ waranka cindi hinzantoo (23to) ti Deleya, waranka cindi taacantoo (24to) ti Maziya.

¹⁹ Wey ti ngi kondawey kan ga huru Abadantaa hugoo ra ka goyey tee ka sawa nda hantumoo kan kayandi, kan ay n'a dan i se ngi baabaa Haruna bande, sanda takaa kan nda Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har a se.

Lewi hayroo jineboro cindey

²⁰ Lewi hayroo cindey ne: Amram hayroo ra, Šubayel ti jineboraa. Šubayel hayroo ra, Yediya ti jineboraa.

²¹ Rehabiya hayroo ra, Yišiya ti jineboraa.

²² Yisehar borey jineboraa ti Šelomit. Šelomit hayroo ra, Yahat ti jineboraa.

* 24:2 24.2 Sargarey 10.1-2.

²³ Hebron hayroo ra, jineboro jinaa ti Yeriya, ihinkantoo ti Amariya, ihinzantoo ti Yahaziyel, itaacantoo ti Yekamam.

²⁴ Uziyel iz'aroo ti Mika. Mika hayroo ra, Šamir ti jineboraa.

²⁵ Mika armaa ti Yišiya. Yišiya hayroo ra, Zakariya ti jineboraa.

²⁶ Merari iz'arey ti Mahili nda Muši, ka tonton nga iz'aroo Yaziya iz'arey ga.

²⁷ Merari iz'aroo Yaziya iz'arey ti Šoham, nda Zakur, nda Ibri.

²⁸ Mahili iz'aroo ti Eleyazar, a mana duu ize.

²⁹ Kiš hayroo ra, Yeramel ti jineboraa.

³⁰ Muši iz'arey ti Mahili, nda Eder, nda Yerimot. Lewi borey hayroo cindey ti wey, affoo kul nda nga alaayaney.

³¹ Ngi mo sanda ngi armye kan ti Haruna hayroo, i na alkurra kar kokoyoo Dawda jine, nda Sadok, nda Ahimelek, nda sargari juwalkey hugu boŋey, nda Lewi borey hugu boŋey jine. Iz'aru beerey alaayaney nda ikaccey alaayaney, ngi kul hugey borey ga sawa haya kul ra.

25

Donkey kondawey

¹ Dawda nda wongu-izey jineborey* na Asaf hayroo boroyan, nda Heman hayroo boroyan, nda Yedutun hayroo boroyan dan jere ga hala i ma annabitaray tee kuntiji karyan, nda kurbu karyan, nda guuruyan kan ga kara-kara hēeni bande. Borey kan i n'i dan goyoo woo ra maajey ne:

² Borey kan suubandi Asaf iz'arey ra ti Zakur, nda Isufi, nda Netaniya, nda Asarela, wey ti Asaf iz'arey. Asaf hunday ti ngi jineboraa, kokoyoo yaamaroo ga, a ga annabitaray tee.

³ Borey kan suubandi Yedutun iz'arey ra man'ti kala Yedutun iz'arey kanyan ti: Gedaliya, nda Seri, nda Ezayi, nda Šimeyi, nda Hašabiya, nda Matitiya. Ngi boro iddu no. Ngi baabaa Yedutun ti ngi jineboraa. A ga annabitaray tee kuntiji karyaney bande nda ka Abadantaa saabu.

⁴ Borey kan suubandi Heman iz'arey ra man'ti kala Heman iz'arey kanyan ti: Bukiya, nda Mataniya, nda Uziyel, nda Šebuwel, nda Yerimot, nda Hananiya, nda Hanani, nda Eliyata, nda Gidalti, nda Romanti-Ezer, nda Yošbekaša, nda Maloti, nda Hotir, nda Mahaziyot.

⁵ Ngi kul man'ti kala Heman iz'arey. Heman man'ti kala kokoyoo gunandikaa. Nga no ma hayey har kan Irkoy n'i har kokoyoo se ka nga beeraa jer. Irkoy na Heman noo iz'aru woy cindi taaci (14) nda ize woy hinza.

⁶ Ngi baabey bara i kul jine ka don Abadantaa hugoo ra. Guuruyan kan ga kara-kara, nda kurbu, nda kuntiji goo i kone, woo ti goyoo kan i g'a tee Irkoy hugoo ra. Kokoyoo hunday no ma Asaf, nda Yedutun, nda Heman goyey har i se.

⁷ Ngi nda ngi armye cindey kanyan ga wan ka don Abadantaa maajoo ga, i kul ti bayraykaw, ngi hinnaa man'ti kala aru zangu hinka nda woyyaaha cindi yaaha (288).

⁸ Alkurra karandi ka boro foo kul bayrandi nga goy mijoo, ikaccey nda ibeerey, borey kan nin a ra nda wey kan goo ma šintin.

⁹ Boro jinaa kan ga alkurraa kan Asaf borey ra man'ti kala Isufi.

* 25:1 25.1 wongu-izey jineborey, hantum fooyan ga nee Irkoy hugoo goykey jineborey, zamnaa 26.26.

- Boro hinkantoo tee Gedaliya, nga, nda nga armye, nda nga iz'arey ti boro woy cindi hinka (12).
- 10 Boro hinzantoo tee Zakur, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 11 Boro taacantoo tee Yiseri, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 12 Boro guwantoo tee Netaniya, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 13 Boro idduwantoo tee Bukiya, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 14 Boro iyyantoo tee Yesarela, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 15 Boro yaahantoo tee Ezayi, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 16 Boro yaggantoo tee Mataniya, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 17 Boro woyantoo (10to) tee Šimeyi, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 18 Boro woy cindi faantoo (11to) tee Azarel, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 19 Boro woy cindi hinkantoo (12to) tee Hašabiya, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 20 Boro woy cindi hinzantoo (13to) tee Šubayel, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 21 Boro woy cindi taacantoo (14to) tee Matitiya, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 22 Boro woy cindi guwantoo (15to) tee Yeremot, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 23 Boro woy cindi idduwantoo (16to) tee Hananiya, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 24 Boro woy cindi iyyantoo (17to) tee Yošbekaša, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 25 Boro woy cindi yaahantoo (18to) tee Hanani, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 26 Boro woy cindi yaggantoo (19to) tee Maloti, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 27 Boro warankantoo (20to) tee Eliyata, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 28 Boro waranka cindi faantoo (21to) tee Hotir, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 29 Boro waranka cindi hinkantoo (22to) tee Gidalti, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 30 Boro waranka cindi hinzantoo (23to) tee Mahaziyot, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).
- 31 Boro waranka cindi taacantoo (24to) tee Romamti-Ezer, nga, nda iz'arey, nda nga armye ti boro woy cindi hinka (12).

26

Abadantaa hugoo mijney lakkalkey kondawey

¹ Abadantaa hugoo mijney lakkalkey kondawey ne: Mišelemiya sii kala Kora borey kondaa ra, Kore iz'aroo no, Asaf hugoo boro no.

² Mišelemiya duu iz'aruyan kanj ti: Zakariya ti jinaa, ihinkantoo ti Yediyayel, ihinzantoo ti Zebadiya, itaacantoo ti Yatiniyel,

³ igguwantoo ti Elam, idduwantoo ti Yohanaj, iyyantoo ti Elyohenay.

⁴ Obed-Edom duu iz'aruyan kanj ti: Šemaya ti jinaa, ihinkantoo ti Yozabad, ihinzantoo ti Yowa, itaacantoo ti Sakar, igguwantoo ti Netaniyel,

⁵ idduwantoo ti Amiyel, iyyantoo ti Isakar, yaahantoo ti Pewuletay. Irkoy nka albarka danj Obed-Edom ra, woo se a duu zankey wey.

⁶ Nga iz'aroo Šemaya duu iz'aruyan, i tee jineboroyan ngi baabaa hayroo ra, zama aru gaabikoyniyaj no.

⁷ Šemaya iz'arey ti Otni, nda Refayel, nda Obed, nda Elzabad, nda ngi armye cindey kanj ti Elihu, nda Semakiya, ngi mo ti gaabikoyniyaj.

⁸ Obed-Edom hayrey wey kul, ngi, nda ngi iz'arey, nda ngi armye kul ti boro hennayan, i goo nda gaabi goy se. Ngi aru woydu cindi hinka (62) no.

⁹ Mišelemiya goo nda iz'aru nda arma gaabikoyniyaj. Ngi aru woy cindi yaaha (18) no.

¹⁰ Hosa kanj ti Merari hayroo, nga mo duu iz'aruyan. Iz'aroo kanj ti Šimri tee cindey jineboraa, ka gar man'ti nga ti iz'aru jinaa. Baaboo k'a tee jineboro.

¹¹ Hilkiya ti ihinkantoo, Tebaliya tee ihinzantoo, Zakariya tee itaacantoo. Hosa iz'arey nda nga armye kul cere ra man'ti kala aru woy cindi hinza (13).

¹² Abadantaa hugoo mijney lakkalkey kondawey wey jineborey ga goy Abadantaa hugoo ra sanda takaa kanj ngi armye g'a tee.

¹³ I na alkurra kar zankey nda boro beerey game, hugu ka koy hugu ka boro foo kul noo huru mijnoo kanj a ga hima k'a lakkal.

¹⁴ Alkurraa kanj Šelemiya ga, nga no ma huru mijnoo kanj goo waynahunay here lakkal. Nga iz'aroo Zakariya alkurraa n'a noo hawsa here mijnoo. Hoyraykaw no kanj goo nda lakkal.

¹⁵ Obed-Edom duu gurma here mijnoo. Nga iz'arey tee mangasawey lakkalkey.

¹⁶ Šupim nda Hosa duu waynakanjay here mijnoo nda mijnoo kanj se i ga nee Šaleket, kanj ga hondoo fondaa tenje.

Kondawey wey kanj ga lakkal danj, ngi zamna takaa ne:

¹⁷ Lewi borey aru iddu no ma waynahunay here mijnoo lakkal zaari kul. Aru taaci ga hawsa here mijnoo lakkal zaari kul. Aru taaci ga gurma here mijnoo lakkal zaari kul. Aru taaci kanj i n'i tee ihinka-hinka ga mangasawey lakkal.

¹⁸ Waynakanjay here, aru taaci ga huru mijnoo lakkal kanj goo fondaa jere, aru hinka ga hugoo kanj ga lafa a ga lakkal.

¹⁹ Wey ti huru mijney lakkalkey kondawey. Kora nda Merari hayrey no.

Goy cere-cerantey kanj talfandi Lewi borey cindey ga

²⁰ Lewi boroyan mo goo no kanj ga Irkoy hugoo almanoo nda hayey kanj jisandi jere ga Irkoy se lakkal, Ahiya goo borey din ra.

²¹ Ladanj hayroo borey kanj goo Geršon alkabiilaa ra, hugoo boney ti Yehiyeli,

²² nda nga iz'arey kanyan ti Zetam nda nga armaa Žowel. Ngi ga Abadantaa hugoo almanoo ga talfi.

²³ Amram borey, nda Yisehar borey, nda Hebronj borey, nda Uziyel borey se,

²⁴ almanoo talfikey jineboraa ti Šebuwel kaŋ ga hun Musa iz'aroo Geršom hayroo ra.

²⁵ Nga armye ti Eliyezer hayroo. Eliyezer iz'aroo ti Rehabiya, Rehabiya iz'aroo ti Ezayi, Ezayi iz'aroo ti Yoram, Yoram iz'aroo ti Zikri, Zikri iz'aroo ti Šelomit.

²⁶ Kokoyoo Dawda nda hugu boŋey, wongu-ize jineborey kaŋ goo wongu-ize zenber foo-foo (1.000) jine, nda wey kaŋ goo wongu-ize zangu foo-foo (100) jine, nda almanoo kaŋ wongu-ize boŋkoyney n'a yeeti jere ga Abadantaa se, Šelomit din nda armye ti almanoo kul jineborey.

²⁷ Alganiimaa kaŋ i duu a wongoo ra, i kaa a ra k'a yeeti jere ga Abadantaa hugoo saajawyanoo se.

²⁸ Haya kul kaŋ gunandikaa kaŋ ti Samiyel, nda Kiš iz'aroo Sawul, nda Ner iz'aroo Abner, nda Seruya iz'aroo Žowab n'i yeeti jere ga, Šelomit nda nga armye ti hayey din kul lakkalkey.

²⁹ Yišehar borey ra, Kenaniya nda nga iz'arey ti Izirayel almušakkawey hansekaa, i tee goy juwalkawyaŋ nda alkaaliyaŋ.

³⁰ Hebroŋ borey ra, Hašabiya nda nga armye kanyaŋ ti boro hennayaŋ, ngi no ma Abadantaa goyey, nda kokoyoo goyey lakkal Izirayel ra, Žurdeŋ isaa se ne da here, waynakaŋay here. I man'ti kala aru zenber foo nda zangu iyye (1.700).

³¹ Haya kaŋ ti Hebroŋ borey, Yeriya ti ngi jineboraa, ka sawa nda ngi hayragey hayroo taarikoo. Dawda laamaa jiiri woytaacantoo (40to), i na maapey guna taarikoo ra, i gar kaŋ aru gaabikoyniyaŋ goo Hebroŋ borey ra Yažer koyraa ra, Galad laamaa ra.

³² Yeriya borey man'ti kala aru boro henna zenber hinka nda zangu iyye (2.700) kanyaŋ ti hugu boŋyaŋ. Kokoyoo Dawda n'i daŋ Ruben borey, nda Gad borey, nda Manase alkabiila jeraa boŋ hala i ma Irkoy goyey kul nda kokoyoo goyey hanse.

27

Wongu-izey kanandi takaa

¹ Izirayel borey hugu boŋey nda wongu-ize jineborey kaŋ goo wongu-ize zenber foo-foo (1.000) jine, nda wey kaŋ goo zangu foo-foo (100) jine, nda ngi goy juwalkey kaŋ ga kokoyoo faaba wongu-ize jama kondawey almuraadey kul ra, ngi maapey ti wey. Ngi kondawey mma goy handu foo-foo ka hun cere cire. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara konday foo kul ra.

² Zabdiyel iz'aroo Yašobeyam ti konday jinaa jineboraa, ngi no ma goy handu jinaa ra. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara nga kondaa ra.

³ Peres hayroo boro no.

Wongu-izey kaŋ ga hima ka goy handu jinaa ra, nga bara wongu-ize jamaa din kul jine.

⁴ Kondaa kaŋ ga hima ka goy handu hinkantoo ra, Ahoya boraa Doday ti kondaa din jineboro jinaa. Miklot ti kondaa jineboro hinkantoo. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara nga kondaa ra.

⁵ Wongu-ize jamaa hinzantoo jineboraa ti sargari juwalkaa Yoyada iz'aroo Benaya, nga ti ngi boŋkoynoo. Ngi no ma goy handu hinzantoo ra. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara nga kondaa ra.

⁶ Benaya woo maajnoo goo wongaari waranzaa (30) ra. Nga ti aru waranzaa (30) jineboraa mo. Nga iz'aroo Amizabad mo goo wongu-izey kondaa ra.

⁷ Jineboro taacantoo kaŋ goo handu taacantoo kondaa jine man'ti kala Žowab armaa Asayel*. Nga iz'aroo Zebadiya bara dumaa ga. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara nga kondaa ra.

⁸ Jineboro guwantoo kaŋ goo handu guwantoo kondaa jine man'ti kala Šamehut kaŋ ti Yizra koyraa boro. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara nga kondaa ra.

⁹ Jineboro idduwantoo kaŋ goo handu idduwantoo kondaa jine man'ti kala Ikeš iz'aroo Ira, Tekowa koyraa boro no. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara nga kondaa ra.

¹⁰ Jineboro iyyantoo kaŋ goo handu iyyantoo kondaa jine man'ti kala Heles. Palonj koyraa boro no, a si hun kala Efrayim borey ra. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara nga kondaa ra.

¹¹ Jineboro yaahantoo kaŋ goo handu yaahantoo kondaa jine man'ti kala Sibekay kaŋ ti Huša koyraa boro. Zera boro no. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara nga kondaa ra.

¹² Jineboro yaggantoo kaŋ goo handu yaggantoo kondaa jine man'ti kala Abiyezer kaŋ ti Anatot koyraa boro. Benžameŋ alkabiilaa boro no. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara nga kondaa ra.

¹³ Jineboro woyantoo (10to) kaŋ goo handu woyantoo (10to) kondaa jine man'ti kala Maharay, a si hun kala Netofa koyraa ra. Zera boro no. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara nga kondaa ra.

¹⁴ Jineboro woy cindi faantoo (11to) kaŋ goo handu woy cindi faantoo (11to) kondaa jine man'ti kala Benaya, a si hun kala Piratonj koyraa ra. A si hun kala Efrayim borey ra. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara nga kondaa ra.

¹⁵ Jineboro woy cindi hinkantoo (12to) kaŋ goo handu woy cindi hinkantoo (12to) kondaa jine man'ti kala Helday, a si hun kala Netofa koyraa ra. Otniyel boro no. Aru zenber waranka cindi taaci (24.000) bara nga kondaa ra.

Izirayel alkabiilawey boŋkoyney

¹⁶ Izirayel alkabiilawey boŋkoyney ne:

Rubeŋ borey boŋkoynoo ti Zikri iz'aroo Eliyezer.

Simewoŋ borey boŋkoynoo ti Maaka iz'aroo Šefatiya.

¹⁷ Lewi borey boŋkoynoo ti Kemuwel iz'aroo Hašabiya.

Haruna borey boŋkoynoo ti Sadok.

¹⁸ Žuda borey boŋkoynoo ti Elihu. Dawda arma no.

Isakar borey boŋkoynoo ti Minkaylu iz'aroo Omri.

¹⁹ Zabulonj borey boŋkoynoo ti Abdias iz'aroo Yišmaya.

Neftali borey boŋkoynoo ti Azriyel iz'aroo Yerimot.

²⁰ Efrayim borey boŋkoynoo ti Azaziya iz'aroo Oze.

Manase alkabiila jeraa borey boŋkoynoo ti Pedaya iz'aroo Žowel.

²¹ Manase alkabiila jeraa kaŋ goo Galad gandaa ra, ngi borey boŋkoynoo ti Zakariya iz'aroo Iddo.

Benžameŋ borey boŋkoynoo ti Abner iz'aroo Yasiyel.

²² Dan borey boŋkoynoo ti Yeroham iz'aroo Azarel.

* 27:7 27.7 Samiyel 2to 2.18.

Wey ti Izirayel alkabiilawey bonkoyney.

²³ Zankaaru kul kanj mana bisa jiiri waranka (20), Dawda man'a kabu, zama Abadantaa nka nee kanj nga ga Izirayel borey boobandi sanda benaana handarawey.†

²⁴ Seruya iz'aroo Žowab na kabuyanoo šintin, amma a man'a benandi, zama Irkoy nka futu Izirayel ga kabuyanoo woo maaganda. Kabuyanoo woo ra borey hinna kokorantaa mana hantumandi kokoyoo Dawda taarikey citaaboo ra.

Kokoyoo almanoo jineborey

²⁵ Adiyel iz'aroo Azmawet ti jineboraa kanj ga huga nda kokoyoo almanoo. Almanoo kanj goo saajoo mangasawey ra, nda koyrawey ra, nda koyra kanbey ra, nda soorohugu kukey ra, Uziya iz'aroo Žonatanj ti jineboraa kanj ga huga nda almanoo din.

²⁶ Goykey kanj ga beeri faarey ra, Kelub iz'aroo Ezri ti ngi jineboraa.

²⁷ Rama koyraa boro Šimeyi ti jineboraa kanj ga huga nda alaneb faarey. Alaneb hari moora jisantey kanj goo alaneb faarey mangasawey ra, Šefam koyraa boro Zabdi ti goyey jineboraa.

²⁸ Zaytunañey, nda jeejayañey kanj goo hondey gandaa here ra, Geder koyraa boro Bal-Hanañ ti jineboraa kanj ga huga nda tuurey wey. Yowaš ti jineboraa kanj ga huga nda jii jisantey.

²⁹ Saronj koyraa boro Šitray ti jineboraa kanj ga huga nda hawey kanj ga kur Saronj kurdogey ra. Adilay iz'aroo Šafat ti jineboraa kanj ga huga nda hawey kanj goo goorey ra.

³⁰ Obil kanj ti Isimayel boro ti jineboraa kanj ga huga nda yoowey. Meronot koyraa boro Yedaya ti jineboraa kanj ga huga nda farka woyey.

³¹ Hagri boro Yaziz ti jineboraa kanj ga huga nda adabba buuney. Borey wey kul ti jineboro kanj ga huga nda kokoyoo Dawda kabe almanoo.

Dawda goykaw maaney

³² Žonatanj kanj ti Dawda baabaa armaa ti kokoyoo hoyraykaa, boro lakkalkoyni no, kokoyoo hantumkaa no. Hakmoni iz'aroo Yehiyel ga kokoyoo izey cawandi.

³³ Ahitofel mo man'ti kala kokoyoo hoyraykaw. Arki bora Hušay ti kokoyoo cere kaana.

³⁴ Benaya iz'aroo Yoyada ka huru Ahitofel dogoo ra, nga nda Abiyatar. Žowab ti wongu-ize jamaa jineboraa.

28

Dawda cebe kaaray kanj Sulaymaana no ma Irkoy hugoo cin

¹ Dawda na Izirayel jamaa bonkoyney kul marga Žerizalem kanj ti alkabiilawey jineborey, nda kokoyoo goykey kondawey jineborey, nda wongu-ize jineborey kanj goo wongu-ize zenber foo-foo (1.000) jine, nda wongu-ize jineborey kanj goo zangu foo-foo (100) jine, nda jineborey kanj ga huga nda almanoo, nda jineborey kanj ga huga nda kokoyoo nda nga iz'arey adabba kur, nda goykaw beerey, nda wongu-izey gaabikoyney, nda wongaarey kul.

² Kokoyoo Dawda tun ka kay nga cewey ga ka nee i se: «Ag'armey, ay jamaa, wa hanajer ya ne. Ay goo nda anniya ka hugu cin kanj ga tee

† 27:23 27.23 Šintinoo 15.5; 22.17; 26.4.

nongoo kan ra Abadantaa amaanaa sundukoo ga jisandi kan ti ir Koyoo cee-jisidogoo. Ya nka soolu y'a cin.

³ Amma Irkoy nee ya ne: <Man'ti ni no ma hugu cin ay maapoo ga, zama ni man'ti kala wongu-ize, n'na kuri mun.>

⁴ Abadantaa, Izirayel Koyoo k'ay suuba ay baabaa hugoo borey kul ra k'ay tee Izirayel kokoyoo hala abada. A nka Žuda alkabiilaa suuba k'a tee bonkoyni. Woo banda ga, a n'ay baabaa hugoo suuba Žuda borey ra. Ay kan a se ay baabaa iz'arey ra, woo se a n'ay tee Izirayel kul se kokoy.

⁵ Abadantaa n'ay noo mo ize boobo, amma ay iz'arey kul ra, a n'ay izoo Sulaymaana suuba k'a gorandi Abadantaa kokoytaraa ra Izirayel bonj.

⁶ A nee ya ne: <Ni iz'aroo Sulaymaana no ma hugu nda nga batumawey cin ya ne, zama ya nk'a suuba k'a tee ay iz'aroo, agay, ay ga tee a se baaba.*

⁷ Nda a gaabandi ka dira ay yaamarey nda ay hantumey kan kayandi bande sanda takaa kan a g'a tee hō, ay ga nga kokoytaraa tabatandi hala abada.>

⁸ Adiši, sohō Izirayel kul jine, nga kan ti Abadantaa jamaa ir Koyoo jine kan ga hanadanj ir se, ay ga war bayrandi kan war ma Abadantaa, war Koyoo yaamarey kul dii, war m'i ka goy, hala ganda henna woo ma tee war wane, war izey kan ga kaa war dumawey ga, war ga tubu abadante nanj i se.

⁹ Haya kan ti ni, ay iz'aroo Sulaymaana, n'ga hima ka ni baabaa Koyoo bay ka boori, m'a gana nda ni binoo kul nda anniya henna, zama Abadantaa ga borey kul biney neeši, haya kul kan goo boro lakkaloo ra, a g'a bay. Nda n'n'a ceeci, a ga nanj ma duu nga, amma nda n'n'a nanj, nga mo ga wanji ni ga hala abada.

¹⁰ N'ga hima ka bay sohō kan Abadantaa ka ni suuba hala ma hugu cin kan ga tee nga nongu henanantaa. Woo ga, ma albarka danj ni bonj ra ka goy.»

Dawda na Sulaymaana noo Abadantaa hugoo fasaloo

¹¹ Dawda na Abadantaa hugoo šiifaa nda hugey fasaloo noo nga iz'aroo Sulaymaana se, nda nga almanoo jisidogey, nda nga soorohugey hugu-izey, nda nga hugoo gundoo hugu-izey, nda Irkoy sundukoo hugoo.

¹² Haya kul kan goo lakkaloo ra Abadantaa hugoo here: haya kan ti batumawey kan goo jeroo ga, nda Abadantaa almanoo jisidogey, nda haya henanantey jisidogoo, a n'i kul fasaloo tee k'a noo a se.

¹³ A na sargari juwalkey nda Lewi borey kondawey har a se, nda goy kul kan ga hima ka tee Abadantaa hugoo ra, nda Abadantaa hugoo goyey jinawey kul.

¹⁴ Haya kul kan hansandi nda wura, a ma tee goy kul kan se a hansandi, a na ngi tinjaa alkadaroo har a se. Haya kul kan hansandi nda nzorfu kaaray, a ma tee goy kul kan se a hansandi, a na nga tinjaa alkadaroo har a se.

¹⁵ Fitilla gorodogey kan teendi nda wura nda ngi wura fitillawey, a na ngi tinjaa alkadaroo har a se. Fitilla gorodoo foo kul nda nga fitillawey, a na nga wuragoo tinjaa alkadaroo har a se. Fitilla gorodogey kan teendi nda nzorfu kaaray foo kul nda nga fitillawey, a na nga nzorfu kaaraa tinjaa alkadaroo har a se ka sawa nda fitilla gorodoo foo kul nda nga goyoo,

¹⁶ takulawey kan jisandi Irkoy jine taabaley affoo kul wuragoo tinjaa alkadaroo, nda nzorfu kaaray taabaley tinjaa alkadaroo,

* 28:6 28.6 Zamnaa 22.10.

¹⁷ nda furṣeti beerey, nda kusey, nda gullawey kaṅ teendi nda wura alhakiika, nda tuwey kaṅ teendi nda wura, i kul wuragoo tinjaa alkadaroo, nda affoo kul nzorfu kaaraa tinjaa alkadaroo,

¹⁸ nda dugu dullandidogoo kaṅ teendi wura alhakiika ra tinjaa alkadaroo. A na torkaa kaṅ a ga hima k'a tee, nda almalaykayaṅ kaṅ se i ga nee ṣerib kaṅ teendi nda wura, i ga ngi fatawey daaru Abadantaa amaanaa sundukoo boṅ k'a daabu fasaloo har a se.

¹⁹ Dawda nee: «Abadantaa hunday kaboo ka hayey wey hantum, hala goy kul kaṅ ga teendi ma teendi ka sawa nda woo kul kaṅ a n'a bayrandi ya ne.»

²⁰ Dawda yee ka nee koyne nga izoo Sulaymaana se: «Ma albarka dan ni boṅ ra, ma bine tee ka goy. Masi hunbur, ni binoo masi dunbu, zama Irkoy Abadantaa kaṅ ti ay Koyoo goo ni bande, a si ni fur, a si ni yala, hala Abadantaa hugoo goyoo kul ma tee ka ben.

²¹ Sohō sargari juwalkey, nda Lewi borey kondawey ne ti woo, i soolu goy kul se kaṅ ga teendi Abadantaa hugoo ra. Ni jeroo ga mo, goykawyaṅ goo no kaṅ ga ni gaa, anniya hennakoyniyaṅ, i ga wan goy dumi kul, nda boṅkoyniyaṅ, nda jamaa kul. Haya kul kaṅ n'n'a har, i g'a tee.»

29

Borey kabuzaamaa Abadantaa hugoo cinayanoo se

¹ Kokoyoo Dawda nee jamaa kul se: «Ay iz'aroo Sulaymaana kaṅ hinne no Abadantaa n'a suuba, zanka no, a mana doona goyey wey dumey, ka gar goy beeri ti woo, zama hugu beeroo woo man'ti adamize hugu no, Irkoy Abadantaa wane nda a.

² Ay n'ay hinagoo kul tee ka Irkoy hugoo jinawey soolu: wura, goyey kaṅ ga hima ka teendi nda wura se, nda nzorfu kaaray, goyey kaṅ ga hima ka tee nda nzorfu se, nda alhan, goyey kaṅ ga hima ka tee nda alhan se, nda guuru bibi, goyey kaṅ ga hima ka tee nda guuru bibi se, nda bundu, goyey kaṅ ga hima ka tee nda bundu se, nda oniks tondi, nda taalam tondi, nda tondi caarante dumi kul, nda tondi hay ṣenda dumi kul, nda tondi kaaray boobo.

³ Ka tonton woo kul ga, Irkoy hugoo bajoo maaganda se, agay hunday almanoo, wura nda nzorfu kaaray, ay g'a noo ay Koyoo hugoo cinayanoo se ka tonton hayey cindey kul ga kaṅ ay n'i soolu nongu henanantaa maaganda.

⁴ Ay ga Ofir gandaa wura ton zangu (100) noo, nda nzorfu kaaray alhakiika ton zangu hinka nda woyguu (250), ka hugu-izey cetewey daabu,

⁵ wura, goyey kaṅ ga hima ka teendi nda wura se, nda nzorfu kaaray, goyey kaṅ ga hima ka tee nda nzorfu se, nda goyey se kaṅ kabe goyteerey ga hima k'i tee. Aywa, may no ma baa nga na nga kabehayaa noo nda nga boṅ, nda nga anniya kul Abadantaa maapoo ga?»

⁶ Hugu boṅey, nda Izirayel alkabiilawey jineborey, nda wongu-izey jineborey kaṅ goo wongu-ize zenber foo-foo (1.000) jine, nda wongu-izey jineborey kaṅ goo zangu foo-foo (100) jine, nda kokoyoo goykaw-izey jineborey, i na ngi kabe almanoo noo nda ngi boṅ.

⁷ I na wura ton zangu nda wooye (170) noo, nda wura tamma boṅ zenber woy (10.000), nda haya kaṅ bisa nzorfu kaaray ton zangu hinza (300), nda alhan kaṅ ga too ton zangu iddu (600) cine, nda guuru bibi haya kaṅ ga too ton zenber hinza (3.000) nda haya.

⁸ Borey kanj goo nda tondi hay šenda kate ey k'i jisi Abadantaa hugoo alman jisidogoo ra. Yehiyel kanj ti Geršon boro, nga ti alman talfikaa.

⁹ Hayey kul kanj jamaa n'i noo nda ngi boŋ, biney jaali, zama i nka hayey wey noo nda ngi boŋ ka ngi biney kul noo Abadantaa se. Kokoyoo Dawda mo binoo hanse ka jaali.

Dawda Irkoy ŋaarayroo

¹⁰ Dawda na albarka danj Abadantaa se jamaa kul jine, Dawda nee: «Ir ga albarka danj ma ne waati kul hala abada, Abadantaa, ir baabaa Izirayel Koyoo,

¹¹ Abadantaa, jeeray, nda hini, nda darža, nda annuura, nda beeray man'ti kala ni wane, zama haya kul kanj goo beenaa ra nda laboo ga, i kul ti ni wane Abadantaa. Kokoytaray mo ti ni wane, Abadantaa. Ni goo haya kul boŋ.

¹² Alman nda darža si hun kala ni do, ni bara haya kul boŋ. Gaabi nda hini sii kala ni kaboo ra, ni kaboo mo no ma haya kul jer, nga no ma gaabi noo.

¹³ Sohō ir Koyoo, ir ga albarka tee ma ne ka ni saabu ni maŋŋoo daržaa se,

¹⁴ zama may ti agay, koyne mo ay jamaa ti may hala nongu kanj ra ir ma hin ka haya kaa k'a noo ma ne nda takaa woo? Haya kul si hun kala ni do, woo kanj ir n'a noo ma ne, ni hunday kaboo k'a noo ir se.

¹⁵ Yawyanj ti ir ni jine, ir man'ti kala bisakawyanj, sanda ir baabey kul takaa. Aduŋŋa ra, ir zaarey man'ti kala tuuri bi, naata sii no.

¹⁶ Abadantaa, ir Koyoo, ni kaboo ra alman beeroo woo kul hun kanj ir n'a soolu hala ir ma hugu cin ma ne ni maa henanantaa ga. Haya kul man'ti kala ni wane.

¹⁷ Ay Koyoo, ay ga bay kanj ni no ma boro binoo neeši, de mo bine šerrante no ma kan ma ne. Woo maaganda se ay na hayaa woo kul noo ma ne nda ay boŋ nda bine šerrante, agay mo ga jaali sohō kanj ay ga dii ni jamaa kanj goo ne mo ga ngi kabehayaa noo nda ngi boŋ.

¹⁸ Abadantaa, Ibrahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, Izirayel Koyoo, naŋ anniya hennaa woo nda lakkaloo woo ma cindi ni borey biney ra waati kul, ma biney danj ni here.

¹⁹ Naŋ ay iz'aroo Sulaymaana ma ni yaamarey, nda ni seedetarawey, nda ni hantumey gana, a ma dira i kul bande nda nga binoo kul, a ma hugu beeroo cin kanj se ay na hayey soolu.»

Sulaymaana goro kokoytaraa ra

²⁰ Dawda nee jamaa kul se: «Wa albarka danj Abadantaa, war Koyoo se.» Woo ga, jamaa kul na albarka danj Abadantaa, ngi baabey Koyoo se. I gunguma ka sujudu Abadantaa nda kokoyoo jine.

²¹ Subaa ra, i na sargari kaa, i na sargari kukurante kaa Abadantaa se. Sargarey ti: Yaaru kobsi zenber foo (1.000), gaaru boŋ zenber foo (1.000), feeji-ize boŋ zenber foo (1.000), affoo kul nda nga sargari hari-haroo. I na sargari tana booboyan kaa Izirayel kul se.

²² Hanoo woo, i ŋaa, i haŋ Abadantaa jine nda jaali beeri. I na Dawda iz'aroo Sulaymaana gorandi kokoytaraa ra nga cee hinkantoo, i n'a yon Abadantaa jine k'a tee boŋkoyni. I na Sadok mo yon k'a tee sargari juwalkaw.

²³ Sulaymaana goro Abadantaa kokoy gorodogoo boŋ, ka tee kokoy nga baabaa Dawda dogoo ra. Kokoytaraa boori a ga. Izirayel kul ga hanjajer a se.

²⁴ Boŋkoyney, nda wongaarey, nda ba kokoyoo Dawda iz'arey cindey kul mo ga ngi boŋ yeeti ganda kokoyoo Sulaymaana se.

²⁵ Abadantaa na beeray beeri dan Sulaymaana ga, a n'a noo jeeray Izirayel kul jine. Kokoyey kaŋ goro a jine ka bisa Izirayel kokoytaraa ra, Abadantaa na nga kokoytaraa ra noo addawla ka bisa i kul.

Kokoyoo Dawda buuroo

²⁶ Yišay iz'aroo Dawda na Izirayel kul laama.

²⁷ A na jiiri woytaaci (40) tee a ga tee Izirayel se kokoy. A na jiiri iyeye tee a ga goro Hebron ka laama, a na jiiri waranza cindi hinza (33) tee a ga goro Žerizalem ka laama.

²⁸ A buu žeenay henna ra, a duu aloomur boobo, nda alman nda beeray. Nga iz'aroo Sulaymaana tee kokoy dogoo ra.

²⁹ Kokoyoo Dawda taarikey, za šintinoo ga hala benantaa ga, i hantumandi gunandikaa Samiyel taarikey ra, nda annabi Natan taarikey ra, nda gunandikaa Gad taarikey ra.

³⁰ Nga kokoytaraa waatoo hayey kul, nda nga hinoo, nda haya kul kaŋ tee a ga nda Izirayel ganda ga, nda hayey kaŋ teendi ganda cindey kokoytarawey ga, i hantumandi i ra.

Taarikey citaabu hinkantoo

Citaaboo fahamandiroo

Sanda takaa kanj nda a harandi Taarikey citaabu jinaa fahamandiroo ra, boroyan ga hongu kanj sargari juwalkaa Ezra ka Taarikey citaabu jinaa nda ihinkantoo hantum.

Taarikey citaabu hinkantoo woo ga šelanj kokoyoo Dawda iz'aroo Sulaymaana laamaa waatoo ga, nda Žeroboham, nda Roboham ga. A ga šelanj Žuda kokoyey ga. Ir ga dii mo kanj Babilonj borey kaa ka Žerizalem tangam, k'a halaci, ka Žuda borey dii ka koy nda ey Babilonj. Woo banda ga, kokoyoo Sirus kaa ka Žerizalem borey kaa kabe ra k'i ka willi Žerizalem.

Taarikey citaabu hinkantoo woo g'ir cebe kanj kokoyoo Ezekiyas, nda kokoyoo Žoziyas tee kokoy hennayanj, zama i dira Abadantaa fondaa bande, i na Irkoy hunburay danj jamaa biney ra. Ngi waatoo ra gomni huru gandaa ra.

Citaaboo woo ga hin ka zamnandi kanje hinka:

1. *Kokoyoo Dawda iz'aroo Sulaymaana laamaa (zamna 1na—9to)*
2. *Žuda kokoyey laamaa ka koy hala waatoo ga kanj Nebukanezar na Žerizalem dii nda Babilonj koyyanoo (zamna 10to—36to)*

Sulaymaana na lakkal ceeci Irkoy ga kanj nda nga ga laama (Kokoyey 1na 3.4–15)

¹ Dawda iz'aroo Sulaymaana laamaa duu gaabi. Abadantaa, nga Koyoo goo a bande, de mo a hanse ka Sulaymaana jer.

² Sulaymaana cee ka šelanj Izirayel kul se, wongu-ize jineborey kanj goo aru zenber foo-foo (1.000) jine nda wey kanj goo aru zangu foo-foo (100) jine se, nda alkaaley se, nda Izirayel alwaküley kul se kanjanj ti Izirayel hugu bojey se.

³ Sulaymaana koy, nga nda margaroo woo kul sargari kaadogoo ra kanj goo Gabawonj koyraa ra, zama no din no Irkoy cere kubayyan hukkumoo goo kanj Abadantaa tamoo Musa n'a tee saajoo ra.

⁴ Amma Abadantaa sundukoo, Dawda n'a ka hun Kiryat-Yarim ka koy nda a nongoo ra kanj a n'a hanse a se, a nka hukkum cin a se Žerizalem.

⁵ Hur iz'aroo Uri, nga iz'aroo Besalel, sargari tonadogoo kanj a n'a tee nda alhan kanj goo no din, a n'a danj Abadantaa gorodogoo jine. No din no Sulaymaana nda jamaa ga Abadantaa ceeci.

⁶ Sulaymaana koy alhan sargari tonadogoo ra, Abadantaa jine cere kubayyan hukkumoo do, a na adabba boj zenber (1.000) kaa sargari kukurante.

⁷ Hanoo din cijinoo hunday, Irkoy na nga boj cebe Sulaymaana se, a nee a se: «Hayaa wiri ay ga kanj ni baa, ay g'a noo ma ne.»

⁸ Sulaymaana na Irkoy zaabi ka nee: «Ni ka borohennataray beeri tee ay baabaa Dawda se, n'n'ay gorandi kokoytaraa ra dogoo ra.

⁹ Sohō Irkoy Abadantaa, yala ni šennoo kanj n'n'a har ay baabaa Dawda se ma tabati, zama ni k'ay gorandi kokoytaraa ra jama boj kanj ga boobo sanda labutaasi gurunbey.

¹⁰ Adisi ay noo lakkal nda bayray hala ya takaa bay kan nda ay ga dira jamaa woo jine. Nda man'ti woo, may no ma hin ka ni jamaa beeroo juwal?»

¹¹ Irkoy nee Sulaymaana se: «Zama de woo ti hayaa kan goo ni binoo ra, mana alman wiri, wala arzaka, wala darža, wala ni iberey buuroo, mana ba aloomur wiri, lakkal nda bayray no n'n'i wiri hala ma duu k'ay jamaa juwal kan se ay na ni tee kokoy.

¹² Woo ga, n'ga duu lakkal nda bayray. Ay ga ni noo alman mo, nda arzaka, nda darža. Kokoyey kan kaa ni jine nda wey kan ga kaa ni dumaa ga, i si duu ni wanoo cinaa.»

¹³ Sulaymaana hun sargari kaadogoo ra kan goo Gabawon, a hun nongoo kan ra cere kubayyan hukukumoo goo ka kaa Žerizalem, a goro ka Izirayel laama.

Sulaymaana almanoo nda nga daržaa

(Kokoyey 1na 10.26-29; Taarikey 2to 9.25-28)

¹⁴ Sulaymaana na bari torkayan nda bari kaarukawayan marga, torka zenber foo nda zangu taaci (1.400) bara a se, nda bari kaarukaw zenber woy cindi hinka (12.000). A na affooyan gorandi koyrawey ra kan ra nga torkawey goo, a na jerey jisi nga jere Žerizalem.

¹⁵ Kokoyoo na nzorfu kaaray nda wura boobandi Žerizalem ni mma nee labu. Sedere tuurey mo boobo gandaa ra, sanda takaa kan nda jeejaynanjey goo hondey gandaa here ra.

¹⁶ Sulaymaana baryey si hun a se kala Misira gandaa nda Silisi gandaa ra. Kokoyoo maamalakey no ma koy i day Silisi ka kate ey.

¹⁷ I ga kate torkayan nda bariyan, torka foo kul hayoo man'ti kala nzorfu kaaray tamma zangu iddu (600), bari foo hayoo man'ti kala nzorfu kaaray tamma zangu nda woyguu (150). Maamalakey ga kate mo bariyan k'i neere Heti borey kokoyey se nda Siiri borey kokoyey se.

Sulaymaana na Irkoy hugoo cinaroo soolu

(Kokoyey 1na 5.15-32; 7.13-14)

¹⁸ Sulaymaana yaamar kan ngi ma hugu cin Abadantaa maapoo ga nda ka kokoy hugu cin nga hunday se.

2

¹ Sulaymaana na boro zenber woyye (70.000) zaa kan ga jinay jere, nda boro zenber wooyaaaha (80.000) kan ga tondi hoy tondi hondoo ra, nda boro zenber hinza nda zangu iddu (3.600) kan g'i lakkal.

² Sulaymaana dan i ma nee Tir koyraa kokoyoo Hiram se: «Hayaa tee ya ne kan n'n'a tee ay baabaa Dawda se kan se n'na sedere bundu sanba hala a ma hugu cin kan ra a ga goro.

³ Agay, ay ga hugu cin ay Koyoo, Abadantaa maapoo ga, hugoo woo ga yeetandi jere ga a se ka dugu hew kaanayan dullandi Abadantaa jine, waati kul ka takula jisi a jine, ka sargari kukuranteyan kaa a se subbaahi nda alaasar, nda hunanzamzaarey hane, nda handu kayyaney hane, nda jingarey kan ga tee ir Koyoo, Abadantaa maapoo ga. Wey ti hayayan kan Abadantaa n'i kayandi Izirayel se hala abada.

⁴ Hугоо кан ай г'а цин га hima га beeri, zama ir Koyoo bisa koyey kul.

⁵ Amma may bara nda hini ka hugu cin a se, zama beenawey nda ngi beeriyanoo kul si hin k'a zaa? Adisi agay ti may ka hugu cin a se, nda man'ti ka dugu dullandi a jine?

⁶ Sohō, aru sanba ya ne kaŋ ga tee goni wura goyyan ra, nda nzorfu kaaray, nda alhan, nda guuru bibi, nda ka šiini ciray henna dan, nda šilli ciray zaram, nda ibula, nda kaŋ ga wan ka haya žeer. A ga goy ay kabe goyteerey bande, wey kaŋ ay baabaa Dawda n'ı za a kaŋ goo ay do Žuda gandaa ra nda wey kaŋ goo Žerizalem.

⁷ Sedere bundu, nda sipres bundu, nda santal bundu sanba ya ne ka hun Libaŋ. Agay, ay ga bay kaŋ ni borey ga wan Libaŋ bundu dunbuyan. Ay borey ga hanga ni borey.

⁸ I ma bundu boobo soolu ya ne, zama hugoo kaŋ ay g'a cin beeriyanoo ga kayfandi.

⁹ Ni borey kaŋ ga tuurey dunbu, ay g'i noo alkama durante ton zenber iddu (6.000), nda orž ton zenber iddu (6.000), nda alaneb hari moora liitar zenber zangu yaaha (800.000), nda jii liitar zenber zangu yaaha (800.000).»

¹⁰ Tir kokoyoo Hiram na bataga hantum Sulaymaana se k'a zaabi, a nee: «Abadantaa mma baa nga jamaa, woo se a na ni tee i se kokoy.»

¹¹ Hiram yee koyne ka nee: «Albarka ma bara Abadantaa, Izirayel Koyoo se kaŋ na beenaa nda laboo tee, zama a na iz'aru kaŋ goo nda lakka, nda fahamay, nda bayray noo Dawda se kaŋ ga hugu cin Abadantaa se, ka kokoy hugu cin nga boŋ se.

¹² Sohō da ay ga goykaw goni, lakkalkoyini sanba ma ne, maapoo ti Huraam-Abi,

¹³ ŋaŋoo man'ti kala Dan alkabiilaa foo izewoy, baaboo ti Tir boro. A ga wan wura nda nzorfu kaaray goyyan, nda alhan, nda guuru bibi, nda tondi nda bundu, a ga wan šiini ciray henna nda ibula danjan, nda šukka baana nda šilli ciray goyyan. A ga wan haya žeerian dumi kul, goy kul kaŋ nondi a se, a ga wan k'a tee nga nda ni kabe goyteerey, nda wey kaŋ cindi ay koyoo, ni baabaa Dawda bande.

¹⁴ Sohō ni, ay koyoo ma alkama, nda orž, nda jii, nda alaneb hari mooro kaŋ n'n'a har sanba ni tamey se.

¹⁵ De ir, ir ga Libaŋ bundu kaŋ ga too ma ne dunbu, ir g'i fur teekoo ra k'i doyandi k'i sanba hala Žafa koyraa ra. Woo banda ga, ni, n'g'i ka žigi ka koy Žerizalem.»

¹⁶ Sulaymaana na yawey kul kabu kaŋ goo Izirayel gandaa ra, wey kaŋ nga baabaa Dawda n'ı kabu. I tee boro zenber zangu nda zenber woyguu cindi hinza nda zangu iddu (153.600).

¹⁷ A na boro zenber woyye (70.000) kayandi jinay jereyan se, nda boro zenber woyyaaha (80.000) kaŋ ga tondi hoy tondi hondoo ra, nda boro zenber hinza nda zangu iddu (3.600) kaŋ ga goyey lakka, i ga jamaa goyandi.

3

Irkoy hugoo cinayanoo (Kokoyey 1na 6.1-38)

¹ Kokoyoo Sulaymaana šintin ka Abadantaa hugoo cin Žerizalem, Moriya tondi hondoo boŋ, nongoo kaŋ ra Abadantaa bangay nga baabaa Dawda se, nongoo no kaŋ Dawda n'a hanse Žebus bora a Ornaŋ taasu kar ganganoo ra.

² A mana šintin ka hugoo cin kala nga laamaa jiiri taacantoo, handu hinkantoo, jirbi hinkantoo hane.

³ Asaasoo kanj ra Sulaymaana na Irkoy hugoo cin man'ti kala: kabedaaru woydu (60) kuuyan, neeſiyan žeena kabedaaruyanoo no, nda kabedaaru waranka (20) hayyan.

⁴ Šiifaa kanj goo hugu beeroo jine goo nda kabedaaru waranka (20) kuuyan, nga nda Irkoy hugoo hayyanoo ga sawa, nga kayyanoo ti kabedaaru zangu nda waranka (120). A na gundoo daabu nda wura alhakiika.

⁵ A na hugu beeroo gundoo daabu nda sipres bundu, a n'a daabu nda wura alhakiika, a na teenaynaayanj nda šeſeriyanj danj a ga.

⁶ A na hugoo gundoo taalam nda tondi hay ſendayanj. Wuragoo mana hun kala Parwayim gandaa ra.

⁷ A na hugoo garbunday, nda miſney, nda nga cetewey, nda nga ganbey daabu nda wura, a na almalaykayanj kanj se i ga nee ſerib žeeri cetewey ga.

⁸ Woo banda ga, a na nongu henanantey ihenanantaa hugoo tee. Kuuroo man'ti kala kabedaaru waranka (20), nga nda hugoo hayyanoo ga sawa, nga hayyanoo mo ti kabedaaru waranka (20). A n'a daabu nda wura alhakiika ton waranka (20).

⁹ Wura pontey tinjaa ti garam zangu iddu (600). A na soorohugu-izey mo daabu nda wura.

¹⁰ Nongu henanantey ihenanantaa hugoo ra, a na almalayka hinka kanj se i ga nee ſerib kanj hansandi nda guuru mennante danj i ra, a n'i daabu nda wura.

¹¹ Šeribey fatawey cere ra goo nda kabedaaru waranka (20) kuuyan. Šerib jinaa fataa kuuroo kanj ti kabedaaru guu kuuyan ga tuku hugoo cetaa ga, fataa faa kuuroo kanj ti kabedaaru guu kuuyan ga tuku ſerib faa fataa ga.

¹² Šerib hinkantoo fataa kuuroo kanj ti kabedaaru guu kuuyan ga tuku hugoo cetaa ga, fataa faa kuuroo kanj ti kabedaaru guu kuuyan ga tuku ſerib jinaa fataa ga.

¹³ Šeribey wey fatawey ga feera, ngi kuuroo ti kabedaaru waranka (20). I mma kay ngi cewey ga, ngi ndumey goo hugoo here.

¹⁴ A na rido tee nda ſukka bula, nda iciray henna, nda ſilli ciray zaram, nda ſukka baana. Nga banda ga, a na ſeribey danj a ga.

*Irkoy hugoo alhan ganjey nda sargari tonadogoo
(Kokoyey 1na 7.15-22)*

¹⁵ A na ganji hinka tee kanj goo nda kabedaaru waranza cindi guu (35) kayyan Irkoy hugoo jine heroo ra, ka daabirji danj boſney ga kanj goo nda kabedaaru guu.

¹⁶ A na šeſeriyanj tee sanda wey kanj cindi kunehere hugoo ra, a n'i danj ganjey boſney boſ, a na grenad-ize zangu (100) tee kanj a n'i danj šeſerey ga.

¹⁷ A na ganjey kayandi Irkoy hugoo jine, affoo goo kabe guma here, affaa kabe waawa here, kabe gumaa here wanoo a na maapoo danj Yakin (maanaa «Irkoy ga tabati»), kabe waawaa here wanoo a na maapoo danj Bowazu (maanaa «Irkoy goo nda hinay»).

4

¹ Sulaymaana na sargari tonadogoo tee nda alhan, a goo nda kabedaaru waranka (20) kuuyan, hayyanoo ti kabedaaru waranka (20), nga kayyanoo ti kabedaaru woy (10).

Alhan hanfi beeroo nda alhan taasawey
(Kokoyey 1na 7.23-26)

² Woo banda ga, Hiram na alhan mennante doori mul ra ka hanfi beeri tee, maapoo ti «teekoo». Bonj faa ka koy bonj faa ga ti kabedaaru woy (10), nga kunturoo kul mma gunguti, nga kayyanoo ti kabedaaru guu, nga kuubi-ka-beraa ti kabedaaru waranza (30).

³ Hanfoo mijoo cire a na hawayan tee k'i danj kuubi-ka-beraa kul bande k'a taalam, kabedaaru foo kul ize woy (10) goo a ga. Hawey goo sorro hinka ra, ngi nda alhan hanfoo kul ka karandi guuru follokaa ra.

⁴ Hanfoo gorandi alhan haw woy cindi hinka (12) bonj, ihinza ga hawsa here tenje, ihinza ga waynakanjay here tenje, ihinza ga gurma here tenje, ihinza ga waynahunay here tenje, hanfoo goo i bonj, ngi kul dumawey ga koy kunehere.

⁵ Hanfoo meefendoo wargayanoo ti kabetaami foo. Mijoo teendi sanda hari hanpoti mee, nga assuuraa ma nee kutukurya. Liitar zenber zangu nda zenber waranka (120.000) cine no a ga zaa.

⁶ A na hanfi woy (10) tee, a na igguu danj kabe guma here, igguu iwaawa here, i ma tee jumaydoo, sargari kukurantaa jinawey no ma jumandi a ra. Hanfi beeroo kanj se i ga nee «teekoo» teendi hala sargari juwalkey ma jumay a ra.

Irkoy hugoo guuru jinawey
(Kokoyey 1na 7.40-51)

⁷ Sulaymaana na fitilla gorodoo woy (10) tee nda wura, ka sawa nda hantumoo kanj kayandi ngi here, a n'i jisi Irkoy hugoo ra, igguu kabe guma here, igguu iwaawa here.

⁸ A na taabal woy (10) tee k'i jisi Irkoy hugoo ra, igguu kabe guma here, igguu iwaawa here. A na wura kusu zangu (100) mo tee.

⁹ A na sargari juwalkey batumaa nda batuma beeroo tee, a na batumaa mijney tee, a na ganbey daabu nda alhan.

¹⁰ A na hanfi beeroo kanj se i ga nee «teekoo» gorandi Irkoy hugoo se kabe guma here, waynahunay ka koy gurma kaboo tenje.

¹¹ Huram na boosu kaa jinawey, nda pelley, nda kusey tee. Takaa woo nda a na goyey benandi kanj a n'i tee kokoyoo Sulaymaana se Irkoy hugoo ra, goyey ti:

¹² ganji hinka, nda ganji daabirji hinkaa kanj goo ganji hinkaa bonj, nda guuru fun-funante hinkaa kanj ga ganji daabirji hinkaa kanj goo ganji hinkaa bonj daabu,

¹³ nda grenad-ize zangu taaci (400) guuru fun-funante hinkaa se, grenad-ize sorro hinka guuru fun-funante foo kul se, ka ganji daabirji hinkaa kanj goo ganji hinkaa bonj daabu,

¹⁴ a na torkawey tee, a na hanfey tee kanj goo torkawey bonj,

¹⁵ nda hanfi beeroo kanj se i ga nee «teekoo», nda haw woy cindi hinkaa (12) kanj goo a cire,

¹⁶ boosu kaa jinawey, nda pelley, nda furseti beerey. Jinawey wey kul kanj Huram-Abi n'i tee kokoyoo Sulaymaana se Abadantaa hugoo se mana teendi nda kala alhan yutta.

¹⁷ Žurdenj isaa gooroo ra kokoyoo n'i mennandi, laboo tafayyanoo ga, Sukot koyraa nda Sereda koyraa game.

¹⁸ Sulaymaana na jinawey kul tee, ngi booboyanoo se boro si hin ka alhanoo tinjaa hinnaa bay.

¹⁹ Sulaymaana na Irkoy hugoo jinawey kul tee mo: sargari tonadogoo kan teendi nda wura, nda taabaley kan ga i ga takulawey kan jisandi Irkoy se dan,

²⁰ nda fitilla gorodogey kan teendi nda wura alhakiika nda wura fitillawey kan i ga hima k'i diinandi ka sawa nda woo kan harandi kunehere hugoo mijoo jine,

²¹ nda kutukurya biyey, nda fitillawey, nda kanbey kan ga fitilla zaara boosoo dunbu, i kul ti wura alhakiika,

²² nda huryawey, nda kusey, nda potey, nda dugu canbey, i kul teendi nda wura alhakiika. Hugoo kunehere mijey, nongu henanantey ihenanantaa ganbey nda Irkoy hugoo mijey mana teendi nda kala wura.

5

¹ Takaa woo nda goyey kul kan Sulaymaana n'i tee Abadantaa hugoo se ben. Sulaymaana kate jinawey kan nga baabaa Dawda n'i dan jere ga Abadantaa se kan ti nzorfu kaaray, nda wura, nda jinawey jerey. A n'i jisi Irkoy hugoo alman jisidogey ra.

Sulaymaana na amaanaa sundukoo jisi Irkoy hugoo ra (Kokoyey 1na 8.1-13)

² Alwaatoo woo ra, kokoyoo Sulaymaana na Izirayel boro beerey kan ti alkabiilawey bonkoynay, nda Izirayel borey hugo boney marga Žerizalem, i ma kaa ka Abadantaa amaanaa sundukoo zaa ka hun Dawda koyraa ra kan ti Siyon k'a ka žigi ka koy hala Irkoy hugoo ra.

³ Izirayel arey kul kaa ka marga kokoyoo do jingaroo* se, a si tee kala handu iyyantoo ra.

⁴ Izirayel boro beerey kul kaa, Lewi borey na sundukoo jere.

⁵ I na sundukoo ka koy, nda cere kubayyan hukcumoo, nda jinay henanantey kul kan goo hukcumoo ra. Sargari juwalkey kan ti Lewi borey k'i zaa ka koy Irkoy hugoo ra.

⁶ Kokoyoo Sulaymaana nda Izirayel jamaa kul kan goo a jere, i kul goo sundukoo jine, i ga alman buuna nda ibeeri kaa sargari, ngi booboyanoo se boro si hin k'i kabu ka ngi hinnaa bay.

⁷ Sargari juwalkey koy nda Abadantaa amaanaa sundukoo k'a jisi nga dogoo ra, Irkoy hugoo kuneheroo ra, nongu henanantey ihenanantaa ra, almalaykey kan se i ga nee šerib fatawey cire.

⁸ Šeribey nka ngi fatawey daaru sundukoo jisidogoo bon. Ngi fatawey ga sundukoo nda bundey kan g'a zaa kul daabu.

⁹ Bundey ga kuu, boro si dii ey nda man'ti boney hinne, nda boro goo kunehere hugoo mijoo ga, nongoo kan ra sundukoo goo, amma boro si hin ka bara taray ka dii ey. Sundukoo goo no din hala hō.

¹⁰ Haya kul sii sundukoo ra nda man'ti walha hinkaa hinne kan Musa n'i dan a ra Horeb tondi hondoo bon waatoo kan Abadantaa na amaana dan nga nda Izirayel borey game, waatoo kan i fatta Misira.

¹¹ Sargari juwalkey fatta nongu henanantaa ra. I kul na ngi bon yeeti jere ga Irkoy se, bila konday fay-fayyan.

¹² Lewi borey kul kan ti doonikawayan, Asaf, nda Heman, nda Yedutun, nda ngi iz'arey, nda ngi armyey, i kul, šukka baana bankaaray goo i ga, i goo sargari tonadogoo waynahunay caraa here. Guuruyan kan ga kara-kara,

* 5:3 5.3 Jingaroo woo man'ti kala Tendewey jingaroo, Sargarey 23.33-43.

nda kurbuyan, nda kuntijiyan goo i kone, de mo sargari juwalkaw boro zangu nda waranka (120) kan ga laati beeri kar goo jere ga.

¹³ Waatoo kan laati beeri karkey, nda donkey jindey marga ka tee affoo ka Abadantaa saabu ka albarka dan a se, i na jinde jer ka ngi laati beerey heenandi, nda guurey kan ga kara-kara, nda hooray jinawey jerey kar ka Abadantaa saabu ka nee:

«Nda cimi, Abadantaa ga boori,
nga borohennataraa si ben abada!»[†]

Alwaatoo din da ra, Abadantaa hugoo too met nda duula.

¹⁴ Sargari juwalkey mana hin ka goy koyne duulaa sabbu se, zama Abadantaa daržaa na Irkoy hugoo too met.

6

¹ Waatoo din Sulaymaana nee: «Abadantaa, ni ka nee kan n'si goro kala kubay bibi tik ra.

² Aywa, agay, ay na hugu henna alhakiika cin ma ne kan ga tee ni gorodogoo, n'ga goro a ra hala abada.»

*Sulaymaana šenney Irkoy hugoo ga
(Kokoyey 1na 8.14-21)*

³ Kokoyoo bere Izirayel margaroo here ka gaara i kul se. Izirayel margaroo kul goo ma kay.

⁴ A nee: «Ay ga albarka dan Abadantaa, Izirayel Koyoo se kan šelan nda nga miŋno ay baabaa Dawda se, nga kabey na hayaa tee kan a n'a har ka nee:

⁵ <Za hanoo kan ay n'ay jamaa fattandi Misira gandaa ra, ay mana koyra suuba Izirayel alkabiila kul koyra ra kan ma hugu cin hala ay maŋnoo ma bara a ga, ay mana boro suuba a ma tee Izirayel, ay jamaa se jinehun.

⁶ Amma ay na Žerizalem suuba hala ay maŋnoo ma bara a ga, de mo ay na Dawda suuba hala a ma tee Izirayel, ay jamaa se jinehun.»

⁷ A goo ay baabaa Dawda binoo ra nga ma hugoo cin Abadantaa, Izirayel Koyoo maŋnoo ga.

⁸ Amma Abadantaa nee ay baabaa Dawda se: <Zama a goo ni binoo ra ma hugu cin ay maŋnoo ga, haya henna no kan goo ni binoo ra.

⁹ Amma man'ti ni no ma hugoo cin. Ni iz'aroo, woo kan hun ni hamoo ra, nga no ma hugoo cin ay maŋnoo ga.»

¹⁰ Sulaymaana yee koyne ka nee: «Abadantaa na hayaa tee kan a n'a har. Ay huru ay baabaa Dawda dogoo ra ka goro kokoytaraa ra Izirayel jamaa boŋ sanda takaa kan nda Abadantaa n'a har. Ay na hugoo cin Abadantaa, Izirayel Koyoo maŋnoo ga.

¹¹ Ay na sundukoo kan ra Abadantaa amaanaa šenney goo jisi a ra, amaanaa kan a n'a dan nga nda Izirayel game.»

*Sulaymaana Irkoy ŋaarayroo
(Kokoyey 1na 8.22-53)*

¹² Sulaymaana kay Abadantaa sargari tonadogoo jine ka Izirayel margaroo kul tenje. A na nga kabey jer.

¹³ Sulaymaana na tintim foo tee nda alhan, a n'a dan batumaa gamoo ra, nga kuuroo ti kabedaaru guu, nga hayyanoo kabedaaru guu, nga kayyanoo kabedaaru hinza. A kay a boŋ, a sonbu kanjeý ga Izirayel margaroo kul tenje, a na nga kabey jer beenaa here,

[†] 5:13 5.13 Taarikey 1na 16.34.

14 a nee: «Ya Abadantaa, Izirayel Koyoo, koy kul sii no sanda ni cine beenaa ra wala laboo ga. Ni tamey kanj ga ni fondaana gana nda ngi binoo kul, n'ga amaanaa too kanj goo ni nda ey game ka borohennataray tee i se.

15 Woo kanj n'n'a har ni tamoo, ay baabaa Dawda se, woo kanj ni hunday mijoo n'a har, ni hunday kaboo n'a tee hō.

16 Sohō Abadantaa, Izirayel Koyoo, hayaa tee kanj n'n'a har ni tamoo, ay baabaa Dawda se ka nee: «N'si janj ni hayroo ra boro kanj ga goro Izirayel borey kokoy gorodogoo ra ay jine, nda de ni iz'arey na lakkal danj ngi dira takaa se k'ay ašariyaa gana sanda takaa kanj nda ni dira ay jine.»

17 Sohō Abadantaa, Izirayel Koyoo, yala šennoo kanj n'n'a har ni tamoo Dawda se ma tabati.

18 Amma nda cimi, Irkoy ga kaa ka goro laboo ga adamizey bande wala? Beenawey nda ngi beerianoo kul si hin ka ni zaa, soko hugoo woo kanj ay n'a cin.

19 Woo kul, Abadantaa, ay Koyoo, hanjajer ni tamoo ŋaarayroo nda suurandiyanoo se, ma maa wurroo nda ŋaarayroo kanj agay, ni tamoo g'a tee ma ne.

20 Yala ni moŋey ma bara hugoo woo ga cijin nda zaari k'a hawgay, nongoo kanj ga ni nee kanj n'ga ni maapoo danj. Hanjajer ni tamoo ŋaarayroo se kanj a g'a tee ne ra.

21 Hanjajer ni tamoo nda ni jamaa Izirayel suurandiyaney se waati kanj i bere nongoo woo here ka ni ŋaaray. Hanjajer ir se za beenaa ra kanj ti ni gorodogoo, hanjajer ir se, ma yaafa ir se.

22 Boro kanj duu nga cinaa ga zunubu, de i nee kanj boraa ma žee, nda a kaa ni sargari tonadogoo jere žeeyanoo se hugoo woo ra,

23 ma hanjajer i se za beenaa ra ka misoo woo guna, ma goy ka ni tamey ciiti ka toopekaa banandi ka nga goy futaa kanandi a boŋ, ka šerrantaa henanandi ka sawa nda nga šerreyanoo.

24 Nda iberiyanj na Izirayel, ni jamaa kar, zama Izirayel na zunubu tee ni ga, nda i yee kate ni ga ka ni maapoo beerandi, ka ni ŋaaray ka ni suurandi hugoo woo ra,

25 ma hanjajer i se za beenaa ra, ma ni jamaa Izirayel zunuboo yaafa. M'i willi kate gandaa ra kanj n'n'a noo ngi nda ngi baabey se.

26 Nda beenaa daaba, de ncirŋi si kanj, zama i na zunubu tee ma ne, nda i bere nongoo woo here ka ni ŋaaray, ka ni maapoo beerandi, ka ngi zunuboo nanj ka kaa ni ga, zama n'n'i taabandi,

27 ma hanjajer i se beenaa ra, ma ni tamey kanj ti ni jamaa Izirayel zunuboo yaafa. Ma fondo henna cebe i se kanj i ga hima k'a gana, ni gandaa kanj n'n'a noo ni jamaa se sanda tubu noo ncirŋi.

28 Nda heray kaa gandaa ra, wala sorfa, wala kogay, wala ka dumari-izey funbandi, wala ndoo, wala ndoo-ize, wala nda iberiyanj kaa ka ni jamaa wanga k'a danj game k'a dii nga gandaa koyrawey ra, nda dori dumi kul kanj no, wala wirci dumi kul kanj no,

29 nda ni jamaa Izirayel boro foo wala ni jamaa kul na nga doroo nda nga bonaa bay, nda a na ni ŋaaray ka ni suurandi, nda a na nga kabey jer hugoo woo here ka ni ŋaaray,

30 ma hanjajer a se za beenaa ra kanj ti ni gorodogoo. Ma yaafa, ma boro foo kul bana ka sawa nda nga teegoyoo, zama n'ga bine bay, nda cimi, ni hinne no ma adamizey bine bay.

31 Nda woo teendi, i ga hunbur ni, i ga ni fondaana gana jirbey kul kanj i g'i tee gandaa ra kanj n'n'a noo ir baabey se.

³² Taka follokaa no yawoo se kanj man'ti ni jamaa Izirayel boro. Nda a kaa ka hun nongu mooro ra ni maa beeroo, nda ni kabe gaabantaa hinoo sabbu se, nda a bere hugoo woo here ka ni njaaray,

³³ ma hanjajer a se za beenaa ra kanj ti ni gorodogoo. Haya kul kanj nda a na ni njaaray, m'a tee a se hala laboo kul jamawey ma ni maapoo bay, ka hunbur ni sanda takaa kanj nda ni jamaa Izirayel ga hunbur ni, i ma bay mo kanj hugoo woo kanj ay n'a cin, ni maapoo no ma ciyandi a ga.

³⁴ Waati kanj ni jamaa fatta ka koy nga iberey wongu, a ma tee nongu kul kanj ra n'n'i sanba, nda i bere koyraa woo here kanj n'n'a suuba nda hugoo here kanj ay n'a cin ni maapoo ga, nda i na ni njaaray,

³⁵ za beenaa ra, hanjajer ngi njaarayroo nda ngi suurandiyanoo se ka ngi almuraadoo hanse.

³⁶ Nda i na zunubu tee ma ne, zama boro sii no kanj si zunubu tee, nda ni futu i ga k'i danj ngi iberey kabey ra kanj hin ey, ka koy nda ey ngi gandaa ra k'i danj tamtaray, a ma tee ganda mooro wala imaana,

³⁷ i diyandi ka koy nda ey gandaa kanj no ra, nda no din ra i na lakkal barmay, nda i tuubi ka ni suurandi tamtaray gandaa ra ka nee: «Ir na zunubu tee, ir na laybu tee, ir na goy futu tee»,

³⁸ gandaa kanj ra i koy nda ey k'i danj tamtaray ra, nda i tuubi ka kaa ni ga nda ngi binoo kul, nda ngi hundoo kul, ka bere gandaa here, gandaa kanj n'n'a noo ngi baabey se, de mo i bere koyraa here, koyraa kanj n'n'a suuba, ka bere hugoo here kanj ay n'a cin ma ne, ka ni njaaray,

³⁹ za beenaa ra kanj ti ni gorodogoo, hanjajer ngi njaarayroo nda ngi suurandiyaney se ka ngi almuraadoo hanse. Yaafa ni jamaa se kanj na zunubu tee ma ne.

⁴⁰ Sohō ay Koyoo, ay g'a wiri ni ga, ma peli, de mo ma hanjajer njaarayroo se kanj ga teendi nongoo woo ra.

⁴¹ Sohō Irkoy Abadantaa, tun ma kaa ni hunanzamdogoo ra, ni nda sundukoo kanj ga ni gaaboo cebe!
Yala ni sargari juwalkey, Irkoy Abadantaa,
ni hallasiroo ma tee i se bankaaray.

Yala ni ganakey ma paali nda ni borohennataraa.

⁴² Irkoy Abadantaa, masi ni suubantaa kanj yonandi fur!

Hongu kanj Dawda, ni tamoo goy nda laadirtaray*!»

7

Sargarey kanjany kaandi Abadantaa se (Kokoyey 1na 8.62-66)

¹ Waatoo kanj Sulaymaana na Irkoy njaaray ka ben, nuune zunbu ka hun beenaa ra ka sargari kukurantaa nda sargari tanayan ton, Abadantaa daržaa na hugoo too.

² Sargari juwalkey mana hin ka huru Abadantaa hugoo ra, zama Abadantaa daržaa na Abadantaa hugoo too.

³ Izirayel borey kul dii nuunaa ga zunbu nda Abadantaa daržaa hugoo bon. I kanjezor tondi daarantey ga, i na ndumey sinji laboo ra ka sujudu ka Abadantaa beerandi ka nee:

«Nda cimi, Abadantaa ga boori,
nga borohennataraa si ben abada.»

⁴ Kokoyoo Sulaymaana nda jamaa kul na sargari kaa Abadantaa se.

* **6:42 6.42** *Hongu kanj Dawda, ni tamoo goy nda laadirtaray, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Hongu borohennataraa kanj n'n'a cebe ni tamoo, Dawda se.*

⁵ Sargarey kanj kokoyoo Sulaymaana n'i kaa Abadantaa se man'ti kala haw kobsi zenber waranka cindi hinka (22.000), feejey nda hanciney cere ra mana tee kala alman bonj zenber zangu nda zenber waranka (120.000). Takaa woo no kokoyoo nda jamaa kul n'a tee ka Irkoy hugoo goyoo feeriyanoo tee.

⁶ Sargari juwalkey goo ngi goydogoo ra. Lewi borey kone Abadantaa hooray jinawey goo kanj kokoyoo Dawda n'i tee Abadantaa saabuyanoo se. Kalimawey ne kanj Dawda g'i har waatoo kanj a ga hooray jinawey kar, a mma nee: «Nga kanj borohennataraa si ben abada.» Sargari juwalkey ga laati beeriyaj hëenandi ngi tenje, Izirayel kul goo ma kay.

⁷ Sulaymaana na batumaa gamoo kanj goo Abadantaa hugoo jine danj jere ga Abadantaa se, a na sargari kukurantey nda alaafiya teendi sargarey maaney kaa no din, zama alhan sargari tonadogoo kanj Sulaymaana n'a tee si hin ka sargari kukurantey zaa, nda taasuu sargarey, nda maaney.

⁸ Alwaatoo din, Sulaymaana na Tendewey jingaroo tee jirbi iyye, nga nda Izirayel kul. K'a dii za Hamat koyraa mijoo ga hala Misira gooroo do, alžama kanj ga hanse ka beeri kaa ka margari tee.

⁹ Jirbi yaahantoo hane, i na margari kayante tee. I na jirbi iyye tee i ga sargari tonadogoo talfiyanoo Irkoy ga jingaroo tee, i na jirbi iyye tana tee i ga Tendewey jingaroo tee.

¹⁰ Handu iyyantoo jirbi waranka cindi hinzantoo (23to) hane, Sulaymaana na jamaa kul sallama. I ga paali, biney ga kan nda haya henney kanj Abadantaa n'i tee Dawda, nda Sulaymaana, nda nga jamaa Izirayel se.

*Abadantaa yee koyne ka nga bonj cebe Sulaymaana se
(Kokoyey 1na 9.1-9; Taarikey 2to 1.7-12)*

¹¹ Takaa woo nda Sulaymaana na Abadantaa hugoo nda kokoyoo hugoo cin ka ben. Hayaa kul kanj a n'a zaa nga binoo ra Abadantaa hugoo se nda nga bonj hugoo se, a n'i kul tee ka boori.

¹² Woo banda ga, Abadantaa na nga bonj bangandi Sulaymaana se cijin here, a nee a se: «Ay maa ni njaarayroo, ay na hugoo woo suuba hala i ma sargari kaa ya ne a ra.»

¹³ Nda ay na beenaa daabu ncirni masi yee ka kara, nda ay na ndoowey danj i ma gandaa hegaa nja, wala ay na sorfa sanba ay jamaa ga,

¹⁴ nda ay jamaa kanj ga ay maajoo ga ciya na nga bonj yeeti ganda, i n'ay njaaray, i na agay ndumoo ceeci, nda i yee ngi teegoy futawey se banda, agay, ay ga maa i se za beenaa kanj ra ay goo, ay ga ngi zunuboo yaafa, ay ga ngi gandaa noo baani.

¹⁵ Hõ banda ga, ay moyey ga feera, ay ga hanajer njaarayroo se kanj teendi ne ra.

¹⁶ Sohõ ay na hugoo woo suuba, k'a danj jere ga hala ay maajoo ma bara a ga hala abada, waati kul ay g'a lakkal, ay binoo goo a se.

¹⁷ Ni, nda ni dira ay jine sanda takaa kanj nda ni baabaa Dawda dira ay jine ka hayaa tee nda takaa hunday kanj nda ay na ni yaamar, nda n'ay hantumey nda ay hantumey kanj kayandi dii,

¹⁸ ay ga ni kokoytaraa tabatandi ka sawa nda woo kanj goo agay nda ni baabaa Dawda game waatoo kanj ay nee: «N'si janj ni hayroo ra boro kanj ga Izirayel borey juwal.»

¹⁹ Amma nda war mooru ay ga, war n'ay hantumey nda ay yaamarey nanj kanj ay n'i danj war jine, nda war koy koy tanayanj gana ka sujudu i se,

²⁰ ay ga war dogu ka war kaa ay laboo ga kanj ay n'a noo war se, hugoo woo kanj ay n'a danj jere ga k'a kayandi ay maanoo se, ay ga wanji a, a ga tee yaasayhaya nda haarayhaya dumey kul game.

²¹ Hugu darzantaa woo kayriroo, boro kul kanj kaa ka bisa a jere, boraa g'a guna nda kayfi ka nee: «Macin se Abadantaa na takaa woo tee gandaa woo nda hugoo woo se?»

²² Borey ga zaabi ka nee: «I nka banda bere Abadantaa se, ngi baabey Koyoo kanj n'i fattandi Misira gandaa ra. I koy hanga koy tanayanj ka sujudu i se k'i gana. Woo se a kate i ga bonaa woo kul.»

8

Goy tanayanj kanj Sulaymaana n'i tee (Kokoyey 1na 9.10–28)

¹ Jiiri waranka (20) no Sulaymaana n'a tee ka Abadantaa hugoo nda nga bonj hugoo cinayanoo benandi.

² A na koyrawey cin koyne kanj Hiram n'i noo a se, a na Izirayel boroyan gorandi i ra.

³ Woo banda ga, Sulaymaana koy Hamat-Soba koyraa tangam ka hin a.

⁴ A na Tadmor cin koyne kanj goo saajoo ra, nga nda koyrawey kul kanj ra a ga jinay fanji kanj a n'i cin Hamat.

⁵ A na Bet-Horonj kanj goo beene nda Bet-Horonj kanj goo ganda cin koyne, koyra gaabanteyan no kanj kuubandi nda cete, ganbuyan kanj ga kufalandi goo i ga.

⁶ A na Balat mo cin koyne, nda nga koyrawey kul kanj ra a ga jinay fanji, nda koyrawey kul kanj ra nga bari torkawey nda nga baryey goo. Cinari kul kanj a ga baa nga m'a tee, a n'i kul tee Žerizalem, nda Liban, nda gandaa kul kanj goo nga hinoo cire.

⁷ Dumiyanj cindi gandaa ra kanj ti Heti borey, nda Amor borey, nda Ferezi borey, nda Hewi borey, nda Žebus borey, i man'ti Izirayel gandaa boro.

⁸ Dumey wey hayroo ra, boroyan ka cindi gandaa ra, wey kanj Izirayel borey man'i halaci. Wey din no Sulaymaana n'i danj waazibi goyyan ra, i cindi woo da ra hala hō.

⁹ Amma Sulaymaana mana Izirayel boro kul tee tam nga goyoo se. A n'i tee wongu-ize, a na affooyan tee nga wongu-izey jineborey, ka affooyan tee nga bari torkawey jineborey, ka affooyan tee nga baryey jineborey.

¹⁰ Kokoyoo Sulaymaana goykaw jineborey hinnaa ti zangu hinka nda woyguu (250), ngi no ma jamaa hawgay.

¹¹ Haya kanj ti Firawuuna ize woyoo, Sulaymaana n'a kaa Dawda koyraa ra k'a ka koy hugoo kanj a n'a cin a se ra, zama a nka nee: «Ay wandu si hima ka goro Izirayel kokoyoo Dawda hugoo ra, zama nongey kanj ra Abadantaa sundukoo goo nka yeetandi jere ga Irkoy se.»

¹² Waatoo din Sulaymaana na sargari kukuranteyan kaa Abadantaa se Abadantaa sargari tonadogoo ga, woo kanj a n'a cin šiifaa se jine.

¹³ A ga sargarey kaa ka sawa nda zaari kul yaamaroo, ka sawa nda Musa yaamaroo hunanzamzaarey here, handu kayyaney se, nda jiiroo jingar hinzaa ra kanj ti: Takulawey kanj ra dolobiri sii jingaroo, nda jirbiyyewey jingaroo, nda Tendewey jingaroo.

¹⁴ Ka sawa nda ašariyaa kanj nga baabaa Dawda n'a gorandi, a na sargari juwalkey kondawey danj ngi goyey ra, a na Lewi borey danj ngi goyey ra ka Irkoy saabu ka huru sargari juwalkey jine zaari kul goyoo ra, nda mo

hugu mee lakkalkey kanj i n'i danj hugu mee foo kul ga ka sawa nga kondaa. Zama woo ti Irkoy boraa Dawda yaamaroo.

¹⁵ Sargari juwalkey nda Lewi borey mana hibi yaamarey kanj kokoyoo Dawda n'i noo i se, ba haya kanj ti alman jisidogey.

¹⁶ Takaa woo nda Sulaymaana na nga goyey kul tee ka ben, k'a dii za hanoo kanj a na Abadantaa hugoo asaasoo tee hala nga benyanoo ga. Abadantaa hugoo tee ka ben ka boori.

¹⁷ Woo banda ga, Sulaymaana koy Esiyoŋ-Geber nda Elat koyrawey ra, Kakaarey teekoo miŋoo ga, Edom gandaa ra.

¹⁸ Hiram na harihiyanj nda boroyanj kanj ti goniyanj harihii zurandiyan ra sanba Sulaymaana se. Ngi nda Sulaymaana goykey too Ofir gandaa ra, i na wura kanj bisa ton woy cindi guu (15) zaa no din ka koy nda ey kokoyoo Sulaymaana do.

9

Šeba kokoy woyoo kaa ka Sulaymaana foo (Kokoyey 1na 10.1-13)

¹ Šeba gandaa kokoy woyoo maa maajoo kanj Sulaymaana duu a, a kaa Žerizalem k'a sii k'a hãa ka dii nga lakkaloo. Kokoy woyoo kaa, nga nda jama beeri kanj goo a bande, nda yooyanj kanj ga haya hew kaanayanj, nda wura boobo-boobo, nda tondi hay šendayanj ga jeeje. A kaa Sulaymaana do ka šelanj a bande haya kul ga kanj goo nga binoo ra.

² Haya kul kanj nda a na Sulaymaana hãa, Sulaymaana n'a kul zaabi. Nga hãayaney kul ra, affoo sii no kanj šendi Sulaymaana se kanj a mana nga zaaboo noo.

³ Šeba kokoy woyoo dii Sulaymaana lakkaloo, kokoy hugoo kanj a n'a cin mo a dii a,

⁴ nda ŋaahayey kanj gorandi, nda nga borey gorodogey, a dii mo goykey goy takaa nda ngi bankaarawey, nda borey kanj ga huga nda nga harhayaa, nda ngi bankaarawey, a dii mo tintimey kanj nda boro ga žigi Abadantaa hugoo ra. Waatoo kanj a dii woo kul, a kayfi, a gaaya.

⁵ Woo ga, a nee kokoyoo se: «Waatoo kanj ay goo ay gandaa ra, woo kanj ay maar'a ni goyey ga nda ni lakkaloo ga, cimi no.

⁶ Ay mana naanay woo kanj ga harandi, kala agay hunday kaa ka dii a nda ay moŋey. Nda cimi, woo kanj harandi ya ne ni ga si too ba jeroo. Woo kanj ay maar'a, ni lakkaloo beeriyanoo bisa a pew.

⁷ Ni borey nda ni tamey maakaani, zama i goo ni jere waati kul ka maa ni lakkal šenney.

⁸ Albarka ma bara Abadantaa, ni Koyoo se, kanj ni kan a se, a na ni gorandi nga kokoytaraa ra, zama ni Koyoo ga baa Izirayel, a ga baa nga ma nga laamaa gorandi hala abada. A na ni tee kokoy i boŋ hala ma goy nda cimi nda šerretaray.»

⁹ Woo banda ga, Šeba kokoy woyoo na Sulaymaana beerandi k'a noo wura ton hinza nda jere, nda haya hew kaanayanj boobo-boobo, nda tondi hay šendayanj. Haya hew kaanaa hinnaa kanj a n'a noo Sulaymaana se, boro kul mana bay k'a noo a se.

¹⁰ Koyne mo Hiram borey nda Sulaymaana borey kanj koy Ofir gandaa ra ka wura ceeci, i kate ngi bande mo santal bundu hay šenda nda tondi hay šendayanj.

11 Kanj i too kate, kokoyoo na santal bundey ka Abadantaa hugoo hurudogoo nda kokoyoo hugoo wanoo hanse, a na kuntijyanj nda kurbuyan tee donkey se. Boro mana bay ka dii wey cine Žuda gandaa ra.

12 Haya kul kanj Šeba kokoy woyoo bag'a k'a hāa, kokoyoo Sulaymaana n'i kul noo a se, woo kanj a n'a noo a se bisa woo kanj a kate a kokoyoo se. Woo banda ga, nga nda nga borey willi ka koy ngi gandaa ra.

Sulaymaana almanoo nda nga daržaa
(Kokoyey 1na 10.14-29)

13 Wuragoo kanj Sulaymaana ga duu a jiiri foo kul ra man'ti kala wura ton waranka (20)

14 kanj sii hayaa ra kanj a ga duu a maamalakey nda neerekey ga, nda wuragoo nda nzorfu kaaraa kanj Arabi gandaa kokoyey kul, nda gandaa gofnererey ga kate ey.

15 Kokoyoo Sulaymaana na koray beeri zangu hinka (200) tee, affoo kul, a man'a kar kala nda wura kilo iddu cine,

16 nda koray kaccu zangu hinza (300), affoo kul, a n'a kar nda wura kilo hinza cine. Kokoyoo n'i danj hugoo ra kanj se i ga nee «Libanj hawsa guzubaa».

17 Kokoyoo na kokoy gorodoo beeri tee nda tarkunday hipe, a n'a daabu nda wura alhakiika.

18 Kokoy gorodogoo goo nda tintim ize iddu, cee-jisidoo goo a jine kanj teendi nda wura kanj ga hawa, kabeyanj goo kokoy gorodogoo caraw hinka bande, ganjihayla hinka ga kay kabey jere.

19 Ganjihayla woy cindi hinka (12) goo tintim idduwaa caraw hinkaa bande. Kokoy gorodogoo din cine mana bay ka teendi kokoytaray kul se.

20 Kokoyoo Sulaymaana hanpotey kul man'ti kala wura. Nga hugoo kanj se i ga nee «Libanj hawsa guzubaa» ņaa jinawey kul mana teendi kala wura alhakiika ra. Haya kul sii i ra kanj teendi nda nzorfu kaaray, zama Sulaymaana waatoo ra nzorfu man'ti baffoo.

21 Kokoyoo goo nda harihii beeriyanj kanj ga koy nda Hiram borey Tarsis koyraa ra. Jiiri hinza kul harihii beerey ga kate wura, nda nzorfu kaaray, nda tarkunday hipe, nda foono, nda ciraw dumi henna.

22 Kokoyoo Sulaymaana duu maa ka bisa laboo kokoyey kul, nga almanoo nda nga lakkaloo maaganda.

23 Adupna kokoyey kul ga ceeci ka dii Sulaymaana hala lakkaloo kanj Irkoy n'a noo a se, ngi ma maa a se.

24 Ngi affoo kul ga kate nga gomnoo k'a noo a se, jinayyanj kanj teendi nzorfu kaaray, nda wura ra, nda bankaarayyanj, nda wongu jinayyanj, nda haya hew kaanayanj, nda bariyanj, nda lanbaanayanj. Jiiri ka kaa jiiri, takaa woo no.

25 Kali zenber taaci (4.000) kanj ra bari hawdoo nda bari torka goo, nda bari torka zurandikaw zenber woy cindi hinka (12.000) bara Sulaymaana se, a n'i danj koyrawey ra kanj ra nga bari torkawey goo nda Žerizalem ra, kokoyoo jere.

26 A goo kokoyey kul bonj, k'a dii za Efrat isaa ga hala Filisti borey gandaa hala Misira hirroo ga.

27 Kokoyoo na nzorfu kaaray boobandi Žerizalem ni mma nee labu. Sedere tuurey mo boobo gandaa ra, sanda takaa kanj nda jeejaynanjey goo hondey gandaa here ra.

²⁸ Sulaymaana baryey si hun a se kala Misira gandaa nda gandawey jerey kul ra.

*Sulaymaana buuyanoo
(Kokoyey 1na 11.41–43)*

²⁹ Sulaymaana teegoyey cindey, ngi šintinoo nda benantaa hantumandi annabi Natanj teegoyey fillaa ra, nda Ahiya, Silo boraa annabi šenney ra, nda gunandikaa Yedo bangandirey citaaboo ra kanj ga šelanj mo Nebat, Žeroboham iz'aroo ga.

³⁰ Jiiri woytaaci (40) no Sulaymaana n'a tee kokoytaraa ra, a goo Izirayel gandaa kul boŋ. A si goro kala Žerizalem.

³¹ Woo banda ga, Sulaymaana koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga baabaa Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Roboham tee kokoy dogoo ra.

10

*Roboham mana hanjajer Izirayel jamaa se
(Kokoyey 1na 12.1–15)*

¹ Roboham koy Šekem koyraa ra, zama Izirayel kul nka koy no din k'a tee kokoy.

² Waatoo kanj Nebat iz'aroo Žeroboham maa šennoo, a gar a goo Misira, zama a nka zuru kokoyoo Sulaymaana se ka koy tugu no din, Žeroboham kaa ka hun Misira.

³ I koy a cee a ma kaa. Žeroboham nda Izirayel kul ka koy šelanj Roboham se ka nee:

⁴ «Ni baabaa hanse ka jeraw fur ir boŋ. Kaa ir se gaabi goyoo ra nda jeraw beeroo ra kanj ra ni baabaa n'ir danj, woo ra ir ga alhaadimay ma ne.»

⁵ Roboham nee i se: «Wa koy jina, ne nda jirbi hinza war ma willi kate ay do.» Borey tun ka koy.

⁶ Boro beerey kanj ti gandaa jineborey waatoo kanj Roboham baabaa Sulaymaana ga huna, kokoyoo Roboham n'i haa ka nee: «Macin ti hoyraa kanj war g'a noo ya ne kanj nda ay ga jamaa woo zaabi?»

⁷ I šelanj a se ka nee: «Nda n'na borohennataray tee jamaa woo se k'i kubay kubayyan henna, ka šelanj i se henna, i ga tee ni tamey waati kul.»

⁸ Amma Roboham wanji boro beerey hoyraa ga kanj i n'a noo a se. Aru soogey kanj ti nga alwaddaa kanj goo a jere, a n'i haa.

⁹ A nee i se: «Macin ti war hoyraa? Macin nda ir ga hima ka borey wey zaabi? I nee kanj jeraw beeroo kanj ay baabaa n'a danj ngi ga, ya kaa a ra.»

¹⁰ Aru soogey kanj ti nga alwaddaa šelanj a se ka nee: «Borey wey kanj ga nee ma ne kanj ni baabaa na jeraw beeri fur ngi boŋ, ni, ma kaa a ra, koy nee i se kanj ni kabe-ize koddaa bisa ni baabaa centoo wargayan.

¹¹ Ay baabaa na jeraw beeri danj war ga, agay, ay ga tonton jeraa ga. Ay baabaa na war gooji nda barzuyan, agay, ay ga war gooji nda dontonyan.»

¹² Jirbi hinzantoo hane Žeroboham nda Izirayel jamaa kul koy Roboham do, sanda takaa kanj nda kokoyoo n'a har, a nka nee kanj jirbi hinza banda ga, i ma willi kate nga do.

¹³ Hoyraa kanj boro beerey n'a noo kokoyoo se, kokoyoo Roboham wanji a ga. A na borey zaabi nda šenni šendayan.

14 Hoyraa kan aru soogey n'a noo a se, nga no a n'a har jamaa se ka nee: «Ay ga jeraw beeri dan war ga, agay, ay ga tonton war se a ga, ay baabaa na war gooji nda barzuyan, agay, ay ga war gooji nda dontonyan.»

15 Woo ga, kokoyoo mana hanajer jamaa se. Nda cimi, woo kul mana hun kala Irkoy do, hala šennoo kan Abadantaa n'a har nda Silo boraa Ahiya mijoo k'a ka too Nebat iz'aroo Žeroboham do ma tabati.

Izirayel kokoytaraa zamna
(Kokoyey 1na 12.16–25)

16 Waatoo kan Izirayel kul dii kan kokoyoo mana hanajer ngi se, i nee kokoyoo se:

«Macin baa bara ir se Dawda do?

Tubuhaya sii ir se Yišay iz'aroo do.

Izirayel borey, boro foo kul ma koy nga do,

ni, Dawda hayroo, ni hunday ma lakkal dan ni hugoo se.»

A tee takaa dín da, Izirayel borey kul koy ngi do.

17 Haya kan ti Izirayel borey kan goo Žuda koyrawey ra, Roboham n'i laama.

18 Kokoyoo Roboham na Hadoram kan ti waazibi goyey jineboraa donto. Amma Izirayel borey n'a warra nda tondi, a buu. Kokoyoo Roboham caħa ka žigi bari torka boŋ ka zuru ka koy Žerizalem.

19 Takaa woo nda Izirayel ture Dawda hugoo borey ga hala hō.

11

1 Waatoo kan Roboham too Žerizalem, a na Žuda hugoo borey nda Benžamenj alkabiilaa marga. A na wongaari boro zenber zangu nda zenber woyyaaha (180.000) zaa i ra hala i ma koy Izirayel wongu ka gandaa kul dan Roboham kokoytaraa cire.

2 Amma Abadantaa na šenni har Irkoy boraa Šemaya se ka nee:

3 «Nee Sulaymaana iz'aroo Roboham se kan ti Žuda kokoyoo, nda Izirayel borey kul kan goo Žuda nda Benžamenj gandawey ra se:

4 «Hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee: “War masi žigi ka koy war armye wongu de. Wa willi, war affoo kul ma koy nga hugoo do, zama hayaa woo mana hun kala agay hunday do.”» Aywa, i na hanajer Abadantaa se, i willi ka koy ngi do, i mana Žeroboham tangam.

Roboham na koyrawey noo gaabi

5 Roboham goro Žerizalem, a na ceteyan cin koyrayan se Žuda gandaa ra k'i noo gaabi.

6 A na Betelehem, nda Etam, nda Tekowa,

7 nda Bet-Sur, nda Soko, nda Adulam,

8 nda Gat, nda Mareša, nda Zif,

9 nda Adorayim, nda Lakiš, nda Azeka,

10 nda Sora, nda Ayalon, nda Hebron cetewey noo gaabi. Koyrayan no kan kuubandi nda cete kan goo Žuda nda Benžamenj gandawey ra.

11 A tonton ngi cetewey gaaboo ga, a na boŋkoyniyan gorandi i ra, a na attam, nda jii, nda alaneb hari moora fanjidooyan tee i ra.

12 Koyrawey wey affoo kul, a na koray beeriyan nda yaajiyan dan a ra. A hanse k'i noo gaabi. Žuda nda Benžamenj gandawey ti nga wane.

Sargari juwalkey nda Lewi borey hanga Roboham bande

¹³ Sargari juwalkey nda Lewi borey kanj goo Izirayel kul ra kaa ka hun ngi laamawey kul ra ka hanga Roboham bande.

¹⁴ Lewi borey na ngi dogey nda kabehayey nanj ka koy Žuda nda Žerizalem, zama Žeroboham nda nga iz'arey n'i ganji i ma ngi sargari juwalyan goyoo tee Abadantaa se.

¹⁵ Žeroboham ka boroyan za'a k'i tee sargari juwalkaw ngi tooru ganadogey ra ka taari koyey kanj ti hancinyan nda yagawyan kanj a n'i tee gana.

¹⁶ Izirayel alkabiilawey kul ra boroyan kanyan kayandi ka Abadantaa, Izirayel Koyoo gana kaa ngi bande Žerizalem ka sargari kaa Abadantaa, ngi baabey Koyoo se.

¹⁷ I na Žuda kokoytaraa faaba, i na Sulaymaana iz'aroo Roboham kokoytaraa noo gaabi, zama jiiri hinza i hanga Dawda nda Sulaymaana fondaa.

Roboham alaayaney

¹⁸ Roboham na Yerimot ize woyoo Mahalat hijji. Yerimot man'ti kala Dawda iz'aru kanj a duu a nga wandoo Abihayel ga, Abihayel man'ti kala Yišay iz'aroo Eliyab ize woyoo.

¹⁹ A duu a se iz'aruyan kanj ti: Yewuš, nda Šemariya, nda Zaham.

²⁰ Nga banda ga, Roboham na Absalom ize woyoo hijji kanj ti Maaka. Woyoo woo ka duu a se Abiya, nda Attay, nda Ziza, nda Šelomit.

²¹ Roboham baa Absalom ize woyoo Maaka ka bisa nga wandey kul nda nga wahayey, ka gar a na wande woy cindi yaaha (18) nda wahay woydu (60) zaa. A duu iz'aru waranka cindi yaaha (28) nda ize woy woydu (60).

²² Roboham na iz'aroo kanj a duu a Maaka ga danj jine k'a tee nga armye jineboraa nda ngi boŋkoynoo, zama nga no, a baa nga m'a gorandi kokoytaraa ra.

²³ A duu lakkal ka nga izey kul zamna-zamna Žuda nda Benžamen gandawey koyrawey kul ra kanj kuubandi nda cete. A na hunay boobo noo i se, a n'i noo wande boobo.

12

Misira kokoyoo Šišak koy Žuda gandaa tangam (Kokoyey 1na 14.25-28)

¹ Waatoo kanj Roboham laamaa tabati, de mo nga hunday duu hinay, a na Abadantaa ašariyaa nanj, Izirayel kul n'a nanj a bande.

² Roboham laamaa jiiri guwantoo ra, Misira kokoyoo Šišak žigi ka koy Žerizalem tangam. Woo teendi, zama Izirayel borey na Abadantaa tooje.

³ Šišak mana tangam nda kala bari torka zenber foo nda zangu hinka (1.200) nda bari zurandikaw zenber woydu (60.000). A kaa ka hun Misira nda jamaa kanj si kabandi, kanyan ti Libi boroyan, nda Suk boroyan, nda Ecopi boroyan.

⁴ A na Žuda koyrawey kanj kuubandi nda cete dii, a too kate Žerizalem.

⁵ Aywa, annabi Šemaya koy Roboham nda Žuda boŋkoynoy do kanj zuru ka koy Žerizalem ka cere gar no din waatoo kanj Šišak goo ma man kate. A nee i se: «Hayaa ne kanj Abadantaa n'a har, a nee: <War, war n'ay nanj, agay mo ga war nanj Šišak kaboo ra.>»

⁶ Izirayel bonkoyney nda kokoyoo na ngi bon yeeti ganda, i nee: «Abadantaa ga šerre.»

⁷ Waatoo kanj Abadantaa dii kanj i na ngi bon yeeti ganda, a na šenni har šemaya se ka nee: «I na ngi bon yeeti ganda, ay s'i halaci, ne nda kayna ay g'i noo fondo i ma mulay. Ay futuroo si kanj Žerizalem ga ka Šišak k'a halaci.

⁸ Amma woo kul, i ga tee nga bajney, woo ra i ga dii hayaa kanj goo boro ma goy ya ne nda boro ma goy gandawey kokoyey se game.»

⁹ Misira kokoyoo Šišak koy Žerizalem tangam. A na Abadantaa hugoo almanoo nda kokoyoo hugoo almanoo zaa. A na hayaa kul zaa. Korawey kanj Sulaymaana n'i tee nda wura, a n'i zaa.

¹⁰ Kokoyoo Roboham na alhan korayyan tee dogey ra k'i talfi lakkalkey jineborey ga kanj ga kokoyoo hugoo mijoo lakkal.

¹¹ Waati kul kanj kokoyoo koy huru Abadantaa hugoo ra, nga lakkalkey na korawey zaa ngi bande ka koy, woo banda ga, i g'i ka willi lakkalkey hugoo do.

¹² Zama Roboham na nga bon yeeti ganda, Abadantaa futuroo hun a bande, a man'a halaci hala a ma ben pat. Haya hennayanj cindi koyne Žuda gandaa ra.

*Roboham kokoytaraa waatoo benantaa
(Kokoyey 1na 14.21–24, 29–31)*

¹³ Kokoyoo Roboham tabati Žerizalem ra, a koy a ga ka laama. Jiiri woytaaci cindi foo (41) bara a se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi iyye (17) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem, koyraa kanj Abadantaa n'a suuba Izirayel alkabiilawey koyrawey kul ra ka nga maapoo danj a ga. Nanjoo maapoo man'ti kala Naama, Amonj boro no.

¹⁴ Roboham na goy futu tee, zama a mana nga binoo ka Abadantaa ibaayoo ceeci.

¹⁵ Roboham teegoyey, ngi šintinoo nda benantaa hantumandi annabi šemaya nda gunandikaa Iddo kissawey ra. Waati kul wongu goo Roboham nda Žeroboham game.

¹⁶ Woo banda ga, Roboham koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga baabey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Abiya tee kokoy dogoo ra.

13

*Waatoo kanj Abiyam ga Žuda laama
(Kokoyey 1na 15.1–8)*

¹ Kokoyoo Žeroboham laamaa jiiri woy cindi yaahantoo (18to) ra, Abiya tee Žuda gandaa se kokoy.

² A na jiiri hinza tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanjoo maapoo ti Mikaya, Uriyel, Gibeya bora a ize woy no. Wongu goo Abiya nda Žeroboham game.

³ Abiya kaa ka wongu, nga nda wongu-ize wongaariyanj, aru kabe kaana suubante boro zenber zangu taaci (400.000). Žeroboham na nga wongu-ize wongaari boro zenber zangu yaaha (800.000) marga jama-jama, i kul ti aru kabe kaana suubanteyanj.

⁴ Abiya žigi Semarayim tondi hondoo ga kanj goo Efrayim tondi hondey ra, a nee: «Wa hanadanj ya ne, Žeroboham nda Izirayel kul!

⁵ War nka si bay kan Abadantaa, Izirayel Koyoo nka Dawda noo Izirayel kokoytaraa hala abada nda amaana ciiri-ciirante* nga nda nga iz'arey se?

⁶ Amma Dawda iz'aroo Sulaymaana, nga tamoo Žeroboham kan ti Nebat iz'aroo tun ka ture nga koyoo ga.

⁷ Boro yaadayan, maanaa boro yaamuyan kaa ka marga a do ka kay Sulaymaana iz'aroo Roboham se. Roboham ga zanka, a sii nda gaabi ka kay i se.

⁸ Sohō war ga nee kan war goo nda gaabi ka kay Abadantaa kokoytaraa kan goo Dawda iz'arey kabey ra se, zama war man'ti kala jama beeri, wura yagawey goo war kone kan Žeroboham n'i kar war se hala i ma tee war koyey.

⁹ War mana Abadantaa sargari juwalkawyan gaaray kan ti Haruna iz'arey nda Lewi borey, war mana sargari juwalkawyan tee war bonj se sanda gandawey jerey jamawey cine wala? Boro kul kan kaa nda yagaw foo nda gaaru iyee hala a ma huru sargari juwalkawtaray, bora ga tee sargari juwalkaw, ka gar a ga goy hayayan se kan man'ti koy.

¹⁰ Haya kan ir g'a bay man'ti kala Abadantaa ti ir Koyoo, de mo ir man'a nan, sargari juwalkey kan ga Abadantaa goyoo tee ti Haruna iz'arey, nda Lewi borey, i ga ngi goyoo tee.

¹¹ Subbaahi kul nda cijin kul i ga sargari kukuranteyan nda dugu hew kaanayan dullandi Abadantaa se. Ir ga takulaa kanandi taabaloo kan ga henan ga, cijin kul ir ga fitillawey diinandi kan goo wura fitilla gorodogey ga, zama ir ga gaabandi Abadantaa, ir Koyoo goyoo ma tee. Amma war, war n'a nan.

¹² Irkoy ti ir bonkoynoo, sargari juwalkey goo ir bande, de laati beeriyan goo ir kone k'i heenandi ka war tangam. Izirayel borey, war masi wongu Abadantaa, war baabey Koyoo bande, zama war si duu a ga hinay.»

¹³ Žeroboham na nga borey jere foo sanba i ma monno-monno Žuda borey se banda. Nga nda nga borey jere faa goo Žuda borey tenje, woo ra i na Žuda borey danj game.

¹⁴ Žuda borey neli, i dii kan ngi diyandi jine nda banda. I kaati ka Abadantaa cee, sargari juwalkey ga laati beerey kar.

¹⁵ Žuda borey na kuwwa kar, Žuda borey kuwaa ga, Irkoy na Žeroboham nda Izirayel kul kar Abiya nda Žuda jine.

¹⁶ Izirayel borey zuru ka hun Žuda ra, Irkoy n'i danj Žuda borey kabey ra.

¹⁷ Abiya nda nga borey hin ey hinay beeri, Izirayel aru kabe kaana boro zenber zangu guu (500.000) maray ka kan ka buu.

¹⁸ Waatoo din Izirayel borey kayna, Žuda borey duu gaabi, zama i nka ngi bonj wakkal Abadantaa, ngi baabey Koyoo ga.

¹⁹ Abiya na Žeroboham gaarandi ka koyrayan taa a kone kan ti: Betel, nda nga koyra kanbey, nda Yešana nda nga koyra kanbey, nda Efron nda nga koyra kanbey.

²⁰ Žeroboham mana yee koyne ka duu gaabi Abiya waati. Woo banda ga, Abadantaa n'a kar, a buu.

²¹ Amma Abiya duu gaabi. A hijji woy woy cindi taaci (14), a duu iz'aru waranka cindi hinka (22) nda ize woy woy cindi iddu (16).

* 13:5 13.5 Woo ti amaana kan si hin ka tun, Sargarey 2.13; Kabuyaney 18.19.

²² Abiya teegoyey cindey, nda nga dira takaa, nda woo kanj a n'a har, i hantumandi annabi Iddo kissawey citaaboo ra.

²³ Abiya koy nga hayragey gar alahara, i n'a sutura Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Asa tee kokoy dogoo ra. Asa laama waati gandaa lakkalkanay jiiri woy (10).

14

Waatooy kanj Asa ga Žuda laama (Kokoyey 1na 15.9-11)

¹ Asa na hayayanj tee kanj ga boori, i ga henan Abadantaa, nga Koyoo jine.

² A na koy waaney tooru ganadogey nda sargari kaadogey kayri, a na tondi kayantey say, a na Ašera bundu toorey dunbu.

³ A nee Žuda borey se kanj i ma Abadantaa, ngi baabey Koyoo ceeci, i ma ašariyaa nda yaamarey ka dira.

⁴ Žuda koyrawey kul ra, a na tooru ganadogey, nda dugu dullandidogey kul kayri. Nga laamaa waati lakkalkanay tee.

⁵ A na koyrayanj kanj kuubandi nda cete cin Žuda ra, gandaa lakkalkanay, jiirey din ra wongu mana kaa a ga, zama Abadantaa n'a noo hunanzamay.

⁶ A nee Žuda se: «Ir ma koyrawey wey cin, ir m'i kuubi nda cete, nda soorohugu kukuyan, nda ganbuyanj kanj ga kufalyanj goo. Gandaa goo ir jine, zama ir nka Abadantaa, ir Koyoo ceeci, ir n'a ceeci, a n'ir noo hunanzamay nongoo kul here.» I cina, i feeri.

⁷ Asa wongu-izey man'ti kala Žuda aru zenber zangu hinza (300.000) kanj kone koray beeri nda yaaji goo, nda Benžamenj boro zenber zangu hinka nda zenber woyyaaha (280.000) kanj kone koray kaccu goo, i ga wan biraw karyan, maanaa i kul man'ti kala wongaariyanj.

⁸ Ecopi boraa Zera fatta ka koy i tangam nda wongu-ize jama boro miliyoj foo (1.000.000) nda bari torka zangu hinza (300), a man hala Mareša.

⁹ Asa fatta k'a kubay, i marga jama-jama Sefata gooroo ra, Mareša jeroo ga.

¹⁰ Asa na Abadantaa, nga Koyoo cee, a nee: «Abadantaa, ni no ma hin ka yalaafante faaba, takaa din da ni no ma hin ka gaabikoyini faaba. Abadantaa, ir Koyoo, ir faaba, zama ni ga ir ga felle, ni maapoo sabbu se ir fatta ka kaa ka jamaa woo tangam. Abadantaa, ni ti ir Koyoo, masi nanj adamize ma hin ni.»

¹¹ Abadantaa na Ecopi borey kar Asa nda Žuda borey se, Ecopi borey zuru.

¹² Asa nda nga jamaa n'i gaarandi hala Gerar, Ecopi borey mana hin ka ngi boj hallasi, i halacandi Abadantaa nda nga wongu-ize jamaa jine. I na algaaniima beeri ka koy.

¹³ I na Gerar koyra kanbey kul wongu, zama Abadantaa nka hunburay danj biney ra, i na koyrawey kul hayey kom, woo gar haya boobo goo koyrawey din ra.

¹⁴ I na adabba kalej say, i na alman buuna boobo nda yoo ka koy. Woo banda ga, i willi Žerizalem.

15

*Asa na alkawlu dan nga nda Abadantaa game
(Kokoyey 1na 15.12–15)*

¹ Irkoy Hundoo zunbu Obed iz'aroo Azariya ga.

² A fatta ka Asa kubay ka nee a se: «Asa, nda Žuda borey kul, nda Benžamen borey, wa hanajer ya ne! Abadantaa goo war bande nda war goo a bande. Nda war g'a ceeci, a ga nan war ma duu nga, nda war n'a fur, a ga war fur.

³ Waati kuku tee kan Irkoy kan ti cimikoynoo sii Izirayel, sargari juwalkaw kan ga cawandi sii no, ašariyaa sii no.

⁴ Amma ngi binemaraa ra i willi kate Abadantaa, Izirayel Koyoo ga, i n'a ceeci, a nan i ma duu nga.

⁵ Alwaatey din ra, alaafiya nda lakkalkanay sii boro kul se naarumay ra, zama lakkaltunay beeri zunbu gandaa borey kul ga.

⁶ Ganda foo ga ganda foo kar, koyra foo ga koyra foo kar, zama Irkoy na lakkaltunay dumi kul zumandi i ga.

⁷ Amma war, wa albarka dan war boŋ ra, war biney masi hun, zama war teegoyey ga duu alhaku.»

⁸ Waatoo kan Asa maa annabi [Azariya,] Obed [iz'aroo] šenney, a duu bine ka haya harramantey derandi Žuda nda Benžamen gandawey kul ra, nda koyrawey kan a n'i dii Efrayim tondi hondey koyrawey ra. A na Abadantaa sargari tonadogoo hanse kan goo Abadantaa šiifaa jine.

⁹ A na Žuda borey kul, nda Benžamen borey, nda Efrayim borey marga, nda Manase borey nda Simewoŋ boro taabušantey kan goo i ra. Waatoo kan i dii kan Abadantaa, nga Koyoo goo a bande, Izirayel boro boobo hanga a.

¹⁰ I marga Žerizalem Asa laamaa jiiri woy cindi guwantoo (15to) handu hinzantoo ra.

¹¹ Hanoo din, alganiimaa kan i kate a ra, i na adabba beeri kobsi zangu iyye (700) nda alman buuna boŋ zenber iyye (7.000) kaa sargari Abadantaa se.

¹² I na amaana zaa kan ngi ga hawa Abadantaa, ngi baabey Koyoo ga nda ngi biney kul nda ngi hundey kul.

¹³ Boro kul kan si Abadantaa, Izirayel Koyoo ceeci ga hima ka wiiyandi, boro beeri wala ikaccu no, aru wala woy no.

¹⁴ I na ngi jindey jer ka alkawlu zaa Abadantaa se nda kobiyen, nda laati beeri nda hilli hēeniyen.

¹⁵ Žuda kul naali nda alkawloo woo, zama ngi biney kul nda i n'a zaa, ngi anniyaa kul nda i na Abadantaa ceeci, nga mo nan i ma duu nga. Abadantaa n'i noo hunanzamay nongoo kul here.

¹⁶ Haya kan ti Maaka, kokoyoo Asa naa, a na kokoy naataraa fuulaa kaa a ga, zama a nka haya harramante kan ti tooru tee Ašera maapoo ga. Asa na nga haya harramantaa kayri k'a tee hamni, a koy a ton Sederon gooroo ra.

¹⁷ Amma tooru ganadogey mana ben Izirayel ra, ba kan se Asa hunaroo kul ra a hanga Irkoy nda nga binoo kul.

¹⁸ A kate Irkoy hugoo ra hayey kan nga baabaa n'i dan jere ga, nda hayey kan nga hunday n'i dan jere ga, nzorfu kaaraa, nda wuragoo, nda jinay dumiyen.

¹⁹ Wongu mana yee koyne ka tee hala Asa laamaa jiiri waranza cindi guwantoo (35to) ra.

16

Wongu huru Asa nda Izirayel kokoyoo Bayeša game (Kokoyey 1na 15.16-22)

¹ Asa laamaa jiiri waranza cindi idduwantoo (36to) ra, Izirayel kokoyoo Bayeša koy Žuda gandaa tangam. A na ceteyan cin Rama se hala boro masi duu ka huru ka fatta Žuda kokoyoo Asa do.

² Asa na nzorfu kaaray nda wura kanj goo Abadantaa hugoo alman jisidogoo ra nda almanoo kanj goo kokoyoo hugoo alman jisidogoo ra fattandi, a danj ka nee Siiri kokoyoo Ben-Hadad se kanj si goro kala Damas koyraa ra:

³ «Amaana ma huru agay nda ni game sanda takaa kanj nda a goo ay baabaa nda ni baabaa game. Guna, ay ga nzorfu kaaray nda wura sanba ma ne. Woo ga, ma koy amaanaa hasara kanj goo ni nda Izirayel kokoyoo Bayeša game, woo ra a ga mooru ay ga.»

⁴ Ben-Hadad yadda kokoyoo Asa šennoo. A na nga wongu-izey jineborey sanba i ma koy Izirayel koyrawey tangam. I na Iyon, nda Dan, nda Abel-Mayim koyrawey, nda Neftali gandaa koyrawey jinay fanjidogey kul kar.

⁵ Waatoo kanj Bayeša maar'a, a fay nda ka Rama koyraa cetewey cin, a na goyey kayandi.

⁶ Woo ga, kokoyoo Asa na Žuda borey kul dii, a na tondey kanj nda Bayeša ga Rama cin, nda bundey zaa ka Geba nda Mispa koyrawey cin.

Asa na gunandikaa Hanani danj kasu

⁷ Waatoo woo, gunandikaa Hanani koy Žuda kokoyoo Asa do, a nee a se: «Haya kanj se n'na ni boŋ felle Siiri kokoyoo ga, mana ni boŋ felle Abadantaa, ni Koyoo ga, woo maaganda se Siiri kokoyoo wongu-ize jamaa hun ni ra.

⁸ Ecopi borey nda Libi borey mana marga ka tee wongu-ize jamaa gaabante, nda bari torkayan nda bari kaarukawyan boobo-boobo wala? Woo kul, Abadantaa n'i danj ni kaboo ra, zama n'na ni boŋ felle a ga.

⁹ Zama Abadantaa mopey ga aduŋna kul yaara ka guna borey kanj ga nga gana nda ngi biney kul, hala nga m'i faaba. Woo ra n'na lakkal janjante goy tee. Hō banda ga, n'si fay nda wongu.»

¹⁰ Asa futu gunandikaa ga, a n'a danj kasu, zama a futu a ga šennoo kanj a n'a har se. Alwaatoo woo, Asa na boro tanayan šiita jamaa ra.

Asa laamaa benantaa (Kokoyey 1na 15.23-24)

¹¹ Asa teegoyey, ngi šintinoo nda benantaa hantumandi Žuda nda Izirayel kokoyey taarikey citaaboo ra.

¹² Asa laamaa jiiri waranza cindi yaggantoo (39to) ra, wirci kanj hanse ka laala n'a dii nda cewey, woo kul, ba nga wircoo waati a mana Abadantaa ceeci, safarkey do a koy.

¹³ Asa koy nga hayragey gar alaahara. A buu nga laamaa jiiri woytaaci cindi faantoo (41to) ra.

¹⁴ I n'a sutura saaraa ra kanj a n'a kaa nga boŋ maajnoo ga Dawda koyraa ra. I n'a kanandi nongu ra kanj ra turaari hew kaanayan goo nda turaari

paamanteyan kanj turaari hansekey n'i tee. I na nuune beeri diinandi maapoo ga.

17

Žozafat laamaa waatoo nda nga laadirtaraa Irkoy here

¹ Žozafat tee kokoy nga baabaa Asa dogoo ra. A na albarka danj nga boŋ ra ka Izirayel borey wongu*.

² A na wongu-ize jama danj Žuda koyrawey kul kanj kuubandi nda cete ra, ka wongu-ize jineboroyan gorandi Žuda gandaa ra, nda Efrayim koyrawey ra kanj nga baabaa Asa n'i dii.

³ Abadantaa goo Žozafat bande, zama a nka hanga fondo jina-jinawey bande kanj bande nga baabaa Dawda hanga ey, a mana toorey kanj se i ga neeBal gana,

⁴ amma a nka nga baabaa Koyoo ceeci, a hanga nga yaamarey kanj man'ti hayaa kanj Izirayel n'a tee.

⁵ Abadantaa na nga laamaa tabatandi kaboo ra, Žuda borey kul ga kate gomniyan Žozafat se. A duu alman beeri nda addawla beeri.

⁶ A na Abadantaa fondawey gana nda nga binoo kul, de mo a na tooru ganadogey nda Ašera bundu toorey kul derandi Žuda gandaa ra.

⁷ Žozafat laamaa jiiri hinzantoo ra, a na nga boŋkoyney Ben-Hayel, nda Abdiyas, nda Zakariya, nda Netaniyel, nda Mikaya sanba i ma koy Žuda gandaa koyrawey ra ka cawandi.

⁸ A na Lewi boroyan sanba i bande kanjanj ti Šemaya, nda Netaniya, nda Zebadiya, nda Asayel, nda Šemiramot, nda Žonatanj, nda Adoniya, nda Tobiya, nda Tob-Adoniya, nda mo sargari juwalkey Elišama nda Žoram.

⁹ I na Žuda borey cawandi Abadantaa ašariyaa tiiraa kanj goo i kone. I na Žuda koyrawey kul dira i ga jamaa cawandi.

Žozafat duu gaabi beeri

¹⁰ Gandawey laamawey kul kanj ga Žuda gandaa kuubi k'a bere, Abadantaa hunburay n'i kar, i mana Žozafat wongu.

¹¹ Filisti boroyan kate Žozafat se gomniyan nda ka nooru bana a se alkaasi. Laarabey mo kate a se alman buuna, nda gaaru boŋ zenber iyye nda zangu iyye (7.700), nda jindaaru boŋ zenber iyye nda zangu iyye (7.700).

¹² Žozafat mma koy de a ga tonton ka jer beene. A na wongu huguyan nda koyrayan kanj ra jinay ga fanji cin Žuda gandaa ra.

¹³ A na jinay boobo fanji waatey kanj ga kaa se Žuda koyrawey ra, nda wongu-izeyan, nda wongaariyan Žerizalem ra.

¹⁴ I kabandi hugu ka koy hugu, ngi hinnaa ti: Žuda alkabiilaa ra, wongu-ize jamawey jineboraa ti Adna, wongaari boro zenber zangu hinza (300.000) goo a bande.

¹⁵ Nga jere Yohananj goo kanj bande aru zenber zangu hinka nda zenber woyyaaha (280.000) goo, nga ti ngi jineboraa.

* **17:1 17.1** A na albarka danj nga boŋ ra ka Izirayel borey wongu, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti A na nga laamaa tabatandi Izirayel boŋ.

¹⁶ Nga mo jere Zikri iz'aroo Amasiya goo kaŋ na nga boŋ noo Abadantaa se, wongaari zenber zangu hinka (200.000) goo a bande.

¹⁷ Benẓameŋ alkabiilaa ra, Elyada, wongaari no, aru zenber zangu hinka (200.000) kaŋ kone biraw nda koray goo, goo a bande,

¹⁸ nga jere Yozabad goo, aru zenber zangu nda zenber woyyaaha (180.000) kaŋ kone wongu jinay goo, goo a bande.

¹⁹ Wey ti borey kaŋ goo kokoyoo goyoo ra, bila wey kaŋ kokoyoo n'i gorandi Žuda koyrawey kul ra kaŋ kuubandi nda cete.

18

Žozafat tee Izirayel kokoyoo Akab bande affoo (Kokoyey 1na 22.1-4)

¹ Žozafat duu alman boobo nda addawla beeri. A na hiijay dan nga hugoo nda Akab hugoo game.

² Jiiri kaynayan banda ga, a koy Akab do Samari. Akab na alman buuna, nda alman beeri boobo wii nga nda jamaa se kaŋ goo a bande. Woo banda ga, a n'a tusa ngi ma koy Ramot koyraa kaŋ goo Galad gandaa ra tangam.

³ Izirayel kokoyoo Akab nee Žuda kokoyoo Žozafat se: «N'ga hanga ay bande ka koy Ramot wongu Galad ra wala?» Žozafat nee a se: «Agay nda ni man'ti kala sanda affoo, ay jamaa nda ni jamaa man'ti kala sanda affoo, ay ga koy ni bande ka wongu.»

Miše nda Izirayel annabey cindey mana kay haya foo ga (Kokoyey 1na 22.5-28)

⁴ Žozafat nee Izirayel kokoyoo se: «Ay g'a wiri ni ga, ma Abadantaa hoyraa wiri jina.»

⁵ Izirayel kokoyoo na annabey marga, i ga too boro zangu taaci (400). A n'i hãa ka nee: «Ir ma koy Ramot kaŋ goo Galad gandaa ra wongu wala ya si koy?» Annabey nee: «Žigi ka koy, Irkoy ga koyraa dan ni kaŋ ti kokoyoo kaboo ra.»

⁶ Amma Žozafat nee: «Abadantaa annabi kul sii no koyne kaŋ nda ir ga hin ka Abadantaa ibaayoo ceeci wala?»

⁷ Izirayel kokoyoo nee Žozafat se: «Aru folloku ka cindi kaŋ nda ir ga hin ka Abadantaa ibaayoo ceeci, amma agay, ay ga konna a, zama a si haya henna baffoo har ay ga, waati kul ifutu de no a g'a har. Yimla iz'aroo Miše no.» Žozafat nee: «Kokoyoo, masi woo har.»

⁸ Izirayel kokoyoo na goykaw beeri foo cee ka nee a se: «Cahã ka Yimla iz'aroo Miše ceeci kate.»

⁹ Woo gar Izirayel kokoyoo nda Žuda kokoyoo Žozafat, affoo kul goo ma goro nga kokoy gorodogoo ra, kokoy darbawey goo jindey ra, i si goro kala farroo kaŋ goo Samari koyraa miŋoo ga. Annabey kul ga annabitaray tee jiney ra.

¹⁰ Kenana iz'aroo Sedesiyas na guuru hilliyay tee, a nee: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: <N'ga Siiri borey tuti nda hilley hala i ma halaci ka ben.>»

¹¹ Annabey jerey kul na šenni follokaa har ka nee: «Koy Ramot, Galad gandaa ra, n'ga hin ey, Abadantaa ga koyraa dan kokoyoo kaboo ra.»

¹² Dontokaa kaŋ koy Miše cee, nee Miše se: «Annabey kul yadda ka tee mee foo ka ihenna har kokoyoo se. Ay g'a wiri ni ga, ma nan ni šennoo nda ngi wanoo ma tee affoo, ma ihenna har.»

13 Amma Miše nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kaŋ ga huna maɗɗoo, woo kaŋ ay Koyoo g'a har hinne no ay g'a har.»

14 Waatoo kaŋ Miše too kokoyoo do, kokoyoo nee a se: «Miše, ir ma koy Ramot koyraa kaŋ goo Galad gandaa ra wongu wala ya si koy?» Miše nee: «Wa koy, war ga zaame, i ga kaŋ war kabey ra.»

15 Amma kokoyoo nee a se: «Cee marje no ay ga ni žeendi hala ma cimoo hinne har ya ne Abadantaa maɗɗoo ga?»

16 Woo ga, Miše nee:

«Ay dii Izirayel borey kul ga say-say tondi hondey boŋ ma nee alman kur kaŋ sii nda kurkaw.

Woo se Abadantaa nee:

«Borey wey sii nda jineboro,

boro foo kul ma koy nda baani nga hugoo do.»

17 Izirayel kokoyoo nee Žozafat se: «Ya na nee ma ne kaŋ a si haya henna kul har ay ga, ifutu de no a g'a har.»

18 Miše yee ka nee: «Aywa, wa haŋajer Abadantaa šennoo se. Ay dii Abadantaa a ga goro nga kokoy gorodogoo ra, beenaa hayey kul ga kay a jere, kabe gumaa nda iwaawaa ga.

19 Abadantaa nee: «May no ma Izirayel kokoyoo Akab fafagay hala a ma koy Ramot koyraa kaŋ goo Galad gandaa ra tangam, de mo a ga wiiyandi?» Beenaa hayey, affoo kul na nga wanoo har.

20 I goo woo da ra kaŋ hundi foo fatta ka kaa ka kay Abadantaa jine ka nee: «Ay g'a fafagay.» Abadantaa n'a hãa ka nee: «Taka foo no n'g'a tee?»

21 A nee: «Ay ga fatta ka tee hundi kaŋ ga taari daŋ nga annabey kul miŋey ra.» Abadantaa nee: «Šikka sii a ra, n'g'a fafagay, n'ga hin, fatta ka koy a tee.»

22 Miše nee koyne: «Aywa, takaa woo da ka tee, sohõ Abadantaa na hundi kaŋ ga taari šenni har daŋ ni annabey miŋey ra, zama Abadantaa ka bone kayandi ma ne.»

23 Kenana iz'aroo Sedesiyas man Miše k'a kar garboo ga ka nee: «Fondo foo nda Abadantaa Hundoo fatta ay ra ka koy šelaŋ ma ne?»

24 Miše nee: «N'ga kaa ka dii a han kaŋ ni koy tugu hugu ka koy hugu ra.»

25 Izirayel kokoyoo nee: «Wa Miše dii ka koy nda a koyraa goforneroo Amoŋ nda kokoyoo iz'aroo Yowaš do.

26 War ma nee: «Kokoyoo nee: "Wa aroo woo daŋ kasaa ra, war ma cindi k'a noo ŋaayan kayna nda hari kayna hala waati kaŋ ra ay willi kate nda baani."»

27 Amma Miše nee: «Nda ni willi kate nda baani, adiši Abadantaa mana šelaŋ nda ay miŋoo.» Miše yee koyne ka nee: «Jamaa, war kul ma maa.»

Kokoyoo Akab buu wongoo ra
(Kokoyey 1na 22.29–40)

28 Izirayel kokoyoo nda Žuda kokoyoo Žozafat koy Ramot koyraa kaŋ goo Galad gandaa ra tangam.

29 Izirayel kokoyoo nee Žozafat se: «Ay g'ay boŋ bere ka koy wongoo ra. Ni, ma ni kokoy bankaaraway daŋ.» Woo ga, Izirayel kokoyoo na nga boŋ bere, i koy wongoo ra.

30 Siiri kokoyoo na nga bari torka boŋkoyney yaamar kaŋ i masi boro kaccu wala boro beeri tangam nda man'ti Izirayel kokoyoo hinne.

³¹ Waatoo kaŋ torka boŋkoyney dii Žozafat, i nee: «Izirayel kokoyoo no.» I n'a kuubi k'a bere k'a tangam, amma Žozafat kaati ka ciya, Abadantaa n'a soolam. Irkoy n'i moorandi Žozafat.

³² Torka boŋkoyney dii kaŋ man'ti Izirayel kokoyoo no, i mooru a ga.

³³ Waatoo woo, aru foo na nga biraa cetaw, a koy duu Izirayel kokoyoo, a n'a kar koraa nongu feerante ra. Kokoyoo nee torka zurandikaa se: «Bere k'ay ka fatta wongoo ra, zama ay maray.»

³⁴ Hanoo woo, wongoo hanse ka koron hala nongu kaŋ ra Izirayel kokoyoo mma kay torkaa ra ka Siiri borey tangam hala aluulaa ra, a faati waynaa kanjyanoo waati.

19

Žozafat na alkaaliyaŋ gorandi Žuda ra

¹ Žozafat, Žuda gandaa kokoyoo willi kate nga hugoo do Žerizalem nda baani nda alaafiya.

² Žehu, gunandikaa Hanani iz'aroo fatta k'a kubay ka nee kokoyoo Žozafat se: «Boro futu ga hima ka faabandi wala? N'ga baa borey kaŋ ga konna Abadantaa wala? Woo maaganda se Abadantaa futuroo ga kaŋ ni ga.

³ Amma woo kul, n'na haya henna fooyaŋ tee, zama n'na Ašera bundu toorey derandi gandaa ra, de mo n'na Irkoy ceeci nda ni binoo kul.»

⁴ Žozafat cindi Žerizalem. Woo banda ga, a tun ka naaru ka gandaa dira za Ber-Šeba hala Efrayim tondi hondey ra, a n'i yeetandi Abadantaa ga kaŋ ti ngi baabey Koyoo.

⁵ A na alkaaliyaŋ gorandi gandaa ra, Žuda koyrawey kul kaŋ kuubandi nda cete, koyra foo kul ra.

⁶ A nee alkaaley se: «War ma lakkal daŋ war goy takaa se, man'ti adamizeyaŋ se war ga ciiti, Abadantaa se war ga ciiti kaŋ goo war bande waati kaŋ war ga ciiti.

⁷ Sohō, yala Abadantaa hunburaa ma bara war ra, wa hawgay, wa lakkal daŋ war dira takaa se, zama Abadantaa, ir Koyoo si baa haya kaŋ si šerre, a si baa ka borey bisandi cere, a si baa sufuray taayan.»

⁸ Takaa din da Žerizalem ra, Žozafat na Lewi boroyaŋ gorandi, nda sargari juwalkawyaŋ, nda Izirayel borey hugu boŋyaŋ kanjyaŋ ma ciiti dunbu Abadantaa maapoo ga. I si goro kala Žerizalem.

⁹ A n'i yaamar ka nee i se: «War ma goy nda Abadantaa hunburaa, nda laadirtaray, nda bine foo.

¹⁰ Waati kul kaŋ war armye kaŋ goo ngi koyrawey ra kate war do ciiti kaŋ ti boro wiyaŋ šenni, wala ašariya šenni, wala yaamar šenni, wala hantumey šenni, wala hantumey kaŋ kayandi šenni, war ma kašeta i ga hala i masi kaa ka Abadantaa tooŋe, hala nga futuroo masi kaŋ war nda war armye boŋ. Takaa woo no war m'a tee, woo ra taali sii war ga.

¹¹ Sargari juwalkey jineboraa Amariya ga tee war boŋkoynoo Abadantaa šenni kul kaŋ no ra. Isimayel iz'aroo Zebadiya, Žuda hugoo borey boŋkoynoo ga tee war jineboraa kokoyoo šenni kul kaŋ no ra. Lewi borey goo war jine sanda goy juwalkaw. Wa albarka daŋ war boŋ ra war ma goy, de mo yala Abadantaa ma bara boraa bande kaŋ ga goy henna tee.»

20

Žuda gandaa tangamandi, ŋaarayroo kaŋ Žozafat n'a tee

1 Woo banda ga, Mowab borey nda Amoŋ borey nda Mawoŋ borey kaŋ kara i ga kaa ka Žozafat tangam.

2 Boroyaŋ kaa ka nee Žozafat se: «Alžama beeri goo ma kaa ni ga ka hun teekoo boŋ faa ga za Siiri gandaa ra, de mo i goo Hasasoŋ-Tamar, maanaa En-Gedi.»

3 Žozafat hunbur, a kayandi nga ma Abadantaa ceeci. A daŋ kaŋ Žuda gandaa kul ma meehaw.

4 Žuda borey marga ka Abadantaa faabaroo ceeci, borey hun Žuda koyrawey kul ra ka kaa ka Abadantaa ceeci.

5 Žozafat kay Žuda borey margaroo nda Žerizalem borey margaroo game Abadantaa hugoo ra, batuma taagaa jine.

6 A nee: «Abadantaa, ir baabey Koyoo, man'ti ni ti Irkoy kaŋ goo beenaa ra, man'ti ni no ni hinoo goo gandawey laamawey kul boŋ wala? Gaabi nda hini sii kala ni kaboo ra, boro kul si hin ka kay ni jine.

7 Man'ti ni ti ir Koyoo kaŋ na gandaa woo borey gaaray Izirayel, ni jamaa jine, ka gandaa woo noo hala abada ni ceroo Ibrahima hayroo se?

8 I goro a ra, i na nongu henanante cin a ra ma ne ni maapoo ga ka nee:

9 «Nda haya futu duu ir, a ma tee takuba, wala ciiti, wala sorfa, wala heray, ir kay hugoo woo jine, ni jine, zama ni maapoo goo hugoo woo ga. Ir binemaraa ra ir ga kaati ka ni cee, n'ga haŋajer ir se, n'g'ir hallasi.»

10 Sohō guna, Amoŋ borey, nda Mowab borey, nda borey kaŋ goo Seyir gandaa tondi hondey ra, kaŋyaŋ ra mana yadda Izirayel ma huru waatoo kaŋ a kaa ka hun Misira gandaa ra, i bere nda nongu tana ka bisa, i man'i halaci.

11 Amma ngi, hayaa kaŋ nda i g'ir bana hō man'ti kala k'ir gaaray k'ir kaa laboo ga kaŋ n'n'a noo ir se.

12 Ir Koyoo, n'si ni ciitoo kaŋandi i boŋ wala? Zama ir sii nda gaabi jamaa beeroo woo jine kaŋ ga kaa ir ga, ir si bay haya kaŋ no ir m'a tee. Ir moŋey sii kala ni ga.»

13 Žuda borey kul ga kay Abadantaa jine, ngi nda ngi alaayaney, nda ngi wandey, nda ngi izey.

Abadantaa na Žuda borey zaamandi

14 Abadantaa Hundoo zunbu Yahaziyel ga margaroo game, baaboo man'ti kala Zakariya, Zakariya baabaa ti Benaya, Benaya baabaa ti Yeyiyel, Yeyiyel baabaa ti Mataniya. Lewi boro no kaŋ si hun kala Asaf hayroo ra.

15 Yahaziyel nee: «Žuda borey kul, nda Žerizalem borey, nda ni, kokoyoo Žozafat, war ma haŋajer. Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: «War masi hunbur, war masi jijiri alžamaa beeroo woo jine, zama man'ti war wongoo no, Abadantaa wongoo no.

16 Suba war ma zunbu ka koy i tangam, i goo ma žigi ka kaa nda Tisit žigidogoo, war g'i gar gooroo miŋoo ga, Yeruwel saajoo tenje.

17 Man'ti war no ma wongu, wa lanba no din. Žuda borey nda Žerizalem borey, wa kay war cewey ga, war ma dii takaa kaŋ nda Abadantaa ga war kaa kabe ra. War masi hunbur, war masi jijiri. Suba war ma koy i tangam, Abadantaa goo war bande.»

18 Žozafat na nga ndumoo sinji laboo ra, de Žuda borey kul, nda Žerizalem borey kul kaŋ Abadantaa jine ka sujudu a se.

19 Lewi borey kanj mana hun kala Kehat borey iz'arey ra nda Kora borey iz'arey ra tun ka hanse ka jinde jer ka Abadantaa, Izirayel Koyoo saabu.

20 I tun subbaahi biya ka koy Tekowa saajoo ra. Waatoo kanj i ga koy, Žozafat tun ka kay, a nee: «Wa hanajer ya ne, Žuda borey nda Žerizalem borey, wa war naanaa danj Abadantaa, war Koyoo ra, de war ga kay. Wa war naanaa danj nga annabey ra, de war ga zaame.»

21 Woo banda ga, a goro ka šelanj nga nda jamaa, a na doonikawyanj kayandi Abadantaa se kanj g'a saabu nga daržaa henanyanoo se, i ga fatta wongu-izey jine, i ga nee: «Wa Abadantaa saabu, nga borohennataraa si ben abada.»

22 Waatoo kanj borey šintin ka kaati nda jaali nda doonijan, Abadantaa na zambaguusu tee Amoj borey se, nda Mowab borey, nda borey kanj goo Seyir tondi hondey ra kanj kaa ka Žuda tangam, Abadantaa n'i kar.

23 Amoj borey, nda Mowab borey na Seyir tondi hondey borey tangam k'i halaci sōy k'i benandi. Waatoo kanj i benandi nda Seyir gandaa borey, i bere cere ga ka cere wii.

24 Waatoo kanj Žuda borey too nongoo ra kanj ra boro ga hin ka dii saajoo, i na ngi iberey jamaa heroo guna, i si dii haya kul kala bukaw kanj goo ganda, ba boro foo mana cindi.

25 Žozafat nda nga jamaa kaa ka alganiimaa zaa, i na haya booboyanj, nda bukawyanj*, nda jinay alkadaranteyanj gar. Za i ga zaa hala nongu kanj ra i mana hin k'a kul ka koy. I na jirbi hinza tee i ga alganiimaa zaa, zama a ga boobo.

26 Jirbi taacantoo hane, i na cere marga Beraka gooroo ra, i na albarka danj Abadantaa se, woo se hala hō zaaroo i ga nee nongoo din se Beraka gooroo (maanaa «Albarka danjyanoo gooroo»).

27 Žuda nda Žerizalem arey kul kanj Žozafat goo i jine willi Žerizalem nda jaali, zama Abadantaa nk'i paalandi ngi iberey ga.

28 I huru Žerizalem nda tubalyanj, nda kuntijijan, nda laati beerijan ka koy hala Abadantaa hugoo ra.

29 Irkoy hunburaa zunbu gandawey laamawey kul ga waatoo kanj i maa kanj Abadantaa na Izirayel iberey kar.

30 Žozafat kokoytaraa duu lakkalkanay, nga Koyoo n'a noo hunanzamay nongoo kul here.

Žozafat laamaa benantaa (Kokoyey 1na 22.41–51)

31 Žozafat tee Žuda gandaa se kokoy, jiiri waranza cindi guu (35) bara a se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranka cindi guu (25) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanjoo maapoo ti Azuba. Šili ize woy no.

32 A na nga baabaa Asa fondaa gana haya kul ra, a mana šiiri nongu kul here, haya kanj ga henan no a n'a tee Abadantaa jine.

33 Amma woo kul, tooru ganadogey mana hun no. Jamaa biney mana hawa Abadantaa, ngi hayragey Koyoo ga.

34 Žozafat teegoyey cindey, ngi šintinoo nda ngi benantaa hantumandi Hanani iz'aroo Žehu fillaa ra kanj goo Izirayel kokoyey citaaboo ra.

* 20:25 20.25 bukawyanj, citaabu berandikaw fooyanj ga nee adabba buunayanj.

³⁵ Woo banda ga, Žuda kokoyoo Žozafat tee affoo Izirayel kokoyoo bande kaŋ ti Akaziya kaŋ ga boro laala goy tee.

³⁶ A tee a bande affoo ka harihii beeriyaŋ tee kaŋ ga koy Tarsis koyraa ra, i mana harihiyey wey tee kala Esiyoŋ-Geber.

³⁷ Amma Dodowa iz'aroo, Eliyezer kaŋ si hun kala Mareša šelaŋ Žozafat se nda annabitaray, a nee: «Zama ni tee affoo Akaziya bande, Abadantaa ga ni goyey hasara.» Harihiyey kayri, i mana hin ka koy Tarsis.

21

¹ Woo banda ga, Žozafat koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga hayragey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Žoram tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Žoram ga Žuda laama (Kokoyey 2to 8.16-24)

² Žoram goo nda armayaŋ, i man'ti kala Žozafat iz'arey kanyaŋ ti: Azariya, nda Yehiyel, nda Zakariya, nda Azariyahu, nda Minkaylu, nda Šefatiya. Wey kul man'ti kala Žozafat, Izirayel kokoyoo iz'arey.

³ Ngi baabaa n'i noo haya booboyaŋ kaŋ ti wura, nda nzorfu kaaray, nda gomni beeriyaŋ kanyaŋ ra Žuda koyrayaŋ kaŋ kuubandi nda cete, amma a mana laamaa naŋ kala Žoram se, zama nga ti iz'aru jinaa.

⁴ Waatoo kaŋ Žoram goro kokoytaraa ra nga baabaa dogoo ra, de mo nga laamaa tabati, a na takuba ka nga armyey kul wii nda Izirayel jineboro fooyaŋ mo.

⁵ Jiiri waranza cindi hinka (32) bara Žoram se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri yaaha tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem.

⁶ A hanga Izirayel kokoyey fondaa, sanda takaa kaŋ Akab hugoo n'a tee, zama Akab ize woy no a hiiji a, a na goy futu tee Abadantaa jine.

⁷ Amma Abadantaa mana yadda ka Dawda hugoo borey halaci, amaanaa kaŋ goo nga nda Dawda game maaganda, zama mo a nee kaŋ nga ga naŋ nga hayroo boro ma cindi kokoytaraa ra waati kul.

⁸ Žoram kokoytaraa waatoo ra, Edom borey ture, i na kokoy gorandi ngi boŋ se ka nee kaŋ ngi si goro Žuda hinoo cire koyne.

⁹ Žoram tun ka koy nga nda wongu-ize jineborey nda ngi bari torkawey. Cijin here a tun ka kaŋ Edom borey ga k'i wongu, amma Edom borey na Žoram nda nga bari torka boŋkoyney kuubi k'i daŋ game.

¹⁰ Za woo ga, Edom borey ture ka hun Žuda hinoo cire hala hō. Waati follokaa din ra Libna koyraa mo ture nga laamaa ga, zama a nka Abadantaa, nga baabey Koyoo fur.

¹¹ Žoram na ba tooru ganadooyaŋ tee Žuda tondi hondey boŋ. A na Žerizalem borey daŋ i ma izefututaraŋ* tee koy tanayaŋ bande, a na Žuda borey mo tusa k'i daŋ haya follokaa ra.

¹² Žoram duu bataga kaŋ hun a se annabi Ilyasu do, batagaa nee kaŋ hayaa ne kaŋ Abadantaa kaŋ ti Dawda ni baabaa Koyoo n'a har, a nee: «Hayaa kaŋ se mana ni baabaa Žozafat fondaa gana, mana Žuda kokoyoo Asa fondaa gana,

* **21:11 21.11** Man'ti gaaham here no, laadir jaŋay no Irkoy here.

¹³ amma Izirayel kokoyey fondaa no n'na gana, n'na Žuda borey nda Žerizalem borey daŋ i ma izefututaray tee koy tanayan bande, sanda Akab hugoo takaa, koyne mo n'na ni armey wii kanyan ti ni baabaa izey hunday, kanyan takaa baa ni takaa.

¹⁴ Woo maaganda se, Abadantaa ga bone beeri ka ni jamaa kar, nda ni iz'arey, nda ni wandey, nda ni kabehayey.

¹⁵ Haya kan ti ni, a ga wirci laala ka ni kar, teeli wirci kan zaari kul a mma koy de a ga tonton hala nongu kan ra ni teeley ga doori ka hun ni gundoo ra.»

¹⁶ Abadantaa na konnay daŋ Filisti borey nda Laarabey kanyan ti Ecopi borey taalammayan biney ra Žoram here.

¹⁷ I na Žuda tangam, i huru nda gaabi, de i na haya kul kan ti jinay kan goo kokoyoo hugoo ra zaa, ba nga iz'arey nda nga wandey goo a ra, iz'aru kul mana cindi a se kala Žowakaz, nga ize koddaa.

¹⁸ Woo kul banda ga, Abadantaa n'a kar nda teeli wirci kan si duu baani.

¹⁹ Zaari kul wircoo mma tonton. Nga jiiri hinkantoo benantaa ra, Žoram teeley fatta gundoo ra doroo gaaboo se. A buu hottay futu ra. Nga jamaa mana nuune diinandi a se k'a beerandi, sanda takaa kan i n'a tee nga hayragey se.

²⁰ Jiiri waranza cindi hinka (32) bara a se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri yaaha tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. A buu, boro kul mana nimsi nda nga buuroo. I n'a sutura Dawda koyraa ra, amma man'ti kokoyey saarawey ra.

22

Waatoo kan Akaziya ga Žuda laama (Kokoyey 2to 8.25-29; 9.27-29)

¹ Žerizalem borey na Žoram iz'aru kaccaa Akaziya tee kokoy dogoo ra, zama wongu-ize jamaa kan huru Laarabey bande kaloo ra na ibeerey kul wii. Takaa woo nda Žoram, iz'aroo Akaziya tee Žuda kokoyoo.

² Jiiri woytaaci cindi hinka (42)* bara Akaziya se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri foo tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maanoo ti Atali, Izirayel kokoyoo Omri haama no.

³ Akaziya mo hanga Akab hugoo borey dira takaa bande, zama nanoo n'a noo hoyray laalayan.

⁴ A na goy futu tee Abadantaa jine sanda Akab hugoo borey takaa kan baaboo buuroo banda ga, a na hoyraykawayan zaa nga dereyanoo se.

⁵ Ngi hoyraa ga, Akaziya nda Akab iz'aroo Žoram kan ti Izirayel kokoyoo koy Siiri kokoyoo Hazayel wongu Ramot kan goo Galad gandaa ra. Siiri borey na Žoram maray.

⁶ Kokoyoo Žoram willi kate Žizreyel ka nongey safar kan i n'i maray a ra Rama koyraa ra waatoo kan a ga Hazayel Siiri kokoyoo tangam. Žuda kokoyoo Akaziya kan ti Žoram iz'aroo koy Akab iz'aroo Žoram guna Žizreyel nga wircoo waati.

Žuda kokoyoo Akaziya buuroo

* **22:2 22.2** woytaaci cindi hinka (42), citaabu berandikaw fooyan ga nee waranka cindi hinka (22), Kokoyey 1na 8.26 guna.

⁷ Irkoy ka taka tee kaŋ ra Akaziya ma naaru ka koy Žoram do, ka woo tee a se nga ajaloo. Waatoo kaŋ a too a do, a fatta nga nda Žoram ka koy Nimši iz'aroo, Žehu tangam kaŋ Abadantaa n'a yon a ma tee kokoy a ma Akab hugoo halaci.

⁸ Kaŋ Žehu nda Akab hugoo borey si cere zaa, a duu Žuda boŋkoyney nda Akaziya armye iz'arey kaŋ ka goy Akaziya se, a na hundey kaa.

⁹ A na Akaziya ceeci, i n'a dii Samari koyraa ra kaŋ ra a goo ma tugu. I kate nda a Žehu do, i n'a wii. Woo banda ga, i n'a sutura, zama i nee kaŋ Žozafat kaŋ hanga Abadantaa nda nga binoo kul, haamaa no. Boro kul mana cindi Akaziya hugoo ra kaŋ ga hin ka laama.

*Atali na kokoytaraa kom
(Kokoyey 2to 11.1-3)*

¹⁰ Akaziya jaa Atali dii kaŋ nga iz'aroo Akaziya buu, woo se a kayandi ka Žuda kokoyoo hugoo hayrey cindey kul wii.

¹¹ Amma waatoo kaŋ i ga kokoyoo hayrey wii, kokoyoo Žoram ize woyoo Yehošebāt kaŋ ti Akaziya woymaa na Akaziya iz'aroo Žowas zaa k'a tugu, k'a kaa nga armye ra. A koy a tugu, nga nda woyoo kaŋ n'a biiri kanihugoo ra. Takaa woo nda Yehošebāt n'a tugu k'a kaa Atali ra kaŋ mana duu a k'a wii. Sargari juwalkaa Yoyada wandoo kaŋ ti Yehošebāt kokoyoo ize woy, Akaziya woyme no.

¹² A cindi a ga tugu i bande jiiri iddu Irkoy hugoo ra ka gar Atali goo ma gandaa laama.

23

*Žowas tee kokoy
(Kokoyey 2to 11.4-20)*

¹ Woo banda ga, jiiri iyyantoo ra, Yoyada duu gaabi, a na amaana daŋ nga nda wongu-ize jineborey game kaŋ goo aru zangu-zangu (100) jine. I man'ti kala Yeroham iz'aroo Azariya, nda Yohanaj iz'aroo Isimayel, nda Obed iz'aroo Azariya, nda Adaya iz'aroo Maseya, nda Zikri iz'aroo Elišafat.

² I na Žuda gandaa yaara ka Lewi borey kaŋ goo Žuda koyrawey kul ra nda Izirayel hugu boŋey kul marga. I too kate Žerizalem,

³ margaroo kul na amaana daŋ ngi nda kokoyoo game Irkoy hugoo ra. Yoyada nee: «Kokoyoo iz'aroo ga tee kokoy ka sawa nda hayaa kaŋ Abadantaa n'a har Dawda iz'arey ga.

⁴ Hayaa ne kaŋ war ga kaa k'a tee: Hunanzamzaaroo hane, nda sargari juwalkey nda Lewi borey na ngi goyoo šintin, war kondaa borey zamna hinza affoo ma hugoo mijoo lakkal,

⁵ kondaa borey zamna hinza hinkantoo ga kokoyoo hugoo lakkal, ihinzantoo ga koyraa mijoo kaŋ se i ga nee Yesod lakkal. Jamaa kul ma kaa Abadantaa hugoo batumawey ra.

⁶ Boro kul masi huru Abadantaa hugoo ra, nda man'ti sargari juwalkey nda Lewi borey hinne kaŋ ga goy no din. I ga hin ka huru, zama i ga henan. Jamaa kul ga hima ka Abadantaa yaamarey beerandi.

⁷ Lewi borey ma kokoyoo kuubi nongoo kul here, boro foo kul nga wongu jinawey ma bara kaboo ra. Boro kul kaŋ nee nga ga huru hugoo ra ma wiiyandi. Nongu kul kaŋ ra kokoyoo koy, war ma hanga a bande.»

⁸ Lewi borey nda Žuda kul na hayaa tee nda takaa kanj nda sargari juwalkaa Yoyada n'a har i se. Boro foo kul na nga borey zaa, wey kanj ga goy hunanzamzaaroo hane nda wey kanj ga zunbu hunanzamzaaroo hane, sargari juwalkaa Yoyada mana konday kul nanj a masi goy.

⁹ Sargari juwalkaa Yoyada na lakkalkaw zangu-zangu (100) jineborey noo kokoyoo Dawda yaajey, nda koray kaccey, nda ibeerey kanj goo Irkoy hugoo ra.

¹⁰ A na jamaa kul kayandi no din, ngi wongu jinawey goo kabey ra Irkoy hugoo kabe gumaa here ka koy hala iwaawaa here, sargari tonadogoo nda Irkoy hugoo here ka kokoyoo kuubi k'a bere.

¹¹ I na kokoyoo iz'aroo ka koy taray, i na kokoy fuulaa danj bonjoo ra, k'a noo seedetaraa tiiraa. Yoyada nda nga iz'arey n'a yon k'a tee kokoy. Borey kobi-kobi ka kaati ka nee: «Kokoyoo kaboo ma gay a ra!»

¹² Kanj Atali ga maa jamaa nda lakkalkey kaatoo kanj ga kokoyoo saabu, a koy jamaa do Abadantaa hugoo ra.

¹³ A goo ma guna kanj a ga dii kokoyoo goo ma kay Abadantaa hugoo mijoo tintimoo ga. Sooje bonjokoyney nda laati beeri karkey goo kokoyoo jere. Gandaa jamaa kul ga paali. Laati beeri karkey ga laatey kar, donkey goo i jine Irkoy saabuyanoo se, ngi nda ngi hooray jinawey. Kanj Atali dii woo, a na nga darbawey kottu, a nee: «Zanbayan ti woo, zanbayan ti woo.»

¹⁴ Sargari juwalkaa Yoyada na wongu-ize zangu-zangu (100) jineborey kanj goo wongu-ize jamaa jine fattandi, a nee i se: «W'a dii k'a fattandi taray Abadantaa hugoo ra, borey game, boro kanj hanga a ma wiyyandi nda takuba.» Sargari juwalkaa nka nee kanj i mas'a wii Abadantaa hugoo ra.

¹⁵ I n'a dii, i n'a ka koy hala kokoyoo hugoo mijoo do kanj se i ga nee Baryey hugoo mijoo, no din ra i n'a wii.

¹⁶ Sargari juwalkaa Yoyada na amaana danj nga, nda jamaa kul, nda kokoyoo game hala i ma tee Abadantaa jamaa.

¹⁷ Borey kul koy huru Bal tooru hugoo ra k'a kayri. I na sargari tonadogey, nda assuurawey kayri-kayri, i na Bal sargari juwalkaa kanj ti Mattanj wii sargari tonadogey kanj kayri jere.

¹⁸ Yoyada na Abadantaa hugoo lakkalyanoo talfi sargari juwalkey kanj ti Lewi borey ga, kanj Dawda n'i tee kondayyanj Abadantaa hugoo ra hala i ma sargari kukuranteyanj kaa Abadantaa se, sanda takaa kanj nda a hantumandi Musa ašariyaa ra, nda paali nda dooniyanj ka sawa nda Dawda yaamarey.

¹⁹ A na boroyanj danj Abadantaa hugoo mijney ga kanj g'i lakkaal, woo ra boro kul si huru a ra kanj ga žiibi haya kul kanj no se.

²⁰ Woo banda ga, a na wongu-ize jineborey kanj goo wongu-ize zangu-zangu (100) jine, nda jamaa boro kayantey, nda jamaa bonjokoyney, nda gandaa borey kul zaa. A na kokoyoo ka hun Abadantaa hugoo ra. I too kate kokoyoo hugoo do ka huru nda hugoo mijoo kanj se i ga nee Beenehere mijoo, i na kokoyoo gorandi kokoy gorodogoo ra.

²¹ Gandaa borey kul yafarhā, koyraa lakkalkanay. Haya kanj ti Atali, i n'a wii nda takuba.

24

*Žowas na Abadantaa hugoo hanse
(Kokoyey 2to 12.1-7)*

¹ Jiiri iyye bara Žowas se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woytaaci (40) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Naŋoo maapoo ti Sibiya, a si hun kala Ber-Šeba koyraa ra.

² Žowas na haya tee kaŋ ga henan Abadantaa jine sargari juwalkaa Yoyada hunaroo kul ra.

³ Yoyada na wande hinkaa hijjandi Žowas se. A duu iz'aruyanŋa nda ize woyyaŋ.

⁴ Woo ga, Žowas n'a zaa nga binoo ra nga ma Abadantaa hugoo hanse.

⁵ A na sargari juwalkey nda Lewi borey marga, a nee i se: «Wa fatta ka koy Žuda koyrawey ra ka nooru dii Izirayel borey kul ga hala Irkoy hugoo ma hansandi jiiri ka kaa jiiri. War ma cahã muraadoo woo ra.» Amma Lewi borey mana cahã.

⁶ Woo ga, Kokoyoo na sargari juwalkey jineboraa Yoyada cee ka nee a se: «Macin se mana nee Lewi borey se kaŋ i ma nooroo dii kate Žuda nda Žerizalem borey ga kaŋ Musa, Abadantaa tamoo n'a daŋ Izirayel borey margaroo ga cere kubayyan hukcumoo se?»

⁷ Zama woy laalaa din kaŋ ti Atali nda nga borey na Irkoy hugoo hasara, i na Abadantaa hugoo jinay henanantey kul zaa k'i ka goy Balyaŋ se.»

⁸ Woo ra kokoyoo daŋ kaŋ i ma sunduku tee, i m'a jisi Abadantaa hugoo miŋoo tarayhere.

⁹ I fee Žuda nda Žerizalem ra kaŋ borey ma kate nooroo kaŋ Musa, Irkoy tamoo n'a daŋ Izirayel borey ga saajoo ra.

¹⁰ Boŋkoyney kul nda jamaa kul jaali, i kate nooru k'a daŋ sundukoo ra hala nongu kaŋ ra a too met.

¹¹ Waati kaŋ borey dii kaŋ nooroo boobo sundukoo ra, de Lewi borey ga sundukoo zaa ka koy nda a hala kokoyoo do hala a m'a guna, kokoyoo hantumkaa, nda sargari juwalkey jineboraa goykaa ka kaa ka nooroo zaa sundukoo ra. Woo banda ga, i ga sundukoo willi dogoo ra. Woo no i g'a tee zaari kul, i na nooru boobo marga.

¹² Kokoyoo nda Yoyada n'a noo borey se kaŋ ga Abadantaa hugoo goyey tee. I ga tondi hoykawyaŋ nda bundu goykawyaŋ zaa goy hala i ma Abadantaa hugoo hanse. I na guuru nda alhan goykawyaŋ mo zaa Abadantaa hugoo hanseyanoo se.

¹³ Borey kaŋ ga hima ka goyoo tee na goyoo zaa k'a ŝintin, ngi ka kate goyoo koy jine. I na Irkoy hugoo yeeti nga takaa ga, i n'a noo gaabi.

¹⁴ Waatoo kaŋ i na goyoo benandi, i koy nda nooroo kaŋ cindi kokoyoo nda Yoyada jine. I n'a ka jinayyaŋ tee Abadantaa hugoo se, nda goyoo se, nda sargari kukurantey se, nda potiyaŋ, nda wura nda nzorfu kaaray jinayyaŋ. Yoyada hunaroo kul ra, waati kul sargari kukuranteyaŋ ga kaandi Abadantaa hugoo ra.

Žowas tee laadir jaŋante Irkoy here

¹⁵ Yoyada žen, a duu aloomur kuku. Jiiri zangu nda waranza (130) bara a se waatoo kaŋ a ga buu.

¹⁶ I n'a sutura kokoyey jere Dawda koyraa ra, zama a nka goy henna tee Izirayel se, nda Irkoy se, nda nga hugoo se.

¹⁷ Waatoo kaŋ Yoyada buu, Žuda boŋkoyney kaa ka sujudu kokoyoo jine. Kokoyoo na haŋajer i se.

¹⁸ I na Abadantaa, ngi baabey Koyoo hugoo nanj, i koy Ašera bundu toorey nda toorey gana. Abadantaa futuyanoo kanj Žuda nda Žerizalem boj, zama i nka tooje.

¹⁹ Abadantaa na annabijan sanba i ga hala i ma yee kate nga ga. Annabey koy lakkaley zumandi, amma i mana hanajer.

²⁰ Irkoy Hundoo zunbu Yoyada iz'aroo Zakariya ga, a koy jamaa do ka nee i se: «Hayaa ne kanj Irkoy n'a har, a nee: «Macin se war ga Abadantaa yaamarey hoo? War si koy jine, zama war nka Abadantaa nanj, nga mo ga war nanj.»»

²¹ I hawandifutay a ga, kokoyoo yaamaroo ga, i n'a warra nda tondi k'a wii Abadantaa hugoo batumaa ra.

²² Kokoyoo Žowas dirna borohennataraa kanj Zakariya baabaa Yoyada n'a cebe nga se. A na Yoyada iz'aroo wii. Waatoo kanj Žakariya ga buu, a nee: «Yala Abadantaa ma dii, a ma alhaku bana.»

Žowas laamaa benantaa
(Kokoyey 2to 12.18-22)

²³ Jiiri taagaa ra, Siiri wongu-ize jamaa koy Žowas tangam. I kaa Žuda gandaa ra nda Žerizalem ra. I na jamaa jineborey kul halaci, i na ngi algaaniimaa kul sanba Damas kokoyoo se.

²⁴ Siiri wongu-ize jamaa kaa nda aru hinna kaccu, woo kul, Abadantaa nanj i ma hin wongu-ize tana jamaa beeri, zama i nka Abadantaa, ngi baabaa Koyoo nanj. Takaa woo nda i na ciitoo kanjandi Žowas boj.

²⁵ Waatoo kanj i koy, i n'a nanj a ga maray, nga borey hawandifutay a ga sargari juwalkaa Yoyada iz'aroo kuroo maaganda. I n'a wii nga daaroo boj, a buu. I n'a sutura Dawda koyraa ra, amma man'ti kokoyey saarawey ra.

²⁶ Borey kanj hawandifutay a ga ti: Amoj boraa Šimeyat iz'aroo Zabad nda Mowab woy boraa Šimrit iz'aroo Yehozabad.

²⁷ Haya kanj ti Žowas iz'arey, nda hantumey šenni boobo kanj harandi a ga, nda hanseyaney kanj teendi Irkoy hugoo ra, woo hantumandi kokoyey citaabey hantumey ra. Nga iz'aroo Amasiya tee kokoy dogoo ra.

25

Waatoo kanj Amasiya ga Žuda laama
(Kokoyey 2to 14.1-7)

¹ Jiiri waranka cindi guu (25) bara Amasiya se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranka cindi yagga (29) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanjoo maapoo ti Yoyadanj, Žerizalem wane nda a.

² A na haya tee kanj ga henan Abadantaa jine, amma binoo kul mana hanga Abadantaa bande.

³ Waatoo kanj Amasiya kokoytaraa duu gaabi, nga borey kanj na nga baabaa, kokoyoo Žowas kar k'a wii, a n'i wii.

⁴ Amma a mana ngi izey wii, sanda takaa kanj nda a hantumandi ašariyaa kanj ti Muša citaaboo ra kanj ra Abadantaa na yaamar noo ka nee: «Baaba si buu ize maaganda se, ize si buu baaba maaganda se. Boro foo kul mma buu nga boj zunuboo maaganda se.»*

* 25:4 25.4 Alhukumoo 24.16.

⁵ Amasiya na Žuda borey marga, a n'i kanandi hugu nda hugu, nda jineboro kanj goo boro zenber foo-foo (1.000) jine, nda wey kanj goo boro zangu foo-foo (100) jine Žuda nda Benžameŋ kul ra. A na borey kabu k'a dii boro kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi, a duu boro zenber zangu hinza (300.000) kanj ga wan wongu, i ga wan yaaji karyan, nda koray beeri diiyan.

⁶ A na Izirayel wongaari boro zenber zangu (100.000) zaa kanj a n'i bana nzorfu kaaray ton hinza cine.

⁷ Irkoy boro foo kaa a do ka nee: «He kokoyoo, Izirayel wongu-izey masi hanga ni, zama Abadantaa sii Izirayel bande, a sii Efrayim borey kul bande.

⁸ Nda n'n'i ka koy ni bande, ba kanj se gaabi goo ni ra, Irkoy ga ni kanjandi ni iberey jine, zama Irkoy goo nda hinay ka boro faaba, a goo nda hinay ka boro kanjandi.»

⁹ Amasiya nee Irkoy boraa se: «Adiši de nzorfu kaaray ton hinza cine kanj ay n'a noo Izirayel wongu-ize jamaa se?» Irkoy boraa zaabi ka nee: «Abadantaa ga hin ka ni noo haya kanj bisa a.»

¹⁰ Woo ga, Amasiya na wongu-ize jamaa kanj kaa ka hun Efrayim kaa nga banda. A n'i sanba ngi do. Borey hanse ka futu Žuda ga, i willi ngi do nda futay beeri.

¹¹ Amasiya na bine danj nga boŋ ra, a huru nga jamaa jine ka koy. A koy Ciiroo gooroo ra, a na boro zenber woy (10.000) wii Seyir gandaa borey ra.

¹² Žuda borey na boro zenber woy (10.000) dii i ra i ga huna, i koy nda ey ton di beeri foo boŋoo ga. I n'i warra ka hun tondoo din boŋ, i kul motti.

¹³ Amma wongu-ize jamaa kanj Amasiya mana yadda i ma hanga nga bande wongoo ra koy kanj Žuda koyrawey boŋ, k'a dii za Samari hala Bet-Horoŋ. I na boro zenber hinza (3.000) wii, i duu algaŋiima beeri.

¹⁴ Waatoo kanj Amasiya willi kate ka hun nongoo kanj ra a hin Edom borey, a kate Seyir borey koyey k'i tee nga boŋ koyey, a ga sujudu i jine, a ga dugu dullandi i se.

¹⁵ Woo ga, Abadantaa futu Amasiya ga, a na annabi sanba a do, a nee a se: «Macin se n'na jamaa woo koyey ceeci, ka gar i mana hin ka ngi jamaa kaa ni kaboo ra?»

¹⁶ A goo ma šelan a se kanj Amasiya nee a se: «Ir ka ni tee kokoyoo hoyraykaa wala? Dangay nda n'si baa i ma ni wii!» Annaboo na nga šennoo timmandi ka nee: «Ay ga bay kanj Irkoy nka kayandi nga ma ni halaci, zama n'na woo tee, de mo mana hanjajer ay hoyraa se.»

Izirayel kokoyoo Žowas hin Amasiya (Kokoyey 2to 14.8-14)

¹⁷ Žuda kokoyoo Amasiya hoyraykey yaamarey ga, a na dontokawayan sanba Izirayel kokoyoo Žowas do kanj ti Žowakaz iz'aroo, Žehu haamaa ka nee a se kanj ngi ma cere kubay ka wongu.

¹⁸ Izirayel kokoyoo Žowas donto ka Žuda kokoyoo zaabi ka nee a se: «Han foo, Libaŋ gandaa karjjanjoo danj kanj i ma nee Libaŋ sedere tuuroo se kanj a ma nga ize woyoo noo hiijay nga iz'aroo se. Amma Libaŋ gandaa ganjihooga kanj ga bisa na karjjanjoo taama-taama.»

¹⁹ Žowas nee koyne: «Ni ka hin Edom borey, woo se n'ga bolsay, n'ga ni boŋ šifa. Sohō goro ni do. Macin se n'ga huru bone jine? N'ga kanj, de mo Žuda kul ga kanj ni bande.»

²⁰ Amma Amasiya mana hanjajer, zama hayaa woo mana hun kala Irkoy do kan ga baa i ma kan, haya kan se i na Edom koyey ceeci.

²¹ Woo ga, Izirayel kokoyoo Žowas koy tangam, nga nda Žuda kokoyoo Amasiya na cere kubay Bet-Šemeš koyraa ra kan ti Žuda gandaa wane.

²² Izirayel borey na Žuda borey wongu ka hin ey. Žuda borey, affoo kul zuru ka koy nga hugoo do.

²³ Izirayel kokoyoo Žowas na Žuda kokoyoo Amasiya dii Bet-Šemeš. Amasiya man'ti kala Žowas iz'aroo Žowakaz iz'aroo. Woo banda ga, a n'a ka koy Žerizalem ka koyraa cetaa kayri k'a dii za Efrayim huru mijoo ga ka koy hala koyraa mijoo kan se i ga nee Kanjoo mijoo ga. Nongoo kan a n'a fun cetaa ra kuuroo man'ti kala kabedaaru zangu taaci (400).

²⁴ A na wuragoo nda nzorfu kaaraa kul, nda jinawey kul zaa kan goo Irkoy hugoo ra, nda Obed-Edom do, nda kokoyoo hugoo alman jisidogoo ra. A na boroyan mo dii, woo banda ga, a willi Samari koyraa ra.

Amasiya laamaa benantaa
(Kokoyey 2to 14.15-20)

²⁵ Žowas iz'aroo Amasiya, Žuda kokoyoo na jiiri woy cindi guu (15) tee Žowakaz iz'aroo Žowas, Izirayel kokoyoo buuroo banda ga.

²⁶ Amasiya teegoyey cindey, ngi šintinoo nda benantaa hantumandi Žuda nda Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

²⁷ Za kan Amasiya mooru Abadantaa ga, boroyan hawandifutay a ga Žerizalem. A zuru ka koy Lakiš koyraa ra, amma i na boroyan sanba k'a gaarandi hala Lakiš, i n'a wii no din.

²⁸ I na nga bukaa zaa kate bariyan ga, i n'a sutura nga hayragey jere Žuda koyraa ra.

26

Waato kan Oziyas ga Žuda laama
(Kokoyey 2to 14.21-22; 15.1-3)

¹ Žuda gandaa jamaa kul na Oziyas* kan goo nda jiiri woy cindi iddu (16) zaa k'a tee kokoy nga baabaa Amasiya dogoo ra.

² Nga no ka Elat koyraa cin taaga k'a yeeti Žuda gandaa se kokoyoo Amasiya buuroo banda ga.

³ Jiiri woy cindi iddu (16) bara Oziyas se waato kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woyguu cindi hinka (52) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanjoo maapoo ti Yekoliya, Žerizalem wane nda a.

⁴ A na haya tee kan ga henan Abadantaa jine, sanda takaa hunday kan nga baabaa Amasiya n'a tee.

Oziyas jin a ga laadir, a kokor ka tee laadir janante Irkoy here

⁵ Oziyas na Irkoy ceeci waato kan ra Zakariya ga huna kan n'a waanandi a ma hunbur Irkoy†. Waato kan a goo Abadantaa bande, Irkoy na albarka dan a ra.

* 26:1 26.1 Oziyas da se i ga nee Azariya, Kokoyey 2to 14.21ra. † 26:5 26.5 n'a waanandi a ma hunbur Irkoy, hantum fooyan ga nee ga faham Irkoy bangayaney.

⁶ Oziyas koy Filisti borey wongu, a na Gat koyraa cetaa kayri, nda Yabne koyraa cetaa, nda Ašdod koyraa cetaa. A na koyrayaŋ cin Ašdod laamaa ra nda Filisti borey gandaa ra.

⁷ Irkoy n'a hallasi Filisti borey ra, nda Laarabey ra kaŋ ga goro Gur-Bal, nda Mawoŋ borey ra.

⁸ Amoy borey‡ ga alkaasi bana Oziyas se, nga maapoo koy hala Misira hirrey ga, zama a duu gaabi, a hanse ka jerandi.

⁹ A na soorohugu kukuyaŋ cin Žerizalem ra koyraa mijoo kaŋ se i ga nee Kanjoo mijoo, nda mijoo kaŋ se i ga nee Gooroo mijoo, nda nongoo kaŋ ra cetaa ga kanje tee, a na cete cin i se.

¹⁰ A na soorohugu kukuyaŋ cin saajoo ra ka day boobo fanši, zama a goo nda adabba boobo hondey gandaa here nda ganganoo ra, nda beerikawyaŋ, nda alaneb faari goykawyaŋ tondi hondey ra, nda Karmel koyraa here, zama a ga baa faari goyyan.

¹¹ Oziyas goo nda wongu-izeyaŋ kaŋ ga wan wongu. Nda i ga koy wongu ra, i si koy nda kala kanandi-kanandi kaŋ kabandi ka sawa nda kabuyanoo kaŋ hantumkaa Yehiyel nda goy juwalkaa Maseya n'a tee. Kokoyoo goykaw beeri foo kaŋ ti Hananiya ti ngi jineboraa.

¹² Wongaarey hugu boŋey hinnaa man'ti kala boro zenber hinka nda zangu iddu (2.600).

¹³ Wongu-ize jamaa boro zenber zangu hinza nda zenber iyee nda zangu guu (307.500) kaŋyaŋ ti wongaari beeriyaŋ goo i cire, i ga kokoyoo faaba lberoo ra.

¹⁴ Oziyas na nga wongu-ize jamaa kul noo korayyaŋ, nda yaajiyaŋ, nda guuru fuulayaŋ, nda guuru darbayaŋ, nda birawyaŋ, nda fizza tondiyaŋ.

¹⁵ A na maršinyaŋ tee Žerizalem ra, i n'i daŋ soorohugey boŋ, nda cetaa kanjey ra hala i ma biraw-ize kar, nda ka tondi beeri warra. Maapoo koy nongu mooro ra, zama a duu faabari cere-ceranteyaŋ hala a ma duu ka duu gaabi.

¹⁶ Amma waatoo kaŋ a duu gaabi, binoo beeri hala nongu kaŋ ra a halaci. A na haya tee Abadantaa, nga Koyoo se kaŋ si teendi ka huru Abadantaa hugoo ra ka dugu dullandi dugu dullandidogoo ra.

¹⁷ Sargari juwalkaa Azariya huru dumaa ga, nga nda Abadantaa sargari juwalkaw woyyaaha (80), aruyaŋ no kaŋ goo nda gaabi.

¹⁸ I kay kokoyoo Oziyas se ka nee a se: «Man'ti ni, Oziyas no ma hima ka dugu dullandi Abadantaa se, sargari juwalkey, Haruna iz'arey kaŋ yeetandi jere ga Irkoy se no ma hima k'a tee. Fatta nongu henanantaa ra, zama n'na haya tee kaŋ si teendi, goyoo woo si ni beerandi Abadantaa, ir Koyoo jine.»

¹⁹ Oziyas futu, dugu canbu foo goo kaboo ra ka dugu dullandi. Kaŋ a futu sargari juwalkey ga, jiray bangay teŋaa ga sargari juwalkey jiney ra Abadantaa hugoo ra, dugu dullandidogoo jeroo ra.

²⁰ Sargari juwalkey jineboraa Azariya nda sargari juwalkey jerey kul bere k'a guna, i dii kaŋ jiray bara teŋaa ga. I cahā k'a kaataray, de mo nga hunday cahā ka fatta, zama Abadantaa nk'a kar nda jiray.

Oziyas laamaa benantaa (Kokoyey 2to 15.5-7)

²¹ Kokoyoo Oziyas cindi a ga jiray hala nga buuroo ga. Kaŋ a ga jiray, a cindi nga hinne jere ga hugu foo ra. A si hin ka huru Abadantaa hugoo

‡ 26:8 26.8 Amoy borey, citaabu berandikaw fooyaŋ ga nee Mawoŋ borey.

ra koyne. Nga iz'aroo Yotam kanj ti kokoy hugoo alwakiiloo ka tee gandaa jamaa jineboraa.

²² Oziyas teegoyey cindey, ngi šintinoo nda benantaa, Amots iz'aroo, annabi Ezayi k'i hantum.

²³ Oziyas koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga hayragey jere faaroo ra kanj goo kokoyey saarawey ra, zama jiray bara a ga. Nga iz'aroo Yotam tee kokoy dogoo ra.

27

Waatooy kanj Yotam ga Žuda laama (Kokoyey 2to 15.32–38)

¹ Jiiri waranka cindi guu (25) bara Yotam se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi iddu (16) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maapoo ti Yeruša, Sadok ize woy no.

² A na haya tee kanj ga henan Abadantaa jine, sanda takaa hunday kanj nga baabaa Oziyas n'a tee. Amma woo kul, a mana huru Abadantaa hugoo ra, jamaa attabiyaa si boori.

³ Yotam no ka Abadantaa hugoo Beenehere mijoo cin. A na cinayan boobo tee fargandoo kanj maapoo ti Ofel cetaa bonj.

⁴ A na koyrayan cin Žuda tondi hondey ra, nda wongu huguyan, nda soorohugu kukuyan, hawsawey ra.

⁵ A na Amonj borey kokoyoo wongu, a hin a. Jiiroo din Amonj borey na nzorfu kaaray ton hinza, nda alkama ton zenber hinza (3.000), nda orž ton zenber hinza (3.000) alkaasi bana a se. Woo ti hayaa kanj Amonj borey n'a tee. Hinna follokaa no i n'a bana a se jiiri hinkantoo, nda ihinzantoo.

⁶ Yotam gaaboo beeri, zama a ga dira nda šerretaray Abadantaa, nga Koyoo jine.

⁷ Yotam teegoyey cindey, nda nga wongey kul, nda goyey kul kanj a n'i tee, i hantumandi Izirayel nda Žuda kokoyey citaaboo ra.

⁸ Jiiri waranka cindi guu (25) bara a se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi iddu (16) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem.

⁹ Yotam koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Akaz tee kokoy dogoo ra.

28

Waatooy kanj Akaz ga Žuda laama (Kokoyey 2to 16.1–6)

¹ Jiiri waranka (20) bara Akaz se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi iddu (16) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. A mana haya tee kanj ga henan Abadantaa jine, a mana takaa tee kanj nga hayragoo Dawda n'a tee.

² A mana hanga kala Izirayel kokoyey, hala nongu kanj ra a na guuru mennandi k'a tee toorey se kanj ti Balyan.

³ A na dugu dullandi Hinom iz'aroo gooroo ra, a na nga iz'arey ton nuunaa ra k'i tee sargari, sanda almuahaley kanj jamawey kanj Abadantaa n'i gaaray Izirayel borey jine n'i tee ka bisa.

⁴ A ga sargariyan kaa, ka dugu dullandi toorey ganadogey ra, nda hondey bonj, nda tuuri firzi kul cire.

⁵ Abadantaa, nga Koyoo n'a kanjandi Siiri kokoyoo kaboo ra, Siiri borey n'a kar, i na nga boro boobo dii k'i tee banjayan kanj i n'i ka koy Damas koyraa ra. A kanj Izirayel kokoyoo mo kaboo ra kanj na mursay beeri tee a se.

⁶ Remaliya iz'aroo Peka na aru zenber zangu nda zenber waranka (120.000) kanjan kul ti wongaariyan wii zaari folloku ra Žuda gandaa ra, zama i nka Abadantaa, ngi baabey Koyoo nanj.

⁷ Zikri kanj ti Efrayim boro wongaari na kokoyoo iz'aroo Maseya wii, nda Azirikam kanj ti kokoyoo hugoo goykey jineboraa, nda Elkana kanj ga kaa kokoyoo dumaa ga.

⁸ Izirayel borey na boro zenber zangu hinka (200.000) dii ngi baaba-izey ra ka koy i tee banjayan. Wooyan, nda iz'aruyan, nda ize wooyan no, i na algaaniima boobo dii i ga. I koy nda algaaniimaa Samari koyraa ra.

⁹ Nongoo din ra Abadantaa annabi goo kanj maapoo ti Obed. A fatta ka koy wongu-ize jamaa kanj ne ka kaa Samari kubay. A nee i se: «Abadantaa, war baabey Koyoo futu Žuda borey ga, a n'i danj war kabey ra, war n'i halaci nda futay kanj too hala beenaa ra.

¹⁰ Sohō war nee kanj war ga Žuda nda Žerizalem izey danj war cire k'i tee war banjey nda war konjey. Ni bay war hunday tooje Abadantaa, war Koyoo jine?

¹¹ Sohō, wa hanajer ya ne, wa war armye kanj war n'i tee banja yeeti ngi do, zama Abadantaa futuyan beeroo si kanj kala war ga.»

¹² Boroyan Efrayim borey jineborey ra kanj ti Yohanaj iz'aroo Azariya, nda Mešilemot iz'aroo Berekiya, nda Šalum iz'aroo Ezekiyas, nda Hadlay iz'aroo Amasa tun borey se kanj willi kate ka hun wongoo ra.

¹³ I nee i se: «War masi banjey danj ne ra, k'ir toonandi Abadantaa jine, war mma baa ir zunubey nda ir toonewey ma tonton wala? Ir na tooje booboyan tee ka ben, futay laala goo ma kanj Izirayel boj.»

¹⁴ Woo ga, wongu-izey na banjey nda algaaniimaa nanj bojkoyney nda margaroo kul jine.

¹⁵ Borey kanj i n'i cee nda ngi maaney tun ka banjey dii, i na algaaniimaa ka borey kul bankaaray kanj goo gaa koonu noo darbayyan nda taamiyan, i n'i njandi k'i hanjandi, i na ngi dorey safar. I na borey kul kanj si hin ka dira zaa farkayan boj ka koy nda ey Žeriko koyraa ra kanj se i ga nee Teenaynaney koyraa, ngi armye jerey ga. Woo banda ga, i willi Samari.

Akaz na faaba ceeci Asiri kokoyoo ga (Kokoyey 2to 16.7-20)

¹⁶ Alwaatoo woo ra, kokoyoo Akaz na dontokawyan sanba Asiri kokoyey do a ma nga faaba.

¹⁷ Edom borey yee koyne ka kaa, i na Žuda gandaa kar, i na boroyan dii ka koy nda ey.

¹⁸ Filisti borey kaa ka kanj hondey gandaa nda Negew saajoo kanj goo Žuda gandaa ra koyrawey boj, i na Bet-Šemeš, nda Ayalon, nda Gederot, nda Soko nda nga koyra kanbey, nda Timna nda nga koyra kanbey, nda Gimzo nda nga koyra kanbey dii, i goro nongey din ra.

¹⁹ Zama Abadantaa nka Žuda kaynandi Izirayel kokoyoo Akaz maaganda kanj na Žuda gandaa tee forba, de mo a na haya beeri tee Abadantaa se kanj si teendi.

²⁰ Asiri kokoyoo kanj ti Tilgat-Pilneser* koy Akaz tangam, a n'a dii sanda nga iberoo, a mana kabe danj a se.

²¹ Ba kanj se Akaz nka Abadantaa hugoo, nda kokoyoo hugoo, nda bonkoyney hayayanj zaa k'i noo Asiri kokoyoo se, amma woo kul mana haya kul hanse a se.

²² Ba nga binemarayyanoo ra, kokoyoo Akaz koy a ga ka haya tee Abadantaa se kanj si teendi.

²³ A na sargari kaa Damas koyraa koyey se kanjanj kate nga kanjanoo. A nee: «Siiri koyey g'i faaba, ay ga sargari kaa i se hala i ma kaa k'ay faaba.» Amma koyey wey tee nga nda Izirayel kul kanjanoo.

²⁴ Akaz na Irkoy hugoo jinawey marga jina a n'i halaci. A na Abadantaa hugoo mijey daabu, a na sargari tonadooyanj tee Žerizalem nongey kul ra kanj ga lolawey ga cere kubay.

²⁵ A na tooru ganadooyanj tee Žuda koyraa foo kul ra hala nga ma duu ka dugu sargari kaa koy tanayanj se. Takaa woo nda, a na Abadantaa, nga hayragey Koyoo futandi.

²⁶ Akaz teegoyey cindey, hayey kanj a n'i tee, ngi šintinoo nda benantaa hantumandi Žuda nda Izirayel kokoyey citaaboo ra.

²⁷ Akaz koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura Žerizalem koyraa ra, i man'a danj Izirayel kokoyey saarawey ra. Nga iz'aroo Ezekiyas tee kokoy dogoo ra.

29

Waatoos kanj Ezekiyas ga Žuda laama (Kokoyey 2to 18.1-4)

¹ Ezekiyas huru kokoytaraa ra waatoos kanj a goo nda jiiri waranka cindi guu (25). A na jiiri waranka cindi yagga (29) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Nanoo maanoo ti Abiya, Zakariya ize woy no.

² A na haya tee kanj ga henan Abadantaa jine, sanda takaa hunday kanj nga hayragoo Dawda n'a tee.

Irkoy hugoo henanandiyanoos

³ Ezekiyas laamaa jiiri jinaa, handu jinaa ra, a na Abadantaa hugoo mijey feeri k'i hanse.

⁴ A kate sargari juwalkey nda Lewi borey, a n'i marga waynahunay farroo ra.

⁵ A nee i se: «Wa hanjajer ya ne, Lewi borey! Wa war bonj danj jere ga Irkoy se, wa Abadantaa, war baabey Koyoo hugoo danj jere ga a se, war ma žiibi kul moorandi nongu henanantaa.

⁶ Zama ir hayragey toone, i na goy futu tee Abadantaa, ir Koyoo jine, i n'a nanj, i na ngi ndumey kaa Abadantaa gorodogoo here, i na banda bere a se.

⁷ I na ba šiifaa ganbey daabu, i na fitillawey wii, i mana dugu wala sargari kukurante kaa sargari nongu henanantaa ra Izirayel Koyoo se.

⁸ Woo se Abadantaa futuroo kanj Žuda nda Žerizalem bonj, a n'i tee hunburhaya, nda jitandihaya, nda almunkarhaya, sanda takaa kanj nda war goo ma dii a hō.

⁹ Woo maaganda se, takuba n'ir baabey wii, de ir iz'arey, nda ir ize woyey, nda ir woyey goo banjataray.

* 28:20 28.20 Tilgat-Pilneser da se i ga nee Tiglat-Pileser, Kokoyey 2to 16.7ra.

¹⁰ Sohō ay goo nda anniya ka amaana daŋ agay nda Abadantaa, Izirayel Koyoo game, hala nga futay beeroo ma mooru ir.

¹¹ Sohō ay izey, war masi yala. War no Abadantaa na war suuba hala war ma kay nga jine ka goy nga se, ka tee nga goykey nda ka dugu dullandi a se.»

¹² Woo ga, Lewi borey kaŋ tun ka kaa ne ti woo: Amasay iz'aroo Mahat, nda Azariya iz'aroo Jowel, wey ti Kehat borey iz'arey. Merari borey ra, Abdi iz'aroo Kiš, nda Yehalelel iz'aroo Azariya. Geršon borey ra, Zimma iz'aroo Yowa, Yowa iz'aroo Eden.

¹³ Elisafan borey ra, Šimri nda Yeyiyel. Asaf borey ra, Zakariya nda Mataniya.

¹⁴ Heman borey ra, Yehiyel nda Šimeyi. Yedutun borey ra, Šemaya nda Uziyel.

¹⁵ I na Lewi hayroo cindoo marga, i na ngi boŋ daŋ jere ga Irkoy se, i koy Abadantaa hugoo henanandi, sanda takaa kaŋ nda kokoyoo yaamaroo n'a har, ka sawa nda Abadantaa šennoo.

¹⁶ Sargari juwalkey huru Abadantaa hugoo kunehere k'a henanandi. Žiibi kul kaŋ i n'a gar Abadantaa hugoo ra ka koy hala Abadantaa hugoo batumaa ra, i n'i fattandi. Lewi borey g'i dii ka koy nda ey taray Sederon gooroo ra.

¹⁷ I na Abadantaa hugoo henanandiyanoo šintin handu jinaa zaari jinaa ra. Handoo jirbi yaahantoo hane i huru Abadantaa šiifaa ra, de i na jirbi yaaha tee Abadantaa hugoo henanandiyanoo ra. Handu jinaa jirbi woy cindi idduwantoo (16to) ra i benandi.

¹⁸ Woo banda ga, i koy huru kokoyoo Ezekiyas do ka nee: «Ir na Abadantaa hugoo kul henanandi, sargari kukurantey tonadogoo nda nga jinawey kul, nda taabaloo kaŋ ga takulawey ga jisandi Irkoy jine nda nga jinawey kul.

¹⁹ Ir na jinawey kul henanandi kaŋ kokoyoo Akaz n'i žiibandi nda nga laadir jaŋaa nga laamaa waati, i goo Abadantaa sargari tonadogoo jine.»

Irkoy hugoo goyoo yee ka gorandi dogoo ra

²⁰ Kokoyoo Ezekiyas biya ka tun, a na koyraa boŋkoyney marga, a žigi ka koy Abadantaa hugoo do.

²¹ I koy nda ngi bande zunubu sargaroo se yaaru kobsi iyeye, nda gaaru boŋ iyeye, nda feeji-ize boŋ iyeye, nda jindaaru iyeye. I n'i noo kokoyoo hugoo maano ga, nda Abadantaa hugoo, nda Žuda maano ga. Kokoyoo nee Haruna iz'arey kaŋ ti sargari juwalkey se kaŋ i m'i kaa sargari Abadantaa sargari tonadogoo boŋ.

²² Sargari juwalkey na hawey koosu ka ngi kurey zaa k'i say-say sargari tonadogoo ga, i na gaarey koosu ka ngi kurey say-say sargari tonadogoo ga. I na feeji-izey koosu ka ngi kurey say-say sargari tonadogoo ga.

²³ Woo banda ga, i na zunubu sargaroo jindaarey manandi kokoyoo jine nda margaroo jine, i na ngi kabey fur a boŋ.

²⁴ Sargari juwalkey n'i koosu, i na ngi kuroo daŋ sargari tonadogoo ga zunubu sargaroo se hala ngi ma zunubu tuusuyanoo tee Izirayel kul se. Zama kokoyoo nka daŋ kaŋ sargari kukuranta nda zunubu sargaroo mana hun kala Izirayel kul se.

²⁵ Kokoyoo na Lewi borey gorandi Abadantaa hugoo ra nda guuruyan kaŋ ga kara-kara, nda kurbuyan, nda kuntijiyan ka sawa nda Dawda yaamaroo, nda kokoyoo gunandikaa Gad, nda annabi Natan. Abadantaa na yaamar noo kaŋ nga annabay n'a ka too borey do.

²⁶ Lewi borey koy ngi dogey ra, ngi nda Dawda hooray jinawey, laati beerey goo sargari juwalkey kone.

²⁷ Ezekiyas na yaamar noo kaŋ i ma sargari kukurantaa kaa sargari tonadogoo ga. Waatoo kaŋ i na sargari kukurantaa šintin, nga da ra Abadantaa dooney šintin nda laati beerey, nda Dawda, Izirayel kokoyoo hooray jinawey kaŋ ga hēe i bande.

²⁸ Margaroo kul sujudu, i ga don, i ga laati beerey hēenandi hala waatoo kaŋ sargari kukurantaa ben.

²⁹ Waatoo kaŋ i na sargari kukurantaa kaa ka ben, kokoyoo nda boro kul kaŋ goo a bande na kanjezor, i sujudu.

³⁰ Woo banda ga, kokoyoo Ezekiyas nda boŋkoyney nee Lewi borey se kaŋ i ma Abadantaa saabu nda Dawda nda gunandikaa Asaf šenney. I n'a saabu nda ŋaali, i gunguma, de i sujudu.

³¹ Waatoo din Ezekiyas na šennoo zaa ka nee: «Sohō kaŋ war yeetandi jere ga Abadantaa se, wa man kate, war ma kate albarka danyan sargariyan nda sargari tanayan Abadantaa hugoo ra.» Margaroo kate albarka danyan sargariyan nda sargari tanayan, de mo borey kul kaŋ ti kabe doona kate sargari kukuranteyan.

³² Sargari kukurantey hinnaa kaŋ margaroo kate ey man'ti kala adabba beeri kobsi wooye (70), nda gaaru boŋ zangu (100), nda feeji-ize boŋ zangu hinka (200), i kul man'ti kala sargari kukuranteyan Abadantaa maapoo ga.

³³ I yee ka sargari kaa koyne kaŋ ti adabba beeri kobsi zangu iddu (600) nda adabba kaccu boŋ zenber hinza (3.000).

³⁴ Amma sargari juwalkey hinnaa ga hanse ka kacca ka sargari kukurantey wey kul fooru. Ngii armey kaŋ ti Lewi borey na kabe daŋ i se hala goyoo ben, hala mo sargari juwalkey jerey ma yeetandi jere ga Irkoy se, zama a goo Lewi borey biney ra ngi ma ngi boŋ yeeti jere ga ka bisa sargari juwalkey.

³⁵ Sargari kukurante boobo goo no nda alaafiya teendi sargari maaniyan, nda sargari hari-harey sargari kukurantey se.

Takaa woo nda Abadantaa hugoo goyoo gorandi dogoo ra.

³⁶ Ezekiyas nda jamaa kul ŋaali nda kaŋ Abadantaa na hayaa kul hanse jamaa se, zama a kul ka teendi nda cahayan.

30

Ezekiyas na Izirayel borey kul cee Borcintaraa jingaroo se

¹ Ezekiyas na dontokawyan sanba Izirayel nda Žuda gandawey kul ra. A na batagayan mo hantum k'i sanba Efrayim nda Manase borey se hala i ma kaa Abadantaa hugoo do Žerizalem ka Borcintaraa jingaroo tee Abadantaa, Izirayel Koyoo maapoo ga.

² Kokoyoo, nda nga gandaa boŋkoyney, nda margaroo kul kaŋ goo Žerizalem kayandi ngi ma Borcintaraa jingaroo tee handu hinkantoo ra,

³ zama i si hin ka jingaroo tee nga waatoo ra, haya kaŋ se sargari juwalkaw boobo mana ngi boŋ henanandi, de mo jamaa mana marga Žerizalem jina.

⁴ Hayaa woo, kokoyoo yadda a ga, margaroo kul yadda a ga.

⁵ I kayandi kaŋ ngi ma wurru daŋ Izirayel kul ra k'a dii za Ber-Šeba hala Dan, hala borey ma kaa Žerizalem ka Borcintaraa jingaroo tee Abadantaa, Izirayel Koyoo maapoo ga. Zama a gay borey si jingaroo tee sanda takaa kaŋ nda a hantumandi.

⁶ Kokoyoo nda boŋkoyney batagawey kaŋ i n'i hantum, dontokey koy nda ey Izirayel nda Žuda kul ra. Ka sawa nda kokoyoo yaamaroo, i nee: «Izirayel borey, wa willi kate Abadantaa ga kaŋ ti Ibrahima, nda Isiyaka, nda Izirayel Koyoo hala nga mo ma willi kate war ga kaŋ cindi, war kaŋ hun Asiri kokoyey kabey ra.

⁷ War masi hima nda war baabey nda war armey kaŋ na Abadantaa, ŋgi baabey Koyoo toone, de a n'i noo halaciyan se, sanda takaa kaŋ war ga dui a.

⁸ Sohō, war masi hiješenday sanda war baabey. Wa war boŋ noo Abadantaa se, wa kaa nga nongu henanantaa ra kaŋ a n'a yeeti jere ga hala abada, war ma goy Abadantaa, war Koyoo se hala nga futay beeroo ma hun war ga.

⁹ Nda war yee kate Abadantaa ga, borey kaŋ na war armey nda war izey dui ka koy baŋnataray ga tamalla i se, de i ga kaa ka willi kate gandaa woo ra, zama Abadantaa, war Koyoo ti anneemakoyoo kaŋ ga alhormo tee, nda war yee kate a ga, a si wanji war se.»

¹⁰ Dontokey koy koyra nda koyra ra Efrayim nda Manase gandawey ra ka koy hala Zabulon alkabiilaa do. Amma borey mm'i haaru, i g'i noono.

¹¹ Woo kul, Aser, nda Manase, nda Zabulon boroyan na ŋgi boŋ yeeti ganda, i kaa Žerizalem.

¹² Žuda borey mo, Irkoy dan kaŋ biney ma tee affoo hala i ma kokoyoo nda boŋkoyney yaamaroo tee ka sawa nda Abadantaa šennoo.

Izirayel borey na Borcintaraa jingaroo tee

¹³ Alžama beeri na cere marga Žerizalem handu hinkantoo ra ka Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo tee. A tee margari beeri.

¹⁴ I na sargari tonadogey kul kaŋ goo Žerizalem kayri-kayri, i na dugu dullandidogey kayri-kayri k'i warra Sederon gooroo ra.

¹⁵ Woo banda ga, i na Borcintaraa jingaroo feeji-izoo koosu handu hinkantoo jirbi woy cindi taacantoo (14to) hane. Sargari juwalkey nda Lewi borey haw, i na ŋgi boŋ yeeti jere ga Irkoy se. I na sargari kukuranteyan kaa Abadantaa hugoo ra.

¹⁶ I goo waati kul dogoo ra ka sawa nda ŋgi hantumoo kaŋ kayandi nda Irkoy boraa Musa ašariyaa. Sargari juwalkey ga kuroo say-say kaŋ Lewi borey g'a noo i se.

¹⁷ Kaŋ margaroo ra boro boobo goo no kaŋ mana ŋgi boŋ yeeti jere ga Irkoy se, woo se Lewi borey danandi ŋgi ma Borcintaraa jingaroo feeji-izoo koosu borey se kaŋ si henen, hala i ma ŋgi boŋ yeeti jere ga Abadantaa se.

¹⁸ Zama jamaa jere beeroo, maanaa Efrayim, nda Manase, nda Isakar, nda Zabulon boro booboyan mana ŋgi boŋ henenandi. I na feejoo ŋaa, ka gar i mana hanga takaa kaŋ nda a hantumandi. Woo se Ezekiyas na Irkoy ŋaaray i se ka nee: «Yala Abadantaa kaŋ ga boori ma zunubu tuusuyanoo tee

¹⁹ borey kul se kaŋ ga Irkoy Abadantaa, ŋgi baabey Koyoo ceeci nda ŋgi biney kul, ba nda boraa mana nga boŋ henenandi ka sawa nda nongu henanantaa henenandiyanoo.»

²⁰ Abadantaa na hanajer Ezekiyas se, a na jamaa soolam.

²¹ Takaa woo nda Izirayel borey kaŋ goo Žerizalem na Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo tee jirbi iyye nda ŋaali beeri. Zaari ka kaa zaari Lewi borey nda sargari juwalkey ga Abadantaa saabu nda hooray jinawey kaŋ goo nda gaabi Abadantaa maano ga.

²² Ezekiyas šelan Lewi borey kul se ka biney dan, wey kan ga Abadantaa hayey guna soobay. I na jingaroo sargarey ŋaa jirbi iyye ka alaafiya teendi sargariyan kaa ka Abadantaa, ŋgi baabey Koyoo saabu.

²³ Margaroo kul waafaku ka kayandi ka jingaroo tee jirbi iyye koyne. I n'a tee nda naabi jirbi iyye.

²⁴ Zama Žuda kokoyoo Ezekiyas na yaaru kobsi zenber foo (1.000), nda alman buuna boŋ zenber iyye (7.000) noo margaroo se. Boŋkoyney na yaaru kobsi zenber foo (1.000), nda alman buuna boŋ zenber woy (10.000) noo jamaa se. Sargari juwalkaw booboyan na ŋgi boŋ yeeti jere ga Irkoy se.

²⁵ Žuda margaroo kul, nda sargari juwalkey, nda Lewi borey, nda margaroo kul kan kaa ka hun Izirayel, nda yawey kan hun Izirayel gandaa ra wala wey kan ga goro Žuda goo paali ra.

²⁶ Naali beeri tee Žerizalem. Za Izirayel kokoyoo Dawda iz'aroo Sulaymaana waati, woo cine mana bay ka tee Žerizalem ra.

²⁷ Sargari juwalkey kan ti Lewi boro tun ka gaara jamaa se. Ŋgi gaararoo taandi. Ŋgi ŋaarayroo too hala Irkoy gorodoo henanantaa ra kan ti beenaa.

31

Ezekiyas na Abadantaa hugoo goyey soolu

¹ Waatoo kan jingaroo hoorawey kul ben, Izirayel borey kul kan yahadar no din, i kul koy Žuda koyrawey ra. I na tondey kan i n'i kayandi k'i tee tooru kayri, i na Ašera bundu toorey kayri, i na Žuda kul nda Benžamen, nda Efrayim nda Manase gandawey tooru ganadogey nda sargari tonadogey kayri hala i ben. Woo banda ga, Izirayel borey kul willi kate ŋgi koyrawey ra, boro foo kul koy ŋga dogoo ra.

² Ezekiyas na sargari juwalkaw nda Lewi borey kondawey gorandi ka sawa nda ŋgi kondawey, boro foo kul ka sawa nda ŋga goyoo, sargari juwalkaw nda Lewi boro sargari kukurantey nda alaafiya teendi sargarey se, ka goyoo tee, nda albarka danjan, nda saabuyan Abadantaa hugoo batumawey miŋey ga.

³ Kokoyoo na haya kaa ŋga almanoo ra k'a noo hala a ma tee sargari kukurante: subbaahoo wanoo nda alaasaroo wanoo, nda sargari kukurante hunanzamzaarey se, nda handu kayyaney hane se, nda jingarey se, sanda takaa kan nda a hantumandi Abadantaa ašariyaa ra.

⁴ A nee jamaa se kan ti Žerizalem borey kan i ma sargari juwalkey nda Lewi borey bagaa kaa, hala i ma hawa Abadantaa ašariyaa ga.

⁵ Waatoo kan borey kul maa šennoo woo, Izirayel borey na ŋgi faarey hegaa ize jina-jinawey kan ti alkama, nda alaneb hari, nda jii, nda yuu boobo noo. I kate mo hayey wey kul azakkaa nda booboyan.

⁶ Takaa din da, Izirayel borey nda Žuda borey kan ga goro Žuda koyrawey ra na adabba beeroo nda ibuunaa azakkaa noo, nda haya henanantey kan yeetandi jere ga Abadantaa, ŋgi Koyoo se azakkaa, i n'i tee kanandi kanandiyen.

⁷ I šintin ka kanandey tee handu hinzantoo ra, i n'i benandi handu iyyantoo ra.

⁸ Ezekiyas nda boŋkoyney kaa ka kanandey guna, i na albarka dan Abadantaa nda ŋga jamaa Izirayel se.

⁹ Ezekiyas na sargari juwalkey nda Lewi borey hãa haya kan ti kanandey.

¹⁰ Woo ga, sargari juwalkey jineboraa Azariya kanj ti Sadok hugoo boro nee a se: «Za borey šintin ka kaa ngi kabehayey ra ka kate ey Abadantaa hugoo ra, ŋaayan duwandi ka kungu hala iboobo cindi, zama Abadantaa na albarka danj nga jamaa ra. Woo kanj cindi ti woo ma zuku cere ga.»

¹¹ Ezekiyas danj kanj i ma galliyyanjanj soolu Abadantaa hugoo ra. I n'i soolu.

¹² Borey ga kate woo kanj i na kaa ngi kabehayaa ra, nda azakkaa, nda haya henanantey jerey nda laadirtaray. Lewi boraa Konaniya, nga ti bonkoynoo, nda nga armaa Šimeyi kanj ga kara a ga sanda boro hinkantoo ka huga nda jinawey.

¹³ Yehiyel, nda Azaziya, nda Nahat, nda Asayel, nda Yerimot, nda Yozabad, nda Eliyel, nda Yismakiya, nda Mahat, nda Benaya ti goyey korošikey, Konaniya nda nga armaa Šimeyi ti ngi kul jineborey. Kokoyoo Ezekiyas nda Irkoy hugoo jineboraa Azariya yaamaroo ga takaa woo teendi.

¹⁴ Lewi boraa Kore kanj ti Yimna iz'aroo ti waynahunay hugoo mijoo lakkalkaa, nga no ma hayey dii kanj borey g'i noo nda ngi bonj Irkoy se, nda hayey kanj borey g'i kaa Abadantaa se, nda hayey kanj ga hanse ka henan, nga no m'i zamna.

¹⁵ Eden, nda Minyamin, nda Yešuwa, nda Šemaya, nda Amariya, nda Šekaniya ti boroyanjanj kanj goo sargari juwalkey koyrawey ra, i g'a faaba ka hayey zamna ngi armey game nda laadirtaray, boro beeri ka koy zanka, boro foo kul nda nga kondaa.

¹⁶ I na borey kul kanj hantumandi noo baa, maanaa arey kanj goo nda jiiri hinza ka žigi, nda borey kul kanj ga huru Abadantaa hugoo ra zaari kul ka goy ka sawa nda ngi goymijoo nda ngi kondaa,

¹⁷ nda sargari juwalkey kanj hantumandi ka sawa nda ngi baabaa hugoo, nda Lewi borey kanj goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi hantumandi ka sawa nda ngi goymijoo, nda ngi kondaa.

¹⁸ I hantumandi, ngi, nda ngi alaayaney, nda ngi wandey, nda ngi iz'arey, nda ngi ize woyey, maanaa margaroo kul, zama i nka ngi bonj danj jere ga Irkoy se hayey kanj yeetandi jere ga se.

¹⁹ Haya kanj ti Haruna iz'arey kanj ti sargari juwalkey, kanjanj ga goro ngi koyrawey hawsawey ra, koyraa foo kul ra aruyanjanj ciyandi nda ngi maaney i ma sargari juwalkey, nda Lewi borey kul kanj hantumandi noo ngi bagawey.

²⁰ Woo ti hayaa kanj Ezekiyas n'a tee Žuda kul ra. A ga goy nda taka borya, nda šerretaray, nda laadirtaray Abadantaa, nga Koyoo jine.

²¹ Goyoo kul kanj a n'a tee Abadantaa hugoo goyoo ra, nda ašariyaa se, nda yaamaroo se, nda ka nga Koyoo ceeci, a n'a tee nda nga binoo kul, goyey boori a ga.

32

Asiri kokoyoo Senakerib na Žuda gandaa wongu

(Kokoyey 2to 18.13; Ezayi 36.6)

¹ Ezekiyas teegoy laadirantey banda ga, Asiri kokoyoo Senakerib kaa, a huru Žuda gandaa ra, a na koyrawey kanj kuubandi nda cete kuubi k'i danj game, a ga baa nga ma huru nda gaabi.

² Waatoo kanj Ezekiyas ga dii kanj Senakerib kaa, de a soolu nga ma Žerizalem tangam,

³ a na nga gandaa bonkoyney nda wongaarey lakkaley ceeci hala nga ma hari hundogey kanj goo koyraa se taray lutu, i waafaku nda nga šennoo.

⁴ Boro alžama beeri marga, i na hari hundogey kul lutu, ba gooroo haroo kanj goo gandaa gamoo ra. I nee: «Macin se Asiri kokoyey ga kaa ka hari boobo gar ne?»

⁵ Ezekiyas duu gaabi, a na cetaa kul cin taaga kanj ra funyanj goo, a tonton soorohugu kukey ga k'i jer, a na cete tana cin koyraa cetaa dumaa ga, a na Milo dogoo* mo hanse Dawda koyraa ra. A na wongu jinay nda koray boobo hanse.

⁶ A na wongu-ize jineborey gorandi jamaa ga, a n'i marga nga jere koyraa minoo faroo ra. A šelanj i se ka biney danj ka nee:

⁷ «Wa albarka danj war bonj ra, war ma bine tee, war masi jijiri, Asiri kokoyoo nda jamaa kul kanj goo a bande masi war biney dunbu, zama gaaboo kanj goo ir bande bisa gaaboo kanj goo a bande.

⁸ Nga, adamize gaabi bara a bande, amma Abadantaa, ir Koyoo bara ir bande, a ga kaa k'ir faaba, a ga wongu ir se.» Woo ga, jamaa na Žuda kokoyoo Ezekiyas šenney dii.

*Senakerib na Žerizalem wanga k'a danj game
(Kokoyey 2to 18.17–37; Ezayi 36.2–22)*

⁹ Woo banda ga, Asiri kokoyoo Senakerib na nga borey sanba Žerizalem, ka gar a goo Lakiš koyraa tenje, nga nda nga wongu-ize jamaa kul. A n'i sanba Žuda kokoyoo Ezekiyas do nda Žuda borey kul do kanj goo Žerizalem i ma nee i se:

¹⁰ «Asiri kokoyoo Senakerib nee: «Macin ga war ga felle kanj se war ga goro Žerizalem kanj ga baa ka diyandi?»

¹¹ Ni bay Ezekiyas no ma war derandi hala heray nda jaw ma war wii, woo se a ga nee: «Abadantaa, ir Koyoo g'ir kaa Asiri kokoyoo kaboo ra.»

¹² Man'ti nga, Ezekiyas ka nongey kanj ra i ga Abadantaa gana nda nga sargari tonadogey derandi, man'ti nga ka nee Žuda nda Žerizalem se kanj i si hima ka sujudu kala sargari tonadoo folloku jine kanj ti woo kanj ga i ga hima ka dugu dullandi?»

¹³ War nka si hayaa bay kanj agay nda ay baabey n'a tee gandawey jamawey kul se? Gandawey wey koyey hin ka ngi gandawey kaa ay kaboo ra wala?»

¹⁴ Adiši, gandawey wey kul kanj ay baabey n'i halaci, ngi koyey ra, may no ka hin ka nga jamaa kaa ay kaboo ra, hala war mo war Koyoo ma hin ka war kaa ay kaboo ra?»

¹⁵ Sohō Ezekiyas masi war darga. A masi war danj takaa woo ra. War masi naanay a. Zama ganda sii no, laama sii no kanj koyoo hin ka nga jamaa kaa ay kaboo ra wala ay baabey kabey ra, soko war Koyoo ma war kaa ay kaboo ra.»»

¹⁶ Senakerib borey koy a ga ka šenni futu har Irkoy Abadantaa ga nda nga tamoo Ezekiyas ga.

*Senakerib na Abadantaa wow
(Kokoyey 2to 19.14–19; Ezayi 37.14–20)*

¹⁷ Senakerib na bataga hantum ka Abadantaa, Izirayel Koyoo wow ka nee: «Takaa kanj nda gandawey koyey mana ngi jamaa kaa ay kaboo ra, takaa din da Ezekiyas Koyoo si nga jamaa kaa ay kaboo ra.»

* 32:5 32.5 Milo dogoo maanaa ti i n'a too nda labu.

18 Senakerib dontokey na jinde jer ka kaati ka šelan Žuda borey šenni ra hala ngi ma duu ka Žerizalem jamaa hunburandi kanj goo cetaa ga hala ngi ma koyraa dii.

19 I ga šelan Žerizalem Koyoo ga sanda laboo jamawey jerey koyey ga kanjan adamize kaboo k'i tee.

*Irkoy na Žerizalem hallasi; Senakerib buuyanoo
(Kokoyey 2to 19.15, 35–37; Ezayi 37.15, 36–38)*

20 Kokoyoo Ezekiyas nda annabi Amots iz'aroo Ezayi na Irkoy njaaray misoo woo se, i kaati beenaa here.

21 Woo ga, Abadantaa na almalayka sanba kaloo ra kanj na Asiri kokoyoo wongaarey, nda boŋkoyney, nda wongu-ize jineborey kul wii. Kokoyoo willi nga gandaa ra nda haawi. A huru nga koyoo hugoo ra, no din ra nga ize gundey n'a wii nda takuba.

22 Takaa woo nda Abadantaa na Ezekiyas nda Žerizalem borey hallasi k'i kaa Asiri kokoyoo Senakerib kaboo ra, nda ngi iberey kul ra, k'i noo hunanzamay nongoo kul here.

23 Boro booboyan kate hayayan Abadantaa se Žerizalem, nda gomni beeriyan Žuda kokoyoo Ezekiyas se kanj za alwaatoo woo gandawey kul g'a beerandi.

*Ezekiyas laamaa benyanoo
(Kokoyey 2to 20.1–21; Ezayi 38.1–8; 39)*

24 Zamanoo woo ra, Ezekiyas wirci hala nongu kanj ra a ga baa ka buu. A na Abadantaa njaaray, a n'a zaabi, a n'a cebe tammaasa.

25 Amma Ezekiyas mana gomni hennaa bay kanj Irkoy n'a tee a se, a na binebeeray. Woo ga, Irkoy futuroo kanj nga, nda Žuda, nda Žerizalem ga.

26 Amma Ezekiyas, ba kanj se a na binebeeray, a na nga boŋ yeeti ganda, nga nda Žerizalem borey, woo ra Abadantaa futayyanoo mana kanj i ga Ezekiyas hunaroo ra.

27 Ezekiyas duu alman boobo nda darža. A na alman jisidooyan tee kanj ra a ga nzorfu kaaray, nda wura, nda tondi hay šendayan, nda jii hew kaanayan, nda korayan, nda jinay alkadarantey kul danj.

28 A na jinay fanjidooyan cin kanj ra a ga nga alkamaa hegaa, nda alaneb haroo, nda jiyoo danj. A na kaliyan tee nga adabba kur dumi kul se.

29 A na koyrayan cin, a duu adabba buuna nda ibeeri kuryan, zama Irkoy n'a noo arzaka boobo.

30 Nga, Ezekiyas da ka Gihonj hari hundogoo beene moŋoo daabu k'a fattandi nda ganda a ma koy Dawda koyraa dangay kaboo here. Goyey kul kanj Ezekiyas n'i tee, i kul boori.

31 Amma woo kul, kayfoo kanj tee nga gandaa ra, waatoo kanj Babilon boŋkoyney na dontokawayan sanba a do k'a hãa nda kayfoo, waatoo din ra Irkoy hun a bande k'a sii hala nga ma dii hayaa kul kanj goo binoo ra.

32 Ezekiyas teegoyey cindey nda nga laadirtaraa kanj a n'a tee, i hantumandi Amots iz'aroo, annabi Ezayi citaaboo ra kanj ra nga bangandiroo goo nda Žuda nda Izirayel kokoyey citaabey ra.

33 Ezekiyas koy nga hayragey gar alaaahara, i n'a sutura Dawda iz'arey saarawey se beene. Žuda kul nda Žerizalem borey na nga buuyanoo beerandi. Nga iz'aroo Manase tee kokoy dogoo ra.

33

*Waatoo kanj Manase ga Žuda laama
(Kokoyey 2to 21.1–18)*

¹ Jiiri woy cindi hinka (12) bara Manase se waatoo kanj a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woyguu cindi guu (55) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem.

² A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda almuhaley kanj jamawey kanj Abadantaa n'i gaaray Izirayel borey jine n'i tee ka bisa.

³ A yee ka tooru ganadogey kayandi kanj nga baabaa Ezekiyas n'i kayri, a na sargari tonadooyan tee Balyan se, a na Ašera bundu tooruyan tee, a ga sujudu beenaa hayey kul se k'i gana.

⁴ A na sargari tonadoo tanayan cin Abadantaa hugoo ra kanj ga Abadantaa nee kanj Žerizalem ga nga maapoo ga goro hala abada.*

⁵ A na sargari tonadooyan cin beenaa hayey kul se Abadantaa hugoo batuma hinkaa ra.

⁶ A na nga izey ton nuune ra k'i tee sargari Hinom iz'aroo gooroo ra, a ga kotte, nda gunandiyen, nda cerkawtaray tee. A na boroyan danj kanj ga bukawey cee k'i haa, i ga haya har kanj ga kaa ka tee. A koy jine ka goy futu tee Abadantaa jine kanj n'a futandi.

⁷ A na tooroo assuuraan danj Irkoy hugoo ra kanj ga Irkoy nee Dawda nda nga iz'aroo Sulaymaana se: «Hugoo woo nda Žerizalem ga kanj ay n'a suuba Izirayel alkabiilawey kul ra, ngi ga ay g'ay maapoo danj hala abada.

⁸ Ay si yee koyne ka Izirayel moorandi k'a kaa gandaa ra kanj ay n'a kayandi war hayragey se, haya kanj no de ti i ma dira yaamarey kul bande kanj ay n'i har i se, ka sawa nda ašariyaa, nda hantumey, nda hantumey kanj kayandi kanj ay n'i danj i se Musa bande.»†

⁹ Amma Manase na Žuda borey, nda Žerizalem borey derandi hala nongu kanj ra i na haya futu tee ka bisa gandawey kanj Abadantaa n'i halaci Izirayel jine.

¹⁰ Abadantaa šelanj Manase nda nga jamaa se, amma i mana hanjajer.

¹¹ Woo ga, Abadantaa na Asiri kokoyoo wongu-izey jineborey tanj i ga, i na guuruyan danj Manase ga, i n'a haw, nda alhan guuru šešeriyen kanj koy nda a Babilonj.

¹² Waatoo kanj binoo maray, a ceeci ka Abadantaa, nga Koyoo binoo yaynandi, a hanse ka nga bonj yeeti ganda Abadantaa, nga baabey Koyoo jine.

¹³ A na Abadantaa njaaray, a n'a zaabi, a na hanjajer nga njaarayroo se, a kate a Žerizalem nga kokoytaraa ra. Manase bay kanj Abadantaa ti Koy.

¹⁴ Woo banda ga, a na cete cin Dawda koyraa cetaa dumaa ga, Gihonj hari hundogoo waynahunay kaboo here, k'a dii za gooroo do hala koyraa minoo kanj se i ga nee Hamiisawey minoo do. Cetaa ga fargandoo kanj maapoo ti Ofel kuubi k'a bere, a hanse k'a jer hala beene. A na wongu-ize jineboro danj Žuda koyrawey kanj kuubandi nda cete kul ra.

¹⁵ A na koy waaney nda tooru assuuraan kaa Abadantaa hugoo ra, nda sargari tonadogey kul kanj a n'i cin Abadantaa hugoo tondi hondoo bonj nda Žerizalem ra. A n'i kul warra koyraa se taray.

* 33:4 33.4 Kokoyey 1na 8.29. † 33:8 33.7–8 Samiyel 2to 7.8–16; Kokoyey 1na 2.2–4; Taarikey 2to 6.4–6.

¹⁶ A na Abadantaa sargari tonadogoo cin taaga, a na alaafiya teendi sargari nda albarka danyan sargari kaa a boŋ, a nee Žuda borey se kaŋ i ma Abadantaa, Izirayel Koyoo gana.

¹⁷ Jamaa koy a ga ka sargari kaa tooru ganadogey ra, amma i s'i kaa kala Abadantaa, ngi Koyoo maŋnoo ga.

¹⁸ Manase teegoyey cindey, nga Irkoy ŋaarayroo, nda ŋenney kaŋ gundandikey n'i har a se Abadantaa, Izirayel Koyoo maŋnoo ga, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey ra.

¹⁹ Nga Irkoy ŋaarayroo, nda takaa kaŋ nda Irkoy na hanajer a se, nda zunuboo nda nga laadir janjaa, nda nongey kaŋ ra a na tooru ganadogey cin ka Ašera bundu toorey nda tooru assuurawey daŋ waatoo kaŋ a mana nga boŋ yeeti ganda, wey hantumandi Hozay citaaboo ra.

²⁰ Manase koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura nga do. Nga iz'aroo Amoŋ tee kokoy dogoo ra.

*Waatoo kaŋ Amoŋ ga Žuda laama
(Kokoyey 2to 21.19–26)*

²¹ Jiiri waranka cindi hinka (22) bara Amoŋ se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri hinka tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem.

²² Amoŋ na goy futu tee Abadantaa jine, sanda nga baabaa Manase takaa. A na sargari kaa tooru assuurawey kul se kaŋ nga baabaa Manase n'i tee k'i gana.

²³ A mana nga boŋ yeeti ganda Abadantaa jine, sanda takaa kaŋ nda nga baabaa Manase na nga boŋ yeeti ganda. Amma nga, Amoŋ hanse ka laybu tee.

²⁴ Han foo, nga borey hawandifutay a ga, i n'a wii nga hugoo ra.

²⁵ Amma gandaa borey na borey kul wii kaŋ hawandifutay kokoyoo Amoŋ ga. Gandaa borey na nga iz'aroo Žoziyas tee kokoy dogoo ra.

34

*Waatoo kaŋ Žoziyas ga Žuda laama
(Kokoyey 2to 22.1–2; 23.4–20)*

¹ Jiiri yaaha bara Žoziyas se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranza cindi foo (31) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem.

² A na haya tee kaŋ ga henan Abadantaa jine, a hanga nga baabaa Dawda fondaa. A mana šiiri kabe guma wala iwaawa here.

³ Nga laamaa jiiri yaahantoo ra, ka gar a ga zanka, a ŋintin ka Irkoy, nga baabaa Dawda Koyoo ceeci. Nga laamaa jiiri woy cindi hinkantoo (12to) ra, a na Žuda, nda Žerizalem henanandi ka tooru ganadogey, nda Ašera bundu toorey, nda tooru assuurawey, nda toorey kaŋ teendi nda guuru mennante kaa i ra.

⁴ Žoziyas jinoo ra, i na Balyaŋ sargari tonadogey kayri, Žoziyas na dugu dullandidogey kaŋ goo i se beene kayri, a na Ašera bundu toorey, nda tooru assuurawey, nda toorey kaŋ teendi nda guuru mennante kayri k'i tee hamni, a na ngi hamnoo say-say borey kaŋ ga sargari kaa i se saarawey ga.

⁵ A na sargari juwalkey birey ton ngi sargari tonadogey boŋ. Takaa woo nda a na Žuda nda Žerizalem henanandi.

⁶ A koy Manase, nda Efrayim, nda Simewon gandawey koyrawey ra ka koy hala Neftali gandaa koyrawey ra nda ngi gaa žeeney kul kaŋ g'i kuubi k'i bere.

⁷ A na sargari tonadogey kayri, a na Ašera bundu toorey nda tooru assuura wey tee hamni. A na dugu dullandidogey kul kayri kaŋ goo Izirayel gandaa ra. Woo banda ga, a willi Žerizalem.

*Sargari juwalkey jineboraa duu ašariyaa tiiraa
(Kokoyey 2to 22.3–10)*

⁸ Žoziyas laamaa jiiri woy cindi yaahantoo (18to) ra, a goo gandaa nda Abadantaa hugoo henanandiyanoo ga, a na Asaliya iz'aroo Šafaŋ, nda koyraa boŋkoynoo Maseya, nda Žowakaz iz'aroo Yowa kaŋ goo kaddaasey gande sanba i ma koy Abadantaa, nga Koyoo hugoo hanse.

⁹ I koy sargari juwalkey jineboraa Hilkiya do ka nzorfu kaaraa noo a se kaŋ katandi Abadantaa hugoo ra, kaŋ Lewi borey kaŋ ti hugoo jindoo lakkalkay n'a dii Manase borey, nda Efrayim borey, nda Izirayel cindoo kul ga, nda Žuda borey nda Benžameŋ borey ga. Woo banda ga, i willi kate Žerizalem.

¹⁰ I n'a talfi borey ga kaŋ ga hima ka Abadantaa hugoo goyey juwal. I n'a noo Abadantaa hugoo goykey se, wey kaŋ ga Abadantaa hugoo hanse.

¹¹ I na nzorfoo talfi kabe goyteerey nda cinakey se i ma tondi hoyante day nda hugu bundu, nda ka hugey cin kaŋ Žuda kokoyey n'i kayri.

¹² Borey wey ga ngi goyoo tee nda laadirtaray. Lewi borey kaŋ hun Merari hayroo ra Yahat nda Abdiyas ti ngi jineborey, Kehat borey ra Zakariya nda Mešulam no ma goyey lakkal. Lewi borey wey kul ti donkaw hennayan.

¹³ I ga huga nda jerekey, i ga borey kul hawgay kaŋ ga goy, goy dumi kul kaŋ ga tee. Lewi boro tanayan goo no, nda hantumkawyan, nda goy juwalkawyan, nda hugu mee lakkalkawyan.

¹⁴ Waatoo kaŋ i na nzorfu kaaray kaŋ katandi Abadantaa hugoo ra fattandi, sargari juwalkaa Hilkiya dii Abadantaa ašariyaa tiiraa kaŋ a n'a sanba Musa bande.

¹⁵ Woo ga, Hilkiya na šennoo zaa ka nee hantumkaa Šafaŋ se: «Ay duu ašariyaa tiiraa Abadantaa hugoo ra.» Hilkiya na citaaboo noo Šafaŋ se.

¹⁶ Šafaŋ kate citaaboo kokoyoo se, a filla a se mo ka nee: «Ni borey goo ma hayaa kul tee kaŋ talfandi i ga.»

¹⁷ I na nzorfoo kaŋ goo Abadantaa hugoo ra noo goyoo jineborey nda borey se kaŋ ga goyoo tee.

¹⁸ Hantumkaa Šafaŋ nee kokoyoo se koyne: «Sargari juwalkaa Hilkiya n'ay noo citaabu.» Šafaŋ na jinde jer ka citaaboo caw kokoyoo jine.

*Žoziyas na boroyan sanba woy annaboo Hulda do
(Kokoyey 2to 22.11–20)*

¹⁹ Waatoo kaŋ kokoyoo maa ašariyaa citaaboo šenney, a na nga bankaarawey kottu.

²⁰ Kokoyoo na yaamaroo woo noo Hilkiya, nda Šafaŋ iz'aroo Ahikam, nda Mika iz'aroo Abdon, nda hantumkaa Šafaŋ, nda kokoyoo goykaa Asaya se ka nee:

²¹ «Wa koy Abadantaa ibaayoo ceci agay, nda borey kaŋ cindi Izirayel nda Žuda gandaa kul se, citaaboo woo šenney kaŋ duwandi ga, zama

Abadantaa futayyanoo ga beeri. A hanse ka futu ir here, zama ir hayragey mana lakkal dan nga šenney se. I mana dira nda takaa kan nda a hantumandi citaaboo ra.»

²² Hilkiya nda borey kan kokoyoo n'i sanba koy woy annaboo Hulda, šalum wandoo do. Šalum ti Tokahat iz'aroo, Tokahat ti Hasra iz'aroo. Šalum ti bankaarawey lakkalkaa. Hulda si goro kala Žerizalem, fargandi taagaa ra. I šelan a se hayaa kan huru ngi game ga.

²³ A nee i se: «Hayaa ne kan Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee kan war ma nee boraa kan na war sanba ay do se kan

²⁴ hayaa ne kan Abadantaa n'a har, a nee kan nga ga kate bone nongoo woo nda nga gorokey ga, ka sawa nda dangayaney kul kan hantumandi citaaboo ra kan cawandi Žuda kokoyoo jine.

²⁵ Zama i na nga fur, de i na dugu dullandi koy tanayan se, nda teegoyey kul kan i n'i tee n'a futandi, nga futuroo tonton nongoo woo ga, a si ben.»

²⁶ Amma war ma koy nee Žuda kokoyoo se kan na war sanba war ma koy Abadantaa ibaayoo ceeci: «Hayaa ne kan Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: <Zama de ni maa šenney kan goo citaaboo woo ra,

²⁷ ni binoo maray, n'na ni boŋ yeeti ganda Irkoy jine ka maa nga šenney kan ay n'a har nongoo woo ga nda nga gorokey ga, zama de n'na ni boŋ yeeti ganda, de n'na ni bankaarawey kottu, de mo ni hēe ay jine, agay mo, ay maa, woo ti haya kan Abadantaa n'a har.

²⁸ Ay ga nan ma koy ni hayragey gar alaahara, n'ga kani nda alaafiya ni saaraa ra, ni money si dii bonaa kan ay ga kate a nongoo woo nda nga gorokey ga.» I na zaaboo woo ka koy kokoyoo do.

*Žoziyas yee koyne ka amaana dan nga nda Abadantaa game
(Kokoyey 2to 22.20—23.3)*

²⁹ Kokoyoo na Žuda gandaa boro beerey nda Žerizalem boro beerey cee k'i marga.

³⁰ Woo banda ga, a koy Abadantaa hugoo do, nga, nda Žuda borey kul, nda Žerizalem gorokey kul, nda sargari juwalkey, nda Lewi borey, nda jamaa kul, ikaccey ka koy ibeerey. A na amaanaa citaaboo kan duwandi Abadantaa hugoo ra šenney kul caw i se.

³¹ Kokoyoo tun ka kay nga boŋ ga, a na amaanaa taagandi nga nda Abadantaa game ka kayandi ka hanga Abadantaa ka nga yaamarey, nda nga ašariyawey, nda nga hantumey ka dira nda nga binoo kul, nda nga hundoo kul, ka amaanaa šenney dii kan hantumandi citaaboo woo ra.

³² Woo banda ga, kokoyoo na allaahidu follokaa zaa Žerizalem borey, nda Benžameny gandaa borey se. Žerizalem borey goy ka sawa nda Irkoy, ngi baabey Koyoo amaanaa.

³³ Hayey kan ti almuhal kan hun gandawey kul ra kan ti Izirayel borey wane, Žoziyas n'i kul fattandi gandaa ra. Borey kul kan goo Izirayel a n'i gaabi i ma Abadantaa, ngi Koyoo gana. Nga hunaroo kul ra, i mana mooru Abadantaa, ngi baabey Koyoo.

35

*Žoziyas na Borcintaraa jingaroo tee
(Kokoyey 2to 23.21-23)*

¹ Žoziyas na Borcintaraa jingaroo tee Žerizalem Abadantaa maapoo ga, i na Borcintaraa feejoo wii handu jinaa jirbi woy cindi taacantoo (14to) ra.

² A na sargari juwalkey gorandi ngi goyoo ra, a na biney danj i ma Abadantaa hugoo goyoo tee.

³ A šelaŋ Lewi borey se kaŋ ga Izirayel kul cawandi kanyaŋ yeetandi jere ga Abadantaa se, a nee: «Wa sunduku henanantaa jisi hugoo ra kaŋ Izirayel kokoyoo, Dawda iz'aroo Sulaymaana n'a cin. War si yee k'a zaa war jesej ga. Sohō, wa goy Abadantaa, war Koyoo nda nga jamaa Izirayel se.

⁴ Wa hugey zamna i ma tee konday konday, ka sawa nda yaamar hantumantey kaŋ Izirayel kokoyoo Dawda nda nga iz'aroo Sulaymaana n'i har.

⁵ War ma cindi nongu henanantaa ra, ka sawa nda war armye hugey, jamaa borey kanandi takaa nda Lewi borey hugey zamnarey.

⁶ War ma Borcintaraa jingaroo feejoo koosu, war ma war boŋ danj jere ga Irkoy se, war m'a hina war armye se ka sawa nda šennoo kaŋ nda Abadantaa na Musa k'i yaamar.»

⁷ Žoziyas na jamaa borey noo adabba buuna, maanaa feeji-ize nda hancin-ize Borcintaraa jingaroo se, borey kul kaŋ goo no diŋ, ngi hinnaa man'ti kala boro zenber waranza (30.000) nda adabba beeri kobsi zenber hinza (3.000), a mana hun kala kokoyoo almanoo ra.

⁸ Jamaa boŋkoyney na adabbayaŋ noo nda ngi boŋ jamaa se, nda sargari juwalkey, nda Lewi borey se. Irkoy hugoo jineborey Hilkiya, nda Zakariya, nda Yehiyel na adabba buuna boŋ zenber hinka nda zangu iddu (2.600) noo sargari juwalkey se Borcintaraa jingaroo sargarey se, nda adabba beeri kobsi zangu hinza (300).

⁹ Konaniya, nda Šemaya, nda Netaniyel, nda ngi armye Hašabiya, nda Yeyiyel, nda Yozabad kanyaŋ ti Lewi borey boŋkoyney na adabba buuna boŋ zenber guu (5.000) nda adabba beeri kobsi zangu guu (500) noo Lewi borey se Borcintaraa jingaroo sargarey se.

¹⁰ Goyoo sooluroo teendi, sargari juwalkey ga kay ngi dogey ra, Lewi borey goo ngi kondawey ra ka sawa nda kokoyoo yaamaroo.

¹¹ I na Borcintaraa jingaroo feejoo koosu. Kuroo nondi sargari juwalkey se, i n'a say-say, Lewi borey na almaney fooru.

¹² I na sargari kukurantey jisi jere ga k'i noo jamaa hugey borey se, hala i m'i too Abadantaa do, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Musa citaaboo ra*, takaa follokaa no i n'a tee adabba beerey se.

¹³ I na Borcintaraa jingaroo feejoo ton nuune ra ka sawa nda hantumoo kaŋ kayandi, i na haya henanantey hina kusuyaŋ ra, nda barmayaŋ ra, nda polyaŋ ra, i cahā k'a zamna jamaa borey se.

¹⁴ Woo banda ga, Lewi borey na ngi nda sargari juwalkey wanoo soolu, zama sargari juwalkey kanyaŋ ti Haruna iz'arey mma bara goyoo ra hala cijinoo ra, i ga sargari kukurantey nda maaney kaa sargari. Woo ka kate Lewi borey na ngi nda sargari juwalkey kanyaŋ ti Haruna iz'arey wanoo soolu.

¹⁵ Donkey kanyaŋ ti Asaf iz'arey goo ngi goyoo ra, ka sawa nda Dawda, nda Asaf, nda Hemaŋ, nda Yedutun kaŋ ti kokoyoo gunandikaa yaamaroo. Hugu mee lakkalkey goo hugu mee foo kul ga. I mana ngi goyoo naŋ, zama ngi armye, Lewi borey na ngi wanoo soolu.

* 35:12 35.12 Sargarey 1.3; Kabuyaŋey 28.19.

¹⁶ Takaa woo nda hanoo din i na Abadantaa goyoo kul tee ka Borcintaraa jingaroo tee, ka sargari kukurantey kaa Abadantaa sargari tonadogoo boŋ, ka sawa nda kokoyoo Žoziyas yaamaroo.

¹⁷ Izirayel borey kaŋ goo no din na Borcintaraa jingaroo tee waatoo woo ra, i na Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo tee jirbi iyye.

¹⁸ Borcintaraa jingaroo woo cine jingar mana bay ka tee Izirayel ra za annabi Samiyel waatey ga. Izirayel kokoy kul mana bay ka Borcintaraa jingaroo woo dumoo tee kaŋ Žoziyas, nda sargari juwalkey, nda Lewi borey, nda Žuda kul, nda Izirayel borey kaŋ goo no din, nda Žerizalem borey n'a tee.

¹⁹ Žoziyas laamaa jiiri woy cindi yaahantoo (18to) ra, i na Borcintaraa jingaroo woo jingar Abadantaa maapoo ga.

*Žoziyas laamaa benantaa
(Kokoyey 2to 23.28-30)*

²⁰ Woo kul banda ga, waatoo kaŋ Žoziyas na Abadantaa hugoo hanse ka ben, Misira kokoyoo Neko koy Karkemiš wongu Efrat isaa ga. Žoziyas fatta k'a kubay.

²¹ Neko na boroyaŋ sanba a do i ma nee a se: «Macin no n'ga bag'a ay ga, Žuda kokoyoo? Man'ti ni no ay ga ni tangam hō. Hugu tana bande ay goo ma wongu. Irkoy n'ay bayrandi kaŋ ya cahā. Masi kay Irkoy se kaŋ goo ay bande, a masi koy ni halaci.»

²² Amma Žoziyas mana fay nda a, a na nga boŋ bere k'a tangam, a mana Neko šenney daŋ assal kaŋ hun Irkoy mijoo ra. A kaa k'a tangam Megido gooroo ra.

²³ Birawkarkawyaŋ na biraw ka kokoyoo Žoziyas kar, kokoyoo nee nga borey se: «W'ay ka koy, zama ay hanse ka maray.»

²⁴ Nga borey n'a kaa nga bari torkaa ra k'a daŋ nga torka hinkantoo ra k'a ka koy Žerizalem. A buu, i n'a sutura nga baabey saarawey ra. Žuda kul nda Žerizalem kul na Žoziyas buuroo beraa gorandi.

²⁵ Žeremi na buuyan hēeni dooni dunbu Žoziyas se, donkaw arey nda donkaw woyey kul šelaŋ Žoziyas ga ngi buuyan hēeni dooney ra hala hō. I n'a tee alaada Izirayel ra. Dooney wey hantumandi binehēeni dooni citaaboo ra.

²⁶ Žoziyas teegoyey cindey, nda nga laadirtaraa kaŋ a n'a tee, ka sawa nda woo kaŋ hantumandi Abadantaa ašariyaa ra,

²⁷ ngi šintinoo nda benantaa hantumandi Izirayel nda Žuda kokoyey citaaboo ra.

36

*Waatoo kaŋ Žowakaz ga Žuda laama
(Kokoyey 2to 23.30-35)*

¹ Gandaa jamaa na Žoziyas iz'aroo Žowakaz zaa, i n'a tee kokoy baaboo dogoo ra Žerizalem.

² Jiiri waranka cindi hinza (23) bara Žowakaz se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na handu hinza tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem.

³ Misira kokoyoo n'a kaa fuulaa ra Žerizalem, a na alkaasi dan gandaa ga kan ti nzorfu kaaray ton hinza nda wura kilo waranza cindi guu (35).

⁴ Misira kokoyoo na Yowašaz armaa Eliyakim tee Žuda nda Žerizalem se kokoy. A na maapoo barmay k'a tee Yoyakim. Neko na nga armaa Žowakaz zaa nga bande ka koy nda a Misira.

*Waatoo kan Yoyakim ga Žuda laama
(Kokoyey 2to 23.36—24.7)*

⁵ Jiiri waranka cindi guu (25) bara Yoyakim se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi foo (11) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. A na goy futu tee Abadantaa, nga Koyoo jine.

⁶ Babilon kokoyoo kan ti Nebukanezar koy a tangam. A n'a haw nda alhan šešeriyen ka kate nda a Babilon.

⁷ Nebukanezar zaa mo Abadantaa hugoo jinawey ra ka koy nda ey Babilon, a n'i dan nga kokoy hugoo ra no din.

⁸ Yoyakim teegoyey cindey, hayey kan ti almuhal kan a n'i tee, nda hayey kan duu a, i hantumandi Izirayel nda Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra. Nga iz'aroo Yoyakin tee kokoy dogoo ra.

*Waatoo kan Yoyakin ga Žuda laama
(Kokoyey 2to 24.8–17)*

⁹ Jiiri yaaha* bara Yoyakin se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na handu hinza nda jirbi woy (10) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. A na goy futu tee Abadantaa jine.

¹⁰ Jiiri taagaa ra, kokoyoo Nebukanezar na boroyen sanba i ma kate a Babilon nga nda Abadantaa hugoo jinay alkadaranteyen. A na Yoyakim armaa, Sedesiyas tee Žuda nda Žerizalem se kokoy.

*Waatoo kan Sedesiyas ga Žuda laama
(Kokoyey 2to 24.18—25.7; Žeremi 39.1–7; 52.1–11)*

¹¹ Jiiri waranka cindi foo (21) bara Sedesiyas se waatoo kan a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi foo (11) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem.

¹² A na goy futu tee Abadantaa, nga Koyoo jine. A mana nga bon yeeti ganda annabi Žeremi se kan ga šelan Abadantaa maapoo ga.

¹³ A ture ba kokoyoo Nebukanezar ga kan n'a žeendi Irkoy maapoo ga. A na bonšenday, a na nga binoo šendandi, a mana yadda ka willi Abadantaa, Izirayel Koyoo ga.

¹⁴ Sargari juwalkey jineborey kul nda jamaa na goy futu boobo tee, ka hayey kan ti almuhal tee kan gandawey g'i tee. I na Abadantaa hugoo žiibandi, woo kan a n'a yeeti jere ga Žerizalem.

¹⁵ Abadantaa, ngi baabey Koyoo na diyawyen sanba i ga cee booboyen, zama a tamalla nga jamaa nda nga gorodogoo se.

¹⁶ Amma i na Irkoy diyawey poojo, i si Irkoy šenney dan assal, i ga nga annabey fude, hala nongu kan ra Abadantaa futayyanoo kan nga jamaa ga, faabayan sii i se koyne.

* 36:9 36.9 yaaha, hantum fooyen ra nda Kokoyey 2to 24.8ra i mma nee woy cindi yaaha (18).

Babilon borey na Žerizalem say, i na nga borey ka koy
(Kokoyey 2to 25.8-21; Žeremi 39.8-10; 52.12-27)

¹⁷ Woo ga, Abadantaa na Babilon borey kokoyoo tanj i ra. A na ngi soogey wii nda takuba ngi nongu henanantaa hugoo ra. A mana zankaaru nanj, a mana zankawoy nanj, a mana aru žeena nanj, a mana hinbiri kaaray nanj. A n'i kul kanjandi kaboo ra.

¹⁸ A na Irkoy hugoo jinawey kul ka koy Babilon, ikaccu nda ibeeri, nda Abadantaa hugoo almaney, nda kokoyoo almanoo, nda nga gandaa bonkoyney almanoo.

¹⁹ I na Irkoy hugoo ton k'a tee boosu, i na Žerizalem cetaa kayri, i na nuune danj nga kokoy hugey kul ra, i na jinay alkadarantey kul hasara.

²⁰ Borey kanj takuba man'i wii, a n'i dii ka koy nda ey Babilon. I cindi nga nda nga iz'arey hinoo cire hala ka koy Pers borey laamaa waatoo ga.

²¹ Takaa woo teendi hala Abadantaa šennoo kanj a n'a har nda Žeremi mijoo ma tabati. A nka nee: «Gandaa ga furandi jiiri woyye (70) hala nga hunanzamzaarey ma bisa, hala hunanzamzaarey kanj i man'i kayandi ma banandi.»[†]

Sirus danj kanj Abadantaa hugoo ma cinandi taaga
(Ezra 1.1-3)

²² Pers gandaa kokoyoo Sirus laamaa jiiri jinaa ra, hala Abadantaa šennoo kanj a n'a har nda Žeremi mijoo ma tabati[‡], Abadantaa na lakkal foo danj Pers kokoyoo Sirus binoo ra. Woo se Sirus na šenni har k'a hantum nga laamaa kul se, a nee:

²³ «Agay Sirus, Pers kokoyoo no ka nee: «Abadantaa, beenaa Koyoo n'ay noo laboo kokoy laamawey kul, a danj kanj ya hugu cin taaga nga se Žerizalem, Žuda gandaa ra. War ra, mayyanj ti borey kanj goo nga jamaa ra? Yala nga Koyoo ma bara a bande, boraa ma tun ka koy.»»

[†] 36:21 36.21 Sargarey 26.34, 43; Žeremi 25.11; 29.10. [‡] 36:22 36.22 Sorro 21; Žeremi 29.10.

Ezra citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Ezra citaaboo nda citaaboo kanj goo dumaa ga kanj ti Nehemi, cee jina, i kul man'ti kala citaabu folloku kanjyanj sohō i zamnandi ihinka. Ezra citaaboo, Ezra hunday ti nga hantumkaa. A si šelanj kala waatoo ga kanj ra Pers gandaa kokoyey hinoo goo Alyahuudey gandawey ga.

Babilonj borey na Žerizalem kayri k'a say, i na Žuda gandaa kayandi. I na jamaa jere foo dii ka koy nda ey k'i danj tamtaray. Woo ga, Žuda borey na jiiri boobo tee tamtaray ra Babilonj gandaa ra. Jiuroo kanj ra Pers kokoyoo Sirus na Babilonj dii, jiiri foo jiuroo din banda ga, a na jamaa kanj goo tamtaray nanj i ma willi ngi gandaa ra.

Ezra citaaboo woo ga hin ka zamnandi kanje hinka:

Nongu jinaa ga borey willi kateyanoo har ir se nda Abadantaa hugoo cinayanoo (zamna 1na—6to).

Nongu hinkantoo ga takaa har ir se kanj nda Ezra kaa Žerizalem (zamna 7to—10to).

Citaaboo woo muraadoo ti k'ir cawandi kanj haya kul kanj Irkoy n'a har, a g'a tee. Irkoy na allaahidu zaa kanj nga ga yaafa nga jamaa se, k'i willandi ngi gandaa ra, a na allaahidoo woo too. Abadantaa hugoo nafaa ga beeri, zama nga ra nga jamaa ga marga k'a saabu k'a njaray. Haya kul kanj Abadantaa na nga allaahidoo zaa, a g'a too.

Sirus danj kanj Abadantaa hugoo ma cinandi taaga

(Taarikey 2to 36.22–23)

¹ Pers gandaa kokoyoo Sirus laamaa jiiri jinaa ra, hala Abadantaa šennoo kanj a n'a har nda Žeremi mijoo ma tabati, Abadantaa na lakkal foo danj Pers kokoyoo Sirus binoo ra. Woo se Sirus na šenni har k'a hantum nga laamaa kul se, a nee:

² «Agay Sirus, Pers kokoyoo no ka nee: <Abadantaa, beenaa Koyoo n'ay noo laboo kokoy laamawey kul, a danj kanj ya hugu cin taaga nga se Žerizalem, Žuda gandaa ra.

³ War ra, mayyanj ti borey kanj goo nga jamaa ra? Yala nga Koyoo ma bara a bande. Bora ma žigi ka koy Žerizalem, Žuda ra ka Abadantaa, Izirayel Koyoo hugoo cin, Koyoo no kanj goo Žerizalem.

⁴ Borey kul kanj cindi, nongu kul kanj ra i goo ma goro yawtaray ra, nongoo din borey m'i noo nzorfu kaaray, nda wura, nda jinayyanj nda adabbayanj, nda gomniyanj kanj i g'i noo nda ngi boŋ Irkoy hugoo se kanj goo Žerizalem.»

⁵ Kanj woo teendi, Žuda hugu boŋey, nda Benžamenj hugu boŋey, nda sargari juwalkey nda Lewi borey, nda borey kul kanj Irkoy na lakkal danj biney ra tun ka žigi ka koy Abadantaa hugoo cin taaga kanj goo Žerizalem.

⁶ Ngi taalammey kate i se faabari, nzorfu kaaray jinayyanj, nda wura jinayyanj, nda alman, nda adabba nda gomni beeriyanj kanj sii hayey ra kanj i g'i noo nda ngi boŋ.

⁷ Kokoyoo Sirus na Abadantaa hugoo jinawey fattandi kanj Nebukanezar n'i zaa Žerizalem k'i jisi nga koyey hugoo ra.

⁸ Pers gandaa kokoyoo Sirus na nga alman talfikaa Mitredat sanba a ma koy jinawey fattandi k'i kabu k'i noo Žuda boŋkoynoo Šešbasar se.

⁹ Jinawey hinnaa ne: wura taasa waranza (30), nda nzorfu kaaray taasa zenber foo (1.000), huryaw waranka cindi yagga (29),

¹⁰ nda wura tuu waranza (30), nda nzorfu kaaray tuu tana zangu taaci nda iwoy (410), nda jinay tana zenber foo (1.000).

¹¹ Wura nda nzorfu kaaray jinawey kul hinnaa ti zenber guu nda zangu taaci (5.400)*. Šešbasar koy nda jinawey kul waatoo kaŋ borey kaŋ diyandi ka koy goo ma hun Babiloŋ ka willi ka koy Žerizalem.

2

Žuda borey kaŋ willi kate ngi gandaa ra (Nehemi 7)

¹ Gandaa zamnaroo kaŋ ti Žuda, nga borey kaŋ Babiloŋ kokoyoo Nebukanezar n'i dii ka koy nda ey Babiloŋ, borey din hun tamtaray, wey kaŋ willi kate i ra Žerizalem, nda wey kaŋ koy Žuda gandaa ra ti wey. Boro foo kul goro nga koyraa ra.

² I willi kate Zorobabel bande, nda Yešuwa, nda Nehemiya, nda Seraya, nda Relaya, nda Mardoše, nda Bilšan, nda Mispar, nda Bigway, nda Rehum, nda Baana. Izirayel jamaa arey hinnaa ne ti woo:

³ Paroš hayroo hinnaa ti: boro zenber hinka nda zangu nda woyye cindi hinka (2.172).

⁴ Šefatiya hayroo hinnaa ti: boro zangu hinza nda woyye cindi hinka (372).

⁵ Ara hayroo hinnaa ti: boro zangu iyee nda woyye cindi guu (775).

⁶ Pahat-Mowab borey kaŋ hun Yešuwa nda Žowab hayroo ra hinnaa ti: boro zenber hinka nda zangu yaaha nda iwoy cindi hinka (2.812).

⁷ Elam hayroo hinnaa ti: boro zenber foo nda zangu hinka nda woyguu cindi taaci (1.254).

⁸ Zattu hayroo hinnaa ti: boro zangu yagga nda woytaaci cindi guu (945).

⁹ Zakkay hayroo hinnaa ti: boro zangu iyee nda woydu (760).

¹⁰ Bani hayroo hinnaa ti: boro zangu iddu nda woytaaci cindi hinka (642).

¹¹ Bebay hayroo hinnaa ti: boro zangu iddu nda waranka cindi hinza (623).

¹² Azgad hayroo hinnaa ti: boro zenber foo nda zangu hinka nda waranka cindi hinka (1.222)

¹³ Adonikam hayroo hinnaa ti: boro zangu iddu nda woydu cindi iddu (666).

¹⁴ Bigway hayroo hinnaa ti: boro zenber hinka nda woyguu cindi iddu (2.056).

¹⁵ Adin hayroo hinnaa ti: boro zangu taaci nda woyguu cindi taaci (454).

¹⁶ Ater hayroo kaŋ hun Yezekiyas ga hinnaa ti: boro woyyagga cindi yaaha (98).

¹⁷ Besay hayroo hinnaa ti: boro zangu hinza nda waranka cindi hinza (323).

¹⁸ Yora hayroo hinnaa ti: boro zangu nda iwoy cindi hinka (112).

* **1:11 1.11** Hinnaawey kaŋ harandi sorro 9to nda 10to ra, cere ra ngi hinnaa si too woo. A ga hin ka tee hayey nka mana fillandi ka ben.

¹⁹ Hašum hayroo hinnaa ti: boro zangu hinka nda waranka cindi hinza (223).

²⁰ Gibbar hayroo hinnaa ti: boro woyyagga cindi guu (95).

²¹ Betelehem koyraa borey hinnaa ti: boro zangu nda waranka cindi hinza (123).

²² Netofa koyraa borey hinnaa ti: boro woyguu cindi iddu (56).

²³ Anatot koyraa borey hinnaa ti: boro zangu nda waranka cindi yaaha (128).

²⁴ Azmawet koyraa borey hinnaa ti: boro woytaaci cindi hinka (42).

²⁵ Kiryat-Arim, nda Kefira, nda Berot koyrawey borey hinnaa ti: boro zangu iyye nda woytaaci cindi hinza (743).

²⁶ Rama nda Geba koyrawey borey hinnaa ti: boro zangu iddu nda waranka cindi foo (621).

²⁷ Mikmas koyraa borey hinnaa ti: boro zangu nda waranka cindi hinka (122).

²⁸ Betel nda Ayi koyrawey borey hinnaa ti: boro zangu hinka nda waranka cindi hinza (223).

²⁹ Nebo koyraa borey hinnaa ti: boro woyguu cindi hinka (52).

³⁰ Magbiš koyraa borey hinnaa ti: boro zangu nda woyguu cindi iddu (156).

³¹ Elam faa hayroo hinnaa ti: boro zenber foo nda zangu hinka nda woyguu cindi taaci (1.254).

³² Harim hayroo hinnaa ti: boro zangu hinza nda waranka (320).

³³ Lod, nda Hadid, nda Ono koyrawey borey hinnaa ti: boro zangu iyye nda waranka cindi guu (725).

³⁴ Žeriko koyraa borey hinnaa ti: boro zangu hinza nda woytaaci cindi guu (345).

³⁵ Sena koyraa borey hinnaa ti: boro zenber hinza nda zangu iddu nda waranza (3.630).

³⁶ Sargari juwalkey ra, wey kaŋ ti Yedaya hayroo kaŋ hun Yešuwa ga hinnaa ti: boro zangu yagga nda woyye cindi hinza (973).

³⁷ Imer hayroo hinnaa ti: boro zenber foo nda woyguu cindi hinka (1.052).

³⁸ Pašehur hayroo hinnaa ti: boro zenber foo nda zangu hinka nda woytaaci cindi iyye (1.247).

³⁹ Harim hayroo hinnaa ti: boro zenber foo nda iwoy cindi iyye (1.017).

⁴⁰ Lewi borey ra, wey kaŋ ti Yešuwa nda Kadmiyel hayrey kaŋ hun Hodawiya hugoo borey ga hinnaa ti: boro woyye cindi taaci (74).

⁴¹ Donkey ra, Asaf hayroo hinnaa ti: boro zangu nda waranka cindi yaaha (128).

⁴² Hugu mee lakkalkey ra, Šalum hayroo, nda Ater hayroo, nda Talmon hayroo, nda Akub hayroo, nda Hatita hayroo, nda Šobay hayroo, ŋgi hayrey kul cere ra hinnaa ti: boro zangu nda waranza cindi yagga (139).

⁴³ Irkoy hugoo goykey ti: Siha hayroo, nda Hasufa hayroo, nda Tabawot hayroo,

⁴⁴ nda Keros hayroo, nda Siyaha hayroo, nda Padonj hayroo,

⁴⁵ nda Lebana hayroo, nda Hagaba hayroo, nda Akub hayroo,

⁴⁶ nda Hagab hayroo, nda Šamlay hayroo, nda Hanan hayroo,

⁴⁷ nda Gidel hayroo, nda Gahar hayroo, nda Reya hayroo,

⁴⁸ nda Resin hayroo, nda Nekoda hayroo, nda Gazam hayroo,

⁴⁹ nda Uza hayroo, nda Paseya hayroo, nda Besay hayroo,

- 50 nda Asna hayroo, nda Mewunim hayroo, nda Nefušim hayroo,
 51 nda Bakbuk hayroo, nda Hakufa hayroo, nda Harhur hayroo,
 52 nda Baslut hayroo, nda Mehida hayroo, nda Harša hayroo,
 53 nda Barkos hayroo, nda Sisera hayroo, nda Tama hayroo,
 54 nda Nesiya hayroo, nda Hatifa hayroo.
 55 Sulaymaana goykey hayrey ti: Sotay hayroo, nda Soferet hayroo, nda Peruda hayroo,
 56 nda Yaala hayroo, nda Darkoŋ hayroo, nda Gidel hayroo,
 57 nda Šefatiya hayroo, nda Hatil hayroo, nda Pokeret-Sebayim hayroo, nda Ami hayroo.
 58 Irkoy hugoo goykey nda Sulaymaana goykey hayroo kul cere ra man'ti kala boro zangu hinza nda woyyagga cindi hinka (392).
 59 Borey ne kaŋ kaa ka hun Tel-Mela, nda Tel-Harša, nda Kerub-Adan, nda Imer, i mana hin ka ngi hugey borey har, i mana hin ka ngi assiloo har ka cebe kaŋ Izirayel boroyaŋ ti ngi.
 60 I man'ti kala Delaya hayroo, nda Tobiya hayroo, nda Nekoda hayroo, i kul cere ra man'ti kala boro zangu iddu nda woysuu cindi hinka (652).
 61 Sargari juwalkey hayroo mo ra, boroyaŋ mana hin ka ngi assiloo har, borey ti: Hobaya hayroo, nda Hakos hayroo, nda Barzilay hayroo. Barzilay ka hiiŋi Galad boraa Barzilay ize woey ra, woo se ngi maapoo huru a ga.
 62 I na ngi taarikey ceeci kaŋ ga borey har kaŋ ga i hun, amma i mana duu ey. I n'i dii boroyaŋ kaŋ ga žiibi, i si yee koyne ka hin ka sargari juwalyan goyoo tee.
 63 Goforneroo nee i se kaŋ i masi hayey ŋaa kaŋ ga hanse ka henan hala sargari juwalkaw ma kaa kaŋ ga alkurraa goy jinawey kaŋ ti Urim nda Tumim ka gunandi ka dii.
 64 Jamaa kul cere ra man'ti kala boro zenber woysaaci cindi hinka nda zangu hinza nda woysu (42.360)
 65 kaŋ ra ngi baŋney nda ngi koŋney sii, kaŋyaŋ ti boro zenber iyye nda zangu hinza nda waranza cindi iyye (7.337). Donkaw aru boro nda woy boro zangu hinka (200) goo i ra.
 66 I goo nda bari zangu iyye nda waranza cindi iddu (736), nda lanbaana zangu hinka nda woysaaci cindi guu (245),
 67 nda yoo zangu taaci nda waranza cindi guu (435), nda farka zenber iddu nda zangu iyye nda waranka (6.720).
 68 Hugu boŋ fooyaŋ, waatoo kaŋ i too Abadantaa hugoo do Žerizalem, i na gomniyaŋ kaa nda ngi boŋ Irkoy hugoo se, hala a ma cinandi nga nongu jinaa kaŋ ra a cindi ra.
 69 I na ngi hinagoo noo hala hugoo ma cinandi, wura tamma boŋ zenber woysu cindi foo (61.000), nda nzorfu kaaray kilo zenber hinka nda zangu guu (2.500), nda sargari juwalkaw bankaaray zangu (100).
 70 Sargari juwalkey, nda Lewi borey, nda jamaa jere foo, nda donkey, nda hugu mee lakkalkey, nda Irkoy hugoo goykey koy goro ngi koyrawey ra. Takaa woo nda Izirayel kul goro ngi koyrawey ra.

3

I na sargari tonadogoo cin taaga

1 Waatoo kaŋ handu iyyantoo ga too, woo gar Izirayel borey goo ngi koyrawey ra. Jamaa koy marga Žerizalem sanda boro folloku.

² Yosadak iz'aroo Yešūwa, nda nga armey kaŋ ti sargari juwalkey, nda Šaltiyel iz'aroo Zorobabel, nda nga armey tun ka Izirayel Koyoo sargari tonadogoo cin taaga ka sargari kukuranteyan kaa a bonj, ka sawa nda woo kaŋ hantumandi Musa, Irkoy bora ašariyaa ra.*

³ Takaa kul kaŋ nda gandawey jamawey g'i hunburandi, i na sargari tonadogoo cin nga dogoo ra, i na sargari kukuranteyan kaa Abadantaa maapoo ga, subbaahoo nda alaasaroo sargari kukurantey.

⁴ I na Tendewey jingaroo tee sanda takaa kaŋ nda a hantumandi, zaari ka kaa zaari i ga sargari kukuranteyan kaa ka sawa nda zaari kul hinnaa kaŋ kayandi.†

⁵ Woo banda ga, i na zaari kul sargari kukurantaa kaa, nda handu taagaa sargari kukurantey, nda jingarey kul kaŋ ga yeetandi jere ga Abadantaa se sargari kukurantey, nda sargarey kaŋ borey g'i kaa nda ngi bonj Abadantaa maapoo ga waney.

⁶ Za handu iyyantoo zaari jinaa, i šintin ka sargari kukuranteyan kaa Abadantaa maapoo ga. Amma woo gar Abadantaa hugoo asaasey mana teendi jina.

I šintin ka Irkoy hugoo kaŋ kayri cin taaga

⁷ I na nooru noo tondi hoykey se, nda bundu goykey se, nda ŋaayan, nda hanhaya, nda jii Sidonj borey nda Tir borey se, hala i ma kate sedere bundu ka hun Libanj gandaa ra ka koy nda a teekoo bande hala Žafa koyraa ra, ka sawa nda Pers kokoyoo Sirus yaamaroo.

⁸ Kaŋ i kaa Irkoy hugoo do Žerizalem jiiri hinkantoo, handu hinkantoo ra, Šaltiyel iz'aroo Zorobabel, nda Yosadak iz'aroo Yešūwa, nda ngi armey cindey kaŋ ti sargari juwalkey nda Lewi borey, nda borey kul kaŋ willi kate ka hun tamtaray ka kaa Žerizalem na goyoo šintin, k'a dii za Lewi borey kaŋ goo nda jiiri waranka (20) nda ka žigi danj i ma Abadantaa hugoo goyey hawgay.

⁹ Yešūwa, nda nga iz'arey, nda nga armey, nda Kadmiyel, nda Binuwi nda Hodawiya‡, nda Henadad iz'arey, nda ngi iz'arey, nda ngi armey kaŋyanj ti Lewi borey, i kul kayandi ka tee affoo ka Irkoy hugoo goykey hawgay.

¹⁰ Waatoo kaŋ cinakey na Abadantaa hugoo asaasey tee, i kate sargari juwalkey, ngi sargari juwalkaw darbawey goo i ga, nda laati beeriyanj, nda Asaf iz'arey, Lewi borey, nda guuruyan kaŋ ga kara-kara, hala ngi ma Abadantaa saabu ka sawa nda Izirayel kokoyoo Dawda yaamarey.

¹¹ I ga Abadantaa saabu k'a beerandi ka don cere bande ka nee: «Nda cimi Abadantaa ga boori, nga borohennataraa Izirayel here si ben abada.» Woo banda ga, jamaa ga ŋaali ka hoolo beeri tee ka Abadantaa saabu, zama Abadantaa hugoo asaasey teendi.

¹² Boro booboyan sargari juwalkey ra, nda Lewi borey, nda hugu bonjey kaŋ dii Irkoy hugu jinaa ga jinde jer ka hēe waatoo kaŋ i ga hugoo asaasoo tee jiney ra. Amma boro booboyan ga ngi jindey jer, i ga ŋaali.

¹³ Jamaa si hin ka ŋaaloo kaatiroo nda hēeney fay, zama jamaa ga ŋaali ka kaati beeri tee kaŋ boro ga maar'a nongu mooro ra.

* **3:2 3:2** Fattaroo 27.1–2; Taarikiye 2to 4.1. † **3:4 3:4** Sargarey 23.34; Kabuyaney 29.12–38 ‡ **3:9 3:9** Binuwi nda Hodawiya, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti nga iz'arey kaŋ ti Žuda boroyan.

4

Abadantaa hugoo cinaroo kay

¹ Žuda nda Benžamej iberey maa kanj borey kanj willi kate goo ma hugu cin taaga Abadantaa, Izirayel Koyoo se.

² I koy Zorobabel nda Izirayel hugu boŋey do, i nee i se: «Ir ga war gaa ka cina, zama sanda war takaa, ir mo ga war Koyoo gana. Za Asiri kokoyoo Asar-Hadoj kanj kate ir ne ra waati ir ga sargari kaa Irkoy maajoo ga.»

³ Amma Zorobabel, nda Yešuwaa, nda Izirayel hugu boŋey cindey n'i zaabi ka nee: «Ir nda war si hin ka marga ka hugu cin ir Koyoo se. Ir hinne ga hugu cin Abadantaa, Izirayel Koyoo se, sanda takaa kanj nda Pers kokoyoo Sirus n'ir yaamar.»

⁴ Gandaa din borey na Žuda borey gaahamey wii i ga, k'i hunburandi hala i masi cina.

⁵ I na hinoo boroyan sufuray ka ngi goyoo hasara. I na woo tee Pers kokoyoo Sirus laamaa waatoo kul ra ka koy hala Pers kokoyoo, Dariyus laamaa waati.

Batagaa kanj sanbandi kokoyoo Artaserses se

⁶ Kokoyoo Serses laamaa waatoo šintinoos ga, Žuda nda Žerizalem borey iberey hantum ka danj i ga.

⁷ Artaserses waatoo ra, Bišlam, nda Mitredat, nda Tabeyel, nda ngi cerey jerey na batagaa hantum Pers kokoyoo Artaserses se. Batagaa berandi Aram šenni ra, a hantumandi Aram abacaa ra.

⁸ Goforneroo Rehum, nda hantumkaa Šimšay ka batagaa woo hantum Artaserses se Žerizalem ga. I nee a ra:

⁹ «Goforneroo Rehum, nda hantumkaa Šimšay, nda ngi cerey jerey, nda Din borey, nda Arfarsatak borey, nda Tarpel borey, nda Afaras borey*, nda Ereka borey, nda Babilonj borey, nda Sus borey, nda Deha borey, nda Elam borey,

¹⁰ nda jamawey jerey kanj boro beeroo Asnapar n'i ka koy k'i gorandi Samari koyrawey ra nda Efrat isaa waynakanjay heroo ra, ir kul ka batagaa woo hantum.»

¹¹ Batagaa cinaa kanj i n'a sanba kokoyoo Artaserses se ne, i nee: «Ir, ni tamey, Efrat isaa waynakanjay heroo borey ka batagaa woo hantum ma ne.

¹² Kokoyoo ma bay kanj Alyahuudey kanj hun ni do ka kaa ir do Žerizalem na koyra turante laalaa cin, i na cetewey cin ka asaasey hanse.

¹³ Adiši, kokoyoo ma bay kanj nda koyraa cinandi koyne, nda nga cetewey hansandi, i si yee koyne ka saala, wala alkaasi, wala bisayan nooru bana ma ne, kokoroo ti kokoyoo wane nda mursaa.

¹⁴ Woo se ir kanj ir meehunaa si hun kokoyoo hugoo ra, de mo ir si hin ka dii kokoyoo kaynandiyani, ir ga alhabaroo woo noo ni kanj ti kokoyoo se

¹⁵ hala ma ceeci ni baabey taarikoo ra. Nda n'na taarikoo din guna, n'ga dii kanj koyraa woo man'ti kala koyraa turante kanj ga kokoyey nda gandawey farandi, zama turanteyan no za gayyan. Woo ti hayaa kanj se koyraa woo kayrandi.

* **4:9-4.9** nda Din borey, nda Arfarsatak borey, nda Tarpel borey, nda Afaras borey, Aram šenni ra, almaganaa faa ti kanj ti alkaaley, nda boŋkoyney, nda goykaw beerey, nda jineborey.

16 Ir ga baa ir ma bayrandi kokoyoo se kaŋ nda koyraa woo cinandi, cetewey kayandi, nda woo teendi, ma bay n'si haya kul may Efrat isaa waynakaŋay here ga koyne.»

Kokoyoo Artaserses zaaboo

17 Zaaboo ne kaŋ kokoyoo n'a sanba, a nee: «Goforneroo Rehum, nda hantumkaa Šimšay, nda ngi cerey jerey kaŋ ga goro Samari koyraa ra nda Efrat isaa waynakaŋay heroo ra, ir ga war baani hãa.

18 Batagaa kaŋ war n'a sanba ir se, a cawandi boryo ay jine.

19 Ay na yaamar noo i ma ceeci, i gar kaŋ koyraa woo za zaman koyra no kaŋ ga kokoy gandu, i ga murti, i ga ture.

20 Kokoy gaabanteyan bay ka bara Žerizalem kaŋ ga Efrat isaa waynakaŋay here kaboo kul laama, borey ga saala, nda alkaasi, nda bisayan nooru bana i se.

21 Woo ga, wa yaamar noo borey wey goyey ma kay, koyraa woo masi cinandi hala waati kaŋ ay na yaamar noo.

22 Wa hawgay, war masi hayaa woo yala, hayaa masi kaa ka tonton kokoyey mursaa ga.»

23 Za kaŋ kokoyoo Artaserses batagaa cawandi goforneroo Rehum, nda hantumkaa Šimšay, nda ngi cerey jine, i cahã ka koy Žerizalem Alyahuudey do ka kabekunafutay ka ngi goyey kayandi nda gaabi.

24 Kaŋ woo teendi, Irkoy hugoo goyey kay Žerizalem ra, i kay hala Pers kokoyoo Dariyus laamaa jiiri hinkantoo ga.

5

Abadantaa hugoo cinayanoo šintin koyne

1 Annabi Aže nda Iddo iz'aroo kaŋ ti annabi Zakariya šelaŋ Alyahuudey se kaŋ goo Žuda nda Žerizalem Izirayel Koyoo maapoo ga kaŋ g'i laama.

2 Woo ga, Šaltiyel iz'aroo Zorobabel, nda Yosadak iz'aroo Yešuwa šintin ka Irkoy hugoo cin koyne Žerizalem. Irkoy annabey mo goo i bande g'i gaa.

3 Alwaati follokaa din da ra, Efrat isaa waynakaŋay here kaboo goforneroo Tatnay, nda Šetar-Boznay, nda ngi cerey kaa ka nee i se: «May ka war yaamar war ma hugoo woo cin, ka cetewey kayandi?»

4 W'ir noo borey kaŋ ga hugoo cin maapney.»

5 Amma ngi Koyoo ga lakkal dan Alyahuudey boro beerey se. I mana ngi goyey kayandi hala i na alhabar dan Dariyus ra ka nga zaaboo batu šennoo woo here.

Gofornerey na bataga sanba Dariyus se

6 Efrat isaa waynakaŋay here kaboo goforneroo Tatnay, nda Šetar-Boznay, nda nga cerey komandaney kaŋ goo Efrat isaa waynakaŋay here kaboo here ka batagaa woo hantum k'a sanba kokoyoo Dariyus se.

7 Batagaa ra i nee: «Kokoyoo Dariyus, baani ma kaa ni ga!

8 Kokoyoo ma bay kaŋ ir koy Žuda gandaa ra, Irkoy beeroo hugoo do. I goo m'a cin nda tondi hoyanteyan, ka bunduyan dan cetewey ra. Goyoo ga teendi ka boori, a ga koy jine kabey ra.

9 Ir na boro beerey hãa, ir nee i se kaŋ wala may k'i yaamar i ma hugoo woo cin, ka cetewey kayandi.

¹⁰ Ir n'i hāa mo nda ngi maapey hala ir ma duu k'i bayrandi ma ne, ka borey kanj goo jine maapey hantum.

¹¹ Zaaboo ne kanj i n'a noo ir se, i nee: <Ir man'ti kala Irkoy kanj ti beenaa nda laboo Koyoo tamey, de ir ga hugoo cin koyne kanj bay ka bara jiiri gayyan ra, Izirayel kokoy beeri n'a cin k'a benandi.

¹² Waatoo banda ga, kanj ir baabey na beenaa Koyoo futandi, a n'i kanjandi Kalde bora, Babilonj kokoyoo Nebukanezar kaboo ra, a na hugoo woo kayri, a na jamaa dii ka koy nda ey Babilonj.

¹³ Amma Babilonj kokoyoo Sirius jiiri jinaa, a na yaamar noo Irkoy hugoo ma cinandi taaga.

¹⁴ Ba wura nda nzorfu kaaray jinawey kanj Nebukanezar n'i zaa Irkoy hugoo ra Žerizalem ka koy nda ey Babilonj ngi irkoy hugoo ra, kokoyoo Sirius n'i fattandi ngi irkoy hugoo ra k'i noo aru foo se kanj maapoo ti Šešbasar kanj a n'a tee goforner.

¹⁵ A nee a se kanj a ma koy nda jinawey wey k'i jisi Irkoy hugoo ra Žerizalem, Irkoy hugoo ma yee koyne ka cinandi nga doo žeenaa ra.>

¹⁶ Šešbasar din kaa, a na Irkoy hugoo asaasey tee kanj goo Žerizalem. Za waatoo din a ga cinandi, amma a mana ben.

¹⁷ Sohō kokoyoo, nda a ga tee ma ne, i ma ceeci kokoyoo alman jisihugoo ra Babilonj ka dii wala kokoyoo Sirius na yaamar noo Irkoy hugoo woo ma cinandi Žerizalem. Woo banda ga, kokoyoo ma nga ibaayoo har ir se.»

6

Kokoyoo Dariyus zaaboo

¹ Kokoyoo Dariyus na yaamar noo i ma koy hugoo ra kanj ra kaddaasey ga jisa Babilonj ka ceeci ka dii.

² I koy Akmeta koyraa kanj kuubandi nda cete kanj goo Med gandaa ra, i na citaabu kunkunante kanj ga hantum goo gar kanj ga šenni ga hantum kanj nee:

³ «Kokoyoo Sirius laamaa jiiri jinaa, kokoyoo Sirius na yaamaroo woo noo, a nee: <Irkoy hugoo kanj goo Žerizalem ma cinandi hala a ma tee nongu kanj ra sargarey ga hun, a ma tee nongu kanj goo nda asaasu gaabanteyan. Nga kayyanoo ma tee kabedaaru woydu (60), nga hayyanoo ma tee kabedaaru woydu (60),

⁴ nda tondi hoyanteyan sorro hinza nda bundu taaga sorro foo. Kokoyoo hugoo no ma ngi hayoo bana.

⁵ Koyne mo Irkoy hugoo wura nda nzorfu kaaray jinawey kanj Nebukanezar n'i kaa Žerizalem Irkoy hugoo ra ka koy nda ey Babilonj ga yee katandi Žerizalem Irkoy hugoo ra k'i jisi nongoo kanj ra i cindi, Irkoy hugoo ra. Ngi affoo kul, i m'i jisi Irkoy hugoo ra.»>

⁶ «Sohō, Tatnay, Efrat isaa waynakanj here kaboo goforneroo, nda Šetar-Boznay, nda war cerey komandaney kanj goo Efrat isaa waynakanj here kaboo ga, wa yee jere ga.

⁷ Wa nanj Irkoy hugoo woo goyey ma koy a ga ka tee. Alyahuudey goforneroo nda Alyahuudey boro beerey m'a cin nga doo žeenaa ra.

⁸ Yaamaroo ne kanj ay g'a noo haya kanj ti woo kanj war ga hima k'a tee Alyahuudey boro beerey wey here hala Irkoy hugoo woo ma cinandi: kokoyoo almanoo kanj ti alkaasey kanj Efrat isaa waynakanj here kaboo

g'i bana ga nondi borey se nda nga takaa hala hugoo ma cinandi bila i ma kay.

⁹ Haya kan ga i ga too sargari kukurantey kan ga kaandi beenaa Koyoo se kan ti yaaruyan, nda gaaruyan nda feeji-izeyan, nda alkama, nda ciiri, nda alaneb hari mooro nda jii ga nondi i se zaari ka kaa zaari bila yalayan, ka sawa nda woo kan sargari juwalkey kan goo Žerizalem n'a har,

¹⁰ hala i ma sargari hew kaanayan kaa kan ga kan beenaa Koyoo se, de mo i ma Irkoy naaray kokoyoo nda nga izey hunaroo se.

¹¹ Yaamaroo ne kan ay g'a noo boro kul se kan na ņennoo woo hoo: i ga garbundu foo kaa nga hugoo ra k'a deejii a ga k'a kar, ka nga hugoo kayri k'a tee zuku.

¹² Yala Koyoo kan ga nga maapnoo dan no din ga ma kokoy kul, nda jamaa kul halaci kan ga ceeci ka yaamaroo woo hoo, ka Abadantaa hugoo woo kayri kan goo Žerizalem. Agay Dariyus ka yaamaroo woo noo. A ma teendi nda takaa kan nda ay n'a har.»

¹³ Woo ga, Efrat isaa waynakanay here kaboo goforneroo Tatnay, nda ņetar-Boznay, nda ngi cerey hanga kokoyoo Dariyus yaamaroo nda fonda.

Irkoy hugoo feeriyanoo jingaroo

¹⁴ Alyahuudey boro beerey na Irkoy hugoo cin ka boori, ka sawa nda annabi Aže ņennoo, nda Iddo iz'aroo Zakariya. I na hugoo cin ka timme ka sawa nda Izirayel Koyoo yaamaroo, nda ka sawa nda Sirus, nda Dariyus, nda Pers kokoyoo Artaserses yaamaroo.

¹⁵ Hugoo woo cinandi ka ben Adar handoo jirbi hinzantoo hane, kokoyoo Dariyus laamaa jiiri idduwantoo ra.

¹⁶ Izirayel borey, nda sargari juwalkey, nda Lewi borey, nda borey kan diyandi ka koy kan willi kate na Irkoy hugoo feeriyanoo jingaroo tee nda naali.

¹⁷ I na yaaru kobsi zangu (100), nda gaaru boņ zangu hinka (200), nda feeji-ize boņ zangu taaci (400) kaa Irkoy hugoo feeriyanoo se, nda jindaaru boņ woy cindi hinka (12) Izirayel borey kul zunubu sargaroo se, ka sawa nda Izirayel alkabiilawey hinnaa.

¹⁸ I na sargari juwalkawyan dan ka sawa nda ngi zamnarey, nda Lewi borey ka sawa nda ngi kondawey Irkoy goyoo se Žerizalem, sanda takaa kan nda a hantumandi Musa citaaboo ra*.

Alyahuudey na Borcintaraa jingaroo tee

¹⁹ Borey kan diyandi ka koy kan willi kate na Borcintaraa jingaroo tee handu jinaa jirbi woy cindi taacantoo (14to) hane.

²⁰ Sargari juwalkey nda Lewi borey na ngi boņ henanandi cere bande, i kul henan. I na Borcintaraa feejoo koosu borey kul kan willi kate se, nda ngi armye sargari juwalkey se, nda ngi boņ se.

²¹ Izirayel borey kan willi kate na feejoo ņaa, ngi nda borey kul kan na ngi boņ moorandi ganda jamawey žiiboo ga, ka kara i ga ka Abadantaa, Izirayel Koyoo ceeci.

²² I na Takulawey kan ra dolobiri sii jingaroo tee nda naali jirbi iyye, zama Abadantaa nka biney kaanandi ka Asiri kokoyoo binoo gooji i se k'i faaba Irkoy, Izirayel Koyoo hugoo cinaroo ra.

* **6:18 6.18** Kabuyaney 3.6.

7

Ezra naaru ka koy Žerizalem

¹ Hayey wey banda ga, Pers kokoyoo Artaserses laamaa waatoo ra Seraya iz'aroo Ezra kaa. Seraya baabaa ti Azariya, Azariya baabaa ti Hilkiya,

² Hilkiya baabaa ti Šalum, Šalum baabaa ti Sadok, Sadok baabaa ti Ahitub,

³ Ahitub baabaa ti Amariya, Amariya baabaa ti Azariya, Azariya baabaa ti Merayot,

⁴ Merayot baabaa ti Zeraya, Zeraya baabaa ti Uzi, Uzi baabaa ti Buki,

⁵ Buki baabaa ti Abišuwa, Abišuwa baabaa ti Pinehas, Pinehas baabaa ti Eleyazar, Eleyazar baabaa ti sargari juwalkey jineboraa Haruna.

⁶ Ezra din mana hun kala Babilon. Citaaboo baykaw no kan ti goni Musa ašariyaa here kan Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a noo. Haya kul kan a n'a wiri, kokoyoo g'a noo a se, zama Abadantaa, nga Koyoo albarkaa goo a ga.

⁷ Boroyan Izirayel borey ra, nda sargari juwalkey ra, nda Lewi borey ra, nda donkey ra, nda hugu mee lakkalkey ra, nda Irkoy hugoo goykey ra žigi ka koy Žerizalem, kokoyoo Artaserses laamaa jiiri iyyantoo ra.

⁸ Ezra too kate Žerizalem kokoyoo laamaa jiiri iyyantoo, handu guwantoo ra.

⁹ A kayandi ka naaru ka hun Babilon handu jinaa zaari jinaa, a too kate Žerizalem handu guwantoo zaari jinaa, zama nga Koyoo albarkaa goo a ga.

¹⁰ Ezra nka nga binoo dan kan Abadantaa ašariyaa caw ka dira a bande, ka Izirayel waanandi hantumey nda hantumey kan kayandi ganayanoo.

Goyey kan kokoyoo Artaserses n'i talfi Ezra ga

¹¹ Batagaa ne kan kokoyoo Artaserses n'a hantum k'a noo sargari juwalkaa nda Citaaboo baykaa Ezra se kan ti goni Abadantaa yaamarey nda hantumey kan a n'i noo Izirayel se here, a nee:

¹² «Kokoyey kokoyoo Artaserses ka hantum sargari juwalkaa Ezra se kan ti Citaaboo baykaw, goni no beenaa Koyoo ašariyaa here...

¹³ Yaamaroo ne kan ay g'a noo: haya kul kan ti Izirayel jamaa boro, nda nga sargari juwalkey, nda Lewi borey kan goo ay laamaa ra, de i ga yadda ka koy Žerizalem, i ma koy ni bande.

¹⁴ Kokoyoo nda nga hoyraykaw iyyaa ka ni sanba ka Žuda nda Žerizalem lawre ka sawa nda ni Koyoo ašariyaa kan goo ni kaboo ra.

¹⁵ Nda mo ka kate nzorfu kaaraa nda wuragoo kan kokoyoo nda nga hoyraykey n'a noo nda ngi bon Izirayel Koyoo se kan gorodogoo goo Žerizalem.

¹⁶ Ma kate nzorfoo nda wuragoo kan n'ga duu a Babilon gandaa kul ra, nda hayey kan jamaa nda sargari juwalkey n'i noo nda ngi bon Koyoo hugoo se kan goo Žerizalem.

¹⁷ Woo ga, ma yaaruyan, nda gaaruyan, nda feeji-izeyan day nda nzorfoo woo, ngi nda ngi taasu sargarey, nda ngi sargari hari-harey, m'i kaa war Koyoo hugoo sargari tonadogoo bon kan goo Žerizalem.

¹⁸ Haya kan ni nda ni armye dii kan a ga boori k'a tee nzorfoo nda wuragoo cindoo se, war m'a tee, a ma sawa nda war Koyoo ibaayoo.

¹⁹ Jinawey kan i n'i noo ma ne ni Koyoo hugoo goyoo se, m'i jisi Žerizalem Koyoo jine ka timme.

²⁰ Haya kanj ti almušakkawey jerey, hayey kanj n'g'i kaa ni Koyoo hugoo se, m'i kaa kokoyoo hugoo almanoo jisidogoo ra.

²¹ Agay, kokoyoo Artasereses, ay ga yaamar noo Efrat isaa waynakanj here kaboo borey kul kanj ga nooru ga talfi i ma hayaa kul tee kanj sargari juwalkaa nda citaaboo baykaa Ezra kanj ti goni beenaa Koyoo ašariyaa here n'a wiri i ga.

²² I m'a noo haya kanj ga too nzorfu kaaray ton hinza, nda alkama ton waranza (30), nda alaneb hari mooro liitar zenber taaci (4.000), nda jii liitar zenber taaci (4.000), nda ciiri kanj ga wasa.

²³ Haya kul kanj beenaa Koyoo n'a yaamar ma teendi nda takaa din hunday beenaa Koyoo hugoo se, hala futuroo masi kanj kokoyoo laamaa nda nga izey boŋ.

²⁴ Koyne mo ir ga war bayrandi kanj saala, wala alkaasi, wala bisayan nooru masi diyandi sargari juwalkaw kul ga, nda Lewi borey ga, nda donkey ga, nda hugu mee lakkalkey ga, nda Irkoy hugoo woo tamey nda nga goykey ga.

²⁵ De mo ni, Ezra, ka sawa nda Irkoy lakkaloo kanj goo ma ne, ma alkaaliyanj nda ciitikawyanj gorandi kanj ga ciiti Efrat isaa waynakanj here kaboo jamaa kul se, maanaa borey kul kanj ga ni Koyoo ašariyaa bay. M'i bayrandi borey se kanj s'i bay.

²⁶ Borey kul kanj mana ni Koyoo ašariyaa nda kokoyoo ašariyaa dii nda fondaa, boraa ga zukandi ka buu, wala i m'a gaaray, wala i ma alhaku danj a ga, wala i m'a danj kasu.»

Ezra na albarka danj Irkoy se

²⁷ Ezra nee: «Albarka ma bara Abadantaa, ir baabey Koyoo se kanj danj kokoyoo binoo ra a ma beeray beeroo woo danj Abadantaa hugoo ga kanj goo Žerizalem.

²⁸ A n'ay noo alhormo kokoyoo, nda nga hoyraykey, nda nga boŋkoyney do. Abadantaa, ay Koyoo albarkaa kanj goo ay ga n'ay noo gaabi, ay na boŋkoyniyanj marga Izirayel ra hala i ma koy ay bande.»

8

Ezra hangasiney

¹ Hugu boŋey kanj kaa ka hun agay, Ezra bande Babilonj kokoyoo Artasereses laamaa waatoo ra maapey ne ka sawa nda ngi assiley:

² Pinehas hayroo ra, Geršom. Itamar hayroo ra, Daniyel. Dawda hayroo ra, Hatuš,

³ Šekaniya hayroo no. Paroš hayroo ra, Zakariya, aru boro zangu nda woyguu (150) goo a bande kanj hantumandi.

⁴ Pahat-Mowab hayroo ra, Zeraya iz'aroo Elyohenay, aru boro zangu hinka (200) goo a bande.

⁵ Zattu hayroo ra, Yahaziyel iz'aroo Šekaniya, aru boro zangu hinza (300) goo a bande.

⁶ Adin hayroo ra, Yonatanj iz'aroo Ebed, aru boro woyguu (50) goo a bande.

⁷ Elam hayroo ra, Ataliya iz'aroo Ezayi, aru boro woyye (70) goo a bande.

⁸ Šefatiya hayroo ra, Minkaylu iz'aroo Zebadiya, aru boro woyyaaha (80) goo a bande.

⁹ Žowab hayroo ra, Yehiyel iz'aroo Abdiyas, aru boro zangu hinka nda iwoy cindi yaaha (218) goo a bande.

¹⁰ Bani hayroo ra, Yosifya iz'aroo Šelomit, aru boro zangu nda woydu (160) goo a bande.

¹¹ Bebay hayroo ra, Bebay iz'aroo Zakariya, aru boro waranka cindi yaaha (28) goo a bande.

¹² Azgad hayroo ra, Hakataŋ iz'aroo Yohanaŋ, aru boro zangu nda iwoy (110) goo a bande.

¹³ Adonikam hayroo ra, boro kokorantey ti Elifelet, nda Yehiyel, nda Šemaya, aru boro woydu (60) goo i bande.

¹⁴ Bigway hayroo ra, Utay nda Zakur, aru boro woyye (70) goo i bande.

Žerizalem naarumaa sooluyanoo

¹⁵ Ay n'i marga isaa jere kaŋ ga dandi ka koy Ahawa isaa here, ir goro no din jirbi hinza, ay na jamaa nda sargari juwalkey guna, ya na dii i ra Lewi boro kul.

¹⁶ Ay dan ka ciya boŋkoyney se kaŋ ti Eliyezer, nda Ariyel, nda Šemaya, nda Elnataŋ, nda Yarib, nda Elnataŋ, nda Nataŋ, nda Zakariya, nda Mešulam, nda cawandikey Yoyarib nda Elnataŋ.

¹⁷ Ay n'i noo yaamar haya kaŋ ti Iddo here kaŋ ga tee boŋkoyni Kasifiya koyraa se, ay na šenney dan miŋey ra kaŋ i ga hima k'i har Iddo nda nga armye, Irkoy hugoo goykey se kaŋ goo Kasifiya, hala i ma kate ir se goykawyan ir Koyoo hugoo se.

¹⁸ De mo kaŋ ir Koyoo albarkaa goo ir ga, i kate ir se aru lakkalkoyni kaŋ ti Lewi boro, Mahili hayroo ra, Izirayel boro, maŋnoo ti Šerebiya, nga, nda nga izey, nda nga armye, ngi hinnaa ti boro woy cindi yaaha (18).

¹⁹ Hašabiya nda Ezayi kaŋyan goo Merari hayroo ra, nga, nda nga armye, nda nga izey hinnaa ti boro waranka (20).

²⁰ I kate mo Irkoy hugoo goykaw boro zangu hinka nda waranka (220), borey kaŋ Dawda nda nga goykaw jineborey n'i dan i ma Lewi borey gaa ngi goyey ra hayrey no. I kul maŋney nka hantumandi.

²¹ No din, Ahawa isaa miŋoo ga, ay kayandi ir ma meehaw k'ir boŋ yeeti ganda ir Koyoo jine, hala ir m'a ŋaaray a m'ir, nda ir hugoo borey kul, nda ir kabehayey kul faaba ir ma naaru bila ifutu.

²² A tee ya ne haawi ya wiri kokoyoo ga, a m'ir noo soojeyan nda bari kaarukawyan kaŋ g'ir faaba fondaara ir iberey ra, zama ir nka nee kokoyoo se: «Ir Koyoo albarkaa goo boro kul ga kaŋ g'a ceeci, amma nga gaaboo nda nga futuroo goo boro kul ga kaŋ n'a fur.»

²³ Woo maaganda se ir meehaw k'ir Koyoo ceeci hayaa woo ra, a n'ir ŋaarayroo taa.

²⁴ Ay na boro woy cindi hinka (12) zaa sargari juwalkey jineborey ra kaŋ ti: Šerebiya, nda Hašabiya, nda boro woy (10) ngi armye ra.

²⁵ Nzorfu kaaraa, nda wuragoo, nda jinawey kaŋ kokoyoo, nda nga hoyraykey, nda nga ganda boŋkoyney, nda Izirayel borey kul kaŋ goo no din n'i kaa k'i noo ir Koyoo hugoo se, ay n'i neeši k'i noo i se.

²⁶ Ay na nzorfu ton waranka (20), nda nzorfu jinay ton hinza, nda wura ton hinza,

²⁷ nda wura tuu waranka (20) kaŋ ga too wura tamma boŋ zenber foo (1.000), nda alhan henna jinay hinka kaŋyan alkadaroo ga too wura neeši k'i noo i se.

²⁸ Ay nee i se: «War man'ti kala boroyan kaŋ yeetandi jere ga Abadantaa se, jinawey wey yeetandi jere ga a se, nzorfoo nda wuragoo woo ti sargari kaŋ i n'a kaa nda ngi boŋ Abadantaa, war baabey Koyoo se.

²⁹ War ma hawgay, war ma hayey wey lakkal hala waati kanj ra war n'i neeši sargari juwalkey jineboraa, nda Lewi borey, nda Izirayel borey hugu boŋey jine Žerizalem, Abadantaa hugoo galliyawey ra.»

³⁰ Sargari juwalkey, nda Lewi borey na nzorfoo, nda wuragoo, nda jinawey kanj neešandi zaa, i kate ey Žerizalem, ir Koyoo hugoo ra.

Ezra nda nga hangasiney too Žerizalem

³¹ Ir hun Ahawa isaa do ka koy Žerizalem, handu jinaa jirbi woy cindi hinkantoo (12to). Ir Koyoo albarkaa goo ir ga, a n'ir hallasi iberoo torrowey nda kumsawey ra fonda ra.

³² Waatoo kanj ir too Žerizalem, ir na jirbi hinza tee ir ga hunanzam no din.

³³ Jirbi taacantoo ra, i na nzorfoo, nda wuragoo, nda jinawey neeši ir Koyoo hugoo ra k'i noo Uri iz'aroo Meremot se. Pinehas iz'aroo Eleyazar goo a bande. Lewi borey, Yešuwa iz'aroo Yozabad, nda Binuwi iz'aroo Nowadiya goo i bande.

³⁴ Hayaa kul kabandi ka neešandi, waatoo din i na ngi tinjaa hinnaa kul hantum.

³⁵ Borey kanj kaa ka hun tamtaraa ra, wey kanj i n'i dii ka koy na sargari kukuranteyanj kaa Izirayel Koyoo se, i man'ti kala yaaru kobsi woy cindi hinka (12) Izirayel kul se, nda gaaru boŋ woyyagga cindi iddu (96), nda feeji-ize boŋ woyye cindi iyye (77), jindaaru boŋ woy cindi hinka (12) zunubu sargaroo se, i kul man'ti kala sargari kukurante Abadantaa maajoo ga.

³⁶ I na kokoyoo yaamarey noo kokoyoo hinoo borey, nda Efrat isaa waynakanj here kaboo gofornerey se. Wey no ma jamaa nda Irkoy hugoo gaa.

9

Alyahuudu boobo na woy yaw hiiji

¹ Hayey kanj tee banda ga, jamaa boŋkoyney kaa ay do ka nee ya ne: «Izirayel jamaa, nda sargari juwalkey, nda Lewi borey mana fay nda ganda tanawey jamawey nda ngi hayey kanj ti almuhal, i ga Kanaŋ borey, nda Heti borey, nda Ferezi borey, nda Žebus borey, nda Amoj borey, nda Mowab borey, nda Misira borey, nda Amor borey guna ka tee.

² I zaa ngi ize woyey ra k'i hiiji, i na ngi iz'arey mo hiijandi i ra, i na jamaa henanantaa birji ganda tanawey jamawey ra. Boŋkoyney nda alkaaley ti boro jina-jinawey kanj na laadir jaŋaa woo tee.»

³ Waatoo kanj ay maa woo, ay n'ay bankaaraa nda ay burmusoo kottu, ay n'ay boŋ hinbirey nda ay kaaboo hinbirey dogu k'i kaa, ay goro, ay alaabiina.

⁴ Ay jeroo ga, borey kul marga kanj ga hunbur Izirayel Koyoo šennoo, borey kanj diyandi ka koy kanj ga willi laadir jaŋaa maaganda. Ay cindi ay ga goro ganda nda alaabiina hala dimmaa kanj ga almaaroo sargaroo ga hun.

Ezra na Irkoy ŋaaray laadir jaŋantey se

⁵ Almaaroo sargaroo hunyanoo ga, ay tun nda ay binemaraa, agay nda ay darbaa nda ay burmusu kottey, ay n'ay kanjey sonbu, ay n'ay kabey šerre Abadantaa, ay Koyoo here.

⁶ Ay nee: «Ay haw, ay Koyoo, ay si hin k'ay bonoo jer ni, ay Koyoo here, ir laybey boobo hala i bisa ir bonoy ga, ir toonerey boobo ka too hala beenaa ra.

⁷ Za ir baabey waati hala hō ir na laybu beeriyān tee, de mo ir zunubey maaganda se, ir nda ir kokoyey, nda ir sargari juwalkey, danjandi gandawey kokoyey kabey ra, ir nondi buuyan, nda tamtaray, nda kayriyan, nda haawi se, sanda takaa kanj nda a goo m'a tee hō.

⁸ Ka gar a mana gay kanj ir Koyoo, Abadantaa na alhormo tee ir se k'ir boroyan kaa kabe ra, ka doo tee ir se nga nongu henanantaa ra, ir Koyoo n'ir moyey annuurandi, a n'ir noo ir ma hunsar waati kayna ir tamtaraa ra.

⁹ Zama ir man'ti kala tamyān, amma ir Koyoo man'ir nanj ir tamtaraa ra. A n'ir noo alhormo Pers kokoyey do, k'ir noo ir ma huna, hala ir m'ir Koyoo hugoo kayandi, ir ma kayrey hanse, k'ir noo ceteyān Žuda nda Žerizalem.

¹⁰ Sohō ir Koyoo, macin no ir g'a har woo banda ga? Ir na ni yaamarey nanj,

¹¹ wey kanj n'n'i danj ir se nda ni tamey kanj ti annabey ka nee: «Gandaa kanj ra war ga huru k'a mayray man'ti kala ganda žiibi kanj gandawey jamawey n'a žiibandi nda ngi almuhaley k'a too za bonj faa ga hala bonj faa ga.

¹² Adiši, war masi war ize woyey noo ngi iz'arey se, war masi ngi ize woyey zaa war iz'arey se. War masi huzun nda ngi alaafiyaa nda ngi gomnoo hala abada. Woo ra war ga duu gaabi, war ga gandaa haya henney ŋaa, war g'a nanj sanda tubu war izey se hala abada.»

¹³ Haya kul kanj duu ir goy futawey nda ir toone beerey maaganda, ba kanj se ni, ir Koyoo man'ir zukandi ka sawa nda ir laybey, sohō n'na boroyan nanj kanj mana buu.

¹⁴ Ir mma yee ka šintin ka ni yaamarey hoo, ka hiiji ka marga nda jamawey wey nda ngi hayey kanj ti almuhal wala? N'si futu ir ga hala nongu kanj ra n'g'ir wii, hala nongu kanj ra ba boro foo si cindi wala?

¹⁵ Abadantaa, Izirayel Koyoo, n'ga šerre, zama ir man'ti kala boroyan kanj cindi kanj mana buu, woo se takaa woo ga tee hō. Ir ne, ne ra ni jine, ir nda ir laybey, ka gar ir si hima ka kay ni jine.»

10

Alyahuudey na woy yawey nanj

¹ Waatoo kanj Ezra ga hēe a ga nga bonoo sinji Abadantaa hugoo tenje ka Irkoy naaray, a ga nga zunubey har kaaray, Izirayel borey jama kanj ga hanse ka beeri, aru, nda woy, nda zanka kaa ka marga a jere, jamaa ga mundi beeriyān doori.

² Yehiyel iz'aroo Šekaniya kanj si hun kala Elam hayroo ra nee Ezra se: «Ir, ir na laybu beeri tee ir Koyoo ga ka hiiji woy yawyanj gandaa jamawey ra. Amma woo kul, tammahā goo Izirayel se hala hō.

³ Sohō ir ma amaana danj ir nda ir Koyoo game ka woyey wey kul nanj ngi nda ngi izey, ka sawa nda ay Koyoo yaamaroo, nda borey kanj ga jijiri ir Koyoo yaamaroo se. Ir ma goy ka sawa nda ašariyaa.

⁴ Tun ka kay, zama hayaa si jeesi kala ni ga. Ir goo ni bande. Bine tee, ma goy.»

⁵ Ezra tun ka kay, a na sargari juwalkey jineborey kanj ti Lewi borey, nda Izirayel kul žeendi kanj i ma hayaa tee kanj harandi, i žee.

⁶ Woo banda ga, Ezra hun Abadantaa hugoo tenje, a koy Elyašib iz'aroo Yohanaj galliyaa ra. A cindi no din, a si haya ŋaa, a si haya haŋ, zama a goo binemarayyan ra laadir jaŋawey kaŋ borey kaŋ diyandi ka koy kaŋ willi kate n'i tee maaganda.

⁷ I na feeyan dan Žuda nda Žerizalem ra kaŋ borey kaŋ diyandi ka koy kaŋ willi kate ma marga Žerizalem.

⁸ I na har ka sawa nda bonkoyney nda boro beerey yaamaroo kaŋ boro kul kaŋ mana kaa ne nda jirbi hinza, boraa jinawey kul ga diyandi, de mo a ga hun borey kaŋ diyandi ka koy kaŋ willi kate margaroo ra.

⁹ Jirbi hinza banda ga, Žuda nda Benžamej arey kul marga Žerizalem. Woo mana teendi kala handu yaggantoo jirbi warankantoo (20to) ra. Jamaa kul ga goro Irkoy hugoo farroo ra, i ga jijiri hayaa woo maaganda, nda ncirpoo maaganda se.

¹⁰ Sargari juwalkaa Ezra tun nga boŋ ga, a nee i se: «War, war tooje ka hiija woy yawyan, de mo war tonton Izirayel toojewey ga.

¹¹ Sohō wa yadda war zunubey ga Abadantaa, war baabey Koyoo jine, war ma nga ibaayoo tee. Wa mooru gandaa jamawey nda woy yawey.»

¹² Margaroo kul na jinde jer ka zaabi ka nee: «A boori, ir ga hima ka hayaa tee kaŋ n'n'a har.»

¹³ Amma jamaa ga boobo, ncirpi waati no, ir si hin ka cindi taraa ra, koyne mo man'ti zaari foo wala ihinka goy ti woo, zama ir boro boobo goo toojaa woo ra.

¹⁴ Ir bonkoyney ma cindi ne ka kay margaroo maapoo ga, ir g'a wiri ni ga, borey kul kaŋ goo ir koyrawey ra kanyan hiija woy yawyan ga kaa waatoo kaŋ kayandi ga, ŋi, nda boro beerey, nda koyra kul ciitikey, hala waati kaŋ ra ir Koyoo futuroo hun ir ga hayaa woo here.

¹⁵ Asayel iz'aroo Yonatanj nda Tikwa iz'aroo Yakziya hinne ka mana yadda šennoo woo ga. Mešulam nda Lewi boraa Šabtay tonton i ga.

¹⁶ Amma borey kaŋ diyandi ka koy kaŋ willi kate na hayaa tee kaŋ harandi. Sargari juwalkaa Ezra na hugu boŋey, hugu ka koy hugu, a na affoo kul cee nda maapoo k'i danj jere ga. Handu woyantoo (10to) jirbi jinaa i goro ka takaa guna.

¹⁷ Handu jinaa jirbi jinaa, arey kaŋ hiija woy yawyan, i na ŋi takaa guna ka ben.

Arey kaŋ hiija woy yaw maapey

¹⁸ Sargari juwalkey hayrey ra, borey ne kaŋ hiija woy yawyan: Maseya, nda Eliyezer, nda Yarib, nda Gedaliya ti Yosadak iz'aroo Yešuwa hayroo nda nga armyey hayroo.

¹⁹ I na ŋi jindey noo kaŋ ŋi ga ŋi wandey naŋ, ŋi ga gaaru kaa tooje sargari.

²⁰ Imer hayroo ra, Hanani, nda Zebadiya,

²¹ Harim hayroo ra, Maseya, nda Eliya, nda Šemaya, nda Yehiyel nda Ozias,

²² Pašehur hayroo ra, Elyohenay, nda Maseya, nda Isimayel, nda Netaniyel, nda Yozabad, nda Eleyasa.

²³ Lewi borey ra, Yozabad, nda Šimeyi, nda Kelaya kaŋ se i ga nee mo Kelita, nda Petakiya, nda Žuda, nda Eliyezer.

²⁴ Donkey ra, Elyašib. Hugu mee lakkalkey ra, Šalum, nda Telem, nda Uri.

²⁵ Izirayel borey cindey ra, Paroš hayroo ra, Ramiya, nda Yiziya, nda Malkiya, nda Miyamin, nda Eleyazar, nda Malkiya, nda Benaya.

²⁶ Elam hayroo ra, Mataniya, nda Zakariya, nda Yehiyel, nda Abdi, nda Yeremot, nda Eliya.

²⁷ Zattu hayroo ra, Elyohenay, nda Elyašib, nda Mataniya, nda Yeremot, nda Zabad, nda Aziza.

²⁸ Bebay hayroo ra, Yohanaŋ, nda Hananiya, nda Zabay, nda Atlay.

²⁹ Bani hayroo ra, Mešulam, nda Maluk, nda Adaya, nda Yašub, nda Šewal, nda Yeremot.

³⁰ Pahat-Mowab hayroo ra, Adna, nda Kelal, nda Benaya, nda Maseya, nda Mataniya, nda Besalel, nda Binuwi, nda Manase.

³¹ Harim hayroo ra, Eliyezer, nda Yišiya, nda Malkiya, nda Šemaya, nda Simewoŋ,

³² nda Benžameŋ, nda Maluk, nda Šemariya.

³³ Hašum hayroo ra, Matnay, nda Matata, nda Zabad, nda Elifelet, nda Yeremay, nda Manase, nda Šimeyi.

³⁴ Bani hayroo ra, Maaday, nda Amram, nda Uwel,

³⁵ nda Benaya, nda Bediya, nda Keluhi,

³⁶ nda Waniya, nda Meremot, nda Elyašib,

³⁷ nda Mataniya, nda Matnay, nda Yasay,

³⁸ nda Bani, nda Binuwi, nda Šimeyi,

³⁹ nda Šelemiya, nda Nataŋ, nda Adaya,

⁴⁰ nda Maknadebay, nda Šašay, nda Šaray,

⁴¹ nda Azarel, nda Šelemiya, nda Šemariya,

⁴² nda Šalum, nda Amariya, nda Isufi.

⁴³ Nebo hayroo ra, Yehiyel, nda Matitiya, nda Zabad, nda Zebina, nda Yaday, nda Žowel nda Benaya.

⁴⁴ Wey kul ti boroyaŋ kaŋ na woy yawyaŋ zaa, affooyaŋ i ra duu i ga izeyaŋ.

Nehemi citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Nehemi citaaboo woo mma denja Ezra citaaboo ga, cee jinaa i man'ti kala citaaboo folloku. Nehemi ka citaaboo woo kanj ga maapoo goo hantum.

Nehemi man'ti kala sargari juwalkaa Ezra waatoo boro. Nehemi man'ti kala Artaserses, Pers kokoyoo goykaw beeri, kokoyoo n'a noo fondo a ma koy Žerizalem koyraa ra ka miseyanj hanse. Kanj a too no din, ba kanj a mana kan boroyanj se, boro booboyanj yadda a ga k'a faaba ka Žerizalem cetaa hanse. A goo Ezra jeroo ga waatoo kanj Ezra ga Irkoy ašariyaa tiiraa caw.

Citaaboo woo ga jamaa bine šendaa cebe ir se. A ga Irkoy booriyanoo nda nga hinnaroo nga jamaa se cebe ir se.

Nehemi citaaboo woo ga hin ka zamnandi kanje taaci:

- 1. Nehemi kaa ka Žerizalem koyraa guna (zamna 1na—2to).*
- 2. Koyraa cetaa cinayanoo (zamna 3to—7to).*
- 3. Ezra na Irkoy ašariyaa tiiraa caw jamaa se (zamna 8to—10to).*
- 4. Nehemi na jamaa cawandi k'i danj fondo henna ga (zamna 11to—13to).*

Nehemi duu Žerizalem koyraa alhabar

¹ Hakaliya iz'aroo Nehemi šenney fillaa ti woo. Artaserses laamaa jiiri warankantoo (20to), Kislewu handoo ra, a gar kanj ay goo koyra kanj kuubandi nda cete ra kanj ti Sus.

² Agay armyey affoo kanj ti Hanani, nga nda boroyanj hun Žuda gandaa ra ka kaa. Alyahuudey kanj mana buu tamtaraa ra, ay n'i hāa nda ngi alhabar, nda Žerizalem alhabar.

³ I nee ya ne: «Borey kanj mana buu tamtaraa ra kanjanj goo ma huna gandaa zamnaroo ra kanj ti Žuda ra goo binemarayyanj beeri ra nda kaynayan ra, kayriyanj goo Žerizalem cetaa ra, i na nuune ka nga ganbey ton.»

Nehemi na Irkoy ŋaaray Alyahuudey se

⁴ Waatoo kanj ay maa šenney wey, ay goro ka hēe. Ay na jirbiyanj tee ay binoo ga maray, ay ga meehaw, ay ga beenaa Koyoo ŋaaray.

⁵ Ay nee: «Ay g'a wiri ni ga, Abadantaa, n'ga beeri, hunburhaya ti ni, ni kanj ga amaana too, n'ga laadir borey se kanj ga baa ni, wey kanj ga ni yaamarey dii.

⁶ Ay ga ni suurandi, ma hanajer ya ne, ma lakkal danj ya ne ka maa ŋaarayroo kanj ay g'a tee ma ne, agay, ni tamoo. Ay goo ma ŋaaray ni jine hō, cijin nda zaari, Izirayel borey se, ni tamey, ka Izirayel borey zunubey har kaaray, zunubey kanj ir n'i tee ma ne. Agay mo nda agay alaaayaney, ir na zunubu tee.

⁷ Ir na goy futu-futu tee ma ne, ir mana hanga yaamarey, nda hantumey, nda hantumey kanj kayandi kanj n'n'i noo ni tamoo Musa se.

⁸ Ay g'a wiri ni ga, ma hongu šennoo kanj n'n'a noo Musa, ni tamoo se, ni nee: «Waati kanj war na fondaa nanj, ay ga war say-say jamawey ra.

⁹ Amma nda war yee kate ay ga, nda war n'ay yaamarey dii, war n'i ka dira, woo ga, ba nda war ga mooru, war goo aduŋna bonj faa ga, ay ga war

marga, ay ga kate war nongoo ra kanj ay n'a suuba k'ay maajoo gorandi a ra.>

¹⁰ Ni tamey no, ni jamaa kanj n'n'a feeri nda ni hini beeroo nda ni kabe gaabantaa.

¹¹ Ay Koyoo, ay g'a wiri ni ga, ma hanjajer agay, ni tamoo njaarayroo se nda ni tamey kanj ga baa ngi ma hunbur ni maajoo njaarayroo se. Ay noo hō ya hayaa tee kanj agay, ni tamoo ga baa y'a tee, danj aroo woo binoo ra a ma tamalla ya ne.»

Alwaatoo woo gar kanj ay si huga nda kala kokoyoo hanjhayey.

2

Pers kokoyoo na Nehemi noo fondo a ma koy Žerizalem

¹ Kokoyoo Artaserses laamaa jiiri warankantoo (20to), Nisanj handoo ra, alaneb hari mooraa goo kokoyoo jinoo ra, ay na alaneb haroo zaa k'a noo a se. Agay ndumoo mana bay ka huru cere ra a jine ka too hanoo woo.

² Kokoyoo nee ya ne: «Macin se ni ndumoo si feeri, ka gar n'si wirici? Kala binemarayyan no.» Ay hanse ka hunbur,

³ ay na kokoyoo zaabi ka nee: «Yala kokoyoo ma duu aloomur! Macin se agay ndumoo si huru cere ra, ka gar koyraa kanj ra ay baabey saarawey goo kayri, nuune na ganbey diinandi?»

⁴ Kokoyoo nee ya ne: «Sohō, macin no n'ga baa?» Ay na beenaa Koyoo njaaray.

⁵ Woo banda ga, ay na kokoyoo zaabi ka nee: «Nda a tee kokoyoo se, nda agay, ni tamoo duu ni do alhormo, ay sanba ya koy Žuda gandaa ra, koyraa kanj ra ay baabey saarawey goo, hala y'a cin taaga.»

⁶ Kokoyoo kanj jeroo ga kokoy woyoo goo ma goro nee ya ne: «Waati marje no n'g'a tee ni diraa ra? Waati foo no n'ga willi kate?» A kan kokoyoo se nga m'ay nanj ya koy, ay ga waatoo har a se kanj ay g'a tee.

⁷ Woo banda ga, ay nee kokoyoo se: «Nda a tee kokoyoo se, ay ma duu batagayanj Efrat isaa waynakanajay here kaboo gofornerey se hala i m'ay nanj ya bisa ka koy Žuda.

⁸ Ya duu bataga kokoyoo hawsaa lakkalkaa kanj ti Asaf se hala a m'ay noo bundu wongu hugoo ganbey se, hugoo jeroo ga, nda koyraa cetaa se, nda hugoo kanj ra ay ga koy.» Kokoyoo n'a tee ya ne, zama ay Koyoo albarkaa goo ay ga.

⁹ Ay koy Efrat isaa waynakanajay here kaboo gofornerey do, ay n'i noo kokoyoo batagawey. Woo gar, kokoyoo nka wongu-ize jineboroyanj nda bari kaarukawyanj danj ay bande.

¹⁰ Waatoo kanj Horonj boraa Sanbalat, nda Amonj borey goykaa Tobiya maa šennoo, i hanse ka dor kanj boro ma kaa Izirayel borey gomnoo se.

Nehemi koy cetaa takaa lawre

¹¹ Ay too Žerizalem, ay na jirbi hinza tee no din.

¹² Woo banda ga, ay tun cijinoo ra, agay nda arujanj bila nda ay ma haya kul har borey se hayaa ra kanj ay Koyoo n'a danj ay binoo ra y'a tee Žerizalem se. Adabba tana sii ay bande nda man'ti woo kanj ga ay ga kaaru.

¹³ Cijinoo ra, ay fatta nda koyraa mijoo kanj se i ga nee Gooroo mijoo, ka koy Dragonjoo haroo tenje, ka koy koyraa mijoo kanj se i ga nee Birjoo mijoo here ka Žerizalem cetewey lawre kanj ra kayriyanj goo nda nga ganbey kanj nuune n'i diinandi.

¹⁴ Ay bisa nda koyraa mijoo kaŋ se i ga nee Harey mijoo here nda kokoyoo bangoo here, amma kaarumaa kaŋ boŋ ay goo mana duu bisadoo.

¹⁵ Cijin here ay žigi ka koy gooroo here ka cetaa lawre. Woo banda ga, ay ga huru nda koyraa mijoo kaŋ se i ga nee Gooroo mijoo jina, ay yee ka willi.

¹⁶ Alkaaley si bay nongu kaŋ ra ay koy, i si bay haya kaŋ no ay goo m'a tee. Hala sohō ya na haya kul har Alyahuudey se, ya na haya har sargari juwalkey se, ya n'a har borciney se, ya n'a har alkaaley se, ya n'a har borey cindey se kaŋ ga kaa ka huga nda goyey.

¹⁷ Ay nee i se: «War ga dii bonaa kaŋ ra ir goo. Žerizalem tee gaa žeena, nuune na ganbey diinandi. Wa kaa, ir ma Žerizalem cetaa cin koyne, nga ra haawi ga hun ir ga.»

¹⁸ Ay na takaa har i se kaŋ nda ay Koyoo albarkaa goo ay bande, nda šenney kaŋ kokoyoo n'i har ya ne. I nee: «Ir ma tun ka cina!» I na bine tee ka goy hennaa woo tee.

¹⁹ Waatoo kaŋ Horoŋ bora a Sanbalat, nda Amon bora a Tobiya kaŋ ti goykaw, nda Laaraboo Gešem maa šennoo, i n'ir fude, i n'ir dondaceray. I nee: «Macin no war ga tee ne ra? Kokoyoo ga war ga ture wala?»

²⁰ Ay n'i zaabi ka nee: «Beenaa Koyoo hunday no m'ir goyoo boryandi. Ir, nga tamey, ir ma tun ka cina, amma war, war sii nda baa Žerizalem, war sii nda hini Žerizalem, war maŋney si ciyandi Žerizalem.»

3

Alyahuudey na Žerizalem cetaa cin taaga

¹ Sargari juwalkey jineboraa Elyašib nda nga arma sargari juwalkey šintin ka koyraa mijoo kaŋ se i ga nee Feejey huru mijoo cin taaga. I n'a dan jere ga Irkoy se ka ganbey carawey dan. I n'a dan jere ga Irkoy se, k'a dii za soorohugu kukoo kaŋ se i ga nee Boro Zangu (100) soorohugu kukoo do hala soorohugu kukoo do kaŋ se i ga nee Hananeyel soorohugu kukoo.

² Nga jeroo ga, Žeriko arey cina. Nga jeroo ga, Imri iz'aroo Zakur mo cina.

³ Sena iz'arey na koyraa mijoo kaŋ se i ga nee Hamiisawey huru mijoo cin. I n'a daabandi nda bunduyan, ka nga ganboo carawey, nda bundey kaŋ g'a daabu kufaley dan a ga.

⁴ Ngi jerey ga, Hakos iz'aroo Uri, nga iz'aroo Meremot ga goy. Ngi jerey ga, Mešezabel iz'aroo Berekiya, nga iz'aroo Mešulam ga goy. Ngi jerey ga, Bana iz'aroo Sadok ga goy.

⁵ Ngi jerey ga, Tekowa borey ga goy, amma ngi boro kayantey mana yadda ka boŋdum goyoo jineborey se.

⁶ Paseya iz'aroo Yoyada, nda Besodiya iz'aroo Mešulam na koyraa mijoo kaŋ se i ga nee Yešana huru mijoo hanse. I n'a daabandi ka nga ganboo carawey, nda bundey kaŋ g'a daabu kufaley dan a ga.

⁷ Ngi jerey ga, Gabawoŋ bora a Melatiya, nda Meronot bora a Yadoŋ nda Gabawoŋ nda Mispa arey ga goy ka Efrat isaa waynakanay here kaboo goforneroo hugoo cin.

⁸ Ngi jerey ga, Haraya iz'aroo Uziyel kaŋ goo wurakarkey ra ga goy. Nga jeroo ga, Hananiya kaŋ goo jii hew kaana hansekey ra ga goy. I na Žerizalem hanse hala cete tefaa do.

⁹ Ngi jerey ga, Hur iz'aroo Refaya kanj ti Žerizalem laamaa jere foo bonjkoynoo ga goy.

¹⁰ Nga jeroo ga, Harumaf iz'aroo Yedaya ga goy nga hugoo tenje. Nga jeroo ga, Hašabneya iz'aroo Hatus ga goy.

¹¹ Harim iz'aroo Malkiya nda Pahat-Mowab iz'aroo Hašub na cetaa nongu tana hanse nda soorohugu kukoo kanj se i ga nee Alforoney soorohugu kukoo.

¹² Ngi jerey ga, Ha-Loheš iz'aroo Šalum kanj ti Žerizalem laamaa jere faa bonjkoynoo, nga nda nga ize woyey ga goy.

¹³ Hanun nda Zanowa gorokej na koyraa mijoo kanj se i ga nee Gooroo mijoo hanse. I n'a cin taaga ka nga ganboo carawey, nda bundey kanj g'a daabu kufaley danj a ga. Ka tonton, i na kabedaaru mee zenber foo (1.000) cin cetaa ra ka koy hala koyraa mijoo kanj se i ga nee Birjoo mijoo do.

¹⁴ Rekab iz'aroo Malkiya kanj ti Bet-Kerem koyraa laamaa bonjkoynoo na Birjoo mijoo hanse. A n'a cin ka nga ganboo carawey, nda bundey kanj g'a daabu kufaley danj a ga.

¹⁵ Kol-Hoze iz'aroo Šalum kanj ti Mispa koyraa laamaa bonjkoynoo na koyraa mijoo kanj se i ga nee Hari Hundogoo mijoo hanse. A n'a cin taaga, a n'a gum ka nga ganboo carawey, nda bundey kanj g'a daabu kufaley danj a ga. A yee koyne ka cetaa cin kanj goo Silowe haroo jeroo kanj goo kokoyoo saddinaa nda tintimey game kanj ga zunbu ka hun Dawda koyraa ra.

¹⁶ Nga dumaa ga, Azbuk iz'aroo Nehemi kanj ti Bet-Sur koyraa laamaa jere faa bonjkoynoo ga goy hala Dawda saarawey tenje ka koy hala bangoo kanj teendi nda kabe do, ka koy hala wongaarey hugoo do.

¹⁷ Nga dumaa ga, Lewi borey ga goy, Bani iz'aroo Rehum. Nga jeroo ga, Hašabiya kanj ti Kela koyraa laamaa jere faa bonjkoynoo ga goy nga laamaa se.

¹⁸ Nga dumaa ga, ngi armey Henadad iz'aroo Binuwi kanj ti Kela koyraa jere faa bonjkoynoo ga goy.

¹⁹ Nga jeroo ga, Yešuwa iz'aroo Ezer kanj ti Mispa bonjkoynoo na nongu tana hanse kanj ga žigi ka koy wongu jinawey do, nongoo no kanj ra cetaa ga kanje tee.

²⁰ Nga dumaa ga, Zabay iz'aroo Baruk gaabandi ka nongu tana hanse, k'a dii za kanjoo ga hala sargari juwalkey jineboraa Elyašib hugoo mijoo ga.

²¹ Nga dumaa ga, Hakos iz'aroo Uri, nga iz'aroo Meremot na nongu tana hanse, k'a dii za Elyašib hugoo mijoo do hala Elyašib hugoo se banda.

²² Nga dumaa ga, sargari juwalkey kanj goo koyraa laamaa ra ga goy.

²³ Ngi dumaa ga, Benžamenj nda Hašub ga goy ngi hugoo tenje. Ngi dumaa ga, Ananiya iz'aroo Maseya, nga iz'aroo Azariya ga goy nga hugoo jeroo ga.

²⁴ Nga dumaa ga, Henadad iz'aroo Binuwi na nongu tana hanse, k'a dii za Azariya hugoo kanjoo ga hala nongoo kanj ra cetaa ka kanje tee.

²⁵ Uzay iz'aroo Palal ga goy hugoo kanjoo tenje nda soorohugu kukoo kanj goo kokoy hugoo jine, lakkalkey hugoo jere. Nga dumaa ga, Paroš iz'aroo Pedaya.

²⁶ Irkoy hugoo goykey kanj goo fargandoo ra kanj ga jer kanj maapoo ti Ofel ga goy hala koyraa mijoo kanj se i ga nee Harey mijoo tenje waynahunay here nda soorohugu kukoo kanj ga jer do.

²⁷ Nga dumaa ga, Tekowa borey na nongu tana hanse, k'a dii za soorohugu kukoo kanj ga jer tenje ka koy hala Ofel cetaa do.

²⁸ Koyraa mijoo kanj se i ga nee Baryey huru mijoo se beene, sargari juwalkey affoo kul ga goy nga hugoo mijoo ga.

²⁹ Ngi dumaa ga, Imer iz'aroo Sadok ga goy nga hugoo tenje ga. Nga dumaa ga, Šekaniya iz'aroo Šemaya kanj ti koyraa mijoo kanj se i ga nee Waynahunay here mijoo lakkalkaa ga goy.

³⁰ Nga dumaa ga, Šelemiya iz'aroo Hananiya nda Salaf iz'aru idduwan-too Hanun na cetaa nongu tana hanse. Ngi dumaa ga, Berekiya iz'aroo Mešulam ga goy nga hugu-izoo tenje.

³¹ Nga dumaa ga, Malkiya kanj goo wurakarkey ra ga goy hala Irkoy hugoo goykey hugoo do nda maamalakey hugoo do kanj ga Mifkad hugoo tenje ka koy hala hugu-izoo do kanj goo soorohugoo ra, cetaa kanjoo ga.

³² Wurakarkey nda maamalakey ga goy soorohugoo hugu-izoo kanj goo kanjoo ga ka koy koyraa mijoo kanj se i ga nee Feejey huru mijoo ga.

Alyahuudey iberey ga baa ngi ma goyey kayandi

³³ Waatoo kanj Sanbalat maa kanj ir goo ma cetaa cin taaga, a futu, a hanse ka dor. A na Alyahuudey fude.

³⁴ A šelanj nga armey nda Samari wongu-izey jine ka nee: «Macin no Alyahuudu boro yalaafantey wey g'a tee? I mma ngi koyraa cin koyne wala? I mma sargari kaa a ra wala? I ga hongu ngi g'a benandi soho da wala? I ga hin ka tondiyanj tunandi kanj goo labu cire kanj tonandi wala?»

³⁵ Amonj boraa Tobiya goo jeroo ga, a nee: «I ma cina de! Nda nzungu žigi ngi tondi cetaa ga, a g'a kanjandi.»

Nehemi Irkoy ŋaarayroo

³⁶ Ay na Irkoy ŋaaray ka nee: «Ir Koyoo, haŋajer ir se, zama ir kayna! Ngi haawoo kanjandi boŋey boŋ, i ma ngi hayey taa ka koy nda ey ganda waani ra k'i tee baŋa.

³⁷ Masi ngi laybey tugu, ngi zunubey masi tuusandi ni do, zama i na cinakey toope.»

³⁸ Ir na cetaa cin koyne, cetaa cinandi hala nga kayyanoo gamoo ga. Jamaa na goyoo woo zaa ngi biney ra.

4

Sanbalat kayandi nga ma Alyahuudey wongu

¹ Amma waatoo kanj Sanbalat, nda Tobiya, nda Laarabey, nda Amonj borey, nda Ašdod borey maa kanj Žerizalem cetaway hanseyanoo ga koy nda jine, de mo funey šintin ka lutandi, i hanse ka futu.

² I kul marga ka hawandifutay ka koy Žerizalem tangam ka hasaraw tee a se.

³ Amma ir n'ir Koyoo ŋaaray, de ngi maaganda se ir na lakkalkawayanj danj kanj g'i hawgay cijin nda zaari.

⁴ Woo kul, Žuda borey nee: «Jinay jerekey jaŋandi, tondi kayri-kayrey ga boobo. Ir, ir si hin ka cetaa cin.»

⁵ Ir nkuwaway nee: «I si haya kul bay, i si dii haya kul hala ir ma zunbu i game, ir g'i wii, woo ga, ir ga goyoo kayandi.»

Nehemi na nga borey noo wongu jinayyanj

⁶ Alyahuudey kanj ga goro ir iberey jere kaa ka alhabar danj ir ra cee woy (10). I nee ir se: «Nongu kul kanj here nda war bere, i ga kanj ir ga.»

⁷ Woo se nongey kanj ra cetaa ga dunbay, ay na boroyan danj nongey din ra nda cetaa banda ga, ay n'i danj hugu-hugu, ngi, nda ngi takubawey, nda ngi yaajey, nda ngi birawey.

⁸ Waatoo kanj ay n'i guna, ay man borciney, nda alkaaley, nda jamaa cindoo, ay nee i se: «War masi hunbur ey. Wa hongu war Koyoo kanj ga beeri, a ga hunburandi. Wa tangam war armyey, nda war iz'arey, nda war ize woyey, nda war wandey, nda war hugey se.»

⁹ Waatoo kanj ir iberey maa kanj ir duu alhabar kanj Irkoy na ngi addibaarawey hasara, ir kul yee cetaa do, boro foo kul koy nga goyoo ra.

¹⁰ Za hanoo din, ay goykey jere faa goo goyoo ga, jere faa ga yaajey, nda korawey, nda birawey, nda guuru darbawey dii. Bonjkoyney ga Žuda borey kul hawgay.

¹¹ Borey kanj ga cetaa cin nda wey kanj ga jinawey zaa ga kabe foo ka goy, kabe foo wongu jinay goo a ra.

¹² Cinakey boro foo kul nga takubaa goo centoo ga, i ga cina. Bora kanj ga hilloo heenandi ga kay ay jere.

¹³ Ay nee borciney, nda alkaaley, nda jamaa cindoo se: «Goy boobo cindi cetaa ra, goyoo ra ir ga say-say, ir ga mooru cere.»

¹⁴ Nongu kul kanj ra war goo, nda war maa hilloo jindoo, war ma kaa ka marga ir jere, ir Koyoo ga wongu ir se.»

¹⁵ Takaa woo nda ir koy a ga goyoo ra, ir jere faa yaaji goo kabey ra za waynaa hunyanoo ga hala ka koy handarawey fattaroo ga.

¹⁶ Alwaati follokaa din da ra, ay nee jamaa se: «Boro foo kul nda nga goykaa ma cijinoo tee Žerizalem, cijinoo ra i ga lakkal ir se, zaaroo ra i ga goy.»

¹⁷ Agay, nda ag'armey, nda ay goykey, nda lakkalkey kanj goo ay bande, ir affoo kul mana nga bankaarawey kaa. Boro kul haya sii a kone kala nga wongu jinaa nda hari.

5

Nehemi na Alyahuudey šerretaray janjaa benandi

¹ Waati foo, jamaa arey nda ngi wandey hanse ka hayayan har ngi arma Alyahuudu cindey takaa ga.

² Affooyan ga nee: «Ir, nda ir iz'arey, nda ir ize woyey, ir ga boobo, ir ga hima ka duu taasu ka ŋaa ka huna.»

³ Affooyan mo ga nee: «Ir n'ir faarey, nda ir alaneb faarey, nda ir hugey danj tolme hala ir ma duu ka duu taasu heraa waatoo ra.»

⁴ Affooyan ga nee: «Hala ir ma duu ka alkaasoo bana kokoyoo se kala ir n'ir faarey nda ir alaneb faarey noo jina ir ma duu ka duu garaw.»

⁵ Ka gar ir nda ir armyey kul ti ham follokaa, ir izey nda ngi izey kul ti affoo. Woo kul, ir ga hima k'ir iz'arey nda ir ize woyey noo i se banja. Ir ize woy boobo tee koŋŋa ka ben. Haya kul sii ir kone, ir faarey nda ir alaneb faarey tee boro fooyan wane.»

⁶ Waatoo kanj ay maa ngi heenoo nda šenney wey, ay hanse ka futu.

⁷ Ay kayandi ay binoo ra ya borciney nda alkaaley teje. Ay nee i se: «Macin se war ga garaw war armyey se ka arriba ceeci a ga? Ay na margari beeri tee ngi misoo ga.»

⁸ Ay nee i se: «Ir, ir n'ir arma Alyahuudey kanj neerandi ka tee tamyar gandawey ra, kullihinne ir ga hin, ir n'i kaa kabe ra. Sohō war, war ga war armye neere, de mo war s'i neere kala ir jamaa borey se!» I dangay, i mana hin ka haya kul har.

⁹ Woo banda ga, ay nee: «Woo kanj war g'a tee si boori. War mma hima ka huna ir Koyoo hunburay ra, gandawey kanj ti ir iberey masi koy ir kaynandi.

¹⁰ Agay mo, nda ay armye, nda ay tamey, ir na nooru nda taasu garaw i se. Ay g'a wiri war ga, ir ma garaa nanj i se.

¹¹ Ay g'a wiri war ga, war ma ngi faarey, nda ngi alaneb faarey, nda ngi zaytunanjey, nda ngi hugey yeeti i ga hō hunday, nda arribaa kanj war n'a danj nooroo, nda taasoo, nda alaneb haroo nda jiyoo ga k'a taa i kone.»

¹² I zaabi ka nee: «Ir g'i yeeti, ir si haya kul wiri i ga, ir ga hayaa tee kanj n'n'a har.» Woo ga, ay na sargari juwalkey cee, ay n'i žeendi i ma hayaa tee kanj i n'a har.

¹³ Koyne mo, ay n'ay bankaaraa kokobu ka nee: «Boro kul kanj mana hayaa tee kanj a n'a har, Irkoy m'a kokobu k'a kaa nga hugoo nda nga goyoo nafaa ra sanda takaa woo, takaa din da nda aroo woo ma kokobandi ka kanjandi koonay ra.» Margaroo kul nee: «Amin!» I na Abadantaa saabu. Jamaa na hayaa tee kanj i n'a har.

¹⁴ Za hanoo kanj kokoyoo yaamar ya tee goforner Žuda gandaa ra, za kokoyoo Artaserses jiri warankantoo (20to) hala nga jiri waranza cindi hinkantoo (32to) ga, jiri woy cindi hinka (12), a ma tee agay wala ay hugey borey mana huna nda ŋaahayaa kanj ga nondi gofornerey se.

¹⁵ Goforner jinawey kanj kaa ay jine ga hanse ka jamaa farandi ka ŋaayan, nda alaneb hari mooro, nda nzorfu kaaray tamma boŋ woytaaci (40) dii i ga, ba ngi tamey ga ngi boŋ tee boŋkoyni jamaa se. Amma agay, Irkoy hunburay se ya na woo tee.

¹⁶ Ka tonton ay goy cetaa woo cinaroo ra. Ir mana faari day, de mo ay goykey kul cere ra goo goyoo ra.

¹⁷ Alyahuudey ra, alkaaley kanj ga ŋaa ay do man'ti kala boro zangu nda woyguu (150) kanj ra borey sii kanj ga hun gandawey kanj ga taalamma ir ga.

¹⁸ Zaari kul, haw foo, nda feeji suubante iddu, nda cirawyanj no ma koosandi ay hugoo ra. Jirbi woy (10) kul i ga alaneb hari mooro boobo hanse kanj ga wasa. Amma woo kul, borey kanj ga hima ka goforneroo noo haya, ya n'a wiri i ga, zama goyoo ga hanse ka tinj jamaa se.

¹⁹ Ay na Irkoy ŋaaray ka nee: «Ay Koyoo, hongu agay henna hayey kul kanj ay n'i tee jamaa woo se maaganda!»

6

Alyahuudey iberey yee koyne ka tun i se

¹ Waatoo kanj Sanbalat, nda Tobiya, nda Laaraboo Gešem, nda ir iberey jerey maa kanj ay na cetaa cin, de mo ba waaru foo mana cindi a ra, woo gar ya na ganbey lefewey danj.

² Sanbalat nda Gešem na dontokaw sanba ay do ka nee ya ne kanj ya kaa ir ma cere kubay Keferim, Ono gooroo ra. I nka soolu ngi ma ifutu tee ya ne.

³ Ay na dontokawyanj sanba kanj ma koy nee i se kanj goy boobo goo ya ne, ay si hin ka doo ka koy no din. Nda ay n'a nanj ka doo ka koy i do, goyey ga kay.

⁴ Cee taaci i ga donto ka haya follokaa wiri ay ga, ay na zaabi follokaa har i se.

⁵ Cee guwantoo Sanbalat na batagaa kanj ra alhabar follokaa goo dan nga tamo kaboo ra a ma kate a ay do.

⁶ A nka nee nga hantumoo ra: «A goo ma harandi dumey nda cere game, Gešem mo g'a har, šennoo ti ni nda Alyahuudey, war mma baa war ma ture, woo maaganda se ni goo ma cetaa cin. Miimandaa woo ra, i nee kanj ni ka nee kanj ni mma baa ma tee kokoy.

⁷ I nee kanj n'na ba annabiyanj danj kanj ma šelanj Žerizalem ka nee: <Kokoy bangay Žuda laamaa ra.> Miimandawey wey cine kokoyoo ga maar'ey. Adiši kaa ir ma šelanj.»

⁸ Ay danj ka nee a se: «Miimandawey wey kanj n'g'i har mana tee, ni no m'i kaa ni boŋoo ra.»

⁹ Borey wey kul ga baa ngi m'ir hunburandi, i ga nee kanj ir biney ga kaa ka hun, goyoo si teendi.

Ay na Irkoy ŋaaray ka nee: «Sohō ay Koyoo, bine danj ay ra.»

¹⁰ Ay koy Mehetabel iz'aroo Delaya, nga iz'aroo Šemaya do. A ga daaba hugoo ra, a nee: «Ir ma koy cere kubay Abadantaa hugoo ra, hugoo gundoo ra, ir ma mijney daabu ir ga, zama i mma kaa ka ni wii, cijinoo ra i ga kaa ka ni wii.»

¹¹ Ay zaabi ka nee: «Ay cine aru ga zuru wala? May ti ay cine aroo kanj ga huru Irkoy hugoo ra de a ma huna? Ay si huru.»

¹² Ay bay kanj man'ti Irkoy k'a sanba. Sanbalat nda Tobiya nk'a day, woo se a ga annabi šenni har ay ga.

¹³ I nk'a day hala ya duu ka hunbur, ya hanga ngi šenney ka zunubu tee. Woo ra ay maapoo ga futu, i g'ay haawandi.

¹⁴ Ay na Irkoy ŋaaray ka nee: «Ay Koyoo, hongu Tobiya nda Sanbalat, m'i bana ka sawa nda ngi teegoyey. Ma hongu annabi woyoo Nowadiya nda annabey jerey kanj ga baa ngi m'ay hunburandi.»

¹⁵ Cetaa ben Elul handoo jirbi waranka cindi guwantoo (25to) ra. Jirbi woyguu cindi hinka (52) no goyoo n'a tee hala a ga ben.

¹⁶ Waatoo kanj ir iberey kul maar'a, gandawey kul kanj g'ir kuubi k'ir bere hunbur, de i hanse ka haw, i hakiika ka bay kanj goyoo, ir Koyoo k'a tee.

¹⁷ Alwaatoo woo, Žuda gandaa borciney na bataga booboyanj sanba Tobiya se, i ga duu Tobiya mo batagawey.

¹⁸ Žuda boro boobo alkawlu goo ngi nda a game, zama a man'ti kala Ara iz'aroo Šekina nzura. Nga iz'aroo Yohananj na Berekiya iz'aroo Mešulam ize woyoo hiji.

¹⁹ I ga nga teegoy henney har a jine, i ga koy nda a se ay šenney. Tobiya ga batagayanj sanba k'ay hunburandi.

7

Takawey kanj nda Žerizalem ga lakkalandi

¹ Waatoo kanj cetaa cinandi ka ben, de ay na ganbey carawey danj, i na koyraa mijney lakkalkey, nda donkey, nda Lewi borey danj ngi dogey ra.

² Ay na yaamar noo ag'armaa Hanani se nda Hananiya se. Hananiya ti Žerizalem tondi hugoo jineboraa, boro no kanj bisa boro boobo, zama a ga laadir, a ga hunbur Irkoy.

³ Ay nee i se: «Žerizalem ganbey si feera nda waynaa mana koron, i ga ganbey daabu k'i kufal waatoo kaŋ lakkalkey goo no. Žerizalem borey ra, i ma lakkalkawayan kaa koyraa se, boro foo kul nga dogoo ra nda nga hugoo tenje.»

Žuda borey kaŋ willi kate ngi gandaa ra
(Ezra 2)

⁴ Koyraa ga tafay, a ga hay, amma alžama boobo sii a ra, hugey mana cinandi taaga.

⁵ Ay Koyoo dan ay binoo ra ya borciney, nda alkaaley, nda jamaa marga k'i hantum. Ay na taarikoo citaaboo gar kaŋ ra boro jinawey kaŋ koy maapey goo, hantumoo kaŋ ay dii a, a ra ti:

⁶ «Gandaa zamnaroo kaŋ ti Žuda, nga borey kaŋ Babilon kokoyoo Nebukanezar n'i dii ka koy nda ey, borey din hun tamtaray, wey kaŋ willi kate i ra Žerizalem, nda wey kaŋ koy Žuda gandaa ra ti wey. Boro foo kul goro nga koyraa ra.

⁷ I willi kate Zorobabel bande, nda Yešuwa, nda Nehemiya, nda Azariya, nda Ramiya, nda Nahamani, nda Mardoše, nda Bilšan, nda Misperet, nda Bigway, nda Nehum, nda Baana. Izirayel jamaa arey hinnaa ne ti woo:

⁸ Paroš hayroo hinnaa ti: boro zenber hinka nda zangu nda woyye cindi hinka (2.172).

⁹ Šefatiya hayroo hinnaa ti: boro zangu hinza nda woyye cindi hinka (372).

¹⁰ Ara hayroo hinnaa ti: boro zangu iddu nda woyguu cindi hinka (652).

¹¹ Pahat-Mowab borey kaŋ hun Yešuwa nda Žowab hayroo ra hinnaa ti: boro zenber hinka nda zangu yaaha nda iwoy cindi yaaha (2.818).

¹² Elam hayroo hinnaa ti: boro zenber foo nda zangu hinka nda woyguu cindi taaci (1.254).

¹³ Zattu hayroo hinnaa ti: boro zangu yaaha nda woytaaci cindi guu (845).

¹⁴ Zakkay hayroo hinnaa ti: boro zangu iyeye nda woydu (760).

¹⁵ Binuwi hayroo hinnaa ti: boro zangu iddu nda woytaaci cindi yaaha (648).

¹⁶ Bebay hayroo hinnaa ti: boro zangu iddu nda waranka cindi yaaha (628).

¹⁷ Azgad hayroo hinnaa ti: boro zenber hinka nda zangu hinza nda waranka cindi hinka (2.322).

¹⁸ Adonikam hayroo hinnaa ti: boro zangu iddu nda woydu cindi iyeye (667).

¹⁹ Bigway hayroo hinnaa ti: boro zenber hinka nda woydu cindi iyeye (2.067).

²⁰ Adin hayroo hinnaa ti: boro zangu iddu nda woyguu cindi guu (655).

²¹ Ater hayroo kaŋ hun Ezekiyas ga hinnaa ti: boro woyyagga cindi yaaha (98).

²² Hašum hayroo hinnaa ti: boro zangu hinza nda waranka cindi yaaha (328).

²³ Besay hayroo hinnaa ti: boro zangu hinza nda waranka cindi taaci (324).

²⁴ Harif hayroo hinnaa ti: boro zangu nda iwoy cindi hinka (112).

²⁵ Gabawonj koyraa borey hinnaa ti: boro woyyagga cindi guu (95).

²⁶ Betelehem koyraa borey nda Netofa koyraa borey hinnaa ti: boro zangu nda woyyaaha cindi yaaha (188).

²⁷ Anatot koyraa borey hinnaa ti: boro zangu nda waranka cindi yaaha (128).

²⁸ Bet-Azmawet koyraa borey hinnaa ti: boro woytaaci cindi hinka (42).

²⁹ Kiryat-Yarim, nda Kefira, nda Berot koyrawey borey hinnaa ti: boro zangu iyye nda woytaaci cindi hinza (743).

³⁰ Rama nda Geba koyrawey borey hinnaa ti: boro zangu iddu nda waranka cindi foo (621).

³¹ Mikmas koyraa borey hinnaa ti: boro zangu nda waranka cindi hinka (122).

³² Betel nda Ayi koyrawey borey hinnaa ti: boro zangu nda waranka cindi hinza (123).

³³ Nebo faa koyraa borey hinnaa ti: boro woyguu cindi hinka (52).

³⁴ Elam faa hayroo hinnaa ti: boro zenber foo nda zangu hinka nda woyguu cindi taaci (1.254).

³⁵ Harim hayroo hinnaa ti: boro zangu hinza nda waranka (320).

³⁶ Žeriko koyraa borey hinnaa ti: boro zangu hinza nda woytaaci cindi guu (345).

³⁷ Lod, nda Hadid, nda Ono koyrawey borey hinnaa ti: boro zangu iyye nda waranka cindi foo (721).

³⁸ Sena koyraa borey hinnaa ti: boro zenber hinza nda zangu yagga nda waranza (3.930).

³⁹ Sargari juwalkey ra, wey kaŋ ti Yedaya hayroo kaŋ hun Yešuwa ga hinnaa ti: boro zangu yagga nda woyye cindi hinza (973).

⁴⁰ Imer hayroo hinnaa ti: boro zenber foo nda woyguu cindi hinka (1.052).

⁴¹ Pašehur hayroo hinnaa ti: boro zenber foo nda zangu hinka nda woytaaci cindi iyye (1.247).

⁴² Harim hayroo hinnaa ti: boro zenber foo nda iwoy cindi iyye (1.017).

⁴³ Lewi borey ra, wey kaŋ ti Yešuwa hayroo, i hun Kadmiyel ga kaŋyaŋ hun Hodewa hugoo borey ga hinnaa ti: boro woyye cindi taaci (74).

⁴⁴ Donkey ra, Asaf hayroo hinnaa ti: boro zangu nda woytaaci cindi yaaha (148).

⁴⁵ Hugu mee lakkalkey ra, Šalum hayroo, nda Ater hayroo, nda Talmoŋ hayroo, nda Akub hayroo, nda Hatita hayroo, nda Šobay hayroo hinnaa ti: boro zangu nda waranza cindi yaaha (138).

⁴⁶ Irkoy hugoo goykey ti: Siha hayroo, nda Hasufa hayroo, nda Tabawot hayroo,

⁴⁷ nda Keros hayroo, nda Siya hayroo, nda Padoŋ hayroo,

⁴⁸ nda Lebana hayroo, nda Hagaba hayroo, nda Šalmay hayroo,

⁴⁹ nda Hanaŋ hayroo, nda Gidel hayroo, nda Gahar hayroo,

⁵⁰ nda Reya hayroo, nda Resin hayroo, nda Nekoda hayroo,

⁵¹ nda Gazam hayroo, nda Uza hayroo, nda Paseya hayroo,

⁵² nda Besay hayroo, nda Mewunim hayroo, nda Nefušim hayroo,

⁵³ nda Bakkuk hayroo, nda Hakufa hayroo, nda Harhur hayroo,

⁵⁴ nda Beslit hayroo, nda Mehida hayroo, nda Harša hayroo,

⁵⁵ nda Barkos hayroo, nda Sisera hayroo, nda Tama hayroo,

⁵⁶ nda Nesiya hayroo, nda Hatifa hayroo.

⁵⁷ Sulaymaana goykey hayrey ti: Sotay hayroo, nda Soferet hayroo, nda Perida hayroo,

⁵⁸ nda Yaala hayroo, nda Darkoŋ hayroo, nda Gidel hayroo,

⁵⁹ nda Šefatiya hayroo, nda Hatil hayroo, nda Pokeret-Sebayim hayroo, nda Amoj hayroo.

⁶⁰ Irkoy hugoo goykey nda Sulaymaana goykey hayroo kul cere ra man'ti kala boro zangu hinza nda woyyagga cindi hinka (392).

⁶¹ Borey ne kanj kaa ka hun Tel-Mela, nda Tel-Harša, nda Kerub-Adonj, nda Imer, i mana hin ka ngi hugey borey har, i mana hin ka ngi assiloo har ka cebe kanj Izirayel boroyanj ti ngi.

⁶² I man'ti kala Delaya hayroo, nda Tobiya hayroo, nda Nekoda hayroo, i kul cere ra man'ti kala boro zangu iddu nda woytaaci cindi hinka (642).

⁶³ Sargari juwalkey mo ra, boroyanj mana hin ka ngi assiloo har, borey ti: Hobaya hayroo, nda Hakos hayroo, nda Barzilay hayroo. Barzilay ka hiiji Galad boraa Barzilay ize woyey ra, woo se ngi maapoo huru a ga.

⁶⁴ I na ngi taarikey ceeci kanj ga borey har kanj ga i hun, amma i mana duu ey. I n'i dii boroyanj kanj ga žiibi, i si yee koyne ka hin ka sargari juwalyan goyoo tee.

⁶⁵ Goforneroo nee i se kanj i masi hayey ŋaa kanj hanse ka henan hala sargari juwalkaw ma kaa kanj ga alkurraa goy jinawey kanj ti Urim nda Tumim ka gunandi ka dii.

⁶⁶ Jamaa kul cere ra man'ti kala boro zenber woytaaci cindi hinka nda zangu hinza nda woydu (42.360)

⁶⁷ kanj ra ngi baŋney nda ngi koŋney sii, kanjanj ti boro zenber iyye nda zangu hinza nda waranza cindi iyye (7.337). Donkaw aru boro nda woy boro zangu hinka nda woytaaci cindi guu (245) goo i ra.

⁶⁸ I goo nda yoo zangu taaci nda waranza cindi guu (435) nda farka zenber iddu nda zangu iyye nda waranka (6.720).

⁶⁹ Hugu boŋ fooyanj na faabari noo goyey se. Goforneroo na wura tamma boŋ zenber foo (1.000), nda kusu woyguu (50), nda sargari juwalkaw bankaaray zangu guu nda waranza (530) noo.

⁷⁰ Hayey kanj hugu boŋey n'i noo goyey se ti wura tamma boŋ zenber waranka (20.000) nda nzorfu kaaray kilo zenber foo nda zangu (1.100).

⁷¹ Jamaa cindoo na wura tamma boŋ zenber waranka (20.000) nda nzorfu kaaray kilo zenber foo (1.000), nda sargari juwalkaw bankaaray woydu cindi iyye (67) noo.

⁷² Sargari juwalkey, nda Lewi borey, nda hugu mee lakkalkey, nda donkey, nda jamaa jere foo, nda Irkoy hugoo goykey, nda Izirayel kul koy goro ngi koyrawey ra.»

Waatoon kanj jiiroo handu iyyantoo too, Izirayel borey goro ngi koyrawey ra.

8

Ezra na ašariyaa tiiraa caw jamaa kul jine

¹ Jamaa kul marga sanda boro folloku farroo ra kanj goo koyraa miŋoo kanj se i ga nee Harey miŋoo ga. I nee Ezra kanj ti citaaboo baykaw alfa se a ma kate Musa ašariyaa tiiraa, ašariyaa kanj Abadantaa n'a noo Izirayel se.

² Sargari juwalkaa Ezra kate ašariyaa tiiraa margaroo kul jine, arey, nda woyey, nda boro kul kanj ga hin ka faham hayaa kanj ga cawandi se. Handu iyyantoo jirbi jinaa no.

³ A na tiiraa caw za subbaahi hala zaarikayaa ra, farroo ra kanj ga koyraa miŋoo kanj se i ga nee Harey miŋoo tenje, arey, nda woyey, nda boro kul

kaŋ ga hin ka faham hayaa kaŋ ga cawandi se jine. Jamaa kul na haŋa kayandi ašariyaa tiiraa kaŋ ga cawandi se.

⁴ Citaaboo baykaw alfaŋaa Ezra ga kay bundu tintim boŋ kaŋ i n'a hanse batoo woo se. Nga jeroo ga, kabe gumaa here Matitiya, nda Šema, nda Anaya, nda Uri, nda Hilkiya, nda Maseya goo, nga kabe waawaa here Pedaya, nda Minkaylu, nda Malkiya, nda Hašum, nda Hašbadana, nda Zakariya, nda Mešulam goo.

⁵ Ezra na tiiraa feeri jamaa kul jine, a goo jamaa kul se beene, waatoo kaŋ a n'a feeri gar jamaa kul ga kay.

⁶ Ezra na albarka tee Abadantaa, Koy beeroo se, jamaa kul na ngi kabey jer ka zaabi ka nee: «Amin! Amin!» I gunguma ka ngi ndumey ka sujudu laboo ra Abadantaa jine.

⁷ Waatoo din Yešuuwa, nda Bani, nda Šerebiya, nda Yamin, nda Akub, nda Šabtay, nda Hodiya, nda Maseya, nda Kelita, nda Azariya, nda Yozabad, nda Hanan, nda Pelaya kaŋ ti Lewi borey kaŋ ga ašariyaa fahamandi jamaa se, jamaa ga kay ngi boŋ ga.

⁸ I ga Irkoy ašariyaa tiiraa caw nda fondaa, woo kaŋ i n'a caw i ga maanaa har hala borey ma faham hayaa kaŋ cawandi se.

⁹ Jamaa kul hēe kaŋ i maa ašariyaa šenney. Woo ga, goforneroo Nehemi, nda sargari juwalkaa kaŋ ti citaaboo baykaw alfaŋaa Ezra, nda Lewi borey kaŋ ga jamaa cawandi, i nee jamaa kul se: «Hō man'ti kala zaari kaŋ yeetandi jere ga war Koyoo Abadantaa maanoo ga, war ndumey masi huru cere ra, war masi hēe.»

¹⁰ A nee i se koynē: «Wa koy, war ma ham naasayan ŋaa, war ma haŋhaya kaanayan haŋ, war ma sanba borey se kaŋ sii nda haya kaŋ i g'a hina. Hō man'ti kala zaari kaŋ yeetandi jere ga ir Koyoo maanoo ga. War biney masi hēe, zama Abadantaa paaloo ti war gaaboo.»

¹¹ Lewi borey na borey kul dangayandi ka nee i se: «Wa dangay, zama hō man'ti kala zaari kaŋ yeetandi jere ga Irkoy se, war biney masi hēe.»

¹² Jamaa kul koy ŋaa ka haŋ, ka borey noo ŋaayan, i na hooray beeri tee, zama i faham šenney se kaŋ harandi i se.

Tendewey jingaroo

¹³ Zaari hinkantoo hane, jamaa kul hugu boŋey, nda sargari juwalkey, nda Lewi borey na cere marga citaaboo baykaw alfaŋaa Ezra jere ka faham ašariyaa šennoo se.

¹⁴ I dii kaŋ a hantumandi ašariyaa ra kaŋ Abadantaa na Musa k'i yaamar, kaŋ Izirayel borey si hima ka goro kala tendeyan ra handu iyyantoo jingaroo* ra,

¹⁵ de mo šenni ne kaŋ i ga hima k'a har koyrawey kul ra nda Žerizalem ra ka nee: «Wa fatta ka koy tondi hondoo ra, war ma kate zaytupaa kabeyan, nda ganji zaytupaa kabeyan, nda mirtŋaa kabeyan, nda teenaynaa sarbayyan, nda tuuri guzuba kabeyan ka tendeyan tee sanda takaa kaŋ nda a hantumandi.»†

¹⁶ Jamaa fatta ka koy kate ey. I na tendeyan tee, boro foo kul g'a tee nga hugoo sooraa boŋ wala batumaa ra, nda Irkoy hugoo batumawey ra, nda koyraa miŋoo kaŋ se i ga nee Harey miŋoo farroo ra, nda koyraa miŋoo kaŋ se i ga nee Efrayim miŋoo farrey ra.

* **8:14 8.14** Tendewey jingaroo no. † **8:15 8.15** Sargarey 23.33–43; Alhukumoo 16.13–15.

17 Jamaa kul, borey kaŋ willi kate ka hun tamtaraa ra na tendeyan tee, i goro tendewey wey ra. Za Nun iz'aroo Žozuwe waati hala ka kaa hanoo din Izirayel borey mana bay ka woo cine tee, hooray beeriyan teendi.

18 Zaari kul, zaari jinaa ka koy ikokorantaa Irkoy ašariyaa tiiraa ga cawandi. I na jingaroo tee jirbi iyye, jirbi yaahantoo hane i na margari kayante tee ka sawa nda hantumoo kaŋ kayandi.

9

Izirayel borey na ngi zunubey har kaaray

1 Handu follokaa jirbi waranka cindi taacantoo (24to) ra, Izirayel borey marga ka saaku kasa nda labu dan ngi ga ka meehaw.

2 Izirayel borey hayroo na ngi boŋ fay nda yawey, i koy kay ka ngi zunubey nda ngi baabey laybey har kaaray.

3 Waatoo kaŋ i kaa ka kay ngi kaydogey ra, i na guuru hinza cine tee i ga Abadantaa, ngi Koyoo ašariyaa tiiraa caw. I yee ka guuru hinza cine tee i ga ngi zunubey har, i ga sujudu Abadantaa, ngi Koyoo jine.

4 Yešuwa, nda Bani, nda Kadmiyel, nda Šebaniya, nda Bunni, nda Šerebiya, nda Bani, nda Kenani žigi ka koy Lewi borey dogoo ra ka jinde jer ka kaati ka Abadantaa, ngi Koyoo cee.

Lewi borey Irkoy ŋaarayroo

5 Lewi borey Yešuwa, nda Kadmiyel, nda Bani, nda Hašabneya, nda Šebaniya, nda Šerebiya, nda Hodiya, nda Šebaniya, nda Petakiya nee: «Wa tun ka war Koyoo Abadantaa saabu abada hala abada.

Abadantaa, ni maa daržantaa ma saabandi kaŋ bisa saabuyan kul nda beeray kul!

6 Ni hinne ti Abadantaa.

Ni ka beenaa tee,

ka beenaa beenaa nda nga hayey kul kaŋ goo a ra, nda laboo nda haya kul kaŋ goo a boŋ, teekowey nda haya kul kaŋ goo i ra tee.

Ni no ka hundi dan wey kul ra,

haya kul kaŋ goo beenaa ra ga sujudu ma ne.

7 Ni ti Abadantaa, Irkoy kaŋ na Ibirim suuba,

kaŋ n'a fattandi Ur koyraa kaŋ goo Kalde gandaa ra, de n'na maapoo dan Ibirahima.

8 Ni dii kaŋ a ga laadir,

n'na amaana dan ni nda a game,

ka nga hayroo noo gandaa

kaŋ ti Kanaŋ borey, nda Heti borey, nda Amor borey,

nda Ferezi borey, nda Žebuz borey, nda Girgaši borey wane.

Hayaa kaŋ n'n'a har, n'n'a tee, zama n'ga šerre.

9 Ni dii ir hayragey zaraboo Misira,

de mo ni maa ngi wurroo Kakaarey teekoo jere.

10 N'na tammaasayan nda kayfiyan tee,

ka Firawuuna nda nga borey gande,

nda nga gandaa jamaa kul,

zama n'ga kabekunafutaa bay kaŋ i n'a tee ir hayragey se.

N'na ni maapoo kaataray,

woo se a ga bara hala hō.

11 N'na teekoo fersi ihinka Izirayel borey jine,
de i bisa teekoo game a ga kogu.

N'na borey kanj g'i gaarandi warra hari guusey ra,
ma nee tondi kanj kanj hari guusa ra.

12 N'na duula kanj ga kay i jine k'i gongu zaari here,
n'na nuune kanj ga kay i jine cijin here ka ngi fondaa noo gaay
kanj i ga hima k'a zaa.

13 Ni zunbu Sinay tondi hondoo bonj,

ni goo beenaa ra ka šelanj i se,

n'na hantum šerranteyan kanj kayandi dunbu i se nda ašariya
cimikoyniyan,

nda hantumyan, nda yaamar hennayan.

14 N'n'i bayrandi ni hunanzamzaari henanantaa,

de mo n'na yaamaryan, nda hantumyan, nda ašariya danj i se
ni tamoo Musa bande.

15 Waatoo kanj i heray,

n'n'i noo ŋaayan kanj hun beenaa ra waatoo kanj i jaw,

n'na hari fattandi i se tondoo ra,

ni nee i se i ma huru ka gandaa mayray

kanj n'na kabe jer ka žee kanj n'g'a noo i se.

16 Amma ngi nda ir hayragey bolsay, i bonšenday.

I mana hanajer ni yaamarey se.

17 I wanji ka maa,

i mana hongu kayfey kanj n'n'i tee i se.

I bonšenday, ngi tureyanoo ra

i na bonkoyni tee ngi bonj se ka willi ngi tamtaraa ra Misira.

Amma ni man'ti kala Koy kanj ga yaafa,

kanj ga alhormo tee, a ga tamalla,

n'si cahā ka futu, ni borohennataraa ga beeri,

man'i nanj.

18 Ba waatoo kanj i na guuru mennandi k'a tee yagaw

ka nee: <Ni Koyoo ne,

woo kanj na ni fattandi Misira!>*

I hanse ka ni toope.

19 Amma ni, ni hinnari beeroo ra,

man'i fur saajoo ra.

Duulaa kanj ga kay mana fay nda k'i gongu zaari here

nda nuunaa kanj ga kay cijin here ngi diraa ra,

ka ngi fondaa noo gaay kanj i ga hima k'a zaa.

20 N'na ni Hundi hennaa k'i noo fahamay,

mana ŋaahayaa kanj se i ga nee man ganji i se i m'a ŋaa,

n'n'i noo hari waatoo kanj i jaw.

21 Jiiri woytaaci (40) haya kul kanj ga i ga too saajoo ra

n'n'a noo i se.

Haya kul man'i kuma,

ngi bankaarawey mana žen,

ngi cewey mana funsu.

22 N'na laamayan nda jamayan kanjandi kabey ra

* 9:18 9.18 Fattaroo 32.4-8

k'i noo labey hirrey.

I na Hešboŋ gandraa kaŋ ti kokoyoo Sihonj wane,
nda Bašan gandraa kaŋ ti kokoyoo Og wane
daŋ ŋgi mayray ra.

23 N'na ŋgi hayroo goorandi sanda beenaa handarawey

k'i daŋ gandraa ra
kaŋ ni nee ŋgi baabey se kaŋ i ma koy a mayray.

24 Ŋgi hayroo huru gandraa ra, i n'a mayray,
n'na gandraa gorokey, Kanaŋ borey kayna i jine,
n'n'i daŋ kabey ra,
ŋgi kokoyey nda gandraa jamawey,
hala i ma haya tee i se kaŋ i baa.

25 I na koyrayaŋ kaŋ kuubandi nda cete dii nda labu hennayaŋ,
huguyaŋ huru ŋgi mayraa ra kaŋ ga too nda haya henna dumi kul,
day fanšanteyaŋ, nda alaneb faari, nda zaytupaa,
nda tuuri boobo kaŋ izey ga ŋandi.
I ŋaa hala i kungu, i na gaaham tee,
i huna kaani ra ni borohennataray beeroo ra.

26 Amma i ture, i tun ma ne.

I na banda bere ni ašariyaa se,
i na ni annabey wii kaŋ g'i teje i ma willi ni ga,
i hanse ka ni toope.

27 Woo ga, n'n'i kaŋandi ŋgi torrokey kabey ra kaŋ n'i šiita.

Amma ŋgi binemaraa waati i kaati ka ni cee,
n'na haŋajer i se beenaa ra,
ni hinnari beeroo ra n'n'i noo hallasikawyaŋ
kaŋ n'i feeri k'i kaa ŋgi iberey kabey ra.

28 Waatoo kaŋ i duu hunanzamay, i yee koyne ka ifutu tee ni jine.

Woo ga, n'n'i naŋ ŋgi iberey kabey ra kaŋyaŋ na gaabi daŋ i ga.
I yee koyne ka kaati ka ni cee,
ni, n'na haŋajer i se beenaa ra,
ni tamallayan beeroo ra cee boobo n'n'i feeri.

29 N'n'i teje hala i ma willi kate ni ašariyaa ga,
amma i na binebeeray,
i mana haŋajer ni yaamarey se,
i na zunubu tee ni hantumey kaŋ kayandi ga,
ka gar boro kaŋ g'i ka dira,
ga hin ka huna nda ey,
i tee turante nda hipešenda,
i mana haŋajer.

30 Jiiri boobo n'n'i suuri,

n'na ni Hundoo ka ni annabey ka teje i ga,
amma i mana maa.

Woo ga, n'n'i kaŋandi gandawey jamawey kabe ra.

31 Ni tamallayan beeroo ra man'i halaci,

man'i fur,

zama ni man'ti kala Koy kaŋ ga hinna a ga tamalla.

32 Sohō ir Koyoo, Irkoy beeroo, Hinikoyoo kaŋ ti hunburhaya,
ni kaŋ ga amaana too, kaŋ ga borohennataray tee,

zaraboo kaŋ duu ir, nda ir kokoyey, nda ir boŋkoyney, nda ir sargari juwalkey, nda ir annabey, nda ir baabey, nda ni jamaa kul za Asiri kokoyey waati hala hō, mas'a guna sanda haya kaccu.

³³ N'ga henan hayaa kul ra kaŋ duu ir, zama n'ga goy nda cimi, ir, ir na goy futu tee.

³⁴ Ir kokoyey, nda ir boŋkoyney, nda ir sargari juwalkey, nda ir baabey mana ni ašariyaa ka dira, i mana lakkal daŋ ni seedetarayey se kaŋ nda ni teje i ga.

³⁵ Ba kaŋ i goo ngi laamaa ra, ba kaŋ n'n i noo gomni beeri, ganda beeri hennaa ra kaŋ n'n'a daŋ i jine, i mana alhaadimay ma ne, i mana willi ngi goy futawey se bande.

³⁶ Hō baŋŋayan ti ir!

Gandaa kaŋ n'n'a noo ir baabey se hala i ma nga tuuri-izey ŋaa, i ma daame nda nga gomnoo, ir man'ti kala baŋŋayan a ra!

³⁷ Nga hegay beeroo man'ti kala kokoyey wane kaŋ n'n'i daŋ ir boŋ ir zunubey maaganda. Ir nda ir almaney goo i cire k'ir tee woo kaŋ kan i se, ir goo binemarayan beeri ra!»

10

Jamaa kayandi ngi ma dira ašariyaa bande

¹ Hayey wey kul maaganda, ir na allaahidu šenda zaa k'a hantum. Ir jineborey, nda Lewi borey, nda ir sargari juwalkey na ngi tammaasaa daŋ kaddaasoo ga.

² Borey kaŋ tammaasawey goo kaddaasoo ga maaney ne: Hakaliya iz'aroo Nehemi kaŋ ti goforneroo, nda Sedesiyas,

³ nda Seraya, nda Azariya, nda Žeremi,

⁴ nda Pašehur, nda Amariya, nda Malkiya,

⁵ nda Hatuš, nda Šebaniya, nda Maluk,

⁶ nda Harim, nda Meremot, nda Abdiyas,

⁷ nda Daniyel, nda Gineton, nda Baruk,

⁸ nda Mešulam, nda Abiya, nda Miyamin,

⁹ nda Maziya, nda Bilgay, nda Šemaya, wey ti sargari juwalkey.

¹⁰ Lewi borey ti: Azaniya iz'aroo Yešua, nda Binuwi kaŋ ti Henadad boro, nda Kadmiyel,

¹¹ nda ngi armey Šebaniya, nda Hodiya, nda Kelita, nda Pelaya, nda Hanan,

¹² nda Miše, nda Rehob, nda Hašabiya,

¹³ nda Zakur, nda Šerebiya, nda Šebaniya,

¹⁴ nda Hodiya, nda Bani, nda Beninu.

¹⁵ Jamaa boŋkoyney ti: Paroš, nda Pahat-Mowab, nda Elam, nda Zattu, nda Bani,

¹⁶ nda Bunni, nda Azgad, nda Bebay,

¹⁷ nda Adoniya, nda Bigway, nda Adin,

¹⁸ nda Ater, nda Ezekiyas, nda Azur,

- 19 nda Hodiya, nda Hašum, nda Besay,
 20 nda Harif, nda Anatot, nda Nebay,
 21 nda Magpiyaš, nda Mešulam, nda Hezir,
 22 nda Mešežabel, nda Sadok, nda Yaduwa,
 23 nda Pelatiya, nda Hanan, nda Anaya,
 24 nda Oze, nda Hananiya, nda Hašub,
 25 nda Ha-Loheš, nda Pilha, nda Šobek,
 26 nda Rehum, nda Hašabna, nda Maseya,
 27 nda Ahiya, nda Hanan, nda Anan,
 28 nda Maluk, nda Harim, nda Baana.

29 Izirayel borey cindey, maanaa sargari juwalkey, nda Lewi borey, nda hugu mee lakkalkey, nda donkey, nda Irkoy hugoo goykey, nda borey kul kan na ngi boŋ fay gandawey jamawey ga ka dira nda Irkoy ašariyaa, ngi nda ngi wandey, nda ngi iz'arey, nda ngi ize woyey, nda borey kan ga hin ka faham

30 tonton ngi armyey ga kan ti ngi jineborey. I žee ka allaahidu zaa kan ngi ga dira nda Irkoy ašariyaa kan a n'a noo i se Musa, Irkoy tamoo bande. I nee kan ngi ga Abadantaa, ir Koyoo yaamarey, nda nga hantumey kan kayandi, nda nga hantumey kul dii k'i ka dira.

31 I nee: «Ir ga allaahidu zaa kan ir s'ir ize woyey noo hiijay gandaa jamawey borey se, ir si ngi ize woyey zaa k'i noo ir iz'arey se hiijay.

32 Hunanzamzaari, nda zaari henanante, nda gandaa jamawey kate maamalahaya, nda attam wala haya kul kan no, ir si haya kul day. Jiiri iyye ka kaa jiiri iyye ir ga laboo nan a ma hunanzam, ir ga garawkoyney garaw dumi kul yaafa.

33 Ir ga kayandi k'a tee alaada kan jiiri kul ir ga nzorfu kaaray tamma foo kan ti garam taaci noo Abadantaa hugoo goyoo alhaadimaa se,

34 nda takulawey kan ga jisandi, nda taasu sargaroo kan ga hun waati kul, nda sargari kukurantaa kan ga hun waati kul, nda hunanzamzaarey, nda handu kayyaney, nda jingarey cere kubayyaney, nda sargari henanantey, nda zunubu sargarey kan ga zunubu tuusu Izirayel nda ir Koyoo hugoo goyoo kul se.

35 Ir, sargari juwalkey, nda Lewi borey, nda jamaa cindoo na alkurra kar ka bay hugu kan ga hima ka kate tuuri ir Koyoo hugoo se. Jiiri ka kaa jiiri, waatoo kan kayandi ga ir ga kate tuuroo ka sargarey ton Abadantaa, ir Koyoo sargari tonadogoo boŋ, ka sawa nda woo kan ašariyaa n'a har.

36 Jiiri kul mo ir kayandi ka kate Abadantaa hugoo ra ir laboo heгаа ize jina-jinawey nda ir tuuri-ize kul jina-jinawey.

37 Ir ga kate ir gunde jinawey nda ir adabbawey hay jinawey ka sawa nda woo kan ašariyaa n'a har. Ir ga kate ir haw-ize jina-jinawey, nda ir alman buuna ize jina-jinawey ir Koyoo hugoo ra. Ir g'i noo sargari juwalkaa se kan ga goy ir Koyoo hugoo ra.

38 Ir ga kate i se mo baa jinaa ir farin hennaa ra, nda ir tuuri-ize sargarey ra, nda alaneb hari ra, nda jii ra, ir g'i jisi hugu-izey ra kan goo ir Koyoo hugoo gundoo ra. Ir ga kate ir duuraa azakkaa Lewi borey se. Lewi borey hunday no ma koy azakkaa woo dii koyrawey kul kan ra ir ga goy.

39 Sargari juwalkaa kan ti Haruna iz'aru ga hanga Lewi borey waati kan i ga koy azakkaa dii. Lewi borey ga kate azakkaa azakkaa k'a ka koy ir Koyoo hugoo alman jisidogoo hugu-izey ra.

40 Zama Izirayel borey ga kate hugu-izey din ra alkamaa, nda alaneb haroo, nda jiyoo kan i g'a kaa sanda baa. No din ra jinay henanantey

goo, no din ra sargari juwalkey kan ga goy, nda hugu mee lakkalkey, nda donkey goo.

Woo ra ir s'ir Koyoo hugoo nan.»

11

Alyahuudey kan willi kate ka goro Žerizalem

¹ Jamaa jineborey kaa ka goro Žerizalem koyraa ra. Jamaa cindoo na alkurra kar ka boro woy (10) kul boro foo zaa kan ma kaa ka goro Žerizalem koyra henanantaa ra. Boro yaggaa ga hin ka goro koyrawey cindey ra.

² Jamaa na albarka dan borey kul se kan yadda ka kaa ka goro nda ngi bon Žerizalem.

³ Gandaa zamnaroo bonkoyney kan kaa ka goro Žerizalem ne: Izirayel borey cindey, sargari juwalkey, nda Lewi borey, nda Irkoy hugoo goykey, Sulaymaana goykey hayrey cindi Žuda gandaa koyrawey ra, boro kul nga hugoo ra.

⁴ Žuda boroyan nda Benžamen boroyan kaa ka goro Žerizalem. Žuda borey ti: Ataya kan baabaa ti Oziyas, Oziyas baabaa ti Zakariya, Zakariya baabaa ti Amariya, Amariya baabaa ti Šefatiya, Šefatiya baabaa ti Mahalalel, Peres hayroo boroyan no,

⁵ nda Maseya kan baabaa ti Baruk, Baruk baabaa ti Kol-Hoze, Kol-Hoze baabaa ti Hazaya, Hazaya baabaa ti Adaya, Adaya baabaa ti Yoyarib, Yoyarib baabaa ti Zakariya, Zakariya baabaa ti Šiloni.

⁶ Peres hayroo kan goro Žerizalem, i kul cere ra hinnaa man'ti kala aru alkadarante boro zangu taaci nda woydu cindi yaaha (468).

⁷ Benžamen borey ti: Sallu, Sallu baabaa ti Mešulam, Mešulam baabaa ti Yowed, Yowed baabaa ti Pedaya, Pedaya baabaa ti Kolaya, Kolaya baabaa ti Maseya, Maseya baabaa ti Itiyel, Itiyel baabaa ti Ezayi,

⁸ nga dumaa ga, Gabay nda Salay, i kul cere ra man'ti kala boro zangu yagga nda waranka cindi yaaha (928).

⁹ Žowel kan baabaa ti Zikri ti ngi alwakiiloo, nda Žuda kan baabaa ti Senuwa ti koyraa alwakiili hinkantoo.

¹⁰ Sargari juwalkey ti: Yedaya kan baabaa ti Yoyarib, nda Yakin,

¹¹ nda Seraya kan baabaa ti Hilkiya, Hilkiya baabaa ti Mešulam, Mešulam baabaa ti Sadok, Sadok baabaa ti Merayot, Merayot baabaa ti Ahitub, nga ti Irkoy hugoo bonkoynoo,

¹² nda ngi armye kan ga goy hugoo ra. I kul cere ra man'ti kala boro zangu yaaha nda waranka cindi hinka (822), nda Adaya kan baabaa ti Yeroham, Yeroham baabaa ti Pelaliya, Pelaliya baabaa ti Amsi, Amsi baabaa ti Zakariya, Zakariya baabaa ti Pašehur, Pašehur baabaa ti Malkiya,

¹³ nda nga armye kanyan ti hugu bonyan, i kul cere ra man'ti kala boro zangu hinka nda woytaaci cindi hinka (242), nda Amasay kan baabaa ti Azarel, Azarel baabaa ti Azay, Azay baabaa ti Mešilemot, Mešilemot baabaa ti Imer,

¹⁴ nda ngi armye kanyan ti boro alkadaranteyan, i kul cere ra man'ti kala boro zangu nda waranka cindi yaaha (128). Ngi alwakiiloo ti Zabdiyel kan baabaa ti Hagedolim.

¹⁵ Lewi borey ti: Šemaya kanj baabaa ti Hašub, Hašub baabaa ti Azirikam, Azirikam baabaa ti Hašabiya, Hašabiya baabaa ti Bunni,

¹⁶ nda Šabtay, nda Yozabad kanj Lewi borey jineborey ra, ngi ga Irkoy hugoo tarayhere goyey ga talfandi

¹⁷ nda Mataniya kanj baabaa ti Miše, Miše baabaa ti Zabdi, Zabdi baabaa ti Asaf, nga ti donkey jineboraa kanj ga dooney nda Irkoy ŋaarayroo juwal, nda Bakkukiya kanj ti nga armye ra boŋkoyni hinkantoo, nda Abda kanj baabaa ti Šamuwa, Šamuwa baabaa ti Galal, Galal baabaa ti Yedutun.

¹⁸ Lewi borey kanj kaa ka goro koyra henanantaa ra, i kul cere ra man'ti kala boro zangu hinka nda woyyaaha cindi taaci (284).

¹⁹ Hugu mee lakkalkey ti: Akub, nda Talmon, nda ngi armye, hugu mee lakkalkey no, i kul cere ra man'ti kala boro zangu nda woyye cindi hinka (172).

²⁰ Izirayel borey cindey, maanaa sargari juwalkey nda Lewi borey koy goro Žuda koyrawey kul ra, boro foo kul nga dogoo ra.

²¹ Irkoy hugoo goykey koy goro fargandoo kanj maapoo ti Ofel ra. Siha nda Gišpa ti ngi boŋkoyney.

²² Lewi borey kanj goo Žerizalem, ngi boŋkoyney ti Uzi, Uzi baabaa ti Bani, Bani baabaa ti Hašabiya, Hašabiya baabaa ti Mataniya, Mataniya baabaa ti Mika. A si hun kala Asaf hayroo ra kanj ti donkey kanj ga huga nda Irkoy hugoo goyey.

²³ Donkey ga hima ka boŋdum kokoyoo yaamaroo se kanj a g'a noo i se zaari ka kaa zaari.

²⁴ Mešežabel iz'aroo Petakiya kanj ti Žuda iz'aroo Zera hayroo boro, nga no kokoyoo n'a danj a ma Izirayel almušakkawey kul hanse kanj kaa kokoyoo do.

Alyahuudey kanj goo Žerizalem se taray

²⁵ Žuda boro fooyanj koy goro koyra kanbey nda nongey kanj goo ngi laamaa ra. I koy goro Kiryat-Arba nda nga koyra kanbey ra, nda Dibon nda nga koyra kanbey, nda Yekabsel nda nga koyra kanbey,

²⁶ nda Yešuwa, nda Molada, nda Bet-Pelet,

²⁷ nda Hasar-Šuwal, nda Ber-Šeba nda nga koyra kanbey,

²⁸ nda Siklak, nda Mekona nda nga koyra kanbey,

²⁹ nda En-Rimon, nda Sora, nda Yarmut,

³⁰ nda Zanowa, nda Adulam nda nga koyra kanbey, nda Lakiš nda nongey kanj goo nga laamaa ra, nda Azeka nda nga koyra kanbey. I koy goro k'a dii za Ber-Šeba hala Hinom gooroo do.

³¹ Benžamenj mo borey koy goro Geba, nda Mikmas, nda Aya, nda Betel nda nga koyra kanbey,

³² nda Anatot, nda Nob, nda Ananiya,

³³ nda Hasor, nda Rama, nda Gitayim,

³⁴ nda Hadid, nda Seboyim, nda Nebalat,

³⁵ nda Lod, nda Ono, nda gooroo kanj se i ga nee Kabe Goykey gooroo.

³⁶ Lewi borey kanj goo Žuda gandaa ra, boroyan i ra kara Benžamenj borey ga.

1 Sargari juwalkey nda Lewi borey kaŋ willi kate Šaltiyel iz'aroo Zorobabel nda Yešuwa bande ne: Seraya, nda Žeremi, nda Ezra,

2 nda Amariya, nda Maluk, nda Hatuš,

3 nda Šekaniya, nda Rehum, nda Meremet,

4 nda Iddo, nda Ginetoy, nda Abiya,

5 nda Miyamin, nda Madiya, nda Bilga,

6 nda Šemaya, nda Yoyarib, nda Yedaya,

7 nda Sallu, nda Amok, nda Hilkiya, nda Yedaya. Wey ti sargari juwalkey nda ngi arma boŋkoyney jerey Yešuwa waati.

8 Lewi borey ti: Yešuwa, nda Binuwi, nda Kadmiyel, nda Šerebiya, nda Žuda, nda Mataniya. Nga nda nga armye no ma saabuyan dooney juwal.

9 Bakkukiya, nda Unni, nda ngi armye kaŋ ga kay i tenje k'i zaabi.

10 Yešuwa ka Yoyakim hay, Yoyakim na Elyašib hay, Elyašib na Yoyada hay,

11 Yoyada na Žonataŋ hay, Žonataŋ na Yaduwa hay.

12 Yoyakim waatoo ra, sargari juwalkey nda hugu boŋey ne: Seraya hugoo, Meraya ti hugu boŋoo, Žeremi hugoo, Hananiya ti hugu boŋoo,

13 Ezra hugoo, Mešulam ti hugu boŋoo, Amariya hugoo, Yohanaŋ ti hugu boŋoo,

14 Meliku hugoo, Yonataŋ ti hugu boŋoo, Šebaniya hugoo, Isufi ti hugu boŋoo,

15 Harim hugoo, Adna ti hugu boŋoo, Merayot hugoo, Helkay ti hugu boŋoo.

16 Iddo hugoo, Zakariya ti hugu boŋoo, Ginetoy hugoo, Mešulam ti hugu boŋoo,

17 Abiya hugoo, Zikri ti hugu boŋoo, Minyamin hugoo nda Mowadiya hugoo, Piltay ti hugu boŋoo*,

18 Bilga hugoo, Šamuwa ti hugu boŋoo, Šemaya hugoo, Žonataŋ ti hugu boŋoo,

19 Yoyarib hugoo, Matnay ti hugu boŋoo, Yedaya hugoo, Uzi ti hugu boŋoo,

20 Salay hugoo, Kalay ti hugu boŋoo, Amok hugoo, Eber ti hugu boŋoo,

21 Hilkiya hugoo, Hašabiya ti hugu boŋoo, Yedaya hugoo, Netaniyel ti hugu boŋoo.

22 Elyašib, nda Yoyada, nda Yohanaŋ, nda Yaduwa waati no i na Lewi borey hantum sanda hugu boŋ, woo teendi hala Pers kokoyoo Dariyus waati.

23 Lewi borey hugu boŋey hantumandi taarikey citaaboo ra hala Elyašib iz'aroo Yohanaŋ waati.

24 Lewi borey boŋkoyney ti Kadmiyel iz'arey Hašabiya, nda Šerebiya, nda Yešuwa nda ngi armye kaŋ g'i tenje ka saabu nda albarka danyan dooni konday konday ka sawa nda Dawda, Irkoy boraa yaamaroo.

25 Mataniya, nda Bakkukiya, nda Abdiyas, nda Mešulam, nda Talmon, nda Akub ti jinay jisidogey hugey miŋey kaŋ goo Irkoy hugoo miŋey jere lakkalkey.

* 12:17 12.17 *Minyamin hugoo nda Mowadiya hugoo, Piltay ti hugu boŋoo, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Minyamin hugoo,[...] ti hugu boŋoo, Mowadiya hugoo, Piltay ti hugu boŋoo.*

²⁶ Wey ti borey kaŋ cindi ka goy Yoyakim waati kaŋ ti Yešuwa iz'aru, Yešuwa ti Yosadak iz'aru, nda goforneroo Nehemi waati, nda sargari juwalkaw nda citaaboo baykaw alfagaa Ezra waati.

Cetaa talfiyanoo Irkoy ga jingaroo

²⁷ Jingaroo kaŋ tee Žerizalem koyraa cetaa talfiyanoo Irkoy ga maa-ganda, woo se i koy nongu kul kaŋ ra Lewi borey goo k'i cee i ma kaa Žerizalem hala ngi ma jingaroo tee paali ra nda saabuyan, nda dooniyaj, nda guuruyaj kaŋ ga kara-kara, nda kurbuyan, nda kuntijiyaj.

²⁸ Donkey marga, i hun Žerizalem nda koyrawey kaŋ goo nga laamaa ra, nda Netofa koyra kanbey,

²⁹ nda Bet-Gilgal, nda Geba nda Azmawet laamawey, zama donkey nka huguyaj cin ngi boŋ se Žerizalem koyra kanbey ra.

³⁰ Sargari juwalkey nda Lewi borey na ngi boŋ henanandi, i na jamaa henanandi, i na koyraa mijey nda cetaa henanandi.

³¹ Woo banda ga, ay na Žuda boŋkoyney žigandi cetaa ga, ay na donkaw margari beeri hinka tee. Margari jinaa dira cetaa boŋ kabe guma here ka koy koyraa mijoo kaŋ se i ga nee Birjoo mijoo here.

³² Ngii dumawey ga, Hošaya nda Žuda boŋkoyney jere faa ga dira,

³³ nda Azariya, nda Ezra, nda Mešulam,

³⁴ nda Žuda, nda Benžamenj, nda Šemaya nda Žeremi,

³⁵ nda sargari juwalkey iz'arey nda ngi laati beerey: Zakariya baabaa ti Yonatanj, Yonatanj baabaa ti Šemaya, Šemaya baabaa ti Mataniya, Mataniya baabaa ti Mikaya, Mikaya baabaa ti Zakur, Zakur baabaa ti Asaf,

³⁶ nda nga armye Šemaya, nda Azarel, nda Milalay, nda Gilalay, nda Mahay, nda Netaniyel, nda Žuda, nda Hanani. Irkoy boraa Dawda hooray jinawey goo i kone, citaaboo baykaw alfagaa Ezra goo jiney ra.

³⁷ Waatoo kaŋ i too koyraa mijoo ga kaŋ se i ga nee Hari Hundogoo mijoo, i žigi tintimey ga ka koy Dawda koyraa ra. I žigi cetaa ga, i goo Dawda kokoy hugoo se beene, woo banda ga, i koy hala koyraa mijoo ga kaŋ se i ga nee Harey mijoo kaŋ goo Dawda koyraa se waynahunay.

³⁸ Margari hinkantoo koy kabe waawa here. Agay nda boŋkoyney jere foo goo i se banda cetaa boŋ. Ir koy soorohugu kukoo kaŋ se i ga nee Alforoney soorohugu kukoo se beene ka koy hala cete tafaa do.

³⁹ Ir koy bisa nda koyraa mijoo kaŋ se i ga nee Efrayim mijoo se beene here, ka bisa koyraa mijoo ga kaŋ se i ga nee Yešana huru mijoo, ka koy koyraa mijoo do kaŋ se i ga nee Hamisawey huru mijoo, ka bisa nda soorohugu kukoo kaŋ se i ga nee Hananeyel soorohugu kukoo nda soorohugu kukoo kaŋ se i ga nee Boro Zangu (100) soorohugu kukoo ka koy hala koyraa mijoo do kaŋ se i ga nee Feejey huru mijoo. Ir koy kay koyraa mijoo ga kaŋ se i ga nee Lakkalkey huru mijoo.

⁴⁰ Donkey margari hinkaa koy kay Irkoy hugoo ra. Agay mo takaa din da nda alkaaley kaŋ goo ay bande,

⁴¹ nda sargari juwalkey Eliyakim, nda Maseya, nda Minyamin, nda Mikaya, nda Elyohenay, nda Zakariya, nda Hananiya, nda laati beeriyaj,

⁴² nda Maseya, nda Šemaya, nda Eleyazar, nda Uzi, nda Yohananj, nda Malkiya, nda Elam, nda Ezer. Donkey ga don, Yizrakiya ti ngi jineboraa.

⁴³ Hanoo din borey na sargari boobo kaa, i jaali, zama Irkoy ka hanse k'i jaalandi. Woyey nda zankey mo jaali, boro ga maa Žerizalem jaaloo nongu mooro ra.

Sargari juwalkey nda Lewi borey bagaa

⁴⁴ Alwaatoo woo ra i na boroyan dan kan ga hugey lakkal kan ga tee mangasa kan ra hayey goo kan ga nondi sargari juwalkey nda Lewi borey se. I ga heгаа ize jina-jinawey nda azakkaa dii koyrawey faarey ga, baayan no kan ašariyaa n'i kayandi sargari juwalkey nda Lewi borey se, zama Žuda borey ga jaali kan sargari juwalkey nda Lewi borey goo ngi goyey ra.

⁴⁵ I ga ngi Koyoo goyoo nda henanandiyanoo tee. Donkey nda hugu mee lakkalkey mo ga ngi goyoo tee ka sawa nda Dawda nda nga iz'aroo Sulaymaana yaamaroo.

⁴⁶ Za Dawda nda Asaf waatoo ra donkey jineborey goo no, nda dooniyan kan nda i ga Irkoy saabu.

⁴⁷ Zorobabel waati nda Nehemi waati, Izirayel kul ga bagawey kaa kan donkey nda hugu mee lakkalkey ga hima ka duu ey. I ga baa cere-cerantey mo noo Lewi borey se, de Lewi borey ga baa cere-cerantey noo Haruna iz'arey se.

13

Izirayel borey na ngi boŋ fay nda alkabiilawey cindey

¹ Alwaati follokaa din da ra, kan Musa ašariyaa tiiraa goo ma cawandi jamaa se, i dii a ra kan Amon borey nda Mowab borey, abada i si huru Irkoy jamaa margaroo ra* ,

² zama i mana kaa ka Izirayel borey kubay nda ŋaayan nda hari, nda mo zama i na Balam sufuray hala a m'i danga, amma ir Koyoo na dangaroo bere k'a tee albarka.†

³ Waatoo kan borey maa ašariyaa, Izirayel na ngi boŋ fay nda jamaa dumi-dumey kul kan goo i ra.

⁴ Za woo mana tee, sargari juwalkaa Elyašib kan ti Tobiya boro, kan ga huga nda ir Koyoo hugoo galliyawey,

⁵ a na galliya foo hanse Tobiya se kan ra taasu sargarey cindi, nda dugey, nda jinawey, nda azakkaa kan ga hun alkamaa, nda alaneb hari, nda jiyoo ra. Hayey no kan ga hima ka nondi Lewi borey, nda donkey, nda hugu mee lakkalkey se, nda hayey kan ga diyandi sargari juwalkey se.

⁶ Ay sii Žerizalem waatoo kan ra woo ga teendi, zama ya nka koy kokoyoo jeroo ga, Babilon kokoyoo Artaserses laamaa jiiri waranza cindi hinkantoo (32to) ra. Waati banda ga, ay n'a wiri kokoyoo ga

⁷ a ma nan ya willi kate Žerizalem, waatoo din no ay dii haya laalaa kan Elyašib n'a tee ka Tobiya noo galliya Irkoy hugoo batumaa ra.

⁸ A hanse k'ay dor. Hugu jinay kul kan ti Tobiya wane, ay n'a warra taray.

⁹ Ay nee kan i ma galliyawey henanandi, ay na Irkoy hugoo jinawey yeeti i ra, nda taasu sargarey, nda dugey.

¹⁰ Ay maa mo kan Lewi borey bagaa mana nondi i se, de mo Lewi borey nda donkey kan ga huga nda goyoo, affoo kul zuru ka koy nga faaroo ra.

* 13:1 13.1 Alhukumoo 23.4-6. † 13:2 13.2 Kabuyaney 22.1-6; Alhukumoo 23.3-5.

11 Ay citi alkaaley ga ka nee: «Macin se Irkoy hugoo furandi?» Ay na Lewi borey nda donkey marga k'i danŋi ngi goyoo ra.

12 Woo ga, Žuda borey kul kate alkamaa, nda alaneb haroo, nda jiyoo azakkaa mangasawey ra.

13 Ay na mangasawey talfi sargari juwalkaa Šelemiya, nda hantumkaa Sadok, nda Lewi boro kanŋi ti Pedaya ga, ay na Hananŋi danŋi kanŋi g'i gaa. Hananŋi ti Zakur iz'aroo, Zakur ti Mataniya iz'aroo. Boroyanŋi no kanŋi ga naanay goo. Ngi no i n'i danŋi ma hayey zamna ngi armye game.

14 Ay na Irkoy ŋaaray ka nee: «Ay Koyoo, hongu agay woo maaganda se, masi hayaa tuusu kanŋi ay n'a tee nda laadirtaray ay Koyoo hugoo nda nga goyey se.»

15 Alwaati follokaa din da ra, ay dii Žuda gandaa ra boroyanŋi kanŋi ga alaneb musay ka haroo kaa a ra hunanzamzaaroo hane, i ga jeeni kanandianŋi zaa k'i jeeje farkey boŋi, nda alaneb hari moora, nda alaneb-izeyanŋi, nda jeejay izayanŋi, nda jeejeyanŋi dumi kul, i kate ey Žerizalem hunanzamzaaroo hane. Ay n'i teje hanoo kanŋi i ga kaa ka ŋaahayey maamala.

16 Tir boroyanŋi mo goo no kanŋi kaa ka goro Žerizalem, i ga kate hamiisa nda maamala jinay dumi kul kanŋi i g'i neere hunanzamzaaroo hane Žuda borey se Žerizalem.

17 Ay citi Žuda gandaa borciney ga, ay nee i se: «Macin ti goy futaa woo kanŋi war n'a tee ka hunanzamzaaroo kaynandi?»

18 Man'ti takaa woo da no war baabey n'a tee? Ir Koyoo ka kate ir nda koyraa woo ga bonawey wey kul. De war, war ga tonton nga futuroo ga Izirayel ga ka hunanzamzaaroo kaynandi.

19 Za kubaa zunbu Žerizalem ganbey ga za hunanzamzaaroo mana kaa, ay nee kanŋi i ma ganbey daabu, ay nee koyne kanŋi i mas'i feeri kala hunanzamzaaroo banda ga. Ay n'ay tamyarŋi kayandi koyraa miŋey ga hala jinay masi huru no din hunanzamzaaroo hane.

20 Woo ga, maamalakey nda jinay dumi kul neerekey na cijin foo hala cijin hinka tee i ga kani Žerizalem se taray.

21 Ay n'i gagay ka nee i se: «Macin se war na cijinoo tee cetaa jeroo ga?» Nda war yee koyne ka woo tee, ay ga gaabi cebe war se. Za waatoo woo i mana yee koyne ka kaa Žerizalem hunanzamzaaroo hane.

22 Ay nee Lewi borey se kanŋi i ma ngi boŋi henanandi ka kaa ka hugoo miŋey lakka ka hunanzamzaaroo tee haya kanŋi yeetandi jere ga Irkoy se.

Ay na Irkoy ŋaaray ka nee: «Ay Koyoo, woo mo se ma hongu agay, ma hinna ay ga ka sawa nda ni borohennataray beeroo.»

23 Alwaatey din mo ra, ay dii Žuda boroyanŋi kanŋi na Ašdod woyyanŋi, nda Amon woyyanŋi, nda Mowab woyyanŋi hiiji.

24 Ngi izey jere faa ga Ašdod boro šenni šelanŋi, i ga wan šenni tana nda šenni tanayanŋi, amma i si wan Alyahuudu šenni.

25 Ay citi i ga, ay n'i danga. Ay na affooyanŋi kar, ay na affooyanŋi hinbirey dogu. Ay nee i ma žee nda Irkoy ka nee: «War si war ize woyey nda war iz'arey noo i se hiijay, war si ngi ize woyey nda ngi iz'arey zaa hiijay.»

26 Man'ti woo da cine se Izirayel kokoyoo Sulaymaana kanŋi zunubu ra wala? Ganda boobaa woo kul ra Sulaymaana cine mana tee, nga Koyoo ga bag'a, de Irkoy n'a tee Izirayel kul se kokoy, amma woo kul, woy yawey na nga mo kanŋandi zunubu ra.

²⁷ Nga no ir maa kanj war na goy laalaa woo cine tee ka laadir janjay tee ir Koyoo ga ka hiija woy yawyanj.»

²⁸ Sargari juwalkey jineboraa Elyasib iz'aroo Yoyada, nga iz'aru foo ti Horonj boraa Sanbalat nzuraa. Woo maaganda se ay n'a gaaray k'a moorandi agay.

²⁹ Ay na Irkoy njaaray ka nee: «Ay Koyoo, hongu ey, zama i na sargari juwalyanoo nda nga amaanaa[‡] nda Lewi borey amaanaa žiibandi.»

³⁰ Ay n'i henanandi ka yaw kul kaa i game, ay na sargari juwalkey nda Lewi borey danj ngi goyoo ra, affoo kul nda nga dogoo.

³¹ Tuurey kanj ga nondi sargari, ay na ngi mo asariyaa gorandi ka ngi waatey kayandi, ay na taka follokaa tee tuuri-izey se.

Ay na Irkoy njaaray ka nee: «Ay Koyoo, hongu agay henna, ma gomni tee ya ne!»

[‡] 13:29 13.29 Kabuyaney 25.12-13; Malaki 2.4-11.

Ester citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Ester citaaboo woo ga takaa filla kanj nda Alyahuudu jamaa hin ka hallasi boro ra kanj nee kanj kala nga m'i halaci k'i benandi laboo ga. Fillaa mana teendi kala waati ra kanj Pers borey hinoo goo ganda booboyan ga, k'a dii za Endu gandaa ra hala Ecopi gandaa ra. Woo gar, Alyahuudu boobo, waaniwaani hugey kanj diyandi ka koy Babilonj mana willi kate waatoo kanj Babilonj hinoo kanj. Alyahuudey wey, waafakay janjy huru ngi nda jamawey kanj game i ga huna, zama i mma dira nda ngi asariyawey nda ngi alaadawey kanjyanj ngi nda jamawey cindey waney man'ti affoo. Haman kanj ti kokoyoo Serses hinoo boro hinkantoo nda Alyahuudoo Mardoše yenjaa g'a cebe kaaray.

Kokoyoo Serses na Ester hijji. Haman kanj ti gandaa bonkoyni baa nga ma Alyahuudey kul halaci k'i benandi Pers gandaa ra. Ester nda Mardoše tee sabbu k'i hallasi. Haya beeroo woo kanj Irkoy n'a tee Alyahuudey se zamanoo din ra, Alyahuudey ga hongu a, hala hō i ga nga jingaroo tee.

Ba nda Irkoy maanoo mana harandi citaaboo woo ra, ir ga dii hayaa beeroo kanj a n'a tee nga jamaa se. Ngii iberey tun i se, ngi Koyoo n'i hallasi.

Ester citaaboo woo ga hin ka zamnandi kanje taaci:

1. Takaa kanj nda Ester tee kokoy woy (zamna 1na—2to)
2. Hawandifutaa kanj Haman n'a tee Alyahuudey ga (zamna 3to—5to)
3. Kokoyoo bay Haman zanbayanoo ga (zamna 6to—7to)
4. Alyahuudey hin ngi iberey (zamna 8to—10to)

Kokoyoo Serses na hoyandi tee

¹ Fillaa woo hayey mana teendi kala kokoyoo Serses waati, nga no ma laama k'a dii za Endu gandaa ka koy hala Ecopi gandaa ra, laamaa zamnari zangu nda waranka cindi iyye bara i ra (127).

² Waatoo woo ra, kokoyoo Serses goro kokoytaraa ra koyraa kanj kuubandi nda cete ra kanj ti Sus.

³ Nga laamaa jiiri hinzantoo ra, a na hoyandi tee nga gandaa bonkoyney nda nga borey kul se. Pers gandaa wongu-izey, nda Med gandaa wongu-izey mo goo i ra nda gandaa zamnarey boro kayantey nda gofornerey.

⁴ A nka woo tee hala nga ma nga almankoynitaraa, nda nga kokoytaraa daržaa, nda nga hini jerantaa cebe i se. Hooraa tee zaari boobo, a na jirbi zangu nda woyyaaha (180) tee.

⁵ Waatoo kanj hooraa ben, borey kanj goo Sus koyraa ra, kokoyoo na hoyandi tana tee i kul se, boro beerey nda boro kaccey se. Woo mana teendi kala kokoy hugoo saddipnaa farroo ra jirbi iyye.

⁶ I na nongoo hanse hala a boori, i na leŋ šukka kaaray nda bula, i na šukka baana karfuyan nda šukka ciray henna, nda nzorfu kaaray korbayyanj tenji-tenji cere ga k'i haw ganjiyanj ga kanj teendi nda tondi hay šenda. Kargawey mana teendi kala nda wura nda nzorfu kaaray kanjyanj i n'i kanandi k'i tee caaray, nda tondi hay šenda, nda jingam nerante nda tondi bibi hay šenda.

⁷ Hanjhayey ga nondi borey se wura poti dumi-dumiyanj ra, kokoy hugoo alaneb hari mooraa ga tee hari ka kokoyoo kabedoonaa cebe.

8 Boro kul ga hanj woo kanj kan a se. Kokoyoo bayrandi nga hugoo goykaw beerey se kanj i ma boro foo kul noo woo kanj a ga baa.

9 Kokoy woyoo Wasti mo na hoyandi tee, a man'a tee kala woyey se kokoyoo Serses hugoo ra.

Wasti mana bonjdum kokoyoo se

10 Hoyandoo jirbi iyyantoo hane, woo gar kanj kokoyoo Serses binoo jaali alaneb hari mooraa maaganda, a nee nga goykaw beeri iyyaa kanj daasandi se kanj ti Mehumanj, nda Bizta, nda Harbona, nda Bigta, nda Abagta, nda Zetar, nda Karkas

11 kanj i ma koy kate kokoy woyoo Wasti, nga nda nga kokoy fuulaa. A nka baa nga ma nga booroo cebe jamaa nda bonjkoyney se, zama a ga boori.

12 Amma kanj goykey na kokoyoo dontaa har kokoy woyoo Wasti se, Wasti wanji ka kaa. Kokoyoo hanse ka futu futay laala.

13 Woo ga, kokoyoo šelanj lakkalkoyney se kanj ga aladawey bay. Zama kokoyoo almuraadu kul si koy kala borey do kanj ga ašariyaa nda fondawey bay.

14 Lakkalkoyney kanj ga hanse ka man kokoyoo ti Karšena, nda Šetar, nda Admata, nda Tarsis, nda Meres, nda Marsena, nda Memukanj. Wey ti Pers gandaa nda Med gandaa borey bonjkoynei iyyaa kanj goo jine laamaa ra.

15 Kokoyoo n'i hãa wala macin no ašariyaa nee kanj boro ga hima k'a tee kokoy woyoo Wasti se kanj mana bonjdum kokoyoo Serses yaamaroo se kanj goykey n'a har a se.

16 Kokoyoo nda bonjkoyney jine Memukanj nee: «Layboo kanj kokoy woyoo Wasti n'a tee, man'ti kokoyoo hinne se a n'a tee, a man'a tee kala gandaa bonjkoyney kul se nda jamawey kul kanj goo kokoyoo Serses laamaa zamnarey kul ra.

17 Zama kokoy woyoo wanjiroo, woyey kul ga kaa ka maar'a, woo ga kate i ma ngi kurney kaynandi ka nee kanj kokoyoo Serses hunday na kokoy woyoo Wasti cee a ma kaa nga do, amma a mana kaa.

18 Hõ, nda Pers gandaa nda Med gandaa bonjkoynei woyey maa kokoy woyoo wanjiroo woo, ngi mo ga takaa follokaa tee kokoyoo gandaa bonjkoyney kul se, ngi kaynandiyanoo ga kate ngi kurney biney ma tun.

19 Kokoyoo, nda ni baa, n'ga hin ka yaamar fattandi kanj ga tee ašariya kanj si tun, a ma hantumandi Pers nda Med borey ašariyaa ra kanj Wasti masi yee koyne ka kaa kokoyoo Serses do. Kokoyoo ga kokoy woytaroo noo nga hangasine foo se kanj bag'a.

20 Nda yaamaroo woo kanj kokoyoo n'a har bayrandi laamaa kul ra, laama no kanj ga hanse ka beeri, woyey kul ga ngi kurney beerandi, za ibeeri hala ikaccu.»

21 Šennoo woo kan kokoyoo nda nga bonjkoyney se, kokoyoo na hayaa tee kanj Memukanj n'a har.

22 A na batagayan sanba kokoyoo laamaa zamnarey kul ra, gandaa zamnari foo kul a na nga bataga hantum nga abacaa ra, a na bataga sanba jamaa foo kul se ngi bonj meešennoo ra kanj aru kul ma tee nga hugoo bonjkoynoo de mo a ma wan nga dumoo šennoo.

¹ Hayey wey banda ga, kokoyoo Serses futayyanoo zunbu. A hongu Wasti, hayaa kanj a n'a tee nda hayaa kanj kayandi a se nga misoo ra.

² Woo ga, borey kanj ga goy kokoyoo hugoo ra nee kokoyoo se: «Nanj i ma woy soogo kanj si aru bay a ga boori ceeci kokoyoo se.

³ Kokoyoo ma korošikawayan dan nga laamaa zamnarey kul ra. Woy soogo kanj ga boori, kanj si aru bay, i ma kate i kul kokoyoo hugoo ra, woyey hugoo ra, koyraa kanj kuubandi nda cete ra kanj ti Sus. Woyey hugoo goykaa kanj ti Hege, aru no kanj daasandi, nga ti boraa kanj ga kokoyoo woyey lakkal, nga no ma woy soogey lakkal. Haya kul kanj ga kate i ma boori, a g'a noo i se.

⁴ Woy soogaa kanj kan ni kanj ti kokoyoo se ma tee kokoy woy Wasti dogoo ra.» Šennoo woo kan kokoyoo se, nga ka tee da.

⁵ Alyahuudu aru foo goo Sus koyraa ra, maapoo ti Mardoše, baaboo maapoo ti Yahir, Yahir baabaa ti Šimeyi, Šimeyi baabaa ti Kiš kanj si hun kala Benžamej alkabiilaa ra.

⁶ A goo borey ra kanj Nebukanezar, Babilonj kokoyoo n'i ka hun Žerizalem k'i dii ka koy, nga nda Yekoniya, Žuda gandaa kokoyoo.

⁷ Mardoše ka Hadasa biiri, Hadasa da no i g'a cee nda Ester, nga hasaa ize woy no. Ester nanjoo nda baaboo kul si huna. Woy soogo no kanj goo nda kunturu henna a ga boori. Nanjoo nda baaboo buuroo banda ga, Mardoše k'a biiri.

⁸ Waatoo kanj kokoyoo yaamaroo šennoo fatta, i na woy soogo boobo marga Sus koyraa ra, i mana talfandi kala Hege ga. Woo ra i koy nda Ester kokoyoo hugoo do k'a talfi Hege ga kanj ti woyey lakkalkaa.

⁹ Woy soogaa kanj Hege se, a hanse ka huga nda a. Haya kul kanj ga hin ka kate a ma boori, a n'a noo a se nda nga ŋaahayaa nda konjja iyye kanj i n'i suuba kokoyoo hugoo ra. A na Ester nda nga konjey danj woyey nongey kul ihenna ra.

¹⁰ Ester mana dumoo kanj ga a hun nda nga alkabiilaa har a se, zama Mardoše nka nee a se kanj a mas'i har.

¹¹ Zaari kul Mardoše ga koy yaara woyey hugoo batumaa here ka dii taka kanj ga Ester goo, nda takaa kanj nda i g'a dii.

¹² Woy soogo foo kul nda a na handu woy cindi hinka (12) tee, a ga koy kokoyoo Serses do, woo ti diidaa kanj kayandi woyey hanseyanoo se hala i ga koy kokoyoo do. Ngi saajawyanoo se i ga handu iddu tee i ga jiyoo kanj ti mir yon nda handu iddu i ga haya hew kaanayanj nda woy jiiyanj danj ga.

¹³ Waati foo woy soogaa waatoo too kanj ga a ga hima ka koy kokoyoo do, haya kul kanj a n'a wiri i ga, i n'a noo a se hala a m'a ka hun woyey hugoo do ka koy kokoyoo hugoo do.

¹⁴ Cijinoo ra a ga koy, subbaahoo ra a ga koy woy hugu tana ra ka talfandi Šašgaz ga, aru no kanj daasandi kanj ga kokoyoo wahayey lakkal. Woy soogaa si yee koyne ka koy kokoyoo do nda man'ti kokoyoo nk'a cee nda maapoo a ma kaa nga do.

¹⁵ Ester man'ti kala Mardoše hasaa, Abihayel ize woyoo, Mardoše ka Ester biiri. Waatoo kanj ra Ester waatoo too ka koy kokoyoo do, Ester na Hege kanj daasandi, kanj ga huga nda kokoyoo woyey hugoo hãa nda haya kul kanj nga ga hima k'a zaa nga bande. Ester kan borey kul se kanj dii a.

¹⁶ I na Ester ka koy kokoyoo Serses do kokoy hugoo ra nga laamaa jiiri iyyantoo handu woyantoo (10to), maanaa Tebet handoo ra.

¹⁷ Kokoyoo baa Ester ka bisa woyey cindey kul, Ester kan a se, nga takaa kan a se ka bisa woy soogey kul kan si aru bay. Woo ga, a na kokoy fuulaa dan bonjo ga, a n'a tee kokoy woy Wasti dogoo ra.

¹⁸ Kokoyoo na hoyandi beeri tee nga gandaa bonkoyney kul se nda nga borey kul se, Ester hoyandoo no. A kumandi gandaa zamnarey se ngi alkaasoo hayoo ra, a n'i noo gomniyan kan ga kokoyoo kabedoonaa cebe.

¹⁹ I yee koyne cee hinkantoo ka woy soogey kan si aru bay marga, woo gar Mardoše goo ma goro kokoyoo hugoo mijoo ga.

²⁰ Hala sohō Ester mana dumoo har kan ga nga hun, a mana nga alkabiilaa har sanda takaa kan nda Mardoše n'a har a se waatoo kan a g'a biiri.

Mardoše bay hawandifutaa ga kan ga baa ka tee

²¹ Han foo Mardoše goo ma goro kokoyoo hugoo mijoo ga, kokoyoo goykaw hinka kan daasandi kanyan ti Bigtan nda Tereš kan goo borey ra kan ga hugoo jindoo lakkal hanse ka futu, i baa ngi ma kokoyoo Serses wii tuguyan ra.

²² Mardoše bay i ga, a na alhabaroo bayrandi Ester se, Ester n'a too kokoyoo do Mardoše maapoo ga.

²³ Kokoyoo ceeci ka dii wala cimi no, a gar cimi no. I na aru hinkaa deejii bundu ga k'i wii. I n'a hantum taarikey citaaboo ra kokoyoo jinoo ra.

3

Yenje huru Haman nda Mardoše game

¹ Hayey wey banda ga, Kokoyoo Serses na Hamedata kan ti Agag boro iz'aroo Haman beerandi. A n'a jer k'a gorandi nga gandaa bonkoyney kul bon.

² Kokoyoo borey kul kan goo kokoyoo hugoo mijoo ga gunguma ka sonbu Haman jine, zama yaamar no kan kokoyoo n'a noo. Amma Mardoše mana gunguma ka sonbu.

³ Kokoyoo borey kan goo kokoyoo hugoo mijoo ga nee Mardoše se: «Macin se n'ga kokoyoo yaamaroo hoo?»

⁴ Waati kul i ga woo har a se, amma a si hanjajer i se. Woo ga, i n'a har Haman se ka dii wala Mardoše ga cindi nga hayaa kan a n'a har ga, zama a nka nee i se kan Alyahuudu ti nga.

⁵ Haman dii kan Mardoše si gunguma ka sonbu nga jine, Haman too nda futay.

⁶ I n'a bayrandi kan Mardoše man'ti kala Alyahuudu. Woo se a nee nga bonj se kan Mardoše hinne si nga dukuroo kaa. A na taka ceeci ka Mardoše dumoo kul tuusu, maanaa Alyahuudey kul kan goo Serses laamaa ra.

⁷ Jiiroo handu jinaa kan ti Nisan handoo, kokoyoo Serses laamaa jiiri woy cindi hinkantoo (12to) ra, Haman na alkurraa kar kan se i ga nee Pur ka dii wala zaari foo nda handu foo no ma boori hayey kan nga ga baa k'i tee i se. Alkurraa kan handu woy cindi hinkantoo (12to) ga kan ti Adar.

Haman soolu nga ma Alyahuudey tuusu k'i benandi

⁸ Haman nee kokoyoo Serses se: «Dumi foo goo ni gandaa kul bande, ni laamaa zamnarey kul ra. Ngi yaamarey nda dumi kul wanoo si hima, i si bonjdum kokoyoo yaamar kul se. N'si hima ka borey wey nan yaada, nafaw sii ma ne a ra.

⁹ Nda ni baa, kokoyoo, ma yaamar hantum k'a fattandi kanj ga nee kanj i m'i halaci k'i tuusu. Nda woo teendi, ay ga nzorfu kaaray ton zangu hinza (300) noo borey se kanj ga kokoyoo goyey juwal i m'i jisi kokoyoo alman jisidogoo ra.»

¹⁰ Kokoyoo na nga korbaa kanj ga nga tammaasaa goo kaa k'a noo Haman se kanj ti Hamedata iz'aroo, Agag boro no, Alyahuudey torrokaa no.

¹¹ Kokoyoo nee Haman se: «Gaabu nzorfu kaaraa ga. Haya kanj kan ma ne m'a tee dumoo din se.»

¹² Jiiroo handu jinaa zaari woy cindi hinzantoo (13to) ra, i na kokoyoo hantunkey cee. I na Haman yaamaroo kul hantum k'a sanba kokoyoo hinoo borey se, nda laamaa zamnari foo kul goforneroo se, nda jamaa foo kul bonkoynay se. I n'a hantum laamaa zamnari foo kul se nga abacaa ra, jamaa foo kul nga bonj meešennoo ra. I man'a hantum kala kokoyoo Serses maapoo ga ka nga tammaasaa danj a ga.

¹³ Dontokawyanj na batagawey ka koy kokoyoo laamaa zamnarey kul ra, ka nee kanj i ma Alyahuudey kul halaci, k'i wii k'i tuusu, k'a dii za aru sooga hala aru žeena, nda zanka, nda woy, woo kul ma teendi zaari folloku ra, handu woy cindi hinkantoo (12to) zaari woy cindi hinzantoo (13to) ra, maanaa Adar handoo ra. I ma ngi almanoo taa sanda algaaniima.

¹⁴ Batagaa berandi foo ga hima ka koy laamaa zamnari foo kul ra sanda yaamar jamaa kul se hala i ma soolu zaaroo din se.

¹⁵ Kokoyoo šennoo ga, dontokey cahā ka fatta. Yaamaroo harandi koyraa kanj kuubandi nda cete ra kanj ti Sus. Kokoyoo nda Haman goro ka hanj, woo gar Sus koyraa borey lakkaley jaami.

4

Mardoše n'a wiri Ester ga, a ma Alyahuudey faaba

¹ Waatoo kanj Mardoše maa hayaa kul kanj teendi, a na nga bankaarawey kottu, a na saaku kasa danj nga ga ka boosu gum nga ga ka fatta ka koy koyraa gamoo ra, a ga jinde jer ka hanse ka yooyo.

² A koy hala kokoyoo hugoo mijoo tenje, zama boro kanj ga saaku goo si hima ka too kokoyoo hugoo mijoo ga.

³ Laamaa zamnari foo kul kanj ra kokoyoo yaamaroo šennoo too, a tee Alyahuudey se binemarayyan beeri, i meehaw, i ga hēe, i ga yooyo, iboobo kani saaku kasa ga nda boosu ra.

⁴ Konjey nda arey kanj daasandi kanj ga goy Ester se kaa a do ka alhabar tee a se. Ester binoo hanse ka dunbu. A na bankaarayyan sanba Mardoše se hala a ma saakoo kaa ka bankaarawey danj. Amma Mardoše mana yadda.

⁵ Woo ga, Ester ciya Hatak se kanj ti arey kanj daasandi kanj ga goy a se affoo. A n'a yaamar a ma koy Mardoše do ka bay macin ka tee, macin ti addaliloo.

⁶ Hatak fatta ka koy Mardoše do koyraa farroo ra kokoyoo hugoo mijoo tenje.

⁷ Mardoše na hayaa kul kanj i n'a tee nga se har a se, nda mo nzorfu kaaraa hinnaa hunday kanj Haman na nga allaahidoo zaa kanj nga g'a danj kokoyoo alman jisidogoo ra hala Alyahuudey ma duu ka tuusandi ka dere.

⁸ Yaamaroo kanj hantumandi kanj fatta Sus koyraa ra, Alyahuudey halaciyano se, a na nga mo noo a se hala a ma koy a cebe Ester se ka alhabar danj a ra. Mardoše nka danj Ester ma koy kokoyoo do ka alhormo wiri a ga k'a suurandi nga dumoo se.

⁹ Hatak koy Mardoše šenney too Ester do.

¹⁰ Ester na Hatak donto a ma koy nee Mardoše se:

¹¹ «Kokoyoo borey, nda nga laamaa zamnarey borey ga bay kan ašariya goo no kan ti boro kul kan no, a ma tee aru wala woy kan koy kokoyoo kunehere batumaa ra, ka gar i man'a cee, boraa ga wiiyandi, nda man'ti kokoyoo ka nga kokoytaraa goboo kan ti wura šerre a se. Haya kan ti agay, ay jirbi waranza (30) kan ay mana ciyandi ka koy kokoyoo do.»

¹² I na Ester šenney har Mardoše se.

¹³ Mardoše n'i noo zaabi i ma koy a har Ester se ka nee: «Masi hongu kan ni hinne ga hallasi Alyahuudey kul ra, zama ni goo kokoyoo hugoo ra.

¹⁴ Nda mana haya kul har hayaa woo ra, Alyahuudey hallasiroo nda ngi feeriyanoo ga hun i se nongu foo here, woo ga, ni nda ni baabaa hugoo ga dere. Koyne mo may no ma bay wala man'ti waatoo woo da se ni tee kokoy woy?»

¹⁵ Ester dan kan Mardoše zaabi ka nee:

¹⁶ «Koy Alyahuudey kul marga kan goo Sus koyraa ra. War ma meehaw ya ne, cijin nda zaari war masi ŋaa, war masi han hala jirbi hinza. Agay mo nda ay konney ga meehaw. Nda woo teendi, ay ga koy kokoyoo do, ba nda ay si hima ka koy ašariyaa maaganda. Nda ay ga hima ka wiiyandi, ya wiiyandi.»

¹⁷ Mardoše koy, a n'a tee nda takaa hunday kan nda Ester n'a har a se.

5

Ester na kokoyoo nda Haman hoyandi

¹ Jirbi hinzantoo ga, Ester na nga kokoy woy darbawey dan nga ga ka koy kokoyoo hugoo kunehere batumaa ra, kokoyoo hugoo tenje. Woo gar kokoyoo goo ma goro nga kokoy gorodogoo ra kokoy hugoo ra ka hugoo mijoo tenje.

² Waatoo kan kokoyoo dii Ester a ga kay batumaa ra, a kan a se. Kokoyoo na nga kokoytaraa goboo kan ti wura šerre Ester se. Ester man ka tuku goboo bojoo do.

³ Kokoyoo nee a se: «Macin ka tee, kokoy woyoo Ester? Macin no n'ga baa? Ba nda kokoytaraa jere faa no, ay g'a noo ma ne.»

⁴ Ester n'a zaabi ka nee: «Nda kokoyoo yadda, ŋaahayaa kan ay n'a hanse ma ne, kokoyoo, hõ ni nda Haman ma kaa cere bande ka ŋaa.»

⁵ Kokoyoo nee: «Wa cahã ka koy ciya Haman se hala ir ma hayaa tee kan Ester n'a har.» Kokoyoo nda Haman kaa Ester hoyandoo ra.

⁶ Alaneb hari mooro hanyanoo waati kokoyoo nee Ester se: «Aywa, macin no n'ga baa? N'ga duu a. Macin no n'g'a wiri? Ba nda kokoytaraa jere faa no, n'ga duu a.»

⁷ Ester zaabi ka nee: «Hayaa kan ay ga baa y'a wiri ti:

⁸ nda ay duu kokoyoo do alhormo, nda a ga tee kokoyoo se a ma yadda hayaa ga kan ay g'a har; kokoyoo nda Haman ma kaa hoyandoo ra kan ay g'a tee war se, nda woo tee, suba, hayaa kan kokoyoo n'a har, ay g'a tee.»

Haman hawandifutay Mardoše ga

⁹ Hanoo woo, Haman fatta nda jaali nda binekaanay. Dogoo din da Haman dii Mardoše kokoyoo hugoo mijoo ga. Mardoše mana tun, a mana hunbur a jine. Woo ga, Haman hanse ka futu Mardoše se.

¹⁰ Amma a na nga boj dii, a koy nga hugoo do. A donto ka ciya nga cerey nda nga wandoo Zereš se i ma kaa.

¹¹ Haman filla i se haya kanj ti alman beeroo kanj goo nga se, nda iz'arey hinnaa, nda takaa kul kanj nda kokoyoo na nga jer bonkoyney nda kokoyoo borey kul jine.

¹² A nee i se: «A mana ben, agay hinne nda kokoyoo no kokoy woyoo n'ir cee hoyandoo ra. Suba mo, agay nda kokoyoo no a n'ir cee nga do.

¹³ Amma woo kul man'ti baffoo ya ne kullihinne ay ga dii Alyahuudoo woo ga goro kokoyoo hugoo mijoo ga.»

¹⁴ Nga wandoo Zereš nda nga cerey kul nee a se kanj hayaa kanj a ga hima k'a tee man'ti kala ka bundu kuku kanj goo nda kabe daaru woyguu (50) tee, de suba a ma nee kokoyoo se kanj a ma Mardoše deejii bundoo ga. Woo ga, a ma koy nda jaali hoyandoo dogoo ra. Šennoo woo kan Haman se. A na bundoo tee.

6

Kokoyoo na Mardoše beerandi

¹ Cijinoo din kokoyoo mana hin ka jirbi, a nee kanj i ma kate nga se tiiraa kanj ra hayey kanj teendi zaari kul ga hantumandi, i kate a k'a caw a se.

² I dii kanj a hantumandi tiiraa din ra kanj Mardoše na aru hinkaa kanj daasandi kanyanj ti Bigtanj nda Tereš fatawandi. Ngi no ma hugoo jindoo lakkal, i nka baa ngi ma kokoyoo Serses wii tuguyan ra.

³ Kokoyoo nee: «Macin ti jeeraa nda beeraa kanj i n'a danj Mardoše ga woo maaganda se?» Kokoyoo goykaw aru soogey nee a se: «Haya kul mana teendi a se.»

⁴ Kokoyoo nee: «May bara batumaa ra?» A gar Haman no ka too kate kokoyoo taray batumaa ra hala nga m'a wiri kokoyoo ga, a ma Mardoše deejii bundu kukoo ga kanj nga n'a hanse a se.

⁵ Kokoyoo goykey nee: «Haman bara batumaa ra.» Kokoyoo nee: «A ma huru!»

⁶ Haman huru, kokoyoo nee a se: «Nda kokoyoo ga baa nga ma boro beerandi, macin no a ga hima k'a tee a se?» Haman nee nga boj se: «May no kokoyoo ga baa nga m'a beerandi nda man'ti agay?»

⁷ Haman nee kokoyoo se: «Nda kokoyoo ga baa nga ma boro beerandi,

⁸ i mma hima ka kokoyoo bankaaray kanj kokoyoo n'a danj ka bisa, danj a ga, k'a noo bari kanj ga kokoyoo kaaru ka bisa, kokoy fuulaa huru baryoo bonoo ra ka bisa.

⁹ Kokoy bankaaraa nda baryoo, i m'i danj bonkoynei foo kaboo ra. Nda bankaaraa huru boraa kanj kokoyoo ga baa nga m'a beerandi jindoo ra, i m'a kaarandi baryoo ga, i m'a ka yaara koyraa farroo ra, i ma kaati jinoo ra ka nee: «Woo si teendi kala boro se kanj kokoyoo ga baa nga m'a beerandi!»

¹⁰ Kokoyoo nee Haman se: «Cahā, bankaaraa nda baryoo zaa nda takaa kanj nda n'n'a har, m'a tee Alyahuudoo Mardoše se kanj goo ma goro kokoyoo hugoo mijoo ga. Hayey kul kanj n'n'i har, ba affoo masi kuma.»

¹¹ Haman na kokoyoo bankaaraa zaa, a na baryoo dii, a na bankaaraa danj Mardoše jindoo ra, a n'a kaarandi baryoo ga k'a ka yaara koyraa farroo ra. A ga kaati jinoo ra, a ga nee: «Woo si teendi kala boro se kanj kokoyoo ga baa nga m'a beerandi!»

¹² Woo banda ga, Mardoše willi kokoyoo hugoo mijoo ga, Haman zuru ka koy nga hugoo do nda binehēeni, bonoo ga guma haawi se.

¹³ Haman koy hayaa kul kanj duu nga filla nga wandoo Zereš nda nga cerey kul se. Nga hoyraykey nda nga wandoo Zereš nee a se: «Mardoše

woo kanj jine ni šintin ka haw nda Alyahuudu no, n'si hin a se haya kul, a ben ma ne a here.»

¹⁴ I goo ma šelanj a se da kanj arey kanj daasu kanj ga goy kokoyoo se ne ma kaa. I na Haman cahāndi ngi ma koy hoyandoo ra kanj Ester n'a tee.

7

Haman kaynandiyanoo nda nga buuroo

¹ Kokoyoo nda Haman too kate kokoy woyoo Ester hoyandoo ra.

² Zaari hinkantoo ra, waatoo kanj kokoyoo ga alaneb hari mooraa hanj, a nee Ester se: «Macin no n'ga baa, kokoy woyoo Ester? N'ga duu a! Macin no n'g'a wiri? Ba nda kokoytarāa jere faa no, n'ga duu a.»

³ Kokoy woyoo Ester zaabi ka nee: «Nda ay duu ni do alhormo, kokoyoo, nda a tee ma ne, ay si baa kala m'ay hundoo hallasi, ay g'a wiri mo, m'ay dumoo hallasi!

⁴ Zama agay nda ay dumoo nka neerandi, i ga baa ngi m'ir halaci k'ir tuusu k'ir benandi! Nda a gar ir nka neerandi sanda baḡḡa nda koḡḡa, ay si haya kul har, zama ir zaraboo si too kokoyoo farawoo.»

⁵ Kokoyoo Serses šelanj ka nee kokoy woyoo Ester se: «May no? Man boraā kanj yadda ka hamaāninaā woo tee?»

⁶ Ester nee: «Ir torrokaa, ir iḡeroo man'ti kala Haman, boro laalaa woo! Woo ga, Haman jijiri nda hunburay kokoyoo nda kokoy woyoo jine.

⁷ Kokoyoo too nda futay, a hun hoyandidogoo ra, a koy kokoy hugoo saddipaa ra. Haman cindi no din a ga kokoy woyoo Ester suurandi a ma nga hundoo nanj nga ra, zama a dii kanj kokoyoo na bone kayandi nga se.

⁸ Kokoyoo hun saddipaa ra ka willi kate hoyandoo dogoo ra waatoo hunday kanj Haman goo ma nga boḡ warra kargaa ga kanj boḡ Ester goo. Kokoyoo nee: «Koyne mo ni mma kanj kokoy woyoo ga ay jinoo ra, ay hugoo ra!» Harfey wey mana hun kokoyoo miḡoo ra ka ben kanj i na Haman moḡey haw.

⁹ Woo ga, kokoyoo jine, Harbona, arey kanj daasu affoo nee: «Bundu kukoo hunday goo no kanj Haman n'a hanse nga do Mardoše se kanj šelanj kokoyoo gomnoo se. Bundu kukoo kuuroo ti kabedaaru woyguu (50). Kokoyoo nee kanj i ma Haman deejī a ga.

¹⁰ I na Haman deejī bundoo ga kanj a n'a hanse Mardoše se. Woo ra kokoyoo futayyanoo zunbu.

8

¹ Han follokaa din da ra, kokoyoo Serses na Haman, Alyahuudey torrokaa hugoo noo kokoy woyoo Ester se. Mardoše kaa kokoyoo do, zama Ester na hayaa har kokoyoo se kanj Mardoše ga ti a nga se.

² Woo ga, kokoyoo na nga korbaa kanj ga nga tammaasaa goo kaa kanj a n'a taa Haman kone, a n'a noo Mardoše se. Ester mo na Mardoše tee Haman hugoo jineboraa.

Ašariyaa kanj kokoyoo n'a fattandi Alyahuudey gomnoo se

³ Woo banda ga, Ester šelanj kokoyoo se koyne, a kanj cewey cire, a ga hēe, a g'a suurandi kanj goy futaa nda hawandifutaa kanj Agag boraā Haman n'i kayandi nga m'i tee Alyahuudey se, kokoyoo m'i hasara.

⁴ Kokoyoo na nga kokoytarāa goboo kanj ti wura guuroo šerre Ester se. Ester tun nga boḡ ga ka kay kokoyoo jine.

⁵ A nee: «Nda a kan kokoyoo se, nda ay duu ni do alhormo, nda a ga tee ma ne, nda ay ga kan kokoyoo se, Hamedata iz'aroo Haman kan ti Agag boro, hawandifutaa kan a n'a hantum Alyahuudey ga ka nee kan i kul ma halacandi kokoyoo laamaa zamnarey kul ra, kokoyoo ma hantum ka hantumoo din kaa.»

⁶ Taka foo nda ay ga hin ka dii bone ga kan ay dumoo ga? Taka foo nda ay ga hin ka dii ay borey ga dere?»

⁷ Kokoyoo Serses nee kokoy woyoo Ester nda Alyahuudoo Mardoše se: «Ay na Ester noo Haman hugoo, nga a deejandi bundu kuku ga, zama a baa nga ma Alyahuudey halaci.»

⁸ Sohō, kokoyoo maapoo ga, war hunday ma hantum haya kan kan war se Alyahuudey se, war ma kokoyoo tammaasaa dan a ga. Zama hantum kan teendi kokoyoo maapoo ga, de nga tammaasaa goo a ga, hantumoo din si hin ka tun.»

⁹ Waatoo din da ra, i na kokoyoo hantumkey cee i ma kaa jiiroo handu hinzantoo kan ti Siwanj handoo, jirbi waranka cindi hinzantoo (23to) ra. Haya kul kan Mardoše n'a har, i g'a hantum Alyahuudey se, nda hinoo borey, nda gofornerey, nda bonkoyney kan goo kokoyoo laamaa zamnari zangu nda waranka cindi iyyaa (127) ra se, k'a dii Endu ka koy Ecopi. Laama zamnari foo kul wanoo i n'a hantum nda nga abacaa nda nga bon meešennoo ra. I na Alyahuudey mo wanoo hantum ngi abacaa nda ngi bon meešennoo ra.

¹⁰ I na batagawey hantum kokoyoo Serses maapoo ga, i na kokoyoo tammaasaa dan i ga, i n'i noo dontokawyanj se i ma koy nda ey bariyanj ga, i mana žigi kala kokoyoo bari cahānteyanj bonj ka koy.

¹¹ Batagawey ra, i dan kan kokoyoo nee kan koyra foo kul ra Alyahuudey ga hin ka marga ka wongu ka ngi bonj hallasi. A nee kan dumí kul wala laamaa zamnari kul kan borey kaa k'i wongu, Alyahuudey ga hin k'i kar k'i halaci hala i ma ben. I ga hin ka ngi iberey woyey nda izey wii, ka ngi kabehayey zaa.

¹² Yaamaroo woo, zaari folloku no a ga tee, kokoyoo Serses laamaa zamnarey kul ra, handu woy cindi hinkantoo (12to) kan ti Adar handoo jirbi woy cindi hinzantoo (13to) ra.

¹³ Hantumoo ga hima ka koy laamaa zamnari foo kul ra, a ma tee ašariya, dumey kul ma maar'a, kan Alyahuudey ga soolu hanoo din ka ngi bonj faasa ngi iberey ra.

¹⁴ Dontokey kan kaaru kokoyoo bari cahāntey ga, i cahā ka fatta ka koy nda takaa kan kokoyoo n'a har. I na yaamaroo har koyraa kan kuubandi nda cete mo ra kan ti Sus.

¹⁵ Mardoše hun kokoyoo do. Kokoy bankaaray kan teendi nda šukka bula nda lej kaaray goo jindoo ra, wura kokoy fuula beeri goo bonjoo ra, burmusu kan teendi nda šukka baana nda iciray henna goo a ga. Sus koyraa kul goo jaali beeri ra, i yafarhā.

¹⁶ Alyahuudey goo jaali nda binekaanay ra, i yafarhā, i duu beeray.

¹⁷ Laamaa zamnari foo kul, nda koyra foo kul, nda nongu kul kan ra kokoyoo yaamaroo šennoo too, a tee Alyahuudey se jaali nda yafarhā, nda hoyandi nda jingar. Alyahuudey hunburay se, gandaa jamawey ra, boro boobo na ngi bonj tee Alyahuudu.

¹ Jiiroo handu woy cindi hinkantoo (12to) kaŋ ti Adar handoo, nga jirbi woy cindi hinzantoo (13to) ra, ŝennoo kaŋ kokoyoo n'a hantum, hanoo din no a ga ŝintin ka goy. Hanoo din, Alyahuudey iberey mma hongu kaŋ nga ga duu i ga hinay, amma hayaa bere. Alyahuudey no ka hin borey kaŋ ga konna ey.

² Alyahuudey koyrawey ra, kokoyoo Serses laamaa zamnarey kul ra Alyahuudey na cere marga ka kaŋ borey ga kaŋ ga baa ngi m'i halaci. Amma boro kul mana hin ka kay jiney ra, zama dumey kul borey nka hunbur Alyahuudey.

³ Laamaa zamnarey boŋkoyney kul, nda hinoo borey, nda gofornerey, nda borey kaŋ ga huga nda kokoyoo almuŝakkawey na Alyahuudey faaba, zama i kul hunbur Mardoŝe.

⁴ Mardoŝe tee boro kayante kokoyoo hugoo ra. Nga maapoo goo laamaa zamnarey kul ra, zama boro no kaŋ mma koy de a ga duu gaabi.

⁵ Woo ga, Alyahuudey na ngi iberey kul kar nda takuba, i n'i wii, i n'i derandi. I na haya kaŋ kan i se tee borey se kaŋ ga konna ey.

⁶ Sus koyraa kaŋ kuubandi nda cete ra, Alyahuudey na aru boro zangu guu (500) halaci k'i wii.

⁷ I na Parŝandata, nda Dalfon, nda Aspata mo wii,

⁸ nda Porata, nda Adaliya, nda Aridata,

⁹ nda Parmaŝta, nda Arizay, nda Ariday, nda Wayezata.

¹⁰ Wey ti Hamedata iz'aroo Haman, Alyahuudey torrokaa, iz'aru woyaa (10). Amma i mana too alganiimaa do.

¹¹ Zaari follokaa din da ra, boro hinnaa kaŋ buu Sus, alhabaroo too kokoyoo do.

¹² Kokoyoo nee kokoy woyoo Ester se: «Sus koyraa ra, Alyahuudey wiya, i na boro zangu guu (500) halaci nda Haman iz'aru woyaa (10). May no ma bay haya kaŋ no i n'a tee laamaa zamnari jerey ra! Macin no n'ga baa? N'ga duu a. Macin no n'ga wiri koyne? N'ga duu a.»

¹³ Ester nee: «Nda kokoyoo yadda, woo kaŋ Sus Alyahuudey n'a tee hō, i ma nga cine tee suba, de mo i ma Haman iz'aru woyaa (10) deejji bundu kuku ga.»

¹⁴ Kokoyoo nee kaŋ i m'a tee. Yaamaroo feendi Sus, i na Haman iz'aru woyaa (10) deejji.

¹⁵ Sus Alyahuudey na cere marga Adar handoo jirbi woy cindi taacantoo (14to) ra, i na boro zangu hinza (300) wii. Amma i mana too alganiimaa do.

¹⁶ Alyahuudey cindey kaŋ goo kokoyoo laamaa zamnari jerey ra, ngi mo na cere marga ka ngi iberey wongu, ka ngi hundey hallasi, ka duu ngi boŋ. I na boro zenber woyye cindi guu (75.000) wii borey ra kaŋ ga konna ey. Amma i mana too alganiimaa do.

¹⁷ Woo mana teendi kala Adar handoo jirbi woy cindi hinzantoo (13to) ra. Jirbi woy cindi taacantoo (14to) i hunanzam, i n'a tee hoyandi nda jaali zaari.

¹⁸ Haya kaŋ ti Sus koyraa Alyahuudey, i na cere marga handoo jirbi woy cindi hinzantoo (13to) nda woy cindi taacantoo (14to) hane. Handoo jirbi woy cindi guwantoo (15to) hane i hunanzam, i n'a tee hoyandi nda jaali zaari.

¹⁹ Woo maaganda se, Alyahuudey kaŋ goo saajoo ra, nda wey kaŋ goo koyrawey ra kaŋ sii nda cete ga Adar handoo jirbi woy cindi taacantoo (14to) tee jaali zaari, nda hoyandi nda jingar kaŋ ra boro ga gomni sanba nga ceroo se.

Zaari kayandi ka tee jingar

²⁰ Mardoše na woo hantum batagayan ra kanj a n'i sanba Alyahuudey kul se kokoyoo Serses laamaa zamnarey kul ra, imaaney nda imoorey.

²¹ A nee i se kanj jiiri kul i ma Adar handoo jirbi woy cindi taacantoo (14to) nda nga jirbi woy cindi guwantoo (15to) kayandi k'i tee jingar zaari,

²² zama zaarey wey cine ra, Alyahuudey duu ngi boŋ ngi iberey ra. Handoo woo ra, ngi binehēenoo bere ka tee paali, ngi bonaa bere ka tee paali zaari. A nee i se kanj i ma haney din kayandi k'i tee hoyandi zaari, nda paali zaari, nda ka gomni tee cere se, ka talkey gaakasina.

²³ Woo kanj Mardoše n'a har, Alyahuudey n'a tee nda takaa din da. Hoyandoo kanj i šintin k'a tee, tee alaada.

²⁴ Hamedata iz'aroo Haman kanj ti Agag boro, kanj ti mo Alyahuudey kul torrokaa, kanj kayandi nga ma Alyahuudey kul tuusu, a na Pur cetaw, maanaa ka alkurra kar ka gunandi ka dii, ka Alyahuudey lakkaley tunandi k'i halaci.

²⁵ Amma waatoo kanj šennoo too kokoyoo do, a hantum ka nee kanj hawandifutaa kanj a n'a kayandi Alyahuudey se ma zunbu a boŋ! I n'a deejji bundu kukoo ga, nga nda nga iz'arey.

²⁶ Woo maaganda se, i ga nee haney din se «Purim» kanj si hun kala Pur kalimaa ra (maanaa «alkurra»). Hayaa kul kanj hantumandi batagaa woo ra maaganda se, nda woo kanj i dii a, nda woo kanj duu ey,

²⁷ Alyahuudey n'a kayandi k'a tee alaada kanj si tun ngi hayroo se nda borey kanj ga tonton i ga se. Jiiri kul i ga zaari hinkaa woo jingar ka sawa nda hantumoo nda waatoo kanj kayandi i se.

²⁸ Zaarey wey ga tee hongandihaya, ka tee jingar alwadda ka kaa alwadda, alaayan beeri foo kul ra, nda laamaa zamnari foo kul ra, nda koyra foo kul ra. Purim zaarey wey man'ti kala haya kanj si ben Alyahuudey do, jingaroo si dere ngi haroo nda cere game.

²⁹ Kokoy woyoo Ester kanj ti Abihayel ize woy nda Alyahuudoo Mardoše na ngi hinoo kul danj ka Purim bataga hinkantoo kayandi k'a noo gaabi.

³⁰ I na batagawey wey kanj ra alaafiya šenni nda lakkalkanay šenni goo sanba Alyahuudey kul se kanj goo kokoyoo Serses laamaa zamnari zangu nda waranka cindi iyyaa (127) ra.

³¹ A na yaamaroo noo Alyahuudey se kanj i ma Purim jingaroo tee alwaatoo kanj Alyahuudoo Mardoše nda kokoy woyoo Ester n'a kayandi ra. Yaamaroo woo teendi ngi nda ngi hayroo se, waatey kanj i ga meehaw, i goo binemarayyan ra.

³² Ester yaamaroo woo ga Purim jingaroo kayandiroo hakiikandi, i n'a hantum tiiraa woo ra k'a jisi.

10

Mardoše duu hinay beeri

¹ Kokoyoo Serses na alkaasi danj nga gandaa borey ga nda jamaa kanj goo teekoo gungey ra.

² Serses teegoy gaabantey nda nga wongaaritaraa fillaa, nda takaa kanj nda a na Mardoše noo beeray, wey kul hantumandi Med nda Pers kokoyey teegoyey citaaboo ra.

³ Zama Alyahuudoo Mardoše tee boraa kanj ga kaa kokoyoo dumaa ga nga hinoo ra. Nga ti Alyahuudey kul boro beeroo. Nga armye jamaa ga bag'a. A ga baa nga jamaa gomnoo, a ga goy hala nga dumoo kul ma duu alaafiya.

Ayuba citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Ayuba citaaboo, Ayuba kanj ti boro šerrante laadirante kissaa no a g'a filla. Amma Irkoy yadda bone beeriyaŋ ma kanj a ga. Ayuba cere hinza kaa a do, i na jirbi iyye tee i mana hin ka šelanj a se binemarayyan maaganda. Woo banda ga, Ayuba na šennoo zaa ka šelanj hayaa kanj duu nga ga, a nimsi nda haya kanj se nga huru aduŋŋa ra.

Citaaboo jere beeroo kul si šelanj kala boyraa kanj huru Ayuba nda nga cere hinzaa game kanj ti Elifaz, nda Bildad, nda Sofar. Elifaz ga šelanj, Ayuba g'a zaabi. Bildad ga šelanj, Ayuba g'a zaabi. Sofar ga šelanj, Ayuba g'a zaabi. I baa ngi ma Ayuba hakiikandi kanj boro kul si zarabi nda man'ti ifutu no a n'a tee. I nee kanj Ayuba ga zarabi, zama a nka goy futu tee. Amma Ayuba ga bayrandi kanj nga ga henan.

Citaaboo ra, takaa kul kanj nda Ayuba zarabi, a torro, amma woo kul ra, Ayuba mana zunubu tee.

Woo banda ga, boro tana ga šelanj kanj se i ga nee Elihu, a gay a ga šelanj. A bayrandi kanj Irkoy ga boro foo kul bana ka sawa nda nga teegoyoo. A nee kanj a ga tee waati ra boro šerrante ma zarabi, zama Irkoy ga nga tamey sii, a g'i jarraba, k'i aladaba.

Citaaboo benantaa ra, Irkoy ga Ayuba zaabi. Irkoy na Ayuba noo cimi nga cerey ga. Irkoy n'a noo hayey kul kanj dere a se cine beeriyaŋ kanj ti: gaaham baani, nda ize, nda alman.

Ayuba diray taka hennaa

¹ Aru foo cindi Utus gandaa ra kanj maapnoo ti Ayuba. Aroo woo man'ti kala boro kanj ga laadir a ga šerre, a ga hunbur Irkoy, a ga nga boŋ moorandi ifutu.

² A goo nda iz'aru iyye nda ize woy hinza.

³ A goo nda adabba kur, alman buuna boŋ zenber iyye (7.000), nda yoo zenber hinza (3.000), nda haw hinka-hinka kobsi zangu guu (500), nda farka woy zangu guu (500), nda tam boobo. Borey kul kanj goo waynahunay here aroo woo goo nda beeray ka bisa i kul.

⁴ Iz'arey ga cere marga ka hoyandi cere do affoo-foo, i ga ngi woyme hinzaa cee i ma kaa ka ŋaa ka haŋ ngi bande.

⁵ Waati kanj hoyandey zaarey bisa, Ayuba ga nga zankey cee kate k'i henanandi. A mma tun subbaahi biya ka sargari kukurante kaa ngi affoo kul se, zama a mma nee nga boŋ se kanj a ga hin ka tee kanj nga izey na zunubu tee ngi biney ra ka albarka tee Irkoy se. Takaa woo no Ayuba g'a tee waati kul.

Ayuba siiyan jinaa

⁶ Han foo Irkoy iz'arey kaa Abadantaa do margari ra, Šaytan mo huru i ra ka kaa margaroo ra.

⁷ Abadantaa nee Šaytan se: «Man ra ni hun?» Šaytan na Abadantaa zaabi ka nee: «Ya nka koy laboo windi ka yaara.»

⁸ Abadantaa nee Šaytan se: «Ni dii ay tamoo Ayuba wala? Nga cine sii laboo ga, aru no kanj ga laadir a ga šerre. A ga hunbur Irkoy, a ga nga bonj moorandi ifutu.»

⁹ Šaytan na Abadantaa zaabi ka nee: «Yaada se Ayuba ga hunbur Irkoy wala?»

¹⁰ Man'ti ni no ka nga, nda nga hugoo borey, nda haya kul kanj goo maanoo ga kali k'i sutura wala? N'na albarka danj nga kabe goyoo ra, nga almaney goo gandaa kul ra.

¹¹ Ay g'a wiri ni ga, ni kaboo too a do, ma tuku haya kul kanj ti nga wane ga, soho da a ga ni wow kaaray.»

¹² Abadantaa nee Šaytan se: «Aywa, ay na ni noo hinay haya kul kanj ti nga wane ga, amma ni kaboo masi tuku nga hunday ga.» Woo ga, Šaytan hun Abadantaa do.

¹³ Han foo, kanj Ayuba iz'arey nda nga ize woyey goo ma njaa i ga alaneb hari mooro hanj ngi armyey kul ibeeroo do,

¹⁴ boro foo kate alhabar Ayuba se ka nee a se: «Hawey mma goo ma beeri, farkey goo ma kur jerey ga,

¹⁵ Šeba gandaa boroyanj kaa ka kanj i ga, i na adabbawey dii ka koy nda ey, i na tamey wii nda takuba. Agay hinne no ka yena ka kaa ka alhabaroo har ma ne.»

¹⁶ A mma goo ma šelanj da kanj boro tana kaa ka nee: «Irkoy nuune kanj ka hun beenaa ra, a na almaney nda tamey ton k'i wii. Agay hinne no ka yena ka kaa ka alhabaroo har ma ne.»

¹⁷ A mma goo ma šelanj da kanj boro tana kaa ka nee: «Kalde boroyanj kanj marga ka tee kanandi hinza, i kanj yoowey ga k'i kom, i na tamey wii nda takuba. Agay hinne no ka yena ka kaa ka alhabaroo har ma ne.»

¹⁸ A mma goo ma šelanj da kanj boro tana kaa ka nee: «Ni iz'arey nda ni ize woyey mma njaa, i ga alaneb hari mooro hanj ngi armyey kul ibeeroo do,

¹⁹ kanj hew beeri kaa ka hun saajoo se banda, a na hugoo kanje taacaa kar, a kanj soogey bonj, i buu. Agay hinne no ka yena ka kaa ka alhabaroo har ma ne.»

²⁰ Woo ga, Ayuba tun nga bonj ga, a na nga burmusoo kottu, a na nga bonjoo cebu, woo banda ga, a kanj laboo ra ka sujudu,

²¹ a nee: «Gaa koonu nda ay fatta ay naa gundoo ra, ay gaa koonoo nda ay ga koy. Abadantaa ka noo, Abadantaa ka taa, albarka ma bara Abadantaa maanoo ga!»

²² Woo kul ra, Ayuba mana zunubu tee, a mana haya laala kul har Irkoy se.

2

Ayuba siiyan hinkantoo

¹ Han foo Irkoy iz'arey kaa Abadantaa do margari ra, Šaytan mo huru i ra ka kaa margaroo ra Abadantaa do.

² Abadantaa nee Šaytan se: «Man ra ni hun?» Šaytan na Abadantaa zaabi ka nee: «Ya nka koy laboo windi ka yaara.»

³ Abadantaa nee Šaytan se: «Ni dii ay tamoo Ayuba wala? Nga cine sii laboo ga, aru no kanj ga laadir a ga šerre. A ga hunbur Irkoy, a ga nga bonj moorandi ifutu. A cindi nga laadirtaraa ga, nga no n'g'ay tusa y'a halaci bila addalil.»

⁴ Šaytan na Abadantaa zaabi ka nee: «Kuuru no ma kuuru bana! Haya kul kaŋ goo adamize se a g'a noo hala nga hundoo ma cindi nga ra.

⁵ Amma ay g'a wiri ni ga, ni kaboo taŋ ka tuku nga birey nda nga hamoo ga, sohō da a ga ni wow kaaray!»

⁶ Abadantaa nee Šaytan se: «Aywa, ay na ni noo hinay a ga, amma masi too hundoo do.»

⁷ Woo ga, Šaytan hun Abadantaa do. A na Ayuba kar nda gaaham futta laalayan kaŋ fatta kunturoo kul ga, k'a dii za ceetaamey ga hala bonjaasoo ga.

⁸ Ayuba na canbu kayra zaa ka koy goro boosu ra ka nga boŋ žiiri nda canboo.

⁹ Ayuba wandoo nee a se: «Ni goo ni laadirtaraa ga hala hō! Irkoy wow ma buu!»

¹⁰ Amma Ayuba nee: «N'ga šelaŋ sanda boro saama! Ir ga duu gomni Irkoy do, nga no ir si duu a do ifutu?» Woo kul ra, zunubu mana hun Ayuba deenoo ga.

Ayuba cere hinzaa kaa a do

¹¹ Ayuba cere aru hinza maa bonaa kul kaŋ duu a, affoo kul hun nga do ka kaa: Elifaz kaŋ ga hun Temaŋ koyraa ra, nda Bildad kaŋ ga hun Šuwa koyraa ra, nda Sofar kaŋ ga hun Naama koyraa ra. I waafaku ka koy a do ka ngi binemaraa cebe a se, ka binoo daŋ.

¹² I goo nongu mooro ra kaŋ i na ngi boney jer ka Ayuba honnay, i man'a bay, i hēe ka mudi doori. I na ngi burmusey kottu, i na labu zaa k'a warra beene ngi boney boŋ.

¹³ I goro Ayuba bande laboo ra ka zaari iyye nda cijin iyye tee, boro kul mana ba kalima foo har a se, zama i ga dii takaa kaŋ nda a ga hanse ka maray.

3

Ayuba na nga hayandiroo hanoo danga

¹ Woo banda ga, Ayuba na šennoo zaa ka nga hayandiroo hanoo danga.

² Ayuba na šennoo zaa ka nee:

³ «Zaaroo ma halaci kaŋ ra ay hayandi, cijinoo ma halaci kaŋ ra i nee: <Zankaaru gunde zandi!»

⁴ Hanoo din ma tee kubay!

Irkoy kaŋ goo beenaa ra masi fuuni a ga!
Gaay masi dii a ra!

⁵ Kubay biboo nda buuyan biyoo m'a tee nga wane, duula ma bara a boŋ k'a daabu, zaaroo ma tee kubay k'a hunburandi!

⁶ Kubaa ma koy nda cijinoo din!
Yala a masi paali žiuroo zaarey jerey bande,
yala a masi kabandi handey zaarey ra!

⁷ Nhuu, cijinoo din ma tee cijin gun,
yala paali hoolo masi teendi a ra!

⁸ Yala zaarey dangakey m'a danga,
ngi kaŋ ga soolu ka hari dragonoo tunandi!

⁹ Yala nga alfazaroo handaraway ma tee kubay!
Yala a ma gaay tammahā, amma a si kaa!
Yala a masi dii moo booyan!

10 Zama a mana gundoo daabu kaŋ ra ay hun,
hala ya si dii bonaa woo.

11 Macin se ya na buu ay naa gundoo ra?

Macin se ay hundoo mana hun waatoo kaŋ ay ga fatta gundoo ra?

12 Macin se kanjeyan duwandi k'ay zaa

macin se fafayan duwandi k'ay naanandi?

13 Nda man'ti woo, hō gar ay kani, ay ga lakkalkanay,
ay ga jirbi, ay ga hunanzam,

14 agay, nda kokoyey, nda aduŋna hoyraykey
kanjan ga cinari kayranteyan cin taaga ngi boŋ se,

15 nda boŋkoyney kanjan goo nda wura,
de mo i ga ngi hugey too nda nzorfu kaaray.

16 Wala ya tee boro kaŋ si bara
sanda zanka kaŋ mana hayandi nda hundi kaŋ goo laboo cire,
sanda zanka kaŋ mana bay ka dii gaayoo.

17 No din ra boro laala ga fay nda boro farandiyen,
no din ra borey ga hunanzam kaŋ fara i sii nda gaabi.

18 Kasa-izey kul goo lakkalkanay ra,
i si yee ka maa ngi torrokaa jindoo.

19 Boro beerey nda ikacey goo no din,
baŋnaa feeri ka hun nga koyoo hinoo cire.

20 Macin se Irkoy ga nan boro zarabante ma hayandi?

Macin se a ga nan boro kaŋ ga dor ma huru aduŋna ra?

21 I ga buuyan batu, amma a si kaa,
i g'a ceeci ka bisa alman.

22 I ga naali ka yafarhā
nda a gar i nka huru saaraa ra!

23 Macin se boro kaŋ si bay nongu kaŋ ra a ga koy,
Irkoy g'a šiita nongu kul here?

24 Ay gurzugaa huru ay ŋaayanoo dogoo ra,
ay kaatoo ga doo sanda hari.

25 Hayaa kaŋ ay ga hanse ka hunbur a, nga no ma duu agay,
hayaa kaŋ se ay jijiri no ma duu agay.

26 Lakkalkanay, nda alaafiya, nda hunanzamay sii ya ne,
zarabiyen no m'ay zaa ka kay.»

4

Elifaz na ŋennoo zaa

1 Elifaz kaŋ ti Temaŋ boraa na ŋennoo zaa ka nee:

2 «Nda boro ceeci ka ŋelan, a ga ni dor wala?
Amma may no ma hin ka goro a mana ŋelan?

3 N'na boro boobo hoyray,
n'na kabey kaŋ fara noo gaabi,

4 Ni ŋenney na boro kaŋ ga baa ka kaŋ kayandi,
n'na kanjey kaŋ taabu noo gaabi.

5 Sohō kaŋ a too ni do n'ga binehunay.
Sohō kaŋ woo tuku ni ga, n'ga zalba!

6 Ni Irkoy hunburaa si tee ni naanaa wala?

Ni laadirtaraa si tee ni naataa wala?

⁷ Ay g'a wiri ni ga, ma hongu,
may ti bora kan ga henan kan halaci?
Wala boro šerranteyan kanyan dere?

⁸ Woo kan ay dii a man'ti kala
borey kan ga ifutu beeri ka bone say,
i ga ngi heгаа tee.

⁹ Irkoy hunsaroo g'i tuusu,
nga futaa hewoo g'i halaci.

¹⁰ A ga ganjihaylaa nda ganjihoogaa kaatoo benandi,
a ga ganjihayla soogaa hihey kayri.

¹¹ Naayan janay ga ganjihayla wii,
ganjihayla woyoo hayroo ga say.

¹² Šenni ciinayandi ya ne,
ay hanjaa maa ciinaa.

¹³ Waati kan cijin here lakkal jaamirey ra
bangandirey ga teendi,
waati kan ra jirbi koma duu adamizey,

¹⁴ waatoo din hunburay nda jijiriyani duu agay,
ay birey kul ka jijiri.

¹⁵ Hew bisa ay ndumoo jine,
ay gaahamoo hinbirey kay.

¹⁶ Boro foo goo no,
ay si nga alhaaloo bay,
kunturu goo ay moyey cire.
Ay maa jinde baana kan ga nee:

¹⁷ «Adamize ga hin ka šerre ka bisa Irkoy wala?
Boro ga hin ka henan ka bisa bora kan n'a tee wala?»

¹⁸ Nda Irkoy si naanay nga tamey,
nda a ga dii laybuyan nga almalaykey ra,

¹⁹ soko borey kan goo labu huguyan ra,
ngi kan ngi asaasey sii kala labutaasi ra.
I ga mottandi sanda dusu.

²⁰ Za subbaahi hala cijinoo ra i g'i tee hamni,
i ga dere hala abada, boro kul si bay i ga.

²¹ Ngi tendaa karfoo dunbu,
i ga buu i sii nda lakkal.»

5

¹ «Aywa, kaati ka ciya!
Boro goo no kan ga tuuru ma ne wala?
Boro henanantey ra, affoo se n'ga šelan?»

² Zama binetunay ga saama wii,
canseyan no ma lakkal janjante wii.

³ Ay dii saamaa goro ka boori,
amma dogoo din da ay na nga gorodogoo danga. Ay nee:

⁴ «Yala nga izey ma jan faabayan kul!

Yala i ma motti koyraa mijoo* ga,
de mo boro kul mas'i faaba!

* 5:4 5.4 Alhukumoo 21.19-21; Rutti 4.1-11; Yaasawey 22.22.

5 Yala heraykoyni ma nga hegaa gon,
a m'a zaa hala karjey ga!
Yala nga almanoo ma kaŋ kumsay ra†!»

6 Bone si hun labutaasoo ra,
farayan si bagu laboo cire.

7 Adamize mana hayandi kala farayan se,
sanda takaa kaŋ nda nuune ga sar.

8 Nda a gar agay ti ni, ay ga Irkoy ceeci,
Irkoy ga ay g'ay misoo hēe.

9 A ga haya beeriyaŋ tee kaŋ si fahamandi,
a ga kayfiyaŋ tee kaŋ si kabandi.

10 A ga ncirni taŋ laboo ga,
a ga hari sanba faarey ra.

11 A ga borey jer kaŋ goo ganda,
borey kaŋ biney hasara no ma hallasi.

12 A ga hiilantey anniya futawey hasara,
kabey si hin ka teegoy boryo tee.

13 A ga lakkalkoyney dii nda ngi boŋ carmaa,
boro šiirantey hoyraa ga cahā ka hasara.

14 I ga sawa nda kubay zaari kaaray ra,
i ga dadaba zaarikay ni mma nee kaŋ cijinoo no.

15 Amma a ga talkaa hallasi takuba ra kaŋ ga hun mijey ra,
nda gaabikoynoo kaboo ra.

16 Naata goo jaŋante se,
šerretaray jaŋay mijoo ga daaba.

17 Woo ga, bora duu gomni kaŋ Irkoy ga aladabu,
masi Hini-kul-koyoo hoyraa fur!

18 Nga no ma boro maray, a g'a safar.
A ga kara, kabey ga kate baani.

19 Zarabiyaŋ ga hin ka duu ni cee iddu, amma a ga ni hallasi,
cee iyye bonaa si duu ni.

20 Heray waati, a ga ni hallasi buuyan ra,
wongu waati, a ga ni hallasi takuba ra.

21 N'ga hallasi maahasaraw ra,
bone waati, n'si hunbur.

22 N'ga haaru bone nda heray waati ra,
n'si hunbur ganjihoogawey.

23 Amaana ga huru ni nda faarey tondey game,
alaafiya goo ni nda ganjihoogawey game.

24 N'ga dii baani ni gorodogoo ra,
n'ga dii ni dogoo, haya kul si ni kuma.

25 N'ga dii ni hayrey kaŋ ga boobo,
ni izey ga boobo sanda laboo suboo.

26 Žeenay banda ga, n'ga huru saaraa ra,
sanda waati kaŋ i ga jeeney hurandi.

27 Nga ne, ir ceeci ka hayey wey guna.
Haŋajer i se, ma duu i ra nafaw!»

† 5:5 5.5 Yala nga almanoo ma kaŋ kumsay ra, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Boro wahanteyay ma nga almanoo taa, affaa ti Jawkoyni ma nga almanoo gon.

6

Ayuba na Elifaz zaabi

¹ Ayuba zaabi ka nee:

² «He, nda a gar ay binemaraa mma hin ka neešandi, nda a gar ay albalaawoo mma hin ka huru neeši jinay ra,

³ n'ga gar kaŋ a tiŋ nda teekoo labutaasoo, woo se ay šenney si ben.

⁴ Zama Hini-kul-koyoo biraw-izey n'ay hay, ay hundoo ga ngi naajoo haŋ, Irkoy gaabi hunburantey kaa ay ga.

⁵ Ganjifarka ga hēe, ka gar a goo dumari firzoo game? Haw ga booro, ka gar nga suboo goo a jine?

⁶ Boro ga ŋaayan tara ŋaa bila ciiri? Tenbe goo guuri baali kaaraa ra?

⁷ Hayaa kaŋ ay si bag'a, nga ka tee ay ŋaahayaa, ba nda a si boori!

⁸ He! Nda ay ŋaarayroo nka yakubar, nda a gar Irkoy nk'ay naataa too!

⁹ Nda Irkoy ga kayandi k'ay motti, a ma nga kaboo šerre ka tuku ay ga k'ay benandi!

¹⁰ Woo ra ay ga duu bineyaynay, ay ga sar nda ŋaali, ba nda ay ga dor nda nongoo kul here, zama ya na Boro Henanantaa šenney yankar.

¹¹ Man ay gaaboo hala ya batu? Macin no ay hunaroo benantaa ga tiya hala ya suuri?

¹² Ay gaaboo, tondi gaabi no wala? Ay gaahamoo, alhan no wala?

¹³ Ya mma bara nda gaakasine wala? Faabari mma bara ya ne koyne wala?

¹⁴ Boro kaŋ zarabi ga hima ka duu nga ceroo borohennataraa, ba nda a nka fay nda Hini-kul-koyoo hunburaa.*

¹⁵ Ay armey n'ay zanba sanda gooru, sanda gooru kaŋ kogu.

¹⁶ Ngɪ harey ga ŋaami nda garey, garoo ga haroo boobandi.

¹⁷ Amma konnoo waati i ga kogu, konnoo g'i kogandi ngi dogey ra.

¹⁸ Yoowey šetteyaŋ ga ngi fondaa naŋ, i ga žigi saajoo ra ka dere.

¹⁹ Tema gandaa yoowey šettewey na ngi moŋey kanji i ga, šeba gandaa naarumaykey ga tammahā i ga.

²⁰ Amma i haw kaŋ i naanay ey, waatoo kaŋ i too kate, biney hasara.

²¹ Woo ti haya kaŋ war ga tiya ya ne sohō, war dii bonaa, war hunbur!

²² Ya nka nee kaŋ war ma zaa war almanoo ra

* **6:14 6.14** Boro kaŋ zarabi ga hima ka duu nga ceroo borohennataraa, ba nda a nka fay nda Hini-kul-koyoo hunburaa, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Boro kaŋ si borohennataray cebe nga ceroo se, a nka fay nda Hini-kul-koyoo hunburaa.

k'a noo ya ne wala?

²³ Ya nka nee kaŋ war m'ay kaa torrokaa kaboo ra,
k'ay kaa ay boro binekogawey kabey ra wala?

²⁴ Wa war lakkaloo har ya ne, ay ga dangay,
wa hayaa fahamandi ya ne kaŋ ra ay firka!

²⁵ Šenni šerrantey si boro kul maray!
Macin nda war šenney ga hima?

²⁶ Ay šenney ga war ga šelaŋ,
boro kaŋ tammahāa hun šenney wala?

²⁷ War ga yadda ka alkurra kar alyatim ga,
war ga war ceroo neere!

²⁸ Sohō, agay no war m'ay tenje k'ay guna!
Ya mma taari war se wala?

²⁹ Ay g'a wiri war ga, wa yee kate banda,
war masi šerretaray jaŋay tee,
wa yee kate, ay laadirtaraa goo no hala sohō.

³⁰ Šerretaray jaŋay goo ay deenoo ga wala?
Ay miŋoo nka si hin ka ifutu bay?»

7

¹ «Wongu-izetaray man'ti adamize wane laboo ga wala?
Nga hunaroo man'ti kala sanda goykaw kaŋ ga banandi wala?

² Takaa kaŋ nda baŋŋa ga kunfa bii se,
takaa kaŋ nda goykaw ga nga banaa batu,

³ takaa din da ay na handuyaŋ binemarayyan tee,
ay bagaa ti jirbiyaŋ torro.

⁴ Waati kaŋ ay ga kani, ay ga nee:

‹Waati foo no ay ga tun?›

Cijinoo ga kuu,

ay ga bere-bere hala alfazar.

⁵ Noonii goo ay gaahamoo ga sanda darbay,
futta koga goo a ga kaŋ ga hima nda labu.
Ay kuuroo ga kottu-kottu, a ga hinni tee.

⁶ Ay zaarey ga cahā nda maale gonboo,
i ga ben bila naata.

⁷ Hongu kaŋ ay hunaroo man'ti kala hunsar,
ay moŋey si dii gomni koyne.

⁸ Moŋoo kaŋ ga dii agay si dii agay koyne,
ni moŋey g'ay ceeci, amma ay si bara.

⁹ Duulaa ga menne, a koy,
takaa din da boro kaŋ zunbu alaahara si willi kate koyne.

¹⁰ A si yee koyne ka kaa nga do,
nongoo kaŋ ra a cindi ka goro s'a bay koyne.

¹¹ Woo maaganda se ay si dangay,
ay binemaraa ra ay ga šelaŋ,
ay dooraa ra ay g'ay hottayyanoo cebe.

¹² Teeko ti agay wala teekoo adabba laala,
kaŋ se n'ga lakkalkawyaŋ gorandi ay ga?

¹³ Nda ay nee kaŋ ay daaroo g'ay binoo yaynandi,
ay kanihayaa g'ay dooraa benandi,

14 waatoo din no n'g'ay hunburandi nda handiriyan,
n'g'ay binoo dunbu nda bangandiyan.

15 Ay baa a ma kootandi,
buuyan baa ya ne birey wey!

16 Ay tun a ga, ay si huna hala abada.
Ay nan, ay zaarey man'ti kala dullu.

17 Macin ti adamize,
hala ma hanse k'a guna,
hala ma miile a ga,

18 hala ma huga nda a zaari kul,
hala m'a sii waati kul?

19 Hala waati foo no n'ga ni money kaa ay ga?
N's'ay nan y'ay tufaa gon wala?

20 Nda zunubu no ay n'a tee,
macin no ay n'a tee ma ne, adamizey hawgaykaa?
Macin se agay no n'ay guna k'ay dii?
Ya nka tee ma ne jeraw wala?

21 Macin se n's'ay toonaa yaafa ya ne,
k'ay layboo nan ya ne?
Zama sohō, ay ga koy kani laboo cire,
n'g'ay ceeci, amma ay sii no.»

8

Bildad na šennoo zaa

1 Bildad, Šuwa bora a na šennoo zaa ka nee:
2 «Hala waati foo no n'ga fay nda šenney wey dumey,
hala waati foo no ni mijoo ga fay nda šenni yaada?

3 Irkoy ga ciiti barmay wala?
Hini-kul-koyoo ga šerretaray barmay wala?

4 Nda ni izey nka zunubu tee a ga,
a n'i banandi ngi alhakoo.

5 Amma ni, nda n'ga Irkoy ceeci,
nda n'ga Hini-kul-koyoo njaaray,

6 nda taali kul sii ni ga, n'ga henan,
a si gay a mana neli ni ga
ka ni noo gorodogoo kan nda n'ga hima.

7 Ni cee jinaa takaa ga tee haya kaccu
ni kokoroo takaa se.

8 Ay g'a wiri ni ga,
zamanoo kan bisa borey hāa,
goyey kan ni baabey n'i tee guna.

9 Zama ir hayandi a mana gay,
ir si haya kul bay,
aduppa ra, ir zaarey man'ti kala tuuri bii.

10 Ngi, i si ni cawandi wala? I g'a har ma ne,
i ga šenniyān kaa ngi lakkaley ra ka nee:

11 «Kakaaru ga zay bila batakara bangu wala?
Burgu ga zay bila hari wala?»

12 Waati kan a ga boosu, bila nda a ma dunbandi,
a ga cahā ka kogu ka bisa subey kul.»

13 Woo no ma tee borey kul ga kan ga dirpa Irkoy,

boro kaŋ si hunbur Irkoy naataa ga dere.

¹⁴ Hayaa kaŋ ga a ga felle ga say,
a ga hima nda tataaru hugu ga nga naanaa goo.

¹⁵ A ga dee nga hugoo ga, amma a si kay,
a ga ciddim a ga, amma a sii nda gaabi.

¹⁶ A ga hima nda tuuri kaŋ ga too nda hari waynaa cire,
a ga nga kabey feeri saddinaa ra,

¹⁷ nga linjeŋ ga miti hala tondey ra,
a ga huru hala tondey kunehere.

¹⁸ Nda a dogandi ka hun nga dogoo ra,
nga dogoo g'a yankar ka nee: <Ya na bay ka dii ni!>

¹⁹ Woo no ma tee borey kokoroo gomnoo,
dumari tanayan ga tun dogey ra.

²⁰ Abada, Irkoy si boro laadirante fur,
a si goy futu teekey faaba.

²¹ Ne nda kayna a ga ni minoo too nda haaray,
a ga ni meetuwey jaalandi.

²² Borey kaŋ ga konna ni ga too nda haawi,
boro laaley gorodogey ga dere.»

9

Ayuba na Bildad zaabi

¹ Ayuba zaabi ka nee:

² «Cimi no, ay ga bay kaŋ takaa woo da no,
taka foo nda boro ga hin ka tee šerrante Irkoy jine?»

³ Boro kaŋ ga ciiti Irkoy bande,
ba nda a n'a cee, cee zenber (1.000) foo,
a si tuuru a se ba cee foo*.

⁴ Lakkalkoyni no, nga gaaboo ga saha,
may no m'a gande,
a ma fatta nda baani?

⁵ Nga kaŋ ga tondi hondey kaa dogey ra bila nda i ma bay,
nga futuroo ra a g'i gum.

⁶ A ga laboo zinji-zinji nga asaasoo ga,
nga ganjeŋ jijiri.

⁷ A ga šelan waynaa se, waynaa si fatta,
a ga tammaasa dan handaraway ga.

⁸ Nga hinne no ma beenaa daaru,
a ga dira teekoo bondaway ga.

⁹ Nga no ka hawsa handaraway tee,
nda kaydiyaa waati handaraway,
nda konnoo waati handaraway,
nda gurma handaraway.

¹⁰ A ga haya beeriyan tee kaŋ si fahamandi,
a ga kayfiyan tee kaŋ si kabandi.

¹¹ A ga bisa ay jere, ay si dii a,
a menne, ya na bay.

¹² May no ma hin ka haya taa kaŋ a n'a dii?

* **9:3 9.3** a si tuuru a se ba cee foo, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti bora si hin ka tuuru a se ba cee foo.

May no ma nee a se: <Macin no n'g'a tee?>

¹³ Irkoy si nga boŋ futuroo gagay,
teekoo adabba laalawey† ga hima ka ngi boŋ yeeti ganda a jine.

¹⁴ De agay, taka foo nda ay ga hin ka tuuru a se?

Šenni foo no ay g'a suuba ka tuuru a se?

¹⁵ Ba nda ay tee šerrante
ay si hin k'a zaabi.

Ay ga hima k'ay ciitikaa suurandi.

¹⁶ Nda ay n'a cee, a tuuru ya ne,
ay mana hongu wala a ga haŋajer ay šennoo se,

¹⁷ nga kaŋ ga burbusu k'ay motti bila addalil,
bila addalil a ga tonton ay dorey ga,

¹⁸ a si naŋ ya hunsar,
takaa kaŋ nda a g'ay too nda hottayyaŋ.

¹⁹ Nda gaabi no, nga ti hinoo.

Nda ciiti no, a ga nee: <May no ma kay ya ne?>

²⁰ Ba nda ya mma šerre, ay miŋoo g'ay zukandi,
ba nda ay ga laadir, ay miŋoo ga nee kaŋ ay toopie.

²¹ Ay ga laadir wala? Ay si huga nda ay boŋ.

Ay konna ay hunayanoo.

²² Woo kul, ay si kula!

Woo se ay ga nee:

<A ga laadirantaa nda boro laalaa kul halaci.>

²³ Ba nda bone kaa ka kaŋ borey boŋ k'i wii,
Irkoy ga haaru siiyanoo ra kaŋ ga kaa borey kaŋ mana haya kul tee ga.

²⁴ Nda ganda naŋandi boro laaley kabey ra,
a ga gandaa ciitikey moyey daabu.

Nda man'ti nga no, adiŋi may no?

²⁵ Ay zaarey cahā nda zurukaw,
i ga zuru, ka gar i mana dii gomni.

²⁶ Ngi diraa ga cahā sanda kakaaru hii,
sanda algabu kaŋ ga zunbu ham ga.

²⁷ Nda ay nee: <Ay ga baa ya dirŋa ay doorawey,
k'ay binemarayyanoo naŋ ka gaabi daŋ ay boŋ ra>.

²⁸ ay farayanoo n'ay hunburandi.

Ay ga bay kaŋ n's'ay dii boro kaŋ mana haya kul tee.

²⁹ Agay ti boro laalaa!

Macin se ay g'ay boŋ farandi yaada?

³⁰ Ba nda ay numay neeži hari ra,
ba nda ay n'ay kabey numay soso ra,

³¹ n'g'ay warra žiibi guusoo ra,
ba ay bankaarawey ga konna agay.

³² Zama man'ti adamize no sanda agay
hala ya tuuru a se,

hala ir ma duu ka ciiti.

³³ Waafakandikaw sii ir game
kaŋ ga hin ka kabe deke ir boro hinkaa ga.

³⁴ A ma nga goboo moorandi agay,
a mas'ay binoo dunbu nda nga hunburaa!

† **9:13 9.13** Zamnaa 26.12; Zaburey 89.11; Ezayi 30.7.

35 Woo ga, ay ga šelan, ay si hunbur a.
 Amma zama man'ti woo no,
 ay ga cindi agay hinne nda ay boŋ.»

10

1 «Ay binoo hun hunayan se!
 Sohō ay ga nan ay dooraa ma koy a ga,
 ay hundoo hottayyanoo ra ay ga šelan.
 2 Ay nee Irkoy se: «Mas'ay zukandi!
 Hayaa bayrandi ya ne kan se n'g'ay tee taali teekaw!»
 3 Ni do a ga boori m'ay šiita wala?
 K'ay faraa bagaa fur,
 ka boro laaley goyey faaba ka boori wala?
 4 Ni moŋey nda adamizey moŋey ga hima wala?
 N'ga dii takaa kan nda boro ga dii wala?
 5 Ni zaarey ga hima nda boro zaarey,
 ni jiiirey ga hima nda adamize jiiirey,
 6 hala m'ay layboo ceeci,
 hala m'ay zunuboo bay wala?
 7 N'ga bay mo kan ay mana haya kul tee,
 boro kul si hin ka haya kaa ni kaboo ra.
 8 Ni kabey k'ay hanse, ngi k'ay kul tee,
 amma n'g'ay halaci.
 9 Ay g'a wiri ni ga kan ma hongu
 kan man'ay cin nda kala sanda labudiini,
 ni mma baa m'ay yeeti laboo ra wala?
 10 Man'ti ni nk'ay soogu sanda waa?
 Man'ti ni nk'ay kanandi sanda gaši?
 11 N'na kuuru nda ham dan ay ga,
 n'n'ay tee nda biri nda linji.
 12 N'n'ay noo hundi n'na borohennataray tee ya ne,
 n'n'ay hunaroo lakkal.
 13 Amma woo kan goo ni binoo ra ne,
 ay ga hayaa bay kan goo ni lakkaloo ra:
 14 Nda ay na zunubu tee, n'ga dii agay,
 ay layboo ra, n's'ay dii boro kan mana haya kul tee.
 15 Nda ay na goy futu tee, woo ti bone!
 Nda ay ga šerre, ay si yadda k'ay boŋoo jer,
 ay ga hanse ka haw nda ay n'ay dooraa guna.
 16 Nda ay kay ay boŋ ga, n'g'ay gaaray sanda ganjihayla,
 n'ga kayfiyan tee ay ga koyne,
 17 n'ga seede taagayan dan ay jine,
 ni futuroo ay here mma tonton,
 wongu-ize jamayan ga kaa jama jama k'ay dii.
 18 Macin se n'n'ay kaa ay naa gundoo ra?
 Nda man'ti woo, ay ga dere, moo kul si dii agay.
 19 Ay ga tee sanda boro kan mana bay ka bara,
 ay naa gundoo ra ay ga zandi ka koy saaraa ra.
 20 Zaari boobo nka cindi ya ne wala?
 Ay nan, fay nda agay,
 hala ya hin ka duu bine kayna,

21 hala ay ga koy nongoo kaŋ ra
 ay si yee koyne ka willi kate,
 kubay biboo nda buuyan biyoo gandaa ra,
 22 kubay komaa gandaa ra,
 buuyan biyoo kaŋ ra fondo sii,
 kaŋ ra gaayoo ga hima nda kubaa.»

11

Sofar na šennoo zaa

- 1 Sofar, Naama bora a zaabi ka nee:
 2 «Šenni boobaa woo si duu zaabi wala?
 Boro ma wan šenni ga wasa ka nga boŋ henanandi wala?
 3 Ni šenni yaadawey ga borey dangayandi wala?
 N'ga borey kašikaši bila nda borey ma ni haawandi wala?
 4 Ni nee: <Cimi no ay g'a har,
 ay ga henan ni jine.>
 5 He! Nda a gar Irkoy mma baa nga ma šelan,
 nda a gar a nka nga mijoo feeri ni jine,
 6 nda a gar a nka nga lakkaloo sirrey har ma ne
 kaŋ ga bisa lakkal,
 waati din n'ga bay kaŋ Irkoy ga moo daabu
 ni laybey jerey ga.
 7 N'ga hin ka Irkoy sirrey bay,
 ka Hini-kul-koyoo kaŋ tee ka timme bay wala?
 8 Haya no kaŋ goo beene ka bisa beenaa,
 macin no n'g'a tee?
 A guusu nda alaahara,
 macin no n'g'a bay?
 9 Nda n'n'a neeši, a kuu nda laboo,
 a tafay nda teekoo.
 10 Nda a ga bisa, nda a ga daaba,
 nda a ga ciya, may no m'a ganji?
 11 Zama a ga furkey bay,
 a ga dii ifutu bila a m'a ceeci.*
 12 Boro saama si duu lakkal
 kala han kaŋ ganjifarka na adamize dan aduŋna ra.
 13 Ni, nda n'na ni binoo šerrandi
 ka ni kabey šerre a here,
 14 nda n'na ni kabey moorandi ifutu,
 nda mana naŋ šerretaray jaŋay ma cindi ni gorodogoo ra,
 15 woo ga, n'ga ni ndumoo jer bila haawi,
 n'ga gaabi, n'si hunbur.
 16 N'ga dirŋa ni zaraboo,
 n'ga hongu a sanda hari kaŋ dandi.
 17 Ni hunaroo ga nere ka bisa zaarikay waynaa,
 ni kubaa ga tee sanda subbaahi gaayoo.
 18 Ni goo baani ra, zama naata goo no,
 ni haawoo banda ga, n'ga goro alaafiya ra.

* **11:11 11.11** a ga dii ifutu bila a m'a ceeci, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti a ga dii ifutu, a si bay wala?

19 N'ga kani, boro kul si ni zaa ka kay,
 boro boobo ga meekaanay ma ne ka alhormo ceeci ni ga.
 20 Amma boro laaley ga fara nda faaba ceeciyan,
 tugudoo sii i se,
 ngi tammahā man'ti kala hundi hunyan.»

12

Ayuba na Sofar zaabi

1 Ayuba zaabi ka nee:
 2 «Nda cimi, boro kul si too war,
 nda war buu, lakkal buu!
 3 Agay mo, ay goo nda lakkal sanda war,
 war mana bisa agay nda haya kul.
 May ka si wey cine bay?
 4 Ay tee ay cerey se haarayhaya,
 agay kaŋ ga Irkoy ŋaaray hala a m'ay zaabi,
 boro šerrantaa, laadirantaa ti ngi haarayhayaa!
 5 Borey kaŋ goo gomni ra
 mma gurzugantey kaynandi,
 woo ti borey kaŋ cewey ga tanši bagaa.
 6 Goy futu teekey gorodogey goo baani ra,
 borey kaŋ ga Irkoy futandi goo lakkalkanay ra,
 kaŋyaŋ si koy bay kala ngi boŋ.
 7 Ay g'a wiri ni ga, ma adabbawey hāa, i ga ni cawandi,
 beenaa cirawey hāa, i g'a har ma ne.
 8 Šelaŋ laboo se, a ga ni cawandi;
 teekoo hamiisawey ga filla ma ne.
 9 May ka si bay i ra
 kaŋ Abadantaa kaboo ka woo kul tee?
 10 Adamizey kul hunaroo sii kala kaboo ra,
 nga no ma gaaham kul noo hundi.
 11 Haŋa si šenney kaa cere ra,
 takaa kaŋ nda deene ga ŋaayan tenbaa bay wala?
 12 Aru žeeney bara nda lakkal,
 aloomur kuku ga fahamay noo.
 13 Irkoy kone lakkal nda hini goo,
 nga wane hoyray nda fahamay.
 14 Nda a kayra, boro si hin ka cina,
 nda a na boro daabu, a si hin ka feerandi.
 15 Nda a na haroo dii, nongoo ga kogu,
 nda a n'a taŋ, laboo ga gumandi.
 16 Nga kone gaabi nda lakkal goo,
 borey kaŋ dere nda borey kaŋ ga borey derandi,
 i kul ti nga wane.
 17 A ga kokoy hoyraykey dirandi cee koonu,
 ka ciitikey lakkaley ŋaami.
 18 A ga kokoyey hinoo taa i kone*,
 a ga gamahaw daŋ centey ga.

* 12:18 12.18 A ga kokoyey hinoo taa i kone, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti A ga borey feeri kaŋ kokoyey n'i dii.

- 19 A ga sargari juwalkey nan cee koonu,
a ga hini gaabantey say.
- 20 A ga šennoo taa šenni bayraykey kone,
a ga lakkal taa aru žeeney kone.
- 21 A ga bonkoyney kaynandi,
a ga hinikoyey gamahawey dunbu.
- 22 A ga kubay komantey cebe,
a ga buuyan biyoo dan gaayoo ra.
- 23 A ga gandawey noo gaabi, a g'i derandi,
a ga gandawey yulwandi, a g'i moorandi.
- 24 A ga cimoo taa gandawey bonkoyney kone,
a ga fondo kul derandi i ga,
- 25 i ga dadaba kubaa ra bila gaay,
a g'i ka bere-bere sanda boroyan kan suu.»

13

- 1 «Nga ne, woo kul, ay moyey dii a,
ay hanawey maar'a, ay faham.
- 2 Hayaa kan se war ga haya bay, agay da g'a bay,
war mana bisa agay nda haya kul.
- 3 Amma agay, ay ga šelan Hini-kul-koyoo se,
ay ga baa y'ay bon faasa Irkoy jine.
- 4 Zama war, war man'ti kala taariharkawyan,
war kul man'ti kala taari safarikawyan.
- 5 He! Nda a gar war nka dangay!
Woo ra war ga tee lakkalkoyi.
- 6 Ay g'a wiri war ga, wa hanajer
ay ga faasa ay bon se,
wa lakkal dan ay minoo šenney se.
- 7 War mma hongu kan war mma Irkoy faaba
waati kan war ga taari?
- 8 Nga bande war goo
ka šelan k'a noo cimi wala?
- 9 Nda a na war fisi-fisi, a ga kan war se wala?
Wala war mm'a darga
takaa kan nda boro ga adamize darga?
- 10 Šikka sii a ra, a ga war zukandi,
nda war ga borey dan cere jine tuguyan ra.
- 11 Irkoy beerianoo si war hunburandi wala?
Nga hunburaa si kan war bon wala?
- 12 War šenney man'ti kala boosu,
war zaabey man'ti kala labudiini cete.
- 13 Wa dangay, w'ay nan!
Ay ga šelan, haya kul kan no.
- 14 Agay ne, ay ga soolu haya kul se,
ay g'ay hundoo dan farrati ra.
- 15 Ba nda a g'ay wii, ay ga wakkal a ga.
Ay g'ay misoo har a se.
- 16 Takaa woo g'ay hallasi,
zama boro kan si hunbur Irkoy si kay a jine.

- 17 Wa hanajer, wa hanajer ay šenney se,
 Wa war hanawey feeri ka maa ay šenney.
- 18 Wa nan y'ay cimoo har,
 ay ga bay kan agay bara nda cimi.
- 19 May no ma hin k'ay wurru?
 Za sohō da, ay ga dangay, ay hundoo ga hun.
- 20 Ay noo haya hinka hinne,
 de ay si tugu ma ne:
- 21 ni kaboo moorandi ay ga,
 mas'ay jijirandi nda ni hunburaa,
- 22 woo banda ga, ma ciya, ay ga tuuru,
 wala ay ga šelan, n'g'ay zaabi.
- 23 Marje ti ay laybey nda ay zunubey hinnaa?
 Tureyanoo nda zunuboo kan goo ay ga har ya ne.
- 24 Macin se n'ga ni ndumoo bere ya ne, n'g'ay dii sanda ni iberoo?
- 25 N'ga baa ma fita kan hewoo n'a zaa jijirandi wala?
 N'ga baa ma subu koga gaarandi wala?
- 26 Zama nga haya hottayan hantum ay ga,
 n'g'ay banandi ay soogataray zunubey.
- 27 N'g'ay cewey gaala nda bundu,
 n'g'ay nuutirey kul hawgay,
 n'g'ay cee diraa kabu.
- 28 Ka gar ay gaahamoo funbu sanda bundu,
 sanda bankaaray kan dusey n'a ŋaa.»

14

- 1 «Woy boro ka adamize hay,
 nga aloomuroo ga kacca, a ga too nda alhuzun.
- 2 A ga boosu sanda kutukurya, a ga kogu.
 A ga zuru sanda tuuri bii, a si kay.
- 3 Nga ga ni moyey goo.
 N'ga ciiti dan agay nda ni game.
- 4 May no ma hin ka haya henanante kaa ižiibaa ra?
 A sii no.
- 5 Adamize aloomuroo goo nda kaydoo,
 ni no ma nga handey hinnaa bay,
 n'na kaydoo dan a se kan ga a si hin ka bisa.
- 6 Ni moyey kaa a ga, ma fay nda a,
 hala a ma nga hunaroo benandi alaafiya ra,
 sanda goykaw kan ga nga zaaroo banaa batu.
- 7 Naata goo tuuri se,
 nda i n'a dunbu, a ga zay,
 dunbudogoo ga tun koyne.
- 8 Ba nda nga linjoo žen laboo cire,
 ba nda nga kunturoo buu laboo ra,
- 9 hari kayna g'a zayandi,
 a ga kabeyan tee sanda tuuri kaccu.
- 10 Nda boro buu, nga gaaboo ben,
 adamize hundoo ga hun, man ra a goo?
- 11 Teekoo haroo ga kay,
 isawey ga zunbu, i ga kogu.

12 Takaa woo da, adamize ga kani, a si tun koyne.
Kullihinne beenaa ga bara, a si tun,
a si tunandi ka hun jirboo ra.

13 He! Nda i nk'ay tugu alaahara,
k'ay tugu hala ni futuroo ga yay,
nda a gar ni nka waati dan kan ra n'ga hongu agay!

14 Nda a gar nda boro buu a mma hin ka yee ka huna,
zaari kul goyey ra ay ga batu,
hala waati kan boro huru ay dogoo ra.

15 M'ay cee, agay, ay ga tuuru ma ne,
n'ga baa ma dii hayaa kan ni kaboo n'a tee.

16 Sohō, n'g'ay cee diraa kabu,
n'si yee koyne k'ay zunubey guna.

17 Ay tureyanoo ga hawandi saaku ra,
n'g'ay laybey daabu.

18 Amma tondi hondu ga kan ka kayri,
tondi ga hun dogoo ra.

19 Haroo ga tondey n̄aa,
ncirni beeri ga koy nda labutaasoo,
takaa din da, n'ga adamize naataa derandi.

20 N'g'a kanandi hala abada, a ga koy,
n'ga nga ndumoo bere, n'g'a tan a ma koy.

21 Nga iz'arey ga beeray bay wala, a si bay.
I kaynandi, a si dii a.

22 Nga gaahamoo no ma maa nga doroo,
nga bonj bonaa no ma binoo maray.»

15

Cee hinkantoo kan Elifaz na šennoo zaa

1 Elifaz, Teman bora zaabi ka nee:

2 «Lakkalkoyi ni ga šelan nda bayray kan ti hew wala?
A ga nga bonj too nda dandi hewoo?

3 A ga nga bonj faasa nda šenni yaadayan,
nda kalimayan kan sii nda addalil?

4 Ni, n'ga Irkoy hunburaa tee yaada,
n'ga miileyaney kan boro g'i tee Irkoy ga ganji.

5 Zama ni laybey no ma ni dan šenney wey ra,
n'na hiilantey deene šennoo dumoo zaa.

6 Ni miipoo no ma ni zukandi, man'ti agay no.
Ni meešennoo no ma ni dii.

7 Ni ti boro jinaa kan hayandi wala?
Ni nka hondey jin ka hay wala?

8 Ni nka maa Irkoy sirroo wala?
Ni nka lakkal dii ni hinne se wala?

9 Macin no n'g'a bay kan ir s'a bay?
Macin fahamay bara ma ne kan sii ir se?

10 Hinbiri kaarayyan nda aru žeenayan goo ir ra,
i bisa ni baabaa jiiri.

11 Irkoy bineyaynandiroo,
nda šenney kan i g'i har ma ne nda hennayroo
mana ni wasa wala?

12 Macin se ni binoo no ma ni juwal?

Macin se ni moyey ga miti?

13 Irkoy here n'ga ni futuroo bere
ka šenney wey dumey har wala?

14 Macin ti adamize hala a ma henan?

Nda boro kaŋ woy n'a hay, a ma tee šerrante?

15 Nda Irkoy si naanay nga boro henanantey,
nda beenaa si henan a jine,

16 soko boro harramante kaŋ ga šiiri-šiiri,
adamize kaŋ ga šerretaray jaŋjay haŋ
sanda takaa kaŋ nda boro ga hari haŋ.

17 Haŋajer ya ne, ay ga ni fahamandi!
Ay ga hayaa filla ma ne kaŋ ay dii a,

18 woo kaŋ lakkalkoyney n'a har,
woo kaŋ hun baabey do, woo kaŋ i man'a tugu.

19 Ngi hinne se gandaa nondi,
yaw mana bisa i ra.

20 Boro laala goo zarabi ra nga hunaroo kul ra,
jiiri hinna kaccu ka kayandi boro binekogawey se.

21 Kaati kaŋ ga hunburandi ga hēe haŋawey ra,
ba alaafiya waati kayrakaw ga kaŋ a ga.

22 A si hongu kaŋ nga ga willi ka hun kubaa ra,
takuba ga nga batu.

23 A ga yaara ka ŋaayan ceeci, man ra a ga duu a?
A ga bay kaŋ kubaa zaaroo man.

24 Binemarayyan nda kankamyan g'a jijirandi.
I g'a šiita sanda kokoy kaŋ soolu ka tangam.

25 Zama a nka nga kaboo šerre Irkoy ga,
a nka kay Hini-kul-koyoo se,

26 A boŋšenday ka kaa Irkoy ga,
a ga tugu nga koraa tafayroo ra.

27 Ndumoo ga too nda maani,
carawey ga too nda maani.

28 Amma a si goro kala koyra kayranteyan ra,
huguyan ra kaŋ ra boro sūi,
kaŋyan ga baa ka kaŋ.

29 A si yee ka tee alman, nga almanoo si gay,
nga mayraa si yee ka laboo too.

30 A si hin ka hun kubaa ra,
Nuunawey ga nga fitawey kogandi,
Irkoy meehewoo kaŋ fungsandi g'a gaaray.

31 A masi nga naanaa daŋ zanbayan ra,
zama takaa din, nga banaa ti zanbayan.

32 Woo ga tee za nga aloomuroo mana ben,
nga tuuri kaboo si yee ka firzi.

33 A ga tee sanda alanebnaa kaŋ ize ganey ga kaŋ,
sanda zaytupaa kaŋ kutukuryey ga kaŋ ka hun a ga.

34 Borey kaŋ si hunbur Irkoy jamaa ga ben,
nuune ga borey kaŋ ga sufuray taa gorodogey ton.

35 I ga bone gunde zaa,

i ga šerretaray jaŋay hay,
ka zanbayan biiri ngi biney ra.»

16

Cee hinkantoo kaŋ Ayuba na Elifaz zaabi

¹ Ayuba zaabi ka nee:

² «Ay maa hayey wey dumi boobo ka bisa,
war kul man ti kala bineyaynandikaw laalayan.

³ Waati foo no war ga fay nda
ka šenni yaadayan har ya ne?

Cin no ma ni farandi
kaŋ se n'g'ay zaabi nda takaa woo?

⁴ Nda a gar war bara ay dogoo ra,
ay ga hin ka šelan war se nda takaa woo da,
ay ga šenniyan hanse war se,
ay g'ay boŋoo zinji-zinji ka war fude.

⁵ Ay g'ay šenney ka war biney daŋ,
ay si fay nda ay ga šelan ka war doroo yaynandi.

⁶ Amma nda ay ga šelan, ay doroo si ben,
nda ay dangay, a ga ben wala?

⁷ Sohō Irkoy n'ay farandi.
«N'na borey kul kaŋ g'ay kuubi ka bere halaci.

⁸ N'n'ay kuuru-kuurandi,
woo ga tee ay ga seede.
Ay nomyanoo g'ay wurru
ka tee ay ga seede.»

⁹ Irkoy futu hala a n'ay say,
a na hiŋe kaama ay ga.
Agay iberoo ga moo bakam ay ra.

¹⁰ I na ngi miŋey hay haaa ay ga,
i n'ay kar agay ndumoo ga k'ay wow,
i ga marga ay ga.

¹¹ Irkoy n'ay daŋ boro laalayan kabey ra,
a n'ay kaŋandi boro yaadayan kabey ra.

¹² Ay cindi alaafiya ra, a n'ay guzuguzu,
A n'ay dii nda ay jinde banda k'ay halaci.
A n'ay tee haya kaŋ nga biraw-izey ga ceeci k'a kar.

¹³ A deesi ka kaa ay ga nda nongu kul here.

A n'ay dumay-naa-guurey fun ka bisa,
a mana haya kul naŋ,
a na tayoo kaŋ goo ay tasaa ga mun laboo ra.

¹⁴ A n'ay kul fun-fun,
a zuru ka kaŋ ay ga sanda wongu-ize.

¹⁵ Ay na saaku kasa taa k'a k'ay kuuroo daabu,
ay n'ay tepaa miti laboo ra.

¹⁶ Hēeni se agay ndumoo ciray,
ay moo guna ga hima nda buuyan biyoo.

¹⁷ Ka gar ay kabey mana ifutu tee,
ay Irkoy ŋaarayroo ga henan.

¹⁸ «Laboo, mas'ay kuroo daabu!»
Ay kaatoo masi hewgubandi!

¹⁹ Za sohõ da, ay goo nda seede beenaa ra,
cimi no, ay goo nda seede kanj ga tuuru ay maapoo ga beene.

²⁰ Ay cerey ga haaru ay ra,
Irkoy here ay mundawey ga doo

²¹ hala a ma ciiti nga nda adamize game,
sanda adamize kanj ga faasa nga cinaa se.

²² Zama agay aloomuroo goo ma ben,
ay ga fondo zaa kanj nda ay si willi kate koyne.»

17

¹ «Ay si hunsar boryo,
agay aloomuroo goo ma ben,
saaraa de ka cindi ya ne.

² Noopokawyan g'ay kuubi k'ay bere,
Ngi wowey si nanj ay moñey ma daaba ka jirbi.

³ Irkoy, ay g'a wiri ni ga, ma tolme jisi ni do ya ne,
zama may no ma kay ya ne nda man'ti ni.

⁴ N'na ngi biney daabu i masi faham,
woo se n'si nanj i ma hin.

⁵ A ga hima nda boro kanj na nga cerey hoyandi,
ka gar izey ga heray.

⁶ I n'ay tee boro kanj i g'a haaru,
ay tee boro kanj i tufa ndumoo ga.

⁷ Ay moogunaa žabu dooray se,
ay kunturoo kul ga hima nda tuuri bii.

⁸ Boro šerrantey ga kayfi nda ay misoo,
boro kanj mana ifutu tee ga tun borey kanj si hunbur Irkoy se.

⁹ Boro laadirantaa ga durkutu ka cindi nga fondaa ga,
boro kabe henanantey gaaboo ga tonton.

¹⁰ Ay g'a wiri war ga, war kul ma yee ka šintin,
amma war ra, ay si dii lakkalkoyni kul!

¹¹ Agay aloomuroo ben,
hayey kanj ay nee ay g'i tee
nda hayey kanj ay binoo ga bag'ey hasara.

¹² I ga nee kanj cijinoo ti zaaroo,
kanj gaayoo man waatoo kanj kubaa goo ne.

¹³ Nongoo kanj ay g'a tammahã,
man'ti nga ti alaahara?
Kubaa ti ay kanidogoo.

¹⁴ Ay ga kaati guusoo ga ka nee:
<Ni ti ay baabaa!> Ay nee noonoo se:
<Ay naa, ay woymaa!>

¹⁵ Man ay naataa?
May no ma hin ka dii ay naataa?

¹⁶ A ga zunbu ka koy alaahara ganboo do,
waati kanj ir koy hunanzam cere bande laboo ra.»

18

Cee hinkantoo kanj Bildad na šennoo zaa

¹ Bildad, Šuwa bora zaaabi ka nee:

- 2 «Hala waati foo no war ga fay nda šenney wey?
Wa miile, ir ma šelan.
- 3 Macin se war g'ir dii sanda adabbayan?
Macin se war se saamayan ti ir?
- 4 Ayuba, n'ga ni boŋ maray nda ni futuroo,
ni maaganda se laboo ga nanandi wala?
Ni se tondi ga hun dogoo ra?
- 5 Boro laala gaayoo ga ben,
nuunaa kaŋ ga gaay tee a ra ga ben.
- 6 Gaayoo ga tee kubay nga gorodogoo ra,
nga fitillaa ga huu a boŋ.
- 7 Gaaboo kaŋ nda a ga dira, diraa ga kaa ka yay,
nga boŋ hayey no m'a kaŋandi.
- 8 Zama cewey g'a cahāndi ka huru sankay ra,
kumsaa moŋey ra a ga dira,
- 9 Ceekoroo nda kumsaa g'a dii,
lamtaa karfey g'a dii.
- 10 Karfoo kaŋ g'a batu ga tugu laboo cire,
kumsaa hirrandi nga fondaa ga.
- 11 Nongoo kul here hunburay ga kaŋ a boŋ,
a ga hanga a cee nda cee.
- 12 Heraa na nga gaaboo kaccandi,
bone goo jeroo ga.
- 13 Kuuroo nonguyan ka ŋandi,
wirci kaŋ ga wiya ga nga nongey ŋaa.
- 14 I n'a cendi ka hun gorodogoo ra kaŋ ga a ga tammahā,
i n'a ka koy bone kokoyoo do.
- 15 N'ga hin ka cindi nga hugoo ra,
zama a s'a may koyne,
i ga ganjibaali say-say nga gorodogoo ra.
- 16 Nga linjey ga kogu laboo cire,
nga fitawey ka suugu beenehere.
- 17 Borey si yee koyne ka hongu a gandaa ra,
Maapoo si yee ka fatta.
- 18 I n'a kaa gaayoo ra ka koy kubaa ra,
I g'a gaaray a ma hun adupna ra.
- 19 A sii nda hayraa, a sii nda hayyan nga jamaa ra,
boro hunante sii nongoo kaŋ ra a taabuši.
- 20 Waynakanay borey ga alaabiina nda woo kaŋ duu a,
Waynahunay borey ga too nda hunburay.
- 21 Woo ti hayaa kaŋ duu boro laaley hugey,
woo ti borey kaŋ si Irkoy bay dogoo.»

19

Cee hinkantoo kaŋ Ayuba na Bildad zaabi

¹ Ayuba zaabi ka nee:

- 2 «Hala waati foo no war ga koy a ga k'ay hundoo maray,
k'ay motti nda war šenney?
- 3 Nga ne, cee woy (10) war g'ay wow,
a si war haawandi k'ay torro wala?

4 Nda cimi no kan̄ ya nka dere,
ay dereroo ga kan̄ ay boŋ.

5 Nda cimi no kan̄ war nka tun ya ne,
nda ay siiyanoo se war ga kan̄ ay ga,

6 war ma bay kan̄ Irkoy no m'ay laazaaba,
k'ay didiji nga filijoo ra.

7 Nda ay kaati ka ciya kan̄ ay torro,
boro kul s'ay zaabi.

Nda ay ciya ka faaba ceeci, ay si duu cimi.

8 A na fondaa daabu ya ne, ay si hin koyne ka bisa,
a n'ay fondaa kubayandi.

9 A n'ay daržaa kaa ay ga,
a na fuulaa kaa ay boŋoo ra.

10 A g'ay kayri nongoo kul here, ay ga koy,
a n'ay tammahāa dogu sanda tuuri.

11 A futu ay ga,
a n'ay dii sanda nga nkuwawey affoo.

12 Nga wongu-ize jamawey ga kaa cere bande,
i na fondo tee ka kaa hala ay do,
i na ngi kaloo gorandi k'ay gorodogoo kuubi k'a bere.

13 A na agay armyey moorandi agay,
borey kan̄ g'ay bay mo g'ay guna sanda boro kan̄ i s'a bay.

14 Ay boro maanay n'ay naŋ,
borey kan̄ g'ay bay dirŋa agay.

15 Ay hugoo yawey nda ay koŋŋey
g'ay dii sanda yaw,
ngi se ay man'ti kala boro kan̄ i s'a bay.

16 Ay g'ay tamoo cee, a si tuuru ya ne,
ay ga hima k'a suurandi nda ay mijoo.

17 Ay wandoo si hin ay meehewoo,
ay ize gundey g'ay hesu.

18 Ba zankayan̄ g'ay kaynandi,
nda ay tun, i ga šelaŋ ay ga.

19 Borey kan̄ ga ay g'ay sirrey talfi n'ay harram.
Borey kan̄ ay ga bag'ey bere ay ga.

20 Ay birey denja ay kuuroo nda ay hamoo ga,
haya kul mana cindi ya ne kala ay kuuroo nda ay hijey.

21 Ay cerey, war, wa alhormo tee ya ne, wa alhormo tee ya ne,
zama Irkoy kaboo too ay do!

22 Macin se war ga hanga agay sanda takaa kan̄ Irkoy g'a tee?
Ay hamoo mana war kungu wala?

23 He! Nda a gar ay šenney mma hantumandi,
nda a gar i nka žeerandi citaabu ra!

24 Nda a gar i nka žeerandi tondi ra
nda guuru nda badila ka cindi waati kul!

25 Agay, ay ga bay kan̄ ay faasakaa ga huna,
de mo kokoray ra a ga tun laboo ga ka nga boŋ cebe.

26 Ay kuuroo halaciroo banda ga,
ba ay hamoo ra ay ga kaa ka dii Irkoy.

27 Agay, ay ga kaa ka dii a,

ay moyey ga kaa ka dii a, man'ti boro tana,
ay teeley ga zarga ay gundoo ra.

²⁸ Waati kan war nee: <Taka foo nda ir g'a gaaray?

War ga hongu kan haya futaa woo goo ay ra.>

²⁹ Aywa, war hunday ma hunbur takuba,
zama takubaa ti zukandoo kan ga agay alhakoo bana,
woo ra war ga bay kan ciiti ga bara.»

20

Cee hinkantoo kan Sofar na šenni zaa

¹ Sofar, Naama boraa zaabi ka nee:

² «Woo se ay lakkaloo g'ay tuti ya šelan,
hayey kan goo ay do maaganda.

³ Ay ga maa citey kan g'ay wow,
ay lakkaloo g'ay noo zaabi ka tuuru war se.

⁴ N'si bay kan za waati kul,
za adamize gorandi laboo ga,

⁵ boro futawey naali kaatoo si kuu,
boro kan si hunbur Irkoy naaloo si gay.

⁶ Nda a kuu ka too hala beenaa,
nda boŋoo jer hala duulawey ra,

⁷ a ga dere hala abada sanda nga žiiboo,
borey kan cindi ka dii a ga nee: <Man ra a goo?>

⁸ A ga dere sanda handiri,
boro si yee koyne ka dii a,
i g'a gaaray sanda bangayyan kan teendi cijin here.

⁹ Moyey kan ga dii a si yee koyne ka dii a,
nongoo kan ra a ga goro si yee ka dii a.

¹⁰ Nga iz'arey ga hima ka talkey bana,
nga hunday ka hima ka nga almanoo willi.

¹¹ Gaahamoo saabu sanda zanka,
amma a huru a bande laboo cire.

¹² Nda ifutu ga kan mijoo ra,
nda a g'a tugu deenoo cire,

¹³ nda a n'a dii, a man'a nan,
nda a n'a dii nga dankaa ra,

¹⁴ nga naahayaa ga barmay teeley ra,
a ga tee gundoo ra firsaw naaji.

¹⁵ Almanoo kan a n'a gon, a g'a yeeri,
Irkoy g'a kaa gundoo ra.

¹⁶ A ga firsaw naajoo sunsum,
gandakarfu deene g'a wii.

¹⁷ A si yee ka dii gooruyan kan ra hari goo,
nda yuu, nda waahoonu isawey.

¹⁸ A ga hayaa willi kan a duu a, a s'a dii,
a si yee koyne ka nga maamalaa albahaa naa.

¹⁹ Zama a na talkey motti k'i nan,
a na hugu kayri kan a si yee k'a cin.

²⁰ A mana wasa nga haya bajoo ra,
nga almaney si hallasi.

²¹ Haya kul si hallasi nga naayan bajoo ra,

woo se nga gomnoo si kuu.

²² Nga alman boobaa game binemarayyan ga duu a, bonawey kul g'a kar.

²³ Ka gar a goo ma nga bonj kungandi, Irkoy ga nga futuroo warra a ga, a g'a doori nga hamoo ga.

²⁴ Nda a zuru ka hun guuru wongu jinayyanj cire, alhan biraw g'a hay.

²⁵ Nda a g'a hoobu k'a kaa nga dumaa ga, ka guuru mee kaanaa kaa nga tasaa ra, binedunbay ga zunbu a bonj.

²⁶ Kubawey kul margandi nga almanoo se, nuune kanj boro man'a diinandi g'a wii, woo kanj ga cindi nga gorodogoo ra ga ton.

²⁷ Beenaa ga nga layboo cebe kaaray, laboo ga tun a se.

²⁸ Nga hugoo hayey ga tuusandi, i ga dere Irkoy futuroo hane.

²⁹ Woo ti bagaa kanj Irkoy g'a kayandi boro futu se, woo no Irkoy g'a kayandi a se sanda tubuhaya.»

21

Cee hinkantoo kanj Ayuba na Sofar zaabi

¹ Ayuba zaabi ka nee:

² «Wa hanajer ka boori ay ŝenney se, wa woo de tee ya ne ay binoo ma yay.

³ Wa nanj ya ŝelanj, nda ay ŝelanj, n'ga hin k'ay noono.

⁴ Agay, adamize no ay g'a wurru wala? Adiŝi, macin se ay ga suuri?

⁵ Wa bere k'ay guna, war ga kayfi, wa war kabey danj war miŝey ga.

⁶ Nda ay hongu a, ay ga hunbur, ay gaahamoo ga jijiri.

⁷ Macin se boro futu ga huna? Macin se i ga ŝen, ngi gaaboo ga tonton?

⁸ Ngi hayroo gaaboo ga tabati i bande i jine, Ngi haamawey gaaboo ga tabati moŝey cire.

⁹ Ngi hugey goo alaafiya ra, hunburay si duu ey, Irkoy goboo s'i kar.

¹⁰ Nga jaaroo ga gooru, baffoo si duu a, nga hawoo ga hay, gundoo si hasara.

¹¹ Ngi zankey ga zuru-zuru sanda alman-izeyanj, ngi izey ga hooray taka kanj nda i baa.

¹² I ga don dunduney nda kuntijey bande, laatey hēeney g'i jaalandi.

¹³ Ngi hunaroo ga ben gomni ra, dogoo din da i ga zunbu alaahara.

¹⁴ Ka gar i mma nee Irkoy se: «Hibi ir ga, ir si baa ir ma ni fondawey bay.

- 15 Macin ti Hini-kul-koyoo hala ir m'a gana?
Macin no nga njaarayroo g'a hanse ir se?>
- 16 Šikka sii ngi gomnoo sii kabey ra,
yala boro futu hoyraa ma mooru agay!
- 17 Amma waati boobo boro futu mma dii fitillaa ga buu wala?
Bone mma zunbu i ga
hala Irkoy m'i noo ngi bagaa nga futuroo ra wala?
- 18 Yala i ma hima nda subu kaŋ hewoo g'a zaa,
sanda kokoši kaŋ hew beeri g'a zaa.
- 19 A harandi kaŋ zukandoo kaŋ nda boro futu ga hima,
Irkoy g'a jisi izey se.
A mma hima ka banandi nga hunday ra, woo ra moŋey ga hay.
- 20 Moŋey ga hima ka dii nga bonaa,
nga ga Hini-kul-koyoo futuroo ga hima ka zunbu.
- 21 Macin no nga hugoo ga kate a se nga dumaa ga,
waati kaŋ nga aloomur kaccaa too nga kaydogoo ga?
- 22 May no ma hin ka Irkoy noo fahamay,
nga kaŋ ga boro jerantey ciiti?
- 23 Boro fooyaŋ ga buu nda ngi gaaboo,
i si alhuzun, biney ga kan,
- 24 i ga naasu, i ga warga,
ngi birey ga too nda londi.
- 25 Boro tanayaŋ ga buu nda binedooray,
bila nda i ma gomni taba.
- 26 Cere bande i ga kani laboo cire,
nooney goo i se nongoo kul here.
- 27 Guna, ay ga war miilewey bay,
nda war anniyawey kaŋ nda war g'ay toope.
- 28 War ga nee: <Man boraa kaŋ ga gaabi daŋ borey ga hugoo?
Man hugoo kaŋ ra boro futawey cindi?>
- 29 War mana bisakey hãa wala?
War mana yadda ngi seedetarawey ga wala?
- 30 Bone zaari hane, boro futu ga hallasi,
futay zaari hane, haya si duu a.
- 31 May ma yadda ka kay a jine ka nga takaa har a se?
May no ma nga teegoyey bana a ra?
- 32 I koy nda a saarawey ra,
i ga nga saaraa hawgay.
- 33 Gooroo labudiinoo ga ban a se,
borey kul goo dumaa ga,
boroyaŋ kaŋ si kabandi kaa a jine.
- 34 War bineyaynandi ŝenney si haya kul hanse ya ne!
Hayaa kaŋ cindi war zaabey ra ti zanbayaŋ.»

22

Cee hinzantoo kaŋ Elifaz na ŝennoo zaa

¹ Elifaz, Temaŋ boraa zaabi ka nee:

² «Adamize ga hin ka haya nafa Irkoy se wala?

Boro lakkalkoyni si haya nafa kala nga bonj se.*

3 Macin no ni šerretaraa g'a hanse Hini-kul-koyoo se?
Macin no a ga duu a ni dira taka laadirantaa ra?

4 Kanj se n'ga hunbur a se, a ga ni zarabi,
a ga ciiti ni bande wala?

5 Man'ti ni borolaalataraa nka beeri wala?
Ni laybey si kabandi wala?

6 N'na alman dii ni armaa ga bila addalil,
n'na bankaarawey kaa borey ga k'i nanj gaa koonu.

7 Jawkoynoo, man'a noo hari,
heraykoynoo, man'a noo njaayan.

8 Gandaa sii kala gaabikoynoo kaboo ra,
borey kanj a baa no ma goro a ra.

9 N'na woyey kanj kurney buu nanj kabe kooney,
n'na alyatimey gaaboo kayri.

10 Woo se kumsay ga ni kuubi ka ni bere,
de n'ga hunbur dogoo din da.

11 Adiši, n'si dii kubaa,
nda hari boobaa kanj ga ni daabu wala?

12 Irkoy nka sii beene, beenaa ra?
Guna takaa kanj nda handarawey ga mooru!

13 De n'ga nee: <Macin no Irkoy g'a bay?
A ga hin ka ciiti duula bibi tik ra?

14 Duulawey man'ti kala sirri a se, a si dii haya kul,
waati kanj a ga beenaa kuubi k'a bere.>

15 Aywa, ni mma baa ma cindi fondo jinaa ga,
woo kanj boro laaley n'a gana?

16 I n'i dii za waatoo mana too,
ngi asaasey ga hima nda isa kanj ga mun.

17 I nee Irkoy se: <Hibi ir ga!>
Macin no Hini-kul-koyoo ga hin k'a tee i se?

18 Ka gar nga no ka ngi hugey too nda gomni.
Amma boro futu hoyraa ma mooru ay ga!

19 Šerrantey ga dii a, i ga paali,
borey kanj mana ifutu kul tee g'i noopo ka nee:

20 <Boraa kanj g'ir gandu mana dere wala?
Nuunaa mana ngi hayey njaa wala?>

21 Ay g'a wiri ni ga, ma waafaku nda Irkoy,
n'ga duu alaafiya,
woo ra woo kanj n'ga kaa ka ti a ga boori.

22 Ay g'a wiri ni ga, ma hanjajer nga cawandoo se,
de ma nga šenney danj ni binoo ra.

23 Nda ni willi kate Hini-kul-koyoo ga,
n'ga yee ni takaa žeenaa ga,
nda n'ga ifutu moorandi ni gorodogoo.

24 Wuragoo warra laboo ra,
Ofir gandaa wuragoo fur gooroo tondey ra,
25 woo ra Hini-kul-koyoo ga tee ni wuragoo,

* 22:2 22.2 Boro lakkalkoyni si haya nafa kala nga bonj se, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Ba boro lakkalkoyni mm'a nafa wala?

a ga tee ma ne nzorfu kaaray boobo.
²⁶ Woo ra n'ga duu naali Hini-kul-koyoo ra,
 n'ga ni ndumoo jer Irkoy here.
²⁷ N'g'a suurandi, a ga maa ma ne,
 n'ga ni meefurey kaa.
²⁸ Nda n'na haya kayandi, a ga tee,
 gaay ga bangay ni fondawey ga.
²⁹ Nda boroyan kan, n'ga nee:
 <Wa tun ka kay†,
 Irkoy ga boraa jer kan na nga bon yeeti ganda.>
³⁰ Ba boraa kan na goy futu tee, a g'a feeri,
 a g'a feeri ni kabe henanantey sabbu se.»

23

Cee hinzantoo kan Ayuba na Elifaz zaabi

¹ Ayuba zaabi ka nee:
² «Ba hō ay dukuroo mma tee tureyan,
 ay kaboo g'ay marayyanoo hunguši.
³ He! Nda ya mma bay nongu kan ra ay ga duu a,
 nda ya mma hin ka too nongoo kan ra a goo!
⁴ Ay g'ay misoo hēe a ga,
 ay g'ay mijoo too nda šenni.
⁵ Ay ga šenney bay kan nda a g'ay zaabi,
 ay ga faham hayaa kan a g'a har ya ne.
⁶ A ga nga gaaboo kul dan k'ay wurru wala?
 Kalaa, a mm'ay lakkal de.
⁷ Boro šerrante goo no din kan ga šelan a bande,
 woo ra ay ga hun ay ciitikaa ra hala abada.
⁸ Amma nda ay koy waynahunay, a sii no,
 waynakanay here ay si dii a.
⁹ Kaboo mma šiita hawsa here, ay si dii a,
 a mma tugu gurma here, ay si bay.
¹⁰ Ka gar, a ga fondaa bay kan ga ay goo,
 nda a n'ay sii, ay ga henan sanda wura.
¹¹ Ay cewey hanga nga cee dogey,
 ay hanga nga fondaa, ay mana šiiri.
¹² Ya na hibi nga mijoo yaamarey ga,
 ay na nga mijoo šenney dii ka bisa ay bon waney.
¹³ Amma nga, a si bere,
 may no ma hin k'a tunandi?
 Haya kan a baa no a g'a tee.
¹⁴ Hayaa kan a na kayandi ay here, a g'a tee,
 wey cine booboyan goo no.
¹⁵ Woo se ay lakkaloo ga tun a jine,
 nda ay miile, ay ga hunbur a.
¹⁶ Irkoy k'ay binoo kaa,
 Hini-kul-koyoo n'ay hunburandi.
¹⁷ Amma man'ti kubawey no m'ay halaci,

† 22:29 22.29 *Wa tun ka kay*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti *Binebeeray no*.

man'ti kubay komaa no kanj g'ay daabu.»

24

¹ «Macin se Hini-kul-koyoo si waati kayandi ciitiyan se? Macin se borey kanj g'a bay si dii haney din?

² Boroyan ga ngi faarey kanjey silbawey hibi k'i tonton, i ga alman kur zay k'i kur ngi bonj se.

³ I ga alyatimey farkawey dii ka koy, i ga woyey kanj kurney buu hawoo dii tolme.

⁴ I ga alfukaarey kaa fondaa ga, gandaa talkey kul ga tugu.

⁵ Sanda ganjifarka kanj goo saajoo ra, i ga koy goy za alfazar ka nyaayan ceeci, ganganoo ra i ga duu nyaayan ngi izey se.

⁶ I ga subey dunbu hawsaa ra, i ga boro futawey alaneb-izey kurma-kurma,

⁷ I ga cijinoo tee gaa koonu bila bankaaray, i sii nda gum taafe hargoo se.

⁸ Tondi hondey ncirney n'i tayandi, i sii nda tugudoo, i mma ngi bonj naagu tondey ga.

⁹ Boroyan ga alyatimoo hoobu k'a taa nanoo kone, i ga talkaa almaney dii tolme.

¹⁰ I ga dira gaa koonu bila bankaaray, i ga heray, i ga jeeniyanj jere.

¹¹ I ga jii tee zaytunanjey jere, i ga alaneb-ize hari kaa, amma i ga jaw.

¹² Koyraa ra borey kanj ga buu ga yooyo, borey kanj maray ga hêe, i ga kaati ka faaba ceeci, amma a mana tee Irkoy se haya kul.

¹³ Boroyan no kanj ture gaayoo ga, i si nga fondawey bay, i si cindi nga fondawey ra.

¹⁴ Boro wiikaw ga tun waati kanj gaayoo bangay, a ga talkaa nda alfukaaroo wii. Cijin here a ga hima nda zay.

¹⁵ Zinateeri ga almaaroo monno, a ga nee: «Boro kul si dii agay.» A ga sanfiti gum nga ndumoo ga.

¹⁶ Kubaa ra, i ga hugey kayri ka huru i ra, zaaroo ra, i ga ngi bonj daabu hugu ra, i si gaayoo bay.

¹⁷ Ngi kul se, subbaahi man'ti kala buuyan biyoo, i ga buuyan biyoo torraa bay.

¹⁸ War ga nee kanj haroo ga koy nda boro futu nda gaabi, laaliyan ti nga bagaa laboo ga, a si yee ka alaneb faarey fondaa zaa.

¹⁹ Sanda takaa kanj nda kogay nda konnoo ga neezi hari kogandi, takaa din da alaahara ga zunubantey derandi.

²⁰ Gundoo kanj ra a hun dirna a, nooney ga maakaani a ra.

Šerretaray janay ka kayri sanda tuuri.

²¹ Woy gun do a ga koy, woy kanj sii nda ize, a si gomni tee woy kanj kurɲoo buu se.

²² Amma Irkoy ga nga gaaboo ka gaabikoyney kar. Nda a tun, boro si yee ka tammahā hunayan ra.

²³ A g'a nanj, a ga hongu nga goo alaafiya ra, amma moɲey goo ngi fondawey ga.

²⁴ Boro laaley ga jerandi waati kayna, woo banda ga, i ga dere. I ga kanj sanda takaa kanj nda tuuri fita ga kanj, i ga dunbandi sanda jeeniyanj.

²⁵ Man'ti woo no wala, may no ma hin k'ay taarandi? May no ma hin k'ay šenney kakaw.»

25

Cee hinzantoo kanj Bildad na šennoo zaa

¹ Bildad, Šuwa bora zaabi ka nee:

² «Irkoy bara nda hini kanj ga hunburandi, a ga alaafiya gorandi beenaa ra.

³ Nga wongu jamawey mma hin ka kabandi wala? May do nga gaayoo si too?

⁴ Taka foo nda adamize ga hin ka tee šerrante Irkoy jine? Taka foo nda boro kanj woy n'a hay ga henan?

⁵ Handoo hunday si kaaray, handarawey si henan a jine,

⁶ soko boro kanj man'ti kala nooni, nda adamize kanj man'ti kala nooni-ize!»

26

Cee hinzantoo kanj Ayuba na Bildad zaabi

¹ Ayuba zaabi ka nee:

² «N'ga wan ka yalaafante faaba, n'ga wan ka kabe kanj sii nda gaabi faaba!

³ N'ga wan ka boro hoyray kanj sii nda lakkal, n'ga cebe kanj ni goo nda lakkal beeri!

⁴ May ga ni goo?

May ka šenney wey danj ni miɲoo ra?

⁵ Bukawey ga jijiri teekoo cire nda borey kanj goo a ra.

⁶ Nga do alaahara sii nda sirri, guusu futaa sii nda daabirji.

⁷ A ga hawsa here beenaa daaru koonu bonj, a ga laboo deejii koonu ga.

⁸ A ga harey daabu nga duulawey ra, duulawey si say ngi tinjaa cire.

⁹ A ga nga kokoy gorodogoo gunaroo* daabu, ka nga duulaa daaru a ga.

¹⁰ A na haya kanj ga kuubi ka bere žeeri haroo ga,

* **26:9 26:9** nga kokoy gorodogoo gunaroo, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti handu kaaraa ndumoo.

ka koy hala gaayoo nda kubaa kaydogoo ga.

¹¹ Beenaa ganjey ga jijiri,
i ga hunbur nda a kaŕeta i ga.

¹² Nga gaaboo nda a ga teekoo boosandi,
nga lakkaloo nda a ga teekoo adabba laalaa[†] motti.

¹³ Nga mijoo hewoo ga beenaa nerandi,
kaboo ga gondoo kaŕ zuru hay.

¹⁴ Aywa, woo ti nga goyey kul ikaccaa.
Macin ti ŋuunuŋuunuyanoo kaŕ ir ga maar'a?
May no ma faham nga hinoo jinjinyanoo se?»

27

¹ Ayuba yee koyne ka tonton nga ŕennoo ga ka nee:

² «Ay ga ŕee nda Irkoy kaŕ ga huna maapoo
kaŕ n'ay cimoo taa ay kone,
nga kaŕ ti Hini-kul-koyoo kaŕ n'ay hundoo torro.

³ Kullihinne ay ga hunsar,
kullihinne Irkoy hunsaroo goo ay niiney ra,

⁴ ŕenni laala si hun ay mijoo ra,
ay deenoo si zanba.

⁵ Abada ay si war noo cimi!
Hala ay buuyanoo ga ay s'ay laadirtaraa naŕ.

⁶ Ay ga gaabandi ay ŕerretaraa ga, ay si kaa a ra,
ay binoo s'ay zukandi ba cee foo.

⁷ Yala agay iberoo ma diyandi boro laala,
boro kaŕ kay ya ne ma diyandi boro kaŕ si ŕerre!

⁸ Macin ti naataa kaŕ goo boro se kaŕ si hunbur Irkoy
waati kaŕ Irkoy na hundoo karfoo dunbu,
waati kaŕ a na hundoo kaa?

⁹ Waati kaŕ bone kaa a ga,
Irkoy ga maa nga kaatey wala?

¹⁰ A ga Hini-kul-koyoo tee nga bajoo,
A ga Irkoy cee waati kul wala?

¹¹ Ay ga war cawandi haya kaŕ ti Irkoy hinoo,
ay si Hini-kul-koyoo hayey tugu war se.

¹² Nga ne, war hunday kul dii ey henna,
macin se war ga war boŕ derandi ŕenni yaadayanaŕ ra?

¹³ Woo ti bagaa kaŕ Irkoy n'a jisi boro laaley se,
woo ti tubuhayaa kaŕ boro binekogawey ga duu a Hini-kul-koyoo do.

¹⁴ Ba nda a goo nda ize booboyanaŕ, takuba wane nda ey,
nga hayroo si kungu.

¹⁵ Borey kaŕ ga cindi dumaa ga, buuyan g'i fiji,
bila nda wandey kaŕ i buu k'i naŕ m'i hēe.

¹⁶ Nda a na nzorfu kaaray marga sanda labu,
ka bankaaray zuku cere ga sanda labudiini,

¹⁷ nga no k'i zuku cere ga,
boro ŕerrantaa no m'i dan,
boro henanantaa no ma duu nzorfoo.

¹⁸ Hugoo kaŕ a n'a cin ga hima nda nooni hugu,

[†] 26:12 26.12 Zamnaa 9.13; Zaburey 89.11; Ezayi 30.7.

a ga hima nda tende kaŋ gardikaw g'a cin nga boŋ se.

¹⁹ A ga kani nda almankoyntaray, haya kul si duu nga almanoo, a ga nga moŋey hay, alman kul sii no!

²⁰ Balaawu ga kaŋ a ga sanda ncirni, hewkur g'a zaa cijinoo ra.

²¹ Dandi hewoo g'a zaa ka koy, a g'a dogu laala k'a kaa nga gorodogoo ra.

²² I g'a kar, i si hinna a se, a si hun a ra, kala a ma zuru.

²³ I ga kobi nga bonaa maaganda se, nongu kul kaŋ ra a koy, borey ga wisi ka haaru a ra.»

28

¹ «Cimi no, nongu goo no kaŋ ra nzorfu kaaray ga hun, nda nongu kaŋ ra wura ga ŋumay ka henan,

² Guuru bibi si hun kala laboo ra, tondi mennante ga alhan noo.

³ Kubawey ga ben,

i ga laboo fanši ka koy guusu kuku ra hala tondey kaŋ ga tugu buuyan biyoo ra.

⁴ I ga guusu fanši kaŋ ga mooru borey gorodogoo, nongu ra kaŋ ra cee si duu jisidoo, i nka deeja, i ga zinji-zinji adamizey se nongu mooro.

⁵ Laboo kaŋ ra meehunay ga hun gandaheroo bere-bere sanda nuune ka duu a.

⁶ Safir tondi si duwandi kala laboo tondey ra, no din ra wura hamni ga duwandi.

⁷ Ciraw kaŋ ga hoo si fonda bay, algabu biboo moŋey si dii a.

⁸ Ganjihooga kaŋ ga zankam mana too no din, ganjihayla mana bay ka bisa nda no din.

⁹ Adamize ga kaŋ tondi ga, a ga tondi hondey bere hala ngi linjeŋ ga.

¹⁰ A ga guusu kaa tondey ra k'a tee hari bisadoo, moŋey ga dii haya kayante dumi kul.

¹¹ A ga haroo kayandi hala a masi dandi, a ga haya tugantey fatawandi.

¹² Amma man ra lakkal ga duwandi?

Man ra fahamay doo goo?

¹³ Adamize si alkadaroo bay, a si duwandi hundikoyney laboo ga.

¹⁴ Guusu beeroo nee: <A sii ay ra.> Teekoo nee: <A sii ay do.>

¹⁵ Ba wura alhakiika s'a noo boro se, nzorfu kaaray si duu a.

¹⁶ A si hin ka neeŋandi Ofir ganda wura bande, oniks tondi hay ŋenda si duu a, safir tondi hay ŋenda si duu a.

¹⁷ Wura wala diji si hin ka deedandi a ga, a si hin ka barmayandi nda wura alhakiika jinay.

18 Hiiri caadante nda murmur si hin ka kay a jine, lakkal hayoo bisa alyakuutu.

19 Topaz tondi kanj hun Ecopi gandaa ra si hin ka deedandi a ga, wura alhakiika si toor'a alkadar.

20 Man ra lakkal ga hun?

Man ra fahamay dogoo goo?

21 A tugandi hundikoyni kul se, a daabandi beenaa cirawey se.

22 Guusu futaa nda buuyanoo šelanj ka nee: <Ir hanawey maa nga šennoo.>

23 Irkoy no ma lakkal fondaa bay, nga no ma dogoo bay,

24 zama nga no ma dii hala laboo kaydogoo ga, a ga dii haya kul kanj goo beenaa cire.

25 Nga no ka hewoo hinoo danj, nga no ma harey neeši.

26 Waati kanj a na yaamar noo ncirjoo se, ka fondo tee meli nda jinjinjan se,

27 waatoo din a dii lakkal, a n'a deede, a n'a laasaabu, a n'a noo alkadar.

28 Woo banda ga, a nee adamize se: <Ka hunbur war Koyoo, woo ti lakkal, ka mooru ifutu, woo ti fahamay!>»

29

1 Ayuba yee koyne ka tonton nga šennoo ga ka nee:

2 «Hay, nda a gar ba ya mma hin ka yee ay handu bisantey takaa ga, jirbey kanj Irkoy g'ay lakkal,

3 waatey kanj ra a ga nga fitillaa diinandi ay bonjoo bonj nga gaayoo ra ay ga dira kubaa ra!

4 Takaa kanj ay cindi ka ti a waatoo kanj ay tee aru, waatoo din Irkoy ceretaraa g'ay hugoo lakkal.

5 Waatoo din Hini-kul-koyoo goo ay bande, ay zankaarey g'ay kuubi ka bere.

6 Waatoo din jii nda waa ga tee ay do sanda hari.

7 Waatoo din ay fatta ka koy koyraa mijoo ga de ay g'ay gorodogoo tee farroo ra.

8 Nda aru soogey dii agay, i ga tugu, aru žeeney ga tun ka kay.

9 Bonkoyney ga ngi šenney kayandi de i ga ngi kabey danj ngi mijey ga.

10 Boro beerey ga dangay, ngi deeney ga denji dankawey ga.

11 Waatoo din boro kanj ga maa ay jindoo ga nee kanj ay duu gomni, moo kanj dii agay ga seedetaray tee ay ga.

12 Zama talka kanj ga kaati ka faaba ceeci, ay ga nga tilasoo kaa a ga, alyatim kanj sii nda faabakaw, ay g'a faaba.

13 Boro kaŋ ga baa ka buu ga gaara ya ne,
 ay ga woyoo kaŋ kurŋoo buu binoo ŋaalandi.
 14 Ay si daabu nda kala ŋerretaray, ay bankaaraa no.
 Ay cimoo ti ay burmusoo nda ay fatalaa.
 15 Ay tee moo danaa se,
 nda cee bongey se.
 16 Ay tee talkey se baaba,
 borey kaŋ ay s'i bay, ay ga ngi misoo guna.
 17 Ay ga borey kaŋ si ŋerre warkandawey kayri
 ka hamoo kaa hiŋey ra.
 18 Ay ga nee ay boŋ se kaŋ ay ga buu ay hugoo ra,
 agay aloomuroo hinnaa ga too labutaasi gurunbey.
 19 Ay linjey ga koy haroo here,
 harandaŋoo ga cijinoo tee ay fitawey ga.
 20 Waati kul ay ga duu darža taaga
 ay biraa ga duu gaabi ay kaboo ra.
 21 Waatoo din borey g'ay batu ka haŋajer ya ne,
 i ga dangay ka maa ay hoyraa.
 22 Ay ŋenney si kakawandi,
 ay meeŋenney zunbu borey ga
 sanda ncirŋi kaŋ ga loti laboo ga.
 23 I g'ay batu sanda takaa kaŋ nda boro ga ncirŋi batu,
 i ga miŋey hay sanda boro kaŋ ga ncirŋi jinaa ga kaŋ.
 24 Ay haaraa ga tee i se boŋhaway,
 haya kul s'ay ganji agay ndumoo ma feeri i se.
 25 Ay tee i se jineboro
 ka fonda a cebe i se kaŋ bande i ga hima ka dira,
 ay ga goro i game sanda kokoy kaŋ goo nga wongu-izey gamey ra,
 sanda boro kaŋ ga borey kaŋ biney ga hēe biney yaynandi.»

30

1 «Amma sohō, boroyan kaŋ ay ŋen ey ga haaru ay ra,
 ngi kaŋ ay cindi ka donda baabey
 k'i daŋ ay alman kurey hanŋey ra.
 2 Macin no ngi kabey gaaboo g'a hanse ya ne?
 Ngi albarkaa koy.
 3 Janjay nda heray g'i yalaafandi,
 i ga ŋaayan ceeci labu kogaa ra
 kaŋ ti nongu kogaa kaŋ ra hari sii kaŋ naŋandi za gayyan.
 4 I ga saajoo fita ciiri-ciirante kaa tuuri kaccey ra k'a ŋaa,
 de mo ŋaayan sii no nda man'ti saabawey linjey.
 5 I g'i gaaray k'i kaa adamizey ra,
 i ga kaati i ga sanda zay.
 6 I ga koy goro goorey tondey ra,
 labu guusey nda tondi guusey ra.
 7 I ga hēe tuuri kaccey gamey ra,
 i ga marga karjijaŋey cire.
 8 Boro yaada izeyan no,
 boroyan no kaŋ sii nda beeray.
 I n'i kar k'i gaaray gandaa ra.
 9 Sohō, agay ti ngi doonoo,

i n'ay tee hoorayhaya.

¹⁰ I ga konna agay, i ga hibi ay ga,
i si fay nda ka tufa agay ndumoo ga.

¹¹ Zama Irkoy k'ay biraa yorkandi,
haya kul si borey wey dii.

¹² Boro laaley wey tun ka kay ya ne k'ay cewey tuti,
i ga guusuyan fanši ay jine hala ya kan i ra,

¹³ I ga fondo dunbu ay ga k'ay halaciroo ceeci,
ngi kan boro kul s'i faaba.

¹⁴ I na fun beeri kaa cetaa ra ka kaa ay ga,
i ga koy, i ga kaa sanda nongu kan say ra.

¹⁵ Hunburay beeri kan ay ga,
ay beeraa koy sanda subu kan hewoo n'a zaa.
Faaba kul dere ya ne sanda duula kan bisa.

¹⁶ Sohō, agay aloomuroo goo ma ben,
binekankamay zaariyan n'ay dii.

¹⁷ Cijin here, farayanoo ga too hala ay birey do,
dorey kan g'ay ŋaa si hunanzam.

¹⁸ Irkoy n'ay bankaaraa cendi k'a dii nda gaabi,
a n'ay šiita nda ay burmusoo.

¹⁹ A n'ay warra batakaraa ra,
ay ga hima nda labu nda boosu.

²⁰ Ay ga kaati ka faaba ceeci ni ga, amma n'si tuuru ya ne,
ay ga kay ay bon ga hala ma lakkal dan ya ne.

²¹ Ni bere ka binebibay ay ga,
n'g'ay tangam nda ni kaboo gaaboo.

²² N'ga hewoo k'ay zaa, k'ay bere,
n'n'ay derandi hewkuroo ra.

²³ Ay ga bay, ni mma m'ay ka koy buuyan ga
kan ti nongoo kan ra hundikoyney kul ga koy.

²⁴ Boro kan goo ma halaci si nga kabey šerre wala?
Boro kan goo bone ra si kaati ka faabayan ceeci wala?

²⁵ Ya na hēe borey se kan goo waati šenda ra wala?
Ay binoo mana maray talkaa se wala?

²⁶ Ay ga gomni tammahā,
amma laalay ka kaa,
ay ga gaay batu,
amma kubay ka kaa.

²⁷ Ay binoo si fay nda hēeni,
binemarayyan zaarey gum ay ga.

²⁸ Ay gaahamoo bibi, amma man'ti waynaa no,
ay ga tun borey margaroo ra ka faabayan ceeci.

²⁹ Ay tee nzonawey armaa,
taatagawey hangasinoo.

³⁰ Ay kuuroo ga bibi ay ga,
gaaham konnoo g'ay birey ton.

³¹ Ay kuntijoo si hēe de kala buuyan dooney se,
ay laatoos si kara de kala hēeni donkey se.»

31

¹ «Amaana no ay dan agay nda ay moŋey game

kanj ay s'ay moŋey kanji

woy soogo ra kanj si aru bay k'a boonay.

² Nda man'ti woo, macin ti bagaa kanj Irkoy kanj goo beenaa ra g'a jisi ya ne?

Macin ti tuboo kanj Hini-kul-koyoo g'a sanba ya ne ka hun beenaa ra?

³ Bone si kanj boro laaley ga wala?

Balaawu si kanj goy futu teekey ga wala?

⁴ Irkoy si dii ay dira takaa wala?

A s'ay cee diraa kul kabu wala?

⁵ Ay ga doona ka taari wala?

Ay ga cahã ka zanba wala?

⁶ Irkoy m'ay neeši nda neešihaya cimi!

Woo ra a ga dii kanj ay ga laadir.

⁷ Nda ay cewey šiiri ka hun fondaa ga, nda ay binoo hanga ay moŋey alhawaa bande, nda teegoy laala n'ay kabey žiibandi,

⁸ yala boro tana ma haya ŋaa kanj ay n'a duma, wala ay faaroo ma dogandi ka hun laboo ra!

⁹ Nda ay binoo nka hanga woy waani, de ay n'ay taalammaa hugoo miŋoo monno,

¹⁰ yala ay wandoo ma tam goy tee boro tana se, de aru tanayarj ma kani nda a!

¹¹ Nda woo tee, ay na laybu haawinte tee, almuhal kanj ciitikey g'a zukandi.

¹² Agay almuhaloo tee sanda nuune

kanj g'ay diinandi hala guusu futaa ra, ka haya kul kanj ay duu a halaci.

¹³ Kakaw kanj huru

agay nda ay tamoo wala ay koŋŋaa game, zama ya na ŋi alhakoo guna,

¹⁴ nda Irkoy na šennoo din tunandi, macin no ay ga nee?

Nda a n'ay hãa, macin nda ay g'a zaabi?

¹⁵ Koy follokaa no kanj n'ir kul tee, agay nda ŋi kul ir ŋaa gundoo ra.

¹⁶ Ya nka wanji yalaafante ŋaarayroo,

wala ka woy kanj kurŋoo buu nanj a gay a ga batu, ya n'a faaba wala?

¹⁷ Ya nk'ay ŋaahayaa ŋaa agay foo

bila nda ya alyatimoo bagaa kaa wala?

¹⁸ Za ay zankataray ya nka tee i se

sanda baaba kanj jeroo ga i ga goro,

za ay huru adurŋa ra, ay ga lakkal danj woy kanj kurŋoo buu se.

¹⁹ Nda ya nka dii alfukaaru kanj sii nda bankaaray,

wala talka kanj sii nda gumtaafe, ay n'i nanj

²⁰ bila nda ay m'i noo ay feejey haaboo gumtaafe

kanj nda i ga gum,

i ga gaara ya ne wala?

²¹ Nda ay kaboo bay ka too alyatim do,

zama ciitikey ti ay cerey,

²² yala ay jesoo ma hun ay dumaa ga,

ay kabe hankoroo ma kayri!

²³ Zama ay ga hunbur Irkoy bonaa,

ay si hin ka haya tee nga kokoytaraa jine.

²⁴ Ya nk'ay naanaa danj wura ra,
ya nka nee wura alhakiika se: <Ay ga wakkal ni ga>, wala?

²⁵ Ya nka fooma nda ag'arzakaa,
nda almanoo kanj ay kabey n'i noo ya ne wala?

²⁶ Nda ay na waynaa gaayoo nereroo guna,
de ay na handoo guna kanj ga dira nga daržaa ra,

²⁷ ay binoo nk'ay derandi tuguyan ra,
k'ay kaboo danj ay mijoo ga k'i summu wala?

²⁸ Nda ay na woo tee, nga mo laybu no kanj ga hima nda ciiti,
ay na Koyoo kanj goo beenaa ra zanba!

²⁹ Ya nka jaali nda agay iberoo bonaa wala?
Ya nka yafarhā, zama ifutu duu a wala?

³⁰ Ya na yadda ay mijoo ma zunubu tee,
k'a danga hala a ma buu!

³¹ Borey kanj goo ay hugoo ra mma nee:
<May bara ni hugoo ra kanj mana kungu ham?>

³² Ya na bay ka nanj yaw ma kani lolaa ra,
ay hugoo mijoo ga hay dirakey se.

³³ Ya nk'ay hooyaney tugu sanda takaa kanj Adama bay k'a tee* wala?
Ya nk'ay layboo tugu ay ziibaa ra wala?

³⁴ Ya mma hunbur jamaa mijey,
wala ay borey m'ay fur,
ya mma tee suk, ay si fatta nda hugoo mijoo wala?

³⁵ Jalla, nda a gar boro goo no kanj ga hanajer ya ne!
Woo ti ay šenni kokorantaa.

Yala Hini-kul-koyoo m'ay zaabi!
Torceyanoo kanj agay nkuwaa n'a tee ya ne,

³⁶ ay g'a fur ay jesoo ga,
ay g'a danj sanda kokoy fuula.

³⁷ Ay g'ay teegoyey kul laasaaboo tee a bande.
Ay ga man a sanda bojkoyni.

³⁸ Nda a gar ay faaroo nka kaati ay ga,
de nga nda nga nonguyan na munday doori ay sabbu se,

³⁹ ya nka nga hegaa ŋaa kanj ya n'a bana,
ka nga koyey tammahāa kaa wala?

⁴⁰ Yala karji ma zay ya ne alkama dogoo ra,
subu futu ma zay ya ne oržoo dogoo ra!»

Ne ga Ayuba šenney ben.

32

Elihu futuroo

¹ Ayuba cere hinzaa fay nda k'a zaabi, zama Ayuba do boro šerrante ti nga.

² Waatoo woo, Barakel kanj ti Buz alkabiilaa boro, kanj si hun kala Ram alayaan beeroo ra, nga iz'aroo Elihu hanse ka futu. A hanse ka futu Ayuba ga, zama Ayuba ga nga boj dii šerrante Irkoy jine.

* **31:33 31.33** sanda takaa kanj Adama bay k'a tee, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti sanda adamizey takaa.

³ A futu Ayuba cere hinzaa ga, zama i mana hin ka yee ka duu zaabi, amma woo kul, i nee kaŋ Ayuba tooŋe.

⁴ I kul ŷen Elihu, woo se Elihu batu jina ka duu ka ŷennoo zaa ka ŷelan Ayuba se.

⁵ Waatoo kaŋ Elihu bay zaabi sii i kone, a futu.

Elihu na ŷennoo zaa

⁶ Barakel kaŋ ti Buz boro, nga iz'aroo Elihu na ŷennoo zaa ka nee:

«Aru sooga ti agay, war man'ti kala boro ŷeenayan,
woo se ay jijiri, ay hunbur
k'ay bayhayaa daŋ war jine.

⁷ Ya nka nee ay boŋ se: <Boro ŷeeney ma ŷelan,
ngi jiirey booboyanoo ga kate i ma lakkal cawandi.>

⁸ Amma nda cimi, hundoo kaŋ goo adamize ra,
man'ti kala Hini-kul-koyoo hunsaroo kaŋ ga adamize noo fahamay.

⁹ Ka duu jiiri boobo si boro noo lakkal,
man'ti boro ŷeeney no ma ŷerretaray bay.

¹⁰ Woo se ay ga nee kaŋ ma haŋajer ya ne,
agay mo g'ay bayraa cebe ma ne.

¹¹ Aywa, ay na war ŷenney batu,
ay na haŋajer war lakkaloo se,
war ma ŷelan hala war ma too war ŷenney kaydogoo ga.

¹² Ay na lakkal daŋ war se,
amma war affoo kul mana hin ka Ayuba kakaw,
boro kul mana nga ŷenney zaabi.

¹³ Woo kul, war masi nee: <Ir duu lakkal:
Irkoy hinne no ma hin ka cebe a se kaŋ a dere, man'ti boro!>

¹⁴ Man'ti agay se Ayuba ŷelan,
adiŷi ay s'a zaabi nda war ŷenney dumi.

¹⁵ Miŋey daaba, i mana ŷelan koyne,
ŷenni sii miŋey ra!

¹⁶ Y'i batu, zama i si ŷelan,
zama i kay, i si ŷelan koyne wala?

¹⁷ Woo ra agay mo, ay ga ŷennoo zaa,
agay mo g'ay bayraa cebe.

¹⁸ Zama ŷenni boobo goo ay do,
ay hundoo g'ay gaabi ya ŷelan

¹⁹ A ga tee ya ne sanda alaneb hari mooro
kaŋ ga zarga ay gundoo ra,
sanda hunbar taagayan kaŋ ga baa ka bagu.

²⁰ Ay ga ŷelan hala ya duu ka hunsar,
ay g'ay miŋoo feeri ka zaabi.

²¹ Ay si borey daŋ cere jine,
ay si adamize kul zanzaŋ.

²² Zama ay si wan boro zanzaŋyan,
nda ay n'a tee, ay Takakaa g'ay derandi nda cahāyan.»

33

¹ «Sohō, Ayuba, ay g'a wiri ni ga, ma haŋajer ay ŷenney se,
haŋa kayandi ay ŷenney kul se!

² Guna, ay g'ay miŋoo feeri,

ay deenoo ga šelan ay mijoo ra,

³ Šerretaraa kaŋ goo ay binoo ra nda ay ga šenney wey har, bayray henanante no kaŋ ay mijoo g'a har.

⁴ Irkoy Hundoo k'ay tee, Hini-kul-koyoo mijoo hunsaroo k'ay hunandi.

⁵ Nda n'ga hin, ay zaabi, soolu ka kay ay jine!

⁶ Nga ne, Irkoy do, agay nda ni kul ga sawa, agay hunday mana hun kala labudiini ra.

⁷ Woo ra n'si hima ka hunbur agay ka ni binoo dunbu, ay hinoo si hin ka ni šiita.

⁸ Amma ni šelan ay jine, ay maa ni šenney.

⁹ Ni nee: <Ay ga henan, ya na ifutu tee, ay binoo ga henan, laybu sii ay ga.

¹⁰ Woo kul, Irkoy goo ma kobay ceeci ay ga, a g'ay dii nga iberoo.

¹¹ A g'ay cewey gaala nda bundu, a g'ay dira takaa kul koroši.>

¹² Ay ga ni bayrandi kaŋ woo ra ni sii nda cimi, zama Irkoy bisa adamize.

¹³ Macin se n'ga yenje wiri a ga, kaŋ se a si ni šenney zaabi se wala?

¹⁴ Irkoy ga šelan boro se nda takaa woo hō, suba a ga šelan boro se nda taka tana foo, amma boro si haŋajer.

¹⁵ Handiri ra, cijin here bangayyan ra, waati kaŋ jirbi koma na adamize dii, ka gar i ga kani ngi daaroo boŋ:

¹⁶ waatoo din a ga borey haŋawey feeri k'i bayrandi k'i cawandi henna,

¹⁷ hala nga ma adamize moorandi nga teegoy laaley ka boro hallasi bolsay ra,

¹⁸ hala nga m'a hallasi saaraa guusoo ga, yaaji masi nga hunaroo halaci.

¹⁹ Koyne mo Irkoy ga boro gooji nga wircoo daaroo boŋ, gurzugay si ben gaahamoo ra.

²⁰ Naayan kul mma tar a se, ba ŋaayaney kaŋ ga hanse ka kan.

²¹ A ga ŋom ka gaahamoo kul kaa a ga, birey kaŋ boro si dii ey, sohō boro ga dii ey.

²² Nga hundoo ga man saaraa guusoo, nga hunaroo goo hundi diikey kabey ra.

²³ Amma nda almalayka kaŋ ti waafakandikaw goo a jere, almalayka foo almalaykaa zenber (1.000) game kaŋ ga adamize cebe haya kaŋ a ga hima k'a tee,

²⁴ a ga alhormo tee a se, ka nee Irkoy se:

<A hallasi, a masi zunbu saaraa guusoo ra! Zama ay duu haya kaŋ ay g'a bana k'a feeri.>

²⁵ Waatoo din gaahamoo ga tee sanda zanka gaaham,

a ga tee sanda nga soogataraa waatoo.

²⁶ A ga Irkoy suurandi, a ga alhormo tee a se,
a ga koy kay a jine nda paali.

Irkoy ga bora willi nga šerretaraa dogoo ra.

²⁷ A ga don adamizey jine ka nee:

<Ay na zunubu tee, ay na haya šerrantaa šiirandi,
ya na duu zukandoo kaŋ nda ay ga hima.

²⁸ Irkoy n'ay soolam, ka gar ya nka hima ka zunbu saaraa guusoo ra,
sohō ay ga huna ka dii gaayoo koyne!>

²⁹ Nga ne, woo kul Irkoy g'a tee adamize se,
a g'a tee cee hinka, cee hinza.

³⁰ Takaa woo nda a ga adamize hundoo hallasi saaraa guusoo ra,
ka baahunantey gaayoo danj a ga.

³¹ Aywa, Ayuba, haŋajer ya ne!

Dangay, agay no ma šelaŋ!

³² Nda šenni goo ni do, tuuru ya ne!

Šelaŋ, zama ay ga baa ma duu cimi.

³³ Nda man'ti woo, adiši haŋajer ya ne!

Dangay, ay ga lakkal cawandi ma ne!»

34

Cee hinkantoo kaŋ Elihu na šennoo zaa

¹ Elihu tonton nga šennoo ga ka nee:

² «Lakkalkoyney, wa haŋajer ay šenney se!

War kaŋ goo nda bayray,
wa war haŋawey kayandi hayaa kaŋ ay g'a har se!

³ Takaa kaŋ nda mee ga maa ŋaayan tenbaa,
takaa din da haŋa ga šenney kaa cere ra.

⁴ Woo ga, ir ma hayaa suuba ir boŋ se kaŋ ti cimi,
cere bande ir ma hayaa bay kaŋ ga boori.

⁵ Zama Ayuba ka nee kaŋ nga ga henan,
amma Irkoy na nga cimoo taa nga kone.

⁶ Nga goo nda cimi, a na nga tee taariharkaw,
nga ga henan, a na nga maray ka nga wii.

⁷ Boro mma goo no kaŋ ga hima nda Ayuba
kaŋ ga ŋooŋoyan haŋ sanda hari,

⁸ a goo borey kaŋ ga šerretaray jaŋay tee margaroo ra,
a ga dira boro laaley bande?

⁹ Zama a nee: <A si baffoo hanse adamize se
a ma ceeci ka kan Irkoy se.>

¹⁰ Woo se adamize lakkalkoyney, wa haŋajer ya ne!
Irkoy nda goy futu ga mooru cere.

Hini-kul-koyoo nda šerre jaŋay ga mooru cere.

¹¹ A ga adamize bana ka sawa nda nga teegoyey,
a ga boro foo kul dii nda nga dira takaa.

¹² Nda cimi, Irkoy si ifutu tee,
abada Hini-kul-koyoo si ciiti šiirandi.

¹³ May ka laboo talfi a ga?
May ka aduŋŋa danj kaboo ra?

¹⁴ Nda a gar Irkoy si hongu kala nga boŋ hinne,

nda a kate nga ga nga Hundoo nda nga hunsaroo,

¹⁵ hayey kul hundey ga hun cere bande,
adamize ga yee laboo ra.

¹⁶ Nda ni goo nda lakkal, hañajer woo se,
ma lakkal dañ ay šenney se!

¹⁷ Boro kañ ga konnay cimi ga hin ka laama wala?
N'ga Boro Šerrante zukandi kañ ti Hinikoyoo wala?

¹⁸ Nga hinne no ma nee kokoy se: <Furku>,
ka nee boñkoyney se: <Boro laala>.

¹⁹ A si boñkoyni ndumoo guna,
a si almankoyni dañ talka jine,
zama nga kabey ka ngi boro hinkaa kul taka.

²⁰ I ga buu dogoo din da,
cijin bine jama ga tun ka ture,
woo banda ga, i ga dere.
Gaabikoyni ga hibandi bila boro kabe ma too a do.

²¹ Zama Irkoy ga dii adamize fondawey,
a ga nga cee diraa kul laasaabu.

²² Kubay biboo nda buuyan biyoo kul sii no
kañ ra borey kañ ga šerretaray jañay tee ga hin ka tugu.

²³ A si too Irkoy ma adamize koroši waati kuku jina
ka duu k'a ciiti.

²⁴ A ga hinikoyey kayri bila a ma ceeniine diray tee,
a ga boro dañ dogey ra,

²⁵ zama a ga ngi teegoyey bay.
Cijin folloku a g'i bere k'i motti.

²⁶ A g'i kar borey jine
sanda boro laalayan.

²⁷ Zama i nka fay nda k'a gana,
de i mana faham nga fondawey kul se.

²⁸ I na yalaafante hēenoo ka too a do,
a ga maa zarabantey hēenoo.

²⁹ Nda Irkoy na alaafiya noo, may no ma Irkoy zukandi woo se?
Nda a na nga ndumoo tugu, may ma hin ka dii a?

Gandawey wala adamizey,

³⁰ a si baa boro kañ si hunbur Irkoy m'i laama,
a masi tee kumsay jamaa se.

³¹ Nda boro nee Irkoy se:

<Ay n'ay zukandoo muñe, ay si yee koyne ka ifutu tee.

³² Haya kañ ay si dii a, a cebe ya ne,
nda ay na laybu tee, ay s'a filla koyne>,

³³ Irkoy mma boro bana ka sawa nda boraa ibaayoo wala?
Ni ka si yadda a ga.

Ni no ma suuba, man'ti agay no!

Aywa, hayaa har kañ n'g'a bay!

³⁴ Adamize lakkalkoyney

nda boro fahamantey kañ ga hañajer ya ne ga nee ya ne:

³⁵ <Ayuba si haya bay kañ nga g'a har,
nga šenney sii nda addalil.

³⁶ Ayuba ma siyandi hala kaydogoo ga,

zama a ga šelan sanda boro laala!

³⁷ A ga tureyan tee ka tonton nga zunuboo ga,
a ga kobi nda foomayan ir game,
a ga šenni boobo har Irkoy ga.»

35

Cee hinzantoo kaŋ Elihu na šennoo zaa

¹ Elihu na šennoo zaa ka nee:

² «N'ga hongu ni goo nda cimi ka nee: <Ay ga šerre ka bisa Irkoy.>

³ Zama ni nee Irkoy se: <Man ni nafaa ya si zunubu tee,
macin no a g'a hanse ya ne?>

⁴ Agay no ma ni zaabi,
ni nda ni cerey kaŋ goo ni bande.

⁵ Beena honnay, guna!
Duulawey guna, takaa kaŋ nda i ga mooru ni ga.

⁶ Nda n'na zunubu tee, cin no n'g'a hasara a se?
Nda ni hooyaney boobo, macin ti toonaa kaŋ n'n'a tee a se?

⁷ Nda boro šerrante ti ni, macin ti nafaa kaŋ ga hun a se ni do?
Macin no a ga duu a ni ga?

⁸ Ni borolaalataraa si hin ka haya hasara kala ni cine se,
šerretaraa si haya hanse kala adamize se.

⁹ Borey ga kaati ngi kankamyan boobey se,
borey ga faabayan ceeci
ka ngi kaa boŋkoyney hini futaa cire.

¹⁰ Amma boro kul si nee:
<Man Irkoy kaŋ n'ay taka?
Nga kaŋ ga baytiyaŋ zumandi
boro ga cijin here a m'i don,

¹¹ nga kaŋ g'ir cawandi ka bisa laboo adabbawey,
nga kaŋ g'ir noo lakkal ka bisa beena cirawey?>

¹² Borey ga kaati, amma Irkoy si tuuru i se,
boro laaley foomayanoo maaganda se.

¹³ Cimi no, i mma kaati yaada, Irkoy si hanajer i se,
Hini-kul-koyoo si dii a.

¹⁴ Amma ni ka nee kaŋ n'si dii a,
ni misoo goo a jine, a batu!

¹⁵ Hala sohō a mana nga futuroo cebe,
ni mma nee kaŋ a nka dirŋa tureyan boobey.

¹⁶ Šenni yaadayar no Ayuba ga nga miŋoo feeri k'i har,
a ga lakkal jaŋante šenni booboyaŋ har.»

36

Cee taacantoo kaŋ Elihu na šennoo zaa

¹ Elihu koy a ga ka šelan, a nee:

² «Ay batu kayna, ay ga ni fahamandi,
zama haya goo ay do kaŋ ay ga baa y'a har ma ne Irkoy sabboo se.

³ Ay g'ay bayraa ceeci nongu mooro ya
ka šelan k'ay Takakaa noo cimi.

⁴ Zama nda cimi, ay šenney man'ti taari,

boro kanj goo nda lakkal timmante bara ni jere.

⁵ Irkoy goo nda hini, a si konna boro kul,
a goo nda hini, haya kanj a n'a kayandi si tun.

⁶ A si nanj boro laala ma huna,
a ga zarabantey noo cimi.

⁷ A si nga moyey kaa boro šerrante ga,
a g'i gorandi kokoyey bande fuulaa ra,
a g'i gorandi k'i tabatandi hala i ma jer.

⁸ Nda guuru karfuyan huru i ga,
nda i huru bone ra,

⁹ woo ra Irkoy ga ngi goy futaa har i se
nda ngi tureyanoo waati kanj i bolsay.

¹⁰ A ga hanjawey feeri i ma maa nga gagayroo se,
a ga nee i se kanj i ma fay nda ifutu.

¹¹ Nda i na hanjajer ka bonj dum,
i ga ngi hunaroo benandi gomni ra,
ka ngi jiiri korawey benandi kaani ra.

¹² Nda i mana hanjajer, yaaji g'i halaci,
i ga buu bayray janay ra.

¹³ Borey kanj si hunbur Irkoy mma ngi bonj noo futay se,
i si kaati ka faaba ceeci waati kanj a n'i gaala.

¹⁴ I ga buu ngi soogataraa ra
arey kanj ga zinaa tee game.

¹⁵ Amma a ga zarabantaa zaraboo k'a feeri,
farayan nda a ga nga hanjaa feeri k'a cawandi.

¹⁶ A ga ni kaa šiitaroo ra,
a ga ni feeri bila a ma ni zaa ka kay,
ŋaayan henna ga boobo ni ŋaadogoo ra.

¹⁷ Amma ni zukandi sanda boro laala,
ciitoo zukandoo ga too ni.

¹⁸ Masi nanj ni futuroo ma ni danj wowyan ra,
yala sufurawey booboyanoo masi ni kaa cimoo ga.

¹⁹ Ni kaatiroo ka faaba ceeci ga ni kaa zarabi ra wala?
Ni gaaboo ga wasa wala?

²⁰ Masi cahā cijinoo ma too
kanj ga jamayanj kaa dogey ra.

²¹ Hawgay masi bere ifutu here,
woo ti haya kanj n'n'a suuba ni binemaraa maaganda.

²² Nga ne, Irkoy hinoo ga beeri,
may ti cawandikaw sanda nga?

²³ May no ma hin ka hayaa a har a se kanj a m'a tee?
May no ma hin ka nee a se: <Woo kanj n'n'a tee mana boori>?

²⁴ Lakkal tee ka Irkoy teegoyey beerandi,
kanj adamizey g'i don.

²⁵ Boro kul ga dii a,
adamize g'a honnay nongu mooro ra.

²⁶ Nga ne, Irkoy ga beeri, amma ir mana faham woo se,
nga jüreey hinna si kabandi.

²⁷ Nga no ma hari lotey cendi i ma žigi beene
k'i sosogu i ma tee ncirni ka kanj.

²⁸ Duulawey ga haroo nanj a ma kanj,

i g'a doori adamizey jamaa ga.

²⁹ May no ma faham duulawey takaa se,
nda takaa kan nda nga gorodogoo ga jinjin?

³⁰ Guna takaa kan nda Irkoy ga nga gaayoo sanba a ga,
a ga teekoo guusey daabu.

³¹ Hayey wey nda a ga gandawey ciiti,
a ga hunay boobo noo.

³² A ga meloo dii nga kabey ra,
k'a sanba nongoo kan ra a ga hima ka koy.

³³ Jinjinyanoo jindoo ga nga kaaroo har,
ba adabbawey ga nga kaaroo bayrandi.»

37

¹ «Woo maaganda se ay binoo ga jijiri,
a ga sar ka hun nga dogoo ra.

² Wa hanajer, wa hanajer nga jindoo kaatoo se,
kaatiroo kan ga hun minoo ra!

³ A ga nga jinjinyanoo tee beenaa kul ra,
meley ga koy hala laboo kanjey ga.

⁴ Woo banda ga, jinde ga kaati.
A ga nga jinde beeri albarkantaa jer,
a si yee ka meloo dii za jindoo fatta.

⁵ Irkoy jinde kayfantaa ga jinjin,
a ga haya beeriyan tee kan ir s'i bay.

⁶ A ga nee neezoo se: «Kan laboo ga!»
A ga ncirni yaamar, ba ncirni beerey.

⁷ Takaa woo nda a ga adamizey goyey kayandi,
hala borey kul ma yadda nga teegoyey ga*.

⁸ Adabbawey huru ngi tugudogey ra,
i ga cindi ngi guusey ra.

⁹ Hew beeroo si hun kala gurma hugoo ra,
hargoo ga hun hawsa here hewey ra.

¹⁰ Irkoy hunsaroo ga hari tee galaši,
haroo beeneheroo ga cere dii.

¹¹ A ga duulawey jeeje nda tayroo,
a ga duulawey kan ga too nda meli say.

¹² Nga no m'i bere-bere nongoo kul here,
hala i ma haya tee kan nga baa,
maanaa haya kul kan nga n'a yaamar
adunna ra laboo ga.

¹³ A ga hima nda gobu nda a ga laboo kar,
wala mo nga borohennataraa no a g'a cebe i se.

¹⁴ Ayuba, hanajer woo se!

Kay ka miile Irkoy teegoy kayfantey ga!

¹⁵ N'ga takaa bay kan nda Irkoy ga duulawey juwal,
nda takaa kan nda a ga duulaa meloo nerandi?

¹⁶ N'ga takaa bay kan nda duulawey ga kay ngi dogey ra,
boraa kan bayraa ga timme teegoy kayfantey wey?

* 37:7 37.7 hala borey kul ma yadda nga teegoyey ga, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti hala borey kul ma bay kan i man'ti kala nga teegoyey.

17 Ni kanj ni bankaarawey ga koron,
 ka gar laboo ga tee suk gurma hewoo cire,
 18 ni mma hin ka Irkoy faaba ka duulawey daaru
 kanj ga šendi sanda diji kanj mennandi guuru ra wala?
 19 Hayaa har ir se kanj ir ga hima k'a har a se,
 Ir si yee ka šelanj, kubay ra ir goo.
 20 Nda ay šelanj, a ga hima ka maar'a wala?
 I ga hima ka haya har a se ka alhabar danj a ra wala?†
 21 Sohō da ir si dii gaayoo kanj ga nere duulawey dumaa ga,
 amma hew foo bisa k'í tuusu.
 22 Gaay kanj ga hima wura ga nere ka hun hawsa here.
 Irkoy daržaa ga hunburandi!
 23 Ir si hin ka too hala Hini-kul-koyoo do,
 nga hinoo ga beeri,
 nga šerretaraa nda nga laadirtaraa ga beeri,
 a si boro binoo maray.
 24 Woo maaganda se adamizey ga hima ka hunbur a,
 amma nga, a si lakkalkoyoni kul danj assal.»

38

Abadantaa šelanj Ayuba se

1 Abadantaa na Ayuba zaabi hewkuroo gamoo ra ka nee:
 2 «May no ma hayey kanj ay baa y'i tee, tee kubay
 ka gar a sii nda hayey wey šennoo ra bayray?
 3 Ni gamoo haw sanda wongaari,
 ay ga ni hāa, m'ay fahamandi.
 4 Man ra ni goo waatoo kanj ay ga aduḥḥa daaru?
 A har ya ne nda nga bayraa goo ni ra.
 5 May no ka nga diidaa kayandi?
 N'g'a bay wala?
 May no ka karfu danj a ga k'a neeši?
 6 Macin ga nga asaasoo gorandi?
 May no ka kanjoo tondoo gorandi
 7 waatoo kanj subbaahi handarawey ga kaati nda jaali cere bande,
 de Irkoy iz'arey kul ga kaati ka kobi?
 8 May no ka teekoo daabu nda ganbuyan
 waatoo kanj a ga hun janjoo gundoo ra,
 9 nda waatoo kanj ay na duula tee nga bankaaraa
 nda ka duula bibi tik tee a se zaara kanj g'a daabu,
 10 nda waatoo kanj ay na hirri kayandi a se
 ka kufalyan nda ganbuyan danj a ga,
 11 nda waatoo kanj ay nee: <N'ga kaa hala ne, amma n'si bisa a ga,
 ne ra ni bolsaa bondawey ga kay?>
 12 Za ni huru aduḥḥa ra, ni bay ka zaaroo yaamar wala?
 Ni bay ka alfazaroo cebe nga dogoo,
 13 hala a ma duu ka too gandaa kungawey do,
 de boro laaley ma kokobandi wala?

† 37:20 37:20 I ga hima ka haya har a se ka alhabar danj a ra wala?, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Nda boro šelanj a se, šikka sii a ga gonandi.

- 14 Haya kul takaa ga bere
sanda boro kabe-izoo ma tammaasa dan labudiinoo ra,
a ga tee sanda boro kan na bankaaray dan ka pari.
- 15 Boro laaley si duu ngi gaayoo,
kaboo kan i n'a jer ga kayri.
- 16 Ni too hala teekoo hundogoo ra?
Ni yaara-yaara teekoo cire?
- 17 Buuyanoo hugoo mihey feerandi ma ne wala?
Ni dii buuyan biyoo hugoo mihey wala?
- 18 N'na gandaa hayyanoo laasaabu wala?
Nda n'ga woo kul bay, a har ya ne.
- 19 Man fondaa kan ga koy gaayoo gorodogoo ra?
Man ra kubawey ga goro,
- 20 hala ma duu ka dii ngi kaydogoo,
de ma faham ngi hugey fondaa se?
- 21 Šikka sii a ra kan n'g'a bay, zama a gar ni hayandi,
ni kan gay n'ga bara!
- 22 Ni too nongoo kan ra neežoo ga fanji wala?
Ni dii garey fanjidogoo wala?
- 23 Ya nka wey dan jere ga kankamyan waati se,
tangam nda wongu zaari se.
- 24 Man fondaa kan nda gaayoo ga fay,
fondaa kan nda dandi hewoo ga say laboo ga.
- 25 May no ka fondo tee ncirpi harey se,
ka fondaa tee meley jinjinney se,
- 26 ka ncirpi kanandi labu ga kan ra adamize sii,
saaji ra kan ra hundikoyi sii,
- 27 ka nongu koonay nda nongu kogey hanandi hari,
ka subu bagu k'a fattandi?
- 28 Ncirpi goo nda baaba wala?
May no ma harandan lotey tee?
- 29 Gunde dumi foo ra galaši hun?
May no ka beenaa gari baanaa tee?
- 30 Waatoo woo ra, harey ga kogu ka tee sanda tondi,
guusey beeneheroo kogandi i ma cere dii.
- 31 N'ga hin ka konni waati handarawey marga k'i haw cere ga
wala ka kaydiya waati handarawey fay?
- 32 N'ga hin ka handarawey fattandi ngi waatoo ga wala?
N'ga hin ka hawsa handarawey nda ngi izey gongu?
- 33 N'ga beenaa ašariyawey bay wala?
Ni no ma ngi goyoo juwal laboo ga wala?
- 34 N'ga hin ka ni jindoo jer hala duulawey ra,
hala i ma ni sufa ncirpoo haroo ra wala?
- 35 N'ga meley sanba ngi dogoo ra wala?
I mma nee ma ne: <Ir goo ne>?
- 36 May no ka lakkal dan bine kuneheroo ra,

may no ka fahamay dan boro binoo ra?*

³⁷ May bara nda lakkal ka duulawey kabu,
ka beenaa hunbarey šiiri ka harey doori,

³⁸ hala labutaasoo ma tee batakara
de labu gungutey ma denji cere ga?

³⁹ Ni no ma hoogawey dii ganjihayla woyoo se wala?
Ni no ma heray kaa ganjihayla soogey ga,

⁴⁰ waati kanj i ga fom ngi guusoo ra,
waati kanj i goo ngi tugudoo hawsa tafayantaa ra wala?

⁴¹ May no ma gaaru-gaaru noo nga ŋaahayaa,
waati kanj izey ga kaati ka Irkoy cee,
nongu kul kanj here i bere i ga baa ka buu heray?»

39

¹ «N'ga waatoo bay kanj ra ganjihanciney ga hay wala?
N'ga jeerey guna waati kanj i ga ize tee wala?

² N'ga handey hinnaa bay kanj izey g'a tee gundey ra wala?
N'ga waatoo bay kanj ra i ga hay wala?

³ I ga gunguma ka ize hay
ka hun ngi hayyan kuubey ra.

⁴ Ngi izey ga duu gaabi ka beeri hawsaa ra,
i ga mooru ngi do, de i si willi kate ngi do koyne.

⁵ May ka ganjifarkaa nanj a ma koy?
May ka ganjifarkaa feeri?

⁶ Ay na ganganoo tee nga hugoo,
ka labu ciiri-ciirantaa tee nga gorodogoo.

⁷ A ga haaru koyraa wurroo ra,
a si maa gongukaw kaatey.

⁸ A ga tondi hondey dira ka nga ŋaahayaa ceeci,
subu firzi kul no a g'a ceeci.

⁹ Ganjihaw ga yadda ka goy ma ne wala?
A ga cijinoo tee ni alman ŋaa jinaa jere wala?

¹⁰ N'ga ganjihaw haw hala a ma beeri ma ne wala?
A ga yadda ka beeriguuru cendi ni bande goorey ra wala?

¹¹ N'ga felle a ga, zama a goo nda gaabi beeri wala?
N'ga ni goyoo nanj a se wala?

¹² N'ga naanay a kanj a ga kate ni taasoo kul
k'a marga ni taasoo kar ganganoo ra wala?

¹³ Taatagay fatawey ga kobi nda ŋaaliyan,
a ga hima nda alwaaliya fata hinbirey wala.

¹⁴ Amma taatagay ga nga guurey fur laboo ra k'i nanj,
a g'i nanj i ma koron laboo ra.

¹⁵ A ga dirŋa kanj cee ga hin k'i motti,
ganjihooga tana ga hin k'i taama.

¹⁶ A ga ŋendandi nga izey ga sanda man'ti nga izey no,
a si hunbur nga fararoo ma tee yaada.

¹⁷ Zama Irkoy n'a janjandi lakkal,

* **38:36 38.36** *May no ka lakkal danj bine kuneheroo ra, may no ka fahamay danj boro binoo ra?, Ebere ŋenni ra, almaganaa faa ti May no ka lakkal danj ciraa kanj se i ga nee ibis ra, may no ka fahamay danj gorgo ra? Ngi ciraw hinkaa kul man'ti kala kaydiyaa ŋintinoo tammaasa Misira borey se.*

a mana fahamay dan nga bagaa ra.

¹⁸ Waati kan a tun ka sar,

a ga baryoo nda nga kaarukaa haaru.

¹⁹ Ni no ma bari noo gaabi,

ni no ma jindoo bankaaray nda hinbiri?

²⁰ Ni no ma kate a ma sar sanda ndoo?

Nga hunsar beeroo ga hunburandi.

²¹ A ga zankam gooroo ra,

a ga jaali nda nga gaaboo.

A ga nga boŋ warra wongu jinawey jine.

²² A ga hunburay poopo, binoo si dunbu,
a si yee takuba se banda.

²³ Nga ga wongu jinawey kan hun tongoo ra ga kara-kara,
maanaa yaaji nerantaa nda yaaji-izoo.

²⁴ A sar nda gaabi, a ga farroo gon.

A si hin ka nga boŋ dii hilloo hēenoo ga.

²⁵ Waati kan hilloo ga hēe, a mma nee: <Ir ma koy!>

A ga kay nongu mooro ra ka maa wongoo hewoo,
wongoo jineborey wurroo nda ngi kuwaa.

²⁶ Ni lakkaloo no ma kate algabu ga deeši

ka nga fatawey feeri ka koy gurma here wala?

²⁷ Ni yaamaroo ga, dutal ga deeši beene

ka nga tejoo cin nongu jerantey ra wala?

²⁸ Tondey ti nga gorodogoo, ngi ra a ga cijinoo tee,

a ga nga nongu gaabantaa tee tondoo hipoo ra.

²⁹ No din ga a ga nga ŋaahayaa monno,

nongu mooro ra moyey ga dii a.

³⁰ Nga izey ga kuri han,

nongu kan ra jifa goo, ra a goo.»

40

¹ Abadantaa yee koyne ka Ayuba zaabi ka nee:

² «Boraa kan ga kay Abadantaa se,

a ga yadda ka ŋelan a ga wala?

Boraa kan ga citi Irkoy bande ma tuuru.»

Ayuba na Abadantaa zaabi

³ Ayuba na Abadantaa zaabi ka nee:

⁴ «Agay man'ti baffoo, cin no ay ga hin k'a har ni jine?

Ay g'ay kaboo dan ay mijoo ga.

⁵ Ay ŋelan cee foo, ay si zaabi koyne,

ay ŋelan cee hinka, ay si tonton a ga.»

Cee hinkantoo kan Abadantaa ŋelan Ayuba se

⁶ Abadantaa na Ayuba zaabi hewkuroo gamoo ra ka nee:

⁷ «Ni gamoo haw sanda wongaari,

ay ga ni hāa, m'ay fahamandi.

⁸ N'ga baa ma nee kan ay ciitoo si henan?

N'ga baa ma nee kan ay tooje, ka ni boŋ noo cimi?

⁹ Ni kaboo ga too Irkoy wanoo,

ni jindoo ga too jinjinyanoo sanda takaa kan Irkoy wanoo ga ti a wala?

- 10 Ay g'a wiri ni ga, ma ni bonj taalam nda beeray nda darža, darža nda jeryan dan ni ga sanda darbay!
- 11 Ni futuroo doori borey ga,
hundi beerey kul guna m'i yeeti ganda!
- 12 Hundi beerey kul guna m'i kaynandi!
Boro laaley motti dogoo din da.
- 13 M'i kul tugu laboo ra,
i daabu buuyan hugoo ra!
- 14 Nda woo teendi, agay hunday ga albarka tee ma ne,
zama ni kabe gumaa na ni hallasi!
- 15 Adabba kanj ga too nbanja guna, ay n'a tee sanda ni!
A ga subu nja sanda haw.
- 16 Gaaboo guna kanj goo baggaley ra
nda gaaboo kanj goo gundoo hamoo ra.
- 17 A ga nga nsunfaa kayandi sanda sedere tuuri,
nga cee linjey ga žigi-žigi cere ga.
- 18 Nga birey ga hima nda alhan tiyoo,
caraw birey ga hima nda guuruyan.
- 19 A bisa Irkoy takarey kul,
boraa kanj n'a tee n'a noo takuba.
- 20 Nga ŋaahayaa si hun a se kala tondi hondey ra,
nongoo kanj ra adabbawey kul ga hooray.
- 21 A si kani kala tuurey cire,
i g'a daabu nda isawey kakaarey.
- 22 Tuurey g'a gum nda ngi biyoo,
a ga isa tuurey kanj ga hima nda turaariŋnaa kuubi k'i bere.
- 23 Ba nda haroo boosu ka laala, a si hunbur,
nda Žurdenj isaa na nga bonj warra mijoo ra, haya kul si duu a.
- 24 Boro ga hin k'a dii waati kanj moyey ga hay wala?
K'a dii nda kumsay, ka niinoo fun?
- 25 N'ga hin ka hari dragonoo dii nda delbu wala?
N'ga hin ka deenoo haw nda delbulinji?
- 26 N'ga hin ka kakaaru dan niinoo ra?
N'ga hin ka warkandoo fun nda korbay?
- 27 A ga wiri ni ga, ma nga tanj wala?
A ga šenni kaanayanj har ma ne wala?
- 28 A ga amaana tee ni bande
hala m'a dii banja hala abada wala?
- 29 N'ga hooray a bande sanda ciraw wala?
N'g'a haw ni ize woy soogey se wala?
- 30 Sorkey kondaa g'a danj yoofoo ra wala?
I g'a zamna maamalakey game wala?
- 31 N'ga kuuroo hay nda yaaji wala?
N'ga bonjoo hay nda harji wala?
- 32 Ni kaboo tuku a ga,
n'ga cindi ka hongu tangamoo woo,
de mo n's'a tee koyne!»

41

1 «Hawgay! Nga here haya kul kanj n'n'a hongu man'ti kala yaada,

ba nda ni dii a hinne, n'ga kanj.

² Boro kul sii nda bine k'a toope,
may no ma hin k'ay kakaw?

³ May m'ay hãa garaw hala y'a yeeti a se?
Haya kul kanj goo beenaa cire man'ti kala agay wane.

⁴ Ay si dangay haya kanj ti nga kunturoo here,
nda nga sahãa, nda nga gaahamoo booroo.

⁵ May ka nga bankaaraa kaa a ga?
May ma huru nga warkandey nda cere game?

⁶ May ka hin ka mijoo feeri?
Hiñey nda cere game ti hunburay.

⁷ Koray gaabante bolsantey
ga hawa cere ga sanda tammaasa bara i ga.

⁸ I ga denja-denja cere ga,
ba hew si bisa gamey ra.

⁹ I ga hawa cere ga,
i ga cere dii hala nongu kanj ra i si fay.

¹⁰ Nga tišawyaney ga gaay tee,
nga moñey ga hima nda alfazaroo gaayoo.

¹¹ Nuune deeneyan no ma fatta mijoo ra,
nuuneyan no ma fatta a ra.

¹² Dullu no ma fatta niiney ra
sanda kusu kanj ga zarga, alforon konna.

¹³ Nga meehewoo ga denji bibi diinandi,
nuune ga fatta mijoo ra.

¹⁴ Gaabi goo jindoo ra,
hunburay ga jeekar jinoo ra.

¹⁵ Nga gaahamoo taabarey goo cere ga,
i ga denji a ga, i si juuti.

¹⁶ Binoo ga šendi sanda tondi,
a ga šendi sanda fufutonday ganda wanoo.

¹⁷ Nga jine ba hinikoyey ga hunbur,
de i ga jiti, i ga tugu.

¹⁸ Ka too a do nda takuba, wala yaaji,
wala harji, wala biraw sii nda alfayda.

¹⁹ Guuru ga hima nda a se sanda subu,
alhan ga hima nda a se bundu funba.

²⁰ Biraw s'a zurandi,
fizza tondi ga hima a se subu.

²¹ Gobu ga hima a se subu,
a mma yaaji hēenoo haaru.

²² Ponti mee cuutayan goo a cire
sanda taasuu kar bundu kanj goo batakara ra.

²³ A ga hari guusaa zargandi sanda kusu,
a ga teekoo bere k'a tee sanda turaari kulba.

²⁴ A ga farru kanj ra gaay goo nanj nga dumaa ga,
hari guusaa beeneheroo ga hima nda aru žeenaa hinbiri kaaray.

²⁵ Boro kul si tee a se boñkoyini laboo ga* ,

* 41:25 41.25 Boro kul si tee a se boñkoyini laboo ga, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Nga cine sii laboo ga.

a nka teendi a masi hunbur haya kul.

²⁶ A ga takahaya beerey kul tenje k'i guna, ganjihoogawey kul kokoyoo no.»

42

Ayuba na Irkoy noo cimi

¹ Ayuba na Abadantaa zaabi ka nee:

² «Ay ga bay kanj n'ga hin haya kul, miile kul si dere ma ne.

³ Ni nee: <May no ma hayey kanj ay baa y'i tee, tee kubay?>

Nda cimi, ay na hayayanj har kanj ya na faham i se.

Ay na hayayanj har kanj bisa agay, ya nka s'i bay.

⁴ Ni nee: <Ay ga wiri ni ga, hanjajer, agay no ma šelanj sohõ.

Ay ga ni hãa, m'ay fahamandi.>

⁵ Ay hanjawey maa šennoo kanj i g'a har ni ga, amma sohõ, ay moyey dii ni.

⁶ Woo maaganda se, ay tun a ga, ay g'ay boŋ yeeti ganda ka goro labu nda boosu ra.»

Abadantaa na Ayuba willi gomni žeenaa kanj ra a cindi

⁷ Waatoo kanj Abadantaa na šenney wey har Ayuba se ka ben, Abadantaa nee Elifaz, Temanj boraa se: «Ay futu ni nda ni cere hinkaa ga, zama war mana šelanj ay ga nda cimi, sanda takaa kanj ay tamoo Ayuba n'a tee.

⁸ Sohõ, wa yaaru kobsi iyee nda gaaru boŋ iyee zaa, war ma koy ay tamoo Ayuba do, war ma sargari kukurante kaa war boŋ se. Ayuba, ay tamoo g'ay ŋaaray war se, nga sabbu se ay si war dii nda war hollokomtaraa, zama war mana šelanj ay ga nda cimi sanda takaa kanj ay tamoo Ayuba n'a tee.»

⁹ Elifaz, Temanj boraa, nda Bildad, Šuwa boraa, nda Sofar, Naama boraa koy. I n'a tee nda takaa kanj nda Abadantaa n'a har. Abadantaa na Ayuba ŋaarayroo yakubar.

¹⁰ Waatoo kanj Ayuba na Irkoy ŋaaray nga cerey se, Abadantaa n'a willi gomni žeenaa kanj ra a cindi. Almanoo kanj bay ka cindi a se, Abadantaa n'a noo nga cine hinka ka bisa cee jinaa wanoo.

¹¹ Nga armyey kul, nda nga woymey kul, nda borey kul kanj gay i g'a bay kaa a do ka ŋaa a bande nga hugoo ra. I na hinneyan cebe a se ka binoo yaynandi bonawey kul ra kanj Abadantaa nanj i ma duu a. Ngi affoo kul n'a noo nzorfu tamma foo nda wura korbay foo.

¹² Abadantaa na albarka danj Ayuba kokoroo ra ka bisa nga šintinoo waati. A duu alman buuna boŋ zenber woy cindi taaci (14.000), nda yoo zenber iddu (6.000), nda haw kobsi hinka-hinka zenber foo (1.000) nda farka woy zenber foo (1.000).

¹³ A duu iz'aru iyee nda ize woy hinza.

¹⁴ A na ize woy jinaa maŋnoo danj Yemima*, ihinkantoo a na maŋnoo danj Kesiya†, ihinzantoo a na maŋnoo danj Keren-Hapuk‡.

¹⁵ Gandaa kul ra, woy sii no kanj ga boori ka too Ayuba ize woyey. Ngi baabaa na ngi nda ngi armyey kul sawandi nga tuboo ra.

* **42:14 42:14** Yemima maanaa ti tuuzun-ize. † **42:14 42:14** Kesiya maanaa ti waakondoo kutukurya. ‡ **42:14 42:14** Keren-Hapuk maanaa ti fina kulba.

¹⁶ Hayey wey banda ga, Ayuba huna koyne jiiri zangu nda woytaaci (140).
A dii nga iz'arey nda nga iz'arey iz'arey hala alwadda taacantoo ga.

¹⁷ Ayuba faati aloomur kuku banda ga.

Zaburey citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Zaburey citaaboo šenney man'ti kala Irkoy ŋaarayyan, nda saabuyan, nda dooni. Citaabu no kaŋ ga Izirayel gandraa haya bisantey bayrandi ir se, ka haya beerey har kaŋ Irkoy n'i tee i se. Annabey šenney mo goo a ra. Zaburey booboyaŋ ga šelaŋ Almasihu ga kaŋ ga hima ka kaa.

Citaabu beeri no Amaana Žeenaa ra. Hala hō a ga hanse ka cawandi, borey g'a tee dooni. Zabur boobo ra boro ga dii nga hantumkaa maapoo wala takaa kaŋ nda hooray jinawey kaŋ nda a ga doonandi. Zaburey citaaboo ga Irkoy beeraa nda nga hinoo cebe ir se, de mo a ga nga jamaa hawgay, a ga hanjajer i se. Zaburey citaaboo ra boro ga dii kaŋ adamize ga hin ka nga lakkaloo, wala nga torroyaney, wala nga yalaafuyanoo, wala nga binemarayaney kul har Irkoy se, zama a ga tuuru borey se kaŋ g'a cee.

Zaburey citaaboo ga hin ka zamnandi citaabu guu:

Citaabu jinaa: Zabur 1—41

Citaabu hinkantoo: Zabur 42—72

Citaabu hinzantoo: Zabur 73—89

Citaabu taacantoo: Zabur 90—106

Citaabu guwantoo: Zabur 107—150

1

CITAABU JINAA

(Zabur 1—41)

Gomni cimi-cimoo

¹ Bora a duu gomni

kaŋ si dira boro futu hoyraa bande,

kaŋ si kay zunubantey fonda a ga,

a si goro poopokey bande.

² Amma a mma baa Abadantaa ašariyaa,

de a ga miile a ga cijin nda zaari.

³ A ga hima nda tuuri kaŋ dumandi hari bisadooyaŋ mijney ga,

a ga ize tee nga waatoo ga, fitawey si kogu,

haya kul kaŋ a g'a tee ga boori.

⁴ Amma man'ti takaa woo no boro futawey se,

i ga hima nda kokoši kaŋ hewoo g'a zaa.

⁵ Woo se boro futawey si duu cimi ciitoo ra,

takaa din da zunubantey sii nda doo boro šerrantey margaroo ra.

⁶ Zama Abadantaa ga boro šerrantey fonda a hawgay,

amma boro laaley fonda a g'i ka koy halaciyaa ga.

2

Kokoyoo kaŋ Irkoy n'a suuba

¹ Macin se gandawey ga zawaare?

Macin se jamawey ga miile yaadayaŋ tee?

² Laboo kokoyey ga soolu wongu se.

Bonjkoyney ga cere marga ka tee affoo

Abadantaa ga nda nga suubantaa kanj yonandi ga.

³ I ga nee: «Ir ma ngi šešerey dunbu k’i kaa ir ga, ir ma ngi karfey kaa ir ga.»

⁴ Bora kanj ga goro beenaa ra ga haaru, Abadantaa g’i fude.

⁵ A ga šelanj i se nda futay, nga futuroo ra a g’i jijirandi, a ga nee i se:

⁶ «Agay hunday no k’ay kokoyoo gorandi Siyonj tondi hondu henanantaa ga.»

⁷ Ay ga Abadantaa yaamaroo har, a nee ya ne: «Ay iz’aroo ti ni, agay ka ni hay hõ.

⁸ Gandawey wiri ay ga, ay g’i noo ma ne sanda tubuhaya, ay ga ni noo nongey kul hala laboo kaydogoo ga, i ma tee ni mayraa.

⁹ N’g’i tutubu nda guuru gobu. N’g’i kayri sanda labu kusu.»

¹⁰ Sohõ, kokoyey, wa duu lakkal! Adunna ciitikey, wa yadda hoyray!

¹¹ Wa goy Abadantaa se nda hunburay, wa naali ka jijiri!

¹² Wa nga iz’aroo summu, a masi koy futu war ga, war masi dere fondaa ra. Zama nga futuroo ga cahã sanda nuune.

Borey duu gomni kanj ga ngi boŋ talfi a ga.

3

Irkoy ga nga borey faaba

¹ Woo ti Dawda zabur foo. A man’a hantum kala waatoo kanj a ga zuru nga iz’aroo Absalom se.

² Ya Abadantaa, ay torrokey ga boobo, borey kanj tun ya ne ga boobo.

³ Boro boobo ga nee ya ne: «Irkoy s’a hallasi!»

Kay-kayna

⁴ Ka gar ni, Abadantaa ti ay koraa, ni ti ay daržaa, n’g’ay boŋoo jer.

⁵ Ay ga kaati ka Abadantaa cee, a goo nga tondi hondu henanantaa ga, a g’ay zaabi.

Kay-kayna

⁶ Ay kani, ay jirbi. Ay ga tun, zama Abadantaa g’ay faaba.

⁷ Ay si hunbur boro zenber-zenberey kanj g’ay kuubi k’ay bere k’ay wanga k’ay danj game.

8 Tun, Abadantaa! Ay hallasi, ay Koyoo!
 Zama n'ga agay iberey kul sañ!
 N'ga boro laaley hijey kayri.
 9 Hallasiyan ti Abadantaa wane!
 Yala ni albarkaa ma bara ni jamaa ga!

Kay-kayna

4

Irkoy ga alaafiya noo

1 Donkey bonkoynoo ka woo don. Dooni kanj bande hooray jinay linjikoyni goo. Woo ti Dawda zabur foo.

2 Waati kanj ay kaati ni ga, Irkoy, ay zaabi,
 ni kanj g'ay noo cimi.
 Ay kankamroo ra n'n'ay feeri.
 Hinna ya ne, hanjajer ay njaarayroo se!

3 Adamizey, war kanj g'ay daržaa bere k'a tee haawi,
 hala waati foo no war ga fay nda woo?
 Hala waati foo no war ga fay nda haya yaada?
 Hala waati foo no war ga fay nda taari haryan?

Kay-kayna

4 War ma bay kanj boro kanj ga laadir Abadantaa here,
 nga no a g'a danj jere ga nga bonj se,
 waati kanj ay kaati, Abadantaa ga hanjajer ya ne.
 5 Nda war futu, war masi zunubu tee,
 war daaroo ga, war ma kani ka miile,
 amma war ma dangay.

Kay-kayna

6 Wa sargari kaa kanj ga hima,
 war ma war naanaa danj Abadantaa ra.

7 Boro boobo ga nee: «May no m'ir danj gomni ra?
 Abadantaa, ni ndumoo gaayoo danj ir ga!»

8 N'na jaali danj ay binoo ra
 ka bisa waatoo kanj i goo ngi alkama boobaa
 nda ngi alaneb hari boobaa game.

9 Nda ay kani, dogoo din da ay ga jirbi nda baani,
 zama ni hinne, Abadantaa no m'ay gorandi alaafiya ra.

5

Irkoy ga nga hunburkey faaba

1 Donkey bonkoynoo ka woo don. Dooni kanj bande laati hooray jinawey goo. Woo ti Dawda zabur foo.

2 Abadantaa, hanjajer ay ŝenney se,
 maa ay njuunujjuunuyanoo!

3 Lakkal danj ay kaatiyanoo se, ay Kokoyoo, ay Koyoo!
 Ni no ay ga ni njaaray.

4 Abadantaa, subbaahi n'ga maa ay ŝennoo se,
 subbaahi ay ga soolu ka ni batu.

5 Zama ni man'ti Koy kaŋ ga baa ifutu,
ifutu sii nda doo ni jeroo ga.

6 Borey kaŋ ga ngi boŋ beerandi si kay ni jine,
n'ga konna borey kaŋ ga šerretaray jaŋay tee.

7 N'ga taariharkey halaci.

Abadantaa ga wanga kuri munkey nda zanbantey.

8 Amma agay, ni borohennataray beeroo albarkaa ra
ay huru ni hugoo ra,
ni hunburay ra,
ay ga sujudu ma ne ni hugu henanantaa here.

9 Abadantaa, ay gongu ni šerretaraa ra agay iberey maaganda,
ni fondaa kanandi ay jine.

10 Zama haya kayante kul sii mijey ra.

Biney ga too nda hasaraw,
mijey ga hima nda saaray kaŋ ga feera,
deeney mma meekaanay.

11 Irkoy, i zukandi!

Yala hayey kaŋ i g'i kayandi m'i kaŋandi!
I fur ngi zunubu boobey maaganda,
zama i ture ni ga.

12 Borey kul kaŋ ga ngi boŋ talfi ni ga, ma jaali,
waati kul i ma kaati nda jaali.

Borey kaŋ ga baa ni maapoo ga yafarhā nda ni. N'g'i hawgay.

13 Zama ni, Abadantaa, n'ga albarka daŋ boro šerrante ra,
n'g'a kuubi k'a bere nda alhormo sanda koray beeri.

6

Abadantaa, mas'ay zukandi

1 Donkey boŋkoynoo ka woo don. Dooni kaŋ bande hooray jinay linjikoyni
goo, maanaa kurbu linji yaahakoyni. Woo ti Dawda zabur foo.

2 Abadantaa, waati kaŋ ni futu, mas'ay zukandi,
waati kaŋ ni binoo tun, mas'ay aladabu!

3 Alhormo tee ya ne, Abadantaa, zama agay albarkaa goo ma ben,
ay noo gaaham baani, Abadantaa, zama ay birey ga jijiri.

4 Ay ga hanse ka boŋhaway.

Ni, Abadantaa, hala waati foo no woo ga ben?

5 Abadantaa, bere ay here k'ay feeri,
ay hallasi ni borohennataraa maaganda se.

6 Zama nda boro buu, a si hongu ni koyne,
alaahara ra, may ma ni saabu?

7 Ay fara ay durayyanoo sabbu se,
cijin kul, ay mundawey g'ay daaroo tayandi,
ay g'ay daaroo haŋandi nda ay mundawey.

8 Ay moyey ton dooray maaganda se,
i žen ay torrokey maaganda se.

⁹ Wa mooru agay, war kul kaŋ ga šerretaray jaŋay tee!

Zama Abadantaa maa ay hēenoo jindoo,

¹⁰ Abadantaa maa ay suurandiyanoo se,
Abadantaa n'ay ŋaarayroo taa.

¹¹ Agay iberey kul ga haw, biney ga dunbu,
dogoo din da i kul haw, i yee banda.

7

Irkoy ga nga borey hallasi ngi iberey ra

¹ Woo ti Dawda binehēeni dooni foo kaŋ a n'a dunbu Abadantaa se
Benžameŋ bora a Kuš ga.

² Abadantaa, ay Koyoo, ni ga ay ga talfi,
ay soolam k'ay kaa ay gaaraykey kul ra,

³ i mas'ay kottu,
sanda ganjihayla kaŋ ga dunba, boro kul si faaba!

⁴ Abadantaa, ay Koyoo, nda ay na hayaa tee kaŋ i g'a har,
nda ay kabey na goy futu tee,

⁵ nda ay na ifutu tee bora se kaŋ alaafiya goo agay nda a game,
nda ay n'ay torrokaa kabehayaa taa bila addalil,

⁶ yala iberoo m'ay gaarandi k'ay dii,
yala a m'ay kaŋandi k'ay taama,
yala a m'ay daržaa birji laboo ra.

Kay-kayna

⁷ Abadantaa, tun ni futuroo ra!
Tun ay torrokey kaŋ g'ay gurzugay futuroo ga!
Kay k'ay faaba, ni kaŋ na šerretaray yaamar.

⁸ Yala gandawey kul jamaa ma kaa ka ni kuubi!
Ni goo beene, n'ga ni hinoo cebe i se.

⁹ Abadantaa ga gandawey ciiti.
Abadantaa, ay noo ay cimoo,
ka sawa nda ay šerretaraa nda ay laadirtaraa.

¹⁰ Ay g'a wiri ni ga, goy futawey kaŋ boro laaley g'i tee, m'i kayandi,
boro šerrante tabatandi,
ni kaŋ ga adamize binoo nda lakkaloo laasaabu, Irkoy šerrantaa.

¹¹ Ay koraa sii kala Irkoy jere
kaŋ ga borey kaŋ biney ga šerre hallasi.

¹² Irkoy man'ti kala ciitikaw šerrante,
Koy no kaŋ ga hin ka futu zaari kul.

¹³ Nda boro mana nimsi, Irkoy ga nga takubaa mipoo kaanandi,
a ga nga biraa soolu k'a neeši.

¹⁴ A ga nga wongu jinawey kaŋ ga wiiya soolu a se,
a ga nga biraw-izey diinandi.

¹⁵ Boro laala ga ifutu miile,
a ga bone gunde zaa, a ga taari hay.

¹⁶ A ga guusu kuku fanši,
de mo a kaŋ guusoo ra kaŋ nga hunday n'a tee.

¹⁷ Bonaa kaŋ a n'a soolu kaŋ boŋoo boŋ,
nga laalaroo ga kaŋ boŋgaasoo boŋ.

¹⁸ Ay ga albarkaa tee Irkoy se nga ŋerretaraa maaganda,
ay ga don Abadantaa, Koy Jerantaa maapoo se.

8

Irkoy beeraa nda nga daržaa

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Dooni kaŋ bande Gat koyraa nzarka
goo. Woo ti Dawda zabur foo.

² Abadantaa, ir Koyoo,
ni maapoo ga beeri laboo kul ga,
ni beeraa bisa beenaa wanoo.

³ Zanka kaccey nda naanandey mijey nda
n'ga ni gaaboo cebe ni nkuwawey se,
ka iberey nda borey kaŋ ga baa ŋi ma ŋi dukuroo kaa ni ra mijoo daabu.

⁴ Nda ay na beenaa guna kaŋ ni kabey n'a tee,
nda handoo nda handarawey kaŋ n'n'i gorandi,

⁵ macin ti boro hala ma hongu a,
adamize ti macin hala ma huga nda a?

⁶ Ka gar haya kayna nda Irkoy goo adamizey jine,
n'a darža nda beeray tee a se boŋkoyni fuula.

⁷ N'n'a daŋ hayey kul jine kaŋ ni kabey n'i tee,
n'a haya kul daŋ cewey cire,

⁸ a ma tee alman buuna nda ibeeri, i kul cere ra,
ba ganjihoogawey,

⁹ nda beenaa cirawey, nda teekoo hamiisawey,
nda haya kul kaŋ ga zuru teekowey bande.

¹⁰ Abadantaa, ir Koyoo,
ni maapoo ga beeri laboo kul ga.

9

Irkoy ti borey kaŋ ga taabi faabakaa

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Dooni kaŋ bande gaasu nda kurbu goo.
Woo ti Dawda zabur foo.

² Ay ga Abadantaa saabu nda ay binoo kul.
Ay ga ni teegoy kayfantey kul filla.

³ Ay ga naali ka yafarhā ni maaganda,
Koy Jerantaa, ay ga don ni maapoo se.

⁴ Waati kaŋ agay iberey yee banda,
i ga kaŋ, i ga dere ni jine.

⁵ Zama ni kay ya ne,
n'n'ay noo ay cimoo.

Ni goro kokoy gorodogoo ra,
ni kaŋ ga ciiti nda ŋerretaray.

6 Ni zahā gandawey ga, n'na boro laaley derandi,
n'na maajney tuusu hala abada.

7 Iberey sii no koyne, i kayri hala abada!
Koyrayaŋ kaŋ n'n'i tunandi,
borey si yee ka hongu ey.

8 Abadantaa ga goro kokoytaraa ra hala abada,
a ga nga kokoy gorodogoo gorandi ciitoo se.

9 Nga, a ga aduŋna ciiti nda ţerretaray,
a ga jamawey ciiti nda fondaa.

10 Abadantaa ti borey kaŋ i g'i ţiita wakkalkaa,
a ga tee i se nongu kaŋ ra boro ga talfi waati ţendey ra.

11 Borey kaŋ ga ni maapoo bay ga ngi naanaa daŋ ni ra,
zama n'si borey yankar kaŋ ga ni ceeci, Abadantaa.

12 Wa don ka Abadantaa saabu kaŋ ga goro Siyoŋ koyraa ra,
wa nga teegoyey har jamawey ra.

13 Zama a ga boro banandi kaŋ na kuri mun,
a ga hongu ey,
a mana dirŋa borey kaŋ ga taabi wurroo.

14 Alhormo tee ya ne, Abadantaa,
ay taabiyanoo guna kaŋ agay iberey g'a tee ya ne,
ni kaŋ g'ay ţigandi ka hun buuyan miŋoo ga,

15 hala ya ni beeraa kul har.
Woy-izoo kaŋ ti Siyoŋ koyraa miŋey ga,
ya duu hallasiroo jaaloo kaŋ ga hun ni do.

16 Gandawey kaŋ guusoo ra kaŋ i n'a tee,
ngi cewey kaŋ sankaa ra kaŋ i tugu k'a daaru.

17 Abadantaa na nga boŋ cebe,
a na ciiti dunbu.
Boro laaley ga kaŋ kumsaa ra kaŋ kabey n'a tee.

Hooray jinawey hinne no ma hēe.
Kay-kayna

18 Boro laaley ga bere alaahara,
maanaa gandawey kul kaŋ dirŋa Irkoy.

19 Zama man'ti waati kul no alfukaaroo ga dirŋandi,
borey kaŋ ga taabi naataa si dere hala abada.

20 Tun Abadantaa, adamize masi hin!
Gandawey ma ciitandi ni jine.

21 Abadantaa, hunburay daŋ i ra,
jamawey ma bay kaŋ ngi man'ti kala adamize.

Kay-kayna

10

Abadantaa ga boro futu hinoo kayri

1 Abadantaa, macin se n'ga mooru ay ga?
Macin se n'ga tugu ya ne waati ţendey ra?

² Boro laalaa bolsayyanoo ra, a ga alfukaarey gaarandi,
a ga kaŋ anniyawey ra kaŋ i n'i kanandi.

³ Boro laalaa ga fooma nda hayaa kaŋ a ga bag'a,
albihiiri ga Abadantaa wow, a g'a jooŋo.

⁴ Boro laalaa ga deenebeeray ka nee: «A si boro zukandi.
Irkoy si bara.» Woo ti hayaa kul kaŋ a g'a hongu.

⁵ Waati kul nga hayey ga duu fondo,
ni ciitey ga hanse ka mooru ka toor'a,
a ga nga nkuwawey kul funsu k'i derandi.

⁶ A ga nee nga boŋ se: «Ay si kaŋ,
zaman ka kaa zaman bone si duu agay!»

⁷ Miŋoo ga too nda dangayan, nda zanbayan, nda šiitayanyan,
deenoo ga laala, a ga futu.

⁸ A ga zanbaguusu tee koyra kanbey jere,
tuguyan ra a ga boro kaŋ mana haya kul tee wii,
moŋey ga talkey ceeci.

⁹ A ga zanbaguusu tee nga tugudogoo ra
sanda ganjihayla kaŋ goo hawsa tefayantaa ra,
a ga lanba ka ceeci ka kaŋ alfukaaroo ga.
A ga kaŋ alfukaaroo ga k'a ka koy nga sankaa ra.

¹⁰ A ga gunguma, a ga sonbu,
talkey ga kaŋ nga hinoo cire.

¹¹ A ga nee nga boŋ se: «Irkoy mma dirŋaw.
A ga nga ndumoo daabu, waati kul a si dii.»

¹² Tun, Abadantaa!
Irkoy, ni kaboo jer!
Masi dirŋa borey kaŋ ga taabi!

¹³ Macin se boro laala ga Irkoy kaynandi?
Macin se a ga nee nga boŋ se: «Irkoy si boro zukandi?»

¹⁴ Ni hunday dii binemarayyanoo nda šiitaroo,
n'ga guna ka huga nda takaa,
ni ga talkaa ga talfi,
ni no ma alyatimoo faaba.

¹⁵ Ma boro laala futaa hinoo kayri,
ma nga futuroo zukandi, boro masi yee ka dii a!

¹⁶ Abadantaa ti Kokoy waati kul hala abada,
jamayan jerey halaci nga gandaa ra.

¹⁷ Abadantaa, n'ga haŋajer borey se kaŋ ga taabi,
n'ga biney daŋ, n'ga haŋa kayandi i se,

¹⁸ ka ciiti dunbu alyatimoo se nda boraa se kaŋ i g'a šiita,
hala laboo ga, boro kul masi yee koyne ka boro hunburandi.

11

Boro šerrantaa mma nga boŋ talfi Irkoy ga

1 Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo. Abadantaa ra ay ga duu nongu kaŋ ra ay g'ay boŋ talfi.

Taka foo nda war ga hin ka nee ya ne:

«Koy tondi hondoo ra sanda ciraw?»

2 Guna, boro laaley ga ngi birawey cendi, i ga ngi biraw-izey sawandi nda karfoo, ka borey kaŋ biney ga šerre neeši k'i kar kubaa ra.

3 Nda hayey kaŋ ga aduŋŋa ga kay hasara, macin no boro laadirantaa g'a tee?

4 Abadantaa goo nga hugu henanantaa ra, Abadantaa kokoy gorodogoo goo beenaa ra, moŋey ga honnay, moŋey goo adamizey ga.

5 Abadantaa ga boro šerrantaa sii, amma a ga konna ilaalaa kaŋ ga baa goy futu.

6 A ga denji, nda nuune, nda ganjibaali kaŋandi sanda ncirŋi boro laaley boŋ, ngi bagaa man'ti kala hew konna.

7 Zama Abadantaa ga šerre, a ga baa haya kaŋ teendi nda šerretaray, boro šerrantey no ma dii nga ndumoo.

12

Haya kaŋ Irkoy n'a har, a g'a tee

1 Donkey boŋkoynoo ka woo don. Dooni kaŋ bande kurbu linji yaahakoyni goo. Woo ti Dawda zabur foo.

2 Faaba, Abadantaa, zama laadirantey ben, borey kaŋ ga boro ga kabu dere.

3 Boro foo kul ga šenni futu har nga ceroo ga. I ga šelaŋ cere se nda meekaanaytaray amma nda bine hinka-hinka.

4 Yala Abadantaa ma meekaanawey kul halaci, miŋey kaŋ ga šelaŋ nda bolsay,

5 borey kaŋ ga nee: «Ir deeney goo nda albarka, ir goo nda ir miŋey, may no ma hin ir?»

6 Zama alfukaarey kankamandi, talkey taabi, sohō Abadantaa nee: «Ay ga tun, ay ga borey hallasi kaŋ ga jaw hallasiroo se.»

7 Abadantaa šenney man'ti kala šenni alhakiikanteyan, i ga hima nda nzorfu kaaray alhakiika, kaŋ mennandi labu kusu-ize ra hala cee iyye.

⁸ Ni, Abadantaa, n'ga kaa k'i hawgay,
n'g'i hallasi zamanoo woo borey ra hala abada.

⁹ Boro laaley ga yaara nongoo kul here,
ifutu ga boobo adamizey game.

13

Abadantaa, hala waati foo no n'ga fay nda ka dirna agay?

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

² Abadantaa, hala waati foo no n'ga fay nda ka dirna agay?
Hala waati foo no n'ga fay nda ka ni ndumoo tugu ya ne?

³ Hala waati foo no agay alhuzunoo ga ben?
Binehēenoo kaŋ goo ay ra zaari kul, han foo no a ga ben?
Hala waati foo no agay iberoo ga fay nda ka kay ya ne?

⁴ Guna, tuuru ya ne, Abadantaa, ay Koyoo!

Ay moyey feeri,
hala ay moyey masi koy daaba ka buu,

⁵ hala agay iberoo masi kaa ka nee kaŋ nga hin agay,
nda ay kaŋ, agay nkuwawey masi kaa ka jaali.

⁶ Woo kul, ay naanay ni borohennataraa,
ay binoo ga jaali nda hallasiroo kaŋ hun ni do.
Ay ga don Abadantaa se, zama a na gomni tee ya ne.

14

Irkoy hunburkaw goo no wala?

(Zaburey 53)

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

Lakkal jaŋantaa mma nee nga boŋ se kaŋ Irkoy si bara.
I na goy laalayan nda goy harramanteyan tee,
boro sii i ra kaŋ ga ihenna tee.

² Abadantaa goo beanaa ra, a ga fuuni ganda ka adamizey guna,
ka dii wala boro goo i ra kaŋ goo nda lakkal henna,
kaŋ ga Irkoy ceeci.

³ I kul na fondaan, i tee boro laala,
boro kul sii no kaŋ ga ihenna tee,
ba affoo.

⁴ Wey kul kaŋ ga šerretaray jaŋay tee sii nda lakkal,
ngi kaŋ ga ay jamaa ŋaa sanda ŋaayan,
i si Abadantaa wiri.

⁵ Woo ga, hunburay ga duu ey,
zama Irkoy sii kala boro šerrante zamanoo bande.

⁶ War ga alfukaaroo goyey kaŋ a ga baa nga m'i tee hasara.
Abadantaa ti nongoo kaŋ ra a ga nga boŋ talfi.

⁷ Nda a gar ba Siyoŋ koyraa ra Izirayel hallasiroo ga hun!
Waati kaŋ Abadantaa na nga jamaa misoo hanse,
Yakuba ga jaali, Izirayel ga yafarhā.

15

Irkoy tam henanantaa

1 Woo ti Dawda zabur foo.

Abadantaa, may no ma hin ka waati tee ni hukukumoo ra?
May no ma hin ka goro ni tondi hondu henanantaa boŋ?

2 Kala bora ma tee boro kaŋ nga dira takaa ga henan,
a ga goy nda šerretaray, a ga cimoo har kaŋ goo binoo ra.

3 A si nga deenoo ka nga borey maapey futandi,
a si nga cinawey dor,
a si nga borey wow.

4 A si baa boro kaŋ Irkoy n'a fur,
a ga borey beerandi kaŋ ga hunbur Abadantaa,
ba nda a žee haya ga kaŋ si boori a se, a g'a tee.

5 A si nooru garaw boro se ka albaha ceeci a ga,
a si sufuray taa ka dan boro ga kaŋ mana haya kul tee.

Boro kaŋ ga dira nda takaa woo si kaŋ hala abada.

16

Boro kaŋ hallasi buuyan ra ŋaali

1 Woo ti Dawda bayti foo.

Ay hallasi ay Koyoo, ni ga ay ga talfi.

2 Ay nee Abadantaa se: «Ni ti ay Koyoo,
ni ti ay gomnoo, haya kul sii ma ne beene!»

3 Irkoy boro henanantey kaŋ goo gandaa ra,
ngi ti boro alkadarantey, ngi ti ay ŋaalloo.

4 Borey kaŋ ga hanga koy tana mma tonton ngi zaraboo ga,
kuri sargarey kaŋ i g'i kaa, ay s'i kaa,
ay si maapey cee ay deene boŋoo ga.

5 Abadantaa ti ay tuboo, nga ti potoo kaŋ nda ay ga haŋ,
ay hunaroo sii kala ni kaboo ra.

6 Bagaa kaŋ n'g'a noo ya ne ga boori,
tubuhaya boryoo no ya ne.

7 Ay ga albarka tee Abadantaa se kaŋ g'ay hoyray,
ba cijin here ay binoo ga šelan ya ne.

8 Waati kul ay ga Abadantaa guna ay jine,
nda a goo ay kabe gumaa ga, ay si zinji.

9 Woo se ay binoo ga ŋaali, ay hundoo ga yafarhā,
ba ay gaahamoo goo baani ra.

10 Zama n's'ay hundoo naŋ alaahara se,
n'si naŋ ni boro henanantaa ma funbu saaraa ra.

11 N'ga hunaroo fondaa bayrandi ya ne,
boro ga duu ŋaali beeri ni jine,
ni kabe gumaa ga gomni abadanteyan ga bara.

17

Irkoy ga nga borey hallasi boro futu ra

1 Woo ti Dawda Irkoy ŋaarayyan foo.

Abadantaa, maa šerretaray se, lakkal danj ay wurroo se!
Haŋajer ay ŋaarayroo se kanj ra darga sii!

2 Ay ciitoo si hun kala ni do,
ni moŋey ma dii šerretaray!

3 N'n'ay binoo guna, n'n'a bere-bere cijin here,
n'n'ay sii, mana dii haya kul.

Ay šenney mana fay nda ay miilewey.

4 Haya kanj ti adamizey teegoyey,

ni meešennoo albarkaa ra,

ay n'ay boŋ moorandi fondaa kanj boro futawey g'a zaa.

5 Ay cewey na ni fondaa gana nda cimi,
ay cewey mana tanši.

6 Ay ga ni cee, zama n'ga tuuru ya ne, ay Koyoo.

Ni haŋaa gaaru ya ne, haŋajer ay šennoo se!

7 Ni borohennataraa cebe nda taka kayfante,

ni kanj ga ni kabe gumaa ka borey hallasi

kanj ga talfi ni ga ka hallasi ngi iberey ra.

8 Ay lakkal sanda ni mootondoo,

ay tugu ni fatawey biyoo cire,

9 ya hun boro futawey ra kanj g'ay halaci,

iberey kanj tun ya ne kanj g'ay kuubi k'ay bere ra.

10 Biney ga kogu,

i ga šelanj nda deenebeeray.

11 I goo ir fondaa ga, sohō i n'ir kuubi ka ben,

i na moo bakam ir ga k'ir kanjandi ganda.

12 Sanda ganjihayla kanj ga fatta ka koy hoo,

sanda ganjihayla soogo kanj ga fom.

13 Tun, Abadantaa, kay a se, a taabu ihinka!

Ni takubaa k'ay hundoo hallasi boro futu ra,

14 Abadantaa, ni kaboo k'ay hallasi adamizey ra,
adupŋa borey kabey ra!

Ngɪ bagaa ti adupŋa,

ngɪ gundey too nda woo kanj n'n'a jisi,

ngɪ izey ga kungu,

i ga kungu ka cindoo nanj ngɪ zankey se.

15 Agay, ay ga dii ni ndumoo ni šerretaraa ra,

za ay tun jirboo ra, ay ga dii ni ka wasa.

18

*Albarka ma bara Abadantaa se kanj g'ay kaa agay iberey ra
(Samiyel 2to 22.1-51)*

1 Donkey bonkoynoo ka woo don. Woo ti Irkoy tamoo Dawda dooni foo. Waatoo kanj Abadantaa na Dawda kaa nga iberey kul kabey ra, k'a kaa Sawul kaboo ra, nga ra Dawda na baytoo woo kalimawey don ka Abadantaa saabu.

2 A nee: «Abadantaa, ay ga baa ni, ni ti agay albarkaa!

3 Abadantaa ti ay Tondoo, ay nongu gaabantaa, ay feerikaa. Ay Koyoo, ay Tondoo, nga ga ay ga wakkal, nga ti ay koraa, ay hallasikaw gaabantaa, nongoo kanj ra ay ga tugu.

4 Ay ga kaati ka nee: <Albarka ma bara Abadantaa se!> Ay hallasi agay iberey ra.

5 Karfey kanj ga wiiya n'ay haw, ay hunbur sanda isa kanj futu ka boosu.

6 Alaahara karfey n'ay kuubi k'ay bere, buuyan filijey goo ay jine.

7 Ay binemarayyanoo ra, ay na Abadantaa cee, ay n'ay Koyoo cee a m'ay faaba. A na hanajer ya ne nga hugoo ra, ay faaba ceeci kaatiroo kanj hanawey ra.

8 Laboo hun dogoo ra, a jijiri, tondi hondhey asaasey jijiri, i guzuguzandi, zama Abadantaa nka futu.

9 Dullu no ma hun niiney ra, nuune kanj ga wiiya ga hun mijoo ra, denji cirayyan ga hun a ra.

10 A na beenaa šiirandi ka zunbu nda duula koma kanj goo cewey cire.

11 A mana kaaru kala almalayka borj kanj se i ga nee šerib ka deeši, a ga talala hewoo bande.

12 A na kubaa tee nongoo kanj ra a ga tugu, a tee a se tende, a n'a tee hari kubayanteyan nda duula komanteyan.

13 Gaay ga dii a jine kanj ra duulayan ga hun, nda gari nda denji cirayyan.

14 Abadantaa jinjin beenaa ra, Koy Jerantaa na nga jindoo jer, gari nda denji cirayyan bangay.

15 A na nga biraw-izey warra k'i say, a na meley boobandi ka lakkaley tunandi.

16 Abadantaa, ni burbusuyanoo ga, ni futuyanoo hewoo ga, teekoo ciroo hayey bangandi, adujna asaasey fatawandi.

17 Irkoy goo beene, a ga nga kaboo šerre k'ay zaa,

k'ay kaa hari beerey ra.

18 A g'ay kaa agay iberi gaabantaa ra,
k'ay kaa borey ra kan ga konna agay, kanjan gaabey bisa ay wanoo.

19 Ay bonaa zaaroo hane iberey kay ay jine ngi m'ay tangam,
amma Abadantaa kay ya ne.

20 A n'ay kaa ifutu ra k'ay feeri,
a n'ay hallasi, zama ay ga kan a se.

21 Abadantaa n'ay šerretaraa guna ka goy ya ne,
a n'ay bana ka sawa nda ay kabe goyey henanyanoo,

22 zama ay na Abadantaa fondawey gana,
ya n'ay Koyoo tooje.

23 Nga hantumey kan kayandi kul goo ay jine,
ya na nga hantumey moorandi agay.

24 Ay laadir a jine,
ay n'ay boŋ dii ifutu kul ga.

25 Woo se Abadantaa n'ay bana ka sawa nda ay šerretaraa,
nda ay kabey henanyanoo a jine.

26 Boro kan ga laadir, n'ga goy a se nda laadirtaray,
boro kan binoo ti affoo, n'ga goy a se nda bine foo.

27 Boro kan ga henan, n'ga goy a se nda henanyan,
boro kan ga šiiri, n'ga goy a se nda carmay.

28 Zama ni no ma boro yalaafantey hallasi,
n'ga hundi beerey moŋey yeeti ganda.

29 Abadantaa, ni no m'ay fitillaa diinandi,
ay Koyoo, gaay dan ay kubaa ra.

30 Ni bande ay ga sar ka gum wongu-ize jama ga,
ay Koyoo bande ay ga hin ka cete sar.

31 Irkoy fondaa tee ka timme,
Abadantaa šennoo ga henan,
koray no borey kul se kan ga ngi boŋ talfi a ga.

32 Adiši may ti Irkoy nda man'ti Abadantaa?
May ti tondi kan ga boro ga hin ka talfi nda man'ti ir Koyoo?

33 Irkoy na albarka tee ya ne gamahaw,
nga no m'ay fondaa hanse.

34 A g'ay cewey cahāndi sanda jeeri,
a g'ay kayandi hodaddawey boŋ.

35 A g'ay kabey waanandi wongu,
ay kabey ga alhan biraw taabu.

36 N'g'ay noo ni koraa k'ay hallasi,
ni kabe gumaa g'ay faaba,
ni borohennataraa g'ay tonton.

37 N'g'ay cee diraa fondaa hayandi,
ay cewey si cabu.

38 Ay ga agay iberey gaarandi, ay ga duu ey,
ay si willi kate nda ay man'i tuusu k'i benandi.

39 Ay g'i halaci, i si hin ka tun,
i ga kan ay cewey cire.

40 N'na albarka tee ya ne gamahaw wongoo se,
n'ga agay nkuwawey taabu ay cire.

41 N'ga agay iberey zurandi ay jine,
ay ga borey kan ga konna agay halaci.

42 I ga kaati ka faaba ceeci, amma hallasikaw sii no.
I ga Abadantaa cee, amma a si tuuru i se.

43 Ay g'i musay sanda bolongu kan hewoo n'a zaa,
ay g'i haabu sanda lolaa laboo.

44 N'g'ay kaa jama gurgay ra,
n'g'ay dan gandawey jine,
jama kan ay s'a bay ga bonjum ya ne.

45 Za ay šelan, nga no i ga hayaa tee,
yawyan g'ay zanzañ.

46 Yawey alfaydaa ben,
i ga fatta ngi tugudogey ra nda jijiriyen.

47 Abadantaa ga huna, albarka ma bara ay Tondoo se!
Irkoy kan ti ay Hallasikaa ma jerandi.

48 Irkoy ga faasa ya ne,
ka gandayan dan ay hinoo cire.

49 A g'ay kaa agay iberey ra.
N'g'ay fur agay nkuwawey bon,
n'g'ay kaa boro futu ra.

50 Woo maaganda se, Abadantaa, ay ga albarka dan ma ne gandawey ra,
ka don ni maapoo se.

51 Abadantaa ga haya beeriyen tee nga kokoyoo hallasiroo se.
A ga goy nda borohennataray nga suubantaa kan yonandi se,
maanaa Dawda nda nga hayroo se hala abada.»

19

Irkoy daržaa aduñña ra

1 Donkey bonkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

2 Beenaa ga Irkoy daržaa bayrandi,
beenaa farroo kul ga nga teegoyey har.

3 Zaari foo kul ga filla zaari tana se,
cijinoo ga deede cijin tana se.

4 Man'ti deedeyan no, man'ti šenniyen no,
boro si maa jindey.

5 Ngi alhabaroo goo laboo kul ga,
ngi jindey ga koy hala aduñña kaydogey ga,
no din ra a na hukku cin waynaa se.

6 A ga hima nda aru hiji taaga kan ga fatta nga hugoo ra,
a ga jaali, sanda wongaari a ga nga fondaa zaa.

7 A ga tun beenaa kaydogey ga,
a ga nga zuraa benandi bon faa ga,
nga konnoo si haya kul nan.

⁸ Abadantaa ašariyaa ga timme, a ga albarkaa dan boro ra.
Abadantaa seedetaraa ti cimi, a ga bonbii noo lakkal.

⁹ Abadantaa fondawey ga šerre, i ga bine jaalandi,
Abadantaa yaamarey ga henan, i ga moo feeri.

¹⁰ Abadantaa hunburaa, žiibi sii a ra, a ga bara hala abada,
Abadantaa hantumey kan kayandi ti cimi, i kul ga šerre.

¹¹ Ngi alkadaroo bisa wura, ba wura alhakiika,
i ga kan nda yuu, ba yuwoo kan ga doo ka hun ayu tejoo ra.

¹² Agay hunday, ni tamoo, n'g'ay cawandi nda ey,
boro kan g'i dii, nga nafaa ga boobo.

¹³ May no ma nga bon firkawey bay?
M'ay dii henanante hayey kan ga tugu ya ne se!

¹⁴ Koyne mo, agay, ni tamoo gagay ya si muray ka zunubu tee,
i masi hin agay,
woo ra taali si diyandi ay ga, ay ga henan laybu beeri here.

¹⁵ Abadantaa, yala ay mijoo šenney
nda ay binoo miilewey ma kan ma ne,
ni kan ti ay Tondoo nda ay Hallasikaa!

20

Abadantaa, kokoyoo hallasi

¹ Donkey bonkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

² Yala Abadantaa ma ni zaabi binemarayan zaari hane ra,
yala Yakuba Koyoo maapoo ma ni hallasi!

³ Yala a ma faaba sanba ma ne ka hun nongu henanantaa ra,
yala a ma ni noo albarka kan hun Siyon koyraa ra.

⁴ Yala a ma hongaa ni taasu sargarey kul,
yala a ma ni sargari kukurantey taa.

Kay-kayna

⁵ Yala a ma ni noo hayaa kan ni binoo ga bag'a,
yala a ma yadda hayey kul ga kan n'ga baa m'i tee!

⁶ Ir ga kaati nda jaali ni hallasiroo maaganda,
ir ga liiliwaloo jer ir Koyoo maapoo ga,
Abadantaa ma hayey kul kan n'n'i jaaray yakubar.

⁷ Sohō ay bay kan Abadantaa ga nga suubantaa kan yonandi hallasi,
a ga tuuru a se ka hun nga beenaa nongu henanantaa ra
nda nga kabe gumaa albarkantaa faabaroo.

⁸ Boro fooyan si wakkal kala bari torkawey ga,
affooyan si wakkal kala baryey ga.
Ir, Abadantaa, ir Koyoo maapoo ga ir ga wakkal.

⁹ Ngi, i ga gunguma, i ga kan,
ir, ir ga kay, ir ga albarka.

¹⁰ Abadantaa, kokoyoo hallasi!
Yala a ma tuuru ir se han kan ir n'a jaaray!

21

Kokoyoo ga nga naanaa daɗ Abadantaa ra

1 Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

2 Abadantaa, kokoyoo ga ɗaali nda ni albarkaa.
Ni hallasiroo ga hanse k'a yafarhā!

3 N'n'a noo woo kaɗ binoo ga baɗ'a,
mana hayaa wanji a se kaɗ miɗoo n'a wiri.

Kay-kayna

4 Zama ni kaa a jine nda gomni albarkanteyan,
n'ga wura alhakiika kokoy fuula daɗ boɗoo ra.

5 A na hunayan wiri ni ga, n'n'a noo a se,
nda aloomur kuku waati kul hala abada.

6 Nga daržaa ga beeri ni hallasiroo maaganda,
n'n'a taalam nda hini nda beeray.

7 N'n'a tee albarkahaya kaɗ si ben,
n'n'a too nda ɗaali ni jine.

8 Zama kokoyoo ga nga naanaa daɗ Abadantaa ra,
Koy Jerantaa borohennataraa ra a si hun dogoo ra.

9 Kokoyoo, ni kaboo ga too ni iberey kul do,
ni kabe gumaa ga duu borey kaɗ ga konna ni.

10 N'g'i tee sanda alforon konna,
han kaɗ n'na ni boɗ cebe,
Abadantaa g'i derandi nga futuroo ra,
nuune g'i tuusu.

11 N'ga ngi izey derandi laboo ga
ka ngi hayroo tuusu k'i kaa adamizey ra.

12 Zama i ceeci ngi ma ifutu tee ma ne,
i na bone biiri ma ne, amma a mana duu alfayda,

13 zama n'ga kate i ma duma bere,
n'ga ni biraa ka kara i ra.

14 Abadantaa, tun ka ni gaaboo cebe!
Ir ga zaburyan don ma ne ni hinoo maaganda se.

22

Ay Koyoo, macin se n'n'ay naɗ?

1 Donkey boŋkoynoo ka woo don. Takaa kaɗ nda a ga doonoo woo don se
i ga nee «Alfazar jeeri». Woo ti Dawda zabur foo.

2 Ay Koyoo, ay Koyoo, macin se n'n'ay naɗ?

Macin se n'ga mooru ay ga?

Macin se n's'ay hallasi?

Macin se n'si maa ay wurroo se?

3 Ay Koyoo, zaaroo ra ay ga wurru ka ni cee, n'si zaabi,
cijinoo ra ay ga wurru ka ni cee, ay si dangay.

4 Ka gar, ni ti Koy henanantaa,
n'si goro kala Izirayel borey saabuyaney game.

⁵ Ni ra ir baabey na ngi naanaa dan,
i naanay ni, n'n'i hallasi.

⁶ I wurru ka ni cee, n'n'i kaa kabe,
i na ngi naanaa dan ni ra, i mana haw.

⁷ Agay, nooni ti agay, ay man'ti adamize,
adamizey g'ay wow, ay jamaa g'ay kaynandi.

⁸ Boro kul kan dii agay, g'ay haari-haari ,
i ga mee dan ay ga, i ga ngi boŋey zinji-zinji ka nee:

⁹ «A ma nga misoo talfi Abadantaa ga.
Abadantaa m'a kaa,

a m'a hallasi, zama Abadantaa ga bag'a.»

¹⁰ Ni k'ay kaa ay naa gundoo ra,
n'n'ay nan ay naa fafaa ga k'ay lakkaloo kanandi.

¹¹ Za ay hayandi, ni ga ay talfandi,
za ay naa gundoo ra ay Koyoo ti ni.

¹² Masi mooru agay waati kan šiitay kaa ay ga,
zama boro kul s'ay faaba!

¹³ Yaaru booboyan g'ay kuubi k'ay bere,
Bašan gandra adabba gaabikoyniyan g'ay wanga.

¹⁴ I ga ngi miŋey hay ay ga
sanda ganjihayla kan ga kaati ka koy hoo.

¹⁵ Ay ga doo sanda hari,
ay birey kul ga say-say,
ay binoo ga hima nda suma,
ma nee a mma menne ay ra.

¹⁶ Ay gaaboo kogu sanda labudiini,
ay deenoo ga denji ay dankaa ga,
n'g'ay tee sanda buuyan labu.

¹⁷ Zama hanšiyān g'ay kuubi k'ay bere,
goy futu teekawyan jamaa g'ay wanga,
i g'ay kabey nda ay cewey fun.

¹⁸ Ay ga hin k'ay birey kul kabu,
i g'ay guna, ay ga tee i se sanda gunahaya.

¹⁹ I g'ay bankaarawey zamna,
i ga alkurra kar ay darbaa ga.

²⁰ Ni, Abadantaa, masi mooru ay ga!
Ni kan ti ay gaaboo, cahā ka kaa k'ay faaba!

²¹ Ay hundoo hallasi takubaa ra,
ay hundi follokaa hallasi hanšey kabey ra!

²² Ay hallasi ganjihaylaa miŋoo ra
nda ganjihawoo hilley ra!

N'n'ay zaabi!

²³ Ay ga ni maapoo har ag'armey se,
ay ga ni saabu margaroo game.

²⁴ War kan ga hunbur Abadantaa, w'a saabu!
War kul kan ti Yakuba hayroo, wa daržaa dan a ga!

Wa jijiri jinoo ra, war kul kanj ti Izirayel ize!

²⁵ Zama talkaa taabiyanoo ra, a si konna a, a s'a fur,
a si nga ndumoo tugu a se,
nda a kaati ka faaba ceeci a ga, a ga hanajjer.

²⁶ Ni do ay saaburey ga hun margari beeroo game.

Meefurey kanj ay n'i zaa, ay g'i bana borey kanj ga hunbur Abadantaa jine.

²⁷ Borey kanj ga taabi ga n'aa, i ga kungu,
borey kanj ga Abadantaa ceeci g'a saabu.
Yala ni hundoo ma huna hala abada!

²⁸ Laboo kanjey kul ga hongu Abadantaa, i ga bere a here.

Jamawey alaayan beerey ga sujudu ni jine.

²⁹ Zama laama man'ti kala Abadantaa wane,
gandawey goo nga hinoo cire.

³⁰ Laboo gaabikoyney kul ga n'aa ka sujudu a jine,
nga jine, borey kul ga sujudu kanj ga kaa ka huru laboo cire,
wey kanj si hin ka ngi hundey ganji buuyan.

³¹ Ngi hayrey kanj goo kaa ga kaa k'a gana,

i g'ir Koyoo šennoo har alwaddaa kanj ga kaa borey se.

³² I ga kaa ka nga šerretaraa har jamaa se kanj ga kaa,
zama a na teegoy tee i game.

23

Abadantaa ti ay kurkaa

¹ Woo ti Dawda zabur foo.

Abadantaa ti ay kurkaa,
ay si jan haya kul.

² A g'ay gorandi kurdoo firzanteyan ra,
a g'ay gongu ka koy hari henney here.

³ A ga albarka danj ay hunaroo ra,
a g'ay danj fondo šerranteyan ra
nga maajoo maaganda se.

⁴ Ba nda ay ga dira gooroo ra kanj ra buuyan biyoo goo,
ay si hunbur haya kul, zama ni goo ay bande,
ni kurkaw goboo nda ni kabe goboo g'ay noo lakkalkanay.

⁵ N'ga n'aaayan gorandi ay jine,
k'ay torrokey tenje,
n'g'ay bonjoo yon nda jii,
k'ay potoo too hala a ma mun.

⁶ Nhuu, gomni nda borohennataray goo ay bande
ay hunaroo kul ra,
ay ga yee kate* Abadantaa hugoo ra,
waatoo kul kanj cindi ya ne ra.

* 23:6 23.6 yee kate, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti goro.

24

Abadantaa huru nga hugoo ra

¹ Woo ti Dawda zabur foo.

Laboo nda haya kul kanj goo a boŋ man'ti kala Abadantaa wane, nga wane nda aduŋna nda boro kul kanj ga goro a ra.

² Zama nga ka laboo gorandi teekoyan boŋ, nga k'a tabatandi isayan boŋ.

³ May no ma žigi Abadantaa tondi hondoo boŋ?
May no ma hin ka kay nga nongu henanantaa ra?

⁴ Kala a ma tee boro kanj kabey ga henan, binoo ga kaaray, a si nga hundoo noo taari se, de mo a si žee ka darga.

⁵ Bora woo ga duu Abadantaa albarkaa, nda šerretaray nga Koyoo do kanj n'a hallasi.

⁶ Borey kanj ga Abadantaa ceeci, wey kanj ga nga ndumoo ceeci, ngi ti Yakuba.

Kay-kayna

⁷ Koyraa miŋey, wa war boŋey jer!
Wa war boŋ jer, hugu mee abadantey!
Kokoy daržantaa ma huru!

⁸ May ti kokoy daržantaa woo?
Abadantaa no, nga kanj ti Gaabikoyoo, nga ti Wongaaroo,
Abadantaa ti wongoo Wongaaroo.

⁹ Koyraa miŋey, wa war boŋey jer!
Wa war boŋ jer, hugu mee abadantey!
Kokoy daržantaa ma huru!

¹⁰ May ti kokoy daržantaa woo?
Abadantaa, Aduŋnakoyoo no,
nga ti Kokoy daržantaa!

Kay-kayna

25

Boro kanj binoo maray ŋaarayroo

¹ Woo ti Dawda zabur foo.

Abadantaa, ay g'ay binoo manandi ni.

² Ay Koyoo, ni ra ay n'ay naanaa dan, masi nanj ya haw.
Yala agay iberey masi haaru ay ra!

³ Boro kul kanj ga tammahā ni ra si haw,
borey ga haw kanj ti zanbante bila addalil.

⁴ Abadantaa, ni fondawey bayrandi ya ne,
ay waanandi takaa kanj nda ay ga hima ka dira.

⁵ Ay dirandi ni cimoo fondaa bande k'ay cawandi,
zama ni ti ay Hallasikaa,
ni ra ay ga tammahā zaaroo kul.

⁶ Abadantaa, hongu ni tamallaa nda ni borohennataraa,
zama i ga bara za zaman.

⁷ Masi hongu ay zankataraa zunubey nda ay tureyaney,

Abadantaa, hongu agay ka sawa nda ni borohennataraa ni alhormaa maaganda se!

⁸ Abadantaa ga boori a ga šerre, woo se a ga fondaa cawandi zunubantey se.

⁹ A ga borey kanj ga ngi boŋ yeeti ganda dirandi šerretaray ra, a ga nga fondaa cawandi i se.

¹⁰ Abadantaa fondawey kul ti borohennataray nda cimi borey se kanj ga nga amaanaa nda nga seedetarawey dii.

¹¹ Ni maanoo maaganda se, Abadantaa,

n'g'ay layboo yaafa ya ne, zama a ga boobo.

¹² May ti boraa kanj ga hunbur Abadantaa? A ga fondaa har a se kanj a ga hima k'a suuba.

¹³ A ga goro gomni ra, nga hayroo ga gandaa mayray.

¹⁴ Abadantaa si nga sirrey har kala nga hunburkey se, a g'i bayrandi nga amaanaa.

¹⁵ Waati kul ay moŋey sii kala Abadantaa here, zama nga no m'ay cewey kaa sankaa ra.

¹⁶ Neli ay ga, ma alhormo tee ya ne, zama agay foo no, de mo ay ga taabi!

¹⁷ Ay binoo ga koy de a ga dor, ay fattandi ay gurzugawey ra!

¹⁸ Ay taabiyanoo nda ay zaraboo guna, ay zunubey kul yaafa.

¹⁹ Guna takaa kanj nda agay iberey ga boobo, konnay futaa guna kanj nda i ga konna agay.

²⁰ Ay hunaroo hawgay, ay feeri! Masi nanj ya haw,

zama ni ga ay ga talfi!

²¹ Yala laadirtaray nda šerretaray ma kay ya ne, zama ay ga tammahã ni ga.

²² Irkoy, Izirayel feeri ka hun nga šiitayaney kul ra!

26

Abadantaa, ay feeri

¹ Woo ti Dawda zabur foo.

Abadantaa, ciiti ya ne, zama ay dira laadirtaray ra!

Ay ga talfi Abadantaa ga, ay si hun ay dogoo ra.

² Abadantaa, ay tayni, ay sii, ay gundoo hayey nda ay binoo hayey kul guna ka boori,

³ zama ay ga ni borohennataraa bay, ay ga dira ka sawa nda ni cimoo.

⁴ Ya na goro zanbantey bande, ya na hanga almunafikey bande.

⁵ Ay ga konna goy futu teekey margaroo,

ay si goro boro laaley bande.

⁶ Ay g'ay kabey numay k'ay henanyanoo cebe,
ay ga ni sargari tonadogoo kuubi k'a bere, Abadantaa,

⁷ ka albarka dan ma ne
ka ni teegoy kayfantey kul deede.

⁸ Abadantaa, nongoo kan ra ni hugoo goo ga kan ya ne
nongoo kan ra ni dar'aa goo.

⁹ Masi agay nda zunubantey tee affoo*,
mas'ay hunaroo dii kuri munkey bande

¹⁰ kanyan kabey na almunkar tee,
ngi kabe gumaa ga too met nda sufurawey kan i n'i taa tuguyan ra.

¹¹ Agay, ay ga dira nda laadirtaray.
Abadantaa, ay feeri, hinna ay ga!

¹² Ay ga dira fondo šerrantaa bon,
margarey ra, ay ga albarka dan Abadantaa se.

27

Ay lakkaloo ga kani Abadantaa hugoo ra

¹ Woo ti Dawda zabur foo.
Abadantaa ti ay gaayoo, nga ti ay hallasiroo.

May no ay ga hunbur a?
Abadantaa ga ay hundoo ga talfi,
may jine ay ga jiti?

² Nda goy futu teekawyan man agay
ka ceeci k'ay halaci, k'ay kunturoo ŋaa,
ay torrokey nda agay iberey,
ngi no ma tatanji ka kan.

³ Ba nda wongu jama na ngi kaloo sinji k'ay wongu,
ay binoo si hunbur,
ba nda wongu tun ya ne,
ay lakkaloo ga kani.

⁴ Haya folloku no ay n'a wiri Abadantaa ga, ay n'a ceeci a ga:
ay hunaroo kul ya cindi Abadantaa hugoo ra,
ka dii Abadantaa booroo
k'a gaaya nga hugoo ra.

⁵ Zama bone zaari hane, a g'ay tugu nga tendaa cire,
a g'ay tugu nga hukumoo gundoo ra,
a g'ay gorandi tondi bon, haya kul masi duu agay.

⁶ Sohō ay g'ay bonoo jer ka bisa agay iberey kan g'ay kuubi k'ay bere,
ay ga cilili ka sargariyan kaa Abadantaa se nga hukumoo ra,
ay ga don ka Abadantaa saabu nda zaburyan.

⁷ Abadantaa, hanajer ya ne, ay g'ay jindoo jer ka ni cee,
alhormo tee ya ne, m'ay zaabi!

⁸ Ay ga hongaa kan ni nee: «Wa agay ndumoo ceeci!»
Ay ga ni ndumoo ceeci, Abadantaa!

⁹ Masi ni ndumoo tugu ya ne,

* 26:9 26.9 Masi agay nda zunubantey tee affoo, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Mas'ay hundoo kaa zunubantey bande.

masi agay, ni tamoo gaaray nda futay,
ni ti ay faabakaa,
mas'ay nan, mas'ay yala,
Irkoy kan ti ay Hallasikaa!

¹⁰ Ba nda ay baabaa nda ay naa n'ay nan,
Abadantaa g'ay dii.

¹¹ Abadantaa, ni fondaa cawandi ya ne,
ay hangandi fondo šerrantaa bande,
agay iberey maaganda se.

¹² Mas'ay tee borey kan ga konna agay saku,
zama taari seedayan tun ya ne,
šenni laalayan no ma hun i ra.

¹³ Macin no ay ga ti a,
nda a gar ya nka si naanay ka dii Abadantaa borohennataraa
hundikoyney laboo ga?

¹⁴ Ni tammahāa dan Abadantaa ra!
Gaabi dan ni bon ra, ma bine tee!
Ni tammahāa dan Abadantaa ra!

28

Irkoy ga maa boro kan ga torro wurroo

¹ Woo ti Dawda zabur foo.

Abadantaa, ni no ay ga ni cee.

Ni ti ay Tondoo, masi banda bere ya ne ka dangay!

Nda n'ga dangay, n'si tuuru ya ne,
ay ga hima nda borey kan ga zunbu saaraa guusoo ra.

² Hanajer ay suurandiyaney se waati kan ay ga kaati ka faaba ceeci ni ga,
waati kan ay g'ay kabey jer ni nongu henanantaa gundoo ra.

³ Masi agay, nda boro laaley,
nda wey kan ga šerretaray janay tee, tee affoo k'ay halaci,
ngi kan alaafiya šenni goo mijey ra ngi cinawey se,
ka gar ifutu bara biney ra.

⁴ I dii ka sawa nda ngi teegoyey,
ka sawa nda ngi kabey goy futawey,
i bana nda woo kan i n'a tee cinaa alhakoo.

⁵ Zama i si Abadantaa teegoyey bay,
maanaa nga kabe teegoyey.
A m'i kanandi ganda, a mas'i tunandi koynel!

⁶ Albarka ma bara Abadantaa se,
zama a ga maa ay suurandiyaney se!

⁷ Abadantaa ti ay gaaboo nda ay koraa,
nga ga ay binoo ga talfi,
ay ga duu faabari.
Ay binoo ga jaali,
ay g'a saabu nda ay doonoo.

⁸ Abadantaa man'ti kala nga ganakey albarkaa,
a man'ti kala nongu gaabantaa nda hallasidoo

nga suubantaa kaŋ yonandi se.

⁹ Ni jamaa hallasi, ma albarka daŋ borey ra kaŋ ti ni wane!
M'i kur k'i faaba hala abada!

29

Abadantaa jinde šennoo

¹ Woo ti Dawda zabur foo.

Irkoy iz'arey*, wa Abadantaa beerandi,
wa daržaa nda beeray daŋ Abadantaa ga!

² Wa Abadantaa maanoo noo nga daržaa!
Wa sujudu Abadantaa jine henanyanoo gaayoo ra!

³ Abadantaa jindoo goo harey boŋ,
Koy daržantaa ga jinjin,
Abadantaa goo hari beerey boŋ.

⁴ Abadantaa jindoo ga fatta nda hini,
Abadantaa jindoo ga fatta nda darža.

⁵ Abadantaa jindoo ga sedere tuurey kayri,
Abadantaa ga Libaŋ gandaa sedere tuurey kayri-kayri,

⁶ A g'i sarandi sanda yagaw,
a ga Libaŋ nda Siryon† tondi hondoo sarandi sanda ganjihaw.

⁷ Abadantaa jindoo ga nuune deeneyan fattandi.

⁸ Abadantaa jindoo ga saajoo jijirandi.
Abadantaa ga Kadeš saajoo jijirandi.

⁹ Abadantaa jindoo ga jeerey hayandi,
a ga hawsawey koonandi.

Nga hugoo ra,
hayaa kul ga nee: «Darža ma bara Abadantaa se!»

¹⁰ Abadantaa si goro kala hari beeri ra,
Abadantaa ga goro sanda kokoy waati kul.

¹¹ Abadantaa ma nga jamaa noo hini,
Abadantaa ma albarka daŋ nga jamaa ra k'i noo alaafiya.

30

Abadantaa, n'n'ay hunandi koyne

¹ Zabur. Irkoy hugoo* talfiyanoo Irkoy ga, dooni. Woo ti Dawda zabur foo.

² Abadantaa, ay ga ni maanoo jeŋ,
zama n'n'ay tunandi,
mana naŋ agay iberey ma paali nda ay misoo.

³ Abadantaa, ay Koyoo,
ay kaati ka faaba ceeci ni ga, n'n'ay noo baani.

⁴ Abadantaa, n'n'ay kaa alaahara ra,

* **29:1 29.1** Šintinoo 6.2; Zaburey 82.1; 89.7. † **29:6 29.6** Hermonj tondi hondoo maa faa no,
Alhukumoo 3.9. * **30:1 30.1** *Irkoy hugoo*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti *kokoy dogoo*.

n'n'ay hunandi ka mooru borey kaŋ ga zunbu saaraa guusoo ra†.

⁵ Abadantaa ganakey, wa don a se,
wa nga maa henanantaa saabu.

⁶ Zama nga futayyanoo man'ti kala waati kayna,
amma nga alhormaa ga cindi boro ga nga hunaroo kul ra.
Alaasaroo ra hēeni ga tee,
amma subbaahoo ra ŋaali ga tee.

⁷ Ay lakkalkanaa ra ay ga nee:
«Abada, haya kul s'ay kaa ay dogoo ra!»

⁸ Abadantaa, n'na alhormo tee ya ne
ka albarka daŋ tondoo ra kaŋ boŋ ay ga goro.
Amma waatoo kaŋ n'na ni ndumoo tugu ya ne,
ay zalba.

⁹ Abadantaa, ay kaati ka ni cee.
Ay na Abadantaa suurandi ka nee:

¹⁰ «Macin no n'ga duu a ay kuroo munyanoo ra?
Macin no n'ga duu a nda n'n'ay zumandi saaraa guusoo ra?
Laboo mma ni saabu wala?
A ga ni laadirtaraa har wala?

¹¹ Haŋajer, Abadantaa, anneema tee ya ne!
Abadantaa, ay faaba!»

¹² N'n'ay binehēenoo bere k'a tee gaani,
n'na saaku kasaa kaa ay ga ka ŋaali tee ya ne gamahaw,

¹³ hala ay hundoo ma duu ka don ma ne, ya si dangay.
Abadantaa, ay Koyoo, ay ga ni saabu hala abada.

31

Abadantaa ga nga ganakey kaa ngi iberey kabey ra

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

² Abadantaa, ni ga ay g'ay boŋ talfi,
yala ya si haw abada!

Ni šerretaraa ra, ay feeri!

³ Ni haŋaa gaaru ya ne,
cahã k'ay feeri!

Tee ya ne tondi kaŋ ra ay g'ay boŋ talfi,
tee ya ne hugu gaabante,
hala ya duu ka hallasi!

⁴ Zama ni ti ay Tondoo, ni ti ay nongu gaabantaa,
ni maapoo sabbu se ma huru ay jine, m'ay gongu.

⁵ M'ay kaa kumsaa ra kaŋ i n'a hirri ya ne,
zama ni ti nongoo kaŋ ra ay ga tugu.

⁶ Ay g'ay hundoo daŋ ni kaboo ra k'a talfi ni ga.
N'n'ay feeri, Abadantaa, cimi Koyoo.

⁷ Ay ga konna borey kaŋ ga felle tooru yaada ga,
agay, ay g'ay naanaa daŋ Abadantaa ra.

⁸ Ay ga yafarhã, ay ga ŋaali nda ni borohennataraa,

† 30:4 30.4 ka mooru borey kaŋ ga zunbu saaraa guusoo ra, hantum fooyan ga nee hala ya si zunbu saaraa guusoo ra.

zama ni dii ay binemaraa,
n'n'ay hundoo binehēney bay.

⁹ Man'ay dan agay iberoo kaboo ra,
n'n'ay kayandi ay cewey ga, n'n'ay feeri.

¹⁰ Alhormo tee ya ne, Abadantaa, zama ay goo binemarayyan ra.
Dooray se, ay moyey nda ay hundoo, nda ay gundoo albarkaa ben.

¹¹ Binehēnooloo goo m'ay hundoo kaa,
ay jirey goo ma ben gurzugay ra,
ay laybey n'ay gaaboo benandi,
ay birey nandi.

¹² Ay torrokey maaganda
ay taalammey g'ay tee haarayhaya,
borey kan g'ay bay ga hunbur agay,
borey kan ga dii agay taraa ra ga zuru ka mooru agay.

¹³ Borey dirna agay, ay hun lakkaley ra sanda boro kan buu,
ay ga hima nda sanda jinay kan dere.

¹⁴ Ay maa boro boobo šenni laaley,
hunburay goo ya ne nongoo kul here.
I ga marga ka dii cere ay ga,
i ga kayandi ngi m'ay hundoo kaa.

¹⁵ Agay, ay n'ay naanaa dan ni, Abadantaa ra!
Ay nee: «Ni ti ay Koyoo!»

¹⁶ Ay hunaroo kul sii kala ni kaboo ra,
ay kaa agay iberey nda borey kan g'ay gaaray kabey ra!

¹⁷ Suuri, ma ni ndumoo annuuraa dan ni tamoo ga,
ay hallasi ni borohennataraa ra!

¹⁸ Abadantaa, yala ya si haw, ka gar ay na ni cee!
Yala boro laaley ma haw,
yala i ma zunbu ka koy alaahara bila šenni!

¹⁹ Yala taarihakey ma benbaw,
i ga šelan ka boro šerrantaa kaynandi,
nda meebeeray nda kaynandiyan!

²⁰ Abadantaa, ni gomnoo ga beeri
kan n'g'a jisi borey se kan ga hunbur ni,
kan n'g'a tee borey se kan ga ngi bon talfi ni ga,
adamizey jine.

²¹ N'g'i tugu nongu ra kan n'g'a lakkal, borey dabarey ra,
n'g'i kaa adamizey deeney ra k'i lanba.

²² Albarka ma bara Abadantaa se,
zama a na borohennataray kayfante cebe ya ne
koyra gaabantaa ra!

²³ Ay nee ay lakkaltunaa ra:
«I n'ay gaaray k'ay kaa ni moyey cire!»
Amma ni maa ay suurandiyaney
waatoo kan ay ga kaati ka faaba ceci ni ga.

²⁴ Wa baa Abadantaa, war kul kan ti nga ganakey!
Abadantaa ga borey hawgay kan ga naanay a,
amma a ga boro bine beerey zukandi gumo-gumo.

²⁵ Wa albarka daɗ war boɗ ra, war ma bine tee,
war kul kaɗ ga Abadantaa batu.

32

Irkoy ti zunubu yaafakaa

¹ Woo ti Dawda bayti dooni foo.

Boraa duu gomni kaɗ goy futawey yaafandi,
de nga zunubey tuusandi.

² Boraa duu gomni kaɗ Abadantaa si nga laybey kabu a se,
de mo zanbayan sii lakkaloo ra.

³ Kullihinne ay ga dangay ay zunubey ga,
ay birey g'ay tutubu, ay ga taabi zaaroo kul,

⁴ zama cijin nda zaari ni kaboo tin̄aa goo ay ga,
ay gaaboo bere ka tee konni waati kogay.

Kay-kayna

⁵ Woo maaganda se ay yadda ay zunuboo ga k'a cebe ma ne,
ay man'ay layboo tugu,

ay nee: «Ay g'ay hooyaney har kaaray Abadantaa se.»
Ni, n'n'ay layboo yaafa, ay zunuboo yaafandi.

Kay-kayna

⁶ Yala ni ganakey kul ma ni n̄aaray waati kaɗ n'ga duwandi ra!
Waati kaɗ hari beerey na nongoo kul dii, haroo si too i do.

⁷ Ni ti nongoo kaɗ ra ay ga tugu, n'g'ay kaa šiitayan ra,
ni hallasiroo kaatiyanoo g'ay kuubi k'ay bere.

Kay-kayna

⁸ Ni nee: «Ay ga ni cawandi,
ay ga fondaa har ma ne kaɗ n'ga hima k'a zaa,
ay ga ni hoyray, ay moyey goo ni ga.

⁹ War masi tee sanda bari wala lanbaana kaɗ sii nda lakkal,
i ga aljam nda kasiji daɗ i ga k'i gooji,
hala i masi duu ka man ni.»

¹⁰ Dooray boobo goo boro laala se,
boro kaɗ na nga naanaa daɗ Abadantaa ra,
Abadantaa borohennataraa g'a kuubi k'a bere.

¹¹ Boro šerrantey, wa paali nda Abadantaa, wa yafarh̄a!
Wa paali kaatiyaɗ tee, war kul kaɗ biney ga šerre!

33

Saabu ma bara Takakaa nda Hallasikaa se

¹ Boro šerrantey, wa kaati nda paali

Abadantaa sabbu se,

zama boro bine šerrantey ga hima nda nga saabuyanoo.

² Wa Abadantaa saabu nda kuntiji,
wa hooray a se nda kurbu linji woykoyni (10)!

³ Wa dooni taaga don a se,
wa war hooray jinawey kar ka boori ka kobi a se!

⁴ Zama Abadantaa šennoo ga šerre,
nga goyey kul ga tee nda cimi.

⁵ Šerretaray nda cimi ga kan a se,
Abadantaa borohennataraa ga laboo too.

⁶ Beenaa mana teendi nda kala Abadantaa šennoo,
nga meehewoo ka beenaa hayey kul tee.

⁷ A ga teekoo harey marga k'i tee affoo,
a ga hari guusu beerey marga nongu foo.

⁸ Yala laboo kul ma hunbur Abadantaa!
Yala aduŋna borey kul ma jijiri a jine!

⁹ Zama nga, a mma šelan, de woo kan a n'a har ga tee,
a ga yaamar, yaamaroo ga teendi.

¹⁰ Abadantaa ga gandawey dabarey hasara,
a ga jamawey lakkaley ganji.

¹¹ Dabarey kan Abadantaa n'i kayandi ga cindi hala abada,
nga binoo miilewey ga cindi zaman ka kaa zaman.

¹² Gandaa duu gomni kan se Abadantaa ga tee Koy,
jamaa kan a n'a suuba sanda nga wanoo.

¹³ Abadantaa goo beenaa ra, a ga guna,
a ga dii adamizey kul.

¹⁴ Nga gorodogoo ra, a ga guna,
a ga dii laboo borey kul.

¹⁵ Nga no ka borey kul binoo tee,
a ga lakkal tee borey teegoyey kul se.

¹⁶ Kokoy sii no kan wongu-ize boobo g'a hallasi,
Wongaari gaabi beeroo s'a kaa.

¹⁷ Bari ma boro hallasi, taari no,
nga nda nga gaabi beeroo kul a si boro kaa kabe ra.

¹⁸ Nga ne, Abadantaa moyey sii kala borey ga kan ga hunbur a,
i ga kabu nga borohennataraa ga.

¹⁹ A g'i feeri k'i kaa buuyan ra,
a g'i noo hunay heraa waati.

²⁰ Ir hundoo ga Abadantaa batu,
nga ti ir faabakaa, nga ti ir koraa.

²¹ Ir biney ga jaali nga maaganda se,
zama ir n'ir naanaa dan nga maa henanantaa ra.

²² Abadantaa, yala ni borohennataraa ma bara ir ga,
sanda takaa kan nda ir ga ni batu!

34

Abadantaa n'ay feeri

¹ Woo ti Dawda zabur foo. A man'a fay kala waatoo kan a na nga bonj tee
hollokom Abimelek* se, Abimelek n'a gaaray, a koy.

² Ay ga albarka tee Abadantaa se waati kul,
nga saaburoo si fay nda ka hun ay mijoo ra.

* **34:1 34.1** Filisti borey kokoyoo woo da se i ga nee Akiš Samiyel 1na 21.11-16ra.

³ Abadantaa ti ay foomahayaa,
borey kanj ga taabi ma maa, i ma jaali!

⁴ Wa Abadantaa beerandi ay bande,
ir ma maanoo jer cere bande!

⁵ Ay na Abadantaa ceeci, a tuuru ya ne,
a n'ay kaa hunburawey ra.

⁶ Borey kanj moŋey goo a ga ndumey ga dii garaw,
ndumey si kukuŋi.

⁷ Nda boro kanj ga taabi na Abadantaa cee, a ga hanjajer a se,
a g'a hallasi nga gurzugawey kul ra.

⁸ Abadantaa almalaykaa ga nga kaloo sinji
borey kanj ga hunbur Irkoy kuubi-ka-beraa ra k'i lakkal,
a g'i feeri.

⁹ Wa taba ka dii takaa kanj nda Abadantaa ga boori!
Boraa duu gomni kanj ga nga boŋ talfi a ga.

¹⁰ Wa hunbur Abadantaa, war, nga boro henantey!
Zama borey kanj ga hunbur a, haya kul s'i kuma.

¹¹ Ganjihayla soogey ga hin ka janjaj ka heray,
amma borey kanj ga Abadantaa ceeci, haya henna kul janjaj sii i ga.

¹² Wa kaa, ay izey, wa hanjajer ya ne!
Ay ga war dendenandi Abadantaa hunburaa.

¹³ May ti boraa kanj ga baa hunayan?
May no ma baa zaari hennayan?

¹⁴ Boraa ma hin nga miŋoo,
taari masi hun deenoo ga.

¹⁵ Ma mooru ifutu ka ihenna tee,
ma alaafiya ceeci ka gaabandi a bande.

¹⁶ Abadantaa moŋey sii kala boro ūerrantey ga,
a ga hanjajer ngi faaba ceeci kaatiroo se.

¹⁷ Abadantaa ndumoo ga bere ka borey kanj ga goy futu tee gandu,
k'i kaa laboo ga hala boro masi yee koyne ka hongu ey.

¹⁸ Boro ūerrantey ga kaati ka Abadantaa cee,
a g'i hallasi ngi gurzugawey kul ra.

¹⁹ Abadantaa ga man borey kanj biney maray,
a ga borey hallasi kanj biney hun.

²⁰ Haya futu boobo ga duu boro ūerrante,
amma Abadantaa g'a kaa i kul ra.

²¹ A ga nga birey kul lakkal,
ba affoo si kayri i ra.

²² Ifutu ga boro futu wii,
borey kanj ga konna boro ūerrantey ga zukandi.

²³ Abadantaa ga nga tamey hundey hallasi,
borey kanj ga ngi boŋ talfi a ga si zukandi.

35

Irkoy ga nga ganakey kaa ifutu cire

¹ Woo ti Dawda zabur foo.

Abadantaa, borey gurgay kan g'ay gurgay,
borey gandu kan g'ay gandu!

² Koray kaccu nda ibeeri zaa
ka tun k'ay faaba!

³ Yaajoo nda daašoo k'ay gaaraykey kar!
Nee ya ne kan ni ti ay Hallasikaa!

⁴ Borey kan ga ceeci ngi m'ay hundoo kaa,
yala i ma haw, i ma kayna!
Borey kan anniyaa ti ngi ma ifutu tee ya ne,
yala i ma yee banda ka haw!

⁵ Yala i ma tee sanda kokoši kan hewoo g'a zaa,
yala Abadantaa almalaykaa m'i gaaray ka koy!

⁶ Yala ngi fondawey ma kubay i ma tanši,
yala Abadantaa almalaykaa m'i gaarandi!

⁷ Zama bila addalil i na sankay hirri ya ne,
ka guusu fanši ya ne hala ngi m'ay hundoo kaa bila addalil.

⁸ Yala halaciyan ma kaa i ga bila nda i ma bay,
yala i ma kan sankaa ra kan i n'a hirri,
i ma kan a ra, i ma bone!

⁹ Nda woo teendi, ay hundoo ga jaali nda Abadantaa,
a ga duu binekaanay nga hallasiroo ra.

¹⁰ Ay ga nee nda ay binoo kul: «Abadantaa, may no ma hima nda ni
ka yalaafante kaa bora kan ga hin a kaboo ra,
ka talkaa nda alfukaaroo kaa ngi komakaa kaboo ra?»

¹¹ Seede bine konnayan tun,
i g'ay haa nda haya kan ay s'a bay.

¹² Thenna kan ay n'a tee i se, i g'a bana nda ifutu,
ay hundoo cindi nga folloku.

¹³ Waati kan i wirci, ay ga saaku kasa dan ay ga,
ay n'ay boŋ dii, ay meehaw,
ay si fay nda ka Irkoy ŋaaray ay binoo ra.

¹⁴ Sanda ay ceroo se, sanda ag'armaa se ay taabi,
ay sonbu sanda boro kan ga nga jaa buuyanoo hēe.

¹⁵ Waati kan ay takawey si boori, i ga jaali nda ay misoo,
i ga marga ay ga.

Yawyan, boroyan kan ay s'i bay marga ay ga
i si fay nda k'ay ciinay,

¹⁶ ngi nda borey kan si hunbur Irkoy, nda joŋjokey
ga mee nama ay ga.

¹⁷ Ay Koyoo, hala waati foo no n'ga woo benandi?

Ay hundoo kaa borey futawey wey kabey ra,
ay kaa ganjihayla soogey wey kabey ra!

¹⁸ Ay ga ni saabu margari beeroo ra,
ay ga ni saabu jama gaabante ra.

¹⁹ Yala borey kan n'ay toŋne ka tee ya ne iberi masi jaali nda ay misoo,
yala borey kan konna agay bila addalil mas'ay gullu!

20 Zama i si šelanj alaafiya se,
i mma zanba soolu borey se kaŋ ga goro gandaa ra nda alaafiya.

21 I ga ngi deeney feeri ay ga,
i ga nee: «Nhuu! Nhuu!
Ir dii a nda ir moŋey!»

22 Abadantaa, ni dii a, masi dangay!
Ay Koyoo, masi mooru agay!

23 Tun, tun k'ay noo ay cimoo!
Ay Irkoy, ay Koyoo, tun ka faasa ya ne!

24 Ciiti ka sawa nda ni šerretaraa, Abadantaa, ay Koyoo!
Yala i masi jaali nda ay misoo!

25 Yala i masi nee ngi boŋ se: «Nhuu! Hayaa kaŋ ir ga bag'a tee.»
Yala i masi nee: «Ir benandi nda a pat!»

26 Yala borey kul cere ra ma haw ka bone,
borey kaŋ ga jaali nda ay bonaa!
Borey kaŋ tun ya ne,
yala haawi nda bone ma tee i se bankaaray!

27 Yala borey kaŋ ay šerretaraa kan i se
ma yafarhā, i ma jaali,
de i masi fay nda ka nee: «Abadantaa ga beeri,
nga kaŋ nga tamoo alaafiya ga kan a se!»

28 Woo ra, ay miŋoo ga ni šerretaraa har,
zaaroo kul a ga ni saabu.

36

Boro futu teegoyey si Irkoy borohennataraa ganji

1 Donkey boŋkoynoo ka woo don. Abadantaa tamoo Dawda dooni ti woo.

2 Boro futu šenni foo goo ay binoo ra.
Nga tureyanoo ra, nga do, a nee kaŋ Irkoy hunburay sii no.

3 A ga dere ka nga boŋ dii boro henna,
hala nongu kaŋ ra a si dii nga layboo k'a konnay.

4 Nga meešenney man'ti kala ifutu nda zanba,
ka ihenna tee sii nda a se addalil.

5 A ga bone miile nga daaroo boŋ,
a goo fondo boŋ kaŋ si boori,
a si wanji ifutu.

6 Abadantaa, ni borohennataraa ga too beenaa ra,
ni laadirtaraa ga too hala duulawey do.

7 Ni šerretaraa ga hima nda tondi hondey kaŋ ga kuu nda tondi hondey
kul,

ni ciitey ga hima nda guusu beeri.
Abadantaa, n'ga adamizey nda adabbawey hallasi.

8 Irkoy, ni borohennataraa cine sii no!
Ni fatawey biyoo cire adamizey ga duu nongoo kaŋ ra i ga tugu.

9 I ga kungu ni hugoo gomney ra,
n'ga gomni tee i se sanda boro kaŋ duu isa hari henna k'a haŋ.

¹⁰ Zama ni do hunayan ga hun,
ni gaayoo no ka kate ir dii gaay.

¹¹ Ni borohennataraa kaataray waati kul borey se kaŋ ga ni bay,
ma ni ũerretaraa cebe waati kul borey se kaŋ biney ga ũerre.

¹² Yala bolsantaa cewey masi too kate ay do,
yala boro laaley kabey mas'ay zurandi!

¹³ Borey kaŋ ga ũerretaray jaŋay tee ne ka kaŋ,
i n'i kaŋandi, i si hin ka tun koyne.

37

Masi moo daŋ boro laala koyjineyanoo ra

¹ Woo ti Dawda zabur foo.
Masi futu boro laala maaganda se,
masi canse goy futu teekey ga.

² Zama i ga cahā ka kogu sanda subu
ka kukuũi sanda dumari firzi.

³ Ni naanaa daŋ Abadantaa ra, ma goy henna,
ma goro gandaa ra, laadirtaray ma tee ni hunaa.

⁴ Ma ũaali nda Abadantaa,
a ga ni noo woo kaŋ ni binoo ga bag'a.

⁵ Ni misoo daŋ Abadantaa kaboo ra,
ni naanaa daŋ a ra, a ga ni misoo hanse.

⁶ A ga ni ũerretaraa kaataray sanda gaay k'a cebe borey se,
ka ni cimoo kaataray sanda zaarikay waynaa.

⁷ Dangay ka Abadantaa batu,
masi futu boro ga nga goyey booriyanoo se,
wala boro kaŋ ga dabari futuyan tee.

⁸ Fay nda laalay, futay naŋ,
masi futu, a ga ni daŋ ilaala ra!

⁹ Zama goy futu teekey ga kaa ka halaci ka hun no,
borey kaŋ ga tammahā Abadantaa ra ga gandaa mayray.

¹⁰ Ne nda kayna boro si yee ka dii boro futu!
N'ga nongoo guna kaŋ ra a cindi, a sii no!

¹¹ Borey kaŋ ga ngi boŋ yeeti ganda ga laboo tubu,
i ga ũaali nda alaafiyaa timmante.

¹² Boro futu ga hawandifutay boro ũerrante se,
a ga hiŋe kaama a ga.

¹³ Abadantaa ga haaru boro futu ra,
zama a ga dii nga zukandoo zaaroo too.

¹⁴ Boro futawey ga ngi takubawey hoobu,
i ga ngi birawey cendi,
ka talkaa nda alfukaaroo kaŋandi,
ka borey kaŋ ga dira fondo kaŋ ga ũerre ra koosu.

15 Ngi takubawey ga huru ngi boŋ biney ra,
ngi birawey ga kayri.

16 Boro šerrante kabehaya kaccaa
baa boro futu boobo haya boobaa.

17 Zama boro futu kabey ga kayrandi,
amma Abadantaa ga boro šerrantey faaba.

18 Abadantaa ga boro laadirantey aloomuroo bay,
ngi tuboo ga cindi abada.

19 I si haw bone waati,
heray waatey ra i ga kungu.

20 Boro futawey ga kaa ka dere,
Abadantaa iberey ga hima nda kurdoos henna, i ga dere.
I ga dere sanda dullu.

21 Boro futu ga garaw, a s'a willi,
boro šerrante ga alhormo tee, a ga noo.

22 Zama borey kaŋ Irkoy na albarka daŋ i ra no ma gandaa mayray,
borey kaŋ a n'i laali ga halaci.

23 Abadantaa no ma albarka daŋ adamize dira takaa ra,
adamize dira takaa ga kan a se.

24 Ba nda a kaŋ, a si cindi a ra,
zama Abadantaa g'a dii nda kaboo.

25 Za ay zankataray hala ay žen,
ya na bay ka dii Irkoy ma boro šerrante fur,
wala nga hayroo ma nga meehunaa gariibu.

26 Zaaroo kul a ga alhormo tee, a ga borey noo garaw,
nga hayroo ga duu albarka.

27 Mooru haya futu, ma haya henna tee,
nda woo teendi, n'ga cindi ni dogoo ra waati kul.

28 Zama Abadantaa si baa kala cimi,
a si nga ganakey naŋ.

Waati kul a ga lakkal daŋ i se,
amma boro futawey hayroo ka halaci.

29 Boro šerrantey ga gandaa mayray,
i ga cindi a ra hala abada.

30 Boro šerrante mijoo ga lakkal šenni har,
deenoo ga cimi har.

31 Nga Koyoo ašariyaa goo binoo ra,
a si tatanji nga diraa ra.

32 Boro futu ga boro šerrante monno
ka ceeci k'a wii.

33 Abadantaa s'a naŋ kaboo ra,
a si naŋ ciiti ra i m'a zukandi.

³⁴ Ni tammahãa ðaŋ Abadantaa ra, cindi nga fondaã ga,
a ga ni jer hala ma gandaã mayray,
n'ga dii boro futu halaciyanoo.

³⁵ Ay dii boro futu nda nga binekogaa kul,
a ga nga boŋ feeri sanda tuuri firzi kaŋ goo nga laboo ra.

³⁶ A dere, a sii no koyne.
Ay n'a ceeci, amma a si duwandi.

³⁷ Boro laadirante koroši, ma boro kaŋ ga šerre guna,
kokoray henna goo boro se kaŋ goo nda alaafiya.

³⁸ Amma borey kaŋ ga ture ga halaci cere bande,
boro futu kokoraa ga halaci.

³⁹ Boro šerrantey hallasiroo si hun kala Abadantaa do,
nga ti ngi nongu gaabantaa waati šendey ra.

⁴⁰ Abadantaa g'i faaba, a g'i kaa,
a g'i kaa boro futu kaboo ra, a g'i hallasi,
zama i nka ngi boŋ talfi a ga.

38

Boro kaŋ yadda nga laybey ga Irkoy ŋaarayroo

¹ Woo ti Dawda zabur foo. Hongandiyan dooni ti woo.

² Abadantaa, waati kaŋ ni futu, mas'ay zukandi,
waati kaŋ ni binoo tun, mas'ay aladabu!

³ Zama ni biraw-izey kaŋ ay ga,
ni kaboo n'ay kar.

⁴ Ay hamoo ra haya kul mana cindi nga takaa ga ni futuroo maaganda,
alaafiya sii ay birey ra ay zunuboo maaganda.

⁵ Zama ay laybey kuu ka bisa ay boŋoo,
sanda jeraw tinja, i ga hanse ka tin ya ne.

⁶ Ay dorey funbu ka hinni tee
ay lakkal jaŋantetaraa maaganda.

⁷ Ay gunguma hala ay hanse ka kooma,
zaaroo kul ay goo binedooray ra.

⁸ Zama ay dumay-ŋaa-guurey g'ay ton,
ay hamoo ra haya kul mana cindi nga takaa ga.

⁹ Ay zaŋay, ay hanse ka motti,
ay binoo ga torro, ay ga duray.

¹⁰ Ay Koyoo, n'ga hayaa kul bay kaŋ ay ga bag'a,
ay binehēeney mo mana tugu ma ne.

¹¹ Ay binoo ga zarga, ay gaaboo ben,
ay moŋey gaayoo mo dere.

¹² Ay cerey nda ay hangasiney hibi ay ga ay dorey maaganda,
ay boro maaney mooru ay ga.

¹³ Borey kaŋ ga ceeci ngi m'ay hundoo kaa ga kumsay hirri ya ne, borey kaŋ ga baa bone ma duu agay g'ay halaciroo ceeci, zaaroo kul i ga zanbayan ŋuunurjuunu.

¹⁴ Amma agay, sanda lutu, ay si maa, sanda benbaw, ay s'ay miŋoo feeri.

¹⁵ Ay tee sanda adamize kaŋ si maa, nda boro kaŋ šenni sii miŋoo ra.

¹⁶ Ni no ay ga ni batu, Abadantaa, ni no ma zaabi, ay Koyoo, ay Irkoy.

¹⁷ Zama ay nee: «Yala i masi jaali nda ay misoo wala i ma fooma ay ga nda ay cewey tanši.»

¹⁸ Zama agay, ay ga baa ka kaŋ, ay dooraa goo ay jine waati kul.

¹⁹ Zama ay g'ay layboo har, ay ga dor ay zunubey maaganda.

²⁰ Agay iberey ga saabu i goo nda gaabi, borey kaŋ ga konna agay yaada ga, ga boobo.

²¹ Borey kaŋ ga ihenna bana ya ne nda ifutu g'ay gandu, zama ay ga ihenna ceeci.

²² Mas'ay nanj, Abadantaa!
Ay Koyoo, masi mooru agay!

²³ Cahã ka kaa k'ay faaba,
Ay Koyoo kaŋ g'ay hallasi!

39

Adamize si duumi

¹ Donkey boŋkoynoo nda Yedutun* ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

² Ay nee kaŋ ay ga lakkal daŋ ay dira takaa se hala ya si koy zunubu tee nda ay deenoo, kullihinne boro futu goo ay jine, ay ga gafaga daŋ ay miŋoo ga.

³ Ay tee suk, ay si šelaŋ, ay dangay, ay mooru gomni, amma ay dooraa tonton.

⁴ Ay binoo ga zarga ay gundoo ra, ay ŋuunurjuunuyanoo ga tee ya ne nuune, woo ga, ay šintin ka šelaŋ.

⁵ Abadantaa, ay kokoroo bayrandi ya ne, hinna foo ti agay aloomuroo, hala ya bay kaŋ ay si duumi.

⁶ N'na ay jürey kuuyanoo tee kabe hayyan diidaa, agay aloomuroo man'ti baffoo ni do.

Cimi no, adamize kul, ba kaŋ a ga huna, a man'ti kala harandaŋ.

* 39:1 39.1 Taarikey 1na 25.1, 3, 6; Zaburey 62.1; 77.1.

Kay-kayna

⁷ Cimi no, adamize ga yaara sanda bii,
a ga zuru-zuru, amma harandaŋ no.
A ga marga, amma a si bay boro kaŋ no ma duu a.

⁸ Sohō, ay Koyoo, macin ti ay tammahāa?
Ay naataa sii kala ni ra.

⁹ Ay hallasi ay hooyaney kul ra!
Masi naŋ saama m'ay wow!

¹⁰ Ay tee suk, ay s'ay mijoo feeri,
zama ni no ma taka tee.

¹¹ Ay moorandi ni doroo!
Ay ga dere ni kaboo kararoo cire.

¹² N'ga adamize zukandi nga layboo maaganda,
sanda dusu, n'ga nga haya henney hasara.
Adamize kul man'ti kala harandaŋ.

Kay-kayna

¹³ Haŋajer ay ŋaarayroo se, Abadantaa,
maa ay faaba ceeci kaatiroo se,
masi dangay ay hēeney se!
Zama ay man'ti kala taabuši ni do,
ay man'ti kala bisakaw sanda ay baabey kul.

¹⁴ Ni moyey kaa ay ga hala ya duu ka binekaanay,
hala ay ga koy, ya si yee koyne ka bara.

40

Irkoy ga gomni tee nga ganakey se

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

² Ay na Abadantaa batu nda suuri,
a ŋeli ay ga, a maa ay faaba ceeci kaatiroo.

³ A n'ay žigandi ka hun halaciyān guusoo ra,
ka hun bolongoo batakaraa ra,
a n'ay cewey fur tondoo boŋ,
a n'ay cee diraa noo gaabi.

⁴ A na dooni taaga daŋ ay mijoo ra,
maanaa ir Koyoo saabuyan.

Boro boobo ga dii a, de i ga hunbur,
i ga ŋi naanaa daŋ Abadantaa ra.

⁵ Bora a duu gomni kaŋ na nga naanaa daŋ Abadantaa ra,
a si man borey kaŋ ga ŋi boŋ beerandi nda taariharkey.

⁶ Abadantaa, ay Koyoo, n'na haya boobo kayfanteyāŋ tee
dabarey ra kaŋ n'n'i tee ir se.

Ni cine sii no.
Ay ga baa ya hayey wey har, y'i fee,
i ga hanse ka boobo kabuyan se.

⁷ Sargari kukurante wala taasū sargari si kan ma ne.
N'n'ay haŋawey feeri,
mana sargari kukurante wala zunubu sargari wiri.

8 Woo se ay nee: «Nga ne, agay ne ma kaa, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi ay ga citaabu kunkunantaa ra.»

9 Ay Koyoo, a ga kan ya ne ya ni ibaayoo tee, ni ašariyaa goo ay gundoo ra.

10 Ay ga ni šerretaraa har margari beeroo ra. Guna, Abadantaa, n'ga bay ay s'ay mijoo daabu.

11 Ay si ni šerretaraa daabu ay binoo ra, ay ga ni cimoo nda ni hallasiroo har, ay si ni borohennataraa nda ni laadirtaraa tugu margari beeroo se.

12 Ni, Abadantaa, n'si ni hinnaroo wanji ya ne, ni borohennataraa nda ni laadirtaraa g'ay hawgay waati kul.

13 Zama haya futu booboyan n'ay kuubi k'ay bere, ay laybey ga kaŋ ay ga, ay si hin ka ngi diiyanoo muŋe, i boobo nda ay boŋ hinbirey, ay binoo hun.

(Zaburey 70.2-6)

14 Abadantaa, suuri m'ay feeri, Abadantaa, cahã ka kaa k'ay faaba!

15 Yala borey kul cere bande ma haw, boŋey ma sinji, borey kaŋ ga ceeci ngi m'ay hundoo kaa, borey kaŋ ga baa ngi m'ay derandi! Yala borey kaŋ ga bone ceeci ya ne, ma yee nda banda ka haw!

16 Yala i ma alaabiina nda ngi haawoo, borey kaŋ g'ay nooŋo ka nee: «Wee, wee!»

17 Yala ni ceecikey kul ma duu ni ra ŋaali nda yafarhã! Yala borey kaŋ ga baa ni hallasiroo ma nee waati kul: «Abadantaa ma jer!»

18 Agay, talka ti agay, alfukaaru ti agay, amma Abadantaa ga hongu agay. Ni ti ay faabakaa nda ay feerikaa. Ay Koyoo, masi gay!

41

Ay cere kaanaa tee agay iberoo

1 Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

2 Bora a duu gomni kaŋ ga lakkal dan yalaafantey se! Bone zaari hane Abadantaa g'a feeri.

3 Abadantaa g'a lakkal, a g'a noo aloomur! Bora a duu gomni laboo ga, n's'a tee nga iberey ibaayoo.

4 Abadantaa g'a faaba nga wirci daaroo boŋ, n'g'a noo baani timmante nga wircoo ra.

5 Agay, ay nee: «Abadantaa, hinna ay ga! Ay hundoo noo baani, ay na zunubu tee ni ga.»

6 Agay iberey ga šenni laala har ay ga ka nee:
 «Waati foo no a ga buu? Waati foo no maapoo ga dere?»
 7 Nda boro kaa k'ay foo, a mma taari,
 haya futuyan ga marga binoo ra,
 a mma fatta, a ga šelan taray.
 8 Borey kan ga konna agay ga marga k'ay ciinay,
 i ga haya futu ceeci ya ne ka nee:
 9 «Dori laala ga kan a bonj!
 Nga ne ka kani, a si tun koyne!»
 10 Ba ay ceroo, woo kan ay naanay a,
 woo kan ga ŋaa ay bande bere ay ga k'ay tafa.
 11 Amma ni, Abadantaa, hinna ay ga m'ay tunandi
 hala ya bana i ra.

12 Nda agay iberoo mana paali kaatiyan tee kan nga hin agay,
 woo ra ay ga bay kan ay ga kan ma ne.
 13 Agay, n'n'ay faaba ay laadirtaraa ra,
 waati kul n'g'ay dan ni jeroo ga.

14 Albarka ma bara Abadantaa, Izirayel Koyoo se abada hala abada!
 Amin! Amin!

42 CITAABU HINKANTOO (Zabur 42—72)

Boro kan ga jaw Irkoy se

1 Donkey bonkoynoo ka woo don. Woo ti Kora* izey bayti dooni foo.

2 Sanda takaa kan nda jeeri ga hari ceeci,
 takaa din nda ay hundoo ga ni ceeci, ya Irkoy.

3 Ay ga jaw Irkoy se, Irkoy hunantaa,
 waati foo no ay ga koy kay Irkoy jine?

4 Ay mundawey ti ay ŋaahayaa cijin nda zaari,
 ka gar zaaroo kul i ga nee ya ne:
 «Man ni Koyoo?»

5 Woo kul, hayey ne kan ay ga hongu ey waati kan ay binoo ga hēe:
 ay dira jamaa bande,
 ay dira i jine hala Irkoy hugoo do
 paali nda albarka danyan wurruyan game,
 jama beeri goo jingar ra.

6 Ay hundoo, macin se n'ga gaaham buunay?
 Macin se n'ga hēe?
 Ni naataa dan Irkoy ra!
 Ay ga kaa k'a saabu koyne, nga ti ay Hallasikaa.

7 Ay Koyoo, ay binoo ga hēe,
 woo maaganda se ay ga hongu ni za Žurden isaa gandaa ra,
 za Mitiseyar tondi hondoo bonj kan goo Hermonj tondi hondey ra.

* 42:1 42.1 Taarikey 1na 6.22; Zaburey 44—49; 84; 85; 87; 88.

8 Hari guusu beeri ga hari guusu beeri tana cee,
ni harey kanj ga zunbu ka hun tondey ra jindoo bande,
ni bondawey nda ni mennawey kul n'ay kar ka bisa.

9 Yala zaaroo ra Abadantaa ma nga borohennataraa cebe,
cijinoo ra nga doonoo m'ay dum.
Ay g'ay hunaroo Koyoo ñaaray.

10 Ay ga nee ay Koyoo, ay Tondoo se:

«Macin se ni dirña agay?

Macin se ay ga dira nda gaaham buunay, iberoo šiitaroo maaganda?»

11 Ay birey g'ay tutubu, ay torrokey g'ay wow
ka nee ya ne zaaroo kul: «Man ni Koyoo?»

12 Ay hundoo, macin se n'ga gaaham buunay,
macin se n'ga hêe?
Ni naataa ñanj Irkoy ra!
Ay ga kaa k'a saabu koyne, nga ti ay Hallasikaa, nga ti ay Koyoo.

43

Ni naataa ñanj Irkoy ra

1 Irkoy, ciiti k'ay noo ay cimoo,
ay faasa jamaa kanj si hinna ra!

Ay kaa dargantey nda boro futawey kabey ra!

2 Zama ni ti ay Koyoo nda nongoo kanj ra ay ga tugu,
macin se n'n'ay fur?

Macin se ay ga bunnu nda binemarayyan
ka nanj agay iberoo m'ay kankam?

3 Ni gaayoo nda ni cimoo cebe!

I m'ay gongu,

i m'ay ka koy ni tondi hondu henanantaa nda ni gorodogey do!

4 Ay ga koy Irkoy sargari tonadogoo here,
Irkoy here kanj ti ay ñaalloo nda ay yafarhãa,
Irkoy, ay Koyoo, ay ga ni saabu ay kuntijoo ga!

5 Ay hundoo, macin se n'ga gaaham buunay,
macin se n'ga hêe?
Ni naataa ñanj Irkoy ra!
Ay ga kaa k'a saabu koyne, nga ti ay Hallasikaa, nga ti ay Koyoo.

44

Abadantaa, mas'ir nanj

1 Donkey bonkoynoo ka woo don. Woo ti Kora izey bayti dooni foo.

2 Ya Irkoy, ir hañawey maa,
ir baabey na teegoyey filla ir se
kanj n'n'i tee ngi waati,
waatey kanj bisa ra.

3 N'na ni kaboo ka gandawey gaaray,
ka duu k'ir hayragey gorandi ngi dogey ra,
n'na gandawey kar hala ir hayragey ma duu doo.

4 Zama man'ti ngi takubawey ka kate i ma gandaa mayray,
man'ti ngi kabey k'i hallasi,

amma ni kabe gumaa, ni kaboo k'i kaa, ni ndumoo gaayoo,
zama i kan ma ne.

⁵ Ya ay Koyoo, ni, ni ti ay Kokoyoo.

Dan̄ kan̄ Yakuba borey ma hallasi!

⁶ Ni albarkaa ra ir g'ir torrokey kar,

ni maapoo albarkaa ra ir ga borey motti kan̄ ga kay ir se.

⁷ Zama man'ti ay biraa ra ay g'ay naanaa dan̄,

man'ti ay takubaa no m'ay hallasi.

⁸ Amma ni no m'ir hallasi ir torrokey ra,

ka haawi gum borey boŋ kan̄ ga konna ir.

⁹ Zaaroo kul ir ga fooma nda Irkoy,

ir ga ni maapoo saabu hala abada.

Kay-kayna

¹⁰ Amma woo kul, n'n'ir fur,

n'n'ir boŋey haw,

n'si yee koyne ka hanga ir wongu-ize jamawey.

¹¹ N'n'ir zurandi ir torrokey jine,

borey kan̄ ga konna ir g'ir jinawey kul kom.

¹² N'g'ir dan̄ kabe ra sanda feejiyan̄ kan̄ i g'i ŋaa,

n'n'ir say dumey ra.

¹³ N'na ni jamaa neere hay faala,

mana duu haya kul ngi hayoo ra.

¹⁴ N'ga nan̄ ir taalammey m'ir wow,

borey kan̄ g'ir kuubi k'ir bere g'ir ŋooŋo k'ir haari-haari.

¹⁵ N'n'ir tee yaasayhaya gandawey se,

nda dumey dii ir, i ga ngi boŋey zinji-zinji.

¹⁶ Zaaroo kul ay kaynandoo goo ay jine,

haawoo ga agay ndumoo daabu,

¹⁷ kaynandikey nda wowkey ŋenney maayanoo se,

kan̄ iberey nda borey kan̄ ga baa ngi ma ngi dukuroo kaa ay ra g'i tee.

¹⁸ Woo kul duu ir, amma ir mana dirpa ni,

ir mana ni amaanaa dunbu.

¹⁹ Ir biney mana yee banda,

ir cewey mana hun ni fonda ra.

²⁰ Woo kul, n'n'ir motti nzoŋawey gorodogoo ra,

n'n'ir gum nda buuyan biyoo.

²¹ Nda a gar ir nka dirpa ir Koyoo maapoo,

nda a gar ir nka kabe gaaru koy tana se,

²² Irkoy nka si bay wala?

A ga bine sirrey bay.

²³ Ni maaganda se i g'ir wii zaaroo kul,

i g'ir himandi nda feejiyan̄ kan̄ ga koy koosandi.

²⁴ Ay Koyoo, tun! Macin se n'ga jirbi?

Tun jirboo ra! Mas'ir fur abada!

²⁵ Macin se n'ga ni ndumoo bere ir se?

Macin se n'ga dirpa ir taabiroo nda ir ŋiitaroo?

²⁶ Zama ir hundey ŋillandi laboo ra,

ir gundoo denja laboo.

²⁷ Tun k'ir faaba!

Ir kaa kabe ra ni borohennataraa sabbu se!

45

Kokoyoo hijaa doonoo

¹ Donkey bonkoynoo ka woo don. Dooni kaŋ bande kurbu linji iddukoyni goo. Woo ti Kora izey bayti dooni foo. A man'ti kala baji dooni.

² Ay binoo ga too nda šenni henna.

Ay nee: «Ay dooni fayyaney hantumey man'ti kala kokoyoo wane!»

Yala ay deenoo ma tee hantumkaw henna kalamoo!

³ N'ga boori ka bisa adamizey, alhormo goo ni mijoo ra, woo se Irkoy na albarka daŋ ni ra hala abada.

⁴ Wongaaroo, ni takubaa daŋ ni centoo ga, a ga ni annuuraa nda ni daržaa cebe.

⁵ Ni daržaa ra, n'ga huru ni bari torkaa ra cimoo, nda yee gandayanoo nda šerretaraa sabboo se! Ni kabe gumaa ga teegoy beeriyaŋ tee!

⁶ Ni biraw-izey mijey ga kan, jamayaŋ ga kaŋ i cire, i ga huru kokoyoo iberey biney ra.

⁷ Ya Irkoy, ni kokoy gorodogoo ga cindi abada hala abada, ni kokoytaraa goboo man'ti kala šerretaray gobu.

⁸ Šerretaray no ma kan ma ne, n'ga konna ifutu. Woo se Irkoy, ni Koyoo na ni yon nda jaali jii ka baa ni ka bisa ni hangasiney.

⁹ Mir, nda alowe nda kas turaari ga ni bankaarawey kul hewey kaanandi, za ni kokoy hugoo ra kaŋ teendi nda tarkunday hije, hooray jinay karfey ga ni paalandi.

¹⁰ Kokoy ize woyyaŋ goo ni boro daržantey ra, kokoy woyoo ga taalam nda Ofir gandaa wura ka kay ni kabe gumaa ga.

¹¹ Ay ize woyoo, ma maa, ma guna, ma ni haŋaa gaaru, dirja ni jamaa nda ni baabaa hugoo.

¹² Ni booroo ga kan Kokoyoo se, zama ni koyoo no, sujudu a jine.

¹³ Nda woo teendi, woy-izoo kaŋ ti Tir koyraa, wey kaŋ ti jamaa almankoyini ga meekaanay ma ne ka alhormo ceeci ni ga.

¹⁴ Darža beeri goo kokoy ize woyoo ga kokoy hugoo ra, nga bankaaraa mana taandi nda kala wura.

¹⁵ I ga koy nda a kokoyoo do, darbay caaranteyaŋ goo a ga. I ga woy soogoyaŋ kaŋ ti nga hangasiney hurandi a bande kokoyoo do.

¹⁶ I ga koy nda ey nda jaali nda yafarhā, i ga huru kokoy hugoo ra.

¹⁷ Ni iz'arey ga huru ni baabey dogoo ra, n'g'i tee bonkoyniyaŋ gandaa kul ra.

¹⁸ Ay ga ni maajnoo hongandi zamaney kul borey se, jamawey ga ni saabu waati kul hala abada.

46

Irkoy goo ir bande

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Kora izey dooni foo. Dooni jinde buuna no.

² Irkoy ti nongoo kaŋ ra ir ga ir boŋ talfi, nga ti ir gaaboo, zarabiyar ra, a g'ir faaba ka boori.

³ Woo se ir si hunbur ba nda laboo jijiri, ba nda tondi hondey ga sundu teekoo gamoo ra,

⁴ ba nda harey ga boosu i ga zarga ka tondi hondey jijirandi.

Kay-kayna

⁵ Isa hari bisadogey ga Irkoy koyraa naalandi, Koy Jerantaa gorodogey nongu henanantaa no.

⁶ Irkoy goo gundoo ra, koyraa si hun dogoo ra, za moo boo, Irkoy faabaroo ga kaa.

⁷ Gandawey ga kaati, kokoytarawey ga zinjji-zinji, Irkoy jindoo fatta, laboo ga menne.

⁸ Abadantaa, Aduŋnakoyoo goo ir bande, Yakuba Koyoo man'ti kala ir se wakkalkaw.

Kay-kayna

⁹ Wa kaa ka dii Abadantaa teegoyey kaŋ ga hasaraw tee laboo ga!

¹⁰ A ga wongey kayandi hala aduŋna kaydogoo ga, a ga biraa kayri, a ga yaajoo say, a ga nuune dan bari torkawey ra.

¹¹ A nee: «Wa kay, war ma bay kaŋ agay ti Irkoy! Ay hinoo goo gandawey boŋ, a goo laboo boŋ.»

¹² Abadantaa, Aduŋnakoyoo goo ir bande, Yakuba Koyoo man'ti kala ir se wakkalkaw.

Kay-kayna

47

Gandawey kul ma kobi Abadantaa se

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Kora izey zabur foo.

² Gandawey kul borey, wa kobi! Wa jinde jer ka kaati nda naali Irkoy se!

³ Zama Abadantaa, Koy Jerantaa ga hunburandi, Kokoy beeri no laboo kul boŋ.

⁴ A ga jamayan dan ir hinoo cire, a ga gandayan dan ir cewey cire.

⁵ A na ganda suuba ir se k'a tee ir se tubu, Yakuba kaŋ a ga bag'a dar'aa.

Kay-kayna

⁶ Zaame kaati beeriyar ra Irkoy ga žigi,

laatoo hēenoo bande Abadantaa ga dira.

7 Wa don Irkoy se, wa don!

Wa don ir Kokoyoo se, wa don!

8 Zama Irkoy ti Kokoy laboo kul boŋ,
wa bayti dooni don a se!

9 Irkoy ti Kokoy gandawey boŋ,
Irkoy ga goro nga kokoy gorodoo henanantaa boŋ.

10 Jamawey boŋkoyney ga cere marga
ka tonton Ibirahima Koyoo jamaa ga,
zama Irkoy wane nda kokoyey kaŋ ti laboo korawey.
A ga hanse ka bara haya kul se beene.

48

Kokoy beeroo koyraa

1 Woo man'ti kala dooni. Woo ti Kora izey zabur foo.

2 Abadantaa ga beeri, a ga hanse ka saabandi
ir Koyoo koyraa ra, nga tondi hondoo ga henan.

3 Tondi henna no kaŋ ga tee ŋaali laboo kul se,
Siyon tondi hondoo kaŋ goo hawsa kunehere,
Kokoy beeroo koyraa.

4 Koyraa kokoy hugey ra borey ga bay
kaŋ Irkoy man'ti kala wakkalkaa.

5 Zama kokoyey na cere marga,
i dira cere bande ka koy.

6 Za i dii a, nga no lakkaley tun,
biney dunbu, i kul zuru!

7 No din i jijiri,
ni mma nee woy kaŋ goo taamari kuuboo ra.

8 Ni mma nee dandi hewoo
kaŋ ga harihii beerey kayri kaŋ ga koy Tarsis koyraa ra.

9 Woo kaŋ ir maar'a, ir dii a
Abadantaa, Aduŋŋakoyoo koyraa ra,
ir Koyoo koyraa ra man'ti kala
Irkoy ga koyraa tabatandi hala abada.

Kay-kayna

10 Ya Irkoy, ni hugoo gundoo ra,
ir ga hongu ni borohennataraa.

11 Ya Irkoy, sanda ni maapoo,
ni saaburoo ga harandi hala laboo kaydogoo ga,
ni kabe gumaa ga too nda ŋerretaray.

12 Siyon tondi hondoo ma ŋaali,
Žuda gandaa koyrawey ma yafarhã
ni ciitey maaganda se.

13 Wa Siyon kuubi, w'a kuubi k'a bere,
wa nga soorohugu kukey kabu

14 ka nga cetewey guna ka boori,
wa nga kokoy hugey laasaabu

ka duu k'a deede zamanoo kan ga kaa borey se.
 15 Koyoo woo ti ir Koyoo waati kul hala abada.
 Hala buuyan, nga, a g'ir gongu.

49

Alman si hundi day

1 Donkey bonkoynoo ka woo don. Woo ti Kora izey zabur foo.

2 Wa hanajer woo se, jamawey kul,
 wa maa, war kul, laboo gorokey kul,

3 ibeerey nda ikaccey,
 almankoyney nda talkey kul!

4 Ay mijoo ga lakkal šenniyan har,
 ay binoo ga fahamay hayayan miile.

5 Ay ga hanja kayandi yaasay se,
 ay g'ay šennoo kan ga gum feeri kuntiji jinde ga.

6 Macin se ay ga hunbur bone zaari,
 waati kan almunafikey goy futawey g'ay kuubi k'ay bere?

7 Ngi kabehayey ra i ga ngi naanaa dan
 ka fooma nda ngi alman beeroo.

8 Woo kul, boro si hin ka nga bora day k'a kaa kabe ra,
 wala ka haya bana Irkoy se hala nga masi buu.

9 Ngi hundoo hayoo ga hanse ka boobo banayan se,
 a si hin ka teendi abada.

10 I mma hongu kan ngi ga huna hala abada,
 ngi si dii saaraa guusoo wala?

11 Zama boro ga dii kan lakkalkoyney ga buu,
 lakkal janantaa nda saamaa mo ga dere
 ka ngi kabehayey nan boro tanayan se.

12 I ga hongu kan ngi hugey ga cindi hala abada,
 kan ngi gorodogey ga cindi zaman nda zaman,
 ngi kan na ngi maaney dan labuyan ga.

13 Amma adamize nda nga beeraa si gay,
 a ga hima nda adabba kan ga halaci.

14 Woo ti borey kan ga ngi naanaa dan ngi bon ra fonda,
 woo ti borey kan ngi bon šenney ga kan i se takaa.

Kay-kayna

15 I ga hima nda adabba buunayan kan ga koy alaahara,
 buuyan ga tee i se kurkaw,

ne nda kayna boro šerrantey g'i taama ka bisa,
 ngi booroo ga dere, alaahara ti ngi gorodogoo.

16 Amma Irkoy g'ay kaa alaahara hinoo ra,
 zama a g'ay zaa.

Kay-kayna

17 Masi hunbur nda boro na alman tee,
 waati kan nga hugoo daržaa beeri,

18 zama nda a buu, a si koy nda nga bande hayey wey ra ba affoo,

nga daržaa si hanga a.

¹⁹ A ga hin ka maakaani nga hunayanoo ra.

Borey ga ni beerandi, zama hayey ga boori.

²⁰ Amma woo kul, n'ga koy nongoo kaŋ ra ni hayragey koy kaŋyaŋ si yee ka dii gaayoo.

²¹ Boro nda nga beeraa, a sii nda lakkal, a ga hima nda adabba kaŋ ga halaci.

50

Irkoy ga nga jamaa ciiti

¹ Woo ti Asaf* zabur foo.

Abadantaa kaŋ ti koyey Koyoo šelan ka laboo cee, za waynaa fattaroo ga hala nga kaŋyanoo ga.

² Siyoŋ tondi hondoo kaŋ booroo cine sii boŋ, Irkoy ga bangay nga daržaa ra.

³ Ir Koyoo ga kaa, a si dangay, nuune ciray kaŋ ga wiiya bara a jine, hew beeri k'a kuubi k'a bere.

⁴ A ga beenaa nda laboo cee i ma tee seede ka nga jamaa ciiti.

⁵ A nee: «W'ay ganakey marga ya ne kaŋyaŋ na sargari kaa ka amaana tee ay bande.»

⁶ Beenaa ga nga šerretaraa har, zama Irkoy zaati ti ciitikaw.

⁷ Wa haŋajer, ay jamaa, ay ga šelan, Izirayel, ay ga seedetaray tee ni ga. Agay ti Irkoy, ni Koyoo.

⁸ Man'ti ni sargarey maaganda se ay ga citi ni ga, ni sargari kukurantey goo ay jine waati kul.

⁹ Ay si yaaru zaa ni hugoo ra, wala ka jindaaru zaa ni kaloo ra.

¹⁰ Zama hawsaa adabbawey kul nda tondi hondu zenberyaŋ adabbawey ti agay wane.

¹¹ Ay ga tondi hondey cirawey kul bay, haya kul kaŋ ga ŋuuti faarey ra ti agay wane.

¹² Nda a gar ya mma heray, ay s'a har ma ne, zama aduŋpa ti agay wane, nga nda haya kul kaŋ goo a ra.

¹³ Ya mma yaaru ham ŋaa wala? Ya mma jindaaru kuri haŋ wala?

¹⁴ Ma albarka danŋan tee sargari Irkoy se, ma ni meefurey kaa kaŋ n'n'i zaa Koy Jerantaa se!

¹⁵ M'ay cee zarabi zaari hane, ay ga ni feeri, m'ay beerandi.

¹⁶ Amma Irkoy nee boro laala se: «Macin se n'g'ay yaamarey har,

Kay-kayna

* 50:1 50.1 Taarikey 1na 6.18–32; 25.1, 4; Zaburey 73–83.

de mo agay amaanaa goo ni mijoo ra?

¹⁷ Ka gar n'ga konna ay hoyrawey,
n'g'ay šenney fur ni dumaa ga!

¹⁸ Nda ni dii zay, n'ga tee a bande affoo,
n'ga tee zinateerey bande affoo.

¹⁹ N'ga ni mijoo feeri ifutu se,
ni deenoo ga dargayan soolu.

²⁰ N'ga goro ka ni armaa ciinay,
n'ga ni jaa izoo maapoo hasara.

²¹ Woo ti hayaa kaŋ n'n'a tee, amma ay dangay,
ni nka hongu kaŋ ni cinaa ti agay,
amma ay ga citi ni ga,
ka ni teegoyey kaataray ni moŋey cire.»

²² Ay g'a wiri war ga, war ma lakkal daŋ woo se,
war kaŋ ga dirŋa Irkoy,
hala ya si koy dunbu-dunbandi,
feerikaw sii no!

²³ Boro kaŋ ga albarka danŋan tee ya ne sargari, bora n'ay beerandi.
Boro kaŋ ga lakkal daŋ nga dira takaa se,
ay ga Irkoy hallasiroo cebe a se.

51

Zunubu yaafa ceeciyān

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

² Dawda ka doonoo woo don waatoo kaŋ annabi Natanŋ koy a do kaŋ Dawda marga nda Batšeba*.

³ Ya Irkoy, alhormo tee ya ne ka sawa nda ni borohennataraa,
ay tooneyaney tuusu ka sawa nda ni tamalla beeroo!

⁴ Hanse k'ay ŋumay k'ay layboo kaa,
ay henanandi ay zunuboo ra!

⁵ Zama ay yadda ay tooneyaney ga,
de mo waati kul ay zunuboo goo ay jine.

⁶ Ni ga, ni hinne ga, ay na zunubu tee,
ay na goyfutu tee ni jine,
hayaa kaŋ n'n'a har, ni goo nda cimi,
ni ciitoo ga henan.

⁷ Za ay hayandi, agay nda zunubu no,
za ay jaa gundoo ra, zunubante ti agay.

⁸ Amma n'si baa kala cimi ma bara ay ra,
ay bayrandi lakkal sirri ra!

⁹ Ay zunuboo kaa nda izopu bundu, ay ga henan,
ay ŋumay, ay ga kaaray nda waa.

¹⁰ Ay mandi binekaanay nda jaali,
woo ra birey kaŋ n'n'i kayri ga yafarhā.

¹¹ Mas'ay zunubey guna,

* 51:2 51.2 Samiyel 2to 11—12.

ay toonewey kul tuusu.

¹² Ya Irkoy, bine henanante taka ay ra,
ay hundoo taagandi k'a tabatandi ay ra.

¹³ Mas'ay moorandi ni,
masi ni Hundi Henanantaa taa ay kone.

¹⁴ Ay noo jaaloo kan ga hun ni hallasiroo ra,
ay faaba nda hundi kan ga ben ni cire!

¹⁵ Ay ga ni fondawey cawandi borey kan ture se,
de zunubantey ga willi kate ni ga.

¹⁶ Ya Irkoy, ay Hallasikaa Irkoy,
ay feeri k'ay kaa kuroo alhakoo cire,
de ay deenoo ga kaati ka ni šerretaraa har.

¹⁷ Ay Koyoo, ay meetuwey feeri,
de ay mijoo ga ni saaburoo har.

¹⁸ Zama man'ti sargari no ma kan ma ne,
nda man'ti nga, ay g'a kaa ma ne,
n'si yadda sargari kukurante ga.

¹⁹ Sargarey kan ga kan Irkoy se man'ti kala bine kan taabi,
hundi kan taabi, a motti,
ya Irkoy, woo ti haya kan n'si konna.

²⁰ Ni alhormaa ra ma gomni tee Siyon koyraa se,
Žerizalem cetewey cin!

²¹ Woo ga, šerretaray sargarey ga kan ma ne,
nda sargari kukuranteyan, nda sargariyan kan tonandi hala i ma ben.
Woo ga, i ga yaaruyan kaa sargari ni sargari tonadogoo bon.

52

Irkoy, ni ga ay ga kabu

¹ Donkey bonkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda bayti dooni foo.

² Dawda ka doonoo woo don waatoo kan Edom boraa Doyeg kaa ka nee
Sawul se kan Dawda koy Ahimelek do.

³ Ni, wongaari, macin se n'ga fooma nda ifutu?
Irkoy borohennataraa goo no zaaroo kul.

⁴ Ni deenoo si haya kul caara kala halaciyen,
sanda šiini mee kaana, zanbante.

⁵ Ni baa ifutu ka bisa ihenna,
ni baa taari ka bisa cimi.

Kay-kayna

⁶ Halaci šenni de no ma kan ma ne,
deene zanbantaa!

⁷ Woo se Irkoy ga ni halaci hala abada,
a ga ni kanandi ka ni kaa ni hugoo ra,
a ga ni dogu ka ni kaa hundikoyney laboo ga.

Kay-kayna

⁸ Boro šerrantey ga dii a, i ga hunbur,
i ga haaru a ra ka nee:

9 «Boraa ne kaŋ mana Irkoy tee nongoo kaŋ ra a ga tugu,
boraa kaŋ mana nga boŋ wakkal kala alman ga,
a hongu kaŋ goy futawey no ma kay nga se!»

10 Agay, ay ga hima nda zaytuna firzi
kaŋ goo Irkoy hugoo ra.
Ay g'ay naanaa dan Irkoy borohennataraa ra waati kul hala abada.

11 Hayey kaŋ n'ni tee maaganda se ay ga ni saabu hala abada,
ay ga tammahā ni maapoo ga, zama n'ga boori ni ganakey se*.

53

Boro goo no kaŋ ga Irkoy ceeci wala?
(Zaburey 14)

1 Donkey boŋkoynoo ka woo don. Dooni kaŋ bande laati goo. Woo ti
Dawda bayti dooni foo.

2 Lakkal jaŋantaa mma nee nga boŋ se kaŋ Irkoy si bara.
I na goy laalayan nda goy harramanteyan tee,
boro sii i ra kaŋ ga ihenna tee.

3 Irkoy goo beenaa ra, a ga fuuni ganda ka adamizey guna,
ka dii wala boro goo i ra kaŋ goo nda lakkal henna,
kaŋ ga Irkoy ceeci.

4 I kul hibi Irkoy ga, i tee boro laala,
boro kul sii no kaŋ ga ihenna tee,
ba affoo.

5 Wey kaŋ ga šerretaray jaŋay tee sii nda lakkal,
ngi kaŋ ga ay jamaa ŋaa sanda ŋaayan,
i si Irkoy wiri.

6 Woo ga, hunburay ga duu ey,
bila addalil i ga hunbur.
Boro kaŋ tun ma ne, Irkoy ga nga birey say-say.
N'g'i haawandi, zama Irkoy wanji i ga.

7 Nda a gar ba Siyon koyraa ra Izirayel hallasiroo ga hun!
Waati kaŋ Irkoy na nga jamaa misoo hanse,
Yakuba ga ŋaali, Izirayel ga yafarhā.

54

Irkoy ti feerikaa

1 Donkey boŋkoynoo ka woo don. Dooni kaŋ bande hooray jinay linjikoyni
goo. Woo ti Dawda bayti dooni foo.

2 A nka woo don waatoo kaŋ ra Zif borey koy nee Sawul se kaŋ Dawda goo
ma tugu ngi do*.

3 Ya Irkoy, ni maapoo albarkaa ra ay hallasi,
ni hinoo ka ciiti ya ne!

* 52:11 52.11 ay ga tammahā ni maapoo ga, zama n'ga boori ni ganakey se, Ebere šenni ra,
almaganaa faa ti ay ga tammahā ni maapoo ga ni ganakey jine, zama n'ga boori. * 54:2 54.2
Samiyel 1na 23.19–28; 26.1

⁴ Ya Irkoy, hañajer ay ñaarayroo se,
haña kayandi ay mijoo šenney se!

⁵ Zama boro waaniyan tun ya ne,
boro binekogayan ga ceeci ngi m'ay hundoo kaa,
i si Irkoy guna.

Kay-kayna

⁶ Amma Irkoy ti ay faabakaa,
ay Koyoo goo borey bande kan g'ay gaa.

⁷ Yala bone ma kan agay iberey bon,
i halaci ka sawa nda ni laadirtaraa!

⁸ Ay ga sargari kaa ma ne nda ay bon,
Abadantaa, ay ga ni maapoo saabu, zama ni maapoo ga boori.

⁹ A g'ay kaa torro kul ra,
agay iberey ga tee ya ne gunahaya.

55

Boro kan i n'a zanba Irkoy ñaarayroo

¹ Donkey bonkoynoo ka woo don. Dooni kan bande hooray jinay linjikoyni
goo. Woo ti Dawda bayti dooni foo.

² Ya Irkoy, hañadan ay ñaarayroo se,
masi duma bere ay suurandiyanoo se!

³ Lakkal dan ya ne, ay zaabi!
Ay ga koy ay ga kaa, ay ga duray,

⁴ agay iberoo šenney
nda boro laala kankamroo kan i g'i tee ya ne sabbu se,
zama ifutu de no i g'a doori ay bon,
ngi futuroo ra i ga konna agay.

⁵ Ay binoo ga jijiri ay gundoo ra,
buuyan hunburaa ga zunbu ay ga.

⁶ Hunburay nda jijiriyani n'ay dii,
binedunbay n'ay dii nongoo kul here.

⁷ Ay nee: «Nda a gar ba ya mma bara nda fata sanda tuuzun!
Ay ga deesi ka duu gorodoo nongu tana ra.

⁸ Ay ga zuru ka mooru,
ay ga koy goro saajoo ra.

Kay-kayna

⁹ Ay ga cahā ka dere,
ay ga cahā nda hew beeri, ka bisa kusaw.»

¹⁰ Ay Koyoo, ngi šenney ñaami k'i zamna!
Zama ay ga dii koyraa ra laalay nda yenjeyan.

¹¹ Cijin nda zaari i mma cetewey kuubi,
ifutu nda laalay goo koyraa gundoo ra,

¹² hasaraw de bara gundoo ra,
kankamay nda zambayan si mooru nga farrey.

¹³ Nda a gar agay iberi k'ay wow,
nda nga no, ay g'a suuri.

Nda a gar boro kaŋ ga konna agay ka tun ya ne,
nda nga no, ay ga tugu a se.

¹⁴ Amma ni no, ay cine aru,
ay baakaa, ay cere kaanaa!

¹⁵ Agay nda ni cindi ka kan,
ir ga koy jamaa bande Irkoy hugoo ra!

¹⁶ Yala buuyan ma kaŋ i ga,
yala i ma zunbu alaahara i ga huna!
Zama ifutu bara ngi gorodogey ra, a goo biney ra.

¹⁷ Agay, ay ga Irkoy cee,
Abadantaa g'ay hallasi.

¹⁸ Cijin, nda subbaahi nda zaarikay ay ga zarabi,
a ga hanajer ay ŝennoo se.

¹⁹ A n'ay hundoo feeri k'ay noo alaafiya,
a n'ay kaa borey ra kaŋ g'ay wongu,
waatoo kaŋ i ga tee jama ka kaa ay ga.

²⁰ Irkoy ga maa, a g'i zaabi*,
nga kaŋ ga goro kokoytaraa ra za zaman.

Kay-kayna

Zama i si barmay,
i si hunbur Irkoy.

²¹ I ga too borey do kaŋ ga goro i bande alaafiya ra,
i ga ngi amaanaa dunbu.

²² Deenoo ga ban nda barkura,
amma wongu bara binoo ra,
nga ŝenney ga fiŝi ka bisa jii,
amma takubayan no kaŋ hoobandi.

²³ Ni jeraa fur Abadantaa ga,
nga, a ga ni almuraadey hanse,
abada a si naŋ boro ŝerrante ma kaŋ.

²⁴ Ni, Irkoy, n'g'i kaŋandi guusu kukoo ra.
Kuri munkey nda zanbantey
si duu ngi aloomuroo jeroo,
agay, ay g'ay naanaa daŋ ni ra.

56

Irkoy ga lakkal daŋ nga ganakey se

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Takaa kaŋ nda a ga doonoo woo don se
i ga nee «Tuuzun dangayantaa kaŋ ga mooru». Woo ti Dawda bayti foo.
A mana doonoo woo don kala waatoo kaŋ ra Filisti borey koy a dii Gat
koyraa ra*.

² Ya Irkoy, alhormo tee ya ne, zama adamizeyan g'ay zaa ka kay,
zaaroo kul i g'ay wongu, i g'ay kankam.

³ Ay Koyoo kaŋ goo beene, zaaroo kul agay iberey g'ay zaa ka kay,

* 55:20 55.20 zaabi, Ebere ŝenni ra, almaganaa faa ti zarabi. * 56:1 56.1 Samiyel 1na 21.11-16.

i ga boobo, i g'ay wongu†.

⁴ Han kanj ay hunbur,
agay, ay g'ay naanaa danj ni ra.

⁵ Irkoy sabbu se ay ga Irkoy šennoo saabu,
Irkoy ra ay n'ay naanaa danj, ay si hunbur,
macin no boro ga hin k'a tee ya ne?

⁶ Zaaroo kul i mm'ay šenney šiirandi,
haya futu de no i g'a miile ay ga.

⁷ I ga hawandifutay ay ga, i g'ay monno,
i g'ay dira takaa kul laasaabu,
zama i ga baa ngi m'ay hundoo kaa.

⁸ Ifutu no ma hin k'i feeri wala?
Ya Irkoy, ni futuroo ra jamawey kanjandi!

⁹ N'g'ay cee diraa kabu,
ay mundawey danj ni hunbaroo ra,
i kul nka mana hantumandi ni citaaboo ra wala?

¹⁰ Han kanj ay kaati ka ni cee, agay iberey ga yee banda.
Ay ga haya foo bay kanj ti Irkoy goo ay bande.

¹¹ Irkoy sabboo se ay ga nga šennoo saabu,
Abadantaa sabboo se ay ga nga šennoo saabu.

¹² Irkoy ra ay n'ay naanaa danj, ay si hunbur,
macin no adamize ga hin k'a tee ya ne?

¹³ Ya Irkoy, meefurey kanj ay n'i zaa ma ne, ay g'i bana,
nda albarka danjan sargariyanj kanj ay g'i kaa ma ne.

¹⁴ Zama n'n'ay hundoo kaa buuyan ra.
Mana yadda ay cewey ma kati,
hala ya dira Irkoy jine baahunantey gaayoo ra.

57

Irkoy ganakey si wakkal kala Irkoy ga

¹ Donkey bonkoynoo ka woo don. Takaa kanj nda a ga doonoo woo don se
i ga nee «Mas'a halaci.» Woo ti Dawda bayti foo. A mana doonoo woo don
kala waatoo kanj ra a ga zuru Sawul jine ka koy tugu tondi horboo ra*.

² Alhormo tee ya ne, ya Irkoy, alhormo tee ya ne!

Ni ga ay ga talfi,
ni fatawey biyoo cire ay ga duu nongoo kanj ra ay ga tugu,
hala albalaawoo woo ma bisa.

³ Ay ga Irkoy Jerantaa cee,
Irkoy kanj ga haya kul tee ya ne k'a timmandi.

⁴ A ga hallasiyan sanba ya ne ka hun beenaa ra,
a ma citi boraa ga kanj g'ay gaaray.

Kay-kayna

A ma silbay sanba ya ne kanj ga nga borohennataraa nda nga cimoo cebe!

† 56:3 56.3 Ay Koyoo kanj goo beene, zaaroo kul agay iberey g'ay zaa ka kay, i ga boobo, i g'ay wongu, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Zaaroo kul agay iberey g'ay zaa ka kay, i ga hiiši k'ay wongu. * 57:1 57.1 Samiyel 1na 22.1-2; 24.1-9; Zaburey 142.1.

⁵ Ay hundoo goo ganjihaylawey game,
ay goo ma kani adamize ɲaakawyaŋ game.
Ngi hiŋey man'ti kala yaaji nda biraw-izeyaŋ,
ngi deeney man'ti kala takuba kaana.

⁶ Ya Irkoy, ni boŋ jer beenaa se beene!
De ni daržaa ma bara laboo kul boŋ beene!

⁷ I na kumsay hirri ay cewey cire,
ay kayna,
i na guusu fanši ya ne,
i kaŋ a ra.

Kay-kayna

(Zaburey 108.2-6)

⁸ Ay binoo kanandi, ya Irkoy, ay binoo kanandi,
ay ga don ka ni saabu nda zaburyaŋ.

⁹ Tun, ay hundoo!
Tun, kurboo! Tun, kuntijoo!
Ay ga alfazaroo tunandi.

¹⁰ Ay Koyoo, ay ga albarka daŋ ma ne jamawey ra,
ay ga don ma ne gandawey ra.

¹¹ Zama ni borohennataraa ga too hala beenaa ra,
de ni laadirtaraa ga too hala duulawey do.

¹² Ya Irkoy, ni boŋ jer beenaa se beene!
De ni daržaa ma bara laboo kul boŋ beene!

58

Koy goo no kaŋ ga laboo ciiti

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Takaa kaŋ nda a ga doonoo woo don se
i ga nee «Mas'a halaci.» Woo ti Dawda bayti foo.

² Cimi ti kaŋ dangayyan ti war ciitoo?

War ga adamizey ciiti nda fonda wala?*

³ Kalaa, war biney ra war ga goy futu tee,
war kabey ga teegoy laala boobandi ganda ra.

⁴ Boro futawey hibi Irkoy ga za ngi naŋey gundey ra,
taariharkey na fonda naŋ za ngi hayyanoo ga.

⁵ I goo nda naaji kaŋ ga hima nda gandakarfuu naajoo,
wala firsaw lutu kaŋ ga nga haŋaa daabu,

⁶ a si maa kottekoynoo jindoo,
ba albidakoyney kul ihenna.

⁷ Ya Irkoy, hiŋey kayri miŋey ra!
Abadantaa, ganjihayla soogey hiŋey kayri-kayri!

⁸ Yala i ma dere sanda hari kaŋ mun!

* **58:2 58.2** *War ga adamizey ciiti nda fonda wala?*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti *Adamizey, takaa woo ti war ciiti šerrantaa?*

Yala ngi biraw-izey masi duu gaabi!

⁹ Yala i ma tee sanda jingam kaŋ ga menne waynaa ra, sanda zanka kaŋ mana hayandi nda hundi kaŋ si dii waynaa!

¹⁰ Za karjey mana tee karjinaa, a ga firzi wala a ga kogu, hewoo ga koy nda ey.

¹¹ Boro šerrantaa ga naali, zama a dii kaŋ Irkoy faasa nga se, a ga nga cewey jumay boro laaley kuroo ra.

¹² Woo ra borey ga nee: «Jaka boro šerrantaa goo nda banaw, jaka Koy goo no kaŋ ga laboo ciiti.»

59

Ay Koyoo, ay kaa agay iberey kabey ra

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Takaa kaŋ nda a ga doonoo woo don se i ga nee «Mas'a halaci.» Woo ti Dawda bayti foo. Dawda mana doonoo woo don kala waatoo kaŋ ra Sawul na boroyan sanba i ma nga hugoo koroši, nda i duu a, i m'a wii*.

² Ya ay Koyoo, ay kaa agay iberey ra, ay sutura borey ra kaŋ tun ya ne!

³ Ay kaa goy futu teekey ra, ay hallasi boro kuri munkey ra!

⁴ Zama i na zanbaguusu fanši ya ne, boro bine laalayan no ma kaŋ ay ga, bila nda ay ma tooŋe tee, bila nda ay ma zunubu tee, Abadantaa!

⁵ Bila nda ay ma laybu kul tee, i ga zuru, i ga soolu. Tun k'ay kubay, ma guna!

⁶ Ni, Abadantaa, Aduŋnakoyoo, Izirayel Koyoo, tun ka kay, hala ma huga nda gandawey kul! Masi alhormo tee boro laala zanbantey wey affoo kul se!

Kay-kayna

⁷ I ga willi kate cijinoo ra ka kaati sanda hanšiyar, i ga koyraa kuubi k'a bere.

⁸ Nga ne, miŋey ga too nda kufu, takuba goo deeney ga, i ga nee: «May no ma maa?»

⁹ Amma ni, Abadantaa, n'ga haaru i ra, n'ga gandawey kul fude.

¹⁰ Ni ti ay gaaboo, ni no ay ga ni guna, zama Irkoy ti ay wakkalkaa.

¹¹ Irkoy kaŋ goo nda arrahama ga kaa ay jine, Irkoy ga nan agay iberey ma tee ya ne gunahaya.

¹² Mas'i wii, ay jamaa masi koy dirpaw,

* 59:1 59.1 Samiyel 1na 19.10-13.

i ma yaara-yaara nda ni gaaboo, m'i kanjandi,
ay Koyoo, ir koraa!

¹³ Miyei si haya kul har kala zunubu šenniyan.
Naŋ i ma kanŋ ngi boŋ bolsaa ra!

Ngɪ šenney man'ti kala dangayan nda taari.

¹⁴ Ni futuroo ra, i halaci, i halaci, i masi yee ka bara!
Woo ra borey ga bay kanŋ Irkoy ga laama Yakuba boŋ
hala laboo kaydogoo ga!

Kay-kayna

¹⁵ I ga willi kate cijinoo ra ka kaati sanda hanšiyarŋ,
i ga koyraa kuubi k'a bere.

¹⁶ I ga yaara nongoo kul ra ka haya ceeci kanŋ ngi g'a ŋaa,
nda i mana duu, i ga kanihaway.

¹⁷ Agay, ay ga don ni gaaboo maaganda se,
subbaahoo ra ay ga ni borohennataraa har,
zama ni ti ay wakkalkaa,
bone zaari hane ni ti nongoo kanŋ ra ay ga tugu.

¹⁸ Ya ay Gaaboo, ay ga don ma ne,
zama Irkoy ti ay wakkalkaa,
ay Koyoo kanŋ goo nda arrahama.

60

Irkoy ga hanjajer nga jamaa se kanŋ iberoo hin ey

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Seedetaray. Woo ti Dawda bayti foo kanŋ
a n'a don ka borey cawandi.

² A mana doonoo woo don kala waatoo kanŋ ra a koy Siiri borey kanŋ goo
Mezopotami nda Siiri borey kanŋ goo Soba wongu, nda mo Žowab willi
ka hun Ciiroo gooroo ra kanŋ ra a na Edom boro zenber woy cindi hinka
(12.000) kar*.

³ Ya Irkoy, n'n'ir fur, n'n'ir say.
Ba nda ni futu, ir yee katandi ir dogey ra!

⁴ N'na laboo jijirandi, n'n'a kottu.
Kottey wey hanse, zama a ga kanŋ!

⁵ N'na ni jamaa cebe waati šendayanŋ,
N'n'ir hanjandi alaneb hari mooro kanŋ ga boro žininandi.

⁶ N'na borey kanŋ ga hunbur ni noo ni liliwaloo
hala i ma hallasi ngi iberey biraw-izey ra.

Kay-kayna

(Zaburey 108.7-14)

⁷ Ir hallasi nda ni kabe gumaa
hala ni baakey ma hun kabe ra, ir zaabi!

⁸ Irkoy goo nga nongu henanantaa ra, a šelari ka nee:
«Ay ga zaame. Ay ga Šekem koyraa zamna,
ay ga Sukot gooroo neši.

⁹ Agay wane Galad gandaa, agay wane Manase gandaa,

* **60:2 60.2** Samiyel 2to 8.1-14; Taarikey 1na 18.3-13.

Efrayim gandaa ti ay guuru fuulaa,

Žuda gandaa ti ay boŋkoynitaray goboo.

¹⁰ Mowab gandaa ti canbu beeroo kaŋ ra ay ga numay,

Edom gandaa ga ay g'ay taami calaa warra.

Filisti gandaa ga ay ga wongu wurru tee^f.»

¹¹ May no ma koy nda agay koyra gaabantaa ra?

May no m'ay ka koy hala Edom?

¹² Ya Irkoy, man'ti ni no k'ir fur wala?

Ya Irkoy, man'ti ni no ka si yee ka koy ir bande wongu ra wala?

¹³ Ir faaba k'ir kaa ir torrokey kabey ra!

Zama adamize faabaa sii nda alfayda.

¹⁴ Irkoy bande ir ga haya beeriyan tee,
nga no m'ir torrokey motti.

61

Irkoy ganakey ga talfi a ga

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Dooni kaŋ bande hooray jinay linjikoyni goo. Woo ti Dawda zabur foo.

² Ya Irkoy, maa ay kaatoo se,
hanajer ay ŋaarayroo se!

³ Ay goo aduŋŋa boŋ faa ga, ay ga kaati ka ni cee,
waati kaŋ ay binoo dunbu,
m'ay ka koy tondoo boŋ kaŋ jer nda agay!

⁴ Zama ni ti nongoo kaŋ ra ay g'ay boŋ talfi,
ni man'ti kala soorohugu kuku gaabante kaŋ ga kay agay iberoo jine.

⁵ Ay ga baa waati kul ya bara ni hukkumoo cire,
ya duu lanbadoo ni fatawey cire.

Kay-kayna

⁶ Zama ni, Irkoy, n'ga maa ay meefurey se,
n'n'ay noo tubuhayaa kaŋ n'g'a noo borey se kaŋ ga hunbur ni maapoo.

⁷ Han kuku tonton kokoyoo aloomuroo ga,
yala nga jiirey ma kuu zaman nda zaman!

⁸ Yala a ma goro hala abada Irkoy jine!

Naj ni borohennataraa nda ni laadirtaraa m'a lakkal!

⁹ Ay si fay nda ka don ka ni maapoo saabu,
zaari kul ay ga allaahidey kaa kaŋ ay n'i zaa ma ne.

62

Lakkalkanay si duwandi kala Irkoy jere

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Takaa kaŋ nda a ga doonoo woo don se i ga nee «Yedutun». Woo ti Dawda zabur foo.

² Irkoy hinne jeroo ga ay hundoo goo lakkalkanay ra,
nga ra ay hallasiroo ga hun.

³ Nga hinne ti ay tondoo nda ay hallasiroo,

[†] 60:10 60.10 Filisti gandaa ga ay ga wongu wurru tee, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Filisti borey, wa wongu wurru tee ay ga!

nga ti wakkalkaa, ay si kan abada.

⁴ Hala waati foo no war ga fay nda ka kan adamize ga,
war kul ga ceeci k'a wii,
sanda cete kan šiiri,
sanda kali kan ga kan?

⁵ Cimi no, i mma ceeci k'a kaa nga nongu jerantaa ra.
Taari no ma kan i se.
I ga gaarari henna tee mijney ra,
biney ra i ga danga.

Kay-kayna

⁶ Ay hundoo ma bara lakkalkanay ra Irkoy hinne jeroo ga,
zama nga ra ay naataa ga hun.

⁷ Nga hinne ti ay tondoo nda ay hallasiroo,
nga ti ay wakkalkaa, ay si kan.

⁸ Ay hallasiroo nda ay daržaa sii kala Irkoy ra,
tondoo kan g'ay noo gaabi, nda nongoo kan ra ay g'ay bonj talfi ti Irkoy.

⁹ Jamaa, waati kul war ma war naanaa danj Irkoy ra!
Wa haya kan goo war biney ra har a se!
Irkoy ti nongoo kan ra ir ga ir bonj talfi.

Kay-kayna

¹⁰ Adamize man'ti kala hew,
boro man'ti kala yaada.
Ba nda i n'i danj neešihaya ga,
i kul cere ra, i ga don nda hew, i ga koy beene.

¹¹ War masi war naanaa danj komayan ra,
war masi war bonj darga nda zaytaray!
Taka kul kan nda alman boobo,
war biney masi hawa ga.

¹² Irkoy šelanj cee foo,
a šelanj cee hinka, ay maar'a,
gaabi man'ti kala Irkoy wane.

¹³ Ir Koyoo, ni wane nda borohennataray mo,
zama ni no ma boro foo kul bana ka sawa nda nga teegoyey.

63

Irkoy borohennataraa bisa haya kul

¹ Woo ti Dawda zabur foo. A mana doonoo woo don kala waatoo kan ra a
goo Žuda saajoo ra*.

² Ya Irkoy, ni ti ay Koyoo,
ay ga ni ceeci, ay hundoo ga jaw nda ni,
ay kunturoo ga ni wiri,
sanda labu koga kan ra hari sii.

³ Woo se, ni nongu henanantaa ra ay si fay nda ka ni guna,
ka dii gaaboo nda ni daržaa.

* 63:1 63.1 Samiyel 1na 23.14; 24.2.

4 Zama ni borohennataraa bisa hunayan,
ay mijoo ga ni saaburoo har.

5 Woo se ay ga albarka dan ma ne ay hunayanoo kul ra,
k'ay kabey jer ni maajoo ga.

6 Ay ga kungu, ni mma nee boro kan na haya kaanayan nja.
Ay ga kaati nda jaali, ay mijoo ga ni saabu.

7 Waati kan ay hongu ni ay kanidogoo ra,
cijinoo kuuroo kul ra, ay ga miile ni ga.

8 Zama ni ti ay faabakaa,
ay ga kaati nda jaali ni fatawey biyoo cire.

9 Ay hundoo ga hawa ni ga,
ni kabe gumaa k'ay faaba.

10 Amma borey kan ga ceeci ngi m'ay hundoo kaa k'ay halaci,
borey din ga koy laboo guusey ra.

11 Takuba g'i wii,
i ga tee ganjihanshey njahayaa.

12 Haya kan ti kokoyoo, a ga jaali nda Irkoy,
boro kul kan zee nda Irkoy maajoo, bora bojoo ga jer,
zama taariharkey mijey ga kaa ka daabandi.

64

Goy futu teekaw, nga goyey no m'a kanandi

1 Donkey bojkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

2 Ya Irkoy, hanajer ay njuunjuunuyanoo se,
ay soolam iberoo ra kan ay ga hunbur a!

3 Ay hallasi boro futu teekey alkuniyaa ra,
nda jamaa ra kan ga šerretaray janjaa tee!

4 I na ngi deeney kaanandi sanda takuba,
ngi šenney ga hima nda biraw-ize kan ga boro maray!

5 Ngi tugudogoo ra i ga boro laadirante kar,
i g'a kar bila hunburay.

6 I ga cere gaabandi goy futu ga,
i ga cere guna ka tugu ka kumsayyan hirri,
ka nee: «May no ma dii ey?»

7 I si haya kul miile k'a tee kala goy futu,
i ga nee: «Ir soolu, goyoo ben!
Adamize kuneheroo nda binoo man'ti kala guusu kuku.»

8 Amma Irkoy ga biraw-ize k'i warra,
i ga maray dogoo din da.

9 Ngi deeney k'i kanandi,
boro kul kan dii ey ga nga bojoo zinji-zinji.

10 Adamizey kul ga hunbur,
i ga Irkoy teegoyey har,
i ga duu nga teegoyey ra fahamay.

11 Boro šerrante ga jaali Abadantaa ra ka nga boj talfi a ga,

borey kul kaŋ biney ga šerre, ngi boŋey ga jer.

65

Saabu ma bara Irkoy se

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo. Dooni.

² Irkoy, n'ga hima nda saabu dooni
kaŋ ga hun ma ne Siyoŋ koyraa ra
nda ka hayey tee kaŋ allaahidoo zandi ma ne.

³ Ni kaŋ ga haŋajer ŋaarayrey se,
hundikoyni kul ga kaa ni do.

⁴ Ay laybey ga hanse ka tiŋ ya ne,
ni no k'ir tooŋeyaney yaafa.

⁵ Bora duu gomni kaŋ n'n'a suuba k'a manandi ni
hala a ma huna ni batumawey ra!
Ir ga kungu ni hugoo gomnoo ra,
ni hugoo haya henanantey ra.

⁶ Ir Hallasikaa Irkoy, n'n'ir zaabi ni šerretaraa ra nda teegoy kayfantey.
Borey kaŋ goo aduŋŋa kaydogoo ga nda teekowey se banda,
i kul ga ngi naataa daŋ ni ra.

⁷ Irkoy gaaboo ga tondi hondey gorandi,
gaabi ti nga gamahawoo.

⁸ A ga teekowey jindey yeeti ganda,
a ga bondawey yeeti ganda.
A ga jamawey hoolaa yeeti ganda.

⁹ Borey kaŋ ga goro aduŋŋa kaydogoo ga
ga hunbur ni teegoy kayfantey,
n'ga kate waynahunay nda waynakanay ma kaati nda ŋaali.

¹⁰ N'ga huga nda laboo k'a noo ncirŋi,
n'ga alman k'a too.

Irkoy gooroo ga too nda hari,
takaa woo nda n'ga laboo soolu k'a noo taasu.

¹¹ N'ga faarey nonguyan haŋandi ka labu gungutey kanandi,
n'g'i haŋandi nda harey ka dumarey zayandi.

¹² N'ga jiiroo benandi nda ni haya henney,
ni bisayanoo ga haya hennayan naŋ.

¹³ A ga kurdooyan naŋ saaji kogaa ra,
hondey ga ngi gamey haw nda ŋaali.

¹⁴ Kurdogey ga taalam nda adabba buuna,
goorey ga daabandi nda attam.

Kurdogey nda goorey ga ŋaali kaati tee, i ga don.

66

Wa kaa ka dii hayaa kaŋ Irkoy n'a tee

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Dooni. Zabur.
Laboo gorokey kul, wa kobi Irkoy se!

² Wa don nga maa daržantaa se,
w'a saabu ka darža daŋ a ga!

³ Wa nee Irkoy se: «Ni teegoyey ga boro hunburandi!

Ni iberey ga ngi boŋ yeeti ganda ma ne
ni gaabi beeroo maaganda.

⁴ Laboo kul ga sujudu ni jine ka don ma ne.
I ga don ni maanoo se.»

Kay-kayna

⁵ Wa kaa ka dii Irkoy teegoyey!
Nga haya beerey kaŋ a n'i tee ga adamize hunburandi.

⁶ A na teekoo bere k'a tee labu kogo,
i na isaa dunbu nda cee.
No din ra ir jaali a se.

⁷ A ga laama hala abada nda nga gaaboo,
moŋey ga gandawey koroŋi.
Yala turantey boŋey masi jer.

Kay-kayna

⁸ Jamawey, wa albarka daŋ ir Koyoo se,
wa jinde jer k'a saabu!

⁹ Nga no m'ir noo hunayan,
a mana naŋ ir cewey ma taŋŋi.

¹⁰ Irkoy, n'n'ir guna ka dii,
n'n'ir sii sanda takaa kaŋ nda nzorfu kaaray ga siyandi.

¹¹ N'n'ir kaŋandi sankay ra,
n'na tinay daŋ ir centey ga.

¹² N'na bari kaarukaw daŋ ir jine,
ir bisa nuune ra, ir bisa hari ra,
amma n'n'ir kaa i ra k'ir kungandi.

¹³ Ay ga koy ni hugoo ra nda sargari kukuranteyan
nda ka hayey kaŋ ay na ngi allaahidoo zaa ma ne tee,

¹⁴ hayey kaŋ ay deenoo n'i soolu, ay miŋoo n'i har
ay zaraboo waati.

¹⁵ Ay ga sargari kukurante naasayan kaa ma ne,
nda gaaruyan nda dugu.
Ay ga adabba beeri nda jindaaruyan kaa ma ne sargari.

Kay-kayna

¹⁶ War kul kaŋ ga hunbur Irkoy,
wa kaa ka maa hayaa kaŋ Irkoy n'a tee ay hundoo se.

¹⁷ Ay miŋoo n'a cee k'a ŋaaray,
ay deenoo n'a jer.

¹⁸ Nda a gar ya nka doo tee ifutu se ay binoo ra
ay Koyoo si maa ya ne.

¹⁹ Amma Irkoy maa ya ne,
a na haŋajer ay ŋaarayroo se.

²⁰ Albarka ma bara Irkoy se,
nga kaŋ mana wanji ay ŋaarayroo,
nga kaŋ mana nga borohennataraa wanji ya ne!

67

Dumey kul ma Irkoy saabu

¹ Donkey bonkoynoo ka woo don. Dooni kan bande hooray jinay linjikoyni goo. Zabur. Dooni.

² Irkoy ma alhormo tee ir se ka albarka dan ir ra,
a ma nga ndumoo annuuraa dan ir ga,

Kay-kayna

³ hala ni fondaa ma bayrandi laboo ga,
nda mo ni hallasiroo ma bayrandi gandawey kul ra.

⁴ Ya Irkoy, jamawey ma ni saabu,
jamawey kul ma ni saabu.

⁵ Gandawey ma jaali, i ma yafarhā,
zama n'ga jamawey ciiti nda fondaa,
n'ga gandawey gongu laboo ga.

Kay-kayna

⁶ Ya Irkoy, jamawey ma ni saabu,
jamawey kul ma ni saabu.

⁷ Laboo ga duuraa hay,
Irkoy, ir Koyoo ga albarka dan ir ra.

⁸ Nhuu, Irkoy ga albarka dan ir ra,
de laboo kanjey kul ga hunbur a!

68

Irkoy goo nda hinay ifutu ga

¹ Donkey bonkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo. Dooni.

² Irkoy ga tun, nga iberey ga say,
borey kan ga konna a ga zuru a jine.

³ Sanda takaa kan nda dullu ga dere, n'g'i derandi,
sanda takaa kan nda suma ga menne nuune ra,
boro laaley ga dere Irkoy jine.

⁴ Amma boro šerrantey ga jaali, i ga yafarhā Irkoy jine,
i ga kaati nda jaali.

⁵ Wa don Irkoy se, wa zaburyan tee nga maanoo se!
Wa fondaa feeri bora se kan ga kaaru duulawey* ga!
Nga maanoo man'ti kala Abadantaa, wa yafarhā a jine.

⁶ Irkoy ti alyatimey baabaa, woyey kan kurney buu faasakaa,
a si goro kala nga gorodoo henanantaa ra.

⁷ Borey kan goo footaray ra, Irkoy g'i gorandi hugu ra,
a ga kasa-izey kaataray k'i noo gomni.
Turantey hinne no ma goro nongu kogey ra.

⁸ Ya Irkoy, waatoo kan ni fatta ka huru ni jamaa jine,
ka dira saaji biboo ra,

Kay-kayna

⁹ laboo ga jijiri, beenaa ga ncirni loti-loti Irkoy jine,
kan ti Sinay tondi hondoo Koyoo,
Irkoy, Izirayel Koyoo jine.

* 68:5 68.5 duulawey, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti gangani kogey.

10 Ya Irkoy, n'na ncir̄ni henna zumandi!
 N'na gaabi daŋ ni gandaa ra kaŋ fara, kaŋ ti ni tuboo.
 11 Ni jamaa si goro kala nga ra.
 Ya Irkoy, ni borohennataraa ra n'n'a hanse boro se kaŋ ga taabi.

12 Ir Koyoo na šenni foo har,
 woyey kaŋ ga alhabar boryo har man'ti kala jamaa beeri.
 13 Wongu-ize jamawey kokoyey ga zuru, i ga zuru,
 woyoo kaŋ ga goro hugoo ra ga duu nga bagaa alganiimaa ra.
 14 War mma kani kaley gamey ra wala?
 Gubaguba fatawey daabandi nda nzorfu kaaray,
 nga fitawey ga kara buy sanda wura.
 15 Waatoo kaŋ Hini-kul-koyoo ga kokoyey say-say,
 než ma kaŋ Salmon tondi hondoo ga.†

16 Bašan tondi hondoo ti Irkoy tondi hondu,
 Bašan tondi hondoo, tondi hondu no kaŋ goo nda boŋ boobo.
 17 Macin se war, tondi hondey kaŋ goo nda boŋ boobo,
 war ga canse tondi hondoo ga kaŋ kan Irkoy se
 nga m'a tee nga gorodogoo?
 Abadantaa ga goro no diŋ waati kul.

18 Irkoy bari torkawey man'ti kala zenber woyyan hala cee zenberyāŋ,
 Ir Koyoo goo gamey ra,
 Sinay tondi hondoo goo nongu henanantaa ra.
 19 Ni žigi ka koy beene, ni kate baŋŋayan ni bande,
 n'na gomniyan dii adamizey
 nda ba turantey ga hala ma ni gorodogoo tee no diŋ, Irkoy Abadantaa.

20 Albarka ma bara ir Koyoo se zaari ka kaa zaari!
 A ga huga nda ir, Irkoy ti ir hallasiyanoo.

Kay-kayna

21 Irkoy man'ti kala ir se Koy kaŋ ga hallasi.
 Abadantaa, ir Koyoo no ma boro kaa buuyan fondaa ra.
 22 Nhuu, Irkoy ga nga iberey boŋey kayri,
 woo kaŋ ga koy a ga nga tooŋeroo ra,
 a ga nga boŋkurunbu hinbirikoynoo kayri.

23 Ir Koyoo nee: «Ay ga yee ka kate nda ey ka hun Bašan tondi hondoo do,
 ay ga yee ka kate nda ey ka hun teekoo guusey ra,
 24 hala ma ni cewey miti kuroo ra
 hala ni hanšey ma duu ngi bagaa iberey ra.»
 25 I ga dii ni jamaa kaayanoo, ya Irkoy,
 ay Koyoo, ay kokoyoo jamaa kaayanoo nongu henanantaa ra.
 26 Donkey goo jine, jinawey kaŋ ga hooray jinay linjikoyney kar,
 ngi game woy soogey ga dunduŋ kar.
 27 Wa albarka daŋ Irkoy se margarey ra,
 Wa albarka daŋ Abadantaa se za Izirayel linjoo ga!
 28 Benžameŋ ne, nga kaŋ ti i kul ikaccaa goo i boŋ,
 nga banda ga, Žuda boŋkoyney nda ngi jama beeroo,

† 68:15 68.13-15 Alkaaley 5.

nda Zabulon bonkoyney, nda Neftali bonkoyney.

²⁹ Ni Koyoo na yaamar noo kanj ma duu gaabi.
Ya Irkoy, albarka danj hayaa ra kanj n'n'a noo ir se!

³⁰ Ni hugoo kanj goo Zerizalem koyraa bonj
kanj ra kokoyyanj ga kate ma ne gomni.

³¹ Ma kaŕeta adabbaa ga kanj goo kakaarey ra,
ngi nda yaaru kuroo, nda jamaa yagaw,
i ma kaa ka sujudu ka nzorfu kaaray tammayanj kaa!‡
Jamawey say-say kanj ga baa wongu.

³² Boro beeriyanj ga hun Misira,
Ecopi borey ga cahã ka ngi kabey jer Irkoy here.

³³ Laboo kokoy laamawey, wa don Irkoy se,
wa ir Koyoo saabu nda zaburyanj.

Kay-kayna

³⁴ A ga kaaru beenaa ga,
beenaa se beene, maanaa cee jinaa beenaa.
Nga ne, boro ga maa jindoo, jinde gaabantaa.

³⁵ Wa Irkoy gaaboo bay Izirayel ga,
wa nga bonkoynitaraa nda nga gaaboo bay duulawey ra.

³⁶ Ya Irkoy, ni goo ni nongu henanantaa ra
n'ga hunburandi.
Izirayel Koyoo ka gaabi nda hini noo jamaa se.
Albarka ma bara Irkoy se!

69

Irkoy ga boro hallasi

¹ Donkey bonkoynoo ka woo don. Dooni kanj bande kurbu linji iddukoyni
goo. Woo ti Dawda zabur foo.

² Ay hallasi, ay Koyoo,
zama harey goo ya ne hala ay kormollaa ga.

³ Ay ga sondu batakara guusu ra,
haya sii no kanj ay g'a dñi,
ay zunbu haroo cire ganda, mennaa g'ay zaa.

⁴ Wurru se ay fara, ay kormollaa kogu,
ay moyey fara nda ay Koyoo batuyan.

⁵ Borey kanj ga konna agay bila addalil
boobo nda ay bonj hinbirey.
Borey ga gaabi kanj ga baa ngi m'ay halaci,
yaada ga i tun ka tee ya ne iberi.
Ya mma hima ka haya yeeti i se kanj ya n'a taa i kone!

⁶ Amma ni, Irkoy, n'g'ay lakkal janantetaraa bay,
ay laybey si tugu ma ne.

⁷ Ay Koyoo, Abadantaa, Adurnakoyoo,
yala borey kanj ga naata ni ga masi haw ay sabbu se,
yala borey kanj ga ni ceeci masi haw ay sabbu se,

‡ 68:31 68.31 Adabbawey ti Misira nda gandawey cindey kanj ga Izirayel kuubi k'a bere.

Izirayel Koyoo!

⁸ Zama ni maaganda se ay ga kaynandiyaney mupe,
ni maaganda se haawi gum agay ndumoo ga.

⁹ Ay tee yaw agay armyey se,
ay tee yaw ay naa-izey se.

¹⁰ Ni hugoo bajoo alhuzunoo g'ay naa nda kunehere,
ni wowkey wowyaney ga kan ay boŋ.

¹¹ Ay hēe, ay meehaw,
woo maaganda se i n'ay kaynandi.

¹² Ay na saaku kasa dan ay ga,
ay tee i se yaasayhaya.

¹³ Borey kan ga goro koyraa mijoo ga, ga šelan ay ga,
harifutu hankey g'ay tee dooni.

¹⁴ Agay, ay ga ni naaray, Abadantaa!
Yala waatoo woo ma tee waati hennaa, ya Irkoy,
ni borohennataray beeroo ra!
Ay zaabi ni laadirtaraa nda ni hallasiroo sabbu se!

¹⁵ Ay kaa batakaraa ra, ya si tibi!
Yala ya hallasi borey ra kan ga konna agay
nda hari guusey ra!

¹⁶ Yala mennaa mas'ay zaa,
yala guusoo mas'ay gon,
de dayoo masi daabu ay ga!

¹⁷ Ay zaabi, Abadantaa, zama ni borohennataraa ga boori,
ka sawa nda ni anneemaa, bere ay here,

¹⁸ masi ni ndumoo tugu agay, ni tamoo se!
Ay goo taabi ra, cahā ka tuuru ya ne!

¹⁹ Man kate k'ay hundoo hallasi!
Ay feeri agay iberey maaganda!

²⁰ Ni, n'g'ay kaynandiyanoo,
nda ay haawoo, nda ay wowyanoo bay.
Ay torrokey kul goo ni jine.

²¹ Kaynandoo g'ay binoo hasara, ay wirci,
ay na hinnari tammahā, amma baffoo,
ay tammahā boro kan g'ay binoo dan, amma ya na duu a.

²² I na pozina dan ay naahayaa ra,
k'ay jawoo kaa, binegar no i n'ay hanandi.

²³ Yala ngi naadogoo ma tee i jine kumsay,
ngi gomnoo ma tee i se sankay!

²⁴ Yala moyey ma kokooru hala i masi dii koyne,
ma dumawey cindandi gungumayan ra.

²⁵ Ni dukuroo doori i boŋ,
yala ni futay beeroo ma kan i ga!

²⁶ Yala ngi gorodogoo ma say,
yala boro kul masi yee ka goro ngi gorodogoo ra!

²⁷ Zama i ga borey gaarandi kan n'n'i kar,
i ga borey kan n'n'i maray ciinay.

²⁸ Laybu tonton ngi layboo ga,

i masi too ni šerretaraa do!

²⁹ Yala maapey ma tuusandi ka hun hunaroo citaaboo ra,
yala i masi hantumandi šerrantey bande!

³⁰ Agay, ay ga taabi, ay ga zarabi,
ya Irkoy, yala ni hallasiroo m'ay jer k'ay faaba!

³¹ Ay ga don ka Irkoy maapey saabu,
ay g'a beerandi ka albarka dan a se.

³² Woo ga kan Abadantaa se ka bisa haw, ka bisa yaaru
kan goo nda hilliyaŋ nda ceetaamiyaŋ kan ga faya.

³³ Borey kan ga ngi boŋ yeeti ganda ga dii a ka jaali,
war kan ga Irkoy ceeci, yala war biney ma huna.

³⁴ Zama Abadantaa ga hanjajer talkey se,
a si nga borey kan goo kasa ra yankar.

³⁵ Yala beenaa nda laboo m'a saabu,
teekowey nda haya kul kan ga puuti i ra m'a saabu!

³⁶ Zama Irkoy ga kaa ka Siyoŋ koyraa hallasi,
a ga Žuda koyrawey cin,
i ga goro i ra, i g'i mayray.

³⁷ Nga tamey hayroo ga duu a sanda tubu.
Borey kan ga baa Abadantaa maapey ga goro a ra.

70

Abadantaa, cahā ka kaa k'ay faaba

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo. Hongandiyan dooni ti woo.

(Zaburey 40.14–18)

² Ya Irkoy, ay feeri,
Abadantaa, cahā ka kaa k'ay faaba!

³ Yala borey ma haw, boŋey ma sinji,
borey kan ga ceeci ngi m'ay hundoo kaa!
Yala borey kan ga bone ceeci ya ne,
ma yee nda banda ka haw!

⁴ Yala i ma yee nda banda haawi se,
borey kan ga nee: «Wee, wee!»

⁵ Yala ni ceecikey kul
ma duu ni ra jaali nda yafarhā.
Yala borey kan ga baa ni hallasiroo
ma nee waati kul: «Irkoy ma jer!»

⁶ Agay, talka ti agay, alfukaaru ti agay,
ya Irkoy, cahā k'ay faaba!
Ni ti ay faabakaa nda ay feerikaa.
Abadantaa, masi gay!

71

Mas'ay nan ay žeenay waatoo ra *(Zaburey 31.2–4)*

¹ Abadantaa, ni ga ay g'ay boŋ talfi,
yala ya si haw abada!

2 Ni šerretaraa ra, ay feeri, m'ay hallasi!
Ni hanjaa gaaru ya ne, ay hallasi!

3 Tee ya ne tondoo kan ga ay ga goro,
nongu kan ra ay ga hin ka koy waati kul,
hala ya duu ka hallasi!

Zama ni ti ay Tondoo, ni ti ay nongu gaabantaa.

4 Ay Koyoo, ay hallasi k'ay kaa boro futu kaboo ra,
boraa kan ga futu a ga laala kaboo ra.

5 Zama ni ti ay naataa, ay Koyoo, Abadantaa,
ni ti ay tammahaa za ay zankataraa ga.

6 Za ay paa gundoo ra ni ga ay ga felle,
ni k'ay kaa ay paa gundoo ra,
ni, ni saaburoo si hun ay mijoo ra waati kul.

7 Ay tee boro boobo se bojhaway,
amma ni ti nongu gaabantaa kan ra ay g'ay boj talfi .

8 Yala ay mijoo ma too met nda ni saaburoo,
ka ni daržaa har zaaroo kul.

9 Mas'ay nan ay žeenay waatoo ra,
waati kan ay gaaboo ga ben, mas'ay fur.

10 Zama agay iberey ga šelan ay ga,
borey kan ga ceeci ngi m'ay hundoo kaa ga cere guna

11 ka nee: «Irkoy n'a fur,
w'a gaarandi k'a dii, zama boro sii no kan g'a kaa kabe.»

12 Irkoy, masi mooru ay ga,
ay Koyoo, cahā ka kaa k'ay faaba!

13 Borey kan g'ay gandu,
yala i ma haw, yala i ma dere!
Borey kan ga baa ngi ma ifutu tee ya ne,
yala i ma hanse ka kayna, i ma hanse ka haw!

14 Agay, ay naataa goo ni ga waati kul,
ay si fay nda ka ni saaburoo har.

15 Ay mijoo si fay nda ka ni šerretaraa har,
ka ni hallasiroo har zaaroo kul,
zama ni goy henney si hin ka kabandi.

16 Ay ga huru ay Koyoo, Abadantaa do ka nga teegoy beerey har.
Ni hinne šerretaraa no ay g'a har.

17 Irkoy, n'n'ay cawandi za ay zankataraa ga,
hala hō, ay ga ni teegoy kayfantey har.

18 Ba ay žeenay nda ay hinbiri kaaray ga,
mas'ay nan, ay Koyoo,
hala ya ni gaaboo bayrandi zamanoo woo se,
ka ni hinoo har borey se kan ga kaa.

19 Irkoy, ni šerretaraa ga too hala beenaa ra,
zama n'na haya beeriyan tee.
Ya Irkoy, may no ma too ni?

20 N'n'ir cebe torro booboyan,
n'g'ir hunaroo taagandi,
n'g'ir žigandi k'ir kaa laboo guusu futaa ra.

21 N'ga tonton ay beeraa ga,

n'ga bere ay here k'ay binoo yaynandi.

²² Woo se, agay mo ay ga ni saabu nda kurbu ni laadirtaraa maaganda, ay Koyoo ka ni saabu nda kuntiji, Izirayel Koy Henanantaa.

²³ Ay mijoo ga kaati nda jaali ka don ma ne, zama n'n'ay hundoo feeri.

²⁴ Zaaroo kul ay deenoo mo ga ni šerretaraa har, zama borey kaŋ ga baa ngi ma ifutu tee ya ne, haawi nda kaynandi n'i kar.

72

Gaarari kokoyoo se

¹ Woo ti Sulaymaana* zabor foo.

Ya Irkoy, kokoyoo cawandi ni ciiti takawey, ka ni šerretaraa daŋ kokoyoo iz'aroo ra,

² hala a ma duu ka ni jamaa ciiti nda šerretaray, ka ni borey kaŋ ga taabi ciiti nda cimoo.

³ Tondi hondey ga kate lakkalkanay jamaa se, Hondey ga kate a se šerretaray.

⁴ A ga jamaa borey kaŋ ga taabi noo cimi, a ga talkey iz'arey hallasi ka ngi šiitakey motti.

⁵ Kullihinne handoo nda waynaa ga fatta, zaman ka kaa zaman borey ga hunbur ni.

⁶ Kokoyoo ma tee sanda ncirpi kaŋ ga kaŋ subu kaŋ dunbandi ga, sanda mišimiši kaŋ ga laboo tayandi.

⁷ Nga kokoytaraa waati, boro šerrantaa ga tonton, alaafiyaa ga boobo hala waati kaŋ handoo si yee ka bara.

⁸ Nga hinoo goo haya kul boŋ, k'a dii teeko foo ga ka koy affoo ga, Efrat isaa ga ka koy laboo kaydogoo ga.

⁹ Saajoo gorokey ga kanje sonbu a jine, nga iberey ga labutaasoo logu.

¹⁰ Tarsis koyraa kokoyey nda gungey kokoyey ga kate a se gomni,

Šeba nda Seba gandawey kokoyey g'a noo hayayan.

¹¹ Kokoyey kul ga sujudu a se, gandawey kul ga huru a cire.

¹² Zama a ga talkey feeri kaŋ ga kaati ka faaba ceeci ka borey kaŋ ga taabi gaa kaŋ sii nda faabakaw.

¹³ A ga hinne alfukaarey nda talkey se, a ga talkey hunaroo hallasi.

* 72:1 72.1 Zaburey 127.

14 A g'i feeri k'i kaa toojekey nda ifutawey kabey ra, ngi kuroo man'ti kala haya beeri a do.

15 Kokoyoo ma duu aloomur,
i m'a noo Šeba wuragoo ra.
I ma Irkoy ŋaaray a se waati kul,
ka gaara a se zaaroo kul.

16 Taasoo ma boobo gandaa ra
ka too hala tondi hondey boŋey ga.
Izey ma boobo sanda Libaŋ gandaa tuuri,
borey ma boobo koyraa ra sanda laboo suboo.

17 Nga maapoo ma cindi hala abada,
kullihinne waynaa ga bara, nga maapoo ma bara.
Nga bande borey ma duu albarka,
gandawey kul ma nee kaŋ a duu gomni.

18 Albarka ma bara Irkoy Abadantaa, Izirayel Koyoo se
kaŋ hinne no ma kayfiyaŋ tee.

19 Albarka ma bara nga maa daržantaa se hala abada!
Yala laboo kul ma too met nda nga daržaa!
Amin! Amin!

20 Ne ga, Yišay iz'aroo Dawda ŋaarayrey ben.

73 CITAABU HINZANTOO (Zabur 73—89)

Kokoray sii boro se kaŋ si hunbur Irkoy

1 Woo ti Asaf zabur foo.

Cimi no, Irkoy ga boori Izirayel se,
a ga boori borey se kaŋ biney ga henan.

2 Woo kul, haya kayna ay cewey baa ka kati,
ay cewey baa ka taŋši.

3 Zama ay canse hundi beerey ga,
waati kaŋ ay dii boro laaley arzakaa.

4 Torro kul si duu ey hala ngi buuroo ga,
gaahamey ga saabu.

5 I sii nda baa zaraboo ra kaŋ ga duu borey,
i si fara sanda adamizey.

6 Woo se hundi beeray tee i se jinde hiiri,
ifutu tee i se darbay kaŋ goo i ga.

7 I naasu hala moŋey mma nere,
miile futawey kaŋ goo biney ra si kabandi.

8 I ga borey fude, i ga šelaŋ nda futay ka borey zarabi,
i ga šelaŋ nda hinšitaray.

9 Miŋey ga too hala beenaa,
deeney ga yaara laboo ga.

10 Woo se nga jamaa ga bere i here
ka ngi šenney haŋ sanda hari.

- 11 I ga nee: «Taka foo nda Irkoy ga haya bay?
Koy Jerantaa ga hin ka bay wala?»
- 12 Nga ne, takaa woo ti boro laaley,
waati kul lakkaley ga kani, ngi almanoo ga tonton.
- 13 Adişi, ya nka ay binoo henanandi yaada,
ay n'ay kabey jumay ka cebe kaŋ ay ga henan.
- 14 Zaaroo kul ya mma karandi,
subbaahi kul, ay si duu kala zukandi.
- 15 Nda a gar ya nka nee kaŋ ay ga ūelan sanda ngi takaa,
nga ne, ay ga ni izey zanba.
- 16 Ay miile ka faham woo se,
a tee ay moyey ra farayan
- 17 hala waatoo kaŋ ay too Irkoy nongu henanantaa ra,
nga ra, ay na ngi kokoroo bay.
- 18 Cimi no, n'g'i daŋ fondo tanšanteyan ga,
n'g'i kaŋandi halaciyan ra.
- 19 Wa guna, dogoo din da i tee yaada,
i benandi, bone n'i derandi.
- 20 Ay Koyoo, nda ni tun, n'ga ngi takaa benandi sanda yaada,
a ga hima nda handiri kaŋ boro n'a tee.
A tun jirboo ra, a dere a se.
- 21 Waatoo kaŋ ay binoo tun,
de ay ga maate kaŋ haya n'ay hay,
- 22 ay saama, ay si haya kul bay,
ni jine ya nka himandi adabba.
- 23 Woo kul, waati kul ay goo ni bande,
n'n'ay dii nda ay kabe gumaa.
- 24 N'g'ay hoyray k'ay gongu,
woo banda ga, n'g'ay ka koy daržaa ra.
- 25 May bara ya ne beenaa ra?
Ni banda ga, ay si booni haya kul laboo ga.
- 26 Ay hamoo nda ay binoo goo ma ben,
amma Irkoy ti ay Tondoo nda ay bagaa hala abada.
- 27 Zama nga ne, borey kaŋ mooru ni ga, ga halaci,
boro kul kaŋ ga izefututaray tee* ni ga, n'g'a tuusu.
- 28 Agay, ya man Irkoy ga boori ya ne.
Nongoo kaŋ ra ay g'ay boŋ talfi ti ay Koyoo, Abadantaa
hala ya duu ka ni teegoyey kul deede.

74

Irkoy hunday no ma ifutu halaci

- 1 Woo ti Asaf bayti dooni foo.
Irkoy, macin se n'n'ir fur hala abada?
Macin se ni futuroo ga dullu ni alman kuroo ga?
- 2 Hongu ni jamaa kaŋ n'n'i sawal k'i tee alkabiilaa
kaŋ tee ni tuboo za zaman mooro,

* 73:27 73.27 Man'ti gaaham here no, laadir jaŋay no Irkoy here.

hongu Siyon tondi hondoo kanj ra n'na ni gorodogoo tee.

³ Dira ka koy nongey guna kanj hasara za gayyan, iberoo na hayaa kul kayri nongu henanantaa ra.

⁴ Ni nkuwawey goo ma kaati nongoo kanj ra ni borey ga marga, i na ngi tammasaa danj kanj g'i cebe.

⁵ I ga hima nda borey kanj ga tuurey kayri nda ngi daašey hawsa tefayantaa ra.

⁶ I na ni hugoo taalamey kul kayri nda daašiyanj nda guuru-baabayanj.

⁷ I na nuune danj ni nongu henanantaa ra k'a ton, i na ni maapoo gorodogoo kanjandi ganda k'a žiibandi.

⁸ I ga nee ngi boŋ se: «Ir m'i kul halaci!» Gandaa ra, i na nongey kul ton kanj ra borey ga Irkoy kubay.

⁹ Ir si yee ka dii ir tammasawey, annabi sii no koyne, boro kul sii ir ra kanj ga hayaa woo kaydogoo bay.

¹⁰ Irkoy, hala waati foo no torrokaa ga fay nda ni wowyanoo? Hala waati foo no ni iberoo ga fay nda ni maapoo kaynandiyanoo?

¹¹ Macin se n'ga ni kaboo kaa no, ni kabe gumaa? Ni kaboo kaa ni gandey ga k'i halaci!

¹² Irkoy ti ay kokoyoo za waati mooro, nga no ma adamizey hallasi laboo ga.

¹³ Ni no ka teekoo fay ihinka nda ni hinoo, ka adabba beerey kanj goo teekoo ra boŋey motti.

¹⁴ Ni no ka dragonoo boŋey kayri, N'n'a tee ŋaahaya saajoo adabbawey* se.

¹⁵ Ni no ka hari fattadoo nda isa-ize kaataray, ni no ka isayanj kanj si kogu kogandi.

¹⁶ Ni wane zaaroo, cijjinoo mo ti ni wane, ni no ka handoo nda waynaa gorandi.

¹⁷ Ni no ka laboo kaydogey kul danj, ni no ka konni waati nda jiyaw waati tee.

¹⁸ Hongu woo: Abadantaa no iberoo g'a kaynandi, jama lakkal janante ga ni maapoo hasara.

¹⁹ Masi ni gubagubaa hundoo noo adabbawey se, abada masi dirpa ni borey kanj ga taabi misoo.

²⁰ Lakkal danj ni amaanaa se, zama gandaa nongey kanj ga kubay ga too nda ifutu teekey gorodogey.

²¹ Masi bora a kanj i g'a šiita nanj a ma willi nda haawi. Yala talkaa nda alfukaaroo ma ni maapoo saabu.

²² Tun Irkoy, ma faasa ni boŋ se, hongu wowey kanj lakkal janantey g'i har ma ne zaaroo kul.

²³ Masi dirpa ni nkuwawey kaatey, nda waati kul hoolaa kanj ga hun borey do ka ni ganday.

* **74:14 74.14** adabbawey, Ebere Senni ra, almaganaa faa ti gorokey.

75

Irkoy ti ciitikaa

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Takaa kaŋ nda a ga doonoo woo don se i ga nee «Mas'a halaci.» Woo ti Asaf zabur foo. Dooni.

² Ir ga albarka tee ma ne, Irkoy, ir ga albarka tee ma ne.

N'ga man ir, borey ga ni teegoy kayfantey deede.

³ Ni nee: «Nda waatoo too kaŋ ay n'a kayandi, ay ga ciiti nda fondaa.

⁴ Laboo ga jijiri nda nga gorokey kul, agay no m'a kayandi asaasoo ga.»

Kay-kayna

⁵ Borey kaŋ ga fooma, ay ga nee i se:

«War masi fooma», ka nee boro futawey se:

«War masi war boŋ jer beene!

⁶ War masi war boŋ jer beene,

wa fay nda hiŋešenday šenni nda bolsayyan!».

⁷ Zama man'ti dandi wala dangay,

wala saajoo ra jeryan ga hun.

⁸ Zama Irkoy ti ciitikaa,

a ga boro foo yeeti ganda, a ga affoo jer.

⁹ Zama poti goo Abadantaa kaboo ra,

a ga too met nda alaneb hari mooro

kaŋ ga hottu a ga boosu.

A g'a mun. Boro laaley kaŋ goo aduŋŋa ra g'a haŋ,

i g'a haŋ, ba loti si cindi.

¹⁰ Agay, ay g'a har waati kul,

ay ga don Yakuba Koyoo se.

¹¹ Ay ga boro laaley hilley kul kayri,

boro šerrantey hilley ga jer.

76

Irkoy na wongoo benandi Siyoŋ koyraa ra

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Dooni kaŋ bande hooray jinay linjikoyni goo. Woo ti Asaf zabur foo. Dooni.

² Žuda borey ga Irkoy bay,

maapoo ga beeri Izirayel ra.

³ Nga tendaa sii kala Zalem*,

nga gorodogoo sii kala Siyoŋ.

⁴ Nongoo woo ra a na biraw-izey kaŋ ra nuune goo,

nda koraa, nda takubaa nda wongoo say.

Kay-kayna

⁵ Irkoy, darža nda beeray goo ni ga

* **76:3 76.3** Žerizalem maa faa no, Šintinoo 14.18.

ka bisa tondi hondu kaŋ ra adabbawey goo kaŋ i g'i hoo†.

⁶ Gaabikoyney koonandi, i kaŋ jirbi ra,
wongaari beerey kul albarkawey ben.

⁷ Yakuba Koyoo, waatoo kaŋ ni zahā i ga,
bari kaarukey nda baryey kaŋ jirbi komante ra.

⁸ Ni hinne no ma hunburandi!

May ma hin ka kay ni jine ni futuroo waati?

⁹ Ni goo beenaa ra n'na ciitoo dunbu.

Laboo hunbur, a tee suk

¹⁰ waatoo kaŋ Irkoy tun ka ciiti,

nda ka laboo kul borey kaŋ ga taabi faaba.

Kay-kayna

¹¹ Ba adamizey futuroo ga ni saabu.

Borey kaŋ cindi futuroo banda ga, n'g'i tee ni gamahawoo.

¹² Wa meefur zaa Abadantaa, war Koyoo se,
war m'i kaa!

Yala boro kul kaŋ g'a kuubi k'a bere
ma gomniyanj noo Hunburandikaa se!

¹³ A ga boŋkoyney hunsaroo dunbu,
hunburhaya no laboo kokoyey se.

77

Irkoy ti borey kaŋ torro bine yaynandikaa

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Takaa kaŋ nda a ga doonoo woo don se
i ga nee «Yedutun*». Woo ti Asaf zabur foo.

² Ay g'ay jindoo jer ka kaati ka Irkoy cee,
ay g'ay jindoo jer ka Irkoy cee a ma haŋajer ya ne.

³ Han kaŋ ay goo binemarayyan ra, ay ga Abadantaa ceeci,
cijin here ay kaboo ga cindi ŧerreyan ra bila a ma dusu,
ay hundoo si yadda boro m'ay binoo yaynandi.

⁴ Nda ay hongu Abadantaa, ay ga duray.
Nda ay ga miile, ay binoo ga hun.

Kay-kayna

⁵ N'g'ay moyey dii i ma hay cijinoo kul ra,
ay lakkaloo jaami, ay si yee ka bay haya kaŋ y'a har.

⁶ Ay ga miile waati bisantey ga,
jiirey kaŋ bisa ga.

⁷ Ay ga hongu dooney cijin here,
ay binoo ga miile,
ay lakkaloo ga nga boŋ hāa.

⁸ Ay Koyoo nk'ay fur hala abada wala?
A si kaa ka hinne ay ga wala?

⁹ Nga borohennataraa nka ben hala abada wala?

Šenni sii a se kaŋ a g'a har ir se koyne wala?

¹⁰ Irkoy nka dirŋa ka alhormo tee ir se wala?
Nga futuroo ra, a nka si yee ka tamalla wala?

† 76:5 76.5 tondi hondu kaŋ ra adabbawey goo kaŋ i g'i hoo, Ebere ŧenni ra, almaganaa faa ti tondi
hondey kaŋ ga bara waati kul, Šintinoo 49.26; Habaku 3.6. * 77:1 77.1 Zaburey 39.1.

Kay-kayna

11 Ay nee: «Woo kanj g'ay torro ti,
Koy Jerantaa kabe gumaa nka barmay.»

12 Ay ga hongaa Abadantaa teegoyey,
ay ga hongaa teegoy kayfantey kanj n'n'i tee ka bisa.

13 Ay ga ni teegoyey kul har,
ay ga miile-miile ni teegoyey ga.

14 Ya Irkoy, ni fondaa man'ti kala henanyan,
may ti koyoo kanj ga beeri ka too Irkoy?

15 Ni ti Koyoo kanj ga kayfiyan tee.
N'na ni gaaboo cebe dumey ra.

16 Ni na ni kabe albarkantaa ka ni jamaa day k'i feeri
kanjanj ti Yakuba iz'arey nda Isufi iz'arey.

Kay-kayna

17 Ya Irkoy, harey dii ni!
Kanj harey dii ni, i hunbur.
Guusu beerey zinji-zinji.

18 Duulawey na hari doori,
beenaa hirroo na jinde kaataray,
ni biraw-izey deesi nongoo kul here.

19 Ni jinjinoo kaatiroo goo hewkuroo ra,
meliyan ga gaay noo adunna se,
laboo jijiri hunburay se.

20 N'na ni fondaa kaa teekoo game,
n'na ni bisadogoo kaa hari beerey game,
amma boro mana dii ni ceedogey.

21 N'na Musa nda Haruna ka ni jamaa gongu
sanda alman kur foo.

78

Izirayel kissaa man'ti kala cawandiyan

1 Woo ti Asaf bayti dooni foo.

Ay jamaa, ma hanajer agay ašariyaa se!
Wa war hanjaa gaaru ay mijoo šenney se.

2 Ay g'ay mijoo feeri ka yaasay foo har,
ay ga waati bisantey šenni tugantey har.

3 Woo kanj ir maar'a,
woo kanj ir baabey n'a deede ir se,

4 ir s'a tugu ngi hayroo se,
ir mma Abadantaa teegoy saabantey,
nda nga gaaboo, nda nga kayfey kanj a n'i tee filla i se.

5 A na seedetaray nanj Yakuba borey game,
a na ašariya gorandi Izirayel bonj,
k'ir baabey yaamar i m'i bayrandi ngi izey se,
6 hala zamanoo kanj ga kaa izey m'i bay,
i ga tun k'i deede ngi izey se.

7 Takaa woo ra, Irkoy ra i ma ngi naanaa danj,
i masi dirna Irkoy teegoyey,

i ma nga yaamarey dii.

⁸ I masi tee sanda ngi baabey takaa,
zaman-ize hipeŋenda, turante,
zaman-ize kaŋ biney si ŋerre,
de mo i mana laadir Irkoy here.

⁹ Efrayim borey wongu jinay koyey kaŋ ga biraw kar
na duma bere wongoo zaaroo se.

¹⁰ I mana Irkoy amaanaa dii,
de mo i wanji ka hanga nga aŋariyaa.

¹¹ I dirŋa nga teegoyey,
nda haya kayfantey kaŋ a n'i cebe i se.*

¹² Ngi baabey jine a na haya kayfante tee
Misira gandaa ra, Sowaj koyraa laamaa ra.

¹³ A na teekoo fay ihinka k'i deŋandi,
a na harey kayandi sanda cete.

¹⁴ A g'i gongu nda duula zaari here,
cijinoo kul a g'i gongu nda nuune gaay.

¹⁵ A na tondiyan kayri saajoo ra
k'i noo hari i ma haŋ haya kaŋ ga wasa i se,
ni mma nee guusu beeri hari.

¹⁶ Tondoo ra a na hariyan fattandi,
a na hari zumandi sanda isayan.

¹⁷ Amma i koy a ga ka zunubu tee a ga,
ka ture Koy Jerantaa ga labu kogaa boŋ.

¹⁸ I na Irkoy sii ngi biney ra
ka ngi boonay ŋaayanoo ceeci.

¹⁹ I ŋelan Irkoy ga ka nee:
«Irkoy mma hin ka ŋaayan gorandi
ir se saajoo ra wala?»

²⁰ Nga ne, a na tondoo kar, haroo doo,
isayan dandi nongoo kul here,
a mma hin ka ŋaayan wala
ham noo nga jamaa se wala?

²¹ Woo se, kaŋ Abadantaa maar'a, a futu,
nuune dii Yakuba borey ga,
nga futuroo kaŋ Izirayel boŋ,

²² zama i mana ngi naanaa daŋ Irkoy ra,
de i mana ngi boŋ talfi nga hallasiroo ra.

²³ Ka gar a na beene duulawey noo yaamar,
a na beenaa mijey feeri.

²⁴ A na man zumandi i ga sanda ncirpi i m'a ŋaa,
a n'i noo beenaa taasoo.

²⁵ Affoo kul duu gaabikoyney ŋaahayaa,
a na ŋaayan sanba i se kaŋ g'i wasa.

²⁶ A na dandi hew tunandi beenaa ra,
nga gaaboo ka kate gurma hewoo.

²⁷ A na ham zumandi i boŋ sanda kusaw
nda ciraw sanda teekowey labutaasoo,

²⁸ a n'i kaŋandi ngi kaloo ga,

* 78:11 78.9-11 Oze 6.4-7.

ngi gorodogey kuubi-ka-beraa kul bande.

²⁹ I ɲaa, i hanse ka kungu,
a n'i noo ngi alhawaa.

³⁰ Ngi alhawaa mana hun jina,
ngi ɲaahayaa goo miɲey ra,

³¹ kaɲ Irkoy futuroo kaɲ i ga,
a na gaabikoyniyaɲ wii i ra,
a na Izirayel soogey kaɲandi ganda.

³² Woo kul, i koy a ga ka zunubu tee,
i mana ngi naanaa daɲ nga teegoy kayfantey ra.

³³ Woo se a na ngi jirbey benandi yaada ra
ka ngi jiiɲey benandi hunburay ra.

³⁴ Waati kaɲ a ga baa k'i wii, i g'a ceeci,
i willi banda ka Irkoy ceeci.

³⁵ Lakkaley zunbu kaɲ Irkoy ti ngi Tondoo,
kaɲ Irkoy Jerantaa ti ngi Feerikaa.

³⁶ Amma i ceeci ka darga nda ngi miɲey,
i ga ngi deeney ka taari a se.

³⁷ Ngi biney si hanse ka bara a bande,
i mana laadir nga amaanaa ra.

³⁸ Amma nga kaɲ ga tamalla
na ngi laybey yaafa, a man'i halaci.
Cee booboyaɲ a ga nga futuroo dii,
a mana naɲ nga futuroo kul ma fatta.

³⁹ A hongu kaɲ i man'ti kala gaaham,
hew kaɲ ga koy a si willi kate.

⁴⁰ Cee booboyaɲ i ga ture a ga saajoo ra.
Cee booboyaɲ i ga binoo hēenandi saaji biboo ra.

⁴¹ I yee koyne ka Irkoy sii,
ka Izirayel Koy Henanantaa toone.

⁴² I dirɲa nga gaaboo,
i dirɲa mo hanoo kaɲ a n'i kaa torrokaa kaboo ra,

⁴³ I dirɲa tammaasaway kaɲ a n'i tee Misira,
nda kayfey kaɲ a n'i tee Sowaɲ laamaa ra:

⁴⁴ A na ngi isaway harey bere k'i tee kuri,
nda ngi goorey harey mo, i mana hin k'i haɲ.

⁴⁵ A na hamniyaɲ sanba i ga k'i jama
nda kormotoyaɲ kaɲ n'i halaci.

⁴⁶ A na ngi laboo duuraa taɲ ndoo-izey se,
a na ngi kabe goyoo taɲ ndoowey se.

⁴⁷ A na gari ka ngi alaneb faarey wii,
a na nciɲpi beeriyaɲ ka ngi jeejayaɲey wii.

⁴⁸ A na gari ka ngi adabbaway halaci,
ka meli ka ngi alman kurey halaci.

⁴⁹ A na nga futay beeroo zumandi i ga,
nda laalay, nda almasiiba, nda torro,
ka dontokawyaɲ sanba i ga nda boneyaɲ.

⁵⁰ A na nga futuroo noo fondo,
a mana ngi hundey hallasi buuyan ra,

a na ngi hunayaney taŋ sorfaa se.

⁵¹ A na gunde jinaw kul kaŋ goo Misira kar k'i wii,

a na ngi gaaboo izey wii Šam gorodogey ra.

⁵² A na nga jamaa ka koy sanda alman buuna,
a n'i gongu sanda alman kur kaŋ goo saajoo ra.

⁵³ A n'i ka koy lakkalkanay ra, haya kul man'i hunburandi,
teekoo gum ngi iberey ga.

⁵⁴ A n'i ka koy nga ganda henanantaa ra,
tondi hondoo woo here kaŋ nga kabe gumaa n'a tee nga mayraa.

⁵⁵ A na dumiyaŋ gaaray i jine
ka gandaa zamna k'a tee ngi tuboo,
ka Izirayel alkabiilawey gorandi ngi hukkumey ra.

⁵⁶ Amma i na Irkoy Jerantaa sii ka ture a ga,
i mana nga seedetarawey dii.

⁵⁷ I hun a cire, i mana laadir sanda ngi hayragey,
i šiiri sanda biraw kaŋ si goy boryo.

⁵⁸ I n'a futandi nda ngi tooru ganadogey,
i na canse tunandi a ra nda ngi tooru assuurawey.

⁵⁹ Irkoy maa, a futu,
a hanse ka wanji Izirayel ga.

⁶⁰ A na Silo koyraa gorodogoo naŋ
hukkumoo kaŋ ra a cindi adamizey game.

⁶¹ Seedetaraa sundukoo kaŋ ti nga hinoo nda nga daržaa tammaasaa,
a n'a naŋ nga iberey kabey ra i m'a ka koy tamtaray.†

⁶² A na nga jamaa noo takuba se,
a futu nga tuboo ga.

⁶³ Nuune na ngi aru soogey wii,
ngi woy soogey mana duu beeray.

⁶⁴ Ngi sargari juwalkey, takuba n'i kaŋandi,
ngi woyey kaŋ kurpey buu mana hēe.

⁶⁵ Abadantaa tun sanda boro kaŋ cindi jirbi ra,
sanda wongaari kaŋ alaneb hari moora n'a suwandi.

⁶⁶ A na nga nkuwawey kar i ma yee ganda,
a na haawi k'i kar hala abada.

⁶⁷ A wanji Isufi hugoo borey ga,
a mana Efrayim alkabiilaa suuba.

⁶⁸ A na Žuda alkabiilaa suuba,
Siyon tondi hondoo kaŋ a ga bag'a.

⁶⁹ A na nga nongu henanantaa cin k'a jer,
sanda laboo kaŋ a n'a gorandi hala abada.

⁷⁰ A na nga tamoo Dawda suuba,
a n'a kaa alman kurdogey ra.

⁷¹ A n'a zaa k'a kaa almaney kaŋ ga nan bande
ka nga jamaa kaŋ ti Yakuba borey kur,
nda Izirayel kaŋ ti nga tuboo.

⁷² Dawda n'i kur nda bine laadirante,

† 78:61 78.61 Samiyel 1na 4.4–22.

a n'i gongu nda lakkal.

79

Izirayel Irkoy ŋaarayroo nga torraa waati

¹ Woo ti Asaf zabur foo.

Ya Irkoy, dumiyar na ni tuboo dii,
i na ni hugu henanantaa žiibandi,
i na Žerizalem tee tondi zuku.

² I na ni tamey bukawey nondi
i ma tee ŋaayan beenaa cirawey se
ka ni ganakey hamoo noo laboo adabbawey se.

³ I na ŋi kurey doori sanda hari
Žerizalem kuubi-ka-beraa bande,
boro sii no kar ŋi fiiji.

⁴ Ir tee kaynahaya ir taalamme se,
haarayhaya nda ŋoonohaya borey se kar ŋi kuubi ka bere.

⁵ Abadantaa, hala waati foo no ni futuroo kar ga duumi ga ben ir bande?
Hala waati foo no ni canseroo
kar ga tona sanda nuune ga ben ir bande?

⁶ Ni futuroo doori dumey boŋ
kar si ni bay, nda kokoytarawey boŋ
kar si ni maapoo cee.

⁷ Zama i na Yakuba borey gon
ka ŋi gorodogoo say.

⁸ Masi yee koyne ka hongu ir laybu bisantey!
Yala ni tamallaa ma kaa nda cahāyan ka kay ir jine!
Zama ir hanse ka kayna.

⁹ Ir faaba, ir Hallasikaa Irkoy,
ni maapoo daržaa se!
Ir kaa kabe ra, ir zunubey yaafa,
ni maapoo sabbu se!

¹⁰ Macin se gandawey ga nee:
«Man ŋi Koyoo?»

Yala ir jine gandawey ma bay kar borey kar na ni tamey kuroo mun,
n'ga ŋi kuroo alhakoo kaa i ra!

¹¹ Yala ma maa kasa-izey torrowey se!
Ni kabe albarkantaa ma borey kar
i n'i kayandi wiiyan se soolam.

¹² Ir Koyoo, ir taamma gandawey kar na ni kaynandi,
i banandi hala cee iyye ŋi kaynandiyanoo se.

¹³ Amma ir kar ti ni jamaa nda ni alman kuroo kar n'ga kur,
ir ga albarka daŋ ma ne hala abada,
zaman ka kaa zaman ir ga ni saaburoo šifa.

80

Irkoy ti Izirayel kurkaa

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Dooni kar bande kurbu linji iddukoyni
goo. Seedetaray. Woo ti Asaf zabur foo.

² Hañajer, Izirayel Kurkaa,
ni kañ na Isufi borey gongu sanda alman kur!
Ni kañ ga goro almalaykey kañ se i ga nee šerib boñ,
ni gaayoo ma dii garaw.

³ Ni gaaboo kaataray Efrayim,
nda Benžameñ, nda Manase alkabiilawey jine,
ma kaa k'ir hallasi!

⁴ Ya Irkoy, ir yee katandi ir dogey ra!
Ni ndumoo annuuraa dan ir ga, de ir ga hallasi.

⁵ Abadantaa, Aduñnakoyoo,
hala waati foo ni futuroo ga ben
ni jamaa ñaarayroo ga?

⁶ N'ga ngi mundawey tee i se ngi ñaahayaa,
n'g'i hañandi ngi mundawey hala i ma too met.

⁷ N'g'ir tee haya kañ g'ir taalammeey ga yenje,
ir iberey ga haaru ir ra.

⁸ Aduñnakoyoo, ir willi katandi!
Ni ndumoo annuuraa dan ir ga, de ir ga hallasi!

⁹ N'na alaneñjaa dogu ka hun Misira,
n'na gandayan gaaray, n'n'a duma.

¹⁰ N'na nga gandaheroo hanse,
a na nga linje daaru, a na gandaa too.

¹¹ Nga biyoo na tondi hondey daabu,
nga tuuri kabey ga hima nda Irkoy sedere tuurey*.

¹² Tuuroo kabey ga koy hala teekoo ra,
tuuri kabeyan ga zay ka koy hala Efrat isaa ra.

¹³ Macin se n'na fun kaa nga cetewey ra,
hala nongu kañ ra bisakey ga nga izey kosu?

¹⁴ Ganji nbirñaa g'a hasara,
ganjihoogawey g'a tee ngi kurdogoo.

¹⁵ Aduñnakoyoo, ay g'a wiri ni ga, ma willi kate!
Ni kañ goo beenaa ra, fuuni ka dii, huga nda alaneññanoo woo!

¹⁶ Tuuroo kañ ni kabe gumaa n'a duma hawgay,
nda iz'aroo kañ ra n'na albarka dan.

¹⁷ I na tuuroo ton ka nuune dan a ra, i n'a dunbandi,
ni zahāyanoo jine i ga dere.

¹⁸ Yala ni kaboo ma bara aroo ga kañ goo ni kabe gumaa ga,
adamizoo kañ ni hunday ka albarka dan a ra!

¹⁹ Nda woo teendi, ir si yee k'ir boñ taa ni kone.
Nañ ir ma huna, woo ra ir ga ni mañoo cee.

²⁰ Abadantaa, Aduñnakoyoo, ir yee katandi ir dogey ra!
Ni ndumoo annuuraa dan ir ga, de ir ga hallasi!

* **80:11 80.11** *Irkoy sedere tuurey, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti sedere tuurey kañ ga bisa i kul.*

81

Boro ga hima ka hanjajer Irkoy se

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Dooni kaŋ bande Gat koyraa nzarka goo. Woo ti Asaf zabur foo.

² Wa kaati ka yafarhã Irkoy se, nga ti ir gaaboo, wa kaati nda jaali Yakuba Koyoo se!

³ Wa suboo don ka dundurj hēenandi, wa kuntiji henna nda kurbu kar!

⁴ Wa hilloo hēenandi handu taagaa ra, handu kaaraa ir jingaroo hane.

⁵ Zama yaamar no Izirayel se, Yakuba Koyoo hantum kaŋ kayandi no.

⁶ Seedetaray no kaŋ a n'a tee Isufi borey se waatoo kaŋ a fatta ka Misira gandaa wongu.

Ay ga maa jinde kaŋ ay s'a bay, a nee:

⁷ «Ay na jeraw zaa jesej ga, kabey hun kokondaa cire.

⁸ Ni wurru waatoo kaŋ n'ga torro, ay na ni feeri, ay na ni zaabi jinjinoo duulaa ra.

Ay na ni sii Meriba harey jere.

Kay-kayna

⁹ Ay jamaa Izirayel, hanjajer, ay ga ni teje.

Izirayel, nda a gar ba ni mma hanjajer ya ne!

¹⁰ Masi yadda koy tana ma bara ni do!

Masi sujudu koy yaw se!

¹¹ Agay ti Abadantaa, ni Koyoo,

woo kaŋ na ni fattandi ka hun Misira gandaa ra.

Ni mijoo feeri ka boori, ay g'a too.

¹² Amma ay jamaa mana hanjajer ay šennoo se, Izirayel mana yadda ay ga.

¹³ Woo se, ay n'i narj i ma hayaa tee kaŋ kan biney se, i na ngi boŋ hoyraa gana.

¹⁴ Nda a gar ba ay jamaa mma hanjajer ya ne,

nda a gar ba Izirayel mm'ay fondaa gana,

¹⁵ sohō da kala ya tun ngi iberey se,

ay ga bere ngi torrokey ga.»

¹⁶ Borey kaŋ ga konna Abadantaa ga yee a se ganda, ngi zukandoo waatoo si ben hala abada.

¹⁷ Ya Izirayel huna nda alkama henna k'a kungandi nda yuu kaŋ hun tondi ra.

82

Irkoy ga ciiti dunbu nda cimi

¹ Woo ti Asaf zabur foo.

Irkoy ga kay nga margaroo game, a ga ciiti dunbu koyyaŋ game.

² Hala waati foo no war ga fay nda ka ciiti dunbu
nda šerretaray janay ka boro futu faaba?

Kay-kayna

³ War mma hima ka ciiti dunbu yalaafantey nda alyatimey se,
ka ciiti nda šerretaray borey kaŋ ga taabi nda alfukaarey se.

⁴ Wa yalaafantey nda talkey hallasi,
k'i kaa boro laaley kabey ra.

⁵ Amma i si haya kul bay, i si faham haya kul se,
i ga dira kubay ra.
Aduŋna asaasey kul ga jijiri.

⁶ Agay hunday nee: «War man'ti kala koyyaŋ,
war kul man'ti kala Koy Jerantaa izeyaŋ.

⁷ Amma war ga buu sanda adamize,
war ga kaŋ sanda boŋkoyni.»

⁸ Tun ka laboo ciiti, Irkoy,
zama gandawey kul man'ti kala ni tuboo.

83

Izirayel borey Irkoy ŋaarayroo ŋi iberey maaganda

¹ Dooni. Woo ti Asaf zabur foo.

² Ya Irkoy, masi hunanzam,
masi dangay, masi tee suk, ya Irkoy!

³ Zama sohō da, ni iberey goo ma kosongu kar,
wey kaŋ konna ni ga ŋi boŋey jer.

⁴ I ga marga ka dabari futu haw ni jamaa ga,
i ga hawandifutay borey ga kaŋ talfandi ni ga.

⁵ I ga nee: «Wa kaa, ir ma ŋi gandaa derandi k'a kaa gandawey ra,
hala boro masi yee ka hongaa Izirayel maanoo.»

⁶ I ga tee bine foo ka hawandifutay,
ka amaana tee ka tee ni ga affoo.

⁷ I man'ti kala Edom borey, nda Isimayel borey,
nda Mowab borey, nda Hagri borey,

⁸ nda Gebal borey, nda Amon borey, nda Amalek borey,
nda Filisti borey, nda Tir koyraa gorokey.

⁹ Asiri borey mo tonton i ga,
i ga kabe dan Lotu izey se.

Kay-kayna

¹⁰ Takaa tee i se kaŋ n'n'a tee Majaŋ gandaa se,
sanda woo kaŋ duu Sisera nda Yabin Kišoŋ haroo minoo ga!

¹¹ I halacandi En-Dor koyraa ra,
i tee žiibi laboo se.

¹² Takaa kaŋ n'n'a tee Oreb nda Zeb se tee ŋi boŋkoyney se,
ka takaa follokaa tee ŋi jineborey kul se
sanda woo kaŋ n'n'a tee Zeba nda Salmunna se.

¹³ Borey no kaŋ nee: «Ir ma Irkoy gorodogey dii
k'i tee ir wane.»

¹⁴ Ay Koyoo, i tee sanda hewkur,

sanda subu kanj hewoo g'a zaa.

¹⁵ Sanda takaa kanj nda nuune ga hawsaa ton,
sanda takaa kanj nda nuune deene ga tondi hondey diinandi,

¹⁶ takaa din da i gaarandi nda ni kusaa,
m'i hunburandi nda ni hew futaa.

¹⁷ Abadantaa, i haawandi
hala i ma ni maapoo ceeci.

¹⁸ Yala waati kul i ma haw i ma hunbur,
i ma haw, i ma halaci.

¹⁹ Woo ra i ga bay kanj ni kanj maapoo ti Abadantaa,
ni hinne ti Koy Jerantaa laboo kul boŋ.

84

Irkoy ganakey ga baa Irkoy hugoo

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Dooni kanj bande Gat koyraa nzarka
goo. Woo ti Kora izey zabur foo.

² Abadantaa, Aduŋŋakoyoo,
ni gorodogey ga hanse ka kan!

³ Ay hundoo ga kunfa, a ga hanse ka nga boŋ farandi
hala ya huru Abadantaa hugoo batumawey ra,
ay binoo nda ay hamoo ga kaati ka Irkoy hunantaa cee.

⁴ Ba takirya ga duu hugu,
garaasa-garaasa goo nda teji kanj ra a ga nga izey danj
ni sargari tonadogey jere, Abadantaa, Aduŋŋakoyoo,
ay kokoyoo, ay Koyoo.

⁵ Borey duu gomni kanj ga goro ni hugoo ra!
I ga ni saabu waati kul.

Kay-kayna

⁶ Bora duu gomni kanj ni ti nga gaaboo,
fondo šerranteyan žeerandi binoo ra.

⁷ Ba waati kanj i ga Tuuriŋaŋey* gooroo deŋ,
i g'a bere k'a tee hari kaydoo,
de mo ncirŋi jinawey g'a too nda albarka.

⁸ Ngi gaaboo mma koy de a ga tonton,
i kay Irkoy jine Siyon koyraa ra.

⁹ Abadantaa, Aduŋŋakoyoo, maa ay ŋaarayroo se,
haŋajer ya ne, Yakuba Koyoo!

Kay-kayna

¹⁰ Ya Irkoy, guna, ni kanj ti ir koraa†,
ni suubantaa kanj yonandi ndumoo guna!

¹¹ Ka zaari foo tee ni hugoo batumawey ra
baa ka zaari zenber (1.000) tee nongu tana ra.
Ya kay ay Koyoo hugoo jindoo ga,
ay bag'a nda ya goro boro laala hukkumey cire.

¹² Zama Abadantaa Irkoy man'ti kala wayna nda koray,

* **84:7 84:7** *Tuuriŋaŋey*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti *Mundawey*. † **84:10 84:10** *guna, ni kanj ti ir koraa*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti *dii ir koraa*.

Abadantaa ga anneema nda darža noo,
a si gomni kul wanji
borey se kanj ga dira nda laadirtaray.

¹³ Abadantaa, Aduppakoyoo,
boraa duu gomni kanj ga nga boŋ talfi ni ga.

85

Abadantaa ga gomni tee nga ganakey se

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Kora izey zabur foo.

² Ya Abadantaa, n'na alhormo tee ni gandaa se,
n'na Yakuba borey willi kate k'i kaa tamtaray ra.

³ N'na ni jamaa layboo yaafa i se,
n'na ngi zunubey kul daabu.

Kay-kayna

⁴ N'na ni futuroo kul nanj,
ni yee ni futay beeroo se banda.

⁵ Ir Hallasikaa Irkoy, m'ir willi katandi ni ga!
Ni binoo masi yee ka tun ir ga.

⁶ Ni futuroo mma cindi ir ga hala abada wala?
Ni futuroo mma cindi ir ga zaman ka kaa zaman wala?

⁷ Man'ti ni da no ma kaa k'ir hunaroo taagandi
hala ni jamaa ma jaali ni ra wala?

⁸ Abadantaa, ni borohennataraa cebe ir se,
de m'ir noo ni hallasiroo!

⁹ Ay ga hanajer woo kanj Irkoy Abadantaa g'a har se,
zama a si ūelanj kala nga jamaa nda nga ganakey alaafiyaa se,
amma i masi willi ka tee lakkal janjante.

¹⁰ Cimi no, nga hallasiroo ga man borey kanj ga hunbur a,
daržaa ma tabati ir gandaa ra.

¹¹ Borohennataraa nda cimoo ga cere kubay,
ūerretaraa nda alaafiyaa ga cere summu.

¹² Cimoo ga tun laboo ra,
ūerretaraa goo beenaa ra, a ga fuuni ganda.

¹³ Abadantaa ga gomni tee,
de ir laboo ga nga duuraa noo.

¹⁴ ūerretaraa ga dira a jine
ka fondaa hanse a se.

86

Irkoy ŋaarayyan torro waati

¹ Woo ti Dawda Irkoy ŋaarayyan foo.
Abadantaa, ni hanjaa gaaru, ay zaabi!

Zama agay, talka ti agay, alfukaaru ti agay.
² Ay hunaroo hawgay, zama ay man'ti kala ni ganakaw!
Ni kanj ti ay Koyoo, ay hallasi, agay, ni tamoo,
agay kanj n'ay boŋ talfi ni ga!

³ Ay Koyoo, alhormo tee ya ne!

Zama ni no ay ga ni cee zaaroo kul.

⁴ Agay, ni tamoo hundoo paalandi,
ay Koyoo, ay g'ay binoo manandi ni.

⁵ Zama ni, ay Koyoo, n'ga boori, n'ga yaafa,
n'ga borohennataray beeri tee borey kul se kaŋ ga ni cee.

⁶ Abadantaa, haŋajer ay ŋaarayroo se,
maa ay suurandiyaney.

⁷ Han kaŋ ay goo binemarayyan ra, ay ga ni cee,
zama n'g'ay zaabi.

⁸ Ay Koyoo, koyey ra, ni cine koy sii no,
ni teegoyey cine sii no.

⁹ Ay Koyoo, gandawey kul kaŋ n'n'i tee
ga kaa ka sujudu ni jine
ka ni maapoo beerandi.

¹⁰ Zama n'ga beeri, n'ga kayfiyaŋ tee,
ni hinne ti Irkoy.

¹¹ Abadantaa, ay cawandi ni fondaa.

Ay ga dira ni cimoo bande.

Ay binoo marga a ma hunbur ni maapoo.

¹² Ay Koyoo, Irkoy, ay ga ni saabu nda ay binoo kul,
ay ga ni maapoo beerandi hala abada.

¹³ Zama ni borohennataraa ga beeri ay here,
n'g'ay hundoo kaa alaahara guusoo ra.

¹⁴ Ya Irkoy, boro deene beeriyaŋ tun ya ne,
boro binekogayaŋ jamaa ga ceeci ngi m'ay hundoo kaa,
i si kula ni ra.

¹⁵ Amma ni, ay Koyoo, ni man'ti kala Koy
kaŋ ga tamalla, a ga alhormo tee,

n'si cahã ka futu, ni borohennataraa nda ni laadirtaraa ga beeri.

¹⁶ Bere ay here ka alhormo tee ya ne,

agay, ni tamoo, ay noo ni gaaboo,
ay hallasi, agay, ni koŋŋaa iz'aroo!

¹⁷ Tammaasa foo ka cebe ya ne ay nafaa se!

Yala borey kaŋ ga konna agay ma dii a, i ma haw!

Zama ni, Abadantaa no m'ay soolam k'ay binoo yaynandi.

87

Siyon ti koyraa kaŋ Irkoy ga bag'a

¹ Woo ti Kora izey zabur foo. Dooni.

Irkoy koyraa asaasey mana hun kala tondi hondu henanantey ra.

² Siyon koyraa miŋey ga kan Abadantaa se
ka bisa Yakuba gorodogey kul.

³ Irkoy koyraa,

haya daržanteyaŋ harandi ni ga.

4 Ay ga Misira borey* nda Babilon har
borey se kan g'ay bay,
Filisti gandaa, nda Tir koyraa, nda Ecopi gandaa,
nongey wey ra i hayandi.

5 Amma Siyon ga, a harandi ka nee kan
filaana nda filaana mana hayandi kala ne ra,
de mo Koy Jerantaa no m'a gorandi.

6 Abadantaa mma jamawey kabu k'i hantum
ka dan kan nongoo woo ra boro filaana hayandi.

Kay-kayna

7 Borey kan ga don nda borey kan ga gan
ga nee: «Ay gomni kul si hun kala ni do.»

88

Boro kan goo buuyan mee ga Irkoy naarayroo

1 Dooni. Woo ti Kora izey zabur foo. Donkey bonkoynoo ka woo don.
Dooni kan bande laati goo. Woo ti Heman, Ezra bora bayti dooni foo.

2 Abadantaa, ay Hallasikaa Irkoy,
ay ga kaati cijin nda zaari ka kay ni jine ka ni cee.

3 Yala ay naarayroo ma too ni do,
ni hanjaa gaaru ay kaatoo se,

4 zama ay hundoo kungu nda zarabiyar,
de ay hunayanoo goo alaahara minoo ga.

5 I g'ay kabu borey ra kan ga zunbu saaraa guusoo ra,
ay ga hima nda adamize kan gaaboo ben.

6 Agay ne ka daaru bukawey game,
sanda boro kan wiiyandi de a goo ma kani saaray ra,
ka hima nda borey kan n'si hongu ey,
de ni nda ey dunbu.

7 N'n'ay warra guusu futaa ra kan sii nda kaydoo,
nongu kubayantey nda guusu beerey ra.

8 Ni futuroo gum ay ga,
n'g'ay taabandi nda ni bondawey.

Kay-kayna

9 N'na borey kan ay g'i bay moorandi agay,
n'n'ay tee i se almuhal.

Ay daabandi, ay si hin ka fatta.

10 Zaraboo n'ay mojnoo taabandi,
ay ga ni cee zaari kul, Abadantaa,
Ay g'ay kabey šerre ni here.

11 Bukawey se n'ga kayfi tee wala?
Borey kan buu ga tun ka ni saabu wala?

Kay-kayna

12 I ga ni borohennataraa har saaraa ra wala?
I ga ni laadirtaraa deede guusu futaa ra wala?

* 87:4 87.4 Misira borey, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Rahab (maanaa «boro foomante»), Ezayi 30.7.

13 Kubaa ra ni kayfey ga bayrandi wala?
Dirneray gandaa ra ni šerretaraa ga harandi wala?

14 Agay kay, ni, Abadantaa ga, ay ga kaati ka faaba ceeci,
subbaahi, ay ŋaarayroo ga too ni jine.

15 Abadantaa, macin se ni wanji ay ga,
ka ni ndumoo bere ya ne?

16 Ay ga taabi, ay goo buuyan mee ga za ay zankataraa ga,
ay fara nda hunburay nda binehunay.

17 Ni futuroo konnoo gum ay ga,
ni hunburawey n'ay halaci.

18 I g'ay kuubi k'ay bere sanda hariyanj zaaroo kul,
cere bande i g'ay daabu.

19 N'n'ay cerey nda ay hangasiney moorandi agay,
kubaa hinne ka tee ay ceroo.

89

Irkoy ga allaahidu too

1 Woo ti Etaŋ, Ezra bora, bayti dooni foo.

2 Ay ga Abadantaa borohennataraa don waati kul,
zaman ka kaa zaman ay ga ni laadirtaraa har.

3 Ay g'a har: ni borohennataraa ga goro hala abada,
ni laadirtaraa ga tabatandi beenaa ra.

4 Ni nee: «Ay na amaana daŋ agay nda bora, kanj ay n'a suuba game,
ay žee Dawda, ay tamoo se ka nee:

5 <Ay ga ni hayroo gorandi kokoytaraa ra hala abada,
ay ga ni kokoytaraa tabatandi zaman ka kaa zaman.>»*

Kay-kayna

6 Abadantaa, beenaa ga ni kayfey saabu,
cimi no, a ga ni laadirtaraa har boro henanantey margaroo ra.

7 Duulawey ra, may no ma hin ka nga boŋ kar Abadantaa?
Koyey iz'arey ra, may no ma hima nda Abadantaa?

8 Irkoy ga hunburandi boro henanantey margaroo ra,
a ga beeri, hunburhaya no borey se kanj g'a kuubi k'a bere.

9 Abadantaa, Irkoy Aduŋŋakoyoo, may no ma gaabi sanda ni, Abadantaa?
Ni laadirtaraa no ma ni dum.

10 Ni no ka hin teekoo bolsaa,
waatoo kanj nga bondawey tun, ni k'i kanandi.

11 Ni no ka teekoo adabba laalaa† motti sanda bukaw,
n'na ni iberey say nda ni kabe albarkantaa.

12 Ni wane beenaa, ni wane mo laboo,
ni no ka aduŋŋa nda haya kul kanj goo a ra gorandi.

13 Ni no ka hawsa nda gurma taka,
Tabor nda Hermonj tondi hondey ga kaati ka ni maapoo cee.

14 Ni bara nda kabe albarkante,
ni kaboo ga gaabi, ni kabe gumaa ga jer.

* 89:5 89.5 Taarikey 1na 17.11-14. † 89:11 89.11 Ayuba 9.13; 26.12; Ezayi 30.7.

15 Šerretaray nda cimi ti ni kokoytaraa asaasoo.
Borohennataray nda laadirtaray ga dira ni jine.

16 Jamaa duu gomni kaŋ ga ni šifa!
Abadantaa, ni ndumoo gaayoo ra i ga dira.

17 Ni maano ra i ga jaali zaaroo kul,
ni šerretaraa no m'i jer.

18 Zama ni ti ngi daržaa nda ngi hinoo,
ni sabboo ra ir boŋey ga jer.

19 Zama ir koraa sii kala Abadantaa kone,
Izirayel Koy Henanantaa wane nda ir kokoyoo.

20 Waatoo din n'ga šelan ni ganakey se bangayyan ra,
n'ga nee: «Ay na wongaari faaba,
ka zankaaru‡ jer jamaa game.

21 Ay duu ay tamoo Dawda,
ay n'a yon nda ay jii henanantaa.

22 Nga no ay kaboo g'a tabatandi,
ay kaboo g'a noo gaabi.

23 Nga iberoo s'a zanba a mana bay,
boro laala s'a šiita.

24 Ay ga nga torrokey motti a jine,
ay ga borey kar kaŋ ga konna a.

25 Ay laadirtaraa nda ay borohennataraa ga cindi a bande,
ay maano sabbu se boŋoo ga jer.

26 Ay ga teekoo dan kaboo ra,
ka isawey dan kabe gumaa ra.

27 Nga, a g'ay cee ka nee: <Ni ti ay Baabaa,
ay Koyoo, ay hallasiroo Tondoo.>

28 De agay, ay g'a tee iz'aru jinaa,
k'a jer beene laboo kokoyey kul boŋ.

29 Ay ga nan ay borohennataraa ma cindi a bande hala abada,
agay amaanaa tabatantaa mo ga cindi a bande.

30 Ay ga nga hayroo gorandi waati kul,
ka nga kokoytaraa gorandi kullihinne beenaa goo dogoo ra.

31 Nda nga izey na agay ašariyaa nan,
de i mana hanga ay hantumey kaŋ kayandi,

32 nda i n'ay hantumey kaynandi,
i man'ay yaamarey dii,

33 gobu nda ay ga ngi hooyanoo bana i ra,
barzu mee nda ay ga ngi layboo bana i ra.

34 Amma ay s'ay borohennataraa bere a se,
ay s'ay laadirtaraa kaa a here.

35 Ay si agay amaanaa dunbu,
de mo ay si hayaa barmay kaŋ fatta ay minoo ra.

36 Ay žee cee foo ka ben nda ay henanyanoo,
kaŋ šikka sii kaŋ ay si taari Dawda se.

37 Nga hayroo ga cindi hala abada,
nga kokoytaraa ga bara ay jine kullihinne waynaa ga bara,

‡ 89:20 89.20 zankaaru, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti boro suubante.

38 sanda takaa kaŋ nda handoo ga bara waati kul,
kaŋ ti seede laadirantaa duulawey ra.»

Kay-kayna

39 Ka gar, ni, ni wanji a ga,
ni futu ni suubantaa kaŋ yonandi ga.
40 N'na ni tamoo amaanaa dunbu,
n'na nga kokoytaray fuulaa kaŋandi ganda k'a žiibandi.
41 N'na fun kaa nga cetewey kul ra,
n'na nga cinari gaabantey kayri.
42 Fondaa bisakey kul na nga hayey kom,
nga taalammey se a tee haarayhaya.
43 N'na nga torrokey kabe gumaa jer,
n'na nga iberey kul naalandi.
44 N'na nga takubaa mijoo wii,
man'a faaba yenjaa ra.
45 N'na nga dawlaa benandi,
n'na nga kokoytaray gorodogoo warra laboo ra.
46 N'na nga soogataraa zaarey kaccandi,
n'n'a daabu nda haawi.

Kay-kayna

47 Ya Abadantaa, hala waati foo no
n'ga fay nda ka ni boŋ tugu?
Hala waati foo no ni futuroo
kaŋ ga wiiya sanda nuune ga ben?
48 Hongu kaŋ ay sii nda aloomur,
n'na adamizey taka k'i tee haya yaadayan.
49 May ti bora a kaŋ ga huna a si dii buuyan?
May no ma hin ka nga hundoo kaa buuyan karfey ra?

Kay-kayna

50 Ay Koyoo, man ni cee jinaa borohennataraa?
Wey kaŋ ni laadirtaraa ra n'n'i žee Dawda se?
51 Ay Koyoo, hongu kaynandiyanoo kaŋ duu ni tamey,
Jamaa boobaa jeejaa kul sii kala ay boŋ.
52 Abadantaa, hongu kaŋ agay iberey g'ay kaynandi,
i ga ni suubantaa kaŋ yonandi kaynandi nongu kul here.

53 Albarka ma bara Abadantaa se hala abada!
Amin! Amin!

90 CITAABU TAACANTOO (Zabur 90—106)

Irkoy si barmay

1 Naarayroo kaŋ Irkoy bora a Musa n'a tee.
Ir Koyoo, ni, ni tee ir se gorodoo
zaman ka kaa zaman.
2 Za tondi hondoy mana daŋandi aduŋna ra,
za laboo nda aduŋna mana bangay,
za alwaatey kul ra hala abada ni ti Irkoy.

³ N'ga boro willi laboo ra,
ni nee: «Adamizey, wa willi kate!»

⁴ Zama jiiri zenber foo (1.000) ga tee ni moyey cire
sanda bi zaaroo kaŋ bisa,
sanda cijinoo dimma waati foo.

⁵ N'ga adamizey haabu k'i benandi,
i ga hima nda dusungu jirbi.
Subbaahoo ra i ga hima nda subu kaŋ ga zay,

⁶ a ga boosu, a ga beeri,
aluulaa ra, a ga kukuši, a ga kogu.

⁷ Ir ga halaci ni futuroo maaganda,
ni binetunyanoo g'ir hunburandi.

⁸ N'g'ir laybey daŋ ni jine,
ni ndumoo gaayoo g'ir haya tugantey fatawandi.

⁹ Zama ir zaarey ga ben ni futuroo maaganda,
ir g'ir jiirey benandi sanda hunsar.

¹⁰ Ir aloomuroo ga koy too jiiri woyye (70),
boro yakuwantey jiiri woyyaaha (80),
woo se ngi bolsayyanoo si kate kala bone nda ifutu,
zama hunaroo ga bisa, ir ga tee sanda hew.

¹¹ May no ma ni futuroo gaaboo bay?
May ma ni binetunyanoo bay sanda ni hunburaa?

¹² Ir cawandi ir m'ir aloomuroo zaarey kabu
hala ir biney ma dira nda lakkal.

¹³ Abadantaa, willi kate! Hala waati foo no woo ga ben?
Hinna ni tamey ga.

¹⁴ Ir kungandi nda ni borohennataraa za subbaahi,
woo ra ir ga ŋaali ka yafarhã ir aloomuroo kul ra.

¹⁵ Ir ŋaalandi ka sawa nda waatey hinnaa
kaŋ n'n'ir taabandi,
ka sawa nda jiirey hinnaa kaŋ ir n'a tee bone ra.

¹⁶ Ni teegoyey cebe ni tamey se
ka ni beeraa cebe ngi izey se.

¹⁷ Yala ir Koyoo Irkoy albarkaa ma bara ir ga!
M'ir kabe goyey tabatandi ir se!
Nhuu, ir kabe goyey tabatandi!

91

Irkoy ti nongoo kaŋ nga ganakey ga tugu

¹ Boro kaŋ na Koy Jerantaa tee nongoo kaŋ ra a ga tugu,
boraa ga goro Hini-kul-koyoo biyoo ra.

² Ay nee Abadantaa ga kaŋ nga ti nongoo kaŋ ga ay g'ay boŋ talfi
nda ay nongu gaabantaa,
ay Koyoo kaŋ ra ay n'ay naanaa daŋ.

³ Zama nga no ma ni kaa kumsay hirrikaa kumsaa cire
nda sorfaa kaŋ ga boro halaci ra.

⁴ A ga ni gum nda nga fatawey himbirey,

n'ga duu nongoo kanj ra n'ga tugu nga fatawey cire,
nga laadirtaraa man'ti kala koray beeri nda guuru darbay.

⁵ N'si hunbur hayey kanj ga boro hunburandi cijin here,
nda mo biraw-izoo kanj warrandi zaari here,

⁶ nda mo sorfaa kanj ga dira kubaa ra,
nda mo wirci laalaa kanj ga kara zaarikayaa ra.

⁷ Ba nda boro zenber (1.000) kanj ni jeroo ga,
boro zenber woy (10.000) kanj ni kabe gumaa ga,
baffoo si duu ni.

⁸ Guna nda ni money hinne,
de n'ga dii banaa kanj boro laaley ga duu a.

⁹ Zama ni, Abadantaa ti nongoo kanj ra ay g'ay boŋ talfi.
N'na Koy Jerantaa tee ni gorodogoo.

¹⁰ Bone kul si duu ni,
balaawu kul si man ni gorodogoo.

¹¹ Zama a ga nga almalaykey yaamar
i ma ni hawgay nongu kul kanj ra ni koy.

¹² I ga ni zaa ngi kabey ra
hala ni cewoo masi koy cabu tondi ga.

¹³ N'ga dira ganjihayla nda firsaw boŋ,
n'ga ganjihayla soogo nda teekoo adabba beeri taama.

¹⁴ Irkoy nee: «Zama de a na nga boŋ haw ay ga,
woo se ay g'a soolam,
ay g'a sutura, zama a g'ay maapoo bay.

¹⁵ A g'ay cee, ay g'a zaabi.
Waati šenda ra, agay hunday goo a bande,
ay g'a kaa a ra, ay g'a beerandi.

¹⁶ Ay g'a noo aloomur kuku,
de mo ay g'a cebe ay hallasiroo.»

92

Irkoy saabuyan ga boori

¹ Zabur. Hunanzamzaaroo hane dooni.

² A ga boori boro ma Abadantaa saabu,
ka don ni maapoo se, Koy Jerantaa!

³ Ni borohennataraa ma harandi za subbaahi,
ni laadirtaraa ma harandi cijinoo ra,

⁴ hooray jinay linji woykoyini (10) nda kurbu ga,
nda kuntiji jinde ga.

⁵ Ya Abadantaa, ni teegoyey g'ay naalandi.
Ay ga naali ka kaati ni kabe goyey maaganda.

⁶ Abadantaa, ni teegoyey ga beeri,
ni miilewey ga hanse ka guusu!

⁷ Saama s'a bay,
lakkal janjante si faham a se.

⁸ Boro futu ga tun ka boobo sanda subu kanj ga zay,
borey kul hayey kanj ga šerretaray janjay tee ga gooru sanda subu kanj ga
boosu,
amma ngi kokoroo man'ti kala hala i ma halaci waati kul.

⁹ Amma ni, hala abada ni mma jer beene, Abadantaa!

¹⁰ Zama sohō da, ni iberey, Abadantaa,
ni iberey ga halaci,
borey kaŋ ga šerretaray jaŋay tee ga say-say.

¹¹ N'g'ay boŋoo jer sanda ganjihaw boŋoo,
n'na jii hew kaana k'ay yon.

¹² Ay money ga dii agay nkuwawey,
de ay haŋawey ga maa
goy futu teekey se kaŋ ga kay ya ne.

¹³ Boro šerrantey ga tonton ka koy jine sanda teenaynaa,
i ga beeri sanda Libaŋ gandaa sedere tuuri.

¹⁴ I ga hima nda tuuri kaŋ dumandi Abadantaa hugoo ra,
i ga zay ka boosu ir Koyoo hugoo batumawey ra.

¹⁵ Ba ngi žeenay ga i ga ize tee,
i ga gani, fitawey ga firzi

¹⁶ ka bayrandi kaŋ Abadantaa ga šerre.
Nga ti ay Tondoo, haya kul sii a ra kaŋ si šerre.

93

Abadantaa ti kokoy

¹ Abadantaa ti kokoy, beeray ti nga bankaaraa,
Abadantaa na bankaaray daŋ, gaabi ti nga gamahawoo.
Woo se aduŋna ga kay nga dogoo ra, a si juuti.

² Ni kokoy gorodogoo tabati za zaman,
waati kul n'ga bara.

³ Abadantaa, isawey jer,
isawey na ngi jindey jer,
isawey kaati.

⁴ Amma Abadantaa hinoo ga bisa hari jinde beerey,
a ga bisa teekoo bonday beerey,
Abadantaa kaŋ goo beene hinoo ga bisa ey.

⁵ Ni seedetarawey ga hanse ka laadir.
Abadantaa, ni hugoo ga hima nda henanyan waati kul.

94

Irkoy ti faasakaa

¹ Faasakaa Irkoy,
Abadantaa, faasakaa Irkoy, ni annuura cebe!

² Tun, laboo ciitikaa,
ka hundibeerey bana ka sawa nda ngi teegoyey!

³ Abadantaa, hala waati foo no boro laaley,
hala waati foo no boro laaley ga koy a ga ka ŋaali?

⁴ I ga deenebeeray ka šelaŋ nda moŋŋay,
borey kul kaŋ ga šerretaray jaŋay tee ga bolsay.

⁵ Abadantaa, i ga ni jamaa kankam,
i ga borey kaŋ ti ni tuboo zarabi.

6 I ga woyoo kaŋ kurŋoo buu nda taabušoo wii,
i ga alyatimey halaci.

7 I ga nee: «Abadantaa si dii,
Yakuba Koyoo si faham.»

8 Saamey kaŋ goo jamaa ra, wa faham!
Lakkal jaŋantey, hala waati foo no war ga duu lakkal?

9 Bora a kaŋ na boro noo haŋa nka si maa wala?
Bora a kaŋ na moo hanse nka si dii wala?

10 Bora a kaŋ ga dumey aladabu nka s'i zukandi wala,
nga kaŋ ga bayray cawandi adamizey se?

11 Abadantaa ga adamizey miilewey bay,
a ga bay kaŋ hew de no.

12 Abadantaa, bora a duu gomni kaŋ n'g'a aladabu,
kaŋ n'g'a waanandi ni ašariyaa,

13 k'a noo hunanzamay bone zaari hane
hala guusu ma fanšandi boro laala se.

14 Zama Abadantaa si nga jamaa fur,
a si nga tuboo naŋ,

15 zama ciitoo bere cimi here,
borey kul kaŋ biney ga šerre ga hanga a.

16 May no ma kay ya ne goy futu teekey jine?

May no ma kara ay ga ka borey gandu kaŋ ga šerretaray jaŋay tee?

17 Nda a gar Abadantaa nka man'ti ay faabakaa,
haya kayna ka ganji ay hundoo ma koy nongu dangayantaa ra.

18 Nda ay nee: «Ay cewey ga tanši»,
Abadantaa, ni borohennataraa ra n'n'ay faaba.

19 Waati kaŋ ay alhuzuney boobo,
n'n'ay binoo yaynandi k'a too nda ihenna.

20 N'ga hin ka kara ciiti dunbukaw laaley ga,
ngi kaŋ ga bone tee ašariyaa maapoo ga wala?

21 I ga marga boro šerrantaa hundoo ga,
de i ga bora a kaŋ mana haya kul tee kuroo mun.

22 Amma Abadantaa ti ay nongu gaabantaa,
ay Koyoo ti Tondoo kaŋ ti nongoo kaŋ ra ay g'ay boŋ talfi.

23 I ga ngi šerretaray jaŋaa kaŋandi i boŋ,
ka ngi goy futawey k'i halaci,

Abadantaa, ir Koyoo g'i halaci.

95

Irkoy saabuyan dooni

1 Wa kaa, ir ma kaati nda jaali Abadantaa se,
ir ma yafarhā ir hallasiroo Tondoo se!

2 Ir ma koy kay jinoo ra nda albarka danyan,
ir ma kaati nda jaali ka baytiyaŋ don a se!

3 Zama Abadantaa man'ti kala Koy beeri,
Kokoy beeri no kaŋ goo koyey kul boŋ.

4 Laboo guusu beerey sii kala kaboo ra,

tondi hondu boŋey man'ti kala nga wane.

⁵ Teekoo ti nga wane, nga k'a tee,
labu kogaa mo, nga kabey k'a hanse.

⁶ Wa kaa, ir ma sujudu, ir ma gunguma,
ir m'ir kanjey sonbu Abadantaa jine kanj n'ir tee.

⁷ Zama nga ti ir Koyoo,
ir ti jamaa kanj a g'a kur,
alman kuroo kanj kaboo g'a gongu.

Hō, nda war ga maa Irkoy jindoo,

⁸ war masi war biney šendandi
sanda takaa kanj nda a teendi Meriba,

sanda takaa kanj nda a teendi Masa zaaroo hane saajoo ra*

⁹ kanj ra war baabey n'ay sii k'ay guna,
ba kanj se i dii ay teegoyey.

¹⁰ Jiiri woŋtaaci (40) kanj zamanoo woo borey si kan ya ne,
ay nee: «Jama no kanj biney dere,
i s'ay fondawey bay.»

¹¹ Ay futuyanoo ra ay žee ka nee:
«Abada i si huru ay hunanzamoo ra!»

96

Aduŋna kul ma Abadantaa saabu (Taarikey 1na 16.23-33)

¹ Wa dooni taaga don Abadantaa se,
laboo kul cere ra, ma don Abadantaa se!

² Wa don Abadantaa se ka maapoo beerandi,
zaari kul war ma alhabaroo har
kanj ti nga ti Hallasikaa.

³ Wa nga daržaa har dumey kul game,
wa nga goy kayfantey har gandawey kul ra.

⁴ Zama Abadantaa ga beeri, a ga hima nda saabuyan,
a ga hunburandi ka bisa koyey kul.

⁵ Zama jamawey kul koyey man'ti kala taari koyyan,
amma Abadantaa ka beena tee.

⁶ Beeray nda darža man'ti kala nga wane,
hinay nda dawla goo nga nongu henanantaa ra.

⁷ Jamawey alaayan beerey kul, wa beeray nda hini danj Abadantaa se,
w'i danj a se!

⁸ Wa Abadantaa noo nga maapoo daržaa,
wa kate gomniyan, wa huru Abadantaa hugoo batumawey ra.

⁹ Wa sujudu Abadantaa se kanj henanyanoo ga dii garaw.
Laboo kul borey ma jijiri Abadantaa jine.

¹⁰ Wa nee dumey se kanj Abadantaa ti Kokoy,
aduŋna ga kay nga dogoo ra, a si juuti.
A ga jamawey ciiti nda fondaa.

* 95:8 95.8 Fattaroo 17.1-7; Kabuyaney 20.1-13.

¹¹ Yala beenaa ma jaali! Laboo ma farhā,
yala teekoo nda haya kul kanj goo a ra ma dundun!

¹² Yala hawsaa nda haya kul kanj goo a ra ma jaali kaati beeri tee!
Waattoo din hawsaa tuurey kul ga kaati nda jaali

¹³ Abadantaa jine, zama a goo ma kaa,
zama a goo ma kaa ka laboo ciiti,
a ga adunna ciiti nda šerretaray,
a ga nga cimoo ka jamawey ciiti.

97

Abadantaa ti adunna Kokoyoo

¹ Abadantaa ti Kokoy!
Yala laboo ma yafarhā,
yala gungu boobey ma jaali!

² Duula nda kubay koma g'a kuubi k'a bere,
šerretaray nda cimi ti nga kokoytaraa asaasoo.

³ Nuune ga dira a jine
ka nga nkuwawey ton nongu kul here.

⁴ Nga meley ga adunna noo gaay,
laboo ga dii a, de a ga jijiri.

⁵ Tondi hondey ga menne sanda suma Abadantaa jine,
laboo kul Koyoo jine.

⁶ Beenaa ga nga šerretaraa har,
jamawey kul ga dii nga daržaa.

⁷ Tooru ganakey kul
kanj ga fooma nda ngi koyey ga haw.
Koyey kul, wa sujudu a jine!

⁸ Siyonj koyraa ga maar'a, a ga jaali,
Žuda gandaa koyrawey goo yafarhā ra
ni ciitey maaganda se, Abadantaa.

⁹ Zama ni, Abadantaa, ni ti Koy Jerantaa laboo kul boŋ,
ni hanse ka jerandi koyey kul boŋ.

¹⁰ War kanj ga baa Abadantaa, wa konna ifutu!
A ga nga ganakey hunaroo hawgay,
a g'i kaa boro laaley kabey ra.

¹¹ Gaay sayandi boro šerrante se,
jaali sayandi borey se kanj biney ga šerre.

¹² Boro šerrantey, wa jaali nda Abadantaa,
wa nga maa henanantaa saabu!

98

Takaroo kul ma Irkoy saabu

¹ Zabur.
Wa dooni taaga don Abadantaa se,
zama a na kayfiyanj tee.

Nga kabe gumaa nda nga jese henanantaa n'a noo a ma hin.

² Abadantaa na nga hallasiroo cebe,

a na nga šerretaraa kaarandi gandawey moŋey se.

³ A hongu Izirayel hugoo borey
ka nga borohennataraa nda nga laadirtaraa cebe i se,
Laboo kanjey kul dii ir Koyoo hallasiroo.

⁴ Laboo kul, wa kaati nda jaali Abadantaa se!
Wa jaali kaatiyaŋ tee ka don a se!

⁵ Wa kuntiji kar Abadantaa se,
wa kuntiji hēenandi!

⁶ Wa laati beeriyaŋ nda hilli jindeyaŋ kar
ka kaati nda jaali Kokoyoo Abadantaa jine!

⁷ Yala teekoo ma dunduŋ, nga nda haya kul kanj goo a ra,
aduŋna nda boro kul kanj goo a ra.

⁸ Yala isawey ma kobi,
yala ngi bande tondi hondey ma kaati nda jaali!

⁹ I ma woo tee Abadantaa jine, zama a ga kaa ka laboo ciiti,
a ga aduŋna ciiti nda šerretaray,
a ga jamawey ciiti nda fondaa.

99

Abadantaa ti Kokoy henanantaa

¹ Abadantaa ti Kokoy,
jamawey ga jijiri.

A goo ma goro almalaykey boŋ kanj se i ga nee šeribey.
Laboo ga jijiri.

² Abadantaa ga beeri Siyoŋ koyraa ra,
nga no ka jerandi ka bisa jamawey kul.

³ Yala i ma ni maŋoo saabu kanj ga beeri,
a ga hunburandi, a ga henan.

⁴ I ma Kokoyoo kanj ga baa šerretaray hinoo mo saabu.
Ni no ma cimoo tabatandi,
ni no ma cimi nda šerretaray tee Yakuba borey ra.

⁵ Wa Abadantaa, ir Koyoo jer,
wa sujudu nga cee-jisidogoo jine,
zama a ga henan.

⁶ Musa nda Haruna kanj goo nga sargari juwalkey ra,
Samiyel kanj goo borey ra kanj ga maŋoo cee,
i na Abadantaa cee, a n'i zaabi.

⁷ A šelaŋ i se duulaa kanj ga kay ra,
i na nga seedetarawey dii
nda yaamaroo kanj a n'i noo i se.

⁸ Abadantaa, ir Koyoo, ni k'i zaabi.
Ni tee i se Koy kanj ga yaafa,
amma n'ga ngi teegoy futawey bana i ra.

⁹ Wa Abadantaa, ir Koyoo jer,
wa sujudu nga tondi hondu henanantaa here,
zama Abadantaa, ir Koyoo ga henan.

100*Adunna kul ma Abadantaa saabu*

¹ Albarka danɗan zaɓur.

Laboo kul, wa kaati nda jaali Abadantaa se!

² Wa goy Abadantaa se nda jaali,
wa huru a jine nda jaali kaatiyan!

³ War ma bay kan Abadantaa ti Irkoy,

nga k'ir tee, ir ti nga wane*,
ir ti nga jamaa, nga alman kuroo kan a g'a kur.

⁴ Wa huru nga hugoo mijey ra nda albarka danɗan,
wa huru nga hugoo batumawey ra nda saabuyan!
Wa albarka tee a se, war ma maajoo saabu!

⁵ Zama Abadantaa ga boori, nga borohennataraa si ben abada,
nga laadirtaraa ga cindi zaman ka kaa zaman.

101*Kokoy ga allaahidu zaa kan nga ga laama nda cimi*

¹ Woo ti Dawda zaɓur foo.

Ay ga don ka borohennataray nda cimi har.
Abadantaa, ni se ay ga don.

² Ay ga gaabandi ka dira fondo šerrante ra.

Waati foo no n'ga kaa ay do?

Ay ga dira nda bine henanante ay borey game.

³ Ay si haya futu kul dan ay moɗey cire.

Ay ga konna teegoy laaley

kan borey kan hun fonda boɗ g'i tee,
i masi man agay.

⁴ Bine šiira ga mooru ay ga,
ay si ifutu bay.

⁵ Boro kul kan na nga cinaa maajoo hasara tuguyan ra,
ay ga koyoo halaci.

Fooma nda binebeeray,
ay s'i mupe.

⁶ Ay ga lakkal dan gandraa boro laadirantey se

hala i ma goro ay jere,

boro kan ga dira fondo šerrante ga,
nga no ma goy ya ne.

⁷ Zanbante si goro ay hugoo ra.

Taariharkaw si kay ay jine.

⁸ Subbaahi kul ay ga gandraa boro laaley kul halaci,

ka borey kul kan ga šerretaray janay tee kaa Abadantaa koyraa ra.

* **100:3 100.3** ir ti nga wane, Ebere Senni ra, almaganaa faa ti man'ti ir k'ir boɗ tee.

102

Boro kanj ga taabi Irkoy njaarayroo

¹ Woo ti boro kanj ga taabi Irkoy njaarayroo, waati kanj binoo hun, de a ga nga huzunoo daaru Abadantaa jine.

² Abadantaa, hanjajer ay njaarayroo se, ay faaba ceeci kaatiroo ma too hala ni do!

³ Masi ni ndumoo tugu ya ne ay bine marayyanoo hane. Ni hanjaa gaaru ya ne! Han kanj ay ga kaati, ma cahã ka tuuru ya ne.

⁴ Zama agay aloomuroo ga hima nda dullu kanj ga bisa, ay birey g'ay ton sanda denji ciray.

⁵ Ay binoo dunbu, a kogu sanda subu, ay dirna ka nja.

⁶ Ay hēenoo durayyanoo se ay kuuroo ga denji ay birey ga.

⁷ Ay ga hima nda saajoo cirawfutu, ay tee sanda cirawfutu dumi foo kanj se i ga nee duuricanba kanj goo hugu kayrey game.

⁸ Ay ga hanna sanda ciraw folloku kanj goo sooro boŋ.

⁹ Zaaroo kul agay iberey g'ay kaynandi, i ga žee k'ay danga.

¹⁰ Ay ga boosu nja sanda njaayan, ay mundawey ga birji ay hanhaya ra,

¹¹ ni binetunyanoo nda ni futuroo sabbu se, zama n'n'ay tunandi k'ay warra.

¹² Agay aloomuroo ga hima nda aluula bii, ay ga kogu sanda subu.

¹³ Amma ni, Abadantaa, ni goro kokoytaraa ra hala abada, boro ga hongga ni zaman ka kaa zaman.

¹⁴ N'ga tun, n'ga tamalla Siyoŋ koyraa se, zama waatoo ti woo kanj ra n'ga alhormo tee a se, waatoo kanj kayandi ti woo.

¹⁵ Zama ni tamey ga baa nga tondey, i ga hinna nga kayriroo se.

¹⁶ Woo ra gandawey ga hunbur Abadantaa maapoo, laboo kokoyey kul ga yadda ni daržaa ga.

¹⁷ Zama Abadantaa ga Siyoŋ cin taaga, a ga bangay nga daržaa ra.

¹⁸ A ga bere ka hanjajer borey kanj i n'i kom njaarayroo se, a si ngi njaarayroo yala.

¹⁹ Woo ma hantumandi zamanoo kanj goo kaa izey se hala jamaa kanj ga kaa ka takandi ma Abadantaa saabu,

²⁰ a goo nga nongu henanantaa ra beene, a ga fuuni ganda, Abadantaa goo beenaa ra, a ga laboo guna,

²¹ hala nga ma maa kasa-izey durayyanoo, hala nga ma borey kanj kayandi wiyan se feeri,

²² hala i ma Abadantaa maapoo har Siyoŋ ra,

de i ma nga saaburoo har Žerizalem ra,
²³ waati kaŋ jamawey nda kokoytarawey marga
 ka Abadantaa gana.

²⁴ A n'ay gaaboo žabu fonda ra,
 a na agay aloomuroo dungurandi.

²⁵ Ay nee: «Ay Koyoo, mas'ay wii,
 ka gar ay goo agay aloomuroo gamoo ga,
 ni kaŋ ni jiirey ga bara zaman ka kaa zaman!»

²⁶ Za gayyan n'na laboo daaru,
 beenaa man'ti kala ni kabe teegoyoo.

²⁷ Ngi, i ga kaa ka dere, amma ni, n'ga cindi.

I kul ga žen sanda bankaaray.
 N'g'i barmay sanda darbay, i ga barmayandi.

²⁸ Amma ni, n'ga cindi ni takaa ga,
 ni jiirey si ben.

²⁹ Ni tamey izey ga duu gorodoo,
 ngi hayroo ga tabati ni jine.

103

Takaroo kul ma Irkoy saabu

¹ Woo ti Dawda zabur foo.

Ay hundoo, albarka tee Abadantaa se,
 yala haya kul kaŋ goo ay ra ma nga maa henanantaa saabu.

² Ay hundoo, albarka tee Abadantaa se,
 masi dirpa nga gomney ra haya kul!

³ Nga no ma ni zunubey kul yaafa,
 nga no ma ni wircey kul noo baani.

⁴ A ga ni hundoo kaa saaraa guusoo ra,
 a ga borohennataray nda tamalla tee ma ne kokoy fuula.

⁵ A ga gomni tee ma ne hala ni žeenay ga,
 a ga ni soogataraa taagandi sanda dutal.

⁶ Abadantaa si goy kala šerretaray se,
 a ga borey kul kaŋ i g'i torro noo ngi cimoo.

⁷ A na nga fondawey cebe Musa se,
 ka nga teegoyey cebe Izirayel borey se.

⁸ Abadantaa ga hinna, a ga alhormo tee,
 a si cahã ka futu, nga borohennataraa ga beeri.

⁹ A si kašeta boro ga waati kul,
 a si dooray dii hala abada.

¹⁰ A man'ir dii ka sawa nda ir zunubey,
 a man'ir bana ka sawa nda ir laybey.

¹¹ Zama takaa kaŋ nda beenaa goo laboo se beene,
 takaa din da nga borohennataraa ga beeri nga hunburkey se.

¹² Takaa kaŋ nda waynahunay ga mooru waynakanay,
 takaa din da nda a n'ir laybey moorandi ir.

¹³ Takaa kaŋ nda baaba ga tamalla nga izey se,
 takaa din da Abadantaa ga hinna nga hunburkey se.

¹⁴ Zama nga, a ga takaa bay kaŋ nda ir teendi,

a ga hongu kan ir man'ti kala labu.

¹⁵ Adamize hunaroo ga hima nda subu,
a ga boosu sanda faarey kutukuryaa.

¹⁶ Amma nda hew tun, a dere,
nongoo kan ra a cindi hunday s'a bay koyne.

¹⁷ Amma Abadantaa borohennataraa goo
nga hunburkey ga waati kul hala abada,
nga šerretaraa goo ngi izey izey ga,

¹⁸ borey kan ga nga amaanaa dii,
kanyan ga hongu hayey kan a n'i har k'i ka dira.

¹⁹ Abadantaa na nga kokoy gorodogoo gorandi beena ra,
nga laamaa goo haya kul boŋ.

²⁰ Abadantaa almalaykey, wa albarka dan a se,
war kan ti wongaari gaabanteyan,
war ga nga šennoo ka goy,
ka hanajer šennoo se kan a n'a har.

²¹ Wa albarka dan Abadantaa se,
war kul kan ti nga wongu-ize jamaa,
war kan ti nga tamey, war kan ga nga ibaayoo tee!

²² Abadantaa takahayey, war kul ma albarka dan a se
nongu kul kan ra war goo nga hinoo cire.

Ay hundoo, albarka tee Abadantaa se!

104

Irkoy takahayey ma albarka dan a se

¹ Ay hundoo, albarka tee Abadantaa se!
Abadantaa, ay Koyoo, n'ga hanse ka beeri,
beeray nda daržaa goo ni ga sanda bankaaray.

² N'ga annuura dan ni ga sanda darbay beeri,
n'ga beena daaru sanda kunta.

³ A ga nga hugu-izey cin sooraa ga harey boŋ*,
a ga duulawey tee nga torkaa,
hewoo fatawey no ma k'a dira.

⁴ A ga hewey tee nga dontokey,
a ga nuune deenewey tee nga goykey.

⁵ A ga laboo gorandi nga asaasoo ra,
abada a si juuti.

⁶ N'na haroo k'a daabu sanda darbay,
harey goo tondi hondey boŋ.

⁷ Ni zahā i ga, i ga zuru,
ni jinjinyanoo jindoo g'i zurandi.

⁸ Tondi hondey tun, goorey yee ganda†,
ka koy nongoo here kan n'n'a kayandi i se.

* **104:3 104.3** Šintinoo 1.7. † **104:8 104.8** Tondi hondey tun, goorey yee ganda, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti I ga žigi tondi hondey ra ka zunbu goorey ra.

9 N'na kanje dan kan ga harey masi bisa,
hala i masi kaa ka laboo daabu.

10 N'ga hari hundogoo haroo sanba goorey ra
kan ga zuru tondi hondey game.

11 I ga ganjihoogawey kul hanjandi,
ganji farkawey ga ngi jawoo kaa.

12 Beenaa cirawey ga goro harey jere
ka h̄ee tuuri fitawey ra.

13 A goo sooraa hugu-izey ra beene a ga tondi hondey hanjandi,
laboo ga too nda nga teegoyey hayey.

14 A ga suboo zayandi adabbawey se,
nda dumarey kan adamizey g'i beeri,
ka nyaayan kaataray laboo ra,

15 nda alaneb hari moora kan ga adamize binoo paalandi,
a ga ndum nerandi nda jii,
nda nyaayan kan ga adamize binoo noo gaabi.

16 Abadantaa tuurey kungu,
maanaa Liban gandaa sedere tuurey kan a n'i duma.

17 No din ra cirawey ga ngi tejey tee,
alwaaliyaa hugoo ti sipres tuuri.

18 Tondi hondu beerey man'ti kala ganjihancey wane,
tondey ti tondoo-ntabawey tugudogoo.

19 A na handoo tee ka waatoo kaa cere ra,
waynaa ga nga kanyanoo waatoo bay.

20 Nda ni kate kubaa, cijinoo too
kan ra hawsaa adabbawey kul ga ziilam-ziilam.

21 Ganjihayla soogey ga booro ngi hamoo bande,
i ga ngi nyaahayaa ceeci Irkoy ga.

22 Waynaa fatta, i koy
i ga kani ngi tugudogey ra.

23 Adamize ga fatta ka koy nga goydogoo ra,
a ga cindi nga goydogoo ra hala alaasaroo ra.

24 Abadantaa, ni teegoyey ga boobo!
N'n'i kul tee nda lakkal,

laboo ga too nda hayey kan n'n'i tee.

25 Teekoo ne kan ga beeri a ga hay nongu kul here,
haya hunante kan si kabandi goo a ra,
adabba kaccu nda ibeeri.

26 No din ra harihiyey ga dira,
nda hari dragonoo kan n'n'a tee hala ma hooray a bande.

27 I kul naataa sii kala ni ra
hala ma ngi noo ngi nyaahayaa nga waatoo ra.

28 N'g'a noo i se, i g'a kuuna,
n'ga ni kaboo feeri, i ga kungu nda gomni.

29 N'na ni ndumoo bere i se, i ga hunbur,
n'na ngi hunsaroo dii, i ga dere

ka willi laboo ra.

³⁰ N'ga ni hundoo sanba, i ga takandi,
n'ga laboo taagandi.

³¹ Yala Abadantaa daržaa ma bara hala abada!
Yala Abadantaa ma jaali nda nga teegoyey!

³² A ga laboo guna, laboo ga jijiri,
a ga tuku tondi hondey ga, i ga dullu.

³³ Kullihinne ay ga huna, ay ga don Abadantaa se,
kullihinne ay ga bara, ay ga don ay Koyoo se.

³⁴ Yala ay miileyanoo ma kan a se!
Agay, ay ga jaali nda Abadantaa.

³⁵ Yala zunubantey ma dere ka hun laboo ga,
yala boro laaley masi yee koyne ka bara!

Ay hundoo, albarka tee Abadantaa se!
Aleluya!

105

Irkoy ga laadir

(Sorro 1-15: Taarikey 1na 16.8-22)

¹ Wa Abadantaa saabu, war ma maapoo ceel!
Wa nga teegoyey bayrandi jamawey ra!

² Wa don a se, wa don k'a saabu,
wa nga goy kayfantey kul har borey se!

³ Wa fooma nda nga maa henanantaa,
yala borey kan ga Abadantaa ceeci biney ma jaali!

⁴ Wa Abadantaa nda nga gaaboo ceeci,
war ma nga ndumoo ceeci waati kul!

⁵ Wa hongu haya kayfantey kan a n'i tee,
nda nga kayfey nda nga minoo ciitey,

⁶ war kan ti Ibrahima, nga tamoo hayroo,
war kan ti Yakuba izey kan a n'i suuba!

⁷ Nga ti Abadantaa, ir Koyoo,
nga hantumey kan kayandi goo laboo kul ga.

⁸ A ga hongu nga amaanaa waati kul,
yaamaroo kan a n'a noo alwadda zenber (1.000) se,

⁹ woo kan a n'a darj nga nda Ibrahima game,
nda žeeyanoo kan a n'a tee Isiyaka se.

¹⁰ A n'a kayandi sanda ašariya Yakuba se,
k'a tee amaana duumante Izirayel se.

¹¹ A nee: «Ay ga kaa ka ni noo Kanaŋ gandaa
a ma tee war tuboo, a ma tee war wane*.»

¹² Alwaatoo din, boro hinna kaccu no,
i si boobo, i goo yawtaray ra no din.

¹³ I ga yaara gandawey nda cere game,
ka hun ganda foo ra ka koy affoo ra.

* 105:11 105.10-11 Šintinoo 12.3; 13.15; 15.18; 17.8; 26.3; 35.12; 48.4; Alhukumoo 1.8; 34.4.

14 Amma Irkoy mana nanj boro kul m' i šiita,
a citi kokoyan ga ngi maaganda.

15 A nee: «War masi tuku ay suubantey kanj yonandi ga,
war masi albasi tee agay annabey se!†»

16 A na heray cee gandaa ga,
a n' i janandi njaayan dumi kul.

17 A na aru sanba i jine:

Isufi neerandi sanda banja.

18 I na cewey danj gaalayan ra,
i na jindoo danj guuruyan ra,

19 hala waatoo kanj ra šennoo kanj Isufi n' a har tee‡,
Abadantaa n' a noo cimi.

20 Kokoyoo na yaamar noo kanj i m' a nanj,
jamawey jineboraa n' a feeri.

21 A n' a tee nga hugoo jineboraa,
k' a tee nga hayey kul bonkoynoo,

22 hala a ma nga goykaw beerey cawandi woo kanj a ga baa,
ka kokoyoo boro beerey noo lakkal.

23 Woo banda ga, Izirayel koy Misira.

Yakuba tee yaw Šam gandaa ra.

24 Irkoy hanse ka nga jamaa boobandi,
a n' a noo gaabi ka bisa nga torrokey.

25 Woo banda ga, Irkoy na Misira borey biney barmay,
takaa kanj ra i konna Irkoy jamaa,
i na nga tamey zanba.

26 A na nga tamoo Musa sanba
nda Haruna kanj a n' a suuba.

27 I na Irkoy tammaasawey tee i game,
ka kayfiyan tee Šam gandaa ra.

28 A na kubay sanba, kubaa na nongoo dii,
i mana ture nga šennoo ga.

29 A na ngi harey bere k' i tee kuri,
a na ngi hamiisawey wii.

30 Ngi gandaa too met nda kormoto
hala ngi kokoyey hugu-izey gundey ra.

31 A šelanj, hamniyan kanj ga nama kaa,
ngi laboo kul tee ndenj.

32 A na gari tee i se ncirni,
ka nuune beeri tunandi ngi gandaa ra.

33 A na ngi alanebanjey nda jeejayanjey hasara,
ka ngi laboo tuurey kayri.

34 A šelanj, ndoowey kaa,
ndoo beeriyanj kanj si kabandi,

35 kanjanj na ngi gandaa suboo kul nja,
i na ngi laboo dumari-izey nja.

36 A na ngi gandaa gunde jinawey kul kar k' i wii,
ngi gaaboo ize jina-jinawey.

† 105:15 105.14-15 Šintinoo 20.3-7; Taarikey 1na 16.22. ‡ 105:19 105.19 Šintinoo 41.16, 25.

37 A na nga jamaa kaataray nda nzorfu kaaray nda wura, boro kul mana cindi banda ngi alkabiilawey ra.

38 Ngi fattaroo tee jaali Misira borey se, zama i nka tee i se hunburay beeri.

39 A na duula daaru k'i gum nda nuune k'i noo gaay cijin here.

40 I n'a njaaray, a na jerfendayyan sanba i se, a n'i kungandi nda beenaa njaahaya.

41 A na tondoo feeri, hari fatta, a doori ka koy sanda isa saajey ra.

42 Zama a ga hongu nga šenni henanantaa, a ga hongu nga tamoo Ibrahimaš.

43 A na nga jamaa kaataray nda binekaanay, borey kanj a n'i suuba jaali kaatiyan ra.

44 A n'i noo dumiyaj gandawey, i duu jamayan faraa bagaa,

45 hala i ma nga hantumey dii, de i ma gaabu nga ašariyawey ga. Aleluya!

106

*Ba nda Izirayel borey si laadir, Irkoy ga laadir
(Sorro 1, 47-48: Taarikey 1na 16.34-36)*

1 Aleluya!

Wa Abadantaa šifa, zama a ga boori, zama nga borohennataraa si ben abada!

2 May no ma hin ka Abadantaa teegoy albarkantey deede, ka nga saaburoo kul har?

3 Borey duu gomni kanj ga šerretaray dii, kanyan ga goy nda šerretaray waati kul!

4 Abadantaa, hongu agay ni alhormaa ra ni jamaa se!

Ay faaba k'ay hallasi*,

5 hala ya dii borey kanj n'n'i suuba gomnoo, ya yafarhā nda ni gandaa jaaloo, ka fooma nda tuboo kanj ti ni wane!

6 Ir nda ir baabey duu zunubu, ir na laybu tee, ir na goy futu tee.

7 Ir baabey mana lakkal danj ni teegoy kayfantey se Misira, i mana hongu hayey kul kanj n'n'i tee ni borohennataraa ra, i tee turante teekoo jere, Kakaarey teekoo do.

§ 105:42 105.42 Šintinoo 15.13-14; Fattaroo 2.24. * 106:4 106.4 Ay faaba k'ay hallasi, hantum fooyaj ga nee Ir faaba k'ir hallasi.

8 Amma a n'i hallasi nga maapoo maaganda se,
hala nga ma nga hinoo cebe.

9 A zahā Kakaarey teekoo ga, a kogu,
a n'i ka dira ka bisa nda hari guusey sanda saaji ra.

10 A n'i hallasi k'i kaa borey kaŋ ga konna ey kabey ra,
a n'i hoobu k'i kaa iberoo kaboo ra.

11 Haroo daaba ngi torrokey ga,
ba boro foo mana cindi i ra.

12 Woo ga, i naanay Irkoy ūenney,
i don a se k'a saabu.

13 Amma i cahā ka dirŋa nga teegoyey,
i mana batu ka dii woo kaŋ Irkoy ga baa ngi m'a tee.

14 Saajoo ra, i na haya boobo boonay,
saaji biboo ra i na Irkoy sii.

15 A n'i noo hayaa kaŋ i n'a wiri,
woo banda ga, a na wirci laala k'i kar.

16 Kaloo ra i canse Musa ga
nda Haruna ga kaŋ ti Abadantaa boro henanantaa.

17 Laboo feeri ka Datan gon,
a na Abiram jamaa daabu.

18 Nuune na ngi jamaa ton,
nuune deene na boro futawey ton.

19 I na yagaw foo tee Horeb tondi hondoo ra,
i na guuru mennandi k'a tee tooru ka sujudu a se.

20 I na ngi daržaa kaŋ ti Irkoy barmay
nda haw kaŋ ga subu ŋaa biyoo.

21 I dirŋa Irkoy, ngi Hallasikaa
kaŋ na haya beeriyan tee Misira,

22 ka teegoy kayfanteyan tee ūam gandaa ra,
nda teegoy hunburanteyan Kakaarey teekoo jere.

23 A nee kaŋ nga g'i halaci,
nda man'ti Musa kaŋ ti boraa kaŋ a n'a suuba
kaŋ huru nga nda ey game
ka nga futuroo kaa ka halaciroo ganji.

24 I wanji ganda henna ga,
i mana naanay nga ūennoo.

25 I ŋuununuunu ngi hukkumey cire,
i mana hanajer Abadantaa ūennoo se.

26 A na nga kaboo zinji-zinji i ga
k'i kaŋandi saajoo ra,

27 ka ngi hayoo kaŋandi dumey ra,
k'i say gandawey kul ra.

28 I na Bal kaŋ ti Pewor koyoo gana
i na sargarey ŋaa kaŋ i n'i kaa bukawey se.

29 I n'a futandi nda ngi goyey,
bone kaŋ i boŋ.

30 Pinehas tun, a na misoo hanse,

bonaa ben.

³¹ Goyoo kabandi a se šerretaray,
zaman ka kaa zaman hala abada.

³² I na Irkoy futandi Meriba haroo jeroo ga,
ngi sabbu se woo kate Musa ga ifutu:

³³ i ture nga hundoo ga,
woo ka kate a ma šenniyan har kaŋ si harandi.

³⁴ I mana jamawey halaci
kaŋ Abadantaa n'i har i se.

³⁵ I birji gandawey ra,
i na gandawey teegoyey denden.

³⁶ I na gandawey toorey gana,
toorey tee i se kumsay.

³⁷ I na ngi iz'arey nda ngi ize woyey
kaa sargari ziney se.

³⁸ I na borey kaŋ ga taali sii kurey mun,
ngi iz'arey nda ngi ize woyey kurey
kaŋ i n'i kaa sargari Kanaŋ gandaa toorey se.
Ngi kuri munyanoo na gandaa žiibandi.

³⁹ I na ngi teegoyey ka ngi boŋ žiibandi,
i na izefututaray[†] tee ngi goyey maaganda.

⁴⁰ Abadantaa futu nga jamaa ga,
a konna nga tuboo.

⁴¹ A n'i kaŋandi gandawey kabey ra,
borey kaŋ ga konna ey hinoo goo i boŋ.

⁴² Ngi iberey n'i torro,
i dii kaynandiyan kabey ra.

⁴³ Cee boobo Abadantaa g'i feeri,
amma i si hongu kala tureyan,
i tibi ngi laybey ra.

⁴⁴ A dii ngi binemaraa
waatoo kaŋ a maa ngi wurroo.

⁴⁵ Ngi sabbu se a hongu nga amaanaa,
a ga hanse ka boori hala nongu kaŋ ra
a tun woo kaŋ a n'a kayandi ga.

⁴⁶ A na ngi tamallaa dan
borey kul biney ra kaŋ koy nda ey tamtaraa ra.

⁴⁷ Abadantaa, ir Koyoo, ir hallasi!
Ir marga ka hun gandawey kabey ra
hala ir ma duu ka ni maa henanantaa saabu,
ka fooma nda ni saabuyanoo.

⁴⁸ Albarka ma bara Abadantaa, Izirayel Koyoo se,
za abada hala abada!
Jamaa kul ma nee: «Amin! Aleluya!»

[†] 106:39 106.39 Man'ti gaaham here no, laadir janay no Irkoy here.

107

CITAABU GUWANTOO

(Zabur 107—150)

Albarka ma bara Irkoy se kaŋ ti feerikaa

- 1 Wa Abadantaa šifa, zama a ga boori,
zama nga borohennataraa si ben abada.
- 2 Yala borey kaŋ Abadantaa n'i feeri m'a har,
wey kaŋ a n'i feeri k'i kaa torrokaa kaboo ra,
- 3 a n'i marga ka hun gandawey ra,
waynahunay nda waynakanay, hawsa nda gurma!
- 4 I ga windi-windi saajoo ra, labu kogaa ra,
i mana duu fondo ka koy koyra ra ka goro a ra.
- 5 Heray nda jaw duu ey,
biney hun.
- 6 Ngi binemaraa ra i kaati ka Abadantaa cee,
a n'i feeri ka hun ngi gurzugawey ra.
- 7 A n'i ka koy fondo šerrante bande
hala i ma koy goro koyra ra.
- 8 I ma Abadantaa šifa nga borohennataraa
nda teegoy kayfantey kaŋ a g'i tee adamizey se maaganda.
- 9 Zama bora a kaŋ kormollaa kogu, a na nga jawoo kaa,
heraykoynoo a n'a noo hennayan kaŋ ga wasa a se.
- 10 Borey kaŋ ga goro kubaa nda buuyan biyoo ra,
tee kasa-ize binemarayyan nda guurey se
- 11 zama i nka ture Irkoy meešenney ga,
zama i nka Koy Jerantaa hoyraa kaynandi.
- 12 A na farayan zumandi i ga ka biney zumandi,
i kati ka kaŋ, i mana duu faabakaw.
- 13 Ngi binemaraa ra i kaati ka Abadantaa cee,
a n'i hallasi ka hun gurzugawey ra.
- 14 A n'i fattandi ka hun kubaa nda buuyan biyoo ra,
a na ngi šešerey dunbu.
- 15 I ma Abadantaa šifa nga borohennataraa
nda teegoy kayfantey kaŋ a g'i tee adamizey se maaganda.
- 16 Zama a na alhan ganbuyan say,
a na guuru kufalyan kayri.
- 17 Boroyan i ra, saamataray n'i ka ture,
ngi laybey na bone kaŋandi i boŋ.
- 18 Biney hun ŋaayan kul se,
i too buuyan mee ga.
- 19 Ngi binemaraa ra i kaati ka Abadantaa cee,
a n'i hallasi ka hun gurzugawey ra.
- 20 A na nga meešennoo sanba k'i duubaanandi,
a n'i kaa ngi saarawey guusey ra.
- 21 I ma Abadantaa šifa nga borohennataraa
nda teegoy kayfantey kaŋ a g'i tee adamizey se maaganda.
- 22 I ma albarka danyan sargari kaa,

i ma nga teegoyey deede nda jaali kaatiyanj.

²³ Borey kanj ga naaru harihii beeriyanj ra teekoo bonj
ka maamala hari beerey bonj,

²⁴ borey din dii Abadantaa teegoyey
nda nga teegoy kayfantej hari guusaa ra.

²⁵ A šelanj de a na hew beeri tunandi
kanj na bondawey tunandi.

²⁶ Hiyey ga žiqi ka koy beene,
i ga zunbu ka koy hari guusey ra,
i goo farrati ra.

²⁷ I binini, i ga tatanji sanda boro kanj sakkar,
dabari kul dere i se.

²⁸ Ngi binemaraa ra i kaati ka Abadantaa cee,
a n'i kaa ngi gurzugawey ra.

²⁹ A na hew beeroo kayandi,
bondawey kay.

³⁰ A kan i se kanj hewoo kay,
a n'i ka koy hii kaydogoo kanj ga kan i se ra.

³¹ I ma Abadantaa šifa nga borohennataraa
nda teegoy kayfantej kanj a g'i tee adamizey se maaganda.

³² I ma maapoo jer jamaa margaroo ra,
i m'a saabu boro beerey margaroo ra.

³³ A ga isawey bere k'i tee saaji
a ga hari hundogey bere k'i tee labu kogo,

³⁴ ka labu hennaa tee labu ciiri-ciirante
borey kanj goo a ra laalaroo maaganda.

³⁵ A na saajoo bere k'a tee hari kaydoo
ka labu kogaa bere k'a tee hari hundoo,

³⁶ a na heraykoyney gorandi a ra.
I na koyra sinji ka goro a ra.

³⁷ I na faariyanj tee ka alaneb duma
kanjanj na ize hay.

³⁸ A na albarka danj i ra, i hanse ka boobo,
a mana nanj haya ma hun ngi adabbawey ra.

³⁹ Affooyanj hinnaa kacca, i golbi
kankami, nda bone, nda farayan sabbu se.

⁴⁰ Woo se a na kaynayan danj bonkoyney ga,
a n'i ka windi-windi saaji ra kanj sii nda fattadoo.

⁴¹ A ga talkaa kaa nga farayanoo ra,
ka nga alaayan beerey boobandi sanda alman kur.

⁴² Boro šerrantej ga dii a, de i ga jaali,
amma haya kul kanj si šerre mijnoo ga daabandi.

⁴³ Boro kanj goo nda lakkal ma hayey wey kul danj assal,
a ma faham Abadantaa borohennataraa se.

108

Irkoy no ma nga borey noo hinay

¹ Dooni. Woo ti Dawda zabur foo.

(Zaburey 57.8-12)

² Ya Irkoy, ay binoo kanandi.

Darža no ya ne ya don ka ni saabu nda zaburyan.

³ Tun, kurboo, tun, kuntijoo!

Ay ga alfazaroo tunandi.

⁴ Abadantaa, ay ga albarka dan ma ne jamawey ra,
ay ga don ma ne gandawey ra.

⁵ Zama ni borohennataraa ga jer ka bisa beenaa,
de ni laadirtaraa ga too hala duulawey do.

⁶ Ya Irkoy, ni bonj jer beenaa se beene!

De ni daržaa ma bara laboo kul bonj beene!

(Zaburey 60.7-14)

⁷ Ir hallasi nda ni kabe gumaa

hala ni baakey ma hun kabe ra, ay zaabi!

⁸ Irkoy goo nga nongu henanantaa ra, a šelanj ka nee:

«Ay ga zaame. Ay ga šekem koyraa zamna,

ay ga Sukot gooroo neeši.

⁹ Agay wane Galad gandaa, agay wane Manase gandaa,
Efrayim gandaa ti ay guuru fuulaa,

Žuda gandaa ti ay bonjkoynitaray goboo.

¹⁰ Mowab gandaa ti canbu beeroo kanj ra ay ga jumay,

Edom gandaa ga ay g'ay taami calaa warra.

Filisti gandaa ga ay ga wongu wurru tee.»

¹¹ May no ma koy nda agay koyra gaabantaa ra? May no m'ay ka koy hala
Edom?

¹² Ya Irkoy, man'ti ni no k'ir fur wala?

Ya Irkoy, man'ti ni no ka si yee ka koy ir bande wongu ra wala?

¹³ Ir faaba k'ir kaa ir torrokey kabey ra!

Zama adamize faabaa sii nda alfayda.

¹⁴ Irkoy bande ir ga haya beerijan tee,

nga no m'ir torrokey motti.

109

Irkoy no ma dukuri kaa

¹ Donkey bonjkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

Irkoy, ni kanj ay ga ni saabu, masi dangay!

² Zama mee laaley nda mee zambantey feeri ay ga,

i ga šelanj ay ga ka taari.

³ I g'ay kuubi k'ay bere nda konnaray šenniyan,

i g'ay wongu bila addalil.

⁴ Ba kanj ay ga bag'ey, i g'ay gandu,

ka gar ay goo ma Irkoy njaray.

5 I ga ihenna bana ya ne nda ifutu,
k'ay bajoo bana nda konnaray.

6 A kanjandi boro futu kaboo ra
nkuway ma kay kabe gumaa ga!

7 Nda i g'a ciiti, a ma zukandi,
yala nga njaarayroo ma bere ka tee zunubu!

8 Yala nga aloomuroo ma kacca,
goyoo kanj a g'a tee ra, boro tana ma yee dogoo ra!

9 Yala nga izey ma tee alyatimyanj,
wandoo ma tee woy kanj kurnoo buu!

10 Yala nga izey ma tee
yaara-yaarakawyanj, i ma fatta ngi hugu kayraa ra ka koy gariibu,

11 Yala garawkoyni ma gum nga kabehayaa kul ga,
yala yaw ma nga goyoo albahaa nja!

12 Yala boro kul masi borohennataray cebe a se,
yala boro kul masi alhormo tee nga alyatimey se!

13 Yala nga hayroo ma halaci,
de nga maapoo ma tuusandi ka hun zamanoo kanj ga kaa ra!

14 Yala ngi baabey layboo ma hongandi Abadantaa jine,
de yala nanjoo zunuboo masi tuusandi!

15 Yala waati kul layboo nda zunuboo ma bara Abadantaa jine,
Irkoy ma maapney derandi ka hun laboo ga,

16 zama aroo woo mana bay ka goy nda borohennataray,
zama a na talkaa, nda alfukaaroo torro,
nda boraa kanj binoo hasara hala nongu kanj ra a n'i wii.

17 Dangayan ga kan a se, yala dangaa ma kanj a ga!
A si baa albarka gaarayan boro se, yala albarka gaarayan ma mooru a!

18 Danga ma tee a se sanda burmusu,
dangaroo ma huru a ra sanda hari,
sanda jii kanj goo nga birey ra.

19 Yala a ma tee a se darbay kanj goo jindoo ra,
sanda gamahaw kanj goo a ga waati kul.

20 Woo ti bagaa kanj nda Abadantaa ga agay nkuwawey bana,
nda borey kanj ga ifutu har ay ga!

21 Amma ni, Abadantaa, ay Koyoo,
goy henna tee ya ne ni maapoo sabbu se,
zama ni borohennataraa ga boori, ay hallasi!

22 Zama agay, talka ti agay, alfukaaru ti agay,
ay binoo hasara ay gundoo ra.

23 Ay ga koy sanda bii kanj kanj ka daaru ka koy,
i g'ay kokobu sanda ndoo.

24 Ay kanjey ga jijiri meehaw maaganda se,
ay gaahamoo pom farayan se.

25 Ay tee i se haarayhaya,
nda i n'ay guna i ga ngi bonjey zinji-zinji.

26 Abadantaa, ay Koyoo, ay faaba,
ay hallasi nda ni borohennataraa!

27 Yala i ma bay kanj ni kaboo no,

kanj ni, Abadantaa ka woo tee!

²⁸ Ngi, i ga danga, amma ni, n'ga albarka danj.

Nda i tun, i ga haw,

agay, ni tamoo, ay ga jaali.

²⁹ Yala agay iberey ma daabu nda kaynandiyar,
ngi haawoo m'i daabu sanda burmusu!

³⁰ Ay g'ay jindoo jer ka hanse ka Abadantaa saabu,
ay g'a šifa jama ra,

³¹ zama a ga kay talkaa kabe gumaa ga
k'a hallasi borey ra kanj g'a ciiti.

110

Kokoy sargari juwalkaw

¹ Woo ti Dawda zabur foo.

Abadantaa ka šelanj ay Koyoo se ka nee:

«Goro ay kabe gumaa here,
hala waati kanj ra ay na ni iberey tee ni cee-jisidogoo.»

² Abadantaa ga ni hinoo gaaboo tonton,
k'a dii za Siyoŋ koyraa ra.

Ma ni hinoo gorandi ni iberey game!

³ Han kanj ni tun ka ni iberey wongu,
de ni jamaa soolu hanoo din se,
wongu-ize soogey ga kaa ni do henanyan ra
sanda subbaahi biyaa harandanjoo.

⁴ Abadantaa nka žee, a si nimsi.
Sargari juwalkaw ti ni hala abada,
sanda Melšizedek takaa.

⁵ Ay Koyoo kanj goo ni kanj ti Abadantaa kabe gumaa ga,
ga kokoyyanj motti nga futuroo hane.

⁶ A ga ciiti tunandi gandawey ra,
nongoo kul ti bukawyanj,
a ga ganda beeri bonjkoynoo motti.

⁷ Kanj a ga koy, a ga hanj gooroo haroo ra,
woo se a ga nga bonjoo jer.

111

Abadantaa hunburaa ti lakkał šintinoo

¹ Aleluya!

Ay ga Abadantaa šifa nda ay binoo kul,
boro šerrantey nda jamaa margaroo ra.

² Abadantaa teegoyey ga beeri,
borey kanj se i ga kan g'i ceeci.

³ Nga teegoyoo ga nga daržaa nda nga annuuraa cebe,
nga šerretaraa ga cindi abada.

⁴ A na taka tee borey ma hongu nga kayfey,
Abadantaa ga alhormo tee, a ga tamalla.

5 A na njaayan noo borey se kan ga hunbur a,
 a ga hongu nga amaanaa hala abada.
 6 A na nga teegoyey ka nga hinoo cebe nga jamaa se,
 k'i noo gandawey sanda tubu.
 7 Nga kabe teegoyey ga laadir i ga šerre.
 Naanay goo hayey kul ga kan a n'i har,
 8 waati kul, abada i si tun,
 i teendi nda laadirtaray nda šerretaray.
 9 A na nga jamaa feeri,
 a na nga amaanaa gorandi hala abada.
 Nga maapoo ga henan, a ga hunburandi.
 10 Ka hunbur Abadantaa ti lakkal šintinoo,
 boro kan ga nga yaamarey dii ga duu lakkal henna.
 Nga saaburoo ga bara hala abada.

112

Albarka goo Abadantaa hunburkaw ga

1 Aleluya!

Bora duu gomni kan ga hunbur Abadantaa,
 kan nga yaamarey ga kan a se.
 2 Nga hayroo ga tee boro kayante gandaa ra,
 zama boro šerrante hayroo ga duu albarka.
 3 Alman nda haya henna goo nga hugoo ra,
 nga šerretaraa ga cindi hala abada.
 4 Gaay ga fatta kubaa ra boro šerrantey se
 kanyan ga alhormo tee, i ga tamalla, i ga šerre.
 5 A ga boori boro ma alhormo tee, a ma garaw boro se,
 a ma nga almušakkawey tee ka sawa nda cimoo.
 6 Zama a si tatanji abada.
 Boro ga hongu boro šerrante waati kul.
 7 A si hunbur alhabar futu,
 binoo ga kani, nga naanaa goo Abadantaa ra.
 8 Binoo ga kani dabay, a si hunbur,
 nga nkuwawey ga kaa ka tee a se gunahaya.
 9 Boro kan ga talkey noo ka gomni doori i bon,
 nga šerretaraa ga cindi hala abada.
 Nga gaaboo ga tonton nda darža.
 10 Boro futu ga dii a, a si kan a se,
 a ga hijney kaama, a ga halaci.
 Boro futu ibaayoo ga dere.

113

Abadantaa cine sii

1 Aleluya!

Abadantaa tamey, w'a saabu,
 wa Abadantaa maapoo saabu!
 2 Albarka ma bara Abadantaa maapoo ga
 za sohō da hala abada!

³ Waynaa fattaroo ga hala ka koy nga kanyanoo ga,
yala Abadantaa maapoo ma saabandi!

⁴ Abadantaa goo dumey kul boŋ beene,
nga daržaa goo beenaa se beene.

⁵ May no ma hima Abadantaa, ir Koyoo?
A si goro kala beene beene.

⁶ A ga gunguma ka
beenaa nda laboo guna.

⁷ A ga yalaafantaa kaa kusaa ra,
a ga talkaa kaa žiiboo ra,

⁸ k'i gorandi boŋkoyney bande,
nga jamaa boŋkoyney bande.

⁹ A ga woy gunoo noo alaayan,
sanda naa kaŋ ga jaali nga izey game.

Aleluya!

114

Waatoŋ kaŋ Izirayel borey fatta Misira

¹ Waatoŋ kaŋ Izirayel borey fatta Misira,
waatoŋ kaŋ Yakuba hugoo borey fatta meeberawey game,

² Žuda tee nga nongu henanantaa,
Izirayel tee nga kokoytaraa.

³ Teekoo dii a, a zuru,
Žurdeŋ isaa yee banda.

⁴ Tondi hondey ga sar-sar sanda gaaruyan,
hondey ga sar-sar sanda alman buuna.

⁵ Macin ka duu ni, teekoo, kaŋ se ni zuru?
Macin ka duu ni, Žurdeŋ isaa, kaŋ se ni yee banda?

⁶ Tondi hondey, macin ka duu war kaŋ se
war ga sar-sar sanda gaaruyan?
Hondey, macin ka duu war kaŋ se
war ga sar-sar sanda alman buuna?

⁷ Laboo, jijiri ir Koyoo jine!
Laboo, jijiri Yakuba Koyoo jine

⁸ kaŋ ga tondidoo bere k'a tee hari kaydoo,
ka tondi tee hari dandidoo.

115

Albarka ti Irkoy hinne wane

¹ Man'ti ir maapoo ga, Abadantaa, man'ti ir maapoo ga,
amma ni maapoo ga daržaa ma bara
ni borohennataraa nda ni laadirtaraa maaganda!

² Macin se gandawey ga nee:
«Man ngi Koyoo?»

- 3 Ir Koyoo goo beenaa ra,
a ga haya kul tee kan kan a se.
- 4 Ngi toorey man'ti kala nzorfu kaaray nda wura,
adamize kabe teegoy no.
- 5 I goo nda mee, amma i si hin ka šelan,
i goo nda moo, amma i si hin ka dii,
- 6 i goo nda haña, amma i si hin ka maa,
i goo nda niine, amma i si hin ka maa haya hew.
- 7 I goo nda kabe, amma si hin ka tuku haya ga,
i goo nda cee, amma i si hin ka dira,
ba ŋuunuŋuunu si hun kormollawey ra.
- 8 Ngi nda borey kan n'i tee,
nda borey kul kan ga naanay ey ga hima.
- 9 Izirayel, ni naanaa dan Abadantaa ra!
Nga ti ngi faabakaa nda ngi koraa.
- 10 Haruna hugoo borey, wa war naanaa dan Abadantaa ra!
Nga ti ngi faabakaa nda ngi koraa.
- 11 War kan ga hunbur Abadantaa, wa war naanaa dan Abadantaa ra!
Nga ti ngi faabakaa nda ngi koraa.
- 12 Abadantaa ga hongu ir, a ga albarka dan,
a ga albarka dan Izirayel hugoo borey ra,
a ga albarka dan Haruna hugoo borey ra,
- 13 a ga albarka dan borey ra kan ga hunbur Abadantaa,
ikaccu nda ibeeri.
- 14 Abadantaa ga war boobandi,
war nda war izey.
- 15 Abadantaa na albarka dan war ra,
nga kan na beenaa nda laboo tee.
- 16 Beenaa man'ti kala Abadantaa beenaa,
amma a na laboo noo adamizey se.
- 17 Man'ti bukawey no ma Abadantaa saabu,
borey mo kan koy alaahara s'a saabu.
- 18 Amma ir, ir ga albarka dan Abadantaa se
za sohō da hala abada.

Aleluya!

116

Abadantaa ga maa ay jindoo

- 1 Ay ga baa Abadantaa,
zama a ga maa ay suurandiyanoo se.
- 2 A na nga hañaa gaaru ya ne,
ay g'a cee ay hunaroo kul ra.
- 3 Buuyan karfey didiji ay ga,
alaahara alhuzunoo n'ay dii,
ay dii zarabi nda binemarayyan.
- 4 Woo ga, ay na Abadantaa maapoo cee ka nee:
«Ay g'a wiri ni ga, Abadantaa, m'ay hundoo hallasi!»

⁵ Abadantaa ga hinna, a ga šerre,
ir Koyoo ga tamalla.

⁶ Abadantaa ga boŋbiyey lakkal,
ay sahāa ben, a n'ay hallasi.

⁷ Ay hundoo, willi ni hunanzamoo ra,
zama Abadantaa na gomni tee ma ne.

⁸ Zama n'n'ay hundoo hallasi buuyan ra,
n'n'ay moŋey hallasi mundi ra,
n'n'ay cewey hallasi katiyan ra.

⁹ Ay ga dira Abadantaa jine
hundikoyney laboo ga.

¹⁰ Ya nka naanay, woo se ay šelan.
Agay, ay hanse ka zarabi.

¹¹ Ay cahāyanoo ra, ay nee:
«Adamize kul ti taariharkaw.»

¹² Taka foo nda ay ga Abadantaa bana
haya henney kul kaŋ a n'i tee ya ne?

¹³ Ay ga hallasiroo potoo jer
ka Abadantaa maapoo cee.

¹⁴ Ay ga meefurey kaŋ ay n'i zaa Abadantaa se kaa,
nga jamaa kul jine.

¹⁵ Abadantaa ganakey buuroo goo nda alkadar a do.

¹⁶ Ay g'a wiri ni ga, Abadantaa!

Agay ti ni tamoo,
ni tamoo, ni koŋŋaa iz'aroo.

N'na karfey feeri k'i kaa ay ga.

¹⁷ Ay ga albarka danyan sargari kaa ma ne,
ay ga Abadantaa maapoo cee.

¹⁸ Ay ga meefurey kaŋ ay n'i zaa Abadantaa se kaa,
nga jamaa kul jine,

¹⁹ Abadantaa hugoo batumawey ra,

Žerizalem, ni game!

Aleluya!

117

Boro kul ma Abadantaa saabu

¹ Gandawey borey kul, wa Abadantaa saabu!
Jamawey kul, w'a šifa!

² Zama nga borohennataraa ir here ga beeri,
de mo Abadantaa laadirtaraa si ben abada.

Aleluya!

118

Albarka danyan dooni

1 Wa Abadantaa šifa, zama a ga boori,
zama nga borohennataraa si ben abada!

2 Yala Izirayel ma nee:

«Nga borohennataraa si ben abada!»

3 Yala Haruna hugoo borey ma nee:

«Nga borohennataraa si ben abada!»

4 Yala borey kanj ga hunbur Abadantaa ma nee:

«Nga borohennataraa si ben abada!»

5 Binehasaraw ra, ay na Abadantaa cee,
a n'ay zaabi, a n'ay feeri.

6 Abadantaa goo ay bande, ay si hunbur,
macin no boro ga hin k'a tee ya ne?

7 Abadantaa goo ay bande, nga ti ay faabakaa,
borey kanj ga konna agay ga kaa ka tee ya ne gunahaya.

8 Boro ma nga boŋ talfi Abadantaa ga
baa a se a ma nga naanaa daŋ adamize ra.

9 Boro ma nga boŋ talfi Abadantaa ga
baa a se a ma nga naanaa daŋ boŋkoyney ra.

10 Gandawey kul n'ay kuubi k'ay bere,
Abadantaa maapoo albarkaa ra ay n'i dunbu-dunbu.

11 I n'ay kuubi k'ay bere, i goo ay kuubi-ka-beraa ra,
Abadantaa maapoo albarkaa ra ay n'i dunbu-dunbu.

12 I n'ay kuubi k'ay bere sanda ayuuhamniyan,
i buu sanda karji nuune,
Abadantaa maapoo albarkaa ra ay n'i dunbu-dunbu.

13 N'n'ay tuti nda gaabi hala m'ay kanandi,
amma Abadantaa n'ay faaba.

14 Abadantaa ti ay gaaboo nda ay doonoo addaliloo
A tee ya ne hallasiyan.

15 Naali nda hallasi kaati ga tun šerrantey hugey ra,
Abadantaa kabe gumaa ga haya beeriyanj tee.

16 Abadantaa kabe gumaa jerandi!
Abadantaa kabe gumaa ga haya beeriyanj tee.

17 Ay si buu, ay ga huna,
ay ga Abadantaa teegoyey deede.

18 Abadantaa hanse k'ay aladabu,
amma a man'ay taŋ buuyan se.

19 Wa šerretaray hugoo mijey feeri ya ne,
ay ga huru nda mijey ka Abadantaa šifa.

20 Abadantaa hugoo mijoo ne,
nga nda šerrantey ga huru.

21 Ay ga ni šifa, zama n'n'ay zaabi,
ni tee ya ne hallasiyan.

22 Tondoo kanj cinakey n'a fur,
nga no ka tee hugoo kanjoo tondoo.

23 Abadantaa ka woo tee,
alaabiina no ir moyey cire!
24 Woo ti zaaroo kaŋ Abadantaa n'a tee.
Ir ma yafarhā ka jaali a ra!
25 Ir g'a wiri ni ga, Abadantaa, ir hallasi!
Ir g'a wiri ni ga, Abadantaa, naŋ ir ma zaame!

26 Albarka ma bara boraa se
kaŋ ga kaa Abadantaa maapoo ga!
Ir goo Abadantaa hugoo ra ka albarka gaara war se.
27 Abadantaa ti Irkoy, a n'ir noo gaay.
Wa fitayan haw ka jingaroo hooraa tee,
ka koy hala sargari tonadogoo hilley ga!

28 Ni ti ay Koyoo, ay ga ni šifa,
ay Koyoo, ay ga ni beerandi.
29 Wa Abadantaa šifa, zama a ga boori,
zama nga borohennataraa si ben abada!

119

Abadantaa ašariyaa ga henan

1 Borey duu gomni kaŋ ga dira henanyan ra,
wey kaŋ ga dira Abadantaa ašariyaa bande.
2 Borey duu gomni kaŋ ga nga seedetarawey dii,
i g'a ceeci nda ngi biney kul.
3 Hakiika, i si šerretaray jaŋay tee,
i ga hanga nga fondawey.
4 N'na ni hayey gorandi kaŋ n'n'i har
hala boro m'i gana nda anniya.
5 Yala ay fondawey ma tabati,
hala ya ni hantumey dii.
6 Woo ga, ay si haw,
nda ay ga lakkal daŋ ni yaamarey kul se.
7 Ay ga ni šifa nda bine šerrante,
ka ni šerretaraa hantumey kaŋ kayandi caw.
8 Ay ga baa ya ni hantumey dii,
mas'ay yala ba kayna!
9 Taka foo nda soogo ga nga dira takaa henanandi?
Kala a ma dira ka sawa nda ni meešennoo.
10 Ay ga ni ceeci nda ay binoo kul,
masi naŋ ya dere ka mooru ni yaamarey!
11 Ay ga ni meešennoo jisi ay binoo ra
hala ya si duu ka zunubu tee ni ga.
12 Albarka ma bara ma ne, Abadantaa!
Ay cawandi ni hantumey!
13 Ay mijoo ga hantumey kul kaŋ kayandi deede
kaŋ ni mijoo n'i har.
14 Naali nda ay ga dira ni seedetarawey bande,
ni mma nee kaŋ alman beeri bara ya ne.

15 Ay ga miile hayey kaŋ n'n'i har ga,
ka lakkal daŋ ni fondawey se.

16 Ni hantumey ti ay ŋaalo,
ay si dirŋa ni meeŋennoo.

17 Haya henna tee ya ne, agay, ni tamoo
hala ya duu ka huna,
de ya duu ka ni meeŋennoo dii!

18 Ay moŋey feeri

hala ya haya kayfantey honnay kaŋ goo ni aŋariyaa ra!

19 Ay man'ti kala yaw laboo ga,
masi ni yaamarey tugu ya ne.

20 Boonay no m'ay kankam
ka koy ni hantumey kaŋ kayandi here.

21 N'ga kaŋeta boro hundi beerey ga, laali hayayan ŋo,
kaŋ mooru ni yaamarey.

22 Haawi nda kaynayan zaa ay boŋ,
zama ay ga ni seedetaraŋey dii.

23 Ba nda boŋkoyniyaŋ goro ka hawandifutay ay ga,
agay, ni tamoo, ay ga miile ni hantumey ga.

24 Ni seedetaraŋey, ŋgi ti ay ŋaalo,
ŋgi ti ay hoyraykey.

25 Ay hundoo denji laboo ga,
ay hunandi ka sawa nda ni ŋennoo!

26 Ay n'ay dira takawey deede ma ne, n'n'ay zaabi.
Ay cawandi ni hantumey!

27 Ay fahamandi hayey kaŋ n'n'i har maanaa,
ay ga miile ni teegoy kayfantey ga.

28 Ay hundoo ga hēe nda binehēenay,
ay tunandi ka sawa nda ni meeŋennoo!

29 Ay moorandi taari fondo,
alhormo tee ya ne ka ni aŋariyaa bayrandi ya ne!

30 Ay na laadirtaray fondaa suuba,
ay ga dira ka sawa nda ni hantumey kaŋ kayandi.

31 Ay ga hawa ni seedetaraŋey ga.
Abadantaa, masi naŋ ya haw!

32 Ay ga zuru ni yaamarey fondaa bande,
zama n'n'ay lakkaloo feeri.

33 Abadantaa, ay cawandi ya dira ni hantumey bande,
de ay g'i dii hala benantaa ga.

34 Ay noo lakkal,
ay ga ni aŋariyaa gana,
de ay g'a dii nda ay binoo kul.

35 Ay dirandi ni yaamarey fondaa bande,
zama fondaa din ti ay ŋaalo.

36 Ay binoo hangandi ni seedetaraŋey bande,
a masi hanga alman bande.

37 Ay moŋey kaa haya yaadawey gunayanoo ga,

ay hunandi ni fondaa ga!

³⁸ Ni šennoo kaŋ ga boro cawandi ni hunburaa tabatandi ay ra, agay, ni tamoo.

³⁹ Ay moorandi kaynandoo kaŋ g'ay hunburandi, zama ni hantumey kaŋ kayandi ga boori.

⁴⁰ Nga ne, ay ga hayey boonay kaŋ n'n'i har, ay hunandi ni šerretaraa ra!

⁴¹ Abadantaa, yala ni borohennataraa ma kaa hala ay do, ni hallasiroo ma kaa ay do nda takaa kaŋ n'n'a har!

⁴² Woo ra ay ga hin ka boraa zaabi kaŋ g'ay kaynandi, zama ni meešennoo ga ay ga felle.

⁴³ Masi cimoo šennoo hoobu k'a kaa ay miŋoo ra, zama ay ga tammahā ni hantumey kaŋ kayandi ga.

⁴⁴ Ay ga duumi ka ni ašariyaa dii waati kul hala abada.

⁴⁵ Ay ga dira feeriyān ra, zama ay ga hayey ceeci kaŋ n'n'i har.

⁴⁶ Ay ga ni seedetarawey har kokoyey jine, ay si haw.

⁴⁷ Ni yaamarey ti ay ŋaalo, ay ga bag'ey.

⁴⁸ Ay g'ay kabey jer ni yaamarey se, ay ga bag'ey, ay ga miile ni hantumey ga.

⁴⁹ Hongu šennoo kaŋ n'n'a har agay, ni tamoo se, šennoo kaŋ ga n'n'ay tammahāndi.

⁵⁰ Ay zaraboo ra, nga ti ay bineyaynandiroo, ni meešennoo n'ay hunandi.

⁵¹ Boro foomanteyān hanse k'ay fude, ay si šiiri ni ašariyaa se.

⁵² Abadantaa, ay ga hongu ni cee jinaa hantumey kaŋ kayandi, ay ga duu bineyaynandiyan.

⁵³ Ay hanse ka dukur boro laaley maaganda kanŋaŋ ga ni ašariyaa naŋ.

⁵⁴ Hugoo kaŋ ra ay ga yawzunbay nga ra ay ga ni hantumey ka dooni dunbu.

⁵⁵ Cijinoo ra ay ga hongu ni maŋoo, Abadantaa, ay ga ni ašariyaa dii.

⁵⁶ Woo ti haya kaŋ ay g'a tee, zama ay ga hayey dii kaŋ n'n'i har.

⁵⁷ Abadantaa, ay g'a har, ay bagaa man'ti kala ya ni meešenney dii.

⁵⁸ Ay goo ma ni alhormaa ceeci nda ay binoo kul, hinna ya ne ka sawa nda woo kaŋ n'n'a har.

⁵⁹ Ay miile ay hunaroo ga, k'ay dira takaa willi kate ni seedetarawey do.

⁶⁰ Ay ga cahā, ay si yay ka ni yaamarey dii.

61 Boro laaley karfey n'ay kuubi k'ay bere,
ay si dirna ni ašariyaa.

62 Cijinbine ay ga tun ka ni šifa
ni šerretaraa hantumey kaŋ kayandi maaganda.

63 Ay man'ti kala borey kul kaŋ ga hunbur ni ceroo
nda borey kaŋ ga hayey dii kaŋ n'n'i har.

64 Abadantaa, ni borohennataraa ga laboo too met.
Ay cawandi ni hantumey!

65 N'na haya henna tee agay, ni tamoo se,
ka sawa nda ni meešennoo, Abadantaa.

66 Lakkal henna nda bayray cawandi ya ne,
zama ay n'ay naanaa daŋ ni yaamarey ra.

67 Ay cindi ka hun fonda ga waatoo kaŋ ya na zarabi,
amma sohō ay ga ni meešennoo dii.

68 N'ga boori, n'ga gomni tee.
Ay cawandi ni hantumey!

69 Foomantey aŋ g'ay maapoo hasara nda taari,
agay, ay ga hayey dii kaŋ n'n'i har nda ay binoo kul.

70 Ngi lakkaley nka daaba,
agay, ni yaamarey ti ay paaloo.

71 Zaraboo boori ya ne
hala ya ni hantumey caw.

72 Ay baa ni miŋoo ašariyaa
ka bisa wura nda nzorfu kaaray tamma zenbery aŋ.

73 Ni kabey k'ay tee, ngi k'ay hanse,
ay noo lakkal hala ya ni yaamarey caw.

74 Borey kaŋ ga hunbur ni ga dii agay, i ga jaali,
zama ay ga naata ni meešennoo ga.

75 Abadantaa, ay ga bay kaŋ ni hantumey kaŋ kayandi ga šerre,
ni laadirtaraa ra n'n'ay zarabandi.

76 Ay g'a wiri ni ga, ni laadirtaraa ma tee ay bineyaynandiroo,
sanda takaa kaŋ nda n'n'a har agay, ni tamoo se.

77 Ni tamallawey ma kaa ay ga hala ya duu ka huna,
zama ni ašariyaa ti ay paaloo!

78 Yala i ma haw, boro foomantey kaŋ g'ay zarabi yaada!
Agay, ay ga miile hayey ga kaŋ n'n'i har.

79 Yala borey kaŋ ga hunbur ni ma willi kate ay ga,
wey kaŋ ga ni seedetarawey bay!

80 Yala ay binoo ma ni hantumey gana ka timme,
hala ya si duu ka haw!

81 Ay hundoo ga hanse ka ni hallasiroo boonay,
ay ga naata ni meešennoo ga.

82 Ay money ga ni meešennoo boonay,
ay nee: «Waati foo no n'g'ay binoo yaynandi?»

83 Ba nda ay tee sanda hunbar kaŋ goo dullu ra,
ay si dirna ni hantumey.

84 Macin ti agay, ni tamoo aloomuroo hinnaa?

Waati foo no n'g'ay gurzugaykey ciiti?

⁸⁵ Boro foomanteyan ga guusuyan fanši ay jine,
woo ti haya kan ni ašariyaa si yadda a ga.

⁸⁶ Ni yaamarey kul ti cimi.

I g'ay gurzugay yaada, ay faaba!

⁸⁷ Haya kayna i g'ay benandi laboo ga,
amma agay, ay si hayey nan kan n'n'i har.

⁸⁸ Ay hunandi ka sawa nda ni borohennataraa
hala ya ni mijoo seedetaraa dii.

⁸⁹ Hala abada, Abadantaa,
ni meešennoo ga tabati beenaa ra!

⁹⁰ Ni laadirtaraa ga cindi zaman ka koy zaman.
N'na laboo gorandi, a ga cindi dogoo ra.

⁹¹ Ni hantumey kan kayandi ga, hayey ga bara hō,
zama haya kul si goy kala ni se.

⁹² Nda a gar ni ašariyaa nka mana tee ay jaaloo,
woo ga, ay ga dere ay zaraboo ra.

⁹³ Ay si dirna abada hayey kan n'n'i har,
zama ngi nda n'g'ay hunandi.

⁹⁴ Ni wane nda agay, ay hallasi!
Zama ay ga hayey ceeci kan n'n'i har.

⁹⁵ Boro laalayan g'ay batu hala ngi m'ay derandi,
ay ga lakkal dan ni seedetarawey se.

⁹⁶ Ay dii kan haya kul kan tee ka timme goo nda kaydoo,
amma ni yaamaroo ga hanse ka yilwa.

⁹⁷ Ay ga hanse ka baa ni ašariyaa!
Zaaroo kul ay ga miile a ga.

⁹⁸ Ni yaamaroo g'ay tee lakkalkoyini ka bisa agay iberey,
zama a goo ay kone hala abada.

⁹⁹ Ay goo nda lakkal ka bisa agay alfagey kul,
zama ni seedetarawey ga ay ga miile.

¹⁰⁰ Ay goo nda fahamay ka bisa aru žeeney,
zama ay ga hayey dii k'i tee kan n'n'i har.

¹⁰¹ Ay g'ay cewey dii ka hun fondo futu kul ga,
ka ni meešennoo dii.

¹⁰² Ay si hun ni hantumey kan kayandi bande,
zama ni no m'ay cawandi.

¹⁰³ Ni šennoo ga kan ay dankaa ga
ka bisa yuu kan goo ay mijoo ra.

¹⁰⁴ Ni hayey kan n'n'i har g'ay noo lakkal,
woo se ay ga konna taari fondo kul.

¹⁰⁵ Ni meešennoo man'ti kala fitilla ay cewey cire,
gaay no ay fondaa se.

¹⁰⁶ Ay žee, ay g'a too,
ay ga ni šerretaraa hantumey kan kayandi dii.

¹⁰⁷ Ay hanse ka šiita.

Abadantaa, ay hunandi ka sawa nda ni meešennoo.

108 Abadantaa, ay g'a wiri ni ga,
ay mijoo sargaroo taa kan ay g'a kaa nda ay bon,
ay cawandi ni hantumey kan kayandi.

109 Waati kul ay hunaroo goo farrati ra,
amma ay si dirna ni ašariyaa.

110 Boro futuyan ga kumsay hirri ya ne,
amma ay si hibi hayey ga kan n'n'i har.

111 Ni seedetarawey ti ay tuboo hala abada,
ngi ti ay binoo jaaloo.

112 Ay g'ay binoo hangandi a ma dira ni hantumey bande,
waati kul hala abada.

113 Ay ga konna adamize bine hinkakoyney,
ay ga baa ni ašariyaa.

114 Ni ti nongoo kan ra ay ga tugu nda ay koraa,
ay ga naata ni meešennoo ga.

115 Wa mooru ay ga, goy futu teekey,
ay g'ay Koyoo yaamarey dii.

116 Ay faaba ka sawa nda woo kan n'n'a har, de ay ga huna.
Masi nan ya haw ay naataa ra!

117 Ay faaba hala ya duu ka hallasi,
de mo ni hantumey bara ay moñey cire waati kul!

118 N'ga borey kul fur kan mooru ni hantumey,
zama ngi dargarey man'ti kala taari.

119 N'ga boro laaley kul tuusu k'i kaa laboo ga sanda žiibi,
woo se ay ga baa ni seedetarawey.

120 Ay hamoo ga jijiri ni hunburaa maaganda,
ay ga hunbur ni hantumey kan kayandi.

121 Ay dira nda cimi nda šerretaray,
mas'ay kanandi ay torrokey kabey ra.

122 Kay ya ne, agay, ni tamoo ka gomni tee ya ne.
Yala foomantey mas'ay torro.

123 Ay moñey ga ni hallasiroo
nda ni šerretaraa haryanoo boonay.

124 Goy agay, ni tamoo se ka sawa nda ni borohennataraa.
Ay cawandi ni hantumey!

125 Ni tamoo ti agay, ay noo lakkal
hala ya faham ni seedetarawey se.

126 Sohō no Abadantaa ga hima ka tun,
i na ni ašariyaa hoo.

127 Woo se ay ga baa ni yaamarey
ka bisa wura, wura alhakiika.

128 Woo se, ay ga hayey kul dii šerrante kan n'n'i har,
ay ga konna taari fondo kul.

129 Ni seedetarawey ga kayfandi,
woo se ay hundoo g'i dii.

130 Ni šennoo fahamyanoo ga boro noo gaay,
a ga bonbiyey noo lakkal.

131 Ay g'ay mijoo feeri ka hew han,

zama ni yaamarey jawoo goo ay ga.

132 Bere ay here, de ma alhormo tee ya ne ka sawa nda hantumoo kaŋ kayandi

kaŋ n'n'a kayandi borey se kaŋ ga baa ni maapoo.

133 Woo kaŋ n'n'a har m'a k'ay cee diraa tabatandi, de mo masi naŋ ifutu m'ay juwal.

134 Ay feeri k'ay kaa adamizey torroyanoo ra, woo ra ay ga hayey dii kaŋ n'n'i har.

135 Ni ndumoo annuuraa daŋ agay, ni tamoo ga. Ay cawandi ni hantumey!

136 Ay moŋey ga isa hariyaŋ doori, zama borey si ni ašariyaa dii.

137 Abadantaa, n'ga šerre, de mo ni ciitey ga henan.

138 N'na ni seedetarawey gorandi nda šerretaray nda laadirtaray kaaray.

139 Ni bajoo alhuzunoo g'ay ŋaa nda kunehere, zama agay nkuwawey dirŋa ni šenney.

140 Ni šennoo ga henan, agay, ni tamoo, ay ga bag'a.

141 Ay ga luufu, i s'ay daŋ assal, ay si dirŋa hayey kaŋ n'n'i har.

142 Ni šerretaraa ga šerre hala abada, ni ašariyaa ti cimi.

143 Laazaaba nda binehasaraw duu agay, ni yaamarey ti ay ŋaaloo.

144 Hala abada ni seedetarawey ga šerre, ay noo lakkal hala ya duu ka huna.

145 Ay ciya nda ay binoo kul, ay zaabi, Abadantaa! Ay ga ni hantumey dii.

146 Ay ga ni cee, ay hallasi, hala ya duu ka ni seedetarawey dii.

147 Ay tun za alfazaroo mana too, de ay ga kaati ka faaba ceeci,

ay ga naata ni šennoo ga.

148 Cijinoo waatey kul ay moŋey ga hay ka miile hayaa ga kaŋ n'n'a har.

149 Haŋajer ya ne ka sawa nda ni borohennataraa! Abadantaa, ay hunandi ka sawa nda ni hantumey kaŋ kayandi.

150 Goy futu teekawyaŋ goo ma man kate ay do, i na ŋgi boŋ moorandi ni ašariyaa.

151 Abadantaa, n'ga man, ni yaamarey kul man'ti kala cimi.

152 Za zaman ni seedetarawey n'ay bayrandi kaŋ n'na ni seedetarawey tabatandi hala abada.

153 Ay binedooraa guna, ay hallasi, zama ay si dirŋa ni ašariyaa.

154 Kay ya ne, ay feeri,
 ay hunandi ka sawa nda woo kaŋ n'n'a har.
 155 Hallasiroo ga mooru boro laaley,
 zama i si ni hantumey ceeci.
 156 Abadantaa, ni tamallowey ga boobo,
 ay hunandi ka sawa nda ni hantumey kaŋ kayandi.
 157 Ay gurzugaykey nda agay nkuwawey ga boobo,
 ay si šiiri ni seedetarawey se.
 158 Ay ga zanbantey guna nda binehunay,
 ngi kaŋ si ni meešennoo dii.
 159 Ma bay kaŋ ay ga baa hayey kaŋ n'n'i har.
 Abadantaa, ay hunandi ka sawa nda ni borohennataraa.
 160 Ni meešennoo asaasoo man'ti kala cimi,
 ni šerretaraa hantumey kaŋ kayandi kul ga bara hala abada.

161 Bonkoyniyaŋ g'ay gurzugay bila addalil,
 amma ni meešennoo no m'ay binoo hunburaa tunandi.
 162 Ay ga ŋaali nda woo kaŋ n'n'a har
 sanda boro kaŋ duu alganiima beeri.
 163 Ay ga konna taari, ay garsaka a se,
 ay ga baa ni ašariyaa.
 164 Cee iyye zaaroo ra ay ga ni saabu
 ni šerretaraa hantumey kaŋ kayandi maaganda.
 165 Alaafiya beeri goo borey se kaŋ ga baa ni ašariyaa,
 haya kul s'i kaŋandi.
 166 Abadantaa, ay n'ay naataa daŋ ni hallasiroo ra,
 ay ga ni yaamarey ka goy.
 167 Ay hundoo ga ni seedetarawey dii,
 de mo ay ga hanse ka bag'ey.
 168 Ay ga hayey kaŋ n'n'i har nda ni seedetarawey dii,
 zama ay dira takaa kul goo ni jine.

169 Abadantaa, yala ay kaatoo ma too ni do!
 Ay noo lakkal ka sawa nda ni meešennoo.
 170 Yala ay suurandiyanoo ma too ni do!
 Ay feeri ka sawa nda woo kaŋ n'n'a har!
 171 Yala ni saaburoo ma boobo ay miŋoo ra,
 zama n'g'ay cawandi ni hantumey.
 172 Yala ay miŋoo ma ni meešennoo don,
 zama ni yaamarey kul ga šerre.
 173 Yala ni kaboo m'ay faaba,
 zama ay na hayey suuba kaŋ n'n'i har.
 174 Abadantaa, ay ga hēe ni hallasiroo bande,
 ni ašariyaa ti ay ŋaaloo.
 175 Yala ay hundoo ma huna ka ni saabu,
 Yala ni hantumey kaŋ kayandi m'ay faaba.
 176 Ay dere sanda feeji derante.
 Agay, ni tamoo ceeci,
 zama ya na dirŋa ni yaamarey.

120*Boro kaŋ ga i taari Irkoy ŋaarayroo*

¹ Woo ti žigiyanoo dooni foo.

Abadantaa no ay n'a cee ay zaraboo ra,
a n'ay zaabi.

² Abadantaa, ay hundoo hallasi k'a kaa taariharkey kabey ra,
deene dargantey ra.

³ Macin no deene dargante g'a noo ma ne?

Macin no a g'a hanse ma ne?

⁴ Wongaari biraw-ize mee kaanayanŋ nda denji cirayyanŋ,
wey ti war banaa.

⁵ Ay bone kaŋ ay taabuši Mešek gandaa ra,
ka goro Kedar gandaa hukumey game.

⁶ Ay gay ay ga goro borey bande
kaŋ ga konna alaafiyaa.

⁷ Agay, nda ay šelanŋ ka alaafiyaa ceeci,
ngi, i ga wongu ceeci.

121*Irkoy ti faabakaa*

¹ Woo ti žigiyanoo dooni foo.

Ay g'ay moŋey jer tondi hondey here.

Man ra faabari ga hun ya ne?

² Faabaroo si hun ya ne kala Abadantaa do
kaŋ na beenaa nda laboo tee.

³ A si naŋ ni cewey ma tanši,
ni lakkalkaa si dusungu.

⁴ Guna, Izirayel lakkalkaa,
a si dusungu, a si jirbi.

⁵ Abadantaa ga ni lakkal,
Abadantaa ti biyoo kaŋ goo ni kabe gumaa ga.

⁶ Zaari here, waynaa si ni kar,
cijin here, handoo si ni kar.

⁷ Abadantaa ga ni lakkal ka hun ifutu kul ra,
a ga ni hunaroo lakkal.

⁸ Abadantaa ga ni lakkal waati kaŋ n'ga fatta
nda waati kaŋ n'ga willi kate,
za sohō da hala abada.

122*Wa ŋaaray alaafiya ma kaa Žerizalem!*

¹ Woo ti žigiyanoo dooni kaŋ Dawda n'a don.

Ay ga ŋaali nda borey nee ya ne:
«Ir ma koy Abadantaa hugoo do!»

² Žerizalem, ir cewey ga koy kay
hala ni koyraa miŋey ga.

³ Žerizalem, ni cinandi

sanda koyra kanj marga cere ra ka tee afolloku.

⁴ Ne nda alkabiilawey ga žigi,

Abadantaa alkabiilawey,

woo ti haya kanj ga tee seedetaray Izirayel se

hala Abadantaa maano ma šifandi.

⁵ Zama no din ra kokoy gorodogey gorandi ciitoo se,

kokoy gorodogey gorandi Dawda hugoo borey se.

⁶ Wa njaray alaafiya ma kaa Žerizalem!

Yala borey kanj ga baa ni ma huna lakkalkanay ra!

⁷ Yala alaafiya ma kaa ni koyraa ga,

lakkalkanay ma kaa ni kokoy hugey ra.

⁸ Agay armey nda ay cerey maaganda ay ga nee:

«Alaafiya ma kaa ni ga.»

⁹ Abadantaa, ir Koyoo hugoo maaganda se

ay ga ni gomnoo ceeci.

123

Irkoy ga anneema tee

¹ Woo ti žigiyanoo dooni foo.

Ni here ay g'ay moŋey jer ka ni guna,

ni kanj si goro kala beenaa ra.

² Sanda takaa kanj nda tamey moŋey

sii kala ngi koyey ga,

koŋŋa moŋey sii kala nga koyoo ga,

takaa din da, ir moŋey sii kala Abadantaa, ir Koyoo ga

hala waati kanj ra a na anneema tee ir se.

³ Anneema tee ir se, Abadantaa, anneema tee ir se!

Zama ir too met nda kaynandoo kanj ga teendi ir se.

⁴ Ir hundoo kungu foomantey dookoraa ra,

nda binebeerey kaynandoo.

124

Ir faabaroo si hun kala Abadantaa do

¹ Woo ti žigiyanoo dooni kanj Dawda n'a don.

Nda a gar Abadantaa nka sii ir bande,

Izirayel m'a har ka nee kanj

² nda a gar Abadantaa nka sii ir bande

waatoo kanj ra borey tun ir se,

³ i g'ir gon ka gar ir ga huna,

waatoo kanj i futu ir ga,

⁴ haroo g'ir yoole,

isaa g'ir daabu,

⁵ bonday futawey g'ir kar ka bisa.

⁶ Albarka ma bara Abadantaa se

kanj mana nanj ir ma tee ham hiŋey ra!

⁷ Ir hundoo hallasi sanda ciraw

kanj hun ciraw hookey kumsaa ra.

Kumsaa dunbu, ir zuru.

⁸ Ir faabaroo sii kala Abadantaa maanoo ra,
nga kanj na beenaa nda laboo tee.

125

Irkoj ga nga ganakey hawgay

¹ Woo ti žigiyanoo dooni foo.

Borey kanj ga ngi naanaa danj Abadantaa ra
ga hima nda Siyoj tondi hondoo kanj si juuti,
a goo no abada.

² Tondi honduyan no ma Žerizalem kuubi k'a bere,
takaa din da nda Abadantaa ga nga jamaa kuubi k'a bere
za sohō da hala abada.

³ Zama boro laaley kokoy goboo si duu boro šerrantey tuboo,
hala boro šerrantey masi kabe šerre haya se kanj si šerre.

⁴ Abadantaa, gomni tee boro henney
nda borey kanj biney ga šerre se.

⁵ Amma borey kanj ga šiiri ka koy fondo golbantey here,
yala Abadantaa ma kate nda ey, ngi nda goy futu teekey!

Yala alaafiya ma kaa Izirayel ga!

126

Hēeni bere ka tee haaray

¹ Woo ti žigiyanoo dooni foo.

Waatoos kanj Abadantaa na Siyoj koyraa borey kaa tamtaraa ra k'i willi
kate,

ir tee sanda handirikawayan.

² Woo ga, ir hanse ka haaru,
ir mijey ga kaati nda jaali,
de i ga nee gandawey ra:

«Abadantaa na haya beeriyanj tee i se!»

³ Abadantaa na haya beeriyanj tee ir se,
woo se ir cindi jaali ra.

⁴ Abadantaa, ma ir borey kanj goo tamtaray ra willandi kate
sanda goorey harey kanj n'g'i willandi Negew saajoo ra!

⁵ Borey kanj ga dumi say nda mudi
ga hegay nda jaali kaatiyanj.

⁶ Bora kanj ga hēe waatoos kanj a ga koy nda dumiyoo kanj ga sayandi,
a ga willi kate nda jaali kaatiyanj waatoos kanj jeeney goo a kone.

127

Abadantaa do gomni kul ga hun

¹ Woo ti žigiyanoo dooni kanj Sulaymaana n'a don.

Nda man'ti Abadantaa ka hugoo cin,
borey kanj g'a cin mma goy yaada tee.

Nda man'ti Abadantaa no ma koyraa lakkal,
boraa kanj g'a lakkal mma yaada hanna tee.

² Yaada ti war ga tun subbaahi biya, war ga gay hala war ga kani,
war ga taabi ka duu war meehunaa,
ka gar a ga nga baakaa noo hayey kanj ga a ga too ka gar a goo ma jirbi.

³ Guna, ize man'ti kala tubu kanj Abadantaa g'a noo,
a g'a noo sanda sufuray.

⁴ Sanda biraw-ize kanj goo wongaari kabe ra,
takaa din da ti soogataray izey.

⁵ Bora duu gomni kanj na nga tongoo too.

A si haw
waati kanj nga nda nga iberey ga šelanj koyraa mijoo ga.

128

Borey duu gomni kanj ga Abadantaa gana

¹ Woo ti žigiyanoo dooni foo.

Boraa duu gomni kanj ga hunbur Abadantaa,
a ga nga fondawey gana!

² N'ga daame nda ni kabe goyoo nafaa.
Ni duu gomni, binekaanay ti ni wane.

³ Ni hugoo gundoo ra
ni wandoo ga hima nda alanebnaa kanj ga ize goo,
ni izey ga hima nda zaytu dumari-izeyan,
i ga ni ŋaadogoo kuubi k'a bere.

⁴ Nga ne, takaa woo nda boro kanj ga hunbur Abadantaa
ga duu albarka.

⁵ Abadantaa ga albarka danj ni ra ka hun Siyonj koyraa ra,
de n'ga dii Žerizalem gomnoo
ni aloomuroo kul ra.

⁶ Yala ma dii ni izey izey.

Yala alaafiya ma kaa Izirayel ga.

129

Abadantaa ga šerre

¹ Woo ti žigiyanoo dooni foo.

Za ay zankataraa ga cee booboyanj i n'ay farandi,
Izirayel m'a har ka nee kanj

² za ay zankataraa ga cee booboyanj i n'ay farandi,
amma i mana hin agay.

³ I na žeeri kuku kaa ay dumaa ra,
sanda takaa kanj nda beerikaw ga beeri.

⁴ Abadantaa ga šerre,
a na karfoo dunbu kanj nda boro laaley n'ay haw.

⁵ Borey kul kanj ga konna Siyonj koyraa ma haw,
i ma yee nda banda!

⁶ Yala i ma tee sanda suboo kanj ga zay sooro bonj,

a ga kogu za i man'a dunbu.

⁷ Hegaykaa si nga kaboo too a ra,
jeeni hawkaa mo si nga gandey too a ra.

⁸ Bisakey si nee:

«Abadantaa ma albarka dan war ra.
Ir ga gaara war se Abadantaa maapoo ga.»

130

Ay binemaraa ra, ay ga Abadantaa cee

¹ Woo ti žigiyanoo dooni foo.

Ay goo guusu beeriyan ra kan ay ga ni cee, Abadantaa.

² Abadantaa, hanajer ay jindoo se!

Yala ma hanajer ay suurandiyaney se.

³ Abadantaa, nda a gar ni mm'ir laybey guna,
ay Koyoo, may no ma hin ka kay ni jine?

⁴ Amma ni do yaafayan ga duwandi
hala borey ma hunbur ni.

⁵ Ay ga naata Abadantaa ra, ay hundoo ga naata,
ay ga naata nga meešennoo ga.

⁶ Ay hundoo g'ay Koyoo batu

ka bisa takaa kan nda koyraa lakkalkey ga subbaahoo kaayanoo batu,
koyraa lakkalkey ga subbaahoo kaayanoo batu.

⁷ Izirayel, ma Abadantaa batu!

Zama borohennataray si duwandi kala Abadantaa do,
de mo feeriyen beeri goo a do.

⁸ Nga no ma Izirayel feeri
ka hun nga laybey kul ra.

131

Binekanay goo Irkoy jeroo ga

¹ Woo ti žigiyanoo dooni kan Dawda n'a don.

Abadantaa, ay si binebeeray, ay s'ay bonj jer,
ay si huru hāayan ra

kan ga beeri wala a ga šendi ya ne.

² Amma ay n'ay hundoo dangayandi, a goo binekanay ra
sanda zanka kan hun waa kan goo panoo jeroo ga,
ay g'ay bonj maate sanda zanka kan hun waa.

³ Izirayel, Abadantaa batu
za sohō da hala abada.

132

Kokoyoo koyraa

¹ Woo ti žigiyanoo dooni foo.

Abadantaa, hongu Dawda,
hongu nga zaraboo kul.

² A žee Abadantaa se,

ka meefur zaa Hinikoyoo kanj ti Yakuba Koyoo se ka nee:

³ «Ay si huru ay hugoo ra,
ay si žigi daaroo boŋ kanj ga ay ga kani,
⁴ ay si nanj jirbi ma huru ay moŋey ra,
ay si nanj ay moŋey ma dusungu
⁵ hala waati kanj ay duu doo Abadantaa se,
ka duu gorodoo Hinikoyoo kanj ti Yakuba Koyoo se.»

⁶ Ir maa Abadantaa sundukoo ŝennoo Efrata koyraa ra*,
ir duu a Yar† koyraa hawsawey ra.

⁷ Ir ma koy nga gorodogoo ra,
ir ma sujudu nga cee-jisidogoo jine.

⁸ Abadantaa, tun ma kaa ni hunanzamdogoo ra,
ni nda sundukoo kanj ga ni gaaboo cebe.

⁹ Yala ni Sargari juwalkey ŝerretaray ma tee i se bankaaray,
ni ganakey ma kaati nda ŋaali.

¹⁰ Ni tamoo Dawda sabboo se,
masi ni suubantaa kanj yonandi fur!

¹¹ Abadantaa žee nda cimi Dawda se,
a si willi kate a ga,

a nee: «Ni hayroo boro foo no
ay g'a gorandi ni fuulaa ra.

¹² Nda ni izey ga agay amaanaa nda ay seedetaraa dii
kanj ay n'i cawandi i se,
ngi izey mo ga goro hala abada
ni kokoytaray fuulaa ra.»

¹³ Zama Abadantaa na Siyoŋ koyraa suuba,
a kan a se nga m'a tee nga gorodogoo.

¹⁴ A nee: «Ay hunanzamdogoo no hala abada,
ay ga goro no din, zama a kan ya ne.

¹⁵ Ay ga albarka danj nga almanoo ra,
ay ga nga talkey kungandi nda ŋaayan.

¹⁶ Yala nga sargari juwalkey hallasiyanoo ma tee i se bankaaray,
de nga ganakey ma kaati nda ŋaali.

¹⁷ No din ra, ay ga gaabi tunandi Dawda se,
ay ga fitilla jisi ay suubantaa kanj yonandi se.

¹⁸ Ay ga haawi danj nga iberey ga sanda darbay,
nga, nga kokoytaray fuulaa ga nere a ga.»

133

A ga boori armayan ma tee affoo

¹ Woo ti žigiyanoo dooni kanj Dawda n'a don.
Nga ne, a ga boori, a ga hennay
armayan ma waafaku ka goro cere bande!

² A ga hima nda jii henna
kanj doo boŋoo boŋ
ka zunbu kaaboo ga, Haruna kaaboo ga,

* 132:6 132.6 Taarikey 1na 28.2. † 132:6 132.6 Kiryat-Yarim maa faa no, Samiyel 1na 7.1.

ka zunbu nga bankaarawey mijey ga.

³ A ga hima nda Hermon tondi hondoo harandanoo
kan ga zunbu Siyon tondi hondey boŋ,
zama no din no Abadantaa na nga albarkaa noo,
ka hunari noo hala abada.

134

Wa albarka daŋ Abadantaa se

¹ Woo ti žigiyanoo dooni foo.
Wa albarka daŋ Abadantaa se,
war kul kan ti Abadantaa tamey,
war kan ga kay Abadantaa hugoo ra cijin kul!

² Wa war kabey jer nongu henanantaa ra
ka albarka daŋ Abadantaa se!

³ Yala Abadantaa ma albarka daŋ ni ra
ka hun Siyon koyraa ra,
nga kan na beenaa nda laboo tee!

135

Abadantaa ga boori

¹ Aleluya!

Wa Abadantaa maapoo saabu,
W'a saabu, Abadantaa tamey,
² war kan ga kay Abadantaa hugoo ra,
ir Koyoo hugoo batumawey ra!

³ Aleluya, zama Abadantaa ga boori.
Wa don maapoo ga, zama a ga boori.

⁴ Zama Abadantaa na Yakuba suuba nga boŋ se,
ka Izirayel suuba a ma tee nga kabe wanoo.

⁵ Agay, ay ga bay kan Abadantaa ga beeri,
ir Koyoo bisa koyey kul.

⁶ Haya kul kan kan Abadantaa se, a g'a tee
beenaa ra nda laboo ga,
teekowey ra nda guusu beerey kul ra.

⁷ A ga duula tunandi ka hun laboo kanjey ga,
a ga ncirni zumandi ka meli tee,
a ga hewoo tunandi ka hun nga jisidogey ra.

⁸ A na Misira gunde jinawey wii,
za adamize hala adabba.

⁹ A na tammaasayan nda kayfiyan sanba
ni, Misira gandaa game,
Firawuuna nda nga tamey kul ga.

¹⁰ A na ganda booboyan kar,
ka kokoy hinikoyniyan wii kanyan ti:

¹¹ Amor borey kokoyoo Sihon,
nda Bašan gandaa kokoyoo Og,

nda Kanaŋ ganda laamawey kul.

¹² A na ŋgi ganda tee tubuhaya,
a n'a tee tubuhaya nga jamaa Izirayel se.

¹³ Abadantaa, ni maapoo ga bara hala abada!
Abadantaa, borey ga hongu ni maapoo zaman ka koy zaman!

¹⁴ Zama Abadantaa ga kaa ka nga jamaa ciiti,
a ga kaa ka hinna nga tamey ga.

¹⁵ Dumey jerey toorey man'ti kala nzorfu kaaray nda wura,
adamize kabe teegoy no.

¹⁶ I goo nda mee, amma i si hin ka ŋelan,
i goo nda moo, amma i si hin ka dii,

¹⁷ i goo nda haŋa, amma i si hin ka maa,
hunsar sii mijey ra.

¹⁸ Ŋgi nda borey kaŋ n'i tee,
ŋgi nda borey kul kaŋ ga naanay ey ga hima.

¹⁹ Izirayel hugoo borey, wa albarka tee Abadantaa se!

Haruna hugoo borey, wa albarka tee Abadantaa se!

²⁰ Lewi hugoo borey, wa albarka tee Abadantaa se!

War kaŋ ga hunbur Abadantaa, wa albarka tee Abadantaa se!

²¹ Albarka ma bara Abadantaa se ka hun Siyoŋ koyraa ra,
nga kaŋ si goro kala Žerizalem!

Aleluya!

136

Abadantaa borohennataraa si ben abada

¹ Wa Abadantaa ŋifa, zama a ga boori,
zama nga borohennataraa si ben abada.

² Wa irkoyey Irkoy ŋifa,
zama nga borohennataraa si ben abada.

³ Wa koyey Koyoo ŋifa,
zama nga borohennataraa si ben abada.

⁴ Nga hinne no ma haya beeri kayfanteyan tee,
zama nga borohennataraa si ben abada.

⁵ Nga ka beenaa tee nda lakkal,
zama nga borohennataraa si ben abada.

⁶ Nga ka laboo daaru harey boŋ,
zama nga borohennataraa si ben abada.

⁷ Nga ka haya beerey tee kaŋ ga gaay noo,
zama nga borohennataraa si ben abada.

⁸ A na waynaa tee a ma zaaroo gongu,
zama nga borohennataraa si ben abada.

⁹ A na handoo nda handarawey tee i ma cijinoo gongu,
zama nga borohennataraa si ben abada.

¹⁰ Nga ka Misira gunde jinawey kar k'i wii,
zama nga borohennataraa si ben abada.

¹¹ A na Izirayel borey fattandi i game,

zama nga borohennataraa si ben abada.

¹² A n'i fattandi nda kabe gaabante nda hini,
zama nga borohennataraa si ben abada.

¹³ Nga ka Kakaarey teekoo dunbu ihinka,
zama nga borohennataraa si ben abada.

¹⁴ Nga ka Izirayel borey denjandi ka bisa teekoo gamoo ra,
zama nga borohennataraa si ben abada.

¹⁵ Nga ka Firawuuna nda nga wongu-izey
nanj Kakaarey teekoo ra,
zama nga borohennataraa si ben abada.

¹⁶ Nga no ka nga jamaa gongu saajoo ra,
zama nga borohennataraa si ben abada.

¹⁷ Nga ka kokoy beeriyan kar k'i wii,
zama nga borohennataraa si ben abada.

¹⁸ Nga ka kokoy gaabanteyan wii,
zama nga borohennataraa si ben abada.

¹⁹ A na Amor borey kokoyoo Sihonj wii,
zama nga borohennataraa si ben abada.

²⁰ A na Bašanj gandaa kokoyoo Og wii,
zama nga borohennataraa si ben abada.

²¹ A na ngi gandawey noo Izirayel se sanda tubu,
zama nga borohennataraa si ben abada.

²² K'i tee tubu nga tamoo Izirayel se,
zama nga borohennataraa si ben abada.

²³ Nga no ka hongu ir waatoo kanj ir cindi kaynandiyan ra,
zama nga borohennataraa si ben abada.

²⁴ Nga no k'ir kaa ir nkuwawey kabey ra,
zama nga borohennataraa si ben abada.

²⁵ Nga no ma hundikoyi kul noo ŋaayan,
zama nga borohennataraa si ben abada.

²⁶ Wa beenaa Koyoo šifa,
zama nga borohennataraa si ben abada.

137

Babilon isawey miŋey ga

¹ Babilonj isawey miŋey ga ir goo,
waatoo kanj ir hongu Siyonj koyraa,
ir mma goro no din ir ga hēe.

² Koyraa gundoo ra ir n'ir kuntijey deejj tuuri buuney ga.

³ Zama no din ra, borey kanj koy nda ir tamtaray nee
kanj ir ma dooni don ngi se.

Ir torrokey nee ir ma ŋaali, i nee:

«Wa Siyonj dooni don ir se!»

⁴ Taka foo nda ir ga Abadantaa dooni don
labu waani ga?

⁵ Žerizalem, nda ay dirŋa ni,
yala ay kabe gumaa ma dirŋa agay!

⁶ Yala ay deenoo ma denji ay dankaa ga
nda ay mana hongani,

nda ay mana Žerizalem danj ay ŋaaloo kul boŋ.

- 7 Abadantaa, hongaa Edom borey,
 kanj Žerizalem zaaroo hane i nee:
 «W'a tuusu, w'a tuusu hala asaasoo ga.»
 8 Woy-izoo kanj ti Babilonj, ni kanj ga kaa ka halacandi,
 goy futaa kanj n'n'a tee ir se,
 boraa duu gomni kanj ga nga cine tee ma ne.
 9 Boraa duu gomni kanj ga ni izey zaa k'i tutubu tondi ga.

138

Ay ga ni šifa nda ay binoo kul

- 1 Woo ti Dawda zabur foo.
 Ay ga ni šifa nda ay binoo kul,
 ay ga don ka ni saabu koyey jine.
 2 Ay ga sujudu ni hugu henanantaa here
 ka ni maapoo šifa ni borohennataraa nda ni laadirtaraa maaganda,
 zama n'na ni šennoo beerandi ka bisa ni maapoo kul.
 3 Hanoo kanj ay na ni cee, n'n'ay zaabi,
 n'n'ay hundoo noo bine nda gaabi.
 4 Abadantaa, laboo kokoyey kul ga ni šifa
 nda i maa ni mijoo šenney.
 5 I ga Abadantaa fondawey danj dooni ra,
 zama Abadantaa daržaa ga beeri,
 6 zama Abadantaa jerandi, amma a ga dii borey kanj yeetandi ganda,
 nda hundi beerey, a g'i bay nongu mooro ra.
 7 Ba nda ay ga dira taabi ra, n'g'ay hunandi,
 n'ga ni kaboo šerre agay iberey futuroo ga,
 ni kabe gumaa g'ay hallasi.
 8 Abadantaa ga haya kul benantaa tee ya ne gomni.
 Ni borohennataraa si ben abada.
 Masi ni kabey teegoyey fur.

139

Abadantaa, n'ga hanse k'ay bay

- 1 Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.
 Abadantaa, n'n'ay laasaabu, n'g'ay bay.
 2 Ni, n'ga bay waati kanj ay ga goro
 nda waati kanj ay ga tun,
 nongu mooro ra n'g'ay lakkaloo bay.
 3 N'ga bay waati kanj ay ga dira nda waati kanj ay ga kani,
 n'g'ay fondawey kul bay.
 4 Zama šennoo mana too ay deene boŋoo ga
 kanj nga ne, Abadantaa, n'g'a bay.
 5 N'g'ay kuubi k'ay bere nda jine here nda banda here,
 de mo n'ga ni kaboo kanandi ay ga.
 6 Bayray kayfantaa woo ga bisa agay,
 a ga hanse ka bisa ay fahamaa.
 7 Man ra ay ga koy hala ya mooru ni Hundoo?

Man ra ay ga zuru ka koy hala ya hun ni moyey cire?

⁸ Nda ay žigi beenaa ra, ni goo no,
nda ay koy kani alaahara ra, no din mo ni goo no.

⁹ Nda ay na fata tee ka koy waynahunay here
ka koy goro teekoo boŋ faa ga,

¹⁰ no din mo ra ni kaboo g'ay gongu,
ni kabe gumaa g'ay dii.

¹¹ Nda ay nee kaŋ kubaa m'ay daabu,
cijinoo ma bere ka tee gaay ay kuubi-ka-beraa ra.

¹² Ba kubaa man'ti kubay ma ne,
cijinoo ga kaaray sanda zaaroo,
kubaa ga tee sanda gaayoo.

¹³ Ni no k'ay kuneheroo kul tee,
k'ay hanse ay naa gundoo ra.

¹⁴ Ay ga ni šifa, zama n'n'ay tee takari henna kayfante.
Ni teegoyey ga boŋhaw,
ay ga bay gumo.

¹⁵ Ay kunturoo mana tugu ma ne,
waatoo kaŋ ay teendi tuguyan ra,
waatoo kaŋ ay hansandi labu guusey ra.

¹⁶ Waatoo kaŋ ay ga tee baši, ni moyey ga dii agay,
de mo ni tiiraa ra agay aloomuroo hinnaa kul hantumandi,
za ya na duu ba zaari foo.

¹⁷ Ya Irkoy, ni miilewey ga guusu!
Ngi hinnaa ga hanse ka boobo.

¹⁸ Nda ay n'i kabu,
ngi hinnaa ga bisa labutaasi gurunbey.
Waati kaŋ ay tun, ay goo ni bande koyne.

¹⁹ Ya Irkoy, nda a gar ba ni mma boro laala wii!
Kuri munkey, wa hibi ay ga!

²⁰ I ga šelan ni ga nda carmay,
ni iberey ga ni maapoo cee nda dargayan.

²¹ Abadantaa, ay si hima ka konna borey kaŋ ga konna ni wala?
Ay si hima ka borey hesu kaŋ ga ni gandu wala?

²² Ay g'i konnay hala konnay kaydogoo ga.
Iberiyān no ya ne.

²³ Ya Irkoy, ay laasaabu ka dii ay binoo.
Ay sii, hala ma dii ay lakkaloo.

²⁴ Guna wala ay goo fondo laala ga,
m'ay gongu ka koy fondo abadantaa ga.

140

Ay feeri k'ay kaa boro laala ra

¹ Donkey boŋkoynoo ka woo don. Woo ti Dawda zabur foo.

² Abadantaa, ay feeri k'ay kaa boro laala ra,
ay dii ka hun boro futu ga.

³ I ga dabari laalayan̄ soolu ngi biney ra,
zaari kul wongu no i ga ceeci.

⁴ I ga ngi deeney kaanandi sanda gondi,
gandakarfu naaji bara mijey ra.

Kay-kayna

⁵ Abadantaa, ay lakkal ya si kan̄ boro laala kaboo ra.
Ay dii ka hun boro futu ga
kan̄ g'ay kan̄yanoo miile.

⁶ Boro binebeeriyān̄ tugu ka kumsay hirri ya ne k'ay haw nda karfu,
i ga filijiyān̄ dan̄ ya ne fondaa bande,
i ga sankay hirri ya ne.

Kay-kayna

⁷ Ay nee Abadantaa se: «Ni ti ay Koyoo!
Abadantaa, han̄ajer ay suurandiyaney se.

⁸ Abadantaa, ay Koyoo, ay hallasiroo gaaboo,
n'g'ay boṅoo daabu han̄ kan̄ i na wongu jinay zaa.

⁹ Abadantaa, masi boro laala noo hayey kan̄ a g'i wiri,
masi nan̄ hayaa kan̄ a ga baa nga m'a tee ma boori
hala a masi nga boṅ jer.»

Kay-kayna

¹⁰ Borey kan̄ g'ay kuubi k'ay bere,
yala bonaa kan̄ mijey n'a soolu ma gum i boṅ.

¹¹ Yala denji ciray ma doorandi i boṅ,
yala Irkoy m'i kan̄andi nuunaa ra,
guusu beeri ra kan̄ ra i si tun koyne.

¹² Deene-kaana si tee haya laboo ga,
boro futu, bone si hun a bande.

¹³ Ay ga bay kan̄ Abadantaa ga ciiti boro se kan̄ ga taabi,
a ga farakoyney noo ngi cimoo.

¹⁴ Nda cimi, boro šerrantey ga ni maṅpoo šifa,
boro bine šerrantey ga kaa ka goro ni jinoo ra.

141

Boro laala ga kan̄ nga kumsaa ra

¹ Woo ti Dawda zabur foo.

Abadantaa, ay ga ni cee, cahã k'ay faaba!
Han̄ajer ya ne waati kan̄ ay ga ni cee!

² Yala ay ṅaarayroo ma tee ma ne sanda dugu,
de ay kabey jeryanoo ma tee ma ne alaasaroo taasū sargaroo.

³ Abadantaa, ay mijoo hawgay,
ay meetuwey lakkal.

⁴ Masi nan̄ ay binoo ma šiiri ka koy haya laala here.
Ya s'ay boṅ noo dabari laalayan̄ se
boroyan̄ bande kan̄ ga šerretaray jan̄ay tee.
Yala ya si ngi hoyandi ṅaayaney taba!

⁵ Nda boro šerrante n'ay kar, gomni no,
nda a kašeta ay ga, jii no kan̄ goo ay boṅoo ga.

Ay boŋoo si wanji a,
ay ŋaarayroo ga duu ifutu ga fondo.

⁶ Nda ŋi alkaaley warrandi ka tondi fonku,
i ga haŋajer ay ŋenney se, zama ŋenni hennayan ŋo.

⁷ Sanda beerikaw kaŋ ga laboo zafa k'a fay ihinka,
ir birey ga say-say alaahara miŋoo ga.

⁸ Abadantaa, ay Koyoo, ni here ay g'ay moyey bere,
ni ga ay ga talfi,
mas'ay hundoo naŋ buuyan se.

⁹ Ay hallasi kumsaa ra kaŋ i g'a hirri ya ne,
nda borey kaŋ ga ŋerretaray jaŋay tee sankawey ra.

¹⁰ Yala boro laaley ma kaŋ cere bande ŋi kumsawey ra,
ka gar agay, ay hun i ra.

142

Irkoy ga nga tamey noo nga lakkaloo

¹ Woo ti Dawda bayti dooni foo. A man'a don kala waatoo kaŋ a goo tondi horboo ra. Irkoy ŋaarayyan no.

² Ay ga jinde jer ka Abadantaa cee,
ay ga jinde jer ka kaati ka Abadantaa suurandi.

³ Ay ga agay ŋugulla daŋ a jine,
ay g'ay binemaraa daŋ a jine.

⁴ Nda ay binoo hun,
ni, n'ga fondaa bay kaŋ ga ay goo.
I tugu ka kumsay hirri ya ne
fondaa ga kaŋ ra ay ga dira.

⁵ Ni kabe gumaa heroo guna, ma dii
kaŋ boro kul si kula ay ra,
lanbadoo kul dere ya ne,
boro kul si alhuzun nda ay hundoo.

⁶ Abadantaa, ni no ay ga kaati ka ni cee.
Ay nee: «Ni ti nongoo kaŋ ra ay g'ay boŋ talfi,
ni ti ay bagaa baahunantey laboo ra.»

⁷ Haŋajer ay kaatiroo se,
zama ay sahaa ben,
ay hundoo feeri k'ay kaa borey kaŋ g'ay gaaray kabey ra,
zama i goo nda gaabi ka bisa agay.

⁸ Ay hundoo kaa kasaa ra
hala ya ni maapoo ŋifa.
Boro ŋerrantey ga kaa k'ay kuubi k'ay bere
waati kaŋ n'na gomni tee ya ne.

143

Abadantaa, masi ciiti ay bande

¹ Woo ti Dawda zabur foo.
Abadantaa, haŋajer ay ŋaarayroo se,

maa ay suurandiyaney se.
Tuuru ya ne ni laadirtaraa nda ni šerretaraa ra.

² Masi ciiti agay, ni tamoo bande,
zama baahunante kul si šerre ni jine.

³ Iberoo goo ma zuru ay hundoo bande,
a goo m'ay hunaroo motti laboo ra,
a g'ay gorandi nongu kubantey ra,
sanda borey kaŋ buu za gayyan.

⁴ Ay binoo hun,
ay binoo hasara ay gundoo ra.

⁵ Ay ga hongaa cee jinaa waatey,
ay ga ni goyey kul har,
ay ga miile ni kabe teegoyey ga.

⁶ Ay g'ay kabey šerre ni here,
ay goo ni jine sanda labu koga.

Kay-kayna

⁷ Abadantaa, ay zaabi tanba!
Ay binoo hun.

Masi ni ndumoo tugu ya ne,
nda man'ti woo, ay ga hima nda borey kaŋ ga zunbu saaraa guusoo ra.

⁸ Naŋ ya maa za subbaahoo ra ni borohennataraa.
Zama ay n'ay naanaa daŋ ni ra.

Fondaa cebe ya ne kaŋ ra ay ga hima ka dira.
Zama ay g'ay binoo bere ni here.

⁹ Abadantaa, ay kaa agay iberey ra!
Ay si tugu kala ni jere.

¹⁰ Ay dendenandi ya ni ibaayoo tee,
zama ni ti ay Koyoo.
Yala ni Hundi hennaa m'ay gongu labu kanante ga!

¹¹ Abadantaa, ay hunandi ni maapoo sabbu se!
Ni šerretaraa ra, ay hundoo kaa binemarayyanoo ra.

¹² Ni borohennataraa ra, n'ga agay iberey benandi,
n'g'ay hundoo torrokey kul derandi,
zama ay man'ti kala ni tamoo.

144

Kokoy Irkoy ŋaarayroo

¹ Woo ti Dawda zabur foo.
Albarka ma bara Abadantaa, ay Tondoo se
kaŋ g'ay kabey waanandi wongu,
a g'ay kabe-izey waanandi tangamyan.

² Nga no ma borohennataray cebe ya ne, ay tondi nongoo,
nongoo kaŋ ra ay g'ay boŋ talfi, ay feerikaa,
ay koraa nda bora kaŋ ga ay ga talfi,
a ga ay jamaa* daŋ ay cire.

³ Abadantaa, adamize ti macin kaŋ se n'ga huga nda a,
boro ti macin kaŋ se n'ga kula a ra?

* 144:2 144.2 ay jamaa, hantum fooyan ga nee jamayan.

⁴ Adamize ga hima nda harandan,
nga aloomuroo ga hima nda biyoo kan ga bisa.

⁵ Abadantaa, ni beenaa šiirandi, ma zunbu,
tuku tondi hondey ga i ma dullu.

⁶ Meliyan kaataray, m'i say-say,
ni biraw-izey warra, ma lakkaley tunandi!

⁷ Ni kabey šerre ka hun beene,
ay feeri, ay hallasi hari beerey ra,
k'ay kaa yawey kabey ra

⁸ kanyan mijney ga taari har,
de kabe gumaa ga too nda taari.

⁹ Ya Irkoy, ay ga dooni taaga don ma ne,
ay ga kurbu linji woykoyni (10) kar ma ne.

¹⁰ Ni kan ga kokoyey hallasi,
n'ga ni tamoo Dawda kaa takuba laalaa cire.

¹¹ Ay feeri, ay hallasi yawey kabey ra
kanyan mijney ga taari har,
de kabe gumaa ga too nda taari.

¹² Ir iz'arey ma hima nda dumari-ize kan tun,
i ma beeri ngi zankataraa ra,
ir ize woyey ma hima nda cete kanje ganji tondi
kan hansandi kokoy hugu cinayanoo ra.

¹³ Ir taasu fanjidogey ma too met,
attam dumi kul ma bara i ra,
ir adabba buunaa ma tonton nda zenberyan,
i ma tonton nda zenber woyyan ir hawsawey ra.

¹⁴ Ir hawey ma warga,
hasaraw masi tee i ra, gunde hasaraw masi tee i se,
hoolo masi tee ir farrey ra.

¹⁵ Jamaa duu gomni kan ga tee takaa woo!
Jamaa duu gomni kan Abadantaa ti ngi Koyoo!

145

Ni laamaa sii nda kaydoo

¹ Saabuyan. Woo ti Dawda zabur foo.
Ay ga ni maapoo jer, ay Koyoo, ni kan ti kokoyoo.
Ay ga albarka dan ni maapoo se waati kul hala abada.

² Zaari kul ay ga albarka dan ma ne,
ay ga ni maapoo saabu waati kul hala abada.

³ Abadantaa ga beeri, a ga hima nda saabuyan dumi kul,
nga beeriyanoo sii nda kaydoo.

⁴ Zaman ka kaa zaman i ga ni teegoyey saabu,
i ga ni teegoy albarkantey deede,

⁵ ka ni daržaa annuurante beeroo har.
Ay ga miile ni teegoy kayfantey ga.

⁶ I ga ni gaabi hunburantaa har,
ay ga ni gomni beerey deede.

⁷ I ga hongaa ni laadirtaray beeroo k'a fee,

i ga kaati nda jaali ka ni šerretaraa har.

⁸ Abadantaa ga hinna, a ga tamalla,
a si cahā ka futu, nga borohennataraa ga beeri.

⁹ Abadantaa ga boori boro kul se,
nga tamallaa goo nga kabe goyey kul ga.

¹⁰ Abadantaa, ni teegoyey kul ga ni saabu,
ni ganakey ga albarka tee ma ne.

¹¹ I ga ni laamaa daržaa har,
i ga ni gaaboo har,

¹² ka ni teegoy beerey har adamizey se
nda ni laamaa daržante hennaa.

¹³ Ni laamaa man'ti kala laama duumante,
ni hinoo goo zamaney kul boŋ.

¹⁴ Abadantaa ga borey kul faaba kaŋ ga kaŋ,
a ga borey kul kaŋ golbi kayandi.

¹⁵ Naata ra, borey kul moŋey ga bere ni here,
ni no m'i noo ngi ŋaahayaa nga waatoo ra.

¹⁶ N'ga ni kaboo feeri
ka baahunantey kul kungandi nda woo kaŋ ga kan i se.

¹⁷ Abadantaa ga šerre nga fondawey kul ra,
a ga laadir nga teegoyey kul ra.

¹⁸ Abadantaa ga man borey kul kaŋ g'a cee,
nda borey kul kaŋ g'a cee nda cimi.

¹⁹ A ga borey kaŋ ga hunbur a almuraadey feeri,
a ga maa ngi faaba ceeci kaatiroo, a g'i hallasi.

²⁰ Abadantaa ga borey kul hawgay kaŋ ga bag'a,
a ga boro laaley halaci.

²¹ Yala ay mijoo ma Abadantaa saaburoo har.
Yala waati kul hala abada hundikoyini kul
ma albarka daŋ nga maa henanantaa se!

146

Abadantaa ga yalaafantey faaba

¹ Aleluya!

Ay hundoo, ma Abadantaa saabu!

² Kullihinne ay ga huna ay ga Abadantaa saabu,
ay ga don ay Koyoo se kullihinne ay ga bara.

³ War masi war naanaa daŋ boŋkoyney ra,
adamize ra kaŋ si hin ka boro hallasi.

⁴ Hundoo ga hun, a ga willi nga laboo ra,
zaari follokaa ra nga tammahāwey ga dere.

⁵ Bora duu gomni kaŋ Yakuba Koyoo ti nga faabakaa,
kaŋ naataa goo Abadantaa, nga Koyoo ra.

⁶ Nga kaŋ na beenaa nda laboo tee,

nda teekoo nda haya kul kaŋ goo a ra,
nga kaŋ ga laadir hala abada.

⁷ A ga ciiti dunbu borey kaŋ ga kankam se,
a ga heraykoyney noo ŋaayan,
Abadantaa ga kasa-izey feeri.

⁸ Abadantaa ga danawey moyey feeri,
Abadantaa ga borey kaŋ ga golbi kayandi,
Abadantaa ga baa boro šerrantey.

⁹ Abadantaa ga yawey hawgay,
a ga alyatimoo nda woyoo kaŋ kurŋoo buu faaba,
amma a ga boro laala dabarey hasara.

¹⁰ Abadantaa ga laama hala abada,
Siyon koyraa, ni Koyoo ga laama zaman ka koy zaman!

Aleluya!

147

Abadantaa hinoo ga beeri

¹ Aleluya!

Zama a ga boori boro ma don ir Koyoo maapoo se,
a ga kan a ga boori boro m'a saabu.

² Abadantaa ga Žerizalem cin koyne,
a ga Izirayel borey kaŋ say-say marga.

³ A ga borey noo baani kaŋ biney hasara,
a ga ngi dorey safar.

⁴ A ga handarawey hinnaa kabu,
a ga affoo kul cee nda nga maapoo.

⁵ Ir Koyoo ga beeri, nga hinoo ga beeri,
nga lakkaloo sii nda kaydoo.

⁶ Abadantaa ga talkey faaba,
a ga boro laaley yeeti ganda.

⁷ Wa dooni don Abadantaa se nda albarka danyan,
wa kuntiji kar ir Koyoo se!

⁸ A ga beenaa daabu nda duula,
a ga ncirni soolu laboo se,
a ga subu zayandi tondi hondey ra.

⁹ A ga adabbawey noo ŋaayan,
a ga gaaru-gaaru-izey kaŋ ga kaati noo ŋaayan.

¹⁰ Bari gaaboo man'ti baffoo a se,
a si kabu boro gaaboo ga.

¹¹ Borey kaŋ ga hunbur Abadantaa ga kan a se,
borey kaŋ ga naata nga borohennataraa ga.

¹² Žerizalem, ma Abadantaa šifa!
Siyon koyraa, ma ni Koyoo saabu,

¹³ zama a ga ni koyraa mijey ganbey kufaley noo gaabi,
a ga albarka dan ni izey ra ni gundoo ra.

- 14 A ga alaafiya tabatandi ni gandaa ra,
a ga ni kungandi nda alkama henna.
- 15 A ga nga yaamarey sanba laboo ga,
nga meešennoo ga zuru nda cahāyan.
- 16 A ga neeži zumandi sanda haabu,
a ga harandanj doori sanda boosu.
- 17 A ga nga galašoo tee kunturu-izeyanj k'i warra,
may no ma hin ka kay nga yaynoo jine?
- 18 A ga nga meešennoo sanba k'i mennandi,
a ga nga hewoo funsu, de harey ga doo.
- 19 A ga nga šenney har Yakuba se,
ka nga hantumey nda nga hantumey kanj kayandi har Izirayel se.
- 20 A mana takaa follokaa tee gandawey kul se,
i si nga hantumey kanj kayandi bay.

Aleluya!

148

Saabu ma bara Irkoy se beenaa nda laboo ga

1 Aleluya!

Wa Abadantaa saabu za beenaa ra!
W'a saabu beene nongey ra!

2 Nga almalaykey kul, w'a saabu!
Nga wongu-ize jamaa, war kul m'a saabu!

3 Waynaa nda handoo, w'a saabu!
Handarawey kanj ga nere, war kul m'a saabu!

4 Beenawey nda ngi beeriyanoo kul, w'a saabu!

Harey kanj goo beenaa se beene*, w'a saabu!

5 Yala i ma Abadantaa maapoo saabu!
Zama a na yaamar noo, de i takandi.

6 A n'i gorandi k'i nanj no din abada,
a na yaamar noo kanj si tun.

7 Wa Abadantaa saabu za laboo ga:
teekoo adabba beerey, nda war kul kanj ti hari guusey,

8 nda nuune, nda gari, nda neeži, nda duula zunbante,
nda hew beeri kanj ga nga yaamaroo tee,

9 nda tondi hondey, nda hondey kul,
nda tuurey kanj ga ize tee kanj ga njandi, nda war kul, sedere tuurey,

10 nda almaney, nda adabbawey kul,
nda labukoyey, nda ciraw fatakoyney,

11 nda laboo kokoyey, nda jamawey kul,
nda bonkoyney, nda laboo ciitikey kul,

12 nda aru soogey, nda woy soogey,
nda boro žeeney, nda zankey!

13 Yala i ma Abadantaa maapoo saabu!
Zama nga maapoo hinne ka jerandi,
nga beeraa ka bisa laboo nda beenaa.

* 148:4 148.4 Šintinoo 1.6-8.

¹⁴ A na nga jamaa boŋoo jer,
hala nga ganakey kul m'a saabu†
kaŋ ti Izirayel borey, kaŋ ti jamaa kaŋ ga man a!

Aleluya!

149

Abadantaa jamaa ga kan a se

¹ Aleluya!

Wa dooni taaga don Abadantaa se!
Wa nga saaburoo don nga ganakey jamaa ra!
² Yala Izirayel ma ŋaali nda nga Takakaa!
Yala Siyoŋ koyraa izey
ma yafarhā nda ngi kokoyoo!
³ I ma maŋnoo saabu nda gaaniyan,
i ma dunduŋ nda kuntiji hēenandi a se!
⁴ Zama Abadantaa jamaa ga kan a se,
a ga hallasiroo tee taalam borey se kaŋ ga taabi.

⁵ Yala nga ganakey ma ŋaali darža ra,
i ma kaati nda ŋaali ngi kanidogey ra.
⁶ Yala Abadantaa saaburoo ma bara miŋey ra,
de mo takuba mee hinkakoyni kaana ma bara kabey ra,
⁷ ka ngi boŋ faasa gandawey ra,
ka jamawey noo ngi zukandoo,
⁸ ka ngi kokoyey haw nda gaala,
ka ngi boro kayantey tefer nda guuru,
⁹ ka ciitoo tee i ga kaŋ hantumandi!
Beeray beeri no Irkoy ganakey kul se.

Aleluya!

150

Haya kul kaŋ ga hunsar ma Abadantaa saabu!

¹ Aleluya!

Wa Irkoy saabu nga nongu henanantaa ra,
w'a saabu beenaa ra kaŋ ga nga hinoo cebe!
² W'a saabu nga teegoy albarkantey maaganda,
w'a saabu ka sawa nda nga beeray beeroo!
³ W'a saabu nda hilli hēeni,
w'a saabu nda kurbu nda kuntiji!
⁴ W'a saabu nda dunduŋ nda gaaniyan,
w'a saabu nda hooray jinay linjikoyni nda laati!
⁵ W'a saabu nda guuruyan kaŋ ga kara-kara,
w'a saabu nda guuruyan kaŋ ga kobi!

† 148:14 148.14 m'a saabu, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti ma duu beeray.

⁶ Yala haya kul kanj ga hunsar ma Abadantaa saabu!

Aleluya!

Yaasawey citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Yaasawey citaaboo man'ti kala yaasay dumi-dumiyan, iboobaa kokoyoo Sulaymaana k'i tee. Lakkalkoyni fooyan mo hantumey goo a ra sanda Agur, nda Lemuyel. Lakkal šenniyan bara Yaasawey citaaboo ra. A ga boro hoyray, a ga boro kaa fondo laala ga, a ga boro daŋ fondo henna ra. Hayey kan ga a ga šelan ti: takaa kan nda goy henna ga teendi, nda fuyyantetaray, nda adamizetaray, nda ceretaray, nda ize aladabuyan, nda suuri, nda talkataray, nda hiijay, nda alman, nda hinnari, nda borohennataray. Amma i kul ibeeroo man'ti kala Irkoy hunburaa: «Abadantaa hunburaa ti bayray šintinoo.» (zamnaa 1.7).

Citaaboo zamna kokorantaa kan ti 31 si šelan kala woy alkadarante ga.

Yaasawey citaaboo woo ga hoyrayyan noo kan boro kul kan g'i gana, bora ga tee boro kan dira takaa ga boori, a ga tee boro kan ga kan Irkoy se.

Yaasawey citaaboo ga hin ka zamnandi kanje taaci:

1. Lakkalkoynitaray nafaa ga beeri (1—9)
2. Kokoyoo Sulaymaana yaasawey (10—29)
3. Agur lakkal šenney (30)
4. Lemuyel naa hoyrawey (31)

Citaaboo addaliloo

¹ Dawda iz'aroo Sulaymaana kan ti Izirayel kokoyoo yaasawey ti wey.

² Hantumoo addaliloo man'ti kala ka borey noo lakkal nda hoyray, hala boro ma faham lakkal šenni se,

³ ka duu hoyray kan ga bayray noo, nda šerretaray, nda cimi, nda goy šerrante,

⁴ ka boŋbiyey carmandi, ka aru sooga noo bayray nda miileyan.

⁵ Lakkalkoynoo ma haŋajer, a ga tonton nga bayraa ga, boro kan ga faham ga duu hoyray.

⁶ Woo ra a ga wan yaasawey nda šenney feeriyanoo, ka wan lakkalkoyney šenney nda ngi albatawey.

⁷ Ka hunbur Abadantaa ti bayray šintinoo, saama mma lakkal nda hoyray tee yaada.

⁸ Ay iz'aroo, haŋajer ni baabaa hoyraa se, masi wanji ni naa cawandoo,

⁹ zama i ga fatala alhormante ka ni boŋoo taalam, i ga tee hiiri ni jindoo ra.

¹⁰ Ay iz'aroo, nda zunubanteyan ga baa ngi ma ni fafagay, masi yadda!

¹¹ Nda i nee: «Kaa ir bande, ir ma lanba borey se ka wiya, ir ma kumsay hirri borey se bila addalil kan mana taali kul tee,

¹² k'i dii i ga huna sanda alaahara takaa, ngi kunturey kul ga zunbu a ra sanda boroyan

kaŋ ga zunbu saaraa guusoo ra.

¹³ Ir ga duu haya hay šenda dumi kul,
ir g'ir hugey too nda alganiima.

¹⁴ Huru ir ra,
woo ra ir kul ga sawa nooroo ra.»

¹⁵ Ay iz'aroo, masi hanga ey,
ni cewey dii ngi fondaa ga,

¹⁶ zama cewey si zuru kala ka koy goy laala tee,
i ga cahã kuri munyan ra.

¹⁷ Zama yaada ti ka kumsay hirri
haya kul kaŋ goo nda fata moŋey cire.

¹⁸ Borey wey, ngi boŋ hunday se i ga kumsay dan,
i mma gum ka ngi hunaroo halaci.

¹⁹ Woo ti haya kaŋ ga tee boro ga kaŋ ga baa zanba alman,
zanba alman ga nga koyoo hundoo kaa.

Lakkal ga ciya borey se

²⁰ Lakkal ga wurru lolawey ra,
a ga nga jindoo jer farrey ra.

²¹ A ga kaati lolawey cere kubaydogey ra,
koyraa miŋey jere, a ga šenniyar har ka nee:

²² «Boŋbiyey, hala waati foo no war ga fay nda ka baa war boŋbiitaraa?
Hala waati foo no ŋooŋokey ga fay nda ka ŋooŋoyan boonay?

Hala waati foo no lakkal jaŋantey ga fay nda ka konna bayray?

²³ Wa willi kate ka maa ay tejeyaney.

Ay g'ay hundoo zumandi war ga,
ay ga war bayrandi ay šenney.

²⁴ Zama ay ciya, amma war wanji,
ay n'ay kaboo šerre, boro kul man'a dan assal,

²⁵ war n'ay hoyrawey kul fur,
war mana kula ay tejeyaney ra,

²⁶ agay da, ay ga haaru waati kaŋ bonaa zunbu war ga,
ay ga war ŋooŋo waati kaŋ hunburay kaa war ga,

²⁷ waati kaŋ hunburay kaa war ga sanda hewkur,
waati kaŋ bonaa kaa war ga sanda hew beeri,
waati kaŋ binemaray nda lakkaltunay kaa war ga.

²⁸ Waatoo din i ga ciya ya ne, amma ay si tuuru,
i g'ay ceeci, amma i si duu agay.

²⁹ Zama i konna bayray,
de mo i mana Abadantaa hunburaa zaa.

³⁰ I mana baa ay hoyraa,
i n'ay tejeyaney yebebe,

³¹ woo se, i ga duu ngi dira takaa alhakoo,
ngi boŋ hoyrawey g'i kungu.

³² Zama boŋbii, nga tureyanoo no m'a wii,
lakkal jaŋante alhuzun jaŋaa no m'a halaci.

³³ Amma boro kaŋ ga haŋajer ya ne ga goro alaafiya ra,
a ga goro lakkalkanay ra, a si hunbur bone.»

2

Lakkal ga boro hallasi ifutu ra

- 1 Ay iz'aroo, nda n'n'ay šenney dii,
 nda n'n'ay yaamarey dii,
 2 nda n'na haŋa kayandi lakkal šenney se,
 nda n'na ni binoo hangandi fahamay bande,
 3 nda cimi, nda n'na lakkal cee,
 nda n'na ni jindoo jer fahamay se,
 4 nda n'g'a ceeci sanda nzorfu kaaray,
 nda n'g'a ceeci sanda alman,
 5 woo ra n'ga faham haya kaŋ ti Abadantaa hunburaa,
 n'ga duu Irkoy bayraa.
 6 Zama Abadantaa no ma lakkal noo,
 nga miŋoo ra bayray nda fahamay ga hun.
 7 A ga koyjineyan jisi boro šerrantey se,
 koray no borey se kaŋ ga dira laadirtaray ra,
 8 ka fondo hennawey hawgay,
 ka nga ganakey lakkal.
 9 Woo ra n'ga bay haya kaŋ ti šerretaray,
 nda haya kaŋ ti cimi, nda haya kaŋ ti goy šerrante,
 nda ka dira fondo kul ra kaŋ ga gomni noo.
 10 Waati kaŋ lakkal huru ni binoo ra,
 waati kaŋ bayray ga tee ni binoo ŋaaloo,
 11 miileyan ga ni hawgay,
 fahamay ga ni koroši
 12 ka ni feeri ka ni kaa fondo laala ga,
 ka ni kaa borey ra kaŋ ga šenni šiirandi,
 13 nda borey kaŋ ga fondo šerrantey naŋ
 ka hanga fondo kubayanteyan,
 14 nda borey ra kaŋ ga ŋaali nda ifutu teeyan,
 kaŋ ga yafarhā nda dabari šiirante futay,
 15 ngi kaŋ ngi fondawey ga šiiri,
 ngi diradogey ga golbi-golbi
 16 ka ni hallasi woy waani ra,
 ka ni kaa woy kaŋ n's'a bay ra, kaŋ ga šenni kaanay.
 17 Woy no kaŋ ga nga soogataray cere kaanaa fur,
 kaŋ ga dirŋa amaanaa kaŋ goo nga nda nga Koyoo game.
 18 Nga hugoo si šiiri ka koy kala buuyan here,
 nga fondawey si koy kala bukawey here.
 19 Boro kul kaŋ koy a here si willi kate koyne,
 affoo kul si duu hunayan fondaa.
 20 Woo ra n'ga hanga boro henney fondaa bande,
 n'ga boro šerrantey fondawey hawgay.
 21 Zama boro šerrantey ga goro gandaa ra,
 boro laadirantey ga cindi a ra,
 22 amma boro laaley ga hun gandaa ra,
 zanbantey ga dogandi ka hun a ra.

3

- 1 Ay iz'aroo, masi dirɲa cawandoo kaɲ ni duu a ay ga,
ni binoo m'ay yaamarey dii,
2 zama i ga tonton ni zaarey hinnaa ga,
nda ni aloomuroo ga, nda ni alaafiya ga.
3 Masi borohennataray nda laadirtaray naɲ,
i haw ni jindoo ga, i hantum ni binoo walhaa ga.
4 Nda woo teendi, n'ga duu alhormo nda lakkal henna
Irkoy do nda adamizey do.
5 Ma ni binoo kul ka ni naanaa daɲ Abadantaa ra,
masi felle ni fahamaa ga.
6 Ma Abadantaa bay ni fondawey kul ra,
nga no ma ni fondawey ʃerrandi.
7 Masi ni boɲ dii lakkalkoyni,
hunbur Abadantaa, ni boɲ moorandi ifutu.
8 Gaaham baani no ma ne,
albarka no ni birey se.
9 Abadantaa beerandi nda ni kabehayey,
a beerandi nda ni hegawey kul ize jinawey.
10 Nda woo teendi, ni taasu fanjidogey ga too ka mun,
ni alaneb hari moora jinawey ga too ka mun.
11 Ay iz'aroo, masi wanji Abadantaa aladaboo kaɲ ni duu a a ga,
masi konna kaɲ a ga ni daɲ fondaa ra.
12 Zama bora a kaɲ Abadantaa ga bag'a, nga no a g'a daɲ fondaa ra
sanda iz'aru kaɲ ga baaboo yadda.

Lakkal bisa alman

- 13 Bora a kaɲ duu lakkal nda bora a kaɲ duu fahamay duu gomni.
14 Zama albahaa kaɲ a ga duu a a ra baa nzorfu kaaray albahaa,
albahaa kaɲ a ga kate a bisa wuraa.
15 Nga hayoo bisa hiiri caadante,
haya kul kaɲ n'ga bag'a si toor'a alkadar.
16 Aloomur goo nga kabe gumaa ra,
alman nda beeray goo nga kabe waawaa ra.
17 Nga fondawey ga boori,
nga lolawey kul man'ti kala alaafiya.
18 Tuuri no kaɲ ga hunayan noo boro se kaɲ n'a dii,
boro kaɲ gaabu a ga duu gomni.
19 Lakkal nda Abadantaa na laboo gorandi,
fahamay nda a na beenaa daaru.
20 Nga bayraa ka aduɲɲa guusu beerey feeri,
de duulawey ga harandaɲ loti-loti.

Irkoy ga lakkalkoyni hawgay

- 21 Ay iz'aroo, lakkal nda miile henna dii,
i masi mooru ni moɲey cire.
22 I ga ni hundoo noo hunayan,
i ga ni jindoo taalam.
23 Woo ra, n'ga koy ni fondaa ra nda lakkalkanay,
de mo ni cewey si cabu haya kul ga.
24 Nda n'ga kani, haya kul si ni hunburandi,
nda ni kani, ni jirboo ga kom.

25 Masi hunbur haya kul
ba halaciroo kaŋ boro futawey g'a ka ni kar,
i masi ni jitandi.

26 Zama Abadantaa ga tee ni naanaa,
a ga ni cewey ganji i ma kaŋ kumsay ra.

Ma baa ni cinaa

27 Boro kaŋ ga hima nda haya henna, mas'a wanji a se
nda ni goo nda nga hinoo.

28 Masi nee ni cinaa se: «Koy ka kaa, suba ay g'a noo ma ne»,
ka gar hayaa goo ma ne.

29 Masi dabari futu soolu ni cinaa se,
ka gar a goo ma goro ni jere lakkalkanay ra.

30 Masi yenje boro bande bila addalil,
ka gar a mana baffoo tee ma ne.

31 Masi canse boro futu ga,
masi nga fondo kul zaa.

32 Zama Abadantaa se almuhal ti goy šiirante teekaw,
amma nga sirrey si nondi kala boro šerrante se.

33 Abadantaa dangayanoo goo boro futu hugoo ra,
amma a ga albarka daŋ boro šerrante gorodogoo ra.

34 A ga noopokey noopo,
amma a ga alhormo tee borey se kaŋ ga ngi boŋ yeeti ganda.

35 Lakkalkoyney ga beeray tubu,
lakkal jaŋantey ga duu haawi.

4

Lakkal bisa haya kul

1 Ay iz'arey, wa haŋajer baaba hoyraa se,
wa hawgay hala war ma faham lakkal se,

2 zama ay na war noo bayray henna,
war mas'ay cawandoo naŋ.

3 Waatoo kaŋ ay goo zankataray ra,
kaŋ ay goo ay baabaa cire,
ay takaa ga kan ay naa se sanda iz'aru bajja foo.

4 Ay baabaa g'ay cawandi, a nee ya ne:
«Ni binoo ma gaabu ay šenney ga.
Ay yaamarey dii, ma huna.

5 Duu lakkal, duu fahamay,
masi tee dirpante, masi šiiri ay mijoo šenney se.

6 Mas'a naŋ, a ga ni hawgay,
bag'a, a ga ni hallasi.

7 Lakkal duuyan šintinoo ti:
ma gaabandi ka lakkal ceeci,
haya kul kaŋ goo ni kone m'a ka fahamay ceeci.

8 A beerandi, a ga ni jer,
a ga ni daržandi nda ni denji a ga.

9 A ga fatala alhormante ka ni boŋoo taalam,
a ga ni noo kokoy fuula daržante.»

Ni boŋ hawgay boro laaley fondaa ga

¹⁰ Hanajer, ay iz'aroo, gaabu ay šenney ga,
n'ga duu aloomur kuku.

¹¹ Ay na lakkal fondaa cawandi ma ne,
ay na ni danj fondo šerrantaa ga.

¹² Nda n'ga dira n'si kati ni cee diraa ra,
nda n'ga zuru n'si tatanji.

¹³ Gaabandi hoyray bande, mas'a nanj,
gaabu a ga, zama nga ti ni hunaroo.

¹⁴ Masi boro futawey dira takaa guna ka dira,
masi dira boro laaley fondaa ra.

¹⁵ A nanj, masi bisa nda no din,
mooru a ga, bisa.

¹⁶ Zama i si jirbi nda man'ti i nka goy futu tee,
i ga jirbidunbay nda i mana duu boro kanj i n'a kanjandi.

¹⁷ Zama ifutu de ti ngi meehunaa,

ifutu kanj ga hun alaneb hari mooro ra no i g'a hanj.

¹⁸ Boro šerrantey fondaa ga hima nda alfazar gaayoo
kanj mma koy de a ga tonton ka nere hala zaaroo ra.

¹⁹ Boro laaley fondaa ga hima nda kubaa,
i si hayaa bay kanj ga ngi kanjandi.

Dira taka hennaa

²⁰ Ay iz'aroo, lakkal danj ay šenney se,
ni hanjaa gaaru hayey kanj ay g'i har se.

²¹ Masi nanj i ma hun ni moyey cire,
i dii ni binoo kunehere.

²² Zama hunayan no borey se kanj duu ey,
gaaham baani no ngi hamoo kul se.

²³ Ma ni binoo hawgay ka bisa haya kul,
zama ni hunaroo hayey kul si hun kala nga ra.

²⁴ Ni mijoo moorandi taari,
darga šenni moorandi ni ga.

²⁵ Yala ni moyey ma ni tenjoo guna,
yala ni moogunaa ma šerre ka ni jinoo guna.

²⁶ Fondaa kanandi ni cewey se,
ni fondawey kul ma tabati.

²⁷ Masi šiiri ka koy ni kabe gumaa wala iwaawaa ga,
ni cewey moorandi ifutu.

5

Moora woy waani

¹ Ay iz'aroo, lakkal danj ay šenney se kanj ga ni noo lakkal,
ni hanja gaaru ay šenney se kanj ga ni noo fahamay,

² hala ma gaabu miile taka henna ga,
de ni mijoo ma bayray dii.

³ Zama woy waani meefendey, yuu no ma loti ka hun i ra,
mijoo ga yuttu ka bisa jii,

⁴ amma nga kokoroo ga hottu sanda kanihotta,
a ga boro maray sanda takuba mee hinkakoyini kaana.

⁵ Cewey si zunbu ka koy kala buuyan here,
nga ceetaamey mma šerre hala alaahara.

6 A si hunayan fondaa laasaabu,
 nga fondawey ga boro derandi bila nda a ma bay.
 7 Adişi sohō, ay iz'arey, wa hanajer ya ne,
 war masi mooru ay mijoo šenney.
 8 Ni boŋ moorandi woyoo woo dumoo,
 masi man nga hugoo mijoo,
 9 hala ni beeraa, masi koy a noo boro tanayan se,
 ka ni aloomuroo noo boro futu se,
 10 hala yawyan masi koy kungu ni almanoo ra,
 de ni farabagaa ma tee hugu waani wane.
 11 Kokoray ga, masi koy guray
 waati kaŋ ni hamoo nda ni kunturoo benandi,
 12 de n'ga nee: «Taka foo nda ay konna hoyray?
 Taka foo nda ay binoo hin ka tejeyaney kaynandi?
 13 Taka foo nda ya na hin ka hanajer agay alfagey se,
 k'ay hanjaa gaaru ay cawandikey se?
 14 Haya kayna ka cindi bone dumi kul ma duu agay
 jamaa nda margaroo jine.»

Ma baa ni soogataray woyoo

15 Ni botoloo haroo han, woo kaŋ ga hun ni dayoo ra!
 16 Macin se ni haroo ga doori yaada taray,
 ni hari bisadogey ga doo farrey ra?
 17 Yala i ma tee ni hinne wane,
 i masi tee yawyan wane ni bande.
 18 Yala albarka ma huru ni hari hundogoo ra,
 jaali nda ni soogataray woyoo.
 19 A ga hima nda ganjihancin boryo nda jeeri henna.
 Waati kul nga fafey ma ni sakkarandi,
 nga bajoo ma ni suwandi.
 20 Ay iz'aroo, macin se ni bajoo ga hanga woy waani?
 Macin se n'ga ni boŋ naagu woy kaŋ n's'a bay gandey ga?
 21 Zama Abadantaa jine adamize kul fondawey goo,
 nga no ma nga dira takawey kul laasaabu.
 22 Boro laala, nga laybey no m'a dii,
 nga zunubey karfey g'a haw.
 23 Nga, a ga buu, zama a mana yadda ka cawyan dii,
 a ga dere nga lakkal janantetaraa beeriyanoo sabbu se.

6

Hoyrayyan garaw here

1 Ay iz'aroo, nda n'na ni boŋ tee tolme
 ni cinaa maaganda kaŋ na garaw zaa,
 nda n'na kabe kar boro waani kabe ra nga sabboo se,
 2 nda ni mijoo šenney na ni dan kumsay ra,
 ni mijoo šenney na ni dii,
 3 hayaa ne kaŋ m'a tee, ay iz'aroo: ni boŋ wiri,
 zama ni kaŋ ni cinaa kaboo ra.
 Koy ka ni cinaa suurandi a ma ni taŋ.

⁴ Masi naŋ jirbi ma huru ni moŋey ra,
ni moŋey masi dusungu.

⁵ Ni boŋ kaa sanda jeeri kaŋ hun hookaw kaboo ra,
sanda ciraw kaŋ hun kumsay hirrikaw kaboo ra.

Mooru fuyyantetaray

⁶ Fuyyantaa, koy ntandaa guna,
koy nga takaa guna ma duu lakkal.

⁷ A sii nda boŋkoyni,
wala goy juwalkaw, wala jinehun,

⁸ a ga nga ŋaahayaa soolu kaydiyaa waati,
heгаа waati, a ga nga ŋaahayaa fanji.

⁹ Fuyyantaa, hala waati foo n'ga cindi ka kani?
Hala waati foo no n'ga tun ni jirboo ra?

¹⁰ Ka jirbi kayna, ka dusungu kayna,
ka kabe koli ka kani kayna,

¹¹ talkataray ga kaŋ ni ga sanda yaara-yaarakaw,
jaŋay ga kaa ni ga sanda komakaw.*

Zanbante kokoroo si boori

¹² Boro yaamu, goy futu teekaw no,
a mma yaara de ka taari.

¹³ A ga moo kar ka zanba,
ka ŋelaŋ nda nga cewey nda nga kabey,

¹⁴ ilaala goo binoo ra,
waati kul a ga ifutu biiri,
a ga yenje tunandi.

¹⁵ Woo se dogoo din da, bone ga kaŋ a boŋ,
a ga jirsi ka say, safari sii a ra.

Hayaa kaŋ Irkoy si bag'a

¹⁶ Haya iddu goo no kaŋ Abadantaa ga konna ey,
haya iyye kaŋ ga tee a se almuhul:

¹⁷ Ka moo daabu borey ga, nda deene kaŋ ga taari,
nda kabe kaŋ ga boro kaŋ mana haya kul tee kuroo mun,

¹⁸ nda bine kaŋ ga dabari futuyan miile,
nda boro kaŋ cewey ga cahā ka zuru ifutu bande,

¹⁹ nda seedeooru kaŋ ga taari ŋenni har,
nda boro kaŋ ga yenje tunandi armayan game.

Zuru zinaa se

²⁰ Ay iz'aroo, ni baaba yaamaroo dii,
masi ni naa cawandoo naŋ.

²¹ I haw ni binoo ga waati kul,
i guli ni jindoo ga.

²² Nda n'ga dira, i ga fondaa cebe ma ne,
i ga ni hawgay waati kaŋ n'ga kani,
i ga ŋelaŋ ma ne waati kaŋ ni tun jirboo ra.

²³ Zama yaamaroo man'ti kala fitilla,
cawandoo man'ti kala gaay,
kaŋetawey nda aladaboo ti hunayan fondaa.

* 6:11 6.10-11 Zamnaa 24.33-34.

- 24 I ga ni hallasi woy futu ra,
ka ni hallasi woy kan n's'a bay šenni kaaney ra.
- 25 Nga booroo masi tee ma ne bine-ibaayi,
masi nan moyey ma duu ni.
- 26 Zama woykuuru ga kate ma tee sanda loomo foo,
wande waani ga kumsay hirri hundi se kan bisa haya kul.
- 27 Boro ga hin ka nuune dan nga ziibaa ra
bila nda nga bankaarawey ma ton wala?
- 28 Boro ga hin ka dira denji bon
bila nda cewey ma ton wala?
- 29 Takaa din da ti aru kan hanga nga cinaa wandoo bande.
Boro kul kan tuku a ga,
boraa si diyandi boro kan mana haya kul tee.
- 30 Boro si zay nan kan zay
ka duu ŋaayan, zama heray bara a ga,
- 31 nda i duu a, a ga nga hayoo bana cee iyye,
a ga haya kul kan goo nga hugoo ra noo.
- 32 Boro kan na zinaa tee nda woy, koyoo sii nda lakkal.
Boro kan ga baa nga ma nga bon halaci de no ma woo tee.
- 33 Boraa si duu a ra haya kul kala dori nda haawi,
nga kaynandoo si ben.
- 34 Zama canseyan ga aru binoo tunandi,
a si boro kul kaa han kan a ga nga bon faasa.
- 35 A si yadda banaw kul,
a si yadda haya kul ga, ba nda n'n'a noo sufuray boobo.

7

Woy zinateeri man'ti kala kumsay aru sooga se

- 1 Ay iz'aroo, gaabu ay šenney ga,
m'ay yaamarey dii.
- 2 Gaabu ay yaamarey ga hala ma duu ka huna,
gaabu ay cawandoo ga sanda ni mootondoo.
- 3 I haw ni kabe-izey ga,
i hantum ni binoo walhaa ga.
- 4 Nee lakkal se: «Ay woymaa ti ni!»
Ma bayray tee ni boraa.
- 5 Woo ra, a ga ni hallasi wande waanoo ra,
woyoo ra kan n's'a bay kan ga šenni kaaney.
- 6 Han foo, ay goo ay funeetaraa ga,
ay ga guna nda nga guurey gamey.
- 7 Ay goo ma guna bonbiyey ra,
ay na aru sooga foo laasaabu kan sii nda lakkal.
- 8 A ga bisa lolaa kanjoo ga kan ra woyoo din goo,
a ceesi ka koy nga hugoo here.
- 9 Almaaroo ra no, waynaa kanyanoo ga,
cijinoo nda kubaa goo ma huru.
- 10 Woy foo ne k'a kubay
kan bankaaray takaa ga cebe kan woykuuru no, a ga caram.
- 11 Woyoo woo, deenoo ga beeri, mojnoo ga kogu,

a si goro nga hugoo ra,

¹² nda a sii lolaa ra, a goo farrey ra,
a goo nongey kanjey kul ga a ga kumsay hirri.

¹³ A na aru soogaa din dii k'a summu
nda mookogay ka nee a se:

¹⁴ «Alaafiya teendi sargari no ay ga hima k'a kaa,
hõ ay n'ay meefurey kaa.

¹⁵ Woo se ay fatta ka ni kubay,
ay ceeci ya dii ni, de ay duu ni.

¹⁶ Ay na kunta hennayan dan ay daaroo ga,
kunta caaranteyan kanj teendi nda Misira šilli.

¹⁷ Ay na turaari dan ay kanidogoo ra,
nda mir, nda alowe, nda alkalfa.

¹⁸ Kaa, ir ma daame baji ra hala moo booyan ga,
ir m'ir boj noo baji kaanoo se.

¹⁹ Zama ay kurjoo sii hugey do,
a naaru ka koy nongu mooro ra.

²⁰ A koy nda nga bande nooru foolaa,
a si willi kate hugey do kala handu kaaraa hane.»

²¹ Woyoo n'a bere nda nga moyey kanj hanse ka hay,
a na nga šenni kaaney k'a darga.

²² Dogoo din da a hanga a,
sanda yaaru kanj ga koy koosudogoo ra,
sanda saama kanj i n'a haw k'a kar* ,

²³ hala waati kanj biraw-ize na nga tasaa hay,
sanda ciraw kanj kanj kumsay ra,
bila nda a ma bay kanj nga hundoo hayoo no.

²⁴ Sohõ ay iz'arey, wa hanajer ya ne,
wa lakkal dan ay mijoo šenney se.

²⁵ Yala ni binoo masi yadda ka hanga woyoo woo dumoo,
masi koy dere nga fondawey ra.

²⁶ Zama a na aru boobo kanjandi k'i wii,
ba gaabikoyney, a n'i kul wii†.

²⁷ Nga hugoo ti fondo kanj ga koy alaahara
ka zunbu buuyan hugey do.

8

Boro kul ga hima ka lakkal ceeci

¹ Man'ti lakkal mma goo ma ciya wala?
Man'ti bayray mma goo ma nga jindoo kaataray wala?

² A ga kay nongu jerantey ga fondawey ra,
a ga kay nongey ra kanj ga fondawey ga cere kubay.

³ Koyraa mijey jere, koyraa mijey here,
a ga kaati ka nee:

⁴ «Borey, war no ay ga kaati ka war cee,
adamizey ga ay goo!

* **7:22 7.22** *sanda saama kanj i n'a haw k'a kar*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti *sanda hira kanj teferandi*. † **7:26 7.26** *ba gaabikoyney, a n'i kul wii*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti *wey kul kanj a n'i wii ga boobo*.

5 Bonḡbiyey, wa caram,
 lakkal jaṅantey, wa duu lakkal!
 6 Wa haṅajer, zama haya kayanteyan goo no
 kan ay g' i har,
 ay g' ay miṅoo feeri ka haya har war se kan ga šerre.
 7 Zama ay miṅoo ga cimoo har,
 laalay man' ti kala almuhal ay meetuwey se.
 8 Ay miṅoo šenney kul ga šerre,
 šiiriyana wala golbi kul sii i ra,
 9 i kul ga henan boro se kan goo nda lakkal,
 i ga šerre boro se kan goo bayray.
 10 W' ay hoyrawey dii ka bisa nzorfu kaaray,
 war ma bayray dii ka bisa wura suubante.
 11 Zama lakkal baa hiiri caadante,
 haya kul kan boro ga bag' a si toor' a alkadar.»

Hayaa kan lakkal g' a tee boro se

12 «Agay, lakkal, agay nda fahamay no ma goro nongu foo,
 ay ga takaa bay kan nda lakkalkoyni miilewey ga duwandi.
 13 Ka hunbur Abadantaa man' ti kala ka konna ifutu,
 bonḡ beerandi, nda bolsay, nda fondo futu, nda deenebeeray,
 wey, ay ga konna ey.
 14 Hoyray nda bayray henna ti agay wane,
 agay ti fahamay, gaabi ti agay wane.
 15 Agay albarkaa ra kokoyey ga laama,
 bonḡkoyney ga ašariya šerranteyan kaataray.
 16 Agay albarkaa ra jineborey ga goro hinoo ra,
 nda bonḡkoyney, maanaa laboo ciitikey* kul.
 17 Agay, ay ga baa borey kan ga baa agay,
 borey kan g' ay ceeci ga duu agay.
 18 Agay do alman nda darža goo,
 nda gomni kan ga gay, nda šerretaray.
 19 Ay nafaa bisa wura, ba wura alhakiika,
 hayaa kan ay ga kate a bisa nzorfu kaaray suubante.
 20 Ay si dira kala šerretaray fondaa ra,
 ka bisa fondawey ra kan ra cimi goo,
 21 ka borey kan ga baa agay noo tubu
 ka ngi alman jisidogey too met.»

Lakkal si hun kala Irkoy hunday do

22 «Abadantaa duu agay za nga fondaa šintinoo ga
 za a mana nga goy jina-jinawey tee.
 23 Ay goro za zaman,
 za šintinoo ga, za laboo mana takandi jina.
 24 Ay hayandi za hari guusawey
 nda hari hundogetey kan ga too nda hari mana tee.
 25 Ay hayandi za tondi hondey mana gorandi,
 za hondey mana bara,
 26 za Abadantaa mana laboo, nda hawsawey,

* **8:16 8.16** laboo ciitikey, hantum fooyan ga nee ciitikaw šerrantey.

nda aduŋŋa labu gurunbu jinaa tee.

²⁷ Waatoo kaŋ a na beenaa daaru, ay goo no, waatoo kaŋ a ga hari guusawey kaydogey dan,

²⁸ waatoo kaŋ a na duulawey deejii beene, waatoo kaŋ hari guusawey tun nda gaabi,

²⁹ waatoo kaŋ a na teekoo kaydogey dan, hala haroo masi bisa nga kaydogoo ga, waatoo kaŋ a na laboo asaasey gorandi,

³⁰ ay goo jeroo ga sanda goy jineboro, ay tee nga jaaloo zaari ka kaa zaari, waati kul ay ga jaali a jine.

³¹ Ay ga jaali nda laboo kaŋ ga borey ga goro, ay binoo ga kan kaŋ ay goo adamizey game.»

Boraa duu gomni kaŋ ga hanjajer lakkal se

³² «Sohō ay iz'arey, wa hanjajer ya ne, borey duu gomni kaŋ g'ay fondawey gana.

³³ Wa hanjajer hoyray se, wa duu lakkal, war mas'a yala.

³⁴ Boraa duu gomni kaŋ ga hanjajer ya ne, kaŋ ga kay zaari ka kaa zaari ay hugoo mijoo ga, kaŋ ga goro ay hugoo mijney carawey ga k'a lakkal.

³⁵ Zama boro kaŋ duu agay, duu hunayanoo, de mo Abadantaa ga alhormo tee a se.

³⁶ Amma boro kaŋ na zunubu tee ay ga, koyoo na nga hundoo tooje, borey kaŋ ga konna agay kul si baa kala buuyan.»

9

Lakkal ga ciya borey se

¹ Lakkal na nga hugoo cin, a na hugoo ganji iyyaa fasal.

² A na nga adabbaa koosu, ka nga alaneb hari mooraa hanse, a na nga ŋaadogoo mo hanse.

³ A na nga koŋney noo dontay, nga, a ga ciya koyraa nongu jerantey ga ka nee:

⁴ «May ti boŋbii?

Boraa ma kuubi ka kaa ne!»

A ga nee boro kaŋ sii nda lakkal se:

⁵ «Wa kaa, ir ma ŋaa,

ir ma alaneb hari mooraa kaŋ ay n'a hanse hanj.

⁶ Wa fay nda boŋbiitaray, war ga huna, wa koy jine fahamay fondaa ra!»

Hayaa kaŋ goo lakkalkoyini nda ŋooŋokaw game

⁷ Boro kaŋ na ŋooŋokaw hoyray ga kayna, boro kaŋ na boro futu dan fondaa ra ga haw.

⁸ Masi ŋooŋokaw dan fondaa ra, a ga ni konnay, lakkalkoyini dan fondaa ra, n'ga kan a se.

⁹ Lakkalkoyini noo hoyray, a ga duu lakkal ka tonton, boro šerrante noo bayray, nga bayraa ga tonton.

¹⁰ Ka hunbur Abadantaa ti lakkal šintinoo,
ka boro henanantey bay man'ti kala lakkal.

¹¹ Zama agay, lakkal bande ni aloomuroo ga boobo,
de jiiriyan ga tonton ni hunaroo ga.

¹² Nda ni tee lakkalkoyni, ni tiya ni boŋ se,
nda nooŋokaw ti ni, ni hinne no ma hayaa kan goo a ra jere.

Lakkal jaŋante ga ciya borey se

¹³ Woy lakkal jaŋante si kay nongu foo.
Boŋbii no, a si haya kul bay.

¹⁴ A ga goro nga hugoo mijoo ga,
a ga goro haya ga koyraa nongu jerantey ra,

¹⁵ ka bisakey cee
kanyan goo ngi fondaa ra ka nee:

¹⁶ «May ti boŋbii?

Boraa ma kuubi ka kaa ne!»

A ga nee boro kan sii nda lakkal se:

¹⁷ «Hari kan boro n'a zay hanyanoo ga kan,
ŋaayan kan boro n'a ŋaa tuguyan ra ga kan.»

¹⁸ Boro kan yadda a se si bay kan nga do ti bukawey dogoo,
borey kan a g'i cee ka koy nga do sii kala alaahara guusuyan ra.

10

Kokoyoo Sulaymaana yaasayyan

¹ Sulaymaana yaasayyan ti wey.

Iz'aru lakkalkoyni ga baaboo binoo paalandi,
iz'aru lakkal jaŋante ga ŋaŋoo binoo hēenandi.

² Alman kan duwandi ifutu ra si nafa,
šerretaray no ma boro hallasi buuyan ra.

³ Abadantaa si boro šerrantaa nan heray ra,
a ga boro futawey ganji i ma duu woo kan i g'a boonay.

⁴ Boro kan kaboo si cahā goy ra ga kate nga boŋ ga talkataray,
boro kan kaboo ga cahā goy ra ga duu alman.

⁵ Boro kan ga nga hegaa marga jiyaw waati,
boraa man'ti kala iz'aru lakkalkoyni,
boro kan ga jirbi hegaa waati man'ti kala
iz'aru kan ga boro haawandi.

⁶ Albarka goo boro šerrante boŋoo ga,
ifutu no ma boro laala mijoo too.

⁷ Ka hongu boro šerrante man'ti kala albarka,
boro laaley maŋey ga kaa ka funbu.

⁸ Bine lakkalkoyni ga yaamarey dii,
saamataray šenni harkaw ga halaci.

9 Boro kaŋ ga dira laadirtaray fondaa ra,
koyoo ga dira nda binekanay,
boro kaŋ na fondo šiira zaa, moo ga kay koyoo ga.

10 Boro kaŋ ga nga moŋoo kar mma dabarifutay,
saamataray šenni harkaw ga halaci.

11 Boro šerrante miŋoo ra hunayan ga hun,
ifutu no ma boro laala miŋoo too.

12 Konnay ga yenje tunandi,
baji ga laybu kul daabu.

13 Boro kaŋ ga faham miŋoo ra lakkal goo,
gobu jisandi lakkal jaŋante dumaa se.

14 Lakkalkoyney ga bayray dii ka boori,
saamaa miŋoo ga kate a ga halaciyān.

15 Almankoyni almanoo mma tee a se koyra gaabante,
alfukaarey talkatarāa mma tee i se halaciyān.

16 Boro šerrante banaa man'ti kala hunayan,
boro futu duuraa man'ti kala zunubu.

17 Boro kaŋ ga hoyray dii ga hunayan fondaa zaa,
boro kaŋ ga dirŋa šenni kaŋ nda i n'a teje, ga dere.

18 Boro kaŋ ga konnaray tugu, miŋoo ga taari har.
Miimandakaw man'ti kala lakkal jaŋante.

19 Boro kaŋ šennoo ga boobo si fay nda zunubu,
boro kaŋ ga hin nga miŋoo ti lakkalkoyni.

20 Boro šerrante deenoo man'ti kala nzorfu kaaray suubante,
boro futu binoo sii nda alkadar beeri.

21 Boro šerrante miŋoo ga boro boobo nafa,
lakkal jaŋay ga saamey wii.

22 Abadantaa albarkaa no ma boro tee almankoyni,
a si torro daŋ a bande*.

23 Goyfutu teeyan man'ti kala hooray lakkal jaŋante se,
takaa din da no lakkal ga ti a fahamaykoyni se.

24 Woo kaŋ boro futu ga hunbur a, nga no ma duu a,
amma woo kaŋ boro šerrante ga bag'a ga nondi a se.

* **10:22 10.22** a si torro daŋ a bande, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti boro gaaboo si tonton a ga.

25 Hew beeri bisayanoo banda ga, boro futu ga dere,
boro šerrante asaasoo ga cindi abada.

26 Sanda takaa kaŋ binegar g'a tee hiŋe se nda dullu moo se,
takaa din da ti fuyyante boro kaŋ g'a donto se.

27 Ka hunbur Abadantaa ga aloomur kukandi,
boro futu jiirey ga dungurandi.

28 Boro šerrantey naata kokoroo man'ti kala jaali,
boro futawey jitoo ga dere.

29 Abadantaa fonda man'ti kala nongu gaabante boro laadirante se,
amma goy futu teekey se halaciyān no.

30 Boro šerrante si hun nga dogoo ra hala abada,
boro futawey si cindi laboo ga.

31 Lakkal ga duwandi boro šerrante miŋoo ra,
boro kaŋ ga šenni šiirandi deenoo ga dunbandi.

32 Boro šerrante miŋoo ga wan ka haya henna har,
haya šiirante no ma hun boro futu miŋoo ra.

11

1 Neešihaya futu man'ti kala almuhal Abadantaa se,
neeši tondi kaŋ ga timme ga kan a se.

2 Nda foomayan kaa, kaynandiyan kaa,
lakkal sii kala borey bande kaŋ ga ngi boŋ yeeti ganda.

3 Boro šerrantey laadirtaraa no m'i gongu,
zanbantey šenni bereyanoo g'i halaci.

4 Alman si haya kul hanse futay zaari hane,
šerretaray no ma boro hallasi buuyan ra.

5 Boro laadirantaa šerretaraa ga nga fonda hanse,
boro futu goy futaa g'a kaŋandi.

6 Boro šerrantey laadirtaraa no m'i hallasi,
zanbantey ibaayi futawey no m'i kaŋandi kumsaa ra.

7 Nda boro futu buu, nga jitoo dere,
almanoo kaŋ ga a ga naata dere.

8 Boro šerrante ga hun torrowey ra,
boro futu ga huru dogoo ra.

9 Boro kaŋ si hunbur Irkoy,

nga mijoo nda a ga nga cinaa halaci,
bayray no ma boro šerrante hallasi.

¹⁰ Nda boro šerrantey yafarhã, albarkaa no koyraa se,
nda boro futu halaci, jaali kaatiyan ga tee.

¹¹ Boro šerrantey albarkaa no ma koyraa jer,
boro futawey, ngi mijney nda i ga koyraa kayri.

¹² Boro kan ga nga cinaa kaynandi sii nda lakkal,
boro kan goo nda fahamay mma dangay.

¹³ Almunafiki ga sirri feeri,
boro naanayante mma gaabu i ga.

¹⁴ Nda gongukaw sii no, jamaa ga kan,
hallasiyan sii kala hoyraykaw boobo ra.

¹⁵ Boro kan na nga boj tee tolme
boro tana maaganda kan na garaw zaa,
boraa huru šenday ra,
boro kan ga konna kabe karyan goo lakkalkanay ra.

¹⁶ Woy bine boryo ga duu beeray,
boro laaley ga alman ceeci nda gaabi*.

¹⁷ Boro laadirante ga gomni tee nga boj se,
boro bine kogaa ga kate nga boj zaati ga bone.

¹⁸ Boro laala ga nga boj noo alman kan g'a zanba,
boro kan ga šerretaray duma ga duu banaw cimi.

¹⁹ Šerretaray ga koy hunayan ga,
boro kan si fay nda ifutu ga koy buuyan ga.

²⁰ Bine šiira, almuhal no Abadantaa se,
Abadantaa alhormaa goo boro bande
kan ga dira henanyan ra.

²¹ Taka kul ra, boro futu si kabandi
boro kan mana haya kul tee,
boro šerrante hayroo ga hallasi.

²² Wura korbay nbirŋa niinoo ra
ga hima nda woy boryo kan sii nda lakkal.

²³ Boro šerrantey si baa kala gomni,
boro futu naataa man'ti kala futay.

* **11:16 11:16** boro laaley ga alman ceeci nda gaabi, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti aru goykaw ga alman tee.

24 Boro kaŋ ga borey noo, nga almanoo ga tonton,
boro kaŋ ga marga ka hoo ga kate nga boŋ ga talkataray.

25 Boro kaŋ ga borey noo ga huna daame ra,
boro kaŋ ga borey noo hari i ma haŋ ga duu hari ka haŋ.

26 Boro kaŋ ga wanji ka attamoo fattandi, jamaa g'a danga,
albarka goo bora se kaŋ g'a neere.

27 Boro kaŋ ga ihenna ceeci ga duu alhormo,
boro kaŋ ga ifutu ceeci ga duu ifutu.

28 Boro kaŋ ga nga naanaa daŋ nga almanoo ra ga kaŋ,
boro šerrantey ga boosu ka feeri sanda tuuri fita.

29 Boro kaŋ na bone duma nga hugoo se, nga tuboo ga tee hew,
saamaa ga tee lakkalkoynoo baŋŋaa.

30 Boro šerrante teegoyoo man'ti kala tuuri kaŋ ga hunayan noo,
lakkalkoynoo ga duu borey.

31 Boro šerrante ga duu nga banaa laboo ga,
soko boro laala nda zunubante.

12

1 Boro kaŋ ga baa hoyrayyan ga baa bayray,
boro kaŋ ga konna tejeyan ga saama.

2 Boro henna ga duu alhormo Abadantaa do,
Abadantaa ga dabari futukoyney zukandi.

3 Ifutu si boro tabatandi,
boro šerrantey linjoo si nuuti.

4 Woy alkadarante ti nga kurŋoo kokoy fuulaa,
woy kaŋ ga boro haawandi ga hima nda dori kaŋ goo kurŋoo birey ra.

5 Boro šerrantey miilewey si koy kala šerretaray here,
boro laaley miilewey man'ti kala zanbayan.

6 Boro futawey šenney man'ti kala kumsay kaŋ ga kuri mun,
boro šerrantey miŋney g'i hallasi.

7 Boro futawey ga halaci, i sii no koyne,
boro šerrantey hugey ga cindi ngi boŋ ga.

8 Boro lakkaloo no ma kate i m'a šifa,
boro bine futu ga kayna.

9 Boro kaŋ i g'a kaynandi ka gar a goo nda tam,
baa boro kaŋ ga fooma ka koy kani haway.

10 Boro šerrante ga adabbawey dii henna,
boro futu hinnaroo ti laalay.

11 Boro kaŋ ga nga laboo beeri ga kungu ŋaayan ra,
boro kaŋ ga hanga haya yaadayan sii nda lakkal.

12 Boro futu mma boro laala kumsaa boonay,
boro šerrantey linjoo ga nafaw noo.

13 Kumsay laala goo boro futu mijoo ga,
boro šerrante ga hun gurzugay ra.

14 Haya hennaa kaŋ ga hun mee ra
no ma boro kungandi nda haya henna.
Boro ga duu ni teegoyey banaa.

15 Saama ga hongu nga fondaa ga šerre,
boro kaŋ ga maa hoyray se goo nda lakkal.

16 Saama ga nga dooraa cebe dogoo din da,
boro carma ga haawi daabu.

17 Cimi harkaw ga šerretaray faaba,
seedeooru mma darga.

18 Šenni kaŋ sii nda addalil harkaw ga boro maray sanda takuba,
amma lakkalkoyney šenney ga boro noo baani.

19 Mee kaŋ ga cimi har ga tabati waati kul,
amma deene taariharkaa si gay a ga bara.

20 Borey kaŋ ga ifutu dabari, zanbayan goo biney ra,
jaali goo borey se kaŋ ga hoyray alaafiya ma tee.

21 Ifutu kul si duu boro šerrante,
boro futu si fay nda torro.

22 Mee kaŋ ga taari man'ti kala almuhal Abadantaa se,
borey kaŋ ga dira laadirtaray ra ga kan a se.

23 Boro carma mma nga bayraa tugu,
saama mma nga lakkal jaŋantetaraa fee.

24 Borey kaŋ ga gaabandi goy ra ga juwal,
borey kaŋ si baa goyyan ga baŋŋataray goy tee.

25 Alhuzun kaŋ goo bine ra ga boro haŋ,
šenni henna ga boro jaalandi.

26 Boro šerrante ga fondo hennaa cebe nga cinaa se,
fondaa kaŋ boro futawey g'a zaa no m'i derandi.

27 Boro kaŋ ga hoo nda gaaham buunay si duu ham k'a ton,
boro kaŋ ga goy nda gaabandiyān ga duu nafaw kayante*.

28 Hunayan sii kala šerretaray fondaa ra,
buuyan sii fondaa din ga†.

13

1 Iz'aru lakkalkoyni mma haŋajer nga baaba hoyraa se,
nooŋokaw si maa tejeyan.

2 Boro ga huna nda nga meešennoo nafaa,
zanbantey mma jaw ifutu se.

3 Boro kaŋ ga hin nga miŋoo ga hin nga boŋ,
boro kaŋ ga hanse ka nga miŋoo feeri ga nga boŋ halaci.

4 Fuyyante ga haya boobo boonay, amma a si duu ey,
borey kaŋ ga gaabandi goy ra ga huna daame ra.

5 Boro šerrante si baa taari šenni,
boro futu ga borey kaynandi ka nga boŋ haawandi.

6 Šerretaray ga boro laadirante dira takaa hawgay,
goy futu no ma zunubante derandi.

7 Boro ga nga boŋ tee almankoyni,
ka gar a sii nda baffoo.
Boro tana ga nga boŋ tee talka
ka gar almankoyni no.

8 Cee fooyaŋ almankoyni, hala a ma hallasi,
kala a ma hundi hay bana,
alfukaaru sii farratoo woo ra.

9 Boro šerrantey gaayoo ga ŋaalandi,
boro futawey fitillaa ga buu.

10 Bolsay si kate haya kul kala yenje,
lakkal sii kala borey bande kaŋ ga maa hoyray.

11 Alman kaŋ duwandi taka šiira ra ga dere nda cahāyan,
alman kaŋ margandi kayna-kayna ga gooru.

12 Tammahā kaŋ gay a si tee ga bine maray,
amma nda nga sakoo tee, tuuri no kaŋ ga hunayan noo.

13 Boro kaŋ na hoyray yebebe g'a bana,

* 12:27 12.27 boro kaŋ ga goy nda gaabandiyān ga duu nafaw kayante, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti ka goy nda gaabandiyān, haya kayante no boro se. † 12:28 12.28 buuyan sii fondaa din ga, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti amma fondo goo no kaŋ hansandi kaŋ ga koy buuyan here.

boro kaŋ ga yaamarey beerandi ga duu nga albarkaa.

¹⁴ Lakkalkoyini hoyraa man'ti kala haya kaŋ ga hunayan noo ka boro moorandi buuyan kumsawey.

¹⁵ Lakkal henna ga kate borey ma baa ni, amma kokoray sii zanbante fonda ra.

¹⁶ Boro carma mma goy nda bayray, lakkal jaŋante mma saamataray kaataray.

¹⁷ Dontokaw futu mma kaŋ bone ra, dontokaw naanayante ga kate baani.

¹⁸ Talkataray nda kayna ti boro kaŋ si baa hoyray bagaa, boro kaŋ ga yadda tejeyan ga, ga duu beeray.

¹⁹ Boro kaŋ duu haya kaŋ a g'a boonay, a ga kan a se, ka fay nda ifutu man'ti kala almuhal lakkal jaŋante se.

²⁰ Boro kaŋ ga dira lakkalkoyney bande ga duu lakkal, boro kaŋ ga dira lakkal jaŋantey bande ga fara.

²¹ Bone ga hanga zunubantey, gomni ti šerrantey banaa.

²² Boro henna mma tubu naŋ nga haamawey se, zunubante kabehayaa si jisandi kala šerrante se.

²³ Faaroo kaŋ talkey n'a beeri ga duuray boobo tee, amma šerretaray jaŋay ga hasaraw tee a ra.

²⁴ Boro kaŋ si aladabu gobu zaa nga izoo se, bora si baa nga izoo, boro kaŋ ga baa nga izoo si bine-bine k'a daŋ fonda ra.

²⁵ Šerrante ga ŋaa hala boonoo ma hun, boro futawey gundey ga heray.

14

¹ Woy lakkalkoyini ga nga hugoo cin, woy lakkal jaŋante ga nga hugoo kayri.

² Boro kaŋ ga hanga fondo šerrante ga hunbur Abadantaa, boro kaŋ ga hanga fondo golbante mm'a kaynandi.

³ Saama, nga šenney no m'a zukandi, lakkalkoyney, ngi šenney no ma kay i se.

⁴ Nda haw sii no, alman ŋaa jinaa ga koonu,

yaaru gaabi no ma kate hegay beeri.

⁵ Seede laadirante si taari,
seedeooru mma taari har.

⁶ Noopokaw ga ceeci nga ma duu lakkal, amma a si duu a,
lakkalkoyni se bayray man'ti kala haya faala.

⁷ Mooru lakkal janante,
zama n'si duu bayray mijoo ra.

⁸ Boro carma lakkaloo g'a faaba
ka nga dira takaa hawgay,
lakkal janante saamataraa g'a derandi.

⁹ Saama ga wanji ka hasaraa hanse kan nga layboo n'a tee,
boro šerrantey game anniya henna goo.

¹⁰ Boro binoo no ma nga binemaraa bay,
boro tana si hin ka nga jaaloo bay.

¹¹ Boro futawey hugoo ga kayri,
boro šerrantey hukcumoo ga duu albarka.

¹² A ga hin ka tee adamize ma tammahā
kan nga goo fondoo šerrante ga,
ka gar kokoroo ti fondo kan ga koy buuyan here.

¹³ Ba haaray ra bine ga hin ka hēe,
naaliyan kokoroo ga hin ka tee binemarayyan.

¹⁴ Boro attabiya futu ga duu nga teegoyey banaa,
boro henna mo ga duu nga teegoyey banaa.

¹⁵ Boṅbii ga yadda haya kul kan i n'a har,
boro carma ga nga dira takaa hawgay.

¹⁶ Lakkalkoyni ga hunbur, a ga mooru ifutu,
lakkal janante si nga boṅ dii, a ga naanay nga boṅ.

¹⁷ Boro kan binoo ga tanba ka tun ga saamataray goy tee,
boro kan ga dabarifutay, borey ga konna a.

¹⁸ Saama ga lakkal janantetaray tubu,
boro carmey, bayray ga tee i se kokoy fuula.

¹⁹ Boro laaley ga gunguma boro henney se,
boro futawey ga batu boro šerrantey hugey mijey ga.

²⁰ Talkaa, ba nga boraa g'a hesu,
almankoyni baakey ga boobo.

- 21 Boro kaŋ ga nga cinaa kaynandi ga duu zunubu,
boraa duu gomni kaŋ ga hinna borey se kaŋ ga taabi.
- 22 Borey kaŋ ga ifutu dabari mana ngi boŋ derandi wala?
Borey kaŋ ga ihenna dabari wane borohennataray nda cimi.
- 23 Farayan kul goo nda nga banaa,
šenni yaada ga boro ka kaŋ talkataray ra.
- 24 Lakkalkoyney kokoy fuulaa man'ti kala ngi almanoo,
lakkal jaŋantey si hun ngi saamataraa ra.
- 25 Seede cimi ga hundi hallasi,
taari harkaw man'ti kala dargante.
- 26 Boro kaŋ ga hunbur Abadantaa goo naataa henna ra,
nga izey ga duu nongu kaŋ ra i ga ngi boŋ talfi.
- 27 Abadantaa hunburaa man'ti kala haya kaŋ ga hunayan noo
ka hun buuyan kumsawey ra.
- 28 Nda jamaa ga boobo, darža no kokoy se,
nda borey kacca, kaŋyan no boŋkoyni se.
- 29 Boro kaŋ ga suuri goo nda lakkal beeri,
boro kaŋ ga tanba ka futu ga nga lakkal jaŋaa cebe.
- 30 Bine kaŋ goo lakkalkanay ra ga gaaham noo hunayan,
canseyan ga hima nda dori boro biroo ra.
- 31 Boro kaŋ ga talka kankam na nga Takakaa kaynandi,
boro kaŋ na alhormo tee a se na nga Takakaa beerandi.
- 32 Boro laala, goy futaa no m'a kaŋandi,
boro šerrante ga duu nongu kaŋ ra a ga nga boŋ tugu
ba nga buuyanoo ra.
- 33 Lakkal si goro kala boro bayraykoyni ra,
ba lakkal jaŋantey ga bay.
- 34 Šerretaray ga ganda jer,
amma zunubu man'ti kala jama haawoo.
- 35 Goykaw lakkalkoyni ga kan kokoy se,
nga futuroo ga kaŋ boro boŋ kaŋ ga boro haawandi.

15

1 Šenni henna ga bine yaynandi,
šenni laala ga boro futandi.

² Lakkalkoyney deeney ga kate boro ma baa bayray,
lakkal jaŋantey deeney ga saamataray šenni har.

³ Abadantaa moŋney goo nongoo kul ga,
a ga boro laaley nda ihenney koroši.

⁴ Deene henna šenni man'ti kala tuuri kaŋ ga hunayan noo,
amma deene dargante ga hundi hasara.

⁵ Saama mma nga baaba hoyraa kaynandi,
boro kaŋ ga lakkal daŋ tejeyan se ga caram.

⁶ Alman beeri goo boro šerrante hugoo ra,
boro futu duuraa ga kate bone.

⁷ Lakkalkoyney miŋney mma bayray fee,
amma lakkal jaŋantey biney sii a ra.

⁸ Abadantaa ga konna boro futawey sargaroo,
boro šerrantey ŋaarayroo ga kan a se.

⁹ Abadantaa ga konna boro futu fondaa,
a ga baa boro kaŋ ga hanga šerretaray.

¹⁰ Boro kaŋ na fondaa naŋ, goojiyan cimi g'a batu.
Boro kaŋ ga konna hoyray ga buu.

¹¹ Alaahara nda halaciyaa goo Abadantaa jine,
soko adamizey biney.

¹² Nooŋokaw si baa i ma nga daŋ fondaa ra,
a si koy lakkalkoyney here.

¹³ Bine kaŋ ga naali ga ndum boryandi,
nda bine ga maray, hundi ga hēe.

¹⁴ Bine lakkalkoyney ga bayray ceeci,
lakkal jaŋantey miŋney ga saamataray šenni har.

¹⁵ Talka zaarey kul si boori,
bine kaana goo daame ra waati kul.

¹⁶ Duuray kayna nda Abadantaa hunburaa
baa alman boobo nda lakkaltunay.

¹⁷ Boro ma hubay ŋaa nongu kaŋ ra baji goo
baa haw naasa ŋaayan nongu kaŋ ra konnaray goo.

¹⁸ Boro bine konna ga citi tunandi,
boro kaŋ ga muje ga yenje benandi.

19 Fuyyante fondaa ga hima nda kali kanj teendi nda karji, boro šerrantey fondaa man'ti kala fondo kanj kanandi ka boori.

20 Iz'aru lakkalkoyni ga baaboo binoo jaalandi, boro lakkal janjante ga nga naa kaynandi.

21 Saamataray ti jaali lakkal janjante se, boro kanj goo nda fahamay ga dira fondo šerrante ga.

22 Goyey si boori nda borey si goro ka šelan, goyey ga hanse waati kanj hoyraykey ga boobo.

23 Adamize ga jaali nda a na zaabi henna noo, ka šenni har nga waatoo ra ga hanse ka boori.

24 Lakkalkoyni si hanga kala hunayan fondaa kanj ga koy beene, ka hun alaahara fondaa ra kanj goo ganda.

25 Abadantaa ga hundi beerey hugey kayri, a ga woyoo kanj kurjoo buu nongoo hawgay.

26 Abadantaa ga konna miile futay, šenni boryo ga henan.

27 Boro kanj ga baa alman futu ga kate nga hugoo ga bone, boro kanj ga konna sufuray tuguyan ra ga huna.

28 Boro šerrante mma miile ka zaabi, boro laala mijoo ga cahã šenni laala haryan ra.

29 Abadantaa ga mooru boro futu, a ga hanajer boro šerrantey njaarayroo se.

30 Ndum annuurante ga bine jaalandi, alhabar boryo ga gaaham feeri.

31 Hanja kanj ga maa hoyray se kanj ga hunayan noo, boraa dogoo goo lakkalkoyney ra.

32 Boro kanj si hoyray danj assal mma nga bonj kaynandi, boro kanj ga maa hoyray se ga duu lakkal.

33 Abadantaa hunburaa ga boro cawandi lakkal. Bonj-yeeti-gandayan banda ga, beeray ga kaa.

16

1 Adamize ga haya kayandi nga binoo ra nga m'a tee, amma zaaboo kanj Abadantaa mijoo n'a noo no ma teendi.

2 Adamize ga hongu kanj nga fondawey kul ga henan,

amma Abadantaa ma haya bay kanj goo hundi ra.

³ Ni teegoyey talfi Abadantaa ga,
nga ra ni goyey ga boori.

⁴ Haya kul kanj Abadantaa n'a tee goo nda addalil,
ba boro futu, a man'a tee kala bone zaari se.

⁵ Binebeeritaray kul man'ti kala almuhal Abadantaa do,
şikka kul sii kanj a si goro a mana zukandi.

⁶ Borohennataray nda cimi ga kate laybu ma yaafandi,
Abadantaa hunburaa ga kate boro ma mooru ifutu.

⁷ Nda Abadantaa yadda boro fondawey ga,
a ga kate ba nga iberey ma waafaku nda a.

⁸ Duuray kayna nda šerretaray baa
duuray boobo nda šerretaray janjay.

⁹ Adamize binoo no ma nga fondaa hanse,
Abadantaa no ma nga diraa gongu.

Kokoyey šennoo

¹⁰ Kokoy šenni ga hima nda gunandi šenni,
a si dere ciiti ra.

¹¹ Neeshihaya henna nda nga jinawey man'ti kala Abadantaa wane,
neeši tondey kul man'ti kala nga almuraadoo.

¹² Boro laaley teegoyey man'ti kala almuhal kokoyey se,
zama šerretaray no ma kokoytaray tabatandi.

¹³ Šenni šerrante ga kan kokoyey se,
i ga baa boro kanj ga šelanj nda cimi.

¹⁴ Kokoy futayyanoo man'ti kala buuyan dontokaw,
lakkalkoyni ga kokoyoo binoo kanandi.

¹⁵ Nda kokoyoo ndumoo ga feeri, hunayan no,
nga alhormaa ga hima nda ncirni henna duula.

¹⁶ Boro ma duu lakkal baa wura,
boro ma duu fahamay baa nzorfu kaaray.

¹⁷ Boro šerrantey fondaa ti ka hibi ifutu ga,
boro kanj ga lakkal danj nga fondaa se
ga nga hundoo hawgay.

¹⁸ Binebeeray banda ga, halaciyani ga kaa,
bolsay banda ga, kanjan ga kaa.

19 Boro ma nga boŋ yeeti ganda
ka bara borey kaŋ ga ngi boŋ yeeti ganda bande,
bisa ma alganiima zamna binebeeriyaŋ bande.

20 Boro kaŋ ga faham hayey se ga duu gomni,
boraa duu gomni kaŋ ga nga naanaa daŋ Abadantaa ra.

21 Bine lakkalkoyni no i g'a cee fahamante,
šenni henna mo ga bayray tonton.

22 Boro kaŋ goo nda fahamay
goo nda haya kaŋ ga hunayan noo,
saama, nga saamataraa no m'a gooji.

23 Lakkalkoyni binoo g'a waanandi šenni,
nga šenney ra boro ga dii kaŋ nga bayraa tonton.

24 Šenni kaana ga hima nda yuu,
kaani no kormollo se, safari no gaaham se.

25 A ga hin ka tee adamize ma tammahã
kaŋ nga goo fondo šerrante ga,
ka gar kokoroo ti fondo kaŋ ga koy buuyan here.

26 Heray ga goykaw gaabi a ma goy,
ŋaayan boonay g'a tusa.

27 Boro yaamu ga bone soolu,
nuune ciray bara deenoo ga.

28 Zanbante ga yenje tunandi,
almunafiki ga boro maanayaŋ fay.

29 Anniya futukoyni ga nga cinaa zanba,
a g'a daŋ fondo ra kaŋ si boori.

30 Boro kaŋ ga nga moŋey daabu ka dabarifutay,
ka nga miŋoo nama na ifutu tee ka ben.

31 Hinbiri kaaray ga hima nda kokoy fuula daržante,
šerretaray fondaa ga a ga duwandi.

32 Boro kaŋ ga suuri baa wongaari,
boro kaŋ ga hin nga boŋ baa boro kaŋ na koyra dii.

33 Alkurra ga karandi ka dii,
amma zaaboo si hun kala Abadantaa do.

17

1 Takula dunba kogo nda lakkalkanay
baa hugu kaŋ ga too nda ham nda yenje.

2 Tam lakkalkoyni goo nga koyoo iz'aroo jine
kaŋ ga boro haawandi,
tamoo ga duu tubu nga koyoo iz'arey game.

3 Nzorfu kaaray ga mennandi botol ra,
wura ga mennandi alforon ra,
takaa din da bine siikaa ti Abadantaa.

4 Ifutu teekaw ga hanajer šenni laalayan se,
taariharkaw mma hanajer šenni se kaŋ ga kate halaciyan.

5 Boro kaŋ ga haaru talka ra na nga Takakaa kaynandi,
boro kaŋ jaali nda bone si diyandi boro kaŋ mana haya kul tee.

6 Aru žeeney kokoy fuulaa man'ti kala haamawey,
izeyan taalamoo ti baabey.

7 Šenni kayante si hun saama ra,
soko taari ma hun boŋkoyni mee ra.

8 Boro kaŋ ga sufuray noo tuguyan ra
ga hongu kaŋ nongu kul kaŋ ra nga n'a noo, nga ga duu fondo.

9 Boro kaŋ ga tooŋeyan yaafa ga baji ceeci,
boro kaŋ g'a hongandi ga baakawyan fay.

10 Ka citi boro lakkalkoyni ga, ga tonton nga lakkaloo ga
ka bisa barzu mee zangu (100) kaŋ n'n'a kaa lakkal jaŋante ra.

11 Boro futu si haya kul wiri kala tureyan,
dontokaw laala ga sanbandi a ga.

12 Boro ma urs kaŋ izey dere a se kubay
baa boro lakkal jaŋante saamataraa.

13 Boro kaŋ ga ihenna bana nda ifutu,
ifutu si mooru nga hugoo.

14 Citi šintinyan man'ti kala faari jinde kayriyan,
hun no din za yenjaa mana šintin.

15 Boro kaŋ ga ifutu dii šerrante
nda boro kaŋ ga šerrante zukandi,
ihinkaa kul ti almuhal Abadantaa se.

16 Macin no nooru beeri g'a tee lakkal jaŋante kaboo ra?
Ka lakkal day wala? A sii nda woo carmaa!

17 Boro ceroo ga baji cebe waati kul,
arma kaa aduŋa ra ka ni faaba waati šendey ra.

18 Boro lakkal kaccu no ma allaahidu zaa

ka nga boŋ tolme nga cinaa garaa se.

¹⁹ Boro kaŋ ga baa tooneyan ga baa yenje,
boro kaŋ ga nga hugoo miŋoo jer ga kaŋyan ceeci.

²⁰ Boro bine šiira si duu gomni,
bone ga kaŋ deene dargante boŋ.

²¹ Boro kaŋ na lakkal jaŋante hay ga duu dooray,
saama baaba si hin ka ŋaali.

²² Bine kaŋ ga ŋaali man'ti kala safari henna,
bine kaŋ ga hēe ga biri kogandi.

²³ Boro futu ga yadda ka sufuray noo tuguyan ra
ka fondo hennaawey šiirandi.

²⁴ Lakkal goo boro bayraykoyni jere,
amma lakkal jaŋante moŋey goo laboo kanjey ga.

²⁵ Iz'aru lakkal jaŋante ga nga baaba dor,
a ga bora kaŋ n'a daŋ aduŋŋa ra binoo maray.

²⁶ A si boori boro ma boro šerrante zukandi,
wala ka boŋkoyni kar, ašariyaa si yadda a ga.

²⁷ Boro kaŋ ga nga boŋ dii šenni ga goo nda lakkal,
boro lakkal kanante ga faham.

²⁸ Ba saama, nda a ga dangay, a ga hima nda lakkalkoyni,
boro kaŋ ga hin nga miŋoo ga caram.

18

¹ Boro kaŋ ga nga boŋ daŋ jere ga
mma nga ibaayoo ceeci,
a si yadda cimi kul ga.

² Fahamay si kan lakkal jaŋante se,
ka nga miŋeyaney daaru ganda no ma kan a se.

³ Nda boro futu kaa, kaynandiyen kaa,
nda haawi kaa, wowyan kaa.

⁴ Adamize meešenney man'ti kala hari guusuyan,
hayaa kaŋ ra lakkal ga hun man'ti kala isa kaŋ ga dandi.

⁵ A si boori ma bora kaŋ toone noo cimi,
ka boro šerrante zukandi nga cimoo ga.

⁶ Lakkal jaŋante miŋoo ga huru yenjeyan ra,

mijnoo ga kate a ga žabari.

⁷ Lakkal jaŋante mijnoo no ma kate nga halaciroo, mijnoo man'ti kala kumsay a se.

⁸ Almunafiki šenney man'ti kala sanda ŋaayan kaanayan, i ga zunbu hala gaaham kunehere.

⁹ Boro kaŋ ga nga kaboo yaynandi nga goyoo ra, nga nda hasarante kul ti affoo.

¹⁰ Abadantaa maapoo man'ti kala soorohugu kuku gaabante, šerrante ga zuru ka huru a ra ka hallasi.

¹¹ Almankoyni almanoo mma tee a se koyra gaabante, a ga hongu kaŋ cete kuku no kaŋ haya kul si hin a.

¹² Binebeeray banda ga, kaŋyan ga kaa, boŋ yeetiyen ganda banda ga, beeray ga kaa.

¹³ Boro ma zaabi bila nda a ma haŋajer jina, woo ti saamataray nda haawi.

¹⁴ Adamize hundoo no m'a faaba wirci waati, hundi kaŋ maray, may no m'a faaba?

¹⁵ Bine kaŋ ga faham ga duu bayray, lakkalkoyney haŋawey ga bayray ceeci.

¹⁶ Gomni teeyan ga meeyan feeri, ka koy nda boro hala boro beerey do.

¹⁷ Boro jinaa kaŋ ga šelaŋ ga hima cimikoyni, nda nga cinaa kaa, n'ga dii nda cimi no.

¹⁸ Alkurra ga yenje benandi, a ga boro gaabanteyan fay.

¹⁹ Arma kaŋ i n'a tooŋe manyan ga šendi ka bisa koyra gaabante diiyan, yenje ga hima nda kokoy hugu kufaley.

²⁰ Boro meešennoo ga hin k'a noo haya kaŋ nda a ga huna, nga meešennoo ga hin k'a noo haya kaŋ g'a kungandi.

²¹ Deene ga hin ka tee sabbu ka kate buuyan wala hunayan, boro kaŋ ga baa šenni ga duu hayaa kaŋ šenni g'a hay.

²² Boro kaŋ duu wande duu gomni, alhormo no kaŋ Abadantaa n'a noo a se.

²³ Talkaa mma suurandi ka šelaŋ,

almankoynoo ga zaabi nda šenni kasa.

²⁴ Boro kaŋ goo nda cereyaŋ
ga hin ka duu ey nga bonaa se,
amma cere goo no kaŋ ga man ni ka bisa arma.

19

¹ Talka kaŋ ga dira laadirtaray ra
baa boro kaŋ sii nda lakkal, a ga šenni šiirandi.

² Ka huru haya ra bila fahamay si boori,
cahāyan futu ga kate dereyan.

³ Boro lakkal jaŋantetaraa no m'a daŋ fondo laala ra,
a ga futu Abadantaa ga.

⁴ Alman mma tonton boro cerey ga,
amma talka cerey mma mooru a ga.

⁵ Seedezooru si diyandi boro kaŋ mana haya kul tee,
boro kaŋ ga taari har si hallasi.

⁶ Boro boobo ga baa ngi ma kan boŋkoyni se,
boro kul ga baa nga ma tee kabedoona se cere.

⁷ Talka, nga armey kul g'a konnay,
soko nga cerey, i ga hibi a ga.
Waati kaŋ a ga baa nga ma šelaŋ i se, i sii no.

⁸ Boro kaŋ duu lakkal ga baa nga boŋ,
boro kaŋ na lakkal dii ga duu gomni.

⁹ Seedezooru si goro a mana zukandi,
taariharkaw ga halaci.

¹⁰ A si boori boro lakkal jaŋante ma huna daame ra,
wala mo baŋna ma boŋkoyni juwal.

¹¹ Boro kaŋ goo nda lakkal ga suuri,
nga beeraa ti a ga dirŋa tooŋeroo kaŋ teendi a se.

¹² Kokoy futuroo ga hima nda ganjihayla soogo booroyanoo,
nga borohennataaraa ga hima nda harandan kaŋ goo suboo boŋ.

¹³ Iz'aru lakkal jaŋante ga kate bone nga baaba ga,
woy yenjewey ga hima nda ndorro kaŋ si fay nda ka doo.

¹⁴ Hugu nda alman ti hayayaŋ kaŋ boro ga duu a baaba ga,
woy lakkalkoyni man'ti kala Abadantaa nooyan.

15 Fuyyantetaray mma boro kaṅandi jirbi koma ra,
 boro kaṅ si haya kul tee, heray g'a farandi.

16 Boro kaṅ ga yaamarey dii na nga boṅ dii,
 boro kaṅ si kula nga dira takaa ra ga buu.

17 Boro kaṅ ga hinna talka se mma garaw Abadantaa se,
 a ga kaa k'a bana a se.

18 Ni izoo aladabu za waatoo kaṅ n'ga hin k'a tee,
 masi baa nga buuyan.

19 Boro kaṅ hanse ka futu, a g'a bana,
 nda man'ti woo, a ga koy a ga k'a tee.

20 Haṅajer hoyrawey se, gaabu cawyanoo ga,
 hala ma duu ka duu lakkal waatey kaṅ ga kaa ra.

21 Adamize binoo ga haya boobo miile,
 amma woo kaṅ Abadantaa n'a kayandi no ma tee.

22 A ga boori adamize ma borohennataray cebe,
 talka baa taariharkaw.

23 Ka hunbur Abadantaa ga boro noo aloomur,
 n'ga kani nda kunji bila nda bone ma bisa ni here.

24 Fuyyante ga nga kaboo daṅ taasaa ra,
 amma a si hin k'a ka too nga miṅoo do.

25 Noopokaw kar, lakkal jaṅante ga duu lakkal,
 lakkalkoyni daṅ fondaa ra, a ga duu bayray.

26 Boro kaṅ na nga baaba kayri ka nga jaa gaaray
 man'ti kala iz'aru kaṅ ga boro haawandi k'a futandi.

27 Ay iz'aroo, hoyray kaṅ ga ni moorandi bayray fondaa,
 fay nda ka haṅajer a se.

28 Seede yaamu si kula cimi ra,
 boro laaley miṅey ga ifutu gon.

29 Ciitiyaṅ soolandi nooṅokey se,
 barzuyaṅ soolandi lakkal jaṅantey dumawey se.

20

1 Alaneb hari moora man'ti kala noopokaw,
 harifutu ga hoolo,
 boro kul kaṅ i g'a suwandi si duu lakkal.

² Ka hunbur kokoy ga hima nda hunburaa
kan ganjihayla soogo booroyanoo g'a tee,
boro kan n'a tunandi ga nga boj dan farratay ra.

³ Beeray no boro se ma mooro yenje,
lakkal janante mma yenje tunandi.

⁴ Hargu maaganda fuyyante si beeri,
heгаа waati, a ga haya wiri, amma a si duu baffoo.

⁵ Hayey kan adamize g'i dabari nga binoo ra
ga hima nda hari guusuyan,
lakkalkoyni ga gur a ra.

⁶ Boro boobo ga ngi boj tee boro henna,
may no ma hin ka duu boro naanayante?
⁷ Boro šerrante ga hanga fondo laadirante,
izey ga duu gomni dumaa ga.

⁸ Kokoy kan ga goro nga kokoy gorodogoo ra ka ciiti
ga nga moo gunayanoo ka hayey faaru ka ifutu kul kaa i ra.

⁹ May no ma nee: «Ay n'ay binoo henanandi,
zunubu kul sii ay ga?»

¹⁰ Ka neeši tondi barmay wala ka neešihaya barmay,
ihinkaa kul man'ti kala almuhal Abadantaa do.

¹¹ Zanka, nga teegoyey ga cebe
nda nga dira takaa ga kaa ka henan ka šerre.

¹² Haņa kan ga maa, nda moo kan ga dii,
Abadantaa ka ihinkaa kul tee.

¹³ Masi tee jirbi baakaw nda n'si baa ma talka,
nan ni moņey ma hay, n'ga kungu ņaayan ra.

¹⁴ Daykaa mma nee: «A si boori, a si boori!»
Nda a hun no a ga nga boj saabu.

¹⁵ Wura nda tondi hay šenda booboyan goo no,
hayey kul ihenna man'ti kala šenni henna.

¹⁶ Nga darbaa dii, zama a nka nga boj tolme,
boro kan boro s'a bay maaganda,
boraa kan na nga boj tolme ma tolmaa bana.

¹⁷ Taari ņaayan ga kan boro mijnoo ra,
amma woo banda ga, mijnoo ga too nda tondiņaari.

¹⁸ Hoyray no ma kate dabarey ma boori,
ma huru wongu ra nda laasaabay.

19 Boro kaŋ ga almunafikitaray tee mma sirri feeri,
ni boŋ hawgay boro ga kaŋ ŝennoo ga baa.

20 Boro kaŋ na nga ɲaa nda nga baaba danga,
nga fitillaa ga buu kubaa ra.

21 Boro kaŋ za a ŝintin nga no a cahã ka duu alman,
nga kokoroo si duu albarka.

22 Masi nee: «Ay g'ay boŋ faasa.»
Ni naataa dan Abadantaa ra, a ga ni hallasi.

23 Neeŝi tondi barmayyan man'ti kala almuhal Abadantaa do,
neeŝi jinay laala si boori.

24 Abadantaa no ma adamize gongu,
taka foo nda adamize ga nga fondaa bay

25 Kumsay no adamize se a ma cahã ka nee:
«Woo jisandi jere ga Irkoy se»
ka miile meefur zaayan banda ga.

26 Kokoy lakkalkoyni ga boro laaley say,
a ga haddi zurandi i boŋ.

27 Adamize lakkaloo man'ti kala Abadantaa fitilla,
a ga haya kul guna hala gaaham kunehere.

28 Borohennataray nda cimi no ma kokoy hawgay,
borohennataray no ma nga kokoytaraa tabatandi.

29 Soogey gaaboo ti ngi beeraa,
boro ŝeeney hinbiri kaarawey ti ngi taalamoo.

30 Dori kaŋ ŝabari k'a tee man'ti kala ifutu safari,
ŝabari ga koy hala gaaham kunehere.

21

1 Kokoy bine ga hima nda gooruyan Abadantaa kaboo ra,
a g'a bere ka koy nongu kaŋ kan a se here.

2 Adamize ga hongu kaŋ nga fondawey kul ga ŝerre,
amma Abadantaa no ma haya bay kaŋ goo bine ra.

3 Ka goy nda ŝerretaray nda cimi
ti haya kaŋ ga kan Abadantaa se ka bisa sargari.

4 Fooma nda binebeeray no ma boro futu zunuboo cebe.

5 Boro kaŋ ga goy nda dabari henna ga koy jine nga goyoo ra,
amma boro kaŋ ga cahã ka futu ga koy talkataray here.

6 Alman kaŋ duwandi taari ra ga hima nda hew kaŋ ga bisa kaŋ ga boro ka koy buuyan here.

7 Boro futawey laalaroo no m'i ka koy, zama i ga wanji ka goy nda cimi.

8 Boro futu fondaa ga golbi, boro henanante teegoyey ga šerre.

9 Boro ma bara sooro batuma kanje ra baa boro ma bara hugu ra woy yenjekaari bande.

10 Boro laala ga baa ifutu, nga cinaa si duu a do alhormo.

11 Nda i na ŋoŋŋokaw zukandi, saamaa ga duu lakkal, nda i na lakkalkoyni cawandi, a ga duu bayray.

12 Irkoy šerrantaa ga boro futu hugoo laasaabu, a g'a kaŋandi bone ra.

13 Boro kaŋ na nga haŋaa daabu alfukaaru kaatiroo se, nga hunday ga kaa ka kaati a si duu zaabi.

14 Gomni kaŋ nondi sutura ra ga futay benandi, bine-daymi kaŋ huru boro darbaa ziibaa ra ga binetunay kanandi.

15 Boro šerrante se ka goy nda cimi, ŋaali no, amma goy futu teekey se halaciyan no.

16 Boro kaŋ na fondo hennaa naŋ ga koy kani bukawey jamaa ra.

17 Boro kaŋ ga baa daame ga jaŋay, boro kaŋ ga baa alaneb hari mooro nda jii si tee almankoyini.

18 Boro futu ga tee hayaa kaŋ ga banandi ka šerrante feeri, zanbante ga huru šerrante dogoo ra.

19 Boro ma bara ganda ra kaŋ ti saaji baa boro ma bara woy yenjekaari toŋnante bande.

20 Alman cere-cerante nda jii goo lakkalkoyni hugoo ra, amma lakkal jaŋante g'i hasara.

21 Boro kaŋ ga hanga šerretaray nda borohennataray ga duu hunayan, nda šerretaray, nda beeray.

22 Lakkalkoyni ga huru wongaarey koyraa ra, a ga hayaa kaŋandi kaŋ ga i ga naata.

23 Boro kaŋ ga hin nga miŋoo nda nga deenoo,
bora na nga boŋ hawgay binemarayyan ga.

24 Boro foomante binebeeri maajoo ti jooŋokaw,
binebeeray goy no a g'a tee.

25 Hayey kaŋ fuyyante ga boona ey no m'a wii,
zama kabey ga wanji ka goy.

26 Zaaroo kul a ga hayey boonay,
boro šerrante ga noo bila kabuyan.

27 Boro futu sargaroo man'ti kala almuhal,
soko nda a n'a noo nda bine laala.

28 Seedeooru ga halaci,
boro kaŋ ga haŋajer ga hin ka šelan waati kul.

29 Boro futu ga nga ndumoo danj cere ra,
boro šerrante ga nga fondaa tabatandi.

30 Lakkal sii no, fahamay sii no,
hoyray sii no kaŋ ga hin ka kay Abadantaa jine.

31 Bari ga soolandi wongu zaari se,
hinyan man'ti kala Abadantaa wane.

22

1 Maa henna baa alman beeri,
borey ma baa ni baa wura wala nzorfu kaaray.

2 Nongoo kaŋ ra almankoyini nda talka kul ti affoo
man'ti kala i kul, Abadantaa k'i tee.

3 Boro carma ga dii bonaa, a ga tugu,
boŋbii si dii bonaa kaŋ ga kaa, nga kokoroo ti zarabiyen.

4 Ka ni boŋ yeeti ganda nda ka hunbur Abadantaa,
man'ti kala alman, nda beeray, nda hunayan duuyan.

5 Karjiyanj nda kumsayyanj bara boro šiira fondaa ga,
boro kaŋ ga hin nga boŋ ga moor'ey.

6 Fondaa kaŋ soogaa ga hima k'a gana cawandi a se,
ba nga žeenay ga, a s'a nanj.

7 Almankoyini goo nda hinay talka ga,
bora kaŋ ga garaw zaa ti bora kaŋ garaw a se baŋnaa.

8 Boro kaŋ ga šerretaraj janj say ga ifutu hegay,
nga futuroo bundoo ga dere.

⁹ Boro kaŋ ga hinna ga duu albarka,
zama a ga talka noo nga ŋaahayaa ra.

¹⁰ Noopokaw gaaray, yenje ga ben,
cere kakaw nda kaynandiyan ga ben.

¹¹ Boro kaŋ ga baa bine kaaray
ga ŋelaŋ nda borohennataray,
kokoyoo ga tee nga ceroo.

¹² Abadantaa ga bayray faaba,
a ga zanbante ŋenney hasara.

¹³ Fuyyante mma nee: «Ganjihayla goo taraa ra,
a g'ay wii faroo ra!»

¹⁴ Woy waani mijoo man'ti kala guusu kuku,
boro kaŋ ga Abadantaa futu ga kaŋ a ra.

¹⁵ Lakkal jaŋantetaray ga hawa zanka binoo ga,
aladabu goboo no m'a moorandi a ga.

¹⁶ Boro kaŋ ga talka kankam ka alman tee,
de a ga almankoyini noo, ga nga boŋ talkandi.

Lakkal goo nda nafaw

¹⁷ Haŋa kayandi ka maa lakkalkoyney ŋenney se,
ni binoo feeri ay bayraa se.

¹⁸ Zama a ga boori m'i dii ni lakkaloo ra,
i kul ma soolu ni mijoo ra.

¹⁹ Ni, ay ga ni cawandi hō,
hala ni naanaa ma bara Abadantaa ra.

²⁰ Ya nka mana hoyrayyaŋ nda lakkal
ŋenni waranza (30) hantum ma ne,

²¹ ka ni bayrandi haya naanayanteyan
kaŋ ti ŋenni cimiyan,
hala ma hin ka boraa kaŋ na ni donto zaabi nda cimi wala?

²² Masi alfukaaru kom, zama a sii nda hini,
masi talka motti ciitihugoo ra,

²³ zama Abadantaa ga kay ngi misoo ra,
borey kaŋ ga ngi hayey taa i kone, Abadantaa ga hundey taa.

²⁴ Masi boro bine laala tee cere,
masi hanga boro bine futu,

²⁵ hala masi koy doona nga attabiyawey,
a masi tee ni hundoo se kumsay.

²⁶ Masi bara borey ra kaŋ ga kabe kar ka allaahidu zaa

kaŋ g'i boŋ tolme garaw waani se.

²⁷ Nda haya kul sii ma ne k'a bana,
i ga ni daaroo kaa ni cire.

²⁸ Farru kanje jina-jinawey kaŋ ni baabey n'i dan,
mas'i kaa dogey ra.

²⁹ Ni dii boro kaŋ ga gaabandi nga goyoo ra wala?
Nga kokoroo, kokoyan do a ga kaa ka goy,
man'ti boro yaadayan do.

23

¹ Nda ni goro ŋaadogoo ra, ni nda boro beeri,
hawgay nda boraa kaŋ goo ni jine.

² Nda boro ti ni kaŋ ga baa ŋaayan,
huryaw dan ni jindoo ga.

³ Masi nga ŋaayan kaaney boonay,
ŋaayan no kaŋ ga boro zanba.

⁴ Masi ni boŋ farandi ka ceeci ka tee almankoyni,
fay nda ka ni lakkaloo dan a se.

⁵ Ni moyey mma bara alman bande wala?
A sii no, zama a na fatayan tee,
sanda dutal, a deeši ka koy beenaa here.

⁶ Masi boro anniya futu ŋaahaya ŋaa,
masi nga ŋaayan kaaney boonay,

⁷ zama man'ti woo kaŋ a g'a har bara binoo ra.
A ga nee ma nee: «[J]aa ma haŋ»,
ka gar binoo sii ma ne.

⁸ Woo kaŋ n'n'a ŋaa, n'g'a yeeri,
de ni šenni henney mursu.

⁹ Masi šelan lakkal janante se,
a ga ni lakkal šenney tee yaada.

¹⁰ Masi farru kanje jina-jinawey kaa dogey ra,
masi ceeci ka alyatim faari taa a kone,

¹¹ zama ngi faasakaa ga gaabi,
a ga kay ngi misoo ra ka ni yenje.

¹² Ni binoo feeri hoyray se,
ka ni haŋaa kayandi bayray šenney se.

¹³ Masi goro mana zanka aladabu,
nda n'n'a kar nda gobu, a si buu.

¹⁴ Nda n'n'a kar nda gobu,
n'g'a hallasi alaahara ra.

15 Ay iz'aroo, nda ni binoo goo nda lakkal,
ay binoo ga jaali.

16 Ay ga jaali hala ay kuneheroo ra,
nda ni mijoo ga cimi har.

17 Ni binoo masi canse zunubu teekey ga,
Abadantaa hunburaa ma bara ni binoo ra waati kul,

18 zama kokoray goo a ra,
ni naataa si dere.

19 Ni, ay iz'aroo, hanajer ma duu lakkal,
ni binoo hangandi fondaa.

20 Masi huru borey ra kan ga suu nda alaneb hari moora,
wey kan ga ham naa ka hoo,

21 zama boro kan ga suu nda boro
kan ga naa ka hoo ga kan talkataray ra,
jirbi baji ga kate ma zaara-zaara dan.

22 Hanajer ni baaba se kan na ni dan adupna ra,
masi ni naa kaynandi waati kan a zen.

23 Cimi day, mas'a neere,
ka lakkal, nda hoyray, nda fahamay mo day.

24 Boro šerrante baaba goo yafarhã ra,
boro kan na lakkalkoyni dan adupna ra goo jaali ra.

25 Yala ni baaba nda ni naa ma jaali,
yala bora kan na ni dan adupna ra ma bara yafarhã ra!

26 Ay iz'aroo, ay noo ni binoo,
yala ni moyey ma jaali ay fondawey ra.

27 Zama woykuuru man'ti kala guusu kuku,
woy kan n's'a bay man'ti kala day kankamante.

28 A ga zanbaguusu tee sanda zay beeri,
a ga boro boobo dan izefututaray ra.

29 May no ma nee kan nga bone,
may no ma nee: «Hay»?

May no ma yenje? May no binoo ga maray?

May no ma maray yaada?

May no moyey ga kokooru?

30 Borey no kan ga ngi waatoo kul tee alaneb hari moora hanjan ra,
borey no kan si fay nda ka harifutuyan jaami k'i han.

31 Masi dii kan alaneb hari moora ga boori a ga ciray,
masi dii kan a ga nere poti ra, de a ga dandi.

32 Woo banda ga, a ga nama sanda gondi,
a ga boro hay sanda gandakarf.

33 Ni moyey ga dii hayayan kan i s'i bay,
ni binoo ga šenni yaadayan har.

34 N'ga tee sanda boro kan ga kani teekoo gamoo ra,
sanda boro kan goo harihii waalaa* bor beene.

* 23:34 23.34 Zaara beeri no kan i g'a dan harihii ga hala hewoo ma hiyoo tuti a ma koy.

35 N'ga nee: «I n'ay kar, ya na maate haya kull!
I n'ay barzu, ya na bay!
Nda ay tun, ay ga baa koyne!»

24

Boro lakkalkoyni nda boro laala

1 Masi canse boro laaley ga,
masi boonay ma bara i bande,

2 zama biney si haya miile kala hasaraw,
mijney ga ifutu har.

3 Lakkal no ma hugu cin,
fahamay no m'a tabatandi.

4 Bayray no ma kate hugoo kuneheroog hugu-izey ma too
nda jinay hay šenda henna dumi kul.

5 Boro lakkalkoyni goo nda gaabi,
boro kanj goo nda bayray ga nga gaaboo tonton.

6 Zama boro kanj goo nda laasaabay henna ga hin ka wongu,
hallasiyan sii kala hoyraykaw boobo ra.

7 Lakkal ga hanse ka mooru lakkal janante se,
a si šelanj jamaa margadogoo ra.

8 Boro kanj ga ifutu miile,
i mma nee a se hasarawkaw.

9 Lakkal janante miilewey man'ti kala zunubu,
poonokaw man'ti kala almuhal borey se.

10 Nda ni yee banda binemarayyan zaari hane
ni gaaboo ga kacca.

11 Borey feeri kanj i g'i gongu ka koy i wii,
borey kanj ga tatanji ka koy jinde kaadogoo ra hallasi.

12 Nda ni nee: «Ir si bay.»

Boraa kanj ga bine fesufesu nka si bay wala?
Boraa kanj ga hundi hawgay nka si bay wala?
A ga boro bana ka sawa nda nga teegoyoo.

13 Ay iz'aroo, yuu ŋaa, a ga boori,
zama nga tenbaa ga kan ma ne.

14 Takaa din da, ma lakkal bay ni hundoo gomnoo se,
nda ni duu a, a goo nda kokoray,
ni naataa si hun.

15 Masi zanbaguusu fanši sanda boro futu boro šerrante se,
masi nga hunanzamdogoo hasara,

16 zama boro šerrante ga kanj cee iyye, a ga tun,
amma boro futu ga tatanji ka kanj bone ra.

17 Nda ni iberoo kanj, masi paali,
nda a ga tatanji, ni binoo masi yafarhā.

18 Abadantaa masi koy dii a de a ma dor
ka nga futaa bere k'a kaa a ga.

19 Masi futu boro laaley maaganda,
masi canse boro futawey ga,
20 zama kokoray sii boro laala se,
boru futawey fitillaa ga buu.

21 Ay iz'aroo, hunbur Abadantaa nda kokoyoo,
masi huru borey ra kanj ga baa ngi ma hayey bere,
22 zama ne nda kayna almasiiba ga kanj i bonj,
may no ma zukandoo bay
kanj Abadantaa nda kokoyoo g'a zumandi i ga?

Lakkalkoyney yaasay tanayanj

23 Šenney wey mana hun kala lakkalkoyney do:
A si boori boro ma borey danj cere jine ciiti ra.
24 Boro kanj nee boro futu se: «N'ga šerre»,
jamawey g'a danga, dumey ga konna a.
25 Amma borey kanj g'a zukandi na goy henna tee,
i ga duu albarka beeri.

26 Ka boro zaabi henna
ga hima nda ka boro summu mijoo ga.

27 Ni goyey tee ka boori taraa ra,
ma ni faaroo hanse,
nga banda ga, ma ni hugoo cin.

28 Masi seedetaray tee ni cinaa ga bila addalil,
ni mma baa ma ni mijoo ka darga wala?

29 Masi nee: «Ay ga hayaa tee a se kanj a n'a tee ya ne,
ay ga boro bana ka sawa nda nga teegoyoo.»

30 Ay bisa fuyyante foo faaroo here,
binehuna foo alaneb faaroo here.

31 Karjey zay nongoo kul ra,
subu laaley na farroo daabu,
nga tondi cetaa kanj.

32 Ay n'a guna, ay miile a ga,
ay dii a, ay duu a ra bayray.

33 Ka jirbi kayna, ka dusungu kayna,
ka kabe koli ka kani kayna,

34 talkataraa kanj ga yaara-yaara ga kanj ni bonj,
janjay ga kaa ni ga sanda komakaw.*

* 24:34 24.33-34 Zamnaa 6.10-11.

25

Sulaymaana yaasay tanayan

¹ Yaasawey wey mo, Sulaymaana k'i har, Žuda kokoyoo Ezekiyas borey n'i hantum.

² Irkoy se, ka hayey tugu darža no kokoyey se, ka hayey feeri-feeri, darža no.

³ Beenaa kuuroo, nda laboo guusuyanoo, nda kokoy bine, boro si hin k'i sii.

⁴ Nzorfu kaaraa žiibey kaa a ra, nzorfu karkaw g'a tee jinay henna.

⁵ Boro futu gaaray k'a kaa kokoyoo jine, šerretaray ga nga kokoytaraa tabatandi.

⁶ Masi ni boŋ jer kokoyoo jine, masi ni boŋ daŋ boro beerey dogoo ra.

⁷ I ma nee ma ne kaŋ ma žigi ne ka goro baa i ma ni kaynandi boŋkoyni kaŋ n'g'a bay jine.

⁸ Masi cahā ka boro torce.

Macin no n'g'a tee, nda bora kaŋ n'n'a torce na ni haawandi.

⁹ Nda ni nda ni cinaa too cere, ceeci k'a hanse, amma masi boro tana sirroo kaataray,

¹⁰ bora masi koy maar'a ka ni wow, n'si hin ka hayaa hanse kaŋ n'n'a hasara.

¹¹ Šenni henna kaŋ harandi nga waatoo ra ga hima nda jinay kaŋ teendi wura ra ka nzorfu kaaray k'a caaray.

¹² Wura haŋakorabay nda wura taalam henna ga hima nda haŋa kaŋ maa lakkalkoyni hoyraa se.

¹³ Dontokaw laadirante kaŋ na nga jineboraa kaŋ n'a sanba binoo yalnandi ga hima nda yayni kaŋ ga zunbu hegay waati.

¹⁴ Boro kaŋ ga nee kaŋ kabedoona ti nga, ka gar a s'a tee, a ga hima nda duula nda hew bila ncirni.

¹⁵ Suuri ga ni noo fondo boŋkoyni ga, šenni henna ga biri kayri.

¹⁶ Nda ni duu yuu, woo kaŋ ga wasa ma ne de ŋaa, masi koy kungu a ra k'a yeeri.

¹⁷ Ni cewoo kaccandi ni cinaa hugoo ga, a masi koy kungu nda ni ka ni konnay.

¹⁸ Boro kaŋ ga taari seedetaray tee nga cinaa ga, bora man'ti kala gobu boŋ warga, nda takuba, nda yaaji mee cuuta.

¹⁹ Ka ni naataa daŋ zanbante ra ni binemaraa hane, a ga hima nda hiŋe kayra nda cee kaŋ tatanji.

20 Ka don boro se kaŋ binoo ga maray
ga hima nda boro ma ni kaayoo kaa hargu waati,
wala ka binegar doori soso ga.

21 Nda ni iberoo ga heray, a noo a ma ŋaa,
nda a ga jaw, a noo a ma haŋ.

22 Nda n'na woo tee, denji cirayyan no n'n'i fur boŋoo boŋ,
Abadantaa ga ni bana.

23 Takaa kaŋ nda hawsa here hewoo ga ncirji hay,
deene kaŋ ga ciinay ga boro futandi.

24 Boro ma bara sooro batuma kanje ra
baa ma bara hugu ra woy yenjejaari bande.

25 Alhabar henna kaŋ hun nongu mooro ra,
ga hima nda boro kaŋ fara, de i n'a noo hari yayna.

26 Boro šerrante kaŋ ga naŋ boro futu ma nga bere
ga hima nda hari hundoo kaŋ si henan wala day žiibi.

27 A si boori boro ma yuu boobo ŋaa,
ka darža ceeci mo si boori.

28 Boro kaŋ si hin nga boŋ
ga hima nda koyra kaŋ sii nda cete.

26

Haya kaŋ ti lakkal jaŋante

1 Sanda hargu konni waati,
wala ncirji hegay waati,
takaa din da lakkal jaŋante si hima nda beeray.

2 Takaa kaŋ nda takirya ga deeši-deeši,
takaa kaŋ nda garaasa-garaasa ga deeši,
takaa din da, dangayan bila addalil sii nda alfayda.

3 Barzu goo no bari se, aljam farka se,
gobu jisandi lakkal jaŋante duma se.

4 Masi tuuru lakkal jaŋante se ka sawa nda nga saamataraa,
hala ni hunday masi koy hima nda a.

5 Tuuru lakkal jaŋante se ka sawa nda nga saamataraa,
hala a masi koy nga boŋ dii lakkalkoyni.

6 Boro kaŋ na lakkal jaŋante donto a ma koy šenni too
ga hima nda boro kaŋ ga nga cewey dunbu,
ka nga boŋ torro.

7 Takaa kaŋ nda bongu cewey sii nda alfayda,
takaa din da, yaasay sii nda alfayda lakkal jaŋante miŋoo ra.

8 Ka beeray dan lakkal janante ga,
ga hima nda ma tondi haw fizza ga.

9 Karji kan goo harifutu han kaw kaboo ra
ga hima nda yaasay lakkal janante mijoo ra.

10 Boro kan na lakkal janante zaa goy,
nda boro kan ga yaara-yaarakaw zaa goy
ga hima nda yenjekaari kan ga borey kul kar.

11 Sanda hanši kan ga yee hayaa ga kan a n'a yeeri,
nga ti lakkal janante kan yee nga saamataraa ga.

12 N'ga dii boro kan ga nga bon dii lakkalkoyni wala?
Tammahā goo lakkal janante ga ka bisa a.

Hayaa kan nda fuyyante ga hima

13 Fuyyante mma nee: «Ganjihoo ga fondaa ra,
ganjihayla goo farroo ra!»

14 Sanda takaa kan nda ganboo ga kuubi nga guurey ga,
nga nda fuyyante ga bere-bere nga daaroo ga.

15 Fuyyante ga nga kaboo dan taasaa ra,
amma k'a ka too nga mijoo do g'a farandi.

16 Fuyyante ga nga bon dii lakkalkoyni
ka bisa boro iyye kan ga zaabi nda lakkal.

Yaasay tanayan

17 Bisakaw kan ga huru yenje ra kan s'a guna
ga hima nda boro kan na hanši dii nda nga hanawey.*

18 Hollokom laala kan ga nuune,
nda biraw-izayan, nda tondiyen kan ga wiiya warra,

19 takaa din da ti boro kan ga nga cinaa darga,
woo banda ga, a ma nee: «Ya mma hooray.»

20 Nda tuuri sii no, nuunaa ga buu,
nda almunafiki sii no, yenjaa ga ben.

21 Denji bibi kan goo denji cirayyan ga,
tuuri kan goo nuune bon,
takaa din da ti boro kan ga yenje laalandi.

22 Almunafiki šenney man'ti kala sanda ŋaayan kaanayan,
i ga zunbu hala gaaham kunehere.

23 Mee kaana bine futu

* 26:17 26:17 Bisakaw kan ga huru yenje ra kan s'a guna ga hima nda boro kan na hanši dii nda nga hanawey, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Boro kan ga huru yenje ra kan s'a guna ga hima nda boro kan na hanši kan ga bisa dii nda nga hanawey.

ga hima nda labu kusu
kaŋ tarayheroo daabandi nda nzorfu kaaray žiiboo.

²⁴ Boro kaŋ ga boro konnay mma konnaroo tugu nda nga řenney,
ka gar zambayan bara binoo ra.

²⁵ Ba nda a na řenni kaanayaŋ har, masi naanay a,
zama almuhal iyye goo binoo ra.

²⁶ Taka kul kaŋ nda a na nga konnaroo tugu,
nga laalaroo ga kaa ka fatta margari ra.

²⁷ Boro kaŋ na guusu fanři ga kaŋ a ra,
tondoo ga yee boraa ga kaŋ g'a gunguray.

²⁸ Taariharkaw mma konna borey kaŋ a g'i motti,
deene kaana mma kate hasaraw.

27

¹ Masi fooma nda suba,
zama n'si bay haya kaŋ zaari foo g'a hay.

² Naŋ boro foo ma ni saabu, masi ni boŋ saabu,
naŋ boro tana m'a tee, man'ti ni miŋoo.

³ Tondi ga tiŋ, labutaasi ga tiŋ,
dooraa kaŋ saama g'a daŋ boro ra tiŋ nda ihinkaa kul.

⁴ Futay ga tun, bine tunyan ga laala,
amma may ma hin ka kay canseyan jine?

⁵ Ka boro teje kaaray ga baa baji tugante.

⁶ Ni baakaa ma cimi har ma ne ka ni dor
baa summuyaney kaŋ boraa kaŋ ga konna ni g'i tee ma ne ka ni darga.

⁷ Boro kaŋ kungu ga yuu gani taama,
boro kaŋ ga heray, haya hotta kul ga kan miŋoo ra.

⁸ Boro kaŋ na nga dogoo naŋ ka koy yaara nongu mooro ra,
ga hima nda ciraw kaŋ ga yaara nongu mooro ra nga tejoo se.

⁹ Jii nda dugu ga bine kaanandi,
takaa din da boro ceroo hoyray henna
si hun kala nga bine boryaa ra.

¹⁰ Masi ni ceroo naŋ, masi ni baaba ceroo naŋ,
masi koy ni armaa do han kaŋ bonaa kaa ni ga.
Taalamma maana baa arma mooro.

¹¹ Ay iz'aroo, duu lakkal m'ay binoo paalandi,
hala ya hin ka tuuru boraa se kaŋ g'ay wow.

¹² Boro carma ga dii bonaa, a ga tugu,

boṅbii si dii bonaa kaṅ ga kaa, nga kokoroo ti zarabiyān.

13 Nga darbaa dii, zama a nka nga boṅ tolme,
boro kaṅ boro s'a bay maaganda,
boraa kaṅ na nga boṅ tolme ma tolmaa bana.

14 Boro kaṅ biya ka nga jindoo jer ka gaara nga cinaa se,
a ga kabandi a se sanda danga.

15 Ndorro kaṅ si fay nda ka doo ncirni zaari hane,
takaa din da ti woy yenjekaari.

16 Boro kaṅ ga hin ka woyoo woo ganji, ga hin ka hew ganji,
nga kabe gumaa ga hin ka jii dii.

17 Guuru no ma guuru kaanandi,
takaa din da boro ga nga cinaa noo lakkal.

18 Boro kaṅ na jeejaynaa saajaw ga izey ṅaa,
boro kaṅ na lakkal daṅ nga jineboraa se ga duu beeray.

19 Nda n'na hari guna, n'ga dii a ra ni ndumoo,
takaa din da adamize lakkaloo ga nga binoo cebe.

20 Alaahara nda alaaharaa guusoo si kungu,
takaa din da adamize moṅey si kungu.

21 Nzorfu kaaray ga mennandi botol ra,
wura ga mennandi alforon ra,
takaa din da adamize da ciitandi ka sawa nda nga maṅṅoo.

22 Ba nda n'na lakkal jaṅante dur tinda ra nda hinji attamoo ra,
nga lakkal jaṅantetaraa si fay nda a.

23 Ma hanse ka ni feejeje affoo kul bay,
lakkal daṅ ni alman kuroo se,

24 zama alman si cindi hala abada,
kokoy fuula si cindi boṅ ra zaman ka kaa zaman.

25 Nda subu kogaa dogandi, nda subu firzoo zay,
nda tondi hondey subey margandi,

26 n'goo nda feeji ka ni boṅ bankaaray,
n'goo nda jindaaru ka faari day.

27 Hanciney wawaa ga wasa ni ṅaayanoo se
nda ni hugoo ṅaayanoo se, nda ni koṅṅey hunaroo se.

28

1 Boro futu ga zuru ka gar boro kul sii a bande,
boro šerrantey ga lakkalkanay sanda ganjihayla soogo.

2 Nda ganda goo tureyan ra, nga boṅkoṅney ga boobo,
amma nda boṅkoṅni bayraykoṅni kaṅ goo nda lakkal no,
kokoray goo no.

3 Talka kaŋ ga yalaafantey kaynandi
ga hima nda ncirpi kaŋ ga hasaraw tee ka hegay ganji.

4 Boro kaŋ ga ašariyaa naŋ mma boro futu saabu,
boro kaŋ ga ašariyaa dii mma boro futu tangam.

5 Boro laala si šerretaray bay,
Borey kaŋ ga Abadantaa ceeci ga faham haya kul se.

6 Talka kaŋ ga dira nga laadirtaraa ra
baa almankoyni kaŋ ga dira fondo šiira ra.

7 Boro kaŋ ga ašariyaa dii man'ti kala iz'aru lakkalkoyni,
boro kaŋ hanga ize futawey ga nga baaba haawandi.

8 Boro kaŋ ga nga almanoo tonton nda albaha nda arriba futu,
a s'a marga kala boraa se kaŋ ga hinna.

9 Boro kaŋ na nga haŋaa kaa ašariyaa se nga masi maa,
boraa, ba nga Irkoy ŋaarayroo ti almuhal.

10 Boro kaŋ ga boro šerrantey daŋ fondo laala ga
ga kaŋ guusoo ra kaŋ a n'a fanši,
laadirantey ga gomni tubu.

11 Almankoyni mma nga boŋ dii lakkalkoyni,
amma talka lakkalkoyni g'a sii hala nga takaa ma fatta.

12 Nda boro šerrantey duu fondo, beeray beeri no,
nda boro laaley tun, borey ga tugu.

13 Boro kaŋ ga nga hooyaney tugu si koy jine,
boro kaŋ yadda i ga, a n'i naŋ, ga duu hinnari.

14 Boraa duu gomni kaŋ waati kul a ga hunbur Irkoy,
amma boro kaŋ ga nga binoo šendandi ga kaŋ bone ra.

15 Ganjihayla kaŋ ga booro wala urs kaŋ ga baa ka sar,
takaa din da ti boro futu kaŋ ga jama talka laama.

16 Boŋkoyni kaŋ sii nda lakkal mma kate laazaaba boobo borey ga,
boro kaŋ si yadda alman futu ga, ga nga aloomuroo kukandi.

17 Boro kaŋ ga kuri alhaku goo
ga zuru hala saaraa guusoo ra, i mas'a dii.

18 Boro kaŋ ga dira fondo laadirante ra ga hallasi,
boro kaŋ ga hanga fondo šiira hinka, ga kaŋ affoo ra.

19 Boro kaŋ ga nga laboo beeri ga kungu ŋaayan ra,
boro kaŋ ga hanga haya yaadayan, ga kungu talkataray ra.

20 Boro kaŋ ga laadir ga duu albarka boobo,
boro kaŋ cahã ka tee alman si tee boro kaŋ mana haya kul tee.

21 Ka borey daŋ cere jine si boori,
ŋaayan dunba se boro ga yadda ka goy futu tee.

22 Boro kaŋ ga boonay nga ma cahã ka duu alman
si bay kaŋ jaŋay ga kaŋ nga ga.

23 Boro kaŋ ga boro daŋ fonda ra
baa boro kaŋ ga deene kaanay boro se.

24 Boro kaŋ na nga baaba wala nga ŋaa kabey koonandi
de a ga nee: «Man'ti goy futu no»,
boraa nda kayrakaw kul ti affoo.

25 Boro kaŋ si wasa haya ra ga yenje tunandi,
amma boro kaŋ na nga naanaa daŋ Abadantaa ra ga huna daame ra.

26 Boro kaŋ na nga naanaa daŋ nga boŋ ra man'ti kala lakkal jaŋante,
amma boro kaŋ ga dira nda lakkal ga hallasi.

27 Boro kaŋ ga talkey noo, haya kul s'a kuma,
amma boro kaŋ ga nga moyey daabu i ga, ga duu laaliyan beeri.

28 Nda boro laaley tun, borey kul ga tugu,
nda i dere, boro šerrantey ga boobo.

29

1 Boro kaŋ ga nga hiŋoo šendandi ka wanji ka maa hoyray,
a ga jirsi ka say, safari sii a ra.

2 Nda boro šerrantey boobo, jamaa ga ŋaali,
nda boro laala goo borey jine, jamaa ga hottu.

3 Boro kaŋ ga baa lakkalkoynitaray ga nga baaba ŋaalandi,
boro kaŋ ga koy woykuurey do ga nga almanoo say.

4 Kokoy, šerretaray nda a ga nga gandaa tabatandi,
amma woo kaŋ ga alkaasi futu daŋ i ga, mm'a kayri.

5 Boro kaŋ ga deene kaanay nga cinaa se
mma kumsay hirri a se*.

6 Kumsay goo boro laala hooyanoo ra,
šerrantaa ga kaati nda ŋaali.

7 Boro šerrante ga talkey misoo bay,
boro laala si faham a se.

* 29:5 29.5 kumsay hirri a se, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti kumsay hirri nga boŋ se.

8 Noopokey mma nuune dan koyraa ra ka borey dan cere ra, lakkalkoyney ga binetunaa yayanndi.

9 Nda lakkalkoyne kakaw saama bande, saamaa futu wala a haaru, hunanzamay sii no.

10 Boro wiikey ga konna boro laadirante, boro šerrantey ga laadirante hundoo hawgay.

11 Lakkal janante ga nga futuroo kul kaataray, lakkalkoyne ga nga futuroo dii, a ga nga binoo yayanndi.

12 Nda bonkoyne ga hanajer taari šenniyan se, nga goykey kul man'ti kala boro laalayan.

13 Talka nda toonekaw ga cere kubay, Abadantaa albarkaa ra ihinkaa kul moyey ga dii.

14 Kokoy kan ga talkey ciiti nda cimi, nga kokoytaraa ga tabati hala abada.

15 Gobu nda ka boro dan fondaa ra ga lakkal noo, zanka kan janandi ga nga naa hawandi.

16 Nda boro laaley boobo, ašariyaa hooyaney ga boobo, amma boro šerrante ga dii ngi kanyanoo.

17 Ni izoo aladabu, a ga ni noo hunanzamay, a ga ni hundoo jaalandi.

18 Nda bangayyan sii no, jamaa ga janandi, boraa duu gomni kan ga ašariyaa dii.

19 Man'ti šenni nda boro ga banja aladabu, ba nda a ga faham, a s'a tee.

20 Nda n'ga dii boro kan ga cahā ka mijoo feeri ka šelan, tammahā goo lakkal janante se ka bisa a.

21 Tam kan boro n'a hasara za zankataray, kokoray ga, a ga tee šenday.

22 Boro hotta ga yenje tunandi, boro bine futu ašariyaa hooyaney ga boobo.

23 Boro foomayanoo no m'a yeeti ganda. Bine kan ga yee ganda ga duu darža.

24 Boro kan ga tee affoo zay bande†, a ga konna nga hundoo,

† 29:24 29.24 Boro kan ga tee affoo zay bande, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Boro kan nga nda zay ga alganiimaa zamna.

a ga maate dangayan‡, amma a si zayoo har.

25 Ka jijiri adamize jine man'ti kala kumsay,
boro kanj na nga naanaa danj Abadantaa ra ga hallasi.

26 Boro boobo ga ceeci ngi ma kan boŋkoyni se,
amma Abadantaa no ma boro noo cimi.

27 Boro kanj si šerre man'ti kala almuhal boro šerrantey se,
boro kanj ga dira fondo kanj ga šerre ra man'ti kala almuhal boro futu se.

30

Agur šenney

1 Woo man'ti kala Yake iz'aroo Agur šenni cere-ceranteyan.*
Aroo woo ga šenniyanj har Itiyel se, Itiyel nda Ukal se ka nee:

2 «Cimi no, ay ga saama ka bisa borey kul,
ay sii nda adamize lakkal.

3 Ay mana duu lakkal,
ay sii nda henanantey bayraa.

4 May ka žigi beenaa ra? May ka zunbu kate?
May ka hewoo dii nga kabe gundoo ra?
May ka hari haw nga darbaa ra?
May ka laboo kanjey kul gorandi?
Macin ti nga maapoo, macin ti nga iz'aroo maapoo?
N'g'a bay wala?

5 Irkoy šenney kul ga henan,
koray no borey se kanj ga ngi boŋ talfi a ga.

6 Masi haya kul tonton nga šenney ga,
a masi koy citi ni ga, ma tee taariharkaw.

7 Ay ga haya hinka wiri ni ga,
mas'i wanji ya ne hala ay ga buu:

8 Ay moorandi zanba nda taari šenni,
mas'ay tee talka, mas'ay tee almankoyini,
ay noo de ay meehunaa,

9 ya si koy kungu ka ni yankar
ka nee: <May ti Abadantaa?>
Wala ya talka ka koy zay
k'ay Koyoo maapoo hasara.

10 Masi tam ciinay nga koyoo do,
a masi koy ni danga, masi koy zukandi.

11 Zaman foo alwaddayan goo no kanj ga ngi baaba danga,
de i si gaara ngi jaa se.

‡ 29:24 29.24 Sargarey 5.1. * 30:1 30.1 Woo man'ti kala Yake iz'aroo Agur šenni cere-ceranteyan,
Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Woo man'ti kala Masa boraa Yake iz'aroo Agur šenniyanj.

12 Zaman foo alwaddayan goo no kan ga hongu ngi ga henan,
ka gar i mana jumay ka hun ngi žiiboo ra.

13 Zaman foo alwaddayan goo no kan ga ngi bon jer,
i ga boro kul guna yaada.

14 Zaman foo alwaddayan goo no kan hijey man'ti kala takubayan,
warkandey man'ti kala huryawyan
kan ga wiya ka talkey derandi ka hun laboo ga,
ka alfukaarey kaa borey ra.»

15 Ndolli goo nda ize woy hinka,
maapey ti: «Ay noo! Ay noo!»

Haya hinza goo no kan si kungu,
itaaci goo no kan abada i si nee: «A wasa.»

16 Alaahara, nda woy gun,
nda labu kan si kungu hari,
nda nuune kan waati kul a si nee: «A wasa.»

17 Boro kan ga nga baaba kašikaši,
de a ga nga paa šenney yala,
gooroo gaaru-gaarey ga moŋey looti,
dotal-izey g'a ŋaa.

18 Haya hinza goo no kan g'ay bonoo haw, i g'ay kayfandi,
itaaci kan ay si ngi takaa bay:

19 Dotal bisadogoo beenaa ra,
gondi bisadogoo tondi ga,
harihi bisadogoo teekoo gamoo ra,
nda aru bisadogoo ka koy woy soogo do.

20 Takaa woo ti woy zinateeri takaa:
a ga ŋaa, a ga nga miŋoo tuusu jina
a ma nee: «Ay mana haya laala kul tee!»

21 Haya hinza maaganda se laboo ga jijiri,
haya taaci goo no kan a si hin k'i muŋe:

22 baŋŋa kan tee kokoy,

saama kan kungu ŋaayan,

23 woy attabiya futu kan hiji,

nda koŋŋa kan na nga koy woyoo tubu.

24 Haya taaci goo laboo ga kan ga kacca,
amma i goo nda lakkal beeri:

25 ntandawey, i man'ti kala dumi kan sii nda gaabi,
i ga ngi meehunaa soolu k'a jisi kaydiyaa waati.

26 Tondoo-ntabawey, i man'ti kala dumi kan sii nda gaabi,
amma i si ngi hugey tee kala tondey ra.

27 Ndoowey, i sii nda kokoy,

amma i si fatta kala kur-kur.

28 Ncita, boro ga hin k'a dii nda kabe,
amma a goo kokoyey hugey ra.

29 Ihinza goo no kan goo nda zankamyan henna,

itaaci goo no kanj goo nda dira taka henna:

³⁰ ganjihayla kanj goo nda gaabi ka bisa ganjihoo ga kul,
a si zuru haya kul jine,

³¹ gorgo-aru kanj ga kay nga cewey ga, wala jindaaru,
nda kokoy kanj ga huru nga wongu-izey jine.

³² Nda ni hanse ka saama ka ni boŋ zanzaŋ,
ni miile, ni kaboo danj ni mijoo ga,

³³ zama nda boro na waa kankam, barkura ga fatta a ra,
nda n'na niine kankam, kuri ga fatta a ra,
nda n'na futay kankam, yenje ga fatta a ra.

31

Kokoy jaa hoyrawey

¹ Woo man'ti kala ŝenney kanj Masa kokoyoo Lemuyel jaa n'i har a se*,
a nee Lemuyel se:

² «Macin no ay g'a har ma ne, ay iz'aroo?

Macin no ay g'a har ma ne, ay gundoo iz'aroo?

Macin no ay g'a har ma ne, ay meefurey iz'aroo?

³ Masi ni albarkaa noo woyey se,
masi ni saha noo boroyan se kanj ga kokoy derandi.

⁴ Lemuyel, a si boori kokoy se,
a si boori kokoy se a ma alaneb hari mooro hanj,
boŋkoyni mo masi harifutu boonay.

⁵ Boŋkoyni mas'a hanj
hala a masi koy dirŋa woo kanj hantumandi ašariyaa ra,
ka talkey zanba ka ngi cimoo taa i kone.

⁶ Wa boro kanj ga baa ka buu noo harifutu,
ka boro kanj binoo ga hēe noo alaneb hari moora.

⁷ A m'a hanj ka dirŋa nga talkataraa,
a masi yee koyne ka hongu nga zaraboo.

⁸ Ni mijoo feeri ka benbaw faasa,
borey kanj goo fara ra ŝelanj ngi misoo ra.

⁹ Ni mijoo feeri ka ciiti nda ŝerretaray,
ma talkaa nda yalaafantaa faasa.»

Woy alkadarante silbawey

¹⁰ May no ma duu woy alkadarante?
Nga hayoo ga hanse ka ŝendi ka bisa hiiri caadanteyanj.

¹¹ Kurŋoo binoo ga kani a ga,
haya s'a kuma.

¹² A ga haya henna tee nga kurŋoo se,
a si ifutu tee a se nga aloomuroo kul ra.

¹³ A ga haabu nda lej ŝukka ceeci,

* **31:1 31.1** *Woo man'ti kala ŝenney kanj Masa kokoyoo Lemuyel jaa n'i har a se, Ebere ŝenni ra, almaganaa faa ti Woo man'ti kala kokoyoo Lemuyel ŝenney, hoyray no kanj janoo n'i har a se.*

a ga nga kabey ka goy nda jaaliyan.

¹⁴ A ga hima nda maamalakey harihii beeriyan,
a ga nyaaney ka hun nongu mooro ra.

¹⁵ A ga tun za moo mana boo,
a ga nyaan soolu nga hugoo borey se,
a ga nga konney goyey har i se.

¹⁶ A ga miile faari ga, a g'a day,
a ga alaneb faari tee nda nga goyoo duuraa.

¹⁷ A ga nga gamoo haw nda sahã,
a ga albarka dan nga kabey ra.

¹⁸ A ga maate kan woo kan nga ga duu a ga boori,
nga fitillaa si buu cijinoo ra.

¹⁹ Kabey ga wan haabu biiyan,
kabey ga bankaaray kay.

²⁰ A ga nga kabey feeri talkaa se,
a ga nga kaboo šerre yalaafantaa se.

²¹ Hargu waati a si hunbur yayni ma duu nga hugoo borey,
zama nga hugoo borey kul goo nda hargu bankaaray.

²² A ga gumtaafeyan tee,
a goo nda šukka baana bankaarayyan nda iciray hennayan.

²³ Nga kurjoo ga bayrandi jamaa margadogoo ra
waati kan nga nda gandaa boro beerey ga goro.

²⁴ A ga bankaarayyan tee k'i neere,
a ga maamalakey noo gamahawyan.

²⁵ A ga bankaaray nda albarka nda beeray,
lakkaloo si tun waatey kan ga kaa se.

²⁶ A ga nga mijoo feeri nda lakkal,
deenoo ga borohennataray cawandi.

²⁷ A ga nga hugoo goyey hawgay,
a si fuyyantetaray nyaan nya.

²⁸ Iz'arey ga tun, i ga nee a se: «Albarka.»
Kurjoo ga tun, a g'a šifa ka nee:

²⁹ «Ize woy boobo na ngi alkadaroo cebe,
amma ni, ni bisa i kul.»

³⁰ Gaakuri ga darga, booriyan sii nda alfayda,
woy kan ga hunbur Abadantaa, nga ti boraan kan ga saabandi.

³¹ W'a noo nga goyoo banaa,
nga teegoyey m'a saabu koyra mijoo jamaa margaroo ra!

Waazukaa citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Citaaboo woo šenney mana hun kala boro lakkalkoyni do, Izirayel kokoy iz'aru no. Bora a kan n'a hantum mma nga boŋ cee «Waazukaa». Zama de Sulaymaana ga bayrandi Izirayel lakkalkoyni, de mo Dawda ize no, nda mo citaaboo hantum takaa nda nga šenney ga, boro boobo ga hongu kan kokoyoo Sulaymaana K'a hantum. A ga hima nda boro beeri kan goro ka miile nga waati bisantey ga. A duu a ra cawyan beeri, nda fahamay, nda lakkal. A na nga dira takaa kul guna aduŋŋa ra ka laasaabu kan haya kul ga bisa sanda hew: a ma tee bayray, wala alman, wala hayey kan borey ga bag'ey, i kul sii nda addalil sanda hew gaarandiyan. Waazukaa faham haya foo se kan ti adamize si hin ka duu haya kul nda man'ti woo kan Irkoy n'a noo a se. Citaaboo woo g'ir bayrandi haya foo kan adamize kul ga hima k'a tee kan ti: «Ma hunbur Irkoy, ma nga yaamarey dii» (zamnaa 12.13). A ga cebe kan aduŋŋa haya kul, a ma tee alman, wala maa, wala jamaa, wala hayey kan boro ga bag'ey, i kul man'ti baffoo nda mana duu Irkoy.

Citaaboo kanje beerey ti:

1. *Aduŋŋa man'ti haya kul 1—2*
2. *Haya kul nda nga waatoo 3.1—8*
3. *Haya beeriyan ga tee aduŋŋa ra 3.9—11.6*
4. *Ka hunbur Irkoy bisa haya kul 11.7—12*

Haya kul sii nda addalil

- 1 Žerizalem kokoyoo Dawda iz'aroo kan ti waazukaw šenney ti wey.
- 2 Yaada nda yaadayan, waazukaa nee: «Yaada nda yaadayan, haya kul sii nda addalil!»
- 3 Farayanoo kul kan nda adamize ga nga boŋ farandi waynaa cire, macin ti nafaa kan a ga duu a a ra?
- 4 Zaman foo borey ga koy, zaman tana borey ga kaa, laboo ga bara hala abada.
- 5 Waynaa ga fatta, waynaa ga kan, a ga cahā ka koy nga dogoo ra hala nga ma fatta koyne.
- 6 Hewoo ga hēe ka koy gurma here, ka bere ka koy hawsa here, a ga kuubi-kuubi ka nga fondaa zaa.
- 7 Isawey kul mma zuru ka koy teekoo ra, amma teekoo si too. Nongoo kan ra isawey ga zuru ka koy, i si fay nda ka koy a ra.
- 8 Šenney kul ga šendi, boro kul si hin k'i kul har, moo si kungu nda gunayan, haŋa si fara nda maayan.
- 9 Hayey kan bisa, ngi no ma kaa koyne, hayey kan bay ka tee, ngi no ma tee koyne, haya kul sii no kan ti itaaga waynaa cire.
- 10 Ba nda boro nee: «Haya taagaa woo guna.» Haya no kan gay a ga bara za ir mana kaa.
- 11 Boro si hongu hayey kan bisa,

hayey kanj ga kaa ka tee mo, boro si hongu ey,
borey kanj ga kaa mo si hongu borey kanj dumawey ga ngi kaa.

Adamize lakkaloo sii nda addalil

¹² Agay kanj ti waazukaa, ay tee Izirayel kokoyoo Žerizalem.

¹³ Ay kayandi ka ceeci nda lakkal ka haya kul bay nda ka faham haya kanj ga tee beenaa cire, goy yaamu no kanj Irkoy g'a danj adamizey ga k'i taabandi.

¹⁴ Ay dii teegoyey kul kanj ga teendi waynaa cire, i kul sii nda addalil sanda hew gaarandiyan.

¹⁵ Haya kanj golbi si hin ka šerrandi, haya kanj sii no si hin ka kabandi.

¹⁶ Ay nee ay boŋ se: «Nga ne, ay duu lakkal ka bisa kokoyey kul kanj goro Žerizalem kokoytaraa ra za ya na tee kokoy. Ay duu lakkal beeri nda bayray.»

¹⁷ Ay kayandi hala ya lakkal bay, hala ya saamataray nda hollokomtaray bay, ay dii kanj nga mo man'ti kala sanda hew gaarandiyan.

¹⁸ Boro kanj goo nda lakkal beeri goo nda dooray beeri, boro kanj tonton nga bayraa ra, mma tonton nga zaraboo ga.

2

Daameyan sii nda addalil

¹ Ay nee ay boŋ se:

«Koy, ay ga ni sii naali here,
n'ga dii haya kanj ti gomni.
He, woo mo sii nda addalil.»

² Haaray here ay nee: «Saamataray no!»
Naali here ay nee: «Macin no a g'a hanse?»

³ Ay kayandi ay binoo ra y'ay boŋ noo alaneb hari moora se ka dira nda lakkal ka hawa aduŋna hayey ga, ka dii haya kanj ti ihenna, kanj boro ga duu a waynaa cire nga aloomuroo ra.

⁴ Ay na haya beeriyan tee.
Ay na huguyan cin ay maapoo ga,
ay na alaneb faariyan tee ay maapoo ga.

⁵ Ay na saddinayan nda tuuri faariyan tee ay maapoo ga,
ay na tuuri kanj izey ga nandi dumi boobo duma.

⁶ Ay na hari guusuyan kaa ay maapoo ga
ka tuuri kaccey fangaley hanjandi.

⁷ Ay na bannayan nda konnayan day,
ngi izey hayandi ay hugoo ra,
ay na adabba buuna nda ibeeri booboyan mayray
ka bisa borey kul kanj n'ay jin Žerizalem ra.

⁸ Ay na nzorfu kaaray nda wura marga ay maapoo ga,
i mana hun kala kokoyey nda gandawey alman jisidogey ra.
Ay na donkaw aruyan nda donkaw woyyan zaa ay maapoo ga,
ay na haya kanj ga aru daamandi tee ka woy booboyan zaa.

⁹ Ay duu maa beeri ka bisa borey kul kanj tee ay jine Žerizalem ra.
Amma ay lakkaloo cindi ay ga.

¹⁰ Haya kul kanj ay moŋoo bag'a, ya n'a wanji a se,
ya na kaani kul wanji ay binoo se,
zama ay binoo naali ay goyoo kul ra,

woo ti fara bagaa kanj ay duu a ay goyoo kul ra.

¹¹ Woo banda ga, ay kuubi ka bere hayey kul kanj ay kabey n'i tee here, nda taabiyanoo kanj ay duu a ngi teeyanoo ra, ay gar kanj woo kul sii nda addalil sanda hew gaarandiyani, nafa kul sii i ra waynaa cire.

Haya beeri sii lakkal nda lakkal janjaye game

¹² Woo banda ga, ay bere lakkal, nda saamataray, nda hollokomtaray here k'i laasaabu. Macin no boro kanj huru kokoyoo dogoo ra g'a tee kanj mana bay ka tee?

¹³ Agay, ay dii haya foo: lakkal baa hollay, sanda takaa kanj nda gaay baa kubay.

¹⁴ Lakkalkoyini goo nda moo ka dii, amma boro lakkal janjante mma dira kubay ra. Amma ay na haya foo laasaabu kanj ti koddor follokaa bara ihinkaa kul se.

¹⁵ Ay nee ay boŋ se:

koddor follokaa kanj ga hima ka duu lakkal janjante ga agay da batu, adiŋi macin no a g'a hanse ya bisa a lakkal?

Ay nee ay boŋ se: «Woo mo sii nda addalil.»

¹⁶ Lakkalkoyini nda lakkal janjante kul cindi lakkaley ra hala abada, zaarey waatey kanj ga kaa ra borey ga dirŋa ihinkaa kul. Lakkalkoyini ga buu sanda lakkal janjante.

¹⁷ Ay konna hunayan, zama agay se hayaa kanj ga tee waynaa cire si boori, zama haya kul sii nda addalil sanda hew gaarandiyani.

¹⁸ Ay konna goyoo kul kanj nda ay taabi waynaa cire, zama ay ga hima k'a nanj boraa se kanj ga huru ay dogoo ra.

¹⁹ May no ma bay wala a ga dira nda lakkalkoyintaray wala hollokomtaray? Ka gar hayaa kul kanj ay duu a goyoo ra kanj ay n'a tee nda lakkal waynaa cire, nga no ma kaa ka duu a. Woo mo sii nda addalil.

²⁰ Woo ka kate ay binoo hun goyoo kul se kanj nda ay taabi waynaa cire.

²¹ Boro goo no kanj goy nda lakkal, nda bayray, nda gaabandiyani, amma boro tana kanj mana goy no ma duu nga fara bagaa. Woo mo sii nda addalil, ifutu beeri no.

²² Macin no boro ga duu a goyoo nda almuŋakkawey ra kanj a g'i tee waynaa cire?

²³ Nga zaarey kul man'ti kala farayan, a si duu nafa kul nga goyoo ra nda man'ti dooray. Ba cijin here binoo si kani. Woo mo sii nda addalil.

Gomni si hun kala Irkoy do

²⁴ Haya kul si baa adamize se kala ŋaayan, nda hanjani, nda a ma dii nga goyoo gomnoo. Ay dii kanj woo kul mo Irkoy no m'a tee boro se.

²⁵ May no ma hin ka ŋaa ka paali nda a mana hun a se Irkoy do?

²⁶ Zama boro kanj ga kan a se, a g'a noo lakkal, nda bayray, nda paali, amma zunubante, a g'a hugandi a ma goy ka marga, k'a jisi boraa se kanj ga kan Irkoy se. Woo mo sii nda addalil sanda hew gaarandiyani.

¹ Haya foo kul nda nga waatoo, haya kul kaŋ goo beenaa cire goo nda nga waatoo:

² hayyan waati goo no, buuyan waati goo no, dumayan waati goo no, haya kaŋ dumandi doguyanoo waati goo no,

³ wiiyan waati goo no, safaryan waati goo no, kayriyan waati goo no, cinayan waati goo no,

⁴ hēeniyān waati goo no, haaruyan waati goo no, binehēeni waati goo no, ganyan waati goo no,

⁵ tondi warrayan waati goo no, tondi kurmayan waati goo no, ka boro dii ni gandey ra waati goo no,

masi boro dii ni gandey ra waati goo no,

⁶ ka haya ceeci waati goo no, haya ma dere waati goo no, ka haya dii waati goo no, ka haya warra waati goo no,

⁷ ka haya kottu waati goo no, ka haya taa waati goo no, ka dangay waati goo no, ka šelaŋ waati goo no,

⁸ baji waati goo no, konnaray waati goo no, wongu waati goo no, alaafiya waati goo no.

⁹ Macin ti nafaa kaŋ goykaw ga duu a nga taabiyānōo ra?

¹⁰ Ay dii taabiyānōo kaŋ Irkoy g'a daŋ adamizey ga k'i farandi.

¹¹ Irkoy na haya kul tee ka boori nga waatoo ra. A na lakka mo kaŋ g'a hongandi kaŋ duumiyān ga bara daŋ adamize binoo ra*, ka gar adamize si hin ka faham takaa se kaŋ nda Irkoy ga goy k'a dii za šintinoo ga hala benantaa ga.

¹² Ay bay kaŋ haya kul mana baa adamize se kala a ma jaali ka huna gomni ra.

¹³ De mo adamize foo kul se ka ŋaa, ka haŋ, ka dii gomni nga taabiyānōo kul ra man'ti kala Irkoy nooyan.

¹⁴ Ay yadda kaŋ haya kul kaŋ Irkoy n'a tee ga cindi abada. Boro si haya tonton a ga, boro si haya kaa a ra. Irkoy nka woo tee hala borey ma hunbur nga.

¹⁵ Haya kaŋ ga bara, a bara ka bisa, haya kaŋ ga kaa ka bara, a bara ka bisa. Haya kaŋ koy, Irkoy g'a ceeci.

Haya kul benantaa man'ti kala buuyan

¹⁶ Hayaa ne kaŋ ay dii a koyne waynaa cire: taari huru ciiti dogoo ra, ifutu goo šerretaray dogoo ra.

¹⁷ Ay nee ay boŋ se: «Irkoy ga boro šerrante nda ifutu ciiti, zama a na haya foo kul kayandi k'a tee nga waatoo ra, teegoy foo kul nda nga ciitoo.»

¹⁸ Adamizey here, ay nee ay boŋ se kaŋ Irkoy g'i sii hala i ma dii kaŋ ngi nda adabbawey kul ga sawa.

¹⁹ Zama adamizey koddoroo nda adabbawey koddoroo kul ti affoo, adamize ga buu, adabba ga buu, hundi follokaa bara i ra, adamize ma bisa adabba sii nda nafaw: woo kul sii nda addalil.

²⁰ I kul si koy kala nongu follokaa ra, i kul si hun kala laboo ra, i kul si yee kala laboo ra.

²¹ May no ma bay wala adamize hundoo ga koy beene wala adabba hundoo ga zunbu ganda, laboo ra?

* **3:11 3.11** A na lakka mo kaŋ g'a hongandi kaŋ duumiyān ga bara daŋ adamize binoo ra, Ebere Senni ra, almaganaa faa ti A na haya bisantey nda wey kaŋ ga kaa ka kaa mo daŋ adamize binoo ra.

²² Adiši ay dii kaŋ haya kul mana baa adamize se kala a ma ŋaali nda nga teegoyey, zama woo ti nga bagaa. May no m'a willi katandi hala ma dii hayey kaŋ tee dumaa ga?

4

Buuyan baa hunayan

¹ Ay yee ka laasaabu ka dii tooperey kul kaŋ ga tee waynaa cire. Borey kaŋ biney ga hēe mundawey ga doo, bineyaynandikaw sii no i se. Gaabi sii kala ŋi toopekey se, bineyaynandikaw sii i se.

² Woo se ay ga nee kaŋ borey kaŋ buu ka bisa duu gomni ka bisa baahunantey kaŋ ga bara.

³ Amma boro kaŋ mana hayandi jina duu gomni ka bisa ihinkaa kul, zama a mana dii goy futaa kaŋ ga teendi waynaa cire.

Hunanzamyān baa taabiyān

⁴ Ay dii mo kaŋ boro ga nga boŋ farandi ka goy, ka goy ka boori, ka gar nga cinaa ga a ga canse. Woo mo sii nda addalil sanda hew gaarandiyān.

⁵ Lakkal jaŋante mma nga kabey koli nga gandoo ra, a ga nga boŋ hasara.

⁶ Boro ma duu kabe mee foo hunanzamāy bisa boro ma duu kabe mee hinka taabiyān ka hew gaarandi.

Boro hinka baa boro foo

⁷ Ay yee koyne ka dii haya yaada waynaa cire

⁸ kaŋ ti boro kaŋ nga foo no, a sii nda boro, a sii nda arma wala iz'aru, amma woo kul, a si fay nda ka goy. A si wasa alman ra, ba nda a ga nga boŋ hāa ka nee:

«May sabbu se ay ga goy k'ay boŋ farandi takaa woo?»
Woo mo sii nda addalil, goy yaamu no.

⁹ Boro hinka baa boro folloku, zama ŋi fara bagaa ga boobo.

¹⁰ Zama nda affoo kaŋ, affaa g'a tunandi, de boro kaŋ nga foo no, nga bonaa ti, boro tana sii no kaŋ g'a tunandi.

¹¹ Takaa din da, nda boro hinka ga kani cere bande, i ga hargu kaa cere ra,

boro kaŋ nga hinne no, taka foo nda a ga hargu kaa nga ga?

¹² Boro ga hin ka kaŋ boro folloku ga, nda boro hinka no, i ga kay a se. Karfu hinza kaŋ didijandi cere ra, ŋi dunbuyānoo ga šendi.

Zanka lakkalkoyni baa aru žeena lakkal jaŋante

¹³ Zanka kaŋ ga talka, amma a goo nda lakkal baa kokoy aru žeena lakkal jaŋante kaŋ si maa hoyray koyne.

¹⁴ Zama a ga hin ka hun kašaa ra ka laama, ba nda a hayandi talka aru žeenaa laamaa ra.

¹⁵ Ay dii baahunantey kul kaŋ ga dira waynaa cire ga hanga zankaa kaŋ ga kaa ka huru affaa dogoo ra.

¹⁶ Jamaa woo kaŋ jine a goo hinnaa si bayrandi, woo kul wey kaŋ ga kaa dumaa ga si duu a ra ŋaali. Zama woo kul sii nda addalil sanda hew gaarandiyān.

Lakkal dan ni dira takaa se Irkoy jine

¹⁷ Lakkal dan ni dira takaa se nda n'ga koy Irkoy hugoo ra, man ka hanajer baa ma lakkal janante sargari kaa. Zama i si bay kan ifutu no ngi goo m'a tee.

5

¹ Masi cahã ka šelan, ni binoo masi cahã ka haya har Irkoy jine, zama Irkoy goo beenaa ra, ni woo goo laboo ga. Woo maaganda se ni šenney masi boobo.

² Almuraadu boobo ga kate boro ma handiri, takaa din da lakkal janante, nga šenni boobey no m'a cebe.

³ Nda n'na meefur zaa Irkoy se, masi gay man'a kaa, zama lakkal janantey si kan a se, meefuroo kaa kan n'n'a zaa.

⁴ Masi meefur zaa baa ma ne m'a zaa ma goro man'a kaa.

⁵ Masi nan ni miŋoo ma ni kul tee zunubante, masi nee Irkoy dontokaa* se kan ni nka dere ka meefur zaa. Macin se ni šenney ga Irkoy futandi ka ni kabe teegoyey hasara.

⁶ Zama nda handiri boobo kokoroo ti yaada, takaa din da no nda šenney boobo. Adiši hunbur Irkoy.

Hini futawey

⁷ Nda ni dii ganda kan ra i ga talka šiita, i si yadda cimi nda šerretaray ga, hayaa masi ni boŋoo haw, zama jineboro foo kul, jineboro foo goo a boŋ, amma boro goo no kan goo i kul boŋ.

⁸ Nafaw no ganda se a ma duu kokoy kan ga faari goy dan jine.

Alman man'ti kala haya kan ga bisa

⁹ Boro kan ga baa nooru si kungu a ra, boro kan ga baa alman, woo kan ga duu a si wasa a se. Woo mo sii nda addalil.

¹⁰ Nda alman boobo, nga ŋaakey ga boobo, macin ti albahaa kan koyoo ga duu a a ra nda man'ti ka dii a nda nga moŋey?

¹¹ Goykaw jirboo ga kom, a ma ŋaa kayna wala iboobo. Almankoyni alman boobaa g'a ganji a ma jirbi.

¹² Ay dii haya futu beeri foo waynaa cire kan ti boro ga alman marga kan ga kate ni ga bone.

¹³ Goy yaamu no kan ga almanoo din derandi. Haya kul si cindi iz'aroo kan a n'a dan aduŋna ra kaboo ra.

¹⁴ Takaa kan nda a fatta ŋaŋoo gundoo ra gaa koonu, takaa din da nga nda a ga hun aduŋna ra. Nafaa kan a duu a nga goyoo ra, kaboo si koy nda a ra haya kul nga bande.

* 5:5 5.5 Sargari juwalkaa no, Malaki 2.7.

15 Woo mo man'ti kala haya futu beeri.

A ga koy nda takaa kanj nda a kaa,
adiši man nafaa kanj se boro ga taabi hew se?

16 A ga nga zaarey kul wii kubawey ra,
ka torro, nda binehēenay, nda dukuri marga.

17 Hayaa kanj ay dii a kanj ga boori, a ga hennay adamize se man'ti kala a ma n̄aa, a ma hanj ka dii gomni nga taabiyanoo kul ra kanj a g'a tee waynaa cire, aloomuroo ra kanj Irkoy n'a noo a se, zama woo ti nga bagaa.

18 Boro kul kanj Irkoy n'a noo alman nda arzaka, k'a noo a ma huna i ra, ka nga bagaa zaa, ka jaali nda nga goyoo, woo man'ti kala Irkoy nooyan.

19 Kullihinne Irkoy ga adamize binoo too nda jaali, a si hongu boobo kanj nga aloomuroo si kuu.

6

1 Haya futu foo goo no kanj ay dii a waynaa cire kanj ga hanse ka adamize zarabi:

2 Irkoy na alman noo boro se, nda arzaka, nda darža, haya sii no kanj a ga bag'a kanj ga hundoo kuma. Amma Irkoy man'a noo a ma maakaani i ra, yaw no ma maakaani i ra. Woo sii nda addalil, ifutu beeri no.

3 Nda boro na iz'aru zangu (100) hay,
de mo a duu aloomur boobo, haya kul kanj ti nga aloomuroo,
a mana kungu gomni ra,

de mo nda a buu, a si duu ba suturayan henna,
ay ga nee kanj zanka kanj mana hayandi nda hundi bag'a.

4 Zama zankaa nka kaa yaada,
a ga koy kubawey ra,
kubawey ga maano daabu.

5 A mana dii waynaa, a s'a bay,
a goo nda hunanzamay ka bisa affaa.

6 Ba nda a huna cee hinka jiiri zenber foo (1.000) bila nda a ma dii gomni,
haya kul si koy nongu follokaa ra wala?

7 Taabiyanoo kul kanj adamize g'a tee
a s'a tee kala nga gundoo se,
amma nga boonoo si hun.

8 Macin ti nafaa kanj lakkalkoyni ga duu a ka bisa lakkal janjante?
Talka ma nga dira takaa bay baahunantey jine,
macin no a g'a hanse a se?

9 Boro ma dii nda nga money baa haya kanj boro g'a boonay.
Woo mo sii nda addalil sanda hew gaarandiyen.

Šenni lakkalkoyniyen

10 Haya kanj ga bara maano ciyandi a gay.
Hayaa kanj adamize ga ti a bayrandi za gayyan.
A si hin ka kakaw boro bande kanj goo nda gaabi nda a.

11 Šenni boobo ga tee haya boobo kanj sii nda addalil,
macin ti nafaa kanj adamize ga duu a,a ra?

12 May no ma bay haya kanj ga boori boro se nga hunaroo ra, nga aloomur kukoo kanj sii nda addalil kanj a g'a tee sanda bii kanj ga bisa? May no ma hayaa har adamize se kanj ga tee waynaa cire nga banda ga?

7

1 Maa henna baa hew kaana kaŋ ga boro yon.
Buuyan zaari baa hayyan zaari.

2 Boro ma koy beray hugu ra
baa ma koy hugu kaŋ ra ŋaayan hoyandi goo,
zama woo din ti adamize kul kokoroo,
baahunante ga hima ka miile a ga.

3 Dooray baa haaray,
zama ndum kaŋ ga hēe ga boori bine se.

4 Lakkalkoyney biney sii kala beray hugoo ra,
lakkal jaŋantey biney sii kala hugu ra kaŋ ra jaali goo.

5 Boro ma haŋajer lakkalkoyni tejeyaney se
baa boro ma haŋajer lakkal jaŋantey doonoo se.

6 Lakkal jaŋantey haaraa ga hima nda
karjiyaŋ kaŋ ga ton kusu cire ka hēe.
Woo mo sii nda addalil.

7 Toope ga lakkalkoyni tee hollokom,
binedaymi ga boŋ bere.

8 Haya benantaa baa nga ŝintinoo,
suuri baa hundi beeray.

9 Masi cahã ka futu,
zama lakkal jaŋante, waati kul a mma cahã ka futu .

10 Masi nee: «Macin se cee jinaa waatey baa sohõ da waney?»
Zama man'ti lakkal no ma kate ma hãayanoo woo tee.

11 Lakkal goo nda alkadar sanda tubuhaya,
haya henna no borey se kaŋ ga dii waynaa.

12 Zama takaa kaŋ nda nooru ga boro sutura,
takaa din da nda lakkal ga boro sutura,
nafaa kaŋ goo lakkal ra man'ti kala
a mma borey kaŋ goo nda lakkal noo aloomur.

13 Irkoy teegoyoo guna:
may ma hin ka haya ŝerrandi kaŋ Irkoy n'a golbi.

14 Gomni zaari hane, ma binekaanay,
bone zaari hane, ma haya foo bay kaŋ ti:
ihinkaa kul Irkoy k'i tee,
hala adamize masi haya kul bay kaŋ ga kaa ka tee nga ga.

15 Ay dii woo kul ay zaari yaadawey ra.
ŝerrante goo no kaŋ nga nda nga ŝerretaraa kul, a ga buu,
nda boro futu kaŋ nga nda nga futuroo kul,
a ga duu aloomur kuku.

16 Masi ŝerre hala ma bisa,

masi cebe kaŋ n'ga hanse ka bara nda lakkal:
macin se n'ga ni boŋ halaci?

17 Masi futu hala ma bisa,
masi tee hollokom:

macin se n'ga buu za ni waatoo mana too.

18 A ga boori ma haya hinkaa woo dii i masi hun ni ra,
zama boro kaŋ ga hunbur Irkoy ga duu fattadoo hayey wey kul ra.

19 Lakkal ga lakkalkoyni noo gaabi
ka bisa boŋkoyni woy (10) kaŋ goo koyra ra.

20 Adamize šerrante sii laboo ga
kaŋ ga ihenna tee bila zunubu.

21 Masi šenney kul kaŋ ga harandi daŋ assal,
masi koy maa ni tamoo kaŋ ga ni danga,

22 zama ni binoo ga bay kaŋ cee booboyaŋ n'na boroyaŋ danga.

23 Woo kul ay na lakkal k'a sii.

Ay nee kaŋ ay ga duu lakkal,
amma a goo ya ne nongu mooro ra.

24 Hayaa kaŋ ga bara sohō da ga mooru,
a ga guusu ka guusu,
may ma hin ka duu a?

25 Ay yee k'ay boŋ gaabi ka bay, ka dii,
ka lakkal nda haya kaŋ ga boori ceeci,
ka bay kaŋ borofututaray ti saamataray,
saamataray man'ti kala hollay.

26 Ay dii haya kaŋ ga hottu nda buuyan:
woy kaŋ man'ti kala kumsay,
binoo man'ti kala sankay, kabey ti karfu.
Boro kaŋ ga kan Irkoy se ga hun a ra,
amma zunubantey ga kaŋ kaboo ra.

27 Waazukaa nee: «Nga ne, hayey ne kaŋ ay dii ey
k'i laasaabu affoo-foo ka dii cimoo.

28 Woo kaŋ ay hundoo goo m'a ceeci koyne, ya na duu a jina ti:
ay duu aru foo aru zenber (1.000) game,
amma woyey kul game ya na duu ba woy folloku.

29 Woo kul hayaa kaŋ ay duu a ne:
Irkoy nka adamizey tee i ga šerre,
amma ngi, i na šenday boobo ceeci.»

8

May no ma hin ka tee lakkalkoyni?

1 May ma hima nda lakkalkoyni?

May ma hin ka hayey feeri?
Adamize lakkaloo mma nga ndumoo paalandi,
a ga nga anniyaa feeri.

2 Ay nee kaŋ ma kokoyoo yaamaroo dii
žeeyanoo kaŋ n'n'a tee Irkoy jine maaganda.

3 Masi cahā ka mooru a ga,

masi cindi goy futu ra,
zama haya kan kan a se no a g'a tee.

⁴ Kokoy šenni goo nda hinay,
may no ma nee a se: «Macin no n'goo m'a tee?»

⁵ Boro kan ga yaamarey dii si ifutu bay,
lakkalkoyne ga bay nga binoo ra
kan haya kul si ciitandi kala nga waatoo.

⁶ Haya foo kul nda nga waatoo nda nga ciitoo,
ifutu ga adamize tiñandi.

⁷ Adamize si haya bay kan ga kaa k'a tee,
may no ma hin ka takaa har a se kan nda a ga tee?

⁸ Boro kul si nga hundoo may k'a ganji a ma hun,
boro kul sii nda hini nga buuyanoo zaaroo se.
Wongu no kan boro si hun a ra.

Goyfutu teekaw goyfutaa si hin k'a kaa.

Adamize si faham Irkoy teegoyey kul se

⁹ Ay dii woo kul ka miile goyey kul ga kan ga tee waynaa cire. Waati ga tee kan adamize ga nga hinoo zurandi adamizey ga k'i bonandi.

¹⁰ Ay dii boro futuyan kan fijandi, boroyan no kan cindi i ga koy i ga kaa nongu henanantaa ra. Koyraa ra, borey dirna takaa kan i cindi k'a tee. Woo mo sii nda addalil.

¹¹ Ciiti kan dunbandi goy futu ga, de nga zukandoo mana kan tanba, ga kate adamize binoo ga too met nda goy futu teeyan alhawaa.

¹² Zunubante ga hin ka ifutu tee cee zangu (100), amma a ga duu aloomur kuku, amma ay ga bay kan gomni goo borey se kan ga hunbur Irkoy, zama nga hunburaa goo biney ra.

¹³ Gomni sii boro futu se, nga hunaroo ga bisa sanda bii, a si duu aloomur kuku, zama Irkoy hunburaa sii binoo ra.

¹⁴ Haya yaada foo ne kan ga tee laboo ga, boro šerranteyan goo no kan ngi kokoroo ga hima nda boro futawey goyoo, boro futuyan goo no kan ngi kokoroo ga hima nda boro šerrantey goyoo. Ay nee kan woo mo sii nda addalil.

¹⁵ Woo se ay paali ka zanzan, zama haya henna kul sii adamize se waynaa cire, nda man'ti a ma ŋaa, a ma han ka paali, woo ti haya kan ga hima ka hanga a nga taabiyanoo, zaarey waatoo ra kan Irkoy n'a noo a se waynaa cire.

¹⁶ Waatoo kan ay kayandi ka lakkal bay nda ka dii hayaa kan ga tee laboo ga, zama adamize moyey si dii jirbi cijin nda zaari,

¹⁷ ay dii Irkoy teegoyey kul. Adamize si hin ka faham teegoyey kan ga teendi waynaa cire. Haya kan adamize g'a ceeci nda taabi, a si faham a se. Ba nda lakkalkoyne ga hongu kan nga faham a se, a si hin ka faham a se.

9

Haya follokay no ma adamizey kul batu

¹ Ay na hayey wey kul dii ay binoo ra. Hayaa kan ay n'a laasaabu ti, šerrantey, nda lakkalkoyne, nda ngi teegoyey sii kala Irkoy kaboo ra. Baji nda konnaray, adamize s'i bay, i kul goo a jine.

² Haya kul ga tee boro kul ga,
koddoroo kan ga duu boro šerrantaa,

nga no ma duu boro futaa, nda boro hennaa,
 nda boro henanantaa, nda boraa kanj si henan,
 nda boraa kanj ga sargari kaa, nda woo kanj si sargari kaa,
 ihennaa nda zunubantaa,
 boraa kanj ga žee, nda woo kanj ga hunbur žeeyan.

³ Woo ti haya futu, hayey kul ra kanj ga tee waynaa cire: koddor follokaa bara borey kul se, koyne mo adamizey biney ga too ifutu, hollay goo biney ra ngi hunaroo ra, woo banda ga, i ga koy bukawey do.

⁴ Borey kanj ga kabandi baahunantey ra ga hin ka naata, hanši hunante baa ganjihayla bukaw.

⁵ Borey kanj ga huna ga bay kanj ngi ga kaa ka buu, amma bukawey si haya kul bay, ngi, banaw sii i se koyne, zama i dirpa ey.

⁶ Ngi bajoo, nda ngi konnaroo, nda ngi canseyanoo dere ka ben, i sii nda baa koyne hala abada hayey ra kanj ga tee waynaa cire.

Ma huna henna aduyja ra

⁷ Koy, ni ŋaahayaa ŋaa nda ŋaali, ni alaneb hari mooraa hanj nda binekaanay, zama Irkoy yadda ni teegoyey ga ka ben.

⁸ Waati kul ma bankaaray hennayan danj, jii kanj ga ni boŋoo yon masi kuma.

⁹ Daame nda woyoo kanj n'ga bag'a ni hunari yaadaa kul ra kanj Irkoy n'a noo ma ne waynaa cire, ni zaari yaadawey kul ra, zama ni bagaa no hunaroo nda taabiyanoo ra kanj n'ga tee waynaa cire.

¹⁰ Haya kul kanj ni kaboo ga hin k'a tee, a tee, zama alaahara kanj ra n'ga koy, teegoy sii no, laasaabu sii no, bayray sii no, lakkal sii no.

Bone mma jirsi ka kaa

¹¹ Ay yee ka laasaabu ka dii waynaa cire kanj man'ti cahantey no ma hin gaarandiyar na, man'ti wongaarey no ma hin wongu ra, man'ti lakkalkoyney no ma duu ŋaayan, man'ti carmantey no ma duu alman, man'ti bayraykoyney no ma duu alhormo, zama gomni wala bone ga kaa boro kul ga nga waatoo ra.

¹² De mo adamize si nga waatoo bay, sanda hamiisawey kanj diyandi sankay ra ngi bonaa se, wala cirawey kanj ga kanj kumsay ra, sanda ngi, adamizey ga jirsi ka kanj bone ra.

Lakkalkoyntaray baa wongaaritaray

¹³ Ay yee koyne ka dii lakkal foo waynaa cire, a hima ya ne haya beeri.

¹⁴ Koyra kaccu foo goo no kanj ra boro boobo sii, kokoy beeri foo koy a dii k'a kuubi k'a bere. A na haya beeriyanj cin kanj nda a ga koyraa taa.

¹⁵ Aru talka foo kanj goo nda lakkal goo koyraa din ra, a na koyraa kaa kabe nda nga lakkaloo. Amma boro kul man'a bay talkaa woo se.

¹⁶ Agay, ay nee:
 «Lakkal baa gaabi, amma borey mma talka lakkaloo kaynandi, i si hanjajer nga ŋenney se.»

17 Ka hanajer boro lakkalkoyni šenney se kan ga mossoyaada ka šelan baa boro ma hanajer bonkoyni kan ga hoolo ka šelan lakkal janantey game.

18 Lakkal baa wongu jinay,
zunubante folloku ga haya henna boobo hasara.

10

1 Hamni bukawyan ga turaari hansekaa jiyoo funbandi k'a moorandi, lakkal janantetaray kaccu ga tin nda lakkal nda darža, a ga hin k'i hasara.

2 Lakkalkoyni binoo mm'a ka koy kabe guma here, lakkal janante binoo mm'a ka koy kabe waawa here.

3 Nda hollokom kan ga dira nga fondaa ra, takaa kan nda a sii nda lakkal, a mma nee kan boro kul ti hollokom*.

4 Nda bora kan ga laama futu ni ga, masi hun ni dogoo ra, zama suuri ga zunubu boobo ganji.

5 Haya futu foo goo no kan ay dii a waynaa cire kan ti bonkoyni kan dere.

6 Lakkal janante ga hin ka jer beene, ka gar almankoyney yeetandi ganda.

7 Ay dii banayan bariyan bon, ka gar bonkoyniyan goo cewey ga sanda banayan.

8 Boro kan na guusu fanši ga kan a ra, boro kan na fun kaa cete ra, gondi g'a pama.

9 Boro kan ga tondi kaa, tondey g'a maray, boro kan ga tuuri kayri goo farrati ra.

10 Nda guuru mijoo buu, de boro man'a kaanandi, bora ga hima ka tonton ka gaabi dan ka goy nda a, lakkal nafaa man'ti kala goyey ga boori.

11 Nda boro mana gondi kanji hala a na bora pama, macin nafaw bara bora se a m'a kanji koyne.

Lakkalkoyni hoyray tanayan

12 Lakkalkoyni mijoo ga too nda šenni alhormante, lakkal janante mijoo g'a halaci.

13 Nga šenney šintino man'ti kala saamataray, nga šenney benantaa man'ti kala hollay.

14 Hollokom šenney ga boobo.
Adamize si bay haya kan ga kaa ka tee,

* 10:3 10.3 a mma nee kan boro kul ti hollokom, Ebere Senni ra, almaganaa faa ti a mma nee boro kul se kan hollokom ti nga.

may no ma haya bay kanj ga tee nga dumaa ga?

¹⁵ Goy kayna ga lakkal janjante farandi
hala nongu kanj ra a si koyraa fonda bay.

¹⁶ Ni bone, ganda kanj kokoyoo ti zanka,
de nga bonkoyney ga biya ka nja.

¹⁷ Ni duu gomni, ganda kanj kokoyoo ti borcin,
de nga bonkoyney ga nja waati ga,
ka duu gaabi kanj man ti suuyan.

¹⁸ Nda goykey ga fuyye, hugoo beeneheroo ga kanj,
boro kanj kabey si baa goyyan,
hugoo ga fun ka hari loti ganda.

¹⁹ Naayan teendi daame se,
alaneb hari mooro ga hunayan jaalandi,
nooru ga haya kul hanse.

²⁰ Masi kokoy danga, ba ni lakkaloo ra,
ni kanihugoo ra masi almankoyni danga,
zama beenaa cirawey ga koy nda ni ŝennoo,
haya kanj goo nda fata m'a deede.

11

¹ Ni njaahayaa warra haroo bande,
gayyan banda ga, n'ga duu a.

² Boro iyye noo baa, hala yaaha hunday,
zama n'si bay bone kanj ga kaa ka tee laboo ga.

³ Nda duulawey ga too met nda ncirpi,
i g'a doori laboo ga,
nda tuuri kanj gurma here wala hawsa here,
nongoo kanj ra tuuroo kanj, nga ra a ga cindi.

⁴ Boro kanj ga hewoo guna si saya,
boro kanj ga duulawey guna si hegay.

⁵ Takaa kanj nda n'si hewoo fonda bay,
n'si takaa bay kanj nda biri ga tee woy alhaamidu gundoo ra, takaa din da,
n'si Irkoy kanj ga haya kul tee goyoo bay.

⁶ Ni dumiyooy say za subbaahi,
masi nanj ni kaboo ma hunanzam aluulaa ra,
zama n'si bay wala subbaahi wala aluula no ma boori,
wala ihinkaa kul no ma boori.

⁷ Gaay ga kan,
a ga boori moo se a ma dii waynaa.

⁸ Boro kanj duu aloomur boobo,
a ma jaali nda i kul,
amma a ma hongu kanj
kubaa zaarey ga boobo.

Haya kul kanj ga kaa ka tee sii nda addalil.

⁹ Aru soogaa, daame ni soogataraa ra,

ni binoo ma ni danj gomni ra ni zankataraa zaarey ra,
hanga ni bine-ibaayoo nda woo kanj ga kan ni moyey se,
amma ma bay kanj Irkoy ga ni ciiti hayey wey kul se.

¹⁰ Woo se ma binehēenay moorandi ni,
bone moorandi ni gaahamoo,
soogataray waati nda gaabi sii nda addalil.

12

Žeenay tammaasawey

¹ Hongu ni Takakaa ni soogataray waatoo ra
za bone zaarey mana kaa,
jiirey ma kaa kanj ra n'ga nee: «Ay si maate kaani kul.»

² Za waynaa nda gaayoo mana tee kubay,
ngi, nda handoo, nda handarawey,
de duulawey willi kate koyne ncirpoo banda ga,

³ hanoo din hugoo lakkalkey ga jijiri,
aru gaabantey ga golbi,
woyey kanj ga fufu si hanse ka boobo, i si fufu koyne,
wey kanj ga guna nda funeetarawey tee kubay.

⁴ Ganboo mee hinkaa daaba lolaa ra,
ka gar fufuhayaa jindoo goo ma kacca,
cirawey hēeney ga boro tunandi,
donkey kul gaabey goo ma kacca.

⁵ Waatoo din ra, boro ga hunbur haya kanj jerandi,
fondaa ra hunburay goo no,
amand tuuroo ga zay ka boosu,
ndoowaa ga tinj, day-dayey tenbaa dere,
zama adamize ga koy nongoo ra
kanj tee nga hugoo hala abada,
woo ga, hēenikey ga fatta lolaa ra.

⁶ Nzorfu kaaray karfoo ga dunbu,
hari potoo kanj ti wura ga kayri,
hooboo ga kayri hari hundogoo ra,
bundoo kanj ra aja karfoo ga bisa ga kayri dayoo do.

⁷ Labuhamnoo ga yee laboo ra kanj ra a hun,
hundi ma yee Irkoy do kanj n'a noo.

⁸ Yaada nda yaada, waazukaa nee kanj
haya kul sii nda addalil.

Waazukaa šenney benantaa

⁹ Waazukaa goo nda lakkal,
a na jamaa cawandi mo k'i noo bayray.
A na yaasay boobo tee, a miile i ga k'i fesufesu.

¹⁰ Waazukaa na nga boŋ gaabi ka duu šenni hennayanj,
i hantumandi nda fondaa, cimi šenniyanj no.

¹¹ Lakkalkoyney šenney ga hima nda sanayanj,
šenney kanj borey n'i hantum ga hima nda ponti kanj kanjandi cete ra.
Kurkaw folloku k'i kul noo.

¹² Ka tonton, ay iz'aroo, hawgay nda woo kaŋ ga kaa,
boro ga hin ka citaabu boobo hantum kaŋ si ben,
cawyan boobo man'ti kala gaaham farandiyan.

¹³ Ir ma haŋajer ŝennoo woo kul benantaa se kaŋ ti:
«Ma hunbur Irkoy, ma nga yaamarey dii.»
Woo ti haya kaŋ adamize kul ga hima k'a tee.

¹⁴ Zama Irkoy ga teegoy kul ciiti,
ba wey kaŋ teendi tuguyan ra,
a ma tee ihenna wala ilaala.

Yunusa citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Yunusa citaaboo ga šelan ir se annabi ga kan ceeci ka zuru Irkoy se, amma a mana hin, a nka nga boŋ farandi de.

Haya beeroo kan citaaboo ga baa nga m'a bayrandi man'ti kala: Irkoy, man'ti Izirayel borey hinne no a ga bag'ey, a ga baa borey mo kanjan se i ga nee yaw. Irkoy, waati kul a ga soolu ka tuuru bora se kan ga nga yaamarey dii, de a g'i ka goy. Nga ti beenaa nda laboo kul Koyoo. Annabi si hima ka dukur nda Irkoy yaafa boro se. Citaaboo ga cebe mo kan Irkoy diyaw, šugulla boobo nda annešayan ga duu a. Irkoy si nga diyaa nanj.

Isa Almasihu na Yunusa diraa tee himakasine ka nga buuroo, nda nga tunyanoo bayrandi (Matiyu 12.38–42; Luka 11.19–35).

Yunusa ceeci ka zuru ka mooru Abadantaa ga

¹ Abadantaa na šenni har Amitay iz'aroo Yunusa se ka nee:

² «Tun ni boŋ ga, ma koy koyra beeroo ra kan se i ga nee Niniwe, m'ay meešennoo ka too i do! Zama haya kan se koyraa din borey laalayanoo hoo.»

³ Amma Yunusa tun ka zuru ka koy koyra mooro foo ra kan maapoo ti Tarsis hala Abadantaa masi dii nga. A jin ka too koyra foo ra kan se i ga nee Žafa, no din ra a na harihii beeri foo gar kan ga koy Tarsis. A na hii hayoo bana ka naaru hala Tarsis. Nga lakkaloo ra nga mma dere Abadantaa ga.

⁴ Amma nga naarumaa ra Abadantaa na hew beeri foo tunandi teekoo boŋ kanjan hanse ka harihiyoo zinji-zinji hala ni mma nee a mma fay ka hun cere ga,

⁵ woo maaganda se harihiyoo dirandikey hanse ka hunbur. De affoo kul šintin ka nga koyoo kan a g'a gana ŋaaray. I yee ka jinawey kul fur haroo ra, hala hiyoo ma felaw. Woo kul kaa ka gar Yunusa zunbu harihiyoo koroo ra ka hunanzam. Hunanzamoo ra jirbi komante n'a zaa.

⁶ Harihiyoo jineboraa n'a gar jirboo ra. A n'a tunandi k'a hãa ka nee:

«Taka foo nda n'ga jirbi? Tun ka ni koyoo ŋaaray! A ga hin ka tee ni koyoo ma hinna ir ga, de ir masi halaci.»

⁷ Woo banda ga, hiyoo dirandikey nee cere se:

«Borey kul ma kaa hala ir na gunandi ka dii bora kan kate ir ga bonaa woo.» I na alkurra kar, alkurraa na Yunusa dii.

⁸ Waatoo din hiyoo dirandikey nee a se:

«Ir fahamandi bora kan kate ir ga bonaa woo. Cin ka kate ni ne? Man ra ni hun? Ganda foo boro ti ni? Dumi foo wane ni?»

⁹ Yunusa n'i zaabi ka nee:

«Ay dumoo maapoo ti Ebere, ay ga hunbur Abadantaa kan ti beenaa Koyoo kan na teekoo nda laboo kul taka.»

¹⁰ Woo banda ga, Yunusa bayrandi hiyoo dirandikey se kan nga mma goo ma zuru Abadantaa ga. Kan i maa šennoo woo, ngi biney dunbu, de i n'a hãa ka nee:

«Macin ka ni zaa nda bonaa woo teeyanoo?»

¹¹ Waatoo din kanj i goo ma šelanj a se kul gar kanj teekoo goo ma zarga ka tonton. De i yee k'a hãa ka nee: «Cin no ir m'a tee ma ne hala teekoo ma yay?»

¹² Yunusa n'i zaabi ka nee:

«W'ay zaa k'ay warra teekoo ra, kul teekoo ga yay, zama ay ga bay kanj agay ka kate war ga hew beeroo woo kul.»

¹³ Hiyoo dirandikey na taka kul tee hala ngi ma duu ka duu fondo ka koy guraa ga, amma i mongu, zama teekoo mma koy de a ga boosu.

¹⁴ Woo banda ga, i na Abadantaa njaaray ka nee:

«Ya Abadantaa masi nanj ir hundey ma faati aroo woo sabbu se, de mo mas'ir hãa nda aroo woo hundoo alhakoo kanj mana haya kul tee, zama ni ti Abadantaa kanj haya kanj kan ma ne no n'g'a tee.»

¹⁵ Njaarayroo banda ga, i na Yunusa zaa k'a warra teekoo ra, dogoo din da ra teekoo laalayanoo ben.

¹⁶ Hiyoo dirandikey hanse ka hunbur Abadantaa, za i dii hayaa kanj a n'a tee, woo se i na sargari kaa, i yee ka meefur zaa Abadantaa maapoo ga.

2

Yunusa na Abadantaa njaaray

¹ Za i na Yunusa warra teekoo ra, Abadantaa na hamiisa beeri foo tunandi kanj na Yunusa gon. De Yunusa na cijin hinza nda zaari hinza tee hamiisa beeroo gundoo ra.

² Hamiisa beeroo woo gundoo ra Yunusa na nga Koyoo, Abadantaa njaaray.

³ A nee:

«Ay binemarayyanoo ra, ay na Abadantaa cee,
a n'ay zaabi,

alaahara gundoo ra, ay kaati ka faaba ceeci,
n'na hanajer ya ne.

⁴ N'n'ay warra hala hari guusaa ra, teekowey gamey ra.
Ni bondawey nda ni mennawey kul n'ay kar ka bisa.

⁵ Ay nee ay hundoo ra:

«Nga ne, n'n'ay moorandi ni!

Amma ba woo tee, ay naataa goo kanj ay ga kaa ka dii
ni hugoo kanj ra i ga ni njaaray.»

⁶ Haroo n'ay dii hala ay kormollaa ga,
guusu futaa n'ay kuubi k'ay bere.

Subey kanj goo teekoo cire didiji ay bonjoo ga.

⁷ Ay zunbu teekoo cire ka too hala
nongoo kanj ra tondi hondoy asaasoo goo,
no din ra alaahara ganbey baa ka daabu ay ga hala abada.
Amma Abadantaa, ni kanj ti ay Koyoo,
n'n'ay hundoo yeeti ay ra k'ay kaa guusu futu ra.

⁸ Waatoo kanj ay huru buuyan nda hunayan gamoo ra, ay na ni cee,
Abadantaa, de njaarayroo kanj ay n'a tee, too hala ni do hugoo kanj
ra i ga ni njaaray.

⁹ Tooru yaada ganakey na Abadantaa yankar ka mooru nga arrahamaa.

¹⁰ Ay ga don ka albarka tee ma ne, ka sargari kaa ma ne. Ay ga meefurey
kul kaa kanj ay n'i sanbu ni maapoo ga, zama cimi no, hallasikaw
kul sii kala ni, Abadantaa.»

¹¹ Woo banda ga, Abadantaa na hamiisaa yaamar a ma koy guraa ga ka Yunusa yeeri.

3

Yunusa waazu Niniwe ra

¹ Abadantaa na šenni har Yunusa se cee hinkantoo ka nee:

² «Tun ni boŋ ga, ma koy koyra beeroo ra kaŋ maapoo ti Niniwe, m'ay dontaa har i se kaŋ ay n'a talfi ni ga.»

³ Yunusa yadda Abadantaa yaamaroo se, de a na fonda zaa ka dira ka koy Niniwe. Niniwe woo koyra kaŋ ga hanse ka beeri, jirbi hinza diray no boro g'a tee hala n'g'a yaara ka ben.

⁴ Kaŋ Yunusa too Niniwe, a na zaari jinaa tee a ga dira koyraa ra a ga nee borey se: «Aywa! Niniwe borey, wa hanjajer! Ne nda jirbi woytaaci (40), war koyraa ga halaci.»

⁵ Kaŋ Niniwe borey maa šennoo woo, kul i hunbur Irkoy. Borey kul tee mee foo ka meehaw, ka ngi boŋ yeeti ganda, za boro beeri hala zanka kaccu na saaku kasa daŋ ngi ga ka cebe kaŋ ngi tuubi.

⁶ Waatoo kaŋ alhabaroo too Niniwe kokoyoo do, a tun nga gorodogoo ra, a na nga kokoy kaayey kaa, ka saaku darbay daŋ ka goro boosey ra.

⁷ Woo banda ga, kokoyoo nee i ma fee Niniwe borey ga ka nee i se: «Wa hanjajer ka maa šennoo kaŋ kokoyoo nda nga alhukumoo jineborey n'a kayandi.» I nee: «Za adamizyey hala almaney kul masi han, i masi ŋaayan kul taba,

⁸ i ma saaku darbay daŋ. Boro foo kul ma Irkoy cee nda soobay, a ma tuubi ka yee nga teegoy futawey se banda, ka nga kabey kokobu k'i moorandi ifutu.

⁹ May no ma bay wala Irkoy si kaa ka hinna ir ga, ka nga futay beeroo naŋ, k'ir hallasi bonaa ra kaŋ a ga baa k'a zumandi ir ga.»

¹⁰ Sohō kaŋ Irkoy dii kaŋ Niniwe borey tuubi nda cimi, a hinna i ga. Woo maaganda se Irkoy tun bonaa ga kaŋ a baa k'a kaŋandi i boŋ.

4

Yunusa faham hayaa kaŋ se Abadantaa ga hinna Niniwe borey se

¹ Woo kaŋ Irkoy n'a tee Niniwe borey se mana kan Yunusa se, a hanse ka futu.

² A nee Abadantaa se:

«Nhuu, ay Koyoo, ay na woo hongu za ay goo ay ganda ra, nga se ay zuru ka koy hala Tarsis koyraa ra. Zama ay bay kaŋ Koy ti ni kaŋ ga alhormo tee, n'ga tamalla, n'si cahā ka futu. Ni cine sii gomni teekey ra, de n'ga tun ni zukandey boŋ.

³ Sohō kaŋ ni takaa ti woo, Abadantaa, ay hundoo dii, zama ay baa buuyan ka bisa hunayan.»

⁴ Woo banda ga, Abadantaa na Yunusa hāa ka nee: «N'ga hongu ni goo nda cimi ka futu wala?»

⁵ Yunusa fatta koyraa ra ka koy Niniwe waynahunay kaboo here. No din ra a na tende-ize kaccu foo cin kaŋ cire a ga goro ka koyraa honnay hala nga ma dii haya kaŋ ga kaa ka tee koyraa ga.

⁶ Irkoy Abadantaa na tuuri-ize foo tunandi kaŋ kay nda Yunusa kaŋ na bii tee a se. De a na nga futuyanoo benandi. Tuuri-izoo woo hanse ka Yunusa paalandi.

⁷ Amma suba alfazaroo ra tuuri-izoo kogu, zama Irkoy ka nooni tunandi tuuroo ra kaŋ n'a ŋaa hala a buu.

⁸ Waatoo kaŋ waynaa fatta, Irkoy na dandi hew konna foo tunandi. Waynaa na Yunusa kar hala a kaŋ bininiyan se, Yunusa nee nga mma baa nga ma buu, a nee: «Irkoy, agay woo, ay baa buuyan ka bisa hunayan.»

⁹ Waatoo din Irkoy na Yunusa hãa ka nee: «N'ga hongu ni goo nda cimi ka futu tuuri-izoo sabbu se wala?» Yunusa n'a zaabi ka nee: «Ayyo, ay goo nda cimi ka futu hala nongoo kaŋ ra ay goo sohõ da buuyan no ay ga baa.»

¹⁰ Abadantaa nee a se:

«Ayyo, Yunusa! Tuuri-izoo woo kaŋ man'a duma, man'a zayandi, n'ga tamalla a se. Tuuri-ize kaŋ nka zay cijin foo ra, nga subaa cijinoo ra a buu.

¹¹ Taka foo nda n'ga baa ya si tamalla Niniwe koyra beeroo woo se kaŋ borey kaŋ goo a ra ga bisa boro zenber zangu nda zenber waranka (120.000) kaŋ si ifutu nda ihenna kaa cere ra, almaney mo kaŋ goo a ra ga hanse ka boobo?»

Linžiloo kaŋ Matiyu n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Isa Almasihu taaliboo kaŋ maapoo ti Matiyu, i ga nee a se mo Lewi no ka citaaboo woo hantum. Nga goyoo man'ti kala alkaasidiyan, a n'a naŋ ka hanga Isa. Waatoo kaŋ Isa koy beenaa ra banda ga, Matiyu na Isa teegoyey hantum ka Alyahuudey bayrandi boro kaŋ ti Isa Almasihu.

Za zaman Alyahuudey ga bora kaŋ Irkoy n'a suuba kaŋ ti ngi Hallasikaa batu. Za gayyan Irkoy diyawey na Hallasikaa kaayanoo silbawey bayrandi. Matiyu citaaboo ga cebe kaŋ zanka taanaa kaŋ maapoo ti Isa kaŋ hayandi Betelehem koyraa ra ti Hallasikaa.

Matiyu ga cebe mo kaŋ Isa ti Alyahuudey kokoyoo kaŋ na Irkoy Laamaa šintin laboo ga. A na tammaasa kayfanteyan tee ka nga hinoo cebe.

Matiyu citaaboo ga Isa cawandoo zamna zamna beeri guu:

1. *Tondi hondoo boŋ waazoo.*

2. *Hayey kaŋ Isa n'i har borey se kaŋ ga hima ka Irkoy Laamaa šennoo waazu.*

3. *Irkoy Laamaa sirrey.*

4. *Takaa kaŋ nda Irkoy Laamaa borey ga huna cere ra.*

5. *Takaa kaŋ nda boro ga Irkoy Laamaa hinoo batu.*

Citaaboo woo ra ir ga dii kaŋ Isa buuyanoo nda nga tunyanoo ga cebe kaŋ a goo nda hini zunubu nda buuyan ga.

Isa Almasihu kaagey

(Luka 3.23–38)

¹ Isa Almasihu assiloo taarikoo ti woo. Isa man'ti kala Dawda Haamaa, Dawda mana hun kala Ibrahima ga.

² Ibrahima na Isiyaka hay. Isiyaka na Yakuba hay. Yakuba na Žuda nda nga armyey hay.

³ Žuda na Peres nda Zera hay Tamar ga. Peres na Hesron hay. Hesron na Aram hay.

⁴ Aram na Aminadab hay. Aminadab na Nahišon hay. Nahišon na Salmuni hay.

⁵ Salmuni na Bowazu hay Rahab ga. Bowazu na Obed hay Rutti ga. Obed na Yišay hay.

⁶ Yišay na Dawda hay kaŋ ga kaa ka tee kokoy.

Dawda na Sulaymaana hay Uri wandoo ga.

⁷ Sulaymaana na Roboham hay. Roboham na Abiya hay. Abiya na Azaf hay.

⁸ Azaf na Žozafat hay. Žozafat na Žoram hay. Žoram na Oziyas hay.

⁹ Oziyas na Yotam hay. Yotam na Akaz hay. Akaz na Ezekiyas hay.

¹⁰ Ezekiyas na Manase hay. Manase na Amon hay. Amon na Žosiyas hay.

¹¹ Žosiyas na Žožakin nda nga armyey hay Babilon koyyanoo waati.

¹² Babilon koyyanoo banda ga, Žožakin na Šaltiyel hay. Šaltiyel na Zorobabel hay.

¹³ Zorobabel na Abihud hay. Abihud na Eliyakim hay. Eliyakim na Azor hay.

¹⁴ Azor na Sadok hay. Sadok na Ašim hay. Ašim na Eliyud hay.

¹⁵ Eliyud na Eleyazar hay. Eleyazar na Matan hay. Matan na Yakuba hay.

¹⁶ Yakuba na Isufi hay. Isufi ti Maryama kurpoo. Maryama ga Isa hun kanj se i ga nee Almasihu.

¹⁷ Alwaddawey kul, k'a dii za Ibirahima ga ka koy Dawda ga man'ti kala alwadda woy cindi taaci (14). Za Dawda ka koy hala Babilonj koyyanoo ga man'ti kala alwadda woy cindi taaci (14). Babilonj koyyanoo hala Almasihu ga man'ti kala alwadda woy cindi taaci (14).

Isa Almasihu hayyanoo

(Luka 2.1-7)

¹⁸ Takaa ne kanj nda Isa Almasihu huru aduppa ra. Maryama kanj ti paŋoo, kurpe wiroo ti Isufi. I mana gorokasinay kanj a na gunde zaa Hundi Henanantaa hinoo ra.

¹⁹ Isufi, nga kurpe wiroo man'ti kala boro šerrante, a si baa nga ma moo kayandi a ga, woo se a baa nga m'a nanj tuguyan ra.

²⁰ A goo ma miile kanj ir Koyoo almalayka foo ne ka bangay a se handiri ra ka nee a se: «Isufi, Dawda haamaa masi hunbur ka Maryama zaa, a ma tee ma ne wande, zama gundoo kanj a n'a zaa, Hundi Henanantaa hinoo k'a tee.

²¹ A ga iz'aru hay, de ma maapoo danj Isa (maanaa <ir Koyoo ti hallasiyan>), zama nga no ma nga jamaa hallasi ngi zunuboo ra.»

²² Woo kul teendi hala hayaa kanj ir Koyoo na annaboo donto a m'a har ma tabati, a nee:

²³ «Nga ne, hondiyaa ga gunde zaa, a ga iz'aru hay,

i ga maapoo danj Emanuwel»*

kanj maanaa ti «Irkoy goo ir gamey ra».

²⁴ Kanj Isufi tun jirboo ra, a n'ir Koyoo almalaykaa yaamaroo tee ka nga wande wiroo dii.

²⁵ A mana gorokasinay nda a hala a na iz'aroo hay, a na maapoo danj Isa.

2

Handaray bayraykoyniyanj kaa ka Isa guna

¹ Isa hayandi Betelehem, Žude gandaa ra, kokoyoo kanj se i ga nee Herod zamanoo ra. Handaray bayraykoyniyanj ne ka hun waynahunay ka kaa Žerizalem,

² i nee: «Man Alyahuudey kokoyoo kanj hayandi? Ir dii nga handaraa* waynahunay. Ir kaa ka sujudu a se.»

³ Kanj kokoyoo Herod maa woo, a zalba, de Žerizalem kul zalba a bande.

⁴ A na jamaa sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey marga hala i ma nga bayrandi nongoo kanj ra Almasihu ga hima ka hayandi.

⁵ I nee a se: «Betelehem kanj goo Žude, zama hayaa ne kanj annaboo n'a hantum:

⁶ <Ni, Betelehem kanj goo Žude gandaa ra,

šikka sii kanj ni man'ti Žude koyra paŋey kul ikaccaa,

zama jineboro foo ga hun ni ra kanj g'ay jamaa Izirayel kur.>†»

⁷ Waatoo din Herod na bayraykoyney cee tuguyan ra ka alhabar cimoo ceeci waatoo kanj handaraa bangay ga.

* 1:23 1.23 Ezayi 7.14. * 2:2 2.2 Kabuyaney 24.17. † 2:6 2.6 Miše 5.1.

⁸ Woo banda ga, a n'i donto Betelehem ka nee: «Wa koy, de war ma zanka taanaa alhabar cimoo ceeci. Nda war dii a, war m'a bayrandi ya ne hala agay mo ma koy sujudu a se.»

⁹ Waatoo kanj i na hanajer kokoyoo se ka ben, i koy. Nga ne, handaraa kanj i dii a waynahunay goo ma dira jiney ra hala waatoo kanj ra a kay nongoo kanj ra zankaa goo se beene.

¹⁰ Kanj i dii handaraa, i hanse ka jaali.

¹¹ I huru hugoo ra, i dii zanka taanaa nda Maryama nga paa. I sonbu ka sujudu zankaa se. I na jinawey feeri kanj ra ngi almaney goo ka gomni tee zankaa se kanj ti wura, nda dugu, nda mir.

¹² Woo banda ga, Irkoy bayrandi i se handiri ra kanj i masi yee Herod do. I na fondo tana zaa ka yee ngi gandaa ra.

I na Isa ka zuru ka koy Misira

¹³ Waatoo kanj i koy, ir Koyoo almalayka foo ne ka bangay Isufi se handiri ra ka nee: «Tun ni boŋ ga, ma zanka taanaa nda jaŋoo zaa, ma zuru ka koy Misira. Ma cindi no din hala waati kanj ay ūelanj ma ne, zama Herod ga ceeci ka zankaa halaci.»

¹⁴ Isufi tun, a na zanka taanaa nda jaŋoo zaa cijinoo ra ka koy tugu Misira.

¹⁵ I cindi no din hala Herod buuyanoo ga, hala hayaa kanj ir Koyoo na annaboo donto a m'a har ma tabati, a nee:

«Ay ciya ag'iz'aroo se a ma hun Misira.»[‡]

Zankey wiiyanoo

¹⁶ Kanj Herod dii kanj bayraykoyney na nga kuubi, a hanse ka futu, de a sanba ka nee i ma Betelehem nda nga laamaa kul zankey wii kanj goo nda jiiri hinka nda wey kanj goo jiiri hinka se ganda, zama bayraykoyney ūennoo ga nga jiirey si bisa woo.

¹⁷ Waatoo din hayaa kanj annabi Źeremi dontandi a m'a har tabati. A nee:

¹⁸ «Kaati mandi Rama ra, hēeni nda booro booboyan.

Raūel ga nga izey hēe.

A mana yadda nga binoo ma yay,

zama i mana cindi.»[§]

Isa nda nga hayragey kaa ka hun Misira

¹⁹ Waatoo kanj Herod buu, ir Koyoo almalayka foo ne ka bangay Isufi se handiri ra Misira.

²⁰ A nee: «Tun ni boŋ ga, ma zanka taanaa nda jaŋoo zaa, ma koy Izirayel gandaa ra, zama borey buu kanj ga ceeci ngi ma zanka taanaa hundoo kaa.»

²¹ Isufi tun, a na zanka taanaa nda jaŋoo zaa, de a koy Izirayel gandaa ra.

²² Amma kanj a maa kanj Arkelus no ma Źude laama nga baabaa Herod dogoo ra, a hunbur ka koy no din. Irkoy ūelanj a se handiri ra, a koy Galile gandaa ra.

²³ A kaa ka goro koyraa ra kanj se i ga nee Nazaret, hala ūennoo kanj annabey n'a har ma tabati kanj ti: «I ga maapoo danj Nazaret boraa.»

3

*Yehiya kanj ti batizekaa waazoo**(Marku 1.1-8; Luka 3.1-18; Yehiya 1.19-28)*

1 Haney din ra, Yehiya kanj ti batizekaa bangay Žude saajoo ra ka waazu,

2 ka nee: «Wa tuubi, zama beenaa Laamaa man.»

3 Nga ti boraa kanj ga annabi Ezayi dontandi a ma šelanj ka nee:

«Jinde foo ga kaati saajoo ra ka nee:

<Wa ir Koyoo fonda soolu, wa nga lolawey šerrandi.> *»

4 Yehiya, yoo hinbiri darbay bara jindoo ra nda kuuru gamahaw kanj goo centoo ga. Nga meehunaa man'ti kala ndooyanj nda yuu gani.

5 Waatoo din no, Žerizalem koyraa borey, nda Žude kul, nda nongey kul kanj goo isaa here kanj se i ga nee Žurdenj, i kul fatta ka koy Yehiya do.

6 Yehiya na borey batize Žurdenj isaa ra, waatoo kanj i na ngi zunubey har kaaray.

7 Kanj a dii Fariziyenj nda Sadusiyenj boobo kaa batizeyanoo se, a nee i se: «Gondi izey, may ka war waanandi war ma zuru Irkoy futayyanoo kanj ga kaa se?»

8 Wa teegoy tee kanj ga cebe kanj war tuubi.

9 War masi nee war boj se: «Ibrahim ti ir baabaa», zama ay ga war bayrandi kanj ba tondey wey, Irkoy ga hin ka hundi danj i ra k'i tee Ibrahim se izeyanj.

10 Aywa, daašoo soolu ka tuuroo dunbu hala linjoo ga. Tuuri kul kanj si ize henna tee ga dunbandi ka warrandi nuune ra.

11 Agay, ay ga war batize nda hari ka cebe kanj war tuubi, amma boraa kanj ga kaa ay dumaa ga, hinoo bisa ay wanoo, de mo ay si hima nda ka nga taamey zaa. Nga, a ga war batize Hundi Henanantaa ra nda nuune.

12 Nga fendoo goo kaboo ra ka nga taasu kar ganganoo haabu. A ga nga alkamaa fanji suuroo ra, amma toosaa, a g'a ton nuune ra kanj si buu.»

*Isa batizeyanoo**(Marku 1.9-11; Luka 3.21-22)*

13 Alwaatoo din, Isa hun Galile ka kaa Yehiya do Žurdenj isaa here hala a ma nga batize.

14 Amma Yehiya n'a kakaw ka nee: «Agay no ma hima ka kaa m'ay batize, amma ni, ni ka kaa ay do!»

15 De Isa n'a zaabi ka nee: «Nanj woo ma teendi sohō, zama a tilasu ir ma Irkoy ibaayoo kul tee.» Yehiya n'a nanj a m'a tee.

16 Za Isa batizandi, a fatta haroo ra. Beenawey ne ka feeri [a se], de a dii Irkoy Hundoo zunbu nga ga ka kaa a ga sanda tuuzun alhaali.

17 De jinde foo ne ka šelanj beenaa ra ka nee: «Woo ti agay Iz'aroo, ay baakaa, nga ti ay jaaloo.»

4

*Ibilisi na Isa sii**(Marku 1.12-13; Luka 4.1-13)*

1 Woo banda ga, Irkoy Hundoo na Isa gongu ka žigi ka koy saajoo ra hala Ibilisi m'a sii.

2 Isa meehaw zaari woynaaci (40) nda cijin woynaaci (40), a too nongu kanj ra a heray.

* 3:3 3.3 Ezayi 40.3.

³ Siiyakaa man a ka nee a se: «Nda Irkoy Iz'aroo ti ni, nee tondey wey ma bere ka tee takula.»

⁴ A zaabi ka nee: «A hantumandi Citaaboo ra: «Man'ti ŋaayan hinne nda adamize ga huna, amma a ga huna nda šenni kul kaŋ ga hun Irkoy mijoo ra.»*»

⁵ Woo banda ga, Ibilisi n'a zaa ka koy koyra henantaa† ra, a n'a kayandi Irkoy hugu beeroo boŋoo boŋ beene.

⁶ A nee a se: «Nda Irkoy Iz'aroo ti ni, ni boŋ warra ganda, zama a hantumandi kaŋ

nga ga nga almalaykey yaamar ma ne,

i ga ni zaa ŋi kabey ra

hala ni cewoo masi koy cabu tondi ga.»‡

⁷ Isa nee a se: «A hantumandi koyne: «Masi ni Koyoo Irkoy sii.»§»

⁸ Ibilisi yee k'a zaa ka koy tondi hondu foo boŋ kaŋ ga hanse ka beeri, de a n'a cebe aduŋŋa laamawey kul nda ŋi darZaa.

⁹ A nee Isa se: «Ay ga ni noo hayey wey kul nda ni sujudu ya ne.»

¹⁰ Isa nee a se: «Hun ne, Šaytan. A hantumandi: «Masi sujudu kala ni Koyoo Irkoy se, de nga hinne no m'a gana.»*»

¹¹ Woo banda ga, Ibilisi fay nda a, de almalaykayaŋ ne ka man a, i n'a saajaw.

Isa na nga diyawtaraa šintin Galile

(Marku 1.14-15; Luka 4.14-15)

¹² Waatoo kaŋ Isa maa kaŋ i na Yehiya nondi, a mooru no din ka koy Galile.

¹³ A hun Nazaret koyraa ra, a koy goro Kaparnahum kaŋ goo Galile isabangoo mijoo ga, Zabulonŋ nda Neftali laamaa ra.

¹⁴ Woo teendi hala šennoo kaŋ annabi Ezayi dontandi a m'a har ma tabati, a nee:

¹⁵ «Zabulonŋ laboo nda Neftali laboo

kaŋ goo teekoo fondaa ga, Žurdeŋ isaa se banda

kaŋ ti Galile boro dumey kaŋ man'ti Alyahuudu gandaa,

¹⁶ Jamaa woo kaŋ goro kubaa ra dii gaay beeri,

wey kaŋ goro gandaa ra nda buuyan biyoo ra, gaay fatta i se.»†

¹⁷ Za waatoo woo ra Isa šintin ka waazu ka nee: «Wa tuubi, zama beenaa Laamaa man.»

Isa taalibi jina-jinawey

(Marku 1.16-20; Luka 5.1-11)

¹⁸ Woo banda ga, Isa goo ma dira Galile isabangoo mijoo ga, a dii arma hinka. Simon kaŋ se i ga nee Piyer nda nga armaa Andere, i goo ma filiji warra isabangoo ra, zama sorkoyaŋ no.

¹⁹ A nee i se: «Wa kaa ka hanga ay bande. Ay ga taka tee kaŋ ra boro no war ga hoo.»

²⁰ Dogoo din da i na ŋi filijey naŋ ka hanga a bande.

²¹ A hun no din ka koy jine, a dii arma hinka foo koyne, Žak kaŋ ti Zebede iz'aru, nga nda nga armaa Yehiya. Ŋi nda ŋi baabaa Zebede goo harihiyoo ra ka ŋi filijey hanse. Isa ciya i se.

* 4:4 4.4 Alhukumoo 8.3. † 4:5 4.5 Koyraa ti Žerizalem. ‡ 4:6 4.6 Zaburey 91.11-12. § 4:7 4.7 Alhukumoo 6.16. * 4:10 4.10 Alhukumoo 6.13. † 4:16 4.15-16 Ezayi 8.23-9.1.

22 Dogoo din da i na hiyoo nda ngi baabaa nanj ka hanga a bande.

Isa na alžamaa cawandi, a na wircikoyney noo baani
(Marku 3.7-11; Luka 6.17-19)

23 Isa dira Galile kul bande ka cawandi ngi margahugey ra. A ga LaamaaAlhabar Boryaa waazu. A na wircikoyni kul nda malalkoyni dumi kul noo baani alžamaa ra.

24 Maapoo huru Siiri gandaa kul ra. I kate a do wircikoyney kul kanj ga dori dumi-dumiyanj goo, nda boroyanj kanj ra ganji goo, nda cirawcirawkoyniyanj nda bonguyan. A n'i noo baani.

25 Alžama beeri hanga a bande ka hun Galile, nda Dekapol (maanaa «koyra woy (10)»), nda Žerizalem, nda Žude, nda Žurdenj isaa se banda.

5

Gomni cimi-cimoo
(Luka 6.20-23)

1 Waatoo kanj Isa dii jamaa, a žigi tondi hondoo boŋ ka goro, nga taalibey man jeroo ga.

2 A na ţennoo zaa k'i cawandi ka nee:

3 «Borey duu gomni kanj ga ngi yaadataraa bay Irkoy jine, zama ngi, ngi wane beenaa Laamaa.

4 Borey duu gomni kanj ga hēe, zama ngi, i ga kaa ka duu bineyaynay.

5 Borey duu gomni kanj ga ngi boŋ yeeti ganda, zama ngi no ma laboo tubu.

6 Borey duu gomni kanj ga boonay ţerretaray sanda heraykoyni nda jawkoyni, zama ngi, i ga kaa ka kungu.

7 Borey duu gomni kanj ga tamalla, zama ngi se i ga tamalla.

8 Borey duu gomni kanj biney ga henan, zama ngi, i ga kaa ka dii Irkoy.

9 Borey duu gomni kanj ga kate alaafiyaa, zama ngi se i ga nee Irkoy izey.

10 Borey duu gomni kanj i g'i gurzugay ţerretaray maaganda se, zama ngi, ngi wane beenaa Laamaa.

11 War duu gomni waati kanj borey ga war kaynandi, i ga war gurzugay ka haya futu dumi kul taari war ga ay sabbu se.

12 Wa binekaanay, war ma hanse ka jaali, zama war ga duu sufuray beeri beenaa ra. Takaa woo da nda i na annabey gurzugay kanj kaa war jine.»

Taalibey ti ciiroo nda gaayoo
(Marku 9.50; Luka 14.34-35)

13 «War, war ti gandaa ciiroo. Nda ciiri tar, macin nda boro g'a noo tenbe? A si haya hanse kala a ma warrandi taray, borey m'a taama.

14 War, war ti aduŋna gaayoo. Koyra kanj goo tondi hondu boŋ si hin ka tugu.

15 Boro si fitilla diinandi ka kusu gum a boŋ, a si jisandi kala fitilla gorodogoo ga hala a ma gaay tee hugoo ra borey kul se.

16 Takaa din da, war gaayoo ma dii adamizey jine, taka kanj ra i ma dii war teegoy henney, de i ma war Baabaa Irkoy kanj goo beenaa ra beerandi.»

Aţariyaa tabatandiroo

17 «War masi hongu kan̄ ya nka kaa ka ašariyaa nda annabey citaabey tuusu. Ya na kaa k'i tuusu, amma ya nka kaa k'i tabatandi,

18 zama cimoo ne kan̄ ay g'a har war se, kullihinne beenaa nda laboo ga bara, tonbi-ize foo wala žeer-ize foo si dere ašariyaa ra hala hayey kul ma tee.

19 Woo se boro kan̄ ga yaamarey wey ikaccu foo kaa ka borey cawandi i ma taka follokaa tee, bora ga tee borey kul ikaccaa beenaa Laamaa ra. Amma boro kan̄ ga yaamarey dii, de a ga borey cawandi i m'i dii, bora din ga tee boro beeri beenaa Laamaa ra.

20 Ay ga war bayrandi kan̄, nda war šerretaraa mana bisa Citaaboo baykey nda Fariziyen̄ey wanoo, war si huru beenaa Laamaa ra.»

Futuyanoo šennoo

21 «War maa kan̄ i nee boro jinawey se: «Masi boro wii.»* Boro kan̄ na boro wii ga hima ka koy ciitikey jine.

22 Amma agay, ay ga war bayrandi kan̄ boro kul kan̄ futu nga armaa ga, ga hima ka koy ciitikey jine. Boro kan̄ nee nga armaa se «saama», ga hima ka koy hoyraykey margaroo jine. Boro kan̄ nee nga armaa se «hollokom», bora si hima ka koy kala žahannam nuunaa ra.

23 Nda n'na ni sargaroo ka koy sargari tonadogoo ra, de ni hongu kan̄ ni armaa goo nda ni ga alhaku,

24 ni sargaroo nan̄ no din da sargari tonadogoo jeroo ga. Ma koy waafaku nda ni armaa jina, woo banda ga, ma kaa ka ni sargaroo kaa.

25 Cah̄a ka waafaku nda ni yenjekasinaa za ni nda a goo fondaa ra. Ni yenjekasinaa masi koy ni dan̄ alkaaloo jine, alkaaloo ma ni noo alkaatoo se, alkaatoo ma ni warra kasaa ra.

26 Cimoo ne kan̄ ay g'a har ma ne, n'si fatta no din mana nooro bana hala nongu kan̄ ra ba tanka si cindi.»

Zinaa šennoo

27 «War maa kan̄ a harandi ka nee: «Masi zina.»†

28 Amma agay, ay ga war bayrandi kan̄ boro kul kan̄ na woy guna k'a boonay, bora na zina tee nda a ka ben nga binoo ra.

29 Nda ni kabe gumaa moŋoo no ma kate ma kan̄ zunubu ra, a dogu m'a warra a ma mooru ni, zama ni nongu foo ma hasara baa ma ne ni kunturoo kul ma warrandi žahannam.

30 Koyne mo nda ni kabe gumaa no ma kate ma kan̄ zunubu ra, a dogu m'a warra a ma mooru ni, zama ni nongu foo ma hasara baa ma ne ni kunturoo kul ma koy žahannam.»

Fayyan šennoo

(*Matiyu 19.9; Marku 10.11-12; Luka 16.18*)

31 «A harandi ka nee: «Boro kan̄ na nga wandoo fay m'a noo fay-kaddaasu.»‡

32 Amma agay, ay ga war bayrandi kan̄ boro kul kan̄ ga nga wandoo fay, nda man'ti woyoo mma izefututaray tee, bora na woyoo dan̄ zinaa ra. Boro mo kan̄ na woy hiiji kan̄ kurpoo n'a fay na zinaa tee.»

Žeeyan šennoo

* 5:21 5.21 Fattaroo 20.13; Alhukumoo 5.17. † 5:27 5.27 Fattaroo 20.14; Alhukumoo 5.18. ‡ 5:31 5.31 Alhukumoo 24.1-4.

33 «War maa koyne kaŋ a harandi boro jinawey se ka nee: <Masi žee taari ga, amma meefurey kaŋ n'n'i zaa ni Koyoo maajoo ga, m'i kaa.>§

34 Amma agay, ay ga war bayrandi kaŋ war masi žee kul. War masi žee nda beenaa, zama nga ti Irkoy kokoy gorodogoo.

35 War masi žee nda laboo, zama nga ti nga cee-jisidogoo. War masi žee nda Žerizalem, zama nga ti Kokoy beeroo koyraa.

36 Masi žee nda ni boŋoo, zama n'si hin ka ba hinbiri-ize folloku kaarayandi wala k'a bibandi.

37 War meešennoo ra, nda war nee ayyo, a ma tee ayyo, nda war nee kalaa, a ma tee kalaa. Šenni kaŋ tonton woo ga mana hun kala boro laalaa do kaŋ ti Ibilisi.»

Faasayan šennoo (Luka 6.29–30)

38 «War maa kaŋ a harandi ka nee: <Moo no ma moo bana, hije no ma hije bana.>*

39 Amma agay, ay ga war bayrandi, war masi faasa war boŋ se boro laala jine. Nda boro na ni saŋ ni garbe hennaa ga, ma affaa mo šerre a se.

40 Nda boro ga baa nga ma ni cee hinoo do ka ni kaayoo taa, ni burmusoo mo naŋ a se.

41 Nda boro ga ni gaabi ma kilomeetar foo dira nga bande, a tee a se kilomeetar hinka.

42 Boro kaŋ na ni ŋaaray, m'a noo. Boro kaŋ ga baa nga ma garaw ni ga, masi wanji a se.»

Wa baa war iberey (Luka 6.27–28, 32–36)

43 «War maa kaŋ a harandi ka nee: <Ma baa ni cinaa†, ma konna ni iberoo.>

44 Amma agay, ay ga war bayrandi, wa baa war iberey, wa Irkoy ŋaaray wey kaŋ ga war gurzugay se,

45 hala war ma tee ize war Baabaa Irkoy kaŋ goo beenaa ra se, zama a ga nga waynaa fattandi boro laaley nda ihenney se, a ga ncirŋi kaŋandi boro šerrantey nda wey kaŋ si šerre se.

46 Nda war si baa kala war baakey, macin ti tiyaaboo kaŋ war ga duu a? Man'ti woo da no, ba alkaasidiikey g'a tee wala?

47 Nda war si boro foo kala war armey, macin ti haya beeroo kaŋ war n'a tee? Kutakey hunday nka si woo tee wala?

48 War, war ma tee boroyan kaŋ tee ka timme sanda takaa kaŋ nda war Baabaa Irkoy kaŋ goo beenaa ra ga timme.»

6

Sargari nooyan talkey se šennoo

1 «Wa war boŋ hawgay, war masi cebe borey se kaŋ boro šerranteyan ti war. Nda war na woo tee, war si duu sufuray war Baabaa Irkoy do kaŋ goo beenaa ra.

§ 5:33 5.33 Sargarey 19.12; Kabuyaney 30.3; Alhukumoo 23.22–24. * 5:38 5.38 Fattaroo 21.24; Sargarey 24.20; Alhukumoo 19.21. † 5:43 5.43 Sargarey 19.18.

² Nda n'ga sargari noo, masi laati beeri kar ni jine, sanda takaa kanj almunafikey g'a tee margahugey nda lolawey ra hala borey ma ngi beerandi. Cimoo ne kanj ay g'a har war se, i duu ngi sufuraa ka ben.

³ Amma nda n'ga sargari noo, ni kabe waawaa masi bay hayaa kanj ni kabe gumaa goo m'a tee,

⁴ hala ni sargaroo ma tee sutura ra, de ni Baabaa Irkoy kanj ga dii sutura ra ga ni bana.»

Irkoy njaarayyan šennoo

(Luka 11.2-4)

⁵ «Nda war ga Irkoy njaaray, war masi tee almunafikey cine kanj ga baa ngi ma tun ka kay margahugey ra nda lolawey kanjey ga ka Irkoy njaaray hala borey ma dii ngi. Cimoo ne kanj ay g'a har war se, i duu ngi sufuraa ka ben.

⁶ Amma nda n'ga Irkoy njaaray, huru ni hugoo kunehere, ma minoo daabu, ma ni Baabaa Irkoy njaaray sutura ra, de ni Baabaa Irkoy kanj ga dii sutura ra ga ni bana.

⁷ Nda war ga Irkoy njaaray, war masi šenney doori cere boŋ sanda kutakey takaa. I ga hongu kanj ngi šenni boobey haryanoo se, ngi njaarayroo ga taandi.

⁸ War masi hima nda ey, zama war Baabaa Irkoy ga haya bay kanj ga war ga too, za war man'a njaaray.

⁹ War, takaa ne kanj nda war ma Irkoy njaaray:

«Ir Baabaa Irkoy kanj goo beenaa ra,
yala ni maapoo ma zandi sanda henanante,

¹⁰ ni Laamaa ma kaa,

ni ibaayoo ma tee laboo ga sanda beenaa takaa.

¹¹ Ir noo ir hō zaaroo meehunaa.

¹² Ir alhakey yaafa ir se,

sanda takaa kanj nda ir, ir ga yaafa borey se kanj n'ir tooŋe.

¹³ Masi nanj ir ma siyandi ka kanj zunubu ra,
amma ir hallasi boro laalaa ra kanj ti Ibilisi.»

¹⁴ Nda war na borey laybey yaafa i se, war Baabaa Irkoy kanj goo beenaa ra mo ga yaafa war se.

¹⁵ Amma nda war mana yaafa borey se, war Baabaa Irkoy mo si war laybey yaafa war se.»

Meehawyan šennoo

¹⁶ «Waati kanj war ga meehaw, war masi hima nda almunafikey kanj ga ngi boŋ hanj ka ngi ndumey danj cere ra, ka cebe borey se kanj ngi ga meehaw. Cimoo ne kanj ay g'a har war se, i duu ngi sufuraa ka ben.

¹⁷ Amma ni, waati kanj n'ga meehaw, turaari danj ni boŋoo ga, ma ni ndumoo jumay,

¹⁸ hala a masi tee sanda borey se ni goo ma meehaw, amma meehaw ni Baabaa Irkoy se kanj goo sutura ra. De ni Baabaa Irkoy kanj ga dii sutura ra ga ni bana.»

Alman cimoo

(Luka 12.33-34)

¹⁹ «War masi alman marga aduŋŋa kanj ra dusu nda guuruboosu g'a halaci, de mo kanj ra zayey ga kayra k'a zay.

²⁰ Amma wa alman marga beenaa kanj ra dusu nda guuruboosu s'a halaci, de kanj ra zayey si kayra, i si zay.

²¹ Zama nongoo kanj ra ni almanoo goo, nga ra ni binoo goo.»

Moo ti gaaham fitillaa

(Luka 11.34-36)

²² «Moo ti gaaham fitillaa. Nda ni mojnoo ga boori, ni gaahamoo kul goo gaay ra.

²³ Amma nda a ga laala, ni gaahamoo kul goo kubay ra. Nda gaayoo kanj goo ni ra tee kubay, de kubaa, cin no a ga ti a!»

Irkoy wala nooru?

(Luka 16.13)

²⁴ «Boro sii no kanj ga hin ka goy gaakoy hinka se. A mma konna affaa ka baa affaa wala a ma denji affaa ga ka donda affaa. War si hin ka tee tam Irkoy se, war ma tee tam nooru se.»

War masi huzun

(Luka 12.22-32)

²⁵ «Woo se ay ga war bayrandi kanj war masi huzun war hunaroo se nda woo kanj war g'a njaa, [wala woo kanj war g'a hanj], wala war gaahamoo se, woo kanj nda war ga daabu. Hundi mana bisa njayaan, gaaham mana bisa bankaaray wala?

²⁶ Wa beenaa cirawey guna: i si duma, i si hegay, i si taasuu fanji, amma war Baabaa Irkoy kanj goo beenaa ra g'i njandi, de war, war mana bisa ey wala?

²⁷ War ra, may ti boraa kanj nga alhuzunoo ga kate a ma hin ka ba alwaati kayna tonton nga aloomuroo ga?

²⁸ Adishi cin se war ga huzun nda bankaaray? Wa faarey kutukuryey guna takaa kanj nda i ga zay. I si taabi, i si haabu bii.

²⁹ Ay ga war bayrandi kanj Sulaymaana nda nga daržaa kul, a mana bankaaray danj ka too ngi affoo.

³⁰ Nda faari suboo kanj hõ a ga bara, suba a ga warrandi alforonoo ra, Irkoy g'a bankaaray nda takaa woo, taka foo nda a si war bankaaray, naanaykaccukoyney?

³¹ War masi alhuzun ka nee: «Macin no ir g'a njaa?» wala: «Macin no ir g'a hanj?» wala: «Macin nda ir ga bankaaray?»

³² Zama hayey wey kul, kutakey no m'i ceeci. War Baabaa Irkoy kanj goo beenaa ra ga bay kanj war ga too i ga.

³³ Haya jinaa kanj war ga hima k'a ceeci man'ti kala [Irkoy] Laamaa nda nga šerretaraa, de hayey wey mo kul ga tontonandi war se.

³⁴ War masi huzun nda suba. Suba ga alhuzun nga boŋ se. Zaari foo kul nda nga farayanoo.»

7

War masi war ciney ciiti

(Luka 6.37-38, 41-42)

¹ «War masi boro ciiti, nga ra war si ciitandi,

² zama takaa kanj nda war ga ciiti, nga nda war ga ciitandi, de mo takaa kanj nda war ga neeši, nga nda i ga neeši war se.

³ Cin se n'ga dii subu-izoo kanj goo ni armaa mojnoo ra, amma n'si maate bundoo kanj goo ni mojnoo ra?

⁴ Wala mo, taka foo nda n'ga nee ni armaa se: «Nanj ya subu-izoo kaa kanj goo ni mojnoo ra», ka gar, nga ne bundu bara ni mojnoo ra.

⁵ Almunafikoo, bundoo kaa ni moɲoo ra jina, waatoo din n'ga dii boryo ka subu-izoo kaa ni armaa moɲoo ra.

⁶ War masi haya henenantey noo hansey se, i masi koy bere war ga ka war kottu. War masi war alyakuutey dan nbirɲawey jine, i masi koy i taama nda ngi cewey.»

Isa na nga taalibey cawandi Irkoy ɲaarayyan
(Luka 11.9–13; 6.31)

⁷ «Wa Irkoy ɲaaray, a ga war noo, wa ceeci, war ga duu, wa kara-kara, a ga feera war se.

⁸ Zama boro kul kan ɲaaray, i g'a noo, boro kan ceeci ga duu, de mo i ga feera boro kan kara-kara se.

⁹ War ra, may ti boraa kan, nda izoo n'a wiri takula, a g'a noo tondi?

¹⁰ Wala nda a n'a wiri hamiisa, a g'a noo gondi hamiisaa dogoo ra?

¹¹ Nda war kan ga laala ga wan ka war izey noo haya hennayan, taka foo nda war Baabaa Irkoy kan goo beenaa ra si haya hennayan noo boro kan g'a ɲaaray se?

¹² Haya kul kan war ga baa borey m'a tee war se, war mo ma nga cine tee i se, zama woo ti hayaa kan ašariyaa nda annabey n'a har.»

Hugu mee kaccaa
(Luka 13.24)

¹³ «Wa huru nda hugu mee kaccaa, zama hugoo miɲoo ga yilwa, fonda a ga hay kan ga koy halaciyanoo here, de boro boobo goo no kan ga huru nda a.

¹⁴ Amma hugoo miɲoo ga kacca, fonda a ga šiita kan ga koy hunayan here, de boro kaynayan no ma duu a.»

Taari annabey
(Matiyu 12.33–35; Luka 6.43–44)

¹⁵ «Wa war boɲ hawgay taari annabey ga. I ga kaa war ga sanda feejiyan, amma ngi kuneheroo man'ti kala ganjihansi futuyan.

¹⁶ Ngi teegoyey nda war g'i bay. Boro ga alaneb-ize hegay karjinaa ga wala, jeejay ga duwandi ngorfuna a ga wala?

¹⁷ Takaa woo no, tuuri henna kul, ize henna no a ga hay, amma tuuri futu, ize laalayan no a ga hay.

¹⁸ Tuuri henna si hin ka ize laalayan hay, tuuri futu si hin ka ize hennayan hay.

¹⁹ Tuuri kul kan si ize henna hay, ga dunbandi ka warrandi nuune ra.

²⁰ Adiši ngi teegoyey nda war g'i bay.»

Hayaa kan n'g'a har no m'a tee
(Luka 6.46; 13.25–27)

²¹ «Man'ti boro kul kan ga nee ya ne: <Ay Koyoo, ay Koyoo>, nga no ma huru beenaa Laamaa ra, amma boraa kan g'ay Baabaa Irkoy kan goo beenaa ra ibaayoo tee no ma huru a ra.

²² Boro booboyan, hanoo din, i ga nee ya ne: <Ir Koyoo, ir Koyoo, man'ti ni maɲoo nda ir na hayey har kan ga kaa ka tee, man'ti ni maɲoo nda ir na ganjey gaaray, man'ti ni maɲoo nda ir na kayfiyan tee?»

²³ Waatoo din ay g'i bayrandi ka nee i se: <Ya na bay ka war bay. Wa mooru ay ga, goy futu teekey!>»

Hugu cinayan dumi hinkaa
(Luka 6.47–49)

²⁴ «Boro kul kaŋ maa ay ŧennyey, de a g'i ka goy, ga hima nda lakkalkoyni kaŋ na nga hugoo cin tondi boŋ,

²⁵ ncirpi kaŋ, isa kabey haroo dandi, hewoo hēe. I na hugoo kar, amma a mana kaŋ, zama tondi boŋ a cinandi.

²⁶ Amma boro kul kaŋ maa ay ŧennyey, de a man'i ka goy, ga hima nda aru lakkal jaŋante kaŋ na nga hugoo cin labutaasi boŋ,

²⁷ ncirpi kaŋ, isa kabey haroo dandi, hewoo hēe. I na hugoo kar. Hugoo kaŋ, kaŋyan beeri.»

Isa hinoo

(Marku 1.22; Luka 4.32)

²⁸ Waatoo kaŋ Isa na ŧennyey wey har ka ben, nga cawandiyanoo tee jamaa se boŋhaway,

²⁹ zama a mm'i cawandi sanda boro kaŋ goo nda hini k'i juwal kaŋ man'ti ngi Citaaboo baykey takaa.

8

Isa na jiraykoyni noo baani

(Marku 1.40–45; Luka 5.12–16)

¹ Waatoo kaŋ Isa zunbu tondi hondoo boŋ, alžama beeri hanga a bande.

² Jiraykoyni foo ne ka man a ka sujudu jinoo ra ka nee: «Ay Koyoo, nda ni baa, n'ga hin k'ay noo baani hala ya duu ka henan.»

³ Isa na nga kaboo ŧerre k'a taaru ka nee a se: «Ay yadda, henan!» Dogoo din da jiraa ben a ga, a henan.

⁴ Isa nee a se: «Gaabandi mas'a har boro kul se. Amma ma koy ni boŋ cebe sargari juwalkaa se jina, ma sargaroo kaa kaŋ nda Musa na ni yaamar, hala ni duubaaniyanoo ma tee i se seedetaray.»

Isa na jalakoyini tamoo noo baani

(Luka 7.1–10)

⁵ Waatoo kaŋ Isa ga huru Kaparnahum, jalakoyini foo man a k'a suurandi

⁶ ka nee a se: «Ay Koyoo, ay tamoo goo ma kani hugey, jere faa buu, a ga hanse ka maray.»

⁷ Isa nee a se: «Ay ga koy, ay g'a noo baani.»

⁸ Jalakoynoo zaabi ka nee: «Ay Koyoo, ay si hima nda ma huru ay hugoo ra, amma kalima foo hinne har, de ay tamoo ga duu baani.

⁹ Zama agay hunday goo jineboroyaŋ hinoo cire. Agay mo goo nda soojeyaŋ kaŋ goo ay hinoo cire. Nda ay nee woo se: «Koy», a ga koy, nda ay nee affoo se: «Kaa», a ga kaa. Nda ay nee ay tamoo se: «Woo tee», a g'a tee.»

¹⁰ Kaŋ Isa maa woo, a kan a se, de a nee nga hangakey se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, Izirayel ra, ya na dii boro kul ra naanay kaŋ ga too woo.

¹¹ Ay g'a har war se kaŋ boro booboyaŋ ga hun dandi nda dangay ka kaa ka goro ganda ka ŋaa Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba bande beenaa Laamaa ra.

¹² Amma Laamaa izey ga warrandi taray, taray kubaa ra. No din ra hēeni nda hiŋpekaamayan ga tee.»

¹³ Woo banda ga, Isa nee jalakoynoo se: «Koy ni hugoo do, hayaa kaŋ ni naanay a ma teendi ma ne.» Waatoo din da, jalakoynoo tamoo duu baani.

Isa na wircikoyini dumi boobo noo baani

(Marku 1.29–34; Luka 4.38–41)

14 Isa koy Piyer hugoo do. A gar wandoo jaa ga kani, gaaham konni wirci bara a ga.

15 A na kaboo taaru, de gaaham konnoo ben a ga, dogoo din da woyoo tun nga boj ga k'a alhaadimay.

16 Waatoo kanj cijinoo too, i kate a do boro booboyan kanj ra ganjiyan goo. A na kalima foo har ka ganjey gaaray, de a na wircikoyney kul noo baani,

17 hala ŝennoo kanj annabi Ezayi dontandi a m'a har ma tabati, a nee: «Nga, a n'ir borojeretaraway zaa, a n'ir wircey jeeje nga ga.»*

Boro kanj ga baa nga ma hanga Isa

(Luka 9.57–62)

18 Isa dii kanj alžama beeri ga nga kuubi ka nga bere. A yaamar kanj nga nda nga taalibey ma koy haroo boj faa ga.

19 Citaaboo baykaw foo man a ka nee a se: «Alfagaa, ay ga hanga ni bande nongu kul kanj ra n'ga koy.»

20 Isa nee a se: «Nzungey goo nda guusu, beenaa cirawey goo nda teji, amma Boro-iz'aroo sii nda nongu kanj ra a ga nga bonjoo kanandi.»

21 [Nga] taalibey affoo nee a se: «Ay Koyoo, nanj ya koy ay baabaa sutura jina.»

22 Amma Isa nee a se: «Hanga agay, de ma nanj bukawey ma ngi bukawey sutura.»

Isa na hewoo kayandi

(Marku 4.35–41; Luka 8.22–25)

23 Isa huru harihiyoo ra, de nga taalibey hanga a.

24 Hew beeri ne ka tun isabangoo boj hala nongu kanj ra bondawey na hiyoo daabu. Isa goo ma jirbi.

25 Taalibey man a k'a tunandi ka nee a se: «Ir Koyoo, faaba ir ga, ir ga halaci!»

26 A nee i se: «Macin se war ga arkubu, naanaykaccukoyney?» Woo banda ga, a tun, a zahā hewoo nda isabangoo ga, de nongoo kul tee sōy.

27 Borey boney haw, de i hāa ka nee: «Boro dumi foo ti woo kanj ba hewoo nda isabangoo ga hayaa tee kanj a n'a har?»

Isa na ganjey gaaray k'i kaa aruyan ra

(Marku 5.1–20; Luka 8.26–39)

28 Waatoo kanj Isa too haroo boj faa ga, Gadara koyraa borey laamaa ra, aru hinka kanj ra ganjiyan goo fatta saarawey ra k'a kubay. Ngɪ laalayanoo se boro kul si hin ka bisa nda fondaa din.

29 Ngɪ ne ma kaati ka nee: «Macin k'ir nda ni marga, Irkoy Iz'aroo? Ni nka kaa k'ir zarabi za waatoo mana too?»

30 A gar, ngɪ se nongu mooro ra, nbirɲa booboyan goo ma kur.

31 Ganjey na Isa suurandi ka nee: «Nda n'g'ir gaaray, ir sanba nbirɲa boobaa woo ra.»

32 A nee i se: «Wa koy!» I fatta ka koy nbirɲawey ra. Nga ne, nbirɲawey kul hun tondi hondoo jesoo ga beene ka isabangoo gaarandi, i buu haroo ra.

33 Borey kanj g'i kur zuru, de i koy koyraa ra ka alhabaroo kul filla, nda takaa kanj borey kanj ra ganjey cindi ti a.

* 8:17 8.17 Ezayi 53.4.

³⁴ Koyraa kul ne ka fatta ka Isa kubay. Kaŋ i dii a, i n'a wiri a ga a ma hun ngi gandaa ra.

9

Isa na bongu noo baani
(Marku 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ Isa huru harihii foo ra ka denj ka koy nga koyraa* ra.

² Boroyan ne ka kate a do bongu foo kaŋ ga kani balankar ra. Isa dii ngi naanaa, a nee bongoo se: «Bine tee, ay izoo, ni zunubey yaafandi.»

³ Nga ne, Citaaboo baykaw fooyan nee ngi boŋ se: «Woo mma Irkoy wow.»

⁴ Isa dii ngi anniyawey, a nee: «Macin se miile futuyan goo war biney ra?»

⁵ Affoo no ma faala, ka nee: «Ni zunubey yaafandi» wala ka nee: «Tun ka dira?»

⁶ Sohō kala war ma bay kaŋ Boro-iz'aroo goo nda hini aduŋŋa ra ka boro zunubey yaafa.» Woo banda ga, a nee bongoo se: «Tun ka ni balankaroo zaa, ma koy ni hugoo do.»

⁷ A tun ka koy nga hugoo do.

⁸ Kaŋ alžamaa dii woo, i hunbur, de i ga Irkoy beerandi kaŋ na adamizey noo hinoo woo cine.

Isa ciya Matiyu se a ma hanga nga bande
(Marku 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ Kaŋ Isa ga hun no din, a dii boro foo kaŋ maapoo ti Matiyu† ga goro alkaasidiikey goydogoo ra. A nee a se: «Hanga agay.» Matiyu tun, a hanga a bande.

¹⁰ Waatoo kaŋ Isa koy goro ŋaadogoo ra, Matiyu hugoo ra, nga ne, alkaasidiikaw nda zunubu teekaw booboyan kaa ka goro no din, Isa nda nga taalibey bande.

¹¹ Kaŋ Fariziyeney dii woo, i nee nga taalibey se: «Cin se war alfagaa ga ŋaa alkaasidiikey nda zunubu teekey bande?»

¹² Isa maa ŋenoo, a nee: «Man'ti borey kaŋ ga saabu no ma too lotokor ga, wircikoyney no ma too a ga.

¹³ Wa ŋenoo koroo hongu kaŋ ga nee: «Hinnari no ma kan ya ne, man'ti sargariyan.»‡ Zama ya na kaa ka boro ŋerrantey cee, zunubantey no ay g'i cee.»

Ižeena nda itaaga si koy cere bande
(Marku 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴ Waatoo din ra, Yehiya taalibey man Isa ka nee a se: «Macin se ir nda Fariziyeney ga meehaw [cee boobo], amma ni taalibey si meehaw?»

¹⁵ Isa nee i se: «Taka foo nda aruhiji taaga nda nga cerey goo hiijaa hugoo ra, de cerey ga ngi biney kankam? Hanyan ga kaa kaŋ aruhijoo ga zandi, waatoo din i ga meehaw.

¹⁶ Boro kul si ŋukka dunba taaga ka darbay žeena baka. Nda a teendi mo, ŋukka kaŋ danjandi ga ižeena dogu, de nga hinoo kottoo ga jaase ijinaa.

¹⁷ Alaneb hari moora taaga si huru hunbar žeenayan ra. Nda a teendi mo, hunbarey ga bagu. Alaneb haroo mun, hunbarey mursu. Adiŋi alaneb

* 9:1 9.1 Koyraa ti Kaparnahum. † 9:9 9.9 Matiyu da se i ga nee Lewi, Marku 2.14nda Luka 5.27ra. ‡ 9:13 9.13 Oze 6.6.

hari taaga si huru kala hunbar taagayan ra, nga ra ihinkaa kul ga duu aloomur.»

Boŋkoyni foo ize woyoo nda woyoo kaŋ tuku Isa bankaaraa ga (Marku 5.21–43; Luka 8.40–56)

¹⁸ Isa goo ma ţenney wey har borey se kaŋ boŋkoyni foo ne ka kaa ka sujudu jinoo ra ka nee: «Ay ize woyoo faati sohō da, kaa ka ni kaboo fur a ga, de a ga huna.»

¹⁹ Isa tun ka hanga a, nga nda nga taalibey.

²⁰ Woy foo ne kaŋ jiiri woy cindi hinka (12) kuri ga mun a bande, a man Isa nda banda here ka tuku nga bankaaraa mijoo ga.

²¹ A nka nee nga boŋ se: «Jalla, nda ya nka tuku hinne nga bankaaraa ga, ay ga hallasi.»

²² Isa bere, a dii woyoo, a nee: «Bine tee, ay izoo, ni naanaa na ni hallasi.» Za alwaatoo din da, woyoo hallasi.

²³ Waatoo kaŋ Isa too boŋkoynoo hugoo do, de a dii laatikarkey nda alžamaa kaŋ goo ma piimijaama cere ra,

²⁴ a nee: «Wa fatta, zankawoyoo mana buu, a mma jirbi.» I n'a kaŋikaŋi.

²⁵ Waatoo kaŋ i na jamaa fattandi, a huru, a na zankawoyoo dii nda kaboo, de a tun.

²⁶ Ţennoo huru gandaa din kul ra.

Isa na danaw hinka moŋey feeri

²⁷ Kaŋ Isa hun no din ka koy, danaw hinka hanga a ka kaati ka nee: «Hinna ir ga, Dawda Haamaa!»

²⁸ Waatoo kaŋ a too hugey, danawey man a. Isa nee i se: «War ga naanay kaŋ ay ga hin ka woo tee?» I nee a se: «Ayyo, ir Koyoo.»

²⁹ Woo banda ga, a tuku moŋey do ka nee: «A ma tee sanda war naanaa.»

³⁰ Ngi moŋey feera. Isa gaabandi i ga kaŋ i ma hawgay boro kul masi bay.

³¹ Amma za i fatta, i na maapoo danj gandaa din kul ra.

Isa na benbaw ţelanjandi

(Matiyu 12.22–24; Luka 11.14–15)

³² I nka koy kaŋ, nga ne, i kate Isa do benbaw aru foo kaŋ ra ganji goo.

³³ Ganjoo gaarayandi, benbaa ţelanj. Jamaa boŋhaway, de i nee: «Abada woo cine mana bay ka tee Izirayel ra.»

³⁴ Amma Fariziyeney nee: «Ganjej boŋkoynoo nda a ga ganjej gaaray.»

Isa tamalla alžamaa se

³⁵ Isa dira koyrawey nda koyra kanbey kul bande, a ga cawandi margahugey ra, a ga LaamaaAlhabar Boryaa waazu. A ga wirci kul nda dori kul noo baani.

³⁶ Kaŋ a dii alžamaa, a tamalla a se, zama i fara, biney hun sanda feejiyanj kaŋ sii nda kurkaw.

³⁷ A nee nga taalibey se: «Hegaa ga beeri, amma goykey si boobo.

³⁸ Adiŋi wa heгаа Koyoo ŋaaray a ma goykawyanj sanba nga heгаа ra.»

10

Isa na diyaw woy cindi hinka (12) suuba (Marku 3.13–19; Luka 6.12–16)

¹ Woo banda ga, Isa na nga taalibi woy cindi hinkaa (12) cee k'i noo hini i ma ganjey gaaray, i ma wirci dumi kul nda dori dumi kul noo baani.

² Diyaw woy cindi hinkaa (12) maapey ne: ijinaa ti Simonj kanj se i ga nee Piyer, nda nga armaa Andere, nda Žak Zebede izoo, nda nga armaa Yehiya,

³ nda Filip, nda Bartelemi, nda Toma, nda Matiyu kanj ti alkaasidiikaa, Žak kanj ti Alfe iz'aroo, nda Tade,

⁴ nda Simonj kanj ti Kanani boraa, nda Žudas Iskariyot kanj ti boraa kanj g'a nondi.

*Isa na nga diyaw woy cindi hinkaa (12) sanba
(Marku 6.7-13; Luka 9.1-6)*

⁵ Wey ti aru woy cindi hinkaa (12) kanj Isa n'i sanba k'i yaamar ka nee: «War masi koy dumey kanj man'ti Alyahuudu fondaa here, war masi huru koyra ra kanj ti Samari borey wane,

⁶ wa koy Izirayel hugoo feeji derantey here.

⁷ Nda war koy, wa waazu ka nee: <Beenaa Laamaa man.>

⁸ War ma kate wircikoyney se baani, war ma bukawey hunandi, war ma jiraykoyney henanandi, war ma ganjey gaaray. War duu a yaada, war ma noo yaada.

⁹ War masi wura, wala nzorfu kaaray, wala nooru zaa war gamahawey ra.

¹⁰ War masi bolbol, wala darbay hinka, wala taami, wala gobu ceeci diraa se, zama goykaw ga hima nda woo kanj a g'a ŋaa.

¹¹ Koyra wala koyra kanbe kul kanj ra war huru, wa alhabar ceeci wala boroyan goo no kanj ga hin ka war zumandi. War ma cindi no din hala waati kanj war ga koy.

¹² Nda war huru hugoo ra, war ma foo ka nee: <Alaafiyaa ma kaa war ga!>

¹³ Nda hugoo borey na war zumandi, yala war alaafiyaa ma kani i ga. Amma nda i mana war zumandi, yala war alaafiyaa ma yee war ga.

¹⁴ Waati kanj i wanji ka war zumandi, i wanji ka hanajer war ŋenney se, wa hun hugoo din ra, wala koyraa din ra, war ma kusaa kokobu k'a kaa war cewey ga.

¹⁵ Cimoo ne kanj ay g'a har war se kanj kayandoo hane, Sodom nda Gomor gandaa gurzugaa ga kacca nda koyraa din wanoo.»

*Gurzugawey kanj ga kaa
(Marku 13.9-13; Luka 12.11-12; 21.12-17)*

¹⁶ «Nga ne, agay, ay ga war sanba sanda feejiyanj kanj ga koy ganjihansiyanj game. War ma lakkal danj sanda gondi, war ma war bonj yeeti ganda sanda tuuzun.

¹⁷ Wa hawgay adamizey ga, i ga war nondi alkaaley se, i ga war barzu ngi margahugey ra.

¹⁸ I ga war ka koy gofornerey nda kokoyey jine agay maaganda se, hala a ma tee seedetaray ngi nda dumiyanj se.

¹⁹ Amma waati kanj i na war nondi, war masi alhuzun nda takaa kanj nda war ga ŋelanj wala hayaa kanj war g'a har. Hayaa kanj war ga hima k'a har, ga nondi war se waatoo din da,

²⁰ zama man'ti war no ma ŋelanj, war Baabaa Irkoy Hundoo no ma ŋelanj war ra.

²¹ Arma ga nga armaa noo i m'a wii, baaba ga nga izoo noo i m'a wii. Zankeŋ ga ture ŋi baabey ga k'i noo i ma wiiyandi.

²² Borey kul ga konna war ay maapoo maaganda se, amma boro kan gaabandi hala benantaa ga, a ga hallasi.

²³ Waati kan i na war gurzugay koyra foo ra, wa zuru ka koy affoo ra. Zama cimoo ne kan ay g'a har war se, war si Izirayel koyrawey kul dira ka ben Boro-iz'aroo mana kaa.

²⁴ Taalibi si bisa nga alfagaa, tam si bisa nga koyoo.

²⁵ A wasa taalibi se a ma tee sanda nga alfagaa, tam ma tee sanda nga koyoo. Nda i nee hugoo koyoo se Belzebil*, hugoo borey i g'i noo maa kan jaase woo.»

May no boro ga hima ka hunbur a?

(Luka 12.2-7)

²⁶ «War masi hunbur ey, zama haya tugante sii no kan si kaa ka bangay, sirri sii no kan si kaa ka bayrandi.

²⁷ Woo kan ay g'a har war se kubaa ra, w'a har gaayoo ra. Woo kan war hanaa maar'a, w'a fee soorawey boŋ.

²⁸ War masi hunbur borey kan ga boro kunturoo wii, amma i si hin ka hundi wii. Amma wa hunbur boraa kan ga hin ka hundi nda kunturu kul halaci žahannam.

²⁹ Takirya hinka si neerandi kala tamma foo wala? Woo kul, ba affoo si kan ganda nda man'ti Irkoy ibaayoo no.

³⁰ Koŋne mo ba war boŋ hinhirey, i kul kabandi.

³¹ Adiši war masi hunbur, takirya boobo cere ra, war bisa ey.»

Ka yadda wala ka wanji Isa ga

(Luka 12.8-9)

³² «Woo se boro kul kan nee nga goo ay mayraa ra adamizey jine, agay mo ga nee ay Baabaa Irkoy kan goo beenaa ra jine kan boraa din goo ay mayraa ra.

³³ Amma, boro kan n'ay yankar adamizey jine, agay mo g'a yankar ay Baabaa Irkoy do kan goo beenaa ra.»

Borey ga dunbu Isa maaganda se

(Luka 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ «War masi hongu kan alaafiyaa no ay kate aduŋna ra, man'ti alaafiyaa no ay kate a, takuba no ay kate a.

³⁵ Zama ya nka kaa ka aru nda baaboo fay, ka ize woy nda paŋoo fay, ka iz'aru wande nda nga nzura woyoo fay.

³⁶ De mo adamize hugoo borey no ma tee nga iberey.

³⁷ Boro kan baa nga baabaa wala nga paa ka bisa agay si hima nda agay. Boro kan baa nga iz'aroo wala nga ize woyoo ka bisa agay si hima nda agay.

³⁸ Boro kan mana nga kanjandibundoo zaa† ka hanga ay bande si hima nda agay.

³⁹ Boro kan ga baa nga ma duu nga hundoo g'a mursu, boro kan ga nga hundoo mursandi ay maaganda se ga duu a.»

Sufuray šennoo

(Marku 9.41)

* **10:25 10:25** Belzebil, Ibilisi maa foo no. † **10:38 10:38** Boro ma nga kanjandibundoo zaa man'ti kala boro ma yadda ka nga hundoo noo sanda takaa kan nda Isa na nga wanoo noo.

⁴⁰ «Boro kaŋ yadda ka war dii, agay ga a yadda. Boro kaŋ yadda ay ga, bora a kaŋ n'ay sanba ga a yadda.

⁴¹ Boro kaŋ yadda ka annabi dii nga annabitaraa dogoo ra, ga duu annabi sufuray. Boro kaŋ yadda ka boro šerrante dii nga šerretaraa dogoo ra, ga duu boro šerrante sufuray.

⁴² Boro kul kaŋ na boro kaccey wey affoo haŋandi hari yaynaa poti foo haya kaŋ se ay taalibi no, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nga sufuraa si dere.»

11

Yehiya kaŋ ti batizekaa dontokey

(Luka 7.18–35)

¹ Waatoo kaŋ Isa na nga yaamarey noo nga taalibi woy cindi hinkaa (12) se ka ben, a hun no din ka koy cawandi, ka waazu gandaa koyrawey ra.

² Yehiya goo kasaa ra kaŋ a maa Almasihu teegoyey. A na nga taalibey sanba,

³ i ma nee a se: «Ni ti bora a kaŋ ga hima ka kaa wala man'ti ni no, ir ma boro tana batu?»

⁴ Isa n'i zaabi ka nee: «Wa koy hayey filla Yehiya se kaŋ war maar'ey war dii ey kaŋ ti:

⁵ danawey dii, bongey dira, jiraykoyney duu baani, lutey maa, bukawey tun, misikiiney maa Alhabar Boryaa.

⁶ Bora a ga duu gomni kaŋ si naanay naŋ ay sabbu se.»

Isa šelan Yehiya kaŋ ti batizekaa ga

(Luka 7.24–35; 16.16)

⁷ Kaŋ dontokey koy, Isa šelan jamaa se Yehiya ga ka nee: «Macin no war koy a guna saajoo ra? Kakaaru kaŋ hewoo g'a zinji-zinji wala?»

⁸ Adiši macin no war koy a guna? Boro kaŋ ga bankaaray hennayan goo wala? Nga ne, borey kaŋ ga bankaaray hennayan goo sii kala kokoyey hugey ra.

⁹ Adiši macin no war koy a guna? Annabi wala? Ay ga war bayrandi kaŋ a bisa annabi.

¹⁰ Nga ga a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Nga ne, agay, ay g'ay dontokaa sanba ni jine hala a ma ni fonda a hanse kaŋ goo ni jine.»*

¹¹ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, woyhay-ize mana tee kaŋ ga bisa Yehiya kaŋ ti batizekaa. Amma beenaa Laamaa borey kul ikaccaa ga bisa a.

¹² M'a dii Yehiya kaŋ ti batizekaa waatoo ga hala hō beenaa Laamaa goo gaabi cire, gaabikoyney no m'a kom.

¹³ Zama annabey kul nda ašariyaa šelan a ga ka koy hala Yehiya waatoo ga.

¹⁴ Nda war ga baa war ma yadda, nga ti Ilyasu kaŋ ga hima ka kaa.

¹⁵ Boro kaŋ goo nda haŋa ma haŋajer!

¹⁶ May nda ay ga zamanoo woo borey sawandi? I si hima nda kala zankayan kaŋ ga goro farrey ra, i ga kaati cere ga

¹⁷ ka nee: «Ir na laati kar war se, war mana gan, ir na binehēeni dooniyar tee, war mana yooyo.»

¹⁸ Yehiya kaa, a si ŋaa a si haŋ, i nee: «Ganji bara a ra.»

* 11:10 11.10 Malaki 3.1.

¹⁹ Boro-iz'aroo kaa, a ga n'aa a ga han, i nee: «N'aa bagante nda harifutu han'kaw no, alkaasidikey nda zunubu teekey ceroo no.» Amma Irkoy teegoyey no ma cebe kan' nga lakkaloo ga šerre.»

Koyrayan kan' wanji ka tuubi

(Luka 10.13-15)

²⁰ Woo banda ga, Isa šintin ka citi koyrawey ga kan' ra nga kayfey jere beeroo teendi, zama i mana tuubi.

²¹ A nee: «Ni bone, Korazin! Ni bone, Betsayda! Zama nda a gar kayfey kan' teendi war game nka teendi Tir nda Sidon' ra, i gay i na saaku kasa dan' ngi ga ka boosu gum ngi ga, ka cebe kan' ngi tuubi.

²² Woo se ay ga war bayrandi kan' kayandoo hane, Tir nda Sidon' gurzugaa ga kacca nda war wanoo.

²³ Ni Kaparnahum, n'ga hongu kan' n'ga jerandi hala ma too beenaa? Žahannam no i ga ni zumandi, zama nda a gar kayfey kan' teendi ni do nka teendi Sodom ra, a ga cindi hala hō.

²⁴ Amma ay ga war bayrandi kan' kayandoo hane Sodom gandaa gurzugaa ga kacca nda ni wanoo.»

Isa na nga Baabaa Irkoy bangandi boro kaccey se

(Luka 10.21-22)

²⁵ Alwaatoo din ra, Isa na šennoo zaa ka nee: «Ay ga albarka dan' ma ne, Baaba, beenaa nda laboo Koyoo, zama n'na hayey wey tugu lakkalkoyney nda borey kan' ga faham se, amma n'n'i bangandi zanka kaccey se.

²⁶ Cimi, ya Baaba, zama takaa woo no ni baa m'a tee.»

²⁷ «Ay Baabaa Irkoy na hayey kul dan' ay kaboo ra. Boro kul si Iz'aroo bay nda man'ti Baabaa Irkoy. Boro kul si Baabaa Irkoy mo bay nda man'ti Iz'aroo, nda boro kan' se Iz'aroo baa nga m'a bangandi.

²⁸ Wa kaa ay do, war kul kan' goo ma fara, de jeeje goo war ga, agay, ay ga war noo hunanzamay.

²⁹ W'ay tinjay-zaa-bundoo[†] dan' war ga, war ma tee ay taalibey, zama ay binoo ga yay, ay binoo ga nga bon' yeeti ganda, war hundey ga duu hunanzamay.

³⁰ Zama ay tinjay-zaa-bundoo ga ban, jeejaa kan' ay g'a dan' war ga, ga don.»

12

Hayaa kan' Isa n'a har hunanzamzaaroo ga

(Marku 2.23-28; Luka 6.1-5)

¹ Alwaatoo din hunanzamzaari foo hane, Isa bisa taasu faarey game. Nga taalibey heray, de i šintin ka jeeniyar kaa k'i n'aa.

² Kan' Fariziyeney dii woo, i nee a se: «Ni taalibey ne ma haya tee kan' si teendi hunanzamzaari hane.»

³ A nee i se: «War mana bay ka hayaa caw kan' Dawda nda nga hangasiney n'a tee han foo kan' i heray?

⁴ Takaa kan' nda a huru Irkoy hugoo ra ka takulawey n'aa kan' jisandi Irkoy jine, haya kan' si bisa nga nda nga hangasiney se i m'i n'aa. Sargari juwalkey hinne no ma hima k'i n'aa.

⁵ Wala mo, war mana bay k'a caw ašariyaa ra kan' hunanzamzaarey hane, sargari juwalkey ga hunanzamzaaroo kaynandi Irkoy hugu beeroo ra, bila a ma kabandi i se sanda laybu?

[†] 11:29 11.29-30 Isa cawandoo no.

⁶ Ay ga war bayrandi kaŋ boro ne kaŋ bisa Irkoy hugu beeroo.

⁷ Nda a gar war mma ţennoo maanaa bay kaŋ ti: <Hinnari no ma kan ya ne, man'ti sargariyaŋ>* , war si boroyaŋ kaŋ mana haya kul tee zukandi.

⁸ Zama Boro-iz'aroo no ma hayaa har kaŋ ga hima ka teendi hunanza-mzaari hane.»

Isa na aru kaŋ kaboo buu noo baani

(Marku 3.1-6; Luka 6.6-11)

⁹ Iza hun no din ka koy Fariziyey margahugoo ra.

¹⁰ Aru foo ne kaŋ kaboo buu. I na Isa hãa ka nee: «A ga bisa boro ma boro noo baani hunanzamzaari ra?» I mma baa ngi m'a wurru.

¹¹ Isa nee i se: «May ti bora war ra kaŋ goo nda feeji folloku kaŋ, nda a kaŋ guusu ra hunanzamzaari hane, a s'a cendi k'a kaa?

¹² Nga binde, adamize bisa feeji! Adiţi a ga bisa boro ma ihenna tee hunanzamzaari hane.»

¹³ Woo banda ga, a nee aroo se: «Ni kaboo ţerre.» A n'a ţerre, de a duu baani, a boori sanda kabe faa.

¹⁴ Fariziyey fatta ka koy cere marga hala ngi ma taka guna kaŋ nda ngi ga Isa halaci.

Tamoo kaŋ Irkoy n'a suuba

¹⁵ Isa bay hayaa kaŋ i ga baa ngi m'a tee nga se, a mooru no din. Alţama beeri hanga a. A na wircikoyney kul noo baani.

¹⁶ A zahã i ga kaŋ i masi nga bayrandi borey se,

¹⁷ hala ţennoo kaŋ annabi Ezayi dontandi a m'a har ma tabati, a nee:

¹⁸ «Ay tamoo ne kaŋ ay n'a suuba, ay baakaa kaŋ ay binoo ga hanse ka bag'a.

Ay g'ay Hundoo daŋ a ga, de a ga Irkoy ţerretaraa har gandawey se.

¹⁹ A si yenje, a si kaati, boro si maa jindoo farrey ra.

²⁰ A si kakaaroo kaŋ golbi kayri.

A si fitilla zaaraa kaŋ ga dullu wii,

hala a ma tee taka kaŋ ra ţerretaraa ma hin.

²¹ Nga maapoo ga gandawey ga naata.»†

I na Isa hinoo himandi nda Ibilisi

(Matiyu 9.32-34; Marku 3.22-27; Luka 11.14-23; 12.10)

²² Woo banda ga, i kate Isa do boro kaŋ ganji bara a ra, danaw no kaŋ ga benbaw. A n'a noo baani taka kaŋ ra benbaa ga ţelan, a ga dii.

²³ Jamaa kul bonhaway, de i nee: «Man'ti Dawda Haamaa ti woo?»

²⁴ Fariziyey maa woo, i nee: «Aroo woo si ganjeŋ gaaray nda kala Belzebil‡ kaŋ ti ganjeŋ bonkoynoo.»

²⁵ Isa ga ngi anniyawey bay, a nee i se: «Laama kul kaŋ izey dunbu, laamaa din ga halaci. Koyra wala hugu kul kaŋ izey dunbu si kay.

²⁶ Nda Ibilisi na Ibilisi gaaray, a na nga bonj zamna. Adiţi taka foo nda nga laamaa ga kay?

²⁷ Nda agay, Belzebil nda ay ga ganjeŋ gaaray, de may nda war borey g'i gaaray? Woo se ngi no ma tee war ciitikey.

²⁸ Amma nda Irkoy Hundoo nda ay ga ganjeŋ gaaray, adiţi Irkoy Laamaa kaa war ga.

* 12:7 12.7 Oze 6.6. † 12:21 12.18-21 Ezayi 42.1-4. ‡ 12:24 12.24 Belzebil, Ibilisi maa foo no.

²⁹ Wala mo, taka foo nda boro ga hin ka huru gaabikoyini hugoo ra ka nga jinawey kom, nda man'ti a nk'a haw? Waatoo din ra, a ga nga hugoo jinawey kom.

³⁰ Boro kanj sii ay bande, mma konna agay. Boro kanj si borey marga ay bande, mm'i say-say.

³¹ Woo se ay ga nee war se kanj adamize zunubey kul nda wowey ga yaafandi. Amma Hundi Henanantaa wowyanoo si yaafandi.

³² Boro kanj na ifutu har Boro-iz'aroo ga, ga yaafandi. Amma boro kanj na ifutu har Hundi Henanantaa ga, si yaafandi zamanoo woo nda woo kanj goo kaa ra.»

Tuuri, izoo nda a ga bayrandi
(*Matiyu 7.16-20; Luka 6.43-45*)

³³ «Nda tuuri ga boori, izoo ga boori. Nda tuuri ga futu, izoo ga futu. Zama tuuri, izoo nda a ga bayrandi.

³⁴ Gondi izey, taka foo nda war ga haya henna har, war kanj ga laala? Zama haya kanj na bine too, nga no mee g'a filla.

³⁵ Boro boryoo, nga bine boryaa ra a ga haya henna kaa. Boro futu, nga bine futaa ra a ga haya futu kaa.

³⁶ Ay ga war bayrandi kanj kayandoo hane adamizey ga tuuru šenni yaada kul kanj i n'a har se.

³⁷ Zama ni meešennoo no ma ni kaa, ni meešennoo no ma ni zukandi.»

Yunusa tee tammaasa
(*Marku 8.11-12; Luka 11.29-32*)

³⁸ Woo banda ga, Citaaboo baykey nda Fariziyen fooyan na šennoo zaa ka nee: «Alfagaa, ir ga baa ma tammaasa kayfante tee ir ma dii.»

³⁹ Isa n'i zaabi ka nee: «Zamanoo woo borey man'ti kala boro laalayan, zinateeriš, i ga tammaasa kayfante ceeci, amma i s'i noo tammaasa kanj man'ti woo kanj annabi Yunusa n'a tee.

⁴⁰ Zama takaa kanj nda <Yunusa na zaari hinza nda cijin hinza tee hamiisa beeroo gundoo ra>*, takaa din da Boro-iz'aroo ga zaari hinza nda cijin hinza tee laboo cire.

⁴¹ Niniwe borey ga tun kayandoo hane ka alhukum zurandi zamanoo woo izey ga, zama Niniwe borey nka tuubi kanj i maa Yunusa waazoo. Sohō boro ne kanj bisa Yunusa.

⁴² Gurma here kokoy woyoo ga tun kayandoo hane, nga nda zamanoo woo izey, a ga alhukum zurandi i ga, zama a nka hun aduŋŋa kanjoo ga ka kaa ka hanajer Sulaymaana lakkaloo se. Sohō boro ne kanj bisa Sulaymaana.»

Ganjoo yee kateyanoo
(*Luka 11.24-26*)

⁴³ «Waati kanj ganji hun boro ra, a mma koy nongey kanj goo saajoo ra ka hunanzamay wiri, amma a si duu a.

⁴⁴ Waatoo din a ga nee: <Ay ga yee ay hugoo kanj ra ay hun ra.> Nda a yee kate, a g'a gar nga koonoo no, a haaba, a taalam.

⁴⁵ Woo banda ga, a ga yee ka koy ka ganji iyye zaa kanj laala nda a. I ga huru hugoo ra ka goro. Bora din cee koraa ga jaase ijinaa. Woo no ma tee zamanoo woo boro laaley ga.»

§ 12:39 12.39 Man'ti gaaham here no laadir janay no Irkoy here. * 12:40 12.40 Yunusa 2.1.

Isa armey nda nga jaa
(Marku 3.31-35; Luka 8.19-21)

⁴⁶ Isa goo ma šelan jamaa se kan nga armey nda nga jaa ne, i goo ma kay taray, i ga baa ngi ma šelan a se.

⁴⁷ [Boro foo nee a se: «Guna, ni jaa nda ni armey goo ma kay taray, i ga baa ngi ma šelan ma ne.»]

⁴⁸ Isa na bora kan šelan zaabi ka nee: «May ti ay jaa, may ti ay armey?»

⁴⁹ Woo banda ga, a na nga kaboo šerre nga taalibey ga ka nee: «Ay jaa nda ay armey ne.

⁵⁰ Zama boro kul kan g'ay Baabaa Irkoy kan goo beenaa ra ibaayoo tee, bora din ti ag'armaa, nga ti ay woymaa, nga ti ay jaa.»

13

Sayakaa filla yaasayantaa
(Marku 4.1-9; Luka 8.4-8)

¹ Zaari follokaa din ra, Isa fatta hugoo ra ka koy goro isabangoo mijoo ga.

² Alžama beeri marga a boŋ hala nongu kan ra a nka koy huru harihii ra ka goro. Jamaa kul goo ma kay guraa ga.

³ A na filla yaasayante boobo deede i se ka nee: «Sayakaw foo ne ka fatta ka koy saya.

⁴ Kan a goo ma saya, dumi fooyan kan fondaa bande. Cirawey kaa, de i n'i gon.

⁵ Affooyan kan tondidoo ra kan ra labu boobo sii. Dogoo din da i zay, zama labu boobo sii i boŋ.

⁶ Amma kan waynaa fatta, i ton. I kogu, zama i sii nda linji gaabante.

⁷ Affooyan kan dumari karjikoyniyan ra, karjey beeri, i n'i hewguba.

⁸ Affooyan kan labu henna ra. I na ize tee. Affoo na ize zangu (100) hay, affoo woydu (60), affoo waranza (30).

⁹ Boro kan goo nda haŋa ma haŋajer!»

Addaliloo kan se Isa ga filla yaasayantey dan nga šenney ra
(Marku 4.10-12; Luka 8.9-10)

¹⁰ Taalibey man Isa ka nee a se: «Macin se n'ga šelan i se nda filla yaasayanteyan?»

¹¹ A n'i zaabi ka nee: «Hayaa kan se, war, war duu beenaa Laamaa haya tugantey, ngi binde mana duu ey.

¹² Boro kan goo nda a, i g'a noo koyne, a ga feeri. Amma boro kan sii nda a, ba woo kan a goo nda a, ga taandi.

¹³ Woo se ay ga filla yaasayanteyan ka šelan i se, zama i ga guna i si dii, i ga maa i si faham.

¹⁴ Ngi se annabi Ezayi šennoo ga tabati kan šelan ka nee: <“War ga haŋajer ka maa, amma war si kaa ka faham baffoo se, war ga moo feeri ka guna, amma war si kaa ka dii baffoo.”

¹⁵ Zama jamaa woo binoo šendi, i na ngi haŋawey tiŋandi, i na ngi moyey daabu, hala moyey masi duu ka dii, haŋawey masi duu ka maa, biney masi faham, i masi tuubi y'i noo baani.*

* 13:15 13.14-15 Ezayi 6.9-10.

¹⁶ War, war moŋey duu gomni, zama i ga dii, war haŋawey mo, zama i ga maa.

¹⁷ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se kaŋ annabi nda boro ŝerrante boobo boonay ngi ma dii woo kaŋ war goo ma dii a, amma i mana dii a, ngi ma maa woo kaŋ war goo ma maar'a, amma i mana maar'a.»

Sayakaa filla yaasayantaa maanaa

(Marku 4.13-20; Luka 8.11-15)

¹⁸ «Adiši war, wa faham sayakaa filla yaasayantaa se.

¹⁹ Boro kul kaŋ ga haŋajer Laamaa ŝennoo se, amma a si faham, boro laalaa kaŋ ti Ibilisi ga kaa ka woo kaŋ sayandi binoo ra dogu, woo ti fondaa kaŋ bande a saya.

²⁰ Tondidogoo kaŋ ra a saya man'ti kala bora a kaŋ maa ŝennoo, dogoo din da a g'a dii nda jaali,

²¹ amma a mana linji tee a ra, a si gay a ra. Nda zarabiyan wala gurzugayyan kaa a ga ŝennoo maaganda se, dogoo din da a ga murti.

²² Dumari karjikoyney kaŋ ra a saya man'ti kala bora a kaŋ maa ŝennoo, amma zamanoo alhuzunoo, nda almanoo kaŋ ga zanba ga ŝennoo hewguba, a masi ize tee.

²³ Labu henna a kaŋ ra a say man'ti kala bora a kaŋ maa ŝennoo, a faham. Ŝikka sii, a ga ize tee, affoo ize zangu (100), affoo ize woydu (60), affoo ize waranza (30).»

Subu laalaa filla yaasayantaa

²⁴ Isa yee ka filla yaasayante daŋ i jine ka nee: «Beenaa Laamaa ga hima nda boro kaŋ na dumi henna say nga faaroo ra.

²⁵ Waatoo kaŋ borey ga jirbi, nga iberi foo kaa ka dumaray-ize laalayan say nga alkamaa ra jina, a koy.

²⁶ Waatoo kaŋ taasoo zay ka ize tee, subu laalaa mo fatta.

²⁷ Faaroo koyoo tamey nee a se: «Ir koyoo, man'ti dumi henna no n'n'a duma ni faaroo ra? Adiši man ra subu laaley hun?»

²⁸ A nee i se: «Iberi ka woo tee.» Tamey nee a se: «N'ga baa ir ma koy i dunbu?»

²⁹ A nee i se: «Kalaa, ay ga hunbur subu laalaa kaayanoo ra war ma alkamaa dunbu a bande.

³⁰ Wa naŋ ihinkaa kul ma zay cere bande hala hegaa ga. Hegaa waatoo ga, ay ga nee hegaykey se i ma subu laalaa kaa jina k'a haw taranji taranji k'a ton. Amma alkamaa, i m'a fanji ay mangasaa ra.»

Dumi gurunbu-ize kaccaa filla yaasayantaa

(Marku 4.30-32; Luka 13.18-19)

³¹ Isa yee ka filla yaasayante daŋ i jine ka nee: «Beenaa Laamaa ga hima nda dumi gurunbu-ize kaccu foo kaŋ se i ga nee mutardi kaŋ boro n'a zaa k'a say nga faaroo ra.

³² A kacca nda dumiyey kul, amma nda a zay, a ga bisa dumarey, a ga tee tuuriŋaa hala nongu kaŋ ra beenaa cirawey mma kaa ka teji tee kabey ra.»

Dolobiroo filla yaasayantaa

(Luka 13.20-21)

³³ Isa na filla yaasayante har i se koyne ka nee: «Beenaa Laamaa ga hima nda dolobiri kaŋ woy n'a zaa k'a daŋ dika hinza cine farin ra hala a kul ma tun.»

Isa ga cawandi nda filla yaasayanteyan
(Marku 4.33-34)

³⁴ Šenney wey kul filla yaasayanteyan nda Isa g'i har jamaa se. A si haya kul har i se nda kala filla yaasayanteyan hinne,

³⁵ hala šennoo kan annaboo dontandi a m'a har ma tabati, a nee: «Ay g'a mijoo feeri ka šelan i se filla yaasayanteyan ra, ay ga hayey har i se kan za [adunna] daaruroo ga i goo tuguyan ra.»[†]

Subu laalaa filla yaasayantaa maanaa

³⁶ Woo banda ga, Isa na jamaa nan, a huru hugoo ra. Nga taalibey man a ka nee a se: «Faaroo subu laalaa filla yaasayantaa maanaa har ir se.»

³⁷ Isa zaabi ka nee: «Bora kan ga dumi henna say man'ti kala Boro-iz'aroo.

³⁸ Faaroo ti adunna. Dumi henna man'ti kala Laamaa izey. Subu laaley man'ti kala boro laalaa kan ti Ibilisi, izey,

³⁹ iberoo kan n'a say ti Ibilisi. Hegaa ti zamanoo benantaa. Hegaykey ti almalaykey.

⁴⁰ Sanda takaa kan nda subu laalaa ga dunbandi ka tonandi nuune ra ka tee boosu, takaa din da no ma tee zamanoo benantaa ra.

⁴¹ Boro-iz'aroo ga nga almalaykey sanba i ma hayey kan ga borey kanandi zunubu ra nda borey kan ga ifutu tee kaa nga Laamaa ra,

⁴² k'i warra alforonoo nuunaa ra. No din ra hēeni nda hijekaamayan ga tee.

⁴³ Waatoo din boro šerrantey ga nere ngi Baabaa Irkoy Laamaa ra sanda waynaa. Boro kan goo nda haŋa ma hanajer!»

Alman tugantaa filla yaasayantaa

⁴⁴ «Beenaa Laamaa ga hima nda alman kan tugandi faari ra. Boro foo kan a ga, a n'a tugu, nga jaaliyanoo ra, a koy haya kul kan goo maapoo ga neere ka faaroo din day.»

Alyakuutoo filla yaasayantaa

⁴⁵ «Beenaa Laamaa ga hima koyne nda maamalakaw kan ga alyakuutu hennayan[‡] ceeci.

⁴⁶ A duu alyakuutu henna folloku hay šenda, a koy haya kul kan goo maapoo ga neere k'a day.»

Filijoo filla yaasayantaa

⁴⁷ «Beenaa Laamaa ga hima koyne nda filiji kan i n'a warra teekoo ra, a na hamiisa dumi kul dii.

⁴⁸ Kan a too, i n'a cendi k'a ka kaa guraa ga. I goro ka hamiisa henney marga sejiyan ra, amma ilaaley, i n'i warra.

⁴⁹ Takaa woo da no ma tee zamanoo benantaa ra, almalaykey ga koy boro laaley kaa išerrantey ra,

⁵⁰ k'i warra alforonoo nuunaa ra. No din ra hēeni nda hijekaamayan ga tee.»

Alman taagaa nda ižeena šennoo

⁵¹ Isa nee nga taalibey se: «War faham hayey wey kul se wala?» I nee a se: «Ayyo.»

[†] 13:35 13.35 Zaburey 78.2. [‡] 13:45 13.45 Waatoo din, alyakuutu henna hayoo šendi nda wura.

⁵² A nee i se: «Woo se Citaaboo baykaw kul kaŋ tee beenaa Laamaa se taalibi ga hima nda hugukoy kaŋ ga haya taagayan nda iŋeenayan fattandi nga alman tugudoo ra.»

Nazaret borey wanji Isa ga
(Marku 6.1-6; Luka 4.16-30)

⁵³ Waatoo kaŋ Isa na filla yaasayantey wey benandi, a hun no din.

⁵⁴ A kaa nga koyraa[§] ra. A ga borey cawandi ngi margahugoo ra. Hanajerkey boŋey hanse ka haw, de i nee: «Man ra a duu lakkaloo woo nda kayfey wey?»

⁵⁵ Man'ti bundu goykaa izoo no wala? Man'ti Maryama ti naŋoo, man'ti nga armye ti Źak, nda Isufi, nda Simon, nda Źud?

⁵⁶ Koyne mo nga woymey kul sii ir do wala? Adiŋi man ra a duu hayey wey kul?»

⁵⁷ Woo se i wanji a ga. Amma Isa nee i se: «Nongu sii no kaŋ ra annabi si beerandi nda man'ti nga koyraa ra nda nga hugey borey do.»

⁵⁸ A mana kayfi boobo tee no din, ngi naanay jaŋaa maaganda se.

14

Yehiya kaŋ ti batizekaa buuyanoo
(Marku 6.14-29; Luka 9.7-9)

¹ Alwaatoo woo, kokoy kaccaa kaŋ se i ga nee Herod ga maa kaŋ Isa maapoo ga harandi nongoo kul ra.

² A nee nga tamey se: «Yehiya kaŋ ti batizekaa ti woo. A nka tun bukaway ra, woo se a ga kayfiyan tee.»

³ Herod nka Yehiya haw k'a daŋ kasaa ra, zama Herod nka hiija nga boŋ armaa gundoo, Filip wandoo kaŋ ti Herodiyad.

⁴ Zama Yehiya nka nee Herod se: «A si bisa ma ne woyoo woo ma bara ni kone.»

⁵ A baa nga m'a wii, amma a ga hunbur jamaa, zama i mma Yehiya dii annabi.

⁶ Hanoo kaŋ ra Herod hayyanoo jiiri bereyanoo too, Herodiyad ize woyoo gan hoyandikey game, a kan Herod se,

⁷ hala nongu kaŋ ra a Źee ka meefur kaŋ nga g'a noo haya kul kaŋ a n'a wiri.

⁸ Naŋoo ŋennoo ga, a nee: «Ay noo ne ra Yehiya kaŋ ti batizekaa boŋoo fendu boŋ.»

⁹ Kokoyoo binoo maray, amma nga Źeeyaney nda hoyandikey maaganda se, a yaamar kaŋ i m'a noo a se.

¹⁰ A sanba i ma koy Yehiya boŋoo dunbu kasaa ra.

¹¹ I kate boŋoo fendu boŋ, i n'a noo woy soogaa se. A koy nda a nga ŋaa se.

¹² Yehiya taalibey kaa ka kunturoo zaa ka koy a sutura, woo banda ga, i koy alhabar daŋ Isa ra.

Isa na boro zenber guu (5.000) ŋandi
(Marku 6.30-44; Luka 9.10-17; Yehiya 6.1-14)

¹³ Waatoo kaŋ Isa maa alhabaroo, a huru harihii ra ka mooru no din ka koy nongu soyante ra nga hinne. Amma kaŋ alŋamaa maar'a, i hun koyra kanbey ra ka hanga a nda cee.

§ 13:54 13.54 Koyraa ti Nazaret.

14 Kaŋ a zunbu harihiyoo ra, a dii alžamaa beeri, a tamalla i se, de a na wircikoyney noo baani.

15 Waatoo kaŋ cijinoo too, taalibey man a ka nee: «Nongoo, haya kul sii a ra, zaaroo koy ka ben. Alžamaa naŋ i ma koy koyra kanbey ra ka ŋaayan day ngi boŋ se.»

16 Amma [Isa] nee i se: «A si too i ma koy. War hunday m'i noo ŋaayan!»

17 I nee a se: «Haya kul sii ir kone ne ra nda man'ti takula guu nda hamiisa hinka.»

18 A nee i se: «Wa kate ey.»

19 A na alžamaa yaamar i ma goro suboo boŋ. A na takula guwaa nda hamiisa hinkaa zaa, a na nga boŋoo jer ka beenaa guna, a na albarka tee Irkoy se. A na takulawey dunbu k'i noo taalibey se i m'i noo alžamaa se.

20 Borey kul ŋaa hala i kungu. I koy nda kokondo woy cindi hinka (12) kaŋ ga too nda wey kaŋ cindi.

21 Borey kaŋ n'i ŋaa man'ti kala boro zenber guu (5.000) cine kaŋ ra woyey nda zankey mana kabandi.

*Isa dira nda nga cewey hari boŋ
(Marku 6.45-52; Yehiya 6.15-21)*

22 Woo banda ga, dogoo din da Isa na nga taalibey gaabi i ma huru harihiyoo ra ka koy nga jine haroo boŋ faa ga. Nga hunday cindi hala nga ma alžamaa naŋ i ma koy.

23 Waatoo kaŋ a na alžamaa naŋ i ma koy, a žigi tondi hondu foo boŋ ka Irkoy ŋaaray jere ga. Kaŋ cijinoo too, a cindi no din nga hinne.

24 Kilomeetar boobo goo hiyoo nda guraa game, bondawey g'a bere-bere, zama hewoo mm'a gande.

25 Kaŋ moo ga baa ka boo, Isa dira nda nga cewey isabangoo boŋ ka koy nga taalibey do.

26 Waatoo kaŋ taalibey ga dii a goo ma dira isabangoo boŋ, i hanse ka hunbur, de i nee kaŋ boro kaŋ buu biyoo no, i hunbur, i kaati.

27 Dogoo din da Isa ŧelan i se ka nee: «Wa bine tee, agay no, war masi hunbur.»

28 Piyer n'a zaabi ka nee: «Ay Koyoo, nda ni no, yaamar noo ya too kate ni do haroo boŋ.»

29 A nee a se: «Kaa.» Piyer zunbu hiyoo ra, a dira haroo boŋ ka koy Isa do.

30 Amma kaŋ Piyer ga dii hewoo [beeri], a hunbur, de a ŧintin ka sundu. A kaati ka nee: «Ay Koyoo, ay hallasi!»

31 Dogoo din da Isa na nga kaboo ŧerre k'a dii, de a nee a se: «Naanaykaccukoynoo, macin se n'ga ŧikka?»

32 Woo banda ga, i huru harihiyoo ra, hewoo kay.

33 Borey kaŋ goo hiyoo ra sujudu Isa jine ka nee: «Nda cimi, Irkoy Iz'aroo ti ni.»

*Isa na wircikoyney noo baani Genezaret laamaa ra
(Marku 6.53-56)*

34 Waatoo kaŋ i deŋ ka ben, i too Genezaret laboo ra.

35 Kaŋ nongoo din borey na Isa bay, i donto ka alhabar daŋ gandaa kul ra. I kate a do ngi wircikoyney kul.

36 I g'a suurandi a ma naŋ ngi ma tuku hinne nga darbaa mijoo ga. Borey kul kaŋ tuku a ga hallasi.

15

*Irkoy yaamaroo bisa adamizey alaadaa
(Marku 7.1-13)*

1 Alwaatoo woo, Fariziyenyanj nda Citaaboo baykawyanj hun Žerizalem ka kaa Isa do ka nee:

2 «Macin se ni taalibey ga alaadaa hoo kanj ir n'a gar ir kaagey ga? Zama i si ngi kabey jumay nda i ga ŋaa.»

3 A n'i zaabi ka nee: «Macin se war hunday ga Irkoy yaamaroo hoo war alaadaa se?»

4 Zama Irkoy nka nee: «Ma ni ŋaa nda ni baabaa beerandi.»* De mo: «Boro kanj na nga ŋaa wala nga baabaa kaynandi, a waazibi boraa ma wiiyandi.»†

5 Amma war, war ga nee: «Boro kanj nee nga ŋaa wala nga baabaa se: «Hayaa kanj ay ga hima k'a noo ma ne, nga ti sargaroo kanj ga hima ka nondi Irkoy maapoo ga,

6 boro kanj na woo tee, a si too a ma nga baabaa gaa.» Takaa woo nda war ga Irkoy meeŋennoo derandi war alaadaa se.

7 Almunafikey, Ezayi ga cum kanj na annabitaray tee war ga ka nee:

8 «Alžamaa woo, miŋey de nda i g'ay beerandi, amma biney ga hanse ka mooru agay.

9 Sujudu kanj i n'a tee ya ne man'ti kala yaada, zama hayey kanj i g'i cawandi man'ti kala borey yaamarey.»‡

*Hayey kanj ga boro žiibandi
(Marku 7.14-23)*

10 Isa ciya alžamaa se ka nee: «Wa hanajer ka faham.

11 Man'ti haya kanj ga huru mee ra no ma boro žiibandi, amma haya kanj ga hun mee ra, woo din no m'a žiibandi.»

12 Waatoo woo, taalibey man a ka nee a se: «N'ga bay kanj ŋennoo kanj Fariziyeney maar'a n'i maray?»

13 A zaabi ka nee: «Dumari kul kanj ay Baabaa Irkoy kanj goo beenaa ra man'a duma ga dogandi.

14 W'i nanj. Danawyanj no kanj ga danawyanj gongu. Nda danaw na danaw gongu, ngi boro hinkaa kul ga kanj guusu ra.»

15 Piyer n'a zaabi ka nee: «Filla yaasayantaa woo fahamandi ir se.»

16 A nee: «Hala sohō war mo si faham?»

17 War si faham kanj haya kul kanj ga huru mee ra si koy kala gunde ra jina a ma warrandi salangaa ra?

18 Amma hayey kanj ga fatta mee ra si hun kala bine ra, wey ti hayey kanj ga boro žiibandi.

19 Zama bine ra hongu futawey, nda borowiiyaney, nda zinayaney, nda woy nda aru izefututarawey, nda zaytarawey, nda taari seedetarawey, nda wowyaney ga hun.

20 Wey ti hayey kanj ga boro žiibandi. Amma ka ŋaa bila nda ma ni kabey jumay, woo si boro žiibandi.»

*Woy yaw naanay Isa
(Marku 7.24-30)*

21 Isa mooru no din ka koy Tir nda Sidonj laamaa ra.

* 15:4 15.4 Fattaroo 20.12; Alhukumoo 5.16. † 15:4 15.4 Fattaroo 21.17. ‡ 15:9 15.9 Ezayi 29.13.

²² Kanaŋ woy foo ne ka hun laamaa din ra ka kaati ka nee: «Hinna ay ga, ay Koyoo, Dawda Haamaa! Ay ize woyoo, ganji goo a ra kaŋ ga hanse k'a farandi.»

²³ A man'a zaabi nda ba kalima foo. Isa taalibey man a k'a suurandi ka nee: «Woyoo woo gaaray, zama a goo ma kaati ir bande.»

²⁴ A zaabi ka nee: «Ay mana sanbandi kala Izirayel hugoo feeji derantey hinne se.»

²⁵ Woyoo kaa ka sujudu a se ka nee: «Ay Koyoo, ay faaba!»

²⁶ Isa zaabi ka nee: «A si boori boro ma zankey ŋaahayaa zaa k'a warra hanši-izey se.»[§]

²⁷ Woyoo nee: «Cimi no, ay Koyoo, amma hanši-izey ga meecin dey ŋaa kaŋ ga kaŋ ka hun ngi koyey taabaloo boŋ.»

²⁸ Isa zaabi ka nee woyoo se: «Woyoo, ni hanse ka naanay. Woo kaŋ n'ga baa ma tee.» Za alwaatoo woo, nga ize woyoo duu baani.

Isa na wircikoyni booboyaŋ noo baani

²⁹ Isa hun no din ka koy Galile isabangoo miŋoo ga. A žigi tondi hondoo boŋ ka goro.

³⁰ Alžama beeri man a kaŋ ra bonguyaŋ goo, nda danawyaŋ, nda borojereyaŋ, nda benbawyaŋ, nda wircikoyni booboyaŋ koyne. I g'i jisi Isa cewey cire, de a g'i noo baani.

³¹ Alžamaa almunkar kaŋ i ga dii benbawey ga šelaŋ, borojerewey duu baani, bongey ga dira, danawey ga dii. I na Izirayel Koyoo beerandi.

Isa na boro zenber taaci (4.000) ŋandi (Marku 8.1-10)

³² Isa ciya nga taalibey se ka nee: «Ay ga tamalla jamaa se, zama jirbi hinza ti woo kaŋ i goo ay bande, i sii nda haya kaŋ i g'a ŋaa. Ay si baa y'i yeeti nda heraa, i masi koy kaŋ fondaa ra.»

³³ Nga taalibey nee a se: «Man ra ir ga duu saajoo woo ra ŋaayan kaŋ ga jama beeroo woo kungandi?»

³⁴ Isa nee i se: «Takula marje bara war kone?» I nee a se: «Iyye nda hamiiisa kayna fooyaŋ.»

³⁵ Woo banda ga, Isa na alžamaa yaamar i ma goro laboo ra.

³⁶ A na takula iyyaa nda hamiiisawey zaa, a na albarka tee Irkoy se, a n'i dunbu k'i noo taalibey se, taalibey m'i noo alžamaa se.

³⁷ Borey kul ŋaa hala i kungu. I koy nda kokondo beeri iyye kaŋ ga too nda wey kaŋ cindi.

³⁸ Borey kaŋ n'i ŋaa man'ti kala boro zenber taaci (4.000) kaŋ ra woyey nda zankey mana kabandi.

³⁹ Woo banda ga, a na alžamaa naŋ i ma koy. A huru harihiyoo ra ka koy Magadaŋ laboo ra.

16

Borey na tammaasa kayfante ceeci (Marku 8.11-13; Luka 12.54-56)

¹ Fariziyeney nda Sadusiyeney man Isa k'a sii, woo se i n'a wiri a ga a ma tammaasa kayfante foo tee ngi se kaŋ hun beenaa ra.

² A n'i zaabi ka nee: «Nda cijinoo too, war ga nee: <Zaaroo ga boori, zama beenaa mma ciray.>

[§] 15:26 15.26 Alyahuudey do, dumi kul kaŋ man'ti ngi dumoo ga hima nda hanši.

³ Subbaahi tayaa ra, war ga nee: «Hō ncirpi ga kaŋ, zama beenaa ga ciray, a ga žiibi.» War ga wan ka beenaa alhaaley kaa cere ra, amma war si wan ka zamanoo woo tammaasawey kaa cere ra!]

⁴ Zamanoo woo borey man'ti kala boro laalayan, zinateeri*, i ga tammaasa kayfante ceeci, amma i s'i noo tammaasa kaŋ man'ti woo kaŋ Yunusa n'a tee.» Woo banda ga, Isa n'i naŋ ka koy.

Dolobiroo kaŋ ga boro ga hima ka nga boŋ hawgay
(Marku 8.14–21; Luka 12.1)

⁵ Waatoo kaŋ taalibey ga deŋ ka koy haroo boŋ faa ga, i dirpa ka takula zaa ngi bande.

⁶ Isa nee i se: «Guna, wa war boŋ hawgay Fariziyeney nda Sadusiyeney dolobiroo ga.»

⁷ Taalibey ūelan-ūelan cere game, de i nee: «Kaŋ se ir mana takula zaa se.»

⁸ Isa bay, a nee: «Macin se war ga ūelan-ūelan cere game, naanaykac-cukoyney ka nee kaŋ war sii nda takula se?»

⁹ War si faham hala sohō, war si hongu takula guwaa kaŋ zamnandi boro zenber guwaa (5.000) se, kokondo mee marje no ka cindi kaŋ war n'i ka koy?

¹⁰ Kaŋ sii takula iyyaa ra kaŋ na boro zenber taacaa (4.000) ŋandi, kokondo beeri mee marje no ka cindi kaŋ war n'i ka koy?

¹¹ Taka foo ra war si faham kaŋ man'ti takulawey ūennoo ga ay ga ūelan war se? Wa war boŋ hawgay Fariziyeney nda Sadusiyeney dolobiroo ga.»

¹² Sohō kul ra taalibey faham kaŋ man'ti dolobiroo kaŋ ga huru takula ra ga a nee ngi ma ngi boŋ hawgay, amma Fariziyeney nda Sadusiyeney cawandoo ga a goo.

May ti Isa?

(Marku 8.27–30; Luka 9.18–21)

¹³ Waatoo kaŋ Isa koy laamaa ra kaŋ se i ga nee Sezare Filip†, a na nga taalibey hāa ka nee: «Borey mma nee, may ti Boro-iz'aroo?»

¹⁴ I nee: «Boro fooyan ga nee Yehiya kaŋ ti batizekaa ti ni, affooyan ga nee Ilyasu ti ni, affooyan mo ga nee kaŋ Žeremi wala annabey de affoo ti ni.»

¹⁵ A nee i se: «De war, war mma nee, may ti agay?»

¹⁶ Simon Piyer zaabi ka nee: «Ni ti Almasihu, Irkoy hunantaa Iz'aroo.»

¹⁷ Isa zaabi ka nee: «Ni duu gomni, Simon, Bar-Yunusa‡ (maanaa <Yunusa iz'aroo>), zama man'ti gaaham nda kuri ka woo bangandi ma ne, amma ay Baabaa Irkoy kaŋ goo beenaa ra.

¹⁸ Agay mo g'a har ma ne kaŋ ni ti Piyer (maanaa <tondi>), de mo tondoo woo boŋ ay g'ay Egilizoo cin, de mo buuyan hinoo sii nda a se hini.

¹⁹ Ay ga ni noo beenaa Laamaa kufal-izey, haya kaŋ n'n'a guli laboo ga, ga gulandi beenaa ra, haya kaŋ n'n'a feeri laboo ga, ga feeri beenaa ra.»

²⁰ Woo banda ga, Isa na taalibey yaamar kaŋ i masi nee boro kul se kaŋ nga ti Almasihu.

Isa ūelan nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga
(Marku 8.31–33; Luka 9.22)

* **16:4 16.4** Zamnaa 12.39. † **16:13 16.13** Sezare woo man'ti kala koyraa kaŋ Filip n'a gorandi. Sezare nda Sezare Filip man'ti koyraa foo. ‡ **16:17 16.17** Yunusa da se i ga nee Yehiya, Yehiya 1.42; 21.15–17ra.

²¹ Za woo tee, Isa šintin ka nga taalibey cebe kan̄ kala nga ma koy Žerizalem ka hanse ka zarabi boro beerey, nda sargari juwalkey jineborey, nda Citaaboo baykey kabey ra. A nee kan̄ i ga nga wii, de jirbi hinzantoo hane nga ga tun.

²² Piyer n'a dii jere ga ka citi a ga ka nee: «Jam, ay Koyoo, woo si tee ni ga.»

²³ Isa bere ka nee a se: «Mooru ay ga, Šaytan, n'ga tee ya ne haya kan̄ g'ay ganji y'ay goyoo tee, zama n'si alhuzun nda Irkoy ibaayoo, borey wanoo nda n'ga alhuzun.»

Takaa kan̄ ga kate boro ma hanga Isa

(Marku 8.34—9.1; Luka 9.23–27)

²⁴ Woo banda ga, Isa nee nga taalibey se: «Boro kan̄ ga baa nga ma hanga ay bande, kala a ma nga alhawaa nan̄, a ma nga kan̄jandibundoo zaaš jina, a ma hanga agay.

²⁵ Boro kan̄ ga baa nga ma nga hundoo hallasi g'a mursu, amma boro kan̄ ga nga hundoo mursandi ay maaganda se ga duu a.

²⁶ Macin no a g'a hanse boro se a ma duu aduŋŋa kul, nda nga hundoo ga mursu? Wala mo, macin no boro g'a barmay nda nga hundoo?

²⁷ Boro-iz'aroo ga kaa nga Baabaa Irkoy daržaa ra, nga nda nga almalaykey. Waatoo din a ga boro foo kul bana ka sawa nda nga teegoyoo.

²⁸ Cimoo ne kan̄ ay g'a har war se, boroyan̄ goo ne kan̄ si buuyan taba i mana dii Boro-iz'aroo kaa nga Laamaa ra.»

17

Isa kunturoo alhaaloo barmay

(Marku 9.2–13; Luka 9.28–36; Piyer bataga 2to 1.16–18)

¹ Jirbi iddu banda ga, Isa na Piyer, nda Žak, nda nga armaa Yehiya zaa ka koy jere ga tondi hondu beeri foo ga.

² Nga kunturoo alhaaloo barmay jiney ra. Ndumoo nere ma nee waynaa. Nga darbawey kaaray sanda gaay.

³ Musa nda Ilyasu ne ka bangay i se, de i cindi ka šelan̄ a bande.

⁴ Piyer na šennoo zaa ka nee Isa se: «Ay Koyoo, a ga boori ir ma cindi ne ra. Nda ni baa, ay ga hukkuum hinza cin ne, affoo ni se, affoo Musa se, affaa Ilyasu se.»

⁵ A goo ma šelan̄ kan̄ duula nerante foo ne ka nga biyoo k'i gum. Jinde foo ne ka fatta duulaa ra ka nee: «Woo ti agay Iz'aroo, ay baakaa, nga ti ay ŋaaloo, wa han̄jajer a se!»

⁶ Waatoo kan̄ taalibey maa woo, i na ngi ndumey ka sujudu, i hanse ka hunbur.

⁷ Isa man ey ka tuku i ga ka nee: «Wa tun, war masi hunbur!»

⁸ I na ngi bon̄ey jer, de i si dii boro kul nda man'ti Isa hinne.

⁹ Kan̄ i goo ma zunbu tondi hondoo bon̄, Isa n'i yaamar ka nee: «Woo kan̄ war dii a, war mas'a deede boro kul se hala waati kan̄ ra Boro-iz'aroo tun bukawey ra.»

¹⁰ Woo banda ga, taalibey na Isa hãa ka nee: «Adiši macin se Citaaboo baykey ga nee kan̄ kala Ilyasu ma kaa jina?»

¹¹ A zaabi ka nee: «Cimi no kan̄ Ilyasu ga kaa ka hayey kul gorandi.

¹² Amma ay ga war bayrandi kan Ilyasu kaa ka ben, i man'a bay, de borey n'a tee woo kan kan i se. Takaa din da Boro-iz'aroo ga zarabi kabey ra.»

¹³ Taalibey faham kan Yehiya kan ti batizekaa ga a ga šelan ngi se.

Isa na ganji gaaray k'a kaa zanka ra

(Marku 9.14-29; Luka 9.37-43)

¹⁴ Waatoo kan Isa nda nga taalibey too jamaa do, aru foo kaa ka sonbu a jine

¹⁵ ka nee: «Ay Koyoo, hinne ay iz'aroo ga, cirawciraw bara a ga, a ga hanse ka zarabi. Cee fooyan a ga kan nuune ra, cee fooyan hari ra.

¹⁶ Ay kate a ni taalibey do, amma i mongu k'a noo baani.»

¹⁷ Isa zaabi ka nee: «Dumi kan si naanay, a ga Irkoy hoo, hala waati foo no ay ga hima ka cindi war bande? Hala waati foo no ay ga hima ka war suuri? Wa kate ya ne zankaa.»

¹⁸ Isa zahā ganjoo ga. Ganjoo fatta zankaa ra, za waatoo woo a duu baani.

¹⁹ Woo banda ga, taalibey man Isa, ngey foo nda a, i nee: «Macin se ir, ir mana hin ka ganjoo gaaray?»

²⁰ A nee i se: «War naanaa no ma kacca. Cimoo ne kan ay g'a har war se: nda war naanaa ga too mutardi gurunbu-ize foo, war ga nee tondi hondoo woo se: «Hun ne ka koy ya here», a ga hun dogoo ra, haya kul si mongu war se.

²¹ [Amma ganjoo woo dumoo si fatta nda man'ti Irkoy njaarayyan nda meehawyan.]»

Isa yee ka šelan nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga

(Marku 9.30-32; Luka 9.43-45)

²² Waatoo kan Isa nda nga taalibey goo Galile, a nee i se: «Boro-iz'aroo ga danjandi adamizey kabey ra.

²³ I ga kaa k'a wii, de jirbi hinzantoo hane a ga tun.» Taalibey biney hanse ka maray.

Isa šelan Irkoy hugu beeroo alkaasoo ga

²⁴ Waatoo kan Isa nda nga taalibey koy Kaparnahum, Irkoy hugu beeroo alkaasidikey man Piyer ka nee: «War alfagaa nka si Irkoy hugu beeroo alkaasoo kaa?»

²⁵ A nee: «A g'a kaa.» Kan a huru hugoo ra, Isa n'a jin ka šelan ka nee: «Macin no n'ga hongu, Simon? Mayyan no ma hima ka saala wala alkaasi bana adunna kokoyey se, koyra-izey wala yawey?»

²⁶ A nee: «Yawey.»* Isa nee a se: «Adiši a sii koyra-izey jindey ga.

²⁷ Amma hala ir masi koy i maray, koy isabangoo mijoo ga, ma delbu warra, ma hamiisa jinaa cendi kan kaa, ma mijoo feeri, de n'ga nzorfu kaaray tamma foo gar a ra. A zaa, de m'a bana i se, agay nda ni maajoo ga.»

18

May ka bisa borey kul?

(Marku 9.33-37; Luka 9.46-48)

¹ Alwaatoo woo, Isa taalibey man a ka nee: «May ka bisa borey kul beenaa Laamaa ra?»

* 17:26 17.26 Waatoo din yawey kan duwandi wongu ra ga alkaasoo bana.

² Isa na zanka kaccu foo cee k'a dan̄ ngi gamey ra,

³ a nee: «Cimoo ne kan̄ ay g'a har war se, nda war mana tuubi ka tee sanda zanka kaccuyan, šikka sii kan̄ war si huru beenaa Laamaa ra.

⁴ Woo se boro kul kan̄ na nga boŋ yeeti ganda sanda zanka kaccaa woo cine ga bisa borey kul beenaa Laamaa ra.

⁵ De mo boro kul kan̄ yadda ka zanka kaccaa woo cine foo dii ay maaganda se, boraa, agay hunday ga a yadda.»

*War ma hanse ka hawgay zunubu ga
(Marku 9.42-48; Luka 17.1-2)*

⁶ «Amma boro kan̄ na boro kaccey wey affoo kan̄ ga naanay agay kan̄andi zunubu ra, boraa, fufutondi beeri ma hawandi jindoo ga ka warrandi teekoo ra baa a se.

⁷ Aduŋna bone hayey kan̄ ga boro kan̄andi zunubu ra maaganda se, zama tilasu no hayey kan̄ ga boro kan̄andi zunubu ra ma tee, amma boraa bone kan̄ ti addaliloo kan̄ nda i ga teendi.

⁸ Nda ni kaboo wala ni cewoo no ma ni kan̄andi zunubu ra, a dunbu m'a warra k'a moorandi ni. Ma tee kabefookoyni wala bongu ka huru hunaroo ra baa ma ne ma bara nda kabe hinka wala cee hinka, ma warrandi nuune abadantaa ra.

⁹ Nda ni moŋoo no ma ni kan̄andi zunubu ra, a dogu m'a warra k'a moorandi ni. Ma huru hunaroo ra nda moo foo baa ma ne ni goo nda moo hinka ma warrandi žahannam nuunaa ra.»

*Feejoo kan̄ dere filla yaasayantaa
(Luka 15.3-7)*

¹⁰ «Wa hawgay war masi boro kaccey wey affoo kaynandi. Ay ga war bayrandi kan̄ beenaa ra ngey almalaykey ga dii ay Baabaa Irkoy kan̄ goo beenaa ra ndumoo waati kul.

¹¹ [Zama Boro-iz'aroo nka kaa ka derantey ceeci k'i hallasi.]

¹² Macin no war g'a hongu? Nda boro foo goo nda feeji boŋ zangu (100), de affoo dere i ra, a si woyyagga cindi yaggaa (99) nan̄ tondi hondey boŋ ka koy woo kan̄ dere ceeci?

¹³ Nda a hin ka duu a, cimoo ne kan̄ ay g'a har war se, a ga tee a se jaali ka bisa woyyagga cindi yaggaa (99) kan̄ mana dere.

¹⁴ Takaa din da, man'ti war Baabaa Irkoy kan̄ goo beenaa ra ibaayoo no boro kaccey wey affoo ma dere.»

Armaa kan̄ na zunubu tee

¹⁵ «Nda ni armaa duu [ni ga] zunubu, koy zunuboo cebe a se ni nda a hinne game. Nda a na hanjajer ma ne, ni duu ni armaa.

¹⁶ Amma nda a mana hanjajer ma ne, hiino boro foo wala ihinka zaa ni bande <hala šennoo kul ma teendi seede hinka wala ihinza jine.>*

¹⁷ Nda a wanji ka maa i se, a har Egilizoo se. Nda a wanji ka maa Egilizoo se, a ma tee ma ne sanda kutakaw wala alkaasidiikaw.

¹⁸ Cimoo ne kan̄ ay g'a har war se: Haya kul kan̄ war n'a guli laboo ga, ga gulandi beenaa ra, haya kul kan̄ war n'a feeri laboo ga, ga feerandi beenaa ra.

¹⁹ Koyne mo [cimoo ne kan̄] ay g'a har war se kan̄ war ra, nda boro hinka waafaku laboo ga ka haya kul kan̄ no ŋaaray, ay Baabaa Irkoy kan̄ goo beenaa ra g'a noo i se.

* 18:16 18.16 Alhukumoo 19.15.

²⁰ Zama nongu kanj ra boro hinka wala ihinza marga ay maajoo se, ay goo gamey ra.»

Tamoo kanj wanji ka yaafa filla yaasayantaa

²¹ Woo banda ga, Piyer man Isa ka nee a se: «Ay Koyoo, ay armaa kanj ga zunubu tee ay ga, hala cee marje no ay ga hima ka yaafa a se? Hala cee iyee wala?»

²² Isa nee a se: «Ay si nee ma ne hala cee iyee, amma hala cee woyye cindi iyee (77)†.

²³ Woo se beenaa Laamaa ga hima nda kokoy kanj baa nga nda nga tamey ma laasaabuyan tee.

²⁴ Waatoo kanj a šintin ka laasaabu, i kate a do garawkoyni foo kanj ga a goo nda talanj zenber woy (10.000).

²⁵ Kanj tamoo si hin k'a bana, nga koyoo danj i ma nga, nda wandoo, nda izey, nda haya kul kanj goo a se neere ka nga bana.

²⁶ Tamoo kanj ka gunguma a se ka nee: «Suuri ya ne, ay g'a kul bana ma ne.»

²⁷ Koyoo tamalla a se, a n'a feeri, a na garaa nanj a se.

²⁸ Tamoo din fatta, a na nga tam hangasine foo kubay kanj ga a goo nda nzorfu kaaray tamma boŋ zangu (100). A n'a dii k'a koote ka nee a se: «Hayaa kanj ay g'a may ni ga bana.»

²⁹ Nga tam hangasinoo kanj ka gunguma a se ka wiri a ga ka nee: «Suuri ya ne, ay g'a bana ma ne.»

³⁰ Amma a mana yadda. A koy a warra kasaa ra, hala a ma garaa bana.

³¹ Nga tam hangasiney dii woo kanj tee, biney hanse ka maray, de i koy hayaa kul kanj teendi har ngi koyoo se.

³² Woo banda ga, koyoo n'a cee ka nee a se: «Tam laalaa, ay na ni garaa din kul nanj ma ne, zama n'n'ay suurandi.

³³ Ni mo, n'si hima ka hinna ni tam hangasinoo se sanda takaa kanj nda agay, ay hinna ni ga?»

³⁴ Koyoo futu, de a n'a danj zukandikey kabey ra hala a ma hayaa kul kanj nga g'a may a ga bana.

³⁵ Takaa woo da no ay Baabaa Irkoy kanj goo beenaa ra g'a tee war se nda war affoo kul si yaafa nga armaa se nda nga binoo kul.»

19

*Isa šelan fayyan ga
(Marku 10.1–12)*

¹ Waatoo kanj Isa na šenney wey har ka ben, a hun Galile ka koy Žude gandaa ra, Žurdeŋ isaa se banda.

² Alžama beeri hanga a, a na wircikoynen no baani no din ra.

³ Fariziyenyanj man a k'a sii, i nee: «A ga bisa boro se a ma fay nga wandoo addalil kul kanj ga wala?»

⁴ Isa zaabi ka nee: «War mana bay ka hayaa caw kanj za šintinoo ga, <aru nda woy no Takakaa n'i tee>»*

⁵ ka nee: «Woo ka kate, boro ga hun nga naa nda nga baabaa do ka denji nga wandoo ga, de ngi boro hinka ga tee gaaham folloku.»†

† 18:22 18.22 hala cee woyye cindi iyee (77), Grek šenni ra, almaganaa faa ti cee woyye (70) hala cee iyee, Šintinoo 4.24. * 19:4 19.4 Šintinoo 1.27; 5.2. † 19:5 19.5 Šintinoo 2.24.

⁶ Woo ra i si yee ka tee ihinka, amma i mma tee gaaham folloku. Borey kanj Irkoy n'i marga, adamize mas'i fayandi.»

⁷ I nee Isa se: «Adiši macin se Musa yaamar kanj boro ma fay-kaddaasu noo nga wandoo se jina, a ma fay [a]?»[‡]

⁸ Isa nee i se: «War biney šendiyanoo se Musa yadda war ma war wandey fay. Amma za šintinoo ga man'ti takaa woo no.

⁹ Ay ga war bayrandi kanj boro kanj na nga wandoo fay ka hiiji affoo, nda man'ti woyoo mma izefututaray tee, aroo na zina tee.»

¹⁰ Nga taalibey nee a se: «Nda takaa woo no boro ga ti a woy se, boro masi hiiji baa.»

¹¹ A nee i se: «Man'ti borey kul no ma faham šennoo [woo] se, nda man'ti borey kanj se a nondi.

¹² Zama boroyan goo no kanj si hiiji, za pañey gundey ra a tee i se. Boroyan goo no kanj si hiiji kanj adamizey k'i daasu. Boroyan goo no kanj na ngi borj daasu beenaa Laamaa maaganda se. Boro kanj ga hin ka faham ma faham.»

Isa na albarka dan zankey ra

(Marku 10.13-16; Luka 18.15-17)

¹³ Woo banda ga, boroyan kate Isa do zankayan hala a ma nga kabey fur i ga ka Irkoy ñaray i se, amma taalibey citi i ga.

¹⁴ Amma Isa nee: «Wa zankey nanj, war mas'i ganji i ma kaa ay do, zama borey kanj ga hima nda ey wane nda beenaa Laamaa.»

¹⁵ A na nga kabey fur i ga, de a hun no din ka koy.

Aru almankoynoo

(Marku 10.17-31; Luka 18.18-30)

¹⁶ Aru foo ne ka man Isa ka nee: «Alfagaa, macin ti haya boryaa kanj ay ga hima k'a tee hala ya duu hunayan abadantaa?»

¹⁷ A nee a se: «Macin se n'g'ay hãa nda haya boryaa? Boro folloku ti iboryaa, nda n'ga baa ma duu hunayan, yaamarey dii.»

¹⁸ Aroo nee a se: «Affooyan?» Isa nee: «Masi boro wii, masi zina, masi zay, masi taari seetaray tee,

¹⁹ ma ni jaa nda ni baabaa beerandi, de ma baa ni cinaa sanda takaa kanj nda n'ga baa ni borj.»[§]

²⁰ Aru soogaa nee a se: «Wey kul ay n'i dii, macin k'ay kuma koyne?»

²¹ Isa nee a se: «Nda n'ga baa ma tee boro kanj tee ka timme, koy hayey kanj goo ma ne neere, de ma hayoo noo talkey se, woo ra n'ga duu alman beenaa ra. Nga banda ga, ma kaa ka hanga agay.»

²² Kanj aru soogaa maa šennoo woo, a koy nda binemarayyan, zama a goo nda alman boobo.

²³ Isa nee nga taalibey se: «Cimoo ne kanj ay g'a har war se, a ga šendi almankoyni se a ma huru beenaa Laamaa ra.

²⁴ Ay g'a har war se koyne kanj yoo ma bisa nda sana fun ga faala nda almankoyni ma huru Irkoy Laamaa ra.»

²⁵ Kanj taalibey maa woo, borjey hanse ka haw, i nee: «Adiši may no ma hin ka hallasi?»

²⁶ Isa n'i guna, de a nee i se: «Adamizey se woo ga mongu, amma Irkoy se haya kul si mongu.»

[‡] 19:7 19.7 Alhukumoo 24.1, 3. [§] 19:19 19.19 Fattaroo 20.12-16; Alhukumoo 5.16-20; Sargarey 19.18.

²⁷ Waatoo din Piyer zaabi ka nee a se: «Ir ne, ir na hayey kul nanj ka hanga ni bande. Macin no ir ga duu a?»

²⁸ Isa nee i se: «Cimoo ne kanj ay g'a har war se, nda Boro-iz'aroo kaa ka goro adunja barmayyanoo ga nga kokoy gorodoo daržantaa ra, war mo ga goro kokoy gorodoo woy cindi hinkaa (12) ra ka Izirayel alkabiila woy cindi hinkaa (12) ciiti.

²⁹ De mo boro kul kanj na nga hugey nanj, wala nga armey, wala nga woymey, wala nga baabaa, wala nga jaa, wala nga izey, wala nga faarey ay maajoo maaganda se, bora ga duu nga cine zangu (100), a ga hunayan abadantaa tubu.

³⁰ Amma boro booboyanj kanj goo jine ga kaa ka tee ikokoranteyanj, ibooboyanj kanj ti ikokoranteyanj ga kaa ka tee ijinayanj.»

20

Goykey kanj goo alaneb faaroo ra

¹ «Zama beenaa Laamaa ga hima nda hugukoy kanj fatta za subbaahi tayaa ka goykawyanj zaa nga alaneb faaroo se.

² A waafaku nda ey zaari foo kul nzorfu kaaray tamma foo, de a n'i sanba nga alaneb faaroo ra.

³ A yee ka fatta guuru yagga dimma ga, a dii boro fooyanj kanj goo farroo ra i si goy.

⁴ A nee i se: «War mo ma koy goy ag'alaneb faaroo ra, ay ga war bana nda woo kanj nda war ga hima.»

⁵ I koy. A yee ka fatta guuru woy cindi hinka (12) dimma ga nda guuru hinza dimma ga ka taka follokaa tee.

⁶ Guuru guu dimma ga, a fatta, a na affooyanj gar kanj goo farroo ra, a nee i se: «Macin se zaaroo kul ra war goo ne war si goy?»

⁷ I nee a se: «Haya kanj se boro kul man'ir zaa goy.» A nee i se: «War mo ma koy ag'alaneb faaroo ra.»

⁸ Waatoo kanj waynaa kanj, alaneb faaroo koyoo nee nga goykey jinebora se: «Goykey cee, m'i bana ka šintin nda ikokorantey ka koy ijinawey ga.»

⁹ Guuru guwaa borey kaa, affoo kul duu nzorfu kaaray tamma foo.

¹⁰ Waatoo kanj wey kanj jin ka zandi kaa, i hongu kanj ngi ga duu ka bisa jerey. Amma ngi mo affoo kul duu nzorfu kaaray tamma foo.

¹¹ Kanj i banandi, i ŋuununu hugoo koyoo ga

¹² ka nee: «Boro kokorantey wey, guuru folloku no i n'a goy, amma n'g'i sawandi nda ir kanj na zaaroo farawoo nda konnoo suuri.»

¹³ A na affoo zaabi i ra ka nee: «Ay ceroo, ya na ni zanba. Man'ti nzorfu kaaray tamma foo ga ir waafaku?»

¹⁴ Ni banaa dii ma koy. Ay ga ikokorantaa woo noo woo kanj ay n'a noo ma ne cine.

¹⁵ Wala a si hima ya ag'almanoo tee woo kanj ay baa? Ni nka canse kanj ay na haya henna tee?»

¹⁶ Takaa woo no, ikokorantey ga tee ijinawey, de ijinawey ga tee ikokorantey.»

Isa cee hinzantoo kanj a ga šelan

*nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga
(Marku 10.32-34; Luka 18.31-34)*

¹⁷ Waatoo kanj Isa ga žigi ka koy Žerizalem, a na taalibi woy cindi hinkaa (12) dii jere ga fondaa ra ka nee i se:

¹⁸ «Nga ne, ir goo ma žigi ka koy Žerizalem. I ga Boro-iz'aroo nondi sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey se. I ga kayandi kanj a mma hima ka buu.

¹⁹ I g'a nondi kutakey se i m'a kaynandi k'a barzu k'a kanji. Jirbi hinzantoo hane a ga tun.»

Jineboro mma tee alhaadimaykaw

(Marku 10.35-45; Luka 22.24-27)

²⁰ Woo banda ga, Zebede iz'arey jaa nda nga iz'arey man Isa ka sujudu ka haya foo wiri a ga.

²¹ Isa nee a se: «Macin no n'ga baa?» A nee Isa se: «Danj kanj ag'iz'aru hinkaa woo, affoo ma goro ni kabe gumaa ga, affaa ma goro ni kabe waawaa ga ni Laamaa ra.»

²² Isa zaabi ka nee: «War si haya bay kanj war g'a ŋaaray. War ga hin ka gurzugaa potoo hayaa hanj kanj ay ga kaa k'a hanj wala?» I nee a se: «Ir ga hin.»

²³ A nee i se: «Cimi no kanj war ga kaa k'ay potoo hayaa hanj, amma ka goro ay kabe gumaa wala iwaawaa ga, man'ti agay no ma woo kayandi. A si nondi kala borey kanj se ay Baabaa Irkoy n'a soolu.»

²⁴ Kanj taalibi woyaa (10) maa woo, i dukur arma hinkaa ga.

²⁵ Isa ciya i se, a nee: «War ga bay kanj gandawey alwakiiley ga koytaray fur i boŋ, boro beerey ga hini fur i boŋ.

²⁶ Amma war game man'ti takaa woo no, boro kanj ga baa nga ma tee war ra boro beeri, kala a ma tee war tamoo.

²⁷ Boro kul kanj ga baa nga ma huru war ra jine, kala a ma tee war baŋnaa.

²⁸ Takaa din da Boro-iz'aroo mana kaa hala i ma alhaadimay nga se, amma a nka kaa ka alhaadimay, de mo ka nga hundoo noo hala boro boobo zunubey ma banandi k'i hallasi.»

Isa na danaw hinka moyey feeri Žeriko koyraa jeroo ga

(Marku 10.46-52; Luka 18.35-43)

²⁹ Waatoo kanj i ga fatta Žeriko koyraa ra, alžama beeri hanga Isa.

³⁰ Danaw hinka ne ma goro fondaa jeroo ga. Kanj i ga maa Isa ga bisa, i kaati ka nee: «Hinna ir ga, [ir Koyoo,] Dawda Haamaa!»

³¹ Alžamaa ga citi i ga i ma dangay. Amma i mma kaati ka tonton ka nee: «Hinna ir ga, ir Koyoo, Dawda Haamaa!»

³² Isa kay, a ciya i se ka nee: «Macin no war ga baa y'a tee war se?»

³³ I nee a se: «Ir Koyoo, ir mma baa ir moyey ma feera.»

³⁴ Isa tamalla i se, a tuku ŋgi moyey ga, de dogoo din da i yee ka dii, i hanga a bande.

21

Isa huru Žerizalem sanda kokoy

(Marku 11.1-11; Luka 19.28-40; Yehiya 12.12-19)

¹ Waatoo kanj i man Žerizalem, de i too Betefaže, Zaytunajey tondi hondoo here, Isa na taalibi hinka sanba

² ka nee i se: «Wa koyra-izoo ra kanj ga war tenje. Dogoo din da war ga farka woy foo gar kanj ga hawa, nga nda farka-ize foo. W'i feeri, war ma kate ey ya ne.

³ Nda boro šelanj war se, war ma nee a se: «Ir Koyoo no ma too i ga, sohõ da a g'i yeeti.»*

⁴ Woo teendi hala hayaa kanj annaboo dontandi a m'a har ma tabati, a nee:

⁵ «Wa nee woy-izoo kanj ti Siyoŋ koyraa se:

«Ni kokoyoo ne ma kaa ni ga,

binoo ga yay, a žigi farkaa woy

nda farka-ize boŋ, adabba kaarumay iz'aru.»†

⁶ Taalibey koy, de i na hayaa tee sanda takaa kanj nda Isa n'a har.

⁷ I kate farka woyoo nda farka-izoo, i na ngi darbawey fur i boŋ, de Isa goro i boŋ.

⁸ Alžamaa beeri na ngi darbawey daaru fondaa ra, affooyan na tuuri kabeyan dunbu k'i daaru fondaa ra.

⁹ Alžamaa kanj goo jinoo ra nda wey kanj goo dumaa ga kaati ka nee:

«HozaanaDawda Haamaa se!

Albarka ma bara boraa se kanj goo kaa ir Koyoo maapoo ga!

Hozaana beenaa se beene!»‡

¹⁰ Waatoo kanj Isa huru Žerizalem, koyraa kul jijiri ka nee: «May ti woo?»

¹¹ Alžamaa nee: «Woo ti annabi Isa, Nazaret kanj goo Galile boro no.»

Isa na maamalakey gaaray Irkoy hugu beeroo ra

(Marku 11.15–19; Luka 19.45–48; Yehiya 2.13–22)

¹² Isa huru Irkoy hugu beeroo ra, a na maamalakey nda daykey kul gaaray k'i kaa taray no din ra. A na nooru barmaykey taabaley nda tuuzun neerekey gorohayey gum carawey ga.

¹³ A nee i se: «A hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ay hugoo ga ciyandi nda hugu kanj ra Irkoy ga ŋaarayandi.»§,

amma war wey, war n'a tee zay lanbadoo.»

¹⁴ Danawyan nda bonguyan man a Irkoy hugu beeroo ra, a n'i noo baani.

¹⁵ Kanj sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey dii kayfey kanj a n'i tee, nda zankey kanj ga kaati Irkoy hugu beeroo ra ka nee: «HozaanaDawda Haamaa se!», i futu,

¹⁶ de i nee a se: «N'ga maa hayaa kanj wey goo m'a har wala?» Isa nee i se: «Ayyo. War mana bay ka šennoo woo caw: «N'na ni saaburoo dan zanka kaccey nda naanandey mijey ra?»*»

¹⁷ Woo banda ga, a n'i nanj, a fatta koyraa ra ka koy Betani, no din ra a na cijinoo tee.

Jeejaynaŋoo kanj Isa n'a danga

(Marku 11.12–14, 20–24)

¹⁸ Subbaahi tayaa ra, kanj Isa ga yee koyraa ra, a heray.

¹⁹ Kanj a ga jeejaynaa foo honnay fondaa ra, a koy a here, amma a mana haya kul gar a ga kala fitawey hinne. A nee a se: «Ize masi zay ni ga hala abada.» Dogoo din da jeejaynaŋoo kogu.

* **21:3 21.3** «Ir Koyoo no ma too i ga, sohõ da a g'i yeeti.» Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Ir Koyoo no ma too i ga.» Dogoo din da a g'i nanj. † **21:5 21.5** Zakariya 9.9. ‡ **21:9 21.9** Zaburey 118.25–26.

§ **21:13 21.13** Ezayi 56.7. * **21:16 21.16** Zaburey 8.3.

20 Taalibey dii woo, boŋey haw, i nee: «Taka foo dogoo din da jeejajnaŋoo kogu?»

21 Isa n'i zaabi ka nee i se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nda war ga naanay, war si ŝikka, war ga hayaa tee kaŋ teendi jeejajnaŋoo se, koyne mo ba tondi hondoo woo, nda war nee a se: «Hun ne ma ni boŋ warra teekoo ra», a ga tee.

22 Haya kul kaŋ war n'a wiri Irkoy ŋaarayyan ra, nda war ga naanay, war ga duu a.»

Man ra Isa duu nga hinoo
(Marku 11.27–33; Luka 20.1–8)

23 Isa koy Irkoy hugu beeroo ra, a goo ma cawandi kaŋ sargari juwalkey jineborey nda gandaa boro beerey man a ka nee: «Hini foo nda n'ga wey tee? May ka ni noo hinoo woo?»

24 Isa n'i zaabi ka nee: «Agay mo ga war hãa nda haya folloku. Nda war n'a har ya ne, ay ga hinoo har war se kaŋ nda ay ga wey tee:

25 Yehiya batizeyanoo, man ra a hun, beenaa ra wala adamizey do?» I ŝelan-ŝelan cere game ka nee: «Nda ir nee <Beenaa ra>, a ga nee ir se: <Adiŝi macin se war mana naanay a?»

26 Nda ir nee mo: <Adamizey>, ir ga hunbur alžamaa, zama borey kul ga Yehiya dii annabi.»

27 I na Isa zaabi ka nee: «Ir si bay.» A nee i se: «Agay da si hinoo har war se kaŋ nda ay ga wey tee.»

Iz'aru hinkaa filla yaasayantaa

28 «Macin no war nee fillaa woo ra? Aru foo kaŋ goo nda zanka hinka. A man ijinaa ka nee: <Ay zankaa, koy goy hõ alaneb faaroo ra.>

29 A zaabi ka nee: <A si tee ya ne.> Waati banda ga, zanka yee nga ŝennoo se banda, a koy.

30 A man affaa ka ŝenni follokaa har a se. Zankaa n'a zaabi ka nee: <A boori, ay koyoo.> Amma a mana koy.

31 Ihinkaa ra, affoo ka nga baabaa ibaayoo tee?» I nee: «Ijinaa.» Isa nee i se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, alkaasidikey nda woykuurey ga war jin ka huru Irkoy Laamaa ra.

32 Zama Yehiya kaa war do nda fondo ŝerrantaa, war mana naanay a. Amma alkaasidikey nda woykuurey naanay a. De mo ba kaŋ war dii woo, war mana kokor ka nimsi ka naanay a.»

Alaneb faaroo beerikey filla yaasayantaa
(Marku 12.1–12; Luka 20.9–19)

33 «Wa haŋajer filla yaasayante foo se koyne. Aru foo kaŋ hugukoy no, a na alaneb faari tee. A na cete cin k'a wanga. A na nongu fanŝi kaŋ ra i ga tuuri-izey motti. A na soorohugu kuku cin[†]. Woo banda ga, a na faaroo naŋ beerikawyaŋ kone, de a naaru.

34 Kaŋ hegaa waatoo man, a na nga tamey sanba beerikey do hala nga ma duu faari-izey ra.

35 Beerikey na tamey dii ka affoo kar, ka affoo wii, ka affaa warra nda tondi k'a wii.

36 A yee koyne ka tam fooyaŋ kaŋ boobo nda ijinawey sanba. I na taka follokaa tee i se.

† 21:33 21.33 Soorohugu no kaŋ ga lakkalkey ga žigi ka faaroo hawgay.

³⁷ Woo kul banda ga, a na nga iz'aroo sanba i do, a nee: <I g'ay iz'aroo beerandi.>

³⁸ Amma kanj beerikey ga dii iz'aroo, i nee cere se: <Woo ti tubukaa. Wa kaa, ir m'a wii, ir ma nga tubuhayaa taa.>

³⁹ I n'a dii, i n'a warra taray k'a kaa faaroo ra, i n'a wii.

⁴⁰ Nda faaroo koyoo kaa, macin no a g'a tee beerikey wey se?>

⁴¹ I nee a se: <A ga boro laaley wey halaci laala. A ga faaroo yeeti beerikaw tanayanj se kanj g'a noo faari-izey hegaa waati.>

⁴² Isa nee i se: <War mana bay ka woo caw Citaaboo ra wala:

<Tondoo kanj cinakey n'a fur,
nga no ka tee hugoo kanjoo tondoo.

Ir Koyoo ka baa woo ma tee,
alaabiina no ir moyey cire!>‡

⁴³ Woo se ay ga nee war se, Irkoy Laamaa ga hun war kone, de a ga nondi jama foo se kanj ga albaha tee Laamaa se.

⁴⁴ [De mo boro kanj kanj tondoo woo boŋ ga say. Boro kanj ga a kanj ga motti.]>

⁴⁵ Kanj sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeney maa nga filla yaasayantey, i bay kanj ngi ga a goo.

⁴⁶ I ceeci ngi m'a dii, amma i hunbur jamaa, zama jamaa mm'a dii annabi.

22

Hoyandikey filla yaasayantaa

(Luka 14.15-24)

¹ Isa yee ka zaabi ka ŝelanj i se nda filla yaasayante ka nee:

² «Beenaa Laamaa ga hima nda kokoy kanj na hiijay hoyandi tee nga iz'aroo se.

³ A na nga tamey sanba i ma hoyandikey cee. Amma hoyandikey mana baa ngi ma koy.

⁴ A yee koyne ka tam fooyanj sanba ka nee: <Wa nee hoyandikey se: "Nga ne, ay ŋaahayaa soolu. Ay yaarey nda ag'alman naasey koosandi. Hayey kul soolu. Wa kaa hiijaa ra.">

⁵ Amma i mana hoyandoo danj assal, affoo kul koy nga fondaa ra. Affooyanj koy ngi faarey ra, affooyanj ngi maamalaa ra.

⁶ Wey kanj cindi na tamey dii k'i zarabi k'i wii.

⁷ Kokoyoo futu, a na nga soojey sanba i ma borowiikey din halaci ka ngi koyraa ton.

⁸ Woo banda ga, a nee nga tamey se: <Ŋaahayey soolu, amma hoyandikey mana hima nda a.

⁹ Adiŝi wa koy nongey kanj ra fondawey ga cere kubay, boro kul kanj war n'a gar no din, war m'a cee a ma kaa hiijaa ra.>

¹⁰ Tamey din fatta ka koy fondawey bande ka borey kul marga kanj i duu ey, ilaala nda ihenna. Hiijaa hugoo too.

¹¹ Kokoyoo huru ka dii hoyandikey, a dii affoo kanj ga hiijaa hoyandoo darbaa sii.

¹² A nee a se: <Ay ceroo, taka foo nda ni huru ne ra hiijaa hoyandoo darbaa sii ni jindoo ra?> Bora dangay suk.

¹³ Kokoyoo nee tamey se: <Wa cewey nda kabey haw, war m'a warra taray, taray kubaa ra. No din ra hēeni nda hipekaamayan ga tee.>

‡ 21:42 21.42 Zaburey 118.22-23.

14 Zama boro boobo goo no kaŋ ciyandi, amma Irkoy boro suubantey ga kacca.»

Alkaasoo kaŋ ga banandi kokoy beeroo se

(Marku 12.13-17; Luka 20.20-26)

15 Woo banda ga, Fariziyeney koy cere guna ka dii taka kaŋ nda ngi na Isa dii nda nga meeŋennoo.

16 I na ngi taalibey nda Herod kondaa borey sanba a do ka nee: «Alfagaa, ir ga bay kaŋ cimiharkaw ti ni, n'ga Irkoy fonda cawandi nda cimi, koyne mo n'si hunbur boro kul. N'si borey ndumey guna.

17 Adiŋi ir bayrandi woo kaŋ n'g'a hongu. A ga hima alkaasi ma banandi kokoy beeroo se wala a si hima?»

18 Isa na ngi laalayyanoo bay, a nee: «Macin se war g'ay sii, almunafikey?»

19 Wa alkaasoo nooroo cebe ya ne.» I kate a se nzorfu kaaray tamma foo.

20 A nee i se: «May biyoo nda nga maapoo ti woo?»

21 I nee a se: «Kokoy beeroo.» Waatoo din a nee i se: «Adiŋi wa kokoy beeroo hayey noo kokoy beeroo se, Irkoy waney, war m'i noo Irkoy se.»

22 Boŋey haw nda woo kaŋ i maar'a, i na Isa naŋ ka koy.

Hāayan bukawey tunyanoo ga

(Marku 12.18-27; Luka 20.27-40)

23 Zaari follokaa ra, Sadusiyeney kaŋ ga nee tunyan si bara man Isa, i n'a hāa

24 ka nee: «Alfagaa, Musa nee: <Nda aru buu a mana duu ize, nga armaa ga hiija woyoo hala a ma duu bukaa se ize.>*

25 Arma iyye bay ka bara ir ra, ijinaa hiiji, a buu a mana duu ize. Armaa na wandoo zaa.

26 Takaa din da ihinkantoo, ihinzantoo hala iyyantoo ga.

27 I kul dumaa ga, woyoo mo buu.

28 Adiŋi tunyanoo hane, iyyaa ra, may se a ga tee wande? Zama i kul hiiji a ka bisa.»

29 Isa zaabi ka nee i se: «War dere, war si Citaaboo bay, war si Irkoy hinoo bay.

30 Zama tunyanoo hane, arey si hiiji, woyey si nondi hiijay. Amma i mma tee sanda almalaykayan beenaa ra.

31 Bukawey tunyanoo ŋennoo ga, war mana bay ka hayaa caw kaŋ Irkoy n'a har war se:

32 <Agay ti Ibrahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, Yakuba Koyoo?>† Irkoy man'ti bukawey Koyoo, baahunantey Koyoo no.»

33 Alžamaa kaŋ ga haŋajer a se, nga cawandoo tee i se boŋhaway.

Yaamarey kul ibeeroo

(Marku 12.28-34; Luka 10.25-28)

34 Waatoo kaŋ Fariziyeney maa kaŋ Sadusiyeney dangay suk Isa jine, i na cere marga.

35 Ngii affoo [kaŋ ti aŋariyaa baykaw] n'a sii k'a hāa ka nee:

36 «Alfagaa, aŋariyaa yaamarey kul ibeeroo ti affoo?»

37 Isa nee a se: «<Ma ba n'i Koyoo Irkoy nda ni binoo kul, nda ni hundoo kul, nda ni lakkaloo kul.>‡

38 Woo ti yaamarey kul ibeeroo, nga ti yaamar jinaa.

* 22:24 22.24 Alhukumoo 25.5-6. † 22:32 22.32 Fattaroo 3.6, 15. ‡ 22:37 22.37 Alhukumoo 6.5.

³⁹ ʔhinkantoo ne kaŋ ga hima nda ijinaa: <Ma baa ni cinaa sanda takaa kaŋ nda n'ga baa ni boŋ.>§

⁴⁰ Yaamar hinkaa woo ga, ašariyaa kul nda annabey ga deeja.»

Dawda yadda Almasihu ga sanda nga Koyoo
(Marku 12.35–37; Luka 20.41–44)

⁴¹ Waatoo kaŋ Fariziyeney marga, Isa n'i hãa

⁴² ka nee: «Macin no war g'a hongu Almasihu ga? May ize no?» I nee a se: «Dawda Haamaa no.»

⁴³ A nee i se: «Adiši taka foo nda Dawda Irkoy Hundoo hinoo ra g'a cee nda Koy ka nee:

⁴⁴ <Ir Koyoo nee ay Koyoo se:

“Goro ay kabe gumaa here,

hala waati kaŋ ra ay na ni iberey daŋ ni cewey cire?”>*

⁴⁵ Adiši nda Dawda g'a cee nda Koy, taka foo nda a ga tee a se Haama?»

⁴⁶ Boro kul mana hin k'a zaabi nda šenni foo. Za hanoo din, boro kul mana yadda ka hãayan fur a ga.

23

Wa hawgay Citaaboo baykey nda Fariziyeney ga
(Marku 12.38–39; Luka 11.43, 46; 20.45–46)

¹ Woo banda ga, Isa šelaŋ jamaa nda nga taalibey se

² ka nee: «Musa dogoo ra Citaaboo baykey nda Fariziyeney koy goro.

³ Adiši haya kul kaŋ i n'a har war se, war m'a dii, war m'a tee. Amma war masi ngi teegoyey tee. Zama i si hayaa tee kaŋ i g'a har.

⁴ I ga jeeje tiŋayan [kaŋ borey si hin ey] haw k'i daŋ adamizey jeseŋ ga, amma ngi, i si baa ngi ma kabe-ize foo daŋ i se.

⁵ Ngi teegoyey kul i s'i tee kala hala adamizey ma dii ngey sabbu se. I ga ngi tiirawey tefayandi, i ga ngi kaayey miŋey buzu-buzey kukandi*.

⁶ I ga baa jine gorodogey ŋaadogey nda margahugey ra.

⁷ I ga baa borey ma ngi foo nda beeray farrey ra, adamizey ma nee ngi se Rabbi.

⁸ Amma war, war masi ciyandi nda Rabbi, zama boro folloku ti war alfagaa, de war kul ti cere armayan.

⁹ War masi nee boro kul se war Baabaa laboo ga, zama boro folloku ti war Baabaa Irkoy kaŋ goo beenaa ra.

¹⁰ War masi ciyandi nda jineboro, zama boro folloku ti war jineboraa kaŋ ti Almasihu.

¹¹ War kul iberoo ga tee war tamoo.

¹² Boro kaŋ na nga boŋ jer ga yee ganda, boro kaŋ na nga boŋ yeeti ganda ga jerandi.»

Isa citi Citaaboo baykey nda Fariziyeney ga
(Marku 12.40; Luka 11.39–52; 20.45–47)

¹³ «War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga beenaa Laamaa daabu borey ga, war si huru, war si wey kaŋ ga baa ngi ma huru, nan i ma huru.

¹⁴ [War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga woyey kaŋ kurney faati kabey koonandi. Nda war ga Irkoy ŋaaray, war

§ 22:39 22.39 Sargarey 19.18. * 22:44 22.44 Zaburey 110.1. * 23:5 23.5 I mm'i daŋ hala ngi ma duu ka hongu Irkoy yaamarey.

si cahā ka ben hala borey ma dii war. Woo se war zukandoo ga hanse ka boobo.]

¹⁵ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga teekoo nda laboo dira ka duu boro folloku kanj huru alyahuudutaray. Nda a huru, war g'a tee žahannam ize cee hinka ka bisa war.

¹⁶ War bone, gongukaw danawey kanj ga nee: <Nda boro žee nda Irkoy hugoo man'ti baffoo no, amma nda boro žee nda Irkoy hugoo wuragoo, nga žeeyanoo ga diyandi.>

¹⁷ Danaw saamey, affoo ti ibeeroo, wuragoo wala Irkoy hugoo kanj ga wuragoo henanandi?

¹⁸ War ga nee koyne: <Nda boro žee nda Irkoy hugoo man'ti baffoo no, amma nda boro žee nda sargaroo kanj goo sargari tonadogoo boŋ, nga žeeyanoo ga diyandi.>

¹⁹ Danawey, affoo ti ibeeroo, sargaroo wala sargari tonadogoo kanj ga sargaroo henanandi?

²⁰ Boro kanj žee nda sargari tonadogoo, žee nda a nda haya kul kanj goo a boŋ.

²¹ Boro kanj žee nda Irkoy hugoo, žee nda a nda Bora a kanj ga goro a ra.

²² Boro kanj žee nda beenaa, žee nda Irkoy kokoy gorodogoo nda Bora a kanj ga goro a ra.

²³ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga anaanawoo, nda kaabaa, nda day-day kanj se i ga nee kumin, azakkaa noo Irkoy se. Amma war na ašariyaa haya beerey naŋ kanj ti šerretaray, nda hinnari, nda laadirtaray. Wey ti hayey kanj war hima k'i tee bila nda war ma jerey naŋ.

²⁴ Gongukaw danawey kanj ga hamni-ize soogu k'a kaa ngi hanjhayaa ra, amma war ga yoo gon.

²⁵ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga potoo nda taasaa dumaa jumay, amma kuneheroo ga too nda komari nda alhawa futu.

²⁶ Fariziyeney danaa, potoo gundoo jumay jina hala dumaa mo ma henan.

²⁷ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga hima nda saarayyaŋ kanj i n'i kaarayandi, tarayheroo ga hima nda haya kanj ga boori, amma kuneheroo ga too nda bukaw biri nda žiibi dumi kul.

²⁸ Takaa din da, war da mo, tarayhere war ga hima nda boro šerranteyan adamizey jine, amma kunehere war ga too nda almunafiki-taray nda goy futu teeyan.

²⁹ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga annabey saarawey cin ka boro šerrantey saarawey taalām,

³⁰ de war ga nee: <Nda a gar ir mma bara ir kaagey zamanoo ra, ir si hanga ey ka annabey kurey mun.>

³¹ Woo ra war mma seedetaray tee war boŋ ga kanj annabey wiikey izey ti war.

³² War, wa hayaa kanj war kaagey n'a šintin ka too nga kaydogoo ga!

³³ Gandakarfey, gondi izey, taka foo ra war ga zuru žahannam ciitoo se?

³⁴ Woo se nga ne, ay ga annabiyaŋ, nda lakkalkoyniyaŋ, nda Citaaboo baykawyaŋ sanba war ga. War ga wiia i ra, war ga boroyaŋ kanji i ra, war ga affooyaŋ barzu i ra war margahugey ra. War g'i gurzugay koyra ka koy koyra,

³⁵ hala kuri šerrantaa kaŋ mun laboo ga ma kaŋ war boŋ, m'a dii za Habila kaŋ ti boro šerrante kuroo munyanoo hala Zakariya, Barki izoo kuroo munyanoo ga kaŋ war n'a wii Irkoy hugoo nda sargari tonadogoo game.†

³⁶ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, woo kul si kaŋ kala zamanoo woo izey boŋ.»

*Isa hēe Žerizalem ga
(Luka 13.34–35)*

³⁷ «Žerizalem, Žerizalem kaŋ ga annabey wii, a ga tondi ka borey warra k'i wii kaŋ sanbandi a ga. Cee marje ay baa ya ni izey marga sanda takaa kaŋ nda gorgo ga nga izey marga nga fatawey cire, amma war wanji!

³⁸ Nga ne, war hugoo ga naŋandi ka tee gangani furante.

³⁹ Ay g'a har war se kaŋ war si dii agay koyne za sohō da hala waati kaŋ ra war ga nee: «Albarka ma bara boraa se kaŋ ga kaa ir Koyoo maapoo ga!»‡

24

*Isa na Irkoy hugu beeroo kayriyanoo bayrandi
(Marku 13.1–2; Luka 21.5–6)*

¹ Waatoo kaŋ Isa goo ma fatta Irkoy hugu beeroo ra ka koy, nga taalibey man a ka hugey kaŋ goo Irkoy hugu beeroo ra cebe a se.

² A n'i zaabi ka nee: «War ga dii woo kul? Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, tondi foo si cindi affoo boŋ kaŋ si kaa ka kayra.»

*Isa na gurzugawey šintinoo bayrandi
(Marku 13.3–13; Luka 21.7–19)*

³ Woo banda ga, kaŋ Isa goro Zaytunajey tondi hondoo boŋ, nga taalibey man a jere ga ka nee: «Waatoo har ir se kaŋ a ga tee, de mo macin ti ni kaayanoo nda zamanoo benantaa tammaasaa?»

⁴ Isa n'i zaabi ka nee: «Wa hawgay boro kul masi war darga,

⁵ zama boro booboyan ga kaa ay maapoo ga ka nee kaŋ ngi ti Almasihu, de mo i ga boro boobo darga.

⁶ War ga kaa ka maa wonguyan nda wongu alhabaryan, wa war boŋ hawgay war masi hunbur. Kala wey ma teendi, amma hala sohō man'ti benantaa no.

⁷ Ganda foo ga tun ka ganda foo wongu, laama foo ga tun ka laama foo wongu. Herayyan nda labu jijiriyay ga tee nongu boobo ra.

⁸ Wey kul man'ti kala šintinoo, i ga hima nda hayyan kuubi jina-jinawey.

⁹ Waatoo woo, i ga war nondi zarabiyen se, i ga war wii, gandawey kul ga konna war ay maapoo sabbu se.

¹⁰ Alwaatoo woo, boro boobo ga murti, i ga cere nondi, i ga konna cere.

¹¹ Taari annabi boobo ga tun ka boro boobo darga.

¹² Goy futu teeyanoo booboyanoo se, boro boobo bajoo ga yee ganda.

¹³ Amma boro kaŋ gaabandi hala benantaa ga, a ga hallasi.

¹⁴ LaamaaAlhabar Boryaa woo ga waazandi aduŋna kul ra ka seedetaray tee gandawey kul se. Woo banda ga, benantaa no.»

*Isa na zarabi beeroo waatoo bayrandi
(Marku 13.14–23; Luka 17.23–24, 37; 21.20–24)*

† 23:35 23.35 Šintinoo 4.8; Taarikey 2to 24.20–22. ‡ 23:39 23.39 Zaburey 118.26.

15 «Waati kaŋ war ga dii <haya harramantaa>* kaŋ annabi Daniyel n'a har ga goro nongu henanantaa ra. Boro kaŋ g'a caw ma faham!

16 Waatoo din borey kaŋ goo Žude gandaa ra ma zuru ka koy tondi hondey ra.

17 Boro kaŋ goo sooro boŋ masi zunbu ka hayey zaa kaŋ goo nga hugoo ra.

18 Boro kaŋ goo faarey ra masi yee ka koy nga burmusoo zaa.

19 Woyey bone kaŋ ga tee boro hinka nda wey kaŋ ga naanandi haney din.

20 Wa Irkoy ŋaaray hala war zuruyanoo masi tee jiyaw ra wala hunanzamzaari hane.

21 Zama waatoo din zarabi beeri ga tee kaŋ cine mana bay ka tee za aduŋŋa ūintinoo ga hala sohō. Šikka sii nga cine si yee ka tee.

22 Nda a gar haya nka mana kumandi zaarey din ra, boro kul si hallasi. Amma Irkoy boro suubantey maaganda se haya ga kumandi zaarey din ra.

23 Nda boro nee war se: <Almasihu ne, ne ra> wala: <Nga ne>, war masi naanay.

24 Zama taari almasihuyan nda annabiyay ga tun. I ga tammaasa beeriyay nda kayfiyan tee hala, nda a ga hin ka tee, ŋi ma Irkoy boro suubantey mo darga.

25 Nga ne, ay na war haŋa žiibey kaa.

26 Adiši nda i nee war se: <Nga ne saajoo ra>, war masi koy, <Nga ne hugoo kunehere>, war masi naanay.

27 Zama takaa kaŋ nda meloo ga dii waynahunay ka koy hala way-nakanay, takaa din no Boro-iz'aroo kaayanoo hane.

28 Nongoo kaŋ ra bukaa goo, no din ra dutaley ga marga.»

Boro-iz'aroo kaayanoo

(Marku 13.24-27; Luka 21.25-28)

29 «Dogoo din da zaraboo haney din banda ga, waynaa ga tee kubay, handoo si nga gaayoo noo, handarawey ga kaŋ ka hun beenaa ra, beenaa hayey ga jijiri.

30 Waatoo din Boro-iz'aroo tammaasaa ga bangay beenaa ra. Aduŋŋa alkabiilawey kul ga binehēenay, de i ga dii <Boro-iz'aroo ga kaa duulawey ga ka hun beenaa ra>† nda gaabi nda darža beeri.

31 A ga nga almalaykey sanba nda laati beeri hēeni beeri hala i ma nga boro suubantey marga ka hun gandaa kanje taacaa kul ga aduŋŋa boŋ foo ga ka koy boŋ faa ga.»

Bayraa kaŋ jeejayŋaŋoo g'a noo

(Marku 13.28-31; Luka 21.29-33)

32 «Wa faham bayraa se kaŋ jeejayŋaŋoo g'a noo. Za tuuroo kabey subey ban, i na fita taagayan tee, war ga bay kaŋ konnoo waatoo man.

33 Takaa din da, war mo, nda war dii hayey wey kul, war ma bay kaŋ a man, a goo koyraa miŋoo ga.

34 Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, zamanoo woo borey si ben hala hayey wey kul ma teendi.

35 Beenaa nda laboo ga dere, amma ay meešenney si dere abada.»

* 24:15 24.15 Daniyel 9.27; 11.31; 12.11. † 24:30 24.30 Daniyel 7.13.

*Wa hanna cijin nda zaari**(Marku 13.32–37; Luka 17.26–30, 34–36; 21.34–36)*

³⁶ «Boro kul si hanoo wala waatoo bay kan hayey wey ga kaa ka tee. Almalaykey kan goo beenaa ra s'a bay, Iz'aroo s'a bay, Baabaa Irkoy hinne no ma waatoo bay.

³⁷ Hayaa kan tee Nuhu zaarey hane, takaa din da no ma tee Boro-iz'aroo kaayanoo ga.

³⁸ Haney kan hari beeroo mana kaa, borey ga n'aa i ga han, i ga hiiji i ga ngi izey hiijandi hala hanoo kan Nuhu huru sunduku beeroo ra kan tee harihii.

³⁹ I mana haya kul bay hala waatoo kan ra hari beeroo kaa k'i kul tuusu. Takaa woo da cine no ma tee Boro-iz'aroo kaayanoo ga.

⁴⁰ Waatoo woo, boro hinka kan goo faari ra, affaa ga zandi, affaa ga nanjandi.

⁴¹ Woy hinka kan ga fufu fufutondi ga, affaa ga zandi, affaa ga nanjandi.

⁴² Adishi wa hanna cijin nda zaari, zama war si bay han kan no war Koyoo ga kaa.

⁴³ War ma haya foo bay kan ti, nda a gar hugukoy ga bay waatoo kan ga zayoo ga kaa, a ga hanna, a si nan a ma nga hugoo kayri.

⁴⁴ Woo se war mo ma soolu, zama waatoo kan war s'a hongu ra Boro-iz'aroo ga kaa.»

*Tam dumi hinkaa**(Luka 12.41–48)*

⁴⁵ «May ti tam laadirante lakkalkoynoo kan nga koyoo g'a dan nga borey jine hala a m'i noo n'aaayan waatoo ra kan ga hima?»

⁴⁶ Tamoo din duu gomni kan nga koyoo kaayanoo ga, a g'a gar a ga takaa woo tee.

⁴⁷ Cimoo ne kan ay g'a har war se, a g'a dan nga almanoo kul jine.

⁴⁸ Amma nda tam laala no, a nee nga bon se: «Ay koyoo ga gay»,

⁴⁹ nda a šintin ka nga tam hangasiney kar, ka n'aa ka han harifutu hankey bande,

⁵⁰ tamoo woo koyoo ga kaa zaari kan a s'a hongu ra nda waati kan a s'a bay ra.

⁵¹ A g'a zukandi futu ka nga nda almunafikey tee affoo. No din ra hēeni nda hijekaamayan ga tee.»

25*Hondiyaw woyaa (10) filla yaasayantaa*

¹ «Hanoo din, beenaa Laamaa ga hima nda hondiyaw woy (10) kan na ngi fitillawey zaa ka fatta ka koy aruhiiji taagaa kubay.

² Igguu i ra sii nda lakkal, igguu goo nda lakkal,

³ zama lakkal janantey na ngi fitillawey zaa, i mana jii zaa ngi bande.

⁴ Amma lakkalkoyney na jii dan ngi jinawey ra ka koy nda ngi fitillawey.

⁵ Kan aruhiijoo gay a mana kaa, i kul dusungu ka jirbi.

⁶ Cijinoo gamoo ra, kaati foo tee ka nee: «Aruhiijoo ne, wa fatta k'a kubay!»

⁷ Hondiyawey kul tun ka ngi fitillawey hanse.

⁸ Lakkal janantey nee lakkalkoyney se: «Wa ir noo war jiyey ra, zama ir fitillawey goo ma buu.»

⁹ Lakkalkoyney zaabi ka nee: <Kalaa, a si too ir nda war. Wa koy maamalakey do ka day war bonj se.>

¹⁰ Waatoo kanj i koy day, aruhiiwoo kaa, soolantey huru a bande hiijaa hugoo ra, i na hugoo mijoo daabu.

¹¹ Kayna, hondiyawey jerey kaa ka nee: <Ir koyoo, ir koyoo, feeri ir se!>

¹² Amma a n'i zaabi ka nee: <Cimoo ne kanj ay g'a har war se, ay si war bay.>

¹³ Adişi wa hanna cijin nda zaari, zama war si zaaroo bay, war si waatoo bay.»

Nooru talfantaa filla yaasayantaa

(Luka 19.11-27)

¹⁴ «A ga hima nda boro kanj ga koy naaru. A ciya nga tamey se k'i noo nga almanoo.

¹⁵ A na affoo noo talanj guu, affoo ihinka, a na affoo noo affoo. A na affoo kul noo woo kanj bora a ga hin a, a naaru. Dogoo din da

¹⁶ woo kanj duu talanj guwaa koy i ka goy, a duu igguu tana.

¹⁷ Takaa din da, woo kanj duu ihinkaa, duu ihinka tana.

¹⁸ Amma woo kanj duu afolloku koy guusu fanši laboo ra ka nga koyoo nooroo tugu a ra.

¹⁹ Waati kuku banda ga, tamey wey koyoo kaa, a na nooroo laasaaburoo tee i bande.

²⁰ Woo kanj duu talanj guwaa man, a kate ey nda igguu tana kanj a duu ey, a nee: <Ay koyoo, talanj guu no n'n'ay noo, igguu tana ne kanj ay duu ey.>

²¹ Nga koyoo nee a se: <A boori, tam henna laadirantaa, ni laadir ikaccu ra, ay ga ni danj haya boobo jine, huru ir ma jaali.>

²² Woo kanj duu talanj hinkaa mo man, a nee: <Ay koyoo, talanj hinka no n'n'ay noo, ihinka tana ne kanj ay duu ey.>

²³ Nga koyoo nee a se: <A boori, tam henna laadirantaa, ni laadir ikaccu ra, ay ga ni danj haya boobo jine, huru ir ma jaali.>

²⁴ Woo kanj duu talanj follokaa mo man, a nee: <Ay koyoo, ay ga bay kanj boro šenda ti ni, n'ga hegay nongu kanj ra mana дума, n'ga marga nongu kanj ra mana saya.>

²⁵ Ay hunbur, ay koy ni talanjoo tugu laboo cire, ni wanoo ne.>

²⁶ Nga koyoo n'a zaabi ka nee: <Tam laala fuyyantaa, n'ga bay kanj ay ga hegay nongu kanj ra ay mana дума, ay ga marga nongu kanj ra ay mana saya.>

²⁷ Adişi ni hima k'ay nooroo jisi bankoo borey do. Nga ra, nda ay kaa, ay ga duu nga nda albaha.

²⁸ Wa talanjoo taa a kone k'a noo bora a se kanj kone iwoyaa (10) goo.

²⁹ Zama i ga bora a noo kanj goo nda a, de a ga feeri, amma bora a kanj sii nda a, ba woo kanj a goo nda a, ga taandi.

³⁰ Tamoo kanj si haya hanse w'a warra taray, taray kubaa ra. No din ra hēeni nda hijeakaamayan ga tee.»

Ciitoo kanj ga teendi kayandoo hane

³¹ «Waati kanj Boro-iz'aroo kaa nga daržaa ra, nda nga almalaykey kul, a ga goro nga kokoy gorodoo daržantaa ra.

³² Gandawey kul ga marga a jine. A g'i fay-fay, sanda takaa kanj nda kurkaw ga feejey fay k'i kaa hanciney ra.

³³ A ga feejey danj nga kabe gumaa here ka hanciney danj iwaawaa here.

³⁴ Woo banda ga, kokoyoo ga nee borey kaŋ goo nga kabe gumaa here se: <Wa kaa, war kaŋ ay Baabaa Irkoy na albarka danŋ war ra. Wa Laamaa tubu kaŋ soolandi war se za aduŋŋa daaruroo ga,

³⁵ zama ay heray, war n'ay noo ya ŋaa. Ay jaw, war n'ay noo ya haŋ. Ay tee yaw, war n'ay yawzubay.

³⁶ Ay bapi, war n'ay bankaaray. Ay wirci, war koy ay guna. Ay huru kasa, war koy ay do.>

³⁷ Waatoo din boro ŝerrantey g'a zaabi ka nee: <Ir Koyoo, waati foo no ir dii ni heray, ir na ni ŋandi wala ni jaw, ir na ni noo ma haŋ?>

³⁸ Waati foo no ir dii ni tee yaw, ir na ni yawzubay wala ni bapi, ir na ni bankaaray?

³⁹ Waati foo no ir dii ni wirci wala ni huru kasa, ir koy ni do?>

⁴⁰ Kokoyoo g'i zaabi ka nee: <Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, haya kul kaŋ war n'a tee ag'armey wey i kul ikaccaa affoo se, agay se war n'a tee.>

⁴¹ Woo banda ga, a ga nee borey kaŋ goo nga kabe waawaa here se: <Wa hun ay ga, dangantey! Wa koy nuune abadantaa ra kaŋ soolandi Ibilisi nda nga dontokey se,

⁴² zama ay heray, war man'ay noo ya ŋaa. Ay jaw, war man'ay noo ya haŋ.

⁴³ Ay tee yaw, war man'ay yawzubay. Ay bapi, war man'ay bankaaray. Ay wirci, ay huru kasa, war mana koy ay guna.>

⁴⁴ Waatoo din ngi mo g'a zaabi ka nee: <Ir Koyoo, waati foo no ir dii ni heray wala ni jaw, wala ni tee yaw, wala ni bapi, wala ni wirci, wala ni huru kasa, ir mana ni alhaadimay?>

⁴⁵ Waatoo din a g'i zaabi ka nee: <Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, haya kul kaŋ war man'a tee ikaccey wey affoo se, agay se war man'a tee.

⁴⁶ Wey ga koy zukandi abadantaa ra, amma boro ŝerrantey ga koy hunayan abadantaa ra.>>

26

Boŋkoyney hawandifutay Isa ga

(Marku 14.1-2; Luka 22.1-2; Yehiya 11.45-53)

¹ Waatoo kaŋ Isa na ŝenney wey kul har ka ben, a nee nga taalibey se:

² «War ga bay kaŋ ne nda jirbi hinka Borcintaraa jingaroo ga tee, Boroz'aroo ga nondi ka kanjandi.»

³ Sargari juwalkey jineborey nda gandaa boro beerey na cere marga sargari juwalkey jineboraa Kayif batumaa ra.

⁴ I na cere guna ka dii taka kaŋ nda ngi na Isa dii nda carmay k'a wii.

⁵ I nee: «A masi tee jingaroo ra hala alžamaa masi koy ture.»

Woy foo na turaari doori Isa boŋoo boŋ

(Marku 14.3-9; Yehiya 12.1-8)

⁶ Isa goo Betani, Simon jiraykoynoo hugoo ra.

⁷ Kaŋ a goo ŋaadogoo ra, woy foo man jeroo ga kaŋ kone tondi kaaray kulba goo. A ga too nda turaari hay ŝenda. A n'a doori Isa boŋoo boŋ.

⁸ Kaŋ taalibey dii woo, i dukur ka nee: «Cin no hasaraa woo g'a hanse?>

⁹ A ga hin ka neerandi hay ŝenda ka nondi talkey se.»

¹⁰ Isa bay, a nee i se: «Macin se war ga woyoo farandi? Zama teegoy henna no a n'a tee ya ne.

¹¹ War nda talkey no waati kul, amma agay si cindi war bande waati kul.

¹² Turaaroo kanj a n'a doori ay gaahamoo ga, ay suturayanoo se a n'a tee.

¹³ Cimoo ne kanj ay g'a har war se, nongu kul kanj ra Alhabar Boryaa woo waazandi adupna kul ra, hayaa kanj woyoo woo n'a tee mo ga harandi hala borey ma hongu woyoo.»

Žudas soolu ka Isa zanba

(Marku 14.10-11; Luka 22.3-6)

¹⁴ Woo banda ga, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo kanj se i ga nee Žudas Iskariyot koy sargari juwalkey jineborey do

¹⁵ ka nee: «Macin no war g'a a noo ya ne nda ay na Isa nondi war se?» Borey na nzorfu kaaray tamma boŋ waranza (30) kayandi a se.

¹⁶ Za waatoo woo, Žudas cindi a ga dimma henna ceeci ka Isa nondi.

Isa nda nga taalibey na jingaroo ŋaayanoo soolu

(Marku 14.12-21; Luka 22.7-14)

¹⁷ Takulawey kanj ra dolobiri sii jingaroo zaari jinaa, taalibey man Isa ka nee: «Man ra n'ga baa ir ma Borcintaraa jingaroo ŋaayanoo soolu ma ne?»

¹⁸ A nee: «Wa koy koyraa ra boro filaana do ka nee a se: «Alfagaa nee: «Ay waatoo man, ni do agay nda ay taalibey ga Borcintaraa jingaroo tee.»»

¹⁹ Taalibey na Isa yaamaroo tee, i na Borcintaraa jingaroo soolu.

Isa bayrandi kanj nga taalibi foo ga kaa ka nga nondi

(Marku 14.18-21; Luka 22.21-23; Yehiya 13.21-30)

²⁰ Kanj cijinoo too, Isa goro ŋaadogoo ra, nga nda taalibi woy cindi hinkaa (12).

²¹ Waatoo kanj i goo ma ŋaa, a nee: «Cimoo ne kanj ay g'a har war se, war affoo g'ay nondi.»

²² Ŋgi biney hanse ka maray, de affoo kul ŝintin ka nee a se: «Ni bay man'ti agay no, ay Koyoo?»

²³ A zaabi ka nee: «Boraa kanj goo ma sufa ay bande taasaa ra, woo din no m'ay nondi.

²⁴ Šikka sii, Boro-iz'aroo ga koy nda takaa kanj nda a hantumandi a ga Citaaboo ra. Amma boraa bone kanj ga Boro-iz'aroo nondi. A baa boraa din se a masi ba huru adupna ra.»

²⁵ Žudas kanj g'a nondi zaabi ka nee: «Ni bay man'ti agay no, Rabbi?» A nee a se: «Ni hunday k'a har.»

Amaanaa kanj zandi nda kuri

(Marku 14.22-26; Luka 22.14-20; Korent borey bataga 1na 11.23-25)

²⁶ Waatoo kanj i goo ma ŋaa, Isa na takula zaa, a na albarka danj, a n'a dunbu. A n'a noo taalibey se ka nee: «Wa dii ka ŋaa, woo ti ay gaahamoo.»

²⁷ Woo banda ga, a na poti zaa, a na albarka danj. A n'a noo i se ka nee: «War kul ma hanj a ra,

²⁸ zama woo ti ay kuroo, amaanaa kuroo kanj mun boro boobo se zunubey yaafayanoo se.

²⁹ Ay ga war bayrandi kanj waatoo woo banda ga, ay si alaneboo izoo haroo hanj kala hala han kanj ay yee k'a hanj taaga war bande ay Baabaa Irkoy Laamaa ra.»

³⁰ I na baytiyanj don, de i fatta ka koy Zaytunanjey tondi hondoo do.

Isa bayrandi kanj Piyer ga nga yankar

(Marku 14.27–31; Luka 22.31–34; Yehiya 13.36–38)

³¹ Waatoo woo, Isa nee nga taalibey se: «Hõ cijinoo woo, war kul ga zuru k'ay nanj, zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee: <Ay ga kurkaa kar,

de feejey kanj goo feeji kuroo ra ga say-say.»*

³² Amma waati kanj ay tun koyne, ay ga koy war jine Galile.»

³³ Piyer zaabi ka nee a se: «Nda borey kul na ni nanj, agay, ay si ni nanj abada.»

³⁴ Isa nee a se: «Cimoo ne kanj ay g'a har ma ne, hõ cijinoo woo hunday gorgaa si ciya jina kanj n'g'ay yankar cee hinza.»

³⁵ Piyer nee a se: «Ba nda ya mma buu ni bande, ay si ni yankar.»
Taalibey kul mo na šenni follokaa har.

Isa mooru nga taalibey ga ka Irkoy ŋaaray

(Marku 14.32–42; Luka 22.39–46)

³⁶ Isa nda nga taalibey koy nongu foo ra kanj se i ga nee Getesemane. A nee i se: «Wa goro ne hala ay ga koy hetti ka Irkoy ŋaaray.»

³⁷ A na Piyer nda Zebede iz'aru hinkaa zaa nga bande, binemarayyan nda hunburay šintin ka tee a se.

³⁸ A nee i se: «Ay binoo ga hanse k'ay maray hala ay ga baa ka buu. Wa cindi ne, war ma hanna ay bande.»

³⁹ A koy jine kayna, de a na nga ndumoo sinji laboo ra ka Irkoy ŋaaray ka nee: «Ay Baabaa Irkoy, nda ay ga duu a, gurzugaa potoo woo moorandi ay ga. Amma agay ibaayoo masi tee, ni wanoo ma tee.»

⁴⁰ A yee kate taalibey do, a n'i gar i ga jirbi. A nee Piyer se: «Adiši war mana hin ka ba guuru foo hanna ay bande?»

⁴¹ Wa hanna, war ma Irkoy ŋaaray hala war masi koy siyandi ka kanj zunubu ra. Anniya henna goo, amma gaaham sii nda gaabi.»

⁴² Isa yee koyne ka hibi i ga cee hinkantoo, a na Irkoy ŋaaray ka nee: «Ay Baabaa Irkoy, nda potoo woo si hin ka mooru agay ya n'a hanj, ni ibaayoo ma teendi.»

⁴³ A yee kate koyne, a na taalibey gar i ga jirbi, zama jirbi se, ngi moŋey si hin ka feeri.

⁴⁴ A n'i nanj ka koy koyne, a na Irkoy ŋaaray cee hinzantoo, šenni follokaa no a yee k'a har.

⁴⁵ Woo banda ga, a koy taalibey do ka nee i se: «Adiši war mma jirbi, war mma hunanzam! Waatoo ne ka too, Boro-iz'aroo ga kanj zunubantey kabey ra.

⁴⁶ Wa tun, ir ma koy! Bora a kanj g'ay nondi ne ka man.»

Takaa kanj nda Isa diyandi

(Marku 14.43–50; Luka 22.47–53; Yehiya 18.3–12)

⁴⁷ Isa goo ma šelanj da kanj Žudas, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo ne ka kaa, nga nda alžama beeri kanj kone takubayanj nda gobuyanj goo. I mana hun kala sargari juwalkey jineborey nda gandaa boro beerey do.

⁴⁸ Bora a kanj g'a nondi nk'i noo tammaasa, a nee: «Bora a kanj ay g'a summu, nga no. W'a dii.»

⁴⁹ Dogoo din da a man Isa ka nee: «Ay ga sallam ni ga, Rabbi!» A n'a summu.

* 26:31 26.31 Zakariya 13.7.

⁵⁰ Amma Isa nee a se: «Ay ceroo, cin ti woo kanj ni kaa k'a tee?» Woo banda ga, borey man Isa ka kabe fur a ga k'a dii.

⁵¹ Borey kanj goo Isa bande, affoo ne ka nga takubaa hoobu ka sargari juwalkey jineboraa tamoo kar ka hanjaa kaa.

⁵² Waatoo din Isa nee a se: «Ni takubaa yeeti dogoo ra, zama borey kul kanj ga takuba zaa ga halacandi nda takuba.

⁵³ Ni mma hongu kanj ay si hin k'ay Baabaa Irkoy njaaray kanj g'ay noo sohō da haya kanj bisa almalayka wongu jama woy cindi hinka (12)?

⁵⁴ Adişi taka foo nda Citaaboo šenney ga tabati kanj nee takaa woo ga hima ka tee?»

⁵⁵ Waatoo din Isa nee jamaa se: «War kaa ay ga nda takubayan nda gobuyan k'ay dii sanda zay beeri. Zaari kul ay ga goro ka cawandi Irkoy hugu beeroo ra, war mana bay k'ay dii.

⁵⁶ Woo kul teendi hala annabey citaabey šenney ma tabati.» Woo banda ga, taalibey kul zuru k'a nanj.

Isa danjandi hoyraykey margaroo jine

(Marku 14.53-65; Luka 22.54-55, 63-71; Yehiya 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Borey kanj na Isa dii n'a ka koy sargari juwalkey jineboraa Kayif do, no din ra Citaaboo baykey nda boro beerey ga marga.

⁵⁸ Piyer goo nongu mooro ra, a hanga Isa hala nga ma huru sargari juwalkey jineboraa batumaa ra ka goro lakkalkey bande ka dii hayaa woo benantaa.

⁵⁹ Sargari juwalkey jineborey nda hoyraykey margaroo kul ga ceeci ngi ma duu taari seedetaray kanj Isa na goy futu tee, hala a ma wiiyandi.

⁶⁰ Amma i mana duu baffoo, ba kanj taari seede boobo bangay. Woo kul banda ga, boro hinka man ey

⁶¹ ka nee: «Woo nee: «Ay ga hin ka Irkoy hugoo kayri, de jirbi hinza ra y'a cin.»»

⁶² Sargari juwalkey jineboraa tun ka nee Isa se: «N'si haya kul har hayey ra kanj seedewey g'i har ni ga?»

⁶³ Amma Isa mana tuuru. Sargari juwalkey jineboraa nee a se: «Ay n'a kar ni ga nda Irkoy hunantaa kala m'ir bayrandi nda ni ti Almasihu, Irkoy Iz'aroo.»

⁶⁴ Isa nee a se: «Ni hunday k'a har. Ay g'a har war se mo kanj hō banda ga, war ga dii Boro-iz'aroo ga goro Hinikoyoo kabe gumaa ga† ka «kaa duulawey ga ka hun beenaa ra.»‡»

⁶⁵ Waatoo din sargari juwalkey jineboraa na nga darbawey kottu. A nee: «A na Irkoy wow! Cin no ir g'a tee seede se koyne? Nga ne, sohō war maa woyyanoo.

⁶⁶ Macin no war nee?» I n'a zaabi ka nee: «A ga hima ka wiiyandi.»

⁶⁷ Woo banda ga, i tufa ndumoo ga ka kabe k'a kar, i n'a sanj

⁶⁸ ka nee: «Annabitaray tee, Almasihu! May ka ni kar?»

Piyer na Isa yankar

(Marku 14.66-72; Luka 22.56-62; Yehiya 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Piyer goo ma goro taray batumaa ra, konja woy-ize foo man a ka nee: «Ni mo cindi Isa Galile bora bande.»

⁷⁰ Amma a n'a yankar borey kul jine ka nee: «Ay si hayaa bay kanj n'ga baa m'a har.»

⁷¹ Piyer goo ma koy hugoo mijnoo here, konŋa foo dii a, a nee borey kaŋ goo no se: «Woo cindi Isa Nazaret bora a bande.»

⁷² A žee ka yee k'a yankar ka nee: «Ay si bora a woo bay.»

⁷³ Kayna, borey kaŋ goo no din man Piyer ka nee a se: «Nda cimi, ni mo, ni goo i ra, zama ni deene šennoo no m'a cebe.»

⁷⁴ A šintin ka nga boŋ danga ka žee ka nee: «Ay si bora a woo bay.» Dogoo din da gorgaa ciya.

⁷⁵ Waatoo din Piyer hongu šennoo kaŋ Isa n'a har kaŋ ti: «Gorgaa si ciya jina kaŋ n'g'ay yankar cee hinza.»[§] Woo banda ga, a fatta ka hēe ka zana.

27

I na Isa ka koy goforner Pilat do

(Marku 15.1; Luka 23.1–2; Yehiya 18.28–32)

¹ Subbaahi tayaa ra, sargari juwalkey jineborey nda gandaa boro beerey na cere guna ka dii taka kaŋ nda ngi na Isa wii.

² I na Isa haw, i n'a gongu ka koy a daŋ Pilat kaboo ra kaŋ ti goforneroo.

Žudas na nga boŋ wii

(Teegoyey 1.18–19)

³ Woo banda ga, Žudas kaŋ na Isa nondi dii kaŋ i kayandi kaŋ a ga wiiyandi, a nimsi, a na nzorfu kaaray tamma boŋ waranzaa (30) yeeti sargari juwalkey jineborey nda boro beerey ga

⁴ ka nee: «Ay duu zunubu ka bora a kaŋ mana haya kul tee nondi.» I nee: «Ir baa foo? Woo ti ni šenni.»

⁵ Žudas na noorey warra Irkoy hugoo ra, a hun no din ka koy nga boŋ deejii ka buu.

⁶ Sargari juwalkey jineborey na noorey kuuna ka nee: «A si hima noorey wey ma daŋandi Irkoy hugoo almanoo ra, zama kuri hay no.»

⁷ I na cere guna ka kayandi kaŋ ngi ma yoonaa faaroo day nda ey, k'a tee yawey se saaray.

⁸ Woo se hala hō i ga nee faaroo din se kuroo hayoo faaroo.

⁹ Waatoo din hayaa kaŋ annabi Žeremi dontandi a m'a har tabati kaŋ ti: «I na nzorfu kaaray tamma boŋ waranzaa (30) zaa, hayoo alkadaroo kaŋ nda Izirayel borey n'a himandi.»

¹⁰ I na nooroo noo a ma tee yoonaa faaroo sanda takaa kaŋ nda ir Koyoo n'ay yaamar.»*

Pilat ga Isa hāa

(Marku 15.2–5; Luka 23.3–5; Yehiya 18.33–38)

¹¹ I na Isa ka koy goforneroo jine. Goforneroo n'a hāa ka nee: «Ni ti Alyahuudey kokoyoo wala?» Isa nee: «Ni hunday k'a har.»

¹² Kaŋ sargari juwalkey jineborey nda boro beerey daŋ a ga, a mana baffoo ka zaabi.

¹³ Waatoo din Pilat nee a se: «N'si maa hayey kul kaŋ i g'i daŋ ni ga?»

¹⁴ Isa man'a zaabi ba ngi šenni folloku ga, woo ti haya kaŋ hanse ka goforneroo boŋoo haw.

[§] 26:75 26:75 Sorro 34to. * 27:10 27:9–10 Žeremi 18.2–3; 19.1–4, 10–11; 32.6–15; Zakariya 11.12–13.

I na Isa zukandi ka nee i m'a wii

(Marku 15.6–15; Luka 23.13–25; Yehiya 18.39–19.16)

¹⁵ Jingar kul ga, goforneroo ga doona ka kasa-ize foo tan kan jamaa se.

¹⁶ Boro foo goo kasaa ra kan goo nda maa, i ga nee a se [Isa] Barabas.

¹⁷ Waatoo kan borey marga, Pilat nee i se: «May no war ga baa y'a fur war se, [Isa kan se i ga nee] Barabas wala Isa kan se i ga nee Almasihu?»

¹⁸ A ga bay kan canseyan ka kate i ma Isa dan nga kaboo ra.

¹⁹ Kan Pilat goro ciitidogoo ra, wandoo donto ka nee a se: «Haya kul masi huru ni nda boro šerrantaa woo game. Hō ay hanse ka zarabi handiri ra nga maaganda se.»

²⁰ Sargari juwalkey jineborey nda boro beerey šennoo na jamaa boney dii kan i ma Barabas wiri, i ma Isa halaci.

²¹ Goforneroo yee ka šennoo zaa ka nee i se: «Affoo no war ga baa y'a fur war se ihinkaa ra?» I nee: «Barabas.»

²² Pilat nee i se: «Macin no y'a tee Isa se kan se i ga nee Almasihu?» I kul nee: «A ma kanjandi.»

²³ A nee: «Macin ti goy futaa kan a n'a tee?» Borey kaati ka tonton ka nee: «A ma kanjandi.»

²⁴ Kan Pilat ga dii kan nga si duu fondo, hoolaa mma koy de a ga tonton, a na hari zaa ka nga kabey pumay alžamaa jine ka nee: «Ay ga henan boro šerrantaa woo kuroo munyanoo ra. A goo war jine.»

²⁵ Alžamaa kul zaabi ka nee: «Nga hundoo alhakoo ma kan ir nda ir izey boŋ!»

²⁶ Woo banda ga, Pilat na Barabas tan i se. Amma a na Isa barzu jina, a duu k'a noo hala a ma kanjandi.

Soojey na Isa ŋooŋo

(Marku 15.16–20; Luka 23.11; Yehiya 19.2–3)

²⁷ Woo banda ga, goforneroo soojey na Isa dii k'a ka koy goforneroo tuujidogoo ra, soojey kul n'a kuubi k'a bere.

²⁸ I na nga darbawey kaa jindoo ra ka kaayi beeri ciray zaram† dan a ga.

²⁹ I na tuuri fita karjikoyniyan tur k'i tee kokoy fuula k'a dan boŋoo ra. I na kakaaru dan kabe gumaa ra ka sujudu a jine k'a ŋooŋo ka nee: «Ir ga sallam ni ga, Alyahuudey kokoyoo!»

³⁰ I tufa a ga ka kakaaroo taa k'a kar boŋoo ra.

³¹ Kan i n'a ŋooŋo, i na kaayi beeri ciraa kaa a ga ka nga darbawey yeeti a ga. Woo banda ga, i n'a ka koy k'a kanji.

Isa kanjandiyanoo

(Marku 15.21–32; Luka 23.26–43; Yehiya 19.17–27)

³² Waatoo kan i ga fatta ka koy, i na aru foo kubay kan koyraa ti Siren, maŋoo ti Simon. I n'a gaabi a ma Isa kanjandibundoo jere.

³³ Kan i too nongu foo kan se i ga nee Golgota kan maanaa ti «Boŋgaasoo dogoo»,

³⁴ i n'a noo alaneb hari moora kan ra tay goo‡, a n'a taba, a wanji k'a han.

³⁵ Waatoo kan i n'a kanji ka ben, i na alkurra kar ka nga bankaarawey zamna cere game.

³⁶ Woo banda ga, i goro no din k'a hawgay.

† 27:28 27.28 Šukkaa woo dumoo no ma tee kokoyey se kaayi. ‡ 27:34 27.34 A mma kumandi boro doroo ra.

³⁷ I na hantum dan bonoo se beene kan ga hayaa cebe kan i n'a dan a ga kan ti: «Woo ti Isa, Alyahuudey kokoyoo.»

³⁸ I na zay beeri hinka kanji a bande, affoo nga kabe gumaa here, affaa nga kabe waawaa here.

³⁹ Bisakey g'a wow, i ga ngi bonoy zinji-zinji,

⁴⁰ ka nee: «Ni kan ga Irkoy hugoo kayri k'a cin jirbi hinza ra, ni bon hallasi! Nda Irkoy Iz'aroo ti ni, zumbu kanjandibundoo ga!»

⁴¹ Sargari juwalkey jineborey mo g'a noono Citaaboo baykey nda boro beerey bande ka nee:

⁴² «A na boroyan hallasi, a si hin ka nga bon hallasi. Izirayel kokoyoo no, a ma zumbu sohō da kanjandibundoo ga, woo ra ir ga naanay a.

⁴³ A na nga bon talfi Irkoy ga. Sohō a m'a feeri ya, nda a ga bag'a, zama a nee: «Irkoy Iz'aroo ti agay.»

⁴⁴ Takaa din da, zay beerey kan kanjandi Isa bande mo g'a wow.

Isa buuyanoo

(Marku 15.33–41; Luka 23.44–49; Yehiya 19.28–30)

⁴⁵ Za guuru woy cindi hinkantoo (12to) ga, kubay tee laboo kul ga hala guuru hinzantoo ga.

⁴⁶ Guuru hinzantoo dimma ga, Isa na jinde jer ka kaati ka nee: «Eli, Eli, lama sabaktani?» Šennoo woo maanaa ti: «Ay Koyoo, ay Koyoo, macin se n'n'ay nan?»[§]

⁴⁷ Boroyan kan goo no maa a se, de i nee: «Ilyasu se woo ga ciya.»

⁴⁸ Dogoo din da ngi affoo zuru ka koy zaara sufa k'a too nda binegar k'a didiji dii ga k'a noo a se a ma han.

⁴⁹ Cindey nee: «Nan, ir ma dii wala Ilyasu ga kaa k'a hallasi.»

⁵⁰ Isa yee koyne ka jinde jer ka kaati, hundoo hun.

⁵¹ Nga ne, Irkoy hugoo ridowoo* kottu za beene hala ganda ka tee ihinka. Laboo jijiri, tondey kayri.

⁵² Saarawey feerandi, Irkoy boro henanante booboyan kan faati tun.

⁵³ I fatta saarawey ra, Isa tunyanoo banda ga, i huru koyra henanantaa† ra. I bangay boro boobo se.

⁵⁴ Jalakoynoo nda borey kan goo a bande ka Isa hawgay dii laboo jijiroo nda hayey kan tee, i hanse ka hunbur, de i nee: «Nda cimi, woo Irkoy Iz'aroo no.»

⁵⁵ Woy boobo goo no din nongu mooro ra, i ga honnay. I hanga Isa bande za Galile k'a alhaadimay.

⁵⁶ Maryama Magdala boraa, nda Maryama kan ti Žak nda Isufi jaa, nda Zebede iz'arey jaa goo woyey din ra.

Isa danjandi saaraa ra

(Marku 15.42–47; Luka 23.50–56; Yehiya 19.38–42)

⁵⁷ Waatoo kan cijinoo too, almankoyni foo kaa kan ti Arimate koyraa boro kan maapoo ti Isufi, nga mo tee Isa taalibi.

⁵⁸ Aroo woo koy Pilat do ka Isa kunturoo wiri a ga. Pilat dan kan i m'a noo a se.

⁵⁹ Isufi na kunturoo zaa k'a didiji kasance kaaray ra.

§ 27:46 27:46 Šennoo woo mana harandi kala Ebere šenni ra, Zaburey 22.2.
Ridowoo no kan ga nongu henanantaa nda nongu henanantey ihenanantaa fay.
Koyraa ti Žerizalem.

* 27:51 27:51

† 27:53 27:53

⁶⁰ A n'a dan saaray taagaa ra kan a n'a kaa nga bon se tondoo ra. A na tondi beeri foo gunguray ka saaraa minoo daabu, a koy.

⁶¹ Maryama Magdala bora nda Maryama faa goo no din, i mana goro kala saaraa tenje.

Saaraa lakkalyanoo

⁶² Subaa kan ti hanoo kan goo hunanzamzaaroo soolurey zaaroo dumaa ga, sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeney marga Pilat do

⁶³ ka nee: «Ir koyoo, ir hongu a kan dargantaa woo, waatoo kan a ga huna, a nee: «Jirbi hinza banda ga, ay ga tun.»

⁶⁴ Adişi dan kan saaraa ma lakkalandi hala jirbi hinzantoo ga, nga taalibey masi kaa ka koy kunturoo zay ka nee jamaa se kan a tun bukawey ra. Darga kokorantaa woo ga jaase ijinaa.»

⁶⁵ Pilat nee i se: «Wa lakkalkawyan zaa, wa koy a ma lakkalandi nda war hinoo kul.»

⁶⁶ I koy taka guna kan nda saaraa lakkalyanoo ga tee. I na tammaasa dan tondoo ga, ka lakkalkawyan dan.

28

Isa tunyanoo

(Marku 16.1-10; Luka 24.1-12; Yehiya 20.1-10)

¹ Hunanzamzaaroo banda ga, jirbiyyaa zaari jinaa kan ti alhadoo, alfazaroo ra, Maryama Magdala bora nda Maryama faa koy saaraa guna.

² Labu jijiri beeri ne ka tee, zama ir Koyoo almalayka foo zunbu ka hun beena ra ka kaa ka tondoo gunguray ka goro a bon.

³ Almalaykaa alhaaloo ga hima nda meli, de nga darbaa ga kaaray ma nee waa.

⁴ Hawgaykey jijiri hunburay se, de i tee sanda bukawyan.

⁵ Almalaykaa na šennoo zaa ka nee woyey se: «War, war masi hunbur, zama ay ga bay kan Isa kan kanjandi no war g'a ceeci.

⁶ A sii ne, zama a tun nda takaa kan nda a n'a har. Wa kaa ka dii nongoo kan ra a cindi ka kani.

⁷ Wa cahā ka koy nee nga taalibey se kan a tun bukawey ra. Nga ne, a ga koy war jine Galile, no din ra war ga dii a. Nga ne, ay n'a har war se.»

⁸ Nda cahāyan i mooru saaraa nda hunburay nda jaali beeri ka zuru ka koy a bayrandi nga taalibey se.

⁹ Isa ne k'i kubay, a nee: «Ay ga sallam war ga.» I man Isa ka cewey dii ka sujudu a se.

¹⁰ Woo banda ga, Isa nee woyey se: «War masi hunbur, wa koy alhabaroo too ag'armey se, i ma koy Galile, no din ra i ga dii agay.»

Hayaa kan lakkalkey n'a filla

¹¹ Waatoo kan woyey goo ma koy, nga ne, lakkalkey ra, boroyan huru koyraa ra ka hayaa kul kan tee bayrandi sargari juwalkey jineborey se.

¹² Sargari juwalkey jineborey nda boro beerey na cere guna ka waafaku ka soojey noo nooru beeri,

¹³ ka nee: «Wa nee: «Nga taalibey ka kaa cijinoo ra k'a zay waatoo kan ir ga jirbi.»

¹⁴ Nda goforneroo maa woo, ir, ir g'a dangayandi ka taka tee kan ra baffoo si duu war.»

¹⁵ Soojey na nooroo dii ka takaa tee kan harandi i se. Šennoo woo ga deedandi hala hō Alyahuudey do.

Isa bangay nga taalibi woy cindi faa (11) se

(Marku 16.14–18; Luka 24.36–49; Yehiya 20.19–23; Teegoyey 1.6–8)

¹⁶ Taalibi woy cindi faa (11) koy Galile, tondi hondoo boŋ kaŋ Isa n'a har i se.

¹⁷ Waatoo kaŋ i dii Isa, i sujudu a jine, amma affooyan šikka.

¹⁸ Isa man ey, a šelaŋ i se ka nee: «Hini timmante nondi ya ne beenaa nda laboo ga.

¹⁹ Adiši wa koy dumey kul tee taalibiyaj k'i batize Baabaa Irkoy, nda Iz'aroo, nda Hundi Henanantaa maapoo ga

²⁰ k'i cawandi i ma hayey kul dii kaŋ nda ay na war yaamar. Nga ne, ay goo war bande zaari kul hala zamanoo benantaa ga.»

Linžiloo kaŋ Marku n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Marku man'ti kala Piyer kaŋ ti Isa diyaw hangasinoo. Isa cawandoo, nda nga kayfey, nda nga teegoyey kul a mana maar'ey kala Piyer mijoo ra. A n'i hantum ka borey noo alhabar.

Linžil taacaa ra, Marku citaaboo dunbay nda i kul. Za nga citaaboo šintinoo ga, a ga bayrandi kaŋ Isa man'ti kala Irkoy Iz'aroo. Irkoy no, adamize mo no.

Nga citaaboo jere hinkantoo ra, a ga cebe kaŋ Isa ga kubay nda zukandiyaj, nda buuyan, a ga tun ka huna Žerizalem. Cee hinza a g'a har nga taalibey se, amma i mana faham. Cee boobo Isa ga nga boj cee nda Boro-iz'aroo. Woo ti maa kaŋ ga cebe kaŋ Irkoy na Isa noo hini kul.

Marku ga cebe nda soobay kaŋ Isa man'ti kala Irkoy Iz'aroo. Takaa kaŋ nda Isa zarabi ka buu kanjandibundoo ga, nga ganakey mo ga hima ka soolu ka zarabi a se.

Yehiya kaŋ ti batizekaa waazoo

(Matiyu 3.1–12; Luka 3.1–18; Yehiya 1.19–28)

¹ Woo ti Alhabar Boryaa šintinoo kaŋ ga šelan Isa Almasihu ga kaŋ ti Irkoy Iz'aroo.

² A ga tee nda takaa kaŋ nda a hantumandi annabi Ezayi citaaboo ra: «Nga ne, ay g'ay dontakaa sanba ni jine

hala a ma ni fondaa hanse.*

³ Jinde foo ga kaati saajoo ra ka nee:

«Wa ir Koyoo fondaa soolu, wa nga lolawey šerrandi.»†

⁴ Dontokaa woo man'ti kala Yehiya. A ga borey batize saajoo ra, a ga waazu i ma tuubi ka batize ngi zunubey yaafaa se.

⁵ Žude gandaa borey nda Žerizalem koyraa borey, i kul fatta ka koy a do. A g'i batize isaa ra kaŋ se i ga nee Žurdeŋ, waatoo kaŋ i na ngi zunubey har kaaray.

⁶ Yoo hinbiri darbay bara Yehiya jindoo ra, kuuru gamahaw goo centoo ga. Nga hunaa man'ti kala ndooyaj nda yuu gani.

⁷ A ga waazu ka nee: «Boro foo ga kaa ay dumaa ga, boraa din hinoo bisa ay wanoo. Ay si hima nda ka gunguma ka nga taamey karfey feeri.

⁸ Agay woo, ay na war batize nda hari, amma nga ga war batize Hundi Henanantaa ra.»

Isa batizeyanoo

(Matiyu 3.13–17; Luka 3.21–22)

⁹ Haney din Isa hun koyraa kaŋ maapoo ti Nazaret kaŋ goo Galile gandaa ra. Yehiya n'a batize Žurdeŋ isaa ra.

¹⁰ Waatoo hunday kaŋ Isa goo ma fatta haroo ra, a dii kaŋ beenaa fay ihinka, Irkoy Hundoo zunbu nga ga sanda tuuzun alhaali.

* 1:2 1.2 Malaki 3.1. † 1:3 1.3 Ezayi 40.3.

¹¹ De jinde foo šelanʒ beenaa ra ka nee: «Ni ti agay Iz'aroo, ay baakaa, ni ti ay paaloo.»

Ibilisi na Isa sii
(Matiyu 4.1-11; Luka 4.1-13)

¹² Waatoo din da, Irkoy Hundoo na Isa tuti a ma koy saajoo ra.

¹³ No din ra Isa na jirbi woytaaci (40) tee. Ibilisi n'a sii. Ganjihoogawey sii kala saajoo kanʒ ra Isa goo. Almalaykey g'a saajaw.

Isa na nga diyawtaraa šintin Galile
(Matiyu 4.12-17; Luka 4.14-15)

¹⁴ Waatoo kanʒ Yehiya nondi banda ga, Isa koy Galile gandaa ra. No din ra a na Irkoy Alhabar Boryaa waazu

¹⁵ ka nee: «Waatoo too, Irkoy Laamaa man! Wa tuubi, war ma naanay Alhabar Boryaa.»

Isa taalibi jina-jinawey
(Matiyu 4.18-22; Luka 5.1-11)

¹⁶ Woo banda ga, Isa goo ma dira Galile isabangoo mijoo bande, a dii Simoŋ nda Andere kanʒ ti armayanʒ kanʒ goo ma filiji warra isabangoo ra, zama sorkoyanʒ no.

¹⁷ Isa nee i se: «Wa kaa ka hanga ay bande. Ay ga taka tee kanʒ ra boro no war ga hoo.»

¹⁸ Dogoo din da i na ngi filijey nanʒ ka hanga a bande.

¹⁹ Kanʒ Isa dira ka koy jine kayna, a dii Žak kanʒ ti Zebede iz'aru, nga nda nga armaa Yehiya. I goo harihiʒ foo ra, i ga filiji hanse.

²⁰ Dogoo din da Isa ciya i se. I na ngi baabaa Zebede nda goykey nanʒ hiyoo ra, i hanga a bande.

Isa na ganji gaaray k'a kaa aru ra
(Luka 4.31-37)

²¹ Isa nda nga taalibey koy too koyra foo kanʒ maapoo ti Kaparnahum. De hunanzamzaaroo mma too kanʒ Isa huru margahugoo ra ka cawandi.

²² Nga cawandiyanoo tee nga hanʒajerkey se bonhaway, zama a mm'i cawandi sanda boro kanʒ goo nda hini k'i juwal kanʒ man'ti Citaaboo baykey takaa.

²³ Waati follokaa ra, aru foo goo ngi margahugoo ra kanʒ ra ganji goo. Aroo kaati

²⁴ ka nee: «Macin k'ir nda ni marga, Isa Nazaret boraa? Ni nka kaa k'ir halaci wala? Ay ga bay boro kanʒ ti ni: ni man'ti kala Irkoy Boro Henanantaa!»

²⁵ Isa zahā ganjoo ga ka nee: «A dii ni ra, hun aroo ra!»

²⁶ Ganjoo na aroo jijirandi. A na jinde jer ka kaati, de a hun a ra.

²⁷ A tee alžamaa kul se bonhaway hala i cindi de i ga cere hāa ka nee: «Macin ti woo? Cawandi taaga kanʒ ga tee nda hini! Aroo woo ga ba ganjey yaamar, de i ga hayaa tee kanʒ a n'a har.»

²⁸ Dogoo din da Isa maapoo huru Galile gandaa kul ra.

Isa na wircikoyni dumi boobo noo baani
(Matiyu 8.14-17; Luka 4.38-41)

²⁹ Kanʒ i fatta margahugoo ra, kul Isa, nda Žak, nda Yehiya koy Simoŋ nda Andere bande ngi hugoo do.

³⁰ Waatoo kanj i too, Simonj wandoo jaa ga kani, gaaham konni wirci bara a ga. Dogoo din da nga borey na nga šennoo har Isa se.

³¹ Isa koy nongoo kanj ra wircikoynoo goo. A n'a dii nda kaboo, de a n'a tunandi. Gaaham konnoo ben a ga. Woyoo na borey alhaadimay.

³² Waatoo kanj cijinoo too, waynaa kanjanoo ga, borey kate Isa do ngi wircikoyney kul nda borey kul kanj ra ganjiyanj goo.

³³ Koyraa kul kaa ka marga hugoo mijoo ga.

³⁴ Isa na wircikoyni booboyanj noo baani kanj ga dori dumi-dumiyanj goo. A na ganji boobo gaaray, i ma hun borey kanj ra i goo. Amma Isa si nanj ganjey ma šelanj, zama i ga bay boro kanj no.

Isa waazu margahugey ra

(Luka 4.42-44)

³⁵ Subbaahi tayaa ra, kubaa goo beene kanj Isa tun ka fatta ka koy nongu soyante ra. No din ra a cindi ka Irkoy ŋaaray.

³⁶ Simonj nda nga hangasiney huru cewoo ra.

³⁷ Waatoo kanj i dii a, i nee a se: «Borey kul goo ma ni wiri.»

³⁸ Isa tuuru i se ka nee: «Ir ma koy koyra kanbey here kanj ga taalamma ne ga, hala ya waazu nongey din mo ra, zama woo se ay fatta.»

³⁹ Takaa woo nda a hanga Galile gandaa kul bande, a ga waazu ngi margahugey ra, a ga ganjey mo gaaray.

Isa na jiraykoyni noo baani

(Matiyu 8.1-4; Luka 5.12-16)

⁴⁰ Jiraykoyni foo kaa Isa do. A kanj nga kanjey ga k'a suurandi ka nee a se: «Nda ni baa, n'ga hin k'ay noo baani hala ya duu ka henan.»

⁴¹ Kanj a na woo har, Isa hanse ka tamalla a se. A na nga kaboo tuku a ga ka nee a se: «Ay yadda, henan!»

⁴² Dogoo din da jiraa ben a ga, a henan.

⁴³ Isa n'a nanj a ma koy, amma a citi a ga

⁴⁴ ka nee a se: «Gaabandi mas'a har boro kul se. Amma ma koy ni bonj cebe sargari juwalkaa se jina, ma sargaroo kaa kanj nda Musa na ni yaamar, hala ni duubaaniyanoo ma tee i se seedetaray.»

⁴⁵ Za aroo koy, nga no a šintin k'a fee. A mana fay nda šennoo haryanoo. Woo sabbu se, Isa si hin ka huru koyraa ra waati kanj borey ga dii a. A cindi saajoo ra, de borey ga hun nongu kul here ka kaa a do.

2

Isa na bongu noo baani

(Matiyu 9.1-8; Luka 5.17-26)

¹ Jirbiyanj banda ga, Isa yee kate Kaparnahum. Borey maa kanj a goo hugey do.

² Alžama beeri foo kaa, hala ba hugoo mijoo too nda boro. Isa cindi a ga Irkoy meešennoo har i se,

³ kanj boro fooyanj kate a do bongu foo kanj aru taaci no k'a zaa ka kaa.

⁴ Kanj i mana hin k'a too Isa jine alžamaa booboyanoo se, i na sooraa fun ka sawa nda nongoo kanj ra Isa goo, de i na daarijoo kanj ga bongoo ga kani, zumandi.

⁵ Waatoo kanj Isa dii borey wey naanaa, a šelanj bongoo se ka nee: «Ay izoo, ni zunubey yaafandi.»

6 Citaaboo baykaw fooyan kanj goo ma goro no din, cindi i ga šelanj ngi biney ra ka nee:

7 «Cin se bora a woo ga yadda ka šennoo woo har? A mma Irkoy wow! May no ma hin ka zunubey yaafa nda man'ti boro folloku kanj ti Irkoy?»

8 Dogoo din da Isa bay nga hundoo ra hayaa kanj i goo m'a miile ngi biney ra, woo se a nee i se: «Macin se war goo ma hayey wey miile war biney ra?»

9 Affoo no ma faala, ka nee bongoo se: «Ni zunubey yaafandi» wala ka nee: «Tun, ma ni daarijoo zaa, ma dira?»

10 Sohō kala war ma bay kanj Boro-iz'aroo goo nda hini ka boro zunubey yaafa adunja ra.» Woo banda ga, a nee bongoo se:

11 «Ay nee ma ne, ma tun, ma ni daarijoo zaa, ma koy ni hugoo do.»

12 Bongoo tun, dogoo din da a na nga daarijoo zaa ka koy borey kul jine. A tee borey se bojhaway, de i cindi ka Irkoy beerandi ka nee: «Hū, ir mana bay ka dii woo cine!»

Isa ciya Lewi se a ma hanga nga bande

(Matiyu 9.9-13; Luka 5.27-32)

13 Isa fatta koyne ka koy isabangoo mijoo ga. Borey kul ga koy a do, a g'i cawandi.

14 Kanj a ga bisa, a dii Alfe iz'aroo kanj maajoo ti Lewi*, ga goro alkaasidiikay goydogoo ra. Isa nee a se: «Hanga agay.» Lewi tun, de a hanga a bande.

15 Waatoo kanj Isa koy goro ŋaadogoo ra, Lewi hugoo ra, alkaasidiikaw nda zunubu teekaw booboyan kaa Isa nda nga taalibey bande ka ŋaa. Borey kanj koy a bande ga hanse ka boobo.

16 Kanj Citaaboo baykey kanj goo Fariziyeney ra, ga dii kanj Isa goo ma ŋaa borey wey bande, i nee nga taalibey se: «Taka foo nda a ga ŋaa alkaasidiikay nda zunubu teekay bande?»

17 Isa maa šennoo, a nee i se: «Man'ti borey kanj ga saabu no ma too lotokor ga, wircikoyney no ma too a ga. Ya na kaa ka boro šerrantey cee, zunubantey no ay g'i cee.»

Ižeena nda itaaga si koy cere bande

(Matiyu 9.14-17; Luka 5.33-39)

18 Han foo Yehiya taalibey nda Fariziyeney meehaw. Boroyan kaa Isa do k'a hāa ka nee: «Macin se Yehiya taalibey nda Fariziyeney waney ga meehaw, amma ni taalibey hunday si meehaw?»

19 Isa nee i se: «Taka foo nda aruhiji taaga nda nga cerey goo hijaa hugoo ra, de cerey ga meehaw? Kullihinne aruhijoo goo i bande, i si hin ka meehaw.

20 Hanyan ga kaa kanj aruhijoo ga zandi, hanoo din, i ga meehaw.

21 Boro kul si šukka dunba taaga ka darbay žeena baka. Nda a teendi mo, kul šukka taagaa ga ižeena dogu, de nga hiino kottoo ga jaase ijinaa.

22 Koyne mo boro kul si alaneb hari moora taaga danj hunbar žeenayan ra. Nda a teendi mo, alaneb haroo ga boosu ka hunbarey bagu. Alaneb haroo mursu, hunbarey mursu. Adiši alaneb hari taagaa si huru kala hunbar taagayan ra!»

Hayaa kanj Isa n'a har hunanzamzaaroo ga

(Matiyu 12.1-8; Luka 6.1-5)

* 2:14 2:14 Lewi da se i ga nee *Matiyu*, *Matiyu* 9.9ra.

²³ Hunanzamzaari foo hane, Isa bisa taasu faarey game. Nga taalibey ga dira, i šintin ka jeeniyaŋ kaa.

²⁴ Fariziyeney šelaŋ a se ka nee: «Macin se ni taalibey ne ma haya tee kaŋ si teendi hunanzamzaari hane?»

²⁵ A nee i se: «War mana bay ka hayaa caw kaŋ Dawda nda nga hangasiney n'a tee han foo kaŋ i samagaatar, i heray?»

²⁶ Dawda huru Irkoy hugoo ra waatoo kaŋ Abiyatar ga tee sargari juwalkey jineboraa. A na takulawey ŋaa kaŋ jisandi Irkoy jine. A gar kaŋ boro kul si hima k'i ŋaa, nda man'ti sargari juwalkey. A na nga hangasiney mo noo.»

²⁷ Isa nee i se koyne: «Hunanzamzaaroo mana tee kala borey se, amma borey mana tee hunanzamzaaroo se.

²⁸ Woo se Boro-iz'aroo no ma hayaa har kaŋ ga hima ka teendi hunanzamzaaroo mo hane.»

3

Isa na aru kaŋ kaboo buu noo baani

(Matiyu 12.9-14; Luka 6.6-11)

¹ Isa yee ka huru margahugoo ra. Aru foo goo no din kaŋ kaboo buu.

² Fariziyeney ga hanse ka Isa koroši ka dii wala a ga bora noo baani hunanzamzaari hane, zama i mma baa ngi m'a wurru.

³ Isa nee aroo kaŋ kaboo buu se: «Tun ni boŋ ga borey game.»

⁴ A na borey hāa ka nee: «Ka ihenna tee wala ka ifutu tee hunanzamzaaroo hane? Ka hundi hallasi wala k'a naŋ a ma buu? Affoo no ma bisa?» Borey dangay.

⁵ Isa na moo fur i ga, a futu ngi binešendaa se. A nee aroo se: «Ni kaboo šerre.» A n'a šerre, de kaboo duu baani, a boori.

⁶ Kaŋ woo tee, dogoo din da Fariziyeney fatta margahugoo ra. I koy cere marga, ngi nda Herod kondaa borey, hala ngi ma takaa guna kaŋ nda ngi ga Isa halaci.

Isa na alžamaa cawandi, a na wircikoyney noo baani

(Matiyu 4.23-25; 12.15-16; Luka 6.17-19)

⁷ Isa mooru no din ka koy isabangoo here, nga nda nga taalibey. Boro booboyaŋ koy a bande kaŋ hun Galile, nda Žude,

⁸ nda Žerizalem, nda Idume, nda gandaa kaŋ goo Žurdeŋ isaa se banda, nda gandaa kaŋ goo Tir nda Sidon jeroo ga. Borey ga maa hayey kul kaŋ a g'i tee, woo se i ga koy a do nda alžamaa beeri.

⁹ Isa nee nga taalibey ma harihii foo soolu nga se, hala alžamaa masi nga šiita.

¹⁰ Wircikoyne boobaa kaŋ a n'i noo baani maaganda se, jerey ga gurgay ka man a, hala ngi ma tuku a ga.

¹¹ Waati kaŋ ganjeŋ kaŋ goo borey ra dii Isa, kul i mma sujudu jinoo ra ka kaati ka nee: «Ni ti Irkoy Iz'aroo!»

¹² Amma a zahā i ga nda gaabi ka nee i se kaŋ i masi nga bayrandi borey se.

Isa na diyaw woy cindi hinka (12) suuba

(Matiyu 10.1-4; Luka 6.12-16)

¹³ Isa žiqi tondi hondu foo boŋ. A ciya arey se kaŋ a ga baa nga m'i suuba, de i kaa a do.

14 A na aru woy cindi hinka (12) zaa [kanj a na maapey danj diyaw], hala i ma cindi nga bande, de mo nga m'i sanba i ma koy waazu.

15 A n'i noo hini i ma ganjey gaaray.

16 Aru woy cindi hinkaa (12) kanj a n'i zaa ti: Simonj kanj a n'a maagaaru Piyer,

17 nda Žak, nda nga armaa Yehiya kanj ti Zebede iz'arey kanj a n'i maagaaru Bonarge kanj maanaa ti «borey kanj ga hima nda beenaa jinjinjanoo»*,

18 nda Andere, nda Filip, nda Bartelemi, nda Matiyu, nda Toma, nda Žak kanj ti Alfe iz'aroo, nda Tade, nda Simonj kanj ti Kanani boraa,

19 nda Žudas Iskariyot kanj ti boraa kanj g'a nondi.

Isa paa-izey ga baa ngi m'a dii ka koy

20 Isa yee ka koy hugey do. Alžama foo marga koyne hala nongu kanj ra Isa nda nga taalibey si hin ka ba ŋaa.

21 Waatoo kanj Isa paa-izey maa woo, i fatta ka nee ngi mm'a dii, zama i nee: «Lakkaloo ka hun a ga.»

*I na Isa hinoo himandi nda Ibilisi wanoo
(Matiyu 12.22–32; Luka 11.14–23; 12.10)*

22 Citaaboo baykey kanj doo ka hun Žerizalem, nee: «Belzebil† bara a ra! Ganjey bonkoynoo nda a ga ganjey gaaray!»

23 Isa ciya i se, de a na filla yaasayanteyan har i se ka nee: «Taka foo nda Ibilisi ga nga bonj gaaray?»

24 Laama kanj izey dunbu, laamaa din si hin ka kay.

25 Hugu kanj izey dunbu, hugoo din si hin ka kay.

26 Adiŋi nda Ibilisi tun nga bonj se, a na nga bonj zamna, a si hin ka kay. A ben a se.

27 Koyne mo boro kul si hin ka huru gaabikoyni hugoo ra ka nga jinawey kom, nda man'ti a nk'a haw. Waatoo din ra, a ga nga hugoo jinawey kom.

28 Cimoo ne kanj ay g'a har war se, zunubey kanj adamize n'i tee, nda wowyaney kul kanj a n'i tee Irkoy se, i kul ga yaafandi.

29 Amma boro kul kanj na Hundi Henanantaa wow si yaafandi hala abada, nga zunuboo ga jeeje a ga hala abada.»

30 Isa na woo har, zama i nka nee: «Ganji bara a ra.»

*Isa armye nda nga paa
(Matiyu 12.46–50; Luka 8.19–21)*

31 Isa armye nda nga paa kaa. I kay taray, de i na boro sanba kanj ma ciya a se.

32 Alžamaa goo ma goro k'a wanga, de i nee a se: «Guna, ni paa nda ni armye [nda ni woymey] goo taray, i ga ni hãa.»

33 Isa zaabi ka nee i se: «May ti ay paa nda ag'armey?»

34 Woo banda ga, a na moo fur borey ga kanj ga goro k'a wanga. A nee i se: «Ay paa nda ay armye ne.

35 [Zama] boro kul kanj ga Irkoy ibaayoo tee, boraa din ti ag'armaa, nga ti ay woymaa, nga ti ay paa.»

* 3:17 3.17 Boro binetunanteyan no, Luka 9.54. † 3:22 3.22 Belzebil, Ibilisi maa foo no.

4

Sayakaa filla yaasayantaa
(Matiyu 13.1-9; Luka 8.4-8)

¹ Isa šintin koyne ka cawandi isabangoo miṗoo ga. Alžama beeri marga a boŋ hala nongu kaŋ ra a nka koy huru harihi ra ka goro, amma borey kul cindi guraa ga isabangoo tenje.

² A na haya boobo cawandi i se filla yaasayanteyan ra. Nga cawandoo ra, a nee i se:

³ «Wa haŋajer! Sayakaw foo ne ka fatta ka koy saya.

⁴ Kaŋ a goo ma saya, dumiyooy jere foo kaŋ fondaa bande. Cirawey kaa, de i n'a gon.

⁵ Jere foo kaŋ tondidoo ra kaŋ ra labu boobo sii. Dogoo din da a zay, zama labu boobo sii a boŋ.

⁶ Waatoo kaŋ waynaa fatta, a ton. A kogu, zama a sii nda linji gaabante.

⁷ Jere foo kaŋ dumari karjikoyniyan ra. Karjey beeri, i n'a hewguba, woo se a mana ize tee.

⁸ Jere foo kaŋ labu henna ra. A zay, a boosu, de a na izeyan tee. Affoo na ize waranza (30) hay, affoo woydu (60), affoo zangu (100).»

⁹ Isa yee ka nee i se: «Boro kaŋ goo nda haŋa ka maa, ma haŋajer!»

Addaliloo kaŋ se Isa ga filla yaasayantey dan nga šenney ra
(Matiyu 13.10-17; Luka 8.9-10)

¹⁰ Waatoo kaŋ Isa goo nga hinne, borey kaŋ goo a bande nda taalibi woy cindi hinkaa (12) n'a hãa nda filla yaasayantey addaliloo.

¹¹ A nee i se: «War, war duu Irkoy Laamaa haya tugantaa, amma taray borey, haya kul si harandi i se kala nda filla yaasayanteyan.

¹² Nga ra

<ba kaŋ i ga guna, i si dii,
ba kaŋ i ga maa, i si faham,
hala i masi tuubi,

de ngi zunubey ga yaafandi!> *»

Sayakaa filla yaasayantaa maanaa
(Matiyu 13.18-23; Luka 8.11-15)

¹³ Woo banda ga, Isa n'i hãa ka nee: «War si filla yaasayantaa woo maanaa bay? Taka foo nda war ga hin ka faham filla yaasayantey jerey se?»

¹⁴ Sayakaa man'ti kala boraa kaŋ ga Irkoy meešennoo say.

¹⁵ Wey kaŋ kaŋ fondaa bande man'ti kala borey kaŋ se šennoo ga sayandi, za i maar'a, Ibilisi ga kaa ka šennoo kaa kaŋ huru biney ra.

¹⁶ Tondidogoo kaŋ ra a saya man'ti kala borey kaŋ, nda i maa šennoo, dogoo din da i g'a dii nda jaali,

¹⁷ amma a mana linji tee i ra, i si gay a ra. Nda zarabiyan wala gurzugayyan kaa i ga šennoo maaganda se, dogoo din da i ga murti.

¹⁸ Dumari karjikoyney kaŋ ra dumiyooy jere faa sayandi man'ti kala borey kaŋ maa šennoo,

¹⁹ amma aduṗna alhuzuney, nda nga almanoo kaŋ ga zanba, nda boonawey jerey no ma šennoo hewguba, a masi ize tee.

* 4:12 4.12 Ezayi 6.9-10.

²⁰ Labu hennaa kanj ra jerey goo man'ti kala borey kanj maa ũennoo, i n'a dii. I ga ize tee, affoo waranza (30), affoo woydu (60), affoo zangu (100).»

Fitillaa filla yaasayantaa
(Luka 8.16–18)

²¹ Isa nee i se: «Boro ga fitilla zaa ka kusu gum a boŋ, wala k'a dan daari cire wala? Ni bay a si danjandi kala fitilla gorodogoo ga? ²² Haya tugante sii no kanj si kaa ka fataw. Sirri sii no kanj si kaa ka fataw.

²³ Boro kanj goo nda hanja ka maa, ma hanjajer!»

²⁴ Woo banda ga, a nee i se: «Wa lakkal danj hayey kanj war ga maar'ey se. Takaa kanj nda war ga neeſa, nga nda i ga neeſi war se, de mo war ga duu tontoni.

²⁵ Zama boro kanj goo nda a, i g'a noo koyne. Boro kanj sii nda a, ba woo kanj a goo nda a, ga taandi.»

Dumiyoo kanj ga zay nda nga boŋ filla yaasayantaa

²⁶ Isa nee: «Irkoy Laamaa ga hima sanda de aru kanj koy dumi say laboo ra.

²⁷ Nda aroo na cijiney kul tee a ga kani, a na zaarey kul tee a ga hoy, dumiyoo ga bagu ka beeri ka gar a mana bay takaa kanj nda a zay.

²⁸ Laboo ga dumiyoo zayandi nga foo nda nga boŋ. A mma jin ka tee subu, nga banda ga, a ma tee jeeni, a ma yee koyne ka tee taasu kanj goo jeenoo ga.

²⁹ Za taasoo nin, aroo ga borey danj a ra nda cendi, zama hegaa ka too.»

Dumi gurunbu-ize kaccaa filla yaasayantaa
(Matiyu 13.31–32, 34; Luka 13.18–19)

³⁰ Isa nee: «Macin nda ir ga Irkoy Laamaa sawandi? Wala mo, macin ti filla yaasayantaa kanj g'a fahamandi borey se?

³¹ A si hima nda kala dumi gurunbu-ize kaccu foo kanj se i ga nee mutardi. Waati kanj a sayandi, a kacca nda dumiyey kul kanj goo adujja ra.

³² Amma waati kanj a dumandi ka ben, a ga zay ka beeri ka bisa dumarey kul. A ga kabe beeriyanj tee hala beenaa cirawey ga hin ka teji tee a ra.»

Isa ga cawandi nda filla yaasayanteyan
(Matiyu 13.34–35)

³³ Filla yaasayantey wey dumi boobo nda Isa na Irkoy meeſennoo har i se. A na taka tee kanj ra i ma hin ka faham a se.

³⁴ A si ũelanj i se kala nda filla yaasayanteyan hinne. Amma nda ngi hinne no, a ga ũenney kul feeri taalibey se.

Isa na hewoo kayandi
(Matiyu 8.23–27; Luka 8.22–25)

³⁵ Zaari follokaa din da, kanj cijinoo too, Isa nee nga taalibey se: «Ir ma denj ka koy haroo boŋ faa ga.»

³⁶ Waatoo kanj i na alžamaa nanj a ma koy, taalibey huru Isa bande harihiyoo kanj ra a goo k'a hun. De mo harihi fooyanj hanga ey ka koy.

³⁷ Hew beeri foo tun hala nongu kanj ra bondawey ga say hiyoo ra. Hiyoo too nda hari.

³⁸ Isa goo ma jirbi hiyoo koroo ra, furkanga goo boŋoo cire. Taalibey n'a tunandi, i nee a se: «Alfagaa, ir ga halaci, n'si huzun nda iri?»

³⁹ A tun jirboo ra, a zahā hewoo ga jina, a šelan isabangoo se ka nee: «Dangay suk!» Hewoo kay, de nongoo kul tee sōy.

⁴⁰ Woo banda ga, Isa nee nga taalibey se: «Macin se war ga arkubu? War si naanay hala sohō?»

⁴¹ I hanse ka hunbur, de i ga cere hāa ka nee: «May ti boraa woo kaŋ ba hewoo nda isabangoo ga hayaa tee kaŋ a n'a har?»

5

Isa na ganjiyaŋ gaaray k'i kaa aru ra

(Matiyu 8.28–34; Luka 8.26–39)

¹ Isa nda nga taalibey too isabangoo boŋ faa ga, Geraza koyraa borey laamaa ra.

² Isa zunbu harihiyoo ra. Dogoo din da aru foo kaŋ ra ganji goo fatta saarawey ra k'a kubay.

³ Saarawey ti nga gorodogoo. Boro sii no kaŋ ga hin k'a haw koyne, ba nda guuru karfu.

⁴ Cee booboyaŋ i ga gaalayaŋ daŋ cewey ra, i g'a haw nda guuru karfuyaŋ, amma a ga guuru karfey dunbu, a ga gaalawey kayri. Boro kul gaaboo si hin k'a gooji.

⁵ Waati kul, cijin nda zaari, a sii kala saarawey ra nda tondi hondey boŋ. A ga kaati, a ga nga boŋ maray nda tondey.

⁶ Waatoo kaŋ a na Isa honnay, kul a zuru ka koy sujudu jinoo ra,

⁷ de a na jinde jer ka kaati ka nee: «Macin ka agay nda ni marga, Isa Irkoy Jerantaa Iz'aroo? Ay n'a kar ni ga nda Irkoy, mas'ay zarabi!»

⁸ Hayaa kaŋ se a na woo har man'ti kala Isa nka nee a se: «Ganjoo, hun aroo woo ra.»

⁹ Woo banda ga, Isa n'a hāa ka nee: «Macin ti ni maapoo?» A tuuru a se ka nee: «Ay maapoo ti Alžama, zama ir ga boobo.»

¹⁰ Aroo na Isa suurandi nda gaabi ka nee: «Masi ganjey gaaray k'i fattandi gandaa ra.»

¹¹ A gar kaŋ nbirŋa booboyaŋ goo ma kur tondi hondoo jesoo ga.

¹² De ganjey na Isa suurandi ka nee a se: «Ir sanba nbirŋawey wey ra, hala ir ma huru i ra!»

¹³ A n'a tee i se. Ganjey fatta aroo ra ka huru nbirŋawey ra. Nbirŋawey zuru ka hun tondi hondoo jesoo ga beene* ka isabangoo gaarandi. I ga koy too nbirŋa boŋ zenber hinka (2.000), i yoole.

¹⁴ Kaŋ woo tee kul, wey kaŋ g'i kur zuru ka koy alhabaroo filla koyraa nda saajoo borey se. De borey koy dii hayaa kaŋ tee.

¹⁵ Waatoo kaŋ i too nongoo kaŋ ra Isa goo, i dii aroo kaŋ ra ganjey cindi. A ga goro, darbay goo jindoo ra, lakkaloo ga timme daku. Borey kaŋ dii a hunbur.

¹⁶ Wey kaŋ dii hayaa kaŋ Isa n'a tee aroo nda nbirŋawey se no ma filla borey kaŋ kokor ka kaa se.

¹⁷ Woo banda ga, borey šintin ka wiri Isa ga, a ma mooru ngi gandaa ga.

¹⁸ Waatoo kaŋ Isa goo ma huru harihiyoo ra ka koy, boraa kaŋ ra ganjey cindi na Isa suurandi a ma naŋ nga ma cindi nga bande.

* **5:13 5.13** tondi hondoo jesoo ga beene, Grek šenni ra, algamanaa faa ti tondi hondoo boŋoo ga.

19 Amma Isa mana yadda, a nee aroo se: «Koy ni hugoo do nda ni borey do ka hayaa kul filla i se kanj ni Koyoo n'a tee ma ne, nda takaa kanj nda a hinna ma ne.»

20 Aroo dira gandaa kanj maapoo ti Dekapol (maanaa «koyra woy (10)»), kul bande ka takaa kul deede kanj Isa n'a tee nga se. Borey kul na almunkar.

*Žayrus ize woyoo nda woyoo kanj tuku Isa bankaaraa ga
(Matiyu 9.18-26; Luka 8.40-56)*

21 Isa deŋ koyne ka koy haroo boŋ faa ga [harihii ra]. Kanj a too, alžama beeri foo marga a boŋ haroo miŋoo ga.

22 Aru foo kaa kanj maapoo ti Žayrus kanj goo margahugoo boŋkoyney ra. Kanj a dii Isa, a sujudu cewey cire

23 k'a suurandi nda gaabi ka nee a se: «Ay ize woy kaccaa goo buuyan mee ga. Kaa ka ni kaboo fur a ga hala a ma duu ka hallasi ka huna.»

24 Isa koy a bande. Alžamaa beeri hanga a bande, i g'a šiita.

25 Woo gar kanj woy foo goo jamaa ra kanj nga jiiri woy cindi hinka (12) a ga kuri mandi.

26 A hanse ka fara lotokorey kabey ra waatey kanj i g'a safar. Alman kul kanj goo a se no a n'a daŋ wircoo ra, amma a man'a nafa. Wircoo mma koy de a ga tonton.

27 Kanj a maa Isa maapoo, a huru alžamaa ra ka koy Isa dumaa ga ka tuku nga bankaaraa ga,

28 zama a nka nee nga boŋ se: «Jalla, nda ya nka tuku ba nga bankaaraa ga, ay ga hallasi.»

29 Dogoo din da kuri mandiroo kay, de a maate nga gaahamoo ra kanj nga doroo duu baani.

30 Kanj woo tee, kul Isa maate kanj gaabi foo fatta nga ra. A bere alžamaa gamoo ra ka borey hāa ka nee: «May ka tuku ay bankaaraa ga?»

31 Nga taalibey nee a se: «N'ga dii alžamaa kanj ga ni šiita. Taka foo nda n'ga yee ka hāa: <May ka tuku ay ga?>»

32 Amma Isa cindi ka moo fur borey ga, hala nga ma dii boraa kanj too nga do.

33 Woyoo jijiri hunburay se. Nga kanj ga bay hayaa kanj tee. A kaa ka sujudu Isa se. A na cimoo kul har a se.

34 Isa nee woyoo se: «Ay izoo, ni naanaa na ni hallasi. Koy nda baani, de mo duu baani wircoo woo ra.»

35 A goo ma ūe laŋ kanj boroyan hun margahugoo boŋkoynoo windoo do ka nee: «Ni ize woyoo faati. Macin se n'ga alfagaa zaa ka kay koyne?»

36 Isa maa ūenney wey, amma a mana kula. A nee margahugoo boŋkoynoo se: «Masi hunbur, naanay hinne.»

37 Kanj Isa koy a do, a mana nanj boro kul ma hanga nga nda man'ti Piyer, nda Žak, nda Yehiya kanj ti Žak armaa.

38 Waatoo kanj i too nga windoo do, Isa gar kanj borey goo ma niimijaama. I ga hēe, i ga yooyo.

39 Kanj Isa huru hugoo ra, a n'i hāa ka nee: «Macin ti niimijaamayanoo woo nda hēeney wey? Zankaa mana buu, a mma jirbi.»

40 Borey n'a kaŋkaŋi. A na borey kul fattandi taray jina, a duu ka zankaa paa nda baaboo nda borey kanj a n'i hangandi nga bande, ka huru nongoo kanj ra zankaa goo.

⁴¹ Isa na zankaa dii nda kaboo ka nee a se: «Taliita kum!» kanj maanaa ti «Woy-izoo, ay nee, ma tun ni boŋ ga».

⁴² Dogoo din da woy-izoo tun ka dira. A goo nda jiiri woy cindi hinka (12). A tee borey kul se boŋhaway.

⁴³ Woo banda ga, Isa hanse ka gaabandi i ga kanj i masi nanj boro kul ma bay. A nee i se i ma zankaa noo ŋaayan.

6

Nazaret borey wanji Isa ga

(Matiyu 13.53-58; Luka 4.16-30)

¹ Isa hun nongoo kanj ra a cindi. A kaa nga koyraa* ra. Nga taalibey hanga a ka koy a bande.

² Hunanzamzaaroo hane, a ŋintin ka cawandi margahugoo ra. Hanjajerkey iboobo boŋey hanse ka haw, de i nee: «Man ra a duu takawey kanj a g'i tee? May k'a noo lakkaloo woo nda hini kanj nda a ga kayfey wey tee?»

³ Man'ti bundu goykaa no wala? Man'ti Maryama iz'aroo no? Man'ti Źak, nda Źoses, nda Źud, nda Simonj armaa no wala? Koyne mo nga woymey sii ir do ne ra wala?» Woo se i wanji a ga.

⁴ Isa nee i se: «Nongu sii no kanj ra annabi si beerandi nda man'ti nga koyraa ra, nda nga alkabiilaa do, nda nga hugey borey do.»

⁵ No din ra Isa mana hin ka kayfi kul tee, nda man'ti wircikoyni fooyan kanj a na nga kabey fur i ga k'i noo baani.

⁶ Isa na alaabiina nda borey wey naanay janjaa. Woo banda ga, a dira koyra kanbey bande kanj ga man no din ka cawandi.

Isa na nga taalibi woy cindi hinkaa (12) sanba

(Matiyu 10.5-15; Luka 9.1-6)

⁷ Isa ciya taalibi woy cindi hinkaa (12) se. A soolu k'i sanba ngi boro hinka-hinka. A n'i noo hini ganjey ga.

⁸ A n'i yaamar ka nee i se: «War masi haya kul zaa diraa se nda man'ti gobu. War masi ŋaayan wala bolbol zaa, war masi nooru zaa war gamahaway ra.

⁹ War ma taami danj, amma war masi darbay hinka zaa.»

¹⁰ A nee i se: «Hugu kul kanj ra war zunbu, war ma cindi no din da ra hala waati kanj war ga koy.

¹¹ Nongu kanj borey wanji ka war zumandi, i wanji ka hanjajer war se, war ma hun no din ra, war ma kusaa kokobu k'a kaa war cewey ga, woo ga tee seede kanj haya futa no i n'a tee.»

¹² Taalibey koy borey waazu ka nee i ma tuubi.

¹³ I na ganji booboyan gaaray. I na wircikoyni booboyan noo baani k'i yon nda jii.

Yehiya kanj ti batizekaa buuyanoo

(Matiyu 14.1-12; Luka 9.7-9)

¹⁴ Kokoyoo kanj se i ga nee Herod ga maa kanj Isa maanoo ga harandi nongu kul ra. Boro fooyan ga nee: «Yehiya kanj ti batizekaa tun bukawey ra, woo se a goo nda hini ka kayfiyan tee.»

¹⁵ Affooyan ga nee: «Ilyasu no.» Affooyan mo ga nee: «Annabi no sanda annabey kanj bay ka bara cine.»

* 6:1 6.1 Koyraa ti Nazaret.

16 Kanj Herod maa hayey wey, a nee: «Yehiya kanj ay na boŋoo kaa jindoo ga, nga no ka tun!»

17 Herod sanba ka Yehiya haw k'a danj kasaa ra, zama Herod nka hiija nga boŋ armaa gundoo, Filip wandoo kanj ti Herodiyad.

18 Zama Yehiya nka nee Herod se: «A si bisa ma ne, ni armaa wandoo ma bara ni kone.»

19 Woo se Herodiyad ga konna Yehiya. A baa nga m'a wii, amma a mongu.

20 Herod ga hunbur Yehiya. A ga bay kanj aru no kanj ga šerre, de mo a ga henan, a g'a lakkal henna haya kul masi duu a. Waati kanj a ga maa Yehiya ga šelanj, a si bay haya kanj nga m'a tee, amma woo kul, a ga baa nga ma hanjajer a se.

21 Han foo Herodiyad duu waati henna. Waatoo man'ti kala hanoo kanj Herod na nga hayyanoo jiiri bereyanoo hoyandoo tee kanj ra a na boro beerey, nda sooje boŋkoyni beerey, nda Galile boro kayantey kul cee i ma ŋaa nga do.

22 Herodiyad ize woyoo huru nongoo kanj ra hoyandikey goo, de a gan jiney ra. A kan Herod nda hoyandikey se. Kokoyoo nee woy soogaa se: «Haya kul kanj n'ga bag'a wiri ay ga, ay g'a noo ma ne.»

23 A yee ka žee woy soogaa se ka nee: «Haya kul kanj n'g'a wiri, ay g'a noo ma ne, ba nda ay kokoytaraa jere faa no.»

24 Woy soogaa fatta ka koy nga ŋaa hãa ka nee a se: «Macin no y'a wiri?» Nanjoo nee: «Yehiya kanj ti batizekaa, boŋoo wiri.»

25 Dogoo din da woy soogaa koy nda cahãyan kokoyoo do k'a ŋaaray ka nee a se: «Ay si baa kala m'ay noo sohõ da Yehiya kanj ti batizekaa boŋoo fendu boŋ.»

26 Kokoyoo binoo hanse ka maray, amma nga žeeyaney nda hoyandikey maaganda se a mana baa nga ma wanji woy soogaa se.

27 Dogoo din da a na sooje foo sanba k'a yaamar kanj a ma koy kate Yehiya kanj ti batizekaa boŋoo. Soojaa koy Yehiya boŋoo dunbu kasahugoo ra

28 ka kate a fendu boŋ. A n'a noo woy soogaa se, woy soogaa n'a noo nga ŋaa se.

29 Waatoo kanj Yehiya taalibey maa alhabaroo, i koy nga bukaa zaa k'a danj saaray ra.

Isa na boro zenber guu (5.000) ŋandi

(Matiyu 14.13–21; Luka 9.10–17; Yehiya 6.1–14)

30 Diyawey marga Isa do ka hayey kul filla a se, nda cawandoo kul kanj ngi n'a tee.

31 A nee i se: «Wa kaa, ir ma koy jere ga nongu soyante ra ka hunanzam kayna.» Zama boro boobo ga koy i ga kaa i do, woo se i si duu ngi boŋ ka ba ŋaa.

32 I koy harihiyoo ra nongu soyante ra ngi hinne.

33 Amma boro boobo dii ngi tunyanoo, i n'i bay. I ga hun koyra kanbey kul ra ka zuru nda cee ka Isa nda nga taalibey jin nongoo kanj ra i ga koy.

34 Kanj Isa zunbu harihiyoo ra, a dii alžamaa beeri, a tamalla i se, zama i ga hima nda sanda feejiyanj kanj sii nda kurkaw. De a na haya boobo cawandi i se.

35 Waatoo kanj zaaroo koy, Isa taalibey man a ka nee: «Nongoo, haya kul sii a ra, waatoo koy ka ben.

36 Borey wey nanj i ma koy hawsaa nda koyra kanbey borey do kanj ga man ne ga ka ŋaayan day ka ŋaa.»

³⁷ Amma a zaabi ka nee i se: «War hunday m'i noo ŋaayan!» I nee a se: «N'ga hongu ir ma koy nzorfu kaaray tamma boŋ zangu hinka (200) takula day i se k'i noo i ma ŋaa wala?»

³⁸ Isa nee i se: «Wa koy guna wala takula marje bara war kone?» I koy borey hāa, de i yee a do ka nee: «Takula guu nda hamiisa hinka bara ir kone.»

³⁹ A n'i yaamar ka nee: «Wa borey gorandi soofu-soofu subu firzoo boŋ.»

⁴⁰ Borey goro, alžama fooyan boro zangu (100) no, affooyan boro woyguu (50).

⁴¹ Woo banda ga, Isa na takula guwaa nda hamiisa hinkaa zaa, a na nga boŋoo jer ka beenaa guna, a na albarka tee Irkoy se. A na takulawey dunbu k'i noo nga taalibey se i m'i zamna borey game. A na hamiisa hinkaa mo zamna borey kul game.

⁴² Borey kul ŋaa hala i kungu.

⁴³ I koy nda kokondo woy cindi hinka (12) kan ga too nda takula dunbu-dunbantey nda hamiisaa kan cindi.

⁴⁴ Borey kan na [takulawey] ŋaa, man'ti kala aru zenber guu (5.000).

*Isa dira nda nga cewey hari boŋ
(Matiyu 14.22-33; Yehiya 6.15-21)*

⁴⁵ Woo banda ga, dogoo din da Isa na nga taalibey gaabi i ma huru harihiyoo ra ka koy nga jine haroo boŋ faa ga Betsayda koyraa here. Nga hunday cindi ka alžamaa nan i ma koy.

⁴⁶ Kan nga nda borey fay, a žigi tondi hondu foo boŋ ka Irkoy ŋaaray.

⁴⁷ Waatoo kan cijinoo too, harihiyoo goo isabangoo gamoo ra, Isa hinne ka cindi guraa ga.

⁴⁸ A dii kan hiyoo hunyanoo hanse ka šendi taalibey ga, zama hewoo mm'i gande. Kan moo ga baa ka boo, Isa dira nda nga cewey isabangoo boŋ ka koy i here. A baa nga ma bisa i ga.

⁴⁹ Waatoo kan taalibey ga dii a goo ma dira isabangoo boŋ, i hongu kan boro kan buu biyoo no, woo se i kaati.

⁵⁰ Kan i kul dii a, i hunbur, amma dogoo din da Isa šelan i se ka nee: «Wa bine tee, agay no, war masi hunbur.»

⁵¹ A huru i bande harihiyoo ra, de hewoo kay. Woo hanse ka taalibey boŋey haw.

⁵² Zama i mana faham ba takulawey kayfoo se. Ngi boŋey no ma šendi.

*Isa na wircikoyney noo baani Genezaret laamaa ra
(Matiyu 14.34-36)*

⁵³ Waatoo kan i den ka ben, i too Genezaret laboo ra. I too guraa ga.

⁵⁴ Kan i fatta hiyoo ra, dogoo din da borey na Isa bay.

⁵⁵ I koy gandaa din kul ra. Nongu kul kan ra borey maa kan a kaa, i ga šintin ka kate a do wircikoyney daarijiyan ga.

⁵⁶ A ma tee koyra kanbey, wala koyrawey, wala hawsa kul kan ra Isa koy, i mma ngi wircikoyney kanandi farrey ra. I g'a suurandi a ma nan ngi ma tuku nga darbaa minoo hinne ga. Borey kul kan tuku a ga hallasi.

7

*Irkoy yaamaroo bisa adamizey alaadaa
(Matiyu 15.1-9)*

¹ Fariziyeney nda Citaaboo baykawyan̄ kaa ka hun Žerizalem ka marga Isa jeroo ga.

² I dii Isa taalibi fooyan̄ ga ŋaa nda ngi kabe žiibey, maanaa i man'i pumay.

³ Fariziyeney nda Alyahuudey kul, i si ŋaa nda i mana ngi kabey pumay hala i ma henan, zama i mma alaadaa beerandi kan̄ i n'a gar ngi kaagey ga.

⁴ Takaa din da, nda i hun yooboo ra, i si ŋaa nda i mana pumay ka henan. I goo nda alaada boobo fooyan̄ kan̄ i g'i kayandi, sanda ka potey, nda kusey, nda alhan taasawey, [nda daarey] pumay.

⁵ Fariziyeney nda Citaaboo baykey na Isa hãa ka nee: «Macin se ni taalibey si hanga alaadaa bande kan̄ ir n'a gar ir kaagey ga? Macin se i ga ŋaa nda ngi kabe žiibey?»

⁶ Isa nee i se: «Ezayi ga cum kan̄ na annabitaray tee war ga kan̄ ti almunafikey, sanda takaa kan̄ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Alžamaa woo, mijey de nda i g'ay beerandi, amma biney ga hanse ka mooru agay.

⁷ Sujudu kan̄ i n'a tee ya ne man'ti kala yaada,

zama hayey kan̄ i g'i cawandi man'ti kala borey yaamarey.»*

⁸ War ga Irkoy yaamaroo nan̄ ka borey alaadaa kayandi.»

⁹ Isa tonton ka nee: «War goo ma Irkoy yaamaroo yankar henna ka koy war alaadaa gorandi!

¹⁰ Zama Musa nka nee: «Ni paa nda ni baabaa beerandi.»† De mo: «Boro kan̄ na nga paa wala nga baabaa kaynandi, a waazibi boraa ma wiiyandi.»‡

¹¹ Amma war, war ga nee: «Boro kan̄ nee nga paa wala nga baabaa se: «Haya kan̄ ay ga hima k'a noo ma ne man'ti kala 'korban' kan̄ maanaa ti 'sargaroo kan̄ ga hima ka nondi Irkoy maŋoo ga'."»

¹² Nga ne, war si nan̄ a ma faabari kul tee nga paa wala nga baabaa se.

¹³ Takaa woo nda war ga Irkoy meešennoo derandi war alaadaa se kan̄ war g'a har war banda-ka-zunbey se. War ga takawey wey dumi boobo tee.»

Hayey kan̄ ga boro žiibandi

(Matiyu 15.10–20)

¹⁴ Isa ciya alžamaa se koyne ka nee: «War kul ma hanajer ya ne ka faham.

¹⁵ Haya sii no kan̄ hun tarayhere ka huru boro ra kan̄ ga hin k'a žiibandi, amma hayey kan̄ ga hun boro binoo ra, wey din no m'a žiibandi.

¹⁶ [Boro kan̄ goo nda han̄a ka maa, ma hanajer!]

¹⁷ Waatoo kan̄ Isa na alžamaa nan̄ ka huru hugoo ra, nga taalibey n'a hãa nda filla yaasayantaa woo maanaa.

¹⁸ A nee i se: «War mo si faham? War si faham kan̄ haya kul kan̄ hun tarayheroo ra ka huru boro ra si hin k'a žiibandi?

¹⁹ A si huru binoo ra, amma nga gundoo ra a ga huru jina a ma warrandi salangaa ra.» Šennoo woo ga, ŋaayan kul, Isa n'a halalandi.

²⁰ Isa nee: «Haya kan̄ ga hun boro binoo ra, woo din no ma boro žiibandi.

²¹ Zama borey kuneheroo ra, bine ra hongo laaley ga hun kan̄ ti woy nda aru izefututarawey, nda zaytarawey, nda borowiiyaney,

* 7:7 7.7 Ezayi 29.13. † 7:10 7.10 Fattaroo 20.12; Alhukumoo 5.16. ‡ 7:10 7.10 Fattaroo 21.17.

²² nda zinayaney, nda haya ceeciyaney albahiiritaray ra, nda binekoguyaney, nda dargayan, nda haya futu boonayyan, nda canseyan, nda wowyan, nda binebeeritaray, nda saamataray.

²³ Haya laaley wey kul si hun kala kunehere ra, ngey no ma boro žiibandi.»

*Woy yaw naanay Isa
(Matiyu 15.21-28)*

²⁴ Isa tun no din ka koy Tir laamaa ra. A zunbu hugu foo ra, a si baa boro kul ma bay kan nga goo no, amma a mana hin ka tugu borey se.

²⁵ Woy foo kan ize woy kaccaa ganji goo a ra, maa Isa maapoo, de a kaa a do ka sujudu a jine cewey cire.

²⁶ Woyoo woo man'ti Alyahuudu no, nga dumoo ti Grek, a mana hayandi kala gandaa kan se i ga nee Siro-Fenisi. A n'a wiri Isa ga, a ma ganjoo gaaray k'a kaa nga ize woyoo ra.

²⁷ Isa nee a se: «Nañ zankey ma ŋaa ka kungu jina, zama a si boori boro ma zankey ŋaahayaa zaa k'a warra hanši-izey se.»[§]

²⁸ Woyoo na Isa zaabi ka nee: «Ay Koyoo, hanši-izey kan goo taaballoo cire ga zankey meecindey ŋaa.»

²⁹ Isa nee a se: «Šennoo woo kan n'n'a har se, willi, ganjoo hun ni ize woyoo ra.»

³⁰ Woyoo koy nga hugoo do, a na nga izoo gar a ga kani nda baani daaroo boñ, ganjoo hun a ra.

Isa na lutu noo baani

³¹ Isa hun Tir laamaa ra ka bisa nda koyraa kan maapoo ti Sidon ka yee ka kaa Galile isabangoo here ka bisa nda Dekapol (maanaa «koyra woy (10)») laamaa game.

³² Boroyan kate a do boro foo kan ga lutu, a si šelan mo ka boori. I na Isa suurandi a ma kabe fur a ga.

³³ Isa n'a ka mooru alžamaa ka koy jere ga. A na nga kabe-izey dan lutoo hañawey ra jina, a tufa, a na tufaa zaa k'a tuku lutoo deenoo ga,

³⁴ de a na nga boñoo jer ka beenaa guna ka hunsar beeri foo tee ka nee a se: «Efaata!» kan maanaa ti «Wa feeri!».

³⁵ [Dogoo din da] hañawey feeri, deenoo hun denjiyanoo ga, de a šelan nda fondaa.

³⁶ Isa na borey yaamar kan i mas'a har boro kul se. Waati kul kan Isa ga nee borey mas'a har, waati din no borey ga alhabaroo fee ka tonton.

³⁷ A tee alžamaa se boñhaway beeri, de i nee: «Haya henna koonu no a g'a tee! A ga lutey hañawey feeri, a ga benbawey šelanandi.»

8

*Isa na boro zenber taaci (4.000) ŋandi
(Matiyu 15.32-39)*

¹ Jirbey wey alžama beeri foo goo Isa bande koyne. I sii nda haya kan i g'a ŋaa. Isa ciya nga taalibey se ka nee i se:

² «Ay ga tamalla jamaa se, zama jirbi hinza ti woo kan i goo ay bande, i sii nda haya kan i g'a ŋaa.

[§] 7:27 7.27 Alyahuudey do, dumi kul kan man'ti ngi dumoo ga hima nda hanši.

³ Nda ay n'i yeeti ngi hugey do nda heraa, i ga kanj fondaa ra, zama affooyanj mana hun kala nongu mooro ra.»

⁴ Nga taalibey tuuru a se ka nee: «Man ra boro ga hin ka duu saajoo woo ra njaayan kanj ga borey wey kungandi?»

⁵ Isa n'i hãa ka nee: «Takula marje bara war kone?» I n'a zaabi ka nee: «Iyye bara ir kone.»

⁶ Woo banda ga, Isa na alžamaa yaamar i ma goro laboo ra. A na takula iyyaa zaa, a na albarka tee Irkoy se, a n'i dunbu k'i noo nga taalibey se i m'i zamna. Taalibey n'i zamna alžamaa se.

⁷ Hamiisa kayna fooyanj cindi i kone. Isa na albarka danj i ra. A nee i ma ngi mo zamna.

⁸ Borey njaa hala i kungu. I koy nda kokondo beeri iyye kanj ra wey kanj cindi goo.

⁹ I ga too boro zenber taaci (4.000) cine. Woo banda ga, Isa n'i nanj i ma koy.

¹⁰ Dogoo din da Isa huru harihiyoo ra, nga nda nga taalibey ka koy laamaa ra kanj maapoo ti Dalmanuta.

Borey na tammaasa kayfante ceeci
(Matiyu 16.1-4)

¹¹ Fariziyeney kaa, de i šintin ka kakaw Isa bande hala ngi m'a sii. I n'a wiri a ga a ma tammaasa kayfante foo tee kanj hun beenaa ra.

¹² Isa hunsar nga binoo ra nda saha, de a nee: «Cin se zamanoo woo borey ga tammaasa kayfante ceeci? Cimoo ne kanj ay g'a har war se, tammaasa kayfante kul si teendi zamanoo woo borey se koyne!»

¹³ Isa na Fariziyeney nanj, a yee ka huru harihiyoo ra ka koy haroo bonj faa ga.

Dolobiroo kanj ga boro ga hima ka nga bonj hawgay
(Matiyu 16.5-12; Luka 12.1)

¹⁴ Taalibey dirna ka takula zaa ngi bande nda man'ti ize folloku kanj cindi i kone harihiyoo ra.

¹⁵ Isa n'i yaamar ka nee: «Guna, wa hawgay Fariziyeney dolobiroo nda Herod dolobiroo ga.»

¹⁶ Zama takula sii taalibey kone, i šelanj-šelanj cere game.

¹⁷ Isa bay, a nee i se: «Macin se war ga šelanj-šelanj ka nee kanj war sii nda takula se? War si faham, war si dii hala sohõ? War bonjey no ma šendi wala?»

¹⁸ War goo nda mooyanj, war si dii wala? War goo nda hanayanj, war si maa wala? War si hongu

¹⁹ waatoo kanj ay na takula guwaa dunbu boro zenber guwaa (5.000) se, wey kanj cindi kokondo marje ra war n'i danj ka koy?» Taalibey nee a se: «Kokondo woy cindi hinka (12).»

²⁰ «De waatoo kanj ay na iyyaa dunbu boro zenber taacaa (4.000) se, kokondo beeri marje no war n'i too nda wey kanj cindi k'i ka koy?» I tuuru a se ka nee: «Kokondo beeri iyye.»

²¹ A nee i se: «Woo kul, hala sohõ war si faham wala?»

Isa na danaw moŋey feeri kanj goo Betsayda

²² Isa nda nga taalibey too Betsayda. Boroyanj kate a do danaw foo, de i n'a suurandi kanj a ma danaa taaru k'a noo baani.

²³ Isa na danaa dii nda kaboo, a n'a gongu ka hibi koyraa ga. A na tufay danj danaa moyey ga. A na nga kabey fur a ga, de a nee a se: «N'ga dii haya wala?»

²⁴ Danaa na nga moyey feeri. A nee: «Ay ga dii borey, amma i mma tee ya ne sanda tuuriyan kanj ga dira.»

²⁵ Isa yee koyne ka nga kabey danj moyey ga, de a dii henna, a yee nga taka žeenaa ga, nga moo gunaa henan.

²⁶ Woo banda ga, Isa na aroo yeeti a ma koy nga hugoo do, a nee a se: «Masi ba huru koyraa ra.»

May ti Isa?

(Matiyu 16.13-20; Luka 9.18-21)

²⁷ Isa nda nga taalibey dira ka koy koyra kanbey kanj ga man koyraa ga kanj se i ga nee Sezare Filip*. Fonda ra, a na nga taalibey hãa ka nee: «Borey mma nee, may ti agay?»

²⁸ I nee a se: «Boro fooyan ga nee kanj Yehiya kanj ti batizekaa ti ni, affooyan ga nee kanj Ilyasu ti ni, affooyan mo ga nee kanj annabey de affoo ti ni.»

²⁹ A n'i hãa ka nee: «De war, war mma nee, may ti agay?» Piyer n'a zaabi ka nee: «Ni ti Almasihu.»

³⁰ Isa hanse k'i yaamar kanj i masi nga maapoo har boro kul se.

Isa šelan nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga

(Matiyu 16.21-23; Luka 9.21-22)

³¹ Woo banda ga, Isa šintin ka nga taalibey bayrandi ka nee i se kanj kala Boro-iz'aroo ma dii zarabi booboyan. Boro beerey nda sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey g'a yankar. A ga wiiyandi, de jirbi hinza banda ga, a ga tun.

³² A na šennoo woo har i se kaaray. Piyer n'a dii jere ga ka citi a ga.

³³ Isa bere, de a na nga taalibey guna. A citi Piyer ga ka nee a se: «Mooru ay ga, šaytan, zama n'si alhuzun nda Irkoy ibaayoo, borey wanoo nda n'ga alhuzun.»

Takaa kanj ga kate boro ma hanga Isa

(Matiyu 16.24-28; Luka 9.23-27)

³⁴ Woo banda ga, Isa ciya alžamaa nda nga taalibey se, a nee i se: «Boro kanj ga baa nga ma hanga ay bande, kala a ma nga alhawaa nanj, a ma nga kanjandibundoo zaa† jina, a ma hanga agay.

³⁵ Boro kanj ga baa nga ma nga hundoo hallasi g'a mursu, amma boro kanj ga nga hundoo mursandi agay nda Alhabar Boryaa maaganda se g'a hallasi.

³⁶ Macin no a g'a hanse boro se a ma duu aduŋna kul, nda nga hundoo ga mursu?

³⁷ Macin no boro g'a barmay nda nga hundoo?

³⁸ Boro kul kanj agay nda ay meešenney g'a haawandi zamanoo woo boro zinateerey nda zunubantey game, Boro-iz'aroo mo ga haw a borey game waati kanj a kaa nga Baabaa Irkoy daržaa ra nda almalayka henanantey.»

* 8:27 8.27 *Matiyu 16.13.* † 8:34 8.34 Boro ma nga kanjandibundoo zaa man'ti kala boro ma yadda ka nga hundoo noo sanda takaa kanj nda Isa na nga wanoo noo.

9

1 Isa nee i se: «Cimoo ne kanj ay g'a har war se, boroyanj goo ne kanj si buuyan taba i mana dii Irkoy Laamaa ma kaa nda sahã.»

Isa kunturoo alhaaloo barmay

(Matiyu 17.1-13; Luka 9.28-36; Piyer bataga 2to 1.16-18)

2 Jirbi iddu banda ga, Isa na Piyer, nda Žak, nda Yehiya zaa ka koy jere ga, ngi hinne tondi hondu beeri foo ga. Nga kunturoo alhaaloo barmay jiney ra.

3 Nga darbawey tee ikaaray far. Boro sii aduŋŋa ra kanj ga hin ka darbay kaarayandi ka too nga waney takaa.

4 Ilyasu nda Musa bangay i se, de i cindi ka šelaŋ Isa bande.

5 Piyer na šennoo zaa ka nee Isa se: «Rabbi, a ga boori ir ma cindi ne ra, adiši ir ma hukkuum hinza cin, affoo ni se, affoo Musa se, affaa Ilyasu se.»

6 Piyer si bay haya kanj nga m'a har, zama taalibi hinzaa kul nka hunbur.

7 Duula foo na nga biyoo k'i gum, de jinde foo fatta duulaa ra ka nee: «Woo ti agay Iz'aroo, ay baakaa, wa hanjajer a se!»

8 Dogoo din da taalibey guna-guna ngi jerey ga, amma i mana dii boro kul, ngi nda Isa hinne no.

9 Kanj i goo ma zunbu tondi hondoo boŋ, Isa n'i yaamar ka nee kanj woo kanj i dii a, i mas'a deede boro kul se hala waati kanj ra Boro-iz'aroo tun bukawey ra.

10 I na yaamaroo dii, amma i cindi ka cere hãa ka nee: «Ka tun bukawey ra, woo din ti macin?»

11 Woo banda ga, i na Isa hãa ka nee: «Macin se Citaaboo baykey ga nee kanj kala Ilyasu ma kaa jina?»

12 A nee i se: «Cimi no kanj Ilyasu ga kaa ka hayey kul gorandi jina. Macin se a hantumandi Citaaboo ra Boro-iz'aroo ga kanj a ga dii zarabi booboyan, i g'a kaynandi.

13 Amma ay ga war bayrandi kanj Ilyasu kaa, de borey n'a tee woo kanj kan i se, sanda takaa kanj nda a hantumandi a ga.»

Isa na ganji gaaray k'a kaa zanka ra

(Matiyu 17.14-21; Luka 9.37-43)

14 Waatoo kanj i too taalibey cindey do, i dii alžama beeri foo kanj g'i wanga nda Citaaboo baykawyanj kanj ga kakaw i bande.

15 Kanj borey dii Isa, boŋey hanse ka haw. I zuru ka koy a do k'a foo.

16 A n'i hãa ka nee: «Macin ga war goo ma kakaw i bande?»

17 Boro foo kanj goo alžamaa ra, n'a zaabi ka nee: «Alfagaa, ya nka kate ni do ay iz'aroo kanj ra ganji goo kanj g'a benbandi.

18 Nongu kul kanj ra zankaa goo, nda a tun a se, a g'a warra ganda, a ga kufu kar, a ga hiŋey kaama, gaahamoo ga kogu karbaši. Ay n'a wiri ni taalibey ga i ma ganjoo gaaray, amma i mana hin.»

19 Isa zaabi ka nee i se: «Dumi kanj si naanay, hala waati foo no ay ga hima ka cindi war bande? Hala waati foo no ay ga hima ka war suuri? Wa kate zankaa ya ne.»

20 I kate nda a do. Kanj ganjoo dii Isa, a na zankaa guzuguzu. A n'a kanjandi ganda. A cindi ka bilimbilim laboo ra, de mipoo ga kufu kar.

21 Isa na zankaa baabaa hãa ka nee: «Za waati foo no woo ga tee a se?» Baaboo tuuru a se ka nee: «Za nga zankakaccutaraa ga.

²² Cee booboyan ganjoo g'a warra nuune ra wala hari ra hala nga m'a halaci. Nda n'ga hin, hinna ir ga, m'ir soolam!»

²³ Isa tuuru a se ka nee: «Ni nee: «Nda n'ga hin...»! Haya kul ga hin ka tee boro kan naanay se.»

²⁴ Dogoo din da zankaa baabaa kaati ka nee: «Ay naanay. Ay faaba k'ay naanay janjaa kaa!»

²⁵ Kan Isa dii alžamaa goo ma zuru ka kaa, a zahā ganjoo ga ka nee a se: «Ganjoo kan ga boro tee lutu nda benbaw, ay na ni yaamar, hun zankaa woo ra, de mo masi yee ka huru a ra hala abada!»

²⁶ Ganjoo na kaati beeri tee, a na zankaa guzuguzu futu, de a hun a ra. Zankaa hima nda bukaw. Woo se boro boobo nee: «A buu.»

²⁷ Amma Isa na zankaa dii nda kaboo. A n'a tunandi, de zankaa kay nga boŋ ga.

²⁸ Waatoo kan Isa huru hugoo ra, nga nda nga taalibey hinne bara no, i n'a hāa ka nee: «Macin se ir, ir mana hin ka ganjoo gaaray?»

²⁹ Isa nee i se: «Ganjoo woo dumoo si hin ka fatta nda man'ti Irkoy naarayyan [nda meehawyan].»

Isa yee ka šelaŋ nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga

(Matiyu 17.22-23; Luka 9.43-45)

³⁰ I hun no din, i koy bisa nda Galile, amma Isa si baa borey ma bay.

³¹ Zama haya kan se a mma nga taalibey cawandi, a nee i se: «Boro-iz'aroo ga kaŋandi adamizey kabey ra. I ga kaa k'a wii, de jirbi hinza banda ga, a ga tun.»

³² Amma taalibey mana faham šennoo woo se, de i ga hunbur k'a hāa.

May ka bisa borey kul?

(Matiyu 18.1-5; Luka 9.46-50)

³³ I koy Kaparnahum. Waatoo kan i goo hugoo ra, Isa n'i hāa ka nee:

«Macin ga war cindi ka kakaw fondaa ra?»

³⁴ I mana tuuru, zama fondaa ra i nka cindi ka cere kakaw ka bay, ngi ra, may ka bisa borey kul.

³⁵ Isa goro, a ciya taalibi woy cindi hinkaa (12) se. A nee i se: «Boro kan ga baa nga ma huru jine, kala a ma nga boŋ yeeti borey kul se banda. A ma tee borey kul se tam.»

³⁶ Woo banda ga, a na zanka kacuu foo zaa k'a dan ngi gamey ra. A n'a naagu nga gandoo ra, de a nee i se:

³⁷ «Boro kul kan yadda ka zanka kaccaa woo cine dii ay maaganda se, boraa, agay hunday ga a yadda. Boro kul kan yadda ay ga man'ti agay hinne ga a yadda, amma boraa kan n'ay sanba ga a yadda.»

³⁸ Yehiya nee Isa se: «Alfagaa, ir dii aru foo kan ga ni maapoo cee ka ganjey gaaray. Ir n'a ganji a m'a tee, zama a sii ir bande.»

³⁹ Isa nee: «War mas'a ganji, zama boro sii no kan g'ay maapoo cee ka kayfi tee, de koyne dogoo din da a ma haya futu har ay ga.

⁴⁰ Boro kan si konna ir, goo ir bande.

⁴¹ Boro kan na war haŋandi hari yaynaa poti foo Almasihu maaganda se, cimoo ne kan ay g'a har war se, nga sufuraa si dere.»

War ma hanse ka hawgay zunubu ga

(Matiyu 18.6-9; Luka 17.1-2)

⁴² «Boro kaŋ na boro kaccey wey affoo kaŋ ga naanay [agay] kaŋandi zunubu ra, bora a din, fufutondi beeri ma hawandi jindoo ga ka warrandi teekoo ra baa a se.

⁴³ Nda ni kaboo no ma ni kaŋandi zunubu ra, a dunbu k'a kaa. Ma tee kabefookoyi ka huru hunaroo ra baa ma ne ma bara nda kabe hinka, ma koy žahannam nuunaa ra kaŋ si buu.

⁴⁴ [No din nooney kaŋ ga boro hamoo ŋaa si buu, nuunaa mo si buu abada.]

⁴⁵ Nda ni cewoo no ma ni kaŋandi zunubu ra, a dunbu k'a kaa. Ma huru hunaroo ra nda cee foo baa ma ne ni goo nda cee hinka, ma warrandi žahannam ra.

⁴⁶ [No din nooney kaŋ ga boro hamoo ŋaa si buu, nuunaa mo si buu abada.]

⁴⁷ Nda ni moŋoo no ma ni kaŋandi zunubu ra, a dogu. Ma huru Irkoy Laamaa ra nda moo foo baa ma ne ni goo nda moo hinka, ma warrandi žahannam ra.

⁴⁸ No din nooney kaŋ ga boro hamoo ŋaa si buu, nuunaa mo si buu abada.

⁴⁹ Zama boro foo kul ga ciiri-ciirandi nda nuune.*

⁵⁰ Ciiri ga boori, amma nda ciiri tenbaa hun, macin nda boro ga yee k'a noo tenbe? Ciiri tenbe ma bara war ra, alaafiya ma bara war nda cere game.»

10

Isa šelan fayyan ga (*Matiyu 19.1-12; Luka 16.18*)

¹ Isa hun no din, a tun ka koy Žude gandaa ra, a koy Žurdeŋ isaa se banda. Alžama foo yee ka marga a boŋ. A šintin k'i cawandi koyne, sanda takaa kaŋ a doona k'a tee.

² Fariziyen fooyaŋ man a k'a sii. I n'a hãa ka nee: «A ga bisa aru se a ma fay nga wandoo wala?»

³ Isa n'i zaabi ka nee: «Macin nda Musa na war yaamar?»

⁴ I nee: «Musa yadda aru ma fay-kaddaasu hantum jina, a ma fay.*»

⁵ Isa nee i se: «War biney šendiyanoo se a na yaamaroo woo hantum war se,

⁶ amma za aduŋŋa takaroo šintinoo ga, <aru nda woy no Irkoy n'i tee.>†

⁷ <Woo ka kate, boro ga hun nga ŋaa nda nga baabaa do [ka denji nga wandoo ga],

⁸ de ngi boro hinkaa ga tee gaaham folloku.>‡ Woo ra i si yee ka tee ihinka, amma i mma tee gaaham folloku.

⁹ Borey kaŋ Irkoy n'i marga, adamize mas'i fayandi.»

¹⁰ Waatoo kaŋ i willi hugey do, taalibey yee ka Isa hãa nda fayyan šennoo.

¹¹ A nee i se: «Boro kul kaŋ na nga wandoo fay ka hiiji affoo, a na zina tee ka duu zunubu ijinnaa ga.

¹² Woy mo kaŋ na nga kurpoo fay ka hiiji aru foo na zina tee.»

* **9:49 9.49** Hantum fooyaŋ ga tonton ka nee: *Sargari kul ga ciiri-ciirandi*. Ciiri goyoo man'ti kala ka henanandi, ka haya marga a masi hasara, amaanaa tammaasaa no, Sargarey 2.13. * **10:4 10.4** Alhukumoo 24.1, 3. † **10:6 10.6** Šintinoo 1.27; 5.2. ‡ **10:8 10.8** Šintinoo 2.24.

Isa na albarka darj zankey ra
(*Matiyu 19.13-15; Luka 18.15-17*)

¹³ Boroyan kate Isa do zankayan hala a m'i taaru, amma taalibey citi i ga.

¹⁴ Waatoo kanj Isa dii woo, a futu ka nee i se: «Wa zankey nanj i ma kaa ay do, war mas'i ganji, zama borey kanj ga hima nda ey wane nda Irkoy Laamaa.

¹⁵ Cimoo ne kanj ay g'a har war se, boro kul kanj mana Irkoy Laamaa dii sanda takaa kanj nda zanka kaccu g'a dii, šikka sii kanj boraa si huru a ra.»

¹⁶ Woo banda ga, a na zankey naagu nga gandoo ra, a na nga kabey fur i ga ka albarka darj i ra.

Aru almankoynoo
(*Matiyu 19.16-30; Luka 18.18-30*)

¹⁷ Waatoo kanj Isa na fonda zaa, aru foo zuru ka kaa. A kanj kanjey ga Isa jine k'a hãa ka nee: «Alfa boryaa, macin no ay ga hima k'a tee hala ya hunayan abadantaa tubu?»

¹⁸ Isa nee a se: «Macin se n'ga nee ay ga boori? Boro kul si boori nda man'ti Irkoy hinne.

¹⁹ N'ga yaamarey bay: «Masi boro wii, masi zina, masi zay, masi taari seetaray tee», masi boro kul toope, «ni paa nda ni baabaa beerandi.»[§]

²⁰ Aroo n'a zaabi ka nee: «Alfagaa, wey kul ay n'i dii za ay zankataraa ga.»

²¹ Isa n'a guna, a bag'a. A nee a se: «Haya foo ga ni kuma: hayey kul kanj goo ma ne neere, de ma hayoo noo talkey se, woo ra n'ga duu alman beenaa ra. Nga banda ga, ma kaa ka hanga agay.»

²² Aroo gaahamoo buu a ga kanj Isa na šennoo woo har. A koy nda binemarayyan, zama a goo nda alman boobo.

²³ Isa guna jine nda banda, de a nee nga taalibey se: «A ga šendi borey kanj goo nda alman se i ma huru Irkoy Laamaa ra.»

²⁴ Šenney kanj a n'i har hanse ka taalibey boŋey haw. Isa yee ka nee i se: «He zankey, Irkoy Laamaa huruyanoo ga šendi!

²⁵ Yoo ma bisa nda sana fun ga faala nda almankoyni ma huru Irkoy Laamaa ra.»

²⁶ Taalibey boŋhawaa mma koy de a ga tonton. I nee cere se: «Adiši may no ma hin ka hallasi?»

²⁷ Isa n'i guna, de a nee i se: «Adamizey se a ga mongu, amma man'ti Irkoy se, zama haya sii no kanj ga mongu Irkoy se.»

²⁸ Woo banda ga, Piyer nee a se: «Ir ne, ir na hayey kul nanj ka hanga ni bande.»

²⁹ Isa n'a zaabi ka nee: «Cimoo ne kanj ay g'a har war se, boro kul sii no kanj ga nga hugoo nanj, wala nga armey, wala nga woymey, wala nga paa, wala nga baabaa, wala nga izey, wala nga faarey agay nda Alhabar Boryaa maaganda se,

³⁰ kanj si duu hayey wey cine zangu (100) zamanoo woo ra: huguyan, nda armayan, nda woymeyan, nda paayan, nda izeyan, nda faariyan. A ga kaa ka duu gurzugayyan, amma alaahara hane a ga duu hunayan abadantaa.

³¹ Amma boro booboyan kanj goo jine ga kaa ka tee ikokoranteyan, ikokorantey ga kaa ka tee ijinawey.»

Isa cee hinzantoo kanj a ga šelan

*nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga
(Matiyu 20.17–19; Luka 18.31–34)*

³² Isa nda borey kanj goo a bande dira ka žigi ka koy Žerizalem. Isa goo ma dira jiney ra. Taalibey biney n'i kankam, de borey kanj hanga i bande ga hunbur. Isa yee ka taalibi woy cindi hinkaa (12) dii ka šintin ka hayey har i se kanj ga kaa ka tee nga ga.

³³ A nee: «Nga ne, ir goo ma žigi ka koy Žerizalem. I ga Boro-iz'aroo nondi sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey se. I ga kayandi kanj a mma hima ka buu. I g'a nondi kutakey se.

³⁴ I g'a kaynandi, i ga tufa a ga, i g'a barzu, de i g'a wii. Jirbi hinza banda ga, a ga tun.»

*Jineboro mma tee alhaadimaykaw
(Matiyu 20.20–28; Luka 22.24–27)*

³⁵ Zebede iz'arey kanj ti Žak nda Yehiya, man Isa ga. I nee a se: «Alfagaa, ir ga haya foo wiri ni ga, m'a tee ir se.»

³⁶ A n'i hāa ka nee: «Macin no war ga baa y'a tee war se?»

³⁷ I nee a se: «Ir mma baa ma nanj ir affoo ma goro ni kabe gumaa ga, affaa ma goro ni kabe waawaa ga ni daržaa ra.»

³⁸ Isa nee i se: «War si haya bay kanj war g'a wiri. War ga hin ka gurzugaa potoo hayaa hanj kanj ay g'a hanj wala? War ga hin ka batizandi nda batizeyanoo kanj nda ay ga batizandi wala?»

³⁹ I nee a se: «Ir ga hin.» Isa nee i se: «War ga kaa ka potoo hayaa hanj kanj ay g'a hanj, war ga kaa ka batizandi nda batizeyanoo kanj nda ay ga batizandi,

⁴⁰ amma ka goro ay kabe gumaa wala iwaawaa ga, man'ti agay no m'a kayandi. A si nondi kala borey kanj se Irkoy n'a soolu.»

⁴¹ Kanj taalibi woyaa (10) maa woo, i šintin ka dukur Žak nda Yehiya ga.

⁴² Isa ciya i se, a nee i se: «War ga bay kanj borey kanj i g'i himandi nda gandawey bonkoyney ga koytaray fur i bonj, ngi boro beerey ga hini fur i bonj.

⁴³ Amma war game man'ti takaa woo no, boro kanj ga baa nga ma tee boro beeri war ra, kala a ma tee war tamoo.

⁴⁴ Boro kul kanj ga baa nga ma huru war ra jine, kala a ma nga bonj tee borey kul se bajna.

⁴⁵ Zama Boro-iz'aroo mana kaa hala i ma alhaadimay nga se, amma a nka kaa ka alhaadimay, de mo ka nga hundoo noo hala boro boobo zunubey ma banandi k'i hallasi.»

*Isa na danaw moyey feeri Žeriko koyraa jeroo ga
(Matiyu 20.29–34; Luka 18.35–43)*

⁴⁶ I naaru ka koy too Žeriko. Waatoo kanj Isa ga fatta koyraa ra, nga, nda nga taalibey, nda alžama beeri, danaw gariibu goo ma goro fondaa jeroo ga. Maajoo ti Bartime, baaboo ti Time.

⁴⁷ Waatoo kanj a maa kanj Isa Nazaret boraa no, kul a šintin ka kaati ka nee: «Dawda Haamaa, Isa, hinna ay ga!»

⁴⁸ Boro boobo ga citi danaa ga a ma dangay. Amma a mma kaati ka tonton ka nee: «Dawda Haamaa, hinna ay ga!»

⁴⁹ Isa kay, de a nee: «Wa ciya a se.» I ciya danaa se ka nee: «Bine tee, tun ni bonj ga, a ga ciya ma ne.»

⁵⁰ Danaa na nga darbay beeroo warra, a sar ka tun ka koy Isa do.

⁵¹ Isa n'a hãa ka nee: «Macin no n'ga baa y'a tee ma ne?» Danaa nee a se: «Rabbuni (maanaa <alfagaa>), ya mma baa ya yee ka dii.»

⁵² Isa nee a se: «Ma koy nda baani, ni naanaa na ni hallasi.» Dogoo din da mopey yee ka dii, a hanga Isa ka fonda a tee a bande.

11

Isa huru Žerizalem sanda kokoy

(Matiyu 21.1-11; Luka 19.28-40; Yehiya 12.12-19)

¹ Waatoo kan i ga man Žerizalem, de i too Betefaže nda Betani kan goo Zaytunajey tondi hondoo jeroo ga, Isa na taalibi hinka sanba.

² A nee i se: «Wa koy koyra-izoo ra kan ga war tenje. Za war too, nga no war ga farka-ize foo gar kan ga hawa kan boro kul mana bay ka žigi a boŋ. W'a feeri, war ma kate a.

³ Nda boro nee war se: «Macin se war ga woo tee?», wa nee a se: «Ir Koyoo no ma too a ga, sohõ da a g'a yeeti kate ne ra.»

⁴ I koy, de i na farka-ize foo gar. A ga hawa hugu mee foo ga taray, lolaa ra. I n'a feeri.

⁵ Borey kan goo no din, affooyan i ra n'i hãa ka nee: «Macin no war goo m'a tee? Macin se war ga farka-izoo feeri?»

⁶ I ŧelari i se sanda takaa kan nda Isa n'a har. I na taalibey nan i m'a tee.

⁷ I kate farka-izoo Isa do. I na ngi darbawey fur a boŋ, de Isa goro a ga.

⁸ Boro boobo na ngi darbawey daaru fonda ra, affooyan na tuuri kabeyan kan ga fita goo kan i n'i dunbu faarey ra, kanandi.

⁹ Borey kan goo jinoo ra nda wey kan goo dumaa ga kaati ka nee: «Hozaana!

Albarka ma bara boraa se
kan goo kaa ir Koyoo maajoo ga!

¹⁰ Albarka ma huru Laamaa ra
kan goo kaa, ir kaagaa Dawda Laamaa!

Hozaana beenaa se beene!»*

¹¹ Isa too Žerizalem, de a huru Irkoy hugu beeroo ra. A na haya kul kan g'a kuubi k'a bere guna jina, amma kan cijinoo huroo se, a koy Betani, nga nda taalibi woy cindi hinkaa (12).

Jeejaynanoo kan Isa n'a danga

(Matiyu 21.18-19)

¹² Subaa ra, kan Isa nda nga taalibey na fonda zaa ka fatta Betani, a heray.

¹³ A ga jeejaynaa foo kan ga fita goo honnay nongu mooro ra. A koy tuuroo do ka guna wala nga ga duu a ga izeyan k'i ŋaa. Amma kan a man a, a mana haya kul gar a ga kala fitawey, zama jeejaynaney hayyanoo waatoo mana too.

¹⁴ Isa nee jeejaynanoo se: «Yala boro kul masi yee ka ni izoo ŋaa hala abada!» Taalibey maa ŧennoo kan a n'a har.

Isa na maamalakey gaaray Irkoy hugu beeroo ra
(Matiyu 21.12-17; Luka 19.45-48; Yehiya 2.13-22)

* 11:10 11.10 Zaburey 118.25-26.

15 I too Žerizalem. Isa huru Irkoy hugu beeroo ra, de a šintin ka maamalakey nda daykey gaaray k'i kaa taray. A na barmaykey taabaley nda tuuzun neerekey gorohayey gum carawey ga.

16 A mana yadda mo boro kul ma jinay zaa ka Irkoy hugu beeroo dunbu ka bisa.

17 Woo banda ga, a n'i cawandi ka nee: «A nka mana hantumandi Citaaboo ra ka nee:

<Ay hugoo ga ciyandi nda hugu kanj ra dumi kul ga Irkoy njaaray>†, amma war wey, war n'a tee zay lanbadoo.»

18 Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey maa hayaa kanj tee. I ga taka ceeci ka Isa halaci, zama i ga hunbur a. Zama nga cawandiyanoo tee jamaa se boŋhaway.

19 Kanj cijinoo too, Isa nda nga taalibey fatta koyraa ra.

*Jeejaynaŋoo šennoo: naanay nda Irkoy njaarayyan
(Matiyu 21.20–22)*

20 Subbaahi tayaa ra, kanj i goo ma bisa fonda ra, i dii jeejaynaŋoo. A kogu hala linjey ga.

21 Piyer hongu hayaa kanj tee, de a nee Isa se: «Rabbi, guna jeejaynaŋoo kanj n'n'a danga, nga ka kogu.»

22 Isa na šennoo zaa ka nee nga taalibey se: «Wa naanay Irkoy!

23 Cimoo ne kanj ay g'a har war se, boro kul kanj nee tondi hondoo woo se: <Hun ne, ma ni boŋ warra teekoo ra>, nda a mana šikka nga binoo ra, a naanay, šennoo kanj a n'a har ga tee.

24 Woo se ay ga nee war se: haya kul kanj war g'a njaaray Irkoy ga k'a wiri a ga, wa naanay kanj war duu a, a g'a tee war se.

25 Waati kanj war kayandi ka Irkoy njaaray, nda a gar dooray goo war biney ra boro se, wa yaafa a se, hala war Baabaa Irkoy mo kanj goo beenaa ra ma war laybey yaafa.

26 [Amma nda war si yaafa, war Baabaa Irkoy kanj goo beenaa ra mo si war laybey yaafa.]»

*Man ra Isa duu nga hinoo?
(Matiyu 21.23–27; Luka 20.1–8)*

27 Isa nda nga taalibey yee koyne Žerizalem. Kanj Isa goo ma dira-dira Irkoy hugu beeroo ra, sargari juwalkey jineborey, nda Citaaboo baykey, nda boro beerey too jeroo ga.

28 I šelanj a se ka nee: «Hini foo nda n'ga wey tee, wala mo, may ka ni noo hinoo woo m'i tee?»

29 Isa nee i se: «Ay ga war hãa nda haya folloku. Nda war n'ay zaabi, kul ay ga hinoo har kanj nda ay ga wey tee.

30 Yehiya batizeyanoo, beenaa ra a hun wala adamizey do? Wa tuuru ya ne.»

31 I šelanj-šelanj cere game ka nee: «Nda ir nee: <Beenaa ra>, a ga nee: <[Adiši] macin se war mana naanay a?»

32 Nda ir nee mo: <Adamizey>, ...» – I ga hunbur alžamaa, zama borey kul ga Yehiya dii annabi.

33 I na Isa zaabi ka nee: «Ir si bay.» Isa nee i se: «Agay da si hinoo har war se kanj nda ay ga wey tee.»

† 11:17 11.17 Ezayi 56.7.

12

Alaneb faaroo beerikey filla yaasayantaa
(Matiyu 21.33–46; Luka 20.9–19)

¹ Isa yee ka šintin ka šelanj i se nda filla yaasayanteyanj. A nee: «Aru foo na alaneb faari tee. A na cete cin k'a wanga. A na nongu fanši kanj ra i ga tuuri-izey motti. A na soorohugu kuku cin*. Woo banda ga, a na faaroo nanj beerikawayanj kone, de a naaru.

² Waatoo kanj heгаа too, a na tam foo sanba beerikey do hala nga ma duu faari-izey ra.

³ Amma i n'a dii, i n'a kar, de i n'a nanj a ma koy kabe koonu.

⁴ A yee ka tam foo sanba. Nga mo, i n'a maray boŋoo ra, i n'a kaynandi.

⁵ A yee ka affoo sanba. Woo din, i n'a wii. Nga banda ga, ibooboyanj kanj a n'i sanba, i na affooyanj kar, i na jerey wii.

⁶ Boro follokaa kanj cindi a se koyne man'ti kala nga iz'aroo, nga baakaa. Nga ta ikokorantaa, a n'a sanba i do ka nee: <I g'ay iz'aroo beerandi.>

⁷ Amma beerikey nee cere se: <Woo ti tubukaa. Wa kaa, ir m'a wii, nga ra tubuhayaa ga tee ir wane.>

⁸ I n'a dii, i n'a wii, de i n'a warra taray k'a kaa faaroo ra.

⁹ [Sohō] macin no faaroo koyoo g'a tee? A ga kaa ka beerikey halaci ka faaroo yeeti itanayanj se.

¹⁰ War mana bay ka Citaaboo šennoo woo caw kanj nee:

<Tondoo kanj cinakey n'a fur,
nga no ka tee hugoo kanjoo tondoo.

¹¹ Ir Koyoo ka baa woo ma tee,
alaabiina no ir moŋey cire!>†»

¹² Sargari juwalkey jineborey, nda Citaaboo baykey, nda boro beerey ga taka ceeci kanj nda ngi ga Isa dii, amma i hunbur alžamaa. I bay kanj filla yaasayantaa kanj a n'a deede, ngi ga a goo. I n'a nanj, i koy.

Alkaasoo kanj ga banandi kokoy beeroo se
(Matiyu 22.15–22; Luka 20.20–26)

¹³ Woo banda ga, i na Fariziyenyanj nda Herod kondaa boroyanj sanba Isa do hala i m'a dii nda nga meešennoo.

¹⁴ I koy a do ka nee a se: «Alfagaa, ir ga bay kanj cimiharkaw ti ni. N'si hunbur boro kul. N'si borey ndumey guna, ni mma Irkoy fondaa cawandi nda cimi. A ga hima alkaasi ma banandi kokoy beeroo se wala a si hima? Ir m'a bana wala ir mas'a bana?»

¹⁵ Isa bay ngi almunafikitaraa ga, a nee i se: «Macin se war g'ay sii? Wa kate ya ne nzorfu kaaray tamma foo hala ya dii a.»

¹⁶ I kate a se. A nee i se: «May biyoo nda nga maŋnoo ti woo?» I nee a se: «Kokoy beeroo.»

¹⁷ Isa nee i se: «Wa kokoy beeroo hayey noo kokoy beeroo se, Irkoy waney, war m'i noo Irkoy se.» Boŋey hanse ka haw nda Isa.

Hāayan bukawey tunyanoo ga
(Matiyu 22.23–33; Luka 20.27–40)

¹⁸ Sadusiyenj fooyanj man Isa. Borey no kanj ga nee tunyan si bara. I n'a hāa ka nee:

* 12:1 12.1 Soorohugu no kanj ga lakkalkey ga žigi ka faaroo hawga. † 12:11 12.11 Zaburey 118.22–23.

19 «Alfagaa, Musa na yaamar hantum ir se ka nee: <Nda aru buu ka wande nan kan mana duu a se ize, aroo armaa ga hima ka hiiji woyoo hala a ma duu bukkaa se ize.>‡

20 Arma iyye bay ka bara kan ijinaa hiiji, a buu, a mana ize nan.

21 Arma hinkantoo hiiji woyoo, a buu, a mana ize nan, arma hinzantoo mo taka follokaa.

22 Iyyaa kul mana ize nan. Woo banda ga, woyoo mo buu.

23 Tunyanoo hane, [waatoo kan bukawey ga tun,] iyyaa ra, may se a ga tee wande? Zama ngi boro iyyaa hiiji woyoo ka bisa.»

24 Isa nee i se: «War dere, war ga addaliloo bay wala? Addaliloo man'ti kala war si Citaaboo bay, war si Irkoy hinoo bay.

25 Zama han kan i tun bukawey ra, arey si hiiji, woyey si nondi hiijay. Amma i mma tee sanda almalaykayan beenaa ra.

26 Haya kan ti bukawey tunyanoo, war mana bay k'a caw Musa citaaboo ra, nongoo kan ga šelan saabaynanjoo ga kan ra Irkoy nee Musa se: <Agay ti Ibirahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, Yakuba Koyoo.>§

27 Irkoy man'ti bukawey Koyoo, baahunantey Koyoo no. War hanse ka dere.»

Yaamarey kul ibeeroo

(Matiyu 22.34–40; Luka 10.25–28)

28 Citaaboo baykaw foo maa kan i ga kakaw. A dii kan Isa na Sadusiyeney zaabi ka boori. A man kate, de a na Isa hãa ka nee: «Yaamarey kul ra, affoo ti ibeeroo?»

29 Isa n'a zaabi ka nee: «Yaamarey kul ibeeroo ne: <Hanajjer, Izirayel, ir Koyoo Irkoy ti ir Koy follokaa* .

30 Ma baa ni Koyoo Irkoy nda ni binoo kul, nda ni hundoo kul, nda ni lakkaloo kul, nda ni gaaboo kul.>†

31 Ihinkantoo ti: <Ma baa ni cinaa sanda takaa kan nda n'ga baa ni bon.>‡ Yaamar sii no kan ga bisa yaamarey wey.»

32 Citaaboo baykaa nee Isa se: «A boori, alfagaa! N'na cimi har: nga ti ir Koy follokaa, <de mo koy sii no kala nga hinne.>§

33 Boro ma bag'a nda nga binoo kul, nda nga lakkaloo kul, nda nga gaaboo kul, de mo boro ma baa nga cinaa sanda takaa kan nda boro ga baa nga bon.* Šikka sii kan hayey wey ga bisa sargari kukurantey nda sargari kul.»

34 Kan Isa dii kan a tuuru nda lakkalkoynitaray, a nee a se: «N'si mooru Irkoy Laamaa.» Woo banda ga, boro kul mana yadda k'a hãa koyne.

Dawda yadda Almasihu ga sanda nga Koyoo

(Matiyu 22.41–46; Luka 20.41–44)

35 Waatoo kan Isa goo ma cawandi Irkoy hugu beeroo ra, a na šennoo zaa ka nee: «Taka foo nda Citaaboo baykey ga nee kan Almasihu man'ti kala Dawda Haamaa?»

36 Dawda hunday nee Hundi Henanantaa hinoo ra:

<Ir Koyoo nee ay Koyoo se:

“Goro ay kabe gumaa here,

‡ 12:19 12.19 Alhukumoo 25.5–6. § 12:26 12.26 Fattaroo 3.6, 15. * 12:29 12.29 ir Koyoo Irkoy ti ir Koy follokaa, Grek šenni ra, almaganaa faa ti ir Koyoo Irkoy hinne ti ir Koyoo. † 12:30 12.30

Alhukumoo 6.4–5. ‡ 12:31 12.31 Sargarey 19.18. § 12:32 12.32 Alhukumoo 4.35. * 12:33 12.33 Sargarey 19.18.

hala waati kanj ra ay na ni iberey danj ni cewey cire.”>†

³⁷ Dawda hunday g’a cee nda Koy, adişi taka foo ra a ga tee a se Haama?» Alžama beeri foo ga hanjajer Isa se nda jaali.

*Wa hawgay Citaaboo baykey ga
(Matiyu 23.1-36; Luka 20.45-47)*

³⁸ Isa nee nga cawandiyanoo ra: «Wa war boŋ hawgay Citaaboo baykey ga kanj ga baa kaayi beeri danjyan ka yaara. I ga baa borey ma ngi foo nda beeray farrey ra.

³⁹ I ga baa mo jine gorodogey margahugey ra nda ŋaadogey ra.

⁴⁰ I ga woyey kanj kurŋey faati kabey koonandi. Nda i ga Irkoy ŋaaray, i si cañā ka ben hala borey ma dii ngi. Ngı zukandoo ga hanse ka boobo.»

*Nooroo kanj woy talkaa n’a noo
(Luka 21.1-4)*

⁴¹ Kanj Isa goro nooroo jinaa tenje, a dii takaa kanj nda alžamaa goo ma nooru danj a ra. Almankoyini booboyanj ga nooru beeri jisi,

⁴² amma woy talka foo kanj kurŋoo buu kaa, de a na nooru tamma hinka kanj si too haya danj a ra.

⁴³ Woo banda ga, Isa ciya nga taalibey se ka nee i se: «Cimoo ne kanj ay g’a har war se, woy talkaa woo kanj kurŋoo buu danj ka bisa borey kul kanj na haya danj nooroo jinaa ra.

⁴⁴ Zama borey kul, woo kanj ga i si too, nga no i n’a danj, amma nga, nga talkataraa ra, hayaa kul kanj goo a se, maanaa nga hunaa kul no a n’a danj.»

13

*Isa na Irkoy hugu beeroo kayriyanoo bayrandi
(Matiyu 24.1-2; Luka 21.5-6)*

¹ Waatoo kanj Isa goo ma fatta Irkoy hugu beeroo ra, nga taalibi foo nee a se: «Alfagaa, guna tondi henney nda hugu beerey wey!»

² Isa nee a se: «N’ga dii hugu beerey wey wala? Tondi foo si cindi affoo boŋ kanj si kaa ka kayra.»

*Isa na gurzugawey ūintinoo bayrandi
(Matiyu 24.3-14; Luka 21.7-19)*

³ Woo banda ga, kanj Isa goro Zaytunaney tondi hondoo boŋ kanj ga Irkoy hugu beeroo tenje, Piyer, nda Žak, nda Yehiya, nda Andere hinne bara a bande, i n’a hāa ka nee:

⁴ «Ir fahamandi waati foo no woo ga kaa ka tee, de mo macin ti tammaasaa kanj g’ir bayrandi kanj hayey wey ga hima ka kaa ka tee ka ben.»

⁵ Isa na ūennoo zaa ka nee i se: «Wa hawgay boro kul masi war darga.

⁶ Boro booboyanj ga kaa ay maŋoo ga ka nee kanj ngi ti Almasihu, de mo i ga boro boobo darga.

⁷ Waati kanj war ga maa wonguyan tun nda wongu alhabaryan, war masi hunbur. Kala wey ma teendi, amma hala sohō man’ti benantaa no.

⁸ Ganda foo ga tun ka ganda foo wongu, laama foo ga tun ka laama foo wongu. Labu jijiriyanj ga tee nongu booboyanj ra. Herayyanj ga tee. Wey man’ti kala ūintinoo, i ga hima nda hayyan kuubi jina-jinawey.

† 12:36 12.36 Zaburey 110.1.

⁹ War, wa war boŋ hawgay. I ga war nondi alkaaley se, i ga war barzu margahugey ra. I ga war ka kay gofornerey nda kokoyey jine ay maaganda se. Woo ga tee i se seedetaray.

¹⁰ Kala Alhabar Boryaa ma waazandi gandawey kul ra jina.

¹¹ Waati kaŋ i ga war ka koy ka war nondi, war masi alhuzun nda hayaa kaŋ war g'a har. Wa hayaa har kaŋ nondi war se waatoo din da, zama man'ti war no ma šelan, amma Hundi Henanantaa no.

¹² Arma ga nga armaa noo i m'a wii, baaba ga nga izoo noo i m'a wii. Zankeŋ ga ture ngi baabey ga k'i noo i ma wiiyandi.

¹³ Borey kul ga konna war ay maapoo sabbu se, amma boro kaŋ gaabandi hala benantaa ga, a ga hallasi.»

Isa na zarabi beeroo waatoo bayrandi
(Matiyu 24.15-28; Luka 21.20-24)

¹⁴ «Waati kaŋ war ga dii <haya harramantaa>* ga goro nongu kaŋ ra a si hima ka bara. Boro kaŋ g'a caw ma faham! Waatoo din borey kaŋ goo Žude gandaa ra ma zuru ka koy tondi hondey ra.

¹⁵ Boro kaŋ goo sooro boŋ masi zunbu, a masi huru hugoo ra ka haya zaa kaŋ goo nga hugoo ra.

¹⁶ Boro kaŋ goo faarey ra masi yee ka koy nga burmusoo zaa.

¹⁷ Woyey bone kaŋ ga tee boro hinka nda wey kaŋ ga naanandi haney din.

¹⁸ Wa Irkoy ŋaaray hala hayey wey masi tee jiyaw ra.

¹⁹ Haney din zarabi ga tee kaŋ cine mana bay ka tee za aduŋŋa takaroo šintinoo ga kaŋ Irkoy n'a taka hala sohō. Šikka sii nga cine si yee ka tee.

²⁰ Nda ir Koyoo mana kumandi zaarey din ra, boro kul si hallasi. Amma nga boro suubantey maaganda se a kumandi zaarey din ra.

²¹ Nda boro nee war se: <Almasihu ne, ne ra> wala: <Nga ne, ne here>, war masi naanay.

²² Zama taari almasihuyan nda annabiyay ga tun. I ga tammaasayan nda kayfiyan tee hala, nda a ga hin ka tee, ngi ma Irkoy boro suubantey darga.

²³ War, wa hawgay! Hayey kul ra ay na war haŋa žiibey kaa.»

Boro-iz'aroo kaayanoo
(Matiyu 24.29-31; Luka 21.25-28)

²⁴ «Amma haney din, zaraboo woo banda ga, waynaa ga tee kubay, handoo si nga gaayoo noo,

²⁵ handarawey ga kaŋ ka hun beenaa ra, hayey kaŋ goo beenaa ra ga jijiri.

²⁶ Waatoo din i ga dii <Boro-iz'aroo ga kaa duulayan ra>† nda gaabi beeri nda darža.

²⁷ A ga almalaykey sanba hala i ma [nga] boro suubantey marga ka hun laboo kanje taacaa kul ga beenaa boŋ foo ga ka koy boŋ faa ga.»

Bayraa kaŋ jeejaynaŋoo g'a noo
(Matiyu 24.32-35; Luka 21.29-33)

²⁸ «Wa faham bayraa se kaŋ jeejaynaŋoo g'a noo. Za tuuroo kabey subey ban, i na fita taagayan tee, war ga bay kaŋ konnoo waatoo man.

* 13:14 13.14 Daniyel 9.27; 11.31; 12.11. † 13:26 13.26 Daniyel 7.13.

²⁹ Takaa din da, war mo, nda war dii hayey wey teendi, war ma bay kan a man, a goo koyraa mijoo ga.

³⁰ Cimoo ne kan ay g'a har war se, zamanoo woo borey si ben hala hayey wey kul ma teendi.

³¹ Beenaa nda laboo ga dere, amma ay meeşenney si dere abada.»

Wa hanna cijin nda zaari

(Matiyu 24.36-44; Luka 21.34-36)

³² «Boro kul si hanoo wala waatoo bay kan hayey wey ga kaa ka tee. Almalaykey kan goo beenaa ra s'a bay, Iz'aroo s'a bay, Baabaa Irkoy no ma waatoo bay.

³³ Wa hawgay! War ma hanna cijin nda zaari, zama war si waatoo woo kaayanoo bay.

³⁴ A ga hima nda boro kan ga koy naaru. A na nga hugoo nan nga tamey kabey ra k'i noo jineborotaraa. A na ngi affoo kul noo goyoo kan a ga hima k'a tee. A nee aroo kan ga hugoo mijoo hawgay se a ma hanna cijin nda zaari.

³⁵ Adişi wa hanna, zama war si bay waati kan no hugoo koyoo ga kaa. A ma kaa cijinoo şintinoo ga, wala cijinoo gamoo ra, wala gorgey ciyayanoo ga, wala subbaahi tayaa ra,

³⁶ ba nda a kaa waati ra kan war s'a hongu, a masi war gar jirbi ra.

³⁷ Hayaa kan ay goo m'a har war se, borey kul ga ay goo: Wa hanna!»

14

Bonkoyney hawandifutay Isa ga

(Matiyu 26.1-5; Luka 22.1-2; Yehiya 11.45-53)

¹ A cindi jirbi hinka Borcintaraa jingaroo nda Takulawey kan ra dolobiri sii jingaroo ma tee. Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey na taka ceeci kan nda ngi na Isa dii nda carmay k'a wii.

² I nee: «A masi tee jingaroo ra hala alžamaa masi koy ture.»

Woy foo na turaari doori Isa bonjoo bonj

(Matiyu 26.6-13; Yehiya 12.1-8)

³ Isa goo Betani, Simon jiraykoynoo hugoo ra. Kan a goo ŋaadogoo ra, woy foo man jeroo ga kan kone tondi kaaray kulba goo. A ga too nda turaari alhakiika hay şenda kan se i ga nee nar. Woyoo na kulbaa mijoo kayri, de a na turaaroo doori Isa bonjoo ga.

⁴ Boro fooyan kan goo no dukur, de i nee cere se: «Cin no turaaroo hasaraa woo g'a hanse?»

⁵ Turaaroo woo ga hin ka neerandi haya kan bisa nzorfu kaaray tamma bonj zangu hinza (300) ka nondi talkey se.» I citi woyoo ga.

⁶ Amma Isa nee: «W'a nan! Macin se war g'a farandi? Teegoy henna no a n'a tee ya ne.

⁷ War nda talkey no waati kul, war ga hin ka haya henna tee i se waati kul kan war ga baa. Amma agay si cindi war bande waati kul.

⁸ Woyoo woo na nga hinagoo tee. A na turaaroo doori ay gaahamoo ga ay suturayanoo se za a mana tee.

⁹ Cimoo ne kan ay g'a har war se, nongu kul kan ra Alhabar Boryaa waazandi aduŋna kul ra, hayaa kan woyoo woo n'a tee mo ga harandi hala borey ma hongu woyoo.»

*Žudas soolu ka Isa zanba
(Matiyu 26.14–16; Luka 22.3–6)*

¹⁰ Woo banda ga, Žudas Iskariyot kan ti taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo, koy sargari juwalkey jineborey do hala nga ma Isa nondi i se.

¹¹ Kan i maa woo, i jaali, de i n'a noo allaahidu kan ngi g'a noo nooru. Žudas cindi a ga taka ceeci kan nda nga ga Isa nondi dimma henna ga.

*Isa nda nga taalibey na jingaroo ŋaayanoo soolu
(Matiyu 26.17–19; Luka 22.7–14)*

¹² Takulawey kan ra dolobiri sii jingaroo zaari jinaa kan ra i ga Borcintaraa jingaroo feeji-izoo wii, Isa taalibey nee a se: «Man ra n'ga baa ir ma koy Borcintaraa jingaroo ŋaayanoo soolu hala ma duu k'a ŋaa?»

¹³ Isa na nga taalibi hinka donto. A nee i se: «Wa koy koyraa ra. War ga aru foo kubay kan kone hoobu goo kan ra hari goo. War ma hanga a bande.

¹⁴ Nongoo kan ra a ga huru, war ma nee hugoo koyoo se: «Alfagaa nee wala man yawzunbu hugoo kan ra nga nda nga taalibey ga Borcintaraa jingaroo feeji-izoo ŋaa?»

¹⁵ A ga hugu beeri foo kan goo sooro bon cebe war se, hayey kan ga ir ga too goo a ra, nongu soolante no. No din ra war m'a soolu ir se.»

¹⁶ Taalibey koy. I too koyraa ra, i na hayey gar nda takaa kan nda a n'a har, de i na Borcintaraa jingaroo soolu.

*Isa bayrandi kan nga taalibi foo ga kaa ka nga nondi
(Matiyu 26.20–25; Luka 22.21–23; Yehiya 13.21–30)*

¹⁷ Kan cijinoo too, Isa kaa, nga nda taalibi woy cindi hinkaa (12).

¹⁸ Waatoo kan i goo ŋaadogoo ra ka ŋaa, Isa nee: «Cimoo ne kan ay g'a har war se, war affoo kan goo ma ŋaa ay bande g'ay nondi.»

¹⁹ Ngi biney maray, de i ŋintin k'a hãa nda affoo-foo ka nee: «Ni bay man'ti agay no?»

²⁰ A nee i se: «War boro woy cindi hinkaa (12) affoo no kan goo ma sufa ay bande taasaa ra.

²¹ Šikka sii, Boro-iz'aroo ga koy nda takaa kan nda a hantumandi a ga Citaaboo ra. Amma boraa bone kan ga Boro-iz'aroo nondi. A baa boraa din se a masi ba huru aduŋa ra.»

*Amaanaa kan zandi nda kuri
(Matiyu 26.26–30; Luka 22.14–20; Korent borey bataga 1na 11.23–25)*

²² Waatoo kan i goo ma ŋaa, Isa na takula zaa, a na albarka dan a ra, a n'a dunbu. A n'a noo taalibey se, de a nee: «Wa dii, woo ti ay gaahamoo.»

²³ Woo banda ga, a na poti zaa, a na albarka dan. A n'a noo i se. Taalibey kul han.

²⁴ A nee i se: «Woo ti ay kuroo, amaanaa kuroo kan mun boro boobo se.

²⁵ Cimoo ne kan ay g'a har war se, ay si yee ka alaneboo izoo haroo han kala hala han kan ay yee k'a han taaga Irkoy Laamaa ra.»

²⁶ I na baytiyan don, de i fatta ka koy Zaytuŋaney tondi hondoo do.

*Isa bayrandi kan Piyer ga nga yankar
(Matiyu 26.31–35; Luka 22.31–34; Yehiya 13.36–38)*

²⁷ Isa nee nga taalibey se: «War kul ga zuru k'ay nan, zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ay ga kurkaa wii,

de feejey ga say-say.*

²⁸ Amma waati kaŋ ay tun koyne, ay ga koy war jine Galile.»

²⁹ Piyer nee a se: «Ba nda borey kul na ni naŋ, agay, ay si ni naŋ.»

³⁰ Isa nee a se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, hō cijinoo hunday gorgaa si ciya cee hinka kaŋ n'g'ay yankar cee hinza.»

³¹ Amma Piyer jindegaa bay ka nee: «Ba nda ya mma buu ni bande, ay si ni yankar.» Taalibey kul mo na ţennoo woo da dumoo har.

*Isa mooru nga taalibey ga ka Irkoy ŋaaray
(Matiyu 26.36–46; Luka 22.39–46)*

³² Isa nda nga taalibey koy nongu foo ra kaŋ maapoo ti Getesemane. A nee i se: «Wa goro ne ra hala ay ga koy Irkoy ŋaaray.»

³³ A na Piyer, nda Źak, nda Yehiya zaa nga bande, de binekankamyan beeri nda hunburay ţintin ka tee a se.

³⁴ A nee i se: «Ay binoo ga hanse k'ay maray hala ay ga baa ka buu. Wa cindi ne, war ma hanna.»

³⁵ A koy jine kayna, de a kaŋ laboo ra ka Irkoy ŋaaray kaŋ, nda nga ga duu a, gurzugaa waatoo woo ma moora nga.

³⁶ A nee: «Abba, ay Baabaa Irkoy, n'ga hin ka haya kul tee. Gurzugaa potoo woo moorandi ay ga. Amma agay ibaayoo masi tee, ni wanoo ma tee.»

³⁷ A yee kate i do, a n'i gar i ga jirbi. A nee Piyer se: «Simon, ni mma jirbi? Mana hin ka hanna ba guuru foo?»

³⁸ Wa hanna, war ma Irkoy ŋaaray hala war masi koy siyandi ka kaŋ zunubu ra. Anniya henna goo, amma gaaham sii nda gaabi.»

³⁹ Isa yee ka hibi i ga ka Irkoy ŋaaray, ţenni follokey no a n'i har.

⁴⁰ A yee kate koyne, a na taalibey gar i ga jirbi, zama jirbi se, i si hin ka ba ngi moŋey kaa cere ga. I si haya bay kaŋ nda ngi g'a zaabi.

⁴¹ A yee kate cee hinzantoo, de a nee i se: «Adiţi war mma jirbi! War mma hunanzam! A ben! Waatoo too! Sohō Boro-iz'aroo ga kaŋ zunubantey kabey ra.

⁴² Wa tun, ir ma koy! Bora a kaŋ g'ay nondi ne ka man.»

*Takaa kaŋ nda Isa diyandi
(Matiyu 26.47–56; Luka 22.47–53; Yehiya 18.3–12)*

⁴³ Isa goo ma ţelan kaŋ dogoo din da Źudas, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo kaa, nga nda alţama kaŋ kone takubayan nda gobuyan goo. I mana hun kala sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey nda boro beerey do.

⁴⁴ Bora a kaŋ g'a nondi nk'i noo silbay ka nee: «Bora a kaŋ ay g'a summu, nga no. W'a dii, de war ma gaabu a ga henna ka koy.»

⁴⁵ Za Źudas too kate, a man Isa ka nee a se: «Rabbi!» A n'a summu.

⁴⁶ Borey na kabe fur a ga k'a dii.

⁴⁷ Boro foo kaŋ goo no din na nga takubaa hoobu ka sargari juwalkey jineboraa tamoo kar ka hanŋa kaa.

⁴⁸ Isa na ţennoo zaa ka nee i se: «War kaa ay ga nda takubayan nda gobuyan k'ay dii sanda zay beeri.

⁴⁹ Zaari kul ay goo war bande Irkoy hugu beeroo ra ka cawandi, amma war mana bay k'ay dii. Amma takaa woo nda a ga teendi hala Citaaboo ţenney ma tabati.»

* 14:27 14.27 Zakariya 13.7.

⁵⁰ Isa taalibey kul zuru k'a nanj.

⁵¹ Aru sooga foo kanj taafe hinne no ma didiji a ga hanga Isa bande. I n'a dii,

⁵² amma a na taafaa fur ka zuru nga gaa koonoo.

Isa danjandi hoyraykey margaroo jine

(*Matiyu 26.57-68; Luka 22.54-55, 63-71; Yehiya 18.13-14, 19-24*)

⁵³ I na Isa ka koy sargari juwalkey jineboraa do. Sargari juwalkey jineborey kul, nda boro beerey, nda Citaaboo baykey marga.

⁵⁴ Piyer goo nongu mooro ra, a hanga Isa hala sargari juwalkey jineboraa batumaa ra. A goro lakkalkey bande ka cankan.

⁵⁵ Sargari juwalkey jineborey nda hoyraykey margaroo kul ga ceeci ngi ma duu seede kanj Isa na goy futu tee, hala a ma wiiyandi. Amma i mana duu baffoo.

⁵⁶ Boro booboyan na seedetaray tee, amma taari de no i g'a har a ga. Ngi seedetarayey ga cere kakaw.

⁵⁷ Boro fooyan tun ka seedetaray tee ka taari a ga ka nee:

⁵⁸ «Ir maa a ga nee: <Ay ga Irkoy hugoo woo kayri kanj kabe k'a cin. Jirbi hinza ra, ay ga affoo cin kanj man'ti kabe k'a tee.>»

⁵⁹ Ba woo ra borey seedetarayey ga cere kakaw.

⁶⁰ Sargari juwalkey jineboraa tun margaroo gamoo ra, de a na Isa haa ka nee: «N'si haya kul har hayey ra kanj seedewey g'i har ni ga?»

⁶¹ Amma Isa mana tuuru, a mana baffoo har. Sargari juwalkey jineboraa yee k'a haa ka nee: «Ni ti Almasihu, Saabukoyoo Iz'aroo wala?»

⁶² Isa nee: «Agay no. War ga dii Boro-iz'aroo ga goro Hinikoyoo kabe gumaa ga† ka <kaa duulawey gamey ra ka hun beenaa ra.>‡»

⁶³ Sargari juwalkey jineboraa na nga jinde darbaa kottu. A nee: «Cin no ir g'a tee seede se koyne?»

⁶⁴ War maa wowyanoo. Macin no war nee?» Borey kul kayandi kanj a mma hima ka wiiyandi.

⁶⁵ Boro fooyan šintin ka tufa Isa ga. I na ndumoo haw, de i na kabe k'a kar ka nee: «Annabitaray tee!»§ Woo banda ga, lakkalkey n'a sanj, i n'a dii.

Piyer na Isa yankar

(*Matiyu 26.69-75; Luka 22.56-62; Yehiya 18.15-18, 25-27*)

⁶⁶ Waatoo kanj Piyer goo ganda, batumaa ra, sargari juwalkey jineboraa konja woy-izey affoo kaa.

⁶⁷ Kanj a dii Piyer goo ma cankan, a na moo basu a ra, de a nee a se: «Ni mo cindi Isa Nazaret bora bande.»

⁶⁸ Amma a n'a yankar ka nee: «Ay si hayaa bay kanj n'ga baa m'a har, ya na faham.» Woo banda ga, a koy taray šiifaa ra, [de gorgaa ciya].

⁶⁹ Konja woy-izoo dii a, de a yee ka nee borey se kanj goo no din: «Woo goo borey din ra.»

⁷⁰ Amma a yee k'a yankar. Hala kayna ga too, kul borey kanj goo no din nee Piyer se: «Nda cimi ni goo i ra, zama ni mo, Galile boro ti ni.»

⁷¹ Piyer šintin ka nga bonj danga ka žee ka nee: «Ay si bora woo bay kanj war g'a har!»

† 14:62 14.62 Zaburey 110.1. ‡ 14:62 14.62 Daniyel 7.13. § 14:65 14.65 Nga maanaa ti: «Annabitaray tee ka bora har kanj na ni kar!»

⁷² Dogoo din da gorgaa na nga ciyayan hinkantoo tee, de Piyer hongu ōennoo kaŋ Isa n'a har nga se: «Gorgaa si ciya cee hinka kaŋ n'g'ay yankar cee hinza.»* Woo banda ga, kul a bere ka hēe.

15

I na Isa ka koy gofornar Pilat do

(Matiyu 27.1-2, 11-14; Luka 23.1-5; Yehiya 18.28-38)

¹ Subbaahi tayaa ra, sargari juwalkey jineborey, nda boro beerey, nda Citaaboo baykey, maanaa hoyraykey margaroo kul goro ka hayaa kayandi kaŋ ngi g'a tee. I na Isa haw, i n'a gongu ka koy a daŋ Pilat kaboo ra.

² Pilat na Isa hāa ka nee: «Ni ti Alyahuudey kokoyoo wala?» A n'a zaabi ka nee: «Ni hunday k'a har.»

³ Sargari juwalkey jineborey na haya booboyaŋ daŋ a ga.

⁴ Pilat yee k'a hāa ka nee: «N'si baffoo har? Maa hayey kul kaŋ i g'i daŋ ni ga!»

⁵ Isa man'a zaabi nda baffoo koyne, woo ti haya kaŋ na Pilat boŋoo haw.

I na Isa zukandi ka nee i m'a wii

(Matiyu 27.15-26; Luka 23.13-25; Yehiya 18.39-19.16)

⁶ Jingar kul ga, Pilat ga kasa-ize foo taŋ kaŋ alžamaa n'a wiri a ga.

⁷ Aru foo kaŋ maŋoo ti Barabas nda turanteyan goo kasaa ra. Boro no i n'a wii tureroo ra kaŋ bay ka tee.

⁸ Alžamaa žigi ka koy Pilat do, de i na hayaa wiri a ga kaŋ a ga doona k'a tee ngi se.

⁹ Pilat n'i zaabi ka nee: «War ga baa ya Alyahuudey kokoyoo taŋ war se wala?»

¹⁰ A bay kaŋ canseyan ka kate sargari juwalkey jineborey ma Isa daŋ nga kaboo ra.

¹¹ Amma sargari juwalkey jineborey daŋ alžamaa boŋoo ra kaŋ i ma nee Pilat se kaŋ ngi si baa kala a ma Barabas taŋ ngi se.

¹² Pilat yee ka ōennoo zaa ka nee i se: «Macin no [war ga baa] y'a tee [boraa se kaŋ se war ga nee] Alyahuudey kokoyoo?»

¹³ Amma i yee ka kaati ka nee: «A kanji!»

¹⁴ Pilat nee i se: «Macin ti goy futaa kaŋ a n'a tee?» Borey kaati ka tonton ka nee: «A kanji!»

¹⁵ Pilat baa nga ma alžamaa binoo kaanandi, woo se a na Barabas taŋ i se. A na Isa barzu jina, a duu k'a noo hala a ma kanjandi.

Soojey na Isa boŋoo

(Matiyu 27.27-31; Luka 23.11; Yehiya 19.2-3)

¹⁶ Soojey na Isa ka koy batumaa ra kaŋ ti goforneroo tuujidogoo, de i ciya soojey kul se.

¹⁷ I na darbay ciray zaram* daŋ jindoo ra, i na tuuri fita karjikoyniyan tur k'i tee kokoy fuula, de i n'a gorandi boŋoo ra.

¹⁸ Woo banda ga, i ōintin k'a foo ka nee: «Ir ga sallam ni ga, Alyahuudey kokoyoo!»

¹⁹ I n'a kar nda kakaaru boŋoo ra, i tufa a ga, i sonbu ngi kanjey ga ka sujudu a se.

* 14:72 14.72 Sorro 30to. * 15:17 15.17 Őukkaa woo dumoo no ma tee kokoyey se kaayi.

²⁰ Kanj i n'a noopo, i na darbay ciraa kaa a ga ka nga darbawey yeeti a ga. Woo banda ga, i n'a ka koy taray hala ngi m'a kanji.

Isa kanjandiyanoo

(*Matiyu 27.32–44; Luka 23.26–43; Yehiya 19.17–27*)

²¹ Aru foo kanj maanoo ti Simon, nga koyraa ti Siren, goo ma bisa ka hun faarey do. Nga ti Aleksander nda Rufus baabaa. Soojey na Simon gaabi a ma Isa kanjandibundoo jere.

²² I na Isa gongu ka koy nongu foo ra kanj se i ga nee Golgota kanj maanaa ti «Bonngaasoo dogoo».

²³ I na alaneb hari moora kanj ra mir† goo, šerre a se, amma Isa man'a hanj.

²⁴ Woo banda ga, i n'a kanji. I na alkurra kar ka Isa bankaarawey zamna cere game ka dii haya kanj boro foo kul ga duu a.

²⁵ Guuru yaggantoo ga, i na Isa kanji.

²⁶ Hantum goo bundoo ga kanj ga hayaa cebe kanj i n'a danj a ga kanj ti: «Alyahuudey kokoyoo».

²⁷ I na zay beeri hinka kanji a bande, affoo nga kabe gumaa here, affaa nga kabe waawaa here.

²⁸ [Citaaboo šennoo tabati kanj nee: «I n'a kabu goy futu teekey ra.»‡]

²⁹ Bisakey g'a wow, i ga ngi boŋey zinji-zinji ka nee: «Aywa! Ni kanj ga Irkoy hugoo kayri k'a cin jirbi hinza ra,

³⁰ ni boŋ hallasi, ma zunbu kanjandibundoo ga!»

³¹ Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey mo g'a noopo ka nee cere se: «A na boroyan hallasi, a si hin ka nga boŋ hallasi!

³² Almasihu, Izirayel kokoyoo ma zunbu sohō da kanjandibundoo ga, woo ra ir ga dii nga hinoo ka naanay.» Borey kanj kanjandi Isa bande mo g'a wow.

Isa buuyanoo

(*Matiyu 27.45–56; Luka 23.44–49; Yehiya 19.28–30*)

³³ Guuru woy cindi hinkantoo (12to) ga, kubay tee laboo kul ga hala guuru hinzantoo ga.

³⁴ Guuru hinzantoo ga, Isa na jinde jer ka kaati ka nee: «Eloyi, Eloyi, lama sabaktani?» kanj maanaa ti «Ay Koyoo, ay Koyoo, macin se n'n'ay nan?»§

³⁵ Boroyan kanj goo no, maa a se, de i nee: «Wa maa, Ilyasu se a ciya!»

³⁶ Boro foo zuru ka koy zaara sufa k'a too nda binegar. A n'a didiji dii foo ga k'a šerre Isa se hala a m'a hanj, a nee: «Wa nan, ir ma dii wala Ilyasu ga kaa k'a zumandi!»

³⁷ Isa na kaati beeri tee, de hundoo hun.

³⁸ Irkoy hugoo ridowoo* kottu za beene hala ganda ka tee ihinka.

³⁹ Jalakoynoo kanj g'a tenje, dii takaa kanj nda Isa hundoo hun, de a nee: «Nda cimi, bora woo Irkoy Iz'aroo no.»

⁴⁰ Woy fooyan mo cindi i ga kay nongu mooro ra, i ga honnay. Maryama Magdala bora, nda Maryama kanj ti Žak kaccaa nda Žoses jaa, nda Salome goo woyey din ra.

† 15:23 15.23 A mma kumandi boro doroo ra. ‡ 15:28 15.28 Ezayi 53.12. § 15:34 15.34 Šennoo woo man'ti kala Aram šenni, Zaburey 22.2. * 15:38 15.38 Ridowoo no kanj ga nongu henanantaa nda nongu henanantey ihenanantaa fay.

⁴¹ Waatoo kaŋ Isa goo Galile, woyey wey no ka cindi ka hanga a bande k'a saajaw. Ngi nda woy booboyaŋ žigi a bande ka koy Žerizalem.

Isa daŋandi saaraa ra

(Matiyu 27.57-61; Luka 23.50-56; Yehiya 19.38-42)

⁴² Woo kul teendi, zama hunanzamzaaroo soolurey zaaroo no kaŋ ti alzumaa. Kaŋ cijinoo too,

⁴³ Isufi [kaŋ ti] Arimate koyraa boro, kaa. Boro no kaŋ goo nda beeray, a goo hoyraykey margaroo ra. Nga mo, a goo ma Irkoy Laamaa batu. A duu bine ka koy Pilat do ka Isa kunturoo wiri a ga.

⁴⁴ Pilat boŋoo haw kaŋ a maa kaŋ Isa buu za dimmaa din ga. Woo se a donto ka ciya jalakoynoo se, de a n'a hāa wala Isa gay ka buu.

⁴⁵ Kaŋ jalakoynoo na alhabaroo bayrandi a se, a na kunturoo noo Isufi se.

⁴⁶ Isufi na kasance day. A na Isa kunturoo zumandi kanjandibundoo ga. A n'a didiji kasanca ra ka koy a daŋ saaray ra kaŋ fanšandi tondoo ra. A na tondi beeri foo gunguray ka saaraa miŋoo daabu.

⁴⁷ Maryama Magdala boraa, nda Maryama kaŋ ti Žoses ŋaa, cindi ka guna ka dii nongoo kaŋ ra kunturoo ga jisandi.

16

Isa tunyanoo

(Matiyu 28.1-8; Luka 24.1-12; Yehiya 20.1-10)

¹ Waatoo kaŋ hunanzamzaaroo bisa, Maryama Magdala boraa, nda Maryama kaŋ ti Žak ŋaa, nda Salome na jii hew kaanayaŋ day ka koy Isa kunturoo yon.

² Jirbiyyaa zaari jinaa kaŋ ti alhadoo, subbaahi tayaa ra, kaŋ waynaa goo ma fatta, i koy saaraa do.

³ I nee cere se: «May no ma tondoo gunguray k'a kaa ir se saaraa miŋoo ga?»

⁴ Kaŋ i na ngi boŋey jer ka guna, i dii kaŋ tondoo gungurayandi ka hun a ga. Tondi no kaŋ ga hanse ka beeri.

⁵ I huru saaraa ra. I dii aru sooga kaŋ ga goro ngi kabe gumaa here, darbay beeri kaaray goo jindoo ra. Woyey hanse ka dirgasu.

⁶ Amma a nee i se: «War masi dirgasu. Isa Nazaret boraa kaŋ kanjandi no war g'a ceeci. A tun, a sii ne. Wa guna, nongoo ne kaŋ ra i bay k'a jisi.

⁷ Wa koy nee Piyer nda nga taalibey cindey se kaŋ a koy war jine Galile. No din ra war ga dii a nda takaa kaŋ nda a n'a har war se.»

⁸ Woyey zuru ka fatta saaraa ra ka koy. I ga jijiri, ngi lakkaley tun. Hunburay se, i mana haya kul har boro kul se.

Isa bangay Maryama Magdala boraa se

(Matiyu 28.9-10; Yehiya 20.11-18)

⁹ [Kaŋ Isa tun jirbiyyaa zaari jinaa subbaahi tayaa ra, a mana jin ka bangay kala Maryama Magdala boraa kaŋ ra a na ganji iyye gaaray k'i kaa.

¹⁰ Nga ka koy alhabaroo too borey do kaŋ bay ka cindi Isa bande. I cindi binemarayyan nda hēeni ra.

¹¹ I maa kaŋ Isa ga huna nda kaŋ woyoo dii a, i mana naanay.

Isa bangay taalibi hinka se

(Luka 24.13-35)

¹² Woo banda ga, Isa bangay nda taka tana boro hinka se taalibey ra kanyan goo ma koy hawsaa ra.

¹³ I koy, i na alhabaroo too taalibey jerey se. Amma taalibey mo mana naanay ey.

Isa bangay nga taalibi woy cindi faa (11) se

(Matiyu 28.16–20; Luka 24.36–49; Yehiya 20.19–23; Teegoyey 1.6–8)

¹⁴ Woo kul banda ga, Isa bangay taalibi woy cindi faa (11) se, waatoo kan i goo ma njaa. A citi i ga ngi naanay janjaa nda ngi bonšendaa se, zama i mana naanay borey kan dii nga kan nga tun.

¹⁵ A nee i se: «Wa koy adunna kul bande ka Alhabar Boryaa waazu borey kul se.

¹⁶ Boro kan ga naanay, a ga batizandi, a ga hallasi. Amma boro kan si naanay ga zukandi.

¹⁷ Tammaasa kayfantey ne kan borey kan ga naanay g'i tee: ay maanoo ga i ga ganjey gaaray, i ga šenni taagayan šelan.

¹⁸ I ga gondiyan dii [ngi kabey ra], nda i na haya han kan ga boro wii, albasi kul si duu ey. I ga ngi kabey fur wircikoyniyan ga, i ga duu baani.»

Isa yee beenaa ra

(Luka 24.50–53; Teegoyey 1.9–11)

¹⁹ Kan ir Koyoo Isa šelan i se ka ben, a zandi ka koy beenaa ra, a goro Irkoy kabe gumaa here.

²⁰ Taalibey koy nongoo kul ra ka Alhabar Boryaa waazu. Ir Koyoo g'i faaba, a ga ngi šennoo noo gaabi nda tammaasa kayfantey kan i g'i tee.]

Linžiloo kaŋ Luka n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Luka man'ti Alyahuudu. Nga goyoo man'ti kala lotokortaray. A ga naanay ka bay kaŋ Isa man'ti kala Irkoy Iz'aroo.

Luka ga cebe kaŋ Isa ga baa borey kul bila fay-fayyan. A ga baa ba yawey, nda nga iberey, nda zankey, nda wircikoyney, nda woyey kaŋ kurpey buu.

Linžiloo kaŋ Luka n'a hantum ga šelaŋ boroyaŋ se kaŋ si hanse ka haya bay Izirayel kaniroo ra. Nga alhuzunoo man'ti kala nga ma hayey fahamandi i se kaŋ se i si faham. Boro kaŋ na Linžiloo woo caw ka boori, bora ga dii kaŋ Isa ti aduŋŋa Koyoo nda nga Hallasikaa.

Isa Almasihu buu, jirbi hinza banda ga, a tun, a koy beenaa ra. A bayrandi nga taalibey se kaŋ i ma hayaa kaŋ ti allaahidoo kaŋ nga n'a zaa i se batu kaŋ ti Hundi Henanantaa kaayanoo. Woo ti haya kaŋ ga diyandi Luka citaabu hinkantoo kaŋ a n'a hantum ra kaŋ ti Diyawey teegoyey citaaboo.

Luka hantum Tewofil se

¹ Boro booboyaŋ goro ka hayey kaŋ tabati ir moyey cire fillawey hantum,
² takaa kaŋ nda seedewey kaŋ za šintinoo ga, i maa, i dii, de i n'i ka too ir do. Ngi no ma huga nda Irkoy meešennoo haryanoo.

³ Agay mo, ay dii kaŋ a ga boori ya ceeci ka fuuni ka hayey kul bay kaŋ tee za šintinoo ga. Y'i fesufesu k'i hantum affoo-foo cere bande ma ne, ir aru beeroo Tewofil,

⁴ hala ma cawyanoo kaŋ ni duu a alfaydaa bay.

Almalayka na Yehiya kaŋ ti batizekaa hayyanoo bayrandi

⁵ Zamanoo kaŋ ra Herod ti Žude ganda kokoyoo, boro foo goo no kaŋ ti sargari juwalkaw, maapoo ti Zakariya. A sii kala bora kaŋ se i ga nee Abiya sargari juwalkey ra. Wandoo maapoo ti Elizabet, Haruna hayroo no.

⁶ Ngi boro hinkaa kul ti boro šerranteyaŋ Irkoy jine. I ga dira nda cimi ir Koyoo yaamarey nda nga ašariyawey bande.

⁷ Amma i sii nda ize, zama Elizabet man'ti kala woy gun, koyne mo ngi boro hinkaa kul jiirey boobo.

⁸ Han foo Zakariya goo ma nga sargari juwalyan goyoo tee Irkoy jine, hanoo din, nga borey goyoo zaaroo no.

⁹ Sargari juwalkey alaadaa ra, alkurraa kaŋ a ga, a huru ir Koyoo hugoo ra ka dugoo dullandi.

¹⁰ Jamaa kul cindi taray, i ga Irkoy ŋaaray waatoo kaŋ dugoo ga dullandi.

¹¹ Dogoo din da ir Koyoo almalayka foo kaŋ ga kay dugu dullandidogoo caraw henna here, bangay Zakariya se.

¹² Kaŋ a dii a kul, a jiti, a hunbur.

¹³ Amma almalaykaa nee a se: «Masi hunbur, Zakariya, zama ni ŋaarayroo taandi. Ni wandoo Elizabet ga duu ma ne iz'aru, n'ga maapoo danj Yehiya*.

* 1:13 1.13 Ebere šenni ra, Yehiya se i ga nee Yohanaŋ kaŋ maanaa ti Irkoy na alhormo tee.

14 A ga tee ma ne haya kanj ga ni jaalandi ka ni binoo kaanandi, de boro boobo ga jaali nda nga hayyanoo.

15 A ga kaa ka tee boro beeri ir Koyoo jine. A si alaneb hari moora hanj, a si harifutu hanj. A ga too met nda Hundi Henanantaa za janjoo gundoo ra.

16 A ga Izirayel boro booboyanj yeeti ngi Koyoo Irkoy ga.

17 A ga tee dontokaw kanj ga dira Irkoy jine. Hundoo nda gaaboo kanj goo Ilyasu se goo a bande hala a ma baabey biney yeeti kate izey se, a ma taka tee kanj ra wey kanj ture ma miile sanda takaa kanj nda boro šerrantey ga miile. A ma jamaa kanj lilandi soolu ir Koyoo se.»

18 Zakariya nee almalaykaa se: «Taka foo nda ay ga bay kanj woo ga kaa ka tee? Zama aru žeena ti agay, ay wandoo mo jiirey boobo!»

19 Almalaykaa n'a zaabi ka nee: «Agay ti Žibirila kanj ga kay Irkoy jine. Ya nka sanbandi hala ya duu ka šelanj ma ne ka alhabar boryaa woo har ma ne.

20 Nga ne, n'ga tee benbaw. N'si yee ka hin ka šelanj kala han kanj hayey wey tee, zama mana naanay ay šenney kanj ga tee waatoo kanj a kayandi ra.»

21 Woo kul kaa ka gar jamaa goo ma Zakariya batu, bonjey haw nda haya kanj n'a gayandi Irkoy hugoo ra.

22 Waatoo kanj a fatta, a mana hin ka šelanj i se. Borey faham kanj haya ka bangay a se Irkoy hugoo ra. Kaboo nda a ga šelanj i se, a cindi a ga benbaw.

23 Hanoo kanj nga goyoo zaarey ben, a willi nga hugoo do.

24 Woo banda ga, nga wandoo Elizabet tee boro hinka. A na handu guu tee a ga tugu, a ga nee nga bonj se:

25 «Alhormo no kanj ir Koyoo n'a tee ya ne, kanj a jeli ay ga k'ay haawoo benandi adamizey game.»

Almalayka na Isa hayyanoo bayrandi

26 Handu idduwantoo ra, Irkoy na almalaykaa Žibirila sanba Galile gandaa koyra foo ra kanj se i ga nee Nazaret,

27 woy soogo foo do kanj si aru bay, kurje wiroo maanjoo ti Isufi kanj ti Dawda hugoo boro. Woy soogaa maanjoo ti Maryama.

28 Almalaykaa huru a do, a nee a se: «Ay ga sallam ni ga, ni kanj duu alhormo, ir Koyoo goo ni bande.»

29 Maryama hanse ka alaabiina nda šennoo woo. A na nga bonj hāa wala fooyan dumi foo ti woo.

30 Amma almalaykaa nee a se: «Maryama, masi hunbur, alhormo no kanj ni duu a Irkoy do.

31 Nga ne, n'ga kaa ka tee boro hinka, n'ga iz'aru danj adunja ra, ma maanjoo danj Isa (maanaa <ir Koyoo ti hallasiyan>).

32 A ga tee boro beeri, i ga nee a se Koy Jerantaa Iz'aroo. Ir Koyoo Irkoy g'a noo nga kaagaa Dawda kokoy fuulaa.

33 A ga Yakuba hugoo borey laama hala abada, de mo nga laamaa sii nda kaydoo.»

34 Maryama nee almalaykaa se: «Taka foo nda woo ga hin ka tee, zama ay si aru bay?»

35 Almalaykaa n'a zaabi ka nee: «Hundi Henanantaa ga kaa ni ga, Koy Jerantaa gaaboo ga nga biyoo ka ni gum. Woo se ize henanantaa kanj ga hayandi ga ciyandi Irkoy Iz'aroo.

³⁶ Nga ne, ni baaba-izoo Elizabet mo tee boro hinka, a ga duu ize, ba kanj se a žen. Nga kanj se i ga nee woy gun, a sii kala nga handu idduwantoo ra,

³⁷ zama haya kul sii no kanj ga mongu Irkoy se.»

³⁸ Maryama nee: «Ay man 'ti kala ir Koyoo konjaa. Yala hayaa kanj n'n'a har ay ga ma tee.» Woo banda ga, almalaykaa koy.

Maryama naaru ka koy Elizabet do

³⁹ Jirbey din da ra, Maryama tun ka koy nda cahāyan tondi hondey koyra foo ra kanj goo Žude gandaa ra.

⁴⁰ Kanj a too koyraa ra, kul a huru Zakariya hugoo ra, a na Elizabet foo.

⁴¹ Za kanj a maa Maryama fooyanoo, izoo kanj goo gundoo ra sar, de Hundi Henanantaa na Elizabet too.

⁴² Elizabet na jinde jer ka kaati ka nee: «Albarka huru ni ra ka bisa woyey kul, izoo kanj goo ni gundoo ra mo duu albarka.

⁴³ May ti agay hala nongu kanj ra ay Koyoo jaa ma kaa ay do?

⁴⁴ Guna, waatoo kanj ay maa ni sallamyanoo, izoo kanj goo ay gundoo ra sar nda jaaliyan.

⁴⁵ Ni duu gomni, ni kanj naanay, zama hayey kanj ir Koyoo n'i har ma ne ga tee†.»

Maryama na Irkoy saabu

⁴⁶ Woo banda ga, Maryama nee:

«Ay hundoo g'ir Koyoo jer,

⁴⁷ ay binoo ga jaali ay Hallasikaa Irkoy se,

⁴⁸ zama a na moo fur nga konjaa yaada ga kanj ti agay.

Hō banda ga, zamaney kul izey ga nee kanj ay duu gomni,

⁴⁹ zama Gaabikoyoo na haya beeriyanj tee ya ne.

Nga maajoo ga henan.

⁵⁰ Zaman ka kaa zaman,
a ga hinna nga hunburkey se.

⁵¹ A na nga kaboo ka goy gaabanteyanj tee:

a na boro binebeerey say,

⁵² a na borey kanj kone hinoo goo kaa fuulaa ra,

de a na borey jer kanj na ngi boŋ yeeti ganda.

⁵³ A na heraykoyney kungandi nda haya hennayanj
ka almankoyney nanj kabe koonu.

⁵⁴ A na nga tamoo Izirayel faaba,

a hongaa nga hinnaroo

⁵⁵ sanda takaa kanj nda a na har ir hayragey,

Ibrahimida nda nga hayroo se hala abada.»

⁵⁶ Woo banda ga, Maryama cindi Elizabet do haya kanj ga too handu hinza, a duu ka yee nga do.

Yehiya kanj ti batizekaa hayyanoo

⁵⁷ Waatoo kanj ra Elizabet ga hima ka duu nga boŋ too, a duu iz'aru.

⁵⁸ Nga taalammey nda nga borey maa kanj ir Koyoo hanse ka hinna a ga, i jaali a bande.

⁵⁹ Jirbi yaahantoo hane i koy zankaa danbangu. I na maajoo danj Zakariya kanj ti baaboo maajoo.

† 1:45 1.45 zama hayey kanj ir Koyoo n'i har ma ne ga tee, Grek šenni ra, almaganaa faa ti hayey ga tee kanj ir Koyoo n'i har ma ne.

⁶⁰ Amma jaŋoo zaabi ka nee: «Kalaa, kalaa! Maajnoo si ciyandi nda kala Yehiya‡.»

⁶¹ I nee a se: «Boro kul sii ni borey ra kaŋ ga maajnoo woo goo.»

⁶² I ūejaŋ baaboo se nda kabe k'a hāa wala maa foo no a ga baa a ma huru zankaa ga.

⁶³ Zakariya nee i ma kate walha, a hantum a ga ka nee: «Maajnoo ti Yehiya.» Borey kul boŋey haw.

⁶⁴ Dogoo din da mijnoo feera, deenoo hun denjiyanoo ga, de a ūejaŋ ka albarka tee Irkoy se.

⁶⁵ Ngi taalammeey kul hunbur, de mo Źude gandaa tondi hondey kul ra hayey kul harandi kaŋ teendi.

⁶⁶ Borey kul kaŋ maa hayey n'i dii ngi biney ra, de i ga nee: «Macin no zankaa woo ga ti a?» Ir Koyoo goo a bande.

Zakariya na Irkoy saabu

⁶⁷ Zakariya, zankaa baabaa too met nda Hundi Henanantaa, de a na hayey har kaŋ ga kaa ka tee, a nee:

⁶⁸ «Albarka ma bara ir Koyoo se kaŋ ti Izirayel Koyoo, zama a na nga jamaa hawgay, a n'a sawal.

⁶⁹ A na hallasikaw gaabante fattandi ir se nga tamoo Dawda hugoo borey ra,

⁷⁰ sanda takaa kaŋ a n'a har za zaman nda annabi henanantey mijney,

⁷¹ kaŋ ir hallasiroo g'ir kaa ir iberey nda borey kul kaŋ ga konna ir, kabey ra.

⁷² Takaa woo nda a hinne ir hayragey ga, de a mana dirŋa nga amaana henanantaa,

⁷³ zama a nka ūee ir kaagaa Ibrahima se kaŋ nga ga doonandi ir se,

⁷⁴ ir ma nga gana bila hunburay, waati kaŋ nga n'ir kaa ir iberey kabey ra.

⁷⁵ Ir ma dira nga jine ir hunaroo kul ra henanyan nda ūerretaray ra.

⁷⁶ Ni, zanka kaccaa, i ga nee ma ne annabi kaŋ hun Koy Jerantaa do, zama n'ga kaa ir Koyoo jine ka nga fondaa hanse,

⁷⁷ hala ma nga jamaa bayrandi kaŋ zunubey yaafaa ra hallasiyan goo.

⁷⁸ Zama Irkoy hanse ka hinna ir ga, woo se a ga gaay fattandi ir se

kaŋ ga hima nda waynaa kaŋ ga fatta beenaa ra,

⁷⁹ ka borey kaŋ goo kubaa ra nda wey kaŋ goo buuyan fondaa ra noo gaay,

k'ir cee diraa gongu alaafiyaa fondaa ga.»

⁸⁰ Zanka kaccaa ga beeri, de nga lakkaloo ga tonton. A cindi saajoo ra hala hanoo kaŋ ra a kaa ka nga boŋ bayrandi Izirayel se.

‡ 1:60 1.60 Sorro 13to.

2

*Isa hayyanoo**(Matiyu 1.18–25)*

¹ Zamanoo din ra, kokoy beeroo kanj se i ga nee Ogist na yaamar noo ka nee kanj nga laamaa gandawey kul borey ma kabandi, i m'i hantum.

² Kabuyanoo woo dumoo, cee jinaa ti woo a ma teendi. Alwaatoo din, Kirijus ti goforner Siiri gandaa ra.

³ Kabuyanoo sabbu se, borey kul, affoo kul koy nga bonj hantum nga koyraa ra.

⁴ Isufi mo žigi ka hun Nazaret kanj goo Galile gandaa ra ka koy Betelehem kanj goo Žude gandaa ra kanj ti Dawda koyraa. Hayaa kanj se, a man'ti kala Dawda hugoo boro, nga haamaa no.

⁵ A koy nga bonj hantum, nga nda nga wande wiroo Maryama kanj ga tee alhaamidu.

⁶ I goo Betelehem kanj Maryama hayyanoo too.

⁷ A duu iz'aru, nga gunde jinaa. A na zanka taanaa didiji zaara ra, de a n'a kanandi alman ŋaa jinay foo ra*, zama i mana duu doo yawzunbu hugoo ra.

Almalayka bangay kurkawayan se

⁸ Koyraa din saajoo ra, kurkawayan goo no kanj ga ngi almaney hawgay cijin here.

⁹ I goo no din kanj ir Koyoo almalayka foo bangay i se, de ir Koyoo annuuraa n'i wanga, kurkey hanse ka hunbur.

¹⁰ Almalaykaa nee i se: «War masi hunbur, zama alhabar borya no ay kate war se kanj ga tee naali beeri gandaa borey kul se.

¹¹ Hō Dawda koyraa ra, Hallasikaw hayandi war se kanj ti ir Koyoo Almasihu.

¹² Tammaasaa ne kanj nda war ga kaa k'a bay: war ga zanka taana foo gar kanj didijandi zaara ra, de a ga kani alman ŋaa jinay foo ra.»

¹³ Almalaykaa goo ma šelanj kurkey se kanj dogoo din da almalayka jama kaa ka hun beenaa ra ka tonton a ga. I ga Irkoy saabu ka nee:

¹⁴ «Daržaa ma bara Irkoy se beenaa se beene, de adunja ra alaafiyaa ma bara borey kanj a ga bag'ey ga.»

¹⁵ Waatoo kanj almalaykey hun i do ka yee beenaa ra, kurkey nee cere se: «Ir ma koy hala Betelehem ka dii hayaa kanj tee, woo kanj ir Koyoo n'a bayrandi ir se.»

¹⁶ I koy nda cahāyan, i na Maryama nda Isufi gar nda zanka taanaa kanj ga kani alman ŋaa jinaa ra.

¹⁷ Waatoo kanj i dii a, i na hayaa filla kanj harandi ngi se zanka kaccaa woo ga.

¹⁸ Borey kul kanj maa hayey kanj kurkey n'i har, bonjey haw.

¹⁹ Maryama na šenney kul dii nga binoo ra, de a ga miile i ga.

²⁰ Woo banda ga, kurkey willi, i ga Irkoy beerandi i g'a saabu nda hayaa kul kanj ngi maar'a ngi dii a, sanda takaa kanj nda a harandi ngi se.

Isa talfandi Irkoy ga Irkoy hugu beeroo ra

* 2:7 2.7 Almaney ŋaa jinaa sii kala hugu beeroo gundoo ra, zama alman fooyan si kani kala no din da ra.

21 Waatoo kanj ra jirbi yaahantoo too kanj ra zankaa ga hima ka hurubangu, i na maapoo danj Isa. Maapoo no kanj almalaykaa n'a noo za nanjoo mana tee boro hinka.

22 Kanj ngi henanandiyanoo jirbey timme ka ben kanj hantumandi Musa aşariyaa ra†, i henan, i na Isa ka žigi ka koy Žerizalem k'a a noo ir Koyoo se,

23 sanda takaa kanj nda a hantumandi ir Koyoo aşariyaa ra ka nee: «Gunde jinaa kul kanj tee iz'aru ga jisandi ir Koyoo maapoo ga.»‡

24 I kaa mo ka «gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka» sarga sanda takaa kanj nda a hantumandi ir Koyoo aşariyaa ra.§

Simewoŋ ūelaj Isa ga

25 Woo gar kanj aru foo goo Žerizalem kanj maapoo ti Simewoŋ. Boro ūerrante no kanj ga hunbur Irkoy. A ga Izirayel bineyaynandiroo batu, de mo Hundi Henanantaa goo a ga.

26 Hundi Henanantaa nka bayrandi a se kanj a si buu a mana dii Almasihu ir Koyoo dontokaa.

27 Irkoy Hundoo na Simewoŋ gongu ka koy Irkoy hugu beeroo ra. Waatoo kanj Isa hayragey kate zankaa kanj ti Isa ka aşariyaa alaadaa tee a se,

28 a n'a dii nga gandoo ra ka albarka tee Irkoy se ka nee:

29 «Sohō ay Koyoo, n'ga ni tamoo nanj, a ma koy nga kanidogoo ra nda alaafiyaa sanda takaa kanj nda n'n'a har,

30 zama ay moŋey dii hallasiroo kanj hun ni do

31 kanj n'n'a soolu gandawey kul jine.

32 Nga ti annuuraa kanj ga bangay gandawey se, ka ni jamaa Izirayel noo daržaa.»

33 Isa jaa nda baaboo boŋhaway nda hayey kanj harandi a ga.

34 Woo banda ga, Simewoŋ gaara i se, a nee Maryama, Isa jaa se: «Nga ne, zankaa woo goo ne boro boobo kanjanoo nda affooyan tunyanoo se Izirayel ra. A ga tee tammaasa kanj ga kakawandi.

35 Ni hunday, ni hundoo ga maray sanda boro kanj takuba n'a hay, takaa woo ra bine boobo miilewey ga fatawandi.»

Anna ūelaj Isa ga

36 Annabi woy foo goo no kanj maapoo ti Anna, Penuwel kanj goo Aūer alkabiilaa ra, ize woyoo no. A hanse ka ūen, jiiri iyee no a n'a tee hiijay ra nga kurjoo bande za nga zankataraa ra.

37 Kurjoo faati, a cindi takaa din da. Nga jiiri woŋyaaha cindi taaci (84), a si hun Irkoy hugu beeroo ra, de a ga Irkoy gana cijin nda zaari nda meehawyan nda Irkoy ŋaarayyan.

38 Nga mo kaa waatoo din da, a ga albarka tee Irkoy se, de a ga zankaa ūennoo har borey kul se kanj ga Žerizalem sawalyanoo batu.

39 Waatoo kanj Isufi nda Maryama na hayey tee kanj ir Koyoo aşariyaa n'i yaamar i m'i tee, i willi Galile ka koy ngi koyraa ra kanj ti Nazaret.

40 Woo gar, zankaa gaaboo ga tonton, a goo nda lakkal beeri, de Irkoy alhormaa goo a ga.

† 2:22 2.22 Sargarey 12.3, 6. ‡ 2:23 2.23 Fattaroo 13.2, 12. § 2:24 2.24 Sargarey 12.6-8.

Isa na alfagey bonjey haw Irkoy hugu beeroo ra

⁴¹ Isa hayragey ga koy jiiri kul Žerizalem ka Borcintaraa jingaroo tee.

⁴² Waatoo kaŋ a duu jiiri woy cindi hinka (12), i žigi ka koy sanda takaa kaŋ nda jingaroo alaadaa n'a har.

⁴³ Waatoo kaŋ i na ngi jirbey tee ka ben, i yee. Isa ga zanka kaŋ a cindi Žerizalem bila nda nga hayragey ma bay.

⁴⁴ I mma hongu kaŋ a goo ngi cerey bande naarumaa ra, i na zaari foo tee i ga dira. Kaŋ lakkaley zunbu, i n'a ceeci ngi borey nda ngi moo-kabaykey ra.

⁴⁵ Amma i mana duu a, woo se i yee Žerizalem k'a ceeci.

⁴⁶ Jirbi hinza banda ga, i duu a Irkoy hugu beeroo ra, a ga goro alfagey gamey ra, a ga haŋajer i se, a g'i hãa.

⁴⁷ Borey kul kaŋ maa a se bonjey haw nda nga lakkaloo nda nga zaabey.

⁴⁸ Kaŋ nga hayragey dii a, bonjey haw. Naŋoo nee a se: «Ay izoo, macin ti takaa woo kaŋ n'n'a tee ir se? Guna, agay nda ni baabaa, ir na ni ceeci nda hunburay.»

⁴⁹ Amma a nee i se: «Macin se war g'ay ceeci? War nka si bay kaŋ ay ga hima ka huga nda ay Baabaa Irkoy misawey?»

⁵⁰ I mana faham hayaa kaŋ a n'a har i se.

⁵¹ A doo i bande ka koy Nazaret, a cindi i cire. Naŋoo na hayey kul kaŋ tee dii nga binoo ra.

⁵² Isa lakkaloo nda nga gaahamoo ga tonton. Irkoy do nda adamizey do a duu alhormo ka tonton.

3

Yehiya kaŋ ti batizekaa waazoo

(Matiyu 3.1–12; Marku 1.1–8; Yehiya 1.19–28)

¹ Kokoy beeroo kaŋ se i ga nee Tiber, laamaa jiiri woy cindi guwantoo (15to) ra, waatoo kaŋ Pons Pilat ga tee gofornar Žude, Herod ga Galile laama, nga armaa Filip ga Iture nda Trakoniti laboo laama. Lisaniyas ga Abilen laama.

² Woo gar kaŋ Hannu nda Kayif ti sargari juwalkey jineborey. Waatoo din saajoo ra Irkoy na šenni har Yehiya se kaŋ ti Zakariya iz'aroo.

³ Woo banda ga, a koy nongey kul kaŋ goo isaa here ra kaŋ se i ga nee Žurdeŋ, a ga borey waazu i ma tuubi ka batize ngi zunubey yaafaa se.

⁴ A ga tee sanda takaa kaŋ nda a hantumandi annabi Ezayi citaaboo ra: «Jinde foo ga kaati saajoo ra ka nee:

<Wa ir Koyoo fonda soolu,
wa nga lolawey šerrandi.

⁵ Goorey kul ga daabandi.

Tondi hondey nda tondey kul ga yee ganda.

Fondo golbantey ga šerre.

Fondo laaley ga kani.

⁶ Hundikoy ni kul ga dii hallasiroo kaŋ hun Irkoy do.»*

⁷ Borey kaa a do nda jama hala a ma ngi batize, a nee i se: «Gondi izey, may ka war waanandi war ma zuru Irkoy futayyanoo kaŋ ga kaa se?»

* 3:6 3.6 Ezayi 40.3–5.

⁸ Wa teegoyyan tee kanj ga cebe kanj war tuubi. War masi cindi de ka nee war boŋ se: «Ibrahim ti ir baabaa», zama ay ga war bayrandi kanj ba tondey wey, Irkoy ga hin ka hundi danj i ra k'i tee Ibrahim se izayan.

⁹ Aywa, daaŋoo soolu ka tuuroo dunbu hala linjoo ga. Tuuri kul kanj si zize henna tee ga dunbandi ka warrandi nuune ra.»

¹⁰ Jamaa n'a hãa ka nee: «Adiši macin no ir m'a tee?»

¹¹ A n'i zaabi ka nee: «Boro kanj goo nda darbay hinka, m'i zamna nga nda boro kanj sii nda a game. Boro kanj goo nda ŋaayan mo ma takaa din da tee.»

¹² Alkaasidiikawayan mo kaa a do hala a ma ngi batize. I nee a se: «Alfagaa, macin no ir m'a tee?»

¹³ A n'i zaabi ka nee: «War masi haya dii kanj bisa woo kanj ga hima.»

¹⁴ Soojey mo n'a hãa ka nee: «De ir, macin no ir m'a tee?» A nee i se: «War masi koma, war masi taari ka waani taa, wa kay nda war banaa.»

¹⁵ Borey tammahãa goo, de i kul ga nee ngi biney ra wala man'ti Yehiya da ti Almasihu.

¹⁶ A n'i zaabi ka nee i kul se: «Agay, hari nda ay ga war batize. Amma boro foo ga kaa kanj hinoo bisa ay wanoo, de mo ay si hima nda ka nga taamey karfey feeri. Nga, a ga war batize Hundi Henanantaa ra nda nuune.»

¹⁷ Nga fendoo goo kaboo ra ka nga taasu kar ganganoo haabu ka nga alkamaa fanji suuroo ra, amma toosaa, a g'a ton nuune ra kanj si buu.»

¹⁸ Yehiya na borey yaamar nda ibooboyan koyne, de a na Alhabar Boryaa tonandi i se.

¹⁹ Amma a citi kokoy kaccaa ga kanj se i ga nee Herod kanj hiija nga boŋ armaa gundoo wandoo kanj ti Herodiyad, nda ifutu booboyan kanj a n'i tee.

²⁰ Herod yee ka tonton nga goy futawey ga ka Yehiya danj kasaa ra.

Isa batizeyanoo

(Matiyu 3.13–17; Marku 1.9–11)

²¹ Waatoo kanj borey kul koy i ma ngi batize, waatoo din da no Isa batizandi. Kanj a ga Irkoy ŋaaray, beenaa feeri,

²² de Hundi Henanantaa tee sanda tuuzun alhaali ka zunbu a boŋ. Jinde foo hun beenaa ra ka nee: «Ni ti agay Iz'aroo, ay baakaa, ni ti ay ŋaalo.»

Isa kaagey

(Matiyu 1.1–17)

²³ Isa sii nda kala haya kanj ga too jiiri waranza (30) waatoo kanj a ga nga goyoo ŋintin. Borey mma hongu kanj Isufi izoo no. Isufi mana hun kala Eli ga.

²⁴ Eli mana hun kala Matat ga. Matat hun Lewi ga. Lewi hun Melši ga. Melši hun Žanay ga. Žanay hun Isufi ga.

²⁵ Isufi hun Matatiyas ga. Matatiyas hun Amos ga. Amos hun Nahum ga. Nahum hun Hesili ga. Hesili hun Nagay ga.

²⁶ Nagay hun Maatu ga. Maatu hun Matatiyas ga. Matatiyas hun Semen ga. Semen hun Žozeš ga. Žozeš hun Žoda ga.

²⁷ Žoda hun Yohanaj ga. Yohanaj hun Resa ga. Resa hun Zorobabel ga. Zorobabel hun Šaltiyel ga. Šaltiyel hun Neri ga.

²⁸ Neri hun Melši ga. Melši hun Adi ga. Adi hun Kosam ga. Kosam hun Elmadam ga. Elmadam hun Er ga.

²⁹ Er hun Isa ga. Isa hun Eliyezer ga. Eliyezer hun Žorim ga. Žorim hun Matat ga. Matat hun Lewi ga.

³⁰ Lewi hun Simewoŋ ga. Simewoŋ hun Žuda ga. Žuda hun Isufi ga. Isufi hun Žonam ga. Žonam hun Eliyakim ga.

³¹ Eliyakim hun Meleya ga. Meleya hun Mena ga. Mena hun Matata ga. Matata hun Natan ga. Natan hun Dawda ga.

³² Dawda hun Yišay ga. Yišay hun Obed ga. Obed hun Bowazu ga. Bowazu hun Salmuni ga. Salmuni hun Nahišoŋ ga.

³³ Nahišoŋ hun Aminadab ga. Aminadab hun Adimin ga. Adimin hun Arni ga. Arni hun Hesroŋ ga. Hesroŋ hun Peres ga. Peres hun Žuda ga.

³⁴ Žuda hun Yakuba ga. Yakuba hun Isiyaka ga. Isiyaka hun Ibrahima ga. Ibrahima hun Tera ga. Tera hun Nahor ga.

³⁵ Nahor hun Serug ga. Serug hun Rehu ga. Rehu hun Peleg ga. Peleg hun Eber ga. Eber hun Šela ga.

³⁶ Šela hun [Kenaj ga. Kenaj hun] Arfazad ga. Arfazad hun Sem ga. Sem hun Nuhu ga. Nuhu hun Lemek ga.

³⁷ Lemek hun Metusala ga. Metusala hun Henok ga. Henok hun Yered ga. Yered hun Malalel ga. Malalel hun Kenaj ga.

³⁸ Kenaj hun Enoš ga. Enoš hun Seti ga. Seti hun Adama ga. Adama hun Irkoy ga.

4

Ibilisi na Isa sii (*Matiyu 4.1-11; Marku 1.12-13*)

¹ Isa hun Žurden isaa do, de Hundi Henanantaa n'a too, a n'a gongu ka koy saajoo ra.

² A na jirbi woytaaci (40) tee no din, de Ibilisi n'a sii. Isa na jirbey din kul tee a si baffoo ŋaa. Waatoo kaŋ jirbey wey ben, a heray.

³ Ibilisi nee a se: «Nda Irkoy Iz'aroo ti ni, nee tondoo woo se a ma bere ka tee takula.»

⁴ Isa n'a zaabi ka nee: «A hantumandi Citaaboo ra kaŋ man'ti ŋaayan hinne nda adamize ga huna.»*

⁵ Woo banda ga, Ibilisi n'a ka koy beene, de a n'a cebe aduŋŋa laamawey kul cere bande cee foo.

⁶ A nee a se: «Ay ga ni noo laamawey wey hinoo nda ngi daržaa kul, za agay ka duu ey, de mo ay g'i noo boro kaŋ ay baa se.

⁷ Nda ni sujudu ay jine, i kul ga tee ni wane.»

⁸ Isa n'a zaabi ka nee: «A hantumandi: «Masi sujudu kala ni Koyoo Irkoy se, de nga hinne no m'a gana.»†»

⁹ Ibilisi n'a ka koy Žerizalem, a n'a kayandi Irkoy hugu beeroo bonoo bonj beene, a nee a se: «Nda Irkoy Iz'aroo ti ni, ni bonj warra ganda,

¹⁰ zama a hantumandi kaŋ nga ga nga almalaykey yaamar i ma ni hawgay.

¹¹ Koyne mo:

«I ga ni zaa ngi kabey ra
hala ni cewoo masi koy cabu tondi ga.»‡»

* 4:4 4.4 Alhukumoo 8.3. † 4:8 4.8 Alhukumoo 6.13. ‡ 4:11 4.10-11 Zaburey 91.11-12.

¹² Isa n'a zaabi ka nee: «A harandi mo: <Masi ni Koyoo Irkoy sii.>§»

¹³ Waatoo kanj Ibilisi na Isa sii nda taka kul ka ben, a mooru Isa ga hala waati foo koyne.

Isa na nga diyawtaraa šintin Galile

(Matiyu 4.12-17; Marku 1.14-15)

¹⁴ Isa too met nda Hundi Henanantaa gaaboo, a willi Galile. Maapoo huru gandaa din kul ra.

¹⁵ A ga cawandi ngey margahugey ra, de borey kul g'a šifa.

Nazaret borey wanji Isa ga

(Matiyu 13.53-58; Marku 6.1-6)

¹⁶ A koy Nazaret kanj ti koyraa kanj ra a biirandi. A huru margahugoo ra hunanzamzaaroo hane sanda takaa kanj a doona k'a tee, a tun ka caw,

¹⁷ de i n'a noo annabi Ezayi citaaboo. A n'a feeri, de a duu nongoo kanj ra a hantumandi ka nee:

¹⁸ «Ir Koyoo Hundoo goo ay ga.

A n'ay suuba k'ay yon hala ya kate Alhabar Boryaa misikiiney se.

A n'ay sanba hala ya kasa-izey feeriyanoo har i se,

ya danawey moyey hay,

ya laazaabantey feeri,

¹⁹ de ya jiiroo har kanj ra ir Koyoo ga nga alhormaa tee.»*

²⁰ Nga banda ga, a na Citaaboo kunkuni k'a noo margahugoo tamoo se, de a koy goro ka cawandi. Borey kul kanj goo no din na ngi moyey bakam Isa ga.

²¹ A šintin ka šelanj ka nee i se: «Citaaboo šennoo kanj war ne ka maar'a, a tabati hō.»

²² Borey kul ga seedetaray henna har a ga, de boŋey ga haw nda šenni alhormantey kanj ga hun miŋoo ra, de i ga nee: «War kay, man'ti Isufi izoo no wala?»

²³ A nee i se: «Ay ga bay war ga yaasaa har ya ne kanj ga nee: <Lotokoroo, ni boŋ safar. Hayey tee ni koyraa ra kanj ir maa n'n'i tee Kaparnahum.>»

²⁴ A nee koyne: «Cimoo ne kanj ay g'a har war se, annabi kul si yaddandi nga koyraa ra.

²⁵ Ay g'a har war se nda cimi kanj woy booboyanj kanj kurpey buu goo Izirayel Ilyasu waati kanj ncirji mana kara jiiri hinza nda handu iddu hala nongu kanj ra heray beeri tee gandaa kul ra.

²⁶ Ilyasu mana sanbandi ba ngi affoo do, amma woy folloku do a sanbandi kanj kurpoo buu kanj goo koyraa kanj se i ga nee Serepta, Sidonj laamaa ra.

²⁷ Koyne mo jiraykoyne booboyanj goo Izirayel annabi Alyasu waati, amma ngi affoo kul mana duu baani ka henan kala Namanj, Siiri boraa hinne.»

²⁸ Borey kul kanj goo margahugoo ra, too nda futay kanj i maa šenney wey.

²⁹ I tun, i na Isa gaaray ka koy koyraa dumaa ga, tondi hondoo boŋoo boŋ kanj ga koyraa cinandi hala ngi m'a cetaw ganda.

³⁰ Amma Isa bisa gamey ra ka koy.

Isa na ganji gaaray k'a kaa aru ra

(Marku 1.21-28)

³¹ Isa doo ka koy Kaparnahum koyraa ra kanj goo Galile ka cawandi hunanzamzaaroo hane.

³² Nga cawandiyanoo tee nga hanajerkey se bonjhaway, zama nga šennoo goo nda hini k'i juwal.

³³ Woo gar kanj margahugoo ra aru foo goo no kanj ra ganji hundi laala goo. A na jinde jer ka kaati ka nee:

³⁴ «He! Macin k'ir nda ni marga, Isa Nazaret boraa? Ni nka kaa k'ir halaci wala? Ay ga bay boro kanj ti ni: ni man'ti kala Irkoy Boro Henanantaa!»

³⁵ Isa zahā ganjoo ga ka nee: «A dii ni ra, hun aroo ra!» Ganjoo na aroo warra borey gamey ra, de a hun a ra bila nda a ma haya futu tee a se.

³⁶ Kanj woo tee, borey kul alaabiina, de i cindi i ga nee cere se: «Taka foo nda a ga hin ka šennoo woo har? Aroo woo ga ganjey yaamar nda hini nda gaabi, de i ga fatta.»

³⁷ Takaa woo nda Isa maajoo huru ngi laamaa nongey kul ra.

Isa na wircikoyni dumi boobo noo baani

(Matiyu 8.14-17; Marku 1.29-34)

³⁸ Isa hun margahugoo ra ka koy Simon hugoo do. Gaaham konni futa foo duu Simon wandoo jaa. I n'a wiri Isa ga, a ma faaba a ga.

³⁹ A gunguma woyoo ga, a zahā gaaham konnoo ga, de a ben a ga. Dogoo din da woyoo kay nga bonj ga ka borey alhaadimay.

⁴⁰ Waynaa kanjanoo ga, borey kul kanj goo nda wircikoyniyan kate ey Isa do, wirci dumi-dumiyan. I kul, a na nga kabey fur i ga affoo-foo, a n'i noo baani.

⁴¹ Ngi boro boobo ganjiyan fatta i ra kanj ga kaati ka nee: «Ni ti Irkoy Iz'aroo.» Isa ga zahā i ga, i masi šelan, zama i ga bay kanj nga ti Almasihu.

Isa waazu margahugey ra

(Marku 1.35-39)

⁴² Suba subbaahoo ra, za moo boo, nga no a fatta ka koy nongu soyante ra. Alžamaa cindi i g'a ceeci. Waatoo kanj i dii a, i gaabu a ga a masi koy.

⁴³ Amma Isa nee i se: «Kala ya Irkoy Laamaa šennoo kanj ti Alhabar Boryaa har koyrawey jerey mo ra, zama nga se ay sanbandi.»

⁴⁴ A cindi a ga waazu Žude margahugey ra.

5

Isa taalibi jina-jinawey

(Matiyu 4.18-22; Marku 1.16-20)

¹ Isa goo Genezaret haroo mijoo ga, alžama g'a kuubi k'a bere hala i mma cere šiita, ngi ma duu ka maa Irkoy meešennoo.

² A dii harihii hinka kanj goo guraa ga, koyey nka zunbu ka ngi filijey jumay.

³ Isa huru harihii faa ra kanj koyoo maajoo ti Simon, a nee a se a ma hiyoo hibi kayna guraa ga. A goro a ra, de a šintin ka jamaa cawandi.

⁴ Waatoo kanj a šelan ka ben, a nee Simon se: «Hiyoo ka koy guusoo ra, de war ma war filijey doori ka hoo.»

⁵ Simon n'a zaabi ka nee: «Alfagaa, ir na cijinoo kul tee ir ga goy, ir mana duu baffoo. Amma ni meešennoo ga, ay g'ay filijey warra.»

⁶ Kanj n'i warra i duu hamiisa boobo hala nongu kanj ra filijey nka kottu.

⁷ I ciya nda kabe ngi hangasiney se kanj goo hii faa ra, i ma kaa ka ngi faaba. I kaa, de i na hii hinkaa too nda hamuusa hala nongu kanj ra i mma baa ka miti.

⁸ Kanj Simoŋ Piyeer dii woo, a sujudu Isa se ka nee: «Ay Koyoo, mooru agay, ay man'ti kala adamize zunubante.»

⁹ Simoŋ hunbur, nga nda nga borey kul kanj goo a bande, hooyanoo woo kanj i n'a tee maaganda se.

¹⁰ Nga hangasiney mo hunbur kanj ti Žak nda Yehiya kanjan ti Zebede iz'aruyan. Isa nee Simoŋ se: «Masi hunbur, hō banda ga, boro no n'ga hoo.»

¹¹ Woo banda ga, i na harihiyey fandandi guraa ga, i na hayey kul nanj ka hanga a bande.

Isa na jiraykoyni noo baani
(Matiyu 8.1–4; Marku 1.40–45)

¹² Isa cindi koyra foo ra, de aru foo ne kanj kul ti jiray. Kanj a dii Isa, kul a kanj ka sujudu jinoo ra k'a ŋaaray ka nee a se: «Ay Koyoo, nda ni baa, n'ga hin k'ay noo baani hala ya duu ka henan.»

¹³ Isa na nga kaboo šerre k'a taaru ka nee a se: «Ay yadda, henan!» Dogoo din da jiraa ben a ga.

¹⁴ Woo banda ga, a n'a yaamar kanj a mas'a har boro kul se. Amma a nee a se: «Koy ni boŋ cebe sargari juwalkaa se jina, ma sargaroo kaa sanda takaa kanj nda Musa na yaamar, hala ni duubaaniyanoo ma tee i se seedetaray.»

¹⁵ Isa maapoo mma koy, de a ga fatta. Jama boobo marga a boŋ ka hanajer a se, de mo hala ngi ma duu baani ngi wircey ra.

¹⁶ Amma nga, a yee jere ga, saajoo ra ka Irkoy ŋaaray.

Isa na bongu noo baani
(Matiyu 9.1–8; Marku 2.1–12)

¹⁷ Han foo Isa goo ma cawandi, Fariziyenyanj nda ašariyaa baykawyan kanj hun Galile koyra kanbey kul nda Žude waney ra nda Žerizalem, i ga goro Isa hanajerkey ra. Ir Koyoo hinoo nda Isa ga wircikoyney noo baani.

¹⁸ Aruyan ne ka kate bong'aru foo kanj goo balankar ra. I ga ceeci k'a hurandi k'a jisi Isa jine.

¹⁹ Kanj i mana duu taka kanj nda ngi g'a hurandi alžamaa booboyanoo se, i žigi sooraa boŋ, i n'a fun, i na bongoo nda nga balankaroo zumandi nda sooraa Isa jine, alžama game.

²⁰ Waatoo kanj Isa dii borey wey naanaa, a nee bongoo se: «Aroo, ni zunubey yaafandi ma ne.»

²¹ Citaaboo baykey nda Fariziyeney šintin ka šelanj ngi biney ra ka nee: «May ti bora a woo kanj ga yadda ka Irkoy wow? May no ma hin ka zunubey yaafa nda man'ti Irkoy hinne?»

²² Amma Isa ga hayaa bay kanj i goo m'a miile, a zaabi ka nee i se: «Macin no war goo m'a miile war biney ra?»

²³ Affoo no ma faala, ka nee: «Ni zunubey yaafandi» wala ka nee: «Tun ka dira?»

²⁴ Sohō kala war ma bay kanj Boro-iz'aroo goo nda hini aduŋŋa ra ka boro zunubey yaafa.» Woo banda ga, a nee bongoo se: «Ay nee ma ne, ma tun, ma ni balankaroo zaa, ma koy ni hugoo do.»

²⁵ Dogoo din da borey kul jine, a tun, a na balankaroo zaa kanj ra a cindi ka kani, a koy nga hugoo do, a ga Irkoy beerandi.

²⁶ A tee borey kul se boŋhawey, de i cindi ka Irkoy beerandi, i hunbur, de i nee: «Hū, hayaa kaŋ ir dii a hō, nga cine mana bay ka tee!»

Isa ciya Lewi se a ma hanga nga bande
(*Matiyu 9.9-13; Marku 2.13-17*)

²⁷ Woo banda ga, Isa fatta, de a dii alkaasidiikaw foo kaŋ maapoo ti Lewi* ga goro alkaasidiikew goydogoo ra. A nee a se: «Hanga agay.»

²⁸ Lewi tun, a na hayey kul naŋ, a hanga a bande.

²⁹ Lewi na hoyandi beeri tee nga hugoo do. Alkaasidiikaw booboyaŋ nda boro fooyaŋ goo i bande ŋaadogoo ra.

³⁰ No din ra Fariziyeyŋ nda ngi Citaaboo baykey cindi i ga ŋuunuŋuunu ka nee nga taalibey se: «Cin se war ga ŋaa war ga haŋ alkaasidiikew nda zunubu teekey bande?»

³¹ Isa n'i zaabi ka nee: «Man'ti borey kaŋ ga saabu no ma too lotokor ga, wircikoyney no ma too a ga.

³² Ya na kaa ka boro ŧerrantey cee, zunubantey no ay g'i cee hala i ma tuubi.»

Ižeena nda itaaga si koy cere bande
(*Matiyu 9.14-17; Marku 2.18-22*)

³³ Boroyaŋ kaa Isa do ka nee a se: «Yehiya taalibey nda Fariziyeyŋ waney cee boobo i ga meehaw, de i ga Irkoy ŋaaray. Amma ni waney hunday ga ŋaa i ga haŋ.»

³⁴ A nee i se: «Taka foo nda war ga naŋ aruhiji taaga nda nga cerey goo hiijaa hugoo ra, de cerey ga meehaw?»

³⁵ Hanyaŋ ga kaa kaŋ aruhijoo ga zandi, haney din i ga meehaw.»

³⁶ Isa na filla yaasayante foo har i se ka nee: «Boro kul si dunbu darbay taaga ra ka koy ižeena baka. Nda a teendi mo, itaagaa dunbaa si koy ižeena ga.

³⁷ Koyne mo boro kul si alaneb hari moora taaga daŋ hunbar žeenaŋ ra. Nda a teendi mo, alaneb hari taagaa ga boosu ka hunbarey bagu. Alaneb haroo mun, hunbarey mursu.

³⁸ Adiŧi alaneb hari taaga si huru kala hunbar taagayaŋ ra.

³⁹ De mo boro kul kaŋ na alaneb hari žeena haŋ si baa itaagaa, zama a mma nee: «Ižeena no ma kan.»»

6

Hayaa kaŋ Isa n'a har hunanzamzaaroo ga
(*Matiyu 12.1-8; Marku 2.23-28*)

¹ Hunanzamzaari foo hane, Isa bisa taas faarey game. Nga taalibey ga jeeniyaŋ kaa, i g'i zirkiti kabey ra, de i g'i ŋaa.

² Fariziyeyŋ fooyaŋ nee: «Macin se war ga haya tee kaŋ si teendi hunanzamzaari hane?»

³ Isa n'i zaabi ka nee: «War mana bay ka hayaa caw kaŋ Dawda nda nga hangasiney n'a tee han foo kaŋ i heray?»

⁴ Takaa kaŋ nda a huru Irkoy hugoo ra ka takulawey zaa kaŋ jisandi Irkoy jine, a ŋaa, a na nga hangasiney noo. A gar kaŋ boro kul si hima k'i ŋaa nda man'ti sargari juwalkey hinne.»

⁵ Isa nee i se koyne: «Boro-iz'aroo no ma hayaa har kaŋ ga hima ka teendi hunanzamzaari hane.»

* 5:27 5.27 Lewi da se i ga nee *Matiyu*, *Matiyu 9.9ra*.

Isa na aru kaŋ kaboo buu noo baani

(Matiyu 12.9-14; Marku 3.1-6)

⁶ Hunanzamzaari foo hane koyne, Isa huru margahugoo ra ka borey cawandi. Aru foo goo no din kaŋ kabe gumaa ka buu.

⁷ Citaaboo baykey nda Fariziyeney ga hanse ka Isa koroši ka dii wala a ga boro noo baani hunanzamzaari hane, zama i mma baa ngi ma duu a ga addalil k'a wurru.

⁸ Amma Isa ga ngi anniyawey bay. A nee aroo kaŋ kaboo buu se: «Tun ni boŋ ga, ma kay borey game.» A tun, a kay nga boŋ ga.

⁹ Isa nee borey se: «Ay ga war hãa, ka ihenna tee wala ka ifutu tee hunanzamzaaroo hane? Ka hundi hallasi wala k'a nan a ma halaci? Affoo no ma bisa?»

¹⁰ A na moo fur i kul ga jina, de a nee aroo se: «Ni kaboo šerre.» A n'a tee, de kaboo duu baani, a boori.

¹¹ I too nda futay, de i koy cere guna ka dii haya kaŋ ngi g'a tee Isa se.

Isa na diyaw woy cindi hinka (12) suuba

(Matiyu 10.1-4; Marku 3.13-19)

¹² Zaarey din da ra, Isa fatta ka koy tondi hondu foo boŋ ka Irkoy ŋaaray. A na cijinoo kul tee a ga Irkoy ŋaaray.

¹³ Kaŋ subbaahoo too, a na nga taalibey cee, de a na iwoy cindi hinka (12) suuba i ra kaŋ a na maapey daŋ diyaw:

¹⁴ Simoŋ kaŋ Isa n'a maagaaru Piyer, nda nga armaa Andere, nda Žak, nda Yehiya, nda Filip, nda Bartelemi,

¹⁵ nda Matiyo, nda Toma, nda Žak Alfe iz'aroo, nda Simoŋ kaŋ i g'a cee nda Zelot boraa,

¹⁶ nda Žud kaŋ ti Žak iz'aroo, nda Žudas Iskariyot kaŋ ti boraa kaŋ ga kaa ka tee zambantaa.

Isa na alžamaa cawandi, a na wircikoyney noo baani

(Matiyu 4.23-25; 12.15-16; Marku 3.7-11)

¹⁷ Isa zunbu i bande ka koy kay farru foo ra kaŋ ra nga taalibi jama goo, nda boro dumi booboyaŋ kaŋ hun Žude kul ra, nda Žerizalem, nda koyrayaŋ kaŋ goo teekoo miŋoo ga kaŋ ti Tir nda Sidon.

¹⁸ I nka kaa a do ka haŋajer nda ka duu ngi wircey se baani. Borey kaŋ ganjiyaŋ g'i zaa ka kay duu baani.

¹⁹ Borey kul ga ceeci ngi m'a taaru, zama hini foo ga fatta a ra kaŋ ga borey kul noo baani.

Gomni nda bone

(Matiyu 5.1-12)

²⁰ Isa na nga boŋoo jer ka nga taalibey guna, de a nee i se: «War kaŋ ti borey kaŋ ga talka duu gomni, zama war wane Irkoy Laamaa.

²¹ War kaŋ ti borey kaŋ ga heray sohō da duu gomni, zama war ga kaa ka kungu.

War kaŋ ti borey kaŋ ga hēe sohō da duu gomni, zama war ga kaa ka haaru.

²² War ga duu gomni, waati kaŋ borey ga war konnay, ka war yankar, ka war wow, ka war maapey hasara Boro-iz'aroo maaganda se.

²³ Wa ɲaali han kaɲ woo tee, war ma sar nda binekaanay, zama war ga duu sufuray beeri beenaa ra. Zama takaa woo da no ngi baabey n'a tee annabey se.

²⁴ Amma war bone, almankoyney, zama war duu war bagaa bineyaynandiroo.

²⁵ War bone, war kaɲ kungu, zama war ga kaa ka heray.

War bone, war kaɲ goo ma haaru sohō da, zama war biney ga kaa ka maray, de war ga hēe.

²⁶ War bone, waati kaɲ borey kul ga ihenna har war ga. Zama takaa woo da no ngi baabey n'a tee taari annabey se.»

Wa baa war iberey
(*Matiyu 5.38–48; 7.12*)

²⁷ «Amma war kaɲ goo ma haɲajer ya ne, ay ga nee war se: Wa baa war iberey, wa haya henna tee wey kaɲ ga konna war se.

²⁸ Wa gaara borey se kaɲ ga war danga, wa Irkoy ɲaaray wey kaɲ ga war laazaaba se.

²⁹ Nda boro na ni saɲ ni garboo ga, ma affaa mo šerre a se. Boro kaɲ na ni burmusoo taa, mas'a ganji a ma ikaccaa mo zaa.

³⁰ Boro kul kaɲ na ni ɲaaray m'a noo, boro kaɲ na ni hayaa zaa, masi nee a m'a yeeti.

³¹ Takaa kaɲ war ga baa borey m'a tee war se, war mo m'a tee i se.

³² Nda war si baa kala war baakey, macin ti sufuraa kaɲ war ga duu a? Ba zunubantey ga baa borey kaɲ ga bag'ey.

³³ Nda war si gomni tee kala borey se kaɲ g'a tee war se, macin ti sufuraa kaɲ war ga duu a? Ba zunubantey ga woo tee.

³⁴ Koyne mo nda war si garaw kala borey kaɲ war ga hongu i ga war bana, macin ti albarka kaɲ war ga duu a? Zunubantey hunday ga garaw zunubantey se hala i ma hinna follokaa yeeti ngi ga.

³⁵ Amma war, wa baa war iberey, wa haya henna tee i se. Wa garaw borey se bila nda war ma hongu kaɲ a ga yee war ga. Woo ra war ga duu sufuray beeri, de war ga tee Koy Jerantaa izey, zama nga ti anneemantaa gommimuney nda boro laaley se.

³⁶ Wa hinna sanda taka kaɲ nda war Baabaa Irkoy ga hinna.»

War masi war ciney ciiti
(*Matiyu 7.1–5*)

³⁷ «War masi boro ciiti, nga ra war si ciitandi. War masi alhukum zurandi boro ga, nga ra alhukum si zurandi war ga. Wa yaafa borey se, nga ra war ga yaafandi.

³⁸ Wa noo, nga ra i ga war noo. I ga neešari henna tee k'a danj war ziibaa ra, k'a naagu, k'a sisiji hala a ma mun. Zama takaa kaɲ nda war ga neeša, nga nda i ga neeši war se.»

³⁹ Isa yee ka filla yaasayante foo har i se. A nee: «Danaw ga danaw gongu wala? Nda woo tee, ngi boro hinkaa kul si kaɲ guusu ra wala?

⁴⁰ Taalibi si bisa nga alfagaa, amma taalibi kul kaɲ caw ka boori ga tee sanda nga alfagaa.

⁴¹ Cin se n'ga dii subu-izoo kaɲ goo ni armaa mopoo ra, amma n'si maate bundoo kaɲ goo ni boɲ mopoo ra?

⁴² Taka foo nda n'ga hin ka nee ni armaa se: <Ag'armaa, naɲ ya subu-izoo kaa kaɲ goo ni mopoo ra>, ka gar kaɲ bundoo kaɲ goo ni mopoo ra,

n'si dii a? Almunafikoo, bundoo kaa ni moŋoo ra jina, waatoo din n'ga dii boryo ka subu-izoo kaŋ goo ni armaa moŋoo ra kaa.»

Tuuri, izoo nda a ga bayrandi
(Matiyu 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ «Tuuri henna sii no kaŋ ga ize futu hay, takaa din da, tuuri futu sii no kaŋ ga ize henna hay.

⁴⁴ Tuuri kul, izoo nda boro g'a bay. Jeejay si hegayandi karjinaa ga. Alaneb-ize si duwandi ngorfuna ga.

⁴⁵ Boro boryoo, nga bine boryaa ra a ga haya henna kaa. Boro futu, nga bine futaa ra a ga haya futu kaa. Haya kaŋ na bine too, nga no mee g'a filla.»

Hugu cinayan dumi hinkaa
(Matiyu 7.24-27)

⁴⁶ «Macin se war ga nee ya ne: <Ir Koyoo, ir Koyoo>, amma war si hayey tee kaŋ ay n'i har?

⁴⁷ Boro kul kaŋ kaa ay do ka maa ay ţenney, de a n'i ka goy, ay ga boraa har war se kaŋ nda a ga hima.

⁴⁸ A si hima nda kala boro kaŋ ga hugu cin. A fanša, a hanse ka fanša ka asaasoo tee tondi boŋ. Waatoo kaŋ hari beeroo dandi, isa haroo na hugoo kar, amma a mana hin ka ba a jijirandi, za a nka cina ka boori.

⁴⁹ Amma boro kaŋ ga maa ay ţenney, amma a s'i ka goy, ga hima nda boro kaŋ na hugu cin laboo boŋ bila asaasu. Waatoo kaŋ isa haroo na hugoo kar, dogoo din da a kaŋ. Hugoo halaci, halaci beeri.»

7

Isa na jalakoyini tamoo noo baani
(Matiyu 8.5-13)

¹ Waatoo kaŋ Isa na fillawey wey kul deede jamaa se ka ben, a koy koyraa ra kaŋ maapoo ti Kaparnahum.

² No din ra jalakoyini foo goo no kaŋ nga tamoo wirci hala a baa ka buu. A ga hanse ka baa nga tamoo.

³ Waatoo kaŋ a maa Isa maapoo, a na Alyahuudey boro beeriyaŋ sanba a do k'a njaaray a ma kaa ka nga tamoo hallasi.

⁴ I too Isa do, de i hanse k'a njaaray ka nee a se: «Aroo woo ga hima nda ma woo tee a se,

⁵ zama a ga baa ir gandaa borey, nga no k'ir margahugoo cin.»

⁶ Isa hanga ey ka koy. A ga baa ka too hugoo do kaŋ jalakoyinoo na nga cereyaŋ sanba ka nee a se: «Ay Koyoo, masi ni boŋ farandi. Ay si hima nda ma huru ay hugoo ra.

⁷ Woo ti hayaa kaŋ se ya na agay azzaatoo himandi a ma koy ni do. Amma kalima foo har, de ay tamoo ga duu baani.

⁸ Zama agay hunday goo nda jineboroyaŋ kaŋ hinoo cire ay goo. Agay mo goo nda soojeyaŋ kaŋ goo ay hinoo cire. Nda ay nee woo se: <Koy>, a ga koy, nda ay nee affoo se: <Kaa>, a ga kaa. Nda ay nee ay tamoo se: <Woo tee>, a g'a tee.»

⁹ Kaŋ Isa maa ţenney wey, soojaa kan a se. A bere jamaa here kaŋ hanga a bande, a nee: «Ay ga war bayrandi, ba Izirayel ra, ya na dii naanay kaŋ ga too woo.»

¹⁰ Waatoo kaŋ dontokey willi hugey, i gar kaŋ tamoo duu baani.

Isa na woy foo iz'aroo hunandi

¹¹ Alwaati kayna banda ga, Isa koy koyraa ra kanj se i ga nee Nayin. Nga taalibey hanga a bande nda jama boobo.

¹² Waatoo kanj a man koyraa mijoo, nga ne, a dii boroyan kanj goo ma koy bukaw sutura. Bukaa man'ti kala woy foo kanj kurjoo buu, iz'aru follokaa, alžama kayante kanj ti koyra-izey goo woyoo bande.

¹³ Kanj ir Koyoo dii woyoo, kul a hanse ka hinna a se, a nee woyoo se: «Masi hēe.»

¹⁴ A man, a na balankaroo taaru. Borey kanj ga bukaa zaa kay. Isa nee: «Aru soogaa, ay na ni yaamar ma tun!»

¹⁵ Bukaa tun ka goro, a šelanj. Isa n'a yeeti nanoo ga.

¹⁶ Borey kul hunbur, i ga Irkoy beerandi ka nee: «Annabi beeri fatta ir ra, Irkoy neli nga jamaa ga.»

¹⁷ Woo kanj Isa n'a tee, šennoo huru Žude nda nga gandaa kul ra.

Yehiya kanj ti batizekaa dontokey

(Matiyu 11.2-19)

¹⁸ Yehiya taalibey na hayey kul filla a se kanj teendi. A ciya ihinka se i ra

¹⁹ k'i sanba ir Koyoo do, i ma nee a se: «Ni ti boraa kanj ga hima ka kaa wala man'ti ni no, ir ma affoo batu?»

²⁰ Waatoo kanj arey too a do, i nee a se: «Yehiya kanj ti batizekaa k'ir sanba ni do, ir ma ni hāa wala ni ti boraa kanj ga hima ka kaa wala man'ti ni no, ir ma affoo batu?»

²¹ I nka too kate kanj Isa na wircikoyini boobo noo baani, dorikoyniyan duu baani. A na ganjiyan gaaray k'i kaa boroyan ra, de a na danaw boobo moyey feeri.

²² A tuuru dontokey se ka nee: «Wa koy hayey filla Yehiya se kanj war dii ey, war maar'ey kanj ti: danawey dii, bongey dira, jiraykoyney duu baani, lutey maa, bukawey tun, misikiney maa Alhabar Boryaa.

²³ Boraa ga duu gomni kanj si naanay nanj ay sabbu se.»

Isa šelanj Yehiya kanj ti batizekaa ga

(Matiyu 11.7-19)

²⁴ Waatoo kanj Yehiya dontokey koy, Isa šelanj jamaa se Yehiya ga ka nee: «Macin no war koy a guna saajoo ra? Kakaaru kanj hewoo g'a zinji-zinji wala?»

²⁵ Adiši macin no war koy a guna? Boro kanj ga bankaaray hennayan goo wala? Nga ne, borey kanj ga darbay hennayan goo kanj ga huna daame ra sii kala kokoyey hugey ra.

²⁶ Adiši macin no war koy a guna? Annabi wala? Ay ga war bayrandi kanj a bisa annabi.

²⁷ Nga ga a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Nga ne, ay g'ay dontokaa sanba ni jine
hala a ma ni fondaa hanse kanj goo ni jine.»*

²⁸ Ay ga war bayrandi kanj woy-hay ize sii no kanj ga bisa Yehiya. Amma Irkoy Laamaa borey kul ikacaa ga bisa a.

²⁹ Jamaa kul nda ba alkaasidikey na hanajer a se, i yadda kanj Irkoy ga šerre, i koy Yehiya ma ngi batize nda nga batizeyanoo.

³⁰ Amma Fariziyeney nda ašariyaa baykey mana yadda hayaa ga kanj Irkoy baa nga m'a tee i se. I wanji ka koy a ma ngi batize.

* 7:27 7.27 Malaki 3.1.

³¹ Adiši may nda ay ga zamanoo woo borey sawandi, may nda i ga hima?

³² I si hima nda kala zankayan kan ga goro farru ra, de i ga kaati cere ga ka nee: <Ir na laati kar war se, war mana gan. Ir na binehēeni dooniyar tee, war mana hēe.>

³³ Yehiya kan ti batizekaa kaa, a si takula ŋaa, a si alaneb hari moora han, war nee: <Ganji bara a ra.>

³⁴ Boro-iz'aroo kaa, a ga ŋaa a ga han, war nee: <Ŋaabagante nda harifutu han kaw no, alkaasidikey nda zunubu teekey ceroo no.>

³⁵ Amma Irkoy lakkaloo, borey kul kan yadda a ga no ma cebe kan a ga šerre.»

Woykuuroo kan yaafandi

³⁶ Fariziyeney affoo n'a wiri Isa ga, a ma kaa ka ŋaa nga do. A huru Fariziyenoo hugoo ra ka goro ŋaadogoo ra.

³⁷ Nga ne, woy zunubante foo kan goo koyraa ra, maa kan Isa koy hoy Fariziyenoo do. A na tondi kaaray kulba kan ra turaari goo zaa ka koy.

³⁸ A goo Isa dumaa ga, cewey jere, a ga hēe, a ga nga mundawey ka Isa cewey tayandi, a g'i tuusu nda nga boŋoo himbirey. A ga cewey summu a g'i yon nda turaaroo.

³⁹ Kan Fariziyenoo kan n'a hoyandi dii woo, a nee nga boŋ se: «Nda a gar aroo woo annabi no, a ga bay boro kan ti woo, a ga bay woy dumi kan ti woo kan goo ma man nga. Kala a ma bay kan woykuuru no.»

⁴⁰ Isa zaabi ka nee a se: «Simon, ay ga baa ya haya foo har ma ne.» Simon nee: «Alfagaa, šelan.»

⁴¹ Isa nee: «Garawmaykaw foo goo nda garawkoyni hinka. A ga may ijina ga nzorfu kaaray tamma boŋ zangu guu (500), affaa a ga may a ga nzorfu kaaray tamma boŋ woyguu (50).

⁴² A gar kan affoo kul sii nda haya kan nda a g'a bana. A na ihinkaa kul yaafa. Sohō affoo no ma hanse ka bag'a ihinkaa ra?»

⁴³ Simon zaabi ka nee: «Ay ga hongu bora kan se a na iboobaa yaafa.» Isa nee a se: «Ni ciiti nda fondaa.»

⁴⁴ Isa bere woyoo here, de a nee Simon se: «N'ga dii woyoo woo wala? Kan ay huru ni hugoo ra, man'ay noo hari y'ay cewey ŋumay. Amma nga, mundawey nda a n'ay cewey tayandi, de a n'i tuusu nda nga himbirey.

⁴⁵ Man'ay summu. Amma nga, za a huru kate, a mana fay nda a g'ay cewey summu.

⁴⁶ Man'ay boŋoo yon nda jii. Amma nga, a n'ay cewey yon nda turaari.

⁴⁷ Woo se ay ga ni fahamandi kan baji beeroo kan a n'a cebe ga bayrandi kan nga zunubu boobey yaafandi. Amma boro kan ikaccu ka yaafandi a se, bora din baji kaccu no a g'a cebe.»

⁴⁸ Woo banda ga, Isa nee woyoo se: «Ni zunubey yaafandi.»

⁴⁹ Hoyandikey šintin ka nee ngi boŋ se: «May ti bora woo kan ga zunubu yaafa?»

⁵⁰ Amma Isa nee woyoo se: «Ni naanaa na ni hallasi. Koy nda baani.»

8

Woyey kan hanga Isa bande

¹ Alwaati foo banda ga, Isa naaru ka koy koyrawey nda koyra kanbey ra ka Irkoy LaamaaAlhabar Boryaa waazu. Taalibi woy cindi hinkaa (12),

² nda woy fooyan kan ra a bay ka ganjiyan gaaray k'i kaa, nda affooyan kan cindi ka wirci kan a n'i noo baani, goo a bande. Woyey man'ti kala: Maryama kan se i ga nee Magdala bora a kan ra ganji iyee hun,

³ nda Tahiya, Šuza kan ti Herod goykaw beeri foo wandoo, nda Suzan, nda iboobo fooyan kan g'i alhaadimay nda ngi almanoo.

Sayakaa filla yaasayantaa
(*Matiyu 13.1-9; Marku 4.1-9*)

⁴ Alžama beeri foo marga kanjan hun koyrawey ra ka kaa Isa do. A šelan i se nda filla yaasayantaa woo ka nee:

⁵ «Han foo sayakaw foo koy nga dumiyoo say. Kan a goo ma saya, dumiyoo jere foo kan fondaa bande. Borey n'a taama-taama, beenaa cirawey n'a gon.

⁶ Jere foo kan tondidoo ra. A zay, amma a kogu, zama a sii nongu ra kan ga tay.

⁷ Jere foo kan dumari karjikoyniyan gamey ra. Ngi nda karjey zay cere bande. Karjey n'i hewguba.

⁸ Jere foo kan labu hennaa ra. A zay, affoo kul na ize zangu (100) hay.»
Fillaa woo banda ga, Isa na jinde jer ka nee: «Boro kan goo nda harja ka maa, ma hanajer!»

Addaliloo kan se Isa ga filla yaasayantey dan nga šenney ra
(*Matiyu 13.10-17; Marku 4.10-12*)

⁹ Nga taalibey n'a hãa nda filla yaasayantaa woo maanaa.

¹⁰ A nee: «War, war duu Irkoy Laamaa haya tugantey fahamaa. Amma borey jerey, filla yaasayanteyan nda i ga šelan i se. Nga ra <i ga guna, amma i si dii, i ga maa, i si faham.> * »

Sayakaa filla yaasayantaa maanaa
(*Matiyu 13.18-23; Marku 4.13-20*)

¹¹ «Filla yaasayantaa woo almaganaa ne: dumiyoo man'ti kala Irkoy meešennoo.

¹² Wey kan kan fondaa bande man'ti kala borey kan ga hanajer. Amma Ibilisi kaa ka Šennoo kaa biney ra, hala i masi naanay ka hallasi.

¹³ Wey kan kan tondidogoo boŋ man'ti kala borey kan, nda i maa Šennoo, i g'a dii nda jaali, amma a mana zay biney ra ka linji tee, i si gay naanaa ra. Nda alwaati šenda kaa i ga, i ga nan.

¹⁴ Dumari karjikoyney kan ra dumiyoo jere foo kan man'ti kala borey kan maa, amma i nan alhuzuney, nda aduŋna almanoo, nda bine-ibaayey m'a hewguba. I si ize tee kan ga nin.

¹⁵ Labu hennaa kan ra jerey sayandi man'ti kala borey kan, nda i maa Šennoo, i g'a dii nda bine henna kaaray. I ga ize tee haya kul kan ga no.»

Fitillaa filla yaasayantaa
(*Marku 4.21-25*)

¹⁶ «Boro kul si fitilla diinandi ka jinay gum a boŋ wala k'a dan daari cire. A s'a dan kala fitilla gorodogoo ga hala borey kan ga huru ma dii gaayoo.

* **8:10 8.10** Ezayi 6.9.

17 Haya tugante sii no kanj si kaa ka fataw, haya sii no kanj ga tee sirri ra kanj si kaa ka fatawandi.

18 Wa takaa bay kanj nda war ga hanjajer, zama boro kanj goo nda a, i g'a noo koyne. Boro kanj sii nda a, ba woo kanj a ga hongu nga goo nda a, ga taandi.»

Isa armye nda nga jaa

(Matiyu 12.46–50; Marku 3.31–35)

19 Isa armye nda nga jaa kaa, amma i mana hin ka too a do alžamaa booboyanoo se.

20 Boroyan nee a se: «Ni jaa nda ni armye goo ma kay taray, i ga baa ngi ma dii ni.»

21 Isa na borey zaabi ka nee: «Ay jaa nda ag'armey man'ti kala borey kanj ga hanjajer Irkoy meešennoo se, de i g'a ka goy.»

Isa na hewoo kayandi

(Matiyu 8.23–27; Marku 4.35–41)

22 Han foo Isa nda nga taalibey huru harihii foo ra. A nee i se: «Ir ma denj ka koy haroo bonj faa ga.» I koy.

23 Kanj taalibey goo ma hun, Isa jirbi. Hew beeri foo zunbu haroo bonj. Hiyoo too nda hari hala a mma baa ka mun.

24 I man a k'a tunandi ka nee a se: «Alfagaa, Alfagaa, ir ga halaci!» A tun, a zahā hewoo nda bondawey ga, i kay, de nongoo tee sōy.

25 Woo banda ga, Isa nee i se: «Man war naanaa?» I hunbur, bonjey haw, de i ga cere hāa ka nee: «May ti boraa woo kanj ga ba hewoo nda haroo yaamar, de i ga hayaa tee kanj a n'a har?»

Isa na ganjiyanj gaaray k'i kaa aru ra

(Matiyu 8.28–34; Marku 5.1–20)

26 Isa nda nga taalibey too Geraza koyraa borey laamaa ra kanj goo Galile tenje.

27 Waatoo kanj Isa zunbu guraa ga, koyraa aru foo n'a kubay kanj ra ganjiyanj goo. Za gayyan a si yee ka bankaaray danj. A si goro hugu ra, saarawey ra a ga goro.

28 Kanj a dii Isa, a na jinde jer ka kaati ka sujudu jinoo ra ka nee: «Macin ka agay nda ni marga, Isa, Irkoy Jerantaa Iz'aroo? Ay g'a njaaray ni ga, mas'ay zarabi.»

29 Isa nka ganjoo yaamar kanj a ma hun aroo ra. Cee booboyan ganjoo g'a dii. Borey g'a haw nda guuru karfuyan, i ga gaalayanj danj cewey ra, amma a g'i dunbu. Ganjoo g'a ka koy saajey ra.

30 Isa n'a hāa ka nee: «Macin ti ni maanoo?» A nee: «Ay maanoo ti Alžama.» A na woo har, zama ganji booboyan ka huru a ra.

31 Ganjey na Isa suurandi a masi ngi sanba guusu futaa ra.

32 A gar kanj nbirnja booboyan goo ma kur tondi hondoo bonj. De ganjey na Isa suurandi a ma nanj ngi ma huru nbirnjawey wey ra. A n'a tee i se.

33 Ganjey hun aroo ra ka huru nbirnjawey ra. Nbirnjawey hun tondi hondoo jesoo ga beene† ka haroo gaarandi, i yoole.

34 Wey kanj g'i kur dii hayaa kanj tee, i zuru. I koy alhabaroo filla koyraa nda saajoo borey se.

† 8:33 8.33 tondi hondoo jesoo ga beene, Grek šenni ra, almaganaa faa ti tondi hondoo bonjoo bonj.

³⁵ Borey koy dii hayaa kaŋ tee. I too nongoo kaŋ ra Isa goo. I na aroo gar kaŋ ra ganjeŋ hun, a ga goro Isa cewey cire. Darbay goo jindoo ra, lakkaloo ga timme daku. Borey kaŋ dii a hunbur.

³⁶ Borey kaŋ dii hayaa kaŋ Isa n'a tee, no ma filla borey kaŋ kokor ka kaa se, takaa kaŋ nda Isa na aroo hallasi ganjeŋ ra.

³⁷ Woo banda ga, Geraza koyraa nda nga laamaa borey kul n'a wiri Isa ga, a ma mooru ngi, zama i hanse ka hunbur. Isa huru harihiyoo ra ka willi.

³⁸ Aroo kaŋ ra ganjeŋ hun n'a ŋaaray a ga, a ma naŋ nga ma cindi nga bande. Amma Isa mana yadda, a nee a se:

³⁹ «Willi ni hugoo do, ma hayaa kul filla i se kaŋ Irkoy n'a tee ma ne.» A koy, de a na hayaa filla koyraa kul ra kaŋ Isa n'a tee nga se.

*Žayrus ize woyoo nda woyoo kaŋ tuku Isa bankaaraa ga
(Matiyu 9.18–26; Marku 5.21–43)*

⁴⁰ Waatoo kaŋ Isa willi, alžamaa kul kaŋ goo m'a batu n'a kubay.

⁴¹ Nga ne, aru foo kaa a do kaŋ maŋŋoo ti Žayrus, margahugoo boŋkoynoo no. A sujudu Isa cewey cire, a n'a ŋaaray a ma kaa nga hugoo do.

⁴² Hayaa kaŋ se, ize woy folloku bara a se kaŋ goo nda haya kaŋ ga too jiiri woy cindi hinka (12), a ga baa ka buu. Kaŋ Isa ga koy a do, alžama g'a šiita.

⁴³ Woo gar kaŋ woy foo goo jamaa ra kaŋ nga jiiri woy cindi hinka (12) a ga kuri mandi. [Alman kul kaŋ goo a se, a n'a noo lotokorey se,] amma affoo kul mongu k'a noo baani.

⁴⁴ A man Isa nda banda here ka tuku nga bankaaraa miŋoo ga. Dogoo din da kuri mandiroo kay.

⁴⁵ Isa nee: «May no ka tuku ay ga?» Boro foo kul ga nee kaŋ man'ti nga no. Piyer nee: «Alfagaa, alžamaa ga ni kuubi ka ni bere, i ga ni šiita.»

⁴⁶ Amma Isa nee: «Boro tuku ay do, zama ay maate kaŋ gaabi foo fatta ay ra.»

⁴⁷ Woyoo dii kaŋ Isa bay nga ga, a jijiri nda hunburay ka kaa ka sujudu Isa se ka hayaa har jamaa kul jine kaŋ se nga tuku a do, nda takaa kaŋ nda nga duu baani dogoo din da.

⁴⁸ Isa nee woyoo se: «Ay izoo, ni naanaa na ni hallasi. Koy nda baani.»

⁴⁹ A goo ma šelan kaŋ boro hun margahugoo boŋkoynoo windoo do ka nee: «Ni ize woyoo faati. Masi alfagaa zaa ka kay koyne.»

⁵⁰ Isa maa, a zaabi ka nee a se: «Masi hunbur, naanay hinne, de a ga hallasi.»

⁵¹ Waatoo kaŋ Isa too Žayrus hugoo do, a mana naŋ boro kul ma huru nga bande nda man'ti Piyer, nda Yehiya, nda Žak, nda zankaa ŋaŋoo nda baaboo.

⁵² Borey kul ga hēe, i ga yooyo bukaa boŋ. Isa nee i se: «War masi hēe, a mana buu, a mma jirbi.»

⁵³ Borey n'a kašikaši, zama i ga bay kaŋ a buu.

⁵⁴ Amma Isa n'a dii nda kaboo ka nga jindoo jer ka nee: «Woy-izoo, tun ni boŋ ga.»

⁵⁵ Lakkaloo yee kate a ga, dogoo din da a tun. Isa n'i yaamar i m'a noo ŋaayan.

⁵⁶ Zankaa hayragey boŋey haw, amma Isa n'i yaamar i masi hayaa kaŋ tee deede boro kul se.

9

Isa na nga taalibi woy cindi hinkaa (12) sanba

(Matiyu 10.5-15; Marku 6.7-13)

¹ Isa ciya taalibi woy cindi hinkaa (12) se k'i noo hini nda gaabi ganjey kul ga ka wircikoyney noo baani.

² A n'i sanba i ma Irkoy Laamaa ŝennoo waazu, i ma kate wircikoyney se baani.

³ A nee i se: «War masi haya kul zaa diraa se, a ma tee gobu, wala bolbol, wala ņaayan, wala nooru. War masi darbay hinka mo zaa.

⁴ Hugu kul kaŋ ra war zunbu, war ma cindi no din da ra. No din ra war ma tun ka koy.

⁵ Nda borey wanji ka war zumandi, war ma hun koyraa din ra, war ma kusaa kokobu k'a kaa war cewey ga, woo ga tee seede kaŋ haya futa no i n'a tee.»

⁶ Taalibey ŝerre. I koy koyra kanboo kul ra ka Alhabar Boryaa toonandi, de nongoo kul ra i kate borey se baani.

Herod boŋhawaa

(Matiyu 14.1-12; Marku 6.14-29)

⁷ Kokoy kaccaa kaŋ se i ga nee Herod maa hayey kul kaŋ teendi, boŋoo haw, zama boro fooyan ga nee Yehiya tun bukawey ra.

⁸ Affooyan ga nee Ilyasu ka bangay. Affooyan mo ga nee annabi jina-jinawey affoo ka tun koyne.

⁹ Herod nee: «Yehiya, ay na boŋoo kaa jindoo ga. May ti bora a woo kaŋ ay ga maa i ga hayey wey har a ga?» A ga ceeci nga ma dii Isa.

Isa na boro zenber guu (5.000) ņandi

(Matiyu 14.13-21; Marku 6.30-44; Yehiya 6.1-14)

¹⁰ Waatoo kaŋ diyawey willi kate, i na hayaa kul filla Isa se kaŋ ngi n'a tee. A n'i ka koy nga bande, ka yee jere ga koyra ra kaŋ se i ga nee Betsayda.

¹¹ Kaŋ alžamaa bay, i hanga a. Isa n'i kubay henna, de a ŝelan i se Irkoy Laamaa ga. De mo borey kaŋ ga baa gaaham baani, a kate i se baani.

¹² Kaŋ zaaroo ga ŝintin ka ben, taalibi woy cindi hinkaa (12) man a ka nee a se: «Alžamaa nan hala i ma koy koyra kanbey kaŋ ga man ne ga nda hawsaa borey do ka duu kanidoo nda ņaayan, zama nongoo kaŋ ra ir ne, haya kul sii a ra.»

¹³ Amma Isa nee i se: «War hunday m'i noo ņaayan!» I nee: «Ir sii nda haya kaŋ bisa takula guu nda hamiisa hinka, nda man'ti ir nka koy ņaayan day jamaa woo kul se.»

¹⁴ Woo gar kaŋ arey ga too boro zenber guu (5.000) cine. Isa nee nga taalibey se: «W'i gorandi nda soofu-soofu. Soofu foo kul ma tee boro woyguu (50) cine.»

¹⁵ I n'a tee nda takaa din, i n'i kul gorandi.

¹⁶ Woo banda ga, Isa na takula guwaa nda hamiisa hinkaa zaa, a na nga boŋoo jer ka beenaa guna, a na albarka danj i ra. A n'i dunbu. A n'i noo taalibey se i m'i zamna alžamaa game.

¹⁷ Borey kul ņaa hala i kungu. I koy nda kokondo woy cindi hinka (12) kaŋ ga too nda wey kaŋ cindi.

May ti Isa?

(Matiyu 16.13-20; Marku 8.27-30)

18 Han foo, kan̄ Isa goo ma Irkoy n̄aaray jere ga, nga taalibey goo a bande. A n' i h̄aa ka nee: «Alžamaa mma nee, may ti agay?»

19 I n' a zaabi ka nee: «Boro fooyan̄ ga nee Yehiya kan̄ ti batizekaa ti ni, affooyan̄ ga nee Ilyasu ti ni, affooyan̄ mo ga nee kan̄ annabi jina-jinawey affoo ti ni kan̄ tun ka huna.»

20 Woo banda ga, a nee i se: «De war, war mma nee, may ti agay?» Piyer zaabi ka nee: «Ni ti Almasihu kan̄ Irkoy n' a sanba.»

21 Isa zah̄a i ga kan̄ i mas' a har boro kul se.

*Isa šelan̄ nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga
(Matiyu 16.21-23; Marku 8.31-33)*

22 A nee i se koyne: «Kala Boro-iz' aroo ma dii zarabi booboyan̄. Boro beerey nda sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey g' a yankar. A ga wiyyandi, de jirbi hinzantoo hane a ga tun.»

*Takaa kan̄ ga kate boro ma hanga Isa
(Matiyu 16.24-28; Marku 8.34-9.1)*

23 Isa nee borey kul se: «Boro kan̄ ga baa nga ma hanga ay bande, kala a ma nga alhawaa nan̄, zaari kul a ma nga kanjandibundoo zaa* jina, a ma hanga agay.

24 Boro kan̄ ga baa nga ma nga hundoo hallasi g' a mursu, amma boro kan̄ ga nga hundoo mursandi ay maaganda se g' a hallasi.

25 Macin no a g' a hanse boro se a ma duu aduŋŋa kul, nda a ga nga boŋ halaci wala ka nga boŋ mursandi?

26 Boro kul kan̄ agay nda ay meešenney g' a haawandi borey game, Boro-iz' aroo ga haw a borey game waati kan̄ a kaa nga daržaa, nda Baaboo wanoo, nda almalayka henanantey wanoo ra.

27 Ay g' a har war se nda cimi, boroyan̄ goo ne kan̄ si buuyan taba i mana dii Irkoy Laamaa.»

*Isa kunturoo alhaaloo barmay
(Matiyu 17.1-8; Marku 9.2-8; Piyer bataga 2to 1.17-18)*

28 Kan̄ Isa na šenney wey har, jirbi yaaha cine banda ga, a na Piyer, nda Yehiya, nda Žak zaa ka žigi nga bande tondi hondoo boŋ ka Irkoy n̄aaray.

29 Waatoo kan̄ ga goo ma Irkoy n̄aaray nga ndumoo alhaaloo barmay. Nga darbaa tee ikaaray far.

30 Nga ne, aru hinka cindi ka šelan̄ a bande kan̄yan̄ ti Musa nda Ilyasu.

31 I bangay daržaa ra, i ga šelan̄ Isa bande nga aduŋŋa hunyanoo ga kan̄ ga kaa ka tee Žerizalem.

32 Woo gar kan̄ Piyer nda nga hangasiney jirbi guusa n' i dii. Kan̄ i tun i dii Isa daržaa nda aru hinka kan̄ ga kay a bande.

33 Waatoo kan̄ borey din hun Isa do, Piyer nee a se: «Alfagaa, a ga boori ir ma cindi ne ra, adiši ir ma hukum hinza cin, affoo ni se, affoo Musa se, affaa Ilyasu se.» Piyer si hayaa bay kan̄ nga g' a har.

34 A goo ma šenney wey har kan̄ duula foo na nga biyoo k' i gum. Taalibey hunbur kan̄ i dii ngi goo duulaa ra.

35 Jinde foo fatta duulaa ra ka nee: «Woo ti agay Iz' aroo kan̄ ay n' a suuba, wa hanajer a se!»

* 9:23 9.23 Boro ma nga kanjandibundoo zaa man' ti kala boro ma yadda ka nga hundoo noo sanda takaa kan̄ nda Isa na nga wanoo noo.

³⁶ Šennoo woo waati, Isa hinne ka cindi. Jirbey din taalibey dangay, hayaa kaŋ i dii a, i mana baffoo har boro kul se a ra.

*Isa na ganji gaaray k'a kaa zanka ra
(Matiyu 17.14–18; Marku 9.14–27)*

³⁷ Subaa ra, kaŋ i zunbu tondi hondoo boŋ, alžama boobo na Isa kubay.

³⁸ Nga ne, alžamaa ra, aru foo wurru ka nee: «Alfagaa, ay g'a ŋaaray ni ga, ma neli ay iz'aroo ga, zama nga hinne bara ya ne.

³⁹ Ganji foo bara no kaŋ, nda a tun a se, dogoo din da a mma kaati. Ganjoo g'a jijirandi nda gaabi, a ga kufu kar. A ga gay a g'a gurzugay hala a g'a naŋ.

⁴⁰ Ay n'a ŋaaray ni taalibey ga i m'a gaaray, amma i mongu.»

⁴¹ Isa zaabi ka nee: «Dumi kaŋ si naanay, a ga Irkoy hoo, hala waati foo no ay ga hima ka cindi war bande ka war suuri? Kate ni iz'aroo.»

⁴² A goo ma man kaŋ ganjoo n'a cetaw ganda k'a guzuguzu. Amma Isa zahā ganjoo ga, a na zankaa noo baani, a n'a yeeti baaboo ga.

⁴³ Borey kul na almunkar nda Irkoy jeeraa.

*Isa yee ka šelan nga buuyanoo ga
(Matiyu 17.22–23; Marku 9.30–32)*

Waatoo kaŋ borey kul boŋey haw nda hayaa kaŋ Isa n'a tee, nga no a nee nga taalibey se:

⁴⁴ «Wa war haŋawey kayandi ka maa hayaa kaŋ ay g'a har. Boro-iz'aroo ga kaŋandi adamizey kabey ra.»

⁴⁵ Amma taalibey mana faham šennoo woo se. Šenni daabante no i se hala i masi duu almaganaa. I ga hunbur k'a hāa nda šennoo.

May ka bisa borey kul?

(Matiyu 18.1–5; Marku 9.33–41)

⁴⁶ Taalibey na cere kakaw. Kakaa man'ti kala, ngi ra, may ka bisa borey kul.

⁴⁷ Isa ga hayaa bay kaŋ goo biney ra. A na zanka kaccu foo zaa k'a dan nga jeroo ga,

⁴⁸ de a nee i se: «Boro kul kaŋ yadda ka zankaa woo dii ay maaganda se, bora, agay hunday ga a yadda. Boro kul kaŋ yadda ay ga, bora kaŋ n'ay sanba ga a yadda. Bora kaŋ kacca nda war kul, nga ti iberoo.»

⁴⁹ Yehiya na šennoo zaa ka nee: «Alfagaa, ir dii aru foo kaŋ ga ni maŋoo cee ka ganjey gaaray. Ir n'a ganji a m'a tee, zama a sii ir bande ka ni gana.»

⁵⁰ Isa nee a se: «War mas'a ganji, zama boro kaŋ si konna war, goo war bande.»

Samari koyra kanbe foo borey wanji Isa ma zunbu ngi do

⁵¹ Kaŋ waatoo man kaŋ ra Isa ga hima ka zandi ka hun aduŋra ra, a kayandi kaŋ haya kul kaŋ no kala nga ma koy Žerizalem.

⁵² A na dontokawyaŋ sanba nga jine, kaŋyaŋ na fondaa zaa ka koy Samari borey koyra kanbe foo ra ka zunbudoo soolu a se.

⁵³ Amma koyraa din borey mana yadda a ma zunbu no din, zama Žerizalem fondaa ra a goo.

⁵⁴ Kaŋ taalibi hinkaa kaŋ ti Žak nda Yehiya dii woo, i nee: «Ir Koyoo, n'ga baa ir ma beenaa nuunaa cee a ma kaŋ i boŋ k'i halaci?»

⁵⁵ Isa bere ka citi i ga.

⁵⁶ Woo banda ga, i koy cere bande koyra kanbe foo ra koyne.

*Boro kan ga baa nga ma hanga Isa
(Matiyu 8.19–22)*

⁵⁷ Kan i goo ma dira fonda ra, aru foo nee Isa se: «Ay ga hanga ni bande nongu kul kan ra n'ga koy.»

⁵⁸ Isa nee a se: «Nzungey goo nda guusu, beenaa cirawey goo nda teji, amma Boro-iz'aroo sii nda nongu kan ra a ga nga bonoo kanandi.»

⁵⁹ Isa nee aru foo se koyne: «Hanga ay bande.» A nee: «[Ay Koyoo,] nan ya koy ay baabaa sutura jina.»

⁶⁰ Amma Isa nee a se: «Nan bukawey ma ngi bukawey sutura, ni, koy Irkoy Laamaa fee.»

⁶¹ Affoo yee ka nee koyne: «Ay ga hanga ni, ay Koyoo, amma nan ya koy ay hugey borey hoy baani jina.»

⁶² Isa nee a se: «Boro kul kan na nga beeriguuroo dii nga kaboo ra, de a ga peli ka lakkal dan banda se, boraa din sii nda nafaw Irkoy Laamaa se.»

10

Isa na taalibi woyye cindi hinka (72) sanba

¹ Hayey kan tee banda ga, ir Koyoo yee koyne ka taalibi woyye cindi hinka (72) zaa k'i sanba nga jine boro hinka-hinka koyrawey nda nongey kul kan ra a ga hima ka kaa ka koy.

² A nee i se: «Hegaa ga beeri, amma goykey si boobo. Adişi wa heгаа Koyoo njaaray a ma goykawayan sanba nga heгаа ra.

³ Wa koy, nga ne, ay ga war sanba sanda feeji-izeyan kan ga koy ganjihansiyay game.

⁴ War masi fortomaani, wala bolbol, wala taami zaa, de mo war masi sallam boro kul ga fonda ra.

⁵ Hugu kul kan ra war huru, war mma jin ka nee: «Alaafiyaa ma kaa hugoo woo ga!»

⁶ Nda alaafiyakoyne goo no din, war alaafiyaa ga kani a ga, nda man'ti woo, war alaafiyaa ga yee war ga.

⁷ Wa cindi hugoo din da ra. War ma nja a do, war ma han i do, zama goykaw ga hima nda nga banaa. War masi hun hugoo woo ra ka huru hugoo woo ra.

⁸ Koyra kul kan ra war huru, de borey na war yawzunbay, war ma hayey nja kan i ga kate ey war se.

⁹ Wircikoyney kan goo no din, war ma kate i se baani, wa nee i se: «Irkoy Laamaa man war ga.»

¹⁰ Amma koyra kul kan ra war huru, de i mana war yawzunbay, wa koy nga lolawey ra, war ma nee:

¹¹ «Ba war koyraa kusaa kan denja ir cewey, ir g'a kokobu war ga. Amma war ma haya foo bay kan ti Irkoy Laamaa man.»

¹² Ay ga war bayrandi kan hanoo din, Sodom gurzugaa ga kacca nda koyraa din wanoo.»

*Koyrayan kan wanji ka tuubi
(Matiyu 11.20–24)*

¹³ «Ni bone, Korazin! Ni bone, Betsayda! Zama nda a gar kayfey kan teendi war game nka teendi Tir nda Sidon ra, i gay i na saaku kasa dan ngi ga ka goro boosu ra, ka cebe kan ngi tuubi.

14 Woo se kayandoo hane, Tir nda Sidonj gurzugaa ga kacca nda war wanoo.

15 Ni Kaparnahum, n'ga hongu kanj n'ga jerandi hala ma too beenaa? Žahannam no i ga ni zumandi!

16 Boro kanj na hanajer war se, agay se a na hanajer. Boro kanj wanji war ga, agay ga a wanji. A gar, boro kanj wanji ay ga, bora a kanj n'ay sanba ga a wanji.»

Taalibi woyye cindi hinkaa (72) yee kateyanoo

17 Taalibi woyye cindi hinkaa (72) yee kate nda jaali, i nee: «Ir Koyoo, ba ganjey huru ir hinoo cire ni maapoo ga.»

18 Isa nee i se: «Ay dii Ibilisi, a ga kanj ka hun beenaa ra ma nee meli.

19 Nga ne, ay na war noo hini war ma dira gondey nda dontoney nda iberoo hinoo kul ga, bila nda baffoo ma ifutu tee war se.

20 War masi jaali nda kanj ganjey ga war yaamarey tee, amma wa jaali nda haya kanj se war maapey hantumandi beenaa ra.»

Isa jaali

(Matiyu 11.25–27; 13.16–17)

21 Alwaati follokaa din da ra, Isa jaali Hundi Henanantaa albarkaa ra, de a nee: «Ay ga albarka danj ma ne, Baaba, beenaa nda laboo Koyoo, zama n'na hayey wey tugu lakkalkoyney nda borey kanj ga faham se, amma n'n'i bangandi zanka kaccey se. Cimi, ya Baaba, zama takaa woo no ni baa m'a tee.»

22 «Ay Baabaa Irkoy na hayey kul danj ay kaboo ra. Boro kul si bay may ti Iz'aroo nda man'ti Baabaa Irkoy. Boro kul si bay may ti Baabaa Irkoy nda man'ti Iz'aroo, nda boro kanj se Iz'aroo baa nga m'a bangandi.»

23 Woo banda ga, a bere taalibey here, nga nda ey foo, a nee: «Mopey duu gomni kanj ga dii hayaa kanj war goo ma dii a!

24 Ay ga war bayrandi kanj annabi booboyan nda kokoyyan baa ngi ma dii woo kanj war goo ma dii a, amma i mana dii a. I baa ngi ma maa woo kanj war goo ma maar'a, amma i mana maar'a.»

Samari boro hinnantaa filla yaasayantaa

25 Ašariyaa baykaw foo ne ka tun ka Isa sii ka nee: «Alfagaa, macin no ay ga hima k'a tee hala ya hunayan abadantaa tubu?»

26 Isa nee a se: «Macin ka hantumandi ašariyaa ra? Macin no n'n'a caw?»

27 A zaabi ka nee: «Ma baa ni Koyoo Irkoy nda ni binoo kul, nda ni hundoo kul, nda ni gaaboo kul, nda ni lakkaloo kul.»* Koyne mo: «Ma baa ni cinaa sanda takaa kanj nda n'ga baa ni boj.»†

28 Isa nee a se: «Ni tuuru nda fondaa. Woo tee, de n'ga huna.»

29 Amma aroo baa nga ma nga boj henanandi, a nee Isa se: «De may ti ay cinaa?»

30 Isa na šennoo zaa, a nee: «Woo ti aru foo kanj ga doo ka hun Žerizalem ka koy Žeriko. A kanj fondodunbukey ga, i na nga hayey kul taa a kone, i n'a kar, de i koy. I n'a nanj buuyan nda hunayan game.

31 Sargari juwalkaw foo kanj mana bay, kaa ka doo nda fondaa din, a dii aroo, a ceesi ka bisa a ga.

32 Takaa din da Lewi boro foo too nongu follokaa din ra, a dii aroo, a ceesi ka bisa a ga.

* 10:27 10:27 Alhukumoo 6.5. † 10:27 10:27 Sargarey 19.18.

³³ Amma Samari boro foo kanj goo ma naaru too no din ra. Kanj a dii a kul, a hanse ka hinna a se.

³⁴ A man a do ka nga dorey safar nda jii nda alaneb hari moora, a n'i didiji nda zaara. Woo banda ga, a n'a žigandi nga boŋ kaarumaa ga. A n'a ka koy yawzumbudoo foo ra ka huga nda a.

³⁵ Subaa ra, a na nzorfu kaaray tamma boŋ hinka kaa, a n'i noo yawzumandikaa se, a nee a se: «Ma huga nda a, haya kul kanj n'n'a danj a ra ka bisa woo kanj ay n'a noo ma ne, ay g'a bana ma ne ay yee kateroo ga.»

³⁶ Woo banda ga, Isa nee a se: «Ni do, boro hinzaa woo ra, may no ka bora a kanj kanj fondodunbukey gamey ra tee nga cinaa?»

³⁷ A nee: «Bora a kanj hinna a se.» Isa nee a se: «Koy, de ma takaa din da tee.»

Isa koy Mart nda Maryama do

³⁸ Waatoo kanj Isa nda taalibey na fonda a zaa, i huru koyra-ize foo ra. Woy foo kanj maapoo ti Mart n'i zumandi nga do.

³⁹ A goo nda woyme kanj se i ga nee Maryama kanj cindi a ga goro ir Koyoo cewey cire ka harajer nga ţennoo se.

⁴⁰ A gar Mart hunday goo hugoo goy boobey gamey ra. A kaa ka nee Isa se: «Ay Koyoo, woo si ni dor kanj ay woymaa g'ay nanj agay hinne goyey game? Nee a se adiţi a m'ay gaa.»

⁴¹ Ir Koyoo zaabi ka nee a se: «Mart, Mart, n'ga huzun, n'ga jijiri haya booboyan se.

⁴² Amma haya folloku ka tilasu. Maryama na baa henna a zaa kanj si hun a kone.»

11

Isa na nga taalibey cawandi Irkoy ŋaarayyan (Matiyu 6.9–13; 7.7–11)

¹ Han foo Isa goo ma Irkoy ŋaaray nongu foo ra. Waatoo kanj a benandi, nga taalibey affoo nee a se: «Ay Koyoo, ir waanandi takaa kanj nda ir ga Irkoy ŋaaray, sanda takaa kanj nda Yehiya n'a waanandi nga taalibey se.»

² A nee i se: «Nda war ga Irkoy ŋaaray, wa nee: <Ya Baaba Irkoy!

Yala ni maapoo ma zandi sanda henanante, ni Laamaa ma kaa.

³ Ir noo zaari kul ir meehunaa.

⁴ Ir zunubey yaafa ir se,

zama ir hunday ga yaafa boro foo kul se kanj n'ir toope.

Masi nanj ir ma siyandi ka kanj zunubu ra.»

⁵ Isa yee ka nee i se: «War ra, may ti bora a kanj goo nda cere kanj do a koy cijinoo gamoo ra ka nee a se: <Ay ceroo, ay faaba nda takula hinza,

⁶ zama ay cere foo ka hun diraydoo ra ka kaa ay do, ay sii nda baffoo k'a ŋandi a se.»

⁷ Ceroo kanj goo hugoo gundoo ra ga hin k'a zaabi ka nee: <Mas'ay zaa ka kay, hugoo mijnoo daaba, agay nda ay zankey kani. Ay si hin ka tun ka ni noo.»

⁸ Ay ga war bayrandi kanj ba nda a mana tun k'i noo a se nga ceretaraa se, a ga tun k'a noo haya kul kanj ga a ga too nga kula janjaa sabbu se.

⁹ Agay da mo ga nee war se: Wa Irkoy njaaray, a ga war noo, wa ceeci, war ga duu, wa kara-kara, a ga feera war se.

¹⁰ Zama boro kul kan njaaray, i g'a noo, boro kan ceeci ga duu, de mo i ga feera boro kan kara-kara se.

¹¹ War ra, may ti baaboo kan, nda izoo n'a wiri hamiisa, a g'a noo gondi hamiisaa dogoo ra?

¹² Wala mo, nda a n'a wiri guuri, a g'a noo donton?

¹³ Nda war kan ga laala ga wan ka war izey noo haya hennayan, taka foo nda Baabaa Irkoy kan goo beenaa ra si Hundi Henanantaa noo boro kan g'a njaaray se?»

*I na Isa hinoo himandi nda Ibilisi wanoo
(Matiyu 9.32-34; 12.22-30; Marku 3.22-27)*

¹⁴ Isa na ganji foo gaaray kan na aru foo benbandi. Waatoo kan ganjoo hun a ra, benbaa šelan, jamaa bonhaway.

¹⁵ Amma boro fooyan i ra nee: «Belzebil* kan ti ganjey bonkoynoo nda a ga ganjey gaaray.

¹⁶ Affooyan n'a sii ka wiri a ga a ma tammaasa kayfante tee kan hun beenaa ra.»

¹⁷ Amma Isa ga ngi anniyawey bay, a nee i se: «Laama kul kan izey dunbu, laamaa din ga halaci, hugey ga kan cere bon.

¹⁸ Nda Ibilisi na nga bon zamna, taka foo nda nga laamaa ga kay, zama war nee kan Belzebil nda ay ga ganjey gaaray?

¹⁹ Nda agay, Belzebil nda ay ga ganjey gaaray, de may nda war borey g'i gaaray? Woo se ngi no ma tee war ciitikey.

²⁰ Amma nda Irkoy hinoo nda ay ga ganjey gaaray, adiši Irkoy Laamaa kaa war ga.

²¹ Nda aru gaabikoyni kan goo nda wongu jinayyan ga nga hugoo lakkal, haya kul si duu nga almanoo.

²² Amma nda aru kaa kan gaabi nda a kan ga hin a, a ga wongu jinawey kul taa a kone kan ti nga gaaboo, de a ga nga algaaniimaa zamna borey se.

²³ Boro kan sii ay bande, mma konna agay. Boro kan si borey marga ay bande, mm'i say-say.

*Ganjoo yee kateyanoo
(Matiyu 12.43-45)*

²⁴ Waati kan ganji hun boro ra, a mma koy nongey kan goo saajoo ra ka hunanzamay wiri. Nda a mana duu a kul, a ga nee: «Ay ga yee ay hugoo kan ra ay hun.»

²⁵ Nda a too no din, a g'a gar a haaba, a taalam.

²⁶ Woo banda ga, a ga yee ka koy ka ganji iyee zaa kan laala nda a. I ga huru hugoo ra ka goro. Bora din cee koraa ga jaase ijinaa.»

Borey kan duu gomni

²⁷ Isa nka šennoo woo har kan woy foo na nga jindoo jer jamaa ra ka nee a se: «Gundoo duu gomni kan na ni zaa, fafey duu gomni kan na ni naanandi.»

²⁸ Amma Isa n'a zaabi ka nee: «Gomni sii kala borey se kan ga hanajer Irkoy meešennoo se, de i ga gaabu a ga.»

* 11:15 11.15 Belzebil, Ibilisi maa foo no.

Yunusa tee tammaasa
(*Matiyu 12.38-42*)

²⁹ Waatoo kanj alžama beeri foo marga Isa bonj, a nee: «Zamanoo woo borey man'ti kala boro laalayan. Tammaasa kayfante no i ga ceeci, amma i s'i noo tammaasa kanj man'ti woo kanj Yunusa n'a tee.

³⁰ Zama takaa kanj nda Yunusa tee tammaasa Niniwe borey se, takaa din da no Boro-iz'aroo ga ti a zamanoo woo izey se.

³¹ Gurma here kokoy woyoo ga tun kayandoo hane, nga nda zamanoo woo borey, a ga alhukum zurandi i ga, zama a nka hun aduɲɲa kanjoo ga ka kaa ka hanajer Sulaymaana lakkaloo se. Sohō boro ne kanj bisa Sulaymaana.

³² Niniwe borey ga tun kayandoo hane ka alhukum zurandi zamanoo woo izey ga, zama Niniwe borey nka tuubi kanj i maa Yunusa waazoo. Sohō boro ne kanj bisa Yunusa.»

Moo ti gaaham fitillaa
(*Matiyu 5.15; 6.22-23*)

³³ «Boro kul si fitilla diinandi k'a danj nongu tugante ra [wala ka kusu gum a bonj], amma a s'a danj kala fitilla gorodogoo ga hala borey kanj ga huru ma dii gaayoo.

³⁴ Ni moɲoo ti ni gaahamoo fitillaa. Nda ni moɲoo ga boori, ni gaahamoo mo kul goo gaay ra. Amma nda ni moɲoo ga laala, ni gaahamoo goo kubay ra.

³⁵ Adiši hawgay, gaayoo kanj goo ni ra masi tee kubay.

³⁶ Nda ni gaahamoo kul tee gaay, nongu si cindi a ra kanj ga tee kubay. Nga kul ga tee gaay sanda waati kanj fitilla ga ni noo gaay.»

Isa citi Fariziyeney nda Citaaboo baykey ga
(*Matiyu 23.1-36; Marku 12.38-40*)

³⁷ Waatoo kanj Isa šelanj ka ben, Fariziyen foo n'a wiri a ga a ma kaa ka koy ŋaa nga do. A huru hugoo ra ka goro ŋaadogoo ra.

³⁸ Fariziyenoo bonjoo haw kanj a dii Isa mana alwala jina ka ŋaa.

³⁹ Amma ir Koyoo nee a se: «War Fariziyeney, war ga potoo nda taasaa dumaa pumay, amma war kuneheroo ga too nda komari nda laalay.

⁴⁰ Lakkal janantey, man'ti tarayheroo teekaa, nga da ka kuneheroo tee wala?

⁴¹ Hayey kanj goo kunehere no war ga hima k'i sarga, nga ra hayey kul ga henan war se.

⁴² Amma war bone, Fariziyeney, zama war ga anaanawoo, nda suboo, nda dumaray kul azakkaa noo Irkoy se. Amma war dirɲa Irkoy šerretaraa nda nga bajoo. Wey ti hayey kanj war hima k'i tee bila nda war ma jerey yankar.

⁴³ War bone, Fariziyeney, zama war ga baa jine gorodogey margahugey ra, war ga baa borey ma war foo nda beeray farrey ra.

⁴⁴ War bone, zama war ga hima nda saarayyanj kanj ga boro ga dira bila nda ma bay wala saarayyanj no.»

⁴⁵ Ašariyaa baykaw foo n'a zaabi ka nee: «Alfagaa, takaa kanj nda ni goo ma šelanj, ir mo, ni goo m'ir wow.»

⁴⁶ A nee: «War mo ašariyaa baykey, war bone, zama war ga jeejeyan danj adamizey ga kanj i si hin ey, ka gar kanj war si kabe-ize folloku danj i se.

⁴⁷ War bone, zama war ga annabey saarawey cin, wey kan war baabey n'i wii.

⁴⁸ War takaa ga cebe kan war baabey teegoyey ga kan war se. Ngi, i na annabey wii, war, war ga ngi saarawey cin k'i kayandi.

⁴⁹ Woo se Irkoy lakkaloo nee: «Ay ga annabiyan̄ nda diyawyan̄ sanba i ga. I ga wiiya i ra, i ga boroyan̄ gurzugay i ra»,

⁵⁰ hala i ma zamanoo woo izey hãa nda annabey kul kan̄ kurey mun za adun̄na daaruroo ga.

⁵¹ M'a dii za Habila kuroo munyanoo hala Zakariya kuroo munyanoo ga kan̄ i n'a wii sargari tonadogoo nda Irkoy hugoo game.† Ay ga war bayrandi kan̄ i ga zamanoo woo izey hãa nda hayey wey.

⁵² War bone, ašariyaa baykey, zama war na bayraa kufal-izoo dii. War hunday mana huru, war na borey ganji mo kan̄ ga baa ngi ma huru.»

⁵³ Waatoo kan̄ Isa fatta no din, Citaaboo baykey nda Fariziyeney šintin ka marga a ga ka gaabi k'a hãa nda haya booboyan̄:

⁵⁴ i na kumsayyan̄ hirri a se, wala ngi ga duu mijoo ra šenni futu k'a wurru.

12

Dolobiroo kan̄ ga boro ga hima ka nga boŋ hawgay

(Matiyu 10.26-27; 16.5-12; Marku 8.14-21)

¹ Alwaatoo woo ra, alžama nda alžama marga hala nongu kan̄ ra i mma cere taama. Isa jin ka šelan̄ nga taalibey se ka nee: «Wa war boŋ hawgay Fariziyeney dolobiroo ga kan̄ ti almunafikitaray.

² Haya tugante sii no kan̄ si kaa ka bangay, sirri sii no kan̄ si kaa ka bayrandi.

³ Woo se haya kul kan̄ war n'a har kubaa ra ga mandi gaayoo ra. Haya kan̄ war n'a ciinay han̄a ra hugoo gundoo ra, ga feendi soorawey boŋ.»

May no boro ga hima ka hunbur a?

(Matiyu 10.28-31)

⁴ «Ay g'a har war se kan̄ ti ay cerey: War masi hunbur borey kan̄ ga boro kunturoo wii, amma woo banda ga, i si hin ka haya kul tee.

⁵ Ay ga bora a cebe war se kan̄ war ga hima ka hunbur a. Wa hunbur bora a kan̄, nda a wiiya banda ga, a goo nda hini ka boro warra žahannam. Ay ga war bayrandi, nga no war ma hunbur a.

⁶ Takirya guu si neerandi kala tamma hinka wala? Woo kul, Irkoy jine, ba affoo si dirpandi i ra.

⁷ De koyne mo ba war boŋ hincirey, i kul kabandi. Adiši war masi hunbur, takirya boobo cere ra, war bisa ey.»

Ka yadda wala ka wanji Isa ga

(Matiyu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ «Ay g'a har war se, boro kul kan̄ nee nga goo ay mayraa ra adamize jine, Boro-iz'aroo mo ga nee Irkoy almalaykey jine kan̄ bora a din goo nga mayraa ra.

⁹ Amma boro kan̄ n'ay yankar adamizey jine, ga yankarandi Irkoy almalaykey jine.

¹⁰ Boro kul kan̄ na ifutu har Boro-iz'aroo se, ga yaafandi. Amma boro kan̄ na Hundi Henanantaa wow, si yaafandi.

† 11:51 11.51 Šintinoo 4.8; Taarikey 2to 24.20-22.

11 Waati kanj i ga war gongu ka koy margahugey ra, wala alkaaley jine, wala hinoo do ka war ciiti, war masi alhuzun nda takaa kanj nda i ga faasa war se, nda hayaa kanj war g'a har,

12 zama Hundi Henanantaa ga war bayrandi alwaatoo din da hayaa kanj war ga hima k'a har.»

Almankoyini saama filla yaasayantaa

13 Alžamaa ra, boro foo nee Isa se: «Alfagaa, nee ag'armaa se a m'ir tuboo zamna agay nda nga game.»

14 A nee a se: «Aroo, may k'ay tee war se alkaali wala zamnakaw?»

15 Woo banda ga, a nee i se: «Wa hanse ka lakkal danj ka war bonj hawgay haya ceeci nda albahiiritaray dumi kul ga, zama adamize hunaroo alman s'a hallasi, taka kul kanj nda a goo nda a.»

16 Isa na filla yaasayante deede i se ka nee: «Almankoyini foo faarey hanse ka taasu tee.

17 A ga šelanj nga binoo ra ka nee: «Macin no ay g'a tee, zama ay sii nda nongu kanj ra ay g'ay taasoo fanji?»

18 A nee koyne: «Hayaa ne kanj ay g'a tee. Ay g'ay taasu fanjidogey kayri ka ibeeriyaj cin. Ay ga ag'alkamaa kul nda ag'arzakaa kul fanji i ra.»

19 Woo banda ga, ay ga nee ay bonj se: «Ay baakaa, arzaka boobo fanjandi ma ne jiiri booboyaj se: ni bonj hunanzam, ŋaa, ma hanj, ma yafarhā.»

20 Amma Irkoy nee a se: «Saama, hō cijinoo hunday ni hundoo ga taandi. Hayey kanj n'n'i soolu, may no ma duu ey?»

21 Woo no ma tee boro ga kanj na alman marga nga bonj se, de Irkoy do a sii nda gomni.»

War masi huzun (Matiyu 6.25–34)

22 Isa nee nga taalibey se: «Woo se ay ga war bayrandi kanj war masi huzun war hundoo se, nda war ŋaahayaa, wala war gaahamoo se, woo kanj nda war ga daabu.

23 Hundi bisa ŋaayan. Gaaham bisa bankaaray.

24 Wa gaaru-gaarey guna: i si duma, i si hegay, i sii nda mangasa, i sii nda taasu fanjidoo, amma Irkoy g'i ŋandi, soko war kanj bisa cirawey!

25 War ra, may ti boraa kanj nga alhuzunoo ga kate a ma hin ka ba alwaati kayna tonton nga aloomuroo ga?

26 Adiši nda war si hin ka ba woo tee, cin se war ga huzun nda hayey cindey?

27 Wa kutukuryey guna takaa kanj nda i ga zay. I si taabi, i si haabu bii. Ay ga war bayrandi kanj Sulaymaana nda nga daržaa kul, a mana bankaaray danj ka too ngi affoo.

28 Nda suboo kanj hō a goo faarey ra, suba a ga warrandi alforonoo ra, Irkoy g'a bankaaray nda takaa woo, taka foo nda a si war bankaaray, naanaykaccukoyney?

29 War, war masi war bonj zarabi ka hayaa ceeci kanj war g'a ŋaa wala k'a hanj.

30 Zama hayey wey kul adupna kutakey no m'i ceeci. Amma war Baabaa Irkoy ga bay kanj war ga too i ga.

31 Hayaa kanj war ga hima k'a ceeci man'ti kala Irkoy Laamaa, de hayey wey mo ga tontonandi war se.

32 Feeji kur kaccaa, masi hunbur, zama a kan war Baabaa Irkoy se nga ma war noo Laamaa.»

Alman cimoo
(*Matiyu 6.19-21*)

³³ «Wa war arzakaa neere ka hayoo sarga. Wa fortomaaniyan tee war bon se kan si zen nda alman kan si ben kan goo beenaa ra kan zay si man a, dusu s'a nja.

³⁴ Zama nongoo kan ra war almanoo goo, nga ra war binoo mo goo.»

Tamey kan ga hanna

³⁵ «War gamey ma hawa, war fitillawey ma dii.

³⁶ War, war ma hima nda boroyan kan ga ngi koyoo yee kateroo batu kan koy hijay ra, hala za a kaa ka kara-kara ngi ma feeri a se.

³⁷ Tamey wey duu gomni kan ngi koyoo kaayanoo ga, a gar i goo ma hanna. Cimoo ne kan ay g'a har war se, a ga gamahaw k'i alhaadimay, de a ga sonbu k'i noo njaayan.

³⁸ A ma kaa cijinoo gamoo ra wala woo din banda ga, tamey ga duu gomni nda a n'i gar i ga hanna.

³⁹ War ma haya foo bay kan ti, nda a gar hugukoy ga bay waatoo kan ga zayoo ga kaa, a si nan a ma nga hugoo kayri.

⁴⁰ War mo ma soolu, zama waatoo kan war s'a hongu ra Boro-iz'aroo ga kaa.»

Tam dumi hinkaa
(*Matiyu 24.45-51*)

⁴¹ Piyer nee: «Ay Koyoo, filla yaasayantaa woo ir da ga ni goo wala borey kul ga ni goo?»

⁴² Ir Koyoo nee: «May ti jinay talfikaw laadirante lakkalkoynoo kan nga koyoo g'a dan nga tamey jine hala a m'i noo njaayan kan ga hima waatoo ra kan ga hima?»

⁴³ Tamoo din duu gomni kan nga koyoo kaayanoo ga, a g'a gar a ga takaa woo tee!

⁴⁴ Ay g'a har war se nda cimi, a g'a dan nga almanoo kul jine.

⁴⁵ Amma nda tamoo woo nee nga bon se: «Ay koyoo ga gay hala a ga kaa», nda a sintin ka banney nda konney kar, ka nja, ka han ka suu,

⁴⁶ tamoo woo koyoo ga kaa zaari kan a s'a hongu ra nda waati kan a s'a bay ra. A g'a zukandi futu ka nga nda borey kan si naanay tee affoo.

⁴⁷ Tamoo kan na nga koyoo ibaayoo bay, amma a mana soolu ka goy nda nga ibaayoo, i g'a barzu, barzu futu.

⁴⁸ Amma boro kan mana bay, de a na haya tee kan ga hima nda barzuyan, i g'a barzu kayna. Boro kan i n'a noo iboobo, i ga haya boobo ceeci a ga. Boro kan ga i na iboobo talfi, i g'a haa haya kan bisa woo kan i n'a talfi a ga.»

Borey ga dunbu Isa maaganda se
(*Matiyu 10.34-36*)

⁴⁹ «Nuune no ay kaa k'a cetaw adunna bon, cin no ay g'a wiri kala a ma dii?

⁵⁰ Batizeyan goo no kan nda ay ga hima ka batizandi. Ay ga hanse ka gurzugay hala a ga tee.

⁵¹ War mma hongu kan alaafiya no ay kaa ka zumandi adunna ra? Kalaa, kalaa! Ay ga war bayrandi kan dunbuyan no ay kate a.

⁵² Ho banda ga, boro guu kan goo hugu foo ra ga dunbu. Boro hinzaa nda ihinkaa si cere zaa, ihinkaa nda ihinzaa si cere zaa.

⁵³ Baaba nda ize ga dunbu, ize nda baaba ga dunbu. Naa nda ize woy ga dunbu, ize woy nda naa ga dunbu. Nzura woy nda nga izoo wandoo ga dunbu, izoo wandoo nda nzura woyoo ga dunbu.»

Waatey bayyanoo
(Matiyu 16.2-3)

⁵⁴ Isa nee koyne jamaa se: «Waati kanj war ga dii duula ga marga waynakanj here, dogoo din da war ga nee: <Ncirji ga kanj>, de mo a ga kaa da.

⁵⁵ Nda war dii dandi kaboo here hewoo ga hēe, war ga nee: <Konni ga tee>, de mo a ga tee da.

⁵⁶ Almunafikey! War ga wan ka beenaa nda laboo alhaaley kaa cere ra, taka foo nda war si wan ka zamanoo woo bay?»

Waafakay ceeci bora ga kanj ni nda a ga ciiti
(Matiyu 5.25-26)

⁵⁷ «Macin se war si hayaa kayandi kanj ga šerre, war hunday?

⁵⁸ Waati kanj ni nda ni yenjekasinaa ga koy alkaaloo do, ni hinoo kul tee fondaa ra war ma waafaku, a masi koy ni danj alkaaloo jine, alkaaloo ma ni noo alkaatoo se, alkaatoo ma ni warra kasaa ra.

⁵⁹ Ay g'a har ma ne, n'si fatta no din mana nooroo bana hala nongu kanj ra ba koboro si cindi.»

13

Tuubiyan wala halaciyar

¹ Alwaati follokaa din da ra, boro fooyan kaa Isa do ka deede a se takaa kanj nda Pilat na Galile boroyan kurey mun waatoo kanj ra i ga ngi sargarey kaa.

² Isa n'i zaabi ka nee: «War nka hongu kanj Galile borey din nka tee zunubanteyan ka bisa Galile borey jerey, zama i zarabi takaa woo?

³ Ay ga nee war se, abada. Amma nda war mana tuubi, war kul ga halaci nda taka follokaa.

⁴ Wala mo boro woy cindi yaahaa (18) kanj bonj Silowe soorohugu kukoo kanj, a n'i wii, war mma nee kanj i nka goy futu tee ka bisa Žerizalem borey jerey?

⁵ Ay ga nee war se, abada. Amma nda war mana tuubi, war kul ga halaci nda taka follokaa.»

Jeejaynao kanj si hay filla yaasayantaa

⁶ Isa yee ka filla yaasayantaa woo deede i se ka nee: «Aru foo kanj goo nda jeejaynaa kanj a n'a duma nga alaneb faaroo ra. A kaa ka ize ceeci a ga, a mana duu.

⁷ A nee faaroo goykaa se: <Jiiri hinza ne kanj ay ga kaa ka ize ceeci jeejaynao woo ga, amma ay si duu. A dogu, macin se a ga nongoo too yaada?»

⁸ A n'a zaabi ka nee: <Ay koyoo, a nanj jiuroo woo hinne, hala ya ciroo tunandi ka žiibi danj a ra.

⁹ A ga hin ka tee a ma ize tee yeeši, nda a man'a tee, m'a dunbu.»

Isa na woy noo baani hunanzamzaari hane

¹⁰ Han foo Isa goo ma cawandi margahugey affoo ra hunanzamzaari hane.

¹¹ Woy foo goo no din kanj ganji goo a ra kanj n'a tee borojere jiiri woy cindi yaaha (18). Nga kul ka gum, a si hin ka nga bonj šerre ba kaccu.

¹² Waatoo kanj Isa dii woyoo, a ciya a se, a nee a se: «Woyoo, ni borjeretaraa ben.»

¹³ A na nga kabey fur a ga. Dogoo din da woyoo kunturoo šerre, de a na Irkoy beerandi.

¹⁴ Amma margahugoo bonkoynoo futu nda hayaa kanj se Isa na boro noo baani hunanzamzaari hane. A na šennoo zaa ka nee jamaa se: «Jirbi iddu ka kayandi kanj ra goy ga tee. Wa kaa jirbey din ra ka duu baani, amma man'ti hunanzamzaaroo hane.»

¹⁵ Ir Koyoo n'a zaabi ka nee: «Almunafikey! War affoo kul nka si nga hawoo wala nga farkaa feeri kaloo ra hunanzamzaaroo hane ka koy a hanjandi wala?»

¹⁶ De woyoo woo kanj ti Ibrahima haamaa kanj Ibilisi ne k'a haw jiiri woy cindi yaaha (18), a mana hima hawaroo din ma hun a ga hunanzamzaaroo hane wala?»

¹⁷ Kanj Isa goo ma šelanj, nga nkuwawey kul haw. Amma jamaa kul jaali nda haya daržantey kanj a n'i tee.

Dumi gurunbu-ize kaccaa filla yaasayantaa
(Matiyu 13.31–32; Marku 4.30–32)

¹⁸ Isa nee: «Macin nda Irkoy Laamaa ga hima, macin ga ay g'a sawandi?»

¹⁹ A si hima nda kala dumi gurunbu-ize kaccu foo kanj se i ga nee mutardi kanj boro n'a zaa k'a say nga saddijaa ra. A zay ka tee tuurijaa, beenaa cirawey na teji tee kabey ra.»

Dolobiroo filla yaasayantaa
(Matiyu 13.33)

²⁰ Isa yee ka nee: «Macin ga ay ga Irkoy Laamaa sawandi?»

²¹ A si hima nda kala dolobiri kanj woy n'a zaa k'a danj dika hinza cine farin ra, hala a kul ma tun.»

Hugu mee kaccaa
(Matiyu 7.13–14, 21–23)

²² Isa koy cawandi koyrawey nda koyra kanbey ra waatoo kanj a ga naaru ka koy Žerizalem.

²³ Boro foo nee a se: «Ay Koyoo, boro kaynayanj no ma hallasi wala?» A nee i se:

²⁴ «Wa war bonj gaabi ka huru nda hugu mee kaccaa. Ay g'a har war se, zama boro boobo ga ceeci ka huru, amma i si hin.

²⁵ Za hugoo koyoo tun, de a na nga hugoo mijoo daabu, a gar war goo taray, war ga šintin ka ganboo kar-kar ka nee: <Ir Koyoo, feeri ir se!> A ga zaabi ka nee war se: <Ay si war bay, ay si war hundogoo bay.>

²⁶ Waatoo din war ga šintin ka nee: <Ir ŋaa ni bande, ir hanj ni bande, n'n'ir cawandi ir farrey ra.>

²⁷ A ga tuuru war se ka nee: <Ay si war bay, ay si war hundogoo bay. Wa mooru agay, war kul kanj ti goy futu teekawyanj.>

²⁸ No din ra hēeni nda hijekaamayan ga tee, waati kanj war ga dii Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba, nda annabey kul Irkoy Laamaa ra, amma war, war ga warrandi taray.

²⁹ Boroyanj ga hun dandi nda dangay, hawsa nda gurma ka kaa ka goro ganda ka ŋaa Irkoy Laamaa ra.

³⁰ Nga ne, boro kokoranteyañ goo no kañ ga kaa ka tee ijinayan, ijinayan goo no kañ ga kaa ka tee ikokoranteyañ.»

*Isa hēe Žerizalem ga
(Matiyu 23.37-39)*

³¹ Waati follokaa din da ra, Fariziyen fooyañ man Isa ka nee a se: «Koy, ma nongoo woo nañ, zama Herod ga baa nga ma ni wii.»

³² A nee i se: «Wa koy nee nzungoo din se: <Nga ne, ay ga ganjey gaaray, ay ga kate borey se baani hō nda suba, jirbi hinzantoo ga, ay ga benandi.>

³³ Amma kala y'ay fondaa zaa hō, nda suba, nda subasi, zama a si hima annabi ma wiiyandi nongu ra kañ man'ti Žerizalem.

³⁴ Žerizalem, Žerizalem kañ ga annabey wii, a ga tondi ka borey warra k'i wii kañ sanbandi a ga. Cee marje ay baa ya ni izey marga sanda takaa kañ nda gorgo ga nga izey marga nga fatawey cire, amma war wanji!

³⁵ Nga ne, war hugoo ga nañandi. Ay g'a har war se kañ war si dii agay koyne hala waati kañ ra war ga nee: <Albarka ma bara boraa se kañ ga kaa ir Koyoo maañoo ga!>»

14

Isa na boro foo kañ gaahamoo funsu noo baani

¹ Hunanzamzaari foo hane, Isa huru ka ŋaa Fariziyeney jineboro foo hugoo ra. Borey kañ goo no din ga hanse k'a koroši.

² Nga ne, aru foo goo a jine kañ wirci bara a ga kañ g'a funsandi.

³ Isa šelan ašariyaa baykey nda Fariziyeney se ka nee: «A ga bisa hunanzamzaaroo hane boro ma wircikoyne noo baani wala a si bisa?»

⁴ I dangay. Isa na aroo dii, a n'a noo baani k'a nañ a ma koy.

⁵ Woo banda ga, a nee i se: «May ti boraa war ra kañ, nda izoo wala nga hawoo kañ day ra, a s'a kaa dogoo din da ba nda hunanzamzaari hane no?»

⁶ I mana hin k'a zaabi nda baffoo.

Ma ni bon yeeti ganda, ni kaboo ma don

⁷ Isa ga dii kañ hoyandikey goo ma jine gorodogey ceeci, a šelan i se nda filla yaasayante, a nee i se:

⁸ «Nda boro na ni cee hiijay hoyandi ra ma kaa ka ŋaa, masi koy goro jinehere dogey ra, zama a ga hin ka tee hoyandikaw foo goo no kañ bisa ni.

⁹ De boraa kañ na ni nda a kul cee, ma kaa ka nee ma ne: <Boraa woo noo dogoo.> N'ga haw ka koy gorodogey kul ikokorantaa ra.

¹⁰ Amma nda boro na ni hoyandi, ni mma hima ka koy goro gorodoo kokorantaa ra. Nga ra, nda boraa kañ na ni hoyandi kaa, a ga nee ma ne: <Ay ceroo, kaa ka goro jine.> Woo ga tee ma ne beeray borey kul jine kañ goo ni bande ŋaadogoo ra.

¹¹ Zama boro kul kañ na nga bon jer ga yee ganda, boro kañ na nga bon yeeti ganda ga jerandi.»

¹² Isa nee boraa kañ n'a hoyandi se: «Nda n'na cirkosay wala hawray tee ka borey ŋandi, masi ciya ni cerey, wala ni armey, wala ni boro maanawey, wala taalammey kañ goo nda haya se, zama ŋi, i ga hin ka ni hoyandi ka haya bana kañ n'n'a tee i se.

* 13:35 13.35 Zaburey 118.26.

13 Amma nda n'ga hoyandi tee, ciya misikiiney, nda borojerewey, nda bongey, nda danawey se.

14 Woo ra n'ga duu gomni, zama i sii nda a k'a yeeti ni ga. Irkoy g'a yeeti ma ne hanoo hane kanj boro šerrantey ga tun.»

Hoyandikey filla yaasayantaa

(Matiyu 22.1-10)

15 Kanj hoyandikaw foo maa šenney wey, a nee: «Boraa duu gomni kanj ga ŋaayan ŋaa Irkoy Laamaa ra.»

16 Isa nee a se: «Aru foo na hawray beeri tee kanj ra a na boro boobo cee i ma kaa ka ŋaa.»

17 Waatoo kanj hawraa waatoo too, a na nga tamoo sanba a ma nee borey kanj a g'i ŋandi se: «Wa kaa, hayey kul soolu ka ben.»

18 I kul šintin ka addalil noo kanj se ngi si hin ka kaa. Boro jinaa nee a se: «Faari no ay n'a day, a tilasu ya koy dii a. Ay g'a wiri ni ga, ma alha nanj ya ne, ay si hin ka kaa.»

19 Affoo mo nee: «Yaaru hinka-hinka hala igguu no ay n'i day, ya mma koy i sii. Ay g'a wiri ni ga, ma alha nanj ya ne, ay si hin ka kaa.»

20 Affoo mo nee: «Ay hiijaa ka tee, woo se ay si hin ka kaa.»

21 Waatoo kanj tamoo yee kate, a na hayey har nga koyoo se. Hugoo koyoo futu, de a nee nga tamoo se: «Fatta nda cahāyan ka koy koyraa farrey nda nga lolawey ra ma misikiiney, nda borojerewey, nda danawey, nda bongey danj kate ne ra.»

22 Alwaati kayna banda ga, tamoo nee a se: «Ay koyoo, yaamaroo kanj n'n'a noo teendi, amma hala sohō doo cindi.»

23 Tamoo koyoo nee a se: «Koy fondawey nda kaley bande, ma borey gaabi i ma kaa ka huru hala ay hugoo ma too.»

24 Haya kanj se, ay ga war bayrandi: arey din kanj ay jin k'i cee, ba ngi affoo s'ay hawraa taba.»»

Hayey kanj boro ga hima k'i tee jina ma Isa gana

(Matiyu 10.37-38)

25 Han foo alžama beeri hanga Isa ka koy. A bere i here ka nee i se:

26 «Boro kanj kaa ay do, de a man'ay danj nga baabaa, nda nga ŋaa, nda wandoo, nda nga zankey, nda armey, nda woymey jine, a man'ay danj mo nga bonj hundoo jine, boraa si hin ka tee ay taalibi.»

27 Boro kul kanj mana nga kanjandibundoo jeeje* ka hanga ay bande si hin ka tee ay taalibi.»

28 War ra, may ti boraa kanj, nda a ga baa nga ma soorohugu kuku cin, si goro jina ka hayey laasaabu kanj ga huru a ra, ka dii wala nga goo nda hini kanj g'a benandi?»

29 Nda man'ti woo, nda a na asaasoo kaa, amma a mongu ka cinaroo benandi, boro kanj dii a kul g'a kašikaši

30 ka nee: «Boraa woo šintin ka cina, amma a mana hin k'a benandi.»

31 Wala mo, may ti kokoyoo kanj ga koy kokoy foo wongu, nda a mana goro jina ka laasaabu wala nda aru zenber woy (10.000) nga ga hin ka wongoo kubay kanj goo kaa nga ga nda boro zenber waranka (20.000)?

32 Nda a si hin, za a mana man, nga no a ga boro sanba a do ka alaafiyaaw wiri a ga.

33 Takaa din da, war ra, boro kul kanj mana haya kul kanj goo maapoo ga nanj, si hin ka tee ay taalibi.»

* 14:27 14.27 Zamnaa 9.23.

Ciiroo kanj tenbaa hun
(*Matiyu 5.13; Marku 9.50*)

³⁴ «Ciiri ga boori, amma nda ciiri tar, macin nda boro g'a noo tenbe?»

³⁵ A si laboo nafa, a si faaroo birjoo nafa, a mma warrandi taray. Boro kanj goo nda haɗa ka maa, ma haɗajer!»

15

Feejoo kanj dere filla yaasayantaa
(*Matiyu 18.12-14*)

¹ Alkaasidiikee kul nda zunubu teekey man Isa ka haɗajer a se.

² Fariziyeney nda Citaaboo baykey ɗuunɗuunuu ka nee: «Woo, zunubu teekey no a g'i barraku, koyne mo a ga ɗaa i bande!»

³ Amma Isa na filla yaasayantaa woo filla i se ka nee:

⁴ «War ra, may ti bora kanj goo nda feeji boɗ zangu (100), de affoo dere i ra, a si woyyagga cindi yaggaa (99) nanj saajoo ra ka huru woo kanj dere cewoo ra hala nga ma duu a?»

⁵ Nda a duu a, a mma ɗaali k'a fur nga jesej ga.

⁶ Waati kanj a yee hugey do, a ga ciya nga cerey nda nga taalamme se ka nee i se: «Wa ɗaali ay bande, zama ay duu ay feejoo kanj dere.»

⁷ Ay g'a har war se, takaa din da, ɗaali ga tee beenaa ra zunubante folloku kanj tuubi se ka bisa boro woyyagga cindi yagga (99) ɗerrante kanj si too tuubiyen ga.»

Nzorfu kaaraa kanj dere filla yaasayantaa

⁸ «May ti woyoo kanj goo nda nzorfu kaaray tamma boɗ woy (10), de nda affoo dere, a si fitilla diinandi ka hugoo haabu k'a fisi henna hala nga ma duu a?»

⁹ Nda a duu a, a ga ciya nga cere woyey nda nga taalamme se ka nee: «Wa ɗaali ay bande, zama ay duu nzorfoo kanj dere ya ne.»

¹⁰ Takaa din da, ay g'a har war se, ɗaali ga tee Irkoy almalaykey nda cere game zunubante folloku kanj tuubi se.»

Iz'aroo kanj dere filla yaasayantaa

¹¹ Isa yee ka nee: «Aru foo kanj goo nda iz'aru hinka,

¹² ikaccaa nee baaboo se: «Baaba, ay noo ay bagaa almanoo ra.» Baaboo na nga almanoo zamna i se.

¹³ Jirbi kayna banda ga, iz'aru kaccaa na nga bagaa marga ka koy ganda mooro ra. No din ra a na nga almanoo hasara woy nda aru izefututaray ra.

¹⁴ Waatoo kanj a na nga almanoo kul ɗaa, heray beeri kaa gandaa din ga. A ɗintin a ga tilasu.

¹⁵ A koy goy ganda-izey affoo se kanj n'a danj nga faarey ra, a ma nbirɗawey kur.

¹⁶ A heray hala nongu kanj ra a boonay nga ma tuuri-izey ɗaa kanj nbirɗawey g'i ɗaa, amma boro kul s'a noo a se.

¹⁷ Waati foo, lakkaloo zunbu, a nee nga boɗ se: «Ay baabaa goykaw boobey ga ɗaa ka kungu hala jeroo ma cindi, amma agay ne, ne ra, ay ga buu nda heray.»

¹⁸ Ay ga tun ka koy ay baabaa do, de ay ga nee a se: «Baaba, ay na zunubu tee Irkoy jine, ay duu zunubu ni ga,

¹⁹ ay si hima ka ciyandi koyne ni izey ra. Ay himandi ni goykey affoo.»

²⁰ Woo banda ga, a tun, a koy nga baabaa do. A goo nongu mooro ra kanj baaboo g'a honnay, a hanse ka tamalla a se, a zuru ka gum a ga k'a naagu nga gandoo ra.

²¹ Izoo nee a se: <Baaba, ay na zunubu tee Irkoy jine, ay duu zunubu ni ga, ay si hima ka ciyandi koyne ni izey ra.>

²² Amma baaboo nee nga tamey se: <Wa cahã ka kate darbawey kul ihennaa k'a danj jindoo ra, war ma korbay danj kaboo ra, war ma taami danj cewey ra.>

²³ Wa kate haw-ize biirimaa, war m'a wii, ir ma ñaa, ir ma hooray,

²⁴ zama ay izoo woo nka buu ka yee ka huna. A nka dere, a yee ka duwandi.> Woo banda ga, i na hooraa šintin.

²⁵ Woo gar kanj iz'aru beeroo goo faarey ra. Waatoo kanj a ga kaa, kanj a man hugoo, a maa hoorawey nda gaaney jindey.

²⁶ A ciya tam foo se k'a hãa haya kanj ti woo.

²⁷ Tamoo nee a se: <Ni armaa ka yee kate. Ni baabaa na haw-ize biirimaa wii, zama a duu a, a goo gaaham baani ra.>

²⁸ Beeroo futu, de a mana baa nga ma huru. Baaboo fatta k'a suurandi.

²⁹ A na nga baabaa zaabi ka nee: <Nga ne, jiiri marje kanj ay goo ni cire, ya na bay ka ni yaamarey affoo hoo. Amma mana bay k'ay noo wala hancin-ize foo hala agay nda ay cerey ma hooray.>

³⁰ Amma kanj ni izoo woo kaa kanj na ni almanoo hasara woykuurey bande, nga, n'na haw-ize biirimaa wii a se.>

³¹ Baaboo nee a se: <Ay izoo, ni, waati kul ni goo ay bande, haya kul kanj goo ay maapoo ga, man'ti kala ni wane.>

³² A nka tilasu ir ma hooray ka ñaali, zama ni armaa woo nka buu ka huna. A nka dere ka duu ka duwandi.>

16

Jinay talfikaw carmantaa

¹ Isa yee ka nee nga taalibey se: «Aru almankoyne foo goo nda jinay talfikaw foo. A duu alhabar kanj a na nga almanoo hasara.

² A ciya a se ka nee: <Cimi ti hayaa kanj ay ga maar'a ni ga wala? Kaa ka ni goyoo laasaaburoo tee ya ne, zama n'si hin ka tee ya ne jinay talfikaw koyne.>

³ Talfikaa nee nga boñ se: <Macin no ay g'a tee, ay koyoo goo m'ay kaa jinay talfikawtaraa ra? Labu goyyan? Ay sii nda nga gaaboo. Gariibutaray? Ay ga haw.>

⁴ Ay ga hayaa bay kanj ay g'a tee, nga ra waati kanj ay hun jinay talfikawtaraa ra, borey ga nanj ya man ngi.>

⁵ A ciya nga koyoo garawkooney se nda affoo-foo. A nee ijinaa se: <Marje no ay koyoo g'a may ni ga?>

⁶ A nee a se: <Dilwil bargu zangu (100).> Talfikaa nee a se: <Ni garaa-kaddaasey zaa, cahã ka goro, hantum woyguu (50).>

⁷ Woo banda ga, a nee affoo se: <Ni, marje bara ni ga?> A nee a se: <Alkama saaku zangu guu (500).> A nee a se: <Ni garaa-kaddaasey zaa, hantum zangu taaci (400).>

⁸ Almankoynoo* na talfikaa kanj si šerre saabu nda carmaa kanj nda a na woo tee, zama zamanoo woo borey ga carmay ka goy ngi alwaddaa bande ka bisa borey kanj goo gaayoo ra.

* 16:8 16.8 *Almankoynoo*, Grek šenni ra, almaganaa faa ti ir *Koyoo*.

⁹ Agay mo ga nee war se kaŋ war ma cereyaŋ tee nda nooroo kaŋ ga boro derandi, nga ra waati kaŋ a ben, i ga naŋ war ma huru ngi gorodoo abadantey ra.

¹⁰ Boro kaŋ ti laadirante hayey kul ikaccaa ra, ba iboobo ra laadiray goo a ga. Boro kaŋ man'ti šerrante haya kaccu ra, ba iboobo ra a si šerre.

¹¹ Nda war mana laadir nooroo ra kaŋ ga boro derandi, may no ma alman cimoo talfi war ga?

¹² Nda alman waani ra war mana laadir, may no ma war noo haya kaŋ ti war hunday wane?»

Irkoy wala nooru?

(Matiyu 6.24)

¹³ «Tam sii no kaŋ ga hin ka goy gaakoy hinka se. A mma konna affaa ka baa affaa wala a ma denji affaa ga ka donda affaa. War si hin ka tee tam Irkoy se war ma tee tam nooru se.»

Irkoy ašariyaa bisa alman

¹⁴ Fariziyeney kaŋ ti nooru baakaw maa hayaa kul kaŋ Isa n'a har, i n'a poŋo.

¹⁵ A nee i se: «War, war ga ceeci ka tee boro šerranteyan adamizey jine, amma Irkoy ga war biney bay, zama haya kaŋ adamizey n'a jer, haya harramante no Irkoy do.

¹⁶ Ašariyaa nda annabey cindi i ga bara hala Yehiya waatoo ga. Za woo banda ga, Irkoy Laamaa šennoo kaŋ ti Alhabar Boryaa harandi, de boro foo kul ga gaabi dan hala nga ma huru.

¹⁷ A ga faala beenaa nda laboo ma dere ka bisa ašariyaa tonbi-ize folloku ma hun.»

Isa šelaŋ fayyan ga

(Matiyu 5.31-32; Marku 10.11-12)

¹⁸ «Aru kul kaŋ na nga wandoo fay ka hiiji affoo, a na zina tee. Aru mo kaŋ hiiji woy kaŋ kurpoo n'a fay na zina tee.»

Almankoynoo nda misikiinoo

¹⁹ «Aru foo kaŋ goo nda alman, darbay šukka ciray nda šukka baana hay šendayan no a g'i dan. Zaari kul ŋaaliyan ra a ga huna, a ga maakaani.

²⁰ Amma misikiini foo kaŋ maŋpoo ti Lazar[†] ga daaru almankoynoo hugoo miŋoo ga, nga kul ti futta kaŋ ra hinni ga hun.

²¹ A ga boonay nga ma duu ka ba meecindey ŋaa kaŋ ga kaŋ almankoynoo ŋaadogoo ra. Koyne mo ba hanšey ga kaa ka nga futtawey logu.

²² Hanoo kaŋ misikiinoo buu, almalaykey n'a zaa ka koy Ibrahima jeroo ga. Nga dumaa ga, almankoynoo mo buu, a suturandi.

²³ Almankoynoo goo alaahara, a goo gurzugay ra kaŋ a na nga boŋoo jer, a dii nongu mooro ra Ibrahima kaŋ Lazar goo jeroo ga.

²⁴ A ciya ka nee: «Baaba Ibrahima, hinna ay ga, ma Lazar sanba ay do a ma nga kabe-izoo boŋoo sufa haroo ra k'ay deenoo tayandi, zama ay gurzugay nuunaa woo ra.»

²⁵ Ibrahima nee a se: «Ay izoo, hongu kaŋ ni duu ni bagaa gomnoo ni hunaroo ra, amma Lazar laazaaba, soho binoo yay, ni, ni goo ma zarabi.

[†] 16:20 16.20 Lazar maanaa ti Irkoy faabaroo.

²⁶ Koyne mo farru beeri ka danjandi ir nda war game hala borey kanj ga baa ngi ma hun ne ka koy war do wala war do ka kaa ne masi hin k'a tee.>

²⁷ Almankoynoo nee: <Adiši ay g'a wiri ni ga, baaba Ibrahima, ma Lazar sanba ay baabaa hugoo do,

²⁸ zama ay goo nda arma guu, a ma koy i bayrandi hala i masi kaa gurzugay dogoo woo ra.>

²⁹ Ibrahima nee: <Musa citaaboo nda annabey waney goo i kone, i ma hanjajer i se.>

³⁰ A nee: <Kalaa, baaba Ibrahima, nda bukawey ra, boro foo tun ka koy i do, i ga tuubi.>

³¹ Ibrahima nee a se: <Nda i mana hanjajer Musa citaaboo nda annabey waney se, ba nda bukawey ra boro foo tun, i si naanay.>>

17

Zunubu nda yaafayan

(Matiyu 18.6-7, 21-22; Marku 9.42)

¹ Isa nee nga taalibey se: «Hayey kanj ga adamize kanjandi zunubu ra si hin ka goro i mana tee, amma boraa bone kanj ti addaliloo kanj nda i ga teendi.

² Fufutondi ma hawandi jindoo ga ka warrandi teekoo ra baa boraa se a ma boro kaccey wey affoo kanjandi zunubu ra.

³ Wa war boŋ hawgay. Nda ni armaa na zunubu tee ma ne, a yaamar, nda a nimsi, ma yaafa a se.

⁴ Nda zaaroo ra cee iyee a ga zunubu tee ma ne, de cee iyee a ga yee kate ka nee ma ne: <Ay nimsi nda woo kanj ay n'a tee>, yaafa a se.»

Naanay

⁵ Diyawey nee ir Koyoo se: «Tonton ir se ir naanaa ga.»

⁶ Ir Koyoo nee: «Nda a gar war naanaa ga too mutardi gurunbu-ize foo, war ga hin ka nee jeejaynanjoo woo se: <Dogu ka koy sinja teekoo ra>, de a ga war yaamaroo tee.»

Tamoo goyoo

⁷ «War ra, may ti boraa kanj nda a goo nda tam beerikaw wala kurkaw kanj kaa ka hun faarey ra, a ga nee a se: <Cahā ka kaa ka goro ka ŋaa?>

⁸ Amma man'ti a mma nee a se: <Ay hawraa soolu ya ne, ni gamoo haw ka goy ya ne jina, ya ŋaa ka hanj jina ma duu ka ŋaa ka hanj?>

⁹ A g'a bay nga tamoo se wala, zama tamoo na hayey tee kanj yaamarandi?

¹⁰ War mo, takaa din da, waati kanj war na hayey kul tee kanj yaamarandi, war ma nee: <Tamyaj yaada ti iri, ir goyoo de no ir n'a tee.>>

Isa na jiraykoyni woy (10) noo baani

¹¹ Waatoo kanj Isa goo ma koy Žerizalem, a bisa Samari nda Galile game.

¹² A mma huru koyra-ize foo ra kanj aru jiraykoyni woy (10) n'a kubay. I kay a se nongu mooro ra,

¹³ de i na ngi jindey jer ka nee: «Isa, Alfagaa, hinna ir ga.»

¹⁴ Waatoo kanj Isa dii ey, a nee i se: «Wa koy war boŋ cebe sargari juwalkey se.» Kanj i goo ma koy, i henan.

¹⁵ Affoo i ra dii kanj nga duu baani, a yee kate ka nga jindoo jer ka Irkoy beerandi.

¹⁶ A sujudu Isa cewey cire ka albarka tee a se. Aroo woo man'ti kala Samari boro.

¹⁷ Isa na ŝennoo zaa ka nee: «Man'ti war boro woy (10) ka henan, man yaggaa?»

¹⁸ Boro kul mana fatta i ra ka yee kate ka darža daŋ Irkoy ga nda man'ti yawoo din hinne?»

¹⁹ Woo banda ga, a nee a se: «Tun ni boŋ ga ka koy, ni naanaa na ni hallasi.»

Takaa kaŋ nda Irkoy Laamaa ga kaa

(Matiyu 24.23–28, 37–41)

²⁰ Fariziyeney na Isa hāa wala han foo no Irkoy Laamaa ga kaa. Isa n'i zaabi ka nee: «Irkoy Laamaa si kaa nda taka kaŋ nda a ga gunandi.

²¹ Borey si kaa ka nee: «Nga ne, ne ra» wala «Nga ne, ne here», zama war ma bay kaŋ Irkoy Laamaa goo war game.»

²² A nee nga taalibey se: «Hanyaŋ ga kaa kaŋ war ga boonay war ma dii Boro-iz'aroo nga zaari folloku, amma war si dii a.

²³ Borey ga nee war se: «Nga ne, ne here» wala: «Nga ne, ne ra». War masi koy, war masi hanga ey.

²⁴ Zama takaa kaŋ nda meloo ga nere ka dii beenaa boŋ foo ga ka koy boŋ faa ga, takaa din no Boro-iz'aroo ga ti a [nga zaaroo hane].

²⁵ Amma a tilasu a ma dii zarabi booboyaŋ, zamanoo woo borey m'a yankar jina.

²⁶ Sanda takaa kaŋ tee Nuhu zaarey hane, takaa din da no ma tee Boro-iz'aroo zaarey hane.

²⁷ Borey ga ŋaa i ga haŋ, i ga hiiji i ga ngi izey hiijandi hala hanoo kaŋ Nuhu huru sunduku beeroo ra kaŋ tee harihii. Hari beeroo kaa, de a n'i kul halaci.

²⁸ Takaa din da, takaa kaŋ tee Lotu zaarey hane no ma kaa ka tee: borey ga ŋaa i ga haŋ, i ga day i ga neere, i ga fari i ga cina,

²⁹ amma hanoo kaŋ ra Lotu fatta Sodom, nuune nda ganjibaali kaŋ tee ncirŋi kaa ka hun beenaa ra k'i kul halaci.

³⁰ Takaa din da no ma kaa ka tee han kaŋ Boro-iz'aroo zaaroo bangay.

³¹ Hanoo din, boro kaŋ goo sooro boŋ, amma nga jinawey goo hugoo ra, masi zunbu ka koy i zaa. Boro kaŋ goo faarey ra mo masi yee kate.

³² Wa hongu hayaa kaŋ duu Lotu wandoo.

³³ Boro kaŋ ga ceeci ka nga hundoo hallasi g'a mursu, amma boro kaŋ g'a mursandi, g'a hallasi.

³⁴ Ay ga war bayrandi kaŋ cijinoo din boro hinka goo daari folloku ra, affaa ga zandi, affaa ga naŋandi.

³⁵ Woy hinka kaŋ ga fufu cere bande, affaa ga zandi, affaa ga naŋandi.

³⁶ [Boro hinka kaŋ goo faari ra, affaa ga zandi, affaa ga naŋandi.]»

³⁷ Taalibey na ŝennoo zaa ka nee Isa se: «Ir Koyoo, man ra a g'a tee?» A nee i se: «Nongoo kaŋ ra bukaa goo, no din ra dutaley mo ga margaa.»

18

Alkaaloo kaŋ si hunbur Irkoy filla yaasayantaa

¹ Isa na filla yaasayante deede i se k'i cebe kaŋ boro ga hima ka Irkoy ŋaaray waati kul, boro binoo masi hun.

² A nee: «Alkaali foo cindi koyra foo ra, a si hunbur Irkoy, a si boro kul beerandi.

³ Woy foo kan kurjoo buu kan goo koyra follokaa din da ra, kaa a do ka nee a se: <Ciiti agay nda ay yenjekasinaa game.>

⁴ A na waati tee a ga wanji. Woo banda ga, a nee nga boŋ se: <Ba kan ay si hunbur Irkoy, ay si boro kul beerandi,

⁵ woyoo woo g'ay farandi, ay ga ciiti a se, a masi kaa k'ay zaa ka kay.>>

⁶ Ir Koyoo yee ka nee: «Wa hanjajer hayaa kan alkaaloo woo kan si ũerre n'a har.

⁷ De Irkoy, a si ciiti borey se kan a n'i suuba kan ga kaati k'a cee cijin nda zaari wala? A ga gay a mana tuuru i se wala?*

⁸ Ay ga war bayrandi kan a ga ciiti i se nda cahāyan. Amma waati kan Boro-iz'aroo kaa, a ga naanayyanoo gar aduŋna ra wala?»

Fariziyenoo nda alkaasidiikaa filla yaasayantaa

⁹ Isa yee ka filla yaasayantaa woo har borey se kan ga hongu boro ũerranteyan ti ngi, de i ga borey cindey kaynandi.

¹⁰ A nee: «Boro hinka ũigi ka koy Irkoy hugu beeroo ra ka Irkoy ŋaaray. Affaa ti Fariziyen, affaa ti alkaasidiikaw.

¹¹ Fariziyenoo kay ka Irkoy ŋaaray nga binoo ra ka nee: <Irkoy, ay ga albarka tee ma ne, zama ay man'ti sanda adamizey cindey kan ti komakawyan, i si ũerre, zinateeri, wala mo boraa woo kan ti alkaasidiikaw.

¹² Ay ga meehaw cee hinka jirbiyyaa ra. Ay duuraa kul kan goo ya ne, ay ga azakkaa noo ma ne.>

¹³ Alkaasidiikaa hunday ga kay nongu mooro ra, a si yadda ka ba nga bonoo jer ka beenaa guna, amma a ga nga gandey kar ka cebe kan nga nimsi, a nee: <Irkoy, hinna ay ga, agay kan ti zunubante.>

¹⁴ Ay g'a har war se kan boraa woo zunbu ka koy nga hugoo do, a tee boro ũerrante. Zama boro kul kan na nga boŋ jer ga yee ganda, de boro kan na nga boŋ yeeti ganda ga jerandi.>

Isa na albarka dan zankey ra

(Matiyu 19.13-15; Marku 10.13-16)

¹⁵ Boroyan kate Isa do ba zanka kaccuyan hala a m'i taaru. Amma kan taalibey dii woo, kul i citi i ga.

¹⁶ Isa n'i cee ka nee i se: «Wa zankey nan i ma kaa ay do, war mas'i ganji, zama borey kan ga hima nda ey wane nda Irkoy Laamaa.

¹⁷ Cimoo ne kan ay g'a har war se, boro kul kan mana Irkoy Laamaa dii sanda takaa kan nda zanka kaccu g'a dii, ũikka sii kan boraa si huru a ra.>

Aru almankoynoo

(Matiyu 19.16-30; Marku 10.17-31)

¹⁸ Alwakiili foo na Isa hāa ka nee: «Alfa boryaa, macin no ay ga hima k'a tee hala ya hunayan abadantaa tubu?»

¹⁹ Isa nee a se: «Macin se n'ga nee ay ga boori? Boro kul si boori nda man'ti Irkoy hinne.

²⁰ N'ga yaamarey bay: <Masi zina, masi boro wii, masi zay, masi taari seedetaray tee, ni jaa nda ni baabaa beerandi.>†

²¹ Aroo nee a se: «Wey kul ay n'i dii za zankataray.>

* **18:7 18.7** A ga gay a mana tuuru i se wala? Grek ũenni ra, almaganaa faa ti *Ba nda a ga gay i ga, a ga ciiti i se.* † **18:20 18.20** Fattaroo 20.12-16; Alhukumoo 5.16-20.

²² Isa maa, a nee a se: «Haya foo ga ni kuma hala sohō: hayey kul kaṅ goo ma ne neere, de ma hayoo zamna talkey game, woo ra n'ga duu alman beenaa ra. Nga banda ga, ma kaa ka hanga agay.»

²³ Kaṅ a maa woo, binoo hanse ka maray, zama boro no kaṅ ga hanse ka bara nda alman.

²⁴ Isa dii kaṅ binoo maray, a nee: «A ga šendi borey kaṅ goo nda alman se i ma huru Irkoy Laamaa ra.

²⁵ Yoo ma bisa nda sana fun ga faala nda almankoyini ma huru Irkoy Laamaa ra.»

²⁶ Nga haṅajerkey nee: «Adiši may no ma hin ka hallasi?»

²⁷ Isa nee: «Hayey kaṅ ga mongu adamize se, si mongu Irkoy se.»

²⁸ Woo banda ga, Piyer nee a se: «Ir ne, ir n'ir hayey kul naṅ kaṅ goo ir se ka hanga ni bande.»

²⁹ A nee i se: «Cimoo ne kaṅ ay g'a har war se kaṅ boro kul sii no kaṅ na nga hugoo naṅ, wala nga wandoo, wala nga armey, wala nga hayragey, wala nga izey Irkoy Laamaa maaganda se

³⁰ kaṅ si kaa ka duu zamanoo woo ra haya kaṅ bisa a, de mo zamanoo kaṅ ga kaa ra, a ga duu hunayan abadantaa.»

Isa cee hinzantoo kaṅ a ga šelan

nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga

(Matiyu 20.17-19; Marku 10.32-34)

³¹ Isa na taalibi woy cindi hinkaa (12) zaa nga bande, a nee i se: «Nga ne, ir goo ma žigi ka koy Žerizalem, hayey kul kaṅ annabey n'i hantum Boro-iz'aroo ga, ga tabati.

³² I g'a nondi kutakey se. I g'a kaynandi, i g'a zarabi, i ga tufa a ga.

³³ De waati kaṅ i n'a barzu ka ben, i g'a wii. Jirbi hinzantoo hane a ga tun.»

³⁴ Amma taalibey mana faham šennoo kaṅ a n'a har ra haya kul. Šenni daabante no i se, i si hayey kaṅ harandi maanaa bay.

Isa na danaw moṅey feeri Žeriko koyraa jeroo ga

(Matiyu 20.29-34; Marku 10.46-52)

³⁵ Kaṅ Isa ga man Žeriko, danaw foo goo ma goro fondaa jeroo ga, a ga gariibu.

³⁶ Kaṅ a ga maa jamaa ga bisa, a hãa wala macin no.

³⁷ I bayrandi a se kaṅ Isa Nazaret boraa no ma bisa.

³⁸ A kaati ka nee: «Isa, Dawda Haamaa, hinna ay ga!»

³⁹ Borey kaṅ goo jine ga citi a ga a ma dangay. Amma nga, a mma kaati ka tonton ka nee: «Dawda Haamaa, hinna ay ga!»

⁴⁰ Isa kay, de a na yaamar noo kaṅ i ma kate a nga do. Kaṅ a man a do, a n'a hãa ka nee:

⁴¹ «Macin no n'ga baa y'a tee ma ne?» A nee: «Ay Koyoo, ya mma baa ya yee ka dii.»

⁴² Isa nee a se: «Ni moṅey ma yee ka dii, ni naanaa na ni hallasi.»

⁴³ Dogoo din da a yee ka dii, a hanga Isa bande, a ga Irkoy beerandi. Jamaa kul kaṅ dii woo na albarka tee Irkoy se.

19

Isa koy Zaše do

¹ Waatoo kaṅ Isa huru Žeriko koyraa ra, a dira a ra ka bisa.

² Aru foo ne kanj maapoo ti Zaše, alkaasidikey bonkoynoo no, de mo a goo nda alman.

³ A ceeci nga ma dii boraa kanj ti Isa, amma a mana hin alžamaa booboyanoo se, zama boro dunba no.

⁴ Woo se a zuru ka koy jine ka žigi jeejaynaa foo bonj hala nga ma duu ka dii a, zama no din nda a ga hima ka bisa.

⁵ Waatoo kanj Isa too nongoo din ra, a na nga bonjoo jer, a nee a se: «Zaše, cahā ka zunbu, zama kala ya hoy ni hugoo do hō.»

⁶ Zaše zunbu nda cahāyan, de a na Isa kubay nda jaali.

⁷ Kanj borey dii woo, i kul ŋuunuŋuunu ka nee: «Aru zunubante do a koy goro.»

⁸ Zaše ga kay, a nee ir Koyoo se: «Nga ne, ay Koyoo, ay ga ag'almanoo jere faa noo misikiiney se. Boro kanj ay n'a zanba ka nga hayaa taa, ay ga nga cine taaci yeeti a se.»

⁹ Isa nee a se: «Hō hallasiroo huru hugoo woo ra, zama boraa woo mo man'ti kala Ibrahima haama.

¹⁰ Zama Boro-iz'aroo nka kaa ka derantey ceeci k'i hallasi.»

Nooru talfantaa filla yaasayantaa

(Matiyu 25.14–30)

¹¹ Kanj borey goo ma hanjajer šenney wey se, Isa tonton ka filla yaasayante foo deede i se, zama a goo ma man Žerizalem, de i mma hongu kanj waatoo din da Irkoy Laamaa ga kaa.

¹² Woo se a nee: «Boro foo kanj ti boro kayante koy ganda mooro foo ra ka koy kokoy fuulaa zaa jina, woo banda ga, nga ma yee kate.

¹³ Za a mana koy, a ciya nga tamey ra boro woy (10) se. A n'i noo wura tamma bonj woy (10). A nee i se: <W'i ka maamala hala ay ga yee kate.>

¹⁴ Amma nga gandaa borey ga konna a. I na dontokawyan tunandi dumaa ga i ma koy nee: <Ir si baa aroo din m'ir laama.>

¹⁵ Waatoo kanj a duu kokoytaray fuulaa, a yee kate. A nee i ma ciya nga tamey din se kanj nga n'i noo nooroo, hala nga ma bay haya kanj i duu a maamalaa ra.

¹⁶ Ijinaa kaa, a nee: <Ay koyoo, ni wuragoo kate wura woy tamma bonj (10) tana.>

¹⁷ A nee a se: <A boori, tam henna, zama ni laadir hayey kul ikacaa ra, ay ga ni noo koyra woy (10) m'i laama.>

¹⁸ Woo banda ga, ihinkantoo kaa, a nee: <Ay koyoo, ni wuragoo kate wura tamma bonj guu.>

¹⁹ A nee nga mo se: <Ni mo, ma koyra guu laama.>

²⁰ Woo banda ga, affoo kaa, a nee: <Ay koyoo, ni wuragoo ne kanj ay n'a danj zaara ra k'a jisi,

²¹ zama ya nka hunbur ni, boro šenda ti ni. N'ga haya zaa kanj man'a jisi, de n'ga haya hegay kanj man'a duma.>

²² A nee tamoo se: <Ni deene šennoo nda ay ga ni dii, tam laalaa. N'ga bay kanj boro šenda ti agay kanj ga haya zaa kanj ya n'a jisi, ay ga haya hegay kanj ay man'a duma.

²³ Adiši macin se man'ay nooroo danj bankoo ra? Nga ra, nda ay kaa, ay ga duu nga nda albaha.>

²⁴ A nee borey kanj goo no se: <Wa wuragoo taa a kone k'a noo boraa se kanj kone iwoyaa (10) goo.>

²⁵ I nee a se: <Ir koyoo, nga ya goo nda wura woy tamma bonj (10).>

²⁶ A nee: «Ay ga bayrandi war se kaŋ boro kul kaŋ goo nda a, i g'a noo koyne. Amma boro kaŋ sii nda a, ba woo kaŋ a goo nda a, ga taandi.

²⁷ Koyne mo ag'iberey kaŋ mana baa ya ngi laama, wa kate ey k'i wii ay jine.»»

Isa huru Žerizalem sanda kokoy

(Matiyu 21.1-11; Marku 11.1-11; Yehiya 12.12-19)

²⁸ Kaŋ Isa na fillaa woo deede ka ben, a dira ka koy jine ka žigi ka koy Žerizalem.

²⁹ Waatoo kaŋ Isa man Betefaže nda Betani kaŋ goo tondi hondoo jeroo ga kaŋ se i ga nee Zaytupaŋey tondi hondoo, a na taalibi hinka sanba

³⁰ ka nee: «Wa koy koyra-izoo ra kaŋ ga tenje ne ga. Za war too, nga no war ga farka-ize foo gar kaŋ ga hawa kaŋ boro kul mana bay ka žigi a boŋ. W'a feeri, war ma kate a.

³¹ Nda boro na war hãa ka nee: «Macin se war g'a feeri?», war ma nee a se: «Ir Koyoo no ma too a ga.»»

³² Dontokey koy, de i na hayey gar sanda takaa kaŋ nda a n'a har i se.

³³ I goo ma farka-izoo feeri kaŋ koyey nee i se: «Macin se war ga farka-izoo feeri?»

³⁴ I nee: «Ir Koyoo no ma too a ga.»

³⁵ I kate a Isa do. I na ngi darbawey fur farka-izoo boŋ ka Isa kaarandi a ga.

³⁶ Kaŋ a goo ma koy, borey ga ngi darbawey daaru fondaa ra.

³⁷ Waatoo kaŋ a man, Zaytupaŋey tondi hondoo zunbudogoo, taalibey jamaa kul jaali, de i na jinde jer ka Irkoy saabu nda kayfey kul kaŋ ngi dii ey.

³⁸ I nee:

«Albarka ma bara kokoyoo se kaŋ goo kaa ir Koyoo maapoo ga.

Alaafiyaa ma bara beenaa ra,

daržaa ma tee beenaa se beene!»*

³⁹ Fariziyen fooyan kaŋ goo alžamaa ra nee Isa se: «Alfagaa, šelan ni taalibey se i ma dangay.»

⁴⁰ Isa zaabi ka nee: «Ay ga war bayrandi kaŋ, nda borey wey dangay, tondey no ma kaati.»

Isa hẽe Žerizalem se

⁴¹ Waatoo kaŋ Isa goo ma man koyraa, a dii a, a hẽe a ga

⁴² ka nee: «Nda a gar ni mo mma ba bay hõ haya kaŋ ti ni alaafiyaa, amma sohõ woo ti haya kaŋ ga tugu ni moŋey se.

⁴³ Zaariyan ga kaa ni ga kaŋ ni iberey ga žigidoo dan ni cetaa ga kaŋ ga ni kuubi. I ga ni daabu ka ni šiita nongu kul here.

⁴⁴ I ga ni say, ni nda ni izey kaŋ game ni goo. I si tondi foo nan affoo boŋ, zama mana waatoo bay kaŋ Irkoy kaa ni do ka ni faaba.»

Isa na maamalakey gaaray Irkoy hugu beeroo ra

(Matiyu 21.12-17; Marku 11.15-19; Yehiya 2.13-22)

⁴⁵ Isa huru Irkoy hugu beeroo ra, de a šintin ka maamalakey gaaray k'i kaa taray.

⁴⁶ A nee i se: «A hantumandi Citaaboo ra ka nee:

* **19:38 19:38** Zamnaa 2.14; Zaburey 118.26.

«Ay hugoo ga tee hugu kanj ra Irkoy ga njaarayandi†, amma war wey, war n'a tee zay lanbadoo.»

⁴⁷ Zaari kul a goo Irkoy hugu beeroo ra, a ga cawandi. Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey nda gandaa jineborey ga ceeci ngi m'a halaci.

⁴⁸ Amma i si bay taka kanj no ngi m'a tee, zama jamaa kul goo ma lakkal danj ka hanajer a se.

20

Man ra Isa duu nga hinoo?

(Matiyu 21.23–27; Marku 11.27–33)

¹ Zaarey din affoo, Isa goo ma jamaa cawandi Irkoy hugu beeroo ra, a ga Alhabar Boryaa toonandi kanj sargari juwalkey jineborey, nda Citaaboo baykey, nda boro beerey kaa a do.

² I ũelanj a se ka nee: «Hinoo har ir se kanj nda n'ga wey tee, wala mo, may no ka ni noo hinoo woo?»

³ A n'i zaabi ka nee: «Agay mo ga war hãa nda haya foo. Wa tuuru ya ne:

⁴ Yehiya batizeyanoo, beenaa ra a hun wala adamizey do?»

⁵ I ũelanj-ũelanj cere game ka nee: «Nda ir nee: <Beenaa ra>, a ga nee: <Macin se war mana naanay a?»

⁶ Nda ir nee mo: <Adamizey>, alžamaa kul ga tondi k'ir warra k'ir wii. Zama i ga naanay ka bay kanj Yehiya man'ti kala annabi.»

⁷ I n'a zaabi ka nee: «Ir si bay nongu kanj ra a hun.»

⁸ Isa nee i se: «Agay da si hinoo har war se kanj nda ay ga wey tee.»

Alaneb faaroo beerikey filla yaasayantaa

(Matiyu 21.33–46; Marku 12.1–12)

⁹ Woo banda ga, Isa yee ka ũintin ka filla yaasayantaa woo deede jamaa se. A nee: «Aru foo na alaneb faari tee. A n'a nanj beerikawayanj kone, de a naaru ka waati kuku tee.

¹⁰ Waatoo kanj hegaa too, a na tam foo sanba beerikey do hala i m'a noo faari-izey ra. Amma beerikey n'a kar, k'a gaaray a ma koy kabe koonu.

¹¹ A yee koyne ka tam foo sanba. Nga mo, i n'a kar, k'a kaynandi, k'a gaaray a ma koy kabe koonu.

¹² A yee ka ihinzantoo sanba. Nga mo, i n'a maray, i n'a warra taray.

¹³ Faaroo koyoo nee: <Macin no ay g'a tee? Ay g'ay iz'aroo, ay baakaa sanba. A ga hin ka tee, i ma nga hunday beerandi.>

¹⁴ Amma kanj beerikey dii a, i ũelanj-ũelanj cere game ka nee: <Woo ti tubukaa. Ir m'a wii hala tubuhayaa ma tee ir wane.>

¹⁵ I n'a warra taray k'a kaa faaroo ra, i n'a wii. Sohõ macin no faaroo koyoo g'a tee i se?

¹⁶ A ga kaa ka beerikey wey halaci ka faaroo yeeti itanayanj se.» Waatoo kanj hanajerkey maa woo, i nee: «Jam!»

¹⁷ Amma Isa na moo fur i ga, a nee: «Macin ti ũennoo kanj hantumandi Citaaboo ra maanaa kanj ga nee:

<Tondoo kanj cinakey n'a fur, nga no ka tee hugoo kanjoo tondoo>*?»

¹⁸ Boro kul kanj kanj tondoo din bonj ga say.

† 19:46 19.46 Ezayi 56.7. * 20:17 20.17 Zaburey 118.22.

Boro kaŋ ga a kaŋ ga motti.»

¹⁹ Citaaboo baykey nda sargari juwalkey jineborey ceeci ngi m'a dii alwaatoo din da, amma i hunbur jamaa. I bay kaŋ filla yaasayantaa woo kaŋ a n'a deede, ngi ga a goo.

*Alkaasoo kaŋ ga banandi kokoy beeroo se
(Matiyu 22.15-22; Marku 12.13-17)*

²⁰ I ga Isa koroši. I na korošikaw almunafiki fooyan kaŋ ga ngi boŋ tee boro šerranteyan, sanba a do, i m'a dii nda nga meešennoo hala ngi m'a nondi hinoo nda goforneroo se.

²¹ Kaŋ i too a do, i n'a hãa ka nee: «Alfagaa, ir ga bay kaŋ fondaa nda n'ga šelan, n'ga cawandi. N'si ndum guna, ni mma Irkoy fondaa cawandi nda cimi.

²² A ga hima ir ma alkaasi bana kokoy beeroo se wala a si hima?»

²³ Isa bay ngi carmaa ga, a nee i se:

²⁴ «W'ay cebe nzorfu kaaray tamma foo. Bora kaŋ biyoo nda maapoo goo a ga, may no?» I nee a se: «Kokoy beeroo.»

²⁵ A nee i se: «Adiši wa kokoy beeroo hayey noo kokoy beeroo se, Irkoy waney, war m'i noo Irkoy se.»

²⁶ I mana hin ka šenni futu dii miŋoo ra jamaa jine. Nga zaaboo na boŋey haw, i dangay.

*Hãayan bukawey tunyanoo ga
(Matiyu 22.23-33; Marku 12.18-27)*

²⁷ Sadusiyeney kaŋ ga nee tunyan si bara, boro fooyan i ra man Isa k'a hãa

ka nee: «Alfagaa, Musa na yaamar hantum ir se ka nee: «Nda aru kaŋ goo nda wande buu, woyoo mana duu a se ize, aroo armaa ga hima ka hiiji woyoo hala a ma duu bukaa se ize.»[†]

²⁹ Nga binde, arma iyye bay ka bara kaŋ ijinaa hiiji, a buu bila ize.

³⁰ Arma hinkantoo hiija woyoo,

³¹ ihinzantoo hiiji a. Takaa din da, iyyaa kul hiija woyoo affoo-foo, i buu, i mana ize nan.

³² Woo banda ga, woyoo mo buu.

³³ Adiši woyoo woo, tunyanoo hane, iyyaa ra, may se a ga tee wande? Zama ngi boro iyyaa hiiji woyoo ka bisa.»

³⁴ Isa nee i se: «Zamanoo woo arey ga hiiji, woyey ga nondi hiijay.

³⁵ Amma wey kaŋ ga hima ka dii zamanoo kaŋ goo kaa nda bukawey tunyanoo, wey din si hiiji, woyey si nondi hiijay.

³⁶ I si hin ka buu koyne, zama ngi nda almalaykey kul ga sawa. I ga tee Irkoy izeyan, zama i ga tun.

³⁷ Bukawey ma tun, woo ti hayaa kaŋ Musa n'a bayrandi saabayanjoo ga, waatoo kaŋ a g'ir Koyoo cee ka nee a se: «Ibrahim Koyoo, Isiyaka Koyoo, Yakuba Koyoo.»[‡]

³⁸ Irkoy man'ti bukawey Koyoo, baahunantey Koyoo no, zama nga se, borey kul ga huna.»

³⁹ Citaaboo baykey affooyan na šennoo zaa ka nee: «Alfagaa, ni šelan ka boori.»

⁴⁰ I mana yadda k'a hãa nda haya kul koyne.

[†] 20:28 20.28 Alhukumoo 25.5-6. [‡] 20:37 20.37 Fattaroo 3.6, 15.

Dawda yadda Almasihu ga sanda nga Koyoo

(Matiyu 22.41–46; Marku 12.35–37)

⁴¹ Isa yee ka nee i se: «Taka foo nda i ga nee Almasihu man'ti kala Dawda Haamaa?»

⁴² Dawda hunday bayrandi Zaburey citaaboo ra ka nee:

«Ir Koyoo nee ay Koyoo se:

“Goro ay kabe gumaa here,

⁴³ hala waati kanj ra ay na ni iberey tee ni cee-jisidogoo.”»[§]

⁴⁴ Adişi Dawda g'a cee nda Koy, taka foo nda a ga tee a se Haama?»

Wa hawgay Citaaboo baykey ga

(Matiyu 23.1–36; Marku 12.38–40)

⁴⁵ Waatoo kanj jamaa kul goo ma hanajer Isa se, a nee nga taalibey se:

⁴⁶ «Wa war bonj hawgay Citaaboo baykey ga kanj ga baa kaayi beeri danyan ka yaara. I ga baa borey ma ngi foo nda beeray farrey ra. I ga baa mo jine gorodogey margahugey ra nda njaadogey ra.

⁴⁷ I ga woyey kanj kurney faati kabey koonandi. Nda i ga Irkoy naaray, i si cahã ka ben hala borey ma dii ngi. Ngizukandoo ga hanse ka boobo.»

21

Nooroo kanj woy talkaa n'a noo

(Marku 12.41–44)

¹ Waatoo kanj Isa na nga bonjoo jer, a dii almankoyney kanj goo ma ngi sargarey danj nooroo jinaa ra.

² A dii mo woy talka foo kanj kurpoo buu kanj na nooru tamma hinka danj.

³ A nee: «Ay g'a har war se nda cimi, woy talkaa woo kanj kurpoo buu danj ka bisa borey kul.

⁴ Zama borey wey kul, woo kanj ga i si too, nga no i n'a danj nooroo jinaa ra. Amma nga, nga talkataraa ra, nga hunaa kul kanj goo a se no a n'a danj.»

Isa na Irkoy hugu beeroo kayriyanoo bayrandi

(Matiyu 24.1–2; Marku 13.1–2)

⁵ Waatoo kanj boroyan goo ma šelanj tondi henney nda sargarey ga kanj ga Irkoy hugu beeroo taalam, Isa nee:

⁶ «Hayey wey kanj war ga dii ey, hanyan ga kaa kanj ra tondi foo si cindi affoo bonj kanj si kaa ka kayra.»

Isa na gurzugawey šintinoo bayrandi

(Matiyu 24.3–14; Marku 13.3–13)

⁷ I na Isa hãa ka nee: «Alfaɗaa, waati foo no woo ga tee, de mo macin ti tammaasaa kanj g'ir bayrandi kanj hayey wey ga kaa ka tee?»

⁸ A nee: «Wa hawgay i masi war darga, zama boro booboyan ga kaa ay maapoo ga, i ga nee kanj ngi ti Almasihu, i ga nee mo waatoo man. War masi hanga i bande.

⁹ Waati kanj war ga maa wonguyan tun nda tureyan, war masi jiti, zama kala hayey wey ma teendi jina. Amma man'ti saɗadin da ti benantaa.»

¹⁰ A yee ka nee i se: «Ganda foo ga tun ka ganda foo wongu, laama foo ga laama foo wongu.»

[§] 20:43 20.43 Zaburey 110.1.

11 Labu jijiri beeriyan ga tee, nongu booboyan ra heray nda wirci beranteyan ga tee. Hunburhayayan ga fatta, de mo tammaasa beeriyan ga bangay beenaa ra.

12 Amma za hayey wey kul mana kaa, i ga war dii, i ga war gurzugay, i ga war nondi margahugey ra, i ga war dan kasawey ra. I ga war ka koy kokoyey nda gofornerey jine ay maapoo maaganda se.

13 Woo ga kate war m'ay seedetaraa too.

14 W'a dan war lakkaley ra, war masi alhuzun nda takaa kan nda i ga faasa war se.

15 Agay hunday ga war noo mee nda lakkal kan war nkuway kul si hin ka kay war jine wala ka kakaw.

16 War hayragey, nda war armyey, nda war boro maanawey, nda war cerey ga war dan kabe ra. Boroyan ga wiiyandi war ra.

17 Borey kul ga konna war ay maapoo sabbu se.

18 Amma ba war bon hinbirey affoo si dere.

19 Nda war gaabandi, war hundey ga hallasi.»

Isa na Žerizalem halaciroo bayrandi
(Matiyu 24.15-21; Marku 13.14-19)

20 «Waati kan war dii wongu-izeyan na Žerizalem kuubi, waatoo din war ma bay kan nga halaciroo man.

21 Waatoo din borey kan goo Žude gandaa ra ma zuru ka koy tondi hondey ra, wey kan goo koyraa gundoo ra ma fatta, wey kan goo hawsaa ra masi huru koyraa ra.

22 Zaarey wey man'ti kala faasa zaariyan hala hayey kul kan hantumandi Citaaboo ra ma tabati.

23 Woyey bone kan ga tee boro hinka nda wey kan ga naanandi haney din. Zama tilasu beeri ga tee gandaa ra, de Irkoy ga nga futaa kanandi jamaa din bon.

24 Takuba g'i kanandi, i ga koy tee kasa-izeyan gandawey kul ra. Gandawey ga dira Žerizalem bon hala waati kan ngi waatoo timme.»

Boro-iz'aroo kaayanoo

(Matiyu 24.29-31; Marku 13.24-27)

25 «Tammaasayan ga tee waynaa, nda handoo, nda handarawey ra. Laboo bon hunburay beeri ga duu gandawey, teekoo nda nga bondawey jindoo g'i alhuzunandi.

26 Hunburaa ga borey biney kayandi nda hayaa batuyanoo kan ga kaa ka tee adupna ra. Beenaa hayey ga jijiri.

27 Waatoo din i ga dii <Boro-iz'aroo ga kaa duula ra>* nda gaabi nda darža beeri.

28 Waati kan hayey wey šintin ka tee, wa kay war cewey ga ka war bonjey jer, zama war feeriyanoo man.»

Bayraa kan jeejaynaŋoo g'a noo

(Matiyu 24.32-44; Marku 13.28-37)

29 Isa na filla yaasayante deede i se ka nee: «Wa jeejaynaa guna nda tuuriŋanbey kul.

30 Za war dii kan a na fita taagayan tee, war ga bay kan konnoo waatoo man.

* 21:27 21:27 Daniyel 7.13.

³¹ Takaa din da, war mo, nda war dii hayey wey teendi, war ma bay kan Irkoy Laamaa man.

³² Cimoo ne kan ay g'a har war se, zamanoo woo borey si ben hala wey kul ma teendi.

³³ Beenaa nda laboo ga dere, amma ay meešenney si dere abada.»

Wa hanna cijin nda zaari

(Matiyu 24.36-44; Marku 13.32-37)

³⁴ «Wa war boŋ hawgay, war biney masi koy hanga ŋaayan, nda suuyan, nda hundi alhuzun bande hala zaaroo din ma kaa war ga waati kan war s'a hongu.

³⁵ A ga zunbu sanda kumsay borey kul boŋ kan goo aduŋŋa ra.

³⁶ Wa hanna cijin nda zaari, war ma Irkoy ŋaaray waati kul hala war ma duu saha ka hun hayey wey kul cire kan ga hima ka tee, nda ka kay Boro-iz'aroo jine.»

³⁷ Zaari here Isa goo Irkoy hugu beeroo ra, a ga cawandi, de cijin here a ga koy kani tondi hondoo boŋ kan se i ga nee Zaytuŋaŋey tondi hondoo.

³⁸ Jamaa kul, za subbaahi biya i ga koy a do Irkoy hugu beeroo ra ka hanajer a se.

22

Boŋkoyney hawandifutay Isa ga

(Matiyu 26.1-5; Marku 14.1-2; Yehiya 11.45-53)

¹ Takulawey kan ra dolobiri sii jingaroo kan ti Borcintaraa jingaroo ga baa ka too.

² Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey ga taka ceeci ka Isa wii tuguyan ra, zama i hunbur alžamaa.

Žudas soolu ka Isa zanba

(Matiyu 26.14-16; Marku 14.10-11)

³ Ibilisi huru Žudas ra kan se i ga nee Iskariyot, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo no.

⁴ A koy sargari juwalkey jineborey nda lakkalkey boŋkoyney do ka waafaku nda ey takaa ga kan nda nga ga Isa nondi i se.

⁵ I paali, de i n'a noo allaahidu kan ngi g'a noo nooru.

⁶ A yadda, a cindi a ga dimma henna ceeci ka Isa nondi bila nda alžamaa ma bay.

Isa nda nga taalibey na jingaroo ŋaayanoo soolu

(Matiyu 26.17-19; Marku 14.12-16)

⁷ Takulawey kan ra dolobiri sii jingaroo zaaroo too kan ra i ga hima ka Borcintaraa jingaroo feeji-izoo wii.

⁸ Isa na Piyer nda Yehiya donto ka nee: «Wa koy Borcintaraa jingaroo soolu ir se hala ir ma duu k'a ŋaa.»

⁹ I nee a se: «Man ra n'ga baa ir m'a soolu?»

¹⁰ A nee i se: «Nga ne, waati kan war huru koyraa ra, war ga aru foo kubay kan kone hoobu goo kan ra hari goo. War ma hanga a hala hugoo kan ra a ga huru.

¹¹ War ma nee hugoo koyoo se: «Alfagaa nee ir ma nee ma ne wala man yawzunbu hugoo kan ra nga nda nga taalibey ga Borcintaraa jingaroo feeji-izoo ŋaa?»

12 A ga hugu beeri foo kanj goo sooro bonj cebe war se, hayey kanj ga ir ga too goo a ra. No din ra war m'a soolu.»

13 I koy, i na hayey gar nda takaa kanj nda a n'a har, de i na Borcintaraa jingaroo soolu.

Amaanaa kanj zandi nda kuri

(Matiyu 26.26–30; Marku 14.22–26; Korent borey bataga 1na 11.23–25)

14 Kanj alwaatoo too, Isa koy goro ka nja, nga nda nga diyawey.

15 A nee i se: «Ay hanse ka boonay ya Borcintaraa jingaroo feeji-izoo woo nja war bande jina, ya zarabi.

16 Ay ga war bayrandi kanj ay si yee ka woo nja hala waati kanj a tabati Irkoy Laamaa ra.»

17 Woo banda ga, Isa na poti zaa kanj ra alaneb hari moora goo, a na albarka danj. A nee: «Wa dii woo, w'a zamna cere game.

18 Ay ga war bayrandi kanj waatoo woo banda ga, ay si alaneboo izoo haroo hanj hala waati kanj ra Irkoy Laamaa kaa.»

19 Woo banda ga, a na takula zaa, a na albarka danj, a n'a dunbu. A n'i noo ka nee: «Woo ti ay gaahamoo kanj ga nondi war sabbu se. Wa woo tee hala war ma hongu agay.»

20 Hawraa banda ga, taka follokaa no a n'a tee ka potoo zaa ka nee: «Potoo woo haroo man'ti kala amaana taagaa kanj ga zandi ay kuroo munyanoo ra war se.»

Isa bayrandi kanj nga taalibi foo ga kaa ka nga nondi

(Matiyu 26.20–25; Marku 14.17–21; Yehiya 13.21–30)

21 «Amma nga ne, bora kanj g'ay nondi kaboo goo ay bande njaadogoo woo ra.

22 Sikka sii, Boro-iz'aroo ga koy nda takaa kanj nda a kayandi. Amma bora din bone kanj g'a nondi.»

23 Taalibey šintin ka cere hãa wala may ti ngi ra bora kanj ga yadda ka woo tee.

Jineboro mma tee alhaadimaykaw

(Matiyu 20.25–28; Marku 10.42–45)

24 Kakaw tun taalibey nda cere game kanj ti may no ma hima ngi ra bora kanj bisa borey kul.

25 Amma Isa nee i se: «Gandawey kokoyey g'i juwal, nda wey kanj ga hini fur i bonj, borey ga nee i se teegoy henna teekey.

26 War, war masi takaa woo tee. Amma war kul iberoo ma nga bonj tee sanda i kul ikaccaa. Jineboraa ma tee sanda alhaadimaykaa.

27 War do, may ti iberoo, bora kanj ga goro njaadogoo ra wala bora kanj ga njaayanoo gorandi? Ni bay bora kanj ga goro njaadogoo ra no. Agay da, ay goo war game sanda alhaadimaykaa.

28 War, war ti borey kanj denji ay ga ag'alwaati šendey ra.

29 Woo se takaa kanj nda ay Baabaa Irkoy n'ay noo Laamaa, agay da mo g'a noo war se,

30 hala war ma duu ka nja ka hanj ay njaadogoo ra ay Laamaa ra. War ga goro kokoy gorodogey ra ka Izirayel alkabiila woy cindi hinkaa (12) ciiti.»

Isa bayrandi kanj Piyer ga nga yankar

(Matiyu 26.31–35; Marku 14.27–31; Yehiya 13.36–38)

31 «Simon, Simon, Ibilisi ceeci ka war guzuguzu sanda alkama kanj goo teme ra.

³² Amma ay na Irkoy ɲaaray ma ne hala ni naanaa masi gaza. Waati kanj ni yee kate ay ga, ma ni armey biney daɲ.»

³³ Piyer nee a se: «Ay Koyoo, nda kasa no wala buuyan no ay ga koy ni bande.»

³⁴ Amma a nee a se: «Ay ga ni bayrandi, Piyer, kanj gorgaa si ciya hō jina kanj n'g'ay yankar cee hinza ka nee n's'ay bay.»

Isa nee nga taalibey se i ga hima ka soolu

³⁵ Isa nee nga taalibey se koyne: «Waatoɔ kanj ay na war sanba bila nda war ma fortomaani, nda bolbol, nda taami zaa, haya na war kuma wala?» I n'a zaabi ka nee: «Baffoo man'ir kuma.»

³⁶ A nee i se: «Amma sohō, boro kanj goo nda fortomaani m'a zaa, boro kanj goo nda bolbol mo m'a zaa. Boro kanj sii nda takuba ma nga burmusoo neere ka takuba day.

³⁷ Zama ay ga war bayrandi kanj ţennoo kanj hantumandi Citaaboo ra nee: «I n'a kabu goy futu teekey ra.»* Ţennoo woo ga hima ka tabati ay ga, zama hayaa kanj hantumandi ay ga, ga tabati.»

³⁸ I nee: «Ir Koyoo, nga ne, takuba hinka ne.» A nee i se: «A wasa.»

*Isa mooru nga taalibey ga ka Irkoy ɲaaray
(Matiyu 26.36–46; Marku 14.32–42)*

³⁹ Waatoɔ kanj Isa fatta, a koy sanda nga alaadaa ra Zaytunajey tondi hondoo do, nga taalibey hanga a.

⁴⁰ Kanj i too no din, a nee i se: «Wa Irkoy ɲaaray war masi koy siyandi ka kanj zunubu ra.»

⁴¹ Woo banda ga, a mooru ey ka koy haya kanj ga too tondi kanj boro n'a jindaw kaydogoo. A sonbu kanjey ga ka Irkoy ɲaaray

⁴² ka nee: «Baaba Irkoy, nda ni yadda, gurzugaa potoo woo moorandi ay ga. Amma yala agay ibaayoo masi tee, ni wanoo ma teendi.»

⁴³ [Waatoɔ din da, almalayka foo hun beenaa ra ka bangay ka binoo daɲ.

⁴⁴ Binekankamay beeri duu a, a hanse ka Irkoy ɲaaray ka tonton. Nga sungaa tee sanda kuri gunguti-izayan kanj ga kanj laboo ra.]

⁴⁵ Waatoɔ kanj a na Irkoy ɲaaray ka ben, a tun ka yee nga taalibey do, a n'i gar i ga jirbi nda binemarayyan.

⁴⁶ A nee i se: «Taka foo nda war ga jirbi? Wa tun ka Irkoy ɲaaray hala war masi koy siyandi ka kanj zunubu ra.»

Takaa kanj nda Isa diyandi

(Matiyu 26.47–56; Marku 14.43–50; Yehiya 18.3–11)

⁴⁷ Isa goo ma ţelanj da kanj alžama foo ne ma kaa. Taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo kanj maapoo ti Žudas goo jiney ra. A man Isa k'a summu.

⁴⁸ Amma Isa nee a se: «Žudas, summuyan nda n'ga Boro-iz'aroo zanba!»

⁴⁹ Borey kanj goo Isa bande kanj ga dii hayaa kanj ga baa ka tee, nee: «Ir Koyoo, ir ma takuba ka kara?»

⁵⁰ Ngi affoo na sargari juwalkey jineboraa tamoo kabe gumaa here haɲaa kar k'a kaa.

⁵¹ Isa zaabi ka nee: «Wa kay, a wasa.» A too aroo haɲaa do k'a noo baani.

⁵² Woo banda ga, a nee borey se kanj kaa a ga kanj ti sargari juwalkey jineborey, nda Irkoy hugu beeroo lakkalkey boŋkoyney, nda boro beerey: «War kaa ay ga nda takubayanj nda gobuyan sanda zay beeri.

* 22:37 22.37 Ezayi 53.12.

⁵³ Zaari kul ay goo war game Irkoy hugu beeroo ra, amma war mana bay ka kabe fur ay ga. Amma alwaatoo woo, war nda kubaa hinoo wane nda a.»

Piyer na Isa yankar

(*Matiyu 26.57-58, 69-75; Marku 14.53-54, 66-72; Yehiya 18.12-18, 25-27*)

⁵⁴ Waatoo kanj i na Isa dii, i n'a ka koy sargari juwalkey jineboraa hugoo do. Piyer goo nongu mooro ra, a ga hanga ey.

⁵⁵ I na nuune diinandi batumaa gamoo ra ka goro. Piyer goro i bande.

⁵⁶ Konɲa woy-ize foo dii a, a ga goro gaayoo here, a na moo bakam a ra. A nee: «Woo mo cindi a bande.»

⁵⁷ Amma a n'a yankar ka nee: «He woyoo, ay s'a bay walla.»

⁵⁸ Alwaati kayna banda ga, boro foo dii a kanj nee: «Ni mo goo i ra.» Amma Piyer nee: «He aroo, ay sii i ra.»

⁵⁹ Guuru foo cine banda ga, boro foo yee ka jindegaabay ka nee: «Nda cimi, aroo woo cindi a bande, zama nga mo, Galile boro no.»

⁶⁰ Piyer nee: «He aroo, ay si hayaa bay kanj ni goo m'a har.» A mma bara no a ga ũelanj kanj dogoo din da gorgaa ciya.

⁶¹ Ir Koyoo here ka nga moyey kanji Piyer ga, de Piyer hongu ũennoo kanj a n'a har nga se: «Gorgaa si ciya hõ jina kanj n'g'ay yankar cee hinza.»[†]

⁶² Woo banda ga, a fatta taray ka hẽe ka zana.

Isa danɲandi hoyraykey margaroo jine

(*Matiyu 26.59-66; Marku 14.55-64; Yehiya 18.19-24*)

⁶³ Arey kanj kabey ra Isa goo, i g'a kaũikaũi, i g'a kar.

⁶⁴ I na moyey haw k'a hãa ka nee: «Annabitaray tee! May ka ni kar?»

⁶⁵ I na ũenni ceferante booboyanj danj haɲaa ra.

⁶⁶ Waatoo kanj subbaahoo too, gandaa boro beerey margaroo, nda sargari juwalkey jineborey, nda Cifaaboo baykey na cere marga ka Isa ka koy ngi hoyraykey margaroo do.

⁶⁷ I nee a se: «Ir bayrandi nda ni ti Almasihu.» A nee i se: «Nda ay n'a har war se war si naanay,

⁶⁸ nda ay na war hãa mo war s'ay zaabi.

⁶⁹ Ne nda kayna Boro-iz'aroo ga goro Irkoy hinoo kabe gumaa ga.»[‡]

⁷⁰ I kul nee: «Adiũi ni ti Irkoy Iz'aroo?» A nee i se: «War hunday k'a har, agay zaati no.»

⁷¹ I nee: «Cin no ir g'a tee seede se koyne? Zama ir hunday n'a dii mijoo ra.»

23

I na Isa ka koy goforner Pilat do

(*Matiyu 27.1-2, 11-14; Marku 15.1-5; Yehiya 18.28-38*)

¹ Alzamaa kul tun ka Isa ka koy Pilat jine.

² I ũintin ka danj a ga ka nee: «Aroo woo, ir nk'a gar a g'ir gandaa borey tuti i ma ture, i masi alkaasi bana kokoy beeroo se, a ga nee mo kanj nga ti Almasihu, kokoy ti nga.»

³ Pilat na Isa hãa ka nee: «Ni ti Alyahuudey kokoyoo wala?» A n'a zaabi ka nee: «Ni hunday k'a har.»

[†] 22:61 22.61 Sorro 34to. [‡] 22:69 22.69 Zaburey 110.1.

⁴ Pilat nee sargari juwalkey jineborey nda jamaa se: «Ya na dii haya kan se bora a woo ga hima ka zukandi.»

⁵ Amma i tonton nda gaabi ka nee: «A nka jamaa turandi nda nga cawandoo Žude kul ra. Galile nda a šintin ka kaa hala ne ra.»

I na Isa ka koy Herod do

⁶ Waatoo kan Pilat ga maa i ga nee Galile, a hãa wala bora a woo Galile boro no.

⁷ Kan a faham kan laamaa kan ra Isa hun Herod ti kokoyoo, a n'a sanba a do. A gar kan haney din Herod mo goo Žerizalem.

⁸ Kan Herod dii Isa, a hanse ka jaali, zama a gay a baa nga ma dii a hayey kan a ga maa a g'i tee sabbu se. A ga naata nga ma dii tammaasa kayfante kan a g'a tee.

⁹ A na Isa hãa nda šenni booboyan, amma Isa, nga, a mana tuuru baffoo se.

¹⁰ Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey tun ka dan a ga nda gaabi.

¹¹ Herod nda nga lakkalkey n'a kaynandi. I n'a pooŋo ka darbay nerante foo dan a ga k'a yeeti Pilat do.

¹² Zaari follokaa din da ra Herod nda Pilat tee cereyan, ngey kan waati din iberiyan no cere se.

I na Isa zukandi ka nee i m'a wii

(Matiyu 27.15–26; Marku 15.6–15; Yehiya 18.39–19.16)

¹³ Pilat ciya sargari juwalkey jineborey nda alwakiiley nda alžamaa se

¹⁴ ka nee i se: «War kate ya ne bora a woo ka nee kan gandaa no a g'a tuti i ma ture. Nga ne, ay n'a hãa war jine, hayey kan war g'i har a ga, ya na dii a ga baffoo.

¹⁵ Herod mo mana dii a ga haya kul, a n'a yeeti ir do. Nga ne, a mana haya kul tee kan ga hima nda buuyan.

¹⁶ Adiši ay g'a barzu, y'a nan.»

¹⁷ [Jingar kul ga, a tilasu Pilat ma kasa-ize foo nan i se.]

¹⁸ I kul kaati cere bande ka nee: «Woo wii, ma Barabas tan ir se!»

¹⁹ Barabas mana huru kasaa ra kala tureyan kan tee koyraa ra nda borowiiyan maaganda se.

²⁰ Pilat yee ka šelan i se, zama a mma baa nga ma Isa tan.

²¹ Amma borey kaati ka nee: «A kanji! A kanji kanjandibundu ga!»

²² Woo ti cee hinzantoo kan Pilat nee i se: «Macin ti goy futaa kan bora a woo n'a tee? Ya na dii a ga haya kul kan ga kate i m'a wii. Ay g'a barzu, y'a nan.»

²³ I yee ka kaati nda gaabi ka nee kan a ma kanjandi. Ng i kaatiyaney duu fondo.

²⁴ Pilat kayandi kan hayaa kan i g'a wiri ma teendi.

²⁵ A na bora a tan kan i n'a wiri kan huru kasaa ra tureyan nda borowiiyan maaganda se, amma a n'i noo Isa i ma ng i ibaayoo tee.

Isa kanjandiyanoo

(Matiyu 27.32–44; Marku 15.21–32; Yehiya 19.17–27)

²⁶ Waatoo kan i ga Isa ka koy, i na aru foo dii kan ga hun faarey ra, maapno ti Simon, nga koyraa ti Siren. I na Isa kanjandibundoo jeeje a ga, a ma dira nda a Isa dumaa ga.

²⁷ Alžama beeri hanga a nda woy booboyan kan ga hãe, i ga zonk'a ga.

²⁸ Isa bere woyey here ka nee: «Žerizalem izey, war masi hēe ya ne, wa hēe war boŋ se nda war zankey se,

²⁹ zama nga ne, hanyarŋ ga kaa kaŋ ra i ga nee: <Woy guney, nda gundey kaŋ mana bay ka hay, nda fafey kaŋ mana bay ka naanandi duu gomni.>

³⁰ Waatoo din borey ga šintin ka šelaŋ tondi hondey se ka nee: <Wa kaŋ ir boŋ!> I ga nee tondey se: <Wa gum ir boŋ!>*

³¹ Zama nda i na hayey wey tee bundu firzoo se, de bundu kogaa, macin no a ga ti a?†

³² I na goy futu teekaw hinka ka koy kaŋ i ga hima k’i wii Isa bande.

³³ Waatoo kaŋ i too nongoo kaŋ maapoo ti Boŋgaasu, i n’a kaŋi no din, nga nda goy futu teekaw hinkaa. I na affoo kaŋi Isa kabe gumaa here, affaa nga kabe waawaa here.

³⁴ [Isa nee: «Baaba Irkoy, yaafa i se, zama i si hayaa bay kaŋ ngi goo m’a tee.»] I na alkurra kar ka Isa bankaarawey zamna cere game.

³⁵ Alžamaa ga kay i ga guna. Alwakiiley g’a fude ka nee: «A na boroyarŋ hallasi, a ma nga boŋ hallasi, nda Almasihu no, Bora a kaŋ Irkoy n’a suuba.»

³⁶ Soojey mo n’a ɲooɲo ka man a ka binegar šerre a se.

³⁷ I nee a se: «Nda Alyahuudey kokoyoo ti ni, ni boŋ hallasi!»

³⁸ Hantum goo nga se beene kaŋ ga nee: «Woo ti Alyahuudey kokoyoo.»

³⁹ Goy futu teekey kaŋ kaŋjandi, affaa n’a wow ka nee: «Man’ti ni ti Almasihu? Ni boŋ hallasi, m’ir hallasi!»

⁴⁰ Amma goy futu teekaw faa tuuru affaa se ka citi a ga ka nee: «Ba ni kaŋ si hunbur Irkoy, ni goo ma duu zukandi follokaa?»

⁴¹ Ir, ir ga hima nda zukandoo woo, zama ir teegoyey banaa ti woo. Amma woo mana ifutu kul tee.»

⁴² A nee: «Isa, hongu agay waati kaŋ ni kaa nda ni Laamaa.»

⁴³ Isa nee a se: «Cimoo ne kaŋ ay g’a har ma ne, hō n’ga goro ay bande alženna ra.»

Isa buuyanoo

(Matiyu 27.45–56; Marku 15.33–41; Yehiya 19.28–30)

⁴⁴ Guuru woy cindi hinkantoo (12to) dimma ga, kubay tee ka ben laboo kul ga hala guuru hinzantoo ga.

⁴⁵ Waynaa dere, Irkoy hugoo ridowoo‡ kottu gamoo ga.

⁴⁶ Isa na jinde jer ka kaati ka nee: «Baaba Irkoy, ay g’ay hundoo dan ni kaboo ra k’a talfi ni ga.»§ Kaŋ a na woo har ka ben, hundoo hun.

⁴⁷ Jalakoynoo kaŋ dii hayaa kaŋ tee, a na Irkoy beerandi ka nee: «Šikka sii kaŋ bora a woo boro šerrante no.»

⁴⁸ Alžamaa kul kaŋ margaa, waatoo kaŋ i dii hayaa kaŋ tee, yee i ga ngi gandey kar ka ngi binemarayyanoo cebe.

⁴⁹ Isa cerey kul ga kay nongu mooro ra ka dii hayaa kaŋ goo ma tee, ngi nda woyey kaŋ hanga a bande ka hun za Galile.

Isa daŋandi saaraa ra

(Matiyu 27.57–61; Marku 15.42–47; Yehiya 19.38–42)

⁵⁰ Aru foo goo no kaŋ maapoo ti Isufi, a goo hoyraykey margaroo ra, boro henna no kaŋ ga šerre.

* **23:30 23.30** Oze 10.8. † **23:31 23.31** Ezekiyel 21.3. ‡ **23:45 23.45** Ridowoo no kaŋ ga nongu henanantaa nda nongu henanantey ihenanantaa fay. § **23:46 23.46** Zaburey 31.6.

⁵¹ A mana hanga margaroo borey jerey ngi šenney nda ngi teegoyey ra. Alyahuudey koyra foo kanj se i ga nee Arimate, woo din boro no. Boro no kanj ga Irkoy Laamaa batu.

⁵² Aroo woo koy Pilat do ka Isa kunturoo wiri a ga.

⁵³ A n'a zumandi kanjandibundoo ga k'a didiji kasance ra ka koy a dan saaray ra kanj fanšandi tondi ra kanj ra boro kul mana bay ka kanandi.

⁵⁴ Woo gar kanj hunanzamzaaroo soolurey zaaroo no, zama hunanzamzaaroo ga baa ka too.

⁵⁵ Woyey kanj hanga Isa bande za Galile na Isufi dum. I dii Isa saaraa nda takaa kanj nda kunturoo jisandi a ra.

⁵⁶ Woo banda ga, i yee ka koy ka jii hew kaanayanj nda turaarey soolu. Hunanzamzaaroo hane, i na ngi boŋ hunanzam sanda takaa kanj nda a yaamarandi.

24

Isa tunyanoo

(Matiyu 28.1-10; Marku 16.1-8; Yehiya 20.1-10)

¹ Jirbiyyaa zaari jinaa kanj ti alhadoo, za subbaahi tayaa, woyey koy saaraa do. I koy nda ngi bande jii hew kaaney kanj i n'i hanse.

² I gar kanj tondoo kanj ga saaraa miŋoo daabu gungurayandi ka hun a ga.

³ I huru, amma i man'ir Koyoo Isa kunturoo gar.

⁴ I si bay haya kanj ngi m'a tee. Nga ne, aru hinka bangay i se kanj ga darbay neranteyanj goo.

⁵ Woyey hunbur, i na ngi boŋey sinji ganda. Aru hinkaa nee i se: «Macin se, bora a kanj ga huna, war g'a ceeci bukawey ra?»

⁶ A sii ne ra, a tun. Wa hongu takaa kanj nda a ga šelanj war se waatoo kanj ra a cindi Galile,

⁷ kanj a ga nee: «Kala Boro-iz'aroo ma kanj boro zunubantey kabey ra ka kanjandi, amma jirbi hinzantoo hane a ga hima ka tun.»

⁸ Woo banda ga, i hongu kanj Isa na šenney wey har.

⁹ I hun saaraa do ka yee ka koy hayey wey deede taalibi woy cindi faa (11) nda borey cindey se.

¹⁰ Woyey kanj na hayey wey kul filla diyawey se man'ti kala: Maryama Magdala bora a, nda Tahiya, nda Maryama, Žak naa, nda woyey cindey kanj goo i bande.

¹¹ Šenney din tee i se sanda hollokom šenni. I mana naanay ey.

¹² Amma Piyer tun ka zuru ka koy saaraa do. A gunguma ka fuuni, de a si dii kala kasanca a hinne. A koy nga do nda hayaa kanj tee boŋhawaa.

Isa bangay taalibi hinka se

(Marku 16.12-13)

¹³ Nga ne, zaari follokaa din da ra, taalibey boro hinka koy koyra-ize foo ra kanj maanoo ti Emawus. A goo Žerizalem se haya kanj ga koy too kilomeetar woy cindi foo (11) cine.

¹⁴ I cindi i ga faajikaaray cere bande hayey wey kul kanj tee ga.

¹⁵ Kanj i goo ma faajikaaray, i ga šelanj, Isa zaati man ey ka fondaa tee i bande.

¹⁶ Amma haya foo na moŋey ganji i ma hin k'a bay.

¹⁷ A nee i se: «Macin ga war goo ma dira ka boyray?» I kay, biney maray.

18 Affaa kanj maajnoo ti Klewopas n'a zaabi ka nee: «Ni foo ti boro kanj goo Žerizalem kanj mana maa hayey kanj tee a ra jirbey wey?»

19 A nee i se: «Macin?» I nee a se: «Hayey kanj tee Isa Nazaret boraa ga kanj ti annabi. A na nga hinoo cebe nga teegoyey nda nga šenney ra Irkoy jine nda jamaa kul jine,

20 de nda takaa kanj nda sargari juwalkey jineborey nda ir alwakiiley n'a noo i m'a wii. I n'a kanji.

21 Ir na jiti danj kanj nga no ma kaa ka Izirayel feeri. Amma woo kul, nga ne, jirbi hinzantoo ti woo kanj hayey wey teendi.

22 Koyne mo woy fooyanj kanj goo ir ra n'ir boŋey haw. I biya ka koy saaraa do,

23 i mana nga kunturoo gar. I yee kate ka nee ir se kanj almalaykayanj bangay kanj bayrandi ngi se kanj a ga huna.

24 Ir borey jerey mo koy saaraa do, i na hayey gar sanda takaa kanj nda woyey n'a har. Amma nga hunday, i mana dii a.»

25 Isa nee i se: «He lakkal janantey kanjanj ga gay hala biney ga naanay hayey kul kanj annabey n'i har.

26 Man'ti kala Almasihu ma zarabi jina a ma huru nga daržaa ra?»

27 A šintin nda Musa citaaboo ka koy annabey waney kul ga k'i fahamandi hayey kanj hantumandi nga ga Irkoy citaaboo kul ra.

28 Waatoo kanj i man koyra-izoo kanj ra i ga koy, Isa tee sanda nga mma koy jine.

29 Amma i n'a dii nda gaabi ka nee a se: «Goro ir do, waynaa kanj, cijinoo ga baa ka too.» A huru ka goro i bande.

30 A goro ŋaadogoo ra i bande, a na takulaa zaa ka albarka danj jina, a n'a dunbu k'i noo.

31 Waatoo din kul no moŋey feera, de i n'a bay, amma a menne i se.

32 Woo banda ga, i nee cere se: «Ir biney nka mana hanse ka ŋaali ir gundey ra waatoo kanj ra a ga šelanj ka hayey kanj hantumandi Citaaboo ra feeri ir se fondaa ra wala?»

33 Taalibi hinkaa tun dogoo din da ka yee Žerizalem. I na taalibi woy cindi faa (11) nda borey kanj goo i bande gar i ga marga,

34 i ga nee: «Cimi no kanj ir Koyoo tun, a bangay Simoŋ se.»

35 Ngii mo na hayey deede kanj tee fondaa ra nda takaa kanj nda ngi n'a bay waatoo kanj a ga takulaa dunbu.

Isa bangay nga taalibi woy cindi faa (11) se

(Matiyu 28.16–20; Marku 16.14–18; Yehiya 20.19–23; Teegoyey 1.6–8)

36 I goo ma šenney din deede kanj Isa hunday fatta kate gamey ra, a nee i se: «Alaafiya ma kaa war ga!»

37 I jiti, i hunbur, i mma hongu kanj zin no.

38 Amma a nee i se: «Macin se war ga hunbur, macin se war biney ga šikka?»

39 W'ay kabey guna nda ay cewey: agay hunday no. W'ay taaru ka dii. Zin sii nda ham, a sii nda biri sanda takaa kanj war ga dii ay goo nda a.»

40 Kanj a na woo har, a na nga kabey nda nga cewey cebe i se.

41 Ŋaaliyanoo se, i mana hin ka naanay hala sohō, i goo boŋhaway ra. A nee i se: «Ŋaayan goo war kone ne ra wala?»

42 I kate a se hamiiisa tonante dunbu foo.

43 A n'a zaa k'a ŋaa jiney ra.

⁴⁴ A nee i se: «Wey ti šenney kaŋ ay n' i har war se waatoo kaŋ ay goo war game. Kala hayey kul kaŋ hantumandi ay ga Musa ašariyaa nda annabey citaabey nda Zaburey citaaboo ra ma tabati.»

⁴⁵ Woo banda ga, a na lakkaley feeri hala i ma faham hayey kaŋ hantumandi Citaaboo ra se.

⁴⁶ A nee i se: «A hantumandi kaŋ kala Almasihu ma zarabi, de a ga tun bukawey ra jirbi hinzantoo hane.

⁴⁷ De mo tuubiroo, zunubey yaafaa se, ga waazandi nga maapoo ga gandawey kul se ka šintin nda Žerizalem.

⁴⁸ War ti hayey wey seedewey.

⁴⁹ Nga ne, woo kaŋ ay Baabaa Irkoy nee nga g'a noo, agay, ay g'a sanba war se. Amma war, war ma cindi koyraa woo ra hala Irkoy beene hinoo ma zunbu war ga.»

Isa yee beenaa ra

(Marku 16.19–20; Teegoyey 1.9–11)

⁵⁰ Isa na borey ka koy taray hala Betani koyraa here. A na nga kabey jer ka gaara i se.

⁵¹ Kaŋ a goo ma gaara i se, a fay nda ey, de a zandi ka koy beenaa ra.

⁵² Ngi, i sujudu a se, de i yee Žerizalem nda jaali beeri.

⁵³ Alwaati kul i goo Irkoy hugu beeroo ra, i g'a saabu.

Linžiloo kaŋ Yehiya n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Yehiya ka Linžiloo woo hantum. Citaaboo woo nda Linžiley cindey si šelaŋ nda taka foo. A si šelaŋ kala Isa meešenney nda nga teegoyey ga kaŋ almaganawey si kaaray borey se. Wey din no a g'i feeri.

Yehiya ga cebe kaŋ Isa ti Irkoy meešenni abadantaa kaŋ na nga boŋ tee adamize ka kaa ka huna ir game. Isa cawandoo ra, Isa ga cebe kaŋ nga ti:

- *Ŋaahayaa kaŋ hun beenaa ra.*
- *Adamizey kurkaw hennaa.*
- *Aduŋŋa gaayoo.*
- *Kaloo miŋoo.*
- *Fondaa kaŋ ga koy Irkoy do.*
- *Cimoo.*
- *Boraa kaŋ ga bukawey tunandi.*
- *Hunayan abadantaa nookaa.*

Linžiloo cawkaa ga hima ka faham kaŋ Isa ti Almasihu Irkoy Iz'aroo kaŋ amaanaa zandi. Isa ra hunayan ga duwandi sanda takaa kaŋ nda nga hunday n'a har ka nee: «Agay ti fondaa, nda cimoo, nda hunaroo.» (zamnaa 14.6).

Kaŋ Isa bayrandi kaŋ nga goo nda hinoo woo, woo se Alyahuudey addinaa jineborey n'a wii. Amma a tun, a na nga boŋ cebe nga taalibey se.

Boraa kaŋ ti Irkoy Šennoo

¹ Hayey kul šintinoo ga, Šennoo ga bara. Šennoo goo Irkoy bande, Šennoo ti Irkoy.

² Šintinoo ga, a goo Irkoy bande.

³ Hayaa kul mana teendi kala nda nga. Haya kul sii no kaŋ teendi bila nga.

⁴ Nga ra hunaroo goo, hunaroo ti adamizey gaayoo.

⁵ Gaayoo goo ma dii kubaa ra, amma kubaa mana hin a.

⁶ Boro foo kaa, Irkoy dontokaw no, maŋŋoo ti Yehiya*.

⁷ Nga ka kaa sanda seede ka seedetaray too gaayoo se hala nga bande, borey kul ma naanay.

⁸ Man'ti nga ti gaayoo, amma a nka kaa ka seedetaray too gaayoo se.

⁹ Gaay alhakiikaa woo kaa aduŋŋa ra ka adamizey kul noo gaay.

¹⁰ Šennoo goo aduŋŋa ra, aduŋŋa mana teendi kala nda nga, amma aduŋŋa man'a bay.

¹¹ A kaa nga gandaa ra, nga borey mana yadda a ga.

¹² Amma borey kul kaŋ n'a dii, kaŋ naanay maŋŋoo, a n'i noo hini i ma tee Irkoy izeyan,

¹³ kaŋŋan mana hayandi nda borey hayandiroo takaa, wala nda assobon ibaayi, wala nda aru ibaayi, Irkoy k'i hay.

¹⁴ Šennoo tee boro, a goro ka waati tee ir game. Ir na nga daržaa guna sanda Iz'aru bajja folloku daržaa kaŋ hun Baabaa Irkoy do. A ga too nda anneema nda cimi.

* 1:6 1.6 Yehiya woo man'ti kala batizekaa.

¹⁵ Yehiya na seedetaray tee a ga ka kaati ka nee: «Woo ti bora a kan ga ay nee: <Bora a kan ga kaa ay dumaa ga n'ay jin ka kaa, zama a n'ay jin ka bara.>»

¹⁶ Hayaa kan n'a too, ir kul duu a ra, anneema ka kaa anneema.

¹⁷ Zama Musa bande ašariyaa kaa, Isa Almasihu bande anneemaa nda cimoo kaa.

¹⁸ Boro sii no kan bay ka dii Irkoy. Iz'aru follokaa kan goo Baabaa Irkoy binoo ra, nga ti bora a kan n'a bayrandi.

Yehiya kan ti batizekaa seedetaraa

(Matiyu 3.1-12; Marku 1.1-8; Luka 3.1-18)

¹⁹ Yehiya seedetaraa ne, waatoo kan Alyahuudey na sargari juwalka-wyan nda Lewi borey sanba [a ga] ka hun Žerizalem k'a haa ka nee: «Ni, ni ti may?»

²⁰ A na cimoo har, a man'a yankar, a bayrandi ka nee: «Agay, ay man'ti Almasihu.»

²¹ Woo banda ga, i n'a haa ka nee: «Adiši, ni ti may? Ni ti Ilyasu?» A nee: «Ay man'ti a.» «Ni ti annaboo?» A zaabi ka nee: «Kalaa!»

²² I nee a se: «Aywa, ni ti may? Ir ga hima ka borey fahamandi kan n'ir sanba. Ni hunday, macin no ni nee ni boŋ ga?»

²³ A nee:

«Agay ti <jindoo kan ga kaati saajoo ra ka nee:

“Wa ir Koyoo fondaa šerrandi”†‡,

sanda takaa kan nda annabi Ezayi n'a har.»

²⁴ Borey kan sanbandi Yehiya do, Fariziyeney jerey no.

²⁵ I n'a haa ka nee: «Adiši macin se n'ga borey batize nda ni man'ti Almasihu, ni man'ti Ilyasu, ni man'ti annaboo?»

²⁶ Yehiya n'i zaabi ka nee: «Agay, ay ga borey batize nda hari, amma boro goo war gamey ra kan war s'a bay.

²⁷ A ga kaa ay dumaa ga, ay si hima nda ka nga taamey karfey feeri.»

²⁸ Woo mana teendi kala Betani, isaa kan se i ga nee Žurden se banda, nongoo kan ra Yehiya ga borey batize.

Isa ti Irkoy Feeji-izoo

²⁹ Subaa ra, Yehiya ga dii kan Isa goo ma kaa nga here, a nee: «Irkoy Feeji-izoo ne kan ga aduŋna zunuboo kaa.

³⁰ Bora a ti woo kan ga ay nee: <Ay dumaa ga, aru foo ga kaa kan n'ay jin ka kaa, zama a n'ay jin ka bara.>

³¹ Agay, ya n'a bay, amma hala a ma bayrandi Izirayel se, woo se ay kaa ka borey batize nda hari.»

³² Yehiya na seedetaray too ka nee: «Ay dii Irkoy Hundoo kan ga zunbu sanda tuuzun alhaali ka hun beenaa ra ka kaa ka kay a boŋ.

³³ Agay, ya n'a bay, amma bora a kan n'ay sanba ya borey batize nda hari, nga no ka nee ya ne: <Bora a kan ga ni dii Hundoo zunbu ka kay, bora a din no ma borey batize Hundi Henanantaa ra.>

³⁴ Agay, ay dii a, ay na seedetaray too kan nga ti Irkoy Iz'aroo.»

Isa taalibi jina-jinawey

(Matiyu 4.18-22; Marku 1.16-20; Luka 5.1-11)

³⁵ Subaa ra, Yehiya goo no koyne, nga nda taalibi hinka.

³⁶ A na Isa guna kan goo ma bisa, de a nee: «Irkoy Feeji-izoo ne.»

³⁷ Taalibi hinkaa maa šennoo kanj Yehiya n'a har, i hanga Isa.

³⁸ Isa neli, a dii kanj i hanga nga bande, a nee i se: «Macin no war ga ceeci?» I nee a se: «Rabbi, – kanj maanaa ti <Alfagaa> – man ra ni goo nda goray?»

³⁹ A nee i se: «Wa kaa ka dii a.» Alaasar dimma no, i koy, de i dii nongoo kanj ra a goo. I na zaaroo cindoo tee a bande.

⁴⁰ Andere kanj ti Simonj Piyer armaa ti boro hinkaa affaa kanj maa Yehiya šenney ka hanga Isa.

⁴¹ Andere jin ka dii nga armaa gundoo Simonj ka nee a se: «Ir dii Isuubantaa» kanj maanaa ti «Almasihu».

⁴² A n'a ka koy Isa do. Isa n'a guna, a nee: «Ni ti Simonj Yehiya[§] izoo. Ni maapoo ga kaa ka tee Kefas» kanj maanaa ti «Piyer» (Tondi).

Filip nda Nataniyel hanga Isa bande

⁴³ Subaa ra, Isa baa nga ma koy Galile gandaa here. A dii Filip, a nee a se: «Hanga agay.»

⁴⁴ Filip man'ti kala Betsayda boro, koyraa kanj ra Andere nda Piyer ga hun.

⁴⁵ Filip dii Nataniyel, a nee a se: «Ir duu boraa kanj ga Musa hantum ašariyaa ra, annabey mo šelanj a ga kanj ti Isa, Isufi Nazaret boraa, izoo.»*

⁴⁶ Nataniyel nee a se: «Haya henna ga hin ka hun Nazaret wala?» Filip nee a se: «Kaa ka dii.»

⁴⁷ Isa dii kanj Nataniyel goo ma kaa nga do, a šelanj a ga ka nee: «Izirayel boro cimoo ne kanj ra zanbayan sii.»

⁴⁸ Nataniyel nee a se: «Taka foo nda n'g'ay bay?» Isa n'a zaabi ka nee: «Za Filip mana ni cee jeejaynaŋoo cire, ay dii ni.»

⁴⁹ Nataniyel n'a zaabi ka nee: «Rabbi, Irkoy Iz'aroo ti ni, Izirayel kokoyoo ti ni.»

⁵⁰ Isa n'a zaabi ka nee: «Zama ay nee ay dii ni jeejaynaŋoo cire, nga se n'ga naanay wala? N'ga kaa ka dii haya kanj bisa woo.»

⁵¹ A yee ka nee a se: «Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, war ga dii beenaa ga feeri, Irkoy almalaykey ga žigi i ga zunbu Boro-iz'aroo boŋ.†»

2

Hijjaa kanj tee Kana koyraa ra

¹ Jirbi hinzantoo hane, hijjay foo tee Kana kanj goo Galile. Isa jaa goo no din.

² Isa nda nga taalibey mo ciyandi hijjaa ra.

³ Alaneb hari mooraa kuma, Isa jaa nee a se: «Borey sii nda alaneb hari koyne.»

⁴ Isa nee a se: «Nanjay, macin ka agay nda ni danj woo ra? Ay waatoo mana too jina.»

⁵ Naŋoo nee tamey se: «Haya kul kanj a n'a har war se, war m'a tee.»

⁶ Woo gar tondi kusu iddu goo no din Alyahuudey alwalaa haroo se. Affoo kul ga liitar woyyaaha (80) ka koy zangu nda waranka (120) cine zaa.

⁷ Isa nee i se: «Wa hari kusey wey too nda hari.» I n'i too hala mijey ga.

§ 1:42 1.42 Yehiya da se i ga nee Yunusa, Matiyu 16.17ra. * 1:45 1.45 Alhukumoo 18.18; Ezayi 9.5–6; Ezekiyel 34.23. † 1:51 1.51 Šintinoo 28.12.

⁸ A nee i se: «Sohõ wa gur ka koy nda a ñaayaney jineboraa se.» I koy nda a.

⁹ Waatoo kanj ñaayaney jineboraa na haroo kanj bere ka tee alaneb hari moora taba, a si bay nongu kanj ra a hun, ka gar kanj tamey kanj na haroo gur ga bay, a na aruhiiji taagaa cee

¹⁰ ka nee a se: «Boro kul, alaneb hari moora hennaa no a ga jin k'a zamma, nda hoyandikey too, waatoo din i m'i noo woo kanj si hanse ka boori. Ni, ni gaabu alaneb hari hennaa ga kala sohõ.»

¹¹ Isa tammaasa kayfante y ijinaa ti woo kanj a n'a tee Kana ra kanj goo Galile. A na nga daržaa bangandi, de nga taalibey naanay a.

¹² Woo banda ga, a doo ka koy Kaparnahum, nga, nda nga ñaa, nda nga armye, nda nga taalibey. I cindi no din, amma i mana jirbi boobo tee.

*Isa na maamalakey gaaray Irkoy hugu beeroo ra
(Matiyu 21.12–13; Marku 11.15–17; Luka 19.45–46)*

¹³ Alyahuudey Borcintaraa jingaroo man, Isa žigi ka koy Žerizalem.

¹⁴ A na haw nda feeji neerekawyan, nda tuuzun neerekawyan, nda nooru barmaykawyan kanj goo ma goro gar Irkoy hugu beeroo ra.

¹⁵ A na karfuyan tee barzu. A na borey kul, nda feejey, nda hawey gaaray k'i kaa Irkoy hugu beeroo ra. A na barmaykey noorey mun, a na taabaley gum.

¹⁶ A nee tuuzun neerekey se: «Wa wey kaa ne ra! War mas'ay Baabaa Irkoy hugoo tee maamalahugu!»

¹⁷ Nga taalibey hongu kanj a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ni hugoo bajoo alhuzunoo g'ay ñaa nda kunehere.»*

¹⁸ Woo banda ga, Alyahuudey šelanj ka nee: «Macin ti tammaasa kayfanta a kanj n'ga tee ir se ka cebe kanj ni goo nda hini ka hayey wey tee?»

¹⁹ Isa n'i zaabi ka nee: «Wa Irkoy hugoo woo kayri, jirbi hinza ra ay g'a kayandi.»

²⁰ Alyahuudey nee: «Jiiri woytaaci cindi iddu (46) no Irkoy hugoo woo n'a tee cinayan ra, ni, n'g'a kayandi jirbi hinza ra?»

²¹ Amma Irkoy hugoo kanj ga Isa šelanj man'ti kala nga hunday gaahamoo.

²² Woo se waatoo kanj ra a tun bukawey ra, nga taalibey hongu kanj a n'a har. I naanay Citaaboo nda šennoo kanj Isa n'a har.

Haya kul kanj goo adamize ra, Isa g'a bay

²³ Kanj Isa goo Žerizalem, Borcintaraa jingaroo waati, boro boobo naanay maapoo kanj i dii tammaasa kayfante y kanj a g'i tee.

²⁴ Amma Isa si naanay ey, a g'i kul bay,

²⁵ zama a si too boro ma šelanj a se adamize ga. Nga, a ga haya bay kanj goo adamize ra.

3

Isa nda Nikodem faajikaaraa

¹ Boro foo kanj goo Fariziyeney ra kanj maapoo ti Nikodem, Alyahuudey bonjkoyni foo no,

* 2:17 2.17 Zaburey 69.10.

² a kaa Isa do cijin here ka nee a se: «Rabbi, ir ga bay kanj cawandikaw ti ni kanj hun Irkoy do, zama boro kul si hin ka tammaasa kayfantey wey tee kanj ni goo m'i tee nda man'ti Irkoy bara a bande.»

³ Isa zaabi ka nee a se: «Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har ma ne, nda boro mana hayandi taaga*, a si hin ka dii Irkoy Laamaa.»

⁴ Nikodem nee a se: «Taka foo nda boro kanj zen ga hin ka hayandi? A mma hin ka yee nga jaa gundoo ra ka yee ka hayandi?»

⁵ Isa zaabi ka nee: «Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har ma ne, nda boro mana hayandi hari nda Irkoy Hundoo albarkaa ra, a si hin ka huru Irkoy Laamaa ra.

⁶ Haya kanj hayandi adamize albarkaa ra ti adamize, haya kanj hayandi Irkoy Hundoo albarkaa ra ti hundi.

⁷ A masi ni boŋoo haw kanj ay nee: «Kala war ma hayandi taaga.»†

⁸ Hewoo ga hêe nongu kanj ra a baa, n'ga maa jindoo, amma n'si bay nongu kanj ra a hun, n'si bay nongu kanj ra a ga koy. Takaa woo da ti boro kul kanj hayandi Irkoy Hundoo albarkaa ra.»

⁹ Nikodem n'a zaabi ka nee: «Taka foo nda woo ga hin ka tee?»

¹⁰ Isa zaabi ka nee a se: «Ni kanj ti Izirayel cawandikaa, amma n'si hayey wey bay?»

¹¹ Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har ma ne, hayaa kanj ir g'a bay no ir g'a har, hayaa kanj ir dii a, nga ga ir ga seedetaray tee, amma war si yadda ir seedetaraa ga.

¹² Nda ay ūelanj war se laboo hayey ga, war si naanay, taka foo nda war ga naanay nda ay ūelanj war se beenaa hayey ga?

¹³ Boro kul mana žigi beenaa ra, nda man'ti Boro-iz'aroo kanj zunbu ka hun beenaa ra.

¹⁴ Sanda takaa kanj nda Musa na gondoo jer bundu ga saajoo ra‡, takaa din da kala Boro-iz'aroo ma jerandi

¹⁵ hala boro kul kanj naanay a ma duu hunayan abadantaa.

¹⁶ Zama Irkoy hanse ka baa aduŋna, a na nga Iz'aru baja follokaa nondi§ hala boro kul kanj naanay a masi halaci, a ma duu hunayan abadantaa.

¹⁷ Irkoy mana nga Iz'aroo sanba aduŋna ra hala a ma aduŋna ciiti, amma a nk'a sanba a ma aduŋna hallasi.

¹⁸ Boro kanj naanay a si ciitandi, amma boro kanj si naanay, ciitandi ka ben, zama a mana naanay Irkoy Iz'aru follokaa maapoo.

¹⁹ Ciitoo ti, gaayoo kaa aduŋna ra, adamizey baa kubaa ka bisa gaayoo, zama ngi teegoyey ga laala.

²⁰ Zama boro kul kanj ga goy laala tee, mma konna gaayoo, a si kaa gaayoo here, nga teegoyey masi bangay.

²¹ Amma boro kanj ga goy nda cimi ga kaa gaayoo here hala nga teegoyey ma bangandi kanj i teendi nda Irkoy ibaayoo.»

Yehiya kanj ti batizekaa ūelanj Isa Almasihu ga

²² Woo banda ga, Isa nda nga taalibey koy Žude gandaa ra, a na waati tee i bande no din, a ga borey batize.

²³ Yehiya mo ga borey batize Enoŋ kanj ga man Salim, zama hari boobo goo no din. Boroyan ga kaa hala i ma batizandi.

* **3:3 3.3** hayandi taaga, Grek ūenni ra, almaganaa faa ti hayandi ka hun beene. † **3:7 3.7** Sorro 3to. ‡ **3:14 3.14** Kabuyaney 21.7-9. § **3:16 3.16** Zama Irkoy hanse ka baa aduŋna, a na nga Iz'aru baja follokaa nondi, Grek ūenni ra, almaganaa faa ti Zama takaa ne kanj nda Irkoy baa aduŋna: a na nga Iz'aru baja follokaa nondi.

²⁴ Woo ti za Yehiya mana huru kasaa ra.

²⁵ Kakaw huru Yehiya taalibey nda Alyahuudu foo game henanandiyanoo ga.

²⁶ I koy Yehiya do ka nee a se: «Rabbi, boraa kaŋ cindi ni bande Žurden isaa se banda, kaŋ ga n'na seedetaray too, nga ne, a goo ma borey batize, de borey kul goo ma koy a do.»

²⁷ Yehiya zaabi ka nee: «Boro kul si hin ka duu baffoo kala woo kaŋ hun a se Irkoy do beenaa ra.

²⁸ War zaati ga tee ya ne seede kaŋ ay nee: <Ay man'ti Almasihu, amma ya nka sanbandi a jine.>

²⁹ Boraa kaŋ wane nda woyhijoo man'ti kala aruhijoo, amma aruhijoo ceroo kaŋ goo jeroo ga, ga haŋajer a se, a ga hanse ka ŋaali nda aruhijoo jindoo kaŋ se a ga maa. Woo ti ay ŋaalloo, haya kul s'a gaza.

³⁰ Boraa din, kala a ma tonton, agay ya yee ganda.»

Boraa kaŋ hun beenaa ra

³¹ «Boraa kaŋ hun beene goo borey kul boŋ. Boro kaŋ goo laboo ga, laboo wane nda a, laboo hayey ga a ga ŧelan. Boraa kaŋ hun beenaa ra [goo borey kul boŋ],

³² hayey kaŋ a dii ey, a maar'ey, a ga seedetaray tee i ga. Amma boro kul si yadda nga seedetaraa ga.

³³ Boro kaŋ na nga seedetaraa dii tabatandi kaŋ Irkoy ti cimi.

³⁴ Zama boraa kaŋ Irkoy n'a sanba, Irkoy ŧenney no a g'i har, zama Irkoy si nga Hundoo neŧi k'a noo.

³⁵ Baabaa Irkoy ga baa Iz'aroo, de mo a na hayaa kul daŋ kaboo ra.

³⁶ Boro kaŋ naanay Iz'aroo duu hunayan abadantaa, boro kaŋ na Iz'aroo kuta si kaa ka dii hunaroo, amma Irkoy futayyanoo ga cindi a ga.»

4

Isa nda Samari koyraa woyoo ŧennoo

¹ Kaŋ Isa bay kaŋ Fariziyeney maa kaŋ nga ga taalibi tee k'i batize ka bisa Yehiya,

² - woo gar man'ti Isa hunday no ma borey batize, nga taalibey no -

³ a hun Žude ka yee ka koy Galile.

⁴ A tilasu a ma bisa nda Samari gandaa.

⁵ A too Samari koyraa foo ra kaŋ se i ga nee Siŧar kaŋ ga man faaroo kaŋ Yakuba bay k'a noo nga iz'aroo Isufi se.*

⁶ No din ra Yakuba dayoo goo. Isa fara diraa ra, a goro de dayoo jeroo ga, woo ti guuru woy cindi hinka (12) dimma ga.

⁷ Samari woy foo kaa ka hari gur. Isa nee a se: «Ay noo ya haŋ.»

⁸ Woo gar nga taalibey koy koyraa ra ka ŋaayan day.

⁹ Samari woyoo nee a se: «Taka foo ni, Alyahuudu, ga agay kaŋ ti Samari woy wiri hari?» Alyahuudey nda Samari borey si marga haya kul ra, nga se a na woo har.

¹⁰ Isa n'a zaabi ka nee: «Nda a gar ni mma Irkoy nooyanoo bay nda boraa kaŋ goo ma nee ma ne: <Ay noo ya haŋ>, ni hunday no m'a wiri ma haŋ, de a ga ni noo hari hunante.»

¹¹ [Woyoo] nee a se: «Ay koyoo, aja sii ma ne, dayoo ga guusu, adiŧi man ra n'ga duu hari hunantaa?»

* 4:5 4.5 ŧintinoo 33.19; Žozuwe 24.32.

12 Ni nka bisa ir baabaa Yakuba kanj n'ir noo dayoo, nga hunday hanj a ra, izey nda nga almaney hanj a ra?»

13 Isa n'a zaabi ka nee: «Boro kul kanj na haroo woo hanj ga jaw koyne,

14 amma boro kanj na haroo hanj kanj ay g'a noo a se, šikka sii kanj a si jaw hala abada. Haroo kanj ay g'a noo a se ga tee a ra isapaa kanj ga boosu hala hunayan abadantaa ra.»

15 Woyoo nee Isa se: «Ay koyoo, ay noo haroo woo hala ya si yee ka jaw, ya si yee ka kaa ne ra ka hari gur.»

16 Isa nee a se: «Koy ni kurpoo cee, ma kaa ne ra.»

17 Woyoo n'a zaabi ka nee: «Ay sii nda kurpe.» Isa nee a se: «N'na har ka boori ka nee: <Ay sii nda kurpe>»

18 zama kurpe guu no n'n'a tee ka bisa, woo kanj goo ni kone sohō da man'ti ni kurpoo. N'na cimi har woo ra.»

19 Woyoo nee a se: «Ay Koyoo, ay ga dii kanj annabi ti ni.

20 Ir kaagey sujudu Irkoy se tondi hondoo woo bonj, amma war, war ga nee kanj Žerizalem ti nongoo kanj ra boro ga hima ka sujudu.»

21 Isa nee a se: «Woyoo, naanay agay, waatoo ga kaa kanj ra man'ti tondi hondoo woo bonj wala Žerizalem no war ga sujudu Baabaa Irkoy se.

22 War ga sujudu haya se kanj war s'a bay, ir ga sujudu haya se kanj ir g'a bay, zama hallasiroo si hun kala Alyahuudey do.

23 Amma waatoo ga kaa, de mo waatoo kaa ka ben kanj ra sujudukaw cimey ga sujudu Baabaa Irkoy se nda Hundi nda cimi, zama wey ti sujudukey kanj Baabaa Irkoy g'i ceeci.

24 Irkoy ti Hundi, adiši borey kanj ga sujudu a se mma hima ka sujudu a se nda Hundi nda cimi.»

25 Woyoo nee a se: «Ay ga bay kanj Isuubantaa kanj se i ga nee Almasihu ga hima ka kaa. Nda nga woo kaa, a ga haya kul bayrandi ir se.»

26 Isa nee a se: «Agay no, agay kanj ga šelanj ma ne.»

27 I goo woo da ra kanj nga taalibey kaa, bonjey haw kanj Isa ga šelanj woy bande. Amma boro kul mana nee: «Macin no n'ga wiri?» wala «Macin no ni goo m'a har a bande?»

28 Woo banda ga, woyoo na nga hooboo nanj ka koy koyraa ra ka nee borey se:

29 «Wa kaa ka dii boro foo kanj na hayaa kul har ya ne kanj ay n'a tee. A ga hin ka tee nga ti Almasihu?»

30 Borey fatta koyraa ra ka koy a do.

31 Waatoo woo, Isa taalibey n'a suurandi ka nee: «Rabbi, ŋaa!»

32 Amma a nee i se: «Agay, ay goo nda ŋaayan kanj war, war s'a bay.»

33 Taalibey nee cere se: «Boro ka kate a se ŋaayan?»

34 Isa nee i se: «Ay ŋaahayaa man'ti kala ya boraa kanj n'ay sanba ibaayoo tee, ka nga goyoo benandi.

35 War hunday si nee kanj ne nda handu taaci hegaa ga tee? Nga ne, ay ga nee war se, war ma war bonjey jer ka faarey guna, zama i nin hegaa se. Za sohō da

36 hegaykaa ga duu banaw, a ga faari-izey marga hunayan abadantaa se. Woo ra boro hinkaa kanj ti dumakaa nda hegaykaa ga jaali cere bande.

37 Zama woo ra yaasaa na cimi har kanj nee: <Affoo ga duma, affoo ga hegay.>

38 Agay, ay na war sanba war ma hayaa hegay kanj war man'a goy. Affooyanj goy, de war huru ngi goyoo ra.»

³⁹ Koyraa din Samari boro boobo naanay Isa, woyoo deedaa maaganda se kanj na seedetaray tee ka nee: «A na hayaa kul kanj ay n'a tee har ya ne.»

⁴⁰ Koyne mo kanj Samari borey kaa a do, i n'a suurandi a ma cindi ngi bande. A cindi no din jirbi hinka.

⁴¹ Boro boobo kanj bisa borey wey naanay nga šennoo maaganda se.

⁴² I nee woyoo se: «Man'ti ni fillaa se ir ga naanay, zama ir hunday maa a se, ir ga bay mo kanj nda cimi, nga ti adujna Hallasikaa.»

Isa na kokoyoo goykaw beeri foo iz'aroo noo baani

⁴³ Jirbi hinkaa woo banda ga, Isa hun no din ka koy Galile,

⁴⁴ zama nga zaati ka bayrandi kanj annabi si beerandi nga bonj gandaa ra.

⁴⁵ Waatoo kanj a too Galile, Galile borey n'a kubay henna, za i dii hayey kul kanj a n'i tee Žerizalem jingaroo hane, zama ngi hunday koy jingaroo ra.

⁴⁶ A yee Kana kanj goo Galile kanj ra a bay ka haroo bere k'a tee alaneb hari moora. Kaparnahum ra, kokoyoo goykaw beeri foo goo kanj iz'aroo ga wirci.

⁴⁷ Kanj a maa kanj Isa hun Galile ka koy Žude, a koy a do k'a njaaray a ma doo nga iz'aroo do k'a noo baani, zama a ga baa ka buu.

⁴⁸ Isa nee a se: «Nda war mana dii tammaasayanj nda kayfiyanj, šikka sii war si naanay.»

⁴⁹ Kokoyoo goykaa nee a se: «Ay Koyoo, doo za ay izoo mana buu.»

⁵⁰ Isa nee a se: «Koy, ni iz'aroo ga huna.» Aroo naanay šennoo kanj Isa n'a har, a koy.

⁵¹ A goo ma doo da kanj nga tamey n'a kubay ka nee a se kanj nga izoo ga huna.

⁵² A n'i haa wala waati foo no a baa a se. I nee a se: «Bi, zaarikay guuru foo dimma ga no gaaham konnoo ben a ga.»

⁵³ Baaboo lakkaloo zunbu kanj waatoo din hunday no Isa nee nga se: «Ni iz'aroo ga huna.» A naanay, nga nda nga hugoo borey kul.

⁵⁴ Woo ti Isa tammaasa kayfante hinkantoo kanj a yee k'a tee kanj a hun Žude ka koy Galile.

5

Isa na wircikoyini noo baani Betezata bangoo jeroo ga

¹ Woo banda ga, Alyahuudey jingar foo tee, Isa žigi ka koy Žerizalem.

² Woo gar kanj Žerizalem ra, koyraa mee foo kanj se i ga nee Feejey huru mijoo, nga jeroo ga, bangu foo nda galliya guu goo no, bangoo maajoo ti Betezata Ebere šenni ra.

³ Galliyawey din ra, wircikoyini boobo kanj ti danawyanj, nda borojereyanj, nda bonguyanj goo ma kani [ka haroo guzuguzuyanoo batu.

⁴ Zama ir Koyoo almalayka foo no ma zunbu bangoo ra, waati ka kaa waati ka haroo guzuguzu, de boro jinaa kanj ga doo haroo ra guzuguzuyanoo banda ga, ga duu baani, a ma tee wirci dumi kul kanj goo a ga.]

⁵ Aru foo goo no din kanj ga wirci jiiri waranza cindi yaaha (38).

⁶ Isa dii a, a ga kani, a bay kanj a gay a ga wirci, a nee a se: «N'ga baa ma duu baani?»

⁷ Wircikoynoo n'a zaabi ka nee: «Ay Koyoo, ay sii nda boro kanj g'ay warra bangoo ra waati kanj haroo guzuguzandi. Waati kanj agay, ay ga koy, boro foo ga zunbu ay jine.»

⁸ Isa nee a se: «Tun, ma ni daarijoo zaa, ma dira.»

⁹ Dogoo din da aroo duu baani, a na nga daarijoo zaa, a dira. Hanoo din hunanzamzaari no.

¹⁰ Alyahuudey nee bora kanj duu baani se: «Hunanzamzaari ti hō, a si hima ma ni daarijoo zaa.»

¹¹ A n'i zaabi ka nee: «Boraa kanj n'ay noo baani ka nee ya ne: <Ni daarijoo zaa, ma dira.>»

¹² I n'a hāa ka nee: «May ti bora kanj nee ma ne: <Zaa ka dira?>»

¹³ Amma aroo kanj duu baani si bora bay, zama Isa dere jamaa ra* kanj goo no din ra.

¹⁴ Woo banda ga, Isa n'a gar Irkoy hugu beeroo ra, a nee a se: «Nga ne, ni duu baani, masi zunubu tee koyne, haya masi koy duu ni kanj jaase jinaa.»

¹⁵ Aroo koy, a bayrandi Alyahuudey se kanj Isa ka nga noo baani.

¹⁶ Woo se Alyahuudey ga Isa gurzugay, zama a na hayey wey tee hunanzamzaaroo hane.

¹⁷ Amma [Isa] n'i zaabi ka nee: «Ay Baabaa Irkoy goo goyoo ga hala hō, agay da goo a ga.»

¹⁸ Woo maaganda se Alyahuudey ga hanse ka ceeci koyne ngi m'a wii, zama a ga hunanzamzaaroo hoo. Koyne mo a ga nee Irkoy se nga Baabaa gundoo, a ga nga boj sawandi nda Irkoy.

Irkoy Iz'aroo hinoo

¹⁹ Isa na šennoo zaa ka nee i se: «Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, Iz'aroo si hin ka haya kul tee nda nga boj nda man'ti haya kanj a dii Baabaa Irkoy g'a tee. Zama hayey kanj Baabaa Irkoy g'i tee, ngi no Iz'aroo mo g'i tee.

²⁰ Zama Baabaa Irkoy ga baa Iz'aroo, de a ga haya kul cebe a se kanj a g'a tee. A g'a cebe hayayan kanj a m'i tee kanj bisa wey, de a ga tee war se bojhayaw.

²¹ Zama takaa kanj nda Baabaa Irkoy ga bukawey tunandi k'i hunandi, takaa din da Iz'aroo mo ga boro hunandi kanj a baa.

²² Koyne mo Baabaa Irkoy si boro kul ciiti, amma a na ciitoo kul noo Iz'aroo se,

²³ hala borey kul ma Iz'aroo beerandi sanda takaa kanj nda i ga Baabaa Irkoy beerandi. Boro kanj si Iz'aroo beerandi si Baabaa Irkoy beerandi kanj n'a sanba.

²⁴ Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, boro kanj ga hanjajer ay šennoo se, de a naanay bora kanj n'ay sanba, bora ga duu hunayan abadantaa, a si ciitandi, amma a nka hun buuyan ra ka koy hunayan ra.

²⁵ Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, waatoo ga kaa, de mo waatoo kaa ka ben kanj ra bukawey ga maa Irkoy Iz'aroo jindoo, de wey kanj ga maar'a ga huna.

²⁶ Zama takaa kanj nda hunayan goo Baabaa Irkoy kone, takaa din da nda hunayan goo Iz'aroo mo kone.

²⁷ A n'a noo hini a ma ciiti, zama nga ti Boro-iz'aroo.

* **5:13 5.13** zama Isa dere jamaa ra, Grek šenni ra, almaganaa faa ti zama Isa dere jamaa maaganda se.

²⁸ Woo masi war boŋey haw, zama waatoo ga kaa kaŋ ra borey kul kaŋ goo saarawey ra ga maa jindoo,

²⁹ de i ga fatta. Goy henna teekey ga tun ka huna, amma goy laala teekey ga tun ciitoo se.»

Hayey kaŋ ga seedetaray tee Isa ga

³⁰ «Ay si hin ka haya kul tee nda ay boŋ. Woo kaŋ ay maa Irkoy n'a har nda ay ga ciiti. Ay ciitoo ga ŋerre, zama man'ti agay ibaayoo no ay g'a ceeci, amma bora a kaŋ n'ay sanba ibaayoo no ay g'a ceeci.

³¹ Nda agay hunday no ma seedetaray tee ay boŋ ga, ay seedetaraa man'ti cimi.

³² Boro foo no ma seedetaray tee ay ga, ay ga bay mo kaŋ nga seedetaraa ti cimi kaŋ a g'a tee ay ga.

³³ War, war na boroyan sanba Yehiya† do, a na seedetaray tee cimoo ga.

³⁴ Agay, ay si too boro seedetaray ga, amma ya mma woo har hala war, war ma duu ka hallasi.

³⁵ Yehiya ti fitillaa kaŋ ga dii, a ga gaay noo, amma war, war baa war ma naali nga gaayoo ra guuru foo.

³⁶ Agay, ay goo nda seedetaray kaŋ bisa Yehiya wanoo, zama teegoyey kaŋ Baabaa Irkoy n'i noo ya ne y'i benandi, teegoyey din hunday kaŋ ay g'i tee no ma seedetaray tee kaŋ Baabaa Irkoy k'ay sanba.

³⁷ Baabaa Irkoy hunday kaŋ n'ay sanba na seedetaray tee ay ga. War mana bay ka maa jindoo, war mana bay ka dii nga alhaaloo,

³⁸ nga ŋennoo si cindi war ra, zama bora a kaŋ nga, a n'a sanba, woo din, war si naanay a.

³⁹ War ga Citaaboo caw k'a fesufesu, zama war ga hongu nga ra war ga duu hunayan abadantaa, nga no ma seedetaray tee ay ga.

⁴⁰ War si baa war ma kaa ay do ka duu hunaroo.

⁴¹ Man'ti adamizey do ay ga duu darža.

⁴² Amma ay ga war bay kaŋ Irkoy bajoo sii war ra.

⁴³ Agay, ay kaa ay Baabaa Irkoy maapoo ga, war mana yadda ay ga. Nda boro foo kaa nga boŋ maapoo ga, war ga yadda a ga.

⁴⁴ Taka foo nda war, war ga hin ka naanay, war kaŋ ga baa daržaa kaŋ hun borey do, de war si daržaa ceeci kaŋ ga hun Irkoy follokaa do?

⁴⁵ War masi hongu kaŋ agay, ay ga war wurre Baabaa Irkoy do. Musa kaŋ ga war ga naata ti war wurrukaa.

⁴⁶ Nda a gar war nka naanay Musa war ga naanay agay mo, zama agay ti bora a kaŋ ga a hantum.

⁴⁷ Amma nda war si naanay hayey kaŋ a n'i hantum, taka foo nda war ga naanay ay ŋenney?»

6

Isa na boro zenber guu (5.000) ŋandi

(Matiyu 14.13–21; Marku 6.30–44; Luka 9.10–17)

¹ Woo banda ga, Isa koy Galile kaŋ se i ga nee Tiberiyad, isabangoo boŋ faa ga.

² Alžama beeri hanga a, zama i ga dii tammaasa kayfantey kaŋ a g'i tee wircikoyney se.

³ Isa žigi tondi hondoo boŋ ka goro, nga nda nga taalibey.

† 5:33 5.33 Yehiya woo man'ti kala batizekaa.

⁴ Borcintaraa jingaroo kanj ti Alyahuudey jingaroo man.

⁵ Isa na nga boŋoo jer, de a dii alžama beeri kanj ga kaa nga do, a nee Filip se: «Man ra ir ga ŋaayan day hala borey wey ma ŋaa?»

⁶ A nka ŋennoo woo har k'a sii, zama a ga hayaa bay kanj nga g'a tee.

⁷ Filip n'a zaabi ka nee: «Ba nzorfu kaaray tamma boŋ zangu hinka (200) takula si wasa hala boro kul ma duu a ra ikaccu-kaccu.»

⁸ Nga taalibey affoo kanj ti Andere, Simoŋ Piyer armaa nee a se:

⁹ «Zankaaru foo goo ne kanj kone orž takula guu nda hamiisa hinka goo, amma macin no woo g'a hanse alžama beeroo se?»

¹⁰ Isa nee a se: «Wa borey gorandi.» Subu boobo goo no din. I goro, arey hinnaa ga too zenber guu (5.000) cine.

¹¹ Isa na takulawey zaa, a na Irkoy foo nda goy, a n'i zamna borey kanj ga goro se, takaa din da hamiisawey mo, a n'i noo haya kanj ga wasa i se.

¹² Waatoo kanj i kungu, a nee nga taalibey se: «Wa wey kanj cindi marga hala haya kul masi mursu.»

¹³ I n'i marga, i na kokondo woy cindi hinka (12) too nda woo kanj cindi orž takula guu dunbu-dunbantey ŋaayanoo banda ga.

¹⁴ Kanj borey dii tammaasa kayfantaan kanj Isa n'a tee, i nee: «Nda cimi, woo ti annaboo kanj ga hima ka kaa aduŋna ra.»

¹⁵ Isa bay kanj i ga kaa ka nga dii ka nga tee kokoy, a hun no din ka yee koyne tondi hondoo boŋ nga hinne.

Isa dira nda nga cewey hari boŋ (Matiyu 14.22-33; Marku 6.45-52)

¹⁶ Waynaa kanjanoo ga, Isa taalibey koy isabangoo miŋoo ga.

¹⁷ I huru harihii foo ra ka deŋ ka koy isabangoo boŋ faa ga, Kaparnahum here. Kubaa huru, amma Isa mana koy i do.

¹⁸ Hew beeri tun, isabangoo booso.

¹⁹ Taalibey na hiyoo hun ka koy haya kanj ga too kilomeetar guu ka koy iddu taka kanj i ga dii Isa ga dira nda nga cewey isabangoo boŋ ka man hiyoo. I hunbur.

²⁰ Amma Isa nee i se: «Agay no, war masi hunbur.»

²¹ I baa ŋi m'a zaa harihiyoo ra, amma dogoo din da hiyoo too nongoo kanj ra i ga koy guraa ga.

Jamaa ga Isa ceeci

²² Subaa ra, alžamaa kanj cindi isabangoo boŋ faa ga, dii kanj harihii sii no din kala aŋolloku, Isa mana huru nga taalibey bande a ra, amma taalibey hinne ka koy.

²³ Harihii fooyan mo hun Tiberiyad ka kaa nongoo jeroo ga kanj ra i na takulawey ŋaa waatoo kanj ir Koyoo na albarka daŋ Irkoy se ka ben.

²⁴ Waatoo kanj jamaa dii kanj Isa sii no, nga taalibey mo sii no, i huru hiyey ra ka koy Kaparnahum k'a ceeci.

Isa ti hunayan ŋaahayaa

²⁵ Waatoo kanj i na Isa gar isabangoo boŋ faa ga, i nee a se: «Rabbi, waati foo no ni kaa ne ra?»

²⁶ A n'i zaabi ka nee: «Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, war g'ay ceeci, man'ti tammaasa kayfanteŋ kanj war dii ey se, amma war goo ay bande, zama war ŋaa, war kungu.

²⁷ War masi goy ŋaahayaa kaŋ ga mursu se, amma wa goy ŋaahayaa se kaŋ ga cindi hala hunayan abadantaa ra. Ŋaahayaa, Boro-iz'aroo g'a noo war se, zama nga no Baabaa Irkoy n'a tabatandi.»

²⁸ I nee Isa se: «Macin no ir m'a tee hala ir ma hin ka Irkoy teegoyey tee?»

²⁹ Isa n'i zaabi ka nee: «Irkoy teegoyoo ti, war ma naanay bora kaŋ nga, a n'a sanba.»

³⁰ I nee a se: «Macin ti tammaasa kayfantaa kaŋ ni, n'g'a tee hala ir ma dii a ka naanay ni? Macin no n'g'a tee?»

³¹ Ir kaagey na ŋaahayaa kaŋ se i ga nee man ŋaa saajoo ra sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «A n'i noo ŋaayan kaŋ hun beenaa ra i m'a ŋaa.»*

³² Isa nee i se: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, man'ti Musa ka war noo ŋaahayaa kaŋ hun beenaa ra, amma ay Baabaa Irkoy no ma war noo beenaa ŋaayan alhakiikaa,

³³ zama Irkoy ŋaayanoo man'ti kala bora kaŋ zunbu ka hun beenaa ra ka aduŋna noo hunayan.»

³⁴ I nee a se: «Ir Koyoo, ir noo ŋaayanoo woo waati kul.»

³⁵ Isa nee i se: «Agay, agay ti hunayan ŋaayanoo. Boro kaŋ kaa ay do, ŝikka sii, a si heray, boro kaŋ ga naanay agay, ŝikka sii, a si jaw abada.

³⁶ Amma ay ga nee war se, war dii [agay], amma war si naanay.

³⁷ Haya kul kaŋ Baabaa Irkoy n'a noo ya ne ga kaa ay do. Boro kaŋ kaa ay do, ŝikka sii ay s'a warra taray.

³⁸ Zama man'ti ya agay ibaayoo tee se ay zunbu ka hun beenaa ra, amma bora kaŋ n'ay sanba ibaayoo no ay g'a tee.

³⁹ A gar bora kaŋ n'ay sanba ibaayoo man'ti kala haya kul kaŋ a n'a noo ya ne ba affoo masi dere i ra, de zaari koraa hane y'i tunandi.

⁴⁰ Ay Baabaa Irkoy ibaayoo man'ti kala boro kul kaŋ dii Iz'aroo, a naanay a, ma duu hunayan abadantaa, de ya bora tunandi zaari koraa hane.»

⁴¹ Alyahuudey ŋuunuŋuunu Isa ga, zama a nee: «Agay ti ŋaahayaa kaŋ zunbu ka hun beenaa ra.»

⁴² I nee: «Man'ti Isa Isufi iz'aroo ti woo, ir ga ŋaŋoo nda baaboo bay? Taka foo sohō a ga nee: «Beenaa ra ay zunbu ka hun?»»

⁴³ Isa n'i zaabi ka nee: «War masi ŋuunuŋuunu cere ra.

⁴⁴ Boro kul si hin ka kaa ay do, nda man'ti ay Baabaa Irkoy kaŋ n'ay sanba k'a cendi, de agay, ay g'a tunandi zaari koraa hane.

⁴⁵ A hantumandi annabey citaabey ra ka nee: «Irkoy g'i kul cawandi.»† Takaa din da, boro kul kaŋ maa Baabaa Irkoy se ka hayey kaŋ a g'i cawandi dii, ga kaa ay do.

⁴⁶ Man'ti boro nka bay ka dii Baabaa Irkoy, bora hinne kaŋ hun Irkoy do, nga ti bora kaŋ dii Baabaa Irkoy.

⁴⁷ Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boro kaŋ ga naanay duu hunayan abadantaa.

⁴⁸ Agay, agay ti hunayan ŋaahayaa.

⁴⁹ War kaagey na man ŋaa saajoo ra, i buu.

⁵⁰ Woo ti ŋaahayaa kaŋ ga zunbu ka hun beenaa ra, hala boro ma ŋaa a masi buu.

* 6:31 6.31 Fattaroo 16.4, 15; Zaburey 78.24. † 6:45 6.45 Ezayi 54.13.

⁵¹ Agay, agay ti ŋaahaya hunantaa kaŋ zunbu ka hun beenaa ra. Boro kaŋ ŋaa ŋaahayaa woo ra, a ga huna hala abada. Ŋaahayaa kaŋ agay, ay g'a noo man'ti kala ay hamoo kaŋ ay g'a noo aduŋŋa hunaroo se.»

⁵² Woo ga, Alyahuudey na cere kakaw ka nee: «Taka foo nda woo ga hin k'ir noo nga hamoo ir m'a ŋaa?»

⁵³ Isa nee i se: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nda war mana Boro-iz'aroo hamoo ŋaa ka nga kuroo haŋ, hunayan sii war ra.

⁵⁴ Boro kaŋ n'ay hamoo ŋaa k'ay kuroo haŋ, boraa duu hunayan abadantaa, de agay, ay g'a tunandi zaari koraa hane.

⁵⁵ Zama ay hamoo ti ŋaayan cimoo, ay kuroo ti haŋhaya cimoo.

⁵⁶ Boro kaŋ n'ay hamoo ŋaa k'ay kuroo haŋ ga duumi ay ra, agay mo ga duumi boraa ra.

⁵⁷ Takaa kaŋ nda Baabaa Irkoy hunantaa n'ay sanba, agay, ay ga duu hunayan Baabaa Irkoy ra, takaa din da boro kaŋ n'ay ŋaa ga duu hunayan ay ra.

⁵⁸ Woo ti ŋaahayaa kaŋ zunbu ka hun beenaa ra. Man'ti war kaagey kaŋ na man ŋaa, i buu, takaa no. Boro kaŋ na ŋaahayaa woo ŋaa ga huna hala abada.»

⁵⁹ Isa mana hayey wey cawandi kala Kaparnahum margahugoo ra.

Hunayan abadantaa ŝenney

⁶⁰ Isa taalibi boobo maa a se, de i nee: «Woo man'ti ŝenni, may no ma hin ka haŋajer a se?»

⁶¹ Isa bay hayaa kaŋ nga taalibey g'a ŋuunuŋuunu ŝennoo woo ga, a nee i se: «Woo mma war maray?»

⁶² De nda war dii Boro-iz'aroo ga žigi ka koy nongoo kaŋ ra a bay ka cindi...?

⁶³ Irkoy Hundoo no ma hunandi, gaaham si baffoo hanse. ŝenney kaŋ ay n'i har war se man'ti kala Hundi nda hunayan.

⁶⁴ Amma boroyanŋ goo war ra kaŋ si naanay.» Zama, za ŝintinoo ga, Isa ga borey bay kaŋ si naanay nda boraa kaŋ ga nga nondi.

⁶⁵ A tonton ka nee: «Woo se ay nee war se kaŋ boro kul si hin ka kaa ay do nda man'ti Baabaa Irkoy k'a donandi a se.»

⁶⁶ Woo maaganda se nga taalibey boro boobo yee nda banda, i mana dira a bande koyne.

⁶⁷ Woo banda ga, Isa nee taalibi woy cindi hinkaa (12) se: «De war mo, war ga baa war ma koy wala?»

⁶⁸ Simoŋ Piyer n'a zaabi ka nee: «Ir Koyoo, may do ir ga koy? Hunayan abadantaa ŝenney sii kala ni kone.

⁶⁹ De mo ir naanay, ir bay mo kaŋ ni ti Irkoy Boro Henanantaa.»

⁷⁰ Isa n'i zaabi ka nee: «Man'ti agay ka war, taalibi woy cindi hinkaa (12) suuba? Amma war affoo man'ti kala ŝaytan.»

⁷¹ A si ŝelanŋ kala Žudas ga kaŋ ti Simoŋ Iskariyot iz'aroo. Nga no ma kaa ka Isa nondi, nga taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo.

7

Isa koy Tendewey jingaroo ra

¹ Woo banda ga, Isa na Galile dira, a si baa nga ma Žude dira, zama Alyahuudey ga ceeci ŋi m'a wii.

² Woo gar, Alyahuudey Tendewey jingaroo man.

³ Isa armyey nee a se: «Hun ne ka koy Žude hala ni taalibey ma dii ni teegoyey kaŋ n'g'i tee.

⁴ Zama boro kul si goy tuguyan ra nda a ga baa borey ma nga bay. Nda n'ga teegoyey wey tee, ni boŋ bayrandi aduŋna se.»

⁵ Ba nga armyey mana naanay a.

⁶ Isa nee i se: «Agay alwaati hennaa mana kaa jina, amma war, alwaatey kul ti war wane.

⁷ Aduŋna si hin ka konna war, amma agay, a ga konna agay, zama ay goo ma seedetaray tee a ga kaŋ nga teegoyey ga laala.

⁸ War, wa žigi ka koy jingaroo ra, agay, ay si žigi ka koy jingaroo ra [jina], zama agay alwaati hennaa mana too.»

⁹ Kaŋ a na hayey wey har ka ben, nga hunday cindi Galile.

¹⁰ Waatoo kaŋ Isa armyey žigi ka koy jingaroo ra, waatoo din nga mo žigi. Man'ti borey mma dii a kaaray, amma [a ga hima nda sanda] tuguyan ra a koy.

¹¹ Alyahuudey g'a ceeci jingaroo ra, i nee: «Man bora a din?»

¹² Alžamaa na kakaw beeri tee a ga. Boroyan ga nee: «Boro boryo no.» Affooyan ga nee: «Kalaa, a mma borey derandi.»

¹³ Woo kul, boro kul si šelan a ga kaaray alžamaa jine, Alyahuudey hunburay se.

Isa cawandi Irkoy hugu beeroo ra

¹⁴ Waatoo kaŋ jingaroo too nga gamoo ga ka ben no Isa žigi ka koy Irkoy hugu beeroo ra ka cawandi.

¹⁵ Alyahuudey boŋey haw, de i ga nee: «Taka foo nda woo ga Citaaboo bay, ka gar a mana caw?»

¹⁶ Isa n'i zaabi ka nee: «Man'ti agay wane nda hayaa kaŋ ay g'a cawandi, bora a kaŋ n'ay sanba wane nda a.

¹⁷ Boro kaŋ ga baa nga ma nga ibaayoo tee, a ga bay wala hayaa kaŋ ay g'a cawandi, Irkoy do a hun wala ay boŋ ga ay ga šelan.

¹⁸ Boro kaŋ ga šelan nga boŋ ga, nga boŋ daržaa no a g'a ceeci. Amma boro kaŋ ga bora a kaŋ na nga sanba daržaa ceeci, bora a din ti cimi, taari sii a ra.

¹⁹ Man'ti Musa ka war noo ašariyaa wala? Boro sii war ra kaŋ ga ašariyaa dii. Macin se war ga ceeci k'ay wii?»

²⁰ Alžamaa zaabi ka nee: «Ganji bara ni ra, may no ma ceeci ka ni wii?»

²¹ Isa n'i zaabi ka nee: «Ay na teegoy folloku tee, de war kul boŋey haw.

²² Musa na war noo yaamar kaŋ war ma hurubangu, amma man'ti nga do a hun, a mana hun kala kaagey do, woo se ba hunanzamzaari hane war ga boro danbangu.

²³ Nda boro ga hurubangu hunanzamzaari hane hala Musa ašariyaa masi hoondi, taka foo nda war ga futu ay ga, zama ay na boro kunturoo kul noo baani hunanzamzaari hane?

²⁴ War masi boro guna ka ciiti, amma wa ciiti nda fondaa.»

Borey ga cere hãa wala Isa ti Almasihu

²⁵ Žerizalem boro fooyan nee: «Man'ti woo da no i ga ceeci ngi m'a wii?»

²⁶ Nga ne, jamaa ra a ga šelan, amma i si haya kul har a se. Alwakiiley bay nda cimi kaŋ bora a woo ti Almasihu?

²⁷ Woo, ir ga nongoo bay kaŋ ra a hun, amma Almasihu, waati kaŋ a kaa, boro kul si bay nongu kaŋ ra a hun.»

²⁸ Isa ga cawandi Irkoy hugu beeroo ra, a kaati ka nee: «War g'ay bay, war ga nongoo bay kanj ra ay hun? Ya na kaa nda ay bonj, bora a kanj n'ay sanba ti cimi, war, war s'a bay.

²⁹ Agay, ay g'a bay, zama nga do ay hun, nga k'ay sanba.»

³⁰ Woo se i ceeci k'a dii, amma boro kul mana kabe fur a ga, zama nga waatoo mana kaa jina.

³¹ Alžamaa ra, boro boobo naanay a, i nee: «Almasihu, waati kanj a kaa, a mma tammaasa kayfante tee ka bisa wey kanj bora a woo n'i tee wala?»

Lakkalkawayan sanbandi i ma Isa dii

³² Fariziyeney maa kanj jamaa goo ma ŋuunuŋuunu ka hayey wey har Isa ga, sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeney na lakkalkawayan sanba i m'a dii.

³³ Isa nee: «Ay goo war bande waati kayna koyne, nga banda ga, ay ga koy bora a kanj n'ay sanba do.

³⁴ War ga kaa k'ay ceeci, amma war si duu [agay], nongoo kanj ra agay, ay ga koy, war, war si hin ka koy a ra.»

³⁵ Alyahuudey nee cere se: «Man ra a ga baa nga ma koy kanj ra ir si hin ka duu a? Alyahuudey kanj say-say Grekey ra do a ga baa nga ma koy ka Grekey cawandi?»

³⁶ Macin ti šennoo woo kanj a n'a har ka nee: «War g'ay ceeci, amma war si duu [agay], nongoo kanj ra agay, ay ga koy, war si hin ka koy a ra.»

Hari hunanteyan

³⁷ Zaari kokorantaa hane, jingaroo zaari beeroo, Isa tun ka kay ka kaati ka nee: «Boro kanj ga jaw, a ma kaa ay do ka hanj.

³⁸ Boro kanj ga naanay agay, isa hari hunanteyan ga fatta a ra sanda takaa kanj nda Citaaboo n'a har*.»

³⁹ A si šelanj kala Irkoy Hundoo ga kanj boro kanj naanay a ga duu a. Hundoo mana nondi jina, zama Isa mana huru nga daržaa ra.

Alžamaa fay-fay Isa maaganda se

⁴⁰ Alžamaa ra boroyan kanj maa šenney wey nee: «Nda cimi, woo ti annaboo.»

⁴¹ Affooyan nee: «Woo ti Almasihu.» Affooyan mo nee: «Galile da no Almasihu ga hun wala?»

⁴² Citaaboo mana nee kanj Dawda banda-ka-zunboo, Betelehem koyraa kanj ra Dawda bay ka bara, nga ra Almasihu ga hun?†»

⁴³ Alžamaa fay-fay Isa maaganda se.

⁴⁴ Boroyan i ra baa ngi m'a dii, amma boro kul mana kabe fur a ga.

Alyahuudey jineborey naanay janja

⁴⁵ Lakkalkey yee sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeney do. I nee i se: «Macin se war mana kate a?»

⁴⁶ Lakkalkey zaabi ka nee: «Abada adamize kul mana bay ka šelanj sanda bora a woo takaa!»

⁴⁷ Fariziyeney n'i zaabi ka nee: «War mo, war nka dere wala?»

⁴⁸ Ir jineborey wala Fariziyeney, boro goo i ra kanj naanay a wala?»

* **7:38 7.37-38** *Boro kanj ga jaw, a ma kaa ay do ka hanj.*
 38 Boro kanj ga naanay agay, isa hari hunanteyan ga fatta a ra sanda takaa kanj nda Citaaboo n'a har, Grek šenni ra, almaganaa faa ti *Boro kanj ga jaw, a ma kaa ay do ka hanj*, 38 woo ti boro kanj ga naanay agay. *Sanda takaa kanj nda Citaaboo n'a har, isa hari hunanteyan ga fatta a ra*, Ezekiel 47.1; Zakariya 14.8. † **7:42 7.42** Samiyel 2to 7.12; Miše 5.1.

⁴⁹ Amma alžamaa woo kaŋ si ašariyaa bay, laalihayayan no.»

⁵⁰ Nikodem kaŋ bay ka koy Isa do, ngi affoo no, a nee i se:

⁵¹ «Ir ašariyaa ga alhukum zurandi boro ga za i mana hanajer a se, ka bay hayaa kaŋ a n'a tee wala?»

⁵² I n'a zaabi ka nee: «Ni mo, Galile boro ti ni? Fisi ka guna, n'ga dii kaŋ annabi si hun Galile.»

⁵³ [Woo banda ga, boro foo kul koy nga hugoo do.

8

Woy zinateeroo šennoo

¹ Isa koy Zaytunaney tondi hondoo boŋ.

² Subbaahi tayaa ra, a yee koyne Irkoy hugu beeroo ra, alžamaa kul koy a do. A goro k'i cawandi.

³ Citaaboo baykey nda Fariziyeney kate a do woy foo kaŋ diyandi zinaa ra. I n'a daŋ ngi game

⁴ ka nee Isa se: «Alfagaa, woyoo woo nka diyandi a goo ma zinaa tee kaaray.

⁵ Ašariyaa ra, Musa n'ir yaamar kaŋ woyey wey ciney i m'i warra nda tondi k'i wii. De ni, macin no ni nee?»

⁶ I nka woo har k'a sii, hala ngi ma duu a ga fondo k'a wurru. Amma Isa gunguma ka nga kabe-izoo ka hantum laboo ra.

⁷ Kaŋ i mana fay nda i g'a hāa, a tun ka nee i se: «Boraa kaŋ ga zunubu sii war ra ma jin k'a warra nda tondi.»

⁸ A yee koyne ka gunguma ka hantum laboo ra.

⁹ Kaŋ i maa šennoo woo, i fatta affoo-foo ka šintin nda boro beerey. Isa cindi nga hinne nda woyoo kaŋ cindi gamey ra.

¹⁰ Isa tun, a nee woyoo se: «Woyoo, man borey? Boro na alhukum zurandi ni ga wala?»

¹¹ Woyoo nee: «Baffoo, ay Koyoo.» Isa nee: «Agay mo, ay si alhukum zurandi ni ga. Koy, amma hō banda ga, masi yee ka zunubu tee.»]

Isa ti aduŋŋa gaayoo

¹² Isa yee koyne ka šelaŋ i se ka nee: «Agay, agay ti aduŋŋa gaayoo. Boro kaŋ hanga ay bande, šikka sii a si dira kubaa ra, hunayan gaayoo no a ga duu a.»

¹³ Fariziyeney nee a se: «Ni, ni boŋ ga n'ga seedetaray tee. Ni seedetaraa man'ti cimi.»

¹⁴ Isa n'i zaabi ka nee: «Ba nda agay hunday no ma seedetaray tee ay boŋ ga, ay seedetaraa ti cimi, zama ay ga nongoo bay kaŋ ra ay hun, ay ga nongoo bay kaŋ ra ay ga koy. War binde, war si nongoo bay kaŋ ra ay hun wala nongoo kaŋ ra ay ga koy.

¹⁵ War, adamizey takaa nda war ga ciiti, agay, ay si boro kul ciiti.

¹⁶ Nda a gar kaŋ ya mma ciiti, ay ciitoo ti cimi, zama man'ti agay hinne no, amma agay nda Baabaa Irkoy kaŋ n'ay sanba no.

¹⁷ War hunday ašariyaa ra, a hantumandi kaŋ boro hinka seedetaraa, nga ti cimi.

¹⁸ Agay, ay ga seedetaray tee ay boŋ ga, Baabaa Irkoy mo kaŋ n'ay sanba ga seedetaray tee ay ga.»

¹⁹ I nee Isa se: «Man ni Baabaa?» Isa zaabi ka nee: «War s'ay bay, war s'ay Baabaa bay. Nda a gar war mm'ay bay, war g'ay Baabaa mo bay.»

²⁰ Isa mana šenney wey har kala nooroo jinaa hugoo ra, waatoo kaŋ a goo ma cawandi Irkoy hugu beeroo ra. Boro kul man'a dii, zama nga waatoo mana kaa jina.

Baabaa Irkoy ka Isa sanba

²¹ Isa nee i se koyne: «Agay, ay ga koy, war ga kaa k'ay ceeci, amma war ga buu war zunuboo ra. Nongoo kaŋ ra agay, ay ga koy, war, war si hin ka koy a ra.»

²² Alyahuudey nee: «A mma nga boŋ wii, zama a nee: <Nongoo kaŋ ra agay, ay ga koy, war, war si hin ka koy a ra?>»

²³ A nee i se: «War, ganda wane nda war, agay, beene wane nda agay. War, aduŋna woo wane nda war, agay, aduŋna woo s'ay may.

²⁴ Woo se ay nee war se kaŋ war ga buu war zunubey ra, zama nda war si naanay kaŋ agay ti <a ga bara>, war ga buu war zunubey ra.»

²⁵ I nee a se: «Ni, may ti ni?» Isa nee i se: «Woo kaŋ ay n'a har war se za šintinoo ga.

²⁶ Haya boobo goo ay kone kaŋ ay g'a har war ga, nda ka war ciiti. Amma bora kaŋ n'ay sanba ti cimi, de agay, woo kaŋ ay n'a dii miŋoo ra, ay g'a har aduŋna se.»

²⁷ I mana bay kaŋ Baabaa Irkoy ga a ga šelaŋ ngi se.

²⁸ Isa nee [i sel]: «Waati kaŋ war ga kaa ka Boro-iz'aroo jer, war ga bay kaŋ agay ti <a ga bara>, kaŋ ay si haya kul tee nda ay boŋ, amma hayaa kaŋ Baabaa Irkoy n'a cawandi ya ne, woo din no ay g'a har.

²⁹ Bora kaŋ n'ay sanba goo ay bande, a man'ay naŋ agay hinne, zama agay, hayey kaŋ ga kan a se no ay g'i tee waati kul.»

³⁰ Waatoo kaŋ Isa goo ma wey har, boro boobo naanay a.

Ibrahimaha banda boro cimi-cimey

³¹ Isa nee Alyahuudey se kaŋ ga naanay a: «Nda war duumi ay šennoo ra, nda cimi ay taalibey ti war.

³² Woo ra war ga cimoo bay, de cimoo ga war sawal.»

³³ I n'a zaabi ka nee: «Ibrahimaha hayroo ti ir, abada ir mana bay ka tee boro baŋnaa. Taka foo n'ga nee ir ga sawalandi?»

³⁴ Isa zaabi ka nee i se: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se kaŋ boro kul kaŋ ga zunubu tee, man'ti kala zunubu baŋna.

³⁵ Ka gar baŋnaa si cindi hugoo ra hala abada, hugoo koyoo izoo ga cindi hala abada.

³⁶ Adiši nda Iz'aroo na war sawal, nda cimi war ga sawalandi.

³⁷ Ay ga bay kaŋ Ibrahimaha hayroo ti war, amma war ga ceeci k'ay wii, zama ay šennoo si tee war se.

³⁸ Hayey kaŋ agay, ay dii ey Baabaa Irkoy do no ay g'i har. War, hayey kaŋ war maar ey war baabaa do no war g'i tee.»

³⁹ I na Isa zaabi ka nee: «Ir baabaa ti Ibrahimaha.» Isa nee i se: «Nda a gar Ibrahimaha izeyaŋ ti war, war ga Ibrahimaha teegoyey tee.

⁴⁰ Sohō war ga ceeci k'ay wii, ka gar kaŋ agay ka cimoo har war se kaŋ ay maar'a Irkoy do. Woo, Ibrahimaha man'a tee.

⁴¹ War, war ga war baabaa teegoyey tee.» I nee a se: «Ir, ir mana hayandi woy nda aru izefututaray ra, Baaba folloku bara ir se, Irkoy.»

⁴² Isa nee i se: «Nda a gar Irkoy war Baabaa no, war ga baa agay, zama Irkoy do ay hun ka kaa. Ya na kaa nda ay boŋ, nga k'ay sanba.

⁴³ Macin se war s'ay deene šennoo bay? Zama war si hin ka maa ay šennoo se.

44 War, war hun war baabaa ga kanj ti Ibilisi. War baabaa boonawey no war ga baa war m'i tee. Woo din, za šintinoo ga borowiikaw no. A si kay cimoo ra, zama cimi sii a kone. Waati kanj a ga taari, nga bonj hayey ga a goo, zama taariharkaw no, taarey baabaa no.

45 Agay, haya kanj se ay ga cimoo har, woo se war si naanay agay.

46 War ra, may ma kay ka cebe kanj ay na zunubu tee. Nda ay ga cimoo har, macin se war, war si naanay agay?

47 Irkoy boro ga hanajer Irkoy šenney se, woo se war si hanajer, zama war man'ti Irkoy boro.»

Isa bisa Ibrahima

48 Alyahuudey na Isa zaabi ka nee: «Man'ti cimi no ir n'a har kanj ir nee kanj Samari boro ti ni, ganji goo ni ra?»

49 Isa zaabi ka nee: «Agay, ganji sii ay ra, ay Baabaa Irkoy no ay g'a beerandi, war, war g'ay kaynandi.

50 Agay, man'ti ay bonj daržaa no ay g'a ceeci. Boro goo no kanj g'a ceeci ya ne, a ga ciiti.

51 Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, boro kanj n'ay šennoo dii, šikka sii, bora a si dii buuyan hala abada.»

52 Alyahuudey nee a se: «Sohō ir bay kanj ganji goo ni ra. Ibrahima nda annabey buu, nga no ni, n'ga nee: «Boro kanj n'ay šennoo dii, šikka sii, a si buuyan taba hala abada.»

53 Adiši ni, ni nka bisa ir baabaa Ibrahima kanj buu? Annabey mo buu. Ni ti may?»

54 Isa zaabi ka nee: «Nda a gar ya mm'ay bonj daržandi, ay daržaa ti yaada. Ay Baabaa no m'ay daržandi, nga kanj war, war nee: «Nga ti ir Koyoo.»

55 War s'a bay, agay binde g'a bay. Nda ay nee ay s'a bay, ay ga hima nda war, taariharkaw. Amma ay g'a bay, de ay ga nga šennoo dii.

56 War baabaa Ibrahima binoo kan nda kanj nga ga dii ay zaaroo. A dii a mo, a jaali.»

57 Alyahuudey nee a se: «Ni sii nda jiiri woyguu (50) jina, amma ni dii Ibrahima?»

58 Isa nee i se: «Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, za Ibrahima mana hayandi, agay ti «a ga bara.»»

59 Woo ga, i na tondiyanj zaa ka nee ngi m'a cetaw nda ey, amma Isa tugu ka fatta Irkoy hugu beeroo ra.

9

Isa na aru kanj hayandi nda danawtaray moyey feeri

1 Kanj Isa ga bisa, a dii boro foo kanj hayandi nda danawtaray.

2 Nga taalibey n'a hāa ka nee: «Rabbi, may ka zunubu tee, bora a woo wala nga hayragey, kanj se a hayandi nda danawtaray?»

3 Isa zaabi ka nee: «Man'ti woo wala nga hayragey ka zunubu tee se, amma a nka teendi hala Irkoy hinoo ma bangay a ga.

4 Ir, a tilasu ir ma bora a kanj n'ay sanba teegoyey goy kullihinne zaaroo no. Cijinoo ga kaa kanj ra boro kul si hin ka goy.

5 Kullihinne ay goo aduḡḡa ra, agay ti aduḡḡa gaayoo.»

6 Kanj a na hayey wey har ka ben, a tufa laboo ra, a na labu diibi nda nga meeharoo, a na danaa moyey yon nda laboo.

⁷ A nee a se: «Koy, ma jumay bangoo ra kanj se i ga nee Silowe» – kanj maanaa ti «Dontokaa». A koy, a jumay, a yee kate a ga dii.

⁸ Nga taalammeey nda borey kanj bay ka dii a waatoo kanj a ga tee gariibu, nee: «Man'ti woo da ka cindi ka goro ka gariibu?»

⁹ Boro fooyanj ga nee: «Nga no.» Affooyanj ga nee: «Abada, a mma hima nda a.» A nee: «Agay hunday no.»

¹⁰ I nee a se: «[Adiši] taka foo nda ni moyey feera?»

¹¹ A n'i zaabi ka nee: «Boraa kanj maapoo ti Isa ka labu diibi k'ay moyey yon ka nee ya ne: «Koy Silowe, ma jumay.» Ay koy, ay jumay, ay dii.»

¹² I nee a se: «Man ra a goo?» A nee: «Ay si bay.»

Fariziyeney na danaa kanj moyey feera hãa

¹³ I na aroo kanj cindi ka dana ka koy Fariziyeney do.

¹⁴ Woo gar hunanzamzaari hane no Isa na labu diibi ka aroo moyey feeri.

¹⁵ Fariziyeney mo yee k'a hãa wala taka foo nda a dii. A nee i se: «Labu no a n'a diibi k'a danj ay moyey ga, ay jumay, ay dii.»

¹⁶ Fariziyeney ra boroyanj nee: «Boraa woo mana hun Irkoy do, zama a si hunanzamzaaroo kayandi.» De affooyanj ga nee: «Taka foo nda adamize zunubante ga hin ka tammaasa kayfantey wey dumi tee?» Fay-fayyan huru i game.

¹⁷ I yee koyne ka nee danaa se: «De ni, macin no ni nee a ga, ni kanj a na ni moyey feeri?» A nee: «Annabi no.»

¹⁸ Alyahuudey mana naanay kanj a cindi ka tee danaw jina, a dii, hala waatoo kanj i na danaa kanj dii, hayragey cee kate.

¹⁹ I n'i hãa ka nee: «War iz'aroo ti woo kanj war ga nee a hayandi a ga dana? Taka foo a ga dii sohõ?»

²⁰ Nga hayragey zaabi ka nee: «Ir ga bay kanj ir iz'aroo ti woo, a hayandi mo a ga dana.

²¹ Amma takaa kanj nda a dii sohõ wala boraa kanj na moyey feeri, ir hunday s'a bay. W'a hãa, aru beeri no, a ga hin ka šelanj nga boŋ maapoo ga.»

²² Wey ti hayey kanj hayragey n'i har, zama i ga hunbur Alyahuudey, hayaa kanj se, Alyahuudey nka waafaku kanj, nda boro nee nga deene boŋoo ga Almasihu no, i ga boraa kaa margahugoo ra.

²³ Woo se nga hayragey nee: «Aru beeri no, w'a hãa.»

²⁴ Ngi cee hinkantoo, i ciya boraa se kanj cindi ka dana, i nee a se: «Irkoy beerandi ka cimoo har, ir ga bay kanj boraa din zunubante no.»

²⁵ A zaabi ka nee: «Nda zunubante no, ay si bay. Haya foo ay g'a bay kanj ti ay cindi ka dana, sohõ ay ga dii.»

²⁶ I nee a se: «Macin no a n'a tee ma ne? Taka foo nda a na ni moyey feeri?»

²⁷ A n'i zaabi ka nee: «Ay n'a har war se ka bisa, war mana harajer ya ne. Macin se war ga baa war ma maa koyne? War mo mma baa war ma tee nga taalibey?»

²⁸ I n'a wow ka nee: «Ni ti nga taalibi. Ir, ir man'ti kala Musa taalibey.

²⁹ Ir, ir ga bay kanj Musa se Irkoy šelanj, amma woo, ir si bay nongu kanj ra a hun.»

³⁰ Aroo zaabi ka nee i se: «Woo ti boŋhaway kanj war si nongoo bay kanj ra a hun, amma a n'ay moyey feeri.

³¹ Ir ga bay kanj Irkoy si hanajer zunubante se, amma boro kanj ga hunbur a, de a ga nga ibaayoo tee, bora din se a ga hanajer.

³² Abada, ir mana bay ka maa boro kanj hayandi a ga dana moyey ma feera.

³³ Nda a gar bora wo nka mana hun Irkoy do, a si hin ka baffoo tee.»

³⁴ I n'a zaabi ka nee: «Ni kul mana hayandi kala zunubu ra, de nga no, ni no m'ir cawandi?» I n'a warra taray.

Mayyanj ti danaw cimi-cimey?

³⁵ Isa maa kanj i na aroo warra taray. A n'a kubay, a nee a se: «Ni, n'ga naanay Boro-iz'aroo wala?»

³⁶ A n'a zaabi ka nee: «May no, ay Koyoo, hala ya naanay a?»

³⁷ Isa nee a se: «Ni dii a, bora kanj goo ma šelanj ni bande no.»

³⁸ A nee: «Ay naanay, ay Koyoo.» A sujudu Isa jine.

³⁹ Isa nee: «Ciitiyan se agay, ay kaa adujna ra, hala borey kanj si dii ma dii, wey kanj ga dii ma tee danaw.»

⁴⁰ Fariziyenyanj kanj goo jeroo ga maa hayey wey, i nee a se: «Ir mo, danawyanj ti ir wala?»

⁴¹ Isa nee i se: «Nda a gar danawyanj ti war, zunubu si duwandi war ra. Amma sohō war ga nee: «Ir ga dii», war zunuboo ga cindi.»

10

Kurkaa nda feejej filla yaasayantaa

¹ Isa nee: «Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, boro kanj mana huru nda feejej kaloo mijoo, a sar ka huru nda nongu foo, bora din zay no, komakaw no.

² Amma boro kanj huru nda kaloo mijoo, nga ti feejej kurkaa.

³ Bora wo kaloo mijoo hawgaykaa ga feeri a se, feejej ga maa jindoo. Nga bonj feejej, a g'i cee nda maapey, de a g'i ka koy taray.

⁴ Waati kanj a na nga waney kul fattandi, a ga dira i jine, de feejej ga hanga a, zama i ga jindoo bay.

⁵ Yaw, šikka sii, i si hanga a, amma i mma zuru a ga, zama i si yawey jindey bay.»

⁶ Isa na filla yaasayantaa wo har i se, amma i mana faham hayaa kanj ti woo kanj ga a šelanj i se.

Isa ti kurkaw hennaa

⁷ Isa nee koyne: «Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se kanj agay, agay ti feejej kaloo mijoo.

⁸ Borey kul kanj kaa [ay jine], zayyanj nda komakawyanj no, feejej mana hanajer i se.

⁹ Agay, agay ti kaloo mijoo, boro kanj huru nda agay, a ga hallasi, a ga huru, a ga fatta, de a ga duu kurdo.

¹⁰ Zayoo si kaa haya kul se kala nga ma zay, ka jinde kaa, k'i halaci. Agay, ay kaa hala i ma duu hunayan, i ma duu a nda baayan.

¹¹ Agay, agay ti kurkaw hennaa. Kurkaw hennaa ga nga hundoo noo buuyan se feejej sabbu se.

¹² Bora kanj ga goy banaw hinne se kanj man'ti kurkaw, a si feejej may, ga dii ganjihansoo ga kaa, a ga feejej nanj ka zuru. Ganjihansoo g'i haamay, a g'i say.

¹³ Bora ga zuru, zama banaw de se a ga goy, a si huzun nda feejej.

14 Agay, agay ti kurkaw hennaa, ay g'ay waney bay, ay waney mo g'ay bay,

15 sanda takaa kanj nda Baabaa Irkoy g'ay bay, agay da mo ga Baabaa Irkoy bay, ay g'ay hundoo noo buuyan se feejeey sabbu se.

16 Ay goo nda feejiyan kanj sii kaloo woo ra. Wey din mo, kala ya kate ey. I ga maa ay jindoo, i ga tee kur foo, kurkaw foo.

17 Woo se Baabaa Irkoy ga baa agay, zama agay, ay g'ay hundoo noo buuyan se, hala ya yee ka duu a.

18 Boro kul s'a kaa ay ra, agay hunday no m'a noo nda ay bonj. Ay goo nda hini k'a nondi, ay goo nda hini ka yee k'a zaa. Woo ti yaamaroo kanj ay duu a ay Baabaa Irkoy ga.»

19 Fay-fayyan yee koyne ka huru Alyahuudey game šenney wey maaganda se.

20 Boro booboyan i ra nee: «Ganji bara a ra, a mma hollo. Cin se war ga hanajer a se?»

21 Affooyan nee: «Šenney wey man'ti boro kanj ra ganji goo šenney. Ganji ga hin ka danawayan moyney feeri wala?»

Alyahuudey wanji Isa ga

22 Waatoo woo Irkoy hugu beeroo yeetiyanoo jere ga Irkoy se jingaroo no, Žerizalem ra. Jiyaw waati no.

23 Isa goo ma dira-dira Sulaymaana galliyaa ra kanj goo Irkoy hugu beeroo ra.

24 Alyahuudey n'a kuubi k'a bere, de i nee a se: «Waati foo no n'gir lakkaley kaa kulba? Nda ni, ni ti Almasihu, a har ir se kaaray.»

25 Isa n'i zaabi ka nee: «Ay n'a har war se, war si naanay. Teegoyey kanj agay, ay n'i tee ay Baabaa Irkoy maapoo ga, ngi no ma seedetaray tee ay ga.

26 Amma war, war mana naanay, zama war sii ay feejeey ra [sanda takaa kanj nda ay n'a har war se].

27 Ay feejeey ga maa ay jindoo se, agay, ay g'i bay, de i ga hanga agay.

28 Agay, ay g'i noo hunayan abadantaa, šikka sii kanj i si halaci abada, de boro s'i kom k'i kaa ay kaboo ra.

29 Ay Baabaa Irkoy kanj n'i noo ya ne bisa haya kul, de mo boro kul si hin k'i kom k'i kaa Baabaa Irkoy kaboo ra.

30 Agay nda Baabaa Irkoy, ir ti affoo.»

31 Alyahuudey yee koyne ka tondi zaa ka nee ngi mm'a warra nda a k'a wii.

32 Isa na šennoo zaa ka nee i se: «Teegoy henna booboyan ay n'i cebe war se kanj hun ay Baabaa Irkoy do. Teegoy foo se war ga tondi k'ay warra k'ay wii?»

33 Alyahuudey n'a zaabi ka nee: «Man'ti teegoy henney se ir ga tondi ka ni warra ka ni wii, amma Irkoy wowyanoo se, zama ni kanj ti adamize, n'ga ni bonj tee Irkoy.»

34 Isa n'i zaabi ka nee: «A mana hantumandi war ašariyaa ra ka nee: <Agay hunday nee, koyyan ti war>?»

35 Nda a nee borey se <koyyan> kanj Irkoy meešennoo kaa i se, de Citaaboo si hin ka tuusandi,

* 10:34 10.34 Zaburey 82.6.

³⁶ bora a kanj Baabaa Irkoy n'a jisandi jere ga nga bonj se k'a sanba aduɲɲa ra, war, war nee: <Ni mma Irkoy wow>, zama ay nee: <Irkoy Iz'aroo ti agay.>

³⁷ Nda ay s'ay Baabaa Irkoy teegoyey tee, war masi naanay agay.

³⁸ Amma nda ay g'i tee, ba nda war si naanay agay, wa naanay teegoyey, hala war ma bay, war ma faham kanj Baabaa Irkoy goo ay ra, ay goo Baabaa Irkoy ra.»

³⁹ [Woo banda ga,] i ceeci k'a dii koyne, amma a hun i ra.

⁴⁰ A koy koyne Žurdeɲ isaa se banda, nongoo kanj ra Yehiya bay ka borey batize. A cindi no din.

⁴¹ Boro boobo koy a do, i nee: «Yehiya mana tammaasa kayfante kul tee, amma hayaa kul kanj a n'a har aroo woo ga ti cimi.»

⁴² Boro boobo naanay a no din.

11

Lazar buuyanoo

¹ Aru foo kanj maɲnoo ti Lazar, a cindi ka wirci, Betani boro no kanj ti Maryama nda Mart nga woymaa koyraa.

² Maryama kanj n'ir Koyoo yon nda turaari ka nga hinbirey ka cewey tuusu, nga no nga armaa Lazar wirci.

³ Woymey sanba Isa do ka nee: «Ir Koyoo, nga ne, ni baakaa ga wirci.»

⁴ Kanj Isa maa woo, a nee: «Woo man'ti buuyan wirci, amma Irkoy daržaa se a goo, hala Irkoy Iz'aroo ma daržandi woo ra.»

⁵ A gar Isa ga baa Mart, nda nga woymaa Maryama, nda Lazar.

⁶ Waatoo kanj a maa kanj a ga wirci, a cindi nongoo kanj ra a goo ka jirbi hinka tee koyne.

⁷ Woo banda ga, a duu ka nee taalibey se: «Ir ma koy koyne Žude.»

⁸ Taalibey nee a se: «Rabbi, sohõ da Alyahuudey ceeci ka tondi ka ni warra ka ni wii, de n'ga koy no din koyne?»

⁹ Isa zaabi ka nee: «Man'ti guuru woy cindi hinka (12) bara zaari ra? Boro kanj ga dira zaaroo ra, a si kati, zama a ga dii aduɲɲa woo gaayoo.

¹⁰ Amma, boro kanj ga dira cijinoo ra, a ga kati, zama gaayoo sii a ra.»

¹¹ Woo no Isa n'a har. Woo banda ga, a nee i se: «Lazar, ir ceroo nka jirbi, amma ay ga koy hala y'a tunandi jirboo ra.»

¹² Woo se taalibey nee a se: «Ir Koyoo, nda a nka jirbi, a ga hallasi.»

¹³ Isa mana šelaɲ kala Lazar buuyanoo ga, amma i mma nee kala hunanzamay jirbi ga a goo.

¹⁴ Waatoo din Isa nee i se kaaray: «Lazar buu.

¹⁵ A kan ya ne war maaganda se kanj ay sii no din, hala war ma duu ka naanay, amma ir ma koy a do.»

¹⁶ Toma kanj se i ga nee Taway, nee taalibey cindey se: «Ir mo ma koy hala ir ma buu a bande.»

Isa ti tunyanoo nda hunaroo

¹⁷ Waatoo kanj Isa koy, a gar Lazar goo saaraa ra za jirbi taaci.

¹⁸ Betani ga man Žerizalem, kilomeetar hinza cine bara gamey ra.

¹⁹ Alyahuudey ra, boro boobo kaa Mart nda Maryama do ka fondi i se nda ngi armaa buuroo.

²⁰ Waatoo kanj Mart maa kanj Isa goo ma kaa, a koy a kubay. Amma Maryama goro hugey do.

21 Mart nee Isa se: «Ay Koyoo, nda a gar ni mma bara ne, ag'armaa si buu,

22 [amma] ba sohõ da hunday ay ga bay kan haya kul kan n'n'a wiri Irkoy ga, Irkoy g'a noo ma ne.»

23 Isa nee a se: «Ni armaa ga tun.»

24 Mart nee a se: «Ay ga bay kan a ga tun zaari koraa tunyanoo hane.»

25 Isa nee a se: «Agay, agay ti tunyanoo nda hunaroo, boro kan ga naanay agay, ba nda a buu, a ga huna.

26 Baahunante kul kan ga naanay agay, šikka sii a si buu abada. N'ga naanay woo wala?»

27 A nee a se: «Ayyo, ay Koyoo, agay, ay ga naanay kan ni ti Almasihu, Irkoy Iz'aroo kan ga kaa adujna ra.»

Isa mundawey doo

28 Kan Mart na woo har ka ben, a koy nga woymaa Maryama do k'a cee tuguyan ra ka nee: «Alfagaa goo ne, a ga ciya ma ne.»

29 Za a maar'a, a tun nda cahāyan ka koy a do.

30 Isa mana too kate koyraa ra jina, a sii kala nongoo kan ra Mart n'a kubay.

31 Waatoo kan Alyahuudey kan kaa Maryama hugoo ra ka fondi, dii kan a cahā ka tun ka fatta, i hanga a, zama i mma hongu kan a mma koy saaraa do ka hēe.

32 Kan Maryama too nongoo kan ra Isa goo, a dii a, a sujudu a jine cewey cire ka nee a se: «Ay Koyoo, nda a gar ni mma bara ne, ag'armaa si buu.»

33 Kan Isa dii a ga hēe, Alyahuudey kan kaa a bande mo ga hēe, a futu nga binoo ra, a maray.

34 A nee: «Man ra war n'a dan?» I nee a se: «Ir Koyoo, kaa ka dii.»

35 Isa mundawey doo.

36 Alyahuudey nee: «Guna takaa kan nda a ga bag'a.»

37 Affooyan i ra nee: «Man'ti nga ka danaa money feeri, a mana taka tee kan ra woo mo masi buu wala?»

Isa na Lazar tunandi

38 Isa yee koyne ka futu nda kunehere ka koy saaraa do. Guusu no, de tondi no ma mijoo daabu.

39 Isa nee: «Wa tondoo kaa!» Bukaa woymaa kan ti Mart nee a se: «Ay Koyoo, a na hew zaa, zama jirbi taacantoo ra a goo.»

40 Isa nee a se: «Ay mana nee ma ne kan nda ni naanay, n'ga dii Irkoy daržaa?»

41 I na tondoo kaa. Isa na nga bojoo jer beene, a nee: «Baaba Irkoy, ay ga albarka tee ma ne, zama n'na hanajer ya ne.

42 Agay, ay ga bay kan waati kul n'ga hanajer ya ne, amma alžamaa kan g'ay kuubi k'ay bere maaganda se ay šelan hala i ma naanay kan ni k'ay sanba.»

43 Kan a na hayey wey har ka ben, a na jinde jer ka kaati ka nee: «Lazar, fatta kate!»

44 Bukaa tun ka fatta, cewey nda kabey ga hawa nda kasance, ndumoo ga guma nda šukka. Isa nee i se: «W'a feeri, war m'a nar a ma koy.»

Bojkooney hawandifutay Isa ga

(Matiyu 26.1-5; Marku 14.1-2; Luka 22.1-2)

45 Alyahuudey ra, boro booboyan kan kaa Maryama do kanjan dii hayey kan Isa n'i tee, i naanay a.

⁴⁶ Affooyan i ra koy Fariziyeney do ka hayey har i se kanj Isa n'i tee.

⁴⁷ Woo ga, sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeney na hoyraykey margaroo gorandi ka nee: «Macin no ir g'a tee, zama bora a woo ga tammaasa kayfante boobo tee?»

⁴⁸ Nda ir n'a nanj takaa woo, bora a kul ga kaa ka naanay a, Rom borey ga kaa k'ir dogoo nda ir gandaa taa.»

⁴⁹ Affoo i ra kanj se i ga nee Kayif, jiiroo din sargari juwalkey jineboraa no, a nee i se: «War, war si haya kul bay,

⁵⁰ war si laasaabu kanj boro folloku ma buu jamaa dogoo ra baa war se gandaa kul ma halaci.»

⁵¹ A mana woo har nda nga bonj, nga ti sargari juwalkey jineboraa jiiroo din, a nka annabitaray tee ka bayrandi kanj Isa ga hima ka buu gandaa se,

⁵² de man'ti gandaa hinne se, amma ka Irkoy izey mo kanj say-say marga k'i tee affoo.

⁵³ Za hanoo din, i kayandi kanj ngi g'a wii.

⁵⁴ Woo se Isa si yee ka dira Alyahuudey gamey ra i ma dii nga. A mooru no din ka koy laamaa kanj ga man saajoo, koyraa ra kanj se i ga nee Efrayim. A cindi no din, nga nda nga taalibey.

⁵⁵ Alyahuudey Borcintaraa jingaroo man, boro boobo hun gandaa ra ka žigi ka koy Žerizalem ka ngi bonj henanandi za jingaroo mana too.

⁵⁶ I ga Isa ceeci, de i ga nee cere se Irkoy hugu beeroo ra: «Macin no war nee? Šikka sii kanj a si kaa jingaroo ra wala?»

⁵⁷ Woo gar, sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeney na yaamar noo kanj boro kanj na nongoo bay kanj ra a goo m'a har hala ngi m'a dii.

12

Maryama na turaari doori Isa cewey ga (Matiyu 26.6-13; Marku 14.3-9)

¹ A cindi jirbi iddu Borcintaraa jingaroo ma tee kanj Isa koy Betani, nongoo kanj ra Lazar kanj a n'a tunandi bukawey ra goo.

² I na hawray tee a se no din, Mart ga alhaadimay, Lazar goo borey ra kanj ga goro ŋaadogoo ra Isa bande.

³ Maryama na liitar jere turaari alhakiika hay ŧenda kanj se i ga nee nar ka Isa cewey yon, a na nga hinbirey ka cewey tuusu, hugoo too nda turaaroo hewoo.

⁴ Žudas Iskariyot, taalibey affoo kanj ga kaa k'a nondi nee:

⁵ «Cin se turaaroo woo mana neerandi nzorfu kaaray tamma bonj zangu hinza (300) ka nondi talkey se?»

⁶ Man'ti a mma huzun talkey se, nga se a na woo har, amma zay no, nga ti nooroo talfikaa, a ga haya zaa kanj huru a ra.

⁷ Woo se Isa nee: «A nanj, a m'a jisi ay suturayanoo zaaroo se.

⁸ War nda talkey no waati kul, amma agay si cindi war bande waati kul.»

Sargari juwalkey jineborey hawandifutay Lazar ga

⁹ Alyahuudey ra, jama beeri bay kanj Isa goo no din, man'ti Isa hinne se i kaa, amma hala ngi ma dii Lazar mo kanj a n'a tunandi bukawey ra.

¹⁰ Sargari juwalkey jineborey kayandi kanj ngi ga Lazar mo wii,

¹¹ zama nga maaganda se boro boobo mooru Alyahuudey ka naanay Isa.

*Isa huru Žerizalem sanda kokoy
(Matiyu 21.1–11; Marku 11.1–11; Luka 19.28–40)*

¹² Subaa ra, waatoo kanj alžama beeroo kanj kaa jingaroo ra maa kanj Isa ga kaa Žerizalem,

¹³ i na teenaynaa sarbayyanj zaa ka fatta k'a kubay. I ga kaati ka nee: «Hozaana!

Albarka ma bara boraa se kanj goo kaa ir Koyoo maajoo ga

kanj ti Izirayel kokoyoo!»*

¹⁴ Isa duu farka-ize foo, a goro a ga sanda takaa kanj nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

¹⁵ «Masi hunbur, woy-izoo kanj ti Siyonj koyraa, nga ne, ni kokoyoo ga kaa,

a goo ma goro farka woy, nga izoo ga.»†

¹⁶ Hayey wey, nga taalibey mana faham i se jina, amma waatoo kanj Isa jeerandi, i hongu kanj a hantumandi a ga, de mo ngi n'i tee a se.

¹⁷ Alžamaa kanj goo Isa bande waatoo kanj a na Lazar cee k'a fattandi saaraa ra k'a tunandi bukaway ra, na seedetaray tee.

¹⁸ Woo se alžamaa n'a kubay, zama i maa kanj a na tammaasa kayfantaawoo tee.

¹⁹ Fariziyeney nee cere se: «War ga dii kanj war si duu baffoo. Nga ne, adujna kul koy a bande.»

Grekyanj goo ma Isa ceeci

²⁰ Grekyanj goo borey ra kanj žigi ka koy sujudu jingaroo ra.

²¹ I koy Filip do kanj ti Betsayda kanj goo Galile boro k'a wiri a ga ka nee: «Ir koyoo, ir ga baa ir ma dii Isa.»

²² Filip koy a har Andere se jina, Andere nda Filip koy a har Isa se.

²³ Isa n'i zaabi ka nee: «Waatoo kaa kanj ra Boro-iz'aroo ga jeerandi.

²⁴ Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, nda alkama gurunboo mana kanj laboo ra ka buu, a ga cindi nga foo, amma nda a buu, a ga ize boobo hay.

²⁵ Boro kanj ga baa nga hundoo g'a mursu, boraa kanj konna nga hundoo adujna woo ra, a nk'a gaabu hunayan abadantaa se.

²⁶ Boro kanj ga alhaadimay ya ne, kala a ma hanga agay, de mo nongu kanj ra agay, ay goo, nga ra ay tamoo mo goo. Boro kanj ga alhaadimay ya ne, Baabaa Irkoy g'a beerandi.»

Isa šelanj nga buuyanoo ga

²⁷ «Sohō ay binoo g'ay maray, cin no ay ga nee? – «Baaba Irkoy, ay hallasi waatoo woo ra?» Amma woo da se ay kaa alwaatoo woo ra.

²⁸ Baaba Irkoy, ni maajoo daržandi!» Jinde foo hun beenaa ra ka nee: «Ay n'a daržandi, ay g'a daržandi koyne.»

²⁹ Jamaa kanj ga kay no din kanj maa, nee kanj beenaa jinjinyanoo no, affooyanj nee: «Almalayka ka šelanj a se.»

³⁰ Isa zaabi ka nee: «Man'ti agay se jindoo woo fatta, amma war maaganda se.

³¹ Sohō no adujna woo ciitoo ga tee. Sohō adujna woo bonkoynoo ga warrandi taray.

³² Agay, waati kanj ay jerandi laboo ga, ay ga borey kul cendi kate ay ga.»

* 12:13 12.13 Zaburey 118.25–26. † 12:15 12.15 Sofoni 3.16; Zakariya 9.9.

³³ A nka woo har ka cebe buuyanoo kan nda nga ga hima ka buu.

³⁴ Alžamaa n'a zaabi ka nee: «Ir nka maa ašariyaa ra kan Almasihu ga duumi hala abada, de taka foo ra n'ga nee kala Boro-iz'aroo ma jerandi? May ti Boro-iz'aroo woo?»

³⁵ Isa nee i se: «Gaayoo goo war game waati kayna koyne. Hala de war goo nda gaay, wa dira a ra, kubaa masi koy hin war. Boro kan ga dira kubaa ra si bay nongu kan ra nga ga koy.

³⁶ Hala de gaayoo goo war do, wa naanay gaayoo, hala war ma tee gaay izeyan.» Kan Isa na wey har, a mooru ka koy tugu i se.

Alžamaa mana naanay Isa

³⁷ Tammaasa kayfantey kul kan a n'i tee i jine, i mana naanay a,

³⁸ hala hayaa kan annabi Ezayi n'a har ma tabati, a nee:

«Ir Koyoo, may ka naanay ir šennoo?

May se ir Koyoo hinoo bayrandi?»[‡]

³⁹ Woo se i si hin ka naanay, zama Ezayi yee koyne ka nee:

⁴⁰ «Irkoy na moŋey danandi,

a na biney šendandi,

hala moŋey masi duu ka dii,

biney masi faham, Irkoy nee:

<I masi koy tuubi

y'i noo baani.»[§]

⁴¹ Ezayi na woo har, zama a nka dii Isa daržaa, a šelan ga.

⁴² Woo kul, ba jineborey ra, boro boobo naanay a. Amma Fariziyeney maaganda se i si ngi boŋ bangandi, i masi koy ngi gaaray margahugoo ra.

⁴³ Zama i ga baa adamizey ma ngi noo darža ka bisa Irkoy wanoo.

Isa šennoo ga borey ciiti

⁴⁴ Isa kaati ka nee: «Boro kan ga naanay agay, man'ti agay no a naanay a, amma bora kan n'ay sanba no a naanay a.

⁴⁵ Boro kan dii agay, bora kan n'ay sanba no a dii a.

⁴⁶ Agay, ay kaa aduŋna ra sanda gaay, hala boro kul kan ga naanay agay masi cindi kubaa ra.

⁴⁷ Boro kan maa ay šenney, a mana gaabu i ga, man'ti agay no m'a ciiti, zama ay mana kaa hala ya aduŋna ciiti, amma ya nka kaa ka aduŋna hallasi.

⁴⁸ Boro kan wanji ay ga, a mana yadda ay šenney ga, a goo nda nga ciitkaa: šennoo kan ay n'a har no m'a ciiti zaari koraa hane.

⁴⁹ Zama ya na šelan nda ay boŋ, amma Baabaa Irkoy kan n'ay sanba hunday k'ay noo yaamaroo woo kan ay g'a har nda woo kan ga ay ga šelan.

⁵⁰ Ay ga bay mo kan nga yaamaroo ti hunayan abadantaa. Woo se hayey kan ay g'i har, ay g'i har sanda takaa kan nda Baabaa Irkoy n'i har ya ne.»

13

Isa na nga taalibey cewey ŋumay

¹ Za Borcintaraa jingaroo mana too, Isa ga bay kan nga waatoo kaa ka hun aduŋna woo ra ka koy Baabaa Irkoy do. A baa nga borey kan goo aduŋna ra, a bag'ey hala nongu kan ga a si bisa*.

[‡] 12:38 12:38 Ezayi 53.1. § 12:40 12:40 Ezayi 6.9-10. * 13:1 13.1 hala nongu kan ga a si bisa, Grek šenni ra, almaganaa faa ti hala benantaa ga.

² Hawraa ga, Ibilisi danj ka ben Žudas, Simonj Iskariyot iz'aroo binoo ra a m'a nondi.

³ Isa kanj ga bay kanj Baabaa Irkoy na hayey kul danj nga kaboo ra, a bay mo kanj Irkoy do nga hun, Irkoy do nga ga koy.

⁴ A tun hawraa ga, a na nga darbawey kaa k'i jisi ka zaara zaa ka gamahaw.

⁵ Woo banda ga, a na hari doori tuu ra ka duu ka taalibey cewey jumay k'i tuusu nda zaaraa kanj ga gamoo haw.

⁶ Kanj a too Simonj Piyer ga, a nee a se: «Ay Koyoo, ni no m'ay cewey jumay?»

⁷ Isa n'a zaabi ka nee: «Hayaa kanj agay, ay goo m'a tee, n'si maanaa bay sohō da, amma woo banda ga, n'ga kaa ka faham a se.»

⁸ Piyer nee a se: «Abada n's'ay cewey jumay!» Isa n'a zaabi ka nee: «Nda ay mana ni jumay, ni sii nda ay do baa.»

⁹ Simonj Piyer nee a se: «Ay Koyoo, man'ti ay cewey hinne, amma ay kabey nda ay boḥoo mo!»

¹⁰ Isa nee a se: «Boro kanj jumay ka ben si too kala cee jumayyan hinne ga, za nga kul no ma henan. War, war henan, amma man'ti war kul.»

¹¹ A ga bora bay kanj g'a nondi, woo se a nee: «Man'ti war kul no ma henan.»

¹² Kanj a na ngi cewey jumay ka ben, a na nga darbawey zaa, a goro ḥaadogoo ra koyne, a nee i se: «War faham woo kanj ay n'a tee war se wala?»

¹³ War, war ga nee ya ne «Alfagaa» nda «Koy», war šelanj ka boori, zama nga ti agay.

¹⁴ Nda agay, ay na war cewey jumay, agay kanj ti Koy nda Alfagaa, war mo, war ga hima ka cere cee jumay.

¹⁵ Zama himakasine no kanj ay n'a noo war se hala takaa kanj ay n'a tee war se, war mo m'a tee.

¹⁶ Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, tam si bisa nga koyoo, diyaw mo si bisa bora bay kanj n'a sanba.

¹⁷ Nda war ga hayey wey bay, war ga duu gomni nda war g'i tee.

¹⁸ Man'ti war kul ga ay goo, agay, ay ga borey bay kanj ay n'i suuba, amma hala Citaaboo šennoo ma tabati kanj nee: «Bora bay kanj ga ḥaa ay bande bere ay ga k'ay tafa.»[†]

¹⁹ Za sohō ay g'a har war se za woo mana tee, hala waati kanj a tee, war ma naanay kanj agay ti «a ga bara».

²⁰ Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, boro kanj na diyaa dii kanj ay g'a sanba, bora bay n'ay dii. Boro kanj n'ay dii, a na bora bay kanj n'ay sanba dii.»

Isa bayrandi kanj nga taalibi foo ga kaa ka nga nondi

(Matiyu 26.20–25; Marku 14.17–21; Luka 22.21–23)

²¹ Kanj Isa na hayey wey har ka ben, binoo maray, a nee kaaray: «Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, war affoo g'ay nondi.»

²² Taalibey na cere guna-guna, i si bay boro kanj ga a goo.

²³ Nga taalibey affoo, woo kanj Isa ga bag'a, goo ḥaadogoo ra Isa gandey here.

²⁴ Simonj Piyer na kabe ka šelanj a se a ma hāa boro kanj ga Isa goo.

²⁵ Taaliboo din bere Isa gandey here, a nee a se: «Ay Koyoo, may no?»

[†] 13:18 13.18 Zaburey 41.10.

26 Isa zaabi ka nee: «Boraa ti woo kanj se ay ga takula dunba sufa k'a noo.» Kanj a na dunboo sufa, a n'a [zaa k'a] noo Žudas, Simonj Iskariyot iz'aroo se.

27 Za takulaa dunboo nondi, nga no Ibilisi huru Žudas ra. Isa nee a se: «Hayaa kanj n'g'a tee, a tee nda cahāyan.»

28 Woo, borey kul kanj goo ŋaadogoo ra mana faham haya kanj se a na woo har a se.

29 Haya kanj se Žudas ti nooroo talfikaa, woo se boro fooyanj ga hongu kanj Isa nka nee a se kanj a ma koy hayey day kanj ga ngi ga too jingaroo se, wala a nka nee a se kanj a ma misikiiney noo haya.

30 A na takulaa dunboo taa, a fatta dogoo din da. Cijinoo too.

Yaamar taaga

31 Waatoo kanj Žudas fatta, Isa nee: «Sohō Boro-iz'aroo jeerandi, Irkoy jeerandi a ra.

32 [Nda Irkoy jeerandi a ra,] Irkoy mo g'a jeerandi nga boŋ ra, a g'a jeerandi sohō da.

33 Ay zankey, ay goo war bande alwaati kayna koynē. War g'ay ceeci, de sanda takaa kanj nda ay n'a har Alyahuudey se ka nee: «Nongoo kanj ra ay ga koy, war si hin ka koy a ra», war mo ay g'a har war se sohō.

34 Ay ga war noo yaamar taaga kanj ti war ma baa cere sanda takaa kanj nda ay baa war, war mo ma baa cere.

35 Woo ra borey kul ga bay kanj ay taalibey ti war, nda war goo nda baji cere se.»

Isa bayrandi kanj Piyer ga nga yankar

(*Matiyu 26.31–35; Marku 14.27–31; Luka 22.31–34*)

36 Simonj Piyer nee a se: «Ay Koyoo, man ra n'ga koy?» Isa zaabi ka nee [a se]: «Nongoo kanj ra ay ga koy, sohō n'si hin ka hanga agay. Amma n'ga kaa ka hanga agay waati tana.»

37 Piyer nee a se: «Ay Koyoo, macin se ay si hin ka hanga ni sohō da? Ay g'ay hundoo noo buuyan se ni maaganda se.»

38 Isa zaabi ka nee: «N'ga ni hundoo noo buuyan se ay maaganda se? Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har ma ne, šikka sii gorgaa si ciya kanj n'g'ay yankar cee hinza.»

14

Isa ti fondaay kanj ga koy Baabaa Irkoy do

1 Isa nee i se: «War biney masi hasara, wa naanay Irkoy*, war ma naanay agay mo.

2 Gorodoo boobo goo ay Baabaa Irkoy hugoo ra. Nda a gar man'ti cimi no, ay ga nee war se: «Ay ga doo hanse war se» wala?

3 De waati kanj ay koy, ay ga doo hanse war se, ay ga yee kate, ay ga war zaa ay bande hala nongu kanj ra agay, ay goo, war mo ma bara a ra.

4 Nongoo kanj ra [agay,] ay ga koy, war ga nga fondaay bay.»

5 Toma nee a se: «Ay Koyoo, ir si nongoo bay kanj ra n'ga koy, taka foo nda ir ga nga fondaay bay?»

6 Isa nee a se: «Agay, agay ti fondaay, nda cimoo, nda hunaroo. Boro kul si too Baabaa Irkoy do nda man'ti nda agay.

* 14:1 14.1 wa naanay Irkoy, Grek šenni ra, almaganaa faa ti war ga naanay Irkoy.

7 Nda war n'ay bay, war g'ay Baabaa Irkoy mo bay. Za sohō war g'a bay, war dii a.»

8 Filip nee a se: «Ay Koyoo, Baabaa Irkoy cebe ir se, a ga wasa ir se.»

9 Isa nee a se: «Alwaatoo kul kanj ay n'a tee war bande, man'ay bay, Filip? Boro kanj dii agay, a dii Baabaa Irkoy. Taka foo n'ga nee: <Baabaa Irkoy cebe ir se?»

10 Mana naanay kanj agay, ay goo Baabaa Irkoy ra, Baabaa Irkoy goo ay ra? Šenney wey kanj ay g'i har war se, ay s'i har nda ay boŋ. Baabaa Irkoy kanj ga duumi ay ra no ma nga teegoyey tee.

11 Wa naanay agay kanj ay goo Baabaa Irkoy ra, Baabaa Irkoy mo goo ay ra, wala war ma naanay teegoyey wey sabbu se.

12 Nda cimi, cimoo ne kanj ay g'a har war se, boro kanj ga naanay agay, teegoyey mo kanj ay g'i tee, a g'i tee. Koyne mo a ga hayayanj tee kanj bisa wey, zama agay, ay ga koy Baabaa Irkoy do,

13 de mo haya kul kanj war n'a ŋaaray ay maapoo ga, ay g'a tee, hala Baabaa Irkoy ma jeerandi Iz'aroo ra.

14 Nda war na haya wiri ay ga ay maapoo ga, agay, ay g'a tee.»

Isa na allaahidu noo kanj Hundi Henanantaa ga kaa

15 «Nda war ga baa agay, war g'ay yaamarey dii.

16 De agay, ay ga Baabaa Irkoy ŋaaray a ma war noo Faabakaw tana hala a ma cindi war bande abada.

17 Nga ti Hundi cimikoynoo kanj aduŋŋa si hin ka duu a, zama a si dii a, a s'a bay. War, war g'a bay, zama a cindi war bande, a ga kaa ka bara war ra.

18 Ay si war nanj sanda alyatimyanj, ay goo kaa war do.

19 Ne nda kayna aduŋŋa si dii agay koyne, amma war, war ga dii agay, zama agay, ay ga huna, war mo, war ga huna.

20 Hanoo din, war ga bay kanj ay goo ay Baabaa Irkoy ra, de war, war goo ay ra, agay, ay goo war ra.

21 Boro kanj kone ay yaamarey goo, de a n'i dii, nga no ma baa agay. Boro kanj ga baa agay, ay Baabaa Irkoy ga baa bora, ay ga bag'a, de agay hunday g'ay boŋ bayrandi a se.»

22 Žud kanj man'ti Iskariyot nee a se: «Ay Koyoo, macin se ir se n'ga baa ma ni boŋ bayrandi, amma man'ti aduŋŋa se?»

23 Isa zaabi ka nee a se: «Boro kanj ga baa agay, a g'ay šennoo dii. Ay Baabaa Irkoy ga bag'a. Ir ga koy a do, ir ga gorodoo tee a do.

24 Boro kanj si baa agay, a s'ay šenney dii. Šennoo kanj war ga maar'a, man'ti agay wane nda a, amma Baabaa Irkoy kanj n'ay sanba wane nda a.

25 Ay na hayey wey har war se kanj ay cindi war bande.

26 Faabakaa kanj ti Hundi Henanantaa kanj Baabaa Irkoy g'a sanba ay maapoo ga, nga, a ga haya kul cawandi war se. A ga war hongandi haya kul kanj [agay,] ay n'a har war se.

27 Ay ga alaafiyaa cindandi war bande, ay ga war noo ag'alaafiyaa. Man'ti takaa kanj nda aduŋŋa g'a noo nda agay, ay g'a noo war se. War biney masi hasara, i masi jiti.

28 War maa kanj agay, ay nee war se: <Ay ga koy, de ay goo kaa war do.> Nda a gar war ga baa agay, war ga ŋaali nda kanj ay ga koy Baabaa Irkoy do, zama Baabaa Irkoy bisa agay.

29 Sohō ay na woo har war se za a mana tee, hala waati kanj a tee, war ma naanay.

³⁰ Ay si šenni boobo har war bande koyne, zama aduɲɲa boŋkoynoo goo kaa. A sii nda ay ga hini kul.

³¹ Amma kala aduɲɲa ma bay kanj ay ga baa Baabaa Irkoy, ay ga goy nda sanda takaa kanj nda a n'ay yaamar. Wa tun, ir ma hun ne.»

15

Isa ti alaneɓɲaa cimoo

¹ «Agay, agay ti alaneɓɲaa cimoo, ay Baabaa Irkoy ti alaneɓ faaroo beerikaa.

² Tuuri kabe kul kanj goo ay ga kanj si ize tee, a g'a dunbu, amma wey kanj ga ize tee, a g'i henanandi hala i ma ize tee ka tonton.

³ War, war henan ka ben šennoo kanj ay n'a har war se maaganda se.

⁴ Wa duumi ay ra, agay, ay ga duumi war ra. Takaa kanj nda tuuri kabe si hin ka ize tee nda nga boŋ, nda man'ti a mma duumi alaneɓɲaŋoo ga, takaa din da war mo, sanda tuuri kabe war si hin ka ize kul tee* nda man'ti war nka duumi ay ra.

⁵ Agay, agay ti alaneɓɲaŋoo, war, war ti kabey. Boro kanj duumi ay ra, agay, ay ga duumi a ra, a ga ize boobo tee† sanda tuuri kabe, zama bila agay war si hin ka haya kul tee.

⁶ Boro kanj si duumi ay ra ga warrandi taray, a ga kogu sanda tuuri kabe, woo banda ga, tuuri kabey ga margandi ka warrandi nuune ra, de i ga ton.

⁷ Nda war duumi ay ra, ay šenney duumi war ra, wa haya ŋaaray kanj war ga baa, a ga teendi war se.

⁸ Woo ra ay Baabaa Irkoy ga jeerandi: war ma ize boobo tee‡ sanda tuuri kabe, war ma tee ay taalibey.

⁹ Takaa kanj nda Baabaa Irkoy bag'ay, takaa din da nda agay mo baa war. Wa duumi ay bajoo ra.

¹⁰ Nda war g'ay yaamarey dii, war duumi ay bajoo ra sanda takaa kanj nda ay n'ay Baabaa Irkoy yaamarey dii, de ay duumi nga bajoo ra.

¹¹ Ay na hayey wey har war se hala ay ŋaaloo ma bara war ra, haya kul mas'a gaza.

¹² Ay yaamaroo ne: war ma baa cere sanda takaa kanj nda ay baa war.

¹³ Baji beeri sii no kanj bisa boro ma nga hundoo noo buuyan se nga cerey maaganda.

¹⁴ Ay cerey ti war nda war ga hayey tee kanj ay g'i ka war yaamar.

¹⁵ Ay si nee war se tam koyne, zama tam si hayaa bay kanj nga koyoo g'a tee. Ay nee war se ay cerey, zama haya kul kanj ay maar'a ay Baabaa Irkoy do, ay n'a bayrandi war se.

¹⁶ Man'ti war k'ay suuba, amma agay ka war suuba ka war danj hala war ma koy, war ma hin ka izeyan tee§ sanda tuuri kabe, war izey ma duumi hala haya kanj war n'a wiri Baabaa Irkoy ga ay maanoo ga, a m'a noo war se.

¹⁷ Hayey wey nda ay na war yaamar hala war ma baa cere.»

Aduɲɲa konna Isa nda nga ganakey

¹⁸ «Nda aduɲɲa konna war, war ma bay kanj agay no a jin ka konna agay.

¹⁹ Nda a gar aduɲɲa wane nda war, aduɲɲa ga baa borey kanj ti nga wane, amma zama a si war may, de mo ay na war suuba ka war kaa a game, woo se a ga konna war.

* 15:4 15.4 ka ize tee man'ti kala haya kanj boro g'a tee Irkoy maaganda se. † 15:5 15.5 Sorro 4to. ‡ 15:8 15.8 Sorro 4to. § 15:16 15.16 Sorro 4to.

²⁰ Wa hongu šennoo kaŋ ay n'a har war se kaŋ ti: <Tam si bisa nga koyoo.> Nda i n'ay gurzugay, i ga war mo gurzugay, nda i n'ay šennoo dii, i ga war mo šennoo dii.

²¹ Amma wey kul i g'i tee war se ay maapoo sabbu se, zama i si bora bay kaŋ n'ay sanba.

²² Nda a gar ya nka mana kaa ka šelaŋ i se, i si duu zunubu. Sohō i si duu kobay ka nee ngi mana zunubu tee.

²³ Boro kaŋ konna agay, konna ay Baabaa Irkoy mo.

²⁴ Nda a gar ya nka mana teegoyey tee i jine kaŋ boro kul man'i tee, i si duu zunubu. Sohō i dii ey, de i konna agay nda ay Baabaa Irkoy.

²⁵ Amma woo tee hala šennoo kaŋ hantumandi ngi ašariyaa ra ma tabati kaŋ nee: <I konna agay bila addalil.>*

²⁶ Waati kaŋ Faabakaa kaa kaŋ ay g'a sanba war se ka hun Baabaa Irkoy do, nga ti Hundi cimikoynoo kaŋ ga hun Baabaa Irkoy do, a ga seedetaray tee ay ga.

²⁷ War mo, war ga tee seede, zama za šintinoo ga, war goo ay bande.»

16

¹ «Ay na hayey wey har war se hala war masi koy naanay naŋ.

² I ga war kaa ngi margahugey ra, de mo waati ga kaa kaŋ boro kul kaŋ na war wii ga hongu nga nka Irkoy gana.

³ I ga wey tee, zama i man'ay Baabaa Irkoy bay, i man'ay bay.

⁴ Amma ya nka wey har war se hala waati kaŋ ngi waatoo kaa, war ma hongu kaŋ agay, ay n'i har war se. Hayey wey, ya n'i har war se za šintinoo ga, zama ay goo war bande.»

Hayey kaŋ Faabakaa g'i tee

⁵ «Sohō ay ga koy bora do kaŋ n'ay sanba, boro kul s'ay hāa war ra ka nee: <Man ra n'ga koy?>

⁶ Amma kaŋ se ay na woo har, nga se war biney hanse ka maray.

⁷ Agay, ay ga cimoo har war se: A baa war se ya koy, zama nda ay mana koy, Faabakaa* si kaa war do, amma nda ay koy, ay g'a sanba war do.

⁸ Waati kaŋ a kaa, a ga aduŋŋa layboo cebe a se haya kaŋ ti zunubu here, haya kaŋ ti šerretaray here, nda haya kaŋ ti ciitoo here.

⁹ Haya kaŋ ti zunubu here, zama i mana naanay agay.

¹⁰ Haya kaŋ ti šerretaray here, zama ay ga koy Baabaa Irkoy do, de mo war si dii agay koyne.

¹¹ Haya kaŋ ti ciitoo here, zama aduŋŋa boŋkoynoo ciitandi.

¹² Haya booboyan goo ay kone kaŋ ay ga baa y'i bayrandi war se, amma war si hin k'i dii sohō da.

¹³ Waati kaŋ a kaa, nga, Hundi cimikoynoo, a ga war gongu cimoo kul ra, zama a si šelaŋ nga boŋ ga, amma a ga hayaa har kaŋ a maar'a, de a ga hayey har war se kaŋ ga kaa ka kaa.

¹⁴ A g'ay jeerandi, zama a ga hayaa zaa kaŋ ti agay wane k'a bayrandi war se.

¹⁵ Haya kul kaŋ ti Baabaa Irkoy wane, agay wane, woo se ay ga nee kaŋ a ga hayaa zaa kaŋ ti agay wane k'a bayrandi war se.»

Binemarayyanoo ga bere ka tee paali

* **15:25 15.25** Zaburey 35.19; 69.5. * **16:7 16.7** Faabakaa ti Hundi Henanantaa, zamnaa 14.16, 26; 15.26.

16 «Ne nda kayna war si yee ka dii agay, ne nda kayna koyne, war ga dii agay.»

17 Nga taalibey ra, affooyan nee cere se: «Macin no a ga baa k'a har ir se: <Ne nda kayna war si yee ka dii agay, ne nda kayna koyne, war ga dii agay?> Macin no a ga baa k'a har kan a nee: <Zama ya mma koy Baabaa Irkoy do?>»

18 I nee mo: «Macin no a ga baa k'a har [kan a nee]: <Ne nda kayna?> Ir si bay haya kan no a ga baa ka nee.»

19 Isa bay kan i mma baa i ma nga hãa, a nee i se: «War ga cere hãa nda hayaa kan ay n'a har ka nee: <Ne nda kayna war si yee ka dii agay, ne nda kayna koyne, war ga dii agay.>»

20 Nda cimi, cimoo ne kan ay g'a har war se, war ga kaa ka hẽe ka yooyo, de aduɲna ga ɲaali. War, war biney ga kaa ka maray, amma war binemarayyanoo ga bere ka tee ɲaali.

21 Waati kan woy ga duu nga bon, binemarayyan ga tee a se, zama nga waatoo ka kaa. Waati kan a na zankaa dan aduɲna ra, a si yee ka hongu nga zaraboo, ɲaaloo maaganda se, zama adamize foo kaa aduɲna ra.

22 Takaa din da, war mo, war biney ga maray sohõ da, amma ay ga kaa ka dii war koyne, de war biney ga ɲaali, de war ɲaaloo, boro kul s'a kaa war ra.

23 Hanoo din, war s'ay hãa nda haya kul. Nda cimi, cimoo ne kan ay g'a har war se, haya kan war n'a ɲaaray Baabaa Irkoy ga ay maɲɲoo ga, a g'a noo war se.

24 Hala sohõ war mana haya kul ɲaaray ay maɲɲoo ga. Wa ɲaaray, war ga duu hala haya kul masi war ɲaaloo gaza.»

Isa duu aduɲna ga hinay

25 «Ay na wey har war se nda filla yaasayanteyan. Waatoo ga kaa kan ay si yee ka šelan war se nda filla yaasayanteyan, amma ay ga šelan war se kaaray Baabaa Irkoy ga.

26 Hanoo din, war ga ɲaaray ay maɲɲoo ga, ay si nee war se kan ay ga Baabaa Irkoy ɲaaray war se,

27 zama Baabaa Irkoy hunday ga baa war, zama war baa agay, de mo war, war naanay kan agay, ay mana hun kala Irkoy do.

28 Ay hun Baabaa Irkoy do ka kaa aduɲna ra, ay ga yee ka hun aduɲna ra ka koy Baabaa Irkoy do.»

29 Nga taalibey nee a se: «Nga ne, sohõ n'ga šelan kaaray, de n'si haya kul har nda filla yaasayante.

30 Sohõ ir bay kan n'ga haya kul bay, a si too boro kul ma ni hãa, woo se ir ga naanay kan Irkoy do ni hun.»

31 Isa zaabi ka nee i se: «War ga naanay sohõ?»

32 Nga ne, waatoo goo kaa, de mo waatoo kaa ka ben kan ra war ga say-say, boro foo kul ga koy nga do, de war g'ay nan agay hinne, amma man'ti agay hinne no, zama Baabaa Irkoy goo ay bande.

33 Ay na wey har war se hala ay bande war ma duu alaafiya. War ga zarabi aduɲna ra, amma wa bine tee, agay, ay duu aduɲna ga hinay.»

17

Isa na Irkoy ɲaaray nga bon se

1 Kan Isa na hayey wey har, a na nga bonoo jer ka beenaa guna, a nee: «Baaba Irkoy, waatoo kaa. Ni Iz'aroo daržandi hala a ma ni daržaa cebe,

² sanda takaa kaŋ nda n'n'a noo hini hundikoyoni kul ga, hala borey kul kaŋ n'n'i noo a se, a m'i noo hunayan abadantaa.

³ Hunayan abadantaa man'ti kala, i ma ni bay, ni, Irkoy follokaa cimikoynoo nda bora kaŋ n'n'a sanba kaŋ ti Isa Almasihu.

⁴ Ay na ni daržaa cebe laboo ga. Ay na goyoo benandi kaŋ n'n'a noo ya ne y'a tee.

⁵ Sohō ni, Baaba Irkoy, ay daržandi ni hunday jeroo ga nda daržaa kaŋ cindi ya ne ni jere za aduŋŋa mana tee.»

⁶ «Ay na ni maŋnoo bayrandi borey se kaŋ n'n'i noo ya ne aduŋŋa ra. Ni wane nda ey, amma n'n'i noo ya ne, i na ni ūennoo dii.

⁷ Sohō i bay kaŋ hayaa kul kaŋ n'n'a noo ya ne mana hun kala ni do.

⁸ Zama ay na ūenney har i se kaŋ n'n'i har ya ne, i n'i dii, i bay nda cimi kaŋ ni do ay hun, de i naanay kaŋ ni k'ay sanba.

Isa na Irkoy ŋaaray nga taalibey se

⁹ ņgi se agay, ay ga ŋaaray, man'ti aduŋŋa se ay ga ŋaaray, amma borey kaŋ n'n'i noo ya ne se, zama ni wane nda ey.

¹⁰ De mo haya kul kaŋ goo ay kone ti ni wane, haya kaŋ goo ma ne ti agay wane, de i n'ay jeerandi.

¹¹ Ay si cindi aduŋŋa ra koyne, ņgi, i goo aduŋŋa ra, agay, ay goo ma koy ni do. Baabaa Irkoy henanantaa, m'i hawgay ni maŋnoo kaŋ n'n'a noo ya ne maaganda se hala i ma tee affoo, takaa kaŋ nda agay nda ni ti affoo.

¹² Waatoo kaŋ ay goo i bande, ay n'i gaabu ni maŋnoo kaŋ n'n'a noo ya ne maaganda se. Ay n'i hawgay, ba affoo mana dere i ra, nda man'ti halacintaa hala Citaaboo ūennoo ma tabati.*

¹³ Sohō ay goo ma koy ni do, ay ga woo har aduŋŋa ra hala ay ŋaaloo ma bara i ra, haya kul mas'a gaza.

¹⁴ Agay, ay n'i noo ni ūennoo, aduŋŋa konna ey, zama a s'i may sanda takaa kaŋ nda a s'ay may.

¹⁵ Man'ti ya mma ŋaaray hala m'i daŋ aduŋŋa se jere ga, amma ya mma baa m'i hallasi boro laalaa ra kaŋ ti lbalisi.

¹⁶ Aduŋŋa s'i may takaa kaŋ nda a s'ay may.

¹⁷ Cimoo k'i henanandi, ni ūennoo, nga ti cimoo.

¹⁸ Takaa kaŋ nda n'n'ay sanba aduŋŋa ra, agay mo n'i sanba aduŋŋa ra.

¹⁹ [Agay,] ay g'ay boŋ jisandi jere ga ma ne ņgi maaganda se, hala ņgi mo ma jisandi jere ga ma ne nda cimi.»

Isa na Irkoy ŋaaray nga ganakey kul se

²⁰ «Man'ti ņgi hinne se ay ga ŋaaray, amma borey mo se kaŋ ga naanay agay ņgi ūennoo sabbu se,

²¹ hala i kul ma tee affoo, sanda takaa kaŋ nda ni, Baaba Irkoy ni goo ay ra, de agay, ay goo ni ra. ņgi mo ma tee affoo ir ra, hala aduŋŋa ma naanay kaŋ ni k'ay sanba.

²² Agay, ay n'i noo daržaa kaŋ n'n'a noo ya ne, hala i ma tee affoo sanda takaa kaŋ nda ir ti affoo.

²³ Ay goo i ra, ni goo ay ra, hala i ma tee affoo ka timme, de aduŋŋa ma bay kaŋ ni k'ay sanba, de mo ni bag'ey sanda takaa kaŋ nda ni baa agay.

²⁴ Baabaa Irkoy, borey kaŋ n'n'i noo ya ne, ay si baa kala nongu kaŋ ra agay, ay goo, ņgi mo ma bara ay bande hala i ma dii ay daržaa, woo kaŋ n'n'a noo ya ne, zama ni baa agay za aduŋŋa mana daara.

* 17:12 17:12 Zaburey 41.10.

²⁵ Baabaa Irkoy šerrantaa, aduŋna mana ni bay, amma agay, ay na ni bay, de borey wey bay kanj ni k'ay sanba.

²⁶ Ay na ni maapoo bayrandi i se, ay ga kaa k'a bayrandi i se hala bajoo kanj nda ni baa agay ma bara i ra, de agay, ya bara i ra.»

18

Takaa kanj nda Isa diyandi

(Matiyu 26.47-56; Marku 14.43-50; Luka 22.47-53)

¹ Waatoo kanj Isa na hayey wey har ka ben, a fatta nda nga taalibey ka koy Sederon gooroo bonj faa ga kanj ra saddijna foo goo, nga nda ey.

² Žudas kanj g'a nondi mo ga nongoo bay, zama Isa nda nga taalibey ga doona ka cere marga no din.

³ Žudas huru lakkalkawyanj kanj hun sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeney do, nda soojey jine ka koy no din, fitillayanj, nda bundu bonj diinanteyan, nda wongu jinayyanj goo i kone.

⁴ Isa kanj ga hayey kul bay kanj ga kaa ka duu nga, a man ka nee i se: «May no war g'a wiri?»

⁵ I n'a zaabi ka nee: «Isa Nazaret boraa.» Isa nee i se: «Agay ne.» Žudas kanj g'a nondi goo i bande.

⁶ Waatoo kanj Isa nee i se: «Agay ne», i yee nda banda ka kanj ganda.

⁷ A yee koyne k'i hãa ka nee: «May no war g'a wiri?» I nee: «Isa Nazaret boraa.»

⁸ Isa zaabi ka nee: «Ay nee war se kanj agay no. Nda agay no war g'ay wiri, wa wey nanj i ma koy.»

⁹ Woo ti hala šennoo ma tabati kanj ra a nee: «Borey kanj n'n'i noo ya ne, ba affoo mana dere ya ne.»*

¹⁰ Simon Piyer kanj kone takuba foo goo n'a hoobu ka sargari juwalkey jineboraa tamoo kar ka kabe gumaa here hanjaa dunbu. Tamoo maapoo ti Malšus.

¹¹ Isa nee Piyer se: «Ni takubaa yeeti nga hugoo ra. Ay si gurzugaa potoo hayaa hanj kanj Baabaa Irkoy n'a noo ya ne wala?»

I na Isa ka koy Hannu do

(Matiyu 26.57-58; Marku 14.53-54; Luka 22.54)

¹² Sooje margaroo, nda ngi bonkoyne beeroo, nda Alyahuudey lakkalkey na Isa dii k'a haw.

¹³ I n'a ka koy Hannu do jina, zama Kayif kanj ti sargari juwalkey jineboraa jiiroo din, nga wandoo baabaa no.

¹⁴ Kayif ti boraa kanj bay ka Alyahuudey hoyray ka nee: «Boro folloku ma buu jamaa dogoo ra baa.»†

Piyer na Isa yankar

(Matiyu 26.69-70; Marku 14.66-68; Luka 22.55-57)

¹⁵ A gar, Simon Piyer nda taalibi foo hanga Isa. Taaliboo din, sargari juwalkey jineboraa g'a bay, a huru Isa bande sargari juwalkey jineboraa batumaa ra.

¹⁶ Amma Piyer goo ma kay taray, hugoo miŋoo jeroo ga. Taalibi faa kanj sargari juwalkey jineboraa g'a bay fatta ka šelanj woyoo kanj ga hugoo miŋoo hawgay se ka Piyer hurandi.

* 18:9 18.9 Zamnaa 6.39; 17.12. † 18:14 18.14 Zamnaa 11.49-50.

17 Konɲaa kaŋ ga hugoo mijoo hawgay nee Piyer se: «Ni mo, ni goo aroo woo taalibey ra wala?» A nee: «Ay sii i ra.»

18 Tamey nda lakkalkey goo ma kay no din, i na nuune diinandi ka cankan, zama hargu goo. Piyer goo i ra, a ga kay ka cankan.

*Isa danɲandi sargari juwalkey jineboraa jine
(Matiyu 26.59-66; Marku 14.55-64; Luka 22.66-71)*

19 Sargari juwalkey jineboraa na Isa hãa nga taalibey nda nga cawandoo ga.

20 Isa n'a zaabi ka nee: «Agay, ay ţelanɲ kaaray aduɲɲa se. Waati kul ay ga cawandi margahugoo nda Irkoy hugu beeroo kaŋ ra Alyahuudey ga cere marga, de mo ya na haya kul har tuguyan ra.

21 Macin se n'g'ay hãa? Borey hãa kaŋ maa hayaa kaŋ ay n'a har. Nga ne, ngi, i ga hayey bay kaŋ ay n'i har.»

22 Ţenney wey ga, lakkalkaw foo kaŋ goo no na Isa saŋ ka nee: «Takaa woo nda n'ga tuuru sargari juwalkey jineboraa se?»

23 Isa n'a zaabi ka nee: «Nda ay mana ţelanɲ ka boori, haya laalaa cebe ya ne kaŋ ay n'a har, nda ay ţelanɲ ka boori, macin se n'g'ay kar?»

24 Woo banda ga, Hannu n'a sanba a ga hawa sargari juwalkey jineboraa Kayif do.

*Piyer yee ka Isa yankar
(Matiyu 26.71-75; Marku 14.69-72; Luka 22.58-62)*

25 Simoŋ Piyer goo ma kay no din a ga cankan. I nee a se: «Ni mo, ni goo nga taalibey ra wala?» A n'a yankar ka nee: «Ay sii i ra.»

26 Sargari juwalkey jineboraa tamey affoo kaŋ ti boraa kaŋ Piyer na haɲaa dunbu boro, nee a se: «Ya na dii ni a bande saddiɲaa ra wala?»

27 Piyer yee koyne k'a yankar, dogoo din da gorgaa ciya.

*I na Isa ka koy goforner Pilat do
(Matiyu 27.1-2, 11-14; Marku 15.1-5; Luka 23.1-5)*

28 I na Isa ka hun Kayif do ka koy goforneroo tuujidogoo ra. Subbaahi tayaa no. Ngi hunday mana huru goforneroo batumaa ra hala ngi masi ųiibi, de ngi ma hin ka Borcintaraa jingaroo ɲaayanoo ɲaa.

29 Pilat fatta taray ka koy i do ka nee: «Macin no war nee aroo woo n'a tee?»

30 I n'a zaabi ka nee: «Nda a gar woo man'ti goy futu teekaw, ir si kate a ni do.»

31 Woo ga, Pilat nee i se: «W'a dii war hunday, war m'a ciiti nda war aţariyaa.» Alyahuudey nee a se: «Ir sii nda fondo ka boro wii.»

32 Woo ti hala ţennoo ma tabati kaŋ Isa n'a har ka cebe buuyanoo kaŋ nda nga ga buu.‡

33 Pilat yee goforner tuujidogoo ra, a na Isa cee ka nee a se: «Ni ti Alyahuudey kokoyoo wala?»

34 Isa zaabi ka nee: «Ni nka woo har nda ni boŋ, wala boroyaŋ ka ţelanɲ ma ne ay ga?»

35 Pilat zaabi ka nee: «Alyahuudu ti agay wala? Ni gandaa nda sargari juwalkey jineborey na ni danɲ ay kaboo ra, macin no n'n'a tee?»

36 Isa zaabi ka nee: «Ay Laamaa, man'ti aduɲɲa woo wane nda a. Nda a gar ay Laamaa, aduɲɲa woo wane nda a, ay tamey ga wongu hala ya si

‡ 18:32 18.32 Zamnaa 3.14; 12.32-33.

huru Alyahuudey kabey ra, amma sohõ da ay Laamaa, man'ti laboo woo wane nda a.»

³⁷ Pilat nee a se: «Adiši kokoy ti ni?» Isa zaabi ka nee: «Ni hunday k'a har kokoy ti agay. Hayaa kanj se ay hayandi, hayaa kanj se ay kaa adunna ra, man'ti kala ka seedetaray tee cimoo ga. Boro kul kanj ti cimoo wane ga hanjajer ay šennoo se.»

³⁸ Pilat nee a se: «Cimoo ti macin?»

*I na Isa zukandi ka nee i m'a wii
(Matiyu 27.15-31; Marku 15.6-20; Luka 23.13-25)*

Šennoo woo banda ga, Pilat yee koyne ka fatta ka koy Alyahuudey do ka nee i se: «Agay, ya na dii a ga addalil kul.

³⁹ Alaada no war se, ya boro foo tanj war se Borcintaraa jingaroo ga. Adiši war ga baa ya Alyahuudey kokoyoo tanj war se wala?»

⁴⁰ I yee koyne ka kaati ka nee: «Man'ti nga, amma Barabas.» Ka gar Barabas man'ti kala zay beeri.

19

¹ Woo banda ga, Pilat danj kanj i ma Isa dii k'a barzu.

² Soojey na tuuri fita karjikoyniyanj tur k'i tee kokoy fuula k'a danj boŋoo ra. I na darbay ciray zaram danj a ga.

³ I man a ka nee a se: «Ir ga sallam ni ga, Alyahuudey kokoyoo!» De i g'a noo sanfariyanj.

⁴ Pilat yee koyne ka fatta ka nee Alyahuudey se: «Nga ne, ay kate a war se taray hala war ma bay kanj ya na duu a ga addalil kul.»

⁵ Isa fatta taray, karji fuulaa nda darbay ciraa goo a ga. Pilat nee i se: «Boraa ne!»

⁶ Kanj sargari juwalkey jineborey nda lakkalkey dii a, i kaati ka nee: «A kanji! A kanji kanjandibundu ga!» Pilat nee i se: «W'a dii war hunday, war m'a kanji, zama agay, ya na duu a ga addalil.»

⁷ Alyahuudey n'a zaabi ka nee: «Ir, ir goo nda ašariyaa, ir ašariyaa ra, a mma hima ka buu, zama a na nga boŋ tee Irkoy Iz'aroo.»

⁸ Waatoo kanj Pilat maa šennoo woo, a hunbur ka tonton.

⁹ A huru goforner tuujidogoo ra, a nee Isa se: «Man ra ni, n'ga hun?» Amma Isa man'a zaabi.

¹⁰ Pilat nee a se: «N'si tuuru ya ne? N'si bay kanj ay goo nda hini ka ni tanj, ay goo nda hini ka ni kanji?»

¹¹ Isa zaabi ka nee [a se]: «N'si duu ay ga hini kul nda man'ti a nka hun ma ne beene. Woo se boraa kanj n'ay noo ma ne duu zunubu ka tonton.»

¹² Za waatoo woo, Pilat ceci k'a tanj. Amma Alyahuudey ga kaati ka nee: «Nda n'na woo tanj, ni man'ti kokoy beeroo cere. Boro kul kanj nee kokoy ti nga cebe kanj kokoy beeroo iberi ti nga.»

¹³ Kanj Pilat maa šenney wey, a na Isa ka koy taray, a goro ciitidogoo ra, nongoo ra kanj se i ga nee Tondi Daarantey, Ebere šenni ra Gabata.

¹⁴ Borcintaraa jingaroo soolurey zaaroo no, guuru woy cindi hinka (12) dimma ga. A nee Alyahuudey se: «War kokoyoo ne!»

¹⁵ I kaati ka nee: «A ma buu! A ma buu! A kanji kanjandibundu ga!» Pilat nee i se: «Ya war kokoyoo kanji?» Sargari juwalkey jineborey zaabi ka nee: «Ir sii nda kokoy kanj man'ti kokoy beeroo.»

¹⁶ Woo banda ga, Pilat n'a noo i se a ma kanjandi.

*Isa kanjandiyanoo**(Matiyu 27.32–44; Marku 15.21–32; Luka 23.26–43)*

I na Isa dii ka koy.

¹⁷ Isa hunday ka nga kanjandibundoo jeeje, ka fatta ka koy nongoo kan se i ga nee «Bonngaasoo dogoo», Ebere šenni ra «Golgota».

¹⁸ No din ra i n'a kanji, nga nda boro hinka, i na affoo kul daŋ Isa kabe foo here, a goo gamey ra.

¹⁹ Pilat hantum haya ga k'a daŋ kanjandibundoo ga. Hantumoo ti: «Isa Nazaret bora, Alyahuudey kokoyoo».

²⁰ Alyahuudey ra, boro boobo na hantumoo caw, zama nongoo kan ra Isa kanjandi ga man koyraa. Hantumoo sii kala Ebere, nda Lateŋ, nda Grek šenni ra.

²¹ Alyahuudey ra, sargari juwalkey jineborey nee Pilat se: «Masi hantum <Alyahuudey kokoyoo>, amma hantum kan nga ka nee: <Agay ti Alyahuudey kokoyoo.>»

²² Pilat zaabi ka nee: «Haya kan ay n'a hantum, hantumandi ka ben.»

²³ Waatoo kan soojey na Isa kanji ka ben, i na nga bankaarawey zaa k'i zamna, zamna taaci, sooje foo kul zamna foo. I na nga kaayoo mo zaa kan mana taandi, šukka folloku no kan i n'a kay za beene hala ganda.

²⁴ I nee cere se: «Ir mas'a kottu, ir ma alkurra kar ka dii boro kan ga duu a.» Woo teendi hala Citaaboo šennoo ma tabati kan nee:

«I n'ay bankaarawey zamna,
i na alkurra kar ay darbaa ga.»*
Woo ti hayey kan soojey n'i tee.

²⁵ Isa kanjandibundoo jeroo ga, nga paa, nda nga paa woymaa, nda Maryama kan ti Klopas wandoo, nda Maryama Magdala bora goo ma kay.

²⁶ Waatoo kan Isa dii nga paa, taaliboo kan a ga bag'a goo ma kay jeroo ga, a nee nga paa se: «Naŋay, ni iz'aroo ne.»

²⁷ Woo banda ga, a nee taaliboo se: «Ni paa ne.» Za waatoo woo, taaliboo n'a dii nga do.

*Isa buuyanoo**(Matiyu 27.45–56; Marku 15.33–41; Luka 23.44–49)*

²⁸ Woo banda ga, Isa kan ga bay kan hayey kul teendi ka ben, hala Citaaboo šennoo ma tabati, a nee: «Ay jaw.»†

²⁹ Jinay foo goo no kan ga too nda binegar. I na zaara didiji izopu bundu ga k'a sufa k'a too nda binegar k'a manandi mijoo ga.

³⁰ Waatoo kan Isa na binegaroo taba, a nee: «Hayaa kul teendi.» Woo banda ga, a na nga boŋoo sinji, hundoo hun.

Sooje foo na Isa caraa fun

³¹ Hunanzamzaaroo soolurey zaaroo no kan ti alzumaa, hala kunturey masi koy cindi kanjandibundey ga hunanzamzaaroo hane, haya kan se hunanzamzaaroo woo man'ti kala hunanzamzaari beeri, woo se Alyahuudey wiri Pilat ga i ma cewey kayri k'i zumandi.

³² Soojey kaa, i na ijinaa cewey kayri, nda woo kan kanjandi a bande.

³³ Kan i kaa Isa ga, kan i dii a buu ka ben, i mana cewey kayri.

³⁴ Amma soojey affoo n'a hay nda yaaji caraa ra, dogoo din da kuri nda hari doo.

* 19:24 19.24 Zaburey 22.19. † 19:28 19.28 Zaburey 69.22.

³⁵ Bora a kanj dii a ka seedetaray tee, nga seedetaraa ti cimi, bora a din ga bay kanj cimi no nga g'a har, hala war mo, war ma naanay.

³⁶ Woo teendi hala Citaaboo šennoo ma tabati kanj nee: «Nga birey, ba affoo mana kayri.»‡

³⁷ Citaaboo šenni foo nee koyne: «I ga bora a guna kanj i n'a fun.»§

Isa danjandi saaraa ra

(Matiyu 27.57–61; Marku 15.42–47; Luka 23.50–56)

³⁸ Woo banda ga, Isufi Arimate koyraa boro kanj ti Isa taalibi, amma tuguyan ra Alyahuudey hunburay se, wiri Pilat ga nga ma Isa kunturoo zumandi. Pilat yadda. Isufi kaa, a na kunturoo zumandi.

³⁹ Nikodem mo kaa kanj cee jinaa a koy Isa do cijin here. A kate nga bande mir kanj i n'a jaami nda alowe, i ga too kilo waranza (30) cine.

⁴⁰ I na Isa kunturoo zaa k'a didiji nda kasance, ka jii hew kaanayan danj a ga, sanda takaa kanj Alyahuudey alaadaa g'a tee suturayan ra.

⁴¹ Woo gar, saddijnaa foo goo nongoo kanj ra a kanjandi. Saddijnaa din ra saaray taaga foo goo no kanj ra boro mana bay ka jisandi.

⁴² No din ra i na Isa jisi, zama saaraa ga man, Alyahuudey hunanza-mzaaroo soolurey zaaroo maaganda se.

20

Saaray koonoo šennoo

(Matiyu 28.1–8; Marku 16.1–8; Luka 24.1–12)

¹ Jirbiyyaa zaari jinaa kanj ti alhadoo, Maryama Magdala bora a koy saaraa do za subbaahi tayaa kanj kubay goo, a dii kanj tondoo kanj ga saaraa mijoo daabu hun a ga.

² A zuru ka koy Simon Piyer nda taaliboo kanj Isa ga bag'a do ka nee i se: «I n'ir Koyoo zaa saaraa ra, de mo ir si bay nongu kanj ra i n'a danj.»

³ Piyer nda taalibi faa fatta ka koy saaraa do.

⁴ Ngi boro hinkaa zuru cere bande, taalibi faa zuru ka bisa Piyer, de a n'a jin ka too saaraa do.

⁵ A gunguma ka fuuni, a dii kanj kasanca a jisandi, amma a mana huru.

⁶ Simon Piyer kanj goo dumaa ga kaa. A huru saaraa ra, a dii kanj kasanca a jisandi

⁷ nda šukkaa kanj bay ka bara Isa bonjoo ga, a mana jisandi kasance faa ra, amma a kunkunandi jere ga.

⁸ Waatoo din taalibi faa kanj jin ka too saaraa do huru nga mo, a dii, a naanay.

⁹ Zama hala waatoo din i mana faham Citaaboo šennoo se kanj nee kanj Isa ga hima ka tun bukawey ra.*

¹⁰ Woo banda ga, taalibey yee ngi do.

Isa bangay Maryama Magdala bora a se

(Matiyu 28.9–10; Marku 16.9–11)

¹¹ Maryama ga kay taray, saaraa jeroo ga, a ga hēe. Kanj a goo ma hēe, a gunguma ka fuuni saaraa ra,

‡ 19:36 19.36 Fattaroo 12.46; Kabuyaney 9.12; Zaburey 34.21. § 19:37 19.37 Zakariya 12.10.

* 20:9 20.9 Zaburey 16.10.

12 de a dii almalayka hinka kanj ga bankaaray kaarayyanj goo, i goo ma goro nongoo kanj ra Isa kunturoo bay ka jisandi, affoo goo bonjoo heroo ra, affaa goo cewey heroo ra.

13 I nee a se: «Woyoo, macin se n'ga hēe?» A n'i zaabi ka nee: «I nk'ay Koyoo zaa, de mo ay si bay nongu kanj ra i n'a danj.»

14 Kanj a na woo har kul a jeli, de a dii Isa goo ma kay, amma a mana bay wala Isa no.

15 Isa nee a se: «Woyoo, macin se n'ga hēe? May no n'g'a wiri?» A mma nee saddijnaa koyoo no, a nee a se: «Ay koyoo, nda ni, ni k'a ka koy, nongoo har ya ne kanj ra n'n'a danj, ya koy a zaa.»

16 Isa nee a se: «Maryama!» A jeli, de a nee a se Ebere šenni ra: «Rabbuni!» – maanaa «Alfagaa».

17 Isa nee a se: «Mas'ay dii, zama ya na žigi ka koy [ay] Baabaa Irkoy do jina. Amma koy ag'armey do, de ma nee i se kanj ay ga žigi ka koy ay Baabaa do kanj ti war Baabaa, ay Koyoo do kanj ti war Koyoo.»

18 Maryama Magdala boraa koy bayrandi taalibey se ka nee i se kanj nga dii ir Koyoo, de a na hayey wey har nga se.

Isa bangay nga taalibey se

(Matiyu 28.16–20; Marku 16.14–18; Luka 24.36–49)

19 Hanoo din hunday, jirbiiyyaa zaari jinaa kanj ti alhadoo, alaasaroo ra, hugoo kanj ra taalibey goo mijney ga daaba Alyahuudey hunburay se. Isa kaa ka kay gamey ra, a nee i se: «Alaafiyaa ma kaa war ga!»

20 Kanj a na woo har, a na nga kabey nda nga caraa cebe i se. Taalibey jaali nda ir Koyoo diiroo.

21 [Isa] nee i se koyne: «Alaafiyaa ma kaa war ga!» Takaa kanj nda ay Baabaa Irkoy n'ay sanba, agay mo ga war sanba.

22 Šennoo woo banda ga, a na mijnoo hewoo funsu i ga ka nee i se: «Wa dii Hundi Henanantaa!»

23 Borey kanj war ga ngi zunubey yaafa, i ga yaafandi, wey kanj war wanji ka ngi zunubey yaafa, i si yaafandi.»

Isa bangay Toma se

24 Toma kanj se i ga nee Taway, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo sii i bande waatoo kanj Isa bangay.

25 Taalibey cindey cindi i ga nee a se: «Ir dii ir Koyoo.» Amma a nee i se: «Nda ay mana dii nga kabey pontey dogey, nda ay man'ay kabe-izoo danj pontey dogey ra, nda ay man'ay kaboo danj caraa ra, laabudda, ay si naanay.»

26 Jirbi yaaha banda ga, Isa taalibey goo kunehere koyne, de Toma goo i bande. Isa kaa, hugoo mijney ga daaba, a kay gamey ra. A nee i se: «Alaafiyaa ma kaa war ga!»

27 Woo banda ga, a nee Toma se: «Ni kabe-izoo danj ne, ay kabey guna, kate ni kaboo mo, a danj ay caraa ra. Masi tee boro kanj si naanay, amma ma naanay!»

28 Toma n'a zaabi ka nee: «Ni ti ay Koyoo, ay Irkoy!»

29 Isa nee a se: «Zama ni dii agay, nga se ni naanay. Borey duu gomni kanj mana dii agay, amma i naanay.»

Citaaboo woo hantumyanoo addaliloo

30 Isa yee ka tammaasa kayfante booboyanj tee koyne [ngal] taalibey jine kanj mana hantumandi citaaboo woo ra.

³¹ Hayey wey hantumandi hala war ma naanay kanj Isa ti Almasihu, Irkoy Iz'aroo, de nda war naanay, war ma duu nga maapoo ra hunayan.

21

Isa bangay taalibi iyye se

¹ Woo banda ga, Isa bangay koyne taalibey se Tiberiyad isabangoo jeroo ga. Takaa ne kanj nda a bangay:

² Simonj Piyer, nda Toma kanj se i ga nee Taway, nda Nataniyel kanj Kana kanj goo Galile boro no, nda Zebede iz'arey, nda nga taalibey boro hinka koyne goo cere bande.

³ Simonj Piyer nee i se: «Ay ga koy hamiisa hoo.» I nee a se: «Ir mo, ir ga koy ni bande.» I fatta ka koy huru harihiyoo ra. Cijinoo woo, i mana baffoo dii.

⁴ Subbaahi tayaa ra, Isa goo ma kay guraa ga, amma taalibey mana bay wala Isa no.

⁵ Isa nee i se: «Zankey, hamiisa sii war kone?» I n'a zaabi ka nee: «Kalaa.»

⁶ A nee i se: «Wa filijoo warra hiyoo caraw gumaa here, war ga duu.» I n'a warra, i mana hin k'a cendi koyne, hamiisaa booboyanoo maaganda se.

⁷ Taaliboo kanj Isa ga bag'a nee Piyer se: «Ir Koyoo no!» Za Simonj Piyer maa kanj ir Koyoo no, a na nga kaayoo danj, zama gaa koonu no a goo, de a na nga boj cetaw isabangoo ra.

⁸ Taalibey cindey kaa nda hiyoo, i na filijoo kanj ga too nda hamiisa kursu, zama i si mooru guraa, kabedaaru zangu hinka (200) cine bara ngi nda guraa game.

⁹ Kanj i zunbu guraa ga, i dii denji-ciray kanj hamiisa goo a boj nda takula.

¹⁰ Isa nee i se: «Wa kate hamiisawey ra kanj war ne k'i dii.»

¹¹ Simonj Piyer huru hiyoo ra ka filijoo cendi kate guraa ga, a ga too nda hamiisa beeri zangu nda woyguu cindi hinza (153). Woo kul kanj duwandi, filijoo mana kottu.

¹² Isa nee i se: «Wa kaa ka nja.» Taalibey ba affoo mana yadda k'a haa ka nee: «May ti ni?» Zama i ga bay kanj ir Koyoo no.

¹³ Isa man, a na takulaa zaa k'i noo, hamiisaa mo takaa din da.

¹⁴ Cee hinzantoo ti woo kanj Isa ga nga boj bangandi nga taalibey se, za a tun bukawey ra banda ga.

Isa nda Piyer faajikaaraa

¹⁵ Waatoo kanj i nja ka ben, Isa nee Simonj Piyer se: «Simonj, Yehiya* iz'aroo, n'ga baa agay ka bisa borey wey wala?» A nee a se: «Ayyo, ay Koyoo, ni, n'ga bay kanj ay ga baa ni.» Isa nee a se: «Ay feeji-izey kur!»

¹⁶ Cee hinkantoo, a nee koyne: «Simonj, Yehiya iz'aroo, n'ga baa agay wala?» A nee a se: «Ayyo, ay Koyoo, ni, n'ga bay kanj ay ga baa ni.» Isa nee a se: «Tee ay feejeey kurkaa.»

¹⁷ A nee a se cee hinzantoo ra: «Simonj, Yehiya iz'aroo, n'ga baa agay wala?» Piyer binoo maray kanj hala cee hinza a ga nee nga se: «N'ga baa agay wala?» A nee a se: «Ay Koyoo, ni, n'ga haya kul bay, n'ga bay kanj ay ga baa ni.» [Isa] nee a se: «Ay feejeey kur.»

* 21:15 21.15-17 Zamnaa 1.42; Matiyu 16.17.

¹⁸ Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, waatoo kaŋ n'ga zanka, n'ga ni gamoo haw nda ni boŋ, n'ga koy nongu kaŋ ra ni baa. Amma waati kaŋ ni žen, n'ga ni kabey šerre, de boroyan ga ni gamoo haw, i ga ni ka koy nongu kaŋ n'si baa ra.»

¹⁹ A nka woo har ka cebe buuyanoo kaŋ nda Piyer ga kaa ka Irkoy jeerandi. Kaŋ a šelan ka ben, a nee a se: «Hanga agay.»

Isa nda taaliboo kaŋ a ga bag'a faajikaaraa

²⁰ Piyer jeli, de a ga dii taaliboo kaŋ Isa ga bag'a goo ma kaa ngi bande, bora kaŋ hawraa waati a bere Isa gandey here ka nee a se: «Ay Koyoo, may ma ni nondi?»†

²¹ Kaŋ Piyer ga dii a, a nee Isa se: «De woo, ay Koyoo, macin no ma kaa ka tee a ga?»

²² Isa nee a se: «Nda ay baa a ma cindi hala ya kaa, ni baa foo? Ni, hanga agay.»

²³ Woo ga, šennoo dira armey game kaŋ taaliboo din si buu. Ka gar Isa mana nee a se kaŋ a si buu, amma a nka nee: «Nda ay baa, a ma cindi hala ya kaa, [ni baa foo?]

Isa na haya booboyan tee kaŋ mana hantumandi

²⁴ Taaliboo din no ma hayey wey seedetaraa too, nga k'i hantum. Ir ga bay mo kaŋ nga seedetaraa ti cimi.

²⁵ Haya booboyan goo no kaŋ Isa n'i tee koyne. Nda i n'i fesufesu k'i hantum affoo-foo, ay si tammahā wala ba aduŋŋa ga hin ka citaabey zaa kaŋ ra i ga hantumandi.

† 21:20 21.20 Zamnaa 13.25.

Diyawey teegoyev citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Diyawey teegoyev citaaboo man'ti kala Luka citaabu hinkantoo kanj a n'a hantum. Luka Linziloo ra a si šelanj kala Isa waatoo ga kanj a n'a tee laboo ga. Amma ne ra a si šelanj kala Isa koyyanoo beenaa ra, nda takaa kanj nda Isa na Hundi Henanantaa sanba nga diyawey ga. A ga šelanj mo takaa ga kanj nda Egilizoo šintin Alyahuudey game, nda Žerizalem, nda nongey kanj man'ti Alyahuudey dogey sanda Antiyoš koyraa, nda Korent koyraa, nda Filipi koyraa ra. Boro ga dii a ra mo Pol tuubiroo nda nga diyawtaray naarumay beerey kul. Boro ga dii mo Egilizey kanj šintin, zarabey kanj i dii ey, nda takaa kanj nda Hundi Henanantaa n'i faaba k'i gorandi.

Citaaboo woo ga Egilizey faaba nda takaa kanj nda Irkoy goyoo ga teendi: ka Isa Almasihu Alhabar Boryaa har laboo kul ga ka koy hala aduŋŋa kaydogoo ga.

Isa na allaahidu zaa kanj Hundi Henanantaa ga sanbandi

¹ Tewofil, citaabu jinaa kanj ay n'a hantum ra, ay šelanj hayey kul ga kanj Isa šintin k'i tee, k'i cawandi mo,

² hala hanoo kanj ra a zandi ka koy beenaa ra. Amma za a mana zandi, a na Hundi Henanantaa ka diyawey yaamar kanj a n'i suuba.

³ Ngi mo se a na nga azzaatoo cebe a ga huna nda tammaasa alhakiikanteyan, nga zarabiyanoo banda ga, jirbi woytaaci (40) a ga nga boj cebe i se, ka šelanj i se Irkoy Laamaa ga.

⁴ Waatoo kanj nga nda ey goo ma goro, a n'i yaamar ka nee: «War masi mooru Žerizalem, war ma woo kanj Baabaa Irkoy nee nga g'a noo batu, woo kanj war maar'a ay mijoo ra.

⁵ Zama Yehiya, hari nda a na borey batize, amma war, war ga batize Hundi Henanantaa ra ne nda jirbi kayna.»

Isa yee beenaa ra

(Marku 16.19–20; Luka 24.50–53)

⁶ Diyawey, waatoo kanj i marga i na Isa hãa ka nee: «Ir Koyoo, alwaatoo woo da ra n'ga laamaa gorandi koyne Izirayel se wala?»

⁷ A nee i se: «Waatey wala dimmawey kanj Baabaa Irkoy n'i kayandi nga boj hinoo ra bayyanoo sii war ga.

⁸ Amma war ga duu gaabi waati kanj Hundi Henanantaa zunbu war ga, de war ga tee ay seedewey Žerizalem, nda Žude gandaa kul ra, nda Samari gandaa ra, nda hala aduŋŋa kaydogoo ga.»

⁹ Waatoo kanj Isa na hayey wey har ka ben, i goo m'a guna kanj a zandi ka koy beene, duula foo n'a kaa moyey cire.

¹⁰ Taalibey cindi i ga moo bakam beenaa here, a koy, de aru hinka ne ka kay jerey ga kanj ga darbaj kaarayyan goo.

¹¹ I nee: «Galile arey, macin se war ga kay ka beenaa heroo guna? Isa woo kanj zandi war jerey ga ka koy beenaa ra, a ga yee kate nda taka follokaa kanj nda war dii a, a ga koy beenaa ra.»

Boraa kanj ga huru Žudas dogoo ra

¹² Woo banda ga, i yee Žerizalem ka hun tondi hondoo do kaŋ se i ga nee Zaytupaŋey tondi hondoo kaŋ goo Žerizalem jere, kilomeetar foo cine bara gamey ra.

¹³ Waatoo kaŋ i huru koyraa ra, i žigi soorohugoo boŋ kaŋ ra i ga doona ka marga. Borey ti: Piyer, nda Yehiya, nda Žak, nda Andere, nda Filip, nda Toma, nda Bartelemi, nda Matiyu, nda Žak Alfe iz'aroo, nda Simon kaŋ ti Zelot boraa, nda Žud Žak iz'aroo.

¹⁴ Ngi kul tee bine foo ka gaabandi Irkoy ŋaarayyan ra. Ngi nda woyyaŋ, nda Maryama Isa ŋaa, nda Isa armey.

¹⁵ Jirbey din ra, Piyer tun ka kay ganakey gamey ra. Alžamaa kaŋ goo nongu follokaa ra ga too boro zangu nda waranka (120) cine. A nee:

¹⁶ «Arma arey, a nka waazibi Citaaboo ŧennoo ma tabati kaŋ Hundi Henanantaa n'a har za a mana tee nda Dawda miŋoo Žudas ga kaŋ na borey gongu i ma Isa dii.

¹⁷ Zama a cindi ka kabandi ir ra, a n'ir goy follokaa woo da tee.

¹⁸ Nga, a na faari day nda goy futaa nooroo, a kaŋ boŋoo ga, a faca gamoo ga, teeley kul doo.

¹⁹ Woo, Žerizalem borey kul ga haya bay a se, hala nongu kaŋ ra i mma nee faaroo din se ngi boŋ meeŧennoo ra Hakeldama, maanaa <Kuroo hayoo faaroo>.

²⁰ Zama a hantumandi Zaburey citaaboo ra ka nee:

<Yala nga gorodogoo ma tee saaji,
yala boro kul masi yee ka goro a ra*^{*},
de mo:

<Nga jinehuntaraa goyoo ra, boro tana ma yee dogoo ra.>[†]

²¹ Adiŧi, kala arey kaŋ goo ir bande waatoo kul kaŋ ir Koyoo Isa n'a tee, a ga huru a ga fatta ir game,

²² ir m'a dii za batizeyanoo kaŋ Yehiya n'a tee ga hala hanoo kaŋ a zandi ka hun ir game, borey wey affoo ma tee ir bande nga tunyanoo seede.»

²³ I na boro hinka kayandi: Isufi kaŋ se i ga nee Barsabas kaŋ i n'a maagaaru Žustus, nda Matiyas.

²⁴ I na Irkoy ŋaaray ka nee: «Ni, ir Koyoo kaŋ ti biney kul baykaa, boro hinkaa woo ra, boraa cebe kaŋ n'n'a suuba

²⁵ hala a ma nga bagaa zaa goyoo woo ra nda diyawtaraa woo ra kaŋ ga Žudas na nga boŋ moorandi ka koy nongoo ra kaŋ nda a ga hima.»

²⁶ I na alkurra kar boro hinkaa game, alkurraa na Matiyas dii, a huru ka tonton diyaw woy cindi faa (11) ga.

2

Hundi Henanantaa kaayanoo

¹ Hanoo kaŋ Pantekotoo zaaroo* too, taalibey kul goo cere bande nongu folloku ra.

² Dogoo din da kaati foo tee ka hun beenaa ra, ma nee hew beeri hēeni, de a na hugoo kul too kaŋ ra i goo ma goro.

* **1:20 1.20** Zaburey 69.26. † **1:20 1.20** Zaburey 109.8. * **2:1 2.1** *Pantekotoo zaaroo* maanaa ti (*jirbi*) *woyguwantookaŋ* goo Borcintaraa jingaroo duma ga, Sargarey 23.15–21; Alhukumoo 16.9–11.

³ Hayayan kan ma nee deene bangayi se, i ga hima nda nuune kan zamna-zamna, i zunbu ngi boro foo kul ga,

⁴ de i kul too met nda Hundi Henanantaa, de i šintin ka šenni tanayan šelanj, woo kan Irkoy Hundoo n'a noo i se i m'a har.

⁵ Woo gar Alyahuuduyan goo ma goro Žerizalem, Irkoy hunburkawayan, i mana hun kala adujna gandawey kul ra.

⁶ Waatoo kan kaatiroo woo tee, alžamaa marga, boŋey jaami nda taka kan nda boro foo kul ga maa i se nga boŋ meešennoo ra.

⁷ I [kul] gaga, boŋey haw, i nee: «Nga ne, borey wey kul kan goo ma šelanj man'ti Galile boroyan wala?»

⁸ De taka foo ra, ir affoo kul ga maa i se nga boŋ meešennoo ra, woo kan ra ir hayandi?

⁹ Part, nda Med, nda Elam gandawey borey, nda Mezopotami gandaa borey, nda Žude, nda mo Kapados, nda Poŋ, nda Azi,

¹⁰ nda Friži, nda Panfili mo, nda Misira gandawey, nda Libi gandaa laamawey kan goo Siren koyraa here, nda Rom koyraa borey,

¹¹ Alyahuudey nda mo borey kan huru alyahuudutaray, nda Kret gungoo borey, nda Laarabey, ir ga maa i ga Irkoy teegoy beerey šelanj ir šennoo ra.»

¹² I gaga, i kul na alaabiina ka nee cere se: «Macin ti woo maanaa?»

¹³ Boro fooyan ga taalibey fude ka nee: «Alaneb hari moora kaana nda i too.»

Piyer waazoo Pantekotoo hane

¹⁴ Waatoo woo, Piyer tun ka kay, nga nda diyaw woy cindi faa (11), a na nga jindoo jer ka nee jamaa se: «Alyahuudey nda Žerizalem borey kul, war ma haya foo bay, war ma hanajer ay šenney se.

¹⁵ Man'ti woo din no kan war g'a hongu kan borey wey nka suu, zama subbaahoo guuru yaggantoo ti woo.†

¹⁶ Amma woo ti hayaa kan annabi Žowel n'a har ka bisa, a nee:

¹⁷ <Zaari korawey ra, Irkoy nee:

“Ay g'ay Hundoo doori borey kul ga,
war iz'arey nda war ize woyey ga annabitaray tee,
war soogey ga dii bangandiyan,
war boro žeeney ga handiri.

¹⁸ De mo ba ay banney nda ay koŋney,
haney din ay g'ay Hundoo doori i boŋ,
de i ga annabitaray tee.

¹⁹ Ay ga kayfiyan dan beene beena ra,
nda tammaasayan ganda laboo ga,
kuri nda nuune, nda dullu duula.

²⁰ Waynaa ga bere ka tee kubay,
handoo ga bere ka ciray ma nee kuri,
za ir Koyoo zaari beeri jerantaa mana kaa.

²¹ De mo boro kul kan n'ir Koyoo maapoo cee ga hallasi.”>‡

²² Izirayel borey, wa hanajer šenney wey se: Isa Nazaret boraa, boraa kan Irkoy yadda a ga, a na tabatandi war se nda kayfiyan, nda

† 2:15 2.15 Waatoo din Alyahuudey si alaneb hari moora han kala waati kan i na ham ŋaa. I si ham ŋaa kala cijin here, Fattaroo 16.8; Tesalonik borey bataga 1na 5.7. ‡ 2:21 2.17-21 Žowel 3.1-5.

almunkaryan, nda tammaasayan kan Irkoy n'a k'a tee war game sanda takaa kan nda war hunday ga bay.

²³ Bora woo kan nondi nda Irkoy kayandiroo takaa, a bay hayaa kan ga kaa ka tee nga ga, war n'a dan goy futu teekey kabey ra i m'a kanji k'a wii.

²⁴ Amma Irkoy n'a tunandi bukawey ra, a n'a kaa buuyan naajoo ra, a si hin ka tee buuyan ma gaabu a ga.

²⁵ Dawda šelan a ga ka nee:

<Ay ga dii ir Koyoo ay jine waati kul,
zama a goo ay kabe gumaa ga hala ya si jijiri.

²⁶ Woo se ay binoo jaali,
de ay šelan nda binekaanay,
ay gaahamoo ga hunanzam naataa ra.

²⁷ Zama n's'ay hundoo nan alaahara,
n'si nan ni boro henanantaa ma dii funbuyan.

²⁸ N'na hunaroo fonda bayrandi ya ne,

n'g'ay too nda jaali ni jine.>[§]

²⁹ Arma arey, ya duu fondo ka šelan war se nda naanay ir kaagaa Dawda ga, a buu, a suturandi, de mo nga saaraa goo ir game hala hō zaaroo.

³⁰ Haya kan se annabi no, a bay mo kan Irkoy na allaahidu zaa nga se ka žee kan nga ga nga banda-ka-zunboo affoo gorandi fuulaa ra,*

³¹ Almasihu tunyanoo no a dii a za a mana tee ka nee kan a mana nga nan alaahara, de mo nga gaahamoo mana dii funbuyan.

³² Isa din, Irkoy n'a tunandi bukawey ra, woo ti haya kan se ir, ir kul tee seede.

³³ A jerandi ka koy Irkoy kabe gumaa ga, a duu Baabaa Irkoy ga Hundi Henanantaa kan a na nga allaahidoo zaa a se. A na hayaa kan war, war ga dii a, war ga maar'a doori ir boŋ.

³⁴ Dawda mana žigi beenaa ra, amma nga hunday nee:

<Ir Koyoo nee ay Koyoo se:

“Goro ay kabe gumaa here,

³⁵ hala waati kan ra ay na ni iberey tee ni cee-jisidogoo.”>[†]

³⁶ Adiši Izirayel hugoo borey kul ma bay bila šikka kan Isa din kan war n'a kanji, Irkoy n'a tee Koy, a n'a tee Almasihu mo.»

³⁷ Waatoo kan i maa šenney wey, biney maray, i nee Piyer nda diyawey cindey se: «Macin no ir m'a tee, arma arey?»

³⁸ Piyer nee i se: «Wa tuubi, de war affoo kul ma batizandi Isa Almasihu maapoo ga, war zunubey yaafaa se, de war ga duu nooyanoo kan ti Hundi Henanantaa.

³⁹ Zama war, nda war zankey, nda borey kul kan ga mooru‡ kan ir Koyoo Irkoy ciya i se i ma kaa nga do, wane nda allaahidoo.»

⁴⁰ A na šenni booboyan ka seetaray tee i se k'i hoyray ka nee: «Wa war boŋ hallasi war zamankasine golbantey wey ga.»

⁴¹ Wey kan yadda Piyer šennoo ga batizandi, hanoo din, boro zenber hinza (3.000) cine tonton ganakey ga.

⁴² I cindi diyawey cawandoo, nda ngi margakasinaa ra, nda takula dunbuyanoo, nda Irkoy ŋaarayroo ra.

§ 2:28 2.25-28 Zaburey 16.8-11. * 2:30 2.30 Zaburey 132.11. † 2:35 2.35 Zaburey 110.1.

‡ 2:39 2.39 kan ga mooru, Grek Šenni ra, almaganaa faa ti kan goo waati mooro ra.

Ganakey margaroo ŝennoo

⁴³ Hunburay kaa borey kul ga, Irkoy na diyawey ka kayfi nda tammaasa booboyan tee.

⁴⁴ Ganakey kul goo nongu folloku ra, hayey kul ra i ga marga.

⁴⁵ I na ngi halaalawey nda ngi jinawey neere k'i zamna boro foo kul ma duu haya kanj ga too ra.

⁴⁶ Zaari kul i ga tee bine foo ka marga nda cimi Irkoy hugu beeroo ra, i ga takulaa dunbu ngi hugey ra, i ga űaa nda jaali nda bine kaaray.

⁴⁷ I ga Irkoy beerandi, jamaa kul ga fondo nanj i se. Zaari kul ir Koyoo ga borey kanj hallasi tonton i ga.

3

Piyer nda Yehiya na bongu noo baani

¹ Piyer nda Yehiya űigi ka koy Irkoy hugu beeroo ra Irkoy űaarayroo waati kanj ti aluulaa guuru hinzantoo ga.

² Aru foo kanj za nanoo gundoo ra a bongu katandi windoo mee foo ga kanj se i ga nee Ihennaa, zaari kul boroyan no m'a jisi no din hala a ma sargari wiri Irkoy hugu beeroo hurukey ga.

³ Waatoo kanj a dii Piyer nda Yehiya ga baa ka huru Irkoy hugu beeroo ra, a n'i űaaray i ma sarga nga ga.

⁴ Piyer nda Yehiya na ngi moűey kanji a ga, Piyer nee: «Ir guna.»

⁵ A na lakkal tee i se, a ga hongu nga ma duu i ga haya.

⁶ Amma Piyer nee: «Ay sii nda nzorfu kaaray, ay sii nda wura, woo kanj goo ya ne, ay g'a noo ma ne: Isa Almasihu Nazaret boraa maapoo ga, [tun ma] dira.»

⁷ A na aroo dii nda kabe gumaa, a n'a tunandi, dogoo din da cewey nda kanjey hanse.

⁸ A sar ka kay ka dira, a huru i bande Irkoy hugu beeroo ra, a ga dira a ga sar ka Irkoy beerandi.

⁹ Jamaa kul dii a kanj a ga dira, a ga Irkoy beerandi.

¹⁰ I bay kanj nga no ka cindi Irkoy hugu beeroo Mee Hennaa ga ka sargari ceeci, i hanse ka alaabiina, de boűey hanse ka haw nda takaa kanj teendi a ga.

Piyer waazoo Irkoy hugu beeroo ra

¹¹ Aroo denji Piyer nda Yehiya ga, jamaa kul almunkar, de i zuru ka koy i do galliyaa ra kanj se i ga nee Sulaymaana galliyaa.

¹² Kanj Piyer dii jamaa, a nee i se: «Izirayel borey, macin se war boűey ga haw nda woo? Macin se war ga moo bakam ir ra, sanda ir, ir boű hinoo wala ir ganayanoo nda ir na aroo woo dirandi?

¹³ Ibrahima Koyoo, Isiyaka [Koyoo], Yakuba [Koyoo], ir baabey Koyoo na nga tamoo Isa jeerandi kanj war, war n'a nondi, war n'a yankar Pilat jine kanj kayandi nga g'a tanj.

¹⁴ Amma war, war na Irkoy Boro Henanantaa kanj ti Boro Ŝerrantaa yankar, war wiri borowiikaw ma tanjandi war se.

¹⁵ War na hunayan koyoo wii, Irkoy n'a tunandi bukawey ra, woo ti hayaa kanj se ir ga tee seede.

¹⁶ Nga maapoo naanaa ra, maapoo na boraa woo kanj war ga dii a, war g'a bay noo gaabi. Naanaa kanj a g'a noo ka boraa woo kanj goo war kul jine noo baani timmante.

17 Sohõ, ag'armey, ay ga bay kan bonbiitaray ka kate war n'a tee, war alwakiiley mo takaa din da.

18 Takaa woo da, hayaa kan Irkoy gay a n'a har nda annabey kul mijey kan ti nga Almasihu ga zarabi, a n'a tabatandi.

19 Wa tuubi ka bere hala war zunubey ma tuusandi.

20 Woo ra bineyaynay waatiyan ga hun ir Koyoo do ka kaa war do, a ma Almasihu kan ti Isa sanba kan suubandi war se.

21 Nga kan a nka tilasu a ma cindi beenaa ra hala waati kan hayey kul taagandi koyne kan Irkoy n'a har za alwaatey kul ra nda annabi henanantey mijey, ma tabati.

22 Musa nee: <Ir Koyoo Irkoy g'ay cine annabi foo fattandi war se war armey ra*, war ma hanajer a se hayey kul kan a g'i har war se ra.

23 Boro kul kan mana hanajer annaboo din se, ga tuusandi ka hun jamaa ra.>†

24 De mo annabey kul, za Samiyel hala wey kan kaa ka šelan dumaa ga, i kul na zaarey wey bayrandi.

25 Annabey iz'arey ti war, nda amaanaa kan Irkoy n'a dan nga nda war baabey game ka nee Ibrahima se: <Ni hayroo bande adupna hayragey kul ga duu albarka.>‡

26 War do Irkoy jin ka nga tamoo donto k'a sanba war se hala a ma albarka dan war ra ka war affoo kul bere k'a kaa nga laalaroo ra.»

4

I na Piyer nda Yehiya kayandi hoyraykey margaroo jine

1 Piyer nda Yehiya goo ma šelan jamaa se kan sargari juwalkey, nda Irkoy hugu beeroo lakkalkey bonkoynoo, nda Sadusiyeney kaa i ga.

2 I hottu nda ngi cawandiyanoo kan ra i ga Isa ka bukawey tunyanoo bayrandi.

3 I na diyawey dii, i n'i dan kasu hala subaa ra, zama cijinoo too ka ben.

4 Amma borey ra kan maa šennoo, ibooboyan naanay, arey hinnaa ga too zenber guu (5.000) [cine].

5 Subaa ra, ngi alwakiiley, nda ngi boro beerey, nda ngi Citaaboo baykey marga Žerizalem,

6 nda sargari juwalkey jineboraa Hannu, nda Kayif, nda Yehiya, nda Aleksander, nda boro kul kan hun sargari juwalkey jineborey ga.

7 I n'i dan ngi game k'i hãa ka nee: «Hini foo wala maa foo nda war wey na woo tee?»

8 Waatoo din Piyer too met nda Hundi Henanantaa, a nee i se: «Jamaa alwakiiley, nda boro beerey,

9 hõ nda ir hãandi goy henna ga kan teendi wircikoyne se k'a noo baani,

10 war nda Izirayel jamaa kul ma bay kan Isa Almasihu Nazaret boraa kan war, war n'a kanji, de Irkoy n'a tunandi bukawey ra, nga maanoo ka kate boraa woo ma duu baani ka kay war jine.

11 <Nga ti tondoo kan war kan ti cinakey konna a,

amma a kaa ka tee hugoo kanjoo tondoo.>*

* 3:22 3.22 Ir Koyoo Irkoy g'ay cine annabi foo fattandi war se war armey ra, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Ir Koyoo Irkoy ga annabi foo fattandi war se war armey ra k'a sanba sanda ay takaa. † 3:23 3.22-23 Alhukumoo 18.15, 18, 19. ‡ 3:25 3.25 Šintinoo 22.18; 26.4. * 4:11 4.11 Zaburey 118.22.

¹² Boro tana sii no kaŋ ra hallasiyan goo, zama maa tana mana nondi koyne aduŋŋa ra adamizey game kaŋ bande ir ga hima ka hallasi.»

¹³ Kaŋ i dii naanaa kaŋ nda Piyer nda Yehiya ga ŧelan, i bay kaŋ boroyan no kaŋ mana caw, jamaa ra i goo, boŋey haw, amma i n'i bay sanda boroyan kaŋ cindi Isa bande.

¹⁴ I ga dii boraa kaŋ duu baani goo ma kay ngi jere, i si bay haya kaŋ no ngi m'a har.

¹⁵ I nee i ma fatta hoyraykey margaroo hugoo ra, i cindi i ga cere hãa

¹⁶ ka nee: «Macin no ir g'a tee borey wey se? Zama Žerizalem borey kul bay tammaasaa kaŋ i n'a tee ga, a ga kaaray i se, de mo ir si hin k'a yankar.

¹⁷ Amma hala alhabaroo woo masi dira jamaa game ka tonton, ir ma kaŧeta i ga, i masi yee ka maapoo woo waazu boro kul se.»

¹⁸ I n'i cee k'i yaamar i masi yee ka Isa maapoo har wala k'a cawandi.

¹⁹ Amma Piyer nda Yehiya n'i zaabi ka nee: «Irkoy jine, war se ir ga hima ka hanajer wala Irkoy? Wa ŧelan.

²⁰ Ir, ir si hin ka goro ir mana hayey har kaŋ ir dii ey ir maar'ey.»

²¹ I kaŧeta i ga koyne, i n'i nan, i mana duu taka kul kaŋ nda ngi g'i zukandi, jamaa maaganda se, zama borey kul ga Irkoy beerandi nda hayaa kaŋ tee.

²² Koyne mo boraa kaŋ ga tammaasaa woo teendi k'a noo baani goo nda haya kaŋ bisa jiiri woŋtaaci (40).

Ganakey Irkoy ŋaarayroo

²³ Kaŋ Piyer nda Yehiya nanandi, i koy ngi borey do ka hayaa kul filla kaŋ sargari juwalkey jineborey nda boro beerey n'a har ngi se.

²⁴ Waatoo kaŋ i maa woo, i tee bine foo ka Irkoy ŋaaray ka nee: «Ir Koyoo, ni kaŋ na beenaa, nda laboo, nda teekoo, nda haya kul kaŋ goo i ra tee,

²⁵ ni kaŋ nee nda ir kaagaa Dawda ni tamoo mijnoo, Hundi Henanantaa albarkaa ra:

«Macin se gandawey ga zawaare,
de jamawey ga miile yaadayan tee?

²⁶ Laboo kokoyey nda alwakiiley tun ka cere marga
k'ir Koyoo nda nga Almasihu yenje.»†

²⁷ Zama nda cimi, koyraa woo ra ni tam henanantaa kaŋ ti Isa kaŋ n'n'a yon k'a tee Almasihu ga Herod, nda Pons Pilat mo, nda gandawey, nda Izirayel jamaa marga

²⁸ ka hayaa kul tee kaŋ ni kaboo nda ni kayandiroo n'a dunbandi za gayyan a ma teendi.

²⁹ Sohō ir Koyoo, ngi kaŧetayaney guna, ma ni tamey noo i ma ni meeŧennoo har nda naanay timmante.

³⁰ [Ni] kaboo ŧerre ka borey noo baani, ka tammaasayan nda kayfiyan tee nda ni tam henanantaa Isa maapoo.»

³¹ Waatoo kaŋ i na Irkoy ŋaaray ka ben, nongoo kaŋ ra i goo ma marga jijiiri. Hundi Henanantaa n'i too, i ga Irkoy meeŧennoo har nda naanay.

Ganakey na ngi hayey zamna cere game

³² Jamaa borey kul kaŋ naanay tee bine foo nda anniya foo, boro kul haya kaŋ goo a se, a si nee nga wane nda a, borey ga marga hayaa kul ra.

† 4:26 4.26 Zaburey 2.1-2.

³³ Diyawey g'ir Koyoo Isa tunyanoo seedetaraa too nda sahā beeri, albarka beeri goo i kul ra.

³⁴ Boro kul sii i ra kanj ga tilasu, zama borey kul kanj goo nda faari wala hugu n'i neere ka kate ngi hayoo

³⁵ k'a jisi diyawey jine, de a ga zamnandi i kul game, boro foo kul ga duu woo kanj ga a ga too.

³⁶ Isufi kanj diyawey n'a maagaaru Barnabas kanj maanaa ti «Bineyay-nandikaw», Lewi boro no, Šipir gungoo wane.

³⁷ A goo nda faari foo, a n'a neere ka kate nooroo k'a jisi diyawey jine.

5

Ananias nda Safira taari

¹ Amma aru foo kanj maapoo ti Ananias nda Safira nga wandoo na ngi farru foo neere.

² A lanbandi hayoo ra, nga nda wandoo waafakay ga, a koy nda jere foo k'a jisi diyawey jine.

³ Piyer nee a se: «Ananias, macin se Ibilisi na ni binoo too hala nongu kanj ra n'ga taari Hundi Henanantaa se ka lanbandi farroo hayoo ra?»

⁴ Nda a nka cindi man'ti ni wane nda a wala, nda a neerandi mo man'ti ni halaalaa no wala? Macin se n'na teegoyoo woo danj ni binoo ra? Man'ti adamizey se ni taari, amma Irkoy.»

⁵ Kanj Ananias maa šenney wey, a kanj, hundoo hun. Hunburay beeri duu borey kul kanj maar'a.

⁶ Aru soogey tun, i n'a kasance, i n'a ka koy taray k'a sutura.

⁷ Guuru hinza cine banda ga, Ananias wandoo kaa, a mana bay hayaa kanj tee, a huru.

⁸ Piyer nee a se: «Har ya ne, hinnaa woo da no war na farroo neere wala?» A nee: «Ayyo, nga no.»

⁹ Piyer nee a se: «Macin se war waafaku k'ir Koyoo Hundoo sii? Nga ne, kabey kanj na ni kurjoo sutura goo hugoo mijoo ga, i ga koy nda ni.»

¹⁰ A kanj dogoo din da diyaa cewey cire, de hundoo hun. Kanj aru soogey huru, i gar kanj a buu, i n'a zaa ka koy taray, i n'a sutura kurjoo jere.

¹¹ Hunburay beeri duu Egilizoo kul nda borey kul kanj maa šenney wey.

Kayfi booboyan teendi

¹² Diyawey na tammaasa nda kayfi booboyan tee jamaa game. I kul marga ka tee bine foo Sulaymaana galliyaa ra.

¹³ Borey cindey ra, boro kul si yadda ka koy tonton i ga, amma jamaa ga hanse k'i beerandi.

¹⁴ Koyne mo borey kanj naanay ir Koyoo tonton i ga, aru jama nda woy jama.

¹⁵ Borey ga kate wircikoyney balankaryan nda daarijiyan ga k'i jisi farrey ra hala waati kanj Piyer ga bisa ba a tee nga biyoo ma hin ka kani ngi affoo ga.

¹⁶ Koyrawey kanj ga man Žerizalem mo jamaa kate wircikoyniyan nda boroyan kanj ganjiyan g'i zaa ka kay, i marga, i kul duu baani.

Diyawey laazaabandi

¹⁷ Sargari juwalkey jineboraa tun, nga nda borey kul kanj goo a bande, maanaa Sadusiyeney kondaa, de biney too met nda canseyan.

¹⁸ I na diyawey dii, i n'i danj kasa beeroo ra.

19 Amma ir Koyoo almalayka foo, cijinoo ra, a na kasaa mijney feeri k'i fattandi, a nee:

20 «Wa koy, war ma kay ka hunaroo woo šenney kul waazu jamaa se Irkoy hugu beeroo ra.»

21 Kanj i maa woo, i huru za alfazar Irkoy hugu beeroo ra ka cawandi.

Waatoo kanj sargari juwalkey jineboraa nda borey kanj goo a bande kaa, i na hoyraykey margaroo nda Izirayel boro beerey kul marga, i sanba i m'i ceeci kasaa ra ka kate ey.

22 Kanj lakkalkey too, i man'i gar kasaa ra, i yee k'a har i se.

23 I nee: «Ir na kasaa gar a ga daaba henna, lakkalkey ga kay mijney ga, waatoo kanj ir na gundoo feeri, ir mana boro kul gar a ra.»

24 Waatoo kanj Irkoy hugu beeroo lakkalkey bonkoynoo nda sargari juwalkey jineboraa maa šenney wey, i na alaabiina nda ey nda hayaa kanj ga kaa ka tee.

25 Boro foo kaa ka nee: «Nga ne, arey kanj war n'i danj kasaa ra goo Irkoy hugu beeroo ra i ga kay i ga jamaa cawandi.»

26 Bonkoynoo nda lakkalkey koy kate ey bila nda i m'i žilla, zama i ga hunbur jamaa ma ngi warra nda tondi ka ngi wii.

27 Kanj i kate ey, i n'i danj hoyraykey margaroo jine. Sargari juwalkey jineboraa n'i hāa

28 ka nee: «Ir mana war yaamar kanj war masi cawandi boraa woo maapoo ga wala? Amma nga ne, war na Žerizalem too nda war cawandoo, war mma baa war ma aroo woo hundoo alhakoo kanjandi ir bonj!»

29 Piyer nda diyawey cindey zaabi ka nee: «Boro ma hanjajer Irkoy se ka bisa adamize.

30 Ir kaagey Koyoo na Isa tunandi kanj war, war kabey n'a deeci k'a wii bundu ga.

31 Nga, Irkoy n'a jer k'a tee Koy nda Hallasikaw nga gaaboo ra ka Izirayel noo fondo a ma tuubi, a ma duu zunubu yaafaa.

32 Ir ga tee seede hayey wey kul se, ir nda Hundi Henanantaa kanj Irkoy n'a noo borey se kanj ga hanjajer a se.»

33 Kanj i maa woo, i futu, i baa ngi ma diyawey wii.

34 Fariziyenj foo kanj maapoo ti Gamaliyel tun ka kay hoyraykey margaroo ra, ašariyaa baykaw no, jamaa kul g'a beerandi, a yaamar kanj i ma diyawey fattandi taray alwaati kayna.

35 A nee i se: «Izirayel borey, wa war bonj hawgay borey wey ga nda hayaa kanj war ga baa k'a tee,

36 zama a mana gay, Tedas tun ka nga bonj tee boro beeri, boro zangu taaci (400) cine hanga a, a wiiyandi, de mo borey kul kanj nanj a na ngi bonjey bere say, i tee yaada.

37 Nga dumaa ga, Žudas Galile boraa tun borey kabuyanoo waati, a na jamaa boro boobo ka ture nga bande, a mursu, borey kul kanj nanj a na ngi bonjey bere say-say.

38 Sohō woo kanj ay g'a har war se ti: wa moora borey wey, war m'i nanj, zama nda adamize kayandiroo wala nga goyoo no, a ga say.

39 Amma nda Irkoy do a hun, war si hin k'i kayandi, abada a masi garandi kanj Irkoy bande war ga yenje.» I yadda a se.

40 I ciya diyawey se, i n'i kar, i n'i yaamar i masi yee ka Isa maapoo har, i n'i tanj.

41 I hun hoyraykey margaroo jine nda jaali haya kanj se ngi ciitandi ka kajnandi Isa maapoo se.

⁴² Zaari kul, Irkoy hugu beeroo nda hugey ra i si fay nda ka cawandi ka Isa AlmasihuAlhabar Boryaa har.

6

Aru iyee suubandi ka diyawey gaa

¹ Jirbey din, kanj taalibey hinnaa boobo, ganakey kanjanj ti Grek šintin ka Eberewey kakaw, zama ngi woyey kanj kurney buu ga yalandi zaari kul zamnarey ra.

² Diyaw woy cindi hinkaa (12) ciya taalibey jamaa se ka nee: «A si hima ir ma Irkoy meešennoo waazuroo nanj ka huga nda njaayan zamnayan.

³ Adiši ag'armey, wa aru iyee kanj goo nda seedetaray henna ceeci war ra, i ma tee boroyanj kanj ga too met nda Irkoy Hundoo nda lakkal, ir m'i kayandi goyoo woo se.

⁴ Ir, ir ga gaabandi Irkoy njaarayroo nda Irkoy meešennoo goyoo ga.»

⁵ Šennoo woo kan jamaa kul se. I na Etiyen suuba, aru no kanj ga hanse ka naanay Irkoy, a ga too met nda Hundi Henanantaa, nda Filip, nda Prokor, nda Nikanor, nda Timonj, nda Parmenas, nda Nikolas Antiyoš boraa kanj huru alyahuudutaray.

⁶ I n'i cebe diyawey se. Diyawey na Irkoy njaaray i se jina, i na ngi kabey fur i ga.

⁷ Irkoy meešennoo ga tonton ka harandi, taalibey hinnaa ga hanse ka tonton Žerizalem ra. Sargari juwalkaw jama boobo yadda naanaa ga.

I na Etiyen dii

⁸ Etiyen too met nda hini Irkoy anneemaa ra, a na kayfiyanj nda tammaasa beeriyanj tee jamaa game.

⁹ Amma boro fooyanj kanj goo margahugoo ra kanj se i ga nee Borey kanj Sawal hugoo, nda Siren boroyanj, nda Aleksandiri boroyanj, nda boroyanj kanj hun Silisi, nda Azi gandaa ra tun ka Etiyen kakaw.

¹⁰ I sii nda gaabi ka kay lakkaloo nda Hundoo jine kanj nda Etiyen ga šelanj.

¹¹ I na aruyanj sufuray i ma nee kanj ngi maa a ga šenni laalayanj har Musa nda Irkoy ga.

¹² I na jamaa, nda boro beerey, nda Citaaboo baykey tusa, i gum Etiyen ga k'a dii ka koy hoyraykey margaroo jine.

¹³ I kate seede zooruyanj kanj nee: «Boraa woo, waati kul a mma šenni futuyanj har nongu henanantaa [woo] nda ašariyaa ga.

¹⁴ Ir maa mo a ga nee kanj Isa Nazaret boraa din ga nongoo woo kayri, a ga alaadawey barmay kanj Musa n'i noo ir se.»

¹⁵ Borey kul kanj goo ma goro hoyraykey margaroo ra na ngi moyey kanji Etiyen ga, de i dii ndumoo tee ma nee almalayka ndum.

7

Etiyen šelanj hoyraykey margaroo jine

¹ Sargari juwalkey jineboraa nee: «Takaa woo da no wala?»

² Etiyen nee: «Arma arey nda ay baabey, wa hanajer. Irkoy daržantaa bangay ir baabaa Ibrahima se waatoo kanj a goo Mezopotami za a mana koy goro Karanj.

³ De mo a nee Ibrahima se: <Fatta ni gandaa nda ni dumoo ra, ma koy gandaa ra kanj ay g'a cebe ma ne.>^{*}

⁴ A fatta Kalde borey gandaa ra ka koy goro Karanj. No din ra baaboo buuyanoo banda ga, Irkoy n'a ganandi ka koy gandaa woo ra kanj ra sohó war goo ma goro.

⁵ A man'a noo tubu wala ba cee kanandi doo no din ra amma a nee nga g'a noo gandaa a m'a tee nga duuraa, nga nda nga hayroo kanj ga kaa dumaa ga, a gar a sii nda ize.

⁶ Takaa woo nda Irkoy šelanj ka nee kanj nga hayroo ga koy taabuši ganda waani ra, i g'i danj baññataray k'i žilla jiiri zangu taaci (400).

⁷ Irkoy nee: <Gandaa kanj se i ga tee bañña, agay, ay g'a ciiti. Woo banda ga, i ga fatta, de i g'ay gana nongoo woo ra.>[†]

⁸ Irkoy na Ibrahima noo amaana kanj silbaa ti danjanguyanoo. Woo ra Ibrahima na Isiyaka hay k'a danjangu jirbi yaahantoo hane, Isiyaka na Yakuba hay k'a danjangu, Yakuba mo na kaaga woy cindi hinkaa (12) hay k'i danjangu.

⁹ Kaagey canse ngi armaa Isufi ga k'a neere a ma koy Misira. Amma Irkoy goo a bande.

¹⁰ A n'a kaa nga zarabey kul ra, a n'a noo alhormo nda lakkal Firawuuna, Misira kokoyoo do, a n'a tee jineboro Misira nda nga hugoo kul se.

¹¹ Heray tee Misira kul ra nda Kananj gandaa ra nda zarabiyen beeri, ir baabey si duu ñaayan.

¹² Amma waatoo kanj Yakuba maa kanj hunay goo Misira, cee jinaa a n'ir baabey sanba.

¹³ Cee hinkantoo, Isufi na nga bonj bayrandi nga armyey se, de Firawuuna na Isufi dumoo bay.

¹⁴ Isufi sanba i ma ciya nga baabaa Yakuba nda nga borey kul se, boro woyye cindi guu (75).

¹⁵ Yakuba doo ka koy Misira, a buu, nga nda ir baabey.

¹⁶ I n'i ka koy Šekem k'i danj saaraa ra kanj Ibrahima n'a day nda nooru Hamor iz'arey ga Šekem.[‡]

¹⁷ Kanj allaahidoo kanj Irkoy n'a zaa Ibrahima se waatoo man, jamaa tonton, de i hanse ka boobo Misira ra,

¹⁸ hala waatoo kanj kokoy tana huru kokoytaraa ra [Misira] kanj si Isufi bay.

¹⁹ Nga, a n'ir dumoo zanba k'[ir] baabey žilla ka taka tee ngi ize taanawey ma warrandi taray hala i masi huna.

²⁰ Waatoo din ra Musa hayandi, boro no kanj nga kunturoo ga kan Irkoy se. A biirandi handu hinza nga baabaa hugoo ra.

²¹ Waatoo kanj a warrandi, Firawuuna ize woyoo n'a zaa k'a biiri a ma tee nga iz'aru gundoo.

²² Musa aladabu nda Misira borey bayraa kul. Hini beeri goo nga šenney nda nga teegoyev ra.

²³ Kanj Musa duu jiiri woytaaci (40), a huru binoo ra nga ma koy nga armyey guna, Izirayel borey.

²⁴ A dii affoo kanj Misira boro goo m'a toope, a na bora kanj goo ma zarabi faaba ka faasa a se ka Misira bora kar.

* **7:3 7.3** Šintinoo 12.1. † **7:7 7.6-7** Šintinoo 15.13-14. ‡ **7:16 7.16** Šintinoo 23.3-16; 33.19; 50.7-13; Žozuwe 24.32.

²⁵ A ga hongu kan [nga] armey ga faham kan nga no Irkoy na nga dan k'i hallasi. Amma i mana faham.

²⁶ Subaa ra, a na Izirayel boroyan gar kan goo ma yenje, a ceeci k'i waafakandi i ma cere noo alaafiya, a nee: <Arey, armayan ti war, macin se war ga cere tooje?>[§]

²⁷ Boraa kan goo ma nga ceroo tooje na Musa tuti ka nee: <May ka ni tee bonkoyni nda ciitikaw ir se?>

²⁸ Ni mma baa m'ay halaci sanda takaa kan nda bi n'na Misira boraa wii?>^{*}

²⁹ Šennoo woo ga, Musa zuru ka koy goro Majan gandaa kan ra a na iz'aru hinka hay.

³⁰ Jiiri woytaaci (40) banda ga, Sinay tondi hondoo saajoo ra almalayka foo bangay a se saabaynaa foo kan ga dii nuunaa deenoo ra.

³¹ Kan Musa dii woo, bonoo haw nda hayaa kan a ga dii a. A man ka guna, a maa ir Koyoo jindoo kan ga nee:

³² <Agay ti ni baabey Koyoo, Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba Koyoo.>[†] Musa kul no ma gaši, a mana yadda ka guna.

³³ Ir Koyoo nee a se: <Taamey feeri k'i kaa ni cewey ra, zama nongoo kan ra ni goo ma kay man'ti kala labu henanante.>

³⁴ Ay dii gurzugaa kan ay jamaa goo ma dii a Misira, ay maa ngi durayroo. Ay zunbu k'i kaa kabe. Sohō kaa, ay ga ni sanba Misira.>[‡]

³⁵ Musa din da kan Izirayel borey n'a yankar ka nee: <May ka ni tee bonkoyni nda ciitikaw?> Nga din da no Irkoy almalayka bangay a se saabaynaaoo ra k'a sanba k'a tee bonkoyni nda feerikaw.

³⁶ Nga no k'i fattandi ka kayfiyan nda tammasayan tee Misira gandaa ra, nda teeko Hari Ciraa ra, nda saajoo ra jiiri woytaaci (40).

³⁷ Nga ti Musa kan nee Izirayel borey se: <Irkoy g'ay cine annabi foo fattandi war se war armey ra.>[§]

³⁸ Nga no ka cindi jama margaroo ra saajoo ra, nga nda almalaykaa kan šelan a se Sinay tondi hondoo bon nda ir baabey. A duu šenni hunanteyan k'i noo ir se.

³⁹ Nga, ir baabey mana baa ngi ma yadda a se, i n'a tuti ka ngi biney yeeti Misira

⁴⁰ ka nee Haruna se: <Koyyan tee ir se kan ga dira ir jine, zama Musa din kan n'ir fattandi Misira gandaa ra, ir si bay haya kan a ti a.>^{*}

⁴¹ Jirbey din ra, i na haw-ize foo tee ka sargari kaa tooroo se, i naali nda ngi kabe teegoyey.

⁴² Irkoy na banda bere i se k'i tan i ma hayey kan goo beenaa ra gana sanda takaa kan nda a hantumandi annabey citaaboo ra ka nee:

<Man'ti agay se

war na alman koosu ka sargari kaa
jiiri woytaaci (40) saajoo ra wala, Izirayel hugoo borey?

⁴³ War koy nda tooroo kan maapoo ti Molok hukukumoo
nda [war] koyoo Rafan handaraa,
kanyan ti hayey kan war n'i tee ka sujudu i se.

§ 7:26 7.26 Fattaroo 2.13. * 7:28 7.27-28 Fattaroo 2.14. † 7:32 7.32 Fattaroo 3.6. ‡ 7:34 7.33-34 Fattaroo 3.5, 7-10. § 7:37 7.37 *Irkoy g'ay cine annabi foo fattandi war se war armey ra, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Irkoy ga annabi foo fattandi war se war armey ra k'a sanba sanda ay takaa, Alhukumoo 18.15, 18.* * 7:40 7.40 Fattaroo 32.1, 23.

Ay ga war ka koy Babilon se jine.>†

44 Seedetaray hukukumoo cindi ir baabey kone saajoo ra. Irkoy šelan Musa se k'a yaamar a m'a fasal sanda woo kanj a dii a cine.

45 Waatoo kanj ir baabey duu a, ngi nda Žozuwe n'a hurandi ka gandawey dii kanj Irkoy n'i gaaray ir baabey jine. A cindi no din hala Dawda waati.

46 Nga ka duu alhormo Irkoy do ka ceeci ka duu gorodoo‡ Yakuba hugoo borey se.

47 Amma Sulaymaana ka hugu cin a se.

48 Koy Jerantaa si goro nongu ra kanj kabe n'a tee, sanda takaa kanj nda annaboo nee:

49 <Beenaa ti ay kokoy gorodogoo, laboo ti ay cee-jisidogoo.>

Ir Koyoo nee: <Hugu dumi foo no war cina ya ne, wala hunanzamdoo foo no war g'a tee ya ne?

50 Man'ti ay kaboo ka hayey wey kul tee wala?>§

51 War boŋey ga šendi, war biney nda war haŋawey ga šendi, waati kul war mo, war ga wanji Hundi Henanantaa se sanda war baabey takaa.

52 May ti annaboo kanj war baabey man'a gurzugay? I na borey wii kanj ga Boro Šerrantaa kaayanoo bayrandi, bora a kanj sohō war, war tee nga zambakaa nda nga wiikaa,

53 war kanj duu ašariyaa almalaykey kabey ra, amma war mana gaabu a ga.»

Etiyen wiianoo

54 Waatoo kanj borey kul kanj goo hoyraykey margaroo ra maa šenney wey, biney hanse ka tun, i na meeŋama Etiyen ga.

55 Amma woo gar, nga, a too met nda Hundi Henanantaa, a na nga moŋey bakam beenaa here, de a dii Irkoy daržaa nda Isa kanj ga kay Irkoy kabe gumaa ga.

56 A nee: «Nga ne, ay ga dii beenaa kanj feeri, de Boro-iz'aroo goo ma kay Irkoy kabe gumaa ga.»

57 I na jinde jer ka kaati, i na ngi haŋawey daabu, de i tee mee foo ka gum a boŋ.

58 I n'a gaaray ka koy koyraa dumaa ga, i n'a warra nda tondi k'a wii. Seedewey na ngi darbawey jisi aru sooga foo jeroo ga kanj se i ga nee Sol.

59 I na Etiyen warra nda tondi k'a wii kanj a ga Irkoy cee ka nee: «Ay Koyoo Isa, ay hundoo taa.»

60 A sonbu kanjey ga ka jinde jer ka kaati ka nee: «Ay Koyoo, masi zunuboo woo dii i se.» Kanj a na woo har, a faati.

8

1 Sol yadda Etiyen wiianoo ga.

Sol na Egilizoo gurzugay

Zaaroo din da ra, Egilizoo hanse ka gurzugay Žerizalem, ganakey kul say-say Žude nda Samari gandaa ra nda man'ti diyawey.

2 Irkoy hunburkawyanj ka Etiyen sutura, de i na nga buuyanoo hēe, hēeni beeri.

† 7:43 7.42-43 Amos 5.25-27. ‡ 7:46 7.46 Hantum fooyanj ga tonton ka nee: *Irkoy maapoo ga.*

§ 7:50 7.49-50 Ezayi 66.1-2.

3 Sol ga ceeci ka Egilizoo halaci, a ga huru hugu nda hugu ra ka arey nda woyey cendi k'i dan kasaa ra.

Filip na Alhabar Boryaa waazu Samari

4 Borey kan say-say ga dira i ga Alhabar Boryaa šennoo har.

5 Filip zunbu ka koy Samari koyra[a] ra, a na Almasihu šennoo waazu i se.

6 Jamaa tee bine foo ka haŋa kayandi hayey kan Filip g'i har se, i ga maa a se, i ga dii tammaasawey kan a g'i tee.

7 Ganjiyan kan goo boro booboyan ra na jinde jer ka kaati ka fatta, bonguyan nda ceekayrayan duu baani.

8 Koyraa din hanse ka jaali.

9 Za woo mana tee, aru foo kan se i ga nee Simon goo koyraa din ra, kottekoynitaray no a ga tee, de a ga Samari jamaa boŋoo haw, nga hunday ga nee kan boro beeri ti nga.

10 Borey kul ga haŋa kayandi a se, za zanka hala boro beeri, i nee: «Woo ti Irkoy hinoo kan se i ga nee ibeeroo.»

11 I ga haŋa kayandi a se, zama a na waati kuku tee a g'i almunkarandi nda nga kottaa.

12 Amma waatoo kan i yadda Filip ga kan na Irkoy Laamaa nda Isa Almasihu maŋoo Alhabar Boryaa waazu, i batizandi, arey nda woyey mo.

13 Simon hunday naanay, a batizandi, a denji Filip ga, a ga dii tammaasawey nda kayfi beerey kan teendi, boŋoo haw.

14 Waatoo kan diyawey kan goo Žerizalem maa kan Samari yadda Irkoy meešennoo, i na Piyer nda Yehiya sanba i se.

15 Kan i doo ka koy i do, i na Irkoy ŋaaray i se hala i ma duu Hundi Henanantaa.

16 Zama a mana zunbu ngi affoo kul ga jina, i nka batizandi de ir Koyoo Isa maŋoo ga.

17 Woo banda ga, Piyer nda Yehiya na ngi kabey fur i ga, de i duu Hundi Henanantaa.

18 Kan Simon dii kan diyawey kabe furyanoo nda Hundoo nondi, a na alman šerre i se

19 ka nee: «Wa agay mo noo hinoo woo hala boro kan ga ay na kabe fur ma duu Hundi Henanantaa.»

20 Amma Piyer nee a se: «Ni nda ni nooroo kul ma halaci, zama n'ga hongu Irkoy nooyanoo, alman nda n'ga duu a.

21 Ni sii nda baa, ni sii nda fondo šennoo woo ra, zama ni binoo si šerre Irkoy jine.

22 Tuubi ka hun laalayyanoo woo ga, de m'ir Koyoo ŋaaray, nda a ga hin ka tee, ni binoo miilewey ma yaafandi,

23 zama ay ga dii kan ni binoo ga too met nda laalay, de ni goo ifutu kaboo ra.»

24 Simon zaabi ka nee: «War, wa ir Koyoo ŋaaray ya ne hala hayey kan war n'i har ba affoo masi duu agay.»

25 Waatoo kan Piyer nda Yehiya na seedetaraa too, i n'ir Koyoo meešennoo waazu ka ben, i yee Žerizalem ka Alhabar Boryaa waazu Samari koyra kanbe booboyan ra.

Filip na Ecopi boŋkoynoo kubay

²⁶ Ir Koyoo almalayka foo šelanj Filip se ka nee: «Tun ma koy gurma here, fonda a kanj ga hun Žerizalem ka zunbu ka koy Gaaza kanj ti saaji.»

²⁷ A tun, a koy. Nga ne, Ecopi aru foo kanj daasandi kanj kone Ecopi kokoy woyoo kanj ti Kandas almanoo kul goo, goykaw beeri no, a kaa ka sujudu Irkoy se Žerizalem.

²⁸ Waatoo kanj a ga yee, a goo ma goro nga bari torkaa ra a ga annabi Ezayi citaaboo caw.

²⁹ Irkoy Hundoo nee Filip se: «Man, too torkaa woo do.»

³⁰ Filip gaarandi, de a ga maa a ga annabi Ezayi citaaboo caw, Filip nee: «Woo kanj ni goo m'a caw, cimi da n'ga faham a se wala?»

³¹ A nee: «Taka foo nda ay ga hin ka faham nda boro man'a cawandi ya ne?» A n'a wiri Filip ga, a ma žigi ka goro nga bande.

³² Citaaboo nongoo kanj a goo m'a caw ti nongoo kanj ga nee:

«I n'a ka koy sanda feeji kanj i ga koy a koosu, sanda feeji-ize dangayante kanj goo nga kosukaa jine, takaa din da, a mana nga mijoo kaa cere ga.

³³ [Nga] boj-yeeti-gandayan ra, ciitoo ra, i na nga cimoo taa a kone. Nga hayroo fillaa, may no m'a deede?

Zama i na nga hundoo kaa adupna ra.»*

³⁴ Bora a kanj daasandi na šennoo zaa ka nee Filip se: «Ay g'a ņaaray ni ga, may ga annaboo goo? Nga boj ga a goo wala boro tana?»

³⁵ Filip na nga mijoo feeri ka šintin nda Citaaboo šennoo din ka Isa Alhabar Boryaa waazu a se.

³⁶ Kanj i goo ma koy fonda a bande, i too hari foo do, bora a kanj daasandi nee: «Hari ne, macin no m'ay ganji ya batizandi?»

³⁷ [Filip nee a se: «Nda n'na ni binoo kul ka naanay, n'ga hin ka batizandi.» Bora a kanj daasandi zaabi ka nee: «Ay naanay kanj Irkoy Iz'aroo ti Isa Almasihu.»]

³⁸ A yaamar kanj torkaa ma kay. Ngi boro hinkaa kul zunbu haroo ra, Filip nda bora a kanj daasandi, a n'a batize.

³⁹ Waatoo kanj i žigi ka fatta haroo ra, ir Koyoo Hundoo na Filip zaa, bora a kanj daasandi mana yee ka dii a, amma a koy nga fonda a ra nda paali.

⁴⁰ Filip koy tun Azot koyraa ra, a na koyrawey kul dira a ga Alhabar Boryaa waazu ka koy too hala Sezare.

9

Sol tuubiroo

(Teegoyey 22.6–16; 26.12–18)

¹ Woo gar, hala waatoo din a goo Sol binoo ra nga ma ceeci ir Koyoo taalibey ma wiiyandi, a koy sargari juwalkey jineboraa do

² ka batagayanj wiri a ga Damas koyraa margahugey se hala nda nga duu boroyanj kanj ga fonda a din gana, aru no wala woy no, nga m'i haw ka kate ey Žerizalem.

³ Kanj a goo ma naaru, a man Damas kanj dogoo din da gaay foo kanj hun beenaa ra n'a kuubi k'a bere.

⁴ A kanj ganda, de a ga maa jinde kanj ga nee nga se: «Sol, Sol, macin se n'g'ay gurzugay?»

* 8:33 8.32–33 Ezayi 53.7–8.

⁵ Sol nee: «May ti ni, ay Koyoo?» A nee: «Agay ti Isa kan ni, n'g'a gurzugay.

⁶ Amma tun, huru koyraa ra, hayaa ga harandi ma ne kan n'ga hima k'a tee.»

⁷ Arey kan goo a bande fondaa ra kay i ga gaga takaa kan nda i ga maa boro jinde, amma i si dii boro kul.

⁸ Waatoo kan Sol tun laboo ra, moyey ga feera, amma a si dii haya kul. I n'a dii nda kaboo k'a gongu ka huru Damas.

⁹ A na jirbi hinza tee a si dii, a si n'aa a si hanj.

¹⁰ Taalibi foo goo Damas kan maano ti Ananias. Ir Koyoo šelanj a se bangayyan ra ka nee: «Ananias!» A nee: «Agay ne, ay Koyoo.»

¹¹ Ir Koyoo nee a se: «Tun ni boŋ ga, ma koy lolaa ra kan se i ga nee Lolo Šerrantaa, ma Sol Tars bora ceeci Žudas hugoo ra. Zama nga ne, a goo ma Irkoy njaaray,

¹² a dii [bangayyan ra] boro kan maano ti Ananias huru ka [nga] kaboo fur nga ga hala nga moyey ma yee ka dii.»

¹³ Ananias zaabi ka nee: «Ay Koyoo, ay maa boro boobo hayey kan i n'i har aroo woo ga, ifutawey kul kan a n'i tee ni boro henanantey se Žerizalem.

¹⁴ Ne ra, a goo nda hini kan a duu a sargari juwalkey jineborey do ka boro kul kan ga ni maano cee haw.»

¹⁵ Amma ir Koyoo nee a se: «Koy, zama woo din, jinay suubante no ya ne kan g'ay maano ka koy gandawey, nda kokoyey, nda Izirayel borey mo jine.

¹⁶ Agay, ay ga zaraboo kul cebe a se kan ga duu a ay maano se.»

¹⁷ Ananias koy, de a huru hugoo ra, a na kabe fur Sol ga, a nee: «Ag'armaa Sol, ir Koyoo Isa kan bangay ma ne fondaa ra kan bande ni goo ma kaa k'ay sanba, hala ni moyey ma duu ka yee ka dii, de mo ma too met nda Hundi Henanantaa.»

¹⁸ Dogoo din da hayayan kan ga hima nda kokošayan kan ka hun Sol moyey ga, a dii, a tun, a batizandi.

¹⁹ A n'aa, a duu alfayda.

Sol waazu Damas ra

Sol na jirbiyanj tee taalibey bande kan goo Damas.

²⁰ Dogoo din da a koy Isa maano waazu margahugoy ra ka nee: «Bora din, Irkoy Iz'aroo no.»

²¹ Borey kul kan ga maa a se na almunkar, de i nee: «Man'ti woo da no ma borey halaci Žerizalem ra kan ga Isa maano cee, man'ti a nka kaa ne ra k'i haw ka koy nda ey sargari juwalkey jineborey do?»

²² Sol waazoo mma koy de a ga duu gaabi, de a ga Alyahuudey almunkarandi kan ga goro Damas ka tabatandi i se kan Isa din da ti Almasihu.

²³ Jirbi boobo banda ga, Alyahuudey na cere guna ka dii taka kan nda ngi ga Sol wii.

²⁴ Sol na ngi anniyaa bay. I ga koyraa mijey lakkal cijin nda zaari hala ngi ma duu k'a wii.

²⁵ Amma taalibey n'a zaa nda cijin here k'a danj kokondo ra k'a zumandi nda cetaa.

Sol too Žerizalem

²⁶ Kaŋ Sol too Žerizalem, a ga ceeci ka man taalibey, amma i kul ga hunbur a, i si naanay wala taalibi no.

²⁷ Amma Barnabas na Sol dii nda kaboo k'a ka koy diyawey do ka takaa filla i se kaŋ nda fondaa ra Sol dii ir Koyoo, de mo ir Koyoo ūelan a se, nda takaa kaŋ nda Sol hunday ūelan nda naanay Isa maapoo ga Damas.

²⁸ A goo i bande Žerizalem, a ga huru, a ga fatta, a ga ūelan nda naanay ir Koyoo maapoo ga.

²⁹ A ga ūelan, a ga kakaw Alyahuudey kaŋyaŋ ti Grekey bande, amma ngi, i ceeci ngi m'a wii.

³⁰ Kaŋ ir armey bay, i n'a ka doo Sezare k'a sanba a ma koy Tars.

³¹ Egilizoo kaŋ goo Žude kul ra, nda Galile, nda Samari goo nda alaafiya, nga naanaa ga tonton, a ga dira ir Koyoo hunburaa ra, de a ga tonton Hundi Henanantaa albarkaa ra.

Piyer na Ene noo baani

³² Waati tee kaŋ Piyer na nongoo kul dira, a doo Irkoy boro henanantey mo do kaŋ ga goro Lida.

³³ A na boro foo gar no din kaŋ maapoo ti Ene, jiiiri yaaha a ga kani daariji boŋ, bongu no.

³⁴ Piyer nee a se: «Ene, Isa Almasihu ga ni noo baani, tun ni boŋ ga, ma ni daaroo marga nda ni boŋ.» Dogoo din da a tun.

³⁵ Borey kul kaŋ ga goro Lida nda Saronŋ ganganoo ra dii a, i bere ir Koyoo here.

Piyer na Dorkas tunandi k'a hunandi

³⁶ Žope koyraa ra taalibi woy foo goo kaŋ maapoo ti Tabita kaŋ Grek ūenni ra i mma nee a se Dorkas*. Teegoy henney nda sargarey kaŋ a g'i tee ga hanse ka boobo.

³⁷ Jirbey din a wirci, a buu. Waatoo kaŋ a jumayandi ka ben, i n'[a] daŋ soorohugu ra.

³⁸ Lida ga man Žope, taalibey, kaŋ i maa Piyer goo no din, i na aru hinka sanba a do ka ciya a se ka wiri a ga ka nee: «Kaa ir do sohō da.»

³⁹ Piyer tun ka koy i bande. Kaŋ a too, i n'a ka koy sooraa boŋ. Woyey kul kaŋ kurney buu man jeroo ga ka hēe, i ga darbawey nda kaayi beerey cebe a se kaŋ Dorkas n'i tee waatoo kaŋ a goo ngi bande.

⁴⁰ Piyer n'i kul fattandi, a sonbu kaŋjey ga ka Irkoy ŋaaray, a bere kunturoo here ka nee: «Tabita, tun.» Tabita na nga moyey feeri, kaŋ a dii Piyer, a tun ka goro.

⁴¹ A na nga kaboo ūerre a se k'a tunandi. A ciya Irkoy boro henanantey nda woyey kaŋ kurney buu se, a n'a cebe i se a ga huna.

⁴² Žope kul ra woo bayrandi, boro boobo naanay ir Koyoo.

⁴³ Piyer na jirbi boobo tee Žope boro foo do kaŋ se i ga nee Simon, kuuru musaykaw† no.

10

Kornay ciya Piyer se

¹ Aru foo goo Sezare kaŋ maapoo ti Kornay. Soojey kaŋ se i ga nee Itali soojey, woy din jalakoyini no.

* **9:36 9.36** Dorkas maanaa ti jeeri. † **9:43 9.43** Kuuru musaykaw, nga goyoo, Alyahuudey se man'ti kala haya harramante (Sargarey 11.39–40).

² Ganakaw cimoo no, a ga hunbur Irkoy, nga nda nga hugoo kul, a ga hanse ka sarga jamaa ga, a ga Irkoy njaaray waati kul.

³ Han foo aluulaa guuru hinza dimma ga, a dii kaaray bangayyan ra Irkoy almalayka foo kan ga huru nga do, a nee nga se: «Kornay!»

⁴ A na nga moyey kanji a ga, a hunbur, de a nee a se: «Macin no, ay koyoo?» A nee a se: «Ni njaarayrey nda ni sargarey žigi Irkoy do, a hongu ey.

⁵ Sohō, aruyan sanba Žope i ma ciya kate boro foo kan se i ga nee Simon kan i n'a maagaaru Piyer.

⁶ A sii kala boro foo do kan se i ga nee Simon, kuuru musaykaw no, nga hugoo sii kala teekoo mijoo ga.»

⁷ Waatoo kan almalaykaa kan šelan a se koy, Kornay ciya nga goykaw-izey boro hinka se nda sooje foo kan ti ganakaw cimi kan ga hanse ka man a.

⁸ A na hayey kul filla i se, a n'i sanba Žope.

Piyer koy Kornay do

⁹ Subaa ra, i goo fondaa ra, kan i man koyraa, Piyer žigi sooraa boŋ zaarikay guuru woy cindi hinka (12) dimma ga ka Irkoy njaaray.

¹⁰ A too nongu kan ra a heray, de a baa nga ma ŋaa. I goo ma ŋaahayey hanse a se kan a dii bangayyan.

¹¹ A ga dii beenaa feeri, a ga dii jinay foo kan ma nee leŋ šukka kunta beeri kan kanje taacaa ga hawa ga zunbu laboo ga.

¹² Haya kul kan ti alman cee taacikoyni, nda laboo gandakoy, nda beenaa ciraw goo a ra.

¹³ Jinde foo šelan a se ka nee: «Tun, Piyer, wiiya ma ŋaa.»

¹⁴ Piyer nee a se: «Abada, ay Koyoo, zama ya na bay ka haya žiibi wala iharramante ŋaa!»

¹⁵ Jinde foo yee ka šelan a se cee hinkantoo ka nee: «Haya kan Irkoy nee a ga halal, ni, masi nee a ga žiibi.»

¹⁶ Woo teendi cee hinza, dogoo din da hayaa zandi ka koy beenaa ra.

¹⁷ Kan Piyer goo bangayyanoo kan a dii a, haya kan ti nga maanaa, boŋhawaa ra, nga ne, arey kan Kornay n'i sanba na Simon hugoo hāa, i goo ma kay hugoo mijoo ga.

¹⁸ I ciya ka hāa wala ne da ra Simon kan i n'a maagaaru Piyer goo.

¹⁹ Piyer goo ma miile bangayyanoo ga, Irkoy Hundoo nee [a se]: «Aru hinza ne ma ni ceeci,

²⁰ tun ma zunbu ka koy i bande, masi bine-bine, zama agay k'i sanba.»

²¹ Kan Piyer zunbu, a nee arey se: «Agay ne, agay ti boraa kan war g'a ceeci. Macin ti war kaayanoo addaliloo?»

²² I nee a se: «Kornay kan ti jalakoyni, boro šerrante no, a ga hunbur Irkoy, Alyahuudey jamaa kul ga seedetaray henna har a ga, nga no almalayka henanante foo n'a bayrandi kan a ma ciya ka kate ma ne nga hugoo ra ka maa ni meešenney.»

²³ Piyer n'i hurandi i ma zunbu nga do.

Subaa ra, a tun, a koy i bande. Armayan Žope borey ra koy a bande.

²⁴ Subaa ra, a huru Sezare. Kornay g'i batu, a ciya nga borey nda nga cere kaaney se.

²⁵ Waatoo kan Piyer huru, Kornay n'a kubay ka sujudu cewey cire.

²⁶ Amma Piyer n'a tunandi ka nee: «Tun ni boŋ ga! Agay hunday, adamize ti agay.»

²⁷ A šelan a bande, a huru, de a gar boro boobo margandi.

²⁸ A nee i se: «War, war ga bay kaŋ a si bisa Alyahuudu se a ma denja wala a ma man yaw. Amma Irkoy cebe ya ne kaŋ boro masi nee adamize kul se kaŋ a ga žiibi wala a ga harram.

²⁹ Woo se kaŋ i ciya ya ne ay kaa bila kakaw. Sohō ay ga war hāa: «Macin ti addaliloo kaŋ se war ciya ya ne?»»

³⁰ Kornay nee: «A goo nda jirbi taaci kaŋ ay ga Irkoy ŋaaray ay do hala aluulaa guuru hinza ga kaŋ nga ne, aru foo kaŋ ga darbay nerante goo kaa ka kay ay jine.

³¹ A nee: «Kornay, ni ŋaarayroo taandi, Irkoy hongu ni sargarey.

³² Adiši boroyaŋ sanba Žope i ma ciya Simon se kaŋ i n'a maagaaru Piyer. A sii kala Simon kaŋ ti kuuru musaykaw hugoo ra, teekoo mijoo ga.»

³³ Dogoo din da ay na boroyaŋ sanba ni do, n'na haya boryo tee kaŋ ni kaa. Sohō, ir kul ne Irkoy jine ka hanjajer hayaa kul se kaŋ ir Koyoo n'a har ma ne.»

Piyer waazoo Kornay do

³⁴ Piyer na šennoo zaa ka nee: «Nda cimi, ay faham kaŋ Irkoy si borey fay-fay.

³⁵ Amma ganda kul kaŋ no ra, boraa kaŋ ga hunbur a, a ga goy nda šerretaray, nga no ma kan a se.

³⁶ A na Šennoo sanba Izirayel borey se, ka Alhabar Boryaa waazu kaŋ ra boro ga duu alaafiyaa kaŋ Isa Almasihu g'a noo, nga ti borey kul Koyoo.

³⁷ War, war ga hayaa bay kaŋ tee Žude kul ra, ka šintin nda Galile, batizeyanoo kaŋ Yehiya n'a waazu banda ga:

³⁸ Isa Nazaret boraa, takaa kaŋ nda Irkoy n'a yon nda Hundi Henanantaa nda hini, nga kaŋ ga koy nongu nda nonguyan ra ka teegoy henna tee, ka borey noo baani kaŋ Ibilisi n'i daŋ nga hinoo cire, zama Irkoy goo a bande.

³⁹ Ir, ir ga tee seede hayaa kul se kaŋ a n'a tee Alyahuudey gandaa nda Žerizalem mo ra. Nga no i n'a deejii k'a wii bundu ga.

⁴⁰ Nga, Irkoy n'a tunandi jirbi hinzantoo hane k'a noo a ma cebe kaŋ nga ga huna,

⁴¹ man'ti jamaa kul se, amma seedeyan se kaŋ Irkoy n'i suuba za gayyan, maanaa ir kaŋ ŋaa a bande, ir har a bande nga tunyanoo bukawey ra banda ga.

⁴² A n'ir yaamar ir ma borey waazu ka seedetaray tee kaŋ nga no, Irkoy na nga kayandi baahunantey nda bukawey ciitikaa.

⁴³ Annabey kul na seedetaray tee a ga kaŋ boro kaŋ naanay a ga duu zunubu yaafayan nga maapoo albarkaa ra.»

Hundi Henanantaa zunbuyanoo

boroyaŋ ga kaŋ man'ti Alyahuudu

⁴⁴ Piyer mma goo ma šenney wey har kaŋ Hundi Henanantaa zunbu borey kul boŋ kaŋ goo ma hanjajer Šennoo se.

⁴⁵ Ganakey kaŋ hurubangu, borey kul kaŋ kaa Piyer bande boney haw nda kaŋ nooyanoo kaŋ ti Hundi Henanantaa doorandi dumiyar mo boŋ kaŋ man'ti Alyahuudu.

⁴⁶ Zama i ga maa i ga šelan šenni dumi fooyaŋ ra i ga Irkoy jer. Piyer na šennoo zaa ka nee:

⁴⁷ «Boro ga hin ka borey kanj duu Hundi Henanantaa sanda ir mo ganji i ma batizandi nda hari wala?»

⁴⁸ A yaamar i ma batizandi Isa Almasihu maapoo ga*. Woo banda ga, i n'a wiri a ga a ma cindi jirbiyanj.

11

Piyer yee Žerizalem

¹ Diyawey nda ir amey kanj goo Žude gandaa ra maa kanj dumiyanj mo kanj man'ti Alyahuudu yadda Irkoy meešennoo.

² Kanj Piyer žigi ka koy Žerizalem, borey kanj hurubangu na šenni cendi a bande

³ ka nee: «Ni huru jofoloyanj do, ni ŋaa i bande!»

⁴ Woo ga, Piyer šintin ka hayey filla i se affoo-foo cere bande ka nee:

⁵ «Žope koyraa ra ay goo ma Irkoy ŋaaray kanj kayfi ra, ay dii bangayyan kanj ra jinay foo kanj goo ma zunbu ma nee lej šukka kunta beeri kanje taacikoyni ga hun beenaa ra, a kaa hala ay do.

⁶ Ay n'ay moyey kanji a ga nda lakkal, de ay dii laboo alman cee taacikoyney, nda ganjihoogawey, nda gandakoyey, nda beenaa cirawey.

⁷ Ay maa mo jinde foo kanj nee ya ne: <Tun, Piyer, wiiya ma ŋaa.>

⁸ Ay nee: <Abada, ay Koyoo, zama haya žiibi wala iharramante mana bay ka huru ay mijoo ra!»

⁹ Jinde šelanj cee hinkantoo beenaa ra ka zaabi ka nee: <Haya kanj Irkoy nee a ga halal, ni, masi nee a ga žiibi.>

¹⁰ Woo teendi cee hinza, a duu ka yee ka žigi beenaa ra.

¹¹ Nga ne, dogoo din da aru hinza goo ma kay hugoo kanj ra ir* goo jine, i nka sanbandi ka hun Sezare i ma kaa ay do.

¹² Irkoy Hundoo nee ya ne ya koy i bande ya si bine-bine. Arma idduwaa din mo koy ay bande, ir huru aroo hugoo ra.

¹³ A na takaa deede ir se kanj nda nga dii almalaykaa nga hugoo ra, a kay ka nee: <Sanba Žope i ma ciya kate Simonj kanj i n'a maagaaru Piyer se

¹⁴ kanj ga šenniyanj har ma ne kanj ga ni nda ni hugoo kul hallasi.>

¹⁵ Waatoo kanj ay šintin ka šelanj, Hundi Henanantaa zunbu i boŋ sanda takaa kanj nda a zunbu ir boŋ cee jinaa.

¹⁶ Ay hongaa ir Koyoo šennoo kanj nee: <Yehiya, hari nda a na borey batize, amma war, war ga batize Hundi Henanantaa ra.>†

¹⁷ Nda Irkoy n'i noo nooyan follokaa sanda ir kanj naanay ir Koyoo Isa Almasihu, agay ti may ka Irkoy kakaw?»

¹⁸ Kanj i maa hayey wey, i dangay, i na Irkoy saabu ka nee: «Adiši Irkoy na fondo noo dumiyanj mo kanj man'ti Alyahuudu se i ma tuubi ka duu hunaroo.»

Antiyoš Egilizoo šintinoo

¹⁹ Borey kanj say-say zarabiyanoo kanj Etiyen maaganda se a teendi, bisa ka koy hala Fenisi, nda Šipir, nda Antiyoš, i si Šennoo har boro kul se kala Alyahuudey.

* **10:48 10.48** A yaamar i ma batizandi Isa Almasihu maapoo ga, Grek šenni ra, almaganaa faa ti A n'i yaamar Isa Almasihu maapoo ga i ma batizandi. * **11:11 11.11** ir, hantum fooyanj ga nee ay.

† **11:16 11.16** Zamnaa 1.5.

²⁰ Amma aru fooyan goo i ra kanj ti Šipir boro, nda Siren boro, kanj i kaa Antiyoš, i g'ir Koyoo Isa Alhabar Boryaa har Grekey mo se.

²¹ Ir Koyoo goo i bande, borey hinnaa ga boobo kanj naanay ka bere ir Koyoo here.

²² Šennoo kanj Egilizoo hanjaa ra kanj goo Žerizalem, i na Barnabas sanba a ma koy hala Antiyoš.

²³ Kanj a too, a dii Irkoy anneemaa, a jaali, a n'i kul hoyray i ma denji ir Koyoo ga nda ngi binoo kul.

²⁴ Barnabas man'ti kala boro henna kanj ga too met nda Hundi Henanantaa nda naanay. Alžama beeri hanga ir Koyoo.

²⁵ A koy Tars ka Sol ceeci.

²⁶ A duu a, a kate a Antiyoš. Ngi boro hinkaa na haya tee kanj ga too jiiri foo timmante i ga marga ka Egilizoo jamaa boobo cawandi. Cee jinaa kanj i na taalibey cee nda kretiyej man'ti kala Antiyoš.

²⁷ Woo gar jirbey din, annabiyanj hun Žerizalem ka doo ka kaa Antiyoš.

²⁸ Affoo i ra kanj maapoo ti Agabus tun ka nee Irkoy Hundoo albarkaa ra kanj heray beeri ga tee ngi laboo kul ga, a teendi Klod[‡] waati.

²⁹ I kayandi kanj taalibey, ngi affoo kul nda nga hinagoo, ma faaba sanba ir armye se kanj ga goro Žudeš.

³⁰ I na tee da, i n'a danj Barnabas nda Sol kaboo ra k'a sanba boro beerey se.

12

Žak wiiyandi, Piyer danjandi kasaa ra

¹ Alwaatoo woo ra, kokoyoo Herod na Egilizoo boroyanj dii k'i laazaaba.

² A na takuba ka Žak, Yehiya armaa wii.

³ A dii kanj a kan Alyahuudey se, a danj koyne Piyer mo ma diyandi. Woo gar Takulawey kanj ra dolobiri sii zaarey no.

⁴ Kanj a na nga mo dii, a n'a danj kasaa ra, a na sooje taaci-taaci marga hala cee taaci k'a danj kabey ra i m'a lakkal. A ga baa Borcintaraa jingaroo banda ga, nga ma kate a jamaa jine.

⁵ Piyer goo ma lakkalandi kasaa ra, amma Egilizoo ga Irkoy njaaray a se nda soobay.

Piyer fatta kasaa ra

⁶ Waatoo kanj Herod ga baa ka kate Piyer borey jine, cijinoo din Piyer mana kani kala sooje hinka nda cere game, guuru karfu hinka g'a haw, lakkalkawayanj goo hugoo mijoo ga.

⁷ Nga ne, ir Koyoo almalayka foo bangay, gaay tee hugoo ra, a na Piyer kar-kar caraa ga k'a tunandi ka nee: «Tun nda cahāyan!» Guuru karfey kanj ka hun kabey ga.

⁸ Almalaykaa nee a se: «Ni gamoo haw, ma ni taamey danj.» A na tee. A nee a se: «Ni kaayi beeroo danj ni ga ma hanga agay.»

⁹ A fatta, a hanga a, amma a si bay kanj woo kanj almalaykaa goo m'a tee cimi da no, a mma nee bangayyan no nga goo ma dii a.

[‡] 11:28 11.28 Rom borey kokoy beeri no (41–54 Isa banda ga). § 11:29 11.29 ma faaba sanba ir armye se kanj ga goro Žude, Grek šenni ra, almaganaa faa ti ma haya sanba ir armye kanj ga goro Žude goyoo se.

¹⁰ I bisa lakkalkey kaydoo jinaa nda ihinkantoo ga, i too guuru ganboo do kaŋ ga koy koyraa ra, a feera nda nga boŋ i se. Kaŋ i fatta, i hanga lolo folloku ka koy, amma dogoo din da almalaykaa na Piyer naŋ.

¹¹ Piyer lakkaloo zunbu, a nee: «Sohō ay bay nda cimi kaŋ ay Koyoo ka nga almalaykaa sanba a m'ay kaa Herod kaboo ra, nda hayaa kul kaŋ Alyahuudey ga baa k'a tee ya ne.»

¹² Kaŋ a faham, a koy Maryama, Yehiya kaŋ i n'a maagaaru Marku, jaa hugoo do kaŋ ra boro booboyaŋ marga, i ga Irkoy ŋaaray.

¹³ Kaŋ a goo ma ganboo kar-kar, koŋŋa foo kaŋ maapoo ti Rod man ka tuuru.

¹⁴ A na Piyer jindoo bay, amma jaali se a mana hugoo miŋoo feeri, a nka zuru ka koy kunehere ka bayrandi kaŋ Piyer goo hugoo miŋoo ga.

¹⁵ I nee a se: «Ni nka hollo!» A na ŝikka kaa kaŋ nga no. I nee: «Nga almalaykaa no.»

¹⁶ Piyer cindi a ga kara. Kaŋ i feera, i dii a, de boŋey haw.

¹⁷ A na kaboo ka silbay foo tee i ma dangay, a na takaa deede [i] se kaŋ nda ir Koyoo na nga gongu ka nga kaa taray kasaa ra. A nee: «Wa koy woo har Žak* nda ir armey se.» Kaŋ a fatta, a koy nongu tana ra.

¹⁸ Suba subbaahoo ra, soojey lakkaley hanse ka tun nda haya kaŋ Piyer ti a.

¹⁹ Herod n'a ceeci a mana duu a. A na soojey cee k'i hāa, woo din banda ga, a nee i m'i ka koy k'i wii. Herod hun Žude ka doo ka koy Sezare ka waati tee no din.

Herod buuyanoo

²⁰ Herod hanse ka futu Tir nda Sidon borey ga. Amma i tee affoo ka kaa a do, i na kokoyoo kanihugoo jineboraa kaŋ ti Blastus fahamandi a ma yadda. I na alaafiya wiri Herod ga, zama ŋi gandaa hunaa si hun kala kokoyoo gandaa ra.

²¹ Žaaroo kaŋ kayandi ra, Herod na nga kokoy kaayey daŋ ka goro tintimoo boŋ ka ŝenni har i se.

²² Jamaa ga kaati ka nee: «Koy jinde no, man'ti boro jinde no!»

²³ Dogoo din da ir Koyoo almalayka foo na Herod kar, zama a mana Irkoy jeeraa daŋ a ga. Nooniyaŋ n'a ŋaa, hundoo hun.

²⁴ Woo kul ra, Irkoy meeŝennoo ga tonton ka harandi ka koy jine.

²⁵ Kaŋ Barnabas nda Sol na ŋi faabayanoo tee ka ben Žerizalem, i yee, i na Yehiya kaŋ i n'a maagaaru Marku ka koy ŋi bande.

13

Barnabas nda Sol sanbandi i ma koy waazu

¹ Egilizoo kaŋ goo Antiyoš, annabiyaŋ nda cawandikawaŋ cindi a ra: Barnabas, nda Simewoŋ kaŋ se i ga nee Nižer, nda Lusiyus Siren boraa, nda Manayaŋ kaŋ nga nda kokoy kaccaa Herod biirandi cere bande, nda Sol.

² Waatoo kaŋ i goo m'ir Koyoo saabu, i ga meehaw, Hundi Henanantaa nee: «Wa Barnabas nda Sol daŋ ya ne jere ga goyoo se kaŋ se ay n'i cee.»

³ I meehaw, i na Irkoy ŋaaray, i na kabe fur i ga k'i naŋ i ma koy.

Barnabas nda Sol koy gungoo ra kaŋ se i ga nee Šipir

* 12:17 12:17 Žak man'ti kala Isa arma.

4 Barnabas nda Sol kanj Hundi Henanantaa n'i sanba doo ka koy Selusi, i na harihii zaa ka hun no din ka koy Šipir.

5 Kanj i too Salamin, i na Irkoy meešennoo waazu Alyahuudey margahugey ra. Yehiya mo goo i bande sanda faabakaw.

6 I na gungoo kul dunbu ka bisa ka koy Pafos. I na aru foo gar kanj ti kottekoyni, taari annabi no, Alyahuudu no kanj maapoo ti Bar-Isa.

7 A sii kala goforneroo do kanj se i ga nee Seržiyus Pol kanj ti aru kanj goo nda lakkal. Seržiyus Pol danj i ma ciya Barnabas nda Sol se, a hanse ka ceeci nga ma maa Irkoy meešennoo.

8 Amma Elimas, kottekoynoo, zama nga maapoo maanaa ti woo, gaaru i se ka ceeci ka goforneroo boŋoo here a masi naanay.

9 Sol kanj se i ga nee mo Pol too met nda Hundi Henanantaa, a na nga money kanji a ga

10 ka nee: «He! Ni kanj ga too met nda zanbayan dumi kul nda binekogay dumi kul, Ibilisi izoo, šerretaray dumi kul iberoo, n'si fay nda k'ir Koyoo fondo šerrantey šiirandi?

11 Sohō nga ne, ir Koyoo kaboo ga too ni do, n'ga dana, n'ga waati tee n'si dii waynaa.» Dogoo din da kokooru nda kubay zunbu a ga, a cindi a ga bere-bere, a ga gongukawayan ceeci.

12 Waatoo kanj goforneroo dii hayaa kanj tee, a naanay. Cawandoo kanj ga teendi ir Koyoo ga n'a almunkarandi.

Pol nda Barnabas koy Antiyoš kanj goo Pisidi

13 Pol nda nga hangasiney na harihii zaa ka hun Pafos ka koy Perž kanj goo Panfili. Amma Yehiya hun i bande, a yee Žerizalem.

14 Ngi, i hun Perž ka koy too Antiyoš kanj goo Pisidi. Hunanzamzaaroo hane i huru margahugoo ra, i goro.

15 Ašariyaa nda annabey citaabey cawyanoo banda ga, margahugoo boŋkoyney sanba ka nee i se: «Arma arey, nda war goo nda šenni kanj ga jamaa binoo yalnandi, w'a har.»

16 Pol tun, a na kaboo ka silbay foo tee ka nee: «Izirayel borey nda war kanj ga hunbur Irkoy, wa hanajer:

17 Izirayel jamaa woo Koyoo n'ir baabey suuba, a na jamaa jer waatoo kanj se i ga tee yaw Misira gandaa ra. A na nga hinoo k'i fattandi a ra.

18 Jiiri woytaaci (40) cine a g'i suuri saajoo ra.

19 A na dumi iyye halaci Kanaŋ gandaa ra. A n'i noo ngi gandaa i m'a tubu,

20 jiiri zangu taaci nda woyguu (450) cine. Woo banda ga, a n'i noo alkaaliyan hala annabi Samiyel waatoo ga.

21 Za alwaatoo woo, i na kokoy wiri, Irkoy n'i noo Sawul, Kiš iz'aroo, Benžamenj alkaabiilaa ra a hun, a n'i laama jiiri woytaaci (40).

22 Kanj Irkoy n'a kaa, a na Dawda tee i se kokoy. Nga ga a na seдетaray tee ka nee: «Ay duu Dawda, Yišay iz'aroo, aru no kanj ay binoo ga bag'a, a ga agay ibaayoo kul tee.»*

23 Aroo woo hayroo ra, Irkoy, nga allaahidoo ra, kate Izirayel se Hallasikaw kanj ti Isa.

24 Za woo mana tee, Yehiya na Izirayel jamaa kul waazu i ma tuubi ka batize.

* 13:22 13.22 Samiyel 1na 13.14; Zaburey 89.21; Ezayi 44.28.

²⁵ Waatoo kanj Yehiya ga baa ka too nga goyoo benantaa ga, a nee: <Boraa kanj war g'a hongu, agay, ay man'ti a, amma nga ne, boro foo ga kaa ay dumaa ga kanj ay si hima nda ka nga taamey karfey feeri.>[†]

²⁶ Arma arey, Ibrahima hayroo zankey, war nda borey war ra kanj ga hunbur Irkoy, ir se hallasiroo woo šennoo sanbandi.

²⁷ Zama borey kanj ga goro Žerizalem nda ngi alwakiiley mana yadda Isa ga, kanj i n'a zukandi, annabey kanj ga cawandi hunanzamzaari kul šenney no i n'i tabatandi.

²⁸ Ba kanj se i mana dii a ga haya kul kanj ga kate i m'a wii, i wiri Pilat ga, a ma wiiyandi.

²⁹ Waatoo kanj i na hayey kul kanj hantumandi a ga Citaaboo ra tee a se ka ben, i n'a zumandi bundoo ga k'a danj saaray ra.

³⁰ Amma Irkoy n'a tunandi bukawey ra.

³¹ A bangay jirbi booboyanj borey se kanj žigi a bande ka hun Galile ka koy Žerizalem, ngi ti nga seedewey [sohō da] jamaa do.

³² Ir, ir ga Alhabar Boryaa har war se kanj ti allaahidoo kanj Irkoy n'a zaa ir baabey se,

³³ Irkoy n'a tabatandi ir se kanj ti ngi izey ka Isa sanba. Sanda takaa kanj nda a hantumandi Zabur hinkantoo ra ka nee: <Ay Iz'aroo ti ni, agay ka ni hay hō.>[‡]

³⁴ Irkoy n'a tunandi bukawey ra hala a masi yee ka funbu. Woo no a n'a har ka nee: <Ay ga war noo Dawda haya henanantey, haya naanayantey.>[§]

³⁵ Woo se nongu foo ra a ga nee: <N'si nanj ni boro henanantaa ma dii funbuyan.>^{*}

³⁶ Dawda goy Irkoy ibaayoo se nga zamanoo ra, a faati, a koy nga hayragey gar alaahara, a funbu.

³⁷ Amma boraa kanj Irkoy n'a tunandi mana dii funbuyan.

³⁸ War ma bay, arma arey kanj nga maaganda se zunubu yaafayanoo ga harandi war se. De mo haya kul kanj ra Musa ašariyaa mana hin ka war tee boro šerrante,

³⁹ nga ra, boro kul kanj naanay ga tee boro šerrante.

⁴⁰ Wa hawgay hayaa kanj harandi annabey citaabey ra masi duu war.

⁴¹ I nee:

<Borey kanj ga boro konnay, wa guna,
war boŋey ma haw, war ma dere,
zama ay ga teegoy foo tee war zamanoo ra,
teegoy kanj war si naanay a abada
nda boro n'a deede war se.>[†]

⁴² Kanj Pol nda Barnabas ga fatta margahugoo ra, i n'a wiri i ga i ma šenney wey har ngi se hunanzamzaaroo kanj goo kaa hane.

⁴³ Waatoo kanj margahugoo jamaa say, Alyhuudey nda boroyanj kanj huru alyahuudutaray kanj ga Irkoy gana, iboobo hanga Pol nda Barnabas. Pol nda Barnabas ga šelanj i se, i g'i hoyray i ma gaabu Irkoy anneemaa ga.

⁴⁴ Hunanzamzaaroo kanj kaa ra, a ga hima nda koyraa kul ka marga ka maa ir Koyoo meešennoo.

[†] 13:25 13.25 Matiyu 3.11; Marku 1.7; Luka 3.16; Yehiya 1.20, 27. [‡] 13:33 13.33 Zaburey 2.7.

[§] 13:34 13.34 Ezayi 55.3. * 13:35 13.35 Zaburey 16.10. [†] 13:41 13.41 Habaku 1.5.

⁴⁵ Kanj Alyahuudey dii jamaa, biney too met nda canseyan, i koy šennoo kanj Pol g'a har kakaw k'a wow.

⁴⁶ Pol nda Barnabas šelanj nda naanay ka nee: «A nka tilasu war se Irkoy meešennoo ma jin ka harandi, amma zama war n'a warra, de mo war hunday cebe kanj war si hima nda hunayan abadantaa. Nga ne, ir ga bere dumiyanj kanj man'ti Alyahuudu here.

⁴⁷ Zama ir Koyoo n'ir yaamar ka nee:
 <Ay na ni kayandi ma tee dumiyanj gaayoo,
 hala ma koy nda hallasiroo
 hala adujna kaydogoo ga.>[‡]»

⁴⁸ Waatoo kanj borey kanj hun dumiyanj ra kanj man'ti Alyahuudu maa woo, i jaali, i n'ir Koyoo meešennoo beerandi. Borey kul naanay kanj ga hima ka duu hunayan abadantaa.

⁴⁹ Ir Koyoo meešennoo say ganda kul ra.

⁵⁰ Amma Alyahuudey na woyey kanj goo nda beeray kanj ga Irkoy gana nda koyraa boro beerey tusa i ma Pol nda Barnabas laazaaba k'i gaaray k'i kaa ngi laboo ga.

⁵¹ Pol nda Barnabas na kusaa kokobu k'a kaa ngi cewey ga, a ma yee i ga, i koy Ikoniyyom.

⁵² Taalibey biney too nda jaali, i too met nda Hundi Henanantaa.

14

Pol nda Barnabas koy Ikoniyyom

¹ Taka follokaa, Ikoniyyom koyraa ra, Pol nda Barnabas huru Alyahuudey margahugoo ra, i šelanj hala nongu kanj ra boro jamaa boobo naanay, Alyahuudey nda Grekey mo.

² Amma Alyahuudey kanj mana naanay na borey kanj hun dumiyanj ra kanj man'ti Alyahuudu tusa ka biney bibandi ir armey ga.

³ Pol nda Barnabas na waati kuku tee no din. I ga šelanj nda naanay, ngi naataa goo ir Koyoo ga kanj ga seedetaray tee nga anneemaa šennoo* ga ka ngi kabey ka tammaasayanj nda kayfiyanj tee.

⁴ Koyraa jamaa zamna, affooyanj goo Alyahuudey bande, jerey goo diyawaye bande.

⁵ Borey kanj hun dumiyanj ra kanj man'ti Alyahuudu, nda Alyahuudey, nda ngi alwakiiley na anniya zaa ngi ma Pol nda Barnabas zarabi k'i warra nda tondi k'i wii.

⁶ I bay, i zuru ka koy Likawoni koyrawey ra kanj ti Listir, nda Derbe, nda koyra kanbey.

⁷ I cindi no din ka Alhabar Boryaa har.

Pol nda Barnabas koy Listir

⁸ Aru foo goo Listir kanj cewey buu, a mma goro de, za paŋoo gundoo ra a bongu, a mana bay ka dira.

⁹ Aroo ga maa Pol ga šelanj. Pol na moo kanji a ga, a dii kanj a ga naanay kanj nga ga duu baani.

¹⁰ A na jinde jer ka nee a se: «Tun ka kay ni cewey ga ni boŋ ga.» A sar ka tun, a dira.

¹¹ Kanj jamaa dii hayaa kanj Pol n'a tee, i na jinde jer ka nee Likawoni šenni ra: «Koyey na ngi boŋ himandi nda adamize, i zunbu ir do.»

[‡] 13:47 13:47 Ezayi 49.6. * 14:3 14.3 nga anneemaa šennoo, Grek šenni ra, almaganaa faa ti nga šenni alhormantaa.

12 I na Barnabas maajoo danj Zus, i na Pol wanoo danj Hermes, zama nga ti šenni toonandikaa.†

13 Zus hugoo kanj goo koyraa jeroo ga, nga sargari juwalkaa kate yaaruyan nda bonj taalam hayayan hala koyraa mijoo ga. A nka baa nga nda jamaa ma sargari kaa.

14 Kanj diyawey, Pol nda Barnabas maar'a, i na ngi darbawey kottu ka zuru ka koy taray jamaa game. I kaati

15 ka nee: «Arey, cin se war ga hayey wey tee? Ir mo man'ti kala war cine adamizeyan, ir ga Alhabar Boryaa bayrandi war se, wa mooru haya yaadawey wey ga ka bere Irkoy hunantaa here kanj na beenaa, nda laboo, nda teekoo, nda haya kul kanj goo i ra tee.

16 Nga kanj zaman bisantey borey, a na gandawey kul nanj i ma dira, ngi affoo kul nga bonj fondaa ra.

17 A mana fay nda a ga gomniyanj ka seedetaray tee, a na war noo beenaa ncirney nda kaydiya hennayanj, ka war noo ŋaayan boobo ka war biney too nda jaali.»

18 Takaa kul kanj nda i šelanj, amma a šendi hala i ga hin ka jamaa ganji i ma sargari kaa ngi maajey ga.

19 Alyahuuduyan kaa ka hun Antiyoš nda Ikoniyo, i duu alžamaa, i na Pol warra nda tondi, k'a kursu ka koy koyraa banda ga, i hongu a buu.

20 Amma waatoo kanj taalibey n'a kuubi k'a bere, a tun, a huru koyraa ra. Subaa ra, a koy Barnabas bande Derbe.

Pol nda Barnabas yee Antiyoš kanj goo Siiri

21 Pol nda Barnabas na Alhabar Boryaa waazu Derbe koyraa ra ka boro boobo tee taalibijan. I yee Listir, nda Ikoniyo, nda Antiyoš

22 ka taalibey biney danj, k'i hoyray i ma gaabandi naanaa ga, ka bayrandi i se ka nee: «Kala zarabi boobo ma duu ir hala ir ga huru Irkoy Laamaa ra.»

23 I na boro beerijan suuba Egiliz foo kul ra, i ga Irkoy ŋaaray, i ga meehaw, i n'i talfi ir Koyoo kanj i naanay a ga.

24 I na Pisidi gandaa kottu ka koy Panfili.

25 Kanj i na šennoo waazu Perž, i doo ka koy Ataliya.

26 I na harihii zaa ka hun no din ka koy Antiyoš, nongoo kanj ra i n'i talfi Irkoy anneemaa ga goyoo kanj i n'a tee se.

27 Kanj i too, i na Egilizoo marga, i na hayaa kul deede kanj Irkoy na tee nda ngi nda takaa kanj nda a na naanay fondaa mijoo feeri dumijan kanj man'ti Alyahuudu se.

28 I na waati kuku tee taalibey do.

15

Margaroo kanj tee Žerizalem

1 Boro fooyanj hun Žude ka doo Antiyoš k'ir armey cawandi ka nee: «Nda war mana hurubangu sanda Musa alaadaa, war si hin ka hallasi.»

2 Kakaw nda šenni beeri huru ngi, nda Pol, nda Barnabas game. I kayandi kanj Pol, nda Barnabas, nda boroyanj ngi ra ma žigi ka koy Žerizalem diyawey nda boro beerey do šennoo woo se.

† 14:12 14.12 Grekey addinaa ra, Zus man'ti kala koyey bonjkoynoo, Hermes, nga ti ngi šenni toonandikaa.

³ Egilizoo n'i faaba ngi naarumaa ra, i na Fenisi nda Samari gandaa dira, i ga dumey kan man'ti Alyahuudu tuubiroo filla. I tee jaali beeri ir armyey kul se.

⁴ Kan Pol nda Barnabas too Žerizalem, Egilizoo, nda diyawey, nda boro beerey n'i kubay, i na hayaa kul deede kan Irkoy n'a tee nda ngi.

⁵ Fariziyeyey kondaa borey kan naanay, affooyan i ra tun ka nee: «A nka waazibi taalibey kan man'ti Alyahuudu ma hurubangu k'i yaamar i ma Musa ašariyaa dii.»

⁶ Diyawey nda boro beerey na cere marga ka šennoo woo guna.

⁷ Kakaw beeri ra, Piyer tun ka nee i se: «Arma arey, war hunday ga bay kan za gayyan Irkoy n'ay suuba war ra hala ay mijoo ma Alhabar Boryaa har dumey kan man'ti Alyahuudu se. I ma maa, i ma naanay.

⁸ Bine baykaa kan ti Irkoy cebe kan nga yadda i ga, a n'i noo Hundi Henanantaa sanda ir takaa.

⁹ A mana fay-fayyan kul dan ir nda i game. A na biney henanandi naanaa albarkaa ra.

¹⁰ Sohō macin se war ga Irkoy sii ka jeraw dan taalibey jindey ga kan ir baabey nda ir sii nda gaabi k'a jere?

¹¹ Amma ir ga naanay kan ir Koyoo Isa alhormaa ra ir hallasi sanda takaa kan nda ngi mo hallasi.»

¹² Jamaa kul dangay, i ga hanajer Pol nda Barnabas se kan ga tammaasawey nda kayfey kul deede kan Irkoy n'i tee dumey kan man'ti Alyahuudu game.

¹³ Waatoo kan i dangay, Žak na šennoo zaa ka nee: «Arma arey, wa hanajer ya ne.

¹⁴ Simon na takaa filla kan nda Irkoy jin ka jeli dumey ga kan man'ti Alyahuudu ka jama tee i ra nga maajoo se.

¹⁵ Woo nda annabey šenney kul ti affoo kan hantumandi Citaaboo ra ka nee:

¹⁶ <Woo banda ga, ay ga yee ka kaa,
ay ga Dawda hukkumoo kan kan cin koyne,
ay ga kayrey cin koyne k'i kayandi,

¹⁷ hala adamizey cindey m'ir Koyoo ceeci
nda dumey kul kan goo ay maajoo ga,
wey ti hayayan kan war Koyoo n'i har

¹⁸ kan bayrandi za gayyan.»*

¹⁹ Woo se ay goo borey ra kan si baa šenday ma huru dumey ga kan man'ti Alyahuudu kan tuubi ka Irkoy gana.

²⁰ Amma a ma hantumandi i se kan i ma ngi boŋ dii toorey žiiboo, nda woy nda aru izefututaraa, nda haya kan kootandi ka buu, nda kuri ŋaayan ga.

²¹ Za zamayan boroyan na Musa cawandoo waazu koyra foo kul margahugoo ra hunanzamzaari kul hane.»

Bataga sanbandi taalibey kan man'ti Alyahuudu se

²² Alwaatoo woo, diyawey, nda boro beerey, nda Egilizoo kul dii kan ga boori ngi ma boroyan suuba ngi ra k'i sanba Antiyoš Pol nda Barnabas bande. Borey ti: Žud kan se i ga nee Barsabas, nda Silas, aruyan no kan goo nda beeray ir armyey game.

* 15:18 15.16-18 Amos 9.11-12.

²³ I na batagaa kaŋ i n'a hantum daŋ kabey ra. I nee batagaa ra: «Diyawey, nda boro beerey, nda war armye kaŋ hun dumey ra kaŋ man'ti Alyahuudu ga sallam ir armye ga kaŋ goo Antiyoš koyraa, nda Siiri, nda Silisi gandaa ra.

²⁴ Ir maa kaŋ boro fooyaŋ [hun] ir do, ir man'i noo yaamar kul, i na war ŋaami ka war biney maray nda ŋi ŋenney†.

²⁵ Woo se ir kul tee bine foo ka dii kaŋ a ga boori ir ma aruyaŋ suuba ir ra k'i sanba war do, ŋi nda ir baakey Barnabas nda Pol

²⁶ kaŋ ti boroyaŋ kaŋ na ŋi hundey fur ir Koyoo Isa Almasihu maapoo se.

²⁷ Ir na Žud nda Silas sanba kaŋ ga ŋi miŋey ka haya follokey har war se.

²⁸ Zama Hundi Henanantaa nda ir dii kaŋ a ga boori ir masi jeraw kul daŋ war ga nda man'ti wey kaŋ waazibi:

²⁹ ka war boŋ dii hayey ga kaŋ sargandi toorey maapey ga, nda kuri, nda haya kaŋ kootandi ka buu ŋaayan ga, nda woy nda aru izefuturaray ga. Nda war ga war boŋ dii hayey wey ga, war na haya henna tee. Waatoo ma boori!»

³⁰ Kaŋ i hun no din ka doo Antiyoš, i na taalibey jamaa marga k'i noo batagaa.

³¹ Kaŋ i n'a caw, i ŋaali nda bineyaynandiroo kaŋ goo a ra.

³² Žud nda Silas kaŋ ŋi mo ti annabi, n'ir armye biney yaynandi nda ŋenni booboyaŋ, i na biney daŋ.

³³ Waatoo kaŋ i na waati tee no din, ir armye n'i sanba nda baani borey kaŋ n'i sanba do.

³⁴ [Amma Silas kayandi ka cindi no din.]

³⁵ Pol nda Barnabas na waati tee Antiyoš ka cawandi. ŋi nda boro booboyaŋ ga Alhabar Boryaa kaŋ ti ir Koyoo ŋennoo waazu.

Pol nda Barnabas hun cere bande

³⁶ Jirbiyaŋ banda ga, Pol nee Barnabas se: «Sohō ir ma yee ka koy ir armye foo koyra kul kaŋ ra ir n'ir Koyoo ŋennoo waazu ka dii wala i ga saabu.»

³⁷ Barnabas baa nga ma Yehiya mo kaŋ se i ga nee Marku kanbe ŋi bande.

³⁸ Amma Pol dii kaŋ a si hima ŋi ma boro kaŋ na ŋi naŋ za Panfili, a mana koy goy ŋi bande, hangandi ŋi.

³⁹ Citi huru gamey ra hala nongu kaŋ ra i fay. Barnabas na Marku dii ka harihii zaa ka koy Šipir.

⁴⁰ Pol na Silas suuba ka koy, ir armye n'a talfi ir Koyoo anneemaa ga.

⁴¹ A na Siiri nda Silisi gandaa dira ka Egilizey biney daŋ.

16

Timote na Pol nda Silas dum

¹ Pol too Derbe nda Listir. Nga ne, taalibi foo goo no kaŋ maapoo ti Timote. Naŋoo man'ti kala Alyahuudu kaŋ ga Isa gana, baaboo ti Grek,

² ir armye kaŋ goo Listir nda Ikoniyom ga seedetaray henna tee a ga.

† 15:24 15.24 Hantum fooyaŋ ga tonton ka nee: *ka nee kaŋ war ma hurubangu ka Musa ašariyaa dii.*

³ Pol baa a ma hanga nga bande, a n'a zaa, a n'a danɓangu Alyahuudey kanj goo nongey din ra maaganda se, zama borey kul ga bay kanj baaboo Grek no.*

⁴ Kanj i ga bisa koyrawey ra, i ga yaamaryan noo i se i m'i dii kanj diyawey nda boro beerey kanj goo Žerizalem k'i kayandi.

⁵ Egilizey duu gaabi naanaa ra, zaari kul mo ngi hinnaa ga tonton.

Pol dii bangayyan Trowas

⁶ I na Friži nda Galati gandaa dunbu ka bisa, zama Hundi Henanantaa n'i ganji i ma ţennoo har Azi gandaa ra.

⁷ Kanj i too Mizi gandaa ra, i ceeci ka naaru Bitini gandaa ra, amma Isa Hundoo man'i noo fondo.

⁸ Kanj i na Mizi kottu, i doo Trowas koyraa ra.

⁹ Pol dii cijinoo ra bangayyan kanj ra Masedoni gandaa aru foo ga kay ka nga njaaray ka nee: «Bisa ka kaa Masedoni k'ir faaba.»

¹⁰ Za a dii bangayyanoo, dogoo din da ir ceeci ka koy Masedoni, zama ir bay kanj ir Koyoo k'ir ceer ma koy Alhabar Boryaa waazu i se.

Lidi naanay ir Koyoo Filipi koyraa ra

¹¹ Ir na harihii zaa ka hun Trowas ka ţerre Samotras, subaa ra, ir too Neyapolis.

¹² Ir hun no din ka koy Filipi kanj ti Masedoni zamna beeri koyra jinaa, Rom borey laamaa ra a goo. Ir na zaariyan tee koyraa din ra.

¹³ Hunanzamzaaroo hane ir koy koyraa mijoo se banda ka koy isaa mijoo ga kanj ra ir ga hongu Irkoy njaaraydoo foo goo. Ir goro ka ţelan woyey se kanj marga no din.

¹⁴ Woy foo kanj maanoo ti Lidi, Tiyatir koyraa boro no, ţukka ciray hay ţenda maamalakaw no. Irkoy ganakaw no, a ga hanajer, ir Koyoo na binoo feeri hala a ma hayey dii kanj Pol g'i har.

¹⁵ Waatoo kanj a batize, nga nda nga hugoo borey, a n'a njaaray ir ga ka nee: «Nda war g'ay dii sanda boro kanj naanay ir Koyoo, wa huru ay hugoo ra ka zunbu ay do.» A n'ir gaabi.

Pol nda Silas danjandi kasaa ra Filipi koyraa ra

¹⁶ Kanj ir goo ma koy Irkoy njaaraydogoo ra, konja woy-ize foo kanj ra ganji kanj goyoo ti gunandiyan goo n'ir kubay. Konja woy-izoo ga gunandi, nga koyey ga duu nga gunandiyanoo ra nooru boobo.

¹⁷ A ga dira Pol nda ir bande, a ga kaati ka nee: «Borey wey man'ti kala Irkoy Jerantaa banney kanj ga hallasiroo fondaa waazu war se.»

¹⁸ A na woo tee zaari boobo. Pol fara, a bere ka nee ganjoo se: «Ay na ni yaamar Isa Almasihu maanoo ga, ma fatta a ra.» Waatoo din da, a fatta.

¹⁹ Amma kanj nga koyey ga dii hayaa kanj ga kate ngi se alman goo ma dere, i na Pol nda Silas dii k'i cendi ka koy farru beeroo ra alwakiiley do.

²⁰ I n'i danj lakkalkey bonkoyney jine ka nee: «Borey wey goo ma koyraa naami, Alyahuuduyan no,

²¹ i ga alaadayan har kanj si bisa ir se ir m'i dii, a si bisa ir m'i tee, zama Rom boroyan ti ir.»

²² Cere bande jamaa tun i ga, bonkoyney na Pol nda Silas kaayey cendi k'i kaa i ga ka yaamar noo i m'i barzu.

* **16:3 16.3** Grekey si hurubangu. Timote, nga naa here no a ga duu alyahuudutaray. Alyahuudey cindey maaganda se a hurubangu.

²³ Kaŋ i na barzu mee boobo kaa i ra, i n'i warra kasaa ra, i nee lakkalkaa se a m'i lakkal boryo.

²⁴ Kaŋ a duu yaamaroo woo, a n'i warra kasaa hugoo kaŋ goo kunehere ka cewey gaala bundu ra.

²⁵ Cijinoo gamoo ra, Pol nda Silas ga Irkoy ŋaaray, i ga don k'a saabu, kasa-izey ga haŋajer.

²⁶ Dogoo din da labu jijiri beeri tee hala nongu kaŋ ra kasaa asaasoo mma jijiri, waatoo din da hugoo miŋey kul feera, i kul gaalawey feera.

²⁷ Lakkalkaa dirgasu, kaŋ a dii kasaa hugoo miŋey feeri, a na nga takubaa hoobu ka nee nga ga nga boŋ wii, zama a mma nee kasa-izey nka zuru.

²⁸ Pol na jinde jer ka kaati ka nee: «Masi haya laala kul tee ni boŋ se, zama ir kul goo ne.»

²⁹ Waatoo din lakkalkaa nee i ma kate fitilla, a caħa ka huru ngi hugu-izoo ra, a ga jijiri, a kaŋ Pol nda Silas jine.

³⁰ A n'i ka koy taray ka nee: «Aru beerey, macin no ay m'a tee hala ya duu ka hallasi?»

³¹ I nee a se: «Naanay ir Koyoo Isa, de n'ga hallasi, ni nda ni hugoo borey.»

³² I n'ir Koyoo meeŋenoo waazu nga nda borey kul se kaŋ goo nga hugoo ra.

³³ Lakkalkaa, alwaatoo din da cijinoo ra, a n'i dii ka ngi dorey ŋumay. Dogoo din da nga nda nga borey kul batizandi.

³⁴ A na Pol nda Silas ka žigi ka koy nga hugoo do, a n'i gorandi k'i noo ŋaayan. A ŋaali kaŋ nga naanay Irkoy, nga nda nga hugoo kul.

³⁵ Kaŋ moo boo, boŋkoyney na wiisiyeyan† sanba i ma nee kaŋ i m'i naŋ.

³⁶ Lakkalkaa na ŋenney [wey] ka too Pol do ka nee: «Boŋkoyney sanba ka nee war ma naŋandi, soħo wa fatta, war ma koy nda baani.»

³⁷ Amma Pol nee i se: «Soħo kaŋ i n'ir kar alžamaa jine bila nda ir ma ciitandi ka zukandi, Rom boro ti ir, i n'ir daŋ kasaa ra. Soħo i ga baa ngi m'ir kaa taray tuguyan ra. Kalaa! Kala i ma kaa ngi hunday k'ir fattandi taray.»

³⁸ Wiisiyewey na ŋenney ka too boŋkoyney do. I hunbur kaŋ i maa kaŋ Rom boroyan no.

³⁹ I kaa ka alha-naŋ wiri i ga. I n'i fattandi taray k'a wiri i ga i ma koyraa naŋ.

⁴⁰ Kaŋ i fatta kasaa ra, i koy Lidi do. I dii ir armyey, i n'i hoyray, i koy.

17

Pol nda Silas koy Tesalonik koyraa ra

¹ Kaŋ Pol nda Silas bisa nda Anfipolis nda Apoloni koyrawey, i too Tesalonik kaŋ ra Alyahuudey margahugu foo goo.

² Sanda nga alaadaa, Pol huru i do. Hunanzamzaari hinza a ga ŋelan i se hayaa ga kaŋ Citaaboo n'a har.

³ A n'i fahamandi ka cebe i se kaŋ kala Almasihu ma zarabi, a ma tun bukawey ra. A nee i se: «Isa woo kaŋ ay goo m'a har war se, nga ti Almasihu.»

† 16:35 16.35 Boroyan no kaŋ ga ašariyaa zurandi boro ga kaŋ ciitandi.

⁴ Boroyan i ra yadda, i tonton Pol nda Silas ga, ngi, nda Grek jama beeri kanj ga Irkoy gana, nda woy cee-kayante booboyan.

⁵ Amma Alyahuudey canse, i na boro laala fooyan zaa furkey ra. I na koyraa borey marga-marga k'i danj cere ra. I koy Žasonj hugoo do k'i ceeci ka koy nda ey jamaa jine.

⁶ Kanj i mana duu ey, i na Žasonj nda armayanj cendi ka koy koyraa alwakiiley jine ka kaati ka nee: «Borey wey kanj na laboo kul birji, soho ne ra i kaa.

⁷ Žasonj n'i zumandi nga do, i kul na kokoy beeroo yaamarey hoo ka nee kanj kokoy tana goo no kanj ti Isa.»

⁸ Jamaa nda koyraa alwakiiley kanj maa hayey wey, boney jaami.

⁹ Žasonj nda borey jerey na haya noo tolme jina i duu k'i tanj.

Pol nda Silas koy Beere koyraa ra

¹⁰ Dogoo din da ir armyey na Pol nda Silas sanba Beere cijin here. Kanj i too, i huru Alyahuudey margahugoo ra.

¹¹ Borey wey biney baa Tesalonik borey waney, i na Irkoy meešennoo dii nda anniya henna. Zaari kul i ga Citaaboo fesufesu ka dii wala hayey kanj ga harandi cimiyanj no.

¹² Boro boobo naanay i ra, Grek woy kayanteyanj nda aru boobo.

¹³ Amma kanj Tesalonik Alyahuudey bay kanj Pol goo ma Irkoy meešennoo waazu Beere, ngi mo koy no din ka jamaa boney jaami k'i turandi.

¹⁴ Dogoo din da ir armyey na Pol sanba a ma koy teekoo here, amma Silas nda Timote cindi no din.

¹⁵ Borey kanj ga Pol dum n'a ka koy hala Aten. Kanj i yee, i na Pol dontaa har Silas nda Timote se kanj i ma nga gar nda cahāyan. Silas nda Timote koy.

Pol koy Aten koyraa ra

¹⁶ Waatoo kanj Pol ga Silas nda Timote batu Aten, a dukur kanj a dii takaa kanj nda koyraa ga too met nda tooru.

¹⁷ Margahugoo ra, a ga šelanj Alyahuudey nda Irkoy ganakey bande, zaari kul mo a ga šelanj borey bande kanj goo farru beeroo ra.

¹⁸ Lakkalkoyniyanj kanj se i ga nee Epikiri* nda Istoya boroyanj†, affooyanj i ra šelanj Pol bande. Affooyanj nee: «Cin no albuddantaa woo ga nee?» Affooyanj mo nee: «A ga hima nda koy waaniyanj ga a ga waazu.» I na woo har, zama a ga Isa nda tunyanoo Alhabar Boryaa waazu.

¹⁹ I n'a ka koy hoyraykey margaroo do kanj se i ga nee Aropaže‡, i nee: «Cawandi taagaa woo kanj ni goo m'a tee, ir ga hin ka nga koroo bay wala?»

²⁰ Zama n'g'ir mandi hayayanj kanj ir s'i bay. Ir ga baa ir ma ngi almaganaa bay.»

²¹ Aten borey kul nda yawey kanj goo Aten, ngi waatoo kul i s'a tee kala i ga šelanj wala i ga hanajer alhabar taagayanj se.

²² Pol goo Aropažo§ gamoo ra, a nee: «Aten borey, ay ga dii kanj haya kul here war ga koyey gana,

* **17:18 17.18** Boroyan no kanj si baa hottay, kaani no i ga ceeci. I ga hongu kanj aduŋŋa mma dira nda nga bonj. † **17:18 17.18** Boroyan no kanj ngi se lakkal man'ti kala ka ašariyawey bay kanj ga aduŋŋa dirandi. Boro masi nanj kaani wala hottay ma ni juwal. ‡ **17:19 17.19** Aropaže man'ti kala tondi hondoo kanj goo Aten koyraa ra kanj bonj hoyraykey ga marga. Hoyraykey margaroo din no ma koyraa juwal. § **17:22 17.22** Sorro 19to.

²³ zama waatoo kanj ay ga bisa ka war nongu henanantey guna, ay na ba mo sargari tonadoo gar kanj ga i hantum ka nee: <Woo mana teendi kala koy kanj ir s'a bay se!> Hayaa kanj war g'a gana bila nda war m'a bay, nga no agay, ay g'a har war se.

²⁴ Koyoo kanj na aduɲɲa nda haya kul kanj goo a ra tee, nga kanj ti beena nda laboo Koyoo, a si goro huguyan ra kanj kabe n'i tee.

²⁵ Adamize kabe mo si alhaadimay a se, a ga hima nda a si too haya kul ga, nga kanj ga hundi, nda hunsar, nda haya kul noo borey se.

²⁶ Boro folloku nda a na adamize dumi kul tee hala i ma goro laboo kul ga. A na waatey nda borey gorodogey diidewey kayandi.

²⁷ A nka woo tee hala i ma Irkoy ceeci, i ma dadaba ka Irkoy taaru ka duu a, ba kanj se a si mooru ir affoo kul.

²⁸ Zama nga ra ir hunaroo goo, nga ra ir puutiroom goo, nga ra ir ga bara, sanda takaa kanj nda war donkey affoo nee: <Nda cimi, nga hayroo ti ir.>

²⁹ Nda Irkoy hayroo ti ir, ir si hima ka hongu kanj koytaray ga hima nda wura, wala nzorfu kaaray, wala tondi, wala haya kanj adamize n'a fasal nda nga lakkaloo.

³⁰ Irkoy mana bonjiitaraa waatey kabu borey se. Sohō a na yaamar noo adamizey kul se, nongu kul kanj ra i goo, i ma tuubi,

³¹ zama a na zaari danj kanj ra boraa kanj a n'a kayandi ga hima ka aduɲɲa kul ciiti nda šerretaray. A na tammaasa kanj ga kaaray k'a cebe borey kul se k'a tunandi bukawey ra.»

³² Kanj borey maa Pol šelanj bukawey tunyanoo ga, boroyan n'a kašikaši, affooyan nee: «Han foo ir ga kaa ka hanajer ma ne šennoo woo ga koyne.»

³³ Woo ga, Pol fatta gamey ra.

³⁴ Amma boro fooyan denji a ga, i naanay. Denis, Aropažoo* hoyraykey margaroo boro foo, nda woy foo kanj maapoo ti Damaris goo borey ra, nda boro tanayanj mo.

18

Pol koy Korent koyraa ra

¹ Woo banda ga, Pol hun Aten, a koy Korent.

² A na Alyahuudu foo gar no din kanj maapoo ti Akilas, Poŋ gandaa wane, a mana gay kanj a hun Itali, nga nda nga wandoo Prisil, zama Klod* nka yaamar kanj Alyahuudey kul ma hun Rom. Pol hanga i bande.

³ Ngi kul ti goy foo, a cindi i bande ka goy, ngi goyoo man'ti kala hukku teeyan.

⁴ Hunanzamzaari kul Pol ga šelanj margahugoo ra Alyahuudey nda Grekey mo bande, nga šennoo na boŋey dii.

⁵ Waatoo kanj Timote nda Silas doo ka hun Masedoni, Pol na nga boŋ noo Irkoy meešennoo waazuroo se. A ga seedetaray tee Alyahuudey se kanj Isa ti Almasihu.

⁶ Amma Alyahuudey si yadda, i ga wowa, Pol ga nga darbawey kokobu ka nee: «War hundey alhakoo goo war ga! Agay ya ga henan. Hō banda ga, dumey kanj man'ti Alyahuudu do ay ga koy.»

⁷ Pol hun no din, a koy huru aru foo hugoo ra kanj maapoo ti Titiyus Žustus, Irkoy ganakaw no. Nga hugoo sii kala margahugoo jeroo ga.

* 17:34 17.34 Sorro 19to. * 18:2 18.2 Zamnaa 11.28.

⁸ Margahugoo bonkoynoo kanj ti Krispus naanay ir Koyoo, nga nda nga hugoo kul. Korent boro booboyanj kanj maa, naanay, i batizandi.

⁹ Cijin here ir Koyoo nee Pol se bangayyan ra: «Masi hunbur, šelanj masi dangay,

¹⁰ zama agay, ay goo ni bande. Boro kul kaboo si too ni do ka ifutu tee ma ne. Zama ay goo nda jama beeri koyraa woo ra.»

¹¹ Pol goro no din jiiri foo nda handu iddu a ga Irkoy meešennoo cawandi i game.

¹² Waatoo kanj ra Galiyonj ga tee Akay gandaa goforneroo, Alyahuudey tee mee foo ka tun Pol se ka koy nda a alkaaloo jine

¹³ ka nee: «Aroo woo goo ma borey bonjey bere i ma Irkoy gana taka ra kanj ga ašariyaa hoo.»

¹⁴ Pol baa ka nga miņoo feeri kanj Galiyonj nee Alyahuudey se: «Nda šerretaray janjay no wala goy futu no, he Alyahuudey, šikka sii ay ga hanjajer war se.

¹⁵ Amma nda šenni ga war ga kakaw, wala maa, wala war bonj ašariyaa, w'a guna war hunday, zama agay, ay si baa ya tee hayey wey se ciitikaw.»

¹⁶ A n' i gaaray i ma hun ciitidogoo ra.

¹⁷ I kul na Sosten dii, margahugoo bonkoynoo, i n'a kar ciitihugoo ra. Woo kul, Galiyonj mana kula.

Pol yee Antiyoš

¹⁸ Pol na jirbi boobo tee koyne Korent. Woo banda ga, a n'ir armey nanj ka harihii zaa ka koy Siiri gandaa ra, Prisil nda Akilas goo a bande. A na nga bonjoo cebu Sankre koyraa ra, zama a nka meefur zaa.

¹⁹ Kanj i too Efez, a n' i nanj no din. Nga hunday huru margahugoo ra ka šelanj Alyahuudey bande.

²⁰ Amma kanj i n'a wiri a ga a ma goro ngi do ka gay koyne, a mana yadda.

²¹ A hun i do, a nee: «Ay goo kaa war do koyne nda Irkoy baa.» A huru harihii ra ka fatta Efez.

²² I kay Sezare, a žigi ka koy ka Egilizoo[†] foo, a doo Antiyoš.

²³ A na waati tee no din, a koy. A na Galati nda Friži gandaa kottu cere bande ka bisa. A na taalibey biney danj.

Apolos koy Efez nda Korent

²⁴ Alyahuudu foo kaa Efez kanj maajnoo ti Apolos, Aleksandiri koyraa boro no. Aru no kanj ga wan šenni, a ga hanse ka Citaaboo bay.

²⁵ Nga, a nka cawandi ir Koyoo fondaa ra. Nga binoo kul si kala ka šelanj, ka haya kanj ti Isa cawandi nda fondaa. Ka gar Yehiya batizeyanoo de no a g'a bay.

²⁶ A šintin ka šelanj nda naanay margahugoo ra. Kanj Prisil nda Akilas maa a se, i n'a dii ngi do ka [Irkoy] fondaa fahamandi a se nda fondo henna.

²⁷ A baa nga ma koy Akay, ir armey hantum taalibey se k' i hoyray i m'a kubay henna. Kanj a too, a hanse ka borey kanj Irkoy anneemaa ra i naanay faaba.

²⁸ Alžamaa jine a ga Alyahuudey kakaw nda saha ka cebe i se Citaaboo ra kanj Isa ti Almasihu.

[†] 18:22 18.22 A ga hima ka tee Žerizalem Egilizoo.

19

Pol koy Efez koyraa ra

¹ Kaŋ Apolos goo Korent, Pol bisa nda Azi gandaa tondi hondey, a doo ka kaa Efez. A na taalibi fooyan gar no din.

² A nee i se: «Waatoos kaŋ war naanay, war duu Hundi Henanantaa wala?» I nee a se: «Ir mana maa mo wala Hundi Henanante goo.»

³ Pol nee: «Adiši batizeyan foo nda war batizandi?» I nee: «Yehiya batizekaa wanoo.»

⁴ Pol nee: «Batizeyanoo kaŋ Yehiya n'a tee man'ti kala tuubiiyan batizeyanoo. A nka nee jamaa se i ma naanay boraas kaŋ ga kaa nga dumaa ga, maanaa Isa.»

⁵ Kaŋ i maa űenney wey, i batizandi ir Koyoo Isa maapoo ga.

⁶ Pol na kabe fur i ga, Hundi Henanantaa zunbu i boŋ, i űinti na űelan űenni dumi fooyan ra, i na annabitaray tee.

⁷ I kul man'ti kala aru woy cindi hinka (12) cine.

⁸ Pol huru margahugoo ra, a ga űelan nda naanay handu hinza, a űelan i bande k'i yaddandi Irkoy Laamaa hayey.

⁹ Amma boroyan i ra na boűűenday, i tee turanteyan, i g'ir Koyoo fondaas kaynandi alűamaa jine. Pol hibi i ga, a na taalibey yeeti jere ga ka űelan i bande zaari kul Tiranus lokkol hugoo ra.

¹⁰ Woo teendi jiiri hinka, hala nongu kaŋ ra Azi gandaa borey kul maa ir Koyoo meeűennoo, a ma tee Alyahuudu wala Grek.

Sewa iz'arey ceeci ka ganjiyan gaaray

¹¹ Irkoy na kayfi beeriyan tee nda Pol kabey

¹² hala nongu kaŋ ra ba zaara-ize wala goydarbay kaŋ tuku nga gaahamoo ga, borey g'i ka koy k'i dan wircikoyney ga, wircoo ga ben i ga, ganjey ga hun i ra.

¹³ Alyahuudey kaŋ ga yaara-yaara ka ganjey kaa borey ra, ceeci k'ir Koyoo Isa maapoo cee borey ga kaŋ ra ganji goo, i nee: «Isa maapoo kaŋ nda Pol ga waazu ga, ay nee war ma koy!»

¹⁴ Borey kaŋ ga woo tee man'ti kala Alyahuudey sargari juwalkey jineboro kaŋ se i ga nee Sewa, nga iz'aru iiyye.

¹⁵ Ganjoo zaabi ka nee i se: «Ay ga Isa bay, ay ga boraas kaŋ ti Pol bay, amma war, war ti may?»

¹⁶ Boraas kaŋ ra ganjoo goo gum i boŋ ka hin i kul k'i űilla hala nongu kaŋ ra i gaa koonu, i maray, i zuru ka hun hugoo din ra.

¹⁷ Woo tee haya kaŋ borey kul kaŋ goro Efez g'a bay, Alyahuudey nda Grekey. I kul hunbur, ir Koyoo Isa maapoo ga beerandi.

¹⁸ Borey kaŋ naanay, ibooboyan i ra kaa borey jine ka űelan ngi boű teegoyey ga, ka hayey har kaŋ ngi cindi k'i tee.

¹⁹ Borey kaŋ cindi ka tee kottekoyni, ibooboyan i ra kate kotte tiirawey borey kul jine k'i ton. Tiirawey, laasaabu ra ngi hayoo ga koy too nzorfu kaaray tamma boű zenber woyguu (50.000).

²⁰ Hini beeroo woo nda ir Koyoo meeűennoo ga tonton, a ga nga gaaboo cebe.

Tureyanoo kaŋ tee Efez

21 Kanj wey teendi ka ben, Pol kayandi nga lakkaloo ra* nga ma bisa Masedoni nda Akay gandaa ra ka koy Žerizalem. A nee: «Nda ay koy no din, a nka tilasu ya koy dii Rom mo.»

22 A na nga faabakaw hinka sanba Masedoni, Timote nda Erast. Nga hunday cindi Azi ka waati tee no din.

23 Alwaatoo woo ra, laazaaba beeri tee ir Koyoo fondaa maaganda se,

24 zama boro foo kanj se i ga nee Demetris kanj ti garaasa, nga no ma Artemis† tooru hugey hanse nda nzorfu kaaray. Demetris bande kabe goyteerey ga hanse ka duu haya.

25 A n'i marga, ngi nda borey kanj goo goymee foo. A nee: «Arey, war ga bay kanj ir almanoo kul man'ti kala goyoo woo.

26 War ga dii, war ga maa kanj man'ti Efez hinne ra, amma a ga hima nda ba Azi kul ra Pol din na alžama boobo naanayandi ka boņey bere ka nee kanj hayey kanj borey kabey n'i tee man'ti koyyan.

27 Man'ti ir goyoo addawlāa hinne no ma hin ka hasara, amma ir koy woy beeroo Artemis ŋaarayhugoo hunday masi koy tee yaada. Ir koyoo kanj Azi kul nda laboo kul g'a beerandi maapoo masi kaa ka dere.»

28 Kanj i maa šenney wey, i too met nda futay, i kaati ka nee: «Artemis kanj ti Efez borey koyoo ga beeri!»

29 Koyraa kul ka ŋaami cere ra. Borey tee mee foo, i koy tiyaatar hugoo do. I na Pol hangasiney kanj ngi nda a ga naaru kanj ti Masedoni boroyan, Gayus nda Aristark ka koy ngi bande.

30 Pol baa nga ma koy jamaa game, amma taalibey mana yadda a ma koy.

31 Azi gandaa boro beeriyan kanj ti Pol cereyan na dontokaw sanba a do kanj ngi g'a wiri a ga a masi kaa tiyaatar hugoo here.

32 Affooyan ga kaati ka nee woo, jerey ga kaati ka nee woo, zama margaroo ŋaami, i mana yee ka bay haya kanj se ngi marga.

33 Jamaa ra boroyan na alhabar danj Aleksander ra kanj Alyahuudey n'a tuti jine. Aleksander na kaboo ka silbay foo tee, a baa nga ma faasa nga boņ se jamaa jine.

34 Amma kanj i bay Alyahuudu no, i kul kaati cere bande guuru hinka cine ka nee: «Artemis kanj ti Efez borey koyoo ga beeri!»

35 Koyraa hantumkaa na jamaa dangayandi, a nee: «Efez borey, may ti bora kanj si bay kanj Efez koyraa ti Artemis kanj ti iberoo ŋaarayhugoo lakkalkaa, nga nda nga assuura‡ kanj ti tooru kanj kanj ka hun beenaa ra?

36 Kakaw sii hayey wey ra, a ga hima war ma tabati, war masi haya kul tee nda mookonnay.

37 War kate arey wey ka gar i mana haya kul hasara ŋaarayhugoo ra, i man'ir koy woy beeroo mo wow.

38 Nda Demetris nda kabe goyteerey kanj goo a bande ga baa ngi ma boro danj haya ra, ciitey zaariyan goo no, goforneryan goo no, i ma šennoo danj i jine.

39 Nda haya goo no kanj war g'a wiri kanj man'ti woo, a ma hansandi jineborey margaroo jine.

* 19:21 19.21 Pol kayandi nga lakkaloo ra, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Pol kayandi Irkoy Hundoo albarkaa ra. † 19:24 19.24 Artemis, tooru no kanj ga woy maa goo. ‡ 19:35 19.35 Tondi boro no kanj Artemis ganakey ga nee a ga hima nda Artemis, beenaa ra a hun.

40 Ir si jaŋ ka ciyandi jaamiyanoo kaŋ teendi hõ sabbu se, zama ir sii nda addalil kul kaŋ se ir na margaroo woo tee.» Kaŋ a na woo har ka ben, a na jamaa naŋ i ma koy.

20

Naarumaa kaŋ Pol n'a tee Masedoni nda Gres gandaa ra

1 Waatoo kaŋ tureyanoo ben, Pol ciya kate taalibey se i ma kaa, a n'i hoyray. Woo banda ga, a n'i hoy baani ka hun no din ka koy Masedoni.

2 A bisa nda laamawey din ka taalibey hoyray nda šenni booboyaŋ. Woo banda ga, a koy Gres gandaa ra.

3 A na handu hinza tee no din. A baa nga ma harihii zaa ka koy Siiri gandaa ra, amma waatoo kaŋ Alyahuudey anniyafutay a ga, a kayandi nga ma yee nda Masedoni here.

4 Borey kaŋ goo a bande ti: Sopater kaŋ ti Beere koyraa boro, Pirus iz'aroo no, nda Aristark nda Sekundus kanyaŋ ti Tesalonik boroyaŋ, nda Gayus kaŋ ti Derbe boro, nda Timote, nda Tišik nda Trofim kaŋ ti Azi boroyaŋ.

5 Wey din koy ir jine k'ir batu Trowas.

6 Amma ir, ir mana harihii zaa ka hun Filipi kala jirbi hinka Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo banda ga. Jirbi guu banda ga, ir toor'ey Trowas. Ir goro no din jirbi iyee.

Naarumaa kaŋ Pol n'a tee Trowas

7 Jirbiiyyaa zaari jinaa*, ir marga ka takulaa dunbu. Pol kaŋ ga hima ka dira subaa ra n'i waazu, za a ga šelaŋ hala cijinoo gamoo ra.

8 Fitilla boobo goo soorohugoo kaŋ ra ir cindi ka marga.

9 Aru sooga foo kaŋ maapoo ti Etiš cindi ka goro sooraa funeetaraa ra. Jirbi komante n'a zaa kaŋ Pol gay a ga šelaŋ, aru soogaa jirboo ra, a kaŋ ka hun sooro hinzantoo boŋ hala ganda. I na jer, i gar a buu.

10 Pol zunbu ganda, a na nga boŋ warra a ga k'a dii nga gandoo ra ka nee: «War lakkaley masi tun, nga hundoo goo a ra.»

11 Waatoo kaŋ Pol žigi koyne, a na takulaa dunbu, a ŋaa, a cindi a ga šelaŋ hala alfazar. Woo banda ga, a koy.

12 I kate zankaa, a ga huna, biney hanse ka yay.

Naarumaa kaŋ Pol n'a tee ka hun Trowas ka koy Mile

13 Ir jin ka harihii zaa ka koy Asos kaŋ ra ir ga hima ka Pol zaa, zama a nka kayandi kaŋ cee nda nga ga koy.

14 Waatoo kaŋ a n'ir kubay Asos, ir n'a zaa ka koy Mitilen.

15 Ir na harihiyoo zaa ka hun no din ka koy. Subaa ra, ir too Šiyo tenje. Subasiyoo ra, ir too Samos. Zaaroo din banda ga, ir too Mile.

16 Pol kayandi nga masi huru Efez, nga masi koy waati beeri tee Azi. Za a mma cahã, nda a ga hin ka tee Pantekotoo hane ma nga gar Žerizalem.

Pol šelaŋ Efez Egilizoo boro beerey se

17 Ka gar Pol goo Mile, a donto Efez ka Egilizoo boro beerey cee.

18 Kaŋ i kaa a do, a nee i se: «Za zaari jinaa kaŋ ay n'ay cewoo dan Azi gandaa ra, war ga takaa bay kaŋ nda ay goo war bande, waati kul,

* 20:7 20.7 Boro fooyaŋ mma nee asibtoo no, affooyaŋ ga nee alhadoo no.

19 ay g'ir Koyoo gana haya kul ra nda boŋ-yeeti-gandayan, nda mundayyan, nda siiyan kan ay dii ey Alyahuudey anniya futawey ra.

20 Ay mana haya kul tugu kan ga hin ka war nafa. Ay na war waazu ka war cawandi, jamaa jine nda hugey ra

21 ka seedetaray tee Alyahuudey nda Grekey se i ma tuubi ka koy Irkoy ga ka naanay ir Koyoo Isa Almasihu.

22 Sohō nga ne, Irkoy Hundoo n'ay gaabi, ay ga koy Žerizalem bila nda ya bay hayey kan ga kaa ka tee ay ga.

23 Hayaa de kan ay g'a bay ti koyra kul kan ra ay too, Hundi Henanantaa g'ay bayrandi gaalawey nda zarabey kan g'ay batu.

24 Amma ay hunaroo si tee ya ne baffoo, ya hin k'ay diraa de benandi nda goyoo kan ay duu a ir Koyoo Isa Almasihu ga, ka Irkoy anneemaaAlhabar Boryaa seedetaraa tee.

25 Sohō nga ne, ay ga bay kan war kul, borey kan game ay na Irkoy Laamaa šennoo waazu ka bisa, war si yee ka dii agay ndumoo.

26 Woo se hō ay g'a bayrandi war se kan ay ga henan, boro kul hundoo alhako sii ay ga,

27 zama ay na Irkoy ibaayoo kul har war se, ya na baffoo tugu.

28 Wa war boŋ hawgay, war ma feeji kuroo kul hawgay kan se Hundi Henanantaa na war tee jinehun, ka Irkoy Egilizoo kur kan a n'a day nda nga boŋ Iz'aroo kuroo.

29 Agay, ay ga bay kan ay koyyanoo banda ga, ganjihansi futuyan ga huru war gamey ra kan si feeji kuroo nan.

30 Boroyan ga tun war hunday ra ka taariyan cawandi hala ngi ma duu ka taalibey bere i ma hanga ngi bande.

31 Woo se war ma hanna cijin nda zaari, war ma hongu kan jiiri hinza, cijin nda zaari ay mana fay nda ay ga war affoo kul hoyray nda munday.

32 Sohō ay ga war talfi Irkoy ga, nda nga anneemaa šennoo[†] ga kan ga hin ka war tabatandi ka war noo hayey kan war g'i tubu, war nda borey kul kan na ngi boŋ dan jere ga Irkoy se.

33 Ay mana boonay boro kul nzorfoo, wala nga wuragoo, wala nga darbaa.

34 War hunday ga bay kan ay kabey wey nda ay goy ka agay nda ay hangasiney almuraadey hanse.

35 Ay n'a cebe war se nongoo kul here kan nda boro goy nda takaa woo ma talkey faaba, ir ma hongu šenney kan ir Koyoo Isa hunday n'i har, a nee: <Gomni goo nooyan ra ka bisa duuyan.>

36 Kan Pol na šenney wey har ka ben, a sonbu kanjey ga, nga nda borey kul kan goo a bande, a na Irkoy ŋaaray.

37 Borey kul hēe, i hēe, i gum Pol jindoo ga k'a summu.

38 Hayaa kan hanse ka biney maray man'ti kala šennoo kan Pol n'a har kan ti i si yee ka dii nga ndumoo. I n'a dum hala harihiyoo do.

21

Pol naaru ka koy Žerizalem

1 Kan ir nda ey na cere nan, ir na harihii zaa ka šerre Kos. Subaa ra, ir koy Rodos. Ir hun no din ka koy Patara.

2 Ir na harihii foo gar kan ga koy Fenisi, ir huru a ra ka koy.

³ Waatoo kanj ir man Šipir, ir n'a nanj ir kabe waawaa ga ka hun ka koy Siiri here ka koy fandi Tir, zama no din no hiyoo ga hima ka nga jinaa zumandi.

⁴ Ir na taalibey gar no din, ir na jirbi iyye tee no din. I nee Pol se Irkoy Hundoo albarkaa ra a masi žigi ka koy Žerizalem.

⁵ Waatoo kanj jirbi iyyaa timme, ir na fondaa zaa, i kul n'ir dum, ngi woyey nda zankey ka koy hala koyraa dumaa ga, ir sonbu ir kanjey ga haroo mijoo ga ka Irkoy ŋaaray.

⁶ Waatoo kanj ir na cere hoy baani ka ben, ir huru harihiyoo ra, ngi, i yee ngi do.

⁷ Kanj ir goo m'ir diraa benandi, ir hun Tir ka koy Petolomayis. Ir n'ir armey foo kanj goo no din, ir na zaari foo tee i do.

⁸ Subaa ra, ir hun no din, ir koy Sezare. Ir koy Filip kanj ti Alhabar Boryaa harkaw hugoo ra. A goo aru iyyaa ra kanj suubandi. Ir zunbu a do.

⁹ Woo gar a goo nda ize woy boro taaci kanj si aru bay, i ga annabitaray tee.

¹⁰ Ir na jirbi boobo tee no din, annabi foo kanj maapoo ti Agabus doo ka hun žude.

¹¹ A kaa ir do, a na Pol gamahawoo zaa, a na nga cewey nda nga kabey haw, a nee: «Hayaa ne kanj Hundi Henanantaa n'a har, a nee: «Boraa kanj wane gamahawoo woo, Alyahuudey g'a haw nda takaa woo Žerizalem, i g'a danj kabeyan ra kanj man'ti Alyahuudu.»

¹² Kanj ir maa šenney wey, ir nda borey mo kanj goo no din, ir na Pol suurandi a masi žigi ka koy Žerizalem.

¹³ Amma Pol zaabi ka nee: «Macin se war ga hēe k'ay binoo hasara? Zama agay, ay soolu ya hawandi, man'ti ya hawandi hinne, amma ya buu mo Žerizalem ir Koyoo Isa maapoo maaganda se.»

¹⁴ Kanj a wanji ka yadda ir se, ir fay nda a, ir nee: «Ir Koyoo ibaayoo ma tee.»

¹⁵ Jirbey din banda ga, ir n'ir jinawey marga, ir žigi ka koy Žerizalem.

¹⁶ Sezare taalibey mo ra boroyan hanga ir bande k'ir ka koy boro foo kanj do ir ga hima ka zunbu. Maapoo ti Manasonj, Šipir boro no, a gay a ga tee taalibi.

Pol koy Žak foo

¹⁷ Kanj ir too Žerizalem, ir armey n'ir kubay henna nda jaali.

¹⁸ Nga subaa ra, Pol n'ir ka koy Žak hugoo do, Egilizoo boro beerey mo kaa no din.

¹⁹ Pol n'i foo jina a duu ka hayey filla affoo-foo kanj Irkoy n'i tee nda nga goyoo dumey kanj man'ti Alyahuudu game.

²⁰ Kanj i maa a se, i na Irkoy beerandi. I nee Pol se: «Ir armaa, n'ga dii Alyahuudu zenber-zenberey kanj naanay, i kul ga hanse ka ašariyaa dii.

²¹ Ka gar i nka maa kanj ni mma Alyahuudey kul kanj goo gandawey jerey ra cawandi ka nee i ma Musa ašariyaa nanj, i masi ngi izey danjangu, i masi dira nda alaadawey.

²² Macin no ir m'a tee? Šikka sii a ra, i ga maa kanj ni kaa ne ra.

²³ Adiši hayaa tee kanj ir g'a har ma ne. Aru taaci goo ir ra kanj na meefur zaa.

24 I dii, war ma koy henan cere bande. Ma bana i se hala ngi boŋey ma duu ka cebandi. Woo ra borey kul ga bay kaŋ hayey kul kaŋ ngi maar'ey ni ga man'ti kala taari de. I ma bay kaŋ ni mo, n'ga ašariyaa dii.

25 Dumey kaŋ man'ti Alyahuudu kaŋ naanay, ir waafaku ka hantum i se kaŋ i ma ngi boŋ hawgay i masi hayey ŋaa kaŋ sargandi toorey maapey ga, nda kuri ŋaayan, nda haya kaŋ kootandi ka buu, nda woy nda aru izefututaray ga.»

26 Pol na arey ka koy nga bande. Subaa ra, a na nga boŋ henanandi i bande, a huru Irkoy hugu beeroo ra ka hanoo har kaŋ ra ngi henanandiyanoo jirbey ga timme nda hanoo kaŋ ngi affoo kul sargaroo ga teendi.

Pol diyandi Irkoy hugu beeroo ra

27 Kaŋ jirbi iyyaa ga baa ka ben, Azi Alyahuuduyan dii Pol Irkoy hugu beeroo ra, i na jamaa kul turandi i m'a dii.

28 I kaati ka nee: «Izirayel borey, wa faaba, boraa ti woo kaŋ ga borey kul cawandi nongoo kul ra, ka konna Izirayel borey, nda ašariyaa, nda nongoo woo. Koyne mo a na Grekey daŋ Irkoy hugu beeroo ra ka nongu henanantaa din žiibandi.»

29 I nka bay ka dii koyraa ra Efez boraa kaŋ se i ga nee Trofim goo Pol bande, nga i mma nee kala Pol nka koy nda a Irkoy hugu beeroo ra.

30 Koyraa kul ka tun cere ra, jamaa marga. I na Pol dii k'a cendi k'a ka fatta Irkoy hugu beeroo ra, dogoo din da hugoo miŋey daabandi.

31 Kaŋ i ceeci ngi m'a wii, alhabaroo too soojey boŋkoyni beeroo do kaŋ Žerizalem kul ka birji cere ra.

32 Dogoo din da a na soojeyan nda jalakoyniyan zaa ka zuru ka doo i do. Za kaŋ borey dii sooje boŋkoyni beeroo nda soojey, i fay nda ka Pol kar.

33 Waatoo kaŋ boŋkoynoo too i do, a na Pol dii, a na yaamar noo kaŋ i m'a haw nda guuru karfu hinka jina a duu ka hãa wala may no, macin ti hayaa kaŋ a n'a tee.

34 Amma jamaa ra, affooyan ga kaati ka nee woo, jerey ga kaati ka nee woo. Kaŋ a mana hin ka duu šenni naanayante kul tureyanoo maaganda se, a na yaamar noo i ma Pol ka koy soojey hugoo do.

35 Waatoo kaŋ Pol too žigidogoo tintimey ga, kala soojey n'a zaa jamaa gaaboo maaganda se,

36 zama jamaa kul hanga ey ka kaati ka nee: «W'a wii!»

Pol kay ka faasa nga boŋ se Alyahuudey jine

37 Waatoo kaŋ ra i ga baa ka Pol daŋ soojey hugoo ra, a nee sooje boŋkoyni beeroo se: «Ay ga hin ka šenni foo har ma ne wala?» A nee: «Adiši n'ga wan Grek šenni?»

38 Man'ti Misira boraa ti ni kaŋ a mana gay, a na tureyan tunandi ka turante boro zenber taaci (4.000) ka koy saajoo ra?»

39 Pol nee: «Alyahuudu ti agay, Tars kaŋ goo Silisi gandaa ra, koyra beeroo din ize ti agay. Ay g'a wiri ni ga, nanj ya šelanj jamaa se.»

40 Waatoo kaŋ boŋkoynoo na Pol nanj a ma šelanj, Pol kay žigidogoo tintimey ga, a na kaboo ka silbay foo tee jamaa se. Nongoo kul tee sōy. A šelanj i se Ebere šenni ra ka nee:

22

¹ «Arma arey nda ay baabey, wa maa hayaa kanj ay ga baa y'a har war se ka faasa ay bonj se.»

² Kanj i maa Ebere šenni ra a ga šelanj ngi se, ngi dangayyanoo yee ka tonton. Pol nee:

³ «Alyahuudu ti agay, ya na hayandi kala Tars kanj goo Silisi gandaa ra, amma koyraa woo ra ay biirandi. Gamaliyel cewey cire ay caw. A n'ir baabey ašariyaa cawandi ya ne nda takaa kanj nda a ga hima. Ay ga hanse ka Irkoy hayey dii sanda takaa kanj war goo m'a tee hõ.

⁴ Ay na borey kanj goo fondaawoo ga gurzugay hala buuyan ga. Ay na arey nda woyey mo haw k'i noo i m'i danj kasaway ra.

⁵ Sargari juwalkey jineboraa hunday nda boro beerey margaroo kul ga tee ya ne seede. Ay duu i ga mo batagayanj k'i ka koy ir armyey do. Ay naaru ka koy Damas ka borey haw kanj goo no din ka kate ey Žerizalem i ma zukandi.»

*Pol ga nga tuubiroo deede
(Teegoyey 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ «Kanj ay goo ma naaru, ay ga baa ka too Damas, zaarikay dimma ga, kanj dogoo din da gaay beeri hun beenaa ra, a n'ay kuubi k'ay bere.

⁷ Ay kanj ganda, de ay ga maa jinde kanj ga nee ya ne: «Sol, Sol, macin se ni, n'g'ay gurzugay?»

⁸ Ay zaabi ka nee: «May ti ni, ay Koyoo?» A nee ya ne: «Agay ti Isa Nazaret boraa kanj ni, n'g'a gurzugay.»

⁹ Borey kanj goo ay bande dii gaayoo, amma i mana maa boraa kanj šelanj ya ne jindoo.

¹⁰ Ay nee: «Ay Koyoo, macin no ay ga hima k'a tee?» Ay Koyoo nee ya ne: «Tun ma koy Damas, no din ra i ga hayey kul filla ma ne kanj yaamarandi m'i tee.»

¹¹ Ay si dii koyne, gaayoo annuura maaganda se. Borey kanj goo ay bande n'ay kaboo dii k'ay gongu ka koy Damas.

¹² Aru foo goo no din kanj se i ga nee Ananiyas, Irkoy hunburkaw no, a ga ašariyaa dii, Alyahuudey kul kanj goo no din ga seedetaray henna tee a ga.

¹³ A kaa ay do ka kay ay jeroo ga, a nee ya ne: «Ag'armaa Sol, ni moyey ma yee ka dii.» Waatoo din da, ay moyey yee ka dii, ay dii Ananiyas.

¹⁴ A nee: «Ir baabey Koyoo na ni kayandi hala ma nga ibaayoo bay, ma dii Boro Šerrantaa, ma maa šenniyanj mijoo ra.

¹⁵ Zama n'ga tee a se seede, adamizey kul do, hayey kanj ni dii ey nda wey kanj ni maar'ey se.

¹⁶ Sohõ macin no n'ga batu? Tun ma batizandi, ni zunubey ma tuusandi ka hun ni ga k'ir Koyoo maapoo cee.»»

Pol ga takaa deede kanj nda nga sanbandi

borey do kanj man'ti Alyahuudu

¹⁷ «Waatoo kanj ay yee Žerizalem, ay goo ma Irkoy ŋaaray Irkoy hugu beeroo ra kanj ay dii bangayyan.

¹⁸ Ay dii ir Koyoo, a nee ya ne: «Tanba, ma cahã ka hun Žerizalem, zama seedetaraa kanj n'g'a tee ay ga, i si yadda a ga.»

19 Ay nee: <Ay Koyoo, ngi hunday ga bay kan agay, ay cindi ka hun margahugu foo ra ka huru affoo ra ka borey kan ga naanay ni dan kasaa ra k'i kar.

20 Waatoo kan i na ni seedaa Etiyen wii, kuroo mun, agay hunday goo no, ay yadda hayaa ga kan teendi, ay na borey kan g'a wii darbawey lakkal.>

21 A nee ya ne: <Koy, zama agay, ay ga ni sanba nongu mooro ra dumey do kan man'ti Alyahuudu.>>

Pol bayrandi kan Rom bora ti nga

22 Jamaa na hanajer Pol se hala ka too šennoo woo ga jina i na jinde jer ka nee: «Wa aroo woo kaa aduŋŋa ra, a si hima ka huna!»

23 I cindi i ga kaati, i ga ngi darbawey warra, i ga laboo say hewoo bande ka ngi futuyanoo bebe.

24 Sooje bonkoyni beeroo na yaamar noo kan i ma Pol ka koy soojey hugoo do k'a barzu hala a ma duu ka hayaa bayrandi kan se jamaa ga kaati ka konna a.

25 Waatoo kan i ga Pol haw barzuyanoo se, a nee jalakoynoo kan goo nga jeroo ga se: «War goo nda fondo ka Rom boro barzu kan mana ciitandi wala?»

26 Za jalakoynoo maa šennoo woo, nga no a koy a deede nga bonkoynoo se ka nee: «Macin no n'g'a tee? Zama aroo din, Rom boro no.»

27 Sooje bonkoyni beeroo kaa Pol do ka nee a se: «Ay bayrandi, Rom boro ti ni wala?» A nee: «Ayyo.»

28 Bonkoynoo nee koyne: «Agay, nooru beeri no ay n'a kaa ka duu koyra-izetaraa woo.» Pol nee: «Agay binde nka hayandi nda a.»

29 Dogoo din da borey kan ga hima k'a hãa hibi a ga, bonkoynoo mo hunbur waatoo kan a bay Rom boro ti Pol, de mo nga n'a haw.

Pol danandi hoyraykey margaroo jine

30 Subaa ra, sooje bonkoyni beeroo baa nga ma hakiika ka bay hayaa kan se Alyahuudey na Pol wurru. A n'a feeri, a na yaamar noo kan sargari juwalkey jineborey nda hoyraykey margaroo kul ma cere marga. A na Pol zumandi, a n'a kayandi i jine.

23

1 Pol na nga money kanji hoyraykey margaroo ga, a nee: «Arma arey, ay binoo ga kani dabay hala hõ ay Irkoy ganayanoo ra.»

2 Sargari juwalkey jineboraa kan ti Ananiyas yaamar kan borey kan goo jeroo ga m'a kar miŋoo ga.

3 Waatoo din Pol nee a se: «Irkoy ga ni kar, ni kan ga hima nda cete kan kaarayandi*. Ni goo ma goro ne ra k'ay ciiti nda ašariyaa, n'ga nee i m'ay kar, ka gar woo ti ašariyaa hooyan!»

4 Borey kan goo jeroo ga nee: «Irkoy sargari juwalkey jineboraa no n'g'a wow?»

5 Pol nee: «Ya na bay, ag'armey wala sargari juwalkey jineboraa no, zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee: <Masi ifutu har ni jamaa bonkoynoo ga.>†»

6 Pol ga bay kan margaroo jere foo ti Sadusiyenyan, amma jere faa ti Fariziyenyan. A kaati hoyraykey margaroo game ka nee: «Arma arey, Fariziyen ti agay, Fariziyen k'ay hay. Bora kan ga Izirayel ga naata nda bukawey tunyanoo maaganda se [agay], ay goo ma ciitandi.»

* 23:3 23.3 Matiyu 23.27. † 23:5 23.5 Fattaroo 22.27.

7 Waatoo kaŋ a na woo har, kakaw huru Fariziyeney nda Sadusiyeney game, jamaa zamna.

8 Zama Sadusiyeney ga nee kaŋ tunyanoo si bara, almalayka si bara, hundi si bara, amma Fariziyeney ga nee kaŋ i kul ga bara.

9 Hooloo beeri tee, Citaaboo baykawayŋ kaŋ goo Fariziyeney kondaa ra tun ka kakaw beeri tee, i nee: «Ir mana dii aroo woo ga haya futu kul, amma nda hundi wala almalayka ūelaaŋ a se...»

10 Kakaa beeri ka tonton, sooje boŋkoyni beeroo hunbur i ma Pol dunbu-dunbu, a na soojeŋ margaroo yaamar, i ma zunbu k'a kaa gamey ra k'a ka koy soojeŋ hugoo ra.

11 Cijinoo din ra, ir Koyoo kay Pol jeroo ga ka nee a se: «Bine tee, takaa kaŋ nda n'na seedetaray tee ay hayey ga Źerizalem, takaa din da kala ma seedetaray tee ay hayey ga Rom mo ra.»

Alyahuudey hawandifutay Pol ga

12 Suba subbaahoo ra, Alyahuudey hawandifutay, i na Źeeyan beeri tee kaŋ ngi si ŋaa ngi si haŋ hala waati kaŋ ngi na Pol wii.

13 Borey kaŋ na hawandifutaa woo tee bisa boro woytaaci (40).

14 I koy sargari juwalkey jineborey nda boro beerey do ka nee: «Źeeyan beeri no ir n'a tee kaŋ haya kul si huru ir miŋey ra kala waati kaŋ ir na Pol wii.

15 Sohō war nda hoyraykey margaroo ma nee sooje boŋkoyni beeroo se a ma Pol zumandi war se hala war ma hanse ka nga ūennoo takaa guna, ir hunday soolu ir m'a wii za a mana man kate ne.»

16 Pol woymaa iz'aroo maa hawandifutaa, a koy huru soojeŋ hugoo ra k'a har Pol se.

17 Pol ciya jalakoyini foo se, a nee: «Aru soogaa woo ka koy sooje boŋkoyni beeroo do, zama a goo nda a se ūenni foo.»

18 A n'a dii k'a ka koy boŋkoynoo do, a nee: «Kasa-izoo kaŋ se i ga nee Pol ciya ya ne k'a wiri ay ga ya koy nda ni do aru soogaa woo kaŋ goo nda ni do ūenni.»

19 Boŋkoynoo n'a dii nda kaboo k'a ka koy jere ga k'a hāa ka nee: «Macin no n'ga baa m'a har ya ne?»

20 A nee: «Alyahuudey waafaku, ngi ma ni ŋaaray suba ma Pol zumandi hoyraykey margaroo jine, a ma tee sanda ngi mma baa ngi ma nga misoo hāa ka faham kaaray.

21 Ni, masi yadda i se. I bisa boro woytaaci (40) kaŋ hawandifutay a ga. I na Źeeyan beeri tee kaŋ ngi si ŋaa ngi si haŋ nda man'ti ngi nka Pol wii. Sohō i soolu, i si haya kul batu kala ma ni jindoo noo.»

22 Boŋkoynoo na aru soogaa yaamar ka nee: «Masi nee boro kul se kaŋ n'na ūennoo woo har ya ne!» A n'a naŋ a ma koy.

Pol sanbandi Sezare

23 Sooje boŋkoyni beeroo ciya boro hinka se jalakoyney ra, a nee: «Wa sooje zangu hinka (200) soolu k'i ka koy Sezare, nda bari kaarukaw woyye (70), nda yaajikarkaw zangu hinka (200). War ma koy nda ey za cijinoo guuru yagga ga.

24 War ma kaarumayyan soolu, nga ra war ga Pol Źigandi a boŋ k'a ka koy bila albasi Feliks do kaŋ ti goforneroo.»

25 Woo banda ga, a na batagaa woo hantum ka nee:

26 «Klod Lisiyas ka batagaa woo hantum ka ni foo, goforner beeroo Feliks!

²⁷ Alyahuudey na aroo woo dii, i baa ngi m'a wii, agay nda sooje y koy a taa i kone, zama ay maa kanj Rom boro no.

²⁸ Zama ay baa ya hayaa bay kanj se i n'a torce, ay n'a zumandi ngi hoyraykey margaroo jine.

²⁹ Ay gar kanj ngi ašariyaa do a ga too, woo se i n'a torce, woo kul, a mana haya kul tee kanj ga hima nda buuyan wala gaalayan.

³⁰ Waatoo kanj ay maa anniya futaa kanj Alyahuudey n'a haw aroo woo ga, dogoo din da ay n'a sanba ni do. Borey kanj ga danj a ga mo ay n'i yaamar i ma hayey har ma ne kanj se i n'a torce.»

³¹ Sooje na hayey tee nda takaa kanj nda a yaamarandi i se, i na Pol zaa cijin here k'a ka koy Antipatris.

³² Subaa ra, i na bari kaarukey nanj i ma koy nda Pol, i yee sooje hugoo do.

³³ I huru Sezare, i na batagaa noo goforneroo se, i na Pol mo cebe a se.

³⁴ Waatoo kanj a n'a caw ka ben, a hãa wala ganda foo wane Pol. Kanj a maa kanj Silisi wane nda a,

³⁵ a nee a se: «Ay ga kaa ka ni hãa waati kanj borey kanj na ni torce mo kaa.» A na yaamar noo kanj i ma Pol lakkal Herod tuujidogoo ra.

24

Alyahuudey na Pol torce goforner Feliks do

¹ Jirbi guu banda ga, sargari juwalkey jineboraa Ananiyas doo nda boro beeriyanj, nda awaka foo kanj se i ga nee Tertilus, i koy Pol torce goforneroo do.

² Kanj i ciya Pol se, Tertilus šintin ka šelanj a ga ka nee: «Ir aru beeroo Feliks, alaafiyaa beeroo kanj ir duu a mana hun kala ni ra, gandaa woo, ni lakkaloo goyoo ka kate a barmay.

³ Woo tee haya kanj kanj ir se, woo se ir ga albarka timmante dumi-dumi kul danj ma ne nongu kul ra nda waati kul.

⁴ Hala ya si koy ni torro koyne, ay g'a ŋaaray ni ga ni borohennataraa maaganda se, ma hanjajer ya ne kayna,

⁵ zama ir nka gar kanj aroo woo man'ti kala bone teekaw, a na Alyahuudey kul kanj goo laboo ga turandi, de mo Nazaret borey kondaa jineboro no.

⁶ A ceeci mo nga ma Irkoy hugu beeroo kaynandi, ir n'a dii. [Ir baa ir m'a ciiti nda ir ašariyaa fondaa.

⁷ Amma Lisiyas kanj ti sooje boŋkoyni beeroo kaa k'a cendi k'a kaa ir kabey ra nda gaabi.

⁸ A ciya nga torcekey se i ma kaa ni do.] Ni hunday ga hin k'a hãa ka dii hayey kul kanj se ir g'a torce.»

⁹ Alyahuudey na torceyanoo cimandi ka nee kanj takaa din nda a teendi.

Pol kay ka faasa nga boŋ se Feliks jine

¹⁰ Waatoo kanj goforneroo na Pol noo fondo a ma šelanj, Pol zaabi ka nee: «Ay ga bay kanj za jiriyanj ni ti gandaa woo ciitika. Woo se ay ga kay ka faasa ay boŋ se nda naanay.

¹¹ N'ga hin ka ceeci ka bay, a si too jirbi woy cindi hinka (12) kanj ay žigi ka koy Žerizalem ka sujudu Irkoy se.

¹² Ay mana garandi, agay nda boro ga kakaw wala ay goo ma jama turandi Irkoy hugu beeroo ra, wala margahugey ra, wala koyraa ra.

¹³ I si hin ka hayaa har ma ne nda cimi kanj se sohō i n'ay torce.

¹⁴ Hayaa ne kanj ay g'a har ni jine kaaray, nda ay Koyoo fondaa kanj i ga nee konday no, takaa din da nda ay g'ay baabey Koyoo gana, ka naanay hayey kul kanj hantumandi ašariyaa nda annabey citaabey ra.

¹⁵ Ay naataa sii kala Irkoy ra, ngi mo ga naata kanj tunyan ga bara, a ma tee boro šerrantey wala wey kanj si šerre.

¹⁶ Woo maaganda se ay ga gaabandi waati kul žiibi masi huru ay binoo ra Irkoy nda adamizey jine.

¹⁷ Jiiri boobo banda ga, ay kaa ka sarga ay jamaa ga, ay na sargari kaa Irkoy maapoo ga.

¹⁸ Hayaa kanj i n'ay gar ay g'a tee man'ti kala ay henanandiyanoo Irkoy hugu beeroo ra bila nda jama margayan, bila tureyan.

¹⁹ Amma Azi Alyahuudu fooyanj goo no, ngi no ma hima ka bara ni jine k'ay torce, nda a gar i nka dii ay ga goy futu.

²⁰ Wala mo wey, ngi, i ma layboo har kanj i n'ay gar ay g'a tee hoyraykey margaroo jine,

²¹ nda man'ti šenni follokaa kanj ay na jinde jer ka kaati ka nee: «Bukawey tunyanoo kanj ay ga naanay a maaganda se agay, ay goo ma ciitandi hō war jine.»

²² Feliks kanj ga bay nda cimi haya kanj ti ir Koyoo fondaa, n'i nanj i ma koy hala waati foo. A nee: «Nda Lisiyas kanj ti sooje bonkoyini beeroo zunbu kate, ay ga war šennoo guna.»

²³ A na jalakoynoo yaamar a ma Pol lakkal, a nee a mas'a šiita, a ma nanj nga borey m'a saajaw.

Feliks na Pol nanj a ma cindi kasaa ra

²⁴ Jirbiyanj banda ga, Feliks kaa, nga nda nga wandoo Drusil kanj ti Alyahuudu. Feliks danj i ma ciya kate Pol se a ma kaa. A na hanajer Pol se šenney kanj a g'i har Almasihu Isa naanaa ga.

²⁵ Amma kanj Pol goo ma šelanj šerretaraj ga, nda bonđiiyan, nda ciitoo kanj goo kaa ga, Feliks hunbur, a zaabi ka nee: «Sohō koy, waati kanj ay duu ay bonj henna, ay ga ciya ma ne.»

²⁶ A mma naata mo kanj Pol ga nga noo nooru, woo se a ga ciya kate a se cee fooyanj ngi ma faajikaaray.

²⁷ Jiiri hinka banda ga, Porsiyus Festus huru Feliks dogoo ra. Feliks baa Alyahuudey ma alhormo tee nga se, a na Pol nanj a ma cindi kasaa ra.

25

Pol ceeci i ma nga šennoo danj kokoy beeroo kaboo ra

¹ Festus kaa gandaa ra, jirbi hinza banda ga, a hun Sezare ka žigi ka koy Žerizalem.

² Sargari juwalkey jineborey nda Alyahuudey boro kayantey na Pol torce a do. I wiri a ga

³ k'a ŋaaraj a ma alhormo tee ngi se ka kate Pol Žerizalem. I nka hawandifutaj ngi m'a wii fondaa ra.

⁴ Festus zaabi ka nee kanj Pol sii kala Sezare kasaa ra, kanj ne nda kayna nga ga koy no din.

⁵ A nee: «War ra, jineborey ma hanga agay ka doo Sezare, nda aroo na goy futu tee, i m'a torce.»

⁶ Festus mana goro i do haya kanj bisa jirbi yaaha wala iwoy (10), woo din banda ga, a doo Sezare. Subaa ra, a goro ciitidogoo ra, a na yaamar noo i ma kate Pol.

⁷ Waatoo kanj Pol too kate, Alyahuudey kanj doo ka hun Žerizalem n'a kuubi k'a bere, i na haya boobo laalayan kanj i si hin k'i cebe danj Pol ga.

⁸ Pol kay ka faasa nga bonj se ka nee: «Ay mana laybu tee, a ma tee Alyahuudey ašariyaa se, wala Irkoy hugu beeroo se, wala kokoy beeroo se.»

⁹ Amma Festus kanj baa nga ma alhormo tee Alyahuudey se, a zaabi ka nee Pol se: «N'ga baa ma žigi ka koy Žerizalem ka ciitandi hayey wey se ay jine?»

¹⁰ Pol nee: «Ay sii kala kokoy beeroo hinoo cire, nga jine ay ga hima ka ciitandi. Alyahuudey, ay mana toojne kul tee i se, sanda takaa kanj nda ni hunday ga hanse k'a bay.

¹¹ Adiši nda ay n'i toojne wala nda ay na haya tee kanj ga hima nda buuyan, ay si wanji buuyanoo, amma nda hayaa kul kanj se i g'ay torce man'ti kala taari, boro kul si hin k'ay noo i se. Ay šennoo ga cindi kokoy beeroo kone.»

¹² Waatoo kanj Festus nda nga hoyraykey na cere guna ka ben, a zaabi ka nee: «Ni šennoo ma cindi kokoy beeroo kone, n'ga koy kokoy beeroo do.»

Festus na Agripa hoyraa ceeci

¹³ Jirbiyanj banda ga, kokoyoo kanj se i ga nee Agripa nda Berenis kaa Sezare ka Festus foo.

¹⁴ I na jirbi boobo tee no din. Festus na Pol misoo danj kokoyoo jine ka nee: «Feliks na aru foo nanj a ma cindi kasaa ra,

¹⁵ bora no kanj waatoo kanj ay goo Žerizalem, sargari juwalkey jineborey nda Alyahuudey boro beerey n'a torce ka ceeci a ma zukandi.

¹⁶ Ay n'i zaabi ka nee: «Man'ti Rom borey alaadaa no i ma boro zukandi bila nda i ma bora torcekey kayandi a jine a ma kay ka faasa nga bonj se hayaa ga kanj se i n'a torce.»

¹⁷ Waatoo kanj i kaa ka marga ne ra, ay mana nanj a ma gay, subaa ra, ay goro ciitidogoo ra ka yaamar noo i ma kate aroo.

¹⁸ Torcekey marga no din, amma i mana hayey kanj se ay ga hongu i n'a torce ba affoo har a ga.

¹⁹ Hayaa kanj no man'ti kala ngi bonj Irkoy ganayanoo ga i g'a kakaw nda boro foo kanj maano ti Isa kanj buu, amma Pol tabatandi kanj a ga huna.

²⁰ Ay bonoo haw šenney wey jine, ay n'a hãa wala a ga baa nga ma koy Žerizalem ka ciitandi hayey wey se no din.

²¹ Amma waatoo kanj Pol baa nga šennoo ma cindi kokoy beeroo kone, ay na yaamar noo i m'a lakkal hala ay ga kaa k'a sanba kokoy beeroo do.»

²² Agripa nee Festus se: «Ay ga baa mo agay hunday ma maa bora woo se.» A nee a se: «Suba n'ga maa a se.»

Pol danjandi Agripa nda Berenis jine

²³ Subaa ra, Agripa nda Berenis kaa nda foomataray, kanj i huru margadogoo ra, ngi, nda sooje bonkoyni beerey, nda koyraa aru kayantey, Festus na yaamar noo i ma kate Pol.

²⁴ Festus nee: «Kokoyoo Agripa nda borey kul kanj goo ir bande ne ra, war ga dii bora a kanj maaganda se Alyahuudey jamaa kul šelanj ya ne, a ma tee Žerizalem wala ne, i kaati ka nee a si hima ka huna.

²⁵ Amma agay, ay dii kanj a mana haya kul tee kanj ga hima nda buuyan. Bora a woo, nga hunday ka nee nga šennoo ma cindi kokoy beeroo kone. Ay kayandi y'a sanba.

²⁶ Amma haya hakiikante kul sii no kanj ay g'a hantum a ga koyoo kanj ti kokoy beeroo se, woo se ay kate a war jine, cere-cereyan ra, ni, kokoyoo Agripa, hala waati kanj hāayanoo ben ya duu haya kanj ay na hantum a ga.

²⁷ Zama ay dii kanj a si hima boro ma kasa-ize sanba bila nda mo ma hayey hantum kanj harandi a ga.»

26

Pol kay ka faasa nga boj se Agripa jine

¹ Agripa nee Pol se: «Ni goo nda fondo ka kay ka šelanj ka faasa ni boj se.» Pol na nga kaboo jer ka šelanj ka faasa nga boj se

² ka nee: «Kokoyoo Agripa, a kan ya ne kanj hayey kul kanj se Alyahuudey n'ay torce, ay ga hima hō ka kay ka faasa ay boj se ni jine.

³ Zama n'ga hanse ka alaadawey nda hayey kanj ga Alyahuudey ga kakaw bay, woo se ay g'a wiri ni ga, ma hanajer ya ne nda suuri.

⁴ Takaa kanj ga ay cindi ay dumoo game za ay zankataraa šintinoo ga Žerizalem, Alyahuudey kul g'a bay.

⁵ I g'ay bay za gayyan, nda i ga baa ka seedetaray tee ka nee kanj ir addinaa kondawey kul išendaa ra ay cindi kanj ti Fariziyeney wanoo.

⁶ Sohō ay ga ciitandi, zama ay n'ay naataa danj allaahidoo ra kanj Irkoy n'a zaa ir baabey se.

⁷ Ir alkabiila woy cindi hinkaa (12) ga naata kanj allaahidoo ga tabati. I ga gaabandi Irkoy ganayan ra cijin nda zaari. Kokoyoo, naataa woo maaganda se Alyahuudey goo m'ay torce.

⁸ Macin se war ga miile cere game ka nee a si hin ka tee Irkoy ma bukawey tunandi?

⁹ Agay hunday, ay tammahā kanj ay ga hima ka haya kul tee ka Isa Nazaret bora a maano haryanoo ganji.

¹⁰ Woo ti haya kanj ay n'a tee mo Žerizalem. Kanj sargari juwalkey jineborey n'ay noo hini, ay na Irkoy boro henanante boobo danj kasaa ra. Waati kanj i kayandi i ma wiiyandi, ay g'ay jindoo noo.

¹¹ Cee boobo margahugey kul ra ay g'i zukandi, ay g'i gaabi i ma Isa wow. Ay hanse ka futu i ga k'i gurzugay hala koyra waaney ra.»

Pol ga nga tuubiroo deede (Teegoyey 9.1-19; 22.6-16)

¹² «Taka follokaa din da, ay duu hini nda fondo sargari juwalkey jineborey do ka naaru Damas.

¹³ Fondaa ra, zaarikay cululu, kokoyoo, ay dii gaay kanj nereroo bisa waynaa nereroo hun beenaa ra k'ay kuubi k'ay bere, agay nda borey kanj ga naaru ay bande.

14 Ir kul kanj ganda, ay maa jinde kanj ga šelan ya ne ka nee Ebere šenni ra: <Sol, Sol, macin se n'g'ay gurzugay? A ga šendi ma ne ma guuru mee cuutu kaaney zii nda cee*.>

15 Agay, ay nee: <May ti ni, ay Koyoo?> Ay Koyoo nee: <Agay ti Isa kanj ni, n'g'a gurzugay.>

16 Amma tun, ma kay ni cewey ga, zama ya nka bangay ma ne hala ya ni kayandi ma tee ay tamoo nda ay seedaa hayey kanj ni, ni dii ey [ay ga], nda hayey kanj maaganda se ay ga kaa ka bangay ma ne.

17 Ay ga ni kaa jamaa nda dumey kanj man'ti Alyahuudu kabey ra kanj do agay, ay ga ni sanba,

18 hala ma moyey feeri, i ma bere ka hun kubaa ra ka koy gaayoo ra, ka hun Ibilisi hinoo cire ka koy Irkoy do hala i ma duu zunubey yaafaa, ka duu baa borey bande kanj yeetandi jere ga Irkoy se ngi naanaa kanj i n'a danj ay ra maaganda se.»

Pol šelan nga goyoo ga

19 «Adiši kokoyoo Agripa, bangayyanoo kanj hun beenaa ra, ya na wanji a ga.

20 Ay jin ka borey kanj goo Damas, nda Žerizalem mo, nda Žude gandaa kul, nda gandawey waazu i ma tuubi ka bere Irkoy here ka teegoyyan tee kanj ga cebe kanj i tuubi.

21 Woo maaganda se Alyahuudey n'ay dii [waatoo kanj ay goo] Irkoy hugu beeroo ra ka ceeci k'ay wii.

22 Irkoy n'ay faaba, agay ne ma kay hala hō ka seedetaray tee boro kaccey nda ibeerey do. Ay si haya kul har kala woo kanj annabey nda Musa nee i ga kaa ka tee

23 kanj a nka tilasu Almasihu ma zarabi, nga ti boro jinaa kanj ga tun bukawey ra, a ga hima ka gaayoo har ir jamaa nda dumi waaniyan se.»

Pol na Agripa cee a ma naanay

24 Kanj Pol goo ma šenney wey har ka kay ka faasa nga boŋ se, Festus na jinde jer ka nee: «Pol, ni hollo! Ni bayray beeroo ka ni hollandi.»

25 Pol nee: «Ay ga mooru hollay, aru beeroo Festus, amma cimi nda lakkal šenniyan no ay g'i har.

26 Kokoyoo ga haya bay wey kul se. Ay g'i har a se nda naanay, zama ay ga naanay ka bay kanj hayey wey ba affoo s'a yena, i mana teendi tuguyan ra.

27 Kokoyoo Agripa, n'ga naanay annabey? Ay ga bay kanj n'ga naanay.»

28 Agripa nee Pol se: «Ne nda kayna n'g'ay bere k'ay tee kretiyeŋ!»

29 Pol nee: «Ay ga Irkoy ŋaaray, a ma tee waati kayna wala waati kuku ra, a masi tee ni hinne, amma borey mo kul kanj ga maa ya ne hō, war ma tee takaa kanj ga ay goo, bila gaalawey wey.»

30 Kokoyoo, nda goforneroo, nda Berenis, nda borey kul kanj goo ma goro i bande tun.

31 Waatoo kanj i fatta, i nee cere se: «Boraa woo si haya kul tee kanj ga hima nda buuyan wala gaalayan».

32 Agripa nee Festus se: «Boraa woo ga hin ka nanjandi nda a nka mana nga šennoo danj kokoy beeroo kaboo ra.»

* **26:14 26:14** Gandaa din borey mma guurey wey dumey danj adabbawey se hala i ma duu ka dira fonda bande. Adabbawey ga ceeci ka guurey zii nda cee.

27

Pol sanbandi Rom

1 Waatoo kaŋ i kayandi ir ma harihii zaa ka koy Itali, i na Pol nda kasa-ize fooyaŋ daŋ jalakoyni foo kaŋ maapoo ti Žiliyus kaboo ra. Soojey kaŋ se i ga nee Ogist soojey, wey din jalakoyni no.

2 Harihiyoo si hun kala Adramit ka ceesi nongey kaŋ goo Azi teekoo mijoo bande. Ir huru a ra ka koy. Aristark kaŋ ti Masedoni boro kaŋ hun Tesalonik goo ir bande.

3 Subaa ra, ir fandi Sidonj. Žiliyus na taka henna tee Pol se, a naŋ Pol ma koy cerey do i ma huga nda a.

4 Ir taŋa ka hun no din ka koy Šipir dumaa ga, zama hewoo g'ir gande.

5 Ir na teekoo kottu ka ceesi Silisi nda Panfili here ka too Mira, Lisi ganda ra.

6 No din ra jalakoynoo duu harihii foo kaŋ hun Aleksandiri, a ga koy Itali, a n'ir daŋ a ra.

7 Ir na jirbi boobo tee ir ga mossoyaada ka zurandi. Kaŋ ir ga baa ka too Kinid koyraa here nda šenday, hewoo n'ir ganji ir ma koy jine, ir koy Kret gungoo dumaa ga, Salmone tenje.

8 Kret bisayanoo šendi ir ga, ir too nongu foo ra kaŋ se i ga nee Kaydoo Henna. Nga jeroo ga koyraa goo kaŋ se i ga nee Lase.

9 Waati kuku banda ga, naarumaa tee farratay, zama meehawoo zaaroo* mo bisa ka ben. Pol n'i gagay

10 ka nee i se: «Arey, ay ga dii kaŋ albasi nda hasaraw boobo ga tee naarumaa ra, man'ti jinaa hinne here, wala hiyoo, amma ir hundey zaati here.»

11 Amma jalakoynoo ga haŋajer hiyoo zurandikaa nda hiyoo jineboraa se ka bisa hayaa kaŋ Pol g'a har.

12 Kaŋ hii kaydogoo din si boori jiyaw waati, borey jere beeroo nee kaŋ ngi ma koy jine, nda a ga hin ka tee ngi ma too Feniks kaŋ ti Kret hii kaydoo foo kaŋ goo hawsa nda dangay tenje, nda gurma nda dangay, hala ngi ma jiyaa tee no din.

Hew tun teekoo boŋ

13 Hew kaccu hēe ka hun dandi kaboo here, i hongu kaŋ hayaa kaŋ ngi ga baa ngi m'a tee, ngi ga hin k'a tee, i tun no din ka bisa Kret gungoo jere.

14 Amma hala kayna ga too, hew beeri kaŋ se i ga nee Erakilonj tun gungoo ra.

15 Hiyoo dandi, a si hin ka kay hewoo jine. Ir n'a naŋ a m'ir ka doy.

16 Ir bisa gungu-ize kaccu foo jere kaŋ se i ga nee Koda, a šendi ir ga hala ir ga duu hii izoo kaŋ ga hawa hii beeroo ga se dabari.

17 I na hii izoo daŋ a ra. Faaba karfey, i n'i ka hii beeroo haw, i hunbur a masi koy googu labutaasoo boŋ kaŋ se i ga nee Sirt. Hayaa kaŋ ga hiyoo dii nda a kay, i n'a feeri ka hiyoo naŋ a ma koy nda nga boŋ.

18 Kaŋ hewoo hanse k'ir kar, subaa ra, i na hiyoo jinaa jere foo doori haroo ra.

19 Jirbi hinzantoo hane, ngi hunday kabey ka hiyoo jinaa warra.

20 Jirbi boobo waynaa si fatta, handaraway si fatta, hew beeri foo g'ir zaa ka kay, waatoo din ir naataa hun hallasiyan ra.

* 27:9 27:9 Meehawoo zaaroo kaŋ goo Zunubu tuusuyanoo zaaroo banda ga, harihii naarumay ga farrati, zama hew waati no.

²¹ Kanj ir gay ir mana njaayan nja, Pol kay i game ka nee: «He arey, war hima ka maa ya ne kanj ay nee war se ir masi hun Kret. Nda a gar war nka maa ya ne, albasoo nda hasaraa woo si duu ir.

²² Sohō ay g'a wiri war ga, war ma bine tee, zama war ra, boro kul hundoō si faati nda man'ti hiyoo hinne.

²³ Irkoy kanj mayray ra [agay,] ay goo, kanj ay g'a gana, nga almalayka foo kay ay jeroo ga cijin,

²⁴ a nee: «Masi hunbur, Pol, a tilasu ma kay kokoy beeroo jine. Nga ne, Irkoy na ni noo borey kul kanj goo ma naaru ni bande.»

²⁵ Woo se arey, wa bine tee, zama ay ga naanay Irkoy, ay ga bay kanj hayaa ga teendi nda takaa kanj nda a n'a har ya ne.

²⁶ Amma a nka tilasu ir ma koy googu gungu foo ra.»

²⁷ Ir cijin woy cindi taacantoo (14to) kanj ir goo Adriya teekoo bonj hewoo g'ir ka koy ka kaa, cijinoo gamoo ra hiyoo goykey hongu kanj guray no ma man kate ngi do.

²⁸ I na haroo susura, i gar kanj nga guusuroo ti meetar waranza cindi iyee (37). I koy jine kayna i yee ka susura, i gar kanj nga guusuroo man'ti kala meetar waranka cindi yaaha (28).

²⁹ I hunbur hiyoo masi koy kara tondi nonguyan ga, i na langara taaci zaa hiyoo koroo ra k'i warra haroo ra, i ga cahā moo ma boo.

³⁰ Hiyoo goykey ceeci ka zuru ka hun a ra, i na hii izoo zumandi haroo ra ka nee ngi ma koy langaraway zaa hiyoo niinoo ra k'i zumandi teekoo ra.

³¹ Pol nee jalakoynoo nda soojey se: «Nda borey wey mana cindi hiyoo ra, war, war si hin ka hallasi.»

³² Waatoo din soojey na hii izoo karfey dunbu k'a tanj a ma kanj haroo ra.

³³ Kanj moo ga baa ka boo, Pol n'a wiri i kul ga i ma nja, a nee: «Hō ti jirbi woy cindi taacantoo (14to) kanj war si nja, war ga batu, war si haya kul nja.»

³⁴ Woo se ay g'a wiri war ga, war ma nja, zama war ga too a ga war hunaroo se, war ra, ba boro foo hinhirey affoo si kanj.

³⁵ Kanj a na woo har ka ben, a na takula zaa ka albarka tee Irkoy se borey kul jine, a n'a dunbu, de a šintin ka nja.

³⁶ Borey kul na bine tee, ngi mo nja.

³⁷ Ka gar ir kul kanj goo hiyoo ra man'ti kala boro zangu hinka nda woyye cindi iddu (276).

³⁸ Waatoo kanj i nja hala i kungu, i na alkamaa warra teekoo ra ka hiyoo felawandi.

Hiyoo munyanoo

³⁹ Waatoo kanj moo boo, i mana bay labu kanj ga ngi goo, amma i dii almun† kanj ra labutaasi goo. I kayandi nda ngi ga hin, ngi ma koy hiyoo fandandi no din.

⁴⁰ I na langaraway karfey dunbu k'i nanj teekoo ra, i na leemoo karfey mo feeri, i na waalaa‡ kanj goo jine ka guraa ceeci.

⁴¹ I mana kanj kala nongu ga kanj caraw hinkaa kul goo haroo ra, i na hiyoo fandandi, hiyoo niinoo fiji labutaasoo ra, a mana hin ka puuti, de [bondaway] gaaboo na hiyoo koroo kayri-kayri.

† 27:39 27.39 Isa guray dumi no. ‡ 27:40 27.40 Zaara beeri no kanj i g'a danj harihii ga hala hewoo ma hiyoo tuti a ma koy.

⁴² Soojey kayandi kanj ngi ma kasa-izey wii hala affoo masi koy zii ka zuru.

⁴³ Amma jalakoynoo baa nga ma Pol hallasi, a n'i ganji i ma hayaa tee kanj i n'a kayandi. A na yaamar noo kanj borey kanj ga wan ziiyan ma jin ka doo haroo ra ka guraa ceeci.

⁴⁴ Borey cindey žigi bundey ga, affooyan hijoo kayrey ga. Kanj i na woo tee, borey kul too guraa ga nda baani.

28

Pol too Malt gungoo ra

¹ Waatoo kanj ir too nda baani, nga no ir maa kanj gungoo maajoo ti Malt.

² Laboo izey n'ir kubay henna, kubayyan no kanj cine ga řendi. I na nuune diinandi k'ir kubay, ncirnoo kanj řintin ka kara nda hargoo maaganda se.

³ Pol na tuuri koga boobo margaa, a n'i danj nuunaa ra, gondi foo fatta a ra konnoo maaganda se ka denji kaboo ga.

⁴ Kanj laboo izey dii gondoo deejii kaboo ga, i nee cere se: «řikka sii kanj bora woo borowiikaw no, zama a hallasi teekoo ra, amma Dike* s'a nanj a ma huna.»

⁵ A na gondoo fittaw nuunaa ra, Pol mana maate albasi kul.

⁶ I mma nee a mma funsu wala a ma kanj ka buu dogoo din da. I gay i ga lakkal danj ka guna, amma kanj i dii baffoo mana duu a, i na řenni barmay ka nee kanj koy no.

⁷ Gamey din ra, boro jinaa kanj goro gungoo ra, maajoo ti Publiyus, nga wane nda gungoo nongu foo. A n'ir kubay henna k'ir zumandi nga do nda borohennataray, ir na jirbi hinza tee a do.

⁸ Woo gar Publiyus baabaa goo no a ga kani, gaaham konni laala nda tooto bara a ga. Pol huru a do, a na Irkoy řaaray ka nga kabey fur a ga, a n'a noo baani.

⁹ Kanj woo tee, borey jerey kanj ga wirci kanj goo gungoo ra mo kaa, i duu baani.

¹⁰ I hanse k'ir beerandi mo, waatoo kanj ir ga koy i n'ir noo hayayan ir almuřakkawey se.

Pol hun Malt ka koy Rom

¹¹ Handu hinza banda ga, harihii foo kanj hun Aleksandiri kanj na jiyaa tee gungoo ra, ir huru a ra ka koy. Diyoskirey† tammaasaa bara hijoo ga.

¹² Kanj ir kay Sirakis, ir na jirbi hinza tee no din.

¹³ Ir tun no din ka koy Režiyo. Subaa ra, hew hēe ka hun dandi kaboo here, jirbi hinkantoo ra ir too Puzol.

¹⁴ Ir na armayan gar no din, i n'a wiri ir ga, ir ma jirbi iyee tee ngi do. Takaa woo nda ir koy Rom.

¹⁵ Ir armyey kanj goo koyraa din ra, kanj i maa ir kaayanoo, i koy ir kubay hala Apiyus Yooboo nda Yawzunbu Hugu Hinzaa do. Kanj Pol dii ey, a na albarka danj Irkoy se, a na bine tee.

¹⁶ Waatoo kanj ir too Rom, i yadda Pol ma cindi nga boņ do, nga nda soojaa kanj g'a lakkal.

* 28:4 28.4 Dike, waatoo din borey mm'a dii sanda koy, maanaa ti alhukumoo. † 28:11 28.11 Diyoskirey, ntaawayyan no kanj cee jinaa harihii goykey g'i dii sanda koyyan.

Pol waazu Rom

¹⁷ Jirbi hinza banda ga, Pol ciya borey se kaŋ ti Alyahuudey jineborey. Waatoo kaŋ i marga, a nee i se: «Arma arey, agay, ba kaŋ se ya na haya kul hasara ir jamaa se, ya n'ir baabey alaada wey mo hoo, ay tee kasa-ize Žerizalem ka daŋandi Rom borey kabey ra.

¹⁸ Waatoo kaŋ i n'ay hãa ka ben, i baa ngi m'ay naŋ, zama haya futu kul mana garandi ay ga kaŋ ga hima nda buuyan.

¹⁹ Amma Alyahuudey mana yadda a ga, woo ka kate a tilasu ay ga y'ay ŝennoo daŋ kokoy beeroo kaboo ra. Man'ti ya nka baa y'ay jamaa torce.

²⁰ Woo ti hayaa kaŋ se ay ciya war se ka dii war ka ŝelaŋ war se, Boraa kaŋ ga Izirayel ga naata, nga se guuru kafoo woo goo ay ga.»

²¹ I nee a se: «Batagayan mana hun Žude ir se kaŋ ga ŝelaŋ ni ga, ir armey ra mo, boro mana kaa ka ifutu har ni ga.

²² Amma ir ga baa ir ma maa hayaa kaŋ n'g'a hongu, zama ir ga bay kaŋ kondaa woo, nongoo kul ra a ga kakawandi.»

²³ I na zaari kayandi Pol se kaŋ ra ngi ma cere kubay. Kaŋ hanoo too, boro boobo kaa a do nongoo kaŋ ra a goo. Pol n'i fahamandi ka seedetaray tee i se Irkoy Laamaa ga za subbaahi hala cijinoo ra ka ceeci i ma yadda hayey ga kaŋ Musa ašariyaa nda annabey citaabey n'i har Isa ga.

²⁴ Boro fooyan yadda hayey kaŋ harandi ga, affooyan mana naanay.

²⁵ I mana faham cere se, i koy waatoo kaŋ Pol na ŝenni foo har i se ka nee: «Hundi Henanantaa ga cum kaŋ ŝelaŋ war baabey se nda annabi Ezayi mijoo

²⁶ ka nee:

«Koy jamaa din do ka nee:

“War ga haŋajer ka maa, amma war si kaa ka faham baffoo se, war ga moo feeri ka dii, amma war si kaa ka dii baffoo.”

²⁷ Zama jamaa woo binoo ŝendi, i na ngi haŋawey tiŋandi, i na ngi moyey daabu, hala ngi moyey masi duu ka dii, ngi haŋawey masi duu ka maa, ngi biney masi faham, i masi tuubi, y'i noo baani.»[‡]

²⁸ War ma bay kaŋ Irkoy hallasiroo sanbandi dumey do kaŋ man'ti Alyahuudu, ngi, i ga haŋajer a se.»

²⁹ [Kaŋ Pol na ŝenney wey har, Alyahuudey fatta, kakaw beeri huru ngi nda cere game.]

³⁰ Pol goro jiiri hinka timmante hugu foo ra kaŋ a n'a sufuray nga maapoo ga. A na borey kul kubay henna kaŋ kaa a do.

³¹ A na Irkoy Laamaa ŝennoo waazu, a cawandi hayey ga kaŋ ga ŝelaŋ ir Koyoo Isa Almasihu ga, a ŝelaŋ nda naanay timmante, boro kul man'a ganji.

[‡] 28:27 28.26-27 Ezayi 6.9-10.

Batagaa kaŋ Pol n'a sanba Rom borey se

Citaaboo fahamandiroo

Pol ka citaaboo woo hantum. Pol man'ti kala Alyahuudu. A cindi ka kretiyeŋey gurzugay hala waatoo kaŋ Isa Almasihu na nga boŋ cebe a se Damas koyraa fondaa ra hala a ma tee nga se diyaw gandawey ra. Jiiri kaynayanŋ Isa Almasihu buuyanoo nda nga tunyanoo banda ga, Alyahuudey kaŋ naanay a sanda Akilas nda Prisil ūintin ka Alhabar Boryaa waazu Rom koyraa ra. Egiliz gorandi Rom ra. Irkoy bayrandi Pol se kaŋ a ma koy hala aduŋŋa kaydogoo ga ka nga meeŋenoo waazu. Woo ka kate a kayandi nga ma koy Rom nda Espay. Ir si bay wala a hin ka koy Espay. Diraa sooluroo se a hantum kretiyeŋey se kaŋ goo Rom kaŋ ga marga Akilas nda Prisil do.

Pol maa kaŋ kretiyeŋey kaŋ goo Rom si waafaku. Pol bayrandi kaŋ boro kul mana bisa ceroo. Alhabar Boryaa man'ti kala Alyahuudey nda borey kaŋ man'ti Alyahuudu kul wane. A bayrandi kaŋ borey kul na zunubu tee. A nee aŋariyaa ga boori, amma boro kul si hin ka aŋariyaa hayey kul tee, ir sii nda woo din gaaboo nda nga hinoo. Za ūintinoo hala benantaa ga, naanayyan no ma boro tee boro ūerrante (zamnaa 1.17).

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maapey

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

¹ Agay Pol kaŋ ti Almasihu Isa tam, kaŋ ciyandi diyaw, ka yeetandi jere ga Irkoy Alhabar Boryaa haryanoo se.

² Alhabar Boryaa no kaŋ Irkoy jin ka allaahidoo zaa ka annabey donto i m'a hantum Citaabu henanantey ra.

³ Alhabar Boryaa ga ūelanŋ Irkoy Iz'aroo ga kaŋ hun Dawda banda-ka-zunboo ra gaaham here.

⁴ Amma kaŋ a tun bukawey ra, Irkoy Hundoo kaŋ ga henan cebe nda hini kaŋ Irkoy Iz'aroo no. Nga ti Isa Almasihu ir Koyoo.

⁵ Nga no k'ir noo anneemaa ir ma tee diyaw, hala dumi kul borey ma naanay a, i ma haŋajer a se.

⁶ War mo, war goo borey din ra, zama Isa Almasihu nka war cee.

⁷ Irkoy baakey kul kaŋ goo Rom koyraa ra, kaŋ ciyandi i ma jisandi jere ga Irkoy se, war se ay ga batagaa ndo sanba. Ir Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa nda alaafiyya ma kaa war ga.

Pol ga baa nga ma koy Rom kretiyeŋey do

⁸ Ay ga jin ka albarka danŋ ay Koyoo se Isa Almasihu albarkaa ra war kul se, zama war naanaa alhabaroo huru aduŋŋa kul ra.

⁹ Irkoy kaŋ se ay ga goy nda ay binoo kul nga Iz'aroo Alhabar Boryaa fondaa ra ga tee ya ne seede kaŋ waati kul war goo ay ŋaarayrey ra.

¹⁰ Waati kul ay ga Irkoy ŋaaray nda nga ibaayoo no a m'ay noo fondo ya koy war do.

¹¹ Ay ga hanse ka baa ya dii war, hala ya Irkoy Hundooanneemaa nooyan fooyanŋ zamna war se, hala war ma duu gaabi.

¹² Maanaa war do, ir ma cere bine danŋ naanaa fondaa ra, naanaa kaŋ goo agay nda war se.

13 Ag'armey, ay si baa war ma jan ka bay kan cee booboyan ay kayandi ya koy war do, hala ya hin ka duu nafaw war game sanda takaa kan nda ay duu a dumey jerey game, amma ya na duu fondo hala soh.

14 Grekey nda dumey jerey, nda borey kan caw nda wey kan mana caw ga may ay ga ya Alhabar Boryaa har i se.

15 Woo maaganda se agay hunday ga baa ya Alhabar Boryaa har war mo se kan goo Rom.

Alhabar Boryaa hinoo

16 Ay si haw nda Alhabar Boryaa, zama Irkoy hinoo no kan ga boro kul kan naanay hallasi, Alyahuudey jina, Grekey*.

17 Zama Alhabar Boryaa ra Irkoy ga takaa cebe kan nda nga ga borey dii boro šerrante, za šintinoo ga hala benantaa ga naanayyan no m'a noo, sanda takaa kan nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Boro šerrantaa si huna nda kala naanaa albarkaa†.»

Adamize kul man'ti kala zunubante

18 Irkoy futayyanoo ga bangandi ka hun beenaa ra adamizey Irkoy hunburay janjaa nda ngi šerretaray janjaa se. Ngii no ma cimi ganji nda ngi šerretaray janjaa.

19 Zama hayaa kan boro ga hin k'a faham Irkoy ga, a ga henan i se, zama Irkoy n'a bangandi i se.

20 Za adupna takaroo ga nga atabiyaa kan boro si hin ka dii a, maanaa nga hini abadantaa nda nga koytaraa, borey ga faham i se, i ga dii ey nga teegoyey ra, woo maaganda se i sii nda cimi ka Irkoy yankar.

21 Ba nda i na Irkoy bay, i man'a beerandi sanda Irkoy, i mana albarka dan a se. Ngii miilewey tee yaada, de ngi biney kan sii nda lakkal too met nda kubay.

22 I na ngi boj tee sanda lakkalkoyniyar ka gar i nka hollo.

23 Irkoy kan si buu daržaa, i n'a bere k'a himandi nda adamize bukaw, nda cirawyan, nda cee taacikoyniyar, nda gandakoyyan assuuraa.

24 Woo se Irkoy n'i nan žiibi se nda ngi bine boonay futawey ra, hala nongu kan ra i na ngi boj gaahamey kaynandi cere game.

25 I na Irkoy cimoo barmay nda taari, i na takahayaa gana ka goy a se, ka Takakaa nan kan se albarka ma bara hala abada. Amin.

26 Woo se Irkoy n'i nan boonay futawey ra kan ga boro haawandi, ngi woyey na daari kaniyan barmay k'a tee ka kani nda woy nda woy.

27 Arey mo takaa din da, i na daari kaniyan ngi nda woyey game barmay ka cere boonay, ka teegoy haawanteyar tee aru nda aru game, i duu ngi firkaa banaa kan ga hima.

28 Takaa kan nda i mana ceeci ngi ma Irkoy bay, Irkoy n'i nan i ma hanga ngi lakkal šiirey bande hala i ma haya tee kan si hima.

29 Biney ga too nda šerretaray janjay dumi kul, nda laalay, nda albahiiritaray, nda binefutay. I ga too nda canseyan, nda borowiiyan, nda yenje, nda zambayan, nda binebibitaray, nda almunafikitaray.

30 Ciinaykawyan no, nda Irkoy iberiyar, nda boro wowkawyan, nda boro binebeeriyar, nda foomante, nda haya futu takakawyan, i si ngi hayragey beerandi,

* **1:16 1:16** Grekey ne ra man'ti kala boro kul kan man'ti Alyahuudu. † **1:17 1:17** Boro šerrantaa si huna nda kala naanaa albarkaa, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Boro kan naanaa n'a tee boro šerrante, ga huna, Habaku 2.4.

³¹ i sii nda lakkal, i si allaahidu kanj i n'a zaa too, biney ga kogu, i si tamalla.

³² Ba kanj i ga Irkoy šerretaraa bay kanj ti borey kanj ga hayey wey dumey tee ga hima nda buuyan, woo kul, i ga teegoyey wey tee, de mo a ga kan i se ngi ga dii borey g'i tee.

2

Irkoy ciitoo

¹ Woo se ni kanj ga borey ciiti, boro kul kanj ti ni, ni sii nda cimi ka borey ciiti, zama šennoo kanj ra n'ga ni cinaa ciiti, ni mma ni boŋ hunday zukandi, zama ni kanj ga borey ciiti, haya follokey kanj i g'i tee no n'g'i tee.

² Ir ga bay kanj borey kanj ga hayey wey dumey tee, Irkoy g'i ciiti nda cimoo.

³ He ni, n'ga hongu, ni kanj ga borey ciiti kanj ga hayey wey dumey tee, n'g'i ka goy, n'ga hallasi Irkoy ciitoo ra wala?

⁴ Ni mma Irkoy borohennataraa beerianoo, nda nga suuroo, nda nga batuyan kukoo kaynandi wala? N'si bay kanj Irkoy borohennataraa mma ni tuti ma tuubi?

⁵ N'ga šendi, ni binoo si barmay, ni goo ma futay marga ni boŋ se futuroo hane kanj ra Irkoy ciiti šerrantaa ga bangay.

⁶ A ga boro foo kul bana ka sawa nda nga teegoyey.

⁷ Borey kanj ga cindi goy henna teeyan ga, ka darža, nda beeray, nda hunaroo kanj si ben ceeci, i ga duu hunayan abadantaa.

⁸ Amma borey kanj ga alhaasiday, i ga wanji cimoo ga, i ga yadda šerretaray janay ga, futay nda binetunay beeri ga duu ey.

⁹ Binemarayyan nda šiitayan ga duu boro kul kanj ga ilaala tee, Alyahuudey jina, Grekey* mo.

¹⁰ Darža, nda beeray, nda alaafiya ma kaa boro kul ga kanj ga ihenna tee, Alyahuudu jina, Grek mo,

¹¹ zama Irkoy si borey bisandi cere.

¹² Borey kul kanj na zunubu tee, ka gar ašariyaa sii no, ga halaci mo bila ašariyaa. Borey kul kanj na zunubu tee, ka gar ašariyaa goo no, Irkoy ga ašariyaa k'i ciiti.

¹³ Irkoy do man'ti borey kanj ga hanajer ašariyaa se ti boro šerrante, amma borey kanj g'a ka goy ti boro šerrante.

¹⁴ Nda dumey jerey, wey kanj sii nda ašariyaa ga haya tee nda ngi boŋ kanj ašariyaa n'a har, i tee ngi boŋ se ašariya, ba kanj se i sii nda ašariya.

¹⁵ I ga cebe kanj hayaa kanj ašariyaa g'a har nka hantumandi lakkaley ra. Ngi biney ga woo seedetaraa tee, cee fooyan ngi miilewey g'i gurzugay, cee fooyan i ga ngi boŋ noo cimi.

¹⁶ I ga bangay zaaroo hane kanj Irkoy ga Isa Almasihu ka borey teegoy tugantey ciiti ka sawa nda Alhabar Boryaa kanj ay g'a har.

Alyahuudey nda ašariyaa šennoo

¹⁷ Ni kanj ga Alyahuudu maa goo, n'ga ni boŋ kul fur ašariyaa ga, n'ga fooma nda Irkoy,

¹⁸ n'ga nga ibaayoo bay, n'ga wan ka haya henney fay k'i kaa cere ra, zama ašariyaa na ni cawandi.

* 2:9 2.9 Zamnaa 1.16.

19 N'ga naanay ka bay kaŋ danaw gongukaw ti ni, borey kaŋ goo kubaa ra gaayoo,

20 borey kaŋ sii nda lakkal cawandikaa, zanka kaccey alfagaa, zama bayraa fondaa nda cimoo, ni duu ey ašariyaa ra.

21 De ni woo kaŋ ga boro waaney cawandi, n'si ni boŋ cawandi wala? Ni kaŋ ga waazu kaŋ boro masi zay, n'ga zay?

22 Ni kaŋ ga nee kaŋ boro masi zina, amma n'ga zina, ni kaŋ ga konna toorey, amma n'ga ngi hugey hayey zay!

23 Ni kaŋ ga fooma nda ašariyaa, amma n'ga Irkoy kaynandi, zama n'ga ašariyaa hoo.

24 Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «War maaganda se Irkoy maajnoo ga wowandi ganda tanawey ra.»†

25 Šikka sii hurubanguyan goo nda nafa nda n'ga dira nda ašariyaa, amma nda n'g'a hoo, ni hurubanguyanoo tee hurubanguyan jaŋay.

26 Nda jofolaa gaabu ašariyaa šerretaraa ga, nga hurubangu jaŋaa si kabandi a se sanda hurubanguyan wala?

27 Boro kaŋ nga azzaatoo mana hurubangu, amma a ga ašariyaa tabatandi, ni kaŋ goo nda ašariyaa hantumoo nda hurubanguyanoo, a si ni ciiti, ni kaŋ ga ašariyaa hoo wala?

28 Man'ti haya kaŋ boro ga dii a no ma boro tee Alyahuudu, man'ti tammaasa kaŋ boro ga dii a gaaham ga ti hurubanguyan.

29 Boro kaŋ ti Alyahuudu nga kunehero ra, woo din ti Alyahuudu cimoo. Bine hurubanguyanoo kaŋ Irkoy Hundoo g'a tee, a si teendi ašariyaa hantumoo harfoo ra, woo din ti hurubanguyan cimoo. Bora a woo dumoo saabuyanoo si hun boro do, Irkoy do a ga hun.

3

Irkoy šerretaraa

1 Adiši macin ti alyahuudutaraa nafaa, wala mo macin no hurubanguyan g'a hanse?

2 Nga nafaa ga beeri nongoo kul here. Haya jinaa, Alyahuudey ga Irkoy na nga šenney talfi.

3 Adiši macin? Nda boro fooyaŋ i ra si laadir, ngi laadir jaŋaa ga Irkoy laadirtaraa kaa wala?

4 Abada! Ma bay kaŋ Irkoy ga diyandi cimi, adamize kul ti taariharkaw, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Hala ni šenney ma tee cimi,

nda i na ciiti dunbu, ma duu cimi.»*

5 Amma nda ir šerretaraa jaŋaa ga Irkoy šerretaraa cebe, macin no ir ma nee? Irkoy nka si šerre waati kaŋ a ga nga futayyanoo doori? - Adamize takaa nda ay ga šelaŋ. -

6 Abada! Nda Irkoy si šerre, taka foo nda a ga aduŋŋa ciiti?

7 Nda Irkoy cimoo ga diyandi kaaray ay taaroo ra ka darža daŋ Irkoy ga, macin se ay ga ciitandi sanda zunubante?

8 Aywa woo ra, taka foo ra ir si nee: «Ir ma goy futu tee hala goy henna ma hun a ra»? Boroyaŋ g'ir wow ka nee ir no ma woo har. I ga hima nda ngi zukandoo.

Boro šerrante sii no

† 2:24 2.24 Ezayi 52.5. * 3:4 3.4 Zaburey 51.6.

⁹ Adiši macin koyne? Ir kaŋ ti Alyahuudu, ir nka bisa borey jerey? Kalaa, kalaa, zama ir n'a har ka bisa kaŋ Alyahuudu kul nda Grekey† kul sii kala zunubu cire,

¹⁰ sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Boro šerrante kul sii no, ba boro foo.

¹¹ Lakkalkoyni sii no,
boro kul sii no kaŋ ga Irkoy ceeci.

¹² I kul na fondaa naŋ,
i tee boro kaŋ sii nda nafaw.
Boro kul sii no kaŋ ga ihenna tee,

ba affoo.»‡

¹³ «Ngi kormollawey ga hima nda saaray kaŋ ga feera.
I ga borey darga nda ngi deeney.

Gandakarfu naaji bara mijney ra.»§

¹⁴ «Mijney ga too nda dangayan nda laalay.»*

¹⁵ «Cewey ga cahã kuri munyan ra.

¹⁶ Halaciyani nda bone goo ngi fondaa ga.

¹⁷ I si alaafiya fondaa bay.»†

¹⁸ «I mana dii haya kaŋ se i ga hunbur Irkoy.»‡

¹⁹ Ir ga bay kaŋ haya kul kaŋ ašariyaa g'a har, a s'a har kala borey se kaŋ goo ašariyaa hinoo cire, hala borey kul mijney ma daabandi, aduŋna kul ma bay kaŋ ngi ti zunubante Irkoy jine.

²⁰ Woo se ašariyaa diiyanoo si boro kul tee šerrante Irkoy jine, ašariyaa no ma boro bayrandi zunubu.

Takaa kaŋ nda Irkoy ga boro tee boro šerrante

²¹ Sohõ Irkoy na takaa cebe kaŋ nda nga ga boro dii boro šerrante bila ašariyaa. Ašariyaa nda annabey ga seedetaray tee a ga.

²² Woo man'ti kala takaa kaŋ nda Irkoy ga boro dii boro šerrante Isa Almasihu naanaa albarkaa ra borey kul se kaŋ ga naanay. Fay-fayyan sii no,

²³ zama borey kul na zunubu tee, i mooru Irkoy daržaa.

²⁴ Irkoy anneemaa k'i tee boro šerrante bila nda i ma haya kul tee, Isa Almasihu n'i feeri k'i kaa zunubu ra.

²⁵ Nga no Irkoy n'a kayandi k'a sanba kuroo ma tee sargari borey se kaŋ ga naanay a. A n'a tee sargari ka nga šerretaraa cebe, zama zunubey kaŋ teendi ka bisa, a man'i kabu

²⁶ nga suuroo maaganda se. A n'a tee sargari ka nga šerretaraa cebe waatoo woo ra, hala nga šerretaraa ma cindi, ka boro kaŋ naanay Isa tee boro šerrante.

²⁷ Man bolsiyan addaliloo? A sii no! Macin se a sii no? Teegoy henney k'a kaa wala? Kalaa, kalaa, naanaa k'a kaa.

²⁸ Ir ga laasaabu kaŋ naanaa albarkaa ra adamize diyandi boro šerrante bila ašariyaa ganayanoo.

²⁹ Wala Irkoy man'ti kala Alyahuudey hinne Koyoo? Man'ti dumey jerey mo Koyoo no wala? Šikka sii kaŋ dumey jerey mo Koyoo no,

† 3:9 3.9 Zamnaa 1.16. ‡ 3:12 3.10-12 Zaburey 14.1-3; 53.2-4. § 3:13 3.13 Zaburey 5.10; 140.4.

* 3:14 3.14 Zaburey 10.7. † 3:17 3.15-17 Ezayi 59.7-8. ‡ 3:18 3.18 Zaburey 36.2.

³⁰ zama Irkoy folloku no ma borey kaŋ hurubangu tee boro šerrante naanaa albarkaa ra, ka borey kaŋ ti jofoloyan mo tee boro šerrante naanaa albarkaa ra.

³¹ Adiši ir mma ašariyaa tee yaada naanaa maaganda se wala? Abada! Ir mma ašariyaa kayandi.

4

Ibrahimia himakasinaa

¹ Ibrahimia kaŋ ti ir hayragoo gaaham here, ir ma nee, macin no a duu a?

² Nda a gar teegoy ka Ibrahimia tee boro šerrante, a goo nda fondo ka bolsay, amma man'ti Irkoy jine.

³ Macin no Citaaboo nee? A nka nee: «Ibrahimia naanay Irkoy, de a kabandi a se šerretaray.»*

⁴ Boro kaŋ na goy tee, nga banaa si kabandi a se nooyan, a mma hima nda a.

⁵ Boro kaŋ mana teegoy tee, amma a ga naanay boraa kaŋ ga boro laala tee boro šerrante, nga naanaa ga kabandi a se šerretaray.

⁶ Sanda takaa kaŋ nda Dawda mo šelaj ka nee kaŋ boraa duu gomni kaŋ Irkoy g'a kabu boro šerrante bila teegoy.

⁷ A nee:
«Borey duu gomni kaŋ goy futawey yaafandi,
de ngi zunubey tuusandi.

⁸ Boraa duu gomni kaŋ abada ir Koyoo si nga zunuboo kabu a se.»†

⁹ Gomnoo woo si hun kala hurubanguyan ra wala hurubanguyan jaŋay mo goo a ra? Zama ir nee: «Ibrahimia naanaa kabandi a se šerretaray.»‡

¹⁰ Waati foo no woo teendi? Kaŋ a hurubangu wala za a mana hurubangu? Kalaa, man'ti kaŋ a hurubangu, za a mana hurubangu no.

¹¹ Hurubanguyanoo nka tee Ibrahimia se silbay, ka cebe kaŋ Irkoy n'a tee boro šerrante nga naanaa maaganda za a mana hurubangu. Woo no ma kate Ibrahimia ma tee ganakey kul kaŋ mana hurubangu hayragoo, hala ngi mo ma kabandi boro šerrante.

¹² Nga ti borey mo kaŋ hurubangu baabaa, wey kaŋ mana kay hurubanguyan hinne ga, amma i dira naanaa fondaa ra sanda ir baabaa Ibrahimia, kaŋ naanay za a mana hurubangu.

Irkoy allaahidoo, boro kul kaŋ ga naanay ga duu a

¹³ Irkoy na allaahidu zaa Ibrahimia nda nga hayroo se kaŋ i ma tee adupna tubukaa, man'ti ka dira ašariyaa bande ka woo tee, šerretaray no kaŋ ga duwandi naanay albarkaa ra.

¹⁴ Nda a gar borey kaŋ ga dira ašariyaa bande nka tee tubukawyan, naanaa sii nda nafaw, allaahidoo mo ga tee yaada.

¹⁵ Zama ašariyaa mma Irkoy futuyanoo tunandi, nongu kaŋ ra ašariya sii, hooyan sii no din.

¹⁶ Woo ka kate, allaahidoo mana zandi kala naanaa maaganda se, hala a ma sawa nda Irkoy anneemaa, a ma hakiika Ibrahimia hayroo kul se. Man'ti wey kaŋ ga dira ašariyaa bande hinne, amma borey mo kaŋ duu ir kul baabaa kaŋ ti Ibrahimia naanaa.

* 4:3 4.3 Šintinoos 15.6. † 4:8 4.8 Zaburey 32.1-2. ‡ 4:9 4.9 Sorro 3to.

17 Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ay na ni tee dumi boobo se hayraa.»[§] Ir baabaa no Irkoy kaŋ a naanay a jine, Irkoy kaŋ ga bukawey hunandi, hayey kaŋ si bara, a ga šelan i se sanda hayayan kaŋ ga bara.

18 Nongoo kaŋ ra naatayan sii, a naanay ka nga naataa daŋ no din. Woo ra a tee dumi boobo se baaba, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi ka nee: «Takaa woo no ni hayroo booboyanoo ga ti a.»*

19 Ibrahima ga miile nga gaahamoo kaŋ goo buuyan mee ga, nga jiirey kaŋ ga koy too zangu (100) cine sabbu se. A miile Sarata woyguntaraa mo ga, amma woo kul, nga naanaa mana kacca.

20 A mana naanay jaŋay daŋ Irkoy allaahidoo ra ka šikka-šikka, nga naanaa nka tonton, a na Irkoy beerandi.

21 Ibrahima hakiika ka bay kaŋ allaahidu kaŋ Irkoy n'a zaa a ga hin k'a tee.

22 Woo se nga naanaa kabandi a se [mo] šerretaray.

23 Šennoo woo mana hantumandi nga hinne se, a kabandi a se šerretaray,

24 amma a hantumandi ir mo se kaŋ a ga kaa ka kabandi ir se šerretaray, ir kaŋ ga naanay bora a kaŋ na Isa ir Koyoo tunandi bukawey ra.

25 A nondi ir hooyaney maaganda se, amma a tun hala ir ma tee boro šerrante Irkoy jine.

5

Alaafiya huru ir nda Irkoy game

1 Sohō Irkoy g'ir dii boro šerrante naanaa albarkaa ra. Ir Koyoo Isa Almasihu na alaafiya daŋ ir nda Irkoy game.

2 Irkoy anneemaa woo kaŋ ra ir goo, ir mana huru a ra kala [naanaa albarkaa ra]. Ir ga bolsay Irkoy dar'zaa naataa ra.

3 Man'ti woo hinne, ir ga bolsay mo ir zarabey ra, zama ir ga bay kaŋ zarabi ga mupeyan hay.

4 Mupeyan ga kate boro ma hin annešaa, hinyanoo woo ga naataa hay.

5 Naataa woo si boro haawandi abada, zama Irkoy bajoo doorandi ir biney ra Hundi Henanantaa albarkaa ra kaŋ nondi ir se.

6 Waatoo kaŋ ir sii nda hini, waatoo kaŋ kayandi ra, Almasihu buu, a buu boro laaley se.

7 Šenday ga boro ga yadda ka buu boro šerrante se, a ga hin ka tee boro ma yadda ka buu boro henna maaganda se.

8 Amma takaa woo nda Irkoy ga nga bajoo cebe ir se: waatoo kaŋ ir man'ti kala zunubanteyan, Almasihu buu ir maaganda se.

9 Soko sohō kaŋ ir diyandi boro šerrante Isa kuroo albarkaa ra, ir ga kaa ka hallasi futayyanoo ra!

10 Nda waatoo kaŋ ir ga tee Irkoy iberi, nga Iz'aroo buuyanoo n'ir waafakandi. Soko sohō kaŋ ir nda a waafaku, nga Iz'aroo hunaroo g'ir hallasi.

11 Man'ti woo hinne, ir ga bolsay nda Irkoy, ir Koyoo Isa Almasihu albarkaa, nga kaŋ sohō a n'ir nda Irkoy waafakandi.

Adama kate buuyan, Almasihu kate hunayan

¹² Woo se takaa kaŋ nda boro folloku ka kate zunubu ma huru aduŋŋa ra, zunubu mo kate buuyan. Takaa woo nda buuyan ga too adamizey kul do, zama i kul na zunubu tee.

¹³ Zunubu goo aduŋŋa ra za Musa ašariyaa mana goro, amma zunubu si kabandi nda a gar ašariya nka sii no.

¹⁴ Woo kul, za Adama hala Musa ga, buuyan na borey kul laama, ba borey kaŋ mana zunubu tee sanda Adama Irkoy hooyanoo cine. Adama man'ti kala boraa kaŋ ga hima ka kaa biyoo.

¹⁵ Amma Adama layboo nda Irkoy anneemaa nooyanoo ga fay. Irkoy anneemaa nda nooyanoo kaŋ nondi yaada bisa boro folloku layboo kaŋ kate boro boobo ma buu. Anneemaa nda nooyanoo woo si duwandi kala boro folloku alhormaa ra kaŋ ti Isa Almasihu.

¹⁶ Hayey kaŋ boro folloku zunuboo kate ey nda Irkoy nooyanoo ga fay. Zama zunubu folloku maaganda se ciitoo ga teendi, zukandiyen mo ga kaa. Amma anneemaa nooyanoo kaa zunubu boobo banda ga, a na borey feeri.

¹⁷ Boro folloku zunuboo ka kate buuyanoo ma laama, de borey kaŋ duu anneema beeroo nda šerretaray nooyanoo ga laama hunayan ra Isa Almasihu albarkaa ra.

¹⁸ Aywa, takaa kaŋ nda laybu folloku kate borey kul ma zukandi, takaa din da goy šerrante folloku ga kate borey kul ma tee boro šerrante, i ga duu hunaroo.

¹⁹ Zama takaa kaŋ nda boro folloku haŋajeryan jaŋaa na boro boobo tee zunubante, takaa din da, boro folloku kaŋ dira nda fondaa, ga boro boobo tee boro šerrante.

²⁰ Haya kaŋ ti ašariyaa, a mana goro kala hala laybey ma boobo, amma nongoo kaŋ ra zunubu boobo, anneemaa boobo ka bisa a,

²¹ hala takaa kaŋ nda zunubu laama buuyan ra, takaa din da Irkoy anneemaa ma laama šerretaray ra hunayan abadantaa se Isa Almasihu ir Koyoo albarkaa ra.

6

Irkoy anneemaa ga boro sawalandi zunubu baŋŋataraa ra

¹ Macin no ir ma nee? Ir ma duumi zunubu ra hala Irkoy anneemaa ma tonton wala?

² Abada! Ir kaŋ zunubu tenje ir buu, taka foo nda ir ga yee ka huna a ra?

³ War nka si bay kaŋ ir kul kaŋ batizandi Almasihu Isa ra ka tee a bande affoo, ir batizandi ka tee a bande affoo nga buuyanoo ra?

⁴ Batizeyanoo ka kate ir marga nda a ka fijandi cere bande buuyanoo ra, hala takaa kaŋ nda Almasihu tun bukawey ra Baabaa Irkoy daržaa albarkaa ra, ir mo ma dira hunayan taaga ra.

⁵ Ir nda a tee affoo ka hima nda a nga buuyanoo ra, woo se nga tunyanoo hane ir ga hima nda a.

⁶ Ir ma haya foo bay kaŋ ti ir kunturu žeenaa nda Almasihu kanjandi cere bande. Gaaham zunubantaa ma halaci hala ir masi yee ka tee zunubu baŋŋa.

⁷ Zama boro kaŋ buu, a duu nga boŋ zunubu here.

⁸ Ir nda Almasihu buu cere bande, woo se ir ga naanay kaŋ ir nda a ga kaa ka huna mo cere bande.

⁹ Ir ga bay kaŋ Almasihu tun ka hun bukawey game, a si buu koyne. Buuyan si yee ka duu a ga hini.

¹⁰ Kaŋ a buu, a mana buu kala cee folloku zunubu se. Hunaroo kaŋ ra a goo, a si huna kala Irkoy se.

¹¹ Takaa din da, war mo, zunubu ma war dii bukaw, amma Irkoy here war ma war boŋ guna sanda baahunante Almasihu Isa albarkaa ra.

¹² Adiŋi zunubu masi laama war gaaham bukawey ra, a masi war hangandi gaaham boonawey.

¹³ War masi war gaahamoo nongey naŋ zunubu se ka tee ŋerretaray jaŋay goy jinayyan. Amma war ma war boŋ noo Irkoy se sanda boro hunanteyan kaŋ tun ka hun bukawey ra ka war gaahamey nongey noo a se sanda ŋerretaray goy jinayyan.

¹⁴ Zunubu si kaa ka duu war ga hini, zama war sii Musa aŋariyaa hinoo cire, war sii kala anneemaa hinoo cire.

Ir man'ti kala Irkoy baŋŋayan

¹⁵ Adiŋi macin? Ir ma zunubu tee, zama ir sii aŋariyaa hinoo cire, Irkoy anneemaa hinoo cire ir goo? Abada!

¹⁶ War nka si bay kaŋ bora a kaŋ se war ga tee baŋŋa ka goy a se ka haŋajer a se, bora a kaŋ se war ga haŋajer baŋŋaa ti war? A ma tee zunubu buuyan se, wala haŋajeryan ŋerretaray se.

¹⁷ Albarka ma bara Irkoy se, war cindi ka tee baŋŋa zunubu se, amma war na haŋajer nda war biney kul cawandoo takaa se kaŋ war duu a.

¹⁸ War sawalandi ka hun zunubu ra, war tee ŋerretaray se baŋŋayan.

¹⁹ Ay ga takaa woo ka ŋelan war se, zama adamize de ti war. Takaa kaŋ nda war na war gaahamey nongey tee baŋŋa ŋiibi nda goy futu se kaŋ ga koy hooyan here, takaa din da, sohō war ma war gaahamoo nongey tee baŋŋa ŋerretaray goyoo se kaŋ ga koy henanyan here.

²⁰ Waatoo kaŋ war ga tee baŋŋa zunubu se, ŋerretaray si haya kul may war ga.

²¹ Macin ti nafaa kaŋ war duu a waatoo din? Sohō war ga haw nda ey, zama ngi benantaa man'ti kala buuyan.

²² Amma sohō war sawalandi ka hun zunubu ra ka tee Irkoy baŋŋa, nafaa kaŋ war ga duu a ga war ka koy henanyan here, de benantaa man'ti kala hunayan abadantaa.

²³ Zunubu banaa man'ti kala buuyan, amma Irkoy anneemaa nooyanoo kaŋ a g'a noo yaada man'ti kala hunayan abadantaa kaŋ ga duwandi Almasihu Isa ir Koyoo albarkaa ra.

7

Ganakaw sii aŋariyaa hinoo cire koyne

¹ Ag'armey, ay ga ŋelan war se, war kaŋ ti aŋariyaa baykey. War nka si bay kaŋ nda boro ga huna hinne no aŋariyaa goo nda a ga hini?

² Takaa din da woyhiiji, aŋariyaa g'a haw kurŋoo ga kullihinne kurŋoo ga huna, amma nda kurŋoo buu, aŋariyaa kaŋ g'a haw kurŋoo ga hun a ga.

³ Woo se, nda a tee aru tana wande, ka gar kurŋoo ga huna, a ga ciyandi zinateeri. Amma nda kurŋoo buu, aŋariyaa hun a ga. Woo ra, nda a tee aru foo wande, a man'ti zinateeri.

4 War mo takaa din da, ag'armey, Musa ašariyaa ga war dii bukaw Almasihu kunturoo albarkaa ra, hala war ma tee boro tana wane kaŋ tun bukawey ra hala ir ma hayayanŋ tee kaŋ goo nda nafaw Irkoy se.

5 Zama waatoo kaŋ ir goo ir hundi-ibaayey ra, boonay zunubantey kaŋ ašariyaa n'ir tuti ir m'i tee, i ga goy ir gaahamoo nongey ra ka hayayanŋ tee kaŋ ga koy buuyan here.

6 Sohō ir duu ir boŋ ašariyaa ra, hayaa kaŋ g'ir dii bukaw. Takaa woo ra ir ga goy Irkoy se nga Hundoo taka taagaa albarkaa ra, man'ti nda taka ŋeenaa ašariyaa hantumoo harfoo hinoo cire.

Musa ašariyaa ga cebe takaa kaŋ nda zunubu ga laala

7 Macin no ir ma nee? Ašariyaa, zunubu no wala? Abada! Amma nda man'ti ašariyaa sii a ra, ay si zunubu bay. Zama ay si bay haya kaŋ ti boonay futu nda a gar ašariyaa nka mana nee: «Masi boonay futu.»*

8 Yaamaroo bande zunubu duu fondo ka boonay futu dumi kul tunandi ay ra. Ka gar nda man'ti ašariyaa sii a ra, zunubu man'ti kala bukaw.

9 Agay, cee jinaa, ay huna bila ašariyaa. Amma za yaamaroo kaa, zunubu ŋintin ka huna,

10 agay kay buu. Yaamaroo kaŋ nondi hunayan maaganda se, nga hunday ka tee ya ne buuyan sabbu.

11 Zama zunubu duu yaamaroo bande fondo, a n'ay darga, a na yaamaroo k'ay wii.

12 Adiši ašariyaa ga henan, yaamaroo ga henan, a ga šerre, a ga boori.

13 Haya henna ka tee ay buuyanoo addaliloo wala? Abada! Amma zunubu no ka haya henna dii ka duu k'ay wii, hala zunuboo ma duu ka cebandi sanda zunubu, hala yaamaroo ma zunuboo meeroo kul cebe.

Gurgaa kaŋ goo adamize nda zunubu game

14 Ir ga bay kaŋ Irkoy Hundoo ka ašariyaa noo, zama agay, ay sii kala hundi-ibaayi bande, ay neerandi zunubu se.

15 Hayaa kaŋ ay g'a tee, ay si faham a se, zama man'ti hayaa kaŋ ay ga baa y'a tee no ay g'a tee, hayaa kaŋ ay ga konna no ay g'a tee.

16 Adiši nda hayaa kaŋ ay si bag'a no ay g'a tee, ay yadda ašariyaa ga, ay yadda kaŋ a ga boori.

17 Sohō man'ti agay no k'a tee koyne, zunuboo kaŋ ga goro ay ra no m'a tee.

18 Zama ay ga bay kaŋ ay ra, maanaa ay hamoo, haya henna kul sii a ra, zama ay goo nda anniya, amma ka ihenna tee, woo ay mongu a se.

19 Zama ihenna kaŋ ay ga bag'a, ay s'a tee, amma ilaalaa kaŋ ay si bag'a, nga no ay g'a tee.

20 Nda hayaa kaŋ [agay,] ay si bag'a no ay g'a tee, man'ti agay k'a tee koyne, zunuboo kaŋ ga goro ay ra no.

21 Hayaa kaŋ ay n'a laasaabu ti: agay kaŋ ga baa ya ihenna tee, ilaala no ma kaa ka gaaru ya ne.

22 Irkoy ašariyaa ga kan ya ne ay hundoo ra.

23 Amma ay gaahamoo nongey ra ay ga dii haya tana kaŋ ga gurgay ay lakkaloo bande. A g'ay tee zunuboo kaŋ goo ay gaahamoo nongey ra se baŋna.

24 Agay ne ka bone! May m'ay kaa gaahamoo woo kaŋ g'ay wii kaboo ra?

25 Albarka ma bara Irkoy se Isa Almasihu ir Koyoo albarkaa ra.

* 7:7 7.7 Fattaroo 20.17; Alhukumoo 5.21.

Adiši agay hunday ga goy Irkoy ašariyaa se nda ay lakkaloo, amma ay hundi-ibaayoo si goy kala zunubu se.

8

Diray taka henna Irkoy Hundoo albarkaa ra

¹ Adiši sohō borey kaŋ goo Almasihu Isa bande, zukandiyan kul si duu ey.

² Zama Irkoy Hundoo hinoo kaŋ ga hunayan noo Almasihu Isa albarkaa ra na ni sawal ka ni kaa zunubu nda buuyan hinoo cire.

³ Hayaa kaŋ Musa ašariyaa mongu k'a tee gaaham gaabi jaŋaa se, Irkoy n'a tee. A na nga Iz'aru gundoo sanba ir gaaham zunubantaa cine ra, zunubu maaganda se a na zunubu zukandi nga Iz'aroo hamoo ra,

⁴ hala šerretaraa kaŋ ašariyaa g'a ceeci ma tabati ir ra kaŋ si dira hundi-ibaayi bande, Irkoy Hundoo nda ir ga dira.

⁵ Zama borey kaŋ ga dira hundi-ibaayi bande, i si miile kala hundi-ibaayoo hayey ga, wey kaŋ ga dira Irkoy Hundoo bande, i si miile kala Irkoy Hundoo hayey ga.

⁶ Hundi-ibaayi miileyanoo man'ti kala buuyan, Irkoy Hundoo miileyanoo man'ti kala hunayan nda alaafiya.

⁷ Zama hundi-ibaayi miileyanoo man'ti kala Irkoy iberitaray, a si cindi Irkoy ašariyaa cire, koyne mo a si hin ga.

⁸ Borey kaŋ goo ngi hundi-ibaayoo ra si hin ka kan Irkoy se.

⁹ War hunday si dira hundi-ibaayi bande, Irkoy Hundoo nda war ga dira, nda a gar Irkoy Hundoo nka war tee nga gorodogoo. Boro kaŋ ra Almasihu Hundoo sii, a si boraa may.

¹⁰ Nda Almasihu goo war ra, cimi no, gaaham buu zunubu maaganda se, Hundoo ga war noo hunayan*, zama war diyandi boro šerrante.

¹¹ Nda boraa kaŋ na Isa tunandi bukawey ra Hundoo nka goro war ra, boraa kaŋ na Almasihu tunandi bukawey ra ga war gaaham bukawey hunandi nga Hundoo kaŋ ga goro war ra maaganda se.

¹² Adiši ag'armey, hundi-ibaayi garaw sii ir ga soko ir ma dira nda hundi-ibaayi.

¹³ Zama nda war ga dira nda hundi-ibaayi, war ga buu, amma nda war ga Hundoo ka gaaham teegoyey wii, war ga huna.

¹⁴ Borey kul kaŋ Irkoy Hundoo g'i gongu man'ti kala Irkoy ize.

¹⁵ Hundoo kaŋ war duu a man'ti baŋnataray hundi soko war ma yee ka hunbur, Hundoo kaŋ war duu a mma war tee ize kanbariyan kaŋ ga kate ir ma kaati ka nee: «Abba, ir Baabaa Irkoy!»

¹⁶ Irkoy Hundoo hunday no m'ir hundoo hakiikandi kaŋ ir man'ti kala Irkoy izeyan.

¹⁷ Nda Irkoy izeyan ti ir, ir man'ti kala tubukawayan mo, Irkoy tubukaw kaŋ ga tubu Almasihu bande, nda a gar ir zarabi a bande, ir ga daržandi a bande.

Daržaa kaŋ goo kaa

¹⁸ Ay ga laasaabu kaŋ sohō da zarabey man'ti baffoo Irkoy daržaa jine kaŋ ga kaa ka bangandi ir se.

¹⁹ Zama takaroo ga batu nda cahāyan Irkoy ma nga izey bangandi.

* **8:10 8.10** *Hundoo ga war noo hunayan, Grek šenni ra, almaganaa faa ti hundoo ga huna.*

²⁰ Takaroo yee haya yaada cire, man'ti ngi ibaayoo no, bora kaŋ n'i dan a cire k'a tee, amma naata goo.

²¹ Zama takaroo hunday ga kaa ka duu nga boŋ baŋpataraa ra kaŋ ti funbuyan. A duu nga boŋ ka huna Irkoy izey daržaa ra.

²² Ir ga bay kaŋ takaroo kul cere ra ga taabi, i ga taama hala sohō sanda alhaamidu.

²³ Man'ti nga hinne, amma ir hunday mo kaŋ duu Irkoy Hundoo nooyan jina-jinawey, ir ga taabi ir kuneheroo ra, k'ir ize kanbaritaraa batu, ir gaahamoo sawalyanoo.

²⁴ Zama ir hallasi, amma naatayan ra, naata kaŋ boro ga dii a man'ti naata: may no ma naata haya ga kaŋ a duu a?

²⁵ Amma haya kaŋ ir si dii a, ir ga naata a ga, ir g'a batu nda muŋeyan.

²⁶ Takaa din da Irkoy Hundoo g'ir faaba ir gaabi jaŋawey ra. Ir si takaa bay kaŋ nda ir ga hima ka ŋaaray. Amma Hundoo hunday ga ŋaaray ir dogey ra nda durayyan kaŋ si hin ka fillandi.

²⁷ Bora kaŋ ga biney fesufesu ga Hundoo anniya bay, zama a mma ŋaaray Irkoy boro henanantey se ka sawa nda Irkoy ibaayoo.

²⁸ Ir ga bay kaŋ hayey kul no ma goy cere bande ka ihenna tee borey se kaŋ ga baa Irkoy, wey kaŋ ciyandi ka sawa nda nga dunbandiroo.

²⁹ Zama borey kaŋ Irkoy jin k'i bay, a jin ka kayandi mo i ma hima nda nga Iz'aroo, hala Iz'aroo ma tee gunde jinaa arma boobo game.

³⁰ Borey kaŋ a jin k'i suuba, a n'i cee mo. Borey kaŋ a n'i cee, a n'i dii boro šerrante. Borey kaŋ a n'i dii boro šerrante, a na darža mo dan i ga.

Haya kul si hin k'ir fay k'ir kaa Irkoy bajoo ga

³¹ Macin no ir ma nee hayey wey ga? Nda Irkoy goo ir bande, may no ma kay k'ir gandu?

³² Nga kaŋ mana nga Iz'aru gundoo kaa, amma a n'a nondi ir kul maaganda se, taka foo nda a s'ir noo haya kul nga boŋ Iz'aroo nooyanoo banda ga?

³³ Irkoy boro suubantey, may no m'i wurru? Irkoy no k'i dii boro šerrante.

³⁴ May no m'i zukandi? Almasihu [Isa] buu, koyne mo a tun, a goo Irkoy kabe gumaa ga, a ga ŋaaray ir se.

³⁵ May no m'ir fay k'ir kaa Almasihu bajoo ga? Binemarayyan, wala šiitayan, wala gurzugay, wala heray, wala baŋi, wala farratayyan, wala takuba?

³⁶ Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ni maaganda se i g'ir wii zaaroo kul,
i g'ir himandi nda fejiyan kaŋ ga koy koosandi.»†

³⁷ Amma woo kul ra, bora kaŋ ga baa ir n'ir noo haya kaŋ bisa hinyan.

³⁸ Zama ay ga naanay ka bay kaŋ a ma tee buuyan, wala hunayan, wala almalaykayan, wala kokoytarayyan, wala hayey kaŋ ga bara, wala hayey kaŋ goo kaa, wala hiniyan,

³⁹ wala beene hayey, wala laboo cire hayey, wala takahaya kul si hin k'ir fay k'ir kaa Irkoy bajoo ga kaŋ a n'a cebe ir se Isa Almasihu ir Koyoo bande.

¹ Cimoo no ay g'a har Almasihu maapoo ga, ay si taari, ay binoo ti ay seedaa Hundi Henanantaa bande.

² Binemarayyan nda dooray kanj si ben no ma tee ya ne ay binoo ra.

³ Agay hunday baa ya laali, ya mooru Almasihu, ay armey dogoo ra kanj ti ay dumoo gaaham here.

⁴ I man'ti kala Izirayel borey. I tee Irkoy ize kanbarey. Irkoy na darža, nda amaanawey, nda ašariyaa, nda takaa kanj nda boro ga Irkoy gana, nda hayey kanj a n'i har tee ngi wane.

⁵ I hun ir baabaa jina-jinawey ga, Almasihu mo mana hun kala ngi ga gaaham here, Irkoy kanj goo haya kul boŋ, albarka ma bara* a ga hala abada. Amin.

⁶ Man'ti Irkoy meešennoo nka mana baffoo hanse, zama man'ti borey kul kanj ga hun Izirayel ti Izirayel [borol].

⁷ Man'ti Ibirahima banda-ka-zunboo kul ti nga izeyanj. A harandi ka nee: «Isiyaka no ma duu ma ne hayyan kanj ra ni maapoo si dere.»†

⁸ Woo almaganaa ti: man'ti gaaham izey ti Irkoy izey, allaahidoo izey ti nga hayroo.

⁹ Zama šennoo woo man'ti kala allaahidoo kanj nee: «Yeeši dimmaa woo ga, ay ga kaa, Sarata ga duu iz'aru.»‡

¹⁰ Man'ti woo hinne, Rebeka mo duu ize hinka kanj kul ti ir hayragoo Isiyaka izeyanj.

¹¹ Ka gar izey mana hayandi jina, i mana ihenna tee, i mana ilaala tee, hala woo kanj Irkoy n'a suuba k'a dunbandi ma cindi,

¹² man'ti teegoy bande a goo, woo kanj bora a kanj ga ciya n'a tee de no ma kabu. A nee Rebeka se: «Ibeeroo ga yee ikaccaa cire.»§

¹³ Sanda takaa kanj nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ay baa Yakuba, ay konna Eso.»*

¹⁴ Macin no ir ma nee? Irkoy nka si šerre? Abada!

¹⁵ Zama a nee Musa se:

«Ay ga tamalla boro kanj se ay baa ya tamalla.

Ay ga hinna boro kanj se ay baa ya hinna.»†

¹⁶ Woo, adamize ibaayoo sii a ra, nga durkutuyanoo sii a ra. Irkoy kanj ga tamalla no m'a tee.

¹⁷ Citaaboo ra Irkoy šelanj Firawuuna se ka nee: «Woo hunday maaganda se ay na ni gorandi hala ya duu k'ay hinoo cebe ni ra, hala ay maapoo ma fatta gandawey kul ra.»‡

¹⁸ Woo se Irkoy ga tamalla boro kanj a baa se, boro kanj a baa, a ga binoo šendandi.

Irkoy futayyanoo nda nga tamallayanoo

¹⁹ Adiši n'ga nee ya ne: «Macin se Irkoy ga citi borey ga? May no ma nga ibaayoo ganji?»

²⁰ He ni, ni ti may kanj ga kakaw Irkoy bande? Haya kanj hansandi ga hin ka nee nga hansekaa se: «Macin se n'n'ay tee nda takaa woo?»

²¹ Yoonaa nka sii nda labudiinoo ga hini wala? Labu follokaa nda a ga jinay tee kanj goo nda beeray wala a ma jinay tee kanj sii nda beeray.

* 9:5 9.5 Irkoy kanj goo haya kul boŋ, albarka ma bara , Grek šenni ra, almaganaa faa ti nga kanj ti Irkoy kanj albarka goo. † 9:7 9.7 Šintinoo 21.12. ‡ 9:9 9.9 Šintinoo 18.10. § 9:12 9.12 Šintinoo 25.23. * 9:13 9.13 Malaki 1.2-3. † 9:15 9.15 Fattaroo 33.19. ‡ 9:17 9.17 Fattaroo 9.16.

²² De nda Irkoy baa nga ma nga futaa cebe, nga ma nga hinoo bayrandi, a na nga futayyanoo jinawey kanɲan soolu halaciyen se muɲe nda suuri beeri.

²³ A na woo tee ka nga darɲaa beeriyanoo cebe borey se kanɲ ti nga tamallaa jinawey kanɲ a n'i soolu za gayyan darɲaa se.

²⁴ Ir ya, a n'ir cee, ir mana hun Alyahuudey hinne ra, ir mana hun mo kala dumi ra kanɲ man'ti Alyahuudu.

²⁵ Sanda takaa kanɲ nda Irkoy n'a har Oze citaaboo ra ka nee:

«Jamaa kanɲ man'ti ay jamaa, ay g'a cee ay jamaa, boraa kanɲ man'ti ay baakaa, ay g'a cee ay baakaa.»[§]

²⁶ «Nongoo hunday kanɲ ra a harandi i se ka nee: <War man'ti ay jamaa>, no din ra i ga ciyandi Irkoy hunantaa iz'arey.»^{*}

²⁷ Ezayi kaati Izirayel ga ka nee: «Ba nda Izirayel borey hinnaa tee sanda teekoo labutaasoo, boro kaynayanɲ no ma hallasi i ra.

²⁸ Zama šenney kanɲ ir Koyoo n'i har, a g'i timmandi k'i benandi nda cahāyan laboo ga.»[†]

²⁹ Woo da no Ezayi n'a har za gayyan ka nee:

«Nda a gar ir Koyoo, Aduɲɲakoyoo nka mana ize naɲ ir se, ir ga tee sanda Sodom, ir ga hima nda Gomor.»[‡]

Boro kul kanɲ naanay Isa Almasihu, Irkoy g'a dii boro šerrante

³⁰ Macin no ir ma nee? Dumey kanɲ man'ti Alyahuudu, ngi kanɲ mana šerretaray ceeci, i duu šerretaray, amma šerretaray no kanɲ ga duwandi naanaa ra.

³¹ Ka gar Izirayel ga šerretaray ceeci ašariya ra, amma i mana duu a.

³² Macin se? Hayaa kanɲ se i man'a ceeci naanaa fondaa ra, teegoy nda i n'a ceeci. I cabu tondoo ga kanɲ g'i kanɲandi.

³³ Sanda takaa kanɲ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Nga ne, ay ga tondi kanɲ ga boro cewoo cabu daɲ Siyon koyraa ra, tondi no kanɲ ga boro kanɲandi.

Amma boro kanɲ naanay a si kaa ka haawi.»[§]

10

¹ Ag'armey, hayaa kanɲ goo ay binoo ra, woo kanɲ ay g'a ɲaaray Irkoy ga Izirayel borey se man'ti kala i ma hallasi.

² Ay ga tee i se seede kanɲ biney kul sii kala Irkoy se, amma i si wan takaa.

³ I mana faham Irkoy šerretaraa se. I nka baa ngi ma ngi boɲ [šerretaraa] kayandi. I mana ngi boɲ yeeti Irkoy šerretaraa cire.

⁴ Almasihu ti Musa ašariyaa guwoo, maanaa boro kul kanɲ naanay ga duu šerretaray.

Boro kul kanɲ naanay Almasihu ga hallasi

⁵ Šerretaraa kanɲ hun ašariyaa ra, Musa šelaɲ a ga ka nee: «Boro kanɲ ga hayey wey ka goy ga huna ngi albarkaa ra.»^{*}

⁶ Šerretaraa kanɲ ga hun naanaa ra mma nee: «Masi nee ni binoo ra: <May no ma žigi beenaa ra?> - maanaa ka Almasihu zumandi, -

§ 9:25 9.25 Oze 2.25. * 9:26 9.26 Oze 2.1. † 9:28 9.27-28 Ezayi 10.22-23. ‡ 9:29 9.29 Šintinoo 19.23-28; Ezayi 1.9. § 9:33 9.33 Ezayi 28.16. * 10:5 10.5 Sargarey 18.5.

7 wala: <May no ma zunbu guusu futaa ra?> – maanaa ka Almasihu žigandi k'a tunandi bukawey ra.»

8 Aywa, macin no a ga nee? A nee: «Šennoo goo ni jeroo ga, a goo ni mijoo ra, a goo ni binoo ra.»† Nga ti naanaa šennoo kaŋ ir g'a waazu.

9 Nda n'na ni mijoo ka cimandi kaŋ Isa ti Koy, de mo ni naanay ni binoo ra kaŋ Irkoy n'a tunandi bukawey ra, n'ga hallasi.

10 Zama boro mma naanay nga binoo ra ka diyandi boro šerrante, boro kaŋ mijoo na Isa koytaraa cimandi ga hallasi.

11 Citaaboo nee: «Boro kul kaŋ naanay a si haawi.»‡

12 Fay-fayyan sii Alyahuudu nda Grek game, Koy follokaa ti ngi kul Koyoo, kabedoona no borey kul se kaŋ g'a cee.

13 Zama «boro kul kaŋ n'ir Koyoo maŋoo cee ga hallasi.»§

14 Taka foo nda i ga boro cee kaŋ i mana naanay a? Taka foo nda i ga naanay boro kaŋ i mana bay ka maa nga šennoo? Taka foo nda i ga maa nga šennoo bila waazukaw?

15 Taka foo nda i ga waazu nda i mana sanbandi? Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Borey kaŋ ga haya boryayan har cewey ga boori.»*

16 Woo kul, man'ti borey kul ka haŋajer Alhabar Boryaa se, sanda takaa kaŋ nda Ezayi nee: «Ir Koyoo, may ka naanay ir waazoo?»†

17 Adiši naanay si duwandi kala šennoo kaŋ boro ga maar'a ra, šennoo kaŋ boro ga maar'a si hun kala Almasihu šennoo ra.

18 Amma ay nee: «I nka mana maa wala?» Šikka sii kaŋ i maa: «Ngi jindey koy gandaa kul ra.

Ngi šennoo too hala aduŋŋa kaydogey ga.»‡

19 Ay nee koyne: «Izirayel nka mana faham šennoo se wala?» Za gayyan ga Musa nee Irkoy ka nee:

«Ay ga kate war ma canse dumi buuna ga.

Ay ga war futandi dumi ga kaŋ sii nda lakka.»§

20 Ezayi koy hala nongu kaŋ ra a nee: «Irkoy nee: <Borey kaŋ man'ay ceeci ka duu agay.

Ay n'ay boŋ bangandi borey se kaŋ man'ay hãa.»*

21 Amma Izirayel here a nee:

«Zaaroo kul ay g'ay kaboo šerre dumi se kaŋ si haŋajer, a ga kakaw.»†

11

Irkoy mana Izirayel fur

1 Ay nee: «Irkoy nka nga jamaa fur wala?» Abada! Zama agay hunday man'ti kala Izirayel boro, Ibirahima hayroo, Benžamenj alkabilaa.

2 Irkoy mana nga jamaa fur kaŋ a jin k'a bay. War nka mana maa šennoo kaŋ Citaaboo n'a har nongoo kaŋ ra a šelanj Ilyasu ga, waatoo kaŋ a gaara Izirayel ga

3 ka nee: «Ay Koyoo, i na ni annabey wii, i na ni sargari tonadogey kayri. Agay hinne ka cindi, i ga ceeci ngi m'ay hundoo kaa.»*

† 10:8 10.8 Alhukumoo 30.12-14. ‡ 10:11 10.11 Ezayi 28.16. § 10:13 10.13 Žowel 3.5. * 10:15

10.15 Ezayi 52.7. † 10:16 10.16 Ezayi 53.1. ‡ 10:18 10.18 Zaburey 19.5. § 10:19 10.19

Alhukumoo 32.21. * 10:20 10.20 Ezayi 65.1. † 10:21 10.21 Ezayi 65.2. * 11:3 11.3 Kokoyey

1na 19.10, 14.

4 Macin ti Irkoy zaaboo? Irkoy nee a se: «Ay na aru zenber iyye (7.000) jisi ay boŋ se kaŋ mana bay ka kanje sonbu tooroo kaŋ maapoo ti Bal se.»†

5 Takaa din da, sohō da mo boroyan cindi kaŋ Irkoy n'i suuba ka sawa nda nga anneemaa.

6 Nda a teendi ka sawa nda nga anneemaa, man'ti teegoy k'a tee koyne. Nda man'ti woo, anneemaa man'ti anneemaa koyne.

7 Adiŋi macin? Hayaa kaŋ Izirayel g'a ceeci a mana duu a, amma Irkoy boro suubantey duu a. Borey cindey ŋendandi,

8 sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Irkoy n'i noo hundi kaŋ si kula,

nda moo kaŋ si dii,

nda haŋa kaŋ si maa,

hala hō.»‡

9 Dawda mo nee:

«Yala ngi ŋaadogoo ma tee i se kumsay nda sankay!

Yala a ma tee i se haya kaŋ g'i kaŋandi, i ma duu woo kaŋ nda i ga hima.

10 Yala moyey ma kokooru hala i masi dii koyne,

ma dumawey cindandi gungumayan ra.»§

11 Aywa, ay nee: «I nka tanŋi hala i ma kaŋ cee folloku wala?» Abada! Amma Izirayel borey dereroo kate dumey kaŋ man'ti Alyahuudu ma hallasi hala Izirayel borey ma canse.

12 Nda Izirayel borey dereyanoo ka kate aduŋna ma duu gomni, nda ngi kaŋyanoo ka kate gandawey ma duu gomni, de ngi timmantaa, a nka si haya tee kaŋ bisa woo wala?

Borey kaŋ man'ti Alyahuudu hallasiyanoo

13 War se ay ga ŋelan, dumey kaŋ man'ti Alyahuudu. Agay, ay man'ti kala diyaw kaŋ sanbandi dumey jerey se, ay g'ay goyoo beerandi,

14 hala ya duu taka k'ay dumoo borey tuti i ma canse hala boroyan i ra ma hallasi.

15 Nda Irkoy n'i yala ka nga nda aduŋna waafakandi, waati kaŋ a yadda i ga koyne, macin no ma tee? Hayaa kaŋ ga tee man'ti kala borey hunayanoo buuyan banda ga.

16 Nda dumari-ize jina-jinawey daŋandi jere ga Irkoy se, laajinoo kul mo ti nga wane.* Nda linjoo daŋandi jere ga Irkoy se, tuuri kabey mo ti nga wane.

17 Nda tuuroo kabeyan fetandi ka hun a ga, ni kaŋ bay ka tee hawsa zaytunaa, ni nka denjandi zaytunanoo kabey kaŋ hun dogoo ra hala ma duu ka huna nda nga linjoo nda nga jiyoo.

18 Masi bolsay kabey ga, amma nda n'ga bolsay i ga, ma bay kaŋ man'ti ni ga linjey goo, linjey no ma ni dii.

19 N'ga nee: «Kabey nka fetandi hala ya duu ka denji.»

20 Cimi no. I nka fetandi ngi naanay jaŋaa maaganda se, n'ga kay ni naanaa maaganda se. Masi ni boŋ jer, amma ma hunbur.

21 Nda Irkoy mana hinna zaytunaa lasal kabey ga, a si hinna ni mo ga.

22 Ma Irkoy borohennataraa nda nga ŋendaa guna. A ga ŋendandi borey kaŋ kaŋ ga. Ni hunday, Irkoy borohennataraa goo ni ga nda n'ga duumi nga borohennataraa ra. Nda man'a tee, ni mo ga fetandi.

† 11:4 11.4 Kokoyey 1na 19.18. ‡ 11:8 11.8 Alhukumoo 29.3; Ezayi 6.10; 29.10. § 11:10 11.9-10 Zaburey 69.23-24. * 11:16 11.16 Kabuyaney 15.19-20.

²³ Ngi mo, nda i mana cindi ngi naanay jaŋaa ra, i ga denjandi, zama Irkoy goo nda hini k'i denji koyne.

²⁴ Nda ni fetandi ka hun hawsa zaytupaŋoo ga, ni denjandi zaytupaa cimoo ga, ka gar ni takaa nda ngi takaa man'ti affoo, macin no n'na har zaytupaa kabe cimey se, ngi kaŋ ti zaytupaa kabe cimey, Irkoy g'i denji tuuroo ga kaŋ ti ngi wane.

Izirayel kul ga hallasi waati koraa ra

²⁵ Ag'armey, ay si baa war ma jaŋ ka sirroo woo bay hala war masi koy war boŋ dii lakkalkoyni. Izirayel jere faa binešendaa ga cindi hala waati kaŋ dumey jerey kul yee kate Irkoy ga.

²⁶ Takaa woo nda Izirayel kul ga hallasi sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Boraa kaŋ ga borey feeri si hun kala Siyoŋ koyraa ra, a ga Irkoy hunburay jaŋaa kaa Yakuba ra.

²⁷ Woo ti amaanaa kaŋ ay n'a zaa i se waati kaŋ ay ga ngi zunubey kaa.»[†]

²⁸ Alhabar Boryaa here Irkoy iberiyaŋ no war sabboo se, amma suubaroo here Irkoy baakawyaŋ no ngi baabey maaganda.

²⁹ Zama Irkoy si nimsi nda nga anneemaa nooyaney nda nga ciyayanoo.

³⁰ Sanda takaa kaŋ nda waatoo din war mana haŋajer Irkoy se, amma sohö kaŋ Izirayel borey si haŋajer Irkoy se, war duu tamallayan,

³¹ takaa din da sohö ngi mo, i mana haŋajer Irkoy se tamallaa kaŋ war duu a maaganda se, hala ngi mo [sohö] ma duu tamallayan.

³² Irkoy nka borey kul daabu i masi duu ka haŋajer nga se hala nga ma tamallayan daŋ i kul ga.

Irkoy ga hanse ka beeri

³³ Irkoy gomnoo beeriyanoo, nda nga lakkaloo, nda nga bayraa ga hanse ka guusu.

Nga ciitey si neešandi, nga fondawey si hin ka fahamandi.

³⁴ Zama «may no m'ir Koyoo miilewey bay?

Wala may ka tee nga hoyraykaa?»[‡]

³⁵ «May ka jin k'a noo haya

hala a m'a yeeti a ga?»[§]

³⁶ Zama haya kul mana hun kala Irkoy ga, nga no ma kate haya kul ma bara, nga se haya kul ga bara. Nga, darža ma bara a ga hala abada. Amin.

12

Hunayan taaga

¹ Ag'armey, woo maaganda se ay g'a ŋaaray war ga Irkoy tamallawey albarkaa ra, war ma war gaahamey noo sanda sargari hunante kaŋ ga henan, a ga kan Irkoy se. Woo ga tee ganayan cimoo kaŋ war g'a tee a se.

² War masi hanga zamanoo woo teegoyey bande. Wa naŋ Irkoy ma lakkal taaga ka war barmay hala war ma Irkoy ibaayoo laasaabu kaŋ ga boori, a ga kan, a ga timme.

[†] 11:27 11.26-27 Ezayi 59.20-21; 27.9. [‡] 11:34 11.34 Ezayi 40.13. [§] 11:35 11.35 Ayuba 41.3.

³ Alhormaa kanj nondi ya ne maaganda se, ay g'a har war affoo kul se a masi nga bonj danj nongu kanj ra a si hima ka bara. Naanaa kanj Irkoy n'a noo boro foo kul se, war ma war bonj tee lakkalkoyniyaj ka sawa nda a.

⁴ Sanda takaa kanj nda ir gaaham follokaa ra nongu booboyan goo, de nongey si goy follokaa tee,

⁵ takaa din da, ir kanj ti iboobaa, ir man'ti kala gaaham folloku Almasihu ra. Ir affoo kul man'ti kala cere gaaham nonguyan.

⁶ Irkoy anneemaa nooyan dumi-dumiyan kanj ir duu a ga sawa nda nga anneemaa kanj nondi ir se. Annabitaray no? Ir ma annabitaray tee ka sawa nda naanaa kanj ir duu a.

⁷ Nda goy no, ir ma goy. A ma tee boro kanj ga cawandi, a ma cawandi.

⁸ Boro kanj ga hoyray, a ma hoyray. Boro kanj ga noo, a m'a tee nda kabedoonay. Boro kanj ti jineboro, a ma gaabandi k'a tee nda fondaa. Boro kanj ga tamalla, a m'a tee nda jaaliyan.

⁹ Almunafikitaray masi bara baji ra. Wa konna ifutu, wa gaabandi ihenna ga.

¹⁰ Haya kanj ti armataray baji, war ma too nda baji cere se. Haya kanj ti boro beerandiyan, war ma tee boro jinaa kanj ga nga ceroo beerandi.

¹¹ Wa gaabandi war masi tee fuyyanteyan. Wa war lakkaley kul danj ir Koyoo se. Wa goy a se.

¹² Wa jaali naataa ra, wa zarabi mupe. Wa gaabandi Irkoy jaarayyan ga.

¹³ Wa Irkoy boro henanantey faaba nda haya kanj ga i ga too. Wa yawey zumandi henna.

¹⁴ Wa gaara borey se kanj ga [war] gurzugay. Wa gaara, war masi danga.

¹⁵ Wa jaali borey kanj ga jaali bande. Wa hēe borey kanj ga hēe bande.

¹⁶ War miilewey ma tee affoo, war masi war bonj jer. Wa baa wey kanj ga ngi bonj yeeti ganda. War masi war bonj dii lakkalkoyni.

¹⁷ Boro kul masi ifutu ka ifutu bana. Wa huga nda goy henna teeyan adamizey kul jine.

¹⁸ Nda a ga hin ka tee, kullihinne war ga hin k'a tee, alaafiya ma bara war nda borey kul game.

¹⁹ Ay baakey, war masi faasa war bonj se, wa nanj Irkoy futayyanoo ma goy, zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ir Koyoo nee: «Agay no ma faasa, agay no ma boro bana.»*»

²⁰ Koynē mo Citaaboo nee: «Nda ni iberoo ga heray, a noo a ma nja, nda a ga jaw, a noo a ma hanj. Nda n'na woo tee, denji cirayyan no n'n'i fur bonjoo bonj.»†

²¹ Masi nanj ilaala ma hin ni, ihenna ka hin ilaala.

13

Ganakey ma yee ganda hinoo se

¹ Boro foo kul ma yee hinoo cire kanj goo a bonj, zama hini sii no kanj man'ti Irkoy do a hun, wey kanj ga bara mo, Irkoy k'i gorandi.

² Woo ra boro kanj kay hinoo se nka Irkoy fondaa gandu. Wey kanj g'a gandu ga kate ngi bonj ga ciiti.

* 12:19 12.19 Alhukumoo 32.35. † 12:20 12.20 Yaasawey 25.21-22.

³ Bonkoyney, borey kanj ga teegoy henna tee si hunbur ey, wey kanj ga teegoy laala tee no ma hunbur ey. N'si baa ma hunbur hinoo? Goy henna tee, a ga ni saabu.

⁴ Hinoo man'ti kala Irkoy goykaw ni nafaa se. Amma nda n'ga goy laala tee, ma hunbur de, zama a si takubaa zaa yaada. Irkoy goykaw no, a ga Irkoy futayyanoo cebe ka bora zukaandi kanj na ilaala tee.

⁵ Woo se a ga boori boro ma cindi hinoo cire, man'ti futayyanoo hinne se, amma binekanay se.

⁶ Woo maaganda se war ga alkaasi bana, zama Irkoy goykawyanj no, i nka ngi boj noo goyoo woo se.

⁷ Boro foo kul woo kanj nda a ga hima, war m'a tee a se, alkaasidiikaa, ir ma alkaasoo bana a se, saaladiikaa, ir ma saalaa bana a se. Bora kanj boro ga hima ka hunbur a, ma hunbur a. Bora kanj ga hima nda beeray, ma beerandi.

Ir ma baa cere

⁸ Boro kul masi haya kul may war ga, nda man'ti war ma baa cere. Zama boro kanj ga baa nga cinaa, bora ma Musa ašariyaa tabatandi.

⁹ Zama yaamarey kanj nee: «Masi zina, masi boro wii, masi zay, masi moo danj waani ra»*, nda yaamar tana ga bara, i kul almaganaa man'ti kala šenni folloku: «Ma baa ni cinaa sanda takaa kanj nda n'ga baa ni boj.»†

¹⁰ Baji si ifutu tee nga cinaa se, woo maaganda se baji man'ti kala ka ašariyaa tabatandi.

Boro ma soolu ka Almasihu kaayanoo batu

¹¹ War ga waatoo bay kanj ra ir goo, waatoo ti woo kanj ra war ga hima ka tun jirboo ra. Sohō hallasiroo man ir ka bisa ba waatoo kanj ir naanay.

¹² Cijinoo bii, moo ga baa ka boo. Adiši ir ma kubaa teegoyey fur, ir ma gaayoo wongu jinawey danj ir ga sanda darbay.

¹³ Ir ma dira beeray ra, sanda zaari here, ir masi ŋaa-ka-hoo, ka suu, ka woy nda aru izefututaray tee, ir masi haya futu boonay, ir masi yenje, ir masi canse.

¹⁴ Amma wa ir Koyoo Isa Almasihu danj war ga sanda darbay, war masi huga nda hundi-ibaayi ka hayey kanj a g'i boonay tee a se.

14

Masi ni armaa ciiti k'a kaynandi

¹ Boro kanj naanaa ga kacca, w'a dii henna, war mas'a kakaw nga bine-bineyanoo ra.

² Boro foo ga hongu nga ga hin ka haya kul ŋaa, amma affoo kanj naanaa ga kacca, dumaray-ize de no a ga ŋaa.

³ Boro kanj ga ŋaa masi bora kaynandi kanj si ŋaa, bora kanj si ŋaa masi bora ciiti kanj ga ŋaa, zama Irkoy n'a dii henna.

⁴ Ni ti may kanj ga goykaw-ize waanoo ciiti? A ma kay ka boori wala a ma kanj, koyoo šenni no. A ga kay, zama ir Koyoo goo nda hini k'a kayandi.

⁵ Boro foo ga zaarey beerandi ka bisa cere, boro foo ga zaarey kul sawandi. Boro foo kul ma hakiika nda woo kanj nga binoo g'a har a se.

⁶ Boro kanj ga zaarey beerandi s'a tee kala ir Koyoo maapoo ga. Boro kanj ga ŋaa s'a tee kala ir Koyoo maapoo ga, zama a ga albarka tee Irkoy

* 13:9 13.9 Fattaroo 20.13-17; Alhukumoo 5.17-21. † 13:9 13.9 Sargarey 19.18.

maapoo ga. Boro kanj si n'jaa, a s'a tee kala Irkoy maapoo ga, a ga albarka danj Irkoy se.

⁷ Boro sii ir ra kanj ga huna nga bonj se, boro kul si buu nga bonj se.

⁸ Zama nda ir ga huna, ir si huna kala ir Koyoo maapoo ga, nda ir buu, ir mana buu kala ir Koyoo maapoo ga. A ma tee ir ga huna wala ir buu, ir man'ti kala ir Koyoo wane.

⁹ Woo maaganda se Almasihu buu ka huna taaga, hala a ma duu ka bukawey nda baahunantey laama.

¹⁰ De ni, macin se n'ga ni armaa ciiti? Ni mo, macin se n'ga ni armaa kaynandi? Ir kul ga kaa ka kay Irkoy ciitidogoo ra.

¹¹ Zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ir Koyoo nee: «Ay g'ay hunaroo ka tabatandi, kanje kul ga kaa ka sonbu ya ne,

deene kul ga Irkoy daržaa har kaaray.»*

¹² Woo se ir boro foo kul ma tuuru [Irkoy se] nga bonj se.

Masi tee addalil kanj ga ni armaa kanjandi

¹³ Adiši ir ma fay nda ka cere ciiti, amma ir ma gaabandi ir masi haya kul tee ir armaa se kanj g'a kanjandi zunubu ra wala kanj g'a tusa ifutu ra.

¹⁴ Ay ga bay kaaray ir Koyoo Isa albarkaa ra kanj haya kul sii no kanj žiibi nda nga bonj, amma boro kanj na haya dii žiibi, a ga tee a se žiibi.

¹⁵ Zama nda ŋaahayaa woo kanj n'g'a ŋaa, nga se ni armaa binoo ga maray, n'si dira baji ra koyne. Bora kanj se Almasihu buu, mas'a halaci nda hayaa kanj n'g'a ŋaa.

¹⁶ Ihenna kanj war duu a masi wowandi.

¹⁷ Zama Irkoy Laamaa man'ti ŋaayan nda hanjan, a man'ti kala šerretaray, nda alaafiya, nda jaali Hundi Henanantaa albarkaa ra.

¹⁸ Boro kanj ga goy Almasihu se nda takaa woo ga kan Irkoy se, adamizey ga yadda a ga.

¹⁹ Woo maaganda se ir ma hanga hayey kanj ga koy alaafiya here nda wey kanj ti ir cere tontonyanoo.

²⁰ Haya kanj n'g'a ŋaa masi Irkoy goyoo hasara. Cimi no, haya sii no kanj si henan, amma a si boori boro ma haya ŋaa kanj ga nga cinaa kanjandi zunubu ra.

²¹ A ga boori boro masi ham ŋaa, a masi harifutu hanj, boro masi haya kul tee kanj ga ni armaa kanjandi.

²² Naanaa kanj goo ma ne, a dii ni bonj se Irkoy jine. Bora duu gomni kanj si nga bonj ciiti nda a kayandi ka haya tee.

²³ Amma boro kanj ga ŋaa nda šikka-šikkayan, bora ga zukandi, zama a man'a tee nda naanay. Haya kul kanj mana teendi nda naanay, zunubu no.

15

Ir ma haya tee kanj ga kan ir cinaa se

¹ Ir kanj goo nda gaabi naanaa fondaa ra, wey kanj gaaboo ga kacca, ir ga hima k'i suuri ŋgi gaabi janawey ra, ir masi hayey ceeci kanj ga kan ir se.

² Ir affoo kul ma ceeci ka kan nga cinaa se ihenna here nga tontonyanoo se.

* 14:11 14.11 Ezayi 45.23.

3 Almasihu mana haya ceeci kan ga kan a se, a nka hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ni wowkey wowyaney kan ay bon.»*

4 Zama haya kul kan bay ka hantumandi mana hantumandi kala ir cawandiyanoo se, hala mupeyanoo nda bineyaynandiroo kan Citaaboo g'a noo m'ir noo naataa.

5 Irkoy kan ti Mupeyanoo nda Bineyaynandiroo koyoo ma war noo war ma tee anniya folloku sanda Almasihu Isa ibaayoo,

6 hala war ma tee mee foo, nda jinde folloku, war ma Irkoy kan ti ir Koyoo Isa Almasihu Baabaa beerandi.

Alhabar Boryaa ga harandi

dumey mo se kan man'ti Alyahuudu

7 Woo se, wa cere dii henna sanda takaa kan nda Almasihu mo na war dii henna Irkoy beerandiyanoo se.

8 Ay ga bayrandi kan Almasihu tee Alyahuudey goykaw, Irkoy laadirtaraa maaganda se, ka Irkoy allaahidey tabatandi kan a n'i tee ir baabey se.

9 Hala dumey kan man'ti Alyahuudu ma Irkoy beerandi nga tamallaa maaganda se, sanda takaa kan nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Woo se ay ga ni saabu dumey jerey game.

Ay ga ni maapoo ka don.»†

10 A nee mo:

«Gandawey, wa paali nga jamaa bande.»‡

11 A nee mo koyne:

«Gandawey kul, war m'ir Koyoo saabu.

Jamawey kul m'a šifa.»§

12 Ezayi mo šelan Citaaboo ra ka nee:

«Yišay banda-ka-zunboo ga hima nda tuuri kabe taaga kan zay ka fatta tuuroo kan dunbandi linjoo ga.

Boraa kan ga tun i ra kan ga gandawey kan man'ti Alyahuudu laama, nga ga dumey jerey ga naata.»*

13 Irkoy kan ti Naatakoyoo ma war too nda paali kul nda alaafiya naanayyanoo albarkaa ra, hala war naataa ma boobo Hundi Henanantaa gaaboo albarkaa ra.

Addaliloo kan se Pol hamaaninay

ka batagaa woo nongu fooyan hantum

14 Ag'armey, haya kan ti war mo here, agay, ay ga naanay ka bay kan war zaati too met nda borohennataray, war too mo nda bayray kul, war ga hin ka cere hoyray.

15 Amma ay na hamaaninay ka haya fooyan hantum war se hala war lakkaley ma zunbu, anneemaa kan Irkoy n'a noo ya ne sabbu se,

16 hala ya tee Almasihu Isa goykaw dumey se kan man'ti Alyahuudu, ka sargari juwalkaw goyoo tee Irkoy Alhabar Boryaa here, hala gandawey wey kan tee sargari ma kan a se. Hundi Henanantaa ma sargaroo henanandi.

17 Adiši Almasihu Isa albarkaa ra ay [goo nda fondo ka] fooma hayey here kan ay g'i tee Irkoy maapoo ga.

* 15:3 15.3 Zaburey 69.10. † 15:9 15.9 Zaburey 18.50; Samiyel 2to 22.50. ‡ 15:10 15.10 Alhukumoo 32.43. § 15:11 15.11 Zaburey 117.1. * 15:12 15.12 Ezayi 11.10.

¹⁸ Ay si yadda ka haya kul har nda man'ti kala woo hinne kan Almasihu n'a tee nda agay hala dumey kan man'ti Alyahuudu ma hanajer Irkoy se. A n'a tee nda šenni nda teegoy,

¹⁹ a n'a tee nda tammaasawey nda kayfey gaaboo, a n'a tee nda Irkoy Hundoo gaaboo. Takaa woo nda za Žerizalem koyraa nda nga kuubi-kaberaa hala Iliri gandaa ra, ay na Almasihu Alhabar Boryaa har ka timme.

²⁰ Ay kayandi ka Alhabar Boryaa har nongey kan ra Almasihu maapoo mana harandi hala ya si koy cina boro foo asaasoo ga,

²¹ sanda takaa kan nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:
«Borey kan se nga maapoo mana harandi ga dii a,
Borey kan mana maar'a ga faham.»†

Pol šennoo nga Rom koyyanoo ga

²² Woo ti hayaa kan n'ay ganji cee boobo ya koy war do.

²³ Amma sohō goy kul mana cindi ya ne laamawey wey ra. A ga too jiiri boobo kan ay hanse ka baa ya koy war do.

²⁴ Waati kan ay ga naaru ka koy Ešpañ gandaa ra, ay ga naata ya koy war do, zama ay ga baa ya dii war ay bisayanoo ga ka duu war ga faabari ay diraa se waati kan ay na waati kayna tee war game k'ay faajoo kaa.

²⁵ Amma sohō ay si koy kala Žerizalem, Irkoy boro henanantey faabaroo se.

²⁶ Zama a kan Masedoni nda Akay gandawey ganakey se ngi ma gaakasine tee boro henanante talkey se kan goo Žerizalem.

²⁷ Ngi ka kayandi ngi m'a tee nda ngi bonj, i g'a may i ga mo, zama nda gandawey duu Žerizalem borey Irkoy naanaa ra, i ga hima mo k'i faaba adurra hayey ra.

²⁸ Waati kan ay na goyoo woo benandi ka faabaroo noo Žerizalem borey se, ay ga bisa war do ka koy Ešpañ.

²⁹ Ay ga bay kan nda ay koy war do, ay s'a tee kala Almasihu albarka beeri ra.

³⁰ Ag'armey, ay g'a njaarar war ga nda ir Koyoo Isa Almasihu nda Irkoy Hundoo bajoo, war ma wongu ay bande Irkoy njaarayrey ra kan war g'i tee ya ne.

³¹ Wa Irkoy njaarar ya hallasi Žude gandaa borey kabey ra kan si hanajer Irkoy se, hala faabaroo kan ay ga koy nda a Žerizalem ma kan Irkoy boro henanantey se.

³² Hala ya koy war do nda jaali Irkoy ibaayoo ra ka hunanzam kayna.

³³ Irkoy kan ti Alaafiyakoyoo ma bara war kul bande. Amin.

16

Pol ga Rom borey foo

¹ Ay ga šelan war se ir woymaa Febe ga, boro henna no, Sankre koyraa Egilizoo goykaw no.

² W'a kubay henna ir Koyoo maapoo ga sanda takaa kan boro ga hima k'a tee Irkoy boro henanante se. War m'a faaba haya kul kan ga a too war game, zama a na boro boobo faaba, agay hunday, a n'ay faaba.

³ Wa Priska nda Akilas foo, ay goykasinawey no Isa Almasihu goyoo ra.

† 15:21 15.21 Ezayi 52.15.

⁴ I na ngi boŋ hundey daŋ farratay ra hala ngi m'ay hallasi. Man'ti aŋay hinne no m'a bay i se, dumey mo kaŋ man'ti Alyahuudu Egilizey kul g'a bay i se.

⁵ Wa Egilizoo foo kaŋ ga marga ngi hugoo ra. W'ay baakaa Epanet foo, nga ti boro jinaa kaŋ naanay Almasihu Azi gandaa ra.

⁶ Wa Maryama foo kaŋ hanse ka durkutu war se.

⁷ Wa Andronikus nda Žuniyas foo, ay borey no, ay hangasiney no kasaa ra. I ga hanse ka bayrandi diyawey ra*, koyne mo i n'ay jin ka hanga Almasihu.

⁸ Wa Anpliyatus foo, ay baakaa no ir Koyoo albarkaa ra.

⁹ Wa Irbeŋ foo, ir goykasinaa no Almasihu goyoo ra, nda Stakis ay baakaa.

¹⁰ Wa Apeles foo kaŋ na nga laadirtaraa cebe Almasihu bande. Wa Aristobil hugoo borey foo.

¹¹ Wa Herodiyon foo, ay bora no. Wa Narsis hugoo borey foo, wey kaŋ goo ir Koyoo bande.

¹² Wa Trifen nda Trifos foo kaŋ ga goy ir Koyoo se. Wa Persid ay baakaa foo kaŋ hanse ka goy ir Koyoo se.

¹³ Wa Rufus foo, ir Koyoo boro suubante no, nda nga jaa kaŋ aŋay mo jaa foo no.

¹⁴ Wa Asenkrit, nda Flegon, nda Hermes, nda Patrobas, nda Hermas, nda ir armye kaŋ goo i bande foo.

¹⁵ Wa Filolog nda Žuli foo, nda Nere, nda nga woymaa, nda Olenpas, nda Irkoy boro henanantey kul kaŋ goo i bande.

¹⁶ Wa cere foo nda summuyan henanante. Almasihu Egilizey kul ga war foo.

Hoyray kokorantaa

¹⁷ Ag'armey, ay g'a ŋaaray war ga, war ma war boŋ hawgay borey ga kaŋ ga kate waafakay jaŋay nda wey kaŋ ga gaaru war nda cawandoo game kaŋ war duu a hala ngi ma war kaŋandi zunubu ra. Wa mooru ey.

¹⁸ Zama borey wey dumey si goy ir Koyoo Almasihu se, ngi boŋ gundey se i ga goy. I ga ngi šenni kaaney nda šenniyan kaŋ ga boro šifa ka borey kaŋ si ifutu miile darga.

¹⁹ Borey kul bay kaŋ war ga haŋajer ir Koyoo se. Woo se ay ga jaali nda war, amma ay ga baa war ma tee lakkalkoyini ihenna here, war ma henan ifutu here.

²⁰ Irkoy kaŋ ti Alaafiyakoyoo si gay a mana Ibilisi motti war cewey cire. Ir Koyoo Isa anneemaa ma bara war bande.

²¹ Ay goykasinaa Timote ga war foo, nga, nda Lusiyus, nda Žason, nda Sosipater kaŋ ti ay borey.

²² Aŋay Tersiyus kaŋ ti Pol hantumkaa batagaa woo ra, ay ga war foo ir Koyoo maapoo ga.

²³ Gayus kaŋ do ay ga zunbu, kaŋ do Egilizoo kul ga zunbu ga war foo. Erast kaŋ ti koyraa nooroo talfikaa nda ir armaa Kartus ga war foo.

²⁴ [Yala ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa ma bara war kul bande. Amin.]

Irkoy saabuyan kokorantaa

* **16:7 16:7** *I ga hanse ka bayrandi diyawey ra, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Diyawey ga hanse k'i bay.*

²⁵ Ir ma Irkoy saabu! A goo nda hini ka war noo gaabi ka sawa nda Alhabar Boryaa kaŋ ay g'a har nda Isa Almasihu hayey waazoo. Waazoo ga sawa nda sirroo bangayyanoo kaŋ cindi ka tugandi waati kul.

²⁶ Amma sohō annabey hantumey n'a bayrandi ka sawa nda Irkoy abadantaa yaamaroo, ka dumey kul gongu i ma naanay, i ma harjajer.

²⁷ Irkoy kaŋ hinne ti lakkalkoyini, darža ma bara a ga Isa Almasihu albarkaa ra hala abada. Amin.

Bataga jinaa kaŋ Pol n'a sanba Korent borey se

Citaaboo fahamandiroo

Korent man'ti kala koyra beeri kaŋ goo Gres gandaa ra. Zamanoo din koyraa borey ga tooru boobo gana. Pol na jiiri foo nda jere tee no din. Irkoy nk'a sanba a ma Alhabar Boryaa har no din. Boroyan naanay Isa. Amma kaŋ Pol hun no din, waafakay janay huru kretiyeŋey nda cere game. Waatoo kaŋ Pol maar'a, a na batagaa woo sanba i se ka biney dan k'i bayrandi kaŋ Isa ganakey man'ti kala gaaham foo. I ga hima ka baa cere, ka cere faaba.

I na bataga sanba Pol se k'a hãa nda hayayan. Hãayan fooyan ne kaŋ Pol n'i zaabi:

- *Isa ganakey ga hima ka hiiji wala?*
- *Ganakey ga hima ka ŋaa tooru ganakey do wala?*
- *Taka foo nda boro ga hima ka goy nda Hundi Henanantaa nooyaney?*
- *Macin no ganakey ga ti a buuyan banda ga?*

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maŋney

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

¹ Agay Pol kaŋ ti Almasihu Isa diyaw kaŋ a n'a cee Irkoy ibaayoo ra nda ir armaa Sosten

² ka batagaa woo sanba Irkoy Egilizoo se kaŋ goo Korent koyraa ra, borey kaŋ jisandi jere ga Irkoy se Almasihu Isa albarkaa ra. I ciyandi ka tee Irkoy boro henananteyan, ŋgi nda borey kul kaŋ nongu kul kaŋ ra no i g'ir Koyoo Isa Almasihu maŋpoo cee. Nga ti ŋgi nda ir Koyoo.

³ Ir Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa nda alaafiyya ma kaa war ga.

Gomnoo kaŋ ga duwandi Almasihu bande

⁴ Ay ga albarka dan waati kul ay Koyoo se war sabbu se Irkoy anneemaa maaganda kaŋ nondi war se Almasihu Isa albarkaa ra.

⁵ Nda mo haya kaŋ se nga ra war duu gomni haya kul ra, šenni kul ra nda bayray kul ra,

⁶ zama Almasihu seedetaraa tabati war game.

⁷ Woo ra anneemaa nooyan si war kuma alwaatoo kaŋ ra war goo m'ir Koyoo Isa Almasihu bangayroo batu nda naanay.

⁸ Nga no ma war tabatandi hala benantaa ga, hala war ma tee boroyan kaŋ ga laybu sii ir Koyoo Isa [Almasihu] zaaroo hane.

⁹ Irkoy ga laadir, nga no ka war cee ka war tee affoo nda nga Iz'aroo Isa Almasihu ir Koyoo.

Korent Egilizoo fay-fay

¹⁰ Ag'armey, ay g'a ŋaaray war ga ir Koyoo Isa Almasihu maŋpoo albarkaa ra, war ma tee jinde foo. Fay-fayyan masi huru war game. Wa tee affoo ka timme, war ma tee miileyen foo, ibaayi foo.

¹¹ Ag'armey, Klowe hugoo borey n'ay bayrandi kaŋ yenjeyan goo war game.

¹² Hayaa ne kaŋ ay ga baa y'a har, war ra, boro foo kul mma nee: «Agay Pol bande ay goo.» Affoo ga nee: «Agay Apolos bande ay goo.» Affoo ga

nee: «Agay Piyer bande ay goo.» Affoo ga nee: «Agay Almasihu bande ay goo.»

¹³ Almasihu nka zamnandi wala? Agay Pol ka kanjandi war se wala? Wala mo agay Pol maapoo ga war batizandi wala?

¹⁴ Ay ga Irkoy foo nda goy kan ay mana boro kul batize war ra nda man'ti Krispus nda Gayus.

¹⁵ Adişi boro kul masi nee kan nga batizandi ay maapoo ga.

¹⁶ Cimi no, ay na Stefanas mo hugoo borey batize, woo banda ga, ay si boro bay kan ay n'a batize.

¹⁷ Almasihu man'ay sanba ya borey batize, a nk'ay sanba ya Alhabar Boryaa har bila adamize lakkaloo šennoo, hala Almasihu kanjandibundoo addaliloo masi koy tee yaada.

Isa Almasihu ti Irkoy hinoo nda nga lakkaloo

¹⁸ Almasihukanjandiyanoo waazoo man'ti kala hollokomtaray borey kan ga halaci se, amma ir kan ga hallasi se, Irkoy hinoo no,

¹⁹ zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ay ga lakkalkoyney lakkaloo halaci,

ka bayraykey bayraa tee yaada.»*

²⁰ Man lakkalkoynoo? Man Citaaboo baykaa? Man zamanoo šenni baykaa? Man'ti Irkoy nka adupna lakkaloo bere k'a tee hollokomtaray?

²¹ Irkoy lakkaloo kan cebandi adupna se, adupna nda nga lakkaloo kul a mana hin ka Irkoy bay a ra. Woo maaganda se a kan Irkoy se nga ma kanjandiyanoo waazoo kan ma nee hollokomtaray no ka borey hallasi kan ga naanay.

²² Alyahuudey ga tammaasa kayfante wiri, Grekey ga lakkal ceci.

²³ Ir, ir si haya waazu kala Almasihu kan kanjandi. Alyahuudey se waazoo woo ga boro tuti ifutu ra. Dumey kan man'ti Alyahuudu se hollay no.

²⁴ Amma borey kan ciyandi, a tee Alyahuudu wala Grek, Almasihu man'ti kala Irkoy hinoo nda Irkoy lakkaloo,

²⁵ zama Irkoy hayaa kan ga hima nda hollokomtaray goo nda lakkal ka bisa adamizey. Irkoy gaabi janaa goo nda gaabi ka bisa adamizey.

²⁶ Ag'armey, wa hongu waatoo kan Irkoy na war cee, borey kan adupna g'i dii lakkalkoyni, i si boobo war ra, hinikoyney si boobo war ra, boro kayantey si boobo war ra.

²⁷ Irkoy na adupna hayey kan borey g'i dii hollokomtaray ka borey haawandi kan se i ga nee lakkalkoyni. Irkoy na adupna hayey yalaafantey suuba ka borey kan goo nda gaabi haawandi.

²⁸ Irkoy na adupna hayey kan borey g'i yeeti banda k'i kaynandi, i s'i tee baffoo, suuba ka borey tee yaada kan se i ga nee kayante,

²⁹ hala boro kul masi bolsay Irkoy jine.

³⁰ Amma Irkoy albarkaa ra war, war goo Almasihu Isa bande kan Irkoy n'a tee ir se lakkal, a n'ir tee boro šerrante, a n'ir henanandi, a n'ir feeri k'ir kaa zunuba ra,

³¹ hala a ma teendi nda takaa kan nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Boro kan ga bolsay, ma bolsay nda ir Koyoo.»†

* 1:19 1.19 Ezayi 29.14. † 1:31 1.31 Žeremi 9.23.

2

Isa kanjandiyanoo šennoo

¹ Ag'armey, agay hunday, waatoo kanj ay koy war do, ya na koy nda šenni kaanay wala lakkal ka Irkoy sirroo* bayrandi war se,

² zama ay kayandi kanj war game, ay si baa ya haya kul bayrandi nda man'ti Isa Almasihu, Isa Almasihu kanj kanjandi.

³ Agay, ay cindi war game, ay ga yalaafu, ay ga hunbur, ay ga hanse ka jijjiri.

⁴ Ay šennoo nda ay waazoo mana harandi nda [šenni] kaanay nda adamize lakkal, a diyandi kaaray Irkoy Hundoo nda nga hinoo albarkaa ra,

⁵ hala war naanaa masi jer adamize lakkaloo ga, a ma jer Irkoy hinoo ga.

Irkoy no ma lakkal cimoo noo

⁶ Woo kul ra, borey kanj tee ka timme Irkoy fondaa ra, ir ga lakkal cawandi i se, amma man'ti zamanoo woo lakkaloo no, man'ti zamanoo woo hinikoyney† no kanj ga bisa.

⁷ Amma Irkoy lakkaloo kanj ti sirri no ir g'a har. Irkoy na lakkaloo woo soolu za aduŋna mana tee hala ir ma huru daržaa ra.

⁸ Zamanoo hinikoyney‡ sii no kanj ga lakkaloo woo bay. Nda a gar i nk'a bay i s'ir Koy daržantaa kanji.

⁹ Sanda takaa kanj nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Haya kanj moo mana dii a,
de mo haŋa mana maar'a,

haya kanj adamize binoo mana bay k'a miile,

woo ti hayaa kanj Irkoy n'a soolu borey se kanj ga bag'a.»§

¹⁰ Amma Irkoy na hayey wey bangandi ir se nga Hundoo albarkaa ra, zama Irkoy Hundoo ga haya kul fesufesu, ba Irkoy hayey kanj ga guusu.

¹¹ Adamizey ra, may no ma hayey bay kanj goo adamize ra nda man'ti adamize hundoo kanj goo a ra? Takaa din da boro kul si hayaa bay kanj goo Irkoy ra nda man'ti Irkoy Hundoo.

¹² Ir, ir mana duu aduŋna lakkaloo, Hundoo kanj hun Irkoy do no ir duu a, hala ir ma duu ka hayey bay kanj Irkoy n'i noo ir se yaada.

¹³ Ir ga hayey wey har nda šenni kanj adamize lakkaloo s'a cawandi, Irkoy Hundoo no m'a cawandi. Woo ra ir ga Irkoy Hundoo hayey fahamandi borey se nda šenney kanj hun Irkoy Hundoo do.

¹⁴ Adamize kanj si hongu nda kala nda adamize takaa, si Irkoy Hundoo hayey dii, nga se hollokomtaray no, a si hin ka faham i se, zama Irkoy Hundoo albarkaa ra boro g'i kaa cere ra.

¹⁵ Boro kanj ra Irkoy Hundoo goo ga haya kul fesufesu, amma nga, boro kul si nga lakkaloo fesufesu,

¹⁶ zama:

«May no m'ir Koyoo miilewey bay,

hala a ma hin k'ir Koyoo cawandi?»*

Amma ir, ir duu Almasihu miilewey.

* **2:1 2.1** *Irkoy sirroo*, hantum fooyan ga nee *Irkoy meešennoo*. † **2:6 2.6** Hinikoyney man'ti kala hinikoyney kanj boro ga dii ey nda wey kanj boro si dii ey. ‡ **2:8 2.8** Sorro 3to. § **2:9 2.9** Ezayi 64.3; 52.15. * **2:16 2.16** Ezayi 40.13.

3

Irkoy goykey

¹ Ag'armey, agay, ay mana hin ka šelan war se sanda boroyan kanj Irkoy Hundoo g'i gongu, amma ya nka šelan war se sanda aduŋna izeyan, sanda zanka kaccuyan Almasihu ganaroo ra.

² Waa no ay na war noo war ma hanj, man'ti ŋaayan tiŋa, zama war si hin k'a ŋaa. Koynē mo hala sohō war si hin k'a ŋaa,

³ zama war man'ti kala aduŋna izeyan. Canseyan nda yenje kanj goo war game si cebe kanj aduŋna izeyan ti war wala? Man'ti adamizey takaa nda war ga dira wala?

⁴ Waati kanj war affoo ga nee: «Agay Pol bande ay goo», affoo ga nee: «Agay Apolos bande ay goo», man'ti adamizey takaa nda war ga dira wala?

⁵ Apolos ti may? Pol ti may? Ir man'ti kala Irkoy goykawyan kanjan bande war naanay. Ir affoo kul nka goy nda nooyanoo kanj ir Koyoo n'a noo a se.

⁶ Agay, ay duma, Apolos n'a hanjandi, amma Irkoy no ma zayandi.

⁷ Woo ra boraa kanj ga duma man'ti baffoo, boraa kanj ga hanjandi man'ti baffoo, Irkoy kanj ga zayandi ti haya.

⁸ Boraa kanj ga duma nda woo kanj ga hanjandi kul ti affoo, affoo kul, Irkoy g'a bana nda woo kanj nda a g'a hima.

⁹ Irkoy goykasinawey ti ir, Irkoy faaroo ti war, Irkoy hugoo kanj goo ma cina ti war.

¹⁰ Ka sawa nda Irkoy anneemaa kanj nondi ya ne, sanda cinakaw lakkalkoyoni, ay na feraw jinawey gorandi kanj ti asaasoo, boro tana cina a ga. Amma boro foo kul ma hawgay nda takaa kanj nda a ga cina a ga.

¹¹ Boro kul si hin ka asaasu tana tee kanj man'ti woo kanj teendi kanj ti Isa Almasihu.

¹² Nda boro cina asaasoo woo ga nda wura, wala nzorfu kaaray, wala tondi hay šendayan, wala bundu, wala subu koga, wala diiri,

¹³ boro foo kul goyoo ga kaa ka bayrandi, zama ciitoo zaaroo g'a cebe. Zaaroo ga bayrandi nuunaa ra, boro foo kul goyoo dumoo, nuunaa g'[a] bayrandi.

¹⁴ Boro kanj goyoo duumi, a mana ton, boraa ga duu nga sufuraa.

¹⁵ Amma boro kanj goyoo ton, nga banaa ga mursu, nga hunday ga hallasi, amma a ga hima nda nuune ra a bisa.

¹⁶ War nka si bay kanj war ti Irkoy hugoo wala? War si bay kanj Irkoy Hundoo na war tee nga gorodogoo wala?

¹⁷ Boro kanj na Irkoy hugoo halaci, Irkoy ga boraa halaci, zama Irkoy hugoo kanj ti war nka jisandi jere ga a se.

¹⁸ Boro kul masi nga boj darga! Nda war ra, boro goo kanj ga hongu nga goo nda lakkal zamanoo woo ra, a ma tee hollokom hala a ma duu ka duu lakkal.

¹⁹ Zama aduŋna lakkaloo man'ti kala hollokomtaray Irkoy do. A nka hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Nga no ma lakkalkoyney dii ŋgi carmaa ra.»*

²⁰ A hantumandi mo koynē ka nee: «Ir Koyoo ga haya bay kanj goo lakkalkoyney biney ra, a ga bay kanj yaadayarj de no.»†

²¹ Adiši boro kul masi bolsay nda adamize, zama hayey kul man'ti kala war wane.

* 3:19 3.19 Ayuba 5.13. † 3:20 3.20 Zaburey 94.11.

²² A ma tee Pol, wala Apolos, wala Piyer, wala aduɲɲa, wala hunayan, wala buuyan, wala hayey kaɲ ga bara sohō da, wala wey kaɲ goo kaa: i kul man'ti kala war wane.

²³ Amma war, Almasihu wane nda war, Almasihu, Irkoy wane nda a.

4

Almasihu diyawey

¹ Takaa woo ra borey m'ir laasaabu sanda Almasihu tamyaj nda Irkoy sirrey talfikawyan.

² Hayaa kaɲ i ga wiri talfikaw ga man'ti kala a ma garandi laadirante.

³ Agay woo, a ga sawa ay ga, war m'ay ciiti wala adamize m'ay ciiti. Agay, ay s'ay boj ciiti,

⁴ zama ay binoo s'ay gurzugay, amma hayaa woo ra, man'ti ya nka tee boro šerrante, bora kaɲ g'ay ciiti man'ti kala ir Koyoo.

⁵ Woo se war masi baffoo ciiti nda nga waatoo mana too, hala waati kaɲ ir Koyoo kaa kaɲ ga hayey mo kaɲ ga tugu kubaa ra daɲ gaayoo ra, ka borey biney miilewey fatawandi. Waatoo din Irkoy ga boro foo kul saabu nda woo kaɲ nda a ga hima.

⁶ Ag'armey, šenney wey kaɲ ay n'i har agay nda Apolos ga, ya n'i har kala hala war m'ir guna ka tee se. A ga war ganji war ma bisa woo kaɲ hantumandi ga, hala war masi bolsay ka boro foo bisandi affoo.

⁷ Macin no ma ni nda borey jerey fay? Macin bara ma ne kaɲ mana nondi ma ne? Nda a nka nondi ma ne, macin se n'ga bolsay sanda a mana nondi ma ne?

⁸ War kungu ka ben! War duu alman ka ben! War šintin ka laama bila ir! Yala war ma laama nda cimi hala ir mo ma laama war bande!

⁹ Zama ni mma nee kaɲ Irkoy nka doo kokorantey noo ir kaɲ ti diyawey se: ir ga hima nda sanda boroyan kaɲ kayandi i ma buu, zama ir tee gaayahaya aduɲɲa se, maanaa almalaykey nda borey se.

¹⁰ Ir wey ya, ir tee hollokomyan Almasihu maaganda se, amma war ya, war duu lakkal Almasihu bande, ir sii nda gaabi, amma war goo nda gaabi. War duu beeray, amma ir kayna.

¹¹ Hala nongoo kaɲ ra ir goo, ir ga zarabi nda heray nda jaw, ir bajni, i na kabe k'ir kar, ir sii nda gorodoo foo.

¹² Ir ga goy nda ir kabey ka fara, i g'ir wow, ir ga gaara, i g'ir gurzugay, ir ga muɲe,

¹³ i g'ir maapey futandi, ir ga šenni henna har i se. Hala sohō ir tee sanda aduɲɲa žiiboo, sanda haya žiibi kaɲ ga warrandi.

¹⁴ Man'ti ya mma baa ya war haawandi, nga se ay ga hayey wey hantum, amma ya mma baa ya war hoyray sanda ay zankey, ay baakey.

¹⁵ Ba nda war duu gongukaw zenber woy (10.000) Almasihu ganaroo ra, amma woo kul, war sii nda baaba boobo, zama agay, ay na Alhabar Boryaa ka war daɲ aduɲɲa ra Almasihu Isa albarkaa ra.

¹⁶ Woo maaganda se ay g'a ŋaaray war ga, war ma tee ay dendenkey.

¹⁷ Woo ka kate ya Timote sanba war do kaɲ ti ay izoo kaɲ ay ga hanse ka bag'a, laadirante no ir Koyoo albarkaa ra. A ga war lakkaley zumandi fondawey kaɲ ra ay dira Almasihu [Isa] albarkaa ra nda takaa kaɲ nda ay g'i cawandi nongoo kul ra, Egiliz foo kul ra.

¹⁸ Boroyan war ra too nda hew, i mma tammahā kaɲ ay si kaa war do.

19 Amma ne nda kayna ay ga koy war do nda ir Koyoo baa. Nda ay too kate ay si borey kaŋ ga bolsay ŝenney daŋ assal, hayey kaŋ i ga hin k'i tee no ma kabu,

20 zama Irkoy Laamaa man'ti ŝenni de, hini no.

21 Macin no war ga baa, ya koy war do nda gobu wala ya koy nda baji nda bineyaynay?

5

Hayey kaŋ ga Egiliz žiibandi

1 Nongoo kul ra boro ga maa kaŋ woy nda aru izefututaray ga tee war game, woy nda aru izefututaray dumi kaŋ si diyandi ba kutakey game, war affoo ga marga nda nga baabaa wandoo.

2 Woo kul, war ga hew, war biney nka hima ka hanse ka maray, hala bora a kaŋ na woo tee, war m'a gaaray k'a kaa war game.

3 Agay, ba nda ay kunturoo sii war game, ay hundoo goo war game, ay na bora a kaŋ na hayaa woo dumoo tee nda takaa woo ciiti ka ben sanda ya mma bara war game:

4 waatoo kaŋ ay hundoo nda war ga marga [ir] Koyoo Isa maapoo ra, ir Koyoo Isa hinoo bande,

5 bora a woo cine ma taŋandi Ibilisi se hala hamoo ma duu ka halaci, hundoo ma hallasi ir Koyoo zaaroo hane.

6 War foomayanoo si boori, war nka si bay kaŋ dolobiri kaccu ga laajinoo kul tunandi wala?

7 Wa dolobiri žeenaa warra ka war boŋ henanandi, hala war ma tee laajin taaga. Woo gar dolobiri sii war ra, zama Almasihu kaŋ ti ir BorcintaraaFeeji-izoo sargandi.

8 Woo maaganda se ir ma jingaroo tee, amma man'ti nda dolobiri žeena, wala laalay nda binefutay dolobiri. A ma teendi nda laajin kaŋ ra dolobiri sii kaŋ ti henanyan nda cimi.

9 Ay batagaa faa ra, ay hantum war se kaŋ war nda borey kaŋ ga woy nda aru izefututaray tee masi marga haya kul ra.

10 Man'ti aduŋna woo borey kaŋ ga woy nda aru izefututaray tee, wala albahiirey, wala komakey, wala tooru ganakey ga ay goo, nda a gar ngi ga ay goo, kala war ma fatta aduŋna ra.

11 Amma sohō ya nka hantum war se kaŋ nda boro goo war ra kaŋ i g'a cee nda ir armaa, de boro no kaŋ ga woy nda aru izefututaray tee, wala albahiiri, wala tooru ganakaw, wala boro wowkaw, wala harifutu hanjkaŋ, wala komakaw, bora a woo cine, war masi ba ŋaa a bande.

12 Adiŝi agay no ma taray borey ciiti wala? War, man'ti war borey no war g'i ciiti?

13 Taray borey, Irkoy g'i ciiti.

«Wa boro laalaa kaa war game.»*

6

Ciitoo kaŋ huru ganakey nda cere game

1 Nda yenje huru war affoo nda affoo game, taka foo nda a ga yadda ka koy nda a borey kaŋ si ŝerre do i m'a ciiti? Macin se a si koy nda a Irkoy boro henanantey do?

* 5:13 5.13 Alhukumoo 17.7; 19.19; 21.21; 22.22, 24; 24.7.

² War nka si bay kaŋ nga boro henanantey no ma kaa ka aduŋŋa ciiti? Aywa, nda war no ma aduŋŋa ciiti, war si hima nda ka haya buunayan ciiti wala?

³ War nka si bay kaŋ ir ga kaa ka almalaykey ciiti soko aduŋŋa almuraadey?

⁴ Nda ciiti huru war game aduŋŋa almuraadey maaganda se, borey kaŋ Egilizoo s'i guna no war g'i zaa ciitikaw wala?

⁵ Ya nk'a har war se hala war ma haw. Woo ti lakkalkoyni sii war game, ba affoo, kaŋ ga hin ka ciiti nga armey nda cere game wala?

⁶ Arma foo ga koy ciiti nda nga armaa, koyni mo borey do kaŋ si naanay Irkoy!

⁷ [Nda cimi,] haya kul kaŋ no, ciiti ma huru war nda cere game, war kanyanoo no. Macin se war si baa war ma boro kaŋ si šerretaray tee muŋe? Macin se war si baa war ma tooŋeyan muŋe?

⁸ Amma war, war hunday no ma šerretaray janay tee, de mo war ga borey tooŋe, war armey se war g'a tee!

⁹ War nka si bay kaŋ borey kaŋ si šerre si Irkoy Laamaa tubu? War masi war boŋ darga, borey kaŋ ga woy nda aru izefuturaray tee, nda tooru ganakey, nda zinateerey, nda arey kaŋ ga marga nda arey,

¹⁰ nda zayey, nda albahiirey, nda harifutu hankey, nda boro wowkey, nda komakey si Irkoy Laamaa tubu.

¹¹ Woo ti haya kaŋ war affooyan cindi ka ti a. Amma war ŋumayandi, war jisandi jere ga Irkoy se, war tee boro šerranteyan ir Koyoo Isa Almasihu maapoo nda Irkoy Hundoo albarkaa ra.

Wa war gaahamey ka Irkoy beerandi

¹² «A ga bisa ya ne ya haya kul tee», amma man'ti haya kul ra nafaw goo ya ne. «A ga bisa ya ne ya haya kul tee», amma ay si nanj haya kul m'ay danj nga cire.

¹³ Ŋaayan mana teendi kala gunde se, gunde mana teendi kala ŋaayan se, amma Irkoy ga kaa k'i kul halaci. Gaaham mana teendi woy nda aru izefuturaray se, gaaham mana teendi kala ir Koyoo se, ir Koyoo wane nda gaaham, gaaham wane nda ir Koyoo.

¹⁴ Irkoy kaŋ n'ir Koyoo tunandi, a g'ir mo tunandi nda nga hinoo.

¹⁵ War nka si bay kaŋ war gaahamey man'ti kala Almasihu gaahamoo nonguyan? Ay ga hima ka Almasihu gaahamoo nonguyan zaa k'i tee woykuuru gaaham se nonguyan wala? Abada!

¹⁶ [Wala] war nka si bay kaŋ aru kaŋ denji woykuuru ga, nga nda a tee gaaham foo? Zama Citaaboo nee: «Ngi boro hinkaa ga tee gaaham folloku».*

¹⁷ Aru kaŋ denji ir Koyoo ga, nga nda a ga tee hundi foo.

¹⁸ Wa zuru woy nda aru izefuturaray se! Zunubu kul kaŋ boro n'a tee sii kala nga gaahamoo se taray, amma boro kaŋ na woy nda aru izefuturaray tee ga duu zunubu nga boŋ gaahamoo ga.

¹⁹ War nka si bay kaŋ war gaahamoo man'ti kala Irkoy hugoo kaŋ ra Hundi Henanantaa kaŋ goo war ra goo, de mo Irkoy k'a noo war se? War si war boŋ may,

²⁰ war nka dayandi, war hayoo banandi. Adiši war gaahamey ma goy Irkoy daržaa se.

* 6:16 6.16 Šintinoo 2.24.

7

Hāayaney kanj teendi hijjay here zaabey

1 Sohō ir ma šelan hayey ga kanj ga war hantum ya ne:

A ga boori aru se a masi too woy do.

2 Amma hala boro ma mooru woy nda aru izefututaray ga, aru foo kul ma bara nda nga boñ wandoo, de mo woy foo kul ma bara nda nga boñ kurpoo.

3 Kurpe ma wande noo woo kanj nda a ga hima, takaa din da woo kanj nda kurpe ga hima, wande m'a noo a se.

4 Woy si nga gaahamoo may, kurpoo wane nda a, takaa din da kurpe si nga gaahamoo may, wandoo wane nda a.

5 War masi war boñ wanji cere se, nda man'ti haya no kanj war waafaku a ga, ka waati nanj hala war ma war boñ noo Irkoy njaarayyan se. Woo banda ga, war ma yee cere ga hala Ibilisi masi war sii, zama war si hin ka war boñ dii.

6 Woo kanj ay n'a har war se hoyrayyan no, man'ti gaabi no.

7 Ay si baa kala borey kul ma tee ay cine, amma boro foo kul goo nda nga boñ anneemaa nooyanoo kanj Irkoy n'a noo a se, affoo ga tee takaa woo, affoo mo ga tee takaa woo.

8 Ay ga nee borey kanj mana hijji nda woyey se kanj kurpey buu, a ga boori i se i ma cindi takaa din da sanda agay.

9 Amma nda i si hin ka ngi boñ dii, i ma hijji, zama i ma hijji baa i ma too nda alhawa.

10 Borey kanj hijji, ay g'i yaamar, man'ti agay ka nee, amma ir Koyoo ka nee: woy masi fay nga kurpoo.

11 Nda a fay, a ma cindi takaa din da, a masi hijji, wala a ma waafaku nda nga kurpoo ka yee a se. Aru mo masi fay nga wandoo.

12 Borey jerey, agay, ay ga nee i se, amma man'ti ir Koyoo ka nee: nda ir arma foo goo nda wande kanj man'ti ganakaw, de woyoo yadda ka goro nda a, a masi fay a.

13 Takaa din da, nda woy goo nda kurpe kanj man'ti ganakaw, de kurpoo yadda ka goro nda a, a masi fay kurpoo,

14 zama kurpoo kanj man'ti ganakaw, nga wandoo g'a henanandi, de mo woyoo kanj man'ti ganakaw, ir armaa kanj ti kurpoo g'a henanandi. Nda man'ti woo, war izey ga žiibi, ka gar i henan.

15 Nda boraa kanj man'ti ganakaw ga baa nga ma fay, a ma fay, woo ra ir armaa wala ir woymaa mana hawa koyne. Irkoy nk'ir cee ir ma dira alaafiya ra.

16 Woyoo, ni mma bay wala man'ti ni no ma ni kurpoo hallasi, aroo, ni mma bay wala man'ti ni no ma ni wandoo hallasi?

Boro ma cindi takaa kanj ga a goo ga waati kanj a ga ciyandi

17 Amma boro foo kul ma dira nda takaa kanj ir Koyoo n'a noo a se, nda takaa kanj ra a cindi waatoo kanj Irkoy g'a cee. Woo ti haya kanj nda ay ga Egilizy kul yaamar.

18 Boro kanj, waatoo kanj a ga ciyandi gar a hurubangu, a ma cindi takaa din da ga. Boro kanj, waatoo kanj a ga ciyandi gar jofolo no, a masi hurubangu.

19 Hurubanguyan man'ti baffoo, hurubanguyan janay man'ti baffoo, hayaa kanj ga kabu ti Irkoy yaamarey diiyanoo.

20 Boro foo kul ma cindi takaa kanj ga a goo ga waatoo kanj Irkoy n'a cee.

²¹ Bajña ti ni waatoo kaŋ ni ciyandi? Masi alhuzun, amma nda n'ga hin ka sawal, ma sawal baa,

²² zama bajña kaŋ ir Koyoo n'a cee mma tee borcin ir Koyoo albarkaa ra. Takaa din da, borcin kaŋ ciyandi mma tee Almasihu bajña.

²³ War nka dayandi, war hayoo banandi, war masi tee borey se bajña.

²⁴ Ag'armey, boro foo kul ma duumi Irkoy jere nda takaa kaŋ ra a cindi waatoo kaŋ a g'a cee.

Woy soogey nda woyey kaŋ kurŋey buu

²⁵ Haya kaŋ ti woy soogey, ir Koyoo man'ay noo yaamar, amma ay lakkaloo no ay g'a noo sanda boro kaŋ duu ir Koyoo tamallaa ka tee laadirante.

²⁶ Ay ga hongu woo haya henna no, waati šendaa kaŋ ga bara sabbu se, a ga boori boro ma cindi takaa kaŋ ga a goo.

²⁷ Ni goo nda wande, masi ceeci ka fay, ni sii nda wande, masi wande ceeci.

²⁸ Amma woo kul, nda ni hiiji, mana zunubu tee. Nda woy soogo hiiji, a mana zunubu tee. Borey kaŋ hiiji ga zarabi beeri muŋe, amma agay, ay ga baa ya war kaa a cire.

²⁹ Ag'armey, hayaa kaŋ ay g'a har ti: alwaatoo ga šiita, hō banda ga, borey kaŋ goo nda wande ma tee sanda i sii nda a.

³⁰ Borey kaŋ ga hēe ma tee sanda boroyan kaŋ si hēe. Borey kaŋ ga paali ma tee sanda boroyan kaŋ si paali. Borey kaŋ ga day ma tee sanda boroyan kaŋ mana haya day k'a jisi.

³¹ Wey kaŋ ga ngi almuraadey hanse nda aduŋna hayey ma tee sanda boroyan kaŋ s i hanse nda ey, zama aduŋna woo nda nga azzaatoo ga ben.

³² Amma ay si baa war ma alhuzun zaa. Boro kaŋ mana hiiji ga alhuzun zaa ir Koyoo hayey se, a ga ceeci taka kaŋ nda nga ma kan ir Koyoo se.

³³ Boro kaŋ ga hiiji mma alhuzun nda aduŋna hayey, a mma taka ceeci kaŋ nda nga ma kan nga wandoo se,

³⁴ a ga zamna haya hinka game. Woy kaŋ mana hiiji nda hondiyaw ga alhuzun nda ir Koyoo hayey hala nga ma duu ka henan nga gaahamoo ra nda nga lakkaloo ra. Woy kaŋ hiiji si alhuzun nda kala aduŋna hayey ka guna taka kaŋ nda nga ma kan nga kurŋoo se.

³⁵ War gomnoo se ay ga woo har, man'ti ya mma baa ya war šiita. Ya mma baa war ma haya tee kaŋ ga hima, war ma duumi ir Koyoo ga bila jere-jere.

³⁶ Nda boro ga hongu kaŋ nga ga hondiyaa tooŋe kaŋ nga ga hima ka hiiji a*, hiijaa gay a mana tee, woo mana kan aroo se, a nee kala nga ma hiiji a, a ma nga ibaayoo tee, a mana duu zunubu, i ma hiiji.

³⁷ Amma boro kaŋ lakkaloo ga kani, a sii šiitayan ra, de a goo nda nga ibaayoo se hini, a kayandi nga binoo ra kaŋ nga ma cindi bila nda nga ma hiiji, a na haya henna tee.

³⁸ Woo ra boro kaŋ hiiji nga hondiyaa na haya henna tee, amma boro kaŋ mana hiiji, na goy henna tee ka bisa woo kaŋ hiiji.

³⁹ Woy ga denji nga kurŋoo ga kullihinne kurŋoo ga huna. Amma nda kurŋoo faati, a goo nda fondo ka hiiji boro kaŋ kan a se, amma a ma tee ir Koyoo ibaayoo ra.

⁴⁰ Ay lakkaloo ra, a goo nda gomni beeri nda a cindi takaa kaŋ ga a goo. Ay ga hongu kaŋ agay mo, Irkoy Hundoo goo ay bande.

* **7:36 7.36** A ga hin ka tee mo baaba no kaŋ ga nga ize woyoo noo hiijay se.

8

Hamey kan sargandi toorey maaney ga

¹ Haya kan ti hayey kan sargandi toorey maaney ga, ir ga faham kan ir kul goo nda bayray. Bayray mma boro ka fooma, amma baji mma boro tonton.

² Nda boro ga hongu kan nga ga haya bay, a mana baffoo bay jina sanda takaa kan nda boro ga hima ka waana haya.

³ Amma boro kan ga baa Irkoy, Irkoy no m'a bay.

⁴ Aywa, haya kan ti hayey kan sargandi toorey maaney ga nyaayanoo, ir ga bay kan tooru man'ti baffoo adunna ra. De mo ir ga bay kan irkoy sii kan man'ti Irkoy folloku.

⁵ Koyne mo cimi no kan hayayan goo kan se i ga nee «irkoyyan», a ma tee beenaa ra wala laboo ga sanda takaa kan nda «irkoy» booboyan nda «koy» booboyan goo no.

⁶ Woo kul, ir se Irkoy folloku bara kan ti Baabaa Irkoy kan ga haya kul ga hun, kan se ir ga huna, nda Koy folloku kan ti Isa Almasihu kan ga kate haya kul ma bara, nga ra ir hunaroo goo.

⁷ Amma bayraa woo, man'ti boro kul bara nda a, boro fooyan, hala sohō tooru bara lakkaley ra, i ga hayey nya kan sargandi toorey maaney ga, ngi fahamaa ga kacca, a žiibi.

⁸ Ka gar man'ti nyaayan no m'ir manandi Irkoy, nda ir mana nya, a si haya kul kaa ir ga. Nda ir nya, a si haya kul tonton ir ga.

⁹ Amma wa hawgay fondaa kan war duu a masi koy tee kanyan borey kan mana nin se.

¹⁰ Zama nda ni kan goo nda bayray, nda boro kan fahamaa ga kacca dii ni tooru hugu ra n'ga nya, woo si kate nga mo ma hayey nya kan sargandi toorey maaney ga wala?

¹¹ Woo se ni bayraa maaganda se, bora kan fahamaa ga kacca ga halaci, ni armaa din da kan se Almasihu buu.

¹² Nda war duu zunubu war armey ga nda takaa woo, ka ngi fahamay kaccaa maray, war na zunubu tee Almasihu jine.

¹³ Woo maaganda se, nda ham ga tee addalil kan ga ag'armaa kanandi, ay si ham nya abada, hala ya si tee addalil kan na ag'armaa kanandi.

9

Diyaw ga hima nda faabayan

¹ Ya nka s'ay bonj may wala? Man'ti diyaw ti agay wala? Ay mana dii Isa kan ti ir Koyoo wala? Man'ti war ti ay goyoo silbaa kan ay n'a tee ir Koyoo se wala?

² Nda boro fooyan se ay man'ti diyaw, war ya se diyaw ti agay, zama war ti ay diyawtaraa silbaa ir Koyoo albarkaa ra.

³ Ay zaaboo ne borey kan ga danj ay ga se:

⁴ Ir sii nda fondo ka nya ka hanj wala?

⁵ Ir nka sii nda fondo ka wande zaa ir woymey ra sanda takaa kan diyawey jeray, nda ir Koyoo armey, nda Piyer n'a tee?

⁶ Wala mo agay hinne nda Barnabas no ma hima ka goy k'ir bonj nandi wala?

⁷ May no ma huru soojetaray a ma yee ka nga bonj zaa? May no ma alaneb faari duma, de a si izoo nya? Wala mo, may no ma adabba kur boy, de a si adabbaa wawaa hanj?

8 Hayey wey kanj ay g'i har, adamize šenni no wala ašariyaa mo nka s'i har?

9 Zama a hantumandi Musa ašariyaa ra ka nee: «Heejoo kanj goo ma taasoo musay, masi mijnoo haw.»* Irkoy mma alhuzun nda heeji wala?

10 Ni bay ir se a ga šelan? Zama ir se a na woo hantum, beerikaw ga hima ka beeri nda naata, de mo bora kanj ga taasoo musay ga hima ka naata kanj nga ga duu a ra nga bagaa.

11 Nda ir na Irkoy Hundoo gomney duma war game, nda ir na war kabehayayanj hegay, haya beeri no wala?

12 Nda boro fooyanj goo nda fondo ka duu war ga haya, ir sii nda fondo ka duu war ga haya ka bisa ey wala? Woo kul ra, ir mana cimi ceeci, amma ir ga haya kul mupe hala haya kul masi AlmasihuAlhabar Boryaa ganji.

13 War nka si bay kanj borey kanj ga goy kayantey tee Irkoy hugu beeroo ra si hunu kala nda Irkoy hugu beeroo [hayey]? De mo war nka si bay kanj borey kanj ga goy sargari tonadogoo ra, ngi bagaa goo sargaroo ra kanj ga kaandi?

14 Takaa din da, ir Koyoo yaamar kanj borey kanj ga Alhabar Boryaa har ma hunu nda Alhabar Boryaa.

Pol mana cenda hayey ga kanj a ga hima ka duu ey

15 Amma agay, ya na tonton nda hayey wey affoo kul. Ya na woo hantum hala ya duu ey, zama ay baa ya buu nda boro m'ay foomayanoo taa ay kone.

16 Nda ay ga Alhabar Boryaa har, man'ti foomayan no, zama haya tilasante no kanj waazibi ay ga. Ay bone nda ay mana Alhabar Boryaa har!

17 Nda ay g'a tee nda ay bonj, ay ga hima nda banaw, amma nda ay g'a tee ba nda ay si baa, a mma tee goy kanj talfandi ay ga,

18 adiši macin ti ay banaa? Ay banaa man'ti kala ya Alhabar Boryaa har k'a danj borey jine yaada, bila nda ya hayey ceeci kanj Alhabar Boryaa g'i noo ya ne.

19 Borcin ti agay, boro kul s'ay may, amma ay n'ay bonj tee banja borey kul se hala ya duu ka duu boro boobo.

20 Alyahuudey bande, ay tee sanda Alyahuudu hala ya duu ka duu Alyahuudey. Borey kanj goo ašariyaa hinoo cire bande, ay tee sanda boro kanj goo ašariyaa hinoo cire, ka gar agay woo sii ašariyaa hinoo cire, amma ay n'a tee hala ya duu ka duu wey kanj goo ašariyaa hinoo cire.

21 Borey kanj sii ašariyaa hinoo cire bande, ay tee sanda boro kanj sii ašariyaa hinoo cire, ka gar man'ti ya nka sii Irkoy jine bila ašariya, ay goo Almasihu ašariyaa cire, ay na woo tee hala ya duu ka duu borey kanj sii ašariyaa hinoo cire.

22 Yalaafantey bande, ay tee yalaafante hala ya duu ka duu yalaafantey. Ay n'ay bonj tee haya kul borey kul se hala taka kul kanj no ya boroyanj hallasi.

23 Hayey kul, ay s'i tee kala Alhabar Boryaa maaganda se hala ya duu ka duu nga albarkaa ra haya.

24 War nka si bay kanj borey kanj ga zuru ganganoo ra, i kul no ma zuru, amma boro folloku no ma duu konkošaa gomnoo? Wa zuru taka kanj ra war ma duu a.

* 9:9 9.9 Alhukumoo 25.4; Timote bataga 1na 5.18.

²⁵ Boro kul kan ga gurgay ga nga boŋ dii ka sawa haya kul ra. I g'a tee hala ngi ma duu ka duu fuula kan ga waati kayna tee, amma ir, hala ir ma duu ka duu fuula duumante.

²⁶ Woo se agay, ay ga zuru nda takaa woo, man'ti ya nka si guwoo bay. Ay ga kara nda takaa woo, amma man'ti hewoo no ay g'a dunbu.

²⁷ Ay g'ay gaahamoo šiita k'a dan ay cire, zama ay ga hunbur agay kan na borey waazu, Irkoy masi koy agay hunday gaaray.

10

Wa mooru tooru

¹ Ag'armey, ay si baa war ma jan ka bay kan ir baabey kul cindi duulaa cire, i kul bisa nda teekoo.*

² I kul batizandi Musa maapoo ga duulaa nda teekoo ra.

³ I kul na ŋaayan follokaa ŋaa kan Irkoy n'a noo,

⁴ de mo i kul na hanhaya follokaa han kan Irkoy n'a noo, zama i ga hayaa kan Irkoy n'a noo han tondoo ra, tondoo man'ti kala Almasihu.

⁵ Amma boro boobo i ra mana kan Irkoy se, woo se i buu saajoo ra.

⁶ Hayey wey teendi hala i ma tee ir se himakasineyan, hala ir masi haya laaley boonay sanda takaa kan nda ngi, i n'i boonay.

⁷ War masi tee tooru ganakaw sanda takaa kan nda ngi affooyan n'a tee, nda takaa kan nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Jamaa goro ka ŋaa ka han, nga banda ga, i tun ka hooray.»†

⁸ Ir masi woy nda aru izefututaray mo tee. Boroyan i ra n'a tee, zaari folloku boro zenber waranka cindi hinza (23.000) kan i ra ka buu.

⁹ Koyne mo ir masi Almasihu sii. Boroyan i ra n'a tee, gondey n'i halaci.

¹⁰ War masi ŋuunuŋuunu. Boroyan i ra n'a tee, wiyakaa n'i halaci.

¹¹ Hayey wey duu ey hala i ma tee himakasineyan, i hantumandi k'ir gagay, ir kan zamanoo benantaa kaa ir ga.

¹² Woo se boro kan ga hongu nga nka sinji henna Irkoy ganaroo ra, a ma hawgay a masi kan.

¹³ Siiyan sii no kan kaa war ga kan mana duu adamize ka bisa, Irkoy ga laadir, a si nan war ma siyandi hala nongu kan ra war si hin a. Nda siiyan kaa, a ga war cebe fattadoo hala war ma hin k'a mupe.

¹⁴ Woo maaganda se, ay baakey, wa mooru tooru ganayan.

¹⁵ Ya mma ŋelan war se sanda boroyan kan goo nda lakkal. War hunday ma hayaa guna kan ay g'a har.

¹⁶ Waati kan ir g'ir Koyoo ŋaahayaa ŋaa, poti albarkantaa kan nda ir ga albarka dan Irkoy se, borey kan ga han nda a, man'ti i nka tee affoo Almasihu kuroo bande wala? Takulaa kan ir g'a dunbu, borey kan g'a ŋaa, man'ti i nka tee affoo Almasihu gaahamoo bande wala?

¹⁷ Takula folloku bara, ir kan ti iboobaa man'ti kala gaaham foo, zama ir ga marga takula follokaa ra.

¹⁸ Wa Izirayel borey jamaa guna. Borey kan ga hayey ŋaa kan sargandi, man'ti i nka tee affoo sargari tonadogoo bande wala?

¹⁹ Macin no ay ga baa y'a har? Haya kan sargandi toorey maapney ga, cin no a g'a hanse? Wala mo tooru, cin no a g'a hanse?

²⁰ Kalaa, kalaa! Sargarey kan i g'i kaa, i s'i kaa kala ganjey se, man'ti Irkoy se i g'i kaa. Ay si baa war nda ganjey ma marga.

* 10:1 10.1 Fattaroo 14.22–29. † 10:7 10.7 Fattaroo 32.6.

²¹ War si hin ka haŋ nda ir Koyoo potoo war ma haŋ nda ganjey potoo. War si hin ka ŋaa ir Koyoo ŋaadogoo ra war ma ŋaa ganjey ŋaadogoo ra.

²² Wala ir mma baa ir Koyoo ma canse wala? Ir mma bara nda gaabi nda a wala?

Ir teegoyey kul ma Irkoy beerandi

²³ «Haya kul ga bisa», amma man'ti haya kul ra nafaw goo, «haya kul ga bisa», amma man'ti haya kul no ma boro tonton.

²⁴ Boro kul masi nga boŋ gomnoo ceeci, a ma nga cinaa gomnoo ceeci.

²⁵ Haya kul kaŋ ga neerandi hamey yoofoo ra, w'a ŋaa, war biney masi war gurzugay ŋi maaganda se,

²⁶ zama «laboo nda haya kul kaŋ goo a boŋ man'ti kala ir Koyoo wane»‡.

²⁷ Nda borey kaŋ si naanay Irkoy ra, affoo na war cee war ma kaa ka hoyandi nga do, de war yadda ka koy, haya dumi kul kaŋ gorandi war jine, w'a ŋaa, war biney masi war gurzugay.

²⁸ Amma nda boro nee war se: «Hamoo woo nka sargandi toorey maapey ga», war mas'a ŋaa, bora a kaŋ na war bayrandi maaganda se, binoo masi koy a gurzugay.

²⁹ Woo kaŋ ay goo m'a har, man'ti war biney ŧennoo ga ay goo, ŋi wanoo ga ay goo. Zama macin se boro foo bine ŧennoo g'ay borcintaraa kaŋ ay duu a ciiti?

³⁰ Nda agay, ay ga albarka tee Irkoy se ŋaahayaa kaŋ ay g'a ŋaa maaganda se, macin se ay ga wowandi hayaa kaŋ ay na albarkaa dan a se maaganda?

³¹ Woo se, a ma tee war mma ŋaa, wala war mma haŋ, wala haya kul kaŋ war goo m'a tee, w'a tee ka Irkoy beerandi.

³² War masi tee addalil kaŋ ga boro kaŋandi, a ma tee Alyahuudey, wala Grekey, wala Irkoy Egilizoo.

³³ W'ay takaa tee, ay ga ceeci ya kan borey kul se haya kul here, man'ti ay boŋ gomnoo no ay g'a ceeci, boro boobaa wanoo no ay g'a ceeci hala i ma duu ka hallasi.

11

¹ W'ay guna ka tee takaa kaŋ nda ay ga Almasihu guna ka tee.

Boro bankaaray takaa Egilizoo ra

² Ay ga war saabu nda kaŋ war ga hongu agay haya kul ra nda mo kaŋ war ga alaadawey dii nda takaa kaŋ nda ay n'i noo war se.

³ Amma ay ga baa war ma bay kaŋ Almasihu ti aru kul boŋkoynoo, woy boŋkoynoo ti kurŋoo, Almasihu boŋkoynoo ti Irkoy.

⁴ Aru kul kaŋ ga Irkoy ŋaaray wala a ga annabitaray tee, de boŋoo ga guma, bora a na nga boŋkoynoo kaynandi.

⁵ Amma woy kul kaŋ ga Irkoy ŋaaray wala a ga annabitaray tee boŋoo si guma, bora a na nga boŋkoynoo kaynandi, zama nga nda woy kaŋ na nga boŋoo cebu kul ti affoo.

⁶ Woy kaŋ si nga boŋoo gum, a ma nga hinhirey mo kosu. Aywa, nda haawi no woy se a ma nga hinhirey kosu wala a m'i cebu, a ma nga boŋoo gum.

⁷ Aru si hima ka nga boŋoo gum, zama Irkoy himakasinaa nda nga daržaa no, amma woy man'ti kala aru daržaa.

⁸ Zama haya kaŋ se man'ti aru ka hun woy ra, woy ka hun aru ra.

‡ 10:26 10.26 Zaburey 24.1.

⁹ Koyne mo aru mana takandi woy se, amma woy mana takandi kala aru se.

¹⁰ Woo maaganda se hini tammaasa ga hima ka bara woy boj ga* almalaykey sabbu se.

¹¹ Woo kul, ir Koyoo do woy sii no bila aru, aru sii no bila woy.

¹² Zama takaa kanj nda woy mana hun kala aru ra, takaa din da woy no ka aru hay, i kul mana hun kala Irkoy do.

¹³ War hunday ma guna: a ga hima woy ma Irkoy njaaray bojoo si guma wala?

¹⁴ Adamizetaray hunday nka si bayrandi war se kanj aru, nda nga hinbirey ga kuu, kaynayan no a se?

¹⁵ Amma woy, nda nga hinbirey ga kuu, man'ti beeray no a se wala? Zama hinbiroo mana nondi [a se] kala sanda gumtaafe.

¹⁶ Amma nda boro goo no kanj ga baa nga ma hayey wey kakaw, a sii ir nda Irkoy Egilizey alaadaa ra.

Takaa kanj nda ir Koyoo njaahayaa ga nandi

¹⁷ Nda ay na war yaamar nda hayey wey, ay si war saabu, zama nda war marga, war si koy jine, amma war mma jaase.

¹⁸ Haya jinaa ti, waati kanj Egilizoo marga, ay maa kanj fay-fayyan goo war game, ay ga naanay kanj cimi goo šennoo woo ra.

¹⁹ Kala mo kondayyanj ma bara war game hala borey kanj ga laadir ma bayrandi.

²⁰ Waati kanj war ga marga, man'ti ir Koyoo njaahayaa no war g'a nja,

²¹ zama njaayanoo waatoo ga, boro foo kul mma cahā ka nga boj njaahayaa nja. Woo ra affooyanj ga heray, affooyanj ga suu.

²² Adiši war nka sii nda hugu kanj ra war ga nja ka hanj? Wala Irkoy Egilizoo no war g'a kaynandi ka borey haawandi kanj sii nda haya? Macin no y'a har war se? Ya war saabu wala? Kalaa, woo ga ay si war saabu.

²³ Hayaa kanj ay n'a noo war se, ya na duu a kala ir Koyoo ga: ir Koyoo Isa, cijinoo kanj ra i g'a nondi, a na takula zaa

²⁴ ka albarka danj Irkoy se, a n'a dunbu ka nee: «Woo ti ay gaahamoo kanj ga nondi war sabbu se, wa woo tee hala war ma hongu agay.»†

²⁵ Taka follokaa no a n'a tee ka potoo zaa hawraa banda ga, a nee: «Potoo woo man'ti kala amaana taagaa kanj ga zandi ay kuroo ra. Wa woo tee, waati kul kanj war n'a hanj, a ma tee hala war ma hongu agay.»‡

²⁶ Zama waati kul kanj war na takulaa woo nja ka potoo hayaa hanj, ir Koyoo buuyanoo no war g'a har hala waati kanj a ma kaa.

²⁷ Woo sabbu se boro kanj na takulaa nja, wala a n'ir Koyoo potoo hayaa hanj nda taka kanj si hima, bora a n'ir Koyoo gaahamoo nda nga kuroo kuta.

²⁸ Woo se kala boro foo kul ma nga boj guna jina a ma duu ka nja takulaa ra ka hanjpotoo hayaa ra,

²⁹ zama boro kanj nja, a hanj bila nda a ma hongu ir Koyoo gaahamoo, bora a kate nga boj ga ciiti.

³⁰ Woo maaganda se war ra, boro boobo ga felaw, i ga wirci, de mo iboobo faati.

³¹ Nda a gar ir nk'ir boj guna jina, ir si ciitandi.

* **11:10 11.10** *Woo maaganda se hini tammaasa ga hima ka bara woy boj ga*, Grek šenni ra, almaganaa faa ti *Woo maaganda se woyoo bojoo takaa, hinoo ma bara a kone.* † **11:24 11.24** Luka 22.19. ‡ **11:25 11.25** Luka 22.20.

³² Amma ir Koyoo no m'ir ciiti k'ir aladabu hala ir nda aduyɲa masi zukandi cere bande.

³³ Adiši ag'armey, waati kaɲ war ga marga ka ɲaa, wa cere batu.

³⁴ Boro kaɲ ga heray, a ma ɲaa hugey do jina, hala war masi marga ciitiyan se. Hayey kaɲ cindi šennoo, ay g'i hanse waati kaɲ ay kaa war do.

12

Irkoɲ Hundoo nooyaney

¹ Ag'armey, haya kaɲ ti Irkoɲ Hundoo nooyaney, ay si baa war ma jaɲ ka duu ngi fahamaa.

² War ga bay kaɲ waatoo kaɲ war ga tee kutakaw, tooru benbawey no ma war gongu ka koy.

³ Woo se ay ga war bayrandi kaɲ boro kul kaɲ Irkoɲ Hundoo n'a tuti a ma šelaɲ si nee: «Isa ma laali»*, boro kul mo si hin ka nee: «Ay Koyoo Isa» nda man'ti Hundi Henanantaa k'a tuti a m'a har.

⁴ Anneemaa nooyaney dumi-dumiyaɲ no, amma Hundi follokaa no m'i noo,

⁵ Irkoɲ goyey dumi-dumiyaɲ no, amma Koy follokaa se i ga teendi.

⁶ Irkoɲ goy takawey dumi-dumiyaɲ no, amma Irkoɲ follokaa k'i kul tee k'i daɲ borey biney ra.

⁷ Nooyanoo kaɲ Irkoɲ Hundoo g'a noo boro foo kul se ga Irkoɲ Hundoo hinoo cebe nafaw se.

⁸ Irkoɲ Hundoo ga boro foo noo lakkal šenni, Irkoɲ Hundi follokaa ga boro foo noo bayray šenni.

⁹ Irkoɲ Hundi follokaa ga boro foo noo naanayyan, Irkoɲ Hundi follokaa ga boro foo noo anneemaa nooyanyaɲ kaɲ ti ka boro duubaanandi.

¹⁰ A ga boro foo noo kayfi teeyan, a ga boro foo noo annabitaray, a ga boro foo noo a ma Irkoɲ Hundoo hayey nda hayey kaɲ man'ti Irkoɲ Hundoo wane fay-fay k'i kaa cere ra, a ga boro foo noo ka šenni dumi-dumiyaɲ šelaɲ, a ga affoo mo noo a ma šenney feeri.

¹¹ Amma wey kul, Irkoɲ Hundi follokaa no m'i tee ka nooyaney zamna boro foo kul se nda woo kaɲ ga kan Irkoɲ Hundoo se.

Gaaham man'ti kala affoo, amma nga nongey ga boobo

¹² Sanda takaa kaɲ nda gaaham man'ti kala affoo, amma a goo nda nongu booboyaɲ, gaahamoo nongey nda ngi booboyanoo kul, i man'ti kala gaaham folloku, takaa din da ti Almasihu mo.

¹³ Zama ir kul batizandi ka tee gaaham folloku Hundi folloku albarkaa ra†, a ma tee Alyahuudu, wala Grek, wala bapɲa, wala borcin, ir kul haɲ Hundi folloku ra.

¹⁴ Gaaham mo man'ti nongu folloku, nga nongey ga boobo.

¹⁵ Nda cee nka nee: «Zama ay man'ti kabe, ay sii gaaham ra.» De woo maaganda se a sii gaaham ra wala?

¹⁶ Nda haɲa nee: «Zama ay man'ti moo, ay sii gaaham ra.» De woo maaganda se a sii gaaham ra wala?

* **12:3 12.3** *Isa ma laali*, Grek šenni ra, almaganaa faa ti *Isa laali*. † **12:13 12.13** *Zama ir kul batizandi ka tee gaaham folloku Hundi folloku albarkaa ra*, Grek šenni ra, almaganaa faa ti *Zama ir kul batizandiHundi folloku ra gaaham follokaa nafaa se*, affaa ti *Zama ir kul batizandiHundi folloku ra ka tee gaaham folloku*.

17 Nda boro gaahamoo kul man'ti kala moo, man nongoo kaŋ nda boro ga maa? Nda gaaham kul man'ti kala nongu kaŋ nda boro ga maa, man nongoo kaŋ nda boro ga maa haya hew?

18 Irkoy nka nongu foo kul daŋ gaaham ra nda takaa kaŋ ga kan a se.

19 Nda a kul man'ti kala nongu folloku, man ra gaahamoo goo?

20 Nongu boobo goo gaaham ra, amma gaaham folloku no.

21 Moo si hin ka nee kabe se: «Ay si almuraadu nda ni.» Wala koyne mo boŋ ma nee cee se: «Ay si almuraadu nda ni.»

22 Nda cimi, gaaham nongey kaŋ ir g'i himandi hayayaŋ kaŋ sii nda gaabi, ngi ga ir ga hanse ka too.

23 Boro gaahamoo nongey kaŋ ir g'i himandi nonguyaŋ kaŋ si hima nda beeray beeri, ir g'i kuubi k'i bere nda beeray kaŋ ga hanse ka beeri, de mo ir nongey kaŋ ir ga haw i ma diyandi, ir ga hanse ka lakkal tee i se.

24 Nongey kaŋ ir si haw nda ey, si too boro ma hanse ka lakkal tee i se. Irkoy nka gaaham tee ka nongey kaŋ sii nda beeray beeri noo beeray kaŋ ga hanse ka beeri,

25 hala fay-fayyan masi huru gaaham ra, gaaham nongey kul ma lakkal follokaa daŋ cere se.

26 Nda nongu foo ga zarabi, nongey kul mma zarabi a bande, nda nongu foo duu darža, nongey kul mma jaali a bande.

27 War, war man'ti kala Almasihu gaahamoo, war affoo kul man'ti kala nga gaahamoo nongey affoo.

28 Irkoy na boroyaŋ gorandi Egilizoo ra: ijinaa man'ti kala diyawey, ihinkantoo annabey, ihinzantoo cawandikey, woo banda ga, nooyaney kaŋ ti: kayfi teeyan, nda anneemaa nooyaney ka boro duubaanandi, nda ka gaakasinaŋ, nda ka Egilizoo juwal, nda ka šenni dumi-dumiyaŋ har.

29 Borey kul ti diyaw wala? Borey kul ti annabi wala? Borey kul ti cawandikaw wala? Borey kul no ma kayfi tee wala?

30 Borey kul ka duu anneemaa nooyanoo ka borey duubaanandi wala? Borey kul no ma šenni dumi-dumiyaŋ šelaŋ wala? Borey kul no ma hin ka šenney feeri wala?

31 Wa hanse ka baa anneemaa nooyan babbeerey‡.

Sohō ay ga war cebe fondawey ihennaa.

13

Baji bisa haya kul

1 Ba nda ay ga šenney šelaŋ kaŋ borey g'i šelaŋ hala ka šenney šelaŋ kaŋ almalaykey g'i šelaŋ,

amma nda ay si baa boro*,
ay ga hima nda guuru kaŋ ga kara-kara de, wala haya kaŋ ga dundun de.

2 Koyne mo nda ay duu annabitaray,
de ay ga sirrey kul bay, de ay duu bayraa kul,
de mo nda ay duu naanay beeri kaŋ ga kate ya hin ka tondi honduyaŋ ganandi,

amma nda a gar ay si baa boro, ay man'ti baffoo.

3 Ba nda ay g'ay almanoo kul zamna heraykoyney se,

‡ 12:31 12.31 *Wa hanse ka baa anneemaa nooyan babbeerey*, Grek šenni ra, almaganaa faa ti *War ga hanse ka baa anneemaa nooyan babbeerey*. * 13:1 13.1 Bajoo woo ti: boro ma baa boro, ma baa Irkoy.

de ay g'ay kunturoo noo i m'a ton†,
amma nda a gar ay si baa boro, a si haya kul hanse ya ne.

⁴ Baji ga suuri, a ga boori,

a si canse, [baji] si bolsay, a si fooma,

⁵ a si goy meera tee, a si nga boŋ nafaa ceeci,

a si dukur, a si dori dii,

⁶ a si jaali nda šerretaray jaŋay,

a ga jaali nda cimi.

⁷ Baji ga hinžee haya kul ra, a ga naanay haya kul, a ga haya kul naata, a ga haya kul mupe.

⁸ Baji si ben abada.

Annabitaray ga kaa ka ben, šenney ga kaa ka nanandi, bayray ga kaa ka ben.

⁹ Sohō bayray jere bara ir se, ir annabitaraa man'ti kala jere.

¹⁰ Amma waati kaŋ woo kaŋ ga timme kaa, woo kaŋ ti jere ga kaa ka ben.

¹¹ Waatoo kaŋ ay ga tee zanka kaccu, ay ga šelaŋ sanda zanka kaccu,

ay ga miile sanda zanka kaccu, ay ga hongu sanda zanka kaccu.

Waatoo kaŋ ay tee aru, ay benandi nda zankakaccutaray hayey.

¹² Sohō diji‡ nda ir ga dii, a si kaaray,

amma ir ga kaa ka dii moo nda moo.

Sohō ay bayraa man'ti kala jere,

amma ay bayraa ga kaa ka timme sanda takaa kaŋ nda Irkoy g'ay bay.

¹³ Haya hinzaa kaŋ ga cindi ne:

naanay, nda naata, nda baji,

amma hayey wey kul ibeeroo man'ti kala baji.

14

Takaa kaŋ nda Irkoy Hundoo nooyaney ga goy Egilizoo ra

¹ Wa hanga baji, wa hanse ka baa Irkoy Hundoo nooyaney, waaniwaani ka annabi goy tee.

² Boro kaŋ ga šenni tana šelaŋ, man'ti borey se a ga šelaŋ, Irkoy se a ga šelaŋ, zama boro kul si faham a se. Irkoy Hundoo albarkaa ra a ga sirriyaŋ har.

³ Amma boro kaŋ ga annabi goy tee si šelaŋ kala borey se hala i ma duu nafaw, nda hoyray, nda bineyaynay.

⁴ Boro kaŋ ga šenni tana šelaŋ, nga boŋ no a g'a nafa, amma boro kaŋ ga annabi goy tee ga Egilizoo nafa.

⁵ Ay si baa kala war kul ma šenni dumi-dumiyaŋ šelaŋ, amma ay baa war ma annabi goy tee ka bisa ey. Boro kaŋ ga annabi goy tee bisa boro kaŋ ga šenni dumi-dumiyaŋ šelaŋ, wala mo boraa kaŋ ga šenni dumi-dumiyaŋ šelaŋ ma šenney feeri kaŋ a n'i har hala Egilizoo ma duu nafaw.

⁶ Sohō ag'armey, ir ma daŋ kaŋ ay koy war do ka šenni dumi-dumiyaŋ šelaŋ: macin no ay g'a hanse war se nda man'ti Irkoy bangayyan no, wala bayray, wala annabi šenni, wala cawandiyany no ay g'a har?

† 13:3 13.3 i m'a ton, hantum fooyaŋ ga nee hala ya duu ka bolsay. ‡ 13:12 13.12 Waatoo din dijej si tee kala guuru ra. Woo se boro si dii a ra ka boori.

⁷ Takaa kaŋ nda hayey kaŋ ra hundi sii goo nda jinde, sanda laati wala kurbu beeri, nda jindey si fay, taka foo nda boro ga bay hayaa kaŋ laattoo wala kurbu beeroo hēenoo g'a har?

⁸ Nda a gar laati beeri jindoo nka si henan, may no ma soolu wongoo se?*

⁹ Takaa din da war, nda war deenoo si filla deede kaŋ ga fahamandi, taka foo nda boro ga hayaa bay kaŋ harandi? War mma šelaŋ hewoo ra.

¹⁰ Šenni dumi hinna kul kaŋ bara aduŋpa ra, affoo sii i ra kaŋ sii nda almagana.

¹¹ Deene šenni kaŋ ay s'a bay, ay ga tee bora a kaŋ g'a šelaŋ se yaw, bora a mo ga tee ya ne yaw.

¹² War mo, takaa din da, zama war ga hanse ka baa Irkoy Hundoo nooyaney, w'i ceeci nda booboyan Egilizoo nafaa se.

¹³ Woo maaganda se boro kaŋ ga šenni tana šelaŋ ma Irkoy ŋaaray nga m'a feeri.

¹⁴ [Zama] nda ay ga ŋaaray šenni tana ra, ay hundoo ga ŋaaray, amma ay lakkaloo si baffoo tee.

¹⁵ Macin no y'a tee? Ay ga ŋaaray nda ay hundoo, amma ay ga ŋaaray nda ay lakkaloo mo. Ay ga dooni nda ay hundoo, amma ay ga dooni nda ay lakkaloo mo.

¹⁶ Zama nda n'ga albarka daŋ Irkoy se nda ni hundoo hinne, boro kaŋ si faham hayaa kaŋ ni goo m'a har se kaŋ goo margaroo ra, taka foo nda a ga hin ka nee: «Amin» ni albarka daŋyanoo se, ka gar hayaa kaŋ n'n'a har a si faham a se?

¹⁷ Cimi no, n'na albarka daŋ ka boori, amma boro faa mana duu nafaw.

¹⁸ Ay ga albarka daŋ Irkoy se kaŋ ay ga šenni dumi-dumiyaŋ šelaŋ ka bisa war kul,

¹⁹ amma Egiliz margaroo ra, ay baa ya kalima guu šelaŋ nda ay lakkaloo ka borey cawandi ka bisa kalima zenber woy (10.000) šenni tana ra.

²⁰ Ag'armey, war masi miile sanda zankayaŋ, ifutu here wa tee zankayaŋ, amma miileyan here wa tee boroyaŋ kaŋ tee ka timme.

²¹ A hantumandi ašariyaa ra ka nee:

«Šenni tanayaŋ
nda meeberawaŋ nda
ay ga šelaŋ jamaa woo se,
ba woo ra i si haŋajer ya ne.»
Ir Koyoo k'a har.»†

²² Adiši šenni dumi-dumey man'ti kala tammaasa, man'ti ganakey se, borey kaŋ man'ti ganakawaŋ se a ga tee tammaasa. Amma annabitaray man'ti tammaasa borey kaŋ man'ti ganakaw se, ganakey se a ga tee tammaasa.

²³ Nda Egilizoo kul marga, de i kul ga šenni dumi-dumiyaŋ šelaŋ, de boroyaŋ kaŋ si faham wala boroyaŋ kaŋ man'ti ganakaw huru kate, i si nee kaŋ war nka hollo wala?

²⁴ Amma nda borey kul ga annabi goy tee, de boro kaŋ man'ti ganakaw wala boro kaŋ si faham huru kate, i kul ga hayaa har a se kaŋ ti a, borey kul ga nga lakkaloo bay.

* 14:8 14.8 Zamanoo din ra laati beeroo hēenoo, wongu tammaasa no. † 14:21 14.21 Ezayi 28.11-12.

²⁵ Hayey kaŋ a g'i tugu nga binoo ra ga fatawandi, woo ra a ga nga ndumoo ka sujudu ka Irkoy beerandi ka bayrandi ka nee: «Cimi no kaŋ Irkoy goo war game.»[‡]

Takaa kaŋ nda Egilizoo hayey ma teendi

²⁶ Ag'armey, macin no ir m'a tee? Waati kaŋ war ga marga, boro foo ga bayti don, affoo ga cawandi, affoo ga šenni tana šelan, affoo ga bangayyan har, affoo ga šenney feeri, war affoo kul ma haya tee. Haya kul kaŋ war g'a tee ma tee nafaw se.

²⁷ Nda boro ga šenni tana šelan, a ma tee boro hinka, nda a boobo a ma tee boro hinza, i m'a tee affoo-foo, boro foo m'a feeri.

²⁸ Nda šenni feerikaw sii no, a ma dangay Egilizoo ra, a ma šelan nga boŋ se nda Irkoy se§.

²⁹ Annabey, ngi boro hinka wala ihinza ma šelan, borey jerey ma ngi šennoo guna.

³⁰ Nda Irkoy na haya bangandi boro tana se kaŋ goo no, boro jinaa ma dangay.

³¹ War kul ga hin ka annabi goy tee affoo-foo, hala borey kul ma caw, i kul ma hoyrayandi.

³² Annabey kaŋ goo ngi annabitaraa ra ga hin ngi boŋ.

³³ Irkoy man'ti hoolo-hoolo Irkoy, alaafiya Irkoy no.

Sanda takaa kaŋ nda a ga teendi Irkoy boro henanantey Egilizey kul ra,

³⁴ woyey ma dangay Egilizoo margarey ra, zama a si bisa i se i ma šelan.

I ma ngi boŋ yeeti ganda takaa kaŋ nda ašariyaa hunday n'a har.*

³⁵ Nda haya goo no kaŋ i ga baa ngi ma faham a se, i ma ngi kurjey hāa nda a hugey do, zama haawi no woy ma šelan Egilizoo margari ra.

³⁶ War do Irkoy meešennoo hun wala? War hinne ti borey kaŋ duu a wala?

³⁷ Nda boro ga hongu annabi ti nga wala boro kaŋ duu Irkoy Hundoo nooyan, a ma bay kaŋ hayey kaŋ ay g'i hantum war se ir Koyoo yaamar no.

³⁸ Boro kaŋ wanji woo, Irkoy si yadda boraa ga.

³⁹ Woo se ag'armey, wa hanse ka baa ka annabi goy tee, war masi šenni dumi-dumiyaŋ haryanoo ganji.

⁴⁰ Amma hayey kul ma teendi beeray ra, i kul ma teendi nda fondaa.

15

Almasihu tunyanoo

¹ Ag'armey, ay ga war hongandi kaŋ Alhabar Boryaa kaŋ ay n'a har war se, kaŋ war duu a, de mo war tabati a ra,

² nga albarkaa ra war goo ma hallasi nda war na šennoo dii nda takaa kaŋ nda ay n'a har war se, nda man'ti woo, war nka naanay yaada.

³ Woo kaŋ ay duu a ti haya jinaa kaŋ ay n'a har war se kaŋ ti Almasihu mana buu kala ir zunubey se, sanda takaa kaŋ nda Citaaboo n'a har.*

⁴ I n'a daŋ saaraa ra, amma jirbi hinzantoo hane a tun, sanda takaa kaŋ nda Citaaboo n'a har.†

‡ 14:25 14.25 Ezayi 45.14; Zakariya 8.23. § 14:28 14.28 Irkoy se, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Irkoy maapoo ga. * 14:34 14.34 Šintinoo 3.16. * 15:3 15.3 Ezayi 53.5–12. † 15:4 15.4 Zaburey 16.10; Oze 6.2.

⁵ A bangay Piyer se, nga banda ga, a bangay taalibi woy cindi hinkaa (12) mo se.

⁶ Woo banda ga, waati follokaa ra a bangay haya kanj bisa boro zangu guu (500) se ir armye ra, ngi jere beeroo kul ga huna hala hō, amma affooyan faati.

⁷ Woo banda ga, a bangay Žak se, nga banda ga, a bangay diyawey kul se.

⁸ Woo kul banda ga, a bangay ba agay se, agay kanj ga hima nda zanka kanj hayandi za nga waatoo mana too.

⁹ Zama agay ti diyawey ikaccaa, agay kanj si hima ka ciyandi diyaw, zama ay na Irkoy Egilizoo gurzugay.

¹⁰ Amma Irkoy anneemaa ra, ay tee woo kanj ay ti a. Nga anneemaa ay here mana tee yaada. Ay hanse ka taabi ka bisa i kul, amma man'ti agay no, Irkoy anneemaa no kanj goo ay bande.

¹¹ A ma tee agay wala a ma tee ngi, woo ti hayaa kanj ir g'a waazu, woo ti hayaa kanj war naanay a.

Bukawey tunyanoo

¹² Nda ir ga waazu kanj Almasihu tun bukawey ra, taka foo nda war affooyan ga nee kanj bukawey tunyanoo si bara?

¹³ Nda bukawey tunyanoo si bara, adiši Almasihu mo mana tun.

¹⁴ Nda Almasihu mana tun, adiši ir waazoo [mo] man'ti kala yaada, ir naanaa mo man'ti kala yaada.

¹⁵ De mo ir ga kaa ka garandi seedezooru Irkoy se, zama ir na seedezoortaray tee ka nee kanj Irkoy na Almasihu tunandi, ka gar a man'a tunandi, nda cimi no kanj bukawey si tun.

¹⁶ Nda bukawey si tun, Almasihu mo mana tun.

¹⁷ Nda Almasihu mana tun, war naanaa man'ti kala yaada, hala sohō war zunubey no ma war juwal.

¹⁸ Borey mo kanj faati i goo Almasihu bande halaci.

¹⁹ Nda aduynna woo de ra ir ga naata Almasihu ra, ir jaase borey kul.

²⁰ Sohō, nda cimi Almasihu tun bukawey ra, borey kanj faati, nga ti ngi boro jinaa kanj tun.

²¹ Zama boro foo sabboo ka kate buuyan, takaa din da bukawey tunyanoo kaa boro foo sabboo ra.

²² Takaa kanj nda Adama sabboo se borey kul ga buu, takaa din da, i kul ga kaa ka huna Almasihu sabboo ra.

²³ Boro foo kul nda nga waatoo: Almasihu ti boro jinaa, nga banda ga, borey kanj ti Almasihu wane nga kaayanoo ga.

²⁴ Woo kul banda ga, benantaa ga kaa, waatoo kanj a ga jineborotaray kul, nda hini kul, nda gaabi kul halaci ka Laamaa danj Irkoy ir Baabaa kaboo ra.

²⁵ Zama a tilasu a ma laama hala waati kanj Irkoy ma iberey kul danj nga cewey cire.

²⁶ Iberi kokorantaa kanj ga halacandi man'ti kala buuyan.

²⁷ Woo maaganda se Citaaboo nee: «A na haya kul danj cewey cire.»‡ Amma nda i nee haya kul sii kala a cire, šikka sii kanj bora a kanj na haya kul danj a cire sii a ra.

²⁸ Waati kanj hayey kul huru Almasihu cire ka ben, waatoo din Irkoy Iz'aroo hunday [mo] huru bora a cire kanj na hayey kul danj Iz'aroo cire, hala Irkoy ma bara haya kul borj.

‡ 15:27 15.27 Zaburey 8.7.

²⁹ Nda man'ti woo, macin no borey kaŋ batize bukawey se g'a tee? Nda šikka sii kaŋ bukawey si tun, macin se borey ga batize i se?

³⁰ Ir hunday, macin se waati kul ir goo farratay ra?

³¹ [Ag'armey,] zaari kul ay goo buuyan mee ga. Addaliloo kaŋ kate ya woo har man'ti kala war nda ay ga fooma Almasihu Isa ir Koyoo albarkaa ra.

³² Nda a gar ya nka ganjihoogawey tangam Efez koyraa ra nda adamizey hinne takaa, macin ti nafaa kaŋ ay ga duu a nda bukawey si tun? Adiši «ir ma ŋaa, ir ma haŋ, zama suba ir ga buu»Š.

³³ War masi war boŋ darga: cere futu ga boro bere.

³⁴ Wa yee kate fondaa ga, war masi zunubu tee, zama boroyan war ra si Irkoy bay, ay g'a har hala war ma haw.

Takaa kaŋ nda bukawey ga tun

³⁵ Boro foo ga hin ka hãa ka nee: «Adiši taka foo nda bukawey ga tun? Gaaham dumi foo nda i ga kaa?»

³⁶ Saama! Dumi kaŋ n'n'a say ni faaroo ra, a mma buu jina a ma yee ka huna.

³⁷ Woo kaŋ n'g'a say man'ti dumaroo kaŋ ga kaa ka fatta no n'n'a say, amma gurunbu de no n'g'a say, a ma tee alkama wala dumi foo,

³⁸ Irkoy g'a noo kunturu kaŋ a baa. Dumi kul a g'a noo kunturu kaŋ nda a ga hima.

³⁹ Baahunantey affoo nda affoo gaahamoo si hima. Adamizey wanoo ti dumi foo, adabbawey wanoo ti affoo, cirawey wanoo ti affoo, hamisawey wanoo ti affoo.

⁴⁰ Wa hayey guna kaŋ goo beenaa ra. Ngi kunturey nda laboo waney kunturey ga fay, hayaa kaŋ g'i fay man'ti kala beene waney annuura nda laboo waney annuura man'ti affoo.

⁴¹ Affoo ti waynaa annuura, affoo ti handoo annuura, affoo ti handarawey annuura, ba handaray foo annuura ga fay nda affoo wanoo.

⁴² Takaa din da ti bukawey tunyanoo takaa, kunturoo mma huru laboo cire ka funbu, a ga tun bila funbuyan.

⁴³ A ga huru laboo ra sanda yaada, a ga tun nda darža, a ga huru laboo ra, a sii nda gaabi, a ga tun nda hini.

⁴⁴ A ga huru laboo ra nga koonu, amma a ga tun nda kunturu kaŋ hun Irkoy do. Nda kunturu koonu goo no, kunturu mo goo no kaŋ hun Irkoy do.

⁴⁵ Woo se a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Boro jinaa kaŋ ti Adama tee hundikoyni.»* Adama kokorantaa† tee hundi kaŋ ga hunayan noo.

⁴⁶ Amma woo kaŋ hun Irkoy do man'ti ijinaa, kunturu koonoo ti ijinaa, nga banda ga, woo kaŋ hun Irkoy do ga kaa.

⁴⁷ Adama jinaa kaŋ zandi labuhamnoo ra sii kala laboo ga, Adama hinkantoo mana hun kala beenaa ra.

⁴⁸ Takaa kaŋ bora kaŋ teendi nda labu ga hima a, nga da no wey kaŋ goo laboo ga, ga hima nda a. Koyne mo takaa kaŋ bora kaŋ goo beenaa ra ga hima a, nga da no wey kaŋ goo beenaa ra ga hima nda a.

⁴⁹ Takaa kaŋ nda ir ga hima nda bora kaŋ goo laboo ga, ir ga kaa ka hima nda woo kaŋ goo beenaa ra.

Š 15:32 15:32 Ezayi 22.13. * 15:45 15:45 Šintinoo 2.7. † 15:45 15:45 Adama kokorantaa ti Almasihu.

⁵⁰ Ag'armey, hayaa kanj ay g'a har ti: gaaham nda kuri si hin ka Irkoy Laamaa tubu, haya kanj ga hin ka funbu si hin ka nongu kanj ra haya kul si funbu tubu.

⁵¹ Nga ne, ay ga sirri foo har war se: ir kul si kaa ka faati, amma ir kul ga kaa ka barmay,

⁵² dogoo din da, moomiti foo ga, laati beeroo hēeni koraa ga, laato ga hēe da, bukaway ga tun, i si hin ka funbu, de ir, ir ga barmay.

⁵³ Zama a nka tilasu kunturoo woo kanj ga kaa ka funbu ma haya kanj si hin ka funbu danj k'a tee sanda darbay, kunturoo woo kanj ga kaa ka buu ma haya kanj si hin ka buu danj k'a tee sanda darbay.

⁵⁴ Waati kanj kunturoo woo kanj ga kaa ka funbu na haya kanj si hin ka funbu danj k'a tee sanda darbay, kunturoo woo kanj ga kaa ka buu na haya kanj si hin ka buu danj k'a tee sanda darbay, waatoo din šennoo kanj hantumandi Citaaboo ra ga kaa ka tabati: «Buuyan gonandi ka dere pat.»[‡]

⁵⁵ «Aywa, buuyan, man ni hinoo?

Buuyan, man ni naajoo kanj ga wiiya?»[§]

⁵⁶ Buuyan naajoo kanj ga wiiya ti zunubu, zunubu gaaboo ti ašariyaa.

⁵⁷ Amma albarka ma bara Irkoy se kanj n'ir noo hini ir Koyoo Isa Almasihu albarkaa ra.

⁵⁸ Woo se ag'armey, ay baakey, wa gaabandi, war masi bere-bere, war ma koy jine waati kul ir Koyoo goyoo ra, zama war ga bay kanj war goyoo si tee yaada ir Koyoo albarkaa ra.

16

Nooroo kanj ga margandi k'ir armey faaba

¹ Haya kanj ti nooroo kanj ga margandi Irkoy boro henanantey* se, woo kanj ay n'a yaamar Galati gandaa Egilizey se, war mo ma takaa din da tee.

² Jirbiyye foo kul, zaari jinaa kanj ti alhadoo, war boro foo kul, woo kanj a ga hin a, a m'a kaa nga duuraa ra k'a danj jere ga nga do, i masi koy nanj hala waati kanj ay kaa war do ka noorey marga.

³ Waati kanj ay too no din, borey kanj war n'i suuba, ay g'i sanba Žerizalem nda batagayanj nda war gaakasinaa.

⁴ Nda ay koyyanoo goo nda addalil mo, ay ga huru i jine ir ma koy.

Pol ga šelanj nga naarumawey ga

⁵ Ay ga naaru ka Masedoni gandaa kottu ka koy war do, zama ay ga bisa nda no din.

⁶ A ga hin ka tee ya waati tee war do, wala hunday ya jiyaa tee war do hala war m'ay faaba naarumaa nongu kul kanj ra ay ga koy.

⁷ Zama hiino ay si baa ya dii war hinne ka bisa, ay ga naata ya waati tee war bande nda ir Koyoo yadda.

⁸ Amma ay ga cindi ne Efez hala Pantekotoo jingaroo ga,

⁹ zama mee beeri feeri ya ne kanj ga hanse ka boori ay goyoo se, amma ag'iberey ga boobo.

¹⁰ Nda Timote kaa, war masi nanj a ma hunbur haya kul war game, zama ir Koyoo goyoo ra a goo sanda agay.

¹¹ Boro kul mas'a kaynandi, w'a faaba hala a ma kaa ay do nda alaafiya, zama ay goo m'a batu, nga nda ir armey.

[‡] 15:54 15.54 Ezayi 25.8. § 15:55 15.55 Oze 13.14. * 16:1 16.1 Boro henanantey sii kala Žerizalem, Rom borey batagaa 15.25-26.

¹² Haya kan ti ir armaa Apolos, cee booboyan ay n'a wiri a ga a ma koy war do, nga nda ir armyey, amma man'ti nga anniyaa no, nga ma koy sohō da. Za a duu fondo, a ga koy.

Hoyray kokorantey nda fooyanoo

¹³ Wa hanna cijin nda zaari, wa gaabandi ka cindi naanaa ra, wa bine tee, wa tee gaabikoyniyan.

¹⁴ Hayey kul kan ga teendi war game, i ma teendi baji ra.

¹⁵ Ag'armey, ay ga war hoyray, war ga bay kan Stefanas nda nga hugoo borey ti boro jinawey kan naanay Akay gandaa ra. I hanse ka Irkoy boro henanantey faaba.

¹⁶ Borey wey mo, wa hanajer i se, ngi nda ngi goykasinawey kul.

¹⁷ Ay ga jaali nda Stefanas, nda Fortunatus, nda Akayik kaayanoo, zama war dumaa ga, i yee ya ne war dogoo ra.

¹⁸ I na agay nda war biney yaynandi. Wa borey wey dumey beerandi.

¹⁹ Azi gandaa Egilizey ga war foo. Akilas, nda Priska, nda Egilizoo kan ga marga ngi hugoo ra ga hanse ka war foo ir Koyoo maapoo ra.

²⁰ Ir armyey kul ga war foo. Wa cere foo nda summuyan henanante.

²¹ Agay hunday Pol kaboo ka fooyanoo hantum.

²² Boro kan si baa ir Koyoo, bora ma laali. Maranata! (maanaa «kaa, ir Koyoo!»)

²³ Ir Koyoo Isa anneemaa ma bara war bande.

²⁴ Ay ga baa war kul Almasihu Isa albarkaa ra.

Bataga hinkantoo kañ Pol n'a sanba Korent borey se

Citaaboo fahamandiroo

Pol bataga hinkantoo ti woo kañ a g'a hantum Korent borey se. Korent borey šintin ka naanay dargantey kañ ga ceeci k'i bere. I ga nee kañ Irkoy mana Pol donto, man'ti diyaw no. Woo hanse ka Pol dor, woo se a na bataga hinkantoo woo hantum i se. A bay ka šenniyanj har i se kañ n'i dor, amma Pol bayrandi kañ ngi dooraa kan nga se, zama nga šenney n'i bere hala i ma hanga fondaa.

Pol ga nga diyawtaraa cebe, amma man'ti maa no a ga ceeci. A si baa kala borey ma yadda Alhabar Boryaa ga kañ a g'a har, i ma naanay Isa Almasihu sanda ngi Koyoo nda ngi Hallasikaa.

Borey kañ se batagaa sanbandi maapney

nda fooyanoo kañ teendi i se

¹ Agay Pol kañ ti Almasihu Isa diyaw Irkoy ibaayoo ra, nda ir armaa Timote ka batagaa woo sanba Irkoy Egilizoo se kañ goo Korent koyraa ra nda Irkoy boro henanantey kul kañ goo Akay gandaa kul ra.

² Ir Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa nda alaafiyaa ma kaa war ga.

Pol ga albarka tee Irkoy se

nga binoo kañ a n'a yaynandi maaganda

³ Albarka ma bara Irkoy se kañ ti ir Koyoo Isa Almasihu Koyoo nda nga Baabaa, nga ti tamallawey Baabaa, nga ti bineyaynandiyan kul Irkoy

⁴ kañ g'ir biney yaynandi ir zarabey kul ra, hala ir ma hin ka borey kañ goo zarabi dumi kul kañ no ra biney yaynandi nda bineyaynandiroo kañ nda Irkoy n'ir zaati biney yaynandi.

⁵ Taka kañ nda Almasihu zarabey ga boobo ka kaa ir ga, takaa din da nda Almasihu g'ir bineyaynandiroo boobandi.

⁶ Taka kul kañ nda ir biney maray, a man'ti kala war bineyaynandiroo nda war hallasiroo se. Nda ir biney yay, a man'ti kala war bineyaynandiroo se kañ ga kate war ma zarabey mupe kañ ir zaati g'i mupe.

⁷ Ir naataa war here ga hanse ka gaabi, zama ir ga bay kañ nda war na zarabey mupe ir bande, war ga duu war bagaa bineyaynandiroo mo ir bande.

⁸ Ir armey, ir si baa war ma jañ ka bay kañ zaraboo kañ duu ir Azi gandaa ra hanse k'ir šiita hala nongu kañ ra a bisa ir gaaboo. Ir too nongu kañ ra ir naataa hun hunayan se.

⁹ Ir hongu ir biney ra kañ buuyan kayandi ir se. Woo teendi hala ir masi duu ka naanay ir bonj, ir ma naanay Irkoy kañ ga bukawey tunandi.

¹⁰ A n'ir soolam buuyan beeroo woo ra, a g'ir soolam da. Ir ga naata a ga [kañ] a g'ir soolam koyne.

¹¹ War mo g'ir faaba nda Irkoy ñaarayroo kañ war g'a tee ir se, hala Irkoy anneemaa nooyanoo woo kañ ir duu a ma kate boro boobo ma albarka danj Irkoy se ir maaganda.

Addaliloo kaj se Pol mana willi Korent jina

¹² Hayaa kaj nda ir ga fooma man'ti kala: ir biney ga tee seede nda takaa kaj nda ir dira adujna ra, waaniwaani war jine, a teendi nda taka sasawante nda henanyan kaj hun Irkoy do, a mana teendi nda adamize lakkal, amma Irkoy anneemaa nda a teendi.

¹³ Ir si haya kul hantum k'a sanba war se nda man'ti haya kaj war ga hin k'a caw ka faham a se. Ay ga naata kaj war ga kaa ka duu fahamay timmante,

¹⁴ sanda takaa kaj nda war faham kaccu ir se sohõ da, kaj war ga fooma nda ir sanda takaa kaj nda ir ga fooma nda war [ir] Koyoo Isa zaaroo hane.

¹⁵ Naanaa woo ka kate ay baa ya koy war do jina hala war ma duu anneema foo koyne.

¹⁶ Maanaa ya mma bisa war do ka koy Masedoni gandaa ra, ya hun Masedoni ka yee war do hala war m'ay faaba naarumaa se ka koy Žude gandaa ra, amma a mana tee.

¹⁷ Waatoo kaj ay ga woo kayandi, ay lakkaloo nka sii ay ga wala? Hayey kaj ay ga nee ay m'i tee ya mm'i tee sanda hundi-ibaayi kaj ra ay ga nee «ayyo, ayyo» nda «kalaa, kalaa» waati follokaa ra?

¹⁸ Amma Irkoy ga laadir, ir šennoo kaj ir n'a har war se, a man'ti «ayyo» nda «kalaa».

¹⁹ Zama Irkoy Iz'aroo kaj ti Almasihu Isa, nga šennoo kaj agay, nda Silwenj, nda Timote n'a waazu war game mana kaa ka nee «ayyo» nda «kalaa» nongu follokaa ra, amma «ayyo» de no.

²⁰ Irkoy allaahidey kul ti «ayyo» Almasihu albarka ra. Woo maaganda se ir ga nee «amin» nga albarkaa ra ka Irkoy beerandi.

²¹ Bora kaj g'ir nda war tabatandi cere ga Almasihu albarkaa ra, kaj n'ir yon, bora man'ti kala Irkoy,

²² nga ka nga tammaasaa dan ir ga, ka nga Hundoo gomney gorandi ir biney ra. Hundoo woo ti tolmaa kaj g'ir hakiikandi kaj ir ga duu nga gomney jerey.

²³ Agay, ay hundoo ga Irkoy ga tee ya ne seede kaj hala war masi duu šiitayan, nga se ya na koy koyne Korent.

²⁴ Man'ti ir mma hini fur war naanaa boj, amma ir mma goy nda cere war jaaloo maaganda se, zama naanaa ka war kayandi.

2

¹ Woo se ay nee ay boj se ay si yee war do nda binemarayyan.

² Nda agay, ay na war biney maray, may no m'ay jaalandi, nda man'ti war kaj ay na war biney maray?

³ Ya nka woo hantum, hala nda ay kaa, borey kaj ga hima ka tee ya ne paali masi tee ya ne binemarayyan. War here, ay ga naanay ka bay kaj ay jaaloo ti war kul jaaloo.

⁴ Ay hantum war se zarabi beeri ra, nda binešiitayan, nda munday boobo, man'ti war binemarayyan se, amma hala war ma duu ka bajoo bay kaj ay g'a tee war se cere-cere ga.

Pol nee kaj toonekaa ma yaafandi

⁵ Nda boro na binemarayyan tee, man'ti agay hinne binoo no a n'a maray, amma nongu foo ra, bila nda ay ma alhaddu hoo, war kul no a na war maray.

⁶ Bora woo, zukandoo kaj boro boobo n'a danj a ga wasa a se.

⁷ Woo se war mas'a dii a se, war mma hima ka yaafa a se, war ma binoo dan hala binemarayyan beeri masi koy duu a.

⁸ Adişi ay g'a wiri war ga, war ma cebe a se kanj war ga bag'a.

⁹ Hayaa mo kanj se ay bay ka hantum war se man'ti kala ka dii war laadirtaraa wala war g'ay šenney dii haya kul ra.

¹⁰ Nda war na haya yaafa boro se, agay mo ga yaafa boraa se. Nda ay na haya yaafa, ay man'a tee kala war maaganda se Almasihu jine,

¹¹ hala Ibilisi mas'ir darga, zama nga anniyawey si dere ir se.

Binemarayyanoo kanj duu Pol Trowas

¹² Kanj ay too Trowas koyraa ra AlmasihuAlhabar Boryaa waazuroo maaganda se, ba kanj ir Koyoo na mee feeri ya ne no din,

¹³ ay hundoo mana duu hunanzamay kul, zama ay man'ay armaa Tit gar no din. Woo se ay n'i hoy baani ka koy Masedoni.

Irkoy ga kate boro ma duu hinay Almasihu albarkaa ra

¹⁴ Albarka ma bara Irkoy se kanj waati kul a g'ir hangandi Almasihu bande hayey kanj a hin ey ra, de mo ir no a n'ir danj ir ma Almasihu bayrandi nongoo kul ra, sanda turaari hew kanj ga say nongoo kul ra,

¹⁵ zama ir man'ti kala Almasihu sunnaara Irkoy se, borey kanj ga hallasi game nda wey kanj ga halaci game.

¹⁶ Affooyanj se buuyan hew no kanj ga kate buuyan, affooyanj se hunayan hew no kanj ga kate hunayan. May no ma bara nda haya kanj ga a wasa ka goyoo woo tee?

¹⁷ Zama ir si Irkoy meešennoo tee maamalahaya sanda boro boobey din. Ir ga šelanj henanyan ra, ir ga šelanj sanda boroyanj kanj hun Irkoy do ka šelanj Irkoy jine Almasihu albarkaa ra.

3

Amaana taagaa goykey

¹ Ir mma šintin ka yee k'ir boj saabu wala? A mma too ir ma bataga hantum war se kanj g'ir saabu sanda takaa kanj boro fooyanj g'a tee, wala mo ka duu bataga ka hun war do wala?

² War hunday ti batagaa kanj g'ir saabu, a hantumandi ir biney ra, adamizey kul g'a bay i g'a caw.

³ A ga kaaray kanj war man'ti kala Almasihu batagaa kanj ir goyoo n'a tee. Man'ti dawa nda a hantumandi, Irkoy hunantaa Hundoo k'a hantum. Man'ti tondi walha ga a hantumandi, baši walhayanj ga a hantumandi kanj goo war biney ra.

⁴ Woo kanj ir n'a har, ir ga naanay ka bay kanj ir mana duu a kala Almasihu albarkaa ra Irkoy jine.

⁵ Man'ti ir mma hongu kanj ir goo nda hini kanj ir duu a ir boj ra, ir hinoo si hun kala Irkoy do.

⁶ Nga no k'ir noo hini ir ma tee amaana taagaa se goykaw. Amaanaa woo mana hun ašariyaa hantumoo harfu ra, Irkoy Hundoo ra a hun, zama ašariyaa hantumoo harfoo mma wiya, Irkoy Hundoo ga hunayan noo.

⁷ Buuyan goyoo* žeerandi ka hantumandi tondiyanj ga, de annuura g'a kuubi k'a bere hala nongu kanj ra Izirayel borey si hin ka moo kanji Musa ndumoo ga, annuuraa kanj goo ndumoo ga se, ka gar haya bisante no.

* **3:7 3.7** Ne ra «buuyan goyoo» man'ti kala ašariyaa kanj nondi Izirayel borey se, Fattaroo 34.29–30.

8 De Irkoy Hundoo goyoo si annuura cebe kaŋ bisa woo wala?

9 Nda zukandoo goyoo goo nda darža, goyoo kaŋ ga kate šerretaray ga hanse ka bisa a darža.

10 Ka sawa nda woo, ba darža bisantaa man'ti baffoo darža beeroo woo jine.

11 Zama nda haya bisantaa duu darža, de woo kaŋ ga duumi si hanse ka bisa a darža wala?

12 Naataa dumoo woo kaŋ goo ir se, nga se ir goo nda naanay timmante.

13 De mo ir si Musa takaa tee kaŋ na sanfiti daŋ nga ndumoo ga hala Izirayel borey masi dii annuuraa benyanoo kaŋ ti haya bisante.

14 Amma ngi lakkaley šendi, hala hō, nda i ga amaana žeenaa caw sanfitoo follokaa no ma cindi moŋey ga. Sanfitoo woo si hun, amma Irkoy g'a kaa Almasihu albarkaa ra.

15 Hala hō, waati kaŋ i ga Musa citaaboo caw, sanfiti ga guma biney ga.

16 Amma waati kaŋ boro bere ir Koyoo here, sanfitoo ga hun,

17 ka gar «ir Koyoo» man'ti kala Irkoy Hundoo, de mo nongu kaŋ ra ir Koyoo Hundoo goo, borcintaray goo no din.

18 Ir kul, ir ndumey si guma, ir ga dii ir Koyoo annuuraa sanda diji ra†. Ir goo ma bere ka tee nga himakasinaa darža ra kaŋ mma koy de a ga tonton ir Koyoo kaŋ ti Irkoy Hundoo albarkaa ra.

4

Alman kaŋ goo labu kusuyan ra

1 Irkoy tamalla ir se ka goyoo woo talfi ir ga, woo se ir biney si hun.

2 Ir wanji hayey ga kaŋ ga teendi tuguyan ra kaŋ ti haawi hayayan. Ir si dira carmay ra, ir si Irkoy meešennoo barmay. Ir mma cimoo har a ga kaaray, hala boro foo kul m'ir saabu Irkoy jine.

3 Koyne mo nda ir Alhabar Boryaa goo tuguyan ra, a sii tuguyan ra kala borey kaŋ ga halaci se,

4 borey kaŋ si naanay kaŋ zamanoo woo koyoo na lakkaley danandi hala i masi dii Alhabar Boryaa annuuraa kaŋ ti Almasihu daržaa kaŋ ti Irkoy biyoo.

5 Man'ti ir boŋ no ir g'a har ir waazey ra, Isa Almasihu no ir g'a har sanda Koy ir waazey ra. Amma ir, ir ga nee war tamey ti ir Isa maaganda se.

6 Zama Irkoy nee: «Gaayoo ma dii kubaa ra»*, nga no ka dii ir biney ra ka nga daržaa kaŋ ga dii [Isa] Almasihu ndumoo ga bayrandi ir se.

7 Amma ir ga hima nda labu kusuyan kaŋ ra almanoo woo goo hala boro ma dii kaaray kaŋ hinoo woo kaŋ cine sii mana hun kala Irkoy do, a mana hun ir do.

8 Ir biney ga maray nongoo kul here, amma ir mana mongandi, ir boŋey goo kulba, amma ir naataa mana hun.

9 Ir gurzugandi, amma ir mana naŋandi, ir warrandi ganda, amma ir mana halaci.

10 Waati kul ir ga Isa buuyanoo maate ir gaahamoo ra, hala mo Isa hunaroo ma bangandi ir gaahamey ra.

11 Zama ir kaŋ ga huna, waati kul ir ga nondi buuyan se Isa maaganda se hala mo Isa hunaroo ma bangandi ir hamey kaŋ ga kaa ka buu ra.

† 3:18 3.18 ir ga dii ir Koyoo annuuraa sanda diji ra, Grek šenni ra, algamanaa faa ti ir Koyoo annuuraa ga dii garaw ir ga sanda diji. * 4:6 4.6 Šintinoo 1.3.

12 Woo ra buuyanoo goo ma goy ir ra, amma hunaroo goo ma goy war ra.

13 Ir kul goo nda lakkal follokaa naanaa ra sanda takaa kanj nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ya nka naanay, woo se ay šelanj.»† Ir mo, ir nka naanay, woo se ir ga šelanj,

14 zama ir ga bay kanj boraan kanj n'ir Koyoo Isa tunandi, g'ir mo tunandi Isa bande, k'ir nda war danj nga jere.

15 Woo kul si teendi kala war se, hala Irkoy anneemaa ma tonton ka too boro boobo do, i ma hanse ka albarka tee Irkoy se k'a beerandi.

Ir ga naanaa ka dira

16 Woo se ir biney si hun, ba nda ir tarayheroo goo ma hasara, ir kuneheroo mma taaga zaari ka kaa zaari.

17 Ir zaraboo kanj si beeri man'ti kala waati kayna, darža beeri abadante kanj si neešandi hansandi ir se.

18 Ir s'ir moyey kanji hayey kanj ir ga dii ey ga, wey kanj si diyandi ga ir g'ir moyey kanji, zama hayey kanj boro ga dii ey man'ti kala waati kayna hayayanj, wey kanj boro si dii ey man'ti kala haya abadanteyanj.

5

1 Zama ir ga bay kanj nda ir hugoo kanj ti gaahamoo kanj ra ir goo halaci kanj man'ti kala hukkum yaada laboo ga, ir goo nda hugu abadante beenaa ra kanj Irkoy n'a cin ir se, hugu no kanj kabe man'a cin.

2 Hukkumoo woo ra ir ga taabi, ir ga hanse ka baa ir ma huru ir gorodogoo ra kanj goo beenaa ra,

3 woo ra ir ga garandi kanj darbay goo ir ga, ir sii gaa koonu.

4 Zama ir wey kanj goo hukkumoo cire, ir ga taabi, jeraw goo ir boŋ. Man'ti ir mma baa ir ma darbaa kaa ir ga kanj ti ir gaahamoo, amma beenaa wanoo no ir ga baa ir m'a danj ir ga, hala hunaroo ma haya kanj ga kaa ka buu gon.

5 Boraan kanj n'ir tee woo hunday se man'ti kala Irkoy kanj n'ir noo nga Hundoo. Hundoo woo ti tolmaa kanj g'ir hakiikandi kanj ir ga duu nga gomney jerey.

6 Waati kul ir ga naanay ka bay kanj hala de ir goo kunturoo woo ra, ir ga mooru ir Koyoo dogoo.

7 Zama naanay nda ir ga dira, man'ti woo kanj ir moyey ga dii a nda ir ga dira.

8 Ir ga hanse ka naanay, ir baa mo ir ma hun kunturoo woo ra hala ir ma koy goro ir Koyoo jere.

9 Woo maaganda se a ma tee ir goo kunturoo woo ra wala ir sii a ra, ir ga gaabandi ir ma kan ir Koyoo se.

10 Zama a nka tilasu ir kul ma bangay Almasihu ciitidogoo ra, hala boro foo kul ma duu woo kanj a n'a tee ihenna ra wala ilaala ra waatoo kanj a goo nga kunturoo ra.

Almasihu n'ir nda Irkoy waafakandi

11 Sohō kanj ir ga hunburaa kanj ga hima ka teendi ir Koyoo se bay, woo se ir ga taka tee borey ma yadda ir se. Irkoy ga hanse k'ir takaa bay. Ay ga naata kanj war mo ga hanse k'ir bay war lakkaley ra.

† 4:13 4.13 Zaburey 116.10.

¹² Man'ti ir mma yee k'ir boŋ saabu war se koyne, ir mma war noo takaa kaŋ nda war ma fooma nda ir, hala war ma hin ka borey zaabi kaŋ ga fooma nda ngi tarayheroo bila ngi biney.

¹³ Nda ir lakkaley hasara, a mana teendi kala Irkoy se, nda ir lakkaley boori, a mana teendi kala war se.

¹⁴ Almasihu bajoo g'ir šiita, ir ga hakiika ka bay kaŋ boro folloku buu borey kul dogoo ra, adiši borey kul buu.

¹⁵ A buu borey kul se hala borey kaŋ ga huna masi huna ngi boŋ se koyne, amma i ma huna bora se kaŋ buu i se, a tun i se.

¹⁶ Woo maaganda se sohō ir si boro kul dii nda takaa kaŋ nda adamizey g'a dii. Ba nda ir na Almasihu dii nda adamizey takaa, sohō ir si yee k'a dii nda takaa din.

¹⁷ Woo se boro kaŋ goo Almasihu bande, bora nka tee takari taaga, haya žeeney ben, nga ne, hayey [kul] tee itaji.

¹⁸ Woo kul mana hun kala Irkoy ra kaŋ n'ir nda nga waafakandi Almasihu albarkaa ra, de mo a na waafakandiyan goyoo talfi ir ga.

¹⁹ Irkoy mma goy nda Almasihu* ka nga nda aduŋna waafakandi. A mana ngi laybey dii i se. A na waafakandiyanoo šennoo daŋ ir biney ra.

²⁰ Adiši ir man'ti kala dontokawyaŋ Almasihu maŋnoo ga. A ga tee sanda ir miŋey nda Irkoy ga šelaŋ. Ir g'a ŋaaray Almasihu maŋnoo ga war ma naŋ war nda Irkoy ma waafaku.

²¹ Bora kaŋ mana zunubu tee, Irkoy n'a tee zunubu ir maaganda se, hala nga bande ir ma tee Irkoy boro šerranteyaŋ.

6

¹ Adiši ir kaŋ ti Irkoy goykasinaŋwey, ir g'a wiri war ga, war kaŋ duu Irkoy anneemaa, war masi naŋ a ma tee yaada,

² zama Irkoy nee:

«Ay na ni ŋaarayroo taa waatoo kaŋ kan ya ne ra.

Hallasiroo zaaroo hane, ay na ni faaba.»*

Nga ne, sohō da ti waatoo kaŋ kan a se. Nga ne, hō ti hallasiroo zaaroo.

³ Taka kul ra, ir si haya tee kaŋ ga boro kaŋandi, hala boro mas'ir goyoo maŋnoo hasara.

⁴ Ir mm'ir boŋ cebe sanda Irkoy tam hennayaŋ haya kul ra. Ir g'a cebe nda muŋeyan beeri, nda zarabiyaŋ, nda tilasuyaŋ, nda šiitayanyaŋ,

⁵ nda barzuyaŋ, nda kasa huruyaŋ, nda tureyaŋ, nda taabiyaŋ, nda hannayaŋ, nda meehawyaŋ,

⁶ nda henanyaŋ, nda bayray, nda suuri, nda borohennataray, nda Hundi Henanantaa, nda baji kaŋ ra almunafikitaray sii,

⁷ nda cimoo šennoo, nda Irkoy hinoo, nda šerretaray wongu jinawey kaŋ nda ir ga kara, ir ga gagay.

⁸ Borey g'ir dii nda jeeray nda kaynandiyan, maa hennay nda maa futay ra. K'ir dii sanda boro derandikawyaŋ, ka gar ir kone cimoo goo.

⁹ I g'ir tee boroyaŋ kaŋ si bayrandi, ka gar ir ga hanse ka bayrandi, sanda boroyaŋ kaŋ buu, ka gar ir ga huna, sanda boroyaŋ kaŋ zukandi, amma ir mana wiyaŋdi.

* **5:19 5.19** *Irkoy mma goy nda Almasihu, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Irkoy cindi Almasihu ra.*

* **6:2 6.2** *Ezayi 49.8.*

10 I g'ir dii sanda boroyan kan biney maray, ka gar waati kul ir ga jaali, sanda talkayan, amma ir ga boro boobo tee almankoyini, sanda boroyan kan sii nda baffoo, ka gar ir goo nda haya kul.

11 Korent borey, ir n'ir mijney feeri ka šelan war se kaaray, ir hanse k'ir biney feeri war se.

12 Ir mana war šiita, amma war hunday ka war bajoo kaccandi.

13 Sohō ay ga šelan war se sanda ay izey, war mo, war ma taka follokaa tee ir se, war ma hanse ka war biney feeri.

Irkoy hunantaa hugoo

14 War masi marga nda borey kan man'ti ganakaw ka tee affoo. Zama macin margari bara šerretaray nda ifutu game? Macin margari bara gaayoo nda kubaa game?

15 Macin ti waafakaa kan goo Almasihu nda Ibilisi† game? Macin bara Irkoy ganakaa nda boraa kan man'ti ganakaw game?

16 Cin ti hayaa kan goo Irkoy hugoo nda tooruyan game? Ka gar ir man'ti kala Irkoy hunantaa hugoo, sanda hayaa kan Irkoy n'a har ka nee nga Citaaboo ra:

«Ay ga goro i game, ay ga dira i bande.

Ay ga tee ngi Irkoy, i ga tee ay jamaa.»‡

17 Woo maaganda se

«wa fatta i game ka fay nda ey.» Ir Koyoo n'a har.

«War masi tuku haya žiibi ga,

de agay, ay ga yadda war ga.»§

18 «Ay ga tee war se baaba,

war ga tee ya ne iz'aruyan nda ize woyyan.»

Ir Koyoo Hini-kul-koyoo k'a har.»*

7

1 Ay baakey, allaahidey wey kan ir duu ey maaganda se, ir m'ir bon henanandi ka kaaray ka hun gaaham nda hundi žiibi dumi kul ga. Ir ma henayan timmante tee Irkoy hunburaa ra.

Pol jaaloo Korent borey tuubiroo se

2 Wa yadda ir ga, ir mana boro kul tooje, ir mana boro kul halaci, ir mana boro kul haya ŋaa.

3 Man'ti ya mma hayey wey har ka war zukandi, zama ay n'a har ka bisa kan war goo ir biney ra, nda hunayan no wala buuyan no ir goo cere bande.

4 Ay ga hanse ka naanay war, ay ga hanse ka fooma nda war. Ay binoo yay hala nongu kan ga a si bisa, ir binemarayyaney kul ra, ay ga hanse ka jaali.

5 Nda cimi, waatoo kan ir too Masedoni, ir mana duu hunanzamay, ir biney maray nongu kul here, tarayhere wongu, kunehere hunburay.

6 Amma boraa kan ga borey kan biney maray biney yaynandi kan ti Irkoy n'ir biney yaynandi nda Tit kaayanoo.

7 Man'ti nga kaayanoo hinne, amma bineyaynandiroo mo kan nda war na binoo yaynandi, a hanse k'ir mo biney yaynandi. A n'ir bayrandi kan

† 6:15 6.15 Grek šenni ra, ne ra Ibilisi da se i ga nee Beliyar. ‡ 6:16 6.16 Sargarey 26.12; Ezekiyel 37.27. § 6:17 6.17 Ezayi 52.11. * 6:18 6.18 Samiyel 2to 7.14; Oze 2.1.

ir faajoo ga hanse ka bara war ra, nda war hēeney, nda war gaabandiyan beeroo kaŋ war g'a tee ya ne. Woo kate ya jaali ka tonton.

⁸ Ba nda ay batagaa kaŋ ay bay k'a hantum war se na war biney maray, ay si nimsi. Waatoo kaŋ ay dii batagaa din na war biney maray waati kayna, ay nimsi.

⁹ Sohō ay ga jaali, man'ti kaŋ se war biney maray, amma ay ga jaali, zama war biney maray hala nongu kaŋ ra war tuubi. War binemarayyanoo sawa nda Irkoy ibaayoo, ka gar ir mana ifutu kul tee war se.

¹⁰ Zama binemarayyan kaŋ teendi ka sawa nda Irkoy ibaayoo ga kate boro binoo ma maray ka tuubi ka duu hallasiyan, boro si nimsi a ra, amma aduŋna binemarayyanoo ga kate buuyan.

¹¹ Zama nga ne, war binemarayyanoo hunday kaŋ sawa nda Irkoy ibaayoo mana kate kala war ma duu ka hayey tee nda cahāyan nda jaali, nda faasayan beeri, nda binetunyan beeri, nda hunburay beeri, nda faajiyan beeri, nda gaabandiyan beeri, nda ba zukandiyan beeri. Nongoo kul here war cebe kaŋ war ga henan hayaa woo ra.

¹² Adiši, nda ay hantum war se mo, man'ti goy futu teekaa wala bora a kaŋ se goy futaa teendi se. Ya nka hantum hala bajoo kaŋ war g'a tee ir se Irkoy jine ma bayrandi war se.

¹³ Woo ti haya kaŋ n'ir biney yaynandi. Ka tonton ir bineyaynandiroo ga, ir hanse ka jaali nda Tit jaaliyanoo, zama war kul na binoo kaanandi.

¹⁴ Ay na war ka fooma a jine, amma ay mana haw. Takaa kaŋ nda ir ga cimoo har war se haya kul ra, takaa din nda ir na war ka fooma Tit jine, a tee cimi.

¹⁵ Bajoo kaŋ a g'a tee war se ga hanse ka tonton nda a hongu takaa kaŋ nda war kul ga hayey tee kaŋ a n'i har, nda takaa kaŋ nda war n'a kubay henna nda hunburay nda jijiriyan.

¹⁶ Ay ga jaali nda kaŋ haya kul here ay ga naanay war.

8

Kabedoonay nooyan

¹ Ir armyey, ir ga Irkoy anneemaa kaŋ a n'a noo Masedoni Egilizey se bayrandi war se.

² Binemarayyanoo kaŋ duu ey siyan beeri ra, ngi jaali beeroo kate i ma hanse ka tee kabedoonaa ka noo, ba nda i ga hanse ka talka.

³ I na ngi hinagoo tee. Ay ga seede kaŋ i bisa ngi hinagoo bila gaabi.

⁴ I n'ir gaabi ir ma naŋ ngi ma ngi bagaa daŋ faabaroo ra kaŋ ga sanbandi Irkoy boro henanantey* se.

⁵ I n'a tee haya kaŋ bisa woo kaŋ ir g'a naata. I nka jin ka ngi boŋ noo ir Koyoo se, woo banda ga, i na ngi boŋ noo ir se ka sawa nda Irkoy ibaayoo.

⁶ Woo se ir na Tit suurandi ka nee a se kaŋ takaa kaŋ nda a na faabaroo šintin war se, takaa din da a ma koy a ga k'a timmandi.

⁷ War duu haya nongoo kul here: naanay ra, šenni ra, bayray ra, gaabandiyan kul here, nda bajoo kaŋ ir na war tuti war m'a tee, war ma tee mo kabedoonaa faabaroo woo ra.

⁸ Man'ti ya mma šelan war se ka war noo yaamar, amma ya mma boro fooyan gaabandiroo har war se hala ya war bajoo guna wala baji cimi no.

* 8:4 8.4 Boro henanantey sii kala Žerizalem, Rom borey batagaa 15.25-26.

⁹ War g'ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa bay, takaa kanj nda nga kanj goo nda haya kul, a na nga boŋ tee talka war maaganda se, hala nga talkataraa ra war ma duu haya kul.

¹⁰ Ay lakkaloo no kanj ay g'a har war se woo ga, haya no kanj ga war nafa, war kanj za manna, war mana ūintin hinne ka faabaroo tee, amma war nka kayandi mo k'a tee.

¹¹ Sohō, wa guna k'a tee k'a timmandi, hala anniyaa kanj war n'a zaa a se, a ma tee nda a ka sawa nda war hinagoo.

¹² Nda anniya henna goo ka noo, haya kanj n'n'a noo ga too, woo kanj sii ma ne si hāandi.

¹³ Man'ti war mma boroyanj feeri ka war boŋ tilasandi, amma war kul ma sawa.

¹⁴ Sohō war duuray beeroo ma tilasu kaa i ga, hala ngi mo han foo, ngi duuray beeroo ma tilasu kaa war ga, hala war kul ma sawa.

¹⁵ Sanda takaa kanj nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Boraa kanj na iboobo kuuna, a mana boobo a se. Woo kanj na ikaccu kuuna, a mana kacca a se.»[†]

Tit nda nga hangasiney sanbandi Korent

¹⁶ Albarka ma bara Irkoy se kanj danj Tit binoo ra a ma gaabandi war se, sanda woo kanj ir goo m'a tee.

¹⁷ A n'ir hoyraa dii. A goo nda anniya henna, a koy nda nga boŋ war do.

¹⁸ Ir n'ir armaa kanj Egilizey kul g'a saabu Alhabar Boryaa here sanba a bande.

¹⁹ Man'ti woo hinne, naarumaa kanj ir goo m'a tee faabaroo fondaa ra, Egilizey[‡] hunday k'a suuba a ma hanga ir bande. Ir si diraa woo tee kala ka darža danj ir Koyoo ga, k'ir anniya henna cebe.

²⁰ Ir ga taka kul tee hala boro kul mas'ir maapoo hasara nooru beeroo woo goyoo ra kanj ir g'a tee.

²¹ Ir ga ceeci ka goy henna tee, man'ti ir Koyoo hinne jine, ir g'a tee adamizey mo jine.

²² Ir n'ir armaa sanba i bande. Cee boobo ir n'a sii haya boobo ra, ir kaa ka gar kanj a goo nda anniya henna. Sohō a goo nda anniya ka bisa, naanay beeroo maaganda kanj a g'a tee war se.

²³ Tit, a man'ti kala ay hangasinoo, ay goykasinaa no war here. Ir armyey jerey, Egilizey[§] dontokawyanj no. Ngi ti Almasihu daržaa.

²⁴ Woo se w'i cebe kanj war ga bag'ey nda cimi, hala Egilizey ma dii a, i ma bay kanj ir goo nda cimi ka fooma nda war.

9

Pol na hoyray foo noo koyne faabaroo here

Irkoy boro henanantey se kanj goo Žerizalem

¹ Haya kanj ti gaakasinaa kanj war g'a tee Irkoy boro henanantey* se, a sii nda addalil ya hantum war se a ga koyne.

² Ay ga war anniya henna bay, ay n'a ka fooma Masedoni borey jine ka nee: «Akay borey soolu za manna.» War gaabandiroo na ngi jere beeroo tuti kabedoonay ra.

[†] 8:15 8.15 Fattaroo 16.18. [‡] 8:19 8.19 Egilizey man'ti kala Masedoni Egilizey. [§] 8:23 8.23 Sorro 19to. * 9:1 9.1 Boro henanantey sii kala Žerizalem, zamnaa 8.4.

³ Ay n'ir armey sanba war do hala takaa kan nda ir na war ka fooma masi koy tee yaada. Ya mma baa war ma soolu sanda takaa kan nda ay n'a har.

⁴ Nda man'ti woo, nda Masedoni boroyan kaa ay bande, de i gar war mana soolu, ir ga haw, zama ir ga naanay war. War, war haawoo no.

⁵ Woo maaganda se ay dii kan a ga hima y'a wiri ir armey ga i m'ir jin war do hala gaakasinaa kan war n'a har, i ma huga nda a hala ay ga kaa. Woo ra a ga soolu hala ay ga kaa, a ma tee kabedoonay haya, a masi tee gaabi.

⁶ War ma bay kan boro kan na ikaccu duma ga ikaccu hegay, boro kan na iboobo duma ga iboobo hegay.

⁷ Boro foo kul ma noo nda woo kan a n'a kayandi nga binoo ra, bila nimsay, bila gaabi, zama Irkoy ga baa boro kan ga noo nda paaliyan.

⁸ Irkoy goo nda hini ka anneema dumi kul doori war bon hala waati kul war ma bara nda woo kan ga war ga too hala a ma hoo, war ma hin ka teegoy henna dumi kul tee,

⁹ sanda takaa kan nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Boro kan ga talkey noo ka gomni doori i bon,

nga šerretaraa ga cindi hala abada.»†

¹⁰ Bora kan ga sayakaa noo dumi, a ga takula noo a ma tee ŋaayan. A ga war noo ka war dumiyoo boobandi, a ga tonton war šerretaraa teegoy hennaway ga.

¹¹ A ga war tee almankoyini nongoo kul here nda kabedoonay dumi kul, ir bande boro boobo ma albarka dan Irkoy se.

¹² Zama faabaroo kan war g'a tee si hima ka tee Irkoy boro henanantey hinne nafaa, a ga hima ka kate boro boobo ma hanse ka albarka tee Irkoy se.

¹³ Nda i duu faabaroo woo, i ga Irkoy saabu nda takaa kan nda war ga cebe kan war ga hanajer AlmasihuAlhabar Boryaa se nda kabedoonay gaakasinaa kan war g'a tee ngi nda borey kul se.

¹⁴ Anneema beeroo kan Irkoy n'a noo war se sabbu se i ga Irkoy ŋaaray war se, ka baa war ka tonton.

¹⁵ Albarka ma bara Irkoy se nga nooyan beeroo kan si hin ka fillandi maaganda se.

10

Pol na borey zaabi kan ga šelan nga goyoo ga

¹ Agay hunday Pol, ay ga haya foo wiri war ga Almasihu bineyaynaa nda nga borohennataraa maaganda se, agay kan borey ga nee kan nda ay goo war game ka dii cere moo nda moo, ay ga tee boro yayna, amma nda ay mooru war, ay ga tee war se boro konna.

² Ay g'a ŋaaray war ga, waati kan ay goo war game, ay mas'ay borokonnotaraa cebe war se takaa kan nda ay ga yadda k'a cebe borey se kan ga hongu adamizey takaa nda ir ga dira.

³ Cimi no, adamizeyan ti ir, amma ir si wongu nda adamizey takaa.

⁴ Zama ir wongu jinaway man'ti adamizey waney, jinay gaabanteyan no kan hun Irkoy do ka hayey kan ga wongu kubay, k'i kayri, ka taari milewey halaci,

⁵ ka hini kul kan ga nga bon jer ka kay Irkoy bayraa se halaci, ka kate miile kul ma yee Almasihu cire k'a beerandi.

† 9:9 9.9 Zaburey 112.9.

⁶ Ir soolu, waati kaŋ war ga haŋajer ir se haya kul ra, ir ga zunubu kul zukandi.

⁷ Wa hayey guna nda cimi! Nda boro ga naanay kaŋ nga goo Almasihu bande, a ma haya foo bay: takaa kaŋ nda a goo Almasihu bande, takaa din da ir mo Almasihu wane nda ir.

⁸ Ba nda ay ga bolsay kayna nda hinoo kaŋ ir Koyoo n'a noo ya ne, a man'ti kala war tontonyanoo se, man'ti war kayriyanoo se. Woo si ay haawandi.

⁹ Ay si baa a ma tee sanda ya mma war hunburandi nda ay batagawey,

¹⁰ zama i nee batagawey wey ga tin, i goo nda gaabi, amma agay azaatoo sii nda gaabi, ay meešenney man'ti baffoo.

¹¹ Boro kaŋ ga woo hongu ma bay kaŋ takaa kaŋ ti ir šennoo ir batagawey ra nda ir ga mooru, nga da ti ir teegoyey nda ir goo war gae.

¹² Ir mma yadda hunday k'ir boŋ sawandi nda boroyan kaŋ goo borey ra kaŋ ga ngi boŋ saabu, wala k'ir boŋ kar i ga. Amma ngi, i mma ngi boŋ neeši ngi boŋ ga, ka ngi boŋ kar ngi boŋ ga, i si faham baffoo.

¹³ Ir, ir si bolsay ka hoo, amma kaydogoo kaŋ Irkoy n'a daŋ ir ga, ir ga kay kaydogoo din ga, nga ka kate ir too kate mo hala war do.

¹⁴ Ir si bisa ir kaydogoo din ga, sanda ir mana too kate hala war do. Ir nka mana too kate hala war do nda Almasihu Alhabar Boryaa wala?

¹⁵ Ir si hanse ka bolsay nda goy waaney, amma ir ga naata, nda war naanaa koy jine ka tonton, ir goyoo ga tonton ka sawa nda kanjey kaŋ ir n'i kayandi.

¹⁶ Woo ra ir ga Alhabar Boryaa ka koy koyrawey kaŋ goo war se jine, bila nda ir ma bolsay nda goyey kaŋ teendi ka ben farru waaney ra.

¹⁷ «Boro kaŋ ga bolsay ma bolsay nda ir Koyoo.»*

¹⁸ Man'ti bora kaŋ ga nga boŋ saabu no i g'a dii laadirante, bora kaŋ ir Koyoo g'a saabu ti laadirante.

11

Boroyan kaŋ ga ngi boŋ himandi diyaw

¹ Nda a gar ba war mma hin k'ay hollokomtaraa ikayna muŋe, wa alha naŋ, war m'ay suuri kayna.

² Ay ga canse war se nda canseyan kaŋ hun Irkoy do, zama ya nka war cewoo dii kurŋe folloku se, ka war kayandi Almasihu jine sanda hondiyaw henanante kaŋ si aru bay.

³ Amma ay ga hunbur, sanda takaa kaŋ nda gondoo na nga carmaa ka Haawa darga, takaa din da war lakkaley masi koy bere ka laadirtaray [nda henanyan] naŋ kaŋ Almasihu ga hima nda a.

⁴ Zama nda boro kaa ka Isa tana waazu war se kaŋ man'ti woo kaŋ ir n'a har, wala war duu hundi tana kaŋ man'ti Irkoy Hundoo kaŋ war duu a ka bisa, wala alhabar borya tana kaŋ man'ti Alhabar Boryaa kaŋ war duu a, war ga yadda ngi mo ga.

⁵ Agay do war diyaw beerey mana bisa agay nda baffoo.

⁶ Ba nda ay si waana šenni, man'ti bayray here, taka kul kaŋ no nda nongu kul kaŋ no, ir n'a cebe war se.

⁷ Wala zunubu no y'ay boŋ yeeti ganda hala war ma duu ka jer waatoo kaŋ ay na Irkoy Alhabar Boryaa har war se yaada?

⁸ Ay na Egiliz tanayan kabey kokobu ka banaw taa i kone ka kaa ka war alhaadimay goyoo ra.

* 10:17 10.17 Žeremi 9.23.

⁹ Waatoo kan ay goo war do, kan tilasu duu agay, ya na tee boro kul ga jeraw, zama ir armey kan kaa ka hun Masedoni n'ay noo hayey kan ga ay ga too. Haya kul here ay n'ay bonj dii ya si tee war ga jeraw, ay ga koy a ga mo k'ay bonj dii.

¹⁰ Hala de cimi no kan Almasihu cimoo goo ay ra, boro kul s'ay ganji ya fooma Akay gandaa laamawey ra.

¹¹ Macin se? Ya nk'a tee, zama ay si baa war wala? Irkoy ga bay kan ay ga baa war.

¹² Woo kan ay goo m'a tee, ay ga cindi a ga, hala ya borey gagay kan ga waati henna ceeci ka bolsay ka ngi bonj sawandi nda ir.

¹³ Borey wey dumey man'ti kala taari diyawyan, goykaw darganteyan kan ga ngi bonj himandi Almasihu diyawyan.

¹⁴ A si bonjhaw, Ibilisi hunday mma nga bonj himandi annuura almalayka.

¹⁵ Adişi a si bonjhaw nga goykey mo ma ngi bonj himandi şerretaraa goykawyan. Amma ngi kokoroo ra i ga duu ngi teegoyey banaa.

Laazaabawey kan duu Pol nga diyawtaraa ra

¹⁶ Ay ga yee k'a har, boro kul mas'ay dii sanda hollokom, wala mo war m'ay dii sanda hollokom hala agay mo, ya duu ka bolsay kayna.

¹⁷ Woo kan ay g'a har, ay s'a har nda ir Koyoo takaa, hollokom takaa nda ay g'a har, nga ra ay ga naanay ka duu haya kan nda ay ga bolsay.

¹⁸ Boro boobo ga fooma nda adamizetaray hayey, agay mo ga fooma.

¹⁹ War ga wan ka hollokomey hayey mune, war kan ga nee lakkalkoyniyay ti war!

²⁰ War ga boro mune kan ga war tee bajna, wala boro kan ga war hayaa taa, wala boro kan ga war kabey koonandi, wala boro kan ga war kaynandi, wala boro kan ga war sanj.

²¹ Ay g'a har, ir haawoo no, a ga hima nda sanda ir nka yalaafu.

Haya kul kan boro ga yadda k'a tee, ay ga şelan sanda hollokom, ay ga yadda mo.

²² Eberayan no wala? Agay da mo, nga da ti agay. Izirayel boroyan no? Agay da, nga da ti agay. Ibrahima hayrey no wala? Agay da, nga hayroo ti agay.

²³ Almasihu goykawyan no wala? Ay ga şelan sanda saama, agay tiya ka bisa ey: ay taabi ka bisa ey, ay na kasu tee ka bisa ey, ay karandi laala ka bisa ey, cee boobo ay huru buuyan mee ga.

²⁴ Cee guu Alyahuudey na barzu mee woytaaci (40) kan affoo g'a kuma kaa ay ra.*

²⁵ Cee hinza ay barzandi, cee foo ay warrandi nda tondi hala ya duu ka buu, cee hinza harihii n'ay mun, ay na zaari foo nda cijin foo tee teekoo ra.

²⁶ Cee booboyan ay naarumawey ra, ay huru farratay ra isawey bonj, ay huru farratay ra zay beerey game, ay huru farratay ra ay dumoo borey game, ay huru farratay ra dumey kan man'ti Alyahuudu game, ay huru farratay ra koyraa ra, ay huru farratay ra saajoo ra, ay huru farratay ra teekoo bonj, ay huru farratay ra taari armey game.

²⁷ Ay goo taabi nda farayan ra, cee booboyan ay ga hanna, ay goo heray nda jaw ra, cee booboyan ay mana duu ka nja, ay goo hargu nda bajni ra.

* 11:24 11.24 Alhukumoo 25.2-3.

²⁸ Woo ti ya na hayey jerey kabu, hayaa kanj g'ay kankam zaari kul ti Egilizey kul alhuzunoo.

²⁹ May ka sii nda gaabi takaa kanj nda agay mo sii nda gaabi? May no ka kanj zunubu ra, de a s'ay dor?

³⁰ Nda ay ga hima ka fooma, ay si fooma kala nda ay gaabi janjaa.

³¹ Irkoy kanj ti ir Koyoo Isa Baabaa, albarka ma bara a ga hala abada, ga bay kanj ay si taari.

³² Kanj ay goo Damas koyraa ra, goforneroo kanj goo kokoyoo Aretas cire na koyraa boroyan danj i m'ay koroši hala i m'ay dii.

³³ Kokondo ra i n'ay danj k'ay zumandi nda koyraa cetaa funeetaraa, woo k'ay kaa kaboo ra.

12

Hayey kanj Pol dii ey bangayyan ra

¹ A nka tilasu ya fooma. Ba nda nafaw sii a ra, ay ga koy a ga k'ir Koyoo hayey kanj boro ga dii ey nda nga bangayyaney deede.

² Ay ga Almasihu ganakaw foo bay kanj zandi ka koy hala beene hinzantoo ra, a ga too jiiri woy cindi taaci (14). Nda nga azzaatoo no ka koy wala man'ti nga azzaatoo no, ay si bay, Irkoy no ma bay.

³ Ay ga bay kanj boraa din koy beenaa ra, nda nga azzaatoo ra no, wala man'ti nga azzaatoo ra no, ay si bay, Irkoy no ma bay,

⁴ a zandi ka koy hala alženna ra, a maa šenniyan kanj si deedandi, i si bisa boro se a m'i har.

⁵ Boraa woo dumoo nda ay ga fooma, amma agay hunday, ay si fooma nda haya kul kala ay gaabi janjaa.

⁶ Nda ay ga baa ya fooma ay si tee hollokom, zama cimoo no ay g'a har. Amma ay g'ay boŋ dii hala boro mas'ay jer ka bisa woo kanj a ga dii a ay ga wala woo kanj a ga maa ay g'a har,

⁷ bangayyan beerey wey mo kanj a ga dii ey maaganda se. Haya huru ay hamoo ra kanj ma nee karji hala ya si duu k'ay boŋ jer. Ibilisi almalayka ka sanbandi a m'ay kar hala ya si duu k'ay boŋ jer.

⁸ Hayaa woo se, ay n'ir Koyoo ŋaaray cee hinza a m'a moorandi ay ga.

⁹ A nee ya ne: «Agay anneemaa ga ni wasa, zama gaabi janjay ra ay hinoo ga diyandi kaaray.» Adiši a ga hanse ka kan ya ne ya bolsay nda ay gaabi janjaa hala Almasihu hinoo ma cindi ay ga.

¹⁰ Woo se ay ga ŋaali nda ay gaabi janjaa, nda maahasarawyan, nda tilasuyan, nda gurzugayyan, nda šitayanyan ra Almasihu sabbu se, zama waati kanj ay sii nda gaabi, waatoo din no Almasihu g'ay noo gaabi.

Pol ga alhuzun Korent borey se

¹¹ Ay tee hollokom, war k'ay gaabi ya ti a, war ti borey kanj hima k'ay saabu, zama diyaw beerey wey mana bisa agay nda haya kul, ba kanj ay man'ti baffoo.

¹² Šikka sii diyaw silbawey, war dii ey war game nda ngi muŋeyan beeroo. I teendi nda tammaasayan, nda almunkaryan, nda kayfiyan albarkaa ra.

¹³ Macin no Egilizey jerey duu a kanj war mana duu a? Nda man'ti haya folloku kanj ti ya na tee war ga jeraw. Wa tooperoo woo yaafa ya ne!

¹⁴ Nga ne, cee hinzantoo ti woo ay ga soolu ka koy war do, de mo ay si tee war ga jeraw, zama man'ti war almanoo bande ay goo, war hunday

bande ay goo. Man'ti zankey no ma haya marga hayragey se, hayragey no ma marga zankey se.

¹⁵ A ga kan ya ne y'ay kabehayaa noo war se, ka agay hunday noo war se. Nda ay ga baa war ka tonton, haya no ma hun war bajoo ra ya ne wala?

¹⁶ Haya kul kanj no, agay, ya na tee war ga jeraw, amma boro fooyanj ga nee kanj ay ga caram, de mo carmay nda ay na war dii.

¹⁷ Borey kanj ay n'i sanba i ma koy war do, boro goo i ra kanj kate ya war haya nja wala?

¹⁸ Ay n'a wiri Tit ga a ma koy war do. Ay n'ir armaa sanba a bande. Tit nka war haya nja wala? Man'ti lakkal follokaa ra ir dira? Man'ti fondo follokaa ra ir dira?

¹⁹ A gay war ga hongu kanj ir mma faasa ir boj se war jine, man'ti cimi no. Ir si šelanj kala Irkoy jine Almasihu albarkaa ra. Woo kul, ir baakey, ir s'a tee kala war tontonyanoo se.

²⁰ Ay ga hunbur waati kanj ay kaa ya si war gar taka kanj ga kan ya ne ga, de mo war mo mas'ay gar taka kanj ga kan war se ga. Ay ga hunbur ya yenjeyanj gar war game, nda canseyanj, nda binetunyanj, nda alhaasiditarayyanj, nda cere maahasaraw, nda miimandayanj, nda bolsay, nda taka šiirayanj.

²¹ Ay ga hunbur kanj hiino nda ay kaa war do, ay Koyoo masi koy ay yeeti ganda war jine. Boro booboyanj kanj na zunubu tee, de i mana tuubi ka hun ngi žiiboo ga, nda woy nda aru izefututaraa ra, nda haya futu boonayyan ra kanj i n'i tee, ay ga hēe ngi maaganda se.

13

Hoyray kokorantey nda fooyanoo

¹ Cee hinzantoo ti woo kanj ay ga koy war do. «Ciiti kul masi dunbandi kala seede hinka wala ihinza seedetaraa ga.»*

² Borey kanj na zunuboo tee za ya na koy war do nda borey jerey kul, ay ga lakkaley zumandi kanj ba nda ay sii no, sanda takaa kanj nda ay n'a har i se ay koyyan hinkantoo ga kanj hiino nda ay kaa, ay si boro kul kaa.

³ Sohō kanj war ga tammaasa ceeci kanj ay mijoo nda Almasihu ga šelanj, war ga dii a. Almasihu hinagoo si kacca war here, a ga nga hinoo cebe war game.

⁴ Zama a kanjandi sanda boro kanj sii nda gaabi. Sohō, a ga huna Irkoy hinoo albarkaa ra. Ir mo, takaa din da, ir sii nda gaabi, amma ir ga huna a bande Irkoy hinoo albarkaa ra war here.

⁵ Wa war boj sii ka war boj guna ka dii wala war goo naanaa fondaa ra. War nka si maate kanj Isa Almasihu goo war ra? Nda man'ti woo, war ga mongandi war naanaa ra.

⁶ Ay ga naata kanj war ga kaa ka bay kanj ir, ir mana mongu.

⁷ Ir ga Irkoy njaaray war masi goy futu kul tee. Man'ti ir mma baa ir ma cebe war se kanj ir n'ir goyoo tee ka boori, ir mma baa war ma teegoy henna tee, ba nda a ga hima nda sanda ir man'ir goyoo tee ka boori.

⁸ Zama ir sii nda hini ka cimi tangam, ir sii kala cimi bande.

⁹ Waati kanj ir sii nda gaabi, amma war goo nda gaabi, ir ga jaali, koyne mo ir ga njaaray war ma tee boro timmanteyanj.

¹⁰ Woo maaganda se, waati kanj ay sii war do, ay ga hayey wey hantum war se, nga ra waati kanj ay goo war do ya si hayey šendandi war ga, ya

* 13:1 13.1 Alhukumoo 19.15.

hin k'a tee nda hinoo kaŋ ir Koyoo n'a noo ya ne. A n'ay noo hinoo woo war nafaa se, a man'a noo hasaraw se.

¹¹ Aywa ag'armey, wa jaali, wa yadda ka tee boro kaŋ tee ka timme, wa yadda hoyray, wa tee anniya foo, alaafiya ma bara war game. Woo ra Irkoy kaŋ ti Bajikoyoo nda Alaafiyakoyoo goo war bande.

¹² Wa cere foo nda summuyan henanante. Irkoy boro henanantey kul ga war foo.

¹³ Ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa, nda Irkoy bajoo, nda Hundi Henanantaa margaroo ma bara war kul bande.

Batagaa kaŋ Pol n'a sanba Galati borey se

Citaaboo fahamandiroo

Galati gandaa sii kala gandaa kaŋ se i ga nee Tirki laboo jere foo ga. Pol naarumawey ra a koy Galati borey do. Woo ka kate i ma naanay Isa Almasihu. Egilizyaŋ gorandi no din. Pol banda ga, Alyahuuduyaŋ bangay kaŋ nee kaŋ ka naanay Isa hinne si boro hallasi, kala ma Alyahuudey alaadaawey mo kayandi. Waatoo kaŋ Pol maa kaŋ Galati borey na fondo cimoo naŋ ka hanga taari cawandey wey, a hantum i se k'i hoyray, i ma duumi borcintaraa ra ka hanga fondo cimoo.

A n'i bayrandi kaŋ man'ti Alyahuudey aŋariyaa no ma boro hallasi. Ka naanay Isa hinne no ma boro hallasi. A nee i se i ma naŋ Hundi Henanantaa m'i gongu, zama nga no ma boro faaba ma hin ka teegoy henna tee.

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maapney

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

¹ Agay Pol kaŋ ti diyaw, boroyaŋ man'ay tee diyaw, boro man'ay ti a, amma Isa Almasihu nda Baabaa Irkoy kaŋ n'a tunandi bukawey ra k'ay ti a.

² Agay nda ir armyey kul kaŋ goo ay bande ka batagaa woo sanba Galati gandaa Egilizey se.

³ Ir Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa nda alaafiya a ma kaa war ga.

⁴ Almasihu na nga boŋ noo ir zunubey maaganda se k'ir cendi k'ir kaa zaman laalaa woo ra. Woo ti Irkoy ir Baabaa ibaayoo.

⁵ Nga, darža ma bara a ga abada hala abada. Amin.

Alhabar Borya folloku bara

⁶ Ay boŋoo haw nda takaa kaŋ nda war cahā ka banda bere boraa se kaŋ na war cee nda [Almasihu] anneemaa. War koy alhabar borya tana dii,

⁷ ka gar alhabar borya kul sii no koyne, boroyaŋ de bara no kaŋ ga war boŋey ŋaami, i ga baa ŋi ma Almasihu Alhabar Boryaa bere.

⁸ Amma ba nda ir wala beenaa almalayka foo na alhabar borya foo waazu war se kaŋ ga fay nda woo kaŋ ir n'a waazu war se, koyoo ma laali.

⁹ Sanda takaa kaŋ nda ir n'a har ka bisa, sohō ay g'a har koyne: nda boro foo na alhabar borya foo har war se kaŋ man'ti woo kaŋ war duu a, koyoo ma laali.

¹⁰ Aywa, sohō adamize alhormaa wala Irkoy alhormaa no ay g'a ceeci? Wala mo adamizey se ay ga ceeci ya kan? Nda ya mma ceeci hala sohō ka kan adamizey se, ay si tee Almasihu tamoo.

Takaa kaŋ nda Pol tee diyaw

¹¹ Ag'armey, ay ga war bayrandi kaŋ Alhabar Boryaa kaŋ ay n'a waazu mana hun adamize do.

¹² Zama agay, ya na duu a adamize ga, a mana cawandi ya ne, amma Isa Almasihu k'a bangandi ya ne.

¹³ War maa ay jogolaa waatoo kan ay goo Alyahuudey addinaa ra, takaa kan nda ay hanse ka Irkoy Egilizoo gurzugay ka ceeci k'a halaci,

¹⁴ takaa kan nda ay bisa ag'alwaddaa boobo ay jamaa ra Alyahuudey addinaa ra, zama ay ga hanse ka canse ay baabey alaadawey se.

¹⁵ Amma kan a kan [Irkoy] se kan n'ay dan jere ga za ay naa gundoo ra, de mo kan n'ay cee nga anneemaa ra,

¹⁶ ka nga Iz'aroo bangandi ya ne, hala y'a har dumey se kan man'ti Alyahuudu, ya na nbunadam hoyraa ceeci.

¹⁷ Ya na žigi mo ka koy Žerizalem, borey do kan n'ay jin ka tee diyaw, amma dogoo din da ya nka koy Arabi jina, ay yee koyne Damas.

¹⁸ Jiiri hinza banda ga, ay žigi ka koy Žerizalem ka Piyer bay, ay cindi jeroo ga jirbi woy cindi guu (15).

¹⁹ De mo ya na dii diyawey jerey boro kul nda man'ti Žak, ir Koyoo armaa.

²⁰ Hayey kan ay g'i hantum war se, nga ne, Irkoy ga bay kan ay si taari.

²¹ Woo banda ga, ay koy Siiri nda Silisi gandawey ra.

²² Egilizey kan goo Almasihu maapoo ga Žude gandaa ra mana bay ka dii agay.

²³ Amma i ga maa hinne i ga nee: «Boraa kan cindi k'ir gurzugay goo ma naanaa waazu kan a cindi ka ceeci k'a halaci.»

²⁴ De i ga Irkoy beerandi ay maaganda se.

2

Hayey kan Pol nda diyawey cindey n'i kayandi

¹ Jiiri woy cindi taaci (14) banda ga, agay nda Barnabas žigi ka koy koyne Žerizalem, ay na Tit mo ka koy ay bande.

² Irkoy ka bangandi ya ne ka kate ya žigi, ay na Alhabar Boryaa kanandi Egilizey jine kan ay g'a waazu dumey se kan man'ti Alyahuudu. Boro kayantey, ay n'a kanandi i jine jere ga hala goyoo kan ay goo m'a tee wala woo kan ay n'a tee masi tee yaada.

³ Ba Tit kan cindi ay bande kan ti Grek, a mana tilasandi a ga a ma hurubangu.*

⁴ Woo kul, haya mana kate a kala ir taari armey kan zanba ka huru ir ra, ka borcintaraa derandi kan ir duu a Almasihu Isa bande k'ir tee banpayañ.

⁵ Ir mana yadda i se ka cindi i cire ba alwaati kayna, hala Alhabar Boryaa cimoo ma cindi war kone.

⁶ Wey kan i g'i dii sanda boro kayante, haya kul kanyañ no ay si kula, Irkoy si boro ndum guna. Borey kan se i ga nee kayante mana haya dan ay ga ka tonton.

⁷ Amma kan i bay Alhabar Boryaa talfandi ay ga y'a waazu dumiyañ kan man'ti Alyahuudu se, sanda takaa kan nda a talfandi Piyer ga Alyahuudey se,

⁸ zama Irkoy kan na Piyer soolu a ma tee Alyahuudey diyaa, nga da ka agay mo soolu ya tee diyaw dumey kan man'ti Alyahuudu se,

⁹ kan i yadda goyoo kan nondi ya ne Irkoy anneemaa ra, Žak, nda Piyer, nda Yehiya kanyañ ti Egilizoo hugoo ganjiañ na kabe dan agay nda Barnabas kaboo ra ka cebe kan ngi yadda ir ga, ir, ir ma koy goy dumey kan man'ti Alyahuudu game, ngi, ngi ma koy goy Alyahuudey game.

* 2:3 2.3 a ma hurubangu maanaa ti a ma huru alyahuudutaray.

10 I baa de ir ma hongu talkey, woo ti haya kanj ay soobay y'a tee.

Pol citi Piyer ga Antiyoš

11 Amma kanj Piyer kaa Antiyoš, ay citi a ga borey kul jine, zama a tooje.

12 Waatoo kanj boro fooyanj kanj hun Žak do mana too kate, a ga ŋaa boro bande kanj man'ti Alyahuudu, amma za i too kate, a hun borey ra ka yee jere ga, a mana yee ka yadda ka ŋaa i bande, Alyahuudey kanj ga hurubanguyanoo kayandi hunburay se.

13 Alyahuudey cindey mo na almunafikitaray tee ka hanga a hala nongu kanj ra i na Barnabas mo hangandi ngi bande ngi almunafikitaraa ra.

14 Amma waatoo kanj ay dii i si dira borey kul jine nda Alhabar Boryaa cimoo, ay nee Piyer se borey kul jine: «Nda ni kanj ti Alyahuudu, n'ga huna sanda boro kanj man'ti Alyahuudu, taka foo n'ga dumey kanj man'ti Alyahuudu gaabi i ma tee sanda Alyahuudu?»

Alyahuudey nda dumey jerey kul

si hallasi kala naanaa albarkaa ra

15 Ir, ir nka hayandi alyahuudutaray, ir man'ti zunubu teekey kanj hun dumey ra kanj man'ti Alyahuudu.

16 Amma ir ga bay kanj ašariyaa diiyanoo si boro tee boro šerrante, boro ma naanay hinne Isa Almasihu no ma boro tee boro šerrante. Ir mo, ir naanay Almasihu Isa hala naanaa kanj ir na danj a ra m'ir tee boro šerranteyanj, amma man'ti nda ašariyaa diiyanoo, zama ašariyaa diiyanoo si boro kul tee boro šerrante.

17 Nda ir ga ceeci k'ir boŋj tee boro šerrante Almasihu albarkaa ra, ka gar mo zunubanteyanj ti ir hunday, Almasihu ti zunubu cere wala? Abada!

18 Zama nda ay yee ka hayey cin kanj ay n'i kayri, ya mma cebe kanj ašariyaa hookaw ti agay.

19 Agay hunday ašariyaa k'ay tee bukaw, ay buu a here hala ya duu ka huna Irkoy here. Ay kanjandi Almasihu bande,

20 Man'ti agay no ma huna koyné, amma Almasihu no ma huna ay ra. Hunaroo kanj ay goo m'a tee sohö da ay gaahamoo ra, ay s'a huna kala naanaa kanj ay n'a danj Irkoy Iz'aroo ra, nga kanj bajoo kanj a n'a tee ya ne maaganda se, a na nga boŋj noo i ma nga wii ay sabboo se.

21 Ay si Irkoy anneemaa kaa, zama nda a gar šerretaray mma duwandi ašariyaa ra, adiši Almasihu nka buu yaada.

3

Ašariyaa diiyanoo wala ka naanay Isa no ma boro tee boro šerrante?

1 He Galati borey, war sii nda lakkal, may ka dabari danj war se? War kanj takaa kanj nda Isa Almasihukanjandi harandi war se kaaray, ma nee haya kanj war dii a.

2 Hayaa hinne kanj ay ga baa y'a bay war ga ti: ašariyaa diiyanoo albarkaa ra war duu Irkoy Hundoo wala naanaa šennoo kanj war maar'a albarkaa ra war duu a?

3 War sii nda lakkal takaa woo kul? War šintin ka dira nda Irkoy Hundoo, sohö war ga benandi nda hundi-ibaayoo wala?

4 War farawoo kul tee yaada wala? A si hin ka tee yaada.

5 Irkoy kanj ga war noo nga Hundoo, nga kanj ga kayfiyanj tee war game, ašariyaa diiyanoo albarkaa ra wala naanaa šennoo kanj war maar'a albarkaa ra a g'i tee?

6 Takaa kaŋ nda «Ibrahim naanay Irkoy, de a kabandi a se šerretaray»*,

7 war ma bay kaŋ borey kaŋ ga ngi naanaa daŋ Irkoy ra, ngi ti Ibrahim haamawey.

8 Citaaboo bayrandi za a mana tee kaŋ Irkoy ga dumey kaŋ man'ti Alyahuudu tee boro šerrante nda i naanay. Woo se a jin ka alhabar boryaa woo har Ibrahim se ka nee: «Ni bande gandawey kul ga duu albarka.»†

9 Takaa woo ra borey kaŋ ga ngi naanaa daŋ Irkoy ra, ga duu albarka Ibrahim bande kaŋ naanay.

10 Borey kul kaŋ ga ašariyaa dii sii kala laaliyan cire, zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Boro kul kaŋ si hayey kul kaŋ hantumandi ašariyaa tiiraa ra dii k'i ka goy, bora laali.»‡

11 A ga henan kaŋ ašariyaa si boro kul tee boro šerrante Irkoy jine, zama «boro šerrantaa si huna kala nda naanaa albarkaa§.»

12 Ašariyaa mana hun naanaa ra, amma «boro kaŋ ga hayey wey ka goy ga huna nda ey.»*

13 Almasihu n'ir day k'ir kaa ašariyaa laaliyanoo ra, a tee laalihaya ir maaganda se, zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Boro kul kaŋ deejandi bundu ga, laali.»†

14 Woo teendi hala Ibrahim albarkaa, dumey kaŋ man'ti Alyahuudu ma duu a Almasihu Isa bande hala ir ma duu naanaa ra Irkoy Hundoo kaŋ allaahidoo zandi.

Hayaa kaŋ ga ašariyaa nda allaahidoo fay

15 Ag'armey, ay ga šelan war se sanda adamizey alaadaa: takaa kaŋ nda boro kaŋ na nga wasiyyoo hantum, boro foo s'a kaa, a si tonton a ga.

16 Irkoy na allaahiduyan zaa Ibrahim nda nga hayroo se. A mana nee «nda nga hayrey se», sanda boro booboyan, amma boro folloku ga a goo, a nka nee «nda ni hayroo se»‡, maanaa Almasihu.

17 Hayaa ne kaŋ ay g'a har: amaanaa kaŋ Irkoy n'a zaa k'a jisi henna, ašariyaa kaŋ goro jiri zangu taaci nda waranza (430) amaanaa banda ga si allaahidoo kaa k'a derandi ka nga alkadaroo kaa.

18 Zama nda ašariyaa bande boro ga duu tuboo, adiši man'ti allaahidoo ra a ga hun koyné. Ka gar allaahidoo ra Irkoy na Ibrahim noo anneemaa.

19 Adiši macin se ašariyaa gorandi? A nka tontonandi allaahidoo ga ka borey hooyaney cebe, hala waati kaŋ hayroo kaŋ se allaahidoo zandi kaa. Ašariyaa woo, almalaykey k'a gorandi k'a daŋ waafakandikaw kaboo ra.

20 Ka gar waafakandikaw man'ti boro folloku no a ga waafakandi, amma Irkoy nga folloku no.

21 Ašariyaa ga Irkoy allaahidey kuta wala? Abada! Zama nda a gar ašariya nka nondi kaŋ ga hunayan noo, kul nda cimi šerretaray mana hun kala ašariyaa diiyanoo ra.

22 Amma Citaaboo na hayey kul daŋ zunubu gaaboo cire hala allaahidoo kaŋ Irkoy n'a zaa ma nondi ganakey se ngi naanaa kaŋ i n'a daŋ Isa Almasihu ra maaganda se.

* **3:6 3.6** Šintinoo 15.6. † **3:8 3.8** Šintinoo 12.3. ‡ **3:10 3.10** Alhukumoo 27.26. § **3:11 3.11** boro šerrantaa si huna kala nda naanaa albarkaa, Grek šenni ra, almaganaa faa ti boro kaŋ naanaa n'a tee boro šerrante, ga huna, Habaku 2.4. * **3:12 3.12** Sargarey 18.5. † **3:13 3.13** Alhukumoo 21.23. ‡ **3:16 3.16** Šintinoo 17.7.

²³ Kaŋ naanaa waatoo mana kaa, ir man'ti kala ašariyaa kasa-izey, ir daabandi hala naanaa fonda cebandiyanoo ga.

²⁴ Takaa woo da, ašariyaa ti ir gongukaa kaŋ g'ir gongu hala Almasihu ga, hala ir ma tee boro šerranteyan naanaa albarkaa ra.

²⁵ Sohō kaŋ naanaa kaa, ir sii gongukaw bande koyne.

War man'ti baŋŋayan koyne, Irkoy izeyan ti war

²⁶ War kul man'ti kala Irkoy izeyan Almasihu Isa kaŋ war naanay a maaganda se,

²⁷ zama war kul kaŋ batize Almasihu ra, war na Almasihu dan war ga sanda darbay.

²⁸ Woo ra Alyhuudu wala Grek sii no, baŋŋa wala borcin sii no, aru wala woy sii no, zama war kul ti affoo Almasihu Isa bande.

²⁹ Haya kaŋ se Almasihu wane nda war, adiši Ibrahima hayroo ti war, war ti tubukey sanda takaa kaŋ nda allaahidoo n'a har.

4

¹ Ay nee: hala de tubukaa ga tee zanka kaccu, haya kul si nga nda baŋŋa fay, ba kaŋ se nga ti hayaa kul koyoo.

² A sii kala boroyan cire kaŋ ga huga nda nga nda nga jinawey hala waatoo kaŋ baaboo na kayandi ga.

³ Ir mo takaa din da, waatoo kaŋ ir ga zanka, ir man'ti kala baŋŋayan aduŋna hayey se.

⁴ Amma kaŋ alwaatoo too kaŋ kayandi, Irkoy na nga Iz'aroo sanba kate. Woy-boro k'a dan aduŋna ra, a hayandi ašariyaa waati

⁵ hala a ma duu ka borey kaŋ goo ašariyaa hinoo cire day k'i kaa kabe ra. Woo ra ir ga hin ka tee Irkoy ize kanbari.

⁶ Haya kaŋ se Irkoy izeyan ti war, woo se Irkoy na nga Iz'aroo Hundoo sanba ir biney ra. Hundoo din no ma kaati ka nee: «Abba, ir Baabaa Irkoy!»

⁷ Takaa woo ra ni man'ti baŋŋa koyne, iz'aru ti ni. Haya kaŋ se iz'aru ti ni, woo se Irkoy sabboo ra tubukaw mo ti ni.

Alhuzunoo kaŋ Pol n'a zaa Galati borey se

⁸ Waatey kaŋ bisa ra war mana Irkoy bay, war cindi ka tee koyyan se tam kaŋ nda cimi man'ti koyyan no.

⁹ Amma sohō war ga Irkoy bay, wala hunday sohō ir ma nee Irkoy ga war bay. Taka foo war ga war boŋ yeeti haya buunayan kaŋ sii nda nafaw cire kaŋyan se war ga baa war ma tee tam koyne?

¹⁰ War ga zaariyan, nda handuyan, nda waatiyan, nda jiiriyen beerandi.

¹¹ Ay ga hunbur war here farayanoo kaŋ ay n'a tee war se ma tee yaada.

¹² Ag'armey, ay g'a ŋaaray war ga, war ma tee sanda agay, zama agay mo, ya nka tee sanda war. War mana ifutu kul tee ya ne.

¹³ War ga bay kaŋ cee jinaa, ay wircoo ka kate ya koy war do ka Alhabar Boryaa har war se.

¹⁴ Ay wircoo hanse ka war farandi, war man'ay konnay war man'ay hesu, amma war nk'ay dii sanda Irkoy almalayka, sanda Almasihu Isa.

¹⁵ Macin no war gomnoo ti a? Ay ga tee war se seede kaŋ, nda a mma hin ka tee waatoo din, war ga war moyey dogu k'i noo ya ne.

¹⁶ Cimoo kaŋ ay g'a har war se kate ya tee war se iberi wala?

17 Borey din kaŋ ga war ceeci nda gaabi, alkuniyanteyar no, i mma baa ngi ma agay nda war kaa cere ga hala war ma duu ka gaabandi ngi hayey ra.

18 A ga boori boro ma gaabandi teegoy henna ga waati kul, a masi tee haya kaŋ, nda ay goo war gamey ra de no, war g'a tee.

19 Ay zankey, ay goo hayyan taamari ra* koyne war se hala waati kaŋ Almasihu ma timme war hunaroo ra.

20 Ay si baa kala ya bara war do hala ya takaa kaŋ nda ay ga šelan barmay, zama ay ga almunkar nda war.

Koŋŋa woyoo nda borcin woyoo

21 W'ay bayrandi, war kaŋ baa war ma goro ašariyaa hinoo cire, war si hanajer ašariyaa se wala?

22 A hantumandi Citaaboo ra kaŋ Ibrahima duu iz'aru hinka, affoo koŋŋaa ga, affaa borcin woyoo ga.

23 Koŋŋaa wanoo mana hayandi kala hundi-ibaayi ra. Borcin woyoo wanoo mana hayandi kala Irkoy allaahidoo albarkaa ra.

24 Šennoo woo goo nda maana, zama ihinkaa man'ti kala sanda amaana hinka. Amaana foo zandi Sinay tondi hondoo bon, woo ti Hažatta, a ga izeyar hay kaŋ ga tee baŋŋayar.

25 Hažatta ti Sinay tondi hondoo kaŋ goo Arabi, a ga hima nda Žerizalem kaŋ ga bara sohō da, zama nga nda nga izey goo baŋŋataray.

26 Amma Žerizalem kaŋ goo beene ti borcin woyoo kaŋ ti ir jaa.

27 A hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Naali, woy gunoo kaŋ si hay,
hanse ka jaali, ma kaati, ni kaŋ si taama,
zama woyoo kaŋ cindi nga foo ga duu ize boobo
ka bisa woyoo kaŋ goo kurpoo kone.»†

28 War kaŋ ti ag'armey, sanda Isiyaka war man'ti kala Irkoy allaahidoo izey.

29 Sanda cee jinaa takaa kaŋ woo kaŋ hayandi hundi-ibaayoo ra na woo kaŋ hayandi Irkoy Hundoo albarkaa ra gurzugay, taka follokaa no hala sohō.

30 Amma macin no Citaaboo nee? A nee: «Koŋŋaa nda nga iz'aroo gaaray, zama abada koŋŋaa iz'aroo si tubu borcin woyoo iz'aroo bande.»‡

31 Woo se ag'armey, ir man'ti koŋŋaa izey, borcin woyoo izey ti ir.

5

Almasihu n'ir sawal

1 Borcintaray se Almasihu n'ir sawal. Adiši wa gaabandi, war masi war bon yeeti baŋŋataray cire.

2 Nga ne, agay Pol ga nee war se kaŋ, nda war na war bon danbangu, Almasihu si haya kul hanse war se.

3 Ay ga yee ka adamize kul kaŋ hurubangu bayrandi kaŋ a ga hima ka hayey kul tee kaŋ ašariyaa n'i har.

4 War dunbu nda Almasihu, war kaŋ ga ceeci ašariyaa ma war tee boro šerrante. War fay nda Irkoy anneemaa.

* 4:19 4.19 Pol mma nga bon himandi nda woy kaŋ ga taama. † 4:27 4.27 Ezayi 54.1. ‡ 4:30 4.30 Šintinoo 21.10.

⁵ Ir hunday naataa goo kanj Irkoy Hundoo albarkaa ra ir ga duu šerretaray. Ir g'a batu nda naanay.

⁶ Almasihu Isa bande, hurubanguyan wala hurubanguyan janay kul sii nda alfayda. Naanaa kanj ga goy baji ra bara nda alfayda.

⁷ War zuru henna, may ka war ganji war ma cimoo dii?

⁸ Bonberezanoo woo mana hun Irkoy do kanj na war cee.

⁹ Dolobiri kaccu ga laajinoo kul tunandi.

¹⁰ Agay, ay ga naanay ka bay ir Koyoo maaganda se war mana miile tana zaa. Amma bora kanj ga war bonoo bere, boro kul kanj no, koyoo ga nga zukandoo zaa.

¹¹ Ag'armey, nda a gar agay, ya mma hurubanguyan waazu, macin se ay ga gurzugandi? Adiši Isa kanjandibundoo si tee boro kul se albasi.

¹² Borey kanj ga war bonoy bere, i ma ngi bonj daasu zaati.

¹³ Ag'armey, war, war mana ciyandi kala sawalyan se, amma war masi sawalyanoo tee haya kanj ga kate war ma dira hundi-ibaayi ra, war ma cere alhaadimay baji ra.

¹⁴ Zama ašariyaa kul si tabati kala šenni folloku ra, šennoo ti: «Ma baa ni cinaa sanda takaa kanj nda n'ga baa ni bonj.»*

¹⁵ Amma nda war ga cere nama ka cere ŋaa, war ma hawgay war masi koy cere halaci.

Irkoy Hundoo m'ir juwal, hundi-ibaayi mas'ir juwal

¹⁶ Hayaa kanj ay ga baa y'a bayrandi war se man'ti kala war ma dira Irkoy Hundoo bande, nga ra war si dira nda hundi-ibaayi boonawey.

¹⁷ Zama hayey kanj boro hundi-ibaayoo g'i boonay si kan Irkoy Hundoo se, takaa din da hayey kanj ga kan Irkoy Hundoo se si kan hundi-ibaayi se. Haya hinkaa woo si cere zaa, taka kanj ra war masi duu ka hayey tee kanj war ga baa war m'i tee.

¹⁸ Amma nda Irkoy Hundoo no ma war gongu, war sii ašariyaa hinoo cire.

¹⁹ Hundi-ibaayi teegoyey si tugu, ngi ti: woy nda aru izefututaray, žiibi, haya futu boonayyan,

²⁰ tooru ganayan, kottekoynitaray, iberitaray, yenje, canseyan, binetunyaney, alhaasiditarawey, waafakay janawey, fay-fayyaney,

²¹ boonayyaney, suuyaney, ŋaa-ka-hooyan, nda hayey kanj ga hima nda wey. Ay ga war bayrandi sanda takaa kanj nda ay bay k'a tee kanj borey kanj ga hayey wey dumey tee si Irkoy Laamaa tubu.

²² Amma hayaa kanj Irkoy Hundoo g'a hay ti: baji, ŋaali, alaafiya, suuri, borohennataray, binehennay, allaahidutaray,

²³ bineyaynay, bonjiiyan. Ašariya sii no kanj ga konna hayey wey dumey.

²⁴ Borey kanj ti Almasihu [Isa] borey na hayey kanj hundi-ibaayi ga bag'ey nda wey kanj a g'i boonay kanji.

²⁵ Nda ir ga huna Irkoy Hundoo bande, ir ma dira mo Irkoy Hundoo bande.

²⁶ Ir masi tee foomanteyan ka cere ceeci, ka canse cere ga.

6

War ma cere jeraw zaa

* 5:14 5.14 Sargarey 19.18.

¹ Ag'armey, nda boro diyandi laybu kul kan teeyanoo ra no, war kan Irkoy Hundoo ga war gongu, wa bora dan fondaa ra nda bineyaynay. Ma hawgay ni hunday masi koy siyandi.

² Wa jeraw zaa cere se, woo ra war ga Almasihu aşariyaa tabatandi.

³ Boro kan ga hongu haya ti nga, ka gar a man'ti baffoo, a mma nga bon darga.

⁴ Boro foo kul ma nga bon teegoyoo fesufesu, woo ra a ga hin ka fooma nga bon de here, amma man'ti boro foo here a ga fooma.

⁵ Zama boro foo kul ga tuuru nga bon maano ga.

⁶ Bora kan se Irkoy meeşennoo ga cawandi ma cawandikaa noo hayey kul ra kan goo a se.

⁷ War masi war bon darga, Irkoy si nan boro ma nga noono. Zama woo kan boro n'a duma, nga no a g'a hegay.

⁸ Boro kan duma nga bon hundi-ibaayoo se ga hayaa hegay kan hundi-ibaayi g'a hay kan ti halacyan. Amma boro kan duma Irkoy Hundoo se ga hayaa hegay kan Irkoy Hundoo g'a hay kan ti hunayan abadantaa.

⁹ Ir masi fara nda gomni teeyan, nda ir biney mana hun, ir ga nga gomnoo hegay waatoo kan ga hima ra.

¹⁰ Woo se, nda ir duu fondo, ir ma gomni tee borey kul se, waaniwaani borey kan ir nda ey goo naanaa fondaa ra.

Kaşeta koraa nda fooyanoo

¹¹ Wa harfu beerey guna, agay hunday kaboo k'i hantum war se.

¹² Borey kan ga baa ngi ma ngi bon boryandi borey se, ngi no ma war waazibi war ma hurubangu. I si woo tee kala hala borey masi ngi gurzugay Almasihu kan buu kanjandibundoo ga maaganda se.

¹³ Zama wey kan hurubangu hunday si aşariyaa dii. I si baa kala war ma hurubangu hala ngi ma fooma ka nee ngi tammaasaa goo war hamey ga.

¹⁴ Agay, abada ay si fooma nda haya kul nda man'ti ir Koyoo Isa Almasihu buuyanoo kanjandibundoo ga kan albarkaa ra adupna kanjandi ya ne sanda takaa kan nda agay mo kanjandi adupna se.

¹⁵ Hurubanguyan wala hurubanguyan janay sii nda nafaw kul. Ma tee takari taaga bara nda nafaw.

¹⁶ Borey kul kan ga dira fondaa woo bande, alaafiyaa nda tamallaa ma bara i ga, ngi kan ti Izirayel borey kan ti Irkoy wane!

¹⁷ Hō banda ga, boro kul masi yee k'ay farandi, zama agay, Isa busawey goo ay gaahamoo ga.*

¹⁸ Ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa ma bara war lakkaley bande, ag'armey! Amin.

* 6:17 6:17 Busawey man'ti kala gurzugaa kan Pol duu a Isa naanaa maaganda se.

Batagaa kaŋ Pol n'a sanba Efez borey se

Citaaboo fahamandiroo

Efez man'ti kala koyra beeri. A sii kala gandaa ra kaŋ se i ga nee Tirki.

Pol diyawtaray naarumay hinzantoo ra, a na jüiri hinza tee Efez. Waatoo kaŋ Pol ga batagaa woo sanba Efez borey se, a sii kala kasaa ra. Hayaa kaŋ a g'a har batagaa ra ga hin ka zamnandi ihinka:

1. *Nongu jinaa ra boro ga dii kaŋ Pol ga nee kaŋ hayey kaŋ goo beenaa ra nda wey kaŋ goo laboo ga kul ga kaa ka tee affoo Almasihu ra (zamnaa 1.10).*
2. *Nongu hinkantoo ra Pol ga nga batagaa cawkey bayrandi kaŋ i ma tee affoo. Woo ti haya kaŋ ga ngi hunayan taagaa cebe kaŋ ga duwandi Almasihu bande. A ga šelaj Irkoy hinoo ga, a nee mo ganakey ma Irkoy hinoo tee wongu jinay.*

Batagaa woo ra ir ga dii kaŋ ganakey si hin ka tee affoo nda i mana denji Hallasikaa ga kaŋ ti ir Koyoo Isa Almasihu.

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maqney

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

¹ Agay Pol kaŋ ti Almasihu Isa diyaw Irkoy ibaayoo ra ka batagaa woo sanba Irkoy boro henanantey se kaŋ ti Almasihu Isa boro laadirantey* [kaŋ goo Efez koyraa ra].

² Ir Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa nda alaafiya ma kaa war ga.

Albarkaa kaŋ Irkoy n'a noo ir se Almasihu bande

³ Albarka ma bara Irkoy se kaŋ ti ir Koyoo Isa Almasihu Koyoo nda nga Baabaa. A na nga Hundoo albarka dumey kul dan ir ra beenaa nongey ra Almasihu alhormaa ra.

⁴ Irkoy n'ir suuba Almasihu albarkaa ra za aduŋna mana daara, hala ir ma tee Irkoy boro henananteyan nda boroyan kaŋ ga laybu sii nga jine nga bajoo ra.

⁵ A n'a kayandi za gayyan k'ir tee ize kanbariyan Isa Almasihu albarkaa ra ka sawa nda nga ibaayoo kaŋ ga kan a se,

⁶ hala ir ma Irkoy daržaa saabu nda nga anneemaa kaŋ a n'a doori ir boŋ nga Baakaa albarkaa ra.

⁷ Nga k'ir feeri k'ir kaa zunubu ra nga kuroo albarkaa ra, a n'ir laybey yaafa ka sawa nda nga anneemaa beeriyanoo.

⁸ A hanse ka anneemaa woo boobandi ir se nda lakkal nda fahamay dumi kul.

⁹ A na nga ibaayoo sirroo bayrandi ir se ka sawa nda woo kaŋ ga kan a se kaŋ a n'a kayandi za gayyan Almasihu ra.

¹⁰ Nga ibaayoo ra, nda waatey timme, a ga hayey kaŋ goo beenaa ra nda hayey kaŋ goo laboo ga kul tee affoo Almasihu ra.

* 1:1 1.1 Almasihu Isa boro laadirantey, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Almasihu Isa ganakey.

¹¹ Almasihu albarkaa ra ir duu ir bagaa tuboo†, ir kanj a bay k'ir kayandi ka sawa nda Irkoy dunbandiroo. Nga da no ma haya kul tee ka sawa nda woo kanj a n'a kayandi nga ibaayoo ra,

¹² hala ir kanj jin k'ir naataa danj Almasihu ra, ir ma Irkoy daržaa saabu.

¹³ Almasihu albarkaa ra war mo, war maa cimoo šennoo kanj ti Alhabar Boryaa kanj na war hallasi. War naanay a, woo banda ga, tammaasaa kanj allaahidoo zandi kanj ti Hundi Henanantaa huru war ga.

¹⁴ Hundi Henanantaa woo ti tolmaa ir tuboo se kanj g'ir hakiikandi kanj ir ga duu gomnoo ir feeriyanoo ga ka Irkoy daržaa saabu.

Pol ga Irkoy ŋaaray Efez borey se

¹⁵ Woo se agay mo, za ay maa naanaa kanj war n'a danj ir Koyoo Isa ra, nda takaa kanj nda war ga baa Irkoy boro henanantey kul,

¹⁶ ay mana fay nda ka albarka danj Irkoy se war here, ay ŋaarayrey ra ay ga hongu war.

¹⁷ Ay g'a ŋaaray ir Koyoo Isa Almasihu Koyoo ga kanj ti Baabaa Irkoy daržantaa, a ma war noo nga Hundoo kanj ga lakkal noo ka Irkoy bayraa bangandi war se.

¹⁸ A ma war biney moyey feeri hala war ma naataa bay kanj se a na war cee, ka nga daržaa beeriyanoo bay kanj Irkoy boro henanantey g'a tubu,

¹⁹ ka hini beeroo bay kanj a n'a danj ir kanj ga naanay ga. Hinoo woo, a n'a sanba nda nga gaaboo kul.

²⁰ A n'a cebe Almasihu bande waatoo kanj a n'a tunandi bukawey ra k'a gorandi nga kabe guma ga beenaa nongey ra.

²¹ A n'a gorandi kokoytaray kul boŋ, nda hini kul boŋ, nda gaabi kul boŋ, nda koytaray kul boŋ, nda maa kanj ga harandi kul boŋ, a ma tee zamanoo woo ra wala zamanoo kanj ga kaa ra.

²² Irkoy na haya kul danj Almasihu cewey cire, a n'a danj haya kul jine k'a tee Egilizoo boŋoo.

²³ Egilizoo man'ti kala nga gaahamoo, nga no ma haya kul too nongu kul here.

2

Ka hun buuyan ra ka huru hunayan ra

¹ War mo kanj bay ka buu war laybey nda war zunubey maaganda se,

² war cindi ka dira i ra sanda takaa kanj nda aduŋŋa ga dira ka sawa nda Ibilisi kanj ti hewoo hini laalaa bonkoynoo, hundoo kanj ga goy soho da borey ra kanj si hanjajer.

³ Ir mo cindi i ra, ir nda ey kul marga ka hanga hayey kanj hundi g'i boonay, nda nga ibaayey, nda ir miilewey bande. Ir azzaatoo kate ir ma tee sanda borey cindey kanj ti boroyan kanj goo Irkoy futayyanoo cire.

⁴ Amma Irkoy kanj ga hanse ka tamalla, baji beeroo kanj a n'a tee ir se maaganda,

⁵ ka gar ir buu ir laybey ra, a n'ir hunandi Almasihu bande. Irkoy anneemaa albarkaa ra war hallasi.

⁶ A n'ir tunandi a bande k'ir gorandi a bande beenaa nongey ra Almasihu Isa albarkaa ra.

† 1:11 1.11 Almasihu albarkaa ra ir duu ir bagaa tuboo, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Almasihu albarkaa ra ir danjandi jere ga.

⁷ A na woo tee hala zamaney kanj ga kaa ra, a ma borohennataray ka nga anneemaa beeriyanoo kanj ga bisa haya kul cebe ir se Almasihu Isa albarkaa ra.

⁸ Zama Irkoy anneemaa albarkaa ka war hallasi, naanay k'a noo war se, man'ti war k'a tee de, Irkoy nooyan no.

⁹ Man'ti teegoy henna k'a tee, hala boro kul masi bolsay.

¹⁰ Zama ir man'ti kala Irkoy teegoy. A na Almasihu Isa k'ir taka hala ir ma teegoy henney kanj a n'i soolu za gayyan ir ma hin k'i ka dira.

Ir kul ti affoo Isa Almasihu ra

¹¹ Woo maaganda se wa hongu takaa kanj ga war cindi: waatoo din gaaham here war man'ti kala dumiyan kanj man'ti Alyahuudu. Borey kanj se i ga nee borey kanj hurubangu ga war dii nda jofolo, alaada kanj kabe g'a danj ngi gaahamey ga maaganda se.

¹² Waatoo din war cindi ka mooru Almasihu, war sii nda fondo ka huru Izirayel jamaa ra, Irkoy amaanawey allaahidoo kanj a n'a zaa, war sii nda i ra haya kul. Naata sii war se, adujna ra war cindi ka mooru Irkoy.

¹³ Amma sohō, Almasihu Isa bande, war kanj waatoo din war ga mooru, Almasihu kuroo na war manandi.

¹⁴ Nga hunday ti ir alaafiyaa, hayey kanj fay ka tee ihinka, a n'i tee affoo. Nga hamoo ra, cetaa kanj ga faya kanj ti iberitaray, a n'a kayri.

¹⁵ A na Musa aşariyaa nda nga yaamarey kanj goo alhukumey ra tuusu hala nga ma ihinkaa kanj ti Alyahuudey nda dumey kanj man'ti Alyahuudu kul tee boro taaga foo nga albarkaa ra ka alaafiyaa gorandi,

¹⁶ ka ihinkaa kul tee gaaham folloku ka ngi nda Irkoy waafakandi kanjandibundoo albarkaa ra, ka iberitaray wii.

¹⁷ A kaa ka alaafiyaa Alhabar Boryaa har war kanj ga mooru se, a n'a har wey kanj ga man se.

¹⁸ Zama Almasihu albarkaa ra ir nda ngi kul, Hundi folloku ra ir ga hin ka too Baabaa Irkoy do.

¹⁹ Woo ra war man'ti yawyan koyne, wala taabuşıyan, war goo Irkoy boro henanantey jamaa ra, war goo Irkoy hugoo borey ra.

²⁰ War tee cinaroo nongu, cinaroo asaasoo bonj war cinandi kanj man'ti kala diyawey nda annabey. Almasihu Isa hunday ti hugoo kanjoo tondoo.

²¹ Almasihu ra hugoo kul ga cere dii ka kay ka tee ir Koyoo hugu henanantaa.

²² Nga da ra war mo goo ma marga ka tee cinaroo nongu ka tee gorodoo Irkoy se nga Hundoo albarkaa ra.

3

Goyoo kanj Pol n'a tee dumey here kanj man'ti Alyahuudu

¹ Woo maaganda se agay Pol tee kasa-ize Almasihu [Isa] sabboo se, war kanj man'ti Alyahuudu maaganda.

² Şikka sii kanj war maa Irkoy anneemaa goyoo kanj nondi ya ne war maaganda se.

³ [Zama] Irkoy nka nga sirroo cebe ya ne bangayyan ra, sanda takaa kanj nda agay ne k'a hantum şenni kayna ra.

⁴ Nda war n'a caw, war ga hin k'ay fahamaa bay Almasihu sirroo ra.

⁵ Sirroo woo, Irkoy man'a bayrandi zamaney kanj bisa adamizey se sanda takaa kanj nda sohō a n'a cebe nda nga Hundoo nga diyaw henanantey nda nga annabey se.

⁶ Sirroo ne: Alhabar Boryaa albarkaa ra dumey kanj man'ti Alyahuudu nda Alyahuudey ga duu tubu follokaa, i ga tee kunturu follokaa, i ga marga Irkoy allaahidu follokaa ra kanj a n'a zaa Almasihu Isa alhormaa ra.

⁷ Ay tee a se goykaw ka sawa nda Irkoy anneemaa nooyanoo kanj nondi ya ne nga hinoo albarkaa ra.

⁸ Agay kanj kacca nda Irkoy boro henanantey kul, anneemaa woo nondi ya ne ka Almasihu gomnoo beeriyanoo kanj si hin ka bayrandi ka ben har dumey kanj man'ti Alyahuudu se.

⁹ Sirroo goyoo din kanj nda Irkoy kanj na haya kul taka, kanj tugandi za zamanyan, a n'ay noo y'a kaarandi [borey kul se],

¹⁰ hala Egilizoo bande sohō Irkoy lakkaloo kanj ga dumi-dumi, a ga waaniwaani ma cebandi hini nda gaabey se kanj goo beenaa nongey ra.

¹¹ A na woo tee ka sawa nda dunbari abadantaa kanj a n'a ka goy Almasihu Isa ir Koyoo albarkaa ra.

¹² Almasihu bande, lakkalkanaa kanj ir duu a a ra, no ma kate ir ma hin ka man Irkoy nda naanay timmante.

¹³ Woo se ay g'a wiri war ga, zarabey kanj ga duu agay war maaganda se masi war biney kaa. War daržaa no.

Bajoo kanj Almasihu n'a cebe

¹⁴ Woo se ay ga kanje sonbu Baabaa Irkoy se

¹⁵ kanj ra hayragey kul maapoo hun kanj goo beenaa ra nda laboo ga.

¹⁶ A ma kate war kunehere bora albarkaa ma tonton nda hini nga Hundoo albarkaa ra ka sawa nda nga daržaa beeriyanoo,

¹⁷ hala a ma naanaa ka Almasihu gorandi war biney ra, de mo war ma linji sinji ka tabati baji ra.

¹⁸ Woo ra war nda Irkoy boro henanantey kul ga hin ka duu gaabi ka Almasihu bajoo hayyanoo, nda nga kuuyanoo, nda nga kayyanoo, nda nga guusuyanoo bay.

¹⁹ Koyne mo ka Almasihu bajoo bay kanj bisa bayray kul ka too met nda Irkoy beeriyanoo kul.

²⁰ Bora kanj ga hin ka haya tee kanj bisa haya kul kanj ir g'a naaray wala woo kanj ir g'a hongu ka sawa nda hinoo kanj ga goy ir ra,

²¹ darža ma bara a ga Egilizoo ra, a ma bara a ga Almasihu Isa albarkaa ra, zamaney kul izey ma darža danj a ga abada hala abada. Amin.

4

Egilizoo tee affoo Almasihu albarkaa ra

¹ Woo maaganda se ay g'a naaray war ga, agay kanj ti kasa-ize ir Koyoo maapoo se, ciyayanoo kanj nda war ciyandi, war ma dira nda taka kanj ga hima nda a,

² nda boj-yeeti-gandayan, nda bineyaynay, nda suuri, war ma cere mune nda baji.

³ War ma gaabandi war cere diyanoo ga Irkoy Hundoo albarkaa ra, alaafiyaa ma tee linjoo kanj ga war dii cere ga.

⁴ Gaaham folloku bara, Hundi folloku bara, takaa kanj nda war ciyandi naata folloku se kanj ti war ciyayanoo naataa.

⁵ Koy folloku bara, nda naanay folloku, nda batizeyan folloku.

⁶ Irkoy folloku bara, nga ti boro kul Baabaa, a goo boro kul boj, a ga goy boro kul ra, a goo boro kul ra.

7 Amma ir affoo kul duu anneemaa, boro foo kul duu nga bagaa takaa kaŋ nda Almasihu baa.

8 Woo se a harandi Citaaboo ra ka nee:

«Kaŋ a žigi ka koy beene,
a kate baŋŋayanŋ nga bande,

a na gomniyanŋ tee adamizey se.»*

9 «A žigi» ti macin nda man'ti kaŋ a zunbu jina [nongey kaŋ goo] laboo koroo ra?

10 Bora a kaŋ zunbu da no ka žigi beenaa kul se beene hala a ma haya kul too.

11 Nga no ka boroyanŋ noo i ma tee diyaw, a na affooyanŋ noo i ma tee annabiyanyanŋ, affooyanŋ a n'i noo i ma tee Alhabar Boryaa harkawyanŋ, affooyanŋ a n'i noo i ma tee alfayanŋ nda cawandikawyanŋ,

12 hala Irkoy boro henanantey ma soolu nga goyoo teeyanoo se ka Almasihu gaahamoo cin k'a kayandi,

13 hala ir kul ma tee affoo naanaa fondaa ra nda Irkoy Iz'aroo bayraa ra, ka tee adamize timmante, ka too ka tee boroyanŋ kaŋ nin sanda Almasihu.

14 Woo ra ir si cindi ka tee zanka kaccuyanŋ kaŋ ga doy-doy de cawandiyanyanŋ kul kaŋ kaa hewoo g'i zaa ka koy, nda adamizey dargaa, nda ngi carmaa ra kaŋ ga borey firhandi.

15 Amma ir ga cimoo har baji ra, woo ra ir ga tonton haya kul here bora a kaŋ ti boŋoo albarkaa ra, Almasihu.

16 Nga no ma kate kunturoo kul ma denji ka cere dii nda dobey kul kaŋ goo a ra, nongu foo kul nda nga goy takaa. Nga no ma kate kunturoo ma cinandi ka tonton nga boŋ ga baji ra.

Hunayan taaga Almasihu bande

17 Hayaa kaŋ ay g'a har k'a bayrandi ay Koyoo maapoo ga man'ti kala war masi yee ka dira sanda dumey kaŋ si Irkoy bay dira takaa, ngi lakkal yaadaa bande.

18 Ngilakkaley sii kala kubay ra. Yawyanŋ no hunaroo here kaŋ hun Irkoy do ngi lakkal janjaa nda ngi binešendaa maaganda se.

19 Biney mana yee ka kula, i na ngi boŋ noo haya futu boonayyan se ka haya žiibi dumi kul tee bila haawi.

20 Amma war, man'ti takaa woo nda war na Almasihu bay.

21 Nda a gar war maar'a, i na war cawandi ka sawa nda cimoo kaŋ goo Isa ra,

22 maanaa war na war teegoy žeeney nanŋ, ka attabiya žeenaa kaa war ga kaŋ ga funbu ka hanga boonay dargantey bande.

23 War goo ma duu fahamaya taaga war lakkaley ra.

24 War na attabiya taagaa danŋ war ga sanda darbay, woo kaŋ takandi ka hima nda Irkoy. A si diyandi kala cimoo šerretaraa ra nda nga henanyanoo ra.

25 Woo maaganda se wa taari nanŋ, war affoo kul ma cimi har ceroo se, zama ir man'ti kala cere gaaham nonguyanŋ.

26 «Nda war futu, war masi zunubu tee.»† Waynaa masi kaŋ war futuyanoo ga.

27 War masi Ibilisi noo fondo kul.

28 Boro kaŋ ga zay, a ma fay nda zaytaray, a ma gaabandi ka [nga] kabey ka goy henna tee hala a ma hin ka tilasante faaba.

* 4:8 4.8 Zaburey 68.19. † 4:26 4.26 Zaburey 4.5.

²⁹ Šenni futu kul masi hun war miņey ra, wa šenni hinne har kaņ ga boori, a ma borey nafa hala a ma tee borey kaņ ga haņajer se anneema.

³⁰ War masi Irkoy Hundi Henanantaa binoo maray, Irkoy n'a daņ war ga sanda tammaasa, feeriyanoo zaaroo se.

³¹ War ma dooray kul, nda binetunay, nda futay, nda zahāyan, wala wowi, nda laalay kul moorandi war.

³² Wa boori cere se, war ma hinna, war ma yaafa cere se sanda takaa kaņ nda Irkoy yaafa war se Almasihu albarkaa ra.

5

Wa dira gaayoo ra

¹ War ma tee Irkoy dendenkey, war man'ti kala nga izey, nga baakey.

² Wa dira baji ra, sanda takaa kaņ nda Almasihu baa ir, a na nga boņ noo sanda sargari ir maaganda se, a tee sargari kaņ sunnaaraa ga kaņ Irkoy se.

³ Woy nda aru izefututaray, wala žiibi dumi kul kaņ no, wala albahiir-itaray, wey ngi maapey masi ba ciyandi war game, a si hima Irkoy boro henanantey ma wey tee.

⁴ Haya haawinte mo, wala šenni yaada, wala šenni futay, i kul si hima. Woo kaņ ga hima ti albarka daņyan Irkoy se.

⁵ Zama war ma bay kaņ boro kaņ ga woy nda aru izefututaray tee, nda boro žiibi, nda albahiiri - tooru ganakaw no - si duu tubuhaya Almasihu nda Irkoy Laamaa ra.

⁶ Boro kul masi war darga nda šenni koonuyan, zama hayey wey maaganda se Irkoy futayyanoo ga kaa borey ga kaņ si haņajer a se.

⁷ War masi marga nda ey ka ngi hayey tee.

⁸ Waatoo din kubay ti war, amma sohō gaay ti war ir Koyoo albarkaa ra. Wa dira sanda gaay izeyan.

⁹ Zama hayaa kaņ gaay g'a hay man'ti kala: borohennataray dumi kul, nda šerretaray, nda cimi.

¹⁰ Wa hayey ceeci k'i laasaabu kaņ ga kaņ ir Koyoo se.

¹¹ War masi marga nda kubaa teegoyey, i sii nda nafa, amma w'i fatawandi.

¹² Hayey kaņ i g'i tee tuguyan ra, haawi no a ma ba harandi.

¹³ Haya kul kaņ ga fatawandi, gaayoo g'a fattandi,

¹⁴ zama haya kul kaņ fatawandi ga diyandi gaayoo ra, woo se i nee:

«Tun, ni kaņ ga jirbi,
tun ka hun bukawey game,
Almasihu ga nga annuuraa daņ ni ga.»

¹⁵ Wa hanse ka takaa laasaabu kaņ nda war ga dira. War masi dira sanda hollokomyan, wa dira sanda lakkalkoyniyan

¹⁶ kaņ ga goy nda waatoo kaņ war duu a, zama zaarey wey ga laala.

¹⁷ War masi tee boroyan kaņ sii nda lakkal, war ma hayaa bay kaņ ti ir Koyoo ibaayoo.

¹⁸ War masi war boņ suwandi nda harifutu, izefututaray no, amma war ma too met nda Irkoy Hundoo.

¹⁹ Cere bande war ma zaburyan har, ka saabu dooniyan, nda dooniyan don kaņ Irkoy n'i noo, war ma don k'ir Koyoo saabu nda war binoo kul.

²⁰ Alwaati kul, haya kul kaņ no, war ma albarka tee Irkoy ir Baabaa se ir Koyoo Isa Almasihu maapoo ga.

21 Wa yee cere cire Almasihu beerandiyan maaganda se.

Woyey nda ngi kurney

22 Woyey, wa ben war kurney cire sanda takaa kanj nda war ga ben ir Koyoo cire.

23 Zama kurne ti woy bonkoynoo sanda takaa kanj nda Almasihu ti Egilizoo bonkoynoo. Nga ti gaahamoo* Hallasikaa.

24 Takaa kanj nda Egilizoo ga ben Almasihu cire, takaa din da haya kul ra woyey ma ben ngi kurney cire.

25 Kurney, wa baa war wandey sanda takaa kanj nda Almasihu baa Egilizoo, de a na nga bonj noo nga maaganda se

26 hala nga m'a jisi jere ga Irkoy se k'a henanandi nda hari. A na nga meešenoo k'a jumay.

27 Ka Egilizoo kayandi nga jine nda darža, bila žiibi, bila ndella, wala haya kanj ngi nda ey ga hima hala nga ma Egilizoo tee henanante kanj ga laybu sii.

28 Takaa din da kurne mo ga hima ka baa nga wandoo sanda nga bonj gaahamoo. Boro kanj ga baa nga wandoo, ga baa nga bonj.

29 Boro kul mana bay ka konna nga bonj gaahamoo, boro mm'a huna k'a saajaw, sanda takaa kanj Almasihu mo g'a tee Egilizoo se,

30 zama ir man'ti kala nga gaahamoo nonguyan.

31 Citaaboo nee: «Woo maaganda se aru ga hun nga paa nda nga baabaa do ka denji nga wandoo ga, de ngi boro hinkaa ga tee gaaham folloku.»†

32 Sirroo woo ga beeri. Agay, ay si šelanj kala Almasihu nda Egilizoo ga.

33 Haya kul kanj no, war affoo kul ma baa nga wandoo sanda takaa kanj nda a ga baa nga bonj, haya kanj ti woy, a ma nga kurpoo beerandi.

6

Zankey nda ngi hayragey

1 Zankey, wa hanajer war hayragey se [ir Koyoo maaganda se], haya no kanj ga hima.

2 «Ni paa nda ni baabaa beerandi», yaamar jinaa ti woo kanj bande allaahidu goo kanj ga nee:

3 «hala ma duu albarka, ma duu aloomur laboo ga.»*

4 War mo baabey, war masi war izey biney hasara, w'i biiri aladabu henna ra ka sawa nda ir Koyoo hoyrawey.

Banney nda ngi koyey

5 Banney, wa hanajer war adunna koyey se nda hunburay, nda jijiriyen, nda bine boryo sanda takaa kanj nda war ga hanajer Almasihu se.

6 War masi hayey tee ngi ndumey maaganda se sanda ka ceeci ka kan adamize se, amma wa tee sanda Almasihu banneyan kanj ga goy ka Irkoy ibaayoo tee nda ngi biney kul.

7 Wa goy nda bine hennay sanda haya kanj ir Koyoo se war g'a tee, man'ti adamize se,

8 zama war ga bay kanj boro foo kul, a ma tee banney wala borcin, haya henna kul kanj a n'a tee, a ga duu nga sufuraa ir Koyoo do.

* 5:23 5.23 Gaahamoo woo man'ti kala Egilizoo. † 5:31 5.31 Šintinoo 2.24. * 6:3 6.2-3 Fattaroo 20.12; Alhukumoo 5.16.

⁹ War mo baŋney koyey, war ma takaa din da tee war baŋney se, wa fay nda burbusuyan, zama war ga bay kaŋ ngi Koyoo nda war wanoo goo beenaa ra, de mo nga, a si borey bisandi cere.

Irkoy wongu jinawey kaŋ a n'i noo ganakey se

¹⁰ Woo kul banda ga, wa duu gaabi ir Koyoo ra nda nga hini gaabantaa.

¹¹ Wa Irkoy wongu jinawey kul daŋ war ga, hala war ma hin ka kay Ibilisi carmawey se.

¹² Zama wey kaŋ ir nda ey ga wongu sii nda kuri, i sii nda gaaham, i man'ti kala hiney, nda gaabey, nda kubaa woo koyey, nda ganjeŋ kaŋ goo beenaa nongey ra.

¹³ Woo se war ma Irkoy wongu jinawey kul zaa, hala zaari laalaa hane war ma hin ka kay i jine, tangamyanoo banda ga, war ma hin ka kay.

¹⁴ War ma kay war boŋ ga, cimi ma tee hayaa kaŋ nda war ga war gamey haw, ŧerretaray ma tee guuru darbay kaŋ ga huru war jindey ra.

¹⁵ Sooluyan ka alaafiya Alhabar Boryaa har ma tee taamey kaŋ goo war cewey ra.

¹⁶ Haya kul kaŋ no, war ma naanaa zaa kaŋ ti koraa, a ga war faaba war ma boro laalaa kaŋ ti Ibilisi biraw-izey kaŋ ra nuune goo kul wii.

¹⁷ War ma hallasiroo guuru fuulaa mo daŋ. War ma Irkoy Hundoo takubaa zaa, maanaa Irkoy meeŧennoo.

¹⁸ Wa Irkoy ŋaaray waati kul nga Hundoo albarkaa ra nda ŋaaray nda suurandiyan dumi kul, war ma hanna cijin nda zaari ka gaabandi a ga. War ma Irkoy suurandi nga boro henanantey kul se,

¹⁹ ka ŋaaray agay mo se, hala waati kaŋ ay ga ŧelan, Irkoy m'ay noo taka kaŋ nda ay ga Alhabar Boryaa sirroo har kaaray.

²⁰ Alhabar Boryaa woo se ay tee dontokaw, nga se ay goo gaalayan ra. Wa Irkoy ŋaaray hala ya hin k'a har kaaray, sanda takaa kaŋ ay ga hima k'a tee.

Fooyan kokorantaa

²¹ Sohō war mo ma hayaa bay kaŋ ra ay goo, nda woo kaŋ ay g'a tee, ir armaa, ir baakaa nda ir Koyoo goykaw laadirantaa Tiŧik g'a har war se.

²² Ya nka cere-cere k'a sanba war do hala war m'ir misoo bay, de mo a ma war biney daŋ.

²³ Ir Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu ma alaafiya, nda bajoo, nda naanaa noo ir armye se.

²⁴ Irkoy anneemaa ma bara borey kul bande kaŋ ga baa ir Koyoo Isa Almasihu nda baji kaŋ si ben.

Batagaa kaŋ Pol n'a sanba Filipi borey se

Citaaboo fahamandiroo

Waatoŋ kaŋ Pol koy Filipi koyraa ra ka Irkoy meeŋennoo har, nga ra boroyan naanay Isa no din. Filipi, koyra no kaŋ mana cindi kala Masedoni gandaa ra, sohō a sii kala Gres gandaa ra. Alyahuudey ra, borey kaŋ naanay ga kacca.

Pol goo ma Alhabar Boryaa waazu no din kaŋ hinoo n'a dii k'a dan kasaa ra. Jiiriyay banda ga, a yee ka huru kasa koyra tana ra. Kaŋ Filipi koyraa ganakey maar'a, i na boro sanba a do kasaa ra nda hayayan ka gomni tee a se. Woo se kaŋ a goo kasaa ra, a na batagaa woo hantum i se k'i foo, k'i noo nga alhabarey. Batagaa ŋenney ga cebe kaŋ Pol ga baa Filipi borey. Ba kaŋ se a goo kasaa ra, za nga batagaa ŋintinoo ga hala benantaa ga, a ga cebe kaŋ nga ga ŋaali Isa Almasihu maaganda se.

Pol g'i hoyray i ma ngi boŋ yeeti ganda cere se sanda takaa kaŋ nda Isa na nga boŋ yeeti ganda Baabaa Irkoy se. I masi ngi boŋ kar cere ga.

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maŋney

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

¹ Agay Pol nda Timote kaŋ ti Almasihu Isa tamey ka batagaa woo sanba Irkoy boro henanantey kul se kaŋ goo Almasihu Isa bande nda Egilizoo jinehuney nda goykey se kaŋ goo Filipi koyraa ra.

² Ir Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa nda alaafiya ma kaa war ga.

Pol Irkoy ŋaarayroo Filipi borey se

³ Ay ga albarka tee ay Koyoo se waati kul kaŋ ay hongga war.

⁴ Waati kul, ay ŋaaray foo kul ra, ay ga Irkoy ŋaaray war kul se nda paali,

⁵ gaakasinaa kaŋ war n'a tee Alhabar Boryaa ra za zaari jinaa* hala hō.

⁶ Ay ga naanay ka bay kaŋ boraa kaŋ na goy henna ŋintin war ra ga koy a ga hala a m'a timmandi Almasihu Isa zaaroo hane.

⁷ A ga henan ya ne ya miileyanoo woo ka war hongu, zama war goo ay binoo ra, war kaŋ ay kasa-izetaraa ra, nda faasaroo, nda seedetaraa kaŋ ay g'a tee Alhabar Boryaa se, war kul duu Irkoy anneemaa kaŋ ay duu a.

⁸ Zama Irkoy ga tee ya ne seede kaŋ ay ga faaji war kul se nda baji cimi kaŋ ti Almasihu Isa bajoo.

⁹ Hayaa kaŋ ay g'a ŋaaray Irkoy ga man'ti kala war bajoo ma tonton, a ma hanse ka tonton ka koy bayray nda fahamay here,

¹⁰ hala war ma wan ka haya kayantey bay. War ma henan ka tee boro kaŋ ga laybu sii Isa Almasihu zaaroo se

¹¹ ka too met nda ŋerretaraa kaŋ Isa Almasihu g'a noo. A ma tee Irkoy daržaa nda nga saabuyanoo se.

Pol kasa-izetaraa nda Alhabar Boryaa koyjineyanoo

¹² Ag'armey, ay ga baa war ma bay kaŋ hayey kaŋ duu agay, i nka teendi hala Alhabar Boryaa ma koy nda jine

* 1:5 1.5 Teegoyey 16.12.

¹³ hala nongu kaŋ ra gaalawey kaŋ huru ay ga kaaray goforneroo tuujidogoo kul nda borey cindey kul se kaŋ Almasihu se i huru ay ga.

¹⁴ Ay kasa-izetaraa n'ay arma booboyaŋ biney daŋ ir Koyoo bande. I duu bine ka tonton ka Őennoo har bila hunburay.

¹⁵ Boro fooyaŋ, cimi no, i ga Almasihu Őennoo waazu nda canseyan nda yenje, amma affooyaŋ g'a waazu nda anniya hennay.

¹⁶ Borey din, i ga goy nda baji, zama i ga bay kaŋ Alhabar Boryaa se ay ga faasa.

¹⁷ Affooyaŋ ga Almasihu Őennoo waazu nda alhaasiditaray, ngi aniyawey si boori. I ga tammahā ngi ma tonton ay kasaa zaraboo ga.

¹⁸ Man albasoo, haya kul kaŋ no wala taka kul kaŋ no, a ma teendi cimi jaŋay wala cimi ra, Almasihu Őennoo ya ga waazandi, ay ga naali, ay ga naali koyne.

¹⁹ Ay ga bay kaŋ woo kul ga kate ay hallasiroo ma doonandi war ŋaarayroo nda Isa Almasihu Hundoo faabaa albarkaa ra.

²⁰ Ay ga batu nda cahāyan, ay ga naata kaŋ ay si haw. Ay goo nda naanay timmante, sohō da sanda waati kul takaa kaŋ ay kunturoo ga Almasihu beeraa cebe hunayan wala buuyan ra.

²¹ Zama agay se hunaroo ti Almasihu, buuyan man'ti kala duuray,

²² amma nda ay hunaroo laboo ga, ga goyoo hanse, woo kaŋ ay g'a suuba, ay s'a bay.

²³ Ay ga Őiita nongu hinkaa kul here, ay ga boonay ya hun ne ka koy Almasihu jeroo ga, [zama] woo ti haya kaŋ ga hanse ka baa hunday.

²⁴ Amma war maaganda se ya cindi kunturoo woo ra nafaa bisa ya koy.

²⁵ Ay ga naanay ka bay kaŋ ay ga cindi ne ka bara war bande war koyjineyanoo nda war naanaa naaloo se

²⁶ hala war ma hanse ka Almasihu Isa ka fooma ay bande, ay yee kateyanoo war game waatoo ga.

Ganakey ma tangam

²⁷ Haya kul kaŋ no, war dira takaa ma hima nda AlmasihuAlhabar Boryaa takaa, a ma tee ya nka kaa war do ka dii war wala ay sii no, ay ma maa kaŋ war ga gaabandi henna lakkal folloku ra ka tangam nda bine foo naanaa se kaŋ ti Alhabar Boryaa.

²⁸ War masi naŋ war nkuwawey ma war tarbasandi haya kul ra. Woo ga tee ngi dereroo tammaasaa, amma war, a ga tee war hallasiroo tammaasaa Irkoy albarkaa ra.

²⁹ Zama Irkoy na war noo anneema kaŋ man'ti war ma naanay hinne Almasihu albarkaa ra, amma mo war ma zarabi a se.

³⁰ War goo gurgaa ra kaŋ ra war dii ay goo, war ga maa mo kaŋ ay goo a ra hala hō.

2

Almasihu na nga boŋ yeeti ganda ka duu beeray

¹ Sohō, nda binekanay ga duwandi Almasihu bande, nda bineyaynay goo kaŋ hun baji ra, nda war nda Irkoy Hundoo tee affoo, nda hinneyan nda tamalla goo,

² w'ay naaloo tabatandi ka tee bine foo, ka tee baji foo, ka tee affoo, ka tee honguyan foo.

3 War masi haya kul tee nda alhaasiditaray, wala nda foomataray, amma boŋ-yeeti-gandayan ma kate war affoo kul ma nga ceroo guna sanda boro kaŋ bisa nga.

4 War masi war boŋ guna, amma boro foo kul ma borey jerey [mo] guna.

5 Wa honguyanoo woo dii war game kaŋ goo Almasihu Isa mo se,

6 nga kaŋ nga nda Irkoy ga hima,
a mana ceeci nga ma sawa nda Irkoy nda gaabi.

7 Amma a nka nga boŋ tee yaada

ka hima nda tam,
ka nga boŋ himandi adamize,
a garandi mo kaŋ adamize no.

8 A na nga boŋ yeeti ganda
ka haŋajer hala buuyanoo ga,
kaŋandibundoo buuyanoo.

9 Woo maaganda se Irkoy hanse k'a jer*
k'a noo maa kaŋ bisa maapey kul,

10 hala beenaa hayey, nda laboo boŋ hayey, nda laboo cire hayey kul
ma kaŋje sonbu Isa maapoo se.

11 De mo deene kul ma nee kaaray
kaŋ nga Koyoo ti Isa Almasihu
ka Baabaa Irkoy beerandi.†

Hayaa kaŋ ganakey ga hima k'a tee

12 Adiŋi, ay baakey, war kaŋ hanga fonda waati kul, man'ti waati kaŋ ay goo war game hinne, amma sohō kaŋ ay sii war game war ma hanse ka hanga a ka tonton. Wa war hallasiroo goyoo tee nda hunburay nda jijiriyān,

13 zama Irkoy no ma goy war ra ka war noo anniyaa nda takaa kaŋ nda war m'a tee nda woo kaŋ ga kan a se.

14 Haya kul kaŋ war g'a tee w'a tee bila ŋuunūjuunu bila kakaw.

15 War ma duu ka tee boroyāŋ kaŋ ga taali sii, boroyāŋ kaŋ ga henān, Irkoy izeyāŋ kaŋ ga laybu sii zamankasine golbante ra kaŋ ga Irkoy hoo kaŋ gamey ra war ga tee sanda gaayyāŋ kaŋ ga dii aduŋŋa ra

16 ka hunayan ŋennoo har i se‡. Woo ra ay ga fooma nda war Almasihu zaaroo hane. Ay mana gaarandi yaada, ay mana taabi yaada.

17 Ba nda ay tee sanda haya hari-hari ka munandi ka tee sargari hari-hari kaŋ ga doori sargaroo boŋ kaŋ ti war naanaa goyoo, a ga tee ya ne paali, ay ga jaali war kul bande.

18 Taka follokaa, war mo ma jaali, war ma jaali ay bande.

Timote nda Epafrodit ga sanbandi Filipi koyraa ra

19 Ay naataa goo ir Koyoo Isa ra kaŋ ne nda kayna ay ga Timote sanba war do hala war alhabarey m'ay binoo daŋ.

20 Ay sii nda boro kul kaŋ agay nda a ga tee lakkal foo ka alhuzun nda cimi war misoo se nda man'ti nga hinne.

21 Borey jerey kul, ŋi boŋ nda i ga alhuzun, man'ti Isa Almasihu hayey.

22 War hunday ga bay kaŋ Timote na nga laadirtaraa cebe, a goy ay bande Alhabar Boryaa se sanda ize kaŋ ga goy baaboo se.

23 Ay ga tammahā y'a sanba war do za ay dii ay misoo takaa.

* 2:9 2.9 Ezayi 52.13; 53.12. † 2:11 2.10-11 Ezayi 45.23. ‡ 2:16 2.16 ka hunayan ŋennoo har i se, Grek ŋenni ra, almaganaa faa ti ka gaabu hunayan ŋennoo ga.

²⁴ Amma ay ga naanay ir Koyoo ka bay kan ne nda kayna agay hunday ga kaa.

²⁵ Ay dii kan a ga hima ya ag'armaa Epafrodit yeeti war ga, ay goykasinaa no, ay hangasinoo no tangamyanoo ra. War n'a donto ay do a m'ay noo hayey kan ga ay ga too.

²⁶ A ga hanse ka faaji war se, binoo maray kan a maa kan war maa nga wircoo.

²⁷ Cimi no, a wirci hala nongu kan ra a baa ka buu, amma Irkoy hinna a ga, man'ti nga hinne se a hinna, a hinna agay mo ga, hala binemarayyan masi koy tonton ay binemaraa ga.

²⁸ Ay goo m'a sanba nda cahāyan hala nda war dii a, a ma tee war se paali, haya ma hun ay binemaraa ra.

²⁹ W'a kubay nda paali timmante ir Koyoo albarkaa ra, wa borey wey dumey beerandi,

³⁰ zama Almasihu goyoo maaganda se a baa ka buu, a na nga hundoo farratandi ka kate ya ne hayaa kan war si hin k'a ka too ay do.

3

Šerretaray cimoo Irkoy jine

¹ Aywa ag'armey, wa paali nda ir Koyoo. Ay si fara ka haya follokey hantum war se, zama haya no kan ga kay war se.

² Wa hawgay hanšey* ga, war ma war boŋ hawgay goykaw laaley ga, wa war boŋ hawgay hurubanguyan futaa ga,

³ zama ir ti hurubanguyan cimoo†, ir kan ga Irkoy gana nga Hundoo albarkaa ra, ka bolsay nda Almasihu Isa, ir si felle gaaham ga.

⁴ Agay, ay goo nda fondo ka felle ay boŋ ga, nda boro ga hongu kan nga ga hin ka naanay nga boŋ, agay ti boro jinaa:

⁵ ay hurubangu jirbi yaahantoo hane, Izirayel boro ti agay, ay goo Benzameŋ alkabiilaa ra, Ebere cimi-cimi ti agay, ašariyaa here Fariziyen ti agay.

⁶ Ay hanse ka ašariyaa dii hala nongu kan ra ay tee Egilizoo gurzugandikaw. Šerretaraa kan ašariyaa n'a har, ay henan a here.

⁷ [Amma] hayey kan ay cindi k'i guna sanda duray, ay g'i himandi mursay Almasihu maaganda se.

⁸ Cimi no, ay ga hayey kul mo guna sanda mursay Almasihu Isa, ay Koyoo bayraa nafaw beeroo maaganda se. Nga kan maaganda se ay ga hayey kul guna sanda mursay, ay g'i guna sanda žiibi hala ya duu ka duu Almasihu.

⁹ Ay ma garandi a bande, ay šerretaraa masi hun ašariyaa do, amma woo kan ga duwandi Almasihu naanaa albarkaa ra, šerretaraa kan hun Irkoy do naanaa albarkaa ra.

¹⁰ Hala y'a bay, nga, nda nga tunyanoo gaaboo, nda ka tee a bande affoo nga zarabey ra, ka hima nda a nga buuyanoo ra

¹¹ hala ya hin ka tun bukawey ra taka kul kan no ga.

Ir ma guwoo ceeci

¹² Man'ti ya nka too guwoo ga ka ben wala ya nka tee boro kan timme hayey kul here. Amma ya mma zuru ka koy a ga, ka ceeci ka duu a, zama agay hunday, Almasihu [Isa] duu agay.

* **3:2 3.2** Hanšey ti borey kan ga hurubanguyan futaa gaabandi. † **3:3 3.3** Rom borey batagaa 2.28–29.

¹³ Ag'armey, ay si hongu kanj agay, ay duu a, amma ay ga haya foo tee kanj ti: ka dirna haya kanj goo banda ka jinehere ceeci.

¹⁴ Ay ga zuru ka koy guwoo ga hala ya duu Irkoy beenaa ciyayanoo gomnoo kanj ga duwandi Almasihu Isa sabboo ra.

¹⁵ Ir kanj ti boro timmanteyan Irkoy fondaa ra, ir ma takaa woo ka hongu. Nda war goo nda hongu tana haya ga, Irkoy g'a bayrandi war se.

¹⁶ Haya kul kanj ga no, nongoo kanj ga ir too, takaa woo da, ir ma koy nda jine.

¹⁷ Ag'armey, war kul m'ay guna ka tee, war ma borey guna kanj ga dira nda takaa kanj war dii a ir ga.

¹⁸ Cee boobo ay n'a har war se, sohō ay g'a har nda hēeni, zama boro boobo diraa ga cebe kanj i man'ti kala Almasihu buuyanoo kanjandibundoo ga iberiyanj.

¹⁹ Ngi kokoroo ti dereroo. Ngi gundey ti ngi koyoo. Hayaa kanj g'i haawandi nda i ga bolsay. I si hongu kala adujna hayey hinne.

²⁰ Amma ir, ir gorodogoo sii kala beenaa ra kanj ra ir ga Hallasikaa kanj ti ir Koyoo Isa Almasihu batu nda naanay.

²¹ A g'ir kunturu kaynantaa bere k'a himandi nga kunturu daržantaa cine, nda nga hinoo kanj n'a noo gaabi a ma haya kul juwal.

4

Pol yaamarey

¹ Woo se ag'armey, ay baakey, ay ga hanse ka faaji war se. War ti ay paaloo nda ay farabagaa fuulaa. Ay baakey, takaa woo da, wa gaabandi ir Koyoo bande.

² Ay g'a njaaray Ewodi ga, ay g'a njaaray Sintiš ga, i ma tee anniya foo ir Koyoo fondaa ra.

³ Ni mo, ay goykasine laadirantaa, ay g'a wiri ni ga, m'i faaba, woyey kanj n'ay faaba ka tangam Alhabar Boryaa haryanoo ra, ngi, nda Klemanj, nda goykasinawey jerey mo, ngi kanj maapey hantumandi hunaroo citaaboo ra.

⁴ Wa jaali waati kul nda ir Koyoo, ay ga yee koyne k'a har: wa jaali.

⁵ War boroboryotaraa, adamizey kul ma bay a ga, ir Koyoo man.

⁶ War masi alhuzun nda haya kul, amma haya kul kanj no, w'a ceeci Irkoy ga njaarayan ra, nda suurandiyan ra, nda albarka danyan.

⁷ Irkoy alaafiyyaa kanj bisa lakkal kul ga war biney nda war miileyaney dii Almasihu Isa bande.

⁸ Aywa ag'armey, haya kul kanj ti cimi, haya kul kanj ti beeray, haya kul kanj ga šerre, haya kul kanj ga henan, nda hayayan goo kanj ga boori, haya kul kanj goo nda maa henna, nda hayayan goo kanj ga hima, nda hayayan goo kanj ga saabandi, i ma tee war miileyanoo.

⁹ Hayey kanj war n'i denden, war duu ey, war maar'ey ka dii ey ay ga, w'i tee, woo ra Irkoy kanj ti Alaafiyaakoyoo ga hanga war.

Pol ga albarka danj gomnoo kanj i n'a tee maaganda se

¹⁰ Ay hanse ka jaali ir Koyoo bande kanj ay dii sohō war hongu agay taaga. War hongu agay, amma fondo no war mana duu.

¹¹ Man'ti ya mma tilasu nga se ay g'a har war se, zama agay, taka kul kanj no ay misoo ti a g'ay wasa.

¹² Nda janay no, ay g'a bay, nda duuray no, ay g'a bay. Haya kul kanj no, nongu kul here, ay ga kunji bay, ay ga heray bay. Ay ga duuray bay, ay ga šiitayan bay.

¹³ Ay ga hin hayey wey kul boraa kanj g'ay noo gaabi albarkaa ra.

¹⁴ Amma, war na haya henna tee k'ay faaba ay zaraboo ra.

¹⁵ War hunday, Filipi borey, war ga bay kanj Alhabar Boryaa haryanoo šiintinoo ga, waatoo kanj ay hun Masedoni gandaa ra, Egiliz sii no kanj n'ay gaakasinaay nooyan wala duuyan here nda man'ti war hinne.

¹⁶ Zama ba waatoo kanj ay goo Tesalonik, man'ti cee foo hinne, amma cee hinka war ga haya sanba ya ne kanj g'ay almuraadey hanse.

¹⁷ Man'ti haya no ay ga ceeci, woo kanj ay g'a ceeci man'ti kala war naanaa gomnoo ma boobo, a ma bayandi war se.

¹⁸ Ay duu haya kul, ay duu ka bisa woo kanj ga ay ga too. Ay kungu, zama ay duu hayaa kanj war n'a sanba ya ne Epafrodit bande. A tee ya ne sanda sunnaara, sargari kanj taandi, a kan Irkoy se.

¹⁹ Ay Koyoo ga war almušakkawey kul hanse nga alman daržantaa ra Almasihu Isa bande.

²⁰ Irkoy ir Baabaa, darža ma bara a ga abada hala abada. Amin.

Fooyan kokorantaa

²¹ Wa Irkoy boro henanantey kul kanj goo Almasihu Isa bande foo, affoo-foo. Ir armyey kanj goo ay bande ga war foo.

²² Irkoy boro henanantey kul ga war foo, waaniwaani borey kanj goo kokoy beeroo hugoo do.

²³ Ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa ma bara war lakkaley bande. [Amin.]

Batagaa kanj Pol n'a sanba Kolos borey se

Citaaboo fahamandiroo

Kolos koyraa si hanse ka mooru Efez koyraa. Pol mana bay ka koy no din. Epafras ka Alhabar Boryaa har no din, boroyan naanay. Pol goo kasaa ra kanj Epafras n'a bayrandi kanj boroyan goo Kolos kanj ga ceeci ka ganakey derandi. Boroyan no ka kaa ka nee i se kanj i ga hima ka alaadawey tee ka sawa nda Alyahuudey kaniroo sanda hurubanguyan, ka almalaykey gana, nda haya tanayanj.

Kanj Pol maa woo, a na alhuzun, a na batagaa woo hantum i se k'i bayrandi kanj Isa bisa almalayka, a bisa Ibilisi nda alaadawey. Isa ga wasa, nga hinne ti Hallasikaa. Pol ga bayrandi kanj i ma ngi boŋ dii dereyanj ga. A ŋelanj mo hayaa kanj goo hunayan ŋeenaa kanj ra Isa sii game nda hunayan taagaa kanj ra Isa goo.

Borey kanj se batagaa sanbandi maqney

nda fooyanoo kanj teendi i se

¹ Agay Pol kanj ti Almasihu Isa diyaw Irkoy ibaayoo ra, nda ir armaa Timote

² ka batagaa woo sanba arma henanantey kanj goo Kolos koyraa ra se kanj ti laadirante Almasihu albarkaa ra*. Ir Baabaa Irkoy anneemaa nda alaafiyaa ma kaa war ga.

Albarka danyan Irkoy se

³ Waati kul kanj ir ga Irkoy ŋaaray war se, ir ga albarka danj Irkoy se kanj ti ir Koyoo Isa Almasihu Baabaa,

⁴ zama ir maa naanaa kanj war n'a danj Almasihu Isa ra nda bajoo kanj war g'a tee Irkoy boro henanantey kul se

⁵ naataa kanj jisandi war se beenaa ra maaganda se. Naataa no kanj war maar'a cimoo ŋennoo ra kanj ti Alhabar Boryaa.

⁶ A too hala war do, sanda takaa kanj nda a huru aduyŋa kul ra. A ga ize tee, a ga tonton, sanda takaa kanj a n'a tee war game. Za hanoo kanj war maar'a, war yadda Irkoy anneemaa ga nda cimi,

⁷ sanda takaa kanj nda Epafras, ir baakaa, ir tam hangasinoo kanj ti Almasihu goykaw laadirante na har war se.

⁸ A na bajoo bayrandi ir se kanj Irkoy Hundoo n'a noo war se.

⁹ Woo maaganda se ir mo, za hanoo kanj ir maar'a, ir mana fay nda ka Irkoy ŋaaray, ka ŋaaray war ma too met nda nga ibaayoo bayraa, war ma too nda lakkal kul nda fahamay kanj hun Irkoy Hundoo ra.

¹⁰ Woo ra war dira takaa ga sawa nda ir Koyoo, a ga kan a se nongoo kul here. Teegoy henna dumi kul ga garandi war ra, war ga koy jine Irkoy bayraa ra.

¹¹ Nga gaabi daržantaa ga war noo gaabi hala war ma hanse ka mupe, war ma hanse ka suuri. Wa jaali

¹² ka albarka danj Baabaa Irkoy se kanj na war too war ma huru nga boro henanantey tuboo gaayoo ra.

* 1:2 1.2 laadirante Almasihu albarkaa ra, Grek ŋenni ra, almaganaa faa ti Almasihu ganakey.

¹³ A n'ir kaa kubaa hinoo cire k'ir ka koy nga Iz'aroo, nga baakaa laamaa ra.

¹⁴ Nga k'ir feeri k'ir kaa zunubu ra, a n'ir zunubey yaafa.

Almasihu nda nga goyoo

¹⁵ Almasihu man'ti kala Irkoy kan boro si dii a biyoo, nga ti ijinaa, a bisa takahayey kul,

¹⁶ zama nga ra haya kul takandi,

hayey kan goo beenaa ra,

nda hayey kan goo laboo ga,

wey kan boro ga dii ey nda wey kan si diyandi,

a ma tee laama, wala koytaray, wala kokoytaray, wala hini.

Nga ka hayey kul taka, nga se i takandi.

¹⁷ A ga bara haya kul jine,

nga ma kate hayey kul ma bara ngi dogey ra.

¹⁸ Gaahamoo kan ti Egilizoo, nga ti boŋoo.

Nga ti ŝintinoo, nga ti boro jinaa kan tun ka hun bukawey ra,

hala a ma jineborotaraa zaa haya kul ra.

¹⁹ A kan Irkoy se nga kul ma tabati a ra.

²⁰ Irkoy na waafakay dan nga nda hayey kul game Almasihu albarkaa ra,

a ma tee hayey kan goo laboo ga,

a ma tee hayey kan goo beenaa ra.

Irkoy na nga kanjandibundoo kuroo ka alaafiya tee nda ey.

²¹ War mo, waatoo din war man'ti kala yaw nda iberi Irkoy se war miileyaney nda war teegoy futawey maaganda.

²² Amma sohō, Irkoy na war nda nga waafakandi nga Iz'aroo kan tee boro, buuyanoo ra hala war ma kay a jine ka tee Irkoy boro henananteyan, boroyan kan ga laybu sii, boroyan kan ga haya si harandi.

²³ Amma kala war ma tabati naanaa ra, war ma gaabandi, war masi Alhabar Boryaa naataa nan kan war maar'a kan waazandi takaroo kul kan goo aduŋna ra se kan se agay Pol, ay tee goykaw.

Pol goyoo nda nga tangamey

²⁴ Sohō ay ga naali zarabey† ra war maaganda se. Hayey kan cindi Almasihu zarabey ra nga kunturoo se kan ti Egilizoo, ay g'i timmandi ay gaahamoo ra.

²⁵ Ay tee Egiliz goykaw nda takaa kan nda Irkoy n'a kayandi war maaganda se ka Irkoy meeŝennoo har k'a timmandi.

²⁶ Ŝennoo woo ti sirroo kan tugandi za jiiriyan nda zamanyan, amma sohō a n'a bangandi nga boro henanantey se.

²⁷ Ngi se Irkoy baa nga ma sirroo woo daržaa beeriyanoo bayrandi gandawey ra. Sirroo ti: Almasihu goo war game‡, woo ti naataa kan war ga duu daržaa.

²⁸ Almasihu ti ŝennoo kan ir g'a har ka adamize kul hoyray k'a cawandi i se nda lakkal, hala ir ma adamize kul tee boro kan tee ka timme Almasihu albarkaa ra.

²⁹ Woo maaganda se ay ga goy ŝenda nda gaaboo kan nda Almasihu ga goy ay ra nda hini.

† 1:24 1.24 Zamnaa 4.3, 10. ‡ 1:27 1.27 war game, Grek ŝenni ra, almaganaa faa ti war biney ra.

2

1 Ay ga baa war ma tangam beeroo bay kanj ra ay goo war, nda Lawodise borey, nda borey se kanj ngi mooney mana bay ka dii agay ndumoo,

2 biney ma yay. I ma tee affoo baji ra ka duu fahamay boobo timmante kul kanj ga hakiika, hala i ma Irkoy sirroo bay kanj ti Almasihu.

3 Nga ra lakkal nda bayray gomney kul tugandi.

4 Ay ga woo har war se hala boro kul masi koy war darga nda šenni kaana.

5 Ba nda ay kunturoo sii war bande, ay hundoo goo war bande. Ay ga paali kanj ay dii war ga goy nda fondaa nda takaa kanj nda war gaabandi Almasihu naanaa ra.

Hunyan timmantaa kanj ir ga duu a Almasihu ra

6 Takaa kanj nda war yadda Almasihu Isa ga, ir Koyoo, takaa din da wa dira a bande.

7 Wa war linjey sinji Almasihu ra ka war hunaroo gorandi a ra, war ma nin naanaa ra takaa kanj nda a cawandi war se. War ma albarka danjan boobandi.

8 Wa hawgay boro kul masi duu war nda lakkalcawyan šenni nda šenni yaada kanj ga boro derandi, adamizey alaadaa takaa nda hini laaley kanj goo kubaa ra takaa, i man'ti Almasihu wanoo dumoo.

9 Zama nga ra Irkoy na gaaham zaa ka goro nda nga azzaatoo kul.

10 Nga do war duu haya kul, nga ti kokoytaray kul nda hini kul jineboraa.

11 Nga ra war hurubangu nda hurubanguyan kanj kabe man'a tee. A mana teendi nda kala hundi-ibaayoo kanj foorandi ka hun gaaham ga. Woo ti hurubanguyanoo kanj Almasihu n'a tee war se.

12 War fijandi Almasihu bande batizeyanoo ra, koyne mo war tun a bande, zama war naanay Irkoy gaaboo kanj nda a na Almasihu tunandi bukaway ra.

13 War, waatoo kanj war buu war laybey nda war hurubanguyan janjaa kanj ti war hundi-ibaayoo se, Irkoy na war hunandi Almasihu bande.

A n'ir laybey kul yaafa.

14 Kaddaasoo kanj hantumandi kanj ra ir laybey goo kanj ir na yaamarey hoo,

kaddaasoo din n'ir wongu, Irkoy n'a tuusu k'a kaa k'a kanjkanjandibundoo ga.

15 Irkoy na hayaa kul taa kokoytarawey nda hiney kone

k'i tee haya kanj borey ga dii ey. Almasihu bande Irkoy hin ey*.

16 Adiši boro kul masi war ciiti njaayan wala hanjan se, wala jingar zaari se, wala handu taaga se, wala hunanzamzaari se†

17 kanjan man'ti kala hayey kanj hima ka kaa biyoo, amma cimoo ti Almasihu.

18 War masi nanj boro kul ma war ganji war ma duu jalaa kanj ga duwandi konkošaa ra, kanj ti boro ma nga boŋ ibaayoo tee ka tee sanda nga mma nga boŋ yeeti ganda ka almalaykey gana, ka huru haya ra kanj a dii a bangayyan ra, a ga too nda hew yaada nda nga hundi-ibaayoo miileyanoo.

19 Borey wey dumey nda kunturoo boŋoo kanj ti Almasihu sii cere ga. Nga ra kunturoo kul duu nga hunaa. Nga no ma kunturoo dii cere ga

* 2:15 2:15 Irkoy na hayaa kul taa kokoytarawey nda hiney kone k'i tee haya kanj borey ga dii ey. Almasihu bande Irkoy hin ey, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Almasihu na hayaa kul taa kokoytarawey nda hiney kone k'i tee haya kanj borey ga dii ey ka hin ey kanjandibundoo ga. † 2:16 2:16 Alyahuudey do, jingar zaariyan no.

ka dobey nda linjey denjandi cere ga. Kunturoo tontonyanoo si hun kala Irkoy do.

Ka buu ka huna Almasihu bande

²⁰ Nda war buu Almasihu bande hini laaley kanj goo kubaa ra here, macin se war ga tee sanda boroyanj kanj ga huna adupna ra ka hanga yaamaryanj bande

²¹ kanj ga nee: «Masi woo dii, masi woo taba, masi tuku woo ga!»

²² Wey kul ti hayayan kanj goyyanj banda ga, i ga dere. I man'ti kala adamizey yaamarey nda ngi cawandey

²³ kanj nda cimi tarayheroo ga hima nda lakkal Irkoy ganayan kanj ngi hunday k'a tee nda bon-yeeti-gandayan, i ga šendandi ngi gaahamey ga, amma i sii nda addalil kul, hundi-ibaayoo sakoo de no i g'a tee.

3

¹ Aywa, nda war tun Almasihu bande bukawey ra, wa hayey ceeci kanj goo beene kanj ra Almasihu ga goro Irkoy kabe gumaa ga.

² Wa miile beene hayey ga, man'ti laboo hayey ga,

³ zama war buu, war hunaroo tugandi Almasihu bande Irkoy ra.

⁴ Waati kanj Almasihu kanj ti war hunaroo bangandi, alwaatoo din, war mo ga bangandi a bande nda darža.

Dira taka žeenaa nda dira taka taagaa

⁵ Wa hayey wii kanj goo war ra kanj ti laboo wane: woy nda aru izefuturaray, nda žiibi, nda ibaayi futu, nda boonay futu, nda haya ceeci albahiiritaray ra kanj ti tooru ganayan.

⁶ Hayey wey maaganda se Irkoy futayyanoo ga kaa [borey ga kanj] si hanajer a se].

⁷ Wey no war cindi k'i tee waatoo kanj war ga huna hayey wey ra.

⁸ Amma sohō war mo ma hayey wey kul nanj kanj ti: futay, nda binetunay, nda laalay, nda wowi, nda šenni haawinte kanj ga hun war mijey ra.

⁹ War masi taari cere se, zama war na war attabiya žeenaa nda nga teegoyey kaa war ga sanda darbay,

¹⁰ ka attabiya taagaa kanj ti ihennaa danj war ga ka bere ka taaga ka duu bayray ka hima nda Irkoy kanj na attabiya taagaa tee.

¹¹ Woo ra Grek sii no, Alyahuudu sii no, boro kanj hurubangu wala jofolo sii no, bonbii wala ganjiboro sii no, banja wala borcin sii no, Almasihu ti hayaa kul, a goo haya kul ra.

¹² War kanj ti Irkoy boro suubantey, nga boro henanantey, nga baakey, war ma tamallay, nda borohennataray, nda bon-yeeti-gandayan, nda bineyaynay, nda suuri danj war ga sanda darbay.

¹³ War ma cere suuri, nda war affoo na dori tee nga cinaa se, takaa kanj nda ir Koyoo yaafa war se, war mo ma yaafa cere se.

¹⁴ Ka bisa woo kul, wa baji tee war darbaa, nga ti linji timmantaa kanj ga borey marga cere ga.

¹⁵ Almasihu alaafiyaa kanj se war ciyandi ka tee gaaham folloku ma war biney juwal. War ma tee gomni baykawyanj.

¹⁶ Almasihu šennoo ma harandi war game* nda booboyan. War ma cere cawandi ka cere hoyray nda lakkal beeri. War ma don Irkoy se nda war

* 3:16 3.16 war game, Grek šenni ra, almaganaa faa ti war biney ra.

biney kul nda albarka danyan lakkal, ka don k'a jer, nda saabuyan, nda dooniyan kan Irkoy Hundoo g'i noo.

¹⁷ Haya kul kan war g'a tee, a ma tee šenni wala teegoy, w'a tee ir Koyoo Isa maanoo ga ka albarka tee Baabaa Irkoy se Isa alhormaa ra.

Dira taka taagaa borey nda cere game

¹⁸ Woyey, wa yee war kurney se ganda, takaa kan nda a ga hima ir Koyoo fonda ra.

¹⁹ Kurney, wa baa war wandey, war masi šendandi i ga.

²⁰ Zankey, wa maa war hayragey se haya kul ra, zama woo ti haya kan ga kan ir Koyoo se.

²¹ Baabey, war masi futu war izey ga, hala biney masi koy hun.

²² Bañney, wa hañajer haya kul here war aduñña koyey se, war masi hayey tee ngi ndumey maaganda se, sanda ka ceci ka kan adamize se, amma wa goy nda bine boryo ka hunbur ir Koyoo.

²³ Haya kul kan war g'a tee, w'a tee nda war binoo kul sanda haya kan ir Koyoo se war g'a tee, man'ti adamize se,

²⁴ zama war ga bay kan ir Koyoo no ma tuboo tee war se sufuray. Ir Koyoo Almasihu se war ga goy.

²⁵ Zama boro kan ga goy nda taka šiira ga duu taka šiiraa banaa, Irkoy si borey bisandi cere.

4

¹ Bañney koyey, wa war bañney dii nda šerretaray nda taka henna, war ma bay kan war mo goo nda Koy beenaa ra.

Hoyrayyan

² Wa gaabandi Irkoy ñaarayyan ga, war ma cindi a ra nda albarka danyan.

³ Koyne mo war ma Irkoy ñaaray ir mo se, hala Irkoy ma mee feeri ir se taka kan nda ir hin ka sirroo kan ti Almasihu har, sirroo kan maaganda se ay hawandi.

⁴ Wa Irkoy ñaaray hala ya hin ka sirroo bayrandi nda takaa kan nda ay ga hima k'a har.

⁵ Wa dira nda lakkal taray borey* game, wa goy nda waatoo kan war duu a.

⁶ War šenney ma teendi nda anneema waati kul, ciiri ma bara i ra, hala war ma hin ka bay taka kan nda war ga boro foo kul zaabi.

Fooyan kokorantaa

⁷ Ir armaa, ir baakaa Tišik, ir Koyoo goykaw laadirantaa, ay tam hangasinoo ir Koyoo bande, a ga war noo ag'alhabarey kul.

⁸ Ya nka cere-cere k'a sanba war do hala war m'ir misoo bay, de mo a ma war biney danj.

⁹ Ay g'a sanba war do, nga nda Onezim, ir arma laadirantaa, ir baakaa kan ti war affoo, i ga nongoo woo alhabaroo kul danj war ra.

¹⁰ Aristark kan goo ay bande kasaa ra ga war foo, nda Marku kan ti Barnabas baasoo† kan war maa yaamarey kan ay n'i noo war se a ga, nda a kaa war do, w'a kubay henna.

¹¹ Isa kan se i ga nee Žustus mo ga war foo, Alyahuudey ra, ngi hinne ti ay goykasinawey Irkoy Laamaa ra. I n'ay binoo yaynandi.

* 4:5 4.5 Taray borey ti borey kan man'ti kretiyeñ. † 4:10 4.10 baasoo, Grek šenni ra, almaganaa faa ti aru hinka izoo.

¹² Epafraas kaŋ ti war affoo, Almasihu [Isa] tamoo no, a ga war foo. A ga tangam Irkoy ŋaarayyan ra war se hala war ma tabati ka tee boroyaŋ kaŋ timme nda hakiika Irkoy ibaayoo ra.

¹³ Ay ga seede a se kaŋ a ga hanse ka zarabi war se, nda borey se kaŋ goo Lawodise, nda wey kaŋ goo Iyerapolis.

¹⁴ Luka, ir baakaa kaŋ ti lotokor, nda Demas ga war foo.

¹⁵ War m'ir armey foo kaŋ goo Lawodise, nda Ninfa, nda Egilizoo kaŋ ga marga nga hugoo ra.

¹⁶ Waati kaŋ batagaa woo cawandi war do, war ma taka tee a ma cawandi Lawodise Egilizoo ra, war mo ma batagaa caw kaŋ ga hun Lawodise.

¹⁷ War ma nee Aršip se: «Hawgay nda goyoo kaŋ ir Koyoo n'a talfi ni ga, m'a tee nda fondaa.»

¹⁸ Agay hunday Pol kaboo ka fooyanoo hantum. War masi dirŋa kaŋ kasa ra ay goo. Irkoy anneemaa ma bara war bande.

Bataga jinaa kaŋ Pol n'a sanba Tesalonik borey se

Citaaboo fahamandiroo

Tesalonik koyraa sii kala Masedoni gandaa ra. Silas nda Timote ka Pol gaa ka Alhabar Boryaa har Tesalonik koyraa ra. Nga ra boroyan naanay Isa. Alyahuuduyan ga hanse ka ceeci ka Pol zarabi, woo maaganda se a mana hanse ka gay koyraa woo ra.

Pol koyyanoo banda ga, a na Timote sanba a ma koy dii Tesalonik ganakey wala i goo fondaa ga, zama Alyahuudey ga hanse k'i gurzugay. Kaŋ Timote yee kate Pol do, alhabarey kaŋ a n'i har hanse ka Pol jaalandi, woo se a na batagaa woo hantum i se ka albarka danj Irkoy se, ka biney danj i ma cindi fondaa ga, i ma koy nda jine. A ni zaabi bukawey tunyanoo kaŋ nda i n'a haa nda Almasihu kaayan daržantaa.

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maapey

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

¹ Agay Pol, nda Silweŋ, nda Timote ka batagaa woo sanba Tesalonik koyraa borey Egilizoo se kaŋ goo Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu bande. Irkoy anneemaa nda nga alaafiyaa ma kaa war ga.

Tesalonik borey dira takaa nda ngi naanaa

² Ir ga albarka danj Irkoy se waati kul war kul maaganda se ir ŋaarayrey ra. Ir si fay nda

³ ka hongu war teegoyey kaŋ ga war naanaa cebe, nda war farawoo kaŋ ga war bajoo cebe, nda war mupeyanoo ir Koyoo Isa Almasihu naataa ra Irkoy ir Baabaa jine.

⁴ Ir armyey, Irkoy baakey, ir ga bay kaŋ Irkoy na war suuba.

⁵ Koyne mo ir Alhabar Boryaa kaŋ ir n'a har war se mana kaa war do šenni hinne ra, a kaa nda hini, Hundi Henanantaa albarkaa ra, nda naanay beeri timmante. War ga takaa bay kaŋ nda ir dira war gamey ra war nafaa maaganda se.

⁶ War tee ir dendenkey, war tee ir Koyoo dendenkey, takaa kul kaŋ nda war hanse ka zarabi, war yadda šennoo ga nda jaali kaŋ hun Hundi Henanantaa do.

⁷ Woo ra war tee fondo cebekaw ganakey kul se kaŋ goo Masedoni nda Akay gandaa ra.

⁸ Zama ir Koyoo meešennoo mana hun kala war do jina ka harandi, man'ti Masedoni nda Akay hinne se a harandi, amma naanaa kaŋ war n'a danj Irkoy ra alhabaroo ga harandi nongu kul ra. Woo ra a si too ir ma haya kul har.

⁹ Borey hunday ga takaa deede kaŋ nda war n'ir dii waatoo kaŋ ir koy war do nda mo takaa kaŋ nda war bere ka hun toorey ga ka Irkoy dii, ka Irkoy hunantaa kaŋ ti cimikoynoo gana,

¹⁰ ka nga Iz'aroo batu kaŋ ga hun beenaa ra. A n'a tunandi ka hun bukawey ra. Isa no kaŋ goo m'ir kaa futayyanoo cire kaŋ ga kaa.

2

Goyoo kanj Pol n'a tee Tesalonik

¹ Ir armyey, war hunday ga bay kanj ir koyyanoo war do mana tee yaada.

² War ga bay mo kanj ir bay ka zarabi, ir bay ka wowandi Filipi koyraa ra, amma ir na Irkoy Alhabar Boryaa har war se nda naanay Irkoy albarkaa ra, ba kanj borey hanse ka ceeci k'a ganji.

³ Ir hoyraa, dereyan sii a ra, žiibi sii a ra, dargari sii a ra.

⁴ Irkoy yadda ir ga ka Alhabar Boryaa talfi ir ga, woo se ir ga šelanj, man'ti hala ir ma duu ka kan adamize se, amma hala ir ma duu ka kan Irkoy se kanj g'ir biney fesufesu.

⁵ War ga bay mo kanj abada ir mana šenni kaanay ka šelanj, wala ka haya ceeci nda albahiiritaray lakkal, Irkoy ti ir seedaa.

⁶ Ir mana bay ka jeeray ceeci boro ga, a ma tee war ga, wala boro foo tana ga.

⁷ Ka gar, ir kanj ti Almasihudiyawey, ir ga hin ka jeraw danj war ga. Amma ir goro war game nda bineyaynay, sanda takaa kanj nda woy-hay ga nga izey saajaw.

⁸ Takaa woo da, ir hanse ka baa war, woo se ir mana soolu hinne ka Irkoy Alhabar Boryaa har war se, amma ka ba ir hundey fur war se, takaa kanj nda war hanse ka kan ir se.

⁹ Ir armyey, war ga hongu ir taabiyanoo nda ir farayanoo, ir goy cijin nda zaari hala ir masi tee boro kul ga jeraw waatoo kanj ir goo ma Irkoy Alhabar Boryaa waazu war se.

¹⁰ War nda Irkoy ti ir seedaa, war kanj ga naanay, takaa kanj nda ir dira nda henanyan war bande, nda šerretaray, nda takaa kanj nda laybu sii ir ga.

¹¹ War ga bay mo kanj ir na war affoo kul dii sanda takaa kanj nda baaba ga nga izey dii.

¹² Ir na war hoyray ka war biney danj. Ir gaabandi war ga war ma dira nda taka kanj ga hima Irkoy jine, nga kanj ga war cee nga Laamaa ra nda nga daržaa se.

¹³ Hayaa kanj se ir mo, ir si fay nda ka albarka danj Irkoy se ti: waatoo kanj war maa Irkoy meešennoo kanj ir n'a har war se, war yadda a ga. War man'a dii sanda adamize šenni, amma war nk'a dii sanda Irkoy meešennoo, šikka sii Irkoy meešennoo no, a ga goy mo war ra, war kanj ga naanay.

¹⁴ Ag'armey, Irkoy Egilizey kanj goo Almasihu Isa maapoo ga Žude gandaa ra, war, war tee ngi ciney, zama war mo, war alkabiilaa borey na war zarabi takaa kanj nda Alyahuudey n'i zarabi,

¹⁵ ngi kanj n'ir Koyoo Isa nda annabey wii. I n'ir gurzugay, i si kan Irkoy se, iberiyanj no adamizey kul se.

¹⁶ I g'ir ganji ir ma šelanj dumey jerey se i masi koy hallasi. I mma koy de i ga tonton ngi zunuboo jeejaa ga. Irkoy futayyanoo kokor ka kanj i boŋ.

Pol ga baa nga ma yee ka dii Tesalonik borey

¹⁷ Ir armyey, ir zaati nda war fay alwaati kayna, ir moyney ka si dii cere, amma ir biney goo cere se. Takaa kanj nda ir ga boonay ir ma dii war ndumey, woo se ir na taka kul tee ka too war do.

¹⁸ Woo se ir baa ir ma koy war do, agay Pol, cee foo hala cee hinka ay g'a ceeci, amma Ibilisi n'ir ganji.

¹⁹ May ti ir naataa, wala ir jaaloo, wala ir fuulaa kanj nda ir ga fooma? Ni bay war no, ir Koyoo Isa jine, nga kaayanoo ga?

²⁰ Zama war, war ti ir daržaa, war ti ir jaaloo.

3

¹ Woo se ir mana hin ka batu koyne, ir dii kanj a ga boori ir ma cindi ir hinne Aten koyraa ra.

² Ir na Timote, ir armaa nda Irkoy goykasinaa AlmasihuAlhabar Boryaa haryanoo ra, sanba war do a ma war noo gaabi ka war biney danj war naanaa ra

³ hala zarabey wey masi boro kul jijirandi, zama war hunday ga bay kanj kala hayey wey ma duu ir.

⁴ Waatoo kanj ir cindi war do, ir n'a har war se za a mana tee kanj zarabijan ga kaa ka duu ir; nga ka tee da, war ga bay.

⁵ Woo maaganda se kanj agay mo, ay mana hin ka batu koyne, ay na Timote sanba ka duu war naanaa alhabar. Ay hunbur siiyaka masi koy war sii, ir goyoo masi koy tee yaada.

⁶ Sohō a hun war do ka kaa ir do, a kate ir se alhabar boryayan war naanaa nda war bajoo ga. A nee kanj waati kul war ga hongu ir henna, war ga hanse ka baa war ma dii ir sanda takaa kanj nda ir ga baa ir ma dii war.

⁷ Woo maaganda se, ir armye, ir tilasoo kul ra nda ir zaraboo ra war na war naanaa k'ir biney danj.

⁸ Sohō ir ga huna, zama war gaabandi ir Koyoo bande.

⁹ Macin nda ir ga hin ka hanse ka albarka danj Irkoy se war sabbu se, nda jaaloo kul kanj nda ir ga jaali war maaganda se Irkoy jine?

¹⁰ Ir ga Irkoy ŋaaray nda hini cijin nda zaari hala ir ma duu ka dii war ndumey, ir ma haya kanj ga war naanaa kuma timmandi.

¹¹ Yala Irkoy ir Baabaa hunday nda ir Koyoo Isa ma fondo feeri ir se hala ir ma hin ka koy war do.

¹² Ir Koyoo ma tonton, a ma hanse ka tonton bajoo ga kanj war g'a tee cere se nda borey kul se, sanda takaa kanj nda ir ga baa war.

¹³ A ma war biney noo gaabi hala laybu masi duwandi war ga, war ma henan Irkoy ir Baabaa jine ir Koyoo Isa nda nga boro henanantey kul kaayanoo ga. [Amin.]

4

Dira takaa kanj ga kan Irkoy se

¹ Aywa ir armye, takaa kanj nda war ga hima ka dira hala war ma duu ka kan Irkoy se, ir n'a cawandi war se. Nda cimi, takaa din da nda war ga dira. Ir g'a wiri war ga, ir ga war hoyray ir Koyoo Isa maŋnoo ra war ma koy jine a ra.

² War ga yaamarey bay kanj ir n'i har war se ir Koyoo Isa albarkaa ra.

³ Irkoy ibaayoo ti war henanyanoo, war ma mooru woy nda aru izefututaray ga.

⁴ War affoo kul ma wan ka nga wandoo dii henanyan nda beeray ra.

⁵ War masi war boŋ nanj boonay futu bajoo bande sanda takaa kanj dumey jerey kanj si Irkoy bay g'a tee.

⁶ Woo ga, boro masi kanj nga armaa ga, a mas'a tooŋe, zama ir Koyoo ti hayey wey kul faasakaa, sanda takaa kanj nda ir bay k'a har war se, ka yee k'a šendandi war ga.

⁷ Irkoy man'ir cee žiibi se, henanyan ra a n'ir cee.

⁸ Woo se boro kaŋ wanji hoyrawey wey ga, man'ti boro se a wanji, Irkoy se a wanji, nga kaŋ ga war noo nga Hundi Henanantaa.

⁹ Haya kaŋ ti armataray baji, a si too boro ma hantum war se a ga, zama war hunday, Irkoy na war cawandi war ma baa cere.

¹⁰ Cimi no, takaa woo da nda war ga dira ir armyey kul bande kaŋ goo Masedoni kul ra. Amma ir g'a wiri war ga, ir armyey, war ma koy a ga ka tonton.

¹¹ Wa gaabandi ka huna alaafiya ra, war ma huga nda war boŋ almušakkawey, war ma goy nda war [boŋ] kabey sanda takaa kaŋ nda ir na war yaamar.

¹² Woo ra war ga dira nda beeray taray borey* game, de mo war si tee boro kul ga jeraw.

Ir Koyoo kaayanoo

¹³ Ir armyey, ir si baa borey kaŋ faati takaa, war ma jaŋ k'a bay, hala war biney masi koy maray sanda borey jerey kaŋ sii nda naata buuyan banda ga.

¹⁴ Nda ir ga naanay kaŋ Isa buu, a tun, takaa din da, Irkoy ga borey kaŋ faati i goo Isa bande marga nga jere.

¹⁵ Hayaa ne kaŋ ir g'a har war se, šenni no kaŋ hun ir Koyoo do: ir kaŋ ti baahunantey kaŋ ga bara hala ir Koyoo kaayanoo ga, ir si borey kaŋ faati jin nongu kul here.

¹⁶ Zama ir Koyoo hunday ga hun beenaa ra ka zunbu waati kaŋ yaamar kaati foo, nda almalayka jinehun foo kaatoo, nda Irkoy laati beeroo jindoo tee, borey kaŋ buu i goo Almasihu bande no ma tun jina.

¹⁷ Ngi banda ga ir, ir kaŋ ti baahunantey kaŋ ga bara ga zandi i bande ka koy duulayan ra k'ir Koyoo kubay beene. Nga ra ir ga cindi ir Koyoo bande hala abada.

¹⁸ Wa cere bineyaynandi nda šenney wey.

5

Ir Koyoo ga kaa waati ga kaŋ boro kul s'a hongu

¹ Ir armyey, haya kaŋ ti alwaatey nda dimmawey, war si too ir ma hantum war se i ga,

² zama war hunday ga bay kaaray kaŋ ir Koyoo zaaroo ga hima nda takaa kaŋ nda zay ga kaa cijin here.

³ Waati kaŋ borey ga nee: «Baani nda lakkalkanay», dogoo din da halaciyen ga kaŋ i boŋ sanda takaa kaŋ nda taamari ga kaa woy gundekoyini ga, i si fatta a ra kul.

⁴ Amma war, ir armyey, war sii kubay ra hala zaaroo din ma kaa war ga sanda zay,

⁵ zama war kul man'ti kala gaayoo izey nda izeyan kaŋ zaari wane nda ey, cijinoo s'ir may, kubaa s'ir may.

⁶ Adiši ir masi jirbi sanda borey jerey takaa, ir ma moo feeri ka hawgay, ir ma hin ir boŋ.

⁷ Borey kaŋ ga jirbi si jirbi kala cijinoo ra, wey kaŋ ga suu si suu kala cijinoo ra.

* 4:12 4.12 Taray borey ti borey kaŋ man'ti kretiyeŋ.

⁸ Amma ir kaŋ ti zaaroo waney, ir ma hin ir boŋ, ir ma naanaa nda bajoo tee guuru darbay k'a daŋ ir jindey ra, hallasiroo naataa ma tee ir guuru fuulaa.

⁹ Irkoy mana kayandi nga futayyanoo ma duu ir, a si baa kala ir ma duu hallasiroo ir Koyoo Isa Almasihu albarkaa ra.

¹⁰ A buu ir se hala ir ma huna ka bara a bande, a ma tee ir hunayan wala ir buuyan ra.

¹¹ Woo maaganda se wa gaabandi cere bande, war ma cere faaba naanaa fonda ra, sanda takaa kaŋ war goo m'a tee da.

Hoyray kokorantey nda fooyanoo

¹² Ir armyey, borey kaŋ ga goy war game, kaŋyaŋ tee war jineborey ir Koyoo albarkaa ra, de mo i ga war hoyray, ir g'a ŋaaray war ga, war m'i beerandi.

¹³ Wa hanse k'i beerandi nda baji ngi goyoo maaganda se. Wa huna alaafiya ra.

¹⁴ Ir armyey, ir g'a wiri war ga, war ma borey hoyray kaŋ si ŋerre, borey kaŋ biney hun, wa biney daŋ, wa borey faaba kaŋ sii nda hini, wa suuri borey kul se.

¹⁵ Wa hawgay boro kul masi ifutu ka ifutu bana. Wa ceeci waati kul ka ihenna tee cere se nda borey kul se.

¹⁶ Wa ŋaali waati kul.

¹⁷ War masi fay nda Irkoy ŋaarayyan.

¹⁸ Wa albarka daŋ Irkoy se haya kul ra, zama woo ti Irkoy ibaayoo war here Almasihu Isa albarkaa ra.

¹⁹ War masi Irkoy Hundoo hewguba.*

²⁰ War masi annabey ŋenney yebebe.

²¹ Amma wa haya kul faranfafaša, woo kaŋ ga boori, war ma gaabu a ga.

²² Wa mooru ifutu dumi kul.

²³ Irkoy kaŋ ti Alaafiyakoyoo, nga hunday ma war henanandi far. A ma war lakkaloo, nda war hundoo, nda war gaahamoo kul jisi bila laybu ir Koyoo Isa Almasihu se nga kaayanoo ga.

²⁴ Bora kaŋ goo ma ciya war se ga laadir, nga no m'a tee mo.

²⁵ Ir armyey, wa Irkoy ŋaaray ir [mo] se.

²⁶ Wa ir armyey kul foo nda summuyan henanante.

²⁷ Ay n'a daŋ war ga nda ir Koyoo, batagaa woo ma cawandi ir armyey kul se.

²⁸ Ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa ma bara war bande.

* **5:19 5.19** Maanaa: «War masi Irkoy Hundoo gagay a ma goy.»

Bataga hinkantoo kaŋ Pol n'a sanba Tesalonik borey se

Citaaboo fahamandiroo

Bataga hinkantoo ti woo kaŋ Pol n'a sanba Tesalonik borey se. Batagaa woo mo ra, a ga nee i ma bine tee, i ma gaabandi Irkoy fondaa ra. Boroyan goo Tesalonik koyraa ra kaŋ ga nee kaŋ Isa Almasihu kaayan hinkantoo laboo ga tee ka ben. Pol n'i bayrandi batagaa woo ra kaŋ taariharkawyan no. Boroyan goo no din mo kaŋ si baa goyyan. A n'i hoyray mo i ma goy. A nee: «Boro kaŋ si baa goy masi ŋaa.» (zamnaa 3.10).

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maapey

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

¹ Agay Pol, nda Silweŋ, nda Timote ka batagaa woo sanba Tesalonik Egilizoo se, war kaŋ goo ir Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu bande.

² [Ir] Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa nda alaafiyya ma kaa war ga.

Ciitoo kaŋ ga teendi Isa kaayanoo hane

³ Ir armyey, ir ga hima waati kul ka albarka dan Irkoy se war maaganda se. A ga hima, zama war naanaa ga hanse ka tonton, nda mo war affoo kul bajoo ga tonton cere se.

⁴ Woo se ir, ir ga war ka fooma Irkoy Egilizey ra, zama mo war gaabandi, war na naanaa dii, war na gurzugawey nda war zarabey kul muje.

⁵ Wey ga cebe kaŋ Irkoy ciitoo ga ůerre, war ma laasaabandi boroyan kaŋ ga hima nda Irkoy Laamaa kaŋ se mo war goo ma zarabi.

⁶ Ir ga bay kaŋ Irkoy ga ůerre, a ga borey zarabi kaŋ ga war zarabi,

⁷ ka war kaŋ ga zarabi noo alaafiya ir bande. Woo ga teendi han kaŋ ir Koyoo Isa bangay beenaa ra, nga, nda nga almalayka gaabikoyney

⁸ nuune beeri ra, ka borey zukandi kaŋ si Irkoy bay, nda wey kaŋ mana yadda ir Koyoo Isa Alhabar Boryaa ga.

⁹ I ga duu zukandi kaŋ ti halaciyani abadante kaŋ ga mooru ir Koyoo ndumoo nda nga darůa gaabantaa,

¹⁰ waati kaŋ a ga kaa hanoo din ka beerandi nga boro henanantey ra, de mo ganakey kul ma kayfi nda a. War goo borey din ra, zama war yadda ir seedetaraa ga kaŋ ir n'a tee war se.

¹¹ Woo maaganda se waati kul ir ga ŋaaray war se Irkoy ma war dii boroyan kaŋ ga hima nda nga ciyayanoo, a ma war ibaayi henna nda war naanaa teegoyoo timmandi nga hinoo ra

¹² hala ir Koyoo Isa maapoo ma jer war ra, war mo ma jer a ra ir Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa ra.

2

Tureyan kokorantaa kaŋ ga tee jina ir Koyoo ma kaa

¹ Ir armyey, haya kaŋ ti ir Koyoo Isa Almasihu kaayanoo nda margaroo kaŋ ir ga kaa k'a tee jeroo ga, ir g'a wiri war ga,

² war masi cahã ka war lakkaley tunandi ka hunbur annabi šenni se wala waazu se kaŋ nee ir Koyoo kaayanoo zaaroo too, ba nda bataga ka kaa war do kaŋ i nee ir k'a sanba.

³ War masi naŋ boro kul ma war darga taka kul ra, zama hanoo din si kaa kala naanaa yankaryanoo ma tee jina, bora kaŋ ti goy futu teekaa ma bangandi, maanaa halacintaa.

⁴ Haya kul kaŋ se i ga nee koy, nda haya kul kaŋ adamize g'a gana, a g'i kul wongu ka nga boŋ jer i se beene hala nongu kaŋ ra a ga goro Irkoy hugoo ra ka nee nga ti Irkoy.

⁵ War nka si hongu, waatoo kaŋ ay goo war do, ay na hayey wey har war se?

⁶ Sohõ war ga hayaa bay kaŋ g'a ganji a masi bangay nda man'ti nga waatoo ka too.

⁷ Zama za sohõ goy futu sirroo goo ma goy, amma kala de bora kaŋ g'a ganji sohõ da ma mooru jina boro ma dii a.

⁸ Waatoo din no bora kaŋ ti goy futu teekaa ga bangandi, ir Koyoo [Isa] g'a wii nda nga meehewoo k'a halaci nda nga kaayanoo daržaa.

⁹ Bora woo, Ibilisi gaaboo no ma kate a ma kaa. A ga kayfi dumi kul, nda tammaasayan, nda taari kayfiyan tee,

¹⁰ a ga šerretaray jaŋay dumi kul tee ka halacintey darga, zama i mana yadda ka baa cimoo kaŋ g'i hallasi.

¹¹ Woo maaganda se Irkoy ga gaabi derante sanba i ga kaŋ g'i ka naanay taaroo,

¹² hala borey kul kaŋ mana naanay cimoo, šerretaray jaŋay kan i se ma ciitandi.

War nka suubandi hallasiyan se

¹³ Ir armye, ir Koyoo baakey, ir, ir ga hima waati kul ka albarka daŋ Irkoy se war sabbu se, zama Irkoy nka war suuba hallasiyan se za šintinoo ga nga Hundoo henanyanoo nda cimoo naanayyanoo albarkaa ra.

¹⁴ Woo se a na war cee [mo] ir Alhabar Boryaa albarkaa ra, hala war ma duu ir Koyoo Isa Almasihu daržaa.

¹⁵ Aywa ir armye, wa gaabandi, war ma alaadawey dii kaŋ ir n'i cawandi war se, a ma tee mee nda mee wala bataga ra.

¹⁶ Ir Koyoo Isa Almasihu hunday nda ir Baabaa Irkoy kaŋ baa ir, de a n'ir noo bineyaynay abadante nda naata henna nga anneemaa albarkaa ra

¹⁷ ma war biney yaynandi, a ma war noo gaabi teegoy henna kul teeyan se nda šenni henna kul haryan se.

3

Wa Irkoy ŋaaray ir se

¹ Aywa ir armye, wa Irkoy ŋaaray ir se hala ir Koyoo meešennoo ma koy jine ka beerandi sanda takaa kaŋ a ga ti a war game,

² hala mo ir ma hun boro laala futawey kabey ra, zama man'ti borey kul bara nda naanaa.

³ Amma ir Koyoo ga laadir, a ga war noo gaabi ka war soolam boro laalaa ra kaŋ ti Ibilisi.

⁴ Ir ga naanay ka bay ir Koyoo maaganda se, hayey kaŋ nda ir na war yaamar, war g'i tee, war ga koy a ga k'i tee.

⁵ Ir Koyoo ma war biney gongu ka koy Irkoy bajoo nda Almasihu suuroo here.

Goyyan nka tilasu

⁶ Ir armey, ir ga war yaamar ir Koyoo Isa Almasihu maapoo ga, war ma mooru arma kul kanj dira takaa si šerre, a si dira nda alaadaa kanj a duu a ir ga.

⁷ War hunday ga takaa bay kanj nda war ga hima k'ir denden, zama ir mana dira nda šiiryan war game.

⁸ Ir mana nja boro kul do yaada. Taabi nda farayan ra ir goy cijin nda zaari hala ir masi tee war affoo kul ga jeraw.

⁹ Man'ti ir nka sii nda fondo, amma ir nka baa ir ma tee war se boroyan kanj war m'i guna ka tee hala war m'ir denden.

¹⁰ Koyne mo waatoo kanj ir cindi war do, ir na war yaamar nda šennoo woo ka nee: «Boro kanj si baa goy masi nja.»

¹¹ War hunday, ir maa kanj boroyan goo war ra kanj dira takaa si šerre, i si goy kul tee, i ga ngi mijey danj haya waaney ra.

¹² Borey wey ciney, ir g'i yaamar k'a šendandi i ga ir Koyoo Isa Almasihu maapoo ga, i ma goy henna ka ngi boŋ huna.

¹³ War, ir armey, war masi fara nda ihenna teeyan.

¹⁴ Šennoo kanj ir n'a har war se batagaa woo ra, nda boro goo no kanj mana yadda a ga, war m'a laasaabu, war nda a masi marga haya kul ra hala a ma duu ka haw.

¹⁵ Amma woo kul, war mas'a dii sanda iberi, w'a hoyray sanda arma.

Gaarari nda fooyan

¹⁶ Ir Koyoo Alaafiyakoyoo, nga hunday ma war noo alaafiya waati kul taka kul here. Ir Koyoo ma bara war kul bande.

¹⁷ Agay hunday Pol kaboo ka fooyanoo hantum. Takaa woo nda ay ga hantum, woo ti ay tammaasaa ay bataga kul ra.

¹⁸ Ir Koyoo Isa Almasihuanneema ma bara war kul bande.

Bataga jinaa kaŋ Pol n'a sanba Timote se

Citaaboo fahamandiroo

Pol ka batagaa woo sanba Timote se waatoo kaŋ Timote goo Efez koyraa ra. Timote baabaa man'ti kala Grek, paŋoo man'ti kala Alyahuudu kaŋ naanay Isa. Pol naarumawey kaŋ a n'i tee ka Alhabar Boryaa har, nga ra nga nda Timote dii cere. Ngi cere bayyanoo banda ga, a hanga Pol diray boobo ra ka waazu. Cee booboyan mo Pol g'a sanba Egilizey do ka mise ſendayan hanse.

Batagawey kaŋ Pol n'i sanba Timote nda Tit se, borey ga nee batagawey no kaŋ ga ſelanj alfagey nda fondawey ga kaŋ cebandi alfagey nda Egilizey jinehuney se. Batagaa woo ga hin ka zamnandi kanje hinka:

- 1. Cawandiroo kaŋ harandi Egilizey nda ngi jinehuney se.*
- 2. Hoyrawey kaŋ harandi Timote hunday se nga goyoo here.*

Boraa kaŋ se batagaa sanbandi maapoo

nda fooyanoo kaŋ teendi a se

¹ Agay Pol kaŋ ti Almasihu Isa diyaw ka sawa nda ir Hallasikaa Irkoy yaamaroo nda Almasihu Isa ir naataa,

² ka batagaa woo sanba ni Timote se kaŋ ti ay ize cimoo naanayyanoo ra. Baabaa Irkoy nda Almasihu Isa ir Koyoo anneemaa, nda tamallaa, nda alaafiyaa ma kaa ni ga.

Hawgay taari cawandikey ga

³ Cindi Efez koyraa ra sanda takaa kaŋ nda ay n'a wiri ni ga waatoo kaŋ ay koy Masedoni gandaa ra hala ma boroyan yaamar i masi haya tanayan cawandi.

⁴ I masi hawa fillayan nda kaaga fisi-fisiyan kaŋ si ben ga kaŋ ga citi hay, i si Irkoy ibaayoo tabatandi kaŋ ga teendi naanaa ra.

⁵ Yaamaroo addalilo man'ti kala baji kaŋ ga hun bine henanante ra, nda bine boryo, nda naanay kaŋ ra almunafikitaray sii.

⁶ Boro fooyan na fondaan naŋ ka koy hanga ſenni yaada bande.

⁷ I ga ngi boŋ tee sanda aſariyaa baykawyan, i si hayaa bay kaŋ i g'a har, i si hayaa bay kaŋ ga i ga ſendandi.

⁸ Ir ga bay kaŋ aſariyaa ga boori nda boro g'a ka goy nda fondaan.

⁹ Amma ir ma haya foo bay, aſariyaa mana gorandi boro ſerrante se, a mana kaa kala goy futu teekey nda turantey se, boro laaley nda zunubantey se, borey kaŋ si hunbur Irkoy nda borey kaŋ si Irkoy hayey beerandi se, naa karkey nda baaba karkey se, nda borowilkey,

¹⁰ nda borey kaŋ ga woy nda aru izefututaray tee, nda arey kaŋ ga marga nda arey, nda borey kaŋ ga borey haamay, nda taariharkey, nda taariſeekey, nda haya kaŋ si koy cawyan cimoo bande.

¹¹ Cawandoo woo sawa nda Alhabar Boryaa kaŋ talfandi ay ga. Alhabar Boryaa woo mana hun kala Irkoy daržantaa do kaŋ ti Gomnikoyoo.

Pol ga albarka danj Irkoy se nga tamallaa maaganda se

¹² Ay ga albarka danj Almasihu Isa ir Koyoo se kaŋ n'ay noo gaabi, k'ay dii laadirante, k'ay danj nga goyoo ra,

¹³ ba kaŋ se ay na maapoo futandi ka bisa, ka tee gurzugandikaw, boro wowkaw, amma Irkoy tamalla ya ne, zama ya nk'i tee lakkal jaŋay nda naanay jaŋay ra.

¹⁴ Ir Koyoo na nga anneemaa doori ay boŋ nda baayan, a n'ay noo naanay nda baji kaŋ ga duwandi Almasihu Isa margaroo ra.

¹⁵ Šennoo woo, šenni hakiikante no, a ga hima ka diyandi nongoo kul here kaŋ Almasihu Isa nka kaa aduŋŋa ra ka zunubantey hallasi kaŋyaŋ agay ti i kul ibeeroo.

¹⁶ Irkoy tamalla ya ne, agay kaŋ ti borey kul zunubante beeroo, hala Isa Almasihu ma nga suuroo kul cebe ay here hala ya duu ka tee borey kaŋ ga kaa ka naanay ka duu hunayan abadantaa se boro kaŋ i m'a guna ka tee.

¹⁷ Zamaney Kokoyoo, a si buu, boro si dii a, Irkoy follokaa, beeray nda darža ma bara a ga abada hala abada. Amin.

Pol nee Timote se a ma gaabu naanaa ga

¹⁸ Ay izoo Timote, ay ga yaamaroo woo talfi ni ga ka sawa nda annabey šenney kaŋ bay ka harandi ni ga. Šenney wey nda ma wongu henna tangam

¹⁹ nda ka gaabu naanay nda binekanay ga, boro fooyaŋ na binekanay naŋ, i na ngi naanaa mun sanda harihii.

²⁰ Borey din, Imene nda Aleksander goo i ra, ay n'i tarj Ibilisi se, hala i ma faham kaŋ i masi Irkoy wow.

2

Hoyrayyan Irkoy ŋaarayyan se

¹ Adiši, ay hoyray jinaa man'ti kala borey ma hanse ka Irkoy biŋŋay, i ma Irkoy ŋaaray, i ma Irkoy ŋaaray cere se, i ma albarka daŋ Irkoy se adamizey kul se,

² nda kokoyey se, nda boŋkoyney se, hala ir ma huna alaafiya nda lakkalkanay ra, ka dira Irkoy ganayan nda taka henna ra.

³ Woo ti haya kaŋ ga boori, a ga kan Irkoy ir Hallasikaa se

⁴ kaŋ ga baa borey kul ma hallasi, i ma cimoo bay,

⁵ zama Irkoy, nga folloku no,

waafakandikaa kaŋ goo Irkoy nda adamizey game mo, nga folloku no, aroo no kaŋ se i ga nee Almasihu Isa

⁶ kaŋ na nga boŋ noo ka adamizey kul zunubey alhakoo bana k'i hallasi. Seedetaraa woo teendi alwaatoo kaŋ kayandi ra.

⁷ Nga se ay tee waazukaw, nda diyaw, nda cawandikaw dumey kaŋ man'ti Alyahuudu se naanaa nda cimoo ra. Cimoo no ay g'a har, ay si taari.

⁸ Adiši ay ga baa arey ma Irkoy ŋaaray nongu kul ra ka ngi kabe henanantey jer bila futay bila kakaw.

⁹ Takaa din da, ay ga baa woyey ma bankaaray daŋ kaŋ ga hima, suturayan nda boŋ-yeeti-gandayan ra. I masi tur šenda tee, i masi wura wala alyakuutu hay šenda ka taalam. I masi darbay hay šenda daŋ.

¹⁰ I ma taalam nda teegoy henna kaŋ ga hima woyey se kaŋ kayandi ngi ma hunbur Irkoy.

¹¹ Woy ma dangay i m'a cawandi, a ma nga boŋ yeeti ganda.

¹² Ay si woy noo fondo a ma cawandi wala a ma hini fur aru boŋ. A mma hima ka tee boro dangayante,

¹³ zama Adama ka jin ka hansandi, nga banda ga, Haawa.

¹⁴ Man'ti Adama ka dargandi, woyoo ka dargandi, a kaŋ hooyan ra.

¹⁵ Amma woo kul ra, woyoo ga hallasi nga hayyanoo maaganda se nda a gaabandi naanaa, nda baji, nda henanyan ga boŋ-yeeti-gandayan ra.

3

Egilizoo jineborey

¹ Šennoo woo, šenni hakiikante no, boro kaŋ ga baa Egiliz jinehuntaray, a boonay goy henna.

² Kala Egiliz jinehun ma tee boro kaŋ ga laybu sii, woy folloku kurpe, a ma hin nga boŋ, lakkalkoyni, boro attabiya hennakoyni, yawzumandikaw, a ma hin ka cawandi.

³ A masi tee boro kaŋ na nga boŋ noo harifutu hanŋan se, a masi tee boro futa, a ma tee boro boryo, a masi tee yenjekaari, a masi tee nooru baakaw.

⁴ A ma nga boŋ hugoo juwal henna, a ma nga izey aladabu i ma boŋdum a se, i m'a beerandi.

⁵ Zama boro kaŋ si hin ka nga boŋ hugoo juwal, taka foo nda a ga hin ka huga nda Irkoy Egilizoo?

⁶ A masi tee boro kaŋ taaga ka tuubi, hala a masi koy bolsay ka kaŋ ciitoo ra kaŋ ra Ibilisi kaŋ.

⁷ Kala a ma tee mo boro kaŋ taray borey ga seedetaray henna har a ga hala i mas'a kaynandi, a masi kaŋ Ibilisi kumsaa ra.

Egilizoo goykey

⁸ Takaa din da, kala Egiliz goykey ma tee boroyan kaŋ borey g'i beerandi, i masi tee boro kaŋ si kay šenni foo ga, i masi ngi boŋ noo harifutu boobo hanŋan se, i masi nooru ceeci nda taka žiibi.

⁹ I ma naanaa cimoo kaŋ cindi ka tugandi dii bine kaaray ra.

¹⁰ Ngi mo, kala i ma siyandi jina, woo banda ga, nda laybu sii i ga, i ma tee Egiliz goykaw.

¹¹ Takaa din da, woyey ma tee boroyan kaŋ borey g'i beerandi, i masi tee miimandakaw, i ma hin ngi boŋ, i ma laadir haya kul ra.

¹² Egilizoo goykey affoo kul ma tee woy folloku kurpe, i ma ngi izey nda ngi boŋ hugey juwal henna.

¹³ Borey kaŋ ga Egiliz goyoo tee ka boori, i ga duu jineborotaray henna nda lakkalkanay beeri naanaa ra kaŋ ga duwandi Almasihu Isa ra.

Irkoy ganayanoo sirroo

¹⁴ Ay na hayey wey hantum ma ne, amma ay ga tammahā ne nda kayna ya koy ni do.

¹⁵ Amma nda ay gay ay mana kaa, ma takaa bay kaŋ nda boro ga hima ka dira Irkoy hugoo ra kaŋ ti Irkoy hunantaa Egilizoo, kaŋ ti hugoo ganjoo nda asaasoo kaŋ ga cimoo ga kay.

¹⁶ Kakaw sii a ra, Irkoy ganayanoo sirroo ga hanse ka beeri:

Irkoy na nga boŋ cebe gaaham ra,

nga Hundoo yadda kaŋ a ga šerre,

a bangandi almalaykayan se.

A waazandi dumiyay se,

adupna ra a naanayandi,

a zandi ka huru daržaa ra.

4

Hawgay cawandikaw taariharkay ga

¹ Irkoy Hundoo ga nee kaaray kanj alwaati korawey ra boroyan ga ngi boŋ moorandi naanaa ka denji darga lakkalyan ga, i ga hanajer ganjey cawandiyaney se,

² kanjanj ti almunafiki nda taariharkaw, biney ga kogu ma nee haya kanj guuru konna ciray ka žeeru tee i ga.

³ I ga nee kanj boro masi hiiji, ŋaayanyan goo no kanj i ga nee boro mas'i ŋaa, ka gar hayayan no kanj Irkoy n'i taka ganakey se kanj ga cimoo bay hala i m'i ŋaa ka albarka tee.

⁴ Haya kul kanj Irkoy n'a taka ga boori, haya kul sii no kanj boro ga hima ka wanji a, a ma ŋandi de nda albarka danjan,

⁵ zama Irkoy meešennoo nda Irkoy ŋaarayyan g'a henanandi.

Isa Almasihu goykaw henna

⁶ Nda n'ga hayey wey danj ir armey jine, n'ga tee Almasihu Isa goykaw henna kanj ga huna nda naanaa šenney nda cawyan boryaa kanj ni hanga a nda cimi.

⁷ Fay nda fillawey kanj si henan kanj borey kanj si hunbur Irkoy g'i har. Ni boŋ gaabandi Irkoy ganayan ga.

⁸ Gaaham feeriyen goo nda nafaw kayna*, Irkoy hunburay binde goo nda nafaw nongu kul here, allaahidu goo a ra sohō da hunaroo se, allaahidu goo a ra hunaroo kanj goo kaa se.

⁹ Šennoo woo, šenni hakiikante no, boro ga hima ka naanay timmante danj a ga.

¹⁰ Woo ti addaliloo kanj se ir ga fara ka tangam, zama ir ga naata Irkoy hunantaa ra kanj ti adamizey kul Hallasikaa, waaniwaani ganakey.

¹¹ Hayey wey ka borey yaamar m'i cawandi.

¹² Boro kul masi donda ni, ni zankataraa maaganda se. Tee ganakey se boro kanj i m'a guna ka tee, šenni ra, nda teegoy ra, nda baji ra, nda naanayyan ra, nda henanyan ra.

¹³ Hala ay ga kaa, ma gaabandi ka Irkoy meešennoo caw borey jine, ma borey hoyray, ma cawandi.

¹⁴ Masi donda anneemaa nooyanoo kanj ni duu a, a nondi ma ne annabi šenni bande nda boro beerey margaroo kanj na ngi kabey fur ni ga.

¹⁵ Huga nda hayey wey, ni kul noo goyoo se, nga ra ni koyjineyanoo ga henan borey kul se.

¹⁶ Lakkal danj ni boŋ se nda ni cawandiyanoo se. Gaabandi hayey wey ga, zama nda n'ga woo tee, n'ga ni hunday nda borey kanj ga hanajer ma ne hallasi.

5

Boro žeeney nda soogey dii takaa

¹ Masi zahā aru žeena ga, a hoyray sanda ni baabaa. Aru soogey, m'i hoyray sanda armayan,

² woy žeeney, m'i hoyray sanda ŋaa, woy soogey, m'i hoyray sanda woyme nda taka kanj ga hanse ka henan.

Woyey kanj kurjey buu dii takaa

* 4:8 4.8 kayna, Grek šenni ra, almaganaa faa ti waati kayna se.

³ Ma woyey kan kurney buu beerandi, maanaa wey kan sii nda faabakaw kul.

⁴ Amma nda izeyan wala haamayan goo woy kan kurnoo buu se, i ma ngi ganayanoo cebe nda teegoy henna teeyan ngi hugoo borey se jina, i ma teegoy henney bana kan ngi hayragey n'i tee i se, zama woo ti haya kan ga kan Irkoy se.

⁵ Woy kan kurnoo buu kan nda cimi a cindi nga hinne, nga, a ga naata Irkoy ga, a ga gaabandi Irkoy biɲɲayyan nda Irkoy ɲaarayyan ga cijin nda zaari.

⁶ Amma woy kan kurnoo buu kan ga hanga nga bine-ibaayoo, a buu, ba kan se a ga huna.

⁷ I yaamar nda hayey wey hala i ma tee boroyan kan ga laybu sii.

⁸ Boro kan si lakkal dan nga borey se, waaniwaani nga hugoo borey, bora na naanaa yankar, a jaase boro kan si naanay Irkoy.

⁹ Hala woy kan kurnoo buu ga hantumandi woyey kan kurney buu kaddaasoo ga faabayan se, kala a ma tee woy kan sii jiiri woydu (60) se ganda, a mana tee wande kala kurpe folloku se.

¹⁰ A ma bara nda seedetaray nga teegoy henney maaganda se, a na zankayan biiri, a na yaw zumandi, a na Irkoy boro henanantey cewey jumay, a na borey kan ga zarabi faaba, a na teegoy henna dumi kul tee.

¹¹ Amma woy soogey kan kurney buu, masi yadda ka maapey hantum, zama waati kan i tun ka hanga ngi ibaayey bande ka Almasihu nan, i ga baa ngi ma hijji.

¹² I ga ciitandi, zama i na ngi allaahidu jinaa yankar.

¹³ Koyne mo i sii nda goy, i ga šintin ka huru ka fatta hugey ra. Man'ti i mma tee boroyan kan sii nda goy hinne, i mma tee albuddakaw ka ngi mijey dan haya kul ra, i ga hayayan har kan si harandi.

¹⁴ Adiši, ay ga baa woy soogey kan kurney buu ma hijji. I ma duu zankayan, i ma ngi hugey juwal, i masi iberoo noo fondo kul a ma haya futu har,

¹⁵ zama za sohō da affooyan bere ka hanga Ibilisi bande.

¹⁶ Nda ganakaw woy goo nda nga borey ra woyyan kan kurney buu, a ma huga nda ey, i masi tee Egilizoo ga jeraw, hala Egilizoo ma duu ka huga nda wey kan kurney buu i sii nda faabakaw.

Egilizoo boro beerey dii takaa

¹⁷ Egilizoo boro beerey kan ga jinehantaray henna tee ga hima nda ka duu beeray hinka, waaniwaani wey kan Irkoy meešennoo haryanoo nda nga cawandiyanoo goyoo ra i ga taabi,

¹⁸ zama Citaaboo nee: «Masi heejoo mijoo haw kan goo ma taasoo musay.»* Koyne mo: «Goykaw ga hima nda nga banaa.»† ¹⁹ Seedetaray futu kan harandi Egilizoo boro beeri ga, masi yadda a ga nda man'ti seede hinka wala ihinza ka fatta.

²⁰ Borey kan ga huna zunubu ra, citi i ga borey kul jine, hala borey jerey mo ma hunbur.

²¹ Ay g'a šendandi ni ga Irkoy jine, nda Almasihu Isa jine, nda almalayka subantey jine, ma hayey wey dii, masi borey bisandi cere, masi baa affoo ka bisa affoo.

* **5:18 5.18** Alhukumoo 25.4; Korent borey bataga 1na 9.9. † **5:18 5.18** Matiyu 10.10; Luka 10.7.

²² Masi cahã ka ni kabey fur boro kul ga[‡] k'a dan goy ra, masi huru zunubu waaney ra. Gaabandi ni boj henandian ga.

²³ Masi hari de han koyne, ma alaneb hari moora kayna han ni borkotoo nda ni wirci buaney kan ga koy ka kaa maaganda se.

²⁴ Boro fooyan zunubey ga kaaray borey se za i mana ciitandi. Affooyan waney si kaaray borey se kala waati banda ga.

²⁵ Takaa din da teegoy henney ga kaaray borey se. Wey mo kan boro si dii ey sohõ da si hin ka cindi tuguyan ra.

6

¹ Borey kul kan goo banntaray, i ma ngi koyey dii sanda boroyan kan ga hima nda beeray beeri, hala Irkoy maapoo nda cawandoo masi wowandi.

² Banney kan koyey ti ganakaw, i masi armataraa tee kobay ka ngi koyey kaynandi. I ma goy i se ka tonton, zama borey kan banney goyoo g'i nafa man'ti kala ganakaw nda baakaw.

Hayey wey ka borey cawandi m'i hoyray.

Hayaa kan ti taari almanoo nda alman cimoo

³ Boro kan na cawandian tana cawandi, ka gar a si sawa nda ir Koyoo Isa Almasihu šenney kan ti cimoo nda cawandianoo kan ga koy Irkoy ganayanoo bande,

⁴ bora too nda bolsay, a si haya kul bay. Kakaw nda šenni cendian wirci bara a ga kan ra canseyan, nda yenje, nda wowaney, nda tuume futawey ga hun,

⁵ nda kakaw yaadawey kan si ben kan goo boro lakkal futawey nda cere game, cimi sii i kone. I ga hongu kan Irkoy ganayan man'ti kala alman duuyan fondo.

⁶ Cimi no, Irkoy ganayan man'ti kala alman beeri nda boro ga wakkal.

⁷ Ir mana kate haya kul aduɲna ra, ir si hin ka haya kul mo ka koy.

⁸ Adiši nda ir goo nda haya kan ir g'a ŋaa nda haya kan nda ir ga daabu, a ga hima k'ir wasa.

⁹ Borey kan ga baa ngi ma tee almankoyne, i ga kan annešayan nda kumsay ra, nda boonay dargante laala boobo kan ga adamizey kanandi halacian nda dereyan ra,

¹⁰ zama nooru bajoo, nga ti haya laala dumi kul linjoo. Boro fooyan kan na ngi boj noo a se, i mooru naanaa, i na ngi hundey too nda marayyan boobo.

Yaamaroo kan nondi Timote hunday se

¹¹ Amma ni, ya Irkoy bora, zuru hayey wey se, hanga šerretaray, nda Irkoy ganayan, nda naanayyan, nda baji, nda mupeyan, nda bineyaynay bande.

¹² Naanaa tangam henna tangam, hunayan abadantaa dii kan se ni ciyandi. N'na seedetaray henna tee seede boobo jine.

¹³ Ay ga [ni] yaamar Irkoy jine kan ga hundi dan haya kul ra nda Almasihu Isa jine kan na seedetaray henna tee Pons Pilat jine,

¹⁴ ma gaabu yaamaroo ga bila žiibi, bila laybu hala ir Koyoo Isa Almasihu bangayyanoo ga.

¹⁵ Irkoy ti Gomnikoyoo, nga hinne ti Gaabikoyoo, nga ti kokoyey Kokoyoo, nga ti koyey Koyoo,

[‡] 5:22 5.22 Maanaa: Egilizoo ra, nda i na boro dan jere ga goy se, i mma kabe fur a ga ka gaara a se jina a ma gorandi goyoo ra.

a ga Isa kaayanoo bayrandi alwaatoo kaŋ kayandi ra.

¹⁶ Nga kaŋ hinne ka si buu,

a ga goro gaay ra kaŋ do boro kul si hin ka too,
boro kul mana bay ka dii a, i si hin ka dii a mo.

Beeray nda hini abadante ma bara a ga. Amin.

¹⁷ Borey yaamar kaŋ ti zamanoo woo almankoyney, i masi tee bol-santeyan, i masi ngi naataa dan alman ra kaŋ si cindi. I ma ngi naataa dan Irkoy ra kaŋ ga haya kul noo ir se nda booboyan hala ir ma daame a ra.

¹⁸ I ma haya henna tee, i ma tee almankoynei teegoy henna ra, i ma noo, i ma tee kabedoonayan.

¹⁹ Woo ra i ga asaasu henna tee suba se ka duu hunayan cimoo.

²⁰ He Timote, gaabu talfoo ga ka ni boŋ marga šenni yaadawey ga kaŋ si henan, nda taari bayraa kakawey ga.

²¹ Boro fooyan nee kaŋ ngi duu bayraa woo. I dere, i na naanaa nan. Irkoy anneemaa ma bara war bande.

Bataga hinkantoo kaŋ Pol n'a sanba Timote se

Citaaboo fahamandiroo

Woo ti bataga hinkantoo kaŋ Pol n'a sanba Timote se. Waatoo kaŋ Pol na batagaa woo hantum, a sii kala kasa ra Rom koyraa ra. Pol maate kaŋ nga buuyanoo waatoo man ka koy Irkoy do. A hantum Timote se ka binoo dan, zama a ga bay kaŋ zarabi boobo goo jinoo ra. A n'a hoyray Irkoy goyoo here. A n'a hoyray a ma tee sanda nga Pol, ka Irkoy meeŋnnoo waazu nongu kul nda borey kul se. A nee a se a ma tee sanda Isa Almasihu sooje laadirante henna.

Boraa kaŋ se batagaa sanbandi maapoo

nda fooyanoo kaŋ teendi a se

¹ Agay Pol kaŋ ti Almasihu Isa diyaw Irkoy ibaayoo ra ka sawa nda allaahidoo kaŋ ga hunaroo noo kaŋ goo Almasihu Isa ra,

² ka batagaa woo sanba ni Timote se kaŋ ti ay izoo kaŋ ay ga hanse ka bag'a. Baabaa Irkoy nda Almasihu Isa ir Koyoo anneemaa, nda tamallaa, nda alaafiyaa ma kaa ni ga.

Pol ga Timote kunahennay

³ Ay ga albarka dan Irkoy se kaŋ ay g'a gana nda bine kaaray sanda takaa kaŋ ay kaagey n'a tee, ay ga hongani waati kul ay ŋaarayrey ra cijin nda zaari.

⁴ Ay ga hongani mundawey, ay ga hanse ka baa ya dii ni hala ya too nda naali.

⁵ Ay ga hongani naanaa kaŋ ra almunafkitaray sii kaŋ goo ni ra, kaŋ jin ka bara ni kaaga woyoo Lowis nda ni naa Enis ra. Ay ga naanay ka bay kaŋ a goo ni mo ra.

⁶ Woo maaganda se ay ga ni hongandi Irkoy anneemaa nooyanoo kaŋ ni duu a ay kaboo kaŋ ay na fur ni ga ra, ma gaabandi a ma dii zaram,

⁷ zama Hundoo kaŋ Irkoy n'a noo ir se s'ir tee alkubu, woo kaŋ a n'a noo ir se g'ir too met nda hini, nda baji, nda boro ma hin nga boŋ.

⁸ Adiŋi masi haw ka seedetaray tee ir Koyoo maapoo ga. Masi haw nda agay kaŋ tee kasa-ize nga sabboo se. Ni bagaa zaa Alhabar Boryaa zaraboo ra ka sawa nda Irkoy hinoo.

⁹ Irkoy n'ir hallasi, a n'ir cee nda ciyayan henanante. Woo mana teendi ir teegoyey maaganda se, nga boŋ dunbandiroo nda nga anneemaa no kaŋ nondi ir se Almasihu Isa alhormaa ra za alwaatey kul jine.

¹⁰ Sohō anneemaa woo cebandi ir se ir Hallasikaa Almasihu Isa bangayyanoo bande. Nga no ka buuyan halaci, ka hunaroo nda funbuyan janjaa cebe kaaray Alhabar Boryaa bande.

¹¹ Alhabar Boryaa woo maaganda se ay tee waazukaw, nda diyaw, nda cawandikaw.

¹² Woo sabbu se hayey wey zaraboo ga duu agay, amma ay si haw, zama ay ga boraa bay kaŋ ay naanay a. Ay ga naanay ka bay kaŋ a goo nda hini ka gaabu hayaa kaŋ a na talfi ay ga hala zaari koraa din hane.

¹³ Šenni cimey kaŋ ni maa ay n'i har, i dii m'i ka goy naanay nda baji ra kaŋ ga duwandi Almasihu Isa ra.

14 Gaabu talfi hennaa ga Hundi Henanantaa kanj goo ir ra albarkaa ra.

15 N'ga bay kanj borey kul kanj goo Azi gandaa ra n'ay nanj, Fižel nda Hermožen goo i ra.

16 Ir Koyoo tamallaa ma bara Onesifor hugoo borey ga, zama cee booboyan a n'ay binoo yaynandi. A mana haw nda guuru karfey kanj goo ay ga.

17 Za a too kate Rom, a n'ay ceeci nda hini, a dii agay.

18 Ir Koyoo m'a noo a ma duu Irkoy do tamallaa zaari koraa din hane. N'ga bay ka bisa boro kul alhaadimaa kanj a n'a tee Efez.

2

Isa Almasihu sooje henna

1 Adiši ni ay izoo, nanj anneemaa kanj goo Almasihu Isa ra ma ni gaaboo tonton.

2 Hayey kanj ni maar'ey ay mijoo ra seede boobo jine, i talfi boro laadiranteyan ga kanj ngi mo ga hin ka boro tanayan cawandi.

3 Ni bagaa zaa zaraboo ra sanda Almasihu Isa sooje henna.

4 Boro kul kanj goo soojetaray, a si huzun nda aduŋna hayey, hala nga ma kan boraa se kanj n'a zaa soojetaray.

5 Takaa din da, nda boro goo gurgay konkooša ra, a si duu fuulaa nda a mana gurgay nda gurgaa ašariyaa.

6 Kala beerikaa kanj fara ma tee boro jinaa kanj duu nga bagaa hegaa ra.

7 Woo kanj ay g'a har ma ne laasaabu, zama ir Koyoo ga ni noo lakkal haya kul ra.

8 Hongu Isa Almasihu, a tun bukawey ra, Dawda hayroo no, sanda takaa kanj nda agay Alhabar Boryaa haryanoo n'a har.

9 Alhabar Boryaa woo se ay goo ma zarabi hala nongu kanj ra i n'ay tefer sanda goy futu teekaw, amma Irkoy meešennoo si teferandi.

10 Woo se ay ga haya kul muje Irkoy boro suubantey maaganda se, hala ngi mo ma duu hallasiroo kanj ga duwandi Almasihu Isa ra nda darža abadante.

11 Šennoo woo, šenni hakiikante no:

«Nda ir buu Isa bande, ir ga hunu mo a bande.

12 Nda ir gaabandi, ir ga laama mo a bande.

Nda ir n'a yankar, nga mo g'ir yankar.

13 Nda ir man'ti laadirante, nga woo ga cindi laadirante, zama a si hin ka nga boŋ yankar.»

Goykaw henna

14 Hayey wey hongandi i se, ka šendandi i ga Irkoy jine kanj i masi šenni cendi cere game, a sii nda nafaw haya kul ra kala ka borey kanj ga hanajer halaci.

15 Gaabandi ka kay Irkoy jine sanda boro kanj duu maa henna, sanda goykaw kanj si haw nda nga goyoo, a ga cimoo šennoo har nda fondaa.

16 Ma ni boŋ hawgay šenni yaadawey ga kanj si henan, zama borey kanj ga huru i ra mma koy de i ga mooru Irkoy ga.

17 Ngi šenney ga hima nda dori kanj ga ham ŋaa. Borey din, Imene nda Filet goo i ra

18 kanjan na cimoo nanj ka nee bukawey tunyanoo tee ka ben. I na boroyan naanaa naami.

19 Woo kul, Irkoy asaasu gaabantaa ga cindi. Silbaa kanj goo asaasoo ga: «Ir Koyoo ga borey bay kanj ti nga wane.»* Silbay faa mo ti: «Boro kul kanj ga Irkoy maanoo cee, bora ma mooru goy futu.»†

20 Hugu beeri, man'ti wura nda nzorfu jinayyan de bara a ra, bundu nda labu jinayyan mo goo no. Affooyan teendi beeray se, affooyan teendi haya se kanj sii nda beeray.

21 Boro kanj na nga bonj henanandi ka moora hayey wey, a ga tee jinay kanj goo nda beeray, a jisandi jere ga Irkoy se, a goo nda nafaw hugoo koyoo se, a soolu teegoy henna kul se.

22 Zuru soogataray boonay futawey se, hanga šerretaray, nda naanayyan, nda baji, nda alaafiya borey bande kanj g'ir Koyoo cee nda bine henanante.

23 Mooru lakkal janantey kakawey kanj sii nda nafaw, n'ga bay kanj alfitina de no i g'a hay.

24 Ir Koyoo tam si hima ka yenje, a mma hima ka tee alaafiyante borey kul here. A ma hin ka cawandi, a ma tee suurante.

25 Nga kakawkey, a m'i cawandi nda bineyaynay, a ga hin ka tee Irkoy m'i noo fondo i ma tuubi ka cimoo bay

26 ka duu lakkal ka hun Ibilisi kumsaa ra, nga kanj n'i dii hala i ma nga ibaayoo tee.

3

Zaari korawey haya laaley

1 Ma bay kanj zaari korawey ra alwaati šendayan ga tee,

2 zama adamizey ga tee alhaasidi, nooru baakaw, foomante, binebeeri, wovkaw, i si ngi hayragey beerandi, gomnimuna, i si Irkoy hayey beerandi,

3 binekoga, i si waafaku nda cere, miimandakaw, i si hin ngi bonj, i ga futu, i si baa ihenna,

4 zanbante, mookonna, i ga too nda bolsay, i baa adunna kaanoo ka bisa Irkoy.

5 Ngi tarayheroos ga hima nda Irkoy ganakawyan, amma i si yadda nga hinoos ga. Borey wey dumey, mooru i ga.

6 Boroyan goo i ra kanj ga tugu-tugu ka huru hugey ra ka woy yalaafantey kanj ga jeeje nda zunubu bonjey bere. Woyyan no kanj boonay dumi-dumiyay g'i gongu.

7 Waati kul i ga caw, amma abada i si hin ka duu cimoo bayraa.

8 Takaa din da kanj nda Žanes nda Žanbres kay ka Musa kakaw, takaa din da nda borey wey mo ga kay ka cimoo kakaw. Boroyan no kanj lakkaley futu, i ngi naanaa si kay.

9 I si koy jine, zama ngi lakkal janjaa ga kaa ka kaaray borey kul se, sanda takaa kanj Žanes nda Žanbres wanoo ti a.

Hoyrawey kanj Pol n'i har Timote se

10 Amma ni, ni hanga ay cawandiyanoos, nda ay dira takaa, nda hayey kanj ay n'i dunbandi, nda ay naanaa, nda ay suuroo, nda ay bajoo, nda ay mupeyanoo,

* 2:19 2.19 Kabuyaney 16.5. † 2:19 2.19 Ayuba 36.10; Zaburey 97.10.

¹¹ nda ay gurzugaa, nda zarabey kanj duu agay Antiyoš, nda Ikoniyoum, nda Listir. Macin ti gurzugaa kanj ay man'a mupe? Amma ir Koyoo n'ay kaa hayey wey kul ra.

¹² Nda cimi borey mo kul kanj ga baa ngi ma Irkoy gana Almasihu Isa albarkaa ra ga gurzugandi.

¹³ Amma adamize laaley nda zanbantey ga koy de i ga laala ka tonton. I ga boroyan darga, i ga ngi boj darga.

¹⁴ Amma ni, duumi hayey ra kanj n'n'i caw k'i dii nda cimi, zama n'ga borey bay kanj ga ni duu ey.

¹⁵ Za zankataray, n'ga Citaabu henanantey bay kanj ga hin ka ni noo lakkal hala naanaa kanj n'na danj Almasihu Isa ra ma ni hallasi.

¹⁶ Citaaboo hantumoo kul, Irkoy k'a funsu boroyan lakkaley ra i m'a hantum. A goo nda nafaw ka cawandi, ka boro kaa ifutu ra, ka boro danj fondaa ra, ka boro aladabu šerretaray ra

¹⁷ hala Irkoy boraa ma tee ka timme ka soolu teegoy henna kul teeyan se.

4

¹ Ay g'a šendandi ni ga Irkoy jine nda Almasihu Isa jine kanj ga kaa ka baahunantey nda bukawey ciiti, nda Almasihu bangayyanoo, nda nga Laamaa maaganda se,

² ma Irkoy meešennoo waazu ka gaabandi nga haryanoo ga, a ma tee alwaati henna wala alwaati šenda, borey danj fondaa ra, i fahamandi, i hoyray nda suuri dumi kul nda cawandiyan.

³ Zama alwaati ga kaa kanj borey si cawyan cimoo suuri, i ga cawandikaw booboyan marga ngi boj se, zama ngi alhawaa no i ga boonay ngi ma maar'a.

⁴ I ga ngi hanjaa bere k'a kaa cimoo here ka hanjajer fillawey se.

⁵ Amma ni, ma hin ni boj haya kul ra, zarabi mupe, ni goyoo ma tee Alhabar Boryaa haryanoo, ma ni goyoo tee nda fondaa.

⁶ Agay woo, ay goo ma tee sanda haya hari-hari ka munandi ka tee sargari hari-hari, ay koyyanoo waatoo too.

⁷ Ay na tangam henna tangam, ay na zuraa benandi, ay gaabu naanaa ga.

⁸ Za sohō da šerretaray fuulaa jisandi ya ne kanj ir Koyoo, ciitikaw šerrantaa g'a noo ya ne nga hanoo hane. Man'ti agay hinne se, a g'a noo borey kul se kanj ga baa nga bangayyanoo.

Šenni kokorantey kanj Pol n'i har Timote se

⁹ Gaabandi ma cahā ka kaa ay do,

¹⁰ zama Demas n'ay nanj, zamanoo woo kanj ra ir goo no ma kan a se, a koy Tesalonik, Kresanj koy Galati, Tit koy Dalmasi.

¹¹ Luka hinne bara ay bande. Ma kate Marku ni bande, zama a g'ay faaba goyoo ra.

¹² Ay na Tišik sanba Efez.

¹³ Waati kanj n'ga kaa, ma kate kaayi beeroo kanj ay n'a nanj Trowas koyraa ra Karpus do, nda citaabey, waaniwaani hantumey kanj goo kuuru ga.

¹⁴ Garaasaa kanj maapoo ti Aleksander hanse k'ay dor, ir Koyoo g'a bana nda woo kanj nda a ga hima.

¹⁵ Ni mo, ma ni boj hawgay a ga, zama a hanse k'ir šenney kakaw.

¹⁶ Cee jinaa ciitihugoo ra kan ay kay ka faasa ay bon se, boro kul man'ay faaba, borey kul nk'ay nan. Irkoy mas'a dii i se.

¹⁷ Amma ir Koyoo kay ya ne, a n'ay noo gaabi hala ya waazoo har nda fonda, dumey kul ma maar'a. A n'ay kaa ganjihaylaa minoo ra.

¹⁸ Ir Koyoo g'ay dii goy futu kul masi duu agay, k'ay hallasi nga beene Laamaa se. Nga, darža ma bara a ga, abada hala abada. Amin.

Fooyan kokorantaa

¹⁹ Ma Priska nda Akilas foo, ma Onesifor hugoo borey foo.

²⁰ Erast cindi Korent. Ay na Trofim nan a ga wirci Mile.

²¹ Gaabandi ka kaa za jiyaa mana huru. Ebulus, nda Pidans, nda Linus, nda Klodiya, nda ir armey kul ga ni foo.

²² Ir Koyoo ma bara ni lakkaloo bande. Irkoy anneemaa ma bara war bande.

Batagaa kaŋ Pol n'a sanba Tit se

Citaaboo fahamandiroo

Tit goo Pol hangasiney ra. A na Pol faaba Alhabar Boryaa waazuroo ra, a n'a faaba mo a ma Egilizyaŋ gorandi. Tit hanse ka Pol faaba Pol nda Korent borey ma hin ka faham cere se (Korent borey bataga 2to 7.6–16). Waatoo kaŋ Tit goo Kret gungoo ra no Pol na batagaa woo sanba a se. A n'a daŋ a ma Egilizey kaŋ goo gungoo din ra faaba ngi dira takaa ra.

Nda n'na batagaa woo caw, n'ga dii kaŋ man'ti Tit wala Tit goyoo hinne se Pol hantum a se. Sanda Timote bataga hinkaa takaa, Pol ga ŋelaj takaa kaŋ nda Egilizey ga hima ka goy nda ngi jinehuney takaa.

Boraa kaŋ se batagaa sanbandi maapoo

nda fooyanoo kaŋ teendi a se

¹ Agay Pol kaŋ ti Irkoy tam nda Isa Almasihudiyaw, ay sanbandi hala Irkoy boro suubantey ma naanay, i ma cimoo bay kaŋ ga koy Irkoy ganayanoo bande.

² I ma duu hunayan abadantaa naataa* kaŋ Irkoy kaŋ si taari na nga allaahidoo zaa za alwaatey kul jine.

³ Alwaatoo kaŋ kayandi ra, a na nga meeŋenoo cebe waazoo ra kaŋ a n'a talfi ay ga ka sawa nda Irkoy ir Hallasikaa yaamaroo.

⁴ Tit, ay ga batagaa woo sanba ma ne, ni kaŋ ti ay ize cimoo naanaa ra kaŋ ra ir ga marga. Baabaa Irkoy nda Almasihu Isa ir Hallasikaa anneemaa nda alaafiyaa ma kaa ni ga.

Goyoo kaŋ talfandi Tit ga gungoo se kaŋ maapoo ti Kret

⁵ Ya nka ni naŋ Kret gungoo ra hala hayey kaŋ mana hanse, m'i hanse. Koyra foo kul ra ma Egilizoo boro beeriyaŋ gorandi nda takaa kaŋ nda ay na ni yaamar.

⁶ Affoo kul ma tee boro kaŋ ga laybu sii, woy folloku kurpe, izey ma tee ganakawyaŋ†, woy nda aru izefututaray wala tureyan masi harandi i ga,

⁷ zama Egiliz jinehun ma tee boro kaŋ ga laybu sii, a man'ti kala Irkoy jinay talfikaw, a masi tee jindegaabante, a masi tee boro binekonna, a masi tee boro kaŋ na nga boŋ noo harifutu hanŋan se, a masi tee boro futa, a masi nooru ceeci nda taka ziiibi.

⁸ A ga hima ka tee yawzumandikaw, a ma baa ihenna, a ma tee lakkalkoyini, boro ŋerrante, boro henanante, a ma hin nga boŋ.

⁹ A ma gaabu ŋenni laadirantaa ga nda takaa kaŋ nda a cawandi hala a ma hin ka borey hoyray nda cawandiyan cimoo ka kakawkey gagay.

¹⁰ Turante boobo goo no kaŋ ga ŋenni har kaŋ sii nda nafaw, i ga darga, i boobaa man'ti kala Alyahuudey kaŋ tuubi.

* **1:2 1.1-2** Agay Pol kaŋ ti Irkoy tam nda Isa Almasihudiyaw, ay sanbandi hala Irkoy boro suubantey ma naanay, i ma cimoo bay kaŋ ga koy Irkoy ganayanoo bande. **2** I ma duu hunayan abadantaa naataa, Grek ŋenni ra, almaganaa faa ti Agay Pol kaŋ ti Irkoy tam nda Isa Almasihudiyaw, ka sawa nda Irkoy boro suubantey naanaa, ka sawa nda cimoo bayraa kaŋ ga koy Irkoy ganayanoo bande, **2** hala ir ma duu hunayan abadantaa naataa. † **1:6 1.6** ganakawyaŋ, Grek ŋenni ra, almaganaa faa ti laadiranteyay.

¹¹ Mipey ga hima ka daabandi, hugu timmanteyan no i g'i jaami ka haya cawandi kan si hima nooru baji maaganda se.

¹² Ngi affoo kan ti ngi hunday annabi, a nee: «Kret gungoo borey, waati kul taariharkawayan no, adabba futuyan, fuyyanteyan kan si hongu haya kul kala nyaayan.»

¹³ Seedetaraa woo cimi no, woo se ma hanse k'i dan fondaa ra hala i ma tabati naanaa ra.

¹⁴ I masi hawa Alyahuudey filla yaadawey ga nda adamizey kan bere ka hun cimoo here, yaamarey ga.

¹⁵ Haya kul ga henan borey kan ga henan se, amma borey kan si henan, i si naanay Irkoy, haya kul si henan i se, ngi lakkaley nda ngi biney ga žiibi.

¹⁶ I ga nee ngi ga Irkoy bay, amma ngi teegoyey ra i g'a yankar. Harramanteyan no, turanteyan no, i si hin ka teegoy henna kul tee.

2

Cawyan cimoo

¹ Amma ni Tit, haya har kan ga sawa nda cawandiyan cimoo.

² Nee aru žeeney se i ma hin ngi boŋ, i ma tee boroyan kan borey g'i beerandi, lakkalkoyniyan. I ma tabati naanaa ra, nda baji ra, nda mupeyan ra.

³ Takaa din da, woy žeeney ma bara nda attabiya henananteyan, i masi tee miimandakaw, i masi ngi goyoo tee harifutu hanyan de. I ma tee ihenna cawandikaw

⁴ hala i ma woy soogey waanandi i ma baa ngi kurney nda ngi zankey,

⁵ i ma tee lakkalkoyniyan, i ma mooru žiibi, i ma huga nda ngi hugoo goyey, i ma tee boro boryo, i ma yee ngi kurney se ganda hala Irkoy meeŋenoo masi wowandi.

⁶ Takaa din da, aru soogey hoyray i ma duu lakkal,

⁷ ka tee i se boro kan i m'a guna ka tee haya kul here teegoy henna teeyan ra. Ni cawandiyanoo ma kaaray, a ma teendi nda taka henna.

⁸ Ni ŋenoo ma tee cimi kan si hin ka kakawandi, hala boro kan gaaru a se, koyoo ma haw, a masi hin ka haya laala kul har ir ga.

⁹ Baŋney yaamar i ma yee ganda ngi koyey se haya kul ra, i ma tee boroyan kan ga kan ngi koyey se, i mas'i kakaw.

¹⁰ I masi haya kul lanbandi, i ma laadir haya kul here, hala i ma duu ka Irkoy ir Hallasikaa cawyanoo beerandi.

¹¹ Zama Irkoy anneemaa bangay kan ga hallasiyan noo adamizey kul se.

¹² Anneemaa woo g'ir aladabu ir ma Irkoy hunburay jaŋaa nda aduyŋa boonay futawey yankar, ka dira zamanoo woo ra nda lakkal, nda ŋerretaray, nda Irkoy ganayan.

¹³ Takaa din da nda ir ga naataa batu kan ti gomni, waatoo kan ir Irkoy beeroo daržaa ga bangay. Nga ti Hallasikaa Isa Almasihu.

¹⁴ Nga kan na nga boŋ noo ir maaganda se, k'ir kaa goy futu kul cire, k'ir henanandi ka tee nga boŋ jama cere-cerantaa kan ga durkutu goy henna teeyan bande.

¹⁵ Tit, hayey wey har, borey hoyray, i dan fondaa ra nda hini timmante. Boro kul masi donda ni.

3

Takaa kaŋ nda Irkoy ganakaw ga hima ka dira

¹ Ganakey hongandi i ma yee jineborey nda hinoo borey se ganda, i ma haŋajer i se, i ma soolu teegoy henna dumi kul teeyan se.

² I masi boro kul wow, i masi tee yenjekaari, i ma tee boro boryo, i ma tee bineyayna borey kul here.

³ Zama ir mo, waatoo din ir man'ti kala lakkal jaŋanteyan, turanteyan, darganteyan. Ir na boonay futu nda bine-ibaayi dumi-dumiyan tee ir goyoo. Ir dira laalay nda canseyan ra. Borey n'ir konnay, ir konna cere.

⁴ Amma Irkoy ir Hallasikaa hennataraa nda nga bajoo adamizey se bangay.

Waatoo din ra

⁵ a n'ir hallasi, man'ti ir teegoy šerrantey albarkaa ra, amma nga tamallaa ra a n'a tee.

A n'ir hallasi k'ir numay hala ir ma hayandi taaga ka bere ka taaga Hundi Henanantaa albarkaa ra.

⁶ Hundoo woo, a hanse k'a doori ir boŋ gumo

Isa Almasihu ir Hallasikaa albarkaa ra.

⁷ A n'a tee hala nga anneemaa kaŋ n'ir tee boro šerranteyan ra, ir ma hunayan abadantaa tubu kaŋ ti ir naataa.

⁸ Šennoo woo, šenni hakiikante no, ay ga baa ma hayey wey gaabandi borey ga hala wey kaŋ naanay Irkoy, ma bara jine teegoy henna teeyan ra: woo ti haya kaŋ ga boori a ga adamizey nafa.

⁹ Amma ma ni boŋ hawgay lakkal jaŋantey kakawey, nda kaaga bayyaney, nda yenjewey ga, nda ašariyaa alfitinawey ga, zama i sii nda nafaw, yaadayan no.

¹⁰ Boro kaŋ ga borey fay, a moorandi ni, nda n'n'a gagay cee foo, cee hinka.

¹¹ N'ga bay kaŋ bora woo dumoo dere, a ga cindi zunubu teeyan ra ka nga boŋ zukandi.

Hoyray kokorantey nda fooyanoo

¹² Waati kaŋ ay na Artemas wala Tišik sanba ni do, gaabandi ma kaa ay do Nikopolis, zama no din no ay kayandi ya jiyaa tee.

¹³ Ma huga nda Zenas kaŋ ti ašariyaa baykaa, nda Apolos hala haya kul mas'i kuma ngi naarumaa ra.

¹⁴ Kala ir borey mo ma teegoy henna teeyan denden, hala borey kaŋ goo šiitey ra se, ngi faabayanoo ra i ma tee boro jinawey. I masi tee boroyan kaŋ ra nafaw sii.

¹⁵ Borey kul kaŋ goo ay bande ga ni foo. Borey foo kaŋ ga baa ir, naanaa fondaa ra. Irkoy anneemaa ma bara war kul bande.

Batagaa kaŋ Pol n'a sanba Filemon se

Citaaboo fahamandiroo

Filemon man'ti kala boro kayante, šikka sii kaŋ Kolos koyraa Egilizoo boro no. Pol cere no. A goo nda baŋŋa kaŋ maŋŋoo ti Onezim, kaŋ na hasaraw tee a se, a zuru. Ir si bay takaa kaŋ nda Pol nda Onezim dii cere, zama Pol sii kala kasaa ra. Onezim naanay Isa, Pol na batagaa woo hantum k'a sanba Filemon se k'a wiri a ga a masi Onezim dii koyne sanda baŋŋa, amma a m'a dii nga armaa Almasihu albarkaa ra.

Pol na Filemon nda borey kaŋ goo Filemon hugoo ra foo, ka albarka dan Irkoy se Filemon naanay boryaa maaganda se.

Boro ga dii batagaa woo ra kaŋ Pol si Filemon gaabi, a si hini fur a ga. Amma a mma Filemon hongandi borotaray taagaa kaŋ goo Isa ganakey nda cere game.

Bora kaŋ se batagaa sanbandi maŋŋoo

nda fooyanoo kaŋ teendi a se

¹ Agay Pol kaŋ ti kasa-ize Almasihu Isa maaganda se, nda ir armaa Timote ka batagaa woo sanba ir baakaa nda ir goykasinaa kaŋ ti ni Filemon se,

² nda ir woymaa Apiya, nda Aršip kaŋ ti ir hangasinoo tangamyanoo ra, nda Egilizoo kaŋ ga marga ni Filemon hugoo ra.

³ Ir Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa nda alaafiyyaa ma kaa war ga.

Filemon bajoo nda nga naanaa

⁴ Ay ga albarka dan ay Koyoo se, ay ga hongaa ni waati kul ay ŋaarayrey ra,

⁵ zama ay maa ni bajoo kaŋ n'g'a tee Irkoy boro henanantey kul se nda naanaa kaŋ n'n'a dan ir Koyoo Isa ra.

⁶ Ay ga Irkoy ŋaaray naanaa kaŋ ra ir nda ni ga marga ma koy nda jine ka tonton, hala ma gomnoo kul bay kaŋ ir duu a Almasihu ra.

⁷ Ay duu ŋaali beeri nda binekanay ni bajoo maaganda se, zama ag'armaa, n'na Irkoy boro henanantey biney yaynandi.

Pol na sawalyan ceeci Onezim se

⁸ Woo maaganda se, ba kaŋ Almasihu bande ay goo nda fondo ka ni yaamar ma hayaa tee kaŋ ga hima,

⁹ amma ay baa y'a wiri ni ga baji maaganda se. Agay Pol, aru žeena ti agay, koyne mo sohō ay man'ti kala kasa-ize Almasihu Isa maaganda se.

¹⁰ Ay ga ni ŋaaray ay izoo Onezim* se kaŋ ay n'a hay† kasaa ra.

¹¹ Waatoo din nafaw kul sii ma ne a ra, amma sohō, a goo nda ir se nafaw, agay nda ni kul.

¹² Ay g'a yeeti ni ga, nga kaŋ ga hima nda sanda ay jere faa.

* **1:10 1:10** *Onezim* maanaa ti *nafante*. † **1:10 1:10** Man'ti a nk'a hay sanda nga ize gundoo, amma kasaa ra, a n'a tuubandi. Woo se a ga nee a se ay izoo.

¹³ Ay baa y'a nan ay jere, hala alhaadimaa kan n'ga yadda k'a tee ya ne, a m'a tee ya ne ni dogoo ra kasaa kan ra ay goo Alhabar Boryaa maaganda se.

¹⁴ Amma ay si baa ay ma haya kul tee bila ni ibaayoo, hala goy hennaa kan n'g'a tee masi koy tee gaabi haya, a ma tee haya kan n'g'a tee nda ni boŋ.

¹⁵ A ga hin ka tee woo maaganda se Onezim dere ni ga alwaati kayna hala ma yee ka duu a, a ma tee ni wane hala abada.

¹⁶ Man'ti banŋa no koyne, a bisa banŋa, ir arma hennaa no. A ga hanse ka kan ya ne, amma a ga hima ka kan ma ne ka bisa agay, man'ti adamizetaray hinne ra, amma sohō, zama ni armaa no ir Koyoo albarkaa ra.

¹⁷ Adiŋi, nda n'g'ay dii sanda ni hangasino, a dii sanda agay no.

¹⁸ Nda a na dori tee ma ne wala n'ga haya may a ga, a dan ay jindoo ga.

¹⁹ Agay Pol k'a hantum nda agay hunday kaboo, ay g'a bana ma ne, ay si baa ya nee ma ne kan ni azzaatoo man'ti kala agay wane.

²⁰ Nhuu ag'armaa, woo tee ya ne ir Koyoo maaganda se. Ay binoo yayanandi Almasihu albarkaa ra.

²¹ Ay ga naanay ka bay kan hayaa kan ay n'a har, n'g'a tee, woo se ay hantum ma ne. Ay ga bay kan n'ga haya tee ka bisa woo kan ay n'a har.

²² Koyne mo ma nongu soolu ya ne, zama ay ga naata kan war ŋaarayrey albarkaa ra ay ga tanjandi ka yee war do.

Fooyan kokorantaa

²³ Epafras kan goo ay bande kasaa ra Almasihu Isa maaganda se ga ni foo.

²⁴ Ay goykasinawey Marku, nda Aristark, nda Demas, nda Luka mo ga ni foo.

²⁵ Ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa ma bara war lakkaley bande.

Batagaa kaŋ sanbandi Eberewey se

Citaaboo fahamandiroo

Batagaa woo mana hantumandi kala dumoo kaŋ se i ga nee Ebere, Izirayel borey maa foo no. I ga nee i se mo Alyahuudu. Bora kaŋ na batagaa woo hantum, sohō ir si maapoo bay. Bora kaŋ n'a hantum ga Alyahuudey ašariyaa bay.

Alyahuudey kaŋ naanay Isa, kaŋ goo gurzugay ra, ngi no batagaa woo hantumkaa ga biney daŋ k'i hoyray i ma duumi Isa naanaa ga. I masi hanga Alyahuudey alaadawey, a si haya kul hanse. A g'i cebe mo kaŋ Isa bisa almalaykey, a bisa annabey, a bisa sargari juwalkey jineborey, Isa ti sargari juwalkaw beeroo kaŋ na sargari follokaa tee kaŋ ga wasa alwaatey kul se. A n'i bayrandi kaŋ i ma gaabandi ba nda i ga zarabi, i ma Ibrahima nda Irkoy ganakaw beerey jerey guna ka tee.

Irkoy na nga Iz'aroo ka šelan ir se

¹ Cee boobo nda taka boobo, waati jinaa Irkoy šelan ir baabey se annabey bande,

² amma zaarey din kaŋ ti zaari korawey, a šelan ir se nda Iz'aroo kaŋ a n'a kayandi a ma tee haya kul tubukaa. Nga mo nda a na aduŋpawey tee.

³ Iz'aroo din man'ti kala Irkoy daržaa nereyanoo, nga ti hayaa kaŋ ti Irkoy zaati. A ga haya kul dii nda nga šenni gaabantaa. Waatoo kaŋ a na adamizey henanandi ngi zunubey ra ka ben, a goro Koy Jerantaa kabe gumaa ga beene nongey ra.

Irkoy Iz'aroo bisa almalaykey

⁴ Iz'aroo bisa almalaykey sanda takaa kaŋ nda a duu maa kaŋ bisa ngi waney.

⁵ Koyne mo almalaykey ra, may se Irkoy bay ka nee:

«Ay Iz'aroo ti ni,

agay ka ni hay hō»^{*}?

A mana bay ka nee mo:

«Agay, ay ga tee a se baaba,

nga, a ga tee ya ne iz'aru.»[†]?

⁶ Amma waati kaŋ a ga nga Iz'aru jinaa sanba aduŋna ra koyne[‡], a ga nee:

«Irkoy almalaykey kul ma sujudu a se.»[§]

⁷ Almalaykey here a nee:

«A ga hewoo tee nga dontokey,

a ga nuune deenewey tee nga goykey.»^{*}

⁸ Amma Iz'aroo here a nee:

«Ya Irkoy, ni kokoy gorodogoo ga cindi abada hala abada,

ni kokoytaraa goboo man'ti kala šerretaray gobu.

⁹ Šerretaray no ma kan ma ne, n'ga konna ifutu.

Woo se Irkoy, ni Koyoo na ni yon nda ŋaali jii,

^{*} 1:5 1.5 Zaburey 2.7. [†] 1:5 1.5 Samiyel 2to 7.14. [‡] 1:6 1.6 Amma waati kaŋ a ga nga Iz'aru jinaa sanba aduŋna ra koyne, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Amma waati kaŋ a ga kaa ka nga Iz'aru jinaa sanba aduŋna ra koyne. [§] 1:6 1.6 Alhukumoo 32.43; Zaburey 97.7. ^{*} 1:7 1.7 Zaburey 104.4.

ka baa ni ka bisa ni hangasiney.»†

10 Irkoy nee koyne:

«Ni ir Koyoo ka laboo daaru za šintinoo ga, beenaa man'ti kala ni kabe teegoyoo.

11 Ngi, i ga kaa ka dere, amma ni, n'ga cindi.

I kul ga žen sanda bankaaray.

12 N'g'i taabu sanda darbay.

I ga barmayandi sanda bankaaray.

Amma ni, n'ga cindi taka follokaa ga,

ni jiirey si ben.»‡

13 Almalaykey ra, may se Irkoy bay ka nee:

«Goro ay kabe gumaa here,

hala waati kaŋ ra ay na ni iberey tee ni cee-jisidogoo»§?

14 Almalaykey, man'ti hundiyanŋ no kaŋ ga goy Irkoy se wala? Man'ti i nka sanbandi hala i ma goy borey se kaŋ na hallasiyan tubu wala?

2

Ir masi hallasiyan beeroo yala

1 Woo maaganda se ir ga hima ka hanse ka hawa hayey kaŋ ir maar'ey ga hala ir masi fondaa naŋ.

2 Šennoo kaŋ almalaykey bay k'a har garandi cimi. Nda hooyan kul nda maayan jaŋay kul duu ngi zukandoo kaŋ nda i ga hima,

3 de ir, taka foo nda ir si zukandi nda ir na hallasiyan beeroo woo yala kaŋ ir Koyoo jin k'a har, borey kaŋ maar'a n'a tabatandi ir se?

4 Irkoy na seedetaray tee i ga nda tammaasayanŋ, nda almunkaryanŋ, nda kayfi dumi-dumiyarŋ nda nooyaney kaŋ Hundi Henanantaa g'i zamna ka sawa nda nga ibaayoo.*

Boro follokaa kaŋ ga hallasiyan noo

5 Aduŋna kaŋ goo kaa kaŋ ga ir goo ma šelan, Irkoy man'a yeeti almalaykey hinoo cire.

6 Amma boro foo na seedetaray tee nongu foo ra ka nee:

«Macin ti boro hala ni, Irkoy ma hongu a?

Adamize ti macin hala ma huga nda a?

7 Waati kayna ra almalaykey bisa a†.

N'na darža nda beeray tee a se boŋkoyi fuula.

8 N'na haya kul daŋ cewey cire.»‡

Sohō kaŋ Irkoy na haya kul daŋ a cire, a mana haya kul naŋ kaŋ sii a cire. Sohō da ir si dii kaŋ haya kul sii kala a cire.

9 Amma ir ga dii Isa, waati kayna ra almalaykey bisa a§ hala Irkoy albarkaa ra a ma buuyan taba adamizey kul se, sohō ir dii kaŋ darža nda beeray kokoy fuula goo boŋoo ra buuyanoo zaraboo kaŋ a n'a zaa maaganda se.

10 A ga hima bora kaŋ na haya kul taka, koyne mo hayaa kul mana takandi kala a se, a na iz'aru boobo ka koy daržaa ra. Irkoy na Isa zarabey k'a tee boro tummante. Woo ka kate a ma tee ngi hallasiroo koyoo.

† 1:9 1.8-9 Zaburey 45.7-8. ‡ 1:12 1.10-12 Zaburey 102.26-28. § 1:13 1.13 Zaburey 110.1.

* 2:4 2.4 Marku 16.17-20; Teegoyey 5.12. † 2:7 2.7 Waati kayna ra almalaykey bisa a, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Haya kayna nda almalaykey bisa a. ‡ 2:8 2.8 Zaburey 8.5-7. § 2:9 2.9 Sorro 7to.

¹¹ Bora a kan ga borey jisi jere ga Irkoy se nda borey kan jisandi jere ga Irkoy se kul mana hun kala boro folloku ga. Woo se a si haw ka nee i se nga armye.

¹² A nee Irkoy se:

«Ay ga ni maanoo har ag'armey se,
ay ga don ka ni saabu margaroo game.»*

¹³ A nee koyne:

«Agay, ay g'ay naanaa dan Irkoy ra.»†

A nee mo:

«Agay ne, agay nda zankey kan Irkoy n'i noo ya ne.»‡

¹⁴ Takaa kan nda zankey goo nda gaaham nda kuri, Isa tee sanda ngi, hala a ma nga buuyanoo ka bora a kan kone buuyan gaaboo goo tee yaada, maanaa Ibilisi.

¹⁵ De mo a ma borey feeri kan buuyan hunburay maaganda se ngi hunaroo kul i goo bannataray ra,

¹⁶ zama sikka sii a mana kaa ka almalaykey gaa, Ibrahima hayroo no a kaa k'a gaa.

¹⁷ Woo maaganda se haya kul here a ga hima ka hima nda nga armye hala a ma tee ngi sargari juwalkey jinebora a kan ga hinna a ga laadir Irkoy goyoo ra ka jamaa zunubey tuusu.

¹⁸ Zama Isa hunday zarabi, a siyandi, woo se a ga hin ka borey kan goo ma siyandi faaba.

3

Isa bisa Musa

¹ Woo maaganda se, ag'arma henanantey kan goo nda baa ciyayanoo ra kan hun beenaa ra, wa Isa guna kan tee diyaw a tee sargari juwalkey jineboro ir naanaa fondaa kan ir g'a har ra.

² Isa ga laadir bora a here kan n'a gorandi goyoo ra, sanda takaa kan Musa na tee Irkoy hugoo [kul] goyoo ra.

³ Isa duu darza ka bisa Musa, sanda takaa kan nda hugu cinakaw goo nda beeray ka bisa hugoo.

⁴ Hugu kul, boro k'a cin, amma haya kul cinakaa man'ti kala Irkoy.

⁵ Musa man'ti kala goykaw, a tee laadirante Irkoy hugoo ra, hala hayaa kan ga kaa ka harandi, a ma nga seedetaraa too.

⁶ Amma Almasihu man'ti kala Irkoy Iz'aroo, a tee laadirante ka Irkoy hugoo juwal. Ir ti nga hugoo nda ir ga naanaa nda naataa kan nda ir ga fooma dii ka boori.

Hunanzamoo kan jisandi Irkoy borey se

⁷ Woo maaganda se, sanda takaa kan nda Hundi Henanantaa ga nee: «Hō, nda war maa Irkoy jindoo,

⁸ war masi war biney sendandi sanda tureyanoo waati, siiyanoo zaaroo hane saajoo

⁹ kan ra war baabey n'ay sii k'ay guna, i dii ay teegoyey

¹⁰ jiiri woytaaci (40).

Woo maaganda se ay futu zamanoo din borey ga.

Ay nee: «Biney dere waati kul,

* 2:12 2.12 Zaburey 22.23. † 2:13 2.13 Ezayi 8.17. ‡ 2:13 2.13 Ezayi 8.18.

i s'ay fondawey bay.>

11 Ay futuyanoo ra ay žee ka nee: <Abada i si huru ay hunanzamoo ra!>*

12 Ag'armey, wa war boŋ hawgay, boro kul war ra masi bara nda bine futu nda naanay jaŋay ka Irkoy hunantaa naŋ.

13 Wa cere kunahennay zaari kul, kullihinne ir goo waatoo woo ra kaŋ se i ga nee «hō», boro kul war ra masi binešenday ka naŋ zunubu ma nga darga.

14 Zama ir mana tee kala Almasihu hangasineyaŋ, nda a gar ir gaabu ir šintinoo naanaa ga hala benantaa ga.

15 Citaaboo nee:

«Hō, nda war maa Irkoy jindoo,

war masi war biney šendandi sanda tureyanoo waati.»†

16 May ti borey kaŋ ture Irkoy meešenoo maayanoo banda ga? Man'ti borey kul no kaŋ Musa n'i fattandi Misira wala?

17 Mayyaŋ ga Irkoy futu jiiri woytaaci (40)? Man'ti borey no kaŋ na zunubu tee, de kunturey kaŋ ka buu saajoo ra wala?

18 Mayyaŋ ga a goo kaŋ a žee kaŋ i si huru nga hunanzamoo ra? Man'ti borey kaŋ mana haŋajer a se ga a goo wala?

19 Ir dii kaŋ i mana hin ka huru hunanzamoo ra ngi naanay jaŋaa maaganda se.

4

1 Irkoy na allaahidu zaa kaŋ ir ga huru nga hunanzamoo ra, ir ma hawgay war ra boro masi goro kaŋ mana huru a ra.

2 Zama ir mo, ir maa Alhabar Boryaa sanda borey din. Amma šennoo kaŋ i maar'a mana baffoo hans'i se, zama i mana hanga borey kaŋ na haŋajer bande ka naanaa dii.

3 Ir kaŋ naanay, ir ga huru hunanzamoo ra kaŋ Irkoy n'a har ka nee:

«Ay futuyanoo ra ay žee ka nee:

<Abada i si huru ay hunanzamoo ra>»*,

ba kaŋ se goyey teendi ka ben za aduŋna daaruroo ga.

4 Zama Citaaboo nongu foo ra a harandi jirbi iyyantoo ga ka nee: «Jirbi iyyantoo din hane Irkoy hunanzam nga goyey kul kaŋ a n'i tee ra.»†

5 Koyne mo Citaaboo nongoo din kaŋ ir n'a har ra Irkoy nee: «Abada i si huru ay hunanzamoo ra!»‡

6 Boro jinawey kaŋ maa Alhabar Boryaa mana huru hunanzamoo ra ngi haŋajer jaŋaa maaganda se. Amma hala sohō fondo goo boro fooyaŋ se ka huru.

7 Woo maaganda se Irkoy yee ka zaari foo kayandi kaŋ ti «hō». Waati gaya banda ga, a na Dawda ka šelaŋ ir se, sanda takaa kaŋ nda a harandi ka bisa, a nee:

«Hō, nda war maa Irkoy jindoo,

war masi war biney šendandi.»§

8 Aywa, nda a gar Žozuwe nk'i daŋ hunanzamoo ra, Irkoy si šelaŋ hunanzamzaari foo ga koyne.

9 Adiši, takaa kaŋ nda Irkoy hunanzam jirbi iyyantoo hane, hunanzamoo din dumoo ka cindi Irkoy jamaa se.

* 3:11 3.7-11 Zaburey 95.7-11. † 3:15 3.15 Zaburey 95.7-8. * 4:3 4.3 Zaburey 95.11. † 4:4

4.4 Šintinoo 2.2. ‡ 4:5 4.5 Zaburey 95.11. § 4:7 4.7 Zaburey 95.7-8.

¹⁰ Boro kaŋ huru Irkoy hunanzamoo ra, bora mo hunanzam nga bon teegoyey ra, sanda takaa kaŋ nda Irkoy hunanzam nga waney ra.

¹¹ Woo maaganda se ir ma gaabandi ka huru hunanzamoo woo ra, hala boro kul masi jaŋ ka huru sanda borey kaŋ mana haŋajer cine.

¹² Irkoy meeŋenoo ga huna, a goo nda gaabi. A kan nda takuba kaŋ goo nda mee hinka. A ga koy hala a ma bine nda hundi fay, ka dobu nda londi fay. A ga dii bine honguyanoo nda nga anniya.

¹³ Takahaya sii no kaŋ ga tugu a se, money cire hayey kul goo gaa koonu, i ga kaaray. Nga jine ir ga hima ka kay.

Isa ti sargari juwalkey jineboraa

¹⁴ Sohō kaŋ sargari juwalkey jineboro beeri goo ir bande kaŋ ti Isa, Irkoy Iz'aroo kaŋ na beenawey kottu ka bisa, ir ma gaabu ir naanaa haryanoo ga.

¹⁵ Zama man'ti sargari juwalkey jineboro bara ir se kaŋ si hin k'ir faaba ir luufuyaney ra. A siyandi sanda ir takaa, haya kul here, amma a mana zunubu tee.

¹⁶ Adiŋi, ir ma man nda naanay Irkoy kokoy gorodoo anneemantaa hala ir ma duu tamalla nda anneema ka duu faabari waatoo ra kaŋ ir ga muraadu a.

5

¹ Sargari juwalkey jineboro kul kaŋ zandi adamizey ra goyoo mana gorandi kala adamizey se Irkoy goyoo here, hala a ma hayey kaŋ nondi nda sargarey kaa kaŋ ga zunubu yaafa.

² A ga faham borey se kaŋ si haya bay de i dere, zama nga hunday man'ti kala adamize de.

³ Haya kaŋ se adamize de no, woo se a ga hima ka sargari kaa nga bon zunubey se, takaa din da a m'a kaa jamaa waney se.

⁴ Boro kul si hin ka nga bon noo beeraa woo, Irkoy no ma boro cee k'a noo a se, sanda Haruna takaa.

⁵ Takaa din da Almasihu mo mana nga bon noo darža ka tee sargari juwalkey jineboro. Amma a duu darža bora do kaŋ ŋelan a se ka nee: «Ay Iz'aroo ti ni,

agay ka ni hay hō.»*

⁶ Citaaboo nongu foo mo ra a nee: «Sargari juwalkaw ti ni hala abada

sanda Melšizedek takaa.»†

⁷ Waatoo kaŋ Isa goo laboo ga, a na Irkoy ŋaaray kaŋ ga hin k'a hallasi buuyan ra, a n'a suurandi hala nongu kaŋ ra a hēe ka jinde jer ka hanse ka kaati. Irkoy n'a yakubar, zama a nka Irkoy gana.

⁸ Ba kaŋ se Irkoy Iz'aroo no, nga zarabey ra a na Irkoy jindoo haŋajeryanoo denden.

⁹ Waatoo kaŋ a tee timmante, borey kul kaŋ ga haŋajer a se, a tee i se hallasiyan abadante nookaw.

¹⁰ Irkoy n'a tee sargari juwalkey jineboro sanda Melšizedek takaa.

Ir ma hawgay ir masi дума bere Irkoy se

¹¹ Haya boobo goo no kaŋ ir ga baa ir m'a har war se woo ga, amma hayayan no kaŋ ŋi maanaa ga ŋendi war se, zama war tee fuyyanteyan kaŋ si cahā ka faham.

* 5:5 5.5 Zaburey 2.7. † 5:6 5.6 Zaburey 110.4.

¹² Sohō hima ka gar war tee alfa, amma war ga too cawandikaw ga koyne kanj ma war cawandi Irkoy meešennoo harfu jinawey. Waa ga war ga too, war si hin ka ŋaayan šenda ŋaa.

¹³ Zama boro kul kanj ga waa nan si hin ka šerretaray hayey kaa cere ra, zanka no.

¹⁴ Amma ŋaayan šendaa man'ti kala borey kanj nin wane, borey kanj lakkaley ga hin ka ihenna nda ilaala kaa cere ra, zama i doona a.

6

¹ Woo maaganda se ir masi kay Almasihu cawyanoo haya jinawey ga, ir ma koy jine ka timme, bila nda ir ma yee kate ka hayey gorandi za šintinoo ga kanj ti: ka tuubi teegoyey ra kanj ga kate boro ma buu, nda ka naanay danj Irkoy ra,

² nda cawandiyanoo kanj ga šelanj batizeyan* ga, nda ka kabe fur borey ga Irkoy maapoo ga, nda bukawey tunyanoo, nda ciiti abadantaa.

³ Woo no ir ga kaa k'a tee nda Irkoy yadda.

⁴ Borey kanj waati foo lakkaley feeri, i na beenaa nooyanoo taba, i duu Hundi Henanantaa sanda takaa kanj nda boroyan duu a,

⁵ i na Irkoy meešenni hennaa taba, i na zamanoo kanj goo kaa gaabey taba,

⁶ amma woo kul, i na fondaa nanj, a si hin ka tee i ma bere ka yee ka tuubi koyne, zama Irkoy Iz'aroo no i g'a kanji taaga ngi bonj se k'a haawandi borey jine.

⁷ Labu kanj ga ncirpi ga kara cee boobo, de a ga dumari nafanteyan hay borey se kanj g'a beeri, Irkoy ga albarka danj laboo din ra.

⁸ Amma nda a ga karji nda ngorfu hay, a sii nda nafaw, a mana mooru laaliyan, de nga kokoroo ti a ma tonandi.

⁹ Haya kanj ti war, ay baakey, ba kanj se ir ga šennoo woo dumoo har, ir ga naanay ka bay kanj war goo fondo hennaa ga kanj ti hallasiyan fondaa.

¹⁰ Irkoy man'ti boro kanj si šerre, a si dirpa war goyoo nda bajoo kanj war n'a tee a se ka nga boro henanantey alhaadimay, de mo war g'i alhaadimay hala hō.

¹¹ Ir ga boonay war affoo kul ma nga gaabandiyanoo cebe hala benantaa ga sanda takaa woo, hala war naataa kul ma hakiika.

¹² Hala war masi duu ka fuyye, amma war ma borey denden kanj naanay, i suuri, de i duu tuboo kanj allaahidoo zandi i se.

Irkoy allaahidu naanayantaa

¹³ Waatoo kanj Irkoy na allaahidu zaa Ibrahima se, a žee nda nga bonj maapoo, zama boro sii no kanj bisa a kanj nda a ga hin ka žee.

¹⁴ A nee: «Šikka sii ay ga albarka boobo danj ni ra, ay ga hanse ka ni boobandi.»†

¹⁵ Takaa woo nda Ibrahima suuri, de a duu hayaa kanj allaahidoo zandi a se.

¹⁶ Borey si žee nda kala borey kanj bisa ey, žeeyanoo no ma ngi šennoo gorandi ka kakaw kul benandi.

¹⁷ Takaa din da, woo se Irkoy žee ka hanse ka cebe tubukey se kanj nga allaahidoo si tun.

* 6:2 6.2 batizeyan, Grek šenni ra, almaganaa faa ti *alwalayan*, Teegoyey 18.25; 19.3-6. † 6:14 6.14 Šintinoo 22.16-17.

¹⁸ Haya hinka goo no kaŋ si tun kaŋ ti žeeyan nda allaahidu, a si hin ka tee Irkoy ma tun i ga. Woo ti haya kaŋ ga hanse k'ir biney dan, ir kaŋ zuru ka haya kul naŋ ka hanga naataa kaŋ allaahidoo zandi.

¹⁹ Naataa woo ga tee ir se sanda langara kaŋ ga ir biney ga hawa. Šikka sii a ra, a sinjandi ka boori. A ga huru ka koy ridowoo[‡] dumaa ga nongu henanantey ihenanantaa ra.

²⁰ Isa n'ir jin ka huru no din hala nga m'ir faaba, nga kaŋ tee sargari juwalkey jineboro sanda hala abada Melšizedek takaa.

7

Melšizedek man'ti kala kokoy nda sargari juwalkaw

¹ Melšizedek woo man'ti kala Zalem kokoyoo, Irkoy Jerantaa sargari juwalkaa no. Kaŋ Ibrahima koy kokoyey wongu ka hin ey ka kaa, Melšizedek n'a kubay ka gaara a se.

² Nga no Ibrahima na nga hayey kul azakkaa noo a se. Maa jinaa kaŋ huru a ga maanaa ti «Šerretaray kokoyoo», koayne mo Zalem kokoyoo no, maanaa «alaafiyaa kokoyoo».

³ Baaba sii a se, paa sii a se, a sii nda hayra. Nga zaarey sii nda šintindoo, nga hunaroo sii nda kaydoo. A ga hima nda Irkoy Iz'aroo, a ga cindi sargari juwalkaw hala abada.

⁴ Wa guna takaa kaŋ nda Melšizedek ga beeri. Ibrahima, ir kaagaa n'a noo algaaniimaa azakkaa.

⁵ Lewi iz'arey ra, borey kaŋ duu sargari juwalyan goyoo goo nda fondo ašariyaa ra ka jamaa almanoo azakkaa taa, maanaa ngi armey ga, ba kaŋ se i kul mana hun kala Ibrahima ga.

⁶ Melšizedek mana hun Lewi hayroo ga, a na Ibrahima almanoo azakkaa taa a ga. Ibrahima kaŋ duu allaahidey, Melšizedek gaara a se.

⁷ Ka gar kakaw sii a ra, boraa kaŋ ga gaara bisa boraa kaŋ se a ga gaara.

⁸ Ne ra, borey kaŋ ga almanoo azakkaa taa man'ti kala boroyan kaŋ ga buu. Amma nongoo woo ra i ga seedetaray tee boraa* ga kaŋ a ga huna.

⁹ Lewi no ma almanoo azakkaa taa. Ir ga hin ka nee kaŋ Lewi mo n'a kaa, zama Ibrahima n'a kaa.

¹⁰ Waatoo kaŋ Melšizedek koy Ibrahima kubay, a gar Lewi goo nga kaagaa hamoo ra, ba nda a mana hayandi jina.

¹¹ Nda a gar Lewi sargari juwalkawtaraa nka tee ka timme, zama nga bande Izirayel jamaa duu ašariyaa, a si too sargari juwalkaw tana ma gorandi sanda Melšizedek takaa kaŋ man'ti Lewi hayroo sanda Haruna.

¹² Zama nda sargari juwalkawtaray ga barmay, adiši ašariyaa mo ga hima ka barmay.

¹³ Boraa kaŋ ga hayey wey ga harandi si hun kala alkabiila tana ra kaŋ ra boro kul mana bay ka tee goykaw sargari tonadogoo ra.

¹⁴ A ga kaaray kaŋ ir Koyoo mana hun kala Žuda ga kaŋ ti alkabiilaa kaŋ ga Musa mana bay ka šelan sargari juwalkawtaray here.

Sargari juwalkey jineboro sanda Melšizedek takaa

¹⁵ Woo ti haya kaŋ ga hanse ka hakiikandi kaŋ sargari juwalkaw ga kaa kaŋ ga hima nda Melšizedek.

¹⁶ Maanaa man'ti sargari juwalkaw no kaŋ adamizey alaadaa k'a gorandi, amma hunari hinoo kaŋ si halaci k'a gorandi.

[‡] 6:19 6.19 Sargarey 16.2. * 7:8 7.8 Boraa man'ti kala Melšizedek.

17 Seedetaraa ne kaŋ harandi a ga:
«Sargari juwalkaw ti ni hala abada

sanda Melšizedek takaa.»[†]

18 Yaamar jinaa tuusandi, zama a sii nda gaabi, a sii nda nafaw,

19 ašariyaa mana haya kul tee k'a timmandi, amma naata henna feeri ir se kaŋ ga kate ir ma man Irkoy.

20 A mana teendi mo kala nda Irkoy žeeyanoo, sargari juwalkey jerey ti a bila Irkoy žeeyanoo.

21 Isa tee sargari juwalkaw, Irkoy ka žee k'a har. A nee a se:

«War Koyoo nka žee,

a si nimsi,

sargari juwalkaw ti ni hala abada.»[‡]

22 Takaa woo ra Isa na amaanaa kaŋ bisa ijinaa zaa.

23 Koyne mo ngi, iboobo tee sargari juwalkaw ka bisa, zama buuyan no m'i ganji i ma duumi sargari juwalkawtaraa ra.

24 Amma Isa ga duumi hala abada, boro tana si tee sargari juwalkaw dogoo ra.

25 Woo se a ga hin ka borey kaŋ ga too a do ka koy Irkoy do hallasi ka timme, zama waati kul a ga huna ka Irkoy ŋaaray borey din se.

26 Nga ti sargari juwalkey jineboro dumoo kaŋ ga ir ga too. A ga henan, a si ifutu miile, žiibi sii a ga, a ga fay ka mooru zunubantey. Irkoy n'a jer beenaway se beene.

27 Nga, a si too a ma sargari kaa zaari kul sanda sargari juwalkey jineborey jerey takaa kaŋ kala i ma sargari kaa ngi boŋ zunubey se jina i ma duu ka sargari kaa koyne jamaa zunubey se. Zama waatoo kaŋ a na nga boŋ tee sargari, a man'a tee kala cee folloku.

28 Borey kaŋ alfaydawey ga kacca, ašariyaa g'i gorandi i ma tee sargari juwalkey jineboro, amma žeeyanoo šennoo kaŋ kaa ašariyaa dumaa ga na Iz'aroo gorandi kaŋ ga timme dak hala abada.

8

Isa ti ir sargari juwalkey jineboraa

1 Šennoo kul kaŋ ir g'a har gaaboo man'ti kala: sargari juwalkey jineboraa woo, nga dumoo bara ir se, a goo ma goro Koy Jerantaa kokoy gorodogoo kabe gumaa ga beenaa ra.

2 A goo ma goy Irkoy hugoo ra, maanaa hukkuum cimoo kaŋ ir Koyoo n'a cin, man'ti boro k'a cin.

3 Sargari juwalkey jineboro kul mana gorandi kala ka hayey kaŋ nondi nda sargari kaa. Woo maaganda se, ba ir sargari juwalkey jineboraa mo, kala a ma sargari kaa.

4 Nda a gar a mma bara laboo ga, a si tee ba sargari juwalkaw, zama borey goo no kaŋ ga hayey kaŋ nondi kaa ka sawa nda ašariyaa.

5 Goyoo kaŋ sargari juwalkey goo m'a tee man'ti kala himakasine nda bii, hayey kaŋ ga teendi beenaa ra no i g'i guna k'i tee. Sanda Musa, waatoo kaŋ a goo ma hukkuumoo cin, Irkoy n'a yaamar ka nee: «Hawgay, ma hayaa kul tee ka sawa nda fasaloo kaŋ cebandi ma ne tondi hondoo boŋ.»^{*}

[†] 7:17 7.17 Zaburey 110.4. [‡] 7:21 7.21 Zaburey 110.4. ^{*} 8:5 8.5 Fattaroo 25.40.

⁶ Amma sohō goy nondi Isa se kanj bisa woo, zama nga ti waafakandikaa amaana henna ra kanj ga goro allaahidu hennayanj ga kanj bisa amaana zeenaa waney.

⁷ Nda a gar amaana jinaa woo nka wasa, ihinkantoo kaayanoo sii nda addalil.

⁸ Irkoy šelanj nga jamaa se ngi laybey ga ka nee i se:
«Nga ne, zaariyanj ga kaa, war Koyoo k'a har,
ay ga amaana taaga zaa

Izirayel hugoo borey nda Žuda hugoo borey se.

⁹ A si tee sanda amaanaa dumoo kanj huru agay nda ngi baabey game waatoo kanj ay n'i dii nda kabey k'i ka fatta Misira gandaa ra.

I mana amaanaa din dii,
woo maaganda se agay mo n'i nanj. War Koyoo k'a har.

¹⁰ Amaanaa kanj ay g'a zaa Izirayel hugoo borey se
zaarey wey banda ga, war Koyoo k'a har,

ay g'ay ašariyawey danj lakkaley ra,
ay g'i hantum biney mo ga.

Ay ga tee ngi Irkoy,
i ga tee ay jamaa.

¹¹ Boro kul si yee ka nga gandaa bora
wala nga armaa cawandi ka nee a se: «M'ir Koyoo bay!»

Zama i kul ga kaa k'ay bay,
za ikaccu hala ibeeri.

¹² Ay ga ngi goy futawey yaafa i se,
ay si yee ka hongu ngi zunubey.»†

¹³ Kanj Irkoy nee «amaana taaga»‡, a nka ijinaa tee ižeena, ka gar haya kanj gay, a žen, a ga dere ne nda kayna.

9

Almasihu hinne ti sargaroo kanj tee ka timme

¹ Amaana jinaa [mo] ra ašariyayanj goo kanj ga cebe takaa kanj nda Irkoy goyoo ga teendi nda takaa kanj Irkoy hugoo ga tiya laboo ga.

² Hukkum cinandi, nga nongu jinaa se i ga nee nongu henanantaa, nga ra fitilla gorodogoo goo, nda taabaloo, nda takulawey kanj jisandi Irkoy jine.

³ Rido hinkantoo dumaa ga hukkuu goo kanj se i ga nee nongu henanantey ihenanantaa.

⁴ Dugu dullandidogoo kanj i n'a tee nda wura goo a ra, nda sunduku kanj kuubi ka berandi nda wura kanj ga amaanaa cebe kanj huru Irkoy nda nga jamaa game, nga ra wura kusoo goo kanj ra ŋaahayaa kanj se i ga nee man goo, nda Haruna goboo kanj bagu ka zay, nda tondi walhawey kanj ga amaanaa šenney hantumandi.

⁵ Sundukoo, almalayka daržantey kanj se i ga nee šerib kanj i n'i tee goo daabirjoo* boŋ, i ga ngi biyey k'a gum. Sohō da ir si huru šenney wey fesufesuyanoo ra.

⁶ Takaa woo nda hayey soolandi, waati kul sargari juwalkey si huru kala hukkuu nongu jinaa ra ka ngi goyoo tee.

† 8:12 8.8-12 Žeremi 31.31-34. ‡ 8:13 8.13 Sorro 8to. * 9:5 9.5 Daabirjoo woo no ma zunubey daabu.

7 Amma nongu hinkantoo sargari juwalkey jineboraa hinne no ma huru a ra cee folloku jiiroo ra, woo din mo kala kuri ma bara a kone. A ma kuri sargari kaa nga boŋ se, a m'a kaa jamaa dereyaney se.

8 Takaa woo nda Hundi Henanantaa baa nga ma cebe ir se kaŋ nongu henanantey ihenanantaa mana feeri, kullihinne hukkmoo jinaa ga bara.

9 Hukkmoo man'ti kala bii waatoo woo se, maanaa nooyaney nda sargarey si hin ka boraa kaŋ g'i kaa binoo tabatandi Irkoy goyoo ra.

10 Goyoo din si teendi de nda kala ŋaahaya, nda hanhaya, nda alwala dumi-dumiyay. Wey man'ti kala kabehayayan kaŋ ga bara hala waatoo kaŋ ra Irkoy na hayey barmay.

11 Amma Almasihu kaa, nga ti haya henney kaŋ kaa† sargari juwalkey jineboraa. A mana bisa nda kala hukkmoo kaŋ ga beeri, a ga timme, kabe man'a tee, maanaa aduŋna woo kaŋ takandi s'a may.

12 A mana huru nongu henanantey ihenanantaa ra nda jindaaruyan kuri wala haw-izayan kuri, amma nga boŋ kuroo nda a huru cee folloku no din ka duu sawalyan abadante.

13 Zama nda a gar jindaaruyan kuri, wala yaaruyan kuri, wala haw zan kaŋ i n'a ton ka boosoo say-say borey žiibey ga, ga ngi tarayheroo henanandi k'i kaarandi,

14 taka foo nda Almasihu kuroo kaŋ Hundi abadantaa albarkaa ra na nga boŋ noo sanda sargari kaŋ ga laybu sii, si war lakkaley henanandi ka hun teegoyey ra kaŋ ga koy buuyan here hala war ma goy Irkoy hunantaa se?

15 Woo maaganda se, Almasihu ti amaana taaga waafakandikaa. Borey kaŋ na hooyan tee amaana jinaa waati, a buu ngi feeriyanoo se, hala borey kaŋ ciyandi ma duu tubu abadantaa kaŋ allaahidoo zandi i se.

16 Tubu-kaddaasu, waati kaŋ a henan kaŋ koyoo buu, nga no a goo nda alfayda.

17 Tubu-kaddaasu sii nda alfayda kala waati kaŋ koyoo buu, kullihinne koyoo ga huna, a sii nda gaabi.

18 Woo maaganda se amaana jinaa mo mana gorandi kala nda kuri.

19 Waatoo kaŋ Musa na ašariyaa yaamarey kul har jamaa se affoo-foo ka ben, a na haw-izayan kuri, [nda jindaaruyan kuri,] nda hari, a n'i say-say nda feeji haabu ciray zaram, nda izopu bundu, citaaboo hunday ga nda jamaa kul ga.

20 A nee: «Woo ti amaana kuroo kaŋ Irkoy n'a yaamar war se.»‡

21 Takaa din da, a na kuroo say-say hukkmoo ga nda jinawey kul kaŋ goo no Irkoy goyoo se.

22 A ga himandi ašariyaa ra, haya kul si henanandi nda kala kuri, nda kuri mana mun, zunubu yaafayan sii no.

Almasihu buuyanoo no ma zunubu yaafa

23 A nka waazibi hayey kul kaŋ goo beenaa ra himakasinawey ma henanandi nda takaa woo. A nka tilasu beenaa hayey mo ma henanandi nda sargari kaŋ bisa ey.

24 Almasihu mana huru Irkoy hugoo ra kaŋ teendi nda kabe, kaŋ ga hima nda Irkoy hugu cimoo. Beenaa zaati ra a huru, a goo ma kay Irkoy jine ir se.

† 9:11 9.11 *haya henney kaŋ kaa*, hantum fooyan ga nee *haya henney kaŋ ga kaa*. ‡ 9:20 9.20 Fattaroo 24.8.

²⁵ Koyne mo man'ti hala a ma duu ka nga boŋ noo sanda sargari cee booboyan sanda takaa kan nda sargari juwalkey jineboraa kan jiiri kul a ga huru nongu henanantaa ra nda kuri waani.

²⁶ Nda woo no, a hima ka zarabi cee booboyan za aduŋna daaruroo ga. Sohō, cee folloku no a bangay, zamaney benantaa ga, a na nga boŋ tee sargari ka zunubu tuusu.

²⁷ A dunbandi kan adamize kul si buu kala cee folloku jina ciitoo ma kaa.

²⁸ Takaa din da, Almasihu mo nondi sargari cee folloku hala a ma boro boobo zunuboo jeejaa zaa. Cee hinkantoo ga a ga kaa, amma man'ti zunubu se, a mma kaa ka borey hallasi kan g'a batu nda cahāyan.

10

¹ Ašariyaa man'ti kala haya henney kan goo kaa biyoo, man'ti nga hunday ti hayey din. Abada a si hin ka borey tee boroyan kan tee ka timme kan ga man Irkoy nda sargariyan kan si ben kan i g'i kaa jiiri kul.

² Nda man'ti woo, borey kan ga Irkoy gana nda takaa woo mma henan cee folloku ngi zunubey ra, i si zunubu maate ngi ga, i si sargari kaa koyne.

³ Amma sargarey wey kul kaayanoo mm'i hongandi jiiri kul ngi zunubey.

⁴ Zama yaaru kuri nda jindaaru kuri si hin ka zunubu kaa.

⁵ Woo maaganda se waatoo kan Almasihu kaa aduŋna ra, a nee Irkoy se:

«N'si baa sargari, n'si baa nooyan,
gaaham no ni daŋ ay ga.

⁶ Sargari kukurantey wala zunubu sargarey si kan ma ne.

⁷ Ay nee:

«Nga ne, agay ne ma kaa ka ni ibaayoo tee, ay Koyoo,

sanda takaa kan nda a hantumandi ay ga Citaabu kunkunantaa ra.»*

⁸ A nka jin ka nee:

«N'si baa sargari, nda nooyan, nda sargari kukurante, nda zunubu sargari,
i mana kan ma ne.»

Ba kan se hayayan no kan ga nondi ka sawa nda ašariyaa.

⁹ A nee koyne:

«Nga ne, agay ne ma kaa ka ni ibaayoo tee.»

A ga sargari jinaa tuusu ka ihinkantoo gorandi.

¹⁰ Irkoy ibaayoo woo albarkaa ra ir jisandi jere ga Irkoy se, zama Isa Almasihu na nga kunturoo noo a ma tee sargari cee folloku.

¹¹ Sargari juwalkaw kul mma kay zaari kul ka nga goyoo tee. Cee boobo haya follokey no a g'i noo sargari kan abada i si hin ka zunubu kaa.

¹² Amma Almasihu na sargari folloku kaa kan ga zunubu yaafa, woo banda ga, a goro Irkoy kabe gumaa ga hala abada†.

¹³ Sohō a ga batu hala waati kan ra a na nga iberey tee nga cee-jisidogoo.

¹⁴ Zama sargari folloku albarkaa ra a na borey tee timmanteyan hala abada kan ga yeetandi jere ga Irkoy se.

¹⁵ Hundi Henanantaa mo na nga seedetaraa tee ir se. Zama waatoo kan a nee:

¹⁶ ««Amaanaa kan ay g'a zaa i se

* **10:7 10.5-7** Zaburey 40.7-9. † **10:12 10.12** Amma Almasihu na sargari folloku kaa kan ga zunubu yaafa, woo banda ga, a goro Irkoy kabe gumaa ga hala abada, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Amma Almasihu na sargari folloku kaa zunubey se hala abada, woo banda ga, a goro Irkoy kabe gumaa ga.

zaarey wey banda ga», war Koyoo k'a har,
 <ay g'ay ašariyawey dan biney ra,
 ay g'i hantum lakkaley ra>»,

¹⁷ a nee koyne: «Ay si yee ka hongaa nga zunubey nda nga teegoy futawey.»[‡]

¹⁸ Nongu kanj ra yaafayan teendi, sargari si yee ka hun zunubu se.

Ir ma man Irkoy

¹⁹ Woo se, ag'armey, ir goo nda fondo nda naanay ka huru nongu henanantaa ra Iša kuroo albarkaa ra.

²⁰ A na fondo taaga hunante feeri ir se kanj ga bisa nda hukcumoo ridowoo, maanaa nga gaahamoo.

²¹ Ir goo nda sargari juwalkaw beeri kanj gorandi Irkoy hugoo boj.

²² Ir ma man Irkoy nda bine kaaray nda naanay timmante, ir ma duu bineyan kanj henan ka mooru ifutu kanj ir bay ir lakkaley ra kanj ir n'a tee nda gaaham kanj pumay nda hari henanante.

²³ Ir ma gaabandi ka gaabu ir naataa haryanoo ga bila binehunay, zama bora kanj na allaahidoo zaa ga laadir.

²⁴ Ir ma cere hawgay ka cere gaabandi baji nda teegoy henna ga.

²⁵ Ir mas'ir margaroo nan sanda takaa kanj nda boro fooyan ga doona k'a tee. Ir ma cere bine danj, waaniwaani war ga dii ciitoo zaaroo ga baa ka too.

²⁶ Nda ir ga muray ka cindi ka zunubu tee, ka gar ir duu cimoo bayraa, sargari sii no koyne kanj ga zunubu yaafa.

²⁷ Amma haya sii no kala ciitoo batuyanoo kanj ga boro hunburandi nda nuune futaa kanj ga iberey gon.

²⁸ Boro kanj na Musa ašariyaa yankar, bila hinnari a ga wiiyandi seede hinka wala ihinza šennoo ga.

²⁹ De war ga hongu macin ti zukandoo kanj nda bora ga hima kanj na Irkoy Iz'aroo kaynandi, ka amaanaa kuroo kanj n'a henanandi tee yaada, ka Irkoy Hundi tamallantaa wow?

³⁰ Zama ir ga bora bay kanj nee: «Agay no ma boro zukandi, agay no ma boro bana.»[§] A nee mo: «War Koyoo ga nga jamaa ciiti.»^{*}

³¹ Almasiiba ti boro ma kanj Irkoy hunantaa kaboo ra!

³² Wa hongu war zaari jinawey, war lakkaley feeriyanoo banda ga, war na wongu šenda hotta tangam,

³³ kanj see fooyan i na war wow ka war kabekunafutay borey jine wala mo war tee affoo borey bande kanj i g'i tee takaa woo.

³⁴ War zarabi kasa-izey bande[†], war yadda nda jaali i ma war almanoo taa war kone, zama war ga bay kanj war goo nda alman henna duumante.

³⁵ War masi war naanayyanoo fur, a goo nda sufuray beeri.

³⁶ War ga too mupeyan ga hala war ma duu ka Irkoy ibaayoo tee ka duu allaahidoo kanj a n'a zaa.

³⁷ Zama Citaaboo nee:
 «Ne nda kayna, nda cahāyan,
 bora kanj ga hima ka kaa ga kaa,
 a si gay.

[‡] 10:17 10.16-17 Žeremi 31.33-34. [§] 10:30 10.30 Alhukumoo 32.35. ^{*} 10:30 10.30 Alhukumoo 32.36. [†] 10:34 10.34 War zarabi kasa-izey bande, Grek šenni ra, almaganaa faa ti War na hinnari cebe kasa-izey se.

38 Ay boro šerrantaa si huna kala nda naanaa albarkaa‡.

Amma nda a yee nda banda, ay binoo si bag'a.»§

39 Amma ir, ir sii borey ra kanj ga yee banda ka halaci. Ir sii kala borey ra kanj ga naanay ka ngi hundey hallasi.

11

Ir Izirayel hayragey naanayyanoo

1 Naanayyan man'ti kala ma hakiika kanj naataa kanj ni duu a šikka sii a ra, hayey kanj n'si dii ey ti cimi.

2 Nga no ka kate Irkoy ma seedetaray henna har ir hayragey ga.

3 Naanayyan ka kate ir ma faham kanj Irkoy meešennoo ka aduŋna daaru, taka kanj ra hayey kanj ir ga dii ey mana hun kala hayey ra kanj moo si dii ey.

4 Naanayyan ka kate Habila ma sargari kaa Irkoy maŋnoo ga kanj baa Kabila wanoo. Naanayyanoo woo se seedetaray teendi a ga kanj boro šerrante no. Irkoy na seedetaray tee nga nooyaney ga. Woo maaganda se, ba kanj a buu, a ga šelanj.

5 Naanayyan ka kate Henok ma zandi bila nda a ma dii buuyan. Boro kul mana dii a koyne, zama Irkoy k'a zaa. Za a mana zandi, a duu seedetaray kanj nee boro no kanj kan Irkoy se.

6 Bila naanayyan boro si hin ka kan Irkoy se. Boro kanj man Irkoy, kala a ma naanay kanj Irkoy ga bara, de mo a ga borey bana kanj g'a ceeci.

7 Naanayyan ka kate Nuhu ma sunduku beeri tee k'a tee harihii waatoo kanj Irkoy na hayayan cebe a se kanj boro si dii ey. Irkoy hunburay ra a n'a tee ka nga hugoo borey hallasi. Nga naanayyanoo cebe kanj aduŋna borey, boro laalayan no, nga naanayyanoo sabbu se a diyandi boro šerrante.

8 Naanayyan ka kate Ibrahima ma tuuru Irkoy ciyayanoo se ka koy nongu ra kanj a ga hima k'a tubu. A koy bila nda a ma bay nongoo kanj ra nga ga koy.

9 Naanayyan ka kate a ma koy goro gandaa ra kanj allaahidoo zandi a se. A goro hukkumyanj cire. Isiyaka nda Yakuba kanj na allaahidu follokaa tubu Irkoy do mo goro hukkumyanj cire.

10 A na koyraa batu kanj goo kaa kanj goo nda asaasu henna, Irkoy ti bora kanj ga takaa kanj nda a ga cina žeer, nga ti cinakaa mo.

11 Naanayyan ka kate Sarata mo, ba kanj se woy gun no, ba kanj se nga jiirey boobo, a hin ka ize danj aduŋna ra, zama bora kanj na allaahidoo zaa, a n'a dii laadirante*.

12 Woo maaganda se aru folloku kanj a ga hima nda gaahamoo buu na jama hay kanj ga boobo sanda beenaa handarawey, sanda labutaasi gurunbey kanj goo teekoo minoo ga kanj hinnaa si hin ka kabandi.

13 Borey wey kul mana buu kala naanayyan ra, i mana duu hayey kanj allaahidey zandi i se, amma i n'i honnay nongu mooro ra, i n'i foo. I yadda kaaray kanj ngi man'ti kala yawyanj nda naarukawyanj laboo ga.

‡ 10:38 10.38 Ay boro šerrantaa si huna kala nda naanaa albarkaa, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Ay bora kanj naanaa n'a tee boro šerrante, ga huna. § 10:38 10.38 Habaku 2.3-4. * 11:11

11.11 Naanayyan ka kate Sarata mo, ba kanj se woy gun no, ba kanj se nga jiirey boobo, a hin ka ize danj aduŋna ra, zama bora kanj na allaahidoo zaa, a n'a dii laadirante, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Naanayyan ka kate mo Ibrahima nda Sarata, ba kanj se woy gun no, ba kanj Ibrahima jiirey boobo, a hin ka ize danj aduŋna ra, zama bora kanj na allaahidoo zaa, Ibrahima n'a dii laadirante.

¹⁴ Borey kanj ga šelanj nda takaa woo, ga cebe kaaray kanj ganda tana no ngi g'a ceeci.

¹⁵ Koyne mo nda a gar i nka faaji gandaa se kanj ra i fatta, i duu fondo ka yee.

¹⁶ Amma sohō i ga ganda ceeci kanj baa woo din, maanaa beenaa wanoo. Woo maaganda se Irkoy si haw nga ma ciyandi nda ngi Irkoy, zama a na koyra hanse i se.

¹⁷ Naanayyan ka kate, waatoo kanj Ibirahima siyandi, a na Isiyaka tee sargari. A na nga iz'aru follokaa tee sargari, nga kanj allaahidu zandi a se.

¹⁸ Irkoy bay ka bayrandi a se ka nee: «Isiyaka no ma duu ma ne hayyan kanj ra ni maapoo si dere.»[†]

¹⁹ Ibirahima laasaabu ka dii kanj ba bukaw, Irkoy ga hin k'a tunandi. Woo maaganda se izoo yee a ga sanda haya kanj tun bukawey game.

²⁰ Naanayyan ka kate Isiyaka ma gaara Yakuba nda Eso se hayayan kanj ga kaa ga.

²¹ Naanayyan ka kate Yakuba, waatoo kanj a goo buuyan mee ga, a gaara Isufi iz'arey se nda affoo-foo. A dibi nga bundoo mipoo ga ka sujudu.

²² Naanayyan ka kate, waatoo kanj Isufi buuyanoo man, a šelanj Izirayel borey fattayanoo ga Misira ra. A na yaamar noo nga birey here.

²³ Naanayyan ka kate, waatoo kanj Musa hayandi, nga hayragey m'a tugu handu hinza, zama i dii kanj zankaa ga boori, de i mana hunbur kokoyoo yaamaroo.

²⁴ Naanayyan ka kate, waatoo kanj Musa beeri, a wanji nga ma ciyandi Firawuuna ize woyoo iz'aroo.

²⁵ A suuba nga ma žilla Irkoy jamaa bande nda nga ma maakaani waati kayna zunubu ra.

²⁶ A dii kanj kaynandoo kanj i n'a tee Almasihu se goo nda gomni beeri ka bisa Misira almanoo, zama a si dii kala sufuraa.

²⁷ Naanayyan ka kate a ma hun Misira bila nda a ma hunbur kokoyoo futuyanoo. A gaabandi sanda boro kanj ga dii bora kanj si diyandi.

²⁸ Naanayyan ka kate a ma Borcintaraa jingaroo tee ka kuri danyanoo tee hala halacikaa masi too Izirayel gunde jinawey do.

²⁹ Naanayyan ka kate i ma teeko Hari Ciraa dunbu ka bisa sanda labu koga, ka gar Misira borey kanj nee ngi g'a tee, i yoole.

³⁰ Naanayyan ka kate Žeriko cetewey ma kanj waatoo kanj i n'i kuubi jirbi iyye.

³¹ Naanayyan ka kate woykuuroo Rahab mana halaci borey kanj si hanajer Irkoy se bande, zama a nka monnokey yawzunbay nda alaafiya.

³² Macin no ay ga nee koyne, zama ay si duu ay bonj ka šelanj Žedewonj ga, nda Barak, nda Samsonj, nda Žefte, nda Dawda, nda Samiyel, nda annabey.

³³ Ngi kanj naanayyanoo ka kate i ma hin laamawey, i laama nda šerretaray, i duu allaahidey hayey, i na ganjihaylawey mipney daabu,

³⁴ i na nuunaa gaaboo wii, i hallasi takubaa ra. Ngi yalaafuyanoo ra i duu gaabi, i duu hinay wongoo ra, i na wongu-ize waaney gaaray.

³⁵ Woyyan kanj borey buu, borey tun ka nondi i se, affooyan gurzugay, zama i mana yadda ka Irkoy yankar hala i ma ngi feeri, amma i baa ngi ma duu tunyan henna.

³⁶ Affooyan mo i n'i sii k'i kašikaši, k'i barzu, k'i haw k'i danj kasu.

[†] 11:18 11.18 Šintinoo 21.12.

³⁷ I n'i warra nda tondi k'i wii, i n'i dunbu nda cendi, i n'i wii nda takuba, i mana huna nongu foo, i bankaaray nda feeji kuuru nda hancin kuuru, i tilasu, i n'i zarabi, i n'i žilla.

³⁸ Ngi kanj naanay, adunna si hima nda ngi dumey, i dere saajey nda tondi hondey ra, nda tondi guusey ra, nda laboo guusey ra.

³⁹ Borey wey kul, seedetaray henna harandi ngi naanayyanoo ga, woo kul, i mana duu hayaa kanj allaahidoo zandi i se.

⁴⁰ Zama Irkoy na haya kayandi ir se kanj ga hanse ka hennay, hala i masi tee timmante bila ir.

12

Baabaa Irkoy ga nga izey aladabu

¹ Woo se ir mo, zama seede jamaa woo g'ir kuubi k'ir bere, ir ma jeeje kul nda zunubu kanj ga cahā k'ir daabu fur, ir ma zuraa zuru kanj goo ir jine nda muņeyan.

² Ir m'ir moņey kanji Isa ga kanj ti naanayyan koyoo, nga ti timmandikaa. Naaloo kanj g'a batu maaganda se, a yadda ka buu kanjandibundoo ga, a mana haawoo guna kanj goo a ra, a goo ma goro Irkoy kokoy gorodogoo kabe gumaa ga.

³ Wa hongu boraan kanj na zunubantey kakawey muņe hala war masi nan war ma fara, war biney masi duu ka hun.

⁴ War zunuboo wonguyanoo ra, war mana gurgay jina hala nongu kanj ga i ma war kurey mun.

⁵ War nka dirna hoyraa kanj ga ŗelan war se sanda izeyan, a nee: «Ay iz'aroo, mas'ir Koyoo aladaboo kaynandi kanj ni duu a a ga. De mo ni binoo masi hun nda a ga ni danj fondaa ra.

⁶ Zama boraan kanj ir Koyoo ga bag'a, nga no a g'a danj fondaa ra. Boraan kanj a g'a dii nga iz'aroo no a g'a gooji.*

⁷ Wa gurzugay muņe, nga nda war ga aladabu. Irkoy mma war dii nga izey. May ti izoo kanj baaboo si aladabu?

⁸ Amma nda war si duu aladaboo kanj borey kul ga duu a, war man'ti kala taray izeyan, war man'ti nga izey.

⁹ Koyne mo adunna ra ir duu baabayan kanj n'ir aladabu, ir n'i beerandi. Ir s'ir boņ yeeti ganda hundey Baabaa se ka duu hunayan wala?

¹⁰ Cimi no, i s'ir borey aladabu kala waati kayna se ka sawa nda woo kanj ga kan i se, amma nga, a s'ir aladabu kala ir nafaa se ka duu nga henanyanoo ra.

¹¹ Ka gar aladabuyan kul, dogoo din da a si hima nda jaali haya, binemarayyan no. Amma waati banda ga, boraan kanj duu a, ga duu nga gomney kanj ti alaafiya nda ŗerretaray.

Hoyrayyan nda yaamaryan

¹² Woo maaganda se «wa war kabey kanj fara ŗerre ka boori nda war kanjey kanj ga jijiri.»†

¹³ «Wa fondo ŗerranteyan tee war cewey se»‡ hala woo kanj ga sinbar masi golbi, amma a ma duu baani.

¹⁴ Wa ceeci alaafiya ma bara war nda borey kul game, nda henanyan, bila henanyan boro kul si dii ir Koyoo.

* 12:6 12.5-6 Yaasawey 3.11-12. † 12:12 12.12 Ezayi 35.3. ‡ 12:13 12.13 Yaasawey 4.26.

15 Wa hawgay boro kul masi Irkoy anneemaa yala. Boro kul masi naŋ dooray ma zay nga binoo ra ka boro boobo žiibandi.

16 Woy nda aru izefuturaray teekawyaŋ masi bara war game, haya henanante kaynandikaw masi bara war game, sanda Eso kaŋ na nga izejinawtaraa neere ŋaayan de se.

17 War ga bay kaŋ woo din banda ga, kaŋ a baa nga ma duu gaararoo, i wanji a ga. A mana duu taka kul kaŋ nda nga ga takaa barmay, ba kaŋ a n'a ceeci nda hēeni.

18 War mana too tondi hondoo[§] do kaŋ ga boro ga hin ka tuku, war mana too nuunaa kaŋ ga dii do, war mana too kubaa do, war mana too kubay beeroo do, war mana too hewkuroo do,

19 war mana maa laati beeroo jindoo, war mana maa boro jinde. Borey kaŋ maa jindoo nee jindoo masi yee ka šelaŋ ngi se koyne.

20 Zama i mana hin ka yaamaroo muŋe kaŋ nee: «Ba nda adabba ka tuku tondi hondoo ga, i g'a warra nda tondi k'a wii.»*

21 Hayaa kaŋ i dii a hanse k'i hunburandi hala nongu kaŋ ra Musa nee: «Ay hanse ka hunbur hala ya mma jijiri.»†

22 Amma war too Siyoŋ tondi hondoo do nda Irkoy hunantaa koyraa kaŋ ti Žerizalem kaŋ goo beenaa ra, nda almalayka zenber woyyaŋ kaŋ ti jingaroo hoorawey margaroo,

23 nda gunde jinayaŋ margaroo kanyaŋ hantumandi beenaa ra, nda Irkoy kaŋ ti borey kul ciitikaa, nda boro šerrantey hundey kaŋ Irkoy n'i tee boro timmanteyaŋ.

24 War too Isa do kaŋ ti amaana taaga waafakandikaa, nda kuroo ga kaŋ sayandi kaŋ ga šelaŋ ka bisa Habila wanoo.

25 Wa hawgay war masi wanji bora a ga kaŋ ga šelaŋ. Zama nda borey din kaŋ wanji bora a ga kaŋ ga šelaŋ laboo ga mana hallasi, taka foo nda ir ga hin ka hallasi nda ir na banda bere bora a se kaŋ šennoo hun beenaa ra?

26 Nga kaŋ jindoo ga laboo jijirandi, amma sohõ a na allaahidu zaa ka nee: «Man'ti laboo hinne no ay ga yee koyne k'a jijirandi, ay ga beenaa mo jijirandi.»‡

27 «Yee koyne» woo kaŋ harandi ka bisa ga cebe kaŋ hayey kaŋ goy aduŋna takaroo ga, ga jijiri hala hayey kaŋ si jijiri ma cindi.

28 Zama ir ga hima ka duu laama kaŋ si tun, ir ma Irkoy anneemaa dii henna kaŋ nda ir ga goy a se nda taka kaŋ ga kan a se, nda beeray nda hunburay.

29 Zama ir «Irkoy man'ti kala nuune beeri»§.

13

Takaa kaŋ ra boro ga kan Irkoy se

1 Wa koy jine armataray baji ra.

2 War masi dirŋa yaw zumandiyān, nga ka kate boro fooyaŋ ma almalaykayaŋ zumandi bila nda i ma bay.

3 Wa hongu kasa-izey sanda war mma bara i bande kasaa ra. Wa hongu borey kaŋ i g'i žilla, zama war mo, gaaham goo war se.

§ 12:18 12.18 Sinay tondi hondoo no. * 12:20 12.20 Fattaroo 19.12. † 12:21 12.21 Alhukumoo 9.19. ‡ 12:26 12.26 Aže 2.6. § 12:29 12.29 Alhukumoo 4.24.

4 Borey kul ma hiiĵay beerandi, kurpe nda wande ma laadir, zama woy nda aru izefututaray teekey nda zinateerey, Irkoy g'i ciiti.

5 Nooru baji masi war gongu, war ma wasa nda woo kaŋ goo war kone, zama ir Koyoo hunday nee: «Ay si ni naŋ abada, ay si ni fur abada.»*

6 Woo se ir ga hin ka nee nda naanay:

«Ay Koyoo ti ay faabakaa,

ay si hunbur,

macin no boro ga hin k'a tee ya ne?»†

7 Wa hongu war jineborey kaŋ na Irkoy meeŋennoo har war se, wa ngi dira takaa guna ngi hunaroo benantaa ga, wa ngi naanayyanoo denden.

8 Isa Almasihu follokaa no bi, nga no hõ, nga no hala abada.

9 War masi naŋ cawandiyen dumi-dumiyaŋ nda cawandiyen waaniyaŋ ma war lakkaley bere, zama a ga boori Irkoy ma nga anneemaa ka boro binoo tabatandi, man'ti ŋaayanyaŋ ašariyaa kaŋ mana bay ka borey nafa kaŋ ga dira nda ey k'a tee.

10 Ir goo nda sargari tonadoo kaŋ sargari juwalkey kaŋ ga goy Irkoy hukkumoo ra sii nda fondo ka hayaa ŋaa kaŋ ga sargandi.

11 Adabbawey kaŋ sargari juwalkey jineboraa ga ngi kurey ka koy nongu henanantaa ra zunubu tuusuyanoo se kunturey si tonandi kala jamaa kaloo se taray.‡

12 Woo se Isa mo, hala nga ma duu ka jamaa henanandi nda nga bon kuroo, a zarabi koyraa miŋoo se banda.

13 Adiŋi ir ma fatta ka koy a do jamaa kaloo se taray, ir ma kaynandoo zaa sanda nga.

14 Zama ne ra koyra kaŋ ga duumi sii no, woo kaŋ goo kaa no ir g'a batu.

15 [Adiŋi] ir masi fay nda ka saabuyan sargari kaa Irkoy maapoo ga Isa Almasihu albarkaa ra, maanaa nga maapoo saabuyanoo ma bara ir miŋey ra.

16 War masi dirpa ihenna teeyan, war ma cere faaba nda war almanoo, zama sargarey wey dumey no ma kan Irkoy se.

17 Wa haŋajer war jineborey se, war ma war bon yeeti ganda i se, zama ngi no ma war hundey lakkal, Irkoy ga kaa k'i hãa. Wa woo tee hala i ma war juwal nda ŋaaliyan bila taabi kaŋ sii nda war se nafaw.

18 Wa Irkoy ŋaaray ir se, ir ga naanay ka bay kaŋ ir biney ga boori, ir ga baa ir ma dira nda fondaa haya kul here.

19 Ay g'a ŋendandi war ga war m'a tee hala ya cahã ka yee war ga.

Saabuyan

20 Irkoy kaŋ ti Alaafiyakoyoo kaŋ na feeji kurkaw beeroo, ir Koyoo Isa tunandi ka hun bukawey ra amaana abadantaa kuroo albarkaa ra,

21 ma war tee timmanteyaŋ ka teegoy henna dumi kul tee nga ibaayoo se. A ma haya tee ir ra kaŋ ga kan a se Isa Almasihu albarkaa ra kaŋ darža ma bara a ga abada [hala abada]! Amin.

Fooyan kokorantaa

22 Ag'armey, ay g'a wiri war ga, war ma hoyraa ŋennoo woo dii, zama haya kayna de no ay n'a hantum war se.

23 War ma bay kaŋ ir armaa Timote taŋandi. Nda a kaa tanba, agay nda a ga koy dii war.

* 13:5 13.5 Alhukumoo 31.6, 8; Žozuwe 1.5. † 13:6 13.6 Zaburey 118.6. ‡ 13:11 13.10-11 Sargarey 16.27.

²⁴ Wa war jineborey kul foo, nda Irkoy boro henanantey kul. Ir armyey kanj goo Itali gandaa ra ga war foo.

²⁵ Irkoy anneemaa ma bara war kul bande.

Batagaa kaŋ Žak n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Žak aŋ batagaa woo hantum. A nk'a hantum Isa ganakey kul se kaŋ say-say aduŋna kul ra. A nee boro kaŋ sii nda lakkal m'a wiri Irkoy ga, a ga duu a.

Hoyrayyaŋ ne kaŋ Žak n'i hantum ganakey se:

- I ma duumi Irkoy bande waati šendey ra.
- I ma baa Irkoy meešennoo.
- I ma baa ŋgi cinaa ka gomni tee talkey se.
- I masi ŋgi boŋ cebe.
- I masi borey ciinay.

Boro si hin ka naanay Isa Almasihu Alhabar Boryaa ma goro mana teegoy henna tee, zama «naanay bila teegoy man'ti kala haya bukaw» (zamnaa 2.26).

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maapey

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

¹ Agay Žak kaŋ ti Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu tam ka batagaa woo sanba ka Izirayel alkabiila woy cindi hinkaa (12) kaŋ say-say foo.

Naanay nda lakkal

² Ag'armey, siiyan dumi-dumey kaŋ duu war, w'i dii sanda jaali de,

³ ka bay kaŋ war naanaa siiyanoo ga mupeyan hay.

⁴ Kala mupeyanoo ma ŋga goyoo timmandi hala war ma nin ka tee boroyan kaŋ tee ka timme, hala nongu kaŋ ra haya kul si war kuma.

⁵ Nda boro goo war ra kaŋ sii nda lakkal, a m'a wiri Irkoy ga kaŋ ga borey kul noo nda kabedoonay bila citi, a g'a noo a se.

⁶ A m'a wiri nda naanay bila šikka, zama boro kaŋ ga šikka ga hima nda teekoo bonday kaŋ hewoo g'a ka koy nongoo kul here.

⁷ Bora a woo dumoo masi hongu ŋga ga duu ir Koyoo do haya,

⁸ lakkal hinka-hinkakoyini no, nga fondawey kul ra, a si kaŋ doo foo.

Talka nda almankoyini

⁹ Arma talkaa ma jaali nda ŋga jeryanoo,

¹⁰ almankoyinoo ma jaali nda ŋga yeegandayanoo, zama haya bisante no sanda suboo kutukuryaa.

¹¹ Zama waynaa fatta nda ŋga konnoo, a ga suboo kogandi, nga kutukuryaa ga kaŋ, nga booroo dere. Takaa din da, almankoyinoo ga menne ŋga goyey ra.

Siiyaney

¹² Bora a duu gomni kaŋ ga siiyan suuri, zama nda a duu maa henna, a ga duu hunayan fuulaa kaŋ ir Koyoo na ŋga allaahidoo zaa borey se kaŋ ga baa ŋga.

¹³ Boro kul kaŋ no, waati kaŋ a siyandi, a masi nee: «Irkoy k'ay sii ya ifutu tee», zama ifutu si hin ka Irkoy sii, nga mo si boro kul sii a ma ifutu tee.

¹⁴ Amma boro foo kul mma siyandi waati kaŋ nga boonay futaa n'a cendi k'a darga.

¹⁵ Woo banda ga, nda boonay futaa zandi, a ga zunubu hay, nda zunuboo nin, a ga buuyan hay.

¹⁶ War masi war boŋ darga, ag'armey, ay baakey.

¹⁷ Nooyan henna kul nda nooyan timmante kul si hun kala beene, gaayey Baabaa do. Nga kaŋ si barmay, a si tee bii kaŋ ga bere-bere.

¹⁸ Nga ibaayoo ra, a n'ir hay cimoo ŝennoo sabboo ra, hala ir ma tee sanda nga takahayey ize jina-jinawey.

Wa haŋajer Irkoy meeŝennoo se k'a ka goy

¹⁹ War ma bay, ag'armey, ay baakey, adamize kul ma cahã ka haŋa kayandi, amma a masi cahã ka ŝelaŋ, a masi cahã ka futu,

²⁰ zama adamize futuyanoo si haya tee kaŋ ga henan Irkoy jine.

²¹ Woo se war ma žiibi kul naŋ, nda laalay futu kul, wa ŝennoo kaŋ dumandi war biney ra dii nda bineyaynay, a goo nda hini ka war hundey hallasi.

²² Wa ŝennoo ka goy, war masi haŋajer a se hinne ka war boŋ darga.

²³ Zama boro kaŋ ga haŋajer ŝennoo se, amma a s'a ka goy, bora a ga hima nda boro kaŋ na nga ndum cimoo guna diji ra,

²⁴ a na nga boŋ guna, a koy, de dogoo din da a dirŋa takaa kaŋ ga nga goo.

²⁵ Amma boro kaŋ na aŝariya timmantaa kaŋ ga sawalandi guna boryo, a duumi a ra, a mana tee haŋajer kaw dirŋante, a g'i ka goy, bora a ga duu gomni nga goyey ra.

²⁶ Nda boro ga hongu addini boro ti nga, amma a si hin nga mijoo, a mma nga boŋ darga, nga addinaa ti yaada.

²⁷ Addinaa kaŋ ra žiibi sii, a ga henan Irkoy ir Baabaa jine ti: ma alyatimey nda woyey kaŋ kurŋey buu gaakasinaŋ ngi fararoo ra, ma ni boŋ dii aduŋŋa žiiboo ga.

2

Masi borey bisandi cere

¹ Ag'armey, war masi borey bisandi cere ir Koy daržantaa Isa Almasihu naanaa ra.

² Nda boro kaŋ wura korbay goo kaboo ra, darbay henna goo jindoo ra, huru kate war margaroo* ra, de talka foo mo huru kate kaŋ darbay žiibi goo jindoo ra,

³ war na bora a kaŋ ga darbay henna a goo beerandi ka nee a se: «Ni, goro ne nongu henna woo ra». Amma war nee talkaa se: «He ni, kay no din ni cewey ga», wala «Goro ganda ay cewey cire».

⁴ War hunday game, war na borey bisandi cere, war mana tee ciitikaw lakkal laalayan wala?

⁵ Wa haŋajer, ag'armey, ay baakey, Irkoy nka borey kaŋ aduŋŋa g'i himandi talka suuba k'i tee naanaykaw beeriyaŋ k'i tee Irkoy Laamaa tubukawyaŋ kaŋ a na allaahidu zaa borey se kaŋ ga baa nga.

⁶ Amma war, war na talkaa kaynandi. Man'ti almankoyney no ma war daŋ ngi hinoo cire, man'ti ngi no ma war ka koy ciitikey jine?

⁷ Man'ti ngi no ma maa henna wow kaŋ ga ciyandi war ga?

* 2:2 2.2 margaroo, Grek ŝenni ra, almaganaa faa ti margahugoo.

⁸ Šikka sii kaŋ nda war na ašariya beeroo tabatandi sanda takaa kaŋ nda Citaaboo n'a har ka nee: «Ma baa ni cinaa sanda takaa kaŋ nda n'ga baa ni boŋ»[†], war na haya henna tee.

⁹ Amma nda war na borey bisandi cere, war na zunubu tee. Ašariyaa ga war zukandi, ašariyaa hookaw ti war.

¹⁰ Boro kaŋ na ašariyaa kul dii, amma a na kanje folloku kuta, boroa na kanje kul kuta.

¹¹ Zama boroa kaŋ nee: «Masi zina»[‡], nga da ka nee mo: «Masi boro wii»[§]. Nda n'si zina, amma n'ga boro wii, ni tee ašariyaa hookaw.

¹² Wa šelanŋ war ma goy sanda boroyaŋ kaŋ ašariyaa kaŋ ga sawalandi g'i ciiti,

¹³ zama ciitoo ga tee haya kaŋ ra hinnari sii borey se kaŋ si hinna. Hinnari ga hin ciiti.

Teegoyey no ma naanaa timmandi

¹⁴ Ag'armey, macin no a g'a hanse nda boro ga nee nga ga naanay, ka gar nga teegoyey s'a cebe? Naanaa ga hin k'a hallasi wala?

¹⁵ Nda war armaa wala war woymaa baji, a sii nda nga zaari kul meehunaa,

¹⁶ de boro foo war ra nee a se: «Koy nda alaafiya, ma cankan, ma kungu», ka gar a man'a noo hayaa kaŋ ga a ga too, macin no a g'a hanse?

¹⁷ Takaa din da ti naanaa, nda teegoy sii a bande, nga boŋ se bukaw no.

¹⁸ Boro ga nee: «Naanaa goo ma ne, teegoy hennayaŋ goo ya ne.» Ni naanaa cebe bila teegoy, ay g'ay naanaa cebe ma ne ay teegoyey ra.

¹⁹ N'ga naanay kaŋ Koy folloku bara, haya henna no, ganjey mo ga naanay, de i ga jijiiri.

²⁰ He boro yaadaa, n'ga baa ma bay kaŋ naanaa bila teegoy sii nda nafaw?

²¹ Ibirahima, ir baabaa, man'ti teegoy k'a tee boro šerrante kaŋ a na nga iz'aroo Isiyaka danŋ sargari tonadogoo boŋ ka nee nga g'a kaa sargari?

²² Ni dii kaŋ naanaa nda nga teegoyey ka goy cere bande. Teegoyey no ma naanaa tabatandi.

²³ Citaaboo šennoo tabati kaŋ nee: «Ibirahima naanay Irkoy, de a kabandi a se šerretaray.»^{*} A ciyandi: Irkoy ceroo.[†]

²⁴ War dii kaŋ teegoy no ma adamize tee boro šerrante, man'ti naanaa hinne.

²⁵ Woykuuroo Rahab[‡] mo, man'ti teegoyey kaŋ a n'i tee maaganda se a tee boro šerrante, kaŋ a na dontokey dii k'i ka koy nda fondo foo tana?

²⁶ Zama takaa kaŋ nda gaaham bila hundi man'ti kala bukaw, takaa din da naanay bila teegoy man'ti kala haya bukaw.

3

Boro, ma hin ni mijoo

¹ Ag'armey, war masi boobo ka tee alfa, war ma bay kaŋ ir kaŋ ti alfagey, ir ciitoo ga kuu,

² zama cee booboyaŋ ir kul ga kaŋ. Boro kaŋ si dere nga šennoo ra man'ti kala boro kaŋ tee ka timme. A goo nda mo nga gaahamoo kul se hini.

[†] 2:8 2.8 Sargarey 19.18. [‡] 2:11 2.11 Fattaroo 20.14; Alhukumoo 5.18. [§] 2:11 2.11 Fattaroo 20.13; Alhukumoo 5.17. ^{*} 2:23 2.23 Šintino 15.6. [†] 2:23 2.23 Taarikey 2to 20.7; Ezayi 41.8.

[‡] 2:25 2.25 Žozuwe 2.1-21.

³ Nda ir ga aljam dan baryey mijney ga hala i m'ir ibaayoo tee, ir g'i juwal ka koy nda ngi kunturey kul nongu kanj ra ir baa.

⁴ Nga ne, harihii beerey mo, takaa kul kanj nda i ga beeri, hew beerey g'i tuti, amma leemu kaccu foo no m'i ka koy nongu kanj zurandikaa baa ra.

⁵ Takaa din da, deene mo man'ti kala gaaham nongu kaccu, a ga hin ka haya beeriyarj ka bolsay. Wa guna takaa kanj nda nuune-ize ga hawsa beeri ton!

⁶ Deene man'ti kala nuune. Deene goo ir gaahamey ra sanda adujna laalaa. Nga no ma gaaham kul žiibandi. Nga no ma nuune danj ir hunaroo kul ra. Žahannam nuunaa no m'a diinandi.

⁷ Ganjihooga dumi kul, nda cirawey, nda gandakoyey, nda haroo hayey ga goojadi, adamize no m'i gooji.

⁸ Amma deene, boro kul si hin k'a gooji: haya futu no kanj si kay nongu foo. A ga too met nda naaji kanj ga wiya.

⁹ Nga nda ir g'ir Koyoo, ir Baabaa saabu, nga nda ir ga adamizey danga kanj takandi ka hima nda Irkoy.

¹⁰ Mee follokaa ra gaarari nda dangari ga hun. Ag'armey, a si hima ka tee takaa woo.

¹¹ Hari dandiguusu follokaa, hari henna nda ihotta ga hun a ra wala?

¹² Ag'armey, jeejaynaa ga hin ka zaytu-izeyarj hay wala mo alanebnaa ma jeejay hay? Nongu kanj ra hari ciiri-ciirante ga fatta si hin ka hanj hari noo.

Lakkal dumi hinkaa

¹³ May ti lakkalkoynoo nda fahamantaa war ra? Bora ma nga teegoyey cebe nga dira taka henna ra nda bineyaynay nda lakkal.

¹⁴ Amma nda canseyan futu nda alhaasiditaray goo war biney ra, war masi bolsay, war masi taari cimoo ga.

¹⁵ Woo man'ti lakkaloo kanj ga hun beene. Adujna, nda adabbawey, nda ganjey wane nda a,

¹⁶ zama nongu kanj ra canseyan nda alhaasiditaray goo, taka šiira nda goy laala dumi kul ga garandi a ra.

¹⁷ Lakkaloo kanj hun beene, haya jinaa ti, a ga henan, a ga alaafiya noo, a ga boro tee boro boryo, a ga waafakay ceeci, a ga too met nda hinnari nda teegoy henna, a si borey danj cere jine, almunafkitaray sii a ra.

¹⁸ Izoo kanj šerretaraa g'a hay ga dumandi alaafiya ra, alaafiyakoyney se a ga teendi.

4

Ceretaray dumi hinka

¹ Man ra wongey, man ra alfitinawey kanj goo war game ga hun? Ni bay bine-ibaayey kanj ga cere kar, war hamey ra i ga hun?

² War ga hayey boonay, amma war si duu ey. War ga boro wii, war moŋey ga baa haya, amma war si hin ka duu a. War ga yenje, war ga wongu, war si duu, zama war si Irkoy ŋaaray.

³ War ga ŋaaray, amma war si duu, zama war si ŋaaray nda fondaa, war si ŋaaray kala war bine-ibaayey teeyanoo se.

⁴ Zinateerey, war nka si bay kanj adujna ceretaraa man'ti kala ka tee Irkoy se iberi wala? Adiši boro kanj ga baa nga ma tee adujna se cere, mma tee Irkoy se iberi.

⁵ Wala war mma hongu Citaaboo mma šelan yaada kan a nee kan Irkoy ga hanse ka baa hundoo kan a n'a dan ir ra, a ga canse a se?

⁶ Amma a ga anneema beeri noo ka bisa adunja wanoo, woo se Citaaboo nee:

«Irkoy ga binebeerey gandu,

amma a ga alhormo tee borey se kan ga ngi boj yeeti ganda.»*

⁷ Adiši, wa cindi Irkoy cire, wa kay Ibilisi se, a ga zuru ka mooru war ga.

⁸ Wa man Irkoy, a ga man war. Zunubantey, wa war kabey jumay, lakkal hinka-hinkakoyney, wa war biney henanandi.

⁹ Wa war binemaraa bay, war biney ma kankam, war ma hēe. War haaraa ma bere ka tee binemarayyan, war jaaloo ma tee binehasaraw.

¹⁰ Wa war boj yeeti ganda ir Koyoo se, a ga war jer.

Masi ni armaa ciiti

¹¹ Ag'armey, war masi cere maa hasara, boro kan ga dan nga armaa ga wala a ga nga armaa ciiti, ašariyaa ga bora dan, ašariyaa no a n'a ciiti. Nda n'na ašariyaa ciiti, ni man'ti nga ganakaw, nga ciitikaw ti ni.

¹² Boro folloku ti ašariyaa gorandikaa nda nga ciitikaa, a ga hin ka boro hallasi, a ga hin k'a halaci. Amma ni, ni ti may ka ni cinaa ciiti?

Masi ni boj jer

¹³ Sohō war ga ay goo, war kan ga nee: «Hō wala suba ir ga koy koyra filaana ra, ir ga jiiri foo tee no din, ir ga maamala, ir ga albaha tee.»

¹⁴ War si bay haya kan no suba g'a hay. Macin ti war hunaroo? A man'ti kala harandan kan ga kaa alwaati kayna, woo banda ga, a ga dere.

¹⁵ War mma hima ka nee: «Nda ir Koyoo baa, ir ga huna, ir ga woo tee wala ir ga woo tee.»

¹⁶ Amma sohō, war ga war boj jer war bolsiyaney ra. Bolsiyanoo woo dumoo kul ga laala.

¹⁷ Boro kan ga wan ka ihenna tee, de a man'a tee, bora na zunubu tee.

5

Kašetayan almankoyney ga kan ga goykey fara-bagaa ŋaa

¹ Sohō war ga ay goo, almankoyney! Wa hēe war ma yooyo bonawey kan ga kan war boj maaganda se.

² War almanoo funbu, dusey ga war bankaarawey zenji.

³ Guuruboosu tun war wuragoo nda war nzorfu kaaraa ra, ngi guuruboosoo ga seedetaray tee war ga, a ga war gaahamey ŋaa sanda nuune. Zaari korawey kan ga kaa ra war na alman marga.

⁴ Nga ne, goykey kan goy war faarey hegaa ra, war na ngi banaa dii, banaa kaati, hegaykey kaatoo huru hala ir Koyoo, Adunjakoyoo hanja ra.

⁵ War huna kaani ra laboo ga, war cindi daame ra. War na war boj naasandi sanda alman kan i n'a soolu han foo a ma koosandi.

⁶ War na boro šerrantaa zukandi k'a wii. A mana war gandu.

Wa suuri, ir Koyoo kaayanoo man

⁷ Adiši ag'armey, wa gaabu suuri ga hala ir Koyoo kaayanoo ga. Wa alfaroo guna kan ga laboo dumari-ize henney batu. A ga suuri ngi maaganda se hala i ga duu ncirni jinaa nda ikokorantaa.

⁸ War mo, war ma suuri, wa bine tee, zama ir Koyoo kaayanoo man.

* 4:6 4.6 Yaasaway 3.34.

⁹ Ag'armey, war masi cere ciinay hala war masi ciitandi. Nga ne, ciitikaa goo ma kay hugoo mijoo ga.

¹⁰ Ag'armey, zarabi nda suuri here, wa annabey kaŋ šelan ir Koyoo maajoo ga guna ka tee.

¹¹ Nga ne, borey kaŋ ga muje duu gomni. War maa Ayuba mupeyanoo alhabaroo, war dii kokoroo kaŋ ir Koyoo n'a noo a se, ir Koyoo ga hanse ka tamalla, a ga hinna.

¹² Haya kul kaŋ no, ag'armey, war masi žee, a ma tee nda beenaa, wala laboo. War masi žeeyan dumi kul tee. War ayyowoo, a ma tee ayyo, war kalaawoo ma tee kalaa, hala ciiti masi kaŋ war boŋ.

Irkoy ŋaarayyan nda naanay

¹³ Boro goo war ra kaŋ ga zarabi wala? A ma Irkoy ŋaaray. War boro kaŋ ga jaali, a ma don ka Irkoy saabu.

¹⁴ Boro kaŋ ga wirci war ra, a ma ciya Egilizoo boro beerey se i ma Irkoy ŋaaray a se k'a yon nda jii ir Koyoo maajoo ga.

¹⁵ Irkoy ŋaarayyan kaŋ teendi nda naanay ga wircikoynoo hallasi, ir Koyoo g'a tunandi. Nda a nka zunubu tee, a ga yaafandi a se.

¹⁶ Woo se wa war zunubey har cere se, war ma Irkoy ŋaaray cere se hala war ma duu ka duu baani. Boro šerrante, nda a na Irkoy ŋaaray, nga ŋaarayyanoo ga hanse ka bara nda alfayda.

¹⁷ Ilyasu man'ti kala adamize sanda ir cine. A na Irkoy ŋaaray nda hini ncirni masi kaŋ, de mo ncirni mana kaŋ laboo boŋ jiiiri hinza nda handu iddu.

¹⁸ A yee koyne ka ŋaaray, beenaa doo. Laboo na ize tee.

¹⁹ Ag'armey, nda war affoo mooru cimoo, de boro n'a yeeti kate,

²⁰ war ma bay kaŋ boro kaŋ kate zunubante kaŋ dere fondaa ga, bora ga hundoo hallasi buuyan ra, a na zunubu boobo daabu.

Bataga jinaa kaŋ Piyer n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Piyer ka batagaa woo hantum. Isa taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo no. Nga armaa ti Andere, sorkoyan no, amma waatoo kaŋ Isa n'i cee i ma hanga nga, i na hayaa kul naŋ ka hanga a (Matiyu 19.27; Marku 10.28; Luka 18.28).

Piyer mana batagaa woo sanba kala ganakey se kaŋ goo gandawey ra kaŋ goo Tirki laboo ga. Woo gar ganakey ga taabi, woo se a na batagaa woo hantum i se ka biney daŋ kaŋ i ma gaabandi Isa bande kaŋ na haya hennayan jisi i se beenaa ra. I ga duu ey waati kaŋ Isa yee kate k'i ceeci laboo ga. A n'i bayrandi kaŋ i ma cindi henanyan ra. I ma tee himakasineyan borey se haya kul here hala haya kul kaŋ i g'a tee ma tee haya kaŋ ga Irkoy teegoyey cebe, hala woo ma kate borey kaŋ si Irkoy bay «ma Irkoy beerandi war goy henney kaŋ i ga dii ey sabbu se...» (zamnaa 2.12).

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maaney

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

¹ Agay Piyer, Isa Almasihudiyaw ka batagaa woo sanba Irkoy boro suubantey se kaŋ goo yawtaray ra, kaŋ say-say Poŋ, nda Galati, nda Kapados, nda Azi, nda Bitini gandawey ra.

² War suubandi ka sawa nda woo kaŋ Baabaa Irkoy n'a kayandi, ka tee henanante nga Hundoo albarkaa ra hala war ma hanajer Isa Almasihu se, de mo nga kuroo ma say-say war ga ka war henanandi. Irkoy anneemaa nda nga alaafiya ma kaa war ga nda booboyan.

Naata hunante

³ Albarka ma bara Irkoy se kaŋ ti ir Koyoo Isa Almasihu Koyoo nda nga Baabaa. Nga tamalla beeroo ra a n'ir hayandi taaga naata hunante se Isa Almasihu kaŋ tun bukawey ra albarkaa ra.

⁴ A na tubu jisi war se beenaa ra kaŋ si hin ka funbu, a si žiibi, a si hasara.

⁵ War kaŋ naanaa albarkaa ra, Irkoy hinoo ga war lakkal hallasiyan se kaŋ soolu ka bangandi waati kokorantaa ga.

⁶ Woo se war ga war jaaloo cebe ba nda a tilasu war biney ma maray waati kayna nda siiyan dumi-dumiyan,

⁷ hala war naanaa kaŋ ga siyandi ma duu saabuyan, nda darža, nda beeray Isa Almasihu bangayroo ga. War naanaa bisa wura kaŋ ga dere kaŋ a ga siyandi nuune ra.

⁸ Nga kaŋ, ba kaŋ war mana dii a, war ga bag'a, war ga naanay a, ba kaŋ se sohō da war si dii a, war ga yafarhā nda jaali daržante kaŋ si hin ka fillandi,

⁹ zama war goo ma too war naanaa guwoo ga, maanaa [war] hundey hallasiroo.

¹⁰ Haya kaŋ ti hallasiroo din, annabey kaŋ na annabitaray tee Irkoy anneemaa kaŋ war duu a ga, i ceeci, i hāa hallasiroo woo ga.

¹¹ Almasihu Hundoo kaŋ goo i ra no m'i bayrandi Almasihu laazaabawey nda daržaa kaŋ a ga duu a laazaabawey bandawey ga. Hayey kaŋ Hundoo

g'i bayrandi annabey se, annabey ga ceeci nda hinay ka ngi waatey nda ngi teetakaa bay.*

¹² Irkoy bangandi annabey se kan hayey wey man'ti ngi bon ga i goo, war ga i goo. Sohō, hayey wey Alhabar Boryaa waazukey n'i har war se Hundi Henanantaa kan hun beenaa ra albarkaa ra. Hayey wey, almalaykey ga boonay ngi ma fuuni ka dii ey.

Ir ma dira henanyan ra

¹³ Woo maaganda se war ma war lakkaley kanandi ka dii. War ma hin war bon, war ma war naataa kul dan anneemaa ra kan war ga duu a Isa Almasihu bangayroo ga.

¹⁴ Boonay futawey kan cindi war ra waatoo kan ra war si haya bay, war masi hanga i bande. Wa tee sanda zankayan kan ga hanajer.

¹⁵ Takaa kan nda boraa kan na war cee ga henan, war mo ma henan war dira takaa kul ra.

¹⁶ Zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Wa henan, zama ay ga henan.»[†]

¹⁷ Nda war ga Irkoy kan si borey bisandi cere cee sanda war Baabaa, a ga boro foo kul ciiti ka sawa nda nga teegoyoo, war ma dira hunburay ra war yawtaraa waatoo ra kan war g'a tee laboo ga.

¹⁸ War ga bay kan man'ti hayayan kan ga dere sanda nzorfu kaaray wala wura nda war dayandi ka hun war dira takaa yaadawey ga kan war duu ey war baabey alaadaa ra.

¹⁹ Amma Almasihu kuri hay šendaa ka war day ka war kaa kabe ra, sanda feeji-ize kan ga laybu sii, ndella sii.

²⁰ Irkoy nka jin ka Almasihu suuba za adupna mana daara, amma waati korawey ra a n'a bangandi war maaganda se.

²¹ Nga albarkaa ra war naanay Irkoy kan n'a tunandi bukawey ra k'a noo darža taka kan ra war naanaa nda war naataa ma bara Irkoy ra.

²² War na war hundey henanandi nda cimoo hanajeryanoo ka ar-mataray baji tee kan ra almunafikitaray sii. War ma baa cere nda soobay nda bine [kaaray].

²³ Zama war hayandi taaga, a mana teendi nda dumi kan ga funbu, a mana teendi nda kala dumi kan si funbu, Irkoy meešenni hunantaa kan ga duumi albarkaa ra,

²⁴ zama Citaaboo nee:

«Hundi koyni kul man'ti kala sanda subu,
nga daržaa kul si hima nda kala suboo kutukuryaa.
Suboo kogu, de kutukuryaa kan,

²⁵ amma ir Koyoo šennoo ga duumi hala abada.»[‡]

Šennoo woo man'ti kala woo kan Alhabar Boryaa n'a har war se.

2

Tondi hunantaa nda jama henanantaa

¹ Woo maaganda se war ma laalay kul nda zanbayan kul nan, nda almunafikitaray, nda canseyan, nda cere maahasaraw kul.

² Sanda zanka taanayan wa hanse ka baa waa cimoo* hala a ma duu ka war ka beeri hallasiroo se,

* 1:11 1.11 Zaburey 22; Ezayi 53; Luka 24.25-26. † 1:16 1.16 Sargarey 19.2. ‡ 1:25 1.24-25 Ezayi 40.6-8. * 2:2 2.2 Waa cimoo man'ti kala Irkoy meešennoo.

³ nda «war n'ir Koyoo taba kanj a ga boori»†.

⁴ Wa man a, tondi hunantaa no, adamizey mana yadda a ga, amma a suubandi, nga hayoo ga boobo Irkoy do.

⁵ War hunday mo, sanda tondi hunanteyan wa huru hugoo cinaroo ra kanj ra Irkoy Hundoo ga kaa ka goro, ka tee sargari juwalkaw margari henanante, ka sargari kaa ka sawa nda Irkoy Hundoo kanj ga kan Irkoy se Isa Almasihu albarkaa ra.

⁶ Zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Nga ne, ay ga hugoo kanjoo tondi foo kanandi Siyon koyraa ra.

Tondi suubante no kanj hayoo ga boobo.

Boro kanj naanay a si haw hala abada.»‡

⁷ War kanj naanay a, hayoo ga beeri war se, wey kanj mana naanay a, «tondoo kanj cinakey n'a fur,

nga no ka tee hugoo kanjoo tondoo.»§

⁸ Koyne mo

«tondoo no kanj ga boro cewoo ga cabu,

tondoo no kanj ga boro kanjandi.»*

Cewey ga cabu, zama i mana hanjajer Œennoo se, woo ti haya kanj kayandi ka duu ey.

⁹ Amma war, war man'ti kala dumi suubante, «Kokoyoo sargari juwalkey, ganda henanante»†, jama kanj ti Irkoy wane, hala war ma haya beerey deede kanj a n'i tee war se, nga kanj na war cee ka war kaa kubaa ra ka war danj nga gaay henna ra.

¹⁰ War kanj waatoo din «war man'ti jama»‡,

amma sohō war tee Irkoy jamaa,

war kanj «mana duu tamallayan»§,

amma sohō war duu tamallayan.

Wa hanjajer Irkoy se, war ma hanjajer bonkoyney se

¹¹ Ay baakey, ay ga war hoyray, war kanj man'ti kala sanda naarukawyan nda yawyan, war ma war bonj dii boonawey ga kanjanj ga hundi wongu.

¹² War ma dira nda taka henna borey kanj si Irkoy bay jine, hala waati kanj i ga war maapey hasara ka nee kanj war man'ti kala goy futu teekawyan, i ma Irkoy beerandi war goy henney kanj i ga dii ey sabbu se han kanj a kaa i do.

¹³ Yaamar kul kanj adamizey n'a gorandi war ma war bonj yeeti a se ganda ir Koyoo sabbu se, a ma tee kokoyoo kanj kone hini beeroo goo,

¹⁴ wala a ma tee gofornerey sanda borey kanj kokoyoo n'i sanba i ma goy futu teekey zukandi ka goy henna teekey saabu.

¹⁵ Irkoy ibaayoo ti war ma goy henna tee ka lakkal janantey kanj si haya bay mijney daabu.

¹⁶ Wa tee borcinyan bila nda war ma borcintaraa din tee haya kanj ga laalay daabu. Wa goy sanda Irkoy tamyaj.

¹⁷ Wa adamizey kul beerandi, wa baa war armyey, wa hunbur Irkoy, wa kokoyoo beerandi.

Almasihu zarabi ka himakasine nanj ir se

† 2:3 2.3 Zaburey 34.9. ‡ 2:6 2.6 Ezayi 28.16. § 2:7 2.7 Zaburey 118.22. * 2:8 2.8 Ezayi 8.14.

† 2:9 2.9 Fattaroo 19.6 guna. ‡ 2:10 2.10 Alhukumoo 32.21. § 2:10 2.10 Oze 2.1, 23, 25.

18 War, goykaw-izey, wa yee war jineborey se ganda nda beeray timmante, man'ti wey din hinne kan ga hennay i ga boori, amma ba wey kan ga šendi.

19 Zama anneema no boro ma zarabi haya ra kan a si hima nda a, ka goy futu mupe Irkoy hunburay maaganda se.

20 Macin beeray bara war se ka barzu mupe zunubu se? Amma nda war ga mupe ka goy henna tee nda ka zarabi, anneema no boraa se Irkoy do.

21 Woo ti hayaa kan se war ciyandi, zama Almasihu mo nka zarabi war se, a na himakasine nan war se kan war m'a guna k'a tee.

22 «Nga kan mana zunubu tee,

dargari mana bay ka hun mijoo ra.»*

23 Nga kan i n'a wow, amma a man'a bana, a zarabi, amma a mana zahā, a nka nga boj talfi ciitikaw šerrantaa ga.

24 «Nga kan n'ir zunubey jeeje nga kunturoo ga»

ka kanjandi bundoo ga,

hala zunubu tenje ir ma buu ka huna šerretaraa se.

«Nga marayyaney ka war noo baani.

25 Zama war cindi ka dere sanda feejiyan»†,

amma sohō war yee kate kurkaa

nda war hundey talfikaa do.

3

Woyey nda ngi kurpey

1 Takaa din da, war mo woyey, wa yee ganda war kurpey se, hala ba nda boroyan goo i ra kan si hanajer Irkoy meešennoo se, wandey dira takaa m'i ka naanay bila šenni,

2 zama i ga dii war dira takaa kan ga henan, a teendi Irkoy hunburaa ra.

3 War taalamoo masi tee tarayheroo, maanaa turyan, nda wura hiiri, nda bankaaray henna.

4 Amma war taalamoo ma tee boro kuneheroo kan goo tuguyan ra, kan ti bineyaynay kan ga kani, woo ti taalam kan si hasara kan goo nda hay beeri Irkoy do.

5 Takaa woo nda cee jinaa woy henanantey kan naata Irkoy ra ga taalam. I ga yee ngi kurpey se ganda.

6 Sanda Sarata kan ga yee nga kurjoo Ibirahima se ganda k'a cee nda «ay koyoo»*. Nga izey ti war nda war ga goy henna tee, war si nan haya kul ma war hunburandi ka war biney naami.

7 Takaa din da, war mo kan ti kurpey, war ma war wandey dii nda lakkal, woy takaa ga hima nda haya kan ga yalaafu nda war wanoo. W'i beerandi, zama ngi mo ga hunaroo anneemaa tubu, hala war njaarayrey, haya kul masi huru ngi nda Irkoy game.

Wa soolu zarabiyen se

8 Woo kul banda ga, war kul ma tee miile foo, war ma hinna, war ma baa cere sanda armayan, war ma tamalla, war ma war boj yeeti ganda.

9 War masi ifutu ka ifutu bana, war masi šenni futu bana nda šenni futu, amma wa albarka dan, zama woo se war ciyandi hala war ma duu ka albarkaa tubu.

* 2:22 2.22 Ezayi 53.9. † 2:25 2.24-25 Ezayi 53.4-6. * 3:6 3.6 Šintinoo 18.12.

¹⁰ Citaaboo nee:

«Boro kanj ga baa hunayan,
de a ga baa nga ma dii zaari hennayan,
a ma hin nga mijoo,
zanba masi hun deenoo ga.

¹¹ A ma mooru ifutu ka ihenna tee,
a ma alaafiya ceeci ka gaabandi a bande.

¹² Zama ir Koyoo moyey sii kala boro šerrantey ga,
a ga hanajer ngi njaarayroo se.

Amma ir Koyoo ga nga ndumoo bere ifutu teekey se.»[†]

¹³ May no ma ifutu tee war se nda war ga durkutu ihenna teeyan ga?

¹⁴ Koyne mo ba nda war ga zarabi šerretaray sabbu se, war duu gomni,
war masi hunbur ey, war lakkaley masi jaami.

¹⁵ Wa ir Koyoo Almasihu danj jere ga war biney ra, de mo waati kul, boro
kul kanj na war hãa nda war naataa, war ma soolu ka bora zaabi,

¹⁶ amma war m'a tee nda bineyaynay, nda beeray, nda bine henanyan,
hala borey kanj ga war maapey hasara ka war dira taka henna Almasihu
bande kaynandi ma duu ka haw.

¹⁷ Zama boro ma zarabi ihenna teeyan se, nda Irkoy ibaayoo no baa boro
ma zarabi ifutu teeyan se.

¹⁸ Almasihu mo buu cee folloku zunubey maaganda se, boro šerrantaa
zarabi borey kanj si šerre se hala nga ma war ka too Irkoy do. Gaahamoo
wiiyandi, amma Irkoy Hundoo n'a hunandi.

¹⁹ Hundoo din albarkaa k'a ka koy hundey waazu kasaa ra.

²⁰ Borey no kanj cee jinaa din i mana hanajer Irkoy se waatoo kanj a ga
suuri zamanoo kanj Nuhu ga sunduku beeroo kanj tee harihii cin kanj ra
boro kayna, maanaa boro yaaha hallasi haroo ra.

²¹ Haroo woo ga hima nda sanda batizeyanoo kanj ga war hallasi sohõ.
Batizeyanoo woo man'ti a mma gaaham žiibi kaa, amma a mma cebe kanj
nga ga Irkoy gana nda nga lakkaloo kul. Batizeyanoo g'ir hallasi, zama Isa
Almasihu tun bukawey ra,

²² a koy beenaa ra, a goo Irkoy kabe gumaa ga, almalaykey, nda hiney,
nda gaabey na ngi boŋ yeeti a se ganda.

4

Dira taka taaga

¹ Almasihu zarabi nga gaahamoo ra, woo se war mo ma miileyan
follokaa woo tee war wongu jinaa, zama boro kanj zarabi nga gaahamoo
ra, koyoo benandi nda zunubu,

² hala waatoo kanj cindi a se nga hunaroo ra gaaham here, a mas'a tee
adamize boonawey se, amma a m'a tee Irkoy ibaayoo se.

³ War na waati tee kutakey ibaayoo ra, a wasa yaada. War cindi ka huna
izefututaray ra, nda boonay futawey, nda suuyan, nda ka ŋaa ka hanj ka
hoo, nda tooru ganayan kanj ti haya kanj si bisa.

⁴ Boŋey ga haw kanj war si izefututarawey wey tee ngi bande, i ga war
wow.

⁵ I ga kaa ka kay bora jine kanj soolu ka baahunantey nda bukawey ciiti.

⁶ Zama woo maaganda se ba bukawey, Alhabar Boryaa harandi i se. Ba
kanj i mana ciitandi kala hayey se kanj i n'i tee aduŋna ra ngi hunaroo ga,
sohõ i ma huna Irkoy se nga Hundoo albarkaa ra.

[†] 3:12 3.10-12 Zaburey 34.13-17.

Ir ga hima ka tee goykaw hennayaj

⁷ Haya kul benantaa man. Wa war lakkaley kanandi ka war boŋ gagay hala war ma hin ka Irkoy ŋaaray.

⁸ Amma woo kaŋ bisa haya kul ti war ma hanse ka baa cere, zama baji ga zunubu boobo daabu.

⁹ War ma cere yawzunbay bila ŋuunuŋuunu.

¹⁰ War affoo kul anneemaa nooyanoo kaŋ a duu a, war m'a ka war cerey almuraadey hanse ka tee Irkoy anneemaa dumi-dumiyaŋ talfikaw.

¹¹ Boro kaŋ ga waazu, a ma tee Irkoy meeŋenoo no a g'a har. Boro kaŋ ga goy m'a tee nda gaaboo kaŋ Irkoy g'a noo a se, hala haya kul ra darža ma bara Irkoy se Isa Almasihu albarkaa ra, nga kaŋ darža nda gaabi goo a se abada hala abada! Amin.

Zaraboo kaŋ boro ga dii a naanaa sabbu se

¹² Ay baakey, nuunaa kaŋ goo war game ka war sii masi tee war se boŋhaway, ma nee haya kaŋ si kubay.

¹³ Wa paali kaŋ war duu Almasihu zarabey ra, hala mo war ma hanse ka yafarhã waati kaŋ nga daržaa ga bangay.

¹⁴ Nda i ga war wow Almasihu maapoo se, war duu gomni, zama daržaa Hundoo kaŋ ti Irkoy Hundoo goo war ga.

¹⁵ War ra, boro kul masi zarabi zama borowiikaw no, wala zay, wala goy futu teekaw, wala a ga huru ŋenni waaniyaŋ ra.

¹⁶ Amma nda boro ga zarabi zama kretiyeŋ no, a masi tee a se haawi, a ma Irkoy beerandi maapoo woo se.

¹⁷ Zama waatoo too kaŋ ra ciitoo ga ŋintin nda Irkoy hugoo, ka gar nda a ŋintin nda ir, macin no borey kaŋ mana haŋajer Irkoy Alhabar Boryaa se ga ti a suba?

¹⁸ Citaaboo nee:

«Nda boro ŋerrantaa hallasiyanoo ga ŋendi,

macin no boro laaley nda zunubantey ga ti a?»*

¹⁹ Woo maaganda se borey mo kaŋ ga zarabi ka sawa nda Irkoy ibaayoo, ma ŋi hundey talfi Takakaa ga kaŋ ga laadir ka cindi ka goy henna tee.

5*Huga nda Irkoy feeji kuroo*

¹ Ay ga boro beerey kaŋ goo war ra hoyray, agay kaŋ ti boro beeri sanda ŋi, kaŋ ti seede Almasihu zarabey se, ay goo nda baa daržaa ra kaŋ ga kaa ka bangay:

² wa Irkoy feeji kuroo kur kaŋ goo war kone. [W'i hawgay,] amma a masi tee sanda gaabi haya. W'a tee nda war boŋ, ka sawa nda Irkoy ibaayoo, a masi tee nooru baji se, a ma tee haya kaŋ war g'a tee, zama a ga kan war se.

³ Borey kaŋ talfandi war ga, war masi gaabi dan i ga, wa tee feeji kuroo se boroyaŋ kaŋ i m'i guna ka tee.

⁴ Waati kaŋ kurkey boŋkoynoo bangay, war ga duu kokoy fuula daržantaa kaŋ si hasara.

⁵ Takaa din da, war mo soogey, wa yee ganda boro beerey se. War nda cere, war kul ma boŋ-yeeti-gandayan tee sanda darbay, zama Citaaboo nee:

* 4:18 4.18 Yaasawey 11.31.

«Irkoy ga binebeerey gandu,
amma a ga alhormo tee borey se kanj ga ngi bonj yeeti ganda.»*

⁶ Woo se wa war bonj yeeti ganda Irkoy kabe gaabantaa se, hala a ma war jer waatoo kanj kayandi ra.

⁷ Wa war alhuzuney kul fur a ga, zama a ga huga nda war.

⁸ Wa hin war bonj, war ma hanna cijin nda zaari! War yenjekasinaa, Ibilisi, ga hima nda ganjihayla kanj ga hée, a ga war kuubi ka war bere ka [boro] ceeci kanj nga n'a gon.

⁹ Wa kay a se, war ma gaabandi naanaa ga, zama war ga bay kanj zarabi follokey bara war armey ga kanj goo aduɲna ra.

¹⁰ Irkoy kanj ti Anneema-kul-koyoo kanj na war cee war ma huru nga darža abadantaa ra Isa Almasihu albarkaa ra, waati kanj war zarabi haya kayna, a ga war tee boro tabatanteyan ka war noo hini, ka war noo gaabi, ka war danj asaasu bonj kanj si kanj.

¹¹ Nga se hini ma bara hala abada! Amin.

Fooyan kokorantaa

¹² Silweŋ k'ay faaba ya kalimawey wey hantum war se, ay g'a dii arma laadirante. Ay ga war hoyray ka war hakiikandi kanj anneemaa woo kanj ra war goo, Irkoy anneema cimoo no.

¹³ Borey kanj suubandi margaroo sanda war, kanj goo Babilonj koyraa ra ga war foo. Ag'iz'aroo Marku mo ga war foo.

¹⁴ Wa cere foo nda baji summuyan. Alaafiya ma kaa war kul ga kanj goo Almasihu bande.

* 5:5 5.5 Yaasawey 3.34.

Bataga hinkantoo kañ Piyer n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Piyer mana batagaa hinkantoo woo hantum kala Isa ganakey kul se nongu kul kañ ra i goo. Nga alhuzunoo kañ se a hantum man'ti kala borey kañ ceeci ka ganakey darga nda cawandiyañ kañ man'ti Alhabar Boryaa. I ga nee Isa si yee kate. Piyer bayrandi kañ Irkoy ga suuri, a si baa boro kul ma halaci, a si baa kala borey ma tuubi ka hallasi. Woo se hala sohō a mana yee kate. A bayrandi mo kañ hayaa kañ nda i ga hima ka tangam k'a tee man'ti kala ka denji Isa ga ka hanga nga meesennoo bande kañ i maar'a nga taalibey mijney ra. A ga ganakey hoyray i ma koy jine Isa fondaa ra.

Borey kañ se batagaa sanbandi maqney

nda fooyanoo kañ teendi i se

¹ Agay Simon Piyer kañ ti Isa Almasihu tam nda nga diyaw ka batagaa woo hantum borey se kañ duu ir bande naanaa alhaku follokaa ir Koyoo kañ ti ir Hallasikaa Isa Almasihu šerretaraa albarkaa ra.

² Irkoy anneemaa nda nga alaafiyaa ma boobo war ga Irkoy nda ir Koyoo Isa bayyanoo ra.

Irkoy ciyayanoo nda nga suubayanoo

³ Irkoy hinoo n'ir noo hayaa kul kañ ga ir ga too hunayan nda Irkoy ganayan here, ka bora bayrandi ir se kañ n'ir cee nga boj daržaa nda nga gaaboo ra.

⁴ Ngi albarkaa ra a n'ir noo haya hennayan kañ ga hanse ka beeri kañ a gay a nee nga g'i noo ir se. A na woo tee hala war ma hima nda Irkoy ka duu nga annuuraa ra, war kañ hallasi boonay laaley ra kañ goo aduñna ra kañ ga adamize halaci.

⁵ Woo hunday maaganda se war ma gaabandi ka attabiya henna tonton war naanaa ga, ka bayray tonton attabiyaa ga,

⁶ ka hin ni boj tonton bayraa ga, ka mupeyan tonton ka hin ni boj ga, ka Irkoy ganayan tonton mupeyan ga,

⁷ ka armataray baji tonton Irkoy ganayan ga, ka baji tonton armataray baji ga.

⁸ Zama nda hayey wey goo war ra, i ga koy de i ga tonton nda booboyan, i ga war gaabandi war ma goy, war ma haya henna tee k'ir Koyoo Isa Almasihu bay.

⁹ Boro kañ ra hayey wey sii, danaw no, a si dii nongu mooro ra, a dirña nga cee jinaa zunubey henanandiyanoo.

¹⁰ Woo maaganda se, ag'armey, wa gaabandi ka koy jine war ciyayanoo nda war suubayanoo tabatandiroo ra. Zama nda war ga wey tee, war si kañ abada.

¹¹ Takaa woo ra ir Koyoo nda ir Hallasikaa Isa Almasihu Laama abadantaa ga hay war se hã.

¹² Woo se waati kul ay ga huga nda ka war hongandi hayey wey, ba kañ se war g'i bay, de mo war nin sohō da cimoo ra kañ war duu a.

¹³ Amma ay ga miile kañ a ga hima kañ kullihinne ay goo hukkumoo woo ra kañ ti ay gaahamoo, ay ga war lakkaley zumandi ka war hongandi hayey wey.

14 Ay ga bay kanj ne nda kayna ay ga hukukumoo woo kanj ti ay gaahamoo nanj nda takaa kanj nda ir Koyoo Isa Almasihu hunday n'a bayrandi ya ne.

15 Ay ga taka kul tee kanj ay koyyanoo banda ga, war ma hongu hayey wey waati kul.

Isa diyawyanj dii nga daržaa

16 Man'ti ir nka hanga filla carmanteyanj bande kanj mana hun kala adamizey lakkaley ra, waatoo kanj ir n'ir Koyoo Isa Almasihu hinoo nda nga kaayanoo har war se, ir tee nga darža beeroo seedeyanj kanj ir dii a nda ir mojeý.

17 Zama Baabaa Irkoy n'a noo beeray nda darža waatoo kanj a maa jindoo kanj hun darža beeroo ra ka nee a se: «Woo ti agay Iz'aroo, ay baakaa, nga ti ay jaaloo.»*

18 Ir maa jindoo din kanj hun beenaa ra waatoo kanj ir goo a bande tondi hondu henanantaa ga.

19 Koyne mo ir ga felle annabey šennoo ga kanj ga war goo nda cimi ka war mojeý kanji a ga sanda fitilla kanj ga dii nongu kubayante ra hala moo ma boo, de subbaahi handaraa ma kay war biney ra.

20 Haya foo ne kanj war ma hanse k'a bay kanj ti Citaaboo ra, annabi šenni kul sii no kanj hun annaboo lakkaloo ra.

21 Annabi šenni mana bay ka tee adamize ibaayoo, Hundi Henanantaa no ma adamize tuti a ma šelanj Irkoy maapoo ga.

2

Cawandikaw taariharkey

(Žud batagaa 4-13)

1 Taari annabijan bay ka bara Izirayel jamaa ra, takaa din da nda war mo ra, taari cawandikawyanj ga kaa ka bara. I ga kate taari cawandiyan halacanteyanj ka zanba k'i hurandi ka ngi Koyoo yankar kanj n'i day. I ga kate ngi boj ga halacian cahante.

2 Boro boobo ga hanga ey ngi haya futu boonayyanoo ra, ngi maaganda se cimoo fondaa maapoo ga hasara.

3 Albahiiritaray se i ga ceeci ka war day nda šenni darganteyanj. Ngi ciitoo gay a goo fondaa ra, ngi halaciroo si gay.

4 Nda Irkoy mana almalaykey nanj kanj na zunubu tee, a n'i warra k'i haw guusu futaa ra, k'i dii kubaa din ra ciitoo se.

5 Nda a mana adupna žeenaa nanj, amma a na hari beeroo doori boro laaley adupna ga k'i halaci, Nuhu hinne kanj ti šerretaraa waazukaw nda boro iyye ka hallasi.

6 Nda a na Sodom nda Gomor koyrawey [halaci] k'i ton k'i tee boosu, woo no ma cebe boro laaley se hayaa kanj g'i batu.

7 Amma nda a na Lotu kanj ti boro šerrantaa hallasi kanj hanse ka torro goy futu teekey boonay laalaa sabbu se,

8 zama boro šerrantaa woo si huna kala gamey ra, a ga dii ey, a ga maa i se, zaari kul nga hundi šerrantaa ga zarabi ngi goy futawey sabbu se,

9 nda ir Koyoo na hayey wey kul tee, a ga cebe kanj a ga wan ka borey kanj ga Irkoy gana kaa siiyan ra ka borey kanj si šerre soolu ciitoo zaaroo se k'i zukandi.

* 1:17 1.17 Matiyu 17.5; Marku 9.7; Luka 9.35.

¹⁰ Waaniwaani borey kan ga hanga ngi hundi-ibaayi boonay žiibey bande ka koytaraa kaynandi. Cawandikaw taarihakey wey ga naanay ngi bon, alfitinakoyniyan no, i si hunbur ka beenaa hinikoyey wow.

¹¹ Ba almalaykey kan gaaboo nda ngi hinoo ga bisa borey waney si hinikoyey ciiti k'i wow ir Koyoo jine.

¹² Borey din ga hima nda adabbayan kan sii nda lakkal kanyan mana hayandi kala ka diyandi ka wiiyandi se. I ga hayayan wow kan i s'i bay. Woo maaganda se i ga buu sanda adabbawey wey.

¹³ I ga duu ifutaa kan i n'a tee banaa. Zaarikay cululu a ga kan i se ngi ma ngi kaani futawey tee. Nda i goo ma ŋaa war bande, a ga kan i se ngi ma war darga, i man'ti kala žiibi nda laybu.

¹⁴ Mopey ga too met nda woy kan ga zina, i si fay nda zunubu teeyan. I ga borey derandi kan mana nin, biney nin albahiiritaray ra, danganteyan no.

¹⁵ I dere, i na fondo šerrantaa nan ka Balam fondaa zaa, Bosor* iz'aroo kan ga baa banaw žiibi.

¹⁶ Amma i citi a ga nga layboo maaganda se, adabba kaarumay kan si šelan, nga no ka šelan nda adamize jinde ka annaboo lakkal janjaa kayandi.†

¹⁷ Borey wey man'ti kala hari dandiguusu kan ra hari sii, hirri kan hewoo g'a gaaray. Kubay bibi tik g'i batu.

¹⁸ I ga bolsay šenni yaadayan har, i ga ngi gaaham boonay futawey ka borey derandi kan mana gay ka hun borey ra kan ga dira dereyan ra.

¹⁹ I g'i noo allaahidu kan i ga sawalandi, ka gar ngi hunday man'ti kala haya funba baŋna, zama haya kan hin ni se, n'ga tee baŋna.

²⁰ Nda borey kan hun aduŋna hayey žiiboo cire ir Koyoo nda ir Hallasikaa Isa Almasihu kan i n'a bay albarkaa ra, nda i nan haya žeeney din ma yee ka ngi yeeti ngi cire, ngi taka kokorantaa ga jaase ijinaa.

²¹ Zama nda i nka mana fondo šerrantaa bay jina baa i se i m'a bay i ma duu ka yee ka šiiri yaamar henanantaa se kan nondi i se.

²² Hayaa kan yaasaa n'a har, nga ti cimi, nga da ka tee i ga kan ti: «Hanšoo yee hayaa kan a n'a yeeri ga»‡, nbirŋa woyoo nka pumay jina a koy nga bon birji batakaraa ra.

3

Ir Koyoo yee kateyanoo

¹ Ay baakey, sohō woo ti ay bataga hinkantoo kan ay g'a hantum war se. Ijinaa nda ihinkantoo kul ra ay ga war lakkaley zumandi ka war tuti hala war ma duu ka hongu nda fondaa.

² War ma hongu šenney kan annabi henanantey bay k'i har nda yaamaroo kan ir Koyoo nda ir Hallasikaa diyawey n'a har.

³ Haya jinaa kan war m'a bay man'ti kala: zaari korawey ra, kašikašikoyniyan ga kaa, i ga dira kašikašijan ra ka sawa nda ngi bon boonay futawey.

⁴ I ga nee: «Man nga kaayanoo kan a n'a har? Zama za ir kaagey faati, hayey kul goo ngi taka follokaa ga za takaroo šintinoo ga!»

* 2:15 2.15 Bosor da se i ga nee Bewor nongey jerey ra. † 2:16 2.15-16 Kabuyaney 22.4-35.

‡ 2:22 2.22 Yaasawey 26.11.

⁵ Amma haya foo goo no kanj i ga muray ka dirɲa a, za gayyan beenawey nda laboo mana hun kala hari ra, i ga kay mo haroo gamoo ra Irkoy meeŋenoo albarkaa ra.

⁶ Ngi ka aduɲɲa jinaa halaci, i n'a yoole.

⁷ Beenaa nda laboo, nongoo kanj ra i goo, ŋenni follokaa k'i marga nuunaa se, i jisandi ciitoo zaaroo nda adamize laaley halaciroo se.

⁸ Ay baakey, war ma bay, haya foo goo no kanj war masi dirɲa kanj ti zaari foo ir Koyoo se ga hima nda jiiri zenber foo (1.000), jiiri zenber foo (1.000) ga hima nda a se sanda zaari foo.

⁹ Allaahidoo kanj ir Koyoo n'a zaa, a si gay a man'a tee sanda takaa kanj boro fooyan ga hongu kanj a gay a man'a tee. Amma a ga suuri war se, zama a si baa boro kul ma halaci, a si baa kala borey kul ma hin ka tuubi.

¹⁰ Woo kul, ir Koyoo zaaroo ga kaa sanda zay. Hanoo din, beenawey ga dere nda hoolo beeri. Hayey kanj goo i ra ga menne. Gandaa nda hayey kanj ga tee a ra ga ciitandi.

¹¹ Nda hayey kul ga menne nda takaa woo, war mma hima ka tee boroyan kanj ga dira henanyan nda Irkoy ganayan ra

¹² ka Irkoy zaaroo kaayanoo batu, de mo war ga nga kaayanoo cahāndi, hanoo din maaganda se beenawey ga dii ka menne, hayey kanj goo i ra ga ton ka menne.

¹³ Ir ga Irkoy allaahidoo batu kanj ti beene taaga nda ganda taaga kaayanoo kanj ra ŋerretaray goo.

¹⁴ Woo se ay baakey, hayey wey batuyanoo ra, wa gaabandi a ma war gar bila žiibi, bila laybu, war ma bara alaafiya ra.

¹⁵ War ma bay mo kanj ir Koyoo suuroo man'ti kala war hallasiyanoo se, sanda takaa kanj nda ir baakaa nda ir armaa Pol hantum nda lakkaloo kanj nondi a se.

¹⁶ Woo ti haya kanj a g'a tee nga batagawey kul kanj ra a ga ŋelan hayey wey ga. Nonguyan goo i ra kanj fahamyanoo ga ŋendi kanj lakkal janantey nda borey kanj mana nin g'i ŋiirandi sanda takaa kanj i g'a tee Citaaboo hantumey jerey se ngi boŋ halaciroo se.

¹⁷ War, ay baakey kanj jin ka hayey wey bay, wa hawgay goy futu teekey masi koy war gongu ngi dereroo ra, war naanay tabatantaa ma hun war kone.

¹⁸ Amma wa koy jine ir Koyoo nda ir Hallasikaa Isa Almasihuanneemaa nda nga bayyanoo ra. Darža ma bara a ga sohō da hala abada-abada. [Amin.]

Bataga jinaa kaŋ Yehiya n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Yehiya follokaa kaŋ na Linziloo hantum ka batagaa woo hantum. Pol ka jin ka Alhabar Boryaa har Efez koyraa ra. Waatoo kaŋ Yehiya kaa no din, a tee ganakey jineboraa, woo se a ga nee i se «ay zankey». Kaŋ Yehiya hun no din, a na batagaa woo hantum i se. A n'i bayrandi kaŋ i masi nee kaŋ ngi si zunubu tee, i mma hima ka ngi zunubey har Isa se ka duu yaafayan ka henan. A nee i se kaŋ i ma baa cere. I ma ngi boŋ hawgay dargantey ga.

Šennoo kaŋ ga hunayan noo

¹ Woo kaŋ ga bara za šintinoo ga, woo kaŋ ir maar'a, woo kaŋ ir dii a nda ir moŋey, woo kaŋ ir n'a guna, de mo ir kabey n'a taaru hunayan šennoo here,

² hunaroo bangay, de mo ir dii a, ir ga seedetaray tee a ga. Ir ga hunayan abadantaa kaŋ bangay kaŋ goo Baabaa Irkoy jeroo ga har war se,

³ woo kaŋ ir dii a, ir maar'a, ir g'a har war se hala war mo, war ma huru ir margaroo ra. Ir margaroo man'ti kala Baabaa Irkoy, nda nga Iz'aroo Isa Almasihu margaroo.

⁴ De mo ir ga hayey wey hantum war se hala ir paaloo ma timme.

Irkoy ti gaay

⁵ Alhabaroo ne kaŋ ir maar'a a do, ir g'a bayrandi war se: Irkoy ti gaay, kubay kul sii a ra.

⁶ Nda ir nee kaŋ ir goo nga margaroo ra, de ir ga dira kubaa ra, ir ga taari, ir si cimi ka goy.

⁷ Amma nda ir ga dira gaayoo ra sanda takaa kaŋ nda nga hunday goo gaayoo ra, ir nda cere goo margaroo ra, nga Iz'aroo Isa kuroo ga zunubu kul kaa ir ga k'ir henanandi.

⁸ Nda ir nee kaŋ zunubu sii ir ga, ir mm'ir boŋ darga, cimoo sii ir kone.

⁹ Nda ir yadda ir zunubey ga, ir n'i har, Irkoy ga laadir a ga šerre k'ir zunubey yaafa ir se ka ifutu kul kaa ir ga k'ir henanandi.

¹⁰ Nda ir nee kaŋ ir mana zunubu tee, ir mm'a tee taariharkaw, de mo nga meešennoo sii ir ra.

2

Almasihu ti ir faabakaa

¹ Ay zankey, ya nka hayey wey hantum war se hala war masi duu ka zunubu tee. Amma nda boro na zunubu tee, faabakaw goo ir se Baabaa Irkoy jeroo ga kaŋ ti Isa Almasihu kaŋ ti Boro Šerrantaa.

² Nga no ka nga boŋ noo k'ir zunubey tuusu, man'ti ir hinne zunubey, amma aduŋna kul waney.

³ Hayaa kaŋ ga kate ir ma bay kaŋ ir g'a bay man'ti kala nda ir ga nga yaamarey dii.

⁴ Boro kaŋ nee nga g'a bay, ka gar a si nga yaamarey dii, boraa man'ti kala taariharkaw, cimoo sii a kone.

⁵ Amma boro kaŋ ga nga šennoo dii, nda cimi Irkoy bajoo tabati boraa ra. Woo no ma kate ir ma bay kaŋ ir goo a ra.

6 Boro kanj nee nga ga duumi a ra ga hima ka dira nda takaa kanj nda a dira.

Yaamar taaga

7 Ay baakey, man'ti yaamar taaga no ay g'a hantum war se, yaamar žeena no kanj war duu a za šintinoo ga. Yaamar žeenaa woo man'ti kala šennoo kanj war maar'a.

8 Nongu foo ra yaamar taaga no kanj ay g'a hantum war se, cimi no war nda nga here, zama kubaa ga koy, de gaay cimoo bangay ka ben.

9 Boro kanj nee nga goo gaayoo ra, ka gar a ga konna nga armaa, bora a goo kubaa ra hala sohō.

10 Boro kanj ga baa nga armaa ga duumi gaayoo ra, haya kul sii a ra kanj g'a kanjandi.

11 Boro kanj ga konna nga armaa sii kala kubaa ra, a si dira kala kubaa ra, a si bay nongu kanj ra nga ga koy, zama kubaa nka moyey danandi.

12 Ay zankey, ay ga hantum war se, zama war zunubey yaafandi Isa maano albarcaa ra.

13 Baabey, ay ga hantum war se, zama war ga bora a bay kanj ga bara za šintinoo ga.

Aru soogey, ay ga hantum war se, zama war hin boro laalaa kanj ti Ibilisi.

14 Zanka kaccey, ay hantum war se, zama war ga Baabaa Irkoy bay.

Baabey, ay hantum war se, zama war ga Bora a bay kanj ga bara za šintinoo ga.

Aru soogey, ay hantum war se, zama war ga gaabi,

Irkoy meešennoo ga duumi war ra, de mo war hin boro laalaa kanj ti Ibilisi.

15 War masi baa aduŋna, war masi baa hayey kanj goo aduŋna ra. Nda boro ga baa aduŋna, Baabaa Irkoy bajoo sii bora a ra.

16 Zama hayey kul kanj goo aduŋna ra, maanaa gaaham boonay futaa, nda moo boonay futaa, nda aduŋna bolsaa, si hun Baabaa Irkoy do, amma aduŋna ra i ga hun.

17 Ka gar aduŋna ga bisa, nga nda nga boonay futaa, amma boro kanj ga Irkoy ibaayoo tee ga duumi hala abada.

Almasihu iberoo

18 Zanka kaccey, waati koraa no, war maa kanj Almasihu iberoo ga kaa, ka gar sohō da Almasihu iberi booboyan ga bara, woo no m'ir ka bay kanj waati koraa no.

19 Ir ra i hun, amma nda cimi, i sii ir ra. Zama nda a gar i mma bara ir ra, i ga duumi ir bande. Amma woo teendi hala a ma henan kanj ngi affoo kul sii ir ra.

20 War, war duu Irkoy Boro Henanantaa yonyanoo, war kul goo nda bayray.

21 Man'ti ya nka hantum war se, zama war si cimoo bay, amma ya nka hantum war se, zama war ga cimoo bay, de mo taari kul si hun cimi ra.

22 May ti taariharkaw nda man'ti boro kanj ga Isa almasihutaraa yankar? Bora a din ti Almasihu iberi, a ga Baabaa Irkoy nda Iz'aroo yankar.

23 Boro kul kanj na Iz'aroo yankar, bora a sii Baabaa Irkoy bande. Boro kanj yadda Iz'aroo ga goo Baabaa Irkoy mo bande.

²⁴ War, hayaa kanj war maar'a za šintinoo ga ma duumi war ra. Nda hayaa kanj war maar'a za šintinoo ga, ga duumi war ra, war mo, war ga duumi Iz'aroo nda Baabaa Irkoy ra.

²⁵ Allaahidoo kanj a n'a zaa ir se man'ti kala hunayan abadantaa.

²⁶ Borey kanj ga baa ngi ma war derandi sabbu se ay na hayey wey hantum war se.

²⁷ War, yonyanoo kanj war duu a a ga, ga duumi war ga, a si too boro ma war cawandi. Zama yonyanoo ga haya kul cawandi war se, cimi no, a si taari, takaa kanj nda a na war cawandi, war ga duumi* Almasihu ra.

²⁸ Sohō, zankey, wa duumi Almasihu ra, nga kaayanoo ga, waati kanj a ga kaa ka bangay, ir lakkaley ma kani, ir masi haw a jine.

²⁹ Nda war ga bay kanj Almasihu ga šerre, war ma bay nga ka boro kanj ga goy nda šerretaray hay.

3

Irkoy izey

¹ Wa guna takaa kanj nda Baabaa Irkoy baa ir hala nongu kanj ra a n'ir cee Irkoy izeyanj. Nda cimi, nga izeyanj ti ir. Woo se aduɲɲa s'ir bay, zama a mana Irkoy bay.

² Ay baakey, sohō ir man'ti kala Irkoy izeyanj, de woo kanj ir ga kaa ka ti a mana bangandi jina, ir ga bay kanj waati kanj Almasihu bangay ir ga hima nda a, zama ir ga dii a nda takaa kanj ga a goo.

³ Boro kul kanj naataa woo goo a ra ga nga boj henanandi, sanda takaa kanj nda Almasihu ga henan.

⁴ Boro kul kanj na zunubu tee na ašariyaa hoo, zunubu man'ti kala ašariyaa hooyan.

⁵ War ga bay kanj Almasihu mana bangay kala hala nga ma zunubey kaa, zunubu kul sii a ga.

⁶ Boro kul kanj duumi a ra si zunubu tee, boro kul kanj na zunubu tee mana dii a, a s'a bay.

⁷ Ay zankey, boro kul masi war darga. Boro kanj ga goy nda šerretaray, bora ga šerre sanda takaa kanj nda Almasihu ga šerre.

⁸ Boro kanj na zunubu tee mana hun kala Ibilisi ga, zama za šintinoo ga Ibilisi na zunubu tee. Hayaa ne kanj se Irkoy Iz'aroo bangay: a mana bangay kala hala nga ma Ibilisi teegoyey halaci.

⁹ Boro kul kanj Irkoy n'a hay si zunubu tee, zama Irkoy dumiyo ga cindi a ra, a si hin ka zunubu tee, zama Irkoy k'a hay.

¹⁰ Hayaa ne kanj ga Irkoy izey nda Ibilisi izey fay: boro kul kanj si goy nda šerretaray mana hun Irkoy ga, nda boro mo kanj si baa nga armaa.

Wa baa cere

¹¹ Nga ne, alhabaroo kanj war maar'a za šintinoo ga man'ti kala ir ma baa cere.

¹² Ir masi tee sanda Kabila kanj hun boro laalaa ga kanj ti Ibilisi kanj na nga armaa wii. Macin se a n'a wii? Zama nga teegoyey si boori, de nga armaa waney ga šerre.

¹³ Ag'armey, war boŋey masi haw nda aduɲɲa ga konna war.

¹⁴ Ir, ir ga bay kanj ir hun buuyan ra ka koy hunayan ra, zama ir ga baa ir armye. Boro kanj si baa nga armaa cindi buuyan ra.

* 2:27 2.27 war ga duumi, Grek šenni ra, almaganaa faa ti wa duumi.

¹⁵ Boro kul kan konna nga armaa man'ti kala borowiikaw. War ga bay kan hunayan abadantaa si goro borowiikaw ra.

¹⁶ Hayaa kan kate ir ma baji bay man'ti kala kan Almasihu na nga hundoo noo buuyan se ir maaganda se. Ir mo, ir ga hima k'ir hundey noo buuyan se ir arney maaganda se.

¹⁷ Boro kan goo nda adujna almanoo, de a ga dii nga armaa ga tilasu, a mana tamalla a se, taka foo nda Irkoy bajoo ga duumi a ra?

¹⁸ Ay zankey, ir bajoo masi teendi nda šenni nda mee, a ma teendi nda teegoy nda cimi.

¹⁹ Woo no ma kate ir ma bay kan cimoo ga ir hun, de mo ir biney ga kani Irkoy jine.

²⁰ Nda ir biney g'ir zukandi, Irkoy bisa ir biney, de mo a ga haya kul bay.

²¹ Ay baakey, nda ir biney s'ir zukandi, ir lakkaley ga kani Irkoy jine.

²² Haya kul kan ir n'a wiri, ir ga duu a a ga, zama ir ga nga yaamarey dii, de ir ga hayey tee kan ga kan a se.

²³ Nga yaamaroo ne: ir ma naanay nga Iz'aroo Isa Almasihu maapoo, ir ma baa cere sanda takaa kan nda a n'ir noo yaamaroo.

²⁴ Boro kan ga nga yaamarey dii ga duumi a ra, de nga mo ga duumi bora ra. Hayaa kan ga kate ir ma bay kan a ga duumi ir ra man'ti kala nga Hundoo kan a n'a noo ir se.

4

Irkoy Hundoo nda Almasihu iberoo hundoo

¹ Ay baakey, war masi naanay hundey kul, amma w'i sii ka dii wala Irkoy do i hun, zama taari annabi boobo kaa adujna ra.

² Hayaa ne kan nda war ga Irkoy Hundoo bay: hundi kul kan ga nee kaaray kan Isa Almasihu kaa nda gaaham, hundoo din mana hun kala Irkoy do.

³ Hundi kul kan si nee kaaray kan Isa hun Irkoy do man'ti kala Almasihu iberoo hundoo kan war maa kan a ga kaa, a goo adujna ra ka ben.

⁴ War, ay zankey, war mana hun kala Irkoy ga, war hin taari annabey, zama Bora kan goo war ra bisa bora kan goo adujna ra.

⁵ Ngi, adujna ga i hun, woo se i ga šelan nda adujna takaa, adujna ga hanajer i se.

⁶ Ir, ir mana hun kala Irkoy ga, boro kan ga Irkoy bay ga hanajer ir se, boro kan mana hun Irkoy ga si hanajer ir se, takaa woo nda ir ga Hundi cimikoynoo nda taaroo wanoo kaa cere ra.

Irkoy man'ti kala baji

⁷ Ay baakey, ir ma baa cere, zama baji si hun kala Irkoy do, boro kul kan ga baa boro, Irkoy ka bora hay, de a ga Irkoy bay.

⁸ Boro kan si baa boro mana Irkoy bay, zama Irkoy man'ti kala baji.

⁹ Hayaa kan nda Irkoy na nga bajoo bangandi ir se man'ti kala a nka nga Iz'aru baja follokaa sanba adujna ra hala ir ma duu ka huna nga albarkaa ra.

¹⁰ Baji man'ti kala kan man'ti ir no ka baa Irkoy, amma nga no ka baa ir, ka nga Iz'aroo sanba a ma nga bon noo k'ir zunubey tuusu.

¹¹ Ay baakey, nda Irkoy baa ir nda takaa woo, ir mo ga hima ka baa cere.

¹² Boro kul mana bay ka dii Irkoy. Nda ir ga baa cere, Irkoy ga duumi ir ra, de nga bajoo ga tabati ir ra.

¹³ Hayaa kanj ga kate ir ma bay kanj ir ga duumi Irkoy ra, de nga mo ga duumi ir ra, man'ti kala a n'ir noo nga Hundoo.

¹⁴ Ir, ir nka dii a, de ir ga seedetaray tee kanj Baabaa Irkoy na Iz'aroo sanba a ma tee adujna Hallasikaa.

¹⁵ Boro kanj yadda ka nee kaaray kanj Isa man'ti kala Irkoy Iz'aroo, Irkoy ga duumi bora ra, bora mo ga duumi Irkoy ra.

¹⁶ Ir, ir ga bay, de mo Irkoy bajoo kanj a n'a cebe ir se, ir naanay a. Irkoy man'ti kala baji, boro kanj duumi baji ra, bora duumi Irkoy ra, de mo Irkoy ga duumi bora ra.

¹⁷ Takaa ne kanj ra baji ga tabati ir ra, hala ir lakkaley ma kani ciitoo hane, zama takaa kanj ga a goo no, ir mo ga ti a adujna woo ra.

¹⁸ Hunburay sii baji ra, baji timmante mma hunburay gaaray, zama hunburay, zukandi goo a ra. Boro kanj ga hunbur mana tabati baji ra.

¹⁹ Ir, ir ga baa boro, zama Irkoy ka jin ka baa ir.

²⁰ Nda boro nee: «Ay ga baa Irkoy», amma a ga konna nga armaa, taariharkaw no. Zama boro kanj si baa nga armaa kanj a ga dii a, taka foo nda a ga hin ka baa Irkoy kanj a si dii a?

²¹ Yaamaroo kanj ir duu a a ga man'ti kala boro kanj ga baa Irkoy, a ma baa nga armaa mo.

5

Ir ma duu adujna ga hinay

¹ Boro kul kanj naanay kanj Isa man'ti kala Almasihu, bora, Irkoy k'a hay. Boro kul kanj ga baa Baabaa ga baa baaboo din izey mo.

² Hayaa kanj ga kate ir ma bay kanj ir ga baa Irkoy izey man'ti kala nda ir ga baa Irkoy, de ir ga nga yaamarey ka goy.

³ Ka baa Irkoy man'ti kala ka nga yaamarey dii, nga yaamarey si tinj.

⁴ Zama haya kul kanj Irkoy n'a hay ga duu hinay adujna ga. Hinoo kanj hin adujna man'ti kala ir naanayyanoo.

⁵ May ka hin adujna nda man'ti boro kanj ga naanay kanj Isa ti Irkoy Iz'aroo?

Seedetaraa kanj teendi Isa Almasihu ga

⁶ Bora kanj kaa hari nda kuri albarkaa ra man'ti kala Isa Almasihu. A mana kaa nda hari hinne, amma a mana kaa nda kala hari nda kuri. Irkoy Hundoo no ka seedetaraa woo tee, zama Irkoy Hundoo man'ti kala cimoo.

⁷ Zama seede hinza bara,

⁸ Irkoy Hundoo, nda haroo, nda kuroo, ihinzaa kul ti jinde foo.

⁹ Nda ir ga yadda adamizey seedetaraa ga, Irkoy seedetaraa bisa a. Zama woo ti Irkoy seedetaraa kanj a n'a tee nga Iz'aroo ga.

¹⁰ Boro kul kanj ga naanay Irkoy Iz'aroo, seedetaraa woo goo bora ra. Boro kanj si naanay Irkoy nk'a tee taariharkaw, zama a mana naanay seedetaraa kanj Irkoy n'a tee nga Iz'aroo ga.

¹¹ Seedetaraa ne: Irkoy n'ir noo hunayan abadantaa, de hunaroo woo si duwandi kala nga Iz'aroo ra.

¹² Boro kanj duu Iz'aroo, duu hunaroo, boro kanj mana duu Irkoy Iz'aroo, mana duu hunaroo.

Hunayan abadantaa

¹³ Ya nka hayey wey hantum war se hala war ma bay kanj war duu hunayan abadantaa, war kanj ga naanay Irkoy Iz'aroo maapoo.

¹⁴ Lakkalkanaa kanj goo ir se Irkoy jine man'ti kala nda ir na haya wiri a ga ka sawa nda nga ibaayoo, a ga hanajer ir se.

¹⁵ Nda ir ga bay kanj a ga hanajer ir se, haya kul kanj ir n'a wiri a ga, ir ga bay kanj woo kanj ir n'a wiri a ga, ir duu a ka ben.

¹⁶ Nda boro dii nga armaa ga zunubu tee, zunubu kanj s'a ka koy buuyan ra, a ma Irkoy njaaray a se, a g'a noo hunayan. Ay sii kala borey ga kanj na zunubu tee kanj si koy buuyan ra. Zunubu goo no kanj ga boro ka koy buuyan ra, zunuboo woo se, ay mana nee a ma Irkoy njaaray.

¹⁷ Ifutu kul man'ti kala zunubu, amma zunubu goo no kanj si boro ka koy buuyan ra.

¹⁸ Ir ga bay kanj boro kul kanj Irkoy n'a hay, bora si zunubu tee, Bora kanj Irkoy n'a hay* ga lakkal danj a se, boro laalaa kanj ti Ibilisi si tuku a ga.

¹⁹ Ir ga bay kanj ir mana hun kala Irkoy ga, de adunja kul sii kala boro laalaa kanj ti Ibilisi hinoo cire.

²⁰ Amma ir ga bay kanj Irkoy Iz'aroo kaa, a n'ir noo lakkal hala ir ma Cimikoynoo bay, Cimikoynoo da bande ir goo, maanaa nga Iz'aroo Isa Almasihu. Nga ti Irkoy cimikoynoo, nga ti hunayan abadantaa.

²¹ Ay zankey, wa war boj hawgay toorey ga.

* 5:18 5.18 Bora kanj Irkoy n'a hay man'ti kala Isa Almasihu, nga ti Irkoy Iz'aroo.

Bataga hinkantoo kaŋ Yehiya n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Woo ti Yehiya bataga hinkantoo kaŋ a n'a hantum. A si nga maapoo cee, a mma nee de «boro beeroo». Takaa kaŋ nda a ga ūelan, boro ga dii kaŋ ngi jineboro no. A si ūelan kala «woy beeri suubantaa nda nga izey» (sorro 1na) se kaŋ maanaa ti Egilizoo nda ganakey.

Batagaa woo ra a g'i hoyray i ma dira cimoo nda Irkoy fondaa ra. Boro kaŋ kate i se haya kaŋ man'ti Alhabar Boryaa, i ma mooru bora. I ma baa cere.

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maapey

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

¹ Agay kaŋ ti boro beeroo ka batagaa woo sanba woy beeri suubantaa nda nga izey se. Ay ga baa war nda cimi, man'ti agay hinne, borey kul kaŋ na cimoo bay mo ga baa war,

² cimoo kaŋ ga duumi ir ra maaganda se, kaŋ goo ir bande hala abada.

³ Anneemaa, nda tamallaa, nda alaafiya goo ir bande kaŋ hun Baabaa Irkoy nda Isa Almasihu do kaŋ ti Baabaa Irkoy Iz'aroo cimi ra nda baji ra.

Cimi nda baji

⁴ Ay hanse ka paali kaŋ ay gar kaŋ ni izey ra, affooyan ga dira cimoo ra, sanda takaa kaŋ nda ir duu yaamar Baabaa Irkoy do.

⁵ Aywa sohō woy beeroo, woo kaŋ ay g'a wiri ni ga, nga ti ir ma baa cere. Man'ti sanda yaamar taaga no ay goo ma hantum ma ne, amma woo din da no kaŋ ir duu a za ūintinoo ga.*

⁶ Hayaa kaŋ ti baji man'ti kala ir ma dira ka sawa nda nga yaamarey. Woo ti yaamaroo kaŋ war maar'a za ūintinoo ga hala war ma dira a bande.

⁷ Derandikaw boobo kaa aduppa ra. I si yadda kaŋ Isa Almasihu kaa nda gaaham, i s'a har. Bora woo dumoo ti derandikaw, nga ti Almasihu iberoo.

⁸ Wa war boŋ hawgay war masi koy jaŋ ir goyoo albarkaa, wa war boŋ hawgay hala war ma duu sufuray timmante.

⁹ Boro kaŋ na Almasihu cawyanoo hoo, a mana duumi a ra, bora mana duu Irkoy. Boro kaŋ ga duumi nga cawyanoo ra, bora duu Baabaa Irkoy, bora duu Iz'aroo mo.

¹⁰ Boro kaŋ kaa war do a mana kate cawandiyanoo woo, war mas'a zumandi war do, war mas'a foo,

¹¹ zama boro kaŋ n'a foo, bora huru a bande nga goy futawey ra.

Šenni kokorantaa

¹² Haya boobo goo no kaŋ ay baa y'a hantum war se, ya na baa y'a tee nda kaddaasu nda dawa. Amma ay ga tammahā ya koy war do, ir ma ūelan mee nda mee hala ir paaloo ma timme.

¹³ Ni woyme suubantaa izey ga ni foo.

* 1:5 1.5 Yehiya 13.34; 15.12, 17.

Bataga hinzantoo kaŋ Yehiya n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Woo ti Yehiya kaŋ ti «boro beeroo» bataga hinzantoo kaŋ a n'a hantum. A man'a sanba kala boro foo kaŋ se i ga nee Gayus. Gayus kaŋ se a hantum, hō zaaroo ir si haya boobo bay a ga, amma ir ga bay kaŋ boro no kaŋ ga dira cimoo bande.

Batagaa hantumkaa ga Gayus maa henna har. Diyotref dira takaa si kan a se. A ga Demetris maa henna har.

Ir ga dii batagaa woo ra takaa kaŋ nda yaw zumandiyan, ka arma kubay henna man'ti kala baji nda cimi silbay.

Boraa kaŋ se batagaa sanbandi maapoo

nda fooyanoo kaŋ teendi a se

¹ Agay kaŋ ti boro beeroo ka batagaa woo sanba ay baakaa Gayus kaŋ ay ga bag'a nda cimi se.

² Ay baakaa, yala ma duu gomni boobo nongoo kul here, ma bara nda gaaham baani sanda takaa kaŋ ni hundoo ga boori.

³ Ay hanse ka ŋaali waatoo kaŋ ir armyey kaa ka seedetaray tee ni cimoo ga, takaa kaŋ nda n'ga dira nda cimi.

⁴ Ay sii nda ŋaali beeri kaŋ ga too ya maa ay izey ga dira cimoo ra.

Gayus laadirtaraa

⁵ Ay baakaa, hayaa kaŋ n'g'a tee ir armyey se, ba yawey, n'g'a tee i se nda laadirtaray.

⁶ I na ni bajoo seedetaraa tee Egilizoo jine. A ga boori m'i faaba ŋi naarumaa ra nda faabari kaŋ ga hima Irkoy jine.

⁷ Zama ir Koyoo maapoo se i fatta, i si haya kul dii dumey ga kaŋ si Irkoy bay.

⁸ Adiši ir, ir ga hima ka borey wey dumey kubay henna, ka tee i se goykasineyan cimoo ra.

Diyotref nda Demetris ūennoo

⁹ Ay na haya foo hantum Egilizoo se, amma Diyotref kaŋ ga baa nga ma tee ŋi jineboraa s'ir kubay.

¹⁰ Woo se, waati kaŋ ay kaa, ay ga nga takawey bayrandi war se kaŋ a g'i tee ka ūenni laalayan har ir ga, de mo a mana wasa a se, ba ir armyey, a s'i kubay, borey mo kaŋ ga baa ŋi m'i kubay, a ga wanji i m'a tee, a g'i gaaray k'i kaa Egilizoo ra.

¹¹ Ay baakaa, masi ifutu guna ka tee, ihenna guna ka tee. Boro kaŋ ga ihenna tee mana hun kala Irkoy ga, boro kaŋ ga ifutu tee mana dii Irkoy.

¹² Demetris, borey kul ga seedetaray henna har a ga, cimoo hunday ga tee a se seede. Ir mo ga seedetaray henna har a ga, n'ga bay mo kaŋ ir seedetaraa ti cimi.

Fooyan kokorantaa

¹³ Haya boobo goo no kaŋ ay ga baa y'a hantum ma ne, amma ay si baa y'a tee nda dawa nda kalam.

¹⁴ Amma ay ga tammahā ne nda kayna ay ma dii ni, ir ga ūelan mee nda mee.

¹⁵Alaafiya ma kaa ni ga. Ir cerey ga ni foo. M'ir cerey boro foo kul foo nda nga maapoo.

Batagaa kaŋ Žud n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Žud ka batagaa woo hantum. Ir Koyoo Isa Almasihu kayn'aroo no (Matiyu 13.55; Marku 6.3). A mana batagaa woo hantum kala ganakey se nongu kul kaŋ ra i goo. A si šelanŋ kala dargantey ga kaŋ ga ceeci ka ganakey derandi. I m'i tangam nda šenney wey. A ga ganakey hoyray i ma koy jine naanayyan ra nda baji ra, i ma mooru zunubu.

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maapey

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

¹ Agay Žud kaŋ ti Isa Almasihu tam, Žak armaa* ka batagaa woo hantum war kaŋ ciyandi se, de mo Baabaa Irkoy baakey ti war, war jisandi Isa Almasihu se.

² Tamalla, nda alaafiya, nda baji ma kaa war ga nda booboyan.

Cawandikaw taarihakey

(Piyer bataga 2to 2.1-17)

³ Ay baakey, ba kaŋ ay hanse ka baa ya hantum war se hallasiroo kaŋ ra ir ga marga ga, a tee ya ne tilasu ya hantum war se hala ya duu ka war hoyray war ma gurgay naanaa se kaŋ nondi Irkoy boro henanantey se cee folloku.

⁴ Zama boro fooyanŋ tugu ka huru ganakey game. A gay ngi ciitoo harandi Citaaboo ra. I si hunbur Irkoy, i ga Irkoy anneemaa bere k'a tee haya futu boonayyan. I g'ir jineboro follokaa kaŋ ti ir Koyoo Isa Almasihu yankar.

⁵ Ay ga baa ya war hongandi, ba kaŋ war ga haya kul bay, kaŋ ir Koyoo na jamaa hallasi k'a kaa Misira gandaa ra jiŋa, woo banda ga, a na borey halaci kaŋ mana naanay.

⁶ Almalaykey kaŋ mana ben ngi dogey ra, i na ngi gorodogey nanŋ, a n'i gaala nda gaala kaŋ si hun i ga, k'i dii kubaa ra hala zaari beeroo ciitoo hane.

⁷ Takaa din da Sodom, nda Gomor, nda koyrawey kaŋ g'i kuubi k'i bere na ngi boŋ noo izefuturaray se ka marga ka kani nda takari dumi tana. I nondi ka tee himakasiŋ nuune abadantaa zukandoo se.

⁸ Takaa din da borey wey nda ngi handirey ga ngi gaahamoo žiibandi, i ga koytaraa kaynandi, i ga beenaa hinikoyey wow.

⁹ Ba almalayka jinehunoo Minkaylu, waatoo kaŋ nga nda Ibiliŋi ga cere cendi Musa kunturoo ga, Minkaylu mana yadda k'a wow k'a zukandi, a nka nee a se: «Ay Koyoo ma zahā ni ga!»

¹⁰ Amma borey wey ga hayayanŋ wow kaŋ i s'i bay. Ngi fahamaa man'ti kala sanda adabba kaŋ sii nda lakkal miileyen. Woo no ma kate ngi halaciroo.

¹¹ I bone, zama Kabila fondaa bande i hanga.† I na ngi boŋ danŋ dereyan ra nooru maaganda sanda Balam.‡ I halaci sanda Kora kaŋ halaci tureyanoo ra.§

* 1:1 1.1 Matiyu 13.55; Marku 6.3. † 1:11 1.11 Šintinoo 4.3-8. ‡ 1:11 1.11 Kabuyaney 22.1-35.

§ 1:11 1.11 Kabuyaney 16.1-35.

¹² I ga tee sanda žiibi ndellayan war armataray ŋaadozey ra. I ga ŋaa ka haŋ ka too bila hunburay, i si hongaa kala ŋi boŋ de. I ga hima nda duulayan kaŋ ra hari sii, de hewoo g'i zaa. I ga hima nda jamde tuuriyan kaŋ ga ize sii kaŋ buu cee hinka, i dogandi.

¹³ I ga ŋi teegoy haawantey boosandi sanda takaa kaŋ nda teekoo bonday gaabantayan ga ŋi kufoo warra. I ga hima nda handarayyan kaŋ si bay nongu kul kaŋ ra ŋi ga koy, kubaa bibiroo jisandi i se hala abada.

¹⁴ Henok mo kaŋ ti Adama banda-ka-zunbu iyyantoo na annabitaray tee i ga ka nee: «Ŋga ne, ir Koyoo goo ma kaa, ŋga nda ŋga almalayka henanante zenber woyyan,

¹⁵ ka borey kul ciiti, ka borey kaŋ si hunbur Irkoy zukandi ŋi goy laalawey se kaŋ i n'i tee ŋi futuyanoo ra nda ka zunubu teekey kaŋ si hunbur Irkoy zukandi šenni laaley din kul kaŋ i n'i har a ga se.»

¹⁶ Borey din man'ti kala ŋuunuŋuunukoyniyan, i mma hēe nda ŋi takaa. I ga dira nda ŋi boonay futawey. Deeney ga beeri, i ga borey meeakaanay haya maaganda se.

Hoyrayyan ganakey se

¹⁷ Amma war, ay baakey, wa hongu hayey kaŋ ir Koyoo Isa Almasi-hudiyawey n'i har za i mana tee.

¹⁸ I nee war se: «Waati koraa ra, ŋoŋkoyniyan ga bangay, i ga dira nda ŋi boonay futawey kaŋ ga mooru Irkoy.»

¹⁹ Ŋgi ti borey kaŋ ga kate fay-fayyan, i si hongu kala nda adamize takaa, Irkoy Hundoo sii i kone.

²⁰ Amma war, ay baakey, wa koy jine war naanaa kaŋ ga hanse ka henan ra ka Irkoy ŋaaray Hundi Henanantaa albarkaa ra.

²¹ Wa cindi Irkoy bajoo ra k'ir Koyoo Isa Almasihu tamallaa batu kaŋ ga war noo hunayan abadantaa.

²² Wa hinna borey ga kaŋ ga šikka-šikka.

²³ W'i hallasi k'i kaa nuunaa ra. Borey jerey, wa hinna i ga, amma nda hunburay: war masi too ba ŋi bankaaraa ga kaŋ ŋi hundi-ibaayoo n'a žiibandi.

Irkoy saabuyan kokorantaa

²⁴ Bora kaŋ ga hin ka war dii war masi kaŋ, ka war kayandi bila laybu ŋga daržaa ra nda ŋaaliyan,

²⁵ Irkoy follokaa, ir Hallasikaa, Isa Almasihu ir Koyoo albarkaa ra, darža, nda beeray, nda gaabi, nda hini ma bara a se za zamaney mana tee, nda sohō da, hala abada. Amin.

Bangandiroo citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Yehiya ka citaaboo woo hantum. A ga hayayan cebe cere bande kan Isa Almasihu n'i bangandi a se. A ga hayey deede kan a dii ey waatoo kan Hundi Henanantaa n'a dii. Waatoo kan a ga citaaboo woo hantum, a sii kala gungu-ize foo ra kan se i ga nee Patmos, Azi gandaa here. A sii kala Gres gandaa ra, Tirki gandaa jeroo ga. I nk'a gaabi ka koy no din, zama hayaa kan se a na Alhabar Boryaa waazu. Waati no kan ra kokoy beeroo ga hanse ka Isa ganakey zarabi. A ga ganakey gurzugay, zama i ga nee kan ngi si koy kul gana nda man'ti Isa Almasihu.

Gurzugaa din waati no Yehiya ga hantum Egilizay se ka biney danj. Nga hantumoo ra ir dii hinna booboyan kan goo nda almagana, sanda «iyye» kan maanaa ti «timmeyan». Nga citaaboo ga hin ka zamnandi kanje hinza (zamnaa 1.19):

1. Hayey kan Yehiya dii ey, maanaa Isa kan goo nga daržaa ra (zamna 1na).
2. Hayey kan teendi, maanaa bataga iyyaa kan hantumandi Egiliz iyyaa se (zamna 2to—3to).
3. Hayey kan ga kaa ka tee (zamna 4to—22to).

Citaaboo benantaa ga, Isa ga allaahidu noo nga ganakey se ka nee i se: «Cimi no, ay ga kaa nda cahāyan.» Ganakey g'a zaabi ka nee: «Kaa, ir Koyoo Isa» (zamnaa 22.20).

Citaaboo addaliloo

¹ Isa Almasihu bangandiroo ne kan Irkoy n'a noo a se hala a ma hayey kan ga hima ka kaa ka tee ne nda kayna har nga tamey se. Almasihu na nga almalaykaa sanba nga tamoo Yehiya do a m'a filla a se.

² Yehiya na seetaray tee kan hayey kul kan ga dii ey man'ti kala Irkoy meešennoo nda Isa Almasihu seetaraa.

³ Boraa duu gomni kan ga annabitaray šenney caw nda borey kan ga hanjajer i se ka hayey dii kan hantumandi a ra, zama waatoo man.

Yehiya hantum Azi gandaa Egiliz iyyaa se

⁴ Agay Yehiya ka hantum Egiliz iyyaa se kan goo Azi gandaa ra. Irkoy anneemaa nda alaafiyaa ma bara war ga. Irkoy kan ga bara, kan gay a ga bara, kan goo kaa m'i noo war se, nga nda Irkoy Hundi iyyaa kan goo nga kokoy gorodogoo tenje,

⁵ nda Isa Almasihu kan ti seede laadirantaa, nga ti boro jinaa kan tun ka hun bukaway ra, nga ti kokoyey boŋkoynoo laboo ga. Nga ti boraa kan ga baa ir, de a n'ir feeri k'ir kaa ir zunubey ra nda nga kuroo.

⁶ A n'ir tee kokoytaray nda sargari juwalkaw nga Baabaa maapoo ga kan ti nga Irkoy. Nga, darža nda hini ma bara a se abada hala abada. Amin.

⁷ Nga ne, a goo ma kaa duulawey gamey ra, moo kul ga kaa ka dii a,

ba wey kan na gaahamoo fun.

Alkabiilawey kul kan goo laboo ga, ga hēe nga maaganda se. Nhuu! Amin.

⁸ Agay, agay ti Alfa nda Omega*, ir Koyoo Irkoy k'a har, nga ti boraa kanj ga bara, kanj gay a ga bara, kanj goo kaa, Hini-kul-koyoo.

Isa na nga boŋ bangandi Yehiya se

⁹ Agay Yehiya, war armaa nda war hangasinoos Isa zaraboo, nda nga Laamaa, nda nga mupeyanoo ra, ay bay ka koy gungoo ra kanj se i ga nee Patmos Irkoy meešenoo nda Isa seedetaraa maaganda se.

¹⁰ Irkoy Hundoo n'ay dii ir Koyoo zaaroo hane, ay maa ay dumaa ga kaati beeri kanj ma nee laati beeri.

¹¹ A nee: «Hayaa kanj ni dii a, a hantum citaabu ra, m'a sanba Egiliz iyyaa se kanj goo Efez, nda Isimir, nda Pergam, nda Tiyyatir, nda Sard, nda Filadelfi, nda Lawodise koyrawey ra.»

¹² Ay neli ka dii jindoo kanj ga ūelanj ya ne. Kanj ay neli, ay dii wura fitilla gorodoo iyye.

¹³ Fitilla gorodoo iyyaa game boro goo kanj ga hima nda adamize, darbay kanj ga zunbu hala cewey ga goo jindoo ra, wura gamahaw ga gandey haw.

¹⁴ Boŋoo nda hinbirey ga kaaray ma nee feeji hinbiri kaaray, sanda haabu, money ga hima nda nuune deene.

¹⁵ Cewey ga hima nda alhan nerante kanj ma nee a nka hansandi alforon ra. Jindoo ga hima nda hari beeri jinde.

¹⁶ Kabe gumaa ra handaray iyye goo, mijoo ra takuba ga fatta kanj mee hinkaa kul ga kan. Ndumoo ga hima nda waati kanj waynaa ga dii garaw.

¹⁷ Waatoo kanj ay dii a, ay kanj cewey cire sanda bukaw. A na nga kabe gumaa fur ay ga ka nee: «Masi hunbur, agay ti ijinaa nda ikokorantaa.

¹⁸ Agay ti baahunantaa, ay bay ka buu, amma nga ne, ay ga huna abada hala abada, buuyan nda alaaahara kufal-izey goo ay kone.

¹⁹ Adiši hayey hantum kanj ni dii ey, wey kanj goo ma teendi nda wey kanj ga kaa ka tee hayey wey banda ga.

²⁰ Handaray iyyaa kanj ni dii ey ay kabe gumaa ra sirroo nda wura fitilla gorodoo iyyaa maanaa ne: handaray iyyaa man'ti kala Egiliz iyyaa almalaykey, fitilla gorodoo iyyaa man'ti kala Egiliz iyyaa.»

2

Batagaa kanj sanbandi Efez Egilizoo se

¹ «Hantum almalaykaa se kanj goo Efez koyraa Egilizoo ra, nee a se: <Hayaa ne kanj boraa kanj kabe gumaa ra handaray iyyaa goo kanj ga dira wura fitilla gorodoo iyyaa gamey ra g'a har, a ga nee:

² "Ay ga ni teegoyey, nda ni taabiyanoos, nda ni mupeyanoo bay, ay ga bay mo kanj n'si hin ka boro laaley suuri. N'na borey sii kanj ga nee diyawyanj ti ngi, ka gar i man'ti a. Ni gar taariharkawyanj no.

³ Ni goo nda mupeyan, ni hottu ay maapoo sabbu se, ni binoo mana hun.

⁴ Amma haya foo goo ni ra kanj si kan ya ne kanj ti n'na ni baji jinaa fur.

⁵ Hongu nongoo kanj ra ni kanj, ma tuubi, ma ni cee jinaa teegoyey tee. Nda mana tuubi, ay ga kaa ni do ka ni fitilla gorodogoo kaa dogoo ra.

⁶ Amma haya henna foo goo ni ra kanj ti n'ga konna Nikolayitey teegoyey kanj agay mo ga konna ey.»

⁷ Boro kanj goo nda haŋa ma maa hayaa kanj Irkoy Hundoo g'a har Egilizey se!

* 1:8 1.8 Alfa nda Omega man'ti kala Grek ūenni abacaa harfu jinaa nda ikokorantaa.

Boro kaŋ hin, ay g'a noo tuuroo kaŋ ga hunayan noo izey ra a m'i ŋaa. Tuuri no kaŋ sii kala Irkoy saddiŋaa ra.»

Batagaa kaŋ sanbandi Isimir Egilizoo se

⁸ «Hantum almalaykaa se kaŋ goo Isimir koyraa Egilizoo ra, nee a se: <Hayaa ne kaŋ bora a kaŋ ti iŋinaa nda ikokorantaa g'a har, bora a kaŋ buu, a yee ka huna:

⁹ “Ay ga ni zaraboo nda ni talkataraa bay, amma almankoyini ti ni, borey kaŋ ga nee Alyahuudu ti ŋgi, ka gar i man'ti a, ay ga ŋgi wowey bay, i man'ti kala Őaytan margahugoo.

¹⁰ Masi hunbur hayaa kaŋ ga kaa ka ni zarabi. War borey ra, Ibilisi ga hayayan warra kasaa ra ka war sii. War ga duu zarabiyani jirbi woy (10). Laadir hala buuyan ga, ay ga ni noo hunayan fuulaa.”>

¹¹ Boro kaŋ goo nda haŋa ma maa hayaa kaŋ Irkoy Hundoo g'a har Egilizey se!

Boro kaŋ hin, buuyan hinkantoo si duu a ga fondo.»

Batagaa kaŋ sanbandi Pergam Egilizoo se

¹² «Hantum almalaykaa se kaŋ goo Pergam koyraa Egilizoo ra, nee a se: <Hayaa ne kaŋ bora a kaŋ kone takuba goo kaŋ mee hinkaa kul ga kaŋ g'a har:

¹³ “Ay ga nongoo bay kaŋ ra ni goo nda goray, a man'ti kala Őaytan kokoy gorodogoo. Ni hawa ay maapoo ga ka boori, man'ay naanaa naŋ ba Antipas waati kaŋ ti ay seede laadirantaa kaŋ i n'a wii war do, nongoo kaŋ ra Őaytan ga goro.

¹⁴ Amma haya kaccu goo ni ra kaŋ si kaŋ ya ne: boroyan goo ni do kaŋ hawa Balam cawandoo ga, Balam ka Balak cawandi a ma kumsay daŋ Izirayel borey se kaŋ g'i tuti i ma hayey ŋaa kaŋ sargandi toorey maapey ga, i ma woy nda aru izefututaray tee.*

¹⁵ Takaa din da boroyan goo ni do kaŋ hawa Nikolayitey cawandoo ga.

¹⁶ Woo se ma tuubi. Nda man'ti woo, ay ga kaa ni ga nda cahāyan, de ay g'i wongu nda ay miŋoo takubaa.”>

¹⁷ Boro kaŋ goo nda haŋa ma maa hayaa kaŋ Irkoy Hundoo g'a har Egilizey se!

Boro kaŋ hin, ay g'a noo ŋaahayaa kaŋ se i ga nee man tugantaa. Ay g'a noo tondi kaaray, tondoo woo maa taaga ka hantumandi a ga, boro kul s'a bay nda man'ti boro kaŋ ga duu a.»

Batagaa kaŋ sanbandi Tiyatir Egilizoo se

¹⁸ «Hantum almalaykaa se kaŋ goo Tiyatir koyraa Egilizoo ra, nee a se: <Hayaa ne kaŋ Irkoy Iz'aroo g'a har, bora a kaŋ moyey ga hima nda nuunē deene, de cewey ga hima nda alhan nerante:

¹⁹ “Ay ga ni teegoyey, nda ni bajoo, nda ni naanaa, nda ni goyoo nda ni mupeyanoo bay, ni teegoy kokorantey bisa ijinawey.

²⁰ Amma haya foo goo ni ra kaŋ si kaŋ ya ne kaŋ ti n'a ņ Žezabel, woyoo kaŋ ga nee annabi ti ŋga naŋ a m'ay tamey cawandi k'i derandi k'i tuti i ma woy nda aru izefututaray tee ka hayey ŋaa kaŋ sargandi toorey maapey ga.†

²¹ Ay n'a noo waati hala a ma tuubi, amma a si baa ŋga ma tuubi ka fay nda ŋga izefututaraa.

* **2:14 2.14** Kabuyaney 22—24; 25.1-2; 31.16. † **2:20 2.20** Kokoyey 1na 16.31; 18.19; Kokoyey 2to 9.22.

²² Nga ne, ay ga nga nda borey kan ga zina tee a bande warra daari bon zarabi beeri ra, nda man'ti i nka tuubi ka fay nda ngi teegoyey.

²³ Šikka sii, ay ga izey wii, woo ra Egilizey kul ga bay kan agay no ma boro kuneheroo nda binoo fesufesu. War boro foo kul ay g'a bana ka sawa nda nga teegoyey.

²⁴ Amma war borey jerey kan goo Tiyatir, ay ga nee war kul kan mana hanga cawandoo woo bande, kan mana hayaa bay kan se i ga nee Šaytan sirrey. Ay nee: ay si jeraw dan war ga koyne.

²⁵ Amma hayaa kan goo war kone, w'a dii ka boori hala ay ga kaa.

²⁶ Boro kan hin, de a n'ay teegoyey dii hala benantaa ga, ay g'a noo hini gandawey ga.

²⁷ A g'i kur nda guuru gobu, a g'i kar sanda takaa kan nda boro ga labu kusu kayri,

²⁸ takaa kan nda ay duu hini ay Baabaa Irkoy do. Ay g'a noo subbaahi handaraa.”>

²⁹ Boro kan goo nda hanja ma maa hayaa kan Irkoy Hundoo g'a har Egilizey se!»

3

Batagaa kan sanbandi Sard Egilizoo se

¹ «Hantum almalaykaa se kan goo Sard koyraa Egilizoo ra, nee a se:

«Hayaa ne kan boraan kan kone Irkoy Hundi iyyaa nda handaray iyyaa goo g'a har, a ga nee: “Ay ga ni teegoyey bay, i ga nee ma ne hunantaa, ka gar bukaw ti ni.

² Lakkal dan, ma gaabi dan cindey ra kan ga baa ka buu. Zama ay mana ni teegoyey gar i ga henan ay Irkoy do.

³ Hawgay nda woo kan ni duu a ni maar'a, gaabu a ga, ma tuubi. Nda n'si lakkal dan, ay ga kaa sanda zay, de mo n'si waatoo bay kan ay ga kaa ni ga.

⁴ Woo kul, Sard ra ni goo nda boro kaynayan kan mana ngi darbawey žiibandi. I ga dira ay bande, darbawey kaaray goo jindey ra, zama i ga hima nda a.

⁵ Boro kan hin, takaa din da a ga bankaaray nda darbawey kaaray, ay si maapoo tuusu k'a kaa hunaroo citaaboo ra. Ay ga maapoo har ay Baabaa Irkoy nda nga almalaykey jine.”>

⁶ Boro kan goo nda hanja ma maa hayaa kan Irkoy Hundoo g'a har Egilizey se!»

Batagaa kan sanbandi Filadelfi Egilizoo se

⁷ «Hantum almalaykaa se kan goo Filadelfi koyraa Egilizoo ra, nee a se:

«Hayaa ne kan boraan kan ti Irkoy Boro Henanantaa, nga kan ti Cimikoynoo, boraan kan kone Dawda kufal-izoo goo g'a har,

boraan kan ga haya feeri, boro kul si hin k'a daabu,

boraan kan ga haya daabu, boro kul si hin k'a feeri:

⁸ “Ay ga ni teegoyey bay. Nga ne, ay na hugu mee feerante dan ni jine kan boro kul si hin k'a daabu. Ni sii nda gaabi beeri, amma n'n'ay šennoo dii, man'ay maapoo yankar.

⁹ Nga ne, ay ga ni noo boroyan Šaytan margahugoo borey ra, wey kan ga nee Alyahuudu ti ngi, ka gar i man'ti a, i ga taari. Nga ne, ay ga kate ey i ma gunguma ni cewey cire, i ma bay kan ay ga baa ni.

¹⁰ Zama yaamaroo kanj ay n'a noo ma ne mupeyan here, n'n'a dii. Agay mo ga ni dii siiyanoo waatoo ga kanj ga kaa adunja kul ga, ka laboo gorokey sii.

¹¹ Ay ga kaa nda cahāyan. Gaabandi hayaa kanj goo ni kone ga, hala boro kul masi ni kokoy fuulaa taa ni kone.

¹² Boro kanj hin, ay g'a tee ganji ay Irkoy hugoo ra, a si yee ka hun a ra. Ay g'ay Irkoy maapoo hantum a ga, nda ay Irkoy koyra maapoo kanj ti Žerizalem taagaa kanj ga zunbu ka hun beenaa ra ay Irkoy jeroo ga, nda ay maa taagaa.">

¹³ Boro kanj goo nda haņa ma maa hayaa kanj Irkoy Hundoo g'a har Egilizey se!»

Batagaa kanj sanbandi Lawodise Egilizoo se

¹⁴ «Hantum almalaykaa se kanj goo Lawodise koyraa Egilizoo ra, nee a se:

«Hayaa ne kanj Amin kanj ti seede laadirantaa nda cimikoynoo kanj ti Irkoy takaroo ŝintinoo g'a har, a ga nee:

¹⁵ "Ay ga ni teegoyey bay, n'si yay n'si koron. Nda a gar ba ni mma yay wala ni mma koron!

¹⁶ Hayaa kanj se n'ga dungu, n'si yay n'si koron, ay ga ni yeeri ka ni kaa ay mijoo ra.

¹⁷ Zama de n'ga nee: 'Almankoyini ti agay, ay n'ay boņ noo alman, ay si too haya kul ga.' Amma n'si bay kanj ni bone, ni jaase. Talka nda danaw ti ni, ni goo gaa koonu.

¹⁸ Ay ga ni hoyray, ma wura kanj henanandi nuune ra day ay do hala ma tee almankoyini, nda darbay kaarayyanj kanj ga ni daabu, ni gaa koonoo haawoo masi fatta, nda safari kanj ga danjandi ni moņey ga hala ma duu ka dii.

¹⁹ Agay, borey kanj ay ga bag'ey, ay ga g'i aladabu, ay g'i danj fondaa ra. Tee boro kanj ga koron, ma tuubi.

²⁰ Nga ne, ay ga kay hugoo mijoo ga ay ga kara-kara. Boro kanj maa ay jindoo se, de a na hugoo mijoo feeri, ay ga huru a do, ay ga űaa a bande, nga mo ga űaa ay bande.

²¹ Boro kanj hin, ay g'a noo a ma goro ay bande ay kokoy gorodogoo ra, sanda takaa kanj nda agay mo, ay hin, ay goro ay Baabaa Irkoy bande nga kokoy gorodogoo ra.">

²² Boro kanj goo nda haņa ma maa hayaa kanj Irkoy Hundoo g'a har Egilizey se!»

4

Irkoy saaburoo beenaa ra

¹ Woo banda ga, ay dii, nga ne, hugu mee kanj feeri beenaa ra. Jinde jinaa din kanj ay bay ka maar'a kanj ga ŝelanj ay bande ma nee laati beeri, a nee: «Žigi ne, ay ga ni cebe hayey kanj ga kaa ka tee wey banda ga.»

² Dogoo din da Irkoy Hundoo n'ay dii. Nga ne, kokoy gorodoo foo gorandi beenaa ra, de boro foo goo ma goro a boņ.

³ Boraa kanj ga goro a boņ, nda n'ga dii a, a si hima nda kala žasp tondi nda sarduwan tondi. Gorodogoo, beenegondi g'a kuubi k'a bere, nda n'ga dii a ma nee emerod tondi.

⁴ Kokoy gorodoo waranka cindi taaci (24) ga gorodogoo kuubi k'a bere. Kokoy gorodogey ga, boro beeri waranka cindi taaci (24) ga goro, darbay kaaray goo jindey ra, wura kokoy fuula goo boŋey ra.

⁵ Kokoy gorodogoo din, meliyan, nda jindeyan, nda jinjinyan ga hun a ra. Fitilla iyye ga dii kokoy gorodogoo jine, Irkoy Hundi iyyaa no.

⁶ De kokoy gorodogoo din jine teeko foo goo kan ma nee diji, ni mma nee tondi murmurante hay ŝenda. Kokoy gorodogoo gamoo nda nga kuubi-ka-beraa ra hundikoyni taaci goo kan ngi jine nda banda kul ti moo.

⁷ Hundikoyni jinaa ga hima nda ganjihayla, ihinkantoo ni mma nee yagaw, ihinzantoo ndumoo ma nee adamize, itaacantoo ga hima nda dutal kan goo ma deesi.

⁸ Hundikoyni taacaa, affoo kul goo nda fata iddu, nga kuubi-ka-beraa nda nga gundoo kul ti moo. Cijin nda zaari i si fay nda ka nee:

«Henan, henan, henan

ti ir Koyoo Irkoy, Hini-kul-koyoo

kan gay a ga bara, kan ga bara, kan goo kaa.»

⁹ Waati kan hundikoyni taacaa ga darža, nda beeray, nda albarka dan boraa se kan goo ma goro kokoy gorodogoo ra, boraa kan ga huna abada hala abada,

¹⁰ boro beeri waranka cindi taacaa (24) ga ngi cewey sonbu boraa se kan goo kokoy gorodogoo ra, i ga sujudu Boraa se kan ga huna abada hala abada. I ga ngi kokoy fuulawey warra kokoy gorodogoo jine ka nee:

¹¹ «Ir Koyoo Irkoy, n'ga hima nda darža, nda beeray, nda hini.

Zama ni ka haya kul taka,

ni ibaayoo ka kate i ma bara, woo se i takandi.»

5

Feeji-izoo kan goo nda hini ka citaaboo feeri

¹ Ay dii boraa kan ga goro kokoy gorodogoo ra kabe gumaa ra citaabu kan gundoo nda dumaa kul ti hantum, tammaasa iyye g'a haw. ² Ay dii almalayka gaabante kan ga jinde jer ka kaati ka nee: «May no ma hima nda ka citaaboo feeri ka nga tammaasawey hawarey feeri?»

³ Amma boro kul beenaa ra, wala laboo ga, wala laboo cire mana hin ka citaaboo feeri wala k'a guna.

⁴ Ay hanse ka hēe, zama boro kul mana duwandi kan ga hima nda ka citaaboo feeri wala k'a guna.

⁵ Amma boro beerey affoo nee ya ne: «Masi hēe, nga ne, ganjihaylaa kan hun Žuda alkabiilaa ra, Dawda banda-ka-zunboo kan ga hima nda tuuri kabe taaga kan zay ka fatta tuuroo kan dunbandi linjoo ga duu hini ka citaaboo feeri ka nga tammaasa iyyaa hawaroo feeri.»

⁶ De ay dii kokoy gorodogoo nda hundikoyni taacaa game nda boro beerey game, Feeji-ize ga kay no din. A ga hima nda a nka koosandi, a goo nda hilli iyye nda moo iyye kanjan ti Irkoy Hundi iyyaa kan sanbandi laboo kul ga.

⁷ A kaa ka citaaboo dii boraa kan ga goro kokoy gorodogoo ra kabe gumaa ra.

⁸ Waatoo kan a na citaaboo dii, hundikoyni taacaa nda boro beeri waranka cindi taacaa (24) sujudu Feeji-izoo jine. Affoo kul, kurbu beeri goo a kone nda wura poti kan ga too nda dugu kan ti Irkoy boro henanantey ŋaarayrey.

⁹ I ga dooni taaga don ka nee:

«N'ga hima nda ka citaaboo dii
ka nga tammaasawey hawarey feeri,
zama ni koosandi,
n'na ni kuroo ka boro
alkabiila kul, nda šenni kul, nda jama kul, nda ganda kul day Irkoy se.
¹⁰ N'n'i tee kokoytaray nda sargari juwalkaw ir Irkoy maapoo ga.
I ga laama laboo ga.»

¹¹ Ay goo ma guna kanj ay maa almalayka boobo jinde se kanj ga kokoy gorodogoo, nda hundikoyney, nda boro beerey kuubi k'i bere. Almalaykey hinnaa man'ti kala zenber wooyan hala cee zenber wooyan nda zenberyay hala cee zenberyay.

¹² I ga jinde jer ka nee:
«Feeji-izoo kanj koosandi,
ga hima nda ka duu hini, nda alman, nda lakkal,
nda gaabi, nda beeray, nda darža, nda saabu.»

¹³ Ay maa takahayaa kul kanj goo beenaa ra, nda laboo ga, nda laboo cire, nda teekoo boŋ, nda haya kul kanj goo a ra ga nee:

«Saabu, nda beeray, nda darža, nda hini
ma bara bora kanj goo kokoy gorodogoo ra nda Feeji-izoo se
abada hala abada.»

¹⁴ Hundikoyni taacaa nee: «Amin.» Boro beerey kanj jinoo ra ka sujudu.

6

Tammaasa hawarantey šennoo

¹ Koyne mo ay dii Feeji-izoo waatoo kanj a ga tammaasa iyaa affoo hawaroo feeri, ay maa hundikoyni taacaa affoo ga kaati ma nee jinjinyanoo ka nee: «Kaa!»

² Ay goo ma guna, nga ne, bari kaaray foo ne, bora kanj goo a boŋ, biraw goo a kone. Kokoy fuula nondi a se. A hin, a fatta ka hin koyne.

³ Waatoo kanj Feeji-izoo na tammaasa hinkantoo hawaroo feeri, ay maa hundikoyni hinkantoo ga nee: «Kaa!»

⁴ Bari foo fatta kate, a ga ciray, i na bora kanj goo a boŋ noo a ma alaafiya kaa laboo boŋ. Borey ma cere koosu, takuba beeri nondi a se.

⁵ Waatoo kanj a na tammaasa hinzantoo hawaroo feeri, ay maa hundikoyni hinzantoo ga nee: «Kaa!» Ay goo ma guna, nga ne, bari bibi foo ne, bora kanj goo a boŋ, almizan goo kaboo ra.

⁶ Ay maa ma nee jinde kanj hun hundikoyni taacaa game kanj ga nee: «Alkama kilo foo ga tee nzorfu kaaray tamma foo* . Kilo hinza orž ga tee nzorfu kaaray tamma foo. Masi jiyoo nda alaneb hari moora hasara.»

⁷ Waatoo kanj Feeji-izoo na tammaasa taacantoo hawaroo feeri, ay maa hundikoyni taacantoo jindoo kanj ga šelanj ka nee: «Kaa!»

⁸ Ay goo ma guna, nga ne, bari firzi foo ne, bora kanj goo a boŋ maapoo man'ti kala Buuyan, alaahara hanga a bande. Hini nondi i se laboo zamna taacaa affoo ga ka wiiya nda takuba, nda heray, nda sorfa, nda laboo ganjihoogawey.

⁹ Waatoo kanj a na tammaasa guwantoo hawaroo feeri, ay dii sargari tonadogoo cire borey hundey kanj koosandi Irkoy meešennoo nda ngi seedetaraa kanj i n'a too maaganda se.

* **6:6 6.6** Nzorfu kaaray tamma foo ga sawa nda zaari foo goy hay.

¹⁰ I ga jinde jer ka kaati ka nee: «Ir Koyoo henanantaa, cimikoynoo, hala waati foo no n'ga ciiti, hala waati foo no n'g'ir hundey alhakey bana laboo gorokey ra?»

¹¹ Ngi affoo kul, darbay beeri kaaray nondi a se, i nee i se i ma hunanzam kayna koyne hala ngi tam hangasiney nda ngi armey kanj ga hima ka buu sanda ngi ma timme.

¹² Woo banda ga, ay dii Feeji-izoo ga tammaasa idduwantoo hawaroo feeri. Labu jijiri beeri tee. Waynaa bibi ni mma nee darbay bibi. Handoo kul bere ka tee sanda kuri.

¹³ Beenaa handarawey kanj laboo ga, sanda jeejaynaa kanj hew beeri n'a zinji-zinji hala nongu kanj ra a ga jeejawey kanj mana nin kanjandi.

¹⁴ Beenaa hun dogoo ra ka kunkuni sanda taari. Tondi hondu kul nda gungu kul hun dogoo ra.

¹⁵ Laboo kokoyey, nda boro beerey, nda sooje boŋkoyni beerey, nda almankoyney, nda gaabikoyney, nda baŋna kul, nda borciney kul tugu tondi guusey ra nda tondi hondoy tondey ra.

¹⁶ I ga nee tondi hondoy nda tondey se: «Wa kanj ir boŋ k'ir tugu boraa kanj ga goro kokoy gorodogoo boŋ se nda Feeji-izoo futuyanoo se.

¹⁷ Zama ngi futuyanoo zaari beeroo kaa, may no ma hin ka kay a jine?»

7

Tammaasa huru Irkoy ganakey tejawey ga

¹ Woo banda ga, ay dii almalayka taaci kanj ga kay aduŋna kanje taacaa ga. I na aduŋna hew taacaa dii, hala affoo kul masi hēe laboo ga, a masi hēe teekoo boŋ, a masi hēe tuuri kul boŋ.

² Ay dii almalayka tana kanj ga žigi ka hun waynahunay here, Irkoy hunantaa tammaasaa goo a kone. A na jinde jer ka kaati almalayka taacaa ga kanj duu hini ka ifutu tee laboo nda teekoo se

³ ka nee: «War masi ifutu tee laboo, nda teekoo, nda tuurey se hala waati kanj ir na tammaasa daŋ ir Irkoy tamey tejawey ga.»

⁴ Ay maa borey kanj tammaasa huru i ga hinnaa: i man'ti kala zenber zangu nda zenber woytaaci cindi taaci (144.000) Izirayel borey alkabiilawey kul ra.

⁵ Žuda alkabiilaa boro zenber woy cindi hinka (12.000) ga tammaasa huru. Ruberŋ alkabiilaa boro zenber woy cindi hinka (12.000).

Gad alkabiilaa boro zenber woy cindi hinka (12.000).

⁶ Ašer alkabiilaa boro zenber woy cindi hinka (12.000).

Neftali alkabiilaa boro zenber woy cindi hinka (12.000).

Manase alkabiilaa boro zenber woy cindi hinka (12.000).

⁷ Simewoŋ alkabiilaa boro zenber woy cindi hinka (12.000).

Lewi alkabiilaa boro zenber woy cindi hinka (12.000).

Isakar alkabiilaa boro zenber woy cindi hinka (12.000).

⁸ Zabuloŋ alkabiilaa boro zenber woy cindi hinka (12.000).

Isufi alkabiilaa boro zenber woy cindi hinka (12.000).

Benžamenŋ alkabiilaa boro zenber woy cindi hinka (12.000).

Alžama beeri kanj hun nongoo kul ra

⁹ Woo banda ga, ay dii, nga ne, alžama beeri foo ne kanj boro kul si hin k'a kabu, ganda kul goo a ra, nda alkabiila kul, nda jama dumi kul, nda šenni kul. I ga kay kokoy gorodogoo nda Feeji-izoo jine, darbay beeri kaaray goo jindey ra, teenaynaa sarbayyanŋ goo kabey ra.

¹⁰ I ga jinde jer ka kaati ka nee:

«Hallasiroo man'ti kala ir Koyoo
kan ga goro kokoy gorodogoo borj nda Feeji-izoo wane.»

¹¹ Almalaykey kul kan ga kay ka kokoy gorodogoo, nda boro beerey, nda hundikoyini taacaa kuubi k'i bere na ngi ndumey sinji laboo ra kokoy gorodogoo jine ka sujudu Irkoy se

¹² ka nee:

«Amin! Saabu, nda darža, nda lakkal,
nda albarka, nda beeray, nda gaabi, nda sahä
man'ti kala ir Koyoo wane abada hala abada. Amin.»

¹³ Boro beerey affoo na šennoo zaa ka nee ya ne: «Borey wey kan ga darbay beeri kaarawey goo, mayyanj no, man ra i hun?»

¹⁴ Ay nee a se: «Ay koyoo, ni no ma bay.» Waatoo din a duu ka nee ya ne:

«Borey no kan hun zarabiyen beeroo dogoo ra.
I na ngi darbay beerey jumay k'i kaarandi Feeji-izoo kuroo ra.

¹⁵ Woo se i goo Irkoy kokoy gorodogoo jine k'a gana cijin nda zaari nga hugoo ra.

Boraa kan ga goro kokoy gorodogoo ra n'i danj nga hukcumoo cire.

¹⁶ I si yee ka heray, i si yee ka jaw.

Waynaa si yee k'i kar, konni kul si yee k'i kar.

¹⁷ Zama Feeji-izoo kan goo kokoy gorodogoo gamoo ra g'i kur k'i gongu ka koy hunaroo haroo dandidogey ra. Irkoy ga ngi moyey mundawey kul tuusu.»

8

Tammaasa iyyantoo šennoo

¹ Waatoo kanj Feeji-izoo na tammaasa iyyantoo hawaroo feeri, beena tee sōy guuru jere cine.

² Ay dii almalayka iyyaa kanj ga kay Irkoy jine, laati beeri iyye nondi i se.

³ Almalayka tana kaa, a kay sargari tonadogoo ra, wura dugu canbu goo a kone. Dugu boobo nondi a se hala a ma dugoo nda Irkoy boro henanantey kul ŋaarayrey noo sargari tonadogoo ra kanj teendi nda wura kanj goo kokoy gorodogoo jine.

⁴ Dugey dullo sunnaaraa ga hun almalaykaa kaboo ra nda Irkoy boro henanantey ŋaarayrey ka žigi ka koy Irkoy jine.

⁵ Woo banda ga, almalaykaa na dugu canboo zaa k'a too sargari tonadogoo nuunaa ra, a n'a warra laboo ra. Jinjinyan tee, nda hooloyan, nda meliyan, nda labu jijiriyanj.

Almalayka taaci jinaa na laati beerey hēenandi

⁶ Almalayka iyyaa kanj kone laati beeri iyyaa goo soolu k'i kar.

⁷ Ijinaa na laati beeroo kar. Gari nda nuune kanj ga birji kuri ra warrandi laboo ga, laboo zamna hinzaa affoo ton, tuurey hinnaa zamna hinzaa affoo ton, subu firzoo kul ton.

⁸ Almalayka hinkantoo na laati beeroo kar, ni mma nee tondi hondu beeri kanj ga dii nda nuune ka warrandi teekoo ra. Teekoo zamna hinzaa affoo bere ka tee kuri.

⁹ Takahaya hundikoyney kanj goo teekoo ra hinnaa zamna hinzaa affoo buu. Harihiyey hinnaa zamna hinzaa affoo kayri.

¹⁰ Almalayka hinzantoo na laati beeroo kar, handaray beeri kan ga dii ma nee bundu boŋ diinante kan ka hun beenaa ra. A kan isawey hinnaa zamna hinzaa affoo boŋ nda hari dandidogey ga.

¹¹ Handaraa maapoo man'ti kala Hottay. Harey hinnaa zamna hinzaa affoo bere ka hottu. Boro boobo kan han harey ra buu, zama harey mma hottu.

¹² Almalayka taacantoo na laati beeroo kar. Waynaa zamna hinzaa affoo, nda handoo zamna hinzaa affoo, nda handarawey hinnaa zamna hinzaa affoo karandi. I kul zamna hinzaa affoo tee kubay. Zaaroo zamna hinzaa affoo gaayoo mana fatta, cijinoo mo takaa din da.

¹³ Ay goo ma guna, de ay maa dutal kan ga deesi beenaa ra beene, a ga jinde jer ka nee: «Bone, bone, bone ga kan laboo gorokey boŋ almalayka hinzaa laati beerey kan ga hima ka kara koyne maaganda se.»

9

Almalayka guwantoo na laati beeroo kar

¹ Woo banda ga, almalayka guwantoo na laati beeroo kar, ay dii handaray kan hun beenaa ra ka kan laboo ga. Guusu futaa mijoo kufal-zoo nondi a se.

² Handaraa na guusoo feeri, dullu ga tun guusoo ra ni mma nee alforon beeri dullu. Guusoo dulloo na waynaa nda hewoo bibandi.

³ Ndooyan hun dulloo ra ka kaa laboo ga. Hini nondi i se kan ga hima nda hinoo kan laboo dontoney duu a.

⁴ A harandi i se kan i masi ifutu tee laboo suboo, nda dumari firzi kul, nda tuuri kul se. Amma i ma ifutu tee adamizey hinne se kan Irkoy tammaasaa sii tepawey ga.

⁵ I duu yaamar kan i mas'i wii, amma i m'i hottandi handu guu. Ngi hottaa ga hima nda donton hottay, waati kan a na boro kar.

⁶ Alwaatey din ra, adamizey ga buuyan wiri, amma i si duu a. I ga boonay buuyan, amma a ga zuru i se.

⁷ Ndoowey kunturey si hima nda kala bariyan kan soolandi wongu se. Boŋey, ni mma nee kokoy fuula bara i ga kan ga hima nda wura, ngi ndumey ga hima nda adamize ndum.

⁸ Hinbiri goo i se kan ga hima nda woy hinbiri. Hipey ga hima nda ganjihayla hipe.

⁹ Ngi gandey ga hima nda guuru darbay bara i ga. Ngi fatawey heeneey jindoo ga hima nda torkayan kan bari booboyan g'i cendi ka zuru ka koy wongu.

¹⁰ I goo nda nsunfayan kan ga hima nda donton nsunfaa nda nga naajoo. Ngi gaaboo sii kala nsunfawey ra ka ifutu tee adamizey se handu guu.

¹¹ Guusu futaa almalaykaa ti ngi kokoyoo. Ebere šenni ra nga maapoo ti Abadon (maanaa «halaciyana»), Grek šenni ra nga maapoo ti Apoliyon (maanaa «halacikaw»).

¹² Bone jinaa bisa, nga ne, ihinka ga kaa koyne hayey wey banda ga.

Almalayka idduwantoo na laati beeroo kar

¹³ Almalayka idduwantoo na laati beeroo kar, ay maa jinde foo se kan hun hilli taacaa ra kan goo sargari tonadogoo ra kan teendi nda wura kan goo Irkoy jine.

14 A nee almalayka idduwantoo kanj kone laati beeroo goo se: «Almalayka taacaa feeri kanj hawandi isa beeroo kanj se i ga nee Efrat jeroo ga.»

15 Almalayka taacaa tanjandi kanj soolandi waatoo, nda zaaroo, nda handoo, nda jiiroo se ka adamizey hinnaa zamna hinzaa affoo wii.

16 Wongu-izey kanj goo bari ga hinnaa man'ti kala boro miliyonj zangu hinka (200.000.000). Woo ti hinnaa kanj ay maar'a.

17 Takaa woo nda bangayyanoo ra ay dii bariyanj nda borey kanj goo i boj, guuru darbayyanj goo jindey ra kanj ga ciray ma nee nuune, i ga bula ma nee safir tondi, i ga kara ma nee ganjibaali. Baryey boney ga hima nda ganjihayla boj. Nuune, nda dullu, nda ganjibaali ga hun mijey ra.

18 Balaawu hinzaa woo: nuunaa, nda dulloo, nda ganjibaaloo kanj ga hun mijey ra na adamizey hinnaa zamna hinzaa affoo wii.

19 Zama baryey hinoo sii kala mijey nda nsunfawey ra. Ngi nsunfawey ga hima nda gondi, i goo nda bojyanj kanj nda i ga ifutu tee.

20 Adamizey jerey, wey kanj albalaawey wey man'i wii, i mana tuubi ngi teegoyey ra kanj kabey n'i tee. I mana fay nda ka sujudu ganjey, nda wura toorey, nda nzorfu toorey, nda alhan toorey, nda tondi toorey, nda bundu toorey se kanj si hin ka dii, i si hin ka maa, i si hin ka dira.

21 I mana tuubi ka ngi borowiiyaney, nda ngi kottewey, nda ngi woy nda aru izefututaraa, nda ngi zaytarawey nanj.

10

Almalaykaa nda citaabu kaccaa šennoo

1 Ay dii almalayka tana kanj ga gaabi zunbu ka hun beenaa ra, a bankaaray nda duula, beenegondi goo boŋoo ga. Ndu moo ga hima nda waynaa, cewey ga hima nda hugu ganji kanj teendi nda nuune.

2 Citaabu kaccu kanj ga feera goo kaboo ra. A na nga cee gumaa fur teekoo boj, a na iwaawaa fur laboo ga.

3 A na jinde jer ka kaati sanda ganjihayla kanj ga booro. Waatoo kanj a kaati, jinjinj iyyaa mo šelanj.

4 Waatoo kanj jinjinj iyyaa šelanj, ay baa y'a hantum, amma ay maa jinde foo kanj hun beenaa ra kanj ga nee: «Hayaa kanj jinjinj iyyaa n'a har dii ka boori sanda sirri, mas'a hantum.»

5 Almalaykaa kanj ay dii a kanj ga kay teekoo nda laboo ga na nga kabe gumaa jer beenaa here

6 ka žee nda boraa kanj ga huna abada hala abada kanj na beenaa nda haya kanj goo a ra taka, nda laboo nda haya kanj goo a ra taka, nda teekoo nda haya kanj goo a ra taka. A nee: «Waati sii no koyne.

7 Han kanj almalayka iyyantoo ga laati beeroo kar, waati kanj a ga soluu ka laati beeroo kar, Irkoy sirroo ga kay, sanda takaa kanj nda a na alhabar borya har nga tam annabey se.»

8 Jindoo kanj ay maa a ga šelanj beenaa ra yee ka šelanj ya ne ka nee: «Koy ma citaaboo dii kanj ga feera kanj goo almalaykaa kanj ga kay teekoo nda laboo ga kaboo ra.»

9 Ay koy almalaykaa do ka nee a se a m'ay noo citaabu kaccaa. A nee ya ne: «A dii m'a gon. A ga hottu ni gundoo ra, amma a ga kan ni mijoo ra ma nee yuu.»

10 Ay na citaabu kaccaa dii almalaykaa kaboo ra, ay n'a gon. A ga kan ay mijoo ra ma nee yuu, amma kanj ay n'a ŋaa, a hottu ay gundoo ra.

¹ I nee ya ne: «Kala ma annabitaray tee koyne dumi boobo ga, nda ganda boobo ga, nda šenni boobo ga, nda kokoy boobo ga.»

11

Irkoy seede hinkaa šennoo

¹ Kakaaru nondi ya ne kanj ga hima nda bundu, i nee ya ne: «Tun ma koy Irkoy hugoo nda sargari tonadogoo neeši, ma borey kabu kanj ga sujudu Irkoy hugoo ra.

² Amma Irkoy hugoo batumaa, a nanj, mas'a neeši, zama a nka nondi kutakey se. I ga ngi cewey ka koyra henanantaa taama-taama handu woytaaci cindi hinka (42).

³ Ay g'ay seede hinkaa noo hini i ma annabitaray tee, i ga bankaaray nda saaku kasa danj ngi ga ka annabitaray tee jirbi zenber foo nda zangu hinka nda woydu (1.260).»

⁴ Seede hinkaa woo man'ti kala zaytunaa hinkaa nda fitilla gorodoo hinkaa kanj ga kay laboo Koyoo jine.

⁵ Boro kanj nee nga ga ifutu tee i se, nuune ga fatta mijey ra kanj ga ngi iberey halaci. Boro kanj nee nga ga ifutu tee i se, a tilasu nuunaa din ma koyoo wii.

⁶ I duu hini ka beenaa daabu ncirni masi kanj jirbey kanj i ga annabitaray tee. I duu hini mo ka harey barmay i ma tee kuri. I duu hini ka laboo kar nda bone dumi kul waati kul kanj i baa.

⁷ Waati kanj i na ngi seedetaraa tee ka ben, adabbaa kanj ga hun guusu futaa ra g'i wongu, a ga hin ey, a g'i wii.

⁸ Ngii gaaham bukawey ga daaru koyra beeroo farroo ra kanj se i ga nee annabitaray šenni ra Sodom nda Misira, nongoo kanj ra ngi Koyoo kanjandi.

⁹ Jamawey boroyan, nda alkabiilawey boroyan, nda šenney boroyan, nda gandawey boroyan ga ngi gaaham bukawey guna jirbi hinza nda jere. I si yadda i ma ngi bukawey danj saaray ra.

¹⁰ Woo kanj duu ey kan laboo gorokey se, i jaali, i ga gomniyan sanba cere se, zama annabi hinkaa woo nka laboo gorokey zarabi.

¹¹ Amma zaari hinzaa nda jeraa banda ga, hundi hunante kanj hun Irkoy do huru i ra, i tun ka kay cewey ga. Hunburay beeri kaa borey ga kanj ga dii ey.

¹² I maa jinde beeri foo kanj hun beenaa ra kanj ga nee i se: «Wa žigi ne.» I žigi ka koy beenaa ra duulaa ra, ngi iberey ga dii ey.

¹³ Alwaatoo din, labu jijiriyen beeri tee, koyraa zamna woyaa (10) affoo kanj. Boro zenber iyye (7.000) wiiyandi labu jijiroo ra. Wey kanj cindi hunbur, de i cindi i ga darža danj beenaa Koyoo ga.

¹⁴ Balaawu hinkantoo bisa, nga ne, ne nda kayna balaawu hinzantoo ga kaa.

Almalayka iyyantoo na laati beeroo kar

¹⁵ Almalayka iyyantoo na laati beeroo kar, jinde beeriyanj šelanj beenaa ra ka nee:

«Adupna kokoytaraa tee ir Koyoo nda nga Almasihu wane.

A ga laama abada hala abada.»

¹⁶ Boro beeri waranka cindi taacaa (24) kanj ga goro Irkoy jere ngi kokoy gorodogey ra na ngi ndumey sinji laboo ra ka sujudu Irkoy se

¹⁷ ka nee:

«Ir ga albarka dan ma ne,
ir Koyoo Irkoy, Hini-kul-koyoo,
ni kan ga bara,
kan gay a ga bara.
Zama n'na ni hini beeroo ka goy,
ni šintin ka laama.»

¹⁸ Gandawey futu, amma ni futuyanoo waatoo ka too.

Bukawey waatoo too kan ra i ga ciitandi.

Waatoo too kan ra n'ga ni tam annabey, nda ni boro henantey, nda
borey kan ga hunbur ni maano, o,
ikaccey nda ibeerey noo ngi alhakoo.

Borey kan ga laboo halaci halacyanoo alwaatoo too.

¹⁹ Irkoy hugoo kan goo beenaa ra mijoo feerandi. Boro ga dii Irkoy
amaanaa sundukoo nga hugoo ra. Meliyan, nda jindeyan, nda jinjinjan,
nda labu jijiriyen, nda gari beeri tee.

12

Woyoo nda dragonoo šennoo

¹ Tammaasa beeri foo bangay beenaa ra. Woy foo kan waynaa ga tee
a se darbay, handoo goo cewey cire, kokoy fuula kan handaray woy cindi
hinka (12) goo a ga goo bonoo ra.

² A ga tee alhaamidu, a ga kaati nda taamari, nda kuubi, a ga baa ka hay.

³ Tammaasa tana bangay beenaa ra, nga ne, a man'ti kala ganjihooga
ciray beeri kan se i ga nee dragon. Bon iyee nda hilli woy (10) bara a se,
bonoy, kokoy fuula kaccu iyee goo i ga.

⁴ Nsunfaa na beenaa handarawey zamna ihinzaa affoo haabu nga bande
k'i warra laboo ga. Dragonoo ga kay woyoo jine kan ga hima ka hay hala
nga ma zankaa gon za a hayandi.

⁵ Woyoo na ize dan aduppa ra, aru no, nga no ma hima ka gandawey kul
kur nda guuru gobu. Izoo zandi ka koy Irkoy jere nda nga kokoy gorodogoo
jere.

⁶ Woyoo hunday zuru ka koy saajoo ra. No din no Irkoy na nongu hanse
a se hala i ma duu k'a noo ŋaayan jirbi zenber foo nda zangu hinka nda
woydu (1.260).

⁷ Wongu tee beenaa ra, almalaykaa kan se i ga nee Minkaylu nda nga
almalaykey na dragonoo wongu. Dragonoo mo ga wongu, nga nda nga
almalaykey.

⁸ Amma dragonoo mana hin ey, nga nda nga almalaykey mana yee ka
duu doo beenaa ra.

⁹ Dragon beeroo kan ti zaman jinaa gondoo kan se i ga nee Ibilisi nda
Šaytan, nga kan ga aduppa kul derandi, warrandi ganda. I n'a warra
laboo ga, nga almalaykey mo warrandi ganda a bande.

¹⁰ Woo banda ga, ay maa jinde beeri foo beenaa ra kan ga nee:

«Sohō hallasiroo, nda gaaboo, nda ir Irkoy Laamaa,
nda nga Almasihu hinoo waatoo too,
zama ir armey wurrukaa,

kan g'i wurru ir Irkoy jine cijin nda zaari, warrandi ganda.

¹¹ Ngi, i hin a Feeji-izoo kuroo albarkaa ra,
nda ngi seedetaraa šennoo maaganda.

I na ngi hundoo fur k'a noo buuyan se.

¹² Woo maaganda se beenawey, war ma paali,

war nda wey kaŋ ga goro war ra.
 Laboo nda teekoo, war bone,
 zama Ibilisi zunbu war ga, a ga futu,
 a ga bay kaŋ nga sii nda waati kuku.»

¹³ Waatoo kaŋ dragonjoo bay kaŋ nga nka warrandi laboo ga, a na woyoo gaarandi kaŋ na zankaaroo hay.

¹⁴ Dutaal beeri fata hinkaa nondi woyoo se hala a ma deeši ka koy saajoo ra, nongoo kaŋ soolandi a se, i g'a ŋandi no din jiiri hinza nda jere, nga nda gondoo ga mooru cere.

¹⁵ Gondoo ga hari firši k'a kaa nga mijoo ra, a ga tee ma nee isa hala nga ma bondaa ka woyoo zaa.

¹⁶ Amma laboo na woyoo faaba, a na nga boŋ feeri, de a na isaa gon kaŋ dragonjoo n'a firši k'a kaa nga mijoo ra.

¹⁷ Dragonjoo futu woyoo ga, a koy woyoo hayrey cindoo wongu, wey kaŋ ga Irkoy yaamarey dii, de i ga Isa seedetaraa too.

¹⁸ Dragonjoo kay teekoo guraa labutaasoo ga.

13

Adabbaa kaŋ fatta teekoo ra

¹ Woo banda ga, ay dii adabba kaŋ goo nda hilli woy (10) nda boŋ iyye fatta teekoo ra. Nga hilley, kokoy fuula kaccu woy (10) goo i ga, de boŋey ga maayanj hantumandi kaŋ ga Irkoy wow.

² Adabbaa kaŋ ay dii a ga hima mardenda, cewey ga hima nda ganjihoo ga kaŋ se i ga nee urs ceeyan, mijoo ga hima nda ganjihayla mee. Ganjihoo ga kaŋ se i ga nee dragonjoo n'a noo nga gaaboo, nda nga kokoy gorodogoo, nda hini beeri.

³ Adabbaa boŋey affoo ga hima nda haya kaŋ nka koosandi hala a goo buuyan mee ga. Amma marayyanoo kaŋ n'a daŋ buuyan mee ga duu baani. Laboo kul borey kayfi, de i hanga adabbaa.

⁴ I sujudu dragonjoo se, zama a na adabbaa noo hini, i sujudu adabbaa se ka nee:

«May no ma hima nda adabbaa,
 may no ma hin k'a wongu?»

⁵ Adabbaa duu mee ka deenebeeray šenniyanj har nda ka wowiyanj har Irkoy se. Hini nondi a se ka goy handu woytaaci cindi hinka (42).

⁶ A na mijoo feeri ka Irkoy wow, a na Irkoy maajoo, nda Irkoy hukkumoo, nda beenaa gorokey wow.

⁷ Fondo nondi a se ka Irkoy boro henanantey wongu ka hin ey. Hini nondi a se alkabiila kul ga, nda jama kul ga, nda šenni kul ga, nda ganda kul ga.

⁸ Laboo gorokey kul kaŋ maajey mana hantumandi za aduŋna daaruroo ga Feeji-izoo kaŋ koosandi hunaroo citaaboo ra ga sujudu a se.*

⁹ Boro kaŋ goo nda haŋa ma maa.

¹⁰ Boro kaŋ ga hima baŋnataray ma koy baŋnataray.

Boro kaŋ ga hima ka wiyyandi nda takuba† ma wiyyandi nda takuba.

* **13:8 13.8** Laboo gorokey kul kaŋ maajey mana hantumandi za aduŋna daaruroo ga Feeji-izoo kaŋ koosandi hunaroo citaaboo ra ga sujudu a se, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Laboo gorokey kul kaŋ maajey mana hantumandi Feeji-izoo kaŋ koosandi za aduŋna daaruroo ga hunaroo citaaboo ra ga sujudu a se. † **13:10 13.10** Boro kaŋ ga hima ka wiyyandi nda takuba, hantum fooyan ga nee Boro kaŋ ga wiyya nda takuba.

Woo ti Irkoy boro henanantey muņeyanoo nda ngi naanaa waatoo.

Adabbaa kaŋ fatta laboo ra

¹¹ Ay dii adabba tana kaŋ fatta laboo ra. A goo nda hilli hinka ma nee feeji-ize waneyan. Amma a ga ŧelan ma nee dragon.

¹² A si goy nda kala adabba jinaa hinoo, adabba jinaa jinoo ra. A ga laboo nda borey kaŋ ga goro a ga gaabi i ma sujudu adabba jinaa se kaŋ duu baani nga marayyanoo ra kaŋ n'a daŋ buuyan mee ga.

¹³ A ga tammaasa kayfante beeriyan tee hala nongu kaŋ ra a ga ba nuune zumandi ka hun beenaa ra ka kaa laboo ga borey jine.

¹⁴ A ga laboo gorokey derandi nda tammaasa kayfante kaŋ nondi a se a m'i tee adabba jinaa jinoo ra. A nee laboo gorokey se i ma assuura tee adabbaa se kaŋ takuba n'a maray, amma a yee ka huna.

¹⁵ Hini nondi a se ka hundi funsu assuuraa ra hala a ma hin ka ba ŧelan a ma kate boro kul kaŋ si sujudu assuuraa se ma wiiani.

¹⁶ Adabbaa na taka tee kaŋ ra boro kaccey nda ibeerey, almankoyney nda talkey, borciney nda baŋney, i kul, tammaasa ma huru kabe gumaa wala teŋaa ga.

¹⁷ Boro kul si hin ka day wala ka neere nda man'ti tammaasaa bara a ga, maanaa adabbaa maapoo wala nga lanbaa.

¹⁸ Ne ra lakkal goo. Boro kaŋ goo nda fahamay ma adabba lanbaa hinnaa kabu. Adamize lanba no, lanbaa man'ti kala zangu iddu nda woydu cindi iddu (666).

14

Feeji-izoo nda borey kaŋ a n'i day k'i kaa kabe ra ŧennoo

¹ Ay goo ma guna, nga ne, Feeji-izoo ga kay Siyon tondi hondoo boŋ, boro zenber zangu nda zenber woŋtaaci cindi taaci (144.000) kaŋ nga maapoo nda Baaboo maapoo hantumandi teŋawey ga goo a bande.

² Ay maa jinde foo kaŋ hun beenaa ra kaŋ ma nee hari beeri nda jinjinyan jinde beeri. Jindoo kaŋ ay maar'a ga hima nda kurbu beeri karkawyan kaŋ ga ngi kurbey kar.

³ I ga dooni taaga don kokoy gorodogoo jine, nda hundikoyni taacaa jine, nda boro beerey jine. Boro kul si hin ka doonoo din denden nda man'ti boro zenber zangu nda zenber woŋtaaci cindi taacaa (144.000) hinne kaŋ dayandi ka kaa kabe ra laboo ga.

⁴ Borey no kaŋ mana ngi boŋ žiibandi nda woyey, i si woy bay. Borey no kaŋ ga hanga Feeji-izoo nongu kul kaŋ ra a ga koy. I nka dayandi ka kaa kabe ra ka hun borey ra ka nondi ka tee Irkoy nda Feeji-izoo se dumaray-ize jina-jinawey.*

⁵ Taari mana bay ka diyandi miņey ra, laybu sii i ga.

Almalayka hinzaa na ciitoo bayrandi

⁶ Woo banda ga, ay dii almalayka tana kaŋ ga deeŧi beenaa ra beene, Alhabar Borya abadante goo a kone kaŋ a g'a har laboo gorokey, nda ganda kul, nda alkabiila kul, nda ŧenni kul, nda dumi kul se.

⁷ A na jinde jer ka nee: «Wa hunbur Irkoy, war ma darža daŋ a ga, zama nga ciitoo waatoo too. Wa sujudu Bora se kaŋ na beenaa, nda laboo, nda teekoo, nda hari dandidogey tee.»

* 14:4 14.4 Sargarey 12.2.

⁸ Almalayka tana kaa, almalayka hinkantoo no kanj kaa ijinaa banda ga, a nee: «A kanj, Babilonj beeroo kanj, nga kanj na gandawey kul hanjandi nga alaneb hari mooraa ra kanj ti nga woy nda aru izefututaraa laalaroo.»

⁹ Almalayka tana kaa koyne, ihinzantoo no kanj kaa bandawey ga, a na jinde jer ka nee: «Boro kanj sujudu adabbaa nda nga assuura se, de a duu tammaasa teɲaa wala kaboo ga,

¹⁰ bora mo ga Irkoy futuroo alaneb hari mooraa kanj mana jaami ka kaa gaaboo ra hanj kanj doorandi nga futuroo potoo ra. Bora ga torro nuunaa nda ganjibaali ra almalayka henanantey nda Feeji-izoo jine.

¹¹ Ngi torraa dulloo ga žigi beene abada hala abada. Cijin nda zaari i sii nda hunanzamay. Borey no kanj sujudu adabbaa nda nga assuura se nda borey kanj duu nga maanoo tammaasaa.»

¹² Irkoy boro henanantey muɲeyanoo waatoo ne, ngi kanj na Irkoy yaamarey dii, de i na Isa naanaa dii.

¹³ Woo banda ga, ay maa jinde foo kanj hun beenaa ra ka nee: «Hantum: <Borey duu gomni kanj buu za sohõ da i goo ir Koyoo bande.> Irkoy Hundoo nee: <Cimi, i ma hunanzam ngi farayaney ra, zama ngi teegoyey ga hanga ey.>»

Laboo heгаа

¹⁴ Ay goo ma guna, nga ne, duula kaaray, duulaa boŋ boro foo ga goro kanj ga hima nda adamize. Wura kokoy fuula goo boŋoo ra, kaboo ra cendi mee kaana goo.

¹⁵ Almalayka tana fatta kate Irkoy hugoo ra, a na jinde jer ka kaati ka űelanj bora se kanj goo duulaa boŋ ka nee: «Ni cendoo zaa ma heгаа, zama heгаа waatoo too, laboo heгаа hanse ka nin.»

¹⁶ Bora kanj ga goro duulaa boŋ na nga cendoo danj laboo ra, laboo heгаа tee.

¹⁷ Almalayka tana fatta ka hun Irkoy hugoo ra kanj goo beenaa ra, nga mo, cendi mee kaana goo a kone.

¹⁸ Almalayka tana koyne fatta ka hun sargari tonadogoo ra. A duu hini nuune ga, a na jinde jer ka kaati ka űelanj woo kanj kone cendi mee kaana goo ga ka nee a se: «Cendi mee kaanaa zaa, alaneb fafawey dogu kanj goo alanebjaŋoo kanj goo laboo ga, zama nga alaneb-izey nin.»

¹⁹ Almalaykaa na nga cendoo danj laboo ga, a na laboo alanebjaŋoo izey dogu. A na nga heгаа warra Irkoy futuroo jinay beeroo ra.

²⁰ I na alaneb-izey motti nda ngi cewey jinaa ra koyraa dumaa ga. Jinaa din kuri fatta a ra kanj ga doo hala kilomeetar zangu hinza (300) cine ka koy ka žigi ka too baryey aljamey do.

15

Almalaykey nda balaawu kokorantey

¹ Ay yee ka dii beenaa ra tammaasa tana, ibeeri no, a ga kayfandi, almalayka iyee kanj kone balaawu iyee goo, balaawu kokorantey no, balaawey wey no ma Irkoy futuroo timmandi.

² Ay dii haya kanj ga hima nda teekoo kanj teendi diji ra, a ga birji nuune ra. Borey kul kanj hin adabbaa, nda nga assuura, nda nga maanoo lanbaa ga kay teekoo kanj teendi nda diji miŋoo ga, Irkoy kurbu beerey goo i kone.

³ I ga Musa, Irkoy tamoo doonoo*, nda Feeji-izoo doonoo don ka nee:

* 15:3 15.3 Fattaroo 15.1–18; Alhukumoo 32.1–44.

«Ir Koyoo Irkoy, Hini-kul-koyoo,
ni teegoyey ga beeri, i ga kayfandi.
Gandawey Kokoyoo[†],

ni fondawey ga šerre, cimiyay no!

⁴ Ir Koyoo, may ka si hunbur ni,
may ka si ni maajoo beerandi?
Zama ni hinne no ma henan,
gandawey kul ga kaa ka sujudu ni jine,
zama ni teegoy šerrantey bangay.»[‡]

⁵ Wey banda ga, ay dii Irkoy hugoo kaŋ ti seedetaraa hukukumoo, mijoo feerandi beenaa ra.

⁶ Almalayka iyyaa kaŋ kone balaawu iyyaa goo fatta Irkoy hugoo ra. Len šukka alhakiika nerante goo jindey ra. Wura gamahaw goo gandey ga.

⁷ Hundikoyni taacaa affoo na almalayka iyyaa noo wura poti iyye kaŋ ga too nda Irkoy kaŋ ga huna abada hala abada futuroo.

⁸ Irkoy hugoo too nda dullu kaŋ ti Irkoy daržaa nda nga hinoo tammaasa. Boro kul si hin ka huru Irkoy hugoo ra hala waati kaŋ almalayka iyyaa balaawu iyyaa ben.

16

Irkoy futuroo potey

¹ Woo banda ga, ay maa jinde beeri foo kaŋ hun Irkoy hugoo ra ka nee almalayka iyyaa se: «Wa koy Irkoy futuroo poti iyyaa doori laboo ga.»

² Ijinaa koy, a na nga potoo doori laboo ga. Futta laala futa fatta adamizey ga kaŋ ga adabbaa tammaasaa goo, wey kaŋ ga sujudu nga assuura se.

³ Almalayka hinkantoo na nga potoo doori teekoo boŋ. Haroo tee ma nee bukaw kuri. Hayey kul kaŋ ra hundi goo kaŋ goo teekoo ra buu.

⁴ Ihinzantoo na nga potoo doori isawey boŋ nda hari dandidogey ra, i bere ka tee kuri.

⁵ Ay maa harey almalaykaa ga nee:

«Ni kaŋ ga bara,
kaŋ gay a ga bara,
Irkoy Boro Henanantaa,
ni ciiti nda takaa woo, n'ga šerre.

⁶ Zama i na Irkoy boro henananteyay
nda annabiyan kurey doori.
N'n'i noo kuri i m'a haŋ,
i ga hima nda a.»

⁷ Ay maa sargari tonadogoo ga šelan ka nee:

«Cimi no, ir Koyoo Irkoy, Hini-kul-koyoo,
ni ciitey ti cimi, i ga šerre.»

⁸ Almalayka taacantoo na nga potoo doori waynaa boŋ, hini nondi waynaa se ka adamizey ton nda nuune.

⁹ Konni beeri na borey kukuray. I na Irkoy maajoo wow kaŋ goo nda hini bonawey wey ga. I wanji ka tuubi ka darža daŋ a ga.

¹⁰ Igguwantoo na nga potoo doori adabbaa kokoy gorodogoo boŋ, nga laamaa dogoo tee kubay. Adamizey ga ngi deeney jama dooray se.

[†] 15:3 15.3 Gandawey Kokoyoo, hantum fooyay ga nee Zamaney Kokoyoo. [‡] 15:4 15.3-4 Žeremi 10.7; Zaburey 86.9.

¹¹ I ga beenaa Koyoo wow ngi dorawey nda futtawey maaganda se. I mana tuubi ngi teegoyey ra.

¹² Idduwantoo na nga potoo doori isa beeroo ra kanj se i ga nee Efrat, haroo kogu hala fondo ma teendi kokoyey se kanj ga kaa ka hun waynahunay.

¹³ Ay dii ganji hinza kanj ma nee nbala kanj ga hun ganjihoogaa kanj se i ga nee dragon, nda adabbaa, nda taari annaboo mijoo ra.

¹⁴ Ganji hundiyaj no kanj ga tammaasa kayfanteyaj tee. I ga koy adunja kul kokoyey do k'i marga Irkoy, Hini-kul-koyoo zaari beeroo wongoo se.

¹⁵ - «Nga ne, ay ga kaa sanda zay. Bora duu gomni kanj ga hanna cijin nda zaari, kanj ga nga bankaaray dii hala nga masi dira nga gaa koonoo, borey masi dii nga haawoo.» -

¹⁶ Ganjey n'i marga nongoo kanj se i ga nee Eberes šenni ra Harmagedon*.

¹⁷ Almalayka iyyantoo na nga potoo doori hewoo bande. Irkoy hugoo ra jinde beeri foo hun kokoy gorodogoo ra ka nee: «A teendi ka ben.»

¹⁸ Meliyaj, nda jindeyaj, nda jinjinjaj teendi. Labu jijiri beeri tee. Labu jijiroo kanj teendi laalayanoo nda beerianoo cine mana bay ka tee za adamize kaa laboo ga.

¹⁹ Koyra beeroo zamna-zamna hinza, gandawey koyrawey kanj, Irkoy hongu Babilon beeroo k'a noo potoo kanj ra alaneb hari mooraa goo kanj ti nga futay laalaa.

²⁰ Gungey kul zuru, tondi hondey si diyandi koyne.

²¹ Gari beerijaj kanj affoo kul ga too kilo woytaaci cindi guu (45) cine tinjan hun beenaa ra ka kanj adamizey boj, adamizey ga Irkoy wow garey bonaa se, zama bonaa ga hanse ka beeri.

17

Babilon koyraa ciitoo šennoo

¹ Almalayka iyyaa kanj kone poti iyyaa goo affoo kaa, a šelaj ya ne ka nee: «Kaa, ay ga woykuuru beeroo kanj goo hari beerey mijey ga ciitoo cebe ma ne.

² Nga bande laboo kokoyey na woy nda aru izefututaray tee. Laboo gorokey na ngi boj suwandi nda alaneb hari mooraa kanj ti nga izefututaraa.»

³ Irkoy Hundoo n'ay dii, almalaykaa n'ay zaa ka koy saaji ra. Ay dii woy foo kanj ga goro adabba ciray zaram boj. Adabbaa goo nda boj iyye nda hilli woy (10), nga kul ga maayanj goo kanj ga Irkoy wow.

⁴ Woyoo ga bankaaray nda darbay ciray, ciray henna, nda iciray zaram, a taalam nda wura, nda tondi hay šendayan, nda alyakuutuyaj. Wura poti goo kaboo ra kanj ga too nda haya harramanteyaj nda nga woy nda aru izefututaraa žiiboo.

⁵ Tejaa ga, maa foo hantumandi, sirri no kanj ti: «Babilon beeroo, woykuurey nda laboo haya harramantey jaa».

⁶ Ay dii woyoo suu nda Irkoy boro henanantey kuroo nda Isa seedewey kuroo. Kanj ay dii a, ay hanse ka bojhayaj.

⁷ Almalaykaa nee ya ne: «Macin se n'ga bojhayaj? Ay ga woyoo nda adabbaa kanj boj a goo, kanj goo nda boj iyye nda hilli woy (10) sirroo feeri ma ne.

* **16:16 16.16** Harmagedon maanaa ti Magedon koyraa tondi hondoo.

⁸ Adabbaa kaŋ ni dii a bay ka bara, amma sohō a sii no, a ga kaa ka žigi ka hun guusu futaa ra ka koy halaciyān here. Laboo gorokey kaŋ maapey mana hantumandi za aduppa daaruroo ga hunaroo citaaboo ra, boŋey ga haw nda i dii adabbaa, zama a bay ka bara, a sii no, amma a ga kaa ka bara.

⁹ Ne ra lakkal goo kaŋ ga fahamay noo: boŋ iyyaa man'ti kala tondi hondu iyyaa kaŋ ga woyoo ga goro. Kokoy iyyaa mo no.

¹⁰ Igguu i ra kaŋ, affoo ga bara, ikokorantaa mana kaa jina, amma waati kaŋ a kaa, a tilasu a masi waati kuku tee.

¹¹ Adabbaa kaŋ bay ka bara, kaŋ si bara sohō, nga ti kokoy yaahantoo. A goo kokoy iyyaa mo ra, a ga koy halaciyān here.

¹² Hilli woyaa (10) kaŋ ni dii a man'ti kala kokoy woy (10) kaŋ mana duu laamaa jina, amma i duu hini sanda kokoy haya kaŋ ga sawa nda guuru foo cine, adabbaa bande.

¹³ I tee ibaayi foo kaŋ ti ka ngi gaaboo nda ngi hinoo noo adabbaa se.

¹⁴ I ga Feeji-izoo wongu, Feeji-izoo ga hin ey, zama nga ti koyey Koyoo, nga ti kokoyey Kokoyoo. Borey kaŋ ga hin a bande, boroyān no kaŋ ciyandi, suubanteyān no, laadiranteyān no.»

¹⁵ Woo banda ga, a nee ya ne: «Harey kaŋ ni dii ey, nongoo kaŋ ra woykuuroo ga goro man'ti kala jamayan, nda boro booboyān, nda gandayan, nda šenniyan.

¹⁶ Hilli woyaa (10) kaŋ ni dii a nda adabbaa ga woykuuroo konnay, i g'a kabe koonay k'a naŋ gaa koonu. I ga nga hamoo ŋaa, i g'a ton nuune ra k'a tee boosu.

¹⁷ Zama Irkoy daŋ biney ra i ma nga ibaayoo tee, i tee ibaayi foo, i ma ngi laamaa noo adabbaa se hala waati kaŋ Irkoy šenney tabati.

¹⁸ Woyoo kaŋ ni dii a man'ti kala koyra beeroo kaŋ goo ma laboo kokoyey juwal.»

18

Babilon koyraa kayriroo

¹ Woo banda ga, ay dii almalayka tana kaŋ zunbu ka hun beenaa ra. A goo nda hini beeri, de nga daržaa na laboo kul kaarandi.

² A na jinde jer ka kaati ka nee:

«A kaŋ, Babilon beeroo kaŋ.

A tee ganjeý hugoo, a tee hundi žiibi kul lanbadogoo.

Ciraw harramante [nda adabbaa harramante kaŋ ti konnayhaya] kul lanbadogoo no.

³ Gandawey kul na alaneb hari moora laalaa haŋ kaŋ ti nga woy nda aru izefututaraa.

Laboo kokoyey na izefututaray tee a bande, laboo maamalakey na alman tee nga addahar bajoo ra.»

⁴ Ay maa jinde tana kaŋ hun beenaa ra, a nee:

«Ay jamaa, wa fatta a ra hala war masi hanga a bande nga zunubey ra, hala nga bonawey ra, haya masi kaŋ war boŋ.

⁵ Zama nga zunubey žigi-žigi cere boŋ hala beenaa ra, Irkoy hongu nga goy futawey.

⁶ W'a bana nda nga hunday bana takaa, wa nga teegoyey cine hinka yeeti a se. Alaneb hari moora kaŋ a n'a birji potoo ra, wa nga cine hinka birji a se.

7 Takaa kanj nda a na nga boŋ noo darža ka addahar,
w'a noo woo din hinnaa hottay nda binehēeni.

Zama a ga nee nga boŋ se:

«Ay ga goro sanda kokoy woy,
ay man'ti woy kanj kurpoo buu,
ay si buuyan batu marga abada.»

8 Woo maaganda se zaari folloku nga bonawey ga kanj a ga kanjanj ti:
buuyan, nda beray goraa, nda heray, de a ga tonandi nuune ra ka tee
boosu,

zama ir Koyoo Irkoy kanj n'a ciiti ga gaabi.»

9 Laboo kokoyey kanj na woy nda aru izefututaray tee a bande ka
addahar ga hēe ka yooyo waati kanj i dii nuunaa kanj g'a ton dullo.

10 I ga kay nongu mooro ra nga hottaa hunburaa maaganda se, i ga nee:
«Ni bone, ni bone, koyra beeroo,
Babilonj koyra gaabantaa,
guuru folloku ra ciitoo zunbu ni ga!»

11 Laboo maamalakey mo g'a hēe ka buuyan batu marga a se, zama boro
kul si yee ka ngi jinaa day.

12 Jinaa man'ti kala wura, nda nzorfu kaaray, nda tondi hay šenda, nda
alyakuutu, nda šukka baana hay šenda, nda šukka ciray hay šenda, nda
alharu šukka, nda šukka ciray zaram, nda bundu hew kaana dumi kul,
nda tarkunday hiye taalam dumi kul, nda bundu hay šenda taalam dumi
kul, nda alhan, nda guuru, nda tondi henna,

13 nda alkalfa, nda day-day, nda dugu hew kaana, nda turaari, nda dugu,
nda alaneb hari moora, nda jii, nda farin henna, nda alkama, nda hawyanj,
nda feejijan, nda bariyanj, nda bari torkayanj, nda tamyanj, nda boro
hundikoyniyanj.

14 «Hayey kanj ni hundoo ga bag'ey mooru ni ga.

Hayey kul kanj ga boori i ga nere dere ma ne.

I si duwandi koyne.»

15 Hayey wey maamalakey kanj duu Babilonj bande alman ga kay nongu
mooro ra nga hottaa hunburaa maaganda se, i ga hēe i ga buuyan batu
marga.

16 I ga nee:

«Ni bone, ni bone, koyra beeroo

kanj ga bankaaray nda šukka baana hay šenda,

nda darbay ciray, ciray henna, nda iciray zaram,

a ga taalam nda wura, nda tondi hay šenda, nda alyakuutu.

17 Guuru folloku ra alman beeroo woo kul tee yaada.»

Harihii beeri zurandikey, nda haya kul kanj ga dira gamoo din ra, harihii
goykey, nda boro kul kanj ga goy teekoo boŋ kanj nongu mooro ra.

18 Kanj i ga dii nuunaa kanj g'a ton dullo, i kaati ka nee: «May ti koyraa
kanj ga hima koyra beeroo?»

19 I na labu warra ngi boney ga, i ga hēe i ga buuyan batu marga ka
kaati ka nee:

«Ni bone, ni bone, koyra beeroo

kanj na borey kul kanj goo nda hii beerijan teekoo boŋ tee alman nga
almanoo ra!

Zama guuru folloku a tee saaji.»

20 Beenaa, ŋaali nda nga kayriroo!

War mo, Irkoy boro henanantey, nda diyawey, nda annabey,

wa ŋaali nda nga kayriroo,

zama Irkoy ciiti ka ciiti dunbu war se a ga.

²¹ Almalayka foo kaŋ ga gaabi na tondi kaŋ ma nee fufutondi zaa k'a warra teekoo ra ka nee:
«Takaa woo nda Babilon̄ koyra beeroo ga warrandi ganda nda saḥā,
a si yee ka diyandi.

²² Kurbu beeri karkey, nda hooraykey, nda laatikarkey, nda laati beeri
karkey jindey si yee ka mandī ni do.

Goy dumi kul kabe goyteeri si yee ka diyandi ni do.

Fufutondoo jindoo si yee ka mandī ni do.

²³ Fitilla gaayoo si yee ka dii ni do,
aruhiijoo nda woyhiijoo jindoo si yee ka mandī ni do.

Zama ni maamalakey ti laboo boro beerey,
ni kottaa na gandawey kul darga.»

²⁴ Nga do annabey, nda Irkoy boro henanantey, nda borey kul kaŋ koosandi
laboo ga kurey garandi.

19

¹ Woo banda ga, ay maa ma nee alžama boobo jinde beeri beenaa ra
kaŋ ga nee:

«Aleluya!

Hallasīyan, nda darža, nda hini ti ir Irkoy wane.

² Zama nga ciitey ti cimi, i ga šerre,

a na woykuuro beeroo ciiti kaŋ na laboo halaci nda nga woy nda aru
izefututaraa.

A na woykuuroo banandi nga hunday Irkoy baŋŋey kuroo alhakoo.»

³ Ngi cee hinkantoo i ga nee:

«Aleluya!

Nga dullooo ga žigi abada hala abada.»

⁴ Boro beeri waranka cindi taacaa (24) nda hundikoyi taacaa sujudu ka
Irkoy kaŋ goo kokoy gorodogoo ra saabu ka nee:

«Amin, Aleluya!»

Feeji-izoo hiijaa

⁵ Jinde foo hun kokoy gorodogoo ra ka nee:

«Wa ir Irkoy saabu,

war kul nga baŋŋey

[nda] war kaŋ ga hunbur a,

ikaccey nda ibeerey.»

⁶ Woo banda ga, ay maa ma nee alžama beeri jinde. A ga hima nda hari
beeri jinde nda jinjinjan gaabanteyan jinde kaŋ ga nee:

«Aleluya!

Zama ir Koyoo Irkoy, Hini-kul-koyoo na nga laamaa gorandi.

⁷ Ir ma paali, ir ma yafarhā, ir ma darža dan̄ a ga,

zama Feeji-izoo hiijaa too, wandoo soolu.

⁸ A duu fondo ka darbay šukka baana hay šenda nerante alhakiika dan̄,
darbay šukka baana hay šendaa man'ti kala Irkoy boro henanantey teegoy
šerrantey.»

⁹ Almalaykaa* nee ya ne: «Hantum: «Borey duu gomni kaŋ ciyandi
Feeji-izoo hiijaa hawraa se.»» A yee ka nee ya ne: «Irkoy šenney hunday†
ti wey.»

* 19:9 19.9 Zamnaa 17.7. † 19:9 19.9 Irkoy šenney hunday, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Irkoy
šenney kaŋ ti cimi.

¹⁰ Ay kanj cewey cire ka sujudu a se. Amma a nee ya ne: «Hawgay masi woo tee, ay man'ti kala ni nda ni armey tam hangasinoo kanj ga Isa seedetaraa dii. Sujudu Irkoy se, zama Isa seedetaraa ka annabey tuti i ma šelan.»

Boraa kanj žigi bari kaaraa boŋ

¹¹ Woo banda ga, ay dii beenaa feeri, nga ne, bari kaaray foo ne, boraa kanj goo a boŋ [maapoo] ti Laadirantaa nda Cimikoynoo. A ga ciiti, a ga wongu nda šerretaray.

¹² Moŋey ga hima nda nuune deene, boŋoo boŋ kokoy fuula kaccu boobo goo, maa foo hantumandi a ga kanj boro kul s'a bay nda man'ti nga hinne.

¹³ Darbay goo jindoo ra kanj sufandi kuri ra, maapoo man'ti kala «Irkoy meešennoo».

¹⁴ Wongu-izey kanj goo beenaa ra hanga a, i goo bari kaarayyan ga, šukka baana hay šenda kaaray alhakiika goo jindey ra.

¹⁵ Miŋoo ra takuba mee kaana fatta hala a ma duu ka gandawey kar. Nga no m'i kur nda guuru gobu. Nga no ma alaneb haroo motti jinaa ra kanj ra alaneb hari mooraa goo kanj ti Irkoy, Hini-kul-koyoo futay laalaa.

¹⁶ Nga darbaa nda ceehamoo, maa foo hantumandi i ga kanj ti «kokoyey Kokoyoo, koyey Koyoo».

¹⁷ Ay dii almalayka foo kanj ga kay waynaa boŋ, a na jinde jer ka kaati cirawey kul ga kanj ga deesi beenaa ra beene ka nee i se: «Wa kaa, wa marga Irkoy hoyandi beeroo ra

¹⁸ hala war ma kokoyyan, nda sooje boŋkoyi beeriyan, nda bariyan nda ngi kaarukay hamey, nda borey kul hamey ŋaa, borciney nda baŋŋey, ikaccey nda ibeerey hamey.»

¹⁹ Ay dii adabbaa, nda laboo kokoyey, nda ngi wongu-izey, i marga ka boraa kanj goo baryoo boŋ nda nga wongu-izey wongu.

²⁰ Adabbaa diyandi, nga nda taari annaboo kanj goo a bande, kanj na tammaasa kayfantey tee a jine kanj nda a na borey darga kanj ga adabbaa tammaasaa goo, kanj ga sujudu nga assuura se. Ihinkaa kul ngi hunantaa warrandi guusu beeroo ra kanj ra nuune nda ganjibaali ga dii.

²¹ Borey cindey, boraa kanj cindi ka goro baryoo boŋ takubaa kanj fatta miŋoo ra n'i wii, cirawey kul kungu ngi hamoo ra.

20

Jiiri zenber faa (1.000) laamaa

¹ Woo banda ga, ay dii almalayka foo kanj goo ma zunbu ka hun beenaa ra, guusu futaa kufal-izoo goo kaboo ra nda guuru karfu beeri foo.

² A na ganjihoogaa kanj se i ga nee dragon dii kanj ti zaman jinaa gondoo kanj ti Ibilisi nda Šaytan, a n'a haw jiiri zenber foo (1.000).

³ A n'a warra guusu futaa ra, a n'a kufal ka tammaasa danj a ga, a masi yee ka duu ka gandawey darga hala jiiri zenber faa (1.000) ma timme. Woo banda ga, a tilasu a ma feerandi alwaati kayna se.

⁴ Ay dii kokoy gorodooyan, borey kanj ga goro i boŋ duu hini ka ciiti. Ay dii borey hundey kanj i na boŋey kaa jindey ga Isa seedetaraa, nda Irkoy meešennoo maaganda se, nda borey kanj mana sujudu adabbaa nda nga assuura se, adabbaa tammaasaa mana huru tepawey ga, a mana huru kabey ga. I huna koyne ka laama Almasihu bande jiiri zenber foo (1.000).

⁵ Bukawey jerey si huna koyne kala waati kanj jiiri zenber faa (1.000) timme. Woo ti tunyan jinaa.

⁶ Bora a duu gomni kanj goo tunyan jinaa woo ra, a jisandi jere ga Irkoy se, buuyan hinkantoo si duu borey wey ga hini. I ga tee Irkoy nda Almasihu sargari juwalkawyan. I ga laama a bande jiiri zenber faa (1.000) ra.

Šaytan warrandi nuunaa ra

⁷ Waati kanj jiiri zenber faa (1.000) timme, Šaytan ga feerandi ka hun kasaa ra.

⁸ A ga fatta ka gandawey darga kanj goo laboo kanje taacaa ga, maanaa Gog nda Magog*, a g'i marga wongoo se, ngi kanj ngi hinnaa ga hima nda teekoo labutaasi gurunbey.

⁹ I žigi ka koy laboo tefayyanoo kul ga, i na Irkoy boro henanantey jamaa kaloo nda koyraa kanj Irkoy ga bag'a kuubi k'a bere. Amma nuune zunbu ka hun beenaa ra k'i halaci.

¹⁰ Ibilisi kanj n'i darga warrandi guusu beeroo ra kanj ra nuune nda ganjibaali ga dii kanj ra adabbaa nda taari annabey goo. I ga torro cijn nda zaari abada hala abada.

Ciiti kokorantaa

¹¹ Ay dii kokoy gorodoo beeri kaaray nda bora a kanj ga goro a bonj, laboo nda beenaa zuru a jine hala nongu kanj ra i mana yee ka duu doo.

¹² Ay dii bukawey, ibeerey nda ikaccey, i ga kay kokoy gorodogoo jine, citaabuyan feerandi, citaabu tana mo feerandi kanj ti hunaroo citaaboo. Bukawey ciitandi ka sawa nda hayey kanj hantumandi citaabey ra ngi teegoyey ga.

¹³ Teekoo na bukawey noo kanj goo nga ra. Buuyanoo nda alaahara na ngi bukawey noo. Affoo kul ciitandi ka sawa nda nga teegoyey.

¹⁴ Buuyanoo nda alaahara warrandi guusu beeroo ra kanj ra nuune ga dii: guusu beeroo kanj ra nuune ga dii ti buuyan hinkantoo.

¹⁵ Boro kanj mana hantumandi hunaroo citaaboo ra ga warrandi guusu beeroo ra kanj ra nuune ga dii.

21

Beene taagaa nda labu taagaa fillaa

¹ Ay dii beene taaga nda labu taaga, zama beene jinaa nda labu jinaa dere, teekoo mo si bara koyne.

² Ay dii koyra henanantaa kanj ti Žerizalem taagaa kanj zunbu ka hun beenaa ra Irkoy do. A soolu sanda woyhiiji kanj taalam nga kurjoo se.

³ Ay maa jinde beeri foo kanj hun kokoy gorodogoo ra ka nee: «Irkoy hukkumoo ne adamizey game. Irkoy ga goro i bande, i ga tee nga jamaa, Irkoy hunday goo i bande [sanda ngi Irkoy].»

⁴ A ga munday kul tuusu k'a kaa moyey ra. Buuyan si yee ka bara, buuyan batu si yee ka bara, kaati si bara koyne, marayyan si bara koyne, [zama] haya jinawey dere.»

⁵ Bora a kanj ga goro kokoy gorodogoo ra nee: «Nga ne, ay ga hayaa kul tee itaaga.» A nee koyne: «Hantum, zama šenney wey ga henan, cimiyaj no.»

* 20:8 20.8 Ezekiyel 38.2; 39.6.

⁶ A yee ka nee ya ne: «A tee ka ben, agay, agay ti Alfa nda Omega* , maanaa šintinoo nda benantaa. Boro kaŋ ga jaw, ay g'a noo a ma haŋ yaada hunaroo haroo dandidogoo ra.

⁷ Boro kaŋ hin ga hayey wey tubu, ay ga tee a se Irkoy, a ga tee ya ne ize.

⁸ Amma alkubey, nda borey kaŋ si naanay, nda harramantey, nda borowikey, nda woy nda aru izefututaray teekey, nda kottekoyney, nda tooru ganakey, nda taariharkey kul bagaa man'ti kala guusu beeroo kaŋ ra nuune nda ganjibaali ga dii: woo ti buuyan hinkantoo.»

Žerizalem taaga fillaa

⁹ Almalayka iyyaa kaŋ kone poti iyyaa goo kaŋ ga too nda balaawu iyye kokorantey affoo kaa ka šelan ya ne ka nee: «Kaa, ay ga ni cebe woyhiijoo, Feeji-izoo wandoo.»

¹⁰ Irkoy Hundoo n'ay dii, almalaykaa n'ay zaa ka koy tondi hondu kuku beeri foo boŋ, a n'ay cebe koyra henanantaa kaŋ ti Žerizalem kaŋ goo ma zunbu ka hun beenaa ra Irkoy do.

¹¹ Irkoy daržaa goo a ga, nga nereyanoo ga hima nda tondi hay šenda, a ga hima nda jasp tondi murmurante hay šenda.

¹² A kuubandi nda cete kuku beeri, a goo nda mee woy cindi hinka (12), koyraa miŋey ga almalayka woy cindi hinka (12) goo. Maayan hantumandi koyraa miŋey ga, i man'ti kala Izirayel borey alkabiila woy cindi hinkaa (12) maapey.

¹³ Mee hinza goo dandi here, mee hinza goo hawsa here, mee hinza goo gurma here, mee hinza goo dangay here.

¹⁴ Koyraa cetaa sii nda kala asaasu woy cindi hinka (12). Maa woy cindi hinka (12) goo i ga kaŋ ti Feeji-izoo diyaw woy cindi hinkaa (12).

¹⁵ Almalaykaa kaŋ ga šelan ya ne, wura kakaaru neešihaya foo goo a kone ka koyraa, nda nga miŋey, nda nga cetaa neeši.

¹⁶ Koyraa caraw taacaa kul ga sawa, nga kuuyanoo nda nga hayyanoo kul ga sawa. Almalaykaa na koyraa neeši nda kakaaroo. A ga too stad zenber woy cindi hinka (12.000)†. Nga kuuyanoo, nda nga hayyanoo, nda nga kayyanoo kul ga sawa.

¹⁷ A na cetaa neeši, a ga too kabedaaru zangu nda woytaaci cindi taaci (144) ka sawa nda adamizey neeširoo kaŋ ga sawa nda almalaykaa neeširoo.

¹⁸ Cetaa mana cinandi nda kala žasp tondi, koyraa man'ti kala wura alhakiika, ma nee diji alhakiikaa.

¹⁹ Koyraa cetaa asaasoo taalamandi nda tondi hay šenda dumi kul.

Asaasu jinaa mana teendi nda kala žasp, ihinkantoo mana teendi nda kala safir, ihinzantoo mana teendi nda kala kalseduwan, itaacantoo mana teendi nda kala emerod.

²⁰ Igguwantoo mana teendi nda kala sardoniks, idduwantoo mana teendi nda kala sarduwan, iyyantoo mana teendi nda kala krisolit, yaahantoo mana teendi nda kala beril, yaggantoo mana teendi nda kala topaz, iwoyantoo (10to) mana teendi nda kala krizopras,

* **21:6 21.6** Zamnaa 1.8. † **21:16 21.16** Stad man'ti kala neešihaya. Stad foo kul ga too meetar zangu nda woyyaaha cindi guu (185). Adiši a kul man'ti kala kilomeetar zenber hinka nda zangu hinka (2.200) cine.

iwoy cindi faantoo (11to) mana teendi nda kala iyasent,
iwoy cindi hinkantoo (12to) mana teendi nda kala ametist.

²¹ Koyraa mee woy cindi hinkaa (12) man'ti kala alyakuutu woy cindi hinka (12). Koyraa mee foo kul mana teendi nda kala alyakuutu foo. Koyraa faroo man'ti kala wura alhakiika, a ga hima nda diji kanj ga haarahaara.

²² Amma ya na dii koyraa din ra Irkoy hugu, zama ir Koyoo Irkoy, Hini-kul-koyoo nda Feeji-izoo ti koyraa Irkoy hugoo.

²³ Koyraa si too waynaa ga, a si too handoo ga a ma nga noo gaay, zama Irkoy daržaa ga dii a ga, nga fitillaa man'ti kala Feeji-izoo.

²⁴ Gandawey ga dira koyraa gaayoo ra, laboo kokoyey ga kate ngi daržaa no din.

²⁵ Zaaroo dimma kul nga ganbey si daaba abada, ka gar cijin here sii no din.

²⁶ Gandawey daržaa nda ngi beeraa ga katandi no din.

²⁷ Žiibi kul si huru no din wala boro kanj ga haya harramante wala taari tee. Borey hinne kanj maapney hantumandi Feeji-izoo hunaroo citaaboo ra no ma huru no din.

22

¹ Woo banda ga, almalaykaa na isa foo kanj nga haroo ga hunayan noo cebe ya ne. A ga nere ma nee tondi murmurante hay šenda, a si hun kala Irkoy nda Feeji-izoo kokoy gorodogoo ra.

² Koyraa faroo gamoo ra, isaa mee hinkaa ga, tuuroo kanj ga hunayan noo goo kanj ga hegayandi cee woy cindi hinka (12), handu kul a ga hay. Tuuroo fitawey no ma gandawey duubaanandi.

³ Dangayan si yee ka tee. Irkoy nda Feeji-izoo kokoy gorodogoo ga gorandi koyraa ra, de nga tamey g'a gana.

⁴ I ga dii nga ndumoo, maapoo ga hantumandi tepawey ga.

⁵ Cijin si yee ka bara, i si too fitilla gaay ga, i si too waynaa gaayoo ga, zama ir Koyoo Irkoy ga nga gaayoo diinandi i ga, de i ga laama abada hala abada.

Isa yee kateyanoo

⁶ Almalaykaa nee ya ne: «Šenney wey ga henan, cimiyanj no. Ir Koyoo Irkoy kanj ga annabey hundey gongu na nga almalaykaa sanba ka cebe nga tamey se hayaa kanj ga hima ka tee ne nda kayna.»

⁷ Isa nee: «Nga ne, ay ga kaa nda cahāyan. Bora duu gomni kanj ga annabitaray šenney dii kanj goo citaaboo woo ra.»

⁸ Agay Yehiya ka maa hayey wey ka dii ey. Waatoo kanj ay maar'ey ay dii ey, ay kanj almalaykaa cewey cire ka sujudu a se, nga kanj na hayey wey cebe ya ne.

⁹ Amma a nee ya ne: «Hawgay masi woo tee, ay man'ti kala ni nda ni arma annabey tam hangasino, nda borey kanj ga citaaboo woo šenney dii, sujudu Irkoy se.»

¹⁰ Woo banda ga, a nee ya ne: «Masi citaaboo woo annabitaray šenney tugu, zama waatoo man.»

¹¹ Boro kanj si šerre ma koy a ga šerretaraj jaŋaa ra, boro kanj ga žiibi ma koy a ga žiiboo ra, boro šerrantaa ma koy a ga šerretaraa ra, Irkoy boro henanantaa ma koy a ga ka nga boŋ danj jere ga Irkoy se.»

¹² Isa nee: «Nga ne, ay ga kaa nda cahāyan, agay alhakoo goo ay kone, hala ya boro kul bana ka sawa nda nga teegoyoo.»

¹³ Agay, agay ti Alfa nda Omega* kanj ti ijinaa nda ikokorantaa, maanaa šintinoo nda benantaa.

¹⁴ Borey duu gomni kanj ga ngi darbay beerey numay, woo ra i ga duu fondo ka ŋaa tuuroo kanj ga hunayan noo izey ra, i ga huru koyraa ra nda koyraa miŋey.

¹⁵ Hanšey, nda kottekoyney, nda woy nda aru izefututaray teekey, nda borowikey, nda tooru ganakey, nda boro kul kanj ga baa taari wala a ga taari ma koy taray.

¹⁶ Agay Isa, ay n'ay almalaykaa sanba a ma hayey wey seedetaraa tee war se war m'a ka too Egilizey do. Agay ti Dawda hayroo kanj ga hima nda tuuri kabe taaga kanj zay ka fatta tuuroo kanj dunbandi linjoo ga, subbaahi handaray nerantaa.»

¹⁷ Irkoy Hundoo nda woyhiijoo goo ma nee: «Kaa!»

Boro kanj ga maa ma nee: «Kaa!»

Boro kanj ga jaw ma kaa.

Boro kanj ga baa ma zaa hunaroo haroo ra yaada.

Šenni kokorantey

¹⁸ Agay, hayaa kanj ay g'a šendandi boro kul ga kanj maa citaaboo woo annabitaray šenney man'ti kala: boro kanj tonton i ga, Irkoy ga bonawey kanj hantumandi citaaboo woo ra tonton a se.

¹⁹ Boro kanj na haya kumandi annabitaraa šenney wey ra kanj goo citaaboo ra, Irkoy ga kumandi nga bagaa ra tuuroo kanj ga hunayan noo ra nda koyra henanantaa ra kanjan hantumandi citaaboo woo ra.

²⁰ Bora kanj na hayey wey hakiikandi nee: «Cimi no, ay ga kaa nda cahāyan!» Amin. Kaa ir Koyoo Isa!

²¹ Ir Koyoo Isa anneemaa ma bara borey kul bande.

* 22:13 22.13 Zamnaa 1.8.